

Digitized by Google

16 F
7

12
7
17

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Collegij Romani Soc. Jesu

at. msir. C.2

¶ Caſſiodori clariſſimi Senatoris Romani doctiſſima et religioſiſſima Pſalterii dauidici expoſitio: q̃ plurima enucleans/ que vel idioma aliquod diuino eloquio propriũ/ vel dogma ſingulare/ vel diffinitionẽ/ vel ſchema/ vel etymologiam/ vel interpretationẽ/ vel rhetoricum/ logicũ/ Arithmeticũ/ Geometricũ/ Muſicũ/ aut aſtronomicum aliquid contineant. Pariſiis ſolerti cura nouiter impreſſa.

Venũdat̃ ab Joãne paruo librario pariſieñ.

13
A
17

¶ Amadeus Scotus lectoribus. S.

Doctam/elegantēq̃ diuini Caſſiodori in pſalmos expoſitionem vobis nūc dedo/ lectores optimi: quam certe et ingenio/ ac veſtre in primis pietati plurimum vtilitatis allaturam confido: cum omni ex parte exactiſſima meo quidē iudicio ſit. Quippe que ſanctitudinem nō minus redoleat/ q̃ eruditionem: vtrunq̃ vero conferte adeo vt alterum ſine altero legenti reddere omnino neſciat. Id quod mouit me magis: protraxitq̃ vt omnibus alijs poſtpoſitis negocijs (que certe plurima ſunt michi) hoc laboris ſubirē: ratus videlicet nichil e re veſtra: inſtitutoq̃ meo potius fore. Et cum in omnibus pro mea virili adnitar: vt emendatos in manus veſtras codices emittam: tum id nuſq̃ maiori diligentia ſum adniſus/ q̃ in hoc opere. Proinde et vos viciſſim veſtro fauore ſatagite: vt noſtri conatus: pii quidem omnibuſq̃ vtiles: michi tandem non ſint infelices. Valete.

¶ Inſtructio lectoris.

¶ Quia in huius operis marginibus ſigna quedā ſub litteris magnis impreſſa ſunt: horum que ſit repreſentatio: pro directione lectorum modo ſequenti annotatur.

	IDI.		Idioma/id eſt ꝓpriā legis diuine locutionē.
	DOG.		Dogma valde neceſſarium.
	DEF.		Definitionem aliquam.
	SCHE.		Schema quoddam.
	ETY.		Etymologiam verbi alicuius.
	INTER.		Interpretationē alicuius nominis.
Syllabe iſte	RHE.	Inſinuant	Aliquid artis rhetorice.
	TOP.	hec ꝯtinere	Topicum aliquod argumentum.
	SYL.		Syllogiſmum aliquem.
	ARITH.		Aliquid de Arithmetica.
	GEO.		Aliquid de Geometria.
	MU.		Aliquid de Muſica.
	ASTRO.		Aliquid de Aſtronomia.

Annotatio Notabilium dictorum.

¶ Juxta alphabeticũ ordinẽ collecta annotatio notabiliũ dictorꝝ atqꝫ expoſitorꝝ in explanatione pſalterij per diſertiſſimum Caſſiodorũ exactiſſime digeſtorꝝ: cũ locorꝝ aſſignatione/videlicet ps.v.folij ⁊ colũne. Et nota q̃ poſt numerꝝ folij.a.ſignat primã columnã.b.ſc͞dam. c.tertiã.d.quartã: quibus hec conſcripta faciliter reperiantur.

Aron quid interpretaꝛ. ps.lxxvj. Verſiculo vltimo. folio. cxviij. a
Abyt q̃d ſignificet. ps.j.v.j. iiij. c
Abyſſum q̃d dicamus. ps.xxxij.v. Cõgregans. xlvij. c
Abyſſus quid ſit. ps.xxxv. pſl. Juſticia. liij. a
Abyſſus ſm grecos: generis eſt feminini. ps.lxxvij. v. Interrupit. cxix. d
Abyſſus quid dicaꝛ: ⁊ q̃ in bono et malo plerũqꝫ ponatur. ps.ciij. v. Abyſſus. clvij. a
Ablactati qui dicanꝛ. ps.cxxx. v. Sicut ablac. ccilj. c
Abſcõdita dei: ⁊ in malo ⁊ in bono accipi poſſunt. ps. xvj. v. Domine a paucis. xxiij. d
Abſcõdi q̃d ſit. ps.xxvj. v. Qm̃ abſcõdit. xxxviij. d
Plerũqꝫ hoĩes q̃ peccata faciũt: p̃ decore ꝯpoſite locutiõis ſe abſcõdũt. ps.lj. v. Dixiſti maliciã. 78. a
Abſolui egemus in q̃libet etate paruula: qui hunc mũdum delictis grauantibus ingredimur onerati. ps.l. v. Ecce in iniquita. lxxvj. b
Tãto vnuſq̃ſqꝫ celerius abſoluiꝛ: q̃to a ſeipſo viuacitate dãnatur. ps.cv. v. Peccauimus. clxiij. a
Nõ eſt in nr̃is actibus vt mereamur abſolui: ſꝫ dñi ꝓpiciationis eſt vt ꝯfitentẽ reũ liberare dignetur. ps. cxxix. v. Quia apud te. ccj. d
Abſorberi q̃d ſit. ps.xxxiiij. v. Non dicant. liij. b
Abundãs vñ dicaꝛ. ps.cxliij. v. Oues eorꝝ. ccxix. c
Qualiter ad dñm accedere debeamus. ps.cxlj. In cõcluſione. ccxvij. d
Accedite q̃bus dicaꝛ. ps.xxxiij. v. Accedite. xlviij. d
Accepta que dicanꝛ. ps.xiiij. v. Nec fecit. xxj. b
Adimplere quid ſit. ps.xv. v. vltimo. xxij. c
Adipem quid dicamus. ps.lxxx. v. vltimo. cxxvj. c
Adiutoriũ quãdo petamus. ps.lxix. v.j. cv. a
Dñs q̃bus ſit adiutor. ps.cxlv. v. Beatꝰ cuiꝰ. ccxxij. a
Adminiſtratiõis dñi qua mũdus regiꝛ breuis ⁊ appropriata deſcriptio. ps.ciij. v. Auertente. clviij. d
Adoleſcens vnde dicaꝛ. ps.lxvij. v. Ibi benia. C. c
Triplex cauſa redditur quare dñs debeat adorari. ps. xciiij. v. Venite. Et. v. ſequenti. cxliij. c
Terra ſenſibilis lapidum non debet adorare bruttiſſimum: quia ipſe negat ſibi effectum qui ab inſenſatis petit auxilium. ps.xcvj. v.j. cxlvj. d
Prophete promiſerunt dñi aduentum: Euangeliſte veniſſe declarant. ps.xcv. v.ij. cxlv. b
Cur fideles aduerſa huius mũdi tolerabiliter ⁊ libẽtiſſime ſuſtineant. ps.cxviij. Zai. v.j.⁊.ij. clxxxiiij. a
Cur aduerſarios nr̃os iubeamur diligere. ps.cxxxviij. v. Nonne odien. ccxiij. b
Afflictio quomodo ſit beneficium. ps.xxxiiij. v. Fiant tanq̃. l. d
Cur afflictiones nõ paueſcere: nec mala huiꝰ ſeculi formidare debeamus. ps.xcvj. In cõcluſione. cxlvij. b
Angelus cur affligat conuerſos. ps.xxxiiij. pſl. Fiant tanq̃. l. b
Quando fidelis ſe affligit: iram domini caſtigatꝰ euadit. ps.lxxxvij. v. In me ꝑtranſierunt. cxxxiiij. b
Neceſſe eſt vt bonus animꝰ affligaꝛ: quotiẽs malorꝝ ꝯmixtione cõcludiꝛ. ps.cxix. v. Heu me. cxcv. b
Cur dominus iubeat peccatores ſe affligere. ps.cxviij Sade. v.j. cxcj. b
Agareni q̃d iterp̃tenꝛ. ps.lxxxij. v. Moab. cxxviij. a
Ager vnde dictus ſit. ps.cxj. v. Et ſeminaue. clxvij. b
Ale dei patris: ſunt miſericordia ⁊ charitas. ps.xvj. v. Sub vmbra. xxiij. c
Allegoria q̃d ſit. ps.xxxj. v. In freno. xlv. b Et ps.l. v.viii. lxxviij. a Et ps.xcvij. v. Flumina. cxlviij. b Et ps.xcix. v.j. cxlix. c
Alleluia neutri generis definitũ eſt. Et quomodo interpretetur. ps.ciiij. circa titulum. clix. c
Quantus honor ſit huius verbi alleluia. ps.cxlvij. circa titulum. ccxxij. d
Alleluia cur pleniſſima intentione cãtare debeamus. ps.cl. circa titulum. ccxxvj c
Alienum quid ſit. ps.xviij. v. Delicta. xxviij. c
Alienigene qui ſint. ps.lxxxvj. v. Ecce alieni. cxxxij. c
Alimentũ vnde dicaꝛ. ps.xxxij. v. Ut eripi. xlviij. a
Allocutio per Energiã ps.iiij. v. Filij ho. viij. b
Altare vnde dictũ ſit. ps.xxv. v. Lauabo. xxxvij. d
Altare vnde dicaꝛ. ps.xlij. v. Et introibo. lxiiij. d
Cur dominus ſaluator altiſſimus dicatur. ps.lxv. pſl. Omnis terra. xcvj. b
Melius eſt quedã altiora ſibi hoĩem cõfiteri: q̃ aliqua p̃ſumptione culpari. ps.cxlvij. v. vltimo. ccxxiij. d
Altitudines montium quid ſint. ps.xciiij. v. Quoniã in manu. cxliij. b
Altũ quomõ ſepe dicamus. ps.xj. v. In circui. xix. a
Frequẽter aliqua ſub ambiguitate ꝓferimus: de quibus dubitare non poſſumus. ps.cxxxviij. v. Et dixi forſitan. ccxij. c
Nois amalech intep̃tatio. ps.liij. circa titulũ. lxxix. c
Amalech q̃d iterp̃teꝛ. ps.lxxxij. v Moab. cxxviij. a
Amando tenendus eſt: cuius dulcedo creſcit ad meritum. ps.cix. circa titulum. clxxj. a
Plus eſt amantẽ aliquid facere: q̃ ſolum infideliter timentem. ps.cxviij. Mem. v.j. clxxxvij. c
Si amarã medici potionem non reſpuimus vt mereamur tẽporalẽ ſuſcipere ſoſpitatẽ: quãto magis ꝓpter eterna gaudia aduerſa ſuſtinere debemus? ps.xciij. In concluſione. cxliij. d
Amare non profutura dementis eſt. ps.cxviij. Ain. v. vltimo. cxc. b
Amen/id eſt fiat. ps.cv. v. vltimo. clxv. a
Amici qui ſint: ⁊ amicus vnde dicatur. ps.xxxvij. pſl. Amici. lvij. d
Amicitia quid ſit. Ibidem. lvij. d
Ammon q̃d iterp̃teꝛ. ps.lxxxij. v. Moab. cxxviij. a
Ille verus amor eſt: qui veritatis affectũ ſic rigida de liberatione cuſtodit: vt oĩno execreꝛ q̃d ei poſſit eſſe cõtrariũ. ps.cxviij. Sin. v. Iniquitatẽ. cxciij. b
Propheta amorem bonorum malarũ rerum odio comprobauit. Ibidem. cxciij. b
Ammorreus q̃d iterp̃teꝛ. ps.cxxxv. v. Seon. ccix. b
Amphibologia q̃d ſit. ps.xx. v. Qm̃ declinaue. xxx. c
Amplectiꝛ dñs quicq̃d non aſpernatur. ps.xxxvij. v. Et ante te. lvij. d
Anacephaleoſis q̃d ſit. ps.cxiij. v. Benedix. clxxvj. a
Anadiploſis q̃d ſit. p̃.xxiij. v. vlt. xxxv. c Et ps.xxiij v.ij. xxxvj. b Et ps.cxxj. v. Hieruſalẽ. cxcvj. b

Annotatio

Amphora qd ſit. ps. lij. ꝟ. ij. lxxix. b Et ps. cxvij. ꝟ. Dñe michi adiutor. cxcviij. b Et ps. cxxiij. ꝟſi. ij. clxxviij. d Et ps. cxxiij. verſi. ij. ccj. d
Anaſtrophe quid ſit. ps. xxiij. ꝟ. Hic accipiet. xxxv. b Et ps. liij. ꝟ. Nõne cogno. lxxx. a Et ps. lxi. ꝟ. i. xci. a Et ps. lxxxv. ꝟ. In die. cxxxi. b Et ps. lxxxvi. ꝟſi. i. cxxxij. b Et ps. cxxx. ꝟ. i. cciij. b
Angelus quid grece dicatur: ꝛ quid latine interpretetur. ps. ciij. Qui fa. clvi. d
Cur in laudibus domini ab angelis ſiat initium. ps. cxlviij. verſi. ij. ccxxiiij. d
Angelus qd ſit. ps. xxxiij. ꝟ. Immittet. xlix. a
Angelus quomodo qs fieri poſſit. Ibidem. xlix. a
Angulus vñ tractus ſit. ps. cxvij. ꝟ. Lapidẽ. clxxix. c
Animas ſcriptura frequenter ponit pro hominibus. ps. xxxiij. ꝟ. vltimo. l. a
Anima quomodo ſitim habeat. ps. xli. ꝟ. ij. lxiij. b
Pro toto homine ſola aĩa quandoqȝ ponit. ps. lxxvij. verſi. Etiam fecit. cxxi. b
Aĩa q̃uis cõdolẽdo corpori ſubiecta ſit paſſioni: hȝ tñ et proprias penas qñ graui cogitatione torquet. ps. ciiij. ꝟ. Humiliaue. clx. c
Quid ſignificent verba Symeonis ad Mariã dicta: Tuã ipſius alam ptrãſibit gladius. Ibidẽ. clx. c
Anĩ aĩe quõ p diuerſa diſcurrat ꝛc. ps. cxlv. ꝟ. i. 221. d
Animi dignitas q̃tuor v̄tutib⁹ ꝯpat. ps. liij. In cõ. 9. b
Alus greco ſmõe vñ dicat. p. cxxiij. ꝟ. Cũ traſc. 198. b
Antiproſopon qd ſit. ps. lxxviij. ꝟ. Quia co. cxxiij. a
Antichriſtus quomodo pluribus locuples erit. ps. lj. ꝟ. Sed ſperauit. lxxix. b
Antidotum quo venena omniũ delictoꝝ vincunt. ps. xxxi. ꝟ. Pro hac ora. xlv. d
Antiptoſis qd ſit. ps. xxxiiij. ꝟ. Sicut pxi. lj. c
Antiſagoge qd ſit. ps xi. ꝟ. Qui dixerunt. xviij. d
Antiſtathmiſis qd ſit. ps. cxxv. ꝟ. Qui ſe. cxcix. d
Antonomaſia qd ſit. ps. lxvij. ꝟ. Rex vir. xcix. b
Anxius nuſq̃ fuiſſe legit dñs xps. ps. cj. circa ti. clj. c
Anxtas qui dicatur. Ibidem. clj. c
Hic oẽs nobis apparere non poſſunt qui operant iniquitatẽ. ps. xci. ꝟ. Cum exor. cxli. a
A per vñ dict⁹ ſit. ps. lxxix. ꝟ. Exterminauit. cxxiiij. d
Apum cõditio. ps. cxvij. ꝟ. Circũdederũt. clxxix. a
Apes vnde dicantur. Ibidem. clxxix. a
Apochinu qd ſit. ps. xxxi. ꝟ. vlti. xlvj. c Et ps. xlviij. ꝟ. Ne timue. 73. a Et ps. lxxxiij. ꝟ. Altaria. 178. d Et ps. lxxxviij. ꝟ. Cũ dixiſti. cxxxv. a Et ps. cxxxv ꝟ. Qui fecit mirabilia. ccviij. d
Apollinariſtarum reprehenſio. ps. lxxxv. ver. Cuſtodi animam. cxxxi. a
Apoſiopiſis qd ſit. ps. xvij. ꝟ. Populus quẽ. xxvij. a
Apli cur mõtib⁹ cõparent. ps. xxxv. ꝟ. Iuſticia. liij. a
Apoſtrophe qd ſit. ps. xix. ꝟ. Implicat. xxix. b Et ps. xlv. verſi. Vacate. lxix. d
Aqua vnde dicat. ps. cxxiij. ꝟ. Cũ traſcerẽt. cxcviij. b
Aquile pprietates. ps. cij. ꝟ. Qui coronat. cliiij. c
Aranea qd ſit: ꝛ vñ dicat. ps. lxxxix. ꝟ. Anni nři. 138. c
In mala parte libertas arbitrij execrabilis: i bona parte liberum arbitriũ Adam peccãte perdidimus. ps. cxvij. ꝟ. Bonum. clxxviij. d
Arc⁹ cur ponat in ſcripturis diuinis. ps. x. ꝟ. ij. xvij. d
Arena vñ dicta ſit. ps. cxxxviij. ꝟ. Dinumera. ccxiij. b
Argumentũ a ꝯſequẽtibus qd ſit. ps. xi. ꝟ. j. xviij. c
Qd argumentũ nobiliſſimũ dicat in topicis. ps. xvij ꝟ. Et cum electo. xxvj. b
Argumentũ a pari qd ſit. ps. xviij. ꝟ. ij. xxvij. d
Argumentũ qd dicit in topicis a rebus ipſis. ps. xix. verſi. Ipſi obliga. xxix. c
Argumentũ in ſacris p̃dicationib⁹ ponit ſub libertate verboꝝ. ps. xx. ꝟ. Quoniam rex. xxx. b
Argumentũ a pſona qd dicat apud oratores. ps. xxiij. verſi. Hic accipiet. xxxv. b
Argumentũ quod in topicis dicitur ex cõtrarijs quid ſit. ps. xxv. ꝟ. Non ſedi. xxxvij. c
Argumẽtũ qd in topicis ex ꝯtrario dr. p. xxix. ꝟ. Quõ ira. xlij. a Et ps. xxxiij. ꝟ. Diuites. xlix b Et ps. lvij. ꝟ. j. xlix. b Et ps. cxviij. Samech. ꝟ. j. 189. a
Argumẽtũ qd in topicis dr a ꝯſequẽtibus. ps. xxix. ꝟ. Auertiſti. xlij. b Et ps. l. ꝟ. Auditui. lxxvj. d
Argumẽtũ a neceſſitate qd dicat. ps. xxxi. ꝟ. Quoniã die. xlv d Et ps. xxxvij. ꝟ. Cõputruerũt. lvij. c
Argumentũ a neceſſario. ps. cxxvi. ꝟ. j. cc. b
Argᵐ ab adiũctꝭ qd dicat. ps. xxxij. ꝟ. Ecce ocu. 48. a
Argumentũ qd ſit. ps. xxxiij. ꝟ. Diuites. xlix. b
Argumentũ quod notatio dicitur quid ſit. ps. xxxiiij. verſi. Diſſoluti. lj. d
Arguᵐ ab igenio qd ſit. ps. xxxv. ꝟ. Verba oris. liij. d
Argumentũ a genere qd ſit. ps. xxxv. ꝟ. vlti. liiij. c
Argumẽtum comparationis, a minore ad maius quod dicatur. ps. xli. verſi. j. lxiij. b
Arguᵐ a dictis ꝛ factꝭ maloꝝ qd ſit. ps. xliij. ꝟ. ij. 65. c
Arguᵐ a tormẽtꝭ qd dicat. ps. xliij. ꝟ. Hec oia. lxvj. b
Argumentũ a parte maiore. ps. l. ꝟ. ij. lxxvj. a
Argumentũ ab antecedẽtibus qd dicat. ps. l. ꝟ. Ecce in iniquitatibus. lxxvj. b
Argumentũ a cauſis qd ſit. Ibidem. lxxvj. d
Argumẽtũ a laude rei ipſe qd dicat. ps. lxxiij. ꝟ. Liberaſti. cxij. c Et ps. xciij. ꝟ. Viduã. cxliij. a
Arguᵐ ab euẽtu qd ſit. ps. lxxiij. ꝟ. Vt qd auer. cxiij. b
Argumẽtũ nimis accomodũ qñ p aliq̃ deteſtabili ponit pſona gratioſa. ps. lxxiij. ꝟ. Ne auertat. cxiiij. a
Argumẽtũ qd dicit a tpe: efficaciſſimũ inter oratores haberi ſolet. ps. cj. ꝟ. Tu exurgens. cliij. a
Argumẽtũ a cõiugatꝭ. ps. xxxvj. ꝟ. Inimici ꝟo. lv. b Et ps. xxxix. ꝟ. j. lx. c Et ps. l. ꝟ. j. lxxvj. a Et ps cxvij. ꝟ. Caſtigãs. clxxix. b Et ps. cxviij. Bes. ꝟſi. Iudica. cxcij. c Et ps. cxxxi. ꝟ. Hec requi. ccv. a Et ps. cxliij. verſi. Coruſca. ccxix. a
Aliud ſunt argumentoꝝ ſedes: aliud definitionum regule. ps. cxlv. ꝟ. penultimo. ccxxij. c
Pius eſt vt noſmetipſos diſtrictius arguamus: et ſic ad dñi mãdata migremus. ps. cxviij. Heth. ꝟ. Quia cogitaui. clxxxiiij. c
Arrianoꝝ ꝛ apollinariſtarũ cõfutatio. ps. cviij. ꝟ. Hoc opus. clxx. a
Arriani demẽtiſſimi errorꝭ ꝯfutatio. p. cxvi. ꝟ. ij. 178. a
Arrianoꝝ ꝛ ceteroꝝ hereticorum cõfutatio. ps. cxxx. ꝟſi. Si non humi. ccviij. b
Aries vnde dicatur. ps. xxviij. ꝟ. j. xl. d
Arithmetice diſcipline laus/ virtus/ atqȝ diuiſio. ps. lxxxix. In concluſione. cxxxix. b
Arma vnde dicta ſint. ps. xxxiiij. ꝟ. ij. l. c
Arrogãtes tãto in tartari pfundũ deſcẽdũt: q̃to ſe altiora ꝯtigere putauerũt. ps. xvij. ꝟ. Quõ ppłm. 26. b
Aſaph qd ſignificet. ps. xlix. circa tit. lxxiij. c Et ps. lxxij. circa titu. cx. b Et ps. lxxiij. circa titu. cxij. b
Illi beato cui eſt auxilium a dño: aſcenſus eſt in corde ꝛc. ps. lxxxiij. ꝟ. Beatus vir. cxxix. a
Quomodo qs p gradus aſcendat. Ibidem. cxxix. a
Aſcia quid ſit. ps. lxxiij. ꝟ. Quaſi in ſyl. cxij. d
Aſſyrij qd interp̃tent. ps. lxxv. circa titulũ. cxv. c

a

Frequēter dñs aſpicit iratus:ſepius iuet vt pdat. ps. cxviij. Phe. ỽ. Aſpice. cxc. d
Aſpicit etiam dñs propicius. Ibidem. cxc. d
Aſtare quid ſit. ps. v. verſi. Mane aſtabo. ix. d
Bene aſtare deo quis dicat. Ibidem. ix. d
Aſtiſmos quid ſit. ps. xcvij. ỽ. j. cxlviij. d
Aſtrologia ſacrilega:ſumma intentione fugienda eſt. ps. lxx. In concluſione. cvij. d
Aſtrologorum notatio. ps. cxviij. Theu. ỽ. j. cxciij. d
Aſtrologorum reprehenſio. ps. cxxxv. vſi. Lunam et ſtellas. ccix. a
Arguunt aſtrologi q̄ ſtellas noībus alienis vocāt:vt veneris/iouis mercurij ⁊c̄. ps. cxlvj. ỽ. Qui nu. ccxxij. a
Aſtronomie deſcriptio. ps. cxlviij. In cōclu ccxxv. c
Aſtronomia quō ⁊ in q̄bus nō ſit fugiēda: quomō etiā et in q̄bus ſit abominabilis. Ibidem. ccxxv. d
Atria vnde appellata ſint. ps. cxxxiij. ỽ. j. ccvij. a
Atriū quid dicat. ps. xcj. ỽ. Plantati. cxlj. c
Atrium quid ſit. ps. cxxi. ỽ ij. cxcvj. c Et ps. cxxxiij verſi j. ccvj a
In auaricia hominū mutabilitas maxime accuſatur. ps. xxxviij ỽ. Theſaurizat. lix. c
Auaricia q̄d ſit. ps. cxviij He. ỽ. Inclina. clxxxiij. a
Auctoris in opus ſuū intētio. In plogo colūna. j. j. a
Audire quos dicamus. ps xlix. ỽ. Audi. lxxiiij. a
Qui vocē dñi non audit: nec grex ipſius ē: nec in paſcuis collocatur. ps xciiij. ỽ. Hodie. cxliiij. c
Quid libēter audiat dñs. ps. cxxxvij. ỽ. j. ccx. d
Ab illis aſpectus auertimus:qui nr̄is mētibus horruerunt. ps. xxxij. ỽ. Ecce oculi. xlviij. d
Si nos auertimus facies a peccatis nr̄is noxium eſt: ſi vero dñs auertit extinguit. ps. l. ỽ. Auerte. lxxvj. d
Deus q̄ñ a nobis auertit:nō eſt pietatis defectus:ſʒ magne virtutis aculeus. ps. lxxx. ỽ. Pro nichilo. cxxvj. b
Auguſtini in explanatione pſalmorum ingens cōmendatio. In prologo. columna. j. j. a
Aures diuinitatis ad ſimilitudinem corporalem dicūtur. ps. v. vſi. j. ix. c
Cui aſpectus tranquillus cōcedit: ipſi ⁊ aures placidiſſime cōmodantur ps. liiij. verſi. j. lxxxj. c
Ad aures dñi non venit quod ſe mutua contrarietate confundit. ps. c. verſi j. cl. b
Auris dñi dicat. ps. v. ỽ. j. ix. c Et ps. cj. ỽ. ij. cliij. a
Auris dñi ſit appellata. ps. cxiiij. ỽ. ij. clxxvj. c
Aureū colorē antiq̄ pulcherrimū vocauerūt. ps. lxxj. verſi. Et viuet. cix. b
Aurum vnde dicatur. Ibidem. cix. b
Auſtri deſcriptio. ps. cxxv. ỽ. Conuerte. cxcix. c
Auxeſis q̄d ſit. ps. iij. ỽ. Tu aūt dñe. vij. c Et ps. xviij. ỽ. Deſiderabilia. xxviij. c Et ps. lxviij. ỽ. Multiplicati. cij. b Et ps. lxxiij. ỽ. Incenderunt. cxiij. a Et ps. lxxviij. ỽ. Facti ſumus. cxxiij. a Et ps. cxxxiij. verſi. Qui producit. ccvij. c
Babylonia quid interpretet. ps. lxiiij. circa titulum. xciiij. b
Babylon quid ſit: ⁊ quid interpretetur. ps. lxxxvj. ỽ. Memor. cxxxij. c
In baptiſmate ſic omnia originalia delicta et ppria admiſſa mūdant: vt illic nos reſtituat puritati: in qua primus Adam noſcit eſſe peruenire(?). ps. l. ỽ. Aſperges me. ỽ. Uſqquaqʒ laua. lxxvij. a
Barbarus vnde dicatur. ps. cxiij. ỽ. j. clxxv. a
Baſan q̄d interpretet. ps. lxvij. ỽ. Dixit dñs. c. b Et ps. cxxxiiij. ỽ. Seon. ccvij. d
Beati qui merito dicunt. ps. cv. ỽ. Beati. clxij. d
Ipſa eſt perfecta beatitudo:non ſibi quenq̄ preparare: ſed dño. ps. cxiij verſi. Benedicti. clxxvj. a
Beatitudo eorum qui ſibi videnť felices q̄ ſit. ps. cxliij. verſi. vltimo. ccxix. d
Btitudo eorum q̄ vere ſunt felices q̄ ſit. Ibidē. ccxix. d
Celeſtis btitudinis p̄contiō. ps. lxxxij. ỽ. Bti q̄. 129. a
Beatitudo prima anime ſancte exultare i domino. ps. xxxiij. ỽ. Anima autem. lj. a
Beatitudo iuſtorum q̄ ſit. ps. xliij. ỽ. In dño lau. lxv. d
Duo ſunt q̄ beatos faciunt ⁊ felices/ſcilʒ timere dñm et ſperare in dño. ps. cxij. ỽ. Qui timet. clxxv. c
Per tertiā ſpeciem definitionis oſtendiť qui ſit beatus vir. ps. cxviij. Aleph. ỽ. ij. clxxx. c
Beatus vir duobus modis dicit. ps. j. ỽ. j. iiij. b
Beatus qui ſit. ps. lxxxiij. ỽ. vltimo. cxxix. c
Belli ſpūalis ꝯ diabolū deſcriptio. ps. lx. ỽ. j. lxxxiij. c
Bellū ſchematice p. antiphraſim dicimus: ſicut lucū et piſcinam. Ibidem. lxxxiij. c
Benedictio domini ſemper augmentat/ſiue cum illū nos benedicimus/ſiue cum ille nos benedixerit. ps. lxvj. verſi. j. lxxxv:j. c
Benedictiones multe ſunt. Ibidem. lxxxvij. c
Cur in eccleſia catholica dñs bn̄dici debeat. ps. lxvij. ỽ. In eccleſiis. C. c
Multipliciter dñs benedicit. ps. lxvij. ỽ. vlti. cj. b
Iſti ſunt digni dñm bn̄dicere: q̄ ſuum ⁊ cognoſcunt et venerātur auctorē. ps. cij ỽ. Benedicite. clv. d
Si dominum benedicimus:ab eo iugiter cuſtodimur. Ibidem. ỽ. vltimo. clv. d
Exhortatio vt dñʒ oēs bn̄dicamus. ps. cij. In cō. clv. d
Benedicere deum quid ſit. ps. ciij. verſi. j. clvj. b
Quomodo nos deū bn̄dicamus: ⁊ quomodo ipſe nos. ps. cxviij. Beth. ỽ. Benedictus. clxxxj. b
Benedictio operantium in agris: vnde ortum habeat. ps. cxxviij. ỽ. vltimo. ccij. a
Que ſit firma ⁊ vera benedictio. Ibidem. ccij. b
Nos dñm benedicēdo laudamus: ille aūt nos benedicendo ſanctificat. ps. cxxxvj. ỽ. j. ccvj. c
Dñs bn̄dicēdus eſt: q̄ñ ipſe donat ⁊ alam miſericordē et ſubſtātiā largiorē. Ibidē. ỽ. In noctibus. ccvj. c
Si volumus eſſe bn̄dicti amor nos ſancte trinitatis: ⁊ vnitas beate cōplectať eccle. Ibidē. ỽ. vlt. ccvj. c
Bn̄dicere nomē dñi q̄d ſit. ps. cxliiij. ỽ. j. ccxx. c
Bn̄dictus q̄ñ dicať deus. ps. xvij. ỽ. Uiuit. d. xxvij. a b
Benedictū quem proprie dicimus. ps. xxvij. ỽ. Quoniam non intel. xl. b
Benedictum quomodo differēter dicamus hominem et deum. ps. xl. ỽ. Benedictus. lxj. d
Imputātur beneficia vt grauior eſtimetur offenſa. ps. lxxx. ỽ. In tribulatione. cxxvj. a
Epilogatio bn̄ficiorum hebreis a dño collatorum. ps. ciiij. ỽ. Et dedit eis. clxj. d
Cur moneamur recte vti diuinis beneficijs. ps. cv. ỽ. Et commixti. clxiiij. b
Pauor eſt dicere que bn̄ficia ſuſcipiat: qui ſuis actibus mereť offenſam. ps. cxv. ỽ. O dñe. clxxvij c
Beniamin q̄d interpretať. ps. lxxix. ỽ. ij. cxxiij. a
Cur dñs ſua benignitate donet confeſſionis affectum. ps. lxxxiiij. ỽ. Etenim do. cxxx. c
Propheta beniuolentiam iudicis quot modis querat. ps. lxxiij. ỽ. ij. cxij c
Propheta vt beniuolentiam pij domini prouocaret: beneficia eius frequēter enumerat: vt memor eſſe dignetur eorum: quos creare dignatus eſt. Ibidem. ỽ. Memor. cxiij. d

Bipennis quid ſit: ⁊ vnde dicatur ps. lxxiij. ℣. Quaſi in ſyl. cxij. d
Bona dom⁹ dei q̄ ſint. ps. lxiiij. ℣. Replebimur. 94. d
Boni hoīes qui ſint. ps. cxxiiij. ℣. Benefac. cxcix. a
Si diuina miſericordia ſuffragante reſpicimur: donec obediētes ſumus boni reperimur. Ibidē. cxcix. a
Differenter deum boni et mali benedicunt. ps. xlviij. ℣. Quia anima. lxxuj. a
Hominem bonum dicimus per domini gratiam factum. ps. cxvij. verſi. j. clxxviij. c
Ille ſolus proprie per ſe dicitur bonus: qui alios facit implere qđ boni ſunt. Ibidem. clxxviij. c
Propheta intellexit bonitatem illam debere dici vnde proficiſcitur. ps. cxviij. Teth. ℣. j. clxxxv. a
Bonus dñs ſuis ſuis tribuit bonitatē. Ibid. clxxxv. a
Medic⁹ bonitatē facit cū ſecat vulnera. Ibi. clxxxv. a
Pater bonitatē facit cum cedit filiū. Ibidē. clxxxv. a
Bonū cur reſpiciat ad charitatē. ps. cxxxij. ℣. j. 205. d
Boues cur predicatores deſignent. ps. viij. ℣. Omnia ſubiecīſti. xiiij. b
Brachyologia qđ ſit. ps. xlix. ℣. Nō accipiā. lxxiiij. b
Et ps. lxxxvj. ℣. Sicut letantium. cxxxj. d
Cacozelon quid ſit. ps. cv. verſi. Et concupierunt. clxiij. d
Non poſſunt a latere vel a dextris domini cadere: qui ſunt predeſtinati. ps. xc. verſi. Cadent. cxxx:x. d
Ille cauſas ſue calamitatis cognoſcit: q̄ ſe afflictū ve ꝯuertat itelligit. ps. cxiiij. ℣. Tribulationē. xvij. b
Calix qđ ſit: ⁊ vñ dicat. ps. x. ℣. Pluit. 18 d Et ps. xv. ℣. Dñs pars. xxij. b Et ps. lxxiiij. ℣. Hūc hu.ıl5. a
Calumnia per antiphraſim dicitur. ps. cxviij. Phe. ℣. Redime. cxc. d
Calumnia quid ſit. Ibidem. cxc. d
Diabolus quare dictus ſit calumniator. ps. lxxj. ℣. In ſua iuſticia. cviij. d
Calumniator qui ſit. Ibidem. cviij. c
Cāpi vnde dicti ſint. ps. cxxxj. ℣. Ecce audi. cciij. c
Canū natura q̄lis ſit. ps. xxj. ℣. Qm̄ circū. xxxij. b
Canes ⁊ in malo et in bono ponūtur. ps. xxj. ℣. Eripe. xxxiij. a Et ps. lxvij. ℣. Ut intingat. C. b
Canes vñ dicti ſint. ps. lviij. ℣. Cōuertent. lxxxvij. c
Meliores erunt canes tēpore antichriſti: q̄ nunc ſint homines. Ibidem. lxxxvij. c
Canum conſuetudo. Ibidem. lxxxvij. c
Canis proprietates que ſint. Ibidem. lxxxvij. c
Cātare qđ ſit. ps. xx. ℣. vlt. xxx. c Et ps. xxvj. ℣. Circuibo. xxxix. a Et ps. xcvij. ℣. Uiderūt. cxlviij. a
Inter cantare et pſalmum dicere differentia. ps. lvj. verſi. Paratum. lxxxv. b c
Qui dicatur cantare domino canticum nouū. ps. xcv. verſi. cxlv. b
Quis deo cātare dicat. ps. lxvij. ℣. Cātate. xcviij. d
Canticum quid ſit. In prologo. ca. vj. ij. b Et ps. iiij circa titulum. viij. b
Cāticū qđ ſignificet. ps. xciiij. circa titulū. cxliij. a
Canticum ad diuinarum rerum contemplationem refertur. ps. cvij. circa titulum. clxvij. c
Canticum nouum qđ ſit. ps. cxlix. ℣. j. ccxxvj. a
Canticū pſalmi quid ſit. In plogo. ca. viij. ij. b
Captabūt qđ ſignificet. ps. xciij. ℣. Capta. cxliij. c
Si veritatis intima perſcrutemur: captiuitatem paſſi non ſunt: qui animo liberi fuerunt. ps. lxxvij. ℣ſi. Audiuit deus. cxxj. d
Mittitur in mentē noſtrā diabolo inſtigante qđ noluimus: recipimus quod noſtra eſtimatione dānemus: et tyrannide quadam peccati a noſtra reddimur execratione captiui. ps. cxxxvj. ℣. vltimo. ccx. c
Caput qđ hic ſignificet. ps. vij. ℣. Cōuertetur. xiij. b
Caput qđ plerūq̄ dicat. ps. xxvj. ℣. In pe. xxxviij. d
Caput nr̄m rō eſt: ſupra quā inter bona collata celſius nil habemus. ps. xxxvij. ℣. Qm̄ iniquitā. lvij. c
Caput qđ ſit: ⁊ vñ dicat. ps. cix. ℣. penulti. clxxij. a
Ad caput feſtinare nequeūt: niſi qui chriſti mēbra eſſe meruerunt. ps. cxxij. circa titulum. cxcvij. b
Carcer vnde dictus ſit. ps. cxlj. ℣. Educ. ccx. d
Charitas dei quedam vernalis eſt pluuia virtutum. ps. xij. circa titulum. xix. b
Charitatꝫ feruor q̄lis ſit. ps. xxxviij. ℣. Cōcaluit. 59. a
Charitatis cōmēdatio. ps. cxxix. ℣. Quia apđ. ccij. d
De p̄cepto charitatꝫ quo ad deū et ꝓximū. ps. cxxxiij. circa titulum. xx. b
Carmen quid ſit. ps. iiij circa titulum. lxxx. c
Carnalis voluptas ſinguli ꝯfrui deſiderat: qđ auida delectatiōe ꝯcupiſcit. ps. xxxiij. ℣. Magnificare. 48. d
Carnis vicia qđ ſint. ps. cxviij. Samech. ℣. vi. 189. c
Propheta ſalutem carnis petere non poterat: qui libenter corporeis paſſionibus ſubiacebat. ps. cxviij. Coph. verſi. ij. cxcj. d
Caro chriſti nō eſt deitas. ps. xvj. Incōclu. xxiiij. a
Caro omnis ſuſpecta eſt quouſq̄ audiat. Uenite benedicti ⁊c̄. ps. lviij. ℣. Quia factus. lxxxviij. b
Caro vñ dicta ſit. ps. lxxvij. ℣. Et memorat⁹. cxx. d
Caſſiani reprehenſio circa primum hunc verſum. ps. lxix. verſi. j. ccv. a
Caſtra quid ſint. ps. xxvj. ℣. Si cōſiſtant. xxxviij. d
Caſtra vñ dicant. ps. lxxvij. ℣. Et cecide. cxx. c
Cata antilexis qđ ſit. ps. xvj. ℣. Exur. dne. xxiij. d Et ps. cxxxix. ℣. Caput. 214. c Et ps. cxliiij. ℣. j. 220. c
Cata epenon qđ ſit. ps. xvij. ℣. j. xxiiij. a Et ps. lxvj verſi. Cantate. xcix. a
Catachreſis quid ſit. ps. lxxiiij. ℣ſi. vltimo. cxv. b
Et ps. xliij. ℣. Exurge. lxvj. c
Cathedra quid ſit. ps. j. ℣. j. iiij. c
Cathegoricus ſyllogiſmus quid ſit. Ibidem. ℣. Sed in lege. iiij. d
Caueri maxime debet: ne finitima noſtra reddātur obnoxia. ps. l. ℣. Aſq̄quaq̄. lxxvj. a
Cōſtat ibi eſſe omniū rerū cā: vñ vbertas ꝯcedit ⁊ copia ſine fine preſtat. ps. ciij. ℣. Dante te. clviij. d
Cauſa iuſtiſſima quare dominus debeat predicari. ps. cxlvij. ℣. Iuuenes. ccxxv. b
Cautela ſequentis eſt precedens lapſus alienus. ps. xc. ℣. Quoniam angelis. cxl. a
O q̄ profunda cecitas eſt deum ante oculos non habere. ps. xj. ℣. Non eſt deus. xvj. c
Cur oēs viciosi ceci ſint. ps. cxlv. ℣. Dñs ſoluit. 222. b
Cedri deſcriptio. ps. xcj. verſi. Iuſtus. cxlj. c
Cedar hebreū nomē quid interpretet: et vnde habeat originem. ps. cxix. ℣. Heu me. cxcv. b
Celeſtia bona nec in laudibus ꝑſe hēe terminū: nec in ꝓmiſſis ſuſtinē ꝓbant occaſum. p̄. cxiij. ℣. vi. clxxvj. b
Propheta more ſuo res celeſtes ꝑ humanas ꝯſuetudines dinoſcat indicare. p̄. cxxxj. ℣. Si introiero. 204. b
Celi quid ſignificēt. ps. ij. ℣. Qui habitat. vj. b
Celos enarraſſe gloriam dei: quomodo itelligi debeat. ps. xviij. verſi. j. xxvij. d
In ſcripturis diuinis frequenter plurali numero celos dictos inuenimus. ps. lxvij. ℣. Pſallite. cj. a
Celū vnde dictū ſit. ps. cxiij. ℣. Celū celi. clxxvj. a

In illis eſt celum: qui ſe conuerſatione celeſti tractare noſcuntur. ps. cxviij. Lamech. ℣. j. clxxxvj. d
Celum quis ſit ſubſtātia pura: lucida &c. tamē animal eſſe non cōpetit. ps. cxlviij. ℣. Laud. eū ce. ccxxv. a
Cenonema quid ſit. ps. x. verſi. j. xvij. d
Cera qd ſit: & cui9 cōditionis. ps. lxvij. ℣. ij. xcviij. d
Certamē in quo vincit qui ſuſtinet: & pdit qui vulnerat qd ſit. ps. xcuj. ℣. Quis exurget. cxliij. c
Certādū nō eſt cū diabolo gladio: vel icēdio: ſz illis virtutib9 qbus xps ipſe pugnauit. ps. lix. ℣. vi. lxxxix. d
Nichil pōt eſſe certius: qz vbi rerū pceptor pprius pbatur expoſitor. ps. cxij. circa titu. clxxiiij. b
Ceruí proprietates. ps. xlj. ℣. j. lxiij. b Et ps. cuj. ℣. Fulice. clviij. a
Ceruus frequenter in ſcripturis diuinis in bono ponit ps. xvij. ℣. Qui perfecit. xxvj. c
Chanaan quid interpretetur. ps. ciiij. ℣. Dicēs. clx. b Et ps. cxxxiij. ℣. Seon. ccvij. c
Chanaā quis fuerit. ps. ciiij. ℣. Et introiuit. clx d
Characteriſmos quid ſit. ps. ix. ℣. Auferuntur. xvj. c Et ps. xx. ℣. Qm pueniſti. 30. a Et ps. xxxvj. ℣. Os iuſti. lvj. a Et ps. xliiij. ℣. Aſtitit. 68. a Et ps. lxviij. ℣. ij. 102. a Et ps. lxxxviij. ℣. Man9eni. 136. a
Cherubin quō iterptet. ps. xvij. ℣. Et aſcēdit. xxv. b Et ps. lxxix. ℣. ij. cxxiiij. a
Chore qd dicat hebraice. ps. xlj. circa titu. lxiij. a
Filij chore in pſalmis ſuis nunqz aliqd triſte: ſed ſemp leta cantauerunt. Ibidem. lxiij. b
Chore interptatio. ps. lxxxiij. circa titulū. cxxviij. c
Chor9 qd ſit. ps. cl. ℣. Laudate eū in tym. ccxxvij. a
Chriſtianos bonos due res faciūt. p. xxiiij. ℣. Dixi. 36. b
Chriſtiani cur ouibus comparētur. ps. viij. ℣. Omnia ſubiecíſti. xiiij. b
Chriſtiano non ſufficit a malis abſtinere. ps. xxxvj. ℣. Declina. lv. d
Chriſtianis cur gaudendum ſit. ps. xlvij. ℣. Sicut audiuimus. lxxj. b
Duo iſta ſunt q̄ fidelis xpianus expetit: vt & hic eripiatur a pctōꝝ morte: & illic collocetur in requie ſempiterna. ps. cxvij. ℣. O domine. clxxix. d
Chriſt9 ligno fructifero cōparat. ps. j. ℣. Sz in. iiij. d
Ad chriſtum quomō in pſalmis omnia referātur. ps. j. In concluſione. v. d
Chriſtus quicquid in tpe accepit: ſm hominē quē non habebat acquiſiuit. ps. ij. ℣. Poſtula. vj. d
Chriſtus quō ex duabus naturis compoſitus ſit. Ibidem. In concluſione. vij. a
Chriſt9 quō minorat9 ſit. ps. viij. ℣. Minoraſti. xiiij. b
Chriſti beneficiorum recognitio: & pietatis eius cōmēdatio. Ibidem. In concluſione. xiiij. c
Ad chriſtū cū accedit nec ab ipſo recedit: omne bonū ſine dubitatione peragit. ps. xiij. ℣. ij. xx. a
Chriſtus ſolus eſt: ſine quo bonū incipere vel implere imbecillitas humana nō poteſt. Ibidem. xx. b
Chriſtus veraciter dicitur dux noſter: qñ illum ſeqmur et predicationis eius veſtigia non vitamus. ps. xxx. ℣. Quoniam firmamentum. xliij. a
Chriſtus cur nō viu9 de cruce deſcēderit. ps. xxxiij. ℣. Dilatauerunt. liij. a
Chriſt9 quō paup & diues. ps. xxxix. ℣. penul. lxj. c
Chriſtus vnde dicat. ps. xliiij. ℣. Dilexiſti. lxvij. d
Chriſtus cur ſuper genus humanū ſpecioſiſſimus deſcribatur. Ibidem. ℣. Specioſus. lxvij. c
Chriſtus oipotēs qd ſit. ps. xlv. ℣. Dñs virtu. lxix. c
Chriſt9 cur mō ſileat. ps. xlix. ℣. De9 mani. xxxvj. d
Chriſtus cur in pmo aduentu omnes vocauerit. & in fine mūdi aduocaturus ſit. Ibi. ℣. Aduo. lxxiiij. a
Chriſt9 cur dicat finis. ps. liiij. circa titulum. lxxxj. b
In chriſti paſſionis & mortis cōmendationem exclamatio. Ibidem. In conclu. lxxxj. a
Chriſtus cur orauerit: & alia fecerit ac ptulerit. ps. lvj. verſi. j. lxxxiiij. d
Quomodo dominus ieſus chriſtus verus ſit de9: & idē verus homo &c. ps. lviij. circa titulum. lxxxvij. a
Chriſtus mundanam vitam recto tramite tranſcurrit. Ibidem. ℣. Neqz iniqui. lxxxvij. a
Chriſtus cur improperium cōfuſionem &c. ſuſtinuerit. ps. lxviij. ℣. Tu enim. ciij. c
Chriſt9 cur dixerit Sitio. Ibidē. ℣. Et dedert. ciij. c
Quanta in diuinitate chriſti ptās: tāta in humanitate conſtat humilitas. Ibidem. In cōcluſione. ciiij. d
Chriſtus dñs ex maria virgine genitus: qñ fuerit confirmatus. ps. lxxix. ℣. Et perfice. cxxiiij. d
Chriſtū iudicē q formidauerit reus eſt: q timuerit ſecurus eſt. Ideo vtraqz miſcēda ſunt: vt ſub ſpe timeam9: et ſub timore letemur. ps. lxxxv. ℣. Deduc. cxxxj. c
Chriſtus cur in ſcripturis ſacris ſepe dicat puer. Ibidem. ℣. Reſpice. clj. d et. clij. a
Chriſtus cur filius ancille dicatur. Ibidem. clij. a
Chriſt9 cur dict9 ſit altiſſim9. ps. lxxxvj. ℣. Moi. 152. d
Chriſtus cur ſolus inter mortuos liber fuerit. ps. lxxxvij. ℣. Eſtimatus ſum. cxxxiij. c
Chriſtus cur primogenitus dictus ſit. ps. lxxxviij. ℣. ſi. Et ego primoge. cxxxvj. c
Quomodo in chriſto ſaluatore due nature ſint vnite. ps. xc. ℣. Quoniam angelis. cxl. a
Per octauā ſpeciem definitionis: definitur qui ſit chriſtus. ps. xciij. ℣. Nunquid. cxliij. c
A chriſto non pōt ds amari: niſi ab eius inimiciſſimis horreatur. ps. cxviij. Aln. ℣. j. clxxxix. d
Chriſt9 quō pbat9 ſit: & agnit9. ps. cxxxviij. ℣. j. ccxj. d
Chriſt quomō interpretet. ps. vij. circa tit. xij. a
Cicatrix quid ſit: & vnde dicatur. ps. xxxvij. ℣. Cōputruerunt. lvij. c
Cilitiū ex qbus fiat. ps. xxxiiij. ℣. Ego autē. lj. b
Cymbala que ſint. ps. cl. ℣. vlti. ccxxvij. a
Cineres qd ſint. ps. ci. ℣. Quia cinerem. clij. c
Cynomia quid ſignificet. ps. ciiij. ℣. Dixit. clxj. c
Circulus quid ſit. ps. xcvj. ℣. Illuxerunt. cxlvij. a
Cithara quid ſit. In prolo. ca. iiij. ij. b Et ps. xxxij. ℣. ij. xlvij. a Et ps. cl. ℣. Laudate eū i ſono. 226. d
Ciuitas vñ dicatur. ps. cxxj. ℣. Hieruſalē. cxcvj. c
Ciuitatis celeſtis & terrene diſcretio. Ibidē. cxcvj. c
Ciuitas ſupna mirabili laude deſcribitur per Iſaiam. Ibidem. cxcvj. c
Duas eſſe ciuitates in hoc mundo crebra lectione cōperimus. ps. cxxxvj. ℣. j. ccix. d
Dominus quomodo & clamaſſe et tacuiſſe dicatur. ps. lxviij. ℣. Laboraui. cij. b
Clamor qe faciat exaudiri. ps. iiij. ℣. Scitote. viij. c
Clamor iuſtoꝝ non ſolū ad tpalē: ſz maxime ad eternā vtilitatē ſp audit. ps. xxxiij. ℣. Clamauerūt. xlix. d
Fideliū clamor qd ſit. ps. cxviij. Coph. ℣. j. cxcj. d
Clamores iſti ſaluū facere nequeunt: q ſalutis auctorē hic ɔtēpſerūt. ps. xvij. ℣. Clamauerūt. xxvj. d
Claudicare q dicat. Ibidē. ℣. Filij alieni. xxvij. a
Clementia domini in idipſum duas non exigit vltiōes ps. xxxvij. verſi. ij. lviij. b
Clemētie dñi expoſitio. ps. cxlj. ℣. vlti. ccxvj. d
Clibanus quid ſit. ps. xx. ℣. Pones eos. xxx. b
Climax qd ſit. ps. iij. ℣. Tu aūt dñe. vij. d Et ps. xcij ℣. Pronunciabunt. 142. d Et ps. cv. ℣. Et effude.

runt. clxiiij. c Et pſ. cxliij. ℣. Non eſt. ccxix. d
Cogitatiões vñ dicant. pſ. xxxix. ℣. Auertant. lxj. c
Cogitatiõis neqtia qñ abũdet. p. xlix. ℣. Os tuũ. 75. a
Mortis tempore quõ pereant anime cogitatiões. pſ. cxlv. ℣. Exiet. ccxxij. a
Cogitatio ſeculi nos ſemper affligit: quam ſi non abijciamus atterimur. pſ. liiij. ℣. Iacta. lxxxij. d
Reliq̃ cogitationũ qd ſint. pſ. lxxv. ℣. Quia. cxvj. a
Illas cogitationes exaudit altiſſimus: que pia intentione voluuntur. pſ. cxviij. Coph. ℣. j. cxcj. d
In ſola religioſa cogitatione debet ſpiritus occupari: ne mens diuiſa effectum nequeat impetrare que poſtulat. Ibidem. cxcj. d
Ad pedis ſimilitudinem cogitationes noſtras pedes vocamus. pſ. cxx. ℣. Non det. cxcv. d
Cognitũ facere qd ſit. pſ. xxxj. ℣. Delictũ meũ. xlv. d
Cognoſcere quicq̃ non poteramus de diuina maieſtate: niſi de ipſa nobis aliqd per mundanas ſimilitudines appareret. pſ. xliiij. ℣. Myrrha. lxviij. a
Quomodo omnes cognoſcant omnipotentiam domini. pſ. lxxxij. ℣. vlti. cxxviij. b
Cognoſcit nomen patris qui filium non putat eſſe minorem ꝛc̃. pſ. xc. ℣. Quoniam in me. cxl. b
Cito dñs cognoſcit facturam ſuam: ſi ad ſe noſtra viderit corda cõuerſa. pſ. xciiij. ℣. Uenite. cxliiij. c
Collaudatio quid ſit. pſ. xxxij. ℣ſi. j. xlvij. a Et pſ. cxvj. ℣. j. clxxvij. d
Columba vnde dicatur. pſ. liiij. ℣. Quis da. lxxxj. d
Combinati qui dicant. pſ. cxl. ℣. Cũ hoibus. ccxv. c
Cur quidam non cõmutentur a perfidia ſua. pſ. liij. ℣. Non eſt enim. lxxxij. c
Nemo de carnali comeſtione beatus efficitur: niſi q̃ p ſpũalia dona ſagınat. pſ. cxxvij. ℣. Labores. ccj. a
Cõmendatio ineſtimabilis pietatis creatoris. pſ. vj. In concluſione. xj. d
Cõparant cõgrue iumẽtis inſipientibus: q̃ ſe imaginẽ dei geſtare nõ intelligunt. pſ. xlviij. ℣. Et hõ. lxxij. c
Diuerſis qualitatibus inſpectis vna eadẽq̃ res diuerſimode cõparat. pſ. lxxj. ℣. Et erit. cix. c
Cõparatio abſq̃ ſimilitudine: pctũ ſine mõ: amor ſine fine. pſ. cxviij. Teth. ℣. vlti. clxxxv. c
Cõpẽſare nulla placatio põt: qd nos diuinitas dignata eſt redimere. pſ. xlviij. ℣. Frater nõ redi. lxxj. b
Cõplacere dño quid ſit. pſ. xxv. ℣. Quoniã. xxxvij. c
Compunctionẽ lachrymarũ non quãdo volumus offerre ꝓualemus: ſed tunc pẽditur quãdo domini largitate preſtatur. pſ. c. ℣. vlti. clj. a
Conceſſio quid ſit. pſ. xxxj. circa titu. xlv. b Et. l. circa titulum. lxxv. d
Dñs ꝯcedit ꝓfutura duplici rõne. pſ. xxxix. ℣. ij. lx. c
Cõcluſio decora poſt multa dicere: ad qd quis debeat feſtinare. pſ. ij. verſi. vlti. vij. a
Concluſio quid ſit. pſ. vj. ℣. vlti. xj. d
Concordia trinitatis quomodo oſtendatur. pſ. xxxix. ℣. Complace. lxj. b
Concupiſcentia in malo ⁊ in bono ponitur. pſ. cxviij. Gimel. ℣. Concu. clxxxij. a
Non facile labitur qd cõcupiſcentie radicibus alligatur. Ibidem. clxxxij. a
Nẽo deſiderat niſi q̃ ꝯcupiſcit: ⁊ viceverſa. Ibi. 182. a
Confeſſione corda noſtra prius purgemus: ⁊ ſic ad auxilium ſuſcipiendũ nomen domini inuocemus. pſ. lxxiiij. verſi. j. cxiiij. c
Tantũ valet in principiis accelerata confeſſio: vt ante indulgentia ſubueniat, q̃ pena percellat. pſ. xciij. ℣. Si dicebam. cxliij. c
Cõfeſſio duob⁹ modis accipit. pſ. xciij. ℣. ij. cxliij. b
Cõfeſſionẽ cur ſeq̃t pulchritudo. p. xcv. Cõfeſ. cxlv. c
Confeſſio vnde dicatur. pſ. xcix. circa titu. cxlix. c
Cõfeſſio ⁊ ad laudes dñi ⁊ ad peccata deploranda cõmuniter pertinet. pſ. cxxxv. ℣. j. ccviij. c
Confirmare qd ſit. pſ. xxxvj. ℣. Qm̃ brach. lv. a
Cõfiteri duob⁹ modis dicimus. pſ. vij. ℣. vlti. xiij. b
Confitebor vnde dicatur. pſ. xxix. ℣. vlti. xlij. c
In toto corde quando quis domino confitetur. pſ. cxxxvij. ℣. j. ccx. d
Hic datum eſt confiteri: vt ibi mereamur abſolui. pſ. lj. ℣. Confitebor. lxxix. b
Confiteri verbũ omonymũ eſt. pſ. liij. ℣. penul. lxxxj. a
Confiteri quid ſit. pſ. lxxiij. ℣. j. cxiij. c
Duobus modis confitemur. pſ. xcj. ℣. j. cxl. d
Qui mentitur aliquid ſibi videt confingere. pſ. xcij. ℣. Nunquid. cxliij. c
Confitebor equiuocum eſt. pſ. cx. ℣. j. clxxij. c
Dum confligunt duo ex diuerſa parte: neceſſe eſt vnũ offendere: cum alterum contigerit obtinere. pſ. ix. ℣. Quoniam feciſti. xv. b
Ad dominũ qui cõfugiunt. pſ. cxlij. ℣. Eripe. 218. a
Confundi quid ſit. pſ. xxxiiij. ℣. Cõfundãtur. l. d
Qui ſibi placẽt, neceſſe ẽ ꝯfundi. p. lij. ℣. Qm̃ de⁹. 80. a
Quãdo hic ꝓſpere cõfundamur. pſ. lxx. ℣. j. cvj. a
Confundi non eſt humilis: ſed ſuperbi ꝛc̃. pſ. lxxiij. ℣. Ne auertatur. cxiiij. c
Confundentur aliqui in hoc ſeculo: et aliqui in ſeculũ ſeculi. pſ. lxxxij. ℣. penulti. cxxviij. b
In iſto ſeculo ſi confundimur, emendamus. pſ. lxxxv. verſi. vlti. cxxxij. a
Qui i iudicio futuro ꝯfuſi fuerit dãnant. Ibid. 152. a
Confunditur ille cuius per ratiocinationem dicta vincuntur. pſ. cxviij. Uau. ℣. Et loquẽbar. clxxxiij. d
Conſcientia peccantis quando bene cõfundatur. pſ. cxviij. Ioth. ℣. Confundant ſuperbi. clxxxvj. a
Quotiens mala committi patimur: nec eis aperte reſiſtimus ſimilitudine morum illis conſentire videmur. pſ. xlix. ℣. Exiſtimaſti. lxxv. a
Conſiderare quid ſit. pſ. xxxvj. ℣. Conſiderat. lvj. b
Conſiliũ vnde dicatur. pſ. j. ℣. Ideo nõ reſurgũt. v. c
Conſilium quid ſit. pſ. xx. ℣. Qm̃ declinaue. xxx. c
Cõſilium domini qd ſit: ⁊ quomodo ſtabile. pſ. xxxij. ℣. Conſilium. xlvij. c
Conſilia ſua detegere non preſumunt: qui ſcelerum ſocietate coniuncti ſunt. pſ. xl. ℣. Simul. lij. c
Cõſilia ſolẽt ꝓuidere q̃ ꝓſunt. p. lv. ℣. Tota die. 83. d
Conſilium vnde dicatur. Ibidem. lxxxiij. d
Cõſolari dicimus oẽ qd adiuuat et ſi ad tp̃s nos ꝑ ſua diſtrictiõe ꝯtriſtet. pſ. xxij. ℣. Uirga tua. xxxiij. c
Conſolamur in afflictione preſentium rerũ: ſpe venientium premiorum. pſ. cxviij. Gimel. ℣. vlti. clxxxij. b
Miſericordia quando tribuat conſolationẽ. pſ. cxviij. Ioth. ℣. Cognoui. clxxxv. d
Illic eſt certa conſolatio: vbi erit iam ⁊ cõplenda promiſſio. pſ. cxxv. ℣. j. cxcix. c
Habem⁹ licet ãbiguitates iſti⁹ mũdi maximã ꝯſolationẽ qñ illũ cõſeruare dona ſua credimus: quem nobis gratis pepciſſe ſentimus. Ibidem. cxcix. c
Quãuis ante faciẽ noſtrã veniant: tamẽ in conſpectu mentis noſtre nõ ſunt: que execrabili abominatione refugimus. pſ. c. ℣. Non propone. cl. c
Teſtamentum dei quis contaminet. pſ. liiij. ℣. Contaminauerunt. lxxxij. d
Cõtẽpt⁹ qd ſignificet. pſ. xliij. ℣. Poſuiſti nos i. 66. a
Sicut peccata cõtraria ſunt virtutibus: ita ⁊ vie earũ

ſunt diſſimiles. ps. xxxix. ℣. Et ſtatuit. lx. c
Si qs nobis bn̄ velit: neceſſe eſt vt cõtriſtet q̄n in nobis nõ reperit qđ q̄rit. ps. xxiiij. ℣. Sicut pxi. liij. c
Q̄n cõtriſtemur in hoc ſclo. ps. xlij. ℣. Quare. lxiiij. a
Cur cõtriſtati icedūt ſcti in h ſclo. ps. xlij. ℣. ij. lxiiij. c
Neceſſe eſt vt ſanctū virū alterius culpe contriſtet: dū animus pius ſaluos fieri deſiderat vniuerſos ꝛc̄. ps. cxviij. Zai. ℣. Defectio. clxxxiiij. b
Cõtritū qđ dicamus. ps. cxxiij. ℣. Laque⁹. cxcviij. c
Conuallis vnde dicatur. ps. lix. ℣. De⁹ locutus. 89. b
Conuenire quid ſit. ps. xlvj. ℣. vlti. lxx. c
Qui vere dicendi ſint conuenire in vnum. ps. cj. ℣. In conueniendo. cliij. c
Conuerſatio noſtra quomodo ex prioribus: aut ducibus ſuis maxime trahat ſimilitudinem. ps. xvij. ℣ſ. Cum ſancto. xxvj. a
Conuertere/cum domino dicitur quid poſtuletur. ps. vj. ℣. Conuertere. xj. b
Cur propheta nõ dixerit/ex toto cõuertere: ſed aliquātulum. ps. lxxxix. ℣. Conuertere. cxxxix. a
Cophinos qđ dicamus. ps. lxxx. ℣. Diuertit. cxxv. d
Quis in toto corde confiteatur dn̄m. ps. ix. ℣. j. xv. a
Cordis petitio que ſit. ps. xxxvj. ℣. Delectare. liiij. b
Cor nos derelinquit/quando peccatis egrū profutura non appetit. ps. xxxix. ℣. Multiplicate. lxj. b
Cor ſignificat mētē arcanū: vn̄ taciti clamam⁹ ad dn̄m: et p̄ces noſtre multo efficaci⁹ audiunt: q̄ ſi magnis clamoribus pſonemus. ps. cxxxvij. ℣. j. ccx. d
Cur in ſcripturis diuinis/cor pro intelligētia ponatur. ps. l. ℣. Sacri. lxxvij. d
Cor quomodo dicatur dicere. ps. lij. ℣. j. lxxix. d
Cor effundi non poteſt: niſi creberrimo imbre lachrymarum. ps. lxj ℣. Sperate. xcj. c
Cor tunc altum eſt quando celeſtia cogitat: et terrena deuitat. ps. lxiij. ℣. Accedat. xciij. d
Corde recti qui ſint. Ibidem. ℣. vlti. xciij. d
Cor in bono poni͛ ꝛ in malo. ps. lxxij. ℣. Defecit. cxj. d
Scriptura diuina frequenter de corde dicit emanare conſilia. Ibidem. cxj. d
Cor prauum adherere non poteſt: niſi peccatorum iniquitate diſtortis. ps. c. ℣. Non adheſit. cl. c
Cur pro rationabili intellectu cor in ſcriptura frequenter ponatur. ps. ciij. ℣. Ut educat. clvij. c
Quomodo dn̄s conuertit cor egyptiorum: vt odirent populum eius. ps. ciiij. ℣. Conuertit. clxj. a
Corpus inſideliū qđ ſit. ps. lxxiij. ℣. Reſpice. cxiiij. a
Qui videantur totum cor ſuum ad domini teſtimonia poſuiſſe. ps. cxviij. Aleph. ℣. ij. clxxx. c
Correctio iuſti que ſit. ps. cxl. ℣. Corripiet. ccxv. c
Cornua qđ ſint. ps. xvij. ℣. Protector meus. xxiiij. d
Deus paterno affectu q̄n caſtigat corrigit: quādo cõſolatur refouet. ps. liij. circa titu. lxxxj. b
Dominus quos corrigit: ꝛ emendat. ps. lxxiij. ℣ſ. Ut qđ auer. cxiij. b
Corona orbis circulo competenter aptatur. ps. viij. ℣. Minoraſti. xiiij. b
Statim corruit/qui alterius q̄ domini eſſe voluerit. ps. cxviij. Ain. ℣. Fac cum ſeruo. cxc. a
A quibus dominus dicat͛ crapulatus a vino. ps. lxxvij ℣. Et excitatus. cxxij. a
Creare quid dicamus. ps. l. ℣. Cor mundum. lxxvij. a
Creatura ſupbire non dꝫ auctori: que ab eo vt exiſtere potuiſſet accepit. ps. lxxxviij. ℣. Tui ſunt. cxxxv. c
Creatura propter honoris excellentiam: poteſt etiam dici deus. ps. cxxxv. ℣. ij. ccvij. c
Creaturis ſuis incõparabiliter potior ē creator. Ideo veraciter dicitur. Sapientie eius non eſt numerus. ps. cxlvj. ℣. Magnus. ccxxiij. b
Nā ꝛ ſi bonū ſit viſis reb⁹ acq̄ſcere: multo tn̄ meli⁹ eſt promiſſa crediderſſe. ps. cv. ℣. Et crediderūt. clxiij. c
Illa celeri⁹ acq̄ſcim⁹ credere: q̄ doctores videm⁹ fixa et grata mēte p̄dicare. p. cvj. ℣. Et ſacrificēt. clxvj. c
Creſcit dolor vbi calamitas augetur. ps. lxxiij. ℣. Incenderunt. cxij. d
Cryſtallū quid ſit. ps. cxlvij. ℣. Mittit cry. ccxxiij. b
Crucis cõmendatio. ps. iiij. ℣. Signatum. viij. d
Crucis mortem cur chriſtus elegerit. ps. xxj. ℣. Foderunt. xxxj. b
Cubile quid proprie: ꝛ vnde dicatur. ps. iiij. ℣. Iraſcimini. viij. d Et ps. xxxv. ℣. Iniquitatem. lij. d
Culpa grandeſcit cum beneficia reputantur eximia. ps. liiij. ℣. Qui ſimul. lxxxij. b
Cuſtodiaria pomoꝝ q̄ dicat͛. ps. lxxviij. ℣. j. cxxij. d
Ori nr̄o q̄n cuſtodiā ponam⁹. ps. cxl. Inclu. ccxvj. a
Sermões dn̄i qs cuſtodiat. ps. cxviij. Beth. ℣. j. 181. b
Damnari quos petat propheta. ps. xxxiiij verſi. j. l. c
Propha nõ dixit occulte: ſꝫ i plateis fuiſſe cõmiſſa que lex ſuperna dānauit. ps. liiij. ℣. Et non de. lxxxij. a
Merito non deficit dare: quia chriſto ſemper ſe nouit accipere. ps. xxxvj. ℣. Tota die. lv. d
Quid ſit malus qđ deo dare põt homo. ps. lxij. ℣. Sic benedicam. xcij. c
Dauid quid ſignificet. ps. ij. circa titulum. vj. a
Per dauid intelligitur chriſtus. Ibidem. vj. a
Dauid penitētis cõmendatio. ps. l. circa titu. lxxv. c
Dauid cur chriſtū ſignificet. ps. lvij. circa ti. lxxxv. d
Dauid qđ interpretetur. ps. lxv. circa titulū. xcv. d
Deauratū quid dicatur. ps. xliiij. ℣. Aſtitit. lxviij. b
Decachordum pſalterium quid ſignificet. ps. xcj. ℣ſ. In decachordo. cxl. d
Decachordum pſalterium quomodo ſacramentū decem preceptorum indicat. ps. xxxij. ℣. ij xlvij. a
Decem chordis q̄n pſallere dicamur. Ibidē. xlvij. a
Decidere qs ꝓprie dicatur. ps. v. ℣. Decidant. x. b
Dedicare qđ dicamus. ps. xxix. circa titulum. xlj. b
Defectus vnde dicatur. ps. lxxij. ℣. Defecit. cxj. d
Defect⁹ nõ ꝓuenit i ſuauitate: nec p̄t anim⁹ expleri vbi ſemꝑ ꝑficit appetit⁹. ps. xcix. ℣. Laudate. cl. a
Sub defenſione dn̄i ſum⁹: dū a p̄ceptis ſalutarib⁹ minime deuiam⁹. p. cxviij. Nū. ℣. Ala mea. clxxxviij. c
Deficere qđ ſit. ps. xxx. ℣. Quoniam defecit. xliij. c
Non eſt hūanitatꝫ vt qđ olim ꝯcupiſcim⁹: i eo laſſari ꝛ deficere videamꝰ: q̄n dilatiõe ſuſpēſi ad vota nr̄a puenire nõ poſſumus. ps. cxviij. Caph. ℣. j. clxxxvj. b
Definitiõis ſecūda ſpecies q̄ ſit: ꝛ quomodo appellet͛. ps. xxxix. ℣. Beatus vir. lx. c Et ps. xl. ℣. j. lxij. a Et ps. lxxix. verſi. j. cxxiiij. a
Definitionis tertia ſpecies q̄ ſit. ps. xxxij. ℣ſ. Diligit. xlvij. b Et ps. cv. ℣. Beati. clxij. d
Definitionis quinta ſpecies que ſit. ps. xxxij. ℣ſ. Miſeric. xlvij. b Et ps. xlv. ℣. j. lxix. a Et ps. l. ℣. Sacrificium. lxxvij. d Et ps. lvj. ℣. Filij hominū. 85. a Et ps. lxvij. ℣. Diſcernit. xcix. c Et ps. lxxxiij. ℣. Beatus vir. cxxix. a Et ps. cxviij. Phe. ℣. j. 190. c
Definitiõis ſeptia ſpecies Cata metaphora. ps. xviij. ℣. Lex domini. xxviij. a
Definitionis octaua ſpecies per priuātiā cõtrarij eius qđ definit͛. ps. lxxxv. ℣. Nõ eſt ſimilis. cxxxj. b

Definitiõis nona ſpẽs q̃ ſit. ps. lxxij. circa tit. cx. a
Definitionis. x. ſpẽs q̃ ſit. ps. xlviij. ℣. Et hõ. lxxij. d
Definitionis vndecima ſpecies q̃ ſit. ps. cx. ℣. Ut det. clxxiij. d Et ps. cxxxv. ℣. Qui pcuſſit egy. cclx. a
Definitionis duodecima ſpecies: beatus vir deſcribit. ps. cxj. verſi. j. clxxiij. c
Definitiõis. xiij. ſpẽs q̃ ſit p. lxxxj. ℣. Ego dixi. 127. a
Definitionis. xiiij. ſpecies que ſit. ps. lxxxviij. ℣. Ipſe inuocabit. cxxxvj. b
Definitionis pulcherrima ſpecies: vno verbo declarare quid ſit res illa que queritur. ps. cxxxix. ℣. Caput circuitus. cxiiij. c
Scda ſpecies definitionis quomodo deus definiatur. ps. cxlv. ℣. Dominus erigit. ccxxij. b
Definitio beati viri. ps. j. In diuiſione. iiij. b
Definitio omnis ex quibus naſcat. Ibidem. iiij. b
Definitiõis Enneomatice virtus. ps. v. ℣. Mane aſtabo tibi. ix. d
Definitionis tertia ſpecies grece peotes / latine / qualitatiua dicit. ps. xxj. ℣. Tu autẽ. xxxj. c Et ps. xxiij. ℣. Quis eſt iſte. xxxv. c
Per quintã ſpeciẽ definitionis cõphenſum eſt: q̃ ſint dij gentiũ. ps. xcv. ℣. Quoniam omnes dij. cxlv. c
Deitatis virtuſq; eſt: vt ⁊ miſericorditer poſſit / ⁊ potenter miſereatur. ps. lxj. ℣. vici. xci. d
Delectatio iſta neſcit habere faſtidium: vbi ſic mens conſolata reficitur: vt nullatenus tamen eius deſideria deponantur. ps. xcix. ℣. Laudate. cl. a
Non facit formidare animum deliberata ſententia. ps. cxviij. Heth. ℣. Paratus. clxxxiiij. d
Deliberatiuum pulcherrimum dicẽdi genus. ps. ij. ℣. Et nunc reges. vij. a
Deliberatiuũ dicẽdi gen⁹. p. lxxvj. ℣. Cogitaui. 117. a
Maximũ delictũ eſt ſupbia. ps. xviij. ℣. Si mei. 28. d
Delictũ quid ſit: ⁊ vñ dicat. ps. xxiij. ℣. Delicta. 36. b
Demones vñ dicant. ps. xcv. ℣. Qm̃ oẽs dij. cxlv. c
Demonia ſunt que nulli preſtant: ſed ſemper in ſe credentes decipiunt: ſemper illudunt. Ibidem. cxlv. c
Demones cur execratione dignos iudicemus. Ibidẽ. cxlv. c
Demonſtratiuum genus cauſe quod dicatur. ps. cxiij. ℣. Simulacra. clxxv. c
Demonſtratiuum dicendi genus. ps. lxxxviij. ℣. Miſericordia ⁊ veritas. cxxxv. d
Numeri denarij preconiũ. ps. xcj. ℣. In deca. cxl. d
Dentes vnde dicti ſint. ps. iij. ℣. Quoniã tu p. viij. a
A deo nunq̃ debemus diuidi: qui nullius niſi ipſius tm̃ poſſumus miſeratione ſaluari. ps. xxj. verſi. Quoniam tribula. xxxj. a
De deo non poteſt ab alio quicq̃ dignum dici: niſi ab ipſo qui ſolus ſuam preualet enarrare potẽtiam. ps. xxiij. verſi. Quis. xxxv. c
Dicimus nonnunq̃ abuſiue deus ſuperas poteſtates. ps. lxxxj. ℣. j. cxxvj. d
Deos legimus ab hominibus confictos / legimus etiã deos / ſanctos viros a domino conſtitutos. ps. xciiij. ℣. Quoniam deus. cxliiij. b
Deus non poteſt ſubſtantialiter per genus ⁊ differentiam definiri. ps. ij. ℣. Dominus dixit. vj. c
Deus quomodo a quibuſdã definiatur. Ibidẽ. vj. c
Deus quõ oĩa videat. ps. v. ℣. Non habitab. ix. d
Dei virtus propria que ſit. ps. vij. ℣. Cõſumet. xij. d
Deus quomodo dicatur iuſtus / fortis / longanimis. ps. vij. ℣. Deus iudex. xiij. a
In deo nichil corporalium membrorum eſt. ps. ix. ℣ſi. Deſiderium. xvij. b
Deus ſermo grecus eſt. Et quomodo interpretet. ps. xxj. verſi. j. xxxj. b
Deus alios deſtruit ad correctionem: alios deijcit ad ruinam. ps. xxvij. ℣. Quoniam non intel. xl. b
Ante deũ nichil eſſe põt: niſi qđ glorioſa fuerit actione perfectum. ps. xxxviij. ℣. Et nunc. lix. c
Deum qui mente retinent: eius teſtamentum neſciunt obliuiſci. ps. xliij. ℣. Hec omnia. lxvj. b
De⁹ quõ in medio eẽ dicat. ps. xlv. ℣. In me. lxix. c
Deus non ſolius Iacob eſt deus: ſed omniũ q̃ ſibi fide deuoti ſunt. ps. xlv. ℣. Dominus virtutum. lxix. d
Deus iacob cur frequenter in pſalmis apponatur. ps. xlv. ℣ſi. vlti. lxix. d
Deus deorum quis ſit. ps. xlix. ℣. j. lxxiij. c Et verſi. Deus manifeſte. lxxiij. d
Deus quid greca lingua dicatur. Ibidem. lxxiij. d
Deus deorum cur et quomodo velle ſuum per humanas conſuetudines dignetur exprimere. ps. xlix. ℣ſi. Si eſuriero. lxxiiij. c
Deus tante iuſticie eſt: vt velit ſe cum hominibus iudicari. ps. l. ℣. Tibi ſoli. lxxvj. b
Deus non delectatur penis noſtris: ſed confeſſionem querit errorís. ps. l. ℣. Ecce in iniquita. lxxvj. c
Deus cur de celo proſpexerit filios hominum. ps. lij. ℣. De celo. lxxix. d
Deum ante conſpectum ſuum quis proponat. ps. liij. ℣. Quoniam alieni. lxxx. d
Quando deus deprecationẽ nõ amouet: miſericordiã ſuã ſine dubitatione cõcedit. ps. lxv. ℣. vlti. xcvij. b
Felix pñtia añ deũ ſemp eẽ. ps. lxxi. ℣. Ex vſu. cix. b
Deus alienus q̃s ſit. ps. lxxx. In concluſione. cxxvj. c
Deus vltionum quis ſit. ps. xciij. ℣. j. cxxvj. c
Merito pre oĩbus dijs magn⁹ dicit deus: a quo cũcta creata ſunt. ps. cxxxiiij. ℣. Quia ego co. ccvij. b
Deus deorũ eſt: cui nullus ſimilis inuenitur. ps. cxxxv. verſi. ij. ccviij. c
Sicut deus creator eſt omniũ: ita paſtor animãtiũ pbat eſſe cunctoꝝ. ps. cxxxv. Qui dat eſcam. ccix. c
Deus paſcit omnia ſpiritualia incorporeo cibo miſericordie ſue. Ibidem. ccix. c
Deus poteſt dici qđ non eſt: ſed non poteſt comprehẽdi qđ eſt. ps. cxlj. In concluſione. ccxvij. a
Deprecatio quid ſit. ps. vj. ℣. Exaudiuit. xj. c
Deprecatio quid ſignificet. ps. xxxix. ℣. ij. lx. c
Si tota cordis puritate deprecemur: facile nos qui fecit etiam reficiet. ps. xciiij. ℣. Uenite. cxliiij. c
Uox depcatiõis q̃d ſit. ps. cxxxix. ℣. Dixi dño. 214. c
Auctor iuſticie non poteſt illos derelinquere: qui eius eligunt precepta complere. ps. xxxvj. ℣. Quia dominus amat. lv. d
Nunq̃ malum derelinquit: qui cognoſcitur amare qđ peccat. ps. lj. ℣. Dilexiſti mali. lxxviij. d
Deriſus q̃lis vox ſit. ps. xliij. ℣. Poſuiſti nos. lxvj. a
Iuſte deſeritur virtus humana: quando datum bonuꝫ atq; perfectum non largitori deo: ſed proprijs viribus applicatur. ps. xxxij. ℣. Non ſal. xlviij. d
Illas res abſolute deſerimus: quas odio interueniente dãnamus. ps. lj. ℣. Dilexiſti mal. lxxviij. d
Deſideriũ ſuũ q̃s añ deũ põat. p. xxxvij. ℣. Et añ. 57. d
Neceſſe eſt deſiderare viuaciꝰ qđ expectat: quando eius quedam ſimilitudo cõſpicitur. ps. xlj. ℣. Hec recordatus. lxiij. c
Deſiderantiũ mos eſt ab illa re ſe putare depulſos: ad quã venire velociter nõ ſinũtur. ps. xlij. ℣. ij. lxiiij. a

Deſiderium corporale cito faſtiditur acceptū. ps.cv. ver. Ut auerteret. clxiiij. a
Differenter deus deſtruit in hac vita: et in fine. ps.lj. ver. Propterea. lxxix. a
Facile eſt illi inſidias nřas deſtruere q̄ cōſueuit iniqua oīa cū voluerit diſſipare. ps.cxxiij. ꝟ. vlti. cxcviij. c
Nichil probatur eſſe deterius q̄ illud non poſſe loqui: vnde conſueuit medicina preſtari. ps.cxxxvj. ꝟ. Adhereat. ccx. a
Detractionis deteſtatio. ps.xlix. ꝟ. Sedens. lxxv. a
Dextera ⁊ in bono ⁊ in malo ponitur. ps.cviij. ꝟ. Conſtitue. clxix. b
Dextera ⁊ ſiniſtra quid myſtice ſignificēt. ps.cxx. ver. Dominus cuſtodit te. cxcvj. a
Diabolus quo tpe p̄ualeat rapere. ps.vij. ꝟ.ij. xij. b
Quem peſſimū intelligi volumus diabolū nuncupamus. ps.lxxiij. ꝟ. Tu confregiſti. cxiij. c
Diabolus quoq3 merito dicaꝛ eſca. Ibidem. cxiij. c
Diabolus quomō elatus ⁊ humiliatus ſit. ps.lxxxviij. ver. Tu humiliaſti. cxxxv. c
Diabolus iure dicitur malus: q2 per eum venit omne peccatum. ps.xcvj. ꝟ. Qui diligitis. cxlvij. b
Dominus cur permittat diabolum ſeuire. ps.cx. ver. Magna opera. clxxij. c
Hominem malum appellamus diabolum: et econuerſo / diabolum malum hominem nuncupamus. ps. cxxxix. ver.j. ccxliij. a
Diaphoreſis quid ſit. ps.xxxvj. ꝟ. Mutuatur. lv. c
Diaporeſis quid ſit. ps.cxxix. ꝟ. Si iniq̄tates. ccij. d Et ps.cxxxviij. ver. Quo ibo. ccxij. b
Diapſalma quid ſit. In prologo. ca.xj. ij. c
Diapſalma vbicūq3 inuenitur in pſalmis diuiſionem fecimus. Ibidem. ij. c
Diatypoſis q̄d ſit. ps.xxx. ꝟ. Miſerere mei. xliij. c Et ps.xc. ꝟ.j. cxxxix. c Et ps.cxxv. ꝟ. Magnifica. 199. c
Dicere ꝟbū ꝓpriū lígue nō cordis eſt. ps.lij. ꝟ.j. 78. d
Conſueta ſententia fuerat dicere. Nullatenus potuimus pericula inflicta ſuperare: niſi q2 dominus erat in nobis. ps.cxxiij. ver.j. cxcviij. a
Mirabile dicendi genus: vt ad illud reluctantem confitendo trahat: ad quod prius aliquis acquieſcere reſpuebat. ps.cl. ver. vltimo. ccxxvij. b
Dies iudicij qñ venturus ſit. ps.vj. circa titu. x. d
Dies iudicij cur ira ⁊ furor vocetur. ps.vj. ꝟ.j. xj. a
Ad videndos dies bonos quid exigatur. ps.xxxiij. ꝟ. Diuertere. xlix. c
Dies omnium in predeſtinatione noſcuntur eſſe definiti. ps.liiij. ver. vltimo. lxxxiij. a
Dies quibus dimidientur. Ibidem. lxxxiij. a
Cur hic plurimi dies dicanꝛ. ps.lx. ꝟ. Dies. xc. b
Dies vnꝰ i eťnitate eſt q̄ nĺlo t̄mino finieꝛ. ibidē. xc. c
Dierum tpaliū ⁊ eternoꝝ dřia. ps.lxxvj. ꝟ. Cogita. 117. a
Dies noſtros quos dicamus. ps.cxliij. ꝟ.ij. clxxvj. c
Dies / quotiens in ſingulari ponitur venturus dies ſignificatur qui vnus atq3 eternus eſt. ps.cxviij. Remech. ver. Ordinatione. clxxxvij. a
Differentia inter impium peccatorem et peſtilentem. ps.j. ver.j. iiij. c
Differentia inter abijſſe ſtetiſſe ⁊ ſediſſe. Ibidem. iiij. c
Differētia inter iniq̄tates ⁊ pctā. ps.xxxj. ver.j. xlv. b
Deſideria martyrum cur differantur. ps.lxxxvij. ver. Ut quid. cxxxiiij. a
Non tm̄ prodeſt exaudiri: q̄tum expedit pro muneris augmentatione differri. Ibidem. cxxxiiij. b
Dominus neſcit differre: quem compuncto corde ſibi ſenſerit ſupplicare. ps.cxlx. ver.j. cxciiij. d
Nichil ſaluatori difficile eſt: niſi cum boni aliquid non putaꝛ poſſe iplere. ps.cxxvj. In concluſione. cc. d
Digitus dei quid dicaꝛ. ps.viij. ꝟ. Qm̄ vide. xiiij. a
Digitꝰ multaꝝ ſignificationū ē. ps.cxliij. ꝟ.j. ccxviij. d
Dignatio domini atq3 indignatio eiꝰ quid ſit. ps.xxix. ver. Quoniā ira. xlij. a
Dignationis dei cōmendatio. ps.lxv. ꝟ.ij. xcvj. b
Dilectio vera dñi eſt eius aduerſarios odio habere ꝑfecto. In prologo. ca.xiiij. ij. d
Dilectio tāta idicari meruit: vt nulla res ei poſſit equari ps.cxviij. Teth. ver. vltimo. clxxxv. c
Qui dilectus dei dicíꝛ: eterna ſine dubio proſperitate cumulaꝛ. ps.cxxvj. ꝟ. Cum dederit. cc. c
Dilēma quid ſit. ps.cxxxviij. ꝟ. Si aſcēdero. ccxij. b
Diligere iniq̄tatē quid ſit. ps.x. ꝟ. Dñs inter. xviij. a
Diligere dñm quis dicatur. ps.xvij. ꝟ.j. xxiiij. d
Diligo vnde dicatur. Ibidem. xxiiij. d
Diligere q̄s res dicamur. ps.xxxij. ꝟ. Diligit. xlvij. b
Cum diligimus dominum in ipſo omnia bona reperimus. ps.xxxiij. ver. Diuites. xlix. b
Fidelis ſerui eſt diligere dominantem. ps.xcviij. In concluſione. cxlix. c
Dominum diligere eſt odiſſe diabolum. ps.xcvj. ver. Qui diligitis. cxlvij. b
Natura rerū eſt vt ab eo te diligi poſſe nullatenꝰ arbitreris: quē cara mēte nō appetis. Ibidem. cxlix. c
Totū in lege debemus diligere quicquid noſciꝛ contineri. ps.cxviij. Sin, ver. Pax multa. cxciij. c
Dinculū quid ſignificet. ps.cxviij. Coph. ver. Preuenerunt. cxcij. a
Nichil proderit dimitti preterita ſi videantur obligare ventura. ps.cxl. ver.j. ccxv. b
Diplois quid ſit. ps.cviij. ꝟ. Induantur. clxx. c
Directus qui dicaꝛ. ps.xxiij. ꝟ. Diriget. xxxvj. c
Qñ dirigamur a dño. ps.xxxvj. ꝟ. A domino. lv. c
Qui mētē dirigere dicaꝛ. ps.lxxvij. ꝟ. Genus. cxix. c
Quos dicamus dirigi. ps.c. ꝟ. Non habita. cl. d
Niſi aliq̄s a ꝓpoſito iniquitatis diſceſſerit locū in bonis actibus nō habebit. ps.liij. ꝟ. Auerte. lxxx. d
Oſtenditur dñs diſcrepātia non amare qñ eum cōſtat diſperſa colligere. ps.cxlvj. ver.ij. ccxxiij. a
Tunc perfecte diſcuntur mandata cū fiunt. ps.cxviij. Teth. ver. Multiplicata. clxxxv. b
Juſtus vir cur ſibi ſemper diſplicet. ps.lij. ver. Quoniam deus. lxxx. a
Omnia que dominus facit aptiſſima diſpoſitione cōplentur: vt ante fieri non debeant: niſi quando ille miſeratus indulſerit. ps.cxviij. Ain. verſi. Tempus faciendi. cxc. b
Diſtātia iter vias ⁊ ſemitas. ps.xxiiij. ꝟ. Uias. xxxvj. b
Diſtantia inter manſuetos ⁊ mites. ps.xxiiij. ver. Diriget. xxxvj. c
Diues raro ſortem ſibi cum pauperibus intelligit eſſe cōmunem. ps.xlviij. ꝟ. Qui confidunt. lxxij. b
Diues vnde dicaꝛ. ps.xlviij. ꝟ. Ne timueris. lxxiij. a
Diuites in ſcripturis ſepe in malo accipianꝛ: ſicut pauperes in bono. ps.ix. ver. Sedet in inſi. xvj. d
Uiri diuitiaꝝ qui dicanꝛ. ps.lxxv. ꝟ. Dormie. cxv. d
Diuitie large non dānantur: quibus diſpenſatio modificata preſtatur. ps.lxj. ver. Nolite. xcj. d
Qui diuitijs apponit cor ſuū aurū non vult expēdere: ſed celare. ps.lxj. ver. Nolite. xcj. d
A diuinitate tm̄ vnuſquiſq3 repelliꝛ: quātum eius peccata cumulantur. ps.v. ver. Decidant. x. b

Omnia diuina que ignoramus nobis tenebroſa profunda atq; obſcura ſunt: quibus continuo lumine perfruantur. ps. xvij. ver. Et poſuit. xxv. b
Diuina miſeratio dum nos mauult gehēne penas euadere: dignatur ſepius admonere. ps. xxxvj. ver. Inuiſi pu. lvj. a
Diuine ſcripture genus elocutionis propriū. ps. xliij. ver. Vendidiſti. lxvj. a
Docere quid ſit. ps. xvij. v. Qui docet. xxvj. c
De⁹ quō diuerſa doceat. ps. cxviij. Teth. v. ij. 185. a
Aliter docet de⁹ aliter magiſter humanꝰ. Ibidē. 185. b
Doctrine genus efficaciſſimū: ꝛ inuitare proſperis: et terrere aduerſis. ps. j. v. Non ſic im. v. b
Doctrine efficaciſſima inſtrumēta que ſint. ps. xxxvj. ver. Iuſti hereditate. lvj. a
Doctoꝝ duo ſunt genera. ps. l. v. Docebo. lxxvij. c
Omnibus doctoribus precipitur laudes dn̄i perſonare qui in cathedra ſeniorum reſidere noſcunt. ps. cvj. ver. Et exaltent. clxvij. a
Ille diuinarū rerū doctus oſtendit qui ſibi credita feciſſe monſtratur. ps. cxviij. Deleth. ver. ij. clxxxij. c
Doctores quales oporteat eſſe. ps. cxxxj. ver. Sacerdotes eius. ccv. b
Quid per nomen doech idumei intelligatur. ps. lj. circa titulum. lxxviij. c
Sanctorum cōſuetudo eſt ſic dolere calamitates alienas vt proprias. ps. cj. ver. j. clj. d
Doloꝛ vnde dicatur. ps. vij. v. Conuertetur. xiij. b
Doloſos quotiens exprimere volumus duplicia eorū corda declaramus. ps. xj. ver. ij. xviij. c
Doloꝛ maximus ſentitur quando ſpes longa protrahitur. ps. xij. ver. ij. xix. c
Doloꝛ imitandus iuſtum iudicium cōtra ſe hominem iuſtum iraſci. ps. xxxvij. ver. Qm̄ ego. lviij. b
Doloꝛ eſt grauis qui mulieribus pro pena peccati indictus eſt. ps. xlvij. ver. Ibi doloꝛ. lxxj. a
Dolus quid ſit. ps. xxxiij. v. Cohibe. xlix. c
Dolus miris modis ꝯcinat. ps. xlix. v. Os tuū. lxxv. a
Dn̄s qn̄ pſcrutat ꝛ tētat quid faciat. ps. xxv. v. ij. 37. c
Dominus illos derelinquet qui ſpem ſuam / aut in proprijs viribus / aut in alicuius hominis preſumptione poſuerunt. ps. xxxuj. v. vltimo. l. a
Dominus actum querit probabilem non dulciſonā vocem. ps. xlix. ver. Immola. lxxiiij. c
Domino non placet ſi laudes eius turpis perſona decantet. Ibidem. lxxiiij. c
Domini preconia nulla ſufficienter preualet complere creatura. Nec hoc ſolum hominibus arduum: verū etiam ipſis quoq; angelis probatur immenſum. ps. ciij. ver. Quā magnificata. clviij. b
Dominus cum nos reſpicit oīa profutura ſuccedunt. Et cū ſe auertit humana indigētia ſalutari preſidio nudata ſuccūbit. ps. ciij. v. Auertente. clvuj. d
Dominus cur Moyſen et Aaron miſerit ad Pharaonem ꝛc̄. ps. ciiij. v. Miſit Moyſen. clxj. a
Dominus cur recte dicat bonus. ps. cv. v. j. clxij. d
Talis nobis dn̄s efficitur: quales nos ſibi eſſe probauerit. Ibidem. ver. Et memor. clxiiij. d
Dominus hic ꝯſueuit parcere: ꝛ ſibi fidelibus dignabitur eterna premia cōdonare. ps. cvj. v. j. cv. c.
Qui lōge ſint a domino: ꝛ qui illi proximi. ps. cxlviij. ver. Hymnus omnibus. ccxxv. c
Cum dn̄s chriſtus habeat oīa perfecte ꝛ ſumme bona dat vnicuiq; ꝓut vult. ꝛ ipſe eſt oīm ſanctorū perfecta plenitudo. ps. cxlix. ver. vltimo. ccxxvj. c
Domus domini quare ſit ſola expetenda a bonis. ps. xxvj. ver. Vnam. xxxviij. d
Domus quid deſignet. ps. xcj. ver. Plantati. cxij. c
Beati dom⁹ que ſit. ps. cxj. v. Gloria ꝛ diui. clxxvij. c
Domus domini qualis ſit. ps. cxxj. ver. j. cxcvj. c
Domus noſtra recte dr̄ propria cogitatio. ps. cxxvij. ver. Vxoꝛ. ccj. b
Dona diuine clementie comprehendi nequeunt. ps. xviij. ver. Nam ꝛ ſeruus. xxviij. c
Donatiſtarum confutatio. ps. lx. In cōcluſio. xc. c
Donec quid ſignificet. ps. cix. ver. ij. clxxj. b
Donec in ſcripturis diuinis omonymon eſt. ps. cxxij. ver. Et ſicut. cxcvij. c
Doꝛmire quid ſit. ps. xl. ver. Verbum. lxij. c
Doꝛmire cui⁹ ſit. ps. cxviij. Deleth. v. Doꝛmi. clxxxij. c
Doꝛmitare cuius ſit. Ibidem. clxxxij. c
Doꝛmitare qn̄ dicat dn̄s. ps. cxx. v. Non det. cxcv. d
Anime doꝛmitationē Caſſianus accidiam vocat: quā magno ſtudio monachis perſuadet eſſe fugiendam. ps. cxviij. Deleth. ver. Doꝛmita. clxxxij. c
Draco ſpūalis niſi dn̄o pmittēte non preualet quicq; ſua poteſtate perficere. ps. ciij. v. Draco. clviij. c
Draconis ſpūalis que ſit eſca. Ibidem. clviij. c
Quomodo draconi diabolo ab angelis ꝛ fidelibus illudatur. Ibidem. clviij. c
Dracōis dſcriptio. ps. cxlviij. v. Laudate dn̄z. ccxxv. a
Ducem quem dicamus. ps. liiij. v. Tu vo. lxxxij. b
Lecta ꝛ excogitata quomodo dulceſcere poſſint. ps. lxxxix. In concluſione. cxxxix. b
Dulcis cur ſit dn̄s. ps. xxiiij. ver. Dulcis. xxxvj. c
Dura cur dominus oſtendat fidelibus ſuis. ps. lix. v. Oſtendiſti. lxxxix a
Ebrietas in ſcripturis diuinis plerūq; in bono ponitur. In ſcripturis aūt ſecularibus vel in cōmunibus fabulis nūq;. ps. lxiiij. ver. Viſitaſti. xcv. a
Ebrietatis ſpiritalis cōmēdatio. ps. xxxv In concluſione. liij. c
Ecce / cur hic et in ſuperiori pſalmo poſitum ſit. ps. cxxxiij. ver. j. ccvj. c
Eccleſia quid ſit. ps. iiij. In diuiſione. viij. b
Cur eccleſia catholica quāto plus perſecutionib⁹ conſtringitur: tanto amplius fidei augmento dilatetur. ps. xvij ver. Et produxit me. xxv. d
Eccl̄ia duob⁹ modis laboꝛat. ps. lxj. v. Verūtn̄. xcj. b
Mater eccleſia ne deſperemus bona ꝓmiſit: ꝛ ne peccemus grauiter cōminata eſt. ps. xcj. In concluſione. cxij. c
Quādiu mundus agitur eccleſia chriſti maledicorum turba precingitur. ps. cviij. ver. penultimo. clxx. d
Eccleſia quid interpretetur. ps. cxlix. v. j. ccxxvj. a
Eccleſie laus ꝛ cōmēdatio. In prolo. ca. xvij. uj. c
Eccleſie quando plurali numero dicuntur quid ſignificent. ps. xxv. ver. vltimo. xxxviij. a
Eccl̄ie diſtincta officia q̄ ſint. ps. xlvij. v. penul. lxxj. c
Eclipſis quid ſit. ps. lxxiiij. v. Quia neq;. cxiiij. d Et ps. cxviij. Zai. v. j. 184. a Et ps. cxxj. v. Quia illic. cxcvij. a Et ps. cxxxvj. v. Qui dicūt exinanite. ccx. b
Non in edificijs parietū gaudet dn̄s: ſed fideliū deuotione. ps. lxviij. ver. Quoniā deus. ciiij. c
Edom quid interpretetur. ps. cxxxvj. verſic. Memento. ccx. b
Quomodo dominus educat nos de terra egypti. ps. lxxx. ver. Ego ſum. cxxvj. b
Educere quid ſit. ps. xxxvj. v. Et educet. liiij. c

Effecit quid ſignificet.ps.vij.℣.Et in ipſo. xiij. a
Effraim qd interptaf.ps.lxxvij.℣.Filij effraim.cxix. c
Et ps.cvij.ver.Meus eſt galaad. clxviij. a
Effrata quid ſignificet.ps.cxxxi.℣.Ecce au, cciij. a
Effrem qd interpretef.lix.℣.Me⁹ eſt galaad. lxxxix. b Et ps.lxxix.ver.ij. cxxiij. a
Egyptus quid ſit: ⁊ qd myſtice ſignificet.ps.cxxxiiij. ver.Qui produxit. ccvij. c
Elatio noxia vñ ꝓcedat.ps.xcj.℣.Qz delectaſti.cxlj. a
Electorum numerus creuit: q̃tum ſe ita tyrannorum ſuccendit.ps.cxviij.Res.℣.Multi. cxcij. d
Dñs cur pctõres beneficijs ſuis creberrime eleuet: et poſt eadẽ collata ſubtrahat.ps.cj.℣.A facie. cliij. d
Elemoſynaꝝ largitiõis cõmẽdatio.ps.xl.℣.j. lxij. a
Elemoſynas quas de⁹ habeat gratas.ps.cxviij.Res. ver.Uide. cxciij. a
De laboribus proprijs non de rapina elemoſynas facere debemus.ps.cxxv.ver.Euntes. cxcix. d
Ipſam ſolam elemoſynam chriſtus accipit: quã eius nomini fidelis chriſtianus obtulerit.ps.cxxxiij.ver. In noctibus. ccvj. c
Eligere quid ſit.ps.cxviij.Deleth.℣.Uiam. clxxxij. c
Nullus aliquid eligit boni niſi his cõtraria cõtẽpſiſſe doceaf.ps.cxviij.Thau.℣.Fiat manus. cxciiij. b
Eloquẽtia totius legis diuine qualis ſit. In prologo ca.xv. ij. d
De eloquẽtia ꝓpria pſalterij. In prolo.ca.xvj. iij. a
Eloquentiã ſuam oĩpotentia dñi varijs diſciplinis et artibus pleniſſime ditauit.ps.vj.ver.j. xj. a
Eloquẽtia diuina ſchematibus crebris probatur eſſe pleniſſima.ps.xvij.ver.Prefulgore. xxv. c
Eloquia dñi que ſint.ps.xj.℣.Eloquia. xviij. d
Eloquia diuina cur diuerſitatis intelligentiã habeãt. ps.lij.In concluſione. lxxx. b
Eloquium domini cur ignitum dicatur.ps.cxviij. Sade.ver.Ignitum. cxcj b
Reprehẽſio nr̃a q relicto eloq̃o dei: ad ineptas mũdi fabulas trãſferimur. Ibidẽ. Thau.℣.Pronũ. cxciiij. a
Eman qd interpretef.ps.lxxxvij.circa titu. cxxxiij. b
Emphaſis qd ſit.ps.xxiiij.℣.Scdz. 36. c Et ps.xxvj. ℣.Si conſiſtãt. 38. c Et ps.xliij.℣.In dño. lxv. d Et ps.xlvij.℣.j. lxx. d Et ps.lix.ver.j. 88. d Et ps. lxxv.℣.Dormierũt. 115. d Et ps.lxxxiij.℣.j. 128. d Et ps.cxvij.℣.Benedictus. clxxix. d Et ps.cxlvij. ver.Qui poſuit. ccxxiij. a
Emulari ⁊ i malo ⁊ i bono ponif. ps.xxxvj.℣.j. liiij. a
Energia quid ſit.ps.xxxiij.℣. Magnificate. xlviij. d Et ps.xxxvj.℣.Uidi impium. lvj. b Et ps.lxxv.ver. Ibi confregit. cxv. d
Enigma quid ſit.ps.lviij.℣.Conuertẽtur. lxxxvij. c Et ps.xcvj.ver.Annunciauerunt. cxlvij. a
Enneomatice quid ſit.ps.xiij.ver.Sepulchrũ. xx. b
Enthimema quid ſit.ps.xx.ver.Qm̃ rex. xxx. b
Quas argumentationes dialectici enthimemata appellent.ps.xciij.ver.Qui plantauit. cxliij. b
Epanodos quid ſit.ps.cxiij.℣.Quid eſt tibi. clxxv. b
Epẽbaſis quid ſit.ps.iij.℣.Multi. vij. c Et ps.xxj.℣. Ad te cla. 32. c Et ps.lvj.℣.Exurge. 85. c Et ps. lviij.℣.ij. 87. b Et ps.lxvj.℣.j. 97 d Et ps.lxxiij. ver. Poſuerũt 212. d Et ps.xcij.℣.j. 242. a Et ps. cij.℣.vlti. 155 d Et ps.cxx.℣.Dñs cuſtodit.cxcvj. a
Epexergaſia quid ſit.ps.xxxvj ℣.Inimici. lv. b
Epherexegeſis qd ſit.ps.vij.℣.Dñe deus. xij. b Et ps. xx.℣.Magna eſt gl̃ia. xxx. a Et ps.xxix.℣.Audiuit xliij. b Et ps.xxxviij.℣.ij. lix. a Et ps.xlvi.℣.ij.lxx. a Et ps.cviij.ver.Fiant dies. clxix. c
Epicherema qd ſit.p.xxvi.℣.j.xxxviij. c Et ps.xxxvi. ver.ij. liiij. b Et ps.xxxviij.℣.A fortitudine. lix. d
Epidiorthoſis quid ſit.ps.lxi.ver.ij. xci. a
Epimone quid ſit.ps.xij.℣.j. xix. c Et ps.xxviij.℣.ij. xl. d Et ps.lxxi.℣.j. cviij. d Et ps.xcv.℣.ij. cxlv. b Et ps.cj.ver.ij. cliij. a
Epinalepſis quid ſit.ps.lxxxij.ver.j. cxxvij. c
Epiphonema qd ſit.ps.xxij.℣.vi. xxxiiij. d Et ps.xxx ℣.vlt.xliiij. d Et ps.cxxxiiij.℣.Oĩa q̃cũq;. ccvij. b
Epithalamij interpretatio.ps.xliiij.In diui. lxvij. a
Per hoc epithetõ eternis/veri predicatores a falſis ſe queſtrant hereticis.ps.lxxv.℣.Illuminãs. cxv. d
Duo ſimul epitheta vni perſone non poterãt conuenire.ps.cxxxix.ver.j. ccxiiij. a
Epitrochaſmos qd ſit.ps.xxij.ver.vlti. xxxiiij. d Et ps.lxix.℣.j. cv. a Et ps.cxiiij.ver.j. clxxvi. c
Epizeuxis quid ſit.ps.cviij.℣.Hoc opus. clxx. b Et ps.cxxxix.ver.Domine domine. ccxiiij. c
Epulas quid dicamus.ps.lxvij.ver.ij. xcviij. d
Equ⁹ cur falſus dicaf.ps. xxxij.℣.Falſus. xlviij. a
Semper errare neceſſe eſt abſente via rectiſſima.ps. xxxvij.ver.penultimo. lviij. c
Qui erecti ⁊ vanitati ſupini ſunt: nequaq̃ poſſunt ſubiecta oculis intueri.ps.cxviij.He.℣.Inclina. 183. a
Eripe vnde ſit cõpoſitum.ps.xxx.ver.j. xliij. a
Error maxim⁹ naſcif qñ incõuenieter reddif alibi: qđ dictũ cõſtat ad aliud. In plo.ca.xiij. ij. c
Errores humani trib⁹ modis ꝓueniũt.ps.j.℣.j. iiij. c
Errorẽs auios ſectamur quãdo deus diſcedit a nobis ps.xxxvij.ver.penultimo. lviij. c
Erroribus humanis tribus modis exceditur.ps.xvij ver.Delicta. xxviij. c
Erotema qd ſit.ps.ij.℣.j. vj. a Et ps.xiiij.℣.j.xxj. a Et ps.xlj.ver.Quare me. lxiiij. a Et ps.lxxxviij.℣. Quis eſt homo. cxxxvij. b
Eroteſis quid ſit.ps. cxviij. Beth.ver.j. clxxxi. b Et ps.cxix.℣.Quid detur. cxcv. a Et ps.cxliij. ℣. Domine quid. ccxvij. d
Erubeſcere quid ſit.ps.xxiiij.ver.j. xxxvi. a
Erubeſcere cuius ſit.ps.xxxiij.℣.Accedite. xlix. a
Eructare quid dicamus, ps.xliiij.ver.j. lxvij. b
Eruditus qui dicaf.ps.lxxxix.℣.Dexterã. cxxxviij. d
Eſca vnde dicatur.ps.lxxvij.℣.Adhuc cxx. c
Eſcas cur egrotis dicamus dari.Ibidem.ver.Et tentauerunt. cxx. a
Etatũ mũdi deſcriptio.ps.xcij.circa titu. cxlj. d
Etham qd interpretef ps.lxxiij.℣.Tu diru. cxiij. c
Ethan qd interpretef.ps.lxxxviij.circa titu.cxxxiiij. d
Ethopeia qd ſit.ps.xv.℣.j. xxi. d Et ps.xxiiij.circa diuiſionẽ. 36. a Et ps.xxxvij. In diuiſiõe. lvij. a Et ps.lxxx.℣.In tribulatione. cxxvj. a
Etiologia qd ſit.ps.xv.℣.Propter hoc.xxij. c Et ps. lv.℣.vlti. 84. b Et ps.xcv.℣.Qm̃ magn⁹. cxlv. c Et ps.cxliij.℣. Super miſericordia. clxxv. c Et ps. cxxxviij.ver.Si ſumpſero. ccxij. c Et ps.cxlij.ver. Ne auertas. ccxvij. d
Etymologia quid ſit.ps.j.℣.j. iiij. c
Tunc euadimus aduerſarios qñ locis munitiſſimis vendicamur.ps.lxx.℣.Eſto mi. cvj. a
Quanta ſit pena eiecti de amenĩſſimo domini tabernaculo.ps.lj.℣.Propterea. lxxix. d
Quid euenire ſolet i bono negocio laceraſ.ps.lxviij. ℣.Quoniam propter te. ciij. c
Euge verbũ preconiale q̃ño trahatur ad deriſionem inferendam.ps.xxxix.℣.Ferant. lxj. b
Euge ſmo laudãtis ẽ.ps.lxix.℣.Auertaf ſtatiz. cv. b

Exallage quid ſit. ps. cxviij. ℣. Oēs gētes. clxxix. a Et ps. ij. ℣. Ego aūt vi. b Et ps. xviij. ver. In oēm ter. xxvij. d Et ps. xxxix. ℣. Annūciaui. lx. d Et ps. l. ℣. Libera lxxvij. c
Exaltabo quid ſignificet. ps. xxix. ver. j. xlj. d
Examinatus eſt dñs chriſtus tribulationibus ignitis. ps. xvj. ver. Probaſti. xxiij. a
Dñi exardeſcam⁹. ps. lxxxviij. ℣. Uſqꝫ quo. cxxxvij. b
Qui p⁹ exaudiātꝛ: ꝛ poſtea deſpiciātꝛ. ps. liiij. ℣. j. 81. c
Excitatio durorum ꝛ vecordium. ps. xlv. verſi. Dominus virtutum. lxix. c
In eccſie laudē exclamatio. ps. l. ℣. Sacrificiū. 78. a
Maximum eſt vitium excuſationis: quo valde laborat humanitas. ps. lxxiiij. ver. Dixi. cxiiij. d
Excutere quid ſit. ps. cxxvj. ℣. Sicut ſagitte. cc. c
Inaniter execratur cui leſionis cauſa nulla premittitꝛ. ps. xxxiiij. ver. Non inſultent. lj. d
Exercitatio quid ſit. ps. liiij. ver. ij. lxxxj. c
Exetaſmos quid ſit. ps. xxiij. ℣. Quis aſcēdet. xxxv. a
Exercitatio i ſcripturis diuinis plerūqꝫ i bono ponitꝛ. In litis aūt ſecularib⁹ vel cōi locutione: nunqꝫ vel raro in bono ponitꝛ. ps. cxviij. Uau. ℣. viti. clxxxiij. d
Exhortatio ad ſupplicādū dño. ps. ix. in ꝯcluſio. xvij. c
Nunqꝫ ab illa hieruſalē exire poterūt: qui eterno munere conſecrantur. ps. cxlvij. ver. ij. ccxxij. a
Exordium quid ſit. ps. vj. in diuiſione. x. d
Expecta non dicitur ocioſo ſed laboranti. ps. xxxvj. ℣. Expecta. lvj. b
Expectare quid ſit. ps. xxiiij. ver. ij. xxxvj. b
Expectatio ſanctorum que ſit. ps. cxviij. Samech. ℣. Suſcipe. clxxxix. b
Qui expectat nomē dñi. ps. lj. ℣. Cōfitebor. lxxix. b
Exprobrare quid ſit. ps. xliij. ver. A voce. lxvj. b
Imperfecta eſt expugnatio que iterum ad certamen redit. ps. cxxviij. ver. ij. ccj. d
Expulſi qui dicantur. ps. v. ver. Decidant. x. b
Exterminari quid ſit. ps. xxxvj. ℣. Qm qui. liiij. c
Exterminauit vñ dicatꝛ. ps. lxxix. ℣. Extermi. cxxiij. c
Exultatio quid ſit. ps. xlj. ver. In voce. lxiij. c
Exultare quid ſit. ps. xxx. ℣. Ego aūt in dño. xliij. b
Exultare plus eſt: qꝫ letari. ps. ix. ver. ij. xv. b
Exultare quid ſit. Ibidem. xv. b
Tps ſecure exultatiōis ſctōꝝ qꝺ ſit. ps. lxx. ℣. vi. 107. c
Exultare quid ſit. ps. xcvij. ver. Uiderunt. cxlviij. a
Exultatione exultare qui dicantur. ps. cxxxj. ver. Sacerdotes. cciiij. d
Exurge vñ tractū ſit. ps. lxxv. ℣. Cū exurgeret. cxvj. a
Exurgere qd ſit. ps. iij. ℣. Ego dormiui. vij d Et ps. ix. ver. Exurge domine. xvij. a
Exurgere metaphorice dictū eſt. ps. xj. ver. Propter miſeriam. xviij. d
Dominus cōpetēter ꝛ mēſurate facit oīa: ſed nos tardū putam⁹: qꝺ deſiderio magno requirimus. ps. lxix. ver. vltimo. cv. b
Facies terre quid ſignificet. ps. j. ver. Non ſic im. v b
Facies per tropologiam pro preſentia ponitur. ps. cxxxviij. ver. Quo ibo. ccxij. b
Faciei. i. pñtie xpi pcontū. ps. lxxix. ℣. Dñe de⁹. cxxv. a
Non factū aliquod dñi prouenit: qꝺ nō plenū cunctis eſſe virtutibus ſentiatur. ps. c. ver. j. cl. b
Falli nō poteſt qui ſequitꝛ verba veritatis. ps. lxxxviij. ver. Quoniam dixiſti. cxxxv. a
In fame ſunt poſiti qui ſe celeſtiū rerū deſiderio ſemꝑ accendunt. ps. xxxij. ver. Ut eripiat. xlviij. a
Fames quid ſit. ps. ciiij. ver. Et vocauit. clx. b
Famis illi⁹ cōmēdatio. ps. xxxij. ℣. Ut eripiat. xlviij. a
Famulus verecūdus anteqꝫ verbera patiatur: futuris tormētis affligitur. ps. xxxvij. ℣. Nec eſt. lvij. b
Famulus mente calloſus ipſas penas dum infligūtur non horreſcit. Ibidem. lvij b
Neceſſe eſt deuotū famulū dolore cruciari: qñ irreuerentiſſimū aliquid de dño contingit audire. ps. xcij. ver. Populum tuum. cxliij. a
Cum noxia ſe deo cuncta cognoſcant: magni tamē meriti eſt ipſius famulū nuncupari. ps. cxviij. Ain. ver. Seruus tuus. cxc. a
Illius famuli dicimur: cui cōſentanea mēte ſeruimus. ps. cxxxiij. ver. Miſit ſigna. ccvij. c
Fauces qd ſint. ps. xviij. Mem. ℣. Quā dulcia. 188. a
Peſſimis hominibus nullatenus fauendum eſt. ps. c. ver. Non habitabit cl. d
Feces quid ſint. ps. lxxiiij. ℣. Et inclinauit. cxv. a
Fenerator quid faciat cū debitor ad ſoluēdū idoneus non eſt. ps. cviij. ver. Scrutetur. clxix. c
Gen⁹ hūanū cur feno cōparetꝛ. ps. cj. ℣. Percuſſus. clij. a
Peccatores cur feno edificiorum comparentur. ps. cxxviij. ver. Fiant. ccij. a
Frenum quid dicatur. ps. xxxj ℣. In freno. xlvj. b
Optantis eſt dicere Fiat: ſed deſiderantis ipſum repetere. ps. lxxj. ver. vltimo. cix. d
Nil pderit cuiqꝫ corp⁹ ītactū ſuare: ſi ꝯtingat cū integritatē fidei nō hre. ps. xliiij. ℣ Adducentꝛ. lxviij. c
Fides vnde dicatꝛ. ps. lxxvij. ℣. Cor aūt eoꝝ. cxx. d
Magna fiducia eſt ante illū gemere qui nos dignat⁹ eſt ſua pietate plaſmare. ps. xciiij. ℣. Uenite. cxliiij. c
Fieri a quoqꝫ nichil poteſt: niſi qꝺ dñs ſecreto iudicio / aut ad pbationem / aut ad vindictam faciendum eſſe permiſerit. ps. cij. ver. Catuli. clviij. a
Figulus qui dicatur. ps. xciij. ver. Nunquid. cxliij. c
Figura quid ſit. ps. ij. ver. j. vj. a
Filij beatorum cur oliuis nouellis comparentur. ps. cxxvij. ver. Filij tui. ccj. b
Fili⁹ gemini qūo interptetꝛ. ps. vij. circa titulū. xij. a
Iſtud nomen Filius relatiuum eſt: ꝛ hoc quod non dicit indicat. ps. lxxj. ver. j. cviij. b
Fimbrie quid ſint. ps. xliiij. ℣ Omnis gloria. lxviij. c
Fingere quos dicam⁹. ps. xxxij ℣. Qui finxit. xlvij. d
Fingere quid ſit. ps. xciij. ver. Nunquid. cxliij. c
Finis quid mō ſignificet. ps. iiij. circa titulum. viij. b
Finis bon⁹ qrītꝛ xpiani: vt i extremis cū venia trāſeat: ne vita ſit vltima que delinquat. ps. cxl. ℣. j. ccxv. b
Sanctiſſimus ꝓpheta: qꝛ vniuerſa que dicta ſunt ſpiritualiter intelligi volebat: aptiſſimo librū fine cōcludit: vt dñm ſaluatorem ſpūaliter cuncta laudare debeant. ps. cl. ver. vltimo. ccxxvij. a
In finē quid ſignificet. ps. viij. circa titulum. xiij. c
Finis dupliciter dicitur. In prolo. ca. iij. ij. a
Finem quotiēs in titulis pſalmoꝝ reperimus: ad dñm ſaluatorē tēdere debemus. Ibidem. ij. a
Multo firmi⁹ fixū manet: qꝺ memoria dñi ꝯtinetꝛ: qꝫ qꝺ in libro ſcribitꝛ ps. cxxxviij ℣. Imperfectū. ccxij. a
Fortis man⁹ grauiter flagellat. ps. xxxviij. ℣. Ob. lix. d
Flāma vnde dicta ſit. ps. cv. ver. Et exarſit. xlij. d
Fluctuationes in hoc ſeculo cur dominus iuſtis non adimat. ps. liiij. ver. Iacta. lxxxij. d
Fluuius qñ ſiccatur ad nichilum ſine dubitatiōe perducitur. ps. lxxiij. ver. Tu dirupiſti. cxiij. c
Fons vnde dicatur. ps. lxvij. ver. In eccle. c. c
Forſitan cur totiens iteretꝛ: ꝛ quid ſignificet. ps. cxxiij. ver. Torrentem. cxcviij. b
Nichil pōt eſſe forti⁹ / nichil egregi⁹: qꝫ audire noxia:

et nō reſpōdere ↄtraria. ps. xxxvij. v. Ego autē. lviij. a
Nichil fortius ꝙ̄ fauillas reuocare ad corpus mobile
&c. ps. lxviij. ver. Ecce dabit. cj. b
Qm̄ cum chriſto ſumus: nullas diaboli inſidias formi-
damus. ps. lxx. ver. Eſto michi. cvj. a
Fortis actio a brachio venit excelſo. ps. cxxxv. v. In
manu for. ccix. a
Fortitudo quid ſit. ps. xliij. ver. ij. lxiiij. c
Framea qd ſignificet. ps. ix. v. Inimici defecerūt. xv. c
Framea multarū eſt ſignificationū. ps. xvj. ver. Exur-
ge domine. xxiij. d
Framea nomen eſt ſynonymum plura ſignificans. ps.
xxj. ver. Eripe. xxxij. d
Fraus diabolica nō pōt preualere plus ꝙ̄ religio chri-
ſtiana. ps. xxj. ver. Qm̄ dn̄i. xxxiij. c
Fraus vñ dicat. ps. lxxvij. v. Et mādūcauerūt. cxx. c
Frenum vnde dicatur. ps. xxxj. ver. In freno. xlvj. b
Fructus vnde dicatur. ps. j. v. Et erit tanꝙ̄. v a
Oīs fruct⁹ iuſto ꝓbat auctori. ps. vij. v. Ecce ptu. xiij. b
Fructus vñ dicat. ps. cvj. v. Et ſeminauerūt. clxvij. b
Frumen quid ſignificet. ps. iiij. v. A tempore. ix. a
Frumentum vnde dicatur. Ibidem. ix. a
Fruſtrare qd ſit. ps. cxxxj. v. Iurauit dn̄s. ccliij. d
Felix fuga criminū: dn̄i queſiſſe refugiū. ps. lxxxviij.
ver. Et concidam. cxxxvj. b
Fulica quid ſit. ps. ciij. ver. Fulice. clviij. a
Fumi ꝓprietates. ps. cj. v. Quia defecerunt. cliij. a
Fumus in bono ponit. ps. xvij. v. Aſcendit fu. xxv. b
Propheta cur in laude ſuperne ciuitatis a fundamen-
tis exordiū ſumpſerit. ps. lxxxvj. ver. j. cxxxij. b
Funes qd ſint. ps. cxviij. Heth. v. Funes. clxxxiiij. d
Funes vnde dicantur. ps. xv. v. Funes cecide. xxij. b
Funus quid ſit. ps. lxvij. ver. ij. xcviij. d
Furor quid ſit. ps. vj. ver. j. xj. a
Futura pro preteritis more ꝓphetie ponuntur. ps. vij.
ver. Exurge dn̄e deus. xij. d
Futura cur ꝑ p̄teritis ponant. ps. xxj. v. Circūde. 32. a
Galaad qd interpretet. ps. lix. v. Meus eſt
gal. 89. b Et ps. cvij. v. Me⁹ ē gal. 168. a
Gaudia iuſtorum duplici ratione cumulā-
tur. ps. xxxvj. ver. Expecta. lvj. b
Cur in aſperis afflictionibus ſit gauden-
dum. ps. xxxvij. circa titulum. lvij. a
Celeſtis gaudij preconium. ps. cxlix. ver. ij. ccxxvj. a
Neceſſe eſt vt acquiſitus fidelis magnū gaudium pa-
riat acquirenti: q: magna inde ꝓbat mercede cumu-
landus. ps. cxxvij. ver. vlti. ccj. c
Gebal qd interpretet. ps. lxxxij. v. Moab. cxxviij. a
Gemitus vnde dicat. ps. vj. v. Laboraui. xj. b Et ps.
xxxvij. ver. Et ante te. lvij. d
Gemitus quis a chriſtianis querendus ſit. ps. vj. ver.
Laboraui. xj. b
Gemitus duplex ps. cj. ver. A voce. cliij. b
De generatione filij dei: ꝙ̄ ineffabilis ſit narratio &c.
ps. cix. ver. Tecum. clxxj. c
Propheta generi neutro maſculinum adiunxit: qd in-
ter idiomata ſcripture diuine numerandum eſt. ps.
cxxviij. ver. j. ccj. d
Gens vnde ſit dicta. ps. lxxviij. ver. j. cxxij. d
Demōſtratiuū genus apud oratores qd ſit. ps. xxviij.
circa titulum. xl. c
Geth quid ſignificet. ps. lv. circa titulum. lxxxiij. b
Gladius diaboli cur malignus. ps. cxliij. v. Qui das
ſalutem. ccxix. b
Gladius dn̄i cur benignus. Ibidem. ccxix. b
Gladius vnde dicatur. ps. xxxvj. v. Gladiū. lv. a
Glia patri &c. cur pſalmis ſocietur. In prologo col. ij.
Gloria patris: qn̄ manifeſtet. ps. xvj. v. vlti. xxiiij. a
Gloria quid dicat. ps. xxiij. ver. vlti. xxxv. c
Gloria quid ſit. ps. xxviij. v. Vox dn̄i preparan. xlj. b
Gloria eſt multorum ore celebrata laudatio. ps. lxx. v.
Repleatur. cvj. b
Gloria eſt dn̄i cū aliquis ſe laudabili cōuerſatione trā
ctauerit. ps. xcv. ver. Afferte. cxlv. d
Gloria audiri non videri ſolet. ps. xcvj. ver. Annuncia
uerunt. cxlvij. a
Gloria quid ſit. ps. cxlix. v. Exultabunt. ccxxvj. b
Gloriā deo dare quid ſit. ps. lv. v. Gliā meā. lxxxiiij. d
Gloriā dare laudi dei qui dicat. ps. lxv. ver. j. lxxxvj a
Gratiārū diuitiū repſſio. ps. lxviij. v. & placebit. ciij. b
Glorioſum deus efficit quicquid inhabitare dignat.
ps. xxv. ver. Domine dilexi. xxxviij. a
Glorioſum nobis eſſe dz: qn̄ nomē ei⁹ extollit q nobis
beneficia ꝓfutura largit. ps. ciij v. Letet. clx. a
Gratia ſpūalis nō vult ſola facere qd multis ꝓficit ad
ſalutem. ps. xxxiij. ver. Magnifica. xlviij. d
Gratia quid dicat. ps. lxxxiij. v. Qm̄ miam. cxxix. c
In oī bono grā dn̄i ꝑuenimur: & vt eā velimus rogare
ipſe ſe dignat infundere. ps. cxviij. Beth. v. ij. 161. b
Nemo eſt qui gratiam dn̄i gratis non habeat. ps. cij.
ver. Non ſm̄ peccata. cliiij. d
Nemo poteſt perfecte gratiam deuotionis agnoſcere
niſi & initia rerum meminerit cur viſa ſint inchoaſſe.
ps. cxviij. Lamech. v. In eternū nō obli. clxxxvij. a
Cur a nobis ſemper gratie magne referende ſint. ps.
lxxvij. ver. Et eduxit. cxix. d
Epilogatio. xv. graduū cū expōne quō ꝑ illoꝝ aſcēſus
ad ſupnā hierlm̄ ꝑueniat. ps. cxxxiij. In ↄclu. ccvj. d
Non videantur nobis eſſe grati qui morum prauitate
ſunt vitandi. ps. c. ver. Non habitabit. cl. d
Sicut iuſti gratis amant diuina: ita impij gratis execrā
tur. ps. cviij. ver. ij. clxix. a
Gratia quid dicamus. ps. cxix. ver. vlti. cxcv. b
Gratuitū qd dicamus. ps. xxxiiij. v. Qm̄ gra. lj. a
Grauiſſimū ē pctm̄ qn̄ aliqs occaſione ꝑbuerit: vñ al-
teri⁹ ↄſcia polluat. ps. lxxij. v. Quia delectaſti. cxj. c
Grauiſſimum peccatum in deum quod ſit. ps. lxxvij.
ver. Et appoſuerunt. cxx. a
Grauius eſt per partes imminui: ꝙ̄ ſubita clade con-
ſumi. ps. xxxvj. v. Quoniam brachia. lv. d
Quod non diuiditur: grauius vno faſce portatur. ps.
lxx. ver. Quia dixerunt. cvj. c
Abitare quid ſit. ps. xxiij. ver. j. xxxv. a
Habitare ꝑmanentis eſt, nō diſcedētis q to-
tā ſpem ſuā nō in ꝓprijs virib⁹ ſed i altiſſi
mi voluntate cōſtituit. ps. xc. v. j. cxxxix. c
Cur propheta in domibus priuatis habita
tionem: in templo ſo domini inhabitationem poſue-
rit. ps. lxviij. ver. Fiat habitatio. ciij. d
Suauiſſima virtus eſt armonie: qn̄ vox cognoſcit ope
ribus conſonare. ps. c. ver. j. cl. b
Hereditas vnde dicatur. ps. xv. v. Dn̄s pars. xxij. a
Et ps. lxxvij. ver. Et concluſit. cxxj. d
Hereditas chriſti que ſit. ps. xv. ver. Funes. xxij. b
Hereditatis futuri ſeculi commendatio. ps. lx. v. Qm̄
tu deus. xc. b
Hereticoꝝ confutatio. ps. xl. ver. Etenim. lxij. d
Hereticoꝝ cōfutatio dicētium carnē dn̄i & diuinitatē
vnius eſſe nature. ps. cvij. ver. vlti. clxviij. c
Hereticus qd ſit. ps. cxxxviij. In ↄcluſio. ccxliij. d

Exallage quid ſit. ps. cxvij. v. Oēs gētes. clxxix. a Et ps. ij. v. Ego aūt vj. b Et ps. xviij. ver. In oēm ter. xxvij. d Et ps. xxxix. v. Annūciaui. lx. d Et ps. l. v. Libera lxxvij. e
Exaltabo quid ſignificet. ps. xxix. ver. j. xlj. d
Examinatus eſt dñs chriſtus tribulationibus ignitis. ps. xvj. ver. Probaſti. xxiij. a
Qñ exardeſcam⁹. ps. lxxxviij. v. Uſqꝫquo. cxxxvij. b
Qui p⁹ exaudiātꝛ: ⁊ poſtea deſpiciātꝛ. ps. liiij. v. j. 81. e
Excitatio durorum ⁊ vecordium. ps. xlv. verſi. Dominus virtutum. lxix. e
In eccl'ie laudē exclamatio. ps. l. v. Sacrificiū. 78. a
Maximum eſt vitium excuſationis: quo valde laborat humanitas. ps. lxxiiij. ver. Dixi. cxiiij. d
Excutere quid ſit. ps. cxxvj. v. Sicut ſagitte. cc. c
Inaniter execratur cui leſionis cauſa nulla premittitꝛ. ps. xxxiiij. ver. Non inſultent. lj. d
Exercitatio quid ſit. ps. liiij. ver. ij. lxxxj. c
Exetaſmos quid ſit. ps. xxiij. v. Quis aſcēdet. xxxv. a
Exercitatio i ſcripturis diuinis plerūqꝫ i bono ponitꝛ. In iſtis aūt ſecularib⁹ vel cōi locutione: nunqꝫ vel raro in bono ponitꝛ. ps. cxviij. Uau. v. vlti. clxxxiij. d
Exhortatio ad ſupplicādū dño. ps. ix. in ꝯcluſio. xvij. c
Nunqꝫ ab illa hieruſalē exire poterūt: qui eterno munere conſecrantur. ps. cxlvij. ver. ij. ccxxiij. a
Exordium quid ſit. ps. vj. in diuiſione. x. d
Expecta non dicitur ocioſo ſed laboranti. ps. xxvj. v. Expecta. lvj. b
Expectare quid ſit. ps. xxiiij. ver. ij. xxxvj. b
Expectatio ſanctorum que ſit. ps. cxviij. Samech. v. Suſcipe. clxxxix. b
Qui expectat nomē dñi. ps. lj. v. Cōfitebor. lxxix. b
Exprobrare quid ſit. ps. xliij. ver. A voce. lxvj. b
Imperfecta eſt expugnatio que iterum ad certamen redit. ps. cxxviij. ver. ij. ccj. d
Expulſi qui dicantur. ps. v. ver. Decidant. x. b
Exterminari quid ſit. ps. xxxvj. v. Qm̄ qui. liiij. e
Exterminauit vñ dicatꝛ. ps. lxxix. v. Extermi. cxxiiij. c
Exultatio quid ſit. ps. xlj. ver. In voce. lxiij. c
Exultare quid ſit. ps. xxx. v. Ego aūt in dño. xliij. b
Exultare plus eſt: qꝫ letari. ps. ix. ver. ij. xv. b
Exultare quid ſit. Ibidem. xv. b
Tps ſecure exultatiōis ſctōꝝ qđ ſit. ps. lxx. v. vi. 107. c
Exultare quid ſit. ps. xcvij. ver. Uiderunt. cxlviij. a
Exultatione exultate qui dicantur. ps. cxxxj. ver. Sacerdotes. ccliij. d
Exurge vñ tractū ſit. ps. lxxv. v. Cū exurgeret. cxvj. a
Exurgere qđ ſit. ps. iij. v. Ego dormiui. vij d Et ps. ix. ver. Exurge domine. xvij. a
Exurgere metaphorice dictū eſt. ps. xj. ver. Propter miſeriam. xviij. d
Dominus cōpetēter ⁊ mēſurate facit oia: ſed nos tardū putam⁹: qđ deſiderio magno requirimus. ps. lxix. ver. vltimo. cv. b
Facies terre quid ſignificet. ps. j. ver. Non ſic im. v b
Facies per tropologiam pro preſentia ponitur. ps. cxxxviij. ver. Quo ibo. ccxij. b
Faciei. i. pñtie xpi pcontū. ps. lxxix. v. Dñe de⁹. cxxv. a
Non factū aliquod dñi prouenit: qđ nō plenū cunctis eſſe virtutibus ſentiatur. ps. c. ver. j. cl. b
Falli nō poteſt qui ſequitꝛ verba veritatis. ps. lxxxviij. ver. Quoniam dixiſti. cxxxv. a
In fame ſunt poſiti qui ſe celeſtiū rerū deſiderio ſemꝑ accendunt. ps. xxxij. ver. Ut eripiat. xlviij. a
Fames quid ſit. ps. ciiij. ver. Et vocauit. clx. b
Famis illi⁹ cōmēdatio. ps. xxxij. v. Ut eripiat. xlviij. a
Famulus verecūdus anteqꝫ verbera patiatur: futuris tormētis affligitur. ps. xxxvij. v. Nec eſt. lvij. b
Famulus mente calloſus ipſas penas dum infligūtur non horreſcit. Ibidem. lvij b
Neceſſe eſt deuotū famulū dolore cruciari: qñ irreuerentiſſimū aliquid de dño contingit audire. ps. xciij. ver. Populum tuum. cxliij. a
Cum noxia ſe deo cuncta cognoſcant: magni tamē meriti eſt ipſius famulū nuncupari. ps. cxviij. Ain. ver. Seruus tuus. cxc. a
Illius famuli dicimur: cui cōſentanea mēte ſeruimus. ps. cxxxiiij. ver. Miſit ſigna. ccvij. c
Fauces qđ ſint. ps. xviij. Mem. v. Quā dulcia. 188. a
Peſſimis hominibus nullatenus fauendum eſt. ps. c. ver. Non habitabit cl. d
Feces quid ſint. ps. lxxiiij. v. Et inclinauit. cxv. a
Fenerator quid faciat cū debitore ad ſoluēdū idoneus non eſt. ps. cviij. ver. Scrutetur. clxix. c
Gen⁹ hūanū cur feno cōparetꝛ. ps. cj. v. ꝑcuſſus. clij. a
Peccatores cur feno edificiorum comparentur. ps. cxxviij. ver. Fiant. ccij. a
Frenum quid dicatur. ps. xxxj. v. In freno. xlvj. b
Optantis eſt dicere Fiat: ſed deſiderantis ipſum repetere. ps. lxxj. ver. vltimo. clx. d
Nil ꝓderit cuiqꝫ corp⁹ ītactū ſeruare: ſi ꝯtingat eū integritatē fidei nō hre. ps. xliiij. v Adducentꝛ. lxviij. c
Fides vnde dicatꝛ. ps. lxxvij. v. Cor aūt eoꝝ. cxx. d
Magna fiducia eſt ante illū gemere qui nos dignat⁹ eſt ſua pietate plaſmare. ps. xciiij. v. Uenite. cxliiij. c
Fieri a quoqꝫ nichil poteſt: niſi qđ dñs ſecreto iudicio/ aut ad ꝓbationem/aut ad vindictam faciendum eſſe permiſerit. ps. ciij. ver. Catuli. clviij. a
Figulus qui dicatur. ps. xciij. ver. Nunquid. cxliij. c
Figura quid ſit. ps. ij. ver. j. vj. a
Filij beatorum cur oliuis nouellis comparentur. ps. cxxvij. ver. Filij tui. ccj. b
Fili⁹ gemini quō interꝓtetꝛ. ps. vij. circa titulū. xij. a
Iſtud nomen Filius relatiuum eſt: ⁊ hoc quod non dicit indicat. ps. lxxj. ver. j. cviij. b
Fimbrie quid ſint. ps. xliiij. v Omnis gloria. lxviij. c
Fingere quos dicam⁹. ps. xxxij. v. Qui finxit. xlvij. d
Fingere quid ſit. ps. xciij. ver. Nunquid. cxliij. c
Finis quid mō ſignificet. ps. iiij. circa titulum. viij. b
Finis bon⁹ qritꝛ xpianꝛ: vt i extremis cū venia trāſeat: ne vita ſit vltima que delinquat. ps. cxl. v. j. ccxv. b
Sanctiſſimus ꝓpheta: qꝛ vniuerſa que dicta ſunt ſpiritualiter intelligi volebat: aptiſſimo librū fine cōcludit: i vt dñm ſaluatorem ſpūaliter cuncta laudare debeant. ps. cl. ver. vltimo. ccxxvij. a
In finē quid ſignificet. ps. viij. circa titulum. xiij. c
Finis dupliciter dicitur. In prolo. ca. iij. ij. a
Finem quotiēs in titulis pſalmoꝝ reperimus: ad dñm ſaluatorē tēdere debemus. Ibidem. ij. a
Multo firmi⁹ fixū manet: qđ memoria dñi ꝯtinetꝛ: qꝫ qđ in libro ſcribitꝛ ps. cxxxviij v. Imperfectū. ccxiij. a
Fortis man⁹ grauiter flagellat. ps. xxxviij. v. Ob. lix. d
Flāma vnde dicta ſit. ps. cv. ver. Et exarſit. xliij. d
Fluctuationes in hoc ſeculo cur dominus iuſtis non adimat. ps. liiij. ver. Iacta. lxxxij. d
Fluuius qñ ſiccatur ad nichilum ſine dubitatiōe perducitur. ps. lxxiij. ver. Tu dirupiſti. cxiij. c
Fons vnde dicatur. ps. lxvij. ver. In eccle. c. c
Forſitan cur totiens iteretꝛ: ⁊ quid ſignificet. ps. cxxiij. ver. Torrentem. cxcviij. b
Nichil pōt eſſe forti⁹/nichil egregi⁹: qꝫ audire noxia:

et nō reſpōdere ɔtraria.ps.xxxvij.v.Ego aūt.lviij. a
Nichil fortius ꝙ fauillas reuocare ad corpus mobile ⁊c.ps.lxvij.ver.Ecce dabit. cj. b
Qm̄ cum chriſto ſumus:nullas diaboli inſidias formidamus.ps.lxx.ver.Eſto michi. cvj. a
Fortis actio a brachio venit excelſo. ps.cxxxv.v. In manu for. ccix. a
Fortitudo quid ſit.ps.xliij.ver.ij. lxxiij. c
Framea qd ſignificet.ps.ix.v.Inimici defecerūt.xv. c
Framea multarū eſt ſignificationū.ps.xvj.ver. Exurge domine. xxiij. d
Framea nomen eſt ſynonymum plura ſignificans.ps.xxj.ver.Eripe. xxxij. d
Fraus diabolica nō pōt preualere plus ꝙ religio chriſtiana.ps.xxj.ver.Qm̄ dn̄i. xxxiij. c
Fraus vn̄ dicat.ps.lxxvij.v.Et mādu caueruñt. cxx. c
Frenum vnde dicatur.ps.xxxj.ver.In freno. xlvj. b
Fructus vnde dicatur.ps.j.v.Et erit tanꝗ. v a
Ois fruct⁹ iuſtis pbat auctori.ps.vij.v.Ecce ptu.xiij.b
Fructus vn̄ dicat.ps.cvj.v.Et ſeminauerūt. clxvij. b
Frumen quid ſignificet.ps.iiij.v.A tempore. ix. a
Frumentum vnde dicatur.Ibidem. ix. a
Fruſtrare qd ſit.ps.cxxxj.v.Iurauit dn̄s. cciiij. d
Felix fuga criminū:dn̄i queſiſſe refugiū.ps.lxxxviij. ver.Et concidam. cxxxvj. b
Fulica quid ſit.ps.ciij.ver.Fulice. clviij. a
Fumi ꝓprietates.ps.cj.v.Quia defecerunt. cliij. a
Fumus in bono ponit.ps.xvij.v.Aſcendit fu. xxv. b
Propheta cur in laude ſuperne ciuitatis a fundamentis exordiū ſumpſerit.ps.lxxxvj.ver.j. cxxxij. b
Funes qd ſint.ps.cxviij.Heth.v.Funes. clxxxiiij. d
Funes vnde dicantur.ps.xv.v.Funes cecide. xxij. b
Funus quid ſit.ps.lxvij.ver.ij. xcviij. d
Furor quid ſit.ps.vj.ver.j. xj. a
Futura pro preteritis more ꝓphetie ponuntur.ps.vij. ver.Exurge dn̄e deus. xij. d
Futura cur ꝓ preteritis ponant.ps.xxj.v.Circūde.32. a
Galaad qd interpretet.ps.lix.v.Meus eſt gal. 89. b Et ps.cvij.v.Me⁹ ē gal.168. a
Gaudia iuſtorum duplici ratione cumulātur.ps.xxxvj.ver.Expecta. lvj. b
Cur in aſperis afflictionibus ſit gaudendum.ps.xxxvij.circa titulum. lvij. a
Celeſtis gaudij preconium.ps.cxlix.ver.ij. ccxxvj. a
Neceſſe eſt vt acquiſitus fidelis magnū gaudium pariat acquirenti:qꝛ magna inde ꝓbat mercede cumulandus.ps.cxxvij.ver.viti. ccj. c
Gebal qd interpretet.ps.lxxxij.v.Moab. cxxviij. a
Gemitus vnde dicat.ps.vj.v.Laboraui. xj. b Et ps. xxxvij.ver.Et ante te. lvij. d
Gemitus quis a chriſtianis querendus ſit.ps.vj.ver. Laboraui. xj. b
Gemitus duplex ps.cj.ver.A voce. cliij. b
De generatione filij dei:ꝙ ineffabilis ſit narratio ⁊c. ps.cix.ver.Tecum. clxxj. c
Propheta generi neutro maſculinum adiunxit:qd inter idiomata ſcripture diuine numerandum eſt.ps. cxxviij.ver.j. ccj. d
Gens vnde ſit dicta.ps.lxxviij.ver.j. cxxij. d
Demōſtratiuū genus apud oratores qd ſit.ps. xxviij. circa titulum. xl. c
Geth quid ſignificet.ps.lv.circa titulum. lxxxiij. b
Gladius diaboli cur malignus.ps.cxliij.v.Qui das ſalutem. ccxix. b
Gladius dn̄i cur benignus.Ibidem. ccxix. b
Gladius vnde dicatur.ps.xxxvj.v.Gladiū. lv. a
Glia patri ⁊c.cur pſalmis ſocietur. In prologo col.ij.
Gloria patris:qn̄ manifeſtet.ps.xvj.v.viti. xxiiij. a
Gloria quid dicat.ps.xxiij.ver.viti. xxxv. c
Gloria quid ſit.ps.xxviij.v.Vox dn̄i preparan. xlj. b
Gloria eſt multorum ore celebrata laudatio.ps.lxx.v. Repleatur. cvj. b
Gloria eſt dn̄i cū aliquis ſe laudabili cōuerſatione tractauerit.ps.xcv.ver.Afferte. cxlv. d
Gloria auari non videri ſolet.ps.xcvj.ver.Annunciauerunt. cxlvij. a
Gloria quid ſit.ps.cxlix.v.Exultabunt. ccxxvj. b
Gloriā deo dare quid ſit.ps.lv.v.Vitā meā.lxxxiij. a
Gloriā dare laudi dei qui dicat.ps.lxv.ver.j. lxxxvj a
Gliandōis diuitū repſſio.ps.lxviij.v.⁊ placebit.ciuj.b
Glorioſum deus efficit:quicquid inhabitare dignat. ps.xxv.ver.Domine dilexi. xxxviij. a
Glorioſum nobis eſſe dꝫ:qn̄ nomē ei⁹ extollit q nobis beneficia ꝓfutura largit.ps.ciij.v.Lētet. clx. a
Gratia ſpūalis nō vult ſola facere qd multis ꝓficit ad ſalutem.ps.xxxiij.ver.Magnifica. xlviij. d
Gratia quid dicat.ps.lxxxiij.v.Qm̄ miam. cxxix. c
In oī bono grā dn̄i puenimur:⁊ vt eā velimus rogare ipſe ſe dignat infundere.ps.cxviij.Beth.v.ij. 181. b
Nemo eſt qui gratiam dn̄i gratis non habeat.ps.cij. ver.Non ſm̄ peccata. cliiij. d
Nemo poteſt perfecte gratiam deuotionis ɔgnoſcere niſi ⁊ iniuria rerum meminerit cur viſa ſint inchoaſſe. ps.cxviij.Lamech.v.In eternū nō obli. clxxxvij.a
Cur a nobis ſemper gratie magne referende ſint. ps. lxxvij.ver.Et eduxit. cxix. d
Epilogatio.xv.graduū cū expōne quo ꝑ illoꝝ aſcenſuꝫ ad ſupnā hierlm̄ pueniat.ps.cxxxiij.In ɔcluſio.ccvj.d
Non videantur nobis eſſe grati qui morum prauitate ſunt vitandi.ps.c.ver.Non habitabit. cl. d
Sicut iuſti gratis amant dn̄m:ita impij gratis execrātur.ps.cviij.ver.ij. clxix. a
Grates quid dicamus.ps.cxix.ver.viti. cxcv. b
Gratuitū qd dicamus.ps.xxxiij.v.Qm̄ gra. lj. a
Grauiſſimū ē pctm̄ qn̄ aliqs occaſione ſbuerit vn̄ alteri⁹ ɔſcia polluat.ps.lxxij.v.Quia delectatū. cxj. c
Grauiſſimum peccatum in deum quod ſit. ps.lxxvij. ver.Et appoſuerunt. cxx. a
Grauius eſt per partes imminui:ꝙ ſubita clade conſumi.ps.xxxvj.v.Quoniam brachia. lv. c
Quod non diuiditur:grauius vno faſce portatur.ps. lxx.ver.Quia dixerunt. cvj. c
Habitare quid ſit.ps.xxiij.ver.j. xxxv. a
Habitare ꝑmanētis eſt/nō diſcedētis q totā ſpem ſuā nō in ꝓprijs virib⁹ ſed i altiſſimi voluntate cōſtituit.ps.xc.v.j. cxxxix. c
Cur propheta in domibus priuatis habitationem:in templo vo domini inhabitationem poſuerit.ps.lxviij.ver.Fiat habitatio. ciij. d
Suauiſſima virtus eſt armonie:qn̄ vox cognoſcit operibus conſonare.ps.c.ver.j. cl. b
Hereditas vnde dicatur.ps.xv.v.Dn̄s pars. xxij. a
Et ps.lxxvij.ver.Et concluſit. cxxj. d
Hereditas chriſti que ſit.ps.xv.ver.Funes. xxij. b
Hereditatis futuri ſeculi commendatio.ps.lx.v.Qm̄ tu deus. xc. b
Hereticoꝝ confutatio.ps.xl.ver.Etenim. lxij. d
Hereticoꝝ cōfutatio dicētium carnē dn̄i ⁊ diuinitatē vnius eſſe nature.ps.cvij.ver.viti. clxviij. c
Hereticus qd ſit.ps.cxxxviij.In ɔcluſio. ccxiij. d

Herinati⁹ qd ſit: ⁊ c⁹ ꝯditiõis. p̄s. ciij. ℣. Herodij. 158. a
Hermoniim quid dicat. p̄s xlij ℣. A me ipſo. lxiij. d
Hermon quid ſit: ⁊ quid interpretet. p̄s. lxxxviij. ver. Thabor. cxxxv. c
Hic pnomē articulare qñ ponat. p̄s. xlviij. ℣. vl. lxxj. c
Hieruſalem celeſtis cõmendatio. p̄s. xxxvj. ver. Manſueti. liiij. d
Hierſm vrbis cõmendatio. p̄s. xlix. ver. ij. lxxiij. d
Hieruſalem tam celeſtis: q̃ terrene ingenis laudatio. p̄s. lxxxvj. In concluſione. cxxxij. d
Hieruſalē quid interpretet. p̄s. cxxvij. ℣. penul. cj. b
Et p̄s. cxlvij. ver. j. ccxxij. d
Celeſtis hieruſalē preconiū. p̄s. cxxxij. ℣. vlti. ccvj. a
Et p̄s. cxlvij. ver. ij. ccxxiij. a
Hymnus quid ſit. p̄s. vj. circa titulū. x. c Et p̄s. xxxix. ver. Et imiſit. lx. c Et p̄s. xl. circa titulū. xc. a Et p̄s. lxvj. circa titulum. xcix. c
Hypallage qd ſit. p̄s. xiij. ℣. Dñs de celo. xx. b Et p̄s. xxix ℣. j. xlj. d Et p̄s. lij ℣. De celo. lxxix. d Et p̄s. lxxxuj. ℣. Protector. cxxix. d Et p̄s. xc. ℣. non accedet. cxl. a Et p̄s. cxxxviij. ver. j. ccxij. a
Hyperbaton quid ſit. p̄s. xxxvj. ver. Qm̃ qui. lij. d Et p̄s. xliiij. ver. Filie tyri. lxviij. c
Hyperbole quid ſit. p̄s. vj. ℣. Laboraui. xj. c Et p̄s. cxviij. littera Phe. ver. vlti. cxcj. a
Hyperthesis quid ſit. p̄s. xvij. ver. Et aſcendit. xxv. b Et p̄s. l. ver. Aſperges. lxxvj. d
Hypotheticus ſyllogiſmus quid ſit. p̄s. vij. ver. Perſequatur. xij. c Et p̄s. xl. ver. j. lxij. a
Hypozeuxis quid ſit. p̄s. j. verſi. j. iiij. c Et p̄s. cxliij. ver. j. ccxviij. d
Hyrmos quid ſit. p̄s. liij. ver. j. lxxx. c Et p̄s. cxvj. circa titulum. clxxvij. d Et p̄s. cxxxij. ver. vlti. ccvi. a Et p̄s. cl. In diuiſione. ccxxvj. c
Hircus vñ dictus ſit. p̄s. lxv. ver. Holocauſta. xcvij. a
Hiſmahelite qd iterpret. p̄s. lxxxij. ℣. Moab. cxxviij. a
Hyſopi proprietas. p̄s. l. ver. Aſper. lxxvj. d
Hyſtoria quid ſit. p̄s. lxxvij. ver. Narrātes. cxix. b
Holocauſta que dicāt. p̄s. xxxix. ℣. Holocauſta. lxj. a
Et p̄s. xlix. ver. Non ſuper. lxxiiij. b
Holocauſtū qd dictū fuerit. p̄s. xix. ℣. Memor. xxix. a
Holocauſtū quid dicat. p̄s. lv. ℣. Introibo. cvij. a
Homeoteleuton quid ſit. p̄s. lxxxiiij. ℣. ij. cxxix. d Et p̄s. lxxxviij. ver. Deſtruxiſti. cxxxvij. a
Pro homine in ſcripturis diuinis frequenter/ ⁊ ſola caro: ⁊ ſola anima ponitur. p̄s. lxiij. ver. ij. xciij. c
Qui homines dicantur dij. p̄s. xlix. ver. j. lxxiij. c
Homo peſſimus eſt: quem non poteſt humana ſuſtinere conditio. p̄s. ix. ver. Exurge dñe. xvj. b
Homo dꝛ manibus dei factus. p̄s. xviij. ℣. j. xxvij. d
Homo carnalis cur deum timeat. p̄s. xxvj. ℣. Ne auertas. xxxix. a
Hõ pro diabolo qñq; ponit. p̄s. xlviij. ℣. Et hõ. lxxij. c
Homo cur rebus tranſitorijs comparetur. p̄s. cij. ver. Memento. clv. b
Homoioſis quid ſit. p̄s. cxxij. ver. ij. cxcvij. c
Homoptoton quid ſit. p̄s. xcvij. ℣. Viderūt. cxlviij. a
Honor eſt dñi qñ in donis ſuis ei gratias referimus. p̄s. xcv. ver. Afferte. cxlv. d
Apud deum ille magis honorandus iudicat: qui propter nomen ipſius inter homines videtur eſſe deſpectus. p̄s. lxxxuj. ver. Elegi. cxxix. b
Qui nõ habet chariſſimū gubernatorē ſub: ipſe ſe pſtet horrendū. p̄s. xcviij. In concluſione. cxlix. c
Horror magnus eſt timere: quē nõ valemus effugere p̄s. ix. ver. Dum ſuperbit. xvj. c
Horror quantus futuri iudicij. p̄s. xlix. ver. Exiſtimaſti inique. lxxv. a
Hoſpitis merito creſcit hoſpitij magnitudo. p̄s. xxv. ver. Dñe dilexi. xxxviij. a
Hoſtes carnales corpus imperūt: ſpirituales animas necare contendunt. p̄s. vij. ver. j. xij. b
Humanū genus cur maxime dei imperio adminiſtrari egeat. p̄s. xxxij. ver. Timeat. xlvij c
Humane cõditiõis pulcherrima expoſitio. p̄s. cxviij. Deleth. ver. j. clxxxij. c
Humile cauſe genus apud oratores quod ſit. p̄s. lxx. ver. In te cantabo. cvj. b
Alij ſunt qui humiliant ad ruinā / alij qui inclinant ad gratiam. p̄s. lxxxviij. ℣. Tu humiliaſti. cxxxv. c
Humiliatus qd ſignificet. p̄s. xxxviij. ℣. Obmu. lix. a
Humilitas duplex. p̄s. cvj. ver. Suſcepit. clxvj. b
Sic i celo et i terra hūilitas deo placita reperiat: ſicut ſupbia pbat exoſa. p̄s. cxij. ℣. Quis ſicut. clxxiiij c
Humilitas oim pax pbatur eſſe virtutum. p̄s. cxviij. Gimel. ver. Increpaſti. clxxxij. a
Sicut ſuperbia mergit ad tartarū: ſic humilitas tollit ad celum. p̄s. cxviij. Teth. ver. penult. clxxxv. b
Humilitatis cõmēdatio. p̄s. cxxx. In cõcluſio. ccij. d
Humiliū cõditiones. p̄s. lxxiij. ℣. Ne auertat. cxiij. a
Abin quid interpretetur. p̄s. lxxxij. ver. Fac illis. clxxviij. a
Jacob patriarcha cur in reſurrectiõe gñali frequēter nõietur. p̄s. lij. ℣. vlt. lxxx. b
Jacob quid ſignificet. p̄s. lxxvij. Ideo audiuit. cxx. b
Janue vnde dicant. p̄s. lxviij. ℣. Quaſi in ſyl. cxij. d
Icon quid ſit. p̄s. xvj. ℣. A reſiſtentibus. xxiij. c
Idea qd ſit. p̄s. ix. ℣. Qm̃ feciſti. xv. b Et p̄s. xvij. ℣. Et cõmota ē. xxv. a Et p̄s. xxxij. ℣. De celo. xlvij. d Et p̄s. xlvij. ℣. vlti. lxxj. c Et p̄s. lxvij. ℣. Currus dei. xcix. d Et p̄s. cix. ver. j. clxxj. a
Idithun qd interpretet. p̄s. xxxviij. circa titu. lviij. d Et p̄s. lxj. circa titulum. xc. d
Idolū vñ dicat. p̄s. xcvj. ℣. Confundant. cxlvij. a
Idumea qd ſignificet. p̄s. lix. ℣. In idumeā. 89. c Et p̄s. cvij. ℣. Me⁹ ē gal. 168 b Et p̄s. lxij. circa tit. 92 a
Idumei qd interpretet. p̄s. lxxxij. ℣. Moab. cxxviij. a
Jeiuniū vnde dicat. p̄s. xxxiiij. ℣. Et humiliabā. lj. c
Jeiunium quid dicat. p̄s. lxviij. ℣. Et operui. cij. d
Jeſus lingua noſtra ſaluator interpretatur. p̄s. xxiij. ver. Propter nomen tuum. xxxvj. d
Ignis ifernalis ſic abſumit vt ſeruet: ſic ſeruat vt cruciet. p̄s. xx. ver. Pones eos. xxx. b
Ignis preire dicit chriſtum: vt qui eſt palea ſe formidet arſurum. p̄s. xlix. ver. Ignis. lxxiij. d
Quoꝝ facies ipleāt igñminia. p̄s. lxxxij. ℣. Impl. 128. b
Immaculatum duobus modis dicimus. p̄s. lxiij. ver. Quia exacuerunt. xciij. c
Imago dei que ſit. p̄s. xxxviij. ver. Quāq̄. lix. b
Imaginis ⁊ ſimilitudinis differentia. Ibidem. lix. b
Imago dei qño cõturbet ⁊ cõfundat. Ibidem. lix. b
Imago quid ſit. p̄s. lxxij. ver. Velut. cxj. b
Immēſitas maieſtatis dei / neq; igenio cogitari / neq; lingua poteſt depromi. p̄s. cv. ver. ij. clxij. d
Sicut premia dñi pleniſſime nequeunt intelligi: ita nec vindicte mēſura preualet appzehēdi. p̄s. lxxxix. ver. Quis nouit. cxxxviij. d
Immolare quis dicatur ſacrificium laudis. p̄s. xlix. ver. Immola. xxxiiij. c

Impatientia ſemper ducit ad culpas: ꝛ precipitat ad ruinam. ps. cv. ꝟ. Et mutauerunt. clxiij. d

Cauſa idolatrie hebreoꝝ fuit ipatiẽtia. Ibidẽ. clxiij. d

Si cauſa rei ſub veritate diſcurrat: nullum crimen eſt qđ non impatiẽtia matre naſcat. Ibidem. clxiij. d

Impatientium redargutio. ps. cxxx. ver. Sicut ablactatus. ccvij. b

Qui velocitatẽ poſtulat: de impetratione ſecurus eſt. ps. cj. ver. In quacunq;. cliij. a

Impij qui ſint. ps. j. ver. Ideo non reſurgunt. v. b Et ps. xxv. ver. Odiui. xxxvij. d

Impij quomodo ambulent in circuitu. ps. xj. ꝟ. In circuitu. xix. a

Impij quomodo rotis fiant ſimiles. ps. lxxxij. ꝟ. Deꝰ meus. cxxviij. b

Multa ſunt que non promittentes tenemur implere: alia ſunt que niſi voueamus implere nulla lege conſtringimur. ps. lxxv. ver. Vouete. cxvj. b

Improuiſa ſorte conturbãt. ps. cxviij. Heth. ver. Paratus. clxxxiiij. d

Impudẽtie pleruq; venia daẽ: voluntario ꝟo maleficio vitio ſp iuſta ſuccedit. ps. xxxv. ꝟ. Verba. liij. d

Impugnare vnde tractũ ſit. ps. cxix. ver. vlti. cxcv. b

Non dimittitur impunitus: qui a dñi tuitione deſerit. ps. lxxx. ver. Et dimiſi. cxxvj. b

Incarnationis chriſti preconium. ps. lxxvj. ver. Aut in finem. cxvij. b

Incarnatio domini ꝙ̃ copioſum ſit munus. ps. xxxij. ver. vltimo. xlviij. b

Incarnationis domini virtus et cõmendatio. ps. xxj. ver. Foderunt. xxxij. c

Incenſum quid ſit. ps. cxl. ver. ij. ccxv. b

Incertorum et occultorum differentia. ps. l. ver. Ecce in iniquitatibus. lxxvj. c

Inclinati melius conſpicimus: q̃ ante oculos noſtros eſſe monſtrantur. ps. cxviij. He. ꝟ. Incli. clxxxiij. a

Incola qui dicatur. ps. xxxviij. ver. penulti. lx. a

Incolas quos dicamus. ps. cxix. ver. Heu me. cxcv. a

Incolatus quid ſignificet. Ibidem. cxcv. a

Viri incole qui ſint. ps. cxviij. Gimel. ver. Incola ego ſum in terra. clxxxj. d

Increpatio ſolet ſtrenuos viros: cautos atq; vigilantes efficere. ps. lxxv. ver. Ab incre. cxvj. a

Increpationes nõ diligit diuina pietas: niſi vt hoies corrigantur. ps. xxxviij. ver. A forti. lix. d

Sicut dñs aſſidue increpat vt corrigat: ita frequenter munera pollicet vt erigat. ps. xxxvj. verſi. Iuſti hereditas. lvj. a

Increpare vnde dicatur. ps. cxviij. Gimel. ver. Increpaſti. clxxxij. a

Indeuotus ſi dñm inuocet: iudiciũ videt ſibi poſtulare non veniam. ps. lxxiiij. ver. j. cxiiij. c

Indignatio ire quid ſit. ps. lxviij. ꝟ. Effunde. ciij. d

Induere quid ſit. ps. ciij. ver. ij. clvj. c

Infantes ꝛ lactẽtes qui intelligẽdi ſint. ps. viij. ꝟ. Ex ore infan. xiij. d

Magna infelicitas perire ſub pio dño. ps. ciij. ver. Nõ in finem cliiij. d

Infeliciũ ſors duriſſima q̃ ſit. ps. lv. ꝟ. Qm̃ multi. 83. c

Infernus vnde dicatur. ps. ix. ver. Conuer. xvj. b

Quomodo quis viuus deſcẽdat in infernum. ps. liiij. ver. Veniat. lxxxij. b

Infernus nõ irrationabiliter ſub terris eſt. ps. lxxxv. ver. Qm̃ miſericordia. cxxxj. d

Cur in fine mũdi chriſtus aduocaturus ſit. ps. xlix. ꝟ. Aduocabit. lxxiiij. c

Infirmitati humane moroſum videtur quodcũq; futurum eſt. ps. xxxiiij. ver. Domine. lj. d

Inhabitare q̃s dicamꝰ. ps. lxiiij. ꝟ. Beatꝰ quẽ. xciiij. a

In idipſum quid dicatur. ps. iiij. ver. In pace. ix. a

In idipſum inter ꝓpria ſcripture diuine connumerandum eſt. ps. lxv. ꝟ. Qui conuertit. xcvj. c

In idipſum qđ ſignificet. cxxj. ꝟ. Hieruſm. cxcvi. c

Eſſe in idipſm ſoli cõuenit creatori. Ibidem. cxcvj. c

Duobus modis confunduntur et reuerentur inimici. ps. lxx. ver. vlti. cvij. c

Inimici dei qui ſint. ps. xcj. ver. Qm̃ ecce. cxlj. b

Inimici eccle qui ſint. ps. xcj. ꝟ. Et reſpexit. cxlj. b

Inimici noſtri qñ contra nos iuſta indignatione conſurgant. ps. cxxxviij. ꝟ. Nonne odien. ccxiij. b

Cur dei inimici qñ obſtinati ſunt cõpetenti ꝛ religioſa execratione dãnandi ſint. Ibidem. ccxiij. b

Sancti melius optabãt inimicis: q̃ ſibi ipſi petere videbãtur in proſperis cõſtituti. ps. lxix. ver. Auertantur retrorſum. cv. a

Inimicitie grauiſſimum genus / quod ſit. ps. liiij. ver. Liberauit. lxxxij. c

Inimicoꝝ quattuor ſunt gña. ps. lviij. ꝟ. j. lxxxvij. a

Truculentior ſemper eſt inimicoꝝ adunata collectio. ps. lxx. ver. Quia dixerunt. cvj. c

Non debemus inimicos eſtimare qui proſunt: nam ſi equo animo perferantur: frequenter nobis talia cõferunt: qualia dulciſſimi amici preſtare nõ poſſunt. ps. cxxxvij. In concluſione. ccxj. c

Iniqui ꝛ doloſi differentia. ps. xlij. ver. j. lxiiij. c

Iniqui cum moleſtantur deſperant. ps. cxviij. Vau. ver. Et ne auf. clxxxiij. c

Iniqtas qđ ſignificet. ps. cxxix. ꝟ. Si iniqtates. cciij. c

Operatio iniquitatis quid ſit. ps. cxviij. Aleph. ver. Non enim. clxxx. c

Quando quis loquatur cõtra deum iniquitatem. ps. lxxiiij. ver. Nolite. cxiiij. d

Iniquos odio habere et inimicos diligere quomodo poſſint concordari. ps. cxviij. Samech. ꝟ. j. clxxxix. a

Iniquum ad totum pertinet quod diuina pietas execratur. ps. c. ver. Non habitabit. cl. d

Iniquũ quid ſit. ps. cxxix. ꝟ. Si iniquitates. cciij. c

Iniurie grauiſſimũ genus qđ ſit. ps. lv. ꝟ. ij. lxxxiij. c

Iniuſticia quid ſit. ps. xxxj. ꝟ. Delictũ meum. xlv. d

Efficacia innocẽtie vnde dei intelligi. ps. c. ꝟ. ij. cl. c

Xp̃s quõ nos innouet. ps. l. ver. Cor mundũ. lxxvij. a

Inopia vnde dicat. ps. lxxxvij. ꝟ. Traditus. cxxxiij. d

Inopem plus eſſe dicimus: q̃ pauperem. ps. lxxj. ver. Quia libera. cix. a

Inſanie pulcherrimum epitheton falſitas. ps. xxxix. ver. Beatus vir. lx. d

In ſeculũ ſignificat ſine fine. ps. xlvij. ꝟ. vlti. lxxj. c

Inſipiens qui ſit. ps. xcj. ver. Vir inſipiens. cxlj. a

Tria poſita ſunt ad fragilitatem humani generis inſtruendam. ps. cxiiij. ver. O domine. clxxvj. d

Inſula vnde dicatur. ps. lxxj. ver. Reges. cix. a

Intellectus mãdatorũ: ſancta eſt operatio. ps. cxviij. Lamech. ꝟ. Me expectauerunt. clxxxvij. b

Intellectus ſm eloquiũ dei vtilitas. ps. cxviij. Thau ver. j. cxciiij. a

Intellectꝰ huius ſcli infructuoſitas ꝛ inanitas: qualis eſt itellectꝰ eoꝝ q̃ ſcrutant curſus aſtroꝝ: vitas hoim in poteſtate ſiderum collocãtes. Ibidem. cxciiij. a

Antiqua facta ſpirituali intelligẽtia ſalutis noſtre indicia nunciant. ps. cxiij. ver. Mare. clxxv. b

Intelligere quid ſit. ps. xxxj. ℣. Intellectū. xlvj. a
Intelligere qd ſit. ps. lxxxviij. ℣. Wis ꝛ ṽitas. cxxxv. d
In ſcripturis diuinis frequēter iuniores melius itelligūt ſenioribus. ps. cxxviij. Mem. ℣. Sup ſeniores. 187. d
Intēdamus nō qd patimur: ſed qd ſperamus. Et tpale malū ſine dubitatione molleſcit: cuius pſperrimus intendit finis. ps. cxliij. In cōcluſio. clxxvij. a
Intercalares verſus qui ſint: ꝛ vnde dicant. ps. cvj. ℣. Confiteantur domino. clxvj. b
Iſte interiectiōes / o / o deſiderium magne petitionis oſtendunt. ps. cxviij. ver. O domine. clxxix. c
Interiora anime que ſint. ps. cij. ℣. j. cliiij. b
Interrogatio quot modis fiat. ps. ij. ℣. j. vj. a
Interrogationes affirmatiue pro abnegationibus accipiende ſunt. ps. xvj. ℣. ij. xxxviij. c
Introitus ad ſcelus eſt cum fieri aliquid audacter incipitur. ps. xxv. ℣. Non ſedi. xxxvij. d
Introitus quid ſignificet. Ibidem. xxxvij. d
Qui ſemper intuetur dñm: nullatenus ad delicta conuertitur. ps. xv. ℣. Prouidebam. xxij. b
Cur ſcelerati hoies alienis proſperis intumeſcāt. ps. cliij. ver. Conuertit. clxj. a
Inueterare quid ſit. ps. vj. ℣. Turbatus. xj. c
Iuſte pena non patientis: ſed facientis inuidia eſt. ps. xl. ver. Simul. lxij. c
Maior criminis creſcit inuidia cū murmurare cōtingit ocioſis. ps. cv. ℣. Non crediderunt. clxuij. a
Qui dñm inuocare dicant. ps. cxlvj. ℣. Qui dat. 222. c
Ionadab qd interpretet. ps. lxx. circa titulū. cv. d
Iordanis qd interpretet. ps. xlj. ℣. A me ipſo. lxiij. d
Ioſeph qd ſignificet. ps. lxxvij. ℣. Et repulit. cxxij. a
Ira dei quid vocet. ps. ij. ℣. Tunc loquetur. vj. b
Ira quid ſit. ps. vj. ver. j. xj. a
Ira domini duobus modis dicitur. ps. lviij. ℣. Et de execratione. lxxxviij. a
Ira miſericors: indignatio ſalutaris qd ſit. lix. ℣. j. 88. d
Ira in dño abuſiue non proprie dicitur. ps. lxxvj. ver. Nunquid obliuiſcitur. cxvij. b
Ira ad vitionem pertinet: indignatio ad motum animi mediocrem. ps. cj. ℣. A facie. cliij. d
Ira ꝛ inuidia iudicio carēt. p. cxxiij. ℣. Cū iraſce. 198. b
Ire ꝛ furoris dña. ps. xxxvj. ℣. Deſine ab ira. liiij. c
Iraſci qño dicat deus. ps. vij. ℣. Deus iudex. xiij. a
Qñ iraſcamur. ps. lxxxviij. ℣. Uſqquo. cxxxvij. b
Irriſio ꝛ doloſa iniquorum ſuaſio. ps. cxix. ℣. ij. cxcv. a
Irritare vnde tractū ſit. ps. lxxiij. ℣. Uſqquo. cxiij. b
Irritari qd ſignificet. ps. cv. ℣. Et irritauerūt. clxiij. b
Ironia qd ſit. ps. xxj. ℣. Sperauit. xxxj. d Et ps. xxvij. ℣. Cum his qui. xl. a Et ps. xxxix. ℣. Ferant. lxj. c Et ps. xlix. ℣. Cōgregate. lxxiiij. a Et ps. lxiij. ℣. Sagitte. xciij. d Et ps. cj. ℣. Tota die. cliij. c
Iſon quid ſit. ps. xcj. ver. Iuſtus. cxlj. c
Iſrael qd interp̄tet. ps. xlix. ℣. Audi. lxxiiij. a Et ps. lxvij. ℣. Ecce dabit. cj. b Et ps. lxxix. ℣. j. cxxiiij. a Et ps. cxx. ℣. Ecce nō. cxcv. d Et ps. cxxxiiij. ℣. Om iacob. ccvij. b Et Ibidem. ℣. Et dedit. ccvij. d Et ps. cxlix. ver. ij. ccxxvj. a
Iſraelite quid fecerunt qñ aliqua calamitate premebantur. ps. lxxiij. ver. Signa. cxiij. a
Ita dum dicitur: ſimilitudo premiſſa declaratur. ps. cxxij. ver. Et ſicut. cxcv. c
Iter peccatorum diabolus. ps. j. ℣. vlti. v. c
Iter cur ita dicitur. Ibidem. v. c
Iterū poſitū pro frequēter. ps. lxx. ℣. Quātas. cvij. b
Iubilatio quid ſit. ps. xxxij. ℣. Cantate ei. xlvij. a
Iubilatio vnde dicat. ps. xxvj. ℣. Circui. xxxix. a Et ps. lxv. ℣. j. xcvj. a Et ps. lxxxviij. ℣. Miſericordia ꝛ veritas. cxxxv. d Et ps. xcix. ver. j. cxlix. c
Iubilare quid ſit: ꝛ vnde dicatur. ps. xlvj. ver. j. lxx. b Et ps. xciiij. ver. j. cxliiij. b
Iubilare vnde dictum ſit. ps. lxxx. ver. j. cxxv. c
Iubilare qd ſignificet. ps. xcvij. ℣. Uiderūt. cxlviij. a
Iuda quid interpretet. ps. lxvij. ℣. Principes. c. d
In iudam exclamatio. ps. xl. ℣. Etenim. lxij. c
Iude pditoris deteſtatio. ps. lxiij. ℣. Or exa. xciij. c
Iudea quid ſit ꝛ quid interpretet. ps. lxxv. ℣. j. cxv. c
Iudeorum confutatio. ps. xxxix. ℣. Non celaui. lxj. b
Iudeorum cōfuſio eſt legē nō itelligere: q totiēs ſaluatorē dñm p̄cinuit aduenire. ps. cviij. ℣. Induāt. 170. c
Iudeorum per multas probationes confutatio. ps. cxxxviij. In concluſione. ccxiij. d
Dñs qñ iudicat miſeretur: ꝛ qñ miſeretur iudicat. ps. cxviij. Res. ℣. Miſerationes tue. cxcij. d
Iudicaturi qui cū xpo ſint. ps. cxlix. ℣. vlti. ccxxvj. c
Iudicaturus qño ſit dñs i ṽitate ſua. ps. xcv. ℣. vl. 146. b
Qño vltima iudicatio fiat. ps. cxxj. ℣. Rogate. 197. a
Iudicatio vltima cur tempeſtas dicatur. ps. xlix. ver. Ignis. lxxiij. d
Iudicare d qbus nobis liceat vel nō liceat. ps. lvij. ℣. j. 86. a
Iudicari malos damnare eſt. ps. xxxiiij. ver. j. l. c
Apud deū pium iudicem tales cauſe plurimum valēt: que humanis cognitoribus probātur eſſe tēnibiles. ps. xliij. ver. Quare. lxvj. d
Per iuſticiā qñ nos iudicemus. ps. cxviij. Ain. ℣. j. 189. d
Iudicia facere dñm: qñ manifeſte cognoſcatur. ps. ix. ver. Cognoſcetur. xvj. a
Iudicia dei quomodo auferātur a facie impij. ps. ix. ver. Auferuntur. xvj. c
Iudicia qd ſint. ps. cxviij. Aleph. ℣. Cōfite. clxxxj. a
De iudiciali quodā gñe. ps. vj. In concluſione. xj. d
Dies iudicij cur dies ire ꝛ furoris dicatur. ps. lxxv. ℣. Tu terribilis. cxvj. a
In iudicio futuro diſcuſſio quomodo fiat ſingulorum. ps. ij. ver. vlti. vij. a
Iudicium futurum ſemper ante oculos eſt habēdum. ps. vj. In diuiſione. xj. a
Iudiciū vnde dicatur. ps. xxxvj. ℣. Os iuſti. lvj. a
Iudicium dei cur oibus hoibus ſit formidabile ꝛ paueſcendum. ps. xl. ver. j. lxij. a
Iudicium vnde dicatur. ps. lxxj. ver. j. cviij. b
Iudicium extremum cur tempeſtati comparetur. ps. lxxxij. ver. Ita perſequeris. cxxviij. b
Securum iudiciū: de quo nullus poſſit dñi formidare iudicium. ps. cxviij. Res. ℣. Iudica. cxcij. c
Iudicium quod petere debeamus. ps. cxviij. Res. ℣. Miſerationes. cxcij. d
Iudiciū qui facere dicat. ps. cxviij. Ain. ℣. j. clxxxix. d
Iurare qd ſit ꝛ vñ dicat. ps. xiiij. ℣. Qui iurat. xxj. b Et ps. cix. ℣. Iura. clxxj. d Et ps. lxxxviij. ℣. Diſpoſui. cxxxv. a Et ps. cxviij. Nun. ver. ij. clxxxviij. b
Deus cur iuſtiſſime iurat. ps. lxxxviij. ℣. Diſpoſui. 135. a
Qño deus iurare dicat: ꝛ qd iuret. ps. xciiij. ℣. vl. 144. d
Cur hoies iurare phibeant. Ibidem. cxliiij. d
Iurare non ſemp ſignificat ſacramenta dñi preſtare. ps. cxviij. Nun. ver. ij. clxxxviij. b
Nichil firmius neqꝫ cōſtantius aliquid dici poteſt: qꝫ qñ ille iurat per quē iurat: ꝛ ille pmittit qui nō poteſt falli. ps. cxxxj. ver. Iurauit dño. cciiij. d
Iurauit quid ſignificet. Ibidem. ver. ij. cciiij. a
Tanta virtus iuſſionis dñi eſt: vt parere ꝓualeāt: que

audire nō norunt. ps. cv. ℣. Et increpauit. clxiij. b
Iuſſionem domini nulla mora ſubſequitur. ps. xx. ℣ſi. Pones eos. xxx. b
Iuſti non in ſe: ſed in domino letari debent. ps. xxxj. ℣ſi. vltimo. xlvj. b
Iuſti voluntas eſt: quando poteſt pdeſſe non abſcondere veritatem. ps. xxxix. ℣. Iuſti. lxj. a
Iuſti cur palme cōparent. ps. xcj. ℣. Iuſtus. cxij. c
Iuſticia diuina conſiderantur homines qui ſunt ad ſiniſtram vel dexteram collocandi. ps. xc. ℣ſi. Uerumtamen. cxl. a
Iuſticia fideliū q̄ ſit. ps. xciij. ℣. Quoaduſqꝫ. cxliij. a
Iuſticiam qui deſerāt. ps. cxviij. Coph. ℣. Appropinquauerunt. cxcj. a
Ad iuſticiam domini quid pertineat. ps. cxliiij. ℣. Oculi omnium. ccxxj. b
Qui ad iuſticiam/id eſt regnū dei ſint peruenturi. ps. lxviij. ℣. Appone. ciiij. a
Iuſticie dñi ꝛ iuſticie hominū diſcretio. ps. cxviij. Sade. ℣. Iuſticia tua. cxcj. c
Iuſtificationes veraciter non requirit: niſi qui eas deuota mēte cōpleuerit. ps. cxviij. Coph. ℣. j. cxcj. d
Iuſtificationes dei que ſint. ps. ciij. ℣. viti. clxj. d
Iuſtificationes quid ſignificent. ps. cxviij. Aleph. ℣ſi. Utinam. clxxx. d
Iuſtificationes q̄d ſint. ps. cxviij. Lamech. ℣. In eternum non obli. clxxxvij. a
Iuſtificationes facere quid ſit. ps. cxviij. Nun. verſi. vltimo. clxxxviij. d
Iuſtificatiōes dupliciter accipere poſſum⁹. ps. cxviij. Samech. ℣. Adiuua. clxxxix. b
Iuſtorū conſuetudo eſt/ſiue anteq̄ꝫ mala patiant/ſiue cum patiuntur: deum fideliter querere. ps. lxxvij. ℣. Cum occideret. cxx. d
Quomodo iuſtus non derelinquatur. ps. xxxvj. verſi. Iunior. lv. c
Iuſtus cur letus ſit cū deprimitur. ps. lvij. verſi penultimo. lxxxvj. c
Iuuenes q̄ ꝯmēdent. ps. cxviij. Coph. ℣. Preue. 191. d
L Ac vnde dictum ſit. ps. cxviij. Teth. ver. Coagulatum. clxxxv. b
Qui de labiorum poteſtate ſe iactat: frequenter non eſt idoneus cibum petere. ps. xj. ℣. Qui dixerunt. xviij. c
Cur paruulis lac q̄nqꝫ a matrib⁹ denegeē. ps. cxxx. ver. Sicut ablactatus. cciij. c
Lachryme violēte ſunt ſemꝑ in precibus. ps. xxxviij. ver. Exaudi. lx. a
Lachryme que in conſpectu dei ponuntur cur ſint iocunde. ps. lv. ver. Uitam meam. lxxxiiij. a
Anima quando lumen veritatis acceperit in multifarias agnitiones aperiē. Et latior redditur virtutibus cognitis: que pri⁹ fuit anguſtata peccatis. ps. cxviij. Deleth. ver. vltimo. clxxxij. d
Lachrymas quādo profundamus. ps. cxviij. Phe. ℣. vltimo. cxcj. a
Nichil latius mandato charitatis dici poteſt: q̄ꝺ vniuerſam legem ꝛ cunctorum prophetarum dicta concludit. ps. cxviij. Lamech. ver. vltimo. clxxxvij. b
Lacus quid dicatur. ps. vij. ver. Lacum. xiij. b
Lacus vnde dicatur. ps. xxvij. ver. j. xxxix. d
Lacus pro multis rebus ponitur. ps. lxxxvij. ver. Poſuerunt. cxxxiij. c
Lamēta vnde dicanē. ps. lxxvij. ℣. Iuuenes. cxxj. d
In hac mūdi ſylua tot laqueos inuenis: quot vicia cōtueris. ps. cxviij. Nun. ver. Poſuerunt. clxxxviij. c
Laqueus quādoqꝫ in bonam partē poniē. ps. xxxiiij. ver. Ueniat. lj. a
Laqueus non capit auem qui non habet eſcam: ſed illud efficacius decipit: quod aliqua oblectatione blanditur. ps. cxviij. Nun. ver. Poſue. clxxxviij. c
Largitas magna ꝛ ineffabilis donatoris dei. ps. v. ℣. Et letentur. x. b
Quomodo plorū manus in ſanguine peccatoris aſſerantur lauande. ps. lvij. ℣. penulti. lxxxvj. c
Tribus modis laudabilia peraguntur. ps. cviij. verſi. Pro eo. clxix. b
Laudatio formata ſeptem ſedibus argumentoꝝ generis demōſtratiui. ps. xcij. circa tituē. cxij. d
Laudatio dñi non claudiē termino: q: nec finē habere poteſt beneficiū. ps. cx. ℣. vltimo. clxxij. b
Laudatio dñi quid ſit. ps. cxliij. circa tituē. clxxvj. b
In laudationibus domini actus ipſe habet premium ſuum: quando ipſa erit retributio que nunc eſt exercitatio. ps. cxlvj. ver. j. ccxxij. d
Diuinitati eſt iocūda laudatio: q̄ñ actus noſtri a ſanctoꝝ verboꝝ qualitate nō diſcrepāt. Ibidē. ccxxij. d
Quomodo dño ſuauis fiat noſtra laudatio. ps. ciij. ℣. Suauis. clix. a
Deum velle laudare ineſtimabile bonum eſt. ps. liij. ver. penultimo. lxxxj. a
In deo laudare ſermones ſuos qui dicatur. ps. lv. ver. In deo lauda. lxxxiij. c
Laudat dñs in nobis ꝛ magnificat: q̄ꝺ nos veraciter laudare cognoſcit: ꝛ ſicut nobis eſurientibus eſurit: et ſitientibus nobis ſitit. ps. lxviij. ℣. Lauda. ciuj. b
Ille laudare nunq̄ꝫ deſinit qui collata beneficia nō poteſt obliuiſci. ps. cij. ver. ij. cliiij. c
In dño laudari monemur. ps. ciiij. ver. ij. clx. a
Nil dulcius ac ſalubrius q̄ꝫ deum laudare: ꝛ ſe ſemper arguere. ps. xlj. ver. In voce. lxiij. c
Dominum quādo cogitamus atqꝫ laudamus: immenſus ꝛ incomprehēſibilis apparet altiſſimus. ps. cvj. ver. Et exaltent. clxvij. a
Nichil amplius potuit dici q̄ꝫ vt creator debeat toto orbe laudari. ps. cxvj. In concluſione. clxxviij. a
Qui dñm laudare debeāt. ps. cxxxiiij. ℣. j. ccvij. a
Tūc magna virtus eſt laudare dñm: q̄ñ ſe blādimēta iſtius ſeculi ſubducūt. ps. cxxxix. ℣. Uerūtn̄. ccxiiij. d
Laudes dñi per demonſtratiuum genus diſcurrunturꝛ ps. xxxij. ver. Quoniā rectus eſt ſermo. xlvij. b
Laus dei q̄ño ſꝑ ſit i ore iuſti hois. ps. xxxiij. ℣. j. 48. d
Laus vnde dicta ſit. Ibidem. xlviij. d
Laudis domini ſaluatoris prima ſpecies. ps. xliiij. ℣. Specioſus. lxvij. b
Laudis dñi ſcd̄s modus. Ibidē. ℣. Accingere. lxvij. c
Laudis tertius modus. Ibidē. ℣ Sedes tua. lxvij d
Laudis xp̄i quart⁹ modus. Ibidē. ℣. Myrrha lxvij. d
Laudis ſpōſe xp̄i prim⁹ mod⁹. Ibidē. ℣. Audi. lxviij. b Et. ℣. Quoniam concupiuit. lxviij. b
Laudis eiuſdem ſecundus modus. Ibidem. ver. Filie tyri. lxviij. c
Laudis ſponſe tertius modus. ps. xliiij. verſi. Adducentur. lxviij. c
Laudis ſponſe quartus modus. Ibidem. ver. Pro patribus. lxviij. d
Omni ſtudio fugiēda eſt laus ꝓpria. ps. lxv. ℣. j. xcvj. a
Laus multo acceptior eſt deo puro corde fuſa: q̄ꝫ pecudum placere poteſt mactatio. ps. lxviij. ver. Et placet. ciiij. b

Ad laudem dñi inuitatur quicquid creaturarū eſſe cognoſcitur. ps. lxviij. ver. Lau. ciiij. b
Quāuis diuinis laudibus nichil poſſit adijci: tamē eſt qđ ab hominibus poſſit noua predicatione celebrari. ps. lxx. ver. Ego autem ſemper. cvj. d
Laus cantici quid ſit. ps. xc. circa titul. cxxxix. b
Laus quid ſignificet. ps. xciij. circa titul. cxliiij. a
Laudum humanarum ꝛ preconiorum diuinorum diffinitio. Ibidem. cxliiij. a
Laus xpi toti⁹ eſt honor trinitatꝭ. ps. xcv. ℣. ij. cxlv. b
Congrue inter laudes dñi ponit: ꝙ ſuos famulos vindicaſſe declarat. ps. cv. ℣. Et irritauerunt. clxiij. c
Laudes domino exhibere quando ei ſit gratiſſimum. ps. cxviij. Nun. ver. Voluntaria. clxxxviij. c
Laudis diuine commendatio. ps. cxxxiiij. In concluſione. ccviij. b
Quod laus dei inexplicabilis ſit. ps. cxliij. ℣. j. ccxx. c
Quomodo a nouē locis laus diuina ſumat. ps. cxliiij. ver. Generatio. ꝛ ℣. ſequentibus. ccxx. d
Dominus quomodo in latitudine exaudiat. ps. cxvij. ver. In tribulatione. clxxviij d
Latus vnde dicatur. ps. xc. ℣. Cadent. cxxxix. d
Lectus quid ſignificet. ps. vj. ℣. Laboraui. xj. c
Lectus vnde dicatur. Ibidem. xj. c
Lect⁹ ad qđ nobis dat⁹ ſit. ps. xl. ℣. Dñs opē. lxij. b
Legēdi qui ſint de ſchematibus et modis ſyllogiſmorum. ps. vij. ver. Perſequatur. xij. c
Quas res legentes potius ſpectare debeamus. ps. xxxix. ver. Multa. lx. d
Differēter dicitur chriſtus leo: ꝛ diabolus leo. ps. lxxj. ver. Et erit. cix. c
Leoni cōparatur diabolus. ps. vij. ver. ij. xij. b
Leoni frequēter cōparatur chriſtus. Ibidem. xij. b
Leptologia quid ſit. ps. lj. ver. Dilexiſti malitiam. lxxix. a
Letari quid ſit. ps. xxx. ℣. Ego autē in domino. xliij. b
Et ps. xxxj. ver. vltimo. xlvj. c
Qui letatur in dño: nec gaudium eius aliquando deficit: nec ſuauius quicꝗ qđ amare poſſit inueniet. ps. xxxiiij. ver. Anima autem. lj. a
Iuſti vbi ꝛ cur letent. ps. cxlix. ℣. Exulta. ccxxvj. b
Si terrena deſpicimus ſemper ex illo leti ſumus ad quem mens incerta atꝗ titubans non poteſt peruenire. ps. lxxx. ver. j. cxxv. c
Leticie ciuitatis ſuperne: et huius ſeculi differentia. ps. lxxxvj. ver. vltimo. cxxxij. d
Leuare quid ſit. ps. xxiiij. ver. j. xxxvj. a Et ps. cxx. ver. j. cxxxv. c
Lex diuina multis modis genera ſue locutionis exercet. In prologo. ca. xv. ij. d
Lex domini quid ſit. ps. j. ℣. Sed in lege. iiij. d
Lex vnde dicatur. Ibidem. iiij. d
Legē cōtinue meditari quis dicat. Ibidem. iiij. d
Legis veriſſimus lator ſolus eſt deus. ps. ix. ver. Conſtitue. xvj. b
Lex dei que fuerit. ps. ciiij. ver. vltimo. clxj. d
Grauis morb⁹ ꝛ execrāda calamitas diuine legis appetentiā nō habere. ps. cvj. ℣. Omē eſcam. clxv b
Legis teſtimoniorum et mandatorum diſtantia. ps. cxviij. Aleph. ver. Tu manda. clxxx. d
Liban⁹ qđ interptet. ps. ciij. ℣. Saturabunt. clviij. d
Liber noticie domini inuiolabilis firmaꝗ ſentētia eſt ps. lxviij. ver. Deleantur. ciiij. a
Liberare periclitātem ab inimicis tepidis minus eſt: ſed multo glorioſius a feruida malignitate ſuccēſis. ps. xvij. ver. Ab inſurgen. xxvij. b
Oēs niſi ꝑ grām dñi liberent a diabolo velut pharaonis impia dominatione deprimuntur. ps. cxxxiiij. ℣. Qui producit. ccvij. c
Maloꝝ libertas qđ ꝯferat. ps. lxxij. ℣. Iō te. cx. c
Libri pſalmorū magiſtri cōmendatio. ps. lxxj. In prefatione. cviij. a
Ille ſolus in libro vite conſcribitur: cuius omnia peccata delentur. ps. l. ℣. ij. lxxvj. a
Limus vnde dicatur. ps. lxviij. ℣. ij. cij. a
Linea quid ſit. ps. xcvj. ℣. Illuxerunt. cxlvij. a
Lingua magniloqua q̄ ſit. ps. xj. ℣. Diſperdat. xviij. c
Linguā in lubrico faucium ꝯſtitutā: difficilis res eſt veritatis rigide tenere mēſurā. ps. xxxviij. ℣. j. lix. a
Lingua bene clauſa ſeruabitur: ſi eius ianua cuſtodiatur. ps. xxxviij. ℣. ij. lix. a
Locutionis genus ſcripturarum diuinarum proprium ps. vij. ℣. Iudica me. xij. d
Genus proprie locutionis: quod eloquentia nō poteſt habere cōmunis. ps. xlix. ℣. Immola. lxxiiij. c
Cōcupierūt ꝯcupiſcētias / genus locutiōis i ſcripturis diuinis creberrimū. ps. cv. ℣. Et cōcupierūt. clxiij. c
Locutionē q̄ in cōi nō inuenit: inter ꝓpria legis diuine eſt cōnumerāda. ps. xliiij. ℣. Omnis gloria. lxviij. c
Locuples qs dicat. ps. lxiiij. ℣. Viſitaſti. xcv. a
Locus pctoꝝ mūdus iſte. ps. xxxvj. ℣. Et trāſi. lvj. c
Locuſta qđ ſit. ps. ciiij. ℣. Dixit ꝛ venit. clxj. b
Locuſte ꝓprietas. ps. cviij. ℣. Sicut vmbra. clxx. b
Cur deus frequenter ſit locutus patribus noſtris: ſed ſemel atꝗ ſpecialiter filio ſuo. ps. lxj. ℣. vlti. xcj. d
Cur locutus dominus nobis more humano fuerit. ps. cv. ℣. Et memor. clxiij. d
Longitudo dierū qđ ſignificet. ps. xcj. ℣. vlti. cxlij. b
Longū nō eſt in quo aliqđ extremū ē. Ibidē. cxlij. b
Nullus hominum ſic cautus eſt vt ſi inter emulos loquatur: nullum verbum eius incurrat aliquam queſtionem. ps. xxxviij. ℣. j. lviij. d
Loqui qđ ſignificet. ps. xciij. ℣. Pronſicia. cxlij. d
Luna multis rebus cōparat. ps. viij Qm̄ vi. xiiij. a
Maceria qđ ſit. ps. lxxxviij. ℣. Deſtruxiſti. cxxxvij. a Et ps. lxj. ℣. Quouſꝗ. xcj. b
Et ps. lxxix. ℣. Vt quid. cxxiiij. c
Maceries quid ſit. ps. cxliij. pſ. Non eſt ruina. ccxix. d
Madian qđ interptet. ps. lxxxij. ℣. Fac illis. cxxviij. a
Magiſtri ſecularium litterarum cognoſcere admonentur ex ſacris litteris ſchemata ac diuerſi generis argumenta: diffinitiones quoꝗ ꝛ omnium diſciplinarum doctrinas profluxiſſe: cum in his litteris poſita videant / que ante ſcholas ſuas longe prius dicta fuiſſe ſentiant. ps. xxiij. ver. vlti. xxxv. c
Magnalia vnde dicant. ps. lxx. ℣. Potentiā. cvij. b
Magnificari quid ſit. ps. xix. ℣. Letabimur. xxix. b
Magnificatur ab humana conſuetudine mutuatum eſt. ps. lxix. ver. Exultent. cv. b
Quis dicatur magnificari. Ibidem. cv. b
Quā magnificata ſint opera dñi inferiora declarant. ps. ciij. ver. Quā magnificata. clviij. b
Qn̄ dñs apud hoies magnificet. ps. ciij. ℣. j. clvj. b
Magnitudo facti potētiam teſtatur auctoris. ps. lxx. ver. Potentiam tuam ꝛ iuſti. cvij. b
Magnus qui dicat. ps. xciij. ℣. Qm̄ deus. cxliiij. b
Cur magn⁹ ſit dñs nr̄. ps. cxlvj. ℣. Magnus. ccxxiij. a
Maieſtas diuina que ſibi habitacula faciat. ps. cxxxj. ver. Quoniam elegit. ccv. a
Diuina maieſtas non auſtera poteſtate ſeuera eſt: vt

Nos velit affligere: qui ſe hic peccatorum ſuorum recordatione diſcrutiant. ps. cxliij. ꝟ. j. ccxvij. c
Diuine maieſtati non poterat aliquod inſenſatum cōparari: niſi ſub aliqua ſignificatione probabili: qđ in ſcripturis diuinis frequenter reperitur. ps. cxxiij. verſi. j. cxcviij. d
Maiora continent intellectum minorum. ps. ciij. ꝟſi. Et percuſſit. clxj. b
Decet nos ſemꝑ execrare que mala ſunt ꝛc. ps. cxviij. Mem. ꝟ. viti. clxxxviij. a
Mala omnia tunc finienda ſunt/quādo auctor omniū peccatorum cum ſua plebe dānabitur. ps. ix. ꝟ. Iudicare pupillo. xvij. b
Mala tunc cadunt ſuper nos: quādo ea vitare non poſſumus. ps. lxviij. ꝟ. Quoniam zelus. cij. d
Maledicunt corde qui ſanctas ſcripturas vicio peruerſe nouitatis intelligūt. ps. lxj. ꝟ. Verūtamē. xcj. b
Ex macie quando prouenit malicia. ps. lxxij. ꝟ. Prodijt. cx. c
Nomen malicie/omniū criminum capax eſt. ps. xciij. ꝟſi. viti. cxliij. d
Sicut charitas multifarias virtutes complectitur: ita malicia crimina diuerſa cōplectitur. Ibidē. cxliij. d
Nunq̄ ſic cauta eſt malicia: vt ipſa ſibi non loquatur aduerſa. ps. cxxxix. ꝟ. Caput circul. ccxiiij. c
Malignantes qui dicantur. ps. xxj. ꝟſi. Qm̄ circundederunt me canes. xxxiij. b
Malis cur bene optetur. ps. xxxix. ꝟ. Auertā. lxj. c
Mali quomodo euadere poſſint: et quomodo pereāt. Ibidem. lxj. c
Mali cum ad veritatem veniunt a priſtina intentione diſpereunt. ps. liij. ꝟ. Auerte. lxxx. d
Cur omne malum dum committitur: ſuam portet vitionem. ps. lvij. ꝟ. penulti. lxxxvj. c
Malum duplex eſt nequitiam cogitare: eāq̄ tanq̄ bonum aliqđ palā proferre. ps. lxxij. ꝟ. Cogi. cx. c
Malum eſt omne prohibitum: ꝛ quicquid veritati repugnat. ps. xxxiij. ꝟ. Cohibe. xlix. b
Dñs q̄bus malus videat. ps. cxj. ꝟ. In mēo. clxxiij. d
Per malum qđ intelligat. ps. cxx. ꝟ. penul. cxcvj. a
Māna quid interpretet. ps. lxxvij. ꝟ. Et pluit. cxx. b
Manaſſes quid interpretetur. ps. lxxix. ꝟ. ij. cxxiiij. a Et ps. cvij. ꝟ. Me⁹ eſt galaad. clxviij. a Et ps. lx. ꝟ. Meus eſt gal. lxxxix b
Mandare quid ſit. ps. ciiij. ꝟ. Memor. clx. b
Nō mandatum ſeculo iſto deficiente permaneat. ps. cxviij. Mem. ꝟ. Super inimicos. clxxxvij. c
Si mandata domini cuſtodiremus: leticiam vtiq̄ haberemus: non plorationis ardorem. ps. cxviij Phe. ꝟſi. viti. cxcj. a
Manducare quid ſit. ps. cxxvij. ꝟ. Laboreo. ccj. a
Mane quare dicatur. ps. v. ꝟ. Qm̄ ad te orā. ix. d
Mane quis dicatur deprecari. Ibidem. ix. d
Manifeſte vnde dicatur. ps. xlix. ꝟ. Deus. lxxiij. d
Deo manifeſta ſunt cuncta que agimus: et nobis plerunq̄ ignota ſunt/que culpis ſurripientibus perpetramus. ps. lxviij. ꝟ. Deus tu ſcis. cij. c
Manſueti qui dicantur. ps. xxiiij. ꝟ. Diriget. xxxvj. c
Manſueti qui dicant. ps. xxxvj. ꝟ. Māſueti. liiij. d
Manſueti ſuſcipiūtur in celum: ſuperbi deijciuntur in terram. ps. cxlvj. ꝟ. Suſcipiens. ccxxiij. c
Manus cōmune nomen eſt. Ita enim et dextera dicat et ſiniſtra. ps. cxx. ꝟ. Dominus cuſtodit te. cxcvj. a
In hoc ſeculo leuande ſunt manus: vbi bona operatio dñi meret auxiliū. ps. cxxxiij. ꝟ. In noctib⁹. ccvj. c
Mare cur mūdum iſtum deſignet. ps. lxvij. ver. Dixit dominus. c. b
Mare qđ ſignificet. ꝑ. lxxxviij. ꝟ. Tui ſūt celi. cxxxv. c
Mare quid ſit. ps. xcij. ver. penulti. cxliij. b
Mare vnde dictum ſit. ps. ciij. ꝟ. Hoc mare. clviij. c
Mare rubrum eſt ſeculi iſtius permixta profunditas: quam multis diuiſionibus tranſimus ꝛc. ps. cxxxv. ver. Qui diuiſit mare. ccix. a
Marie virginis illeſa viſcera illum portauerūt: quem ſi in nuda deitate veniſſet/non celum/non terra/non maria/non vlla creatura ſuſtinere potuiſſet. ps. xvij. ver. Et poſuit. xxv. b
Miſericordia domini eſt: ꝙ de maria virgine heſci ſm̄ carnem pro noſtra infirmitate dignatus eſt. ps. lxxvj. ver. Aut in finem. cxvij. b
Maria virgo vnde procreata ſit. ps. lxxxiiij. ꝟ. Verūtamen prope. cxxx. b
Maria ex qua natus eſt chriſtus: ancillam ſe ꝓfitetur. ps. lxxxv. ver. Miſerere. cxxxj. b
Martyres cur a ſe petant opprobria remoueri. ps. cxviij. Gimel. ver. Aufer. clxxxij. a
Matutinū vnde dicatur. ps. xxj. circa titul. xxxj. a
Matutinū quid dicat. ps. xxix. ꝟ. Ad veſper. xlij. a
Medicus tūc querit, qñ viſcera humana morb⁹ aliq̄s grauare ſentit. ps. cxliij. ꝟ. Tribulationē. clxxvj. c
Cū celeſti medico vulnera ꝓdant. ps. lix. ꝟ. ij. lxxxix. a
Medici quāuis corporibus adhibeāt curam: animas tamen peccatis mortuas reſuſcitare non preualent. ps. lxxxvij. ver. Nunquid. cxxxiij. d
Meditatio que ad dominū poſſit peruenire. ps. xviij. ver. Et erunt. xxviij. d
In medio quomodo dicat deus eſſe. ps. xlv. ꝟ. Deus in medio. lxix. c
Meditatio legꝭ q̄ ſit. ꝑ. cxviij. Lamech. ꝟ. Niſi. 187. a
Que meditatio beatos faciat. ps. cxviij. Ioth. ꝟ. Veniant. clxxxv. d
Meditari mādata nō pōt: niſi qui ea aſſidua lectiōe cucurrerit. ps. cxviij. Vau. ꝟ. Et meditabor. clxxxiij. d
Quomodo humana fragilitas continue poſſit legem dei meditari. ps. cxviij. Mem. ver. j. clxxxvij. c
Sancti quando meditentur iuſtificationes. ps. cxviij. Samech. ver. Adiuua me. clxxxix. b
Aſſidua cogitatiōe in diuinis ſcripturis meditari qđ conferat. ps. lxxvj. ver. Et medita. cxvij. c
Melech qđ interpretet. ps. lxxxvij. circa tit. cxxxiij. b
Memor qñ ſit dñs hoīe. ps. viij. ꝟ. Quid eſt hō. xiiij. a
Duobus modis memores ſumus. ps. lxix. circa titulum. ciiij. d
Pſalterium ſi quis voce reddat: memor domini non eſt niſi effecerit que precipiuntur. ps. cij. ver. Et memoria. clv. c
Illos dicimur memorari quibus ſumus aliqua preſtituri. ps. cviij. ver. Fiant. clxix. d
In memoria habere quos dicam⁹. ps. xxxiij. ver. Vultus autem. xlix. c
Delere ſcribere ꝛ librum habere datū eſt homini cauſa memorie. ps. lxviij. ver. Deleantur. ciiij. a
Memoria quid ſit. ps. cij. ver. Et memoria. clv. c
Memorie dei fructus. ps. lxxvj. ver. Negaui. cxvj. d
Iuſtus q: vocatur ad premiū: in memoria eterna erit. ps. cxj. ver. In memoria. clxxiij. d
Mendacij ſui penas recipit: qui falſum teſtimonium proferre contendit. ps. xxvj. ver. Ne tra. xxxix b
Illuminati mendaces ſe eſſe cognoſcunt. ps. cxv. ver. ij clxxvij. b

Mendacium cur laborioſe fingatur. ps. cxxxix. ℣. Caput circuitus. ccxiiij. c
Menſa vnde dicatur. ps. xxij. ℣. Paraſti. xxxiij. c
Menſa dñi quid ſit. ps. lxviij. ℣. Fiat menſa. ciij. d
Menſa et in bono et in malo ponitur. Ibidem. ciij. d
Mentiri quid ſit. ps. xvij. ℣. Filij alieni. xxvij. a
Ve illis qui in hominis arbitrio putant conſiſtere: vt ad aliqua dei munera mereantur peruenire. ps. lviij. ℣ſi. Fortitudinem. lxxxvij. d
Meridies vnde dicatur. ps. liiij. ℣. Veſpere. lxxxij. c
Metabole qd ſit. ps. v. ℣. ij. ix. c Et ps. lxviij. ℣. Non me demergat. ciij. b Et ps. lxxix. ℣. Vineam ex. 124. b
Metaphora quid ſit. ps. xxxj. ℣. Veruntamen. xlv. d
Et ps. cxlvj. ℣. Qui ſanat. ccxxiij. a
Metaſtaſis quid ſit. ps. cxl. ℣. Non declines. ccxv. c
Metonymia quid ſit. ps. ij. ℣. Qui habitat. vj. b. Et ps. ix. ℣. Iudicare. xvij. b Et ps. xlix. ℣. j. lxxiij. c Et ps. lxv. ℣. j. xcvj. a Et ps. lxxiij. ℣. Deus autem. cxiij. b Et ps. ciiij. ℣. Letata. clxj. c
Metophoria quid ſit. ps. iiij. in diuiſione. viij. b
Metriaſmos quid ſit. ps. xxx. ℣. Qui videbant. xliij. d Et ps. xxxviij. ℣. Ego autem. lj. b Et ps. lxviij ℣. Pauper et dolens. ciiij. b
Metus grauior bone conſcientie: eſt errare poſt veniam. ps. xxxvij. verſ. penult. lviij. c
Si metus iudicij domini neſciatur: conuerſionis medicina negligitur. ps. cx. ℣. Sanctum. clxxiij. b
Hic colluctatio eſt: et ideo cuncta ſub metu ſunt. ps. cxiiij. ℣. penul. clxxvij. a
Quomodo ſolus deus mirabilia: et angeli atque iuſti miracula faciant. ps. lxxj. ℣. Benedictus. cix. c
Quis ſit qui poſſit omnia mirabilia ſuperna narrare. ps. lxxiiij. ℣. j. cxiiij. c
Mirabilia que humano generi plus miſerator indulſit que ſint. ps. lxxvj. ℣. Memor. cxvij. c
Nihil mirabilius quam mortalem naturam incarnatione verbi ad dexteram patris eſſe collocatam etc. ps. lxxij. ℣. Tenuiſti. cxj. c
Miracula diuina cur frequenter repetantur. ps. cxxxiiij. ℣. Qui producit. ccvij. c
Illa vere nequeunt dici miracula: que ad nullam vtilitatem ſimulata deceptis oculis blandiuntur. ps. lxxxv. ℣. Quoniam magnus. cxxxj. c
Hebreis ideo promiſſiones et miracula nulla videbantur: quia ſemper carnaliter et viſa et audita cogitabant. ps. cv. ℣. Vt auerteret. clxiiij. d
Miraculorum miſterio quid fuerit. ps. cx. ℣. Vt det. clxxiij. a
Miſerationes domini que ſint. ps. cxviij. Beo. ℣. Miſerationes. cxcij. d
Quibus hominibus miſerendum ſit. ps. lviij. ℣. Intende. 87. c
Nullus hominum eſt qui ſibi miſereri non egeat. ps. xxiij. ℣. Hic accipiet. xxxv. b
Miſericordie dei excellens commendatio. ps. l. ℣. j. lxxv. d
Miſericordia domini cur pleniſſimo fluuio comparetur. ps. lxiiij. ℣. Flumen. xcv. b
Miſericordie (que debilibus eſt patrona) omnia peccata cedunt: quamuis numeroſiſſima comprobentur. ps. lxviij. ℣. Exaudi me. ciij. b
Cur deus non poſſit obliuiſci miſericordie. ps. lxxvj. ℣. Nunquid. cxvij. b
Miſericordia dñi eſt: quia parcit conuerſis. ps. lxxxviij. ℣. Miſericordia et veritas. cxxxv. d
Miſericordia cur dominus ſaluator dicatur. ps. lxxxix. ℣ſi. Repleti. cxxxix. a
Neque miſericordia domini ſine iudicio: neque iudicium ſine miſericordia eſt: vtraque enim ſe mutua ſocietate coniungunt. ps. c. ℣. j. cl. b
Miſericordie dñi expoſitio. ps. cij. ℣. Miſericors. cliiij. d
Quomodo miſericordia domini fragilitati noſtre diuerſa noſcatur preſtare. ps. cij. ℣. Quia ſecundum altitudi. clv. a
Nullum tempus eſt: quod a miſericordia domini reperiatur exceptum. ps. cvj. ℣. j. clxv. c
Dominum qui confitentur habent miſericordem: qui contemnunt, iuſtum ſine dubio ſuſtinebunt. ps. cxj. ℣. Exortum. clxxiij. d
Miſericordia dñi quando appareat. ps. cxiij. ℣ſi. Super miſericordia. clxxv. c
Miſericordia dñi nec ab ore noſtro debet, nec a corde diſcedere: quatenus et ipſa nos dignetur iugi tuitione ſeruare. ps. cxxxv. circa titu. ccviij. c
Cur in hoc pſalmo miſericordia domini ſepius repetatur. Ibidem. ccviij. c
Clementia domini eſt omne quod viuimus: miſericordia quod valemus. Ibidem. ccviij. c
Miſericordia domini eternum occupat tempus. ps. cxxxv. ℣ſi. j. ccviij. c
Dñs hic preſtat vt recreet, parcit vt corrigat: ibi miſericordia bonis tribuit vt coronet. Ibidem. ccviij. c
Dñs quomodo miſericors: et quomodo miſerator dicatur. ps. cij. ℣. Miſericors. cliiij. d
Dominus ſemper bonus ſupplicibus ſuis: ſemper miſericors approbatur. ps. cvj. ℣. j. clxv. c
Cur miſerie et aduerſitates huius mundi non ſint formidande. ps. lxxxvij. In concluſione. cxxxiiij. d
Mites qui ſint. ps. xxiiij. ℣. Diriget. xxxvj. c
Quouis malignitas ciborum ſemper comeſſione miteſcit. Nec ſolet eſſe ſeuus qui dulcis menſe gratificatione delinitur. ps. liiij. ℣. Qui ſimul. lxxxij. b
Illud ſancte legis beneficium eſt: vt in aduerſis mundi iſtius diſcat chriſtianus patientiam quia mitigantur ſemper aduerſa. ps. xciij. ℣. Vt mitiges. cxlij. b
Moab quid interpretetur. ps. lxxxij. ℣. Moab. cxxviij. a
Sub modeſtia qui non graditur: ruinoſis caſibus ſemper exponitur. ps. xxxij. ℣. Falſus equus. xlviij. a
Nam et ſi affectuoſo dolore ſuccendimur: modeſtie tamen terminum excedere non debemus. ps. cxxxvj. In concluſione. ccx. c
Moyſes quid interpretetur. ps. lxxvj. ℣. vlti. cxviij. a
Moyſes miniſter fuit veteris teſtamenti: et propheta noui. ps. lxxxix. circa titu. cxxxviij. a
Moyſes quid interpretetur. Ibidem. cxxxviij. a
Moyſes ſacerdos fuit. ps. xcviij. ℣. Moyſes. cxlix. a
Moyſi preconium. ps. cv. ℣. Et dixit. clxiiij. a
Monachorum per comparationem ad paſſerem ingens laudatio. ps. ciij. ℣. Saturabuntur. clvij. d
Per montem quid ſignificetur. ps. iij. ℣. Voce mea. vij. d
Mons in ſcripturis diuinis equocus eſt. ps. x. ℣. j. 17. d
Montes et in bono et in malo accipiuntur. ps. xlv. ℣ſi. Sonuerunt. lxix. b
Mons ſyon quid ſignificet. ps. xlvij. ℣. ij. lxxj. a
Montis dei commendatio. ps. lxvij. ℣. Mons. xcix. c
Chriſtus eſt ſolus mons: qui patri complacuit vt in eo habitaret. ps. lxvij. ℣. Mons in quo. xcix. d
Apoſtoli euangeliſte et predicatores cur montes appellentur. ps. cxiij. ℣. Montes. clxxv. b
Montes et in bono et in malo ponuntur. ps. cxxxiiij. ℣. ij. 199. a
Violento morbo, non vnum medicamen apponitur. ps. cxxix. In concluſione. cciij. a
Morte affici quid ſit. ps. xliiij. ℣. Quoniam propter te mor. 66. c
Mors iuſtis et peccatoribus probatur eſſe communis: ſed nimis longa diſcretione ſeparantur. ps. cxiij. ℣. Non mortui. 126. a

Mors domini:et humane conſuetudinis differentia. p̄s.xxxiij. ꝟ. Iuxta. xlix. d
Mors peccatoꝝ:quomodo ⁊ vbi ſit peſſima. p̄s.xxxiij. ꝟ. Mors peccatorum. xlix. d
Mors martyriũ: pulcherrime et breuiter definitur. p̄s. cxv. ꝟ. Calicem. c.lxxvij. c
Uſus mortalium q̃diu in mundo ſumus: quis ſit. p̄s. ciij. ꝟ. Exiet. clviij. b
Omnes homines:ſiue iuſti ſiue iniuſti ſiue peccatores mortem videbunt que primo homini inflicta eſt lege peccati. p̄s.lxxxviij. ꝟ. Quis eſt homo. cxxxvij. b
Solus ille morti non traditur:cuius hic vicia commiſſa purgantur. p̄s. cxvij. ꝟ. Caſtigans. clxxix. b
Mortis iuſtoꝝ p̄conĩũ. p̄s.cxv. ꝟ. Precioſa. clxxvij. c
Mortua iacent: que a vite auctore ſubmota ſunt. p̄s. cxxxv. ꝟ. Qui percuſſit. ccx. a
Si multitudo miſericordie non fuiſſet:nequaq̃ redimi poteram⁹ obnoxij. p̄s.lxviij. ꝟ. In multitudie. ciij. a
Multitudo fuit delicti:ſed multo numeroſior miſericordia illa que vicit. Ibidem. ciij. a
Multitudines aquarum:quid repreſentent. p̄s. xvij. ꝟ. Miſit. xxv. c
Multo maior eſt miſericordia domini:q̃uis peccata noſtra videantur ingentia. p̄s.l. ꝟ.ij. lxxvj. a
In iſto mundo eccleſia inter iniquos ambulat: donec iudicij dies bonorum malorumq; ſequeſtrator aduenerit. p̄s.xxij. ꝟ. Nam ⁊ ſiam. xxxiiij. b
Mundus iſte duobus modis tranſitur. p̄s. xxxvj. ꝟ. Et tranſiui. lvj. c
Mũdus iſte cõparat̃ mari. p̄s. lxiiij. ꝟ. Exaudi. xciiij. c
Regi dominice quodãmodo videtur ingratus:qui tormenta martyrij cum murmuratione pertulerit. p̄s. cxviij. Res. ꝟ. Uide quia. cxciij. a
Muſica quid ſit. p̄s. xcvij. In concluſione. cxlviij. c
Inſtrumenta muſice:cur frequenter ponantur in pſalmis. Ibidem. cxlviij. c
Muſice diſcipline commẽdatio atq; partitio. p̄s.lxxx. ꝟ. Canite. cxxv. c
Notatio perfectionis totius muſice diſcipline. p̄s. cl. ꝟ. vlti. cccxvij. a
Narratio quid ſit. p̄s. vj. in diuiſione. x. d
Et p̄s. cxxxv. ꝟ. Qui fecit celos. ccviij. d
Narrare q̃d ſit. p̄. xxj. ꝟ. Narrabo. xxxiij. a
Facta domini narrare/ laudare eſt: cuius dum opera referuntur:gloria ſemper augetur. p̄s. lxxvij ꝟ. Narrantes. cxix. b
Nares vñ dicte ſint. p̄s. cxiij. ꝟ. Aures habẽt. clxxv. d
Natura quid ſit. p̄s. xv. in diuiſione. xxj. d Et p̄s. xxj. ver. j. xxxj. b
Natura eadem eſt: cui dominus dixit. Eſto mee particeps ſedis: ⁊ que audiuit. Terra es ⁊ in terrã ibis. p̄s. lxxij. ꝟ. Tenuiſti. cxj. c
Nos obſequia naturalium rerum ad auctoris referamus imperium:qui creaturas ſuas ipſa potentia ſibi parere iubet qua fecit exiſtere. p̄s. cxlviij. In concluſione. ccxxv. c
Neceſſarium eſt valde: vt ſemper nos et gratia domini precedat: ⁊ miſericordia ſubſequatur. p̄s. xxij. ꝟ. Et miſericordia. xxxiiij. d
Neceſſitas vñ dicat̃. p̄s. xxx. ꝟ. Quia reſpexiſti. xliij. b
Negligere nunq̃ poteſt homo qui diligit. p̄s. cxviij. Uau. ꝟ. Et meditabor. clxxxiij. d
Aurum ⁊ gẽmas negligere quis poſſit. p̄s. cxviij. Ain. ꝟ. vlti. clxxxix. b
Negociatio quid ſit. p̄s. lxx. ꝟ. Quia non. cvj. d
Negociatores: qui abominabiles eſtimentur. p̄s. lxx. ꝟ. Quia non cognoui. cvj. d.
Neptalim q̃d interp̄tet̃. p̄s lxvij. ꝟ. Principes. C. d
Nequã vnde dicat̃. p̄s. xxxvj. ꝟ. Deſine ab ira. liiij. c
Pius creator neſcit iraſci: niſi quando nobis exiſtere videmur aduerſi. p̄s. xcj. ꝟ. Quoniam ecce. cxlj. b
Nichil deo obtulit humana cõditio: vt mereret̃ muneris ſui largitate gaudere. p̄s. 58. ꝟ. Fortitudinẽ. 87. d
Nimis quid ſignificet. p̄s. xcv. ꝟ. Qm̃ magnus. cxlv. c
Et p̄s. cxviij. Aleph. ꝟ. Tu mandaſti. clxxx. d
Nimis valde ſignificat. p̄s. cxxxviij. ꝟ. Michi autem nimis. ccxlij. a
Nimius qui dictus ſit. p̄s. cxviij. Aleph. ꝟ. Tu mandaſti clxxx. d
Nocere qui contendunt: frequenter preſtat. p̄s. xxvij. ꝟ. Da illis. xl. a
Nocticorax quid dicatur. p̄s. cj. ꝟ. Similis. clij. b
Nomen aliquod cum non ponitur ad quem pertinet: neceſſe eſt vt hoc de aliqua ſummitate dictum ſentiatur. p̄s. ix. circa ſinẽ. xv. a
Cur nomen patriarche Iacob: addatur in pſalmis. p̄s xix. ꝟ. j. xxix. a
Nomen domini: inter cetera ſaluator eternus eſt. p̄s. xxxix. ꝟ. Beatus vir. lx. c
Nomen dei in toto orbe terrarum creditur adorandũ. p̄s. xlvij. Scdm̃ no. lxxj. b
Nomen vnde dicatur. p̄s. lxxj. ꝟ. Sit nomen. clx. c
Scimus a domino nomina notare poſſe ſanctoꝝ: quãdo eos in celis legimus eſſe conſcriptos. p̄s. cxlvj. ꝟ. Qui numerat. ccxxiij. a
Ipſi ſe per ſe noſſe non poſſunt: qui prauis cogitationibus occupantur. p̄s. xciij. ꝟ. Dominus nouit. cxliij. b
Quomodo data nobis recte noſtra dicamus. p̄s. lv. ꝟ. In deo laudabo. lxxxvij. d
Notarius qui dicatur. p̄s. xliiij. ꝟ ij. lxvij. b
Nouacula quid ſit. p̄s. lj. ꝟ. ij. lxxviij. d
Nouum cur nichil ſit deo. p̄s. xxxix. ꝟ. Et immi. lx. c
Nou⁹ hõ cãtare dz cãticũ nouũ. p̄s. xcvij. ꝟ. j. cxlvij. d
Nox quid appelletur. p̄s. ciiij. ꝟ. Et voca. clx. c
Numerorum pſalmis ⁊ ſcriptorum: qualiter ratio indaganda ſit. p̄s. xxvj. In concluſione. xxxix. c
Numerus quid ſit. p̄s. j. In concluſione. v. d
Numerus vnde dicatur. Ibidem. v. d
Numerus quinarius cui attribuat̃. p̄s. v. In cõ. x. c
Numerus ſenarius q̃d repreſentet. p̄s. vj. In cõ. xj. d
Numerus ſeptenari⁹ q̃d ſignificet. p̄s. vij. In cõ. xiij. a
Numerus. ix. quid aperiat. p̄s. ix. In cõ. xvij. c
Numeri denarij cõmendatio. p̄s. x. In con. xviij. b
Numerus. xj. quid indicet. p̄s. xj. In cõcluſione. xix. a
Numerus. xij. quid admoneat. p̄s. xij. In con. xix. d
Numerus. xiij. quid repreſentet. p̄s. xiij. In con. xx. d
Numerus. xiiij. quid repreſentet. p̄s. xiiij. In cõ. xxj. c
Numerus. xv. quid ſignificet. p̄s. xv. In cõ. xxij. d
Numerus. xvj. q̃d repreſentet. p̄s. xvj. In cõ. xxiiij. a
Numerus. xvij. quid cõcludat. p̄s. xvij. In cõ. xxvij. b
Numerus. xviij. q̃d ſignificet. p̄s. xviij. In cõ. xxviij. d
Numerus. xix. quid repreſentet. p̄s. xix. In cõ. xxix. c
Numerus. xx. quid deſignet. p̄s. xx. In conclu. xxx. c
Num̃er⁹. xxj. q̃d myſterij ꝯtineat. p̄s. xxj. In cõ. xxxiij. d
Numerus. xxij. q̃d ſignificet. p̄s. xxij. In cõ. xxxiiij. d
Numerus. xxiij. ad q̃d ptineat. p̄s. xxiij. In cõ xxxv. d
Numerus. xxiiij. que myſteria declaret. p̄s. xxiiij. In concluſione. xxxvij. b
Numerus. xxv. quid myſtice repreſentet. p̄s. xxv. In concluſione. xxxviij. b

Numerus.xxx.qd repreſentet. ps.xxx. In ꝯclu.xlv. a
Numerus quadragenarius cui frequẽter aptetur. ps.
xl.circa titul. lxj. d.et.lxij. a
Numerus.xlij.qd repſentet.ps.xlij. In ꝯclu. lxv. a
Numerus.xlvj.quid myſtice ſignificet. ps.xlvj. In cõ
cluſione. lxx. c
Numerus.l.cur huic pſalmo aptetur.ps.l. In conclu
ſione. lxxviij. b
Numerus ſexagenarius ad quid pertineat.ps.lx. In
conclusione. xc. c
Maior oſtenditur eſſe numerus infidelium:ꝙ deuotorum.
ps.lxviij. ℣.Multiplicati. cij. b
Numerus.xc. cur huic pſalmo conueniat:ꝛ quid ſigni
ficet.ps.xc. In conclu. cxl. c
Numerus.cxij.qd ſignificet.ps.cxij. In cõ.clxxxiij. d
Numerus quindenarius quid myſtice repreſentet.ps.
cxxxiij. In concluſione. ccvj. b
Oblationes pie et pure:charitatis ſtudio
non ſunt omnino reſpuende. ps.xiiij.℣.
Qui in. xxj. c
Oblationum et holocauſtorum veteris et
noui teſtamẽti dr̃ia.ps.l.℣.viii.lxxviij.a
Obliuio vnde nobis veniat.ps.cxviij.Beth.℣.In iuſ
tis iuſtificationibus. clxxxj. c
Obliuiſci dñm quid ſit.ps.ix.℣.Conuertãtur. xvj. b
Obliuiſci quomodo dicitur deus.ps xlj.℣.j. xix. b
Deteſtatio negligentie qua deus obliuiſcitur. ps.xlix.
℣.penulti. lxxv. b
Latine dicit obliti non ſumus tui:ſed diuina ſcriptura
dicit/obliti non ſumus te. ps.xliij.℣.Hec oĩa.lxvj. b
Obliuiſci qui dicãtur deum.ps.xlix.℣.penul. lxxv. b
Obliuiſci legẽ dei q̃s dicat.ps.lviij.℣.De᷒. lxxxviij. b
Obloqui quid ſit.ps.xliij.℣.A voce. lxvj. b
Obſecrare quid ſignificet.ps xxxvi.℣.Et edu. liiij. c
Obſidio vñ dicta ſit.ps.xxj.℣.Circũdederũt. xxxij. a
Obſtinatoꝝ ira cur irreuocabilis ſit.ps.lvij.℣.Ira.86.a
Obturare vnde tractum ſit. Ibidem. lxxxvj. a
Occaſus vnde dicatur.ps.cvj.℣.A ſolis. clxv. d
Octonarius numerus in ſcripturis diuinis magna ſa
cramenta continet.ps.viij. In concluſione. xliij. c
Oculus vnde dicatur.ps.vj.℣.Turbatus. xj. c
Nullis obſequijs dominus odiens placari poteſt.ps.
cv.℣.Et tradidit. clxv. c
Odio debẽt eſſe que ſeculi ſunt:vt reb᷒ celeſtib᷒ totus
impẽdat affect᷒.ps.cxviij.Mem.℣.viii.clxxxviij. a
Odire diſciplinã qui dicãtur.ps.xlix.℣.Tu. lxxiiij. d
Qui ſemp odit/ſemp irat᷒ eſt.ps.cv.℣.Et tradi.clxv.c
Odium quibus rebus debeamus.ps.lxviij.℣.j. xcviij. d
Perfectum odium quid ſit. ps.cxxxviij. ℣. Perfecto
odio. ccxiij. c
Odium vnde dicatur. Ibidem. ccxiij. c
Creator noſter ide magis offendit:ſi a pia ſupplicatio
nis iportunitate ceſſet.ps.lxx.℣.Repleat. cvj. b
Vitulus nouellus cur offerebat᷒ p peccatis.ps.lxviij.
℣.Et placebit. ciiij. b
Illud offerendum eſt maieſtati:qd poteſt ſub pietate
conquiri.ps.cxxv.℣.Euntes. cxcix. d
Og quid interpretetur.ps.cxxxv.℣.Et og. ccx. b
Olla et in bona ꝛ in mala parte ponitur.ps.lx.℣.Iu
da rex. lxxxix. c
Oleum cur benedictioni ſancte frequenter adhibeat.
ps.xxij.ver.Impinguaſti. xxxiiij. c
Olera vnde dicantur.ps.xxxvj.℣.ij. liiij. b
Onager quid ſit:et cuius conditionis.ps.ciij.℣.Pota
bunt. clviij. b
Opera hominũ q̃ ſit.ps.xvj.℣.Ut nõ loquat. xxiij. b
Omnia opera dei humanis ſenſibus profunda noſcun
tur: et quodcunqꝫ queratur altiſſimum cognoſcitur.
ps.xcj.ver.Quã magnificata. cxlj. a
Operire quid ſit.ps.xxxj.℣.Delictum meum. xlv. d
Peccatores cur operti dicantur iniquitate.ps.lxxij.℣.
Ideo te. cx. c
Opprobium quid ſignificet.ps.xxx.℣.Sup omnes.
xliij. d Et ps.xliij.℣.Poſui. lxvj. a
Multi in opprobium cadunt aliter ꝙ habeat veritas
ſuſpicando.ps.cxviij.He.ver.Ampu. clxxxiij. c
Uſus mortalium eſt optare deo: qd aliter euenire ne
fas putetur ps.cxxxiij.℣.Domine no. ccvij. d
Oratio quot modis:ꝛ vñ dicat.p.xvj.circa tit. xxiij. a
Oratio perfecta cuius ſit.ps.xvj.ver.j. xxiij. a
Orationis et deprecationis differentia.ps.xxxviij.℣.
Exaudi. lix. d
Oratio ſacrificium eſt:qd deus ſupra victimas eligit.
ps.xlj.℣.Apud te. lxiiij. a
In dominicam orationem Cypriani cõmendatur ex
poſitio ps lxxj.℣.Et viuet. cix. b
Notum eſt dominice orationis beneficium: quo ſemp
vtitur eccleſia. Ibidem. cix. b
Oratio nomen omonymũ.ps.lxxxv.circa tit. cxxx. d
Orationis etymologia. Ibidem. cxxx. d
Oratio quomodo differenter apud homines:et coram
deo dicatur. Ibidem. cxxx. d
Oratio quomodo mane preuenire dicatur.ps.lxxxvij
ver.Et ego. cxxxiiij. a
Dominus quando repellere putetur orationẽ noſtrã.
ps.lxxxvij.℣.Ut quid domine. cxxxiiij. a
Oratio qualis eſſe debeat:que coram domino fundit.
ps.cj.circa titul. clj. c
Orationum duo ſunt genera. Ibidem. clj. c
Omnis penitentia eſt oratio:ſed non omnis oratio eſt
penitentia. Ibidem. clj. c
Quem modum ſancte orationis deuotus chriſtianus
ſeruare debeat.ps.cj.℣.j. clj. d
Oratio quando deo ſit accepta. Ibidem. clj. d
Merito in peccatũ illi conuerſa eſt oratio:qui deteſta
bili peccauit exemplo.ps.cviij.℣.Cum iudi. clxix. b
Orationis vtilitas.ps.cxl.℣.j. ccxv. b
Oratio vnde debeat procedere:ꝛ quibus orandum ſit.
ps.cxlj. In concluſione. ccxvij a
Uix reperitur vt oranti cuiqꝫ non aliquid mane et alie
ne cogitationis occurrat obſtaculum:ꝛ intentionem
qua in deum mens dirigitur declinet ac frangat. ps.
cj.circa titu. clj. c
Oranti quid faciendum ſit:vt mens eius fixa ac ſtabi
lis permaneat. Ibidem. clj. c
Quiſquis bonis actibus occupatur exorat. ps. cv.℣.
Stetit. clxiiij. b
In oratores inuectio.ps.xxxj.℣.Tu michi. xlvj. a
Ordo dicendorum ſm intentionẽ textus pſalterij. In
prologo. ca.xvij. iij. d
Ordo lectionum plerunqꝫ ponitur: non ſm exiſtentiã
temporum: ſed pro qualitate dictorum. ps.iij. circa
titul. vij. c
Ordo celeſtis philoſophie: in tribus primis pſalmis
quomodo prolatus ſit.ps.iij. In concluſione. viij. a
Saluberrimus ordo ſupplicantis. ps.lxxij. ver.Me
mor. cxiij. d
Conuertere non poteſt veraciter ordines rerum niſi
qui eas et feciſſe ꝛ adminiſtrare cognoſcitur. ps.cx.
℣.Memoriam. clxxij. d

Ore ſuo qui clamare dicatur. ps. lxv. ℣. Venite. xcviij. b
Oreb quid interpretetur. ps. lxxxij. ℣. Pone principes. cxxviij. a Et ps. cv. ℣. Et fecerunt. clxiij. d
Organū qđ ſit. ps. cl. ℣. Laudate eū in tym. ccxxvij. a
Originalis culpa pronos nos trahit ſemꝑ ad vicia rc. ps. cxviij. Mem. ℣. Ab omni. clxxxvij. d
Os debet eſſe iuſtum: quod iuſticias domini enarrare preſumit. ps. xlix. ℣. Peccatori. lxxiiij. d
Os dicitur cordis arcanum: vnde efficaciter laus diuina cantatur. ps. l. ℣. Domine labia. lxxvij. d
Nichil prodeſt os qđ non loquitur: nec oculus prodeſt qui non videt. ps. cxxxiiij. ℣. Os habent. ccviij. a
Oſſa quid ſignificent. ps. vj. ℣. ij. xj. b
Oſtium vnde dicatur. ps. cxl. ℣. Pone dñe. ccxv. b
Patientia quid ſit. Et ea virtus inuictus. ps. ix. ℣. Quoniā non in fi. xvj. b Et ps. lxx. ℣. Qm̄ tu. cvj. a
Quem de⁹ pro malis ſuis abiicit: fit diaboli pabulū. ps. ciij. ℣. Draco. lviij. c
Patientie commendatio magna. ps. xxxij. ℣. Anima noſtra. xlviij. a
Patientia noſtra chriſtus eſt. ps. lxj. ℣. Veruntā. xcj. b
Nobis ſemper expedit habere patientiam/expectare que iuſſa ſunt: rogare que proſunt. ps. cxviij. Ain. ℣. Tempus faciendi. cxc. b
Pacificus qui dicatur. ps. xxxvj. ℣. Cuſtodi. lvj. c
Pactum quid ſit: et vnde dicatur. ps. cxviij. Res. ℣. Vidi non. cxcij. d
Pactum domini qđ ſit. Ibidem. cxcij. d
Palma vnde dicatur. ps. xcj. ℣. Iuſtus. cxlj. c
Palme deſcriptio. Ibidem. cxlj. c
Palpebre vnde dicantur. ps. x. ℣. Oculi. xviij. a Et ps. cxxxj. ℣. Si de. cciiij. b
Parabola qđ ſit. ps. lxviij. ℣. Expoſui. ciiij. a Et ps. lxxvij. ℣. ij. cxix. a Et ps. lxxxvij. ℣. Eſtimat⁹. 133. c
Parabole quid ſit. ps. j. ℣. Et erit tanq̄. v. a Et ps. xvj. ℣. Sub vmbra. xxiij. c Et ps. xlj. ℣. j. clxiij. b Et ps. xlv. ℣. Sonuerūt. lxix. b Et ps. lvj. ℣. ij. 85. a Et ps. lxvij. ℣. ij. xcviij. d Et ps. lxxvj. ℣. Viderūt te. cxvij. d Et ps. ciij. ℣. ij. clvj. c Et ps. cxlvij. ℣. Qui dat niuem. ccxxiij. a
Paradigma qđ ſit. ps. j. ℣. Nō ſic. v. b Et ps. xxxiij. ℣. Vult⁹ autē domini. xlix. a Et ps. xxxvj. ℣. Qm̄ brachia. lv. a Et ps. cxj. ℣. Peccator. clxxiiij. b
Paradoxia quid ſit. ps. xvij. ℣. Deus meus. xxvj. b Et ps. xc. ℣. Quoniam tu es. cxl. a
Paranomaſia qđ ſit. ps. cxliiij. ℣. Miſericors. ccxx. d Et ps. cij. ℣. Miſericors et miſerator. cliiij. d Et ps. cxviij. Teth. ℣. Bonus es. clxxxv. b
Paraproſdocia quid ſit. ps. lxxxiij. ℣. vlti. cxxix. c
Quibus parcatur. ps. lxxj. ℣. Parcet. cix. a
Parētheſis qđ ſit. ps. xvj. ℣. Vt nō loquatur. xxiij. b
Pariſon qđ ſit. ps. lxxxiij. ℣. Quia melior. cxxix. b Et ps. xcj. ℣. Vir inſipiēs. cxlj. a Et ps. xcvj. ℣. Qui diligitis. cxlvij. b Et ps. cij. ℣. Quia ſpūs. clv. b Et ps. cvj. ℣. Quia exacerbauerunt. clxvj. a
Paroemia quid ſit. ps. cxv. ℣. ij. clxxvij. b
Participatio ſuperne ciuitatis quid ſit. ps. cxxj. ℣. Hieruſalem. cxcvj. c
De partu virginis certam fidem duplex exemplum cōprobat. ps. lxxj. ℣. Et deſcendet. cviij. c
Quā parua a nobis petat dominus: qui tam ingentia eſt preſtaturus. ps. xlix. ℣. Et inuoca me. lxxiiij. d
Paſcua dei que ſint. ps. xxij. ℣. j. xxxiiij. a
Paſſeris ꝓprietates. ps. lxxxiij. ℣. Etei paſ. cxxviij. d
Paſſeris deſcriptio/atq̄ ꝓprietatum eius expoſitio. ps. cj. ℣. Vigilaui. cliij. c
Paſſeris deſcriptio. ps. cxxiiij. ℣. Aia nr̄a. cxcviij. c
Paſſerum plura ſunt genera. ps. x. ℣. j. xvij. c
Pater quid ſit per modum definitiuum. ps. xxj. ℣. Tu autem. xxxj. c
Sicut pater carnalis facit filio: ita dominus nobis. ps. cij. ℣. Sicut miſeretur. clv. a
Patria vnde dicatur. ps. xcv. ℣. Afferte. cxlv. d
Dies iude et aliorum peccatorum: quomodo pauci dicti intelligantur. ps. cviij. ℣. Fiant. clxix. b
Pauper vnde dictus ſit. ps. ix. ℣. Tibi em̄ de. xvij. a
Cur dominus dixerit. Ego ſum pauper et dolens: cum multi alij ſint pauperes et dolētes. ps. lxviij. ℣. Pauper et do. ciiij. b
Cur in hoc titulo pauper ſine nomine ponatur. ps. cj. circa titulum. clxxxj. c
Pauperem et mendicum inſequi/ſola ſeuitia eſt: cuius nec honor queritur: nec abundantia facultatis ambitur. ps. cviij. ℣. Et perſecutus. clxix. d
Pauperes dominum laudant: diuites ſemetipſos exaltant. ps. xxj. ℣. Edent pauperes. xxxiij. c
Pauperes monentur: vt eſcam mentis querant nō corporis. ps. lxviij. ℣. Videant. ciiij. b
Pauperes dei qui ſint. ps. lxxj. ℣. ij. cviij. c
Non quoſcunq̄ pauperes dominus elegit: ſed quales ipſe dicit. Beati pauperes ſpiritu. Ibidez. ℣. In ſua iuſti. cviij. c
Pauperes chriſti q̄ ſint. ps. lxviij. ℣. Qm̄ exau. ciiij. b
Pauperes quales ſint. ps. cj circa titulum. clj. c
Pauperius nichil humana fragilitate: que nichil idoneū de ſe hēre cognoſcit. ps. xxx. ℣. Infirma. xliij. d
Paupertas diues que tantis bonis replet: q̄ta cōtineri regū theſauraria nō merētur. ps. xxij. ℣. j. xxxiiij. a
Paupertas eſt in nobis bonorū. ps. lxxviij. ℣. Ne memineris. cxxiij. b
Pax futuri ſeculi que ſit. ps. xxxvj. ℣. Māſueti. liiij. d
Pax peccatorum qualis ſit. ps. lxxij. ℣. ij. cx. b
Quis ꝓbet pacē habere cū deo. ps. lxxv. ℣. ij. cxv. d
Pax vera quid ſit. Ibidem. cxv. c
Ille odit pacem/qui non amat chriſtū: q2 ipſe pax noſtra eſt. ps. cxix. ℣. vlti. cxcv. b
Pax vnde dicta ſit. ps. cxxj. ℣. Fiat pax. cxcvij. a
Pax inuiſibilis res eſt: que tunc videbitur quādo auctor eius dominus chriſtus beata mente cōſpicitur. ps. cxxvij. ℣. penulti. ccj. b
Cur ſecura ſit pax in ſuperna hieruſalem. ps. cxlvij. ℣. Qui poſuit. ccxxiij. a
Peccantiū genera duo ſunt. ps. j. Ideo nō reſur. v. c
Peccantiū cōſuetudinis deſcriptio. ps. xlviij. ℣. Hec via. lxxij. d
Peccare illum non eſt nouum: qui in iniquitatibus cōceptus: et in delictis eſt genitus. ps. l. ℣. Ecce in iniquitatibus. lxxvj. b
Pctā quot modis dimitti poſſint. ps. vj. cir. ti. x. d
Pctm̄ quō dī copioſuz. ps. xxiiij. ℣. Propter. xxxvj. d
Pctā nr̄a cur iniq̄tas et odiū dicanī. p. xxxv. ℣. ij. liij. d
Peccata illa ſunt fortiora: que agnoſcentes admittimus: non autem illa que per ignorantiam perpetramus. ps. l. ℣. Quoniam iniquitatem. lxxvj. a
Pctā ſua oēs ſcire pñt: ſz illi ſoli ꝓbanī agnoſcere: qui ea videnī ꝓpria execratiōe dānare. Ibidē. lxxvj. a
Hoc peccatum cōſtat eſſe acerrimū: vt lingua ſe quis deo confiteri dicat: dum cordis ima diſſentiant. ps. lxxxvij. ℣. Et dilexe. cxx. d

Omne pctm̄ morbus eſt alarū:quo creſcente ſalus iteriotis hominis diſſipatur. p̄s.xl.℣.Ego dixi. lxij. b
Trib⁹ mōis pctm̄ ocē ꝯhit. p̄s.cviij.℣.Pro eo. clxix. a
Priſcoꝝ pctis ira dei reus eſt:q̄ñ eoꝝ ſceleribus ſequaciſſimus inuenit. p̄s.cviij.℣.In memoriā. clxix. d
Pctōres qui ſint. p̄s.j.℣.Ideo nō reſurgunt. v. c
Pctōr vaſi luteo bñ ꝯparat. p̄s.ij.℣.Reges eos. vj. d
Peccatorum nequitia/quando fuerit cōpleta. p̄s.vij. ℣.Conſumetur. xij. d
Peccator qui amare neſcit/timeat dominū. p̄s.xxxij. ℣.Timeat. xlvij. c
Peccatores quomodo mox ſint perituri. p̄s.xxxvj.℣. Inimici vero. lv. b
Non quicq̄ peccator ad ſuā ſecuritatē efficit: cui pueniat de ſua actiōe torq̄ri. p̄s.xlviij.℣.Hec via. lxxij. d
Peccatores quid magis timeant in iſto ſeculo. p̄s.lij. ℣.Deum non. lxxix. a
Peccatores quid ament/aut deſiderent. Ibidem. ℣. Quoniam deus. lxxix. a
Peccatores cur a facie dei dicantur eſſe perituri. p̄s. lxvij.℣.ij. xcviij. d
Pctōres cur feno cōparent. p̄s.xcj.℣.Iuſtus. cxlv. c
Audiant miſericordem dominum peccatores: qui de ſua nequiter ſalute deſperant. p̄s.c.℣.j. cl. b
Peccator quō hic frigit. p̄s.cj.℣.Quia deſe. clij. a
Peccatoribus modus eſt poſitus:nec vltra permittūtur excedere:q̄ eis datum eſt licentie ſue frena laxare. p̄s.cuj.℣.Aſcendunt. clvij. a
Qui cum maioribus ſuis peccent. p̄s.cv.℣.Peccauimus. clxiij. a
Pecunia in ſcripturis ſanctis: duobus modis intelligitur. p̄s.xiiij.℣.Qui iurat. xxj. c
Pelagianorum hereſis confutatio. p̄s.lviij.℣.Fortitudinem. lxxxvij. d
Pelagianorum confutatio notabilis. p̄s.l.℣.Ecce in iniquitatibus. xxvj. b
Pellicani deſcriptio. p̄s.cj.℣.Similis. clij. b
Grauior pena eſt:que vſq̄ ad interiora deſcendit. p̄s. xxxvij.℣.Nec eſt. lvij. c
Ipſi nobis ponimus penam: quando de aliqua cauſa iuſta ꝯfidimus. p̄s.cxxx.℣.Sicut ablactat⁹. ccij. c
Penitētie cōmendatio. p̄s.xxxj.℣.Intellec. xlvj. a
Penitentie perfecte virtus: duobus modis oſtēditur. p̄s.xxxvij.℣.Quoniā iniquitatem. lviij. b
Penitentiū cōmendatio. Ibidem. In cōclu. lviij. c
Ad penitentiam conuerſis:laudes non interdicit diuina clementia. p̄s.xlix.℣.Peccatori. lxxiiij. d
Penitētia ꝑfecta que ſit. p̄s.l.℣ Om̄ iniq̄ta. lxxvj. a
Reprehenſio eoꝝ q̄ penitentiā agere in vite ſue termino deſperant. p̄s.lxxxv.℣.Miſerere. cxxxj. a
In conditionē penitentium exclamatio. p̄s.cj.In concluſione. cliiij. a
Pnīa dn̄i q̄ñ fieri dicat. p̄s.cv.℣.Et memor. clxiiij. d
Quō itelligat dn̄m penituiſſe. Ibidē. In ꝯclu. 164. a
Penitentie preconium. p̄s.cxxix.℣.j. ccij. c
Penitentia quā vtilitatem habeat. Ibidem. ccij. c
Penitentis perſona: cur ſenario numero aptetur. p̄s. vj. In concluſione. xj. d
Penitentes cur ſe dicant talia perpeti: qualia humana natura non poteſt ſuſtinere. p̄s.cj. ℣. Quia deſecerunt. clij. a
Penitere quid ſit. p̄s.iiij.℣.Iraſcimini. viij. c
Penne vnde dicant. p̄s.liiij.℣.Quis dabit. lxxxj. d
Per amarū quid propheta dicere voluerit. p̄s.lxxvij. ℣.Ne fiant. cxix. c
Percipere quid ſit. p̄s.xvj.℣.ij. xxiij. a
Percipere que ꝓprie dicantur. p̄s.liiij.℣.ij. lxxx. d
Percūctatio q̄d ſit. p̄s.xlix.℣.Peccatori. lxxiiij. d
Deus frequēter percutit ad ſalutem. p̄s.lxviij.℣.Qm̄ quem tu. ciiij. a
Perditio q̄d iuſte vocet. p̄s.lxxxvij.℣.Nūq̄d. 134. a
Perditi cur non proponant deum ante oculos ſuos. p̄s.liij.℣.Quoniam alieni. lxxx. d
Dānati quō pereant. p̄s.xcj.℣.Et intereant. cxlj. b
Pari ſnīa pereunt:qui ⁊ declinare iuſſā pricipis ⁊ operari maliciā velle ꝯcēdunt. p̄s.cxxiiij.℣.vlt. cxcix. b
Perfectorū eſt/nunq̄ ab illo velle diſcedere: ſine quo contingit ſemꝑ errare. p̄s.lxxij.℣.Defecit. cxj. b
Perficere quid ſit. p̄s.xvj.℣.Perfice. xxiij. b
Saluator perfidis tm̄ apparuit: non etiam datus eſt. p̄s.lxxxiiij.℣.Oſtende. cxxx. a
Perfidoꝝ duo ſunt genera. p̄s.c.℣.Supbo. cl. d
Periclitantium mos. p̄s.lxix.℣.j. cv. a
Periclitantium mos eſt:tardum iudicare q̄uis celerrimum preſtetur auxilium. Ibidē.℣.vlti. cv. b
Quibus periculis humanū gen⁹ ſubiaceat. p̄s.cxiiij. ℣.penulti. clxxvij. a
Periphraſis q̄d ſit. p̄s.lxxj.℣.Et dn̄abit. cviij. d Et p̄s.cvj.℣.Dicāt. clxv. d Et p̄s.cxij.℣.A ſol. 174. b
Cur propicius deus:frequenter nos iniqua efficere nō permittat. p̄s.liij.℣.vlti. lxxxj. a
Perſecutio eccleſie triplex. p̄s.lx.℣.Sedet in. xvj. d
Perſecutionis vtilitas. p̄s.xciij.℣.penulti. cxliij. d
Perſecutoribus cur tempus datum ſit:vt in altum ſurgerent. p̄s.cuj.℣.Aſcendunt. clvij. a
Perſeq̄ pleriiq̄ facit hoies/aut diuitiaꝝ ambit⁹/aut ſuperbie odioſa iactātia. p̄.cviij.℣.Et ꝑſecut⁹. clxix. d
Se perſequit:qui iuſſa domini non ſequitur. p̄s.xcj.℣. Quoniam ecce. cxlj. b
Qui ſanctos perſequuntur: ad celorum regna trāſmittunt. p̄s.xciij.℣ vlti. cxliij. d
Perſona chriſti que ſit. p̄s.iij. In diuiſione. vij. c
Perſona hois quid ſit. p̄s.vij. In diuiſio. xij. b
In perſona domini ſaluatoris: quomodo due ſint nature. p̄s.xv.℣.ij. xxij. a
Pes quid ſit. p̄s.cxx.℣.Non det. cxcv. d
Peſſime vnde dicat. p̄s.xxxiij.℣.Mors pec. l. a
Peſſimoꝝ ꝯſuetudinis deſcriptio. p̄s.lj.℣.ij. lxxviij. d
Propheta cur petat ne humilis tradatur ſuperbo: ne ſimplex calūnioſo:ne deuotus ingrato ⁊c̄. p̄s.cxviij. Ain ℣.ij. clxxxix. d
Petebat chriſtus/non inſipienter ſed prudenter:et tm̄ non fuit exauditus. p̄s.xxj.℣.ij. xxxj. b
Magna ſi conſideremus:noſtra felicitas eſt totum petere. p̄s.lxx.℣.Repleatur. cvj. b
Quoties dominus chriſtus ſibi petit dari: humanitas oſtenditur. p̄s.lxxj.℣.j. cviij. b
Aliud eſt petere tētando: aliud confitendo. p̄s.lxxvij. ℣.Et tentauerunt. cxx. a
Sancti viri talia ſemper petunt:que ad fidei augmenta proficiunt. p̄s.lxxviij.℣.Intret. cxxiij. c
In tempore tribulationis:enixius a domino petitur a ſanctis viris. p̄s.lxxxv.℣.In die. cxxxj. b
Petēdi nūq̄ dꝫ eſſe faſtidium: vbi largitas donatoris nō pōt hr̄e defectū. p̄.cxviij. Am.℣.Fac cū ſ. 190. a
Quāuis vniuerſa q̄ expediūt cōmunis ſcib⁹ ſint a dn̄o poſtulāda:maxie tm̄ diuinaꝝ ſcripturaꝝ intellect⁹ iugiter petēdus eſt. Ibidē. ℣. Seru⁹ tuus ſum. cxc. a
Infinita periit qui ſibi bona fieri ſm miſericordiā dn̄i poſtulauit. p̄s.cxviij. Ain.℣.Fac cū ſeruo. cxc. a

Dauid: ſolum ſpiritum prophetie ſibi non auferri petyt. p̃s. l. ℣. Cor mundum. lxxvij. a
Petitio pauli: cur nõ fuerit exaudita. p̃s. xxj. ℣. ij. 31. c
Petitio diaboli: cur mox ei fuerit cõceſſa. Ibidẽ. 31. c
Petitionum duo ſunt genera. Ibidem. xxxj. c
Cur oẽs fideles petre dicãt. p̃s. ciij. ℣. Sup ea. clvij. c
Peuſis qd ſit. p̃s. iiij. ℣. Signatũ. viij. d Et p̃s. viij. ℣. Quid eſt homo. xiiij. a
Peuſis ⁊ apocriſis quid dicatur. p̃s. xlviij. ℣. Ut quid. lxxij. b Et p̃s. cxiij. ℣. Quid eſt tibi. clxxv. b
Phantaſia quid ſit. p̃s. ix. ℣. Sedet in inſi. xvj. d
Pharao qd interpretet. p̃s. cxxxiiij. ℣. Miſit. ccvij. c
Phꝫoꝝ opinionũ deſtructio. p̃s. cj. ℣. Initio. cliij. c
Philoſophorum falſiſſima ſententia conquieſcat: qui mundum putant coeternũ diuinitati per ſe exiſtere potuiſſe. p̃s. cxlviij. ℣. Quia ipſe. ccxxv. a
Pietatis creatoris cõmẽdatio. p̃s. vij. In ↄclu. xiij. c
Piſces mariſ qd ſignificẽt. p̃s. viij. ℣. Uolucres. xiiij. b
Cur piſces egyptiorum occiſi fuerint. p̃s. ciiij. ℣. Conuertit. clxj. a
Sũma virtus chriſtiani eſt: iter turbulẽta pꝛicis ſeculi ſemꝑ placabilẽ reperiri. p̃s. cxix. ℣. vlti. cxcv. b
Sibi placẽ: ſceleratoꝝ ꝓpriũ ẽ. p̃s. lij. ℣. Q̃m deꝰ. 80. a
Placet dño qui ſibi diſplicet. p̃s. xxxj. ℣. ij. xlv. c
Plage quid ſint. p̃s. xxxviij. ℣. Obmutui. lix. d
Tres plage/ ſcilicet erugo pruina ⁊ ignis: in exodo nõ legunt: ſed tres alie ꝓ iſtis ibi ſunt poſite. p̃s. lxxvij. ℣. Et tradidit. cxxj. b
Cur in hoc pſalmo ſolum ſeptem plage egyptiorũ cõmemorentur: cum in exodo. x. deſcribantur. p̃s. ciiij. ℣. Et percuſſit. clxj. a
Plauſus quid ſit: ⁊ quomodo ſpiritualiter accipiẽdus eſt. p̃s. xlvj. ℣. j. lxx. a
Pleonaſmos quid ſit. p̃s. lxxiij. ℣. Incẽderũt. cxiij. a Et p̃s. cxlj. ℣. j. ccxvj. b
Ante dñm plorare qd ſit. p̃s xciiij ℣. Uenite. cxliij. c
Poete quomõ ſupernarũ virtutũ ſonos ad mundana ſtudia trãſtulerunt. p̃s. cxxxv. circa titu. ccviij. c
Polyſyntheton quid ſit. p̃s. xl ℣. ij. lxij. b
De populo ſi quis errauerit: et populo peccat/ et regi. p̃s. l. ℣. Tibi ſoli. lxxvj. b
Portio vnde dicta ſit. p̃s. cxviij. Heth. ℣. j. clxxxiiij. c
Porta mortis quid ſit. p̃s. ix. ℣ Qui exaltas. xv. d
Porte mortis: cur porte appellentur. p̃s. xxiij. ℣. Tollite. xxxv. c
Porta vñ dicat. p̃s. lxviij. ℣. Aduerſum me. ciij. a
Porte dñi que ſint. p̃s. xcix. ℣. Nos autem. cxlix. d
Porte ⁊ in bono ⁊ in malo ponuntur. p̃s. cvij. ℣. Quis deducet. clxviij. b
Porte vnde dicantur. p̃s. cxvij. ℣. Aperite. clxxix. b
Porta ciuitatiſ hieruſꝫ/ chriſtꝰ eſt. p̃s. cxxvj. ℣. vlt. cc. c
Portus vnde dicatur. p̃s. cvj. ℣. Et letati. clxvj. d
Qui terrã futurã ſint poſſeſſuri p̃s. lxviij. ℣. vl. ciiij. c
Poſuiſti a quibus metaphorice dicatur. p̃s. xx. ℣. Q̃m preueniſti. xxx. a
Omnis poteſtas apud deum eſſe declaratur. p̃s. ix. ℣. Uides. xvij. a
Ptãs maris qd ſit. p̃s. lxxxviij. ℣. Tu dñe. cxxxv. b
Omnis qui res aliquas operat: in poteſtate ſua habet illa que facit. p̃s. xciij. ℣. Quoniã ipſius. cxliij. c
Ptãs dñi ſꝑ aut miſeret: aut iudicat. p̃s. c. ℣. j. cl. b
Quare cõmemoretur poteſtas/ que ſanctis in vltima iudicatione tribuẽda eſt. p̃s. cxlix. In cõcl. ccxxvj. c
Decet vt p̃cepta domini ⁊ lingua canat ⁊ manus operetur. p̃s. xlvj. ℣. j. lxx. a
Precepta ad legẽ ꝑtinẽt p̃s xcviij. ℣. Quia ca. 149. b
Precium qd ſit p̃s. xlviij. ℣ Nec precium. lxxij. b
Qꝫ in gaudio preconia dei iugiter perſonare debeamus: nec aliquando a laude eius diſcedere. p̃s. iiij. circa titu. lxxxj. b
Ille p̃conia dñi ſalutariter aſſumit: q̃ prius eũ delictorum ſuoꝝ cõfeſſione placauerit. p̃s. cvj. ℣. j. clxv. c
Predicatores qualia ſacrificia deo prebere debeant. Ibidem. ℣. Et ſacrificent. clxvj. c
Tunc maiori ſtudio predicãdus eſt dominus: q̃ñ facit ſua largitate ſecuros. p̃s. cxxxiij. ℣. j. ccvj. c
Prefulgore vna ꝑs oĩõis ẽ. p̃. xvij. ℣. Prefulgore. xxv c
In prelijs concitatis: vincentis gloria ſemper apparet. p̃s. xxvj. ℣. Si exurgat. xxxviij. d
Preoccupare quid ſit. p̃s. xciij. ℣. ij. cxliij. b
Preparare qd dicamꝰ. p̃s. lxiiij. ℣. Preparãs. xciij. d
Nemo preſtat periclitãtibus: niſi cui omnipotẽs deus preceperit ſubuenire. p̃s. cvj. ℣. Et humiliatũ. clxvj. a
Preſens tempus pro perpetuitate ponitur i ſcripturis diuinis. p̃s. ij. ℣. Dominus dix. vj. c
Qui p̃ſumãt in ꝟtute ſua. p̃s. xlviij. ℣. Qui ↄfi. lxxij. b
Preſumendũ nichil ẽ: ſi aliqͩ nobis ꝑ dei grãm ꝓſperitatis arriſerit. p̃s. cxviij. Coph. ℣. Uoce. cxcij. a
Preſumere aliquando nulli fas eſt: niſi quem grauiter contingit errare. p̃s. xxiiij. ℣. Scdm. xxxvj. c
Preſumptuoſum eſt dicere: qđ nulla poteſt auctoritate firmari. In prolo. ca. ij. ij. a
Quomodo oẽs peccatores dicant preuaricatores. p̃s cxviij Samech. ℣. Preuaricatores. clxxxix. c
Preuenire qd ſit. p̃s. xvij. ℣. Circũdederũt. xxv. a
Preuenire in maturitate quis dicat. p̃s. cxviij. Coph. ℣. Preueni. cxcj. d
Princeps vnde dictus ſit. p̃s. ij. ℣. Aſtiterunt. vj. b
Principes dicuntur etiam qui reges nõ ſunt. p̃s. lxvij. ℣. Principes. C. c et d
Tali nõ põt priuari muneribꝰ dei: q̃ iam hic dona bt̃e conuerſationis accepit. p̃s. lxxxiij ℣ vlti. cxxx. c
Procatalepſis qd ſit. p̃s. l. ℣. Q̃m iniquita. lxxvj. a
Prodigia vnde dicantur. p̃s. lxxvij. ℣. Sicut poſuit. Et p̃s. cxxxiiij. ℣. Miſit ſigna. ccvij. c
Prodigia ad qd ꝑtineãt. p̃s. ciiij. ℣. Poſuit. clxj. a
Prodigium quid ſit. p̃s. xlv. ℣. Uenite. lxix. c
Prodigiũ vnde dicatur. p̃s. ciiij. ℣. Poſuit. clxj. a
Sepe ſic meditata proferimꝰ: vt peregrina cogitatione tranſlati: nos nõ ſentiamus dixiſſe que loquimur p̃s. cxlv. ℣. j. ccxxj. d:
Uidendo alterius premia/ proficit ſancta conſcientia dum ad imitationem laudabilium rerum propoſita ſemꝑ exẽpla ꝓficiãt. p̃s. cxviij. Ioth. ℣. ij. clxxxv. d
Profundum vnde dicatur. p̃s. cxxix. ℣. j. ccj. c
Profundũ pctõꝝ qd ſit. p̃s. lxviij. ℣. Nõ me. ciij. b
Progenies due. p̃s. lxxxiij. ℣. Non in eter. cxxx. a
Prophanum quid ſit: et vnde dicatur. p̃s. lxxxviij. ℣. Aueriſti. cxxxvij. a
Prophetia qd ſit: ⁊ quot modis fiat. In ꝓlo ca. j. j. c
Prophetia Dauid in libro pſalmorum qualis fuerit. Ibidem. j. c
Prophetie diſtinctio ſm̃ tempora. Ibidem. j. c
Prophetis quõ ſpũs ſanctus fuerit attributꝰ: q̃ñq; abſcedendo: q̃ñq; iterum adueniendo. Ibidem. j. d
Prophetie dicendi genus/ non humana voluntate cõpoſitum eſt: ſed diuina inſpiratione profuſum. Ibidem. j. d
A prophetie munere nõ videntur excepti: quibus bene intelligendi vel interpretandi ſcripturas data eſt fa-

cultas. Ibidem. j. b
Prophetie vſus eſt:vt illa que ventura ſunt pro preteritis dicat. p̄s.lx. ℣. Deduxiſti. xc. b
Celeſtis prophetie virtus magna:quomodo apparuerit. p̄s.lxxiij. ℣. Poſuerunt. cxij. d
Propheta cur moneat gentes letari:cum dominus iudicium eſt facturus. p̄s.lxvj. ℣. Letentur. xxxvij. d
Quicquid pphete dixerunt: nō ignorāter locuti ſunt. p̄s.lxxxviij. ℣. Tunc. cxxxvj. a
Prophete: cur nubibus comparentur. p̄s.cxxxiij. ℣. Educens nu. ccvij. b
Prophoneſis quid ſit. p̄s.liiij. ℣. Ego autē.lxxxij. c Et p̄s lviij. ℣. Ego autē canta. lxxxviij. b Et p̄s.lxvj. ℣.ij. xcvij. d Et p̄s.ciij. ℣.j.clvj. b Et p̄s.cxiiij. ℣. O domine. clxxvj. d
Cur humana fragilitas ꝓhibeat ſacramētoꝝ ꝓmiſſionibus ſe obligare. p̄s.lxxxviij. ℣. Diſpoſui. cxxxv. a
Proijcere ſermones dei poſt ſe qui dicatur. p̄s.xlix. ℣. Tu vero. lxxiij. d
Proijciētes quid ſignificet. p̄s.xvj. ℣. Proijci. xxiij. c
Prolepſis qd ſit. p̄s.xix. ℣.j. xxix. a Et p̄s.xxj. ℣. Cur conciderunt. xxxij. a Et p̄s.xxvij. ℣. Bñdict⁹.xl. b Et p̄s.lx. ℣. Deduxiſti. xc. b
Deus ſolus iuſte diffinitiue ꝓmittit: cui ſubiacet implere qd dixerit. p̄s.lxxxviij. ℣. Diſpoſui. cxxxv. a
Propheta promittit gratiam deuotionis: cū dn̄i dona ſuſceperit. p̄s.cviij. Thau. ℣. Eructua. cxciij. a
Cū bonum ſit oīm predicare:inde vnuſquiſq; noſcitur promiſſa dona recipere. p̄s.cxlvj. ℣.j. ccxxij. d
Pronūciare quid ſit. p̄s.xciij. ℣. Pronūcia. cxlij. d
Propitiatio domini quomodo euidenter cognoſcatur. p̄s.lxxxiiij. ℣.ij. cxxix d
Propiciatus quid ſignificet. p̄s.lxiiij. ℣. Verba iniquorum. xciiij c
Propoſita bona ad effectum perueniunt: quando perſequens non timetur. p̄s.lxiij. ℣.j. xciij b
Quicūq; facinus perpetrat: deum ante conſpectū ſuū non proponit. p̄s.lxxxv. ℣. Deus iniuſti. cxxxj. d
Propoſitiōes quid ſignificent. p̄s.lxxvij. ℣.ij. cxix. a
Quid propriū ſit patri:quid filio: et quid ſpiritui ſancto. p̄s.l. ℣. Redde. lxxvij. b
Proſopopeia quid ſit. p̄s.xcij. ℣. Eleuauerūt. cxlij. a
Proſperari quid ſit. p̄s.cxvij. ℣. O domine. clxxix. d
Proſpicere quid ſit. p̄s.xxxij. ℣. De celo. xlviij. d
Protegi quid ſit. p̄s.xxvj. ℣. Qm̄ abſcondit. xxxviij d
Protheſis paralllage quid ſit. p̄s.lviij. ver. Fortitudinem. lxxxvij. d
Prouectiōis nr̄e indiciū qd ſit. p̄s.cxlj. In ꝯclu. 217. a
Initium prouectus eſt delicta carnalia relinquere. p̄s.cxix. ℣.j. cxciiij. d
Pxīo ꝑximare nō pōt:niſi qui ei⁹ regulis obſecūdant. p̄s.cxviij. Coph. ℣. Appropinquauerūt. cxcij. b
Proximū quē dicamus. p̄s.c. ℣. Detrahentē. cl. c
Magna prudentia geritur: vt ſibi aliquis imprudens eſſe videatur. p̄s.cxv. ℣.ij. clxxvij. b
Omni rōne deſerit:omni prudentia vacuatur: qui vſq; ad hoc peruenit: vt nō ꝓfutura ſed ſua potius colere videat extra. p̄s.cxxxiij. ℣. Similes illis. ccviij. a
Qui domino pſallat. p̄s.c. ℣.j. cl. b
Pſallendum eſt cum aduertentia: intellectu ⁊ ſapienter. In ꝓlo. j. b
Pſallendum eſt ſapiēter: vt nō ſolū cantātes ſed intelligentes pſallamus. p̄s.xlvj. ℣. Qm̄ rex. lxx. b
Pſallere quid ſignificet. p̄s.xcj. ℣.j. cxl. d
Pſallere quid ſit. p̄s.vij. ℣.vlt. xiij. b Et p̄s.xx. ℣.vlt. xxx. c Et p̄s.xlvj. ℣. Pſallite. lxx. b Et p̄s.xcvij. ℣. Viderunt. cxlviij. a
Pſalmoꝝ libri excellens cōmendatio. In ꝓlo. j. b
Pſalmoꝝ ꝯſonationis inſtitutio. In ꝓlo.ca.ij. ij. a
Pſalmorū auctores, Idithun, Aſaph: ⁊ filij chore nō fuerunt. Ibidem. ij. a
Pſalmoꝝ vniuerſoꝝ auctor fuit Dauid. Ibidē. ij. a
Pſalmi cur hoc nōie vocent. Ibidem.ca.iiij. ij. a
Pſalmi qui in hoc volumine continentur:tm̄ pro ſui excellentia dicuntur pſalmi. Ibidem. ij. a
Pſalmus grecū eſt vocabulū. Ibidem. ij. b
Pſalmus quid ſit. In ꝓlo.ca.v. ij. b
De pſalmoꝝ quinquifaria diuiſiōe. In ꝓlo.ca.ix. ij. b
Pſalmorum quaſdam ſuperſcriptiones conuenit ſpiritualiter intueri. In ꝓlo.ca.x. ij. b
Pſalmorum: an vnus liber vel plures dici debeāt. In ꝓlo.ca.xij. ij. c
Pſalmi tribus modis loquūtur de perſona chriſti. In ꝓlo.ca.xiij. ij. c
In pſalmorum expoſitiōe: de quibus auctor dicturus ſit. In ꝓlo.ca.xiiij. ij. d
Pſalm⁹ prim⁹ cur nō hēat titulū. p̄s.j. circa titu. iiij. a
Pſalm⁹ qd ſit. p̄s.ij.cir.ti. vj. a Et p̄s.iiij.cir.ti. 8. b
Pſalmi penitentiū: qui ⁊ quot ſint. p̄s.vj cir.tit. x. d
Pſalmi penitentium cur diligētius perſcrutandi ſint. Ibidem. In conclu. xj. d
Pſalmus octauus eſt primus qui verſus congeminat. p̄s.viij. ℣.vlt. xiiij. c
Pſalmus primus in quo aduētus antichriſti prophetatur. p̄s.ix. In concluſione. xvij. c
Pſalmus primus qui de iudeorum increpatione ⁊ cōuerſione ſcriptus eſt. p̄s.xiij. In concluſione. xx. d
Pſalmoꝝ genera duo ſunt. p̄s.xxiiij. circa ti. xxxvj. a
Pſalmū dicere quid ſit. p̄s.xxvj. ℣. Circuibo. xxxix. a
Pſalmus quid ſignificet. p̄s.xlij. circa titu. lxiiij. b
Pſalmi.xlviij. ſingularis commendatio. p̄s.xlviij. In concluſione. lxxiij. b
Cur ꝑ pſalmū quinquageſimū magis dn̄o ſupplicet cū peccatoꝝ venia petit. p̄s.l. In cōcluſione. lxxviij. b
Pſalmi arithmeticam et alias diſciplinas frequenter cōmemorant. p̄s.lxx. In conclu. cvij. d
Pſalmoꝝ nūeꝝ quō p̄res nr̄i diuiſerit. Ibidē. cvij. d
Cur hunc pſalmum demonibus pia confidentia ſemper opponamus. p̄s.xc. circa titu. cxxxix. b
Multo preſtantius eſt cum bonis actibus pſalmodie iubilationes deo offerre: q̄ pecudum victimas immolare. p̄s.cvj. ℣. Et ſacrificent. clxvj. c
Cur auctor vniuerſos pſalmos adhibitis diuiſionibus partitus ſit. Ibidem. In concluſione. clxvij. c
Pſalmi cur diuerſum numerum verſuum contineant. p̄s.cxvj. In concluſione. clxxviij. a
Qui pſalmi alphabetodes cōpletis lrīs: ⁊ q̄ lrīs imminutis annotent: ⁊ q̄ de cā. p̄s.cxviij. In cōclu. cxciiij. c
Pſalmi graduum cur numero quindenario annotati atq; conſcripti ſint. p̄s.cxix circa titu. cxciiij. d
Pſalmus iſte pertinet ad ſuperbiam deſtruēdam. p̄s cxxx. circa titu. cciij. b
Pſalmi cur ab afflictionibus inchoent: et in gaudijs deſinant. p̄s.cxlij. In concluſio. ccxviij. b
Quomodo totus ordo pſalmorū duplici myſterio noſcatur eſſe decurſus. p̄s.cl. In conclu. ccxxvij. b
Pſalmorum ſeptem decades referūtur ad ſabbatum: qd ad primam pertinet culturam: octo vero noſtro tēpori deputātur: quo reſurrectionē domini die octaua pia deuotione veneramur. Ibidem. ccxxvij. b

Pſalmorum numerus centum quinquaginta: quid myſtico numero deſignet. Ibidem. ccxxvij. b
Uarietas pſalmorum cur precioſiſſimo lapidi topazio aut pulcherrimo pauoni congrue comparari poſſit. ps. cl. In concluſione. ccxxvij. c
Pſalmocanticum quid ſit. In prolo. ca. vij. ij. b
Pſalmuſcantici quid ſit. ps. lxvj. circa titulū. xcvij. c
Pſalterium corpori dñi ſaluatoris aptatur. In prologo. cap. iiij. ij. a
Pſalteriū apud hebreos nabulū dicit. Ibidem. ij. b
Pſalteriū quid ſit & cur ipſum ſolum inter inſtrumēta muſica decachordum dicat. ps. xxxij. v. ij. xlvij. a
Pſalteriū corporis domini decora ſimilitudo eſt. ps. xlviij v. Inclinabo. lxxij b
Pſalteriū quid ſit. ps. cl. v. Laudate eū i ſo. ccxxvj. d
Pſalteriū naturam dei: ſi fas eſt duobus verbis facit ſubintelligi. Ibidem. In concluſione. ccxxvij. b
Omne malū execrabilius redditur: qn publica preſumptione tractatur. ps. liiij. v. Et non de. lxxxij. a
Pulchrū dicēdi genus in breuitate cōplecti qd nulla poſſit aduerſitate dirūpi. ps. xxx. v. Ego autē. xliij b
Puluis quid ſit. ps. j. v. Non ſic impij. v. b
Punct⁹/linea/circulus: & cetera hmōi quō ſenſibilia: et quō itelligibilia ſint. ps. xcvj. v. Illuxerūt. cxlvij. a
Punctus quid ſit. Ibidem. cxlvij. a
Pupilla qd ſit & vñ dicat. ps. xvj. v. A reſiſtēti. xxiij. c
Pupilli vnde dicantur. ps. cviij. v. Non ſit il. clxix. c
Pupilla oculorum: cur ita dicatur. Ibidem. clxix. c
Pupillus quis hic dicat. ps. ix. v. Tibi dere. xvij. a
Xp̄s cur pupill⁹ dicat. ps. lxxxj. v. Iudicate. cxxvij. a
Puſillū vnde dicatur: et quid ſignificet. ps. xxxvj. v. Et adhuc puſillum. liiij. d
Suis meritis putaret datum: ſi peccator iugiter floreret illeſus. ps. cxviij. Sade. ver. j. cxcj. b
Puteus quid dicat. ps. liiij. v. Tu do. lxxxij. d
Putei mortalis deſcriptio. Ibidem. lxxxij. d
Puteus quid ſit. ps. lxviij. v. Non me demer. ciij. b
Puteū peccatores quō incidāt. Ibidem. ciij. b
Puteus & in malo ponit: & in bono. Ibidem. ciij. b
Puer frequēter legitur dñs chriſtus ab innocentie puritate. Ibidem. v. Ne auertas. ciij. c
Quantitas delicti menſura repudij eſt. ps. v. ver. Decidant. x. b
Quaternarij numeri cōmēdatio. ps. iiij. In concluſione. ix. b
Contra oēs amētias eſt eum tepide querere: quem tibi cognoſcis eterna beneficia poſſe preſtare. ps. xcviij. In concluſione. cxlix. c
Queri & i bono & i malo legit. ps. lxix. v. ij. cv. a
Si deus mixto amore non metuat toto corde non queritur. ps. lxxvij. v. Et dilexerunt. cxx. d
Qui dominum querunt quid debeant dicere. ps. lxix. ver. Exultent. cv. b
Quies dānatorum quomodo ſine requie ſit. ps. lxxv. ver. De celo. cxvj. a
Quieſcere debem⁹ in ſecreto cōſciētie: qn iniquitatis faſce deprimimur. ps. liiij. v. Ecce elon. lxxxj. d
Hec ſyllaba qs frequenter ſignificat nullū. ps. lviij. v. Ecce ipſi loquent. lxxxvij. d Et ps. cv. v. ij. clxij. d
Quicqd cōtra hūanas vires aſſumit: defectus ibi pro rerū magnitudine reperit ps. lxxxiij v. j. cxxviij. d
Raab que fuerit & quid ſignificet hoc nomen ps. lxxxvj. ver. Memor. cxxxij. a
Recēs q ſit. ps. lxxx. v. Audi ppls. cxxvj. a
Recordari vnde dicatur. ps. lxxvij. v. Non ſunt. cxxj. a
Recti corde qui ſint. ps. x. v. ij. xvij. d Et ps. xciij. v. Quoadusqz. cxliij. b Et ps. cxxiij. v. Bñfac. cxcix. a
Quomodo redēptio domini fuerit copioſa. ps. cxxix. ver. Quia apud do. cciij. a
Refectio felix & ſecura ab illo calicē ſalutis accipere: qui ſemp nouit pfutura pſtare. ps. lxxiiij. v. Et lcli. cxv. a
Refrigerium eſt poſt perurentes curas delectabilis & amena ſecuritas. ps. lxv. v. Tranſiuimus. xcvj. d
Refugiū quid ſit. ps. xxxj v. Tu michi es re. xlvj. a
Quomodo dominus factus fuerit Moyſi inſigne refugium. ps. lxxxix. ver. j. cxxxviij. a
Regredi quid ſit. ps. vij. v. Et ppter hanc. xij. d
Cum quis regitur a domino: quanta ſit ibi defenſio et ſecuritas. ps. xxij. ver. j. xxxiiij. a
Regula in oībus pſalmis q̄ de duabus naturis in xp̄o loquunt cuſtodiēda. ps. xx. In cōcluſio. xxx. c
Regula toti⁹ religiōis exponit. ps. lxxix. v. vlt. cxxv. a
Dñs quos relinqt affligit. ps. lxxx. v. Et di. cxxvj. b
Contra peccata continua ſalutare remediū eſt iugiter pro dño ſupplicare. ps. cxl. ver. j. ccxv. b
Remedia a medico celeſti facile impetrātur cū vulnera oſtenduntur. ps. vj. ver. ij. xj. a
Iuſte remediū petit qui ſe poſitum in tribulatione cognoſcit. ps. lxviij. v. Ne auertas. ciij. c
Reminiſci quos dicam⁹. ps. xxj. v. Reminiſcent. 33. c
Remiſſionē peccatorū dñs ſeptem modis nobis cōcedit. ps. lxx. ver. Multiplicaſti. cvij. b
Remittere quid ſit. ps. lxxxiiij. v. ij. cxxix. d
Hoc fidelib⁹ in ſumma remuneratione pmittit: qr ſalutare xp̄m dñm contuent. ps. xc. v. vlti. cxl. b
Renes quid myſtice ſignificat. ps. cxxxviij. v. Quia tu poſ. ccxij. d
Repetitio frequenter geminata eiſdem verbis eſt mater ſatietatis. ps. xxxj. v. vltimo. xlvj. c
In ſcripturis diuinis ad exprimēdā cauſam frequēter fit repetitio verborum. ps. lxxj. ver. j. cviij. b
Si dñs os nrm nō repleat/ nec lingua mouet/ nec deſideria honeſta flāmant. ps. lxx. v. Repleat. cvj. b
Requiē dñi nō introire qd ſit. ps. xciiij. In 9clu. cxlv. a
Qui requiē dñi itrare nō poſſint. Ibidē. v. vlt. cxlv. a
Requies dñi que ſit. ps. cxxxj. v. Hec requies. ccv. a
Iuſtus iſte a dño requirit: qui mādata eius nō probat oblitus. ps. cxviij. Thau. v. vltimo. cxciiij. b
Que mala incurramus ſi deo reſiſtimus. ps. lxxx. ver. Pro nichilo. cxxvj. b
Multi hic pcepti dñi reſiſtūt. In illo aūt finali iudicio nēo iprobor reſiſtē poterit. ps. lxxv. v. Tu ter. cxvj. a
Quos gratos habemus ipſos ſine dubitatione reſpicimus. ps. xxxij. v. Ecce oculi. xlviij. a
Dñs quos reſpiciat. ps. lxv. v. Qui dñatur. xcvj. c
Ubi pietas poſtulatur ſemper homo reſpici dicat. ps. lxviij. ver. Exaudi me. ciij. b
Dñs ſi peccata reſpiciat nos ſine dubitatione condēnat. ps. lxviij. ver. Exaudi. ciij. b
Reſpicere dei quid ſit. ps. lxxvj. ver. j. cxvj. d
Reſpicere qd ſit. ps. cviij Aleph. v. Tūc nō, clxxxj. a
Dñs aliorū qlitates grati⁹ reſpicit: qz cruciatū carnalis paſſionis intēdit. ps. cxviij. Res. v. Uide qr cxciij. a
Illas res vnuſquiſqz reſpicere dr quas & diligere poſſe iudicat. ps. c. v. Non proponebam. cl. c
Reſpicere dñi eſt nō ſpnere. ps. cj. v. Reſpexit. cliij. b
Quis deo vocanti reſpondere dicatur. ibidem. v. Et reſpondit. cliij. c
Reſurgere duobus modis dicitur chriſtianus. ps. xix.

ver. Ipſi obligati ſunt. xxix. b
Reſurgunt differenter iuſtus peccator ꝛ impius. ps. j. ver. Ideo non reſurgunt. v. c
Retia vnde dicantur. ps. cxl. ℣. vltimo. ccxvj. a
Dñs quomodo ꝛ cur retribuat nobis bonū pro malo. ps. cxv. ℣. Quid retribuam. clxxvij. b
Retributio dñi q̄tra ſit. ps. cxviij. Nun. ℣. vlti. 188. d
Malorum omnium retributio que ſit. ps. lxxx. ver. Et dimiſi cxxvj. b
Retributionū quattuor ſunt ſpecies. ps. xxvij. ℣. Secundum opera. xl. a
Nemo retribuit niſi qui aliquid ante percepit. ps. vij. ver. Si reddidi. xij. b
Retrorſum quomodo redeant malus et iuſtus. ps. vj. ver. vltimo. xj. d
Reuerentia quid ſit. ps. xxxiiij. ℣. Erubeſcant. cxl b
Reuereri quid ſit. ps. lxix. ver. ij. liij. b
Qui alium a malo nō reuocat particeps erroris probatur. ps. xlix. ℣. Si videbas. lxxiiij. d
Rex glorie nemo poteſt niſi ſolus altiſſimus inueniri. ps. xxiij. ver. Quis. xxxv. c
Quādo rex delinquit ſoli deo reus eſt: q2 hoīem nō hꝫ qui ſua facta diiudicet. ps. l. ℣. Tibi ſoli. lxxvj. b
Rex vnde vocat⁹ ſit. ps. lxvij. ℣. Dum diſcer. xcix. b
Rex vnde dicatur. ps. lxxxiij. ℣. Altaria. cxxix. a
Rhamnus quid ſit. ps. lvij. ver. Priuſq̄. lxxxvj. b
Rhetores quomodo iudices reddant attentos. ps. xlviij. ver. j. lxxij. a
Rhetoric⁹ ſyllogiſm⁹ q̄d ſit. ps. xxj. ℣. Q̄m rex. xxx. b
Rogare equiuocū eſt. ps. cxxj. ℣. Rogate. cxcvij. a
Docemur vt iiſdem verbis nos deum rogemus: quibus caput noſtrum exoraſſe cognoſcimus. ps. lxviij. ver. Eripe. ciij. a
Ros quid ſit et cuius virtutis. ps. cxxxij. ℣. Quod deſcendit. ccvj. a
Ructaꝛ vñ dictū ſit. ps. cxviij. Thau. ℣. Eructu. 194. a
Rudis quis dicatur. ps. ij. ℣. Et nunc reges. vi. a
Ruina vnde dicatur. ps. xxxj. ℣. Quoniam die. xlv. c
Et ps. xc. ver. A ſagitta. cxxxix. d
Sabbati dies: requies interpretaꝛ. ps. xcj. circa titulum. cxl. c
Quarta ſabbati quid ſit. ps. xciij. circa titulum. cxliij. c
Sacerdotes cur moneantur: vt domino ſupplicent. ps. cvj. ℣. Turbati. clxvj. d
Sacerdotes quomodo idui debeāt iuſticia. ps. cxxxj. ver. Sacerdo. cciiij. d
Duobus modis dicimus animam eſſe ſatiatā. ps. cv. ver. Et dedit. clxiij. c
Sacramenta duo ſunt liberationis noſtre. ps. lxv. ver. Qui poſuit. xcvj. d
Quomodo ſacrificare debeamus domino. ps. xlix. ℣. Immola. lxxiiij. c
Sacrificare volūtarie q̄d ſit. ps. liij. ℣. penul. lxxx. d
Quis non ſacrificet dño volūtarie. Ibidem. lxxx. d
Sacrificium quod deo dare debeamus. ps. l. ℣. Sacrificium. lxxvij. d
Sacrificium dño reddit qui letus hoſtiam laudis obtulerit. ps. cvj. ver. Et ſacrificent. clxvj. c
Saccus quid ſit. ps. xxix. ℣. Conuertiſti. xlij. b
Sagitta quid ſit. ps. xliiij. ver. Sagitte. lxvij. d
Sagitte et in bono et in malo accipiuntur. ps. xxxvij. ver. ij. lvij. b
Salmana q̄d īterp̄teꝛ. ps. lxxxij. ℣. Pone princi. 122. a
Salomon quid interpretetur. ps. cxxv. In cōciu. cc. a
Non ſalua ſit ala q̄ a tēporali morte ſubduciꝛ: ſed q̄ ab huius ſeculi carcere ꝓſperrima diſſolutione liberatur. ps. cviij. ver. vltimo. clxx. d
Nichil fortius q̄ alas ſaluare: que errorum ſuoꝝ vicijs poterāt interire. ps. lxvij. ℣. Dominus da. xcix b
Saluari in hoc mundo multi ſibi videntur: ſed non in dñi nomine. ps. liij. ver. j. lxxx. c
Saluator cui⁹ ꝓprie dicaꝛ de⁹. ps. xxxvj. ℣. Lex. 56. a
Q̄ ſaluatoris aduēt⁹ captiuitatē noſtrā cōmutauerit in gaudiū: vicia in virtutes ꝛc̄. ps. cxxv. ℣. ij. cxcix. c
Pro nichilo ſaluos facere quid ſignificet. ps. lv. ℣. Sicut expectauit. lxxxiij. d
Totis viribus ſalus poſcitur cum tempore neceſſitatis optatur. ps. lxviij. ℣. Ne auertas. ciij. c
Una eſt ſalus ad ipſum feſtinare quē nō poſſis effugere. ps. cxviij. Coph. ℣. Prope es. cxcij. b
Salutare patris xp̄s eſt. ps. ix. ℣. Exultabo. xvj. a
Salutaris nr̄ xp̄s eſt. ps. xxiij. ℣. Hic accipiet. xxxv. b
Salutare dñi quid ſit. ps. xxxiiij. ℣. Ala autem. lj. a
Salutare hebrea lingua diciꝛ Ieſus. ps. cxviij. Caph ver. j. clxxxvi. b
Sanamur reuera cum ſtrangulantia peccata laxātur. ps. xl. ver. Ego dixi. lxij. b
Sancti viri ſi affligantur ſpem magis ſue dilectionis accipiunt. ps. cxviij. Uau. ℣. Et'ne. clxxxiij. c
Sanctorum qualis ſit voluntas ꝛ quale cōſilium. ps. xxxvij. ver. Quoniam in te. lix. a
Sctē orōnis forma tradiꝛ. ps. xciiij. ℣. Uenite. cxliiij. c
Sanctus dñs cur in ſancto monte precipiatur adorādus. ps. xcviij. ver. vltimo. cxlix. b
De ſanguinibus cōtra artem grammaticam poſitum eſt. ps. xv. ℣. Non congregabo. xxij. a
Sanguinibus contra latinam linguam numero plurali dicitur. ps. l. ver. Libera. lxxvij. c
Sanguis numerum pluralem latina lingua non recipit. ps. liiij. ℣. vltimo. lxxxiij. a
Sanguinum viri qui dicantur. Ibidem. lxxxiij. a
Sapienter nemo quicq̄ facit quod non intelligit. ps. xlvj. ver. Quoniam rex. lxx. b
Sapiētie ꝛ prudētie dīta. ps. xlviij. ℣. Os meū. 72. a
Sarcaſmos quid ſit. ps. xciij. ℣. Et dixerunt. cxliij. a
Et ps. cxxxiiij ℣. Simulachra. ccviij a
Sardiſmos quid ſit. ps. xlj. ℣. Abyſſus. lxiij. d Et ps cviij. ℣. Saluum fac. clxviij. a
Scabellum vnde dicatur. ps. cix. ℣. ij. clxxj. b
Scandalum grecum nomen eſt: ſignificās ſiniſtrum. ps. cv. ver. Et cōmixti. clxiiij. c
Scādalū q̄d ſit. ps. cxviij. Sin. ℣. Pax mul. cxciij. c
Scelerati tūc ad deum cōcurrūt q̄n aliqua neceſſitate turbantur. ps. lxxvij. ver. Cum occide. cxx. d
Sceleratis interdicitur ne ſe preſumant ſermonibus miſcere diuinis. ps. xlix. ℣. Peccatori. lxxiiij. d
Schema quid ſit. ps j. ℣. Non ſic impij. v. b
Scheſiſonomatō q̄d ſit. ps. cv. ℣. Peccauim⁹. clxiij. a
Hoc perfecte ſciētie genus eſt noſſe deum ꝛc̄. ps. xcj. ver. Quā magnificata. cxlj. a
Scyniſes quid ſit. ps. ciiij. ℣. Dixit ꝛ venit cy. clxj. b
Q̄ nr̄m admiſſum quaſi quibuſdā tabulis ſcribiꝛ cū diuina noticia cōtinetur. ps. l. ℣. Auerte. lxxvj. d
Scripturarum diuinarū tractator ꝛ doctor quid facere debeat. ps. j. ℣. Non ſic impij. v. b
Scriptura diuina in illa ſancta trinitate nichil minus maius ve vult ſentiri. ps. xviij. ℣. Lex. xxviij. b
Scripture diuine ꝓpriū eſt: vt ꝑ plurali ſingularis numer⁹ apponaꝛ ꝛ viceuerſa. ps. xxvj. ℣. Ne ira. xxxix. b

Scripture diuine cõſuetudo. ps. xxxviij. cir. tit. lviij. a
Scripturarum diuinarũ proprium eſt nomina hebrea ad aliquod myſterium ſignificatiõis interſerere. ps. lxvij. ver. Ibi beniamin. c. c
Scripture diuine mos eſt pro parte dicere totum. ps. lviij. ver. Et tu. lxxxvij. d
Scripture diuine mos eſt: ſic ad partẽ loqui vt nec reliquos ꝑtermittere videat. ps. lxj. ꝟ. Sperate. xcj. c
Scripture diuine per ſimilitudines terrenas pleriqꝫ ſacramenta celeſtia monſtrant. ps. lxij. ꝟ. Sicut adipe. xcij. c
Scripture diuine proprium eſt: vt quos dñs liberare mauult: poſt ſe redire precipitat vbi nullus loc⁹ erroris eſt. Ibidem. ꝟ. Et in velamento. xcij. d
Scripture diuine mos ẽ: z vnũ ꝓ plimis dicẽ: z plima vnitatꝫ noie vocitare. ps. lxv. ꝟ. Qui ꝯuertit. xcvj. c
In quo z in eo: quia cõmuni lingue non cõuenit: proprium diuine ſcripture eſſe dicimus. ps. lxvij. ver. Mons in quo. xcix. d
In ſcripturis ſanctis frequẽter inuenimus prepoſterato ordine dicta. ps. lxx. ꝟ. Potentiam. cvij. b
Scriptura ſancta per hebrea noia ſepius nobis declarat cauſas occultas. ps. lxxvij. ꝟ. Et repu. cxxij. a
Scripturarum diuinarum proprium eſt: vt per interpretationes nominum virtutes poſſimus ſentire dictorum. ps. lxxxij. ꝟ. Pone principes. cxxviij a
Locutionis genus proprium eſſe ſcripture diuine cognoſcimus: qm̃ nichil tale in libris ſecularibus inuenitur. ps. lxxxiiij. ver. Audiam. cxxx. a
Scripture diuine incõprehenſibilis ꝓfunditas et diuerſis modis intelligit: z vna conſtare veritate, monſtratur. ps. xcv. ver. Cõmoueatur. cxlvj. a
Cur diuine ſcripture ꝑ diuerſas ſimilitudines loquantur. ps. xcvij. ver. Flumina. cxlviij. b
Uſus ſcripture eſt aliqñ minora dicere: vt maiora ibi cõpleta videantur. ps. cj. ver. vltimo. cliij. d
Illud genus locutionis ſcripture diuine propriũ eſſe dicamus: qm̃ hoc nec littere ſeculares/ nec cõmunis vſus exercet. ps. cv. ꝟ. Et diſtinxit. clxiiij. b
Quãuis quoſdã ſine litteris ſcripturas diuinas didiciſſe legerim⁹: facilius tñ eſt dei gratia fragilitati noſtre per litteras prudentiam diſcere: qꝫ illud miraculum ſuſtinere. ps. cx. circa titulum. clxxij. c
Oculos aliquid dicere non eſt cõmunis aut vſitata locutio: ſed ſcripture diuine iſte modus loquendi proprius eſt. ps. cxviij. Caph. ver. ij. clxxxvj. b
Intellectus diuinarũ ſcripturarum quanto plus percipitur: tanto ſuauior ſanctis mẽtibus inuenitur. ps. cxviij. Ain. ver. Seruus tuus. cxc. a
Uſus iſte ſcripture diuine proprius eſt ad ſingularem numerum redigere: quod pluraliter videtur eſſe propoſitum. ps. cxxvij. ver. Labores. ccj a
In ſcripturis diuinis frequenter reperitur: vt modo cauſam ratio precedat/ modo eam ꝓtinus ſubſequatur. ps. cxl. ver. Diſſipata. ccxv. d
Frequenter ſcriptura diuina hanc ſpeciẽ definitionis amplectit: vt ꝑ id qꝺ dñs operatur: virtus eius poteſtaſqꝫ monſtret. ps. cxlvj. ꝟ. Qui operit. ccxxiij. a
Perſcrutemur ſedule diuinas ſcripturas zc̃. ſi filij eſſe volumus excuſſoꝝ. ps. cxxvj. In concluſio. cc d
Scutum vnde dicatur. ps. xxxiiij. ver. ij. l. c
Seculũ quid ſit. ps. xxiiij. ꝟ. Reminiſcere. xxxvj. b
Seculũ pñs ſimilitudo eſt hyemis. ps. xxxvj. ꝟ. ij. liiij. b
Nec mali in hoc ſeculo a pena ſunt liberi: nec boni a beneficio ſequeſtrati. ps. lvij. ꝟ. vltimo. lxxxvj. c
Secula cur ita dicta ſint. ps. lx. ver. Dies. xc. c
Secula vnde dicant. ps. lxxij. ꝟ. Deus aũt. cxij. b
Seculum ſeculi ſignificat eternitatem. ps. lxxxviij. ver. Et ponam. cxxxvj. c
A ſeculo et vſqꝫ in ſeculum quid ſignificet. ps. lxxxix. ver. ij. cxxxviij. b
Seculum: qñqꝫ iſtum mũdum ſignificat qñqꝫ regnum domini. ps. cxxx. ver. vltimo. cciij. d
Sedulij verba mutuant. ps. xxxvj. In ꝯcluſio. lvj. d
Selmon quid ſit et quid interpretetur. ps. lxvij. ver. Dum diſcernit. xcix. c
Due ſunt ſeminationes in ſeculo. ps. cxxv. ver. Qui ſeminant. cxcix. d
Semite que ſint z vnde dicatur ſemita. ps. xxiiij. ver. Uias tuas. xxxvj. b
Senecta et ſenium quomodo apud grecos differant. ps. lxx. ver. Et vſqꝫ. cvij. a
Senectus candidum caput habet. ps. xcj. ver. Et exaltabitur. cxlj. b
Quicquid in fine mundi gerit ſenectus aptiſſime nuncupatur. ps. cxxviij. ver. ij. ccj. d
Senes q̃ vituperẽt. ps. cxviij. Coph. ꝟ. Preue. cxcij. a
Seniores quos dicamus. ps. cxviij. Mem. ꝟ. Super ſeniores. clxxxvij. d
Sententia preclara qꝛ nullus ſuis meritis ad dei gratiam venit. ps. xxiiij. ꝟ. Reminiſcere. xxxvj. b
Seon qꝺ interpret. ps. cxxxiiij. ꝟ. Seon regẽ ammorreoꝝ. ccvij. c Et ps. cxxxv. ꝟ. Seon. ccix. b
Separatio corporis z aie ſine cõturbatione maxima non poteſt euenire. ps. liiij. ꝟ. Timor. lxxxj. d
Septem vicibus ſe monachorum pia deuotio conſolatur. ps. cxviij. Sin. ꝟ. Septies. cxciij. c
Sera vnde dicat. ps. xxxviij. ꝟ. ij. lix. a Et ps. cxlvij. ver. ij. ccxxij. d
Sermo dñi qũo rect⁹ dicat. ps. xxxiij. ꝟ. Qm̃ re. 47. b
Sermõis z loq̃le dñs. ps. xviij. ꝟ. Nõ ſũt loq̃le. 27. d
Ineſtimabilis virtus ſermonis eſt et hyſtorie fidem complere/ z ſpiritualibus rebus intelligenda contradere. ps. lxxvij. ver. Et ceciderunt. cxx. c
Qui dño in leticia ſeruiant. ps. xcix. ver. j. cxlix. d
Infideles quomodo domino ſeruiant. ps. cxviij. Lamech. ver. Ordinatione. clxxxvij. a
Quõ oia ſuire deo intelligere debeam⁹. Ibidẽ. 187. a
Seruus fidelis tunc gloriatur: qm̃ laudabilem dñm habere cognoſcitur. ps. xxxiij. ꝟ. ij. xlviij. d
Seruis fidelibus quid datũ ſit. Ibidem. xlviij. d
Xp̃s cur ſe ſuũ dixerit. ps. lxxxv. ꝟ. Miſerere. cxxxj. b
Uitiorum ſeruus dñm non meret habere ſanctorum. ps. cxviij. Lamech. ꝟ. Tuus. clxxxvij. a
Seruus vnde dicatur. ps. cxviij. Ain. ꝟ. ij. clxxxix. d
Seruus dei veraciter nequaqꝫ dici põt: niſi qui ei⁹ famulatur arbitrio. Ibidem. Seruus tuus. cxc. a
Serui quomodo attendant ad manus dominorũ ſuorum. ps. cxxij. ver. ij. cxcvij. c
Si negatiue poſitũ eſt. ps. lxxxviij. ꝟ. Semel iu. 136. d
Sicima quid interpretetur. ps. lix. ꝟ. Deus locutus. lxxxix. b Et ps. cvij. ꝟ. Letabor. clxviij. a
Signa que ſint. ps. cliij. ꝟ. Poſuit. clxj. a
Signũ quid ſit z vñ dicat. ps. cxxxiiij. ꝟ. Miſit ſigna. ccvij c Et ps. lxxxv. ꝟ. vltimo. cxxxij a
Significatur ſepe per id quod ſequitur id quod preceſſit. ps. xxj. circa titu. xxxj. a
Silentij cõmendatio. ps. xxxviij. In concluſio. lx. a
Melius eſt ſilentium tenere/ qꝫ aliquid malicioſe dicere. Ibidem. ver. j. lviij. d

Silet i malo: q̄ nō tacet bonū. ps. cxl. In ꝯclu. ccxvj. a
Similis iniquitas: alios ſuis opibus decipere: ⁊ culti bus ſe peſſimis obligare. ps. cxiij. ꝟ. Siles. clxxv. d
Similitudo: q̄d ſit. ps. xlviij. ꝟ. Inclinabo. lxxij. b
Simplices: q̄n indicare volumus vnum cor in eis teſtamur. ps. xj. ver. ij. xviij. c
Pudor eſt dicere ſimulachrū ab illo cuius ipſe auctor potuit inueniri. ps. cxiij. Simulachrum. clxxv c
Simulachrū: vñ cōpoſitū ſit. ps. xcvj. ꝟ. Cōfu. 147. a
Uno dño ſingulares efficiamur. ps. cxl. In ꝯclu. 216. a
Sitis quid agat. ps. lxj. ꝟ. Uerūtamē honorē. xcj. b
Sol vnde dicat̄. ps. ciij. ver. Ortus eſt ſol. clviij. b
Sola via chriſti bona eſt: noſtra ꝓ peccatis obnoxia. ps. xxxvj. ver. Ne emulatus. liiij. c
Cur deus ſolus dicatur facere mirabilia. ps. lxxvj. ver. Deus in ſancto. cxvij. c
Somatopeia quid ſit. ps. lxxxiij. ver. Miſericordia et veritas. cxxx b
Preſtigijs alluſi: freq̄nter ad illa nos ꝑuenire ſōniam⁹ q̄ nimia cupiditate ꝑq̄rim⁹. ps. lxxij. ꝟ. Uelut. cxj. b
Uita infidelium cur ſomnus appelletur. ps. lxxv. ver. Dormierunt. cxv. d
Somnus iſte quomodo ſit fallax. Ibidem. cxv. d
Conſuetudo ſomni potenter expꝛimitur. ps. cxxxj. ꝟ. Si dedero ccliij. b
Sors in ſcripturis diuinis ſepius commemoratur. ps xxj. ver. Diuiſerunt. xxxij. d
Exhortatio ad eos quos ſpectacula humana delectāt ps. lxvij. ver. Benedictus. c. a
Speciōꝝ amatores exhortāt̄. ps. xxxij. In ꝯclu. 48. b
Sperare vere quid ſit. ps. xxx. ꝟ. Et ꝑfeciſti. xliiij. c
Qui ſit fructus in deo ſperare: et qualis interitus ſpem in dño non habere. ps. lj. ver. Ego autem. lxxix. c
In hoc mūdo licet ſperare: illic autem deſiderata premia contueri. ps. cxxx. ꝟ. vltimo. cclij. c
Qui ſpat i malicia: ſeipſū decipit. ps. lxj. ꝟ. Nolite. 71. c
Cur in hoīe nō ſit ſperādū ps. lix. ꝟ. penulti. lxxxix. d
Quare in dño ſperandū ſit. ps. cxxix. ꝟ. A cu. cclj. d
Spes copioſa pauperū: ⁊ magna cogitatio gaudioſū: ipm refugiū hēre quē ⁊ iudicē. ps. ix. ꝟ. Et fact⁹. xv. c
Spes humana: quomodo decipiat. ps. xxxij. ver. Falſus equus. xlviij. a
Spes vnde dicta ſit. ps. xxxix. ꝟ. Beatus vir. lx. c
Spem nois dei: qui veraciter habeat. Ibidem. lx. c
Qui ſpem habet in dño rerum oim potente: reſpicere nō debet ad caduca. Ibidem. lx. c
Nobis ſpiritualiter fiūt que hebreoꝝ oculis corporaliter apparebant. ps. cxlvij. ver. vltimo. ccxxlij. b
Qz ſpiritus ſanctus nō ſit ſolius patris / nec ſolius filij: ſed amborum. ps. lv. ꝟ. In deo. lxxxiiij. b
Spūs ſancti ꝓconia: ſm ſeptē dona eius. ps. xxviij. ꝟ. Uox dñi ſuꝑ aquas. ⁊. ꝟ. ſequentibus. xl. d ⁊ xlj. a
Reprehenſio eoꝝ qui dicūt ſpm ſctm̄ eſſe minorē patre. ps. lxxxiiij. ver. Audiam. cxxx. b
Spiritus quid ſit. ps. ciij. ꝟ. Qui facit. clvj. d
Spiritus ſanctus: cur interdū difficillima dicat ad litteram. Ibidem. ꝟ. Qui fundauit. clvj. d
Spōſus vnde ꝯgrue dicat̄. ps. xviij. ꝟ. In ſo. xxviij a
Stagna vnde dicantur. ps. cvj. ꝟ. Poſuit. clxvij. a
Stare ad quid pertineat: ⁊ vbi nobis ſtandum ſit. ps. cxxj. ver. Introibimus. ccliij. c
Status collectiu⁹ apud oratores vbi q̄n ex ſcripto colligit̄ id qd̄ ſcriptū nō eſt. ps. xxvj. ꝟ. Credo. xxxix. b
Stillicidia: quid ſint. ps. lxiiij. ꝟ. Riuos. xcv. b
Stratum quid ſignificet. ps. vj. ver. Laboraui. xj. c
Stratum cur lachrymis rigandum. Ibidem. xj. c
Stultus quid ſit. ps. xcj. ꝟ. Uir inſipiens. cxlj. a
Stultos vulgo brutos vocamus. Ibidem. cxlj. b
Stultoꝝ mꝛ̃oꝝ redargutio. ps. cxvij. ꝟ. Bonū. 178. d
Stultus in quo exultet. ps. cxlix. ꝟ. Exul ccxxvj. b
Praui ſuaſores: q̄d facē ſoleāt. ps. lxx. ꝟ. Cōfū. cvj. d
Quando recordatio ſuauitatis domini habeatur. ps. cxliiij. ver. Alleuat. ccxxj. a
Subſtantia quomodo ſit capax cōtrarioꝝ. ps. cxliiij. ver. Dilexiſti. lxvij. d
Cū nos a dñi cōtēplatione diſcedim⁹: ipe quoqz a nr̄a defenſione ſubtrahit̄. ps. cxx. ꝟ. Non det. cxcv. d
Impigri debemus facere omne quod poteſt alteri ſubuenire. ps. cxj. ver. Iocundus. clxxiij. d
Subuenire ſibi iugiter facit: cui collatū bñficiū ante oculos ſemꝑ aſſiſtit. ps. xxv. ꝟ. Miſ miſeri. xxxvij. c
Subuertunt illi feliciter: qui de prauis vicijs ad rectā ſemitā deducunt̄. ps. xvj. ꝟ. Exurge. xxiij. d
Sum / cur proprium diuinitatis ſit verbum. ps. xlix. ver. Audi. lxxiiij. a
Mut⁹ ē ſi pſallat ſuꝑb⁹. ps. lxxiij. ꝟ. Ne auertat̄. 114. a
Superbus ⁊ diabolus dicitur: ⁊ qui eius peruerſitatibus obſecundant. ps. xciij. ꝟ. ij. cxlij. d
Intelligant ſuperbi iudicem: qui malum ſuū non eſtimant puniendum. ps. c. ver. j. cl. b
Superboꝝ reprehēſio. ps. cij. ꝟ Quia ſpūs. clv. b
Superbi cum preſentia diligant: futura non tractant. ps. cxxij. ver. Et multum. cxcvij. d
Suꝑbiā dñs ſpālit̄ execrat̄. ps. lxxiij. ꝟ. vlti. cxiij. a
Superbia cur nuſſibi poſſit habere locum. ps. cxij. ꝟ. Quis ſicut. clxxiiij. c
Suꝑbia vicioꝝ mr̄ ē. ps. cxviij. Gimel. ꝟ. Increa. 182. a
Suꝑbia q̄ noxia ſit. ps. cxxix. In ꝯcluſione. cclij. a
Suꝑſticionū hūanaꝝ eluſio. ps. xxxix. ꝟ. Multa. lx. d
Supplantare etiam in bono ponitur. ps. xvj. ver. Domine a paucis. xxiij d
Supplantare quid ſit. ps. xxxvj. ꝟ. Rex. lvj. a
Cur ſꝑ ſupplicare nos doceat. ps. lxxxv. ꝟ. Miſe. 13[1]. a
Ante lucē qui ſurgant. ps. cxxvj. ꝟ. In vanum. cc. b
Qui dicit dño Suſceptor meus es: totum ſe cōfirmat in eius beneficia proieciſſe: vt de felici quadam familiaritate glorietur. ps. xc. ver. ij. cxxxix. c
Suſcipere quos dicamur in bonam partem. ps. xxxix. ver. Tu autem. lxj. b
Suſpicio ſepiſſime ꝓbatur incerta que viro nō cōuenit chriſtiano. ps. cxviij. He. ꝟ. Amputa. clxxxiij. b
Nemo ſuſtinet: niſi qui promiſſum accipere cupit. ps. cxxix. ꝟ. Suſtinuit. cclj. d
Suſurratio q̄d ſit: ⁊ vñ trahat̄. ps. xl. ꝟ. Simul. lxij. c
Syllepſis quid dicatur. ps. viij. ver. j. xiij. d
Syllogiſmi vſurpandi non ſunt frequentius. ps. xxxj. ver. vltimo. xlvj. b
Syllogiſm⁹ quinqꝫpartitus hic reꝑit̄: quē Cicero oratorib⁹ eſtimat applicādū. ps. xlj. ꝟ. penulti. lxiiij. b
Syllogiſmus enthimematicus ex quibus cōſtet. ps. xciij. ꝟ. Qui plantauit. cxliij. b
Cur in cathegorico ſyllogiſmo q̄ eſt puriſſim⁹ ⁊ princeps oim: hoc opus cōcludat̄. ps. cl. ꝟ. vlt. ccxxvij. a
Qualiter colligatur ſyllogiſmus cathegoricus in fine huius operis. Ibidem. ccxxvij. a
Sympſalma quid ſit. In prologo. ca. xj. ij. c
Synagoga q̄d ħ ſignificet. ps. vij. ꝟ. Exurge dñe. 12. d
Synagoga quid dicatur. ps. lxxxj. ver. j. cxxvj. d
Synatriſmos q̄d ſit. ps. xj. ꝟ. j. xviij. b Et ps. xxij. ꝟ. j. xxxiiij. a Et ps. xxx. ꝟ. Abſcōdes. xliiij. c Et ps.

xxxv. ℣. Iniquitatē. liij. d Et ps. lvij. ℣. Ad nichilū. lxxxvj. b Et ps. lxviij. ℣. Quoniā ꝓpter. cij. c Et ps cij. ℣. Qui propicius. cliiij. c
Syncriſis: quid ſit. ps. xix. ℣. Hi i curribꝰ ⁊ hi. xxix. b Et ps. xxv. ℣. penul. xxxviij. a. Et ps. xxxiiij. ℣. Qm̄ l. d Et ps. lxx. ℣. Cōfundantur. cvj. d Et ps. cviij. ℣. j. clxix. a Et ps. cxviij. Coph. ℣. Appropinquauerunt. cxcij. b
Synchoreſis: quid ſit. ps. lxxvij. ℣. Et mandu cxx. c
Syndicaſmos: qd ſit. ps. xj. ℣. Eloqa. xviij. d Et ps. lj. ℣. Ego aūt. lxxix. b Et ps. lxij. ℣. penult. xciij. a Et ps. lxxvj. ℣. Deus in ſancto. cxvij. c
Synecdoche qd ſit. ps. ix. ℣. j. xv. b Et ps. xxj. circa titu. xxxj a Et. ℣. Oēs q̄ vide. xxxj. d Et ps. xliiij. ℣. ij. xxxiiij. c Et ps. lxvij. ℣. Diſperge gētes. cj. a
Syon: multa ſignificat. ps. ij. ℣. Ego autem. vj. c
Syon: cur ſpeculatio dicatur. ps. ix. ℣. Pſalli. xv. d
Syon quid: et quid ſignificet. ps. xix. ℣. ij. xxix. a Et ps. lxviij. ℣. Quoniam deus. cliij. c Et ps. lxx. ℣. vltimo. cxj. d Et ps. lxxv. ℣. ij. cxv. c
Syō: qd ſit ⁊ qd interꝑtet. ps. xcvj. ℣. Ado. cxlvij. b
Syon: qd īterpretat. ps. cxxiiij. ℣. j. cxcviij. d Et ps. cxxvij. ℣. penulti. ccj. b Et ps. cxlix. ℣ ij. ccxxvj. a
Syſara: qd interꝑtet. ps. lxxxij. ℣. Facillis. cxxviij. a

Tabernaculum: cur ita vocetur: ⁊ vnde dicat: ⁊ quid ſignificet. ps. xiiij. ℣. j. xxj. a
Tabernaculū: eccleſiā catholicā ſignificat. ps. xxx. ℣. proteges eos. xliiij. c
Taberne: quid ſignificent: et vnde dicantur. ps. xiiij. ℣. j. xxj. a
Tabes: qd ſit. ps. cxviij. Sade. ℣. Tabeſcere. cxcj. b
Tacendo facilius culpa fugit/q̄ loquēdo. ps. xxxviij. ver. j. lix. d
Tapinoſis: quid ſit. ps. xxj. ℣. Ego autem. xxxj. c Et ps. lxviij. ℣. Deus tu. cij. c Et ps. lxxxix. ℣. Quoniā mille. cxxxviij. b Et ps. cj. ℣. Quia cine. cliij. d
Tantologia: quid ſit. ps. xx. ℣. ij. xxix d Et ps. lxvj. ℣. vltimo. xcviij. a
Telluris: ī bono ponit. ps. xvij. ℣. Et appuerūt. xxv. c
Temerarium eſt ex opinione hominum dicere: quod celeſtium litterarū non tradit auctoritas. ps. cxlviij. ver. Laudate eum celi. ccxxv. a
Tēpeſtas qd ſit. ps. lxxxij. ℣. Ita pſeq̄ris. cxxviij. b
Cur dn̄s tēpeſtates tribulationū noſtrarū pia miſeratione qn̄q3 ſuſpendat. ps. cvj. ℣. Dixit ⁊. clxvj. d
Templum ſanctum: corpus eſt domini ſaluatoris. ps. v. ver. Introi. x. a
Tentationes due ſunt. ps. xxv. ℣. ij. xxxvij. c
Semper fideles tentationibus proficiunt. Et quanto plus illis humana vis ingerit: tāto amplius defenſio ſuperna preſtatur. ps. xciij. ℣. Populum tu. cxliij. a
Dominus iuſtos ſic tentari patitur: vt non deſerat. ps. lxxx. ver. Pro nichilo. cxxvj. a
Tēpore antichriſti qualis malignitas erit. ps. ix. In diuiſione. xv. a
Tempus preſens pro futuro ponere apud prophetas viſitatum eſt. ps. xvj. ver. Proijcientes. xxiij. c
Tēpus: qm̄ hoīb' diuerſum ſit. ps. xxxiij. ℣. j. xlviij. c
Tēpus bn̄placiti quid ſit. ps. lxviij. ℣. Ego vo. ciij. a
Tempus faciendi nouit ille qui rector eſt. ps. cxviij. Ain. ver. Tempus faciendi. cxc. b
Tenebre: ī bono ponit. ps. xvij. ℣. Et poſuit te. xxv. b
Quando aliquid tenemus: hoc in poteſtate noſtra redigimus: ⁊ deſinit fieri liberum quod nobis ceperit eſſe captiuum. ps. cxxxvj. ver. vltimo. ccx. c
Terminus cur dicatur. ps. ij. ver. Poſtula. vj. d
Termini terre: qui ſint. Ibidem. vj. d
Terra vnde dicat. Ibidē. ℣. Et nunc reges. vij. a
Terra: ⁊ ī bono ⁊ ī malo ſepe ponit. ps. xxiij. ℣. j. 35. a
Terrā viuentiū qui accipiant poſſidendam. ps. xxxj. ver. Quoniam benedicentes. lv. c
Terra vn̄ dicta ſit. ps. xxxvj. ℣. Iuſti here. lxxxvj. a
Terre future cōmendatio. ps. lxviij. ℣. vlti. ciiij. c
Formam terre: cur ſcriptura orbem vocet. ps. xcv. ℣. vltimo. cxlvj. b
In qua terra potētes dicantur effici: qui hic habentur deriſui. ps. cxj. ver. ij. clxxiij. c
Paradiſus: eſt terra viuentium quam ſoli beati feliciter introibunt. ps. cxlj. ver. Clamaui. ccxvj. c
Terrenarū rerū ſpecies: indicia nobis celeſtiū demonſtrant virtutū. ps. xliiij. ver. Myrrha. lxviij. a
Dominus quibus ſit terribilis: ⁊ quibus nō. ps. lxxv. ver. Vouete. cxvj b
Deus pater: quando terribiliter magnificatus fuerit. ps. cxxxviij. ver. Confitebor tibi. ccxij. d
Teſtamentum: ſingulari numero dictum: quid ſignificet. ps. xxiiij. ver. Vniuerſe. xxxvj. d
Cur in veteri teſtamento temporalia: ⁊ in nouo eterna bona ſint ꝓmiſſa. ps. lxxiij. ℣. Reſpice. cxiij. d
Teſtamentum in diuinis ſcripturis: quid dicatur. ps. lxxxij. ver. Quoniā cogitauerunt. cxxvij. d
Teſtificari: quid ſit. ps. xlix. ℣. Audi. lxxiiij. c
Teſtimoniū: quid ſit. ps. xcviij. ℣. Quia cu. cxlix. b
Teſtimōia dn̄i: qd ſint. ps. cxviij. Sade. ℣. vlt. cxcj. c
Teſtimonium: confirmationem preſtat ignorantibus rē. ps. cxxj. ver. Illuc. cxcvj. d
Teſtimoniū verū iſrael: quid ſit. Ibidem. cxcvj. d
Tabor quid ſit: ⁊ quid interpretetur. ps. lxxxviij. ver. Tabor. cxxxv. c
Thanais: quid ſignificet: ⁊ quid īterpretet. ps. lxxvij. ℣. Corā patribꝰ. cxix. d Et. ℣. Sicut poſuit. cxxj. a
Tharſis: ſm̄ Hieronymum interpretatur contemplatio. ps. lxxj. ver. Reges tharſis. cix. a
Thronus: quid ſignificet. ps. ix. ℣. Qm̄ feciſti. xv. b
Timere ſicut oportuno tempore prouidētia eſt: ita dementie eſſe probatur inepta ſe trepidatione confundere. ps. xiij. ℣. Illic trepi. xx. c
Deus quō timeatur. ps. xviij. ℣. Timor. xxviij. b
Timere non poteſt hominē: qui ſe mundana non formidat amittere. ps. lv. ver. In deo. lxxxiij. d
Timeamus vlciſcentem: vt mereamur gratiam redēptionis reperire. ps. cx. ver. Sanctum. clxxiij. a
Amat dominus qui eum timet: ſed non timore degenere. ps. cxlvj. ver. vltimo. ccxxij. c
Multi timent dn̄m: ſed quia deſperant de miſericordia eius: minime diliguntur. Ibi. ccxxij. c
Timor domini: vſu ſeculari reuerentia nuncupat. ps. xviij. ver. Timor. xxviij. b
Timor humanus non laudem parturit: ſed vituperationem. ps. xxj. ver. Qui ti. xxxiij. b
Timor hūanꝰ diffidētiā tribuit: timor aūt diuinꝰ ſpei firmamēta ꝯcedit. ps. xxiiij. ℣. Firmamētū. xxxvj. d
Timore dn̄i qui ditatus eſt: ſolus nichil indiget. ps. xxxiij. ver. Timete. xlix. b
Timor dn̄i quid ſit. ps. lxxxv. ver. Deduc. cxxxj. c
Timoris diui ⁊ hūani dr̄ia. ps. xxxiij. ℣. Venite. xlix. b
Duo timores ſunt qui noſtra corda compungunt. ps. cxxvij. circa titulum. cc. d
Timor mūdi: nō beatos ſ3 miſeros facit. Ibidē. ℣. j. cc. d
Timoris dn̄i vtilitas: atq3 ꝯcontū. ps. cxxvij. ℣. j. cc. d

Ille timor deo pbaẗ acceptus qui cū amore maximo et pia preſumptiōe ꝯiungiẗ. ps. cxlvj. ℣. vlt. ccxxij. c
Tympanū:quid ſit. ps. lxxx. ℣. ij. cxxv. c Et ps. cl. ℣. Laudate eum in tympa. ccxxvij. a
Tyrus:quid interpreteẗ: et qd ſignificet. ps. lxxxij. ℣. Moab. cxxviij. a Et ps. lxxxvj. ℣. Ecce ali. cxxxij. c
Omnia tolerabilia fiunt:cum deus in ſanctis ſuis habitat. ps. cxxiij. ℣. Torrentem. cxcviij. c
Peccatorum gurges criminumq; tempeſtas tolerari non poteſt: quando a defenſione domini ſegregatos inuenerit. Ibidem. cxcviij. c
Topazion: quid ſit: et que ſint eius proprietates. ps. cxviij. Ain. ℣. penultimo. cxc. b
Topica:quid ſit. ps. cxliiij. ℣. vltimo. ccxxj c
Torcular:quid ſit. ps. viij. circa titu. xiij. c
Torrētes:quid ſint. ps. xvij. Circūdederunt. xxv. a
Torrens:quid ſit. ps. xxxv. ℣. Inebriabuntur. liij. b Et ps. cxxiij. ℣. Torrentem. cxcviij. b
Artifex rerum:modum vniuſcuiuſq; diſpenſans:nulli creaturarum tantum tribuit:quātum in ſe eſſe cognoſcit. ps. xciij. ℣. Qui plantauit. cxliij a
Torculari corde:q̄ dicanẗ. ps. xxxiij ℣. Iuxta. xlix. d
Dominus ſic turpes tribulari pmittit:vt ſe ab eis reddat alienum. ps. lxxx. ℣. Pro nichilo. cxxvj. b
Tribulationes noſtras cur perſcrutari debeamus. ps. cxliij. ℣. O domine. clxxvj. d
Tribulatio ꝛ anguſtia:ſctis viris cur magna ſint munera. ps. cxviij. Sade. ℣. Tribulatio. cxcj. c
Tribulatio ſctis viris qddā antidotū ē. Ibidē. cxcj. c
Tribulatio ſemp dilatat eccleſiā. ps. iiij. ℣. j. viij. b
Tribulatio:quedā longinqua:quedā proxima. ps. xxj. ℣. Quoniā tribulatio. xxxij. a
In tribulationib⁹ multis ols iuſtus oneraẗ: ſed de oībus idubitāter abſoluiẗ. ps. xxxiij. ℣. Multe. xlix. d
Tribulatiōis tps duplex eſt. ps. xxxvj. ℣. penul. lvj. c
Tribulationis pie effectus. ps. xlv. ℣. j. lxix. b
Tribulatio nr̄a que ſit. ps. xlix. ℣. Et inuoca. lxxiiij c
Tribulatio huius ſeculi fidelib⁹ potius correctio eſt. ps. lxxij. ℣. In laboribus. cx. c
Tribulatio fixam ſolet habere memoriā ꝛc̄. ps. lxxvij. ℣. Non ſunt recordati. cxxj. a
Trinitatē greci monadē vocāt. ps. j. In ꝯcluſiōe. v. c
Trinitatis maieſtas oſtenditur. ps. xviij. ℣. Exultauit. xxviij. a
Trinitatis perſonarum ſimilitudo in rebus corporalibus. ps. l. ℣. Redde. lxxvij. b
Exemplū etiā in rebus incorporalib⁹. Ibidē. lxxvij. b
Ad diſtinguendas ꝛ declarandas perſonas ſancte trinitatis:hec nomina pater. ꝛ filius et ſpiritus ſanctus ſola ſufficiunt. ps. lxxj. ℣. j. cviij. b
Hec eadē noīa in ſancta trinitate ſola ſunt ppria: cetera ℣o. i. natura / poteſtas/eternitas / oīpotentia ꝛc̄. ſunt cōmunia. Ibidem. cviij. b
Q; in trinitate ſit equalitas nature ꝛ potētie. ps. cvj. ℣. Miſit ver. clxvj. c
Sepe de vna perſona:quod de totius trinitatis potētia ſentiatur. ps. cxxxj. ℣. vltimo. ccv. b
Triſticia huius ſeculi: cur fugienda vehementiſſime perſuadeatur. ps. xlij. ℣. vltimo. lxiiij. d
Triumphorum duo erant genera apud antiquos. ps. xix. ℣. Vbi in cur. xxix. b
Tropica locutio eſt:terrā eſſe interfectā. ps. cv. ℣. Et interfecta. clxiiij. c
Tropus:quid ſit. ps. iij. ℣. Q̄ñ tu percuſſiſti. vij. d
Tuba:quid ſit. ps. cl. ℣. Laudate eū i ſono. ccxxvj. d
Tubarū duo ſunt gn̄a. ps. xcvij. ℣. Pſallite. cxlviij. a
Turres:que ſint. ps. cxxj. ℣. Fiat pax. cxcvij. b
Turturiſ ppͥetates. ps. lxxxiij. ℣. Etenī paſ. cxxviij. d
Vanitas nomē generale eſt vicioꝝ. ps. iiij. ℣. Filij hominum. viij. c
Vanitas:qd ſignificet:ꝛ qd ſit. ps. xxxviij. ℣. Verūtamē. lix. b Et ps. xxxix. ℣. Beatus vir. lx. d
Vanum:quid proprie dicatur:ꝛ quid ſit. ps. iiij. ℣. Filij hoim. viij. c Et ps. xxiiij. ℣. Confundanẗ. xxxvj. b Et ps. lj. ℣. Sȝ ſperauit. lxxix. b Et ps. xcij. ℣. Dn̄s nouit. cxliij. b Et ps. cxliij. ℣. Homo vani. ccxix. a
Vanum eſt omne qđ veritati contrarium eſt. ps. cxliij. ℣. Quorum os. ccxix. b
Vani qui ſint. ps. xxv. ℣. Odiui. xxxvij. d
Quomō vniuerſa dicāẗ vana. ps. lxj. ℣. Verūtñ. xcj. c
Vas perditū:quid ſit. ps. xxx. ℣. Factus ſum. xliij. d
Stulta nimis abſurdaq; vecordia:humanā ipoſſibilitatem ad diuinam transferre virtutem. ps. lxxvij. ℣. Et male. cxx. a
Cur velamētum alarū dn̄i ſacris defenſionibus comparetur. ps. xl. ℣. Inhabi. xc. b
Vellera:quid ſint. ps. lxxj. ℣. Et deſcen. cviij. d
Venenū vnde dicaẗ. ps. xiij. ℣. Sepulchrū. xx. b
Qualis veneratio ſctis debeaẗ. ps. cl. ℣. j. ccxxvj. d
Quantum quis ſentiat ſe veniam impetraſſe. ps. cxlj. In concluſione. ccxvj. a
Venialis ira que ſit. ps. iiij. ℣. Iraſcimini. viij. c
Venite:quibus dicitur. ps. xciiij. ℣. j. cxliiij. a
Leues ac fatui:ſe eſſe veraciſſimos mentiunẗ. ps. cxv. ℣. ij. clxxviij. b
Verberatio que venit a quieta mēte correctio eſt: que autem venit ab infenſo iudice rationabiliter formidatur. ps. xxxviij. ℣. j. lviij. b
De verbo deo hoīe facto: quid firmiſſima credulitate tenendum ſit. In prologo ca. xiij. ij. d
Verba aliena referre poſſumus:cū tñ pſone noſtre non mutamus eloquiū. ps. xj. ℣. Propter mi. xviij. d
Verbū:deus eſt:ꝛ nō caro. ps. xvj. In cōclu. xxiiij. a
Verbū aſperū:quid ſit. ps. xc. ℣. Q̄m ipſe. cxxxix. c
Verba dn̄i ſancta: debet eſſe ſanctorum. ps. cxxxvj. ℣. Quomodo cantabimus. ccx. a
Verecūdie decora diſcriptio. ps. xliij. ℣. Tota die. 66. a
Ad verecūdiā venire nō pōt:qui veritatis teſtimonio roboraẗ. ps. cxviij. Vau. ℣. Et loque. clxxxiij. d
Non verior pōt eſſe intellectus: niſi quē diuine veritatis cōfirmat auctoritas. ps. cvj. ℣. Qui de. clxvj. c
Veritates:quare in plurali numero ponantur: cum ſit vna veritas. ps. xj. ℣. j. xviij. c
Veritas:quid ſit. ps. xiiij. ℣. Qui loquitur. xxj. b
Veritas dn̄i eſt:quia promiſſa reſtituit. ps. lxxxviij. ℣. Miſericordia ꝛ ve. cxxxv. d
Veritas dn̄i qñ appeat. ps. cxiij. ℣. Sup mi. clxxv. c
Veritas: cur ſine labore dicatur. ps. cxxxix. ℣. Caput circuitus. ccxiiij. c
Veritas ꝛ iuſticia dn̄i que ſit. ps. cxlij. ℣. j. ccxvij. c
Vermis proprietates. ps. xxj. ℣. Ego aūt. xxxj. d
Verſus vnifines qui appellenẗ. ps. cxvij. ℣. Circundātes. clxxix. a Et ps. cxxxv. circa titu. ccviij. c
Quāta virtus verſus illius eſſe credaẗ: Dirupiſti vincula. ps. cxv. ℣. Dirupiſti. clxxvij. c
Vertex: vnde dicaẗ. ps. vij. ℣. Conuertetur. xiij. b
Veſperū:quid dicaẗ. ps. xxix. ℣. Ad veſperū. xlij. a
Veſtigia:que dicantur. ps. xvj. ℣. Perfice. xxiij b
Veſtigium:quid ſit. ps. lxxvj. ℣. In mari. cxviij. a

Uia cur ita dicatur. ps.j. ver. vltimo. v. c
Uia iuſtorum dominus. Ibidem. v. c
Uie tortuoſe ſemper malis moribus applicantur. ps. xj. ver. In circui. xix. a
Uie impiorum deſcriptio. ps. xiij. ℣. Contritio. xx. c
Uie dñi que ſint. ps. xvij. ℣. Quia cuſtodiui. xxvj. a
Uia vnde dicatur. ps. xliij. ver. Et non. lxvj. b
Uiam in ſe nõ habet mundus niſi ſaluatorem. ps. lxij. ver. In deſer. xcij. b
Quo ſciſ dicant in vijs dñi ambulare: quos cognoſcimus hñe pctã. ps. cxviij. Aleph. ℣. Non enim. clxxx. c
Uia teſtimoniorum eſt dominus chriſtus. ps. cxviij. Beth. ver. In via te. clxxxj. c
Uia/cur quãdoq; ſingulari/quandoq; plurali numero ponatur. ps. cxxvij. ver. j. ccj. a
Uibrare quid dicamus. ps. vij. ℣. Niſi cõuerſi. xiij. a
Mirabilis ſententia: beata viciſſitudo: ⁊ fidelem ſemper beneficia quercere: ⁊ clementem dominum continua benignitate preſtare. ps. ciiij. ver. ij. clxxvj. c
Illis qui intẽdere noluerũt optatur pena ne videant. ps. lxviij. ver. Obſcurentur. ciij. d
Qui ꝟacillime deũ videãt. ps. cxx. ℣. Ecce nõ. cxcv. d
Cur cõiter omnes vincti ſimus lege peccati. ps. lxviij. ver. Quoniam exaudiuit. ciiij. b
Uindemia vñ dicat. ps. lxxix. ℣. Ut quid cxxiiij. c
Semper grauius vindicat: quod iterata iuſſione precipitur. ps. lxxiiij. ver. Nolite. cxiiij. d
Dñs cũ hic vindicat: ibi parcit. ps. xxxvij. ℣. ij. lvij. b
Uindicta digna/pena ſufficiens. ps. xxxiiij. verſi. Erubeſcant. lij. b
Uinea vnde dicat. ps. lxxix. ℣. Uineam. cxxiij. b
Cur vino cõparata ſit ꝟtꝰ. ps. lix. ℣. Oſtẽdi. lxxxix. a
Uinũ in ſcripturis diuinis quid ſignificet. ps. lxxiiij. ver. Hunc humiliat. cxv. a
Uinum mũdiale non ſolum cor: ſed ⁊ omne corpus ad tempus letificat ⁊c. ps. ciij. ℣. Ut edu. clvij. d
Uirũ appellat dauid dñm ſaluatorẽ. ps. j. ℣. j. iiij. c
Uir vnde vocetur. Ibidem. iiij. c
Uir ſanguinũ quis ſit. ps. v. ℣. Uirum ſang. ix. d
Uiri doloſi qui ſint. Ibidem. x a
Hoc verbum viriliter non ſolum viris: ſed et feminis credamus eſſe mandatũ. ps. xxvj. ℣. vlti. xxxix. c
Uirga quid ſignificet. ps. ij. ver. Reges eos. vj. d
Uirga cur ita dicatur. Ibidem. vj. d
Uirga boni et mali ſignificat poteſtatem. ps. cxxiiij. ver. Quia non cxcix. a
De parturiẽtis ꝟginitate. ps. lxxj. ℣. Et deſcẽ. clxxx. d
Uirtus probatur latere que non fuerit explorata certamine. ps. xxvj. ver. Si exurgat. xxxviij. d
Quis in deo faciat virtutẽ. ps. lix. ℣. vltimo. lxxxix. d
Chriſtianorum due maxime ſunt virtutes. ps. lxx. ver. Ego autem. cvj. d
Uirtus vnde dicat. ps. cxxxix. ℣. Dñe dñe. ccxiiij. c
Intelligat chriſtianus de virtute in virtutem ſibimet ambulãdum/ne ſe remittat ad ocium. ps. lxxxij. ver. Etenim benedictionem. cxxix. a
Uiſio infaſtidibilis ⁊ perpetua que ſit. ps. cxxxix. ver. Verũtamen. ccxiiij. d
Dominus quomodo viſitet in virga/⁊ quomõ in verberibus. ps. lxxxviij. ver. Uiſitabo. cxxxvj. c
Uitam noſtram duobus modis pia mater inſtruit. ps. xxxvj. ver. Declina. lv. d
Cur breuitas vite humane dicat per iram dñi proueniſſe. ps. lxxxix. ℣. Qm omnes dies. cxxxviij. c
Remedium eſt quẽ cõuerti velle non videris vitare ſi poſſis. ps. cxviij. Samech. ℣. Declinate. clxxxix. b
Uicis mater eſt viarũ. ps. cxxvij. ℣. Uxor. ccj. b
Uiciũ quo maxime laborat humana infirmitas: qd ſit. ps. xxxvij. ver. Quoniã anima. lvij. d
Uiciũ maximũ quo laborat hũanitas: vt poſt pctm ad excuſationes cõfugiat ⁊c. ps. cxl. ℣. Nõ decli. ccxv. b
Cur tale excuſationis vicium inter ſumma peccata numerandum ſit. Ibidem. ccxv. b
Uicioſum eſt/aut alienis calamitatibꝰ illudere/aut homines de ſua poſſibilitate laudare. ps. lxix. ℣. Auertantur ſtatim. cv. b
Uiuere qd ꝑprie dicamꝰ. ps. lxviij. ℣. Uideãt. ciiij. b
Uiuificari non poteſt: niſi qui in ſe propriam nõ habet vitam. ps. cxviij. Coph. ℣. Uocem. cxcij. a
Umbra et in malo et in bono ponitur. ps. lxxxvij. verſi. Poſuerunt. cxxxiij. c
Una res cur optimis perſonis et peſſimis cõparetur. ps. xxj. ver. Libera. xxxiij. a
Priſcis tpibꝰ alij vngebant̃ i reges/alij in ꝓphetas/alij in pontificã dignitatẽ. ps. cxxxij. ℣. ij. ccv. d
Unicorniũ ꝓprietates. ps. xxi. ℣. Libera. xxxiij. a
Unitatis vtilitas ⁊ commendatio. ps. cxxxij. ver. vltimo. ccvj. a
Unitas qualis ſit. ps. j. In concluſione. v. c
Uocatiuo qũo nõiatiuus adiũgit. ps. viij. ℣. j. xij. d
Uolucres vñ dicte ſint. ps. viij. ℣. Uolucres. xiiij. b
Uolũtas creatoris bona quare dicatur ſcutum. ps. v. ver. vltimo. x. b
Uoluntas vnde dicatur. ps. xiij. ver. ij. xx. a
Uotũ olim fideliũ qd ſit. ps. cxv. ver. vltimo. clxxvij. c
Uis iniuſta vox ſuos dãnat auctores: vt anteq̃ alteri noceat ſe pꝰ ipa ꝯdẽnat. ps. lvj. ℣. Foderũt. lxxxv. b
Que vox ſit ꝑmiſſio ⁊ totius beatitudinis ſumma ꝑfectio. ps. cxlviij. ver. Hymnus omnibus. ccxxv. c
Uſq; ad vnum dum dicitur omnes negantur. ps. iij. ℣. Omnes declinauerunt. lxxx. a
Uſure vñ ſint appellate. ps. lxxj. ℣. Ex vſuris. cix. b
Uſus humanus qui ſit cum aliqui videntur laborantes in agro/vel legẽtes/vel fabricãtes ⁊c. ps. cxlviij. ver. j. ccxxiij. d
Uter quid ſit. ps. xxxij. ver. Congregans. xlvij. b
Utinam verbum ſemꝑ optantis eſt. ps. cxviij. Aleph. ver. Utinam. clxxx. d
Uulpis ꝓprietates. ps. lxij. ver. penultimo. xcij. d
Uultus vnde dicatur. ps. xxx. ver. Ego autẽ. xliiij. d
Uultus quid ſignificet. ps. xxxiij. ℣. Accedite. xlix. a
Zabulon quid interpretetur. ps. lxvij. verſi. Principes. c. d
Zeb quid interpretetur. ps. lxxxij. ver. Pone principes. cxxviij. a
Zebee quid interpretet. Ibidẽ. cxxviij. a
Zelus et in bono et in malo ponitur. ps. cxviij. Sade. ver. Tabeſcere. cxcj. b
Zelo ſi nolumus confundi quid agere debeamus. ps. xxxvj. ver. Dominus autem. liiij. d
Zeugma quid ſit. ps. xiiij. ver. vltimo. xxj. c
Ziphei qui ſignificent. ps. liij. circa titul. lxxx. c
Zona pro quo accipiat. ps. cviij. ver. Fiat. clxx. a

τελος.

¶ In totius huius operis concluſione, pſalmorum liber a diſertiſſimo expoſitore Caſſiodoro ingentibus laudum preconiis extollitur: et uſque adeo, ut ſuper deſiderabilem paradiſum: quem quattuor fluminum lapſus emanare noſcuntur: animam beatiorem eſſe predicet: que ·CL· pſalmorū fontibus fuerit irrigata.

- Cōcluſione ultimi pſalmi
  - Expoſitione ultimi verſus pſalmi finalis: commemorat ſe monſtraſſe pſalterij ſeriem eſſe refertam: De
    - Grammatica.
    - Etymologiis.
    - Schematib⁹.
    - Arte retorica.
    - Topicis.
    - Arte dialetica
    - Definitionib⁹.
    - Muſica.
    - Geometria.
    - Aſtronomia.
    - Proprijs locutionib⁹ legꝫ diuine
  - Aſſerit
    - Pſalmorū ordinē eſſe infinitū et illi ſoli cognitū: qui dinumerabili quātitate cōplectitur.
      - Ut arenam maris
      - Pluuiarum guttas
      - Creaturarū oīm naturas
    - In pſalterio oīa eſſe comprehenſa: quecunq̄ ſancte ſcripture ambitu continentur.
    - Pſalteriū: nouum et vetus teſtamentum tanta proprietate complecti: ut reuera ſpiritualis bibliotheca in eo intelligatur conſtructa.
    - In hoc libro veluti celeſti ſcripturarum armario omnia inueniri: quecūq̄ queruntur: In
      - Geneſi.
      - Prophetis.
      - Euangelio.
      - Apoſtolo.
    - Hic competēter eſt poſitum: ſi cautiſſime legatur: quicq̄d agitur: In
      - Celo.
      - Terra.
      - Mari.
      - Inferno.
  - Ipſe enim expoſitor: In
    - Monet nos recordari debere: que ſupra in decurſu operis latius ſunt effuſa. Meminiſſe eñ nos cōuenit.
      - Quod de titulorum diuerſa varietate narratum eſt.
      - Perſonas in textu pſalmorū aptiſſime commutatas.
      - Cōcluſiones pſalmorū ꝯtra hereticos maxīe fuiſſe formatas.
      - Quare alphabeton hebreum ponatur in pſalmis.
      - Cur de partibus pſalmorū unus confectus eſſe videatur.
      - Quare intercalares pſalmi ſint poſiti.
      - Quare repetitio verſuum ponatur in pſalmis.
      - De interpretatione nominum hebreorum.
      - De iis pſalmis qui unifines appellantur.
      - De quindecim pſalmis gradalibus.
      - Quare penitentium ſeptem pſalmi eſſe doceantur.
      - Quare lamētātiū ꝓ ciuitate hierl̄m: cū lachrymis ꝟba fundāt
      - Quare ordo pſalmorum in laudibus dn̄i fuerit terminatus.
    - Petit a magiſtris: qui celeſtiū litterarū copioſa lectione pingueſcunt: Ut
      - Parcant rudi.
      - Dimittāt cōfitēti
      - Sint beniuoli.
    - Fine operis: ad dn̄m ſe ꝑ deuotā et accuratā orōnē ꝯuertit. In qua
      - Dn̄m
        - Laudat per mirabiliū virtutū cōmemorationē.
        - Orat ut
          - Donet q̄ eo p̄ſtāte bene queruntur: et maxīe q̄ hūana īfirmitate (neſciuntur.
          - Suſcipiat qđ ex dono eius dictum eſt
          - Parcat quod ex ſe ignoranter prolatum eſt.
          - Perducat ad illā contemplationē ubi non poteſt errari.
          - Preſtet
            - Facere: que eo inſpirante loqui preſumpſerit.
            - Complere: que alios obſeruare monuerit.
          - Liberet ab illo periculo: ne dū alijs p̄dicauerit: ipſe reprob⁹ (inueniatur.
      - Propriam confitetur infirmitatem.
      - Dn̄i maieſtatē cōmendando petit: Ut
        - Nō permittamur inſatiabilibus faucibus rugientis leonis abſorberi.
        - Faciat illum triſtem de humana leticia: qui de offenſione noſtra ſemꝑ exultat.

¶ Finis ad laudem dei.

¶ Incipit prologus Caſſiodori clariſſimi Senatoris Romani in expoſitionem Pſalterij.

REpulſis aliquādo in Rauēnati vrbe
ſollicitudinib⁹ dignitatū: ⁊ curis ſe-
cularijū noxio ſapore cōditis: cū pſal
terij celeſtis alarū mella guſtaſſem:
id qđ ſolēt deſiderātes efficere: aui-
dus me ꝑſcrutator immerſi: vt dicta
ſalutaria ſuauiter ibiberē poſt ama-
riſſimas actiones. Sed familiaris inchoantib⁹ occur
rit obſcuritas: q̄ varijs eſt intexta ꝑſonis ⁊ velata pa
rabolis. Hec in dictis vitalib⁹ noxia diſſimulatione
ꝓterit: dū ſepe illđ reperiri ſolet ambiguū: qđ magni
ſacramēti geſtat archanū. Tūc ad Auguſtini facun-
diſſimi patris ꝯfugi optatiſſimā lectionē: in qua tan
ta erat copia cōgeſta dictoꝝ: vt retineri vix poſſit re-
lectū: qđ abūde videt expoſitū. Credo: cū nimis aui-
dos populos eccleſiaſticis dapib⁹ explere cupit: neceſ-
ſario fluēta tā magne ꝑdicatiōis emanauit. Quocir-
ca memor īfirmitatis mee: mare ipſius quorūdā pſal
morū fontib⁹ ꝑfuſum: diuina miſericordia largiente:
in riuulos vadoſos / compendioſa breuitate deduxi:
vno codice tā diffuſa cōplectens: que ille in decadas
quindecim mirabiliter explicauit. Sed vt quidam de
Homero ait: Tale eſt de eius ſenſu aliquid ſurripere
quale Herculi clauā de manu tollere. Eſt enim lrarū
omniū magiſter egregius: et qđ in vbertate rarū eſt/
cautiſſim⁹ diſputator. Decurrit q̄ppe tanq̄ fons pu-
riſſimus: nulla fece pollutus: ſed in integritate fidei
ꝑſeuerans: neſcit hereticus dare vnde ſe poſſint aliq̄
colluctatiōe defendere: Tot⁹ catholicus: tot⁹ ortho-
doxus inuenit: Et in eccleſia dñi ſuauiſſimo nitore re-
ſplendēs: ſuꝑni luminis claritate radiat. Quedā vo
nouiter inuenta: poſt tam mirabilē magiſtrū ſola dñi
preſumptione ſubieci: qui paruulis ꝯfidētiā: cecis vi-
ſum: mutis ſermonē: ſurdis ꝑſtat auditū. Quē tamē
codicē: etiā ꝑ quiquagenos pſalmos cū prefationib⁹
ſuis: trina ſum diuiſione partitus: vt ⁊ claritas lrē ſa-
niorbus oculis ſe pulchrius aperiret: ⁊ deſiderio le-
gētū fratrū numeroſi codicis corpora ꝑſtarent. Ita
⁊ ad bibliothece cautelā vnus derelictus eſt: ⁊ ꝓpter
cōgregationis ſtudiū cōmodiſſime forſitan noſcitur
eſſe diuiſus. Quapropter mādato dñi ꝯfidētes: cele-
ſtis myſterij clauſtra pulſemus: vt aperiat ſenſib⁹ no
ſtris florigeras ſedes: quaten⁹ in illo celeſti paradiſo
ſalutariter introducti: ſpiritalia poma ſine aliq̄ primi
hois tranſgreſſione carpamus. Vere coruſcus liber:
ſermo lāpabilis: cura ſauciati cordis: fauus īterioris
hois: pinax ſpūaliū ꝑſonarū: occultarū lingua virtutū
que iclinat ſuꝑbos humiliatis: reges pauperib⁹ ſub-
dit: affabilitate paruulos nutrit. Quāta enim illic eſt
pulchritudo ſenſuū: ⁊ ſtillantū medicina verboꝝ: vt
merito ſcilꝫ hic illud ſalomonis aptet: qđ dixit in can
Cant.4. tico cāticoꝝ: Hortus ꝯcluſus: ⁊ fons ſignat⁹: paradi-
ſus plenus oīm pomoꝝ. Modo eñ q̄dā pſalmoꝝ ſa-
lutari īſtitutione formati: turbidos ⁊ tēpeſtuoſos ani
mos declināt in limpidā ⁊ trāquilliſſimā vitā: Modo
ꝓmittētes deū ꝓpter ſalutē credentiū viſualiter hu-
manādū: ⁊ ad iudicādū orbē eſſe vēturū: Modo com
monent lachrymis pctā diluere: elemoſynis delicta
curare: Modo ſacris orationibus reuerēter attoniti:
Modo hebrei alphabeti virtute ꝓfūdi: Modo de paſ-
ſione ⁊ reſurrectiōe dñi ſalutaria ꝑdicātes: Modo la
mentantiū deploratione piiſſimi: Modo verſuū repe
titione q̄dā nobis ſacramenta pandētes: Modo can
ticorū graduū aſcenſione mirabiles. Poſtremo ſuꝑ-
nis laudib⁹ feliciter inherētes: beata copia: inexplica
bile deſideriū: ſtupenda ꝓfunditas. Nō poteſt anim⁹
fidelis expleri: q̄ ceperit inde ſatiari. Pſalmi ſunt de-
niq̄: q̄ nobis gratas faciūt eſſe vigilias: qñ ſilēti no-
cte pſallētib⁹ choris: humana vox ꝓrūpit in muſicā:
verbiſq̄ arte modulatis: ad illū redire facit: a quo ꝓ
ſalute humani generis diuinū venit eloquiū. Cantus
qui aures oblectat: ⁊ aīas inſtruit: fit vox vna pſallen
tiū: ⁊ cū angelis dei quos audire nō poſſumus: laudū
verba miſcemus: per illū. ſ. qui venit ex ſemine Dauid:
dñm chriſtū. Sicut ipſe in Apocalypſi dicit: Ego ſuꝫ Apoca.22.
radix: ⁊ origo Dauid. A q̄ et religionē ſalutarē ſuſce-
pim⁹: ⁊ ſancte trinitatis myſteria reuelata cognoſci-
mus. Unde merito eis: patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti vna
gloria ſociat: vt ꝑfecta eorū ꝑconia cōprobent. Ipſi
enim diē vēturū matutina exultatione cōciliāt: Ipſi
nobis primā horā diei dedicāt: Ipſi nobis tertiā ho-
rā cōſecrant: Ipſi ſextā in panis ꝯfractione letificāt:
Ipſi nobis nona ieiunia reſoluūt: Ipſi diei poſtrema
ꝯcludūt: Ipſi noctis aduētu: ne mēs nr̄a tenebret ef-
ficiūt: ſicut ipſi dicūt: Nox illuminatio ī delitijs meis: Pſ.138.
qm̄ tenebre non tenebrabunt abs te dñe: Ut merito ſe
a vera vita credat alienū: quiſq̄ huius muneris iocū
ditate nō fruitur. Quoꝝ virtutes (vt breuiter diuinus
ſermo cōcluderet) in ſeptuageſimo pſalmo dicturus
eſt: Ego autē cōfitebor tibi in vaſis pſalmoꝝ veritatē Pſ.70.
tuā. Reuera vaſa veritatis: q̄ tot virtutes capiūt: tot
diuinis odorib⁹ farciunt: tot theſauris celeſtib⁹ cumu
lant: Hydrie q̄ vinū celeſte recipientes: puritatē eius
in nouitate ſemꝑ cuſtodiūt. Dulcedo mirabilis: q̄ ſe-
culi corruptionib⁹ non acceſſit: ſed in ſua ꝑmanēs di-
gnitate: gra ſemꝑ puriſſime ſuauitatis augetur. Apo
theca valde copioſa: de qua cū bibāt tā magni terra-
rū populi: vbertas ei⁹ neſcit expendi. Quā mirabilis
aūt ex ipſis profluit ſuauitas ad canendū: Dulciſonū
organū: humanis vocib⁹ emulant: Tubarū ſonitus
grādiloquis clamoribus reddūt: vocalē cytharā: vi-
uentiū chordarū ꝑmixtione cōponūt. Et quicq̄d ante
inſtrumētis muſicis videbat agi: nūc ꝓbat ꝑ rationa
les ſubſtātias explicari. Verū tamē nequaq̄ nobis vt
pſitacis meruliſq̄ vernandū eſt: qui dū verba noſtra
conant imitari: q̄d tamē canāt / noſcunt modis oībus
ignorare. Melos ſiquidē blādū animos oblectat: ſed
nō cōpellit ad lachrymas fructuoſas. Permulcet au
res: ſed nō ad ſuꝑna erigit audientes. Corde aūt cō-
pungimur: ſi qđ ore dicim⁹: animaduertere valeam⁹.
Sicut in pſalterio legit: Beatus populus qui intelli- Pſ.88.
git iubilationē. Et iterū: Qm̄ rex oīs terre deus: pſal- Pſ.46.
lite ſapienter. Philippus quoq̄ apoſtolus cū regine Act.8.
Candacis eunuchū Eſaiā legere cognouiſſet: ſcriptu
ras ei ſanctas cōpetenter expoſuit. Qui poſtq̄ qđ le
gebat aduertit: ſtatim gratiā baptiſmatis exquiſiuit:
et mox ꝑfecte munera ſalutis accepit. In euangelio
etiā dñs ait: Oīs qui audit vbū regni ⁊ nō intelligit: Matth.13.
venit malus ⁊ rapit quod ſeminatū eſt in corde eius.
Unde cōgrue dat intelligi: hec illis ꝯuenire nō poſſe:
qui ſcripturas ſctās puro corde merentur aduertere.
De qua pulchre pater Hieronymus ait: Margaritū
quoddā eſt ſcriptura diuina: ⁊ ex multis partibus fo-
rari poteſt. Quocirca pater apl̄ice: qui celeſtes lrās
ſanctis morib⁹ reddidiſti: ꝑſtante deo tua imitatione
ꝓuocatus: abyſſos diuinas ingrediar. Quod clemēs

errata corrigis: nec ſeuerus imputas quod emẽdas.
Sed anteꝗ̃ apothecas ſpũales attingã/ q̃dã diuiſis
capitib⁹ (que ſunt numero decẽ ꝛ ſeptẽ) eſtimo pregu
ſtanda: vt cũ earũ rerũ locus ſe itulerit: magni necta-
ris potus ſuauiſſimis delectationib⁹ hauriatur.

¶ Ordo dicendoꝝ in hoc prologo.

¶ Primo: de ꝓphetie diuerſis ſpeciebus nichilomi-
nus eſt dicendum: vt que ſit iſta dauitica: poſſimus
diſtinctius edoceri. Cap̃. j.
¶ Secundo: cur in pſalmorũ titulis: quaſi auctorum
nomina diuerſa reperiuntur. Cap̃. ij.
¶ Tertio: quid ſignificet in finem: quod frequenter
inuenitur in titulis. Cap̃. iij.
¶ Quarto: quid ſit pſalterium: vel pſalmi quare di-
cantur. Cap̃. iiij.
¶ Quinto: quid ſit pſalmus. Cap̃. v.
¶ Sexto: quid ſit canticum. Cap̃. vj.
¶ Septimo: quid ſit pſalmo canticũ. Cap̃. vij.
¶ Octauo: quid ſit canticũ pſalmum. Cap̃. viij.
¶ Nono: de quinquifaria diuiſione. Cap̃. ix.
¶ Decimo: de vnica inſcriptione titulorũ. Cap̃. x.
¶ Undecimo: quid ſit diapſalma. Cap̃. xj.
¶ Duodecimo: vtrum in quinqꝫ voluminibus pſal-
morũ ſit ſecanda contextio: an certe vnus liber de-
beat nuncupari. Cap̃. xij.
¶ Tertiodecimo: quemadmodum in pſalmis ſit de
chriſto domino ſentiendum. Cap̃. xiij.
¶ Decimoquarto: quemadmodum ſit expoſitio di-
geſta. Cap̃. xiiij.
¶ Quītodecio: de eloq̃ntia tot⁹ leg̃ diuīe. Cap̃. xv.
¶ Sexdecio: de ꝓpria eloquẽtia pſalterij. Cap̃. xvj.
¶ Septimodecimo: laus eccleſie. Cap̃. xvij.

Nũc ad premiſſum ordinẽ dño preſtante veniamus.

¶ De prophetia. Cap̃. i.

Prophetia: eſt aſpiratio diuina: q̃ euentus
rerũ aut per facta: aut per dicta quorũdã
imobili veritate ꝓnũciat. De qua bñ quidã
Def. dixit: Prophetia eſt ſuauis dictio: celeſtis
doctrie fauos: ꝛ dulcia diuini eloquij mel-
la cõponẽs. Unde ꝛ ipſe Dauid in centeſimo octauo-
Pſ. 118. decimo pſalmo dictur⁹ eſt: Quã dulcia faucib⁹ meis
eloquia tua: ſup mel ꝛ fauũ ori meo. Multis aũt mo-
dis: gře iſtius munera pſtabanť. Sed vt de plurimis
pauca cõplectar: acta eſt per operationes hoim: vt fuit
archa Noe: ꝛ ſacrificiũ Abrae: et trãſit⁹ maris rubri.
Per natiuitates q̃qꝫ geminoꝝ Eſau ꝛ Jacob: q̃ futu-
raꝝ rerũ ſacra geſtabãt. Per ãgelos ſicut locuti ſunt
Abrae vel Loth: Zacharie ꝛ Marie. Per viſiones:
ſicut Eſaie ꝛ Ezechieli: ꝛ ceteris ſanctis. Per ſomnia
ſicut Salomoni ꝛ Danieli. Per nubẽ et vocẽ de celo:
ſicut Moyſi. Unde ꝯſtat ſm Dauid: non ꝑ operationes
hoim: nõ ꝑ natiuitates geminoꝝ: nõ ꝑ angelos: non ꝑ
viſiones: nõ ꝑ ſomniũ: nõ ꝑ nubẽ ꝛ vocẽ de celo: nec ꝑ
alios quoſcũqꝫ modos: ſed celeſti aſpiratione fuiſſe
completũ: ſicut de ipſo legiť in primo regũ volumine:
1. Reg. 16. Et directꝰ eſt ſpũs dñi in Dauid: a die illa ꝛ deinceps
Matth. 22. Ipſe quoqꝫ dñs in euãgelio dicit. Si dauid in ſpũ vo
cat eũ dñm: quomodo dicitꝫ ꝙ fili⁹ ei⁹ eſt? Quo dicto
recognoſcim⁹ euidẽter ꝑ ſpm̃ ſctm̃ pſalmos fuiſſe ꝓ-
phetatos. Sciẽdũ eſt ſane: ꝙ ois ꝓphetia: aut de pte
rito: aut de pſenti: aut de futuro tpe loquať: aut agat
aliq̃d. Animaduertendũ eſt quoqꝫ ſpm̃ ſctm̃ ſic fuiſſe
ꝓphetis ſanctiſſimis attributũ: vt tñ ad tẽpus ꝓ infir
mitate carnis ꝛ ꝯtrarietate pcti ab ipſis offenſus ab
ſcederet. Et iteꝝ placat⁹: ſub opoꝛtunitate tpis adue
niret. Unde ꝛ ſanct⁹ Hieronym⁹ exponẽs euãgeliſtã
Marcũ: i loco vbi ait de Joãne: Uidit aptos celos: et Mar. 1.
ſpm̃ tanqꝫ colũbã deſcẽdentẽ: ꝛ manentẽ in ipſo. Ita
euidẽti rõne tractauit: vt nemo ꝯtra ſentẽtiã ipſi⁹ ve-
nire pſumat. In pſalmo quoqꝫ quinq̃geſimo: ꝓpheta
poſt peccatũ rogat. Spm̃ ſctm̃ tuũ ne auferas a me. Pſ. 50.
Nã ſi ſemꝑ (vt ait btũs Hieronym⁹) in ꝓphetis eſſet
ſermo diuin⁹: ꝛ iuge in pectore eoꝝ haberet hoſpitiũ:
nunqꝫ crebro Ezechiel poneret: Et fact⁹ eſt ſermo dñi Eze. 6. ꝛ. 7.
ad me dicẽs. In libro quinetiã regũ: Heliſeus ꝓpha
dicit de muliere cui⁹ filius extremũ clauſerat diẽ: Di- 4. Reg. 4.
mitte eã q2 in amaritudine eſt: ꝛ dñs celauit me: ꝛ non
indicauit michi. Apľs q̃qꝫ dicit: De virginib⁹ pceptũ 1. Corin. 7.
dñi nõ habeo: ꝯſiliũ aũt do. Itẽ ipe cõmemorat. Hoc
ego pcipio/ nõ dñs. Et alio loco ſic meminit: Que lo- Ibidem
quor/ nõ loquor ſm deũ. Hĩ ſimiliter etiã ceteris ꝓphe-
tis: aliqua q̃dẽ dñs locut⁹ eſt: ꝛ nõ ꝓphete. Et aliqua
ꝓphete: ꝛ nõ dñs. Nec illud ſpecialiter de dño Jeſu
chriſto diceret Joãnes baptiſta: Qui miſit me bapti Joan. 1.
zare: ipſe dixit michi: Sup quẽ videris ſpm̃ ſanctũ in
ſpecie colũbe deſcẽdentẽ: ꝛ manẽtẽ in eo: Hic eſt qui
baptizat ſpũ ſctõ. Nunqꝫ eñi ꝓpriũ eſſet in dño chri-
ſto qđ addiť: Et manẽtẽ in eo: niſi ab aliis nõnũqꝫ re-
cedere ꝓbareť. In chriſto eñi ꝑmãſit: q2 pctm̃ nõ ha-
buit. Ab aliis iure diſceſſit: q2 pollutiõis maculã pce
perũt. Spiritui eñi ſctõ nõ poteſt eẽ cõmunio cũ de-
lictis. Nã ſic ſcriptũ eſt in libro ſapiẽtie Salomonis:
Spũs eñi ſctũs diſcipline effugiet fictũ: ꝛ aufert ſe a Sap. 1.
cogitationib⁹ que ſunt ſine itellectu. Eſt aũt ꝓphetie
magnificũ nimis ꝛ veriloquũ dicendi genus: non hu-
mana volũtate cõpoſitũ: ſed diuina inſpiratione ꝓfu
ſum. Sicut ait Petrus apľs. Nõ eñi volũtate huma- 2. Pe. 1.
na allata eſt aliqñ ꝓphetia: ſed ſpũ ſctõ inſpirati: lo-
cuti ſunt ſancti dei hoies. Nam ꝛ Paulus apľs dicit:
Qui ꝓphetat hoibus loquiť ad edificationẽ ꝛ exhor 1. Cori. 14.
tationẽ ꝛ ꝯſolationẽ. Et paulopoſt: Qui ꝓphetat: ec- Ibidem
cleſiã edificat. Edificat plane: qñ res incognitas ni-
miſqꝫ neceſſarias: ꝓlocutiõis bñficio facit eſſe notiſſi
mas. Nã ꝛ quib⁹ data eſt facultas bñ intelligẽdi: vel
interpretãdi ſcripturas diuinas: a munere ꝓphetie nõ
videnť excepti. Sicut apľs ait in epľa ad Corinth. j.
Spũs ꝓphetarũ ꝓphetis ſubiectus eſt. Sed qm̃ de Ubi. s.
ꝓphetie munerib⁹ competẽter forſitan que leguntur
agnouimus: nũc que reſtãt ſollicite ꝑſcrutemur.

¶ Cur in pſalmorum titulis quaſi auctorum nomina diuerſa reperiantur. Cap̃. ij.

In primo libro paralipomenon legitur: cũ 1. Parali-
ꝓpheta Dauid deuota dño etate ſenuiſſet po. 23.
quattuor milia hoim ex iſraelitico populo
delegiſſe: qui pſalmos quos ipſe dñi aſpi-
ratiõe ꝓtulerat/ organis/ cytharis/ nablis
tympanis/ cymbalis/ tubis/ ꝓpriaqꝫ voce i magna io
cũditate ſupne gře ꝑſonarent. Que ſuauis adunatio
trib⁹ partib⁹ diuiſa ꝯſtabat. Rõnalis ꝑtinebat ad hu
manã vocẽ. Irrõnalis in inſtrũ muſica. Cõis autẽ de
vtriſqꝫ partib⁹ aptabať: Ut ꝛ vox hois certis modu-
lationib⁹ ederet: ꝛ inſtrũoꝝ melos cõſona ſe vicinitate
ꝯiungeret. Sic ſuauis illa ꝛ iocunda muſica: eccleſiã
catholicã tali actu pdicebat: que ex diuerſis linguis
varioqꝫ ꝯcẽtu: in vnã fidei cõcordiã erat dño pſtante
creditura. Ex quo numero: indita noia frequẽter in ti
tulis inuenim⁹: vt idithun: aſaph: filij chore: ꝛ his ſilia.
Nõ q2 ipſi (vt q̃dã voluit) auctores fuere pſalmoꝝ: ſed

qm̄ ꝓpoſiti artificibꝰ:adminiſtratores earū rerū ꝓba
biles extiterūt: vt honorē de tali cōmemoratione ſu=
merēt:q̄ officio ſctō deuotis mētibꝰ ſeruiebāt. Maxi=
me: quia ⁊ nōia eoꝝ intellectꝰ rerū cōgruos iudicare
noſcunt̄. Nō enim ſupradicti viri ad pſalmos facien=
dos electi ſunt: ſed eos cōgregatos tm̄ legimꝰ ad ca=
nendū. Pſalmigraphos aūt fuiſſe: hyſtoria nulla te=
ſtat̄. Et ꝓſumptuoſuȝ eſt dicere:qđ nulla poſſit aucto
ritate firmari. Pſalmos autē ad ſolū ꝓphetā Dauid
ptinere certis declarat̄ idicijs. Deniq̄ ī Apocalypſi
volēs opus iſtud intelligi:ſolꝰ meminit Dauid:dicēs
Apoca.3. Hec dicit ſctūs ⁊ verꝰ: q̄ habet clauē Dauid:q̄ aperit
et nemo claudit:claudit ⁊ nemo aperit. In euangelio
Matth.22. quoq̄ phariſeis ipſe dn̄s dicit: Quomodo ḡ Dauid ī
ſpū vocat eū dn̄m:dicēs Dixit dn̄s dn̄o meo ⁊c̄. Unde
ꝓbat̄ vniuerſos pſalmos nō multoꝝ exiſtere: ſed tm̄
ipſius quē a dn̄o ꝯſtat eſſe nōiatū. Uſus quoq̄ eccle
catholice:ſpūs ſcti inſpiratione gn̄aliter ⁊ imobiliter
tenet: vt quicūq̄ eoꝝ cantādus fuerit:q̄ diuerſo nōie
ꝑnotant̄:lector aliud ꝑdicare nō audeat:niſi pſalmos
Dauid. Q̄ ſi eſſent proprij: id eſt aut idithun:aut fi=
lioꝝ chore:aut Aſaph:aut Moyſi: eoꝝ nōia vtiq̄ pre
dicarent̄: Sicut ⁊ in euangelijs fit:qn̄ aut Marci:aut
Luce:aut Matthei:aut Joānis vocabulo ꝓnūciant̄.
Quod etiam ſecutus pater Auguſtinus: cōgruenter
oēs pſalmos dicit eſſe dauiticos.

Quid ſignificet in finem: quod frequēter inuenitur in titulis. Cap̄.iij.

FInē duobꝰ dicimus modis: primus eſt iſte
cōis atq̄ moralis: qn̄ res aliqua ad extre=
mū deducta ꝑuenerit: nec vlterius poteſt
prodire: qui motus ſui terminū ꝓbat̄ acci=
pere. Sic em̄ dicimus finitū cibū:qui ſedu=
la comeſtione ꝯſumptus eſt. Finitā pecuniā: que do=
cet̄ expēſa: ⁊ cetera q̄ hoc modo ꝓbant̄ edici. Secun
dus dicit̄ finis ꝑfectus atq̄ ꝑpetuus:quē mō q̄rimus
q̄ tūc nobis ꝓtēdi ac dilatari magis incipit: qn̄ ad eū
mēs deuota ꝑuenerit. Finis ergo legis ac plenitudo
Rom.10. dn̄s noſter eſt chriſtꝰ: ſicut aplſ dicit: Finis em̄ legis
chriſtus:ad iuſticiā oī credēti. Ad quē dū ꝑuenerimꝰ
nichil vltra ꝑquiremus: ſed in ipſo btitudinis fine cō
tēti:pleniſſima iocūditate ꝑfruemur. Cuius tm̄ amor
ꝓficit quātū intellectꝰ noſter dn̄o preſtante clareſcit.
Et ideo quotiens in titulis pſalmorū finē reperis: ad
dn̄m ſaluatorē aciem mentis intēde: qui eſt finis ſine
fine: ⁊ bonoꝝ omniū completiua perfectio.

Quid ſit pſalterium: vel pſalmi quare di=cantur. Cap̄.iiij.

DEF. PSalterium eſt (vt Hieronymus ait) in mo=
dū .Δ. delte lr̄e formati: ligni ſonora ꝯcaui=
tas:obeſum vētrē in ſuperioribꝰ habēs:vbi
chordarū fila religata; diſciplinabiliter ple
ctro percuſſa: ſuauiſſimā dicūtur reddere cantilenā.
Huic cythare poſitio videt̄ eſſe ꝯtraria: dum qđ iſta
in imo ꝯtinet:illud cōuerſa vice geſtat in capite. Hoc
aūt genus organi canoꝝ atq̄ ſingulare: aptatur cor=
pori dn̄i ſaluatoris: qm̄ ſicut iſtud de altioribꝰ ſonat:
ſic ⁊ illud gl̄ioſe inſtitutionis ſupne ꝯcelebrat. Sicut
ipſe etiam in euāgelio dicit: Qui eſt de terra: de terra
Joan.3. eſt: ⁊ de terra loquit̄. Qui aūt de celo venit: q̄ vidit ⁊
audiuit teſtat̄. Un̄ qdā ⁊ hoc opus dauiticū/pſalmos
eſſe dictos prefinitūt: quia de ſupno culmine retonare
noſcunt̄. Cognoſce ṽo q̄ iſti tm̄ pro excellētia ſui di=
cant̄ pſalmi: q̄ hoc volumine ꝯtinent̄. Nā ⁊ pſalteriū
gen'eſſe muſicoꝝ Daniel ꝓpheta teſtat̄: Inquiēs vo Daniel.3.
cē tube/fiſtule/ſambuce/cythare/pſalterij/⁊ ſimpho=
nie: oiſq̄ generis muſicoꝝ. Nā ⁊ paralipomenon ex= 2.Paral.2.
ponit cū dicit: de lignis thinis: que vulgo euelina vo=
cant̄: gradus factos ī domo dn̄i: ⁊ in domo regia. Cy
tharas quoq̄ ⁊ pſalteria cātoribꝰ. Hoc apđ hebreos
dicit̄ nablū: qđ tn̄ in ſuprascripto libro frequenti repe
titione vulgatū eſt. Ipm̄ ṽo pſalmū: grecū ꝯſtat eſſe
vocabulū. Quē dictū quidā volūt απο του ψαυω:
hoc eſt a tangēdo. Nā ⁊ pſaltrias cytharedas voca=
mus: docto pollice modulatiōes muſicas exꝑmētes.

Quid ſit pſalmus. Cap̄.v.

PSalmus eſt/cum ex ipſo ſolo inſtrumento
muſico: id eſt pſalterio modulatio quedam
dulcis ⁊ canora profunditur.

Quid ſit canticum. Cap̄.vi.

CAnticū eſt qđ ad honorē dei canit̄: qn̄ q̄s li
bertate ꝓprie vocis vtit̄: nec loquaci inſtro
cuiuſq̄ muſico cōſona modulatione ſociat̄.
Hoc eſt quod etiā nunc in diuinitatis lau=
dibus agitur.

Quid ſit pſalmocanticum. Cap̄.vij.

PSalmocanticum erāt: cū inſtrumento mu=
ſico precinente: canens chorus ſociatis vo
cibus acclamabat: diuinis dumtaxat ſer=
monibus obſecutus.

Quid ſit canticumpſalmum. Cap̄.viij.

CAnticū pſalmū erat: cū choro ante canēte
ars inſtrumēti muſici in vnā cōueniētiam
comiter aptabatur: verbaq̄ hymni diuini
ſuauis copula perſonabat.

De quinquifaria diuiſione. Cap̄.ix.

HAnc aūt quā diximꝰ quinq̄fariā diuiſionē:
ꝓut vnaqueq̄ eaꝝ pſalmoꝝ titulis potue=
rit inueniri: locis aptiſſimis admonebo: vbi
ſignificantiā quandā ſubſequentibꝰ rebus
myſtica interptatione ꝯtradūt. Sed quia
ſunt ⁊ alie multifarie ſupſcriptiones: q̄s ꝑtereundas
non arbitror: Breuiter in vnā ꝯcluſionē eſtimo colli=
gendas: vt nec faſtidiū lector incurrat: nec in damno
intelligentie neceſſaria forte pretereat.

De vnica inſcriptione titulorum. Cap̄.x.

QUaſdā ſupſcriptiones pſalmoꝝ ꝑ alluſio=
nē ꝯſimilē ꝯtinet ſpūaliter intuendas: q̄ ſi
lr̄am ꝯſideras: extraneū eſt cū nō ea inue=
nias in pſalmis: q̄ ꝯtinent̄ in titulis. Si ṽo
trahant̄ ad tropicū intellectū: nimis vident̄ accōmo=
de. Ut eſt illud vbi res geſte ſignificant̄: id eſt cū fugit
a facie Abſalon. Ubi locus: vt eſt cū eſſet in deſerto
idumee. Ubi dies: vt eſt in prima ſabbati. Ubi hebrea
nōia: ſicut eſt idithun. Ubi facta eſt cōꝑatio geſtoꝝ. i.
cū mutauit vultū ſuū corā abimelech. Uel ſpecieꝝ cō
ſimiliū. i. ꝑ torcularibꝰ. Quapropter ī ſupſcriptioībꝰ
tituloꝝ: ſiue pſalmū: ſiue canticū: ſiue pſalmocāticū:
ſiue cāticū pſalmū: ſiue in finē: ſiue aliq̄d de ſexta quā
diximꝰ cōplexione repire potueris: Aut ſingillatim:
aut vnū/duo/vel tria: ſiue q̄ttuor ex eis inſerta cogno
ueris: ad illas ṽtutes trahe q̄s vnicuiq̄ ieſſe dicemꝰ:
q̄ rerū iſtaꝝ cōmemoratio: ad ſilitudinē occulte intel=
ligētie poſita ſubtiliter inuenit̄. Iſta enim ante fores
pſalmoꝝ: tanq̄ ſacrata vela pendēt: ꝑ q̄ ſi aciē mētis
intēdas: rareſcētibꝰ q̄buſdā filis: facile eoꝝ penetra=
bilia ꝯtueris. Quis enim tot cauſas: tot diuerſitates

nominū putat ocioſa s: cum nefas ſit credere ſcriptu-
ras diuinas aliquid ſuperuacuū cōtinere? Legit enim:
Matth. 5. Amen amen dico vobis q iota vnum: aut vnus apex
non preteribit a lege donec omnia compleantur.

Quid ſit diapſalma. Cap. xi.

INter expoſitores pſalmorū de h nole quedam
noſcit peruenisse diuerſitas. Hieronym' he-
braice ligue doctiſſim' inquiſitor: ſpūs ſcti cōti
nuationē eſſe ꝯfirmat: ob hoc q: diapſalma
ſignificet ſemp. Btūs aūt Auguſtin' rerū obſcurarū
ſubtiliſſimus indagator: inter ardua ſine offenſione
diſcurrēs: hāc potius partē elegiſſe cognoſcit: vt ma-
gis diuiſio eſſe videat: nois ipſius diſcutiens q̄litatē.
DEF. Sympſalma quippe dr greco vocabulo: vocū adunata
copulatio. Diapſalma vo ſmonū rupta ꝯtinuatio: do
cēs vbicūq3 reptū fuerit: aut pſonar: aut rerū fieri p-
mutationē. Merito ḡ tale nomē illic iterponit: vbi vel
ſenſus vel pſone diuidi cōprobant. Unde z nos diui-
ſiones ꝯgrue faciemus: vbicūq3 i pſalmis diapſalma
potuerit inueniri. Reliq̄s aūt put datū fuerit indaga
bim': vbi tn̄ auctoritas hui' nois nō potuerit iueniri.

Utrū in quinq3 voluminib' pſalmor ſit ſe-
canda ꝯtextio: an vn' liber dicat. Cap. xii.

BEat' hieronym' pphetiā pſalmor in quinq3
libros putauit eſſe diuidēdā: quia in textu
operis hui' quarto legit: fiat fiat. Dū hoc
vbo intercidēte: nōnulla ſe videat aperire
Ps. 88. diuiſio. Huic fauet aſſenſa poſteritas. Cre
do dum ſibi ꝯſultū iudicauit: qd in multas partes co-
artabat tedioſa longinq̄tas. Hylari' aūt pictauienſis
eps diuinarū rerū acutiſſim' z pfundiſſim' exq̄ſitor:
cōgruentius librū eſtimat dici debere pſalmor: q: in
hebreo vnū volumē eſt: z maxime cū in actib' aplor
legatur dictū in libro pſalmorū. Quapropter merito
vnus liber dicit qui tāta auctoritate firmatur.

Quēadmodū in pſalmis ſit de chriſto do
mino ſentiendum. Cap. xiii.

TRib' modis pſalmi loquūtur de pſona dñi
ieſu chriſti p inſtructione fideliū. Primū p
id qd ad humanitatē ei' noſcit ptinere: vt
Ps. 2. eſt illud ſcdi pſalmi: Aſtiterūt reges terre
et pricipes ꝯuenerūt invnū: aduerſus dñm
Ps. 20. et aduerſus chriſtū ei'. Et in vigeſimo pſalmo: Deſi-
deriū aie ei' tribuiſti ei: z volūtate labior ei' nō frau-
daſti eū. Scdo q equalis z coetern' oſtēdit pri: vt eſt
Ps. 2. illud eiuſdē ſcdi pſalmi: Dñs dixit ad me fili' me' es
tu: ego hodie genui te. Et i cēteſimonono: Tecū prin
Ps. 109. cipiū in die virtutis tue: in ſplendorib' ſctor: ex vtero
ante luciferū genui te. Tertio a mēbris eccle: cuius
Ps. 21. ipſe dux z caput eſt chriſt': vt eſt illud. 21. pſalmi: Lon
Ps. 68. ge a ſalute mea vba delictor meor. Et in. 68. De' tu
ſcis inſipiētiā meā: z delicta mea a te nō ſunt abſcōdi
ta. Qd dictū p vnoq̄q3 fideliū debem' accipe. Ceter
delicta a chriſto pbant fūdit' aliena. Un̄ Tichoni' in
libris regular: lati' diligēterq3 diſſeruit hoc: ſi alo re-
cōdim': nulla ꝯfuſione turbamur. Q: error maximus
naſcit inde: qn̄ icōuenieter reddit alibi qd dictū ꝯſtat
ad aliud. Nā ſi vno modo fuiſſet locut': qs ei' geminā
ſubſtātiā potuiſſet agnoſcere: cū etiā nūc in tā euidē-
tiſſima diſtinctiōe: naturā diuinitatis z humanitatis
dñi chriſti aliqui nitant ſacrilega volūtate ꝯfundere?
Multa q̄q3 ſm līam cōmonet: multa ſpūaliter iubet:
pſonas ſubito decēter imutat: ut nūc chriſt' de': vbū
incarnatū z hō fact': caput eccle: nūc ipſa eccla: nūc
homo iuſt': nunc penitēs loq̄ videat: vt oia neceſſaria
tāgat atq3 ꝯcludat. Ubiq3 pleniſſimū celeſtiū rer: ſcm
vibrat eloquiū: et multiplici diuerſitate vtutū ppter
humani gñis largiēdā ſalutē: regni ſui adorāda my-
ſteria pi' redēptor iſinuat. Hec ideo pfati ſum': vt cū
vētū fuerit ad loca talia: itrepid' lector audire poſſit:
qd ſe tā ſalubriter didiciſſe cognouerit. Illud tn̄ au-
ctoritate patrū z veritatis ipſi' atteſtatione firmiſſi-
ma credulitate tenendū eſt: vnū de trinitate: ſiue vnā
ex trinitate pſonā: deū vbū miſeratione mortaliū: ex
maria vgine hoiem factū: ſpontanea vtute: nō mini-
ſtratoria neceſſitate: q: nec nature ſue vllā mutabili-
tatē ſuſtinuit: nec aſſumptione carnis augmētū trini-
tatis effecit. Sed ſicut q̄dā ait: Maculas nr̄as lauit
in ſanguine: rugas etiā tetēdit i cruce. Hoc cū ſit ſpei
nr̄e ſingulare pſidiū: beatitudo credētiū: felicitas ma
gna iuſtor: nō deſinūt heretici impia volūtate corro-
dere: q̄ humano gñi ſalutis cām cognoſcit pſtitiſſe.

Quemadmodum ſit expoſitio di-
geſta pſalmorum. Cap. xiiii.

PRimo: nobis de titulor iſcriptiōe dño iu-
uāte dicēdū eſt: vn̄ velut vberib' expſſis:
lacte' ſenſus diuine pdicationis emanet.
Scdo: vnuſq̄ſq3 pſalm' p ſua q̄litate di-
uidēdus eſt: ne nobis intellectū pmiſceat
aut occulta mutatio rerū: aut varietas introducta lo
quētiū. Tertio: archanū pſalmi: parti ſm ſpūalē itel-
ligētiā: parti ſm hyſtoricā lectionē: parti ſm myſticū
ſenſum rerū ſubtilitates diſcutiēs: pprietateſq3 ver-
bor put ꝯceſſum fuerit conabor apire. Quarto: put
locus exegerit: vtutē ei' breuiter demōſtrare cōtēdā:
quaten' intētio digeſti carminis: diuino munere ocu-
lis interiorib' eluceſcat. Uirtutē pſalmi dico inſpira-
tionē diuinā: qua nobis intentio ſupna reſerat: z ſer-
mone dauitico: a vitijs nos remouet: z recte nobis vi-
uere pſuadet. Quinto: de ordine nnmeri pſalmor: cū
res exegerit memorabim': q̄ reuerētiſſimar rerū ho-
nore ſacrat' eſt. Hoc eñ p ſingulos quoſq3 pſalmos
facere nobis difficile fuiſſe pfitemur: qd indetermina
tū atq3 ſuſpēſu3: patrū etiā reliq̄t auctoritas. Reliq̄s
aūt ſibi calculos diligēs pſcrutator exq̄rat: qm̄ mul-
ta acceſſu tpis in ſcripturis diuinis fiunt clara: q̄ nūc
vident abſcōdita. In ꝯcluſionib' vo: aut ſummā to-
tius pſalmi ſub breuitate cōplectemur: aut ꝯ hereſes
aliquid dicemus deſtruēdas. Ipſa eſt enim dñi vera
dilectio: aduerſarios eius odio habere perfecto.

De eloquētia toti' legis diuine. Cap. xv.

ELoquētia legis diuine humanis nō eſt for-
mata ſermonib': neq3 ꝯfuſis incerta fertur
ambagib': vt aut a reb' pteritis obliuione
diſcedat: aut pſentiū cōfuſione turbet: aut
futurorū dubijs caſib' eludat: ſed cordi nō
corporalib' aurib' loquēs: magna vitate: magna pre
ſcientia firmitate cūcta dijudicās: auctoris ſui vitate
ꝯſiſtit. Sic eñ in euāgelio de dñi chriſti predicatione
dictū eſt: Loq̄bat aūt ſicut ptātē hñs: nō ſicut ſcribe Matth. 7.
eor z phariſei. Ille indubitata loquit: cui oia pſentia
ſunt: z rer exit' pbat eſſe ſubiect'. Hec eloquētia ſiq̄
dē eſt ad vnāquāq3 rē cōpetēs z decora locutio. Hec DEF.
igit caſta/ſixa/verax z eterna pdicatio: nimis puriſſi-
mo nitet eloquio: cui' vtilitas lucet: magnificētia vtu
tis apparet: opatio ſalutis arridet: Sicut z in cēteſi-
mo octauodecimo pſalmo dictur' eſt. Q: eloqu3 tuū Ps. 118.
viuificabit me. Et iterū: Lucerna pedib' meis verbū Ibidem

tuũ dñe:et lumē ſemitis meis. Reuera lumē:q: ſemꝑ
vitalia iubet:noxia ꝓhibet:terrena remouet: celeſtia
1.Corin.4. ꝑſuadet. Hic et doctoꝛ gētiũ in epl'a ad Cori. ſcribit:
2.Timo.3. Nō em̄ i ſermone eſt regnũ dei:ſʒ in ꝟtute. Itē ad Ti
motheũ i ſcd'a meminit dicēs: Oĩs ſcriptura diuinit⁹
inſpirata vtilis eſt ad docēdũ:ad arguēdũ: ad erudiē
dũ:ad coꝛrigendũ in diſciplina q̄ eſt iuſticie:vt ꝑfect⁹
ſit hō dei ad oē op⁹ bonũ iſtruct⁹. Hec ſicut p̄ris Hie
ronymi teſtat̄ auctoꝛitas apđ hebreos:aut rhythmo:
aut metrica ↄſtat lege cōpoſita : q̄ vt ipſi dicũt:faſtu=
DEF. tijs ↄtinet̄. Faſtutiũ em̄ ē ꝑ comata ꝓcedēs ad depro
mēdũ ſenſũ grauiter explicata ↄceptio. Cui⁹ ſi ꝟtutē
lectoꝛ diligēs ꝑſcrutaris:audi aplm ad hebreos dicē
Hebr.4. tē:Viuus eſt em̄ dei ſermo ⁊ efficax: ⁊ acrioꝛ ol gladio
ancipiti: ⁊ ꝑtingēs vſq; ad diuiſionē aīe ac ſpũs:cōpa
gũ q̄q; ac medullaꝝ: ⁊ diſcretoꝛ cogitationũ ⁊ intētio
nũ coꝛdis. Scripture aũt diuine ſctā ꝓfunditas adeo
cōes ſmones hʒ : vt eā vniuerſi incũctāter admittāt.
Sēſus aũt recōdit ꝟitatis archano: vt i ipſis ſtudio=
ſiſſime vitalis ſnĩa debeat idagari. Nā eā reuera eſſe
diuinā hic maxime dat̄ itelligi:q̄ indocti ſubtiliſſima:
tꝑales eterna nō niſi diuio repleti ſpũ potuiſſe trade=
re ſentiũt. Poſtremo q̄t miracula iugiter fctā ſunt:do
nec ſcriptura ip̄a mũdi ābitũ diuulgata ↄpleret: ſicut
Ps.18. ſcriptũ eſt: In oēʒ terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ: ⁊ i fines oꝛbis
terre ꝟba eoꝝ. Vñ ad ꝓbationē ꝑtinet maximā:q: lex
diuina ꝑ cũctas mũdi ꝑtes cognoſcit̄ fuiſſe ſuſcepta.
Hec multis modis gn̄a ſue locutiōis exercet : diffini=
tionib⁹ ſuccincta:ſchematib⁹ decoꝛa: ꟝boꝝ ꝓprietate
ſignata:ſyllogiſmoꝝ cōplexionib⁹ expedita: diſciplinis
irrutilās:nō tn̄ ab eis accipiēs extraneũ decoꝛē: ſʒ po
tius illis ꝓpꝛiā ↄferēs dignitatē. Hec el qn̄ in diuinis
ſcripturꝫ ſplēdēt:certa atq; puriſſima ſunt. Cũ ꝟo ad
opiniones hoim: ⁊ q̄ōnes maniſſimas veniũt:ābiguis
altercationũ fluctib⁹ agitant̄ : vt qđ hic eſt firmiſſime
ſꝑ veꝝ:freq̄nter alibi reddat̄ incertũ. Sic ⁊ ligua nr̄a
dũ pſalmodiā canit:nobilitate ꟝itatis oꝛnat̄. Cũʒ ad
fabulas ineptas ⁊ blaſphema ſe ꟝ba ↄuerterit:ab ho
Jaco.3. noꝛe ꝓbitatis excludit̄. Sicut apl's Jacob⁹ dicit : Ex
ipſo oꝛe bñdicim⁹ deũ ⁊ p̄rē:⁊ ex ip̄o oꝛe maledicim⁹
hoiem q̄ ad imaginē ⁊ ſilitudinē dei fact⁹ ē. Hec mũ=
danaꝝ artiũ ꝑiti:q̄s tn̄ multo poſteri⁹ ab exoꝛdio diui
noꝝ libroꝝ extitiſſe manifeſtũ eſt:ad collectiōes argu
mētoꝝ(q̄ greci topica dicũt) ⁊ ad artē dialecticā ⁊ rhe
toꝛicā trāſtulerũt:vt cũctis euidenter appeat pri⁹ ad
exꝓmēdā ꟝itatē iuſtis mētib⁹ datũ:qđ poſtea gētiles
hũane ſapie aptādũ eſſe putauerũt: Hec i lectionib⁹
ſacris tanq̄ clariſſima ſidera relucēt : ⁊ ſignificātias
rerũ vtiliſſimis cōpēdijs decēter illuminãt. Que nos
breuiter locis aptiſſimis admonebim⁹: qm̄ res ip̄e cō
modiſſime deducent̄ in mediũ: ꝑ q̄s ↄcepti ſenſus cla
rius elucebũt. Nā ⁊ p̄r Auguſtin⁹ i libꝛo tertio de do=
ctrina chꝛiſtiana ita ꝓfeſſus ē: Sciāt aũt l'rati modis
oim̄ locutionũ q̄s grāmatici greco noie tropos vocāt
auctoꝛes nr̄os vſos fuiſſe. Et pauloꝑoſt ſeq̄t : Quos
tn̄ tropos.i.modos locutionũ: q̄ nouerũt agnoſcũt in
l'ris ſctis eoꝛũq; ſcia ad eas itelligēdas aliq̄tulũ ad=
iuuāt. Cui⁹ rei ⁊ in alijs codicib⁹ ſuis fecit euidētiſſi=
mā mētionē. In libꝛis q̄ppe q̄s appellauit de modis
locutionũ : diuerſa ſchemata ſclarũ l'raꝝ iueniri ꝓba
uit in l'ris ſacris. Alios aũt ꝓpꝛios modos in diuinis
eloquijs eē declarauit: quos grāmatici ſiue rhetoꝛes
nullaten⁹ attigerũt. Dixerũt h̄ apud nos ⁊ alij doctiſ=
ſimi p̄res.i. Hieronym⁹ Ambꝛoſi⁹ Hylari⁹:vt neq̄q̄
nos p̄ſumptoꝛes hui⁹ rei:ſʒ pediſſequi eſſe videamur.

Sed dicit aliq̄s: Nec ꝑtes ipſe ſyllogiſmoꝝ: nec noĩa
ſchematũ:nec vocabula diſciplinaꝝ:nec alia huiuſce
modi vllaten⁹ inueniunt̄ in pſalmis. Inueniunt̄ plane
in ꝟtute ſenſuũ:nō in effatione ꟝boꝝ. Sic em̄ vina in
vitib⁹:meſſem in ſemine:frondes in radicib⁹: fruct⁹ in
ramis: arboꝛes ip̄as ſenſu ↄtēplamur i nucleis. Nā ⁊
de ꝓfundiſſima abyſſo deliitioſius piſcis attingit̄:q̄ tn̄
āte captionē ſuā hũanis oc'lis nō videt̄. Merito ergo
eſſe dicim⁹: q̄ in eē nichilominꝰ virtute ſentim⁹. Nā ⁊
apl's vetat nos ſeduci ꝑ vanā ſapiētiā mũdi: Iſta ꝟo 1.Corin.3.
nō abnegat i l'ris eē diuinis. Certe accedam⁹ad pſal=
mos ⁊ iterrogem⁹: q̄ ol diſputatiōe maioꝛ eſt rerũ fi=
des. Iſtud ergo pꝛĩcipale ꝟtutũ: ⁊ ſalutare locutiōis
gen⁹ plerũq; res aliq̄s refert: ⁊ ſepe longe alia q̄ʒ au=
diunt̄ exponit. Simplicitas duplex: ⁊ ſine dolo bilin=
guitas. Sicut fecit Joſeph qui dũ fr̄es ſuos aſpectu Gen.42.
ip̄o ⁊ ſermone patrio cognouiſſet:ita eis videbat̄ loq̄:
vt nullaten⁹ poſſet agnoſci. Qđ nō eſt ad deceptiōis
ſtudiũ ſumptũ: ſed ad cōmodũ magne vtilitatis effe=
ctũ. Hebꝛeos ſmones adhibet : cauſas ꝓfũdiſſimas
innuētes. Vnā rē in malo et in bono plerũq; ponit: vt
qđ noie vr̄ eſſe cōe:ꝓbet̄ qualitatib⁹ diſcrepare. Ce=
leſtia terrenis cōꝑat:vt qđ incōpꝛehenſibilis magni=
tudo vetat itelligi:ꝑ notiſſimas ſilitudines poſſit ad=
uerti. In ꟝bis autē ſerēdis mira potētia eſt:vt ſubito
oꝑta nobis atq; icōpꝛehēſibilia:duob⁹ tribuſq; ſmo=
nib⁹ explicent̄. Quid breui⁹ dicā:frequenter etiā vna
ſyllaba ineffabilē dñi naturā demonſtrat:vt eſt illud:
Exo.3. Qui ē/miſit me. Cui⁹ oē ꟝bũ ſubtilit̄ inq̄ſitũ: copioſis
ſenſib⁹ ſcaturit. Nā ſicut fecũdiſſim⁹ ager odoꝛiferas
herbas ſaluti nr̄e ꝓducit accōmodas: ſic lectio diuia
cũ ꝑ ſingula ꟝ba req̄rit̄:ſēꝑ illic cura mētis ſaucie re=
perit̄. De cui⁹ eloquētie modis:multi p̄res lati⁹ ꝓlixi=
uſq; dixerũt: quoꝝ noĩa in libꝛis itroductoꝛijs cōme=
moꝛāda ꝑſpexim⁹. Sed fons ille celeſtis quātũ aſſi=
due ↄſtat hauriri:tn̄ neſcit expēdi. Ac ne diuti⁹ in ge
neralib⁹ remoꝛemur : ſpecialia pſalterij dño iuuante
tāgamus:qm̄ ipſa res euidēter agnoſcit̄: q̄ cōmunib⁹
reb⁹ p̄miſſis: poſtea ſub aliqua ꝓpꝛietate deſcribit̄.

De ꝓpꝛia eloquētia pſalterij. Cap.xvi.

PRimũ eſt: q̄ ipſi tn̄ pſalmi ſingulari nume
ro vocitant̄:quos nos adhibitis hui⁹ ligue
peritiſſimis: cũ eoꝝ volumine ↄferētes ſer
uato vſu pſallētiũ:ſuis verſib⁹ eſtimauim⁹
eſſe reddēdos : ne ſe in p̄ſumptũ oꝛdinē au
ctoꝛitas ꝑmixta ↄfunderet. Deide q̄ nullũ aliud op⁹
auctoꝛitatis diuine:cētũ q̄nq̄ginta ſectionib⁹ cōtinet̄.
Vbi em̄ tot tituli diuerſa legunt̄ varietate ↄſcp̄ti. Hic
illud votiuũ nomē alleluia in ſuꝑſcriptiōib⁹ ichoauit.
Hic cōmemoꝛatio hyſtoꝛie de regũ tracta volumine
in ip̄o limine poſita: ꝟtutes noſcit̄ indicare pſalmoꝝ.
Hic etiā diapſalmata tn̄ iteriecta mōſtrāt. Hic pſal
mi ſm̄ ꝟtutes ſuas numeroꝝ oꝛdines tenēt. Liber in=
choās a btitudine chr̄i:noui ⁊ veteris teſtamēti ſacra
ꝑcurrēs:laudib⁹ ſacris ⁊ ſctā iubilatione cōcludit̄: vt
merito ſe tali munere ↄſolet̄ eccl'ia: q̄ hic multaꝝ cala
mitatũ cognoſcit̄ afflictionib⁹ ſauciari. Nouit em̄ bñ=
ficio dñi triũphare de ſuis cladib⁹ igrauata ꝑſecutio
nib⁹:ſiq̄dē ꝓfecit afflictionib⁹: ſemꝑ auget̄: Sāguine
martyꝝ rigat̄:triſticia magis erigit̄:anguſtiis dilatat̄:
fletib⁹ paſcit̄:ieiunijs reficit̄: ⁊ inde potius creſcit: vñ
mũdus deficit. Quid em̄ in illo libꝛo nō iuenies: vñ ſe
humanũ gen⁹ debeat ↄſolari? Theſaurus in pectoꝛe
mũdo ſemꝑ excreſcēs : ↄſolatio magna lugētiũ: ſpes
btā iuſtoꝝ:ꝑiclitātiũ vtile ſuffragiũ: vñ ſemꝑ qđ expe

dit tollit:eiuſq; fons indefecta perennitate fuat. Beatus quoq; Athanaſius Alexādrine ciuitatis eps:in libro quē marcellino ſuo chariſſimo deſtinauit: de proprietate pſalterij (vt verbis ipſius vtar) ita dicit: Quicūq; pſalterij verba recitat:q̄ſi ꝓpria verba decātat: ⁊ tāq̄ a ſemetipſo deſcripta vnuſquiſq; pſallit: ⁊ nō tāq̄ alio dicēte:aut de alio ſignificata ſumit ⁊ legit: ſʒ tāq̄ ipſe de ſemetipſo loquēs:ſic hmōi verba ꝓfert: ⁊ q̄lia ſunt q̄ dicunt: talia velut ipſe agēs ex ſemetipſo loq̄ns: deo videt offerre ſermones. Pſalterij quoq; ꝓpriū eſt:q ꝑ eū legis diuine ſctitas introit. Nō em tyrones inchoāt a Geneſi:non ab apl'o:nō inter ipſa initia: aut auctoritas euāgelica ſctā pulſat. Sed licet pſalteriū quartus codex ſit diuine auctoritatis: primū tñ tyrones inchoātes ſcripturas ſctās:inde legendi faciūt decenter initiū.

Laus eccleſie. Cap. xvij.

O Uere ſctā: o imaculata ⁊ o ꝑfecta mater eccleſia: que diuina grā largiente ſola viuificas:ſola ſanctificas: ⁊ ꝑditū ꝓprijs culpis inſtitutiōe tua hūanū genus inſtauras. Cuius pie ꝯfeſſioni nichil addi:nichil minui poteſt Per oēs quippe pſalmos:ꝑ oia cantica ꝑconia ſctē trinitatis iterſeris:vt cuius ſunt ſacrata verba q̄ loq̄mur:ei laus ſemꝑ ⁊ dulciſſima glīa redderet:q̄ ſalū ſcli huius: et hereticoꝝ ſeuiſſimas ꝓcellas in arce illius Noe ſilitudine:q̄ tuā euidēter portauit imaginē: ſola inoffenſo fidei curſu ſine periculo diluuij ꝯſtanter enauigas: nec vllis erroribus acq̄eſcis: q̄uis adhuc iter prauitates huius ſeculi grauiſſima neceſſitate verſeris. Quicq̄d em̄ reperit ꝑter vitale gremiū tuū:mortiferū ꝯſtat eſſe naufragiū. Nā cū Sabellius deteſtabilis erret in pr̄e: demēs Arrius deliquat in filio: Manes ſacrilegus neget ſpm̄ ſctm̄: Alij ſcelerati veteri teſtamēto derogēt: Nōnulli noui grām nō ſequant: Tu tñ deuotione fideli (preſtāte dn̄o) inoffenſe cūcta cōplecteris. Patrē quippe docēs īgenitū:filiū genitū:ſpm̄ ſctm̄ de pr̄e et filio procedentē:vnū deū: ſanctā predicans trinitatē: coeternā ſibi ⁊ equaliter oipotētē:dn̄mq; chriſtū manentē ī diuinitate ſua: ⁊ carne humanitatis aſſumpte: ſalua vniuſcuiuſq; ꝓprietate nature vnā ꝯfiteris eſſe ꝑſonā. Ueteri teſtamento de nouo fidē faciens:nouū a veteri exortū eſſe cognoſcens. Et vt breuiter cūcta ꝯplectar: neſcis loqui niſi qđ expedit credi. Nā q̄uis diuerſis hic afficiaris anguſtijs: ⁊ doloſi hoſtis ꝯtrietate q̄tiaris: tñ totius mūdi circulo ꝯgregata reſplēdēs in modū pulcherrime pyramidis ad etna regna ꝑducens. Que huic ſchemati non īmerito cōpararis:q̄m de vniuerſis gētibus extollēs verticē precioſuʒ: iuſtoꝝ aīas quaſi lumē eximiū ad ſuperna regna trāſmittis: meta frumētis plena celeſtibus de diuerſis gētibus ſanctoꝝ beata collatio ſerenaꝝ mentiū: lāpabilis cetus: inſolubilis ꝯſtructio de viuis lapidibus fabricata: beatoꝝ oīm eterna felicitas: ſole lucidior:niue candidior: ſine macula:ſine ruga. De qua ſcriptū eſt in cantico

Can.6. canticoꝝ: Que eſt iſta que ꝓgredit quaſi aurora ꝯſurgēs: pulchra vt luna:electa vt ſol: terribilis vt caſtro

Ibidem.4. rū acies ordinata. Et paulopoſt: Oculi tui colūbarū: abſq; eo qđ intrinſecus latet. Cuius dētes ſicut greges tonſarū q̄ aſcēderūt de lauacro: oēs gemellis fetibus: et ſterilis nō eſt inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua:mater ⁊ virgo:feta ⁊ integra: genitrix ⁊ īcorrupta: cuius os virtutū oīm fragrat odoribus. De qua ſponſus

Ibidem.7. dicit: Odor oris tui ſicut malorū. Et poſt paululum:

Ibidem.4 Odor vnguētoꝝ tuoꝝ ſuꝑ oia aromata. Fauus diſtillās labia tua ſpōſa:mel ⁊ lac ſub līgua tua. Que meteris deniq; oſculari chriſtum: ⁊ decus illud perenniter cuſtodire virgineū. Tibi em̄ dicit: Oſculet me oſculo Ibidem.1.

oris ſui:q2 meliora ſunt vbera tua vino: fragrātia vnguētis optimis. Et cetera q̄ liber ille diuinus myſtica predicatiōe cōplectit. Quapropter factis auditoribus ꝑ quandā iſagogen (que eſt ſequētis opis īntroductio: DEF.

index celeſtiū myſterioꝝ ⁊ ſacre prenuncia dictionis) vt opinor ſufficiēter attonitis: ⁊ deſiderio ſuꝑno diuina largitate flāmatis: nūc ad ſoluēda q̄ ꝓmiſſa ſunt: chriſto iuuāte veniamus. Preſta dn̄e: cuius eſt omne quod expedit: vt intelligēter: vt libēter: vt ꝓficue mereamur audiri. Tuis enim adiutorijs oīmodis indigemus: vt valeamus cōceſſo ſermone aliquatenus verba tue maieſtatis exponere: Amen.

Ordo dicendorum.

PRologomena.i. precedentia anteq̄ celeſtis pſalterij mella deguſtē: ⁊ cāpos illos glorioſiſſime paſſionis dn̄o ꝑſtāte cōtingā: quedā michi vident diuiſis capitibus de textu ipſius carmina intimare: vt ⁊ legētes diſtictius debeamus edocere: ⁊ nos ordies ipſos ſine aliq̄ offenſione curramus.

In prima itaq; parte: dn̄i carnalis vita deſcribit.

In ſcđa: natura diuinitatis ipſius ſubtiliter indicat.

Tertia: multiplicatos dicit populos qui eum nitebantur extinguere.

Quarta: propheta in eiſdē monitis perſeuerat: vt deſinant iudei mala cogitare vel facere: quoniam ſe nouerint diuinis virtutibus deſtruendos.

In q̄nta: dn̄s chriſtus clamat ad patrē: vt eius audiat oratio: ⁊ in reſurrectiōe ipſius mūdo ꝓfutura ꝓcedat.

Sexta: per totum pſalmuʒ verba ſunt penitentie: cui iunguntur eiuſdē modi alij ſex: qui tamen in concluſione quinquageſimi pſalmi deſcripti ſunt.

In ſeptia pte chriſtus hūiliter q̄dē petit vt ei ſubueniat a pr̄e: ſʒ hʒ fiduciā recte ꝯuerſatiōis: qđ magis ad eius ꝑtinet deitatē. Sʒ more hūanitatis aſſūpte ſibi poſtulat ſubueniri: ne diabolus aiam eius iniq̄ preſumptiōe diripiat: ⁊ gloria ipſius in puluerē deducta diſpereat.

In octaua: parabolis ⁊ tropicis alluſionibus cōgregatis: ſubſequens drama decurrit: ⁊ per allegoricas ſilitudines oia referuntur ad dn̄m chriſtū. Que ſchemata nos locis aptiſſimis euidentiſſime cōmonebimus: vt lectori ſtudioſo ambiguitas cūcta tollatur.

Nona: poſt multiplicia ꝑconia: q̄ modo a diuinitate modo ab humanitate ipſius accipiunt: mutatis ꝑſonis et titulis: ponit alleluia: qđ ſignificat laudate dn̄m.

Decima: ſequunt gradales: q̄ animū noſtrū ad dn̄ʒ ſaluatorē pura ⁊ humili ſatiſfactione perducūt.

Undecia: variatis verbis iterū laudes dn̄i hymnidica exultatione cōcelebrat: mō pr̄is: mō filij: mō ſpūs ſcti predicās maieſtatē: vt nulli ſit dubiū ſanctā trinitatē ſingulariter oipotentē: q̄ vult facere ī celo ⁊ in terra.

Duodecima: ſeptē pſalmi relinquuntur in fine: qui exultationibus hymnidicis totā gloriā ſctē trinitatis generaliter deuota mente cōcelebrāt. Sic textus totius pſalterij duodecim partibus diuiſus: in apoſtoloꝝ numero mirabili laude concluditur: quatenus et iſte illud agat quod chriſti diſcipulos feciſſe cognouimus. Eſt etiam eiuſdē rei aliud euidentius ſacramentū: qđ centū quinquaginta diebus diluuio ſuꝑducto criminibus ſuis terra diluta eſt. Sic ⁊ hi pſalmi tali numero ꝑducti: genus humanū peccatis ſuis pollutū cōuenienter reddūt abſolutū. Nunc minutatim ad exponenda pſalterij verba veniamus.

Explicit Prologus.

Incipit expoſitio digeſta Pſalmorum Caſſiodori.

Beatus vir qui nõ abijt in cõſilio impiorũ / ⁊ in via peccatorũ nõ ſtetit: ⁊ in cathedra peſtilentie non ſedit. Sed ĩ lege dñi voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte Et erit tanq̃ lignũ qđ plantatũ eſt ſecus decurſus aquarum: qđ fructũ ſuũ dabit in tpe ſuo. Et foliũ eius non defluet: ⁊ oĩa quecũq̃ faciet pſperabuntur. Nõ ſic impij nõ ſic: ſed tanq̃ puluis quẽ pijcit vẽtus a facie terre. Jdeo nõ reſurgũt impij in iudicio: neq̃ pctõres in cõſilio iuſtorũ. Qm̃ nouit dñs viã iuſtorũ: ⁊ iter impiorũ peribit.

Quare primus Pſalmus non habet titulum.

PSalmus hic ideo nõ habet titulũ: q: capiti nr̃o dño ſaluatori: de quo abſolute dicturus eſt nichil debuit preponi: dũ ipſuz rerũ oĩm cõſtat eſſe principiũ. Sicut ipſe in euãgelio
Joan.8. dicit: Ego ſum principiũ ꝓpter qđ ⁊ loquor
vobis. Nã licet ⁊ alij pſalmi de ipſo multa dicãt: nemo
tñ de eius que fuit in terris cõuerſatione ſic loquit̃. Et
qm̃ ad hũc que dicẽda ſunt reſpiciũt cũcta: merito ca
put ſancti opis ponit̃: qui pñceps rerũ oĩm eſſe mon=
ſtrat̃. Quicqđ eñ aut de pteritis inſtruit: aut de pñſen
tib⁹ monet: aut de futuris efficit cautiores: oĩa ad in=
ſtitutionẽ beati viri ptinẽt: q̃ liber iſte dictur⁹ eſt. Nã
quidã tituli: quidã prefatiõis locũ eũ tenere dixerũt.
Sed licet a q̃buſdã oĩ iuſto videat̃ aptatus: nulli tñ
preter dñm chriſtũ poteſt veraciſſime cõuenire. Nã ſi
dixerim⁹ oĩ beato poſſe cõgruere: iã nõ cõſtat illud qđ
Pſ.115. dicit̃ in pſalmo: Oĩs homo mẽdax. Uel illud qđ Job
Job.15. meminit: Nullus mũdus ante te: nec infans cuius eſt
Eſa.64. vni⁹ diei vita ſup terrã. Et alibi: Jn veritate nemo de
genitis eſt q̃ nõ impie geſſit: ⁊ de cõfidẽtib⁹ qui nõ deli
quit. Uel illud: Juſticia iuſti ſic eſt apud te: ſicut pan=
nus mẽſtruate. Quapropter nõ oĩ btõ poteſt hec ſen
1.Pe.2. tẽtia cõuenire: niſi illi tm̃ de quo ſcriptura dicit. Qui
pctm̃ nõ fecit: nec inuent⁹ eſt dol⁹ in ore ei⁹. Et ipſe de
Joan.14. ſe in euãgelio dicit: Ecce veniet pñceps mũdi hui⁹: ⁊
in me nõ inueniet quicq̃. Merito ergo ad chriſtũ dñm
refert̃: qui nõ abijt in cõſilio impiorũ: ⁊ in via pctõꝝ nõ
ſtetit: aut ĩ cathedra peſtilẽtie nõ ſedit ⁊c̃. Mirabilis
ordo: celeſtis reuera diſpoſitio: vt ab ipſo nobis pſal=
morũ ꝓueniret initiũ: quẽ ſalutarẽ ianuã cõſtat eſſe ce=
lorũ. Quapropter intrare cũ ſummo gaudio feſtinem⁹:
vbi patentẽ ianuã: ipm̃ aduocatũ nr̃m eſſe cognoſci=
Hebr.4. mus: ſicut ait apl̃s: Nõ eñ habem⁹ pontificẽ: qui non
Jbidem. poſſit cõpati infirmitatib⁹ nr̃is. Et paulo poſt: Adea=
mus ergo cũ fiducia ad thronũ gratie eius: vt miſeri=
cordiã conſequamur: ⁊ gratiã inueniamus in auxilio
oportuno. Nũc claues pſalmorũ reſerabiles appona=
mus: vt pñſtante dño regis noſtri palatia introire me=
reamur: ⁊ ideo ſicut pñfati ſumus: diuiſio facienda eſt:
que ſi recte adhibeatur: ita illuſtrẽ ⁊ perſpicuã nobis
efficit dictionẽ: vt priuſq̃ legat̃ orationis textus: ante
nobis eius relucere poſſit intentio. Diuiſio.

UNiuerſus textus pſalmi hui⁹: ꝓpheta re=
ferẽte narrat̃. Jn prima parte vitã ſancte
incarnationis exponit: qm̃ ſi ad maieſtatẽ
chriſti ſolã velis referre que de eo dicũtur:
nequeũt cõuenire. Scđa ꝟo pctõꝝ nequi=
tias in futuro iudicio debitas recipere cõmemorat vl
tiones: vt premiſſa gratius poſſemus accipere: cuius
videbant̃ ſubſequẽtia formidari. Reſpice quoq̃ intẽ=
tionẽ ei⁹ quã cõſtat maxime ꝑquirendã: Jdeo in prin
cipijs beatitudo dñi ſaluatoris edicit̃: vt humano ge=
neri vitalia exempla preſtent̃: quaten⁹ ſicut nobis ho
mo terrenus cõtulit mortẽ: ita celeſtis veniens daret
ſalutẽ. Jn principijs enim fuit duriſſima conditio de=
cepto: ſed poſt aduenit homini glĩoſa redẽptio. Pri=
mo illata eſt ignominioſa captiuitas: deide ſecuta eſt
votiua libertas. Expulſus homo de paradiſo: ſed re=
ceptus eſt in celũ: ꝑdidit in terra beatitudinẽ: ſed an=
gelos merebitur habere cõſortes. Luctus ex diabolo:
gaudiũ prouenit ex chriſto. Unde ⁊ apl̃s dicit: Sicut Rom.5.
enim ꝑ inobedientiã vnius hoĩs pctõres cõſtituti ſunt
multi: ita et per vnius obedientiã iuſti conſtituentur
multi. Jn ipſo itaq̃ capite pſalmi huius: diffinitio bti
viri / tanq̃ pulcherrimũ nobis glĩoſi regis diadema
reſplendet. Oratio breuis ⁊ lucida: que rem ꝓpoſitã
diuerſis modis quid ſit oſtendit. Sed hoc principiũ
duas ſpecies diffinitionũ euidenter amplectitur. Jn
priorib⁹ q̇ppe verſib⁹ duob⁹ qui dicũt: Non abijt: non
ſtetit: nõ ſedit: octaua ſpecies diffinitionis eſt: q̃ grece
κατα αφαιρεσιν του εναντιου: latine ꝑ priuãtiã
cõtrarij. Ait enim qđ nõ faciat: ſicut ⁊ in quito pſalmo
dictur⁹ eſt: Qm̃ nõ volẽs de⁹ iniq̃tatẽ tu es. Jn tertio Pſ.5.
aũt verſu qui dicit: Sed in lege dñi fuit volũtas ei⁹: ⁊
in lege ei⁹ meditabit̃ die ac nocte: ſcđa eſt ſpecies dif=
finitiõis: q̃ grece εννοηματικη dicit̃: latine notio
nũcupat̃. Hec nõ dicit qđ ſit: ſed per hoc qđ agit: res
illa quã q̃rim⁹ nobis ſpecialiter indicat̃: ſicut ⁊ in.71.
pſalmo dicturus eſt: Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrael: qui facit Pſ.71.
mirabilia magna ſolus. Memẽto aũt ꝙ oĩs diffinitio
aut ex materia naſcit̃ qđ eſt corp⁹: aut ex ſpecie qđ eſt
qualitas: aut certe de vtroq̃: ſicut eſt homo: mirabili
ordine ꝑlata diſponẽs. Nã ſi prius poſuiſſet qđ erat:
neceſſariũ nõ fuerat dixiſſe qđ nõ erat. Hoc imitatus
cõuerſo ordine: geometricus fecit Euclides: dicẽs Li= DEF.
nea eſt lõgitudo ſine latitudine. Prius eñ dixit qđ eſt
et ſubiũxit poſtea qđ nõ eſt: Sicut facere cõſueuerũt:
qui priorũ dicta aliqua diuerſitate cõmutãt: vt ſe ĩ eis
mentiant̃ auctores. Nũc ad ꝑſcrutãda verba venia=
mus: qm̃ in interioribus eorũ quaſi in quibuſdam nu=
cleis fructus dulciſſimus inuenitur.

Incipit expoſitio in pſalmũ primũ.

BEatus vir. Nimis pulchrum cõmo=
dũq̃ principiũ: vt quoniã erat ſpũs ſan=
ctus humani generis imbecilla monitur⁹:
a beatitudine ſumere videret̃ initium: vt
hac ſpe trepidantiũ animos inuitaret: ne
ſe mortaliũ fragilia corda ſubducerẽt. Quis enim ad
quelibet ardua nõ incitet̃: vbi felix beatitudo pñdicit̃?
Beatus ergo dicit̃ vir (ſicut nobis maiorũ tradit au= ETY.
ctoritas) quaſi bene aptus: cui oĩa deſiderata ſucce=
dunt. Sed hũc duob⁹ modis dici in.143. pſalmo pro=
pheta cõmemorat: ponens: Beatũ dixerũt populum
cui hec ſunt. Jterũq̃ ſubiũgit: Beat⁹ populus cuius Pſ.143.

DEF. eſt dñs deꝰ eius. Quapropter ſcti beatꝰ eſt: qui vt pu
tat: ſumma ſecuritate ſuffultus: in cõtinuata leticia ⁊
mũdanis copijs ꝑſeuerat. Iſti aũt beato: q̃ a ꝓpoſito
ſuo nulla ꝯtrarietate remouet̃: virũ ſubiũxit egregie.
ETY. Uir eñ vocat̃ a viribꝰ: q̃ neſcit tolerãdo deficere: aut
in ꝓſperis aliqua ſe elatiõe iactare: ſed aĩo ſtabili de-
fixus: ⁊ celeſtiũ rerũ cõtẽplatiõe firmatꝰ: manet ſemꝑ
DEF. impauidus. Hoc etiã veriloquiũ appellauere maio-
res. Etymologia eñ eſt oratio breuis: ꝑ certas aſſo-
nationes oſtendẽs ex quo nõie id qđ queritur venerit
nomen. Nec dubites ꝙ virũ appellat dñm ſaluatorẽ:
Zach.6. de quo ⁊ Zacharias ꝓpheta dicit: Ecce vir: oriẽs eſt
nomẽ eius. Sed memẽto ꝙ vbicũq; ſic ponit̃: aſſum-
pta eiꝰ humanitas indicat̃. Uir eñ ſexus eſt carnis: q̃
in diuinitate nullatenꝰ inuenit̃. Sed qm̃ natura huma
nitatis a dño fuerat ꝓ nr̃a redẽptione ſumẽda: cõpe-
tenter poſuit virũ: vtriuſq; eñ nature vna credit̃ eſſe
ꝑſona. Sequit̃ [Qui nõ abijt in ꝯſilio impioꝝ: ⁊ ĩ via
peccatorũ nõ ſtetit: ⁊ in cathedra peſtilẽtie nõ ſedit].
Poſito igit̃ btõ viro. i. dño chriſto: ab illa diſpẽſatiõe
qua paſſus eſt: vtile fuerat vt eũ ꝑ actus ſuos ꝯſequẽ
ter exponeret: Alioq̃n minus docet: qđ fuerat in expli
cata ꝓpoſitiõe derelictũ. Tribꝰ itaq; modis ꝓuenire
humanos cõſtat errores: Cogitatione/facto/⁊ dicto.
Quos hic ꝑ ordinẽ abnegat dicẽs: Nõ abijt in ꝯſilio
impiorũ. Primũ: deteſtabiles denegat cogitatiões: q̃
ſibi familiariter vendicat genus humanũ: quas dñs
chriſtus oĩno nõ habuit. Et ne extraneis vtamur exẽ-
plis: hoc debere intelligi de dño ſaluatore. 39. pſalmꝰ
Ps.39. abſolute teſtat̃ dicẽs: Tũc dixi: ecce venio: In capite
libri ſcriptũ eſt de me. Abijt eñ ſignificat quod a via
recta diſcedẽs ĩ calles labit̃ tortuoſos. Deinde actus
vitioſe ꝯuerſationis excludit: dicẽdo: Et in via pctõꝝ
nõ ſtetit. Utiq; quia venit in mũdũ: qui eſt via pctõꝝ:
ſed ibi non ſtetit: qm̃ eiꝰ vitia imaculata cõuerſatione
trãſiuit. Ponẽdo aũt viã peccatoꝝ: latã vult intelligi:
qm̃ anguſtã conſtat eſſe iuſtoꝝ. Tertio loco ſubiũxit:
Et in cathedra peſtilẽtie nõ ſedit. Ad doctrinas hoc
videt̃ abominabiles ptinere: que peſtilẽtis dogmatis
venena diſſeminãt. Hec merito negant̃ in chriſto: qui
totius mũdi vulnera medicinali ꝑdicatione ſaluauit.
Quidã ꝟo hũc locũ tali diſtinctiõe cõplexus eſt: ipiũ
dicẽs eũ q̃ peccat in deũ: peccatorẽ ꝟo q̃ in ſemetipſo
delinq̃t: peſtilẽtẽ. ſ. qui ꝓximũ ſuũ depopulat̃: oppri-
mit atq; ledit. Sed qđ vis hoꝝ recipias: nichil tale in
DEF. dño fuiſſe cognoſcis. Cathedra eſt eñ ex aliq̃ mate-
ria cõpoſita forma ſedibilis: q̃ nos curuatos molliter
a dorſo ſuſcipit: ſuoq; gremio demiſſos velut habilis
theca cõplectit̃. Hec ꝓprie doctoribꝰ dat̃: ſicut ait in
Matth.23. euãgelio: Suꝑ cathedrã Moyſi ſederũt ſcribe ⁊ pha
riſei. Sicut etiã iudiciũ tribunal: ⁊ ſoliũ regũ propriũ
eſſe memoramꝰ. Cõſiderãdũ eſt etiã hic ordo dictoꝝ
quẽadmodũ ꝯtra Adã totus aptet̃. Abijt: cũ receſſit
a ꝑcepto dñi. Stetit: cũ delectatus eſt pctõ: qñ acq̃ſi-
turũ ſe ſcientiã boni maliq; deceptus arbiter eſtima-
uit. Cathedrã ꝟo peſtilẽtie ſedit: cũ poſteris pnicioſe
doctrine exẽplo dereliquit. Et nota ꝙ pulchre ſingu-
la ꝟba rebꝰ ſingulis dedit. Id eſt abijt/ſtetit/⁊ ſedit.
SCHE. Que figura dicit̃ hypozeuxis: qñ diuerſa ꝟba ſingu-
lis apta clauſulis apponunt̃. Quapropter gñalis cõ
plexio pctõꝝ merito ĩ dño ſaluatore denegata ẽ: ſicut
Joan.14. ipſa veritas in euãgelio dicit: Ecce veniet pĩceps mũ
di huius: ⁊ in me nõ inueniet quicq̃. [Sed in lege dñi
fuit volũtas eius]. Nõ magna gl̃ia fuerat declinaſſe
vitioſa: niſi diceret ⁊ oĩno laudãda. Sicut ⁊ alibi do-

cet: Declina a malo ⁊ fac bonũ. Lex ergo dñi eſt ĩ de- Ps.36. DEF.
clinãdis pctis ſctã ꝑceptio quã in monte ſyna Moy-
ſen accepiſſe manifeſtũ eſt. In qua tota mẽtis inten-
tione ille vir fuit qui pctã nõ habuit. Nos enim ⁊ ſi ad
momẽtũ legis ꝑcepta cogitamus: delicti tñ tpe volũ
tas nr̃a in lege nõ ꝑmanet. Uolũtas enim decẽter eſt
poſita: vt cõſtantiã cõtinue meditationis oſtenderet:
que dũ ꝑſeueranter aſſumit̃: laboris tedia neſciũtur.
Sed ne ipſaꝫ volũtatẽ putares ocioſam: ſequit̃ ope-
rationis effectus: quia ſctõ ꝓpoſito nõ ſufficiebat tñ
bona velle: niſi etiã deſideriũ ſuũ ꝯtinuo pioq; labore
ſatiaret̃. Hic poteſt ſyllogiſmꝰ cathegoricus inueni-
ri: quẽ ꝑtermittere nõ debemꝰ: ne qui intellectꝰ eſt pri
mus: incõpetẽter videat̃ eſſe ꝑteritus. Cuiꝰ diffinitio-
nẽ parteſq; dicemus: vt rudibꝰ eaꝝ rerũ nichil rema-
nere poſſit ambiguũ. Cathegoricus itaq; ſyllogiſmꝰ DEF.
eſt (quẽ dialectici ſumma laude ꝯcelebrãt) oratio in q̃
poſitis q̃buſdã/alia quedã ex neceſſitate veniũt ꝑ eã
que poſita ſunt. Iſte ex duabꝰ propoſitionibꝰ ⁊ cõclu
ſione format̃: ſicut hic cõſtat effectũ. Cuiꝰ prima ꝓpo SYL.
ſitio eſt: Beatꝰ vir cuius volũtas in lege dñi eſt. Se-
cũda ꝓpoſitio: Nullus cuius volũtas in lege dñi eſt:
abijt in cõſilio impioꝝ. Prouenit expectata cõcluſio.
Nullus igit̃ beatꝰ vir abijt in ꝯſilio impioꝝ. Hoc qui-
dẽ in diuerſis locis diligens tibi ꝑſcrutator inuenies:
qđ nos rarius ponendũ eſſe ꝑſpeximus: qm̃ nobis ex
diuerſis artibꝰ atq; diſciplinis: cũ expoſitione ꝓpoſi-
ta multa dicẽda ſunt. [Et in lege eius meditabitur].
Intẽdendũ ꝙ ſcrõ dicit: In lege/nõ ſub lege: quia in
lege fuit qui peccata ꝯtempſit. Reliqui aũt mortales
merito ſub lege ſunt: qui delictis onerãtibꝰ inclinant̃.
Lex eñ dicit̃ ex eo ꝙ animos nr̃os liget: ſuiſq; teneat ETY.
obnoxios cõſtitutis. Uerũ ille legẽ nõ meditabat̃ lit-
teris: ſꝫ ſanctitate ꝓpoſiti. Sicut in. 39. pſalmo dictu-
rus eſt: Ut faciã voluntatẽ tuã deꝰ meus volui: ⁊ legẽ Ps.39.
tuã in medio cordis mei. Sic de vno pſalmo vtrũq;
probatũ eſt: qm̃ ⁊ principiũ libri de ipſo debet intel-
ligi: ⁊ mandata dñi ſemper eũ cõſtat fuiſſe meditatũ.
In. 77. quoq; pſalmo dicit: Loquar ꝓpoſitiones ab Ps.77.
initio. Sed cũ dicit: Loquar ab initio: non vult ꝑſonã
ſuam alicubi fortaſſe preteriri. Nos tamen diuerſorũ
patrũ auctoritatẽ ſecuti: ⁊ eccl̃ie ꝟba dedimus ⁊ pro
phete: ⁊ iuſtiſſimos quoſq; hoĩes: vel pctõres diximꝰ
loqui: quos ſuis locis euidẽter oſtendimꝰ: vt varietas
ipſa reruꝫ/oblectare poſſit auditum. [Die ac nocte].
Hec cõplexio cõtinuũ tẽpus oſtẽdit. Qđ ſi ad litterã
intẽdas: oĩno non cõuenit: vt die ac nocte iugiter legẽ
dñi aliq̃s aut legat aut ꝑdicet: dũ reficiẽdi tẽpus cor-
poribꝰ deſ: ⁊ capiendi ſomni neceſſitas auferat̃. Sed
ille ꝓbat̃ legẽ ꝯtinue meditari: qui oĩa ſm ſctitatẽ ge-
rẽs: celeſti ſe in oĩbus puritate tractauit. Hoc reuera
ipſi capiti dño chriſto certũ eſt ꝯuenire: q̃uis ad exẽ-
plũ ſctitatis eiꝰ ⁊ mẽbris quoq; videat̃ eſſe preceptũ:
ſicut dicit apl̃s: Oĩa q̃cũq; facitis in verbo aut facto: 1. Corin.10.
oĩa in gl̃ia dei facite. Eſt et alibi ꝑdicata iſta cõtinui-
tas: ſicut in centeſimo octauodecimo pſalmo legitur.
Teſtimonia tua doce me dñe: ⁊ mandata tua in corde Ps.118.
meo ſemꝑ exquirã. Dies/pagani dixerũt a numinibꝰ ETY.
ſuis. i. a dijs a quibꝰ eos etiã nolaſſe noſcũt̃. Nox aũt
dicta eſt: eo ꝙ noceat aſpectibus: ſiue actionibꝰ nr̃is.
[Et erit tanq̃ lignũ qđ plãtatũ eſt]. Hinc etiã ꝑdicat̃
glioſa nimis/ſingulariſq; felicitas: vt ſicut actio mi-
rãda deſcripta eſt: ita ⁊ eiꝰ ꝓſpera magnifica ſimĩtudie
referant̃. Bene vt arbitror: ligno fructifero cõparatꝰ
eſt dñs chriſtꝰ ꝓpter crucẽ quã ꝑ hoĩz ſalute ſuſcepit.

Que merito lignū vite dicit̄: qm̄ ibi ⁊ dn̄s chriſtus qui
eſt vita noſtra ſuſpēſus eſt: ⁊ latroni in eadē cōfitenti
Luc.23. dictū eſt Amē dico tibi: hodie mecū eris in paradiſo.
Deniq; ⁊ hodie oīs in ea credēs: eterne vite dona cō-
ſequit̄. Siue (vt hyſtoria refert) Lignū reuera fuit in
paradiſo perennis vite: ſi deteſtabilis inobediētia nō
fuiſſet. Unde eīm mors habuiſſet introitum: ſi Adam
mōſtraſſet deuocatiōis affectū? Hinc ſanctiſſimi pa-
tres ſuauiſſima mella ſudauerūt: dicētes Dedit man
datū/ vt inuenirer arbitriū: fecit legem/ vt faceret cau-
tiorē. Sed ille improuide ſecutus eſt hoſtē: et infelici-
ter vite reliquit auctorē. Tunc lamētabili ſorte dece-
ptus: vitam ꝑpetuā quā poſſeſſurus erat amiſit: et in
mortē quā non habebat incurrit. Sed vt ad concepte
ſimilitudinis inſtituta redeamus: qḋ dicit Plantatū eſt:
id eſt inſtitutum eſt lignū crucis a deo: qḋ ſemꝑ in fi-
SCHE. de vireret ac creſceret. Hoc ſchema Parabole dicit̄:
id eſt genere diſſimilium cōparatio. Sic eīm in ſubſe-
quētibus ⁊ monti/ ⁊ leoni/ ⁊ vermi cōparatus eſt chri
ſtus. [Secus decurſus aquarū]. In cōparatiōis gra
pſeuerat. Nam ſicut terreſtris aqua decurrēs vita eſt
lignoꝝ virentiū: ſic aqua ſpūalis lignū crucis inſūdat:
que ſalus eſſe fidelium cognoſcit̄ animarū. Hec ergo
Joan.4. aqua eſt: de qua in euāgelio dicit̄: Si ſcires quis eſt ꝗ
a te aquā petit: petiſſes ab eo vt daret tibi aquā viuā
⁊c̄. Operepreciū eſt quoq; ꝑpendere quare dixerit
Secus decurſus aquarū. Scilicet vt nec nimia inun-
datio lignū lederet: nec iterū irrigatio ꝓcul cōſtituta
ſiccaret. [Qḋ fructū ſuū dabit in tempore ſuo]. Fru-
ctum dabit/ eccleſias cōſtituet tēpore cōpetenti: hoc
eſt qn̄ beate incarnatiōis ſacramenta ſuſcepit. O fru-
ctus ille mirabilis: qui humanū genus dulciſſima cre
dulitate ſatiauit. Un̄ nō guſtare peccare eſt: et potius
ETY. genus eſt ꝑuaricatiōis a cibis talibus abſtinere. Fru
ctus eīm dicit̄ a fruendo. Et notandū q: dabit dixit: qḋ
ad rationalē ſenſum/ ⁊ ad offerētis ꝑtinet voluntatē.
Nam licet ⁊ alia ligna erūpentes inferāt fructus: hoc
recte dare dicit̄: q: eterna premia donare mōſtratur.
Al. defluet [Et foliū eius nō † decidet]. Id eſt ſermo ipſius nul-
lo caſu a veritate diſcedit: ſed tāq; in arbore palme fo
lia manētia ſunt: ita ⁊ iſta infixa ꝟitati certis ꝓmiſſio-
Mat.24. nibus ꝑſeuerant. Sicut in euāgelio legitur Celum et
terra tranſibūt: verba autē mea nō preteribūt. Et in-
tuere dn̄i verba folijs arboris cōparata. Quia ſicut il
la fructus tegūt: ſic ꝓmiſſiones ſuas et iſta cuſtodiūt.
He ſunt aque ſpirituales/ he folia ſalutaria: de quibꝰ
Apoc.22. in Apocalypſi beatus Joānes dicit Et oſtēdit michi
flumen aque viue ſplēdidum: tanq; cryſtallū exiēs de
throno dei ⁊ agni. In medio platee eius: et ex vtraq;
parte fluminis arborē vite: que facit fructum duode-
cies/ ſingulis mēſibus reddens fructū ſuum. Et folia
arboris illius ſunt ad ſanitatem gētiū deputata. Se-
quit̄. [Et oīa quecūq; faciet ꝓſperabūtur]. Aptiſſi
me contra illud Ade pomi: cuius facta nobis aduer-
ſa pepererūt. Nam ſicut dn̄s chriſtus dulcedinem ſa
lutis mūdo preſtitit: ita ille humano generi amaritu-
dinē mortis infixit. Tribus ergo modis hec predica-
tionis forma cōſtructa eſt: dicendo quid vitauerit: re-
ferēdo quid egerit: tertio ad quem finem fructus ipſe
peruenerit. Sed hoc breuiter atq; mediocriter poſi-
tum eſt ꝓpter humilitatē humanitatis aſſumpte. Ce
terū: ſi magnificētiam eiꝰ velis aduertere/ audi Apo-
Philip.2. ſtolum dicētem: Propter quod ⁊ deus illū exaltauit:
⁊ donauit illi nomen qḋ eſt ſuꝑ omne nomen: vt in no
mine Jeſu omne genu flectat̄: celeſtiū/ terreſtrium/ et
infernoꝝ. Et in Apocalypſi Joānis ſic legitur Et vi- Apoca.5.
di/ et audiui vocē magnā angelorū multorū in circui-
tu throni/ ⁊ animaliū/ ⁊ ſeniorū. Et erat numerus eo-
rum dena milia/ denū miliū/ milia miliū: dicētium vo-
ce magna Dignus eſt agnus ꝗ occiſus eſt accipe vir-
tutē/ ⁊ diuitias/ ⁊ ſapiētiam/ ⁊ fortitudinē/ ⁊ honorem
et gloriam/ ⁊ benedictionē. Et omnē creaturā que eſt
in celo/ ⁊ in terra/ ⁊ ſub terra/ ⁊ in mari/ ⁊ q̄ ſunt in eis
vniuerſos audiui dicētes Sedenti in throno et agno:
benedictio/ ⁊ honor/ ⁊ gloria/ ⁊ potētia in ſecula ſecu-
lorū. Et quatuor animalia dicebāt Amen: et ſeniores
ceciderūt/ et adorauerūt ⁊c̄. Plena eſt rerū taliū ſcri-
ptura diuina: qm̄ ſicut in aſſumpto corpore fuit humi
litas/ ita eſt poſt reſurrectionem dn̄i chriſti declarata
maieſtas. Nūc ad reliqua veniamus. [Non ſic impij
nō ſic]. Uenit ad ſecūdam partē: vbi memorat que im
pij cum peccatoribus ſuſtinebūt: vt eorū actus refu-
giatur/ quorū pena cognoſcit̄. Quod ſchema dicitur SCHE.
Paradigma. Schema autē eſt figura dictiōis in or-
dine verborū cū decore cōpoſita. Eſt eīm paradigma DEF.
narratio per exēpla: hortans aliquem/ aut deterrēs.
Inuitauit autē cū dicit Beatus vir: ⁊ reliqua. Deter-
ruit autē cū ait Non ſic impij/ nō ſic ⁊c̄. Efficaciſſimū
plane doctrine genus: ⁊ inuitare ꝓſperis/ ⁊ terrere cō
trarijs. Sicut et pater Auguſtinus in libris de doctri
na chriſtiana memorat dicēs. Debet igit̄ diuinarū ſcri
pturaꝝ tractator ⁊ doctor: defenſor recte fidei ac de-
bellator errorū ⁊ bona docere/ ⁊ mala dedocere. Qḋ
inſtitutiōis genus ⁊ in.14. ⁊ in.36. ⁊ in.110. ⁊ in.118. po-
tenter exequit̄: vt diſtinctio ſit in cōminatione ſuppli-
cij/ magnitudo ſemꝑ in premijs. Dicit ergo Nō ſic im
pij/ non ſic: qm̄ non erit ſic impijs vt ſuperius dixit. Et
vt immobiliter crederes/ firmitatē negationis iteran
do monſtrauit. Nam ſi locū eorū diligenter inquiras
audi Apocalypſim Joānis dicentē: Et diabolus qui Apoca.20.
ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnum ignis et ſulfuris:
vbi illa beſtia ⁊ pſeudo ꝓphete (qḋ videlicet ad oīes
pertinet impios) cruciabūtur illic die ac nocte in ſecu
la ſeculorū. [Sed tanq; puluis quē ꝓijcit vētus a fa-
cie terre]. Cōgrua nimis facta cōparatio. Puluis ei DEF.
eſt reſolutio terre. Et q: homo terrenꝰ qn̄ inflat̄ ſedu-
ctorio vēto ſuperbie/ de ſoliditate terre viuentiū qua-
ſi puluis abijcit̄: q: ſua leuitate ad firmamentū man-
datorū ſe tenere nō potuit. Merito puluis dicitur: qui
tanq; ſubſtantia tenuis viciorum flatibus ventilatur.
Sed hanc damnationē grauiſſimā nō putemus ven-
torum ludibrijs cōparatam: que corpora facile mobi
lia in auras ethereas indiuaga compulſiōe tranſpo-
nit. Hic eīm facilitatē expulſionis vult oſtendere: non
acerbitatē diſcriminis leuigare. Faciē vero terre/ ſi-
gnificat ſuꝑficiē telluris: vbi reuera poteſt puluis te-
nuiſſimus inſidere. Hanc greci epiphaniā vocāt: que
ſolam longitudinē ⁊ latitudinem habet. Hec colores
ſuſcipit diuerſa qualitate diſtinctos: hec ꝓbatur reci-
pere figuras illas geometrice diſcipline. In ea deni-
q; datur cōſpici quicquid poteſt corporeis oculis in-
tueri. Sequit̄: [Ideo non reſurgunt impij in iudicio].
Impij ſunt/ ꝗ ſanctā trinitatē crudelitate mētis nul- DEF.
latenus cōfitentur: nec veteris ac noui teſtamēti pare
re regulis acquieſcunt. Uel ſicut dicit apoſtolus. Qui Titū.1.
verbis aūt cōfitent̄ deū/ factis aūt negāt. Et hi in iudi
cio nō reſurgūt: q: iā ſua infidelitate dānati ſunt. In
euāgelio dicēte dn̄o Qui aūt nō credit in filio: iā con- Joan.3.
dēnatꝰ eſt. Nā ſi ad iudiciū reſurgere eſt ꝓ ſuis factis
quēpiā reddere ratiōnē: merito illi dicūt̄ in iudiciū nō

reſurgere/ quos iã cognoſcit ſentẽtia diuina dãnaſſe.
Omnes reſurgere fides catholica confitet:ſicut dicit
apl's Oẽs reſurgemus:ſed nõ oẽs immutabimur. Re
1. corinth. 15. ſurget em̃ iuſtus vt iudicet:pctõr vt iudicet:impius vt
ſine iudicio puniat. [Neq; pctõres in cõſilio iuſtorũ].
Peccatores/ſunt pfeſſiõe quidẽ chriſtiani:ſʒ in mino-
ribus peccatis obnoxij. Quibus dñica dat oratio: vt
ſe exuãt a delictis. Impij aũt ſunt/qui ſuũ neſcientes
auctorẽ diuerſis ſcelerib' polluunt:vt blaſphemi/im-
penitẽtes/cultores idolorũ/ꝛ pncipalibus vicijs obli-
gati. Quapropter duo ſunt genera peccãtiũ. Primũ
ꝙ nulla placabili ſatiſfactiõe cõpleta/ remanet in de-
lictis. Aliud eſt cui p gratiã cõfeſſiõis peccata donã-
tur:ſicut legit Beati quorũ remiſſe ſunt iniquitates: ꝛ
Pſ. 31. quorũ tecta ſunt pctã. In quo numero ꝛ ſancti ſunt:qꝛ
nullus ſine pctõ eſt:ſicut beatus Joannes apl's dicit:
Si dixerimus qꝛ pctm̃ nõ habemus/nosipſos seduci-
1. Joan. 1. mus:ꝛ ꝟitas in nobis non eſt. Ergo de illo prio nũero
peccantiũ dicit: qui nulla fuerũt digni miſeratiõe ſal-
uari. Ubi em̃ cũ iuſtis minime iudicabũt: qd euãgelica
voce/ſolis fidelib' ſuis dñs in premiũ pollicet. In cõ
ſilio em̃/in iudicio dicit:qꝛ omne rectũ iudiciũ in cõſi-
ſilio eſt. Conſiliũ em̃ dictũ eſt a cõſulendo. Nã ſupius
ETY. cõſiliũ impiorũ abuſiue poſitũ eſt: qm̃ ꝛ ipſi putãt con
ſulere: q̃uis cognoſcant vnamquãq; rẽ noxia ſibi ma
chinatiõe tractare. [Qm̃ nouit dñs viã iuſtorũ: ꝛ iter
impiorũ peribit]. Bonorũ viam dixit dñm noſſe. Iter
aũt impiorũ perire cõfirmat:quaſi dñs vtrũq; nõ no-
uerit. Sed allegorice dictũ eſt: vt hoc ſciat dñs/qd in
beatitudine pmanebit:hoc neſciat qd peribit. Nam ꝛ
ipſe dicturus eſt in iudicio ſuo pctõribus Neſcio vos.
Qꝛ ſi hoc ad litterã velis aduertere: quomõ ignora-
re poterit q̃s creauit? Sic ꝛ Ade locutus eſt poſt pec
catũ:Ubi es Adam? Non qꝛ deus in paradiſo eũ eſſe
nõ nouerat: ſed indign' diuine cognitiõis eo ꝙ cecide
rit increpat. Iter impiorũ peribit. Nam ſicut beatorũ
via eſt dñs:ita peccatorũ iter diabolus eſſe cognoſcit.
Qui ſine dubio peribit: qm̃ cũ ſequacibus ſuis eterna
pena damnabit. Uia em̃ dicit/ꝙ per eam vnuſquiſq;
ETY. tranſeuntiũ viat. Iter quaſi iter actus:qd agẽdo ite-
ratur. Quod tñ vtrunq; p locorũ qualitatibus repe-
ris eſſe variatũ. Nam ꝛ viam peccatorũ ſuperius di-
xit. Et iter in bono poſitũ eſt: ſicut ait in alio pſalmo
Pſ. 49. Et illic iter eſt in quo oſtendam illi ſalutare dei. Item
Iſaias ppheta dicit: Principiũ ſyon dabo:ꝛ hieruſa-
lem cõſolabor in itinere. Nunc ad concluſionis quod-
dam ſpeculum veniamus:vt nobis totius pſalmi pul
cherrima facies elucescat. Concluſio.

Totus hic pſalmus ad moralẽ ptinet diſcipli-
nam:de quo ꝛ bonus imbuit/et pecca-
torũ mẽs ſcelerata terret. Nec vacat ꝙ dñs chriſt' eſt
poſit' in pncipio numerorũ. Unitas em̃ ſpecialis ſim
plex atq; pfecta eſt:nullius indiga/in ſeipſa penniter
manẽs: a quo fonte multitudo numerorũ ſic egredit:
vt ad eam ſemp q̃uis multiplicata reuocet: ſine qua
ſupputatio nec inchoare quicq̃ preualet / nec pdire.
Merito ergo in hoc initio calculi ponit chriſtus:qꝛ ſi-
Rom. 11. cut dicit apl's Ex ipſo em̃:ꝛ p ipſum:ꝛ in ipõ ſunt oĩa.
Hanc trinitatẽ greci Monadẽ vocant. Nã ſi incorpo
ralis et immutabilis eſt ſubſtãtia:intelligit deus. Si
incorporalis ꝛ mutabilis/intelligit aĩa. Si vero ꝛ cor
poralis ꝛ mutabilis/intelligit corpus. Iſta ergo mo-
nas tali compilatiõe (ſicut dictũ eſt) ab arithmeticis
explicat. Memẽto aũt ꝙ monas licet fons atq; initiũ
numeri eſſe videat:ipſa tñ non põt numer' dici. Quic

quid em̃ ab vno plus eſt (ſicut ait Nichomachus) iam
fit numerabile. Numerus ei eſt vnitatis collectio:vel DEF.
q̃titatis aceruus ex vnitatib' pfuſus. Hoc ei qd dici-
mus:nois q̃q; ipſius declarat indicio. Numer' q̃ppe a ETY.
numeroſitate vocat' eſt. Que diſciplina nec a pribus
nr̃is ſcipit negligẽda. Eſt em̃ verax ꝛ immutabilis:et
p omnes creaturas p modulo ſue q̃titatis effuſa. Le
git ei in Salomone Oĩa in mẽſura/numero/ ꝛ põdere Sapien. 11.
deũ feciſſe. Illud etiã arbitror intuendũ: ꝙ mirabili
diſpoſitiõe conſequẽtia cũcta cõſcendant. In prio ſi-
quidẽ pſalmo dñi chriſti carnalis vita deſcribit. Dein
de oĩpotẽs natura deitatis ei' ſubtiliter idagat. Ter
tio multiplicatos dicit populos/q̃ euʒ nitebant extin-
guere. Proinde ſeptẽ penitẽtiũ pſalmi/fideliũ corda
purificant. Poſtea parabolis ꝛ tropicis alluſionibus
ſubſequẽs drama decurrit:ꝛ per allegoricas ſimilitudi-
nes pene oĩa referũt ad ſaluatorẽ dñʒ/quod ſuis locis
cõmonere curabimus. Poſt hec laudes chriſti dñi mi
rabili varietate ppheta cõcelebrãs: vſq; ad finẽ non
deſinit ei' pcoma ſanctitatis edicere. Sic igit vniuer
ſa de ipõ plata noſcũt:cui' hec a cauſa ſuſcepta ſunt.
Explicit expoſitio in pſalmũ primũ.

Pſalmus David Secundus.

Quare fremuerũt gẽtes: ꝛ popu
li meditati ſunt inania. Aſtiterũt
reges terre/ꝛ principes cõuene
rũt in vnũ:aduerſus dñm/ꝛ ad-
uerſus chriſtũ ei'. Dirũpamus
vincula eorũ:ꝛ pijciam' a nobis iugũ ipſorũ.
Qui habitat i celis irridebit eos:ꝛ dñs ſub-
ſannabit eos. Tunc loquet ad eos in ira ſua:
et in furore ſuo cõturbabit eos. Ego aũt con
ſtitutus ſum rex ab eo ſuper ſyon montẽ ſan-
ctũ eius:predicãs preceptũ eius. Dñs dixit
ad me filius meus es tu: ego hodie genui te.
Poſtula a me et dabo tibi gẽtes hereditatẽ
tuã:et poſſeſſionem tuã terminos terre. Re-
ges eos in virga ferrea:ꝛ tanq̃ vas figuli cõ
fringes eos. Et nũc reges intelligite:erudi-
mini qui iudicatis terram. Seruite dño in ti
more: et exultate ei cũ tremore. Apprehẽdi-
te diſciplinam ne quãdo iraſcatur dñs:et pe
reatis de via iuſta. Cũ exarſerit in breui ira
eius:beati omnes qui confidunt in eo.

Quamuis in q̃buſdã codicibus nec iſte pſal-
mus habere titulũ cõprobet. Propter qd
in actibus aplorũ legit ſicut in prio pſalmo
dictũ eſt Quare fremuerũt gentes ꝛc. Tñ
ſi diligẽter attendas/nõ videt eſſe cõtrariũ. Dicit em̃
in prio pſalmo poſitũ:ſed p inſcriptionẽ tituli primus
habẽdus eſt. Eſt em̃ ipſe atq; idẽ ſecundus in ordine:
pmus in titulo. Quo exemplo q̃plurima dicta ſunt.
Que cũ ſibi ad litterã diſcrepẽt / diligẽtius inquiſita
vnũ eſſe mõſtrant:vt eſt de cõcordia euãgeliorũ cam-
pus ille latiſſim'. Quapropter eccliarũ cũctarũ pba
bili vſu receptũ eſt:vt hinc magis incipiat exordiũ ti-
tulorũ/qm̃ inchoat ab increpatiõe iudeorũ. Et iõ cõſe
quẽs fuit habere eũm titulũ ſuũ: qm̃ a pore textu no-
ſcit ſegregata. Sʒ qm̃ dictũ eſt quare titulum recipit
iſta diuiſio:nũc de pbis ipſius (pſtãte dño) diſſeramus.

DEF. Pſalmus/eſt hymnus alicuiꝰ metri lege compoſitus:
q̄ ad ſimilitudinē predicti organi ſupernā nobis cogno-
ſcit indicare virtutē. Dauid aūt q̄uis ꝯditor huiꝰ vni-
uerſi operis inſpiratiōe diuina eſſe videat̄: certis tn̄ lo
cis ꝯgruēter apponit̄. Sed qm̄ interpretatio nominū
queadmodū p̄fati ſumus/ res nobis ſecretiores indi-
care monſtrat̄: ſicut interpretes hebreoꝝ nominū tra
INTER dere maluerūt. Dauid ſignat manu fortis: ſiue deſide
rabilis. Qđ nulli pōt aptiꝰ ꝯuenire q̄ oīpotēti chriſto
q̄ eſt veraciter fortiſſimus: ⁊ ſummo deſiderio requirē
dus. Quapropter Dauid hic intelligēdꝰ eſt dn̄s chri-
ſtus: de cuiꝰ paſſiōe loquit̄ ꝓpheta. Et ipſe dn̄s ſua ver
ba dicturus eſt qđ in ſubſequētibus pſalmis creberri
me reperit̄: vt in appellatiōe Dauid dn̄s chriſtꝰ poſſit
intelligi. Et ne ꝑ hereticas cōtentiones chriſtiani ani
mꝰ fluctuet (quē opꝫ oīa veraciter firmeqꝫ credere) nois
ipſius diffinitionē auctoritate patrū breui ſatiſfactiōe
cōcludimꝰ. Audiamꝰ ꝑ beatū ac doctiſſimū Auguſti
nū in euāgeliſte Joānis expoſitiōe dicentē: Agnoſca
mꝰ geminā ſubſtātiā chriſti: diuinā .ſ. qua eq̄lis eſt pr̄i/
hūanā q̄ maior eſt pater: vtrūqꝫ aūt ſil'/ nō duo: ſꝫ vnꝰ
eſt chriſtus: ne ſit q̄ternitas/ nō trinitas deꝰ. Ac ꝑ hoc
chriſtꝰ eſt deꝰ/ aīa rōnalis ⁊ caro. Qua ꝟitate recogni
ta/ cōpetēter mortiferos vitamus errores. Diuiſio.

Quatuor mēbris pſalmi huius ſpecies deco
ra formata eſt. In p̄io loquit̄ ꝓpheta de iu
deis ꝓpter paſſionem chriſti. Scđo/ verba
ſunt demētium iudeorū. Tertio dicta ſunt
dn̄i ſaluatoris de oīpotēti regno/ ⁊ de in-
enarrabili gn̄atiōe ſua q̄tū pōt paruitas humana re-
cipe. Quarto/ ꝓpheta loquit̄ cōmonēs ꝓplos vt ad fi
dē chriſtianā agnita dn̄i maieſtate cōueniāt: ſcientes
deuia iuſta ſe eſſe perituros: niſi apprehenderint reli-
gionis catholice veriſſimā diſciplinā. Qđ etiā alioꝝ
ꝓphetarū creberrimo ſermone narrat̄. Expoſitio.

Quare fremuerūt gētes: ⁊ populi medita-
ti ſunt inania]. Hec figura grece dicitur
SCHE. Erotema: latine interrogatio. Que mul
tis quidēꝫ modis fit. Sꝫ vt de his pauca
ponām/ interrogamus qn̄ aliquid ſcire vo
lumus qđ neſciebamus: vt eſt illud in fu-
Ps.118. turo pſalmo. Quot ſunt dies ſerui tui: qn̄ facies de ꝑ-
ſequētibꝰ me iudiciū: Interrogamus etiā q̄ certe no-
Hiere.34. uimus: vt eſt illud Nūquid eſt in idolis gētiū q̄ pluāt:
aut celi dabunt pluuiā niſi tu volueris: Eſt quoqꝫ in-
terrogatio arguēdi: ſicut hic poſita eſt. Corripit ei po
pulos ꝓpheta cur fremuerūt cōtra dn̄m ſaluatorē: cū
cauſas iracūdie nō haberēt. Fremitꝰ ꝓpe ferarū eſt/
q̄ iuſte feruētibus datus eſt: qn̄ rōne poſtpoſita/ belui
no furore ſuccēſi ſunt. Et qm̄ nobis frequenter figure
ponēde ſunt/ opꝫ in ipſis ꝓmordijs eiꝰ rei diffinitionē
DEF. dare: vt cū notata fuerit/ valeat euidēter agnoſci. Fi-
gura eſt (ſicut noīe ipō dat̄ intelligi) q̄dā ꝯformatio di
ctiōis a cōione remota: q̄ interioribꝰ oculis velut ali-
qđ vultuoſum ſemꝑ offert̄: quā traditiōe maioꝝ oſten
tationē/ et habitū poſſumꝰ nūcupare. Has etiā pater
Auguſtinus pulcherrime inter locutionū modos an-
numerat. Nec illud nos moueat/ cū apud iudeos age
ret̄ cur pluralr̄ gētes ⁊ ꝓpli poſiti eſſe videant̄. Legit̄
Act.4. em̄ in actibus aploꝝ: Cōuenerūt ei vere in hac ciuita
te aduerſus ſanctū filiū tuū quē vnxiſti: herodes ⁊ pi
latus cū nationibus ⁊ ꝓplis iſrael. Meditati q̄qꝫ ſunt
inania: q̄r ſcripturas diuinas ſine fructu itelligētie fre
quēter iterabāt. Prophetatū eſt em̄ in innumeris lo-
cis de dn̄o ſaluatore meſſiam eſſe venturū: quem illi

maximo errore decepti nō veniſſe/ ſꝫ adhuc vēturū eē
ꝯfidūt. Merito ꝑ inania meditabāt̄: q̄ eius aduētū fru
ctuoſūꝫ nequaqꝫ intelligere potuerūt. Seq̄t̄. [Aſtite-
rūt reges terre/ et ꝓncipes ꝯuenerūt in vnū: aduerſus
dn̄m/ ⁊ aduerſus chriſtū eiꝰ]. Aſtiterunt/ nō p̄ſentiā
ſignat/ ſꝫ volūtatē. Nā in paſſiōe dn̄i ꝯſtat corā reges
oī mō nō fuiſſe. Reges aūt terre/ herodē vult itelligi:
q̄ ꝑſequēdo dn̄m necauit infantes. Alterū vero hero-
dē nepotē eius: q̄ pōtio pilato in ſaluatoris nece ꝯſen
ſit. Merito ꝑ aſtitiſſe dicti ſunt/ q̄ ſacrilegis mentibus
ꝯſentiētes/ in vno ſcelere ꝯuenerūt. Principes aūt de
phariſeis dicit. Sermo ei iſte interdū reges: interdū
ſignat ꝓores. Princeps ei dictus eſt: q̄ſi p̄ria capiēs. ETY.
Cōuenerūt in vnū. In vnā volūtatē/ nō in vnū cōuen
tū. Nā diuerſis ꝯciliabulis hoc ſcelus legūt̄ fuiſſe ma
chinati. Sꝫ vt intelligeres iniuriā filij patrē poſſe re-
ſpicere/ vtrūqꝫ poſuit Aduerſus dn̄ꝫ/ id eſt p̄rēꝫ: ⁊ ad-
uerſus chriſtū eiꝰ: hoc eſt filiū: ſicut ipſe in euāgelio di-
cit: Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrē qui Joan.5.
miſit illū. Dirūpamus vincula eorū]. Uerba ſunt iſta
demētiū iudeorū. Dicebāt vincula: q̄ potius pctā ſol-
uebāt. Sic ei putauerūt ſe vincula iſta dirūpere: ſi in
ꝑceptorē legis/ ⁊ aploſ ipſius ſceleſta volūtate ꝯſili-
rēt. Hoꝝ nāqꝫ/ ad chriſtū ꝑtinet ⁊ aploſ eius: q̄ ſub nu
mero plurali dn̄i regula ꝓbabāt̄ aſtrigi. Et ꝓijciamus
a nobis iugū ipſoꝝ]. In iumētoꝝ inſipiētiū digna ſibi
cōparatiōe māſerūt: q̄ nō ꝓijciūt iugū: niſi ꝑus eiꝰ vin
cula dirūperint/ in totū vaniſſima voluntate decepti.
Nā cū iugū dn̄i ſaluatoris ſit ſuaue/ ⁊ onus leue: dn̄a-
tionē eiꝰ putauerūt grauiſſimā. Itaqꝫ q̄ eos cōtinere
ac regere poterat: hoc infeliciter abijcere feſtinabāt.
[Qui habitat in celis irridebit eos: et dn̄s ſubſanna-
bit eos]. Celos hic viros ſctōs ſignat: ſicut ⁊ ipſe alibi
dicturus eſt Celi enarrāt gl'iam dei. Quos aptiſſime Ps.18.
cōmemorādos elegit: vt ampliꝰ impioꝝ elationē/ ma-
liciāqꝫ ꝯfunderet. Irridebit/ ⁊ ſubſannabit/ ⁊ his ſimi-
ex nro vſu accipienda ſunt. Ceterū dn̄s nec ſplene ri-
det/ nec vultu ſubſannat: ſed virtute ſua ſpūalr̄ pagit
q̄cūqꝫ diſponit. Hec figura grece dr̄ Methonymia: la SCHE.
tine trāſnoīatio: quotiēs itellectū rei diuerſis modis
verbis alienis ac tranſlatitijs indicamꝰ. Juſte igit̄ ꝓ-
pheta iudeoꝝ ꝓſidiā aſſerit irridendā: q̄ falſos teſtes
ꝯ veritatē adducere tētauerūt: q̄ dn̄m gl'ie crucifigere
maluerūt: q̄ reſurrecturi oīpotētis chriſti ſtulte ſepul-
cri receptacula figurauerūt. Tāte ſiquidē ſcelerū mo
les ꝯ potētiā dn̄i demēter atqꝫ inaniter ꝓbant̄ aſſum-
pte. [Tūc loquet̄ ad eos in ira ſua: ⁊ in furore ſuo con
turbabit eos]. Sꝫ ne irriſos tm̄ impios putaremus:
nūc eos grauiter cōmemorat arguendos. Ira vero ⁊
furor ſimilia ſunt verba ꝑcedētibꝰ. Nā deꝰ ⁊ cū trāq̄llita
te iudicat: ⁊ ſuata pietate ꝯturbat. Nō ſi malos motu
aliq̄ ſurgēte cādeſcēs: ſꝫ ab eis ſue gr̄e momēta ſuſpē-
dēs. Ira ꝑ dei vocat̄ retributio pctōꝝ. Nā motꝰ diui-
nitas btā nō patit̄: q̄ ſꝑ eadē/ eterna atqꝫ imobilis ꝑſe
uerat. Sꝫ iſta cōuerſio humane cōuenit fragilitati: vt
de leto ꝗs triſtis: de placato iracūdꝰ: de beniuolo red
dat̄ offenſus. Tūc loquet̄: tēpus illud ſignificat cū iu-
dicare venerit mundū. Merito ergo ira ⁊ furor dicit̄:
qn̄ oīa pctōribꝰ obſtinatis/ ſuis meritis apta reddunt̄.
[Ego autē cōſtitutꝰ ſum rex ab eo]. Hactenus ex ſua
ꝑſona ꝓpheta locutus eſt: nūc per figurā q̄ grece di-
cit̄ Exallage: latine ꝑmutatio: verba refert dn̄i ſalua- SCHE.
toris/ q̄ ſe regē a p̄re cōſtitutū eſſe teſtat̄. Qđ etiā ſcri
ptū eſt de ipō in titulo paſſiōis Rex iudeoꝝ. Hoc nec Joan.15.
pilatus deleri paſſus eſt: qui cū iudeis cruci tradidit

Mat.2. affigendū. Hoc etiā magi inquirendo pfeſſi ſunt. Ubi
eſt q̄ nat⁹ eſt rex iudeoꝝ. Seq̄t. [Sup ſyon montē ſan
ctū ei⁹]. Nomē ei iſtud multarū q̄dē rerū abſolute fe
cūdū eſt. Mō ei ſignat eccl'iam: mō xp̄m dn̄m ſalvato
rē: mō hier'lm futurā. Et q: v̄bū frequēter iterādū eſt:
cōuenit magis vt p loca ſingula ꝯgruis ſatiſfactiōib⁹
explicet. Hic ſyon / eccl'iam debem⁹ accipe: quā mōtē
appellat ꝓpter eminētiam honoris / ꝛ firmitatē fidei.
INTER. Syon eni hebrea lingua dr ſpecula. Que cōpetenter
aptat eccl'ie: que ad futuras ſpes ſufficiēter inſtructa
pmiſſiōes dn̄i mētis ꝓuidētia ꝯtuet. Nec tantū p̄ſen
tibus: q̄tū futuris bn̄ficijs gl'iat. Merito ḡ ſyon eccl'ia
dicit: q: ſpeculatio ei⁹ in illa ꝯtēplatiua v̄tute deſigit.
Sup eā reuera chriſt⁹ eſt rex: q̄m ab ipſo regit atq̄ di
ſponit. Seq̄t. [Predicāo p̄ceptū ei⁹]. Qd̄ fecit euāge
liū docēs: vt p̄dicationē ꝓphetarū ſua manifeſtatiōe
cōpleret. [Dn̄s dixit ad me fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie
genui te]. Dn̄m ſignat patrē: ſed ꝛ ipſe quoq̄ dn̄s eſt:
Ps.109. ſicut in cēteſimonono pſalmo dicturus eſt Dixit dn̄s
dn̄o meo: ſede a dextris meis. Intēdam⁹ aūt q̄ poſuit
Dixit ad me: fili⁹ me⁹ es tu: qd̄ etiā ei dictur⁹ erat poſt
Mat.3. baptiſmū Hic eſt fili⁹ me⁹ dilectus: in q̄ michi bn̄ com
placui. Et vt chriſtū vnā ꝑſonā: id eſt v̄bū carnē factū
eſſe ſentires: adiecit Ego hodie genui te. Hoc iam ni
chil hꝫ cōe cū ceteris: ſed totū eſt vnigeniti filij ꝓpriū /
quo ip̄m deſignare atq̄ inculcare rerum potuiſſet au
ctorē. Dicēdo eni Hodie / coeternitatē ſue maieſtatis
oſtēdit. Hodie eni apud deū nullo initio incipit: nullo
fine cōcludit. Nō eſt ei ibi fuit / neq̄ erit: ſed ſp manet /
ſemp eſt. Et q̄cq̄d dixeris / ille hodie eſt: ſicut in exodo
Exod.3. Moyſi p̄cepit vt de ipſo diceret: vade inq̄t / ꝛ dic filijs
iſrael Ego ſuꝫ q̄ ſum: ꝛ q̄ eſt miſit me ad vos. Quapro
pter eternitatē ſuā voluit appellatiōe p̄ſētis t̄pis indi
cari. Preſens ei tēpus qd̄ ait Hodie: p ꝑpetuitate po
ni ſcripturarū diuinarum ꝓpriū eſſe cognoſcit. Genui
Iſa.53. te / natiuitatē illā ſignat: de qua Iſaias dicit Genera
tionē aūt eius quis enarrabit? Lumē ex lumine: oīpo
tēs de oīpotēte: de⁹ verus de deo vero. Ex quo oīa: p
quē oīa: in quo oīa. De q̄ ad hebreos ſcribēs: ait apl's:
Heb.1. Splēdor glīe ꝛ figura ſubſtātie eius: gerēs quoq̄ oīa
verbo virtutis ſue: purgationē pctōꝝ faciēs / ſedet ad
dexterā maieſtatis i excelſis: tāto melior angelis eſſe
ctus / q̄to differēti⁹ p̄e illis nomē hereditauit. Cui ei
angeloꝝ dixit aliq̄n Fili⁹ meus es tu: ego hodie genui
te? ꝛ cetera q̄ de magnificētia dn̄i chriſti text⁹ ille ꝓlo
quit. Quapropter ceſſent vaniloque diſputatiōes: et
Arriani dogmatis ꝑfidia conquieſcat. Hoc fides ca
tholica: hoc ſanitas mētis intelligit: vt vnigenit⁹ fili⁹
a p̄re nec natura / nec t̄pe debeat / nec poteſtate ſepa
rari. Ope quoq̄ p̄ciū eſt ꝑpēdere: queadmodū in his
duob⁹ verſib⁹ p verba p̄ris hoīb⁹ voluerit declarare
qd̄ eſt. Nō ei potuit ſubſtātialr p genus ꝛ dr̄ias ad ei⁹
ꝓpriū ꝯuenire: qd̄ magis creaturis / q̄ creatori videt
poſſe ꝯgruere. Nā queadmodū ſup ei⁹ naturā genus
aliqd̄ p̄ualet repiri: cum ip̄m rerū oīm cōſtet auctorē.
Quapropter diſſimilis eſt iſta diffinitio illi diffinitiōi
que ſubſtātialis vocat: que p habitas dr̄ias deſcendit
ad ꝓpriū. Subſtātialis ei iſta dici nō p̄ōt: q̄m quid ſit
dei ſubſtātia / nullaten⁹ valet cōprehēdi. Pōt tn̄ (ſicut
DEF. quibuſdā viſum eſt) diffiniri taliter de⁹: De⁹ eſt ſubſtā
tia incorporea: ſimplex et incōmutabilis. Nūc mēbra
diffinitiōis iſtius minutiſſime ꝑquiramus. Dicit ei pri
mū Ego aūt cōſtitutus ſum rex ab eo. Sꝫ ꝛ reges ter
rarū ꝯſtituūt a dn̄o: addidit Super ſyon mōtē ſanctū
eius: p̄dicās p̄ceptū eius. Electi ſunt ꝛ ꝓphete / eccl'ie
p̄dicatores: ſequit Dixit dn̄s ad me: fili⁹ me⁹ es tu. Di
ctus eſt ꝛ fili⁹ iſrael: ſicut in exodo Pharaōi dicit Dixi Exod.4.
tibi: dimitte filiū meū p̄mogenitū iſrael: ꝛ noluiſti. Nō
eſt ḡ q̄ ꝑſonā vnigeniti filij adhuc euidēter deſignare
potuiſſet: additū eſt aūt Ego hodie genui te. Qd̄ nul
li alteri ꝓbat edictū: ſed ſolus ille ſine t̄pe genitus eſt
p quē creata cōſtant vniuerſa. Sic iſtā veriloquā / pul
cherrimāq̄ diffinitionē ad ſcholas ſuas traxit doctri
na ſecularis: dicēs eā ſubſtātialē / ſup quā gen⁹ nō po
terat inueniri. [Poſtula a me: ꝛ dabo tibi gētes]. Hoc
p habitū dr / formāq̄ ſeruilē: ex eo q̄ fili⁹ eſt virginis.
Quicq̄d ei in t̄pe accepit chriſt⁹: ſc̄m hoīem q̄ nō habe
bat acquirit. Hic ei iubet vt petat ſc̄m naturā inferio
rē: ꝛ accepta poſſideat. Nā ſc̄m potentiā verbi / indiffe
rēter oīa q̄ hꝫ pater / hꝫ ꝛ fili⁹: nec illi neceſſe eſt petere
q̄ ſimul cognoſcit poſſidere. Gētes aūt ſignificat na
tiōes toto orbe diuiſas: quas diſtictas atq̄ ſeparatas
ſanguis amplectit. Gens eni a genere vocitat. Seq̄t ETY.
[Hereditatē tuā]. Cū dicit tuā / naturā illā in chriſto
ꝑfecte diuinitatis oſ̄dit. Nā hoc ip̄m qd̄ ait tuā / incar
nationē verbi eē demōſtrat: vt nichil intelligat eſſe di
uiſum / q̄ſi vna maieſtate oīa poſſidet: ſicut ip̄e in euā
gelio dicit Oīa q̄ pater hꝫ mea ſunt: ꝛ oīa patris mea Joan.16.
ſunt. Hereditas vero ab hero dicta eſt: id eſt dn̄o: q̄ in ETY.
ea poteſtate libere dn̄et. [Et poſſeſſionem tuā termi
nos terre]. Hic manifeſtat vniuerſas gētes in chriſti
noīe credituras: p quē mūdus exploſis ſupſtitiōibus
recōciliat⁹ eſt deo. Nā cū ꝛ hic dicit Poſſeſſionē tuā:
natura hūanitatis accepit / qd̄ ſp diuina poſſedit. Ma
ieſtati eni ipſius dari nō poterat qd̄ habebat. Termi
nus autē dictus eſt (vt quidā voluerūt) q̄ lapis ipſe a
tribus pedib⁹ aliq̄d minus hꝫ. Sꝫ terminos terre / nō
ocioſe eſtimo tranſeundū. Termini eni terre ſunt / qui
tellurē cingūt atq̄ cōcludunt: vt nō ſolū arida / verū
etiā totius aeris circūiecta ſubſtātia ꝛ oīm creatura
rū ſignificaret integritas: ſicut et ipſe in euāgelio ſub
breuitate ꝯcluſit dicens: Data eſt michi oīs poteſtas Mat.28.
in celo ꝛ in terra. Et apl's: Ut in noīe ieſu oīne genu fle Philip.2.
ctat: celeſtiū / terreſtriū / ꝛ infernoꝝ. [Reges eos in vir
ga ferrea]. Mō regni ei⁹ cōſuetudo deſcribit: q̄m ſi in
tēdat ad l'ram / parue vtilitatis eſt cōſtringēda atq̄ im
minuēda ꝑcipe. Sꝫ reſpice p̄mū qd̄ dicit Reges eos
vt poteſtatē tyrānice dn̄atiōis auferret. Illi ei regūt /
q̄ ad ſalutis dona ꝑueniūt. Uirga vero / poteſtas rega
lis ſignat: qua pctōrib⁹ correctiōis ſue vindicta ꝑmit
tit. Ferrea nō q: de⁹ vitiōis cauſa vtit virga metalli
ca: ſꝫ duricia ferri / rigori equitatis decēter aptata eſt.
Ipſa virga eſt / de qua in.44. pſalmo dictur⁹ eſt Uir
ga recta: virga regni tui. Sꝫ quid cū iſta virga faciat:
ſubſequēter explanat. Hec virga eſt / que ꝯſtringit ad
vitā: hoc baculū qd̄ cōtinet imbecilles: hoc ſceptrum
qd̄ de mortuis viuos facit. Uirga eni vſu humano di ETY.
cta eſt q̄ vi ſua regat: et ꝑgere nō ſinat innitētes. [Et
tanq̄ vas figuli cōfringes eos]. Id eſt p conuerſiōis
ſtudiū conteres in eis terrenas cupiditates: ꝛ veteris
hoīs ceno ſilem vitā. Et reſpice in ipſis cōparationi
bus / ſingulis verbis rerū cauſas decenter expreſſas.
Poteſtatē dn̄i dixit virgam ferreā / ſupbos ꝓploſ vas
figuli: qd̄ mox vt ꝑcuſſum fuerit / in ꝑtes minutiſſimas
diſſipat. Bn̄ ergo pctōr vaſi luteo cōparat: vt ꝛ cōfra
ctio ei⁹ facilis / ꝛ vita lutea mōſtraret. Sꝫ tūc in meli⁹
reformat / q̄ſi in ſp̄ualem hoīem (diuina gr̄a ſuffragan
te) ꝑducit. [Et nūc reges intelligite]. Uenit ad tertiū
membrū: in quo iam ꝓpheta admonet vt factis terri
bilibus patefactis humanū genus humiliter obediat

ALLE. creatori. Ibi oritur pulcherrimū deliberatiuū dicēdi
genus. Nā cū tali ſacro vulgato obſtupefacta fuerint
corda mortaliū/ſaluberrim⁹ ac neceſſari⁹ ſuaſor acce
dit: vt cū timore ꝛ tremore vero dño ſeruiat: oñdēs ab
vtili ꝛ honeſto id qḋ in deliberatiōib⁹ ꝓpꝛiū valet ex=
pedire ꝙ dicta ſunt. Utile eſt em̄: ne qñ iraſcat̄ dñs: et
pereatis de via iuſta. Honeſtū/beati oēs ꝙ cōfidūt in
eo. Sic deliberatiuū dicēdi gen⁹ ꝑfecta diſceptatiōe
cōpletū eſt. Nūc ad exponēda verba redeamus. Re=
ges dñatores debem⁹ aduertere viciorꝫ/ꝙ hec ꝛ intel=
ligere poſſint/ꝛ implere dño ꝓſtāte ꝓualeāt. Neqꝫ em̄
ſemꝑ purpuratos reges aduerti neceſſe eſt. Dicūt̄ re=
1.Cor.4. ges ꝛ qb⁹ priuata ꝯditio eſt: ſicut ait aplš: Iā ſine no=
bis regnatis: ꝛ vtinā regnetis: vt ꝛ nos vobiſcū regne
mus. [Erudimini ꝙ iudicatis terraꝫ]. Erudire/docere
ETY. eſt. Nā ꝛ ipſm nomē ſignificat apprehēſam ſnīam. Ru
dis ei dicit̄ nouus. Erudit⁹/quaſi a rure ſublat⁹: id eſt
ab ignorātia diuiſus/et in doctrine finibus collocat⁹.
Qḋ illis bñ dicit̄/ꝙ iā carnalia delicta domuerūt. Ipſi
em̄ bene iudicāt terrā: qñ repreſſis vicijs/corporibus
ETY. ſuis fauēte dño ꝑcepta legis imponūt. Terra aūt di=
cta eſt a terrēdo: ꝙ cōmeātiū greſſib⁹ atterat̄. Seqt̄.
[Seruite dño in timore]. Breuis ꝛ plena cōmonitio:
qua dño deo amabili timore ſeruit̄. Naꝫ ſicut remiſſa
ſecuritas culpas admittit: ita timor deſiderabilis de=
licta ſemper excludit. Et ne ſeruitium dei duriſſimum
aut triſtiſſimū forte putaret̄: ſubiūxit. [Et exultate ei
cū tremore. [Qꝛ timor dñi nō ad miſeriā/ſed ad gau=
dium ducit: quippe ꝙ beatos efficit/ꝛ ſanctos operat̄.
Et iterū: ne hec exultatio negligēs redderet̄/addidit
Cū tremore: vt vtraqꝫ ſociata/celeſtē reuerētiā cōpe
tēter exprimerēt. [Apprehēdite diſciplinā: ne qñ ira=
ſcat̄ dñs/et pereatis de via iuſta]. Magnificū verbū
Apprehēdite diſciplinā: quaſi munimen clypei cōtra
noxia vicia ꝓfutuꝝ. Utilitatē vero hui⁹ facti pulcher=
rimi ꝓpheta ſubiūxit: dicēdo Ne qñ iraſcat̄ dñs: ꝛ pe=
reatis de via iuſta. Ne qñ dixit/ꝓpter patientiā dñi: ꝙ
diu ſuſtinet excedētes. Et pereatis de via iuſta: id eſt
a celeſti rege chriſto: ꝙ via eſt recte ambulantiū ad vi
tā dux euntiū: iter ad beatitudinē feſtinātiū: ſicut ipſe
Joan.14. in euāgelio dicit Ego ſum via/veritas/ꝛ vita. Uia/ꝓ=
pter incarnationē: ꝑ quā bonis viuēdi ꝓbet exemplū.
Ueritas/ꝓpter iudiciū. Uita/ꝓpter deitatē. [Cū ex=
SCHE. arſerit in breui ira ei⁹]. Metaphora ab incēdio facta:
qḋ tūc magis inardeſcit/qñ pabulū ꝯſumptiōis acce
perit. In breui em̄ dixit: qꝛ cum decreuerit/vindicat.
Neqꝫ em̄ illius alia diſpoſitio/alia ꝓbat̄ operatio: ſed
ſimul que decernit ꝛ facit. Et nota ꝙ ſuꝑius in hoc ſe=
culo ad ſuſtinendū/poſuit Ne qñ: in futuro vero ad iu
dicādū/dixit In breui: vt mō oīpotētis declaret̄ pie=
tas/tūc poteſtas. Nō eſt ei in illo iudicio ſingulorꝫ ho
minū viciſſim diſcuſſio opāda: ſed momētaneo diſcur
ſu ſimul oīa ſicut fecit et iudicat. Bñ aūt dictū eſt Cū
exarſerit/qꝛ tam magne patiētie finis ille declarat̄: ſu
pra quē nulli aliquid ſperare ꝯcedit̄. [Beati oēs ꝙ cō
fidūt in eo]. Decora cōcluſio/poſt multa dicere ad qḋ
quis debeat feſtinare. Confidere em̄ de illo iā premiū
eſt: qꝛ ipſa cōfidētia per dei gratiam venit: ſicut aplš
Philip.2. dicit: A quo eſt ꝛ velle ꝛ ꝑficere. Concluſio.

Nunc in mediū breuiter copioſum ſacris cele=
ſtibus pſalmū ꝑacta expoſitione reuoce
mus: vt ei⁹ virt⁹ euidēter poſſit intelligi/cū ipſius va=
luerint mēbra cognoſci. Reſpiciamus pſalmiſtā: ꝙꝫta
ſit gr̄a diuinitatis ornatus. Ante dñi verba ꝑdicauit:
iterū poſt ei⁹ dicta reloquit̄. Cū precedit ꝓpheta eſt:
cū ſequit̄ aplš. Qꝛ ꝛ vētura integra fide ꝑdixit: ꝛ ꝑſe
quēs ꝑfecta veritate cōſonuit. Ipſe dñs aūt de medio
tanqꝫ de celo retonās/potētie ſue nobis archana pa=
tefecit: vt ꝛ diuinitatis eius gloriā/ꝛ incarnatiōis my
ſteria ꝑ modulo nr̄o ſalutariter diſcernamus. In hoc
autē ſecūdo numero: qꝛ ex duabus monadib⁹ pulchre
cōpoſitus eſt: aptiſſime due nature incōfuſe atqꝫ ꝑfe
cte in vna ꝑſona ſunt poſite dñi chriſti: Quaꝝ eſt vna
qua regnat/ꝛ altera qua miniſtrat: prima creatrix/po
ſterior creata. Et iō ꝙ aſſumpſit impaſſibilis: ꝙ xp̄o eſt
aſſumpta paſſibilis. Nā ſicut ꝑſes monēt/dein⁹ iniu=
rias carni: miracula diuinitati. Diſcernam⁹ intellectu
naturas: ꝛ noxios viten⁹ errores. Diuinitas ei ſic ſibi
humanitatē adunauit/vt nullaten⁹ cū humanitate cō
fundi poſſit: ſed vtraqꝫ incōfuſa ꝛ adunata ꝑmaneat.
Qꝛ licꝫ incarnatiōis diſpēſatio poſt reſurrectionē gl'ifi
cata ſit: tñ in hūanitatis xp̄tate ꝑmāſit. Nā cū ipſe di=
xerit poſt reſurrectionē aplō Thome: Mitte manum Joan.20.ꝛ
tuā ꝛ vide: qꝛ ſpūs carnē ꝛ oſſa nō hꝫ/ſicut me videtis Luc.24.
hr̄e. Cum partē piſcis aſſi/ꝛ fauū mellis poſt reſurre=
ctionē ſumpſerit atqꝫ comederit. Et in actibus aplōꝝ
legit̄: Sic veniet quēadmodū vidiſtis eū eūtē in celū. Act.1.
Cū dicat etiā ꝓpheta de pctōrib⁹ Uidebūt in quē cō= Zach.12.
punxerūt: qꝛ maieſtatē ei⁹ nequeūt intueri. Illud em̄
ſolis beatis dabit̄: ſicut in euāgelio dicit Beati mūdo Mat.5.
corde: qm̄ ipſi deū videbūt. Nimis exitiale eſt duas na
turas ꝑfectas atqꝫ adunatas in chriſto nō credere ꝑ=
manere: qs tot exēplis voluit de ſeipſa xp̄ianas ꝑdicare.
Hoc pater Athanaſi⁹ alexādrinus. Hoc Hylari⁹ pi=
ctauienſis. Hoc Ambroſi⁹ mediolanēſis. Hoc Augu=
ſtinus ꝛ Hieronymus. Hoc Cyrillus. Hoc alij multi
patres: ad tollēdā quoqꝫ fundit⁹ occaſionē inaniſſime
queſtiōis. Hoc papa Leo cū ſancta ſynodo calcydo=
nēſi decreuit atqꝫ cōſtituit: vt ex duab⁹/ꝛ in duab⁹ na=
turis adunatis atqꝫ ꝑfectis: vnū ꝑdicet chriſtū quicū
qꝫ ſe vult eſſe catholicū. Que ſi memorie (ꝓſtāte dño)
recōdim⁹: in eccleſiaſticis ſemꝑ regulis ambulamus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 2.

Pſalmus Dauid cum fugeret a facie Abſalon filij ſui. iij.

Domine qd multiplicati ſunt
ꝙ tribulāt me: multi inſurgūt
aduerſum me. Multi dicunt
aīe mee: nō eſt ſal⁹ ipſi in deo
eius. Tu autē dñe ſuſceptor
me⁹ es: gloria mea et exaltās
caput meum. Uoce mea ad dñm clamaui: et
exaudiuit me de mōte ſctō ſuo. Ego dormi=
ui ꝛ ſoporat⁹ ſum: et exurrexi qꝛ dñs ſuſcepit
me. Non timebo milia populi circundantis
me: exurge dñe/ſaluum me fac deus meus.
Qm̄ tu percuſſiſti om̄es aduerſantes michi
ſine cauſa: dentes peccatorū cōtriuiſti. Dñi
eſt ſalus: ꝛ ſuper populū tuū benedictio tua.

Abſalon dū ꝑſem ſuū Dauid crudelr̄ inſe=
queret̄: mule impetu ꝑduct⁹ in cōdenſam
quercū/ramis ei⁹ colla nectētib⁹ in aeris
ſublimitate ſuſpēſus eſt ꝙdā ꝑfiguratiōe
dñici traditoris: vt ſicut iudas innodatus
laqueo vitā finiuit/ita ꝛ ꝑſecutor dauid cōſtrictis fau
cibus expiraret. Teſtāte aūt regū hyſtoria: pſalmus

iſte quinquageſimo actu poſterior eſt. Qm̄ poſt cul-
pas adulterij et homicidij Abſalon filij eius ꝑſecutio
noſcit͛ contigiſſe: ſed ꝓ virtute ſua cõpetenti numero
ꝓbatur aptatus. Tenere eni͂ illū locū tertiū oportue
rat: q̄ ⁊ ſancte trinitatis potentiā/⁊ triduane reſurre-
ctionis in ſe miſteria cõtinebat. Nā ꝑ liberationē Da
uid/reſurrectio dn̄i cõgrue ſignificat: vt animi chriſtia
noꝝ tali exēplo roborati/ in aduerſis caſibus cõſtan
ter erigātur. Simile eſt et illud qđ legit͛ octateuchus
ante Iob: Cum poſt multos annos Moyſes extitiſſe
noſcat. Quapropter nõ ſm̄ exiſtentiā tempoꝝ: ſed ꝑ
qualitate dictoꝝ ordo pleruꝗ ponitur lectionū. Me-
mento autē alios eſſe pſalmos qui ⁊ paſſionē/ ⁊ reſur
rectionem dn̄i breuiter tangūt. Alios vero qui diſtin-
ctius/apertiuſꝗ declarant: ſed preſens eoꝝ primus
eſt/qui hec breuiter dicunt. Diuiſio.

Otus hic pſalmꝰ ad ꝑſonā chriſti dn̄i com
petenter aptat. Perſona vero eius eſt vir-
tus omnipotētiſſime deitatis/⁊ humilitas
humanitatis aſſumpte: nõ ſub permixtiõe
ꝯfuſa/ ſed indiuiſibili adunatiõe ſubſiſtēs.
Primo itaꝗ modo ad patrē loquitur perſecutoribus
exprobrans: qui irreligioſa cõtra ipſum verba loque-
bant͛. Secundo loco fidelis populus ne mortē formi-
det inſtruit͛: quando eum exemplo auctoris ſui ſpe re-
ſurrectiõis certiſſime conſolat͛. Expoſitio.

Omine quid multiplicati ſunt qui tribulāt
me]. Secūdi pſalmi hoc quaſi ſimile videt͛
initiū. Sꝫ illic interrogatio increpātis eſt:
hic autē admirat͛ contra ſe populos excita
tos: qui ad eos cognoſcit͛ veniſſe ſaluādos:
dicēdo Tribulant me/oſtēdit͛ de illoꝝ amplius cect-
tate voluiſſe: q̄ ſalutare ſuū obſtinatis mētibꝰ reſpue-
Pſ.34. rūt: ſicut in. 34. pſalmo dicturus eſt Retribuebāt mi-
chi mala ꝓ bonis: ſterilitatem aīe mee. [Multi inſur-
gunt aduerſum me. Multi dicunt aīe mee]. Intantū
multi fuerunt: vt etiā de numero diſcipuloꝝ traditor
Iudas illis fuerit aggregatus. Et cuꝫ repetit͛ ſepius
multi: oſtendit͛ acerba numeroſitas impioꝝ qui a con
ſpiratiõe dēſiſſima nequaꝗ̄ rareſcere potuerūt. Hec
SCHE. figura locutionis dicit͛ Pempaſis: enumeratiõis ſtu-
dio verba repetēs: vt rei de qua loquit͛ ꝓcuret augmē
tū. [Non eſt ſalus ipſi in deo eius]. Hoc ad illas vo-
Mat.27. ces ꝑtinet iudeoꝝ dicentiū Alios ſaluos fecit: ſeipſm
nõ poteſt ſaluū facere. Putabat͛ eni͂ pater dilectionē
nõ habere filij: quē carnaliter ꝑmittebat occidi. O ne
farie turbe ſtultiſſimū dictū: Nunquid redemptio mū-
di infirmitati debuit applicari? Nõ enim inſatiabilis
mors aliter poterat vinci: niſi vita tyrannidis eius ia-
nuas introiſſet. Sic tenebre ꝑmanere nequeūt: cū pre
ſentia luminis excludunt͛. [Tu aūt dn̄e ſuſceptor meꝰ
es/gloria mea: ⁊ exaltās caput meū]. Suſceptor ſm̄
formā dicit͛ ſerui. Hominis eni͂ ſuſceptio: eſt verbū ca
ro factū. Quapropter gloriam ſuam ⁊ exaltationē ca
pitis ſui/caro dicit: quā ſuſcepit omnipotēs verbū: vt
diuina/humanaꝗ ſubſtātia vna eſſet ſine aliqua cõfu
ſione ꝑſona. Hoc etiā ad Pelagianos ꝑtinet deſtruē
dos: qui putant hoīem aliquid per ſe efficere poſſe qđ
bonū eſt. Nā quis rogo ſibi ad bene agendū ſine diui
ne gratie largitate ſufficiat: cū humana natura ꝑ gra
tiā qua vnita eſt deo ad patris ſit dexterā collocata?
Qđ beatus Auguſtinus in enchiridion more ſuo la-
tius ⁊ vtiliter explicauit. Factū eſt autē hic pulcherri
SCHE. mū ſchema: qđ grece dicit͛ Auxeſis: que addēdo que-
dam noīa per mēbra ſingula rerū augmenta cõgemi

nat. Dicit eni͂ Tu aūt dn̄e ſuſceptor meꝰ/gloria mea:
et exaltās caput meū. Hoc etiā latius deſignat apl̄s
dicēs: Quis nos ſeparabit a charitate chriſti? Tribu Rom. 8.
latio an anguſtia/ an ꝑſecutio/ an fames/an nuditas/
an periculū/an gladiꝰ? ⁊c̄. Huic vicina eſt figura que
dicit͛ Clymax: latine gradatio: qn̄ poſitis quibuſdam SCHE.
gradibus ſiue in laudibus/ ſiue in vituperatiõe ſemꝑ
accreſcit. Sed inter vtraꝗ ſchemata hoc intereſt: ꝙ
Auxeſis ſine vlla iteratiõe noīs rerū ꝓcurat augmen
ta. In clymace vero neceſſe eſt vt poſtremū verbum
qđ eſt in primo comate poſitū: in ſequenti mēbro mo-
dis oībus iteret͛: ſicut eſt illud apl̄i. Scitis qm̄ tribula Rom. 5.
tio patientiā operat͛: patiētia ꝓbationē: ꝓbatio ſpem:
ſpes vero nõ cõfundit]. Uoce mea ad dn̄m clamaui: ⁊
exaudiuit me de mõte ſancto ſuo]. Cū dicit Mea/de-
mõſtrat oratiõis ꝓprie ſanctiſſimā puritatē. Non eni͂
illiꝰ integritatē aliqua imago phātaſie poterat impe-
dire: vt ceteris mortalibus infirmitate carnis pleruꝗ
ſurripit͛. Qꝫ aūt dicit Uoce mea ad dn̄m clamaui: hoc
euāgelica verba declarāt/vbi ait filiꝰ Pater clarifica Ioan. 17.
filiū tuuꝫ ⁊c̄. Nā ꝙ dicit Mea: indicat ꝙ ipſe locutus
eſt etiā ꝑ ꝓphetas. Illud vero qđ ſequit͛ Et exaudi-
uit me de monte ſancto ſuo: ⁊ hoc euāgelij textꝰ expo
nit: vbi vox ad eū facta eſt Et clarificaui: ⁊ iterū clari-
ficabo. Per montē ſiquidē ⁊ ipſe dn̄s/⁊ ſancti eiꝰ: ⁊ ec-
cleſia diuerſis quidē locis aptiſſime ſignificant͛. Hic
tn̄ dictū intelligēdum eſt de mõte: id eſt de diuinitatis
excellētiſſima ſummitate: ſicut ⁊ alius pſalmus dicit:
Iuſtitia tua ſicut mõtes dei. Equū eni͂ fuerat vt natu Pſ.35.
ra hūanitatis aſſumpte: q̄ in terris ſingulare patiētie
mõſtrauit exēplū: in celis acciperet creaturarū oīm ꝓn
cipatū. [Ego dormiui/⁊ ſoporatus ſum/⁊ exurrexi: q̄
dn̄s ſuſcepit me]. Uenit ad ſcđam partē: in qua dubi-
tātiū corda roborant͛: vt crederēt eū cõfeſtim reſurre-
cturū/quē viſuri erant impioꝝ manibꝰ crucifixū. Dor
miui dixit: q̄ celeriter reſurrexit. Qđ fit in ſomno iſto
vitali: vbi nõ vite terminꝰ/ſed tꝑalis requies inuenit͛.
Soporatꝰ ſum/ſecurā ſignificat pauſationē: nõ ſicut
impij in morte quatiūt͛/q̄s inq̄etat iugiter ꝯſcia pctõꝝ
ſꝫ ſoporatio iſta fuit ſacri corꝑis btā dormitio. Exur- DEF.
gere aūt eſt cū alacritate reſurgere: q̄ppe q̄ caro mor
talitate depoſita: imortalitatē ſumpſit/et gl'iam ſem-
piternā. Sꝫ q̄re exurrexerit/euidēter expõit: qm̄ dn̄s
ſuſcepit me. Natura ei humanitatis ꝑ ſe nõ potuiſſet
ꝓpa virtute reſurgere: niſi eā diuina oīpotētia ſuſce
piſſet: ſicut ipſe dicit: Ptāte habeo ponēdi aīaꝫ meā: ⁊ Ioan. 10.
poteſtatē habeo iterū ſumēdi eaꝫ. [Nõ timebo millia
ppl'i circūdātis me]. Timere nõ potuit iniquū ppl'm:
cui erat in ſua diuinitate ꝓſidiū. Scriptū eſt in euāge
lio: q̄ in paſſiõe magna eū populi multitudo circūde-
dit. Nā ꝙ dicit Nõ timebo: nõ ſignificat ſe nõ eſſe mo
riturū: ſed mortē formidare nõ poterat/quā triduanā
⁊ mūdo ꝓfuturā eſſe ꝓſciebat. [Exurge dn̄e: ſaluū me
fac deꝰ meus. Qm̄ tu ꝑcuſſiſti oēs aduerſantes michi
ſine cauſa]. Nõ q̄ deꝰ dormiēs aut recubans excitat͛:
ſꝫ ſcripturis diuinis mos eſt ad exprimēdā cauſam ꝑ
tropologiā ex noſtra ꝯſuetudine aliq̄d de deo dicere.
Tropus aūt eſt dictio ab eo loco in quo ꝓp̄e eſt trāſla SCHE.
ta: in eū locū in quo ꝓpria nõ eſt. Saluū me fac deus
meꝰ. Hoc de reſurrectiõe dicit͛. Nõ ei declinare patie
bat͛ vite huiꝰ occaſus: q̄ erat humano generi ꝓfuturꝰ.
Aduerſantes aūt: nõ ſolū ad mortē ꝑtinet/ ſꝫ etiā ad
hereticas q̄ſtiões: q̄ ſine veritatis ſtudio catholicas
regulas prauis dogmatibꝰ inſequūt͛. Et merito tales
cecitate mētis ꝑcutiūt͛: q̄ ſe ꝑuerſis deſiderijs miſcue

[Dentes peccatorũ cõtriuiſti]. Id eſt detrahẽtiũ ver
ba mordẽtia: qui poteſtati diuine nefandis dogmati-
ETy. bus obloquunt. Dentes eñ dicti ſunt a demendo. Et
ideo pulchre nimis lingue detrahentiũ dentes vocan
tur: q2 ſicut illi ciboꝝ partes demũt/ita ⁊ iſti opiniões
hoim adhibita detractiõe corrodũt. Quamuis hoc ⁊
Mat.27. ad iudeos poſſit aptari: qui dicebãt Si rex iſrael eſt:
deſcẽdat de cruce/et credimus ei. Contriuiſti: hoc eſt
ad nichilũ ꝑduxiſti. Nã reuera cõtriti ſunt: qñ ipm co
gnouerũt in gloria reſurrexiſſe/ quẽ viſi ſunt humani-
tate deſpecta trucidare. [Dñi eſt ſalus: et ſuꝑ populũ
tuũ benedictio tua]. Cõtra illos hec ſententia ꝓfert:
quoꝝ dẽtes ſuperius dixit eſſe cõtritos. Pronũcian-
do eñ Dñi eſt ſalus: illos cõfundit qui putauerunt ſa
lutẽ chriſto tanq̃ terreno homini cõtemptibili ꝓſum-
ptiõe decerpere. Qd̃ inaniter impij laborãtis. Quo-
mõ põt aut eterna vita interimi: aut ſaluatori ſalus vl
latenus amputari? Suꝑ populũ tuũ benedictio tua.
Una ſentẽtia/⁊ quid debeãt credere hoibus ꝑcipit: et
quid poſſint ab ipſo recipere cõpromiſit. Cõcluſio.

¶ Breuis quidẽ pſalmus: ſed maximã pagano-
rũ deſtruẽs prauitatẽ: que putat glo-
riã ſuperne maieſtatis ad humilitatẽ nõ potuiſſe de-
ſcẽdere paſſiõis. Inſipiẽtes: quoꝝ ſenſus inde cõfun
dit/vnde mũdus noſcit eſſe liberatus: ſicut dicit apl's
1.Tim.1. Chriſtus ieſus venit in hũc mũdũ peccatores ſaluos
facere: quoꝝ prim⁹ ego ſum. Nũc ↄſideremus quẽad-
modũ celeſtis philoſophie ver⁹ ordo plat⁹ eſt: vt pri-
mus pſalmus chriſti dñi moralẽ: ſecũdus naturalẽ: id
eſt ſubſtãtiã humanitatis ⁊ deitatis: terti⁹ de reſurre-
ctiõe ipſius loquẽs/ inſpectiuã quodãmõ ↄtineat par
tẽ. Que ratio ꝑ oẽs ſcripturas diuinas decurrit. In-
de ⁊ Iſaac patriarcha tres puteos fodit: demõſtrãs
ꝓcepta dñi doctrina triplici cõtineri. Sic et ſapientia
monet vt deſcribam⁹ eã nobis in corde tripl'r. Et reli-
quas ptes in ſubſequẽtib⁹ pſalmis facile poteris aut
mixtas: aut ſingillatim poſitas etiã nõ admonitus le
ctor agnoſcere. A nobis eñ frequẽter iſta nõ exigas/
qb⁹ nouiter multa dicẽda ſunt. Huı⁹ aũt pſalmi calcu
lũ edocet ſctã trinitas: q̃ ꝫ naturã habeat inſeparabi
lis vnitatis/ trib⁹ tñ eã manifeſtũ eſt conſtare ꝑſonis.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 3.

¶ In finẽ pſalmus Dauid. Canticũ. iiij.

Cum inuocarẽ exaudiuit me
deus iuſtitie mee: in tribula-
tione dilataſti michi. Miſe-
rere mei: ⁊ exaudi orationem
meã. Filij hominum vſq₃quo
graui corde: vt quid diligitis
vanitatem/ ⁊ queritis mendaciũ? Et ſcitote
qm̃ mirificauit dñs ſanctum ſuum: dñs exau
diet me cũ clamauero ad eum. Iraſcimini et
nolite peccare: q̃ dicitis in cordibus veſtris/
⁊ in cubilibus veſtris compũgimini. Sacri-
ficate ſacrificium iuſtitie / et ſperate in dño:
multi dicunt quis oſtendit nobis bona? Si-
gnatum eſt ſuper nos lumen vultus tui dñe:
dediſti letitiã in corde meo. A fructu frumen
ti vini ⁊ olei ſui: multiplicati ſunt. In pace in
idipſum: dormiam ⁊ requieſcam. Quoniam
tu dñe ſingulariter in ſpe: conſtituiſti me.

Subtiliter perſcrutemur quid nobis ſingil
latim ſermões iſti denũcient: quos prefa
ti ſumus veraciſſimos indices eſſe pſal-
moꝝ. Finis mõ nõ ſignificat alicui⁹ rei cõ
ſumptionẽ: ſed perfectionẽ ſpũaliũ rerũ.
Nam ſicut dicit apl's: Finis legis eſt chriſtus ad iuſti Rom.10.
tiã omni credẽti: qui eſt omniũ bonoꝝ ꝑfectio glorio-
ſa. Et ideo qd̃ poſitũ eſt in finẽ: ad chriſtũ dñm cõmo-
net eſſe referendũ. Siue (vt quibuſdã placet) ꝓ nobis
dictum eſſe credendũ eſt: in quibus ſm eũdem apl'm 1.Cor.10.
ſeculoꝝ finis aduenit. Illud tñ ſciendum eſt ad termi
nũ referri nõ poſſe: cum adhuc operis ipſius initia vi-
deãtur eſſe. Pſalmus eſt autẽ (ſicut diximus) organũ DEF.
muſicũ capite ſonorũ: quo diuina preconia canebant.
Cãticũ: qd̃ ſupernas laudes humanis vocib⁹ ꝑſona-
bat. Sꝫ hec ideo vident eſſe ſociata: q2 ⁊ inſtrumẽtis
muſicis/⁊ choris pſallẽtiũ ſacrificijs celeſtib⁹ cõſona
vociferatiõe canebant: ſic iſtis ꝟbis olb⁹ cõmonemur
de dño chriſto canticũ iſtud eſſe dicturũ. Diuiſio.

Per totũ pſalmũ verba ſunt ſancte matris
eccleſie: que non in cordibus noſtris phan
taſtica imaginatiõe formatur: ſicut patria
vel ciuitas/ vel aliquid eoꝝ ſimile qd̃ per-
ſonã nõ habet exiſtentẽ: ſed eccleſia eſt col DEF.
lectio fideliũ ſanctorũ omniũ/anima ⁊ cor vnũ/ſpõſa
chriſti/hieruſalem futuri ſeculi. De qua dicit in cã. tico
cãticorum dñs Ieſus: Oſculetur me oſculo oris ſui. Cant.1.
Et alibi: Que eſt iſta que aſcendit dealbata? Et illud
Una eſt columba mea: vna eſt ſponſa mea. Qua pro- Ibidem.6.
pter nefas eſt hic aliquod dubiũ introducere: vbi tan
ta veritas cognoſcit tot teſtimonia ꝓhibere. Et ideo
ſub figura Metophoeia/eccleſiã dicamus loqui: que SCHE.
ꝑſonis ſemꝑ cognoſcit certiſſimis applicari. In pria
ſiquidẽ parte rogat vt ei⁹ audiat oratio: increpãs infi
deles: q2 colẽtes falſos deos/culturã veri dei neglige
bant. In ſcd̃a cõmonet generalitatẽ: vt relicta ſupſti
tiõe fallaci/ſacrificiũ iuſtitie debeãt immolare. Et vt
gẽtiliũ mẽtes facta ꝓmiſſiõe ↄuerteret: ingẽtia cõme
morat ꝓſtitiſſe dñm bñficia chriſtianis. Expoſitio.

Cum inuocarem exaudiuit me deus iuſtitie
mee: in tribulatione dilataſti michi. Miſe-
rere mei: ⁊ exaudi orationem meam]. Con
ſideremus quid ſit hoc: q̃ mater eccleſia in
vno/eodẽq₃ verſu ⁊ exauditã ſe dicat/ ⁊ ite
rũ deprecet audiri: ſignificãs ꝑfecte oratiõis hũc eſſe
modũ: vt ꝫ nobis poſtulata deſideria cõcedant/ ꝓba
bili ſemꝑ ambitiõe audiat. Nos tñ iugiter poſtulem⁹:
ſicut dicit apl's: Sine intermiſſiõe orate: in oíbus gra 1.Theſſ.5.
tias agite. Deus autẽ iuſtitie mee/recte dicit eccleſia:
que ſenſu orthodoxo trinitatis vnitatẽ/et oĩpotentiã
ↄfitet. Nã ⁊ mẽbra ei⁹ ſingillatim dicere ſibi ſacra le
ctiõe cõperimus: ſicut in Iob legit Attẽde innocẽtiã
meã. Et paul⁹ apl's ait: Reddet michi coronã iuſtitie: 2.Tim.4.
Et ꝓpheta in. 7. pſalmo dictur⁹ eſt Si eſt iniquitas in Ps.7.
manibus meis. Nõ q2 ſine pctõ modis oíbus fuerũt:
ſed ſunt opatiões alique in quib⁹ fideles hoíes euidẽ
ter appareãt innocẽtes. Sequit In tribulatiõe dila-
taſti michi. Tribulatio eſt eñ que ſemꝑ dilatat eccle
ſiã: qñ eodẽ tẽpore cõfeſſores fiũt/martyres coronãt:
totaq₃ turba iuſtoꝝ cõtritiõibus ſemꝑ auget. Adiecit
Miſerere mei dñe: ⁊ exaudi orationẽ meã. Pia mater
ſibi miſerẽdũ eſſe dicebat: ſi ꝓ filijs eius audiret ora-
tio: qm̃ quicquid mẽbris tribuit/toto corpori ſine du-
bitatiõe preſtat. [Filij hoim vſq₃quo graui corde: vt
quid diligitis vanitatẽ/ ⁊ q̃ritis mẽdaciũ]. Cũ ſugiori

SLDE. verſu ꝑ nobis orauerit: hic per Energiam alloquitur
genus humanū:ne in culturis demoniorū grauiſſimo
errore permaneat:quatenus ꝑ ipſo exaudiri poſſit ſu
ſa precatio. Alioquin irrita ꝑ ſe reddit vota ſupplicā
tium quiſquis non reliquerit cōſortia peccatorū. Se-
quitur Uſqȝquo graui corde. Merito eos diuti⁹ graues
corde fuiſſe dixit:q̄ poſt veritatis predicatione adora
re magis elegerūt idola falſitatis. Sicut eſt illud euā
Luc.12. geliū:Seruus ſciens voluntatē dn̄i ſui/ꝛ non faciēs di
gna:plagis vapulabit multis. Primo em̄ mundus iu-
ſte flagellatus eſt paucis:qꝛ ſuum dn̄m ignorare pro-
batus eſt. Poſt aduentū vero creatoris ſui iuſtiſſime
vapulabit multis: qui adhuc idolorum nenias inqui-
rebat. Sequitur Ut quid diligitis vanitatem:ꝛ queritis
mēdacium. Uanitas nomen eſt quidē generale victo-
rū. Sed illud ꝓprie vanū dicitur/quod a deo ꝓbatur
alienum. Nam ſicut in diuinitate confidere fructuo-
ſa firmitas:ita ab eadem deuiare vanitas eſt caduca.
Sicut Iſaias dicit:Adorātes vana ꝛ falſa miſericor
diam tuā dereliquerunt. Arguuntur itaqȝ illi qui ido
lorū turpiſſimo amore flagrabant. Et ſub increpatiōe
ꝓnunciādum eſt. Ac ſi diceret:Quare vanitatem di-
ligitis/que peritis: Diligere em̄ debemus ꝓficua non
noxia:qꝛ potius execrare conuenit/per que nos pene
ꝑpetue damnationis affligit. Queritis mendaciū:qđ
vtiqȝ non appetere/ſed refugere deberetis. Iſtud au
tem mendaciū idola ſignificat. Que tale nomen me-
rito ſuſceperūt:qꝛ contra dignitatem veritatis erecta
ſunt. [Scitote qm̄ mirificauit dn̄s ſanctum ſuum:dn̄s
exaudiet me cum clamauero ad eum]. Permanet in
increpatione ſalutari: vt ad vere religionis affectum
corda dementiū exploſa prauitate conuertat: ꝓnun-
cians illis veritatis arcanum: vt incarnationem ſan-
ctam venerabiliter ſuſcipere non recuſent. Sanctum
ſuum/dicit dn̄m chriſtū:ſicut ꝛ alibi de ſeipſa veritas
Ps.85. ꝯfitetur. Cuſtodi animā meā: qm̄ ſanctus ſum. Ad-
iecit Dn̄s exaudiet me cum clamauero ad eum. Meri
to ſe exaudiri confidebat: qm̄ dominū ſanctū magni-
ficandum populis predicabat. Cum clamauero dicit
id eſt cū bonis operibus diuinitati ſupplicauero. Ipſe
enim clamor eſt/qui tacitus ad deū peruenit:et exau-
diri facit eos qui bonis operibus cōſtanter inſiſtunt.
[Iraſcimini ꝛ nolite peccare que dicitis in cordibus
veſtris:ꝛ in cubilibus veſtris compūgimini]. Hoc be
ne trahitur ad iudeos: vt ꝛ ſi eos iraſci contigerit/ſal
tem ſe ab illicitis auſibus abſtinerēt. Quod tamen et
generaliter competēter accipimus. Uenialis eſt eniꝫ
ira que ad effectū indignationis ſue nō peruenit. Si-
Prouer.16. cut ſcriptū eſt:Melior eſt qui vincit iram/q̄ȝ qui capit
ciuitatē. Et ideo preceptum curationis adhibet: vt ſi
iam iraſcimur/non inconſulta temeritate peccemus.
Motum ſiquidē animi feruidum/ꝓpter humanā fra-
gilitatē habere in poteſtate non poſſumus:ſuffragan
te tamen dei gratia ratione diſciplinabili cōtinemus.
Et ideo beatus ꝓpheta quod eſt quidē cōſuetudinis
ꝑmiſit:quod vero culpe ꝓhibuit. Nā ſi iraſcamur/nec
dn̄i cōſideratione refrenemur:ſed a voto noſtro impe
diamur aliquo neceſſitatis abiectu: tūc vtiqȝ conſtat
nos facti crimen portare:etiā ſi nō poſſumus que vo-
lebamus efficere. Siue (vt quibuſdaꝫ placet) ꝑteritis
peccatis iraſci debemus: vt preſentem nequiciā poſſi
mus effugere. Delicta em̄ recētia declinare nō poſſu-
mus: niſi vetuſta laudabili execratione damnemus.
Quid eſt em̄ aliud penitere: niſi iraſci ſibi vt horreat
qđ fecit/et cruciatus a ſe exigat:ne iudex poti⁹ iratus

affligat: Addidit Que dicitis in cordibus veſtris: in
cubilibus veſtris compūgimini. Oſtendēs dn̄m ſecre
tas hominū cogitatiōes agnoſcere. Ait ei Que dici-
tis in corde/vtiqȝ qđ nō putatis audiri:ꝛ ideo creditis
occultū:qꝛ non eſt verbi affatiōe vulgatū. Sequitur In
cubilib⁹ veſtris compūgimini. Ferarū domiciliū ꝓpꝛie ELY.
cubile dicitur/a cubādo. Ferocū ergo cogitatiōes apte
dicit cubilia:Quis hoc interdum ꝛ in bono abuſiue le
gatur aſſumptū. Ut eſt illud de ſanctis Letabunt in cu Ps.149.
bilibus ſuis. Compūgimini/ſignificat penitētiā agi-
te. Nā compūctione quadā animarū fit optata cōuer
ſio. Ac ſi diceret:deſerite prauas cogitatiōes veſtras
anteqȝ ſcelera perpetretis. Sequitur quoqȝ diapſalma
tis ſilentiū. Ubi merito diuiſionē poſuimus:qm̄ res al
tera cognoſcitur inchoari. Depoſito em̄ vetere homine
noſipſi nos i nouū ſacrificiū ſalubriter iubemur offer-
re. [Sacrificate ſacrificiū iuſtitie: et ſperate in dn̄o].
Qm̄ ſuperius clemētiſſima mater admonuit ab anti-
quis ſuꝑſtitionibus diſcedēdū:in ſecūda poſitiōe do-
cet vt renati hoīes non victimis pecorū ſtudeant/ſed
ſeipſos deo ſacrificiū conentur offerre. Quia non eſt ta
le dn̄o iumentoꝝ victimā dare:quale hominū deuotū
pectus offerre. Nam ſi ipſe ꝑ nobis immolat⁹ eſt chri
ſtus: q̄to magis ꝯuenit ſacrificiū ei noſmetipſos offer
re:vt poſſimus regis noſtri imitatiōe gaudere. Dixit
em̄ Sacrificate. Et ne intelligeres pecudes/ſubiūgit
Sacrificiū iuſtitie:id eſt recte viuite:ꝛ corda veſtra di
uinitati mūda ſemper offerte. Addidit quoqȝ Et ſpe-
rate in dn̄o: vt vitam bonā ſpes felicior ſubſequatur. Nō
em̄ hec plene recipere poſſumus: etiā ſi bonos actus
diuinis cōſpectibus offeramus:ſed ſperare docemur
in dn̄o/vt in futuro ꝓmiſſa ſalutaria cōſequamur. Sꝫ
ſpes iſta nō decipit. Uoluntas talis nō ꝓuenit ad rea-
tū:ſicut dicit apl's:Spes autē nō cōfundit. Quia cha Roma.5.
ritas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris ꝑ ſpiritum ſan
ctū qui datus eſt nobis. [Multi dicūt quis oſtēdit no-
bis bona. Signatū eſt ſuꝑ nos lumē vultus tui dn̄e].
Certamine quodā facto:partiū corda fideliū ſaluta-
riter conſtruunt. Dicūt multi adhuc carnaliter ſapiē-
tes:qđ nec pauci dicere debuiſſent. Quis oſtendit no
bis bona: Illa ſcꝫ que predicat ſemꝑ eccleſia/reſur-
rectionē eſſe venturam:in qua iuſti omnes eterna pre
mia cōſequantur. Hoc imputatiue legendū eſt: quaſi di
cant:ꝑmittitur nobis qđ penitus nō videmus. Deſide-
ramus que hic cōſequi nō valeamus. Iſtis reſpōden
do indicat beneficiū: quod etiā in ꝑſenti ſeculo poſſi-
demus. Signatū eſt ſuper nos lumen vultus tui dn̄e.
Quia ſicut nummus imperatoris portat imaginē:ita
ꝛ fidelibus ſigna celeſtis principis imprimūtur. Hoc
munimine diabolus multiformis expellitur: ꝛ fraudulē-
ta machinatiōe nō preualet ſuperare tētatum/ quem
habuit primi hominis ſuaſiōe captiuū. Crux eſt enim
humilium inuicta tuitio/ſuperborū deiectio. Uictoria
chriſti:perditio diaboli/infernorū deſtructio/ celeſtiū
confirmatio/mors infideliū/vita iuſtoꝝ. De quo loco
Ioannes cōſtantinopolitane ciuitatis antiſtes:quaſi
multifarias diffinitionū ſtellas in crucis declamatio-
nē lampauit dicēs: Crux eſt chriſtianoꝝ ſpes:crux ro
manoꝝ victoria:ꝛ crux mortuorū reſurrectio:crux ce-
corū dux:crux conuerſoꝝ via:crux claudorū baculus:
crux pauperū conſolatio ꝛc. que ab eo in hunc modū
diuina aſpiratione ꝯfuſa ſunt. Ecce vera munera:ec-
ce bona preſentia:quibus maledicoꝝ lingue damna-
tio faucibus obſtruuntur. Hec figura dicitur Peuſis:lati- SLDE.
ne autē percūctatio: vbi ꝛ interrogatio fit/ꝛ reſpōſio

parata ſubſequitur. Adiecit: Lumē vult⁹ tui dñe. In crucis enim impreſſione lumē eſt vult⁹ dei: qⁱ ſemꝑ in eis noſcit radiare: q ſe nō aliqua eligūt prauitate pol
Ephe.4. luere: ſicut dicit ap̄ls: Nolite contriſtare ſpiritū ſctm̄ dei in quo ſignati eſtis in die redēptionis. Quid enim efficiat iſta crux: in alio loco ap̄ls pulchra breuitate
1.Corin.1. cōplexus eſt dicēs. Uerbū enim crucis ꝑeuntib⁹ qdē ſtulticia eſt: his aūt qui ſalui fiunt virt⁹ dei eſt. Quapropter voces ſacrilegas reſpuam⁹. Magna ꝛ cōpetētia ſunt dona dei ꝯtra ꝑncipē tenebrāꝝ: lumē nobis
Al.fructu adeſſe dñicum. [Dediſti leticiā in corde meo. A † tpe frumēti vini et olei ſui multiplicati ſunt]. Adhuc bñficia numerat que poſſidēt chriſtiani. Nō eñ iſtā leticiā dicit: quā cachinno vocis exprimimus: ſed leticiā recte fidei: quā bone ꝯſciētie p̄ſtare dñs ꝯſueuit. Tūc enim veraciter letamur: quādo ꝛ recte credim⁹: ꝛ adiutorio dñi ꝓbabili nos cōuerſatione tractam⁹. Breuis ſermo: ſed ꝑfecta cōplexio. Quid enim ampli⁹ a dubitantib⁹ querit: q̄ꝫ ꝙ ꝛ ſigno crucis regi nr̄o militare cognoſcimur: ꝛ de ꝑfecta fide dño preſtāte gaudem⁹? Sequit. A tpe frumēti vini ꝛ olei ſui multiplicati ſunt. Redit ad eos: qui reb⁹ carnalib⁹ ꝓbant intenti. Nec vacat ꝙ his reb⁹: id eſt frumēti: vini ꝛ olei:
Joan.6. additū eſt/ ſui. Eſt enim ꝛ dñi panis viuus qui de celo
Pſ̄.22. deſcēdit. Eſt ꝛ vinū: poculū tuū inebriās q̄ꝫ preclarū
Ibidem eſt. Et oleum. Impinguaſti in oleo caput meū. Ergo iſta dei nō habēt pctōres: ſed ſua/ id eſt terrena vnde
ETY. corp⁹ viuat: nō aīa ꝑfruat. Frumētū enim dictū eſt a frumine: id eſt a ſumma parte gule. Antiqui enim caput gule frumē vocabāt. Multiplicati ſunt eñ peſſimis actib⁹: id eſt mūdana voluptate cōpleti. Hoc eſt enim qđ in p̄fatione diximus: in vno ſermone plerūqꝫ cauſas ꝓfundiſſimas indicari: vt eſt hic poſitum ſui. [In pace in idipm̄: dormiā ꝛ requieſcā. Qm̄ tu dñe ſingulariter in ſpe: ꝯſtituiſti me]. Cōtra hūanos tumultus: et felicitates caducas: q̄s mūdus eſtimabat eſſe precipuas: pulcherrime pacē cordis obiecit: quā habere nō poſſunt q ſecularib⁹ actib⁹ iplicant. Pax eñ iſta habet trāquilliſſimā vitā: que cū ſua mēte nō litigat: ſed in dñi bñficijs ꝑſeuerās: amena trāquillitate
Joan.14. ꝑfruit. De ipſa dicit dñs i euāgelio. Pacē meā do vobis: pacē meā relinquo vobis. Sed ne pacē iſtā tpalē putares addidit: In idipm̄ dormiā ꝛ requieſcā. In id-
DEF. ipm̄ q̄ppe dr: qđ nulla rerū viciſſitudine cōmutat: ſed ipm̄ i ſe ꝑmanēs incōmutabili ꝑennitate ꝯſiſtit. Dormiā/ fine vite vult intelligi. Requieſcā/ futurā btitudinē indicare monſtrat: qm̄ ipſa requies dabit ſctis ꝛ glorioſa pauſatio. Sequit cauſa quare requieſcat. Qm̄ tu dñe ſingulariter i ſpe: ꝯſtituiſti me. Singularis itaqꝫ ſpes eſt eccleſie in mēbris ſuis: qꝛ ſola recipiat regnū dei: qđ babilonie ppl̄s nō poteſt adipiſci. Et cū dicit: ꝯſtituiſti me: ſignificat dignā deliberatāqꝫ ſententiā: quā hic habemus in ſpe: Ibi autē poſſidet in re. Sed tūc reuera illud mun⁹ quietis merebimur: ſi hoc fieri dñi iuuamine confidamus. Concluſio.

Decurſo igit materne p̄dicatiōis eloquio: cōſiderem⁹ cantici hu⁹ principia: media ꝛ finē: ꝛ intentionē tāti myſterij reuerētiſſimis indagationib⁹ inueniam⁹. Sic eñ pſalmi virt⁹ cognoſcitur: ſi circūſtātia dictiōis tali ordine ꝑquiſita tractet. Primo verſu exaudiri ſe pro mēbris ſuis ſctā exorauit eccleſia: ꝛ vt ei⁹ audiret oratio: humanū gen⁹ admonuit: vt ab idoloꝝ veneratione diſcederet: ſciēs ſe habere dñm Saluatorē: cui hic veraciter cultura debetur. Deinde: ppl̄m quēadmodū ſacrificare debuiſſet inſtruxit: quid etiā blaſphemis reſpōderet admonuit. Poſt/ ſingularē beatitudinē quā ſctis ſuis dñs cōpromiſit: dixit. Sic toti⁹ chriſtiane diſcipline inſtitutio ſctā cōpleta eſt. Et vt quid agerēt hoīes: ꝛ quid ſperare debuiſſent euidēter agnoſcerent. Admonet etiā numerus iſte quaternarius: vt eū mūdo p̄dicatū virtute euāgelica ſentiamus. Cōgruū ſiquidē fuit: vt cūctus terrarū ambitus in quattuor cardinibus cōſtitutus: Saluatori dño credere moneret: quatenus de diuerſis gentib⁹ aduocata vna fieret totius orbis eccleſia. Nā ꝛ quattuor tēporib⁹ annus ipſe diſtinguit. Quattuor vētis cardinalib⁹: totius orbis mane perflatur. Quattuor etiā virtutib⁹/ animi dignitas comparatur: id eſt prudentia/ iuſticia/ fortitudine/ ꝛ tēperantia: quē calculū pythagorici tanta laude proſecuti ſunt: vt eum ſacrum eſſe faterentur.

Explicit expoſitio in pſalmū quartū.

In finem pro ea que hereditatem conſequitur. pſalmus Dauid. v.

Verba mea aurib⁹ ꝑcipe dñe: intellige clamorē meū. Intende voci orationis mee: rex me⁹ et de⁹ me⁹. Qm̄ ad te orabo domine: mane exaudies vocē meā. Mane aſtabo tibi et videbo: qm̄ nō de⁹ volēs iniqtatē tu es. Neqꝫ habitabit iuxta te malign⁹: neqꝫ ꝑmanebūt iniuſti ante oculos tuos. Odiſti oēs qui operantur iniqtatē: ꝑdes oēs qui loquunt mendaciū. Uirū ſanguinū ꝛ doloſum abominabitur dñs: ego aūt in multitudine miſericordie tue. Introibo in domū tuā: adorabo ad tēplū ſctm̄ tuū in timore tuo. Dñe deduc me in iuſticia tua ꝓpter inimicos meos: dirige in cōſpectu tuo viā meā. Qm̄ non eſt in ore eoꝝ veritas: cor eoꝝ vanum eſt. Sepulchrū patēs eſt guttur eoꝝ: liguis ſuis doloſe agebant: iudica illos deus. Decidant a cogitationib⁹ ſuis: ſcḋm multitudinē impietatū eoꝝ expelle eos qm̄ irritauerūt te dñe. Et letentur oēs qui ſperant in te: in eternum exultabunt ꝛ habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum: quoniā tu benedices iuſto. Dñe vt ſcuto bone volūtatis tue coronaſti nos.

Quare ponatur in finem: ſuperiori pſalmo nuꝑ edictū eſt. Pro ea ꝓ que hereditatē ꝯſequit: eccleſiā ſignificat: cuius ꝑſona in hoc pſalmo introducit ad loquendū. Hec bona dñi ſaluatoris adit ac poſſidet. Hereditatē ꝓ ideo ꝯſequi dicit: qꝛ chriſto reſurgēte ad eā bona ſpūalia ꝑuenerūt: id eſt inſeparabile fundamentū fidei: ſpei certiſſimū p̄miū: ſuaue vinculū charitatis ꝛc̄. quarū rerū nūc tenet imagines: ꝛ in futuro eſt ꝑenniter poſſeſſura virtutes. De qua hereditate in euāgelio dicitur: Beati mites: quia ipſi hereditate Matth.5.
poſſidebūt terram. Rurſum eccleſia dñi vocatur hereditas: ſicut ꝛ in ſecūdo pſalmo dictū eſt: Pete a me Pſ̄.2.
et dabo tibi gentes hereditatē tuā: et poſſeſſionē tuā

terminos terre. Que merito hereditas ipſius dicitur
cuius precioſo ſanguine cõparata monſtraſ. Qđ nõ
putes eſſe ꝯtrariũ:qꝛ licet i ſcripturis diuinis diuerſa
eſſe videanſ: in vnã tñ intelligẽtie ꝯcordiã veritatẽqꝫ
ꝯueniũt. Pſalmũ ꝟo ⁊ ipſi Dauid:ſicut ſuperi⁹ expo=
ſuim⁹:referre debem⁹ ad dñm Chriſtũ.   Diuiſio.

Totus hic pſalm⁹ a ꝑſona catholice ꝓferſ
eccleſie:que prima ſectione orationẽ ſuam
poſcit audiri:hereticos ⁊ ſciſmaticos ꝑdi=
cans a dñi muneribus excludẽdos. Scđa
ſectione:ꝑ intellectũ diuinarũ ſcripturarũ
recto tramite dirigi ſe ad illã felicẽ patriã diuino mu
nere deprecaſ:ꝑfidos inde aſſerens fieri fundit⁹ alie=
nos. Ad poſtremũ:cõmemorãs ꝓmia beatoꝝ:vt vna
predicatione ⁊ malos predicta pena cõuerteret:⁊ iu=
ſtos ꝓmiſſa premia concitarent.   Expoſitio.

SCHE. Verba mea aurib⁹ percipe dñe intellige cla
morẽ meũ]. Per figurã Metaphorã:quaꝫ
in quarto pſalmo iã dixim⁹: aptiſſime hec
ꝟba danſ eccleſie: vt amata dñꝫ expectet:
accerſita feſtinet: q̃tenus ſcꝫ hui⁹ neq̃tias
eodẽ iuuãte ꝑtrãſiens : ſpõſo ſuo imaculata ⁊ ſine ru
ga ſemꝑ adhereat. Ubi prima fronte ꝑ partes trine
orationis virt⁹ trinitatis exponiſ:qualẽ habere ſanctã
decet eccleſiã. Dicendo eñi: Uerba mea aurib⁹ ꝑcipe
dñe:oris ſignificat pſalmodiã. Sequiſ:Intellige cla
morẽ meũ:vt affectũ cordis aperiret:ſicut ⁊ apl's ait:
Rom. 8. Miſit de⁹ ſpm̃ filij ſui in corda nr̃a:in quo clamamus:
abba pr̃. Aures aũt diuinitatis ad ſimilitudinẽ corꝑalẽ
dicunſ : per quas aere ꝟberato hoĩbus intrat audit⁹.
ETY. Auris eñi ab auditu dicta eſt. Et ꝯſidera:qm̃ clamo=
rẽ ſuũ petiuit intelligi. Uox eñi iſta nõ erat labioꝝ cre
pitus:ſed cordis affect⁹:qui nõ aurib⁹ audiri:ſed mẽ=
tis lumine ꝯſueuit itelligi. [Intẽde voci oĩonis mee:
rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Qm̃ ad te orabo dñe]. Supra di=
xit: intellige clamorẽ meũ:modo dicit intẽde voci ora
tionis mee:vt declararet oĩonẽ hanc eſſe ꝑfectã: quã
affect⁹ mẽtis inflãmat. Quapropter diſcutiendũ eſt:
quare mutatis ꝟbis:ſenſus nr̃os imiſceat: Intẽde di
cit voci:q̃ ſolet audiri. ꝓpterea qꝛ de⁹ nõ partib⁹ mẽ=
broꝝ ſenſus iſtos diſcernit:ſꝫ vna ꝟtute cũcta ꝑagit.
Ille eñi q̃ a nobis videnſ audit:⁊ q̃ a nobis audiunſ:
videt:⁊ q̃ a nobis cogitanſ : intro iſpicit. Nec eſt q̃cq̃
qđ ab ei⁹ lumine ſe poſſit abſcõdere. Hoc ſchema dꝛ
SCHE. Metabole:id eſt iteratio vni⁹ rei ſub varietate ꝟboꝝ.
Trina enim repetitione vnum idẽqꝫ ſignificat. Dixit
eñi: Uerba mea aurib⁹ ꝑcipe dñe. Deinde: Intellige
clamorẽ meũ. Tertio: Intende voci oĩonis mee. Qđ
totũ ad vnã reſpicit petitionẽ. Ac ſi diceret: Exaudi
oĩonẽ meã. Sequiſ: Rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹:qm̃ ad te ora=
bo dñe. Merito ad inq̃rendũ aliquos ꝓmouere ſolet:
cur in medio ꝟſiculo btã eccl'ia tertio celeſtẽ noĩaue=
rit principatũ. Dicit eñi: Rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹: adijciẽs:
Qm̃ ad te orabo dñe. Sed his trib⁹ ꝑſonis non dixit
intẽdite:ſꝫ intẽde. Qm̃ eccl'ia catholica vnũ deũ ſan=
ctã ꝑdicat trinitatẽ:nõ vt Sabellius ꝯfuſe: ſed diſtin
cte atqꝫ ꝑfecte. Pr̃ enim de⁹: fili⁹ de⁹:ſpũs ſctũs de⁹.
Et tñ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũs ſctũs nõ tres dij:ſed vn⁹ eſt de⁹.
Nichil aũt ibi ampli⁹ minus ve eſt:niſi in arriana pra
uitate:q̃ ſe tot ſclis adhuc non cognoſcit errare. In=
tuere etiã ipſoꝝ vocabuloꝝ mirabilẽ diſpenſationẽ.
Pri⁹ ponit regẽ:quo noĩe diuine ſcripture frequenter
appellãt dñm Chriſtũ. Hũc enim ordinẽ:in euãgelio
Joan. 14. ipſe teſtaſ cũ dicit: Per me itur ad patrẽ. Deide dicit
patrẽ deũ. Tertio dñm ſpm̃ ſctm̃. Ubi licet noĩa pro=
ꝑter ꝑſonas exprimẽdas videanſ eſſe diſcreta:vn⁹ tñ
ꝑfecte crediſ ac diciſ de⁹: ſicut legiſ: Audi iſrael:dñs Deute. 6.
de⁹ tuus:de⁹ vnus eſt. Quapropter figaſ animis ſalu
taris iſta ſentẽtia:diſtictio in ꝑſonis:vnitas dñi crediſ
in natura. [Mane ⁊ exaudies vocẽ meã. Mane aſta=
bo tibi et videbo]. Aſtabo/vtriſqꝫ partib⁹ cõſtat eſſe
iũgẽdũ:vt ꝑfecta poſſit ſentẽtia repiri. Quapropter
mane depcaſ:qui i lucida degere ꝯuerſatiõe dinoſciſ.
Tũc enim mane dicim⁹:qñ diſcuſſis tenebris:clari lu
minis aduent⁹ infulſerit. Eccleſia enim q̃ ſe cognoſcit
habuiſſe tenebras pctõꝝ:de nocte mũdi iſtius cõgre=
gatã : tũc ſe exaudiri merito credit:cũ in lucẽ celeſtis
ꝯuerſationis eruperit. Repetit quoqꝫ mane:qꝛ neceſ=
ſario mentẽ lucidã bñficio dñi aſtare ſuis ſemꝑ oĩoni
bus ſentiebat. Et intuere q̃re mane dictũ eſt:ſcꝫ cũ in
ipſo exordio bonoꝝ actuũ veritatẽ ceperit mens cla=
rificata cognoſcere: Ne putares poſt pctã morã fieri
qua potuiſſet audiri:ſicut Ezechiel ꝓpheta dicit: Im Ezech. 18.
pius quacũqꝫ die ſe auerterit ab ipietate ſua:oẽs im=
pietates ei⁹ nõ erũt in memoria. Aſtare eſt eñi ꝑſentẽ DEF.
ſemꝑ aſſiſtere. Per hoc aũt ꝟbũ religioſe deuotionis
ꝯtinuitas indicaſ. Ille eñi bene dꝛ deo aſtare:q̃ dign⁹ ETY.
poteſt ei⁹ ꝯſpectib⁹ apparere. Sicut Helias de ſe di=
xit: Uiuit dñs in cui⁹ ꝯſpectu aſto. Supra dixit:exau= 3. Reg. 17.
dies:hic addiſ:⁊ videbo: qm̃ in illa reſurrectione ipm̃
ꝯſpiciet:cui hic ſanctis oĩonib⁹ ſupplicauit. [Qm̃ nõ
de⁹ volẽs iniq̃tatẽ tu es. † Nõ habitabit iuxta te ma= Al. Neqꝫ
lign⁹: neqꝫ ꝑmanebũt iniuſti ãte oculos tuos. Odiſti
oẽs qui oꝑanſ iniq̃tatẽ : ꝑdes † eos q̃ loquunſ mẽda= Al. oẽs
ciũ. Uirũ ſanguinũ ⁊ doloſum abominabiſ dñs]. In
primo pſalmo dixim⁹: enneomatice diffinitionis hãc DEF.
eſſe ꝟtutẽ: vt negãdo qđ nõ eſt: hoc qđ intẽdit decla=
rare videaſ. Et iterũ dicẽdo qđ eſt:id qđ ꝓponit eui=
dẽter poſſit oſtẽdi. Qđ in his trib⁹ verſib⁹ vtrũqꝫ ꝓ=
batur effectũ. Dicit eñi:tu es de⁹:qui iniq̃tatẽ nolle co
gnoſceris. Quid eñi aliud poteſt de⁹ velle : niſi qđ ꝓ=
batur ipſe ꝑcipere? Sicut Eſaias ait: Ego ſum dñs q̃ Eſa. 45.
loquor iuſticiã ⁊ ãnũcio recta. Sequiſ. Nõ habitabit
iuxta te malignus. Hic pctõres a regno dei ſignificat
excludẽdos:qui nulla ꝯuerſatione mutati ſunt. Nã lꝫ
eũ carnaliter tñ videãt:quos reat⁹ inuoluit:ſicut ſcri
ptũ eſt: Uidebũt in quẽ cõpunxerũt:iuxta ipm̃ tñ ha= Zach. 12.
bitare nequeũt qui gehẽne cruciatiõe damnãdi ſunt.
Addidit: Neqꝫ ꝑmanebũt: Oſtẽdit eos i iudicio dñi
gñaliter eſſe vẽturos: ſed ãte oculos dñi merito ꝑma
nere nõ dicunſ: q̃ in ꝑpetua tormẽta mittẽdi ſunt. Ni=
chil eſt eñi qđ deus nõ videat:dũ vbiqꝫ ꝑſens ⁊ totus
eſſe noſcaſ. Sed illi recte corã ipo eſſe minime dicunſ
qui ab ei⁹ gr̃a donoqꝫ priuãdi ſunt. Hacten⁹ iudicat⁹
eſt dñs:cũ dꝛ id qđ nõ eſt. Nũc alijs trib⁹ modis oſtẽ=
diſ affirmãdo qđ eſt. Dicit eñi : Odiſti oẽs qui oꝑanſ
iniquitatẽ. Nõ dixit qui oꝑati ſunt:quia tñ in iudicio
damnabunſ:qui vſqꝫ ad finẽ vite ſue:crimine ſe nefan
do cõmaculãt. Sed inter ſpeciales enumeratiões cri
minũ: cõgrue nomẽ gñale poſitũ eſt. i. oꝑatores iniq̃=
tatũ. Ut ibi intelligas quicq̃d a diuinis mãdatis con=
ſtat alienũ: adiecit : Perdes eos q̃ loquunſ mẽdaciũ.
Uidenſ iſte ſentẽtie nõnullã recipere queſtionẽ: vt ini
quitatẽ oꝑantes odiſſe tñ dñm dicat: mẽdaciũ ꝟo lo
quẽtes perire ꝯfirmet. Dũ ſi litterã intẽdas:grauius
videaſ eſſe agere iniq̃tatẽ:q̃ꝫ loq̃ mendaciũ. Sed hic
ſignificat hereticos:qui loquẽtes mẽdaciũ : ſequaciũ
aĩas ꝑdiderũt. Quid enim poteſt eſſe grauius : q̃ꝫ ibi DEF.
errare:vbi ⁊ alterũ poſſit extinguere? Ad poſtremũ di
cit: Uirũ ſanguinũ ⁊ doloſuꝫ abominabiſ dñs. Ut q̃=

dem ſanguinū eſt:qui humano cruore polluit̄. Sed ꝛ
ille ꝗ decipit viuū : addit ꝛ doloſuꝫ. Multa em̄ ꝑperā
ſunt:ꝗ ꝓpria volūtate nō agim᷒. Doloſos autē illos
ſignificat : ꝗ ſciētes malū alienū opare nitunt̄ exitū.
Dū dicit/abominabit̄ : ſignificat oēs ꝗs ſupius dixit
a regno dn̄i reddēdos extraneos: Illi em̄ abominādi
ſunt ꝗ eius p̄mia ꝯſequi non merent̄. Cōplete ſunt ab
vtraqꝫ parte enneomatice diffinitiones : ꝗ ſentētie in
magnā vtilitatē hoim vident̄ expſſe: vt breuiter intel
ligerēt pctōres quos dn̄s execrat̄ ꝛ abijcit. [Ego aūt
in multitudine mīe tue Introibo in domū tuā]. Qm̄
malos dixerat abominādos : ꝯſequēs erat vt ſe ꝑ di-
uinā gratiā in domo dn̄i teſtaret̄ admitti. Nā cū ipſa
eccl̄ia hic dom᷒ ſit dn̄i:tn̄ poteſt ꝑ vnūquēqꝫ beatū di
cere:ꝗ ei᷒ mēbra ſunt: Hieruſalē futurā ſe nichilomi-
nus itraturā. Sic em̄ dicim᷒: ꝛ patriā: ꝛ ciuitatē:et tn̄
his reb᷒ ꝟba damus:ꝗ ad ciues eaꝝ nouim᷒ ꝑtinere.
Sed qꝛ illa futura Hieruſalē lapidib᷒ viuis ſanctoꝝ
credit̄ multitudine ꝯſtruenda:apte dixit: Introibo in
domū tuā:ꝗſi in illi᷒ fabrice ꝑfecta edificatiōe cōclu-
dar. [Adorabo ad tēplū ſctm̄ tuū:in timore tuo]. Cō
ſiderandū eſt:ꝙ nō dixit in tēplo/ſed ad tēplū: qꝛ nec
ſyllabas ipſas a ſacramētis vacare ꝑdictū eſt. Tem
plū ſctm̄:corp᷒ eſt dn̄i ſaluatoris. Qd̄ iure adorat ec-
cleſia : ꝑ qd̄ meruit eſſe reuerēda. Sic em̄ ipſe de ſuo
Joan. 2. corpe dixit:Deſtruite tēplū hoc:ꝛ in triduo edificabo
illud. Sequit̄: In timore tuo : Ut cordis cōpunctionē
declararet intulit intētionē: qꝛ tūc fides ſolida eſt:qñ
amore caſto formido diuinitatis adhibet̄. [Dn̄e de-
duc me in iuſticia tua ꝓpter inimicos meos : dirige in
ꝯſpectu tuo viā meā]. Poſtqꝫ orōnē ſuā dixit matuti
nis tpib᷒ audiendā:pctōꝝ quoqꝫ cōmemorās exita-
bilē repulſam : Hinc ſcdam ingredit̄ ſectionē:poſtu-
lās dn̄ꝫ:vt iā ad eterna gaudia deducat̄:qꝛ hic diuer-
ſis anguſtijs fatigat̄. Ait em̄: In tua iuſticia.i.dū ꝯſi
tentib᷒ parcis:ſeqꝫ penitēdo dānantes:equiſſima po
tētia tue pietatis abſoluis. Nam qui abijcit rebelles
iuſtū eſt vt velit recipere ſupplicātes. Propter inimi
cos meos:id eſt ꝓpter hereticos ꝛ paganos. Un᷒ em̄
prauo dogmate ꝯtrarius:alter nō credēdo ſemꝑ ad-
uerſus eſt. Propter ꝗs in dn̄i iuſticia ſe petit eſſe diri-
gendā:qꝛ p̄dicationib᷒ ei᷒ non credit aduerſitas. Di-
rige in cōſpectu tuo viā meā: id eſt vitā meā ꝑduc ad
tue ſerenitatis aſpectū. Non em̄ nr̄a facultate ad eū
ꝑuenire poſſum᷒:qui tortuoſis ſemꝑ ſemitis ambula
mus. [Qm̄ non eſt in ore eoꝝ veritas : cor eoꝝ vanū
eſt]. Cū ſuperius petiuerit ad ꝯſpectū dn̄i ꝑ ei᷒ iuſti-
ciā ſe deduci: vt partē illā btōꝝ ei᷒ munere poſſit adi-
piſci:nūc humanas cognoſcit̄ increpare fallacias: vt
oſtēdat obſtinatiōes ꝑtinaciū hereticoꝝ nō poſſe ad
talia p̄mia ꝑuenire:ꝗ ſuis fidelib᷒ dn̄s p̄parauit. Re-
cte em̄ dr̄:in ore ipſoꝝ nō eē ꝟitatē: quoꝝ cor vanitas
poſſidebat. Ligua em̄ ſequit̄ mētis arbitriū:ipſeqꝫ
cordis eius mobilitas naturali ordine famulat̄. [Se-
pulchrū patēs eſt guttur eoꝝ: liguis ſuis doloſe age-
SCHE. bant]. Per figurā Parabole nimis cōpetēs facta ꝓ-
bat̄ alluſio. Sepulchrū em̄ mortui:guttur eſt mētien
tis:qñ exitiabilē ſibi vanitatē in faucib᷒ euoluit:ꝗ ma
lū mortis īfligit. Bn̄ aūt addidit/patēs:qd̄ ſi clauſuꝫ
eſſet:min᷒ feteret. Intēde qd̄ dixit: liguis ſuis doloſe
agebāt. Freqn̄ter em̄ dolos tm̄ loquunt̄:ꝛ habere nō
ꝓbant̄ effectū. Sed hic vt grauiora pctā mōſtraret:
addidit Agebāt: vt malitia nō ſolū in liguis : ſed etiā
in actu execrabili eſſe ꝓbaret̄. [Judica illos de᷒. De-
cidāt a cogitationib᷒ ſuis]. Prophetie mos eſt futu-
ra p̄dicere. Nō enim maledictiōis voto talia optauit
eccl̄ia: cū ipſi ꝓbet̄ addi quicqd̄ bonoꝝ numero videt̄
acquiri. Sed neceſſe eſt de ꝑtinacib᷒ ꝛ p̄ſcitis dicere:
ꝗs nouerat dn̄m poſſe dānare. Decidāt a cogitatiōi- DEF.
bus ſuis: cū ſe nō viderint adipiſci qd̄ credebāt poſſe
ꝓmereri. Decidere em̄ ꝓprie dr̄:qui ſpei ſue amiſſiōe
fraudat̄. [Scdm̄ multitudinē impietatū eoꝝ expelle
eos:qm̄ irritauerūt te dn̄e]. Per hāc ſentētiā diſcim᷒
ꝙ tātū vnuſqſqꝫ a diuinitate repellit̄:quantū ei᷒ pctā
cumulant̄. Quātitas enim delicti mēſura repudij eſt:
dū tātū ab illo reus longior reddit̄ : quātū numeroſo
crimine dilatat̄. Expelle: ꝓpter cogitatiōes preſum-
ptas dr̄:qꝛ iam temeraria volūtate decepti videbant̄
ſibi bonis oībus itromiſſi. Expulſos em̄ illos dicim᷒: DEF.
qui de loco aliq̄ interiore iactant̄. Exacerbauerūt em̄
egroti mali medicū bonū: qui remedia ſalutis ſue in-
ſenſibili duritia reſpuerūt. [Et letent̄ oēs qui ſperāt
in te: ī eternū exultabūt]. Poſtqꝫ impioꝝ debitas re-
tributiōes aſſeruit:nūc eccl̄ia redit ad ſctōs:quoꝝ cō
gregatione btā dinoſcit̄ : ne ſileret bonoꝝ p̄mia ꝗ no-
uerat eſſe ventura. Cōſidera ꝙ ea que in capite ꝟſus
ſupplicās petit : ſequēti parte eadē ꝓmittit:ne puta-
ret̄ ambiguū qd̄ certiſſime ſperabat̄ eſſe venturū. Et
ne crederet̄ tꝑalis eē leticia:dictū eſt In eternū : Ubi
gaudij nullus eſt finis : dū ꝯtinue ꝑcepta p̄mia poſſi-
dent̄. Intuere ꝙ in eternū exultare dicit ſperantes in
dn̄o:qm̄ in iſta tꝑalitate gaudere vident̄ ꝛ impij:in futu
ro aūt ſola exultabit ſemꝑ eccleſia. [Et habitabis in
eis. Et gloriabunt̄ in te oēs : qui diligūt nomen tuū].
De ſupiori ꝟſu pēdet iſta ſentētia: ꝗ tāgi qdē poteſt:
ſed ad liquidū nō valet explanari. Nā ſi queras ꝗ ſit
iſta pollicitatio quā ſuperius dixit: In eternū exulta
būt: Audi dictū breuiter. Et habitabis in eis. O ma-
gna ꝛ ineffabilis largitas donatoris. Quid ſimile po
teſt dari: ꝗ̄ꝫ vbi cognoſcit̄ rerū dn̄s ipſe ꝯcedi? Nā qli
bet munificus donat illa ꝗ poſſidet: de᷒ aūt ꝗ eſt inef-
fabile bonū: ſe largit̄ in p̄mio. Et qd̄ tā poteſt eſſe ſile
ꝗ̄ꝫ cū nos bonoꝝ oīm ceperit auctor iplere? Gl̄iabunt̄
dixit:qꝛ effectu ꝑfruunt̄ optato. In te:qꝛ tu es ꝓmiſſa
illis hereditas. Et ideo i eternū exultabūt:qꝛ de eter-
no dn̄o gl̄iabunt̄. Oēs qui diligūt nomen tuū:ſignifi-
cat in illa patria felici:oēs qdē dn̄i participatiōe glo-
riari:ꝗ̄ꝫuis ineffabili diſpēſatione pro meritoꝝ quali-
tate vniciuqꝫ ſe videat̄ maieſtas ſctā cōcedere. [Qm̄
tu dn̄e bn̄dices iuſto]. Magnitudine p̄mij ꝛ gaudioꝝ
immēſitate p̄miſſa: quare tāto bono indebite repleat̄
humanitas: breuiter docemur: ne ꝗs aſcribat meritis
ſuis: qd̄ tributū bn̄dictione conſtat auctoris. [Dn̄e vt
ſcuto bone volūtatis tue: coronaſti nos]. Conſidere-
mus/p̄ſens pſalmus ꝗ̄ꝫ ſuaui ac decoro fine cōcluſus
eſt: vno ꝟbo indicās bn̄ficia dn̄i : ꝗ nullis poſſunt vo-
luminib᷒ explicari. Bona ſiqdē volūtas creatoris: ꝗ
nos ineffabilibus munerib᷒ replet: dicta eſt ſcutū: qd̄
reuera nos ꝓtegit: ꝛ premia decora ꝯcedit. Clypeus
em̄ impoſit᷒ capiti : corona eſt: aptat᷒ cordi defenſio.
Hic eſt ꝗ oēs fideles ꝓtegit: ipſe operit eccleſiā toto
orbe diffuſam: Ipſe quoqꝫ āplectit̄ ꝛ celū quo celant̄
vniuerſa : Munimē qd̄ nullus ictus irrūpat: Arma ꝑ
que nullū intret exitiū : ꝑ que mors potius victa ſuc-
cubuit : ꝛ ſalus hoīs deſperata ſurrexit. Bone volun
tatis: Qm̄ vocatio dn̄i oīe meritū p̄cedit : nec inuenit
dignū ſed facit. Ideo em̄ gratuita : alioquin iuſta di-
ceret̄. Hec eſt ergo bona volūtas : ꝗ nos vocat ꝛ at-
trahit. Nec quicqꝫ ꝓficuū valem᷒ cogitare vel facere:
niſi hoc accipiam᷒ a bonitatis auctore: ſicut apl̄s di-

2. Corin. 3. cit: Non enim poſſum⁹ cogitare a nobis quaſi ex no=
bis: ſed ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. Quieſcat ergo pela
giana dementia: ne cū ſibi aliqd boni falſo applicare
nitif: vero potius donatore fraudetur. Concluſio.

Quam ſuauis oratio ſctē matris audita eſt: q̄ nos ⁊ fide generat: et religioſa inſtitu=
tione ↄformat. Ignaros docet: paruulos fouet: afflic=
tos releuat: ⁊ illos ad ꝓpria vbera nutriēdos colli=
git: quos ſui dogmatis eſſe cognoſcit. Supplicat eñ
vt rogare diſcam⁹: malos refugit vt peſſimos execre
mus. Cōfidit in dño: vt ⁊ nos de ipſo p̄ſumere debea
mus. Sic taq̄ venerāda mater: ꝟba tradit paruulis
ad loquēdū: vt in nobis coaleſcēs orationis affect⁹: ⁊
pſalmodiā preſtet humanis actib⁹ ↄſolatricē: ⁊ con=
gruentē diuinis iuſſionib⁹ actionē. Loq̄mur ergo qđ
admonet: ſapiam⁹ qđ credit: amem⁹ certe qđ diligit:
vt cū eius animū ſequimur: tūc ipſius filij ſine dubita
tione reddamur. Quint⁹ aūt numerus i quo hic pſal=
mus noſcif ↄſtitutus: tribuēdus eſt Pentatheuco: qđ
ſola eccleſia catholica vere intelligit: que promiſſam
atq̄ expectatā plenitudinē legis accepit.

Explicit expoſitio in pſalmum quintū.

In finem in hymnis pro octaua pſalmus Dauid. vi.

Domine ne in furore tuo argu
as me: neq̄ i ira tua corripias
me. Miſerere mei dñe qm̄ in=
firm⁹ ſum: ſana me dñe qm̄ cō
turbata ſunt oſſa mea. Et ani
ma mea turbata eſt valde: ſed
tu dñe vſq̄quo. Cōuertere dñe ⁊ eripe aīam
meā: ſaluū me fac ꝓpter miām tuā. Qm̄ non
eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno aūt
quis ↄfitebif tibi? Laboraui in gemitu meo:
lauabo ꝑ ſingulas noctes lectū meū: lachry=
mis meis ſtratū meū rigabo. Turbat⁹ eſt a
furore oculus meus: inueteraui inter oēs ini
micos meos. Diſcedite a me oēs q̄ opamini
iniq̄tatē: qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei.
Exaudiuit dñs deprecationē meā: dñs ora=
tionem meā ſuſcepit. Erubeſcant et contur=
bentur vehemēter omēs inimici mei: cōuer=
tantur ⁊ erubeſcant valde velociter.

DEF. In finē iā notū eſt. Hymn⁹ eſt laus diuinita
tis: metri alicui⁹ lege cōpoſit⁹. Pro octaua
ho (vt qdā volūt) dñi ſignificaf aduent⁹: qn̄
finita ſcli hebdomada ad iudicandū vene=
rit mūdū. Unde ⁊ pſalmus ipſe cū tremore
maximo fecit initiū dicens: Dñe ne in ira tua arguas
me: neq̄ in furore tuo corripias me. Nā ⁊ ſanct⁹ Hy=
larius in ꝓlogo pſalmoꝝ: Et ſctūs Hieronym⁹ in ex=
poſitiōe libri eccl'iaſtici: Et ſctūs Ambroſius in expo
ſitione Luce euāgeliſte: vbi dñs in mōte trāſfigurat⁹
eſt: Et ſanct⁹ Auguſtin⁹ de ſermone dñi in monte: vbi
de octo beatudinib⁹ diſputauit: de hac octaua die la=
tius diligēterq̄ locuti ſunt. Unde qđ lectori placue=
rit eligere ſuffragaf. Quocirca tales viros cōmemo=
raſſe ſufficiat: qm̄ dicta eoꝝ ſi in vnā ſeriem colligant:
vix poſſunt longiſſimo volumine cōprehēdi. De qua
Amos. 5. die Amos ꝓpheta dicit: Ue ↄcupiſcētibus diē dñi: ⁊
ipſe eſt dies tenebre ⁊ non lux. Idē ⁊ Sophonias ꝓ=
pheta dicit: Uox diei dñi dura ⁊ amara. Unde nūc in= Sopho=
troduct⁹ penitēs: diſtributis ptib⁹ orōnis vehemēter nie. 1.
exorat: me i illo die iudicij de ꝓprijs facinorib⁹ arguaf
Quid eñ ſalubrius: qđ ve ꝓudētius: niſi vt q̄ in me=
ritis ſuis nō poterat habere ſpem: ꝑpetratis delictis
in hoc mūdo poſit⁹: vbi penitētie locus eſt: diuinā eli
geret exorare pietatē? Uerū iſtū diē a ↄditione mūdi
alij dicūt poſt annos ſex milia eſſe vēturū: ꝓpterea ꝙ
dñs ſeptimo die ab ope ſuo legif in illa rerū ↄditione
quieuiſſe: mille ānos ꝓ dies ſingulos cōputātes: q: le
gif: Ante ↄſpectū ei⁹ mille āni ſicut dies vn⁹. Alij pu Ps. 89.
tant poſt annoꝝ ſeptē milia. i. trāſacta hui⁹ ſcli ſepti=
mana: octauo die illā etnā lucē poſſe declarari: ſicut
et dñi nr̄i reſurrectio habita fuiſſe cognoſcif. Sed cū Matth. 24.
dicat ipſe dñs in euāgelio: Hūc diē nec filiū noſſe: ni= Mar. 13.
mis iportunū eſt illū ſtudioſe q̄rere: qđ nobis vtiliter
diuina ꝓuidētia noluit reuelare. Quapropter ad ſer=
monē tituli declarādū noſſe ſufficiat: poſt hui⁹ ſcli fi=
nē illū diē eſſe venturū. Nūc ad intelligēda ꝟba q̄ no
bis ſunt donata velociter feſtinem⁹. Nā ſi puro corde
petim⁹: cur dubitem⁹ exaudiri: cū ab ipō ⁊ ad ipm̄ ve=
niam⁹ inſtructi? Dona dñe i ſatiſfactiōe nr̄a tota nos
charitate cōpūgi: q̄ nobis ſalutarē ſupplicādi regulā
ↄſtituiſti. Memēto aūt ꝙ hic penitētiū primus eſt pſal
mus: ſequif triceſimuſprim⁹: triceſimuſſeptim⁹: quin=
q̄geſim⁹: cēteſim⁹ prim⁹: cēteſim⁹ viceſimuſnon⁹: cēte
ſimus q̄drageſimuſſecūdus. De quib⁹ vt datū fuerit:
ſuo loco dicem⁹. Quos nō credas incaſſuz ad ſeptē=
nariū numerū fuiſſe ꝑductos: qm̄ ⁊ maiores nr̄i ſeptē
modis pctā nobis dimitti poſſe dixerunt. Primo: per
baptiſmū. Scđo: ꝑ paſſionē martyrij. Tertio: ꝑ ele=
moſynā. Quarto: per hoc ꝙ remittim⁹ pctā fratrib⁹
nr̄is. Quīto: cū ↄuerterit q̄s pctōrē ab errore vie ſue.
Sexto: ꝑ abūdantiā charitatis. Septimo: ꝑ peniten
tiā. Addēda quoq̄ eſt cōicatio corporis ⁊ ſanguinis
dñi noſtri Ieſu chriſti: cū tamē digne ſuſcipif. Inue=
niunf ⁊ alij fortaſſe modi remiſſionū: Congruit enim
vt numerū ſupplicationis noſtre: indulgentia diuina
tranſcendat. Sequitur iam. Diuiſio.

Quattuor modis in hoc pſalmo vir cōfitens
et religioſus exorat. In exordio beniuolū
ſibi iudicē faciens. (Exordiū eſt aūt oratio DEF.
auditoris animū idonee cōparans ad reli=
quā dictionē). Id eſt a poteſtate iudicij: q:
ſolus eſt cui⁹ ↄſtituta ſeruat eternitas. Ab infirmitate
ſua: qm̄ quātū meref lugere: nō ꝑualet ſuſtinere. A con
ſuetudine parcēdi: qm̄ nō ſe vult a mortuis rogari: ſʒ
a viuis hoīb⁹ cōfiteri. Scđa diuiſione narrat erūnas
ꝓprias: qb⁹ afflict⁹ ⁊ ↄterrit⁹ eſſe cognoſcif. Narratio DEF.
ꝟo eſt: ad cauſaʒ ꝓbabilē faciēdā rerū geſtaꝝ clara ⁊
diligēs expoſitio. Sequif ſalutaris ⁊ nimis ꝓfutura
correctio. Sequeſtrat eñ ſe a malis: qđ bono iudici
nouerat eſſe gratiſſimū: vt ab illis mēs redderef alie=
na: quib⁹ ⁊ ipſa iuſticia ꝓbabaf aduerſa. Supeſt con
cluſio: vbi iā diffinitiue aliqđ dr: poſt quā nichil āpli⁹
deſideref. Cōturbat eñ ⁊ repudiat oēs iniquos: qm̄
cū ipſis habere volet nullaten⁹ portionē. Sic ꝑ has
partes ꝓficue penitentie cauſa pagif. Aptaf aūt hec
deo ꝑ humanā ↄſuetudinē trāſlatitijs ꝟbis: vt quaſi
iudex audiat: q̄ſi cognitor inſtruat: q̄ſi neſcius q̄ ſunt
facta cognoſcat. Qđ gen⁹ ſchematis: multis locis re
peries in lr̄is ſacris. Tot⁹ aūt pſalm⁹ ꝓpter futuri iu=
dicij timorē noſcif eſſe ↄſcript⁹. Qđ vtiq̄ recte men=
tis eſt imminentes metuere calamitates: ⁊ illud timere

qđ meret̃ excipere. Nã ſi illud ante oculos habeam⁹:
Malach. 3. qđ in Malachia pp̃ha legit̃: ſemp̱ ad vias rectas re-
currimus: ꝛ nos pſicuo timore corrigimus. Ait enim:
Quis tolerabit diẽ introit⁹ eius? aut q̃s ſuſtinebit in
aſpectu ei⁹: q2 ipſe ingredit̃ ſicut ignis flature: ꝛ ſicut
ſquama lauatiũ: ꝛ ſedebit ad ꝯflandũ ꝛ ad purgãdũ
Eccli. 18. argẽtũ. Siliter ꝛ Salomon in Eccliaſtico: pmonens
dicit: Ante orõnẽ pepara animã tuã. Et paulopoſt:
Ibidem Memento ire in die cõſummationis: ꝛ tẽpus retribu-
tionis in cõuerſatione faciei. Expoſitio.
Al. furore tuo [D]Omine ne in † ira tua arguas me]. Primũ
noſſe debem⁹ oipotẽtiã dñi: eloquẽtiã ſuãi
ita varijs diſciplinis/atq̧ artib⁹ pleniſſime
ditaſſe: vt ꝛ ipſa mirabiliter exq̃rẽtib⁹ orna
ta reſplẽdeat: ꝛ ſemina diuerſaꝝ doctrina-
rũ diligẽter retracta ꝯcedat. Hinc eſt enim qđ in ipſa
reperiunt̃: que magiſtri ſclarũ lr̃aꝝ ad ſua poſt volu
ABHE. mina trãſtulerũt. Nã inter alios ſtat⁹ quos oratores
cauſis emergentib⁹ indiderũt: ꝯceſſiuã deprecationẽ
eſſe dixerũt cũ reus nõ id qđ factũ eſt defendit: ſed vt
ignoſcat̃ expoſtulat. Qui ſtat⁹ licet inermis apud ter
rena iudicia videat̃: humaniſq̧ virib⁹ deſtitut⁹: iuncta
tamẽ apud deũ munitiõe precingit̃: vt quẽ nulla ꝑua-
lẽt argumẽta defendere: ſola poſſit ꝯfeſſio vindicare.
Hoc vere penitẽtib⁹ dat̃: qui dũ ſe cupiũt abſoluere:
ipſi potius ppria nitunt̃ facta dãnare. Sic ꝛ Eſaias
Eſa. 43. monet. Dic tu iniq̃tates tuas pri⁹ vt iuſtificeris. Nũc
ꝯſiderandũ eſt: q̃ꝫ ſit ỽboꝝ iſtoꝝ congrua ſalutariſq̧
poſitio. Non enĩ ſupplicat dño pñi: ſicut ꝛ alijs viſum
eſt: vt nõ arguat̃: ſed ne in iudicij ſeueritate culpet̃: q2
hic multis argui ſal⁹ eſt: ſicut in Apocalypſi Joãnis
Apoca. 3. legitur: Ego quos amo/redarguo ꝛ caſtigo. Nã ita ꝛ
ipſi Dauid ꝯtigit: cũ eũ prophetica correxit inuectio.
Pš. 49. Arguit ꝛ filius: ſicut in alio pſalmo legit̃: Arguã te ꝛ
Joan. 16. ſtatuã illi ante faciẽ tuã. Arguit etiã ſpũs ſctũs: ſicut
ſcriptũ eſt: Cũ venerit ſpũs paraclit⁹: ipſe arguet mũ
dũ de pctõ. Dicite nũc puerſi: vbi eſt hic nature pote-
ſtatiſq̧ diſtãtia: quãdo nec ipſa diſcrepãt ỽba? Cõti-
ceſcat arriana neq̃tia: ne q̃ volũt in ſctã trinitate ſacri
legas diuiſiones inferre: ipi ſe a regno dñi pbẽnt ab-
Al. ira tua ſcidere. [Neq̧ in † furore tuo corripias me]. Ira ꝛ fu
rore iudicis ꝯtra reũ damnationis effect⁹ eſt. i. motus
animi ꝯcitat⁹ ad penã puocãs ĩferẽdã. Sed ira/lõga
DEF. ĩdignatio eſt. Furor: repẽtina mẽtis accẽſio. Hec aũt
allegorice trãſlatiuis ỽbis edita ſunt. Ceteꝝ dñs nec
in ira cõfunditur: nec furore turbat̃: ſed in vna eadẽq̧
gr̃e ſue ſemp̱ trãquillitate ꝯſiſtit. Siliter ꝛ Moyſes
Deute. 28. dicit: Sicut letat⁹ eſt dñs edificãs vos ꝛ creſcere fa-
ciens: ſic letabit̃ affligẽs vos atq̧ ſubuertẽs. Petit ĝ
vt ante iudiciũ non in iudicio corripiat̃: q2 qui ibi ar-
guit̃: ſine dubitatiõe damnat̃. Et mẽte ꝯdendũ eſt: ꝙ
dies iudicij p timore magnitudinis ſue ira ꝛ furor vo
Pš. 2. cat̃. Sicut ꝛ in ſcđo pſalmo dictũ eſt: Tũc loquet̃ ad
eos in ira ſua: ꝛ in furore ſuo ꝯturbabit eos. De quo ꝛ
Sopho. 1. alius pp̃heta dicit: Dies illa/dies ire/dies tribulatio-
nis et anguſtie. [Miſerere mei dñe qm̃ infirm⁹ ſum].
Infirmitatis ꝯfeſſio celeſtis medici miſericordiã mo
net: a quo facile impetrant̃ remedia: cũ oſtẽdunt̃ vul-
nera manifeſta. Nõ enĩ dixit: qm̃ mereor: ſed q2 iuſti-
ciã tuã ſuſtinere nõ valeo. O clemẽtia magna creato
ris: a iudice pcipim⁹: q̃d rei dicere debeamus. Doce-
mur pietatẽ petere: ne nos iuſticia poſſit abſumere.
Quis iam dubitet eũ ỽba ſua audire poſſe: ſi tñ talis
ſit ꝑcãtis anim⁹: q̃lẽ ipſe eſt iubere dignatus? [Sana
Al. non hꝫ me dñe qm̃ ꝯturbata ſunt † oĩa oſſa mea]. In dep̃ca-
tione eadẽ pſeuerat. Pro medico dr̃: Egritudinẽ tabi
dã vſq̧ ad iteriora veniſſe: ne differret auxiliũ cui imi
nere cognoſcebat exitiũ. Oſſa hic p allegoriã: fortitu
dinẽ mentis debem⁹ aduertere: q̃ cũ deficit vigor oĩs
elabit̃: ſicut ꝛ oſſib⁹ quaſſis corp⁹ minime ꝯtinet̃. [Et
aĩa mea turbata eſt valde: † ꝛ tu dñe vſq̧q̃]. Ne cor- Al. ſed
pus itelligeres qđ oſſa noiauit: aiam ſuã dixit eſſe tur
batã. Bñ aũt valde/additũ eſt: ne clemẽs auditor pa
teretur diutius differẽdũ: ſi nimis eũ nõ cognoſceret
fuiſſe turbatũ: Vſq̧q̃: ſubaudiendũ/differs: q̃ vſq̧ ad
finẽ ꝑces ſupplicũ non ſoles vllaten⁹ obliuiſci? Sup-
plicatio q̧ppe iſta magnis cõmẽdat̃ anguſtijs: vt re-
cepta ſanitas precioſior poſſit agnoſci. Et intuere: q2
iuſticiã dñi ſemp̱ penitẽs iſte refugit: ꝛ ꝯſuetudinẽ ei⁹
benignitatis expoſcit. [Cõuertere dñe ꝛ eripe animã
meã: ſaluũ me fac ppter miam tuã]. Cũ dño dr̃: ꝯuer
tere: vindicte relaxatio poſtulat̃: vt debitas de nobis
iuſticia ipſius non exigat viciones. Siue more nr̃o dr̃
deo: ꝯuertere/ſicut auerſi ſolẽt rogari: q2 aut reſpice-
re nolũt: aut ſubuenire ꝯtẽnũt. Eripe aiã meã: ab im
minẽti. ſ. ſupplicio: qđ debet̃ errãtibus. Auertit enĩ a
nobis debitas penas: cũ eas relaxauerit benigna re-
miſſio. Cõgrue ỽo ꝯuertere i penitẽtis ꝑce ponit̃: qđ
ſatiſfaciẽtib⁹ dñs pollicet̃ dicẽs: Cõuertimini ad me: Zach. 1.
et ꝯuertar ad vos. Saluũ me fac propter miam tuã.
Quã pulcherrime iſta ſupplicatio pprijs ac pficuis
ſermonib⁹ explicat̃. Saluũ ſe petit fieri: nõ ſm meri-
ta ſua: ſed ppter diuinã miam: in qua dũ fixa ſpes po
nit̃: venia facilius impetrat̃. [Qm̃ nõ eſt in morte qui
memor ſit tui: in iferno aũt q̃s ꝯfitebit̃ tibi]? Mouere
poteſt: quare dicat in morte nullũ eſſe memorẽ dei: dũ
vicina poſſit ampli⁹ ira iudicis cõtremiſci? Sed bene
pfidos dicim⁹ imemores dei: De quib⁹ Eſaias dicit:
Nõ enim q̃ in inferno ſunt laudabũt te: neq̧ q̃ mortui Eſa. 38.
ſunt bñdicẽt te. Nã cũ dicit apl̃s: In noĩe Jeſu omne Phil. 2.
genu flectat̃/celeſtiũ/terreſtriũ ꝛ infernoꝝ: Hic de ſo
lis infidelib⁹ ac ptinacib⁹ debet accipi dictũ: q̃ nullã
fiduciã ꝯfeſſionis ſue habere pmerent̃. Merito ergo
hic ſibi feſtinat dimitti: q2 poſt lucis occaſuꝫ nõ reſtat
niſi ſola retributio meritoꝝ. In inferno aũt quis ꝯfi-
tebit̃ tibi? Subaudiendũ ad veniã: ſicut ꝛ Salomon
de impijs dicit: Quia dicẽt inter ſe penitẽtiã agẽtes: Sap. 5.
et pre anguſtia ſpũs gemẽtes: ꝛ cetera. Nã ꝛ diues q̃ Luc. 16.
Lazarũ videbat in requie ꝯſtitutũ: mala ſua pbatur
eſſe ꝯfeſſus: ſed nõ eſt ad votũ ſupplicationis audit⁹: ꝛ
q2 in hoc mũdo pprie cõfeſſio dr̃: vbi ꝛ venia reperit̃.
Et vt aliquã diuiſionẽ in his ỽbis itelligi debeam⁹: in
morte/ſignificat trãſitũ vite: In inferno ỽo cuſtodiã
locoꝝ: quã p ſuis meritis aie ſuſtinere noſcuntur: In
vtroq̧ tñ negat̃ abſolute ꝯfeſſio ſuſcipiẽda. Hacten⁹
dictũ eſt de pricipijs: nũc de narratiõe videam⁹. [La
boraui in gemitu meo]. Beniuolẽtia igit̃ i exordio di
ligẽtiſſime cõparata: venit ad narrationẽ actuũ ſuoꝝ
aſſerẽs penitẽtiã ſuã magis cruciatib⁹ fuiſſe cõpletã:
Quia nõ tm̃ ỽbis ocioſis: ſed afflictiõe pbabili maxi
me venialis efficit̃ penitudo: Gemit⁹ itaq̧ ꝛ iſte dicit̃:
qui aut pondere nimio curuatis: aut vulnere ſaucia-
tis euenerit. Sed ille q̃rẽdus eſt chriſtianis: q̃ cordis
cõpunctione pagit̃: cũ ꝛ maloꝝ nr̃oꝝ reminiſcimur: ꝛ
future pene ꝯſideratione terremur. Gemit⁹ enĩ dict⁹ ETY.
eſt: geminat⁹ luct⁹. Quẽ merito fideles appetũt: qm̃
lugentes ꝯſolatur: penitẽtes emũdat: diabolũ fugat:
chriſto ꝯciliat: Amaritudo dulcis: lachryme felices:
ſalutaris afflictio. De qua re btũs Joãnes duob⁹ li-
bris ita diſſeruit: vt merito apđ grecos aurei oris no-

mē accipet. [Lauabo ꝑ ſingulas noctes lectū meū].
Si hoc ad lr̃am velis accipere: merito q̄dē lectū quē
noctib⁹ polluerat: lachrimis abluebat. Sed occurrit
impoſſibilitas: vt tanta fuiſſet copia lachrymaꝝ: que
non ſolū faciē: ſed etiā lectū lauiſſe diceret̃. Quapro-
pter melius lectū delectationē corporis intelligam⁹:
in qua velut in cubili nr̃o marcenti voluptate remitti-
mur. Quā poteſt hō lachrymis q̄uis paucis lauare:
ETY. ſi eū ꝯtingat celeſti īſpiratione deflere. Lect⁹ aūt ab
electis ac mollib⁹ herbis dict⁹ eſt: ſupra q̄s antiquit⁹
quieſcētiū corpora remittebant̃ in ſomnū. [Lachry-
Al. meis mis † ſtratū meū rigabo]. Rigare vberi⁹ aliq̄d ſigni-
ficat q̄ȝ lauare. Sed videm⁹ cū ſuperi⁹ lectū dixiſſet:
q̄re iterū repetere voluiſſet ſtratū. Stratū ſignificat
cumulū pctoꝝ. Qđ ideo lachrymis rigat: vt eodē ſa-
luberrimo imbre reſoluto: homo ī nouā meſſeȝ ꝟtutis
adoleſcat: fiatq̄ȝ ex pctōre iuſtus: ex lugente letus: ex
egroto ſaniſſimus. Nā ſi ſtratū collectionē veſtiū ve-
lis aduertere: ipſa īpoſſibilitas occurrit: q̄ de lecti la-
SCHE. uatione ſurrexit. Siue hoc ꝑ figurā hyꝑbole poteſt
accipi: ꝑ quā ſolēt aliqua in magnitudinē exaggera-
tionis extēdi. Sicut de nauigātib⁹ in. 106. pſalmo di-
Pš. 106. cturus eſt: Aſcēdūt vſq̄ȝ ad celos: ⁊ deſcēdūt vſq̄ȝ ad
Pš. 50. abyſſos. Et in. 50. pſalmo: Lauabis me ⁊ ſuꝑ niuē de
albabor: cū niue nichil poſſit eē cādidius. Et in deute
ronomio Moyſes Jeſu naue p̄cepit: Liber hic legis
nō recedat de manu tua: ⁊ meditaberis in eo dieb⁹ ac
noctib⁹ vt ſcias ingredi viā tuā. Siīi modo ⁊ alter pe
Pš. 101. nitēs in. 101. pſalmo dictur⁹ eſt: Cinerē ſicut panē mā-
ducabā: et potū meū cū fletu tēperabā: ⁊ his ſimilia.
Al. a furore [Turbat⁹ eſt † pre ira oculus meus]. Cū ſuperius ⁊
gemuiſſe ſe aſſerat: ⁊ ploraſſe confirmet: ineptū eſt vt
ſubito īdignatione ꝓpria putet̃ eſſe ꝯfuſus: ſed ꝓpter
irā dn̄i oculū cordis ſui ꝓfitet̃ eſſe turbatū. Quid em̄
formidoloſius q̄ȝ illū iraſci: qui ſi non miſereat̃ extin-
ETY. guit̃? Oculus enim dictus eſt: quaſi ocior lux: ꝙ cito
intenta reſpiciat: ſiue ꝙ a palpebris oculentib⁹ ꝓbat̃
occult⁹. [Inueteraui īter oēs inimicos meos]. Inue
teraui. i. in veteris hoīs Ade antiquitate ꝑmanſi: qui
ad differētiā noui hoīs. i. chriſti: vetuſtus merito nun
cupat̃. Inter oēs inimicos meos: ſiue inter ſpūs dia-
bolicos: ſiue inter nr̃a pctā. Ipſa ſunt enim veraciter
aduerſa: q̄ aīas in tartarū deducūt: ⁊ adhuc feraliter
blandiunt̃. Cōpleta eſt ꝓmiſſa narratio. Eſt em̄ ſicut
p̄cipit̃: breuis ⁊ lucida: idonea quoq̄ȝ ad iracūdiā iu-
dicis tēperandā. Nūc de ſaluberrima correctione di
cendū eſt. [Diſcedite a me oēs qui operamini iniq̄tatē:
qm̄ exaudiuit dn̄s vocē flet⁹ mei]. Enumeratis affli-
ctionib⁹: emēdationis ingredit̃ partē: vt q̄ maloꝝ col
legio peccauerat: fugatis a ſe talib⁹ mādatis dn̄i de-
uotiſſim⁹ appareret. Qđ argumētū ab attributis ꝑſo
narū tractū: di a victu. Eo q̄ppe mō ſe ꝓbat ad plenā
correctionē veniſſe: q2 ſe voluit a maloꝝ ſocietate di-
uidere. Nā vide q̄d ſequit̃. [Exaudiuit dn̄s dep̄catio-
Al. ſuſcepit nē meā: dn̄s orōnē meā † aſſumpſit]. Dep̄catio eſt cū
DEF. pietate frequēs orō: ⁊ ſola eſt q̄ nimia decet: ⁊ impor-
tuna ꝯciliat. Aſſumpſit: ſuſcepit vult intelligi: tanq̄ȝ
aliq̄d manib⁹ acceptū. Et intuere magnū exultatiōis
arcanū: vt orōnē ſuā ⁊ aurib⁹ dicat auditā: ⁊ q̄ſi obla
tionē aliquā fuiſſe ſuſceptā. Sic em̄ facere letātes ſo
lēt: vt diuerſis modis eadē repetāt: vnde magno īpe-
tu gratulationis exultāt. Nec vacat ꝙ in vno numine
Al. vehemēt̃ tertio ſibi dicit dn̄m preſtitiſſe. ſ. vt ſupplicationibus
Al. ꝯuertant̃ ſuis ſanctā trinitatē affuiſſe monſtraret. [Erubeſcāt
Al. nō habet et ꝯturbent̃ † oēs inimici mei: † auertant̃ † retrorſum

et erubeſcāt valde velociter]. Trib⁹ partib⁹ decurſis:
venit ad vltimā cōcluſionē. Cōcluſio eſt em̄ exitus ⁊ DEF.
determinatio totius orōnis: vbi iā vt exauditū dece-
bat let⁹ exultat. Qm̄ iſta q̄dā formula penitentiū eſt:
vt inchoent a lachrymis: ⁊ deſināt in leticia: quaten⁹
tali exēplo poſſit agnoſci verū eſſe qđ legit̃: Qui ſe- Pš. 125.
mināt in lachrymis: ī gaudio metēt. Et intuere ꝙ ſctā
eſt ꝯſciētia penitētis: a pctīs ſuis facta libera: eccleſia-
ſticis regulis obſecūdās: moꝝ ꝓ inimicis ſuis vt ꝯuer
tant̃ exorat: vt ſicut ille ſuſcepit veniā: ita ⁊ inimicos
ei⁹ carnales ad dn̄i gratiā redire ꝯtingat. Nā cū dicit
erubeſcāt: vult eos tanta compūctione illuminari: vt
pro his q̄ agebāt ipſi poti⁹ erubeſcāt: ⁊ intelligāt ꝑni
cioſos act⁹ quos p̄ridē ſibi putabāt eſſe ꝓficuos. Cō
turbent̃ autē dictū eſt: timore futuri iudicij: ⁊ ſcriptu-
rarū p̄dicatione terribili: ne in illas penas miſerrimi
hoīm cadāt: q̄s pctōrib⁹ lex diuina ꝓnūciat eſſe ventu
ras. Cū dicit mei: relaxauit odium cui multitudo do-
nata fuerat culparū. Sequit̃: Auertant̃ retrorſum: vt
non ꝑmittant̃ ire quo tendūt: ſed cū redeūt ab inferni
fouea liberant̃. Hoc enim ⁊ Petro dictū eſt humana
cogitāti: Redi retro ſathanas. ſ. ne ſapias illa que ſa Mar. 8.
pis. Malus em̄ cū retrorſum redit emēdat: cū iuſtus
offendit. Sed hic qm̄ de pctōribus agebat̃: bene illis
optata eſt votiua cōuerſio. Et ne eos diutius iudica-
ret forſitan differendos: addidit: Et erubeſcāt valde
velociter. O deſideriū ſctē mētis eximiū. Quis enim
in cauſa ſua ampli⁹ petere potuit: q̄ȝ iſte qui ꝓ inimi-
cis ſuis acerrimis poſtulauit? Taliū itaq̄ȝ dn̄s miſe-
retur: qui miſericordie momēta non negligūt: ſicut in
euāgelio ſcriptū eſt: Beati miſericordes: qm̄ ipſi mi- Matth. 5.
ſericordiam conſequentur. Concluſio.

Licet in oīb⁹ pſalmis ītelligētie ſtudiū adhi-
bere debeam⁹: qm̄ inde vite nr̃e ma-
xima ſubſidia ꝯquirūt̃: tn̄ penitētiū eſtimo magnoꝑe
ꝑſcrutādos: qui humano generi velut cōpetēs medi-
cina p̄ſtant̃. Inde em̄ aīaꝝ ſaluberrima lauacra ſuſci
pim⁹: inde pctīs mortui reuiuiſcim⁹: inde lugētes ad
eterna gaudia ꝑuenim⁹. Eſt em̄ quoddā iudiciale ge
nus in quo reus cōſpectib⁹ iudicis preſentat⁹ aſſiſtit:
pctm̄ ſuū lachrymis diluēs: ⁊ ꝯfitēdo diſſoluēs: ſum-
mū genus defenſionis afferēs quo ſe ipſe cōdemnat.
Hic nō eſt accuſator extraneus: ſed ipſe impugnator
eſt ſuus. Meret̃ veniā: q2 ſe non excuſat a culpa. Nec
poteſt aliter agi ſub tali iudice: cui pctā nullus preua
let abnegare. Hic coniectura ceſſat: hic finis nō que-
ritur: hic cetere qualitatis ſpecies deſunt: qm̄ oīa lu-
cida veritate pandunt̃. Sola eſt ergo neceſſaria que
dicit̃ cōfeſſio: cū reus non id quod factū eſt defendit:
ſed vt ignoſcatur expoſtulat. O ineſtimabilis pietas
creatoris. Reus pro ſe ſententiā dici fecit: qm̄ ipſe ſe
vehementius accuſauit. Sed nequaq̄ȝ quilibet calli-
dus oratoꝝ hec a iudice obtinere valuit: que iſte ſim-
plicitate plenus a dn̄i pietate ꝓmeruit. Nec vacat qđ
in calculo ſenario: quē in diſciplina numeroꝝ cōſtat
eſſe ꝑfectū: ꝑſonā penitētis aptauit. Ipſo em̄ die ho
minē creauit: ipſa etiā etate chriſtus dn̄s ad liberādū
eū in hūc mundū venire dignatus eſt. Sexto etiā die
crucifigi pro hoīm ſalute decreuit: vt hec ſupputatio
et hoīs initiū ⁊ abſolutionē pctoꝝ aptiſſime cōtinere
videat̃. Nā de penitentie vtilitate ⁊ virtute atq̄ȝ grā:
beat⁹ Auguſtin⁹ inter copioſos libros: de hac re vbi
locū repperit negligendū eſſe nō credidit: tn̄ vno volu-
mine mirabiliter ⁊ breuit̃ ſolita viuacitate tractauit.

Explicit expoſitio in pſalmū ſextum.

¶ In finem pſalmus Dauid quem cantauit dño p͛o verbis Chuſi filij gemini. vij.

Domine deus meus in te ſperaui: ſaluū me fac ex om̄ibus perſequētib⁹ me ꝛ libera me. Nequādo rapiat vt leo aiam meā: dū non eſt qui redimat: neq̄ȝ qui ſaluum faciat. Dn̄e deus meus ſi feci iſtud: ſi eſt iniquitas in manibus meis. Si reddidi retribuentibus michi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis. Perſequatur inimicus animā meā ꝛ comprehendat: ꝛ cōculcet in terra vitā meā: et gloriam meā in puluerē deducat. Exurge dn̄e in ira tua: ꝛ exaltare in finibus inimicoꝝ meoꝝ. Et exurge dn̄e de⁹ meus in precepto quod mandaſti: ꝛ ſynagoga populoꝝ circūdabit te. Et propter hanc in altū regredere: dn̄s iudicat populos. Iudica me dn̄e ſm̄ iuſticiam meam: ꝛ ſm̄ innocentiā meā ſup me. Conſumetur nequitia peccatorū et diriges iuſtum: ſcrutans corda ꝛ renes deus. Iuſtū adiutoriū meū a dn̄o: qui ſaluos facit rectos corde. Deus iudex iuſtus / fortis ꝛ patiens: nūquid iraſcitur per ſingulos dies? Niſi conuerſi fueritis gladium ſuū vibrabit: arcum ſuum tetendit et parauit illum. Et in eo parauit vaſa mortis: ſagittas ſuas ardētibus effecit. Ecce parturit iniuſticiā: cōcepit dolorem: et peperit iniquitatē. Lacū aperuit ꝛ effodit eum: ꝛ incidit in foueam quam fecit. Cōuertetur dolor eius in caput eius: et in verticē ipſius iniquitas ei⁹ deſcendet. Confitebor domino ſm̄ iuſticiam eius: ꝛ pſallam nomini domini altiſſimi.

Quāuis hec cauſa in ſcd̄o libro Regū latius indicet̄: propter explanationē tn̄ tituli breuiter exponēda cognoſcit̄. Cū Dauid a filio ſuo Abſalon crudeli bello premeretur: amicū ſuū Chuſi fecit pro dinoſcendo ꝯſilio ad ei⁹ caſtra migrare: vt quicq̄d aduerſum eū ageretur: ſibimet ſecretius indicaret. Nā ꝛ ipſum nomen predictā indicat cauſam. Chuſi enim (pr̄e Auguſtino
INTER docente) interp̄tat̄ ſilētiū. Qđ reuera fidelis ei⁹ exercuit: qn̄ illi ſecretius ꝑfutura mādauit. Filius aūt ge-
INTER mini: filius dextere interp̄tat̄. Qđ bene ad ipſum refert̄: q: ſaluti ei⁹ neceſſaria ꝑditione ꝯſuluit. Sic dn̄s noſter in medio iudeoꝝ ſilētiū miſit: cū myſteria ſctē incarnationis aſſumpſit. Perfidis enim tanq̄ȝ ſilētiū fuit: qđ fidelib⁹ ꝓbat̄ eſſe ꝑdicatū. Hūc ergo pſalmū ad ſilitudinē Chuſi de futuro myſterio dn̄i propheta cātauit. Quia ſicut Dauid filij ſui Abſalon a ſe geniti ꝛ educati iniuſtā ꝑſecutionē ptulit: ita dn̄s liberati a ſe ppl̄i atq̄ȝ nutriti furorē deteſtabili preſumptione ſuſtinuit. Scire autē debem⁹ hūc primū eſſe pſalmū eoꝝ: in quib⁹ per actus Dauid ſignificant̄ dn̄i futura myſteria. Subſequunt̄ enim huiuſmodi. 26. 33. ꝛ. 143.

quib⁹ cōuenit ſchema: qđ dicitur Allegoria: id eſt inuerſio: aliud dicens: aliud ſignificans. SCHE. Diuiſio.

Cauſam ſuā ꝓpheta trahens in futurū myſteriū ſaluatoris dn̄i: cui etiā nomen ipſius Dauid myſticis interp̄tationib⁹ cōgruenter aſcribit̄. In prima diuiſione ex ſua pſona dn̄m deprecat̄: vt ab oībus ꝑſecutorib⁹ eius virtute liberet̄. Perſona ꝟo hoīs: eſt ſubſtantia DEF. rationalis indiuidua: ſuis ꝓprietatib⁹ a cōſubſtātialibus ceteris ſegregata. Scd̄a ſectione: idē ꝓpheta rogat: vt reſurrectionis eius gl̄ia manifeſtata ſubueniat. Tertia: ipſum introducit loquentē ꝑ id qđ fact⁹ eſt humilis: vt ſm̄ iuſticiā ſuā veritatēq̄ȝ iudicet̄: malos vltione deterrēs: bonis gratuita p̄mia cōpromittens. In quarta parte iterū ꝓpheta reloquit̄: cōmonens iudeos vt metu futuri iudicij a ꝓpoſita iniq̄tate diſcedant: ne poſſint ſuſtinere meritas vltiones. Hoc nūc cōuenit ſollicita mēte ꝑquiri: vt virtutē pſalmi diuino munere introſpicere mereamur. Expoſitio.

Domine deus me⁹ in te ſperaui: † libera me Al. ſaluū me fac ex
ab oībus perſequētibus me ꝛ † eripe me]. Al. libera
Quāuis ꝓpheta Abſalon filij ſui cauſa videatur eſſe ꝓpoſita: de vniuerſis tamē inimicis ſe ſupplicat debere liberari: Ab ſpiritualib⁹ maxime nequitijs: quas ꝯuenit ſtudioſiſſime p̄cauere: q: carnales hoſtes corp⁹ impetūt: Sp̄ūales ꝟo aīas necare cōtendūt. Libera a pctō: eripe a diabolo. Ab ipſius em̄ poteſtate tollimur: qn̄ miſericordia dn̄i delictoꝝ ſordibus expiamur. Sed cur debeat a ꝑſequētib⁹ erui / p̄miſſa ratione demōſtrat: qm̄ ſe in ipſo ſperaſſe ꝯfirmat. [Neqn̄ rapiat vt leo aiam meā dum nō eſt qui redimat neq̄ȝ qui ſaluū faciat]. Leoni cōfert̄ diabolus: leoni frequēter cōparat̄ ꝛ Chriſtus. Ille q̄ ad interitū rapiat: iſte q̄ eripiat ad ſalutē. Pulchre ꝟo ꝓpria ꝟba ſuis auctorib⁹ dedit. Dn̄m rogat vt eripiat ne leo rapiat. Subiūxit: Dū nō eſt qui redimat: neq̄ȝ qui ſaluū faciat. Id eſt cū tu a ſubueniēdo ceſſaueris. Illo em̄ tp̄e p̄ualet diabol⁹ rapere: cū nobis pctīs nr̄is obſtantib⁹ creator diſtulerit ſubuenire. Ipſe em̄ fideles redimit: qui ſuū filiū ꝓ humano genere ineſtimabile preciū dedit. Nec ab alio poteſt ſalus venire: niſi a ſalutis auctore. Sic dn̄m Chriſtū ꝑ hec relucētia ꝟba declarauit. Sequit̄ [Dn̄e de⁹ me⁹ ſi feci iſtud: ſi eſt iniq̄tas in manib⁹ meis]. Hic quidē dicit. Si feci iſtud: ſed inferius q̄d ſit iſtud exponit cū ait: Si eſt iniquitas in manib⁹ meis. Que figura dicit̄ Epexegeſis: explanatio dicti ſuperioris. Sed hoc nō SCHE. debet gn̄aliter intelligi: q: nō eſt in hoīe aliquā iniq̄tatē in ſuis manib⁹ non habere. Sed iſtud ad ꝑſecutionē Abſalon dr̄ filij: a quo ꝓpħa iniuſte videbat̄ affligi. Nā quēadmodū vel inimicū tractauerit: Regū text⁹ oſtendit: vt tp̄e quo ꝯtra eū exercitū deſtinabat: ducib⁹ ſuis p̄ceperit: vt maxime Abſalon ſaluti ꝓſpicere debuiſſent. Quē etiā mortuū grauiſſimo dolore defleuit. Merito ergo dicit: iniq̄tatē in hac cauſa dūtaxat in ſuis manib⁹ non fuiſſe: cū ſibi eū etiā ſupſtitē relinquere voluiſſet. [Si reddidi retribuentib⁹ michi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis]. Scd̄m caput / eſt antefate patiētie: q: de ꝑſequētib⁹ ſe noluit vindicare. Nā et Saulē ſumma pietate tractauit: vt traditū ſibi ſepius in mortē: ille remiſerit ad ſalutem. Qđ idē lectio antefata teſtat̄. Retribuebāt em̄ Saul atq̄ȝ Abſalon malū: q̄ ab ipſo pri⁹ acceperāt pietatis officiū. Nemo em̄ retribuit: niſi qui aliq̄d ante ꝑcipit. Sed iſte vir deo plenus: ꝛ patiētie virtute firmiſſim⁹:

ꝑfecte beniuolẽtie ſe cõditione ꝯſtringit: vt ſi malũ ꝓ
malo reddidit: decidat ab inimicis inanis: id eſt fructu
mãſuetudinis magne vacuat⁹. Nec de hoc certamine
referat: qḋ dñs illi applicet ad coronã. Que ſi altius
intẽdas: dñice paſſionis declarant̃ indicia: cũ ꝑfidus
iudeus mala retribuit: cui⁹ ineffabilia bona a ſuo iu
giter auctore ꝑcepit. [Perſequat̃ inimicus aiam meã
et comprehendat ⁊ cõculcet in terra vitã meã: ⁊ glo=
riã meã in puluerẽ deducat]. Inimicũ: diabolũ dicit:
qui aias quas cõprehẽdit cõterit. Superior em̃ fact⁹
dat interitũ nõ ſalutẽ. Sic em̃ de aiabus efficit quas
crudeliſſim⁹ vincit: vt actus earũ terrena faciat cõta=
gione maculari. Quapropter ꝯgruus eſt poſit⁹ ordo
v̄boꝝ. Prius em̃ fuit vt cõprehẽderet: poſtea vt ꝯcul
caret. Et gloriã meã i puluerẽ deducat: id eſt ſuſcepti
hois honorẽ: qui ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ dei ꝯſtat
effect⁹: deducat in illũ puluerẽ: quẽ ꝓijcit vẽtus a fa=
cie terre. Ita dũ ſibi cõditionẽ ponit: peccãtiũ ruinã:
mirabili narratione deſcripſit. His igit̃ ſuperioribus
trib⁹ verſib⁹ explanatis: dicendũ nobis eſt quẽadmo
dũ in eis hypothetici ſyllogiſmi ſcḋs modus appa=
DEF. reat. Qui hoc modo fieri dinoſcit̃: Hypotheticus au
tẽ: id eſt ꝯditionalis ſyllogiſm⁹ eſt: qui ex ꝯditionali:
aut cõditionalib⁹ ꝓpoſitionib⁹ accipiẽs aſſumptionẽ
colligit ꝯcluſionẽ. Cuius ꝓpoſitio talis eſt: quãtũ ad
SYL. iſtã ꝑtinet dictionẽ. Dñe de⁹ me⁹ ſi feci iſtud: ſi eſt ini=
quitas in manib⁹ meis: ſi reddidi retribuentib⁹ michi
mala: decidã merito ab inimicis meis inanis: Perſe=
quat̃ inimicus aiam meã ⁊ cõprehẽdat eã: ⁊ ꝯculcet
in terra vitã meã: ⁊ gloriã meam in puluerẽ deducat.
Iſtius aũt ꝓpoſitionis ſm̃ regulas dialecticoꝝ reci=
procatio talis eſt. Si non decidã merito ab inimicis
meis inanis: ſi nõ ꝑſequat̃ inimicus aiam meã ⁊ com
prehẽdat eã: ſi nõ cõculcet in terra vitã meã: ſi nõ glo
riam meã in puluerẽ deducat: Dñe de⁹ meus non feci
iſtud: nõ eſt iniq̃tas in manib⁹ meis: nõ reddidi retri=
buentib⁹ michi mala. Cuius reciprocationis ſit talis
aſſumptio. Attamen non decidã merito ab inimicis
meis inanis. Attamẽ nõ ꝑſequet̃ inimicus aiam meã
vt cõprehẽdat eã: nõ ꝯculcabit in terra vitã meã: non
gloriã meã in puluerẽ deducet. Hãc v̄o aſſumptionẽ
ſequit̃ iſta ꝯcluſio. Igit̃ dñe de⁹ me⁹ nõ feci iſtud: non
eſt iniq̃tas in manib⁹ meis: non reddidi retribuentib⁹
michi mala. Hec nos ſummatim atq̃ ſimpliciter cau
ſa breuitatis attigim⁹. Si q̇s aũt: ſiue de ſchematib⁹:
ſiue de modis ſyllogiſmorũ: ſiue quid ſint ſimplices:
ſiue cõpoſiti pleniſſime noſſe deſiderat: Ariſtotelẽ in
grecis: victorinũ aũt mariũ lectitet in latinis: ⁊ facile
ſibi quiſq̃ talia ꝯfirmat: que nũc difficilia fortaſſe di=
iudicat. [Exurge dñe in ira tua: ⁊ exaltare in finibus
Al. Et inimicoꝝ meoꝝ. † Exurge dñe de⁹ meus: in precepto
qḋ mãdaſti]. Uenit ad ſcḋam diuiſionẽ: in qua tranſi
tuȝ facit ad illã ſimilitudinẽ quã fecerat dñi ſaluato=
ris. Sed tribus gradib⁹ aſcẽdit iſta petitio. Primus
eſt: vt in ira. i. vindicta ꝯſurgat: ſed nõ ad irã ꝓuocat
deũ: quẽ ſciebat eſſe mitiſſimũ: maxime cũ ſuperius
de ſe dixerit: Si reddidi retribuentibus michi mala.
Sed humanis ⁊ trãſlatitijs v̄bis talia referunt̃. Uer
hec vindicta q̄ dicit̃ ira: in diabolũ potius debet ad=
uerti: qui totiẽs punit̃: quotiẽs ab eo pctõr ſubiugat⁹
eripit̃. Exaltare i finib⁹ inimicoꝝ: id eſt in poſſeſſione
diaboli magnificare quã in pctõribus tenet. In ipſis
enim exaltat̃ dñs: quãdo a ꝯuertentib⁹ ꝯfeſſio laudis
offert̃. Scḋs gradus eſt: Exurge dñe de⁹ me⁹ in pre=
cepto qḋ mãdaſti. Ipm̃ eſt enim qḋ ſuperius dixit: in

ira: vt cognoſcas vindictã eſſe potius: nõ furorẽ. Mã=
dauit enim dñs in precepto: quãdo in euãgelio dixit
diſcipulis ſuis: Tertia die reſurgã: ⁊ precedã vos in Matth. 26.
Galileã. Hec dũ facta ſunt: exaltat⁹ eſt in toto orbe
terrarũ: quẽ poteſtas diaboli poſſidebat: ⁊ vindica=
uit in eũ quando ab eo abſtulit qḋ tenebat. Et intuere
quia more ꝓphetie futura pro preteritis dicit: in pre=
cepto qḋ mandaſti: vtiq̃ qḋ adhuc mãdaturus erat:
vt eſt illud. 21. pſalmi: Foderũt manus meas ⁊ pedes Ps̄. 21.
meos: dinumerauerũt oia oſſa mea ⁊c̄. [Et ſynago=
ga populoꝝ circũdabit te]. Superius petijt vt veni=
ret: nũc aũt q̇d in aduentu eius emergere poſſit oſten
dit. Ac ſi diceret: Tu quidẽ vẽturus es ad liberandũ:
ſed populi iudeoꝝ inſanis te mẽtibus ꝑſequent̃. Sy=
nagogã hic collectionẽ ſignificat improboꝝ: non re=
ligioſarũ mentiũ cetũ. Nam credidiſſet: ſi eũ vniuer=
ſa iudeorũ plebs deuotis mentib⁹ ſuſcepiſſet. [Et ꝓ=
pter hanc in altũ regredere]. Propter hanc: id eſt ſy=
nagogã: que tamen fuit obſtinatis morib⁹ indeuota:
in qua habitare nõ potuit: dum ſe ab eius infidelitate
ſubtraxit. In altũ regredere: propter illud euãgelij:
Nemo aſcendit in celũ: niſi qui de celo deſcendit. Re= Ioan. 3.
gredi enim eſt: vnde veneris iterata via reuerti. Nam DEF.
de hac aſcenſione glõſa: in alio pſalmo dicturus eſt:
Et aſcendit ſup cherubin ⁊ volauit: volauit ſup pen= Ps̄. 17.
nas ventoꝝ: Et poſuit tenebras latibulũ ſuũ. [† Dñe Al. Dñs iudicat
iudica populos. Iudica me dñe ſm̃ iuſticiã meam: et
ſm̃ innocentiaȝ † manuũ mearũ ſuper me]. Uenit ad Al. meam
tertiã partẽ: vbi iã dñs loquitur Chriſtus ex ea diſpẽ
ſatione qua paſſus eſt. Nam cũ dicit: Dñe iudica po=
pulos: omnipotentis patris maieſtas oſtenditur. Cũ
vero ponitur: Iudica me dñe ſm̃ iuſticiã meã: et ſm̃
innocentiã manuũ mearũ ſup me: humilitas huma=
nitatis exprimitur: que de ſancte Marie v̄ginali vte=
ro aſſumpta eſſe monſtratur. Sic i vno verſu: tam in=
gentiũ rerũ ſecreta concluſa ſunt. Et reſpice: quẽad=
modũ totius ordo veritatis ſequat̃. Prius enim pro=
pheta innocentiã manuũ ſuarũ in vna dixerat cauſa:
nũc aũt a ꝑſona dñi ſaluatoris generaliter pronũcia=
tur: qm̃ cõſtat eũ peccatũ nullatenus habuiſſe. Me=
rito ſiquidẽ petit ſm̃ iuſticiã ſuam ſe debere iudicari:
qui diuinitati ſue perfectiſſimus doctor precepta cõ=
pleuit. Qui malũ pro malo non reddidit: qui propter
aliorũ delicta crucẽ ſanctã aſcendit. Qui pro perſe=
cutoribus ineſtimabili gloria pietatis orauit: ⁊ cete=
ra que veraciſſimus euangelij textus eloquitur. Sed
cũ innocentia cordi ſpecialiter applicetur: hic dictuȝ
eſt. Scḋm innocentiam manuũ mearũ. Quod genus IDI.
locutionis ſcripturarũ diuinarũ ꝓpriũ eſſe cognoſci=
tur ſignificãtias mutare verboꝝ: ſicut in decimo pſal
mo dicturus eſt: Palpebre eius interrogant filios ho Ps̄. 10.
minũ: cũ palpebrarũ non ſit interrogare: ſed lingue.
[Conſumetur nequitia peccatorũ: et † dirige iuſtũ]. Al. diriges
Petit accelerari mortis aduentũ: vt cito ſuus clari=
ficetur aſcenſus. Cõpleta eſt enim nequitia peccato=
rũ: quãdo crucifixus eſt dñs. Nichil enim potuerunt
vltra facere: quãuis crudeliter inſaniſſent. Qḋ ver=
bũ et ipſe poſitus in cruce dixit: Conſummatum eſt. Ioan. 19.
Directus eſt aũt iuſtus: quãdo reſurrexit a mortuis.
⁊ ad celoꝝ regna cõſcendit. Sic pietatis ſtudio vide=
tur expeti: per qḋ vita oĩm probatur impleri. [Scru=
tans corda et renes deus † iuſtus]. Hec ꝓpria virt⁹ Al. non hȝ
eſt dei: ⁊ corda nr̃a diſcutere: ⁊ animi noſtri vigorẽ po
tẽtie ſue luce penetrare. Nã lȝ nobis multo celſiores
ſint poteſtates celoꝝ: nulli tamẽ creaturarũ datũ eſt:

cogitationũ noſtrarũ pleniſſime ſecreta cognoſcere.
Agnoſcit eñ perfecte in nobis ſolus ipſe qui iudicat.
Roñ.14. Propter qḋ dictũ eſtimo Tu quis es/qui iudicas ſer=
uũ alienum? id eſt ꝗ cogitationes eius non intelligis.
Nã nec noſipſi nobis ſic manifeſti eſſe poſſum⁹: quē=
admodũ diuinis aſpectibus apparemus. Cũ de hoĩe
Pſ̃.18. legat Peccata quis intelligit? Cõſideremus etiã cor
da ad cogitatiões poſita: renes ad cõſtantiſſimũ ani
Al. Iuſtũ. mi vigorẽ/ſiue ad corporeas delectatiões. [† Adiuto
riũ meũ a dño:ꝗ ſaluos facit rectos corde]. Incarna
tio illa que ꝓpter nos ſuſcepta eſt/ad nos loquit ani=
mãdos. Nam licet iſtud de ſe dicere videat per id qḋ
ſubiectus eſt patri:ſpem tñ in ſe credẽtibus ineſtima=
bili pietate largit. Nam cũ vna eadẽqꝫ/dei hominiſqꝫ
perſona ſit/ſuũ humanitas dicit adiutoriũ: potẽtiam
verbi/qḋ rectis corde ⁊ veniã tribuit ⁊ ſalutẽ. Intue=
re etiaꝫ ꝙ in parte ſuperiori ꝓpheta ſe petijt liberari.
Hic aũt adiutorium dñi ſibi chriſtus ipſe ꝓmittit:qui
Ioan.16. dicit in euãgelio. Omnia que pater habet mea ſunt:⁊
mea patris ſunt. Ille eñ petit vt famulus: iſte ꝓmit=
Al. Patiẽs tit ſibi vt dñs. [Deus iudex iuſtus fortis ⁊ † longani=
mis:nunquid iraſcitur ꝑ ſingulos dies?] Uentũ eſt ad
quartã nichilominus ſectioneꝫ: in qua ꝓpheta ex ſua
ꝑſona laudẽ cõcinnans patri/⁊ vehemẽter iudeos ter
rificat obſtinatos:et ſpem eis qui ad eũ redire cupiũt
pollicet. Iuſtus dicitur de⁹:q: tribuit vnicuiqꝫ in fine
qḋ geſſerit. Fortis/q: nullus poteſt reſiſtere volũtati
eius. Lõganimis:vt hodieqꝫ ad penitentiã expectat
quos ꝑdere ꝑ ſcelerũ ſuorũ qualitate potuiſſet. Nun
quid iraſcit: Sub admiratione ꝓnũciatũ eſt:q: impu
tatio iſta negatiua eſt. Iraſci autẽ iudicũ more dicit:
qui qñ vindicare delicta cupiũt / in ſentẽtiã ſeuera in=
dignatiõe cõſurgunt. Sed iſtud in diuinitate nõ cõue
nit:q: vbi eſt feruida vindicta/nõ eſt tẽperata iuſtitia.
Per ſingulos dies: id eſt cũctis momentis:quẽadmo
dũ ⁊ peccatũ omne cõmittit. Nã vbi eſſet glorioſa pa
Al. Cõuer tiẽtia:ſi pena mox ſequeret offenſam?] Niſi † cõuerta
ſi fueritis. mini gladiũ ſuũ vibrabit: arcũ tetendit ſuũ/⁊ parauit
illũ]. Contumaces terret iudeos:qui dñi lege cõtem=
pta/idolorũ culturis nefandiſſimis ſeruiebant. Ipſis
eñ dicit Niſi cõuertamini/gladiũ ſuũ vibrabit: id eſt
DEF. vnicũ filiũ ſuũ ſub lucẽte claritate miſſur⁹ eſt. Uibra=
re eñ illud dicim⁹ qḋ modo lumẽ: modo vmbras tre=
mulas ꝓbat oſtẽdere. Hoc ꝯſtat dñi incarnatiõe chri
ſti ꝓueniſſe: qñ ꝑfidia tenebras/fidelibus aũt lumen
ſue deitatis oſtẽdit. Gladiũ vero verbũ. Et apl̃s ait:
Ephe.6. Et gladiũ ſpũs qḋ eſt verbũ dei. Arcũ itaqꝫ ſcripturã
noui ⁊ veteris teſtamẽti cõgruẽter accipimus:ꝗ duo=
bus quodãmodo curuatis flexib⁹/deuotoꝝ colla com
plectit. Hic fidelibus ſuaue iugũ oſtendit:cõtumaci=
bus aũt arma terribilia declarant. Tetendit/adiectũ
eſt:ne eius patiẽtia remiſſa putaret. Ad poſtremũ po
ſuit Parauit illũ:vt mos ipſe ſagittãtiũ pleniſſime vi=
deret expreſſus:ꝗ poſtqꝫ tetẽderint arcũ cõtra ſignũ/
manũ collocãt in ſagittãdi opere brachia preparan=
tes. Sed videamus:arcus iſte ꝑparatus quas ſagit=
tas emiſerit. [Et in ipo parauit vaſa mortis: ſagittas
ſuas ardentibus effecit]. Hic diſtributio diuine legis
oſtendit: q: ꝑ arcũ.i. per vetus ⁊ nouũ teſtamentũ (ſi=
cut iam dictum eſt) ⁊ effectus mortis venit/⁊ ſagittis
ipſius vita preſtat. Egreſſe ſunt aũt de iſto arcu tãqꝫ
ſagitte:id eſt apl̃i qui ardẽtib⁹: hoc eſt deſiderãtibus
animis/ in modũ ſagittarũ precepta ſalutaria trãſmi
ſerũt: vnde ⁊ impij ſauciaret/et fidelibus efficax cura
ꝓueniret. Effecit aũt/ſignificat operatus eſt. Qḋ ver

bũ pater Hieronymus etiã in auctoritate ſeminauit.
[Ecce parturiuit iniuſticiã:concepit dolorẽ/⁊ peperit
iniquitateꝫ]. Subtiliter inquiramus verba que dicta
ſunt. Parturiuit iniuſtitiã plebs iudaica:cum videret
dñm ꝓ ſalute humana miracula facientẽ/ ⁊ de ei⁹ po=
tius exitio cogitauit. Cõcepit dolorẽ/qñ eos diuerſis
parabolis increpabat: vt a ſua illos ꝑuerſitate cõuer
teret. Peperit iniquitatem:qñ dixit Crucifige/crucifi Luc.23.
ge. Et merito poſuit Peperit: quaſi filios neqſſimos
edidit. Ois eñ fructus ſimilis ꝓbat auctori:ſicut ali=
bi dictũ eſt Ex fructibus eoꝝ cognoſcetis eos. Sꝫ cũ Mat.7.
ꝑus ſit cõcipere/et poſtea parturire:merito anteriori
loco parturire poſuit:vt iſta nequicia nõ ex alieno ma
lo cõcepta/ſed fuiſſe ꝓpria mõſtraret. [Lacũ aperuit
⁊ effodit eũ:⁊ incidit in foueã quã fecit]. Lacus dicit/ DEF.
cuius fundus latet:dũ in vnã foueã circũdatus inclu=
dit. Hic plano tergo intuẽtiũ oculis falſa trãquillita=
te blandit:ſed qñtũ ſit ꝓfundus abſcõdit. Talis ergo
⁊ iſte fuit lacus iniquitatis:quẽ iude prauitas excaua
uit. Aperuit:q: ꝑmus nequiter inchoauit. Effodit:dũ
eũ in ſua damnatiõe ꝑfecit. Incidit in foueã quã fecit
in mortis ſcꝫ locũ. Qḋ verbũ ⁊ ad lacum/⁊ ad ſepul=
chrũ poteſt aptiſſime conuenire:ſicut Salomon dicit Prouer.26.
Qui parat foueã alteri:ipſe in eã incidet. A ſe eñ in=
choat tractat⁹ malus:et anteqꝫ ledat alterũ/ſibi ꝑus
operat exitiũ. [Conuertet dolor eius in capite eius:⁊
in verticẽ eius iniquitas eius deſcendet]. Hic caput/
noſtrã aĩam debemus accipere: qua parte ſumus ſi=
ne dubio celſiores. Huic ſubiecta ſunt peccata:qñ re=
frenant obnoxia. Qḋ ſi delictis contingit aĩam vinci/
ſupra eã neceſſe eſt emineãt:que multitudine prauita
tis exũdant. Uertex quoqꝫ dictus eſt/ꝙ dextra leuaqꝫ ETY.
vertat capillos:ꝗ ſignificat capitis ſummitatẽ. Quã
rationẽ eſſe nõ immerito dixerimus: q: cõtemplatiue
anime culmẽ excelſum eſt. Unde etiã glorioſi creato=
ris portat imaginẽ. Hec ſi peccatis obruẽtibus incli=
net:neceſſe eſt vt in verticẽ: id eſt ſupra rationẽ deſcẽ
dat:qḋ augmento iniquitatis excreuerit. Nam ⁊ ipm
verbum ſi cõſideremus qꝫ magnorũ ſecretorũ ſignifi
cans inuenit. Primũ eſt:q: iniquitas dũ ex alto preci
pitata deſcẽdit/violẽter ꝑcutit. Deinde potẽter quo=
modo impij torqueant exponit. Nam cum ſupra eos
ꝓpa peccata deſcẽderint: ſuis malis/ſuis ſceleribus
in penas debitas deſtinãt. Dolor eñ dictus eſt:quaſi ETY.
domabilis horror. [Confitebor dño ſm iuſtitiã eius:
⁊ pſallam nomini dñi altiſſimi]. Expoſitis virtutibus
patris quibus iudaicum populũ miraculoꝝ ſignifica
tione terruerat:in ſummã colligens illa que dixit/ala
cri mente ꝓfitet ſe dño confiteri. Confiteri autẽ duo=
bus modis dicimus. Unus eſt/quãdo peccata noſtra
humili ſatiſfactiõe dãnamus. Ut eſt illud ꝓphete Da
nielis: Cõfitebor peccata mea:⁊ peccata populi mei. Daniel.9.
Secũdus vnde nunc ſermo eſt/cũ laudes dñi magna
exultatione celebrant: ſicut in euangelio legit Confi= Mat.11.
tebor tibi pater dñe celi ⁊ terre:q: abſcondiſti hec a ſa
pientibus ⁊ prudẽtibus:⁊ reuelaſti ea paruulis. Non
eñ quicqꝫ ibi de peccato dicit:ſed ſola gratie momen
ta referunt. Ita ⁊ hec confeſſio preconialis accipien=
da eſt:que gaudenti animo dñi virtutibus exhibetur.
Scḋm iuſtitiam eius:qm̃ et ſuperbos facit ſua crimi=
na ſuſtinere/⁊ humiles dignatur abſoluere. Pſallere DEF.
vero eſt/⁊ operibus dñi mãdata peragere:⁊ hymnos
voce etiam ⁊ corde cãtare. Quod ſe ꝓmittit ꝓpheta
eſſe facturũ:q: hoc reuera dño cognoſcebat acceptũ.

¶ Concluſio.

¶ Magnifica nobis pſalmi huius (ſi ſtudioſe
cōſideremus) ſacramēta patue
rūt. Pīa parte fructuoſam patiētiā docet: q̄ pfectos
DEF. pbatur efficere chriſtianos. Patiētia eſt em̄/religioſi
viri laborū ac dolorū olm ſpe futurarū rerū et amore
dn̄i grata tolerātia. Secūda parte/ſalutē rectis cor=
de ipſe dn̄s pollicet. Tertia/terrent impij: ne illo iudi
cio damnent errātes. O pietas optimi reuera creato
ris: q̄ nō vis derelinquere quos noſti ad tuū iudicium
cōuenire: ⁊ immēſe pietatis arcano: dū cōfitētib⁹ par
cis tibi reos ipſe ſubducis. Quis em̄ iuſtitiam euade=
ret tuā: niſi premiſſa pietas ſubueniret? Septēnarius
quoq̧ numerus admonet nos de illa requie eterna co
gitare/ad quā nos ſpem preſens pſalmus extēdit: vt
merito tali numero receptus/iocūda exultatione can
tet. Dubium quippe non eſt q̄ pactis ſex diebus q̄ ad
actiuam pertinēt partem: Septimus repauſatiōi de=
putet: qui cōtemplationi theologice noſcit adherere.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 7.

¶ In finē p torcularibus pſal. Dauid. viij.

DOmine dn̄s noſter: q̄ admi=
rabile eſt nomen tuum in vni
uerſa terra. Quoniā eleuata
eſt mag nificētia tua: ſuper ce
los. Ex ore infantiū ⁊ lacten=
tium perfeciſti laudem ppter
micos tuos: vt deſtruas inimicū ⁊ vltorem.
Quoniā videbo celos tuos opera digitorū
tuoꝝ: lunam ⁊ ſtellas que tu fundaſti. Quid
eſt homo q̄ memor es eius: aut fili⁹ hominis
quoniā viſitas eum? Minuiſti eum paulomi
nus ab angelis: gloria ⁊ honore coronaſti eū
et cōſtituiſti eum ſuper opera manuum tua=
rū. Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius: oues
⁊ boues vniuerſas/inſuper ⁊ pecora campi.
Volucres celi ⁊ piſces maris: qui perambu=
lant ſemitas maris. Dn̄e dn̄s noſter: q̄ ad=
mirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra.

IN finē/ſignificare dn̄m ſaluatorē: quarti ti
DEF. tuli expoſitione iam notū eſt. Torcular ve
ro eſt: vbi multis pōderibus preſſe vue du=
riſſimis gigarcis cōminutis/follibuſq̧ va=
cuatis/dulciſſima vina pfundūt. Quod ec
cleſie videt aptiſſime cōuenire: qn̄ de obſtinatis mori=
bus tumidaq̧ ſuperbia/preſſura penitētie ſuaues la=
chryme ſalutariter exprimunt. Talis illi etiā ſimilitu
do ⁊ in areis dat: vbi ⁊ ſub aſſidua tritura palee ſeque
ſtrant a tritico. Quapropter cōuenit vt hunc pſalmū
ex perſona priſce eccleſie intelligamus eſſe platum.
In qua reuera ⁊ torcular eſt quidez corporū: ſed fru=
ct⁹ ſalutaris animarū. Nā ſi vetus ⁊ nouū recte dicit
teſtamentū: cū tn̄ vn⁹ lex eſſe doceat: cur aſſerere du
bitemus antiquā ⁊ nouam eccleſiam vnā eſſe dn̄i chri
ſti ſpōſam precioſo ſanguine cōquiſitam? Diuiſio.

ECcleſia vetus que nobis p torcularia pul=
cherrime declarata eſt: Primo ingreſſu lau
des chriſti dn̄i leta decātat: maieſtatē eius
predicāſ/⁊ operatiōis excelſa. Secūdo ve
nit apertius ad hoīs naturā: quā de cōditio
ne prauiſſima que Adā fuerit peccāte viciata: ad ma
gnarū rerū dicit creuiſſe faſtigia. Sic dn̄s chriſtus ex

duabus ⁊ in duabus naturis incōfuſis atq̧ diſtinctis
vna pſona ſalutariter ⁊ indubitāter agnoſcit. Mente
quoq̧ cōdendū eſt q̄ hic pſalmus a chriſto dn̄o natu=
rā humanitatis aſſumptā tāta laude pcelebrat: vt eā
ſupra oēm creaturā clariſſime teſtet effectam: ſicut et
aplš ait: Cui em̄ dixit angeloꝝ Sede a dextris meis: Heb. 1.
donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Et ali
bi: Qui cū in forma dei eſſet: nō rapinā arbitratus eſt Philip. 2.
eſſe ſe equalē deo. Et paulopoſt: Propter qđ ⁊ de⁹ il= Ibidem.
lum exaltauit: ⁊ donauit illi nomen ⁊c. Expoſitio.

DOmine dn̄s noſter: q̄ admirabile eſt no=
mē tuū in vniuerſa terra]. Cum ſit dn̄e ca=
ſus vocatiuus: cōtra vſum illi dn̄s q̄ eſt no=
minatiuus videt adiūctus. Que figura di
cit Sylleplis: quotiēs caſus diſcrepantes SCHE.
in vnā ſignificātiā cōgregamus. Ueraciter itaq̧ gau=
det: q̄ dicit Noſter. Neceſſe eſt em̄ vt hui⁹ bonis exul=
tare debeamus: cui⁹ nos eſſe pfitemur. Sed cū dicit
q̄/nō pōt explicare qđ ſentit. Quis eī aut creaturas
terrenaꝝ rerū/aut maris ambitū/aut immanis huius
aeris diffuſionē/ aut ornatū rerū celeſtium ſufficiēter
poſſit agnoſcere: que dn̄s incōprehēſibili ſapiētie ſue
virtute diſpoſuit? Hec oīa eccleſia cōſiderans: herēs
ac detēta in earū rerū explicatiōe pclamat: q̄ admi=
rabile eſt nomē tuū ⁊c. In vniuerſa vero terra: q̄ꝛ p to
tū mundū eius religio ſancta dilatat. Nec erit aliqua
patria: vbi catholica non letet eccleſia. Quapropter
deſināt iudei/vel donatiſte ſibi ſpecialiter vendicare:
qđ ad vniuerſitatē magis pueniſſe cognoſcūt. [Qm̄
eleuata eſt magnificētia tua ſup celos]. Supiore ver
ſu pauit/fecit qđ hic cōpetenter expoſuit. Magnificē
tia eſt em̄/dn̄i incarnatiōis arcanū. Inter cuius diuer
ſa miracula hoc nobis ſup oīa cognoſcit eſſe collatū:
q̄ deus dignat⁹ eſt homo fieri: ⁊ crucē p omniū ſalute
ſuſtinuit. Iſta ergo magnificētia ſup celos/omneſq̧
creaturas eleuata eſt: qn̄ dn̄s chriſt⁹ reſurgēs a mor=
tuis/ſedet ad dexterā dei patris: ſicut et ali⁹ pſalmus
dicit Exaltare ſup celos deus: ⁊ ſup oēm terrā gloria Ps. 107.
tua. [Ex ore infantiū ⁊ lactentiū pfeciſti laudē]. Hec
pphetia l euāgelio ore dn̄i docet expoſita: cū a iudeis
phiberēt infantes ne laudes dn̄i perſonarēt: putātes
aliquid pueriliter fieri/qđ a tali etate videbat aſſumi.
Tunc ille reſpōdit: Non legiſtis Ex ore infantiū ⁊ la= Mat. 21.
ctentium pfeciſti laudē? Sed ne illos lactētes intelli=
gas/q̄ adhuc materno vbere nutriūtur: vt laudes dn̄i
minime cantare potuiſſent: etiam puectos etate mo=
net aplš Petrus dicēs: Tanq̄ modo geniti infantes 1. Pet. 2.
ratiōabiles ⁊ ſine dolo lac cōcupiſcite: vt in eo creſca
tis in ſalutē. Unde infantes et lactētes illi intelligēdi
ſunt/qui ppter rudimēta ⁊ infantiā fidei eſcam nō ca
piunt fortiorē: ſed doctrina teneriori nutriunt. Ut iſte
ſit ſenſus: Non ſolū a pfectis q̄ te omnino intelligunt
es laudabilis: ſed etiā ab incipientiū ⁊ paruuloꝝ ore
predicaris. [Propter inimicos tuos: vt deſtruas ini=
micū ⁊ † defenſorē]. Propter inimicos/paganos de= Al. vltorē
ſignat ⁊ blaſphemos: ne dicerent ſacrilegi: Ideo do=
cti laudant deū: q̄ꝛ libroꝝ meditatiōibus imbuuntur.
Profeſſus eſt et infantes pdicare: qui ventre ad dn̄m
fidei nouitate ceperūt. Ut hec ſapiētia diuinitus ma=
gis tradita/q̄ humano labore videatur eſſe collecta.
Inimicū vero et defenſorē/iudeū pfidū ſpecialiter di
cit: q̄ dū deū patrē ſe putat defendere/filio exiſtit ini=
micus. Ita factum eſt: vt dei quaſi defenſor/apertiſſi
mus deo pbaret aduerſus. Quia patrē non venerat:
niſi qui honorat et filiū. Sicut ipſe in euangelio dicit

Joan.5. Qui nõ honorificat filiũ: nõ honorificabit patrẽ q̃ mi-
ſit eũ. Hoc etiã ad oẽs hereticos cõpetenter aptat: q̃
dũ ſe putãt ſcripturas mala interpretatiõe defende-
re/ inimico aĩo ſanctis pbãtur dogmatibus obuiare.
[Qm̃ videbo celos tuos opera digitorũ tuorũ: lunã ꝛ
Al. Que. ſtellas † quas tu fundaſti]. Merito iſtud de futura glo
rioſa dicit eccleſia: que ante aduẽtum dñi erat adhuc
in patriarchis/ ꝛ in ſanctis hoĩbus cõſtituta. Ait eniꝫ
Uidebo celos/ libros euãgelicos: q̃ celi merito dicũt:
Iſa.66. qm̃ cõtinẽt dñm ſaluatorẽ: qui dixit Celũ michi ſedes
eſt: terra autẽ ſcabellũ pedũ meorũ. Sed q̃ ſint iſti ce
li: breuiter diffiniuit Opera digitorũ tuorũ. Nã cũ le-
Exod.31. gat in exodo Digito dñi legem fuiſſe cõſcriptam: quẽ
multi ſpiritũ ſanctũ accipere voluerũt. Hic igit poſi-
tũ eſtimo Digitorꝫ: vt libros diuinos cooperatiõe ſan
cte trinitatis pfectos euidẽter oſtẽderet: ſicut et alibi
Iſa.40. legit Appẽdit tribus digitis molẽ terre. Qd̃ ſimili ſa
cramento recipiendũ eſt. Digitus em̃ dei/ dicit diuine
operatiõis effect⁹. Qd̃ põt patri/ ꝛ filio/ ꝛ ſpiritui ſan
cto: id eſt vni deo aptiſſime cõuenire. Sequit Lunã ꝛ
ſtellas quas tu fundaſti. Augmenta ꝛ imminutiones
ſuas quas patit luna/ ſe viſurã dicit eccleſia: vt modo
creſcat fide multorũ/ modo martyrũ fine aliquib⁹ im-
minuta videat. Que ſimilitudines ppter opiniões ho
minũ frequẽter dãt eccleſie. Ceterũ illa afflictiõibus
creſcit: et cõtritionibus ſemp auget. Luna em̃ multis
rebus a ſe diſcrepãtibus cõparatur. Modo olim eccle
Ps.71. ſie: vt eſt illud Donec extollat luna. Modo mẽbro ei⁹
lucidiſſimo: vt eſt hic. Modo ſtulto: vt ait Salomon.
Eccl.27. Stultus vt luna mutat. Subiũxit quoq Stellas/ iu-
1.Cor.15. ſtos hoĩes et religioſos. De quibus ſcriptũ eſt Sicut
ſtella ab ſtella differt i claritate: ita ꝛ reſurrectio mor
tuorũ. Addidit Quas tu fundaſti: vt cognoſceremus
oĩa in pdeſtinatiõis ipſius fundata iudicio. Siue hoc
ad deitatẽ verbi ptinet exprimẽdam: vt in illa condi-
tiõe rerũ oĩa feciſſe crederet. In his em̃ tribus videt
Gen.1. vniuerſa cõplexus: ſicut eſt illud In pncipio fecit de⁹
celum ꝛ terrã. Ubi cũ duas res poſuerit/ cũcta cõple-
xus eſt mirabili ordine predicãda diſpoſitiões: vt q̃
erat poſt de ſancta incarnatiõe locuturus/ prius eius
deitatem ꝛ omnipotẽtiam oſtẽdere debuiſſet. [Quid
eſt homo q memor es eius: aut filius hoĩs qm̃ viſitas
eũ?] Uenit ad ingreſſum ſecũdum: vbi vno verſu per
duas interrogatiões ꝛ reſpõſiones homo exiguus et
SCHE. potiſſimus approbat. Que figura dicit Peuſis: lati-
ne autẽ pcunctatio: vbi ꝛ interrogatio fit/ ꝛ reſponſio
parata ſequit. Quã iã ꝛ in quarto pſalmo poſuimus.
Quid eſt homo? Cũ deſpectu pnunciãdum eſt: id eſt
fragilis ꝛ caducus Ade ſequax/ qui in veteri peccato
permixtus: ſocia prauitate concluſus eſt. Huius me-
mor eſt dñs: qm̃ et peccata dimittit/ ꝛ miſericordie ſue
Ps.35. dona largit. Sicut in alio pſalmo dictur⁹ eſt Filij aũt
hoĩm in ptectione alarũ tuarũ ſperabũt. Inebriabũ
tur ab vbertate domus tue: ꝛ torrente voluptatis me
potabis eos. Hoc eſt ergo eſſe memorẽ: cõferre delin
quẽtibus tãte gratie ſoſpitatẽ. Aut fili⁹ hoĩs qm̃ viſi-
tas eũ? Hac iam voce ſurgendũ eſt: q̃ dñm ſignificat
ſaluatorẽ: qui nõ vt ceteri mortales ex duob⁹ hoĩbus
nat⁹ eſt/ ſed ex ſpũ ſancto: ꝛ beate Marie ſemp virgi-
nis vtero tanq̃ ſponſus de glorioſo thalamo pceſſit.
Et cõſidera q̃ ſuperius dixit Memor es: ſubiecit aũt
Uiſitas. Memor fuit/ cũ patriarchis de celo miſertus
Joan.1. eſt. Uiſitauit/ cum verbũ caro factũ eſt: ꝛ habitauit in
nobis. Nã viſitare dicimus: qm̃ medicus ad infirmos
ingredit. Qd̃ in aduentu dñi reuera cõſtat impletum.
[† Minoraſti eũ paulominus ab angelis: gloria ꝛ ho- Al. minuiſti
nore coronaſti eum]. Hic iã dñi ſaluatoris humilitas
narrat ꝛ gl̃ia. Minorat⁹ eſt ei nõ neceſſitate miniſtra
toria: ſed pietatis ſue ſpontanea volũtate: ſicut apl̃s
ait: Semetipm̃ exinaniuit: formã ſerui accipiẽs. Se- Philip.2.
quit Paulomin⁹ ab angelis: q̃ crucẽ p oĩm ſalute ſu-
ſcepit. Ex ea ſiquidẽ parte creator angelorꝫ minor fa-
ctus eſt angelis. Bene aũt dixit Paulominus: q̃ et ſi
mortale quidem corpus aſſumpſit/ tñ pctã nõ habuit.
Gl̃ia vero ꝛ honore coronat⁹ eſt: cũ poſt reſurrectio-
nẽ nimis mirabilẽ toti⁹ mũdi credulitatẽ deus in eo q
homo factus eſt/ exaltat⁹ accepit. Corona ei orbis cir
culo cõpetẽter aptat: qm̃ ad eius ſimilitudinẽ vniuer
ſa mũdi extremitas formata eſt. [Et cõſtituiſti eũ ſup
opa manuũ tuarũ. Oĩa ſubieciſti ſub pedib⁹ ei⁹. [Su
perius de gl̃ia ei⁹ ꝛ honore narratũ eſt: nũc ponitur ꝛ
poteſtas: vt agnoſcat chriſti dñi maieſtatis pfectiſſi-
ma plenitudo. Dicẽdo ei Sup opa manuũ tuarũ: oĩs
illa creatura ſubiecta mõſtrat: q̃ ſicut a dñi opere ni-
chil eſt exceptũ/ ita nec a ptãte chriſti aliquid pbatur
eſſe diuiſum. quippe q̃ iudicaturus eſt mundũ: dicẽdo
em̃ oĩa nec terrena videt excepiſſe/ nec futura: ſicut de
hoc loco teſtatur apl̃s celeſtis expoſitor. In eo em̃ in Heb.2.
quo ei oĩa ſubiecit: nichil dimiſit nõ ſubiectũ ei. Nã et
alio loco dicit Adorate euꝫ oẽs angeli eius. Addidit Ps.96.
Sub pedibus ei⁹: vt oĩs creatura merito ipſum cole-
re atq adorare videat. Et reſpice oĩa ſuis locis fuiſſe
ſeruata. Quẽ pri⁹ ppter humilitatẽ carnis paulomi-
nus ab angelis dixerat eſſe minoratũ: poſt aſcenſionẽ
dicit pedibus eius oĩa fuiſſe ſubiecta: vt iſta diſtinctio
ꝛ dubietatẽ titubãtibus auferat/ ꝛ gloriã ſancte incar
natiõis oñdat. [Oues ꝛ boues: inſup ꝛ pecora cãpi].
In hoc/ ꝛ alio verſu q̃ ſequit: argumẽtũ eſt qd̃ dicitur TOP.
p enumerationẽ. Uerũ hec ꝛ alia nõia que ſequunt/ al
legorice dicta debemus accipere: ne poſt rationales
creaturas incõpetẽter pecora/ vel iumẽta poſuiſſe vi-
deat. Oues/ electũ populũ ſignificat chriſtianũ: ſicut
ꝛ i euãgelio dñs Petro dicit aplo Paſce oues meas. Joan.21.
Qui ideo cõparant ouib⁹: q̃ ſe (preſtãte dño) innoxia
cõuerſatiõe moderant: deinde q̃ mũdi excubias ſine
aliquo ſenſu doloris amittũt. Nã ſicut ouis tondentẽ
ſe nõ increpat: ita nec iuſtus cupiditatẽ ſe expoliantis
accuſat. Boues aũt/ predicatores deſignãt: q̃ huma-
na pectora mãdatis celeſtibus exarãtes/ virtutũ meſ
ſem germinare fecerũt. Nec vacat q dicit Inſup: q̃
nõ ſolum illi ſancti ſubiecti ſunt/ ſed etiã peccatores.
Sepe em̃ de cõuerſis talibus maiore gloria triũphat
dñs chriſtus. Pecora em̃ ſunt/ dũ in cãporũ libertate:
id eſt in mũdi iſtius voluptate paſcunt. Oues ſunt/ cũ
iam intra ſepta dñi claudunt. [Uolucres celi ꝛ piſces
maris: q̃ perambulãt ſemitas maris]. Uolucres celi/
ſupbi ſunt hoĩes: q̃ inflanti vẽto iactãtie quaſi p inane
aeris efferunt/ ꝛ humilia deſpiciũt cũ altius eleuant.
Uolucres em̃ a volatu crebro dicte ſunt. Piſces vero ETY.
maris philoſophos fortaſſe ſignificãt: q̃ hui⁹ mũdi na
turã erratica curioſitate ptractant. Nã ſicut illi poſi-
ta frõte itinera ſibi reſerãt pelagi inundatiõe cõfuſa:
ita et iſti capite demiſſo venas rerum ratiõe humana
aſſiduo labore perquirũt. Sed cũ ſint piſces et flumi-
nũ: nõ vacat q hic poſuit maris/ ppter eos qui ſibi vi
dentur eſſe ſapiẽtes. Uerũ iſti tales/ eorumq ſimiles
dñi pedibus feliciter ſubijciũtur: qm̃ ad chriſtiane ve-
nerint religionis affectũ. Nã lꝫ illi oĩa iure dñationis

inclinata ſint: illos tñ dicimus ꝓprie ſubiectos / q ad eius onus leue/ ⁊ iugũ ſuaue ꝯuenire meruerũt. [Dñe dñs noſter:q̃ admirabile eſt nomẽ tuũ in vniuerſa terra?] Poſtq̃ incarnationẽ dñi chriſti/ ⁊ reſurrectionis gloriã ſancta eccleſia leta cãtauit: illũ verſum de laude dñi repetit/ quẽ dixit in capite. Congrue ſiquidem principiũ ipſi deputat ⁊ finis: q de ſe dixit Ego ſum al
Apoca.1. pha ⁊ o.i.initiũ ⁊ finis. Sed qm diuina verba fecũda ſunt: alia nobis ſacramẽta ꝓgenerant. Significãt em̃ ⁊ illos quoq̃ vita diuinis munerib⁹/ ⁊ religioſis auſpicijs inchoata: in dñi credulitate permanſit. Uñ mente cõdendũ eſt hũc eſſe ex his primũ pſalmũ: q ſe repetitione verſuũ/ ſacramẽtali iteratiõe cõgeminãt. Qð ⁊ de alijs loco ſuo competẽter edicimus. Cõcluſio.

¶De duabus naturis dñi chriſti et ſecundus pſalm⁹/ et iſte locuti ſunt: q̃uis et alij ſubſequãt.i. vigeſimus/ ſeptuageſimuſprimus/ octogeſimuſprimus/ cẽteſimuſſeptimus/ cẽteſimuſnonus/ ⁊ centeſimuſtrigeſimusoctauus: Ut obſcurũ itinere huius ſeculi gradiẽtes: quaſi plurimis lampadib⁹ incẽſis / in hereticas cautes minime valeamus incidere. Quapropter tãti bñficij cognoſcam⁹ auctorẽ. Unus eſt em̃ dñs chriſt⁹ genit⁹ ex patre ſine tẽpore: natus ex matre ſub tẽpore. Qui⁹ mũdũ creauit ex nichilo: poſt ingẽti liberauit exitio. Talis eſt ei dei ⁊ hoĩs cõnexio vt vtrũq̃ integrũ: vtrũq̃ ꝑmaneat ſine aliqua cõfuſione diſtinctũ. Neq̃ ei aut diuinitas impaſſibilis mutari potuit/ aut humanitas aliud: niſi vt meliorata ſemper maneret accepit. Sic em̃ verus atq̃ oĩpotẽs mediator effect⁹ eſt: vt q in forma dei patri erat equalis/ fieret et nobis carnis aſſumptiõe cõſimilis. In ſe em̃ ꝑmanere fecit cũcta que voluit eſſe pacifica. Hoc eſt ſpei noſtre ſingulare ꝑſidiũ/ redẽptiõis indebitũ munus/ mortis exitiũ/ vita ſanctorũ. Quale em̃ rogo genus eſt pietatis: vt ille angeloꝝ dñs vſq̃ ad formã ſerui fieri venire dignatus: vt mors cũ auctore ſuo diabolo vinceret/ qui mundũ ſuis vinculis tenebat obnoxiũ. Unde beatus Ambroſius hymnũ natalis dñi eloquẽtie ſue pulcherrimo flore cõpinxit: vt pi⁹ ſacerdos feſtiuitati tãte dignũ munus offerret. Ait em̃ Procedens de thalamo ſuo pudoris aula regia: gemine gigas ſubſtãtie alacris vt currat viã. Et cetera que ſupra humanũ ingeniũ vir ſanctus exiluit. Nam ⁊ ipſe numerus ogdoadis in ſcripturis diuinis magnarũ rerũ ſacramẽta cõtinere dinoſcit. Octo etei aĩe ingreſſe ſunt in arcã noe: q mũdo pereũte ſaluate ſunt. Octauus filius Ieſſe/ Dauid fuit: quẽ a dño cõſtat electũ. Octauo etiam die circuncisio purificabat hebreos. Octauo: id eſt dominico die dñs ſurrexit a mortuis: in quo humani generis ſpes ab impiorũ inferno in celorũ eſt eleuata faſtigiũ. Iſte aũt numer⁹ eſt quẽ arith-
ARITH. metici actu primũ quadrãtem appellant: quẽ Philo-
laus pithegoricus armoniã geometricã vocat: eo q
GEO. omnes in ipſo videãtur armonice cõuenire rationes.

¶Explicit expoſitio in pſalmũ.8.

¶In finem ꝓ occultis filij
Pſalmus Dauid. ix.

Onfitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. Letabor ⁊ exultabo in te: pſallã nomini tuo altiſſime. In cõuertendo inimicum meũ retrorſum: infirmabunt ⁊ peribũt a facie tua. Quoniam feciſti iudiciũ meũ ⁊ cauſam meã: ſediſti ſuper thronum qui iudicas iuſtitiam. Increpaſti gẽtes: ⁊ perijt impius nomen eorum deleſti in eternum / ⁊ in ſeculũ ſeculi. Inimici defecerunt framee in finem: et ciuitates eorum deſtruxiſti. Perijt memoria eorum cum ſonitu: ⁊ dñs in eternum permanet. Parauit in iudicio thronum ſuũ: et ipſe iudicabit orbem terre in equitate: iudicabit populos in iuſtitia. Et factus eſt dñs refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione. Et ſperent in te qui nouerũt nomen tuum: quoniã non dereliquiſti querẽtes te dñe. Pſallite dño qui habitat in ſyon: annunciate inter gentes ſtudia eius. Quoniã requirens ſanguinem eorum recordatus eſt: non eſt oblitus clamorem pauperũ. Miſerere mei dñe: vide humilitatem meã de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis: vt annũciem omnes laudationes tuas in portis filie ſyon. Exultabo i ſalutari tuo: infixe ſunt gentes in interitu quem fecerũt. In laqueo iſto quem abſconderunt: comprehẽſus eſt pes eorum. Cognoſcetur dñs iudicia faciens: in operibus manuum ſuarũ comprehenſus eſt peccator. Conuertantur peccatores in infernũ: omnes gentes que obliuiſcuntur deum. Quoniã non in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem. Exurge dñe / non cõfortetur homo: iudicentur gentes in conſpectu tuo. Conſtitue dñe legiſlatorem ſuper eos: vt ſciãt gentes quoniam homines ſunt. Ut quid dñe receſſiſti lõge: deſpicis in opportunitatibus in tribulatione. Dũ ſuperbit impius incẽditur pauper: comprehendunt in conſilijs quibus cogitant. Quoniã laudatur peccator in deſiderijs anime ſue: ⁊ iniquus benedicit. Exacerbauit dominũ peccator: ſm multitudinẽ ire ſue non queret. Nõ eſt deus in conſpectu eius: inquinate ſunt vie illi⁹ in omni tẽpore: Auferent iudicia tua a facie eius: omniũ inimicorum ſuorum dominabit. Dixit enim in corde ſuo: non mouebor a generatione in generationẽ ſine malo. Cuius maledictione os plenum eſt ⁊ amaritudine ⁊ dolo: ſub lingua eius labor ⁊ dolor. Sedet in inſidijs cum diuitibus in occultis: vt interficiat innocẽtem. Oculi eius in pauperem reſpiciunt: inſidiatur in abſcõdito quaſi leo in ſpelũca ſua. Inſidiat vt rapiat pauperẽ: rapere pauperem dum attrahit eũ. In laqueo ſuo humiliabit

eum: inclinabit ſe ꝛ cadet cum dñatus fuerit pauperū. Dixit eniz in corde ſuo oblitus eſt deꝰ: auertit faciē ſuā ne videat in finē. Exurge dñe deus/ et exalteť manus tua: ne obliuiſcaris pauperū. Propter quid irritauit impius deū: dixit eñi in corde ſuo non requiret. Vides qm̄ tu laborem et dolorē conſideras: vt tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus eſt paup: orphano tu eris adiutor. Contere brachiū peccatoris ꝛ maligni: queretur peccatū illius/ ꝛ nō inueniet. Dñs regnabit in eternū et in ſeculū ſeculi: peribitis gentes de terra illꝰ. Deſideriū pauperū exaudiuit dñs: preparationē cordis eoꝝ audiuit auris tua. Judicare pupillo ꝛ humili: vt non apponat vltra magnificare ſe homo ſuper terram.

Finis iſte quid ſignificet ſepe iā dictum eſt: nō in quo deficit: ſed in quo creſcit. Ex quo vere reparamur qui nobis initium bonorū terminus eſt malorum. Ad quem iudei nō peruenerūt. ꝙ ſua incredulitate defecerūt. Pro occultis filij/ pſonam ſignificat dñi ſaluatoris. Naz cū nomen aliqḋ ad quez ptinet nō ponit: neceſſe eſt vt hoc dictū de ſummitate aliqua ſentiatur. Supra eñi vbi voluit Abſalon intelligi: pnūciauit filij ſui. Hic vero qḋ ad vnigeniti verbi referri deſiderauit excellētiſſimā ſummitatē: filij tm̄ dixit/ qui eſt omnipotēs atqꝫ inenarrabiliter filius coeternus patri: faciens que vult in celo
Joan. 8. et in terra. Simili modo in euāgelio dictū eſt Si vos filius liberauerit: tūc vere liberi eritis. Non eñi ibi ſecutum eſt Dei: ſed tm̄ vocabulum ipſum purū ſine aliqua adiectiōe ſufficit. Pro occultis autem poſitū eſt numero plurali: q: non vnum/ ſed duplex hic cognoſcitur eſſe myſteriū. Significat eñi incarnationē dñi/ et futurum iudiciū. De quibus pſalmus iſte dicturus eſt. Sed iam humanitas chriſti manifeſtata dinoſcit: cuius adhuc iudicium ſuſtinetur. Sed cum audimus p occultis/ prebere debemus intētum animū lectiōi: vt nobis (iuuante dño) referent que predicūt occulta.

Diuiſio.

Totus hic pſalmus a pſona pphete depromit. Prima pfeſſione letū ſe dicit dño pſalliturū: qm̄ confudit diabolū/ cuius culturā aduētus ſui pia diſpēſatione deſtruxit. Secūda cōmonet fideles: vt pſallant dño qui habitat in ſyon: qui vindicat ſanguinem pauperū: et exaltat eos de portis mortis. Tertia/ peccatoribus cum antichriſto malorū finem dicit eſſe venturū. Quarta/ malorū ipſorū nimietate pmotus/ cōuerſus ad dominū quaſi receſſiſſe illum dicit a defenſiōe pauperum: cum malis datur licētia preſumptionis ſue. Quinta deprecatur/ vt tremēdi illius iudicij tempus adueniat: quatenus hec omnia fine celeri trāſigatur: ne cuiuſlibet hominis iniquitas vltra preualeat. Talis eniz malignitas illius temporis erit/ vt nemo fideliū optet mundi tēpora differri/ in quo tāta mala cognouerit actitari.

Expoſitio.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo oīa mirabilia tua]. In toto corde confiteť dñm: qui nullis mūdanis cogitationibus fluctuat. Qḋ perfectorū eſſe nō dubiū eſt: qui ꝛ originalis peccati vicia/ ꝛ ſuggeſtiōes pueras ſpirituū maloꝝ dño preſtante vicerunt. Sequitur Narrabo oīa mirabilia tua. Quis rogo poteſt oīa mirabilia narrare diuinaqꝫ que quotidie in celo/ et in terra virtus eiꝰ operat? Sed vſus ſcripturarū eſt p Synedochen figurā: que ſignificat a toto partē dicere oīa/ dū comprehēdi nequeāt vniuerſa. Sed vt de multis vnum dicere videamur: Quid mirabilius/ ꝙ̄ p ſalute humani generis deū incōfuſibiliter humanari: et qui hic iudicatus eſt/ ipm̄ ad orbē iudicandū eſſe vēturū? **SCHE.** [Letabor et exultabo in te: pſallā nomini tuo altiſſime]. Nō in hoc ſeculo vbi letifera letitia eſt: nō in ambitiōibus mūdi vbi peccata amara ſuauia ſunt: ſed in te vbi ſecurū gaudiū ſemper ſumit augmentū. Plus eſt eñi exultare ꝙ̄ letari. Exultare eſt eñi animi et corporis maiore motu iocundiſſima libertate gaūdere. **DEF.** Gratias quoqꝫ ſe acturū pollicet altiſſimo/ qui ſuper oīa pbatur excelſus: ꝙ eū ab inimicis ſuis/ ſiue carnalibus/ ſiue ſpiritualibus liberare dignatꝰ eſt: promittens (ſicut dictum eſt) ꝛ opibus ſe dño/ ꝛ voce cātare. [In cōuertendo inimicū meū retrorſum: infirmabūtur ꝛ peribūt a facie tua]. Cum is multos inimicos habuerit: tñ hic modo Saulem cōuenienter aduertimus. Retrorſum eñi dixit: q: nō potuit obtinere qḋ voluit: ſed magis ꝙ̄to ille nequiter perſequebat/ tāto iſte tolerādo improbū iuſtior apparebat. Et cum prius inimicum dixerit numero ſingulari/ hic dicit infirmabūtur: q: rex pſecutor erat/ qui volūtates ſuas multis famulātibus exerabat. Quapropter congrue dictū eſt Infirmabunt: q: dei voluntate oēs inefficaces generaliter extiterūt. Et peribunt a facie tua: dū ego ad te deuota mēte cōfugio. Iniquus eñi ante faciem: id eſt ante gratiā eiꝰ nō venit: q: pſequitur innocētē. [Qm̄ feciſti iudiciū meū/ ꝛ cauſam meā: ſedes ſup thronum q̄ iudicas equitatem]. Cū duo ex diuerſa parte cōfligūt: neceſſe eſt vnū offendere/ cū alterū cōtigerit obtinere. Probata ergo pphetie cauſa/ odiū fuiſſe cōſtat aduerſi: q: nō poterat pſecutor placere/ dum decreuerit dñs eū q̄ impie pmebat eripere. Sz cū dicit Iudiciū meū/ ꝛ cauſam meā: pſperā ſibi teſtat fuiſſe ſententiā. Sic et nauigātes ſuū ventū dicūt: qm̄ illis euētus pſperitatis arriſerit. Sedes ſup thronū/ dño dicitur chriſto: q̄ nunc ſedet ad dexterā patris: vnde vēturus eſt iudicare viuos ꝛ mortuos. Sedes autem pphetie virtute/ pſens dictū eſt p futuro. Nā ſeſſionē iſtam ad incarnationē dñi ptinere manifeſtū eſt: que adhuc illo tēpore nō videbat effecta. Thronū ſignificat tribunal futuri iudicij: in quo dñs chriſtꝰ maieſtatis ſue honorabili poteſtate ſeſſurꝰ eſt. Judicas equitatē: ꝛ hic tēpus pſens p futuro dixit. Judicaturꝰ eſt ei equitatē cū ad diſceptādū poſt finē mūdi reluxerit. Que figura dicit Idea: cū ſpeciē rei future velut oculis offerentes motū animi ꝯcitamꝰ. **SCHE.** Hoc etiā in ſubſequētibꝰ latiꝰ explicabit. [Increpaſti gētes/ et periit impius: nomē eoꝝ deleſti i eternū/ ꝛ in ſeculū ſeculi]. Hinc iā ſacratiſſimus dñi ſecūdus aduētus exponit/ qm̄ increpabūtur gētes incredule: ꝛ diabolus cum machinatiōibus ſuis peribit in eternū. Tūc ei nō remanebit eius tempeſtuoſa pueritas: qm̄ erunt oīa dño preſtante tranquilla. Nā quis vlterius in regno dñi aut diabolum nominet/ aut eius ſequaces: cū dominicā ciuitatē nec aduerſitas ꝯcutiat/ nec vllꝰ hoſtis inuadat? Quid ſit quoqꝫ eternū decenter expoſitū eſt. Seculū ſeculi ſeculū futurū dñi ſignificat regnū: qḋ nulla etate/ nullo tpe finiet. Et ne poſſit aliq̄ ꝯmixtiōe cōfundi: dictū

eſt ſeculi.i.huius quo nūc vtimur ſubſequū. Illud em̄ ſibi redeūdo ſuccedit: ⁊ tēporibus exceptis/annuis reuolutiōibus iterat̃. Illud autē non ad initiū redit: ſed ſine aliqua mutatione iugiter pſeuerat. Quapropter deſinant heretici dicere aliqñ diabolū cū ſequacibus ſuis ad gratiā poſſe reuocari: qñ ſic euidēter audiunt eos in eternū/⁊ in ſeculū ſeculi eſſe damnādos: vt nec noīs eoꝝ poſſit remanere veſtigium. [Inimici defece-
Al. Eorum. rūt framee in finē: ⁊ ciuitates † deſtruxiſti. Perijt memoria eorū cū ſonitu]. Inimici/geminus caſus eſt.i.
Def. diaboli: cuius frameas defeciſſe teſtat̃. Framea ē hebraic⁹ ſermo eſt: ſignificās gladiū quo hoſtis ille bacchat̃. Qd aūt dixit In finē/cōſummatio ſeculi dat̃ intelligi: qñ virt⁹ diaboli oīpotēti illo gladio ꝓbat̃ interimi: de quo dixit in.7.pſalmo Niſi ꝯuertamini: gladiū ſuū vibrabit ⁊c̄. Ciuitates aūt dicit deſtructas/populos infideles vltima dñi chriſti manifeſtatione conuictos: quoꝝ pectora diabol⁹ in hoc ſeculo tanq̄ ſue ciuitatis menia poſſidebat. Perijt aūt memoria coꝝ cū ſonitu. Cū ſonitu vero/cuꝫ clamore maximo dicit: qḋ fieri ſolet/qñ res pſpere grauiſſimo fine claudunt̃: vt nec poteſtas eorū videat̃ remanere/nec nomen. Intuere quēadmodū in pulcherrima cōparatiōe pmanſit: vt ciuitates quas deſtructas dixerat/eas cū ſonitu teſtet̃ euerſas. [Et dñs in eternū permanet. Para-
Al. Thronū ſuum. uit in iudicio † ſedē ſuā]. Decora nimis/aptaq̄ diuerſitas. Quia dixerat impios perire: dicit nūc in eternū dñm permanere. Qḋ audire nolūt/q̄ creatori ſuo prauis auſibus reſtiterūt. Sed cōfugiāt ad dñm miſericordē: ne patiātur diſtrictū iudicem. Parauit: hoc eſt deus homo: vt q̄ hic in humilitate iudicatus eſt/ibi in maieſtate ſua iudicaturus adueniat. Hec ſunt que titulus dixit Occulta filij: q2 ineffabile donū eſt: vt humiliatā hoīs naturā atq̄ demerſam/dextera ſue potētie ad celeſtia regna leuauerit. [Et ipſe iudicabit orbē terre in equitate: iudicabit populos in iuſtitia]. Ipſe vtiq̄ dñs chriſtus: q̄ hic patiēdo iniuſtitiā/ibi impijs veraciter dicit̃ demōſtrare iuſtitiam. Orbē terre/ſanctos viros debemus accipere: q̄ de vniuerſali eccleſia quaſi de corone circulo cōgregant̃. Iſti in equitate iudicādi ſunt: quib⁹ ꝓpter fidei ⁊ humilitatis ſue bonū miſericordia copioſa pſtabit̃/qui audituri ſunt Veni-
Mat.25. te bñdicti patris mei ⁊c̄. Vñ ſedebūt ſup ſedes duode-
Mat.19. cim iudicātes duodeciꝫ tribus iſrael. Populi aūt debēt accipi petōres: q̄ operibus diabolicis non videtur exuti. Iſti cū iuſtitia iudicandi ſunt: q̄ p factorū ſuorū
Mat.25. ſcelere damnabunt̃. Quibus dicēdū eſt Ite in ignem eternū. Sic duobus noībus equitatis ⁊ iuſtitie: qualitatē illam iudicij mirabili breuitate deſcripſit. [Et factus eſt dñs refugiū pauperi: adiutor in opportunitatib⁹ in tribulatiōe]. Copioſa ſpes pauperū/⁊ magna cogitatio gaudioꝝ: ipm̄ refugiū habere quē iudicem. Audiuimus pauperē: ſed nō omnē putemus inopem.
Def. Paup ille dei eſt/q̄ terrena cupiditate vacuatus: celeſti deſiderat largitate diteſcere. Et ne imbecillitate ſua paueſcerēt corda fideliū: ſequit̃ magni auxilij firma pmiſſio Adiutor in opportunitatibus: q2 illud eſt adiutoriū dulciſſimū/qḋ in neceſſitate pſtat̃. Ipamq̄ iterum opportunitatē euidēter expreſſit: dicēs In tribulatiōe: qñ animus afflictoꝝ ad compūctiōis ſtudiū auidus incitat̃: ſicut in alio pſalmo dicturus eſt Inuoca me in die tribulatiōis tue: ⁊ eripiā te/⁊ glorificabis me. [Et ſperent in te oēs q̄ nouerūt nomē tuū: qm̄ nō dereliquis querētes te dñe]. Sperēt in te: nō ſeculi blandimēta reſpiciant/ſed in tua pmiſſione cōfidant.

Qui nouerūt nomen tuū.i.qui maieſtatē tuā ſanctiſſima deuotiōe venerant̃. Audierūt em̄ nomen dñi ⁊ illi q̄ minime credūt: ſed tm̄ illi nouerūt/qui mandatis eius ſuppliciter obſequūtur. Sequit̃ cauſa cur in dño debeat ſperari: q2 nō patitur eos deſerere/quos ad ſe pſpexerit cōfugiſſe. Certū eſt em̄ preſentē ſemp habere dñm: q̄ tali preditus docet̃ arbitrio. [Pſallite dño q̄ habitat in ſyon: annūciate inter gentes † mirabilia Al. Studia.
eius]. Venit ad ſecūdam ſectionē: vbi bñficia pſentis tēporis ⁊ futuri beatue ꝓpheta reſpiciēs/ad pſalmodiā ꝓuocat populos deuotos: ne cū tāta eis cōferunt̃ pmia/aliquo torpore lenteſcant: primū dixit Pſallite dño. Et ne in ſuis ſupſtitiōib⁹ pſallēdum putaret eſſe gētilitas: addidit Qui habitat in ſyon: vt deſignaret dñm ſaluatorē: q̄ in illis partibus corporaliter apparēs/religiōe ſui noīs totius mūdi ambitū cōprehēdit. Hoc ē de ſancta incarnatiōe dicit. Nā ille vbi nō habitat q̄ vbiq̄ tot⁹ eſt? Verū vt noīs huius myſterium INTEB
etiā ſpūaliter pſcrutemur: ſyon ſpeculatio dicit̃: q2 reuera de⁹ in cōtemplatiōe piiſſima reperit̃. Et iuſte ibi nobis habitare dicit̃: vbi eū illuminati celeſti gr̄a contuemur. Exponit etiā qḋ ſupius dixit Pſallite: q2 hoc eſt reuera illi pſallere/vniuerſis gētibus ei⁹ mirabilia nūciare. Vñ intelligere poſſum⁹ in oī actu pſalmodiā cōpetēter dici/q̄cq̄d ꝓ dñi laudibus applicari. Intuendū eſt etiam: q2 hoc per diffinitionē decēter explicitū eſt. Dicit ei cui dño pſallitur.i.q̄ habitat in ſyon. [Qm̄ requirēs ſanguinē coꝝ † memoratus eſt: nō eſt Al. Recor-
oblitus † orationē pauperū]. Quia ſuperius dixerat datus.
Gētib⁹ pdicate: ⁊ multos eorū cōſtat occiſos: ne quis Al. Clamo-
putaret multū eſſe qḋ geſtū eſt/ſequit̃ ſanguinē mar- rem.
tyrū ab impijs pſecutoribus eſſe requirēdū: vt meternū recipiāt/quod tēporaliter effecerūt. Memoratus eſt/mirabiliter ad vtrunq̄ poſitū eſt: vt et pſecutores vindicta terreret/⁊ martyres pmiſſio benigna reficeret. Nō eſt oblitus/ad ꝯquerentiū infirmitatē dicit̃ roborandā: q̄ ꝓpter longinquitatē futuri iudicij retributiōes dñi eſtimāt aliquāten⁹ obliuiſci. Orationē pauperū/petitionē dicit iuſtorū: quā ex ſua pſona ſubteradiungit: vt de vnoquoq̄ fideli hoc intelligas/qḋ ſibi ꝓpheta poſtulat largiendū. [Miſerere mei dñe/vide humilitatē meā de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis]. Iſta eſt oratio cunctorū pauperū ad ſingularē numerū cōpetēter adducta: q2 ſemp in vnitatē ſanctorū hec turba pducitur. Sic ē ſibi poſtulat ſubueniri/vt a clemētiſſimo rege videatur: q2 reuera cōſpectus ei⁹ auxiliū eſt: ⁊ tenebroſa prin⁹ diſpereūt/cū ſe tāti luminis ſerena ꝯcedūt. Humilitatē igit̃ ſuā de inimicoꝝ ſupbia ſupplicat eſtimari: q2 tantū carnaliter humiliāt̃ martyres chriſti: q̄ntū pſecutores eorū tēporaliter vidētur extolli. Porta ꝟo mortis eſt diabolus/vel oīs illecebra ſecularis eq̄ꝫ p hec ad eternū exitiū infeliciter introit̃. Exaltas me dicit: id eſt longe facis a talibus. Nā cū porta mortis ſit cōuerſatio ſcelerata multorū/iure ſe ab ea dicit exaltatū: q2 pceptis vitalibus adherebat. [Vt annūciem omnes † laudes Al. Lau-
tuas: i portis filie ſyon. Exultabo i ſalutari tuo]. Gra- dationes.
tiſſima eſt portarū iſta repetitio: vbi vnū quidē nomē ſed res oīno diuerſe ſunt. In illis mortis eſt aditus: in iſtis vitalis reperit̃ introitus. Liberatus ergo ex illis portis mortalib⁹/in iſtis portis eccleſie que beatitudinem tribuunt ſempiternā/ꝓnunciaturū ſe laudes dñi pollicet̃: per quas nomen eius eximiū toto orbe celebrat̃. Syon em̄ reliquas mūdi generauit eccleſias: q2 ibi natū eſt/vnde fidei noſtre veniſſe cōſtat exordium

qđ manauit latius in toto orbe terrarũ. Salutare pa
tris chriſtus eſt dñs: virtus ꝛ ſapiētia ei⁹/ꝙ nobis eter
nã requiē tribuit ꝛ ſalutē. Merito ergo ꝓpheta in ipo
ſe exultare dicit: vbi gaudij nullus eſt finis. [Infixe
ſunt gētes in interitu: quē fecerũt. In laqueo iſto quē
Al. Abſcō occultauerũt † cōprehenſus eſt pes eorũ]. In hoc et
derunt. alio verſu ꝙ ſequit̃/retributio peccatoꝝ poterter expo
nit: qꝛ ꝓpa vnuſquiſqꝫ iniquitate torquet̃. Infixas eñ
dicit gētes que timore dñi nõ tenent̃: ſed quibuſdã cla
uis pctõꝝ ꝓbant̃ eſſe cõfixe: vt ſe nõ valeant excutere
quas dura videntur ligamina cohibere. Qđ ad iudeos
nõ improbe dicimus ptinere: vt ita ſint malis ſuis affi
xi/quēadmodũ in cruce clauis dñm infigere decreue
rũt. Laqueũ vero occultauerũt: cõſiliũ ad eoꝝ dicit̃ vo
tũ. Nã chriſto celatũ eſſe nil potuit/ꝙ paſſionē ſuã in
numera denũciatiõe ꝑdixit. Cõprehēſus eſt pes eoꝝ.
SCHE. Perſeuerauit in metaphora laquei: quē ſuperius dixit.
Cõprehēſos eñ illos dicimus/quos capitio nodo
ſa cõſtringit. Pes aũt ſignificat greſſus animi/ꝛ deſi
deriũ prauũ: qđ eos ambulare fecit ad iudicium: ſicut
Prouer. 1. Salomon in ꝓuerbijs dicit: Pedes eorũ in maliciam
currũt: ꝛ veloces ſunt ad effundendũ ſanguinē. [Co
gnoſcet̃ dñs iudicia faciens: in operibus manuũ ſua
rũ comprehēſus eſt peccator]. Uera nimis et abſolu
ta ſententia. Qm̃ tũc manifeſte cognoſcet̃ dñs iudicia
facere: qñ pctõrib⁹ dabit̃ eterna cruciatione torqueri.
Hic eñ qꝛ ſunt eis libera ſcelera/relinqui credunt̃ for
ſitan impunita: ſed vbi dies ille manifeſtatiõis adue
nerit/ꝛ throno maieſtatis ſue dñs inſederit: tũc gene
raliter agnoſcet̃ operari iudicia ſua: qñ humanum ge
nus ſiue a ſiniſtris/ſiue a dextris ei⁹ fuerit arbitrio ſe
gregatũ. Hoc eſt ei iudicia vera facere: vniuſcuiuſqꝫ
merita ſine aliqua cõfuſione diſcernere. Sequit̃ ſentē
tie huius aperta declaratio. Dicit eñ vnde cognoſcit̃
dñm vera iudicia facere: ſcꝫ qñ nexuoſis operib⁹ ſuis
peccator aſtringit̃/ꝛ ſm̃ actuũ qualitatē dignam reci
pit viſionē. Nã ſenſus ille omnino vitãdus eſt: qui pu
tat peccatorē ſola delictoꝝ ſuoꝝ recordatiõe crucian
Mat. 25. dũ. Nã ſi hoc tm̃ ſufficeret: quare diceret̃ Ite in ignē
eternũ: ꝙ paratus eſt diabolo/et angelis eius. Et illud
Iſa. 66. Uermis eorũ nõ morietur: ꝛ ignis eoꝝ nõ extinguet̃. Nõ
eñ hec loca tormentoꝝ negat peccatoribus dari: ſed
ꝑ qualitates operum ſuorũ eos dicit eſſe torquēdos.
Sentiamus ergo locũ pctõꝝ ſupplicijs eſſe ꝑparatũ: ⁊
intelligamus intrinſec⁹ penale malũ: qđ ſceleratis le
gum⁹ imminere. Nã vt reuera cognoſcamus beatitu
dinē a damnatiõib⁹ quibuſdã terminis eſſe diuiſam: re
Luc. 16. cordemur diuitē oculos ſubleuaſſe/pauperēqꝫ Laza
rũ in ſinu abrahe fuiſſe cõſpectũ: ſe aũt flãmis vlcerib⁹
deputatũ. Un̄ ordo iſte veritatis nullatenus diceret̃: ſi
pctõres malorũ recordatio ſola torqueret. Hec ſunt
occulta filij ꝙ titulus ꝑdixit. Cãticũ diapſalmatis.

Quũ diapſalma: cui ſuperpoſitũ ꝓbatur ꝛ
canticũ. Un̄ nõnullos hec res fecit aduer
tere: diapſalma ſilētium nõ putare. Aiunt
eñ fieri nõ poſſe vt canticũ ſilentij eſſe vi
deat̃. Sed res iſta determinationē que in
prefatiõe poſita eſt omnino nil impedit. Hic eñ can
ticũ non interruptionē verboꝝ tollit: ſed futurã videt̃
indicare leticiã. [Conuertant̃ pctõres in infernũ: oẽs
gētes que obliuiſcunt̃ dñm]. Uenit ad tertiã ſectionē:
in qua pctõrib⁹ finē ſub alacritate animi ꝓnũciat eſſe
venturũ. Conuertant̃ dicit/ab hui⁹ mũdi delectatiõe
tollãtur: ne diutius poſſint in ſua voluptate gaudere.
Sequit̃ In infernũ: ne ſe crederēt alibi eſſe mittēdos

Infernũ aũt dictum eſt ab eo qđ illic aie iugiter infe ETY.
rant̃: ſiue (vt quidã voluẽt) a parte inferiore. Sꝫ hec in
fernũ vult intelligi ꝑpetuã mortē: ad quaꝫ ſine dubio
ꝑuēturi ſunt/ꝙ dñi pcepta cõtemnunt. Obliuiſci autē DEF.
dñm/eſt erroribus ſupſtitionũ: et ceno voluptatis in
uolui. Nã ecõtrario illi⁹ memores ſunt/ꝙ talia nõ re
quirũt. [Qm̃ nõ in finē obliuio erit pauperis: patiētia
pauperũ nõ peribit in finē]. Uidēs ꝓpheta in hoc mũ
do diuitib⁹ deſpectui eſſe pauperes/ꝛ obliuiõi crude
liſſime deputari: in finē ſeculi qñ dñs ad iudicãdũ ve
nerit mũdũ/pauperes nõ dicit eſſe cõdemnãdos: ſed
tũc magis in memoriã dñi illos venire/qñ diuites hu
ius ſeculi a regni eius munerib⁹ excludũtur. Et quare
illi paupes a dño cõmemorent̃ exponit. Dicit eñ pa
tiētia pauperũ: ꝙ fideliſſimos coronat. Nã ſi quibuſli
bet erũnis deſit patiētia: aĩa nõ põt eſſe ꝑfecta. Qua
DEF. propter patiētia/eſt inter anxias tribulationes ſeculi
vſqꝫ ad finē mortis in timore dñi gratiarũ actio iugi
Luc. 21. ter obſeruata: ſicut dñs in euãgelio dicit In patiētia
veſtra poſſidebitis aĩas veſtras. Cui⁹ rei tãta virtus
eſt: vt etiã ipſe dñs ꝙ nichil patit̃ patiēs dicat̃. [Exur
ge dñe nõ preualeat homo: iudicent̃ gētes in cõſpectu
tuo]. Cũ de fine ſeculi ꝓpheta tractaret/aduētu anti
chriſti cordis illuminatiõe ꝓſpexit: ꝛ periculi magni
tudine ꝑterritus/magna voce ꝓclamauit: exurge dñe
nõ ꝑualeat homo. Ipſe eſt ei homo peſſimus/quē hu
mana nõ põt ſuſtinere ꝯditio: in quo tãta erit verſutia
vel poteſtas/ vt ſola dñi virt⁹ ei⁹ poſſit ſupare nequi
ciã. Gētes etiã petit celerrimo aduentu iudicari: ꝙ cũ
ipſo ſeuiſſimo ſcelera magna facture ſunt. Nã dũ oc
culta poteſtate hec oĩa dñs adminiſtret: ibi tñ palam
iudicare petit/vbi ſupbi nocere viteri⁹ nõ ſinēt. [Cõ
ſtitue dñe legiſlatorē ſup eos: vt ſciãt gētes qm̃ hoies
ſunt]. Euidēti⁹ iã de ipſo dicit antichriſto/vt talis ꝑn
ceps det pctõribus: non ꝙ eos regat/ſed cũ ipſis vna
depereat. Deniqꝫ ſeqt̃ vt ſciãt gentes qm̃ hoies ſunt.
Hoc aũt dictũ minãtis eſt: vt ad cõuerſionē poti⁹ in
clinent̃/ꝙ de ſceleris ſui libertate ꝑſumũt. Legis ei ve
riſſimus lator ſol⁹ eſt de⁹. Et qꝛ ille contra ꝑcepta dñi
multa iuſſurus eſt/in maledicto ponit̃: vt eis praue le
gis cõditor tribuat̃. Qđ non ad ſalutē ſceleratis ꝓfi
ciat: ſed ad ruinã. [Ut quid dñe receſſiſti longe: deſpi
cis ĩ opportunitatib⁹ in tribulatiõe]. Interiecto Dia
pſalmate/venit ad quartũ mēbrũ: vbi tēporis ulti⁹ ma
la ꝑtractãs/afflictoꝝ ꝯſideratiõe dño dicit more infir
mitatis humane: Cur receſſiſti lõge: non ꝙ ille locum
derelinquat/ꝛ ad aliud ſpaciũ transferat: ꝙ vbiqꝫ tot⁹
eſt: ſed qꝛ receſſiſſe credit̃/cum ſubuenire tardauerit.
Sꝫ dũ ſupi⁹ dixerit Qm̃ nõ derelinqs ꝗrētes te dñe:
hoc ſeqt̃ Deſpicis in opportunitatib⁹. Sꝫ illud cõſtat
dictũ veraciter ꝛ diffinitiue: iſtud aũt ꝓ gemẽntiũ an
xietate ꝓlatũ eſt: Deſpici ei nos credimus: ſi vel mini
mo tpe differamur. Sꝫ ille tũc magis vberi⁹ ꝓſtat/cũ
magne patiētie nobis ſolatia ſubminiſtrat. [Dũ ſup
bit impius tũc incēdit̃ paup: cõprehēdunt̃ in † cogita Al. In conſi
tiõibus ſuis q̃s cogitãt]. Studioſi⁹ eſt hec ſnĩa ꝑſcru lijs quibus.
tãda: ne putet̃ exinde iuſti⁹ vri: qꝛ pctõr ĩ iſto ſeculo vi
det̃ extolli. Sꝫ ſic poti⁹ intelligēdũ eſt. Supbit impi⁹
cũ ſe effectu maligne volũtatis expleuerit. Tũc ma
gis paup ad ſtudiũ virtutis accēdit̃: qꝛ dũ viderit pec
catorē nimis exaltatũ/facile nouit eſſe caſurũ: et aui
dius ad humilia tendit/vñ ſe exaltãdũ poti⁹ eē ꝯſidit.
Sꝫ iſtis impijs ac ſupbis ꝓuenit illa dãnatio: vt debi
tis penis q̃ſi q̃buſdã vincis apphēdant̃: ne illos ĩ lucē
ꝓdire liceat/ꝙ tenebroſis actib⁹ cõtradũt̃. De⁹ bone

quãtus horror eſt timere quem nõ valemus effugere:
ſed dona hec illa odiſſe/ que tuo pcepto iubemur euï-
tare.[Qm laudat peccator in deſiderijs anime ſue:⁊
Al. Iniqu⁹ † qui iniqua gerit benedicit. Exacerbauit dñm pecca
benedicit. tor]. Reddita eſt cauſa que peccatores cogitationi-
bus ſuis faciat illigari. Malus enim dum predicat ex-
tollit: nec de correctiõe cogitat/cui laudator blãdiẽs
inuenit. Sequit exaggeratio iniquitatis:vt ille bene-
dicat/qui male potius actitare cognoſcit. Verũ iſte q
adulantiũ falſitate deceptus/in magnam ſe ſupbiam
dñationis euexerit:qđ pprie de antichriſto dat intelli
gi:qui fallentiũ cateruis euſqʒ perducit:vt ſe nõ ſolũ
regem terrenũ/ſed etiã verũ omniũ predicet deum:ſi-
2. Theſſ.2. cut apls dicit:Ita vt in tẽplo dei ſedeat:et extollat ſe
ſup omne qđ colit/⁊ qđ dicit deus. Sed iſta illi profi-
ciũt ad ruinã: Irritat eñ verũ dñm: vt falſus de⁹ fal-
ſis victricibus addicat.[Scđm multitudinẽ ire ſue nõ
Al. Queret † inquiret. Nõ eſt deus in cõſpectu eius]. In exponẽ
da voluntate antichriſti perſeuerat:qꝛ ſm peccata ſua
dñm nõ requiret. Dicẽdo eñ ſm multitudinẽ ire ſue/
oſtẽdit oĩa illum turbulẽta/crudeliaqʒ facturũ. Verũ
iſtius nequicie reddita eſt cauſa cõuenies: qꝛ in cõſpe
ctu ſuo nõ hʒ deũ. O qʒ pfunda cecitas eſt/deum an-
te oculos non habere. Nã ſi vltimũ malũ credit ſolis
lumina nõ videre:nõne apud ſuperos inferna patiunt
qui auctorẽ ſacri luminis p ſua minime cecitate reſpi
ciunt?De ipſo quoqʒ nequiſſimo Daniel ppheta teſta
Daniel.11. tur dicẽs:Et extollet rex ſe aduerſus omne deũ: ⁊ ma
gnificabit ſup omnẽ deũ:⁊ ad deũ deorũ loquetur ſu-
Al. Inqui- perba. [† Polluent vie eius in omni tẽpore. Auferẽt
nate ſunt. iudicia tua a facie eius:omniũ inimicorum ſuorum dñabit]
Pſ.118. Sicut de iuſtis dicturus eſt Beati immaculati in via:
qui ambulãt in lege dñi: ita nũc de antichriſto dicitur
omnes ſemitas habere pollutas:id eſt cogitatiões/fa
ctaqʒ ſordẽtia. Neceſſe eſt eñ vt ſint cõtaminata atqʒ
polluta:que ducatu peſtiferi diaboli ſordidãt. Addit
etiã nefariũ ſcelus:vt cũ vindictã in ſe reſpicit eſſe di-
latam/deũ nõ putet exercere iuſticiã. Sic eñ auferũt
iudicia dei a facie impij:qm videt tardi⁹ venire/qđ ce-
leriter meruerat ſuſtinere. Et qđ illi auget interitum
(cũ vitijs ſeruiat)omniũ inimicorum ſuorum obtinere dicit
pncipatũ. Qua felicitate ſubuectus ad ſcelera pnior
erit:cũ nullũ ſibi obuiã ire poſſe cognouerit. Qui tan
ta inferius pprietate deſcribit:vt iam nõ futurus/ſed
SCHE. quaſi preſens eſſe videat. Que figura dicit Characte
riſmos:quando aliquis aut per formã deſcribit/aut p
actus pprios indicat. [Dixit eñ in corde ſuo:nõ mo-
Al.a. uebor † de generatione in generationem ſine malo].
His verbis pprie cogitationem antichriſti deſignat/
vel eorũ qui eius famulãtur arbitrio:qm ſcriptum eſt
Sapien.2. Imitãtur ergo illũ/qui ſunt ex parte ipſius. Qui ſibi
ipſe malicia faciente dicturus eſt/nullã gentẽ intactã
relinquã. Sed de iſta natiõe me vleiſcẽs/ad aliã gen
tem iterũ trãſferar vindicãdus:vt omnes ſtudio pra-
uo poſſit affligere / qui eius viſi ſunt niſibus obuiare.
Actus vero ſuos vno verbo definiuit: qm ſe ſine malo
nichil dicit eſſe factũ. [Cui⁹ os maledictiõe/⁊ ama-
ritudine plenũ eſt:ſub lingua eius labor ⁊ dolor]. Ne-
quicia eius duplici puerſitate deſcribit. In ore quip-
pe habebit blaſphemã maledictionẽ: cũ ſe dei filium
mentiet. Amaritudinẽ/quãdo reſultatoribus ſuis pe
nã mortis indicet: ⁊ ad ſupplicia iubebit puenire/qui
eum tanqʒ numen cõtempſerint adorare. Hec habe-
bit in ore/que locut⁹ eſt publice. Sub lingua vero qđ
ait/deſignat eum cogitationes habere ſeuiſſimas: vt

cũ ipſe ſit perditus/pdere cuncta feſtinet. Quarũ re-
rũ definitio labor et dolor eſt. Labor/cũ diuerſis cla-
dibus affligit innoxios. Dolor/cũ martyres facit:qm
ſine labore ⁊ dolore corporis cõſummari nõ poteſt co
rona martyrij. Sic vniuerſa q loquit vel cogitat:pari
fece polluta ſunt.[Sedet in inſidijs cum diuitibus in
occultis:vt interficiat innocentẽ. Oculi eius in paupe
rem reſpiciũt]. Cũ dicit Sedet in inſidijs/actus anti-
chriſti latronum cõſuetudini cõparauit: qui occultas
vias inſidẽt vt interficiant innocẽtes. Que figura di-
citur Phantaſia : quotiẽs in cõcipiẽdis futuris viſio- SCHE.
nibus animus perducit audientis. Tale eñ antichri
ſti regnum dicit futurũ:qđ ad martyriũ coronam/⁊ in-
fideliũ ruinam cõſtet eſſe permiſſum. Sequit Cũ diui
tibus:hic ſignificat multitudinẽ malorũ. Sepe eñ in
ſcripturis diuinis diuites in malo accipiũt:ſicut pau-
peres in bono. Interficere vero innocentẽ/eſt de reli
gioſo facere ſacrilegum: eiuſqʒ aiam perpetua morte
damnare. Nam cũ dicit oculos eius in pauperẽ reſpi
cere/non reſpicit vt pſpiciat: ſed ad hoc intẽdit vt pe
rimat. [Inſidiat in † occulto:ſicut leo in † cubili ſuo] Al. Abſcõ
Leonẽ in cubili ſuo antefatũ dicit antichriſtũ:q atro- dito quaſi.
citer ⁊ doloſe laceraturus eſt populum chriſti. Inter Al. Spelũ
initia eñ perſecutio eccleſie violẽta tãta fuit:vt a pa- ca ſua.
ganis/pſcriptionibus/tormentis/cedibus/chriſtiani
ad idolorum ſacrificia cogebant. Altera fraudulẽta:
que nunc p hereticos ⁊ falſos agitur chriſtianos. No
uiſſima ſupereſt que per antichriſtũ predicit eſſe ven-
tura. Qua nichil perículoſius:qm erit violẽta nimis/
ex poteſtate regni ſingularis / et deceptuoſa miracu-
lis : vt(ſicut dñs in euangelio dicit)ſeducat ſi fieri po- Mar.13.
teſt etiã electos. Proinde ad vim pertinet qđ poſitũ
eſt leo:ad dolos qđ ait in cubili ſuo. Sic vtreqʒ iniqui-
tates eius ſingulis ſermonibus intimãtur. [Inſidia-
tur vt rapiat pauperẽ : rapere pauperem dũ attrahit
eũ. In laqueo ſuo humiliabit eum]. Iteratio inſidia-
rum/nimietatẽ callidi perſecutoris oſtendit. Rapere
vero pauperẽ/ſignificat ſubitũ periculum anime : ad
quod ille nefandiſſimus trahere nitit innocẽtes. De-
inde ad expoſitionẽ priorũ ſequitur decora repetitio.
Nam vt non putares pauperẽ raptũ aut fiſci debito:
aut iterpellatiõe cauſe ciuilis: geminauit rapere pau
perem. Et mox cauſam pſecutionis annectit/dum at-
trahit eũ:id eſt dum illum a veritate culture ad nomi
nis ſui venerationem molitur adducere. Et ne adhuc
iſtud attrahit eum/dubium habere potuiſſes:addidit
In laqueo ſuo humiliabit eũ . Laque⁹ ſignificat quo
ſimpliciũ corda capiunt: ⁊ velut nodo puerſitatis la-
mentabiliter alligant. Humiliabit autẽ/bene dictum
eſt:qm de vera religione ſine dubio cadunt/qui ad in-
ſana dogmata pducuntur. [Inclinabit ſe/⁊ cadet cũ
dominatus fuerit pauperũ]. Hic iam de ipſo tyrãno
dicit : qui in dei ſeruos pmiſſa poteſtate graſſabitur.
Inclinabit ſe: id eſt cũ animũ ſuũ nimia perditorum ac-
quiſitiõe remiſerit: ⁊ quaſi malorũ copia crapulatus/
in aliquod ociũ poſt ſanctorũ penas/afflictiõeſqʒ pue
nerit. Tũc ergo de ſua pſumptiõe nequiſſimus cadet:
quãdo illi cũ ſuis ſequacibus ſuperuenerit repẽtinus
interitus. Finem quippe ſeculi neſcit : qm eum dñs in
ſua poteſtate cõſtituit. [Dixit eñ in corde ſuo oblitus
eſt deus : auertit faciem ſuã ne videat vſqʒ in finem].
Nimis ſtulta cogitatio. Crediturus eſt deum diſſimu
lare/cui honorem ſacrilegus conatur eripere: putãs
eum fideles ſuos nolle reſpicere:cum ppter ipſum do
ceantur omnia penalia ſuſtinere. Ignarus veritatis

contraria ſuſpitione mouebitur: nec intelliget qđ ſe=
quitur: Ne obliuiſcaris pauperū in finē. Non enim di
cit: nichil eos eſſe paſſuros: ſed nullaten⁹ vſq; in finē
deſerēdos eſſe. [Exurge dñe deus me⁹ ⁊ exalteť ma=
Al. non hʒ nus tua: ne obliuiſcaris pauperū † in finē]. Decurſis
quattuor partib⁹ nūc exaltatiue ꝓpheta ſe ꝯuertit ad
quintā: ſupplicās fieri qđ tñ ſciebat eſſe vēturū. Exur
ETY. ge dicit: citius ſurge: hoc eſt velociter veni. Exaltetur
manus tua. Manus opationē ſignificat. Sed iſta dei
opatio iudiciū eſt: qđ expectamus eſſe vēturū. Illud
eñ deſiderabat venire: vbi iſte ſupbus poſſet occūbe
re. Ne obliuiſcaris pauperū in finē. Cōtra q̄s impius
dicebat: Auertit faciē ſuā: ne videat vſq; in finē. Nūc
rogat ne ſm votū antichriſti obliuiſcať pauperū in fi=
nē ſeculi: vbi futura eſt retributio meritoꝝ. [Propter
quid irritauit impius deū? dixit enim in corde ſuo nō
requiret]. In hoc verſu mirabili breuitate: ⁊ ſciſcita=
tio premittiť: ⁊ reſpōſio apta ꝯſequiť. Interrogatiue
eñ ꝓnūciandū eſt: ꝓpter q̄d irritauit impius deū? De=
inde reſpondendū eſt: dixit eñ in corde ſuo nō req̄ret.
Conſtat q̄ppe ideo dñm irritatū: qm̄ cū impius facta
ſua nō putabat poſſe req̄rere. Sed inueniet memorē
quē ſperabat oblitū: ⁊ vſq; ad imēſum ſentit recipi: q̄
pre multitudine delictoꝝ credebat in memoria nō te=
neri. [Uides qm̄ tu laborē ⁊ dolorē cōſideras: vt tra=
das eos in manus tuas]. Iſtud iam ꝓbatori dño cū
gratulatione dicēdū eſt: vides qm̄ tibi nullus illudet.
Superius enim dixerat: Sub lingua eius labor ⁊ do
lor: hec nūc ꝟba repetit: Uides q: laborē ⁊ dolorē ꝯſi
deras: q̄ et ille pfidus dū ſub lingua ſua haberet. i. in
cogitatione reuolueret: cognoſci penit⁹ nō credebat.
Cōſideras ꝓfecto: qm̄ in tuis manib⁹. i. iudicio tradi=
tus non euadit: ſed digna factis recipit: qui vacandū
ab ſcelerib⁹ nō putauit. Sic oīs poteſtas penes deū
eſſe declaratur: qui pctōres ipſe ſibi ⁊ tradit ⁊ punit.
Nā qđ p miniſtros ei⁹ geriť: ipſius virtute ſine dubi=
tatione cōpleť. Quo fugiat: quē tanta virt⁹ inſequiť?
Cōmittat licet ſcelera: ⁊ diuerſoꝝ hoim ſubuerſione
paſcatur: quicquid fecerit nō erit impunitū: cū eterna
damnatione torquebiť. [Tibi eñ derelict⁹ eſt paup:
Al. orpha= † pupillo tu eris adiutor]. In mediū deductis impijs
no atq; cōuictis: redit ad iuſtos: vt ſicut illi digna factis
recipiūt: ita iſti ꝓmiſſa premia ꝯſequanť. Nā cū dicit
Tibi derelictus eſt pauper: oſtendit qm̄ qui illi dere=
linquiť: nulla vtilitate fraudať: qm̄ hoc eſt pio princi=
ETY. pi dimitti: qđ bonis oībus tradi. Paup eñ dictus eſt
a paruo lare. Relictū ergo dicit pauperē deo: vt oēs
videant q̄ bona poſſint de eius reportare iudicio. Pu
pillū vero dicit: non cuius genitor carnalis occubuit:
ſed cui pater ſepulť⁹ eſt mūdus. Nā multos pupillos
inuenies orbatos pře viſibili: vt ſunt blaſphemi abli=
guritores: ⁊ qđ in illa etate creberrimū eſt luxurioſi: ⁊
hi ꝓbanť a dño alieni. Sed ab illis pupillis diuidi nō
poteſt adiutoriū dei: quoꝝ pr̄ diabolus in actione fa=
cinoris ꝓbať extinct⁹. Et intēde qđ dicit: tu eris adiu=
tor: vt cum carnaliter affligi videas eos: nō dubites
eſſe liberādos. [Contere brachiū pctōris ⁊ maligni:
Al. quereť † requireť delictū eius nec inueniet]. Ante oculos ꝓ=
pctm̄ illi⁹ phete antichriſti neq̄tia redit: ⁊ rogat ne illi bacchari
et non diutius liceat in ſanguine beatoꝝ. Cōtere. i. ad nichi=
lum redige. Brachiū eius/ dicit potentiā: qua pecca=
tores male vtebantur: q: inſegniter impia faciebat: ⁊
hoc nomē ab eo ſingulariter meruit: qm̄ in ſceleribus
ſimilē nō habebit. Malignus/ quia iniquus diſſuaſor
erit: vt quos terrore nō poteſt ꝯuertere: ſaltē conetur

per noxia ꝓmia declinare. Delictū autē eius: dicit cō=
miſſa ꝑperā: qđ lʒ ſingulariter ꝓnūciatū ſit: innume=
rabilia tñ eius extabūt ſine dubitatione pctā. Oīa ſi=
quidē facta ipſius ac dicta pctā ſunt: cuius vniuerſa
vita delictū vocatur. Addiť: Nec inueniet: q: dubiū
non eſt perire ſceleſtā poteſtatē: cuius damnādū con
ſtat auctorē. [Regnabit dñs in eternū ⁊ in ſeculū ſe=
culi: peribitis gentes de terra illius]. Extincta clade
generali: ad futurarū rerū ordinē venit: quoniā inter=
fecto antichriſto: dñi regnū eternū: piū/ munificū q;
venturū eſt. Permittitur enim nimis precurrere ſce=
leſtū malū: vt gratius regnū dñi ſuſcipiať optatū: vbi
iā beatoꝝ adepta ſecuritas conquieſcat: nec vlterius
formidenť inſidie quas magis ſanct⁹ vir in hoc mun=
do cogitur ſuſtinere. Gētes aūt/ poſuit peccatores ⁊
impios: qui feraliter viuūt: nec dñi legib⁹ obſequunť.
De terra illius/ regnum ſignificat dñi ſaluatoris: quo
ſoli beatiſſimi pfruuntur. [Deſideriū pauperū exau=
diuit dñs † concupiſcentiā cordis eoꝝ exaudiuit au= Al. prepa=
ris tua]. Bene vota iuſtoꝝ ꝟbis cōgruis exprimunť. rationē.
Dicit eñ/ deſideriū pauperū: qđ ſit ſemp amore pre=
miſſo: vt illic eū euidenter videre cupiāt: vbi nūc etiā
mentis lumine trāſferūtur. Sequitur: Cōcupiſcentiā
cordis eoꝝ. Hoc verbū cōſtat eſſe violentius. Concu
piſcentia enim ibi diciť: vbi ꝯiuratis quodā modo ale
virib⁹ aliq̄d ardore mentis appetiť. Sequiť: Exaudi=
uit auris tua. Qđ regulariter debemus aduertere ni=
chil in deo corporaliū eſſe mēbroꝝ: ſed virtutis eius
effect⁹ qua audit auris vocať: qua videt oculus: quā
pficit manus. Uerū hec dicta cōdanť memorie: ne q:
crebro repetenda ſunt: nos ipſa repetēdo faſtidiū fa=
cere videamur. [Iudicare pupillo ⁊ humili: vt nō ap
ponat vltra magnificare ſe homo ſuper terrā]. Ecce
auctoritate ꝓphetica cōmonemur: non ſolū quēlibet
pupillū: ſed pupillū ⁊ humilē deo eſſe gratiſſimū. Nā
cū dicit: iudicare pupillo ⁊ humili: ſignificat pro ipſo
poſſe ferri ſententiā. Sed cū humilis diciť: iuſtiſſimus
approbať. Sequiť quoq; diffinitiua ꝓmiſſio: ideo illa
que dicta ſunt fieri: vt vlterius a nullo hoim ꝑmittať
excedi. Tunc ſiq̄dē oīa mala finienda ſunt: qm̄ auctor
oīm pctōꝝ cū ſua plebe damnabiť. Hec ſunt occulta
filij: q̄ pſalmi hui⁹ titulus canit. Nā licet per q̄dā indi
cia frequēter videanť edicta: qm̄ tñ veniāt hoibus in=
cognita habenť. De ipſo eñ die dñs in euāgelio dicit. Mar. 13.
De die autē illa ⁊ hora nemo ſcit: neq; angeli celoꝝ:
neq; filius niſi pater ſolus. De quo loco beatiſſimi pa
tres: Hylarius ⁊ Auguſtin⁹: eccliē ſctā lumina pluri=
ma ⁊ luculēta dixerūt: iudicātes eſſe nefariū ſi illa oī=
potēs ꝟbi humanatio aliqđ de futuris ignoraſſe pu=
tareť: qđ patrē ſcire ꝑdicauit. Nā cū Petrus in euan=
gelio dicat: Dñe tu oīa noſti: tu ſcis q: amo te. Itē ipſe Joan. 21.
dñs dicat: Oīa q̄ habet pater mea ſunt: vtiq; pris oīa Joan. 16.
nō haberet: ſi qđ pater noſſet ille neſciret. Sed ita ſa
lutariter ac veraciter credendū eſſe docuerūt: vt p fi=
guram Metonymiam: id eſt trāſnominationē: que in SCHE.
ſcripturis ſacris ſepius inuenitur: debeat intelligi/ qđ
vtiliter ſuos faciat neſcire ſubiectos. Nam in Geneſi
Abraam de⁹ dicit: Nūc cognoui/ qm̄ times dñm deū Gen. 22.
tuū: id eſt nūc te cognoſcere feci. Sic et hic poſitū eſt
neſcio. i. neſcire vos facio. Nā ipſe dñs alibi ſiliter di
cit: Neſcio vos: cū vtiq; quos damnabat ignorare nō Matth. 25.
poterat. Deniq; iterrogat⁹ de ipſo articulo dicit: Nō Luc. 21. et
eſt veſtrū noſſe tēpora vel momēta: Nō enim dixit: nō Act. 1.
eſt meū: vel non eſt noſtrū: ſed ait: non eſt veſtrū ſcire:
ſic vtrūq; ſeruatū eſt: vt ⁊ hoies ignorarent que illos

nõ oportebat agnoſcere: ⁊ hoc dei filius nequaꝗ̃ carnis infirmitate nõ ſciret. Qđ ſi maieſtatẽ illã (qđ dici nefas eſt) texiſſe ignorantiã ſuſpicemur: fortior vtiqꝫ inueniret̃ ignorantia ꝗ̃ diuina natura. Que (vt ſtulte dicã) opprimere valuit ꝓuidentiã ꝑ quã oĩa ſunt creata. Sꝫ cũ hec nimis doceant̃ abſurda: credere dignũ eſt totã trinitatẽ: cui vna atqꝫ oĩpotẽs natura eſt: oĩm rerũ indefectã ſemꝑ habere noticiã. Concluſio.

Completa eſt pſalmigraphi denũciata promiſſio: reſerata ſunt filij occulta miracula. O ingẽtes ⁊ admirabiles cauſe: que ꝗ̃uis expoſite videant̃: adhuc tamẽ ſine dubitatiõe ſecrete ſunt. Nã cũ predicũtur: nõ habent̃ incognite: dũ ignorant̃ qñ veniunt: adhuc obſtruſe eſſe monſtrant̃. Sic et ſecretũ eſt qđ dicit̃: ⁊ querentibus non tacet̃. Quapropter effuſius dño ſupplicemus: vt nobis emẽdationẽ ſaluberrimã cõferre dignetur: quia ſine excuſatione peccat: cui retributio peccatoꝝ predicat̃ eſſe vẽtura. Mente quoqꝫ retinendũ eſt hũc pſalmũ eſſe primũ: in quo aduentus ꝓphetat̃ antichriſti. Numerus quoqꝫ preſens ⁊ illud occultũ probat̃ aperire: ꝗ nona hora dñs emiſit ſpiritũ. Nã cũ inter alia et de paſſione ipſius pſalmus iſte locutus ſit: merito ⁊ per calculũ ſuũ tranſitus eius horã annũciat: quando etiam crucis ipſius noſcitur narraſſe myſteria.

Explicit expoſitio in pſalmũ nonum.

In finem pſalmus Dauid. x.

In dño confido: quomodo dicitis anime mee: tranſmigra in mõtẽ ſicut paſſer. Qm̃ ecce pctõres intẽderũt arcũ: parauerũt ſagittas ſuas in pharetra: vt ſagittẽt in obſcuro rectos corde. Qm̃ quẽ ꝑfeciſti deſtruxerũt: iuſtus aũt qđ fecit? Dñs in tẽplo ſctõ ſuo: dñs in celo ſedes eius. Oculi eius in pauperẽ reſpiciũt: palpebre eiꝰ interrogãt filios hoim. Dñs iterrogat iuſtũ ⁊ impiũ: qui aũt diligit iniquitatẽ odit animã ſuã. Pluet ſuꝑ peccatores laqueos: ignis ⁊ ſulfur ⁊ ſpũs ꝓcellarũ pars calicis eoꝝ. Qm̃ iuſtus dñs ⁊ iuſticias dilexit: equitatẽ vidit vultus eius.

Um frequẽter in titulis poſitũ videatur in finẽ: ⁊ intẽtionẽ mentis noſtre ducat ſemꝑ ad dñm chriſtũ: tamẽ ꝓpter diuerſa miracula poſitũ eſſe nõ dubiũ eſt. Modo enim indicat glorioſiſſimã paſſionẽ: modo triũphalẽ ⁊ admirabilẽ cũctis gentibꝰ reſurrectionẽ: nũc aũt ſanctã fidẽ declarat: in qua heretici digladiantur cõtra fideliſſimos chriſtianos: Ita fit vt iugiter tendat ad chriſtũ: ꝗ̃uis diuerſis ſignificationibus inueniatur aptatũ. Quod etiã in reliquis pſalmis ſi aciẽ mẽtis intendas: cognoſcis eſſe faciendũ. De pſalmo autem ⁊ Dauid illa meminiſſe ſufficiat que ſuperius dixiſſe cognoſcimur. Sciendũ tamen hũc pſalmũ ꝓlatũ eſſe ad hereticos deſtruendos. Diuiſio.

Salmus hic totus ad perſonã ꝓphete referendus eſt. Primo capite de inſidiatoribus dicit hereticis: qui nitunt̃ catholicos in ſuã cõuertere prauitatẽ. Secũdo dñi iudicium cõminatur: ⁊ quid in illa retributione ſuſtinere poſſint euidẽter oſtendit: vt iuſticiã dñi metuentes: ſuꝑſtitioſas falſitates deſinant. Expoſitio.

In dño ꝯfido: quomodo dicitis anime mee: tranſmigra in montem ſicut paſſer]. Hoc ſchema dicit̃ ecnonema: id eſt cõicatio conſilij. Qđ fit freq̃nter: qñ aut cũ aduerſarijs aut cũ auditoribꝰ ꝟba miſcemꝰ. Ad pſuaſores quippe hereticos hic ſermo dirigit̃: qui volũt loqui qđ impiũ eſt: vt ꝯtẽtionibus prauis seducãt aĩas innocẽtes. Hic ergo vir fidelis dicit: dũ ego ſim in religionis fixo cacumine cõſtitutus: quẽadmodũ michi ſuadetis: trãſmigra in mõtẽ: id eſt ad hereticã prauitatẽ: mẽtientes ibi eſſe chriſtũ: vbi veritas nullũ probatur habere veſtigiũ. Mons enim in ſcripturis diuinis equiuocus eſt: qđ diſſimilibꝰ rebꝰ pro aliqua cõparatione deputat̃: Frequẽter enim ⁊ in bono ⁊ in malo ponit̃. Nã cũ in bono mons dicit̃: firmitas eius ꝯſideratur: ⁊ honorabilis altitudo. Cũ in malo: ſtupor mẽtis ⁊ eleuata ſuꝑbia. Sic vnũ nomẽ diuerſis rebꝰ ꝯſideratis qualitatibꝰ cõgruenter aptat̃. Paſſerũ quoqꝫ plura ſunt genera. Alij gaudẽt ad foramina parietũ: Alij valles roſcidas requirũt: Nõnulli montes appetũt ſqualẽtes. Sed nũc de illis dicit q̃ ad altiſſima loca terrarũ leuiſſima voluntate rapiunt̃: vt his merito ſimiles eſtiment̃ qui ad nequiſſimas ꝑdicatiões leuitate incõſtantis animi trãfferunt̃. [Qm̃ ecce pctõres intẽderũt arcũ]. Arcũ / mãdata diuina debemꝰ aduertere: que hereticus tractãs: ⁊ in ſua prauitate ponẽs: ad vulnus aĩe tẽdit operandũ: vt nõ ad ſalutẽ cõpungat: ſed eterna morte trãſfodiat. Et bñ arcus ponit̃ in ſacratiſſimis ſcripturis: qꝛ in vnũ duo teſtamẽta ꝯiungẽs: aut defenſionẽ tribuit: aut ruinã: ſicut apľs dicit: Alijs qdẽ ſumꝰ odor mortis in mortẽ: alijs odor vite in vitã. 2. Corin. 2. [Parauerũt ſagittas ſuas in pharetra: vt ſagittent in obſcuro rectos corde]. Permanet in cõparatione ſagittarij. Nã ſicut iſte habet ſagittas in pharetra: ita ille geſtat in corde verba venenoſa. In obſcuro ꝟo: ſiue cũ ꝑſecutionibꝰ ꝑturbat̃ eccleſia: qñ timore periculi carnales hoies credunt̃ facilius immutari: ſiue in abſcondito cõſilio: cũ oportunius putant chriſtianos decipere: qñ eos iudicãt ſua cõſilia nõ videre. Sed cũ dicit / rectos corde: inſidias eoꝝ oſtendit ianes ⁊ vacuas. Recti enim corde nõ ſunt: niſi qui nulla iniqua decipi ꝑſuaſione potuerũt. [Qm̃ que ꝑfeciſti deſtruxerũt: iuſtus autẽ qđ fecit]? Idẽ de ipſis hereticis dicit: deſtruxiſſe illos legẽ dñi: cũ interpretationibꝰ falſis ſcripturas ſanctas lacerare moliunt̃: cõuertentes in quoꝛũdã necem que a dño ꝓphetata ſunt ad ſalutẽ. Subiungitur etiã defenſio dñi chriſti. Dicit enim / ſi homines voluerunt equitatẽ iniqua interpretatione ſubuertere: cur accuſant eũ qui iuſte locutus eſt? Errores enim / nõ de ꝑcepto trahũt: ſed de nequiſſima ſua volũtate cõcipiũt. [Dñs in tẽplo ſancto ſuo: dñs in celo ſedes eius]. Exprobratis his qui falſa ſentiunt: de religione veriſſima: ad ſcdm̃ caput ꝓpheta ꝑuenit: in quo iam iudicia dñi dicit eſſe ventura: vt humana peruerſitas ſaltẽ ſe conſiderata dñi diſtrictione recorrigat. Et vt inocentẽ decipi aliquis non putaret impune: dñm dicit in vnoquoqꝫ religioſo cõſiſtere: ſicut ait apľs. Si quis tẽplũ dei violauerit diſperdet illum deus. 1. Corin. 3. Templũ enim dei ſanctũ eſt qđ eſtis vos: vt ſciat hereticus a deo ſe poſſe diſperdi: a quo noſcũtur corda recte credentium poſſideri. Celũ enim / ſctõs viros ſignificat: quos preſentia maieſtatis ſue diuinitas inſidere dignat̃. Et ꝗ̃ pulchre

ſuboritur laus rei leſe. Qualis enim honor: qualis eſt
glia ſuſcipere creatorẽ: quẽ nõ eſt dubiũ bonos ſemꝑ
inuiſere? [Oculi eius in pauperẽ reſpiciũt: palpebre
eius interrogant filios hoim]. Sicut infelices ſunt a
quib⁹ auertiť: ita beati reddunť ad quos ꝓpicius re-
ſpicit deus: qm̃ intuitus eius beneficiũ eſt: quia pecca
torũ tenebris nõ offendiť qui tãta claritate luſtratur.
Nam ⁊ lapſus Petrus redire tũc meruit: quãdo eum
clementia diuinitatis aſpexit. Et intende ꝙ primo po-
ETY. ſuit oculos: poſt ꝟo palpebras. Palpebre dicte ſunt
a palpitando. Sũt enim quedã luminũ thece: ⁊ quaſi
folles oculoꝝ: quas claudim⁹ dormientes vt fatigatũ
corpuſculũ reparare poſſim⁹. Ergo quia in dño mem
broꝝ miniſteria per allegoriã frequẽter aptanť: dicit
eũ non ſolũ qm̃ intendit oculis: ſed etiã tũc requirere:
id eſt cõſiderare filios hominũ: cũ ea negligere quaſi
dormiẽs eſtimať. [Dñs interrogat iuſtũ ⁊ impiũ: qui
autẽ diligit iniquitatẽ odit animã ſuam]. Non eſt im-
proboꝝ derogatio cogitanda: quãdo dñs iuſtũ reqrit
⁊ impiũ: qui oĩa ſub veritate diſcernit. Qđ ideo diciť:
vt hominũ deſideria opiniones fatue nõ ſeducãt: ſed
vnuſquiſq; circũſpiciat conſcientiã ſuã: de qua nouit
ſolũ dñm ferre iudiciũ. Sequitur breuis ⁊ manifeſta
ſentẽtia. Quid eſt diligere iniquitatẽ? Odiſſe animã
ſuã. Sic enim ſe ꝑſequitur qui diabolũ ſequitur: dum
illas ſemitas cõmeare vult: que ad penarum loca fu-
gienda ꝑducũt. [Pluit ſuꝑ pctõres laqueos: ignis et
ſulfur ⁊ ſpũs procellarũ pars calicis eoꝝ]. Pluit/ad
verba predicantiũ retulit celo manãtia: que piiſſimis
imbreſcũt: perfidis autẽ igniti laquei. Illi enim bene
intelligendo inde fructificãt: iſti male tractando: ani-
mas ſuas nodo peruerſitatis ſtrangulant. Ignis eſt
quãdo eos flãmea cura conſumit. Sulfur/quia cogi-
tationes eoꝝ deteſtabili fetore ſordeſcũt. Spũs pro-
cellarũ: dũ ſe tumultuoſa mente cõfundũt. Pars ca-
licis eorũ: id eſt menſura qua pollutis actib⁹ ebrianť.
Ps.22. Calix autẽ ⁊ in bono diciť: vt eſt: Calix tuus inebriãs
q̃ preclarus eſt. Calix enim mẽſura eſt qua potantur
anime. Calix aũt dictus: eo ꝙ aſſidue calidam ſoleat
ETY. ſuſcipere potionẽ. Macrobius quoq; Theodoſi⁹: in
quodã ope ſuo: gentẽ dicit cylicranoꝝ fuiſſe iuxta he-
racleã cõſtitutã: cõpoſito noie απο του κυλίχοσ:
qđ poculi genus vna lrã immutata calicẽ dixit. Unde
hoc nomen memorie cõſtat infixũ. [Qm̃ iuſtus dñs ⁊
iuſticias dilexit: equitatẽ vidit vult⁹ eius]. Fit quoq;
de equitate eterni regis decora cõcluſio. Iuſtum di-
cit dñm amare iuſticiã: quia neſcit alios reſpicere: niſi
qui norũt cuſtodire iuſticiam. Adiecit/equitatẽ vidit
vultus eius: illã ſcilicet equitatẽ quã tamẽ propicius
ipſe cõcedit. Non enim quicq̃ ex ſe probi humanitas
habet: niſi qđ a dño bonorũ omniũ ſuſceperit largi-
tore. Uultus ꝟo hic: ꝓpiciationẽ dñi ſignificat: Nã ⁊
Ps.33. in alio pſalmo legitur. Uultus autẽ dñi ſuꝑ facientes
mala. Sed qm̃ hic dixit equitatẽ vidit: per equitatem
gratiã ipſius fecit intelligi. Concluſio.

Quam bene verſutias hereticoꝝ ⁊ retributio-
nes eoꝝ pſalm⁹ iſte mirabili breuitate
cõplexus eſt: vt quoꝝ futuras penas agnoſcimus: ab
eoꝝ prauitatib⁹ arceamur. Eſt enim in numero ipſo ⁊
virtus ſancta decalogi: qui humane vite ꝓuenit glo-
rioſiſſimus inſtitutor. Nã ſicut ille hominũ vitia con-
demnat: ſic ⁊ iſte ſenſum inique p̄dicationis ĩpugnat:
tãto a maiore periculo liberãs: quãto plus eſt in fide
deliquere: q̃ carnis fragilitate peccare. Merito ergo
et hic pſalmus hũc numerũ tenet: qui ſenſus noſtros
in orthodoxa credulitate ꝑfectiſſima inſtitutione con
firmat. Nã ⁊ in euãgelio: bonus ſeruus offerens decẽ Luc.19.
talẽta laudat⁹ eſt: ⁊ ptãtẽ ſupra decẽ ciuitates acce-
pit in p̄miũ. Apl's quoq; in magnũ ſacramẽtũ verbũ
dñi decem ſcripſit eccleſijs: ſignificãs ſacre doctrine
plenitudine hãc cõpleri q̃titatẽ. Nã ⁊ numerus ipſe
in magnã ꝟtutẽ laudẽq; collect⁹ eſt: qui lʒ in extẽſum
calculũ infinitũq; tendatur: ipſe tñ in ſemetipſo ſemꝑ
creſcenti ſumma reuolutť: ⁊ ꝓpe vt cũ nichil recipiat
extraneũ magnũ de ſe facere videať augmentũ. Hic
etiã merito diciť decus: qm̃ a decore nomẽ accepit.

Explicit expoſitio in pſalmũ decimũ.

In finẽ pro octaua die ps Dauid. xi.

SAluum me fac dñe qm̃ defecit
ſanct⁹: qm̃ diminute ſunt veri
tates a filijs hoim. Uana lo-
cuti ſunt vnuſquiſq; ad ꝓximũ
ſuũ: labia doloſa ĩ corde ⁊ cor-
de locuti ſunt. Diſperdat dñs
vniuerſa labia doloſa: ⁊ liguã magniloquã.
Qui dixerunt linguã noſtrã magnificabim⁹
labia noſtra a nobis ſunt: qs noſter dñs eſt?
Propter miſeriã inopũ et gemitũ pauperũ:
nũc exurgã dicit dñs. Ponã in ſalutari: fidu
cialiter agã ĩ eo. Eloquia dñi eloquia caſta:
argentũ igne examinatũ: probatũ terre: pur
gatũ ſeptuplũ. Tu dñe ſeruabis nos ⁊ cuſto
dies nos: a generatione hac in eternum. In
circuitu impij ambulant: ſm̃ altitudinẽ tuã
multiplicaſti filios hominum.

OCtaua (vt in ſexto pſalmo iam dictũ eſt) ad
eternã pertinet requiẽ. Nã octauũ diẽ mun
dus iſte non recipit: ſed finito ſeptimo redit
ſemꝑ ad primũ. In iſtis eñ dieb⁹ pluralis
eſt numerus: ille aũt ſingularis accipiť qui
nullo ſuccedẽte narrať. Quapropter dicenda virtus
eſt pſalmi: vt per ei⁹ intẽtionẽ inſcriptio tituli facilius
poſſit intelligi. Petit itaq; ꝓpheta: iniquitatẽ mundi
iſtius deſtrui vt ad illã veritatẽ future ꝓmiſſionis de-
beat ꝑuenire. Sic illud ĩpturbabile regnũ ſignificať:
qđ ei⁹ btitudo indeſinẽter expetiť. Merito ergo huic
pſalmo octauus dies aptat⁹ eſt: vbi ſeculi iſtius ꝯſue-
tudo vitioſa deſeriť: ⁊ illius venire inocẽtia poſtulať.
Cetera ꝟo huius tituli verba: precedẽtib⁹ expoſitio-
nibus probantur eſſe notiſſima. Diuiſio.

PRima parte propheta a mũdi iſtius peruer
ſitate ſaluũ ſe petit fieri: qm̃ doloſi atq; ſu-
perbi potentiã dñi ſceleratis oblocutionib⁹
abnegabãt. Secũda: ꝓmiſſionẽ patris per
omnipotentem filiũ predicat eſſe faciendam: eloquia
domini ſub breuitate collaudans: ſicut prius ſermo-
nes impios arguebat. Expoſitio.

SAluum me fac dñe quoniã defecit ſanct⁹:
qm̃ diminute ſunt veritates a filijs hoim]
Studioſe diſcutiamus hoc principiũ pſal
mi: quoniã magnoꝝ ſchematũ decore for-
matum eſt. Exclamat enim ad dñm ſubito
propheta: vt de ipſa formidine appareat periculi ma
gnitudo. Deinde per figurã ſynatriſmos: vſq; ad di- SCHE.
uiſionẽ cõgregat multa que timuit. Qđ ſchema inter
violentiſſimas figuras accipiť: quãdo plurima res in

vnũ: ⁊ multa crimina colliguntur. Nam cũ hoc ſeculũ
reſpiceret animas multiformiter ingrauare: ſaluũ ſe
petit a dño fieri: apud quẽ verã medicinã nouerat in=
ueniri: ſanctũ dicẽs abeſſe de mũdo: vbi tanta maloꝝ
ineſſe cognoſcitur multitudo. Hoc q̃tũ ad homines
ptinet/dicit: ceterũ ille vbiq; preſens eſſe cognoſcit.
Et ne haberet ambiguũ qđ dixit/defecit ſanct⁹: con=
ſequit diminutas eſſe veritates a filijs hoim. Aliter
enim ſanct⁹ deficere non poterat: niſi fuiſſet inter ho=
TOP. mines veritas imminuta. Qđ argumentũ dicit a con
ſequẽtibus: qñ illud qđ premittitur: ſequenti dictione
firmatur. Verũ cũ dicit diminutas: deprauata dei mu
nera culpis hominũ euidẽter oſtẽdit: que collata ſibi
beneficia ꝑpria peruerſitate cõmaculant. Et intuendũ
q̃ plurali numero ſunt poſite veritates: cũ vna ſit ve=
ritas. Sed cũ virtus eius per vnũquẽq; hominẽ ce=
leſti diſpẽſatione tribuitur: multas eſſe teſtamur. Ut
dicere ſolemus/prophetia Dauid/prophetia Hiere=
mie: euãgeliũ Matthei/euãgeliũ Joannis: ceteroſq;
qui huius rei honore floruerũt: ita ⁊ veritates enũcia
mus: quãdo qualitas eius per indiuiduas partes hu=
manis mentibus dñi largitate preſtatur. Poteſt etiã
et ad iudeum populũ competenter aptari: qui donis
celeſtibus vacuatus credere non voluit: quẽ tantorũ
videntiũ turba prophetauit. [Vana locuti ſunt vnuſ=
quiſq; ad proximũ ſuũ: labia doloſa in corde: ⁊ corde
Al. non hꝫ locuti ſunt † mala]. Vana falſa ſignificat: iuxta illud
qđ ſuperius dixit. Diminute ſunt veritates a filijs ho
minũ: quãdo cõtra dominũ chriſtũ teſtimonia quere=
bant: ⁊ ſemetipſos prauis ſuſurrationib⁹ excitabant.
Proximos autem ſignificat: non tam cognatione ge=
neris: q̃ ſceleris participatione ſociatos. Nam qđ di
cit/in corde ⁊ corde: quotiens volum⁹ doloſos expri=
mere: duplicia eorũ corda declaramus: ſicut Salo=
mon dicit: Vir duplex animo: incõſtans eſt in omnibus
vijs ſuis. Quando autẽ ſimplices cupimus indicare:
vnũ cor in eis eſſe teſtamur: ſicut in actib⁹ apoſtoloꝝ
Act.3. legitur: Multitudinis autẽ credentiũ erat cor vnũ et
anima vna. Sic ⁊ bilingues dicimus: qui in vna ſentẽ
tia minime pſeuerãt. Et reſpice predictas res qualis
fuerit ſecuta ſentẽtia: Locuti ſunt mala. Neceſſe eñ
erat vt mala loquerent: qui duplicia corda geſtabãt.
[Diſperdat dominus vniuerſa labia doloſa: ⁊ linguã
magniloquã]. Sequit ſententia generalis: ſicut ſolet
lege ſanciri quãdo vnus peccat et vniuerſale malum
ſeueritas promulgat ac cõdemnat. Diſperdat cõtra
adunationẽ dicitur iudeorũ: vt paſſim pereant qui in
DEF. vna ſe prauitate collegerãt. Lingua ꝟo magniloqua
eſt que ſibi aliquid magne poteſtatis aſſumit: nec in=
telligit a creatore datũ: dum euentus rerũ ſibi putat
eſſe ſubiectos: ſicut Apocalypſis de antichriſto dicit
Apoca.13. Vidi in cornu illo quod erat excelſius: os loquẽs ma=
gna ⁊c̃. Et ne in bono linguã magniloquaꝫ potuiſſes
accipere: premiſit/labia doloſa. Cõſidera ꝟo pietatẽ
dicentis: qđ nõ hoibus: quia multi ex ipſis cõuertẽdi
erant: ſed ipſis vitijs imprecat. [Qui dixerũt: linguã
noſtrã magnificabim⁹: labia noſtra a nobis ſunt: quis
noſter eſt dñs]. Illos exponit qui in ꝓſperis reb⁹ ni=
mia loquacitate turgentes: gloriã ſuã exaltare preſu
mũt ⁊ ponũt in ꝓpria poteſtate: qđ ſe demẽtes a deo
non intelligunt accepiſſe: Hos paulisper interrogo ⁊
quare non ſunt garruli: cum ſuperuenientibus curis
ſtupida taciturnitate cõſtricti ſunt? Defigentes enim
vultus in terrã: claudunt hoſtia labiorũ: et tanq̃ lin=
guã perdiderint: ſic confuſis mentibus obmuteſcũt.

Adde egritudinũ varios caſus: vt frequenter non ſit
idoneus cibũ petere: qui videbatur de labiorũ ſe po=
teſtate iactare. Tunc ſi poſſunt dicant/labia noſtra a
nobis ſunt: quis noſter eſt dñs? Iſtud autẽ/q̄s noſter
eſt dñs ſacrilegorũ verbo repetit. Que figura dicitur
Antiſagoge/id eſt ꝯtradictio. [Propter miſeriã ino= SCHE.
pũ ⁊ gemitũ pauperũ: nũc exurgã dicit dñs]. In his
duob⁹ verſib⁹ ſubtiliter patris ⁊ filij inſpiciende per=
ſone ſunt: vt nobis intelligẽtie cõfuſio poſſit auferri.
Nam poſtq̃ arguit eos qui de dñi fundẽdo ſanguine
tractauerũt: venit ad ſecundã partẽ in qua propheta
voce patris reſurrectionem promittit dñi ſaluatoris.
Aliena enim verba referre poſſumus: cũ tamen per=
ſone noſtre nõ mutamus eloquiũ: Intelligemus aũt
que ſit pietas hic creatoris: quãdo propter miſeriam
inopũ et gemitũ pauperũ clarificat⁹ eſt dñs chriſtus:
ne eius fideles diutina tribulatione grauarent. Exur
gam: Metaphorice dictũ eſt illũ exurgere qui neſcit SCHE.
humana imbecillitate recubare. Sed exurgam dicit
apparẽ: ⁊ manifeſter in filio: Una enim virtus et in=
diſcreta maieſtas eſt. Apparet enim et manifeſtatur
pater in filio: ſicut ipſe in euangelio dicit. Qui me vi= Joan.14.
det videt ⁊ patrem. [Ponam † ſuper ſalutari meo: fi= Al. in
ducialiter agã in eo]. Salutare ſuũ dicit pater verbũ
ſuũ: quod eſt caro factũ: per qđ vita mortalibus ve=
nit: dum omnis credens ſalutẽ copioſa largitate con
ſequitur. Et quid ſuper eũ ponit? Conſolationẽ ſcili=
cet quã ſuperius dixit inopum ⁊ pauperũ: qđ dño re=
ſurgente ſaluatore fidelibus ꝑueniſſe manifeſtũ eſt.
fiducialiter agam: poteſtas oĩpotentie paterne decla
ratur: quia reuera ille fiducialiter agit cuius volũtati
nullus preualet obuiare. Sic ⁊ de chriſto in euãgelio
dictũ eſt. Erat enim docens eos tanq̃ poteſtatẽ ha= Matth.7.
bens: non tanq̃ ſcribe eorũ ⁊ phariſei. Sed poteſtas
p̃ris filij fiducia eſt: ſicut filij fiducia poteſtas eſt pa=
tris / qđ toti trinitati ꝑ vnitate nature certũ eſt cõue=
nire. [Eloquia dñi eloquia caſta]. Poſtq̃ dixit verba
patris: eadẽ ipſa laudando cõfirmat. Nã ſic oĩa cõti=
gerũt: quẽadmodũ ꝑmiſſa noſcũtur. Quid ſint ergo
eloquia dñi: ſub breuitate definit: id eſt eloquia caſta:
videlicet virginali integritate puriſſima: q̃ nullũ men
daciũ corrũpat: nulla macula falſitatis inficiat. Naꝫ
ſicut caſtitas ignorat pollutionẽ: ita eloquia dñi ne=
ſciũt cũ aliqua ſorde miſceri. Sed hoc nõ ocioſe acci
pias: quia ꝯtra illud ponitur qđ ſuperius dictũ eſt de
iniquis: Vana locuti ſunt vnuſquiſq; ad proximũ ſuũ
vt inſpecta rerũ varietas: ab iniqua nos cõſuetudine
remoueret. Qđ ſchema grece ſyndicaſmos dicit: la= SCHE.
tine collatio: quãdo ſibi aut perſone: aut cauſe: ſiue ex
cõtrario: ſiue ex ſimili cõparantur. Hic enim eloquia
diuina laudant: ſuperius ꝟo ſermo humanus arguit.
[Argentũ igne examinatũ terre: purgatũ ſeptuplũ].
Adhuc definit per ſimilitudinẽ metalli candidi quid
ſint eloquia caſta. Argentũ terre igne examinatũ: qđ
ſolet eſſe puriſſimũ: quãdo frequẽti fuerit decoctione
mundatũ. Examinatũ quippe vel purgatũ: contra il=
lud ponitur qđ de peccatoribus ait: Labia doloſa in
corde et corde. Et vt q̃ plurimũ diſtaret agnoſceres:
addidit/purgatum ſeptuplũ. Qui numerus ad ſepti= DOG.
formẽ ſpiritũ videt poſſe reſpicere: id eſt timorẽ dei/
pietatẽ/ſcientiã/fortitudinẽ/conſiliũ/intelligentiam/
ſapientiam: per que verbũ diuinũ tanq̃ in ſuccenſis
fornacibus manens: veritatis rutila coruſcatione re=
ſplendet. [Tu domine ſeruabis nos et cuſtodies nos
a generatione hac in eternum]. Sicut ſuperius dixit

diſperdat dominus vniuerſa labia doloſa:ita hic conſeruaturũ dominũ promittit: qui eloquijs eius pura mente crediderũt. Et vide ſancte regule qua moderatione ſeruate ſunt. Dũ dicit:tu nos cuſtodias: preſumptionẽ caduce humanitatis abſcidit: ne quis de ſe confidendum vllatenus eſtimaret. A generatione hac/ſiue iudeos:ſiue mundi iſtius ſignificat peccatores:a quibus noſtra virtute non poſſumus cuſtodiri: niſi illius miſeratione protegamur. Addidit etiam in eternum: quia hic nos in tribulationibus conſolatur: ibi in eterna ſecuritate conſtituet. Hic adiuuat: illic glorificat ⁊ coronat. Ita nos pijſſimus creator ⁊ hic cõſeruat ne pereamus: ⁊ ibi beatificat vt nullatenus miſeri eſſe poſſimus. [In circuitu impij ambulant: ſm altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum]. Poſtꝗ̃ ſermones impiorũ in prima parte competẽti execratione redarguit: ⁊ in ſecũda parte eloquia domini mirabili predicatione laudauit venit ad concluſionem pſalmi:in qua ſingulis partibus ſub vno verſu digna reſtituit. Dicit enim ſub breuiſſima ſentẽtia: in circuitu impios ambulare: vt nunꝗ̃ ad rectã poſſint ſemitam peruenire. Tortuoſe ſiquidem vie malis ſemper moribus applicantur: ſicut Salomon de
Prouer.2. impijs dicit. Dereliquerunt vias rectas: vt ambularent in vias prauas:et ideo peruenire ad requiẽ octaui diei nequeũt: qui rotarũ more in ſua ſemper terga vertuntur. Sequitur: Scdm altitudinem tuam:multiplicaſti filios hominum. Hoc ad illos pertinet qui ſincere eloquijs dñi caſtis puriſſimiſꝙ crediderunt. Et vide quãtum illis in iſto verbo promittitur. Dicit enim: ſm altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum: non ſm meritũ ſuum:ſed ſm illud qꝺ humanas neſcit anguſtias ſuſtinere. Altum enim ſepe dicimus qꝺ comprehendere nõ valemus. Sub menſura enim creator non eſt:que creaturis oĩbus data eſt: nec aliqua in eo poteſt eſſe dimenſio:a quo rebus oĩbus numerus/ pondus/ menſuraꝙ preſtatur. Multiplicaſti autem filios hominũ: ad illam promiſſionem reſpicit
Geñ.16. et.22. abrae:in qua dicit: Multiplicãs multiplicabo ſemen tuũ: ſicut ſtellas celi. Qꝺ enim in ſanctis ſuis ⁊ feciſſe et quotidie facere manifeſtũ eſt.

Concluſio.

Conſideremus hunc pſalmũ nimis vtilia nobis ſacramenta declaraſſe. Dicit enim:ꝙ vanis ⁊ ſuperfluis homines locutionibus occupentur:vt non veritatẽ qua viuant: ſed quo moriuntur velint affectare mendacium. Deinde quale ſit eloquium domini conſequenter expoſuit: vt ſalutariter vnicuiꝙ ſua ſordeant: ſi quantũ ſint mundiſſima dñi verba cognoſcat. Quibus reb⁹ illud remediũ datur:qm̃ ſm potentiã dñi filios hominũ conſtat poſſe liberari. Et quia vndecimi numeri virtus in quo hic pſalmus eſt conſtitutus / euangelicum nobis cognoſcitur indicare myſteriũ: patrifamilias ſupplicemus: vt in vineam ſuam ſaltem vel vndecima nos hora clementiſſimus intromittat:quatenus mercedẽ operibus nõ debitã:ſed dignetur donare gratuitam. Nam ⁊ beatus Proſper in ſcda parte libri qui inſcribitur ante legem:ſub lege ⁊ ſub gratia: de vndecimo calculo ſic ait: Neꝙ ſine huius myſterio vndecim velis cilicinis tabernaculum deſuper operiebatur: quo reum eſſe oſtendat totũ mundũ deo: ac ſub penitẽtia degere. Ipſius enim numeri pſalm⁹ habet principiũ: Saluum me fac dñe qm̃ defecit ſanctus: quoniam diminute ſunt veritates a filijs hominum.

Explicit expoſitio in pſalmũ vndecimũ.

In finem pſalmus Dauid. xij.

VSꝙquo domine obliuiſceris me in finem: vſꝙquo auertis faciem tuam a me? Quãdiu ponam cõſilia in anima mea: dolorẽ in corde meo per diẽ. Vſꝙquo exaltabitur inimicus meus ſuper me: reſpice ⁊ exaudi me domine deus meus. Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus preualui aduerſus eum. Qui tribulant me exultabunt ſi motus fuero: ego autẽ in miſericordia tua ſperaui. Exultabit cor meũ in ſalutari tuo:cantabo domino qui bona tribuit michi: ⁊ pſallam nomini domini altiſſimi.

CUm tituli huius verba precedenti expoſitione iam nota ſint: cõuenit vt de cõtinentia magis pſalmi aliquid dicere debeam⁹. Tot⁹ enim de charitate loquit̃ dñi chriſti: in qua eſt totius legis ſita perfectio:quã ſi quis habet oĩa mũdi iſtius blãdimẽta poſtponit. Nã dũ ipſa ſola ex toto corde requirit̃: eius cõtrariũ non amat̃. Charitas enim dei quedã vernalis eſt pluuia virtutũ:ſub qua ⁊ beata volũtas germinat: ⁊ opatio ſancta fructificat:patiẽs hic in aduerſis: tẽperata in pſperis:humilitate potẽs:afflictione letiſſima: inimicis beniuola:bonis ſuis ſuperãs malos. De qua etiã ſupne creature ſemp accenſe ſunt:flãma reficiẽs: deſideriũ ſalutariter creſcens. Et vt apli Ioannis voce cũcta cõplectar: De⁹ ipſe charitas eſt. Quapropter 1.Ioan.4. ipſam nos decet expetere:ipſam ſine fine deſiderare: vt quia hic inde expleri non poſſumus: ſaltem ex ea in futura retributiõe ſatiemur: ſicut in cẽteſimo octauodecimo pſalmo legitur: Defecit in ſalutari tuo anima mea. Ps.118. Iſtud enim deficere felici eſt perennitate conſtare.

Diuiſio.

CUm reſpiceret pphetа proxima parte gen⁹ humanũ mortiferis ſuperſtitionibus occupari: nec ad culturã veri dñi puris ſenſibus feſtinare: credulitatẽ ſuam aduentu ſancte incarnatiõis magno deſiderio deprecatur expleri: vt vel tunc confuſa gentilitas ſalutariter deuios errores abijceret. Secũdo membro:ad noſtras petitiones efficaciter inſtruendas illuminari fidẽ ſuã vehementer expoſtulat:ne inimici aliqua fraude ſuccũberet:qui ſemper ſe in eius dicit miſericordia fuiſſe confiſum.

Expoſitio.

VSꝙquo dñe obliuiſceris me in finẽ]: Plenus pphetа (vt dictũ eſt) dñi charitate copioſa:qua ei⁹ humanationẽ auide ſuſtinebat: ꝯfidẽter eructuãs dicit differri ſe diutius ab expectatione ſua:qm̃ omni deſideranti valde moleſta dilatio eſt. Quem licet illuminatione fidei credebat eſſe venturũ: de eius tamen tarditate conqueritur: cuius adhuc ſperatũ cernere non merebatur aduentũ. Non enim obliuiſcitur deus:ſed ab eo qui deſiderat obliuionẽ credit̃ pati: quãdo differt donare qꝺ petitur. In finẽ/hic tempus ſignificat quo incarnationẽ dñi preuidebat eſſe venturã. Talis enim querela fideles animas pulſat:vt ⁊ ſine fine ce-

leſtia cupiant: ⁊ de dñi ſemꝑ promiſſione ↄfidant. Et
intuēdū / ꝙ per hos quattuor verſus: vbiqꝫ verba pa-
tientie cōſtantiſſime ponit. Dicit enim vſqꝫquo / quo-
uſqꝫ / ꝗ̄diu: repetens etiā vſqꝫquo. Que figura dicit
SCHE. Epimone: quādo ſimilia dicta crebra repetitione ge-
Al. vſqꝫquo minantur [† Quouſqꝫ auertis faciē tuā a me]. Appa
ritionē poſtulat chriſti quā in ſpiritu iam preuidebat.
Ipſa eſt enim facies eius que carnalibus oculis po-
tuit apparere. Quā ille vir ſanctus affectu generali-
tatis merito cupiebat aſpicere: que mundū dignata
eſt celeſti viſitatione ſaluare. Sic et deſideriū diuini
amoris oſtenſum eſt: ⁊ impletam charitatē conſtat in
proximis: quādo ingiter expetebat qđ oībus ꝓdeſſe
cognouerat. Utrūqꝫ enim ↄiunctū: vtrūqꝫ ſociatū eſt:
vt nec deus ſine proximo ametur: nec proximus ſine
diuinitate diligaᷣ. [Quādiu ponā ↄſilia in ala mea].
Hic ardor maximus ſuſtinētis exprimitur. Dicit ſibi
deeſſe cōſiliū: vt videndi mitigare poſſit affectū: quā-
do ineſtimabilis eſt anxietas concupiſcere bonum: et
diutius ſuſtinere venturū. [Dolorē in corde meo per
diē. Uſqꝫquo exaltabiᷣ inimicus meus ſuꝑ me]. Ad-
huc ſuꝑ ꝑijs conqueſtibus ꝑſeuerat. Subaudiᷣ enim
de verſu ſuperiore / ponā: vt ſit plena ſentētia. Dolorē
in corde meo ponā per diē: id eſt per ſingulos dies: vt
abſolute ↄtinuatio tēporis poſſit intelligi: Et reſpice
verſus iſtius primū verbū: vt iam non deſideriū: ſed
decoro creſcente ambitu excitatꝰ dolor maximus ſen
tiatur: qđ vtiqꝫ fit quādo ſpes longa ꝓtrahitur. Ini-
micus meus. De diabolo dicit: qui ante aduentū dñi
exaltatus humana captiuitate gaudebat. Suꝑ me /
hoc eſt ſuꝑ credulitatē meā / quia ille toto orbe cole-
baᷣ inſtāter: cū deuotionē diuina religio nō haberet.
[Reſpice ⁊ exaudi me dñe deus meus: Illumina ocu
los meos ne vnqꝫ obdormiā in morte]. Uenit ad ſecū
dū membrū deprecationis ſue. Sed quas hic pieta-
tis ſue lachrymas ꝓfudiſſe credamus: ne dilatione di
uina totꝰ mūdus captus doloribꝰ interiret. Me enim
cū dicit: nō ſibi tm̄ ſingulariter petit: ſed vniuerſis fi-
delibꝰ ſupplicat ſubuenire: quoꝝ dilectione remediū
generale petebaᷣ. Reſpice / ad illud referendū eſt qđ
ſuperius ait: vſqꝫquo auertis faciē tuā a me. Exaudi
ꝓo / ad illud qđ dicit in capite pſalmi: vſqꝫquo dñe ob
liuiſceris me in finē. Oculos aūt cordis hic debemus
aduertere: q̄ in mortē obdormiūt: quādo fidei lumine
ſepulto: carnali delectatione clauduntᷣ. Ipſe eſt enim
ſomnus: de quo letaᷣ inimicus. [Nequādo dicat ini-
micus meus preualui aduerſus eū. Qui tribulant me
exultabūt ſi motus fuero]. Hoc de diabolo ⁊ angelis
eius dicit quibus talis cōſuetudo eſt: inſultare dū ca-
piūt: victorias ſuas putantes ſequaciū ruinas. Dicit
enim: Si diuiſus a te fuero illis gaudiū dabo: qui de-
teſtabili cōſuetudine tūc efficiunᷣ leti: qn̄ deceptos a
ſe cognouerunt poſſideri. Nā qđ dicit: ſi motus fuero
ſignificat īfidelis anime mutabilitatē: quia neceſſe eſt
vt in laqueū diaboli pedē mittat: ſi ſe quiſpiā veſtigio
mentis a dñi firmitate ſubducat. [Ego aūt in miſeri-
cordia tua ſperaui. Exultabit cor meū i ſalutari tuo].
Quāuis deſiderio magno raperetur: patientie ſue ta
men momēta declarauit dicēs: quia ⁊ ſi adhuc cōtin-
gat ꝓpria vota differri: ipſe tamē ſuꝑna miſericordia
ſuffragante in ſpe eius poſſit firmiſſimus inueniri: ſi-
Rom. 5. cut aplſ dicit. Spes aūt non confundit. In tua enim
miſericordia dicit: qm̄ qui aliter putat: oēm ſpem ſue
credulitatis euacuat. O virtꝰ fidei: ⁊ firmitas magna
credētis. Gaudebat ad preſentis abſentiā: ⁊ interior
homo dei ſalutare iam ↄſpexerat: quē adhuc exterior
carnalibus oculis cernere cupiebat. [Cantabo domi
no qui bona tribuit michi: ⁊ pſallam nomini dñi altiſ-
ſimi]. Cum ſe in principijs crebra cōqueſtione a deſi-
derio ſuo dicat eſſe dilatū: hic ſibi beneficia dñi iam le
tus aſſerit cōtributa: ſiue quia per prophetie virtutē
accepiſſe ſe dicit qđ manifeſte nouerat eſſe venturū:
ſiue quia hoc ipſum credidiſſe iam premiū erat: ſicut
legitur: Credidit Abraam deo: et reputatū eſt illi ad Gen. 15.
iuſticiā. Merito ergo accepiſſe ſe dicit: cui tanta fidei
fuerat firmitas attributa. Et inde qđ prius dixit can-
tabo: deinde pſallam. Cantabo corde: vbi nimia leti-
cia complebatur: pſallā operibus bonis: qđ maxime
diuinitas querit: vt cantabo pertineat ad contempla
tiuam: pſallam ad actualem. Que duo tanqꝫ gemini
oculi pulcherrime ſociata: reddunt illuminatiſſimum
chriſtianum.

Concluſio.

Reſpiciamus prophetā in cōtemplatione beata poſitū: quāto deſide-
rioglorioſam incarnationē dñi ſuſtinebat: ⁊ hinc ad-
uertamus quale munus inde ſuſcepimus: qđ regē po
tentem ⁊ ſanctū prophetā tanto ſtudio cōſpicere vo-
luiſſe ſentimus. Sed dño ſupplicandū eſt: ne diabolo
tradat ſua deſertione tentandos: ⁊ tali beneficio nos
reddat indignos: vt cui ille adhuc vēturo famulabaᷣ:
deuotiſſime nos ei qui iam venit fideliter ſeruiamus.
Admonet etiam duodenarius numerus / apoſtolorū
nos recolere quātitatē: qui doctrina ꝑfectiſſima man
datoꝝ: ⁊ dñm ſuꝑ oīa dilexerūt: ⁊ ꝓximos eadē vt ſe
charitate complexi ſunt: vt merito hic pſalmus talia
nobis ſacramēta cōceſſerit: qui apoſtoloꝝ noſciᷣ nu-
mero cōſecratus. Duodecim quoqꝫ tribubꝰ hebreoꝝ
populū conſtat eſſe diuiſum. Duodecim etiā ſedes in
iudicio venturo dñs promittit apoſtolis. Duodecim
quoqꝫ menſibus annus ipſe partitus eſt. Sed et alia
huiuſmodi plura diligens lector inuenies: vt hūc cal-
culū multis myſterijs refertū eſſe cognoſcas.

Explicit expoſitio in pſalmū duodecimū.

In finem pſalmus Dauid. xiij.

Dixit inſipiēs in corde ſuo: nō
eſt deus. Corrupti ſunt ⁊ abo
minabiles facti ſunt i ſtudijs
ſuis: non eſt qui faciat bonū /
non eſt vſqꝫ ad vnum. Domi
nus de celo ꝓſpexit ſuper fi-
lios hominū: vt videat ſi eſt intelligens aut
requirens deū. Omnes declinauerūt ſimul
inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonū /
non eſt vſqꝫ ad vnum. Sepulchrū patens eſt
guttur eorum / linguis ſuis doloſe agebant:
venenum aſpidum ſub labijs eorum. Quo-
rum os maledictione et amaritudine plenū
eſt: veloces pedes eorum ad effundendum
ſanguinē. Contritio ⁊ infelicitas in vijs eo-
rum: et viam pacis non cognouerunt: non
eſt timor dei ante oculos eorum. Nonne co-
gnoſcent omnes qui operātur iniquitatem:
qui deuorant plebē meā ſicut eſcam panis.
Dominū non inuocauerūt: illic trepidaue-
runt timore vbi non erat timor. Qm̄ dñs in

generatione iuſta eſt: conſilium inopis confudiſtis: quoniam dñs ſpes eius eſt. Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael: cum auerterit dominus captiuitatem plebis ſue: exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.

Um verba iſta p̄miſſis expoſitionib⁹ omnino iam nota ſint: memoria potius de his q̄ ſermo noſter requiraꝛ. In titulis autē iuſte finis frequēter repetitur: vt ſemꝑ ad oipotentem chriſtū audientis animus erigatur. Sed finis iſte (ſicut dictū eſt) varijs ſignificationibus ſenſum noſtrū trāſmittit ad dñm: nunc tribulantium confeſſione: nunc exultatione letantiū: nunc docentis affectu: nunc cōminatione iudicij. Modo tamen pſalmus hic iudeoꝝ veſaniā vehementi increpatione caſtigat: aſper inuectionibus: terribilis ꝓphanis: amarus incredulis: vt hec increpatio merito ſancte detur eccleſie: ꝯtra cuius ꝓpoſitū demens perfidia prauas intentiones nititur excitare. Diuiſio.

Acies illa domini/que in duodecimo pſalmo deſiderabili ſupplicatione petebaꝛ: hic iam introducitur aduenisse. Et ideo primo modo increpat eccleſia catholica iudeos: qui viſo chriſto minime crediderūt. Secundo modo/dicit inani eos trepidatione cōfundi: q̄ fructuoſum timorē dñi cognoſcere noluerūt. Ad poſtremū/eorū in finem ſeculi predicitur euenire conuerſio: cum plenitudo gentiū longis ſeculis expectata ꝑuenerit: vt cū dñi pietas in eis proditur: ad confeſſionis remedia facilius inuitentur. Expoſitio.

Dixit inſipiens in corde ſuo/non eſt deus]. Uidens populus iudeorū chriſtum humiliter in aſſumpta carne veniſſe: inſipienter dixit/nō eſt deus. Nec intellexit ipſum eſſe qui predict⁹ fuerat a prophetis. Ideo grauius/quia non labijs: ſed dixit in corde: vt malo voto peior incredulitas iungeretur. [Corrupti ſunt ⁊ abo-
Al. ſtudijs minabiles facti ſunt in † voluntatib⁹ ſuis: non eſt qui faciat bonū: nō eſt vſq̃ ad vnū]. Corrupti ſunt: dum ab ſcripturarū ſanitate recedentes: in ſenſus probati ſunt incidiſſe vitioſos. Sequitur deinde pena peccati: vt nefandiſſima incredulitate maculati: abomina-
ETY. biles dño ſuis erroribus redderentur. Uolūtas enim dicta eſt a volatu: qm̄ animus quo vult nimia velocitate tranſfertur. Sequitur: Non eſt qui faciat bonū. Quid ergo dicimus de patriarchis? Nonne bonū fecit Noe: cū dñi preceptis obediens: in arcam ſaluandus intrauit? Nonne idem bonū fecit Abraam: cū filium ſuū obediens diuinis iuſſionibus obtulit immolandū? Nōne bonū fecit Job: qui dura paſſione percuſſus: in oībus gratias actitauit? Quid dicā de prophetis ⁊ apoſtolis: et qui mandatis dñi famulantes: ſeipſos glorioſos mortibus obtulerūt? Fiūt hodieq̃ dño largiente iuſtoꝝ operatione que bona ſunt. Sed vt hec negatio veriſſime tibi elucere debeat cōſidera qđ ſequitur: Non eſt vſq̃ ad vnum. Reuera ſolus eſt chriſtus: ſine quo bonū aliqđ incipere vel implere imbecillitas humana non ꝑualet. Quapropter iure negatum eſt vllū facere bonū: niſi vſq̃ ad ipſum fuerit
DOG. eius miſeratione peruentū. Nam cū ad eū acceditur: nec ab ipſo receditur: omne bonum ſine dubitatione peragitur. Iſte eſt ergo finis qui eſt premiſſus in titulo. [Dñs de celo proſpexit ſuꝑ filios hominū]. Quomodo proſpexit? Scilicet vt nobis mitteret vnigenitum filiū ſuū: per quem vera fides euidentius poſſet agnoſci. Super filios hominū: de iudeis poteſt intel-
ligi: ſicut in euāgelio dñs ait: Non ſum miſſus niſi ad Matth.15.
oues que perierūt dom⁹ iſrael: vt honoratius eos appellauerit filios hominū: ꝓpter vnius dei cultū in cōparatione gentiliū. Illi eīn pp̄lo ſpecialiter cognoſcitur datū: qđ repellendo ſacrilegus a ſe reddit alienū. [Ut videat ſi eſt intelligēs aut requirēs deū]. Uideat
videri faciat. Qđ ſchema dicit hypallage: id eſt ꝑmu SCHE.
tatio: quotiēs in aliū intellectū verba que dicta ſunt transferunꝛ. Ut dicaꝛ ex tēpore noſſe quippiā: qui anteq̃ fiāt nouit vniuerſa. Sic ⁊ abrae locutus eſt dñs:
Nunc cognoui qm̄ tu times dñm deū tuū. Sic dictu- Gen.22.
rus eſt in iudicio ſuo peccatoribus: Neſcio vos: ⁊ his Matth.25.
ſimilia. Qđ genus locutiōis in ſcripturis diuinis reperis frequēter inſertū. Intelligēs aūt dixit propter aſſumptionē humanitatis: quia de⁹ intelligi debuiſſet q̄ multis miraculis aduentū ſue diuinitatis oſtendit. Requirēs ꝓo poſuit: ſi eius mādata ſequerentur. Ille enim requirit deū: qui ab eius volūtate nō diſcrepat. Sic vno verſu myſteriū ſancte incarnatiōis oſtēſum eſt: vt per hoc ⁊ hominū fides potuiſſet intelligi: ⁊ remediū debuiſſet optati muneris inueniri. [Omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonū: nō eſt vſq̃ ad vnū]. Oēs dicunꝛ declinaſſe cū tamen ex eis non minima turba crediderit. Sed a parte totū accipiendū eſt. Tāti enim impij fuerūt: vt oēs pene ꝑfidi eſſe ac periſſe putarētur. Iſti ergo declinauerūt a gratia dei: ⁊ facti ſunt inutiles ſibi. [Sepulchrum patens eſt guttur eorū: linguis ſuis doloſe agebant]. Hi quinq̃ verſus vſq̃ ad diuiſionē ſecundam in hebreis exemplaribus nō habentur. Sed qm̄ in vſum eccleſie conſuetudine longa recepti ſunt: ꝑut cōceſſum fuerit ſingulos exponemus. Preſens itaq̃ verſus: et in quinto pſalmo iam dictus eſt. Uerū quia eadē erat gens ⁊ cauſa cōſimilis: apte in illos repetita ꝓbatur eſſe ſentētia. Merito ergo ſepulchrū dictū eſt guttur eoꝝ qui mortifera loquebantur. Nam ſicut illa cum patent fetidos odores exhalant: ita ⁊ iſtorū guttur peſtiferos ſermones proferebat. Et ne ſoli perirent linguis ſuis: doloſa diſſeminaūt. Memēto autē qđ in his quinq̃ verſibus: per ſecundā ſpeciem diffi-
nitionis que grece dicitur Enneomatice: latine notio DEF.
nūcupatur: illos inſipientes deſignariꝫ: de quibus ſuperius ait/in cordibus ſuis cogitare ſacrilega. Que ſpecies nō ſubſtātialiter qđ ſit deſignat: ſed eos euidenter inſinuat per ſuorū actuū qualitatē. [Uenenū aſpidū ſub labijs eoꝝ. Quoꝝ os maledictiōe ⁊ amaritudine plenū eſt]. Aſpidū immane genus ꝯſtat eſſe ſerpentiū: qđ naturali obſtinatione verba incantātiū nō perhibetur admittere: nec a voto ſuo poteſt remoueri: qđ nullo valet carmine mitigari. Huic iudei aptiſſime comparanꝛ: qui aduerſum verba ſalutaria induxerūt miſeri letiferā ſurditatem: ⁊ elegerūt magis conſilia venenoſa ſequi: q̄ ad ſalutaria inſtituta per-
duci: vt merito de illis dictū eſſe videaꝛ: Elegerūt te- Joan.3.
nebras magis q̄ lucē. Uenenū enim dictū eſt: eo ꝙ ꝑ ETY.
venas ſerpat. Sic ⁊ vota malignorū occulta cogitatione graſſantur. Sequentia quoq̃ pulchre nimis in aſpidis cōparatione manſerūt: cui dum blanda carmina dicanꝛ: illa ſemꝑ minaꝛ exitiū. Ita ⁊ os iudeorū maledictione ⁊ amaritudine plenū erat: quādo ꝓ bonis admonitionibus: blaſphemabant dñm chriſtū: et de eius nece tractabāt. [Ueloces pedes eoꝝ ad effundendū ſanguinē]. Pedes appellanꝛ cōſilij ꝓgreſſus:

quibus de incepto mouentur ad exitus rerũ. Nam q̇d dixit/ veloces: oſtendit moderationis illis cõſilia defuiſſe. Ad effundendũ ſanguinẽ: ſubaudiendũ dñi ſaluatoris: vt ſcelerate creſcat immanitas actionis. Ita ſanguis iſte agni imaculati dũ a iudeis effuſus eſt: nimis eos crimino ſos effecit: ſed cũ ad nos puenit beatitudini ꝯſecrauit. [Cõtritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ: et viã pacis non cognouerũt]. Optime via deſcribit impiorũ: que cõtritio eſt/ qui ⁊ terit ⁊ teritur. Infelicitas ỽo quia nunq̃ per ipſam niſi ad infauſta ſupplicia puenit. Sed poteſt aliquis ⁊ in via peccatoꝝ eſſe: et ad viã iterũ redire iuſticie. Hic aũt negat illos aliqua cõuerſione liberatos: cũ dicit: Uiam pacis nõ cognouerũt: quãdo ipſum dñm qui eſt via pacis/ cecati corde nullatenꝰ intelligere meruerũt. [Non eſt timor dei ante oculos eorũ]. Precedẽtibus rebus ſubiũcta eſt ſentẽtia: que pulchre cũcta ꝯcluderet. Ideo enim illi tãta fecerũt: quia timorẽ dei ante oculos nõ habe-
1.Corin.2. bant: ſicut de ipſis dicit apl's. Si enim cognouiſſent/ nunq̃ dñm glorie crucifixiſſent. Sic vere dicimꝰ dñm glorie crucifixũ: cũ tamen eũ cõſtet carnis tñ: nõ etiã diuinitatis natura fuiſſe trucidatũ. [Nõne cognoſcẽt oẽs qui operantur iniquitatẽ: qui deuorãt plebẽ meã ſicut eſcã panis? Dñm nõ inuocauerũt]. Sãcta eccleſia cuꝰ pſona in hoc pſalmo loquit: venit ad ſecundũ modũ: vbi oĩbus ipſis diuinũ iudiciũ cõminat: dicens in illa retributione generali cognoſcere vindictã: qui nũc operant ſub libertate maliciã. Ordo aũt verboꝝ talis eſt: Nõne cognoſcent oẽs q̇ operant iniquitatẽ? Et de ſequenti verſu iũgendũ eſt. Q̃m deꝰ in generatione iuſta eſt. Utiq̃ cognoſcent in futuro iudicio: q̃n viderint bonos ad eterna p̃mia diuinitꝰ inuitari: ſe ỽo ad ſupplicia nunq̃ finienda trãſmitti. Qui deuorant plebẽ meã: de illis dicit/ qui dogmate ferali abſorbẽt ſimplices chriſtianos. Nam q̇d ait: Sicut eſcã panis animo peccãtũ videt aptatũ: q2 ſicut eſuriẽtes famẽ ſuã putant dulciſſimo cibo panis expleri: ita ⁊ iſti feſtinãt chriſtianoꝝ deceptiõe ſatiari. Additũ eſt vnde illis augeatur interitꝰ: quia dñm inuocare noluerunt. Neceſſe enim erat illos deſperata gerere: q̇ dñm ſaluatorẽ noluerũt ſupbis mentibꝰ inuocare. [Illic trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. Q̃m deꝰ in generatione iuſta eſt]. Sicut oportuno tẽpore timere prudentia eſt: ita dementie pbatur eſſe ꝯiunctũ inepta ſe quadã trepidatione ꝯfundere. Illud enim cõſtat eſſe cautelã: hic arguit ſemp ignauia. Merito ergo inani tremore cõcuſſi ſunt q̇ timorẽ dñi ſalutarẽ in hoc ſecu-
Joan.2. lo de ſuis mentibꝰ abiecerũt. Dicebãt enim iudei. Si credimus in eũ (pro ipſa nouitate culture) veniẽt romani: ⁊ tollent nobis ⁊ locũ ⁊ gentẽ. Ita factũ eſt: vt nõ timẽdo dñm: ſupuacuis trepidationibꝰ angerent. Addidit: Q̃m deꝰ in generatione iuſta eſt. Sentẽtia ſecuta eſt que corrigeret infideles: vt meminerint cõtinẽtiã ſibi diuinitatis abeſſe: cũ ſe videãt vẽtoſa felicitate ꝯſurgere. Q̇d totũ pia mẽte predicat: vt improboꝝ mẽs ſacrilega corrigat. [Cõſiliũ inopis ꝯfudiſti: q̃m dñs ſpes eꝰ eſt]. Inuectio dirigit ad iudaicũ populũ: cui dicit enigmatice: Chriſti ꝯſiliũ ꝯfudiſti: id eſt ſuſcipere noluiſti q̇ ad te venerat liberandũ: vt q̇ dare diſpoſuerat creditus ſalutẽ: ꝯtẽptus ingerat vltionẽ. Inopis autẽ dicit de dño ſaluatore: qui de ſuo diues: propter nos factꝰ eſt paup. Et totꝰ hic verſus ſub admiratiõe legẽdus eſt. Cõſiliũ inopis ꝯfudiſti: q̃m dñs ſpes eius eſt: vt vnde magis debuit reuerẽtior exiſtere: inde potius videret ⁊ cõtemptus opprobria ſuſtinere. Nec moueat q̇ a parte ſumpte hũanitatis ſpecies ſancte incarnationis dicit deus. Aliter enim humilitas humanitatis eius oſtendi nõ potuit: quã pro hoim ſalute ſuſcepit: ſicut ⁊ in alio pſalmo dicturꝰ eſt: Deus deꝰ meus reſpice in me: quare me dereliquiſti? Ps.21.
[Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael: dũ auerterit dñs captiuitatẽ plebis ſue]. Poſtq̃ de dñi aduentu eccleſia ſancta locuta eſt: nunc ad admirationẽ tãti bñficij redit dicẽs: Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael? Cum dicit/ quis: nullũ vult intelligi niſi dñm patrẽ: qui dñm chriſtũ in ſyon: id eſt in Hieruſalẽ mittere ac preſtare dignatꝰ eſt. Ipſe eſt vtiq̃ ſalutaris iſrael: hoc eſt bene credẽtiũ eterna ſalus: ⁊ infinita ſecuritas. Sequit: Dum auerterit dñs captiuitatẽ plebis ſue: id eſt cum damnauerit diabolũ: qui dei plebẽ impia credulitate perſequit: ⁊ captiuare feſtinat. [Letetur iacob ⁊ exultet iſrael]. Superiori interrogationi iungitur ꝯſolatiua reſponſio: vt letet Jacob: id eſt iudeorũ ⁊ gentiũ populus p gratie munera collectus ſiue colligẽdus: qui aliq̃n ſua infidelitate vagatus eſt. Hic enim Ja- IDJ.
cob: iudeorũ antiquus populus debet itelligi: quãuis eius nomẽ more ſcripturarũ ⁊ nouo pplo in ſubſequẽtibus datũ eſſe videat. Iſrael aũt vniuerſalẽ eccleſiã de cũctis mũdi partibꝰ aggregatã cõgruenter aduertimus: que neceſſe eſt/ vt exultet: quãdo ad regnũ celoꝝ dñi miſeratione peruenerit. Et vide diuerſis cauſis q̃ ꝓpria verba tributa ſint. Letabit Jacob: quia non ſperatã ſuſcepit medicinã. Exultabit iſrael: id eſt inenarrabili gaudio cumulabit: quando viderit re q̇d ardentiſſime deſiderabat in ſpe.

Concluſio.

Si pio animo dicta cogitemus: illa nobis virtus in hoc pſalmo predicata eſt: vt inimicis noſtris quãtũ in nobis eſt: mente beniuola cõſolemur: ne ceca obſtinatione durati: inſolubili mancipentur errore. Increpat enim eccleſia populũ peccatorẽ vt ad ſuũ non feſtinet exitũ: quatenus prauitate depoſita nõ moretur abicere: vnde poteſt modis oĩbus interire. Quapropter ⁊ nos ꝓut datum fuerit ſequamur inſtituta reuerenda. Suadeamus hereticis rectã fidẽ: ſupbis predicemus ſanctã humilitatẽ. Nobis potius iſta cõferimus: ſi talibꝰ pdeſſe mereamur. Scire aũt debemus: primũ hũc eſſe pſalmũ eorũ qui de iudeorũ increpatione ⁊ cõuerſione cõſcripti ſunt. De numero quoq̃ huius pſalmi ſic cõijcere nõ putamus abſurdũ: vt quia ſctã eccleſia introducta eſt ad loquẽdũ: que ⁊ quinq̃ libros Moyſi: ⁊ octo dierũ pro dñica reſurrectiõe recipit myſteria: merito pſona eiꝰ tertiũdecimũ calculũ tenere videat: q2 noui ⁊ veteris teſtamẽti ſacramẽta cõplectit. Siue q̇ iſte numerus ad illud aptari poteſt: q̇d a natali dñi vſq̃ ad eius apparitionẽ tredecim dies eſſe noſcuntur. Merito ergo celeſtibus rebus ſupputatio iſta completa eſt.

Explicit expoſitio in pſalmũ.xiij.

In finem pſalmus Dauid. xiiij.

Domine q̇s habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Qui ingreditur ſine macula: ⁊ operat iuſticiã. Qui loquit veritatẽ in corde ſuo: q̇ nõ egit dolũ in lingua ſua. Nec fecit ꝓximo ſuo malũ: ⁊ opprobriũ non accepit aduerſus ꝓximos ſuos. Ad nichilũ deductꝰ eſt in cõſpectu eiꝰ malignus

timẽtes aũt dñm gloꝛificat. Qui iurat ꝓxi-
mo ſuo ⁊ non decipit; qui pecuniã ſuã nõ de-
dit ad vſurã: ⁊ munera ſup innocentẽ nõ ac-
cepit. Qui facit hec: nõ mouebit̃ in eternũ.

Cum titulus iſte nos ſolenniter remittat ad
dñm: nec ſit aliquid noui qđ de eius verbis
dicere debeamus i de textu potius pſalmi
que ſunt aptiſſima ꝑquiramus. Non eñ vt
aliqui pſalmoꝛũ quadam ꝓfunditate velatus eſt: ſed
ꝓphetice interrogatiõi reſpõdet dñs in decalogi exẽ-
plum decẽ virtutib⁹ ad beatitudinis ſue atria ꝑueni-
ri. Quas nõ per ſingulos verſus queras: qm̃ ſingule/
⁊ bine/ ⁊ terne/ per vnũquẽq; verſiculũ cõtinent̃. Sed
nos oppoꝛtuniſſimis locis quẽadmodũ diuidi ⁊ intel
ligi debeãt admonebimus. Et nota ꝙ hic inſtitutoꝛ fi-
delũ ſecundus eſt pſalmus. In pꝛimo eñ beatũ virũ
Pſ. 1. quinaria diuiſiõe cõplexus eſt: dicẽdo Qui non abijt
in cõſilio impioꝛũ: ⁊ in via peccatoꝛũ non ſtetit: ⁊ in ca
thedra peſtilentie non ſedit: ſed in lege dñi fuit volun-
tas eius: ⁊ in lege eius meditabit̃ die ac nocte. Hic au
tem talẽ virũ decez dicit ſanctis ꝓminere virtutibus.
Sic ⁊ ibi pentateuchi: ⁊ hic decalogi virtus oſtendit̃.

Diuiſio.

Diuiſio pſalmi hui⁹ tota in interrogatiõe et
reſpõſione noſcit̃ cõſtituta. Sed interroga
tio cõſtat vno ꝟſiculo. Rñſio ꝟo ſex ꝟſibus
ꝯtinet̃. Nunc ad exponẽda ꝟba veniamus.

Expoſitio.

Domine quis habitabit i tabernaculo tuo:
aut quis requieſcet in mõte ſancto tuo?]
Deſiderãs ꝓpheta noſſe quos dignos ec-
cleſia ſua dñs iudicaret/ tanq̃ pius ſacer-
dos ante faciem eius aſſiſtẽs reſponſa pe
tit: ⁊ de ſciſcitatione ſua cupit ſe fieri certioꝛẽ. Que fi
SCHE. gura dicit̃ Erotema: quãdo interrogãti fit apta reſpõ
ſio. Interrogat eñ quis in ei⁹ tabernaculo poſſit ha-
bitare? Sed cur vocet̃ tabernaculũ/ paulo diligẽtius
ꝑſcrutemur. Maioꝛes noſtri/ domos pauperũ taber-
nas appellauerũt: ꝓpterea q: tm̃ trabibus nõ adhuc
tegulis tegebãt̃: quaſi tabernas. Et q: ibi habitabãt
ETY. ⁊ cenabãt (ſicut antiquis mos erat ſemel cibũ ſumere)
ex duobus noibus vnũ tradit̃ factũ eſſe vocabulũ: id
DEF. eſt ex taberna ⁊ cenaculo: quaſi tabernaculum. Hinc
iam tabernacula cõſonanter dicta ſentimus: expedi-
tionales ⁊ ſubitas habitatiões. Nã et in veteri teſta-
mento iuſſit ſibi dñs tabernaculũ fieri: cũ iſraeliticus
populus eſſet i caſtris: vt velut quedã domus diuina
ſimul moueret̃ cũ manſiõib⁹ hebꝛeoꝝ. Unde factũ eſt
vt fides catholica que per eccleſias toto oꝛbe diffuſa
eſt: dei tabernaculũ nuncupet̃. De quo etiam ⁊ Ioſe-
ph⁹ in libꝛo antiquitatũ tertio/ titulos diligẽti narra-
tiõe diſſeruit: qđ nos fecimus pingi/ ⁊ in pãdectis ma
ioꝛis capite collocari. Mõtem vero ſanctũ/ ſignificat
Hieruſalem futurã. Sed intuere q̃ pulcherrime va-
rios ſenſus apta ꝟba diſtinguant. In tabernaculo di
cit̃ quis habitat: de illo q̃ adhuc in huius ſeculi agone
cõtendit. In mõte quis requieſcit: qm̃ iam vnuſquiſq;
fideliũ poſt laboꝛes hui⁹ ſeculi/ eterne pacis ſecurita-
te reficit̃. [Qui ingredit̃ ſine macula]. Uenit ad ſecũ-
dam partẽ: vnde iam quaſi ex aditis reſpõſa tribuũt̃:
et ex ꝑſona dñi chꝛiſti dicit̃/ qđ et deſiderio ſatiſfaciat
poſtulãtis: ⁊ incarnatiõis ei⁹ adoꝛabile reuelet arca-
num. Pꝛima ſiquidẽ gloꝛia ipſius fuit/ ingredi taber-
naculũ ſine macula: qm̃ templũ Hieruſalẽ q peccatis

liber intrabat. Nã cũ alij domũ dei purificatiõis cau- DOG.
ſa fuerint ingreſſi: ille ſol⁹ taliter introiuit/ vt ſine ma-
cula ante conſpectũ patris aſſiſteret: vt non illi lex ali
quid daret/ ſed ipſe potius legẽ ſicut optimus legiſla
toꝛ impleret. [Et operat̃ iuſtitiam]. Hec ſecunda eſt
quã dñs fecit: cũ de ſynagoga vendẽtes ⁊ emẽtes eie-
cit/ in diuino tẽplo humanũ ꝓhibens eſſe cõmercium.
Ait eñ Domus mea domus oꝛatiõis vocabitur: vos Mat. 21.
autẽ feciſtis eam ſpeluncam latronũ. [Qui loquitur
veritatem in coꝛde ſuo]. Tertia eſt/ quã ſingulariter
ſaluatoꝛ noſter impleuit. Ueritas eſt eñ res que nul- DEF.
laten⁹ aliter q̃ cõfirmauerimus: aut ſit/ aut facta eſt/
aut facienda eſſe demõſtrat. Loquebat̃ eñ tacitus in
coꝛde ſuo veritatẽ: qm̃ doloſe perquirẽtibus ſermonis
ſui myſteria non ꝓdebat. Nam cũ iudeoꝛũ falſitate et
voce preſidis vrgeret̃/ admirantibus cunctis non re-
ſpondit vllum verbum: ſed in ſua ſancta cõſcientia lo
quebat̃ quod digni nõ erãt audire/ qui eũ fraudulen-
ter videbant̃ inquirere. [Et non egit dolum in lingua
ſua]. Uenit ad quartã. Nam ſine dolo omnia ſe fuiſſe
locutum: in euãgelio teſtatur ipſe dum dicit Oia que Joan. 15.
audiui a patre meo nota feci vobis. Quid eniz mun-
dius/ quid ve ſimplici⁹: niſi vt veritas illa incõmutabi
lis nulla adiectiõe vel ſuppꝛeſſione violata/ ad aures
hominum integritate puriſſima perueniret? [Nec fe-
cit ꝓximo ſuo malũ]. Quintã ingreſſus eſt/ que item
ꝓbatur in dño: qui nõ ſolum nullũ leſit/ ſed etiam pa-
tienter cũcta ſuſtinuit. Pꝛoximũ vero dixit/ populum
iudeoꝛũ: a quo traxit carnis oꝛiginẽ/ ꝓ quibus etiã in
cruce poſitus oꝛauit dicẽs: Pater ignoſce illis: q: ne- Luc. 23.
ſciũt quid faciũt. Uides ꝓximo malũ non fuiſſe factũ:
qm̃ ꝓ eis etiam vt abſoluerent̃ oꝛatum eſt. [Et oppꝛo
bꝛiũ nõ accepit aduerſus † ꝓximũ ſuum]. Hec ſexta Al. pꝛimos
eſt/ que Iudã ſcarioth deſignat. Nã dum ſe noſſet ab ſuos.
ipſo tradẽdũ: nulla eũ voluit publica increpatiõe con
fundere: ſed tm̃ generaliter dixit: Qui mecũ manum Mat. 26.
mittit in parapſide: ipſe me traditurus eſt. Ita factũ
eſt: vt nec diuinitatis ſue virtutem intelligẽtibus cela
ret: ⁊ ꝓximi famã moꝛdaci laceratiõe non carpet. Nõ
accepit: id eſt gratũ nõ habuit. Accepta eñ illa dici- DEF.
mus: q̃ nobis grata eſſe mõſtramus. [Ad nichilũ de-
ductus eſt in cõſpectu ei⁹ malignus: timẽtes aũt dñm
† magnificãt]. Hec eſt reſpõſio ſeptima/ vbi diabolũ Al. glorificat.
malignũ in ꝯſpectu ſuo deduxit ad nichilũ: qm̃ ei dixit
Redi retro Sathanas: Nõ tentabis dñm deum tuũ. Mat. 4.
Hoc eñ cui poteſt alteri cõgruere: niſi quẽ cõſtat vir-
tute ꝓpꝛia cũctis ſpiritibus imperare? Sequit̃ etiã al
terius partis decoꝛa ſubiũctio. Timẽtes aũt dñm ma
gnificãt: vt ſicut in ꝯſpectu ei⁹ malign⁹ ad nichilũ de-
ductus eſt: ita qui dñm timẽt/ eũ ſemꝑ puro coꝛde ma
gnificẽt. Qđ ſchema dicit̃ Paradigma: ſicut ⁊ in pꝛio SCHE.
pſalmo iam dictũ eſt. Inuitat eñ nos ꝓſperis: et ter-
ret aduerſis. [Qui iurat ꝓximo ſuo: ⁊ nõ decipit eũ].
[Octaua virtus edicit̃: quam dñs fecit/ qm̃ apłis ſuis
certiſſima ꝟitate ꝓmiſit: dicẽs Uos amici mei eſtis: ſi Joan. 15.
feceritis que ego p̃cipio vobis. Iam nõ dicã vos ſer-
uos. Inſpiciam⁹ aũt quid iſta ſentẽtia in p̃ncipio ſuo
dicit Qui iurat ꝓximo ſuo. Iurare eñ eſt hoim ſub at DEF.
teſtatiõe diuina aliquid polliceri. Sed cũ ⁊ deus ipſe
ꝓmiſerit/ apt⁹ dicit̃ eodẽ pollicẽre iuratũ. Iurare ei
dictũ eſt quaſi iure oꝛare: id eſt iuſte loqui. Tunc autẽ ETY.
quiſpiã iuſte loquit̃: qm̃ ea que ꝓmittit implet̃. Iurare
ꝑ deum/ ꝓmittere atq; cõplere eſt: ſicut alibi dicit Iu Pſ. 131.
rauit dñs dauid veritatẽ: et nõ fruſtrabit̃ eũ. Et iterũ.
Iuſiurandũ qđ iurauit ad abꝛaam patrẽ noſtrũ. Qđ Luc. 1.

multis locis in diuina lectione reperies. [Qui pecu-
niam ſuã nõ dedit ad vſuram]. Nona iam tangit: quã
ſubtiliꝰ indagemus. Duobus modis in ſcripturis ſan
ctis pecunia pbatur intelligi. Una eſt iſta metallica: q̃
ad vſuram dari omnino phibetur: qm̃ victum cupidi-
tatis eſt exigere velle/ qḋ te neſcias cõmodaſſe. Hãc
quidem habuit dñs chriſtus: quã Jude tradidit pau-
peribus erogãdam. Quã non dedit ad vſuram: qm̃ il-
lam indigẽtibus ad informãdos nos pia largitate cõ
ceſſit. Altera vero eſt/ quã ad vſuram dari (euangelio
dicente) ſuademur: id eſt predicationes ſanctiſſimas/
Mat. 26. et inſtituta diuina. Ait em̃ Sciebas me hominẽ durũ
et auſterũ: nõne oportuerat te cõmittere pecuniã meã
nũmularijs: et ego veniẽs exegiſſem vtiq; qḋ meũ eſt
cum vſuris. Sic em̃ iſtud verbum equiuocũ/ p locorũ
qualitate ſuſcipit. [Et munera ſuper innocẽtes nõ ac
cepit]. Uirtus decima que reſtabat/ impleta eſt. Hic
ſuper innocẽtes/ cõtra innocentes dat intelligi: qḋ nõ
ſolum dñm cõſtat non feciſſe: ſed etiam ipſe ſe pbatus
eſt p ſalute generalitatis offerre: ſicut in euãgelio di-
Joan. 10. cit Paſtor bonus animam ſuam ponit p ouibus ſuis.
Accepit em̃ a magis munera: ſed non ſuper innocen-
tes. Sumit etiam quotidie/ que ſacris altaribus offe-
runt: ſed nõ ſuper innocentes. Quapropter intelliga
mus pias et paruas oblationes charitatis ſtudio non
eſſe om̃imodis reſpuẽdas. Nã ſi omne munus abijci
voluiſſet: nequaq; fuiſſet additũ Super innocentes.
[Qui facit hec: nõ cõmouebitur in eternum]. Expoſi
tis decẽ virtutibus que de dño Jeſu chriſto nõ incon-
grue ſentiunt/ interrogationi pphetice breuiter data
eſt abſoluta reſpõſio: qm̃ qui facit hec/ ipſe habitat in
tabernaculo dñi: et in ſancto eius monte requieſcit.
Sed cõſidera q; facit dixit/ nõ cãtat: vt nos ad actua
lem virtutem interpoſita lege cõſtringeret: ne ſecreta
tanti myſterij intẽti/ ſolis cantibus inaniter pſallere-
mus. Non mouebit: id eſt ab ipſo non mouetur/ qḋ ſo
lis ſanctis/ beatiſq; preſtat. Nã omnis ab illo impius
dimouetur in eternum: quãdo eius regni cõmunione
SCHE. priuabitur. Hoc ſchema dicitur Zeugma: id eſt con-
iũctio: quãdo multa pendẽtia aut vno verbo/ aut vna
ſententia cõcluduntur. Sed hic in ſententia factũ eſt:
in verbo autem vbi inuentum fuerit non ſilebimus.

¶ Concluſio.

¶ Hic eſt celeſtis ille decalogus/ hoc decem chor
darũ ſpiritale pſalteriũ. Hic vere nume-
rus coronalis: quem ſolus ille complere potuit/ q̃ mũ
di vicia cũ ſuo auctore pſtrauit. Sed precemur iugi-
ter omnipotẽtiam eius: vt qui talia per noſmetipſos
implere non poſſumus que iuſſa ſunt/ eius ditati mu-
nere faciamus. Calculi quoq; ipſius non eſt conſide-
ratio negligenda. Nam quartadecima generatiõe a
tranſmigratione babylonie aduentus dñi ſaluatoris
eluxit: vt merito et hic ipſe videatur locutus/ q̃ in eiuſ-
dem numero generationis aduenire dignatus eſt.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 14.

¶ Tituli inſcriptio ipſi Dauid. XV.

Conſerua me dñe qm̃ ſperaui
in te: dixi dño deus meus es
tu/ qm̃ bonorum meorum nõ
eges. Sanctis qui ſunt in ter
ra eiꝰ: mirificauit omnes vo-
lũtates meas in eis. Multi-
plicate ſunt infirmitates eorũ: poſtea accele
rauerunt. Non congregabo cõuenticula eo-
rum de ſanguinibus: nec memor ero nomi-
num eorũ per labia mea. Dñs pars heredi-
tatis mee/ et calicis mei: tu es q̃ reſtitues he
reditatem meã michi. Funes ceciderunt mi-
chi in preclaris: etem̃ hereditas mea precla-
ra eſt michi. Benedicam dñm qui tribuit mi
chi intellectũ: inſuper et vſq; ad noctem incre
puerũt me renes mei. Prouidebam dñm in
conſpectu meo ſemper: qm̃ a dextris eſt mi-
chi ne cõmouear. Propter hoc letatũ eſt cor
meũ et exultauit lingua mea: inſuper et caro
mea requieſcet in ſpe. Qm̃ non derelinques
animã meã in inferno: nec dabis ſanctũ tuũ
videre corruptionem. Notas michi feciſti
vias vite: adimplebis me leticia cũ vultu tuo
delectationes in dextera tua vſq; in finem.

Dum omnes dicantur inſcriptiones titulorũ
qui pſalmorũ frontibus affigũt: neſcio quid
myſticũ iſte deſignans/ hoc ſpecialiter pri-
mus continere declaratur. Retinemus em̃
quãdo dñs paſſus eſt hunc titulum ſupra caput eius
fuiſſe cõſcriptum Jeſus Rex Judeorũ. Sed ipſi ve-
raciter intelligendi ſunt iudei: qui pura chriſto deuo-
tione famulant. Et q; rex noſter ſaluator de ſua paſſio
ne et reſurrectione locuturus eſt/ merito huius inſcri-
ptionis cõmemoratio facta eſt: que tãtis poſt tempo-
ribus erat (dño diſpẽſante) ſecutura. Et vt hanc tituli
inſcriptionem nõ ad quamlibet aliam perſonam: ſed
ad dominũ chriſtuz referri debuiſſe cognoſceres/ ad-
iectum eſt ipſi Dauid: qḋ ad dominũ ſaluatorem com
petẽter referri crebra expoſitiõe mõſtrauimus. Sciẽ
dum eſt autem q; hic pſalmus ſecũdus eſt eorum qui
paſſionem et reſurrectionem dñi breuiter tangunt.

¶ Diuiſio.

Per totum pſalmũ introducitur perſona do
mini ſaluatoris. Prima poſitione ſm con-
ſuetudinem ſuam ex humanitate ſuſcepta/
verba facit ad patrẽ: conſeruari ſe petens/
quia ſpem ſuam poſuerit ſemper in eo: non deitati ſue
quicq; minuens/ ſed naturã humanitatis oſtendens.
Naturam dico: originem vniuſcuiuſq; rei vigoremq; DEF.
ſubſtantie. Subiungit etiam quemadmodum ſancti
eius non carnalibus deſiderijs/ ſed ſpiritualibus vir-
tutibus eligantur: omnia que pertulit ad hereditatis
ſue gloriam aſſerens fuiſſe perducta. Secunda poſi-
tiõe idem patri gratias refert: qui illi a dextris appa-
rendo/ iniquitatem huius ſeculi omnipotẽtie ſue vir-
tute ſuperauit. Unde animam ſuam de inferno aſſerit
eſſe liberatam: et poſt reſurrectionis gloriam in dele-
ctationibus dextere ipſius ſe memorat collocatum.

¶ Expoſitio.

Conſerua me dñe: qm̃ in te ſperaui]. Inter
pericula humana vẽturus: et iudaice obſti-
nationis impios ſenſus natura humanita-
tis aſſumpta/ cõſeruari ſe paterna protectio-
ne deprecat: et quo facilius eius rei ſequeret effectus/
ſperaſſe ſe dicit ſemp in dño. Hec figura dicit Ethio- SCHE.
popeia: quotiẽs dat locutio certe pſone. Perſona eſt
em̃ hic dñi ſaluatoris ex duabꝰ diſtinctis/ perfectiſq;
naturis: homo/ idẽq; deus vnus permanens chriſtus.

[Dixi dño deus meus es tu: qm̄ bonorū meorum non
Al. Eges. † indiges]. Dixit non labijs/ſed cordis affectu: vnde
cōſcientia ſancta loquebatur. Deus meus es tu: a for
ma ſerui filius dicit ad patrē: vt duas naturas in vna
DOG. perſona dñi ſaluatoris euidenter agnoſceres. Una ex
noſtra infirmitate humilis/altera ex ſua potentia mi-
rabilis: vt intelligas ꝙ paſſus eſt fuiſſe carnis/ꝙ reſur-
rexit potentiſſime maieſtatis. Ad deſtruēdam quoqꝫ
arrogātiā humani generis: q̄ ſuis viribus aliquid bo-
ni ſe facere poſſe confidit: addidit Qm̄ bonoꝝ meorū
non indiges. Audiant hoc pelagiani: qui aliqua bona
putant ſuis viribus applicanda. Clamat humanitas
verbi bonis ſuis deū penitus non egere: ad ipſum re-
ferens omnia que donauit: non ad ſe qui collata ſuſce
pit. [Sanctis qui in terra ſunt eius: mirificauit omēs
Al. in eis. voluntates meas † inter illos]. Prius nobis verborū
ordo ponendus eſt: vt ſermonū obſcuritate ſubmota/
ſenſus nobis facilius eluceſcat. Sanctis qui in terra
ſunt eius mirificauit: id eſt pater omnes voluntates
meas. Ut cognoſceres chriſtū dñm ab electis eſſe di-
ligendū: addidit Inter illos: hoc eſt ſanctos: qui ſunt
in terra viuentiū: nō inter quoſlibet ſeculi ſe ambitio-
ne iactātes: ſed inter illos tm̄ qui predeſtinati ſunt ad
regna celorum: ſignificans innocētes ⁊ iuſtos. Inter
quos mire facte ſunt voluntates dñi ſaluatoris: qm̄ il-
lis obediētibus/et iuſſa ipſius faciētibus/de mortali-
bus eternos reddidit: ⁊ de terrenis celeſtes beneficio
ſue pietatis effecit. [Multiplicate ſunt infirmitates
eorū: poſtea accelerauerūt. Non cōgregabo cōuenti-
cula eorum de ſanguinibus]. De ſanctis dicit: qui dño
pſpiciente afflictione ſaluberrima: de mūdi huiꝰ dece
ptiuoſa voluptate liberati ſunt. Prius em̄ multiplica-
ta eſt illis per ſeueritatē legis infirmitas carnalis: vt
ad noui teſtamēti liberatricē gratiam deſiderabilius
peruenirēt: quos dicit nō ſanguine pecudū/aut victi-
marū conſuetudine cōgregādos: ſed immolatiōe ſcꝫ
corporis ⁊ ſanguinis ſui: que humanū genus toto or-
be celebrata ſaluauit. Nā ⁊ ipſum qđ dixit/de ſangui
nibus pecudū deſignat q̄ tunc copioſius in ſacrificijs
fundebat. Qui ritus poſtea dño veniēte mutatus eſt.
IDI. Hoc autē nomen De ſanguinibus/cōtra artem poſitū
cōſtat eſſe grammaticā: apud quā pluralis huius ver
bi numerꝰ nō habet: ⁊ ideo inter idiomata: id eſt ppa
ſcripture diuine numerandū eſt. [Nec memor ero no-
minū eorū: per labia mea]. Nola illa antiqua que infi
deles habuerāt: ſequenti dicit gratia cōmutata. Priꝰ
ei dicti ſunt filij ire/filij diaboli/filij carnis: poſt aduē-
tū vero dñi ſacris fontibus renati/ appellati ſunt chri
ſtiani filij dei/amici ſponſi. Nō fuit ergo memor nomi
num illorū: quando nouis hominibus noua vocabula
cōſtat impoſita. Labia vero regis chriſti/duo hic de-
bemus accipere teſtamenta: per que voluntates eius
enūciatas eſſe cognoſcimus. Pulchre autē dicta ſunt
labia: quādo vtraqꝫ regnum dei predicāt: et in vnius
ſoni cōcordia ſicut labia tēperant/dum cordis ſit me-
IDI. moria. Dicit hic Nec memor ero nominū eorū per la-
bia mea. Qđ inter ppa diuine ſcripture debemus ac-
cipere: ſicut et in. 7. ⁊ in. 10. pſalmo iā dictū eſt. [Dñs
pars hereditatis mee/et calicis mei: tu es q̄ reſtitues
hereditatē meā michi]. Beatū reuera magiſteriū: il-
lud eligere qđ nūqꝫ nouit aliqua pmutatiōe tranſire.
Tale eſt em̄ acſi diceret: Eligant ſibi alij mundanas
cōcupiſcētias: ⁊ ventris diſcurrētibus ſimilem vitam:
mee pars hereditatis ⁊ calicis dñs eſt. Hereditas p-
tinet ad gentiū fidem: calix ad venerabilem paſſionē:
qui ſobrie potatus cōfert glorioſiſſimam reſurrectio-
nē. Et intuendū ꝙ voluntas ac diſtributio dñi frequē
ter calix ponatur. Calix em̄/a calida dictus eſt potio- ETY.
ne: qm̄ ſicut ille cor hominis exhilarat bibitus: ita et
hic ſanctas animas ppetue iocūdat hauſtus. Tu es.
Seruato obſequio charitatis/filius dicit ad patrem:
non deitate minor/ſed humanitate ſubiectus: ſicut et
apoſtolus ait: Quanqꝫ eſſet filius dei/didicit ex his q̄ Heb.5.
paſſus eſt obediētiam: ⁊ pfectus factus eſt omnibus
obaudiētibus ſibi cauſa ſalutis eterne. Reſtitues au-
tem dixit: qm̄ faciente diabolo perierat genus huma
nū. Et reuera ipſi reſtituta eſt hereditas: cui ante con DOG.
ditionē rerū fuerat in predeſtinatione collocata. He- ETY.
reditas em̄ ab hero: id eſt a dño dicta eſt. [Funes ce-
ciderūt michi in preclaris: etenim hereditas mea pre
clara eſt michi]. Priſco more funibus terrarū diuide
bat hereditas: vt vnuſquiſqꝫ ad menſurā ſpacia tellu-
ris p quantitate tributi ⁊ perſone ſue qualitate perci
peret: ſicut Moyſes legitur in veteri teſtamento Io-
ſue precepiſſe: vt funibus diſtribueret hereditatē ter-
re pmiſſionis filijs iſrael. Unde nūc merito funiculos
dixit: q: hereditatis ſue latitudinē/gloriamqꝫ memo-
rauit. Poſſunt ⁊ funes accipi huius ſeculi triſtitie ne-
puoſe. Nā ⁊ ipſi funes a funeribus dicti ſunt: ꝙ in mo ETY.
dum cereorū ante cadauera incēdebantur. Que ſine
dubio in preclaris cōuerſa ſunt: dū ad reſurrectionis
eterna munera peruenerunt. Hereditas autem chri- DEF.
ſti/eſt predeſtinata multitudo ſanctorū. Ubi ideo ad-
ditum eſt Michi: q: nō in ſe ſm humanitatē/ſed in pa
tre gloriatur. Sed cum dixerit Preclaram: queri po-
teſt cur hereditatē iſtam ſibi cecidiſſe dicat: Qđ ver-
bū aduerſis ſolet caſibus applicari. Sed hoc eloquē
tia diuina ⁊ in bonis vtitur. Ait em̄ in actibus apoſto
lorū: Sors cecidit ſup Matthiam: vtiqꝫ/cū honor illi Act.1.
apoſtolatus pueniſſe diuino iudicio referatur. [Be-
nedicam dño qui tribuit michi intellectum: inſuper et
vſqꝫ ad noctem increpauerūt me renes mei]. Ad ſe-
cūdam peruētum eſt ſectionem: in qua ſubtilius intel
ligenda eſt ſancta predicatio. Quāta pudentia iam
tunc hereſes vēturas excluſerit: vt incarnatio domi-
nica intellectum ſibi pnunciaſſet a dño contributum:
illum ſcꝫ quo omnia vera/ſanctaqꝫ cernebat: ne quid
ſibi humana infirmitas applicaret: cū nullis meritis
precedētibus/ſed gratie largitate pfutura preſtētur.
Sequitur Increpauerunt me renes mei: acſi diceret
Supra mala que michi fecit omnis cognatio iudeo-
rum: inſuper et de tribu inde me increpaſſe noſcūtur:
vnde dñs chriſtus ſm carnem trahere pbatur origi-
nem. Uſqꝫ ad noctē/ad mortem ſignificat. Renes ve-
ro/parētelam declarant: per quos ſolenniter genera-
tio humana ſeminat. [Prouidebam dño in cōſpectu
meo ſemper: qm̄ a dextris eſt michi ne commouear].
Exponēdo quid fecerit: tradit nobis ſingulare reme-
diū quo peccata vitemus. Nam qui illum ſemp intue
tur acie mentis: nullatenus ad delicta conuertit. Sic
quando veritas cor inhabitat: introitū falſitatis emē
dat. Dicit etiam cauſam qua motus nō eſt. Dño ſiqui
dem a dextris opitulante/ ſiniſtra nō preualent: ſed
animus quem ille cuſtodit/in eo firmiſſimus perſeue-
rat. Congrue autem ſibi dominū a dextris eſſe dice-
bat: q: ſi ille hāc partem non tenuerit/ſtatim eam in-
ſidiās diabolus occupabit: ſicut de Iuda ſcriptū eſt
Conſtitue ſup eū peccatorē: ⁊ diabolus ſtet a dextris Ps.108.
eius. [Propter hoc † delectatū eſt cor meū: ⁊ exulta- Al. letatum.
bit lingua mea: inſup et caro mea requieſcet in ſpe].

Propter hoc: ꝙ ille ſcʒ a dextris aſtitit: et in cogita-
tiõibus ſuis iocũditatem/et exultationem lingue ob-
oitam ſibi eſſe teſtaꝶ. Ipſa eſt eñ perfecta letitia: que
ꝛ hylari corde cõcipitur/ꝛ alacri ſermõe ꝓfertur. Nã
ſicut dixit de malis Inſup: ita ſermonẽ ipſum et in bo
nis iterauit: vt ſm menſurã moleſtiarum humanitas
ipſius celeſtia gaudia recepiſſe crederet. Supra exul
tatiões quippe ſuas ſibi adhuc dicit creuiſſe letitiam
ꝙ caro illa paſſibilis quam ꝓ noſtra omniũ ſalute ſu-
ſcepit/veritatẽ glorioſe reſurrectionis incorrupta ꝓ-
SCIDE. meruit. Que figura dicit Etiologia: id eſt cauſe red-
ditio: quotiens premiſſe rei ratio decora ſubiungitur.
[Qm̃ non derelinques animã meã in inferno: nec da-
DOG. bis ſanctũ tuum videre corruptionẽ]. Ubi ſunt apol-
linariſte fallaciter opinantes: qui dicũt dñm noſtrum
chriſtũ animã rationalem nõ habuiſſe: Ecce ipſe cla-
mat: ipſe patri gratias agit: q2 eius anima nõ ſit mo-
re cõmuni in inferno derelicta: ſed celeri reſurrectiõe
clarificata/ad celorũ regna peruenerit: ſicut in euãge
Mat.26. lio crebertima ꝓfeſſione teſtatur Triſtis eſt aĩa mea
Joan.10. vſq3 ad mortẽ. Et alibi: Poteſtatẽ habeo ponẽdi ani-
mã meã: et iterum ſumendi eam. Nec dabis ſanctum
tuũ videre corruptionẽ. Hoc nõ facile iudices trãſeũ
Pã.29. dum. Nam cum in.29. pſalmo reperies Que vtilitas
in ſanguine meo: dum deſcẽdo in corruptionẽ? Iſtud
quaſi videtur eſſe contrariũ. Quod tali ratiõe diſſol-
uiꝶ. Ibi ſe dicit deſcendere in corruptionẽ: cũ affigen-
tiũ clauorũ/ꝛ lancee irruptione penetraꝶ: q2 et ipſa ſo
lidi corporis trãſuerberatio nõ immerito quedã ꝓba
tur dicta corruptio. Hic eñ corruptionẽ: id eſt putre-
factionem iuſte negat fieri: que carnaliter carnem va-
ſtat humanã. Tertio eñ die cum reuiuificari ꝓuene-
rit carnem: ꝓbata eſt non potuiſſe corrumpi. [Notas
michi feciſti vias vite: adimplebis me letitia cum vul
tu tuo: delectatiões in dextera tua vſq3 in finẽ]. Cum
oĩa cõpleſſet de ſui corporis ſanctitate/ verſus iſte
in cõcluſionem deductus eſt: pertinens etiã ad iuſtos
qui eiꝰ eligunt obedire mandatis. Notas michi feciſti
vias vite: id eſt per me feciſti humanum genus iter vi
tale cognoſcere: vt in mandatis tuis humiliter ambu
lantes/mortifere ſuperbie venena declinarẽt. Adim-
ETY. plebis me letitia: valde implebis. Plus eſt eñ a ple-
no adimplere. Hic qui mittit in pleno fundit. Illa au
tem letitia ſic adimplet: vt ſemper tota teneatur. Si-
gnificat etiã iuſtos oẽs in illa beatitudine letitia vul-
tus dñi eſſe cõplendos: in quibus q2 ipſe eſt/ſe adim-
pleri poſſe teſtaꝶ. Sed paululũ perſcrutemur ſollici-
tius quid ſit qꝺ hic in dextera patris dicat ſe delecta-
tiõibꝰ adimplẽdũ: cũ ſuperius dixerit Qm̃ a dextris
eſt michi ne cõmouear. In iſto quippe ſeculo vbi car
ne ſuſcepta: flagella paſſiꝰ/alapis ceſus/ſputiſq3 com-
plutus eſt: cum tñ nullis eius aduerſitatibus vincere-
tur/cõgrue dictum eſt a dextra ſua ſemper dñm fuiſſe
conſpectũ. Sic eñ mundi cõtraria ſuperauit: qm̃ nul
latenus a paterna cõtemplatione diſceſſit. Sed poſt
reſurrectionis gloriam ꝓprie ſe dicit in patris dexte-
ra delectatum: vbi iam mũdi iſtius aduerſitate depo-
ſita/ humanitas eius totius maieſtatis clarificatione
cõpleta eſt: regnans vnita verbo cum patre et ſpiritu
ſancto per ſecula ſeculorum. Uſq3 in finem/ſignificat
perfectionẽ atq3 eternitatẽ: q2 gloria eius in ſua per-
fectione manens/nullis erit finienda temporibus.

Concluſio.

Conſideremus hunc pſalmũ quãto nos mu-
nere ſalutis informet. In paſ-
ſionibus cõfidentiam tradit: in ſpe eternam gloriam
pollicetur: vt docendo que futura ſunt proſpera/pre-
ſentia non timeamus aduerſa. Schola celeſtis/erudi-
tio vitalis/adiutorium veritatis/diſciplina certiſſime
ſingularis: que diſcipulos occupat ſenſibus fructuo-
ſis/non inanium lenocinatione verborum. Conuenit
etiam contueri quid ſibi velit quintuſdecimus nume-
rus. Significat eñ (vt putamus) quindecim gradus:
quibus templi hieroſolymitani conſcẽdebatur mira-
bilis amplitudo: deſignãs quinq3 ſenſibus corporeis
per trinitatis gratiã ſuperatis: ad atria ſancte eccle-
ſie felici munere perueniri. Quod et per iſtum quoq3
dabitur pſalmum: ſi eius ſaluberrimam predicationẽ
(dño ꝓtegente) ſeruemus.

Explicit expoſitio in pſalmum.15.

Oratio Dauid. xvi.

Exaudi dñe iuſtitiam meã: intende deprecationem meam. Auribus percipe orationem meã: nõ in labijs doloſis. De vultu tuo iudicium meũ prodeat: oculi tui videant equitatem. Probaſti cor meũ ꝛ viſitaſti nocte: igne me examinaſti/ ꝛ nõ eſt inuenta in me iniquitas. Ut non loquatur os meum opera hominum: ꝓpter verba labiorum tuorũ ego cuſtodiui vias duras. Perfice greſſus meos ĩ ſemitis tuis: vt non moueantur veſtigia mea. Ego clamaui qm̃ exaudiſti me deus: inclina aurẽ tuã michi/ꝛ exaudi verba mea. Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos facis ſperãtes in te. A reſiſtẽtibus dextere tue: cuſtodi me vt pupillam oculi. Sub vmbra alarũ tuarum ꝓtege me: a facie impiorũ qui me afflixerunt. Inimici mei animã meam circundederũt: adipem ſuum cõcluſerunt: os eorũ locutũ eſt ſuperbiam. Proijcientes me nũc circundederũt me: oculos ſuos ſtatuerũt declinare in terrã. Suſceperũt me ſicut leo paratus ad predam: ꝛ ſicut catulus leõis habitãs in abditis. Exurge dñe preueni eum/ ꝛ ſupplanta eũ: eripe animam meã ab impio/frameã tuã ab inimicis manus tue. Dñe a paucis de terra diuide eos in vita eorũ: et de abſconditis tuis adimpletus eſt vẽter eoꝝ. Saturati ſunt filijs: ꝛ dimiſerunt reliquias ſuas puulis ſuis. Ego aũt in iuſtitia apparebo cõſpectui tuo: ſatiabor cũ apparuerit glĩa tua.

Cum multi pſalmoꝝ ĩ textu ſuo habeãt orationes: mouere videꝶ cur hic talem poſuerit inſcriptionẽ. Sed quis alij cũ rebus diuerſis breuiter mixtas contineant deprecationes: iſte tñ pene tota ſui cõtextione ſupplicatio eſt. Merito ergo ſic ꝓnotatus eſt: qm̃ intẽtio eius ad precũ ſtudium tota porrigiꝶ. Que tñ ſic oratio dicẽda eſt: vt pſalmi nomen debeat continere: q2 nichil in hoc libro poſitũ reperimus/qꝺ tali non debeat nomine nũcupari: maxime cum legatur liber pſalmorũ.

ELY. Oratio autem duobus dicitur modis. Hec cum agi-
tur apud homines/oris ratio nuncupat: cū maieſtati
funditur: ſupplicatio ſalubris ⁊ vitalis humilitas. Et
nota ꝙ iſte/⁊.85.⁊.89.⁊.101.⁊.141. oratiōes titulātur:
quorū ꝓprietates in.141. pſalmo: qui horum vltimus
eſt/cōuenientēr edicemus. Dauid vero (ſicut dictū eſt)
ſignificat dñm chriſtū ad inſtitutionem humani gene
ris: ex cuius perſona totus pſalmus iſte ꝓlatus eſt.

¶ Diuiſio.

Bifaria oratio ab humanitate chriſti i hoc
pſalmo depromit. Prima eſt: vbi ſm iuſti-
tiam ſuā ſibi petit debere reſtitui. Secun-
da: vt a iudeoꝝ inſidijs ei⁹ puritas liberet.
In tertia reſurrectionē velociſſimā deprecat: ne diu-
tius inſultare liceat ꝑuerſo populo iudeorū. Et ne ali
quid de eius maieſtate turba fidelium haberet ambi-
guū/ ꝓfitetur ſe in eterna beatitudine eſſe māſurum.

¶ Expoſitio.

Al. dñe. Exaudi † deus iuſtitiam meā: intende depre
catione meam]. Apud deum certum eſt ha
bere iuſtitiam vocē ſuā: qui res tacitas in-
IDJ. telligentie ſue virtute cognoſcit. Ipſius eſt
eñi oratio perfecta/cuius ⁊ cauſa clamat et
lingua: actus ⁊ ſermo: vita ⁊ cogitatio Intēde depre
cationi mee. Nō incaſſum diſſonātibus rebus verba
iſta copulata ſunt. Nam intendere oculoꝝ eſt/preces
admittere aurium. Sed ideo iſta verba ſociata ſunt: vt
ambarū rerū vni⁹ intelligeretur effectus. Quicquid
eñi vel auris audit/vel oculus videt/ vel manus pal-
pat/vel que palatus guſtat/ vel naſus odoratur: deo
ſola cōtemplationis virtute notiſſima ſunt. [Auribus
percipe orationē meā: non in labijs doloſis]. Excolit
DEF. qđ ſuperius dixit. Percipere eſt enim non tranſitorie
aliquid ſumere: ſed preces hominū copioſa dignatio-
ne recipere. Non in labijs doloſis (ſicut a iudeis ma-
nauit falſa ſententia: apud quos innocens damnatus
eſt: ⁊ latro cognoſcitur abſolutus. [De vultu tuo iudi
cium meū prodeat: oculi tui videant equitatem]. De
IDJ. vultu tuo ꝓdeat iudiciū/ ꝓpria ſcripture diuine: ⁊ no
bis inuſitata locutio eſt: q2 de mēte ſolet manare ſen-
tentia. Sed hoc dño per tropicas elocutiones decen
ter aptatur: q2 ille qđ iudicet videt/dum teſtis eſt exa
minis ſui. Nec de facto alicui⁹ teſtimoniū querit: que
ſolus omniū veraciſſime ſecreta cognoſcit. De vultu
ergo dicit: id eſt de aſpectu tuo: ſm illa que in me reſpi
cis atq3 cognoſcis. Hoc autē ille recte petebat: qui ſe
nouerat pollutionē nō habere peccati. Sequit Ocu-
li tui videāt equitatem. Hic equitatē/ipſam diuinita-
tem debemus accipere: quā orat vt ſine aliquo inter-
uallo ſemꝑ intendat: quatenus illam reſpiciens ſicut
⁊ reuera ꝑuenit/peccati maculā nō haberet. Sic etiā
ſuperiore pſalmo iam dictuz eſt Prouidebam dñm in
cōſpectu meo ſemper: qm̄ a dextris eſt michi ne com-
mouear. O aſpectū illum ſalutarē/o puriſſimos ocu-
los qui illam equitatem vidēt: neſciunt ꝑfecto huius
mundi tenebris obſcurari / qui merent tanta clarita-
te compleri. [Probaſti cor meū ⁊ viſitaſti nocte: igne
me examinaſti: ⁊ nō eſt inuenta in me iniquitas. Ut nō
loquatur os meū]. Ordinem ſeruat egregiū: prius ſe
dicit ꝓbatū/deinde fuiſſe viſitatum: ſed ꝓbatio ſigni-
ficat paſſionem/viſitatio reſurrectionē. Ibi eñi ꝓba-
tus eſt: vbi inter multas iudeorū iniquitates ⁊ pericu
la mortis mirande patientie documenta monſtrauit.
Uiſitatus eſt autē nocte: qđ anima eius nō eſt in infer
no derelicta: ſed ad illam mirabilē reſurrectionē eter
ne glorie clarificatione ꝑuenit. Igne me examinaſti:
et non eſt inuenta in me iniquitas. Metaphora intro- SCHE.
ducitur fornaciū igne flagrantiū: que metallorū vicia
ſolent purgare/ac decoctiōe cōſumere: ⁊ in nature pu
ritatem mūdata reuocare. Sic ergo ⁊ tribulatiōibus
ignitis examinatus eſt dñs chriſtus: ſed non eſt in illo
inuenta iniquitas quā aduſtio illa decoqueret. Pul-
chre aūt ſubiunxit Ut non loquatur os meū: id eſt ⁊ ſi
ego taceam/tu me purum eſſe perpēdis. Quid enim
opus erat eū de ꝓbitate morū ſuorum aliquid loqui:
dū certū ſit a paterna maieſtate cūcta cognoſci: Hu-
mana ignorantia verbis inſtruēda eſt: diuinitas autē
certiſſime nouit oīa etiam cum tacent admiſſa. [Ope
ra hominū ꝓpter verba labiorum tuorū: ego cuſtodi-
ui vias duras]. Ordinem verborū poſcit iſte verſicu-
lus. Opera hominū: id eſt vias duras ego cuſtodiui
ꝓpter verba labioꝝ tuoꝝ. Breuiter definita ſunt que
ſint opa hominū: ſcz vie dure: ſicut beatus Iob dicit:
Auis naſcit ad volatū: et homo ad laborē. Nā cū pec Job.5.
cata vitant: arduus callis eſt/difficiliſq3 ſemꝑ aſcen-
ſus. Cū vero ad vicia ꝓlabimur: leue iter eſt ac decli-
uū. Sed q2 dñs chriſtus in hoc mūdo viſualiter poſi-
tus/totius māſuetudinis ⁊ cōtinentie iura mōſtrauit:
merito ſe dicit ꝓpter mandata dñi duras vias homi-
num immaculatis pedibus ambulaſſe: nō ꝙ illi dure
eſſe poterant: de quo in.90. pſalmo ſcriptū eſt Qm̄ an Ps.90.
gelis ſuis mādauit de te: vt cuſtodiant te in omnibus
vijs tuis: ne vnq3 offendas ad lapidem pedem tuum.
Sed q2 humano generi ad imitandū ꝓbant eſſe diffi-
ciles: ideo vie dure ſunt nūcupate. Qui verſus figurā
cōtinet Parētheſin: id eſt interpoſitionē: qm̄ in ſenſu SCHE.
medio (ſicut dictū eſt) recipit ꝟba quedā que ordinem
ſentētie videāt poſſe diuidere. [Perfice greſſus meos
in ſemitis tuis: vt nō moueant veſtigia mea]. Perfice
dixit/vſq3 in finem cōſerua: vbi eſt meritoꝝ ac premij
tota ꝑfectio. Inchoamus eñi dū in hoc mūdo ꝓbabi
li cōuerſatione degimus: ſed vbi ad finē ꝑuenerit reli
gioſa cōſtantia/ibi ꝑficimur: ibi tota integritate com-
plemur: ſicut ait euangeliū: Qui ꝑſeuerauerit vſq3 in Mat.10.
finē: hic ſaluus erit. Greſſus aūt/humanas ſignificat
actiones: quibus in hoc mūdo gradimur/⁊ quaſi qui-
buſdā paſſibus ambulamus. In ſemitis: ſcz in māda-
tis tuis: vbi reuera recte ſunt vie: q2 ſi deuoti ſeqmur/
ad celeſtis patrie munera peruenimus. Sed quid eſt
hoc ꝙ prius greſſus dixit: ſtatimq3 veſtigia ſubiūgit?
Greſſus dicimus/ quibus mouemur de loco ad locū. DEF.
His merito cōparant actus humani: q nos de vno ne
gocio in aliud ducūt: ⁊ ꝑ tempora vite noſtre diuerſa
qualitate tranſponūt. Ueſtigia ꝟo dicunt ſigna plan
tarū: que relinquimus trāſeūtes. Petit ergo dñs chri
ſtus ⁊ greſſus ſuos: id eſt actus humanos: ⁊ ſue veſti-
gia cuſtodiri/que fideles apoſtolos ꝯgruēter accepi-
mus: in quib⁹ poſt aſcenſionē glorioſam/religiōis ca-
tholice ſigna dereliquit. Talis ergo ſenſus eſt: Cuſto
di me i mādatis tuis: vt imitātes me minime moueāt
abs te. Bene ſiquidez ſequax ꝑgit: vbi ille qui exēplū
ꝓbet rect⁹ inceſſerit. [Ego clamaui qm̄ exaudiſti me
de⁹: inclina aurē tuā michi/⁊ exaudi ꝟba mea]. Secū
dā ſectionē ſancte orōnis ingredit. Sz ꝑſcrutādū eſt
cū dici ſoleat exaudiſti me q2 clamaui: cur hec ſenten
tia ordinē videat hře cōuerſum: Qui clamat/qm̄ ex-
audit: vtiq3 pur⁹/innocēs/⁊ immaculat⁹ agnoſcit. Nā
ꝯfidēter orauit: qm̄ ſe audiri poſſe de conſciētie puri-
tate ꝓſumpſit. Intelligam⁹ aūt ꝙ dicit Inclina aurē
tuā: qm̄ ad eū ꝑ ſe nō valet hūana infirmitas ꝑuenire:

Sic eñ exaudit/cũ ſe benignus indulſerit:et clemen-
tiam ſuã ante largit/vt poſſit ſupplicantiũ vota ſuſci-
pere. [Mirifica miſericordias tuas : qui ſaluos facis
ſperãtes in te. A reſiſtẽtibus dextere tue]. Magnitu
dinẽ et excellẽtiã miſericordiarũ in ſe iuſte fieri depre
cat:q2 mirũ eſſe non poterat/niſi ſub aliqua fuiſſet no
uitate conſpectũ. Significat eñ mirabilia/q̃ in carne
facturus erat:q̃ iude⁹ populus et ſi vniuerſus nõ cre-
didit/tñ ſub admiratione cõſpexit. Saluos facis ſpe-
rantes in te:id eſt in eterna vita cõſtitues. Nã frequẽ
ter illi magis in hoc mũdo trucidati ſunt:qui eius no-
mini crediderũt. Pulchre autem dixit A reſiſtẽtibus
dextere tue. Dextera eñ patris/eſt fili⁹. Cui iudei re-
pugnare miſi ſunt: quando eũ crucifigere decreuerũt.
[Cuſtodi me dñe vt pupillam oculi. Sub vmbra ala-
SCHE. tum tuarũ ꝓtege me]. Per ſchema Icon:que latine
dicit imaginatio: pupille ſe oculi dñs cõparauit. Pu-
DEF. pilla eſt ei in medio poſita perſpicua pars oculi : qua
ETY. corpoꝝ colores varia qualitate diſcernimus. Dicta a
paruitate ſui pupilla:quaſi puſilla. Huic cõuenienter
cõparatus eſt chriſtus: cui datum eſt in ſuo iudicio iu
ſtos a peccatoribus ſegregare. Aptiſſime itaq3 petit
cuſtodiri ſe vt pupillam oculi: quãdo ꝛ per ipſam res
viſuales diſcernimus:ꝛ in noſtro corpore nichil p̃ſtan
tius inuenit. Sequitur Sub vmbra alarũ tuarũ ꝓte-
SCHE. ge me. Hic aliud introducit ſchema: qđ grece Para-
bole:latine cõparatio dicit:quãdo ſibi genus diſſimi-
le in aliqua cõmunione ſociat. Paternis eñ ꝓtectio-
nibus ale ſunt cõparate. Miſericordia quippe ꝛ cha-
ritas:quaſi ale ſunt patris : quibus ſe ꝓtegi cõgruen-
ter expoſtulat. Hec autẽ cõparatio venit ab auibus :
que caros filios alarũ ſuarum extenſione cuſtodiunt.
[A facie impiorũ qui me afflixerunt. Inimici mei ani
mã meã circũdederunt]. Verſus hic eſt omnino dili-
gentius intuendus. A facie impioꝝ/demones ſignifi-
cat: qui excitatũ populũ iudeorũ in necem dñi ardore
precipiti cõpulerunt. Facies eñ ipſorũ/truculẽta pre
Joan.13. ſentia fuit:ſicut in euãgelio de Iuda dicit Intrauit in
illũ ſathanas. Sic ergo actũ eſt: vt inſtigatione demo
nũ/inimici eius iudei animã ipſius:id eſt vitã tẽpora-
lem eripere voluiſſent. Nam ꝛ ipſum verbũ Circũde
derũt/euãgelice narrationis exprimit veritatẽ: qſi cũ
gladijs ꝛ fuſtibus eum inſanorum turba circundedit.
[Adipem ſuũ cõcluſerunt:os eorũ locutum eſt ſuper-
biam]. Concludũt adipẽ:q̃ multa voracitate pingue-
ſcũt. Sic iudei ſcelerũ nimietate ſaginati: vere intelli
gentie acumina perdiderũt. Reſtabat autẽ vt qui pin
guiſſima immanitate tumuerũt:ſuperba loquerẽtur.
Et bene hic dixit tñ ore:nõ etiam corde locuti ſunt:q2
ſceleratoꝝ mos eſt illa frequẽter ſermone defendere/
que noſcunt cõſcientia teſte damnare. [Proiicientes
me nũc circundederũt me : oculos ſuos ſtatuerũt de-
ETY. clinare in terrã]. Proiiciẽtes/extra ciuitatẽ eiiciẽtes:
nũc circũdederũt nõ obſequio/ſed furore: qſi cruci eũ
IDI. cõſtat affixũ. Nũc aũt qđ dictũ eſt preſens tẽpus po-
ſuit ꝓ futuro: qđ apud ꝓphetas eſſe noſcit viitatum.
Sequit Oculos ſuos ſtatuerũt declinare in terram.
Dicit conſuetudinẽ perditorũ:qui terram reſpiciunt/
qſi in mala cogitatione voluunt. [Suſceperũt me ſi-
cut Leo parat⁹ ad predã: et ſicut catulus Leõis ha-
bitãs in abditis]. Suſceperũt me:hoc eſt iudei a Pi-
Joan.19. lato:qſi eis dixit Tollite eũ:ꝛ ſm legem veſtrã crucifi
gite eũ. Qđ auide ſuſcipiẽtes/ꝛ votũ ſue crudelitatis
implẽtes:merito ferarũ ſeuitie comparant. Leonem
IDI. diximus ꝛ diabolũ dici:et chriſto ſepi⁹ cõparari. Qui

modus locutiõis inter ꝓpria ſcripture diuine recipiẽ-
dus eſt:hic tñ euidenter diabolum deſignat. Ipſi eñ
iuſte comparati ſunt principes iudeorũ : quo auctore
fremuerũt:ꝛ tñ multo peiores effecti ſunt. Siquidem
diabolus dñm tentauit: cruci autẽ iſtorũ inſania cru-
delis affixit. Catulum autẽ leonis/dicit reliquũ popu
lum iudeorũ:qui ſe diaboli filios effecerũt. Sic eñ de
tꝑis in euãgelio dicit Vos ex patre diabolo eſtis. Ha Joan.8.
bitãs in abditis:permanẽs in inſidijs. Deteſtabilium
ſiquidẽ hominũ conſuetudo eſt mala vota tegere : vt
latenter ad effectum poſſint eorũ conſilia peruenire.
[Exurge dñe/preueni eos/et ſupplanta eos:eripe ani
mã meã:ab impio frameã tuam]. Tertia ſectio bea-
te orationis intrat:Exurge in peccatores dicit/quẽ il-
li putant more humano poſſe quieſcere:vt cognoſcãt
vigilare/dum eorũ non permittunt iniquitates excre-
ſcere. Preueni aũt dixit : vt ante ſubuertant/q̃ pecca
ta perficiãt. Expoſuimus eñ in ſuperioribus hũc ſen-
ſum bene aptari ſceleratis:dum ſe miſcere non ꝑmit-
tuntur illicitis. Subuertũtur eñ ꝛ illi feliciter:qui de
prauis vicijs ad rectam ſemitã deducunt. Eripe ani-
mã meã ab impio/vtiq3 a diabolo:qui merito impius
dicitur:q2 pijs ſemper cõtrarius approbat. Eripe/fac
reſurgere:qđ impletũ eſſe manifeſtum eſt. Frameam
tuam. Breuiter cõcluſum eſt quid ſit ala dñi ſaluato-
ris. Framea eſt eñ patris/qſi per ipſam diabolum vi-
cit: per ipſam mundũ a ſordida ſuꝑſtitione purgauit:
per ipſam debellata eſt captiuitas: que humani gene
ris ſobolem poſſidebat. Frameam vero diximus mul
tarũ eſſe ſignificationum. Modo contũ/modo loricã/
modo gladiũ ſignificat bis acutum : que tñ omnia ad
inſtrumenta armorũ certum eſt pertinere. Memento
autẽ ꝙ in hoc verſu quinta ſpecies definitiõis eſt:que
grece Cata antilexin: latine ad verbum dicitur. Uno DEF.
enim verbo definiuit quid ſit anima chriſti : id eſt fra-
mea patris. [Ab inimicis manus tue. Dñe a paucis
de terra † diſpartire eos: † ꝛ ſupplãta eos in vita eo- Al. diuide.
rum]. Item fit oratio ꝓ iudeis: qui diaboli poteſtate Al. non hꝫ.
conſtricti/nefarijs erant auſibus incitandi. Demones
ſunt eñ inimici manus dñi:qui humanũ genus cõtra-
ria dño ſemper volũtate dilacerant. Precat etiam vt
a paucis:id eſt ab apoſtolis diuidãtur increduli:dum
a terra huius mundi vicioſa ſeparati/:cõuertuntur ad
dñm. Eoꝝ quippe (iuuãte dño) ꝑdicatione factũ eſt:vt
tam iſraelite q̃ gẽtes a terrena iniquitate diuiſi/chri-
ſtum ſequerent auctorẽ. Supplanta eos/hic in bono
poſitũ eſt. Supplantati eñ et illi accipiendi ſunt:qui
damnatis erroribus/ad rectas ſemitas transferũtur.
In vita ipſorũ qđ addidit:hoc in mundo iſto dum vi-
uũt : vbi penitẽtie locus eſt:vbi clamatur ad dñm/nõ
tam ore q̃ mẽte: vbi recipiunt puriſſime ſupplicãtes.
[De abſcõditis tuis adimpletus eſt venter eoꝝ. Sa-
turati ſunt † porcina:ꝛ † reliquerunt que ſuperfuerũt Al. filiꝗs.
paruulis ſuis]. Abſcondita dei et in malo/et in bono Al. dimiſe-
poſſumus congruenter accipere : q2 omne peccatum rũt reliqꝗs
illi abominabile/atq3 a cõſpectu eius extraneum eſt : ſuas.
q̃uis eius notitiam minime refugere videatur : ſicut
in quinto pſalmo iam dictum eſt Nõ habitabit iuxta Pš.5.
te malignus : neq3 permanebunt iniuſti ante oculos
tuos. Sicut et de Cayn ſcriptura dicit Egreſſ⁹ Cayn Geñ.4.
a facie dñi/habitauit in terra ꝓfugus. Saturatos er-
go iudeos dicit de immũdicijs:que a dño abſcondita:
id eſt noſcuntur eſſe ꝓhibita. Si vero in bonam par-
tem hoc poſitũ lector accipias: vt eſt illud:q̃ magna Pš.30.
multitudo dulcedinis tue domine : quam abſcondiſti

timētibus te: τ perfeciſti eam ſperātibus in te: enume rant beneficia / vt maior ingratorū oſtēdatur offenſa. De abſcōditis tuis: id eſt de lege veteris teſtamēti: et de miraculis que dñs chriſt⁹ in eis erat glorioſa diſpē ſatiōe facturus. Uētrē ipſoꝝ / ſenſum ſignificat omni no carnalem: in quo mādata dñi tanꝗ in vētre recon dita ſunt. Et bene ſenſus eorū comparatus eſt ventri: vnde cibi ſpirituales velut viliſſima purgamēta pie cti ſunt: dum ab eis corrupta mente dilabunt. Sed hi cum eſſent rebus celeſtibus impleti: vt nichil terrenū capere debuiſſent: animaduerte q̄d ſequit: Saturati ſunt porcina. O iniquitas execranda: Audiebat ſen ſus eorū mandata dei: τ illi ſaturabant ſordibus pec catoꝝ: nouoq3 modo bonis celeſtibus paſti / maloꝝ fe cibus explebant. Porcina eñ ad polluta reſpicit: que inter cetera veteris teſtamenti precepta immūda pre notat. Tranſmiſerunt autē reliquias peccatorū filijs

Mat. 27. ſuis: qñ clamabant Sanguis huius ſuper nos: et ſup
Al. In. filios noſtros. [Ego aūt † cū iuſtitia apparebo in con
Al. appa ſpectu tuo: ſatiabor dū † manifeſtabitur gloria tua].
ruerit. In cōſpectu patris apparere ſe dicit cum iuſtitia: qñ

eius volūtates impleuerat / quādo mundū ab interitu mortis ſanguinis ſui effuſiōe ſaluauit. Satiabor. Ser mo iſte aptiſſime videtur iteratus. Superius eñ3 iu deos dixit ſaturari porcina: id eſt immundicia ſua: ſe aūt ſaturari de humani generis crudelitate ſuſcepta quādo numerus ſanctorū beata adunatione ſupplen dus eſt. Patris aūt gloria manifeſtabit in iudicio dñi ſaluatoris: cū vnuſquiſq3 recipiet ꝑ actibus ſuis: ſicut

Joan. 14. ipſe dñs aplis dicit In illa die cognoſcetis: q2 ego in

patre / τ pater in me eſt. Sic ergo patris / τ filij / τ ſpūs ſancti vna natura / vna poteſtas / vna glia declarat.

Concluſio.

Conſideremus dilectiſſimi ꝗ magna ſa cramēta fidei noſtre pſal mus iſte cōplexus eſt: vt qui audit ſupplicantē hoiem eundē τ confitendū debeat aduertere creatorē. Duas eñ naturas incōfuſas atq3 incōmutabiles qui in chri ſto dño hodieq3 vult credere: nō pōt aliqua decipi fal ſitate. Unde mirabiliter beatus Cyrillus in quodā lo co breuiterq3 diſſeruit dicēs: Aduertentes igitur mo dum incarnatiōis: videmus q2 due nature per indiui duam vnitatem incōfuſe / atq3 immutabiliter inuicem ſibi cōuenerint. Caro nanq3 caro eſt / τ nō deitas: licet dei facta ſit caro. Similiter etia3 verbū deus eſt / τ nō caro: licet diſpēſatione ꝓpriam fecerit carnē. Hec au tē ſine offenſione decurrit: qui nulla ſibi ꝓprij erroris ligamenta repererit. Huius etiam pſalmi numerum et quantitas ꝓphetalis ornauit: vt merito in hoc nu mero incarnatio dñi relata eſſe videat / vbi etiā ꝓphe talis chorus conueniſſe cognoſcitur.

Explicit expoſitio in pſalmū. 16.

In finem puero dñi Dauid que locut⁹ eſt ad dominū verba cātici huius: in die qua eri puit eum dñs de manu inimicorū eius: et de manu Saul: τ dixit. xvij.

Diligā te dñe fortitudo mea: dñs firmamentū meū / τ refu giū meū / et liberator meus. Deus me⁹ adiutor meus: et ſpabo in eū. Protector me⁹ / τ cornu ſalutis mee: et ſuſce ptor meus. Laudās inuocabo dñm: et ab ini micis meis ſaluus ero. Circūdederūt me do lores mortis: τ torrētes iniquitatis cōturba uerūt me. Dolores inferni circūdederūt me: preoccupauerūt me laquei mortis. In tribu latione mea inuocaui dñm: et ad deum meū clamaui. Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocem meā: τ clamor meus in cōſpectu eius introiuit in aures eius. Commota eſt et con tremuit terra: fundamēta montiū conturba ta ſunt τ cōmota ſunt: qñ iratus eſt eis. Aſcē dit fumus in ira eius / τ ignis a facie eius ex arſit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo. Inclina uit celos et deſcendit: et caligo ſub pedibus eius. Et aſcendit ſuper cherubin et volauit: volauit ſuper pennas ventorum. Et poſuit tenebras latibulum ſuum in circuitu eius ta bernaculum ei⁹: tenebroſa aqua in nubibus aeris. Pre fulgore in conſpectu eius nubes tranſierūt: grando et carbones ignis. Et in tonuit de celo dñs / τ altiſſimus dedit vocem ſuam: grando τ carbones ignis. Et miſit ſa gittas ſuas et diſſipauit eos: fulgura multi plicauit / τ conturbauit eos. Et apparuerūt fontes aquarum: τ reuelata ſunt fundamēta orbis terrarū. Ab increpatione tua dñe: ab inſpiratiōe ſpiritus ire tue. Miſit de ſummo et accepit me: et aſſumpſit me de aquis mul tis. Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis τ ab his q̄ oderunt me: qñ cōfortati ſunt ſup me. Preuenerūt me in die afflictiōis mee: et factus eſt dñs ꝓtector me⁹. Et eduxit me in latitudinem: ſaluū me fecit qñ voluit me. Et retribuet michi dñs ſm iuſtitiam meā: τ ſm puritatem manuum mearū retribuet michi. Quia cuſtodiui vias dñi: nec impie geſſi a deo meo. Qm̄ omnia iudicia eius in conſpe ctu meo: τ iuſtitias eius non repuli a me. Et ero immaculatus cum eo: et obſeruabo me ab iniquitate mea. Et retribuet michi dñs ſm iuſtitiam meā: et ſm puritatem manuum mearū in conſpectu oculorū eius. Cum ſan cto ſanctus eris: τ cum viro innocente inno cēs eris. Et cum electo electus eris: et cum peruerſo peruerteris. Qm̄ tu populum hu milem ſaluum facies: et oculos ſuperborum humiliabis. Quoniā tu illuminas lucernam meā dñe: deus me⁹ illumina tenebras meas. Qm̄ in te eripiar a tentatione: et in deo meo tranſgrediar murū. Deus meus impolluta via ei⁹: eloquia dñi igne examinata: ꝓtector eſt omniū ſperantium in ſe. Qm̄ quis deus preter dñm: aut quis de⁹ preter deū noſtrū?

Deus qui precinxit me virtute: ⁊ poſuit immaculatam viam meā. Qui perfecit pedes meos tanq̄ ceruorū: et ſuper excelſa ſtatuēs me. Qui docet manus meas ad preliū: et poſuiſti vt arcum ereum brachia mea. Et dediſti michi ꝓtectionē ſalutis tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua correxit me in finem: ⁊ diſciplina tua ipſa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſubtus me: et non ſunt infirmata veſtigia mea. Perſequar inimicos meos ⁊ cōprehēdam illos: et non cōuertar donec deficiant. Confringam illos nec poterunt ſtare: cadēt ſubtus pedes meos. Et precinxiſti me virtute ad bellū: ⁊ ſupplātaſti inſurgētes in me ſubt⁹ me. Et inimicos meos dediſti michi dorſum: et odiētes me diſperdidiſti. Clamauerunt/ nec erat qui ſaluos faceret ad dominū: nec exaudiuit eos. Et cōminuam eos vt puluerem ante faciem vēti: vt lutū platearū delebo eos. Eripies me de cōtradictiōibus populi: cōſtitues me in caput gentiū. Populus quem nō cognoui ſeruiuit michi: in auditu auris obediuit michi. Filij alieni mētiti ſunt michi: filij alieni inueterati ſunt/ ⁊ claudicauerunt a ſemitis ſuis. Viuit dñs/ ⁊ benedictus de⁹ meus: ⁊ exaltet deus ſalutis mee. De⁹ qui das vindictas michi/ ⁊ ſubdis populos ſub me: liberator me⁹ de inimicis meis iracūdis. Et ab inſurgētibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi in natiōibus dñe: et nomini tuo pſalmū dicā. Magnificās ſalutes regis eius: ⁊ faciens miſericordiam chriſto ſuo dauid: et ſemini eius vſq̄ in ſeculum.

IN finē: puero/ ⁊ dauid/ hec tria verba ad regē noſtrū ſaluatorem referri poſſe non dubium eſt. Nam ⁊ puer legit in ꝓpheta
Iſa.9. Puer natus eſt nobis. Que locut⁹ eſt ad dominū verba cātici huius/ poſt hec alia deputanda ſunt: vt ſit verborū plenior ⁊ abſoluta cōtextio. Quod aūt dictū eſt cantici/ ad contemplationē conſtat rerum celeſtium pertinere: ne in regis dauid tm̄modo hyſtoria mentis noſtre hereret intuitus. In die qua eripuit eum dñs de manu omniū inimicorū eius/ et de manu ſaul: ⁊ dixit. Hic actus regum lectiōe notiſſimus eſt. Ibi eñ latius deſcribitur quēadmodū dauid fuerit de inimicorū ſuorum ditiōe liberatus: ad cui⁹ ſimilitudinē reſurrectio dñi/ ⁊ membrorū eius abſolutio de poteſtate diabolica declarat.

Diuiſio.

PSalmus hic vni tm̄ non pōt cōuenire perſone. Nā primo ordine ꝓpheta loquit: gratias agēs q̄ eū de grauibus periculis diuina pietas liberare dignata eſt. Secūdo eccleſia loquit: que ante aduentū dñi innumeras ꝑtulit calamitates: poſteaq̄ miſertus ei/ medicinā ſancte incarnatiōis indulſit: ⁊ baptiſmatis bñficio chriſtianū populū de orbis vniuerſitate collegit. Tertio in vocē miſericordie vox dñi ſaluatoris illabit: vbi pulcherrimis alluſiōibus virtus ei⁹/ poteſtaſq̄ deſcribit. Quarto iterū eccłie catholice dicta ꝓferunt: ⁊ cū magna exultatiōe diuinitatis munera ↄceſſa laudāt.

Expoſitio.

DIligam te dñe virtus mea]. Diligit dñm/ q̄ mādatis eius deuotus obtēperat: ſicut ait in euangelio: Qui audit verba mea/ et facit ea: hic eſt qui diligit me. Diligo eñ dicitur/ ETY.
quaſi de omībus eligo. Et cōſidera qm̄ hec dilectio ſic de futuro ꝓmittit: vt nunq̄ iā defeciſſe videat. Virtus mea. Propheta liberat⁹ ab hoſtib⁹ ſuis recte dñm cōfitet ſuam eſſe virtutē: quo donāte factū eſt vt inimicis ſuis fortior appareret. Hic duodecima DEF.
ſpecies definitionis eſt: que grece dicit Catepenon: latine per laudē. Singulis eñ/ diuerſiſq̄ verbis predicādo declarat quid ſit dñs. Modo virtus/ modo firmamentū/ modo refugiū/ modo liberator/ modo adiutor/ modo ꝓtector/ modo cornu ſalutis. Hec eñ omīa pulchre oſtendūt quis eius eſt dñs. [Dñs firmamētū meū ⁊ refugiū meū: ⁊ liberator meus. Deus me⁹ adiutor meus]. Iuſte dicit dñm firmamentū ſuū: qm̄ ab ipſo cōceſſum eſt vt inimicis ſuis in acie firmus aſſiſteret: et viuaci animoſitate pugnaret. Et refugiū meū. Vtiq̄/ qm̄ cū fuit opus cōſilio refugit ad tractatum: et inuenit diuinitatē mōſtrare/ qđ eū poterat adiuuare. Merito aūt liberatorem ſuum dñm ꝓfitetur: qui eum de ſeuiſſimi regis Saulis ira tanq̄ de inferni ore liberauit. Deus meus/ adiutor meus. Preſtitorū ſuauitate pellectus/ in ſummā repetit ſuperiora que dixit: q̄ vbiq̄ ipſe affuit/ eūq̄ virtutis ſue munimine cuſtodiuit. Sed cōſidera q̄ ita percurrit ſingula: vt ſatis meritis non preſumat applicare collata. [Et ſperabo in
eum. Protector meus/ ⁊ cornu ſalutis mee: † adiutor Al. ſuſceptor me⁹.
meus]. Conſidēter iam poſtulat: q̄ de dñi gratia poſt beneficiorū exēpla preſumit. Nam de futuro fiducialiter ſperare ſe dicit: qui eū in preteritis ſenſerat adiutorē. Protector meus. Hoc ad eum pertinet cuſtodiendum: qui aduerſariorū appetebatur inſidijs. Q̄
autē hic dixit Cornu ſalutis ſue dñm/ ad inimicos ꝑtinet diſſipandos. Cornua eñ ſunt arma beluarū: quibus ſalutem ſuā ſollerti cōcertatione defendūt. Adiu DEF.
tor me⁹. Dulcedo beneficij/ repetitionē fecit eſſe verborū. Supra eñ eodem vocabulo nūcupauit: quē hic iterū nominat adiutorē. [Laudans inuocabo dñm: et ab inimicis meis ſalu⁹ ero]. Poſt virtutes peractas: vbi ſanctus nulla ſe elatiōe iactauit. Sed q̄ erat rerum ipſarū hylaritate gaudendū/ laudans ſe dixit inuocare dñm: ⁊ ipſi vniuerſa tribuere/ qui dignatus eſt vniuerſa preſtare. Et ideo ſe dicit ab inimicis ſaluum faciendū: q̄ victoriam ſuam nō ſibi videbatur applicaſſe/ ſed dño. Nam qui aliter facit/ vitijs ſuis captiuus
redditur: cuius hoſtes ſuperaſſe videatur. [Circūde- Al. dolo-
derunt me † gemitus mortis: et torrentes iniquitatis res.
cōturbauerūt me]. Poſt exultationem ꝓphete quam ſancta pietate concepit/ ventū eſt ad ordinē ſecundū: vbi ꝓ cladibus humani generis que ante aduētū dñi graſſabant: introducta vna perſona iuſtorū (quos illo tēpore fuiſſe non dubium eſt) pius deprecator exorat. Nā merito iuſtus ille circundatū ſe gemitibus aſſerebat: q̄ dum eſſet ſuperſtitionū innumera multitudo/ fidelium erat rara deuotio. Et ne putares gemitus de iactura facultatis/ aut de re huiuſcemodi eſſe ꝓfuſos

addidit Mortis:q2 reuera mors erat vbi diaboli poſſe
DEF. regnabat. Torrentes autē ſepe diximus fluuios eſſe
hibernis imbribus excitatos. Hic ergo iniquitatib⁹ rapi
dis data eſt ſimilitudo torrentiū:vt merito cōturbaue
rint anxium populū:cum vndaꝝ minantiū cōcrepatio
ne fremuiſſent. [Dolores inferni circundederunt me:
Al. preoc- † preuenerunt me laquei mortis]. Fiat huius verſicu
cupauerūt. li cōpaginatio prepoſterata verboꝝ:vt melius hic ſen
ſus nobis poſſit aperiri. Circundederunt me dolores
inferni:de paganis dicit:qui erūt dolores īferni/id eſt
DEF. qui in īferno debito dolore torquendi ſunt. Preuenire
vero dicimus:quādo aliqd nos anticipare dinoſcitur.
Ut eſt ille reatus originalis pcti:qui nos anteq̄ naſca
mur/ab ipſo conceptu reddit obnoxios. Unde in .50.
Ps.50. pſalmo propheta dicturus eſt. Ecce in iniqtatibus cō
cept⁹ ſum:ꝛ in delictis peperit me mater mea. Uir eñ
iuſtus merito ſe preuentū dicebat:qui reatū ſuū ante
ceſſiſſe cognouerat. Sed quēadmodū ab his fuerit li
beratus:ſubter exponit. [Et in tribulatione mea inuo
caui dñm:et ad deū meū clamaui]. Inter mala multa
que dixerat/vnū ꝛ ſingulare ꝯfitetur eſſe remediū: in
uocare dñm in tribulationibus ſuis:quādo cōſtat totis
virib⁹ peti qđ tp̄e neceſſitatis optat. Et vide:q2 prius
dixit ad dñm. Sed ne putares ad alienū dñm:ſubiun
xit Ad dñm meum clamaui. Clamare autē plus eſt ab
inuocare. Creuit ſermo progrediēte deſiderio: ꝛ accen
ſus animus ad oratonē proſiluit auidus in clamorem.
[Et exaudiuit de tēplo ſancto ſuo vocē meā: ꝛ clamor
meus in cōſpectu eius ītroiuit in aures eius]. Siue de
celo/ſiue de corpore dñi qđ vēturū eſſe ꝓuidebat: tem
plum cōpetēter aduertim⁹. Exauditā ergo dicit vocē
ſuā:quā de aduētu dñi iugiter offerebat. Sed ꝑſcrutā
dum eſt: quomodo clamor ipſius in ꝯſpectu dei value
rit ītroire? Clamor iſte cauſe iuſticia eſt: Que vtiq3 ad
deū intrare poterat:q2 ꝑ mundi cladibus ſupplicabat.
Sequitur Introiuit in aures eius. Hoc de ꝯſuetudine
noſtra figuraliter dr̄: ꝙ clamor eius quaſi aliqd corpo
rale in aures dñicas introiſſet:cum ille totum ſpiritua
liter ſentiat: ꝛ anteq̄ fiant vniuerſa cognoſcat. Illi eñ
actuū nroꝝ qualitas:quaſi quibuſdā vultibus ſemper
aſſiſtit: ꝛ qđ apud nos occultū: illi noſcitur eſſe manife
ſtum. [Et cōmota eſt ꝛ cōtremuit tra: ꝛ fundamēta mō
Al. non hʒ. tium cōturbata ſunt:qm̄ iratus eſt eis † deus]. Deciſa
triſticia quā de aduētu dñi beat⁹ populus ſuſtinebat:
SCHE. ꝓphetie ſpiritu ad incarnationis eius ſecreta ꝑuenit:
ordinēq3 ipm̄ mirabili narratiōe deſcribit. Hoc Sche
ma dicit Idea:cum ſpeciē rei future:velut oculis offe
rētes/motū animi cōcitamus. Qđ ꝛ hic ꝛ in ſequenti
bus verſibus cōſtat effectū. Et ideo nūc audiamus ſa
cramēta dñi ſaluatoris. Congrue ſiquidē ad aduētum
chriſti terra cōmota eſt: qm̄ preſentia iudicis dignum
fuit contremiſcere peccatores. Seruauit ordinē rei:vt
prius oſtenderet motā:poſtea diceret eſſe tremefactā.
Fundamēta vero montium ſignificat preſumptiones
ſuperboꝝ: id eſt diuitias/honores/ceteraq3 humana:
quibus illi detēti velut fundamētis conſtātibus innitū
tur. Hec oia turbata ſunt:q2 mundi falſa ſpes vero do
mino veniēte ſublata eſt. Nimis apte poſita verba de
ſcendunt. Primo fundamēta/id eſt ſuꝑboꝝ ſpes turba
ta eſt. Poſtea dicit eſſe cōmotā. Subiunxit ꝛ cauſam:
quare cōmota ſunt fundamēta:qm̄ iratus eſt eis deus.
Utiq3 q2 vicia humana dño probātur exoſa: ꝛ iratus eſt
illis. Hinc oſtēditur:qm̄ ſequaces eoꝝ conſtat eſſe pu
niendos. [Aſcendit fumus in tra eius: et ignis a facie
eius exarſit/carbones ſuccenſi ſunt ab eo]. Fumus hic

in bono poſitus eſt:quia ſicut iſte terrenus inutiles la
chrymas mouet: ita ꝛ ille penitentie calore ſuccenſus:
fructuoſe profundit fluēta lachrymarum. In ira eius:
tēpore quo hic peccatores futuri iudicij timore cōtur
bat:vt eos ad remediū conuerſionis adducat. Ignis
eſt charitas dei:virtutū progreſſionibus creſcēs. Que
quanto magis concupiſcitur:tanto efficacius amplia
tur. Bene autē dixit/a facie eius: qm̄ ipſius illumina
tione charitas cōceditur eis qui peccata derelinquūt.
Carbones vero ſuccenſos/peccatores dicit: qui velut
carbones mortui:in mundi iſtius cecitate tenebrātur.
Sed iterum penitētia inflāmante reuiuiſcunt: ꝛ ex mor
tuis prunis viui incipiunt eſſe carbones. Sequit etiam
quomodo ſuccēſi ſunt:veniēte. ſ. dño redemptore. [Et
inclinauit celos ꝛ deſcēdit: ꝛ caligo ſub pedibus ei⁹].
Magnum ſacramētum in hoc ſermone repoſitum eſt.
Humiliauit ſe enim verbum/vt ſine peccato quidem:
ſed tamen ſimilitudinē carnis peccati ſumeret. Deſcē
dere autē illi fuit/ad nos venire:ſicut dicit Apoſtolus.
Semetipſum exinaniuit:formam ſerui accipiens. Ca Philip. 2.
ligo vero hic diabolus eſt:qui hominū mentes innu
bilat/dū veritatis ſplendorē nō facit videre quos poſ
ſidet. Sub pedibus eius:q2 ſine dubio maieſtate dñi
ſaluatoris cōculcat demonū execranda nequitia: ſicut
et in nonageſimo pſalmo dicturus eſt. Super aſpidē Ps. 90.
et baſiliſcum ambulabis: et conculcabis leonem ꝛ dra
chonē. [Et aſcēdit ſuꝑ cherubin ꝛ volauit: volauit ſuꝑ
pennas ventoꝝ]. Hec figura dicitur Hypertheſis/ id SCHE.
eſt ſuꝑlatio:cum aliquā rem opinione omniū notā:ſen
tētia noſtra exuperare cōtendimus. Tale eſt ꝛ illud in
quinquageſimo pſalmo. Lauabis me ꝛ ſuꝑ niuē deal Ps. 50.
babor. Cherubin interpretatur multitudo ſcientie:aut INTER.
ſcientia multiplicata. Alibi enim legit Qui ſedes ſuꝑ
cherubin appare. Aſcendit ergo ſuper cherubin:quan
do vidētibus apoſtolis ad celorum regna conſcendit.
Sedet nunc ſuper cherubin/ad patris dextrā colloca
tus:in celo ꝛ in terra cū patre regnat: ꝛ cū ſancto ſpiri
tu:qđ vtrūq3 vniuerſum modū ſcientie vel admiratio
nis probat excedere. Que enim creatura ꝓualeat tāti
ſecreti attingere ſufficiēter arcanum: ꝙ carnē terrenā
atq3 mortalem in eterna celoꝝ gloria collocauit: et fe
cit eā creaturis oībus adorabilem:que terrenas ꝑtulit
paſſiones? Sequitur Et volauit: volauit ſuꝑ pennas
vētoꝝ. Hec repetitio celeritatē nimiā decēter oſtēdit:
id eſt per mundi ſpacia velociter cucurrit: quādo ipſo
in cunabulis iacente: Magis eum ſtelle claritas nun
ciauit. Quid eñ dici poteſt velocius:qui mox vt nat⁹
in alta mundi parte cōſpectus eſt? Tunc ergo ſuꝑera
ta eſt celeritas vētoꝝ:quia in mundo nichil eis ocius
eſſe monſtrat. Quod autē repetit ſine interiectione al
terius verbi volauit:volauit. Figura eſt Epizeuxis:que SCHE.
latine dicitur coniunctio:ſicut ꝛ in ſubſequentibus di
cturus eſt. Dies diei eructat verbū: ꝛ deus deus me⁹.
[Et poſuit tenebras latibulū ſuum in circuitu eius ta
bernaculum eius: tenebroſa aqua in nubibus aeris].
Tenebras/incarnationis eius myſterium dicit:vt qui
in natura deitatis ſue videri non poterat:incarnatiōis
velamine humanis cōſpectibus redemptor piiſſimus
appareret. Unā beat⁹ Ioānes Cōſtātinopolitan⁹ epūs
mirabiliter ꝛ catholice dicit: Illum qui ſi nuda deitate
veniſſet/non celū/nō terra/nō maria/non vlla creatura
ſuſtinere potuiſſet:quē illeſa virginis viſcera portaue
runt. Memento autē tenebras ꝛ in bono poni:vt eſt il
lud in prouerbijs Salomonis. Intelligit quoq3 para
bolam:et tenebroſum ſermonē. Ois enim diuina que

ignoramus:nobis tenebroſa/id eſt ꝓfunda atq; obſcu-
ra ſunt. Huius continuo lumine ꝑfruatur latibulum ſuū:
id eſt ſecretum maieſtatis eius: Quod tunc reuelat iu-
ſtis:quando eis facie ad faciem diuinitatis ipſius glo
riam cōtigerit intueri. In circuitu eius tabernaculum
eius. Hic dignitas exponit glorioſa beatorū: vt iuxta
ipm habitēt/qui in eius eccleſie fideliter ꝑſeuerāt. In
circuitu autē eius/ ꝓximitatē ſignificat. Ille enim cir-
cuit ac penetrat oīa/nō circundatur ab aliquo: q2 loco
inamplexibilis eſt. Pōt et illud intelligi in circuitu eius
vt non ad loci deſignationē:ſed ad defenſionem taber
naculi cuſtodiāq; reſpiciat. Aquā vero dicit/eloquiū
dn̄i:qđ tenebroſum eſt in nubibus aeris/id eſt in ꝓphe
tis predicatoribus verbi: q2 quis ſe aliq̄s putet dicta
eoꝝ intelligere:ad ipſam ſicut eſt virtutē dictoꝝ in to-
1. Corin. 13. tū vix pōt ꝑuenire: ſicut dicit Apl's. Uidemus nunc ꝑ
ſpeculum in enigmate:tunc autē facie ad faciē quādo
ipſum videt qđ credidit:ipm cognoſcitur reſpicere qđ
ſperauit. [Prefulgore in cōſpectu eius nubes tranſie-
runt:grando et carbones ignis]. Non eſt iſte verſus fa
cile trāſcundus. Prefulgore:vna pars orationis eſt/id
eſt nominatiuus pluralis:et reſpondet ad nubes. Nu-
bes autē (ſicut ſuperius dictū eſt) predicatores diuini
verbi intelligēdi ſunt. Et ſenſus talis eſt. Ille nubes q̄
aquā cōtinent dei/id eſt eloq̄a diuina: ſicut in hoc aere
tenebroſe: hoc eſt obſcure videntur: ita in cōſpectu dei
prefulgore ſunt vbi ſemꝑ veritas patet. Nec ꝓpoſitio-
nibus exq̄ritur:nec parabolis tegit: qđ manifeſta luce
declarat. Iſte ergo nubes/id eſt ꝑdicatores:ad gētes
relicto iſraelitico populo trāſierūt:ſicut cōſtat effectū
quādo duricia non meruit iudeoꝝ:q ad ipſos venerat
inſtruēdos. Grādo et carbones ignis. Exponit per alle
goriā:quid ille nubes habeant. Aliud eīm dicit: et aliud
CSDE. vult itelligi. Unde ſchematibus crebris: eloquētia di-
uina ꝓbat eſſe pleniſſima. Grādo enim/id eſt obiurga
tiones figurate:quibus iudeoꝝ corda duriſſima tunde
bātur. Carbones ignis/charitatis incēdia:quibus mē-
tes fidelium/celeſti igne reuiuiſcunt. Hec ad gētes ſi-
cut diximus: in nubibus/id eſt in predicatoribus tran-
ſierunt. [Et intonuit de celo dn̄s: et altiſſimus dedit vo
cem ſuam]. Quippe qui erat ingētia ſacramēta locutu
Joan. 12. rus. Ait enim in euāgelio vox omnipotētis patris: Et
clarificaui: et iterū clarificabo. Unde multi (ſicut ibi le-
gitur) tonitruū fuiſſe crediderūt. Altiſſimus aūt dedit
Matth. 3. vocem ſuam:quādo dictū eſt. Hic eſt filius meus dile
ctus:in quo michi bn̄ cōplacui. [Miſit ſagittas ſuas et
diſſipauit eos:fulgura multiplicauit et ꝯturbauit eos].
Sagittas/euāgeliſtas dicit: virtutū pennis non ſuis:
ſed eius a quo miſſi ſunt recta itinera trāſuolantes. Et
diſſipauit eos. ſ. ad quos miſſi ſunt/fideles recipiēdo/
2. Corin. 2. impios abiiciendo: ſicut dicit Apl's. Alii ſumus odor
vite in vitā: alii odor mortis in mortē. Fulgura multi-
plicauit/id eſt miracula multa fecit. Que ſic corda vi-
dentium ꝑmouerūt: quēadmodū crebra ſolent fulgu-
ra viſa terrere. Cōturbauit eos. De his dicit qui tunc
cōturbati ſunt: quando eum reſurrexiſſe manifeſtis ꝓ-
bationibus agnouerunt. [Et apparuerūt fontes aqua
rū: et reuelata ſunt fundamēta orbis terrarum]. Id eſt
veritas predicantiū: qui fontes eterne vite ſanctitatis
ſue ore fundebant. Ipſo enim veniente patuit: qđ ob-
ſcuritas diuini tegebat eloquii. Et reuelata ſunt funda
menta orbis terre. Manifeſtati ſunt prophete qui non
intelligebant: ſupra quos orbis terrarū in eccleſie facie
ſancta edificatione cōſtructus eſt. Et memēto hierſ-
lurem in bono poſitam: que eſt terra viuentium. [Ab

increpatione tua domine: ab inſpiratione ſpiritus ire
tue]. Ab increpatione tua indicat verba prophetarū:
qui increpationibus iuſtis peccatores populos argue
bant. Ab inſpiratione ſpūs tue ire: oſtēdit ꝑdicatores
verbi: qui a ſancto ſpiritu inflāmati: delinquētes popu
los increpabant. Per has igit parabolas ſublucentes
propoſitioneſq; verboꝝ: huſq; ꝓphetie ſpiritu fide-
lium populis: qui eſt ſancta eccleſia/aduentū dn̄i nun-
ciauit. [Miſit de ſummo et accepit me: aſſumpſit me
† de multitudine aquarū]. Hinc iam mater eccleſia lo Al. de aq̄s
quitur de tēporibus chriſtianis. Miſit vtiq; pater do- multis.
minū ſaluatorē de ſummo: vt intelligāt homines: q2 qđ de
ſummo venit/diuina poteſtate gloriatur. Apte ꝓ̄o di-
xit eccleſia accepit me: que ſpōſo chriſto iuncta ierat.
Multitudines autē aquarū/ſiue innumere gētes intelli DOS.
gi poſſunt: vnde eccleſia ſpretis iudeis indeuotis: de fi
delibus cōſtat eſſe collecta: ſicut in actibus apl'oꝝ bea
tiſſimus Paulus cōtradicētibus iudeis et blaſphemā-
tibus: excutiens veſtimēta ſua dixit. Sāguis veſter ſu Act. 18.
per caput veſtrū: mundus ego ex hoc ad gentes vadā:
Siue hoc dicit de fontibꝰ ſacris: quādo eccleſia catho
lica multitudinē filioꝝ baptiſmatis regeneratione cō
quirit. [Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis et ab
his qui oderunt me: q̄m cōfortati ſunt ſuper me]. For-
tiſſimos inimicos/ꝑſecutores truculētos enunciat: qui
chriſtianū populū tormētis et cedibꝰ affligebāt: et ideo
ſe magis dicit ereptā: q2 inimici confortati ſunt ſupra
ipſam. Tunc eīm eccleſia creſcere meruit: quādo eam
data deſuꝑ poteſtate inimicus affligit. O vere diuina
prouidētia: vt ſuis niſibus deſtruat inimicus: et quāto
ſe putat amplius ledere: tanto eum neceſſe ſit ſeuiſſima
inſecutione preſtare. [Preuenerunt me in die afflictio-
nis mee: et factus eſt dn̄s protector meus]. Illud ſigni
ficat quādo pſeudo apoſtoli veros predicatores pre-
uenire nitebant: conantes ſubuertere corda ſimpliciū.
Sequitur In die afflictionis: quādo chriſtianoꝝ mar-
tyria celebrabātur. Et factus eſt dn̄s protector meus.
Ideo deus ꝓtector: q2 homo extitit impugnator. Sed
vtraq; ſimul/longe ſibi diſſimilia conuenerunt: impu-
gnatio tēporalis: et eterna ꝓtectio. [Et † ꝓduxit me in Al. eduxit.
latitudinē: ſaluum me fecit q̄m voluit me]. In eccleſia
catholica hunc eſſe morē fidelium nullus ignorat: vt
quāto plus ꝑſecutionibus cōſtringit: tanto ſicut eſt am
plius fidei augmēto dilatet. Tunc enim per gratiam
dei exurgunt inuicti animi: tunc incendium charitatis
ardeſcit. Et facto agmine in gladios ſuauiter ruunt: q2
vite eterne premia cōcupiſcunt. Producta eſt ergo ec-
cleſia in latitudinem: quando per ſeuitiam perſecutoꝝ
numerū ei conſtat creuiſſe fideliū. Quod autem dixit
Saluū me fecit/non moueat: q2 ad maſculinum genus
deducta eſt: q̄m non videtur abſurdum hoc ei nomen
aptari: que conſtat ex populo. Merito ergo beatorum
iſtud agmen exultans: ſaluum ſe dicit factū: qđ ad chri
ſtiane fidei meruit peruenire faſtigium. Quoniam vo-
luit me/id eſt q̄m me elegit: qui gratis vocat vniuerſos:
nec prius beneficiū accipit/q̄ preſtare dignetur: ſicut
ipſe in euangelio dicit. Non vos me elegiſtis: ſed ego Joan. 15.
elegi vos. [Et retribuet michi dn̄s ſm iuſticiā meam:
et ſm † innocētiā manuū meaꝝ retribuet michi]. Opti Al. purita-
me vtrunq; ſeruauit. Et prius dixit anteq̄ aſſumere- tem.
tur: Quoniā voluit me: et nunc dicit Retribuet michi
ſm iuſticiam meam: id eſt ſm voluntatē meā: quā poſt
beneficia ipſius ſancto corde geſtabat. Innocentiam
autē manuū/operā vult ſignificare pietatis: quā diui-
no munere ſanctoꝝ virtus exercet. Sed hoc retribuet

geminatum ſollicite recipiēdum eſt:ne ſibi aliquid fal-
2. Timo. 4 laciter pelagiana hereſis blandiat. Dicit etenim Apo-
ſtolus. De reliquo poſita eſt michi corona iuſticie:quā
reddet michi dominus in illa die iuſtus iudex: Non q2
ſuis aliquid meritis humilis applicabat:ſed quia pmiſ
ſis beneficijs dn̄i iam deberi poſſe premium confide-
Jaco. 1. bat. Idipſum apoſtolus Jacobus dicit. Omne datū
optimū ⁊ omne donum pfectum de ſurſum eſt: deſcen-
dens a patre luminum. [Quia cuſtodiui vias dn̄i: nec
impie geſſi a deo meo]. Vie ſunt domini/dilectio dei/⁊
charitas proximi: quas conſtat eos ſtudioſiſſime cu-
ſtodire: qui nolunt dn̄i mandata deſerere. Subiunxit
Nec impie geſſi a deo meo. Impietatis verbo notati
ſunt: qui iuſſa dn̄i declinare preſumunt. Quod animus
deuotus eccleſie merito ſe dicit refugiſſe: vnde ſe crea
torem ſciebat offendere. [Qm̄ oīa iudicia eius in con-
Al. non hȝ. ſpectu meo † ſunt ſemper: ⁊ iuſticias eius non repuli a
me]. Nunc dicit cauſas: quare vias dn̄i cuſtodierit: aut
impie nō geſſerit: ſicut ſuperius poſuit: quia iugiter iu-
dicia eius terribilia cogitabat. Addidit Et iuſticias ei⁹
non repuli a me. Quod faciunt carnis fragilitate ſupe
rati: qui longa obſeruatione deficientes/equitatem in-
terdū deſerunt/quam ceperant cuſtodire. Hic em̄ bea
tus populus nunq̄ repulit iuſticiam domini: quia ſem-
per in eius corde pmanſit. [Et ero immaculatus cum
eo: ⁊ obſeruabo me ab iniquitate mea]. Fructū beati-
tudinis ſue reddidit: et qd proficiat ſi iuſticias dn̄i non
repellat. ſ. vt ſit imaculatus: verum non vt ille dn̄s qui
peccata non habuit: ſed vt iſte quem lachryme ſuppli-
ces/a contractis ſordibus abluerūt. Sed hec oīa in il
lum modū accipienda ſunt/quē ſuperius expoſuimus:
vbi verbo geminato ait Retribuet: ne quid ſancta hu-
militas nō de ſupernis bñficijs: ſed de ſe (qđ abſit) pre-
ſumere videatur. Sequit Et obſeruabo me ab iniqui-
tate mea. Subtiliter beati vita deſcribit: qui quando
ad aliquam ſe gratiam dn̄i perueniſſe cognoſcit: cauet
ne iterum iniq̄tatis antique calamitatibus innodetur.
Al. purita- [Et retribuet michi dn̄s ſm iuſticiam meā: ⁊ ſm † inno
tem. centiam manuū mearū in cōſpectu oculoꝝ eius]. Ex-
ponit qđ ſuperius dixit: Et ero imaculatus coram eo.
Nam quādo illud eſſe cōtigerit: tunc iſtud ſine dubita
tione ſubſequet: vt ſm iuſticiam ſuam: quā ipſe tamen
donare dignat/vnicuiq3 reddat: ⁊ ſm puritatem actuū
digna compēſatione reſtituat. Pulchre autē additum
eſt: In cōſpectu oculoꝝ eius: quod vtiq3 nō poteſt niſi
beatis eueni. ⁊: vt ſicut illi ſemp corde dn̄m contuent:
ita eos iugiter virtus diuina reſpiciat. [Cū ſancto ſan
ctus eris: ⁊ cum viro innocēte innocēs eris. Et cū ele-
cto elect⁹ eris: et cū peruerſo puerteris]. Cū de iuſticia
ſuperna loqueret: q2 vnicuiq3 reddit ſm ſuorū actuum
qualitatē: nunc exponit quēadmodū poſſit impleri: qđ
lex precipit obſeruari. Conuerſatio enim noſtra ex prio-
ribus/aut ducibus ſuis maxime ſimilitudinem trahit/
dum vnuſquiſq3 tali ingenio gaudet: quali fuerit predi
tus ille quē ſequitur. Hinc eſt q nobis ſalutaris ⁊ mo-
ralis regula data eſt: q cum ſancto viro/id eſt domino
ſaluatore: ipſo preſtante ſancti eſſe poſſimus: ſicut ipſe
Leuiti. 19. dicit. Sancti eſtote: qm̄ ego ſanctus ſum dominus de⁹
veſter. Precipitur etiam vt cū innocētia eius: innocen-
Pſ. 23. tes eſſe mereamur. Sic enim de ipo iam dictū eſt. In-
nocens manibus ⁊ mundo corde. Additur tertium: vt
cū electiōe ipſius eligamur. Ita quippe de ipſo Iſaias
Iſa. 42. dicit. Electus meus in quo cōplacuit anima mea. Qđ
tunc nobis accedit: quando preceptis eius ſalutariter
obedimus. Sequitur Cum peruerſo peruerteris/id eſt

cum diabolo ſubuerteris: qui propria iniquitate puer-
ſus eſt. Illos enim iniq̄ſſimos reddit: quos ad ſue obe
dientie iura conuertit. Quod argumentū nobiliſſimū
dicitur in Topicis: a pſona intrinſecus attributa: quā- TOP
do quis aut de improbis amicis arguit: aut de bonorū
coniunctione laudat. [Quoniā populū humilē ſaluū
facies: et oculos ſupboꝝ humiliabis]. Reſpice quēad-
modū prioribus verſiculis apte reſpōſum eſt: qui ſan-
ctitati vel innocētie: necnon electioni domini fit deuo-
tus: ⁊ hic ſaluus faciēdus eſt: cum in die iudicij ad dex
terā collocabitur. Oculi autē ſupboꝝ humiliandi ſunt:
qui cum peruerſo auctore ſuo diabolo ſubuertētur: dū
ad ſiniſtram poſiti: in eternam cruciationem mittendi
ſunt. Decenter autē poſitum eſt ecōtra: oculos ſupboꝝ
humiliabis: quia tāto arrogātes in tartari profundita-
tem deſcēdunt: quāto ſe altiora cōtingere putauerūt.
[Quoniā tu illuminas lucernā meam dn̄e: deus meus
illumina tenebras meas]. Loquitur adhuc/ſiue eccle
ſia/ſiue populus ille beatoꝝ: mirabili decore verborū.
Lucerna enim eccleſie: baptiſta Joannes eſt: de quo
dominus in euāgelio dicit. Ille erat lucerna ardens: Joan. 5.
et vos voluiſtis exultare in lumine eius. Idem ipſe in
euangelio dicit. Nemo accēdit lucernam: ⁊ ponit eam Luc. 11.
ſub modio. Senſus ergo talis eſt. Patri dn̄o dicit: qm̄
tu lucernā meam illuminas/id eſt Joannē baptiſtā et
ceteros apoſtolos: vel eos q̄ celeſti lumine radiare no-
ſcuntur. Illumina tenebras meas: hoc eſt per eos reli
qua membra credentium: que adhuc in carnis obſcuri
tate verſantur. Lucerna enim noctis eſt lumē: que me-
rito delinquentibus datur: vt per verbū illuminatiōis
fugiant tenebroſa peccata. Qua propter memento qđ
hic dicitur illuminare patrē. Illuminat et filius: ſicut
in alio pſalmo legitur. Deus dominus ⁊ illuxit nobis. Pſ. 117.
Illuminat etiam ſpiritus ſanct⁹: ſicut propheta dicit.
Non abſcondam vltra faciem meam ab eis: pro eo qđ Ezech. 39.
illuxit ſpirit⁹ meus ſup vniuerſam domū iſrael. Quis
ergo ita nubilo corde obſcurus eſt: vt ſancte trinitatis
vnam naturam/vnam coeternitatē/vnam non intelli-
gat eſſe potentiam? [Quoniā a te eripiar a tentatione:
et in deo meo tranſgrediar murū]. Inſigniter docuit
regulam fidei. A te dixit eripiar: non a me. Tentationē
vero diabolum ſignificat: qui momētis omnibus tētat
vt a bona cōuerſatione nos abſtrahat. In deo meo/id
eſt eius virtute roborante obſtaculū tranſgrediar pec-
catoꝝ: que inter deum et homines mortalium conſtru-
xere nequitie. Qui murus mortis eſt/non ſalutis: nec
ad munimen erigitur: ſed ad eternū interitum prepara
tur. Bene dixit tranſgrediar/non irrumpam/non di-
ruam: quia murus ille humano generi immobilis ma-
net: etiam cum eum ſanctis bñficio diuinitatis trāſili-
re cōtigerit. [Deus me⁹ impolluta via eius: eloqa dn̄i
igne examinata: ptector eſt omniū ſperantium in ſe].
Aliud verſus iſte inchoaſſe: aliud ſubiunxiſſe ſentitur.
Deus meus/aggreſſus eſt dicere neſcio quid exorati-
uum: et ſubiunxit et exitum inopinatum: impolluta via
eius. Nam ſi ppoſitio ſequētibus cōcordaret/dei mei
dicturus erat: non deus meus. Que figura dicitur Pa SCHE.
radoxia: latine inopinatus exit⁹: cum aliud exponitur/
aliud explicatur. Impolluta via eius: ſignificat ſemi-
tam ipſius eſſe puriſſimam. Siue hoc ad incarnationē
ptinet verbi: quā cōſtat pollutionē non habuiſſe pecca
ti. Sequitur Eloquia dn̄i igne examinata. Flamma fi-
dei/lex ſuperna diſcutit: quando ſciendi deſiderio diui-
na eloquia perquirūtur. Sic et Hieremias propheta:
eloqa dn̄i mirifica diffinitione cōcluſit dicens. Nonne

verba mea ſicut ignis dicit dñs:et ſicut ſecuris conci-
dens petram? Addita eſt quoqꝫ generalis promiſſio:
vt animos releuaret humanos/ne putaret ꝓtectionē
non mereri:qui a peccato non fuiſſet imunis. Dicendo
enim omniū ſperātium in ſe/nullus exceptus eſt:niſi q̄
in eū ſperare neglexerit. Qui verſus breuiſſimus: lau-
dum definitionibus explicat. [Qm̄ quis deus preter
dñm:aut quis deus preter deum noſtrū]. Hoc ꝯtra pa
ganoꝝ dementiam dicit: qui deos ſibi multifaria vani
tate finxerunt. Dominū poſuit: q2 ipſius ſerui ſumus.
Deum/qi eum iuſtiſſime adoramus et colimus. Sed
iſte deus trinitas eſt inſeparabilis:perſonarum tm̄ non
ſubſtantie diſtinctione diſcreta. Conuenienter autem
laus dñi breuiter premiſſa eſt:qm̄ ipſe erat in ſubſequē
ti parte locuturus. [Deus qui precinxit me virtute:et
poſuit immaculatā viam meam]. Uentum eſt ad ordi
nem tertiū:vbi potentiam ſuam dño ſaluator exponit.
Quod ait Precinxit me virtute:et dignitatē ſignificat
et fortitudinē. Quod vtrūqꝫ ipſi cōuenire manifeſtum
eſt:qui poteſtate virtutis ſue iudicaturus eſt mūdum.
Conuenieter autē ſeqtur:poſuit viam meam/id eſt cō-
ſtabiliuit atqꝫ firmauit:vt nulla ſeculi ambitione moue
retur. Immaculatā vero viam dicit/vitam puriſſimā
ſine ſorde delicti:quam ille ſolus ambulauit/qui pec-
cata non habuit. Sed has omnes allegoricas tropi-
caſqꝫ locutiones que dicte ſunt/ſiue que ſequentur:ad
incarnationē dñi conuenienter aptamus. [Qui ꝑfecit
Al. ceruoꝝ pedes meos tanq̄ † cerui: z ſuper excelſa ſtatuit me].
Frequēter hoc animal in ſcripturis diuinis i bono po-
Pſ.41. nitur:vt eſt illud. Sicut ceruus deſiderat ad fontes aq̄
rum. Ibi quia nimium ſitiunt:hic q2 velociter currunt.
Norunt enim ſaltibus ſpinoſa tranſcendere:z loca pe-
riculoſa hiantia tranſilire. Sicut ille delicta ſeculi hu
manam ſalutē pungētia:z foueas profundiſſimas pec-
catoꝝ/ſanctis greſſibus tranſmeauit. Et intēde quēad
modū in cōparatione ceruorum ꝑmaneat:qui quando
plana fugiūt/montiū celſa cōſcēdunt. Significat autē
ſe ſuper omnem creaturarū eminentiā conſtitutum:ſi-
Philip.2. cut dicit Apoſtolus. Et dedit illi nomen qđ eſt ſup om
ne nomen:vt in nomine Ieſu omne genu flectatur:ce-
leſtium/terreſtriū z infernoꝝ. [Qui docet man9 meas
Al. poſui- ad prelium:et † poſuit vt arcum ereum brachia mea].
ſti. Docere eſt ab imminētibus inſidijs cautum fieri. Ma
Def. nus operationes ſignificant. Prelium/diaboli certamen
demōſtrat/cum quo ſpiritualiter confligitur:q2 inceſ-
ſabilibus colluctatiōibus ſemꝑ armat. Brachia vero
chriſti/prophete ſunt z apoſtoli:per quos deſiderium
ſue voluntatis operatus eſt. His cōparat ereum arcū
q2 neſciunt dei ſerui predicādo molleſcere:ſed in cele-
ſti fortitudine permanentes/verbis ſalutaribus emiſ-
ſis:tanq̄ ſagittis eminus iaculatis/deuotoꝝ hominū
corda compungunt. [Et dediſti michi protectionē ſa-
lutis tue: et dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua
Al. corre- † ipſa me docebit]. Protectio ſalutis gloriam ſignifi-
xit me in fi- cat reſurrectionis:quando mortali carne depoſita:ean
nem: z diſci dem incorruptibilem et glorificatam reſumpſit. Dex-
plina tua. tera potētia diuinitatis eſt: que aſſumptā humanitatē
in eterna maieſtate conſtituit. Et bene ſe dicit eſſe do-
cendum:vt veri hominis exprimeret qualitatem. [Di-
lataſti greſſus meos ſubtus me: et non ſunt infirmata
veſtigia mea]. Incarnationis ſue glorioſiſſimos act9:
qui monſtrandi erant conuerſatione ſanctiſſima dicit
eſſe dilatatos. Ueſtigia vero viam informationis oſtē-
dunt/quam firmiſſimā reliquit apoſtolis:vbi ipſe greſ
ſus imprimens ſanctis actibus ambulauit. Hec ergo
veſtigia ab inimicis infirmanda iure denegauit:quia li
cet ſe vētoſa mundi procella cōmouerit:eius tamē ve-
ſtigia mouere nō potuit:que ille ne petrus in mari mer
geretur fixa ſolidauit. [Perſequar inimicos meos et
comprehendam eos: et non conuertar donec deficiāt.
† Affligam illos nec poterunt ſtare: cadent † ſub pedi Al. ꝯfrīgā.
bus meis]. Iſtos duos verſus de illis intelligi nō du- Al. ſubtus
bium eſt:qui primo contra dominum eriguntur:poſtea pedes me-
conuerſi eius pedibus inclinantur: et vitam merentur os.
ſubditi:qui mortem incurrerant contumaces. Perſeq̄-
tur enim inimicos ſuos afflictionum diuerſa clade fa-
tigatos: z comprehendit eos quos ab ſtudio peruerſo
mutauerit. Sed felix eſt omnino qui capitur: felix q̄ il-
las manus euadere nō meretur. Tunc magis liber red
ditur:cum fuerit tali ſorte captiuus. Sequitur Et non
conuertar donec deficiant. Cum non conuertitur dñs/
preda tunc capitur: z a prauo ſtudio ſuo deſinit qui vin
citur ad ſalutem. Addidit Affligam illos:nec poterūt
ſtare. Afflicti quippe diuerſis calamitatibus: in ſua ꝑ-
tinacia ſtare nō poſſunt:quando vires nequitie in ſuis
auſibus perdiderunt. Tunc fit illud qđ ſequitur: Ca-
dent ſubtus pedes meos. Qui ſub pedibus cadit do-
mini:aduerſum illum vltra non patitur:cuius iam tui-
tione vallatur. Sed erectus tunc redditur: quando ille
fuerit humili ſatiſfactiōe ſubiectus. [Et precinxiſti me
virtute ad bellum ſupplantaſti inſurgētes in me ſubt9
me]. Hoc iam de ſpiritibus immundis dicitur: qui et
per contradictiones iudeorum iniqua certamina com
mouerunt. Precinctus eſt enim virtute:quando patiē-
te fortitudine/iniquorum aduerſa ſuperauit. Ipſi ta-
men qui contra eum inſana conſpiratione tumuerunt:
eius ſunt iudicio ſine dubitatione ſubdendi:vt cum ſuo
inſtigatore pereant/qui auctori ſuo credere noluerūt.
[Et † inimicorum meorū dediſti michi dorſum: z odiē- Al. inimi-
tes me diſperdidiſti]. Duplicia legis ſacramenta ver- cos meos.
ſus iſte complexus eſt. Primum eſt ꝙ dorſum conuer-
ſionem eorum ſignificat/qui ex reſiſtentibus eius no-
minis:in ſalutiferam victoriam fugati emerſerunt ſubi-
to chriſtiani: vt Paulus apoſtolus de perſecutore ſe-
uiſſimo: poſt domini increpationem apparuit repente
diſcipulus. Secundum eſt ꝙ odientes ſe diſperdēdos
eſſe denunciat/qui in perfidie ſue obſtinatione manſe-
runt:ſicut de iudeis animaduertendum eſt: qui impia
voce dixerunt. Sanguis eius ſuper nos: et ſuper filios Matth.27
noſtros. [Clamauerunt nec erat qui ſaluos faceret:
ad dominum nec exaudiuit eos]. Clamores dicit triſ-
tes quos impij in illa iudicatione miſſuri ſunt: ſicut
in euangelio de damnandis ait: Ibi erit fletus et ſtri- Matth.13.
dor dentium. Clamores enim iſti ſaluum facere ne-
queunt: qui ſalutis auctorem hic temnendum eſſe de-
creuerunt. Nec erat qui ſaluos faceret: propter diabo-
lum dicit quo immittente deliquerunt. Quis enim ta-
les facturus eſt ſaluos: cum inſtigator et princeps eo-
rum ſit primus ipſe damnādus? Sed hi cum viderint
ſpem ſuam in diabolo corruiſſe: clamabūt quidem ad
dominum: ſed non exaudiet eos: quoniam infructuo-
ſa illic agnoſcitur penitudo: vbi iam eſt iuſta damna-
tio. [Et comminuam eos vt puluerem ante faciem ven
ti: vt lutum platearum delebo eos]. Ubi eſt illa lingua
grandiloqua: et ventoſa ſuperbia? Uſqꝫ ad puluerem
ſe cōminuendos intelligant: qui domino prauis men-
tibus contradicere moliūtur. Et ne putet ſe quis de-
tritum poſſe quieſcere: addidit Ante faciem venti: vt
quieſcere non poſſint cum fuerint imminuti. Bene au-
tem luto platearū cōparat peccatores: qđ fetidiſſimis

ſordibus inquinatur:nec excipitur a conculcatione po
puli:vt ſemp eius fetor itercetur. Delebo eos/id eſt de
medio tollam: qđ pertinet ad lutum platearum. Vim
quoqꝫ ipſam cõparationis intellige. Ait enim vt lutū
platearum:qđ facile tollitur:quia molliſſimum cõpto-
batur. [Eripies me de cõtradictionibus populi:conſti
tues me in caput gentium. Populus quem non cogno
ui ſeruiuit michi.] Ereptus eſt plane de contradictioni
bus populi: quando exploſis perfidis iudeis ad gen-
tium fidē/deuotionemqꝫ tranſlatus eſt. Contradictio-
nes vero illas dicit:quas et ſcelerata turba multiplici-
ter ingerebat. Nam qđ ait Conſtitues me in caput gē-
tium:ſignum dicit fidei chriſtiane: quia in fronte gen-
tium crucis habuerunt vexilla radiare. Populū quem
non cognoui/id eſt ad quem non veni:nouum rudē/atqꝫ
antea non receptum. Seruiuit autem Credidit dicit:
quoniā quicunqꝫ credit ⁊ ſeruit: qđ factum eſt a genti-
bus que non fuerant a chriſto carnaliter inquiſite. Nā
quid eſt qđ ille non cognoſcat:qui renes hominū per-
Al. In. ſcrutatur ⁊ corda?[† Ab auditu auris † obaudiuit mi
Al. obediuit. chi. Filij alieni mentiti ſunt michi]. Laus iſta genti-
um/exprobratio eſt magna iudeorum:vt ſeruirent qui
non viderunt:vt audirent quibus ex ore eius ſacratiſſi
Iſa. 52. ma minime verba ſonuerunt: ſicut ſcriptum eſt. Qui-
bus non eſt nunciatum de eo videbunt: et qui non au-
dierūt contemplabunt. Sed intellectus trahit/vt adi-
clamus. Hebrei autem qui viderunt ⁊ audierunt(ſicut
inferius dicit)totum contraria voluntate fecerūt. Qđ
Iſa. 6. idem predicit Iſaias. Excecã cor populi huius:et au-
res eius aggraua:⁊ oculos eius claude:ne forte videāt
oculis ſuis: aut auribus ſuis audiant/vel corde ſuo in-
CSDE. telligant:⁊ conuertantur ⁊ ſanem eos. Que figura dici
tur Apoſiopaſis/id eſt dictio cuius finis reticetur: vt
aut terreatur/aut ad deſideriū prouocetur auditor. Fi-
Ioan. 8. lij alieni:filij diaboli:qbus ipſe in euangelio dicit. Vos
ex patre diabolo eſtis. Mentiti ſunt michi:quando di-
Matth. 22. cebant. Magiſter ſcimus/quia a deo veniſti:et in veri-
ETY. tate viam dei doces. Mentiri enim eſt contra mentem
loqui:et illud lingua promere: qđ vnumquēqꝫ conſtat
Al. inueterati ſunt. in animo non habere. [Filij alieni † inueterauerunt:et
claudicauerunt a ſemitis ſuis]. Bene dixit alienos fi-
lios claudicaſſe:quia filij domini rectis greſſibus am-
bulare noſcuntur. Nā claudicare proprie dicimus eos:
qui vno pede ſunt debiles. Qđ iudeis accidiſſe mani-
feſtum eſt:qui vetus teſtamentum carnaliter tenentes:
noui gratiam reſpuerunt. Et hinc factū eſt:vt vna par-
te debiles mentis ſuis greſſibus claudicarent. Hoc
Gen. 32. etiam in illa angelica concertatione patriarche iacob
quidam aſſerunt preſagatū: quando tacto neruo/vno
pede claudus effectus eſt. Nec illud vacat qđ addidit
ſuis:quia deſerentes intellectum legis/ſuis ſuperſtitio
nibus agebantur:vt non recipientes promiſſum domi
num ſaluatorem:de lauandis manibus ⁊ calicibus in-
ſanas calumnias cõmouerent/reuera ſordidi: ſed non
tali obſeruatione mundādi. Potuerant enim propria
fece purgari:ſi lauacrū ſacri baptiſmatis expeteriſſent.
[Viuit dominus ⁊ benedictus deus meus:⁊ exaltetur
deus ſalutis mee]. Quarti ordinis ianua que ſupereſt
aperitur:vbi iterum eccleſia catholica loquitur toto or
be dilatata: que ſummatim et beneficia refert domini:
et hymnum ſuaui delectatione profundit. Recte dice-
bat/viuit dominus:quem in ſuo corde iugi conſidera-
tione cernebat. Viuit enim dixit:preſens eſt firma cre-
dulitate conſpectus. Benedictus autem dicitur deus:
cum ei laus celeberrima deuotione mentis offertur:ſi-

cut ⁊ alibi legitur. Benedictus qui venit in nomine do Matth. 21.
mini Oſanna in excelſis. Intelligitur etiam proprie
benedictus: ꝙ ipſe omnia propicius benedicat: ſicut
et viuit dominus: ꝙ ipſe viuificet. Hec autē et his ſi-
milia(ſicut ſepe diximus)tropicis alluſionibus probā
tur edici. Exaltetur vero poſuit/toto orbe credat. Nā
quemadmodū aliter exaltari poterat:qui proprie voca
tur altiſſimus?[Deus qui das vindictas michi:et † ſub- Al. ſubdis.
didiſti populos ſub me]. In iſto mundo preconialiter
vindicatur eccleſia: quando blaſphemi et infideles ad
vere religionis penetralia perducuntur:vt qui ante cõ-
tumaces extiterunt/fiant illi proficua deuotione ſubie
cti. Ecce vere vindicta pia/ſalutaris pena/vitio glorio-
ſa. Ipſi enim eccleſie ſubduntur:qui liberi probantur
a vicijs. Nam qui ab ipſa deuiant/mox laqueum noxie
captiuitatis incurrunt. [Liberator meus de † gentib⁹ Al. inimicis meis.
iracundis. Ab inſurgentibus in me exaltabis me:a vi-
ro iniquo eripies me]. Addidit liberatori laudem du
dicit iracundis. Minus eſt enim periclitātem liberare
ab inimicis tepidis: ſed multo glorioſius a feruida ma
lignitate ſucceſis. Sequit decora diuerſitas: vt quan
to altius in iram ſurrexerunt inimici:tanto amplius ex
altaretur illa que pertulit. Iniquum virum/ſciſmaticū
deſignat: qui peruerſi dogmatis graſſatur iniquitate.
Propterea cõfitebor tibi in † populis domine:et pſal Al. in nationibus.
mū dicam † tibi inter gentes]. Propterea propter illa
que ſuperius dicta ſunt: confitebor tibi/id eſt laudem Al. noi tuo
te per populos chriſtianos:quorum vtiqꝫ lingua eccle
ſie vox eſt. Pſalmus autem (ſicut dictum eſt) opus ſi-
gnificat actuale:vnde per opera fidelium deo dicit gra
tias offerendas: quas plus diuinitas noſcitur exaudi-
re ꝙ voces. Inter gētes deſignat vniuerſitatem:quo-
niam erat eccleſia gentium numeroſitate dilatanda.
[Magnificās † ſalutare regis ipſius:et faciens miſeri Al. ſalutes
cordiam chriſto ſuo. Dauid ⁊ ſemini eius vſqꝫ in ſecu-
lum]. Exponit qualem pſalmum ſuperius dixerit: qui
magnificet filium ipſius toto orbe terrarum. Chriſtus
ante dicebatur omnis vnctus in regē:ſicut et de Sau 2. Reg. 1.
le dictum eſt. Cur auſus fuiſti inferre manum in chri-
ſtum domini? In dauid ergo fecit miſericordiam:quia
eum vt titulus dixit:de perſequentium ferocitate libe-
rauit. Et ſemini eius/dominum ſignificat ſaluatorem:
qui ſm carnem ab ipſius generatione deſcendit. Dicit
ergo tunc miſericordiam factam ſemini eius: quando
poſt triduum reſurrexit a mortuis: aſcendit in celos:
ſedet ad dexteram patris. Vſqꝫ in ſeculū accipitur in
eternum:ſicut in ſuperiore pſalmo dictum eſt vſqꝫ in fi
nem. Hec enim verba idipſum ſignificant:ꝙ huius ꝓpter
gratiam nouitatis variata eſſe videantur.

Concluſio.

Quam mirabili contextione verborū hu-
ius pſalmi drama decur-
ſum eſt:qđ variatione perſonarum ſemper efficitur:dū
vicarius ſibi ſermo alterutra permutatione ſuccedit.
Sed intelligamus quanta ſit huius chori glorioſa ſo-
cietas:vt ⁊ ipſe quoqꝫ dominus ſimul dignatus fuerit
ſalutaria verba miſcere:pro quibus non aſpernatus eſt
humilitatem incarnationis aſſumere. Nam ⁊ numerus
ipſe:magna legis ſacramenta concludit. Denarius ꝑ-
tinet ad decalogum veteris teſtamentu ſeptēnarius ad
ſeptiformem ſpiritus gratiam:qui in vnum ſocietatem
deducti;efficiunt decem et ſeptem:ſic precipua myſte-
ria ſancte legis pſalmi iſtius numero continentur.

Explicit expoſitio in pſalmum.17.

Jn finem pſalmus Dauid. xviij.

Celi enarrāt gloriā dei: ⁊ opera manuū eius annunciat firmamentū. Dies diei eructat verbum: et nox nocti indicat ſcientiā. Non ſunt loq̄le neq̄ ſermones: quoꝝ non audiantur voces eorū. Jn omnē terrā exiuit ſonus eorum: et in fines orbis terre verba eoꝝ. Jn ſole poſuit tabernaculum ſuū: et ipſe tanq̄ ſponſus procedēs de thalamo ſuo. Exultauit vt gygas ad currendam viam: a ſummo celo egreſſio eius. Et occurſus eius vſq̄ ad ſummū eius: nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius. Lex domini immaculata conuertēs animas: teſtimoniū domini fidele ſapientiā preſtās paruulis. Juſticie domini recte letificantes corda: preceptum domini lucidum illuminans oculos. Timor domini ſanctus permanens in ſeculum ſeculi: iudicia domini vera iuſtificata in ſemetipſa. Deſiderabilia ſuper aurum et lapidem precioſum multum: et dulciora ſuper mel ⁊ fauum. Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodiendis illis retributio multa. Delicta quis itelligit: ab occultis meis mūda me: ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. Si mei nō fuerint dominati tūc immaculatus ero: et emundabor a delicto maximo. Et erunt vt complaceant eloquia oris mei: et meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper. Domine adiutor meus: et redemptor meus.

Jnſcriptio iſta frequenter expoſita eſt: pſalmi dicta referens ad dn̄m chriſtum: de cuius primo aduētu ꝓpheta dicturus eſt: vnde ſuſcepit inimicus occaſum: ⁊ humanum genus ſingulare preſidiū. Per hunc enim tyrannus ille religatus ingemuit: et abſolut᷒ eſt homo potius: qui mortiferis vinculis tenebatur obnoxius. Memento vero quia de eadem re hic primus eſt pſalmus. Sequūtur autem alij quattuor/id eſt. 29. 84. 96. et. 97.

Diuiſio.

Per totum pſalmū prophete verba ſunt. Prima narratio eius laudat dn̄i predicatores. Jpſe quoq̄ de eius incarnatione: ſpecioſiſſimis comparationibus verba ſubiungens. Secunda: laudat precepta noui et veteris teſtamenti. Tertia: ab occultis vicijs purgari ſe a domino deprecatur: vt eum ſibi dignum faciat eſſe pſalmiſtā: per que intelligimus illos ſolos reuera domini laudes canere: qui ab eius neſciunt predicationibus diſcrepare.

Expoſitio.

Celi enarrant gloriam dei: ⁊ opera manuum eius annunciat firmamentum.] Quāuis et ad litteram poſſit intelligi: celos enarraſſe gloriam dei: cum magos ad Bethleem venientes dux ſtella preceſſerit: que ſtans ſup cunabula eius: oſtendit domini ſaluatoris aduentum: DOB
tamē hoc melius ad apl̄os cōuertimus et ꝓphetas: q̄ de aduētu ipſius differendo: orbē terrarū ſanctis admonitionibus impleuerūt: in quibus deus tanq̄ in celis habitauit qui cuncta late cōplectitur: non ex parte ſed tota eos plenitudine ſue maieſtatis ingrediens. Pars enim in deo non eſt: ſed vbiq̄ totus ⁊ plenus eſt. Jmpio quippe dicit Tu qui es: qui enarras gloriam meam? Sequitur Et opera manuū eius/id eſt ipſe homo qui manibus eius factus eſt. Sed hoc ad laudem dicitur prophetarum: vt cum ſint opera eius: annūciare mereātur creatoris ſui reuerēda myſteria. Addidit Annunciat firmamentum: predicationes. ſ. incarnationis eius: per quā fidei noſtre ſoliditas incōcuſſa prouenit. Et nota q᷑ hic dicitur: homo dei manibus factus. Jtem legit Et aridam manus eius finxerūt. Sed hoc humane operationis alluſio eſt: que ſine manibus aliquid fabricare nō preualet. Ceterū deus volūtatis ſue creauit imperio: ſicut legit Jpſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mandauit ⁊ creata ſunt. [Dies diei eructat verbum: et nox nocti indicat ſcientiā]. Dies diei eructuabat verbum: quando dn̄s loquebat apoſtolis. Jpſe enim diuina claritate irradians: corde puriſſimis verba celeſtis luminis intimabat. Eructuabat enim verbum: cum de imis penetralibus ſermones in ſanctoꝝ noticiā producebat. Nox autem nocti indicauit ſcientiam: quando iudas chriſtum iudeis prodidit ac tradidit occidendum. Jndicare enim ꝑtinet ad proditionē. Tale enim inter ſe fecerant conſtitutū: vt illum tenerent quem fuiſſet ſceleratiſſimus oſculatus. O nefandiſſimum proditorem: ⁊ iuſte a beatorū ſocietate diſcretū. Per oſculum cauſam fecit venire interitus: per quod humani generis declaratur affectus. Nam qꝺ diem diei cōparauit: et noctem nocti: argumentum eſt qꝺ dicit a patri: ſicut et in. 41. pſalmo dicturus eſt. Abyſſus abyſſum inuocat: in voce catharactarū tuaꝝ. [Nō ſunt loquele neq̄ ſermones: quorū non audiātur voces eoꝝ]. Negando nullos eſſe ſermones neq̄ loquelas quos apoſtoli reticuiſſent: illud videt predicere qꝺ linguis erant omniū gentium diuina inſpiratiōe locuturi. Sermones quippe ipſoꝝ ⁊ loquele: per orbem terrarū predicationis libertate ſonuerunt. Sermones pertinent ad cōmunes narrationes: loquele ad publicas ſuaſiones: qꝺ vtrūq̄ apoſtolos feciſſe certiſſimū eſt. [Jn omnē terrā exiuit ſonus eorum: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ. Jn ſole poſuit tabernaculū ſuum]. Terram hic hominē debemus accipere: qui ⁊ audire poſſit ⁊ credere. Sonus vero miraculoꝝ fama eſt: que pro ipſa natiuitate per gentes ſingulas excellenti opinione currebat. Fines autē terre ſunt reges: qui quaſi termini agrorum ſua regna cuſtodiunt: vt non ſolū ad humiles: verumetiā ad principes gentium euangelij verba peruenīſſe declarētur. Sequit de incarnato verbo ꝓphete ſancta predicatio: vt hoc qꝺ alios geſſiſſe laudauit: ipſe quoq̄ feciſſe videretur. Ab apoſtolis quippe trāſijt ad perſonam domini. Que figura dicit Exallage/id eſt ꝑmutatio. Jn ſole: in manifeſtatione mundi dicit. Tabernaculum/id eſt inhabitaculum corporis ſui. Quod ideo arbitror dictum in ſole poſitum: vt qui oculum cordis habet puriſſimum: ſacramenti illius claritatem ⁊ ferre poſſit et cernere. Qui vero heretica prauitate cōfuſus eſt: incarnationis eius fulgore percuſſus erroris ſui lippitudine ſanctū lumen dn̄i non preualeat intueri. [Et ipſe tanq̄ ſponſus procedens de thalamo ſuo. Exultauit vt gygas ad currendā viam]. Et ipſe chriſtus dominū dicit

Margin: pſ. 49. · pſ. 94. · pſ. 148. · TOP · pſ. 41. · SLDC

qui tanq̄ ſpōſus eccleſie ſue: proceſſit de thalamo ſuo
id eſt de vtero virginali. Magna ſimilitudine ſacramē
tum eius incarnationis expoſuit. Ob hoc enim de in=
tacto vtero proceſſit diſpoſitione mirabili: vt mundū
deitati reconcilians: eccleſiam ſibi ſponſi charitate ſo=
ciaret. Quapropter merito de virgine natus eſt: q̄ vir=
EX. ginierat ſancta copulatione iungēdus. Congrue nāq̄
ſponſus a ſpondendo dicitur chriſtus: qui totiēs pro=
miſſus eſt per prophetas. Et bene chriſtus noſter gy=
ganti comparatur: quia humana natura potentie ſue
magnitudine ſuperans omnia mūdi vicia: cum ſuo tru
culentiſſimo auctore proſtrauit. Dicendo enim Ad cur=
rendam viam: ſeruauit qđ in primo pſalmo dixit. Et in
via peccatorum non ſtetit. Hec via curſum eius vite ſi=
gnificat/ quam dominus egit homo nat⁹: hoc eſt quia
natus eſt/ creuit/ docuit/ paſſus eſt/ reſurrexit/ aſcendit
in celos: ſedet ad dexteram patris. Merito ergo dixit/
viā cucurrit: cuius in nulla mūdi ambitiōe potuit act⁹
heſitare. Hec per allegoricas ſimilitudines decēter ex
preſſa ſunt/ que aliud dicentes: aliud intelligi ſuadent.
[A ſummo celo egreſſio eius. Et occurſus eius vſq̄
ad ſummū eius: nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius]
Si diligentius intueamur: totus hic maieſtas trinita
tis oſtenditur. A ſummo celo pater ſignificatur. Egreſ
ſio eius/ natiuitas filij/ non temporalis: ſed eterna pa=
tri que eſt ante omne principium: quippe cum ipſum fi
lium conſtet eſſe principium. Occurſus eius ſm̄ homi
nem dicitur: quia poſt aſſumptionem carnis in vtraq̄
natura chriſtus permanens: ad ſedem maieſtatis pa=
terne occurrit. Vſq̄ ad ſummum eius: iterum ſm̄ deita
tem qua patri filius ſemper equalis eſt. Nam cum ve=
nit a ſummo: in nullo minor fuit/ cum rediit ad ſummū:
deus homo equalis patri in deitatis ſubſtātia ſicut ve
nerat pſeuerat: cui nichil humana detraxit humilitas.
Nam qđ ait Nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius: ſpi
ritum ſanctum videtur ſignificare/ quem poſt aſcēſio=
Act. 2. nem diſcipulis miſit. In actibus enim apoſtolorū legi
tur ignem apparuiſſe: qui ſupra vnumquenq̄ eorū inſi
dens: gentium varijs linguis eos faciebat effari. Ipſe
ergo calor eſt a quo nemo poſſit abſcondi: qui deitatis
ſue potētia vniuſcuiuſq̄ corda cognoſcit. Ita hoc vno
verſiculo: ſancte trinitatis ingentia ſacramenta decla=
rantur. Et intuere: quēadmodum licet de tribus perſo
nis dicatur: conſubſtantialem tamen ſeruauit vnitatē.
Sic enim loquitur dicendo Eius tanq̄ de vno: q̄ ſan=
Deuto. 6. cta trinitas vnus eſt deus: ſicut legitur Audi iſrael: do
Al. imaculata. minus deus tuus: dn̄s vnus eſt. [Lex dn̄i † irreprehen
ſibilis conuertens aīas]. Uentum eſt ad ſcđam narra=
tionē: vbi per ſex verſus ſingule res diuerſa laude defi=
niuntur. Hec ſeptima eſt ſpecies diffinitionis: quā gre
DEF. ci Catametaphorā: latini per tranſlationē dicunt: cum
rem aliquam ſub breui preconio que ſit oſtendimus.
Nunc ad ſingula veniamus. Lex enim illa quam per
Moyſen dedit/ irreprehenſibilis eſt: q̄ pfecta veritate
conſiſtit: que per dominū ſaluatorē non reprehēſa: ſed
Matth. 5. potius probat̄ impleta. Ait enim in euāgelio. Non ve=
ni legē ſoluere: ſed implere. Et ne eſſet nobis rigoris eius
pernicioſa deſperatio: adiunxit Conuertens aīas. Il=
lius enim diſtrictiōis metus errantē corrigit: ⁊ ad chri
ſti gratiā facit currere: cum ſpem in ſuis ceperint meri
tis non habere. [Teſtimoniū dn̄i fidele ſapientiā pre=
ſtans paruulis]. Hic de patre dicit: qm̄ oīa teſtimonia
que dedit populo iſraelitico fidelia vtiq̄ fuerunt: quia
pleniſſima veritate recognita ſunt: ⁊ ſapientiam paruu
lis preſtiterunt/ non vtiq̄ ſuperbis: nec tumida ſe elatio=
ne iactātibus: ſed paruulis. Paruuli autem ſunt humi
les ⁊ innocentes: ſicut Apl's monet. Nolite pueri effi=
ci ſenſibus: ſed malicia paruuli eſtote. Teſtimonium 1. Corin. 14
quoq̄ dat filius: ſicut ad Timotheū ait Apl's. Preci= 1. Timo. 6.
pio tibi corā deo qui viuificat omnia: ⁊ chriſto Ieſu q̄
teſtimoniū reddidit ſub pontio pilato. Idem de ſpiri=
tu ſancto dicit Apoſtolus. Nā ⁊ ipſe ſpiritus teſtimo= Roma. 8.
nium perhibet ſpiritui noſtro. Uides in illa ſancta tri=
nitate: q̄ nichil ſcriptura diuina velit minus maiuſue
ſentiri: vt nec ipſa nomina patiat̄ eſſe diuiſa. [Iuſticie
dn̄i recte letificantes corda]. Reuera recte: q̄ non ali=
ter cognoſcitur feciſſe q̄ docuit: q̄ illorū iuſticia recta
nō eſt: q̄bus aliud eſt in ore/ aliud in opere. Letificātes
corda/ ſubaudi iuſtorū: qui de iudicio dei letificantur:
q̄ norunt ſe miſericordie dn̄i premia conſecuturos: ſi=
cut dicit Apoſtolus. De reliquo repoſita eſt michi co= 2. Timo. 4
rona iuſticie: quam reddet michi dn̄s in illa die iuſtus
iudex. [Preceptum domini lucidum illuminans ocu=
los]. Reuera lucidū: q̄ ſincere purum et immaculatū:
quale a patre luminum prodire decet. Hoc illuminat
oculos/ non iſtos carnales: quos ⁊ pecora nobiſcū poſ
ſunt habere cōmunes: ſed illos vtiq̄ interiores qui diui
no munere ſpiritualiter clarificantur. [Timor dn̄i ſan=
ctus pmanens in ſeculum ſeculi]. Uideamus quid ſi=
bi velit iſta definitio. Deū timere non trepida cōfuſio:
ſed imperturbata cōſtantia eſt: cuius ſtatus nulla tpali
conuerſione mutatur: ſed in idipſum ſinceritate bone
conſcientie pſeuerat. Nam humana formido cum tem
pore cōmutat̄: ⁊ non eſt ſancta: q̄ non pōt eſſe pficua.
Timor aūt dei nichil pturbationis habet. Nā licet re=
cte auctorem ſuum timeat: ſcit vere ſupplicātibus mi=
ſericordē eſſe qui iudicat. In omni ergo ſanctitate ver
ſatur: qui ſuum iudicem ⁊ timere cognoſcit et amare.
Mixta enim cū pauore dilectio/ timor eſt dn̄i: qui vſu
ſeculari reuerētia nuncupat̄. [Iudicia domini vera iu=
ſtificata in ſemetipſa]. Iudicia dei dicit (vt arbitror)
mandata que in veteri teſtamēto ⁊ nouo ꝯſcripta ſunt:
quia reuera ex iudicio ſunt plata. Illud enim iudiciū
ſingulari numero dicitur: vbi boni maliq̄ diuiduntur.
Nam qđ ſequitur Deſiderabilia: phibet ad illud tem=
pus future iudicationis aptari: q̄ legitur Ue illis q̄ cō= Amos. 5.
cupiſcunt diem dn̄i. Hec autem iudicia vtriuſq̄ teſta=
menti que dicta ſunt veritate immutabili pſeuerant: et
tantum in illis eſt bonum: vt cum a pijs mentibus reci
piuntur veraces faciant ⁊ beatos. Hoc autem dant qđ
habēt: quia neceſſe eſt vt iuſtificatione plenum ſit qđ
iuſtos facit. Peracta eſt ꝓpoſite laudis ſenaria diuer=
ſitate concluſio. Predicando legem dn̄i/ teſtimonium
dn̄i/ iudicia dei: qui numerus in arithmetica diſciplina Arithmeti.
noſcitur eſſe perfectus. Singulis enim verſibus quaſi
quibuſdam calamis compactis: opa dn̄i laudis ſtudio
probātur eſſe cantata: vt doceret pfectionem atq̄ con
uenientiam eoꝝ que ſub tali calculo noſcunt̄ eſſe predi
cata. O ingentium rerum ſtupenda pfunditas. Quis
aut ſufficienter diſtinguere/ aut pdicare potuiſſet ope=
ra dn̄i: niſi ſpiritu ſancto probarent̄ edicta? Solus enim
preualet digne de ſe dicere: q̄ etiam ſe poteſt noſſe ple=
niſſime. [Deſiderabilia ſuper aurum et lapidē precio=
ſum multum: ⁊ dulciora ſup mel ⁊ fauum]. Deſiderabi
lia ſunt iudicia dn̄i (ſicut dictum eſt) mandata noui ⁊ ve
teris teſtamenti: ſup aurum qđ humana cupiditas af=
fectat ardentiſſime poſſidere: ꝓpter qđ frequenter de=
ſpicit etiam ſalutes animarum. Sed quia hoc tante rei
parum eſt: Addidit Lapidem precioſum multū: qui in
paruiſſimo margarito plurimum valet: et exiguo me=

talli pondere ingentem ſuperat pecunie quantitatem.
Sed quoniã inueniri poterant continentes: qui cupidi
tatem noxiam laudabili parcitate calcarent: addidit
etiam ſapores precipua ſuauitate iocundos: Vel ꝛ fa
uum. Unde homo nullus excipitur: quis cõtinẽs eſſe
videatur: quia propter vetus teſtamentum ſuperat meli
propter nouum vincit fauum. Iſta enim faucibus tan
tũ ſapiunt: illa mentibus abſolute dulceſcunt. Quod
SCHE. ſchema grece dicitur Auxeſis: latine augmentũ: pau=
AL. etenim latim enim ad ſuperiora concreſcit. [† Nam et ſeruus
AL. cuſtodi tuus cuſtodit ea: in † cuſtodiendis illis retributio mul
endo illo. ta]. Cum dicit ſeruus tuus: iuſtum ſignificat et deuo=
tũ: cuſtodiet ea / dulcedine. ſ. illa pellectus: quia nequiſ
ſimis mẽtibus iudicia domini ſemper amara ſunt. Et
inſpice qd dictum eſt: cuſtodiet ea: vt nõ ſolum ad tem
pus earum rerum ſuſcipi videatur affectus: ſed vſq; in
vltimum vite ſpacium in tali deuotione verſetur. Poſt
obedientiam premia ſubſequũtur: id eſt retributio mul
ta. Tanta enim diuine clementie dona ſunt: que ne=
queunt comprehendi. Sic enim de his Apoſtolus di=
1. Corin. 2. cit. Quod nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor
hominis aſcendit / que preparauit deus diligentib' ſe.
Merito ergo dicta ſunt multa: quia comprehendi non
poterant vniuerſa. [Delicta quis intelligit: ab occultis
meis munda me domine]. Ecce ianua tertie narratio=
nis aperitur: in qua ꝓpheta deprecatur: vt omnia eius
peccata mundentur: quatenus eloquia oris ſui in con=
ſpectu domini reddantur accepta. Sed cum trib' mo
dis humanis erroribus excedatur: cogitatione: dicto ꝛ
facto: immenſum illud delictorum mare ſub breuitate
conſtrictum: duobus fontibus emanare teſtatur. Oc=
cultum eſt (quod originale dicitur) in quo concipimur:
naſcimur: ꝛ ſecreta voluntate peccamus / id eſt cũ rem
proximi concupiſcimus: cum nos de aduerſarijs deſi=
deramus vlciſci: cum ceteris preſtantiores effici volu=
mus: cum cibos appetimus dulciores: et his ſimilia q̃
ita pullulant atq; ſurrepunt: vt ante effectum rei multis
celata videantur. Q; ſi hec alicui manifeſta reddan=
Eccl. 18. tur: monente Salomone. Non eas poſt concupiſcen=
tias tuas. Illud tamen debemus aduertere: quoniam
multa peccata ſunt que omnimodis ignoramus: quo=
rum nec origines poſſumus: nec ſurreptiones agnoſce
re. Unde ſubaudiendum eſt. Delicta omnia quis intel
ligit? Nam cũ dicturus ſit in quinquageſimo pſalmo.
Pſ. 50. Delictum meum contra me eſt ſemper. Et alibi. Deli=
Pſ. 31. ctum meum cognitum tibi feci: quomodo non poteſt
intelligi q̃ peccans cogitur confiteri? Sed ſi adiece=
ris omnia: tunc hec queſtio probatur excluſa. [Et ab
alienis parce ſeruo tuo. Si mei non fuerint dominati /
tunc immaculatus ero: et emundabor a delicto maxi=
mo]. Poſitum eſt ſuperiore verſu occultum: qd origi=
DEF. nale diximus: nunc dicendum eſt quid ſit alienũ. Alie=
num eſt quod malis hominibus / ſiue diabolo ſuadente
committitur: ſed fit proprium: quia conſenſus plecti=
bilis adhibetur. Ex illa enim traduce mortalium maſ=
ſa corrupta ab hoſte ſpirituali: ſine diuina gratia velo=
citer ſubuertitur: quia in primo homine per inobedien
tiam viciata monſtratur. Nam q̃ facile eſt antiquo in=
ſidiatori infectis vetita ſuadere: qui potuit liberos atq;
incorruptos ſua calliditate decipere? Quapropter ab
originali peccato (vnde vſq; ad ſeculi finem viuens nul
lus excipitur) propheta mundari ſe petit: quaſi adhuc
carnalibus vicijs non omnino purgatus. Sed cum di
cit Seruo tuo: iam ſe oſtẽdit legi dominice iure famu=
lari. Dominantur autem errores / cum in eis fallaci vo
luntate preſumitur: tunc vero imperium perdunt / quã
do ab ipſis homines per dei gratiam ſubtrahuntur.
Iure ergo propheta immaculatum ſe confidit fieri: cũ
eum iam contigerit ab eorũ dominatione liberari. Ma
ximum vero delictum eſt ſuperbia / qua ꝛ diabolus ce=
cidit: ꝛ hominẽ traxit. Quantum enim in malo magna
ſit hinc datur intelligi: que ex angelo diabolum fecit: q̃
homini mortem intulit et conceſſa beatitudinẽ vacua=
uit: omnium malorum mater / ſcelerum fons / vena ne=
quitie. Scriptum eſt enim. Initium peccati omnis ſu= Eccle. 10.
perbia: quam tamen dominus veniens ſua humilitatẽ
deiecit. [Et erunt vt complaceant eloquia oris mei: ꝛ
meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper. Domi
ne adiutor meus: et redemptor meus]. Dicit quando
eloquia oris eius domino placere preualeant: videli=
cet ſi a vicijs que ſuperius dixit reddatur alienus: pro=
pter illud qd dicitur peccatori. Quare tu enarras iuſti Pſ. 49.
cias meas. Que eſt autem meditatio cordis: que po=
teſt ad dominum peruenire? Spes / charitas / et fides /
que vtiq; digna ſunt deo. Illa enim merentur in con=
ſpectũ eius aſcendere: que ipſe cognoſcitur approba=
re. Adiutorem vero ſuum dicit in bonis: redemptorẽ
a malis: vt nemo ſuis meritis applicet: quod celeſti lar
gitate ſuſceperit.

Concluſio.

¶ Quã mirabili ordine totum pſalmũ glorio
ſiſſimus propheta cantauit.
Laudauit domini predicatores. Ipſe quoq; aduentũ
ſacratiſſime incarnationis edocuit: magnalia eius va=
ria definitionum qualitate commendans. Reuerſuſq;
in memoriam fragilitatis ſue a delictis ſe petijt deberẽ
mundari: vt tantorũ ſacramentoꝝ relator dignus exi=
ſteret: qui docuit ſcripturas domini a puriſſima con=
ſcientia debere narrari. Numerus quoq; preſens: vir=
tutem pſalmi declarare ſentitur. Nam ſicut in euange
lio octauodecimo anno curuata mulier iubente chri=
ſto a ſua infirmitate ſaluata eſt: ita ſe in hoc pſalmo pe=
tijt peccatis proprijs propheta liberari: per hunc cal=
culum ſignificans tempus aptiſſimum: in quo ꝛ iſte do
mini ſalutifera beneficia mereretur.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 18.

¶ In finem pſalmus Dauid. xix.

EXaudiat te dominus i die tri
bulationis: protegat te no=
mẽ dei iacob. Mittat tibi au
xiliũ de ſancto: ꝛ de ſyon tuea
tur te. Memor ſit oĩs ſacrifi=
cij tui: ꝛ holocauſtũ tuũ pin=
gue fiat. Tribuat tibi ſm cor tuũ: ꝛ omne cõ
ſilium tuum cõfirmet. Letabimur in saluta=
ri tuo: ꝛ in nomine dei nĩ magnificabimur.
Impleat dominus omnes petitiones tuas:
nunc cognoui q̃m ſaluum fecit dñs chriſtum
ſuum. Exaudiet illum de celo ſancto ſuo: in
potentatibus ſalus dextere eius. Hi in cur=
ribus et hi in equis: nos autẽ in nomine dei
noſtri inuocabimus. Ipſi obligati ſunt ꝛ ce
ciderunt: nos autem ſurreximus ꝛ erecti ſu=
mus. Domine ſaluum fac regem: et exaudi
nos in die qua inuocauerimus te.

Am qꝛ tituli ꝟba nota ſunt:de textu pſal-
mi aliquid diſſeram⁹:vt gratius poſſit ac-
cipi:qm̄ breuiter eius intētio probaṫ agno
ſci. Futuroꝝ igitur illuminatione ꝓpheta
cōpletus: per optatū modū euenire pro-
ſpera ſancte deprecaṫ eccl̃ie:que illi ꝑ ad-
uentū dn̄i certiſſime nouerat eſſe vētura:Et nimia cha
ritate cōpletus: illi optat ꝓſpera: cuius ſe mēbra eſſe
noſcebat. Talia ſiquidē deſideria beati ſemper appe-
tunt:vt bona ſua ibi poſita iudicent:vbi benemeritoꝝ
vota congaudent.

Diuiſio.

Rimo ingreſſu propheta deprecaṫ ſancte
eccleſie bona ſuccedere:vt diuerſa mundi
tribulatione fatigata: chriſtum dn̄m exau
dita ſuſcipiat. Scd̄o deprecatur:vt omne
conſiliū eius rectāq; fidem dn̄s oīpoten-
tie ſue pietate confirmet:promittēs fidelem populum
non magnificandum poteſtate mūdana:ſed diuina po
tentia.

Expoſitio.

Xaudiat te dn̄s in die tribulationis: prote-
gat te nomē dei iacob]. Per figuram Pro-
SCHE. lepſin:que latine dicitur preoccupatio:ꝓphe-
ta ſtudio magne charitatis accenſus:optat
eccleſie catholice prouenire:que longo poſt
tempore fieri poſſe cernebat. Audiri cognoſcimur:qm̄
oīmodis aliquid obtinemus. Dicendo ꝟo:in die tribu
lationis/tempus grauiſſime afflictionis oſtendit/quo
magno deſiderio dn̄m deprecamur. Non enim extre-
mis labijs: ſed mundo corde tunc petimus que nobis
tribui poſtulamus. Perſcrutandū eſt quoq;: quare pa
triarche Jacob nomen videtur annexum? Hic enī ma
iori fratri Surripiēs:totius benedictionis gratiā con
quiſiuit: vt et ipſe illi cum reliquo populo ſubderetur.
Que ſimilitudo benedictionis:chriſtiano populo cō-
gruenter aptatur:qui gentem ſubſequens iudeoꝝ eam
deuote mentis religione ſuperauit: vt gratie munere
primus donāte dn̄o redderet. Nam cū dicit Protegat
te nomē dei iacob: huiuſmodi ſimilitudinē a dn̄o vult
intelligi:ꝛ nouo populo concedendā:quam ille in pre-
figuratione ſanctus patriarcha precepit.[Mittat tibi
auxiliū de ſancto:ꝛ de ſyon tueatur te]. Optando mit
tat:oſtēdit a patre filiū miſſum. Sed hoc verbū chari
tatis eſt non ſubiectionis: ſicut ꝛ ipſe in euangelio de
Joan.16. ſpiritu ſancto dicit Expedit vobis vt ꝛ ego vadā. Si
enim ego non abiero: paraclitus non veniet ad vos:ſi
INTER. aūt abiero:mittam eū ad vos. Syon enī ſicut ſepe di-
ximus:mons eſt ſignificans ſpeculationē:que cōuenit
diuinitati:quoniā illi oīa non vt nobis ex euentu nota
ſunt:ſed ex glorioſo ſue diſpoſitionis arcano.[Memor
ſit oīs ſacrificij tui:ꝛ holocauſtum tuum pingue fiat].
Sacrificium ſancte eccleſie:non hoſtia pecudum: ſed
iſte ritus accipiēdus eſt qui nūc agitur corporis ꝛ ſan
guinis immolatione ſolēni: quem venturū preuidebat
non quē pretermittendum eſſe cognouerat. Sequitur
Et holocauſtum tuū pingue fiat. Holocauſti nomine
in illa prioris ſacrificij ſimilitudine perſeuerat. Holo
cauſtum enī totum dicebatur incenſum: que nunc refe
renda ſunt ad cōmunionis noſtre ſanctiſſimā purita-
tem. Holocauſtū enī per ſe combuſtū et aridū eſt:ſed
pingue fit atq; iocundum: qm̄ a gratia diuinitatis aſſu
AL non hꝫ. mit.[Tribuat tibi † dn̄s ſm̄ cor tuū:et omne cōſilium
tuū confirmet]. Poſt diapſalma poſitum:venit ad in-
greſſum ſcd̄m:adhuc optās eccleſie bona: quā ſciebat
conſtanter in orthodoxa religione māſuram. Dicit enī
Tribuat tibi dominus ſm̄ cor tuum.i.ſm̄ intellectum
quem habes de domino ſaluatore: vt eum credas vnū
ex trinitate paſſum carne: ꝛ pro mundi liberatione in
crucis patibulo pependiſſe/ipſum reſurrexiſſe/ ipſum
ſedere ad dexteram patris/ipſum ad iudicandum eſſe
venturum. Addidit quoq; Et omne conſilium tuū cō
firmet:ſcꝫ vt mundi iſtius illecebras contemplata do-
mini promiſſione deſpicias:ꝛ pericula preſentis ſecu-
li nō paueſcas: dum future reſurrectionis premia leta
ſemper expectas. Hoc eſt enī cōſilium ſancte matris
eccl̃ie:patrē ꝛ filiū ꝛ ſpiritū ſanctū vnum credere deū:
a quo creata ſunt oīa: ꝛ diſponunṫ vniuerſa. Hec bene
confirmari propheta deprecaṫ in populo fideli: ꝑ que
nouit eum ad eterna premia eſſe venturū. [Letabimur
in ſalutari tuo:ꝛ in noīe dei nr̄i magnificabimur. Im-
pleat dn̄s omnes petitiones tuas]. Cum vir ſanctiſſi-
mus ſpūalia bona optaret eccleſie: vt ſe vnum ex eius
corpore eſſe monſtraret:ſuam quoq; perſonā decenter
admiſcuit. Nam in ſalutari eccleſie: qđ eſt dn̄s Chri-
ſtus:letaturum ſe eſſe declarauit:ꝛ in ipſius nomine ſe
magnificandum eſſe teſtatur: qꝛ ex Chriſto chriſtiani
fuerant nūcupandi. Magnificari eſt enim magnū fieri ETY.
quippe cū ex vocabulo celeſtis regis nomen eſt impo-
ſitum ſeruienti. Sequiṫ Impleat dn̄s oēs petitiones
tuas. Fit iterū ad eccleſiam grata conuerſio: vt ex tam
frequēti voto ꝓbaretur nimie beniuolentie magnitu-
do. [Nunc cognoui qm̄ ſaluū fecit dn̄s Chriſtū ſuū].
Hec iam vſq; ad finē pſalmi ex perſona loquitur ſua.
Que figura dicitur Apoſtrophe.i. conuerſio: quotiēs SCHE.
ad diuerſas perſonas crebro verba cōuertimus. Dicē
do nūc cognoui/magnā virtutē ꝓphetationis oſtēdit:
vt in ꝑſenti ſe diceret cognouiſſe:qđ poſt multa ſecula
potuit approbari. Saluū fecit pater xp̄m filiū reſurre
ctione glorioſa: qm̄ etiā aſcēdit in celis.[Exaudiet illū
de celo ſancto ſuo:in potētatibus ſalus dextere eius].
Exaudiuit filium pater ab incarnatione ſuſcepta:poſt
reſurrectionem videlꝫ: qm̄ ſpiritum ſanctū de celo mi-
ſit apoſtolis:quē in terris mittēdum promiſerat. Et vt
ipſum quoq; in deitate ſua oīpotentē eſſe monſtraret:
ſequitur. In potentatibus ſalus dextere eius. Salus
igiṫ quā ipſe condidit:potentatus noſter eſſe dinoſciṫ:
qm̄ illa ſalus/nec morbis afficiṫ/ nec doloribus ſaucia-
tur: ſed potentes nos efficit cum in ſua perēnitate cu-
ſtodit. Senſus ergo talis eſt. Exaudiet filiū pater de
celo ſancto ſuo:qꝛ in dextera eius eſt ſalus: habens ex
propria deitate:qđ petere videṫ ex carne. [Hi in curri
bus ꝛ hi in equis:nos autē in noīe dn̄i dei noſtri † ma- AL inuocabimus.
gnificabimur]. Fidei ſue ſinceritate cōfidens:que mu
neribus erat dn̄i cōtributa: ꝓpheta letatur deſpiciēs
illos qui pōpoſis curribus effecti ꝛ in tēporali potius
dignitate preſumūt. Duo enī apud antiquos erāt ge-
nera triūphoꝝ. Unū maius in curribus:qđ laureatū di
cebatur. Aliud minus in equis: qđ optio nūcupabaṫ.
Sed iſta ſecularibus relinquēs:in noīe dn̄i ſe magnifi
catū eſſe cōfirmat. Non enī currus aut equus magni-
ficant:quis in hoc mūdo extollere videanṫ honorib⁹:
ſed nomen dn̄i qđ ad premia eterna ꝑducit. Que figu
ra grece diciṫ Synchriſis:latine cōparatio:dum cōpa SCHE.
ratione quadā iuſtiorē cauſam noſtram: q̄ aduerſarij
demonſtramus. [Ipſi obligati ſunt ꝛ ceciderunt:nos
aūt ſurreximus ꝛ erecti ſumus]. Potēter aperuit fru-
ctū precedentiū verū. Nam humanis honorib⁹ preſu-
mētes:laqueati prauis deſiderijs ſuis in mortis foueā
corruerunt. Et quia dicturus erat ceciderūt/premiſit
obligati: qđ neceſſe eſt illis cōtingere qui ſe vident ꝑ
neruoſis erroribus obligare. Reſurgere enim duobus

modis dicitur chriſtianus:qn̄ a viciorum morte in hoc
mūdo per gratiā liberatus in diuinis iuſtificationib⁹
Prouer.24 perſeuerat:ſicut ſapiētiſſim⁹ Salomon dicit Septies
cadit iuſtus ꝛ reſurgit. Dicitur ꝛ generalis illa reſurre
ctio:in qua iuſti eterna premia conſequētur. Sed hic
vtrāq; cōuenire manifeſtū eſt:vbi ideo poſuit erecti ſu
mus:qꝛ in qualibet reſurrectione fideles ab humilita-
te cōſurgunt:ꝛ ad diuina premia ſubleuant̄. Qđ argu
TOP. mentū in topicis dicit̄ a rebus ipſis:qn̄ et aduerſarios
corruiſſe dicimus: et nos erectos eſſe teſtamur. [Dn̄e
ſaluū fac regē:ꝛ exaudi nos in die qua inuocauerimus
te]. Futuroꝝ deſiderio ꝓpheta pellectus:illa petit ite
rum fieri que nouerat eſſe vētura. Dicit̄ patri:ſaluū fac
regem.i.chriſtus dn̄s reſurgat a mortuis: aſcendat in
celos:interpellet pro nobis:ne diutius noſtra vacillet
oratio: ſed ipſo aduocato preſumamus orare:qui nos
patri docuit ſupplicare: ne nos mortis laqueus poſſit
aſtringere. Deniq; hoc ſequit̄ Exaudi nos in die qua
inuocauerimus te:quod tūc humano generi prouenit:
quando reſurrectione domini firme credidit / letanter
aſpexit. Concluſio.

¶ Docuit nos ꝓpheta ſanctiſſimus:quali pieta
te debeamus xp̄o dn̄o ſeruire:optat il
li bona que nouerat eſſe vētura: qꝛ bene credētiū mos
eſt illa orare:q̄ deſideramus emergere. Sic ꝛ in dn̄ica
Matth.6. oratione premonemur. Adueniat regnū tuū:qđ etiā ſi
non oremus adueniet. Sed deuotū non vult deſinere:
que ventura credit optare. Quapropter affligamur in
eius paſſione: gaudeamus in eius reſurrectione. Sic
eni ipſius poſſumus dici ſi eius diſpenſationibus me-
reamur aptari. Preſentis aūt numeri ſacramenta ſub
vna ſumma nequaq̄ potuimus inuenire: ſed forte no-
bis poterunt diuiſa cōſtare. Duodenarius itaq; calcu-
lus:ad apoſtolos eſt videlꝫ applicādus. Septēnarius
ꝓo ſignificat hebdomadam: que ad primā illā perti-
net ſine dubitatione culturam. Hec in vnum ſociata:
vtriuſq; legis ſacramēta cōcludunt. Sic ꝛ iſtius pſal-
mi ad patrem dicta precatio:noui ꝛ veteſtis taſtamen
ti continet reuerenda myſteria.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum.19.

¶ In finem pſalmus Dauid. xx.

DOmine i virtute tua letabitur
rex:ꝛ ſuper ſalutare tuum exul
tabit vehemēter. Deſiderium
cordis eius tribuiſti ei: ꝛ volū
tate labiorum eius nō frauda-
ſti eum. Quoniam preueniſti
eum in benedictionibus dulcedinis: poſui-
ſti in capite eius coronam de lapide precio-
ſo. Vitam petijt a te ꝛ tribuiſti ei:longitudi
nem dierum in ſeculum et in ſeculum ſeculi.
Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo: glo-
riam et magnum decorem impones ſuper
eum. Quoniam dabis eū in benedictionem
in ſeculum ſeculi: letificabis eum in gaudio
cum vultu tuo. Quoniā rex ſperat in domi-
no: ꝛ in miſericordia altiſſimi non cōmoue-
bitur. Inueniatur manus tua omnibus ini-
micis tuis: dextera tua inueniat omnes qui
te oderūt. Pones eos vt clibanum ignis in
tempore vultus tui:dominus in ira ſua con-
turbabit eos / et deuorabit eos ignis. Fru-
ctum eorum de terra perdes: et ſemē eorum
a filijs hominum. Quoniam declinauerunt
in te mala:cogitauerunt conſilia que nō po-
tuerunt ſtabilire. Quoniā pones eos deor-
ſum:in reliquijs tuis preparabis vultū eorū
Exaltare domine in virtute tua:cantabim⁹
et pſallemus virtutes tuas.

IDeo titulus hic.19. pſalmo par eſt:qm̄ ꝛ iſte
quidem de dn̄o ſaluatore: ſed ſub aliqua di-
uerſitate dicturus eſt. Superior nāq; cōti-
net orationē ꝓphete:ꝛ cōfidentiā qua libe-
rādus eſt a cladibus huius ſeculi populus
chriſtianus. Nunc quidē panegyricus de incarnatio-
ne ipſius dr̄:ꝛ poſtea deitatis ei⁹ facta narrant̄: vt oēs
intelligāt eundē eſſe Marie ſemꝑ virginis filiū:qđ pa
tris verbū. Duas eni naturas in chriſto dn̄o ſalutari-
ter credimus deitatis ꝛ humanitatis:que in vnā perſo
nam per infinita ſecula incōmutabiliter perſeuerant.
Quod ideo frequēter repetendū eſt: qꝛ vitaliter ꝛ au-
ditur ſemper ꝛ creditur. Diuiſio.

IN prima narratione pſalmi huius verba ꝓ-
phete ſunt ad deū patrē de incarnatiōe dn̄i
ca. Scđa diuerſas virtutes ei⁹ gloriāq; de-
ſcribit: declarans a parte qua paſſus eſt:ad
quā ſummā rerū apicēq; ipſo largiēte puē-
niret. Tertia idem ꝓpheta cōuertit̄ ad dn̄m xp̄m: vbi
more deſiderātium optat illa in iudicio eius fieri: que
nouit eſſe vētura. Expoſitio.

DOmine in virtute tua letabitur rex: et ſu-
per ſalutare tuū exultabit vehementer].
Domine propheta ad patrem dicit in vir
tute tua.i.in omnipotētia maieſtatis tue:
in qua ꝛ filius regnat:ſicut ipſe dicit Om Joan.17.
nia patris mea ſunt:ꝛ omnia mea patris ſunt. Letabi-
tur rex:gaudet Jeſus chriſtus. De quo in alio pſalmo
legitur Deus iudicium tuum da regi: ꝛ iuſticiam tuā Pſal.71.
filio regis. Et in titulo paſſionis ſcriptum eſt Rex iu- Matth.27.
deorum. Sequitur Et ſuper ſalutare tuum exultabit
vehementer: id eſt in eo φ per eum ſaluaſti homines:
filius tuus qui ſaluator eſt exultabit. Addidit quoq;
vehementer:vt quanta eſt copia in beneficio:tanta ſit
et gaudij magnitudo. [Deſiderium † anime eius tri- Al. cordis.
buiſti ei:ꝛ voluntate labiorum eius non fraudaſti eū].
Enumerat propheta chriſto domino ſm̄ carnem q̄ in-
gentia / q̄ glorioſa collata ſint. Deſiderium eius ani-
me fuit: ſicut in euangelio dicit Deſiderio deſideraui Luce.22.
māducare vobiſcum hoc paſcha. Quod ſchema dici-
tur Tātologia:id eſt eiuſdem ſermonis iteratio: ſicut SCHE.
eſt Benedicens benedicam te:ꝛ Multiplicans multi-
plicabo ſemen tuum. Sed ille ſolus eſt qui deſiderio
deſiderauit mori:quando ſe pro omnium ſalute offere-
bat occidi: vt precioſus ſanguis eius mundū redime-
ret: ne diabolus eum adhuc iniqua preſumptione va-
ſtaret. Voluntas ꝓo labiorum fuit:qn̄ ſpiritibus impe
rabat immūdis:lāguores diuerſos ſermonis ſui ſana-
bat imperio:predicationes quoq; ſuas deuotis menti
bus inferebat. Conſtat eni in nullo voluntatē ei⁹ fuiſſe
fraudatā:qn̄ oīa que fieri iuſſit ipleta ſunt:ſicut ſcriptū
eſt Oīa que voluit dn̄s fecit in celo et in terra. [Quo- Pſal.134.
niam preueniſti eum in benedictionibus dulcedinis:
poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo].

Poſt diapſalmatis ſilentium: venit ad ſcḋm modum
vbi incarnationis eius potentiã: mirabili fulgore de-
ſcribit. Dicendo enim q̃m preueniſti: ſignificat huma
nitatem anticipante diuinitatis gratia ſemper ornari:
quia nullus illi quicq̃ꝫ primus offert qḋ bonum eſt: niſi
hoc celeſti munere concedatur. Erubeſcat pelagianus
hoc propriũ hominis dicere: qḋ immaculata verbi in-
carnatio euidẽter legitur accepiſſe. Benedictio dulce
Matth. 3. dinis fuit: q̃ñ dictũ eſt Hic eſt filius meus dilectus: in
SCHE. quo michi bene cõplacui. Poſuiſti Metaphorice dici
tur: ab his qui poſt labores maximos p̃mio digno co-
ronant. Quod totum pertinet ad naturã humanitatis
que a diuinitate quod non habebat accepit. In capite
ſꝫo idem dictũ debemus aduertere: quantũ ad ſubſtã-
tiam attinet corporalẽ. Ceterum deitas nõ habet mẽ-
bra: que vbiq̃ꝫ tota atq̃ꝫ perfecta eſt. Corona enim non
improbe circũeuntium diſcipuloꝝ videtur ſignificare
conuentũ: q̃ ipſum docentẽ deſiderantiũ apoſtolorũ
circuitus ambiebat. Hec erat corona capitis: hoc re-
gale diadema: qḋ no ornaret impoſitũ: ſed de xp̃o dño
potius ornaretur. In hac eni corona ꝛ totius mũdi cir
culum merito poterim⁹ aduertere. In quo generalis
SCHE. ſignificat eccl̃ia. Quod ſchema dicit Caracteriſmos
id eſt informatio vel deſcriptio: que ſiue rem abſentẽ:
ſiue preſentem perſonã ſpiritualibus oculis ſubmini-
ſtrat. Hoc ꝛ in laude ꝛ in vituperatione fieri ſolet. [Ui
Al. a te. tam petijt † ꝛ tribuiſti ei: lõgitudine dierum † in ſecu-
Al. et. lum ſeculi]. Uitam: reſurrectionem ſignificat: quã ille
Joan. 17. petiuit: dicendo Pater clarifica filium tuũ. Longitu-
dinẽ dierũ in ſeculum ſeculi. i. indefectam perẽnitatem
que nullo fine concluditur. Sed memento ꝙ et hec et
his ſimilia: ab illa dicantur parte qua paſſus eſt. [Ma
gna eſt gloria eius in ſalutari tuo: gloriam ꝛ magnum
decorẽ impones ſuper eum]. In capite verſus ſenten
tiam poſuit: quã ſubter exponit. Sancte ſiquidem in-
carnationi magna eſt gloria in ſalutari. i. in verbo pa-
tris. Sed iſtam gloriam non poterat humanus ſenſus
attingere: niſi eã in ſubſequẽtibus mirabili expoſitio-
SChe. ne declararet. Hoc ſchema dicit Ephexegeſis: latine
explanatio. Nam gloria ꝛ magnũ decus: ipſe videtur
ſignificare iudicij: vbi in deitate ſua altiſſimus appa-
rebit: habẽs gloriã de iudicio: decorẽm de maieſtate.
[Q̃m dabis eum in benedictione in ſeculũ ſeculi: letifi
cabis eum in gaudio cũ vultu tuo]. Gradatim deſcen-
dit ad illã gloriã declarandã: quã xp̃s dñs ſꝫm carnem
a patre clarificatus accepit. Dicit eum dãdum eſſe in
benedictione que nullo poſſit fine concludi. Uerũ hec
verba pia examinatione penſanda ſunt: vt tãte rei no-
bis elucere poſſit arcanũ. Multis locis iam diximus
ſuſcipiẽdũ eſſe pro parte membroꝝ: quod ipſi dño ſal-
uatori nõ poteſt cõuenire: ſicut ꝛ patres noſtri ſimilia
loca expoſuiſſe declarant. Quapropter letificabis eũ
in gaudio cum vultu tuo: ſuſcipiendũ eſt de vnoquoq̃ꝫ
Pſal. 139. fideliũ: de quibus ꝛ alter pſalmus dicturus eſt Et ha-
bitabũt recti cum vultu tuo. Letificari enim de vultu
dñi: alterius cognoſcit eſſe perſone: qḋ de xp̃o intelligi
catholica nõ permittit eccl̃ia. Que ſic vnita verbo co
gnoſcitur: vt vna ſine dubio intelligatur eſſe perſona.
[Q̃m rex ſperauit in dño: ꝛ i miſericordia altiſſimi nõ
cõmouebitur]. Dicit cauſam quare tm̃ munus accepe
rit: q̃ rex iſte qui in paſſione ſua tribus linguis legeba
tur aſcriptus: ſꝫm hoiem ſperauit in dño: vt agnoſcam⁹
niſi ſuppliciter poſtulãdo: ad eius nõ poſſe nos miſeri-
cordiã peruenire. Sequit etiã eternitatis huius cau-
ſa ꝓbabilis: q̃ neſcit a patris miſericordia ſubmoueri

qui ſperare in eius gloria perſeuerat: ſicut Salomon
dicit Quis ſperauit in dño: et confuſus eſt: Et in alio Eccl. 2.
pſalmo dicit Protector eſt dñm ſperantiũ in ſe. Poſito Pſal. 17.
igit in primo pſalmo cathegorico ſyllogiſmo: ꝛ i ſepti
mo hypothetico: reſtat nũc vt enthymema demõſtra-
re debeamus. Enthymema qḋ latine interpretat men DEF.
tis cõceptio: ſyllogiſmus eſt: cõſtans ex vna ꝓpoſitio
ne ꝛ cõcluſione: quẽ dialectici dicunt rhetoricũ ſyllo-
giſmũ: q̃ eo frequẽter vtuntur oratores pro cõpendio
ſuo. Iſte taliter explicat Ois ſperãs in dño: exultabit SYL.
et letabit in miſericordia ei⁹. Ego igit exultabo ꝛ leta-
bor in miſericordia ei⁹. Iſta eſt tertia ſpecies ſyllogiſ-
moꝝ: per quos dialectici ſubtiliſſimis diſputationib⁹
que ꝓbare nitunt oſtendũt. Nec moueat quod in iſtis
partibus nõ ſunt eadẽ verba: que dialectici ad inſtruẽ
dos rudes longo poſt tp̃e formauerũt. In predicatio-
nibus eni ſacris: argumentũ quidẽ ipſm ponit: ſed ſub
libertate verborũ. Modo reliqua videam⁹. [Inueniat
manus tua oibus inimicis tuis: dextera tua inueniat
oẽs qui te oderũt]. Uenit ad tertiam diuiſionẽ: in qua
optat dñm. xp̃m facere: qḋ eum nouerat eſſe geſturum.
Dicit eni Inueniatur manus tua. i. operatio tua repe
riatur. Afflictos cõuertas inimicos qui a tuis regulis
mũdi delectatione diſſentiunt. De quibus ait apoſto-
lus Q̃m ſi cũ adhuc inimici eſſem⁹ recõciliati ſumus Roma. 5.
deo per mortẽ filij eius: multo magis recõciliati ſalui
erimus. Sed iſti tãdiu dicuntur inimici: donec diabo-
li ſuaſionibus inducunt. Ceterum q̃ñ ad xp̃m dñm rẽ-
deunt: ꝛ ſerui ꝛ filij vocantur ꝛ amici. Sequit Dexte-
ra tua inueniat oẽs qui te oderunt. Hic illud iudicij tẽ
pus aduertitur: q̃ñ dextera patris. i. dñs ſaluator iudi-
caturus eſt mũdum: ꝛ qui eum oderunt pene perpetui
tate dãnandi ſunt. [Pones eos vt clibanum ignis: in
tẽpore vultus tui]. Clibanus eſt coquendis panibus DEF.
enei vaſculi deducta rotunditas: que ſub vrẽtibus flã
mis ardet itrinſecus. In qua ſimilitudine merito pec
catores ponuntur: qui in futuro iudicio: ꝛ merore ani-
mi ꝛ penali excruciatione torquendi ſunt: quia contra
regulas dñi obſtinata mente vixerũt. Tempus ſꝫo vul
tus domini dies iudicij: quando filius hominis vide-
bitur ab omnibus: ſed ſoli eum iuſti etiam diuinitatis
ſue contẽplatione reſpicient. Memẽto autem ꝙ ſupe-
rius in laude dñi chriſti Characteriſmon ſchema po- SCHE.
ſuerit: per qḋ honorem eius ꝛ gloriã diuerſe qualitate
gratiarũ deſcripſit. Nunc per eãdem figurã inimicos
ipſius dicit varijs ſupplicijs affligẽdos: vt quãtũ ille
mirabilis: tãtum iſti redderentur horribiles. [Dñs in
ira ſua conturbabit eos: ꝛ deuorabit eos ignis]. Ordo
iudicij pulcherrima narratione deſcribitur. Illos eni
peccatores: qui ſe pro actuum ſuorum malignitate di-
ſcruciant: ira dñi dicit eſſe turbandos: quãdo audient
Ite in ignẽ eternũ. Et iſtã ſentẽtiã cõſequent: vt ꝑpe- Matth. 25.
tua flãma deuorentur. Nam iuſſionem dñi nulla mora
ſubſequit: ſed mox vt diſcernit impletũ eſt. Iſte tamẽ
ignis ſic abſumit vt ſeruet: ſic ſeruat vt cruciet: dabi-
turq̃ꝫ miſeris vita mortalis ꝛ pena ſeruatrix. [Fructũ
eorum de terra perdes: ꝛ ſemen eorũ a filijs hominũ].
Fructus eorũ fuerat in terra viuentium: ſi filio dei cre-
didiſſent. Sed quia mandatis eius contumaci ſpiritu
reſtiterunt: merito fructũ illum beatitudinis perdide-
runt. Semen eorum. i. vota vel facta peccantiũ. Bene
autem dicũtur ſemina: vnde naſcitur vnicuiq̃ꝫ retribu
tio digna geſtorum. A filijs hoim: efficies alienos: id
eſt a ſanctis: quos in hereditatem eternam tue miſeri-
cordie largitate miſſurus es. [Quoniã declinauerunt

modis dicitur chriſtianus:qn̄ a viciorum morte in hoc mūdo per gratiā liberatus in diuinis iuſtificationib⁹ Prouer.24. perſeuerat:ſicut ſapiētiſſim⁹ Salomon dicit Septies cadit iuſtus ꝛ reſurgit. Dicitur ꝛ generalis illa reſurrectio:in qua iuſti eterna premia conſequētur. Sed hec vtrāq̄ cōuenire manifeſtū eſt:vbi ideo poſuit erecti ſumus:q꞉ in qualibet reſurrectione fideles ab humilitate cōſurgunt:ꝛ ad diuina premia ſubleuant᷑. Qđ argu TOP. mentū in topicis dicit᷑ a rebus ipſis:qn̄ et aduerſarios corruiſſe dicimus : et nos erectos eſſe teſtamur. [Dn̄e ſaluū fac regē:ꝛ exaudi nos in die qua inuocauerimus te]. Futuroꝝ deſiderio ꝓpheta pellectus:illa petit iterum fieri que nouerat eſſe vētura. Dicit᷑ patri:ſaluū fac regem.i. chriſtus dn̄s reſurgat a mortuis: aſcendat in celos:interpellet pro nobis:ne diutius noſtra vacillet oratio: ſed ipſo aduocato preſumamus orare:qui nos patri docuit ſupplicare: ne nos mortis laqueus poſſit aſtringere. Deniq̄ȝ hoc ſequit᷑ Exaudi nos in die qua inuocauerimus te:quod tūc humano generi prouenit: quando reſurrectione domini firme credidit / letanter aſpexit.

Concluſio.

Docuit nos ꝓpheta ſanctiſſimus:quali pietate debeamus xp̄o dn̄o ſeruire:optat illi bona que nouerat eſſe vētura: q꞉ bene credētiū mos eſt illa orare:q̄ deſideramus emergere. Sic ꝛ in dn̄ica Matth.6. oratione premonemur. Adueniat regnū tuū:qđ etiā ſi non oremus adueniet. Sed deuotū non vult deſinere: que ventura credit optare. Quapropter affligamur in eius paſſione: gaudeamus in eius reſurrectione. Sic enī ipſius poſſumus dici ſi eius diſpenſationibus mereamur aptari. Preſentis aūt numeri ſacramenta ſub vna ſumma nequaq̄ȝ potuimus inuenire: ſed forte nobis poterunt diuiſa cōſtare. Duodenarius itaq̄ȝ calculus:ad apoſtolos eſt videlȝ applicādus. Septēnarius ꝟo ſignificat hebdomadam: que ad primā illā pertinet ſine dubitatione culturam. Hec in vnum ſociata: vtriuſq̄ȝ legis ſacramēta cōcludunt. Sic ꝛ iſtius pſalmi ad patrem dicta precatio:noui ꝛ veteſtis taſtamenti continet reuerenda myſteria.

Explicit expoſitio in pſalmum.19.

In finem pſalmus Dauid. xx.

DOmine i virtute tua letabitur rex:ꝛ ſuper ſalutare tuum exultabit vehemēter. Deſiderium cordis eius tribuiſti ei : ꝛ volūtate labiorum eius nō fraudaſti eum. Quoniam preueniſti eum in benedictionibus dulcedinis : poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo. Vitam petijt a te ꝛ tribuiſti ei:longitudinem dierum in ſeculum et in ſeculum ſeculi. Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo : gloriam et magnum decorem impones ſuper eum. Quoniam dabis eū in benedictionem in ſeculum ſeculi : letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Quoniā rex ſperat in domino : ꝛ in miſericordia altiſſimi non cōmouebitur. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis : dextera tua inueniat omnes qui te oderūt. Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui:dominus in ira ſua conturbabit eos / et deuorabit eos ignis. Fructum eorum de terra perdes: et ſemē eorum a filijs hominum. Quoniam declinauerunt in te mala:cogitauerunt conſilia que nō potuerunt ſtabilire. Quoniā pones eos deorſum:in reliquijs tuis preparabis vultū eorū Exaltare domine in virtute tua:cantabim⁹ et pſallemus virtutes tuas.

IDeo titulus hic.19. pſalmo par eſt:qm̄ ꝛ iſte quidem de dn̄o ſaluatore: ſed ſub aliqua diuerſitate dicturus eſt. Superior nāq̄ȝ cōtinet orationē ꝓphete:ꝛ cōfidentiā qua liberādus eſt a cladibus huius ſeculi populus chriſtianus. Nunc quidē panegyricus de incarnatione ipſius dr̄:ꝛ poſtea deitatis ei⁹ facta narrant᷑: vt oēs intelligāt eundē eſſe Marie ſemꝑ virginis filiū:qđ patris verbū. Duas enī naturas in chriſto dn̄o ſalutariter credimus deitatis ꝛ humanitatis:que in vnā perſonam per infinita ſecula incōmutabiliter perſeuerent. Quod ideo frequēter repetendū eſt: q꞉ vitaliter ꝛ auditur ſemper ꝛ creditur.

Diuiſio.

IN prima narratione pſalmi huius verba ꝓphete ſunt ad deū patrē de incarnatiōe dn̄ica. Scđa diuerſas virtutes ei⁹ gloriāq̄ꝫ deſcribit: declarans a parte qua paſſus eſt:ad quā ſummā rerū apicēq̄ȝ ipſo largiēte peruniret. Tertia idem ꝓpheta cōuertit᷑ ad dn̄m xp̄m:vbi more deſiderātium optat illa in iudicio eius fieri: que nouit eſſe vētura.

Expoſitio.

[DOmine in virtute tua letabitur rex : et ſuper ſalutare tuū exultabit vehementer]. Domine propheta ad patrem dicit in virtute tua.i.in omnipotētia maieſtatis tue: in qua ꝛ filius regnat:ſicut ipſe dicit Om Joan.17. nia patris mea ſunt:ꝛ omnia mea patris ſunt. Letabitur rex:gaudet Ieſus chriſtus. De quo in alio pſalmo legitur Deus iudicium tuum da regi : ꝛ iuſticiam tuā Pſal.71. filio regis. Et in titulo paſſionis ſcriptum eſt Rex iu- Matth.27. deorum. Sequitur Et ſuper ſalutare tuum exultabit vehementer : id eſt in eo ꝙ per eum ſaluaſti homines et filius tuus qui ſaluator eſt exultabit. Addidit quoq̄ȝ vehementer:vt quanta eſt copia in beneficio:tanta ſit et gaudij magnitudo. [Deſiderium † anime eius tri- Al. cordis buiſti ei:ꝛ voluntate labiorum eius non fraudaſti eū]. Enumerat propheta chriſto domino ſm̄ carnem:q̄ȝ ingentia / q̄ȝ glorioſa collata ſint. Deſiderium eius anime fuit : ſicut in euangelio dicit Deſiderio deſideraui Luce.22. mā ducare vobiſcum hoc paſcha. Quod ſchema dicitur Tātologia:id eſt eiuſdem ſermonis iteratio : ſicut SCHE. eſt Benedicens benedicam te:ꝛ Multiplicans multiplicabo ſemen tuum. Sed ille ſolus eſt qui deſiderio deſiderauit mori:quando ſe pro omnium ſalute offerebat occidi: vt precioſus ſanguis eius mundū redimeret: ne diabolus eum adhuc iniqua preſumptione vaſtaret. Voluntas ꝟo labiorum fuit:qn̄ ſpiritibus imperabat immūdis:lāguores diuerſos ſermonis ſui ſanabat imperio:predicationes quoq̄ȝ ſuas deuotis mentibus inferebat. Conſtat enī in nullo voluntatē ei⁹ fuiſſe fraudatā:qn̄ oīa que fieri iuſſit īpleta ſunt:ſicut ſcriptū eſt Oīa que voluit dn̄s fecit in celo et in terra. [Quo- Pſal.134. niam preueniſti eum in benedictionibus dulcedinis: poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo].

Poſt diapſalmatis ſilentium: venit ad ſcd'm modum
vbi incarnationis eius potentiã: mirabili fulgore de-
ſcribit. Dicendo enim q̃n preueniſti: ſignificat huma
nitatem anticipante diuinitatis gratia ſemper ornari:
quia nullus illi quicq̃ primus offert qd bonum eſt: niſi
hoc celeſti munere cõcedatur. Erubeſcat pelagianus
hoc propriũ hominis dicere: qd immaculata verbi in-
carnatio euidẽter legitur accepiſſe. Benedictio dulce
Matth. 3. dinis fuit: q̃n dictũ eſt Hic eſt filius meus dilectus: in
SCHE. quo michi bene cõplacui. Poſuiſti Metaphorice dici
tur: ab his qui poſt labores maximos p̃mio digno co-
ronant. Quod totum pertinet ad naturã humanitatis
que a diuinitate quod non habebat accepit. In capite
pro idem dictũ debemus aduertere: quam ſi ad ſubſtã-
tiam attinet corporalẽ. Ceterum deitas nõ habet mẽ-
bra: que vbiq̃ tota atq̃ perfecta eſt. Corona enim non
improbe circũeuntium diſcipulorum videtur ſignificare
conuentũ: q: ipſum docentẽ deſiderantiũ apoſtolorũ
circuitus ambiebat. Hec erat corona capitis: hoc re-
gale diadema: qd no ornaret impoſitũ: ſed de xp̃o dño
potius ornaretur. In hac enĩ corona ⁊ totius mũdi cir
culum merito poterim⁹ aduertere. In quo generalis
SCHE. ſignificat eccl'ia. Quod ſchema dicit Caracteriſmos
id eſt informatio vel deſcriptio: que ſiue rem abſentẽ:
ſiue preſentem perſonã ſpiritualibus oculis ſubmini-
ſtrat. Hoc ⁊ in laude ⁊ in vituperatione fieri ſolet. [Ui
Ala te. tam petijt † ⁊ tribuiſti ei: lõgitudine dierum † in ſecu-
Alet. lum ſeculi]. Uitam: reſurrectionem ſignificat: quã ille
Joan. 17. petijt: dicendo Pater clarifica filium tuũ. Longitu-
dinẽ dierũ in ſeculum ſeculi. i. indefectam perẽnitatem
que nullo fine concluditur. Sed memento q̃ et hec et
his ſimilia: ab illa dicantur parte qua paſſus eſt. [Ma
gna eſt gloria eius in ſalutari tuo: gloriam ⁊ magnum
decorẽ impones ſuper eum]. In capite verſus ſenten
tiam poſuit: quã ſubter exponit. Sancte ſiquidem in-
carnationi magna eſt gloria in ſalutari. i. in verbo pa-
tris. Sed iſtam gloriam non poterat humanus ſenſus
attingere: niſi eã in ſubſequẽtibus mirabili expoſitio-
SChe. ne declararet. Hoc ſchema dicit Epherexegeſis: latine
explanatio. Nam gloria ⁊ magnũ decus: r̃ps videtur
ſignificare iudicij: vbi in deitate ſua altiſſimus appa-
rebit: habẽs gloriã de iudicio: decorem de maieſtate.
[Q̃m dabis eum in benedictione in ſeculũ ſeculi: letifi
cabis eum in gaudio cũ vultu tuo]. Gradatim deſcen-
dit ad illã gloriã declarandã: quã xp̃s dñs ſ'm carnem
a patre clarificatus accepit. Dicit eum dãdum eſſe in
benedictione que nullo poſſit fine concludi. Uerũ hec
verba pia examinatione penſanda ſunt: vt tãte rei no-
bis elucere poſſit arcanũ. Multis locis iam diximus
ſuſcipiẽdũ eſſe pro parte membrorum: quod ipſi dño ſal-
uatori nõ poteſt cõuenire: ſicut ⁊ patres noſtri ſimilia
loca expoſuiſſe declarant. Quapropter letificabis eũ
in gaudio cum vultu tuo: ſuſcipiendũ eſt de vnoquoq̃
Pſal. 139. fideliũ: de quibus ⁊ alter pſalmus dicturus eſt Et ha-
bitabũt recti cum vultu tuo. Letificari enim de vultu
dñi: alterius cognoſcit eſſe perſone: qd de xp̃o intelligi
catholica nõ permittit eccl'ia. Que ſic vnita verbo co
gnoſcitur: vt vna ſine dubio intelligatur eſſe perſona.
[Q̃m rex ſperauit in dño: ⁊ i miſericordia altiſſimi nõ
cõmouebitur]. Dicit cauſam quare tm̃ munus accepe
rit: q: rex iſte qui in paſſione ſua tribus linguis legeba
tur a ſcripturis: ſ'm hoiem ſperauit in dño: vt agnoſcam⁹
niſi ſuppliciter poſtulãdo: ad eius nõ poſſe nos miſeri-
cordiã peruenire. Sequit etiã eternitatis huius cau-
ſa p̃babilis: q: neſcit a patris miſericordia ſubmoueri:

qui ſperare in eius gloria perſeuerat: ſicut Salomon
dicit Quis ſperauit in dño: et confuſus eſt? Et in alio Eccl. 2.
pſalmo dicit Protector eſt dñm ſperantiũ in ſe. Poſito Pſal. 17.
igit in primo pſalmo cathegorico ſyllogiſmo: ⁊ i ſepti
mo hypothetico: reſtat nũc vt enthymema demõſtra-
re debeamus. Enthymema qd latine interpretat men DEF.
tis cõceptio: ſyllogiſmus eſt: cõſtans ex vna p̃poſitio
ne ⁊ cõcluſione: quẽ dialectici dicunt rhetoricũ ſyllo-
giſmũ: q: eo frequẽter vtuntur oratores pro cõpendio
ſuo. Iſte taliter explicat Ois ſperãs in dño: exultabit SYL.
et letabit in miſericordia ei⁹. Ego igit exultabo ⁊ leta-
bor in miſericordia ei⁹. Iſta eſt tertia ſpecies ſyllogiſ-
morum: per quos dialectici ſubtiliſſimis diſputationib⁹
que p̃bare nitunt oſtendũt. Nec moueat quod in iſtis
partibus nõ ſunt eadẽ verba: que dialectici ad inſtruẽ
dos rudes longo poſt tpe formauerũt. In predicatio-
nibus enĩ ſacris: argumentũ quidẽ ipm ponit: ſed ſub
libertate verborũ. Modo reliqua videam⁹. [Inueniat
manus tua oibus inimicis tuis: dextera tua inueniat
oẽs qui te oderũt]. Uenit ad tertiam diuiſionẽ: in qua
optat dñm xp̃m facere: qd eum nouerat eſſe geſturum.
Dicit enĩ Inueniatur manus tua. i. operatio tua repe
riatur. Afflictos cõuertas inimicos qui a tuis regulis
mũdi delectatione diſſentiunt. De quibus ait apoſto-
lus Q̃m ſi cũ adhuc inimici eſſem⁹ recõciliati ſumus Roma. 5.
deo per mortẽ filij eius: multo magis recõciliati ſalui
erimus. Sed iſti tãdiu dicuntur inimici: donec diabo-
li ſuaſionibus inducunt. Ceterum q̃n ad xp̃m dñm rẽ-
deunt: ⁊ ſerui ⁊ filij vocantur ⁊ amici. Sequit Dexte-
ra tua inueniat oẽs qui te oderunt. Hic illud iudicij tẽ
pus aduertitur: q̃n dextera patris. i. dñs ſaluator iudi-
caturus eſt mũdum: ⁊ qui eum oderunt pene perpetui
tate dãnandi ſunt. [Pones eos vt clibanum ignis: in
tẽpore vultus tui]. Clibanus eſt coquendis panibus
enei vaſculi deducta rotunditas: que ſub vrẽtibus flã DEF.
mis ardet intrinſecus. In qua ſimilitudine merito pec
catores ponuntur: qui in futuro iudicio: ⁊ merore ani-
mi ⁊ penali excruciatione torquendi ſunt: quia contra
regulas dñi obſtinata mente vixerũt. Tempus pro vul
tus domini dies iudicij: quando filius hominis vide-
bitur ab omnibus: ſed ſoli eum iuſti etiam diuinitatis
ſue contẽplatione reſpicient. Memẽto autem q̃ ſupe-
rius in laude dñi chriſti Characteriſmon ſchema po- SCHE.
ſuerit: per qd honorem eius ⁊ gloriã diuerſa qualitate
gratiarũ deſcripſit. Nunc per eãdem figurã inimicos
ipſius dicit varijs ſupplicijs affligẽdos: vt quãtũ ille
mirabilis: tãtum iſti redderentur horribiles. [Dñs in
ira ſua conturbabit eos: ⁊ deuorabit eos ignis]. Ordo
iudicij pulcherrima narratione deſcribitur. Illos enĩ
peccatores: qui ſe pro actuum ſuorum malignitate di-
ſcruciant: ita dñi dicit eſſe turbandos: quãdo audient
Ite in ignẽ eternũ. Et iſtã ſententiã cõſequent: vt p̃pe- Matth. 25.
tua flãma deuorentur. Nam iuſſionem dñi nulla mora
ſubſequit: ſed mox vt diſcernit impletũ eſt. Iſte tamẽ
ignis ſic abſumit vt ſeruet: ſic ſeruat vt cruciet: dubi-
tur q̃ miſeris vita mortalis ⁊ pena ſeruatrix. [Fructũ
eorum de terra perdes: ⁊ ſemen eorũ a filijs hominũ].
Fructus eorũ fuerat in terra viuentium: ſi filio dei cre-
didiſſent. Sed quia mandatis eius contumaci ſpiritu
reſtiterunt: merito fructũ illum beatitudinis perdide-
runt. Semen eorum. i. vota vel facta peccantiũ. Bene
autem dicũtur ſemina: vnde naſcitur vnicuiq̃ retribu
tio digna geſtorum. A filijs hoim: efficies alienos: id
eſt a ſanctis: quos in hereditatem eternam tue miſeri-
cordie largitate miſſurus es. [Quoniã declinauerunt

in te mala: cogitauerūt conſilia: que non potuerūt ſtabilire]. Declinare dicimus mala ſupra alios pendētia in alto loco iniquitatis cauſas ledere. Qḋ in paſſione dñi conſtat effectum. Nam cum putarent iudei imperium Romanū ſibi fore pernicioſum / ſi regem ſaluatorem dñm ſuſcepiſſent: in ipſum auſi ſunt mala declinare: que ſibi credebant Romanis vici ſcētibus euenire.
Joan.11. Cogitauerunt eni conſiliū dicendo: Expedit vnū pro oībus mori: quod non potuerunt ſtabilire. i. ad votum ſuum perducere. Nam neſciētes vera dixerunt: oportuit vnū pro oībus mori. Uerum quidem dictum: ſed malo voto prolatū eſt: ⁊ ideo de tali facto ſubituri ſunt penam: qꝛ non habuerūt ſinceram conſcientiā. Quod
SCHE. ſchema dicitur Amphibologia. i. dictio ambigua: du-
DEF. biam faciens pendere ſentētiam. Conſilium eſt enim aliquid / aut faciēdi / aut non faciendi ratio deliberata.
Al. deorſum [Quoniam pones eos † deorſum: in reliquijs tuis preparabis vultum eoꝝ]. Poſiti ſunt deorſum iudei: quādo vicio ſuo terrena ſapientes non meruerunt celeſtia contueri: ſed vultus eorum. i. mala intētio ipſorum: ad reliquias domini: hoc eſt ad paſſionem aptata eſt: vt cum illi ſe inferre crederent diſpendium mortis: ſalus fieret abſolute generalis. [Exaltare domine in virtute tua: cantabimus ⁊ pſallemus virtutes tuas]. Exaltare dicitur. i. reſurrectione magnificare. Tunc enim ab humilitate ſuſcepta exaltatus cognoſcitur: quādo in gloria ſua reſurrexiſſe probatus eſt. In virtute tua:
Joan.10. id eſt in deitate verbi: per quā dixiſti Poteſtatem habeo ponendi animam meam: ⁊ poteſtatem habeo ite-
DEF. rum ſumendi eam. Cantare ꝓo eſt verba domini ore proferre. Pſallere autem mandata diuina bonis operationibus conſtanter implere. Hec enim duo ſunt: que a nobis omnimodis expetuntur: vt laudes domini fideliter ore cantemus: ⁊ opere noſtro ipſius mandata faciamus.

Concluſio.

¶Oſtenſa nobis eſt imago celeſtis regis: mirabili deſcriptione veritatis: vt quē iudei non meruerunt preſentē cognoſcere auditu auris:
DOG. mundus eum crederet aduenīſſe. Meminerimus autē quod ps iſte tertius eſt ex his quos de duabus naturis euidentius locutos eſſe collegimus. Hanc tamen regulam noueris in omnibus cuſtoditā: vt in eis pſalmis: ⁊ due nature ⁊ vna perſona eſſe declaretur: quatenus ſalutari breuiſſimoqꝫ compendio: et illi deſtruantur qui duos filios eſſe mentiuntur: ⁊ illi qui vnam naturam in chriſto dño callida peruerſitate cōfingunt. Dicite qui vos putatis ſapientiſſimos viros: quid eſt
1.Corin.15. illud qḋ ad Corinthios ſcribēs: ait Apoſtolus Tunc et ipſe filius ſubiectus erit ei: qui ſibi ſubiecit omnia: vt ſit deus omnia in omnibus? Nam ſi ex deitate ⁊ humanitate vna natura facta eſſet vt creditis: qualis rogo ſubſtantia in eternū patri poteſt eſſe ſubiecta? Reſtat vt nos arrianus error abſorbeat. Neceſſe eſt enim confiteri vos: qꝛ verbum patri poteſt eſſe ſubiectum. Quāuis aliqui patres chriſti membris hoc aptādum eſſe putauerint. Quocirca parū tibi fortaſſe viſum eſt: quod Euticis errore tenebaris obnoxius: niſi te et arriana calamitas iuncto faſce deprimeret? Auctores ſuos errores ſinguli damnauerūt: de te autem quid faciant: quem duplex culpa condemnat? Mox vt ad cōflictum veneris: ſtatim Neſtorianum vocas orthodoxum. Habemus contra te iudicia tua: hoc alijs pro crimine dicis: quod tu tibi pſuaſiſſe cognoſceris. Extat hic denarij numeri duplicata ſocietas: vt ſicut hec paritas vnam ſummā deſignat: ita pſalmus iſte vtriuſqꝫ legis vnum dominum proclamet auctorem. Eſt enim in iſtis decadibus virtus eximia: et quotiens ſe geminant: totiens ingentium rerum ſacramenta declarant.

¶Explicit expoſitio in pſalmum.20.

¶In finem pro ſuſceptione matutina pſalmus Dauid. xxi.

Deus deus meus reſpice in me: quare me dereliquiſti / longe a ſalute mea verba delictorum meorū. Deus meus clamabo per diem ⁊ non exaudies: ⁊ nocte ⁊ non ad inſipientiā michi. Tu autem in ſancto habitas: laus iſrael. In te ſperauerunt patres noſtri: ſperauerunt ⁊ liberaſti eos. Ad te clamauerunt ⁊ ſalui facti ſunt: in te ſperauerūt et non ſunt confuſi. Ego autē ſum vermis ⁊ non homo: opprobrium hominum ⁊ abiectio plebis. Omnes videntes me deriſerūt me: locuti ſunt labijs et mouerunt caput. Sperauit in domino eripiat eum: ſaluum faciat eum / quoniam vult eum. Quoniam tu es qui extraxiſti me de ventre: ſpes mea ab vberibus matris mee / in te proiectus ſum ex vtero. De ventre matris mee deus meus es tu: ne diſceſſeris a me. Quoniam tribulatio proxima eſt: quoniam non eſt qui adiuuet. Circundederunt me vituli multi: tauri pingues obſederunt me. Aperuerunt ſuper me os ſuum: ſicut leo rapiens ⁊ rugiens. Sicut aqua effuſus ſum: et diſperſa ſunt omnia oſſa mea. Factum eſt cor meū tanꝙ cera liqueſcens: in medio ventris mei. Aruit tanꝙ teſta virtus mea: et lingua mea adheſit faucibus meis / ⁊ in puluerem mortis deduxiſti me. Quoniam circundederunt me canes multi: concilium malignantiū obſedit me. Foderunt manus meas et pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea. Ipſi vero conſiderauerunt ⁊ inſpexerunt me: diuiſerunt ſibi veſtimenta mea / et ſuper veſtem meam miſerunt ſortem. Tu autem domine ne elōgaueris auxilium tuū a me: ad defenſionem meam conſpice. Erue a framea deus animam meam: et de manu canis vnicam meam. Salua me ex ore leonis: et a cornibus vnicornium humilitatem meam. Narrabo nomē tuū fratribus meis: in medio eccleſie laudabo te. Qui timetis dominum laudate eum: vniuerſum ſemen iacob glorificate eum. Timeat eum omne ſemen iſrael: quoniam non ſpreuit neqꝫ deſpexit deprecationem pauperis. Nec auertit faciem ſuam a me: et cum clamarem ad eum exaudiuit me. Apud te laus mea in eccleſia

magna: vota mea reddam in conſpectu ti-
mentium eum. Edent pauperes ⁊ ſaturabũ-
tur ⁊ laudabunt dñm qui requirunt eum: vi-
uent corda eorum in ſeculum ſeculi. Remi-
niſcentur et conuertentur ad dominum: vni-
uerſi fines terre. Et adorabunt in conſpectu
eius: vniuerſe familie gentium. Quoniam
domini eſt regnum: ⁊ ipſe dominabitur gen-
tium. Manducauerunt ⁊ adorauerunt om-
nes pingues terre: in conſpectu eius cadent
omnes qui deſcendunt in terram. Et anima
mea illi viuet: ⁊ ſemen meũ ſeruiet ipſi. An-
nunciabitur domino generatio ventura: et
annunciabunt celi iuſticiã eius / populo qui
naſcetur quem fecit dominus.

Ive in finem / ſiue pſalmus / ſiue Dauid quid
ſignificet: frequẽter expoſitum eſt. Reſtat vt
pro ſuſceptione matutina: quod adhuc nouũ
eſſe cognoſcitur explanare debeamus. Su-
ſceptio matutina eſt temporis reſurrectionis: ſicut di-
Joan. 20. citur in euãgelio Una ſabbatorum valde diluculo: ve-
nit Maria ad monumentum ⁊c̃. Suſceptio enim fuit:
quando dñs chriſtus mortale corporis veteris homi-
nis conditione depoſita in magnam gloriam clarifica-
Phil. 2. tus aſſumpſit Cui omne genu flectitur: celeſtiũ terre-
CTy. ſtrium ⁊ infernorum. Matutinum autẽ dictũ eſt: quaſi
mane primitiuũ: quod tẽpus innumeris locis ad reſur-
rectionem dñi cõſtat aptatũ. Sed cum in hoc pſalmo
multa de ſua paſſione conſtet eſſe locuturũ: videamus
cur eius titulus ſolã reſurrectionem cõmemorare vo-
luerit Sepe enĩ ſignificatur per id quod ſequitur: illud
ſcilʒ qđ preceſſit: vt cum dicimus mane factum: intelli-
gamus noctem quoqʒ preceſſiſſe. Similiter cum dici-
mus manumiſſum: intelligamus ſeruũ fuiſſe: et his ſi-
SCHE. milia. Que figura dicitur Synecdoche: cũ per id qđ
ſequitur poſſumus intelligere qđ precedit. Unde dubiũ
non eſt cõmemorationem factã reſurrectionis: indica-
re nichilominus ⁊ beatiſſimã paſſionẽ. Hinc aũt que
ſit virtus ⁊ claritas pſalmi: abſolute datur intelligi: qđ
eum matutine lucis nomine prenotauit: qm̃ paſſionẽ
dñi chriſti quam narrat: ſaluti generis humani cõſtat
eſſe conceſſam.

Diuiſio.

Per totũ quidem pſalmũ loquitur dñs xp̃s: ſed
primo capite derelictum ſe clamat a patre:
vt diſpenſatã ſcilʒ ſuſceperit paſſionem: po-
tentiſſimam humilitatẽ ſuã: hoĩm abiectio-
ne cõmendans. Scđo loco paſſionem dñi ſa-
cram diuerſis cõparationibus pphetauit: deprecans
vt a ſeuientibus inimicis ſuis: diuina ꝓtectione libere-
tur. Tertio cõmonet dñm laudare chriſtianos: qui in re-
ſurrectione ſua catholicã reſpexit eccleſiã: vt audito
tanto miraculo in ſaluberrima fidei conſtantia perma-
nerent: ne paſſione tñ prophetata: imbecilla ſe hoĩm
corda turbarẽt. Quẽ pſalmũ Paulo ſollicitius audia-
mus. Eſt enĩ ingẽtiũ rerum admiratione pleniſſimus:
vt quid in hac vita contẽnendum: et quid in alia eſſet
ſperãdũ: capitis ipſius cõmonitionibus noſceremus.
Nam cum multi pſalmorum breuiter de domini paſ-
ſione meminerint: nemo tamen eam tanta proprieta-
te deſcripſit: vt non tam prophetia ꝙ hiſtoria eſſe vi-
deatur. Expoſitio.

Deus deus meus reſpice in me: quare me de-
reliquiſti: longe a ſalute mea verba delicto-
rum meorum]. Dñs chriſtus oĩa preuidẽs
atqʒ diſpenſans: cui futura cuncta preſen-
tia ſunt: quaſi iam vicina paſſione permo-
tus exclamat Deus deus meus. Hec tñ verba accipiẽ-
da ſunt ab humanitatis ipſius natura. Naturam autẽ
dico eſſe virtutem vigorẽqʒ ſubſtantie. Nam ⁊ repeti- . DEF.
tio ipſa affectũ neceſſarie orationis oſtendit: vt illũ ge-
minato nomine chariſſimus filius inuocaret: quẽ ſibi
non mundanã ſalutem: ſed claritatem eterne maieſta-
tis nouerat vtiqʒ preſtaturũ. Deus ſermo grecus eſt: INTER.
qui latine interpretatur timor. Pro qua re (vt arbitror)
maiores noſtri deum a timore appellandũ eſſe volue-
runt. Unde quidã ait gentiliũ poetarũ Primos in or-
be deos fecit timor. Nam cũ dicit Reſpice in me: celer-
rimum ſibi reſurrectionis prouenire deprecatur auxiliũ.
Sequitur Quare me dereliquiſti? Iſtud quare: nõnullã
afferre cognoſcitur queſtionem: vt ille ſapiẽtie magiſter
ſubſtantialis et enarrator patris: ita ſit vicina carnis
ſue morte turbatus: vt quaſi neſcius interroget patrẽ:
quare ab eo fuerit derelict⁹. Sed hec ⁊ his ſimilia ad
humanitatem reſpiciũt exprimẽdam. Ceterum nec in
ipſa paſſione abſens illi credenda eſt fuiſſe diuinitas:
cum dicat Apoſtolus Si cognouiſſent: nũqʒ dñm glo- 1. Corin. 2.
rie crucifixiſſent. Sed paſſus eſt impaſſibilis per paſ-
ſibilem quã ſuſcepit humanitatem: ⁊ immortalis mor-
tuus eſt: ⁊ qui nunqʒ moritur reſurrexit. De quo loco pa-
ter Cyrillus ita pulchre locutus eſt. Gratia pro dei ꝓ
oĩbus guſtauit mortem: tradens ei proprium corpus:
cuius naturaliter ipſe vita ſit ⁊ reſurrectio mortuorũ.
Similiter et beatus Ambroſius. Idem patiebatur et
non patiebatur / moriebatur ⁊ non moriebatur / ſepelie-
batur ⁊ non ſepeliebatur / reſurrexit et non reſurrexit.
Sic ⁊ hominem dicimus hodieqʒ pati / mori / ſepeliri:
cum tñ aĩa eius nullo fine claudatur. Quapropter de-
relictã ſe ſub interrogatione teſtatur: quia reuera manibus
impiorũ tradi non poterat: niſi maieſtatis eius potẽtia
talia fieri permiſiſſet: ſicut in euangelio dictũ eſt Non
haberes in me poteſtatẽ: niſi tibi data fuiſſet deſuper. Joan. 19.
Clamat etiã que patitur humana ſuſceptio: blaſphe-
mas voces ⁊ impias murmurationes abijciens. Dicit
enĩ longe a ſe fieri verba que delicta parturiũt. Salus
enĩ erat ſancte anime: ſermones delinquentiũ non ha-
bere: ſed virtute patiẽtie libẽs ſuſtineret: quod diuina
diſpenſatione patereture: ſicut ipſe in euangelio dicit
Pater ſi fieri põt: tranſeat a me calix iſte. Et ſubiunxit Matth. 26.
Uerũtamen nõ ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Dicit etiã a
mẽbris ſuis: verba delictorũ meorũ. Ille ergo qui pec-
cata nõ habuit: noſtra delicta ſua dicit eſſe peccata: ſi-
cut ⁊ in alio pſalmo ipſe dicturus eſt Deus tu ſcis inſi- Pſal. 68.
pientiã meã: ⁊ delicta mea a te nõ ſunt abſcõdita. Au-
diamus ergo vocẽ mẽbrorũ ex ore capitis: ⁊ intelliga-
mus ex noſtra pſona merito fuiſſe locutũ: qui ſe hoſtiã
obtulit pro ſalute cunctorũ. Unde apl̃s dicit Eum qui
non nouerat peccatũ: pro nobis peccatũ fecit. Nã ⁊ in 2. Corin. 5.
ipſa lege peccata appellabantur: que pro pctĩs offerebã-
tur. [Deus meus clamabo p diẽ: nec exaudies: ⁊ nocte
et nõ ad inſipientiã michi]. Per diẽ clamabat huma-
nitas verbi: quã nõ circũdabant tenebre pctõrũ: nec tñ
conſtat auditam: cui nulla prepedire videbatur offenſio.
Audiat hoc querulũ genus humanum qđ petitiones
ſuas deſiderat ſine dilatione cõpleri. Petit ſicut dictũ
eſt hũanitas verbi: que merebatur audiri. Quã tñ ideo
non cõſtat auditã: vt eius ſacro ſanguine ꝓbroſa mũdi

crimina lauarentur. Hoc etiã ⁊ alijs docetur exẽplis.
2.Corin.12. Paulus petit: vt ab eo carnis ſtimulus tolleretur: nec
Job.2. tñ auditur a dño. Diabolus precatur: vt Job ſanctum
virum ſeuiſſima calamitate percelleret: et conſtat ei
mox fuiſſe conceſſum. Sed apoſtolo votũ ſuũ implere
negabatur ad gloriã: diabolo ꝓ dabat᷑ ad penã. Sic
non audire frequenter expedit: q̃uis nos deſideria di-
lata contriſtent. Addidit quoq; clamaſſe ſe nocte. i. in
tribulatione: cum etiam peccatores ſoleãt frequenter
audiri. Subiungit Et non ad inſipientiam michi: ſub-
audiẽdum reputabis. Duo ſunt eni genera petitionũ.
Quando petimus honores/diuitias/inimicorum vin
dictam: ⁊ cetera huiuſcemodi inſipienter petimus: q;
DDG. mundana deſideramus. Quando autem poſtulamus:
vt a periculis liberemur: vt vita nobis cõcedatur eter
na: non ſtulte petimus: ſed conuenienter oramus. Pe-
tebat ergo mediator dei ⁊ hominũ chriſtus: non inſi-
pienter: ſed prudẽter: ⁊ tñ non cõſtat auditum: q; mun
di redẽptio ſic erat dño diſpenſante ventura. [Tu au-
tem in ſancto habitas: laus iſrael]. Poſtq̃ ſe dixerat
auditũ non fuiſſe: ne quis putaret deum patrẽ propriũ
filiũ non amare: q; eum diſſimulauit audire: de quo ip
Matth.3. ſe teſtatus eſt Hic eſt filius meus dilectus in quo mi-
chi bene cõplacui: adiecit magne dilectionis indiciũ:
dicendo Tu aũt in ſancto habitas: laus iſrael. In ſctõ
habitas: incarnationem ſuã declarauit: ſicut et in alio
Pſal.26. loco dicit Cuſtodi animam meã: quoniã ſanctus ſum.
Laus iſrael. Per modũ definitiuũ dicitur quid ſit pa
DEF. ter. i. Laus iſrael. Deum quippe videntiũ ipſe reuera
laus eſt: qui ſanctis omnia glorioſa cõcedit. Et eſt ter
tia diffinitionis ſpecies: que grece peotes: latine qua-
litatiua dicitur. Hec dicendo quid quale ſit: hoc vnde
agitur quid ſit euidenter oſtendit. [In te ſperauerunt
patres noſtri: ſperauerunt et liberaſti eos]. Ne dubi-
tam quiſq̃ putaret patris (ſicut dictum eſt) quod ſe
filius nõ profitet᷑ auditũ tangũtur et ipſo breuiter illa
que geſta ſunt. Eripuit eni populũ iſrael de terra egy-
pti: eruit tres pueros de camino: liberauit Danielẽ de
lacu Leonũ: ⁊ alia ſeu que fiũt: ſeu que legunt᷑ innume
Roma.8. ra. Sed cum hec tãta ſupplicantibus ſiue preſtiterit:
ſiue preſtet: tñ filio proprio nõ pepercit: ſed pro nobis
oĩbus tradidit illum: vt implerentur videlʒ ſcripture ⁊
ſaluo mundi ipſius paſſione prouenirent. Patres autẽ
ſuos: quod chriſtus dominus dicit: ex illa parte debet
intelligi qua ⁊ fratres ſuos apoſtolos vocauit: ſicut in
Joan.20. euangelio poſt reſurrectionem ſuã dixit Uade ad fra-
tres meos ⁊ dices ad eos Aſcendo ad patrem meum
et patrẽ veſtrũ. [Ad te clamauerunt ⁊ ſalui facti ſunt:
in te ſperauerunt ⁊ non ſunt cõfuſi]. Certiſſima eſt ſen
tentia que demonſtrat effectum. Neceſſe eſt eni vt ad
vtilitatem ſuã audiat᷑ qui clamat ad dñm. Quanti eni
martyres ab infidelibus non credebantur audiri: dum
eos corporalis pena conſumeret? Sed illi potentius
auditi ſunt: qui coronã martyrij percipere meruerunt.
Dñs ergo iuſtos ſuos ſemper exaudit: ſed quemadmo
dum illis expedire cognoſcit. Nec vacat quod ſpera-
SCHE. uerunt frequenter iterauit. Figura eſt eni: que grece di
citur Ephebaſis: latine iteratio: quotiens per ſingula
comata ad decorẽ maximum verba geminantur. Non
ſunt cõfuſi: vtiq; quos vẽturos cõſtat ad premiũ. Nõ
eni cõfundit᷑: qui bonũ deſideriũ ſuũ adipiſci poſſe mõ
ſtratur. [Ego aũt ſum vermis ⁊ non homo: opprobriũ
hominum/⁊ abiectio plebis]. Hoc per figurã dicitur
SCHE. Tapinoſin: que latine humiliatio nũcupatur: quotiẽs
magnitudo mirabilis rebus humillimis comparatur:

ſicut apoſtolus ait Infirma mũdi huius elegit: vt con 1.Corin.1.
fundat fortia. Uermis: nimia quidem videt᷑ abiectione
tẽnibilis: ſed magna cõtinet ſacramenta myſterij. Na
ſcit᷑ abſq; concubitu/repit humilis/mouet᷑ ſine ſonitu.
Que ſi cõſideres: non immerito dñm xp̃m vermẽ appel-
latum eſſe cognoſces. Uermis ergo q; mortalis: q; de
carne ſine permixtione humani ſeminis natus eſt: q;
vie ipſius ſilentioſe ⁊ humiles extiterũt. Comparat ſe
eni creator humillimis creaturis ſuis: ne quidẽ eſtima
res abiectũ: quod ipſo noſcit᷑ auctore formatum: ſicut
ſcriptum eſt Fecit deus omnia valde bona. Sic ⁊ ipſe Gen.1.
Dauid doctorẽ ſecutus: minutiſſimo ſe pulici coequa 1.Reg.26.
uit. Ipſa enim virtus eſt religionis: vt quanto ſe plus
vnuſquiſq; exemplo creatoris humiliat: tãto amplius
exaltetur ad gloriã. Non homo. i. nõ peccator: quod in
illo eſſe nõ potuit. Homo ergo dicit᷑ quantũ pertinet
ad humanam naturã. Idẽ nõ hõ appellatur: q; qđ eſt
propriũ hoĩs peccata non habuit. Nam ⁊ diabolus in
euangelio dictus eſt hõ: vt eſt illud Inimicus homo
ſuperſeminauit zizania. Unde hoc nomen eſſe conſtat Matth.13.
omonymon. Opprobrium autẽ hominũ fuit: quando
eum ſputis innumeris cõpluebant ⁊ alapis ſacrilegis DDG.
verberabant. Abiectio plebis fuit: quãdo põtius Pi-
latus dedit turbis poteſtatẽ quem vellent ſibi dimitti.
Illi Barrabam eligẽtes: chriſtum dñm potius abie-
cerunt. [Omnes † qui videbãt me: † aſpernabant᷑ me
locuti ſunt labijs ⁊ mouerũt caput]. Omnes de malis Al. videntes
tñ ſuſcipiendũ eſt. Nam ſi miſceas fideles: nõ poteſt Al. deriſe-
ſtare ſentẽtia. Que figura grece dicit᷑ Synecdoche: la runt.
tine a toto partẽ. Aſpernabant᷑ ergo iudei dñm ſalua- SCHE.
torem: qñ dicebant Alios ſaluos fecit: ſeipſum nõ po-
teſt ſaluũ facere ⁊c̃. Propterea aũt poſuit labijs eos fuiſ Matth.27
ſe locutos. Tales eni ore non corde fabulant᷑: quibus
non ꝓuenit firma deliberatione ſentẽtia. Quid tñ iſti
labijs loquebant᷑? Si filius dei eſt: deſcẽdat de cruce.
Iſtud eni animo diſcrepante videbant᷑ tñ labia per- Ibidem.
ſonare. Nam vt per iracundiam: non per rationẽ pro-
bares dictũ: adiecit mouerunt caput: quod minantes
faciũt: non iudicantes. [Sperauit in dño eripiat eum
ſaluũ faciat eum/qm̃ vult eũ]. Hoc per figuram dictũ
eſt a iudeis: que grece dicit᷑ Ironia: latine irriſio: aliud
q̃ conat᷑ oſtẽdens. Uerba ſiquidẽ iſta ſpecialiter euan SCHE.
gelij ſunt. Dicebant eni iudei quãdo pendebat in cru-
ce Sperauit in dño: liberet nũc ſi vult eum. O celeſtis
integritas: nonne videmur hic euangelium recenſere Matth.27.
q̃ pſalmum: quando tanta veritate completa ſunt: vt
non futura: ſed tranſacta eſſe videantur? Merito: ne
quid aut excuſabile perfidis: aut fidelibus relinquere
tur ambiguum. [Quoniam tu es qui † abſtraxiſti me
de ventre: ſpes mea ab vberibus matris mee]. De vẽ- Al. extraxi
tre vtiq; virginali: qui iam tunc ab originalis peccati ſti.
vicio ſequeſtratus tanq̃ ſponſus ꝓceſſit de thalamo.
Inde ſe dicit abſtractũ: vnde humanitas tendebatur
obnoxia. Siue illud accipiẽdum eſt: quoniã de vtero
matris iure ſe a domino dicebat abſtractum: vt oſten-
deret natiuitatem illam dominica virtute perfectam:
ne incredibilis videret᷑ virginis partus: dum eſſet do-
mini operatiõe completus. Et vt declaret perfectam
humanitatem quam aſſumere atq; monſtrare digna-
tus eſt: ab initio vite ſue ſpem ſuã dicit in domino po-
ſuiſſe. Iterum hic quoq; incomprehẽſibilis ſanctitas
et ſingularis oſtenditur magnitudo. Nam cui alij da-
tum eſt diuinitatẽ agnoſcere: quem adhuc poterant
vbera materna lactare? Incipiens ergo etas dicebat
ad qđ aliorũ vix poterat peruenire maturitas. [In te

Al. piect⁹. † lactatus ſum ex vtero. De ventre matris mee:deus
meus es tu.].Ut hō iſte locutus eſt. Nā cū ſe dicit la-
ctatū in dñō: oſtēdit ab humana iniq̄tate fuiſſe diſcre-
tū. Quod aūt ſequit̄ Ex vtero matris:ad errorē perti-
net ſynagoge:vnde eū perfidia iudeoꝝ conſtat expul-
ſum. Ceterū ſine deo nō fuit nec ipſa cōceptio. Nā ſi-
cut hō in iniquitatibus cōcipit̄: ſic in ipſa incarnatio-
nis origine dñi xp̄i diuina ſubſtātia humanitate ſticta
atq̄ adunata declarat̄. Sicut ⁊ ab angelo marie ſemꝑ
Luce.1. virgini ꝓphetatū eſt Spūs ſanctus ſupueniet in te:⁊
virtus altiſſimi obūbrabit tibi : ꝓpterea qđ naſcet̄ ex
te ſanctū vocabit̄ filius dei. [Ne diſceſſeris a me. Qm̄
tribulatio ꝓxima eſt:⁊ nō eſt qui adiuuet].Metu mor
Matth.26. tis ⁊ iſta ꝓlata ſunt:q: dicturus erat Pater ſi fieri po-
teſt:trāſeat a me calix iſte. Tribulationē ꝟo dicit mor
tis cogitationē:que longe poſt ſeculis immebat. Quā
ideo denūciat ꝓximam : vt aſſumptio vere carnis tri-
ſticiā oſtēderet paſſionis. Siue q: illi initiū nō eſt om
Psal.89. ne quod venturum:ſicut ꝓpheta dicit Qm̄ mille anni
ante oculos tuos ſicut dies heſterna q̄ preteriuit. Si-
ue tribulationē dicit proximā:q: erat in ſua carne paſ-
ſurus. Nam quicūq̄ dāna facultatū/orbitates filioꝝ/
amiſſiones bonoꝝ/vel alia huiuſcemodi ſuſtinet : lon-
ginqua ſibi mala cognoſcit̄ ſuſtinere. Cum ꝟo in carne
ſua quis patit̄:tunc illi ꝓxima tribulatio copulat̄. Qđ
aūt dicit Et non eſt qui adiuuet:puritas perfectis ⁊ vir-
tus diuinitatis oſtendit̄:q: ſi deus nō adiuuet: nullus
eſt qui eripiat periclitantē. Conſideremus ergo ſi de-
bemus aliqñ ab ipſo diuidi : qui nullius niſi ipſius tñ
poſſumus miſeratione ſaluari. [Circundederūt me vi
tuli multi:tauri pingues obſederūt me]. Oratione de-
curſa:quā in paſſionibus ſuis ſemꝑ premittit (ſicut eū
feciſſe tpe traditionis euangeliſtarū dicta teſtātur) ne
ſe fideliū vota precipitare forſitan incōſulte preſume-
rent:venit ad ſecundā partem:vbi per allegoricas cō-
parationes crucifixionis ſue reuelat arcanū. Et nota
q: futura pro preteritis ponit : vt duriſſima corda iu-
deorum quaſi peracta veritate cōuinceret. Que figu-
SCHE. ra dicit̄ Prolepſis:latine preoccupatio:qñ refertur ali
quid per tp̄s preteritū: qđ adhuc credit̄ eſſe venturū.
Totum factū eſt ne periret incredulus:ſed ipſe ſibi ex-
titit reus qui ſe totiēs cōtēpſit admonitus. Vituli mul
ti populi ſunt: videl3 iudeoꝝ qui ignorato dei iugo in-
cōſiderata ꝓcacitate laſciuiūt: ſimul petulantes ⁊ fa-
tui:qui greſſus ſuos nulla moderatiōe diſtinguūt: ſed
vagi ⁊ penduli ad iniqua cōſilia quibuſdā ſaltibus ef-
ferūtur. Tauros pingues principes iudeoꝝ deſignati
qui inuicē tauri maliciā ſuperbiāq̄ ſuam erectis cer-
uicibus inflauerūt:⁊ innocētis ſanguinem truculētis
cornibus effuderūt. Apte ꝟo addidit pingues. Tunc
enī ipſum aīal nimis reddit̄ inquietum:qñ pinguedine
multa refertū eſt:⁊ de māſueto feroꝝ efficit̄:cū preſum
ptione luxuriātis corporis alatur. Quod ſi adhuc al-
tius auctoritatis verba penſemus:circūdederunt:pōt
trahi ad eos qui illū cum gladijs ⁊ fuſtib⁹ ambierunt.
Obſederunt aūt ad illos qui ſepulchrū eius cuſtodie
ETY. runt:ne a diſcipulis occulte raperet̄. Obſidio enī dicta
eſt quaſi hoſtium inſeſſio.i.hoſtilis circūdatio. [Ape-
Al. Super ruerunt † in me os ſuum: ſicut leo rapiens ⁊ rugiēs].
SCHE. Metaphora introducta eſt a conſuetudine ferarū:que
auide os aperiūt qñ aliquid deglutire contēdunt. In
me aūt dixit cōtra me:cū deteſtabili adunatione dice
Luce.23. bant Crucifige crucifige. Os ſuū. Reuera ſuū qđ non
illis ſapiētia aperuit:ſed cogitatio ſcelerata reſerauit.
DOG. Audiant vtrūq̄ pelagiani qñ iudei nequiciam locuti
ſunt:ipſi os ſuum aperuerunt. In bono autem legitur
Dñe labia mea aperies: ⁊ os meū annūciabit laudem Psal.50.
tuam. Qđ aūt dixit:ſicut leo rapiēs ⁊ rugiēs. Rapiēs
pertinet ad inſaniſſimā ſeditionē:qñ eum raptū traxe-
runt ad tribunal preſidis audiendū. Rugiens ad blaſ-
phemas voces quibus clamauerūt Crucifige crucifi-
ge. Quod vtrūq̄ feris merito cōparatū eſt:qñ inſani
populi conſiliū rationabile perdiderūt. [Sicut aqua
effuſus ſum:⁊ diſperſa ſunt oīa oſſa mea]. Cōparatio
iſta non minimum cōtinet ſacramentū. Diſperſa ſunt
oſſa eius.i.firmi ac fideles apoſtoli: qñ dixit eis Ecce Matth.10.
ego mitto vos velut agnos in medio luporū : tunc illi
ſicut aqua effuſi ſunt. Aqua enī qñ funditur ⁊ rigat et
abluit:ſic illi orbē terrarū diuino imbre ſatiātes : pec-
catoꝝ ſordibus abluerunt. [Factum eſt cor meū:tanq̄
cera liqueſcēs in medio ventris mei]. Cor ſuū volūta
tem ſuā dicit:que in ſcripturis diuinis clauſa tegebat̄:
ſed impleta paſſione oīs veritas de aductu eius pro-
miſſa reuelata eſt. Bene aūt legis myſteria cōparata
ſunt cere:que tunc ſplēdorem reddit: qñ in vſum lumi
nis calore liquefacta diſſoluitur. Uentrē ꝟo ſuum:di-
cit eccleſiam catholicā:vbi tecta verba predicantium
veniente temporis plenitudine patuerunt. Inde eſt ⁊
illud:q velū templi in paſſione dñi cōſtat ſciſſum. Re-
uelata ſunt enim tali facto illa que tegebantur occul-
ta. [† Exaruit velut teſta virtus mea:⁊ lingua mea ad- Al. Aruit
heſit faucibus meis: ⁊ in puluerē mortis † deduxerūt tanq̄.
me]. Uirtutem xp̄i teſte nō putemus incongrue cōpa Al. deduxi
ratam:q: ſicut illa fornace dureſcit: ⁊ fortior redditur ſti.
igne decocta:ſic paſſione dñi virtus eius ſolidata eſt:
que prius quaſi lutea videbat̄ incredulis. Linguā ꝟo
ſuā ſignificat predicatores apoſtolos:qui adheſerunt
faucibus xp̄i dū eius mādata cuſtodierūt. Ille enī in
faucibus dñicis manet:qui ſe diuino adiutorio in ipſi⁹
predicatiōe cuſtodit. Sed quomodo ſe dicit in pulue-
rem deductū:cuius caro non ꝑtulit corruptionē? Sed
hoc ad votū intelligendū eſt immanitū iudeorū:qui ſe
putabant xp̄o mortē dediſſe cōmunē in qua crederet̄
vſq̄ in puluerē fuiſſe deductus. Siue magis a mēbris
ſuis.i.ab eccleſia dicat ſe vſq̄ ad puluerē fuiſſe perdu
ctum. Sors iſta humane cōditioni videbat̄ eſſe cōmu
nis. [Qm̄ circūdederunt me canes multi:conciliū ma
lignantium obſedit me]. Hic mirabili ꝓprietate paſ-
ſionis ſue ſacramēta deſcribit. Canū igitur natura ta-
lis eſt:vt nouis holbus nulla tenus acquieſcat:ſed im-
portunis atq̄ aſſiduis latratibus arceat:quos noticia
domeſtice conuerſationis ignorat. His ergo iudei iu-
ſtiſſime cōparant̄:qui nouā doctrinā dñi minime reci-
pientes:cōtra eum ferociſſimis vocibus oblatrabant.
Doctrina ꝟo noua eſt:ſicut euangeliſta dicit. Manda Joan.13.
tum nouū do vobis:vt vos inuicē diligatis. Qđ etiam Isa.65.
Iſaias ꝓpheta teſtat̄. Uetera trāſierūt:ecce facta ſunt
noua oīa. Patenter aūt deſcribit̄ actus ille iudaicus.
Fuit enī conciliū malignantium : quando cogitabant
Ieſum dñm dolo tenere mortiq̄ tradere. Malignan ETY.
tium quippe dicit:maligna cogitantiū. Et merito ſe fa
tetur obſeſſum:q: in ipſo erat ciuitas hieruſalē: quam
hoſtes fidei chriſtiane in eodem obſidere videbātur.
[Foderunt manus meas ⁊ pedes meos]. Sed anteq̄
ad paſſionis ipſius veniamus exordiū:perſcrutādum
eſt / cur talem elegerit ſibi mortem qui dicit. Poteſta- Joan.10.
tem habeo ponendi animam meam: ⁊ poteſtatem ha-
beo iterum ſumendi eam? Primum q crucis ipſa poſi DOG.
tio talis eſt:vt pars eius ſuperior celum expetat:infe-
rior terras non deſerat: fixa infernoꝝ ima contingat:⁊

velut quibuſdã brachijs extenſis latitudo eius totius
partes appetat mũdi: iacẽs ꝓ quattuor cardines or-
bis deſignat. Sic in paruo poſita: cũcta videt̃ eſſe cõ-
pleta. De cruce dñi dico: que de penali malo pctõrum
facta eſt beata redẽptio Poſtea tribuẽs ſalutis bonũ:
que pridẽ dabat interitũ: patibulũ ſalutare mors indi-
cãs vitã/ humilitas diuinã proclamans ſummitatẽ: vt
chriſtũ in celo/ xp̃m in terra/ xp̃m per totũ orbem/ xp̃m
quoq; ad inferna per figuram crucis eſſe cognoſcas.
Quod ſi aut ferro trũcatus / aut ignibꝰ fuiſſet abſum-
ptus/ aut lapidibus oppreſſus/ aut fluctibꝰ demerſus/
aut alia qualibet morte preuẽtus/ quo ſigno rogo dia-
bolus pelleretur? Quo vexillo frons chriſtianoꝝ tuta
manſiſſet? Qua figura corporis ⁊ aĩe firmaret̃ infirmi
tas? Nulla mors tante maieſtati melius conuenire po-
tuit: niſi que nobis perfecte ſalutis indicia dereliquit.
Preuiſum eſt etiã ad credulitatẽ noſtrã: vt altius cõſti
geret̃/ videret̃ a multis/ crederet̃ a plurimis. Et ne deũ
quiſpiã dubitaret: in cuius paſſione tot ⁊ tãta miracu
Matth.27. la cõueniſſent: p vniuerſum mundũ tenebre facte ſunt:
terra tremuit: petre ſciſſe ſunt: vt orbis paſſum euiden
ter ſuũ teſtaretur auctorẽ. Sic iſtã crucifixionẽ: totum
mirabile habere decuit: que templũ pij redẽptoris ex-
cepit. Quapropter merito a chriſto electa eſt crux: in
qua ⁊ ſingulariter occũberet: et cõmuni ſorte morere-
tur. Et ꝗuis paſſionis dñice ad litterã ſimplex hic vi-
deat̃ eſſe narratio: tñ aliquid nobis ⁊ ſpũaliter ſentien-
dũ actus iſte ſignificat. Manus xp̃i iudei violauerũt:
qñ eius miraculis nullatenus credere maluerũt. Ma-
nus enĩ ſignificãt operationes: quas in diuerſorũ lan-
guoribus medicus celeſtis exercuit: vt eorũ obſtinata
duricia ſignorũ virtutibus molliret̃. Pedes quoq; fo-
derunt: dum eius aplos per quos fides chriſtiana in
gentibus ambulauit lacerandos eſſe putauerunt. Sic
future cauſe in iſta dñi crucifixione predicte ſunt. Fo-
derunt autem non tranſitorie debemus accipere: quia
terra tunc varios fetus germinat qñ hoim ſtudio co-
gnoſcitur exarata. Quod cõtigit in corpore dñi ſalua-
toris. Illud enĩ clauis affixum: lancea perforatum fru
DOS. ctum nobis intulit ſine fine mãſurũ. Quapropter iam
non pertimeſcimꝰ dicere/ deũ carne paſſum/ deũ mor-
tuum pro ſalute cunctoꝝ. Unde pater Auguſtinus mi
rabiliter ⁊ ſolito more declamauit: dicens. Res vetu-
ſta erat: vt homo moreret̃. Quod ne ſemper valeret in
hoĩe: res noua facta eſt vt deus moreret̃: ſicut ⁊ Aplꝯ
1.Corin.1. ait Nos aũt predicamus chriſtũ: ⁊ hunc crucifixũ. Et
ne filiũ virginis (vt quidã demẽtiũ putãt) aliũ fortaſſe
ſentires: adiecit. Chriſtum vtiq; dei virtutem: ⁊ dei ſa
pientiã: qꝛ quod ſtultũ eſt dei: ſapientius eſt hoĩbus: et
quod infirmum eſt dei: fortius eſt hoĩbus. Quid enim
tam ſtultũ/ tam infirmũ videtur incredulis/ ꝗ cum au-
diunt deũ dei filiũ crucifixum pariter ⁊ ſepultũ? Sed
placuit deo per ſtulticiã predicationis ſaluos facere
credẽtes. Incarnatio ſiquidẽ dñi: miſericordie ipſius
eſt mirabilis altitudo/ ineſtimabile donũ/ incõprehen
ſibile myſteriũ: vnde aut rectis mẽtibus ꝓuenit ſalus/
aut peruerſis ſenſibus generat̃ interitus. [Dinumera
Al. inſpexe uerunt oĩa oſſa mea. Ipſi ꝓo cõſiderauerunt ⁊ † con-
runt. ſpexerunt me]. Forma crucis mira ꝓprietate depicta
eſt: vt omne corpus in ea ſic dicat̃ extenſum: quatenus
eius oſſa humanis oculis numerabilia viderentur: vt
quod caro ſuperducta celauerat: nimia tenſione corpo
ris appareret. Sed videamus vtrum pena dicenda ſit
an tribunal dãnatio: an diſceptatio: vbi quaſi in regali
ſolio conſtitutus: increpãtem reliquit reum: confiten-

tem reddidit protinus abſolutũ. Quo facto ille huma
ni generis miſerator eximius: quid ſanctis ſuis preſta
turus eſſet: in latronis ſubita confeſſione monſtrauit.
Dinumerata ſunt etiam oſſa eius. i. Apoſtoli: ſiue reli-
qui chriſtiani: qñ perſecutione facta truculentiũ iudeo
rum: ne in maiorem numerũ conualeſcerent querebã
tur extingui. Sequitur etiam incredulitatis eorum de
teſtabilis obſtinatio: vt non aliquid tranſitorie aut ca-
ſualiter feciſſe videantur: ſed dicit eos conſideraſſe et
conſpexiſſe: ⁊ cor eorum lapideum/ tot miraculis non
fuiſſe mollitũ. Petre ſciſſe ſunt: terra tremuit: ſol ami- Matth.27.
ctu ſe tenebroſo ne tantum ſcelus videret abſcondit: ⁊ Et luce.23.
prohdolor iniquitas in ipſorum oculis defixa in ſacri-
legio ſuo manſit immobilis. [Diuiſerunt ſibi veſtimẽ-
ta mea: ⁊ ſuper veſtẽ meam miſerũt ſortem]. Quãuis
tota paſſio dñi magna ſacramẽta contineat: tñ hic ne-
ſcio qđ maius parturit̃ arcanum: ꝙ alia veſtimẽta ſua
dicit eſſe diuidẽda: aliã veſtem ad ſortẽ nichilominus
perducẽdam. Ueſtimenta illa que diuiſa ſunt: ſcriptu-
ras ſignificãt prophetarũ vel reliquarũ celeſtiũ lectio
nũ: quas heretici praua interpretatione diuidẽtes Pi-
lati militibus ſcelerata ſe diuiſione coniũgunt. Tuni-
ca ꝓo illa que venit ad ſortẽ: que eius ſanctitatẽ corpo
ris ambiebat: quã dicit euangeliſta deſuper fuiſſe con-
textam per totũ: catholica ꝓbatur eccĩa: que nullate-
nus humano diſcerpẽda dat̃ arbitrio: ſed integra atq;
inuiolabilis quaſi ex ſorte vnicuiq; diuina ſemper lar-
gitate preſtat̃. Ipſa eſt cõtexta deſuper: quã nemo di-
uidit: nemo dirũpit: ſed ꝑpetua ſtabilitate firmiſſima:
in vnitatis ſue robore perſeuerat. De qua ipſa veritas
dicit Tu es Petrus ⁊ ſuper hanc petrã edificabo ec- Matth.16.
cleſiam meam: ⁊ porte inferi non preualebũt aduerſus
eã. Quod factũ ⁊ euangeliſta teſtat̃: dicẽs Poſtꝗ cru Matth.27
cifixerunt eũ: diuiſerunt veſtimẽta eius ſortẽ mitten-
tes. Uerũ iſta ſors in ſcripturis diuinis tam ſepius cõ
memorat̃: vt magnũ neſcio quid diuini iudicij geſtare
videatur arcanũ. Scriptum eſt enĩ in leuitico: vnã ſor DOS.
tem dño dari ⁊ vnam apopẽpeo. i. tranſmiſſorii. Item
Moyſes quibuſdã tribubus trans iordanẽ terrã ſor-
te diuiſit. Ieſus quoq; filius naue: terram repromiſſio
nis filijs iſrael ſorte miſſa diſtribuit. Sors quoq; Io- Ione.1.
nam perdidit latentẽ. Et in Salomone legit̃. Contra- Prouer.18.
dictiones cohibet ſors: ⁊ inter potẽtes definit. In no-
uo quoq; teſtamento. i. in actibus apoſtoloꝝ: ſors Ma Act.1.
thiam deſignauit apoſtolũ. Paulus etiam ipſe apoſto
lus ſcribens ad Epheſios: ſorte ſe dicit vocatũ ſm ꝓ- Ephe.1.
poſitũ eius: qui oĩa operat̃ ſm conſiliũ volũtatis ſue.
Necnon ad colloceñſes ſcribẽs dicit. Gratias inquit Col.1.
agẽtes deo patri: qui idoneos nos fecit in parte ſortis
ſanctoꝝ in lumine. Sed cũ multa legant̃ tam in veteri
ꝗ in nouo teſtamento ſortibus fuiſſe diuiſa: nemo au-
ſus eſt negare per eam diuinitus eſſe monſtratũ: quod
mens deuota petitione ſupplici poſtulauit. [Tu autẽ
dñe ne † lõge facias auxiliũ tuũ a me: ad defenſionem Al. Elõga-
meã † aſpice. Hic iam reſurrectionẽ celerrimã depre ueris.
cat̃: vt perfidoꝝ mala crudelitas ſuperuenientẽ tali glo- Al. Conſpi
ria deſtruat̃. Auxiliũ enĩ ipſam ſignificat reſurrectio- ce.
nẽ que vtiq; lõge facta nõ eſt: qñ triduana ꝓuenit. Se-
quit̃. Ad defenſionẽ meam aſpice. Sed que ſit iſta de-
fenſio: cõſequẽter exponit. [† Eripe a framea † aĩam Al. Erue.
meã: ⁊ de manu canis vnicam meam]. Liberari ſe po- Al. Deus.
ſtulauit a morte quã ſubiturus erat: collato ſciꝫ reſur-
rectionis auxilio. Framea enĩ ſynonymũ eſt nomẽ: ſi-
gnificans ſiue haſtam/ ſiue gladiũ/ ſiue quelibet arma
per que voluit futurum crucis exitium competenter

aduerſ:q̃ per ipſam mors pleruq̃ ſuccedit. Sed pri-
mo dixit Eripe aiam meã:modo petit liberari eccleſiã
que eſt illi vnica/id eſt catholica:vt intelligatur doctri
nas nouas et cõcillabula perditoꝝ vnitatis vocabulo
reſpuiſſe:hereticos hic canib⁹ comparãs:qui domeſti
ca quadã feritate atrociter mãſueti: cũ de penetralib⁹
nr̃is exeũt eccleſiã dei mordere ac lacerare feſtinãt. Et
vt ſcias canes talibus hoibus aptiſſime cõparatos:de
manu canis dixit:qꝺ vtiq̃ homo nõ canis habꝫ. Siue
(vt quidã volunt)manu canis ſignificat ptãte mundi
iſtius: que eccleſiam dei lacerare mordaci ac ſubdola
ſemꝑ iniq̃tate feſtinat. Canes autẽ non in malo tm̃:ſed
Al. ſalua. etiã in bono poni/frequẽtia exempla teſtanť. [† Libe
Al. vnicor= ra me de ore leonis: ⁊ a cornibus † vnicorniũ humili-
nium. tatem meã]. De ore leonis:de poteſtate diaboli dicit:
qui bene cõparať feris:qm̃ humanis ſemꝑ delectať exi
tijs. Sed ne forte aliquibus ſcrupulus inde naſcatur:
quare frequenter vna res ⁊ optimis ꝑſonis aptatur et
peſſimis? Dicendũ eſt ꝙ ad ſimiles partes debeat ap-
DOG. plicari. Unãquãq̃ rem diuerſas certũ eſt habere qua-
litates: vt leo de quo nunc ſermo eſt:habet fortitudinẽ
propter quã beluaꝝ rex appellať. Habet ⁊ truculentã
ſeuitiam: ꝑpter qꝺ ferox dicit. Quapropter fortitudo
Apoc.5. ei⁹ ⁊ ptãs chriſto merito cõparať: vt eſt illud. Uicit leo
de tribu iuda. Ferocia vero ipſius: diabolo cõpetenter
1.Pe.5. adiungiť:ſicut petrus apl's dicit. Sobrij eſtote ⁊ vigi-
late:q̃ aduerſarius veſter diabolus ſicut leo rugiẽs cir
cuit/querẽs quẽ deuoret. Ita fit vt vnum animal conſi
deratis eius qualitatibus:rebus a ſe diſcrepãtibus ra
IDI tionabiliter cõpareť. Qꝺ genus locutionis: ſcripture
diuine forſitã propriũ non imerito diximus. Sic ⁊ re
liquas cõparationes huiuſmodi: preſentis expoſitio-
nis ratio cõprehendit. A cornibus/id eſt a ſuperbis de
ſummitatũ ſuarũ poteſtate ferientiũ. Sed inſpice qꝺ
addidit vnicorniũ/id eſt ſe ſingulariter erigentiũ qui
nimia elatione ſurgẽtes/cõſortes ferre nõ poſſunt:dũ
ſoli faciendũ putãt quodcũq̃ libuerit. Talia enim ani
malia que vno cornu armantur: multo fortiora ſunt ab
his quibus duplicia tribuuntur:que greci monoceron
appellãt. Ab illa enim vnicorniũ ſuꝑbia non ferenda
humilitatẽ ſuam:que deſtituta opprimi facile poſſit eri
pi poſtulauit. [Narrabo nomen tuum fratribus meis
in medio eccleſie laudabo te]. Poſt ſacram paſſionem
dicit gloriam diuinitatis toto orbe vulgandã. Narra-
ETy. bo enim dicit/id eſt narrare facio. Fratres autẽ dicunť:
qui diligunt ⁊ diligũtur. Nã qui pati venerat pro ſalu-
te cunctoꝝ:quem eoꝝ non diceret fratrem? De quo lo-
Hebre.2. co patenter ait apl's. Decebat enim eum ꝑpter quẽ om
nia ⁊ per quẽ oĩa:qui multos filios in gloriam addure-
rat/auctorẽ ſalutis eoꝝ per paſſionẽ cõſummari. Qui
enim ſanctificat ⁊ qui ſanctificať/ab vno oẽs. Propter
quã cauſam nõ cõfundiť fratres eos vocare dicẽs: Nũ
ciabo nomẽ tuũ fratribus meis. Sic ait et in euãgelio
Matth.28. poſt reſurrectionem: Dicite fratribus meis. Et alibi.
Matth.12. Qui fecerit voluntatẽ pr̃is mei qui in celis eſt:hic me-
us pater ⁊ mater ⁊ frater eſt. In medio ꝓo eccl'ie lau-
dat dñm: q̃ ſe pia cõuerſatione tractauerit. Ipſius em̃
preconiũ eſt morũ ſanctitas cuſtodita: qm̃ nichil valet
aliq̃d boni caro facere:niſi cui diuina miſericordia ꝓbi
tatẽ noſcitur preſtitiſſe. In medio aũt dicit palam: ⁊ in
cõuerſatione multoꝝ: vbi recte mẽtis oꝑatio reliquis
fidelibus preſtat exemplũ. [Qui timetis dñm laudate
Al. glorifi- eum:vniuerſum ſemẽ iacob † magnificate eũ]. Paulo
cate. latius dñi paſſione narrata: ne corda fideliũ longa tri-
ſticia turbarẽtur:venit ad tertiã partẽ:vbi deuotos al-

loquitur vt dñi diſpenſatione recognita laudent eum ⁊
preconia ipſius generali exultatione concelebrẽt: qm̃
per eius paſſionẽ prouenit ſalus fideliũ ⁊ vita iuſtoꝝ.
Nunc intendamus q̃ ſuauis in timore dñi declaratur
affectus. Timor humanus non laudẽ parturit: ſed vi-
tuperationẽ. Dei autẽ timor:q̃ iuſtus ⁊ rectus eſt:lau-
dẽ generat/amorem tribuit/ardorẽ charitatis inflam
mat. Laudate ergo dicit qui timetis dominũ/id eſt qui
reuerentiã habetis nominis eius: q̃ eum non meretur
predicare:niſi qui cognoſcitur ⁊ timere. Uniuerſum in
partẽ bonoꝝ accipe:q̃ illos tm̃ mauult intelligi:qui fi-
dei iacob deuotioniq̃ conſentiunt: ſuperantes per reli
gionis affectũ veteris hois primã natiuitatẽ. [Time-
at eum omne ſemẽ iſrael]. Semen iſrael nõ vnius na-
tionis populus ſignificať:ſed cunctarũ gentiũ cogno-
ſcitur plenitudo:vnde ꝯſtat eccl'iam colligendã. Et q̃
ſuperius dixerat:laudate q̃ timetis dñm:nunc ad quos
timor ꝑtinere poſſit edicitur: ad iſraelitas vtiq̃/id eſt
videntes dñm:q̃ neſciunt timere deũ:qui heretica pra
uitate cecati ſunt/vel idolis ſcelerata mẽte deſeruiunt.
[Quoniã non ſpreuit:neq̃ deſpexit † precẽ pauperũ] Al. depre-
Qꝺ ſolent facere mũdi iſtius honore gloriantes/ſper- catione.
nere pauperes/deſpicere ſupplicantes/ cauſamq̃ de
habitus qualitate metiri: vt ſi ſit veſtibus nitidus ve-
rax putetur: ſi amictu ſordidus mẽdaciſſimus habea-
tur. Sed apud deũ longe diuerſum eſt:qui de veſte nõ
iudicat/qui opulentiã nõ honorat:ſed ille p̃ces fideliũ
pauperũ exaudit/⁊ adiuuat egenos: Illi p̃cioſus eſt:
qui tñ fuerit ſanctitate ditiſſimus. [† Neq̃ auertit fa- Al. nec.
ciem ſuã a me:et cum clamarẽ ad eum exaudiuit me].
Intelligamus hunc verſum: ⁊ deo gr̃as inďtum poſſu
mus deuota mente referamus. Nã cũ diceret genera-
liter agẽdas eſſe gr̃as:q̃ pauꝑes diuinitas exaudire di
gnať:ſe intulit dñs chriſtus dicẽdo: Neq̃ auertit faciẽ
ſuam a me. Sic ergo cauſam omniũ ſuã fecit:ſic pecca
ta mundi corporis ſui ſanctitate deleuit: vt dum ad ſe
infirmitatẽ humanã trahit: diabolus amitteret qꝺ te-
nebat. Quid autẽ clamauit? Quid ſe dicit auditum?
Utiq̃ vt mors noſtra eius exitio finireť: vt peccatũ ve-
teris hois redimereť precio ſctiſſime paſſiõis. [Apud
te laus mea in eccleſia magna: vota mea dño reddam
† corã timentibus eũ]. Apud te ſignificat de te: in ec- Al. in con-
cleſia magna catholica ſcilꝫ que vniuerſo terrarũ orbe ſpectu timẽ
diffuſa eſt. Magna em̃ ⁊ amplitudine recte dicit ⁊ ho- tium.
nore. Uota vero mauult intelligi ſacramẽta corporis ⁊
ſanguinis ſui que illis preſentibus redduntur:q̃ et ſan-
cto timore ſubiecti ſunt. Deniq̃ vide q̃d ſequiť. [Edẽt
pauperes et ſaturabuntur]. Hec ſunt vota que ſuꝑius
dixit. Et conſidera:quia pauperes tm̃ poſuit/qui mun
di iſtius illecebras contẽptu ditiſſimo reſpuerũt: nõ di
uites qui ſeculi huius felicitate referti ſunt:ſed paupe-
res/id eſt regnũ dei eſurientes. Ideo enim addidit Et
ſaturabuntur. Saturari enim non poterant niſi quos
talis poſſidebat eſuries. [Et laudabũt dñm qui requi-
runt eum: † viuit cor eoꝝ in ſeculum ſeculi]. Permãſit Al. viuunt
in ſuperioribus dictis. Nã cum ſaturati pauperes fue- corda.
rint: laudabunt dominũ. Pauperes dñm laudant:diui-
tes ſemetipſos exaltant. Iſti theſauraria terrena cõge
runt:illi celeſti vbertate diteſcunt. Facultas diſpar:ſed
conſcientia diſſimilis. Iſti deniq̃ locupletes ſunt de
mũdo:illi de deo. O q̃ diſſimilia vota ſortiti ſunt. Pau
peres poſſident quod nunq̃ perdent/diuites tenẽt qꝺ
non ſolum mortui:ſed etiam viui frequenter amittunt.
Sequitur Uiuit cor eorum in ſeculum ſeculi. Uiuit cor
id eſt ſpes eorum immobilis vegetatur. Illud em̃ ve-

raciter viuere dicimus: quod in diuinitatis gratia perſeuerat. [Reminiſcentur et conuertentur ad dominũ: vniuerſe fines terre]. Reminiſci propter illos dicim⁹: quos poſt obliuionis iniuriam ad memorie conſtat rediſſe medicinam. Sed hoc de paganis quomodo poſſit intelligi: qui nulla ſacramenta fidei ante conuerſionem ſuam vllatenus ſuſceperunt? Sed et eos bene dicimus reminiſci: quia omnis homo deum ſibi confitetur auctorem. Sed quando deus omnipotens eſſe fideliter agnoſcitur recte dicitur ab eis reminiſci: vt ad illum veraciter redeant/ quem prius peruerſa voluntate neglexerant. Sequitur Conuertẽtur vniuerſi fines terre. Prophetia eſt vniuerſalis eccleſie: quam nunc conſtat toto orbe diffuſam. [Et adorabunt in cõſpectu

Al. vniuerſe familie.

eius: † omnes patrie gentium]. Ne quis putaret dubium quomodo eſſet ab vniuerſis gentibus adorãdus interpoſuit in conſpectu eius: vbi nullus adorat niſi qui de ſincera fide preſumpſerit. Conſpectus enim illius non eſt: niſi ſupra fideliſſimos et beatos. Dicendo Omnes patrie gentium: nichil excepit qui cuncta concluſit: vt per indigenas ſuos et ipſe quoq̃ patrie credãtur eſſe deuote. [Quoniam domini eſt regnum: et ipſe dominabitur gentium]. Intendamus quid iſte verſus prepoſteratus oſtendat intelligi. Deus dominabitur gentium: quoniã domini eſt regnum: quia non ſunt gẽtium regna: ſed domini q̃ poteſtate ſua ⁊ mutat reges et continet. Et neceſſe eſt ipſum debere vbiq̃ coli quẽ rerum dominum conſtat intelligi. De quo loco pater Auguſtinus in libro ad Honoratum preſbyterum: more ſuo mirabiliter dixit. Ille irriſus: ille crucifixus: ille derelictus: hoc regnum acquirit et tradit in fine deo et patri: non vtiq̃ vt ipſe amittat: ſed vt qđ in fide ſeminauit/ cum venit minor patre: hoc perducat in ſpeciem in qua equalis non receſſit a patre. Probata eſt his dictis vniuerſalis eccleſia. Deſinant homines donatiſtarũ vanitate confundi. Non poteſt preualere plus fraus

DOG.

diabolica q̃ religio chriſtiana? Neceſſarium eſt enim in iſto loco: hereticorum confutare nequitias: quoniã dum illos (domino preſtante) deſtruimus: catholice fidei ſenſum firmamus. [Manducauerunt et adorauerunt

Al. pingues

omnes † diuites terre]. Quid eſt hoc qđ ſuperius de corpore dñi pauperes dicit eſſe ſaturatos: hic autem diuites terre tm̃ manducaſſe ⁊ adoraſſe confirmat? Scilicet vt intelligas non humiles: ſed ſuperbos qui non habent in manſuetudine ſpem: ſed in diuitijs preſumptionem. Nam licet eadem predicationum ſacramenta ſuſceperint: tamen par non eſt in vtriſq̃ deuotio. Illi enim vſq̃ ad ſaturitatem comedunt/ id eſt vſq̃ ad perfectionẽ: iſti ſic manducant vt non magnis deſiderijs expleantur. Aliud eſt enim mediocriter aliquid velle percipere: et aliud toto mentis ardore perquirere. Et ideo hi non dicuntur pauperes chriſti: ſed

Al. cadent omnes.

diuites terre. [In conſpectu eius † procident vniuerſi qui deſcendunt in terram. Et anima mea ipſi viuet]. Quia ſuperius dixerat: diuites terre eſſe tepidos chriſtianos: nunc dicit qui ante deum procidant/ id eſt cadant: qui in terrenas concupiſcentias carnis fragilitate deſcendunt: et hominibus apparere non poſſunt. Bene autem dictum eſt/ deſcendunt: quia omne peccatum pars probatur inferior. Nam dum conuentus eccleſie omnes indiſcrete ſuſcipiat: ipſius conſpectui noti ſunt qui ſe meritorum qualitate diſcernunt. Animã vero ſuam dicit deo viuere: quoniã hunc mundum immaculata conuerſatione tranſiuit. [Et ſemen meũ ſeruiet ipſi. Annunciabitur domino generatio ventura].

Semẽ opera dicit que tempore incarnationis ſue manifeſta fecit in terris: vt populos inſtrueret/ ſecreta religionis aperiret/ predicatores apoſtolos inſtrueret: qui religionem ſanctam ſincera fide predicarent. Annunciabitur domino dicit: ab angelis (vt quidam volunt) qui preces humanas ad dominũ referre memorantur. Scriptum eſt enim in libro Thobie. Ego obtuli memoriam orationis veſtre ante dominum. Thob. 12. Sed figuraliter dicitur Annũciabitur domino: ſcienti quippe ⁊ oĩa preuidẽti. Scriptum eſt enim Scit enim pater veſter: Matth. 6. ait dominus: quid vobis neceſſarium ſit priuſq̃ petatis ab eo. Annunciẽt ergo angeli domino: pro miniſterio: non pro inſtructione. Generationem venturam dicit: que ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto erat dño largiente ꝓcreanda. Et vt oſtenderet eam iuſtã: dicit dño eſſe venturã. Generatio enim malorꝫ: ſibi videtur venire nõ domino. [Annũciabunt celi iuſticiã eius: populo qui naſcetur quem fecit dominus]. Id eſt euangeliſte predicabunt filium dei. Ipſe enim eſt iuſticia patris. Illi ergo populo predicãda eſt iuſticia: q̃ crediturus eſt deo: qui peccatorꝫ morte derelicta venit ad vitã/ qui ſic beneficio dei ex fide naſcitur: vt in eternum viuere mereatur. Quapropter nimis apte dictum eſt: chriſtianũ populum dñm feciſſe. Creauit enim quando illum de ventre matris eduxit. Sed tunc eum a peccatis liberũ fecit qñ chriſtianũ per aquã regenerationis inſtituit. Animo vero condendũ eſt: qđ iſte ⁊ alij pſalmi qui de paſſione dñi loquuntur: in ſpe chriſtianorum maxime terminantur: vt hac diſpoſitione mirabili cognoſcamus ſalutem credentibus tali myſterio contributam.

Concluſio.

¶ Iſte pſalmus eſt/ quem nobis paſchali munere ſolenniter decãtat eccleſia: vt ſalutariter inſtruamur in humanis rebus etiam beatos temporaliter ex aliqua parte a dño derelinqui: cum tñ eos ad bona eterna tuitionis ſue virtute perducat. Hunc feliciter flentes audiamus: per quẽ ſic poſſumus refici: ſi deuoto animo in eodem mereamur affligi. O dura corda iudeorꝫ: o inſenſate mentes nunq̃ oĩno credentiũ: nõne hic ſolus pſalmus ad paſſionẽ credendã ſufficere debuiſſet/ quã ſic euidẽter de ſe veritas predicauit? Et ne aliqua corde duriſſimis excuſatio relinqueretur: ſequitur inter aliquos de hac re pſalmi: euidenti et manifeſtiſſima prophetatione conſcriptus id eſt 34. 54. 68. et centeſimuſoctauus: vt nulli eſſe deberet ambiguum qđ tantis preconibus cognoſcit fuiſſe vulgatũ. Cõtinet aũt pñtis pſalmi numerus ⁊ alia rerũ ſacra celeſtiũ. Nã cum ꝓpħa daniel trib⁹ hebdomadibus orationẽ ſuã dño iugiter immolaſſet: vt que eſſent iſraelitico populo futura cognoſceret/ ãgeli voce miſſuz eſt ad primas pces ſe fuiſſe trãmiſſum: ſꝫ diabolica reluctatiõe tardatũ: viceſimoprimo die ad eũ potuiſſe deſcẽdere: vt votis ei⁹ ſatiſfacere potuiſſet. Quapropter et hic pſalm⁹ nõ immerito tali calculo noſcit collocat⁹: q̃ diaboli peruerſitate deſtructa/ medicinalis paſſionis dona reſerauit. Cuius bñficio humanũ genus ab eterna morte liberatum: ad perpetue ſalutis dona peruenit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 21.

¶ Pſalmus Dauid. xxij.

Dominus regit me et nichil michi deerit: in loco paſcue ibi me collocauit. Super aquam refectionis educauit me: animam meam cõ-

uertit. Deduxit me ſuper ſemitas iuſticie: propter nomen ſuum. Nam et ſi ambulauero in medio vmbre mortis: non timebo mala quoniam tu mecum es. Virga tua et baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt. Paraſti in conſpectu meo mēſam: aduerſus eos qui tribulāt me. Impinguaſti ī oleo caput meū: et calix meus inebrians ꝙ preclarus eſt. Et miſericordia tua ſubſequetur me: omnibus diebus vite mee. Et vt inhabitem in domo domini: in longitudine dierum.

Ante pretermittitur: vbi noui nichil eſt qđ requiratur. Hoc tm̄ cōmemorandū eſt: vt nomina tituli huius ad ſpiritualem (ſicut prefati ſumus) intelligentiā perducere debeamus. Loquitur enim per totum pſalmū primi hoīs vetuſtate depoſita: regeneratus ex aqua et ſpiritu ſancto fideliſſimus chriſtianus grās agens: qm̄ de ariditate peccati ad loca paſcue: ⁊ ad aquā refectionis domino ſit largiēte perductus. Et notandum qꝛ vt antea decalogū legis acceperat ita hic decem beneficia ſe gaudet eſſe ditatū. Qđ non ſingulis verſibus di: ſed ꝑ comata ſuccincte narratur. Diuiſio.

Uarius quidē pſalmus eſt: ſed multis noſcitur partibus cōtineri. Qui diuiſionē in perſonis non habet: ſed in rebus. Ideoqꝫ nos nō diuiſiones vt in alijs pſalmis: ſed ceteras numeri per ſingulas quaſqꝫ ꝑtes forſitan competenter affiximus. Expoſitio.

[Dominus regit me: et nichil michi deerit]. Uir ille ſanctiſſimus qui per gratiā baptiſmatis innouatus: pauperem ſe dn̄i abiecta ſeculi pompa noſcebat / in conſcientie cubili letus exultat / et a dn̄o ſe ꝓtegi: iocunditate dulciſſima profitetur. Dicit enim regi ſe a dn̄o vbi eſt defenſio fortis ⁊ magna ſecuritas: vbi nemo metuit inimicum: vbi iam nullus ſua imbecillitate turbatur. Addendo autē Nichil michi deerit: diuitias ſuas pauper ille noſcebat: cum ſibi a dn̄o ſubſtantiā ſpiritualem crederet nichilominus cōferendā. Sed audiam⁹ in ſubſequētibus: qm̄ ſit diues iſta paupertas que tātis bonis repletur: quāta cōtineri regū theſauraria non merentur.
SCHE. Que figura dicitur Synatriſmos: latine ꝯgregatio: quotiens multa in vnum colliguntur: et velut pondere facto / audientiū animis offeruntur. Hoc ſchema ſiue in laudibus: ſiue in vituperationibus inter oratores violentiſſimum haberi ſolet. [In loco paſcue: ibi me collocauit]. Primam partem munerum fidelis iſte quē diximus gratāter exponit: qđ tm̄ ad vniuerſalem chriſti eccleſiam merito cognoſcimus pertinere. Aſſerit ſe ergo in locis paſcue cōſtitutū / non vn̄ caro corpuſqꝫ ſaginetur: ſed vn̄ aīa celeſti pabulo refecta / ſpūalis leticie nitore pingueſcat. Illa enim dei ſunt paſcua / que non ventris digeſtionib⁹ dilabuntur: vbi iterꝫ īportuna non ſuccedit eſuries: ſed aīa cum ſemel cepit eſſe ſaturata: in idipm̄ celeſti munere ꝑſeuerat. Locus autē iſte qui dicitur pabuloꝝ: diuina lectio eſt. Nā ſicut pecudū corporibus pinguedinē ꝑſtat ager depaſtus: ita ⁊ ſermo diuinus animā noui fideliter ſaginare meditatus. De his
Ps. 118. paſcuis ſaturatus eructauit ille qui dixit deo. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: ſuper mel et fauum ori meo: ⁊ his ſimilia. [Sup aquā refectiōis educauit me]. Scđꝫ munus ſue ꝑfectionis oſtēdit: dona diuina cōparans amenitatibus huius ſeculi: quibus multum humana gaudere ſolet infirmitas. Sed cōſideremus per iſtas cōparationes: qđ magis velit intelligi. Aqua refectionis / eſt baptiſmi lauacrū: quo aīa ſterilis ariditate peccati ad bonos fructus inferendos diuinis muneribus irrigatur. Et bene addidit Educauit: id eſt paulatim nutriuit / quaſi paruulos ⁊ renatos: ſicut Petrus
aplʼs dicit. Tanqꝫ modo geniti infantes rationabiles 1. Pe. 2.
et ſine dolo lac cōcupiſcite vt in eo creſcatis in ſalutē. [Animā meā cōuertit]. Ad gratiā tertiā venit: vbi animā ſuam diuino bn̄ficio aſſerit eſſe cōuerſam. Sed cōuerſam dicit: qꝛ poſt baptiſmū de peccatrice facta eſt iuſta: de feculēta mūdiſſima: de ꝯtracta ſine ruga: ſicut
aplʼs dicit. Ut exhiberet ſibi ipſe glorioſam eccleſiam: Ephe. 5.
nō habentē maculā / aut rugam / aut aliqđ huiuſmodi. Merito ergo aīam ſuā gloriatur ad chriſtū eſſe ꝯuerſam: que dudū ſub diabolo ꝓbabatur eſſe captiua. Sed tunc eſt ſalubris iſta cōfeſſio: ſi non iterū incēriuis vicijs in peccata relabamur. Uerū iſtā ꝯfeſſionē vide qđ ſequitur. [Deduxit me ſuper ſemitas iuſticie: propter nomē ſuū]. Quartū beneficiū memorat: qđ eſt ſollicitius indagandū. Nam cum iuſticie ſemitas ambulare ſupbie ſit: cur ſanctus vir illuc ſe gaudet eſſe perductū: qđ dominicis regulis videbatur eſſe ꝯtrariū? Sed hic ſup / taliter accipiendū eſt: quēadmodū ſi dicatur poſitus eſt ſuper populū corrigendū: quos debeat iuſticie ſemitas edocere: ſicut ⁊ alius ꝓpheta dicit. Sup excelſa ſtatuit me: vt vincā in claritate ipſius. Qđ autē ait: ꝓpter nomen ſuū / famulus chriſti gaudebat ſe ad illam ſcientiā ꝑueniſſe: vt poſſet dn̄i iuſſa vulgare. Semite eīm iuſticie / ſunt duo precepta ſalutaria: in quibus lex et ꝓphe
talis ſermo cōcluditur. Diliges dn̄m deum tuum ex toto Deuto. 6.
corde tuo: et ex tota anima tua: et proximū tuum ſicut teipſum. Merito ergo ſup ſemitas iuſticie deductā ſe eſſe gaudebat: qui animi ꝯtemplatione ꝑfecerat. Addidit Propter nomē ſuū: vt nemo diceret meritis ſuis collatum: qđ diuina grā ꝓbabat eſſe cōceſſum. [Nam et ſi ambulauero in medio vmbre mortis / non timebo mala: qm̄ tu mecum es]. Quinta ſuccedit grā: quā reuera conſtat vnicuiqꝫ firmiſſimo catholico cōtributā. Dicit eīm: Et ſi inter hereticos ⁊ ſciſmaticos ambulem qui recte vmbre mortis eſſe dicuntur: qm̄ exitij figuram portāt cū ad iferna ꝑducuntur: nō timebo eoꝝ prauas
ſuaſiones: qꝛ tu ꝑſentie tue me tuitione defendis: ſicut
ſcriptū eſt in ꝓpheta. Nō te deſerā / non te derelinquā. Joſue. 1.
In iſto quippe mūdo: eccl'ia iter iniquos ambulat donec iudicij dies bonorum maloꝝqꝫ ſequeſtrator aduenerit: ſicut ꝓpheta dicit. Spūs inquit vultus nr̄i chriſtus dn̄s ſub cuius velamēto viuimus inter gētes. Hebre. 13.
Siue vmbra mortis / abſolute diabolus eſt: q obſcure nobis laqueos ponit: vt ꝑ nebulas ipſius decepti in eterne mortis precipitia corruamus. Sed hec nō timētur a vero fideli: ſi in ipoꝝ medio diuina miſericordia fretus ambulare preſumpſerit. Cur enim vir iuſtus illos timeat qui ſanctos timēt: ⁊ inuicta illis voluntate deſeruiunt? [Uirga tua ⁊ baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt]. Iam ſexta largitate letatur. Uirga enim pertinet ad iuſticiam et fortitudinem domini ſaluatoris: ſi
cut in pſalmo dicit. Uirga equitatis ꝟga regni tui. Ba Ps. 44.
culus ad adiutoriū humanum reſpicit / quo ⁊ pes ipſe caute defigitur: et totum corpus niſu deſuper incūbentium ſuſtinetur. Hoc vſi ſunt patriarche. Dicit enim
Iacob: In baculo meo tranſiui iordanem iſtum. Item Gen. 32.
in Exodo ait dominus filijs iſrael. Renes veſtros ac Exod. 12.

cingetis:tenētes baculos in manibus:et comedetis fe-
ſtinantes. Q᷑ multis locis reperies in auctoritate di-
uina. Iſtis ergo duabus rebus fidelis ſe aſſerit conſo-
latum. Una eſt diſtrictio que cōterit vicioſos:altera gu
bernatio/que ſuſtinet fideliſſimos chriſtianos. Ipſa ve
ro dum ponit numero plurali:virgā z baculum ſignifi
cat que ſuperius dixit. Sed videamus quēadmodum
vtraqꝫ nos cōſolari poterūt:cum res oīno diuerſe ſint.
Baculū quippe non eſt dubiū ꝯſolari:qui ad opem fe-
rendam humane imbecillitati ſemꝑ aſſumit. De virga
quid dicemus que percutit/affligit/et vicia noſtra iudi
ciaria ſeueritate caſtigat? Conſolatur plane et ipſa fi-
deles:quādo eos ad viam dñi adhibita emendatione
perducit. Nā recte cōſolari dicimus omne q᷑ adiuuat:
etſi ad tempus nos pro ſua diſtrictione cōtriſtat. Unde
Hebre.12. dicit apl's ad hebreos. Om̄is omnis diſciplina ad p̄ſens
non gaudij videt eſſe: ſed triſticie. in poſterū autē mul-
tum fructū affert. [Paraſti in conſpectu meo menſam:
aduerſus eos qui tribulant me]. Septime gratulatio-
nis numerus adhibet:cum dicit Paraſti in conſpectu/
id eſt predeſtinaſti altare ſanctū:q᷑ cūcta videt eccle-
ETy. ſia:q᷑ circūdat populus chriſtianus. Mēſa em̄ a mēſe
dicta eſt:q꞉ eodē die cōuiuia ritu gentiū exercebantur.
Eccleſie ꝟo menſa eſt beata cōicatio/epulatio felix/ſa-
turitas fidei/eſca celeſtis. Uerū iſtā menſam aduerſus
eos paratā eſſe manifeſtū eſt:qui in aliqua peruerſita-
te demerſi/eccleſiā dei ſuo grauiter errore cōtriſtant.
1.Corin.11. De q̄bus apl's dicit. Qui māducat indigne: iudiciū ſi-
bi māducat z bibit/non diiudicās corpus dñi:datū ſci-
licet ad remiſſionē peccatoꝝ:et vitā ꝑpetuā poſſiden-
dā. Memēto aūt ꝙ mēſa z in bono z in malo ponitur:
1.Corin.10. ſicut dicit apl's. Nō poteſtis cōicare mēſe dñi: z menſe
demonioꝝ. [Impinguaſti in oleo caput meū]. Octa-
ua ponit munificētia. Caput fidelium chriſtus eſt dñs
qui recte dicit impinguatus in oleo:q̄m nulla ſiccitate
peccatoris exaruit. Caput ergo ſuū in oleo aſſerit im-
pinguatū:videlꝫ vñ cetera mēbra letarent. Sed q̄d eſt
hoc ꝙ ſpecies ipſa benedictionis ſancte frequēter ad-
hibet:vnxit ꝓphetas/cōſecrauit reges? Non imerito:
q꞉ arbor ipſa pacis etiā preſtabat indiciū: q᷑ eius ſpe-
cialiter munus noſcit eſſe diuinū/liquor arboreus/pin
guedo letificās/magnarū gr̄a dignitatū:cuius folia in
viriditatis ſue pulchritudine perſeuerant. Hec etiam
Noe per columbā nunciauit terris redditā ſoſpitatē/
vt merito tante benedictionis capax eſſe videatur:que
fructus ſui magno decore ſimul et vtilitate perfruitur.
Ps̄.44. De ipſo enim et alius pſalmus dicit. Propterea vnxit
te deus deus tuus oleo exultatiōis pre cōſortib⁹ tuis.
Calix me⁹ [Et † poculū tuū inebrians: ꝙ̄ † preclarū eſt]. Nonū
Al. p̄clar⁹. munus eſt ſanguinis dñi: q᷑ ſic inebriat vt mentem ſa
net a delictis ꝓhibens/non ad peccata ꝑducens. Hec
vinolētia ſobrios reddit:hec plenitudo malis euacuat
Et qui illo poculo non fuerit repletus: eterna redditur
egeſtate ieiunus. Inuenitur etiam et in malo poſitum:
vt Iſaias ait. Et accepi de manu tua calicē ruine:pocu
lum ire et indignationis mee. Addidit ꝙ̄ preclarū eſt:
vtiqꝫ cū talia conferat:vt ad celoꝝ regna perducat. De
Joan.4. quo poculo in euangelio d꞉. Qui biberit ex aqua quā
ego do/non ſitiet vnq̄ꝫ:ſed fiet in eo fons aque ſalientis
in vitam eternā. [Et miſericordia tua ſubſequetur me:
omnibus diebus vite mee]. Decima pars promiſſe d-
uiſionis impleta eſt:vbi ad cumulum ſe leticie deſide-
rij magnitudo ſatiauit. Nam cum miſericordia domi
ni ſemper precedat:hic dicit Subſequetur me. Subſe-
quitur vtiqꝫ ad iuſticiam:ſed precedit ad gratiam con-
ferendam. Nam ſi ſolum ſequeret: nemo donata perci
peret. Si tm̄ precederet/nullus poterat collata ſerua-
re. Grauiores ſunt enim inſidie quas a tergo diabolus
parat:et niſi domini miſericordia ſubſequat: facillime
fragilitas humana decipitur. Tunc enim quādo ſe ali
quis vicium tranſiſſe credit:incauta magis ignoratio-
ne decipitur. Unde nimis neceſſarium eſt:vt ſemꝑ nos
et gratia dñi precedat: et miſericordia ſubſequat. [Et
vt inhabitem in domo dñi:in longitudine dierum]. Fi-
nis iſte pendet de ſuperioribus dictis. Ideo enim illa
profeſſus eſt ſibi eſſe cōceſſa: vt ad habitandum in do
mo eius glorie perueniret. Ipſa eſt enim bonoꝝ om-
nium completiua perfectio: ſicut in alio pſalmo dicit.
Beati qui habitant in domo tua:in ſecula ſeculoꝝ lau Ps̄.83.
dabunt te. Domus quippe domini/futuram ſignificat
Hieruſalē:que in longitudine dierum ſine ambiguita-
te conſiſtit. Ipſa eſt enim beatitudo ꝑpetua: z ſine fine
leticia. Memento autem q᷑ in priore verſu pſalmi hu-
ius:idem (dñs regit me z nichil michi deerit) breuiter
dixit:q᷑ in ſubſequentibus latius enumerauit. Que fi
gura dicit Epitrochaſmos/id eſt dicti rotatio: cū ſuc- SCHE.
cincte ea que ſunt effuſius dicenda ꝯſtringit. In hoc
autē verſu finali/id eſt Ut inhabitē in domo dñi:in lon-
gitudine dierum. Epiphonem/id eſt acclamatio nobi SCHE.
liſſima nimis figura poſita eſt:q̄ poſt narratas res bre-
uiter cum acclamatione prorumpit: poſt omnia deſi-
nēs in exaggeratiſſimā ſummitatē. Sic pſalmi iſtius
principia/media z finis:decora diuerſorum ſchematū
luce radiantur.

Concluſio.

Mente reponamus q̄d celeſtꝫ illa fiſtula decem virtutib⁹
compacta cecinerit:ꝙ̄ dulce melos anime ſalutari de-
lectatione cantauerit: vt in hac feſtiuitate myſterij:non
voluptas auriū:ſed ſalubritas acq̄ſita cognoſcat ala-
rum. Numerus quoqꝫ pſalmi huius ſignificat ꝑfectio-
nem ſapiētie. Siquidē.22.libros eſſe cognoſcimus ve
teris teſtamēti:ſm litteras hebreoꝝ quas ad plenitudi
nē diuine ſciētie cōprehendendā cōſtat humano gene
ri tributas. Quapropter diuerſis modis pſalmo iſti ſu
perna noſcuntur conuenire myſteria.

Explicit expoſitio in pſalmum.22.

Pſalmus Dauid prima ſabbati. xxiij.

Omini eſt terra z plenitudo
eius: orbis terraꝝ et vniuerſi
qui habitāt in eo. Quia ipſe
ſuꝑ maria fundauit eū: z ſuꝑ
flumina preparauit eū: Quis
aſcēdet in montē dñi: aut q̄s
ſtabit in loco ſancto ei⁹? Innocēs manib⁹ et
mundo corde:qui nō accepit in vano animā
ſuā/nec iurauit in dolo ꝓximo ſuo. Hic acci-
piet bñdictionē a dño:et miſericordiā a deo
ſalutari ſuo. Hec eſt generatio querētiū eū:
querētium faciē dei iacob. Attollite portas
ꝑncipes veſtras: z eleuamini porte eterna-
les: z introibit rex glie. Quis eſt iſte rex glo-
rie? dñs fortis z potēs: dñs potēs in ꝓlio. At
tollite portas ꝑncipes veſtras z eleuamini
porte eternales: z introibit rex glorie. Quis
eſt iſte rex glorie? dñs v̓tutū ipſe eſt rex glie.

V Elum preſentis tituli/iuuāte dño alacriter
ſubleuemꝰ: vt nobis penetralia pſalmi cla
rius innoteſcāt. Prima ſabbati ſignificat
diem dominicū que prima eſt poſt ſabba-
tū:quo die dñs reſurrexit a mortuis. Qui
propter excellentiā tanti miraculi ꝓprie dñi nuncupa-
tur:ſiue q2 in eo mundū cōdidit. Eo ſiqdem die iſti ſecu
lo reſurgēdo dñs ſubueniſſe cognoſcit:qñ eum ꝛ fecit ꝛ
ſe declarat. Sed q2 totus pſalmus poſt reſurrectionē
canitur: ideo et titulus iſte premiſſus eſt:vt corda fide-
lium cōgruo moneret indicio. Diuiſio.

P Oſt reſurrectionē dñi ꝓpheta lenior effe
ctus/humanum genus alloquit:qd varia
ſupſtitione laborabat: Prima parte deffi-
niens dñi vniuerſum orbē eſſe terrarū:vt
ſicut ſe nullus ab eiꝰ imperio ꝓbaret ex-
ceptū:ita nec a fide crederet alienū. Se-
cundo loco determinans quibus virtutibꝰ ꝑditi ſint in
eius eccleſia conſtituti. Tertio dementiſſimos ſupſti-
tioſos alloquit: vt vero dño famulātes a noxia ſibi ꝑ-
verſitate diſcedant. Expoſitio.

D Omini eſt terra et plenitudo eius:orbis
terrarū ꝛ vniuerſi q̄ habitāt in ea]. Quā-
uis terrā ꝛ in bono ꝛ in malo poni ſepe no
uerimus: hic tñ eccleſiā debemꝰ aduerte
re/q̄ dño ſpecialiter pura mente famulat.
Nā lz oīa ab ipſo ſint cognita:tñ illud ipſius eſſe ꝓprie
dicimus:qd eū venerant auctorē. Et eccl'ia nō imerito
fructifera bonoꝝ terra ſuſcipit:q2 nutriuit ꝛ cōtinet po
pulū chriſti. Seqtur Et plenitudo eius:id eſt multitu-
do ſancta/qua replet eccl'ia. Sz ne terrā quā ſuperius
dixi coanguſtatā putares aliquā fortaſſe regionē:nūc
dicit orbis terraꝝ:hoc eſt vniuerſalē eccleſiam:que to
tius mūdi ambitu cōtinet. Intēde vero qd dicit:q̄ ha-
bitāt in ea/id eſt nō qui cōueniūt ꝛ recedunt:ſed qui fi-
ETY. xa mētis ſtabilitate perdurāt. Habitare enim manere
dicimꝰ qd errantiū nō eſt:qd mutabilitati nō cōuenit.
Sed ille ſolus eccl'iam habitat qui vſq ad obitū ſuum
in fide rectiſſima ꝑſeuerat:ſicut et alius pſalmꝰ dicit.
Pſ.22. Et inhabitē in domo dñi:oībus diebꝰ vite mee.[† Ipſe
Al.quia. ſup maria fundauit eā:ꝛ ſup flumina preparauit eam]
Quid eſt ſup maria fundare:niſi ſupra vicioꝝ huiꝰ ſe-
culi tremulos fluctꝰ eccleſiā firmiſſima credulitate ſo-
lidare:vt anchora fidei fundata/ꝓcellas cuiuſlibet pe-
Hebre.6. riculi non paueſcat? Unde ꝛ apl's dicit. Quā ſicut an-
chorā habemus aie tutā atq fixā. Simili modo:ꝛ ſup
flumia dicit eſſe preparatā:qm̄ ad voluptates turbulen
tas ꝑſecutoꝝ aptatā cōſtat eccleſiā:vt ei prave volun-
tates nocere nō valeāt:quis ꝯtra eā inſana mentium
ꝑcipitatione conſurgāt. [Quis aſcendet in montē dñi:
aut qs ſtabit in loco ſancto eius?] Poſtq̄ docuit bieui
ter vniuerſa dñi eſſe que cōdidit: nūc ꝑ iterrogationē
ſecundā ingredit partē:reſpondēs quales eſſe debeāt:
SCHE. qui ſe ipſius deſiderāt nūcupari. Que figura dr Exe-
taſmos/id eſt exq̄ſitio:cū res cōplures diuiſas: cū in-
terrogatione exquirētes/ſingulis que cōueniunt appli
camus. Premittit ergo iterrogatiōes:vt a pra reſpon-
ſio ſubſequat. Quis aſcēdet? Quia dicturus erat mon
tē/id eſt iuſticiā:ceteraſq ſtutes ad quas magno niſu
tēdimus: qm̄ peccatis obuiantibus impedimur. Sed
poſtq̄ dixit:quis aſcendet/nunc dicit ſtabit: quia mul-
to vtilius eſt in ſancto loco ſtare: q̄ ad eius faſtigium
peruenire. [Innocēs manibus ꝛ mūdo corde:qui non
accepit in vano animā ſuā]. Iſta eſt expectata reſpon
ſio. Innocēs manibus ꝛ mundo corde.i.cuius oparo

neminem ledit:ſed quantū poteſt adiuuare contendit.
Et ne putares poſſe ſufficere Innocēs manibus: addi
dit Et mundo corde:q2 frequēter diſponimus ledere:
ſed iuuamus nolentes:ꝛ iterū bona volumus:ſed ab eo
rum operatione ceſſamus. Ideoq nō dicit illic aſcēde
re:niſi in quo vtraq potuerit inueniri. In vano hō ac-
cipit animā ſuā:qui putat deſiderāda que ſunt/vel trā
ſitoria/vel caduca. Ille autē in vano nō accipit/qui ſe
nouit ad diuinitatis intelligentiā fuiſſe ꝓcreatū/ad le-
gem dñi cuſtodiendā/ad cogitationes vite eterne:ꝛ q̄c
quid pōt ſupernā grām promereri. [Nec iurauit in do-
lo ꝓximo ſuo]. Dicēdo in dolo:videt ſacramēta permi
ſiſſe ſimplicia. Scriptum eſt enim Iurauit dñs et non Pſ.109.
penitebit eum. Legimus etiā patriarchas iuraſſe ſan-
ctiſſimos. Et quare dicit in euāgelio. Nō iurabis:neq Matth.5.
per celū:neq per terram ꝛc̄. Ueraciter iurare in veteri
teſtamento prohibitū quidē non eſt. Sed q2 humano
generi: de infirmitate mētis frequenter naſcitur cauſa
periurij. In nouo teſtamēto vtilius dicit eſſe omnimo-
dis non iurandū:ſicut ꝛ alia ſimilia que non contrariat
ſed cognoſcimus cautiora. In euangelio quippe ipſe
dñs ait. Dictum eſt antiquis. Oculum pro oculo. Ego Ibidem.
autē dico vobis:non reſiſtere malo. Per dolū itaq iu-
rat quiſquis aliter facturus eſt q̄ ꝓmittit:credens per-
iurium non eſſe decepiſſe nequiter credentis errorem.
[Hic accipiet benedictionem a dño: et miſericordiā a
deo ſalutari ſuo]. Premiſit pias obſeruationes: nūc di
cit ꝛ premia. Accipiet benedictionē:nō a quolibet alio
ſed ab ipſo dño. Ipſe benedicit qui iudicaturus eſt:ip-
ſe abſoluit qui incōmutabiliter dānare potuiſſet. Meri
tū ergo beneficij per magnitudinē voluit concedentis
agnoſci. Qd argumentum inter oratores dicitur a ꝑ- TOP
ſona. Sequitur Miſericordia:vt illa benedictio non ꝑ
merita:ſed per indulgētiam domini veniſſe videatur.
Nullus quippe hominū eſt:qui ſibi miſereri nō egeat.
Donantur delicta vt veniat corona:ſicut dari non pōt
libertas/niſi prius ſeruitus fuerit abſoluta. Salutaris
ergo noſter eſt dominus chriſtus:a quo ꝛ beatitudo tri
buitur ꝛ peccata laxantur. Nec moueat qd ſuperius di
xit:hic accipiet benedictionem a dño:et poſtea ſubiun
xit Et miſericordiam a deo ſalutari ſuo:dum in ordine
rerum primo parcat peccatis noſtris:ꝛ poſtea benedi-
ctionis ipſius munera ſubſequātur. Hoc enim frequē
ter inuenis eſſe variatum:vt primo miſericordia ponat:
vt eſt illud. Deus miſereatur nobis:et benedicat nos. Pſ.66.
Iterumq conuertit: Illuminet vultū ſuum ſup nos: ꝛ Ibidem.
miſereatur nobis. Que figura dicitur Anaſtrophe/id SCHE.
eſt peruerſio:quādo promimus ordine conuerſo ſentē-
tiam. [Hec eſt generatio querentium dominū:queren
tium faciē dei iacob]. Que ſingulariter ſuperius dixe-
rat: Quis aſcēdet in montē dñi:ne putares hoc ad chri
ſtum dñm ſolūmodo eſſe referendū: nunc ꝛ generatiōi
chriſtiane hoc cognoſcitur applicare. Nā cum dicit
hec eſt:ſignificat/talis eſt illa generatio que dominum
requirit/id eſt que ſacri baptiſmatis fonte renaſcitur:
et fidem ſuā pia operatione cōmendat. Sequit Que-
rentium faciem dei iacob. Quid eſt hoc quod ꝛ ipſum
verbum repetit:et aliud ſubiunxit in fine? Prius dixe-
rat generaliter querētium dominū:qui ſe non ambiunt
preponi: ſed ſuo ordine ſuoq fine contenti ſunt:vt vel
minimam partem in chriſti regno mereantur accipe-
re. Sed quia ſunt et alij nimio fidei calore feruentes:q
operum bonitate nonnullis preponi ſe volunt:addidit
Dei iacob:vt hoc in illis faciat: qd in iacob feciſſe de-
claratur: qui poſterius natus/primatum fratris ſenio-

[Al. attollite.] [Al. principes veſtras] ris accipit. [† Tollite portas † principis veſtri]. Uenit ad tertiam partem: vbi propheta chriſtiana religione declarata: cum magna exultatione imperat diuerſis errantibus: quatenus prioribus clauſtris cõgrua fide patefactis: ipm regem dominũ in ſuis pectoribꝰ admittere mereantur. Auferre enim precipit portas mortis: que a principe diabolo poſite comprobantur. [CTy.] Que ideo porte ſunt appellate: quia per ipſas tranſeunt homines ſua fctã portãtes: ⁊ res victuales ſtudioſiſſime deferentes. [Et eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glie]. Cõtra portas mortis decẽter eleuatas / portas dicit eternales: vt iſtas caducas oſtẽderet / illas ſine fine mãſuras. Nã adam diabolo facĩete legẽ tranſgrediẽdo pdidit: qđ chriſtus legẽ complendo reparauit. Elenate ſunt eñ porte eternales / id eſt baptiſmatis gfa / chriſmatis honor / predicatiõis ſalus: ceteraqꝫ que chriſto dño veniente conceſſa ſunt. Merito autem appellate ſunt porte eternales: per quas rex glorie dignatus eſt itroire. [Quis eſt iſte rex glorie: dñs fortis et potens: dñs potẽs in ꝑlio]. Interrogat ꝓpheta ad conuincendã perfidiam iudeoꝝ. Quis eſt iſte rex glorie? [DEF.] Reſpondet per tertiã ſpeciem diffinitiõis: que grece dicitur peotes: latine qualitatiua: dñs fortis ⁊ potẽs dominus potens in prelio. Que ſi diſcutias: ſoli chriſto probabit conuenire. Glorioſi enim poſſunt ⁊ terrarum principes dici: rex glorie nemo põt niſi ſolus altiſſimꝰ inueniri. Huic igitur interrogationi (ſicut iam dictum eſt) ſubiuncta reſponſio eſt: vbi bene ſingulis verbis arguitur iudaici populi nefanda preſumptio. Fortis eñ cõtra illud dicit: qꝛ eum cum gladijs ⁊ fuſtibus tenendum eſſe putauerũt. Potens / quem illi quaſi impotentẽ pontio pilato tradiderunt. Additũ eſt quoqꝫ potẽs in prelio: ne illi in cõcertatione ſua aliquid preualuiſſe crederẽtur. Deniqꝫ cum ad eum tenendũ veniſſent / au[Joan. 18.] dierunt. Ego ſum: et omnes (teſtante Ioãne euangeliſta) retrorſum protinus corruerũt. Sic dñs ſaluator ꝑ virtutes ſuas nobis euidenter edictus eſt: acſi proprio vocabulo panderetur. [Al. attollite.] [† Tollite portas † principis veſtri: et eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glo[Al. principes veſtras]rie. Quis eſt iſte rex glorie: dominus virtutum ipſe eſt rex glorie]. [SCHE.] Hic etiam ſchema pulcherrimum factum eſt: qđ apud grecos dicitur Anadiploſis: apud latinos cõgeminatio dictionis: que fit / aut in verſu / aut in repetitione verborum. Et qm̃ eadem reuoluta ſunt: expoſitio ſuperior ⁊ hic abunde ſufficiat. Nam vt iudeos confunderet / magnificentiã dñi ſuperius ſingillatim vt cõpetebat expoſuit: nunc autem breuiter culmen totius laudis et veritatis adiecit: iam non ſolum fortẽ non potentẽ / non in prelio magnũ: ſed dñm ipſarum dicit eſſe virtutum. Rex autem eſt glorie: qui facit ſe glorificantes vtiqꝫ glorioſos: ſicut per Iſaiã dicit. Glorificãtes me ego glorificabo. Qui vnicuiqꝫ poteſtatẽ / virtutem ceteraqꝫ dona tribuit vt vult. Gloria enim dr̃ celebre [DEF.] preconium: ⁊ frequentata laudatio. Sunt quidẽ donãte domino: ⁊ angeli glorioſi / poteſtates / throni / dominationes / ⁊ alie potentiſſime creature: Sed nullus eſt rex glorie: niſi qui ipſas cõdidit / ⁊ cõtinet ſummitates. Stupenda laus: miranda cõcluſio. Nec potuit ab alio quicqꝫ dignũ dici: niſi ab ipſo qui ſolus ſuam preualet enarrare potentiã. Cognoſcite magiſtri ſecularium litterarum hinc ſchemata: hinc diuerſa generis argumẽta: hinc diffinitiones: hinc diſciplinarũ omniũ ꝓfluxiſſe doctrinas: qm̃ in his litteris poſita cognoſcitis: que ante ſcholas veſtras longe prius dicta fuiſſe ſentitis.

Concluſio.

Totus hic pſalmus ad moralem ꝑtinet diſciplinã. Cõmonet enim vt ſuꝑſtitionibus derelictis: vero ⁊ pio dño fideliter ſeruiat. Quid enim iuſtius qꝫ eum deſerere qui nos in adaꝫ fecit eſſe mortales? Quid beatius: qꝫ illum ſequi qui humanũ genus inflictam mortẽ fecit euadere? Sed preſta dñe: vt qui portas miſericordie tue lauacro ſancte regenerationis intrauimus: nullis inde peccatis impellẽtibus exeamus. Numerus autẽ huius pſalmi ad. 23. litteras latinorum fortaſſe ꝑtineat / que eloquentie propríe dicta concludunt: vt apud hebreos viginti due: apud latinos vnde nunc ſermo eſt. 23. apud grecos. 24. habeãtur: tamen in vnaquaqꝫ lingua comprehendenda competens adhibetur quantitas, litterarum: ſic et in iſto pſalmi calculo redolet beata perfectio.

Explicit expoſitio in pſalmum. 23.

In finem pſalmus Dauid. xxiiij.

AD te domine leuaui animaꝫ meam: deus meus in te cõfido nõ erubeſcam. Neqꝫ irrideãt me inimici mei: etenim vniuerſi qui ſuſtinent te non confundẽtur. Cõfundantur oẽs iniqua agẽtes: ſuperuacue. Uias tuas dñe demonſtra michi: ⁊ ſemitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua ⁊ doce me: qꝛ tu es ſaluator meꝰ: ⁊ te ſuſtinui tota die. Reminiſcere miſerationum tuarum domine: et miſericordiarum tuarum que a ſeculo ſunt. Delicta iuuẽtutis mee et ignorãtias meas: ne memineris. Scd̃m miſericordiam tuam memẽto mei tu: propter bonitatẽ tuam domine. Dulcis et rectus dominus: ꝓpter hoc legem dabit delinquentibus in via. Diriget manſuetos in iudicio: docebit mites vias ſuas. Uniuerſe vie domini miſericordia ⁊ veritas: requirentibus teſtamentum eius ⁊ teſtimonia eius. Propter nomen tuum domine propiciaberis peccato meo: multum eſt enim. Quis eſt homo qui timet dominum: legẽ ſtatuit ei in via quã elegit. Anima eius in bonis demorabitur: et ſemen eius hereditabit terram. Firmamentum eſt dominus timentibus eum: et teſtamentũ ipſius vt manifeſtetur illis. Oculi mei ſemper ad dominum: quoniam ipſe euellet de laqueo pedes meos. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: qꝛ vnicus et pauper ſum ego. Tribulationes cordis mei multiplicate ſunt: de neceſſitatibus meis erue me. Uide humilitatẽ meam ⁊ laborem meum: et dimitte vniuerſa delicta mea. Reſpice inimicos meos quoniã multiplicati ſunt: et odio iniquo oderunt me. Cuſtodi animam meam et erue me: non erubeſcã quoniã ſperaui in te. Innocẽtes et recti

adheſerunt michi: quia ſuſtinui te. Libera deus iſrael: ex oibus tribulationibus ſuis.

Quoniã tituli verba iam nota ſunt: z pſalm⁹ iſte hebreoꝝ primus alphabeto deeſt: de eius magis virtute dicendum eſt. Per totum igitur librum: duo iſtorũ genera ſunt pſalmoꝝ. Unum qđ integrũ alphabetum continere monſtratur: vt eſt centeſimuſdecimus: cẽteſimuſundecimus: et .118. qui iuſtos (vt puto) indicant laudes domini ipſo largiente perfecta meritorum deuotione cãtare: vt fuit nathanael: de quo dñs dicit in euã-
Joan. 1. gelio. Ecce vere iſraelita in quo dolus non eſt. Et hiere-
Hiere. 1. mias ppheta: de quo idem dñs ait. De ventre matris
Job. 2. tue vocaui te: et in vulua ſanctificaui te. Job quoq; ſimiliter domini voce laudatus eſt. Ait enim Nunquid conſideraſti ſeruũ meũ Job: q non ſit ei ſimilis in terra: vir iuſtus z ſimplex et rectus / timens deum / ac recedẽs a malo? Et ceteri q̃ tm̃ ipſi deo ſoli ſunt noti. Sed cum ad eos peruentũ fuerit / euidentius explanabitur. Aliud genus eſt: qđ ſubtractis quibuſdã litteris: oſtendit tales in eccleſia pſallere: quibus nõ adeo omnium bonoꝝ operũ arridet integritas: vt eſt preſens pſalm⁹ 33. 36. et. 144. de quibus ſuo loco latius diſtinctiuſq; dicet. Nunc autẽ nouerimus hunc: ſextam z nonãdecimã litteras non habere: reliquas vero in textu pſalterij minio pingendas eſſe indicaui: ne qua legẽtib⁹ confuſa naſceret obſcuritas. He autem alphabeti littere: que verba ſignificẽt: Hieronymi patris breuiter labore collecte ſunt: qđ in ſcripturis diuinis non cognoſcit inſuetum. Nam et Hieremias captiuitatem hieruſalem quadruplici alphabeti lamentatione defleuit / docens litterarũ ſacramẽta etiã rerũ nobis celeſtium indicare myſteria.

Diuiſio.

SCHE. Toto pſalmo p figurã Ethopopeiã: mirabili ſupplicatione deprecat eccleſia: ne an conſpectum dñi cõtemptibilis appareat inimicis. Primo mẽbro depoſcit: vt inſtituta dñi viaſq; ei⁹ cognoſcat. Que ſectio continet ſupra memorati alphabeti litteras quinq;. Secũdo membro beneficia eius poſtulat: que ſanctis patribus a ſeculo cõdonauit. Hoc etiã cõtinet ſequentes litteras ſex. Tertio loco dicit / cuſtodientes precepta dñi eterna premia pmereri: preſtans ſe in eadẽ voluntate iugiter permanere: vbi reliquas habet litteras nouẽ. Sic totus pſalmus memoratarũ litterarũ cõſcriptione depictus eſt.

Expoſitio.

Aleph.
Beth. Ad te dñe leuaui aiam meã: de⁹ me⁹ in te cõfido non erubeſcã. Neq; irrideant me
ETY. inimici mei]. Leuare: dicim⁹ ſurſum erigere. Ergo de terrena conuerſatione viciiſq; carnalibus ad deũ dicit eccliam leuaſſe aiam ſuã: ad ↄtẽplationẽ ſcilꝫ celeſtium rerũ qua ſemp dñm pius animus intuet: q: facile
DEF. humana deſpicit / qui diuina cõſpexerit. Erubeſcere eſt autẽ repẽtina animi pturbatione ↄfundi: ſubitoq; aliud reſpicere q̃ credebatur euenire. Petit ergo ne minor efficiatur in conſpectu eius: que de ipſius pietate cõfiſa eſt. Irridẽt ꝓo inimici / qñ iuſtoꝝ cõfidentiã non vidẽt eſſe cõpletã: z ſi aliter cedat q̃ ſecuturũ eſſe ꝑdicebãt. Sperat ergo mater eccleſia: vt pmiſſa ſua preſtet
Gimel. dñs quatenus aduerſarij eius: vnde eam irridere poſ-
Al. oẽs ini ſint non habeant. Ridere enim plerũq; benigni: arride-
qua agẽtes re autem ſemper aduerſarij eſt. [Etenim vniuerſi qui
ſuperuacue. ſuſtinẽt te: non cõfundent. Confundãtur † iniqui faciẽtes vana]. Expectare / eſt ſub malorum patiẽtia deum
DEF. viriliter ſuſtinere: vt ille veniens in iudicio ſuo reddat / qđ deuoti animus expetebat. Sic z alius pſalm⁹ dicit
Ps. 26. Expecta dñm viriliter age: z confortetur cor tuum z ſuſtine dñm. Et reſpice: q: per figuram Anadiploſin que
SCHE. latine dicit congeminatio dictionis: ſermonẽ geminat ad decorẽ. In ſuperiore quidẽ pſalmo: in verſibus factũ eſt. hic autẽ in ſolis verbis eſt poſita. Addidit Cõfundãtur: ipſum verbũ qđ pro fidelib⁹ in fine poſitum eſt: in parte iniquoꝝ fecit initiũ. Sed illic optat ne veniat: hic petitur vt emergat. Faciẽtes vana / id eſt que
DEF. a dño probãtur aliena. Vanũ enim dicimus: infructuo-
Deleth. ſum atq; vacuũ. [Vias tuas dñe † notas fac michi: et
Al. demonſtra. ſemitas tuas edoce me]. Inter vias z ſemitas: nõ parua diſtãtia eſt. Vias enim dicimus: quas cõmeantium
DEF. generaliter licẽtia peruagat: que dicte ſunt a vehẽdo.
DEF. Semite vero ſunt que anguſto calle dirigũtur: nec vul-
DEF. go note ſunt: ſed occultis itineribus ambulant. Dicta eſt enim ſemita quaſi ſemi via. Quapropter vias dica-
ETY. mus ad vite ordinem ptinere: in quo ambulat z doctorũ cõuerſatio: z ſimpliciũ multitudo. Semitas autẽ legis intelligentiã debem⁹ accipere: que z paucis note z difficultate ſui probant anguſte. Sequit enim Edoce me. Qui ſermo nõ ad callem: ſed ad legẽ magis noſcit
He. pertinere. [Dirige me in veritate tua et doce me: q: tu
Al. ſaluator. es deus † ſalutaris me⁹: z te ſuſtinui tota die]. Singulis ſermonibus: ſuperiores ſenſus hic ꝓſus amplectit. Dirige me: ad vitã ptinet / doce ad ſciam. Seqt Quia tu es deus ſalutaris meus: z te ſuſtinui tota die: pfecte breuiterq; nos imbuit. Due ſiqđẽ res ſunt: que bonos efficiũt chriſtianos. Prima: vt deũ nobis ſalutarẽ credamus. Scđa: vt ſub totius vite patiẽtia retributionẽ ipſius expectare debeamus. Tota die: ac ſi diceret: oi die ſcilꝫ nõ interpolato tpe: ſed cõtinua vite ſignifica-
Zai. tione plarã. [Reminiſcere miſerationũ tuarum dñe: z miſericordiarũ tuarũ que a ſeculo ſunt]. Venit ad ſecundũ mẽbrũ pſiſſima humilitate ſua petens: quaten⁹ ſm cõſuetudinẽ eius miſericordiã dñi conſequat. Humano vſu ille dicit reminiſci: qui nunq̃ poteſt aliquid obliuiſci. Nã qui ſibi deſiderat ſubueniri: largitorẽ beneficij putat oblitum qñ aliqua fuerit dilatione tardatus. Subiunxit Et miſericordie tue que a ſeculo ſunt.
DOG In his verbis preclara nimis et regularis nobis elucere videt ſentẽtia: q: nullus ſuis meritis ad ei⁹ gratiã venit. Dicendo em̃ Miſericordie tue que a ſeculo ſunt / ſemp dñm miſericordiarũ a pprobat largitorẽ: qui non ante merita hominũ ſuſcepit: ſꝫ prius ſua dona conceſſit. Oẽs quidẽ hereſes deteſtabili cogitatione reperte ſunt. Pelagianũ ꝓo malũ q̃ ſit pniciofum hinc dat itelligi: qđ tãta cognoſcit aſſiduitate redargui. A ſeculo dicit / cũ ceperit eſſe ſeculũ: qñ adminiſtrari cept⁹ eſt
DEF. mundus. Seculũ eſt em̃ mundi ordo decurrẽs: qui ad futura tendens pterita deſerit. Hec aliq̃ in hebdomadis ſimilitudine: ſeptẽnis annis determinãda eſſe putauerũt. Alij em̃ ſecula dicta eẽ voluerũt: q in ſe iugiter reuoluãt tpa. Et ne diſtinctiões ꝓboꝝ pretermittere videamur: miſeratiões attinẽt ad operationes pias: miſericordie vero ptinẽt ad clementẽ naturã. Vñ rogat
Heth. vt vtrarũq; rerũ ſuaꝝ memor ſit dñs. [Delicta iuuẽtu-
Al. ignorantias meas. tis et † ignorãtie mee: ne memineris. Scđm † magnã miſericordiã tuã: † memor eſto mei deus]. Delictum
Al. non re. quidã voluẽt leui⁹ eſſe q̃ pctm̃: dictũq; ab eo q viã linquat equitatis: nõ tñ in ſumma criminũ prauitate verſet.
Al. memento mei tu. Delictũ eſt em̃ auidi⁹ cibũ ſumere: cachino incõpetenter reſolui: ociofis verbis operã dare z cetera huiuſce-
ETY.

modi que grauiſſima non videtur eſſe peccata: ſed tñ
cōſtat eſſe prohibita. Iuuentutē vero nō tm̄ floridam
etatē poſuit: ſed precipitationis audaciā: que in illa eta
te facillima eſt: dū calor animi modeſtiā cōuerſationis
excedit. Nā multi iuuenes moꝝ grauitate maturi ſūt:
econtra qdā ſenes leuitatis crimine maculant᷑. Igno-
rantie autē dixit: qꝛ multa facimus que mala eſſe neſci
mus. damuſqꝫ plerūqꝫ ignari conſiliū: qđ ledat alterū.
Damus velut pro remedio egroto cibos: que vehemē
ter affligāt. Ipſam quoqꝫ legē frequenter offendimus
ignorātes: quā nō licet ignorari dū eam voluerit diui-
nitas a generalitate cognoſci ſemp̄qꝫ retineri. Alij au
tē dicunt delicta ignorātie etiā ad paruulos ꝑtinere q̄
licet inualido ſenſu ſopiti ſint: tñ originali peccato pro-
bātur obnoxij. Petit ergo vt delicta iuuētutis ꝛ igno-
rātie ad vindictā reſeruare nō velit: ſed tanqꝫ excedāt
illicita ad iudiciū non patiat᷑ adduci. Ideoqꝫ precat᷑ ec-
cleſia/ne delicta meminerit: ſed potius memor ſit eius
ſcḋm magnā miſericordiā ſuā. [Propter bonitatē tuam
dñe]. Dicēdo ꝓpter bonitatē tuā dñe fecit intelligi: nō
propter meritū meū. Unde nulli fas eſt aliqḋ preſume-
SCHE. re: niſi quē grauiter contingit errare. Que figura dicit᷑
Emphaſis/id eſt exaggeratio: ſed hinc illa eiꝰ ſpecies
eſt: que ſignificat id qđ nō dicit. Merito ergo illius bo
Luc.18. nitas veraciter predicat᷑: de quo ſcriptū eſt. Nemo bo-
Thet. nus niſi ſolus deꝰ. [Dulcis ꝛ rectus dñs: ꝓpter hoc le
Al. dabit. gem † ſtatuet delinquentibus in via]. Dulcis eſt dñs:
qꝛ dum cunctos bñficijs preueniat: conuerſionē tñ de-
Matth.5. linquētis expectat. Pluit eñ ſuꝑ iuſtos ꝛ iniuſtos: vi-
tam tribuēs his qui merebant᷑ extingui. Merito ergo
dulcis dicit᷑: a quo ſuauia bona preſtant᷑: ſicut ꝛ alꝰ ps.
Ps.33. dicit. Guſtate et videte: qm̄ ſuauis eſt dñs. Dulcis eñ
dictus eſt: ad ſimilitudinē dulcium eſcarū: quibus ma-
xime delectat᷑ humanitas. Rectus eſt/qḋ poſt frequen
tes increpationes: ꝛ longiſſimas expectatiōes obſiſtit
malis/humiliat ſuꝑbos ꝛ impios: vt tandem aliqñ ſa-
piāt/ꝛ ſe erraſſe peniteāt. Qđ autē legem ſtatuit: vtriqꝫ
dulcedinis ꝛ rectitudinis fuit: qm̄ noluit errare quos ma-
luit legis ꝓmulgatiōe corrigere. Sed ne qs hāc diſtri-
ctionē crederet ex aſperitate veniſſe: cōſiliū late legis
exponit/id eſt bonitatis ꝛ dulcedinis. In via/id eſt in
preſenti vita vbi lex ponit᷑: in qua recte viuere cōmone
Ioth. mur. [Diriget † mites in iudicio docebit † manſuetos
Al. māſue- vias ſuas]. Id eſt animo placidos: ad promiſſam facit
tos. beatitudinē ꝑuenire. Directus quippe dicit᷑: q̄ de cur-
Al. mites. uo rectus efficit᷑. Dicēdo autē mites: excludit ſuꝑbos
Matth.5. et elatos: ſicut in euāgelio dicit. Beati mites: quia ipi
poſſidebunt terram. Manſuetos vtiqꝫ non ſuperbos:
qui cōtra iugum ſuaue: ꝛ onus leue noxia ſibi libertate
recalcitrāt: ſed illos docebit/qui ſine murmuratione fa
ciunt que iuſſa cognoſcunt. Inter manſuetos enim et
DEF: mites: hec videt᷑ eſſe diſtātia. Mites ſunt/qui nulla fu-
roris acceſſione turbant᷑: ſed in lenitate animi iugiter ꝑ-
ETY. ſeuerant. Manſueti autē dicunt᷑/quaſi manu conſueti:
hoc eſt tolerātes iniurias/non reddētes malū pro ma-
lo. Uias ſuas dixit: ſed que ſint vie dñi ſubſequēter ex-
Caph. ponit. [Uniuerſe vie dñi miſericordia et veritas: requi
rentibus teſtamentum eius et teſtimonia eius]. Dum
ſint incōprehenſibiles vie dñi: aptiſſime eas ſub breui-
tate colligit. Quis enim opa eius enarrare ſufficeret:
quāta potentia celeſtia terrenaqꝫ moderetur? Sed cū
ille non potuiſſent enumerari: ſufficienter comprehen-
ſum eſt: vniuerſe vie domini miſericordia et veritas.
Miſericordia: quia preuenit cūcta bonitate. Ueritas:
quia omnia ſub integritate diiudicat. Sed ne hoc pu-
tares cōmuniter conferendū: ſequit᷑ quibus poſſint ta-
lia conuenire: ſcilꝫ requirētibus teſtamentū eius: ꝛ te-
ſtimonia eius. Quando ſingulari numero dicitur teſta
mentum/aut vetus ſignificatur/aut nouum. Hic ergo
teſtamentū nouum debemus accipere: teſtimonia ꝓ
precedentiū dicta ꝓphetarum. Teſtes enim fuerūt ſa-
crarū promiſſionū: quas dñs aduentus ſui manifeſta-
tione compleuit. [Propter nomē tuum domine propi
ciaberis peccato meo: † copioſum eſt enim]. Hoc be- Al. multū.
ne ad perſonam refert᷑ eccleſie: cuius congregationem
ex diuerſis peccatoribus conſtat eueniſſe. Propter no
men tuū dñe: qꝛ Ieſus dicendus erat: qđ lingua noſtra IHLEB
ſaluator interpretat᷑. Nomen ſiquidē ipſum ſalutis in-
telligitur eſſe ꝓfeſſio. Sequitur Copioſum eſt eñ/id
eſt cui nō poſſis parcere propter ſe: ſed ꝓpter tui noīs
ſanctitatem. Sed dū copioſum dicit᷑ peccatū: abundā-
tiſſimum eſſe monſtrat᷑: quoniā curſu tēporis ſemꝑ au-
getur: ꝛ niſi fuerit diuina miſeratione ſubuentū: qꝫtum
vita protenditur: tantum humana fragilitate peccat᷑.
Et memorie recondet qđ eccleſia dicit pro parte mem
brorū/copioſa ſua eſſe peccata: vt qui ſe predicant eſſe
mundos (ſicut catheriſte) intelligant ſe portionē cum
ſancta eccleſia non habere. [Quis eſt homo qui timet Mem.
dominū: legem ſtatuit ei in via quam elegit]. Uenit ad
tertium membrū: ſpecialiter demonſtratura qui ſit qui
timeat dominū: aut quali munere gratulētur. Sed mo
re ſuo interrogationē premittit reſponſura que compe
tunt: Legem ſtatuit ei. Iſte eſt quem volebat exprime
re. Dicit hominē accepiſſe legem: qui ideo noluit me-
tum adijcere: ne poſſet ſub ignorantie ſecuritate pecca
re. In via quā elegit: id eſt ſanctitate propoſiti. [Ani- Nun.
ma eius in bonis demorabitur: ꝛ ſemen eius † heredi- Al. heredi-
tate poſſidebit terram]. Quia iuſtis hominibus exu- tabit.
tis corpore/non ſtatim perfecta beatitudo datur: que
ſanctis in reſurrectione promittitur: animā tamē eius
dicit in bonis poſſe remorari: quoniā et ſi adhuc ꝑmia
illa ſuſpenſa ſunt: que nec oculus vidit/nec auris audi- 1.Corin.2.
uit/nec in cor hoīs aſcendit: modo tñ futuri premij cer
tiſſima ſpei delectatione paſcūtur. Sequitur Et ſemē
eius hereditate poſſidebit terram. Iſtud iam futurū
premium abſolute ſignificat: quando ſemen eius/id eſt
opera bona in eterna ſecuritate recipientur: ꝛ poſſeſſio
eius nulla vlterius expulſione turbabitur. Qui eñ ali
quid ex hereditate tenet: firmiſſima poſſeſſione glo-
riatur. [Firmamentum eſt dominus timētibus eum: ꝛ
teſtamentum ipſius vt manifeſtetur illis]. In hoc ver
ſiculo diligenter credentium animos menteſqꝫ roborā
uit. Primo: quia humana conſuetudo mutabilis eſt: fir
mamentū eius dñm dicit futurū: vt de ſe dubitare non
debeat/cum tali ꝓmiſſione ſolidat᷑. Sed vide qđ dicit
Timētibus eum. Iſta eñ ſuꝑbis ꝛ audacibꝰ nō ꝓmit
tit. Et intuere quā vim habeāt verba diſpoſita. Huma
nus timor diffidentiā tribuit: diuinus autē ſpei firma-
mēta cōcedit. Scḋm iſtud eſt amplectēdū nimiſqꝫ ne-
ceſſariū: vt lex eius ipſius nobis munere declaret᷑: ſine
quo nec intelligere qcqꝫ boni poſſumꝰ: nec ꝑficere lau
dāda ꝑualemꝰ. [Oculi mei ſemꝑ ad dñm: qm̄ ipſe euel Ain.
let de laqueo pedes meos]. Poſt antefata premia bea
toꝝ: nunc cōtēplationē ſuā fuiſſe dicit ſemper ad domi-
num. Pulcherrime aūt cognoſcit᷑ hec fctā diuerſitas.
Solet eñ q̄ ante pedes ſuos nō intuet᷑: in laqueos irrue
re/aut in foueaꝝ hiatus incidere. Hoc aūt mirabiliter ꝛ
veraciter dictū eſt: qꝛ ſi caute ambulemus/pedeſqꝫ no
ſtros dirigamꝰ: ſi ad dñm iugiter oculos eleuemus: qm̄
ille reſpectus ab omni nos offenſione reddit alienos.

Phe. [Reſpice in me et miſerere mei: qm̃ vnicus et pauper ſum ego]. Egregia ſibi cõparatione reſpõdet: q2 ſuperius dixit Oculi mei ſemꝑ ad dñm: nunc dicit Reſpice in me: quẽadmodũ ego ad te: et miſerere mei. Nam qui ad illũ ſemper reſpicit: exigit vt eũ miſeratus ipſe reſpiciat. Addidit quoqꝫ miſericordie ampliſſimas cauſas: qm̃ vnicus plus amatur: pauperrimus plus doletur. Quod de perſona chriſtiani populi cõuenienter dicit eccl'ia qui vnicus eſt ei: q2 ſolus veracis fidei ſacramẽta cuſtodit. Pauper qm̃ a mũdi illecebris ſegregatus: nulla ſeculi ambitione refertus eſt. [Tribulationes cordis mei † dilatate ſunt: de neceſſitatibus meis † eripe me]. Dilatata eſt eccl'ie tribulationum cogitationes ſuas per mũdi calamitates vbi eſt ſeminata diſtendit. Neceſſe eſt eni vt copioſo faſce deprimatur: qui pro multis affligit. De neceſſitatibus eni dicit: quas perſecutorũ atqꝫ hereticoꝝ patiebat inſidijs. Ibi ſunt eni qui necẽ inferre cupiunt chriſtianis. Suas eni recte dicebat: quas ſtudio charitatis aſſumpſerat. [Uide humilitatẽ meam ꝛ laborẽ meum: et dimitte † oia peccata mea]. Uide. i. propius reſpice: Humilitas eſt aũt eccleſie: qm̃ indiſciplinatos et prauos docendo ſuſtinet: ꝛ tectos atqꝫ latẽtes patitur diuino reſeruate iudicio. Labor eni ipſius eſt: q2 multis perſecutionibus multaqꝫ cõtentione fatigatur: ꝛ ſemper prauoꝝ obiectionibus laceſſita: nulla hic optate pacis requie conquieſcit. Merito ergo poſt tanta que patiſ remitti ſibi peccata oia deprecaſ: q2 pie tolerantie duriſſimus labor clemẽtia iudicio ſemper expectat. [Reſpice inimicos meos qm̃ multiplicati ſunt: ꝛ odio iniquo oderũt me]. Dicẽdo reſpice inimicos meos: pro ipſis orat vt redeãt: q2 quos ille reſpicit ſine dilatione cõuertit: ſicut in euãgelio petrũ dñs reſpexit vt fleret. Addidit cauſam: q2 perire non debeant: qm̃ multiplicati ſunt. Pauci eni crederenſ fortaſſe contẽni. Multoꝝ vero perditio: ſine maximo dolore nõ poterat ſuſtineri. Sequitur Quia odio iniquo oderũt me. Eccleſiã reuera iniquo odio oderãt: q2 dũ pro ipſis orationẽ funderet: illi tñ eã pſequi nulla intermiſſione ceſſabãt. Et ideo addidit odio iniquo: q2 eſſe videſ ꝛ iuſtũ: ſicut eſt illud Perfecto odio oderã illos. [Cuſtodi animã meam ꝛ eripe me: nõ † cõfundar qm̃ inuocaui te]. Fidẽ ſuã petit eccleſia rectiſſimam cuſtodiri: vt ſeruata ab ſciſmaticis: nulla queat puerſitate cõfundi: ſed ſine macula ꝛ ruga ſpõſo ſuo ornata: fidei virtutibus offeraſ. Subiūgitur cauſa pbabilis: qua petitionẽ ſuã cõſequiſ: qm̃ inuocauit dñm. Reuera non mereſ erubeſcere: que ſpem ſuã cognoſciſ in tãta virtute poſuiſſe. Ipſum eni elegit inuocare: qui neſcit pie ſupplicãtes abijcere. [Innocentes ꝛ recti adheſerũt michi: qm̃ ſuſtinui te † dñe]. Innocẽtes quidã intelligũt paruulos ſacro baptiſmate regeneratos: qui adhuc nullis mũdanis cõuerſationibus polluunſ: ſed in ipſa ſanctitate trãſeunt quã ſuſcipere meruerũt. Rectos aũt illos accipi voluit: qui iam matura etate cõuerſi: diuino munere a peccatorũ ſunt laqueis abſoluti. Sed cũ dixerimus eccleſiam varijs hoim̃ moribus eſſe cõpletam: quomodo hic dicit tñ innocẽtes ꝛ recti adheſerũt michi: quaſi ꝛ illos nõ habeat permixtos qui improbis moribus polluũſ? Sed cõſidera põdus verbi iſtius: vt innocẽtes ꝛ rectos adheſiſſe ſibi dicat: tamẽ illi fuerint ſociati atqꝫ cõglutinati: qḋ ab vtraqꝫ parte moꝝ pbitas videtur efficere. Reliqui autẽ cũ labore tolerati ſint potius q̃ adheſerũt. Suſtinui vero dicit: viriliter paſſa ſum in hoc mũdo frequentes anguſtias: ſed vna michi fuit conſolatio: te dñm ſuſtinere. Et inſpice vim verſus iſtius: q2 innocẽtes ꝛ rectos ideo ſibi adheſiſſe dicit: qm̃ ſuſtinuit dñz. Alioquin ſi poterat tales amare: niſi ꝛ ipſa de tãta videreſ firmitate preſumere. [Redime † me deus iſrael ex oĩb9 † anguſtijs meis]. Cum dicit Redime me: aduentum dñi ſaluatoris expoſcit: cuius ſanguine redẽpta: de diabolica eſt captiuitate liberata. Deus iſrael id eſt deus te videntiũ: q2 ipſos reuera gratos habet: quibus conſpectũ ſue contẽplationis indulget. Subiungendo eni ex omnibus anguſtijs meis: nullam in ſe maculã deſiderat inueniri: qm̃ aliter chriſto nõ poteſt cõiungi ſancta ſponſa: niſi fuerit vt dictum eſt ſine macula ꝛ ruga.

Phe. / Sade. / Al. multiplicate. / Al. erue. / Res. / Al. vniuerſa delicta. / Pſal. 138. / Sin. / Al. erubeſcã qm̃ ſperaui in te. / Tau. / Al. non hȝ. / Al. non hȝ. / Al. tribulationib9 ſuis

Concluſio.

Audiamus quẽadmodũ adhuc in anguſtijs huius mũdi poſita: per totũ pſalmum ad liberatorẽ ſuũ clamet eccleſia: et deſinamus tribulationes impatiẽter ferre: cum ipſam matrẽ conſtet pro nobis grauiſſimas anguſtias ſuſtinere. Portemus aduerſa dño iuuãte viriliter: ſperemus de eius pietate cõſtanter: q2 ſi nos in ſponſe partibus permanemus: deo largiẽte cum ipſa ſimul ad eterna gaudia pueniem9. Numerus iſte etiã bis duodenus: myſteria nobis ſuperna declarat: quod. 24. ſeniores indefeſſis vocibus: laudes dño ſuaui modulatione concelebrent: cõmonens vt ad ſimilitudinem eorum et nos pſalmũ iſtum frequentata deuotione cantemus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 24.

Pſalmus Dauid. xxv.

Iudica me dñe: qm̃ ego in innocẽtia mea ingreſſus ſum: et in dño ſperans non infirmabor. Proba me dñe ꝛ tẽta me: vre renes meos ꝛ cor meũ. Quoniã miſericordia tua ante oculos meos eſt: ꝛ cõplacui in veritate tua. Nõ ſedi cũ concilio vanitatis: ꝛ cum iniqua gerentibus nõ introibo. Odiui eccleſiam malignantium: ꝛ cum impijs non ſedebo. Lauabo inter innocentes manus meas: et circundabo altare tuum domine. Ut audiam vocem laudis: et enarrem vniuerſa mirabilia tua. Dñe dilexi decorẽ domus tue: ꝛ locum habitationis glorie tue. Ne perdas cũ impijs deus animã meam: ꝛ cum viris ſanguinum vitam meam. In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus. Ego aũt in innocentia mea ingreſſus ſuȝ: redime me ꝛ miſerere mei. Pes enim meus ſtetit in directo: in eccleſijs benedicam te domine.

Cum pſalmus ſignificet in actib9 noſtris cõuenientiam ſpiritualium rerum: Dauid autem manu fortis atqꝫ deſiderabilis: totus hic textus ad perfectum aptandus eſt chriſtianũ: qui dño largiente diuerſorum laude meritoꝝ in eccleſia eius conſtanti aio perſeuerans: diuinis ſe beneficijs cõſolaſ. Sed tñ cum talis hymnus dicitur: neceſſe eſt vt ad chriſtum dñm intelligẽtie virtute referatur. Diuiſio.

Sanctus iſte quẽ diximus: primo modo pſal-
mi: innocentiã ſuã reſpici deprecaſ: qꝛ cũ ini-
quis hoĩbus non habuit portionẽ. Secundo
ſupplicat: ne hereticis aut ſciſmaticis in iudi-
cio dñi miſceatur: quoniã domum eius ſe dilexiſſe te-
ſtatus eſt.

Expoſitio.

Al. ego. Iudica me dñe quoniam † in innocẽtia mea
ingreſſus ſum: ⁊ in domino ſperans non in-
firmabor]. Periculoſa quidem iudicij vide-
tur eſſe petitio: ſed ſequeſtratio maloꝝ: que
fit in examine dñi: cognoſcitur a bono meri-
to cõpetenter optari. Quapropter non eſt hic deteſta-
bilis arrogantia meritorum: ſed iuſta petitio ſeruiẽtis
vt ſequeſtretur a peſſimis: ne cum malis habeat por-
tionem. Poſtulabat eñi vir ſanctus iudicia: qꝛ certus
2. Tim. 4. erat de eius miſericordia: ſicut dicit apoſtolus De ce-
tero repoſita eſt michi corona iuſticie: quã reddet mi-
chi dñs in illa die iuſtus iudex. In innocentia ꝓo ſua
ingreditur: qui ſicut inferius dicit ſperat in dño: nec de
ſuis quicq̃ viribus: ſed de diuina largitate preſumit.
Sequitur huius rei decora probatio: qꝛ in dño confi-
dendo infirmarũ ſe eſſe non aſſerit. Hec eſt eñi innocẽ-
tia quam ſuperius dixit. i. in dñi virtute confidere: ne
poſſit eũ aliqua infirmitas peccatoꝝ ingrauare. [Pro-
ba me dñe ⁊ tẽta me: vre renes meos ⁊ cor meũ]. Pro-
ba ⁊ tenta: non preſumptiue dicit: ſed hoc emundatio-
nis gratia fieri poſtulatur. Nam qñ ille perſcrutatur ⁊
tentat: facit nos peccatũ intelligere noſtrum: ⁊ ad fru-
ctũ penitentie peruenire. Alioquin: ſi nulla nos in hoc
ſeculo aduerſitate cõmoneat: ſub neglecto relinquim⁹
ea pro quibus ſatiſfacere deberemus. Ipſe eñi ſubſe-
quenter exponit: cur ſe probari ⁊ tentari deſideraret:
vtiq̃ vt vrerentur renes ⁊ cor eius: quatenus delecta-
tiones ⁊ cogitationes humane verbi dñi calore purga-
rentur. Qui more fornacũ viciorũ ſordes abſumens:
aĩas hoĩm ad emundationẽ perfectiſſimi decoris ad-
ducit. Perſcrutãdũ eſt aũt cur hic petat ſe debere ten-
Matth. 6. tari: cum in euãgelica oratione ſit poſitũ Ne inducas
nos in tentationẽ. Due ſunt igiſ tentationes. Una dñi
qua bonos tentat vt eos cõpetenter erudiat: ſicut legiſ
Gen. 22. in Geneſi Tentauit dñs Abraam. Uel illud quod di-
Deut. 13. cit Moyſes Tentat vos dñs deus veſter. Altera ꝓo
diaboli eſt que ſemper ducit ad mortẽ. De qua preca-
mur: ne in ei⁹ partes cecis mẽtibus inducamur. Bene
ergo ꝓpheta petit dicẽs: proba me dñe ⁊ tenta me: in
iſta parte que dñi eſt: vt non in illam tentationem dia-
bolicã induceretur: vbi ſequitur: ſed libera nos a malo
id eſt ab ipſo diabolo. [Qm̃ miſericordia tua ante ocu-
los meos eſt: et complacui in veritate tua]. Hoc erat:
vnde tentationum pericula non timebat: qꝛ miſericor-
diã eius non poterat obliuiſci. Iugiter eñi ſibi ſubue-
niri facit: cui collatũ beneficiũ ante oculos ſemper aſſi-
ſtit. Qua de re etiã dño cõplacuiſſe ſe dicit. Compla-
DEF. cere eſt aũt: cum ſanctis dñi eternã gratiã promereri.
Ioan. 14. In veritate. i. in xp̃o tuo qui ait Ego ſum via veritas
et vita. Aliter eñi patri non poteſt cõplacere: niſi qui
tali fuerit credulitate firmatus. [Non ſedi in concilio
vanitatis: ⁊ cũ iniqua gerentibus non introibo]. Cõ-
placuiſſe ſe dño egregia nimis narratiõe declarat. In-
nocentiã quippe nititur oſtẽdere: duobus verſibus re-
fugiendo que praua ſunt: alijs ꝓo duobus agendo que
TOP. recta ſunt. Quod argumentũ in topicis dr̃ ex contra-
rijs. Conciliũ eñi vanitatis: ⁊ congregatio innocẽtiũ:
oĩno cõtraria ſunt. Enumerat eñi nũc que dño largien-
te peregerit: vnde ſe cõplacuiſſe teſtatus eſt. Non ſe-
dit in concilio vanitatis: qui tractatibus iniquorũ mal-
la conſilij ſui participatione cõſentit. Fieri eñi põt vt
hõ ſanctus caſu aliquo ad cõciliũ veniat iniquoꝝ: vbi
vel incõgrua vel vana referunſ. Sed dum talia cogno-
uerit / neq̃ cum eis ſedet / neq̃ delectatione aliqua cõ-
moratur: ſed prauũ ſtudiũ / aut diſſuadet / aut deſerit.
Quapropter cũ ſe prius negaſſet ſediſſe cũ malis: mo-
do ſe ꝓfiteſ nõ introiſſe cũ peſſimis. Ante eñi tracta-
tũ ipſoꝝ vitauit: poſt ⁊ facta deſeruit. Introitus enim
ad ſcelus eſt: cũ fieri aliquid audacter incipiſ. Introi-
tus eñi initiũ ſignificat operationis: qd̃ vir ſanctus a
ſua cõſcientia ꝓfitetur alienũ. [Odiui † congregatio- Al. eccleſiã
nẽ malignoꝝ: ⁊ cũ impijs non ſedebo]. Minus fuerat malignãtiũ
ſancto viro malũ vitaſſe conciliũ: niſi ⁊ congregationẽ
odiſſet oĩmodis ſubdoloꝝ. Odium eñi ſignificat diui-
ſionẽ: ſicut eſt in amore collegiũ. Et cũ ſuperius ſe di-
xerit in vanitatis cõcilio non ſediſſe: modo ſe profiteſ
cũ impijs ſe non ſedere. Utrũq̃ quidem erat oĩno de-
ferẽdum. Sed alij ſunt vani / alij impij. Uani ſunt qui DEF.
caducis inquiſitionibus occupanſ: ⁊ in ſuperflua tem-
pus narratione cõſumũt. Impij aũt heretici qui que-
ſtionibus perfidis ſcripturas diuinas deprauare con-
tendũt: ſicut Petrus apoſtolus ait Deprauantes eas 2. Pet. 2.
ad ſuũ interitũ ⁊ perditionem. Hos ergo vtroſq̃ iure
monet eſſe fugiẽdos: qꝛ illi ſuperfluitates diligunt: iſti
tela peruerſitatis infigũt. [Lauabo inter innocentes
manus meas: ⁊ † circuibo altare tuũ dñe]. Poteſt ta- Al. circum-
lia loqui: qui caput ſuũ ſequitur xp̃m: qui terrena deſpi- dabo.
cit ⁊ celeſtia cõcupiſcit: ſicut apoſtolus ait Noſtra aũt Phil. 3.
conuerſatio in celis eſt. Inter innocẽtes eñi lauat ma-
nus ſuas: quiſq̃ facta ꝓpria ſtudio bone conuerſatio-
nis emũdat. Et bene addidit inter innocentes: qꝛ poſ-
ſunt lauare manus etiã q̃ nocẽtes ſunt: ſicut fecit pon-
tius pilatus: qui dum aĩam ſuã nefanda dñi traditio-
ne pollueret: manus ſuas ſeculi iſtius liquore mun-
dabat. Sed ſpiritualiter manus lauat: quiſquis actus
ſuos lachrymabili ſatiſfactione diluerit. Circuibo ꝓo
dixit. i. frequenter iterabo: vt aſſiduitatem ſanctiſſime
deuotionis oſtenderet. Altare eñi ab altitudine dictũ ETY.
eſt: quaſi alta are: vbi dño ſacrificatur: vt cõſpectibus
populoꝝ miſericordie ipſius dona pandãtur. [Ut au-
diam vocem laudis tue: ⁊ enarrem vniuerſa mirabilia
tua]. Prouect⁹ ad celeſtia ideo illud ſpũali animo cir-
cuibat altare: vt concentũ dñice laudis audiret. Forte
illud dicat: qd̃ coram ipſo indefeſſa voce precinitur.
Sanctus Sanctus Sãctus dñs deus ſabaoth. Qui Iſa. 6.
cũ audiret ⁊ deuotione maxima cognouiſſet: narraret
populus vniuerſa mirabilia: que hodieq̃ in ſanctarũ
celebratione miſſarũ beata canit eccleſia. [Dñe dilexi
decorem domus tue: ⁊ locũ habitationis glorie tue].
Beatiſſimus ille quẽ diximus: ſm̃ modum orationis
ingreditur ſupplicans: vt cum decorem domus domi-
ni dilexit: illis qui ab eodem alieni ſunt nullatenus mi-
ſceatur: ſed in eius eccleſia perſeueret. Decorem do-
mus dicit: non pulchritudinẽ parietũ: aut miniſterio-
rum precioſiſſimos apparatus: ſed ipſorum actuũ bea-
tiſſimam qualitatem: quibus cuncta gaudet eccleſia:
id eſt in pſalmorum iubilatione / in precũ ſanctitate /
in chriſtiani populi humillima deuotiõe. Prius enim
de vniuerſali dixit eccl̃ia: nũc venit ad ſanctos in qui-
bus gloria dei habitare cognoſciſ. De quibus apl̃s di-
cit Templum eñi dei ſanctum eſt quod eſtis vos. Di- 1. Corin. 3.
cendo enim habitationis locum / humani pectoris ſi-
gnificauit arcanũ. Mirabiliter ſubiungens glorie tue:
quia vbicunq̃ habitat gloria eſt. Glorioſum eñi efficit

quicquid inhabitare dignaẜ: ⁊ ab hoſpitiis merito cre
Al. non hʒ. ſcit hoſpitij magnitudo. [Ne † ſimul perdas cum im-
Al. deus. pijs † animam meam: ⁊ cum viris ſanguinum vitam
meã]. Juſte rogat: ne cũ impijs anima eius pereat in
futuro iudicio: cũ quibus hic cõmunẽ nõ habuit actio
nem. Merito eni ab eis ibi ſe ſequeſtrari petijt: a qui-
bus hic ſe ipſe diuiſit. Sanguinũ eni viri ſunt: qui car
naliter viuũt: ⁊ nulla iuſſa celeſtia cõcupiſcũt. Pereũt
ergo tales de futura hieruſalẽ: qui pro ſua impietate
damnandi ſunt. [In quoꝝ manibus iniquitates ſunt:
dextera eoꝝ repleta eſt muneribus]. Exponit qui ſunt
viri ſanguinũ: in quoꝝ conſuetudine videmus eſſe ne-
quiſſimas actiones. Manus eni noſtre ſignificãt gñra-
les operationes quas gerimus in hac luce degentes.
Hic dextera ſpecialiter iudicis venalitatẽ pnunciari
quã ideo dicit repletã eſſe muneribus: q multarũ pe-
niarũ elatione grauata ſit. Et cõſidera qđ hic accipiẽ-
tes iudices vniuerſaliter execraẜ. Nam ⁊ qui iuſticiã
vendit muneribꝰ/ dexterã replet: ⁊ qui nocẽtes abſol-
uit: idẽ ſuã dexterã munerũ acceptione cõpleuit. Sic
vtrũqꝫ vt arbitror: ad virũ ſanguinũ cõgruẽter aptan-
dum eſt. [Ego aũt in innocẽtia mea ingreſſus ſum: re-
SCHE. dime me ⁊ miſerere mei]. Schema ſynchriſis eſt: cum
cauſam ſuã quis ab aduerſarijs nitiẜ efficere meliorẽ.
Nam cũ illi accipiẽdo fallaciter gaudeãt: dexterã ſuã
muneribꝰ fuiſſe cõpletã ſe dicit ad innocẽtie introiſſe
diuitias. Ingreſſus eni in theſauros ſpũales multo ve-
rius ſe cõſolatus eſt: qꝫ illi ſup mundanis diuitijs gau
dere potuiſſent. Redime me. i. aduentus tui ſanguine
precioſo liberum redde: quo abſolutus eſt mũdus qui
peccatis tenebatur obnoxius. Et miſerere mei: ſcilʒ in
hoc mũdo: vbi fideliter ſupplicantibus parcis. [Pes
Al. directo enim meus ſtetit in † via recta: in eccleſijs benedicam
Al. te dñe. † dñm]. Inter concutientes hereſes: ⁊ mũdi grauiter
ſeuiẽtes anguſtias hoc bene vir catholicus pfiteẜ: q
pes eius imobilis pdurauit: qui lʒ ipo:tunis tribulatio
nibus fluctuet: in parte fidei neſcit quibuſlibet neceſſi
tatibus cõmoueri. Poſſunt eni tales ⁊ his ſimiles hoc
dicere: de quibus ipſe dñs teſtimoniũ perhibet: vt eſt
3. Reg. 19. illud Reliqui michi ſeptẽ milia viroꝝ: qui nõ curuaue-
runt genua ante baal. In via recta. i. in mãdatis tuis
que recta ſunt: ⁊ rectos faciũt obediẽtes. Nã quotiẽs
plurali numero dicuntur eccliẽ: mũdi iſtius chriſtiani
populi ſignificanẜ: qui de diuerſis gẽtibus pbanẜ eſſe
collecti. Futura eſt eni vna ⁊ pfecta hierlm: que ma-
lorum ſequeſtratione purgabiẜ. Dicit ergo beatus iſte
quem diximus: nõ in eccña: ſed in eccleſijs ſe dño can
taturum: q per vniuerſum mundũ nomen conſtat eſſe
catholicum.

Concluſio.

Conſidermus qualẽ nobis formã vite reli gioſus iſte tradiderit. Dicit
eni ideo ſe hic vitaſſe peſſimos: ne in iudicio dñi cum
malis poſſit eſſe ſociatus: admonẽs vt iniquoꝝ cõſor-
tia fugiẽtes: fidelibus xp̃i ſpũali ſemp charitate liga
mur: q ex diutina hoim cõuerſatione: moꝝ ſemp con-
trahimus qualitatẽ. Hoc eni ⁊ ſextus pſalmus admo
Psal. 6. net: cũ dicit Diſcedite a me oẽs qui operamini iniqui-
Psal. 17. tatẽ. Hoc ⁊ 17. qui ait Cum ſancto ſanctus eris: ⁊ cũ
viro innocẽte innocẽs eris. Et cũ electo electꝰ eris: et
cũ puerſo ſubuerteris. Reuera vt cognoſcereẜ ingens
malũ: qđ tam crebro mouebaẜ eſſe fugiendũ. Qua pro
pter ſtudioſiſſime queramus glorioſum nimis aptũqꝫ
collegiũ: qđ nos virtutibus erudiat: ⁊ deſiderio diuine
charitatis accendat: ne in retributione maloꝝ merito
iungamur peſſimis: qui collegiũ hic habere nolumus
cum malignis. Quod ſi diligentius perſcrutemur: nec
q̃titas ipſius numeri vacat. Nã quinqꝫ porticus fuiſ-
ſe Salomonis in quibꝰ periclitantiũ turba languebat
euangelica nobis deſignat auctoritas. Qui calculus
quinquies i ſe reductus: in viceſima quinta ſumma p-
greditur. Ut ſic corda fidelium pſalmi iſtius abyſſo re-
creentur: ſicut in illis porticibus iacentium probatice
piſcine lauacro egra corpora ſanabantur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 25.

Pſalmus Dauid priuſqꝫ liniretur. xxvi.

Dominus illuminatio mea ⁊ ſalus mea: quẽ timebo. Dñs protector vite meẽ a quo trepidabo. Dum appropiãt ſup me nocentes: vt edant carnes meas. Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt ⁊ ceciderũt. Si conſiſtant aduerſum me caſtra: nõ timebit cor meũ. Si exurgat aduerſum me preliũ: in hoc ego ſperabo. Unã petij a dño hãc requirã: vt inhabitem in domo dñi oĩbus diebus vite mee. Ut videã volũtatem dñi: ⁊ viſitẽ templum eius. Q̃m abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die maloꝝ protexit me in abſcõdito tabernaculi ſui. In petra exaltauit me: ⁊ nũc exaltauit caput meũ ſup inimicos meos. Circuiui ⁊ imolaui in tabernaculo eius hoſtiã vociferationis: cãtabo ⁊ pſalmũ dicã dño. Exaudi dñe vocem meã qua clamaui ad te: miſerere mei ⁊ exaudi me. Tibi dixit cor meũ exquiſiuit te facies mea: faciẽ tuam dñe requiram. Ne auertas faciẽ tuã a me: ne declines in ira a ſeruo tuo. Adiutor meus eſto ne derelinquas me: neqꝫ deſpicias me deꝰ ſalutaris meus. Q̃m pater meus ⁊ mater mea dereliquerũt me: dñs aũt aſſumpſit me. Legẽ pone michi dñe in via tua: ⁊ dirige me in ſemita recta propter inimicos meos. Ne tradideris me in aĩas tribulantiũ me: q̃m inſurrexerunt in me teſtes iniqui/ ⁊ mẽtita eſt iniquitas ſibi. Credo videre bona dñi: in terra viuentiũ. Expecta dñm viriliter age: ⁊ confortetur cor tuum/ ⁊ ſuſtine dominum.

Tituli huius hyſtoria regum quidem volumine latius indicatur. Nam cum Saul peccaſſet deo: per ſanctum Samuelem pphetam Dauid apud patrem ſuum eſt vnctus in regem. Uerum hic titulus de ipſa vnctione non loquitur: ſed illam potius commemorare dinoſcitur: quando poſt perſecutiones Saulis voto populi eſt perductus ad regnum: cum ⁊ iſtum pſalmum rerum ipſarum teſtificatione eum conſcripſiſſe manifeſtum ſit. Nam ſi illam pimam vnctionem velis aduertere: nullum ante ipſam pſalmũ legitur feciſſe. Reſtat ergo vt iſtam ſecundam vnctionem intelligere debeamus.

Diuiſio.

Cum frequenter ante regnum liberaretur ab
inimicis ſuis acerrimis:per totū pſalmū lo
quitur ꝓpheta In prima poſitione dn̄m ſe
dicens metuere ꝛ nullum alterū formidare.
Sed inter aduerſa ſeculi vnū ſibi teſtatur
eſſe ſuffugium:vt lꝫ periculis corporalibus iactaretur
ipſe in domo dn̄i firmiſſima deuotione mētis habita-
ret. Scd̄a poſitione multiplici clade liberatus:diuer-
ſis modis gratias agit ꝛ ꝓphetie ſpiritu ſpem ſibi fu-
ture beatitudinis pollicet̄. Sciendū ſane hūc pſalmū
ſcd̄m eſſe illoꝝ qui per actus Dauid ſignificāt chriſti
dn̄i futura myſteria. Expoſitio.

Dominus illuminatio mea ꝛ ſalus mea: quē
Al. protector. timebo. Dn̄s † defenſor vite mee a quo tre-
pidabo. Dum appropiant ſuper me nocen-
tes:vt edant carnes meas. Qui tribulāt me
inimici mei: ipſi infirmati ſunt ꝛ ceciderūt].
Hos tres verſus paulo ſollicitius audiamus. Sūt enī
magne argumentationis formula cōprehenſi: quam
TOP. greci Epicherema:latini executiones vel approbatio
nes vocare maluerunt. Hoc argumento vtimur:quo-
tiens rem de qua agit̄: per exemplū aliquod probare
contendimus. Cauſa enim hic propoſita eſt in vno ſe-
mis verſiculo. Dixit enī Dominus illuminatio mea et
ſalus mea quem timebo: dn̄s defenſor vite mee:a quo
trepidabo? In alio ſemis ꝛ vno verſiculo ſubiūxit exē
plum:q2 minime trepidare debuiſſet:qn̄ illi magis ca-
dūt:qui perſequi ꝓbabant. Ait enī Dū appropiāt ſu-
per me nocētes:vt edāt carnes meas: qui tribulāt me
inimici mei: ipſi infirmati ſunt ꝛ ceciderūt. Sic iſtius
epicheramatis breuiter forma ꝑfecta eſt. Nunc ad ex-
ponēda verba redeamꝰ. Propheta ergo dicit exultās
ſe quēq̄ hoim nō timere:qm̄ a deo fuerat illuminatus
oſtendēs formidinē ſemꝑ habere tenebras ſuas:qn̄ cō
tra eam ponit̄ illuminatio ſuperna. Sequitur Et ſalus
mea. In quo verbo cūcta cōcludit:ꝛ valitudinē corpo
ris et aīe ſoſpitatē. Vtraq̄ enī ſunt indicia ſalutis:qn̄
ſuſtinēt videlꝫ grauiſſimas paſſiones. Quē timebo?
Nullum hominum formidabo. Timor enī fecerat dn̄i:
ne quēq̄ aliū timere potuiſſet. Sequit̄ Dn̄s defenſor
vite mee:a quo trepidabo? Multi ꝑ actꝰ iniquos:acce
pta dn̄i munera perdiderunt. Quorū autem defenſor
fuit dn̄s nullatenus aliquid amiſerūt. A quo trepida-
bo? Interrogatiue pronunciandum eſt.i.a nullo:ſicut
et ſuperius poſuit:quē timebo? Tales quippe interro
gationes pro abnegationibꝰ accipiēdas eſſe nō dubiū
eſt. Addidit Dū appropiant ſuꝑ me nocētes:vt edāt
carnes meas. Truculentiū inimicorum hic vota pan-
duntur qui non ſolum extinguere: ſed etiam auiditate
furoris:ipſas quoq̄ humanas carnes cupiunt crudeli
ter deuorare. Et ideo inimicoꝝ tanta feritas proditur:
vt liberationis gratia duplicet̄. Adiecit Qui tribulāt
me inimici mei:ipſi infirmati ſunt ꝛ ceciderunt. Ver-
ſus iſte pēdet de ſuperiore ſententia. Probatio eſt enī
quomodo nullū timere debuiſſet. Nam ſi ꝑſecutores
qui formidari poterāt ſubruerūt: quis rogo timor erit
qn̄ potiꝰ illi cadūt qui īpugnare videbant̄? Conſequē-
ter aūt verba ſunt poſita. Prius fuit infirmari:poſt ca
dere. Et intuere qm̄ hic fideliū bn̄ficia breuiter expo-
nunt̄: vt nō illi qui paſſionibus premunt̄:ſed illi magis
corruāt:qui innocētū ſanguinē deuorare feſtināt.[Si
cōſiſtāt aduerſum me caſtra:nō timebit cor meū]. Sa
lutari ꝓbatione cōpleta: ꝓpheta letus exultat:decorā
SCHE. Emphaſim.i.exaggerationem faciens: vt ſi aduerſus
ipſum ſolū caſtroꝝ coeat multitudo:ſtabilitas mentis
eius non debeat cōmoueri:dum ſoleāt hoies plurimo
rum oppugnatione terreri. Caſtra enī valida munitio
eſt:quā expugnare facile nō pōt īpetus irruētis. Sed
hec oīa ſibi dicit eſſe cōtēptibilia:cū vallet̄ auxiliatio-
ne diuina. [Si exurgat † in me preliū:in hoc ego ſpe- Al. aduerſum.
rabo]. Potuerāt caſtra cōſiſtere:ꝛ in prelio non coire.
Sed nūc ipſm ſeuū certamē adijcit : vt nichil eoꝝ me-
tuere videret̄:que terribilia putat humanitas. Si exur
gat.i.ſi ſubita in me cōcertatio quaſi feruēs ꝓcella ꝓ-
ſiliat: in eo potius ſperabo victoriā. In prelijs enī cō
citatis:gloria vincētis ſemꝑ apparet. Nā virtus ꝓbat̄
latere:que nō fuerit explorata certamine:ſicut ſuperius
dixit In tribulationibꝰ dilataſti michi. Et reſpiciendū
q ꝛ iſte verſus ſic hꝫ in capite:ſicut ille prior. Que fi-
gura dr̄ Anaphora:quotiēs vnū verbū ꝑ comatū prin SCHE.
cipia repetit̄. Qd̄ ꝛ in capite pſalmi conſtat effectū.i.
dn̄s dn̄s. [Vnā petij a dn̄o:hanc requirā]. Vnam rem
quidē petiſſe ſe dicit a dn̄o:quā exponit inferius. Sed
videamus ſi vnā ꝛ nō magis oīa. Calculo quidē ſingu
laris eſt: ſed rerū vtilitate numeroſa. Anguſta preca-
tio:latū premiū. Breuiter queritur:ſed grādiiter impe
trat̄. Bonorū ergo mos eſt domum dn̄i ſolā expetere:
in qua bona oīa continent̄. Mali aūt terrena volūtate
diſciſſi:dum ſanitatē corporis petunt:cū diuitias pre-
cant̄:cū inimicoꝝ deiectiones expoſtulāt:petēdo fati-
gantur:ꝛ interdū peritura conquirūt. [Vt inhabitē in
domo dn̄i:oībus diebus vite mee. Vt videā voluntatē
dn̄i:ꝛ † ꝓtegar a tēplo ſancto eius]. Hec eſt vna ſup- Al. viſitem
plicatio:quā ſuperius expetebat. Et vide:q2 nulla ca- tēplū eius.
ſtra:nulliū preliū metuere debuit:qui tali ſe munitione
vallauit. Que ſunt enī ciuitates ſimiles/qui ſunt exer-
citus fortiores/q̄ꝫ habitare in domo dn̄i:vbi nichil hu
manū:nichil diabolicū certū eſt pertimeſci? Et hoc nō
paruo tēpore:ſed omnibus diebus vite ſue. Qn̄ rogo
metuat:cui oīs vita ſecura eſt? Videt etiā voluntatem
dn̄i/qui precepta eius intelligit/qui puritati ipſius to
ta ſe mente ſubdiderit. Propheta enī poſtulat prote-
gar a xp̄i corporis tēplo:vnde ꝛ firmamētū fidei:ꝛ in-
uictū robur defenſionis accipit̄. Ad illud enī peruene
rat animi virtute : quod adhuc non videbat in ſpecie.
[Qm̄ abſcōdit me in tabernaculo ſuo:in die malorum
protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. In petra
exaltauit me]. Verſum hunc paulo diligētius perſcru
temur. Ait enī Qm̄ abſcondit me in tabernaculo ſuo:
in die maloꝝ:ſignificans illud tēpus:qn̄ Saule perſe-
quēte:multis locis per ſqualentes ſpelūcas ꝛ montiū
ſecreta latitabat. Qd̄ illi reuera tabernaculum fuit:q2
mēs ipſius nūq̄ a religionis pietate diſceſſit. Sequit̄
Protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. Superius
dixit abſcondit:nūc dicit ꝓtexit. Abſcōdi eſt queren- DEF.
tiū oculis nō preberi. Protegi aūt ab omni metu peri
culoq̄ liberari. In abſcōdito tabernaculi ſui dicit.i.in
diuinitatis ſecreto:ad qd̄ ſemꝑ deuoti animus feſtina
bat:dū ibi ſibi eſſe videbat̄:vbi eiꝰ intentio ꝑdurabat.
Quod aūt dicit In petra exaltauit me: ad incarnatio
nē dn̄i ꝑtinet: qm̄ de eius ſemine natus eſt xp̄s:qui eſt
lapis adunās ꝑplos angularis. [Nunc aūt exaltauit
caput meū:ſuꝑ inimicos meos]. Poſtq̄ dixit ꝑmia:q̄
de dn̄i erāt incarnatione vētura: nūc dicit de ꝑſentia:
cum eū ab inimicis ſuis/ſiue carnalibꝰ/ſiue ſpūalibus
conſtat eſſe liberatū. Caput meū bene mētis oculum
videmur accipere : qui reuera caput noſtrum eſt : quo
vegetante poſſumus cōtueri. Nam plerūq̄ illud dici-
mus caput : quod eminere monſtrat̄. Super inimicos
vicioſos ſignificat appetitus:ſupra quos mens noſtra

decenter erigitur: q̃ſi diuino beneficio pura ſeruatur.
Al. circuiui [† Circuibo ⁊ immolabo in tabernaculo eius i hoſtiã
et imolaui. † iubilationis cantabo/⁊ pſalmũ dicam dño]. Decur
Al. vocife- ſis beneficijs que ⁊ de futuro ⁊ in preſenti ſe cognoue
rationis. rat accepiſſe: nũc gaudium ſuum mirabili narratione
deſcribit. Circuibo dicit: hoc eſt animo perſcrutabor:
qua potẽtia celos fecerit/ſtellas fundauerit/maria de
terminauerit/terram ſtabiliuerit/totũq; mundum va-
ria virtutum laude cõpleuerit. Et cum hec omnia ani-
mo circuierit: immolare ſe dicit in tabernaculo eius
hoſtiam iubilationis .i. in eccleſia eius offerre ſacrifi-
CAY. cium laudis. Jubilationẽ quippe dicimus: eo ꝙ nos
iuuat laudare: q̃ſi delectantes cum ſumma iocundita-
te gratias referre cõtendimus. Diximꝰ ſuperius aliud
eſſe cantare/aliud pſalmũ dicere. Cantare eſt ſola vo-
ce laudes canere. Pſalmũ dicere: bonis operibus glo
DCF. riam domini predicare. Cantare enim et pſalmum di-
cere: ipſa eſt hoſtia iubilationis. [Exaudi domine vo-
cem meam qua clamaui ad te: miſerere mei et exaudi
me]. Uenit ad ſecundã poſitionem: in qua per gratia-
rum actionẽ: pſalmodie munus qđ promiſerat exhibe
ret: preſentia ſuperioribus iungẽs. Clamauit eni cum
diceret: vt inhabitem in domo dñi oibus diebus vite
mee. Et cum ſuperius dixerit hoſtiã ſe iubilationis of
ferre: q: diuerſa ſit munera conſecutus: nunc iterum ro-
gat vt exaudiaꝛ. Nec deſiderio ſuo adhuc ſatiſfacit: ni
ſi hoc frequenti ſupplicatione rogauerit ſcilꝫ q: diui-
narum rerũ nulla ſatietas eſt: ſed quãto guſtatur dñs:
Pſal. 33. tãto ſuauius appetitur: ſicut ⁊ in alio. ps. dicit Guſta-
Al. exquiſi te et videte q̃m ſuauis eſt dñs. [Tibi dixit cor meũ: †
uit te facies exquiſiui vultum tuum: † vultũ tuum dñe requiram].
mea. Cor deſideriũ tacitũ prodit: qđ plus audit diuinitas
Al. faciem ꝙ populorũ tonãtiſſimas voces: ſicut Moyſi dicitur
tuam. Quid clamas ad me: cum locutus aliquid nõ legatur.
Exod. 14. Fidelis itaq; vir cor ſuum dixit ad dñm loqui: quoniã
hoc videbaꝛ qđ cogitabat offerre. Uultum autem dñi
querit: qui ſe ſancta cõuerſatione tractauerit. De qui-
Matth. 5. bus dictũ eſt Beati mundo corde: quoniã ipſi deũ vi-
debũt. Geminat quoq; qđ dictũ eſt: vultũ tuũ dñe re-
quirã. Una quidẽ res: ſed frequentata precatio. Scie-
bat eni ꝙ precioſum eſt: qđ ardẽti ſtudio totiens expe
tebat. [Ne auertas faciẽ tuam a me: neq; declines in
ira a ſeruo tuo]. Deſideria ſua caute de cẽteris exequi
tur. Superiore quippe verſu profeſſus eſt vultũ dñi ſe
deſiderãter exquirere: ⁊ q̃m non eſt in poteſtate homi
nis ſuũ obtinere deſideriũ: precatur ne auertat faciem
ſuã dñs: quã ille magnopere poſtulabat. Jpſius enim
muneris eſt: ſe preſtare fideliſſimis contuendum. Se-
quiꝛ Neq; declines in ira a ſeruo tuo. Sepe diximus
irã poni iudicij tp̃s: cũ diſcernet malos a bonis. Jllis
eni iraſci crediꝛ: qui infelici ſegregatiõe dãnãdi ſunt.
Rogat ergo ne tũc ab ipſo declinet dñs: q̃ſi factis vul-
tum ſue maieſtatis indulſerit. Homo carnalis deũ ti-
met ne peccatis ingrauãtibus/aut ſubſtãtiã ꝑdat/aut
filios amittat/aut copia auri argẽtiq; minuaꝛ: ſanctus
aũt vir hoc tm̃ metuit: ne a vultu dñi reddaꝛ alienus.
Al. es tu. [Adiutor meus † eſto ne derelinquas me: neq; deſpi-
cias me deus ſalutaris meus]. Ubi ſunt qui humanis
meritis dicũt aliquid applicandũ? Petit rex ⁊ ꝓphe-
ta: plenus gratiã ⁊ benedictione celeſti: ne deſeratur a
dño. Scit eni q: ſi ille reliquerit: nulla ſe poteſtas rege
re preualebit. Nec ſemel ei petiſſe ſufficit: niſi hoc ꝓm
ſub repetitiõe geminaret. Deſpici eni ſemꝑ addictus
eſt: nec ſecurus reddi põt: niſi quẽ iudicis ſerenus ocu
lus intueꝛ. [Q̃m pater meꝰ ⁊ mater mea dereliquerũt
me: dñs aũt aſſumpſit me]. Patrem ſuũ Adam primũ
hoiem dicit: matrẽ vxorẽ eiꝰ Euã: vnde gñatio huma-
na deſcẽdit. Jſti ergo reliquerũt conditione mortali:
nec enutrire valuerũt: quãdo de hac luce trãſlati ſunt.
Quãuis iſtud de eiꝰ genitoribꝰ poſſit intelligi: q: domũ
pr̃is ſui matriſq; tũc dereliquit: q̃ſi a ꝑplis hebreis ad
regni culmen euectus eſt. Sequiꝛ Dñs aũt aſſumpſit
me: in loco ſcilꝫ veri parẽtis eſt. Pater eſt/q: cõdidit/
quia regit. Mater/q: fouet/q: infirmos ⁊ paruulos la-
ctat. Aſſumpſit ꝟo dixit: hoc eſt de priuata cõditione
in regno poſuit. [Legem michi † conſtitue dñe in via Al. pone.
tua: et dirige me in ſemita recta/ꝓpter inimicos me-
os]. Legẽ ſibi ſtatui illã potius dñi deprecaꝛ ſaluato-
ris: qua debitores noſciꝛ liberaſſe per gratiam. Moyſi
eni lex illo tẽpore iam data erat: dñi aũt ſperabaꝛ eſſe
ventura: quam ſibi poſtulat debere conſtitui. Jn via
tua .i. in chriſto tuo qui eſt via: veritas ⁊ vita. Jllo eni Joan. 14.
veniẽte iuſte preſumebat: q: eũ ⁊ docere poterat ⁊ im-
pleri poſſe preſtabat. Semitã ꝟo iam diximus ad ſcri
pturaꝝ intelligentiã ꝑtinere. Precaꝛ ergo ꝓpheta: vt
veteris teſtamenti recte libros intelligat: ⁊ venturũ in
eis dñm eſſe cognoſcat. Propter inimicos aũt dicit .i.
hereticos: ſiue incredulos iudeos qui eos nitebantur
praua intẽtione ſubuertere. [Ne tradideris me in ani-
mas † perſequentiũ me q̃m inſurrexerũt in me teſtes Al. tribulã
iniqui ⁊ mẽtita eſt iniquitas ſibi]. Scđm hyſtoriã po tium.
teſt intelligi de Saule: qui eum acerrimo odio ꝑſeque
baꝛ. Sed q̃m rex erat: nec poterat ſolus agere qđ iube
bat: apte numerus pluralis hic poſitus eſt. Simili mõ
cum Doech idumeus eũ ꝓdidiſſe legaꝛ plurali nume-
ro poſuit: teſtes iniqui. Fieri eni potuit: vt q̃ſi eum regi
accuſauit: per teſtes alios dicta ſua probare voluiſſet.
Quapropter cõgrue poſitus pluralis numerus aduer
tiꝛ: q̃ſi ꝑſona talis per vnũ tm̃ non facile poterat accu
ſari. Teſtes ergo iniqui fuerũt doech idumeus: eiuſq;
ſimiles qui eũ prodiderunt Sauli a ꝓpheta achime-
lech fuiſſe ſuſceptũ: ⁊ gladiũ illi ſumptuſq; datos: qđ
rex ſacerdotis atq; filioꝝ eius morte reſeruauit. Men-
titi ſunt enim dicentes: contra regem Saulem Da-
uid conſilia fuiſſe data: deũq; pro eo fuiſſe deprecatũ.
Quod latiuo regũ textus eloquitur. Pulcherrime au
tem dixit ſibi: q: mẽdacij ſui penas recipit qui falſum
teſtimoniũ ꝓferre cõtendit. Siue vt alij dicũt: idioma IDJ.
eſt ſcripture diuine: vt ꝓ ſingulari pluralis numerus
apponatur: ⁊ iterũ pluralis pro ſingulari numero inue
niatur adiunctus: ſicut de herode mortuo legiꝛ dictũ
Mortui ſunt qui querebãt animam pueri. Uel Moyſi
de Pharaone pronũciatum eſt Quia mortui ſunt qui Matth. 2.
querebãt aiam tuam. [Credo videre bona dñi in ter-
ra viuentium. Expecta dñm]. Poſtq; multis modis
dñm deprecatus eſt: ne perſequentibus traderetur: ad
confidẽtie ſue redit auxiliũ: ſibiq; ipſi promittit: ꝙ bo-
na videat in terra viuentium: id eſt in futura vita: vbi
bona ſunt ſempiterna. Et proprie dictum eſt terram il
lam eſſe viuentiũ: quoniã iſta morientium eſt. Qui ſta ABE
tus apud oratores diciꝛ collectiuꝰ: q̃ſi ex ſcripto colli-
giꝛ id qđ ſcriptũ nõ eſt: vt per id doceaꝛ eſſe ac ſi ſcri-
ptum fuiſſet. Jta ⁊ hic futura premia ex antecedenti-
bus ſibi beneficijs credit eſſe ventura. Terra autẽ vi-
uentium: proprie ſcriptura cõmemorat diuina. Addi-
tum eſt Expecta dñm: ſcꝫ qui ꝓmittendo nõ fallit: qui
preſtãdo non imputat: ſicut Jacobus aplõs dicit Qui Jaco. 1.
dat omnibus affluenter: ⁊ non improperat. [Uiriliter
age ⁊ cõfortetur cor tuũ: ⁊ ſuſtine dñm]. Q̃m ſuperio-
ri verſu crediderat videre ſe bona dñi: nunc dicit quẽ

admodum videre poſſit. Hoc autem verbum/viriliter non ſolum viris: ſed ⁊ feminis credamus eſſe mandatum. Nam ⁊ viri cum molleſcunt animo femineo ſunt: et mulieres viriles efficiuntur cum in bono propoſito mentis robore perſeuerant. Sequitur Et confortetur cor tuũ: ne quaſi laſſus immurmures: ⁊ tedio fatigante deſperes. Sed confidẽti animo atq; ſecuro dic Expecta dominum: qui neſcit ſubducere que promittit. Suſtine ꝓo ⁊ expecta: perfecto dicitur chriſtiano: ac ſi admoneret: ſuſtine que pateris: ⁊ quod credis expecta.

Concluſio.

Inter multiplices ⁊ ſeuientes anguſtias: quid ſpecialiter deſideremus reuerẽdiſſimus propheta patefecit: vt inhabitare chriſti eccl'am modis oĩbus appetamus. Hoc patulis auribus audientes: aſſidua ſupplicatione deprecemur: q: nec breuius quicq̃ potuit dici: nec latius ĩpetrari. In numero aũt preſentis pſalmi: ⁊ quorũdã qui ſubſequunt: nequaq̃ potuimus calculoꝝ ſingularem reperire rationem: ſcʒ qualis creatura. 26. aut viceſimoſeptimo: aut. 28. numero legat aptata. Sed ſtudioſis relinquimus: vt ſm exempla que dicta ſunt: q̃ñ non inueniunt rationem in numero ſingulari: tunc aliquas ſimilitudines in partito calculo/ſiue bis/ſiue tertio debeãt indagare. Verbi gratia: vt. 26. partiatur in viginti ⁊ ſenario numero: et iterum. 27. in ter nouem. Tunc facilius calculis diuiſis: fortaſſe cõpetẽs ratio potuit inueniri. Quid enim intereſt ſi binas aut ternas metretas capiãt vaſa pſalmorũ? Si ꝓo nec ibi aliquid conuenienter agnouerit: credere cõuenit celi terreq; creatorem operationes ⁊ dicta ſua per diuerſoꝝ calculoꝝ diſtribuiſſe ſine ambiguitate virtutes: qui oĩa ſicut legit in pondere numero menſuraq; perfecit. Neq; enim quia gutte pluuiarum/ſtelle celi/vel arena maris nobis numerabilis nõ eſt: apud illum non conſtat eſſe ſub numero. Nam ⁊ ſi nobis probãtur occulta: diuine ſunt t̃ñ nota potentie. Reſtat vt illud quod dictum eſt eſt definitione maiorum credere debeamꝰ: in numeris poſitis atq; definitis: virtutes omnium conuenire pſalmorum.

Explicit expoſitio in pſalmum. 26.

Pſalmus ipſi Dauid. xxvij.

Ad te dñe clamabo deꝰ meus ne ſilias a me: ne q̃ñ taceas a me: ⁊ aſſimilabor deſcẽdentibus in lacũ. Exaudi dñe vocem oõnis mee dũ oro ad te: dũ extollo manꝰ meas ad tẽplũ ſctm̃ tuũ. Ne ſimul tradas me cũ pctõribꝰ: ⁊ cũ operãtibꝰ ĩiq̃tatẽ ne ꝑdas me. Qui loquunt pacẽ cũ ꝓximo ſuo: mala aũt in cordibꝰ coꝝ. Da illis ſm opa eoꝝ: ⁊ ſm neq̃tiaʒ adinuentionũ ipſoꝝ. Scdm opera manuum eorũ tribue illis: redde retributionem eorũ ipſis. Quoniã non intellexerunt opera dñi: et in opera manuũ eius deſtrues illos: ⁊ nõ edificabis eos. Benedictꝰ dñs: quoniã exaudiuit vocẽ deprecationis mee. Dominus adiutor meꝰ ⁊ protector meus: ⁊ in ipſo ſperauit cor meũ ⁊ adiutus ſum. Et refloruit caro mea: ⁊ ex volũtate mea cõfitebor ei. Dñs fortitudo plebis ſue: ⁊ protector ſaluationũ chriſti ſui eſt. Saluum fac populum tuũ domine: ⁊ benedic heriditati tue: ⁊ rege eos et extolle illos vſq; in eternum.

Primus dauid ſignificare manu fortis. Et q̃ñ tale nomen debuit poni: niſi cum paſſionis dñice glorioſa certamina referunt. Fortis vtiq; manu qui per tolerantiã ſuã proſtrauit principẽ tenebrarum: qui mortem moriendo ſuperauit: qui humanum genus captiuum crucifixionis ſue diſpenſatione liberauit. Ipſi aũt cũ dicit: nullum alterũ intelligi poſſe declarat: niſi ipſum mediatorẽ xp̃m dñm qui per hũc totum pſalmũ loquitur: orans ab humilitate ſuſcepte carnis: ꝑ rie cutorũ debitas indicãs penas: nõ ſtudio maliuolẽtie: ſed conteſtatione vindicte. Notandũ eſt igitur hũc pſalmum tertiũ eſſe horũ: qui paſſionẽ et reſurrectionẽ dñicam ſub breuitate cõmemorant.

Diuiſio.

Prima ſectiõe orat dñs chriſtus per id quod homo eſt: vt eius audiat oratio futuro tẽpore paſſionis. Scdo gratias agit: q̃ñ exauditus eſt in his q̃ fieri poſtulabat. In fine pſalmi ſubiungẽs: vt ſicut ipſe ſuſcitatus eſt poteſtate diuinitatis ſue: ita ſaluus fiat populus eius nomine crediturus.

Expoſitio.

Ad te dñe † clamaui: deus meus ne ſileas a me]. Chriſtus dñs clamat ad patrẽ tẽpore paſſionis ne ab ipſo ſileat: hoc eſt ne patienti nõ annuat: ſed magis reſpõdeat. Pulcherrima quoq; verboꝝ eſt facta diuerſitas. Clamat homo ne ſileat deus: q: noſtro ſilentio ille tacet: ⁊ nobis negligẽtibus in memoria nõ habemur. Contra ſi dño preſtãre reſpicimus reſpicit/ſi clamamus exaudit/ſi diligimus amamur. [Et † ero ſimilis deſcẽdentibus in lacũ]. Id eſt ſi ſilueris ero ſimilis in mũdi huius profunditate verſantibus. Lacus enim quidẽ hoc ſeculum eſt qui quaſi delectabilis ac trãquillus creditur: ſed quas ꝓfunditates ⁊ mẽrſuras habeat ignorat. Lacus quippe dr: q ſub ipſo terra lateat. Precatur ergo humanitas verbi: ne ſimilis eſſet hoibus ceteris: q: ⁊ ſi cõmunẽ cõditionẽ carnis aſſumpſit: excellentiã t̃ñ oĩm creaturarum deo vnita promeruit. De qua dicit apl's Cui aũt aliq̃ñ angeloꝝ dixit: filius meꝰ es tu: ego hodie genui te? Siue lacũ ſepulchrum dicit: vbi peracta paſſiõe repoſitus eſt. [Exaudi dñe vocẽ † deprecationis mee dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templũ ſanctum tuũ]. Tempus ſignificat ſacratiſſime paſſionis: ⁊ orat vt eius audiat oratio: quod fecit anteq̃ traderet. Relictis enim diſcipulis: receſſit ⁊ orauit: dicens Pater ſi fieri poteſt: tranſeat a me calix iſte Verũtamẽ nõ ſicut ego volo: ſed ſicut tu vis. Quod autẽ dicit Ad templũ ſanctum: vt michi videt illã conſuetudinẽ hebrei populi fortaſſe maluit intelligi: cui preceptũ fuerat: vt in qualicunq; eſſet poſitus regione: ad illã partẽ ſemper oraret vbi Hieruſalẽ nouerat cõſtitutã: ſicut ⁊ Danielẽ apud babylonẽ tertio in die legimus effeciſſe: quod neceſſe erat xp̃m dñm facere qui non venerat legem ſoluere: ſed implere. Siue ad templũ ſanctũ ad celũ vult intelligi: qđ orãtes homines facere cõſueuerunt. Nam deſideriũ poſtulãtiũ eſt: vt iʒ vbiq; deũ eſſe nõ ambigant/de celo ſibi auxiliũ venire cõfidãt. Unde ⁊ in dñica oõne dicimꝰ Pater noſter qui es in celis. Nõ eſt ergo abſurdũ tẽplum accipi celũ: q̃ñ dñi ſedes diuina lectione monſtratur.

Al. clamabo.

Al. eſſiciar labor.

CLX.

Heb. i.

Al. oſonis.

Matth. 26.

Matth. 6.

Al.me. [Ne ſimul tradas † cū pctōribus † aīam meā: et cū
Al.non hꝫ. operātibus iniquitatē ne ꝑdas me]. Quia morituꝛ
ſe nouerat: merito petebat ne inferis tradita ei⁹ aīa
cū pctōrib⁹ miſcere͂: aut cū operātib⁹ iniqtatē habe
ret aliquā portionē: ſꝫ oīno ſalutariter iſta diſcretio
ab illo petit: vt nr̄a ſpes ad vota talia cōcite͂: qd re
DOG. uerā implēs hoiem a ſe fieri deprecat͂ alienum. Ubi
ſunt illi q xp̄m putāt aīam nō habuiſſe? Sed hec mi
chi vident͂/aut nō legere/aut q legerit oīmodis obli
Al.non hꝫ. uiſci. [† Cū his qui loquunt͂ pacē cū ꝓximo ſuo: ma
Al.non hꝫ. la aūt † ſunt in cordib⁹ eoꝝ]. Iudeos cōmemorat q
Ioan.3. ei dicebāt tētātes Scim⁹ q2 a deo veniſti magiſter.
In iſtorū ergo labijs erat pax: ſed in corde malicia.
SCHE. Que figura dr̄ Ironia.i.deriſio: quotiēs aliquid qd
ſub laude dr̄: intellectū vituperationis hr̄e mōſtrat͂.
Proximo ſuo de ſe dicit: q2 eis carnis origine iunge
bat͂: qui iuſte maledicebātur: q2 ꝓximū malicioſe ꝑ
dere feſtinarūt. [Da illis ſcd̄m opa eoꝝ: ꝛ ſcd̄m nequiciā
Al.inuen- † ſtudioꝝ ipſorū]. Iudei volētes operati ſunt quidē
tionum. malū: ſed fecerūt nolētes bonū: vt mortem inferrent
xp̄o: qua mors ipſa finire͂. Sanguinē funderēt: quo
mūdi crimina lauare͂. Ideo petit illis dari ſcd̄m opa
ipſoꝝ.i.voluntatē: q2 vnuſquiſq hoc operat͂ qd vult.
Nam frequēter ꝛ preſtāt qui nocere cōtendūt: vt dia
bolus facit: qui dū innocētib⁹ ingerit mortis penas:
tranſmittit martyres ad coronas. Expreſſit quoq q
ſupius dixit: dicēdo ſcd̄m nequiciā ſtudioꝝ ipſoꝝ.i.am
bitū malū: vt innoxio nocerēt ꝛ qui ad eos ſaluādos
Al.opera. venerat morti tradere maluiſſent. [Scd̄m † opera
tionē manuū eoꝝ retribue illis: redde retributionem
eorum ipſis]. Quattuor ſunt ſpecies retributionū.
Quarū vna eſt: cū tribuunt͂ ab hoibus mala pro bo
nis: ſicut iudei xp̄o retribuerūt: qui cū ad eos ſaluan
dos veniſſet: illi eum crucifigere decreuerūt. Altera
cū retribui͂ bonū pro bono: qn̄ dicet de⁹ electis ſuis
Matth.25. Uenite benedicti patris mei: percipite regnū qd vo
bis paratū eſt ab initio mūdi. Tertia cum retribuet
Ibidem. malū pro malo: qn̄ dicturus eſt impijs Ite in ignem
eternum: qui paratus eſt diabolo ꝛ angelis eius: ſcd̄m
Luce.6. illud Menſura qua mēſi fueritis in eadem remetie͂
vobis. Quarta cum retribuit qd hic dicit bonū pro
malo: vt qui ꝑſecutores extiterūt fiāt cōuerſi: poſtea
laudatores. Uerū iſta oīa que de inimicis ſuis predi
cit: nō ſunt vota malicie: ſed preſciētia futurorū. Nā
Luce.23. in euāgelio dicit Pater dimitte illis: non enim ſciunt
quid faciunt. Sed vtrūq pium eſt. Hic enī cōminat͂
vt terreat: ne ſcelera ſua preſumptione deſperata ꝑ
ficiant. Ibi aūt cū patri orat: vt ad penitudinē eorū
corda perducat. Reuocat ꝗ totiēs ſententiā ipſius
terroris iterauit: vt corda lapidea magne cōmina
tionis incēdio ſaluarent͂. [Quoniā non intellexerūt
Al.non hꝫ. opera dn̄i: ꝛ in opera manuū eius † non cōſideraue
runt: deſtrues illos ꝛ nō edificabis eos]. Superiorē
excolit ſenſum. Dicit enim ideo debere illis reddi: q2
non intellexerūt opera dn̄i. Opera ſiquidē eius fuit:
vt doceret populū viam veritatis ꝛ fidei: et ex ſacre
incarnationis arcano recōciliaret hoiem deo: quate
nus vbi nō poterat viciata natura cōſcendere: dn̄ice
viſitationis munere perueniret. Et ne filio dei vera
docēti mens obſtinata nō crederet: hoc quoq mira
culoꝝ ingētium virtute firmauit: vt qd intelligerent
iudei cōmunem hoiem non poſſe facere: hoc euiden
ter agnoſcerēt potētiā diuinitatis implere. Sed illi
demētes: dū tantūmodo hoiem credūt filiū dei indi
gniſſime pertulerūt. Sequit͂ Et in opera manuū ei⁹
non conſiderauerūt. Utiq ſi cōſideraſſent: expaui
ſent potius ꝗ ſpreuiſſent: ploraſſent ꝗ conſpuiſſent:
adoraſſent ꝗ crucifixiſſent. Tale enī ſacrilegiū alijs
prouenire nō potuit: niſi illis qui veritatis intelligē
tiā perdiderūt. Deus enī alios deſtruit ad correctio
nem: alios deijcit ad ruinā. Paulū deſtruxit vt in me
lius cōſtrueret ꝛ de perſecutore aplm̄ faceret: ſed im
piū Pharaonē: cū tātis mirabilib⁹ nō crederet/de
merſit altiſſimus vt periret. Sic ergo illos dicit de
ſtrui: vt non iterū debeāt edificari. Quod dictū ſicut
ſepe monuim⁹ ad ꝓphetiā potius vide͂ pertinere ꝗ
ad iracūdie qualitatē. [Benedictus dn̄s: qm̄ exau
diuit vocē deprecationis mee]. Sciēs cōplenda eſſe
oīa que petebat: partē ſcd̄e ſectionis ingreditur: gra
tias agens ꝗ vindicatus ſit ab inimicis ſuis: dū ad
huc nullatenus extitiſſent. Hec figura dr̄ Prolepſis SCHE.
latine preoccupatio: qn̄ res ſecuture pro preteritis
ponunt͂. Sed diſcutiamus quid ſibi velit diſpoſitio
iſta verborū. Benedictus dn̄s qm̄ exaudiuit: qui eſt
vtiq ꝛ ſi non exaudiat bn̄dictus. Sed benedictū ꝓ
prie dicimus: cui gratias agimus.i.qn̄ illi bn̄dicim⁹.
Apte ergo poſitū eſt benedict⁹: qui exaudire digna
tus eſt. [Dn̄s adiutor meus ꝛ ꝓtector meus: ꝛ in ipo
ſperauit cor meum ꝛ adiutus ſum. Et refloruit caro
mea: ꝛ ex volūtate mea ꝯfitebor illi]. Adiutor ad pe
ricula vite ptinet: que ipo adiuuāte ſuperauit. Pro
tector: q2 eū ab inſidijs diabolicis ſua defenſiōe val
lauit. Sed poſtq iſta facta ſunt fideliter de dicit ſpe
raſſe de dn̄o. Nam cū dicit cor meū: iā ſe deſignat ar
canū: qd ſacrificiū ꝯſtat eſſe iuſticie. Addidit quoq
iterū adiutus ſum: vt ꝗtum impendebat͂ pura deuo
tio: tātū ꝛ adiutorij creſceret magnitudo. Bene aūt
dixit Refloruit caro mea: q2 ꝛ primo floruit. Quippe
que ex virgine ſine peccato: tanq pulcherrimi floris
ſingulare decus emicuit: ſicut Iſaias dicit. Et flos
de radice eius aſcendet. Refloruit ergo ſignificat rē
ſurrexit: quaſi in ethereas auras admirabili decore
prorupit. Sequit͂ Et ex voluntate mea cōfitebor illi:
poſt reſurrectionem ſcꝫ qn̄ humana natura fuerat a
corruptione liberata: ꝛ ad ineſtimabilem gloriā per
manens in verbi vnitate perducta. [Dn̄s fortitudo
plebis ſue: ꝛ protector † ſalutarium xp̄i ſui eſt]. Bre Al.ſaluα-
uis magnaq definitio: quid eſt Dominus fortitudo tionum.
plebis ſue: merito qn̄ aduerſa cuncta ipſo auxiliante
ſuperantur. Protector eſt etiam: qm̄ eos tegit et li
berat ab imminentibus malis. Salutarium: ac ſi di
ceret iuſtorum: quorum ſalus eſt dn̄s. Bene autē ad
didit chriſti ſui: vt filiū dei debuiſſes aduertere. Chri
ſti enī dicebantur et ceteri: quos aut vnctio regalis/
aut ſacerdotalis glorie decorabat. [Saluū fac po
pulum tuū dn̄e: ꝛ benedic hereditati tue: ꝛ rege eos
et extolle eos vſq in eternū]. Orat humanitas ver
bi pro populo chriſtiano: ꝓpter quē ꝛ ꝓbatur aſſum
pta: vt ſatiſfactione fideli ſaluus fiat in hoc mundo:
vbi expoſita iudeoꝝ probabat͂ eſſe periculis. Bene
dic aūt hereditatem tuā: ad futurū iudicium perti
net: qn̄ dicendū eſt Uenite benedicti patris mei: per Matth.25.
cipite regnū: quod vobis paratum eſt ab initio mun
di. Et vt charitatem ſuā quam precipit euidentius
approbaret: iterū petit vt in hoc mūdo deuotos po
pulos regat/ne carnalia ꝯcupiſcāt/ne vias prauas
eligāt: ſed ipſius regimine illuminati neſciant colle
giū habere cū peſſimis. Addidit Extolle eos: vt in in
tellectu ſcripturaꝝ: ꝛ in ope ſcō laudabili intētione
ꝓficiāt: quaten⁹ a terrenis vicijs purgati ad eterna

premia perducant erecti. Et hoc petijt debere fieri
vſqȝ in ſeculũ:ſcȝ per totũ hũc mũdũ: vbi ſecula ſunt
vſqȝ ad illud ſeculum eternũ:cui nullũ aliud pro ſua
perẽnitate ſuccedit. Concluſio.

Audiſtis: Pſalm⁹ iſte qua pietate cõcluſus
eſt. Rogauit p nobis q̃ orat ab an
gelis. Judex oĩm creaturarũ aduocatus eſt noſter:ꝛ
vt a morte potuiſſem⁹ eripi: ipſe magis elegit occidi.
Impleta eſt in hoc. ps. p̃dicta regula paſſiõis. Ora
uit aũ traditionẽ ſuã:de crucifixiõe ꝓpria:ꝛ de reſur
rectiõe locut⁹ eſt. Poſtremo pro fidelib⁹ exorauit:vt
qui ei meruerũt credere: ꝑpetua debeãt bñdictione
gaudere. Explicit expoſitio in pſalmum. 27.

Pſalmus Dauid in conſummatione ta-
bernaculi. xxviij.

Afferte dño filij dei: afferte do
mino filios arietum. Afferte
dño gloriã et honorẽ: afferte
dño gloriã nomini ei⁹/adora
te dñm in atrio ſctõ ei⁹. Vox
dñi ſup aq̃s: de⁹ maieſtatis
intonuit / dñs ſup aquas multas. Vox dñi
in virtute: vox dñi in magnificẽtia. Vox dñi
cõfringẽtis cedros: ꝛ cõfringet dñs cedros
libani. Et cõminuet eas tanq̃ vitulũ libani:
et dilectus quẽadmodũ filius vnicornium.
Vox intercidẽtis flãmã ignis: vox dñi cõcu
tiẽtis deſertũ / et cõmouebit dñs deſertũ ca-
des. Vox dñi preparantis ceruos ꝛ reuela-
bit cõdenſa: ꝛ in tẽplo eius oẽs dicẽt gloriã.
Dñs diluuiũ inhabitare facit: ꝛ ſedebit dñs
rex in eternum. Dñs virtutẽ populo ſuo da
bit: dñs benedicet populo ſuo in pace.

Voniam precedẽtia verba iam nota ſunt: re
ſtat vt ꝯſummationẽ tabernaculi paulo dili
gẽtius ꝑquirere debeam⁹. Cõſummatio ta-
bernaculi:ꝑfectionẽ ſignificat eccl̃ie catho-
lice: que iam p totũ orbẽ ꝓbat eſſe ꝯſtructa. Taber
naculi eni noĩe in hoc mũdo poſita declarat eccl̃ia:
que cõtra carnalia vicia bella gerẽs: merito expedi-
tionalis habitaculi nomẽ accepit. Quapropter hũc
pſalmũ xp̃iani dogmatis honore pollentẽ: poſt ꝑfe-
ctionẽ gñalis eccl̃ie/in laudẽ ſpũs ſcti ꝓpheta decã
tat: vt q̃ tãta res per ꝓphetas ꝛ aplos beata p̃dica
tione cõpleta eſt: cõpetẽter eius laudib⁹ ornaret. Eſt
eni tot⁹ pſalm⁹ ſpũs ſancti laude pleniſſimus: ꝛ per
ADE. varias alluſiones preconia ei⁹ maieſtatis exoluẽs.
Hoc eſt qd oratores dicũt demonſtratiuũ genus: qñ
per hmõi deſcriptionẽ oſtẽdit aliq̃s a quo cognoſcit.
Sed quid de illo a quoq̃ cõgrue poterat dici: niſi qd
de ſe ipſe dignatur effari. Diuiſio.

Um btũs Dauid cognoſceret totius mũdi
terminos ad fidẽ catholicã p ꝓphetas et
aplos ſpũs ſcti munere perducẽdos: ſicut
2. Pet. 1. Petrus apl's dicit Nõ eni volũtate huma
na allata eſt aliq̃n ꝓphetia: ſed ſpũ ſancto
coacti locuti ſunt ſcti dei hoĩes. Primo ordine alloq̃
tur vniuerſitatẽ: vt ſacrificia ei deuota mẽte perſol-
uãt. Scđo ſeptifaria narratiõe: p varias alluſiones
eiuſdẽ ſpũs ſcti ſub magno ꝑconio ꝟtutes enumerat

qd ad ipm ſpãliter ꝑtinere frequẽti lectiõe declarat.
Sed vt vnã potẽtiã pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũs ſcti eſſe cogno
ſceres: tertio loco ĩhabitare dicit trinitatẽ in ſancto
baptiſmate: et virtutem ꝛ bñdictionẽ dare dñm qui
ex eo renatus fuerit ꝓplo xp̃iano. Expoſitio.

Afferte dño filij dei: afferte dño filios arie-
tũ. Afferte dño gloriã ꝛ honorẽ]. Cũ mul
titudinẽ gentiũ (ſicut predictũ eſt) ad cre-
dulitatẽ recte fidei ſpũaliter ꝓpheta vẽtu
rã eſſe reſpiceret: totiuſq̃ mũdi cõſociãda
illis eſſet adunata cõfeſſio: dignũ fuit iam quaſi cre-
dẽtẽ ppl'm cõmonere: vt fidei ſue affectũ p ſacrificia
deuota mõſtraret. Inuitat eni filios dei. i. qui p rege
neratiõis gratiã facti ſunt filij ei⁹: vt ait Joãnes euã Joan. 1.
geliſta. Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri: his q̃ cre-
dũt in noĩe ei⁹. Sed lȝ oĩs trinitas vn⁹ ſit de⁹: nec ali-
qua eſt in maieſtate ipſi⁹ aut in natura diſtantia: di-
uerſis tñ locis dr̃ q̃ ad perſonas ſigulas ꝓbet aptã-
dũ. Hic aũt ſpiritũ ſanctũ ſpãliter dñm debem⁹ acci
pere: quẽ inſtituit de tabernaculi perfectiõe laudare.
Intẽde aũt qd in p̃mis nõ dicẽdo quid afferãt: ipſi
ſe iubent offerre. i. corda ſua ſctã puritate lucẽtia: qd
ſupra oẽ ſacrificiũ dño ꝓbat acceptũ. Sequit Affer
te dño filios arietũ. Arietes aplĩ accipiendi ſunt qui
tãq̃ duces gregũ in caulas dñi ꝑduxerũt ppl'm xp̃ia
nũ. Filios aũt arietũ offerẽdos dicit: quos aplĩ recta
predicatiõe genuerũt: non q̃ prauo dogmate ꝓbant
extranei. Arietes autẽ bene ſunt aplis cõparati: qm̃
aialia iſta plurimũ frõte valẽt: ꝛ obiecta ſemꝑ ipin-
gẽdo deijciũt: qd p̃dicãdo feciſſe ꝯſtat aplos q̃ diuer
ſas ſupſtitiones ꝛ idola firmiſſima celeſtis ꝟbi quaſ-
dã frõte ruperũt. Aries eni dictus eſt quaſi a fronte ETY.
ruẽs. Addidit Afferte dño gl'iam ꝛ honorẽ. Hic ſpe-
cialiter cõmonemur vt nullã ſpũs ſctũs patiat iniu-
riã. Nã qui eũ minorẽ pr̃e vel filio dicit: gl'iam illi nõ
ꝓbat afferre. Nulli eni gl'ioſum eſt audire q̃ minor
eſt. Offerim⁹ ergo dño deo nr̃o. i. ſpũi ſctõ gl'iam pu-
rã: plenã: verã: cũ eũ ꝛ ꝯſubſtãtialẽ pr̃i ac filio dicim⁹
et coeternũ atq̃ oĩpotẽtẽ ſine aliqua ſeparatiõe p̃di
cam⁹. Sic oẽs hereſes p diuerſa loca ſcripture diui-
ne ſpũs ſcti p̃dicatione deſtructe ſunt. [Afferte dño
gloriã noi ei⁹: adorate dñm in † aula ſancta ei⁹]. Su Al. atrio
pra dixit ipſi afferte gloriã: mõ dicit nomini ei⁹. Af- ſancto.
fert igit nomini ſancti ſpũs gloriã: qui eũ facit latius
innoteſcere qñ incredulorũ corda cõuertit: nomẽq̃ il
lius dilatat p multitudinẽ plebis turbaſq̃ ꝓplorũ: qd
magis ad docẽtiũ videt ꝑtinere cautelã. Sed nec il
lud iudices ocioſum: q̃ afferte quarto repetijt. Hec
figura dr̃ Epimone: latine repetitio crebra ſermonis SCHE.
que multa colligit vni⁹ verbi iteratione decurſa. Se
quit Adorate dñm in aula ſctã eius. i. colligite eũ in
cõſciẽtia vr̃a mũdiſſima. Ipſa eſt eni aula regalis ꝛ
habitatio ſpũs ſcti: ſicut dicit apl's Quia tẽplũ dei 1. Corin. 3.
eſtis: ꝛ ſpũs dei habitat in vobis. [Vox dñi ſup aq̃s:
de⁹ maieſtatis intonuit/dñs ſup aquas multas]. Ve
nit ad ordinẽ ſcđm i quo p figurã Epimone: quã ſupe
ri⁹ diximus: frequẽter p capita ꝟſuũ vnũ repetẽs ꝟbũ
preconia ſpũs ſcti ſeptẽnaria virtute cõcelebrat: qd
ſuis locis iuuãte dño conabor exponere. Prim⁹ iſte
eiuſdẽ rei ꝟſus eſt Vox dñi ſup aquas. i. ſpũs ſapien-
tie. Ipſe eni legẽ ꝯdidit: qua credẽtiũ turba regeret.
Nã legũt tabule teſtamẽti: digito dei ſcripte. Digit⁹ Deut. 9.
aũt dei ſpãliter itelligit ſpũs ſctũs. Qd ꝟo dixit ſup
aquas ꝓplos ſignificat: ſicut et alter ps ait. Saluũ Pſal. 68.
me fac dñe: qm̃ intrauerunt aque vſq̃ ad aĩam meã.

Apoca.15. Et in Apocalypſi legitur Ciuitas ſedēs ſuper aquas
multas. Quapropter iſtis alluſiōibus hoc ſignificari
manifeſtū eſt ſpiritum ſapiētie legem populis condi-
diſſe. Sequiť Deus maieſtatis intonuit. Hoc etiā ꝑti
net ad ſpiritū ſapiētie. Dicit eñ quando diem iudicij
predicauit/cū gehēne penas ineſtimabili terrore ꝑdi-
xit: vt non tam loqui/ꝙ intonare videreť. Subiūxit
etiā Dñs ſuper aquas multas: id eſt ſuꝑ populos gen
tiū diuerſarū: quas ꝓphetarū atꝙ apoſtolorū predi-
catiōe lucratus eſt. Sic et in iſto comate populos ſi-
gnificauit: quos etiā intelligi ſuptius maluit. [Uox dñi
in virtute]. Miranda breuitas tria verba ꝙ magnam
expleuere ſentētiam. Uocē dñi in virtute/ſpiritū dicit
intelligētie: q̄ aduerſaria cuncta deijcit atꝙ ꝓſternit:
Heſter.13. ſicut legitur Et nō eſt qui poſſit reſiſtere voluntati tue.
Merito ergo vox dñi in virtute eſſe dicitur: cui nullis
obſtaculis obuiať. [Uox dñi in magnificētia]. Hic ſpi
ritus cōſilij redolet. Quid enīz illo magnificētius qui
corde illuminato ſentiri facit: vt appetāť bona/ꝛ peſſi
ma queꝗ fugianť: preſtatꝙ vt de impio ꝑficiať pius/
de captiuo liber/de ſeruo filius? Quō illis ꝓuenire nō
dubiū eſt: quos ſpūs ſanctus potentia ſue maieſtatis
inuiſitat. [Uox dñi cōfringentis cedros: et confringet
dñs cedros libani]. Hic ſpūs virtutis eluceſcit: q̄ con
fringit ſuꝑbiam que in ſe cōfidit: ꝛ humilitatem erigit
que de eius bonitate preſumit. Cedros enīz ſuꝑbiam
debemus accipere: que ſe in altitudinē eleuans/ꝓce-
ras huius arboris ſummitates imitať. Maxime: qꝛ et
lignū ipſum nō eſt vtile niſi ſucciſuz fuerit. Nullus eñ
in ſua radice manēs ꝓficuos generat fruct⁹: ſicut nec
elatio deteſtabilis que peccatū intulit mūdo. Hāc ſu
Jaco.4. perbiam vox dñi refringet: dicēdo Deus ſuperbis re-
1.Pet.15. ſiſtit: humilibus autē dat gratiam. Repetit quoꝗ Et
cōfringet dñs cedros libani. Sed ꝗuis ſuperioribus
hec ſimilia videātur: tñ vno verbo addito libani/non
paruā videnť indicare diſtātiam. Cedri eñ que alibi
naſcunť non omnino ꝓcere ſunt. In libano autē tales
inueniunť: vt omnes altitudines arborū ſuperare vi-
deātur. Ergo mūdi iſtius nobiles ac reges/q̄ reliquos
hoīes tāꝙ humilia fruteta deſpiciūt: virt⁹ diuina cō-
fringit/quando paupes ꝛ humiles eligit. Iſti eñ vir-
tute ſuperanť: illi inter diuitias ſuas aut cogitationi-
bus gemūt/aut turpi ambitiōe ſoluunť. Ponūtur etiā
Pſ.103. cedri ꝛ in bonā partem: ſicut in alio pſalmo dicit: Ce-
Al.eas. dri libani quas dñs plātauit. [Et cōminuet † eos tan
Al.dilect⁹ ꝙ vitulum libani: ꝛ † dilectū ſicut filios vnicornium]
quēadmo- Et hic quoꝗ verſus ad ſpiritū virtutis pertinet. Uitu
dum filius. los autē libani ſacrificijs frequēter antiquitas offere-
bat: qui ꝓpter luxuriam dulciū herbarū pingues erāt
DOS. admodū et decori. Eos mauult mūdanis ſummitati-
bus cōparare: que ſic cōminuende ſunt tanꝙ illi q̄ ſa-
crificijs videbanť offerri. Nam ꝛ ipſi ſunt victima: dū
conuerſi chriſto dño nitidis mentibus offerūtur. Sed
ne ſibi hoīes duram legem quererenť impoſitā: etiam
Mat.3. dilectū filium dei dicit eſſe moriturū. De quo ſcriptuz
eſt Hic eſt filius me⁹ dilectus: in quo michi bene com
placui. Propter incarnationem eñ factus eſt ſicut fi-
lius vnicorniorū: id eſt iudeorum ſingulariter ſe extol-
lentiū. Siue vnicornes appellati ſunt iudei: qꝛ vnum
tñ videnť accipere teſtamentū. Sic ergo chriſtum di
cit carne moriturū/ſicut ꝛ filios iudeorū: qui ineſtima
bili pietate cōditionem noſtrā in morte ſuſcepit: vt no
bis de nobis immortalitatem preſtaret. [Uox dñi in-
tercidētis flammā ignis]. Spiritū ſcientie ſignificat:
qui omne conſiliū vel calorem cōtrariū intercidendo:
id eſt diuidendo diiudicat. Ille eñ iudeorū ignitos ꝛ DOS.
flammeos tumultus ſciētia ſue maieſtatis extinxit: vt
qđ ſcelerati fecerant velut ad ſolum hoīem negandū
in humanā ſalutem ꝛ gloriā verteret. [Uox dñi cōcu-
tiētis † ſolitudinē: et cōmouebit dñs deſertū cades]. Al.deſertū.
Hic ſpiritum pietatis demōſtrat: qui fallaces cogita
tiones/ꝛ inepta hominū vota cōcutiens: ad veritatis
ſtudium correctos attrahit. Et bene errores eoꝝ ſoli-
tudinem vocauit/qm̄ habitatorem nō habēt deū: nec
ipſi in prauitatib⁹ ſuis diutius manere poſſunt: quan
do eas aut lamētabili morte deſerūt/aut felici cōuer-
ſiōe derelinquūt. Sequiť Et cōmouebit dñs deſertū
cades. Hoc adhuc ad ſpiritū pertinet pietatis. Sed
hunc locū narratio libri Exodi diligenter exponit: re-
ferēs cum Iſraeliticus populus in cades veniſſet/ni-
miaꝗ ſiti loci ariditate laboraret/Moyſen iuſſu dñi
ꝑcuſſa petra ſubito illis aquarū copiam cōtuliſſe: mi-
roꝗ modo facta eſt terra irrigua/que arida ſiccitate
iacebat ſqualida. Per hanc ergo ſimilitudinem dicit
pctōꝝ corda duriſſima in aquas ſapiētie poſſe diſſol-
ui: iterumꝗ illud exēplū cades in humanis cordibus
eſſe faciendū. Sepe eñ deſertum poniť/vbi et infide-
les populi conuenire noſcunť: ſicut in euangelio dicit
Uox clamātis in deſerto. Non eñ Joannes predica- Mat.3.
re poterat in deſerto/vbi null⁹ audiret: ſed deſertū ap
pellati ſunt/qui adhuc necdum fidei dona ꝑceperāt.
[Uox dñi preparantis ceruos ꝛ reuelabit cōdenſa: et
in tēplo eius omnes dicent gloriam]. Septimū dicit
ſpiritū timoris dñi. Cerui eñ ſunt timidi quidem: ſed
venenoſa ſorbētes. Et merito illis cōparati ſunt: qui
et diuinitatē timent/ꝛ cōtraria queꝗ deuorāt: nec ab
eis poſſunt decipi vel noceri/qui aduerſum eccleſiam
dei fellita noſcunť altercatione reſiſtere. Cōſignatus
eſt (vt ſuperius diximus) ſpiritus ſeptiformis: quem ꝛ
ſupputatione facile colliges/ꝛ operatiōe cognoſces.
Sed hūc ſpiritum ſanctū vnum atꝙ eundē debemus
accipere: cuius has quas diximus (teſtante Iſaia) ſe- Iſa.11.
ptem cōſtat eſſe virtutes: id eſt ſpiritus ſapiētie/ſpiri
tus intellectus/ſpiritus cōſilij/ſpiritus virtutis/ſpiri-
tus ſciētie/ſpiritus pietatis/ſpirit⁹ timoris dñi: diſtri-
buēs vnicuiꝗ ꝓut vult. Nec moueat ꝙ vbiꝗ vocem
ſpiritus ſancti dicit eſſe ſermonē. Hoc eñ verbū vni-
uerſe trinitati cōſtat aptatū. Nam patris legimus vo
cem: cū dicit Hic eſt fili⁹ meus dilectus in quo michi Mat.3.
cōplacui. Itē filij dicētis Saule Saule quid me per- Act.9.
ſequeris? Similiter ꝛ in actibus apoſtoloꝝ de ſpiritu
ſancto legiť Segregate michi Paulū et Barnabam Act.13.
in opus qđ vocaui eos. Sed hanc cōmunionē verbo-
rū ſanctiſſimus Auguſtinus ꝯtra Arrianos ſcribēs:
in vno libro vtili adunatione collegit: vt equalitatem
ſubſtātie/vel potētie indiuidue trinitatis omnis pru-
dēs poſſit agnoſcere: quando et ipſa verba ꝓbat eſſe
cōmunia. Reuelauit etiā timor dñi condenſa: quando
ignoratiōe depoſita/ad intelligētiam diuine legis de-
uoti populi cōuenerūt. Pro qua re in eccleſia ei⁹ oēs
referūt gloriam: ꝓut vnuſquiſꝗ prefati ſpiritus ſepti-
formis dona ſuſcipit. Gloria eñ (ſicut dictū ſepe me- DEF.
minimus) laus eſt facta celebratione multorū. [Dñs Al.inhabi-
diluuium † inhabitat: et ſedebit dñs rex in eternum. tare facit.
Dñs virtutē populo ſuo dabit: ꝛ † benedicet † popu- Al.dñs.
lum ſuū in pace]. Decurſis virtutibus ſpiritus ſepti- Al.pplo ſuo
formis: in tertio ordine ad trinitatis complexionē mi-
rabili diſpoſitione peruenit. Dicendo enīz in his duo-
bus verſiculis: tertio dñs oſtēdit ſanctam trinitatem
diluuio: id eſt aquis baptiſmatis inhabitare: ſicut in

Mat.28. euãgelio dictum eſt Euntes baptizate omnes gẽtes in
nomine patris ⁊ filij et ſpirit⁹ ſancti. Sed queramus
cur hic diluuium ꝓ ſacris fontibus poſitum eſt. Meri
to: qm̃ illud qḋ factum eſt ſub Noe/baptiſmatis ſacri
gerebat imaginẽ. Nam ſicut iſtud purgat aĩas ſordi-
bus peccatorũ:ita ⁊ illud diluuiũ mundi crimina pro-
broſa deleuit. Merito ergo ꝓ baptiſmate diluuiũ po-
ſitum eſt:ad cuius ſimilitudinem cõſtat effectũ. Nam
ꝙ tertio dñs repetit ſine diſtinctione perſonarũ licet
intelligi. Primo dictuz de ſpiritu ſancto Dñs diluuiũ
inhabitat. Sequit̃ Et ſedebit dñs rex in eternuz: hoc
autẽ de filio recte intelligimus. Dñs virtutem popu-
lo ſuo dabit:de patre cõpetenter aduertimus. Popu
lo ſuo/ſignificat chriſtiano: quẽ de ſacri baptiſmatis
munere cõquiſiuit. Subiũxit etiam Et benedicet po-
pulũ ſuũ in pace. Nõ dixit benedicent/ſed benedicet:
qr vnus eſt dñs deus noſter. In pace/ ꝓpter illud euã
Joan.14. gelij Pacem meã do vobis:pacem meã relinquo vo-
bis. Una eſt eniz pax ⁊ patris/⁊ filij/⁊ ſpiritus ſancti.

Concluſio.

Meminerimus ꝙ̃ ingenti turba pſalmus iſte tonuerit:vt detracta-
tores ſpiritus ſancti nõ poſſint ignorãtie excuſatiõe
defendi. Nam potentia ipſius ſeptiformi diſtributiõe
laudata eſt : vt nichil ibi inferius/ nichil cognoſceres
eſſe diuiſum: qr ſancte trinitatis vnitas in fine decla-
rata eſt. Deſinat hereticorum inſana perfidia vanas
cõmouere calumnias:legant Didymum/legant bea-
tum Ambroſium:ceteroſq; patres qui de hac re per-
fectiſſima diſputatione dixerunt. Afferant indiuidue
trinitati gloriam ⁊ honorem. Nec faciant in equalita
te diſtantiam:ſi perduci non eligunt ad ruinam.

Explicit expoſitio in pſalmum.28.

Pſalmus cantici in dedicationem domus Dauid. xxix.

Exaltabo te dñe quoniã ſuſce-
piſti me: nec delectaſti inimi-
cos meos ſup me. Dñe deus
meus clamaui ad te: ⁊ ſanaſti
me. Dñe eduxiſti ab inferno
animã meaz:ſaluaſti me a de-
ſcẽdẽtibus in lacũ. Pſallite dño ſancti eius:
et cõfitemini memorie ſanctitatis ei⁹. Quo-
niã ira in indignatione eius: ⁊ vita in volun
tate eius. Ad veſperũ demorabitur fletus: ⁊
ad matutinũ letitia. Ego autẽ dixi in abun-
dantia mea:non mouebor in eternũ. Dñe in
voluntate tua:preſtitiſti decori meo virtutẽ.
Auertiſti faciem tuã a me: ⁊ factus ſum con-
turbatus. Ad te dñe clamabo: ⁊ ad deũ meũ
deprecabor. Que vtilitas in ſanguine meo:
dum deſcẽdo in corruptionem? Nũquid con
fitebitur tibi puluis:aut annunciabit verita-
tem tuam? Audiuit dñs/⁊ miſertus eſt mei:
dñs factus eſt adiutor me⁹. Cõuertiſti plan
ctum meũ in gaudium michi:conſcidiſti ſac-
cum meum: ⁊ circũdediſti me letitia. Ut can
tet tibi gloria mea ⁊ nõ cõpungar: dñe deus
meus in eternum confitebor tibi.

Pſalmi cantici cognita ſignificatio eſt: nũc
cõſideremus cur poſita ſit domus dedica-
tionis. Domus/ſignificat Dñici corporis
tẽplũ. Dedicatio ꝓ reſurrectionẽ eiuſdez
dñi chriſti. Tunc eñi corpus eius in eternã
gloriam/poteſtatẽq; perductum eſt:ſicut in euãgelio
ipſe dicit: Data eſt michi omnis poteſtas in celo et in Mat.28.
terra. Dedicare quippe dicimus/cuz nouitas domus DEF.
alicuius in vſum celeberrimũ deputatur. Domus au
tem Dauid/ ꝓpter ſemen eius eſt poſita : vnde ſalua-
tor noſter carnis traxit originẽ. Iſta domus eſt/ que
nũc apertis foribus labiorum leta decãtat Exaltabo
te dñe:que fabricata eſt naſcendo:ſed in ſancta reſur-
rectione cognoſcitur dedicata. Diuiſio.

Per noſter dñs chriſtus pria narratiõe poſt
reſurrectionẽ glorioſaz patri gratias egit:
qr eũ de mũdi iſtius aduerſitate liberauit:
ſanctis iubens laudem dicere dño: quãdo
vniuerſa in eius poteſtate ſunt poſita. Se
cũda ſe dicit a ſua cõſtantia non mouendũ: inſup ad-
dens preconia diuinitatis a viuis potius/non a mor-
tuis eſſe ſoluenda. Tertia redit ad reſurrectionẽ ſuã
let⁹ ⁊ exultãs:qm̃ carnis fragilitate depoſita/in eter-
na maieſtatis ſue gloria perſeuerat: more ſuo preteri
tũ dicens qḋ nouerat eſſe vẽturũ. Expoſitio.

Exaltabo te dñe qm̃ ſuſcepiſti me:nec de-
lectaſti inimicos meos ſuper me]. Dñs
chriſtus patri gratias agit:per diſpenſa
tionẽ qua reſurrexit a mortuis. Nã exal ETY.
tabo dicit:latius innoteſcere facio/quod
ſancta verbi incarnatiõe/ glorioſaq; re-
ſurrectione cõpletum eſt. Quanti eñi ante hoc tẽpus
dñm ſpiritualiter cognoſcere potuerũt:niſi eius aduẽ
tu veritas ꝓmiſſa claruiſſet? Sed homo ideo exalta-
re valuit nomen altiſſimi : qm̃ ab eodẽ conſtat aſſum-
ptus. Nã quẽadmodũ potuiſſet aut occulta dei ꝓde-
re/aut iudicia dei futura narrare : niſi virtute celeſti
qua preualuit ſua/patriſq; ſecreta reuelare? Sequit̃
nõnulla queſtio. Nec delectaſti inimicos meos ſuper
me. Quomodo eñi non ſunt delectati inimici ei⁹:quã-
do eũ colaphizantes dicebãt: Prophetiza nobis chri Mat.26.
ſte:quis eſt qui te percuſſit? Et iterũ ſtantes ante cru-
cem:dicebãt Uah qui deſtruit templũ: et in triduo re- Ibidē.17.
edificat illud? Quemadmodum etiam non ſunt ⁊ ele-
ctati:quando ſuper veſtimenta eius miſerũt ſortem?
Sed hec fugitiua/inaniſq; letitia:in penitudinẽ illis
triſtitiamq; cõuerſa eſt:dum eum poſt triduũ viderũt
reſurgere: quẽ ſperauerũt cõmunẽ interitũ reperiſſe.
Delectaſti vero poſuit ꝓ delectari feciſti. Que figura
dicit̃ Hypallage:quotiens aut genus/aut verbi decli SCHE.
natio cõmutatur. Super me autẽ dixit/poſtq̃ de hoc
mũdo trãſiuit. Tunc eñi et inimici triſtes effecti ſunt:
et deuoti gaudio magno floruerũt. [Dñe deus meus
clamaui ad te: ⁊ ſanaſti me]. Quemadmodũ ſanatus
eſt qui nõ legitur egrotaſſe? Sed occulte ille egrota-
bat/quando vniuerſum hoiem ſue incarnatiõe ſuſce-
pit:qui erat obnoxius ⁊ morbis/et mortibus. Sed qr
in illo ſanati ſumus:ſanatũ ſe ipſe ꝓfitetur. Tunc eñi
ſaluatus eſt dñs chriſtus: quãdo carnem fragilitatis
noſtre reſurgendo/in eterne vite gaudia collocauit: ⁊
omnes ſalui facti ſunt/q in ipſo fideliter crediderunt.
[Dñe † abſtraxiſti ab inferis animã meã: ſaluaſti me Al. eduxi-
a deſcẽdẽtibus in lacum]. Quid dicimus de illis qui ſti ab infer
dñm chriſtum animã habuiſſe non credũt? Ecce ipſe no.
totiẽs clamat ad inferos ſe humana lege perductum

exindeq; animam ſuam poteſtate ſue diuinitatis ab=
ſtractam. Et vide: q: abſtractam dicit. ſ. qm̄ clauſtris
inferni diruptis/ad celum vſq; perducta eſt. Deſcen=
dentes vero in locum ſunt: qui in ſeculi iſtius iniquita
te verſant᷑. Et bene dixit Deſcēdētibus: quaſi in ꝓfun
dum euntibus: qui preſſi pondere peccatorū/altiſſima
ꝓfunditate deuorantur. Sed quomodo ſaluatus eſt/
quē conſtat occiſum? Saluatus eſt vtiq; a talibus: id
eſt ab eorū cōmunione liberatus eſt cum reſurrexit a
mortuis/ ꝛ mors ei vltra nocere non potuit. [Pſallite
dn̄o ſancti ei⁹: ꝛ cōfitemini memorie ſanctitatis eius]
Poſt reſurrectionem ſuam cōuenienter precipit ſan=
ctis pſallere: vt reſurgente capite membra letarētur:
maxime cum ſpes eoꝝ tali diſpenſatione firmata ſit:
qm̄ et ipſos conſtat in leticia reſurgere/quos contigit
ei⁹ predicationi credidiſſe. Memorie ſanctitatis eius
dixit: q: noſtri memor eſſe dignatus eſt qui in vmbra
mortis quaſi in dēſa peccatorū caligine verſabamur.
Non eni nos illius memores fuimus qui nos creauit:
ſed ille noſtri potius quos creauit: ſicut ipſe in euāge=
Joan.15. lio dicit: Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos. Et
ideo confitenda ꝛ glorificanda eſt memoria ſanctita=
tis eius: que humanū genus in recordationē ſuā de=
ducens/quod nos ſaluare potuiſſet effecit. [Qm̄ ira
in indignatiōe eius: ꝛ vita in volūtate eius. Ad veſpe
rum demorabit᷑ fletus: ꝛ ad matutinū leticia]. Parti=
bus ſuis intelligamus hūc verſum: in quo malorū re=
tributionē/iuſtorum premia/ paſſionis ſue triſticiam/
reſurrectiōis leta cōmemoret: eoq; fit vt cum fuerint
diſtincta/neſciant cōfuſionis iniuriam. Sed cū noſtra
ira (ſicut legitur) mortē operetur: in primo comate per
tropologiam hoc de dn̄o dicitur: q: reuera indigna=
tio illius mors eſt vtiq; peccatoris. Dignatio enim eſt
quando nos clemēter ſuſcipit: indignatio/cū nos ira=
tus abijcit: non q: ille iraſcitur/ſed de eius auerſione
mors euenit: que de ira humana ꝓcedit. Sequitur Et
vita in voluntate eius. Nichil poteſt dici preſtantius.
Nam ſicuti in indignatione mors/ita in volūtate eius
vita eſſe dinoſcitur: que tn̄ non in meritis noſtris/ſed
TOP. in ipſius voluntate cōſiſtit. Hoc argumentū in Topi
cis dicitur ex cōtrario. Adiecit Ad veſperum demo=
DEF. rabitur fletus. Veſperum dicimus: cū peracto die ſol
occidit/ ꝛ noctis tenebre conſequunt᷑. Quod accidiſſe
cōſtat eccleſie: quando chriſtus dn̄s noſter eſt perem
ptus. Tunc eni vere demoratus eſt fletus: dum ꝑ tri=
duum fidelium turba cōgemuit/ ꝛ mundi ipſius natu=
ra cōcuſſa eſt: vt ꝛ ipſe orbis cum humano genere dn̄i
DEF. lugere videretur exitum. Matutinum vero dicimus:
quādo diſcedētibus tenebris crepuſculū ceperit elu=
cere. Quo tēpore reſurrectio dn̄i (euangelio teſte) vul
gata eſt. De qua parte beatis creuiſſe cōſtat ſine du=
bitatione leticiam. Sic in vno verſu tantarū rerū in=
gens explicata perfectio eſt. [Ego autem dixi in mea
abundātia: non mouebor in eternū]. Poſtq; de reſur=
rectione ſua gratias egit: ꝛ ſanctis pſalmodiā ſaluta=
riter imperauit: ſecūda narratione redit ad paſſionis
glorioſiſſimā cauſam: ꝛ que illo tempore ſecū cogita=
uerit/pius doctor edicit. Nunc videamus que ſit iſta
abundātia: per quam ſe nullatenus mouēdū eſſe ꝓfi=
tetur. Abundantia erat filio ſemper virginis Marie:
Joan.1. quod verbum caro factum eſt / et habitauit in nobis.
Quid eni illa gratia copioſi⁹: que habere meruit ple=
Col.2. nitudinē deitatis? Sicut dicit apoſtolus: In quo ha=
bitauit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: id eſt
veriſſime ſubſtantialiter atq; perfecte. Iure ergo di=
cebat in eternum ſe moueri nō poſſe: cui ſua maieſtas
cōfidentie dona preſtabat. [Dn̄e in volūtate tua pre=
ſtitiſti decori meo virtutē. Auertiſti faciem tuā a me:
ꝛ factus ſum cōturbatus]. In hoc verſu euidēter ex=
ponit: vnde illa fuerit abundantia/que nō potuit com
moueri. Virtutem quippe de ſe humana natura ha=
buiſſe non dicit: ſed deſuper ſibi aſſerit contributam.
Nam decorem ipſius ꝓbat illud exemplum: Specio= Ps̄.44.
ſus forma pre filijs hominū. Sed iſta immaculata et
ſole clarior humanitatis pulchritudo copulata verbo
virtutem accepit qua miracula magna faciebat: ſicut
in euāgelio ipſe teſtatur dicēs: Sicut pater habet vi= Joan.5.
tam in ſemetipſo: ſic dedit ꝛ filio habere vitā in ſemet
ipſo. Sequit᷑ ꝓbatio ſententie ſuperioris. Auertiſti fa
ciem tuam a me: ꝛ factus ſum cōturbatus. Ac ſi dice=
ret Tu michi dediſti ſm̄ carnē que habeo: vt te auer=
ſo fuerim cōturbatus. Hec autē dicēs pernicioſas ho
minū elationes intercipit. Nam quemadmodū pecca
tor de ſe audeat preſumere: cū immaculata ſanctitas
virtutē ſibi/ac decorem a dn̄o preſtitum fateat᷑? Hoc
argumentū in Topicis dicitur a cōſequētibus. Nam TOP.
cum auertit faciem ſuam diuinitas: cōſequens erat vt
carnis turbaretur infirmitas. [Ad te dn̄e clamabo: ꝛ
ad deum meū deprecabor]. Q; modo dixit dn̄e/mo=
do deū: vna ſententia eſt. Nā hoc eſt ad dn̄m clamare:
quod deum fuiſſe deprecatum. [Que vtilitas in ſan=
guine meo: dū deſcendo in corruptionē? Nūquid con
fitebitur tibi puluis: aut annunciabit veritatē tuam?]
Immaculata verbi incarnatio ceptis precibus perſe
uerat. Ab ipſa eni parte dicitur Si deſcēdero in cor=
ruptionem: id eſt ad putrefactionem: cui lege genera=
li cūcta caro ſubiecta eſt: qualis erit ſpes fideliū/qui
me ſub triduana celeritate reſurgere crediderūt? Pe=
tit ergo nō vt moriatur/ ſed ne caro ipſius corruptio=
ne reſoluta nullum ſignū ꝓmiſſe maieſtatis oſtendat:
ꝓpter illud quod alibi dicit Non dabis ſanctū tuū vi Ps̄.15.
dere corruptionem: ꝛ incipiat non eſſe vtilitas mundi
in ſalutifero ſanguine dominice paſſiōis. Cōfeſſio ve=
ro hic laudem ſignificat: quā vtiq; offerre nō poſſunt/
qui in puluerem cōmuni morte ſoluūtur. Sequit᷑ Aut
annunciabit veritatē tuam. Illam videlicet/quā poſt
reſurrectionē diſcipulis dixit: Ite predicate hoc euā= Mar.16.
geliū omni creature. Et qui crediderit/et baptizatus
fuerit ſaluus erit: qui autē non crediderit/cōdemnabi
tur. [Audiuit dn̄s/et miſertus eſt mei: dn̄s factus eſt
adiutor meus]. Venit ad tertiam narrationē: in qua
iam de ſua reſurrectione gaudēs/eterne beatitudinis
gratificatiōe mulcetur. Sed quemadmodū factus ſit
adiutor/ipſe cōſequenter exponit: et ideo noſtra ver=
ba non debent adijci: vt curſus ipſe dictorū ꝓpria ma
gis expoſitione declaret᷑. Hoc ſchema dicitur Ephe= SCHE.
xegeſis: latine explanatio: vbi priora dicta verbis ſub=
ſequētibus exponunt᷑. [Conuertiſti planctum meū in
gaudium michi: cōſcidiſti ſaccum meū/ ꝛ † precinxiſti Al. circūde=
me leticia]. Planctus ad mortē attinet: gaudium ad diſti.
reſurrectionē: quod iam vtrūq; conſtat impletū. Sac DEF.
cus vero eſt textura groſſiſſima atq; aſpera: in huma
nos vſus/laboreſq; deputata: qui carni humane con=
gruēter aptatur. Cōſciſſus eſt ergo ſaccus: id eſt cor=
pus ipſius: cum ꝓ nobis ipſe mori dignatus eſt. Ante
eius quippe exitium mors nos tortuoſis ligaminibus
ambiebat: ꝛ velut aliquod frumentū inſolubili carce=
re tenebat incluſos. Sed vt intelligas ſaccū ꝓ triſti=
tia mortis fuiſſe poſitū: cōtra hūc dicit de reſurrectio
ne Precinxiſti me leticia. Perpēde verbū precinxiſti.

Cingulū ſignificat qđ ad iudicis pertinet dignitatē.
Nam cūcta poteſtas in ipſo vocabulo noſcit cōſtitu
ta. Sic eñ cinctū dicimus iudicem: quādo ei⁹ faſces/
honoreſq3 declaramus. Et vide: q2 non dicit Cinxiſti:
ſed precinxiſti: id eſt ſupra omnes poteſtates ꝛ virtu-
Philip.2. tes eleuaſti: ꝑpter illud apoſtoli Et dedit ei nomē: qđ
eſt ſuper omne nomen. [Ut cātet tibi gloria mea/et non
cōpungar: dñe deus meus in eternum cōfitebor tibi].
De ſuperioribus pēdet iſte verſiculus. Ideo eñ pre-
cinctū ſe dixit eſſe letitia: vt humanitas cātaret deita
ti/que eſt eius gloria. Cātare autē diximus ad mētis
letitiam ꝓprie ꝑtinere. Gloria vero chriſti/patris ma
Mat.3. ieſtas eſt: a quo audiuit Hic eſt filius meus dilectus:
in quo michi bene cōplacui. Et q2 ſemel ꝓ mūdi ſalu-
te cōpunctus: id eſt crucifixus eſt: nulli ſe viteri⁹ ſub-
iacere memorat paſſioni: quippe q̄ carnis fragilitate
depoſita: in maieſtatis ſue gloria ꝑſeuerat: ſicut dicit
Roma.6. apoſtolus. Chriſtus ſurgens a mortuis iam nō morit:
mors ei vltra nō dominabit. Sed ne predictā cantile
nā putares exiſtere tēporalem: in eternū ſe cōfiteri di
Ex. cit. Confitebor autē hic accipiendū eſt a parte mem-
brorū: quaſi cōfabor: id eſt cum ſanctis eterna te voce
laudabo. Quod abſolute creditur eſſe venturū: cū il-
la ciuitas Hieruſalem fuerit dedicata: quando iuſtis
omnibus indeficiens ꝓmittitur pſalmodia. Sic enim
frequenter ꝓmittit ſe tacere chriſtus/ qđ facturus eſt
Ps.34. populus vtiq3 chriſtian⁹: ſicut eſt ꝛ illud Cōfitebor ti-
bi dñe in eccleſia magna: in populo graui laudabo te.

Concluſio.

¶ Paruus quidē pſalmus/ ſed celeſtis doctri-
ne vbertate repletus eſt: habens in
verſibus gratiam breuitatis / et in ſenſibus extenſas
omnino latitudines. Hic eñ ſancte reſurrectiōis gra
tia dicitur: hic paſſio dñi glorioſa memorat: vt nulla
tribulatio paſſionis terreat/quos reſurrectionis ſpes
magna letificat. Et intuere ꝓpter gratiam nouitatis
hic ordinē fuiſſe cōuerſum: vt inciperet a reſurrectio-
ne: quam poſt paſſionem dñi conſtat eueniſſe.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum.29.

¶ In finem pſalmus Dauid. xxx.

In te dñe ſperaui nō confun-
dar in eternū: in iuſtitia tua
libera me. Inclina ad me au-
rem tuam: accelera vt eruas
me. Eſto michi in deum ꝓte-
ctorem / ꝛ in domum refugij:
vt ſaluū me facias. Quoniā fortitudo mea/
ꝛ refugium meū es tu: et ꝓpter nomen tuum
deduces me/ et enutries me. Educes me de
laqueo hoc quem abſconderunt michi: quo-
niā tu es ꝓtector me⁹. In manus tuas com-
mēdo ſpiritum meū: redemiſti me dñe deus
veritatis. Odiſti obſeruantes vanitates ſu-
peruacue. Ego autem in dño ſperaui: exulta
bo et letabor in miſericordia tua. Quoniam
reſpexiſti humilitatem meam: ſaluaſti de ne-
ceſſitatibus animā meam. Nec cōcluſiſti me
in manibus inimici: ſtatuiſti in loco ſpacioſo
pedes meos. Miſerere mei dñe quoniā tri-
bulor: cōturbatus eſt in ira oculus me⁹: ani-
ma mea ꝛ vēter meus. Quoniam defecit in
dolore vita mea: et anni mei in gemitibus.
Infirmata eſt in paupertate virtus mea: et
oſſa mea cōturbata ſunt. Super omnes ini-
micos meos factus ſum opprobrium vicinis
meis valde: et timor notis meis. Qui vide-
bant me foras fugerunt a me: obliuioni da-
tus ſum tanq̄ mortuus a corde. Factus ſum
tanq̄ vas perditum: quoniā audiui vitupe-
rationem multorū commorantiū in circuitu.
In eo dum cōuenirent ſimul aduerſum me:
accipere animam meam cōciliati ſunt. Ego
autē in te ſperaui dñe/dixi deus meus es tu:
in manib⁹ tuis ſortes mee. Eripe me de ma-
nu inimicorū meorū: et a perſequētibus me.
Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuū: ſal-
uum me fac in miſericordia tua: dñe non con
fundar quoniā inuocaui te. Erubeſcant im-
pij ꝛ deducantur in infernum: muta fiant la-
bia doloſa. Que loquūtur aduerſus iuſtum
iniquitatem: in ſuperbia ꝛ in abuſione. Quā
magna multitudo dulcedinis tue dñe: quam
abſcondiſti timētibus te. Perfeciſti eis qui
ſperant in te: in conſpectu filiorum hominū.
Abſcondes eos in abſcōdito faciei tue: a con
turbatione hominū. Proteges eos in taber
naculo tuo: a contradictione linguarū. Be-
nedictus dñs: quoniā mirificauit miſericor-
diam ſuā michi in ciuitate munita. Ego au-
tem dixi in exceſſu mētis mee: ꝓiectus ſum a
facie oculorum tuorum. Ideo exaudiſti vocem
orationis mee: dū clamarem ad te. Diligite
dñm omnes ſancti ei⁹: quoniā veritatē requi
ret dñs: ꝛ retribuet abundanter facientibus
ſuperbiam. Viriliter agite/ꝛ cōfortetur cor
veſtrum: omnes qui ſperatis in dño.

Verba que titulus cōtinet/ ad dñm chriſtū
frequenter diximus eſſe referenda: cui to
tus pſalmus aptandus eſt: quando eius
paſſionem/reſurrectionēq3 decantat. Lo
qui ei ex noſtra humilitate dignat⁹ eſt / q̄
etiā ſuſtinuit humani corporis paſſionē: ꝑ iſta nos elo
quia bonus magiſter erudiēs: vt et nos imitātes rerū
celeſtiū diſciplinā/humiles ac deuoti noſtri capitis di
cta ſequeremur. Intuendū eſt vero pſalmū hūc quar
tum eſſe eorum: qui de paſſione et reſurrectione domini-
ca breuiter faciunt mētionem.

Diuiſio.

Per vniuerſum pſalmū verba ſunt dñi ſalua
toris. Primo ingreſſu precatur patrē/vt de
malis imminētibus liberet: ac deinde exau
ditū ſe indubitāter exultat. Secundo redit
ad paſſionē ſuā: actūq3 rei per alluſiōes varias mira
bili narratiōe deſcribit. Tertio generaliter agit gra-
tias pro ſe/ꝛ populo fideli: q̄ꝫ vniuerſali eccleſie mi-
ſericordie ſue dona largitus eſt: commonēs etiā ſan-
ctos vt in charitate dñi perſeuerēt: qui ꝛ bonorū pre-
mia/ꝛ malorū retributiones ſuperius audierunt.

Expoſitio.

Al. non hʒ. In te dñe ſperaui non confundar in eternũ:
in tua iuſtitia libera me † ⁊ eripe me]. Per-
ſcrutandũ eſt quemadmodũ frequenter ſi-
milia dicta ſuaui varietate repetant. Orat
chriſtꝰ patrem ex natura humanitatis aſ-
ſumpte: ne de ſua ſpe deiectus/humane inſultationis
pateaꝛ opprobria: addẽs In eternum: vbi eius cõtem
platio fixa/et incõmutabilis permanebat. In tua iu-
ſtitia: id eſt qua cõſueuiſti ſubuenire rogantibus: q̃ fir-
miſſime de tua maieſtate cõfidunt. Libera/ad pericu
la huius mũdi pertinet amouenda. Eripe/ad celerita
tem reſpicit auxilij: ne illa reſurrectio mũdo ſaluberri
ETY. ma tardaret. Eripe autẽ/conſtat a rapiendo compoſi
tum. Quapropter merito implorauit iuſtitiam dñi: q̃
ſe nouerat per iniquos paſſurũ. O vere mirãda ⁊ di-
uina cõmutatio Accepit necem: reddidit ſalutẽ. Per-
tulit iniurias/tribuit honores/dolorẽ ſumpſit/cõtulit
ſoſpitatẽ: ⁊ ſolus/⁊ ſumme pius qui dulcia preſtitit cũ
amara ſuſceperit. [Inclina ad me aurẽ tuam: accele-
Al. Eruas. ra vt † eripias me. Eſto michi in deum protectorem].
Inclina dixit aurẽ tuam/ꝓpter membrorũ ſuorũ hu-
militatem: vt qm̃ per natura ſuã humana conditio ad
diuinitatem non poterat attingere/ad eam diuinitas
inclinata deſcẽderet: quod omnipotẽtis verbi incar-
natiõe ꝓuenit. Unde merito petebatur/qđ adhuc mi-
nime ꝓbabatur effectũ. Sequiꝛ Accelera vt eripias
me. Id eſt feſtina reſurrectionem dare celerrimã: nõ
illam moroſam quã generalitas adhuc noſcitur ſuſti-
nere. Hec autẽ frequẽtia petitionis docet nos ab ora
tione nõ debere ſuſpendi: etiã cũ nobis credimus ali-
qua poſſe cõcedi. Petit quoq͛ vt ab huiꝰ ſeculi impoꝛ
tunis inſidijs diuina virtute ꝓtegaꝛ: ne pateat inimi-
cis derelicta ſimplicitas: ſicut ſcriptũ eſt in Iſaia ꝓ-
Iſa. 53. pheta: Sicut agnus coram tondẽte ſe ſine voce: ſic nõ
aperuit os ſuum. [Et in domũ refugij: vt ſaluũ me fa-
cias]. Domus eſt refugij/glorioſa reſurrectio: poſtq̃
iam nulla imbecillitate cõcutiꝛ/ſed incorruptibili ma
ieſtate perfruiꝛ. Nam tũc ſaluus fuit: cũ mors ei vltra
preualere nõ potuit. Ita qđ timet ex nobis: qđ confi-
dit ꝓprie diuinitatis eſt. Domũ quoq͛ refugij/ad ec-
cleſiã catholicã dicunt aliq̃ ꝑtinere: vbi a parte mem
broꝝ petit ſe ſaluũ fieri: qm̃ in ipſa reuera omnis chri
ſtianus ſaluus efficiꝛ: ſicut in arca Noe creſcente dilu
uio/ſoli ſalui facti ſunt qui feliciter intrare meruerũt.
Al. Forti- [Qm̃ † firmamentũ meũ/⁊ refugium meum es tu: et
tudo mea. ꝓpter nomen tuum † dux michi eris/⁊ enutries me].
Al. dedu- Firmamentũ pertinet ad tolerãda que paſſus eſt: re-
ces me. fugium ad finem malorũ: quãdo iſtius ſeculi iniquita
tes glorioſe mortis fine ſuperauit. Sequiꝛ Et ꝓpter
nomen tuũ dux michi eris. Propter nomẽ ſuum dñs
dux erat humanitati: qm̃ illud latius ꝑ vniuerſas gen
tes fecit agnoſci ſaluberrima predicatione vulgata.
Siue hoc a mẽbris accipiendũ: ſicut ſupra iam dictũ
eſt. Dux eſt noſter veraciter dictꝰ: quando illũ ſequi-
mur/et predicationis eius veſtigia nõ vitamus. Ad-
didit etiã enutriẽ ſe quouſq͛ ad perfectionẽ catholi-
ca eccleſia ipſius munere ꝑueniret. [Educes me de la
Al. hoc. queo † iſto quẽ † occultauerũt michi: qm̃ tu es prote
Al. abſcon ctor meꝰ † dñe]. Occultatus eſt quidẽ ab inimicis la-
derunt. queus: ſed non qui chriſto eſſet occultus/nec in mortẽ
Al. non hʒ. deceptus incidit: ſed ſciens eam ꝓ noſtra liberatione
ſuſcepit. Ergo laqueũ occultauerunt iudei chriſto: q͛
tm̃ hominẽ credẽtes/occultis eum perdere machina-
banꝛ inſidijs. Unde ſe dicit educendum: id eſt reſurre
ctiõis beneficio ad ſuperna velociter eleuandũ. Sed
oĩa conſilia iudeorũ dicit eſſe fruſtranda: q͛ dño ꝓte-
gẽte) nulla poteſt aduerſitas preualere. [In manus
tuas commẽdo ſpiritũ meũ: redemiſti me dñe deꝰ ve
ritatis. Cõſideremus cur hic ſermões ipſi ſint poſiti:
quos euãgelij textus eloquitur. Nam ⁊ ibi ſic ait: In Luc. 23.
manus tuas cõmendo ſpiritum meũ: et inclinato ca-
pite reddidit ſpiritũ. ſ. vt ⁊ hic euʒ cognoſceres fuiſſe
locutũ: qui poſt tot ſecula eadeʒ erat in cruce poſitus
verba dicturus. In manus tuas/in veritate tua: qua
benigna ⁊ iuſta ſemꝑ operaris. Commẽdat itaq͛ pa-
tri ineſtimabilem theſaurũ: animã videlicʒ illam/que
voluntates ipſius pura intentiõe faciebat. Dignũ er-
go fuit: vt tanto ſuſceptori talis commẽdaretur ſpiri-
tus. Redemptũ ſe deinde eſſe teſtificans. Sed videa
mus quo precio? Illo. ſ. quo apl's dicit Semetipſum Philip. 2.
exinaniuit formã ſerui accipiẽs. Uides q̃ magnũ pre-
ciũ fuit/ vt maieſtatẽ ſuam vſq͛ ad carnẽ hominis in-
clinaret: ſeq͛ exinaniuit/vt celeſtibus humana copu-
laret. Sed vt iſtũ dñm euidenter aduerteres/addidit
quis eſſet: id eſt deus veritatis. Illos vero ſpecialiter
deus eſt/qui veritatem diligũt: nec in aliqua falſitate
miſcenꝛ. [Odiſti † omnes obſeruãtes vanitatem: ſu- Al. non hʒ.
peruacue. Ego autẽ in dño † ſperabo]. Illa reddun- Al. ſperaui.
tur ſemꝑ odioſa/que ꝓbantur eſſe cõtraria. Iuſte er-
go veritas oderat vanitatem: q͛ vanitas in falſitate
verſaꝛ. Cui rei ipſe tribuit expoſitionẽ: dicẽs Super-
uacue: que nõ ſolum vacua/ſed etiã ſuperuacua dicta
eſt merito: quãdo fructuoſam intelligentiam tollens
alienat a dño. Et quãdo prius dixit dñm odiſſe vani-
tatem: id eſt ſeculi iſtius deſideria trãſitura/nũc ſe di-
cit amare veriſſima. Que ſunt iſta veriſſima? Spera-
bo in dño: vbi nichil vanum/nichil ſuperuacuum eſt:
ſed totum fixum atq͛ integrũ perſeuerat. Uerũ iſtam
rem que cauſa conſequiꝛ? [Exultabo/⁊ letabor in tua
miſericordia. † Quia reſpexiſti humilitatem meam]. Al. Qm̃.
In hoc ⁊ ſuperiore verſu iterum cathegoricus ſyllo-
giſmus enaſcitur: cuius definitionem/parteſq͛ in pri-
mo pſalmo iã diximus: qui etiã hoc loco ſimili ratio-
ne colligiꝛ: id eſt Ego in dño ſperaui. Oĩs ſperans in SYL.
dño exultabit: ⁊ letabiꝛ in miſericordia eius. Ego igiꝛ
exultabo/⁊ letabor in miſericordia eiꝰ. Pulchrũ pla-
ne dicẽdi genus in breuitate cõplecti: qđ nulla poſſit
aduerſitate dirumpi. Nunc pſalmi verba tractemus.
Exultare/eſt cũ magni animi alacritate gaudere. Le-
tari/eſt tẽperata mentis affectiõe mulceri. Sed cõſi- DEF.
deremus quotiens cõmonemur: in humanis viribus
minime cõfidendum. Nã quemadmodũ (vt ſupra di-
ctũ eſt) quiſq͛ de ſe debeat preſumere: vnde ſancta in-
carnatio legitur abſtinere. Quapropter execrãda eſt
pelagiane prauitatis intentio: dũ illa tentat ꝑſumere
que cognoſcere debuit ſpiritum ſanctum totiẽs ante
damnaſſe. Intendamus etiã qui dicit humilitatẽ ſuã
fuiſſe reſpectã: ille videlicet qui celũ terrã q͛/⁊ creauit
⁊ cõtinet: cui poteſtates ſupne ſeruiũt. Sed ideo erat
in altiſſimo humilitas: q͛ illi et humanitas veraciter
adherebat ab ipſa conceptione perfecte. Ait nanq͛.
[† Saluam feciſti de neceſſitatibus animã meã. Nec Al. ſaluaſti.
concluſiſti me in † manus inimici †]. Neceſſitas dicit Al. manibꝰ.
ab eo quod in nece ſit poſita: id eſt i mortis anguſtijs Al. mei.
conſtituta. Nam quãdo peccatorum laqueis innoda- ETY.
mur: nec ab eis poſſumus noſtra virtute ſolui/neceſſi-
tas appellatur. Ergo tunc de neceſſitatibus liberata
eſt anima dñi ſaluatoris: cũ a peccatis reddita eſt mo
dis omnibus aliena. Sequitur Nec concluſiſti me in

manus inimici. Ipſa erat neceſſitas quã ſuperius di-
xit: ſi poteſtati diabolice delictis tradetur obnoxius.
Concluſi ſunt enĩ quaſi carcere penali:qui illi⁹ ſeuiſſi-
mi manibus ambiũtur. Nec cõcluſiſti ergo dicit:q: li-
ber effectus eſt a poteſtate diaboli:ſicut ipſe in euan-
Joan.14. gelio ait Ecce veniet princeps mundi huius: et in me
nõ inueniet quicq̃. [Statuiſti in loco ſpacioſo pedes
meos. Miſerere mei dñe qm̃ tribulor]. Poſt liberatio
nis ſue decurſam exultationem/ad ſecũdum venit in-
greſſum: vbi de paſſione ſua multa dicturus eſt:vt eã
frequẽti memoria piiſſimus cõmoneret/quã p omniũ
ſalute ſuſcepit. Statuiſti dicit:hoc eſt firmaſti:quia i-
pſum ſuſtinere nõ poterat/qui mundi vitia non habe-
bat. In loco ſpacioſo:id eſt libero:et a poteſtate dia-
boli ſemper excepto. Ipſe enĩ liber locus eſt/quẽ ho-
ſtis ille non inſidet. Ipſe ſpacioſus/quẽ ille non occu
pat. Et intende:q: non dixit in via/ſed in loco ſpacio-
ſo:id eſt in patria virtutũ/in regione beatorũ. Via enĩ
legitur anguſta iuſtorũ. Pedes autẽ ſuos dicit virtu-
tes morales:p quas hunc mundũ fixis greſſibus am-
bulabit: quibus diaboli aduerſitas impedire non po-
tuit. Sed chriſti mundũ inculpabiliter ambularet/ne-
ceſſariũ fuit vt eius infirmitatibus diuina gratia ſub-
ueniret:ne imbecilla caro a celeſtis ppoſiti integrita-
te diſcederet. Ideo ſequitur Miſerere mei dñe qm̃ tri
bulor. Lege enĩ humani corporis tribulationi ſue po
ſtulat ſubueniri: ſicut et in euangelio dicit: Triſtis eſt
Mat.26. anima mea vſq; ad mortẽ: et his ſimilia. Siue pedes
ſuos apoſtolos dicit:qui in loco ſpacioſo: id eſt p vni-
uerſalem eccleſiam certiſſima ſtabilitate fidei cõſtite
rũt. [Cõturbatus eſt in ira oculus meus:anima mea/
SCHE. ⁊ venter meus]. Per hos quatuor verſus figura Dia
typoſis eſt:que latine expreſſio dicitur:vbi rebus/pſo
nis/vel ſubiectis ⁊ forme ipſe/et habitus exprimuntur.
Incipit enĩ deſcribere qualis fuerit periculi magnitu
do. Ac ſi diceret Confuſus eſt animus meus:cum me
inſequentiũ furor appeteret. Iram ſiquidẽ poſuit/ini
micorũ indignationẽ. Oculus autẽ/intellectũ ſignifi
cat: quem ſemp cõturbamus atq; cõfundimus/quan
do imminẽtia pericula formidamus. Venter vero no-
ſter alu⁹ eſt:in quo edulia deglutita recõdimus. Qui
apte memorie comparat:q: ſicut ille trãſmiſſas eſcas
recipit/ſic ⁊ memorie ſinus notitias rerũ competẽter
aſſumit. Conturbatũ ergo dicit ventrem:id eſt memo
riam ſuam: vbi habebat repoſita/que illi dñs de ſua
clarificatiõe pmiſerat. Sed cum videret caro ſibi im
minere pericula:conſequẽs fuit eam trepidatione tur
bari. Et nota:q: ſe cõturbatum frequẽter dicit:deſpe
raſſe nuſq̃. Quod ideo ab ipſo dictũ eſt:vt nobis hãc
imitandi formulam magiſter celeſtis oſtẽderet. Nam
cõturbatio humanitatẽ familiariter petit: diuine au-
tem ſanctitati deſperatio puenire non potuit. [Quo-
niam defecit in dolore vita mea:⁊ anni mei in gemiti-
bus]. Hinc eſt illa cõturbatio/carniſq; mei⁹:q: in do-
loribus vita defecerat. Verbũ autẽ ipſum defecit:lon
DEF. gas ⁊ grauiſſimas ſignificat paſſiões. Deficere ei eſt
paulatim minus facere:et ad finem perdẽdo aliquas
valitudinis minutias peruenire. Quod vite humane
accidere poſſe manifeſtũ eſt:que ad terminum mortis
vſq; perducit. Superiora vero declarans/ſubiungit
Et anni mei in gemitibus:qđ multitudinem ſignificat
vtiq; dierum. Conſidera q̧ dixit In gemitibus: quia
nõ fuit leuis dolor vbi continuus gemitus inſonabat.
Siue hoc magis ad martyriũ pertinet paſſiones: qui
in capite merito intelliguntur: qm̃ ipſi mẽbra ſunt chri
ſti. Et cõſidera:q: nõ in vocibus/ſed in gemitibus po
ſuit: vt deo fieret amplius notũ/quod hominibus vi-
debatur occultum. [Infirmata eſt in paupertate vir-
tus mea:⁊ oſſa mea cõturbata ſunt]. Virt⁹ animi infir
matur in paupertate:qm̃ omnibus bonis indiget hu-
mana fragilitas. Quid enĩ illa pauperius/que nichil
idoneum de ſe habere cognoſcit? Oſſa vero fortitudo
eſt:qua compago corporis ſuſtinet. Quod vtrũq; pul
chre poſitum eſt ad exprimẽdam imbecillitatẽ huma
ne ſubſtantie:q: neq; in animi robore/ neq; in carnis
ſpe vlla debet eſſe preſumptio: ſicut Propheta dicit:
Maledictus qui cõfidit in homine/ ⁊ ponit ſpem car- Hiere.17.
nem brachij ſui: ⁊ a dño recedit cor eius. [Super oẽs
inimicos meos factus ſum opprobrium: † et vicinis Al.non hȝ.
meis † nimiũ:et timor notis meis]. Non vacat quod Al.valde.
ſuper omnes/⁊ nõ inter omnes ait. Super omnes ini
micos meos/per modũ exaggeratiuũ dicitur: qm̃ dũ
eſſent illi vere opprobriũ/chriſtus dñs innocens atq;
immaculatus inter eos habebatur opprobriũ: qui ſe
nefario ſcelere polluebãt. Sequit̃ Factus ſum oppro
brium: non q: ego vere opprobrium fui/ſed qm̃ ab il-
lis putabar eſſe qđ nõ eram: qui deceptis vanis per-
ſuaſionibus errauerunt. Cõtra probum dicimus im-
probum: id eſt inhoneſtũ/atq; indecorũ. Opprobriũ
autẽ/ſignificat valde abominabile facinus:quod dño
ſaluatori inter iniquos iudeos eueniſſe manifeſtũ eſt:
cum dicerent: Hic homo a deo non eſt/qui ſabbatum Joan.9.
non cuſtodit. Et alibi: Samaritanus es/⁊ demonium Ibidem.8.
habes. Vicinos autẽ illos dicit/qui ei vicinitate fidei
ppinquabant: qui adhuc non crediderant/ſed crede-
re diſponebant: ſed vidẽtes eum in cruce pepẽdiſſe/a
credulitatis vicinitate remoti ſunt: dũ pati videbant
quem adorandum eſſe putauerant: ignari cum fideli-
ter predicta neceſſario cernerent conſecuta/tunc ma-
gis a firma credulitate ſuſpenſi ſunt. Et nota q̧ prius
dixit Inimicos:deinde Vicinos: nũc accedendo per-
uenit ad notos. Notos autẽ/apoſtolos ſignificat: qui
paſſione ipſius omnino turbati ſunt. De quibus ſcri-
ptum eſt Percutiam paſtorẽ: ⁊ diſpergẽtur oues gre Zache.13.
gis. Sic figura Diatypoſis per hos quatuor verſus SCHE.
(ſicut diximus)decenter impleta eſt. [Qui videbant
me foras † fugiebant a me: † excidi tanq̃ mortuus a al.fugerũt.
corde]. Et in iſto/alteroq; verſu qui ſequitur: Figura al.obliuiõi
eſt Meiriaſmos: que latine dicit̃ mediocritas / quo- datus ſum.
tiens rem magnam mediocri relatione pferimus. Di SCHE.
cit enim et nunc Qui videbant me foras fugiebant a
me: ſcȝ qui minus ſcripturis credentes/dũm viderunt
in cruce poſitum: foras a deitate ipſius exierunt:ſpe-
rantes ſpem ſuam morte ipſius fuiſſe finitã. Siue he-
reticos ſignificat: qui audiẽtes in eccleſia ſcripturas
diuinas/videntes q; magnalia foras exeũt ad iniquas
predicatiões fugiẽtes veritatem: in qua minime per-
ſeuerare patiuntur. Bene autẽ ſequitur Excidi tanq̃
mortuus a corde. Nõ enim a fidelibus mortuus dici-
tur: cuius deitas impaſſibilis veraciter eſtimat̃. Ex-
cidi a corde:id eſt a mente infideliũ:qđ ſolet illis con-
tingere qui defunctos homines obruẽdo/cum corpo-
re ſimul eorum memoriã/ recordationemq; ſepeliũt.
[Factus ſum † ſicut vas perditum:quoniã audiui vi- Al.tanq̃.
tuperationẽ multorũ † circũhabitantium]. Vas per- Al.cõmo-
ditum eſt/ quod fractum ad nullos vſus neceſſarium rantium in
ſemper abijcitur: ita ⁊ Jeſus mortuus quaſi fractum circuitu.
vas abijciẽdus putabatur a perfidis. Quid enim di-
ci poterat mediocrius/q̃ vt illa maieſtas omnipotẽs
ſeſſis fragilibus equaretur? Sed hec ſic a dementibus

putata perpende. Ceterũ in illo ſemper fuit omnipo-
tentia ſingularis: et diuina plenitudo mirabilis: ſicut
Col.2. apoſtolus dicit In quo habitat om̃is plenitudo diui-
nitatis corporaliter: id eſt ſubſtantialiter ⁊ manifeſte,
Diuinitas enim eſſe non poteſt corporalis. Sequitur
Quoniã audiui vituperationem multorũ circũhabi-
tãtium. Significat perfidos iudeos: qui ſynagogam
circũhabitant/non inhabitant. Circum enim a circui-
tu/peccatores vult intelligi. De quib⁹ in alio loco ait:
Pſ.11. In circuitu impij ambulant. Merito ergo tales circũ-
habitantes dicuntur: qui legem dei non ſpiritualiter/
ſed carnaliter aduertere maluerunt. Sic per hec ver-
ba lucentia tenebroſa facinora iudaici populi ſubtili-
Al. cõuenirent. ter indicant. [In eo dum † cõgregarẽtur † omnes ſi-
mul aduerſum me: † vt acciperent animã meam con-
Al. non hʒ. ſiliati ſunt. Ego autem in te ſperaui dñe]. Reddamus
Al. accipe. ordinem verborum: vt planius intelligãtur ſibi dicta
coherentia. Dum ſimul omnes cõgregarentur aduer-
ſum me: in eo cõciliati ſunt vt acciperent animã meã.
In eo cõciliatam dicit partem maximã iudeorum vt
dominũ neci traderent: quando omne ſcelus grauius
eſt/quod conſilio geritur plurimorum. Nam dicendo
Omnes ſimul/non vult paucos intelligi: vt ſceleratã
turbam illam vitio debita ſubſequatur. Ut acciperẽt
animã meã ſignificat: vt adimerent/ſiue tollerẽt. Mi-
rabilis ⁊ ſanctiſſimus ordo dictorũ. Cum inimici cir-
cũhabitarent ſynagogam/et ſpem ſuam haberent in
viribus ſuis/ſe dicit ſperaſſe de dño: ſciẽs q: poteſtas
eorum nulla erat/et inſidijs talib⁹ ſemetipſos magis
interficere conabant. [Dixi tu es deus meus: in mani-
Al. ſortes mee. bus tuis † tempora mea]. Dñs chriſtus dicit Tu es
deus meus: ſed a parte. ſ. humanitatis aſſumpte: que
(ſicut ait inferius) ⁊ tempori ſubiacebat/et morti. Nõ
enim quemadmodũ inimici putabãt/eorum perſecu-
tione vitam ſuam finiẽdam eſſe cõmemorat: ſed in po-
teſtate poni dñi tempora vite ſue. Ipſo enim creante
viuimus/ipſo diſponente vegetamur: eodem etiã iu-
bente trãſimus. Unde neceſſe erat vt ſpem fixam ha-
beret in dño: qui vitam/mortẽq; ſuam in eius eſſe po-
Al. non hʒ. teſtate noteſcebat. [† Libera me/⁊ eripe me de manu
Al. illuſtra inimicorũ meorũ: ⁊ a perſequentibus me. † Illumina
faciem tuam ſuper ſeruũ tuum]. Ipſum rogat qui po-
teſt aduerſantium vitam cõfringere: hominũq; corda
ꝓ ſua mirabili diſpenſatione cõuertere. Prius enĩ di-
xit Inimicorum: id eſt iudeorum: ſubiũgit Et a perſe-
quẽtibus me: hoc eſt paganis/vel a diuerſis hereticis
qui eccleſiam dei fraudulentis machinationibus inſe-
quũtur. Sequit Illumina faciem tuam ſuper ſeruum
tuum: id eſt fac videre: q: ſuper me dignaris intende-
re: vt ſicut de moriẽte deſperant/ita de reſurgẽte con-
fidant. Nec offendaris: qđ audis a dño dici Seruum
tuũ. Omnia ſiquidẽ verba talia humanitati ſunt ſpe-
Pſ.115. cialiter applicãda: ſicut in alio loco dicit Ego ſeruus
tuus/⁊ fili⁹ ancille tue. Ubi ſunt qui duas naturas di-
cere nolunt in dño ſaluatore? Nam quemadmodũ ali-
ter ſibi conuenire poteſt iſta diuerſitas: vt in vna/ea-
dem perſona: et dominũ intelligas celi/et obnoxium
paſſioni. [Saluum me fac in tua miſericordia dñe: nõ
confundar qm̃ inuocaui te]. Dicendo In tua miſeri-
cordia ſaluum me fac/negat meritũ ſuum. Ad inſtruẽ-
dos enĩ nos ſemper eadem repetit: nec de amabili cõ-
feſſione ſatiatur: q: faſtidium non habet dulcedo veri-
tatis. Subiungit etiam Dñe non confundar: qm̃ inuo-
caui te. Mirabilis ac perfecta predicatio/ que habet
et humilis ſupplicationem: ⁊ credentis inuiolabilem
firmitatẽ. Rogat ergo ne pretermiſſus confundatur.
Sed quomodo ſe credit audiri? Quoniam inuocaui
te. Dominum ſiquidem fideliter inuocare mereri eſt/
non iniuria: quando nullatenus poteſt decipi/qui ab
ipſo ſe preſumit audiri. [Erubeſcat impij/⁊ deducan-
tur in infernum: muta † efficiantur labia doloſa]. Su- Al. fiant.
periore verſu dixit Non cõfundar: quoniam inuocaui
te: hic optat cõuerſa vice vt illi potius erubeſcãt qui
inuocant idola: ⁊ ceteri qui ſe ſimili impietate comma-
culant. Ipſos enim conuenit erubeſcere/quos habet
eterna pena torquere. Nam cum hic nõ credunt pro-
miſſum iudicium dei: doloſa labia/blaſphema ⁊ gar-
rula ſunt. Quãdo autem manifeſtationẽ reſurrectio-
nis agnouerint ſeq; reſpexerint in graui periculo con-
ſtitutos/velociter obmuteſcũt: nec iam in procacia di-
cta proſiliunt/que nimio terrore claudũtur. [Que lo-
quuntur aduerſum iuſtum iniquitatem: in ſuperbia/⁊
in † contemptu]. Illa labia exponit doloſa/que ſupe- Al. abuſiõe.
rius obmuteſcere dinoſcentie virtute predixit: que in
hoc ſeculo loquũtur aduerſus iuſtum: id eſt chriſtum.
Dignum nomen/aptumq; vocabulum: qui merito iu-
ſtus dicitur: q: via/vita/⁊ veritas comprobatur. Sed Ioan.14.
contra tale/tantumq; nomen pulchre ponit iniquita-
tem. Nam ſicut lux obſcuritati contraria eſt: ſic iuſti-
tie iniquitas videtur aduerſa. Loquitur enim falſi-
tas contra veritatem: quando iudei Meſſiam procla-
mant adhuc eſſe venturum: quando Arriani creatu-
ram dicunt dominũ creatorem: quando pagani Sa-
turnũ/Iouem/Venerem: cetera q; portenta ſtulte nu-
mina profitẽtur eſſe celeſtia. Addidit In ſuperbia et
contemptu: ſcilicet quoniã diſputant ſuperbi de humi-
litate chriſti: cum dicũt dominũ celorum carnis aſſu-
mere nõ potuiſſe ſubſtantiam. Contemptores autem
deſpiciunt immortalis credere dñi paſſionem. Nam
cum audiunt flagellis ceſum/alapis verberatum/tra-
ditum manibus impiorũ/ ſtatim in blaſphema verba
ꝓſiliunt: nequaq; intelligentes ſalutare cõſilium: non
q: minus potuit altiſſimus in põpoſis honoribus hu-
ius ſeculi glorioſiſſimus apparere: ſed declinare de-
cuit per que humanum genus ſuum nequiter contem-
pſit auctorẽ. [Quã magna multitudo dulcedinis tue
dñe: quam abſcondiſti timentibus te]. Ad tertium ve-
nit ingreſſum: vbi diuerſis modis enumerat quãta be-
neficia dñs ſe timentibus largiatur: commonens vt
omnes ſancti diligant dominũ: quoniam eſſe cõſtat ⁊
noſtrum iudicem/⁊ in futuro beneficiorum omniũ lar-
gitorem. Sed cõſideremus huius verſus verba quid
habeãt. Multitudo dulcedinis eſt: q: multis premijs
dñi ſuauitas indicatur. Dulcis eſt cum corrigit: dul-
cis dum parcit: dulcis cum credentibus eterna pre-
mia cõpromittit. Sed intellige q eis tantũ dulcis eſt
qui de ipſius ſapore guſtauerint. Ceterũ dulcedo ad
eos non poteſt peruenire/ qui guſtũ eius minime con-
tingere meruerunt: ſicut ⁊ alius pſalmus dicit Guſta- Pſ.33.
te et videte: quoniam ſuauis eſt dñs. Sequit Quam
abſcondiſti timẽtibus te. Non q: ſanctis ideo abſcon-
dita eſt vt eam minime cõſequerentur: ſed q: in futu-
ro iudicio ꝑmittitur manifeſta/que hic ſentit abſcon-
dita. Recte autem intelligimus abſconditam/vt eam
deſideria humana plus appetant: quia ſolet faſtidiri
omne quod ſubiacet: ⁊ vile plerũq; creditur: quod ſi-
ne aliqua difficultate preſtatur. Sed hoc qđ ait Ab-
ſcondiſti/omonymon eſt. Significat etiam et negare:
vt eſt illud: Gratias tibi ago pater domine celi et ter- Luc.10.
re: q: abſcondiſti hec a ſapientibus et prudentibus: ⁊

Al. non hꝫ. reuelaſti ea paruulis. [† Et perfeciſti † ſperātibus in
Al. eis qui ſperant. te: in conſpectu filiorum hominū]. Dulcedinem illam
quam abſconderat timentibus ſe: perficit in illis qui
conſtanti animo eam deſiderāter exquirunt. Hoc eſt
enim vere ſperare: ſi nos cōtingat aliquid firma men-
tis integritate preſumere. Adiecit etiam In conſpe-
ctu filiorum hominū: id eſt in illa reſurrectione gene-
rali: quando ſanctis ſuis premia promiſſa reſtituet/ et
faciet cognoſcere vniuerſas gentes ſuos certiſſimos
Al. abſcōdi- to faciei tue. fuiſſe ſermones. [Abſcondes eos in † abdito vultus
tui: a cōturbatione hominum. Proteges eos in taber
naculo tuo: a cōtradictione linguarum. Benedictus
Al. michi. dñs: quoniam mirificauit miſericordiam ſuam † in ci-
Al. munita. uitate † circunſtantie]. Venit ad enumerationes be-
neficiorum: que ſanctis ſuis dñs copioſa miſeratione
SCHE. largitur. Quod ſchema nobiliſſimum dicitur Syna-
triſmos: latine cōgregatio: vbi in vnum aut multa cri
mina/ aut multa beneficia colligunt. Quod inter vio-
lentiſſimas figuras accipitur: quia cōgregatio rerum
cauſe preſtat augmentum. In expoſitiōe quippe do-
minice dulcedinis perſeuerans: Primo dicit Abſcon
des eos in abdito vultus tui: a conturbatione homi-
num. Secundo: Proteges eos in tabernaculo tuo a
contradictione linguarum. Tertio: plenitudinem be-
neficij ipſius euidenti laude complexit dicēs: Bene-
dictus dñs: quoniam mirificauit miſericordiam ſuam
in ciuitate circumſtantie. Nunc ad exponenda verba
veniamus. In abdito vultus dñi dicit: id eſt in illa re-
ſurrectione/ quando omnes iuſti contēplationis eius
Mat. 5. premia cōſequentur: ſicut legitur Beati mundo cor-
de: quoniam ipſi deum videbunt. A conturbatiōe ho-
minum/ malorū ſcilicet: dicit etiam fideliſſimos occu-
lendos/ quando iam in eterna beatitudine locabunt:
vbi puriſſimā veritatem nemo feculenta volūtate con
turbat/ ſed bonitas rerum in ſuis ſplendoribus perſe
uerat. Et ꝙ pulchre regalem conſpectum dicit in ab-
dito: reuera/ quia cōtemplationem eius qua iuſti per-
fruunt impij non viderūt. Homines enim hic/ omnes
perſecutores et ſciſmatici ſignificantur: qui hic con-
ſueuerunt terrere populum chriſtianum. Sed cum il-
luc peruētum fuerit ſupra dei famulos ſceleratorum
conturbationes locum dicit vlterius nō habere: quip
pe quos a ſe conſtat eſſe diuidendos. Illi enim mit-
tuntur in eternam penam: iuſti vocantur ad requiem
ſempiternam. Sed ne tñ futuri premij promiſſio fra-
gilia corda turbaret: ſecūdo capite dicit eos eſſe pro-
tegendos. Nanꝫ per tabernaculum ſepe diximus ec-
cleſiam catholicam ſignificari: que in iſto mundo cer-
tamina ſuſtinens/ expeditionalis habitaculi nōie vo-
citatur. Superius enim dixit Abſcondes: hic prote-
ges. Ibi enim abſcondentur/ vbi ab impijs nō viden-
tur: hic vere proteguntur/ vbi malorum improbitas
minime nocere permittitur: quādo illeſe anime iuſto-
rum ſub qualibet corporis afflictione ſeruantur. Ter
tio letatur homo celeſtis: qui ꝛ mediator eſt dominus
Ieſus chriſtus gaudio ſpirituali: qꝛ incarnatione ver
bi mundo ſalutaria dona prouenerunt. Ciuitatem cir
cunſtantie/ hieruſalem localem debemus aduertere:
que in medio gētium conſtituta/ quaſi templum fidei
probabatur exiſtere. Ab hac enim circuniecte natio-
nes chriſtiani dogmatis regulas ſuſcipere meruerūt:
et velut puriſſimo fonte patefacto celeſtis vite ſunt
muneribus irrigati. In hac ergo ciuitate mirificauit
dominus miſericordiam ſuam: quando ibi et docere/
ibi miracula facere/ ibi ꝛ pati pro hominum ſalute di-

gnatus eſt. Ibi quoqꝫ gloriā ſue reſurrectionis oſten
dit: vt merito dictum ſit: quia in hieruſalem potētiam
ſuam miram fecit: vbi declarare tam ingentia ſacra-
menta delegit. [Ego autē dixi in † pauore meo: pro- Al. exceſſu
iectus ſum a † vultu oculorum tuorum]. Patri dicit mētis mee.
filius a forma ſerui/ ſperauit: quia ne gratia tua deſere Al. facie.
ret/ cum paſſionis triſtitia preualeret. In pauore vti-
qꝫ mortis: a vultu oculorum tuorum: id eſt a conſpe-
ctu miſericordie tue. Et pulchre vultum dedit oculis:
quia ipſi ꝙmaxime ſignificant voluntates animorū.
Vultus enim dicitur ab eo ꝙ cordis velle per ſua ſi- ETY.
gna demonſtrat. Sic oculi diuinitatis cum reſpiciunt
ſuam gratiam pollicentur. [Ideo exaudiſti vocē ora
tionis mee: dum clamarem ad te]. A domino ideo ſe
dicit exauditum: quia humiliter/ non deſperanter mo
re humanitatis dicebat eſſe contemptum: cui non po
terat tardari gratia: de quo vox paterna dictura erat
Hic eſt filius meus dilectus in quo michi bene com- Mat. 3.
placui Dum clamarem ad te: quando in paſſione vo-
ce magna dixit Deus meus/ deꝰ meus: quare me de- Mat. 27.
reliquiſti? Conſtat enim his clamoribus exauditum
fuiſſe: quando et reſurrectionis gloriam conſecutus/
et ad patris eſt videlicet dexteram collocatus. [Di-
ligite dominum omnes ſancti eius]. Pro collatis ſibi
beneficijs hymno decurſo/ ſanctos cōmonet vt amēt
dominum: quatenus auctorem tanti beneficij mem-
bra diligant/ cum ſibi in capite preſtitum fuiſſe cogno
ſcant. Diligite dominum dicit: iam tanꝙ amicis/ non
tanꝙ ſeruis. Seruorum eſt enim formidare: amico-
rum diligere: ſicut ipſe in euangelio dicit: Si feceritis Joan. 15.
que ego precipio vobis: iam non dicam vos ſeruos/
ſed amicos. Sed hoc precipit ſanctis: quia ipſorum
eſt amare dominū/ qui non diligunt mundum. [Quo-
niam veritatem requiret dominus: et retribuet † his Al. non hꝫ.
qui abundanter † faciunt ſuperbiam]. Ne putaretur Al. facien-
hereticorum blaſphemias dominum poſſe negligē- tibus.
re/ dicit veritatē requiret dominus: quam illi neſcione
falſis erroribꝰ illigari. Sequitur Et retribuet his qui
abundanter faciunt ſuperbiam. Ideo enim diſcutit
vt vindicet: ideo requirit vt puniat. Et bene addidit
Abūdanter: quia illis non retribuet qui ſe celeri emē-
datione conuertunt. Illis autem ſuperbis qui copio-
ſe delinquunt/ ꝛ precepta domini iniqua preſumptio-
ne deſpiciunt: in ipſis eſt ſine dubitatione reſecandū.
Sed hic ſuperbiam/ non vnum vicium debemus ac-
cipere: quoniam ex ſuperbia naſcitur quicquid morū
prauitate peccatur. Scriptum eſt enīz Initiū omnis Eccl. 10.
peccati ſuperbia. Et merito cunctis vicijs tale nomen
conſtat impoſitum: quia non ſolū in arrogantes vin-
dicat: ſed etiam in omnes qui regulam pie conuerſa-
tionis impugnant. [Viriliter agite/ et confortetur cor
cor veſtrum: omnes qui ſperatis in domino]. Hic vir-
tus totius pſalmi/ et ſacre colligit paſſionis vtilitas.
Nam cum dixiſſet Diligite dominum ſancti eius: qui
capiti veſtro et crucifixionem contulit/ ꝛ gloriā reſur-
rectionis attribuit: ad poſtremum per definitiuā ſen-
tentiam dicit Viriliter agite/ ꝛ confortetur cor veſtrū
omnes qui ſperatis in domino: ſcilicet ne predictis
paſſionibus terrerentur: ſed ad imitationem glorio-
ſam fidelium ſe corda roborarent: quam ſciebant ad
mundi medicinam ſalutariter introductam. Hec fi-
gura dicit Epiphonema: id eſt acclamatio: que poſt SCHE.
narratas res breuiter cum exclamatione prorumpit.
Qua propter exhortatio iſta bonorum eſt: ne ſe a re-
cto propoſito carnis imbecillitate ſubducāt. Viriliter

agite: id eſt in bonis operibus conſtantiſſimē perdurate: nec feminea mollitie deficiatis: qui corda veſtra dño cōſtanter offertis. Sic enim ſuſtinentiū pectora roborantur: ſi ſpem ſuam in dñi virtute confirment. Hoc autem preceptū viris feminiſq; cōmune eſt. Utriliter enim omnis ſexus agit: qui neſcit molliſſimis facilitatibus immutari. Et reſpice quemadmodum partes illas paſſionis ſue in toto pſalmo ſeruauerit. Primo dixit orationem: inde paſſio ſecuta eſt: ad poſtremum leticiam fidelium conſtantiāq; commonuit: ne tali munere ſuſcepto: vlterius inimica fidei poſſit preualere cunctatio.

¶ Concluſio.

¶ Peracta eſt tā magni pſalmi ſalubris et decora ꝯtextio: vbi ⁊ imbecillitas humanitatis exprimit̄: ⁊ beneficia diuina monſtrantur: vt cōſiderans fragilitatē ſuam nemo ſuperbiat: reſpiciēs aūt miſericordiā diuinā nullatenus expaueſcat. Numerus quoq; pſalmi erecte ſupputationis culmē oſtendit: premia quoq; fideli coniugio compromittit: vt cum ſe anima huic predicationi beata ꝯuerſatione ſociauerit: trigenaria remuneratione diteſcat. Huic etiā numero et alia ſacramenta cōueniunt. Triginta ſiquidem annorū Joſeph dñs legitur in egypto conſtitutus. Triginta etiā annorū ſaluator noſter vitale baptiſma intinct⁹ aquis Jordanicis conſecrauit. Eſt quoq; in his decadibus ſancta trinitas: que fidei noſtre inuiolabilem regulam tribuit ⁊ ſalutem.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 30.

¶ Dauid intellectus. xxxi.

BEati quorum remiſſe ſunt iniquitates: et quorū tecta ſunt peccata. Beatus vir cui non imputauit dñs peccatū: nec eſt in ſpiritu ei⁹ dolus. Quoniā tacui inueterauerunt oſſa mea: dum clamarem tota die. Quoniā die ac nocte grauata eſt ſup me manus tua: cōuerſus ſum in erumna mea dum configitur ſpina. Delictum meum cognitum tibi feci: ⁊ iniuſticiam meam non abſcondi. Dixi confitebor aduerſum me iniuſticiam meam domino: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore oportuno. Ueruntamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt. Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me: exultatio mea erue me a circundantibus me. Intellectum tibi dabo et inſtruam te: in via hac qua gradieris firmabo ſuper te oculos meos. Nolite fieri ſicut equus et mulus: quibus non eſt intellectus. In chamo et freno maxillas eorum conſtringe: qui nō approximant ad te. Multa flagella peccatoris: ſperantem autem in domino miſericordia circundabit. Letamini in domino et exultate iuſti: et gloriamini omnes recti corde.

CUm omēs pſalmi generaliter dicti ſint ad intellectum: vt eos ſenſus noſter agnoſceret: ne viuendi regulas ignoraret: Merito querendū videtur: cur in hoc titulo poſuerit: Dauid intellectus. ꝑrimo meminit: Dauid / propter dñm Chriſtum: qm̄ ad ipſum reſpicit quicquid penitens iſte dicturus eſt. Deinde intellect⁹ ideo ſequitur: quia niſi miſericordia dñi ſuffragante peccata noſtra intellexerim⁹: ad penitētie ſtudiū venire non poſſumus. In alio pſalmo quippe dictū eſt: Delicta quis intelligit. Hoc eſt enim qđ dicit: intellectus: vt cū nos intelligere diuinitas preſtiterit peccata nr̄a: pro eis diluendis ſtudioſiſſime ſupplicam⁹. Non enim pro illo errore quis ſupplicat: quē prorſus ignorat. Nā ⁊ cū dñs Chriſtus in quarta parte locuturus ſit: primo verſu ſic inchoat: Intellectū dabo tibi: vt iſtius penitētis merito intellectus in titulo premiſſus ſit: cui etiā diuina voce ꝑmittit̄. Sed licet ſint et alij penitētiū pſalmi: tamē ꝑpter ſubtilitatē diſtantie diuerſa titulorū ſignificatione notati ſunt. Primus enim qui in ſexto ponit̄ ꝯtinet: In finē in hymnis pro octaua Dauid: qm̄ ille totus ad futuri iudicij pertinet timorē. Iſte ꝟo merito tali eſt titulo prenotatus: qui ſe deterioratū tardius intellexit: q͛ peccata que ⁊ cōfeſſum prodi debuerant dño: ſe diutius tacuiſſe confeſſus eſt. Status aūt principalis hui⁹ cauſe cōceſſio eſt: que cūctis penitentibus datur. Cōceſſio eſt enim vbi aduerſarijs omīa cōceduntur: ⁊ per ſolas lachrymas ſupplices defenditur reus. Ps. 18. RHE. DEF.

Diuiſio.

IN prima parte pſalmi penitēs loquit̄ peccatū ſuum euidenter agnoſcens: penā ſibi merito diſtrictionis indicens: qm̄ noxia facinora credidit occulēda: vbi breuiter principiū ⁊ narratio cōtinet̄. In ſecūda parte ſola correctio eſt. Nam cū ſe ꝑpria ꝯfeſſione damnauerit: a dño ſibi credidit eſſe parcendū. Tertia parte penitudinis bona cōmendans: etiam ſanctos in hoc mundo aſſerit dño ſupplicare. In quo ſibi merito teſtatur eſſe refugiū: vbi ⁊ penitētis iſtius verba finiuntur. Quarta: dominus Chriſtus ad eius ꝟba reſpondens: ſperantibus in ſe miſericordiam pollicetur: ne ſupplicātis integritas negligi aliqua diſſimulatione putaretur. Que quattuor partes interiectis diapſalmatibus diuiduntur: quas in diuiſionibus ſequi noſtri conſtat eſſe propoſiti.

Expoſitio.

BEati quorū remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quorū tecta ſunt peccata]. Penitens iſte propria facta cognoſcēs: ⁊ ad exempla illius publicani: qui tunſo pectore oculos nō leuabat ad celū: totis virib⁹ humiliato corde ſuſpirans: nec inuocare maieſtatē preſumpſit: ſed beatos dicit eos quib⁹ remiſſe ſunt iniquitates. Hic abſolutionē deſiderās peccatorū: nec tamē audēs ſimilia poſtulare. Merito ergo vocat eos beatos: qui hec ante meruerūt. Hec enim ſpecies octaue definitionis eſt: que grece dicitur ακτα αφαιρεσιρ τον εναντιον: latine per priuantiā contrarij. Beato ſiquidē peccata contraria ſunt. Et quoniā hic dicit remiſſa: cōpetenter ſub hac formula definitionis beatū virū cōſtat expreſſum. Inter iniquitates ꝟo ⁊ peccata: ſanctus Hieronym⁹ in hoc pſalmo hanc differentiam facit: Iniquitates dicēs: que ante ſuſceptā fidē ſiue per ignorantiā: ſiue per ſcientiam cōmittuntur. Pctā ꝟo hec eſſe definiens: que poſt cognitionē fidei vel grām baptiſmatis ꝯtrahunt. [Beatus vir cui nō DEF.

Al. ſpiritu imputabit dñs peccatū:nec eſt in † ore eius dolus].
Et hūc beatū eadē ſpecies definitionis amplectitur.
Sed ſcire debemus Alios eſſe quibus peccata repu
Act.9. tantur: vt Paulo dictū eſt: Saule Saule:qd me pſe-
Joan.8. queris? Et adultere mulieri in euāgelio:Uade ꝛ am-
pliꝰ noli peccare. Alios aūt eſſe manifeſtū eſt: qui-
Job.1. bus peccata non reputat:vt Job. De quo dictum eſt:
Nūquid conſideraſti ſeruū meū Job: ꝙ non ſit ei ſi-
milis in terra:vir iuſtus et ſimplex et timens deū? Et
Joan.1. Nathanael: de quo ait: Ecce vir iſraelita in quo do-
lus non eſt. Quapropter illā partē votis ſuis elegit:
in quo nulla ſollicitudine mordeatur. Oēs tamē per
gratiā diuine miſericordie ad hec dona puenerunt: ſi-
1.Joan.1. cut Joānes apl'us dicit: Si dixerimus quia peccatū
nō habemus:noſipſos ſeducimus:ꝛ veritas in nobis
nō eſt. Sequit̄ aūt: Cui nō imputabit dñs pctm̄:ſcilꝫ
in cuius ore dolus non eſt: Ut eſt qui nulla ſibi remiſ-
ſione placuerit: et cū ſit peccator:ipſe ſe predicit eſſe
ſanctiſſimū:quo morbo maxime laborat humanitas:
ſed ſua potius delicta cognoſcēs: in humilitate ſatiſ-
factionis iugiter pſeuerat. Ipſe enim dño placet:qui
ſibi diſplicet: quia dum nos culpamus veriloquium:
cum nos volumus laudare mendaciū eſt. Hactenus
fuere principia: in quibus miſericordiā boni iudicis
p humilitatē nimiaꝫ deſiderauit acquirere. Sed nos
in parte iſta diuiſionē nō ponimus: quia diapſalma-
ta ſequimur: que ſilentio ſpiritꝰ ſancti noſcuntur eſſe
diuiſa:dū ꝛ illa ſeruare poſſumus: ꝛ iſta minime pre-
terimus. [Qm̄ tacui inueterauerunt oīa oſſa mea:dū
clamarē tota die]. Peracto igit̄ breuiter vt compete
bat exordio:nūc penitens iſte ad narrationē compen
dioſiſſimā venit:quam bene quidā cor: quidā animā
cauſarū eſſe dixerūt:qm̄ per ipſas agnoſcit̄ quicquid
in negocioꝝ viribꝰ medullitus cōtinetur. Dicit enim:
Qm̄ nō ſum tibi ꝯfeſſus delictū:omnis firmitas mea
in infirmitate cōſenuit: more vulneris corporalis:qđ
ſi nō aperitur ad curā in putredinē ſeruatur occultū.
Oſſa enim(ſicut ſepe diximus)ſignificāt animi firmi-
tatē:que merito inueteraſſe dicunt̄: qm̄ vicus nō fue-
rat ſalutari medico publicatū. Sequit̄ aūt: Dum cla
marē tota die. Cū ſuperius ſe dicat tacuiſſe:hic iterū
ſe clamaſſe profitet̄. Sed tacuit diuinitati cui iugiter
ſupplicare debuiſſet:clamauit qui p ſpatia longi tem
poris de ſua iuſtificatione locutꝰ eſt. Tacuit ergo qđ
loqui fas fuit:locutus eſt qđ tacere debuiſſet. Sic fa
ctū eſt vtrūqꝫ culpabile: quis videat̄ eſſe diuerſum.
Memēto autē:ꝙ tota virtus huius pſalmi cōtra hoc
execrabile humani generis vitiū probat̄ oppoſita:ne
quis dño putet abſconditū: qđ in ꝯſcientie ſue pene-
tralibus recōdit occultū. [Qm̄ die ac nocte grauata
eſt ſup me manus tua]. Peccatori grauis manus eſt
que flagellat:ꝛ ponderoſa que vindicat. Die ac nocte
cōtinuū tēpus ſignificat: vt merito ſenſa fuit grauis
que a caſtigationis pondere nō receſſit. Aliter enim
feliciter non eſſet humiliatus:niſi eum manus diuini-
tatis imprimeret. Manus enim p tropologiā opera-
tionē ſignificat:qꝛ hoīm vſus eſt manibꝰ operari. Di-
uinitas enim nō manibꝰ aliqđ agit: ſed volūtatis ſue
virtute oīa diſponit ꝛ pficit. [Cōuerſus ſum in erum-
Al. mea na †:dum † ꝯfringit̄ † michi ſpina]. Hoc eſt qđ ſupe-
Al. ꝯfigit̄ rius dixit: Grauata eſt ſup me manus tua. Erūnoſus
Al. non hꝫ enim dicit̄ valde rumoſus. Ruma qppe appellata eſt:
ETY. quaſi repetens ima. Cōuerſus ergo fuerat in erūna:
qui ceciderat de ſupbia: vt qui ante clamauit per ela
tionem:nunc cōfiteatur dño per humilitatē. Cui ideo

ſalutis ſpes redijt: qm̄ in ſuis operibus mortifera fa-
cta cognouit. Spina eſt enim:que totū corpus erigit
atqꝫ recōtinet. Hec pro ſupbia merito poſita eſt:que
ꝯfracta nō deijcit ad interitū: ſed erigit potius ad ſa-
lutē. Hoc argumētū dicit̄ a neceſſitate:quādo cauſe TOP.
grauiſſime premitunt̄: vt ad ꝯfeſſionē pficuā corre-
ctus animus adducat̄. [Delictū meū cognitū tibi fe-
ci:ꝛ iniuſticiā meā nō † operui]. Sicut ſuperius dixe Al. abſcon
rat vnde fuerat vulneratꝰ:ita nūc veniens ad ſecūdā di.
partē:refert vnde curā dño largiēte pceperit. O inge-
nioſa ſimplicitas: ꝛ mira tergiuerſatoribꝰ cautior pu
ritas. Illi dicit̄ delictū fuiſſe manifeſtatū: cui nichil
occultū eſt: ad quē plus clamat cauſa ꝙ̄ lingua: qui
et ſi ab hoīe nō audiat:certius oīa nouit ꝙ̄ ille qui fa-
cit. Sed hoc eſt cognitū facere: in cōfeſſionē delicta DEF.
perducere. Operire eſt autē vtile aliquid ſilentio te-
gere: aut cordis diſſimulatione celare. Hoc faciunt
ſtulti:qui putant deū ignorare poſſe qđ agūt. Cōtra
Qui illū nouerūt res oēs habere manifeſtas: ad hu-
milē ꝯfeſſionē ꝛ penitētie vota deſcēdūt:ne iudicē pa
tiant̄ infenſuꝫ: qui ppitiū habere poterāt aduocatū.
Delictū vo quidā leue putauerūt eſſe peccatū: quaſi
negligentius derelictū. Iniuſticiā aūt immane aliqđ ETY.
ſeuūqꝫ cōmiſſuꝫ. Sed hic puritas ꝯfitēns oſtēdit̄: vt
nec illud paſſus ſit celare: qđ credebat̄ fore veniale.
[Dixi: † pnunciabo aduerſum me † iniuſticias meas al. ꝯfitebor
dño: et tu remiſiſti impietatē † cordis mei]. Hic ma- Al. iniuſti-
gna pietas diuinitatis oſtendit̄: vt ad ſolā pmiſſionē ciā meā.
deuotionis ſubito peccata laxauerit: quādo ſic iudi- Al. peccati
cat pium votū: quēadmodū opationis effectū. Dixit
enim in corde ſuo dño nō tacere que geſſerat:ꝛ tanqꝫ
iam cūcta pdiderit: ita illi remiſſa ſunt q̄ voluit con-
fiteri: merito quādo aliquē ſola voluntas aut abſol-
uit:aut punit. Pronunciabo dicit:publice fatebor: vt
alios ad imitationē trahat pia fideliſqꝫ cōfeſſio. Se-
quitur de accuſatiōe ppria ſalutare remediū: quādo
pepercit iudex cum ſibi nō parceret reus. Impietas
autē cordis fuit: quia tacere decreuerat:vt illi ſe cre-
deret celatū: qui anteqꝫ fiāt oīa poteſt habere notiſſi
ma. [Pro hac orabit ad te oīs ſanctꝰ: in tēpore opor-
tuno]. Peracto igitur principio:narratione vel ſatiſ-
factione:venit ad ꝯcluſionē deprecationis ſue:in qua
ſic cōmendat venie poſtulationē: vt eam etiā ſanctis
oībus dicat eſſe cōmunē: merito qm̄ q̄ nō eſt a pecca-
tis alienus: in ſupplicationibꝰ debet eſſe permixtus.
O medicina ſalutaris:ꝯtra morbos omniū peccatoꝝ
diuerſa remedia preſtant̄ egrotis. Hoc vno antidoto
ſi pura mente ſumitur: delictoꝝ oīm venena vincunt̄.
Addidit: In tempore oportuno:in iſta ſcilicet mundi
vita: vbi cōuerti fas eſt. Nā in inferno (ſicut ſuperius
in ſexto pſalmo dictū eſt) nemo pficue dño cōfitetur.
[Uerūtamen in diluuio aquarū multarū:ad eum non
approximabunt]. Cū ſuperius ſanctus iugiter orare
teſtetur: nūc pietatē iſtā negat diuerſis ſupſtitionibꝰ
concedendā. Diluuium enim aquarū multarū:eſt er-
ror hominum peſſimorū: qui varijs prauitatibus flu-
ctuantes:multiplices ſibi doctrinas cōſtituunt:quas
a vero magiſtro nullatenus acceperūt. Que ſententia
maxime hereticos arguit: qui in diluuio peruerſita-
tis ſue tēpeſtuoſas et naufragas excitāt queſtiones.
Et hi ad eum nō approximabūt: qm̄ a vera religione
diſcedūt. Que figura dicit̄ Metaphora:id eſt trāſla- SCHE.
tio: cum mutatur nomen aut verbum ex eo loco vbi
proprium eſt: in eum in quo aut proprium deeſt: aut
tranſlatū proprio melius eſt. [Tu † michi es refugiū Al. non hꝫ

Al.meum ꝓ a ꝓ preſſura que circūdedit me; exultatio mea ꝓ re-
Al.tribu- dime me a circūdantib⁹ me]. Refugiū eſt: ad qd̄ cōfu
latione gitur vt pericula declinent. Sed iſte non ad ſolitudi-
Al.erue nes inuias: nō ad munitꝗ caſtroꝝ: nō ad hoīs auxilia
DEF. cōuolauit: ſed ad deū qui circūeuntes ſpirituales ini-
micos poterat diſſipare. Deinde gaudiū ſuum dicit
dñm: a quo ſibi nouerat eſſe parcendū. Nam qd̄ ait:
Redime me: nūquid ille aurū dat vt liberet? Sed de-
dit ſanguinē precioſum: nullis diuitijs: nullis opibus
conferendū. Sed paulo ſollicitius indagemus: quid
nobis verba iſta denūcient. Nam cū dicit: Exultatio
mea: accepti beneficij videt̄ eſſe ꝓfeſſio. Dū ſubiun-
git: Redime me: adhuc periclitātis indicat timorem.
Sed quia iam gaudebat in ſpe: ꝛ adhuc timebat ī re:
cōgrue vtraqꝫ ſubiūcta ſunt. Poſſumus enim animo
gaudere: cuꝫ mala preſentia nouimus fine celerrimo
terminānda. Addidit: A circūdantibus me: ſiue vitijs
carnalib⁹: ſiue ſpiritib⁹ immūdis: qui nos ꝑdere pre-
cipiti velocitate feſtināt. Finita eſt cōcluſio penitētis
in timore preſentiū: et ſpe futurorū. Venite oratores
qui negocia humana artificioſa ſubtilitate tractatis
videte reū ſe lachrymis diluentem: audite peccatorē
cōfeſſionib⁹ abſolutū: intelligite ſententiā principis:
nō ſalutē hoīs impetere: ſed potius peccata damna-
re. Iſta ſunt tribunalia q̄ nullus redimit: iſta ſenten-
tia que nichil ſub ambiguitate decernit. Tali modo
potius cauſas veſtras defendite: qui negando veri-
tatē cū criminibus conſueſtis delicta veſtra miſcere.
Cōuertite ordinē ſecularium iudicioꝝ: orationē veſtrā
ab epilogis incipite: peruerſas flebiliter narrate mi-
ſerias: correctionē ꝓtinus veraciter intimate: ꝛ tunc
meremini gaudentes concludere: qd̄ flentes feliciter
inchoaſtis. Hinc enim intelligetis quid differat ordo
iſte ſaluatoris: quādo nichil poteſt ſuſtinere cōtrariū
qd̄ terminatur in gaudiū. Nūc videamus in parte fi-
nitima quid ei dñs ipſe reſpondeat. [Intellectū da-
bo tibi ꝛ inſtruā te in via hac qua ingredieris: firma-
bo ſuꝑ te oculos meos]. Venit ad quartā partē: vbi
ſermo dñi quaſi mellifluus imber irrorat. Sed conſi-
deremus ꝙ apte: ꝙ miſericorditer Chriſtus introdu
ctus eſt loquens: vt ipſo iudice promittente: ſpes pe-
nitentibus certior appareret. Sed quid dicit in pri-
mis? Intellectum dabo tibi. Vides quia peccatores
nō habēt intellectū: niſi quādo eū dñs cōuerſis pro-
DEF. pitiatus indulget. Intelligere eſt enim bene agere: ꝛ
ad mādata dei vota cōuertere. Ipſe enim intellect⁹
eſt: quē tituli veritas indicauit: quē penitentibus po-
teſtas dñi clementer infundit. Addidit: Et inſtruā te:
quaſi neſcientē doceā: quaſi inermē gladio vite ſalu-
taris accingā. Ante enim cū dño culpas taceret fue-
rat cōſilio deſtitutus: nūc aūt inſtruitur quādo cōtra
ſe ꝓnunciare preſtante dño cōmonet̄. O penitētie in-
eſtimabilis medicina: que non ſolū a peccatis abſol-
uit; ſed etiā ſanctoꝝ ꝓmia beata ꝓcedit. Via eſt enim
quā ingreſſus fuerat ſeruire dño: prioris actiōis pra-
uitate damnata: via que nō habet errorem niſi cū ab
ipſa receditur: via pacis ꝛ veritatis quā beate virtutes
cōmeant: vbi nulla facies peruerſitatis accedit. Se-
quitur: Firmabo ſuꝑ te oculos meos: id eſt dirigā in
te lumē intelligentie mee. Nam qui recte ſapiens eſt:
et mādata dñi ſincera mēte perfecerit: iſte eius ocu-
los ſuꝑ ſe habere perhibet̄. Quapropter aduertam⁹
quali gloria penitētiū exaltetur humilitas: vt dñi ocu-
los ſupra ſe firmatos audiant: cū ei ſatiſfacere velle
feſtinant. [Nolite fieri ſicut equus ꝛ mulus quib⁹ non
eſt intellectus. In freno ꝛ chamo maxillas eoꝝ con-
ſtringe]. Hic iam gñaliter humanū genus cōmonet:
ne vagis ſubdatur erroribus. Sed ꝑſcrutemur: quare
iſte cōparationes ſint poſite? Equus ſine diſcretione
ſeſſoris ſeruit arbitrio: et a quocunqꝫ fuerit aſcenſus
excurrit. Mulus autē patiēter accipit ſarcinas quib⁹
fuerit oneratus: ꝛ ꝑ hoc vterqꝫ intellectū nō habent:
qꝛ nec ille eligit cui obediat: nec iſte quib⁹ oneribus in
grauet̄ intelligit. Prohibet ergo huiuſcemodi hoīes
diabolicis fraudib⁹ inſidere: ꝛ vitioꝝ oneribus pregra
uari: ne male obediendo ſuperbie magis partib⁹ ad-
dicantur. Verum iſtis talib⁹ quid dicit eſſe faciendū?
Scilicet qd̄ aīalibus imprudentib⁹. Hic enim cōpa-
rationib⁹ ſtultos homines veritati ſubdidit inuitos.
Nā qd̄ ait/in freno: ad equū ꝑtinet. Frenū enī a fero ETY.
retinēdo dictū eſt. Ferū quippe antiqui caballū dixe
runt. In chamo ad mulū reſpicit. Ergo hec duo ani-
malia ſupradicta cohibent iſta retinacula: vt ad arbi
triū iubētis incedant: ne ſuis voluptatib⁹ efferantur.
Maxille ꝟo adminicula ſunt aīaliū: quib⁹ eſca man-
ditur: vt corporis vita ꝑcuret̄. Ipſas ergo maxillas:
per figurā allegoricā dicit inobedientib⁹ debere con
ſtringi: id eſt copias victuales parcius dari: vt ieiu-
niorū neceſſitate cōcluſi: creatoris ſubdant̄ imperio.
Allegoria eſt enim: ſicut ſepe iam dictum eſt: quando SCHE.
aliud dicitur: ꝛ aliud ſignificat̄. Et qm̄ diximus in hac
parte dñm Chriſtū loqui: Cōſtringe dicit patri: quia
ſancte trinitatis vnū velle: vna poteſtas: vna coope-
ratio eſt. [Qui nō approximant ad te. Multa flagel-
la ꝓ peccatoꝝ]. In predictis adhuc cōparationibus Al.pctōris
ꝑſeuerat. Neceſſe eſt enī vt animalia indomita ꝛ fre-
nū accipiant et flagella patiant̄: donec recto tramite
viam carpere cōſueſcant. Ordo aūt verboꝝ talis eſt:
multa flagella ſunt peccatoꝝ: qui nō approximāt ad
te. Sed dicēdo: qui nō approximāt: oſtendit quoſdā
peccatores dño ꝓpinquare: qui licet delinquāt imbe
cillitate carnis: a pijs tñ precib⁹ non recedūt. Illi enī
qui cōtumacie ſpiritu a dño ſecedunt: tanꝙ paueſcen
tes obiecta: nec volentes ire per ſemitas rectas: mul-
ta flagella ſuſtinēt: vt qd̄ nō faciūt ſponte: plagis ad-
hibitis cogantur implere. Sed iſta flagella ſunt: que
nos celeriter ſanant: que nos velociter liberant: ꝛ in
viā veritatis adducunt. [Sperantes autē in dño mi-
ſericordia circundabit]. Reuera diuina iuſticia: non
ſperantibus flagella: ſperantibus aūt in ſe miſericor
diam pollicetur: ſicut ꝛ Ezechiel propheta dicit: Ego Ezech.18.
dñs qui non ſum maloꝝ memor tm̄: vt ſe auertat ho-
mo a via ſua maligna: et ab omnibus iniquitatibus
quas fecit: ꝛ viuet. Et bene dixit: circundabit: vt non
ſit locus relict⁹ vnde poſſit ad eos diaboli hoſtilitas
introire. [Letamini in dño ꝛ exultāte iuſti: et gloria-
mini omnes recti corde]. Hic poteſt fieri cathegori-
cus ſyllogiſmus: vt artis dialectice regule ī quoddā
diuinarū ſcripturarū ſeruitium: quaſi fugacia man-
cipia reuocentur. Omnis iuſtus letatur in domino.
Omnis qui letat̄ in dño recto corde eſt. Omnis igitur SYL.
iuſtus recto corde eſt. Meminerim⁹ aūt ſyllogiſmos
vſurpandos non eſſe frequētius: quia diligens lector
creberrime reperit in ſcripturis ſacris: vnde eos ſi
poſſit eijcere: ꝛ in formā ſimilitudinis quam prediri-
mus collocare. Sufficit autē nos: ꝙuis rarius oſten-
diſſe inter logicas artes hanc quoqꝫ partem ſcriptu-
ras diuinas: ꝛ ſic nō ſpecie: virtute tamen ꝓculdubio
continere. Regulariter autem admonet: vt non in ſe DOG.
iuſti: ſed letentur in dño. Nā qui in ſe gaudet: fallaci

ſicut ſepe dictū eſt preſumptione decipitur: qui ꝓ in
DEF. dño letatur: perpetua delectatione perfruitur. Leta-
ri eſt enim tacite mentis ſuauitate mulceri. Exultare
eſt cōcitati animi feruore gaudere. Sequitur: Et glo
riamini omnes recti corde. Et hic quoq; per figuram
SCHE. Apochinu: id eſt a cōmuni iungendū eſt: in domino
gloriamini: ſcilicet vos ei eſſe ſubiectos: ſeruituumq;
ipſius libertatem veſtram credite vel honorem: dum
vos inde noueritis ad eterne beatitudinis pmia per-
uenire. Conſiderandum eſt etiam ꝙ gratia varieta-
tis ſupra dixerit / iuſti: nunc recti corde. Omnes enim
iuſti ⁊ recti ſunt corde: et rurſus recti corde ſunt ſine
dubitatione iuſtiſſimi. Quapropter cū hec diuidi ne-
queant: non eſt dubium cauſa varietatis appoſita.
Mater eſt enim ſatietatis: eiſdem verbis frequenter
geminata repetitio. Conſideremus autē quid peni-
tens iſte meruerit: vt ipſe illi manifeſta voce reſpon-
deret: cui totis viribus ſupplicauit. Ille paulo ante
proſtratus: ille qui peccatorū fuerat mole compreſ-
ſus: inter iuſtos annumeratur: inter rectos corde re-
cipitur: vt quāto prius ſatiſfaciendo fuerat humilia-
tus: tanto poſt veniam videatur excelſius. Quapro-
pter iam ipſe beatus eſt: qui hic ſententia piiſſimi iu-
dicis noſcitur abſolutus. Concluſio.

Conſideremus modo virtutē pſalmi hu-
ius: qđ decē verſib' ſup-
plicando diuinum meruerit ſine aliqua dilatione re-
ſponſum. Forte decalogi cōmonens operationem: vt
ſicut ille cuſtoditus vocat ad premiū: ita ⁊ hec com-
puncto corde fuſa precatio ad indulgentie nos vota
perducat. Legam' ergo ſeduli: ⁊ cordis cōpunctione
plangamus. Quis enim maiore auiditate meditan-
dus eſt: niſi in quo voce tanti iudicis peccata ſoluta
ſunt? Hoc enim iſte ꝓcipuū: iſte cōtinet ſingulare: qđ
alij penitentiū in concluſione pſalmi inſtinctu diuine
compunctionis exultant: hic ꝓ ipſe miſericordiam:
ipſe leticiā ꝓmittit: cui cum magno deſiderio ſuppli-
catur. Quapropter aſſidue nobis ⁊ grata importuni
tate rogandus eſt: qui etiā premiſſa nobis in euāge-
Luce.xi. lio parabola pollicetur: Petite ⁊ dabit' vobis: querite
et inuenietis: pulſate ⁊ aperietur vobis. Omnis enim
qui petit accipit: ⁊ qui querit inuenit: ⁊ pulſanti ape-
rietur. Unde quis iam rogo debet de fideliſſima ſup-
plicatione diffidere: cum regalis pietas dignata nos
fuerit trina promiſſione firmare?

Explicit expoſitio in pſalmum.xi.

Pſalmus Dauid. xxxij.

Exultate iuſti i dño: rectos de-
cet collaudatio. Confitemini
dño in cithara: i pſalterio de-
cē chordarū pſallite illi. Can-
tate ei cāticū nouū: bene pſal-
lite ei in vociferatione. Quia
rectū eſt verbū domini: ⁊ omnia opera eius
in fide. Diligit miſericordiam et iudicium:
miſericordia domini plena eſt terra. Verbo
domini celi firmati ſunt: et ſpiritu oris eius
omnis virtus eoꝝ. Cōgregans ſicut in vtre
aquas maris: ponens in theſauris abyſſos.
Timeat dominū omnis terra: ab eo autem
cōmoueantur omnes inhabitantes orbem.
Quoniam ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe man-
dauit ⁊ creata ſunt. Dominus diſſipat con-
ſilia gentium: reprobat autem cogitationes
populorum: ⁊ reprobat conſilia principum.
Conſilium autem domini in eternuȝ manet:
cogitationes cordis eius in generatiōe ⁊ ge
neratione. Beata gens cuius eſt dominus
deus eius: populus quem elegit in heredita
tem ſibi. De celo reſpexit dñs: vidit omnes
filios hominum. De preparato habitaculo
ſuo: reſpexit ſuper omnes qui habitant ter-
ram. Qui finxit ſingillatim corda eorū: qui
intelligit omnia opera eoruȝ. Non ſaluatur
rex per multā virtutē: ⁊ gyges nō ſaluabitur
in multitudine virtutis ſue. Fallax equus ad
ſalutem: in abundantia autē virtutis ſue nō
ſaluabitur. Ecce oculi domini ſuꝑ metuen-
tes eum: et in eis qui ſperant ſuper miſeri-
cordia eius. Ut eruat a morte animas eoꝝ:
et alat eos in fame. Anima noſtra ſuſtinet
dominū: quoniā adiutor ⁊ protector noſter
eſt. Quia in eo letabitur cornu noſtrum: et
in nomine ſancto eius ſperauimus. Fiat mi-
ſericordia tua domine ſuper nos: quemad-
modum ſperauimus in te.

Hic titulus dño not' eſt: ⁊ ideo lector ſequa
tur in eo expoſitionē priorē. Illud tñ neceſ
ſario cōmonemus: qꝛ in hoc pſalmo hortat
ꝓpheta per cōparationes quaſdā ad pſal-
modiā eccleſiam fidelē: enumerās potētiā
factaq; creatoris: vt ad laudes ei' auidius feſtinet: cū
virtutē ipſius pietatēq; cognoſcit. Diuiſio.

Per totū quidē pſalmū propheta loquitur:
ſed in prima ſectione cōmonet iuſtos: vt in
dño debeant tota mentis alacritate gau-
dere: qui creaturas ſuas mirabili potentia
dinoſcitur continere. Secūda ſectione ex-
clamat / beatū eſſe qui ad eius culturam meruit per-
tinere: ſignificans tempora chriſtiana: in quibus erat
multitudo gentiū credituraa. Expoſitio.

Gaudete iuſti in dño: rectos decet collau- Al. exul
datio]. Beatus Dauid eccleſiā catholicā tate
ab hereticoꝝ cōtagione diſiungens: rectos
cōmonet chriſtianos: vt nō in terrenis de-
lectationibus: ſed gaudeant ſemꝑ in dño:
vbi gaudia cōtinua ſuauitate perfecta ſunt. Nam cū
preſentis ſeculi afflictione decearent / dicit iuſtis: gau-
dete. Sed quo gaudio niſi illo quo dñs monet: Cum Matth.v.
vos perſecuti fuerint homines: ⁊ dixerint omē malū
aduerſum vos mentientes propter nomen meū: gau-
dete et exultate qꝛ merces veſtra copioſa eſt in celis.
Sic ⁊ aplūs gaudendum nobis inceſſanter affirmat.
Ait enim: Gaudete in dño: iterū dico gaudete. Nam Phil.4.
iſta repetitio illud ſignificat: vt ⁊ hic in afflictionibus
gaudeamus: et in illo regno perpetua pace letemur.
Unde ⁊ dñs in euangelio dicit: Iterū videbo vos: et Joan.16.
gaudebit cor veſtrū: ⁊ gaudiū veſtrū nemo auferet a
vobis. Addidit q̄q;: Rectos decet collaudatio. Sed
qui ſunt iſti recti: in ſecunda parte dicturus eſt. Nam

quod ponit:rectos decet collandatio:oſtēdit prauos
hereticos dicere nō poſſe: ſicut ⁊ alius ꝓpheta dicit:
Eccle.15. Nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Collaudatio
ETY. ꝓ multoꝝ ore vna laudatio eſt: dictū ꝓpter vnitatē
eccleſie quā predicat vbiq; ſeruari. Cum dicit/decet:
ſignificat hoc apertū: hoc eſſe conueniens: vt q̄ dn̄i laudē
decantat: ſimiliter illi et fidei rectitudine et actuum
probitate cōplaceat. [Confitemini dn̄o in cithara: in
pſalterio decē chordarum pſallite ei]. Iſti ſunt iuſti:
quos ſuperius dixit: ⁊ qui ſanctis actibus laudes dn̄i
DEF. deuota modulatione decantant. Cithara eſt (ſicut in
prefatione iā dictū eſt) lignei vētris in imo ſita cōca-
uitas: que ſurſu3 chordarū fila trāſmittēs: ſonis dul-
ETY. ciſſimis percuſſa ꝓloquit̄. Que ideo tale nomē acce-
pit: q̄m cita iteratione ꝗcutitur. Huic merito compa-
rantur opera que de terrenis reb⁹ ad ſupernā gratiā
porriguntur: id eſt dū eſurientē paſcim⁹: dū nudū veſti-
mus: dū egrotū viſitamus: ⁊ cetera que licet videan-
tur carnalia: diuinitatis tñ amore peragunt̄. Cithari
zamus quoq;: cū in paſſionib⁹ noſtris: vel damnis ſe-
Job.1. cum aut leti dicim⁹: Dn̄s dedit dn̄s abſtulit: ſicut do-
mino placuit ita factū eſt: ſit nomen dn̄i benedictū.
Pſalteriū ꝓ decachordum eſſe diximus: qd̄ ordine
conuerſo aluū cithare in ſuperiorib⁹ habet: vnde ad in-
feriorē partē canora fila deſcēdūt. Cui p̄cepta deca-
logi conueniēter aptant̄: q2 ſm formā inſtrumēti huius
de ſupernis venientia dn̄i iuſſa ſuſcipimus. Et conſide-
ra: q2 ſolū eſt inſtrumentū muſicū: qd̄ pro excellentia
ſui decachordū dicat̄. Nō enim hoc de cithara vel de
alijs huiuſmodi inſtrumentis lectū eſſe meminimus.
Decachordū vero pſalteriū: ſicut veteres dixerūt: et
illud nobis indicat ſacramentū: vt referamus tria ad
Exo.20. deū: qui trinitas eſt: id eſt Primū qd̄ ait: Non habe-
bis deos alienos corā me. Secundū: Non facies tibi
ſculptile. Tertiū: Non aſſumes tibi nomen dei tui in
vacuū: In quo iūgit ⁊ de ſabbato. Septē ꝓ que ſe-
quuntur ad dilectionē dixerūt ꝓximi pertinere: id eſt
Honora patrē tuū ⁊ matrē: Nō occides: Nō mecha-
beris: Non furtū facies: Non loqueris contra proximū
tuū falſum teſtimoniū: Non cōcupiſces domū proxi-
mi tui: Nec deſiderabis vxorē eius ⁊c̄. Sic totius de-
cachordi pſalterij virtus perfecta nobis ⁊ honorabi-
lis indicat̄. Pſallimus quoq; et decē chordis: quādo
in quinq; ſenſibus carnalibus: ⁊ in quinq; ſpūalibus
DOC. ꝓbabili nos cōuerſatione tractamus. Verū iſta que
dicim⁹ nō ſunt extra nos poſita: ſicut in muſica diſci-
plina. In nobis eſt cithara: ī nobis eſt pſalteriū: Im
mo ipſa organa nos ſumus: quādo ad ſimilitudinem
eoꝝ per gratiā dn̄i: actuū noſtrorū qualitatē tracta-
mus. Hoc aūt ⁊ illo exemplo datur intelligi: vbi ait:
Pſ.55. In me ſunt de⁹ vota que reddā laudes tibi. Hec aūt
et his ſimilia ſicut ſepe diximus tropicis alluſionib⁹
educuntur. [Cantate ei canticū nouum: bene pſallite
Al. vociferationis ei in † iubilatione]. Nouū canticū dicit incarnationē
dn̄i: qua mundus ſalutari exultatione completus eſt:
qua angeli canoris vocibus perſonarūt: laudātes ⁊
Luce.2. dicentes: Gloria in altiſſimis deo: et in terra pax ho-
minibus bone volūtatis. Monet ergo vt nos eadē ⁊
dicere debeamus ⁊ credere. Sequitur: Bene pſallite
ei in iubilatione: id eſt bonis operibus deū inuocate.
DEF. Iubilatio eſt enim gaudiū cum feruore animi ⁊ cla-
more indiſtincte vocis expreſſa. In qua iubilatione
nō poteſt bene pſallere: niſi qui bone ſtudiū cōuerſa-
tionis adiunxerit. Et inſpice ſalutarē doctrinam: que
nos ita premonet vt ante deū inoffenſe pſallere de-

beamus: qui renes noſtros ⁊ corda cognoſcit: ne ma-
gis inde grauius poſſimus offendere: ſi ſcelerati atq;
ſubdoli ad tāta myſteria videamur accedere. [† Qm̄ Al. Quia re
rectus eſt ſermo domini ⁊ omnia opera eius in fide]. ctū eſt ꝟbū
Hic incipit per demonſtratiuū genus laudes dn̄i di- ANHE.
uerſa relatione diſcurrere: vt oīa nobis opera ipſius
et precepta dulceſcerent. Rectus eſt itaq; ſermo dn̄i:
ad dirigēdos ſcilicet hoies. Veraciter enim rectus di
citur: qui rectos facit. Epitheton mirabile: veriloquū
verbū. Per legē ſiquidē diuinā corrigimur: per ipſa3
a noſtra prauitate ſeparamur. Et regulariter tūc vi-
uimus: quādo eius iuſſionib⁹ obedimus. Hec quinta
eſt ſpecies definitionis: quā greci Cata antilexin: la- DEF.
tine ad verbum dicimus. Una enim parte orationis
definitum eſt quid ſit ſermo dn̄i: hoc eſt rectus. Sub-
iungit: Et omnia opera eius in fide. Utiq; quando in
illis operatur: qui ipſius dono fideles eſſe meruerūt:
ſicut in euangelio ait: Fides tua te ſaluam fecit. Non Luc.7.
enim opera dn̄i mulier illa meruiſſet: niſi preceſſiſſet
fides per gratuitā largitatē. [Diligit miſericordiā et
iudicium: miſericordia dn̄i plena eſt terra]. In hoc ⁊
ſequentibus verſibus: per tertiā ſpeciē definitionis:
que grece peotes: latine qualitatiua dicitur: dominū
declarat narrādo que fecerit: vel que quotidie facit.
Illas enim res dicimus diligere: quas ſepius opera-
mur. Ita hic de dn̄o canitur: Diligit miſericordiā et
iudiciū: quaſi nō ⁊ prudentiā ⁊ temperantiā diligat.
Sed quia iſtam nobis frequēter indulget: ipſam di-
citur omnino diligere. In hoc ergo mundo diligit mi-
ſericordiā: vbi eam longe lateq; diſſeminat: videlicet
vbi ſuſtinet peccatores: vbi blaſphemos patiēter ex-
pectat: vbi vitam preſtat indignis: ⁊ his ſimilia: que
pietati ſuperne conſtat oīmodis applicanda. Diligit
quoq; iudiciū: cum pios ſequeſtrat ab impijs: et me-
rita eorū equitatis qualitate diſcernit. Sequitur vbi
illā quā ſuperius dixerat miſericordiā largiatur: cū
miſericordia dn̄i plena eſt terra. Iſti vtiq; que miſe-
ros continet vbi diaboli oppugnatione laboramus ⁊
vbi a mandatis celeſtibus carnis imbecillitate ſub-
trahimur. Tūc enim quā miſericordiā poſtulare poſ
ſumus: cum iam nullis neceſſitatibus ingrauamur?
Hic ergo miſericordiam queramus: de qua vniuer-
ſa terra impleta eſt. [Verbo dn̄i celi firmati ſunt: ⁊ ſpi
ritu oris eius omnis virtus eoꝝ]. Quāuis et ad con-
ditionem rerū verſus iſte pertinere videatur: tamē ⁊
ſpiritualiter decēter accipitur. Verbo dn̄i: hoc eſt a fi
lio dei: celi firmati ſunt/id eſt apoſtoli: ſiue ſancti ſta-
biliti ſunt: qui orbē terrarū ſalutari p̄dicatione com-
plerent. Sequitur: Et ſpiritu oris eius omnis virtus
eorum. Utiq;/quando ab ſpiritu ſancto eorū doctri-
na veniebat. Virtus enim ⁊ ad miracula pertinet que
faciebant: et ad legē dn̄i quā gentibus predicabant.
Nam ſi diligētius perſcrutemur: ⁊ ſanctā hic ſignifi-
cat trinitatem. Dicendo enim verbo/ filium declarat:
adiungendo dn̄i/patrem dicit: ſpiritu oris eius: vtiq;
ſpiritū ſanctū vult intelligi qui ante tempora de pa-
tre proceſſit: Et vt in tribus perſonis manifeſtam in-
telligeres vnitatē/eius dixit: non eoꝝ. [Congregans
ſicut in vtrē aquas maris: ponens in theſauris abyſ-
ſos]. Quod ait: Congregans ſicut in vtrē aquas ma-
ris: ſi ad lr̄am velis aduertere: clauſum ſignificat ma
re littoribus. Nā ſi hoc ſpiritualiter velis agnoſcere: ETY.
vter eſt exutū pecoris tergus: quod vſibus humanis
deſeruit ad liquores aliquos cōgregandos. Hic vter
eccleſie comparatur: quia ſicut iſte ſuſceptas aquas:

ſiue aliquid tale complectit̃:ita ⁊ illa adunationē po=
puli credētis includit. Aque ꝟo maris: populū ſigni=
ficant chriſtianū: qui in mūdi ſalo fluctuante cōcuti=
tur. Abyſſum ꝟo dicimus nimis aliquid profundum:
qđ altitudine ſua humanos in ſe deſcendere nō per=
mittit aſpectus. Ergo in theſauris ſuis: id eſt ſapien=
tie ⁊ ſciētie ponit altitudines ꝓfundas: vt ꝓbet quis
eius ſcripturas ſtudio pietatis ingrat. [Timeat dñm
Al. non hȝ oĩs terra: ab ipſo aūt cōmoueantur † vniuerſa: ⁊ oēs
Al. inhabi † qui habitāt orbem]. Terra hic durū ſignificat per
tantes oĩa peccatorē: q̄ merito terra dicit̃: quia celeſtis gra=
tie largitate fraudat̃. Ergo peccator iſte terren⁹ qui
amare neſcit: timeat dñm: vt ſi nō deſiderio premiorꝫ
a peccatis abſtinet: ſaltē vindicte ꝯſideratione reuo=
cetur. Dicēdo em̄ Ab ipſo: indicat ⁊ a diabolo cōmo
ueri: de quo ⁊ Eſaias dicit: Hic eſt q̄ cōmouebat ter=
rā. Quapropter ꝓpheta merito petit a dño oĩa com
moueri: q2 oē qđ ei⁹ ordinatione diſponit̃: reb⁹ ſemꝑ
vtilib⁹ applicat̃. Sed licet prius dixiſſet gñaliter oĩa:
nūc deſcēdit ad hoĩes. Nā ꝙuis vniuerſa ei⁹ imperio
adminiſtrari egeāt: maxime humanū genus qđ a na=
tura ſua depravatū ſurripiētibus vitijs: culpis ꝓbat̃
obnoxiū. [Qm̄ ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mandauit
et creata ſunt]. Reddit cauſam q̄re a dño debeāt oĩa
cōmoueri: q2 eorꝫ ipſe creator eſt: ⁊ neceſſe eſt vtiliter
adminiſtret exiſtentias: qui eas dignatus eſt creare
per gratiā. Dixit ⁊ facta ſunt: ſignificat initium rerū
quādo vniuerſa filij ipſius imperij iuſſa proruperūt.
Ipſe mādauit ⁊ creata ſunt. Per ꝓphetas vtiqꝫ mā
dauit legē per quā fideles dño volēte creati ſunt. Vi=
des ꝙ ſalubriter ꝓpheta a deo petijt oĩa cōmoueri:
qui ſolus creaturarū ſuarum poteſt eſſe miſericors.
[Dñs diſſipat cōſilia gentiū: reprobat aūt cogitatio=
nes populorꝫ: ⁊ reprobat ꝯſilia principū]. Diſſipat re
uera cōſilia que mala vel peſſima ſunt: nā bona ſemꝑ
adiuuat atqꝫ cōfirmat. Nimis apta ſuis cauſis verba
iūguntur. Diſſipauit ꝯſilia gentiū: quādo eas in ido=
lorꝫ cultura nō ꝑmiſit diutius ꝑmanere. Reprobauit
cogitationes populorū: quia licet voluntas iudeorū
in nece dñi nefanda cōpleta ſit: reſurrectione tamen
ipſius ꝯſtat eſſe reprobata. Poſt etiā de principibus
dicit: ſiue de tyrānis: qui legē dñi ſeuis perſecutioni=
bus impetebāt: ſiue de ſpiritib⁹ immundis: quorꝫ ꝯſiliū
Al. autem ſemꝑ in malo eſt. [Cōſiliū † ꝟo dñi manet in eternū:
Al. genera cogitationes cordis ei⁹ in † ſeculū ſeculi]. Sicut ho=
tione ⁊ ge= minū praua conſilia dixit eſſe fruſtranda: ita nunc in
neratione eternū dicit dñi permanere diſpoſita. Peccator enim
et mortalis homo caduca ſapit: eternus dñs nulla re
prehendenda cōſtituit: ſicut Eſaias dicit: Omne con
ſilium meū ſtabile erit: ⁊ omnia quecūqꝫ cogitaui ef=
ficiā. Idē ⁊ Hieremias dicit: Si non eſſet teſtamen=
tum meū in cuſtodia die ac nocte: precepta celi ⁊ ter=
re non dediſſem. Cōſiliū ꝟo ipſius bene intelligimus
incarnationis arcanū: qđ ad cōſulendū humano ge=
neri cōſtat eſſe cōceſſum. Hoc nulla etate diſſoluitur
ſed in eternū manet: quia triumphalis mors dñi: dia=
bolicū perenniter extinxit exitiū. Cogitationes autē
cordis eius: ſignificat predeſtinationē in qua cuncta
repoſita ſunt: que vel fuerūt: vel ſequentibus ſeculis
futura ſuccedunt. Hic enim geſtat ordinē rerum: qui
DOG. permanet in ſeculū ſeculi. Cui ſentētie illi merito ce=
dunt: qui vnā naturā in Chriſto dño mentiuntur. Nā
ſi cōſiliū eius ſtabile eſt: ⁊ cogitationes cordis ipſius
permanēt in ſeculū ſeculi. Cōſtat autē incarnationis
arcanū: eius cogitationē eiuſqꝫ fuiſſe conſiliū: neceſſe

eſt vt forma humanitatis aſſumpte: vnus fili⁹ in dua=
bus naturis diſtinctis: perfectis atqꝫ adunatis ſicut
cepit in vnitate perſone ſemꝑ exiſtat. [Beata gens
cuius eſt dñs deus † eorꝫ: populus quē elegit in here= Al. eius
ditatē ſibi]. Venit ad ſcđm membrū: in quo dicturus
eſt qđ in primo verſu ꝓpoſuit: qui ſint recti: aut quos
decet dñi collaudatio. Gentem itaqꝫ dicit pertinentē
ad Hieruſalē celeſtē: quā adunatā cōſtat ex oĩbus
gentib⁹. Ipſa vtiqꝫ beata eſt: a qua deus vere colit̃: ⁊
oĩm dñs adorat̃: id eſt qui eos protegit: ac gubernat.
Hereditas quidē dicit̃ ⁊ cū dimittit̃ alteri et cū adit̃.
Sed populus chriſtianus hereditas eſt acq̄ſitionis:
nō dimiſſionis: quia eū auctor ſuus poſſidet: quē pre=
dicationibus ſanctis ⁊ precioſo ſanguine cōquiſiuit.
[De celo reſpexit dñs: † ⁊ vidit omnes filios hoĩm]. Al. non hȝ
Hic aduētus dñi futurus exprimitur: per figurā que
grece Idea: latine ſpecies dicit̃: quando velut effigiē SCHE.
rei future oculis offerentes: animi votū ad audiendi
ſtudiū ꝯcitamus. De celo em̄ ꝓſpexit dñs: quādo ꝓ=
prij filij donauit aduentū. Non em̄ homo reſpexit ad
dñm: ſed dñs ꝓſpexit ad hoĩem. Proſpicere eſt ſiqui= ETY.
dē porro poſitū cōſpicere. Qui reuera peccatis erat
diuiſus: ⁊ qđ dictu nefas eſt: reddit⁹ fuerat a ſuo crea
tore longinquus. Nam qđ ait: ⁊ vidit: grām ſignificat
miſerentis. Illos enim videre dicimus: quibus ⁊ ali=
quid preſtitū eſſe declaramus. Et ꝯſidera q2 nō dicit
viſa peccata: ſed filios hominū. Nā cū delicta reſpi=
cit punit: cū hominē intuet̃ abſoluit: ſicut in. 50. pſal=
mo dicturus eſt. Auerte faciē tuam a peccatis meis. Ps. 50.
Et alibi: Ne auertas faciē tuā a me. Unde nobis in= Ps. 142.
telligēda atqꝫ retinenda eſt ſalutaris iſta diuerſitas.
[De preparato habitaculo ſuo: reſpexit ſuper oĩes
qui habitant † orbem]. De futuro corpore dñi tunc Al. terram
dicebat. Nam dum omnia que ordine veniente ſucce
dunt: in predeſtinatione fuerint cōſtituta: quāto ma=
gis incarnationis eius miraculū ante ſecula ꝓbatur
fuiſſe diſpoſitū: qđ periclitanti mūdo quē diſpoſue=
rat facere poterat ſubuenire. [Qui finxit ſingillatim
corda eorꝫ: qui intelligit † in oĩa opera eorꝫ. [Finxit Al. non hȝ
corda: quibus intelligentie ſue dona largitus eſt. Fin
gere enim dicimus chiroplaſtos: qui formulas quaſ=
dam ad operationis ſue vota componūt. Sic et dñs
mentes iuſtorum format atqꝫ diſponit: vt ad miſeri=
cordie ſue dona ꝑducat. Singillatim: id eſt diuiſum
atqꝫ diſtinctim. Corda eorꝫ: ſcilicet ſanctorū: ſub dñi
timore viuentiū. Sequitur: Qui intelligit in omnia
opera eorꝫ. Intelligit vtiqꝫ quādo actib⁹ bonorꝫ pre=
mia digna reſtituit. Dicendo ꝟo: in omnia opera: ſi=
gnificat cogitationes: dicta vel facta: quib⁹ bonū ma
lūqꝫ ſemper operamur. [Non † ſaluabit̃ rex per mul= Al. ſaluat̃
tam virtutē: † nec gygas † ſaluus erit in multitudine Al. et
† fortitudine ſue]. Regē dicit hominē cōtinentē: qui Al. ſaluabit̃
ꝙuis regat corpus ſuum miſeratione diuina a vitijs Al. ꝟtutis
carnalib⁹: tamē ſaluus fieri non poteſt ſi de ſua vir=
tute preſumpſerit. Iuſte enim virt⁹ humana deſerit̃:
quando datū bonū atqꝫ ꝑfectū non largitori deo: ſed
proprijs viribus applicatur. Idē gygantē vult intel
ligi: qui virtutū magnitudine roboratur: qui ꝯtra im=
manitatē diaboli aſſidua dimicatione confligit. Qui
merito gygas eſſe dicit̃: a quo talib⁹ ſpiritib⁹ obuiat̃.
Sed iſte quoqꝫ qui iam gratia dei ſuffragāte multos
ſpiritus fugat: ſaluus eſſe non poterit: ſi velut gygas
ſuperbie vitio ſubleuatus (quo fragilis raptatur hu=
manitas) de meritorum ſuorum virtute preſumpſe=
rit. Sed ꝙuis gygas latino ſermone terrigena dicat̃

Pſ.18. tamen ⁊ in bono poni manifeſtū eſt. Legitur enim de
Al. Fallax Chriſto: Exultauit vt gygas ad currendā viā. [† Fal
ſus equus ad ſalutē: in abundantia autē virtutis ſue
Al. ſalua- non † erit ſaluus]. Equū ponit ꝓ felicitate mūdana:
bitur que hoīes ſic portat: tanꝗ̄ ſi equinis geſticulationib⁹
peruehanť. Hec aūt humana ſpes ſic decipit: quēad
modū falſus equus: qui cū iactando ſe gradiť: ruinā
ſubito quā non opinatur incurrit. Et quare ſit falſus
equus: exponit. Ille em̄ dū cāpos appetit: dū pedes
prepropera feſtinatiōe ꝑmiſcet: ſalutē ſeſſoris ſui nō
valet cuſtodire: q: feruida nimis incauta ſunt: ⁊ ꝗ ſub
modeſtia nō gradiť: ruinoſis caſibus ſemꝑ exponiť.
ETY. Falſus em̄ dict⁹ eſt equus: eo ꝙ ſolet in ſe fallere pre-
Al. metuē- ſumētes. [Ecce oculi dn̄i ſuꝑ † timētes eū: † ſperātes
tes in miſericordia eius]. Oculi dn̄i ponunť ꝓ voluntate
Al. ⁊ in eis diuina: quia quos gratos habem⁹: ipſos ſine dubita-
qui ſperāt tione reſpicimus. Ecōtra ab illis aſpect⁹ auertimus:
ſuper qui noſtris mentibus horruerūt. Ergo oculi dn̄i ſunt
ſuꝑ timentes eū: q: pietas ipſius eos ꝓtegit quos ſe
timere cognoſcit. Sed qm̄ dixit de timentib⁹: opor-
tune ſequiť de amantib⁹: quia vtrūqꝫ in dn̄i dilectiōe
ꝯiunctū eſt. Nā qui deū bene timet ⁊ amat: qui bene
amat ⁊ timet. Res iſte in humanis actib⁹ diuidūtur:
ceterū in celeſti deuotiōe ſociate ſunt. Qui ſint enim
timentes exponit: id eſt ſperātes in miſericordia ei⁹.
TOP. Qḋ argumentū diciť ab adiūctis: Adiūctū eſt enim
timere dn̄m: ⁊ ſperare in eo: Que res mutua ⁊ inſolu
Al. eruat bili ſocietate cōnectiť. [Ut † eripiat a morte animas
eoꝝ: ⁊ alat eos i fame]. Duo iſta ſunt vota fideliſſimi
chriſtiani: vt in futuro iudicio eripiať a morte perpe-
tua: ⁊ hic ſpiritualib⁹ alimonijs trāſigať. Eripit enim
a morte animas iuſtoꝝ: cū eas tollit de poteſtate dia
boli: cū per indulgentiā efficit liberos: quos peccati
dn̄atio fecerat eſſe captiuos. In fame autē eos alit:
qm̄ in hoc mūdo vbi bonarū rerū indigētia eſt: ſpūali
ETY. cibo nutrire nō deſiniť quos redemit. Alimentū qp-
pe dictū eſt: quaſi mentis nutrimentū. In fame enim
ſunt poſiti: qui ſe celeſtiū rerū deſiderio ſemꝑ accen-
dunt. O fames illa multū ſatura: ⁊ ſine penuria ꝓba
biliter ſemꝑ auida. Eſuriunt em̄ beati: nō quia dn̄ica
dape ieiuni ſunt: ſed ꝗrendo iugiter inardeſcūt: quia
Matth.5. dn̄i appetitione ꝑficiūt: ſicut euangeliſta dicit: Bea-
ti qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiā: qm̄ ipſi ſaturabūtur.
Al. non hꝫ [Anima † aūt nr̄a ſuſtinet dn̄ꝫ: qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector
noſter eſt]. Cum dicit ſuſtinet: patientiam ſignificat
chriſtiani: vt inuitati iuſti: futuris p̄mijs ꝯſtāti animo
perſeuerēt. Sed intelligamus qualis iſta virtus eſt:
quā ſeruare totiēs cōmonemur. Patiētia eſt ſiquidē:
que glorioſos martyres facit: que fidei noſtre bona
cuſtodit: que oīa vincit aduerſa: non colluctando ſed
ſuſtinēdo: nō murmurādo ſed grās agendo. Hec de-
ceptricē luxuriā cōprimit: iram feruidā vincit: vaſta-
tricē humani generis inuidiā tollit: māſuetos efficit:
benignis cōpetenter arridet: purgatoſqꝫ hoīes ad il-
la premia futura cōponit. Ipſa eſt que fecem totius
voluptatis abſtergit: ipſa eſt que limpidas aīas red-
dit. Per ipſam Chriſto militamus: per ipſaꝫ diabolū
vincimus: per ipſam beati ad celoꝝ regna ꝑueniunt.
Luc.21. Scriptum eſt enim: In patientia veſtra poſſidebitis
animas veſtras. Sequitur: Qm̄ adiutor ⁊ protector
noſter eſt. Adiutor eſt: dū ad eū ipſius gratia ſuffra-
gante conamur accedere. Protector: dum reſiſtimus
aduerſario. Securus ergo ſuſtinet deū: qui tali pro-
miſſione fulcitur. Et cōſidera: quia poſt oīa precepta
patientiā ponit: vt viriliter cuncta toleremus: qui de

tam magni premij largitione ꝯfidimus. [† Et in ipſo Al. Quia in eo
letabitur † cor noſtrū: ⁊ in nomine ſancto eius † ſpe- Al. cornu
rabimus]. Ne quis de predicata patiētia muſitaret: Al. ſperauimus
ne quis ſe tedioſa volūtate ꝯfunderet: ſequiť magni-
ficū ⁊ ſuauiſſimū munus: quia ipſa expectatio habet
premiū ſuū: quādo ipſe ſuſtinens letať in dn̄o. Addi-
dit: Et in noīe ſancto eius ſperabim⁹: id eſt in Chriſto
quē patienter ſanctiſſimus ꝓpheta ſuſtinuit: et leta-
batur eſſe venturū. Sperabimus aūt: cōtinuū tēpus
oſtēdit: quia nō eſt fas ibi deſinere: vnde ſemꝑ poteſt
anima feſſa recreari. [Fiat dn̄e miſericordia tua ſuꝑ
nos: † ſicut ſperauimus in te]. His verbis incarna- Al. quēadmodum
tionem dn̄i deſiderabat impleri: quā flagranti ſpiritu
magnopere ſuſtinebat. Sed intēde ꝙ̄ copioſum mu-
nus eſt qḋ ditauit genus humanū: qḋ angelorū cho-
ros leticie iocūditate compleuit: qḋ etiā ipſa inferna
ſenſerūt. Petit enim deſideria ſua debere fieri vt poſ
ſet perfectiſſimus inueniri. Addidit In te: vt omnes
ſuperſtitiones: oēs prauitates excluderet: cum ꝓ
domino ſupplicaret. Concluſio.

Quam melliflue voces audite ſunt: ꝙ̄ ſalubri-
ter nobis pſalterium celeſte cantauit.
Tales ſiquidē mandatoꝝ chorde ſonuerūt: vt ſi eas
interius aurib⁹ recipiamus: ⁊ nos in eis dauitice lyre
curatione purgabimur: fietqꝫ nobis Saulis illa mun
datio: vt fugatis imundis ſpiritib⁹: abluta mēte dn̄o
ſeruiamus. Habēt enim beati muſicā ſuā: que anime
fidelis intrat auditū: cuius nō deficit ſonus: cuius nō
laſſať intentio. Relinquite ergo ſpectaculoꝝ amato-
res mortiferas voluptates: ad hec magis gaudia: ad
hec myſteria cōuenite: vt cithara et organū virtutes
excitāt: non deſideria praue voluptatis inſtigant.

Explicit expoſitio in pſalmum.32.

Pſalm⁹ Dauid cū mutauit vultū ſuū co-
rā abimelech: ⁊ dimiſit eū: ⁊ abijt. xxxiij.

Benedicam dn̄m in omni tem
pore: ſemper laus eius in ore
meo. In dn̄o laudabitur ani-
ma mea: audiant manſueti ⁊
letentur. Magnificate dn̄m
mecum: ⁊ exaltemus nomen
eius in idipſum. Exquiſiui dominū ⁊ exaudi
uit me: ⁊ ex omnibus tribulationibus meis
eripuit me. Accedite ad eum ⁊ illuminami-
ni: et facies veſtre non confundentur. Iſte
pauper clamauit et dominus exaudiuit eū:
et de omnibus tribulationibus eius ſalua-
uit eum. Immittit angelus domini in cir-
cuitu timentium eum: ⁊ eripiet eos. Guſta-
te ⁊ videte quoniā ſuauis eſt dominus: bea-
tus vir qui ſperat in eo. Timete dominum
omnes ſancti eius: quoniam non eſt inopia
timentibus eum. Diuites eguerunt et eſu-
rierūt: inquirentes autem dominū non mi-
nuentur omni bono. Uenite filij audite me:
timorem domini docebo vos. Quis eſt ho-
mo qui vult vitā: diligit dies videre bonos?
Prohibe linguam tuam a malo: ⁊ labia tua
ne loquantur dolum. Diuerte a malo et fac

bonum: inquire pacem et perſequere eam. Oculi domini ſuper iuſtos: et aures eius in preces eorum. Uultus autē domini ſuper facientes mala: vt perdat de terra memoriā eorum. Clamauerunt iuſti et dominus exaudiuit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. Juxta eſt dominus his qui tribulato ſunt corde: et humiles ſpiritu ſaluabit. Multe tribulationes iuſtorum: et de omnibus his liberabit eos domin⁹. Cuſtodit dominus omnia oſſa eorum: vnum ex his non conteretur. Mors peccatorum peſſima: ⁊ qui oderunt iuſtum delinquent. Redimet dominus animas ſeruorum ſuorū: et non delinquent omnes qui ſperant in eo.

CUm hyſtoria tituli iſtius regū lectiōe pandatur: ſuperfluū eſt copiā fontis illius in hac breuitate deriuare: ne nobis totā areolam pagine vnius loci effuſa relatio complere ac tegere videaꝫ. Sed rem cū oībus ſuis breuiter intimam⁹. Cū Saul ꝑſequereꝫ Dauid cōfugit ad achis regē: ibiq; dum eſſet inuidia faciēte ſuſpectus: induſtrioſe mutauit vultum: ita vt ſaliuis ora cōpleret: quaten⁹ inerguminus eſtimat⁹: miſeratione faciente dimitteretur illeſus: que tū ſicut ⁊ alia per illū virū magni ſacramenti qualitate pacta ſunt. Significabat enī ſaliuas: hoc eſt ſcripturas diuinas in barba: id eſt in fortitudine magna decurrere. Sed propter ſignificātias rerū: pro achis ad quē fugerat Dauid: mutatū nomen eſt: abimelech: qḋ indicat patris mei regnū. Hoc ad dñm Chriſtū bene pertinere manifeſtū eſt: per quē glorioſus pater ſeruitū mūdi ſanctiſſima deuotione ſuſcepit. Sed cū dicit: Dimiſit eū: regē ſignificat abimelech. Et abijt: hoc eſt ad alias partes ſe ꝯtulit: quia ibi ceꝑat (vt diximus) eſſe ſuſpect⁹. Preſens autē pſalm⁹: tertius eſt eoꝝ in qb⁹ ꝑ actus Dauid ſignificanꝫ dñi Chriſti futura myſteria: q̄uis alphabeto ſecūdus eſſe noſcaꝫ. Diuiſio.

PEr totū pſalmū verba ꝓphete ſunt: alphabeti hebreas lr̄as: excepto ſextā: in capitib⁹ verſuū per ordinē ponens. In prima parte benedicere ſe dñm cōpromittit: admonens manſuetos vt cum ipſo in eius laudib⁹ perſeuerent. Predicti autē alphabeti hec pars quattuor litteras cōprehendit. Secūda: ad cōuerſionē fidelium q̄ ſint bene meritoꝝ premia nō taceñ: que cōtinet lr̄as ſex. Tertia: quaſi filios admonet: a quib⁹ ſe delictis debeāt abſtinere: hec habet litteras quattuor. Quarta iuſtos dicit de oībus tribulationib⁹ eruendos: et impios debitas penas eſſe paſſuros: ne l periculis ſuis aliqua dubietate molleſcerēt. Hic etiā reſidue ſeptē lr̄e prenotantur. Et memēto: ſicut in .24. pſalmo iam dictū eſt: hunc alphabetum imperfectum illos indicare: qui laudes domini nequeunt pleniſſima operū integritate cantare. Expoſitio.

Aleph BEnedicā † dño in omi tp̄e: ſemꝑ laus eius
Al. dñm in ore meo]. Tēpus hoībus nouimus eſſe diuerſum: modo tribulationibus aſperū: modo gaudio blandū. Ergo in omi tēpore bñdicendū dñm ꝓpheta denūciat: quādo et aduerſa patimur: et collata felicitate gaudemus: ſicut iuſti fecerūt atq; faciunt dñi amore flagrantes.

Sed q̄uis debitum atq; ꝓficuū ſit vt creatura ſuum ſemꝑ laudet auctorē: tamē ꝓpter humanitatis diuerſos actus: pene impoſſibile nobis videtur pſalmodie laudes dño iugiter ꝑſonare: ſed lore hoīs iuſti ſemꝑ laus eſt dei: quādo talia vel cogitat vel loquiꝫ: vt nulla redargutione culpeꝫ. Quicquid enim ex patiētia: ex charitate: ex ſimplicitate: ceteriſq; virtutibus: vel loquimur: vel mente geſtamus: iure diuinis laudibus applicaꝫ. Ipſius enim preconiū eſt: qui donat ore ac corde honeſta meditari. Laus enim a lauro dicta eſt Ety.
q̄ ſolebat coronare victores. Hec myſtice ſaliue ſunt quas tituli ſimilitudo preduxit: hec ṽba que ſcripturarū diuinarū virtutē videbanꝫ exprimere. [In dño Beth
laudabitur anima mea: audiant māſueti ⁊ letentur]. Pulcherrime vno comate dilectio famulātis expreſſa eſt. Nō enim vel in ſe: vel in diuitijs: ſed in dño ſuā animā dicit eſſe laudandā. Tūc enim gloriaꝫ fidelis ſeruus: qn̄ laudabilē dñm habere cognoſcitur. Scit enim ad ſe referri bonū: cū dñs eius fuerit multo rumore predicatus. Nā ſi quis hodie dño detrahat: deuot⁹ famulus quo furore ſuccendiꝫ? Qua ſtomachatione cruciaꝫ? Datū eſt enim fidelib⁹ ſeruis: vt aut de fama dñoꝝ aduerſa ſeuiant: aut de ꝓſpera opinione cōgaudeāt. Sequiꝫ: Audiāt māſueti ⁊ letentur. Non dixit lege docti: nō ieiunātes: nō pſallentes: ſed manſueti letenꝫ: qui charitate precipua habere rerū oīm tēperantiā cōſueuerunt. [Magnificate dñm mecū: ⁊ Gimel
exaltemus nomen eius in † inuicē]. Utilitas iſta car- Al. idipſū
nalis ſingulariter perfrui deſiderat: qḋ delectatione auida cōcupiſcit. Spiritualis autē gratia nō vult ſola facere: qḋ multis proficit ad ſalutē: ne inter officia ſanctitatis deteſtabilis inuidia miſceaꝫ. Qḋ nūc verſus iſte explanat. Uocat enī fratres: hortaꝫ populos obedientes: vt nomē dñi glorioſa ſocietate magnificent. Sequitur: Et exaltemus nomen eius in inuicē. Suauis cōmonitio: iuſtiſſima regula: vt ab oībus in vnū fiat: qḋ ſancte vnitati ꝯſtat offerri. In inuicē ṽo: ſignificat cōpoſitos choros: qn̄ ⁊ pſalmodiā dñi alterna ſibi ſucceſſione reſpondet. Que figura dicitur Energia: id eſt imaginatio: que actū rei incorporeis Sche.
oculis ſubminiſtrat. [† Inq̄ſiui dñm ⁊ exaudiuit me: Deleth
et ex oībus tribulationib⁹ meis eripuit me]. Ut inui- Al. Exquiſiui
tatus populus ad pſalmodiā dñi feſtinaret: nūc dicit que ſibi exinde bona ꝓuenerint. Inquiſiui dñm: non ſpacio longo terrarū: nō per locoꝝ latitudines forte diſtentas: ſed in corde vbi ſi maieſtatē ipſius cogitamus: ibi eā preſentē modis oībus inuenimus. Et intende quid dicat: Inquiſiui dñm ⁊ exaudiuit me: qm̄ intellect⁹ eius vniuerſa cōplectitur: nec corporalib⁹ ſenſib⁹: ſed ſpūalib⁹ virtutib⁹ operaꝫ. Sequiꝫ quātū deū queſiſſe ꝓfuit: qn̄ eū ex oībus liberauit āguſtijs. Quis enim ſufficeret particularū tāte petere: quāta iſte ſimul meruit impetrare? Dicēdo enim Ex oībus: nichil relictū eſt qḋ remanſiſſe ſuſpiceris aduerſum. [Accedite ad eū ⁊ illuminamini: ⁊ † vultus veſtri nō He
erubeſcent]. Prius laudes ꝓmiſit: choros ordinauit: Al. facies
nunc in ſcḋa parte ⁊ ad ipſam cōmunicationē pplos vr̄e nō con
hortatur accedere: vt eccleſie future ritū monitor ſpi fundenꝫ.
ritualis infunderet. Accedite: non dicꝫ ebrioſis: non adulteris: nō ſuperbis: ſed ſobrijs: caſtis atq; humilibus chriſtianis: qui illuminari de ſacra perceptione mereanꝫ: ſicut apl̄s de ipſa cōicatiōe teſtaꝫ. Quicūq; 1. Corin. 11.
manducauerit panē aut biberit calicem dñi indigne: iudiciū ſibi mā̄ducat ⁊ bibit: nō diiudicās corp⁹ dñi. Probet aūt ſeipm̄ homo: ⁊ ſic de pane illo edat: ⁊ de

calice bibat. Studendū eſt ergo: vt qui ad eū accedit
ita ſe humili ſatiſfactiōe moderetur: vt illuminari po
DEF. tius q̄ɜ cecari poſſe videat. Uultus aūt (ſicut ſepe dixi-
mus) ſignificat p̄ſentiam: que pōt mutato colore cōfu
ſionē pati/ſi et celeſtia munera ſubducant. Fideles er
go nō erubeſcunt: qm̄ impetrāt. Erubeſcere em̄ dece-
pti eſt: q̄ ad ſua deſideria nō valet ꝑuenire. Quidam
hoc ſic eſtimant ſentiendū: facientes exinde non mini
1. Tim. 2. mā queſtionē. Nā cū apl's dicat Qui ſolus habet im-
mortalitatē/et lucē habitat inacceſſibilē: hic quomo
do potiſt accedite ad eū ⁊ illuminamini? Sɜ hoc com
pēdio ipſius veritatis abſoluit. Inacceſſibilis eius lux
dicit: quādo ſubſtātie ipſius ſingularis et omnipotēs
natura declarat. Ceterū cuɜ ſe gratia ſancte diuinita
tis infundit: ⁊ ad eū accedit: ⁊ illuminatio beata pre-
Joan. 1. ſtat. Unde dictū eſt ⁊ alibi Qui illuminat omnē homi
Tal. nem venientē in hunc mundū. [Iſte pauper clamauit
Al. de- et dñs exaudiuit eum: ⁊ † ex omnibus tribulatiōibus
Al. ſalua- eius † liberauit eū]. Dicendo iſte/ſpiritualē pauperē
uit. deſignat: qui nō tm̄ mūdanis opibus/ſed vitioꝝ vber
tate vacuat. Iſte pauper eſt/qui accedēs ad deū illu
minat: iſte cuius vultus nō erubeſcit: qui quādo clamat
ad dñm/ſalubriter ⁊ competēter audit: ⁊ tunc ꝑuenit
vt liberet: nō ab vna tribulatiōe/ſed ex omnibus mū-
danis anguſtijs. Quod accidere ſolet iuſtis/quando
in ſancta cōuerſatione alas reddunt: ⁊ de ſeculi iſtius
clade confuſa/ad ſecuritatē perpetuam transferūtur.
Perpēde etiā q̄ hic hebrei alphabeti ſit littera trāſili
ta. Pro ſexta ei ſeptima poſita eſt: Nō ad illud (vt pu
to) referendū eſt: qd̄ ſupra memoraui: hunc pſalmū ſi-
gnificare quidē ſanctos viros: qui tm̄ non totiq̄ operi-
bus ꝓbātur eſſe perfecti. Ego em̄ non inueni patrum
Deth. definitā de hac parte ſententiam. [Immittet † angelū
Al. angel' dñs in circuitu timentiū eū: ⁊ eripiet eos]. Ne crede-
domini. retur dñs fideles ſuos poſſe negligere: p̄ſenti eos ora
culo cōſolat. Et inſpice medicinale verbū quod dicit
Immittet. Nam ꝓpter inſolētiam humane fragilita-
tis nō palam facit: ſed occultis immiſſiōibus operat:
vt te neſciēte ꝓ ſalute tua qd̄ expedire poſſit accipias
Angelus aūt miniſter eſt volūtatis diuine. Qua pro-
pter ſi vis te angelum fieri/fac qd̄ precipit: vt liberes
periclitantē/ſubuenias anxio/eripias innocentē: ⁊ ce
tera que diuina iubet auctoritas. Tunc em̄ ſpiritu an
geli ſumus: quādo miniſtri ſuperne voluntatis effici-
Thet. mur. [Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dñs: beatus vir
qui ſperat in eo]. Redit ad dñi ſanctiſſimā cōmunica
tionē: nec deſinit ſepius dicere vnde nouit mortalibus
ꝑpetue vite gaudia ꝑuenire. Guſtate nō pertinet ad
palatū/ſed aīe ſuauiſſimū ſenſum: q̄ diuina cōtempla
tione ſaginat. Nam vt ipſuɜ guſtū intelligeres/ſequit
Uidete: qd̄ vtiq̄ nō ad os pertinet/ſed ad inſpectiuaɜ
ſine dubio qualitatē: vt cū tale corpus accipimus/vi-
te nobis cōcedi gratiam cōfidamus. Et vt ipſaɜ com-
municationē nō ad corpus cōmune traheres/dñm di
cit eſſe ſuauē: qui in ea ſalutem hominibus ꝓ ſua pie-
tate cōcedit. Uita em̄ noſtra que reuera deus eſt: q̄ car-
nem ſumptā ex virgine maria ſibi vniuit/ eāq̄ ꝓpriā
fecit: viuificatricē eam eſſe ꝓfeſſus eſt: ſicut ait in euā
Joan. 6. gelio Amen amen dico vobis: niſi māducaueritis car
nē filij hoīs/⁊ biberitis ſanguinē eius: non habebitis
in vobis vitā eternam. Que licet ex humana natura
ſumpta ſit: nō tm̄ eam vt vnius hoīs ex nobis eſtimare
debemus peccati alicuius cōtagiōe pollutā: ſed odo-
rabilem/ſalutiferā/viuificatricē: que peccata dimittit
ꝓpter verbum cui adunata eſt (ſicut in euangelio ipſe

dñs dicit: Ut ſciatis q2 poteſtatē habɜ filius hominis Mat. 9.
ſuper terram dimittedi peccata) et ad ꝑpetue vite re-
gna ꝑducit. Subiungit itaq̄ abſolutam/firmāq̄ ſen-
tētiam beatū eſſe virum/qui ſperare nō deſiſtit in do-
minū. Precipua res que tam frequēter iterat: vt nun
q̄ illud deſinamus expetere/qd̄ tanta cognoſcit aſſi-
duitate predicari. [Timete dñm omnes ſancti eius: Joth
qm̄ † nichil deeſt timētibus eum]. Timorē dñi omni- Al. non eſt
bus ſanctis imperat: ne quis q̄uis bene meritus a ſa inopia.
luberrima intētione diſcedat. Sed quid vtilitatis ti-
mor eius habeat/conſequēter oſtēdit dicēs: Qm̄ nichil
deeſt timētibus eū. O breuis ſententia/o immēſa pro-
miſſio. Poſſunt aliquid egere: quibus diuitie/quibus
ſalus corporis/quibus regna tribuuntur. Solus ipſe
nichil indiget/q̄ dñi timore ditatus eſt. [Diuites egue Caph.
runt et eſurierūt: inquirētes autē dñm non † deficient Al. minuet.
omni bono]. In vno verſu terrarum diuites ⁊ paupe
res chriſti magnifica cōtrarietate diſtinxit. Ait enim
Diuites eguerunt ⁊ eſurierūt. Quādo egent diuites?
Quando fidē nō habent rectam? Quando eſuriunt?
Quādo minime dñi corpore ſatiāt? Tales ergo diui-
tes egent: et ſaturati ventre/ſpiritu ſemper eſuriunt.
Quid em̄ habeant qui deum nō habēt? Subſequitur
Inquirētes autē dñm non deficiēt omni bono: q2 nul
lo bono deficiunt/qui ſpiritali deſiderio ꝑfruunt. Nā
cum diligimus dñm/in ipſo omnia reperimus. Unus
eſt qui queritur: ſed in quo omnia cōtinentur. O lucrū
mirabile/o compendiū ſingulare. Cur nos ꝑ diuerſa
fatigemus? Ad ipm̄ ergo vnanimiter feſtinemus: poſt
quē cuncta bona vltra nō querimus/ſed tenemus: ſi-
cut apl's dicit: Scimus qm̄ diligētibus deum omnia Roma. 8.
cooperātur in bonum. Hoc argumētū dicit ex cōtra- TOP.
rio. Contrariū eſt em̄ egere diuites: ⁊ pauperes nullo
bono deficere. Argumentū eſt autē arguite mētis iu- DEF.
dicium: qd̄ per indagationes ꝓbabiles rei dubie ꝑfi-
cit fidem. [Uenite filij/audite me: timorē dñi docebo Lamech.
vos]. Peractis ſollēnibus que ad ſacramēta eccleſie
ꝑtinebant: nunc venit ad tertiā partem vbi illos allo
quitur/q̄ prima fidei rudimēta ꝑcipiunt. Dicendo em̄
Uenite: ſignificat eos intra eccleſiā non fuiſſe. Quod
etiam cōfitentibus nūc dicitur: quādo ad fidē veniūt
chriſtianā. Uox paterna ſonat/vox pietatis admonet
vt vltro dicentē audiamus/quem tacētem exquirere
deberemus. Sed q̄ ſuauis/q̄ vtilis timor eſt ad quē
filius inuitat. Cum dicit Docebo vos: admonet ne pa
ueſcamus q̄ audiuimus timorē. Nō eſt em̄ timor iſte
qui formidet: ſed qui diligat. Timor humanus ama-
ritudinē habet: iſte dulcedinem. Ille ad ſeruitium co
git: iſte ad libertatem trahit. Poſtremo ille clauſtra
metuit: hic celorū regna patefecit. Merito ergo timo
rem iſtū ſic vtilem ꝓfeſſus eſt: vt auida mente diſcat.
[Quis eſt homo qui vult vitā: † et cupit videre dies Mem.
bonos?] Talis interrogatio ꝓpoſita eſt: quaɜ omniū Al. diligit.
ſequat aſſenſus. Quis eſt em̄ qui poſſit dicere: aut vi
tam nolo/aut dies bonos videre nō cupio? Sed vti-
nam ſic vitā perpetuā quereremus: ſicut in iſta tēpo-
rali corda defigimus. Bonos aūt dies nō iſtos dicit/
in quibus caducis delectatiōibus occupamur: ſed il-
los qui vere boni ſunt/⁊ in ſumma ſanctitate verſant.
[† Cohibe linguam tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquāt Nun
dolū]. Hoc eſt velle videre dies bonos: ſi lingua no- Al. phibe.
ſtra aliquid non loquat incompetēs. Malum eſt eniɜ
omne ꝓhibitū: ⁊ quicquid veritati repugnat/tali ap-
pellatione diſcernit. Intende vero ſubtilius: q2 prius
cohiberi dicit linguā: quā cū loqui volumus anterius
i

cõmonemus. Addidit Labia ne loquant̃ dolum:que
lingue motũ primus cõſequũtur: ⁊ quaſi quadã armo
nia ſociata amborũ modulamine human⁹ ſermo per-
DEF. agit. Dolus eſt aũt, quando fallimus audientẽ: vt qđ
credit ad auxiliũ inferre videatur incõmodũ. Quod
merito ꝓhibetur: q: pure cõſcientie conſtat ſemꝑ ad-
Samech. uerſum. [Diuerte a malo ⁊ fac bonũ: inquire pacem ⁊
al. pſequere † ſequere eam]. Ad videndos dies bonos nõ ſufficit
tm̃ a malis actib⁹ abſtinere: niſi nos pietas cõpellat
⁊ bona pagere. Naꝫ primus virtutis gradus eſt, alie-
na nõ querere: ſed iterũ ſuperior, egẽtibus ꝓpria non
negare. In illo culpã refugimus: in iſto palmã pieta-
tis acquirimus. Nam pupillo nõ nocuiſſe, aut paupe-
rem non expoliaſſe abſtinentia eſt: que ad premiũ ſo-
la non ſufficit. In illa quippe iudicatione ſoli audiũt
Mat. 5. Uenite benedicti patris mei: percipite regnũ qđ vo-
bis paratũ eſt ab initio mundi: qui gratiã dñi ipſo in-
ſpirante diuerſa largitione mercati ſunt. Uides ergo
neceſſario additũ Et fac bonũ. Ipſum eſt ſiquidẽ qđ
nos liberat atq; cõmendat. Sciẽs aũt ꝓpheta in hoc
agone ſeculi cũ corpore pacem fideliſſimos nõ habe-
re: ⁊ cũ ſuis vitijs hic illis continuũ eſſe certamen: pul
cherrime dixit Inquire pacẽ: vt q̃uis eam hic nõ ha-
beãt, tñ ſemper ab eis ſtudioſiſſime perquirat̃. Et nõ
ꝓmiſit ꝙ hic poſſit quoquo modo cõprehendi: ſed im
perat Sequere eã, quaſi precedentẽ. Nã quare ſequẽ
da eſt: niſi q: hinc fugit. In futuro autem ſperãda eſt:
qm̃ ibi perpetua ſtabilitate cõſiſtit. Queramus ergo
ſeduli, ſequamur intẽti: q: illic eam inuenire non poſſu
mus: niſi hic diligẽtius inquiramus. Que tunc cõpre
hendi dabit̃: quãdo ipſum cõſpicimus pacis auctorẽ.
Ain. [† Uultus autẽ dñi ſuper iuſtos: et aures eius in ꝓces
Al. Oculi. eorũ]. Uenit ad quartã partẽ: vbi vſq; ad finẽ duplici
populũ predicatione confirmat: modo iuſtoꝝ premiũ
narrãs: modo impiorũ peccata caſtigãs: vt ab vtraq;
parte cõmonitus, ſeruire diſcat dño populus acquiſi
SCHE. tus. Quod ſchema dicitur Paradigma, efficaciſſimũ
plane figure genus: quando duplici vtilitate ꝑcipitur
qđ ſequamur. Cum eniꝫ dicit Oculi dñi ſuper iuſtos,
continuã gratiã diuinitatis oſtendit: vt aſpectus im-
mobilis ſuꝑ eos eſſe videatur. Subiũgit quoq; exau-
ditiõis velociſſimã celeritatẽ: quãdo aures dñi para-
tas in eoꝛuꝫ preces eſſe cõmemorat. Que eñ illis ad
obtinẽdũ fiat mora: cũ in ipſis qui exaudire poſſit in-
habitat? Sed licet frequẽter exaudiat peccatores: iu
ſtis tñ multo amplius ꝓmittitur, quãdo in preces eo-
PHE. rũ paratas aures habere monſtrat̃. [Uultus autẽ dñi
ſuꝑ facientes mala: vt perdat de terra memoriã eoꝝ].
Expoſita iuſtorũ gratia: nũc conuertit̃ ad penas ma-
lorũ. Et ne dicerent peſſimi Iuſtos attendit: nos aũt
non reſpicit: ſeculari iam facimus qui ab illo conſpici
non meremur. Pronũciat vultum dñi: id eſt intellectũ
eſſe ſupra malos. Quos ſic attendit vt non reſpiciat:
ſic non reſpicit, vt tñ eorum facta cognoſcat. Timea-
mus ergo malũ facere, quod eius ſcientiam nouimus
nõ latere. Et cõſidera: q: in iſtis dicitur Suꝑ faciẽtes
mala: vt falli non poſſit cõiuncta vicinitas. Intellige
vero ꝙ vtroſq; videt: ſed eos euentu diſpari contuet̃:
iuſtos vt audiat, peccatores vt perdat. De terra vero
dicit: id eſt de futura patria: quã ſoli deo placiti poſſi-
debunt. Memoria eoꝝ peribit: q: non erit iniquoꝝ in-
ter iuſtos vlla cõmemoratio. Illos enim in memoria
nos habere dicimus: quibus aliqua preſtare deſidera
mus. Nam qui de memoria dñi exeunt: ad eterna ſuꝑ
Sade. plicia ſine dubitatione perueniunt. [Clamauerũt iu-
ſti, ⁊ dñs exaudiuit eos: ⁊ ex omnibus tribulatiõibus
† liberabit eos]. Iterũ redit ad iuſtos: de quibus pau Al. eorum.
lo latiꝰ dicit vt populos enarrata dona reficiãt: quos
malorũ pena terruerat. Diſcutiamus quid ſibi velit
iſta ſententia. Iuſtos dicit clamaſſe ad dñm: ⁊ ſemper
ꝓfitetur auditos. Quid ergo de martyribus dicimus
quos de ſupplicijs tyrannorũ minime cõſtat eſſe libe
ratos? Liberati ſunt plane: quãdo ad celorum regna
ꝑducti, omnibus tribulationibus ꝓbantur exuti. Cla
mor eñ iuſtorum non ſolũ ad temporalẽ: ſed maxime
ad eternã vtilitatem ſemper auditur. [Iuxta eſt dñs Coph.
his qui tribulato ſunt corde: et humiles ſpiritu ſalua-
bit]. Et iſte verſus pertinet ad dona iuſtoꝝ. Mos dñi
⁊ humana cõſuetudo diuerſa eſt. Nam qui vult altio
ribus vicinus fieri erigitur: tẽdit̃ vt poſſit faſtigia cel-
ſa cõtingere. Dñs eñ altiſſimus attingi non poteſt: ni
ſi per humilitates videlicet inclinatas: nec ad dulcia
eius gaudia niſi per amaras lachrymas peruenitur.
Siue vt alij dixerũt: Iuxta ſignificat nõ loco, ſed au-
xilio. Inſpiciendum eſt quoq; qđ dicit Qui tribulato
ſunt corde. Multi eñ tribulãtur, ſed non ex corde: vt
queruli fatui qui peccata nõ deflent, ſed mũdana eos
damna cõtriſtant. Illi autẽ corde tribulant̃, qui alie-
na mala ſuas faciunt eſſe miſerias: qui mundũ lugen-
tes generalibus cladibus affligũtur. Ipſos itaq; ſal
uabit: qui ſe humillimis cõuerſationibus ſubdiderũt.
Et intende: q: non dicit verbis humiles: quod habet
plerũq; nequitia peccatorũ: ſed ſpiritu, ſicut in euan-
gelio dicit Beati pauperes ſpiritu: qm̃ ipſorũ eſt re- Mat. 5.
gnum celorũ. [Multe tribulationes iuſtorũ: et de his Res.
omibus liberabit eos dñs]. Et hic ⁊ alter verſus ad-
huc iuſtorum bona cõmemorãt. Aptum eñ fuit plus
de iſta parte loqui: ne fragilia corda mortaliũ iterato
ſepius timore ſuccũberent. Multe reuera tribulatio-
nes ſunt iuſtorũ: q: eos diabolus validius inſequitur
⁊ homines per inuidiam frequenter affligũt. Deinde
impi⁹ tribulari poteſt, ſi quid aduerſum ſolus ipſe pa
tiat̃: iuſtus vero et ꝓprijs paſſionibus affligit̃, et alijs
charitate compatit. Sed cum ſubiungit̃ Et de omni-
bus his liberabit eos dñs: potentia creatoris oſtẽdi-
tur: q: liberationẽ eius tribulationũ impedire non po
teſt multitudo. Unde colligitur oẽm iuſtũ multis qui-
dem tribulationibus onerari: ſed de omnibus indubi
tanter abſolui. [Dñs cuſtodit omnia oſſa eorũ: vnum
ex his non conteret̃]. Oſſa dixit fidelium firmitatem:
id eſt patientiam, mãſuetudinem, et ceteras virtutes
que perire in ſanctis nequeunt: q: dñi cuſtodia ſeruan
tur. Ipſa ſunt eñ que cõminui non poſſunt: q̃uis cor-
porea oſſa frangãtur. Nam ſi ad litteram cõſideres:
nõ minima queſtio videtur oboriri: quomodo latrõis
illius oſſa cui dñs dixerat: Hodie mecũ eris in para- Luc. 23.
diſo: non ſunt cõtrita que a militibus legunt̃ eſſe con-
fracta: et multorũ martyrũ corporali cõditione repe-
ris eſſe violata? Sed hoc omne neuuꝫ dubietatis ex-
cludit: ſi oſſa virtuteꝫ fidei, ⁊ robur anime ſentiamus.
[Mors peccatorũ peſſima: ⁊ qui oderunt iuſtũ delin- Sin.
quent]. Mortem peccatorũ illam dicit, que ab homi-
ne nõ poteſt intueri: quam non ſolũ malam, ſed etiam
peſſimã ꝓfitetur eſſe. Reuera peſſima: qm̃ eam eter-
na pena comitatur. Nam ſi ad iſtam mortẽ reſpicias
que noſtris oculis patet: frequẽter inuenis diuitẽ pec
catorem pompoſis apparatibus decenter efferri: quẽ
ſic familia plãgit, vt piũ fuiſſe humanis auribus men
tiatur. Amici etiam cũ impẽſis lachrymis proſequunt̃:
vt reuera putes bonorũ aliquem ereptũ: qui magna

cognoſcitur lamentatione defletus. Quid de precio-
ſis referamus odoribus: quibus et poſt mortem eorū
manſura corpora cōdiuntur? Quod tanto ſtudio/tan
to apparatu peragit: vt in funeribus ipſorū ſuperſtitū
vita recreetur. Ubi eſt ergo peccatorū mors peſſima?
Scȝ in inferno vbi recepti penas patiuntur eternas.
Luc.16. Quanta em̄ pompa (vt credimus) purpuratus ille di
ues ad ſepulchra perductus eſt: qui guttam aque fri-
gide ab lazaro paupere poſtulauit? Et nota ꝙ in iſto
ETY. nomine aſperitas mortis ipſius explanatur. Peſſima
enim dicta eſt: quaſi peſſum data. Subiūxit quoqȝ Et
qui oderūt iuſtum delinquēt: id eſt qui dominū ſalua-
torē nefando odio habētes: mandata ipſius ſuſcipe-
re noluerūt. Nam ⁊ iſtorū mors peſſima eſt: ſicut ⁊ il-
Tau. lorū de quibus ſuperius dixit. [Redimet dñs animas
Al. delin- ſeruorū ſuorū: et non † derelinquet omnes qui ſperāt
quent. in † eum]. Quam bene in ſpe bonorū pſalmus iſte fi-
Al. eo. nitus eſt: vt malorū collegia deſerentes/ad bona po-
tius futura tēdamus. Redimet dñs: ſcȝ ſanguine pre-
cioſo: qm̄ qui in ipſo recte crediderit/a peccatorū de-
bita captiuitate redimet. Animas/frequēter ſcriptu-
ra ponit pro hominibus: ſicut in Exodo ſcriptum eſt:
Exod.1. Deſcenderūt in egyptum anime ſeptuagintaquinqȝ.
A parte enī meliore bene totus homo ſuſcipit. Sed
vide: qr ſeruorū ſuorū dicit/non iniqua libertate viuē-
tium. Addidit quoqȝ Et non derelinquet ſcȝ tanꝙ pa
ſtor bonus q̄ oues ſuas ſedula pietate cuſtodit. Sed
geminauit promiſſionis omnino cautelam. Nō enim
dicit nullum derelinquit: ſed omnes qui ſperant in eū.
Nā derelinquet illos qui ſpem ſuam aut in ꝓprijs vi-
ribus: aut in alicuiꝰ hominis preſumptiōe poſuerūt.

Concluſio.

Peracta ſunt pſalmi huiꝰ ſacroſancta my
ſteria: vbi ſic miſſarum ordo
completus eſt/vt eum cōſcriptum putes temporibus
chriſtianis. Hic enim et hymnorū ordo decurſus eſt:
hic ad cōmunionē deuotus populus iubet accedere:
hic inuitant venire q̄ prima fidei rudimenta ſuſcipiūt:
vt nichil tamē rei deeſſe ſentias/cum tñ nullum horū
tunc ꝓueniſſe cognoſcas. Hic etiam genus humanū
et uitiorum bonis inuitatur: ⁊ malorū vltiōe terretur.
Hoc eſt qḋ titulus ille precinuit/quando dauid ante
abimelech vultū mutauit: vt ⁊ nos noſtram volupta-
tem vtiliter cōmutantes/ad tutiſſimā dñi eccleſiā ca-
tholicam cōfugere debeamus. Eſt etiaȝ calculus iſte
qua dñs etate paſſus eſt: in qua et nos lectione patrū
reſurgere credimur. De qua pater Auguſtinus in en
chiridion libro ſuo multipliciter (vt ſolet) diligēterqȝ
tractauit: vt nulli ſit dubium pſalmū tātis virtutibus
cōſecratū/memorie noſtre ſacculis velut theſaurum
celeſtem frequenti meditatione condendum.

Explicit expoſitio in pſalmum.33.

Ipſi Dauid. xxxiiij.

Iudica dñe nocentes me: ex-
pugna impugnātes me. Ap-
prehende arma ⁊ ſcutū: et ex-
urge in adiutoriū michi. Ef-
funde frameā et cōclude ad-
uerſus eos qui perſequuntur
me: dic anime mee ſalus tua ego ſum. Con-
fundant et reuereant: querētes animā meā.
Auertantur retrorſum ⁊ cōfundantur: cogi-
tantes michi mala. Fiant tanꝙ puluis ante
faciem venti: et angelus dñi coartans eos.
Fiant vie illorum tenebre ⁊ lubricum: et an-
gelus domini perſequens eos. Quoniā gra
tis abſconderunt michi interitum laquei ſui:
ſuperuacue exprobrauerūt animam meam.
Ueniat illi laqueus quem ignorat: et captio
quā abſcondit apprehēdat eum: ⁊ in laqueū
cadat in idipſuȝ. Anima autē mea exultabit
in domino: ⁊ delectabitur ſuper ſalutari ſuo.
Omnia oſſa mea dicēt: domine quis ſimilis
tibi. Eripiēs inopem de manu fortiorū eius:
egenum ⁊ pauperem a diripiētibus eū. Sur
gētes teſtes iniqui: que ignorabam interro
gabant me. Retribuebant michi mala ꝓ bo
nis: ſterilitatem anime mee. Ego autē cum
michi moleſti eſſent: induebar cilicio. Humi
liabam in ieiunio animā meaȝ: et oratio mea
in ſinu meo cōuertetur. Quaſi proximum/⁊
quaſi fratrem noſtrū ſic complacebam: qua-
ſi lugens et contriſtatus ſic humiliabar. Et
aduerſum me letati ſunt et conuenerunt: con
gregata ſunt ſuper me flagella et ignoraui.
Diſſipati ſunt nec compūcti: tentauerūt me
ſubſannauerunt me ſubſannatione: frendue-
runt ſuper me dentibus ſuis. Domine quan
do reſpicies/reſtitue animam meam a mali-
gnitate eorū: a leonibus vnicam meā. Con-
fitebor tibi in eccleſia magna: in populo gra
ui laudabo te. Non ſupergaudeāt michi qui
aduerſant michi inique: qui oderunt me gra
tis/⁊ annuunt oculis. Quoniam michi qui-
dem pacifice loquebantur: ⁊ in iracundia ter
re loquentes dolos cogitabant. Et dilataue
runt ſuper me os ſuū: dixerunt euge euge vi
derūt oculi noſtri. Uidiſti domine ne ſileas:
domine ne diſcedas a me. Exurge et intende
iudicio meo deus meus: ⁊ dominus meus in
cauſaȝ meam. Iudica me ſm̄ iuſtitiam tuam
domine deus meus: ⁊ nō ſupergaudeāt mi-
chi. Non dicant in cordibus ſuis euge euge
anime noſtre: nec dicant deuorabimus eum.
Erubeſcant ⁊ reuereātur ſimul: qui gratulā-
tur malis meis. Induantur confuſione ⁊ re-
uerētia: qui maligna loquūt ſuper me. Exul
tent ⁊ letentur qui volunt iuſtitiam meam: ⁊
dicant ſemper magnificetur dominus qui vo
lunt pacem ſerui eius. Et lingua mea medi-
tabitur iuſtitiam tuā: tota die laudē tuam.

Non grauat breuiter interdū dicta repete-
re: vt legētis animus ad memorie neceſſa-
ria ſtudia reuocetur. Dauid (ſicut diximꝰ)
duas ſignificatiōes amplectitur: manu for-
tis/⁊ deſiderabilis: qḋ vtrunqȝ dño ſaluatori certum

eſt cōuenire. Manu fortis eſt: q̄r mortis noſtre capti-
uitatem cū impio auctore pſtrauit. Deſiderabilis eſt:
q̄m aduentus eius nobis bona ineffabilia pollicetur.
Cātatur ergo pſalmus iſte a perſona dñi ſaluatoris:
qui ſe petit ab inimicorum perſecutiōe liberari. Ipſi
enī vbi cōmemorat in titulo: chriſtum cōmonet intel
ligi. Qui congrue Dauid dicit: q̄m bene huic tota ex-
poſitio iſtius nominis applicatur. Diuiſio.

Per totū hunc hymnū verba ſunt dñi chri
ſti a diſpenſatione qua paſſus eſt. Primo
membro pſalmi perſecutoribus retribu-
tionē poſtulat debere reſtitui/ optans il-
lis cōtraria: que tamen ad conuerſionem
eorū ſint nichilominus pfutura. Secun-
do de reſurrectione ſua gaudet: ⁊ iudeoꝝ iniquitates
exprobrās/actum proprie paſſionis exponit. Tertio
promittit ſe per vniuerſum orbem terrarum in mem-
bris ſuis paterne potentie confiteri/qui eum ab inimi
cis ſuis reſurrectionis beneficio liberauit: deprecans
vt confundātur peccatores/ ⁊ exultent in magna glo
ria fideles. Expoſitio.

Iudica dñe nocētes me: expugna impugnā
tes me]. Aſſumpta pro nobis clamat infir
mitas: vt damnētur nocentes: id eſt diabo-
lus cum miniſtris: quod nouerat eſſe ventu
rū. Malos enī iudicari, damnare eſt. q̄r ne-
queūt in diſceptatiōe liberari/qui ſemꝑ prauis actio-
nibus pbātur implicitī. Sed hoc (vt dictū eſt) ad dia-
bolum pertinet cum ſequacibus ſuis: per quos pue-
nit iudaice voluntatis iniquitas. Nam cum ipſe pre-
cipiat Pro inimicis veſtris orate: hominibus non po
teſt cōuenire ſentētia. Ipſos ergo petit debere dāna-
ri: quos virtute preſciētie ſue nouit ad penitudinis re
media non venire. Nam in ſubſequentibus vbi venit
ad homines: cōuerti eos deſiderat/non perire. Adie-
cit etiam Expugna impugnātes me. Qui impugnat
ſuperare cōtēdit: qui expugnatur omnino victus eſt.
Merito ergo ſpiritus immūdi impugnatores dicunt:
q̄r licet ſanctos vincere nequeant: contendere tñ cum
eis improba voluntate non deſinunt. Expugnat autē
dñs qui ſolus preualet implere: cuius certamen triū-
phus eſt/ ⁊ omnis pugna victoria. [Apprehende ar-
ma et ſcutum: et exurge in adiutorium michi]. Arma
ab arcendo dicta ſunt: q̄ per ea hoſtes violentiſſimos ETY.
arceamus. Et ideo hoc humana cōſuetudine dicitur
que armat manū/vt opprimat inimicū. Ceterū arma
⁊ ſcutum ſola voluntas eſt dñi: qua ptegit periclitan
tem/ ⁊ expugnat aduerſum. Hanc enī tropologiam
Ephe.6. dicit ⁊ apoſtolus: Scutum fidei/et galeam ſalutis/et
ETY. gladium ſpiritus. Scutū enī dictū eſt quaſi ſculptū:
quod in ipſo antiqui ſua facta ſignabant. Nam q̄ di-
cit Apprehendite: nūquid a deo ſumit ad tēpus per-
egrina defenſio? Semper illi paratus eſt exitus rerū
qui pbatur omnipotēs: nec quaſi de quiete exurgere
creditur, qui nunq̄ iacuiſſe declarat. Arma igit perti
nent ad indumenta ferrea: per que ſalus humana de-
fendit: ſcutum ad repellēdos ictus inimici: vt fruſtra-
ta tela cadant/que fuerant in exitiū hominis deſtina-
ta. Precat ergo dñs chriſtus a natura humanitatis
ſue: vt ⁊ ſalus eius muniri debeat/ ⁊ inimici voluntas
ſuis auſibus efferatur. [Effunde frameam/ ⁊ cōclude
aduerſus eos q̄ me perſequūtur: dic anime mee ſalus
tua ego ſum]. In ſcripturis diuinis framea multas cō
tinet ſignificationes. Intelligit enī ⁊ gladius: intelli-
gitur haſta regalis: intelligitur ⁊ dolus: intelligitur ⁊

vindicta: hic tñ vult accipi alam ſuā: que reuera ad-
uerſarijs framea fuit. Per ipſaz quippe geſtum eſt: vt
idoloꝝ cultus ſacrilegus interiret: vt diaboli vincere-
tur iniquitas: vt mortis ipſius poteſtas percuſſa ſuc-
cūberet: cū ante toto orbe libera poteſtate regnaret.
Nam ⁊ in alio pſalmo iam lectuz eſt Eripe alam meā Pš.16.
ab impio frameā tuam. Effunde ergo frameam: id eſt
alam meā dilata/munere tue pietatis indulto. Cōclu
de: hoc eſt paſſione mea/ ⁊ lege tua cōpleta: quā predi
xeras per pphetas. Petit etiā anime ſue a dño dici
Salus tua ego ſum: q̄r verba eiꝰ nouit ſine aliqua diffi
cultate cōpleri]. Confundant ⁊ reuereant † inquiren Al. q̄rētes
tes animā meā. Auertant retrorſum: et † erubeſcant Al. ꝯfundā
qui cogitant michi mala]. Hic iā vbi venit ad homi tur cogitan
nes: nō maledictio funditur/ſed correctio poſtulatur. tes.
Confundi eſt facta ſua erubeſcere: ⁊ in meliorē ſentē DEF.
tiam cōmutare. Nam ⁊ illi cōfuſi dicuntur/qui cōuin-
cunt ad penam. Sed vt magis hoc ad cōuerſionē in-
telligere debuiſſes/addidit Reuereātur: id eſt emen-
dati colāt quem perſequendū eſſe putauerāt. Inqui-
rētes animā meā in malam partem dicit: qui ſic que-
rūt vt eam nō venerari velint: ſed a corpore ſegrega
re feſtinent. Nam querī animā chriſti ⁊ in bonā partē
poſitum eſt: vbi ait Perijt fuga a me/ ⁊ nō eſt q̄ requi- Pš.141.
rat animā meā. Auerti autē retrorſum nō dicitur: niſi
illis qui corrigendi iudicant. Nam ⁊ Petro apoſtolo
qui ſalutē chriſti humanitus vindicabat: dixit Redi Mar.8.
retro ſathanas: nō vt periret/ſed vt dñi voluntatē fe-
lici emendatiōe ſequeretur. Ergo quos retrorſum re-
dire vult: nō illos optat intentionē peſſimā ſue volun
tatis efficere: ſed potius ſe ſequi vbi non pbant erra-
re. Qui cogitāt michi mala: ſiue de iudeis/ſiue de he
reticis/ſiue poteſt accipi de paganis. Omnes enī ma
le cogitāt: qui preter religionem catholicam aſſerere
aliqua praua intentiōe feſtinant. [Fiant tanq̄ puluis
ante faciem vēti: ⁊ angelus dñi † affligens eos]. Pul al. coartās
uis terrena quidē: ſed nimis arida/tenuiſq̄ ſubſtantia
eſt: que vento flante in ſua ſede manere nō ſinitur/ſed
in auras liquidas eleuat. Ita voluntates peccatorū
cū veritatis fuerint inſpiratione cōmonite/a terrenis
vitijs ſubleuāt: ⁊ ad virtutes ethereas (preſtāte dño)
perducunt. Sic ergo malis optat vt ad vitā celeſtem
felici emendatiōe perueniāt. Angelū dicimus ſuper-
ne virtutis nūcium: per quem diuina iuſſa complent.
Iſte ergo angelus conuerſos affligit: vt in illā patriā
felicem humilitatis munere perducant. Sed afflictio
iſta beneficiū eſt: quando in locum magni muneris vt
emergat optatur. [† Fiat via eorum tenebre et lubri- Al. Fiant
cum: ⁊ angelus dñi perſequens eos]. In contrarium vie illorum
verti peccatoribus omnia poſtulauit: vt via pꝑa que
illis videtur lucida vel fixa/cum in eadem delectabi-
liter commorātur: fiat illis tenebroſa quā horreant: ⁊
lubrica/vt in eadem diutius ſtare non poſſint: ſicut et
Hieremias ppheta dicit: Et pꝑter hoc facta eſt via Hiere.23.
eoꝝ lapſinoſa in tenebris: ⁊ ſupplantabunt/ ⁊ cadent
in ea. Quod ſi adhuc in malis ſuis decreuerint immo
rari/virtus dñi perſequatur: quatenus eos in ſceleri-
bus ſuis herere nō faciat/qui ad interitus ſui vota fe-
ſtinant. O multarū contrarietatum magna felicitas:
quātis votis hic petitur vt aduerſitas pſperrima pre
beatur? [Q̄m gratis abſconderunt michi interitū la-
quei ſui: † vane exprobrauerunt animā meam]. Gra Al. ſuper-
tis reuera: quibus nichil mali fecerat. Hec figura di- uacue.
cit Synchyſis: cum cōparatione quedam iuſtiorem SCHE.
cauſam noſtram q̄ aduerſarij demonſtramus. Illud

enim gratuitum dicimus/qđ nō alicuius rei cōpenſa-
tione tribuit. Abſconderūt michi:vt illi putabant qui
diuinitatis eius potētia non credebant. Nā quid po-
teſt abſcondi cui nichil occultū eſt:? Ille eñi et ꝓdito-
rem ſuū in cena deſignauit:et paſſionē anteꝗ̄ ꝑueni-
ret edocuit:nec quicꝗ̄ fuit qđ ei abſcōderet/ qui oĩa
ſue voluntatis diſpenſatiōe patiebatur. Bene aūt di
ctum eſt Interitum laquei ſui: qꝛ ille laqueus nō mo-
rientis erat/ſed peccantis magis interitus. Nam qđ
ſequitur Uane exprobrauerūt animā meã/ſignificat
falſe accuſauerūt:quando iudaicus populus dño ſal-
uatori dicta veracia quaſi crimē aliquod imputabāt.
Mat. 16. Clamabant eñi veſani mendaciter: Hic eſt ꝙ dicebat
Joan. 2. Deſtruam templū hoc: cū ille dixerit Deſtruite tem-
plū hoc/ꝛ in triduum edificabo illud. Quid enĩ plus
vanū/ꝗ̄ illud ad culpā prauitatis ſtudio velle conuer
tere:quod predicabat omnibus ad ſalutem? [Ueniat
Al. illi. † illis laqueus † quē ignorāt:ꝛ captio quam † occul-
Al. ignorat tauerunt apprehendat † eos:ꝛ in laqueū † incidāt in
Al. abſcon idipſum]. Pia retributio/vindicta ſalutaris:vt qꝛ illi
dit. laqueum parauerūt/qui credebat poſſe neſciri. In il-
Al. eum. lam tēdiculam incidāt/ quam ſenſus peccatoris igno
Al. cadat. rat:ſcꝫ vt nexu veritatis aſtricti reddant potius abſo
luti. Sequit Et captio quā occultauerūt apprehēdat
eos. Que eſt illa captio/niſi mors dñi ſaluatoris: que
occultis machinata ꝓbat inſidijs:? Apprehendat eos
quaſi fugientes ꝓtinus conſequat: ꝛ illud totum effi-
ciat: ne derelictis ſuis ſceleribus obruant. Et nota ꝙ
hic in bonam partē ponit laqueū: vt mandatis dñi ca
pti/in idipſum celeſti gratia perſeuerēt. Sic orat cui
gratis laqueus occultabat exitij/qui malū ꝓ malo nō
reddidit: ſed in cruce poſit⁹/ꝓ ſuis ꝑſecutorib⁹ exora
Al. et. uit. [Anima autē mea exultabit in dño: † delectabit
Al. ſaluta- ſuper † ſalutare eius]. Poſtꝗ̄ de ſpiritibus immūdis
ri ſuo. que illis erant emerſura cōpetenter edixit:ꝛ ꝓ pecca-
toribus more ſue pietatis orauit : venit ad ſecundum
membrū/ vbi ꝛ letiñā ꝓprie mentis exponit: ꝛ paſſio-
nis ordinem luciſſima veritate narrauit. Pria quip
pe ſancte anime beatitudo eſt exultare in dño:qꝛ totū
illic conquirit/cum mens ibi puriſſima deſtinat. Nam
qui letat in dño: nec gaudium eius aliquando deficit/
nec ſuauius quicꝗ̄ qđ amare poſſit inueniet. Quid er
go ſequit iſtam exultationem? Scꝫ qm̄ delectabit ſu-
per ſalutare eius. Salutare aūt eſt dñi maieſtas ver-
bi: vnde ſalus egredit/ ꝛ vita preſtatur:fons miſericor
die/ſupplicantiū remediū/remiſſio peccatorū. [Oĩa
oſſa mea dicent:dñe quis ſimilis tibi?] Oſſa nec ſen-
ſum/nec vocē habere manifeſtū eſt:ſed (ſicut frequen-
ter diximus) fortitudo animi/ ꝛ cōſtantia mētis debēt
intelligi:que merito oſſibus cōparant:qꝛ ſicut illa cor
pus cōtinent/ita ꝛ hec ſanctas corroborat volūtates.
Dicant ergo hoc ſacramentū oſſa/non caro:id eſt fir-
mitas/nō remiſſio: qꝛ talem hymnū non poteſt niſi ſo
la mentis dicere fortitudo. Quis/negatiuū eſt:qꝛ ne-
mo poteſt eſſe ſimilis/cum ſit ſancta trinitas ſingula-
ris. Multū quippe eſt creatura a creatore diſſimilis.
Illa deniꝗ̄ ſeruit/iſte dominat. [Eripiēs inopem de
Al. diripiē- manu fortiorū eius:egenum ꝛ pauperem a † rapiēti-
tibus. bus eū]. In iſto verſu expoſuit qđ ſupius dixit:quis
ſimilis tibi? Naꝫ cū diabolus manu ſua teneret pene
totum genus humanū: de illa poteſtate qua tenebat
obnoxiū conſtat incarnatione verbi fuiſſe liberatum.
Addidit quoꝗ̄ Egenū ꝛ pauperem:vt hec tria inopiā
collecta/conditionē generis humani preſſaꝫ calami-
tatibus indicarēt. Inops ergo dicit:qꝛ mortalis effe-
ctus eſt. Egenus:qꝛ in laboribus et ſudoribus panem
queſiuit. Pauper:qm̄ de illa ſapientia ꝛ puritate de-
iectus/ ſolam tenuē et vmbratilem ratiūculam poſſi-
debat. Naꝫ quis dicat eos vere ſapuiſſe:qui auctoris
ſui ꝓbabātur ſciētiam nō habere? Sed hunc talem ꝑ
incarnationē ſuam liberaſſe: ꝗ̄ mirabile/ꝗ̄ eſt omni-
modis ſingulare: vt merito dicat Dñe quis ſimilis ti-
bi:? Et memēto ꝙ ſupra De manu fortioris/diabolum
ſignificat: qui vtiꝗ̄ fortior hominibus erat. Inferius
A rapientibus eum/ſpiritus immūdos intelligi vult:
qui poteſtati diabolice nefanda deuotione commili-
tant. [† Exurgentes teſtes iniqui:que ignorabam in- Al. ſurgētes
terrogabant me]. Poſtꝗ̄ dixit multiplices calamita
tes quibus premebat humanitas : vt ſe ab ea nō red-
deret alienum / quā ꝓ nobis aſſumere ſua pietate di-
gnatus eſt : nūc ꝓpriam cōmemorat paſſionem. Te-
ſtes igit qui ſubito impetu belluino cōſurgunt: nec mo
derate adducūt in mediū: ſunt ſine dubitatiōe falſiſſi
mi/quos vno verbo potenter deſignat:dicēs Iniqui.
Reuera iniqui:qui erant cōtra veritatem/iniuſta miꝗ̄
locuturi. Iūgit Que ignorabam: id eſt que me dixiſſe
omnimodis neſciebam . Sic eñi de illis dicimus/qui
ſe dñi beneficio recta cōuerſatione cuſtodiunt : neſcit
mentiri/ neſcit rapere/ neſcit opprimere . Ignorabat
enĩ dñs blaſphemare:quod ei princeps ſacerdotum
ſciſſis veſtibus imputauit:quādo dixit Uidebitis filiū
hominis ſedētem ad dexteram patris. Et ſubſecutus
eſt princeps iudeorū Blaſphemauit:quid adhuc ege Mat. 26.
mus teſtibus:? Sed quale teſtimoniū fuerit ſubſequē
ti verbo declarauit: vt eos nō diceret cōuiciſſe/ſed in-
terrogaſſe:quaſi nō de ſua integritate ꝯfiſus/ſed alie-
na voce ſollicitus. De quo loco Mattheus euangeli-
ſta ſic ait: Nouiſſime autē venerunt duo falſi teſtes:et Ibidem.
dixerunt: Audiuimus hunc dixiſſe Poſſum deſtruere
templū hoc ꝛc. [Retribuebāt michi mala pro bonis:
ſterilitatem anime mee]. Nō potuit aliquid nec bre-
uius/nec elegāti⁹ dici. Beneficia dñi/actuſꝗ̄ iudeorū
ſingulis ſunt ſermonibus explicata:id eſt mala ꝓ bo-
nis: ſcꝫ qꝛ dum ille vitam credentibus contuliſſet/iſti
mortē reddere maluerūt. Quod retributionis genus
malorū omniū ꝓbatur extremū. Sterilitas quoꝗ̄ ani
me fuit: quādo magiſter bonus in ipſis fructū fidei re
perire nō potuit:nec pectora eorum credulitatis ger-
mina reddiderunt/ que ſaxeo ſtupore durata ſunt. Sꝫ
ne iudei ſe leuiter eſtiment addictos huic ſterilitati: ꝛ
in ficulnea illa (euāgelio teſte) maledixit:in qua fruct⁹ Mat. 11.
omnino non reperit. [Ego autē cum michi moleſti eſ-
ſent † induebam me cilicio]. Cilicū fit ex hedis aſpe Al. indue-
rum/ſetigerūꝗ̄ tegumētum: qui ad delicta iure refe- bar.
runt: qm̄ et iudicio dñi in peccatorū parte ſunt poſiti.
Ergo dñs qꝛ carnem peccati aſſumpſit:cilicium ſe in-
duiſſe cōmemorat. Nam ſi hyſtorice accipias/nunꝗ̄
eum legis vſum fuiſſe cilicio. Ergo dum iudei ꝑ contu
melias ꝛ inſidias eſſent moleſti: ille diuinitatē ſuam
carnis velamine tenebroſis mētibus occulebat:qꝛ nō
merebātur agnoſcere/quē tali impietate tractabant.
Hoc ſchema Metriaſmos:id eſt mediocritas dicitur SCHE.
quotiens rem magnā humili voto deijcimus. Quam
figuram ꝛ in hoc/ꝛ in ſubſequētibus verſibus diligēs
lector agnoſcis. Et conſidera verbū celeſtis patiētie.
Non dicit Cum me perſequerent:ſed cum michi mo-
leſti eſſent . Quod ſolemus dicere in leuibus cauſis :
vbi aliquid importune ſuggeſtū tedioſa voluntate ſu
ſcipimus. [† Et humiliabam in ieiunio animā meam: Al. non hꝫ.
ꝛ oratio mea in ſinu meo cōuertet]. Ieiuniū dñi fuit:

quādo nefandā obſtinatione duratos nō inueniebat: quos in epulas ſpirituales aſſumeret. Hec ei fuit ſte-
Cſſ.y. rilitas anime ipſius: qđ ⁊ ieiuniū. Ieiuniū eñ dictum eſt quaſi mediū: quod abſtinētes diutius ad inediam
Mat.4. vſq; perducat. Ieiunauit ergo dñs: q2 ſe ei incredula turba ſubtraxerat. Poteſt etiam et ieiuniū corporale dño cōuenire: qm̄ quadraginta dieb⁹ ⁊ noctibus ieiu-
Iſa.58. nauit in mōte. Sz illo perfecto ieiunio/ de quo Iſaias dicit: Solue omne vinculum iniquitatis: diſſolue obligationes vehementiū cōmutationū: dimitte afflictos in remiſſione: ⁊ omnē retributionē iniquam dirumpe. Frange eſurienti panem tuū: ⁊ pauperes ſine tecto induc in domū tuam. Si videris nudū cooperi: ⁊ domeſticos ſeminis tui nō deſpicies. Tunc erūpet matutinū lumen tuū: ⁊ ſanitas tua cito orief. Et precedet ante te iuſtitia tua: ⁊ maieſtas dñi circūdabit te. Et tunc clamabis: et deus exaudiet te: adhuc te loquēte dicet aſſum: ⁊ cetera que textus ille mirabilis celeſti munere pollicef. Ita magiſter bonus qđ pphetarū predixerat libris: humanitus euidētib⁹ monſtrauit exēplis. Addidit quoq; ſecretiorē cauſaz: que bene euāgelica ſimilitudine reſeratur. Dicit enī dñs diſcipulis ſuis:
Mat.10. Intrantes autē in domū: ſalutate eam dicentes Pax huic domui. Et ſiquidem fuerit domus illa digna: veniet pax veſtra ſup eam: ſin autē non fuerit digna/ pax veſtra ad vos reuertef. Talis eſt ⁊ iſta oratio que fundebaf a dño. Nam cū eam deteſtabiles iudei minime ſuſcipere mererenf: in ſinū eius: id eſt in ſecreto pectoris: vnde fuerat egreſſa remeabat. Si eñ in pectoribus fuiſſet operata: nō cōuerſa vtiq;/ ſed diceref effu-
Al.quaſi. ſa. [† Sicut pximū † ſicut fratrem noſtrū ita compla-
Al.⁊ quaſi. cebam: tanq; lugens ⁊ contriſtatus ſic humiliabar]. Quantū ad eloquētiam latinā pximo/ ⁊ fratri cōplacuiſſe nos dicimus: ſed hic mutat⁹ eſt nominū caſus. Pro ablatiuis enī accuſatiui ſunt poſiti. Que figura
ſchē. dicif Antiptoſis: quando caſus p caſu ponitur. Dicit ei ſicut de pximo/ ſicut de fratre noſtro: ita michi complacebā: id eſt de eorū affinitate gaudebā: qui me hoſtiliter inſequebanf. Ipſa eſt eñ perfecta retributio: ſi p odio gratia/ ſi beneficium p leſione preſtef. Complacebat eñ in illis dño: quādo eos docebat ne delinquerēt/ quādo p ipſis patri in cruce poſitus ſupplicabat. Sequif Tanq; lugens ⁊ cōtriſtatus ſic humiliabar. Illa dñi ſanctitas/ ⁊ impēſa charitas quā docebat: quis ſicut fratres ⁊ proximos ſe iudeos dilexiſſe teſtef: contriſtatū ſe tñ iuſte cōmemorat: q2 in cunctis fidem inuenire nō potuit/ quā magnopere querebat. Si quis eñ nobis bene velit: neceſſe eſt vt contriſtef/ quādo in nobis nō poteſt reperire qđ querit. [Et ad-
Al.ſuper. uerſuz me letati ſunt ⁊ cōuenerūt: cōgregata ſunt † in
Al.ignorauit me flagella: et † ignorauerūt]. Cum chriſtus dñs pie contriſtaref: iudei impia libertate letabanf. Sed diuerſa erit iſta retributio: Chriſt⁹ gaudebit de triſtitia ſua: iudei de ppria erūt exultatione cruciādi. Nā bea-
Mat.5. ti ſunt q̄ ppter iuſtitiam lugent: ⁊ miſeri q̄ inepta gratulatiōe ſuperbiūt. Exponit etiā caſuz peſſime cecitatis: q2 in dñm ſuū tormēta preparabant/ que in ipſos erāt iuſtitie cōpēſatiōe reditura. Hoc eſt eñ qđ dicit
Al.diſſipati ⁊ ignorauerūt: q2 in eos habuit cōuerti/ qđ corporali-
Al.ſubſan- ter innocēti videbātur ingerere. [† Diſſoluti ſunt/ nec
nauerūt me compūcti: tentauerūt me/ ⁊ † deriſerūt deriſu: ſtride-
ſubſannatio runt in me dētibus ſuis]. Poſt impie temeritatis ex-
ne frendue- ceſſuz dicit que iudeis acciderint: nec tñ obſtinationē
runt ſuper. eoꝝ cōmemorat potuiſſe cōuerti. Diſſoluti ſunt vtiq;:
Luc.23. cū z paſſiōe dñi ſol tenebras accepit/ terra cōtremuit:

velum tēpli ſciſſum eſt: ⁊ cū hec tanta fuerint oſtenſa miracula: non ſunt tñ cōuerſi faciente duritia. Tenta- Ibidē.22.
uerūt vero quādo dixerūt: Dic nobis ſi tu es chriſt⁹? ⁊
Deriſerūt/ quādo crucifixo imputabant: ſicut Mat- Mat.27.
theus euāgeliſta teſtaf. Similiter et principes ſacerdotū deridentes eū/ cum ſcribis ⁊ phariſeis dicebant Alios ſaluos fecit: ſeipſuz ſaluū facere nō poteſt. Genus aūt iſtud locutiōis tunc adhibef/ quādo res aliqua copioſiſſime ſignificaf impleta: vt benedicēs benedicam te/ maledicēs maledicam te/ edificans edificabo
te/ ⁊ his ſimilia. Quod argumētū dicif notatio: cū ex LOP.
verbi poſitiōe elicif ſimilitudo ſermōis. Sequif Striderūt in me dētibus ſuis: qđ fit a ſeuis hoibus/ quādo ratione vincunf. Nam cū eis p veritate verba defecerint/ tūc impatiēter dentibus fremūt: ſuaſq; voluntates tacita interminatiōe denūciant. Sed hoc totū ad magnā humani generis edificationē referf: ne mēbra ſibi exiſtimēt onerosum pati/ qđ caput ſuū ſuſtinuiſſe cognoſcūt. [Dñe qñ reſpicies/ reſtitue animā meaz a
† malefactis eorū: a leonibus vnicā meam]. Quādo Al.mali-
reſpicies/ p conſuetudine infirmitatis humane dicif: gnitate.
cui moroſum videf quodcunq; futurū eſt: que mox vt cupit aliqđ feſtinat implere. Reſtitue vero dixit: quaſi ereptā redde: hoc eſt preſta reſurgere malefactis: q2 iniuſte pbatur occaſus. A leōibus eñ/ a poteſtatibus cruentis atq; crudelibus ſignificat. Unicā/ quidā carnē dñi aduertere voluerūt: que licet ſit iſta cōis/ vnica tñ facta eſt: q2 de virgine/ q2 ſine peccato/ q2 ſociata eſt verbo: hoc eſt dei filio. Siue vnicā/ catholicam eccleſiā intelligamus: que in toto mūdo vna eſt/ ⁊ delectatiōe magna vnica nuncupaf: a qua hereticoꝝ cōuēticula omnimodis excludunf. Nam vt pbes ipſam dici vnicā/ ſequēs verſus oſtēdit: q̄ de eccleſia locutus eſt. Et reſpice rerū ordinē pulcherrime fuiſſe ſeruatum. Prius p reſurrectiōe ſua deprecatus eſt: que reuera iam cōtigit: dehinc poſtulauit de eccleſie liberatiōe: que tempore iudicij ab omni erit inquietudine
munienda. [Confitebor tibi † dñe in eccleſia magna: Al.non h3.
in populo graui laudabo te]. Uenit ad tertiū mēbrū: vbi iam percepto munere reſurrectiōis/ pfitetur ſe in toto orbe dño confiteri. Duas diximus eſſe confeſſiones: vnā laudis/ alteram penitētie. Sed hic vt preconialē debuiſſes aduertere: paulopoſt ſequif Laudabo te. Magna vero eccleſia/ eſt populus chriſtianus: recte fidei tenax/ q̄ amplitudine ſui totius mundi ſpacia compehēdit. Sequif In populo graui vtiq; fructuoſo: q̄ non in leuibus paleis/ ſed in frumētalib⁹ granis noſcitur cōſtitutus. Quem veniēs aura tentationis de area chriſti nō abijcit: ſed ventilationibus purgaf potius q̄ lōge pijcitur. Quapropter in graui populo laudatur dñs: a leuibus autē/ ⁊ fide vacuis vtiq;
blaſphemaf. [Non † inſultent in me q̄ aduerſanf mi- Al.ſupgau-
chi inique: q̄ oderunt me gratis/ ⁊ † annuētes oculis] deāt michi
Ordo verborū talis eſt. Non inſultent in me q̄ aduer- Al.annuūt
ſantur michi inique annuētes oculis: q̄ oderūt me gratis. Inſultāt heretici/ quādo aliquos de numero fidelium ſancta perdit eccleſia. Aduerſanf inique: quādo de pereuntiū errore letantur. Hoc ne fiat/ pia dñi interceſſiōe depoſcif. Sequitur Qui oderūt me gratis: hoc eſt quibus nichil nocui. Inaniter ſiquidē execratur: cui leſionis cauſa nulla premittif. Annuētes aūt oculis dixit: quod ſolet fieri quādo volūtatē noſtram tacita ⁊ doloſa ſignificatione declaramus: et vbi voce pdi nolumus/ oculorū quempiam nutibus admonemus. [Quoniā michi quidē pacifice loquebantur

Al. in iracū ⁊ † ſuper iram doloſe cogitabāt]. Predicitur iudeo-
dia terre lo rū nefanda doloſitas: que nō noſtris/ſed verbis euā-
quētes do- gelicis indicet. Pacifice loqui videbant: quando dice
los. bant Magiſter ſcimus q̄ verax es/ ⁊ viam dei in veri
Mat. 22. tate doces: licet tributum dari ceſari: an nō? Sed po
teſt dolum cogitare etiam qui non diſponit occidere:
vt ſi quis pecuniam/aut poſſeſſionem ꝓximo machi-
netur auferre. Sed addidit Iram: vt dolus eorū exi-
tialis fuiſſe declaret. Hoc ad illud refertur: quādo do
Joan. 11. loſam machinationem tractabant. Oportet vnum ꝓ
Al. Et. omnibus mori. [† Dilatauerunt ſuper me os ſuum: di
xerunt euge euge viderunt oculi noſtri]. Dilatauerūt
Luc. 23. vtiq̄ os ſuum/ quādo clamabāt Crucifige/crucifige:
iam non annuētes oculis/non doloſe cogitantes: ſed
aperta ⁊ libera voce damnantes. O ſceleſtū facinus.
Negauit iudex fieri quod populus clamabat imple-
ri. Sequūtur verba letaliter letantium iudeorū: ac ſi
dicerēt Bene/bene: videmus de te quod deſideraba-
mus efficere: vt diſſuaſor plebis cum latrōibus in cru
ce penderes. En mira patiētia: in quo erat ſumma po
teſtas. Nunquid nō valuit ad cōfundendos inimicos
viuus deſcēdere de crucis patibulo: qui mortuus die
tertia reſurgere potuit de ſepulchro? Sed nō conue-
niebat diuine virtuti ad verba inſultantiū cōmoueri:
vt amplius erubeſcerent/dum omnia predicta cōſta-
rent. Sed q̄uis iudeos Euge euge dixiſſe in euange-
lio nō legatur: ſimilia tamē inſultationum verba locu
ti ſunt: vt vna res per ſermonū varietates veraciter
ꝓbetur eſſe narrata. Euge euge/per figuram dictum
SCHE. eſt Epizeuxis: quādo ſine aliqua interpoſitiōe in vno
verſu verba geminant. [Vidiſti dn̄e ne ſileas: dn̄e ne
diſcedas a me]. Ad hec ⁊ iſta tria verba pertinēt: que
ſuperius dinoſcūtur eſſe narrata. Vidiſti: hoc eſt pro-
baſti completa que cōtra me preuideras eſſe cogitan
da. Sic enim dicimus/quando aliquid in memoriam
reuocare deſideramus: vidiſti q̄ crudelis extitit mi-
chi: vidiſti quante in me fecerit latronis improbitas
Ne ſileas: id eſt non differas dare ſentētiam: qđ vtiq̄
tacendo non poteſt fieri/ ſed loquendo. Nam q̄ dicit
Ne diſcedas a me: a parte accipiendum eſt humani-
Al. non hz. tatis que ſubiacuit paſſioni. [Exurge † dn̄e/et intēde
iudicio meo: deus meus/et dn̄s me⁹ in cauſam meā].
Sicut ſepe dictum eſt ab humana cōſuetudine: exur-
ge dicitur illi qui ſemper vigilat: ſemper intentus eſt.
Et cum iugiter omnia reſpiciat: tunc tamen putat in-
tendiſſe dū vindicat. Iudicio meo quod pertulit a iu
deis: iudicium ſine iure: tormēta ſine ſcelere: mortem
ſine peccato. Bene autē dixit meo quod reuera per-
tulerat. Pulchre ſiquidem dixit In cauſam meā re-
ſpice: non in penam. Pena enim ſceleratis videbatur
eſſe cōſimilis: cauſa vero talis cum nullo poterat eſſe
cōmunis. Sed que eſt iſta cauſa que a deo petebatur
intendi? Scilicet vt qui dare venerat ſalutem huma-
no generi: ab inſanis ⁊ perfidis ꝓbaretur occidi. [Iu
Al. iuſtitiā dica me dn̄e ſm † miſericordiam tuam deus meus: et
Al. ſupgau non † inſultēt in me inimici mei]. Quamuis haberet
deāt michi. optimam cauſam qui peccata nō fecerat: tamen ſe pe
tit ſm miſericordiā iudicari: vt nobis oſtenderet pre-
cationis exemplū/qui tale nō poteramus habere ne-
gocium. Sequitur quoq̄ Et non inſultēt in me inimi-
ci mei: ſcilicet ne dicant quod inſultantiū poteſt habe
re nequitia: id eſt potuimus/fecimus/egimus: ſed pre
catur vt mala ſua potius ſalutariter triſtes defleant/
Al. deuora q̄ ſe exitialiter impleſſe cōgaudeant. [Non dicant in
bimus. cordib⁹ ſuis euge euge anime noſtre: nec dicant † ab-
ſorbuimus eum]. Expreſſit inſultationem quam ſupe
rius fecerat ſentiēdam. Non dicant euge euge: id eſt
bene bene. Verba ſunt eñ iſta ſcelerata mente letan-
tium: que iam dicere non poſſunt/dum compūctioni-
bus affligunt. Damnent ergo malam conſcientiā ſuā:
ne poſſint penalem ſubire ſentētiam. O ingens ⁊ im-
menſa pietas creatoris/nō patitur eos letos tēpora-
liter relinqui: ne debeant eterna calamitate percelli.
Abſorberi eſt autē/in corpus alterius ſubita celerita DEF.
te tranſmitti. Quod accidit illis qui aliquibus ſuper-
ſtitiōibus deglutiti: a vere fidei viuacitate diſcedunt.
Sed hoc petit ad informandos fideles: ceterū ineffa
bili eius puritati talia non poterant euenire. [Erube-
ſcant ⁊ reuereant ſimul: qui gratulantur malis meis.
Induantur † pudore ⁊ reuerētia: qui maligna loquū Al. ꝯfuſione
tur aduerſum me]. Digna vindicta/pena ſufficiens. Al. ſuper.
Nā q̄ erubeſcit actus ſuos/ꝓpria eſtimatione dāna-
tus eſt: et ſe vltore torquetur/qui vinculo confuſionis
inuoluit. Poteſt tamen aliquis erubeſcere/⁊ reueren
tiam nō habere. Hic autē addidit Et reuereantur ſi-
mul: vt cōuerſionis eorū indicia declararet. Reueren
tia eſt eñ dn̄i timor cū amore permixtus. Quod illis
ꝓuenit/ qui voluntate ſinceriſſima confeſſionis mune
ra cōſequuntur. Sequit Induantur pudore ⁊ reuerē
tia. Quaſi quodam cilicio penitētie/quaſi veſte lugu
bri pudorem cōtra audaciam ponit: quā habuerūt fu
rentes: reuerētiam contra impudētiam falſitatis: vt
duabus virtutibus curēt/que duobus cōmiſere crimi
nibus. Magna enim dixit locutos: id eſt ſuperba mo-
dum ꝓbitatis excedētia: ſicut beatus Ioānes in apo
calypſi cōmemorat Vidi os loquēs magna aduerſus Apoca. 13.
dn̄m. [Exultent ⁊ letētur qui volunt iuſtitiam meam:
⁊ dicant ſemp magnificetur dn̄s qui volunt pacē ſer-
ui eius]. Poſtq̄ de ꝑſecutoribus ſufficiēter edictum
eſt/venit ad partem fidelium: illos optans ſalubri pe
nitudine cruciari: iſtos ſumma beatitudinis exulta-
tione compleri. Et illud reſpice q̄ merita eorum/ipſa
quoq̄ verba diſtinguūt. Perſecutores eñ ſolēt dice-
re Euge euge anime noſtre: quod tēporale gaudium
⁊ fugitiua letitia eſt. Beati vero dicūt Semp magni-
ficetur dn̄s: qđ eternum/atq̄ perpetuum eſt. Illi ani-
mabus ſuis mūdanas conferūt voluptates: iſti ad do
minū ꝓpria vota cōuertunt: ⁊ exultationē ſuam nō in
ſe/ſed in eius laudibus ponunt. Qđ autē dixit Serui
ei⁹/ad humilitatis reſpicit formā: q̄ in aſſumpta car-
ne humilitas eſt/in maieſtate ꝓo potētia. Sic vtrū q̄
perfectum atq̄ veriſſimū: vnus eſt dn̄s chriſtus. Qui
ergo volunt pacē ſerui eius? Scilicet qui a vitijs red-
dūtur alieni: ⁊ in cōtinentie bono/diuino munere ani-
mi tranquillitate verſant. [Et lingua mea meditabi-
tur iuſtitiā tuā: tota die laudē tuam]. Lingua ipſius
meditata eſt iuſtitiam: quando nouū teſtamētum po-
pulis predicauit. Tota die (ſicut ſepe dictum eſt) vni-
uerſū vite tēpus oſtēdit. Sed q̄ humanitati impoſſi
bile videtur deum cōtinuata voce laudare/ad intelle
ctum nos bonorū actuū tranſferamus: q̄ ſemp deum
laudat/q̄ in omni volūtate ſua diuina iuſſa cōſiderat.

Concluſio.

Conſideremus chriſtum dn̄m per totum pſalmū quanta nobis di-
ſpenſatione loqui dignatus eſt. Fecit eñ ab oratione
principium: ſicut ⁊ in alijs ſimilibus pſalmis. Deinde
paſſionis ⁊ reſurrectionis ſue ventura narrauit. Po-
ſtremo finit in ſpe magna fidelium: vt dubium non ſit
et hunc pſalmum prefata regula fuiſſe concluſum.

Quapropter gaudeamus in cladibus: exultemus in periculis. Naȝ cur a fidelibus ſeruis debet refugi: qđ ille rerum dñs pro omniũ ſalute ſuſtinuit? Notãdum preterea ſecundũ hũc eſſe pſalmũ eorum qui paſſionem ꝛ reſurrectionem dñi latius intimare noſcuntur.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 34.

¶ In finẽ ſeruo dñi pſalm⁹ Dauid. xxxv.

DIxit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: nõ eſt timor dei ante oculos eius. Quoniam doloſe egit in conſpectu eius: vt inueniatur iniquitas eius ad odium. Uerba oris eius iniquitas ꝛ dol⁹: noluit intelligere vt bene ageret. Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo aſtitit omni vie non bone: maliciã autem nõ odiuit. Dñe in celo miſericordia tua: ꝛ veritas tua vſqȝ ad nubes. Juſtitia tua ſicut mõtes dei: iudicia tua abyſſus multa. Homines et iumenta ſaluabis dñe: quemadmodũ multiplicaſti miſericordiam tuam deus. Filij autem hominum: in tegmine alaruȝ tuarũ ſperabunt. Inebriabuntur ab vbertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Quoniam apud te eſt fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen. Pretende miſericordiam tuam ſitientibus te: ꝛ iuſtitiã tuam his qui recto ſunt corde. Non veniat michi pes ſuperbie: et manus peccatoris non moueat me. Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulſi ſunt / nec potuerunt ſtare.

NEc omnia nomina bene intelligũt de dño ſaluatore. Nã et in finẽ / ipſum ſignificat.
Philip. 2. Et ſeruo dñi: de ipſo dicitur q̃ formam ſerui accipiens / factus eſt obediens vſqȝ ad
Iſa. 42. mortẽ: ſicut Iſaias ꝓpheta de ipſo dicit: Ecce ſeruus meus: ſuſcipiã eũ. Pſalmus vero et Dauid frequẽti expoſitione iã nota ſunt: que ideo ad perſonam dñi pertinere noſcũtur: quã et cõuenire ipſorũ nominũ expoſitio declarat.

Diuiſio.

TOtus pſalmus a perſona ꝓphete dicitur. In primo membro cõtemptores legis vehemẽter accuſat: eoſqȝ dicit non habitare cum dño: cõmemorans eorũ impias voluntates. Nec moueat ꝙ poſt tituli tale principiũ ab inſipiẽtibus facere delegit initiũ. Commendat enĩ vehemẽtius bonorũ partẽ: quando prius premittit / quod grauiter horreat. Secũdo ſub laude dñi collata beatorũ premia deſcribunt: eoſqȝ domus dñi vbertate cõpleri. Breuiterqȝ i ruina maloꝝ pſalmus iſte cõcluditur: ne quis putaret fortaſſe tentandũ / qđ tãta execratiõe nouerat accuſatũ. Quapropter ſubtilitatẽ eius paulo diligẽtius ꝑſcrutemur. Eſt enĩ nõnulla difficultate cõtextus.

Expoſitio.

DIxit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: nõ eſt timor dei ante oculos eius]. Duo ſunt genera peccantium. Unum / ꝙ credens legi: ꝑ infirmitatẽ carnis non valet que ſunt iuſſa cõplere. De quibus dicit Salomon:
Corpus enim qđ corrũpitur aggrauat animã: ꝛ depri- Sapien. 9.
mit terrena inhabitatio ſenſuȝ multa cogitãtẽ. Aliud vero eſt audax / deſperatũ / blaſphemũ: quod ſibi proponit libera voluntate delinquere cõtemnens omnia: ſibiqȝ remurmurans deũ putat non curare mortalia. Quapropter dixit iſte talis apud ſe rem ſceleratam / quam publice nõ eſt auſus ꝓfiteri: ꝛ ideo iſta cogitat / vt ſibi ipſe licẽtiam videatur tribuere peccatoꝝ: quatenus ſub immenſitate delinquat / qui metum iudicio abijciendũ eſſe decreuit. Sequitur Non eſt timor dei ante oculos eius. Cogitationẽ dicit iniquorũ / qui putant timorem dei nõ eſſe in conſpectu eius: id eſt non curare deum vt homines eum debeãt formidare: ſed (vt quidam errãtes philoſophi dixerũt) mũdũ potius credũt caſibus regi / qȝ ſupernis adminiſtrationibus ordinari. Siue de iniuſto dicitur non eſſe timorẽ dei ante oculos eius: qui talia dicere ſacrilega volũtate preſumit. Deniqȝ ſequitur. [Qm̃ doloſe egit in cõſpectu
eius: vt † inueniret iniquitatẽ ſuam ad odium]. Sce- Al. inuenia
leratus iſte de quo dictum eſt: Non eſt timor dei ante tur iniqui-
oculos eius: neglexit operam legi dare / vt intellige- tas eius.
ret perſuaſionẽ ſuam eſſe falſiſſimã. Sed contemnẽs dicta ſalutaria: veritatem ſtuduit omnimodis ignorare. Is ergo doloſe egit in cõſpectu dei: vt ſuã iniquitatem ad odium refugeret inuenire: credẽs per ignorantiam precepti ſe poſſe defendi. Pulchre autẽ definitũ eſt peccata noſtra eſſe iniquitatẽ ꝛ odium: quã illa odiſſe debemus / per que ad eterna ſupplicia peruenimus. [Uerba oris eius iniquitas ꝛ dolus: noluit intelligere vt bene ageret]. Sermonibus iniquorũ conuenienter data eſt finitiua cõplexio. Uerba enim eoꝝ ſunt iniquitas ꝛ dolus. Itaqȝ que numerare nõ poterat: duobus ſunt ſermõibus explicata. Iniquitas ꝑtinet ad blaſphemiã: dolus ad ꝓximum decipiendum. Sed quid rogo ſibi reſiduũ faciat: qui peccare in deũ ꝛ in ꝓximũ non recuſat? Cum vero dicit Noluit intelligere vt bene ageret: illos ſignificat q̃ ex aliqua parte ſapientie igniculum perceperũt: ꝛ a vero intellectu ſuo vicio declinãtes / ꝑuerſis ſe erroribus polluerũt. Hoc ꝛ ad demẽtiſſimũ populum iudaicũ cõpetenter aptatur: ad quem dñs venerat: ꝛ ille ſanari deteſtabili obſtinatione cõtempſit. Nam impudentie plerũqȝ venia datur: volũtario vero maleficio vltio ſemper in-
ſta ſuccedit. Quod argumentum dicitur ab ingenio: LOP.
quando non per ignorãtiam / ſed malicioſa voluntate peccatur. [Iniquitatẽ meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni vie non bone: maliciam autem nõ odiuit]. In exponendo adhuc viro peſſimo perſeuerat. Ait enim Iniquitatem meditatus eſt: id eſt errorẽ longa meditatione tractauit: libros ſcilicet faciẽdo peruerſos: vt non tñ ipſe delinqueret / verumetiam poſteritas eodẽ auctore peccaret. In cubili ſuo: id eſt in corde pro-
prio. Cubile enim a cubando dictũ eſt: vbi animus no- ETY.
ſter inhabitans bonum / malũqȝ meditatur. Aſtitit vero dicit omni vie non bone: id eſt ſeculi iſtius vitam / quã non tranſiuit vt reliqui confitentes: ſed in eadem commoratus / atqȝ defixus eſt: ad cumulum quoqȝ intulit peccatorum. Maliciam autem non odiuit. Hic maliciam vult intelligi cũctorum criminum matrem: in vno verbo concludẽs / quod latius videbatur effuſum. Hanc igitur affectare piaculum eſt: quã non ſolum vitare precipimur / ſed merito eam odiſſe cõpellimur: quatenus tantum facinus perpetua execratione damnemus. Memento autem ꝙ a capite pſalmi hu-
ius per quattuor verſus figurã poſuit Synatriſmos: SCHE.

que vno tractu atq; circuitu crimina multa cõcludit.
[Domine in celo miſericordia tua: et veritas tua vſq;
ad nubes]. Dinumeratis cogitationib⁹ hominũ peſ-
ſimorũ: ſecũdo membro ad laudem dñi tranſitũ facit.
Nam ꝙuis et in terra ⁊ in mari ⁊ vbiq; ſit miſericor-
dia eius: hic tamen ſpecialiter in celo dicit: id eſt in ce-
leſtib⁹ creaturis ⁊ ſanctis hominibus: vbi copioſius
dona manauerũt. Veritatem etiam cõmemorat iuſto-
rũ: que in iſtius ſeculi agone verſatur. Diximus enim
ſuperius nubes prophetarũ predicationibus compa-
ratas: quia ſicut ille terris victuales aquas depluunt:
ita ⁊ iſti fidelibus animabus imbrẽ ſalutis emittunt:
vt fructũ dent fidei que ſteriles fuerant ariditate pec-
cati: vt ipſum reuera intelligamus celeſtibus virtuti-
bus miſericordiam facere: quem per apoſtolos ⁊ pro-
phetas humano generi veritatẽ cognoſcimus preſti-
tiſſe. Et intuere laudem hanc: contra impioꝝ vitupe-
rationem cõmuniter introductã: vt demonſtratiuũ ge-
nus vtriſq; partibus explicatis euidẽtius appareret.
Al. dei [Iuſticia tua ſicut montes † dñe: iudicia tua abyſſus
Al. ſalua- multa. Homines ⁊ iumenta † ſaluos facies domine].
bis Quãuis vſus habeat: Iuſticia tua ſicut montes dei:
multo tamẽ abſolutior eſt Hieronymi fida tranſlatio:
que dñe magis ꝙ dei poſuit. Iuſticia tua beatos dicit
apoſtolos: qui capaces dñi iuſticie deuotis ſenſib⁹ ex-
titerunt. Quos merito montib⁹ cõparauit: qm̃ ſumme
veritatis lumen in ipſis primordijs haurientes: humi-
libus populis ſanctis predicationibus infuderũt. Si-
cut montes qui ſole orto radios noue lucis excipiunt:
et ad cõualles terrarum refuſa claritate tranſmittunt.
Abyſſus hic in bono poſuit: profunditates eius diui-
Def. nis iudicijs cõparando. Abyſſus eſt enim ꝓfunditas
aquarũ: quã nec metiri: nec intrinſecus ex toto videre
preualemus. Quis enim magni pelagi: aut internã cõ-
ſpiciat: aut ſpacia latiſſima cõprehendat? Sic diuina
iudicia nec mẽte complecti poſſumus: nec ratione ali-
Rom. xi. qua definire ꝑualemus: ſicut apl̃s dicit: Quã incõpre
hẽſibilia ſunt iudicia eius: ⁊ inueſtigabiles vie ipſius?
His tamen oĩbus vnũ nomẽ appoſitũ eſt: abyſſus/ id
eſt profunditas: que non valet apprehendi. Exponit
etiã quare iudicia eius abyſſum dixerit: merito quãdo
peccatorib⁹ iumentoꝝ ſe inordinata volũtatẽ tractan
tibus beneficia ſue pietatis indulget. Hoc autem que
mens: que ratio comprehendat: ſupplicationẽ peniten
tium ad premia tranſire iuſtorũ? Vides ergo dñi iudi-
cia ꝓfundis abyſſis apriſſime cõparata. [Quẽad-
modũ multiplicaſti miſericordias tuas deus. Filij au-
Al. tegmĩe tem hominũ in † protectione alarũ tuarũ ſperabunt].
Nũc latius per varias enumerationes exponit: quod
ſuperius breuiter dixit: Iudicia tua abyſſus multa.
Quẽadmodũ: admirantis aduerbiũ eſt: id eſt ꝙ ſubli-
miter: ꝙ potenter miſericordias tuas largita e mira-
bili ꝯtuliſti: vt ⁊ peccatores ad premia venire faceres:
et iuſtos ſperare promiſſa dona ſancires. Et nota ꝙ ſu
perius homines dixerit nunc autẽ filios hominũ po-
nit. Homines pleruſq; dicuntur: qui necdũ primi ho-
minis vetuſtate depoſita: in originalis peccati crimine
perſeuerant. Nam ⁊ ipſe Adam qm̃ primus eſt/ homo
dictur: non filius hominis. Filij autem hominũ ſunt:
qui gratiã baptiſmatis conſecuti: in nouam progeniẽ
preſtante dño renaſcuntur. Nam ⁊ ipſe chriſtus filius
hominis dictus eſt: vt reuera cuius premia ſuſcipiũt:
eius ⁊ nomine decorentur. Ale vero ſunt domini pre-
cepta noui ⁊ veteris teſtamenti: in quorũ protectione
iuſtus oĩs ſperare cognoſcitur: dum eis obedire mon-
ſtratur. Hec ſimilitudo tracta eſt competẽter ab aui-
bus: quarũ pulli teneri ſpem ſuam in maternarũ ala-
rum protectione ponere conſueuerunt. Quo exemplo ⁊
ſimplicitas ſperantis oſtenditur: ⁊ blãdiſſimi benefi-
cij cautela declaratur. [Inebriabunt ab vbertate do-
mus tue: ⁊ torrente † volũtatis tue potabis eos]. Ine- Al. volupta
briabuntur: ſermo tractus eſt a parte bonorum: de ho- tis
minũ conſuetudine vitioſa: qui vino nimio gurgitati
mentis oppreſſione torpeſcũt. Sic iſta celeſtis ebrie-
tas memoriam intercipit ſecularium rerum: et carnalia
ita facit a mente diſcedere: tanꝙ vini crapula: que hu-
manos actus a noſtris ſenſib⁹ alienat. Sequitur etiã
vnde talis prouenire poſſit ebrietas: ſcilicet ab vber-
tate domus tue: id eſt ab eutheris ſpiritualib⁹ ſancte
matris eccleſie. Ipſa eſt enim domus que cõdita ſua
inaniter neſcit expendere: que ſic vniuerſo mũdo ſuf-
ficit: vt plena ſemper exuberet. Ebrietas ſobria: vino-
lentia glorioſa. In qua potator peccat: ſi eam potius
ambire deſpiciat. Torrentẽ ꝓo diximus eſſe fluuium Def.
velocem: qui pluuiarũ ſubita inundatione deſcendit.
Cui bene cõparatur ſapientia chriſti: quia ſubita eſt: ⁊
ita rapida vt ad finem quem vult ſine aliqua tarditate
perueniat. [Qm̃ apud te eſt fons vite: ⁊ in lumine tuo
videbimus lumẽ]. Quã ſalutariter aperit: ꝙ potenter
exponit quid ſit illud qđ ſuperius ait: inebriabuntur.
Chriſto dño dicit: quoniã apud te eſt fons vite: id eſt
initium omnium bonorũ ⁊ origo virtutũ: vnde perfe-
ctiſſime complemur/ quãdo aliqđ munus ab eius pie-
tate ſuſcipim⁹. Inebriat etenim nos vita potabilis: cũ
bone cõuerſationis ſtudiũ de ſacris predicationibus
hauſerim⁹: ſicut Eſaias dicit: Haurietis aquas de fon Eſa. xii.
tibus ſaluatoris. Verũ in cõſuetudine mortaliũ/ aliud
eſt lumẽ: aliud fons: imo ⁊ cõtraria ſibi ſunt: quia fons
aque flãmarũ lumen extinguit. Apud deum ꝓo vnum
eſt: quia quicquid dixeris ⁊ verũ eſt: ⁊ adhuc minus.
Dicimus enim deũ lumen: quia omnẽ hominẽ venien
tem in hunc mundũ illuminat. Fontem/ quia ſitientem
et inanẽ ſatiat. Montẽ/ quia fortis ⁊ excelſus eſt. Viã/
quia rectus eſt. Magiſtrũ/ quia doctor eſt vite eterne.
Petram/ quia fundamentũ et firmamentum eſſe pro-
batur eccleſie: ⁊ cetera que leguntur in litteris ſacris.
Verũtamen in his omnibus vnus intelligitur domi-
nus Chriſtus. Sed vt verſum iſtum perfecte ac dili-
genter intelligere debeamus: ſciendum nobis eſt hoc
nomen luminis totius trinitatis eſſe cõmune. Legi-
tur enim: Deus lux eſt: ⁊ tenebre in eo nulle ſunt. Ergo i. Joan. i.
quia pater ⁊ filius ⁊ ſpũs ſanctus vnus eſt deus: recte
animaduertimus de tota trinitate eſſe dictum: Deus
lux eſt ⁊ tenebre in eo nulle ſunt. Unde verſus iſte me-
rito de ſaluatore dicitur: In lumine tuo videbimus lu-
men: patris ſcilicet et ſpiritus ſancti: quia per ipſius
predicationem factum eſt: vt tota nobis trinitas ma-
nifeſta cõſtaret. [Pretende miſericordiã tuam † ſcien- Al. ſitien-
tibus te: et iuſticiam tuam his qui recto ſunt corde]. tibus
Pretende dixit: id eſt pterroga: preſemina: longe lateq;
diffunde: vt poſſint ſcientes te in iſto ſeculo tutius am
bulare. Iſti autem ſcientes dominũ: multipliciter in-
telligendi ſunt. Sciunt enim dominũ: qui ſanctã tri-
nitatem corde firmiſſimo cõfitentur: qui regulas celi-
tus datas nulla intellectus ſui prauitate diſtorquent.
Ad poſtremũ ipſi ſoli veraciter norunt deum: qui ca-
tholice fidei non deſerunt vnitatẽ cõpleri. His rogat
pretendi miſericordiã: vt ⁊ in iſto ſeculo ſub dñi pie-
tate degant: ⁊ in futuro iudicio premia digna recipiãt.
Hoc enim ſignificat iuſticiã tuam his qui recto ſunt

corde: quia ibi iuſtiſſime ad dexterā collocabitur: qui
hic recta mente preſtante dño viuere meruerit. [Non
veniat michi pes ſupbie: ⁊ manus peccatoris nō mo-
ueat me]. Orat vt greſſus mentis a iuſto tramite non
recedat: ne in ſuperbiam erectus cadat qui tutiſſima
humilitate cōſtiterat. Nec vacat q̃ pedem hic ſingu-
lari numero poſuit. Certum eſt enim in vno nos pede
cōtinue ſtare nō poſſe. Qui cōuenienter ſuperbie da-
tus eſt: qm̃ elatum hominē diutius non preualet con-
tinere. Pes aūt pro affectu mētis eſt poſitus. Nam ſi-
cut gradientes de loco ad locū transferimur: ſic a dño
ſeparamur quando nos elata cogitatione diuidimus.
Hoc enim maximū cōſtat eſſe peccatū: vnde angelus
cecidit: per qđ Adā a paradiſo ꝓbatur excluſus. Ma-
nus ṽo peccatoris eſt: male ſuadentis operatio: que ſūc
nos a fidei firmitate mouet: cum iniqua diſceptatione
ſollicitat. [Ibi ceciderūt qui operanť iniq̃tatē: expulſi
ſunt nec potuerūt ſtare]. Ibi/vbi ſuperius dixit: pede
ſupbie ſcilicet ⁊ praua ſuaſione nequitie. Bene aūt po
ſuit: Ceciderūt: ac ſi diceret: in profundā foueam cor-
ruerunt. In illo enim pede: non ſtaturus ſed caſurus
innititur. Quis enim dubitet eos poſſe corruere: qui
vno tm̃ (vt ſupra dixi) veſtigio ſubleuantur? Quē vel
ſi nullus impellat: laſſitudine ſua fit ꝓnitiſſimus ad rui-
nam. Sed tamen hūc pedē nō vni dat vitio: ſed oībus
qui operanť iniquitatē. Nam q̃uis alij ex crudelitate:
alij ex libidine: alij ex cupiditate: alij ex inuidia dia bo-
li ꝓlabuntur: oēs tamē in ſupbie vitio cadūt: quia dñi
iuſſa cōtemnūt. Nā ſicut obediens dicitur: qui multis
iuſſionib⁹ obſecūdat: ſic multifaria dñi precepta con-
Lop. temnens: ſupbus veraciſſime nūcupať. Qđ argumen
tum dicit a genere. Genus enim eſt ſupbia: vnde oīa
Eccle.10. vitia exorta noſcunť: ſicut ſcriptura dicit: Initiū omīs
peccati ſupbia. De iſtis aūt ſequitur: Expulſi ſunt: nec
Matth.25. potuerūt ſtare. Expellunť vtiq̃: qm̃ audiet: Ite in ignē
eternū. Nec potuerūt ſtare: qꝛ nō illis licebit dñi iuſſa
differre: ſed illic ſtatim precipitanť ab angelis: vbi eis
parata eſt flāma penalis. Concluſio.

Repetere libet ſuperiora pſalmi: quo decore
prolata ſint. Dicuntur enim quāta
famulis ſuis gratia diuina preſtiterit: vt vſq̃ ad pleniſ
ſimā ſatietatē felici vbertate ꝑuenerint. O laudabilē
nimis ebrietatē: o votis oībus expetendā vinolentiā:
vnde modeſtia naſcitur: ⁊ plena mētis integritas obti
netur. Non hinc titubatio: non cōfuſio: nō mētis alie-
natio: nō caligo tenebroſa ſuccedit: ſed tāto anima ſa-
nior redditur: q̃to illa ebrietate completur. Bibamus
ergo hūc potū auidi: nequaq̃ labijs carnalib⁹: ſed pu-
riſſimo cordis affectu: de quo non leticia tēporalis ſu-
mitur: ſed eterne vite gaudia conquiruntur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 35.

Pſalmus ipſi Dauid. xxxvi.

Noli emulari in malignanti-
bus: neq̃ zelaueris facientes
iniquitatem. Quoniā tanq̃
fenum velociter areſcent: et
quēadmoduz olera herbarū
cito decident. Spera in dño
et fac bonitatē: et inhabita terrā ⁊ paſceris
in diuitijs eius. Delectare in dño: ⁊ dabit ti
bi petitiones cordis tui. Reuela dño viam
tuam ⁊ ſpera in eo: et ipſe faciet. Et educet
quaſi lumen iuſticiam tuam: ⁊ iudiciū tuum
tanq̃ meridiem: ſubditus eſto dño ⁊ ora eū.
Noli emulari in eo qui ꝓſperatur in via ſua:
in homine faciēte iniuſticias. Deſine ab ira
et derelinque furorē: noli emulari vt mali-
gneris. Qm̃ qui malignātur exterminabun
tur: ſuſtinentes autē dñm ipſi hereditabunt
terrā. Et adhuc puſillū ⁊ nō erit peccator: et
queres locū eius ⁊ non inuenies. Manſueti
aūt hereditabūt terram: ⁊ delectabuntur in
multitudine pacis. Obſeruabit peccator iu
ſtum: ⁊ ſtridebit ſup eū dentibus ſuis. Dñs
aūt irridebit eum: qm̃ ꝓſpicit q̃ veniet dies
eius. Gladiū euaginauerūt peccatores: in-
tenderūt arcū ſuū. Vt decipiant pauperē ⁊
inopem: vt trucidēt rectos corde. Gladius
eoꝝ intret in corda ipſoꝝ: ⁊ arcus eorū con-
fringatur. Melius eſt modicū iuſto: ſup di-
uitias peccatorū multas. Qm̃ brachia pec-
catorū cōterentur: cōfirmat aūt iuſtos dñs.
Nouit dñs dies immaculatorū: ⁊ hereditas
eorū in eternū erit. Non cōfundentur in tē-
pore malo: ⁊ in diebus famis ſaturabuntur.
Inimici ṽo dñi mox vt honorificati fuerint
et exaltati: deficientes quēadmodū fumus
deficient. Mutuabitur peccator ⁊ nō ſoluet
iuſtus autē miſeretur ⁊ tribuet. Quia bene-
dicentes ei hereditabūt terrā: maledicētes
autē ei diſperibunt. Apud dñm greſſus ho-
minis dirigetur: ⁊ viā eius volet. Cū cecide
rit non collidetur: quia dñs ſupponit manū
ſuā. Junior fui etenim ſenui: ⁊ nō vidi iuſtū
derelictū: nec ſemen eius querens panē. To
ta die miſeretur ⁊ cōmodat: ⁊ ſemen illius in
benedictione erit. Declina a malo ⁊ fac bo-
num: et inhabita in ſeculū ſeculi. Quia dñs
amat iudiciū: ⁊ non derelinquet ſctōs ſuos:
in eternū cōſeruabuntur. Iniuſti punienť: ⁊
ſemen impioꝝ peribit. Juſti autē heredita-
bunt terrā: ⁊ inhabitabūt in ſclm ſcli ſup eā.
Os iuſti meditabiť ſapientiā: ⁊ lingua eius
loquetur iudiciū. Lex dei ei⁹ in corde ipſius:
et nō ſupplantabūtur greſſus eius. Cōſide-
rat peccator iuſtū: ⁊ querit mortificare eum.
Dñs aūt nō derelinquet eū in manib⁹ eius:
nec dānabit euz cū iudicabitur illi. Expecta
dñm ⁊ cuſtodi viā eius: ⁊ exaltabit te vt he-
reditate capias terrā: cū ꝑierint peccatores
videbis. Vidi impiū ſuperexaltatū: ⁊ eleuatū
ſicut cedros libani. Et trāſiui ⁊ ecce nō erat:
et q̃ſiui eū: ⁊ nō eſt inuent⁹ locus ei⁹. Cuſto-
di inocētiā ⁊ vide eq̃tatē: qm̃ ſunt reliq̃e ho-
mini pacifico. Iniuſti autē diſperibūt: ſimul

reliquie imploꝝ interibūt. Salus aūt iuſtorum a dn̄o: ⁊ protector eoꝝ in tempore tribulationis. Et adiuuabit eos dn̄s et liberabit eos: ⁊ eruet eos a peccatoribus: et ſaluabit eos quia ſperauerunt in eo.

De verbis tituli iſtius non eſt qđ nouiter dicere debeamus: ſed intentionē pſalmi magnopere debemus aperire. Totus enim ad mores ꝑtinet corrigēdos. Inſtruit quippe eccleſia: que nūc introducitur ad loquendū: preceptis ſalutarib⁹ genus humanū ne mortiferis erroribus miſceatur: Malos pena deterrens: bonis premia cōpromittens. Quod doctrine genus oīno efficaciſſimū eſt: vt ⁊ ſuperbi humilientur: ⁊ humiles digna cōſolatio ꝓſequatur. Eſt etiā alphabeti hebrei ordine digeſtus: minus habēs litteram ſextādecimā: quā ſicut in ſuperiorib⁹ iam dictū eſt: ad illos eſtimamus eſſe referendū: quib⁹ deeſt aliqđ de perfecta cōuerſatione ſanctorū. Nam cum oēs littere apud hebreos ſignificantias ſuas habeant: credere fortaſſe dignū eſt: cui deeſt aliquod elementū: eū quoq; ſignificationē ipſius non habere. Dicant ſtudioſi fortaſſe meliora: nobis tamen diutius ꝑquirentib⁹: cōceſſum nō eſt aliud inuenire ꝙ diximus. Memento ꝓ qđ iſtoꝝ alphabetoꝝ iam tertius pſalmus eſt: qm̄ ⁊ ipſi ad ſeptenariū numerū tendunt: qđ ſuo loco dicendū eſt. Diuiſio.

Per totū pſalmū ſicut dictū eſt: eccleſie vox introducitur ad populū corrigendū. Prima poſitione commonet ne malignantes quiſꝙ debeat imitari: ſed quicquid boni ſperandū eſt a dn̄o poſtuletur: qui nouit ⁊ profutura cōcedere: et perenniter manſura preſtare. In qua hebrei alphabeti: ſex littere continentur. Secunda dicit peccatores maxima hic cruciatione torqueri: quoniā in ſuis actibus nichil ſimile boni ſe habere cognoſcunt. Hec habet litteras ſeptem. Tertia profitetur: nunꝙ ſe iuſtū vidiſſe derelictū: maloꝝ penas ⁊ premia bonoꝝ vtili commutatione permiſcens. Iſta pars reſiduas habet
Aleph litteras octo. Expoſitio.

Al. in malignantib⁹ Al. zelaueris — Noli emulari † iter malignātes: neq; † emulatus fueris facientes iniquitatem]. Principiū pſalmi: id eſt Noli emulari inter malignantes: neq; emulatus fueris facientes iniquitatem. Quoniā tanꝙ fenū velociter
SyL. areſcent: et ſicut olera herbarū cito decident: cathegorici ſyllogiſmi qualitate formatū eſt ita. Qui malignantur et faciunt iniquitatē tanꝙ fenum velociter areſcent: ⁊ ſicut olera herbarū cito decident. Oēs qui tanꝙ fenum velociter areſcent et ſicut olera herbarū cito decident nō ſunt emulandi. Non igitur emulandum eſt inter malignātes ⁊ facientes iniquitatē. Per
SLDE. figurā Ethopeā ꝓhibet nos ſancta mater eccleſia: ne maloꝝ actibus delectati: eoꝝ cateruis ſocietate peſtifera miſceamur. Multos enim ſollicitat cohors nefanda peccantiū: ⁊ delectatione quadā decipimur: quādo cū plurimis delinquere feſtinam⁹. Deinde ſequitur: vt nec ſingillatim imitemur inſanos: dū eos forſitan credimus eſſe felices: qui ad tempus libertate criminum perfruuntur. Emulari vero hic ſignificat malos actus imitari: cum ſe dies perdidiſſe putant: qui tardam ſibi maloꝝ licentiam proueniſſe ſuſpirant. Nam ⁊ in bono
1. Corin. 12. verbū hoc ponit apl̄s dicens: Emulamini chariſmata
Al. quēadmodum. meliora. [Qm̄ tanꝙ fenū velociter areſcent: ⁊ † ſicut olera herbarū cito decident]. Reddita eſt cauſa ꝓbabilis: quare ſequi non debeamus quos ſcimus ſceleriter eſſe perituros. Fenū/pulchra res eſt dū viret: dum floret: ſed cū aruerit mutato ꝓtinus colore marceſcit. Sic ſunt impij: qui quaſi florida leticia relucētes premature fine ſiccantur. Primo feno comparati ſunt vt areſcerēt: nūc agreſtib⁹ olerib⁹ vt deciderēt. Nō enim dixit: olera hortoꝝ ſed herbarū: vt ſignificaret potius illa viliſſima que per agros ſponte naſcuntur. Olera enim ab olla dicta ſunt: vbi collecta decoquunt. Qua- ETy.
propter fenū mūdi nobilibus cōparemus: qui ⁊ facile ꝓficiunt: ⁊ viriditatis magna quaſi gratia veſtiuntur. Olera herbarū/mediocres ponantur et humiles: qui per loca inculta copia pullulante cōſurgunt: ⁊ nature ſue agreſtē atq; hiſpidā retinēt qualitatē. Sed ⁊ illud velociter areſcit: ⁊ iſta cito decidūt. Sed dicat aliqs: Quādo hoc illis euenire credendū eſt? Scilꝫ tēpore iudicij: quādo ſplendor eſtatis arridet: cū ad cōſuetudinē arboꝝ oīs homo fruct⁹ ſuos aperit. Seculū enim iſtud ſimilitudo eſt hyemis: vbi factorū noſtroꝝ omne germē incluſum eſt: nec poteſt de eis iudicari que probantur abſcondita. Quapropter in his duob⁹ verſib⁹ etiā illud argumētū declarat eximiū: qđ dicitur Epi- LOp.
cherema: latine executio ſiue argumētū: que rei dubie fidē per exempla ꝯfirmat. Oſtenſum eſt enim cito impios cadere per fenū ⁊ olera. [Spera in dn̄o ⁊ fac bo- Beth
nitatē: ⁊ inhabita terram ⁊ paſceris in diuitijs eius]. Poſtꝙ malignantes ſtudioſe cenſuit euitandos: nunc quomodo facere debeam⁹ admonet. Primū ſiquidem cōmonet vt ſperemus in dn̄o. Hoc introitus fidei: hoc initiū ſalutis eſt. Sequitur: Et fac bonitatē: quia ſicut legitur: Fides ſine operib⁹ mortua eſt. Inhabita ter- Jaco. 2.
rā: hoc eſt in ſancte eccleſie viſceribus ꝑſeuera: qm̄ fideles nunꝙ decet ab ipſa diſcedere. Et ne forſitan diceret: quid ꝓderit ſi iſta faciamus? Sequit̄ totius rei magna cōpenſatio. Paſceris in diuitijs eius. Paſceris ad ſaturitatē pertinet ⁊ ad ſuauitatē perennē. In diuitijs eius: id eſt in chriſti domini contemplatione: qui ſolus ineſtimabile premiū ꝓbatur eccleſie. O paſtus ille mirabilis: non corporis defectus refectio: ſed inextricabilis animi fortitudo. Inde ſaginentur fideles: cibus qui quantū ſatiat: tantū beatā famem ſemꝑ exaggerat. [Delectare in dn̄o: ⁊ dabit tibi † petitionē Al. petitiones
cordis tui]. Delectatio ⁊ corporalis dicit̄ et ſpūalis. Illa nutrit vitia: iſta virtutes. Delectare cum dicis in dn̄o: ſuauē tibi vult eſſe eius recordationem: vt ames quē times: vt deſideres quē vereris: vt ambias querere quē paueſcis. Sequitur: Et dabit tibi petitionem cordis tui. Reſpice qꝛ cordis dixit: nō carnis: qđ ad ſapientiā ſolet referri. Cordis enim petitio eſt fides: charitas: intellectus dei ⁊ opera actuū bonoꝝ. Ipſa enim cōſueuit ꝓpitius annuere: ꝗ ſolet pijs predicationib⁹ admonere. Ita ſingulis quibuſq; ſentētijs ad eternā vitā informat̄ anim⁹ chriſtiani. [Reuela dn̄o viā tuā: ⁊ Gimel
ſpera in eo ⁊ ipſe faciet]. Velū quoddā eſt dēſitas peccatoꝝ: vnde via: id eſt vita nr̄a tenebroſi amict⁹ circūdatiōe veſtita eſt. Hāc reuelam⁹: qn̄ delicta nr̄a promptiſſime cōfitemur. Reuelauit enim Paulus apl̄s viā ſuā: qn̄ dixit: Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū: ⁊ ſpūs Gal. 5.
aduerſus carnē. Sperauit autē in dn̄o dum clamaret: Infelix ego homo: qs me liberabit de corpore mortis Rom. 7.
huius: Grā dei per Jeſum chriſtū dn̄m nr̄m. Adiecit: Et ipſe faciet: Ipſe qui oīpotēs eſt: ipſe qui manu fortis eſt: ipſe reuera cuius oīa iuſſionib⁹ obſecūdant. Et qualia ſunt que ille facit: ꝑ Ephexegeſin poſitā ſubter SLDE.
explanat. [Et educet † tanꝙ lumen iuſticiam tuam: et Al. quaſi

Al. tanq̄ iudiciū tuū † ſicut meridiē]. Exponit quod ſuperius
dixit: Et ipſe faciet. Lumē ſolis colores nobis corpo-
rales oſtendit. Fulgor dei: operū nr̄oꝝ qualitates exa-
perit: vt iuſticia nr̄a: id eſt fides quā habem⁹ in chriſto
ſic reluceat: q̄tenus ſpūalib⁹ poſſit apparere cōſpectib⁹.
DEF. Educere eſt enim aliq̄d de tenebris ad lumē trahere:
hoc eſt de ſeculi iſtius caligine ad illā futuri iudicij ꝑ-
ducere claritatē: vbi oīa palā fiunt: nec vlterius tene-
broſis latibulis occulunt. Quapropter iuſticia noſtra
quā deo donāte nūc habem⁹ in fide: tūc humanis con-
ſpectibus apparebit: ⁊ tanq̄ lumen proferetur cū ſpes
Col. 3. noſtra chriſtus oſtendet: ſicut dicit apl's: Cū chriſtus
apparuerit vita veſtra: tūc ⁊ vos apparebitis in gl'a.
SCHE. Tanq̄ meridiē: per Hyperbolen dictū eſt. Significat
enim clariſſimā ⁊ puriſſimā lucē. Tūc nāq̄ ſol orbem
terrarū nimia claritate ꝑfundit: ⁊ cūctas mūdi partes
Deleth ꝑſpicuo fulgore colluſtrat. [Subdit⁹ eſto dn̄o ⁊ † ob-
Al. ora ſecra eū. † Ne emulat⁹ fueris eū: qui ꝓſperatur in via
Al. noli emu lari in eo ſua]. Subdit⁹ eſto dn̄o: etiā qui ab eius fide videt alie-
nus: poteſtate dn̄ationis nō electione iudicij. Sed vt
hoc de ſanctis dictū debuiſſes agnoſcere Sequitur:
Et obſecra eū. Quod vtiq̄ facere neſciūt: niſi qui pia
ETY. dn̄o deuotiōe famulant. Obſecrare quippe ſignificat
obſequēter rogare. Et nota q̄ hec duo regulariter po-
ſita ſunt: vt ⁊ bene agamus: ⁊ ſemꝑ rogemus: ſicut di-
Rom. 12. cit apl's: Orationi inſtantes: neceſſitatib⁹ ſanctoꝝ cō-
municātes. Redit etiā ad illā cōmonitionē vnde pſal-
mus fecit initiū: vt peccatorē florentē fidelis non de-
beat imitari. Nam ideo additū eſt: In via ſua: vt non
ſanctos: ſed crimīnoſos intelligere debuiſſes. Chriſti
enim via ſola bona eſt: nr̄a vero peccatis obnoxia. Nā
hoc q̄d dicimus: ⁊ ſequēs ꝟſus euidēter oſtēdit. [In
Al. iniuſti-cias hoie faciēte † iniquitatē] Hic declarauit q̄d ſuperius
dixit: Qui ꝓſperat in via ſua: hoc eſt in hoie faciente
iniq̄tatē vel nequitiā: cuius act⁹ turpis eſt ⁊ fecilenta
He negocia. [Deſine ab ira ⁊ derelinque furorē: † ne emu-
Al. noli emu lari vt mali gneris. leris vt nequiter facias]. Deſine illi dicit qui adhuc
in ſano animi tumore remurmurat: qui inflāmatus ira
et indignatione blaſphema verba ꝓfundit: vt ſibi feli-
citatē negatā ſeculi cōqueratur: quā habere peſſimos cō-
DEF. tuetur. Ira eſt (ſicut ⁊ alibi diximus) que celeri motu
animū ſuccendit. Furor: qui diutius perſeuerat. Ergo
vtraq̄ nos iubet deſerere: per que ad culpā poſſumus
peruenire. Addidit: Ne emuleris: vt nequiter facias.
Nequitiā veteres definierūt volūtariā eſſe malitiā: in
quā non caſu incidimus: ſed ſpontanea delectatione
ETY. verſamur. Hāc frequēter ꝓhibet ne quis velit imita-
ri. Neq̄ enim dictus eſt: nequaq̄ / id eſt nullo tempore
Al. mali-gnantur aptus. [Q̄m qui † neq̄ter agūt exterminabunt: † qui
ꝟo expectāt dn̄m: ipſi † hereditate poſſidebūt terrā].
Al. ſuſtinē-tes autē Duplex cauſa ꝓponit ⁊ timoris ⁊ muneris: vt emulari
peſſimos minime cupiamus. O homo: q̄d illos imitari
Al. heredi-tabunt deſideras: quos perire ꝓſpectas? Audis a matre que
te diligit: q̄re cū bonis non gaudeas: ne te cū peſſimis
ETY. perire ꝯtingat? Exterminari: eſt foras terminos ꝓijci:
id eſt ab illa dei ciuitate fraudari. Sed ne ſolus met⁹
imbecilla hoim corda turbaret: ſubiūgit etiā ſpem bo-
noꝝ dicēs. Qui ꝟo expectāt dn̄m ipſi hereditate poſ-
ſidebūt terrā: ſcilꝫ qui deſpiciūt felicitatē impioꝝ: nec
ſibi volūt munera preſentia ꝯdonari: ſed expectāt dn̄i
ſaluatoris aduētū. Ipſi eius hereditate gaudebūt: id
eſt que legibus venit: que ſecura ⁊ eterna eſt. Poſſide-
būt terrā: hoc eſt ciuitate dn̄i futura potientur: quā iu-
ſtis viris diuina pietas pollicet. Quapropter ordinē
ſuaui chirographi cōſideremus: pollicita ſuis tēpori-
bus expectemus: ne dū volumus ꝓmiſſa feſtinā ter exi-
gere: cauſe nos videamur amiſſione mulctare. Pēdet
aūt verſus iſte de ſuperiorib⁹. Unde dicit: ne emulat⁹
fueris eū qui ꝓſperat in via ſua. Que figura dicit Hy- SCHE.
perbaton: cū ſuſpēſus ordo ꝟboꝝ inferius explicatur.
[Et puſillū adhuc: ⁊ non erit peccator: ⁊ queres locū Uau
eius † nec inuenies]. Puſillū: exiguum aliq̄d paruūq̄ Al. et non
ſignificat: q̄d ꝯſtrictis digitis manu poſſit includi. Pu- ETY.
ſillū enim: a pugno dicit. Hāc breuē atq̄ vltimā etatē
in remedio laborantiū eccl'ia pollicet: ne longe credat
vbi fidelis fatigari poſſe cognoſcit. Puſillū ꝟo/ dicit
tēpus q̄d reſtat vſq̄ ad diē iudicij: quod cōparatione
preteritoꝝ dierū oīno paruiſſimū eſt. Et nō erit pecca-
tor: non quia ipſe qui peccauit nō erit: ſed peccare iam
deſinet. Locū enim eius iſtū mundum ſignificat: qui
peccatorib⁹ fauet: ꝓpterea ipſis amicus eſt: vbi tanq̄
in domicilio ſuo delicta vernare manifeſtū eſt. [Man- Al. heredi-tabunt
ſueti autē † poſſidebūt terrā: ⁊ delectabunt in multitu-
dine pacis]. Manſuetos appellamus: manu ꝯſuetos: ETY.
id eſt patientes ⁊ mites: qui alienas iniquitates tole-
rant: non vt ipſi aliquē grauare preſumant. Sed vide
quāta vis ſit iſtius nominis: vt cū multarū virtutū ca-
pacē eſſe deceat chriſtianū: ad ꝑfectionē totius boni
explicandā cōſtet edictū. Hos dicit poſſeſſuros Hie-
ruſalem futurā: de qua ſepe iam dictū eſt. Ciuitas que
ſemꝑ bonoꝝ ſuauitate cōpleta eſt: vbi eius habitato-
res nō mercib⁹ degūt: ſed diuina delectatione paſcun-
tur. Non ibi quiſq̄ laborat vt viuat: ſed ex toto quiet⁹
accipit q̄d beatus animus cōcupiſcit. Ibi oculis cor-
dis beata eſuries ſaginat. Ibi anima ſolo viſu reficit:
quādo quicquid ad eius ꝑtinet deſideriū dn̄ici vultus
contēplatione preſtat. Sequit: Delectabunt in multi-
tudine pacis. Hic iā veritas ipſa ꝑfecte beatitudinis
indicatur: vt ſemꝑ ſuauiter ſentiatur omne q̄d eſt: nec
aliquādo poſſit deſinere q̄d delectat. Nā vt oſtēderet
ipſam delectationē nulla ꝯtrarietate diſſolui: addidit:
In multitudine pacis. Pax enim futuri ſeculi eſt: vbi DEF.
nichil aduerſum: nichil poteſt eſſe ꝯtrariū: ſed vno mo-
do cōceptū gaudiū ſuauiſſime ꝑſeuerat. [Obſeruabit Zai
peccator iuſtū: ⁊ † fremet ſuꝑ eū dētib⁹ ſuis]. Quāuis Al. ſtride-bit
de peccatoribus ⁊ iuſtis pſalmi huius cōtexta videat
eſſe relatio: tamen huic loco non importune facimus
diuiſionē: quādo inter ipſas ſimilitudines nouum ali-
quid introductū eſſe ſentitur. Quapropter ſit nobis
hic ſecūda partitio. Superius enim dixerat fideli nō
debere impios emulari: nūc dicit peccatoribus ſupra
iuſtos inuidia faciente torqueri. Diuerſa quippe volū-
tas: iuſto odium parat. Nam quādo illū videt ſcelera-
tus bonis operibus operam dare: ille ſe credit ſpecia-
liter accuſari. Stridet dentibus: fremit animo: ⁊ cuius
non poteſt mores ſubuertere: vitā ipſam protinus co-
natur auferre. Obſeruabit: quaſi de occultis inſidijs
cū dolore reſpiciet. Dentibus enim fremere furentiū
beluarum eſt: quas imitatur iracundus dum proximo
minatur interitū. Atq̄ ideo pudor eſt illos emulari:
qui bonis inuident alienis: dum extremū ſe eſtimet
quem inuidie reatus accuſat. [Dn̄s autē irridebit eū:
quoniā ꝓſpicit q̄ veniet dies eius]. Mirabilis nobis
forma conſolationis oſtendit. Quis enim debet dele-
ctari eius pompa: cuius peritturū nouit audaciā? Naꝫ
ſi nolumus aliquo zelo cōfundi: ſequamur hoc q̄d dn̄s
facit. Irrideam⁹ eū cuius preuidem⁹ occaſum: iudice-
mus infelicia q̄ depꝛehendimus eſſe ꝑitura. Firmiſſime
credam⁹ talia: q̄m a ꝟitate nobis ꝓmiſſa ſunt. Sic fiet
vt peccator irriſus abſcedat: qui ſe fugitiua felicitate

Heth pielacitat. [Gladiũ euaginauerũt pctõres: ⁊ † teten
al. tẽderũt derũt arcũ ſuũ. Ut † deijciant inopẽ ⁊ pauperẽ: vt tru
al. decipiãt cident rectos corde]. Gladius peccatoris eſt quilibet
dolus apperẽs leſionẽ. Nã ⁊ ille qui inopẽ ſpoliare cõ
tendit: ꝑuerſe cõſilij ſui gladiũ educit: ⁊ ille qui praua
ſuaſione deſiderat decipere aĩas innocẽtes: enſem peſ
ſime cogitationis oſtẽdit. Euaginauerũt autẽ: ſignifi=
cat nudauerũt: vt qḋ ante erat in cogitatione tanꝙ in
vagina recõditũ: poſt eductũ reuelatis cogitationib⁹
appareret. Arcũ enim tẽdere: nõ ſtatim ſagittare eſt:
ſed paratũ atqꝫ intentũ deſignat operi fraudulẽto ex=
pectantes tẽpus: quãdo poſſint ſimplices innocentes
decipere. Sequit: Ut deijciãt inopẽ ⁊ pauperẽ. Quid
interſit inter inopẽ ⁊ pauperẽ: non longe prediximus.
Pulchre aũt dictũ eſt vt deijciant: quaſi ſtantẽ ⁊ fidei
robore perdurantẽ. Deijciuntur enim: dũ eis tenebro=
ſus ⁊ morti ſimilis error infundit. Addit: Ut trucidẽt
rectos corde. Hoc de martyrib⁹ poteſt itelligi: q̇ recti
ſunt corde: ſed carne trucidãtur. [Gladius eoꝝ intret
in corda ipſoꝝ: ⁊ arcus eoꝝ ꝯfringatur]. Bene dicitur
gladius quicq̇d conat extinguere: qm̃ enſis expletiuũ
ETY. genus armoꝝ eſt ad mortis effectũ. Gladius eñ dicit
qui fit ad hoſtiũ clades. Et vt ſcias gladiũ iſtũ de co=
gitatione veniſſe: reciproca ſententia dixit: Intret in
corda ipſoꝝ: vnde ſcilꝫ venerat: ⁊ ꝑuerſis graſſabatur
inſidijs. Arcũ dixim⁹ occultã deſignare maliciã que
cõtra innocẽtiſſimos parabat. Sed hãc ꝯfringi dixit:
quia nõ erat fidelib⁹ in aĩe parte nocitura. Et reſpice:
qm̃ ipſa verba que in facinorib⁹ poſuit: eadẽ ⁊ in vin=
dicta geminauit: ꝓpter illã ſcilꝫ euãgelij ſentẽtiã. In
Luc. 6. qua menſura menſi fueritis: in eadẽ remetietur vobis.
Thet [Melius eſt modicũ iuſto: ſuꝑ diuitias peccatoꝝ mul
tas]. Pia mater quaſi bonos filios oſculans atqꝫ com
plectens: adhuc in eoꝝ cõſolationib⁹ ꝑſeuerat: ſuadẽs
melius eſſe modicũ iuſto ſuꝑ diuitias peccatoꝝ. Sed
intendamus quid ſit modicũ: quia ipſum eſt qḋ efficit
magnos. Modicũ hic ſentiat humilitas: in qua dũ ſe
animus noſter cohibet: mũdi precioſa trãſcendit. Con
tra: Diuitie ſunt peccatoꝝ multe: id eſt cõgeſtio crimi
nũ ⁊ abũdantia peccatoꝝ. Unde ꝙrũ ſit melius: eſti=
memus modicũ iſtud iuſte pcipere: ⁊ molẽ tantoꝝ ſce=
lerũ nõ habere. Illud ſiquidẽ ad celoꝝ regnã ꝑducit:
iſtud aũt demergit in tartarũ. Hoc argumentũ tractũ
LOP. eſt ex ꝯtrarijs. Cõtrariũ eſt enim modicũ iuſti ꝙ̃ diui=
tie multe peccatoris. [Qm̃ brachia peccatoꝝ ꝯterent:
cõfirmat aũt iuſtos dñs]. Brachia iniquoꝝ: ſuperbas
ſignificãt actiões: in quib⁹ impij preſumũt dũ nulla ra
tionis ꝯſideratione flectuntur. Et nõ dixit: franguntur
qḋ vno ictu poterat ꝑuenire: ſed ꝯterent: id eſt aſſidua
tritura minuunt: dũ ſemꝑ grauius ſit ꝑ partes imiuui
ꝙ ſubita clade conſumi. Sed ſicut impios tali inter=
minatione debilitat: ita iuſtos bona ꝓmiſſione cõfir=
ETY. mat. Confirmare enim eſt in animi afflictione poſitũ
ꝯſolatorio ſermone roborare. Quod ſi bene reſpicias:
tali dicto totius pſalmi virtus expreſſa eſt. Iſtis enim
omibus ſententijs agitur: vt ⁊ preſumptio peccatoris
deijciatur: et iuſti anim⁹ ſubleuetur. Que figura dicit
SCHE. Paradigma: id eſt exemplũ hortantis vel deterrẽtis.
Quod hic quoqꝫ factũ eſt: cũ iuſtos inuitat proſperis
Ioth et peccatores terret aduerſis. [Nouit dñs † vias ima
Al. dies culatoꝝ: ⁊ hereditas eoꝝ in eternũ erit]. Immacula=
toꝝ vias humana ignorãtia nõ poteſt intueri: quia cer
ni impꝑſpicabilis eſt via coanguſtata virtutũ: dñs aũt
qui eas condidit integerrima qualitate et quantitate
cognoſcit. Sed his talib⁹ quid ꝑuenire poſſit exponit.

Hereditas eoꝝ in eternũ erit. Hereditas eoꝝ eſt ce=
leſtis Hieruſalem: eterna pace ditiſſima. Que merito
totiens ꝓmittitur: vt vere pollicitationis ambiguitas
auferatur. In eternũ erit: ꝓpter mundanas heredita=
tes adiectũ eſt: que eterne eſſe non poſſunt. Illa enim
perpetua cõceditur: qm̃ ſine fine preſtatur. [Nõ cõfun
dentur in tẽpore malo: ⁊ in dieb⁹ famis ſaturabũtur].
Malũ tempus: ſignificat diem iudicij: quãdo omnis
caro ſollicita actuũ ſuoꝝ retributionẽ compenſatio=
nẽqꝫ formidat. Sicut alibi dicit: In die quãdo omnis
caro rediuiua reſurget et recipiet ſm̃ compenſationẽ
que formidat. Sed ſicut alibi dicit: In die mala libe=
rabit eum dñs. In iſto ergo tẽpore non cõfundent im=
maculati: quibus per gratiã ſatiſfactionis peccata di=
miſſa ſunt. Sequitur: Et in diebus famis ſaturabunt.
Dies famis: tẽpus hui⁹ mũdi ſignificant: quãdo beati
eſuriunt iuſticiã. Nãqꝫ in reſurrectione iuſtis non eſt
tẽpus famis: ſed bonorũ omniũ eterna ſatietas. Ergo
in hoc mũdo iuſti poſſunt eſurire: vel querere iuſticiã:
ſaturabuntur ſcilicet per ſcripturas ſanctas: per exem
pla dominica: ꝑ retributiones ſepiſſime repromiſſas:
quibus epulis fideles ſatiat chriſtianos. Quapropter
deuotis ꝓmittitur ꝑfecta ſecuritas: vt in futuro iudi=
cio nõ erubeſcant: ⁊ in hoc mundo competentia bona
percipiãt. [Qm̃ peccatores peribũt. Inimici ꝟo do= Caph
mini mox † honorificati fuerint et exaltati † deficien Al. vt
tes † vt fumus deficiẽt]. Cõſiderandũ eſt quia in hoc Al. quẽadmodum
verſu vna ꝓbatione poſita: mox alia ſubſequit. Dicit
enim: Qm̃ peccatores peribunt. Et iterũ: Inimici ꝟo
dñi mox honorificati fuerint: deficient. Que figura di
citur Epexergaſia: quotiẽs vni cauſe duas ꝓbationes SCHE.
apponimus. In illo ſiquidem iudicio peribũt pecca=
tores: quos cibo ſpũali minime cõſtat eſſe completos.
Nam hic a ſemetipſis ſatiati: ⁊ locupletes eſtimantur
quoꝝ omnino ieiuna ⁊ inanis eſt: ꝙuis copioſa ſatietas
videlicet que vſqꝫ ad hoc perducit vt pereãt. Et nota
quia peccatores perituros eſſe confirmat: id eſt in illa
iudicatione dãnandos. Nã inuenies impios qui pene
toto vite ſue tẽpore mũdanis delectationibus ꝑfruun
tur: Cur ergo dicit mox? Qm̃ qui ruinoſam altitudi=
nem aſcendit: ſtatim a veritate cadit: quia tũc incipit
perire cũ nititur ruitura cõſcendere. Deficientes enim
poterant ⁊ aliter deficere: vt indiciũ eoꝝ aliquod for=
taſſe remaneret: addidit: Tanꝙ fumus: vt nulla pars
actuũ eoꝝ reſidua eſſe noſcatur. Nam ſicut iſte de flã=
mis egrediens: per aera extollitur ſinibus cõglobatis
et ꝙto magis altius euolat: tanto celerius euaneſcit:
ſic peccata tenebroſa ⁊ ſeua: ꝙto ſe amplius erigunt.
tanto velocius diſſipant. Qḋ aũt ait: Deficientes de=
ficient: argumentũ eſt qḋ dicit a cõiugatis. Hec autẽ LOP.
verba ex ſeipſa naſcunt: ⁊ orta ab vno ſibi cõſona ſimi
litudine vertuntur. [† Mutuat peccator ⁊ nõ ſoluet: ⁊ Lamech
iuſtus aũt miſeretur ⁊ † cõmodat]. Mutuat peccator al. mutuabit
qm̃ dei verbũ audit: ⁊ non illud ſuis operib⁹ repꝛſentat. Al. tribuet
Hoc eſt enim nõ ſoluere: iuſſa minime diuinitatis im=
plere. Mutuatur etiã qm̃ dei bñficia diuerſa ſuſcipit: ⁊
nullã gratiarũ reſtituit actionẽ: ſed cõtra ꝑoternus ⁊
tanꝙ nichil acceperit ſemꝑ ingratus eſt. Iuſti ꝟo cau
ſa diuerſa eſt. Nã ꝙuis hic pauca ſuſcipiat: pia deuo=
tione plura reſtituit largienti: in oĩbus grãs agẽs pau
pertatẽ ſibi datã diuitias putat. Dolores quoqꝫ ipſos
et calamitates amplectitur: qui ſpe futuri premij ꝯtra
ipſas quoqꝫ mortes patientia interueniente confligit.
Et intende qḋ dicit: Miſeret ⁊ cõmodat. Hoc ad ele=
moſynas pertinet largiendas: vbi prius miſericordia

precedit:ꝛ poſt humanitas benigna ſubſequit᷑. Et con
SLVIII ſidera:qm̄ ꝑ figurā Diaphoreſis: per quā fit differen=
tia pſonarū: inter iuſtū ꝛ impiū contrariā ſibi diſtan=
Al. Quia tiam facit. [† Qm̄ benedicētes † eū poſſidebūt terrā:
Al. et here= maledicētes aūt † illū diſperiēt]. Sicut ſuperius per
ditabunt figuram Diaphoreſim peccatorū ꝛ iuſtorū voluntatē
Al. et diſpe diuiſit:ita ꝛ nunc per eandē figurā:eoꝝ retributiones
ribunt et premia ſegregauit: ne cōfuſum relinqueret qḋ nul=
la ſibi vicinitate cōgrueret. Nam qui benedicūt dn̄m:
id eſt qui in oībus gratias referūt:ꝛ eius mandata cu=
ſtodiunt: terrā illā viuentiū accipient poſſidendā: de
Ps. 141. qua ꝛ alius pſalmus dicit: Portio mea in terra viuen=
tium. Maledicentes aūt ꝛ blaſphemi:vel dei legibus
inobedientes ab illa patria ſubmouentur:nō quia ipſi
Mem nō erūt quos penalis flāma torquebit:ſed qm̄ a iuſto=
Al. apud dn̄z rum ꝓmiſſa beatitudine diſperibūt. [† A dn̄o greſſus
Al. diriget hominis † dirigent᷑:ꝛ viā eius † cupiet nimis]. Intel
Al. volet ligamus ꝓpoſitā cauſam. Hominū greſſus per ſe tor=
tuoſi ſemꝑ ꝛ praui ſunt:quippe qui in iniquitatib⁹ cō
cepti ꝛ in delictis ꝓgeniti ſumus. Sed tūc a patre lu=
minū dirigimur:qn̄ fidei regulā in qua gradiamur ac=
cipimus. Dirigimur plane:cū ſine erroribus ambula=
mus. Sed quo nos ducit iſta directio? Uidelicet vt ad
perfectā fidē et eterna premia veniamus. Uerum iſte
chriſtianus qui iam corde directus fuerat:viā dn̄i cu=
piet nimis: id eſt ipſum dn̄m ſaluatorem ſupra omnia
plus amabit: qui vere noſtra eſt via: veritas et vita.
Al. non hz. [Cū ceciderit † iuſtus nō † cōturbabitur:qꝛ dn̄s † fir=
Al. collidet mat manū † eius]. Cū ceciderit:non in peccatū intel=
al. ſupponit ligas:quia iuſtū dixit:ſed in manibus peccatoꝝ:in ca=
Al. ſuam ſu aſpero:qui frequēter ſanctis diabolo inſidiante con
tingit. Sed vt tibi ſatiſfacere videaris:conſidera quia
cū in eodez verſu dicat ceciderit qḋ ad pedes reſpicit
ſubiungit firmandam manum cadentis: cuius magis
debuit confortari veſtigiū vt poſt lapſum ſurgere va=
luiſſet. Unde euidēter apparet:cadere iſtud eſſe:in im=
pioꝝ incidere ditionē. Manū quippe huius:id eſt con
ſiliū operationēqꜫ cōfirmat:nec turbari poteſt captus
Nun qui aduerſa ſeculi huius ſubire decreuit intrepidus.
Al. iunior [† Iuuenior fui † et ſenui: et non vidi iuſtū derelictū:
Al. etenim nec ſemen eius † egens pane]. Peruentū eſt ad tertiā
Al. querēs ſectionē: vbi ſi vnum hominē loqui putes:breue ꝛ an=
panem guſtū tēpus oſtenditur:nec dei laudib⁹ oīno ſufficiēs:
ſed magis introducte vox reddat᷑ eccleſie: que ab ini=
tio ſeculi vſqꜫ ad finem verā nobis probat eſſe ſenten=
tiā. Iuuenior fui:quādo initia legis in ipſo ꝓtoplaſto
primeua ſuſcepit. Senuit: id eſt ad honorabiliorē ve=
nit etatē:quādo nouiſſimis temporibus ſuſcipere me=
ruit dn̄m redemptorē. Nam ꝛ euāgeliſta Ioannes in
1. Ioan. 2. epiſtola ſua ſic ait: Filioli:nouiſſima hora eſt. Sed per
hec tempora que totius mūdi ambitus excurrit: iuſtū
ſe non dicit vidiſſe derelictū. Ita fit:vt longū tempus
per eccleſie verba deſignatū eſſe videatur. Quid igi=
tur dicimus de illis iuſtis qui in latronū manibus in=
ciderunt? de ipſo quoqꜫ iuſto iuſtorū: qui clamauit in
Matth. 27. cruce: Deus meus deus meus quare me dereliquiſti?
Sed vt omnē nodū contrarietatis euadamus:iuſtus
derelictus nō eſt:ſed ſpūalibus bonis nō tēporalibus:
vt putatur auxilijs: quibus tūc premia reuera collata
ſunt: quādo tormēta ſeculi ſuperare potuerūt:ipſo te=
Matth. 5. ſtante: Beati qui ꝑſecutionē patiuntur ꝓpter iuſticiā:
qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Simili modo dicit:nō ſe vi
diſſe ſemē iuſti egens pane. Qḋ ſi ad litterā accipias
nec hoc poterit ꝯſtare qḋ dicit᷑. Legimus enim famis
cauſa Abraā: Iſaac ꝛ Iacob mutaſſe ꝓuincias. Unde

dubiū non eſt eguiſſe pane: quos propter penuriā loci
cōſtat exteras expetiſſe regiones. Sed redeamus ad
interiorem hominē:ꝛ vera nobis ſententia ſalutariter
apparebit. Semen vniuſcuiuſqꜫ hoīs operā eſſe dixi=
mus:quam ſeminat ꝛ metit:ſiue bonā ſiue malā. Ergo
opera iuſti pane nō indiget:hoc eſt ꝟbo dei quo ſatia=
tur: quo reficitur: quo intus reuera viuit et paſcitur.
Sic fiet vt cōcordantia reddantur que ſibi videbātur
eſſe cōtraria. [Tota die miſeretur ꝛ cōmodat: ꝛ ſemē Samech
eius in benedictione erit]. Tota die dicit:toto tēpore
vite ſue. Dies enim ſingulari numero frequenter ap=
ponitur:vt totius vite tempora declarētur. Quale eſt
illud primi pſalmi: Et in lege eius meditabitur die ac
nocte. Ita fit:vt cum pauca dicimus: plurima ſentia=
mus. Miſeretur ꝛ cōmodat. Siue elemoſynas dicit:
vbi ante miſericordia tangit animū et ſic aperit ma=
num. Ipſa eſt enim perfecta elemoſyna:que prius a ſe
inchoat:et ſic ad alteri⁹ iuuamina venire feſtinat. Si=
ue magis illum cōmodare dicamus ſpūalia bona: que
affluēter dei poſſidet pauper. Cōmodat plane iuſtus:
vnde oīno diues eſt: de doctrina: de pietate: de iuſticia
de patientia: ceteriſqꜫ bonis quib⁹ ꝑfruitur mens illa
ſanctiſſima. Sed ne crederes iuſtū interdū velle mu=
tuari:poſuit Tota die. O diuitie ineſtimabiles: que in
tota vita copiā ſuā affluentiſſime largiuntur. Merito
non deficit dare: qui a chriſto ſemꝑ ſe nouit accipere.
Sequitur: Et ſemen eius in bn̄dictione erit. Similis
eſt ꝛ iſte locus ſuperioribus. Nam ſi ſemen velis filios
intelligere: multi ſancti filios genuerunt luxurioſos ꝛ
impios. Sed ſemen dicit operā: que ab homine dono
ſuperno velut frumentale ſemen aſpergitur. Hec reci
pitur in bn̄dictione: qꝛ ſeminata eſt in bona volūtate.
Nā ſemē opera noſtra eſſe intellexit apoſtol⁹ cū dicit:
Qui ſeminat in carne: de carne metet corruptionem:ꝛ Gal. 6.
qui ſeminat in ſpiritu: de ſpiritu metet vitam eternā.
[Declina a malo ꝛ fac bonū:ꝛ inhabita in ſeculū ſcl'i].
Duobus modis vitā noſtrā pia mater inſtituit. Pri=
mus eſt: vt mala declinemus: quia peccatori bonarū
rerū repente eſſe nō poteſt appetitus. Secūdus: vt bo
na faciamus: propter qḋ a vituperabili actione ceſſa=
uimus. Declinemus ergo mala que noſtra ſunt:ꝛ facia
mus bona que chriſti ſunt: quia dn̄s in iudicio iuſtos
ſuos nō vocat ad premiū quia pauperib⁹ nil tulerunt:
ſed ideo coronat qꝛ nudos veſtierūt: viſitauerūt infir=
mos:ꝛ eſurientes ſitienteſqꜫ paſcere delegerūt. Uides
ergo: quia nō ſufficit chriſtiano a malis abſtinere: niſi
etiam bonū nitatur quadā opatione ꝑficere. Uerū hec
precepta qḋ ſequitur? Et inhabita in ſeculū ſeculi:vt
tali ꝓmiſſione cōfiſus futura ꝑmia ſpe certiſſima iam
poſſidere videat᷑. Seculū vero ſeculi: ſignificat eternū
regnū qḋ nulla ſucceſſione mutabit᷑. [Quia dn̄s amat
iudiciū:ꝛ nō derelinquet ſanctos ſuos: in eternū con=
ſeruabuntur]. Audiens hoc verbū: Ama ꝛ tu iudiciū:
fac iuſticiā: vt iuuāte dn̄o recta volūtate cōtineas: vt
bonis tuis ipſe congaudeas. Ille enim auctor iuſticie
nō poteſt illos derelinquere: qui eius eligūt precepta
cōplere. Et intēde ꝓmiſſionē: qꝛ nō dicit iuſtos in tem
poralib⁹ rebus nequaꝙ̄ deſerendos: ſed eos in eternū
cōſeruandos eſſe ꝓnunciat. Hic enim viſualiter cōſer
uari nequeūt: qui tribulationib⁹ ſupplicijſqꜫ lacerant᷑.
Audiant cupidi vite huius: qui ſibi longeuos annos
poſtulare noſcuntur: non in hoc ſeculo: ſed in eternum
conſeruandi ſunt qui dn̄o placere cōtendunt. [Iniuſti Ain
punientur ꝛ ſemen impioꝝ peribit]. Frequēter ſenſus
iſte reperitur: vt amplius que ſunt ventura credantur.

Diuina ſiquidem miſeratio: dum nos mauult gehẽne
penas euadere: dignatur ſepius admonere. Et ſicut ſu
perius iuſtoꝝ ſemen: id eſt opera in benedictione dixit
eſſe manſura: ita hic impioꝝ actus perire confirmat
Peribũt ſane: quãdo ⁊ ipſum delictũ ⁊ locus noſcitur
interire peccãtiũ. Nam perire opera infideliũ: nõ tam
noſtris verbis: ꝙ̃ Salomone dicente ꝓbabimus. Di
Sap.5. cturi ſunt enim in iudicio: Quid nobis ꝓfuit ſupbia:
aut quid diuitiarũ iactantia cõtulit nobis? Trãſierũt
omnia illa tanꝙ̃ vmbra. Uides perire quicq̃d hominẽ
perdit: ⁊ ſola conſiſtere que regno dñi faciunt perma-
Al. aũt he- nere. [Juſti † hereditate poſſidebunt terram: ⁊ inha-
reditabũt bitabũt in ſeculũ ſeculi ſuper eam]. Sicut aſſidue in-
crepatur vt corrigat: ita frequenter munera pollicetur
vt erigat. Utraq; enim ſicut diximꝰ: efficaciſſima ſunt
inſtrumenta doctrine: vt malos vindicta: bonos pro-
ETy. miſſa premia ſubſequantur. Terra ergo iſta appellata
eſt: eo ꝙ cõmeantiũ pedibus atteratur. Ad cuius ſimi
litudinẽ ⁊ illa futura terra vocitatur: non quia teratur
que iugiter manebit illeſa: ſed vocabulum perdit: qm̃
ipſa permanebit qualitatibꝰ immutatis: ſicut ⁊ celum
et corpora noſtra credimus innouanda: que licet noua
erunt: hiſdẽ tamẽ nominibꝰ appellabunt. Adiectũ eſt
Et inhabitabũt in ſeculũ ſeculi ſup eam: ne iſtam cre-
deres que aliquãdo deſerenda eſt. Nec vacat: quia nõ
dixit in ea: ſed ſup eã. Secretũ enim videtur vt puta-
mus ipſius habitationes exponere. Et ideo dictũ eſt
ſup eã: quia ſpũali corpori nõ erit neceſſe terrã graui
1.Theſſa.4 calcare veſtigio. Sicut apoſtolꝰ dicit: Deinde nos qui
viuimus qui reliqui ſumus: ſimul rapiemur cũ illis in
nubibus obuiam chriſto in aera: et ſic ſemp cum dño
erimus. [Os iuſti meditabitur ſapientiam: et lingua
eius loquetur iudicium]. Narratio hec per figuram
SCHE. Characteriſmon: que latine informatio vel deſcriptio
dicitur: tẽpus beate reſurrectionis oſtendit. Nõ enim
dicit: meditatur: ſed meditabit de futuro. Os hic cogi
tationẽ debemus accipere: quia de lingua ſequit quid
loquatur. Meditabitur ergo ſapientiã: nõ ſcripturarũ
lectione: ſed cordis puriſſima viſione. Ibi enim nõ lit
teris ſapientia colligitur: ſed celeſti largitate inelabo-
rata preſtat. Et lingua eius loquet iudiciũ: quia ſermo
ibi nequaꝙ̃ a cogitatione diſſentiet: ſed ſicut cor medi
tabitur ſapientiã: ita lingua loquetur per cuncta iuſti-
ciam. Hic eſt ille celeſtis ⁊ beatoꝝ modus: vt merito
in ꝯſortio angeloꝝ recipiantur: qui ſe nullo errore con
fundunt. Loquetur ergo iuſti lingua iudiciũ: cum veri
ETy. luminis fuerit manifeſtatione cõpletus. Judiciũ enim
dictum eſt: quaſi iuris dictũ: qđ in eo ius dicatur. Non
enim ſancti ſemp iudicabũt: dum conſtet vnũ dñi eſſe
iudicium: ſed in eternũ iuſte locuturi ſunt: quos reue-
Sade ra diuina virtus amplectitur. [Lex dei eius in corde
ipſius: et non ſupplantabuntur greſſus eius]. Uides
quẽadmodũ nobis perfectio future beatitudinis indi
catur: vt nichil aliud homo in corde recipiat: niſi volũ
tatẽ dei qua beatus efficitur: per quã ad tantũ culmen
aſcendit: cui gratias indeſinẽter acturus eſt. Dei eius:
ſignificat qui eũ de mundi iſtius clade liberauit. Hoc
enim ꝓnomen gr̃am indicat dñi Saluatoris. Nam cũ
ſit oĩm deus: ipſius ꝓprie dicitur quẽ liberare dignat.
Cum dicit: In corde ipſius: ſenſum beati vniuerſum
tali bono ſignificat eſſe cõpletũ. Huius itaq; greſſus
ſupplantare nemo preualebit: qñ iam ⁊ originale pec-
catũ deſinet: ⁊ diabolus decipiendi licentiã nõ habe-
ETy. bit. Supplantare enim dicimꝰ: plantis foueas preten
dere: ne poſſit incedens firmũ reperire veſtigiũ. Hoc

ibi nullatenus conſtat eſſe faciendũ: vbi ſecura ⁊ eter-
na ſunt oĩa: ſicut in.55. ps dicturus eſt: Qm̃ eripuiſti Ps.55.
aĩam meã de morte: oculos meos a lachrymis: pedes
meos a lapſu. [Conſiderat peccator iuſtum: ⁊ querit
† perdere eum]. Adhuc iſta dicunt de futuro iudicio. Al. mortifi
Cõſiderare eſt enim aliquid alta deliberatione cõſpi- care
cere: ⁊ vſq; ad rerũ viſcera ꝑuenire. Nam in die reſur- ETy.
rectionis peccator perpendet iuſtum: ⁊ dicet in corde
ſuo: Nonne iſte eſt qui egebat: quem in contemptu ha
buimus ⁊ deriſu: ⁊ modo eũ cernimus ſup nos electũ:
et in ſumma gloria cõſtitutũ: Hoc eſt peccatorẽ iuſtũ
cõſiderare. Querit autẽ perdere eũ: ad conſuetudinẽ
dicitur delinquentiũ: quoniã ⁊ in illo ſeculo feſtinant
iuſtũ perdere: vbi iam cognoſcuntur nocendi licentiã
non habere. [Dñs autẽ nõ derelinquet eũ in manibus
eius: nec damnabit eum cũ iudicabitur † ille]. Conſi- Al. illi
dera quẽadmodũ ordinẽ iſtum futuro ſeculo deputa-
uit: vt dicat in poteſtate inimici iuſtum vlterius non
eſſe tradendũ. Quod in iſto ſeculo frequẽter euenit vt
martyres relinquerẽt perſecutoꝝ manibus carnaliter
occidendos. Tunc enim famulos ſuos iam non dere-
linquet arbitrijs impioꝝ: ſed in eterna pace poſitos
poſſidebit ab omni periculo liberatos. Nec damnabit
eum cũ iudicabitur ille. Non damnat iuſtũ: cum iudi-
cat impiũ: ſed diſcretione meritoꝝ iuſtum beatitudo
ſuſcipiet: illũ debita pena torquebit. [Expecta dñm ⁊ Coph
cuſtodi † vias eius: ⁊ exaltabit te vt † inhabites terrã Al. viam
cum perierint peccatores videbis]. Superioribus re- Al. heredita
bus diligenter expoſitis que ad eternã poterant bea- te capias
titudinẽ ꝑtinere: redit ad iuſtũ cõſolans eũ ⁊ dicens:
Tu qui iam credidiſti ad que bona euehi poſſis: con-
fidenter expecta dñm: id eſt patienter age. Et qualis
ſit ipſa patiẽtia: nõ tacet. Nõ eñ ocioſo dicit expecta
ſed laboranti: qui vias dñi: hoc eſt ſacratiſſima ꝑcepta
cuſtodit. Apte queq; ſua reddidit ſuis. Terrã illam
niſi exaltatus non poteſt poſſidere: quia ſic ſancta: ſic
magna: ſic celeſtis eſt: quã nemo ꝑualet niſi bene me-
ritus adipiſci. Sequitur: Cũ perierint peccatores vi-
debis. Duplici ratione iuſtoꝝ gaudia cumulant. Pri-
mũ cũ ſenſerint in quãtis ſint iocũditatibꝰ collocãdi.
Deinde cũ viderint penas peccatoꝝ: exultabunt am-
plius ab eterno ſe ſupplicio liberatos. Tũc enim gra-
tior ſit qualitas muneris attributi: qñ cõſpecta fuerit
penalis aduerſitas. Ergo hoc dicit: videbis: hoc eſt qđ
nũc credis: tunc abſolute cognoſces: ⁊ letaberis illis
digne pereuntibꝰ: te in ſumma beatitudine per gratiã
dei collocatũ. [Uidi impiũ ſuperexaltatũ: ⁊ eleuatum Res
† ſup cedros libani]. Hic ꝯtra prauiſſimũ morbũ: ple Al. ſicut
niſſima medicina preſtat. Dicunt enim quidã: Si deo
talia diſplicerent: peccatoribꝰ tanta felicitas minime
prouenirent. Ideoq; per Energiam (que actum rei in- SCHE.
corporee narratiõe repreſentat) vidiſſe ſe dicit impiũ
creuiſſe: nõ ad honorẽ: ſed potius ad ruinã. Eleuantur
enim hic tales ſupra iuſtos: quia illi ſunt humiles/iſti
ſupbi. Sed iſti in iudicio cadent: illi feliciter erigẽtur.
Et quia dixerat: Superexaltatũ: ne putares eũ tm̃ ſu-
pra humiles euectũ: addidit: Et eleuatũ ſupra cedros
libani: vt ipſis quoq; ꝓceris cacuminibus celſior ap-
pareret: cuius profectus ideo tm̃ extollebatur: vt eius
irremediabilis ruina monſtraret. Hoc etiã de diabo-
lo intelligi fas eſt: de quo Johel ꝓpheta teſtat dicẽs:
Et eũ qui ab aquilone eſt effugabo a vobis: et eijciã in Johel.2.
terra ſitienti ⁊ deſerta: et exterminabo faciem eius in
mare illud primum: ⁊ poſteriora eius in mare nouiſſi-
mum. Gratias agimus domine diſpoſitionibus tuis.

Nam quid iſte liber faceret: qui mundū religatus af-
fligit? [Et tranſiui ⁊ ecce nō erat: ⁊ queſiui eum: ⁊ non
eſt inuentus locus eius]. Duobus modis mūdus iſte
tranſitur: ſiue cū deſeritur meliori cōuerſatione: ſiue
cum a mortuis ſine relinquitur. Ergo qui trāſierit ad
deum ſanctiſſima cōuerſatione: potentē iam nō videt
peccatorē: quādo infirma videt oia: de quib⁹ gloriatur
humanitas. Queſiui enim dicit: hoc eſt in memoriam
reduxi: quia tunc iuſti recordantur maxime peccatoꝝ:
miſeratione dñi in melius imutanſ: dolentes quia mi-
ſeri ab eis malis actibus ſegreganſ. Locus enim pec-
catoꝝ mūdus iſte dinoſcitur: in quo ⁊ ſcelera ꝑficiūt:
et fugitiua felicitate cumulantur. Sed vtiq͂ locus iſte
Sin cū eoꝝ ꝓſperitate diſſoluitur: quādo totius orbis cor-
Al.inocētiā ruptibilis gloria terminatur. [Cuſtodi † veritatē ⁊ vi
de equitatē: qm̄ ſunt reliquie homini pacifico]. Dum
nos precipit cuſtodire veritatē: admonet ne in mūda-
nis rebus curā habere debeamus. Cuſtodire etenim
ſolet non niſi qui ſemper aſſiduus eſt: qui hoc cogitat:
hoc loquitur: hoc retractat: nulloq͂ momēto ab ea ſol-
licitudine ſegregatur. Sed que eſt iſta veritas? Vtiq͂
Joan.14. deus qui dixit: Ego ſum veritas. Ergo ſi deum cuſto-
dias: ille te ſine dubitatione cuſtodit. Dicit etiam: Et
vide equitatē: dei videlicet. Nam que ſit equitas: con-
ſequēter exponit. Ait enim: Qm̄ ſunt reliquie homini
pacifico. Intendamus quēadmodū hunc ſermonem
intelligere debeamus. Reliquie ſunt homini pacifico:
quādo ſpes eius dñi remuneratione peragitur. Reli-
quum eſt enim: vt poſt hanc vitā eterne beatitudinis
premia cōſequaſ. Sūt ergo reliquie pacificoꝝ: quādo
ſpem certiſſimā tunc habere incipiūt: cū ad percipien
Def. da dñi dona perueniunt. Pacificus aūt dicitur: qui in
hoc mundo inter diſcordantes pacem facit: ſtudioq͂
manſuetudinis: nec ipſe indecoris certaminib⁹ impli-
catur. Et nota quia in beatoꝝ loco poniſ: cui hec virt⁹
domini pietate preſtatur. [Iniuſti aūt diſperibūt: ſi-
Al.iteribūt mul reliquie impiorum † peribūt]. Sententie dantur
apte diſparibus. Nam ſicut iuſti poſt hanc vitam ſpe
maxima gratulantur: ita iniuſti finita luce diſpereunt.
Siue vt quidā volunt: reliquie ſignificant memoriam
bonoꝝ: quā iuſtus vir in hoc mundo poſt obitū dere-
linquit: dum de actuū ſuoꝝ probitate laudatur. Quod
vtiq͂ martyribus ꝯtigit: qui pro veritatis teſtimonio
felices aias reddiderunt. Hoc mereri nullatenus poſ-
ſunt: qui nullū veſtigium dignū memorie ſue dereli-
quunt: qm̄ ſuꝑueniente interitu eorū: falſa laus ⁊ fra-
Leu gilis vita diſſoluitur. [Salus autem iuſtorū a dño: et
protector eorū eſt in tempore tribulationis]. Sancta
eccleſia redit ad ſolitas ꝯſolationes: ne putaretur au-
ſtera: ſi ⁊ bone ꝓmiſſionis gaudia nō haberet. Polli-
citatio firma: cuſtodia fortis: iuſtorū ſalutē a dño non
ab alia poteſtate venire cōmemorat. Quo loco alte-
Ps.22. rius pſalmi ſenſus dicendus eſt: Si ambulē in medio
vmbre mortis: non timebo mala qm̄ tu mecū es. Se-
quitur: Et protector eoꝝ eſt in tpe tribulationis. Tem
pus quidē tribulatiōis duplex eſt: ſed longe diſſimile.
Nā ⁊ hic tribulatiōes tēporales ſunt: quas tñ dñs a fi
delib⁹ ſuis ex toto nō amouet: q̄ mordēt potius q̄ de-
uorent: cōpungūt q̄ ꝑcutiūt: affligūt q̄ minuunt. Illa
vero tribulatio que i die iudicij impijs venit: mala qꝛ
eterna: triſtis qꝛ cruciat: vehemens qꝛ diſtricta eſt. In
hoc ergo tēpore tribulationis ꝓtector eſt dñs: quia ex
ipſa eripit iuſtos. [Et adiuuabit eos domin⁹ ⁊ libera-
Al.eos bit †: ⁊ eripiet eos a peccatoribus: ⁊ ſaluabit eos: qm̄
Al.eruet ſperauerūt in eo]. De fidelibus famulis dicit quos in

hoc mūdo efficaciter adiuuat: qn̄ colluctatiōe ꝯtraria
fatiganſ. Liberat enim dum ſinē ipſoꝝ non ſinit praua
ſuaſione peruerti. Eripiet a peccatorib⁹: vtiq͂ a mūdi
iſtius cōtrarietate ſeruat illeſos. Addidit quoq͂ cau-
ſam liberationis: qm̄ ſperauerūt in eo: nō qꝛ nō pecca-
uerūt: ſed qm̄ ſpem ſuā in dñi pietate poſuerūt. Quod
poteſt etiā ⁊ ad illud iudiciū trahi: quādo ſanctis ſuis
eterna premia preſtare dignabitur. Concluſio.

Quam proficua verba ſpūs ſancti dignatione
prolata ſunt: q̄ mirabili virtute illa tu-
nica dñi chriſti ſuperna diſpenſatione cōtexta eſt: non
filis ſed verſibus: non ſtamine ſed compunctione: non
lana ſed gratia: ſcilicet que totū corpus ambiat: ⁊ mē-
bra ipſius in modū ſacre veſtis operiat. Quā non va-
luit diuidere militū inſana ꝓteruia: quā nō poteſt he-
reticorū tot ſeculis dū ſemꝑ carpant ſcindere multi-
tudo: ſed in ſua firmitate conſiſtens: illos tm̄ protegit:
quos dño placere agnoſcit. Rogemus ergo inſepara-
bilem trinitatem: vt hec veſtis ⁊ nos ꝓtegat: atq͂ in-
tra ſuos ſinus gratuita dignatione concludat. Quo
loco ſedulij verba mutuāda ſunt. Grandia poſco qui-
dem: ſed tu dare grandia noſti.

Explicit expoſitio in pſalmum.36.

Pſalm⁹ dauid in cōmemoratiōe. xxxvij.

Domine ne i furore tuo argu
as me: neq͂ in ira tua corripi
as me. Qm̄ ſagitte tue infixe
ſunt michi: ⁊ cōfirmaſti ſuper
me manū tuā. Nō eſt ſanitas
in carne mea a facie ire tue:
nō eſt pax oſſibus meis a facie pctōꝝ meoꝝ.
Qm̄ iniquitates mee ſuꝑgreſſe ſunt caput
meū: ⁊ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper
me. Putruerunt et corrupte ſunt cicatrices
mee: a facie inſipientie mee. Miſer factus
ſum et curuatus ſum vſq͂ in finem: tota die
ꝯtriſtatus ingrediebar. Quoniā lumbi mei
impleti ſunt illuſionibus: et nō eſt ſanitas in
carne mea. Afflictus ſum ⁊ humiliatus ſum
nimis: rugiebam a gemitu cordis mei. Do-
mine ante te omne deſideriū meū et gemit⁹
meus a te nō eſt abſconditus. Cor meū con
turbatū eſt: dereliquit me virtus mea et lu-
men oculoꝝ meoꝝ: ⁊ ipſum non eſt mecum.
Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſum me ap-
propinquauerunt et ſteterunt. Et qui iuxta
me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebāt
qui querebāt animā meā. Et qui inquirebāt
mala michi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos to
ta die meditabantur. Ego aūt tanq͂ ſurdus
non audiebam: ⁊ ſicut mutus non aperiens
os ſuum. Et factus ſum ſicut homo non au-
diens: ⁊ nō habēs in ore ſuo redargutiones.
Qm̄ in te dñe ſperaui: tu exaudies me dñe
deus me⁹. Quia dixi nequādo ſuꝑgaudeāt
michi inimici mei: ⁊ dum cōmouētur pedes
mei ſuꝑ me magna locuti ſunt. Quoniā ego

in flagella paratus ſum: ⁊ dolor meus in cō-
ſpectu meo ſemꝑ. Quoniā iniquitatē meam
annunciabo: et cogitabo pro peccato meo.
Inimici autē mei viuunt et confirmati ſunt
ſuper me: et multiplicati ſunt qui oderūt me
inique. Qui retribuūt mala pro bonis de-
trahebāt michi: quoniam ſequebar bonita-
tē. Ne derelinquas me domine deus meus:
ne diſceſſeris a me. Intende in adiutorium
meum: domine deus ſalutis mee.

Dicendo enim in cōmemoratione: hoc no-
bis titulus iſte pnunciat: vt qr peccatum
oimodis effugere non valemus: certe ip-
ſum delictū in cōmemoratione ſemꝑ ha-
bere debeamus: quatenus dū culpe me-
mores ſumus: a delictoꝝ frequētia tēperemus. Sicut
et in triceſimoprimo pſalmo poſitū eſt Dauid intelle-
Pſ.50. ctus: ſicut ⁊ in qnquageſimo pſalmo iſte pfitet. Et pec
catū meū contra me eſt ſemꝑ. Sed licet ꝓpheta nomi
nis ſui teſtimonium dicat/ꝗmaxime de futuris: tamē
nec preterita derelinquit/que ad ſalutē fidelis populi
ptinere cognoſcit. Hic enī pſalmus (vt qdā voluerūt)
totus ad beati Iob viuaciſſimā ptinet paſſionē: qui ſu
perator fuit vite mortalis/carnis ſue debellator/trium
phator ingentiū ſuppliciorꝫ. ſ. vt penitentib⁹ onera ſua
reddat leuia dū grauiſſime tentationis referuntur exē
pla. Conſuetudo eſt enim ſcripture diuine: vt cū exerci
tatiſſimus miles Chriſti afflictus dē tyronis inde ani-
mus efficacius imbuatur. Quapropter in afflictiōibus
aſperis gaudeamus: in carnis noſtre cruciatione lete-
mur: qm̄ hoc nos ab eterna pena liberat: qđ hic ꝓpter
dīm momētanea celeritate diſcruciat. Conſiderandū
eſt etiā ꝙ in his pſalmis penitentiū nullus tanta legat
eſſe ꝑpeſſus: vt merito ad menſurā maloꝝ recipi cre-
datur qualitas gaudioꝝ. Diuiſio.

Sche. De figurā Ethopean pſona itroducit (vt
dictū eſt) inflicti militis Chriſti vulnerū
dolore cōfixa/vermib⁹ ſcaturiens: inſuꝑ
exprobrationibus ſauciata: ⁊ inter tot ca
lamitates obſeſſa: ſola fidei viuacitate ſa
niſſima. Quā merito beati Iob: ⁊ nos credimus appli
candā quādo huic ⁊ erumne ſimiles extiterunt: ⁊ pene
ipſe ſermo videt eſſe equalis. Quapropter per loca ſin
gula de libro ipſius teſtimonia dabimus: vt oino paſ-
ſiones ipſe ſibi cōuenire ac cōgruere videantur. Pſal-
mus ergo iſte penitētis quadrifaria diſtinctione diui-
ſus eſt. Primo continet exordium: in quo miſericordiā
mouet benigni iudicis vita penalis. Sequitur biparti
ta narratio: vbi et corpus ſuum diuerſis penis afflictū
cōmemorat: ⁊ animū refert amicorum amputationib⁹
grauiter ſauciatum: vt cum nulla conſolatio in vtraqꝫ
parte relinquitur: totis viribus dominus exoret. Ter-
tio ſubiungitur cōſolatio medicine ſalutaris: qm̄ inter
multiplices calamitates ſpem ſuam dicit ſe in dño po-
ſuiſſe. More autē deuotiſſimi famuli: paratū ſe quoqꝫ
ad flagella teſtatur: quoniam plus ſe adhuc mereri pu-
tat ꝗ videatur eſſe perpeſſus. Poſt hec prouenit/que
ſemper penitentibus datur exultatiua cōcluſio: vbi iā
a cladibus omnibus liberatus ſalutis ſue deum profi-
tetur auctorem: vt manifeſte doceat in ſpe certiſſima
collocatus: ꝙ tanta leticie participatione ditatus eſt.
Expoſitio.

Domine ne in † ira tua arguas me: neqꝫ in Al.furore.
† furore tuo corripias me]. Uir iſte ſanctiſſi Al.ira.
mus (ſicut de ipſo dñs dixit) ſimplex: rectus
ac timens deum ⁊ recedēs a malo: cum ten-
tationibus diaboli fuiſſet traditus ad ꝓban
dum inter dolores anxius: non tantū de ſua pena ſolli
citus/ꝗtum de domini offenſione ſuſpectus: rogat ne
tormenta que patiebat irato iudice ſuſtineret. Uerbe-
ratio enim que venit a quieta mente correctio eſt: ſicut
legitur Argue ſapientem ⁊ amabit te. Que autē venit Prouer.9.
ab infenſo iudice rationabiliter formidatur. Illa enim
emendationē preſtat: iſta exigit vltionem. Hinc eſt qđ
rogat vt non arguat in ira: nec in eum damnatione ꝑ-
petua vindicet. Sic enī metuēs ⁊ in libro ſuo dicit: Ira- Ioan.19.
tus eſt cōtra me furor eius: ⁊ ſic me habuit quaſi hoſtē
ſuum. De ira vero dñi: pater Auguſtinus in libro En-
chiridion: pulchra breuitate diſſeruit dicens. Cum au-
tē deus iraſci dicit: nō eius ſignificat ꝑturbatio qualis
eſt in animo iraſcentis hoīs: ſed ex humanis motibus
trāſlato vocabulo: vindicta eius que non niſi iuſta eſt
ire nomē accepit. De ira deniqꝫ vel furore illa ſufficiāt:
que de talibus verbis in pſalmo ſexto iam dicta ſunt.
[Quoniā ſagitte tue infixe ſunt michi: ⁊ cōfirmaſti ſu-
per me manum tuam]. Secuta eſt cauſa probabilis: vt
in illo iudicio iam nō debeat puniri: qui malis preſenti
bus vehementer afflictus eſt. Dñs enim cum hic vin-
dicat/ibi parcit: qm̄ clementia ipſius in idipſum duas
nō exigit vltiones: ſicut ſcriptū eſt. Non iudicabit dñs Naum.1.
bis in idipſum. Sed cū fideliſſimus famulus ſe cogno
ſceret diabolica fraude vexari: ſciebat tñ eum in ſe non
potuiſſe ꝑualere: niſi licentiā diuinis iuſſionibus acce-
piſſet. Ideoqꝫ ad illum loquitur in cuius poteſtate vni
uerſa ſunt poſita. Sagitte: ⁊ in bono ⁊ in malo accipiū
tur. In bono vt eſt illud. Sagittas ſuas ardentib⁹ effe Pſ.7.
cit. Nam hic ſagitte deſignat diabolicas poteſtates: q
tanqꝫ tela vulnerant: quando domini permiſſione diri-
guntur. Et bene dixit Infixe: quia doloribus eius re-
quies eſſe nō poterat. Sic enī ⁊ ipſe beatiſſimus dicit:
Quia ſagitte dñi in me ſunt: quarum indignatio ebibit Iob.6.
ſpiritū meū: ⁊ terrores dñi militāt ꝯtra me. Sequitur
Et cōfirmaſti ſuꝑ me manū tuam. Cum diuina virtus
fidelium ſalutēqꝫ vitāqꝫ ſemꝑ operet: hic quaſi manib⁹
eius imputat qđ diu cladibus numeroſis affligit: non
qr ipſe filios eius extinxerat/facultatē lacerauerat: ip-
ſumqꝫ vlcerū dolore ꝑcuſſerat: ſed qm̄ tardabat diabo
lū remouere/qui talia ꝓbabat infligere. Ita ⁊ in ꝓprio
eius libro poſitū eſt: Cur non tollis peccatū meum: et Iob.7.
quare non aufers iniqtatē meam? Quod cōgruenter a
poteſtate iudicis dicit: vt ſalutaris beniuolentia cōpa
retur. [† Nec eſt ſanitas in carne mea: a † vultu ire tue Al.Non.
non eſt pax oſſibus meis a facie peccatoꝝ meoꝝ]. Ab Al.facie.
infirmitate quoqꝫ pſone ſue miſericordiam mouet: qm̄
caro eius bellū ſuſtinere nō poterat/que tot ictibus ꝑ-
cuſſa corruerat. Uult⁹ eſt ire: timor future vindicte ſub
magno pauore cogitat⁹. Unde a deo ſe petit ab ira fu-
tura liberari: qm̄ ab indignatione vētura oino ſic ſe di-
cit eſſe ꝑterritū: vt ſanitatē corporis oīmodo nō habe-
ret/more famuli verecundi: qui anteqꝫ verbera patiat:
futuris iam tormentis vehemēter affligitur. Qui vero
mēte calloſus eſt: nec ipſas penas dum infligūtur hor
reſcit. Subiunxit etiā Non eſt pax oſſibus meis. Qđ
ſupra dixit ſanitatē: nūc repetit pacē: merito qr ſanitas
eſt totius corporis/pax humoꝝ/⁊ tēperata trāqllitas.
Hic iam nimietas doloris exprimit: vt qui dixerat car
nē ſuā eſſe non ſanā: nunc dicit etiā oſſa fuiſſe turbata.

Grauior enim pena eſt: que vſqȝ ad interiora deſcẽdit:
nec aliqͩd intactũ relinquit: quãdo ipſa corporis firma-
menta quatiuntur. Significabat enim quã patiebatur
vermiũ comeſſationẽ/que requiem ſancto viro nõ po-
terat dare: q2 non ceſſabat abſumere: ſic ipſe ait. Et qui
Job. 30. me comedunt non dormiũt. Uerũ ſupra illas corpora-
les penas affligi ſe dicit a facie peccatoꝝ ſuorum/more
ſanctiſſimi animi: qui dum recordatur iniqͩtates ſuas:
grauiora ſe credit eſſe paſſurũ. [Quõ iniquitates mee
Al. ſupgreſſe ſunt. † ſup poſuerunt caput meũ: ſicut onus graue grauate
ſunt ſupra me]. Adijcit ad impetrandã beniuolentiã
tertius modus: vt nõ ſe iniuſte ꝑculſum dicat: ſed pec-
catis ſuis videat imputare qđ patit. Nunc ad exponẽ-
da verba redeamus. Iniqͩtates noſtre eleuãt ſe ſup ca-
put noſtrum: quãdo ſibi amplius vẽdicant/ꝙ ratio iu-
ſticiaqȝ patiat. Caput enim noſtrũ ratio eſt: ſupra quã
inter bona collata celſius nil habemus. Ipſa eñ duce
(dño preſtante) dirigimur: ipſa nos ad bonos actus ꝓ-
ficuaqȝ ꝑducit. Quã ſi iniqͩtas oppreſſerit: illa ꝓtinus
victaqȝ ſuccũbit. Sed his iniqͩtatib9 iſta viciſſitudo tri-
buit: vt qui ſe leuitate erigũt in tumorẽ: grauiſſimis af-
flictionibus onerentur. Conſtructa ſunt pulcherrima
veritate principia: nunc partẽ narratiõis queadmodũ
Al. putrueruͤt ꝛ corrupte ſunt. formata ſit/debem9 exqͩrere. [† Cõputruerũt ꝛ deterio
rauerũt cicatrices mee: a facie inſipiẽtie mee]. Peruẽ-
tum eſt ad narrationẽ que cauſis olbus vtiliter appo-
nitur: qñ ꝑ eã animus accuſati factũqȝ declarat. Hec
duplici modo formata eſt. Nã per quiqȝ verſus penas
deſcribit corporis ſui: ꝑ alios quinqȝ qui ſequunt violẽ
tas refert anime paſſiones: vt nichil videat exceptum:
TOP qđ duris calamitatibus nõ ꝓbet afflictũ. Qđ argumẽ-
tũ dr a neceſſitate/qñ ds premiſſis reb9 aſperis: ad bo-
nã partẽ correct9 adducit. In primo igit verſu partie:
SCHE. hui9 Tapinoſis figura cognoſcit: q2 nichil humilius:
DEF. nichil põt abiectius iueniri. Cicatrices eñ ſunt prece
dentiũ vulnerũ ſanata veſtigia/quas grauius ꝯſtat af
fligere: qñ eas cõtingerit ad trãſacta pericula remeare.
ETY. Cicatrix ꝟo dicta eſt: ab eo qđ in ſe cecũ vuln9 oſtẽdat
Frequẽter ergo vulnerib9 tabeficatũ corp9 oſtẽdit: vt
ſupſtes ille ſui penetralia ꝑtulerit: qualia ſolent exala-
Job. 17. ta cadauera ſuſtinere. Sic ꝛ ipſe dicit: Solũ michi ſup
eſt ſepulchrum. Subiungit A facie inſipientie mee. i. a
ꝓſentia ſtulticie mee. Facies eñ preſentiã deſignat: ꝙ
niſi aut animo aut corpori preſto fuerit: eius ſpecies nõ
valet apparere. Propter ꝑpam eñ ſe dicit cõputruiſſe:
ne ſanct9 vir diuinis ordinationib9 iputaret. Nã ꝛ ipſe
Job. 42. propio ore ſic memorat/cũ dño rñderet: Ideo inſipiẽ
ter locutus ſum: ꝛ que vltra modũ excederẽt ſciẽtiam
Al. Miſer factus. meã. [† Miſerijs afflict9 ſum ꝛ curuat9 ſum vſqȝ in fi-
nẽ: tota die ꝯtriſtat9 ingrediebar]. Merito turbat9 eſt:
qui tãtis doloribus videbat onerat9. Miſerijs eñ af-
fligit qui alam ſuã doloribus fletuqȝ caſtigat: ſicut ipſe
Job. 7. ꝙtum ad ꝯſiderationẽ paſſionũ ꝑtinet dicit. Deſpera
ui: nequaqȝ vltra iam viuam. Parce michi dñe: nichil
eñ ſunt dies mei. Uſqȝ in finem. Siue terminum vite
ſignificat/ſiue dominũ ſaluatorẽ: q2 tãdiu fideliũ vnuſ
quiſqȝ turbat: donec ad ipm indulgẽtia cõceſſa perue-
niat. Nã qđ ſeqͩtur Tota die ꝯtriſtat9 ingrediebar: con
tinuationẽ doloris inſinuat. Dicẽdo enim Tota die: ſi-
mul ꝛ noctes deſignat/que nõ erãt a cruciatibus eius
aliene: cuius cicatrices cõputruiſſe referunt. Sed iter
hec ingrediebat triſtia afflict9: ꝛ qđ eſt fidelibus fami-
Al. lumbi mei impleti ſunt. liare: neqͦqȝ de dñi pietate deſperans. [Quõ † ala mea
cõpleta eſt illuſionibus: ꝛ nõ eſt ſanitas in carne mea].
Hinc erat ꝙ tota die contriſtabat: q2 diabolus qui cor

pus ſuſceperat ad affligendũ: nõ ceſſabat et aiam eius
vana imaginatione fatigare. Dicit eñ viciũ/quo maxi
me humana laborat īfirmitas: vt modo in oratione ꝓ-
ſtrati/ſupfluas res videamur appetere: modo pſalmo-
diã dicentes terrena cogitemus. Sed de iſta illuſione
quã patimur: ſufficiẽter dictũ eſt in libro quẽ de anima
pro nr̃a mediocritate cõſcripſimus. Sed cũ iſtud ma-
xime ꝯtingere ſoleat ocioſis: dicit ſibi quoqȝ ꝓueniſſe
qui ſanitatẽ corporis nõ habebat: vt tanqȝ ciuitas ob-
ſeſſa infeſtãtib9 inimicis vndiqȝ pulſaret. Nã ꝙuis ca
ro diuerſis frangeret anguſtijs: originalibus tñ vicijs
non credebat excepta. Iſta eſt illuſio que ſcđo dñi cu-
ratur aduẽtu: qñ ꝛ carnis vicijs caremus: ꝛ immiſſiones
diabolicas vltra non patimur. [† Incuruatus ſum et Al. afflict9.
humiliatus ſum † vſqȝquaqȝ: rugiebã a gemitu cordis Al. nimis.
mei]. Ipſa quidem ꝟba repetit: ſed vehemẽtiora facta
ſunt: dũ in vno ꝟſiculo colligunt. Poſſum9 eñ corpore
curuari: ꝛ animo nõ humiliari. Sed hic ideo vtrũqȝ cõ
iunctũ eſt: q2 multiplex calamitas liberũ nil relinquit.
His etiam aliqͩd maius adiecit: Uſqȝquaqȝ. i. ex omni
parte: ex oi ꝯſideratione: vt eum copioſa calamitas vn
diqȝ probaret ambiſſe. Sequitur Rugiebaȝ a gemitu
cordis mei. Rugire ꝓprie beluarũ eſt. Hic autẽ vt ge-
mitũ oſtẽderet fortiorẽ: ipſis ſe cõparat/que validiſſi-
mo fremitu ſuum velle declarant. Et vide qđ ſeqͩtur A
gemitu cordis mei. Ut virtutẽ patiẽtie magne mõſtra
ret/in gemitũ ſe aſſerit: nõ in ꝟba prorupiſſe. [† Et añ Al. domine
te omẽ deſideriũ meũ: ꝛ gemit9 meus a te nõ eſt abſcõ
dit9]. Tale fuit deſideriũ ei9: vt ante deũ eſſe mereret.
Nam qui peccatis ſuis veniam petit: qui omnia illa fa
cit q̃ ſupius ſunt decurſa: ante deũ ponit deſideriũ ſuũ
Iam qđ ante ipm eſt: conſueuit audire. Dñs eñ quic-
qͩd nõ aſpernat amplectit. Ille eñ gemit9 nõ abſcõdit
deo qui plus eſt: qui pro anime liberatione ꝓſoluit. Nã
multi gemunt ꝑdentes diuitias/deſideria turpia ꝑqui
rentes: ſed ille gemitus et ille fletus diuinitati ꝓbatur
abſcõditus. Gemit9 eñ dictus eſt: pro exprimẽdo ma ETY.
gno dolore/qͣſi geminat9 luctus. [Cor meũ cõturbatũ
eſt † in me: ꝛ dereliquit me virtus mea: ꝛ lumẽ oculorũ Al. non hȝ.
meoꝝ † nõ eſt mecũ]. Corporeis eñ erũnis flebili alle Al. ꝛ ipm.
gatione decurſis: nunc ad mẽtis venit grauiſſimos do
lores: vt poſtqȝ caro multa ꝑtulerat/mens quoqȝ beati
viri vehemẽtius ꝓbaret afflicta. Sed ꝓſpice qđ apud
ſe diſtribute ꝟba collucẽãt. Unũ pẽdet ex ſuperioribus:
q2 deſeruit fortitudo/conturbatũ eſt cor. Fortitudinẽ
ſuam dicit patiẽtie robur/que ꝙdiu ꝑmanſerit: volun
tatem noſtrã in ſua firmitate cuſtodit: ſi vero ceſſerit/
mẽs turbata ſuccũbit. Maloꝝ itaqȝ abundãtia molli-
tiam in ſe dicit patientie firmitatẽ. Sequitur Et lumen
oculoꝝ meoꝝ non eſt mecum. Lumen oculoꝝ: eſt ratio
imꝑturbata iudicij/quã ſecũ habere nõ poterat: qui in-
gẽtes moleſtias ſuſtinebat. [Amici mei et ꝓximi mei:
aduerſum me appropinquauerũt et ſteterunt]. Amici DEF.
ſunt/a nr̃o ſiquidẽ ſanguine extranei: ſed charitate con
iuncti. Amicus eñ dictus eſt/qͣſi animi equus: q2 eqͣli ETY.
nobis volũtate cõiungit. Amicitia eſt eñ volũtas er- DEF.
ga aliquẽ rerum bonarũ illius: ipſius cauſa quẽ diligit
cõpari voluntate. Proximi autẽ ſunt/qui nobis paren
tela ſociant. Hec eñ duo ſunt/quoꝝ humanitas ꝯſue-
uit gaudere ſolatijs. Nunc aũt de illis dicit: qui ad ſan-
ctum virũ cõſolandi gratia veniebãt (ſicut libri ipſius
text9 eloquit) et magis crebris exprobratiõib9 eius ani
mũ sauciabant. Nunc autẽ venit ſup te plaga/ꝛ defeci Job. 7.
ſti: ꝛ tetigit te ꝛ cõturbat9 es ꝛc̃. Sed cõſiderem9 ꝙ ve
hemens erat afflictio quando ab inimicis et proximis

talia ſuſtinebat: vt qui ſolent eſſe remedia calamitatū
multarum: fuerint cumulus paſſionū. Merito ergo cū
ipſo lumen oculoꝝ ſuoꝝ non erat/cui inde veniebat af-
Al. q̄ iuxta fictio: vnde ſolet hominibus adeſſe remediū. [Et † p-
me erāt de. ximi mei a longe ſteterunt: ꝛ vim faciebāt qui querebāt
animā meā. Et qui inquirebant mala michi locuti ſunt
Al. vanita- † vanitatē: et dolos tota die meditabantur]. Proximi
tes. quidē erant ſanguine: ſed longiſſimi reddebantur fero-
ris horrore: dum qđ ille tolerabat in vulnere: illi ſuſti-
nere non poterāt in odore. Nam ꝛ ipſe de vxore ſua di
Job. 19. cit: Halitum meū exhorruit vxor mea. Quid rogo ex-
traneoꝝ faſtidia facerent: dum halationes eius vxoris
charitas ſuſtinere nō poterat? Nā ꝛ de proximis ſuis
Ibidem. ita dicit: Fratres meos longe fecit a me: ꝛ noti mei q̄ſi
alieni receſſerunt a me. Cum enim dicit Et vim facie-
bant qui querebāt animā meā: diabolū cum miniſtris
ſuis deſignat: qui quāto illum videbāt in dei amore p-
ſiſtere: tāto ei mortē anime nitebanť inferre. Subiun-
xit Et qui inquirebāt mala michi locuti ſunt vanitatē/
vxorē deſignat: que imundis ſpiritibus attacta: dū eū
cupit liberari de pena: viro ſanctiſſimo ſuadebat vt dn̄i
loqueretur iniuriā dicēs. Dic verbū in dn̄o: ꝛ morere.
Job. 2. Meditabanť quoq; ſupradicti dolos: q2 dū ſe cōſulere
corpori putabāt/anime contraria ſuggerebant. [Ego
Al. tanq̄. autē † velut ſurdus non audiebā: et ſicut mutus † qui
Al. nō ape- non aperit os ſuū]. Nichil pōt eſſe fortius: nichil egre
riens. gius/q̄ audire noxia: ꝛ nō rn̄dere ꝯtraria. Nā ꝛ ſi locu
tus eſt iuſta: ad illa tn̄ ſurdus erat/que q̄ſi conſolantiū
iniq̄tas ſuggerebat. Addidit Et ſicut mutus qui non
aperuit os ſuū. Mut⁹ ꝛ ſi cū clamore aliq̄d nō dicit: in-
terdū balbutiēdo remurmurat. Sicut mutus aūt qui
nō aperuit os ſuū fuit/qui labia ſua nullo ſermone aſpe
ro: nulla ꝯtra deum remurmuratione cōmouit. O tran
quillitas ſancte mētis/foris vermibus cōſumebať: in-
tus impaſſibilis erat/ꝛ tanq̄ aſſiſteret altari: ſic cogno-
ſcebať diuinis laudib⁹ occupari. [Et fact⁹ ſum ſicut ho
mo non audiēs: ꝛ nō habēs in ore ſuo redargutiones].
Senſus iſte repetitur: vt nobis magne patientie vali-
dius inculceť exemplū. Habebat vtiq; veritatē cauſe
ſue: per quā mala ſuadētes potuiſſet arguere. Sed vir
patiētiſſimus ſibi reputās oia: ab illorum increpatiōe
Job. 3. ceſſabat: ſicut ipſe dicit Nōne diſſimulaui? Nōne quie-
ui? Nā cū eos poſſet arguere: q̄ falſis eum criminatio-
nibus impetebāt/ſic elegit ta cere: quēadmodū ſolet il-
le facere q̄ veritatē reſpōſionis cognoſcit non habere.
Reſpice nūc ſingulis cauſis remedia cōtributa. Cōtra
corpeos dolores ſupra dixerat Rugiebā a gemitu cor
dis mei: nunc aduerſum iniquas ſuggeſtiones poſuit.
Ego autē velut ſurdus non audiebā ꝛ c̄. Sic narratio-
nis iſtius textus gemina expoſitione finitus eſt. [Q̄m
Al. domine in te † ſperaui tu exaudies me dn̄e de⁹ meus]. Paſſio-
num ſuaꝝ narrationē cōpleuit/nunc venit ad medicine
ſalutaris auxiliū: q̄m inter calamitates aſperas ei⁹ cō-
fidētia nō defecit: ſed ſemp ſperauit in dn̄o: qui pōt tri
ſticiā in gaudiū cōmutare. Et ideo petitionē ſuam ex-
audiendā putat: q2 ſe in dn̄o ſperaſſe cōfidit. Nā ꝛ ipſe
Job. 13. dicit Etiā ſi occidat me: in ipſo ſpabo. Sic ꝛ tres pueri
Daniel. 3. profitētur. Potens eſt deus de camino ignis liberare
nos: qđ ſi noluerit notū tibi ſit rex: q2 diis tuis non ſer-
uiemus. Talis eſt eīn ſcrōꝝ volūtas/tale fixa mēte cō-
ſilium: vt non emolumento aliquo p̄ſentis tp̄is: ſed tn̄
Al. ſuggeu ipſius dn̄i amore capianť. [Quia dixi nequādo † inſul
deāt michi. tent in me inimici mei: ꝛ dum cōmouentur pedes mei
Al. ſuper. † in me magna locuti ſunt]. Nunc cauſas enumerat:
cur eum dn̄s dignetur audire. Nam inter grauiſſimos
eſtus maloꝝ: illā partē vir egregius magnope cuſto-
diebat: ne de lapſu ipſius inſultaret inimicus. Inſultāt
eīn illi quādo holem ad nequitie ſue vota cōuerterint:
dum fideliū ruinā ſuā putant eſſe victoriā. Pedes eīn
hic ſignificant noſtroꝝ actuū qualitatē: per quā in hac
vita quibuſdā greſſibus ambulamus. Sed iſti dū fue-
rint humanitatis fragilitate cōmoti: ſtatim impios in-
ueniūt irriſores: qui magna in eos iuectione ꝯſurgunt:
ſicut alibi dicit. Qui tribulant me exultabunt ſi motus Pſ. 12.
fuero. Pii ꝓo ecōtra q̄d faciunt? Affligunť caſib⁹ alte-
ris/ꝯſolationē lapſis/ſolatiū cupiunt afferre deceptis:
ſicut Apls. dicit Fratres: ſi preoccupat⁹ fuerit homo Gal. 6.
in aliquo delicto: vos qui ſpūales eſtis inſtruite huiuſ-
modi in ſpiritu māſuetudinis. [Quoniā ego in flagel-
la paratus ſum: ꝛ dolor meus † ante me eſt ſemp]. Ec- Al. in con-
ce quare dn̄s ſupplicē dignabať audire: q2 dū fragilita ſpectu meo
tē ſuam noſſet deliquiſſe: merito ſe ad penam videbať
aptare. Sic ſentiūt qui ſe ſemp addicunt: vt in illa iudi
catione poſſint abſolui: qui hic metuerint propriis cō-
feſſionibus accuſari. Flagella eīn hic non verberatio-
nes loreas dicit: ſed doloꝝ aſperrimas paſſiones. Seq
tur enim Et dolor meus ante me eſt ſemp. Dolor cōtra
ſe erat viro iuſtiſſimo: cur a mādatis dn̄i declinaſſe vi-
deretur: vt ſalutarē innocētiā pderet: ꝛ mortiferos acq
ſiſſet errores. Imitādus dolor/rectū iudiciū cōtra ſe/
iuſtū hoiem iraſci: q2 impius defenſor factor ſui pbať
exitii. [Quoniā iniquitatē meā † pnunciabo: ꝛ cogita Al. annun-
bo pro peccato meo]. Aperuit vnde ille p̄miſſus dolor ciabo.
exiſtere potuiſſet. Nā ſi de peccato ſuo minime doluiſ
ſet: nequaq̄ puritas tāte cōfeſſionis appareret. Duo-
bus eīn modis: pfecte penitētie virtus oſtēdiť. Primū
eſt: vt peccatores nos dn̄o pnunciemus: ſicut dicit in
libro ſuo Peccaui: q̄d faciā tibi o cuſtos hominū? Ec- Job. 7.
ce pnūciatio ſancti viri: ecce vera ꝯfeſſio que vitā non
abſtulit: ſed ſalutis gaudia geminauit. Verū ne crede-
res in ꝯfeſſionibus hanc ſolā pnunciationē ſemp ſuffi
cere potuiſſe: addidit Et cogitabo pro peccato meo. i.
talia te donāte faciā que meum poſſint abolere pecca-
tū. ſ. fletus adhibeā/elemoſynas faciā: ꝛ ab hoc qđ de-
liqui/mādatorum tuorum me obſeruatione purgabis.
[Inimici autē mei † viuēt ꝛ confortati ſunt ſuper me: Al. viuūt ꝛ
et multiplicati ſunt qui oderūt me inique]. Inimicos confirmati.
ſuos ſpūales nequitias dicit: quas ad pbationē ſui p-
miſſu dn̄i vir ſanctiſſim⁹ ſuſtinebat. Viuēt cum dolore
pnunciandū eſt/id eſt voluntatis ſue libertate potiun-
tur: nec mortē metuūt/quā nos in corpore ſuſtinem⁹.
Cui non ſolū ſufficit dicere viuēt/niſi etiā addidiſſet: ꝛ
cōfortati ſunt ſup me. Deinde qđ grauius horret: adie
cit Multiplicati ſunt. Hoc Schema dr̄ Emphaſis: qđ SCHE.
gradatim creſcit ad motū animi concitandū. Multipli
cati ſunt vero qui eum oderāt inique: quādo ſupra ip-
ſum ſpirituū immūdoꝝ numerus augebať. Vn⁹ enim
peculium vaſtabat/alter patrimonia lacerabat/filios
quoq; ipſius alii trucidabant: ꝛ neceſſe erat vt ei inter
tot calamitates hoſtes creſcerēt: q2 tam innumeris ap
probat⁹ eſt pericula toleraſſe. Inique vero additū eſt:
q̄m vir ſanctiſſimus a prauis ſpiritib⁹ iniuſte ſemp hor
retur. Qđ ad voluntatē. ſ. diabolicā ptinet exprimen-
dam: non ad meritorum prauam inaneq; iactantiam.
[Qui † retribuebāt mala p bonis detrahebāt michi: Al. retri-
q̄m † ſubſecut⁹ ſum iuſticiā]. Ad amicos laceratores buunt.
redit/qui ſanctiſſimo viro caſus aſperos imputabāt ꝛ Al. ſeq̄bat
detrahebāt: cum magis vtiq; patientiam eius lauda- bonitatem
re debuiſſent. Nā ꝛ vxor iuſticie ipſius detrahebat: q̄ſi
dicebat Dic verbum in deum et morere. Bene autē ſe Job. 2.

dixit iuſticiam ſubſecutum: q2 illam non probatus eſt
aliquãdo reliquiſſe. Sic enim ipſe teſtat. Non inuenie-
Job.6. tis in lingua mea iniquitatẽ: nec in faucibus meis ſtulti
cia pſonabit. Q2iam profeſſionẽ ex integra cordis pu
ritate veniſſe teſtis eſt domini prolata ſentẽtia: vbi ad
amicos ei9 in libri ipſius fine cõmemorat dicẽs. Ira-
Job.42. tus eſt furor meus cõtra vos: qm̃ non eſtis locuti corã
me rectũ ſicut ſeruus meus Job. Finita eſt quã dixi-
mus in tertia parte collatio: que eſt pculdubio medici
na ſalutaris. Nunc cõcluſionẽ videamus totius termi
num dictionis. [† Ne derelinquas me dñe deus me9
Al. Non. ne diſceſſeris a me]. Penitens iſte ſanctiſſimus: indul
gẽtia dñi de preteritis periculis abſolutus iam let9 ex-
clamat ad dñm/ne ab ipſo relinquat: quo fuerat preſtã
te liberat9. Grauior eſt enim bone ꝯſciẽtie metus erra
re poſt veniã/vt qui debet gratiã: iterũ incurrat offen-
ſam. Ille enim quãdo a nobis diſcedit anios ſectamur
errores: q2 neceſſe eſt abſente via rectiſſima ſemper er
rare. [Intẽde in adiutoriũ meũ: dñe de9 ſalutis mee].
Prius petijt ne derelinqueretur a domino: nũc enixius
ſupplicat: vt in adiutoriũ eius dignetur intendere: qm̃
cõtra illũ ſe nouerat certamen habere: qui dixerat Po
Iſa.14. nam ſedem meam ad aquilonẽ: ⁊ ero ſimilis altiſſimo.
Quibus enim viribus hoſtis ille tam immaniſſimus vin
ceret: niſi ille intenderet quo reſpiciẽte poterat nõ pa-
rere? Et vt pſolutam gratiarũ cognoſceres actionem:
addidit Deus ſalutis mee: vtiq3 qui eum ſaluum reddi
dit poſt tot vulnera paſſionũ: ⁊ ſoſpitatẽ cõtulit anime
quã antiquus ille tyrãnus non poſſit eripere. Ecce re-
gula penitentis impleta eſt: ſaluat9 exultat qui pridem
vlcerum tabe putruerat. Sic ad victoriã perueniunt:
cum dñi milites impetunt. Concluſio.

Quam fortis: q̃ de ſe triũphalis fact9 eſt Job
iſte dauiticus: vt inter tot acerbitates
vulnerũ/modeſtiam nõ deſiterit eructuare ſermonũ.
Jacebat corpore in ſterqlinio: ſed animo habitabat in
celo. Conſumebat vermibus qui ſpirit9 ſuperabat im-
mundos. Parua ſunt que pertulit: ſed conſideres que
recepit. Sic pio dño proficue ſeruitur: ſic clemẽtia di-
uinitatis agnoſcitur: vt cum ei ſuas largitates offeri-
mus: retributiones iterum copioſiſſimas exigamus.
O penitentium beata ſecuritas. O ſe humiliantiũ mi-
rabilis altitudo: vt confitendo redeat ad gratiam: qui
propria ſe eſtimatione damnauit. Certe intelligamus
que ſit dignitas penitentium: quando nec ille ab hac
excipitur: qui tanti iudicis voce laudatus eſt.

Explicit expoſitio in pſalmum.37.

In finem pro Idithun canticum David. xxxviij.

Dixi cuſtodiam vias meas: vt
nõ delinquã in lingua mea.
Poſui ori meo cuſtodiã: cum
ꝯſiſteret peccator aduerſum
me. Obmutui et humiliatus
ſum/et ſilui a bonis: et dolor
meus renouatus eſt. Cõcaluit cor meũ intra
me: et in meditatione mea exardeſcet ignis.
Locutus ſum in lingua mea: notũ fac michi
dñe finem meum. Et numerũ dierum meorũ
qui eſt: vt ſciam quid deſit michi. Ecce men
ſurabiles poſuiſti dies meos: et ſubſtantia
mea tanq̃ nichilum ante te. Verũtamẽ vni
uerſa vanitas: oĩs homo viuens. Verũta-
men in imagine ptranſit homo: ſed ⁊ fruſtra
cõturbatur. Theſaurizat: ⁊ ignorat cui con
gregabit ea. Et nũc que eſt expectatio mea:
nonne dñs? et ſubſtãtia mea apud te eſt. Ab
oĩbus iniqtatibus meis erue me: opprobriũ
inſipiẽti dediſti me. Obmutui ⁊ non aperui
os meum: qm̃ tu feciſti/amoue a me plagas
tuas. A fortitudine manus tue ego defeci i
increpationibus: propter iniquitatem corri
puiſti hominẽ. Et tabeſcere feciſti ſicut ara-
neam animã eius: verũtamen vane contur-
batur oĩs homo. Exaudi orationẽ meã dñe
et deprecationẽ meã: auribus pcipe lachry-
mas meas. Ne ſileas qm̃ aduena ego ſum
apud te: et peregrinus ſicut omnes patres
mei. Remitte michi vt refrigerer priuſq̃ ab-
eam: et amplius non ero.

Titulus hic nouũ nobis itulit nomẽ. Pro-
pterea que cauſa ſit iſtius poſitionis/aut
qd ſignificet diligẽtius inqramus. In pfa
tione iam dictum eſt: hos viros auctores
nõ fuiſſe pſalmoꝝ: ſed qm̃ excellẽtes can-
tores erãt ppter nominum ſignificationẽ cõſtat adhi-
bitos: vt et pbatiſſimi officij ſui honorem de tali cõme
moratione perciperẽt: ⁊ archana pſalmoꝝ de nominũ
ipſoꝝ interpretationibus pãderent. Idithun enim he- INTER.
braicũ nomen eſt: qđ lingua latina dicit trãſilitor: non
q̃ greſſib9 aliqđ trãſit/aut ſaltu corporis hiãtia queq3
tranſcendit: ſed qui ſupra mundi iſtius varietates in ca
iam puritate cõſiſtit: vt future tñ beatitudinis premia
cõſequat. Ergo in hoc pſalmo pſona itroducit ſancte
cõuerſationis: que humanas quidẽ illecebras tranſilie
rat: ſed adhuc gaudia futura poſcebat. Et qm̃ vir ſan-
ctiſſimus enumerat aliquas afflictiones ſuas: ne pu-
tares ⁊ hunc pſalmum penitẽtibus applicandum: ſub-
iunxit canticum: qđ vtiq3 talibus non poteſt conueni-
re pſonis. Cantare enim letãtis eſt: interdũ ⁊ dolentis:
nunq̃ vero penitentis. Diuiſio.

Idithun iſte quẽ diximus vicioꝝ nocẽtium
trãſilitorẽ: formã nobis iuſti hoĩs prebens.
In primo ordine pſalmi contra inſidiatores
inimicos: in maximã ſe phibet vtilitatẽ re-
mediumq3 tacuiſſe: petẽs vite ſue finẽ debe
re cognoſcere: ſi forte incarnationem dñi etiam corpo-
reis oculis videre mereret. Secũdo poſt ſyllogiſmum
quinquepartitũ: timorẽ vanum pbat eſſe mortalium:
qm̃ ſunt omnia in poteſtate dñi ꝯſtituta. Tertio rogat
vt ei delicta noxia dimittant: quatenus vita eius pro-
ſpero fine claudatur.

Expoſitio.

Dixi cuſtodiã vias meas: vt non delinquam
in lingua mea]. Conſuetudo eſt humanita-
tis: vt cum ſe aliqs laudabili conuerſatione
tractauerit: calumniantiũ inſidijs protinus
appetat. Iſte ergo Idithun/qui de probabi
li opinione peſſimoꝝ cõtraxit inuidiã: ſecum ipſe deli-
berans dicit: melius eſſe ſilentiũ tenereq̃ aliqđ mali-
cioſe dicere. Quis enim hominũ ſic caut9 iit: vt ſi inter
emulos loquat: nullũ vbũ eius icurrat aliquã q̃ſtionẽ

Nunc particulatim ſingula videamus. Dixi: hoc eſt
apud me in corde meo: vbi ſapientes ante deliberant
ꝙ loquantur: Cuſtodiam vias meas. Non dicit a cri-
minibus me abſtineã: quia iam ſanctus erat: ſed a ſup-
fluis verbis que raro põt vitare vel cõtinẽs: ſicut Ja-
Jaco.3. cob⁹ apl's dicit. Linguã enim nullus hominũ domare
põt. Modicũ quidẽ mẽbrũ eſt: ſed magna exaltat. Dif
ficilis quippe res eſt linguã in lubrico faucium ↄſtitutã:
veritatis rigide tenere mẽſurã. Cui ſi incaute frena la
xentur: frequẽter ↄtra ſe loquitur. Facilius enim tacẽdo
culpa refugit: ꝙ loquẽdo. [Poſui ori meo cuſtodiam:
Al. cũ cõſi † dũ cõſiſtit peccator aduerſum me]. Figura eſt Ephe
ſteret. xegeſis. i. explanatio dicti ſuperioris. Dicit enim cau-
SCIDE. ſam quomõ delinquat in lingua ſua. Lingue ſiquidẽ ho-
ſtiũ os habet: et bene illa clauſa ſeruabit: ſi eius ianua
Eccl.28. cuſtodit. Salomõ quoqꝫ dicit: Ori tuo facito hoſtium
ETY. et ſerã: et verbis iugum atqꝫ ſtaterã. Sera enĩ dicta eſt:
ꝙ ſero hoſtiis adhibeat. Sed iſta tanta cuſtodia quã
premiſit: ſeqtur quando maxime debeat adhiberi. ſ. qñ
inuidus cuiqꝫ conſiſtit aduerſus querens adire vñ ca-
lumniã poſſit efficere. [Obmutui et humiliatus ſum et
ſilui a bonis: et dolor meus renouatus eſt]. Prudenter
decepti ſunt inſidiãtes: vt dum ſermonẽ captioſe que-
rerent: ſilentium repperiſſent. Sed poſſunt et illi obmu-
teſcere: quorꝫ os frequẽter nimio furore cõcludit. Ad-
didit Et humiliat⁹ ſum: vt illud ſilentium nõ doloſum:
ETY. ſed itelligeres eſſe puriſſimũ. Humiliat⁹ enim ſignifi-
cat humi proſtrat⁹. Siluiſſe quoqꝫ ſe dicit a bonis pre
dicationibus: ne doceret cõtemnentẽ. Sed qꝛ cõſuetu
do malorꝫ eſt: vt q̃uis bona audiant/ nullatenus acqe-
ſcant. Quapropter a bonis ſe dicit neceſſitate ſiluiſſe:
qꝛ ſalubrẽ cõmonitionẽ recipere non poterãt/ qui ↄten
tionũ ſemina ꝑquirebant. Dominus enĩ in euãgelio di
Matth.7. cit: Ne miſeritis margaritas veſtras ante porcos. Nã
cum dicit Renouat⁹ eſt dolor meus: ſignificat ſibi eum
et ante fuiſſe: quãdo vota iniquorꝫ intelligentie virtute
noſcebat. Modo aũt cũ videret iniqtates hominũ con
tra ſe potius exercitari: renouat⁹ eſt dolor eius pieta-
tis intuitu: tribulationẽ ſuam faciens delictũ videlicet
alienũ. [Concaluit cor meũ intra me: et in meditatione
mea exardeſcet ignis. Locut⁹ ſuꝫ in ligua mea]. Poſt
ſilentium qꝺ ſe ꝑtuliſſe dicit inuitum: vt hominib⁹ pre-
dicare minime ſalubria potuiſſet: conuerſus eſt magno
eſtu charitatis locuturus ad dñm. Sed audiamus ꝙ
potẽter deliberationis ipſius ardor exponit. Cõcaluit
dixit cor meũ. i. ab oĩ parte ſuccẽſum eſt: vt mot⁹ iſte tã
magnus ad cogitationẽ rerum celeſtium perueniret.
Intra me: in hoĩe. ſ. interiore: vbi ratio tacita loquitur:
et a dño dignanter audit. Sequitur Et in meditatione
mea exardeſcet ignis. Ne putares ignẽ inſanis moti-
bus eſtuare: in meditatione mea poſuit. i. in conſilio: in
deliberatione: vbi ardor mentis ſub modeſtia pruden-
ter accenditur: et illuminatã mentẽ diſciplinalis flãma
circumuolat. Quid enim amplius ꝙ charitas feruet?
Sed feruor ille trãquillus eſt: mãſueta inflãmatio/ mo
tus inculpabilis/ feſtinatio moderata. Quapropter vir
iſte ſanctiſſim⁹: qꝺ ꝑfectiſſimis accidit et cõpetenter ta
cuit et apte locut⁹ eſt. Nã qui ſiluerat doloſis inimicis:
veraci dño conſcientie lingua proclamauit. Nec vacat
qꝺ dicit Lingua mea: hoc eſt que pura mente ſolebat
dño cõfiteri et aduentũ eius ſtudio pie dilectionis expe
tere. [Notũ fac michi dñe finẽ meũ. Et numerũ dierũ
meorũ quis eſt: vt ſciam quid deſit michi]. Poſt illam
tam magnã patientiã et inuicti animi robur eximium:
abſurdũ eſt credere ſanctũ virum deſiderio huius vite

annorum ſibi noticiã poſtulaſſe: ſed plenus deſiderio
dñi ſaluatoris/ quem tota mente decuit perquiri: ſcire
voluit qui ei lucis termin⁹ pararetur: ſi potuiſſet ad il-
lam ſanctã incarnationẽ quam geſtabat mẽte: eius lon
geuitas ꝑuenire. Petit ergo vt finẽ ſuum nouerit: id eſt
dñm ſaluatorẽ. Ipſe enim noſter eſt finis/ ad quem ꝑ-
ueniſſe vita eſt: nichilominus ſine fine: ſi tamẽ eum cul
pis ſequẽtibus nõ reddamus infenſum. Deinde nume
rum ſuorꝫ dierum deſiderat aduertere: vt euidẽtius ap
pareret ſi eius cõſpectũ etiam corporeis oculis mere-
retur aſpicere. Addidit etiã Ut ſciam qꝺ deſit michi.
Suo enim fine recognito: ſcire poterat ꝙtum vſqꝫ ad
aduentũ eius reſtare potuiſſet. Et bñ additũ eſt qꝺ de-
ſit michi: qꝛ reuera deeſſe ſibi iudicabat ad vitã: ſi eius
meruiſſet videre preſentiã. Sic magni ardoris illius
deſideriũ ſermonis iſtius qualitate cõſtat expreſſum.
[Ecce † veteres poſuiſti dies meos: et ſubſtantia mea Al. mẽſura
tanqꝫ † nichil ante te eſt]. Uides merito chriſti dñi ꝑ- biles.
ſentiã poſtulatã: anteqꝫ veteres dies ſuos eſſe ꝓfitet. Al. nichilũ
Nã q̃uis deo placita ſe cõuerſatione tractaret: in vete
ribus tñ diebus erat/ quãdo necdũ ad grãm noue rege
nerationis aduenerat. Ueteres enĩ illo tpe fuerũt dies:
qui humanũ genus ad defectũ mortis ꝓrinus adduce-
bant: nec erat in illis aliqꝺ nouum vbi minime radiaue
rat dñi ſaluatoris aduẽtus. Unñ propheta dicit. Uetera Iſa.65.
tranſierũt: ecce facta ſunt oĩa noua. Seqtur Et ſubſtã-
tia mea tanqꝫ nichil ante te eſt. Non dicit act⁹ ſuos ni-
chil eſſe ante deũ: ſed ſubſtantiã ſuam. Nã quomodo
poterat fieri: vt qui mundũ trãſilierat/ ſuperauerat car
nis ſue vitia: ante deũ haberet vt nichilũ? Sed merito
ſubſtantiã ſuã ante deũ dicit nichil eſſe: que Adã pec-
cante damnata eſt. Cui niſi aliqꝺ diuinitas ↄtulerit: de
proprio non habet ope qꝺ preſumat. [Uerũ tñ vniuer-
ſa vanitas: oĩs homo viuẽs]. Cum trãſilitor iſte vicio-
rum/ veri ſe luminis inſpectione cõpleſſet: et futurũ dñi
ſaluatoris aduentũ cordis oculo ꝑuidiſſet/ ne quiſqꝫ
crederet ſanctos viros a tẽtationibus alienos: redit ad
infirmitatẽ ſuã quã inter virtutes egregias carnis vi-
cio ſuſtinebat/ dicẽs. Magna ſunt quidẽ iſta que dixi-
mus/ magna que credim⁹: veruntñ qm̃ in hac morta-
litate verſamur: vbi mentẽ noſtrã fragilitas pulſat hu-
mana: nec eſt adhuc vnũ illud eternũ qꝺ nos in ſua fa-
ciat firmitate cõſiſtere: vniuerſa vanitas oĩs homo vi-
uens Uanitas etenĩ (ſicut ſepe diximus) mutabilitatẽ
ſignificat: quã oĩs homo preter chriſtuꝫ ſuſtinet q̃ hac
carne veſtitus eſt. Exprobrat enĩ vir ſanctiſſim⁹ mun-
dane vite ↄſuetudinẽ malã: ad illã eternã deſiderãs ꝑ-
uenire btitudinẽ vbi ſe itelligebat habiturũ cum ange
lis portionẽ. [† Quanqꝫ in imagine dei † ambulet ho Al. verũtñ
mo: † tamẽ vane cõturbat. Theſaurizat et ignorat cui Al. ꝑtrãſit.
† cõgregat ea]. Qꝺ vere ſapiẽtibus ineſt. Poſtqꝫ ꝓba Al. iꝫ et fru-
biliter tacuit et religioſe locut⁹ eſt: venit ad ordinẽ ſcꝺꝫ ſtra.
vbi q̃nquepartito ſyllogiſmo ꝓbat ꝑter dei ſpem atqꝫ Al. congre
expectationẽ: poſt primi hoĩs tranſgreſſionẽ humanũ gabit.
gen⁹ vanitati eſſe ſubiectũ. Sed dicendo Quanqꝫ: ne-
ſcio qꝺ amplũ: neſcio qꝺ inſigne vult itelligi: qꝺ iꝫ ho-
mo geſſet: tñ vanis deſideriis occupat. Sꝫ qꝺ ſit iſtud
excelſum ↄſequẽter exponit. In imagine dei ambulet
homo. Imago dei eſt illa/ quã homo in rerũ cõditione
ſuſcepit/ qñ dictum eſt. Faciam⁹ hominẽ ad imaginẽ et Gen.1.
ſimilitudinẽ nr̃am. Hec ſententia ſic nobis breuiter di-
uiſa ↄſtabit: ſi primitus intelligam⁹ aliud eſſe imaginẽ:
aliud ſimilitudinẽ. Imago quippe habet ſimilitudinẽ
ei⁹ rei cuius imago eſt. Similitudo aũt nõ ſemꝑ hꝫ ei⁹
imaginẽ cui ſimilis eſt. Et ideo iterior homo (qui ſicut

1. Corin. 4. dicit Apl's: renouaꝛ de die in diem: in quo eſt intelligē
tia rationis: et veritatis agnitio: ⁊ imortalitas a diuini-
tate collata) merito dr̄ habere imaginē dei: qm̄ ꝓ ſpiri-
tuali actuū ſuoꝝ diſpoſitione preſtantioꝛ eſt. Exterioꝛ
Ibidem. verò homo: de quo idē dicit Apl's: qui corrumpiꝛ ⁊ di-
uerſo paſſionū faſce pregrauaꝛ: habꝫ tn̄ aliquā ſimilitu-
dinem creatoris: ex eo qd̄ viuit: qd̄ videt: qd̄ eſt: qd̄ ad
mentē cōuertiꝛ ſe regentē: qd̄ inter creaturas reliquas
valde dr̄ bonum: quis hec in deo lōge aliter ſummeqꝫ
ſint: ꝙ in creaturis eſſe dicunꝛ. Sed qd̄ dicā hoīem ex-
terioꝛē? Cōparaꝛ illi ⁊ vermis: cōparaꝛ ⁊ leo: cōparaꝛ ⁊
lapis: non dignitate ſubſtātie: ſed ex aliqua ſimilitudi-
nis parte. Sic ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ſuam feciſſe
hoīem recte itelligiꝛ deus: ſi ſuis partib' diuiſa reddā
tur. Qd̄ pater Auguſtin' in libro queſtionū: titulo ſe-
cundo: ſubtilius diligentiuſqꝫ tractauit. Sed lꝫ imago
iſta magna ſit: ⁊ tanti auctoris aliqua ſimilitudine glo
rietur: qd̄ viuit: qd̄ rōnalis eſt: qd̄ immoꝛtalis eſt: homo
tn̄ qꝛ factus eſt peccatis obnoxius: ⁊ primi patris ante
trāſgreſſionē puritati diſſimilis: tn̄ caducis deſiderijs
turbatur atqꝫ ꝯfundiꝛ/ modo victū cogitās/ modo ve-
ſtem tpīs neceſſitate ꝗquirens/ vel alia nimis innume-
ra: quibus in hoc mūdo ſubdita teneꝛ humanitas. Et bn̄
dixit Cōturbaꝛ: qꝛ puritatē mētis ꝑdunt qui deſiderijs
tēporalibus occupanꝛ. Addidit Theſaurizat: ⁊ igno-
rat cui cōgregat ea. Hinc ꝓbaꝛ ſtulta vanitas: qm̄ cu-
pit perituꝛā ſeruare: ⁊ tranſitoria cuſtodire: maxime cū
poſſeſſio eoꝝ probeꝛ incerta. Nam qui ſe putat caris fi
lijs relinquere: ignorat ſi ea ꝯtingat inimiciſſimos poſ
ſidere. Et intuere: qꝛ licet multa ſint ſimilia in quib' ho
minū mutabilitas accuſeꝛ: auaricia tamē electa eſt cui
hec potius imputētur: vt inſigne malū audiret: qd̄ ſibi
1. Timo. 6. dictū et vicia minora cognoſcerēt. Scriptum eſt enim
Al. apud. Rad' ⁊ omniū maloꝝ cupiditas. [Et nunc que eſt expe
ctatio mea: nonne dn̄s? et ſubſtātia mea † ante te eſt].
Predicta humani generis vicioſiſſima vanitate: nunc
redit ad ꝑſonā ſuam/ ꝓnunciās expectationē ſibi eſſe
dn̄m chꝛiſtum: nec in caducis deſiderijs ſe habere ali-
quā preſumptionē: ſed illum expectare qui iam ſaluta
riter mūdo cognoſciꝛ aduenīſſe. Poteſt autē hec expe
ctatio ⁊ iudicium ſignificare: in quo ſancti noſcunꝛ ꝑ-
petua gaudia promereri. Nam vicioꝝ trāſilitoꝛ egre-
gius: neceſſe erat vt illud tempus expectare debuiſſet:
cū eum eterna premia coronarēt. Subſtantiā ꝟo ſuā:
hic nō illa dr̄: quā ante duos pſlus poſuit dicit. Illa
eīn in malo: iſta in bono memorata eſt: qꝛ nomē equiuo
cū eſt. Quapropter hic ſubſtātiā in bonā partē debe-
mus accipe. ſ. ꝯſciētie poſſeſſionē/ qua ſuſtētabaꝛ/ qua
paſcebaꝛ/ qua diues et pꝛfamilias erat. Ant te eſt: dixit
non in ſaeculis meis: vt ſupra de auaris eſt poſitum in
conſpectu tuo: nō in occultis meis: vbi inextricabiles
probanꝛ eſſe diuitie. De illa eīn que vituꝑabilis fuit di
ctū eſt: Tanꝙ nichilū ante te eſt. De iſta vero poſitum
Al. erue. eſt: Ante te eſt: vbi eſſe nichil pōt niſi qd̄ glorioſa fue-
rit actiōe ꝑfectū. [Ab oībus iniqtatibus meis † eripe
me: opprobꝛiū inſipienti dediſti me]. Quāuis iſte ſan-
ctus ꝓbabili ſe deuotione tractaret: tn̄ rogat vt ab oī-
bus iniqtatibus ſuis dn̄i miſeratiōe libereꝛ: vt agnoſca
mus neminē hic eſſe ſecurū: quis bn̄ficia diuina pce-
perit. Nā cū dicit Ab oībus: ſignificat iniqtatū diuer-
ſas eſſe minutias: ſicut in octauodecimo dictū eſt. Deli
Ps. 18. cta quis itelligit? Ab occultis meis munda me dn̄e: ⁊ ab
alienis parce ſeruo tuo. Sequiꝛ Opprobꝛiū inſipienti
dediſti me. Stultoꝝ ꝯſuetudo talis eſt: vt illos magis
irrideāt/ quos bonis moꝛib' ſtudere cognoſcūt. San-
ctus ergo vir opprobꝛiū erat ſtultis: qꝛ ſibi diſſimilem
reſpuebāt. Sola eīn ſcelerati laudāt: que videnꝛ habe
re cōmunia. [Obmutui ⁊ nō aperui os meū: qm̄ tu fe-
ciſti.] Redit ad ſuperioꝛa que dixerat: aſſerēs nō rn̄diſ-
ſe inimicis ſuis: hoc etiam addēs Qm̄ tu feciſti. Ipſe
vtiqꝫ fecit: qui patiētie dona cōceſſit. Hoc tam ſalubre
ſilentium non habuiſſet: niſi celeſtis largitas dediſſet.
[Amoue a me plagas tuas. A fortitudine † enim ma- Al. non hꝫ.
nus tue ego defeci. Premiſſa cauſa deuotionis Idithū
cōpetenter veniā petit: vt qui ꝑcepta ſecut' fuerat dn̄i:
mereret audiri. Plage ſunt correptiones que de flagel DEF.
lo veniunt: quibus pro nr̄is peccatis iuſtiſſime verbera-
mur. Ipſas ergo ſanctiſſimus vir deſiderat amoueri:
que culpis debebanꝛ admiſſis. Foꝛtis manus grauiter
flagellat: ⁊ neceſſe erat quēlibet illum deficere: quā ma
nus excelſa ꝑcuteret. [In increpationibus ꝓpter iniq
tatē corripuiſti hoīem. Et tabeſcere feciſti ſicut araneā
animā eius: verūtn̄ vane ꝯturbaꝛ oīs homo † viuens]. Al. non hꝫ.
Hic pietas dn̄i euidēter oſtēdiꝛ: qui nō diligit increpa-
tiones niſi vt hoīes corrigant. Iniqtas quippe moꝛta-
lium: moꝛe putredinis ſine fine vagareꝛ: ſi eam medici
nalis increpatio minime deſecaret. Tunc eīn cōuerti-
mur: tunc a mala intētione diſcedim': qn̄ nos ꝑceptis
dn̄icis argui poſſe ſentimus. Aranea ꝟo coꝛpus habꝫ
tenue: in terra nō habitat: ſed ꝑ loca altioꝛa telas quaſ-
dā tenuiſſimas viſcerū digeſtione contexit: ſicut ⁊ a q-
buſdā vermibus ſericū dr̄ exfilari. Huic ergo exiguo
coꝛpuſculo recte cōuerſi ⁊ afflicti aīa cōparaꝛ: qui lon-
gis obſeruatiōibus vigilijſqꝫ fatigat' terrena deſerēs:
ſubtiliſſimas oꝑationes virtutū diuino timoꝛe tabeſ-
catus efficit. Poſt hec reuertiꝛ ad illud ſue ꝓpoſitiōis
initiū: qꝛ lꝫ increpeꝛ licet tabeſcat: tamē fragilitate hu-
manitatis diuerſarū rerū varietate cōfundiꝛ. Sed ab
hac ꝑturbatione ille ſolus excipiꝛ: qui ad diuinā contē
plationē pura mente transfertꝛ. Perfecta eſt: vt eſtimo
rhetorici ſyllogiſmi qui Epicherema dr̄ quinqueꝑtita SYL.
ꝓbatio: quā nunc mēbꝛis ſuis vt poſſumus verſibuſqꝫ
reddamus. Propoſitio ei' eſt. Quanꝙ in imagine dei
ambulet hō: tn̄ vane conturbabiꝛ. Probatio ꝓpoſitio-
nis. Theſaurizat: ⁊ ignorat cui congregat ea. Seqtur
aſſumptio quattuoꝛ verſib' ꝓcedēs. Et nūc que eſt expe
ctatio mea: nōne dn̄s? Et cetera. Nec offendat qd̄ tam
longa videꛝ aſſumptio. Dixim' eīn breuitates mēbꝛo-
rū iſtoꝝ a magiſtris ſecularibus poſtea fuiſſe ꝯſtrictas
Hic autē querēda ſunt partiū ipſaꝝ: non tā expreſſa ꝙ
deſignata veſtigia. Adiuncta eſt aſſumptiōis ꝓbatio.
In increpationibus ꝓpter iniqtatē corripuiſti hoīem ⁊
tabeſcere feciſti ſicut araneā aīam eius. Prouenit (niſi
fallor) expectata ꝯcluſio ꝓpoſitiōi ſue apte rn̄dēs. Ve-
rūtn̄ vane ꝯturbaꝛ oīs hō viuēs. Sic quinqueꝑtiti ſyllo
giſmi (ſicut opinoꝛ) peracta ꝓbatio eſt. [Exaudi † de' oꝛa Al. non hꝫ.
tionē meā † ⁊ deꝑcationē meā: auribus ꝑcipe lachꝛy- Al. dn̄e.
mas meas]. Idithun iſte quāto plura myſteria didice-
rat: tāto ſe ante dominū entra ſupplicatione fundebat.
Venit ergo ad oꝛdinē tertium: vbi humiliter ⁊ cōfiden
ter exoꝛat remitti ſibi peccata priuſꝙ vitā finiat. Qua
propter neceſſariū eſt cōſiderare: vt ille qui dictus eſt
mundi vicia trāſiliſſe: cur adhuc tā grauiter videaꛝ in-
gemere. ſ. qꝛ nulli ſufficit de vicijs acqſita victoꝛia: niſi
iugi fuerit ſupplicatione ſeruata. Prius itaqꝫ oꝛationē
dixit: poſt depꝛecationē. Oratio eſt oīs ratio: quā pꝛi
allegamus: vota nr̄a pandētes. Depꝛecatio ꝟo eſt fre- ETY.
quens ⁊ aſſidua ſupplicatio: que ab imo pectoꝛis ꝓfer
tur arcano. Audi eīn qd̄ ſeqtur: Auribus ꝑcipe lachꝛy
mas meas. Frequēter dixim'/ deum qd̄ videt audire

quod audit videre:qꝛ nõ corpalibus mẽbris diſtingui
tur:ſed oĩa virtutis ſue diuinitate opaṫ. Et ne putares
ſupplicationẽ tm̃ adhibitã fuiſſe verborũ: lachrymas
meas dixit/que violẽte ſunt ſemꝑ in precibus: ⁊ ad cle
Al. non hȝ. mentiã medicinalẽ animũ miſerãtis adducũt. [Ne ſi
Al. aduena leas † a me:qm̃ ego † icola ſum apud te † in terra: ⁊ pe
Al. non hȝ. regrinus ſicut oẽs pr̃es mei]. Ne ſileas dixit. i. audiã
Luc. 7. te dicentẽ qđ euangeliũ teſtaṫ. Remiſſa ſunt tibi pec
Ps. 34. cata. Siue qđ alio loco pſalmus dicit Dic aĩe mee: ſa
Matth. 25. lus tua ego ſuȝ. Siue illud Venite bñdicti pr̃is mei: ꝑ
cipite regnũ quod vobis paratũ eſt ab origine mundi.
Def. Quocirca cõuenit/qcq̃d hoꝝ ſentire volueris. Inco
la ꝓ dr̃: qui terrã colit ad q̃s ſuꝑuenit extraneus: nõ
qui in patrie ſue regione cõſiſtit. Qđ oĩ ſancto euenit
qui in diuina ciuitate recipiṫ. Oẽs eñ nos peccatũ fe
cit extraneos: et i nefaria tenuit regione captiuos. Sȝ
qm̃ nos miſericordia eius ſuſcipit/incole ſumus: qm̃ il
luc aduenimus. i. de Babylonia ad Hieruſalem ipſo
attrahẽte trãſponimur. Ideo eñ poſuit apud te: vt nõ
in diaboli: ſed in dñi ciuitate incolatum fuiſſe ſentires.
Subiunxit Et peregrin⁹ ſicut oẽs pr̃es mei. Expreſſit
qđ ſuperius dixit. Oĩs eñ homo qui recipiṫ in beatitu
Ety. dine peregrin⁹ diciṫ: qꝛ icipit eſſe vbi nõ erat. Peregri
nus eñ dr̃: q̃ſi ꝑgẽs longius. Et vt gn̄alem hanc co
gnoſceres fuiſſe ſn̄iam: dicit Sicut oẽs patres mei: ne
q̃s ab hac conditione putareṫ exceptus. [Remitte mi
Al. abeam chi vt refrigerer priuſq̃ † eam: ⁊ amplius nõ ero]. Vir
ꝓuidus ⁊ veritatis ipſius illuminatiõe cõpleṫ⁹: hic ſibi
petebat dimitti: vt certus ad futura iudicia ꝑueniret: ⁊
quandã recreationẽ ſumeret in p̄ſenti vita: illius regni
ſecuritate ſuſcepta. Profeſſus eſt enim eſtuãte ſe cura
ſuccẽdi: qui ſe poſtulabat imbre miſericordie rẽperari:
ſicut ſupra ipſe de ſe dicit. Concaluit cor meum intra
me: ⁊ in meditatione mea exardeſcet ignis. Merito er
go hic refrigerari ſibi petebat: qui tãti deſiderij calore
flagrauerat. Addidit Priuſq̃ cã. i. anteq̃ de iſta luce
diſcedam. Et amplius non ero. Vtiq̃ in hoc mundo:
vbi peccatoꝝ facinoribus ſubueniṫ: dũ ſe a dño cõuer
ſionis accepta humilitate correxerint. Siue dicit/am
plius nõ ero: ſi deſinas ſubuenire: qꝛ nõ eſt eſſe in eter
nis afflictionibus ꝑmanere. Eſſe eñ proprie beati eſt.
Merito ergo nõ ſe dicebat eſſe: ſi ſe habere cũ electis
non intellexerit portionem. Concluſio.

¶ Ecce viciorꝫ trãſilitor egregius: q̃ſta nos beatiſ
ſime iſtitutionis ſalubritate cõmonuit: in
ter blaſphemos ⁊ iniquos habere lingue continentiã:
noxia vitare certamina: rixas grauiſſima moderatiõe
cõprimere. Silentiũ eſt quippe ꝓbabile: qđ nos mini
me ꝑducit ad culpã: qđ ſapiẽtes ꝓdit: qđ grauiſſimos
facit: qđ cõſilium nutrit: qđ ip̃m quoq̃ gratiſſimũ oſtẽ
dit eſſe ſermonẽ. Quapropter hauriamus remedij hu
ius ſaluberrimã potionẽ: vt qui ſanctos tam ꝓficue ta
cuiſſe cognoſcimus: peccatorũ immoderatã lingue li
centiam non amemus.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 38.

¶ In finem pſalmus Dauid. xxxix

Expectans expectaui dñm: et
intendit michi. Et exaudiuit
p̄ces meas: ⁊ eduxit me de la
cu miſerie: ⁊ de luto fecis. Et
ſtatuit ſupra petrã pedes me
os: et direxit greſſus meos.
Et imiſit in os meũ cãticũ nouũ: carmẽ deo
nr̃o. Videbũt multi ⁊ timebunt: ⁊ ſperabũt
in dño. Beatus vir cuius eſt nomẽ dñi ſpes
eius: ⁊ non reſpexit in vanitates ⁊ inſanias
falſas. Multa feciſti tu domine deus me⁹ mi
rabilia tua: ⁊ cogitationibus tuis nõ eſt qui
ſimilis ſit tibi. Annunciaui ⁊ locut⁹ ſum: mul
tiplicati ſunt ſuper numerũ. Sacrificiũ et ob
lationẽ noluiſti: aures autem ꝑfeciſti michi.
Holocauſtum ⁊ pro peccato non poſtulaſti:
tunc dixi ecce venio. In capite libri ſcriptuȝ
eſt de me vt facerẽ voluntatem tuam: deus
meus volui/et legem tuam in medio cordis
mei. Annunciaui iuſticiam tuam in eccleſia
magna: ecce labia mea nõ prohibebo: dñe tu
sciſti. Iuſticiam tuam non abſcondi in corde
meo: veritatem tuã ⁊ ſalutare tuũ dixi. Non
abſcõdi miſericordiam tuam ⁊ veritatẽ tuã:
a conſilio multo. Tu aũt dñe ne longe facias
miſerationes tuas a me: miſericordia et ve
ritas tua ſemper ſuſceperunt me. Qm̃ circũ
dederunt me mala quorũ non eſt numerus:
comprehenderunt me iniquitates mee: ⁊ nõ
potui vt viderẽ. Multiplicate ſunt ſuꝑ capil
los capitis mei: ⁊ cor meũ dereliquit me. Cõ
placeat tibi domine vt eruas me: domine ad
adiuuandũ me reſpice. Confundantur ⁊ re
uereantur ſimul qui querunt aĩam meam: vt
auferant eam. Auertantur retrorſum ⁊ reue
reantur: qui volũt michi mala. Ferant cõfe
ſtim cõfuſionẽ ſuã: qui dicũt michi euge eu
ge. Exultẽt ⁊ letẽtur ſuꝑ te oẽs querẽtes te:
et dicãt ſemꝑ magnificeṫ dñs qui diligũt ſa
lutare tuũ. Ego aũt mẽdicus ſum ⁊ pauper:
dñs ſollicit⁹ eſt mei. Adiutor meus ⁊ prote
ctor meus tu es: deus meus ne tardaueris.

Epe quidẽ diximus per finẽ: ⁊ Dauid chri
ſtum dñm ſignificari: cui iſte pſalmus aptã
dus eſt. Sed in primordijs eius eccleſia lo
quitur: hoc eſt ſpõſa celeſtis: media chriſti
fidelium multitudo. Deide venit ad caput
noſtrum dñm ſaluatorẽ: vt totius pſalmi contextio vni
corpori congruenter aptetur. Diuiſio.

Rima narratione gratias agit eccleſia q̃
venit ex gentibus: qꝛ de mundi iſtius ve
ternoſo merore liberata/ad noui teſtamẽ
ti meruit gaudia peruenire. Secũda: ipſe
dñs loquitur chriſtus ſanctã incarnatio
nem et iuſticiã ſue predicationis exponens: ob hoc pa
tris auxilium deprecaṫ: vt pericula poſſit a iudeis illa
ta ſuperare: confundi poſtulans inimicos: ⁊ letari om
nes qui ſperant in eum. Expoſitio.

Expectans expectaui dñm: et † reſpexit me. Al. intẽdit
Et exaudiuit † deprecationẽ meã]. Eccle michi.
ſia catholica que fuerat de totius mũdi par Al. preces
tibus cõgregãda: patiẽtie virtutẽ predicat: meas.
quã inter ſummas laudes habere conuenit
chriſtianum. Quẽadmodũ enim aut tribulationes ſuſ

ferat/aut periculoꝝ pondus euadat:niſi diuino benefi-
cio tolerãte robore fulciatur? Sed conſiderandus eſt
hic ſermo geminat⁹:q2 ſupflua nõ eſt tam decora repe-
titio. Expectare ſiquidẽ poſſum⁹ ⁊ ingrati. Expectan-
tes autẽ expectamus:qñ mites aliq̃d cum magno deſi-
LOP derio ſuſtinemus. Hoc argumentũ d2 a coniugatis:qñ
vnũ verbũ ortũ ab alio varie cõmutamus:vt ſapiẽs ſa
piẽter/prudens prudẽter/⁊ his ſimilia. Reſpexit:quia
ꝓuenit omne bonũ noſtrũ. Lumẽ quippe veritatis ha
bere nõ poſſum⁹:niſi ab illius cõſpicl claritate merea-
mur. Subiungit Exaudiuit me: vt pie atq3 efficaciter
expectaſſe videat. Deprecatio quoq3 ſignificat(vt di-
ctum eſt)frequẽtiſſimã precẽ:qm̃ rarius orare nõ pote
rat/qui ſuſtinẽs dñm ſuſtinebat. [Et eduxit me de lacu
miſerie: ⁊ de luto fecis. Et ſtatuit ſupra petrã pedes me
os: ⁊ direxit greſſus meos]. Sicut duob⁹ modis ope-
rari precipit chriſtianũ: vt declinet a malo ⁊ faciat bo-
nũ:ita duplici ratione dñm dicit ꝓfutura ꝯcedere. Pri
mũ eſt em̃ vt nos educat de mundi iſtius ꝓfundiſſima
calamitate:cui⁹ apte deſignata eſt maligna latitudo la
cus miſerie luti:ſq3 feculẽtus. Et vt exprimeret delicto-
rũ craſſitudinẽ corpulentiãq3 lutũ addidit/q̃ lacu cõti
netur:ne petrã ſolis aq̃s cognoſceres ꝯꝑuis denſiſſimis
cõparata. Nã ſicut lut⁹ laci fetidus atq3 grauis eſt:ita
et hominũ delicta limoſa ſunt/que et fetoribus horre-
ſcunt/ ⁊ grauitate demergũt. Deide pedes nr̃os ſupra
petrã ſtatuit:cũ in chriſti dñi iuſſionibus ambulamus.
Ipſe eſt em̃ nobis ſpũalis petra:qui in ſe fixa non ſinit
demergi veſtigia. Et reſpice:q2 ſicut petrã virtutib⁹ cõ-
traria ſunt:ita ⁊ earũ vie ꝓbant̃ eſſe diſſimiles. Illa em̃
ſicut ſunt mollia et diſſoluta: in itineris ſui cenoſitate
voluunt̃. Uirtutes aũt quẽadmodũ rigide ſunt ⁊ imo-
biles:ſic habẽt viã petralẽ vbi nõ inq̃natis: ſed mũdis
pedib⁹ ambulat̃. [Et imiſit in os meũ canticũ nouum:
Al. carmẽ. † hymnũ deo nr̃o. Uidebunt multi ⁊ timebunt: ⁊ ſpera
bunt in dño]. Superiora pſalmi ad illud pertinẽt: qm̃
de⁹ humanũ gen⁹ in mũdi iſtius cenoſitate demerſum/
ad petre trãſtulit firmitatẽ/ad religionẽ videlz chriſtia
nam. Qd̃ verſus iſte nũc aperit dicẽdo. Et imiſit in os
meũ canticũ nouum.i.noui teſtamẽti ſctiſſimã ꝑdica-
tionẽ. Sed nouum bñ dicit:q2 incarnationẽ dñi corpo-
reis oculis etas antea nulla cõſpexit. Deo enim nichil
nouũ eſt: qñ ante cõſtitutionẽ mundi diſpẽſationis ſue
vniuerſa ꝑſciuit. Hymn⁹ autẽ grecus ſermo eſt.i.laus
carminũ lege cõpoſita. Et qm̃ hymni erãt quos idolis
ſuis etiã gẽtilitas ꝑſonabat:addidit Deo nr̃o:vt qualẽ
hymnũ diceret/diſtincte potuiſſemus aduertere. Uide-
bunt multi ⁊ timebũt. De mirabilib⁹ dicit/que tpe ſan-
cte incarnationis effecta ſunt. Uidẽtes em̃ iudei talia ti
muerũt: ⁊ Chriſti dñi ꝑdicationibus populoꝝ agmina
crediderũt. Sperauerũt autẽ in dño qñ chriſtiani eſſe
ceperũt:vt poſt illum timorẽ miraculoꝝ cõuerſi/ſpem
in dño firmiſſimã habere ꝓbarent̃. [Beatus vir cuius
eſt nomẽ dñi ſpes ei⁹]. Btũs iſte vir ꝑ ſcd̃am ſpeciem
diffinitionis exprimit̃: que grece Enneomatice: latine
Notio nũcupat̃. Hec vnã quanq3 rẽ per id qd̃ agit:nõ ꝑ
id qd̃ eſt conat̃ oſtẽdere. Nã qui ſit iſte btũs:poſtra de-
ETy. terminatione ꝓfinit̃.i.cui⁹ eſt ſpes nomẽ dñi. Spes em̃
dicta eſt:q̃ſi ſtabilis pes. Nã ⁊ illi dicunt̃ ſpem ſuam in
dño ponere:q̃ ab eo dari ſibi tpalia deprecant̃. Hi vi-
dẽtur nõ ꝓpter ſe diligere deũ:ſed ꝓpter illa que poſtu
lãt. Ille aũt veraciter habet ſpem nois dñi:qui ſolã cõ
tẽplationẽ ei⁹ auidius cõcupiſcit. Nomẽ ergo dñi iter
cetera Saluator eternus ẽſt. Et ille ſpem ſuã ponit in
eius noie qui ſe nõ ſuis meritis:ſed ab eo ꝑ eius gratiã

credit eſſe ſaluandum. Dicti ſunt ⁊ in euangelio octies
beati: vt eſt illud. Beati paupes ſpiritu: qm̃ ipoꝝ eſt re Matth.5.
gnũ celoꝝ ⁊c̃. Et in Deuteronomio ſilĩr reperit̃:cum po
pulus iſraeliticus terrã repromiſſiõis intraret:qd̃ ideo
multifarie dicit̃:q2 diuerſis modis btitudo ꝓſtat̃. Sed
hec oĩa ꝑ ſingulas ſpecies definitionũ diligẽter expreſ
ſa ſtudioſus lector inueniet. [Et nõ reſpexit in vanita-
tes: ⁊ iſanias falſas]. Et hic ꝟſus pẽdet de ſupiori ſen
tẽtia. Exponit em̃ cui ſit ſpes in noie dñi.ſ.qui nõ reſpe
xit in vanitates ⁊ iſanias falſas. Legit̃ em̃ Nemo põt Matth.6.
duob⁹ dñis ſuire. Qd̃ ⁊ loc⁹ iſte cõmemorat. Nã q̃ ſpẽ
habet in dño rerũ omniũ potẽte: reſpicere nõ debet ad
caduca. Uanitas eſt em̃ a ſctã religione ſubita varieta DEF.
te mutari: ⁊ mentẽ fallaci illuſione cõuertere. Inſanie
ꝟo falſe ſunt/ſaxis formaſſe deũ quẽ gentilitas adora-
ret:vbi futuroꝝ ordinẽ mẽdaciter inq̃rebãt. Et eſt Epi SCHE.
theton iſanie pulcherrimũ.i.falſitas. Inſanie quippe
mentẽ fallunt̃:qm̃ a veritate diſſentiũt. Põt hoc et ad
illos aptari: q̃ ſpectaculoꝝ fallaciũ delectatiõe capiun
tur. Ideo em̃ plurali numero poſite ſunt iſanie:vt ꝑ ſi-
militudines rerũ latius diſcurrere debeamus. [Multa
feciſti tu dñe deus me⁹ mirabilia tua: ⁊ cogitationibus
tuis nõ eſt † quis ſimilis ſit tibi]. Cũ de opibus hoim Al. qui.
loqueret̃ inſanis:apte intulit diuina miracula. Nã q̃ in-
flãmantur ꝯtendẽtibus aurigis:q̃ui pãtomimijs ſalta-
tionibus molliunt̃:quãto meli⁹ ſi cogitẽt celũ ⁊ terram
pulcherrima diuerſitate formata/que habẽt ⁊ aſpectũ
decoꝝ ⁊ ꝯſiderationẽ diuino mirabilẽ. Seq̃tur Et cogi-
tationibus tuis non eſt q̃s ſimilis ſit tibi. Adhuc illas
ſupſtitiones eludit/q̃s ſibi hoies/aut ad religionẽ puer
ſam repererũt/aut in ſpectaculis celebrãdis mori aliq̃
voluptate finxerũt. Sed nunq̃d tale eſt ꝑ funẽ currere
pede ſuſpẽſo:quale Petrum terga maris fixo preſſiſſe
veſtigio? Nunq̃d tale eſt ignitis facib⁹ in theatro lude-
re:quale fuit camini incẽdia tribus pueris ambulaſſe?
Nunq̃d tale eſt ſcenicas audire tragedias:q̃le eſt i cho
ris eccleſie ſaluiferas cognoſcere pſalmodias? Iſtas
res potius legẽtes ſpectare debemus:quas nec fatue
querim⁹ et ꝓficue ſemꝑ audimus. Dicẽdo em̃ q̃s ſilis
tibi:malarũ rerũ arguit inuẽtores qui ſe neq̃ter inferen
tes:fallaciũ artiũ auctores eſſe gloriant̃. Hacten⁹ pre-
dicauit ſctã mr̃ eccl̃ia:nũc audiamus loquentẽ dñm ſal
uatorẽ:vt qd̃ dictũ eſt:q̃s ſimilis tibi:manifeſtũ nobis
ſubſequẽti expoſitione reddat̃. [Annũciaui et locutus
ſum:multiplicati ſunt ſuꝑ numerũ]. Pſalmi q̃dẽ eſt ſe-
cunda narratio:ſed per figurã Exallage:que latine ap SCHE.
pellatur imutatio:ex ꝑſona dñi myſtica verba ꝓferun-
tur:vbi aduentũ ſuũ: ⁊ pias predicationes gẽtib⁹ inno
teſcit. Annũciare eſt em̃ vẽtura ꝑdicere:qd̃ fecit ore ꝓ-
phetarũ. Locut⁹ ſum/id eſt cũ inter nos cõuerſat⁹ euã ETy.
gelizauit:qñ ſacrm̃ btẽ incarnationis aſſumpſit. Addi
dit Multiplicati ſunt ſuꝑ numerũ.ſ.q2 ſuꝑ calculũ bea
torũ multiplicata eſt turba peccantium. De q̃b magnis
em̃ populis q̃z pauci fideles ſunt. Nõ immerito: q2 dũ
multi mũdi hui⁹ vanitatib⁹ occupant̃:raros poteris ve
raciter inuenire ſapiẽtes. Et vide qd̃ dicit Suꝑ numeꝝ.
Deſignat enim illos tm̃ in libro viuẽtium ſupputatos:
qui illi hieruſalẽ ſupne predeſtinati eſſe noſcunt̃. [Sa-
crificiũ ⁊ oblationẽ noluiſti: † corpus autẽ ꝑfeciſti mi- Al. aures.
chi. † Holocauſta etiã ꝓ delicto non poſtulaſti]. Hic Al. holo-
verſus noui ⁊ veteris teſtamenti ſacra cõplectit̃. Dicit cauſtũ et ꝓ
enim Sacrificiũ ⁊ oblationẽ: que in honorẽ dñi fiebãt peccato.
ante pecoribus imolatis:vnde ſacerdotes etiã veſcebã
tur:deum poſtremo tpe reſpuiſſe. Pũus quippe talia
ſuſcipere dignat⁹ eſt:qm̃ per illa ſacrificia prefiguratio

quedam corporis xp̄i eſſe videbatur. Poſtq̄ vo ipſe
meſſias qui eſt dñs xp̄s p̄dict⁹ aduenit: ⁊ ſe pro oib⁹
nobis hoſtiā pietatis exhibuit: neceſſariū nō erat vt
veritate cōpleta: adhuc illa figura precurſoria pma
neret. Quos v̄ſus ita exponit Apl̄s hebreis ſcribēs.
Heb.10. Aufert inq̄t primū: vt ſeq̄ns ſtatuat: vbi ſubaudiēdū
eſt corp⁹: in qua volūtate ſctificati ſum⁹ p oblatione
corpis xp̄i Jeſu in ſemel: ⁊ cetera que ad cauſe hui⁹
pulcherrimā diſtinctionē ptinere noſcunt. Sequitur
Corp⁹ autē pfeciſti michi. Hic ſanctā incarnationē
ſuā ſm Apl̄m euidēter oñdit: vt corp⁹ qđ ante fuit p
ſacrificiorū imagines pmiſſum: nūc dicat aduētu p
prio fuiſſe cōpletū. Addidit Holocauſta etiā p deli
ECTy. cto nō poſtulaſti. Holocauſta dicunt tota incenſa: q̄
pro delictis ſacris iponebant altarib⁹: ⁊ poſtea igne
cremabant: vt deuoratio eorū fieret abolitio pctōrū.
Hec dicit iā dñm nō petiſſe merito: qm̄ illud a nobis
Pſal.50. expetit: qđ in q̄nquageſimo legit pſ. Cor contritū ⁊
humiliatū de⁹ nō ſpnit. Uides eccl'iam v̄aciter dixiſ
ſe: qđ ſilis tibi. [Tūc dixi ecce venio. In capite libri
ſcriptū eſt de me]. Ecce: ſtatim ſignificat celeritatē
pmittēs: velocitatē modis oib⁹ pollicet. Et tu iudee
cū ppria ſacrificia non habeas: quē deceptus expe
ctas? Ille iā venit/ille v̄bū caro factū eſt/ille mūdū
ſalutari p̄dicatiōe cōpleuit. Sed tu adhuc neſcio q̄d
in tuis cubilib⁹ ſomnias. Quid vlteri⁹ queris? Quid
ſtupore defigeris? In libro iſto pſalmorū: in capite de
ſe dicit eē ꝯſcriptū: vt credere debeas iā veniſſe bea
tū nrm: cui⁹ vitā ſicut iam ꝯtigit: cōſtat expoſitā. Ubi
ſunt q̄ ſe vidēt: ſicut hic pmiſſuʒ eſt ſacrificia nō hēt
et tamē ſentētiā iſtā in codicib⁹ ſacris non habeāt: ſic
ſtupefacti ad obiectos ſermones pbabiliter obmu
Al. facerē. teſcūt? [Ut † faciā volūtatē tuā: de⁹ me⁹ volui/⁊ legē
tuā in medio cordis mei]. Filij verba dirigunt ad pa
trē. Deſiderauit eni ei⁹ facere volūtatē. Qui nō abijt
in ꝯſilio impiorū: ⁊ in via pctōrū nō ſtetit/⁊ in cathedra
peſtilētie nō ſedit. Nā qđ dixit volui: virtutē p̄ſciētie
declarauit: vt diceret p̄teritū qđ ꝯſtabat eſſe vēturū.
Manebat etiā lex diuina i medio cordis ipſi⁹: dū i le
ge dñi fuit volūtas ei⁹: ⁊ in lege ei⁹ meditatus eſt die
Al. annun ciaui. ac nocte. [Bene † nūciaui iuſticiā tuā in eccl'ia ma
gna: ecce labia mea nō phibebo dñe tu † cognouiſti.
Al. ſciſti. Bñ nūciauit iuſticiā dñi: qm̄ dictū eſt Nō ſic ipij non
ſic: ſed tanq̄ puluis quē pijcit vētus a facie terre. In
eccl'ia magna: ſicut ſepe dixim⁹ catholicā dicit q̄ to
to orbe diffuſa eſt. De qua ibi dictū eſt: qđ fructū ſuū
dabit in tpe ſuo. Sequit Ecce labia mea non phibe
bo: dñe tu cognouiſti. Loquit p id qđ deo ſubiect⁹ eſt
fili⁹. Nā q̄uis iter obſtinatos picloſuʒ fuerit p̄dica
re v̄itatē: dū mortē ſuā exinde noſceret eē vēturā: tn̄
nō deſtitit ꝯmonere pplm p̄fidorū dicēdo Qm̄ nouit
dñs viā iuſtorū: ⁊ iter impiorū pibit. In qua pre patrē
habuit teſtē quē inuocat: q̄ nulla pericula timuit qn̄
carnali pplo ſpūalia bona p̄dicauit. Sic primi pſal
mi v̄iſſim⁹ text⁹: nūc etiā dñica cōmemoratiōe videt
eē repetit⁹. [Juſticiā tuā nō abſcōdi i corde meo: ve
ritatē tuā ⁊ ſalutare tuū dixi]. Juſti volūtas eſt: qn̄
pōt pdeſſe nō abſcōdere v̄itatē: qđ dñm Saluatorē
feciſſe nō dubiū eſt: qn̄ turbas arguebat: increpabat
incredulos: ⁊ multa huiuſcemodi p̄dicauit: q̄ euāge
lij text⁹ eloquit. Fuit tn̄ tp̄s cū in paſſiōe tacuit: ſicut
Joan.19. ſcriptū eſt At ieſus nichil r̄ndit ei. Quippe cui pōti⁹
Pilatus dixit Michi nō loqueris? Ueritatē dixit: qn̄
Joan.14. pnūciauit Ego ſum via v̄itas ⁊ vita. Salutaris aūt
xp̄s dei Symeonis cōfeſſione declarat: qui qn̄ eū vi

dit: dixit Nūc dimittis ſeruū tuū dñe in pace: q̄t vide Luce.2.
rūt oculi mei ſalutare tuū: qđ paraſti ante faciē oīm
pplorū ⁊c. [Non † celaui miam tuā ⁊ veritatē tuā a Al. abſcon
† ſynagoga multa]. Adhuc i exponēdis ſuis opib⁹ di.
pſeuerat. Nō celauit miam p̄ris qn̄ dixit Si vos cū Al. cōcilio
ſitis mali noſtis bona data dare filijs vr̄is: q̄tomagis multo.
gis pater veſter celeſtis dabit bona petētib⁹ ſe. Ueri Luc.11.
tatē quoq̄ dixit in ſynagoga multa. i. in pplorū ꝯgre
gatione denſiſſima: qn̄ Iſaie libꝛū legit acceptū: ⁊ di
xit Hodie ipleta eſt hec ſcriptura in aurib⁹ veſtris. Luce.4.
Audis iudee incredule pphetā aliqn̄ tuū nr̄o euāge
lio cōſonantē? Quē vltra ſuſtines: qui iam xp̄m dñm
veniſſe cognoſcis i ſi adhuc cor tuū noxio velamine
nō tegat? [Tu aūt dñe ne longe facias † miſericor Al. miſera
dias tuas a me: mia tua ⁊ veritas tua ſemp ſuſcepe tiones.
rūt me]. Narratis ſanctis opibus ad paſſionis ſue
gloriā venit. vt totius vite atq̄ viuificatricis mortis
declararet integritas. Ubi merito patrē precat: ne
lōge ab eo faciat miſericordias ſuas q̄ erat ſuſcepti
holo veritate moritur⁹: ſicut ⁊ alibi dicit Deus deus Pſal.21.
me⁹ reſpice i me: quare me dereliq̄ſti? Miſericordia
eni fuit vt humanā naturā p̄uaricationis vicio ſau
ciatā ſctā incarnatione ſaluaret. Ueritas vt reſurre
ctionis pmiſſe bñficio ſederet ad dexterā p̄ris: īde vē
turus iudicare viuos ⁊ mortuos. Suſceperūt me. i.
glorificādū receperūt. Illos eni in bonā partē ſuſci
pere dicimur: quos noſtre gr̄e pſitemur acceptos.
[Qm̄ circūdederūt me mala quorū nō eſt numerus:
cōprehēderūt me iniquitates mee]. Hoc a mēbris
ſuis dicit: quorū ipſe caput eſt xp̄s: vt ſe pati pſiteret
qđ turba fideliū ſuſtinebat: ſicut eſt illud Saule ſau
le/quid me pſequeris? Sequit Quorū nō eſt numer⁹: Act.9.
ſcʒ apđ hoies. Nā oīa deo dinumerata ſunt q̄ arenā
maris ⁊ guttas pluuiarū: ſtellarūq̄ multitudinē cō
plexabili q̄titate cognoſcit. Addidit Comprehēde
runt me iniquitates mee. Eodē modo loquit: quo ſu
peri⁹ dixit Circūdederūt me mala. Dñs eni Salua
tor nec mala ppetrauit/nec iniquitatibus patuit: ſed
hoc a parte mēbrorū apte dr: a quib⁹ talia ſuſtinētur.
Pietatis eni noſtri capitis fuit: vt qui de ſe multa di
xerat: cōmemoratione quoq̄ fideliū facere dignare
tur: ne ſe ſequeſtratos putarēt cū p̄teritos eē cogno
ſcerēt. [Et nō potui vt viderē. Multiplicate ſunt ſup
capillos capitis mei et cor meū dereliq̄t me]. Hoc
oīno ad mēbra referēdum eſt: ceterū in dño Chriſto
nequeunt talia conuenire. Non potui vt viderem. i.
circūdantibus me iniquitatibus meis: qđ veraciter
poteſt fidelis edicere. Et q̄uis in homine capilli ca
pitis videant innumeri: tn̄ peccata eorum calculum
probant excedere. Nec fruſtra in cōparatione deli
ctorum capilli deducti ſunt. Nam in veteri teſtamen
to/ſacerdotes ipſa ſimilitudine radebantur: i vt tali
emundatione purgati: carnis vicia depoſuiſſe vide
rentur. Cor v̄o nos derelinquit: qn̄ peccatis egrum
profutura nō appetit. [Cōplaceat tibi dñe vt † eri Al. eruas.
pias me: dñe † in auxilium meū reſpice]. Poſt enu Al. ad ad
merationes premiſſas venit ad ſaluberrimā cōclu iuuandum
ſionem: vnde omnis impugnatur aduerſitas: omnia me.
nocentia deſtruuntur: vt placeat dño eū eripere qui
mūdi iſtius cōtrarietatibus cingebat. Et intuere qđ
dicit Complaceat. i. cōmuniter placeat. Concordia DOC.
eni hic trinitatis oſtendit. Nam qđ placet patri: hoc
placet ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. Addidit Tibi: vt ſan
ctā trinitatē vnū deū eſſe cognoſceres. Sequit Dñe
in auxiliū meū reſpice: vt intelligam⁹ reſpectū ipſius

Luce.22. noſtrũ eſſe preſidiũ:ſicut eſt illud in euãgelio Reſpe-
xit Petrũ ꝛ fleuit amare. Aliter enĩ liberari nõ poſ-
ſumus:niſi nos diuinitas ꝓpiciata reſpiciat. [Con-
fundant̃ ꝛ reuereant̃ ſimul: qui querũt aĩam meã vt
auferant eã]. Venit ad eã que ſupeſt narrationẽ:vbi
confuſionẽ ꝛ reuerẽtiam dñs Saluator optat ipſis:
exultationẽ ꝟo ꝛ leticiã ꝓuenire petit deuotis. Sed
vide in iſta deꝓcatione quãta gerat ſtudia pietatis.
Confundant̃ dixit:mirabiliũ operatione turbent̃. Re-
uereant̃ aũt reſurrectionis glĩa corrigant̃:vt illũ ꝯfi-
teant̃ deũ quẽ dudũ putauerãt eſſe trucidandũ. Si-
mul.i.ſicut ꝑſecuti ſunt: ita et ꝑdeſtinati cõuerſionis
munere liberent̃. Sequit̃ Qui q̃rũt aĩam meã. Duo-
bus modis aĩa querit̃/ſiue ad honorẽ/ſiue ad mortẽ.
Sed vt hic illos oſtẽderet qui eã voto cõtrario per-
quirebãt:addidit Ut auferãt eã : nõ vt diligãt/nõ vt
venerent̃: ſed vt a corpore meo interuẽtu mortis ſe-
gregare ꝯtẽdãt. [Auertant̃ retrorſum ꝛ† erubeſcãt
Al. reue-reantur. qui † cogitãt michi mala]. Frequẽter diximꝰ malis
ſic bene optari: vt retrorſum redeãt a voluptatibus
Al. volunt ſuis:nec in malo opere ꝑſeuerẽt. Qui ſi ꝯfuſionẽ patiã-
tur euadũt:ſi mũdi leticia ꝑfruant̃ pereũt. Nã retror-
ſum iſtud i bonã partẽ dici euãgelij locus ille teſtat̃
vbi Petro vite huiꝰ ſe amore diligẽti reſpõdit Redi
Mar.8. retro ſathanas. Qđ aũt poſuit Qui cogitant michi
mala:iudeoꝝ ſignificat iprobas volũtates: quoꝝ co-
gitationes nõ erãt male dñō:ſed auctoribꝰ ſuis. Co-
ETY. gitationes enĩ a cogẽdo dicte ſunt. [Ferãt cõfeſtim
cõfuſionẽ ſuã:qui dicũt michi euge euge]. Ferũt ꝯfe-
ſtim cõfuſionẽ ſuã:qui vſq; ad illud ꝑueniũt vt ſe ne-
quiter erraſſe cognoſcãt. Ferant dixit quaſi põdus
im mẽſum. Cõfeſtim vt peccare ceperint: ne lõgiꝰ ꝓ-
grediẽdo periculoſiꝰ ingrauent̃. Cõfuſionẽ ſuã.i.co-
gitationẽ prauã veritate ꝯuictã. Sequit̃ Qui dicũt
michi euge euge. Hic falſos arguit laudatores qui
plus nitunt̃ adulãdo decipe: q̃ poſſint vituperatio-
nibꝰ ſauciare. Euge verbũ q̃dẽ ꝑconiale eſt: ſed cũ re-
cto aĩo nõ ꝓfert̃:ad deriſionẽ trahit̃ inferendã. Que
SCME. figura dr̃ Yronia.i.irriſio. [Exultẽt ꝛ letent̃ † q̃ que-
Al. ſup te oẽs querẽ-tes. rũt te dñe: ꝛ dicãt ſemꝑ magnificet̃ dñs q̃ diligũt ſa-
lutare tuũ]. Sicut inimicos ſuos cõfundi petijt q̃cũ
falſis laudationibꝰ irridebãt: ita deuotos optat ve-
raciter gaudere qui ſpem ſuã noſcunt̃ in dñi maieſta-
te poſuiſſe. Eos enĩ nõ tm̃ letari:ſed ꝛ exultare depre-
cat̃. Sed q̃ ſit iſta exultatio:cõſequẽter exponit̃.i. Et
dicãt ſemꝑ: magnificet̃ dñs. Hec eſt enĩ ꝓfeſſio que
in eternũ gaudentes efficit chriſtianos: que ꝗuis iu-
giter dicatur tñ ſemꝑ appetit̃. De iſta ſiquidẽ ſenten-
Job.1. tia paſcebat̃ et in iſto ſeculo Job qui erat afflictione
corporis grauiter ſauciatus dicendo: Dñs dedit:
dñs abſtulit:ſicut dñō placuit ita factũ eſt: ſit nomẽ
dñi benedictũ. Exultabit quippe: q̃m letabat̃ in dñō
in quo reuera ſunt oĩa ꝓfutura. Sed ne hanc exulta-
tionẽ quibuſcũq; crederes cõcedendã: addidit Qui
diligũt ſalutare tuũ.i.qui me ſpũali charitate ꝑqui-
Al. mẽdicꝰ rũt:ꝛ mãdatis meis ſuauiter obſequunt̃. [Ego ꝟo †
Al. ſollici-tus eſt. egenus ꝛ pauꝑ ſum i dñe † curã habet mei]. Poſtq̃
dixerat leticie muneribꝰ eſſe cõplẽdos qui deitatem
verbi diligere voluiſſent:ne ſibi quiſpiã meritoꝝ glo-
riã vẽdicaret: dñs xp̃s ex forma loquit̃ humanitatis
aſſumpte Egenus ꝛ pauꝑ ſum. Egenꝰ: q: humanitas
ſubueniri ſibi ſemꝑ eget a dñō. Pauꝑ: q: niſi diuina
gr̃a clarificet̃ de ſe oĩno tenuis eſſe cognoſcitur. Sed
ne iſtã pauꝑtatem vilẽ abiectãq; eſtimares: Addidit
Matth.3. Dñs curã habet mei ſcilʒ de quo dicturus erat. Hic
eſt filius meus dilectus in quo michi bene cõplacui.
O paupertatẽ theſauris oĩbus ditiorẽ. Pauper enĩ
de noſtro diues de ſuo eſt: qui ideo indigentiã huma-
nitatis aſſumpſit: vt abũdantie ſue nos faceret eſſe
participes. [Adiutor meus ꝛ † liberator meꝰ † eſto Al. protector.
dñe:ne tardaueris]. De adiutorio ꝛ de ꝓtectione ſe-
curus celeritatẽ neceſſariã petit: vt iam q: mors vi- Al. tu es deꝰ meꝰ.
tari nõ debuit:ſaltem reſurrectio feſtina ſuccederet.
Cũ enĩ dicit Adiutor ꝛ liberator:oſtẽdit patiẽtiã di-
uerſarũ videlʒ paſſionũ: vnde ꝛ ipſe pſalmꝰ fecit ini-
tiũ. Quapropter totus virtuti patiẽtie merito depu-
tat̃: qui ꝛ eodẽ fine cõcludit̃. Concluſio.

Magnifica et ſuauiſſima ꝟba ſenſus nr̃os medullitus intrauerũt: q̃ñ ipſm
audiuimꝰ docentẽ quẽ adoramꝰ auctorẽ. Nã lʒ vni-
uerſos pſalmos magno honore veneremur: neſcio
quid tñ dulciꝰ accipit̃: cũ aliq̃d de ſctã incarnatione
profert̃. Ois enĩ fidelis gratiſſime ſuſcipit per quam
noſcit̃ eſſe liberatꝰ. Et reſpice quo ordine pſalmi hu-
ius cõtextio diſponat̃. Primũ loquit̃ eccl̃ia quaſi ru-
des docẽs: quaſi trepidos cõfortans: quaſi incõpoſi-
tos preparãs: vt ſequẽtia verba dñi Saluatoris li-
benti aĩo ſalutariter populus preparatus audiret.

Explicit expoſitio in pſalmum.39.

In finem pſalmus Dauid. xl.

BEatus qui intelligit ſuper ege-
nũ ꝛ pauperẽ: in die mala libe-
rabit eũ dñs. Dñs ꝯſeruet eũ
et viuificet eũ: et beatũ faciat
eũ in terra: ꝛ nõ tradat eum in
aĩam inimicoꝝ eius. Dñs opẽ
ferat illi ſuper lectũ doloris eiꝰ: vniuerſum
ſtratũ eiꝰ verſaſti in īfirmitate eiꝰ. Ego dixi
dñe miſerere mei:ſana aĩam meã q: peccaui
tibi. Inimici mei dixerunt mala michi: q̃ñ
moriet̃ ꝛ peribit nomẽ eiꝰ? Et ſi īgrediebat̃
vt videret vana loquebat̃ cor eiꝰ: cõgrega-
uit iniquitatẽ ſibi. Egrediebat̃ foras: ꝛ loq̃-
bat̃ in idipm̃. Aduerſum me ſuſurrabãt oẽs
inimici mei:aduerſum me cogitabant mala
michi. Verbũ iniquũ cõſtituerũt aduerſum
me: nũquid qui dormit nõ adijciet vt reſur-
gat? Etenĩ hõ pacis mee in quo ſperaui qui
edebat panes meos magnificauit ſuper me
ſupplantationẽ. Tu aũt dñe miſerere mei ꝛ
reſuſcita me: ꝛ retribuã eis. In hoc cognoui
q̃m voluiſti me: q̃m non gaudebit inimicus
meus ſuper me. Me aũt ꝓpter innocẽtiam
ſuſcepiſti: et cõfirmaſti me in conſpectu tuo
in eternum. Benedictus dominus deꝰ iſra-
el:a ſeculo ꝛ in ſeculum/fiat fiat.

VErba iſta frequẽti vſu nobis iã debent eſſe
notiſſima: ſed vt breuiter dicta tãgamus:
oĩa diriguntur ad xp̃m dñm. Magnificat
aũt hunc pſalmũ quod in quadragenario
numero noſcitur collocatus: qui calculus
emundationi ꝛ purificationi frequẽter aptat̃. Qua-
draginta enim diebus fuſo diluuio: ab iniquitatibus
hominũ terra diluta eſt. Quadraginta quoq; diebꝰ

ſanctus Moyſes ab eſcis corporeis tēperauit: vt di
uina colloquia mereref. Eodē mō Helias ſuffigio ſe
corporee refectionis abſtinuit. Ipſe quoq; dn̄s toti
dē dieb⁹ ac noctib⁹ ieiunauit vt nobis formā btē pu
rificatiōis oſtēderet quadrageſime: q̄netiā ipſi⁹ exē
plo p̄mittit̄ tp̄s abſtinētie: vt deletis ſordib⁹ pctōꝝ:
ad reſurrectionē dn̄i puris mētib⁹ accedam⁹. Qua
propter hūc pſalmū iter illa iudicem⁹ ſacramēta re
poſitū: que aias nr̄as celeſti purificatiōe mūdificāt:
maxime qm̄ de elemoſyna ꝓpheta dictur⁹ eſt: qua ꝓ
Eccle. 3. p̄le fieri noſcit̄ purgatio pctōꝝ. Legit̄ eni. Sicut aq̄
extiguit ignē: ſic elemoſyna extiguit pctm̄. Diuiſio.

P Rimo ingreſſu ꝓpheta loquit̄: beatū p̄dicās
elemoſyne largitorem: multiplici eū bndi
ctione cōcelebrans. Scdo glioſam dn̄s ſuā
memorat paſſionē. Tertio ad confirmandā
ſpem fidelium idem Chriſtus dn̄s predicit propriā
reſurrectionem. Expoſitio.

B Eatus qui intelligit ſup egenū ꝛ pauperē:
Syl. in die mala liberabit eū dn̄s]. Hic iterum
hypoteticus ſyllogiſm⁹ hac rōne reſplen
det. Si ois beatus intelligit ſup egenū et
pauperē: in die mala liberabit eū dn̄s. At
tn̄ ois btūs intelligit ſup egenū ꝛ pauperē: in die igit̄
Def. mala liberabit eū dn̄s. Hypoteticus aūt .i. conditio
nalis ſyllogiſm⁹ eſt qui ex cōditionalib⁹ ꝓpōſitioni
bus habēs abſolutā aſſumptionē colligit ꝯcluſionē.
Def. Nūc ſequētia videam⁹. Scda eſt ſpecies definitiōis
que grece enncomatice dr̄: latine notio nūcupatur.
Hec de factis ſuis vnūquēq; q̄d ſit oſtēdit. Dicit eni
quomodo pctā p opationes elemoſynarū ſaluberri
mas expient̄: vt poſſit btitudo glioſiſſima reperiri.
Suadebat nos equidē dignitas rei: p locū cōmunē
aliq̄ȝ facere digreſſionē: vt recōciliatricē humani ge
neris elemoſynā laudare deberem⁹. Sed qm̄ multo
rū patrū ſctiſſimo atq; eloquētiſſimo ore celebrata
eſt: ſufficiat ad eoꝝ libros audientiū corda remiſiſſe:
vt ꝛ illoꝝ deſideriū vberi⁹ expleat̄ ꝛ nos ceptū opus
iuuāte dn̄o grauiter impleamus. Sed lȝ multi patres
de hac re plura cōſcripſerint: orta tn̄ inter eos de hoc
Luc. 6. articulo nōnulla diſſenſio. Legit̄ eni Omni petēti te
tribue. Scriptū eſt etiā Deſudet elemoſyna in manu
tua: donec inuenias iuſtū cui eam tradas. Sed ſi oēs
iuſtos querim⁹: īperatā cōſtringim⁹ largitatē. Verū
hec cā in ſola pia volūtate ꝯſiſtit: q: nō eſt nr̄m prius
mores diſcutere ꝛ ſic indigentie ſubuenire. Sufficit
nobis vt nos dare aliquid malis artib⁹ neſciam⁹: nec
opiniōes hoim captādo elati elemoſynā largiamur
ſed opemur ſolo affectu ſubueniendi: q̄d nos ſup oia
p̄cipit diuinitas intueri. Qui ſic dederit: ꝛ ſi iuſtis nō
det: iuſte tn̄ oīb⁹ erogabit. Sed maior opa dāda eſt:
vt ſctis viris in aliqua indigētia ſubuenire debeam⁹
propter xp̄m dn̄m nr̄m: q̄ de paupib⁹ ſuis in iudicio
Math. 25. proprio dictur⁹ eſt Qui fecit vni ex minimis iſtis: mi
chi fecit. Quid eni dici pōt ſublimi⁹: quidve glioſi⁹:
qm̄ aut ipſi p̄termiſſi in ignē dirigūt / aut remunerati
nos ad dexteram collocabūt? Sed aduerte q̄d dicit
Intelligit vt etiā nō petētib⁹ talib⁹ offerat̄. Nā q̄ pe
tēti tribuit: bonū opus efficit: qui ꝟo tacētē itelligit:
btitudinē ſine aliqua dubitatione cōquirit. Addidit
In die mala liberabit eū dn̄s: diē quidē iudicij ſigni
ficat. Sed aliquos mouet q̄ tā frequēter malā dicit
Ois hō malū ꝛ formidabile iuſte ſibi dei dicit eē iu
diciū: q: pctōrib⁹ debita pena ſuſpecta eſt. Nā ꝛ ſi ei⁹
miſeratione liberamur: vigorē tn̄ iudicij ipſius recte
paueſcim⁹. [Dn̄s cōſeruet eū ꝛ viuificet eū: ꝛ beatū
faciet eū: † ꝛ emūdet i terra aiam ei⁹ ꝛ nō tradat eū Al. non hȝ.
in † man⁹ inimici ei⁹]. Petitio iſta ꝓphete certa ꝓ Al. aiam.
miſſio eſt: q: ſic fieri neceſſe eſt: ſi tn̄ egen⁹ ꝛ paup pio
munere ſubleuet̄. Conſeruet dixit .i. inter mala ſeculi
perire nō faciat: ſed ad ſuā retributionē ille ſum ſan
cta cōuerſatione pducat. Viui aūt ꝓprie illi dicunt̄:
qui ſe a xp̄iana fide nō diuidūt. Nā de illis q̄ in erro
re verſant̄ dictū eſt Sine mortuos: ſepeliāt mortuos Luce. 9.
ſuos. Ergo viuificet eū dicit: hoc eſt faciat illū inter
electos in ſua viuere portione. Addidit Et beatū fa
ciet eū: vtiq; vt in reſurrectione ad dexterā collocet̄:
et in patriā illā btōꝝ magni iudicis ꝓnūciatione mit
tat̄. Sed poſt illā ſuperiorē quā dixerat: rē nimis ne
ceſſariā tāgit: vt dū in iſto mūdo ꝯſiſtit: pctōrum re
miſſione mūdet̄: vbi venia optata ſuſcipit̄: ſi deuota
ſupplicatione plāgat̄. Subiūxit etiā: ne in manibus
inimici tradat̄. Inimic⁹ diabolus eſt man⁹ ei⁹ pote
ſtas iniqua eſt. Nā quas man⁹ habeat qui carnē nō
hȝ? Ipſa ḡ ptās eſt: qua ſeruos dei multiplici tenta
tione caſtigat. Et aiaduerte: quotiens in hoc v̄ſu Et
poſuit: vt figurā Polyſyntheton ꝯiunctiōis hui⁹ fre Sche.
quēti iteratiōe mōſtraret. [Dn̄s opē ferat illi ſup le
ctū doloris ei⁹: vniuerſum ſtratū ei⁹ v̄ſaſti in infirmita
te ei⁹]. Ne putares beatū iſtū in hoc mūdo incōcuſ
ſam requiē poſſidere: dolores ei⁹ mitigari dep̄cat̄: vt
multitudo maloꝝ tēperationis bn̄ficio vinceret̄. Le
ctus eni nobis datus eſt ad q̄etē: in quo ſe hoim feſſa
mēbra refoueāt. Sic ꝛ ille q̄ pſimoniū ꝯquirit: vxorē
ſibi copulat: filios pcreat: qui amicitias parat: quaſi
in quodā lecto delectatiōis gfa cōquieſcit. Sed hoc
frequēter ſeruis ſuis amara ꝛ dolorib⁹ plena dn̄s fa
cit: ne ſpem ſuā ponētes in tpalib⁹ reb⁹: futura bona
nō appetāt. Quapropter optat ꝓpheta: vt conſolet̄
dn̄s dolorē ei⁹: q̄ in delectatione ſua quaſi quodā le
ctulo ſauciat̄. Addidit Vniuerſum ſtratū ei⁹ v̄ſaſti in
infirmitate ei⁹. Cauſam excolit quā ſupi⁹ dixit: q: ꝓ
uidētia diuina pficit̄: vt ſeruoꝝ dei mūdana delecta
tio i anguſtijs doloribuſq; v̄ſet̄: quaten⁹ hic diuerſis
calamitatib⁹ afflicti eterne btitudinis requiē ꝯſequā
tur: ſicut factū eſt i Iobi cui ſeculi bona in infirmitate
cōuerſa ſunt: ſed inde felicior extitit: q: ſe illi ꝓſperi
tas mūdana ſubtraxit. Quocirca talib⁹ reb⁹ rogat
opē ferre dn̄m: ne humana fragilitas duris laborib⁹
p̄ſſa ſuperet̄. [Ego dixi dn̄e miſerere mei: ſana aiam
meā † qm̄ peccaui tibi]. Cū tribulationes fideliū di Al. Quia
uino iudicio fieri cognouiſſet: exclamauit pie trepi
dus ꝓpheta: vt ꝛ ipſe miam dn̄i cōſequat̄: qm̄ qui ſe
peccaſſe cognouerat: tētationib⁹ tradi iure metue
bat. Omne eni pctm̄ morb⁹ eſt aiaꝝ: quo creſcēte ſa
lus interioris hoīs diſſipat̄. Senſit egritudinē ſuā q̄
clamauit ad medicū: ſed intellect⁹ erat ſan⁹ dū ſe co
gnouit infirmū. Aiam itaq; ſuā ſanari deſiderat: re
miſſione ſcȝ pctōꝝ: Qi reuera ſanamur cū ſtrāgulā
tia pctā laxant̄. [Inimici mei dixerunt mala michi:
qm̄ moriet̄ ꝛ peribit nomē ei⁹?] Hacten⁹ ꝓpheta de
beatoꝝ afflictione locutus eſt: nūc ſcdo ingreſſu dn̄s
ſaluator de ſua paſſiōe dicturus eſt: vt cū famuli dei
diuerſis caſib⁹ affligunt̄ nō ſe a deo credāt eē dereli
ctos: qm̄ xp̄m dn̄m talia ptuliſſe cognoſcūt: i qui dixit
Si me pſecuti ſunt: ꝛ vos pſequēt̄. Si ſermonē meū Ioan. 15.
ſeruauerūt: ꝛ veſtrū ſeruabūt. Inimici ꝟo dixerunt
mala: qm̄ falſa locuti ſunt. Neceſſe eni erat vt impij
mendacia cogitarēt qui diaboli victori fremuerūt.
Sequit̄ Quādo moriet̄ ꝛ peribit nomē eius? Verba

Ibidē.11. ſunt dementiā iudeoꝝ. Dicebāt enī Si dimiſerimus
euꝫ: venient Romani ⁊ tollēt nobis ⁊ locū ⁊ regnum.
Ubi ſupra. Itē caiphas ait Expedit vt vnꝰ hō moriaꝛ ꝓ oībꝰ et
nō tota gēs pereat. Periit enī nomē eiꝰ: ſed ab ipſis q̄
Al. ſi ingre ei credere noluerūt. [Et † ingrediebanꝛ vt viderent:
diebaꝛ vt vi vana locutū eſt cor eoꝝ cōgregauerūt iniquitatē ſibi.
deret vana † Et egrediebanꝛ foras ⁊ loquebanꝛ]. Tēpus illud
loq̄baꝛ cor dn̄ice paſſionis exponit: qm̄ iudas nō ad venerandū
eius cōgre dn̄m: ſed ad ꝑdendū potiꝰ doloſus intrabat. Nā qd̄
gauit. pluraliter dictū eſt Ingrediebanꝛ: et illos ſignificat
Al. egredie qui ei manus inijcere preſumpſerūt. Uana vō locuti
baꝛ foras ⁊ ſunt iudei: qm̄ de illiꝰ morte crudeliter tractauerūt: q̄
loquebaꝛ i oīm vita eſſe cognoſcit. Sequiꝛ Cōgregauerūt iniq
idipſum. tatē ſibi. Conuētus ipſoꝝ ꝯgregatio fuit vtiqꝫ peccā
tiū: qm̄ in vno facinore oīa ſcelera ꝑpetrata ſunt i vū
verū dn̄m crucifigere decreuerūt. Foras egreſſi ſunt
qm̄ intus ſtare nō poterāt q̄ ab arcano fidei diſcrepa
bāt. Utrūqꝫ miſerū / vtrūqꝫ peſtiferū: ingreſſi ſunt ad
facinus ꝑpetrādū: deinde foras a veritatis finibus
Al. aduer- exierūt. [† Simul i vnū ſuſurrabāt oēs inimici mei
ſum me. aduerſum me cogitabant mala michi]. Suſurratio
DEF. eſt oris paruiſſimꝰ ſonꝰ ſine aliqua vocis diſtinctiōe
cōfuſus: ſermo tractus ab auribꝰ quaꝝ vox ꝓlata ſu-
ſurrus eſt. Qd̄ inter illos euenit q̄ in auribꝰ ſuis mur
murare inuicē geſſierūt. Cōſilia quippe ſua detege
re nō p̄ſumūt q̄ ſceleꝝ ſocietate ꝯiūcti ſunt. Addidit
Oēs inimici mei aduerſum me cogitabāt mala mi-
chi. Exp̄ſſit inſaniā furētiū īſipiētiūqꝫ ꝑploꝝ. Solēt
enī pauci eſſe ſcelerū auctores. Hic oēs mala cogi-
taſſe dicti ſunt: vt nemo ſit minꝰ nocēs quos vna fa-
cinoris dānat equalitas. Qd̄ aūt dixit Mala michi:
ſi effectū q̄ris ſibi / ſi votū michi. Iuſti ſiquidē pena
nō patiētis: ſed faciētis iudicia eſt. [Uerbū iniquū cō-
ſtituerūt aduerſum me: nūquid q̄ dormit nō adijciet
vt reſurgat] Uerbū iniquū dicit: qm̄ clamabāt Pila
Joan.19. to Si hūc dimittis: nō es amicus Ceſaris. Cōſtitue
rūt. i. decreuerūt: aut etiā deſinierunt: vez qm̄ de dn̄o
DEF. Saluatore ſentētiā ſibi ſunt locuti. Dormire eſt aūt
a ſenſibꝰ carnis remiſſa mētis intētione requieſcere: ⁊
iterū ad actꝰ vite nr̄e reparato animi vigore remea-
re. Quod morti dn̄ice pulcherrime videꝛ aptatū: qꝛ
tāta celeritas reſurrectionis fuit vt dormiſſe potius
q̄ mortuꝰ eſtimeꝛ: reſurgēs fortiſſimꝰ qui vt ībecillis
occubuit. Et ne ſibi heretici diutiꝰ blandianꝛ: audiāt
illū qui dormit ipm̄ ſibi adijcere ꝑtinus vt reſurgat:
Joan.10. ſicut ⁊ in euangelio dicit: Poteſtatē habeo ponendi
animā meā: ⁊ poteſtatē habeo iterū ſumēdi eā. [Et-
Al. ſpaui. enī hō pacis mee i quo † ſperabā: qui edebat panes
Al. magni meos † āpliauit aduerſum me ſupplātatione]. Ho
ficauit ſup. minē pacis ſue dicit diſcipulū iudā q̄ illi pacē dedit
qm̄ eū tradidit. Pacē ſiquidē dicimꝰ: cū nos inuicem
oſculamur. Nā ſi ad aīe trāquillitatē referas: pax cē
in illiꝰ corde nō potuit qui inſidias blādiēdo ꝑpara-
uit. Addidit In quo ſperabā. i. in quo ſperare puta-
bar. Nā quomodo habuit in hoīe peſſimo ſperare: q̄
illū potuit anteqꝫ naſcereꝛ agnoſcere? Nā vt intelli-
Joan.6. gas fuiſſe preſcitū: ſic ipſe dn̄s dicit Nōne vos duo-
decim elegi: ſed vnus ex vobis diabolus eſt? Sequiꝛ
Qui edebat panes mecū: ſiue doctrinā meā audie-
bat: vn̄ ſpūaliter epulamur: ſiue qꝛ manū miſit cū ip-
ſo in parapſide: quēadmodū euāgelij lingua decla-
rat. Et merito dixit Ampliauit: qm̄ ignorātibus quis
eſſet ipſe mōſtrauerat. O diſcipulū ſurdū / o idocibili
DOS. corde duriſſimū. Quis enī eū a tāta pietate aliquid
virtutis aīo ꝑcepiſſe credat: qui tam crudelis extitit
: parricida? [Tu aūt dn̄e miſerere mei ⁊ reſuſcita me
et retribuā † illis]. Expoſita paſſiōe: ad tertiū venit Al. eis.
ingreſſum: in quo reſurrectionis ſue ꝑ id q̄ hō eſt ſie-
ri miracula deprecaꝛ. Quid erigis aures heretice?
Quid te putas aliq̄d inueniſſe: qd̄ tuā poſſit excuſa-
re ꝑfidiā? Si poteſtatē q̄ris: audi qd̄ in euāgelio di-
cit Soluite téplū h̄: ⁊ in triduo ſuſcitabo illud? Hic Joan.2.
humanitas rogat: ibi diuinitas polliceꝛ. Deſine ca-
lūnias facere. Utraqꝫ enī ꝯueniūt in dn̄o Saluatore
qꝛ verbū caro factum eſt: ⁊ habitauit in nobis. Retri Joan.1.
buā illis dixit nō dolore vindicte: ſed expectatiōe pa
tiētie. Nā hodieqꝫ ſuſtinēdo illos: magnā partē eoꝝ
demētie ſue oꝑatione ꝯuertit. [In hoc cognoui qm̄
voluiſti me: qm̄ nō gaudebit inimicus meꝰ ſup me].
Cognouiſſe ſe dicit in hoc dilectionē p̄ris: qꝛ glioſa
eſt reſurrectio ſecutura. Qm̄ voluiſti me: ſubaudi glo
rificare exaltare. Poſſunt enī huic loco ⁊ hec vba q̄
dicta ſunt ⁊ his ſilia cōuenire. Addidit Qm̄ nō gau-
debit inimicꝰ meꝰ ſup me. Hoc erat qd̄ dixit Qm̄ vo
luiſti me: ſcꝫ qꝛ inimicꝰ ſupra eū nō eſt gaudere ꝑmiſ-
ſus: qm̄ illa q̄ diſponebāt: nulla tenus ipleuerunt. Ad
hoc enī eū occidere voluerūt: ſicut ſupꝰ dictū eſt: vt
nomē eiꝰ penitꝰ de terra abrogarēt. Sed ecōtra vi-
dēt eccleſiā xp̄i toto orbe diffuſam: nomē eiꝰ vbiqꝫ ce
leberrimū eē cognoſcūt: vt merito gaudere non poſ-
ſint qbꝰ tā ꝯtraria ꝑuenerūt. [† Propter innocētiā Al. me aūt
aūt meā ſuſcepiſti: ⁊ cōfirmaſti me in cōſpectu tuo in propter in-
eternū]. Uere ſctā innocētia / vere ſimplicitas / vere nocentiā.
humilitas btā: vt tot mala paſſus: nulla ſe ꝯtētione
defenderet. Placato aīo ibat ad crucē: trāquilla mē
te moriturus. Oīa vba q̄ p̄dicta ſunt ꝑ ꝓphetas: in-
tegerrima vitate cōpleuit. Doluit caſibꝰ ꝑſequētiū:
et i cruce poſitꝰ pro inimicis ſuis clemētiſſimꝰ exora-
uit: qm̄ hoc ⁊ a fidelibꝰ ſuis faciēdū eſſe decreuerat.
Et merito dedit p̄ceptū q̄ p̄miſit exēplū. Sequiꝛ Et
cōfirmaſti me in ꝯſpectu tuo i eternū. Hic iā btitudo
ipſiꝰ ſctē incarnationis exprimiꝛ: q̄ moribūdi corpo-
ris infirmitate depoſita: hō deus ex duabꝰ ⁊ in dua-
bus naturis diſtinctis atqꝫ ꝑfectis ꝑmanet in glia
ſempiterna: cuiꝰ nomē ſup oē nomē eſt: cuiꝰ poteſtas Phil.2.
celo terreqꝫ iperat: cui oē genu flectiꝛ: celeſtiū terre-
ſtriū et infernoꝝ. [Bn̄dictus dn̄s deꝰ iſrael: a ſeculo
† ⁊ vſqꝫ in ſeculū: fiat fiat]. Expoſitis que ad paſſio- Al. non h3.
nē ⁊ reſurrectionē dn̄i xp̄i ꝑtinebant: pulchre ſecuta
eſt laudatiua ꝯcluſio: qꝛ oī tpe bn̄dici debet: q̄ ſpē no
ſtrā glia ſue diſpēſationis ipleuit. Bn̄dictū dicimꝰ ⁊
hoīem cui bn̄diciꝛ: cū tn̄ ſi bn̄ nō dicaꝛ bn̄dictus non
eſt: ⁊ quodāmodo iſta bn̄dictio ex alieno celebraꝛ ar
bitrio. Deꝰ aūt bn̄dictus eſt ⁊ ſi oēs taceāt: qꝛ ille oē
bonū nō tāqꝫ extraneū ſuſcipit: ſed ab ipſo ꝓgrediꝛ.
Nā qd̄ dixit A ſeculo: p̄ſentē mūdū ſignificat ex quo
adminiſtrari cepta ſunt oīa. Et vſqꝫ in ſeculū: futurū
vult intelligi: vbi iā oīa eterna ꝯſiſtūt: nec aliqua tē-
poris mutabilitate dilabunꝛ. Nā lꝫ ſeculū iſtud defi-
ciat: dei tn̄ bn̄dictio incōmutabilis perſeuerat. Ad-
didit Fiat fiat. Hoc verbū geminatū inſtāter ab oī-
bus predicat eſſe faciendū. Non enī ſic intelligēdū
eſt vt puteꝛ fiat bn̄dictus dn̄s: tanqꝫ ſi nō laudeꝛ be-
nedictus nō ſit: ſed hoc fiat: vnde nos ꝑficimus dum
iugiter eiꝰ laudibꝰ occupamur. Aliqui vō expoſitoꝝ
pro iſtiꝰ verbi nouitate qd̄ eſt hic ⁊ et in. 71. ſiue in. 88.
vel in cēteſimoquinto: in quinqꝫ libros pſalteriū di-
uidēdū eſſe putauerūt. Sed eis nō eſſe ꝯſentiēdū in
prefatiōe nr̄a ſufficiēter oſtēſum eſt. In actibꝰ q̄ppe
aploꝝ: vnus liber legiꝛ eſſe pſalmoꝝ. Concluſio.

¶ Superiore pſalmo In prima parte eccl'ia ſctā locuta eſt:⁊ poſt dn̄i ꝟba ſe cuta ſunt: Ita ⁊ in hoc ꝓpheta precurſor eſt. In ipſo quoq; principio beatus Dauid per elemoſynas ſanctas morales nos docuit diſciplinas. Scd̄o ꝑ paſſionē ſuā dn̄s naturales ſemitas īdicauit. Tertio reſurrectiōis miraculo inſpectiua nos claritate cōpleuit:vt celeſtis philoſophie ꝟitas trib⁹ ꝑtib⁹ narrata cōſtaret. Qḋ ſi diligēter īſpexeris:⁊ ī reliqs pſalmis poſitū frequenter inuenies. Vn̄ pſalmi hui⁹ ſuſcepto bn̄ficio magna exultatione dicēdū eſt. Benedictus dn̄s deus iſrael:a ſeculo ⁊ vſq; in ſeculum:fiat fiat.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 40.

¶ In finem intellectus filijs chore: pſalmus Dauid. xli.

Quemadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū: ita deſiderat anima mea ad te de⁹. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum: quādo veniā ⁊ apparebo ante faciem dei? Fuerunt michi lachrymē mee panes die ac nocte: dum dicit̄ michi quotidie vbi eſt deus tuus. Hec recordatus ſum ⁊ effudi in me animam meam: quoniam tranſibo in locum tabernaculi ammirabilis vſq; ad domū dei. In voce exultationis ⁊ confeſſionis: ſonus epulantis. Quare triſtis es anima mea: et quare conturbas me. Spera in deo quoniā adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei et deus meus. Ad meipſum anima mea cōturbata eſt: propterea memor ero tui de terra Iordanis et Hermonijm a monte modico. Abyſſus abyſſum inuocat: in voce cataractarum tuarum. Omnia excelſa tua ⁊ fluct⁹ tui: ſuper me tranſierunt. In die mandauit dominus miſericordiam ſuam: ⁊ nocte canticum ei⁹. Apud me oratio deo vite mee: dicam deo ſuſceptor meus es. Quare oblitus es mei: ⁊ quare contriſtatus incedo dū affligit me inimicus. Dum ꝯfringunt̄ oſſa mea: exprobrauerūt michi qui tribulāt me inimici mei. Dum dicūt michi per ſingulos dies vbi eſt de⁹ tuus: quare triſtis es aīa mea et quare ꝯturbas me. Spera in deo qm̄ adhuc ꝯfitebor illi: ſalutare vult⁹ mei ⁊ deus me⁹.

Iterū verba vſitata filios chore nouiter introducit: que nōia cantorū ſunt nō pſalmigraphoꝝ: ſicut de idithun in. 38. pſalmo iā dictū eſt. Hi eni a Dauid ad pſalmodiam fuerāt electi: ſed ꝓpter ſignificantiā noīm congruēter titulis vident̄ appoſiti q̄ magno ſtudio debem⁹ inquirere: vt velut nobis cādidiſſim⁹ nucle⁹ exut⁹ ſuo tegmine decēter appareat. Hebraice chore: id eſt caluaria. Caluarie ꝟo loc⁹ eſt: vbi dn̄m Saluatorē ꝯſtat eſſe crucifixū. Quapropter filij chore merito dicunt̄: qui tanq̄ glorioſiſſimū tropheū celeſtis regis. i. ſignaculū crucis ſuſcipe meruerunt. Et ideo JALEB. pſalmus hic omni cōuenit xp̄iano qui amore dn̄i ſtā ma dn̄ice charitatis accendit̄: ſine qua totū abiectū eſt quicq̄d in humanis reb⁹ putat̄ eximiū. De qua re hic prim⁹ eſt ꝓs quē. 83. ⁊. 84. ſubſequunt̄. Sed ī his nob⁹ illud meminiſſe debem⁹: qḋ beat⁹ Hieronym⁹ ait. Oē pſalteriū ſagaci mēte ꝑluſtrās: nūq̄ inuenio ꝙ filij chore aliq̄d triſte cātauerint. Semꝑ eni ī pſalmis coꝝ leta ſunt ⁊ iocūda: ſecularibuſq; cōtētis celeſtia ⁊ eterna deſiderāt: ī cōgruētes interpretationi nominis ſui.

Diuiſio.

Filius chore (quē dixim⁹) crucis honore ſignat⁹: ꝑma ꝓfeſſione pſalmi hui⁹ oē deſideriū mētis ſue ad dn̄m dicit eē trāſlatū. In ſcd̄a per quinqꝫpartitū ſyllogiſmū loquit̄ aīe ſue: dicēs eam in hoc ſeculi ſalo non debere turbari: q: de⁹ eſt ipſius fixa deliberatione refugium.

Expoſitio.

Sicut ꝟ ceruus deſiderat ad fontes aquaꝝ: ita deſiderat aīa mea ad te deus]. Hic figura eſt Parabole. i. rerū genere diſſimilium cōparatio. Ceruo eni homo noſcit̄ aſſimilatus. Quod argumētū cōparationis dr̄: a minore ad maius. Sed nō incaſſum fidelib⁹ hoc aīal cōparat̄. Eſt eni primo innoxiū: deinde velociſſimū: tertio deſiderio inardeſcēte ſiticuloſum. Serpentes naribus trahit: quas vt vorauerit veneno eſtuāte permotus: ad fontē aquarum quāta poteſt velocitate feſtinat. Amat eni aqua dulci puriſſimaq; ſatiari. Huius decora cōparatio noſtrū deſideriū ardēter inſtigat: ī vt qn̄ venena antiqui ſerpētis haurim⁹ et eius faucib⁹ eſtuamus: ad fontē diuine mie illico feſtinem⁹: quatenus qḋ pc̄i aduerſitate cōtrahit̄: dulciſſimi hauſtus puritate vincat̄. Nec vacat qḋ ad fontes aquarum dixit: non ad aquas. Fons eni aquarum xp̄s eſt dn̄s: vnde oīa fluūt quecūq; reficiunt. Fluēta eni pleruq; ſiccari poſſunt: fons autē aquarū ſemꝑ irriguus eſt. Unde merito dictū eſt ad liquorē ſacre originis feſtinandū: vbi deſideriū noſtrū nunq̄ poſſit habere ieiuniū. [Sitiuit aīa mea ad deū ꝟ viuū: qn̄ veniā ⁊ apparebo āte faciē dei]. Ut deſideriū qḋ ꝑmiſit diuine charitatis fuiſſe cognoſceres: aīam ſuā dicit conſpectū dn̄i ſitiēter appetere. Quo ambitu ībecillis maxime inflāmat̄ humanitas. Deniq; ſic ſequit̄. Qn̄ veniam ⁊ apparebo ante faciē dei: ſcꝫ q: tūc nobis manifeſtus apparebit: qn̄ nos in iudicio ſuo dignanter inſpexerit. His igit̄ reb⁹ edocti: aduertimus habere aīam ſitim ſuā: cū deſiderio celeſti cōmota diuinos fluuios expetit: quibus irrigua ſemper vbertate fundunt̄ aque copioſiſſime ſalutares: que non ſolum ſitim retēperant aīarū: ſed etiā oēm indigentiā ībecillitatis excludūt. Hec ſitis in ſeculo beatis pectoribus ſemꝑ eſtuat: nec aliquo fine cōtēta requieſcit: q: ei in futura beatitudine dat̄ inuenire qḋ appetit: ſicut dn̄s in euāgelio dicit Beati qui eſuriūt ⁊ ſitiunt iuſticiā: qm̄ ipſi ſaturabunt̄. Qn̄ aūt cū pondere pronūciādū eſt: vt grauis ei videat̄ eſſe dilatio. [Fuerūt michi lachrymē mee panes die ac nocte]. Audiant hoc qui dn̄o flere nō appetūt: iuges lachrymas non inediā: ſed ſatietatē pot⁹ intuliſſe. Nec īmerito: q: fletus ille cib⁹ eſt aīarū/corroboratio ſenſuū/abſolutio peccatoꝝ/refectio mētiū/ lauacra culpaꝝ. Per has iuges lachrymas: ſignificat afflictionib⁹ erudiri poſſe ppl'm xp̄ianū. Qz ꝓſperitatē debem⁹ accipe: noxiā ꝑo triſticiā. Per hec eni duo oē tp̄s vite hoīs indicat̄. Dū dicit̄ michi quotidie: vbi eſt Deus tuus?]

Al. quēadmodum.

SCHE. TOP.

Al. fontem

Matth. 5.

Cauſam reddit filꝰ chore: quare inges lachrymas
fudit. Hoc eni dicebat aſſidue ꝑſecutionis tpe xpianis.
Nō eſt q̄ vos videlicet: ſuſtinere ꝓfecto q̄ volumꝰ:
que iubemꝰ. Quis in iſta afflictiōe nō fleret: habere
cōſciētiā rectā ⁊ prauoꝝ ſublacere cōuicijs: q̄ñ vltra
oēs dolores eſt: illū inſultātē cernere: quē cognoſcis
cōſcientie prauitate ſordere? Et reſpice cōuenientiā
rerū: qm̄ ſicut lachrymas ſuas aſſiduas deſignauit:
ita ⁊ iputatiōes fuiſſe ꝯtinuas dicit: vt oia ꝯcordēt q̄
ſacris lectionibꝰ ꝯtinent. [Hec recordatꝰ ſum ⁊ effu
Al. trāſibo di i me aiam meā: qm̄ † ingrediebar i locū taberna-
culi]. Id eſt dū hec q̄ michi iputabant delicta cogi-
tarē: aiam meā quaſi ex pleno ꝯceptaculo in lachry
mas ſubita inūdatione ꝓfudi: rogās deū ne diutius
tali increpatione torq̄ret. Aiam ꝟo ſuā in ſe quodā-
modo fundit: q̄ pleno deſiderio ꝯcitatus deo ſe ſince
ra ſupplicatiōe ꝓſtrauerit. Et nota q̄ ois effuſio mo
tu facto ad vicina loca ꝓgredit. Aia ꝟo in ſe fundit:
quotiēs cōpūctionis iſtinctu in ſemetipām reuertit.
Sequit etiā cur in ſe effuderit aiam ſuā: ſcȝ Qm̄ igre
diebat in locū tabernaculi: hoc eſt in eccliam ꝑſentē.
Ibi eni dū ingrederet amplꝰ plorabat: amplius ge
mebat adhuc differri illā hereditatem i quā ſanctis ſuis
dñs repromiſit. Neceſſe eſt eni viuacꝰ deſiderare qd
expectat: q̄n eꝰ q̄dā ſilitudo ꝯſpicit. [Admirabilis
vſq; ad domū dei. In voce exultationis ⁊ ꝯfeſſionis:
ſonus epulātis]. Hic reddendū eſt qd in ſupiore ꝟſu
dixit: in locū tabernaculi. Ingrediebat eni admira-
bile tabernaculū: q̄ tā iniq̄s iputationibꝰ cedere ne-
ſciebat. Dicebat eni illi Ubi eſt deꝰ tuus? Sȝ ille deū
tātopere deſiderabat i q̄to in eū inſultatio nefanda
ſurrexerat. De iſto ꝟo tabernaculo vſq; ad illā futu-
ri ſcā domū dei: pius incola feſtinabat: ne mundi hu
ius deſideria ſcō viro viderētur accepta. Sed quo-
modo illuc ire ſanctiſſimꝰ ambiebat? In voce ſcȝ ex-
ultatiōis ⁊ ꝯfeſſionis. Exultatio ad pſalmodiā reſpi
cit: ꝯfeſſio ad pctā deplorāda: q̄ duo adiūcta ꝑfectū
vtiq; efficiūt xpianū. Sequit Sonus epulātis. Defi
DEF. nitio bieuis quid ſit exultatio ⁊ cōfeſſio. i. ſonus epu
lantis: q: ſonus ipſe aiam paſcit: ⁊ epulas illi ſuauco
delectatione ꝯcedit. Quid eni dulcius: quidue ſalu-
brius q̄ deū laudare: et ſe ſemꝑ arguere? Finita eſt
pars q̄ ſitim habēdā dicit in dño: ſed rurſus in ſequē
ti pte ꝑ magnas ſubtileſq; argumētationes hoc ite
rat: ne per triſticiā mētis ceſſare videret a deſiderio
qd ꝓbabili ardore cōceperat. [Quare triſtis es aia
mea: ⁊ quare cōturbas me? Spera i deo]. Hos ꝟſus
paulo ſollicitius audiamꝰ: q: niſi ſubtilius tractent:
obſcuri ſunt. Poſt illas iputatiōes quas audierat:
vbi eſt deꝰ tuus: poſt effuſionē aie ſue quā nimia tri-
bulatione ꝑgerat: venit filꝰ chore ad ſcōam partē:
qui ꝑ quinq; partiti ſyllogiſmi veraciſſimā ꝓbationē
vſq; ad finē pſalmi loquit ad aiam ſuā: dicēs. Qua-
re aia mea inimicoꝝ ſeuis iputationibꝰ ſauciata pre
grauaris? Quare me tua afflictiōe ꝯturbas? Neceſ-
ſe eſt eni vt illa triſtis ac meſta infirmitas humana
turbet. Seq̄t aduerſum hec ſalutare remediū. Spe
ra in deo: q: ſpes eꝰ oia cōmutat i meliꝰ: ⁊ ad eternū
gaudiū ꝑducit quos ſcli iſtiꝰ triſticia infecta ꝯcluſe-
rit: ſicut ſcriptū eſt Bti qui lugēt qm̄ ipſi ꝯſolabunt.
Matth. 5. Nec nouū videat q̄ ad aiam ſuā ꝑſona loquit intro-
Ps. 102. ducta. Nā et alibi legit Bñdic aia mea dño. Et alibi
Pſal. 145. Lauda aia mea dñm. Et in. 42. pſalmo idem repetit
Pſal. 42. Quare triſtis es aia mea? [Qm̄ † cōfitebor illi: ſalu
Al. adhuc. tare vultus mei]. Ne forſitan aia diceret Quemad-
modū poſſum ſperare in dño: dū tua michi imbecilli
tas frequēter obſiſtat? Dicit filius crucis Spera in
dño: qm̄ ego illi ꝯfitebor. i. de peccatis meis penitē
tiā gero: vt tue deuotioni ipedire nō poſſim. Sequit
etiā cui cōfitebor. i. qui eſt ſalutare vultus mei. Sa-
lus eni vultus noſtri xps eſt dñs: qui in forma ſerui
qua ſumus abſq; peccato venire dignatus eſt: ſicut
Hieremias ꝓpheta dicit Spūs vultus nr̄i xps dñs Thren. 4.
cōprehēſus eſt: ſub cuius velamēto viuimꝰ inter gē-
tes. [† Deꝰ meꝰ. † A meipſo aia mea † turbata eſt: Al. Et.
propterea memor ero tui † dñe i de terra Iordanis]. Al. ad me-
Iſte qui cōſiliū dabat aie: qui mentē ſuā rōnabiliter ipſum.
corrigebat: ad ꝯditionē hūanitatis reuerſus cōfitet: Al. contur
dicens aiam ſuā a ſe potius eſſe turbatā. Reuera: q: bata.
niſi hoc vicia carnis facerēt: in ſua trāquillitate mē- Al. non hȝ.
tis puritas ꝑmaneret. Hanc aūt rōcinationē nimis
cōpetēter arbitror introductā: vt hō euidēter agno-
ſceret ex qua diuerſitate cōſtaret. Sed filꝰ iſte cru-
cis quē ꝑfatus eſt titulus: oſtēdit remediū quo poſſit
vnuſquiſq; aie ſue ꝯturbationes euadere: dicēs Pro
pterea memor ero tui dñe de terra Iordanis. Pro-
pterea. i. ꝓpter cōturbationes iſtas quibus aia mea
vehemēter affligit: memor ero tui dñe. Quaſi dice-
ret Ad te ſumma velocitate feſtino: vbi ꝯueniſſe re-
mediū eſt: ⁊ carnaliū maloꝝ cōpetēs ꝓbat excluſio.
Dicit etiā vnde memor erit De terra ſcȝ Iordanis:
hoc eſt de loco in quo pꝛius dñs baptiſmatis benefi
cia ꝯſecrauit. Nā ⁊ nomē ipſum Iordanis fluminis i INTER.
interpretat deſcēſio eoꝝ. Deſcendit eni in altitudinē
fontiū qui ſe illo munere ſacramenti deſiderat inno-
uare. Nā hodieq; de baptizato ſic dicimꝰ Deſcēdit i
fontē. Siue deſcenſio iſta humilitatē ſignificat: quā
baptizatū neceſſe eſt habere q̄ dñi nr̄i ſequit inſtinu-
ta. Quapropter harū rerū dū memores ſumꝰ: ſuꝑue
niētiū maloꝝ nulla ꝯfuſione turbamur. [Et hermo-
nijm a mōte modico]. Hermonijm paruus mōs iux
ta Iordanē eſt poſitus: ſicut Deuteronomij lectiōe Deut. 3.
cognoſcit. Accepimꝰ inquit in tpe illo terrā de mani
bus duoꝝ regū ammorreoꝝ qui erāt ſecus Iordanē:
a torrēte Arnon vſq; ad mōtē Hermon. Sed videa
mus q̄d nobis ſignificātia etiā huꝰ nois tradere vi-
deatur. Hermonijm dr̄ Anathema. Qd dicit hō dia
bolo: q̄n ad deū venerit. Et bñ dixit A mōte modico:
q: nō ex altitudine ſuꝑbie deus querit: ſed memoria
eius in humilitatibꝰ modicis inuenit. Quapropter
dū perceptū baptiſmū: dū humilitatē memorie recō
dimus: ſuſcepte fidei regulas donāte dño ſalubriter
obtinemꝰ. [Abyſſus abyſſum inuocat: in voce cata-
ractarū tuarū. Oia excelſa tua ⁊ fluctus tui: ſuꝑ me
trāſierūt]. Iordanis: hermonijm: abyſſus abyſſum
inuocat: in voce cataractarū tuarū: figurā fecerunt
Sardiſmos: que linguaꝝ ſemꝑ permixtione forma- SCHE.
tur. Nam Iordanis ⁊ hermonijm hebrea ſunt noia.
Abyſſus abyſſum ⁊ cataracte grecū eſt. Inuocat in
voce: latinū eſſe manifeſtū eſt. Sic iſta figura: in hoc
loco cōmixtione linguarū pulchre cōpoſita eſt. Duo
bus eni abyſſis: duo teſtamenta ſignificat. i. nouū et
vetus que ſe vtraq; mutua atteſtatione confirmant:
q̄n vetus nouū predicit: nouū aūt cōmemorat teſta-
menti veteris lectiones. Sic fit vt vtraq; ſe inuocēt
quādo ad alterutrum de ſua confirmatione teſtant.
Sic ⁊ alibi pſalmiſta dicit Iudicia tua abyſſus mul Pſal. 35.
ta. Profunda ſunt eni teſtamēta dñi: q: in linu ſapiē
tie ipſiꝰ alta veritate ꝯſiſtūt. In voce aūt cataracta
rū tuarū: ꝓphetas et Aplos dicit: qm̄ ſicut aquarū

multitudo per cataractas euomit: ita ⁊ de ore ipſoꝝ dñi fluēta manauerūt. Excelſa ꝑo ⁊ fluctus: ad ſcripturas ſctās cōpetēter aptam⁹. Ipſe ſunt enī quas ſuperi⁹ abyſſos vocauit: vbi ⁊ parabolaꝝ quidā fluctus alludit: ⁊ altitudo ſenſuū ꝑīa ꝑſcrutatione grādeſcit. Hec ergo ſupra ſe dicit trāſiſſe iuſt⁹: q2 in eoꝝ noticia auidus ſe ꝑſcrutator immerſerat. [In die mā-

Al. cāticū eius. dauit dñs miām ſuam: ⁊ nocte † declarauit. Apud me orō deo vite mee]. Diē ocioſum tp̄s accipiamus: in quo dñi ꝑcepta diſcunt. Nam lex ei⁹ in ſpacio trāquillitatis ebibit. Tunc enī vacat diſcere: qñ non eſt qđ debeat īpedire. Sequit Et nocte declarauit. Illud vtiq3 qđ diſcit in quiete: in tribulatiōe declarat. Prius enī ocioſo tp̄e legis verba diſcunt: ſed coꝝ fru-

Eccle. 35. ctus in afflictione mōſtrat: ſicut legit Specioſa miſericordia dñi in tp̄e tribulationis: ita fit vt nocte declaret: qđ in die diſcit. Addidit Apud me orō deo vite mee. Ac ſi diceret. Intra me eſt ſacrificiū qđ offerā deo. Qđ eſt illud ſacrificiū? Oratio vtiq3 quā de⁹ nō ſpernit: quā ſupra victimas eligit: cū in deuotione pura mētis offert. Sed iſte dñs Deus eſt vite nr̄e: q2 dum pctīs noſtris faciētib⁹ morimur ei⁹ clemētie remiſſione ſaluamur. [Dicā deo ſuſceptor meus es.

Al. oblit⁹ es mei. Quare † me oblitus es † quare me repuliſti: ⁊ quare cōtriſtatus incedo dū affligit me inimicus?] Fili⁹

Al. non h3. chore ſupra dixerat Apud me orō deo vite mee: nunc ipſam orōnē quā ſuperi⁹ ꝑmiſit ꝓſitet ſe dño eſſe dicturū. i. cū me in gratiā baptiſmatis ſuſceperis tuis beneficijs in illa patria collocādum: quare me nunc pateris diuerſis calamitatib⁹ diabolica fraude vexari? Senſerat enī vir ſanctiſſimus: quāta illi⁹ quietis dulcedo futura ſit: ⁊ mūdi iſti⁹ itinera cōfragoſa vehemēter horrebat. Dicit etiā more humano: quare me oblitus es? Quia differebat adhuc illa ꝓmiſſio: quā in futura patria ſctīs ſuis dñs pollicet. Quare me repuliſti? Qm̄ ad illā quietē adhuc ꝑuenire nō poterat: quā feruētius appetebat. Et quare cōtriſtatus incedo dū affligit me inimic⁹? Vtiq3 ↄtriſtamur: qñ flagella in hoc mūdo ſuſcipimus: qñ inimici fraudulēta ſurreptiōe tētamur: qñ carnis vicia multo ac

S. L. H. L. repugnāte aīo ſuſtinemus. Hec figura dr̄ Erotema: qñ ſub interrogatione crebra aliquid exaggeramus dolētes. [Dū ↄfringunt oſſa mea exprobrauerūt mi-

Al. inimici mei. chi qui tribulāt me †]. Oſſa ad firmitatē mētis ſepe diximus ꝑtinere. Ergo dum patiētie nr̄e virtus affligit: quaſi oſſa frāgunt. Hoc irridētes vidētes inimici: ⁊ velut ꝓbroſum aliquē abominant: cui nullā felicitatē mūdi iſtius arridere cognoſcūt. [Dū dicit michi ꝑ ſingulos dies: vbi eſt deus tuus]. Hec eſt illa exprobratio per quā quodā malleo oſſa patiētie frāgebātur. Hoc enī habēt in ↄſuetudine ꝑſecutores ⁊ irriſores afflictis dicere xp̄ianis: vbi eſt Deus tuus? Vindicet te ſi pōt. Quotiēs enī hoc martyres audierūt? quotiēs cōfeſſores qui tormentis varijs cedere nequiuerūt? Nam vox iſta celeberrima eſt: qñ illis aſſidue dr̄: qui pro xp̄i nōie patiuntur. [Quare triſtis es

Al. deo. aīa mea: ⁊ quare cōturbas me? Spera in † dño: qm̄

Al. adhuc. † confitebor illi ſalutare vultus mei † deus meus.]

Al. ⁊ Querendū eſt: quid ſignificet repetitio iſta verborū: qm̄ in his litteris nichil ſuꝑfluū: nichil cōſtat eſſe cōfuſum.

Syl. Videt aūt michi quinq3 partitū ſyllogiſmū forſitan hic reperiri: quē Cicero oratoribus eſtimat applicādū: vt euidēter appareat imitatores eos fuiſſe nō auctores taliū regularū. Nunc iſtius argumētationis diſtincte mēbra reddam⁹. Propoſitio eſt enī. Quare triſtis es aīa mea: ⁊ quare ↄturbas me? Spera in dño: qm̄ cōfitebor illi: ſalutare vultus mei. Probatio ꝓpoſitiōis: quattuor verſib⁹ qui ſequunt ꝓcul dubio cōtinetur adiūcta. Deinde ꝓuenit aſſumptio. Dicā deo ſuſceptor me⁹ es: quare me oblit⁹ es: quare me repuliſti: et quare triſtis incedo dū affligit me inimicus? Sequit duob⁹ alijs verſib⁹ ꝓbatio aſſumptionis. Infert poſtremo ſub repetitione primi ꝟſus propoſiti ſyllogiſmi decora ↄcluſio. Quare triſtis es aīa mea ⁊c̄. Que repetitio in lege quinq3 partiti ſyllogiſmi celeberrima etiā nūc habetur. Nec moueat qđ in ꝓpoſitione duob⁹ verſib⁹ hec ſentētia videt extenſa: hic aūt ſub vno verſu cōſtat eſſe cōſtrictā. Decuit enī vt in fine colligeret .i. qđ ſupra latius videtur eſſe propoſitum.

Concluſio.

¶ Filius iſte crucis in principio pſalmi inſigne volēs oſtendere deſideriū ſuū: exq̄ſito ſe cōparauit exēplo: vt ſingulariter crederet diligere: q̄ noſcebat tā ingēti voto dñm ↄcupiſſe. Sed qm̄ hūano vſu bono ꝓpoſito malis ſemꝑ morib⁹ obuiat dū mēs iniqua quē ꝑ blādimēta decipe nō pōt: ſubdolis increpationib⁹ molit euertere: i crebris inſultationibus cōmotū ſe ad ↄtinuas lachrymas dicit. Et ne triſticia ſcli ei⁹ animū occuparet: aut in deſꝑationis diſcrimina ꝑueniret: ad aīam ſuā ↄſolatoria ꝟba facit: vt ꝑturbationē huius ſeculi fidelib⁹ inimicā a ſe depelleret: ne eū deſꝑationis tedia poſſiderēt. Scriptū eſt quippe. Triſticia enī q̄ ſm̄ deū eſt: penitētiā in ſalutē ſtabilē opat: ſeculi aūt triſticia mortē opat. 2. Corin. 7.

Quapropt merito a ſe illud conat⁹ eſt expellere: vñ ſibi ꝑpetuū exitiū nouerat imminere. Et ideo hodieq3 hunc pſalmū boni deſiderij ſua ſorē atq3 inſtitutorē: baptizādis ↄgrue decātat eccl̄ia: quaten⁹ a triſticia hui⁹ mūdi alienati ad dñz tota mētis puritate ſuſcipiāt. Preſta bone rex: vt (qm̄ nō eſt vnus modus miſericordie tue) ſicut illos ꝑ aquā ſancte regñationis abluiſti: ita et nos dono clemētie tue a pctōꝝ fece purifices.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 41.

¶ Pſalmus Dauid. xlij.

Iudica me de⁹ et diſcerne cauſam meā: de gente non ſancta ab hoīe iniquo et doloſo erue me. Quia tu es de⁹ fortitudo mea: quare me repuliſti: ⁊ quare triſtis icedo dū affligit me inimicus? Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipſa me deduxerunt et adduxerunt in montem ſanctum tuū et in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare triſtis es anima mea et quare conturbas me? Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei ⁊ deus meus.

Quāuis alij tituli multa: alij cōtineāt paucioraiōes: tñ ad ſuꝑne ↄſiderationis munera ꝑducunt: vt ipſa varietas nec faſtidiū faciat: nec que ſunt neceſſaria cōmonere deſiſtat.

D. E. F. Pſalm⁹ ergo (ſicut ſepe dictū eſt) ſignificat melos celeſtiū verborū qđ deſurſum nobis reſonare ſentitur: ſicut hic dicturus eſt Diſcerne cauſam meā de gēte.

non ſancta ₇c. Dauid autē fortiſſimū ₇ deſiderabilē nobis indicat xp̄m: ad quē ex pſona fideliſſimi chriſtiani pſalmus iſte dirigitur: dum mens et intētio eius ad ipſum deſiderāter aptatur. Nam ſicut ille ſuperior docet oīa contēni: quatenus deſideriū dn̄i ſingulariter appetatur: ita hic premonet ne mūdana poſſimus tribulatiōe cōfundi: ſed in atrijs dn̄i dicit eſſe gaudēdum: egritudinibus noſtris valde neceſſariam probans quem totiens nobis pius medicus ingerit potionem.

Diuiſio.

Pſalmum iſtū vnuſquiſqꝫ fideliū ſibi cōpetēter aptabit: qui in primo capite dn̄m deprecatur: vt in aduentu nouiſſimo quo iudicaturus eſt mundū: ab infidelium cōſortio liberetur. Secūdo introiturum ſe ad domini altare cōfidit: vbi tantūmodo beatis acceſſus eſt: et ideo in moleſtijs huius mūdi animam ſuam dicit non eſſe turbādam: que iam ſpe superni muneris gloriatur.

Expoſitio.

Iudica me deus: ₇ diſcerne cauſam meam de gēte nō ſancta]. Dum vir fidelis huius ſeculi iniquitatibus angeretur: ₇ cū incredulis populis adhuc eſſet habitatione permixtus: ſubito erupit in vocē: vt in iudicio dn̄i cauſa ei⁹ ſequeſtraretur ab ipſis: qn̄ agnos ponet ad dexterā: hedos aūt cōſtituet ad ſiniſtrā. Non enī petit peccata ſua diſcuti: ſed ab iniquoꝝ cōſortio liberari. Eſſet enī periculoſum dicere Iudica me: niſi addidiſſet: ₇ diſcerne cauſam meā. i. diuide pmixtionem meā quā in ſeculo iſto ſuſtineo: ₇ aliqn̄ ſegregatum me ab ipſis in populi tui electione cōſtitue. Addidit De gēte non ſancta: hoc eſt de peruerſis ac male viuētibus. Reuera ſancta cōſciētia: qn̄ nec in altero cōtueri poterat que diuinis preceptis pbabātur

Al. erue. aduerſa. [Ab hoīe iniquo ₇ doloſo † eripe me]. Bonum quidē deſideriū: ſed adhuc nō habet tp̄s. Hoc enim qd̄ modo a ſancto iſto querit: in futuro iudicio a fidelibus inuenitur. Sed talia ₇ hic deſiderāt qui pacifici eſſe noſcuntur: vt ab inquietis morib⁹ cupiant diuidi: ne poſſint aliqua prauitate viciari. Ipſe eſt enim iniquus ₇ doloſus: de quo ſuperius dixit i de gēte nō ſancta. Iniquus eſt enim qui mala facit apertius.

Def. Doloſus qui occulta machinatione graſſatur: vt ſunt oēs qui a mandatis dn̄i pbātur alieni. [Quia tu es

Al. non hꝫ. de⁹ † me⁹ ₇ fortitudo mea: quare me repuliſti: ₇ quare triſtis incedo dum affligit me inimicus?] Frequēter ratio cauſam precedit: ſepe iterum iuncta ſubſequitur. Hic aūt ppoſita clamat in capite. Nam cū ſit eius fortitudo deus: miratur quare ab aduentu dn̄i in quo iudicaturus eſt mūdū adhuc videatur repelli quē propter mūdi quas patiebatur anguſtias magno deſi

Def. derio ſuſtinebat. Fortitudo eſt enī cōſiderata periculorum perpeſſio: ₇ laboꝝ indefecta probatio. Sciebat enī vir ſanctiſſimus vlterius ſe cōtriſtari nō poſſe: ſi ad eternā futuri ſeculi requiē perueniret. Mos enī deſiderantiū eſt: ab illa re ſe putare depulſos: ad quā venire velociter nō ſinuntur. Eius quoqꝫ rei explanatio decora ſubſequitur. Et quare cōtriſtatus incedo dū affligit me inimicus? Utiqꝫ in hoc ſeculo cōtriſtati incedūt ſancti: qn̄ inimicoꝝ flagella ſeuiſſima patiuntur. Nam cū ille dies iudicationis aduenerit: talia minime ſuſtinebūt: q2 inimicus cū ſuis ſequacib⁹ abſolute dānabitur. Quapropter vir ſanctus deſiderāter expetebat tempora illa: in quibus ſibi beatitudinem nouerat cōferendā. [Emitte lucē tuā ₇ veritatē tuā: ipſa me deduxerūt et adduxerūt in mōtē ſanctū

tuū: ₇ in † tabernaculū tuū]. Hic reddit cauſam triſticie ſubmouēde: vt pater mittat filiū ad iudicandū qui eſt lux ₇ veritas. Ipſe enī de ſe dixit Ego ſum lux mundi. Et alibi Ego ſum via veritas ₇ vita. Hec enī cū venerit qd̄ eſt xp̄s dn̄s a ſanctis eius oīs timor cōfuſionis abſcedit: qn̄ eterne beatitudinis gloriā cōſequuntur. Iſte ergo fidelis quē ſuperius diximus loqui: deductū ₇ adductū ſe dicit in montē ſanctū: hoc eſt ad firmā credulitatē dn̄i ſaluatoris: ei⁹ grē cūcta prebēs nō aliquid ſuis viribus applicādo. Qd̄ autē adiecit Et in tabernaculū tuū: eccleſiā catholicā ſignificat in mūdi iſtius certamine cōſtitutā: que adhuc inimici varia fatigatione vexatur. Sed audimus tabernaculū: aduerſarij caueamus inſidias: qm̄ dū in tabernaculis ſit eccl̄ia: nos nequaqꝫ poſſum⁹ ocia poſſidere ſecura. Qd̄ tabernaculū exodi textus ſic euidēti relatione depingit: vt nō ſolum auribus ſed pene ipſis aſpectib⁹ offeratur. [Et introibo ad altare dei: ad deū qui letificat iuuentutē meā. Cōfitebor tibi in cithara de⁹ deus meus]. Uenit ad ſcd̄m caput: ſed dū ₇ hic eccl̄ia altare habeat: nō fruſtra dicit poſt tabernaculū poſitū Introibo ad altare dei. Eſt enī quoddā ſublime altare: nobiſqꝫ nūc inuiſibile: vbi ſoli iuſti pbantur accedere. Nā inter alia mēbra taber-

naculi: que famulo ſuo Moyſi dn̄s precepit efficere: hoc quoqꝫ euidēter oſtendit: dicēs. Inſpice ₇ fac ſcd̄m Exod. 25.

exemplar qd̄ tibi in mōte oſtēſum eſt. Hic enī altare eccl̄ie indiſcreta turba circunſpicit: ad illud autē ad qd̄ ſe in futuro dicit intrare: ſoli poſſunt deo placiti

peruenire. Altare enī dictū eſt: quaſi alte are/vel al- Ety.

ta res. Sequitur Ad deū qui letificat iuuētutem meā. Iuuentutem hic pro nouitate vite ponit ppter dn̄m Saluatorem: qui oīa reparās de vetuſtate defecta: credētibus iuuētutis reddidit validiſſimā firmitatē. Ecce ille cōtriſtatus cladibus mundi de bono intellectu fecit gaudiū ſibi. In cithara ꝓ cōfitetur: qui mūdi huius aduerſa ſuſtinens a laude dn̄i non receſ-

dit. [Quare triſtis es anima mea: ₇ quare cōturbas

me? Spera in deo qm̄ † cōfitebor illi ſalutare vultus Al. adhuc.

mei † deus meus]. Meminerimus hos verſus et in Al. ₇

pſalmo ſuperiore cōſcriptos: vbi quinqꝫ partitum eē diximus ſyllogiſmū. Sed cōſiderandū eſt ꝙ iſtā triſticiā ſeculi fugiendā ₇ frequenter admonet: ₇ vehemētiſſime pſuadet. Nec imerito qm̄ bonis reb⁹ ſemper aduerſa eſt. Per hāc enī patientie robur frangitur per hāc charitatis lumē extinguitur: per hāc ſpei noſtre deſideriū virtuſqꝫ molleſcit: ₇ oīs vita cōfunditur vbi hec iniquitas maligna graſſatur. Illa ꝓ triſticia vitalis bonarū mentiū pax: iuge gaudiū beatoꝝ: vo-

tis eſt maximis expetēda: de qua dicit Apl̄us. Fra- 2. Corin. 7.

tres gaudeo: nō q2 cōtriſtati eſtis: ſed q2 contriſtati eſtis ad penitentiam: cōtriſtati enim eſtis ſcd̄m deum. Unū quidē nomen: ſed rerū diuerſa cōditio. Nā ſicut illa nutrit ad mortē: ſic iſta dirigit ad perpetuam ſoſpitatem.

Concluſio.

In ſuperiorib⁹ pſalmis ppter perfectoꝝ animos ad virtutis culmē erigendos multas legimus introductas eſſe perſonas/modo eccleſiā/modo penitentē/modo pphetā/modo idithun/modo filios Chore: magna patientie virtute ploquētes: nunc aūt ſermo mediocris ac lenior adhibetur: qui ad deuotū pertineat chriſtianū: vt nemo vel imbecillis de ſua mediocritate diffidat: qm̄ vnuſquiſqꝫ reperit ad qd̄ per dei gratiam pna mēte

feſtinet. Nam et iſti deſideranti ad atria dñi peruenire: quadrageſimuſſecundus calculus cōpetēter aptatus eſt. Tali eñ numero mãſiones ille in heremo ſacrate ſunt hebreoꝝ. Quadrageſima etiam ſecunda generatione ab abraã/dñs ſaluator aduenit: ꝛ mundū ſua viſitatiōe ſaluauit: vt merito ꝛ iſte fidelis ad regnum dñi puēturus credat: qui priſtino illi numero ſociatus eſſe cognoſcit. Oēs ergo hic ꝟtutes: oēs delectatiōes inuenit aīa fidelis: vt cōſolari ſe ac recreare per dei gratiā poſſit: q̄ſquis igniculū illū diuine charitatis acceperit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 42.

¶ In finem pro filijs chore ad intellectū pſalmus Dauid. xliij.

Deus auribus noſtris audiuimus: patres noſtri annunciauerūt nobis. Opus qđ opatus es in diebus eorum: et in diebus antiquis. Manꝰ tua gētes diſperdidit et plantaſti eos: afflixiſti poplos ꝛ expuliſti eos. Nec enim in gladio ſuo poſſederunt terrā: ꝛ brachium eorum non ſaluauit eos. Sed dextera tua et brachiū tuum ꝛ illuminatio vultus tui: quoniā complacuiſti in eis. Tu es ipſe rex meus ꝛ deus meus: qui mandas ſalutes iacob. In te inimicos noſtros vētilabimus cornu: ꝛ in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis. Non enim in arcu meo ſperabo: ꝛ gladius meus nō ſaluabit me. Saluaſti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos confudiſti. In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in ſeculū. Nunc autem repuliſti et confudiſti nos: et non egredieris in virtutibus noſtris. Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros: ꝛ qui oderūt nos diripiebāt ſibi. Dediſti nos tanq̄ oues eſcarum: et in gentibus diſperſiſti nos. Uendidiſti populum tuum ſine precio: et non fuit multitudo in commutationibus eorum. Poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris: ſubſannationem et deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro. Poſuiſti nos in ſimilitudinem gentibus: commotionem capitis in populis. Tota die verecundia mea contra me eſt: et confuſio faciei mee cooperuit me. A voce exprobrantis et obloquentis: a facie inimici et perſequentis. Hec omnia venerunt ſuper nos nec obliti ſumus te: et inique non egimus in teſtamento tuo. Et non receſſit retro cor noſtrum: et declinaſti ſemitas noſtras a via tua. Quoniam humiliaſti nos in loco afflictiōis: ꝛ cooperuit nos vmbra mortis. Si obliti ſumus nomen dei noſtri: et ſi expandimus manus noſtras ad deum alienum. Nonne deus requiret iſta? ipſe enim nouit abſcondita cordis. Quoniā ꝓpter te mortificamur tota die: eſtimati ſumus ſicut oues occiſiōis. Exurge quare obdormis domine? exurge et ne repellas in finem. Quare faciem tuam auertis? obliuiſceris inopie noſtre et tribulationis noſtre. Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra: conglutinatus eſt in terra venter noſter. Exurge domine adiuua nos: et redime nos propter nomen tuum.

Proxime in. 41. pſalmo qđ ſignificent filij chore ſufficienter edictum eſt. Nunc aūt ad intellectū nouo quidē ordine: ſed non ocioſe videt adiectū: ideo vt cōmemoraret hunc pſalmū diligētius inquirendū. Audituri ſumus martyres ſiue confeſſores/id eſt filios crucis edicere: dum patres noſtri ſine aliqua difficultate inimicos ſuos habuerūt deo preſtāte ſubiectos/ ſe p grauiſſimas martyrij penas diuino munere cōquiſiſſe victorias. Sed hic eſt altior intellectus: vt facta dñi ad glorioſa conſilia referamus. Primo enim maris rubri miracula: ꝛ diuerſarū gentiū inelaborate victorie contigerūt: vt tam inſigne miraculū ad credulitatē diuine potētie rudes populos inuitaret. Deīde illis terra chanaan ꝓmiſſa eſt: qui erāt vtiq̄ ſub lege. Nunc autē creſcēte fide/martyribus ꝓſperitas mūdana ſubtracta eſt: ne venturi ſeculi bona tepidius imbecillitas humana perquireret. Iſtis enim celeſtia regna ꝓmiſſa ſunt: q̄ ſub gr̄a eſſe noſcunt. Quapropter iſte itellectus querēdus eſt: iſta gr̄a cōtuenda: q̄ñ que nunc fiūt ab auctore rerū: ꝓ ſalute cunctoꝝ occultis plerūq̄ modis ordinātur. Diuiſio.

Iſte martyrū/ſiue cōfeſſoꝝ verba ſuſcipias: et conſidera pſalmū mirabili conſtructione formatū. In prima parte dicūt patres ſuos dñi fauore collato per innumeras gētes viſualiter egiſſe victorias: ſe autē profitētur in dñi iudicatiōe vēturā de inimicis ſuis cōpetēter videre vindictā: vbi non arcu/ aut gladio inimicus vincit: ſed ſola dñi diſceptatione ſuperat. Sic diſtīcte genera bñficioꝝ vtraq̄ referunt: que ſeruis ſuis dñs preſtare dignat. Scđo loco diuerſarū neceſſitatū que in iſto ſeculo patiunt tormenta dinumerāt: nec tñ ſe mandata diuina ꝓfitentur oblitos: quo minus in virtute patiētie ꝑſeuerent. Tertio precant auxiliū: vt hic grauiter afflictis reſurrectionis tēpore debeat ſubueniri. Expoſitio.

Deus auribus noſtris audiuimus: patres noſtri annunciauerūt nobis. Opus qđ operatus es in diebus eoꝝ † in diebus antiquis]. Primo poſuit Deus/ q̄ initiū aut letꝰ homo facit: aut afflictione nimia ſauciatus. Sed que dicturi erāt/ ne putarent ambigua: audiſſe ſe proprijs auribus dicūt: vt maior fides rei potuiſſet acquiri. Et cōſidera: q̄ nō iuuenes neq̄ adoleſcētes ſibi dicūt retuliſſe que facta ſunt: ſed patres q̄ cōſideratione ſui nois/ affectū poterāt habere pietatis. Subiūctū eſt Noſtri: q̄ ſuis oīno certiſſima dicere potuiſſent. Annūciauerūt nobis/ id eſt retulerūt bñficia que ſuis poſteris ad laudē dñi voluerūt eſſe manifeſta. Sed licet dei quotidiana ſit opa/ mundū ſuis bñficijs ꝯtinere: vt oīa ꝯſtituta lege decurrāt: tñ tunc dicimꝰ eū opatū q̄ñ aliqđ ſignum nouitatis oſtenderit. Patres ergo ſuos

Al.B

retuliſſe teſtantur opus:qḋ opatus eſt deus in diebus
eoꝝ:hoc eſt in diebus antiquis qñ iſraeliticũ populũ
T.O.p. ſiliceſum ꝑ maris rubri fluenta traduxit: et hoſtiũ ſuoꝝ
ſine labore ꝓpꝛio fecit eſſe victores. Hoc argumentũ
dicit a dictis factiſqꝫ maioꝝ:qñ teſtimonij pondus gra-
uiſſima patrũ auctoritate firmatur. [Manus tua gen-
tes diſperdidit ꝛ plãtaſti eos: afflixiſti populos ꝛ expu
liſti eos]. Hinc enumeratio decora ꝓcedit:quãta iſra
elitico populo virtus diuina preſtiterit:vt bñficia dñi ꝛ
in proſperis rebus ꝛ in aduerſis que dicturus eſt mani
feſtius eluceſcãt. Per manũ(ſicut ſepe dictũ eſt)ſigni-
ficat poteſtas:qꝛ per tropologiã manu dñi gẽtes refe-
rũtur afflicte:ꝑ quã nos maxime ſolem⁹ opari. Exeun
tibus em̃ ammoꝛreis: vel ceteris de proprijs terris:he
brei in eoꝝ ſedib⁹ legunt eſſe plantati. Plãtati plane:q
proceſſu dierũ munere dñi cremẽtis iugibus augeban
tur. Afflixit autẽ populos aduerſarios:cũ ſacerdotum
tubis canẽtibus muri hierico confragoſe vocis ſonitu
corruerũt. Quos de ciuitate cõſtat expulſos: qñ tãtis
Al. Nec. miraculis obſiſtere nequiuerãt. [† Non em̃ in gladio
ſuo poſſederũt terrã : ꝛ brachiũ eoꝝ nõ ſaluauit eos].
Ne putarẽt hebrei triũphatores ſuis ſe virib⁹ extitiſſe
ꝓfitent illos non in ſuo gladio fuiſſe victores:nec terrã
gentiũ ſibi ꝓpꝛia fortitudine vẽdicaſſe. Brachiũ ꝓ ro-
bore dicit:qm̃ ipſo dimicante pugnat. Sed iſtud bra-
chiũ nõ eos ab inimicis liberare ꝓualuit:quos ſpeciali
ter ꝓuo diuina ſaluauit. Sic dũ hebreoꝝ act⁹ exponi-
tur:humano generi ꝑſpicua doctrina preſtat. [Sed dex
Al. compla tera tua ꝛ brachiũ tuũ ꝛ illuminatio vult⁹ tui:qm̃ † cõ-
cuiſti i eis. placuit tibi in illis]. Sed dextera tua ꝛ brachiũ tuũ et
illuminatio vultus tui: cõiter reddendum eſt/ſaluauit
eos. Dextera em̃ ſignificat ꝓſperã partẽ/brachiũ for-
titudinẽ/illuminatio conſiliũ/ que dñs ꝑſiantibus con-
fert qñ victoriã donare dignat. Sed ne diceret patres
veſtri ſuo merito placuerũt:ideo ſunt tanta a dño cõſe
cuti/intulit non meritis datũ:ſed qꝛ ita deo ſit placitũ:
cui⁹ eſt gratuitũ omne qḋ preſtat. Cõplacuit etiã in il-
lis/qñ de toto mundo ſola gẽs electa eſt: de qua ſalua-
tor dñs adueniret. [Tu es ipſe rex meus ꝛ deus me⁹:
qui mandas ſalutes iacob]. Cum dixiſſent filij choꝛe:
hoc eſt populus beatoꝝ. Tu es ipſe rex meus:id eſt do
minus ꝛ ſaluatoꝛ cui nomẽ regis manifeſtũ eſt cõueni-
re. Addidit Et deus meus. Ne dubitares dñm Jeſum
chꝛiſtũ qui ꝛ patri nr̃o Jacob ſalutẽ ꝓpicius trãſmiſit:
qñ eum fecit cũ angelo glorioſa concertatione luctari.
Geñ. 32. Mãdauit illi ſalutẽ qñ audiuit ꝑ angelũ: Jam nõ dice-
ris iacob:ſed iſrael. Nã qḋlibet illud noſtre voluntatis
arbitriũ/non per nos: ſed ꝑ aliã cõſueuim⁹ mãdare ꝑ-
Al. cornu. ſonã. [In te inimicos noſtros vẽtilabimus: † ꝛ in nõie
Al. nobis. tuo ſpernemus inſurgẽtes in † nos. Venerunt marty-
res ad illud genus liberationis eximiũ:qḋ iudicij tem-
pore cõſtat fidelibus cõcedendũ. Nã qui nimia fuerãt
afflictiõe confecti/reſumũt animũ: ꝛ futuris ſe ꝓſperis
conſolant dicẽtes. In te inimicos noſtros vẽtilabim⁹.
Inimici vẽtilandi ſunt diuino iudicio:qñ areã ſuã ven
tilabro diſceptationis ſaluatoꝛ noſter excutiens pale-
as ſequeſtrat a frugib⁹. Sequit Et in nõie tuo ſperne-
mus inſurgẽtes in nos. Tunc cõtemnũtur inſurgẽtes
id eſt ſpiritus immundi:qñ ledere nõ valebunt. Modo
em̃ illi deſpiciũt:quos poſtea iuſti ſpernẽdos eſſe iudi-
cabunt. Illud em̃ qḋ manus dñi gẽtes diſperſit: qḋ he
breos in ſedibus eoꝝ plantauit: qḋ eis donauit inimi-
cos ſine aliquo labore ſuperare/ad iſtud ꝑtinet tẽpus.
Hoc vero ꝙ vẽtilandi ſunt inimici:ꝙ hoſtis cõtemnẽ-
dus antiquus ꝑtinet ad iudiciũ futurũ:vbi talis eſt vi-

ctoria facienda vt oĩa probentur ſubiuiſſe certamina.
[Non em̃ in arcu meo ſperabo: ꝛ gladius meus nõ ſal
uabit me]. Fide ꝛ humilitate conſueta:dicit multitudo
ſanctoꝝ in armis ſe nõ ſperaturã eſſe terrenis. Arcus DEF.
enim eſt preſidiũ bellatoꝛis: in quo mens humana con
fidit. Preliatores autem mũdani plus de gladio pre-
ſumũt. Sagitta em̃ plerũqꝫ incaſſum mittit. Enſis ve
ro certiſſime mortis operat effectũ. Quapropter nec
ipſum ſibi auxiliũ ferre dicit:qḋ in bello credunt hoĩes
ad preſidiũ plus valere. [† Liberaſti em̃ nos ex afflu- Al. ſaluaſti
gẽtibus nos: ꝛ † eos qui nos oderũt cõfudiſti]. Confi- Al. odiẽtes
dentia fidei futura pro preteritis dicunt: qm̃ apud eos
nõ eſt dubiũ qḋ abſolute nouerunt eſſe vẽturũ. Liberan
dos ergo ſe dicũt in ſcḋo aduẽtu dñi a ꝑſecutiõe ſpiri-
tuum peſſimoꝝ:qui eos hic multiplicibus inſidijs afflũ
gere nõ deſiſtunt. Tunc em̃ plane liberãdi ſunt/qñ ab
eoꝝ poteſtate tollent: vt vlterius eis nõ liceat de inno-
centiũ fatigatiõe gaudere:qḋ in iſto certe ſeculo gene-
raliter nõ põt prouenire. Confundunt etiã qui beatos
oderunt/qñ illi eterna vltione dãnantur:iuſtos autẽ ce
loꝝ regna recipiunt. [In deo laudabimur tota die: ꝛ in
nõie tuo cõfitebimur in † ſecula]. Qui dicunt laudabi Al. ſeculũ.
mur/in futuro ſequit ꝓfitẽtur eſſe predicãdos:ſed ſine
arrogãtia deſignãt gloriã ſuam:qui ſe in deo teſtãtur
eſſe laudãdos. Tota die ꝑpetuũ tẽpus oſtẽdit:qḋ non
habet noctẽ:qḋ in illa eternitate ꝓueniet: vbi iuge ꝑco
niũ cognoſcit eſſe beatoꝝ. Sed ne crederes ocioſos fu
turos qui ſe in deo dixerũt eſſe laudãdos: ꝓfitentur ſe
quoqꝫ preconia dñi iugiter ꝑſonare:qm̃ ipſa eſt beati-
tudo iuſtoꝝ dñm laudare perpetue/ſatietas que nunqꝫ
nouit habere faſtidiũ/fames que de abſtinentia matre
non naſcit/auiditas que de ieiunio nõ creatur. [Nunc
autẽ repuliſti ꝛ cõfudiſti nos: ꝛ non egredieris † deus Al. non hꝫ.
in virtutibus noſtris]. Poſt illam futuri ſeculi inenar-
rabilẽ retributionẽ: venerũt pij martyres ad ſecundã
partẽ:dicẽtes per hos octo ꝟſus inferiores quas afflic-
tiones preſenti tẽpore ſuſtinebãt:ꝛ nunqꝫ a dño vene-
ratiõe vllatenus diſcedebãt. Que figura dicit Empha SCHE.
ſis/id eſt exaggeratio:qñ rem aliquã multis in vnũ col
lectis doloribus allegamus: vt beniuolentiam iudicis
enumeratis calamitatibus impetremus. Dicendo em̃
Nunc autẽ:ſignificãt ſe de futuris tẽporibus pauloan-
te dixiſſe. Et intuere/ꝙ mirabili ordine cuncta decurrãt.
Repuliſti/ſignificat dilationẽ quam ſanctis prouenire
nõ dubiũ eſt:qꝛ nõ hic ſed in futuro illis perfecta bea-
titudo promittit. Cõfudiſti. Illã dicit glorioſam cõfu-
ſionẽ quam martyres ſubeunt cum iniurijs affligũtur/
fuſtibus verberãtur: ꝛ velut criminibus obnoxij morti
non deſinunt mãcipari. De talibus quoqꝫ dicit apoſto
lus. Quibus non erat dignus mundus. Sed reſpice ꝙ Hebre. 11.
in iſto ſeculo martyres inter iniquos hoĩes cõfundun-
tur. Impij autẽ apud verũ iudicẽ eterni opprobrij põ-
dera ſuſtinebunt. Sed iſta cõfuſio perducet ad gloriã:
illa ꝓo ad exitia ſempiterna. Nunc autẽ de⁹ nõ egredit
in virtutibus martyrũ/qñ eos tribulationibus ſubdit:
et diuerſis paſſionibus tradit. Tunc enim egrediebat
in virtutibus hebreoꝝ qñ ſine labore proſtrati ſunt:qui
ſe cõtra electũ populũ erigere tẽtauerũt. Qḋ ad cõſo-
lationẽ ſancti populi ꝑtinere non dubiũ eſt:ne qs pres
ſuos feliciſſimos grauiter ferret:cum ipſe dñi ꝓmiſſio-
nibus affligatur. [Auertiſti nos retrorſum † pꝛe inimi Al. poſt ini
cis noſtris: ꝛ qui nos oderunt diripiebant ſibi]. Auer- micos nr̃os
ſos ſe in hoc mundo ante inimicos ſuos eſſe teſtantur:
qui inſequentiũ diſcrimina vitauerũt. Auertit:eſt enim
hoſtem carnalem fugere: ſicut preceptum eſt. Si vos Matth. 10.

perſecuti fuerint in hac ciuitate:fugite in aliam. Seq̄=
tur Et qui nos oderūt diripiebant ſibi. Hoc ſolet fuga
tis emergere: vt in direptionem predamq; cadant:qui
hoſtib⁹ minime reſiſtere potuerunt. [Dediſti nos tanq̄
oues eſcarum:et in gentibus diſperſiſti nos]. Cum di=
cunt Dediſti:ſignificant oīa diuina poteſtate diſtribui.
Ferunt enim traditos ſe gentibus tanq̄ lupis:qui mol
le pecus deuorare conſueuerunt. Eſca enim luporum:eſt
ouium manſueta ſimplicitas. Que martyribus merito
cōparatur: qui a pſecutoribus ſuis occidi ſine concer=
tationibus ſuis acquieſcūt. Sequit̄ Et in gētibus diſp
ſiſti nos. Diuerſos ſignificāt fideles/quos modo mar=
tyrū deflet pietas:qui gētibus traditi libertatē ſuā cū
patrimonijs pdiderunt. Qd varijs tēporibus de chri=
ſtianis populis diuina diſpēſatione pfectū eſt: vt p tri
bulationū tēporalia glorioſe beatitudinis bona conſe=
quantur eterna. [Uēdidiſti populū tuū ſine pcio: ⁊ non
fuit multitudo in cōmutationibus eoꝝ]. Hoc nō debe=
mus accipere ſub increpatione dictum:ſed myſtica vt
ſolet alluſione prolatū. Precium enim videt̄ accipere
deus:cū bene meritis populis ſubiugat infideles. Tra
dit enim irreligioſos: vt acquirat deuotiſſimos. Tunc
autē quaſi ſine precio vendit deus:qn̄ alienigenis affli
gendū tradit populum chriſtianum. Qd fit frequenter
occulto iudicio/aut ad probationis meritū/aut ad cor=
IDI rectionis effectum. Et nota hoc genus locutionis inter
propria diuine ſcripture cōnumerari: vt dicat̄ venditū
vbi non cōſtat preciū datum. Addidit Et nō fuit mul=
titudo in cōmutationibus eorū. Soles qui cōmutant
tradite rei paria cōſequunt̄. Hic autē deo nulla multi=
tudo precij in tante rei cōpēſatione puenit:qn̄ chriſtia=
ni ſunt traditi:dum pſecutores eoꝝ dño nō pbent̄ ac=
cepti. Quomodo eñi vero deo poterāt eſſe grati:pro=
Al. non hȝ. phanis ſupſtitionibus inuoluti? [Poſuiſti nos † in op
Al. ſubſan= probriū vicinis noſtris: † deriſum ⁊ contemptū his q̄
nationem ⁊ in circuitu noſtro ſunt]. Enumerant quāta fuerāt affli
deriſum. ctione perculſi:vt inter erūnas multiplices deuotionis
qualitas augeret̄. Grauis eñi eſt afflictio quam pati=
mur a vicinis:q: nō trāſitorie dicit̄:qd a circūſtantibus
iugiter imputat̄. Nam qd dicit Poſuiſti nos: oſtendit
immobilē paſſionē. Ibi eñi diuturn⁹ q̄s eſſe creditur:
ETy. vbi ⁊ poſitus approbat̄. Opprobrium cōtra probū po
ſitū eſt. Nā ſicut omnia proba decora ſunt:ſic indecen
tia cuncta monſtrant̄ opprobria. Sed iſtud opprobriū
nō erat ante cōſpectū dñi:ſed ante oculos vicinoꝝ qui
illa nouerāt iudicare: que deprauatus ſenſus docebat̄
DEF. aduertere. Deriſus vero vox eſt cōfuſa leticie inſulta=
tionē ſuam imoderata hylaritate denūcians. Contem
ptus ſignificat abiectiſſimā vilitatē:quā martyres dñi
traditi diuerſis paſſionibus ſuſtinebant. Qui in circui
tu noſtro ſunt: ſcilȝ infideles ⁊ pfidos exponit:qui qua
q̄uerſum ſemp ambulāt/nec nobiſcum recto dogmate
gradiuntur. [Poſuiſti nos in ſimilitudinē gentibus:cō
Al. poplis. motionē capitis in † plebibus]. Reſpice per figuram
Amphorā/que latine reuelatio dicit̄: verbū ipſum ite=
ratum/id eſt poſuiſti:qd in capite anterioris verſus tā
dictum eſt: vt frequēs repetitio vim paſſionis exagge=
ret. Martyres eñi in ſimilitudinē chriſti/gētibus con=
ſtat appoſitos: qn̄ eos cōparibus penis ⁊ cruciatibus
affecerunt. Cōmotio ꝟo capitis inimicoꝝ: ⁊ martyrib⁹
cōtingit que facta eſt in paſſione dñi ſaluatoris:ſicut le
Ps. 21. gitur: Locuti ſunt labijs ⁊ mouerūt caput. [Tota die
Al. faciei verecūdia mea cōtra me eſt: ⁊ cōfuſio † vult⁹ mei ope
mee coope= ruit me]. Solet verecundia ad momentū venire: ⁊ bre
ruit. ui tēpore ſedata diſcedere. Iſta vero grauiſſima fuit/q̄
iugiter pmanebat. Erat enim ante oculos populi ſan=
cti imoderata verecūdia/vehemenſq; cōfuſio:qn̄ illos
ſibi iugiter inſultare cernebat/quos impios eſſe cogno
uerat. Et intuere: deſcriptio verecundie q̄ decora cōſe
quitur. Nā quodā pallio ꝯfuſionis vultū ſuū dicit eſſe
coopertū: dum nube ſanguinea facies eius inflāmata
rutilauit. Sed cum dicit Operuit me:non ſolū pmuta
tionē vultus: ſed etiā tot⁹ corporis indicauit horrorē.
[A voce exprobrātis ⁊ obloquentis: a facie inimici et
perſequētis]. Uſq; ad iſtum verſum/cōfuſionis illius
deſcriptio pſeuerat:nunc dicit̄ vñ venit ille roſeus ami
ctus:qui nudā faciē coloris ſue tegmine veſtiebat. Ex= DEF.
probrare/eſt in faciē maledicere:quaſi indecora crimi=
na iaculari. Obloqui eſt abſenti detrahere: ⁊ doloſo ali
quē ſermone mordere. A facie inimici/id eſt dū primū
videt qui eum capitaliter odit. Et ne putares aduerſa=
rium leuē: addidit Et pſequētis: qd odiū pbat̄ acerri=
mū:q: non ſolum corpus extinguere:ſed ipſas animas
cupiant ſua prauitate trucidare. [Hec omnia venerūt
ſuper nos † et obliti non ſumus te: ⁊ inique non egim⁹ Al. nec ob=
in teſtamēto tuo]. Uenerūt filij chore ad profeſſionis liti.
ſue glorioſiſſimā firmitatem: vt oſtēdant nobis queuis
mala nō nos debere a chriſti grā ſegregare: ſicut dicit
apl's. Quis nos ſeparabit a charitate chriſti? Tribu= Roma. 8.
latio/an anguſtia/an fames/an nuditas? ⁊c. Dicendo
enim Hec oīa: ad vnū colligunt que tractu ſuperiore
dixerūt/ vt ſi diſperſa leuius acciperent̄:in vnū cumu=
lum cōgregata grādeſcerēt. Qd argumentū dicitur a LOP
tormentis:qn̄ per tot mala nequaq̄ fideliū animus po
tuit imutari. Uenerūt ſup nos:quaſi fera terribilis:qſi
fluuius turbulētus. Et q: ſolet grauis tribulatio de ani
mis abijcere qd ante quis viſus eſt crediſſe:adijciūt
non ſe oblitus fuiſſe dñm inter tam multiplices erum=
nas:dum magis iniquoꝝ perſecutione cōmoti:a domi
no iugiter auxiliū poſtularēt. Sequit̄ Et inique nō egi
mus in teſtamēto tuo: Hoc eſt qd dixerunt: ⁊ obliti nō
ſumus te. Nam qui illum mente retinent:eius teſtamē
tum neſciūt obliuiſci. Sed cum latine locutionis ſit: vt IDI
dicamus obliti non ſumus tui:hoc propriū diuine ſcri
pture eſt qd ait:obliti non ſumus te. [Et nō receſſit re=
tro cor noſtrū:et declinaſti ſemitas noſtras a via tua].
Retro redit cor eorum qui de dñi bonitate deſperant: ⁊
putāt illum rogatum non ſuccurrere qui etiā non petē
tibus cognoſcitur ſubuenire. Qd iſti minime fecerunt
qui ſpem in dño habere probati ſunt. Semitas ꝟo hic
in malo poſuit/dum ait:noſtras quaſi vmbroſos et vo=
luptuoſos calles quos fragilis terit humanitas. Ipſos
eñi cōmeamus: quādo a domini iuſſione traducimur.
Uia vero a violentia nuncupat̄:que merito chriſti dici ETy.
tur:qm̄ et ab eius fidelibus (ſicut ab ipſo factum eſt) in
erumnis et tribulationibus ambulatur. Quapropter
aptiſſime dicunt̄ humane ſemite a via ſuperna diuiſe:
qn̄ ille ducunt ad deteſtabilē mortē: hec cōfert ſine du
bio deſiderabilem ſoſpitatē. Unde filij chore/reuera fi
lij erant ſanctiſſime crucis: cum talia ſentiebāt. [Qm̄
humiliaſti nos in loco afflictionis:et † operuit nos vm Al. coope=
bra mortis]. Reddunt cauſam quare viam et ſemitas ruit.
aſſeruerunt fuiſſe diuiſas: propterea q: ſe in loco affli=
ctionis/id eſt in iſto mūdo humiliatos eſſe teſtātur:qui
eſt fidelibus locus afflictionis: vnde compunctio naſci
tur: ⁊ plenitudo ſuccedit. Sequitur Et operuit nos vm
bra mortis. Uite iſtius tranſitum dicunt:qui ſanctis ⁊
peccatoribus pbatur eſſe cōmunis. Ceterū vera mors
illa eſt:qua impij eterna dānatione puniunt̄. [Si obli=
ti ſumus nomen dei noſtri: et ſi expandimus manus

noſtras ad deum alienum]. Ipſe eſt intellectus quē ti-
tulus dixit abſolute fidelium: vt deū neſciant alienum:
nec obliuiſcant eū: cuius nomini crucis impreſſione di-
cati ſunt. Nā qđ addunt: Et ſi expādimus man⁹ nr̄as
ad deū alienū/orantē deſcribūt: qui tenſis manib⁹ cru-
cē ipſam quā fronte recipit: corporis ſui forma reſtituit.
Hoc enim fideliſſimi/nō alieno: ſed ſuo dn̄o vtiq̄ȝ facie-
bant: vt perſeuerātia illos fideles aſſereret: qui mutati
tot aduerſitatibus nō fuiſſent. [Nōne de⁹ reqret iſta?
ipſe em̄ nouit abſcōdita cordis]. Nonne: cū pōdere p-
nunciandū eſt: qm̄ grauiſſimū eſt apud dn̄m: ſi in eius
religione peccetur. Requirere aūt ſolemus/qm̄ illa de-
ſideramus agnoſcere: que noſtrā nouimus cōſcientiā
nō tenere. Deus autē ſciens reqrit: nō vt ipſe aliqđ no-
uum diſcat: ſed vt nos faciat que ſunt obliuiōe ſepulta
Gen̄.22. cognoſcere. Sic et abrae dictū eſt. Nunc cognoui qm̄
times deū tuū/quaſi ille aliquid ex tempore didicerit:
qui ante ſecula cuncta preſciuit. Sequitur Iſta/id eſt
que ſuperius dixerat: ſi obliti ſumus nomē dei nr̄i: et ſi
expādimus manus nr̄as ad deū alienū. Et qm̄ agebat
de religionis affectu: qui nō ſolū deuotiōe corporis: ſȝ
magis gerit cordis arcano: ad diuinitatis noticiā vbi
oīs feſtinat integritas cucurrerūt/ dicētes. Ipſe em̄ no-
uit occulta cordis. [Qm̄ propter te mortificamur tota
Al. ſicut. die: eſtimati ſumus † vt oues occiſiōis]. Exponūt illa
beatiſſimi que occulta dixerūt: qꝛ nō moriebantur pro
aliquo facinore ppetrato: ſed amore diuino. vt creduli-
DEF. tas trinitatis ſaluberrima gētibus augeretur. Morte
vero aff...eſt p longas paſſiones preſentis vite exitū
reperire. Qđ pfecti faciūt chriſtiani qui diſtrictis ob-
ſeruationib⁹ affligunt. Nā vt hoc magis deberes ad-
uertere: addidit Tota die: qđ nō momētaneā mortē: ſȝ
per vniuerſum vite tēpus protractā nobis fideliū de-
clararet exitum. Intende qđ ſequit Eſtimati ſumus vt
oues occiſionis. Ouis qꝛ nō hȝ arma reſultatiōe: ra-
ptoribus ſuis pbat eſſe lēnibilis. Nō em̄ aut cornu va-
let/aut dente cōtendit/aut fuga pſumit: ſȝ manibus la-
tronis patiēter acquieſcit dum nulla ſe reluctatiōe de-
fendit. Sic famuli chriſti: velut oues eſtimati ſunt mo-
ri: qm̄ ſine contentione aliqua videbant occidi. [Exur-
Al. non hȝ. ge quare obdormis dn̄e: exurge ꝛ ne repellas † nos in
finē]. Enumerata multitudine paſſionū/venerunt filij
chore ad tertiā partē: vbi tanto deſiderio auxiliū que-
runt: vt etiā dn̄m obdormiſſe cōmemorāt. Que figura
SCHE. Catachreſis eſt/quā recte dicimus abuſionē: que reb⁹
nomen cōmodat alienū. Non em̄ deo cōuenit exurge-
re: qui nunq̄ȝ noſcitur poſſe dormire. Sed illum huma-
no vſu dormire dicim⁹: qm̄ expectatio nr̄a diuina diſpē-
ſatione differtur. Nā ſi potentiā maieſtatis eius inqui-
Pš.120. ras: habes euidentiſſimū dictū. Ecce non dormit neq̄ȝ
dormitat qui cuſtodit iſrael. Repetitur Exurge: vt qui-
bus videat pericula creſcere: nō diſſimulet ſubuenire.
Sequitur Et ne repellas nos in finem: vt ſi adhuc hic
eſtimas differendū/ne repellas in finē: vbi cōſiſtit mu-
neris tui vniuerſa pfectio: vbi ſunt premia beatoꝝ: vbi
martyrib⁹ corone pparant. [Quare faciē tuā auertis
Al. inopie obliuiſceris † inopiā nr̄am ꝛ tribulationē nr̄am?] Ma-
nr̄e ꝛ tribu- lis preſentibus ingrauati: more beatoꝝ in flebili ſuppli-
latiōis nr̄e. catione pſiſtūt dicētes. Quare nos tādiu eſtimas dif-
ferēdos: vt reſpicere non credaris cū ſubuenire diſtule-
ris? Sequitur Obliuiſceris inopiam noſtrā: hoc eſt cui
conſueueras ſubuenire: quā ſic in alijs amas vt te in-
opē dicas. Veniſti em̄ ditiſſimus: vt noſtre indigentie
ſubuenires. Addidit tribulationē noſtram: cuius cle-
mens ſemp inſpector eſt: ſicut in qnquageſimo pš. di-

ctурus eſt. Cor cōtritū et humiliatum deus nō ſpernit. Pš.50.
Tales em̄ cauſe apud illū pium iudicē plurimū valēt:
qui humanis cogitatorib⁹ pbant eſſe terribiles. [Qm̄
humiliata eſt in puluere aīa nr̄a: † adheſit in terra ven- Al. cōgluti
ter noſter]. Poſt morā exauditionis/pie mētes nō ad natus eſt.
deſperationis audaciā: ſed ad cōtinue orationis ſaluta-
ria ſe vota verterūt. Hic enim ſatiſfactio aſſidue dep-
cationis exponit. Curuātur em̄ in puluerem: qui cinere
ſupra ſe ſparſo aīas ſuas peccatoꝝ recordatiōe diſcru-
tiant. Sequit Adheſit in terra vēter noſter. Qđ vtiq̄ȝ
facere ſolēt/qui longa oīone pſtrati: tota corporis effu-
ſione tendunt. Adherere em̄ terre ſignificat in oratio-
nib⁹ diutius immorari: p quas efficaciter peccata vincū-
tur. Magna em̄ contra diabolū arma ſunt in ſuis viri-
bus fiduciā nō habere: ſed deū rogare qui aduerſariū
poſſit opprimere. [Exurge domine adiuua nos: † ꝛ li- Al. redime
bera nos pp̄ter nomē tuū.] Magnarū afflictionū ſua-
uiſſimus finis adhibet: vt petāt ſe reſurrectiōis domi-
nice gloria liberari: vbi omniū chriſtianorum ſpes pro-
bat agnoſci. Exurge aūt/nō ad dormitionē: ſed ad re-
ſurrectionē eſt potius applicandū. Supra em̄ vbi eum
quaſi excitare voluerūt/dictū eſt: quare obdormis: hic
autē ſolūmodo exurge poſuit/vt illā reſurrectionē intel-
ligere deberemus: in qua deſtructa cognoſcit huma-
na captiuitas. Illo em̄ reſurgente adiuti: illo ad celos
aſcendēte liberati ſumus. Verū hec oīa nobis contulit
non pp̄ter meritū noſtrum: ſed pp̄ter nomē ſuū. Ideo
enim ſaluator dicitur: quia p gratiam pietatis ſue ſal-
uat infirmos.

Concluſio.

Ecce nobis filioꝝ chore ſalutaria dicta fuiſſe
runt: ecce nobis eccľaſticus or-
do dn̄o reuelāte lāpauit. Patres em̄ noſtros ab inimi-
cis ſuis p miracula viſualiter liberatos eē cognouim⁹:
nunc aūt fideles per paſſiones corpoꝝ: ꝛ triſticias aīa-
rū/ad eternā requiē pueníre didicimus: vt tēpore ſuo
vtrūq̄ȝ factū humano generi cognoſceret eſſe pficuū.
Nec deberet aliqs queri cum ſe mūdanis erumnis co-
gnoſceret ingrauari. Libertate quoq̄ȝ innocētie cōſur-
gūt ꝛ martyrū voces vbi dormire ꝛ obliuiſci dicit de⁹.
Qđ dictū non increpatiue debet ſuſcipi: ſed affectuo-
ſa voluptate depromi. Que etiā in libro Iob/frequētiſ-
ſime reperiunt: vt niſi ea prudēti indagatiōe cōſpexe-
ris/nō ſupplicationes intelliges: ſȝ querelas. Verū iſta
moderata preſumptio iuſtoꝝ: ſinceri cordis videt de-
promere puritatē: vt ſimplicitas animi: pondus illate
videatur exponere paſſionis. Sic in ſcripturis diuinis IDI
quotiēs tale dictū aliqđ inuenimus: ꝛ clementia dn̄an-
tis oſtēditur: ꝛ ſupplicantis puritas indicatur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 43.

In finem pro his qui commutabuntur fi-
lijs chore ad intellectum canticum pro di-
lecto. xliiij.

Ructauit cor meū verbū bo-
nū: dico ego opera mea regi.
Lingua mea calam⁹ ſcribe:
velocit̄ ſcribētis. Specioſus
forma p̄ filijs hoim: diffuſa ē
gr̄a i labijs tuis: pp̄terea bn̄-
dixit te deus in eternum. Accingere gladio
tuo: ſuper femur tuum potentiſſime. Specie
tua et pulchritudine tua: intende proſpere
procede et regna. Propter veritatē ꝛ man-

ſuetudinẽ et iuſticiam: et deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute: populi ſub te cadẽt in corda inimicorum regis. Sedes tua deus in ſeculum ſeculi: virga directionis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiam ⁊ odiſti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie pre conſortibus tuis. Myrrha et gutta ⁊ caſſia a veſtimentis tuis a domibus eburneis / ex q̃bus delectauerũt te filie regũ in honore tuo. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurem tuã ⁊ obliuiſcere populũ tuũ: ⁊ domũ patris tui. Et concupiſcet rex decorẽ tuũ: q̃m ipſe eſt dñs deus tuus ⁊ adorabũt eũ. Et filie tyri in muneribus: vultũ tuum deprecabũtur omnes diuites plebis. Omnis gloria eius filie regis ab intus: in fimbrijs aureis circũamicta varietatibus. Adducẽtur regi virgines poſt eam: proxime eius afferentur tibi. Afferentur in leticia ⁊ exultatione: adducẽtur in tẽplum regis. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnẽ terram. Memores erunt nominis tui domine: in omni generatiõe ⁊ generationẽ. Propterea populi confitebũtur tibi in eternum: et in ſeculum ſeculi.

Videamus quid hec v̾ba nobis ſingillatim diſcuſſa ꝑtuliãt: q̃ titulus pſalmi multorũ nominũ cõgregatiõe ꝑplexus eſt. In finẽ ſepe dictum eſt ꝑfectionẽ ſignificare: hoc eſt dominũ ſaluatorẽ. Pro his qui cõmutabuntur filijs chore hoc declarat: q̃ filij crucis in eccl̃ia ꝑmanẽtes: de triſticia mũdi hui᷒ trãſibunt ad gaudium ſempiternũ. Ad intellectũ canticũ textũ pſalmi ſignificat / qui trahẽdus eſt ad intelligentiã ſupnã: in qua futurarũ rerũ ſacramẽta ſpiritualia continent̃. Pro dilecto filio vult itelligi dñm chriſtũ: de quo p̃ris vox inſonuit. Hic eſt filius meus dilectus: in quo michi bñ cõplacui. Iſtius nunc ſpirituales nuptie referunt̃: iſti᷒ vota epithalamij laude celebrant̃: cuius virtus vltra oẽs virtutes eſt: pulchritudo ſupra oẽs decores / potẽtia inenarrabilis / pietas ſingularis. O beata ſpõſa / que tãte maieſtati ꝓbaris eſſe cõiuncta / nõ ſocietate carnali: ſed inuiolabili coniunctione charitatis q̃ñ illi copulata eſſe cognoſceris: q̃ te ſuo ſplendidiſſimo lumine radiauit. Quapropter diuinitati deuotiſſime ſupplicem᷒: vt corde mũdiſſimo ad inſpectuũ luminẽ euecti: ſancte ſpõſe nuptias ſpiritualiter audiamus. Diuiſio.

INTER. Celeſtibus epulis propheta ſaginat᷒: ⁊ future gratulationis qualitate cõpletus: ꝓcoꝛdia dñi ſe eructuaturũ ꝓmittit: vt vnde ipſe fuerat celeſti largitate ſatiatus: inde et fidelis populus abundãtiſſime paſceret̃: epithalamiũ quoddã ſupernũ vt dictũ eſt nuptiali exultatione concelebrãs. Epithalamiũ vero interpretat̃ laus thalami: que ſponſo celeſti cõſuetudine humanitatis offert̃. Prima pars eius quattuor modis ſponſi continet laudes: id eſt dñi ſaluatoris. Scd̃a: ſimili numero q̃ttuor partibus myſticis virtutibus ſpõſa predicat̃ eccleſia: ſcilꝫ que in ſanctorꝫ hominũ adunatione cõſiſtit. Hoc quoq; ſapiẽtiſſim᷒ Salomõ: in libro qui appellat̃ canticũ canticorꝫ / notiſſima lectiõe deſcripſit. Vñ ⁊ nos in p̃ſenti pſalmo prout locus expetit: libri ipſius exẽpla iungem᷒: vt lꝫ p̃dicatores diuiſi ſint tẽporib᷒: cõcordia tñ ꝓphetie vnũ locuti eſſe videant̃. Expoſitio.

Eructauit cor meum verbũ bonũ: dico ego opera mea regi. Lingua mea calam᷒ ſcribe: velociter ſcribẽtis]. Cũ intelligentiã ſuã ꝓpheta cognoſceret diuini muneris charitate ꝑfuſam: magnitudine ipſius gratulatione cõpulſus: q̇d dicturus erat ante laudauit: nõ elationis ſtudio: ſꝫ mot᷒ veritatis inſtictu. Eructuauit dicimus q̃ñ ſatietas multa ciborum: digeſtiones ſaluberrimas euaporat. Sed q̃ magnis ſpiritualibus epulis fuerat vir iſte cõplet᷒: vt tã boni odoris eructuaſſet arcanum. Cor meũ / ſinũ mẽtis itellige. Verbũ bonũ / filiũ dei dicit: de quo ioãnes euãgeliſta ait. In principio erat verbũ: ⁊ verbũ erat apud deũ: ⁊ de᷒ erat verbũ. Ipſa etiã de ſe veritas dicit: Nemo bonus niſi ſolus deus. Opa vero / id eſt opuſculũ ꝓphe fuit pſalmi hui᷒ decorã cõtẽplationẽ miniſterio ſue vocis offerre: ⁊ ꝑ organũ lingue q̃buſdã calamis diuina v̾ba reſonare. Hãc eñ ꝑdicationẽ rei dicere geſtiebat: quã de ei᷒ admirabili claritate ꝯceperat. Sꝫ ne q̇s putaret aliq̇d eũ ex ꝓpria voluntate dicturũ: linguã ſuã ſcribe calamo cõparauit: q̃ ſic dictura eſt fideliter ſpirit᷒ ſancti verba: queadmodũ ſenſus nr̃i vota calam᷒ deſcribit in charta. Addidit̃ Velociter ſcribẽtis. Quem nos magis notarium debemus accipe: qui velociter v̾ba ſuſcipit: ⁊ citius audita trãſcribit. Conſiderandũ vero: q̃m hic ꝓphete virtus oſtẽdit̃: que nõ ſub cruciatu humano cogitat: ſꝫ ſine aliquo labore diuinitatis iuſſa diuulgat. Audiam᷒ nunc ꝓphetã epithalamij ſine adulatione dicturũ laudem: que nichil niſi exaggerat veritatẽ / que ſalua itegritate blandit̃: ⁊ q̃uis magna dicat: non in oĩa ſufficiẽter enumerat. [Specioſus forma pre filijs hominũ diffuſa eſt gr̃a in labijs tuis: ꝓpterea bñdixit te deus in eternũ]. Finito prohemio ⁊ cõpetẽter populis ad audiẽdi ſtudiũ concitatis: factũ eſt de incarnatione dñi laudis initiũ: vt per quã meruim᷒ diuinitatis arcana cognoſcere: ꝑ ipſam deberem᷒ ⁊ preconia tãte maieſtatis audire. Que ſpecies laudis apud oratores / a forma dr̃. Sꝫ cũ in Iſaia legit̃: Vidim᷒ eũ ⁊ nõ habebat ſpeciẽ neq; decorẽ. Sꝫ ſpecies vult᷒ eius ſine honore abiecta pre oĩbus hoib᷒. Queri põt: cur hic ſuꝑ gen᷒ humanũ ſpecioſiſſimus deſcribat̃? Nõ q̃ forma ei᷒ decori lactei coloris eluxit / aut flauo crine lãpauit / aut iſigni ſtatura preminuit: ſed veraciter humano genere pulchrior fuit: q̃ peccata nõ habuit. Illud eñ recte ſpecioſũ dr̃: q̇d gr̃a mũdiſſime puritatis ornat̃. Quãuis pr̃ Auguſtin᷒ ſpeciẽ corꝑis ei᷒ dicat fuiſſe laudabilẽ. Sed exẽplũ Iſaie ſupra poſitũ ad paſſionis eius retulit tẽpus: q̃ñ ⁊ colaphis ceſus: ⁊ ſpinis coronat᷒ ⁊ ſputis legit̃ eẽ cõplut᷒. Eccl̃ia v̾o que dñi ſaluatoris portat imaginẽ: ſic legit̃ in cãticis cãticorꝫ. Fuſca ſum et decora / id eſt fuſca corpore carnali: formoſa celeſtibus meritis. Et q̃re ſpecioſum dixerit ꝓbat: q̃ loquẽte chriſto: ꝑ gr̃am deo recõciliat᷒ eſt mũdus. Quid ergo potuit in humano gñe eẽ ſimile / q̃ ipm̃ icarnatũ ꝯſpicere: per quẽ redẽptiõis donũ tot᷒ orbis accepit? Nã ſic de ipſo ⁊ p̃dict᷒ liber ſalomonis enunciat: Labia tua et loquela tua ſpecioſa. Sequitur Propterea benedixit te de᷒ in eternũ. Propterea dicit: propter predicationes eximias: et pietatẽ

Al. eructauit.
Joan. i.
Marci. x.
Matth. 3.
C.O.P.
Isa. 53.
Cant. i.
Ibidẽ. 4.

omnimodis ſingularē: q: nulli quicq̄ pro meritis con
tulit: ſed oia ſua potius bonitate conceſſit. Benedict⁹
eſt enim in eternū: cuius regni non erit finis. Bn̄ autē
dictū eſt a forma ſerui: Bn̄dixit te de⁹/que et paſſionē
ptulit ⁊ ad regna celorum puenit. [Accingere gladio
Al. ſuper uo † circa femur † potētiſſime. Speciē tua ⁊ pulchri
Al. tuum. tudine tu-]. Secundus intromittit modus laudis dn̄i
ſaluatoris qui dicit a ptante. Ad neſcio qd̄ enī gaudiū
ppheta ſubuect⁹: precat dn̄m vt expectat⁹ gētibus tā
de ſaluberrimus appareret. Dicit enī Accingere gla-
SCDE. dio tuo. Metaphora a bellatore cōcepta: q: dimicatu-
rus gladio cingit vt pſternat inimicū. Sed hic gladiū/
ſermonē predicationis debem⁹ accipere: de quo ipſe in
Matth. 10. euāgelio teſtat. Nō veni pacē mittere in terrā/ſed gla-
Ephe. 6. dium. Et aplʼs dicit Et gladiū ſpiritus: qd̄ eſt vbū dei.
Gladius aūt dicit ſermo dei: q: corpulēta vicijs corda
hominū ictu ſue virtutis irrūpit. Nec pōt imbecillitas
humana reſiſtere: vbi illa fortitudinis gloria dignatur
intrare. Femur vero icarnationē ſignificat dn̄i ſaluato
Gen. 49. ris: ſicut in Geneſi legit. Nō deficiet princeps ex iudar
Ibidē. 24. nec dux de femorib⁹ eius. Ipſo etiā myſterio: ⁊ abraā
fecit iurare famulū ſuum: qn̄ et tacto femore pceptū ne
acciperet filio ſuo iſaac vxorē de filiabus chananeoꝝ.
Bene aūt ſubiunxit Potētiſſime: vt reuerendā iam in-
carnationē crederes: quā potētia diuinitatꝫ aſſumpſit.
Canti 3. Similiter ⁊ ſapiētiſſimus ille dixit: Gladius eius in fe
more ipſius. Addidit Specie tua ⁊ pulchritudine tua.
Hic vtrāq; naturā noſtrā euidēter agnoſcim⁹: vt ſpēs
ptineat ad humanitatē/pulchritudo ad deitatē. Illa eī
ſpecies bene dicit in qua mūdo ſalutaris apparuit: iſta
pulchritudo aptiſſime pronunciat: vñ oia pulchra ve-
Al. non hꝫ. niūt quecūq; decora ſunt. [Intēde † et pſpere pcede
et regna. Propter veritatē ⁊ māſuetudinē ⁊ iuſticiā: et
deducet te mirabiliter dextera tua]. Adhuc act⁹ ſacra
tiſſime incarnationis exponit: ⁊ ſingulis qbuſq; vbis
miraculi ipſius potētia predicat. Intende dictū eſt: vt
hoiem pereuntē de celo miſerat⁹ aſpiceret: ſicut in ter-
Pſ. 13. tiodecimo pſalmo dictū eſt. Dn̄s de celo pſpexit ſup fi
lios hominū. Proſpere: qm̄ erat humano generi libe-
rationis beneficia preſtaturus. Procede: velut ſpōſus
Pſ. 18. de vtero virginali: ſicut ſcriptū eſt. Et ipſe tanq̄ ſpon-
ſus procedēs de thalamo ſuo. Regna: hoc eſt in homi-
nū credulitate potentiā tue maieſtatis oſtēde. Ceterū
filius ⁊ ante mūdi pſtitutionē cū patre ⁊ ſpiritu ſancto
ſine dubitatione regnauit. Propter veritatē illud deſi-
gnat/ vt veritas de terra oriret: que falſitatē noſtrā ſua
illuminatiōe mūdaret. Māſuetudo vero mōſtrata eſt
qn̄ in crucis affixione p pſequētib⁹ exorauit. Iuſticia
vero ad illud reſpicit: q: pcepta ſalutaria plus doctor
infudit. Deducet te/id eſt p curſum toti⁹ vite inoffenſa
cōuerſatione cuſtodit. Mirabiliter: q: ptra mūdi iopi-
nabilē cōſuetudinē tertio die reſurrectur⁹ erat a mor-
tuis: qd̄ miraculū partes toti⁹ orbis impleuit. Dextera
tua potētiā verbi ſignificat: que vniuerſa operat q̄ vult
in celo ⁊ in terra. Audiant hoc verbū detractores ipſi:
Tua dextera dicit: hoc eſt proprie voluntatis inſtinct⁹
Nam ſi oia ſua poteſtate facit: ſicut eum facere manife
ſtum eſt: quēadmodū pōt habere maiorē? Sed contra
hunc morbū: illa potio debet inſanis mētibus adhibe-
Joan. 17. ri: Oia patris mea ſunt: ⁊ oia mea patris ſunt. Oia enī
patris non haberet: niſi eſſet equalis eiuſdē q; nature.
Al. non hꝫ. [Sagitte tue acute † potētiſſime: populi ſub te cadēt
Al. corda. in † corde inimicoꝝ regis]. Sagitte acute/ſunt verba
dn̄i ſaluatoris: hominū corda ſalutariter infigētia: que
ideo vulnerāt vt ſanēt: ideo percutiunt vt liberēt: ideo

proſternūt vt erigāt. Sed videamus hoc telum: verbū
dei qua ſimilitudine cōparet. Sagitta/eſt lignū ferro DEF.
armatū: cuius prima pinnata ſunt. Sic verbū dei ex li
gno crucis egrediēs: ⁊ fortitudinē penetrādi habet: et
velocitatē quo voluerit perueniēdi. Supra/gladiū po
ſuit: qd̄ proxime vulnerat: hic ſagittas que lōge dirigū
tur: ſcilꝫ vt incōprehenſibilis potētia hac ſimilitudine
mōſtraret. Acute/pertinent ad trāſformationis celeri
tatē: q: nulla illis materia q̄uis duriſſima pbat obſi-
ſtere: qm̄ eis iniſtū eſt effectū ſue voluntatis iplere. Po
puli ſub te cadent: cōuerſationes ſignificat hominum:
qm̄ credētes in humilitatē feliciter cadunt: qui prius vi
cio preſumptiōis erecti ſunt. Sicut paulo apoſtolo cō
tigit: qui vocis dn̄i ſagitta penetrat⁹ in faciē pſecutor
quidē corruit: ſed eū cōtinuo apoſtolū dn̄i dextera ſub-
leuauit. In corde: Exponit qd̄ ſuperius ait: cadēt, non
pedibus qbus corpora ſuſtinent: ſed corde quo anime
perfidia ſubleuat. Ibi enī qui penitēs cadit reſurgit: ⁊
de ſuā iniqtate deiectus ad ſalutaria dn̄i mādata trans
fertur. Inimicoꝝ regis. Inimicos chriſti dicit: qui a le
ge ſuperna contraria voluntate diſſentiūt. Hoc eſt qd̄
titulus pſalmi huius pcinuit dicēs. Pro his qui cōmu
tabūtur filijs chore. [Sedes tua deus in ſeculū ſeculi:
virga † recta eſt virga regni tui]. Uenit ad laudatiōis Al. directi
tertiū modū: qui recte dicit cauſa iudicij. Hic enim ſe onis.
des dei ad iudicium ptinet futurū: in quo oia veraciter COP.
eternus moderator examinat atq; diiudicat. In ſecu-
lum ſeculi: qm̄ quicqd cōſtituerit/nulla poterit tēporis
ſucceſſione diſſolui. Uirgā vero regulā diuine ſignifi-
cat equitatis que veraciter recta dr̄ q: nulla prauitate
curuatur. Uirga iſta iuſtos regit/impios percutit/cōti
net veraciter ſupplicātes. Sed hec virga non de ceſpi
te arboris egreditur: ſed ab ipſius deitatis virtute pce
dit. Fortitudo inuicta/equitas rectiſſima/inflexibilis di-
ſciplina. De qua in alio quoq; pſalmo dicendū eſt. Uir Pſ. 109.
gam virtutis tue emittet dn̄s ex ſyon: dn̄aberis in me-
dio inimicorū tuorū. Hanc enim virgā regij honoris
inſigne ſceptrū dicebat antiquitas: deſignās in ea vir
tutum regē dn̄m ſaluatorē. [Dilexiſti iuſticiā et odiſti
iniquitatē: propterea vnxit te deus de⁹ tuus]. Ipa eſt
virga recta: amare equitatē et odiſſe nequitiā. Nemo
enim perfecte diligit iuſticiā: niſi qui ⁊ actus peſſimos
execratur: qm̄ diuerſis qualitatibus eodē tēpore non
eſt in vno locus: nec pōt ipſo momēto ibi nigrū videri
vbi candor inſederat. Nā ⁊ preſentia lucis: noctis ab-
ſentia eſt. Sic ⁊ veritatis amor eſt odiū falſitatis. Un-
de a quibuſdā pulchre definitū eſt. Subſtātia eſt con- DEF.
trariorū capax: ſed nō vno tēpore. Sed his rebus quē
premia ſint reddita ſubter exponit. Propterea vnxit
te deus de⁹ tuus. Unctus Chriſtus: ⁊ regē ſignificat ⁊
ſacerdotē: q: dignitates iſte ſumebant p ſacratiſſimas
vnctiones. Nā ⁊ ipm nomē chriſti a ſancto chriſmate ETY.
vocitatur. Sed ab illa parte vnctus dr̄: qua diſpēſatio
ne ⁊ natus: ⁊ mortuus: ⁊ reſurrexiſſe veraciter dr̄ Chri
ſtus. Ceteꝝ deitas eius nullo munere: nullo honore in-
diguit adiuuari. Repetitio autē iſta: qua dicitur Deus
deus/preconiū magne dilectiōis oſtēdit. [Oleo leticie
pre cōſortibus tuis. Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſia a veſtimē
tis tuis]. Duplici modo vnctionē illā ſanctā prouenīſ-
ſe ſignificat. Oleū leticie/eſt peccati maculā nō habe-
re: vnde ſe cōſciētia ſemp exhylarat: qm̄ nulla recorda-
tionis aſperitate mordetur. Pre conſortibus tuis: pre
filijs hominū dicit: quos ⁊ ipſe in euāgelio fratres ap-
pellat. Ideo autē dictū eſt: pre conſortibus tuis: quo
niā hanc benedictionem ſupra omne humanuꝫ genus

cognoſcitur accepiſſe: vt cunctos ſingulariter ceteros
vngere debuiſſet. In illo enim fons eſt benedictionis:
a quo prout ipſi viſum fuerit per vniuerſos electos cō
petenter emanat. Sed hec oīa carni cōueniūt: cui piiſ
ſimum et glorioſiſſimū verbum vnitum eſt pro ſalute
cunctorum. Sequitur Myrrha et gutta ⁊ caſia a veſti
mentis tuis. Sepe diximus: ſpecies terrenarum rerū
indicia nobis celeſtium demōſtrare virtutū: quia non
poteramus quicq̄ de illa maieſtate cognoſcere niſi no
bis de ipſa aliquid per mundanas ſimilitudines appa=
reret. Et ideo poſteriora verſiculi iſtius prima fronte
declaremus: vt nota que precedunt clarius eluceſcant.
Sanctū dn̄i corpus: quoddā deitatis fuiſſe cognoſcit
veſtimentū. Nam ſicut veſtibus cooperiunt membra
mortalium: ita ⁊ maieſtas verbi in fidelium oculis car=
nis velamine videbatur abſcondi. Ab hoc ergo veſti=
mēto / id eſt incarnationis arcano: cōgrue veniſſe dicit
myrrha gutta ⁊ caſia. Myrrha mortē ſignificat quam
pro hominū ſalute ſuſcepit. Gutta vero que dr̄ amo=
niaca: duricias curat ab aliqua neceſſitate ꝯtractas: q̄
pulchre incarnationi dn̄i comparat: qꝛ duriciā cordis
humani ſancta predicatione diſſoluit. Caſia que a no=
ſtris fiſtula dr̄: redēptio generis humani ꝑ aquā baptiſ
matis indicat: qm̄ hoc herbe genus aquoſis locis dici
tur inueniri. His rebus etiā odor ineſt ſuauis: vt meri=
Canti. i. to ſancte incarnationi ⁊ virtus herbarū ⁊ odoris ſuaui
tas cōparet: ſicut in canticiſcanticoꝝ ſpōſa dicit. Poſt
odorē vnguentoꝝ tuoꝝ curremus. [A domibus ebur=
neis: ex q̄bus te delectauerūt filie regū in honore tuo]
In quarto modo: a ꝑſona ſponſe laus ſumitur chriſti.
Dicit em̄ ꝓpheta: vn̄ veniat ſponſe glorioſiſſima pul=
chritudo: que ad dn̄i dexteram locata cōſiſtit / id eſt A
domibus eburneis: qd̄ ſignificat ornata palatia: q̄ co=
pioſo ebore veſtiuntur. Sed ebur: nō ad ſolas diuitias
itelligamus aptatū: ſ3 qm̄ elephas cuius hec oſſa ſunt
nimie caſtitatis aſſeritur: qui inter quadrupedia ⁊ ſen=
ſu plurimū valet: ⁊ tēperanter miſcetur femine ſue: ⁊ cō
iuge ſecunda non vtitur. Hoc pudicis feminis decen=
ter aptatū eſt: quia ille in domibus eburneis manſiſſe
noſcuntur: que per caſtitatē chriſti dn̄i precepta ſecute
ſunt. Hanc enim tranſlationē ꝓbauerūt doctiſſimi pa
tres: Auguſtinus ⁊ Hieronymus. Ex q̄bus te delecta
uerunt dicit / id eſt ad te non proprio cucurrerunt iudi=
cio: ſed tua delectatione perducte ſunt. Filie regū / ſiue
hominū fideliū qui regunt corpora ſua et ꝓducunt fi=
lias que ſacro baptiſmate generant / ſiue imperantiū:
qd̄ frequenter cōtingit: vt relicto palatij ornatu fibulis
ꝑcipū eligant diuina ſeruitia. Ideo enim addidit In
honore tuo: vt religioſam mentem tali deſignaret iudi
cio. Non enim in honore patrum ſuorū delectate ſunt:
ſed in honore dn̄i ſaluatoris. [Aſtitit regina a dextris
Al. circum= tuis in veſtitu deaurato: † circūamicta varietate]. Mi
data. rabili thorum relatione deſcribit. Que figura dicitur
SCHE. characteriſmos: hec latine (ſicut ſepe diximus) deſcri=
ptio vel informatio nolatur. Ante oculos em̄ intelligē
tie reddit: que aſpectu corporeo non videntur. Prius
enim ſponſi pulchritudo laudata eſt: Poſtea virt⁹ eius
aſſerta. Tertio ſedes ipſius poteſtaſq̄ narrata eſt. Et
quia nuptiale gaudiū agebatur: odoris ſuauiſſimi ſpe=
cies ſub myſticis interpretationibus noſcunt adhibi=
te. Quarto dicit ipſius quoq̄ regine vnde veniat mi=
rabilis pulchritudo: tunc ad diuinā dexteram ornata i
precioſis virtutibus collocatur: vt ois anima fidelis in
ſupnā contēplationē porrecta / celeſtia vota cōſpiciat:
ſciatq̄ qualem illi in terris debeat exhibere reuerētiā

quā in celo ſic intelligit honoratā. Ipſa eſt regina que
in canticiſcanticoꝝ dicit: Oſculet me oſculo oris ſui: ⁊ Canti. i.
cetera que myſticis enigmatibus ille text⁹ eloquitur.
Et conſidera: qꝛ ſedē ſuperius laudauit dn̄i ſaluatoris.
hic autē a dextris aſtitiſſe reginam dicit: qꝛ dextera ho
norabilis pars eſt ſpōſi: quē caput cōſtat eſſe eccleſie.
Sequitur In veſtitu deaurato. Aurum ad charita
debemus aptare fulgorē: qua virtute circūdata ſanc
reſplendet eccleſia. Et ne ſolam ibi itelligeres eſſe cha
ritatē: In veſtitu dixit deaurato / nō aureo. Deauratū
em̄ dicimus / qm̄ ſupꝺucta ſpecies auri in aliqua mate=
ria glutinatur. Ideo aūt ſupra ꝟtutes alias gr̄a chari
tatis apparuit: qꝛ oīa ei⁹ fulgor excellit. Addidit Cir=
cūamicta varietate. Perſcrutemur cur eccleſia dei de
veſtis varietate laudetur: cui totum ſimplex conuenit
atq̄ vnum? Sed hic varietatem / aut linguas multipli
ces ſignificat: (quia omnis gens ſm̄ ſuam patriā in ec=
cleſia pſallit auctori) aut virtutum pulcherrimā diuer=
ſitatē. Ornat enim auro apoſtoloꝝ / argento propheta
rū / gēmis virginū / cocco martyrum / purpura peniten=
tium. Iſta eſt ergo varietas vnitatis: que oculis domi
ni ex omnibus gētibus pia conuerſatione placitura cō
texitur. [Audi filia et vide ⁊ inclina aurē tuam: ⁊ obli=
uiſcere populum tuum ⁊ domū patris tui]. Spōſi lau
de cantata / nunc ſponſe preconia totidem modis: ſed
longe ſubmiſſius atq̄ humiliter offerunt. Decebat em̄
vel ſecundo gradu illaudatam non relinquere: que tali
ac tāta meruit copulatione gaudere. Prim⁹ ergo iſtius
laudis modus eſt a ſpecie: ſicut inferiore verſu declara
tur. Nunc ad exponenda verba veniamus. Stanti er=
go ad dexteram domini vbi beatorum locus eſt: dicit
Audi / id eſt prophetas: qui icarnationē domini vera=
ci profeſſione cecinerunt: quatenus audita crederet: et
credita mox videret. Filiam vero merito propheta vo
cat eccleſiam: quia eius predicationibus ſanctis geni=
ta eſt populus chriſtianus. Et vide / ſub gratulatione
dicendum eſt: qm̄ ſponſus qui tibi promittebat adue=
nit in quo eſt amor: gloria ⁊ gaudium tuum. Sequitur
Et inclina aurē tuam. Qd̄ oportebat eccleſiā facere:
vt honorabiliter ꝓphete verba ꝑciperet. Obliuiſcere
vero dixit populū tuum / id eſt deſere: et a tuis animis
aliena effice cōuenticula paganorum: ſiue ſupſtitiōes
inſaniſſimas iudeoꝝ. Domum Babyloniam ſignificat
que cōtra eccleſiā chriſti nequiſſimis figulis gaudet: ⁊
in hoc mundo poſſidens confuſe plebis animum par=
tem ſibi vendicat ꝑditorum. Patris tui diaboli dicit:
qui reuera illam confuſionis domum ſm̄ nominis ſui
interpretationē noſcit poſſidere. Sed cōſidera q̄ hec
eccleſia tunc ibi morabatur: cum celeſtis ſpōſi gratiā
non haberet: vnde fuſca legitur. Tunc autē nimia pul=
chritudinis decore ꝑfuſa eſt: quando eam dn̄s de gēti=
bus eſt dignatus eligere. [† Quoniam concupiuit rex Al. et cōcu
† ſpeciē tuā: † qꝛ ipſe eſt dn̄s deus ⁊ adorabūt eū]. Hic piſcet.
eſt modus laudis quē ſuperius dixim⁹ ab ſpecie. Rex Al. decorē
itaq̄ iſte ſaluator eſt dn̄s: qui cōcupiuit eccleſiā preua= tuum.
ricationis culpa in forte diaboli conſtitutam: quā ſpe= Al. quoniā
cioſam fecit ipſe / non repperit: ſed feda erat. Fetebat /
cum eam tenebat inuaſor: pulchra facta eſt / cum ad ſuū
remeauit auctorem. De qua legitur Que eſt iſta que
aſcēdit dealbata? Et conſidera q̄ hec ſponſa quaſi ſi=
mili laudatur initio: ſicut ſuperius de ſponſo dictū eſt.
Specioſus forma pre filiis hominum. Sed ille in ſpe=
cie ſua habere dictus eſt pulchritudinem ſingularem:
hec vero ideo pulchra eſt: quia ſibi eam ſociauit ſpon=
ſus. Sic totum varie diſtincteq̄ dicitur: quis ipſis li=

neis et ſponſa laudatur. Sequitur Quia ipſe eſt domi
nus deus tuus. Non ille quem patrem dicebas: nō qui
te fecerit tenebroſam: ſed iſte eſt dñs deus tuus q̃ pri-
ſtinam ſubmouens feditatē: pulchritudinē tibi cōtulit
nuptialē. Infertur quoq; ſentētia ſalutaris: Et adora-
bunt eum/id eſt oēs populi qui te ſua cōgregatiōe ſan
ctam eccleſiā reddiderūt: ipſi adorabunt non te ſed do
minū: q2 honor tuus in illo eſt: et beatitudo tua eſt eius
Al. Et gloria ſempiterna. [† Filie tyri in muneribus: vultum
tuum deprecabunt oēs diuites plebis]. Venit ad ſcdz
modū in quo ſuperius de ſponſo dicit: Intēde ꝓſpere
procede ⁊ regna. Hic aūt dignitas eſt ecclīe deuotos
populos dño ſupplicare: et ſicut ibi potētia ſponſi de-
ſcribit: ita ⁊ hic gloria ſponſe de chriſti honore declara
tur. Tyrus ciuitas eſt non longe ab hieroſolymis con
ſtituta: ſed filiarum iſtius vocabulo ciuitatis animas
mauult ſignificare fideliū. Non eñ ſola tyrus filias ꝓ-
tulit fideles: ſed etiā totius mundi adunata diuerſitas.
SCHE. Quapropter hoc ſchema dicitur A parte totum. Filie
itaq; gentiū in muneribus vultū deprecant eccleſie: qñ
elemoſynas pia voluntate diſtribuūt. Ipſa ſunt enim
munera: que diuinitati nimiū ꝓbant accepta. Tūc eñ
in vultū eccleſie/id eſt in chriſtiani populi faciē intēdi-
mus: qñ maieſtatē chriſti pijs fletibus exoramus. Quod
diuites plebis: iungendū eſt ſuperioribus: vt ſit iſtud
SCHE. Hiperbaton/id eſt trāſcēſio. Filie tyri: oēs que ſunt di
uites plebis in muneribus vultū tuū deprecabunt. Or
do eñ hic verboꝝ prepoſteratis ſermonibus explana-
Al. regis. tur. [Oīs gloria eius filie † regum ab intus: in fimbrijs
aureis circūamicta varietate]. Vides quēadmodū in
eccleſie preconio pſeuerat. Gloria eſt ſiquidē eccleſie:
qñ filie principū/ſiue iuſtoꝝ cōuertunt ad dñm: ⁊ ſecre
ta ſe cupiūt deuotiōe cordis offerre. Ab intus eñ ſigni
ficat ſecreta ſenſuum non cōcrepantiā labioꝝ: vbi inte-
rior homo tacita cogitatiōe reuoluit: qđ ad diuina my
ſteria ptinere cognoſcit. Sic enim ⁊ in canticiſcātico-
Canti. 2. rū de eccleſia dictū eſt: Introduxit me rex in cubiculū
IDI ſuum. Iſtā locutionē: filie regum ab intus inter ꝓpria
legis diuine cōnumera/quam in cōmune non inuenis.
Sequitur In fimbrijs aureis circūamicta varietate.
Fimbrie ſunt finitima veſtium: que in ſtamine colligate
tanq̃ capillorum ſegetes dependent: per quas homi-
num vita ſignificatur extrema. Hec non deaurata (vt
ſupra) ſed nunc illi eſſe aurea ꝓfitet: q2 in fine tota pfe-
ctio eſt vbi charitas non tanq̃ deaurata conſpicit: ſed
iam pleniſſima tanq̃ aurea reperitur. Circūamicta ve
ro varietate dicit: ꝓpter varias virtutes fideliū/ quas
ſuperius cōſtat expoſitas. Quibus diuerſitatibus in-
duta: neceſſe eſt diſcolori amictu catholica veſtiat ec-
cleſia. Hoc et veſtis illa ſignificauit aaron: que auro/
purpura/byſſo/cocco/hyacintoq; cōtexta eſt. [Addu-
centur regi virgines poſt eam: proxime eius afferētur
tibi]. Sicut tertio ſpōſus a iudicio predicatus eſt: ita
et hic tertio loco a membris ſuis ſponſa laudat. Et vi-
de q̃ potenter ordinē ſeruat. Adducentur regi virgi-
nes poſt eam/poſt eccleſiam vtiq;: q2 prius fuit vt eius
vnitas diceretur: et poſt enumeratio partium diſtincta
prouenirет. Et intuere qđ dixit Adducentur: vt domi-
ni gratia declaretur: qua nos ad ſe adducit/quādo nos
Joan. 6. miſeratus aſpexerit: ſicut in euangelio dictum eſt. Ne-
mo venit ad me: niſi pater attraxerit eū. Sed que vir-
gines ante conſpectum dñi adducuntur? Fideles ſcili-
cet: ⁊ pudica ſe mente tractantes. Nam quid proderit
cuiq̃ corpus intactum ſeruare: ſi contingat eam inte-
gritatē fidei non habere? Sequitur Proxime eius af-
ferentur tibi. Afferētur tibi: deo dicitur. Proxime ſunt
autem eccleſie/id eſt vidue caſte: que gradu inferiore
funguntur. Nam cum virginitas habeat centeſimum
fructum: iſte ſexageſima vbertate gloriātur. Et vide in
ipſis nominibus non minimam eſſe diſtantiam. Virgi-
nes dixit adduci: que corporis itegritate robuſte ſunt.
Viduas afferri: que plerūq; fracte a diuerſis ſollicitu-
dinibus: corporis imbecillitate fatigantur. [† In leti- Al. offerentur.
cia et exultatione: adducentur in templum regis]. Ut
copioſa munera ſancte eccleſie conferenda monſtraret:
dicit eam in leticia et exultatione angelorum miniſte-
rijs adducendam: et non ſolum ad conſpectū: verūetiā
in penetralibus regis/id eſt in Hieruſalem futurā: vbi
veniſſe beatum gaudium eſt: ⁊ glorioſa ſecuritas. Me-
rito ergo dictum eſt: Adducentur cum leticia et exul-
tatione: quia ſexus ille fragilis vicit grauiſſimas cor-
porum paſſiones. [Pro patribus tuis nati ſunt tibi fi-
lij: conſtitues eos principes ſuper omnē terram]. Ve-
nit ad quartum modum: in quo ſupra deſcriptum eſt a
gradibus eburneis eccleſiam veniſſe: que ad dexterā
regis ornata conſtiterit. Nunc autem potenter expo-
nitur quanto incremento hec ſponſa profecerit: vt pro
antiquis patribus/id eſt idolorum cultoribus: nati ſint
illi filij apoſtoli: quos principes predicationis in toto
terrarum orbe tranſmiſit. Sed quantum ſunt iſta diſ-
paria: tantum laudatur eccleſia. Illi enim erant ſedu
ctores erroris: iſti magiſtri veritatis. Illi ſeminabant
exitia: iſti hortabantur ad vitam. O laus dignantis
leticie: quale fuit hoſtes complexos fugere: et tonan-
tis nuptias inuenire. Qui locus merito dicitur laus
a prole: quoniam hic poſteritas predicatur. [Memo-
res erunt nominis tui † in omni generatione et † pro- Al. domine.
gente. Propterea populi confitebuntur tibi in eternū: Al. genera
et in ſeculum ſeculi]. Memores dicit populos chriſtia tione.
nos: qui in eius predicationibus per diuerſas homi-
num generationes pijs voluntatibus perſeuerant. Mi
rabilis gloria ſummumq; preconium: inter hominum
tam multiplices ſucceſſiones nunq̃ finem laudis ac-
cipere. Sequitur Propterea populi confitebuntur ti-
bi. Omnis enim chriſtianus cum ſymboli ſacramen-
ta reddiderit: in eccleſie facie confitetur. Que confeſ-
ſio fit eterna: quia vera et pia eſt. Nam quod addidit
In ſeculum ſeculi: futura ſignificat quādo omnis ad-
uerſitas conquieſcet: ⁊ regnat ſola iuſticia diaboli con
tra ietate deleta.

Concluſio.

Ecce epithalamium glorioſum: pſalmi
graphi exultatio-
ne completum eſt. Ecce ſponſi laus ſponſeq; admira-
bili varietate celebrata eſt ſpiritualis copula: coniu-
gium in virginitatibus perſeuerans/amor caſtus/cha
ritas eterna/vinculum qđ nullo fine diſſoluitur. Hic
prophetarum tympana ſancta exultatione cōclamāt:
hic apoſtolorum organa dulciſſima ſocietate reſpon-
dent. Hic martyrum cithare/nō chordis: ſed virtuti-
bus canunt: hic ſanctorum chorus ſpiritualibus fiſtu-
lis gratiſſimum permulcet auditum: hic talis muſica
geritur: per quam humana leticia cuncta vincatur. Pa
ſti ſumus o bone rex cōuiuio nuptiali delitias celeſtes
haurientes: preſta nobis ſponſe mirabilis: vt qui hic
ſpe letati ſumus: in futuro perfectiſſimo gaudio com-
pleamur. Hunc etiam pſalmum: et beatus Hierony-
mus ad principiam virginem ſcribens: mirabili vt aſ-
ſolet nitore tractauit. Quē ideo cōmemorandū eſſe pu
tauimus: vt qđ a nobis minus fortaſſe declaratum eſt:

ſtius viri doctiſſimi explanationibus ſuppleatur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 44.

In finem filijs chore pro arcanis Pſalmus. xlv.

DEus noſter refugiū et virtꝰ: adiutor in tribulationibusꝙ inuenerūt nos nimis. Propterea nō timebimus dū turbabit terra ⁊ trāſferent montes in cor maris. Sonuerūt et turbate ſunt aque eoꝝ: cōturbati ſunt mōtes in fortitudine eiꝰ. Fluminis īpetus letificat ciuitatē dei: ſctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. Deus in medio eiꝰ nō cōmouebit: adiuuabit eā deꝰ mane diluculo. Conturbate ſunt gentes ⁊ inclinata ſunt regna: dedit vocē ſuā mota eſt terra. Dn̄s v̄tutū nobiſcū: ſuſceptor noſter deꝰ iacob. Uenite ⁊ videte opa dn̄i que poſuit ꝓdigia ſuꝑ terram: auferēs bella vſqꝫ ad finē terre. Arcū conteret ⁊ cōfringet arma: ⁊ ſcuta cōburet igni. Uacate ⁊ videte qm̄ ego ſum deꝰ: exaltabor in gētibus ⁊ exaltabor in terra. Dn̄s virtutū nobiſcum: ſuſceptor noſter deus iacob.

IN finem notū eſt quēadmodū ad dn̄m xp̄m poſſit referri: Filios aūt chore ſignificari dicimꝰ xp̄ianos: ex quoꝝ pſona pſalmꝰ iſte cātat. Pro arcanis ꝓ aduentū dn̄i ſignificat ſaluatoris: quē diuinitatis ſue mirabili ſecreto pro hominū ſalute diſpoſuit. Diuiſio.

FIlij chore qui fideles debēt intelligi xp̄iani Primo mēbro pſalmi nō ſe timere ꝓfitent cōturbationes ſeculi: qꝛ deꝰ refugiū eoꝝ ꝓbat ⁊ virtus. Scđo xp̄m dicūt apparere in medio eccl'ie ſue qui eā in ſeipſo tāqꝫ in ſoliđiſſima petra edificare dignatus eſt. Tertio credētium turba gn̄aliter inuitat ad diuina magnalia cōtuēda: dicētes oīpotentē deū: arma nequiter cōfringere/bella remouere/⁊ triſticiam fideliū in eterna gaudia cōmutare. Expoſitio.

DEus noſter refugiū ⁊ virtus: adiutor in tribulationibus que inuenerūt nos nimis]. In ipſo principio pſalmi: cathegoricꝰ nobis ſyllogiſmus arridet. Dicit eni In tribulationibus que inuenerunt nos nimis: deus noſter refugiū ⁊ virtus ⁊ adiutor eſt. In tribulationibus nō timebimus cū cōturbata fuerit terra. In tribulationibus igitur que inuenerūt nos nimis nō timebimus cū cōturbabit terra. Nūc minutatim dicta tractemꝰ. Quā pulchra breuiſqꝫ cōplexio: quaſi interrogarent: quid eſt deꝰ noſter? reſpōdent refugiū ⁊ virtus et adiutor. Hec ſpecies definitionis eſt quinta: que grece Cata antilexin: latine aduerbium vel ad verbū dr̄: quotiēs vnāquāqꝫ rem verbis ſingulis quid ſit oſtendimus. Additū eſt Noſter ꝓpter falſiſſimos xp̄ianos: quoꝝ deꝰ non ſolet eſſe refugiū. Refugiū ergo fideliū eſt: qm̄ eos de aīe periculo liberat. Uirtus qm̄ ſtabiliter mētes eoꝝ ab iniquo ſeculi errore cuſtodit. Sequit Adiutor in tribulationibus. Hic miſericordia ſuperne maieſtatis per diuerſas diffinitiones exprimitur: que in tribulationibus ⁊ ſuſcipit ⁊ defendit. Tribulatio ꝙ pia deum nobis miſericordē facit: reatū ſoluit: ⁊ tūc ſpecialiter ſubuenit cū nos de ſe cōfidere velle cognoſcit: ſicut dicit apoſtolus Triſticia eni que ſ'm deū eſt: penitentiā in ſalutē ſtabilem operat. Et ne has tribulationes leues putares: addidit Que inuenerūt nos nimis: vt nichil mediocre crederes: ſiqđ nimiū fuiſſe ſentires. Conuenienter aūt pericula exaggerata ſunt: vt eoꝝ deſtructor potētiſſimus appareret. [Propterea nō timebimus dū turbabit terra: ⁊ transferentur mōtes in cor maris]. Tēpus illud predicte tribulationis exponit qm̄ aduētu dn̄i ſaluatoris cū de nouitate tanti miraculi iudeoꝝ corda turbata ſunt ſancti viri timere nō poterāt qui in eius noīe ac virtute preſumebāt. Sequit Et transferent montes in cor maris. Hoc vtiqꝫ factū eſt: qm̄ montes. i. ap̄li relictis incredulis iudeis in cor maris: hoc eſt ad predicandū gentibus trāſierunt: ſicut in actibus apl'oꝝ legit Uobis quidē oportebat loqui verbū dei: ſed qꝛ repuliſtis illud et indignos vos iudicaſtis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes. Quo exemplo aduertimus: mōtes illos pro acumine preminentes: ⁊ fidei ſoliditate firmiſſimos in cor maris. i. ad fidē oīm nationū fuiſſe trāſlatos. Et inſpiciēdum ꝙ aride terre perfidiam iudeorum: aquis ꝓ ſalſis credulitatē gentiū cōparauit: vt illa corda in malum durata cognoſceres: hec aūt euāgelio ſale cōdita veraciter eſtimares. Cor eni non habet marcidū holes. [Sonuerūt ⁊ turbate ſunt aque eorum: conturbati ſunt montes in fortitudine eius]. In ſuperiori ſenſu permanſit. Adhuc eni illa perturbatio exponit: que facta eſt de aduentu dn̄i xp̄i. Sonuiſſe dicit ap'los predicatiōes ſuas: quaſi alicuius fragoris robuſtiſſimam vocem: que nō tm̄ auribus: quātum mentibus inſonaret. Que tēpore turbatas aſſerit aquas. i. ſeculi huius innumeras gentes: que de tali fuerūt admiratione perterriti. Hec figura dr̄ Parabole. i. comparatio: cum res genere diſſimiles qualitatiua cōparatione ſociamus. Sed intuēdum ꝙ hoc per decorem pulcherrime cōparationis dictum eſt. Tunc eni aque plurima confuſione turbātur: qm̄ in marinis viſceribus cōſtructoꝝ deijcit multitudo: ⁊ grandē ſonitū reddūt cum magno pōdere fluenta percuſſerint. Hoc vtiqꝫ contigit: qm̄ ap'lorum grandiſona predicatione totus mūdus intremuit: ⁊ ad dn̄i ſe credulitatē limpidato poſtea corde reuocauit. Sequit Conturbati ſunt montes in fortitudine eius. Hic alios mōtes dicit: hoc eſt ſeculi poteſtates. Nam ⁊ in bono accipiunt: ⁊ in malo: ſed mōtes dei ſtabiles atqꝫ decori ſunt: mōtes ꝓ diaboli mutabiles atqꝫ ſqualidi. Poteſtates eni mūdane turbate ſunt: qm̄ ꝯtra religionē dei leges pagani principes ſacrilegas inferebāt. [Fluminis īpetus letificat ciuitatem dei: ſctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus]. Superius terrores habitos dixit: quos de predicatione noua mundus accepit: nūc beneficia que collata ſunt eccl'ie de aduentu dn̄i ſaluatoris edicuntur: vt merito diuiſionē dia pſalmatis immutatio ſenſus acceperit. Intuere que dicuntur qua proprietate diſtincta ſint. Ciuitas dei impetu fluminis letificata requieuit. Et vt iſtū fluuium irrigatorem cognoſceres animarum: nō dicit ſatiaſſe: ſed letificaſſe ciuitatem. Iſte nāqꝫ eſt fluuius: de quo ipſa veritas dicit Qui credit in me non ſitiet vnqꝫ: ſed fiet in eo fons aque ſaliētis in vitā eternā. Et bene dixit Impetus

Margin notes: Syl. (beside "In ipſo principio pſalmi: cathegoricꝰ nobis ſyllogiſmus arridet"); Def. (beside "quinta: que grece Cata antilexin"); 2. Corin. 7. (beside "Triſticia eni que ſ'm deū eſt"); Act. 13. (beside "ſicut in actibus apl'oꝝ legit"); Sche. (beside "Parabole. i. comparatio"); Joan. 4. (beside "Qui credit in me non ſitiet vnqꝫ")

fluminis: q̄ꝛ nichil paluſtre / nichil moroſum curſus
eī⁹ ſuſtinet: cū ſe potētia diuinitatis infuderit. Adie-
ctū eſt Sctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus. Ta-
bernaculū altiſſimi eſt / ſiue eccl'ia / ſiue humani cor-
poris glo'ſa ſuſceptio: qḋ vtrūq̄ ꝯſtat eſſe ſctificatū:
Joan.1. qn̄ ꝟbū caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis. [De⁹ in
Al. mane medio eī⁹ nō cōmouebit̄: adiuuabit eā deus † vultu
diluculo. ſuo]. Nō ſic i medio eſſe dr̄ de⁹: quaſi loci alicui⁹ am
plitudine cōcludat̄. Ille eni ſpacio vllo nō cōcludit̄:
qm̄ nō inequabili benignitate: ſed equaliter vbiq̄ to
tus eſt. Ideo aūt i medio dr̄: q̄ꝛ fideles ſemꝑ intēdit.
Quapropter merito ſm̄ iuſticiā ſuā in medio eccl'ie
narrat̄ eſſe deus: q̄ꝛ vniuerſos volūtate equabili cō-
tuet̄. Nec aſpectu quis eī⁹ fraudabit̄: niſi qui ab eo ſe
reddiderit alienū. Nō cōmouebit̄: de eccl'ia dicit: cui
Matth.16. ſingularis data eſt illa ꝓmiſſio. Tu es petrus: ⁊ ſuꝑ
hāc petrā edificabo eccl'iam meā: ⁊ porte inferi non
preualebūt aduerſus eam. Cōmoueri eni nō poteſt
eccl'ia: q̄ i ſolidiſſima petra: hoc eſt dn̄o xp̄o noſcit̄ eē
fundata. Sequit̄ Adiuuabit eā de⁹ vultu ſuo. i. p̄ſen-
tia incarnationis ſue: qn̄ vultus eī⁹ ſalutaris illuxit.
Adiuuabit eni dixit. i. ſeculi aduerſitate laborātem.
[Cōturbate ſunt gētes ⁊ inclinata ſunt regna: dedit
Al. non hz. vocē ſuā † altiſſim⁹ ⁊ mota eſt terra]. Conturbate
ſunt vtiq̄ gētes: qn̄ cū eſſent idolis deuotiſſime i ſubi
to incognite ſibi religionis regulas audierūt. Mul-
tos eni miraculoꝝ opatio cōuertit: multos voce pre
dicantiū iudicij terror afflixit. Et q̄uis ꝑducerentur
ad bonū: non poterāt animū non habere turbatum.
Sequit̄ Et inclinata ſunt. i. humiliata ſunt regna ad
adorādū nō ad cadēdū: q̄ꝛ tm̄ vnuſquiſq̄ erigit̄: quā-
tū in illa ſatiſfactione curuat̄. Adiecit Dedit vocem
ſuā altiſſim⁹ ⁊ mota eſt terra. Nō dixit vocē ſuā ꝓtu
lit: ſed dedit / quaſi mirabile donū / quaſi p̄miale bn̄fi
ciū. Vocē ꝓo ſanctā p̄dicationē dicit: quā ⁊ ꝑ ſe ⁊ per
ap̄los tonitruali virtute ꝑ vniuerſum mūdū oīpotēs
doctor i ſonuit: ad quā neceſſe fuit tremefieri pctōres
qui terribilia iuſſa eterni iudicis audiebāt. [Dn̄s vir
DEF. tutū nobiſcū: ſuſceptor noſter de⁹ Jacob]. Breuiter
explanat̄ quid ſit oīpotens xp̄s. i. dn̄s virtutū. Uti q̄
cui virtutes celeſtes ſeruiūt / cui oīs potentia famu-
lat̄. Audite duri / audite vecordes. Quid vultis fun-
ditus perire / qui in tāta p̄ſumitis maieſtate pecca-
re? Sequit̄ Nobiſcū: qm̄ aſſumpta carne habitauit
in terris. Additū eſt Suſceptor noſter deus Jacob.
Suſceptor eſt: q̄ꝛ alienis infirmitatib⁹ ſuā dignatur
adhibere potētiā. Proprie eni de⁹ oīm noſter dr̄ eſſe
ſuſceptor: qn̄ carnē ꝓ fideliū ſalute ſuſcepit. Noſter
eni bene dicūt filij crucis: q̄ꝛ tm̄ ipſoꝝ eſt qui ad eius
fidē venire meruerūt. De⁹ aūt Jacob vult intelligi:
tāta eū bn̄ credētib⁹ collaturū: quāta preſtitit ⁊ Ja-
cob. Nō eni de⁹ ſolı⁹ Jacob de⁹: ſed oīm qui ſibi fide
deuoti ſunt. [Uenite ⁊ videte opa dn̄i: q̄ poſuit prodi
gia ſuꝑ terram]. Interpoſito diapſalmate: venit ad
tertiū mēbrū: vbi inuitat ꝑp̄los videre magnalia dn̄i
ſaluatoris: q̄ fecit incarnationis ſue diſpēſatione mi
rabili. Uenite quippe dū dicit: hortat̄ eos vt fide dn̄o
proximent̄ qui nō poterant videre lōginquū. Nā qḋ
addidit Opera dn̄i: ad magnū neſcio qḋ ſpectaculū
vniuerſitas aduocat̄. Quapropter accedamus ala
cri aīo: q̄ꝛ vidētes talia fide cōcepim⁹ q̄ nos ꝑducāt
ad gaudia ſempiterna. Poſuit dixit: quaſi ſigna q̄-
dā collocauit que mūdus cōtuens ad ſalutis ſue re-
media feſtinaret. Prodigium dictū eſt eo q̄ porro di
ETY. cat bene ſignis aliquib⁹ vēture nouitatis oſtēſio de-
claraf. Que facta eſt in natiuitate dn̄i: qn̄ virgo pe-
perit / ſtella magis apparuit / angeloꝝ chorus natiui
tatē ſui dn̄i p̄dicauit. [Auferēs bella vſq̄ ad finē ter
re]. Ecce illa opa dn̄i que ꝓmittebant̄ edicta ſunt: ⁊
neceſſe eſt vt tāta pollicitatio magnū aliqḋ exponat
arcanū. Bellatū eſt cōtra deū: qn̄ gētilitas ſculptilia
ſimulacra diuerſis ſuꝑſtitionib⁹ adorabat: que dn̄i
aduētu cū ſuis cultorib⁹ corruerūt. Abſtulit ergo bel
la fidei vſq̄ ad fines terre: q̄ toto orbe gerebant̄: ⁊ in
ſuā pacē redegit: quib⁹ vere religionis munera con-
donauit. Siue hoc hyſtorica pōt ꝟitate cognoſci: q̄ꝛ
natiuitate dn̄i regnāte Auguſto orbis legit̄ fuiſſe pa
catus: qḋ nō humanis virib⁹: ſed xp̄i dn̄i corꝑali pre
ſentia ꝓbat̄ effectū. [Arcū cōteret ⁊ ꝯfringet arma:
et ſcuta cōburet igni]. Arcus inſidie ſunt infideliū
que cōterent̄ ꝟtute ꝟitatis: qn̄ ad nichilū inſana vo
ta redigent̄. Arma hic ſignificāt ſuperſtitioſa certa
mina paganoꝝ: q̄ merito dicunt̄ eſſe frāgēda: qn̄ fi-
deliū cōcertatione ſuꝑant̄. Scuta: defenſiones ſigni
ficāt ꝑfidoꝝ: q̄ ad liberationē hoīs celeſtis ignis in-
cēdio cōcremant̄. Sed miles iſte diaboli eſt: cui⁹ ad
ſalutē arcus cōterit̄ / arma frangunt̄ / ſcuta incendio
cōcremant̄. Nō eni aliter potuiſſet euadere: niſi que
putabat ſua munimina ꝑdidiſſet. Siue oīa q̄ dicta
ſunt (vt quibuſdā placet) ad icētiua vicia poſſunt re
ferri. Erue nos bone rex armis diabolicis: quib⁹ non
defendimur: ſed grauamur: ⁊ illo nos ſp̄uali gladio
precinge qui nobis ⁊ ſalutē cōferat ⁊ munimē. [Ua-
cate ⁊ videte qm̄ ego ſum de⁹: exaltabor in gentib⁹ ⁊
exaltabor in terra]. Trāſlati filij chore ꝓphetie ſpi
ritu inter ſua verba hūc verſiculū ex dn̄i ꝑſona ꝓlo-
quunt̄. Que figura dr̄ Apoſtrophe latine conuerſio: SCHE.
qn̄ ad aliā rē ſubita ꝑmutatione ꝯuertimur. Merito
eni illis dr̄ Uacate: q̄ mūdanis illuſiōib⁹ armabant̄
et miliciā diaboli exitiali ſibi certamine peragebāt.
Deniq̄ audire nō poterāt: niſi neq̄ſſimis armis de-
poſitis vacātib⁹ animis ⁊ q̄etis ad ſalutarē audien-
tiā ꝯuenirēt. Dicit eni Qm̄ ego ſum de⁹. Nō ille qui
vos armabat / non ille q̄ vos ad nefanda certamina
perducebat: ſed ego ſum de⁹ qui exaltabor in gētib⁹
cui⁹ eſt vera religio ⁊ nō fragilis altitudo. Et ne forſi
tan exaltādū tm̄ in aliq̄b⁹ gētib⁹ putares: nō etiā in
gente iudeoꝝ: quā terre ſuperi⁹ cōparauit: Addidit
Et exaltabor in terra: vtiq̄ in gēte iudeoꝝ: ſicut pro-
mittit ap̄ls Dico eni vobis vt nō ſitis vobiſipſis ſa- Roma.11.
piētes: q̄ꝛ cecitas ex pte iſrael ꝯtigit: donec plenitu-
do gētiū intraret: ⁊ ſic oīs iſrael ſaluus fieret. Uides
ergo exaltatū ⁊ exaltādū dn̄m: ⁊ in gētib⁹ ⁊ in natio
ne iudeoꝝ. [Dn̄s ꝟtutū nobiſcū: ſuſceptor noſter de⁹
Jacob]. Redeūt filij chore ad ꝑſonas ſuas: ⁊ fit pſal
mi de repetitione ꝟſus decora ꝯcluſio. Talē ſiquidē
ꝓfeſſionē ideo ſcd̄o repetūt: vt ꝑ eā nobis liberatio-
nē preſtitā fuiſſe declararēt. Deus aūt Jacob ideo
frequēter apponit̄: vt xp̄iani populi victoria decla-
ret̄: qui lꝫ ſit tēpore poſterior: primū tm̄ populū fideli
deuotione tranſcendit. Concluſio.

Quam breuis ac remediabilis pſalm⁹ eluxit:
cuius ſi dn̄o preſtāte cōfidentiā ſumi-
mus / ſpinoſa huius mūdi animi virtute tranſcendi-
mus / fitq̄ nobis qḋ legit̄: auxiliū de tribulatiōe. Eſt
eni hic oīs ſpes in aduētu dn̄i xp̄i per quem nobis ⁊
eccl'ia fundata eſt: ⁊ miracula magna patuerūt. Ab
ſtulit eni ſuperſtitionū bella qui dixit Pacem meā Joan.14.
do vobis: pacem meam relinquo vobis.

Explicit expoſitio in pſalmum. 45.

¶ In finē pro filijs chore pſalmus. xlvi.

Omnes gentes plaudite manibꝰ: iubilate deo in voce exultatiōis. Quō dñs excelſus terribilis: rex magnus ſup oēm terram. Subiecit pplos nobis: ꝛ gētes ſub pedibꝰ noſtris. Elegit nobis hereditatē ſuā: ſpeciem iacob quā dilexit. Aſcēdit deus in iubilo: ꝛ dñs in voce tube. Pſallite deo noſtro pſallite: pſallite regi noſtro pſallite. Quō rex oīs terre deus: pſallite ſapiēter. Regnabit deus ſup gētes: deus ſedet ſup ſedē ſanctam ſuā. Principes pploꝝ congregati ſunt cū deo abrahā: qm̄ dij fortes terre vehementer eleuati ſunt.

Omnia quidē noīa tituli iſtius retinētur expoſita: ſed hoc lector ſtudioſe ſemp intēde: vt ad cauſas pſalmoꝝ noīm iſtorū ſignificātias aptatas intelligas. Nā ſi textū pſalmi diligētius intuearis: nullū ex eis verbū vacare poſſe dephēdes. Quapropter euenit: vt mō diuerſitas / mō ſilitudo tituloꝝ dn̄m ſaluatorē intēdere videat: ſed dum diuerſum eſt: faſtidiū releuat: cū vnū intelligentie nr̄e aciē ſtabili firmitate cōſolidat: ſic vtrūq noſcit eſſe pficuū: qđ edictū conſtat pro ſalute cunctoꝝ. Loquunt autē ꝛ in hoc pſalmo filij chore: quos vexillo crucis mater ſignat eccl̄ia. Diuiſio.

Quāuis ex pſona filioꝝ chore totus hymnus iſte cantet: ſitq gratiſſima breuitate ſuccinctus: diapſalmatis tñ interpoſitiōe diuiſus eſt. Primo modo cōmonent gentes: vt dño laudes debeant perſonare: qꝛ populo acquiſitionis cuncta ſubiecit: ꝛ in hereditate ſua plus arbiter collocauit. Scđo aſcēſio dñi ꝛ regnum eius ſub breuitate deſcribitur: quo ſancti ipſius ſunt nichilominus ſine fine potituri. Expoſitio.

Omnes gētes plaudite manibus: iubilate deo in voce exultationis]. Cū ſit cōſuetudo lururiātiū eliſis manibꝰ pſonare: ꝛ in aurium iocūditatē p eas melos quoddā ſine officio ſermonis exprimere: plauſum iſtū ſpūaliter debemus accipere: qualē ꝛ filij crucis potuerūt dicere: ꝛ nos opꝫ audire. Plaudunt ergo manibꝰ / q elemoſynas faciūt / q egrotis pro miſeratione ſeruiūt / q aliqđ mādatū pbis actionibꝰ operātur: aliud vel tale qđ ad dñi gratiā poſſit ptinere. Iu-
EThy. bilare vbo gaudere eſt. Qui ſermo dictus eſt a iuuando. i. delectādo: qſi gaudiū noſtrū nō articulatis ſermonibꝰ: ſed cōfuſa voce pferimꝰ. Et ne in ſolis talibꝰ gaudijs hereremꝰ: addidit In voce exultationis: ſignificās pſalmodiā q deo p nobis ſui maieſtate pſoluit: pfectiſſime cōmonēs vt laudē dei ſic manus pagat: quatenus gloriā eiꝰ humana lingua non taceat. Decet eni vt pcepta dñi ſui et lingua canat ꝛ manus
Al. dñs excelſus. opet. [Qm̄ † deꝰ ſummꝰ terribilis: rex magnus ſup oēm terrā]. Reddit cauſas: quare dño ꝛ plaudi de-
SCHE. beat ꝛ iubilari. Que figura dr̄ Epherexegeſis. i. explanatio dicti ſuperioris. Primū: qꝛ ſummꝰ eſt deꝰ. Terribilis: qꝛ ipſe iudicaturꝰ eſt mundū. Rex magnus: qm̄ rex regū ꝛ dñs dñantiū eſt. Ipſe eſt eni de q ſcriptū
Mar. xv. eſt in titulo paſſionis Rex iudeoꝝ. Uerū eſt qm̄ ipoꝝ rex fuit: ſed ꝛ cūctarū gētium: qꝛ ꝛ creator ꝛ adminiſtrator eſt oīm. Et ideo ne tm̄ putaret fuiſſe iudeorū: regē dicit oīm eē terraꝝ. Aduertāt iudei potētiā dñi ab anguſtijs ſuis lōge latiuſq diffuſam: ꝛ colere nō deſināt eū: cuiꝰ vbiq eē audiūt pncipatū. [Subiecit pplos nobis: ꝛ gētes ſub pedibus nr̄is]. Hoc ad vniuerſos ptinet xp̄ianos: q diuinā grāꝫ hāc meruerūt. Populos ꝛ gētes: ſignificat eos q extra eccleſiā latitare noſcūt. Qbꝰ eni iuſtis ſpūaliter ſubiecti ſunt: q eoꝝ merita equiparare nō pñt. Sed hoc magis ſpūaliter debemꝰ aduertere: ne qua elatio (qđ abſit) ſctōs viros cōtingere videat. Pedes ſignificāt ſctiſſimas pdicatiōes: qbꝰ ppli merito dicebāt eē ſubiecti: quorū regulis tenebant aſtricti: ſicut Yſaias ppheta dicit: Ysa. lii.
Quā ſpecioſi pedes euāgelizātiū pacē. [Elegit nobis hereditatē ſuā: ſpeciē Iacob quā dilexit]. Elegit nobis ſubaudiēdū eſt dare: vt q veniebat ad iſraeliticū pplm ſaluādū: hoc magis gētibꝰ pia largitate pcederet. Quā ſilitudinē neceſſe eſt i mediū reuocare: vt rei vitas euidētiꝰ poſſit agnoſci. Eſau carnalis cibi vanitate pellectꝰ: a fratre ſuo Iacob lēticulā poſtulauit. Cui ille rn̄dit ſic eē faciēdū: ſi ei a germano ſuo pmogenitoꝝ glīa cederet. Ille terrenarū reꝝ auidus inqſitor ceſſit honorē ſuū. Eoq facto pſigit: vt Iacob felici cōmercio carnalia offerret: qtenꝰ ſpūalia pquirere potuiſſet. Ipſa eſt eni ſpēs Iacob: quā dñs nimis dilexit: vt ꝛ fideles famulos ſuos eadē facere vellet: q illic ſequēda myſtica ſignificatiōe pmonuit. Sic eni xp̄iani vo dicimur: ſꝫ offerētes terrena celeſtia pquiramꝰ. [Aſcēdit deꝰ i † iubilatiōe: dñs in Al. iubilo.
voce tube]. Uenerūt filij chore ad ſcōꝫ modū vbi rp̄s ſilio pia laude pcelebrāt: qn̄ corpalibꝰ oculis aſcēſio dñi glīoſa vitate pſpecta eſt. In iubilatiōe vo ppꝫca dictū eſt: qm̄ ſtupētes apli tale miraculū ieffabili cordis leticia replebant: qrū felicibꝰ oculis datū eſt ad celos eūtē videre dn̄m ſaluatorē. Iubilationē vo dirimꝰ: nimiā qdē eē leticiā: ſꝫ nō q ſmonibꝰ explicat. Uocē qꝫ tube: vba ſignificāt angeloꝝ: q magno ſtrepitu pcuſſi aeris fragore tonuerūt. Tūc eni de tali viſiōe a pīis ſtupētibꝰ dixerūt āgeli Uiri galilei qđ ad- Act. i.
miramini: hic ieſus q aſſumptꝰ eſt a vobis: ſic veniet quēadmodū vidiſtis cū eūtē i celū: vt mūdus firmiꝰ crederet: qđ talibꝰ pconibꝰ inſonaret. [Pſallite deo nr̄o pſallite: pſallite regi nr̄o pſallite]. Non vacat qꝫ totiēs iſte ſmo repetit. Agnoſcit eni qꝫ vtile: qꝫ ſalutare ſit opꝰ: qđ tā crebra voluit iteratione repetere.
Que figura dr̄ Epēpaſis quotiēs ad decorē geminādū vba repetunt. Pſallere eni eſt bonis actionibus laudes dō canere. Qđ ſibi bñ exhibeat: ēt cū āgelis nobis pbat eē cōe: q dei pñtia iugiter ſpūali exultatione pcelebrant. Sequit Pſallite regi nr̄o pſallite. SCHE. EPEZ.
Regi nr̄o. i. xp̄o dño dixit: nō alieno quē decet iſta laudatio: qm̄ ſolus eſt q merito laudes accipiat: qn̄ ipſe et vniuerſa creat ꝛ creata iugiter adminiſtrat. [Qm̄ rex oīs terre deꝰ: pſallite ſapiēter]. Hoc pter illos dicit: q ſibi p ſingula loca diuerſa numina faciebāt: venerē in papho / martē i thracia / Iouē in creta. Debet eni oīpotēs rex vniuerſalr coli: q ſolus creator ꝛ liberator eſſe pbat cūctoꝝ. Adiecit Pſallite ſapienter: vt nō ſolū cātātes: ſed itelligētes pſallere debeamꝰ. Nemo eni ſapiēter quicq facit: qđ nō intelligit.
[† Regnauit dñs ſup oēs gentes: deꝰ ſedet ſup ſedē ſanctā ſuā]. Uenerūt filij chore ad ſeculi futuri ppetuā felicitatē: vbi iam dicūt dn̄m gentibus regnaturum. Nam quis ꝛ nunc oībus regnet: i nunc tñ pprie Al. regnabit deus.

regnare dicit̃: q̃ñ in ſuis fidelibus manifeſtius habi‑
tare mõſtrat̃. Sup̃ oẽs gẽtes Hieruſalẽ celeſtẽ deſi‑
gnat: que ex oĩbus nationib᷒ aduna̅t. Sequit̃ Deus
ſedet ſup̃ ſedẽ ſanctã ſuã/dñm ſignificat ſaluatorẽ: q̃
ſedet ad dexterã patris: regnãs per ſecula ſeculoꝝ.
Et intuere q̃ ipſam ſedem ſanctã dicit: ne intellige‑
res aliqua inſenſata aut rõne carentia: ſed virtutes
et thronos quib᷒ ille glorioſus regnator inſidet. Põt
hoc ⁊ de ſanctis intelligi. Nã ſi quis habeat benefi‑
ciũ bone ↄuerſationis: ⁊ ipſe fit ſine dubio ſella rega
lis. Q̃ð ſi altius intẽdas: totũ cõtra ꝑfidos dr̃: vt au
dita poteſtate ſuccũbãt qui humanitatẽ eius putãt
Al. congre esse tẽnendã. [Principes populoꝝ † conuenerũt cũ
gati ſunt. deo abraam]. Principes populoꝝ. i. primarij gentiũ
diuerſarũ: de quibus principiũ pſalmi canit Omnes
gentes plaudite manibus. Conuenerũt: ac ſi diceret
Ex Ty. crediderunt. Conuenire enĩ eſt ad vnum multos ve‑
nire. Cum deo abraam: hoc eſt in chriſtum qui deus
eſt abrae. Expulſis enim infidelibus iudeis qui car‑
ne tm̃ nõ operibus erãt filij abrae: et plenitudinẽ gẽtiũ
intromiſit ad illã promiſſionis beatitudinẽ poſſiden
dam quã promiſerat abrae ⁊ ſemini eius. Filij enim
ipſius per ſanctã fidem facti ſunt qui carnis ſemine
Al. vehe‑ non fuerũt. [Q̃m dij fortes terre: † nimium eleuati
menter. ſunt]. Sẽſus iſte pẽdet de ſuperiore verſiculo. Ideo
enĩ principes pplõꝝ cõuenerũt cũ deo abraã: q: for‑
tes terre qui erant pplš dei nimiũ eleuati ſunt. i. iu‑
dei quibus data fuerat virtus in gentibus erecti cõ‑
tra deum ſcelerata mente tumuerũt: ⁊ facti ſunt per
ſuperbiam extremi qui per humilitatem potuerunt
eſſe precipui. Concluſio.

Intueamur textũ pſalmi iſtius verbis non virtutib᷒ breuẽ. Nam ⁊ nume‑
rus ipſe grãdia nobis ſacramẽta declarat. Quadra
geſimo quippe ſexto anno: in myſtica interpretatio‑
ne templũ dño Hieroſolymis legimus fuiſſe perfe‑
ctũ. Anni aũt iſti a veterib᷒ pro dieb᷒ ſunt poſiti: qui
ſexies pfecto numero multiplicati efficiũt dies ducẽ
tos ſeptuaginta ſex: quãtũ in vtero virginali dñs no
ſter ad ſimilitudinẽ humani generis habitaſſe mon
ſtrat̃. i. a die octaua kalendarũ apriliũ: vſq: in diem
octauũ kalẽdaꝝ ianuariarũ. Merito ergo totus hic
pſalmus ſpecialiter de dño dictus intelligit̃: q̃ñ ⁊ ei᷒
numerus predicto modo ad ſacramentũ ipſius con
ceptionis ⁊ natiuitatis cõpetenter aptatur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 46.

Pſalmus cantici filij chore ſecunda ſabbati. xlvij.

Magnus dñs et laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri/in mõte ſancto eius. Fundatur exultatione vniuerſe terre: mõs ſyon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus in domib᷒ ei᷒ cognoſcet̃: cũ ſuſcipiet eã. Q̃m ecce reges terre cõgregati ſunt: conuenerũt in vnũ. Ipſi vidẽtes ſic ammirati ſunt: cõturbati ſunt/cõmoti ſunt/tremor apprehendit eos. Ibi dolores vt parturientis: in ſpiritu vehementi cõteres naues tharſis. Sicut audiuimus ſic vidimus in ciuitate dñi virtutũ in ciuitate dei noſtri: deus fundauit eam in eternũ. Suſcepimus de᷒ miſericordiã tuã: in medio tẽpli tui. Scdm̃ nomẽ tuũ de᷒ ſic ⁊ laus tua in fines terre: iuſticia plena eſt dextera tua. Letet̃ mons ſyon ⁊ exultẽt filie iude: ꝓpter iudicia tua dñe. Circũdate ſyon ⁊ cõplectimini eam: narrate in turribus eius. Ponite corda veſtra in virtute eius: ⁊ diſtribuite domos eius vt enarretis in progenie altera. Q̃m hic eſt de᷒ de᷒ noſter in eternũ et in ſeculum ſeculi: ipſe reget nos in ſecula.

Expoſitionem pſalmi cantici in prefatione poſuimus. Item de filijs chore frequẽter dictũ eſt. Nunc videamus quid ſignificet ſcða ſabbati. Sabbatũ ſynagogam. i. collectionem debemus accipere iudeorum: que ſabbatum obſeruare videbatur. Scða ꝓo eius eccl̃ia catholica eſt. Ideoq: verba pſalmi huius ſacerdotibus tribuunt̃ ad chriſtianos populos educẽdos: quos ⁊ filios crucis haberi poſſe non dubiũ eſt: et ſcðos eſſe tẽpore poſt ſynagogã manifeſta ratiõe cognoſcimus. Diuiſio.

Cum docendus eſſet populus deuotus de fide ⁊ gradibus eccleſie cuſtodiẽdis: merito verba huius pſalmi pijs ſacerdotibus dant̃: qui in prima poſitiõe laudes dño dicunt/q̃ eccleſiã ſuam dilatauerit/⁊ q̃ vniuerſis regibus terrarum potentiam ſue maieſtatis oſtẽderit. Scða poſitione gratias agũt de aduentu dñi ſaluatoris: cõmonẽtes antiſtites futuros vt gradus in eccl̃ia diſtribuãt: per quos deus dñs ſaluator poſſit agnoſci: qui famulos ſuos eterna protectione cuſtodit. Expoſitio.

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri in mõte ſancto ei᷒]. Conſiderandũ eſt quẽadmodũ hec verba per gradus certos admirande diſpoſitionis aſcẽ
dãt. Quod ſchema dr̃ Emphaſis. Primo Sche.
poſuit Magnus dñs: additum eſt Laudabilis. Sed
ne hoc quoq: putares mediocriter eſſe faciendũ: po‑
nit̃ Nimis: qð non habet terminũ neq: finẽ: ſed aſſi‑
duitate ſui ſemper auget̃. Magnus ergo: q: potẽter
oĩa fecit. Laudabilis: q: pulchra et mira fecit. Nec
tñ ſufficit dñm patrẽ nimis dixiſſe laudandum: niſi ⁊
vbi predicaret̃ ediceret: ſcʒ in ciuitate dei noſtri. i. in
eccl̃ia catholica. Eſt enim et ciuitas nõ dei noſtri: vt
Babylonia illa diaboli: vbi non de᷒ colitur: ſed ma‑
gis execrabili demẽtia blaſphematur. Quapropter
neceſſarie cõſecutũ eſt vbi dñs laudaret̃: ne eũ inter
hereticas ſupſtitiones: aut in ſynagoga veteri puta
ret aliquis eſſe predicãdũ. Sed ne vel illud dubita‑
res: vbi eſſet ꝑdicta eccl̃ia cõſtituta: intulit In mõte
ſancto ei᷒. Mons aũt ſanctus xp̃s eſt dñs: fundamẽ‑
tũ ⁊ culmẽ eccl̃ie ſue. Iſte mõs ſctũs eſt: de quo Da‑ Daniel. 2.
niel ꝓpheta dicit. Creuit lapis ⁊ factus eſt mõs: ita
vt impleret vniuerſam faciẽ terre. Cõſiderem᷒ q̃ hic
magnũ quidẽ dñm patrẽ dicat: ſed magn᷒ quoq: fi‑
lius nõ tacet̃: ſicut de ipo ad Titũ ſcribẽs dicit apl̃s Titum. 2.
Expectãtes beatã ſpem: ⁊ aduẽtũ glĩe magni dei: et
ſaluatoris noſtri ieſu xp̃i. Magnus etiam legit̃ ſpũs
ſanctus: ſicut ſcriptũ eſt in regnoꝝ libro. Ait dñs ad 3. Reg. 19.
Heliã. Ecce dñs trãſiet ⁊ ſpiritus magnus ⁊ fortis.
Erubeſcat arrianoꝝ inſana perſuaſio. Qui eſt rogo
minor: cũ pater ⁊ fili᷒ ⁊ ſpũs ſanctus magnus legat̃

Al. Funda- [† Dilatans exultationes vniuerſe terre: mõs ſyon
tur exulta- latera aquilonis ciuitas regis magni]. Ne predictũ
tione. montẽ localẽ ſuſcipe debuiſſes: dicit eũ oĩ terre gau-
dia condonare. Quis eſt enĩ iſte niſi dñs xp̃s qui per
vniuerſalẽ mũdi eccl'iam voluit pfutura gaudia di-
latare? Terrã hic in bono accipe. Significat enĩ iu-
ſtos qui copioſa ꝛ eterna premia cõſequunt. Mons
IRTER. ꝑo ſyon (ſicut ſepe dictũ eſt) deſignat eccleſiam: que
interpretatione ipſi⁹ nõis: ſancte ſpeculationis vir-
tute cõpleta eſt. Latera aũt aquilonis: ſignificãt po-
pulos infideles in quib⁹ diaboli regnabat iniquitas.
Iſa. 14. Ipſe enĩ dixit Ponã ſedẽ meã ad aquilonẽ: et ero ſi-
milis altiſſimo. Sed qꝛ pcioꝛes qui a diabolo tene-
bant obnoxij deo miſerãte cõuerſi ſunt: modo mons
ſyon: ꝛ latera aquilonis. i. natio iudeoꝝ: ꝛ ppl'i gẽtiũ:
ſancta eſt ciuitas regis magni: hoc eſt eccl'ia catho-
lica quã de vniuerſo mũdo cõſtat eſſe collectã. Ipſa
eſt ſcõa ſabbati: quã titul⁹ dixit. Dicunt qdẽ ꝛ terra-
rũ pꝛincipes reges: magn⁹ aũt rex veraciter dici nõ
põt niſi ſolus de⁹. Qđ aũt dixit Mons ſyon: et addi-
dit Latera aquilonis ciuitas regis magni: figura eſt
SCHE. Exergaſia. i. quotiẽs aliquid breuiter ꝓponit: ꝛ ſub-
Al. domi- tiliter ac latius explicat. [Deus in † gradib⁹ eius di-
bus. noſcet: cũ ſuſcipiet eã]. Futurũ tp̃s magne illius iu-
dicationis oſtẽditur: qñ dñs eccleſiã ſuã ſuſcipiẽs: in
gradib⁹. i. in mẽbris ſuis ſanctiſſimis atq₃ pbatiſſi-
mis ipſe cognoſcit. Tũc enĩ deus dinoſcet. i. potẽtia
ipſius virtuſq₃ declarabitur: qñ eccl'ia illi beatos vi-
ros offerre ipſo largiẽte mõſtrabit: dũ ſcõs gradus
meritoꝝ ſancta plebs ad dexterã collocat: ſicut dicit
.i. Cori. 15. ap'ls Stella ab ſtella differt in claritate: ſic erit ꝛ re-
ſurrectio mortuoꝝ. Tũc enĩ in eternã beatitudinem
ſuſcipit: qñ illi perpetua gaudia cõcedunt. Ibi deus
dinoſcit. i. potẽtia ipſius virtuſq₃ declarat: cũ eccl'ie
ſue talia pꝛemia ſub diſtinctionib⁹ donat: que nunq̃
finienda depereant. Hic enĩ credit qđ ibi manifeſta
viſione preſtatur. [Qm̃ ecce reges terre cõgregati
Al. non hꝫ. ſunt: † ꝛ cõuenerũt in vnũ] Hec ſunt latera aquilo-
nis que ſupert⁹ dixit: qꝛ lꝫ cõtra deũ cõſpirata mẽte
venerint: multi tñ eoꝝ credidiſſe noſcunt. Reges ter-
re: hoc loco ſignificant pꝛincipes iudeoꝝ quos hero-
des in vnum cõgregãs: ab eis ꝑquiſiuit vbi xp̃s dñs
naſceret. Sed illi cõuenienter ac cõſentiẽter dixerunt
ſm ſcripturas ſanctas i in Bethleẽ eum eſſe modis
oĩbus naſciturũ. Congregati ſunt ergo i vt dicerent
quid legerũt. Conuenerũt in vnũ: qꝛ oẽs vnã ꝓtulere
Al. ſic. ſentẽtiã. [Ipſi videntes † ſic ãmirati ſunt: cõturbati
ſunt ꝛ commoti ſunt]. Ipſi: audiẽt ſcꝫ qui Herodi di-
xerũt in Bethleẽ deũ naſciturũ. Viderant enĩ que in
propheta legerãt ꝛ neceſſe erat: vt admiratio de tan-
ta gl'ia naſceretur. Sed iſta admiratio nõ leuis/non
ocioſa fuit. Conturbati ſunt: qꝛ ſe nouerant pctõꝛes.
Cõmoti: qꝛ de tãta maieſtate cognoſcere meruerũt.
Illos enĩ cõmotos dicimus: quos ꝛ crediddiſſe teſta-
mur. [Tremoꝛ appꝛehẽdit eos. Ibi doloꝛes vt par-
turiẽtis]. Pulcherrime conſequẽs rerũ oꝛdo ſerua-
tus eſt]. Pꝛimo eos dicũt vidiſſe: poſtea admiratos:
deinde cõturbatos: ꝛ ad poſtremũ tremore ꝯcuſſos.
Ipſe enĩ vehemẽs pauoꝛ eſt qui ꝑducit hoĩes ad tre-
moꝛẽ: qꝛ neceſſe eſt animũ grauiter fluctuare: cuius
coꝛpus a tremore cõtigerit appꝛ̃hẽdi. Nec ſolũ iſtud
in tã magna cauſa ſuffecit: ſed ſtatim ſecuta peniten-
tia eſt: vbi doloꝛes cruciãt: tãq̃ matres parturiẽtes.
Grauis enĩ doloꝛ eſt qui mulierib⁹ pro pena peccati
cõſtat indictus. Sed qꝛ ꝑturientis audiuim⁹: fructũ

inde putemus cõfeſſione humilẽ naſciturũ. [In ſpiri-
tu vehemẽti: † conterẽs naues tharſis]. Actus ipſe Al. ꝯteres
dñice natiuitatis exponit. Nã vt quidã dicere volue-
rũt ſpũs vehemẽs erat: qñ herodes de ſuo regno ſol-
licitus: magos miſerat vt regẽ natũ viderent: ſibiq₃
cognitũ nũciarẽt. Sed illis nõ ad ſe redeũtib⁹ neceſ-
ſe habuit vehemẽti ſpũ cõmoueri: ꝛ cõterere naues
tharſis cilicie: que ꝑdictos magos occulte in ſuã pro-
uinciã trãſpoſuiſſe credebant. Qđ fieri ſolet a regi-
bus calũniãtibus: vt qñ ſua deſideria implere ne-
queũt: per dãna humiliũ tormẽta q₃ diſcurrãt. Inſpi-
ce quãtũ increbuerit iſta narratio: quo pꝛincipio in-
choata: ad quã peruenerit ſummitatẽ. [Sicut audi-
uimus † ita ꝛ vidim⁹ in ciuitate dñi virtutũ: in ciuita- Al. ſic.
te dei noſtri]. Decurſis oĩbus q̃ facta ſunt in natiui-
tate dñi ſaluatoꝛis: ſequit digna concluſio: ita fuiſſe
viſum ſicut fuerat ante ꝓphetatũ. Ita ꝑo qđ dictũ
eſt: rerũ fidẽ diligẽter expꝛeſſit: qꝛ totũ ſic conſtabat
factũ: quẽadmodũ fuerat ꝛ ꝓmiſſum. Additũ eſt In
ciuitate dñi virtutũ: vbi ꝛ verũ audit: ꝛ ꝓmiſſum oẽ
cõſpicit. Repetit In ciuitate dei nr̃i: vt catholicã ſo-
lã intelligeremꝰ: ne ſibi hoc nomẽ ꝛ hereticoꝝ cõuenti-
cula vẽdicarẽt. [Deus fundauit eam in eternũ]. Ne
iſtã ciuitatẽ dei tẽpoꝛalẽ debuiſſes accipere: in eter-
nũ eccleſiã dicit eſſe firmatã: que ſola veraciter ciui-
tas dñi nũcupat. Gaudeãt xp̃iani: ꝛ tota mẽtis exul-
tatione letent: qñ audiunt a dño eſſe fundatã in qua
ſe firmiter cõſiſtere poſſe non dubitãt. Nam lꝫ ſeculi
iſtius ꝓcella quatiant: iure nõ metuit qđ tranſitoꝛiũ
cõpꝛobat: ſicut ap'ls dicit Non ſunt cõdigne paſſio- Roma. 8.
nes huius tp̃is ad futurã gloꝛiã: que reuelabit in no-
bis. [Suſcepimus de⁹ miſericoꝛdiã tuã: in medio tẽ-
pli tui]. Venerũt pij ſacerdotes ad ſcõam partẽ: vbi
magna leticia coꝛdis exultãt. Suſcepim⁹ nõ debet
generaliter accipi: qꝛ non oẽs crediderũt: ſed ad ca-
tholicos tñ ꝑtinet qui ei⁹ ꝑcepta ſecuti ſunt. Miſe-
ricoꝛdiã dicũt dñm xp̃m: qui exoꝛbitanti mundo mi-
ſertus eſt: ꝛ ad hoc tñ ſe voluit videri i vt oĩs credẽs
potuiſſet abſolui. Aptũ nomen: certa ꝓmiſſio: vt ille
miſericoꝛdia vocaret: qui ꝛ ſaluatoꝛ vere dr̃: ꝛ redẽ-
ptoꝛ. In medio tẽpli tui: ſynagogã volunt intelligi
ad quã venerat liberãdã: ſed eo ppl'o nõ credẽte: vo-
cate gẽtes miſericoꝛdie munera perceperũt. In me-
dio tẽpli dictũ eſt: vt nõ credẽtiũ impꝛobitas grauiꝰ
arguat qui contẽpſerũt ſequiq₃ quẽ in medio eoꝝ con-
ſtat eſſe conſpectũ. [Scđm nomen tuũ deus † ita ꝛ Al. ſic.
laus tua i fines terre: iuſticia plena eſt dextera tua].
Nomen dei in toto oꝛbe terrarũ ſine dubio creditur
adoꝛandũ. Poſſunt enĩ aliqui neſcire quẽadmodum
ſit colẽdus: nullus tñ eſt qui iſti nomini non ſe putet
eſſe ſubiectũ. Hoc enĩ dicunt: ſicut in toto oꝛbe terra-
rum reuerẽtia tui nõis dilatat: ita ꝛ in eccleſia que ꝑ
totũ mũdum diſtendit deuotio tibi laudis offert. Se-
quit Iuſticia plena eſt dextera tua. Locũ ſignificat
vbi iſti ſunt collocandi. Ad dexterã quippe ipſius ve-
niunt quicũq₃ eterna pꝛemia conſequent. Plena eſt
ergo dextera eius iuſticia: qꝛ in illã partẽ recipiũtur
qui ipſius munere iuſti eſſe meruerint. [Letet mons
ſyon ꝛ exultẽt filie iude: ꝓpter iudicia tua domine].
Per montẽ ſyon eccleſia catholica ſignificat: que in-
terpꝛetatione ipſius nõis in ſpeculatione ppl'i noſcit
cõſtituta. Hec optat letari: qꝛ ex munere ipſius eter-
na gaudia poſſidebit. Filie iude i oẽs ſanctas femi-
nas declarat. Per iudam enĩ iuſtarũ feminarum ge-
nus oſtendit i ꝓpter dñm chꝛiſtum qui ex ipſa tribu

carnis propagatione deſcēdit: ⁊ has petunt exultare: vt in vtroq₃ ſexu eccleſiā dñi gauiſurā eſſe mōſtrarent. Addūt Propter iudicia tua dñe. Ipſa eſt enim magna cauſa leticie: vt propter iudicia dñi exultent: vbi ſe ad beatitudinē eternam cognoſcunt eſſe venturas. [Circundate ſyon ⁊ cōplectimini eā: narrate in turribus eius]. Poſtq̄ vtrūq₃ ſexum pij ſacerdotes cōmonuerūt: veniunt ad eccleſiaſticos ordines: qui domum dei affectuoſa deuotione circūdant. Circūdare ad honores pertinet adhibēdos. Complectimini ad charitatē que nomē dñi finibus cordis amplectitur. Additū eſt Narrate in turribus eius: vt a religione ſermone ceſſare non debeāt qui ſanctis ordinibus obſecūdant. Et qm̄ eccleſia ciuitas dei eſt: turres ibidem cōpetenter aptate ſunt. i. altitudines et munitiones cōtra hoſtes hereticos. Sed qr increduli narrari ſuadebant qui foris ab eccleſia morabant/ non de domibus/ nō de porticibus: ſed de altis turribus dicunt eſſe predicādum: vnde populus audire poſſit extraneus. [Ponite corda veſtra in virtu

Al. domos te eius: ⁊ diſtribuite † gradus eꝰ vt enarretis in ꝓgenie altera]. Ne anime fidelium audiēdo leticiā et exultationē aliqua remiſſione lēteſcerēt: in eccleſie virtute corda dicunt eſſe reponenda. i. in charitate qua virtute nichil poteſt eſſe preſtantius: ſicut apo

1. Corin. 13. ſtolus docet Manent aūt fides/ ſpes/ charitas/ triā hec: maior aūt horum charitas. Diſtribuit aūt gradus eccl̄ie qui officia eꝰ diſtincta ordinatione diſponit. Sunt enim in illa lectores/ ſunt ſubdiaconi/ ſunt diaconi/ ſunt preſbyteri/ ſunt epiſcopi. Et cꝰuis vna ſit eccleſia: officia tñ cōtinet honoꝝ varietate diſtincta. Hec ergo pij ſacerdotes cōmonēt debere diſtribui: vt per eos in generatione altera magnalia dñi debeant predicari. Alteram enī progeniem: ſignificat populum chriſtianum qui ab hebreo quem primum dñs elegit ſecundus eſſe dinoſcitur. [Quoniā hic eſt deus deus noſter in eternū ⁊ in ſeculum ſeculi: ipſe reget nos in ſecula]. Hoc eſt quod ꝑ ordines eccleſiaſticos ſicut hodie fit: narrari voluerūt populo fideli. Sententia quidem breuis: ſed que vniuerſa concludat. Hic eſt deus deus noſter: chriſtū ſignificant oſtēdentes eum digito tanq̄ preſentem Que

SCHE. figura dicitur Idea: latine ſpecies: qm̄ aliquid futurum velut oculis offerentes: motum animi concitamus. Hic enī pronomen articulare eſt: quod tūc ponitur quādo tenſa manu aliquis indicatur. Ipſe enī hic mōſtratus eſt: qui ⁊ carnalibus oculis voluit apparere. De quo ſimiliter Hieremias propheta dicit Hic eſt deus noſter: ⁊ non eſtimabiť alius abſq₃ illo. Sequitur In eternū ⁊ in ſeculum ſeculi. Contra illos hoc dicendum eſt: qui ſibi temporales homines deos eſſe inaniter ſomniabāt/ martem/ mercuriū/ ſaturnum/ ceteraq₃ portēta potius dicēda q̄ numina. Ergo deū immortalē ſempiternū: ſine fine potētiſſimum xp̄m dñm aſſerunt predicandum: qui in ſe credentes iugiter ꝓtegit ac defendit. Infertur Et ipſe reget nos in ſecula. Reget vtiq₃ nos: qr ipſe rex noſter ꝓprie ac veraciter dicitur xp̄s. In ſecula ſignificat ſine fine: qm̄ ille quos regendos ſuſceperit (ſi tamen ab ipſo nō deuiēt) ſub glorioſa perpetuitate cuſtodit.

Concluſio.

Paterna nobis ⁊ ſacerdotalia dicta ſonuerūt: vt ab omni parte pulſati ad rectā ſemitā mereamur adduci. Quanta tibi rex bone cura eſt hoīm: quibꝰ tam multiplicē medicinā dignaris ingerere iuſſionum? Non vis ſemel dicere quod humanitatem non pateris ignorare. Undiq₃ admones/ vndiq₃ doces: ⁊ fidem noſtram per introductas perſonas clamare facis: vt locus ignorantie funditus videatur abſcidi. Merito ſanctus tuus Job dicit Quid faciam tibi o cuſtos hominum? Tu admones quod querere debeamus/ tu preſtas quod nos mereri poſſe neſcimus. Job. 7.

Explicit expoſitio in pſalmum. 47.

In finem filijs Chore pſalmus Dauid. xlviij.

Audite hec oēs gentes: auribus percipite oēs qui habitatis orbē. Quiq₃ terrigene et filij hoīm: ſimul in vnū diues ⁊ pauꝑ. Os meū loqueť ſapientiam: ⁊ meditatio cordis mei prudētiam. Inclinabo in parabolē aurem meā: aperiā in pſalterio ꝓpoſitionē meā. Cur timebo in die mala: iniquitas calcanei mei circundabit me. Qui confidūt in virtute ſua: ⁊ in multitudine diuitiarū ſuarū glorianť. Frater nō redimit redimet homo: non dabit deo placationē ſuā. Et preciū redēptionis aīe ſue: ⁊ laborabit in eternū ⁊ viuet adhuc in finē. Non videbit interitū cum viderit ſapiētes morientes: ſimul inſipiēs ⁊ ſtultus peribunt. Et relinquent alienis diuitias ſuas: et ſepulchra eoꝝ domus illorū in eternū. Tabernacula eoꝝ in ꝓgenie ⁊ ꝓgenie: vocauerūt noīa ſua in terris ſuis. Et homo cum in honore eſſet nō intellexit: cōparatus eſt iumētis inſipiētibus ⁊ ſimilis factus eſt illis. Hec via illoꝝ ſcādalū ipſis: ⁊ poſtea in ore ſuo cōplacebūt. Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et dñabuntur eoꝝ iuſti in matutino: ⁊ auxilium eorum veteraſcet in inferno a gloria eoꝝ. Uerūtamen deus redimet aīam meam de manu inferni: cum acceperit me. Ne timueris cū diues factus fuerit homo: ⁊ cum multiplicata fuerit gloria domus eius. Qm̄ cū interierit non ſumet oīa: neq₃ deſcēdet cum eo gloria eius. Quia aīa eiꝰ in vita ipſius benediceť: cōfitebitur tibi cū benefeceris ei. Introibit vſq₃ in ꝓgenies patrū ſuorū: vſq₃ in eternū non videbit lumē. Homo cū in honore eſſet non intellexit: cōparatus eſt iumētis inſipiētibus/ ⁊ ſimilis factus eſt illis.

Tituli huius verba (ſicut ſepe dictum eſt) cuncta trahūt ad dñm ſaluatorem. Ipſe enī ⁊ per finem ſignificať: ⁊ per filios crucis intelligiť: ⁊ per pſalmū ſine dubio denunciať: vt merito ipſius vocē venturam eſſe ſentiamus: cuius tot indicijs laudabilis ſermo promittitur.

Diuiſio.

P Er totū pſalmū ſunt ꝟba oīpotētis filij. In
prima ſectione dicit: qualia locuturus vel
que preſtaturus ſit fidelibus tpe incarna-
tionis ſue. Scḋa memorat ſtultis ꝛ inſipiē
tibus quāta vētura ſint. Tertia dicit: que
iuſtos ipſoſq̧ ſecutura ſunt. Quarta cōmonet fide-
les: ne timeāt diuites terrarū: q: oēm potentiā ſuā cū
luce derelinquunt.

Expoſitio.

A Udite hec oēs gētes: auribus pcipite oēs
qui habitatis orbē]. Admonet vniuerſitas
vt indiſcrete veniat ad audiendū: q: deus
ſine vllius acceptiōe pſone bonus eſt: nec
vult paucis pdeſſe: ꝛ alios qui eū puro
corde requirūt ſub diſſimulatiōe negligere. Deinde
q: tale ſacramētū incarnatiōis dñice nō debuit niſi
totus mūdus audire: vniuerſale q̄ppe bñficiū gñalē
nichilominus poſcebat auditū. Sequit Aurib⁹ pci-
pite oēs qui habitatis orbē. Viciā ſtudioſius cōmo
nent: vt dicta deuotiſſime capiant: ꝛ in memorie ſue
ſinib⁹ reponāt. Gentes eni accipiam⁹ paganos: ha-
bitatores aūt orbis xpianos ꝛ iuſtos qui norūt orbē
terrarū ſic eſſe habitandū: vt in ei⁹ ſceleratis nō im-
plicent erroꝛib⁹. Et cōſidera doctorē bonū: quomō
ad audiendū oīm ſtudia cōcitauit: vt ipſe reddat ei⁹
ABE. qui ſibi noluerit eſſe pficuus. Hoc rhetores ad ſuū
ſtudiū transferētes: attētos iudices reddūt: q̄ſi ſe di-
cturos aut noua aut ingentia pollicent. [Quiq̧ ter-
rigene ꝛ filij hoīm: ſimul in vnum diues et pauper].
Adhuc in ipo ſtudio dñs pſeuerat: vt cōuētus audiē
di fieret oīm: ne q̧s eū mediocre aliq̄d crederet eſſe
locuturū. Terrigenas pctōres opoꝛtet intelligi qui
vicia terrena ſectant. Et iſti in partē adę primi hoīs
merito reputant: q: ille nō filius hoīs: ſed ipſe prim⁹
hō fuiſſe declarat. Huic cōtrarium eſt qḋ dixit Filij
hoīm. Iuſtos eni tali dicto debem⁹ aduertere: qui in
ſoꝛtē xpi veniūt: q̄m ꝛ ipſe xp̄s filius hoīs eſſe predi-
cat. Et memēto q: cōtra Adā ipſe ſemꝑ opponitur.
Merito q̄ꝗ qḋ per illū perijt iſto veniēte ſaluatū eſt.
Sequit Simul in vnū diues ꝛ pauꝑ. Ecce illa ſentē-
tia que ſuperi⁹ pmittebat eluxit. De xp̄o eni dño dr
Simul in vnū diues ꝛ pauꝑ. Diues q: de⁹. Pauꝑ q:
2. Corin. 8. hō: ſicut dicit apl's. Memētote grē dñi noſtri ieſu xpi
qui ꝑpter vos pauꝑ factus eſt cū eſſet diues: vt illi⁹
paupertate vos diuites eſſetis. Merito ergo tam ma-
gna pmiſſa ſunt: cū tā precipua ꝛ ſalutaria dicta ſe-
querent. Superioꝝ dictoꝝ breuis explanatio eſt. Di
ues ptinet ad terrigenā: q: numeroſis pctis probat
opulentus. Pauꝑ reſpicit ad filios hoīm: q: ambitu
huius ſeculi pauperes ſunt: vt futuras diuitias ple-
Matth. 5. niſſime cōſequant: ſicut in euāgelio dicit Beati pau
peres ſpū: q̄m ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. [Os meū lo-
quet ſapiētiā: ꝛ meditatio cordis mei prudētiā]. Ex-
colit qḋ ſuperius cepit nō humanā: ſed diuinā ſe ſa-
pientiā atq̧ prudentiā eſſe locuturū. i. dñm xp̄m. De
1. Corin. 1. quo dicit apl's Nos aūt predicam⁹ xp̄m dei virtutē ꝛ
Prouer. 1. dei ſapiētiā. Salomon quoq̧ teſtat: ſcire ſapientiā ꝛ
diſciplinā: ꝛ intelligere verba prudētie. Sapiētia ꝑ-
tinet ad myſteria diuina declarāda. Prudētia ꝟo ad
mores pbabiles inſtruēdos. Sic oīs ſermo diuinus
duab⁹ his virtutib⁹ pleniſſim⁹ indicat. Hinc eni que
narraturus eſt inchoauit: q̄ ſint verba ſua mirabili
prius cōplexione deſcribēs: vt oēs deſiderāter que-
rerēt: qḋ pmiſſum ſub tali p̄dicatiōe ſentirēt. [Inclī
Al. para- nabo in † ſimilitudinē aurē meā: aperiā in pſalterio
bolam. ppoſitionē meā]. Poſtq̄ꝫ ꝟtutē eloquētie ſue verus
predicatoꝛ duob⁹ dixit inſignib⁹ cōtineri: nūc quē ad
modū p̄cepta ſua poſſint ab humano genere ſuſcipi
aurē inclinaturū ſe eſſe pmiſit: vt cognoſceret ſi pre
dicationē ei⁹ ppl's deuotus impleret. Sed intende piū
magiſtrū ſimilitudinem poſuiſſe. Similitudo eni rei
vere imitatio eſt: vt qḋ nobis ad exēplū datū eſt de-
uota emulatione dño preſtāre faciam⁹. Sed vt oēs
ad p̄cepta ſua ſalutariter implēda inſtitutoꝛ ſereniſſi-
mus inuitaret: aperire ſe dixit in pſalterio ppoſitio-
nē ſuā. i. declaraturū ſe p̄cepta diuinitatis ſui ppꝛij
coꝛpoꝛis ſanctitate: vt nō tā verbo q̄ꝫ docere pbaret
exēplo. Pſalteriū quippe (vt ſepe diximus) coꝛpoꝛis
dñi decora ſilitudo eſt. Nā ſicut pſalteriū de ſummo
ſonat: ita ꝛ incarnatio dñi celeſtia mādata concele-
brat. [† Ut quid timebo in die malo? iniq̄tas calca- Al. Cur.
nei mei circūdabit me?] Verſus iſte ſub interrogatio
ne ꝛ reſpōſione ppꝛia legēdus eſt: q: totū ſine timo-
re ſuo fieri dicit: qḋ vēturū eſſe pnunciat. Que figu-
ra dr Peuſis ꝛ Apocriſis: q̄ñ interrogatione p̄miſſa SLBE.
reſponſio apta ſubſequit. Dicit eni Ut quid timebo?
Id eſt quare foꝛmidoloſa cogitatione cōfundar? In
die mala/in die ſcꝫ paſſionis: que mala iudeis bona
fidelib⁹ fuit. Ille eni timere debet vite finē qui pec-
catoꝝ recoꝛdatione moꝛdet. Chꝛiſtus aūt moꝛtē ti-
mere nō poterat qui peccata omnimodis nō habe-
bat. Dicit eni Quare timeā in die mala? Nunquid
iniquitas calcanei mei circūdabit me? Quē admo-
dū ſolet cōtingere pctōꝛi: vt extrema eius ſcelerato
fine claudant. Alij ꝟo ꝑpter excellētiā ſancte incar
nationis hoc magis a parte mēbꝛoꝝ accipiendū eſſe
dixerūt. [Qui confidūt in virtute ſua † quiq̧ in abū Al. ꝛ in mul
dantia diuitiarū ſuaꝝ gloꝛiant]. Hec pendēt de ſu- titudine.
periori verſiculo quib⁹ iūgendū eſt: tales circūdant
in iniquitate calcanei. Nam preſumūt in virtute ſua
qui aliquid vident poſſibilitate cōſidere: vt viribus
coꝛpoꝛeis valētes: animi roboꝛe ꝛ lingue diſertitudi
ne preminētes. Sed poſtq̄ꝫ dixit interinſecus attribu
ta: nūc venit ad diuitias que extrinſecus veniūt: per
quas maxime inflatur humanitas. Raro eni diues
ſoꝛtem ſibi cū pauperibus intelligit eſſe cōmunem.
Et neceſſe eſt vt tales timeant finem: qui ꝛ deſerere
mundana nolūt: ꝛ peccatoꝛum ſuoꝝ penas cōſcien-
tia teſte foꝛmidāt. [Frater nō redemit: redimet hō?
nō dabit † placationē ſuā]. Poſtq̄ꝫ de peccatoꝛibus Al. deo.
dixit: quoꝝ iniquitas calcaneū circūdat: venit ad ge-
nus curationis eximiū. Et hoc quoq̧ ſub admiratio
ne legendum eſt Frater nō redimit? Id eſt dñs xp̄s
qui dixit in euangelio Ite nūciate fratrib⁹ meis. Et Matth. 28.
in pſalmo Narrabo nomē tuū fratribus meis. Ipſe Pſal. 21.
ſi non redimat qui fudit ſanguinem precioſum: redē
pturus eſt homo. i. Adam qui humanum genus trāſ
greſſionis vicio ſauciauit? Non dabit negātis eſt: q:
nulla oblatio/nulla placatio pōt cōpenſare: qḋ nos
diuinitas eſt dignata redimere. [† Nec preciū redē Al. ꝛ
ptionis aie ſue: ꝛ † laborauit in eternum]. Pars iſta Al. labora
prima verſus huius ad ſententiā reſpicit ſuperioꝛē: bit.
q: hō liberat⁹ nō dabit deo placationē ſuā: nec p̄ciū
redēptionis aie ſue. Preciū eſt eni alicui⁹ rei cōpēſa DEF.
tio. Homo aūt q̄d dabit in preciū qui totū qḋ offerre
poſſit accepit? Sequit Et laborauit in eternum. De
fidelibus dicit qui q̄uis preciū redēptionis aie ſue
dare nō poſſint: laboꝛāt tñ in eternū dū hoc agūt qḋ
eis ad premia vite eterne pficiat. [Et viuet † in finē: Al. adhuc
† q̄ñ non videbit interitū]. De illis adhuc dicit qui la Al. non vi.
boꝛant in eternum. Iſti eni in fine viuentes. i. in dño

ſaluatore:interitũ nõ videbũt:q: lʒ corpore moriant
eterne vite munere ſunt ditati. Alij verſus iſtos ita
pctõribus eſtimant applicãdos:dicẽtes. Laborant
ineternũ qui perpetua vltione dãnandi ſunt:viuent
in hoc mũdo in fine q̃ deſperata libertate luxuriant.
Quapropter in voluntate erit legentiũ:eligere quid
ſequant. Nos tñ de fidelibus hactenus dictũ eſſe ꝑ
ſpeximus:nũc audiamus perfidi quãta paſſuri ſint.
[Cũ viderit ſapiẽtes moriẽtes:ſimul inſipiẽs ⁊ ſtul-
tus peribunt. Et relinquent alienis diuitias ſuas].
Venit ad ſcdm docendi modũ:vbi peccatores cũ ſa-
piẽtibus huius mũdi dicit eſſe perituros: ⁊ diuitias
ſuas quas magnopere diligebãt nõ ſuis: ſed qđ gra
uius viceret extraneis ſucceſſoribus definit eſſe relin
quẽdas:vt propter quas oia peccata cõmiſerãt:nec
poſſeſſione ipſarum/nec proprio ſucceſſore letarent.
Sap.10. Sicut Salomon dicit In qđ peccauerũt/nec latere
potuerunt. Cum viderit pctõr vtiq; ſapientes ſeculi
iſtius ab interitu nõ liberari:vt fuit Solon athenien
ſis: Philo lacedemonius: Ariſtippus: ⁊ ceteri q̃ mũ-
dane ſapiẽtie celeberrima laude viguerũt: ſed videt
eos cõmuniter mori:quos diuine ſapientie ꝑncipes
eſtimabat. Sequitur Simul inſipiẽs ⁊ ſtultus peri-
bunt. Neceſſe eſt eni vt inſipiens ⁊ ſtultus deſpera-
tione pereãt: cũ ſuos ſapiẽtes cognouerint interire.
Verũ vt hec magis ſpũaliter accipere debeam⁹: In
ſipiẽtes ſunt qui predicationibus ꝓphetarũ acquie
ſcere noluerũt. Stulti aũt iure dicendi ſunt: qui nec
ipm xpm dñm venientẽ recipere maluerũt. Hi ergo
ſimul peribũt:qm in futura iudicatione dãnãdi ſunt.
Reliquerũt aũt iudei alienis diuitias ſuas:qm ſper-
nẽtibus eis dñm ſaluatorẽ:ad gẽtes extraneas ſalu
tis eoꝝ premia trãſierũt. [Et ſepulchra eoꝝ domus
Al. morti. † eoꝝ in eternũ. Tabernacula eoꝝ in † generatione
Al. ꝓgenie et progenie: † inuocabũt noĩa † eoꝝ in terris † ipſo-
Al. voca- rum]. Morientiũ diuitũ põpa deſcribit: qui ſibi edifi
uerunt. cant ſepulchra magnis tractatib⁹ exquiſita. Vide-
Al. ſua. mus eni quedam mauſolea pulcherrimis renitere
Al. ſuis. marmoribus: vt dom⁹ eſtiment eterne magnis moli
bus fabricate. Poſt hec venit ad eoꝝ tabernacula:
que copioſa largitate fulcita ſunt: vt in longas gña-
tiones ⁊ ꝓgenies cõſtanti pulchritudine perducant.
Subiunxit etiã ritũ quẽ gentilitas in parentalibus
agere cõſueuit: qñ fatua ſuperſtitiõe in terris eoꝝ.i.
in ſepulchris inuocant noĩa mortuoꝝ: ⁊ credunt hoc
illis ꝓdeſſe qđ eoꝝ videntur exhibere memorie. [Et
homo cũ in honore eſſet nõ intellexit: cõparatus eſt
iumẽtis inſipiẽtibus ⁊ ſimĩs factus eſt illis]. De ipis
adhuc loquit qui mũdi iſtius honore floruerunt. Nã
Quis peccator in honore ſit dum viuit: q: dei portat
imaginẽ: recte dr dignitatẽ ſuã nõ intelligere: dũ ta-
lia facit que ab ipſo creatore vident oĩmodis diſcre-
pare. Sequitur Comparatus eſt iumẽtis inſipienti
bus: ⁊ ſimĩs factus eſt illis. Similitudo dat digna ve
cordibus: vt qui ſe imaginẽ dei geſtare nõ intelligũt:
congrue iumẽtis inſipiẽtibus cõparent. Nam cũ ra-
tionẽ preceptã iuſſionibus dñi mãdatiſq; nõ exhibẽt
merito eã tanq̃ indigni tanto munere perdiderunt.
Nã tolle homini dei cõſiderationẽ: ⁊ oĩno pecus inſi
piens eſt: preſumptio vana ⁊ caduca ſuperbia. Sed
Quis de mortalib⁹ dicat ꝙ homo cũ in honore eſſet
non intellexiſſet: poſſunt hic ⁊ preuaricatores angeli
accipi qui de celo ꝓiecti ſunt: q: nec ipſi intellexerũt
honorẽ ſuũ dum auctori ſupbiſſe mõſtrãtur. Homo
eni ⁊ pro diabolo ponit: ſicut in euangelio dñs teſtat

Inimicus autẽ homo qui ſeminauit ʒiʒania eſt dia- Matth.13.
bolus. Hec decima ſpecies eſt definitionis: quã gre
ci Hoſtipos: latini veluti appellãt: qñ talis eſt alicu- Def.
ius rei completio: vt non tñ vni rei de qua dicit: ſed
⁊ alijs applicari poſſe videat: ſicut ⁊.35. pſalmo iam Pſal.35.
lectum eſt Homines et iumenta ſaluos facies dñe.
Non eni dñs hec ſola: ſed ⁊ reliqua ſaluare cõſueuit.
[Hec via † eoꝝ ſcandalum ipſis: ⁊ poſtea in ore ſuo Al. morti
† benedicent]. Hic iam enumerationes decurſe ve- Al. cõpla
lut diſperſa grana in vnũ cumulum colligunt. Nam cebunt.
poſt illa que dicta ſunt ſentẽtialiter enũciatur Hec
via eoꝝ. Viam/vitã debemus accipere in qua in hoc
ſeculo actuũ noſtroꝝ veſtigijs ambulam⁹. Sed hec
via quid malis faciat: nõ tacet. Scandalũ vtiq; au-
ctoribus ſuis.i. ſtimulũ atq; dolorem. Non eni ad ſe-
curitatẽ ſuã quicq̃ peccator efficit: cui de ſua ꝓuenit
actione torqueri. Sequit Et poſtea in ore ſuo bene-
dicent. Hic deſcribit ꝯſuetudo peccantiũ: qui poſtq̃
votũ nequiſſime diſpoſitionis impleuerint: mox diui
nitati gratias agunt: qm ad ſuũ velle perducti ſunt:
neſcientes miſerrimi hoĩes quia illo auctore tñ ad
ſancta deſideria perueniĩ. Sed iſti in ore nõ in corde
benedicẽt: vnde ꝓcedit plerũq; ſimulata ſententia:
ſicut Iſaias dicit Populus hic labijs me honorat: Iſa.29.
cor aũt eorũ longe eſt a me. [Sicut oues in inferno
poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et † obtinebunt eos Al. dñabũ
iuſti in matutino]. Venit ad tertiã ſectionem: vbi iu- tur eoꝝ.
ſtis ⁊ impijs pro ſuis meritis dicit eſſe reddendum.
Pctõres eni in inferno poſitos: mors eterna depa-
ſcit. Nam ſicut oues lane ſue amiſſione iugiter ꝑſe-
uerant: ſic in illo ſemꝑ ſine iminutione ſubſtãtie inue
nit qđ pena diſcruciet. Depaſcit eni a iumentis tra-
ctum: que herbas nõ radicitus euellũt: ſed abſcidũt
ipſas potius ſummitates. Sequitur Et obtinebunt
eos iuſti in matutino. Obtinebunt dixit ſuperabunt
qđ vtiq; in illa reſurrectione felicitũ eſt: vt malis pre-
mineant. Hic eni iuſtos obtinent peccatores: in illo
vero iudicio iuſti infideles modis oĩbus obtinebunt.
In matutino: ac ſi diceret In albeſcẽte die cum glo
ria reſurrectionis illuxerit: quãdo iam beatitudinis
claritas aperit: et inchoat eſſe dies qui nulla nocte
finitur. [Et auxilium eoꝝ veteraſcet in inferno: † ⁊ a Al. non hꝫ.
gloria † ſua expulſi ſunt]. Adhuc peccatoꝝ infelici- Al. eorum.
tatem miſeriaſq; deſcribit: quorum auxilia tanq̃ pã
ni putrefacti veteraſcunt. Quid enim diuitie preſta
bũt mortuis? Quid preſumptio humana defunctis:
qui cuncta amittunt quibus hic delectati ſunt: et in
eternas penas perueniunt: quas ſe pati nullatenus
crediderunt. Sequit Et a gloria ſua expulſi ſunt: de
mũdo ſcʒ in quo gloriabant: vel de illis rebus in qui
bus decepti infelici ſorte preſumebãt: ſicut in euãge
lio diuiti dictũ eſt Stulte hac nocte auferet a te aĩa Luce.12.
tua: que autem preparaſti cuius erũt? [Verũtamen
deus † liberabit aĩam meã de manu inferni: cũ acce Al. redi-
perit me]. Poſt errores expoſitos peccatoꝝ: merito met.
ſentẽtia ſaluatoris infertur: vt ſicut humana fragili
tas terrore ꝓſtrata eſt: ita ſpe futuri premij ſubleua-
ta conſurgat. Nam ſiue hoc dñs chriſtus de ſe dicat:
ſiue a parte mẽbroꝝ ſuoꝝ vt aſſolet loquat accõmo-
dum eſt. Ipſe eni deſcendens aĩam ſuam ab inferno
liberauit: ſed ſimul ⁊ illoꝝ qui aduentũ eius cõſtanti
animo crediderũt. De manu aũt inferi: dicit de po-
teſtate diaboli qui ante aduẽtum eius animas tene-
bat obnoxias. [Ne timueris cũ diues factus fuerit
homo: ⁊ cũ multiplicata fuerit gloria domus eius].

Quarta pars pſalmi ex ore veritatis egredit: vt no-
bis ſaluberrima medicina preſtet. Nam totius mūdi
hec vna querela eſt: quare in hoc ſeculo floreāt homi-
nes quos a cultura dn̄i cognoſcim⁹ alienos. Sꝫ pec-
catoribus iſta ꝓmiſſa ſunt. Ideoqꝫ pius doctor veros
alloquitur chriſtianos / ne terrarū diuites pertimeſcāt:
qm̄ bene generaliter pecunioſus paueſcit / cū ei famu
ETY. lari hominū cupiditas eſtimat. Diues em̄ dictus eſt a
diuo: qui quaſi deus nichil creditur indigere. Holem
hic impiū debemus accipere: qui ſe ſubiectis formida
bilem facit / dū equitatis iura cōtemnit. Sequit Et cū
multiplicata fuerit gloria domus ei⁹. Iūge Ne timue
SCHE. ris. Que figura dicit Apochinu: id eſt a cōmuni: quā-
do ſupiora ad inferiora reſpōdent. Et reſpice qua gra
tia cuncta ꝓficiant. Nimis em̄ fuerat diuitem fieri: qꝛ
hoc frequenter inuenis in negociatoribus / ꝛ in homi-
nibus abiectis. Addidit Et cū multiplicata fuerit glo
ria domus eius: id eſt cū honoribus / cū poſſeſſiōibus /
cum tota hominū fuerit laude celebrata: vt nichil ſibi
niſi ſolū deeſſe putet imperiū. Et vide qꝛ domus eius
dixit: vt non ſolū ipſe / verūetiam omnes qui ad ipſum
pertinēt / magna pompa florere videātur. Sed quare
al. Iterierit iſti nō debeāt timeri: pulchre ſubſequit. Qm̄ cū † mo-
non ſumet. rietur perient hec omnia: neqꝫ ſimul deſcēdet cum eo
Al. non hꝫ. gloria † domus ei⁹]. Ecce ratio redditur quare time-
ri non debeat mūdi glorioſus. Cur em̄ timeamus di-
uitez: qui morit pauper? Scandalū noſtrū non eſt illi
perpetuū: nec aliud ſecū valet portare / niſi vnde poſ-
ſit ardere. Qꝫ deformem in illa patria reſpicies: quem
hic mundiſſimū precioſa veſte miraris. Et bene dixit
deſcendere mortuos peccatores quaſi in abyſſos al-
tas: quaſi in ꝓfundiſſimam foueam: ſed ſine gloria ſe-
culari / ſine turba ſatellitū / ſine preſumptione gazarū.
Domus illa quā mirabaris remanet tota: ſed onera q̄
nō videbas tranſmittit ingētia. [Quia ala eius in vi-
ta ipſius benedicet: confitebit tibi cū benefeceris ei].
Hic benedicet / non ad ſanctificationē pertinet impe-
trādam: ſed ad luxuriantiū fauorabiles voces. Bene-
dicetur em̄ dictum eſt ꝓpter linguā ſatellitū: qui inter
garrulitates ꝛ epulas paſtorib⁹ ſuis bene optare con
ſuerūt: quorū aīa non de bono actu / ſed ex deliciarum
preparatiōe laudat. Sequit Confitebit tibi cū bene-
feceris ei. Mali tunc deū benedicūt / quādo tēporalia
bona ꝑcipiunt: bonus autē laudat dn̄m / ꝛ cum malo-
rū faſce deprimit: ſicut fecit Iob / ꝛ ceteri ſancti eius.
Dicit ergo patri: Iſte peccator cōfitebit tibi: ſed quā-
do illi benefeceris: q̄ ſi aliquid contrariū patiatur / bla
ſphemare non deſinit. Et ideo cōſuetudo iſta vitanda
eſt / que in ſceleratis ſepius inuenit. Nos autē pio cor
de omni tēpore collaudemus dn̄m: qui ſalutē noſtrā ꝛ
in aduerſis / et in ꝓſperis ſemper operat. [Introibit
Al. proge- vſqꝫ in † ꝓgeniem patrum ſuorū: vſqꝫ in eternū nō vi-
nies. debit lumen]. Qui patres peſſimos imitant / eorū ſo-
cietate damnādi ſunt: ꝛ ideo peccatores dicit vſqꝫ ad
patrū ſuorū ꝓgenies introiſſe. Patres em̄ ipſorū ap-
pellauit: nō tantū ex ſemine carnis / quantū quos mo-
rū imitatione ſecuti ſunt: ſicut in euāgelio dicit incre-
Joan. 8. dulis: Uos a patre diabolo eſtis. Addidit Uſqꝫ i eter-
nū nō videbit lumen: qꝛ ſicut peccata tenebroſa ſunt /
ita peccatores ſapientie lumen auferſit. Et ideo dixit
In eternū non videbit lumen: qm̄ nec in iſto mūdo il-
luminatus fuit: cuius cor noxij caligo erroris obſedit.
Simili modo nec in eternū videbit lumē: quod hic vi-
Joan. 1. tio ſue prauitatis habere non meruit. Lumen em̄ ve-
rū / quod illuminat omnē hominē venientē in hūc mū
dum Chriſtus eſt dn̄s / quem ſolūmodo in deitate ſua
videre ſanctorū eſt. [†Et homo cū in honore eſſet nō Al. non hꝫ.
intellexit: comparatus eſt iumētis inſipientibus / ꝛ ſi-
milis factus eſt illis]. Poſtq̄ꝫ omnia que fuerant dicē
da premonuit / pulcherrimū pſalmū repetita verſus
parilitate concluſit: vt ſe peccator a malo propoſito
remoueret / cum notatam deformitatem ſuam iterata
increpatione cognoſceret. Concluſio.

Legendus ſepius pſalmus et in theſauro memorie reponendus: quan
do ipſe in principijs admonet / vt cordis aurib⁹ audia
tur. Ipſe enim teſtatus eſt eius meritum / qui eum mo
nuit ſtudioſe ab vniuerſis mundi partibus audiendū.
Totum habet quicquid ad inſpectiuam: quicquid ad
moralem pertinet diſciplinam: ſicut verſus ille polli-
citus eſt. Os meū loquetur ſapientiam: et meditatio
cordis mei prudentiam. Reſignauit nobis ſancta ve-
ritas que promiſit: faciat nūc ſenſibus noſtris dulce-
ſcere / atqꝫ inherere quod precipit.

Explicit expoſitio in pſalmum. 48.

Pſalmus Aſaph. Xlix.

Deus deorū dn̄s locutus eſt: ꝛ
vocauit terram. A ſolis ortu
vſqꝫ ad occaſum: ex ſyon ſpe-
cies decoris eius. Deus ma-
nifeſte veniet: deus noſter et
nō ſilebit. Ignis in cōſpectu
eius exardeſcet: ꝛ in circuitu eius tempeſtas
valida. Aduocauit celū deſurſum: et terram
diſcernere populū ſuū. Congregate illi ſan-
ctos eius: qui ordinant teſtamentū eius ſup
ſacrificia. Et annūciabunt celi iuſtitiam eius
qm̄ deus iudex eſt. Audi populus meus ꝛ lo
quar / iſrael ꝛ teſtificabor tibi: de⁹ deus tuus
ego ſum. Non in ſacrificijs tuis arguā te: ho
locauſta autē tua in conſpectu meo ſunt ſem-
per. Non accipiā de domo tua vitulos: neqꝫ
de gregibus tuis hircos. Qm̄ mee ſunt oēs
fere ſyluarū: iumenta in montibus et boues.
Cognoui omnia volatilia celi: et pulchritu-
do agri mecū eſt. Si eſuriero non dicam tibi:
meus eſt enim orbis terre ꝛ plenitudo eius.
Nūquid mādūcabo carnes taurorū: aut ſan
guinē hircorū potabo? Immola deo ſacrifi-
ciū laudis: ꝛ redde altiſſimo vota tua. Et in-
uoca me in die tribulationis: eruā te ꝛ hono-
rificabis me. Peccatori autē dixit de⁹ / qua-
re tu enarras iuſtitias meas: ꝛ aſſumis teſta
mentū meū per os tuū? Tu vero odiſti diſci-
plinam: ꝛ ꝓieciſti ſermōes meos retrorſum.
Si videbas furem currebas cū eo: ꝛ cū adul
teris portionē tuā ponebas. Os tuū abūda
uit malitia: ꝛ lingua tua concinnabat dolos.
Sedēs aduerſus fratrē tuum loquebaris. et
aduerſum filiū matris tue ponebas ſcādalū:
hec feciſti et tacui. Exiſtimaſti inique q̄ ero
tui ſimilis: arguam te ꝛ ſtatuā contra faciem

tuam. Intelligite hec qui obliuiſcimini deũ: ne quando rapiat vt non ſit qui eripiat. Sacrificium laudis honorificabit me: ⁊ illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei.

Aſaph filiꝰ Barachiel/ qui in paralipomenon legitur electus inter quatuor cãtorum magiſtros: vt inſtrumẽtis muſicis pſalmos dño perſonaret: Hic ꝓ ſui nominis ſignificatione in hoc titulo meruit adhiberi: nõ auctor pſalmi (ſicut ⁊ de alijs ſcriptum eſt) ſed muſicus egregius
INTER. qui nobis per vocabulum ſuuz aliquid indicaret. Huius eñ nominis ſignificatio/ que apud hebreos ſemꝑ eſt plena myſterijs indicat ſynagogã: que in hoc pſalmo loquitur. Sed hic illa fidelis dñi ſynagoga intelligenda eſt: que ⁊ venturum chriſtum credidit/ et aduentũ eius glorioſa expectatione ſuſcepit: in qua fuerunt patriarche/ ꝓphete/ Nathanael/ ipſi quoq; apoſtoli/ ⁊ reliqui ſincera deuotione credentes. Sciendũ plane ꝙ hic pſalmus primũ aduẽtum dñi/ ſecũdumq; ꝓphetet: q̃uis ⁊ nonageſimuſquintꝰ/ ⁊ nonageſimuſſeptimus eadem predicare noſcant̃: quatenus excuſatio iudeis non credẽtibus funditus tolleret̃: quãdo illa non ſuſcipiunt/ que ipſa quoq; ſynagoga teſtatur. Quid rogo colunt: ſi etiam ipſam audire cõtemnunt/ quam ſe venerari dicunt? Diuiſio.

IN prima ſectione fidelis ſynagoga loquit̃: q̃ nunc eſt in populis chriſtianis: de primo ⁊ ſecundo aduentu dñi chriſti. Sequẽti vero parte ipſe rex loquit̃ chriſtus: cõmonens populos vt victimis pecudum derelictis/ ſacrificiũ laudis debeant immolare. Tertia ſectione: iterũ deuota (quã diximus) ſynagoga reloquit̃/ imputãs peccatoribus nequitias ſuas. Expoſitio.

DEus deorũ dñs locutus eſt: ⁊ vocauit terram. A ſolis ortu vſq; ad occaſum]. Ne quis incarnationẽ dñi mediocri crederet eſtimatiõe pẽſandam: potentia ipſius ante predicit̃: vt totius incredulitatis prauitas auferat̃.
DEF. Dij dicunt̃ homines/ q̃ bonis cõuerſationibus gratiã ſupne maieſtatis accipiunt: ſicut in alio
Pſ.81. pſalmo ait Ego dixi dij eſtis: ⁊ filij excelſi omnes. Ita ergo filij dicuntur ſicut et dij: q; vtrũq; gratia preſtat vtriq;/ non natura. Deus autẽ deoꝝ: eſt deus chriſtus. Ipſe eñ cũ patre et ſpiritu ſancto vere dicit̃ deꝰ deorum: qḋ tñ nomen nõ omnino diuinitatis eſt ꝓprium/ ſed humana lingua (ſicut iã diximus) ſummitatẽ eius vltra hoc non poteſt indicare. Deus eñ greca lingua dicit̃ timor: ⁊ qm̃ ſolus ipſe timẽdus eſt/ in vicẽ nomi-
Exo.6. nis verbũ tale tranſiuit. Legit̃ eñ in Exodo Nomen meũ Adonay nõ indicaui eis: vt ſciamus nomen eſſe ſecretũ/ quod nec electis famulis cognoſcit̃ indicatũ. Locutus eſt ergo per ꝓphetas/ ꝑ apoſtolos: et qḋ eſt potẽtius ꝑ ſeipſum. Sequit̃ Et vocauit terrã. Terrã hic genus hominũ debemus aduertere: qḋ per totum orbẽ terrarũ videt̃ eſſe diffuſum: ſed ꝓpter illud quod habitat poſitũ eſt qḋ inhabitabat̃. Nam quemadmodũ vocaſſet qḋ audire nõ poterat? Hoc ſchema dicit̃
SCHE. Metonymia: quãdo per id qḋ cõtinet/ hoc qḋ cõtinetur edicit̃. Addidit A ſolis ortu vſq; ad occaſuz. Per ſolis curſum/ vniuerſum ſignificat mũdũ: q; omni terre orit̃ ⁊ occidit claritas eius. Hoc eñ fecit ſancte incarnatiõis aduentus: vt vniuerſas gentes prauis erroribꝰ ſauciatas/ ad credulitatis ſue remedia piꝰ medicus inuitaret: ſicut ipſe dixit Venite ad me omnes q̃
Mat.11. laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego vos reficiaz. [Ex ſyon ſpecies decoris eius]. Hic Hieroſolyma ſignificatur intra quã ciuitatẽ mons iſte puris mentibus velut aurea maſſa reſplẽdet. De hac eñ vrbe excũtes apoſtoli ſpeciem decoris chriſti annũciauerunt in toto orbe terrarũ: ſicut Iſaias dicit: Ex ſyon exibit lex: ⁊ verbũ Iſa.2.
dñi de Hieruſalẽ. Veneranda vrbs/ ſanctũ culmen: vt illud regis noſtri inſigne domiciliũ arcẽ merito dicamus eſſe terraꝝ. Et reſpice q̃ competẽter edocemur. In ſuperiori verſu dixerat chriſtũ dñm vniuerſas gẽtes euocare: nũc etiã deſignat vnde doctrina eiꝰ tanq̃ de puriſſimo atq; effluentiſſimo fonte ꝑ ſpacia totius orbis effluxerit. His eñ dictis euangelica verba concordant: ꝑ omnes gẽtes incipiẽtibus ab Hieruſalem Inde eñ predicari cepit chriſtus: cuius ſpecies deco-
ra cognoſcitur: teſtãte alio pſalmo Specioſus forma Pſ.44.
pre filijs hominũ. Ubi ſufficiẽter expoſitũ eſt cur ſpecioſus ſingulariter dicat̃. [Deꝰ manifeſte veniet: deus
noſter ⁊ non ſilebit. Ignis in cõſpectu eius † ardebit: Al. exardeſcet.
et in circuitu eiꝰ tẽpeſtas valida]. Synagoga fidelũ poſtq̃ de primo multa dixit/ venit ad ſecundũ dñi ſal-
uatoris aduentũ: quẽ per figurã Ideam diuerſis ſimi- SCHE.
litudinibus mirabili imaginatiõe deſcribit: vt nõ tam futurus/ q̃ preſens eſſe videatur. Dicendo eñ Manifeſte veniet/ ſignificat illum in primo aduentu cunctis non fuiſſe manifeſtũ: q; maieſtas eius carnea nube ce-
lata eſt: ſicut et apoſtolus de infidelibus dicit: Si co- 1. Cor.2.
gnouiſſent/ nunq̃ dñz glorie crucifixiſſent. Manifeſte vero tũc veniet: quando iam nõ cruci affigendus/ ſed iudicaturus eſt mũdum. Tractus ſermo a ſacrificijs:
ꝙ toto die feſtiuitati vacaret̃. Manifeſte enim dicitur ETY.
quaſi a mane dies feſtus. Repetit Deus noſter: ne ſibi infideles putarent eſſe cõmunẽ. Deus enĩ chriſtianorũ ipſe eſt deus deorũ: qui ⁊ manifeſte veniet/ ⁊ non ſilebit. Silet eñ modo cũ mũdus iſte peragit̃: cũ blaſphemas ⁊ ſacrilegas voces ſententie ſeueritate non damnat: ſed ad cõuerſionis medicinã ſuſtinet peccatores. Tunc aũt nõ ſilebit: quãdo ſceleratis dicturus
eſt Ite in ignem eternũ: qui paratus eſt diabolo/ ⁊ an- Mat.25.
gelis eiꝰ. Inde ⁊ alibi dicit Tacui/ tacui: nũquid ſemper tacebo? Nam ꝙ ſequit̃ Ignis in cõſpectu eius ardebit: magni iudicij (ſicut dictũ eſt) ꝓclarus aduẽtus myſtica virtute deſcribit̃. Ignis eñ preire dicitur: vt qui eſt palea ſe formidet arſurũ. Addidit Et in circuitu eiꝰ tẽpeſtas valida. Hec tẽpeſtas nõ vẽtis agitat̃/ nec ꝓcellis ſeuientibus excitat̃: ſed diuina potẽtia vehemẽs cõſurget ſpiritus/ vt area dñi equitatis eiꝰ ſententia ventilet̃. Tunc frumẽta ſequeſtrabit a paleis: hoc eſt bonos diſcernet ab impijs. Que iudicatio merito tempeſtas dicit̃: qm̃ et improuiſa veniet/ ⁊ in diſceptationẽ ſuã nimia celeritate raptabit. Ualida quoq; decẽter adiunctũ eſt. Nam q̃ ſit potẽs hinc dat̃ intelligi: vt omne genus hominũ ꝓ ſuis meritis momenta-
nea celeritate diſcernat: ſicut apoſtolus dicit In mo- 1. Cor.15.
mẽto/ in ictu oculi/ in nouiſſima tuba. Canet eñ tuba ⁊ mortui reſurgent. In circuitu eius tẽpeſtas valida nõ incompetẽter aduertitur: qm̃ cuz ipſo iuſti ſedẽtes (ſicut ꝓmittitur in euãgelio) iudicabunt. [Aduocabit
celũ deſurſum: ⁊ terrã † vt diſcerneret populũ ſuuz]. Al. diſcer-
Hoc certe facturꝰ eſt in illo iudicio. Sed terra ratio- nere.
nabiliter fortaſſe dicit̃ ſurſum vocata: que nũc in imo loco noſcitur cõſtituta. Celum autẽ cum ſit deſuꝑ: vbi illud ſurſum vocauit? Sed celũ hic/ omnẽ iuſtum debemus accipere: terram peccatorẽ: q; ille ſpirituali ſe cõuerſatiõe (dño preſtãte) purificat: iſte terrena vitioꝝ

qualitate ſordeſcit. Et vide:q2 in p2io aduētu omnes
indiſcrete vocauerat:vt admoniti in hoc mūdo ſe co2
Mat.22. rigere debuiſſent: ſicut in euāgelio dicit Et exierūt in
exitus viarū:ꝛ vocauerūt quoſcūꝙ inuenerūt malos
ꝛ bonos. In fine aūt mūdi aduocat/ vt iam iuſtos di=
ſcernat ab impijs:ne vlterius ſicut hic cōfuſis habita=
tiōibus miſceātur.[Congregate illi ſanctos eius:qui
o2dinant teſtamentū eius ſuper ſacrificia]. Nūc ſyna
goga chriſti verba facit ad angelos : q̄ miniſterio ſuo
in fine ſeculi ſanctos de vniuerſo mūdo(ſicut legitur)
Mat.25. congregabunt. Dicit eñ ipſe dñs in euāgelio:Mittet
angelos ſuos:ꝛ cōgregabunt ante eū omnes gētes:ꝛ
ſeparabit eos abinuicē ſicut paſto2 ſegregat oues ab
hedis. Sequit Qui o2dināt teſtamentū eius ſuper ſa
crificia. O2dinare dicimus teſtamētum eos qui acti=
bus bonis reſtituūt ea que in teſtamenti ſerie cogno=
uerūt:vt hoſpitē ſuſcipere/elemoſynā dare/charitati
ſtudere . Hoc eñ ſup2a ſacrificiū pecudum dño con=
ſtat acceptū:vt actuū illi magis ꝓbitas offerat. Siue
(vt quidā voluerūt)poteſt hoc et de iudeis accipi per
SCHE. Iromā.i.per irriſionē:qm̄ vilem rem laudando ſuggil
lat. Ac ſi diceret Eos dño cōgregate/ q̄ in officio ſan=
ctitatis cōmoiāt. Ecōtrario ꝓo que impia ſunt agūt:
ꝛ in eo qḋ ſacrificia deo cōſueta celeb2ant/ſanctifican
dos ſe eſſe diiudicant. [Et annūciabunt celi iuſtitiam
eius:qm̄ deus iudex eſt]. Supio2a excolit/ꝑ celos ſi=
gnificans viros iuſtos:quibus verbi celeſtis diſpēſa=
tio condonat. Addidit Qm̄ deus iudex eſt. Ac ſi dice
ret Qui neſcit falli:ꝛ ſicut oīa manifeſte nouit/ꝛ ita
ſine rep2ehēſione diſcernit. Hoc eñ veraciter ac p2o=
p2ie de deo dicit : cui nichil negat/nichil ſupp2imitur:
quē nec factū aliquod latet/cui nec qḋ iudicet abſcon
dit.[Audi populus me9 ꝛ loquar:iſrael ꝛ teſtificabo2
tibi deus deus tuus ego ſum]. Uentū eſt ad ſecūdam
ſectionē:in qua iā veritas ipſa ex ꝑſona ꝓp2ia loquit.
De9 eñ qui verba ſua nō vult incaſſum ſuſcipi : ne(vt
legit)po2ci p2ecioſa diſpergāt:dicit ad populū Audi:
hoc eſt deuote ſuſcipe. Illos eñ audire dicimus/qui
Luc.8. p2ecepta cōpleuerunt:ſicut legit Qui habet aures au
diēdi audiat. Populus me9/ſignificat plebē deuotā.
Et loquar:ſubaudi ꝓfutura. Qḋ ſi non audieris:cōſe
INTER quit ad interitū tuū taceam. Iſrael vero/frequēter di
ximus interp2etari videns deū. Ergo ſi me vides/au=
dire nō negligas:q2 cōtemplatio mea obediētiam tri
buit audiēti. Teſtificari vero/eſt teſtimonium dicere.
Quod vtiꝙ in iudicio facturus eſt deus : qm̄ vniuſcu=
iuſꝙ facta diſcernet. Tunc eñ fidelibus ſuis teſtimo=
Mat.25. niū dabit:cū dicturus eſt Eſuriui:ꝛ dediſti michi man
ducare:ciſꝙ ſimilia. Sequit Qm̄ deus de9 tuus ego
ſum. Hoc erat qḋ populū audire ſub cōteſtatiōe p2e=
monebat: vt de9 ille generalis ꝛ volentiū/ꝛ nolētium
eſſet ipſius ꝓp2ie qui eū pura mente diligeret. Nā cū
dicit Tuus/fidelē ſibi eū fuiſſe monſtrauit. Repetitio
eñ iſta De9 deus/mentē ſolidat:ne ſemel dicta labe=
rent. Iſtud vero ſum/ ꝓp2iū diuinitatis eſt verbū:qḋ
tēpo2e non mutat:ſed ſemꝑ adeſt/atꝙ eternū manet:
Exod.3. ſicut Moyſi reſpōſum eſt Ego ſum q̄ ſum. Et rurſum.
Qui eſt miſit me. Sed perſcrutandū eſt cur iſtud no=
men eſſentie ſolus ſibi vēdicet deus? Tunc eñ quan=
do dictū eſt erāt angeli/erāt celeſtia/ erāt terrena oīa
ſicut eſſe decreta ſunt. Sz q2 illa ſola eſt infecta ꝛ eter
na natura/nec aliqñ cepit ex tēpo2e/ꝛ in tribus perſo=
nis deitas vna ſubſiſtit:merito ſol9 eſſe dicit deus : q2
vt ſit nullius indiget/ ſed ſemꝑ virtutis ꝓp2ie vigo2e
cōſiſtit. Eſt ibi ꝛ aliud ſacramentū:qḋ vna ſyllaba tri
bus litteris continet: vt ſancta trinitas vnus de9 eſſe
doceat.[Non † ſuper ſacrificia tua arguā te:holocau Al. in ſacrifi
ſta autē tua in cōſpectu meo ſunt ſemper]. Glorioſus cijs tuis.
docto2 ꝛ ꝑfectiſſimus inſtituto2 iudaicū populū volēs
a reb9 carnalibus amouere/ ꝛ ad ſpiritualia ſacramē
ta ꝑducere/pecudū ſacrificia iam nō dicit exquirēda:
nec eū exinde argui poſſe teſtat/ſi minime aīalium vi=
ctimas immolaret: ſed holocauſta illa potius in con=
ſpectu ſuo danda cōmemo2at/ q̄ humiliato co2de pijs
altaribus offerunt. Holocauſta aūt dicta ſunt ſacrifi ETY.
cia: que poſtq̄ fuiſſent immolata/ignis veniēs deſuꝑ
abſumebat:que latine tota incenſa dicunt. Hec ch2i=
ſtus veniens reſpuit: q2 ipſe vera victima fuit. Aliud
eſt holocauſtū qḋ dñs ante cōſpectuz ſuum ſemꝑ eſſe
ꝓnūciat: ſcz qm̄ mēs noſtra diuino amo2e ſuccēſa/pec
cata ſua tribulatione decoquit: ꝛ ad illius holocauſti
ſimilitudinē oīa vicia ſua cruciatu co2po2eo exuſta
cōſumit.[Nō accipiam de domo tua vitulos:neꝙ de
gregibus tuis hircos]. Per hūc verſum ꝛ duos alios
qui ſequūt: b2euiter enumerat que ſe reſpuere ꝓfitet.
Hec figura dicit B2acchyologia : id eſt b2euis locu= SCHE.
tio:cū plura paucis amplectimur. Sed ne audito ho=
locauſto ad antiqua humana mens ſacrificia recurre
ret/aperte renuit conſuetudinē p2io2ē:vt ſpiritualiter
intelligeret/qḋ in ſimilitudine p2emiſſa gerebat. Sed
cuz hec duo reſpuit/ vniuerſa p2imi tēpo2is ſacrificia
deſignat modis omnibus excludēda. Significat enī
a parte totū. [Qm̄ mee ſunt omnes fere ſyluarum:iu
menta in montibus et boues]. Cauſam reddit quare
ab ipſo nō expectat quadrupedū immolatiōes:dicēs
q2 a te petere nolo/qḋ meū eſſe cognoſco. Quod fo2=
te pauꝑ nō habet:dū aut nō valuit capere/aut minus
potuit enutrire:ſed petit fidē rectā/cōfeſſionēꝙ deuo
tam:quā omnes dare ipſo iuuāte p2eualēt: etiam qui
nulla terrena poſſeſſione gratulant. Sub hoc igit ſen
ſu ꝑ enumerationes reliquas currit. Addidit Iumē=
ta in mōtib9 ꝛ boues: ne quis de facultate cōſiſus mi=
nus cōſcientie operā daret: duz ſe crederet pecudum
immolatiōibus expiare/ qḋ iniqua mente deliquiſſet.
Poteſt ꝛ alio modo intelligi. Fere ſyluarū/gentes ſi=
gnificant:que in ſeculi iſtius nemo2ibus ſupſtitiōe fe=
rociſſima verſabant. Iumēta in mōtibus/ſunt ſimpli
ces in eccleſia aliqua cōſtituti:q̄ in cacumine fidei ha=
bitare noſcunt. Boues indicāt ap2os ꝛ ꝓphetas:qui
in agro dñi aſſiduo labo2e verſati ſunt . Qua p2opter
his alluſiōibus cōpetēter appoſitis: p2efigurat eccle
ſiam catholicā de diuerſis mūdi partibus colligēdā.
[Cognoui omnia volatilia celi:ꝛ † ſpecies agri mecū Al. pulchri
eſt]. Cognoui:nō ad infirmitatē noſtram trahas/que tudo.
ex tēpo2e aliquid data opportunitate cognoſcit : ſed
dñs cognouit anteq̄ faceret vniuerſa:in cuius p2eſen
tia erat omne qḋ potuiſſet exiſtere. Quis eñ oīa celi
volatilia poteſt niſi ſola maieſtas cognoſcere ? Quo
verſiculo cūcta cōplexus eſt:qm̄ ꝛ oīa volatilia celi
dinumeratiua quātitate cognoſcit . Speciē agri ſecū
ſe habere ꝓfeſſus eſt. Reuera ſecū/q2 vbiꝙ totus eſt:
ſicut de illo ꝓpheta dicit:Celum ꝛ terrā ego impleo. Hiere.23.
Sed debem9 ſpiritualiter iſta tractare. Uolatilia celi
ꝑtinent ad ſupernas/mirabileſꝙ virtutes:vt ſunt an=
gelice poteſtates:que motu celeri ſancta volūtate ſpi
ritualiter trāſferunt. Species aūt agri reſpicit ad gē
tes que erant ch2iſto dño credituræ. Reuera ſpecies:
qm̄ per hominez bene accipitur decus omne terrarū.
[Si eſuriero non dicam tibi: meus eſt eñ o2bis terre
ꝛ plenitudo eius]. Deus ille deo2um(ſicut frequenter

et ipſe quoq3 particeps ꝓbatur erroris: q2 debemus
hanc cõſciẽtiam charitate: vt neq3 nos/neq3 alios pe
rire patiamur. [Os tuũ abundauit malicia: et lingua
Al. ꝯcinna tua † cõcinnauit dolũ]. Prius de furto/atq3 de adul-
bat dolos. terio arguit peccatores: nũc etiam de cõſciẽtie prauí-
tate/ꝛ lingue ſubdoloſitatib9 accuſanť. Os hic cogi-
tationẽ cordis debem9 aduertere: q2 poſtea de lingua
dicturus eſt. Tunc eñ nequicia cogitationis abũdat
qñ in iſtius ſeculi delectatiõibus mens humana ꝓgre
diť/ꝛ per diuerſa genera peccatorũ iniqua voluntate
graſſať. Sequiť Et lingua tua cõcinnauit dolũ. Hoc
multis modis debet intelligi. Nam ꝛ qui falſo laudat
dolũ facit: ꝛ qui maligna cõſilia preſtiterit/in eadẽ ini
quitate verſať: ꝛ qui male agendo bene loquiť/in hac
prauitate fedať: ꝛ quicquid poſtremo verũ ac ſimplex
nõ fuerit/doloſis partibus applicať. Aptiſſime autẽ
poſitũ eſt Cõcinnauit: q2 decipientiũ mos eſt ſic falſa
cõponere: vt aliquo lepore verborũ audiẽtiũ auribus
Ps. 54. blandianť: ſicut in. 54. pſalmo dicendũ eſt Mollierũt
ſermones ſuos ſuper oleũ: et ipſi ſunt iacula. [Sedẽs
Al. loque- aduerſus fratrẽ tuũ † detrahebas: ꝛ † aduerſus filiũ
baris. matris tue ponebas ſcãdalum]. Sedere morãtis eſt:
Al. aduer- ꝛ ideo culpať grauius/qui in derogatione alterius nõ
ſum. caſu aliquo faciẽte dilapſus eſt: ſed diutin9 fratris ſui
detractor inſedit. Fratrẽ hic/oẽm carne ꝓximũ debe-
mus accipere: q2 ꝛ de ſpũali dicturus eſt. Sed inſpice
hoc vitiũ qua execratiõe damneť: vt inter peccatores
maximos haberi poſſit/qui ſe in tali prauitate miſcue
Jac. 4. rit. Sicut ꝛ apl's Jacob9 ait: Qui detrahit fratri/de-
trahit legi: ꝛ iudicat legẽ. Sequiť Et aduerſus filium
matris tue ponebas ſcandalũ. Filiũ matris/ſobolem
dicit eccleſie: cui ꝑ regenerationis partũ/fraterna cha
ritate cõiungimur. Ponit ergo ſcãdalum fratri ſuo: q
hereticas prauitates/vel alias interceptiões quibus
innocẽs capiať excogitat. De talibus eni3 ipſe vir ſa-
Eccle. 37. piẽs dicit: Qui ſophiſtice loquiť/odibilis eſt huiuſmo
di. Et ꝓprie dixit Ponit/ꝓpter laqueos inſidioſos: q
abſcõdunť arte verborũ: vt incauta ſimplicitas occul
Al. non hʒ. tis nexibus obligeť. [Hec feciſti ꝛ tacui. † Et exiſtima
Al. iniqua. ſti † iniquitatẽ ꝙ ero tibi ſimilis: arguã te/et ſtatuam
Al. non hʒ. † illam cõtra faciem tuam]. Cõſidera quemadmodũ
hic in vna ſentẽtia que latius fuerant narrata recolle
git. Dicit eñ: cũ multa facerẽt peccatores/dñm iuſtũ
nõ iniuſte diſtuliſſe iudiciũ: vt cõuerſionis tẽpus inue
nireť/dũ damnationis pena ſuſpendiť. Sed de iſta be
niuolẽtia creatoris: q opinio prauis mentibus naſcať
exponit. Dicit eñ Exiſtimaſti iniquitatẽ ꝙ ero tibi ſi-
milis. Uſus iſte mortaliũ eſt: vt quotiẽs mala cõmitti
patimur/nec eis aperte reſiſtimus: ſimilitudine morũ
illis cõſentire videamur. Hoc nũc iniqua mẽte de dño
ſentire cõfirmat: vt q2 differt vindicare/ꝛ ipſi credanť
ſcelera humana placuiſſe. Sed huic prauo intellectui
dať iuſta ſentẽtia. Superius eni3 dixit verba ſua poſt
peccatoris tergũ fuiſſe ꝓiecta: nũc forte cõtraria pec-
cata dicit vnicuiq3 ante faciẽ ſuã collocãda. Per hãc
autẽ ſentẽtiã futuri iudicij cognoſcimus qualitatẽ: q2
oĩs peccator ante ſe videbit ſtare/qđ ſe putabat obli-
uiõis beneficio preteriſſe. Horror immẽſus/formido
ineſtimabilis/illa hoĩes videre: ꝑ que ſe norũt ad eter
na ſupplicia ꝑuenire. [Intelligite hec qui obliuiſcimi
Al. deum. ni † dñm: nequãdo rapiat/ꝛ non ſit q eripiat]. Hic fa-
SCHE. cta apoſtrophe/id eſt cõuerſio: ad illos. ſ. peccatores
quos ſuperius vetat dñi narrare ꝑconia. Dicit ei Jn-
telligite: id eſt fideliter obedite. Et ne hoc oĩbus pec-
catoribus crederes dictũ: addidit Qui obliuiſcimini
dñ3. Peccator eñ q ſupplicat/ꝛ ſe humili ſatiſfactio-
ne caſtigat: nõ obliuiſciť dñm. Et ideo de quibus hoc
dictũ ſit/breui cõplexione mõſtrauit immicium crimẽ.
O negligẽtia nõ ferenda obliuiſci deũ qui alã3 dedit/
carnẽ paſcit: et fideles ab omni aduerſitate defendit.
Amẽtia eſt certe illum memoria carere/ quẽ preſentẽ
ſemꝑ conſtat exiſtere. Sed qui obliuiſcunť dñm: niſi q
precepta ipſius iniqua ꝑſumptiõe cõtemnũt? Sequiť
Nequãdo rapiat/et nõ ſit qui eripiat. Quãdo diabo-
lus rapit/eſt qui eripiat ad ſalute: quãdo dñs ad vin-
dictã trahit/nõ eſt qui liberare poſſit addictũ: quippe
cum ꝛ ipſe auctor criminũ eterna cruciatiõe damneť.
[Sacrificiũ laudis honorificabit me: et illic iter † eſt Al. non hʒ.
quo oſtendam illi ſalutare dei]. Hoc contra illos po-
niť: qui indigni laudes dñi canere ꝑſumebant. Sacri-
ficium laudis honorificabit me: nõ quale ſcelerati ca-
nũt/ſed quale pura mens cõſueuit offerre. Ipſum eñ
ſacrificiũ laudis honorat dñm: quod puritate fidei/et
actionũ ꝓbitate fuerit immolatũ. Sequiť quoq3 Et il
lic iter: appellat beatiſſimã pſalmodia3. Sed hec via
vbi ducat exponit: Quo oſtendã illi ſalutare dei. Glo
rioſa ſemita que ducit ad celũ/terreq3 creatore3. Verũ
iſtud iter (quod dictũ eſt) non pedibus: ſed ſanctis mẽ-
tibus ambulatur. Que ſi puro corde gradiamur/nos
ducit ad chriſtum: fitq3 nobis illa ſcala que aſcẽdẽtes
perducebat ad celos. Concluſio.

Proficuus omnino pſalmus: ſi eũ vellet im
probitas cognoſcere iudeorum
In ꝑncipijs eni3 de dñi incarnatiõe locutus: ſe quoq3
Saluator admonet vt victimas pecudũ deſerentes/
cordis ſacrificia populus deuot9 exoluat. Peccatorẽ
vero qui chriſto nõ credidit: a predicatiõe diuinitatis
excluſit. Deinde quale ſacrificiũ laudis immoleť oſtẽ
dit. Poſtremũ quẽadmodũ peccator iudiceť aperuit.
Quid adhuc iudei deſipitis? Cur veſtrũ interitũ non
timetis? Audite ſynagogã de incarnatiõe dñi: ꝛ de fu
turo iudicio perſonãtem. Uiſum iam credite/qui pre-
dictus eſt aduenire: nõ ſunt lõge remedia que petatis
Sequens vos pſalmus abſoluit: ſi ad penitẽtie bene-
ficia ſuſtinetis. Quid vos a generali medela diuidi-
tis? Ipſu3 ꝛ vos ſaluat: qđ ꝛ nos liberat. In cõmune
dicamus Miſerere mei de9 ſcđm magnã miſericordia3
tuam. Baptiſmũ querite: carnem quam crucifixiſtis
aſſumite: ſanguinẽ quem fudiſtis ebibite. Pia cõfeſſio
poteſt abſoluere/quod vos conſtat impia cõmiſiſſe.

Explicit expoſitio in pſalmum. 49.

In finem pſalmus Dauid: cũ venit ad eũ Nathã ꝓpheta cũ intrauit ad Berſabee. L.

MIſerere mei deus: ſcđm magnã
miſericordiã tuã. Et ſcđm mul
titudinẽ miſerationũ tuarũ:
dele iniquitatẽ meam. Am-
pli9 laua me ab iniq̃tate mea:
et a peccato meo munda me.
Quoniam iniquitatem meã ego cognoſco: et pec-
catum meum cõtra me eſt ſemper. Tibi ſoli
peccaui/ꝛ malũ coram te feci: vt iuſtificeris
in ſermõibus tuis/ꝛ vincas cũ iudicaris. Ec
ce eñ in iniquitatibus cõceptus ſu3: ꝛ in pec
catis cõcepit me mater mea. Ecce eñ verita
tem dilexiſti: incerta et occulta ſapientie tue

manifeſtaſti michi. Aſperges me dñe yſopo
et mũdabor: lauabis me et ſup niuẽ dealba-
bor. Auditui meo dabis gaudiũ ⁊ leticiam: ⁊
exultabũt oſſa humiliata. Auerte faciem tuã
a peccatis meis: et omnes iniquitates meas
dele. Cor mundũ crea in me deus: ⁊ ſpiritum
rectũ innoua in viſceribus meis. Ne ꝓicias
me a facie tua: et ſpiritum ſanctũ tuum ne au
feras a me. Redde michi leticiã ſalutaris tui
⁊ ſpiritu principali cõfirma me. Docebo ini-
quos vias tuas: ⁊ impij ad te conuertentur.
Libera me de ſanguinibus deus deus ſalu-
tis mee: ⁊ exultabit lingua mea iuſticiã tuã.
Dñe labia mea aperies: et os meũ annũcia-
bit laudẽ tuam. Quõ ſi voluiſſes ſacrificium
dediſſẽ: vtiqʒ holocauſtis nõ delectaberis.
Sacrificiũ deo ſpiritus cõtribulatus: cor cõ-
tritum ⁊ humiliatũ deus non deſpicies. Be
nigne fac dñe in bona voluntate tua ſyon: vt
edificentur muri hieruſalem. Tunc accepta-
bis ſacrificium iuſticie / oblatiões ⁊ holocau-
ſta: tunc imponent ſuper altare tuũ vitulos.

Operepreciũ eſt hũc pſalmũ paulo diligẽ-
tius ꝑſcrutari: vt virtutis ꝓfunda myſte-
ria (preſtãte dño) cognoſcere mereamur.
Et qꝛ ſe rex ⁊ ꝓpheta (ſicut regũ teſtat hy
ſtoria) humili ſatiſfactione ꝓſtrauit. ⁊ pec
catũ ſuũ increpatus / publice nõ erubuit cõfiteri. Me-
rito eũ ſanctiſſimi patres honorãdũ figuratiõe ſacra-
tiſſima cenſuerũt. Inter alios ſiquidẽ beatus Hiero-
nymus Berſabee figurã eccleſie / vel humane carnis
habuiſſe demõſtrat. Dauid ꝟo (ſicut multis locis con
ſtat aptatũ) dñi chriſti portaſſe imaginẽ. Et ſicut illa
dum in fonte cedron lauaret exuta veſtibus ſuis Da-
uid placuit: et ad regios eſt cõpulſa venire cõplexus:
marituſqʒ ei⁹ principali iuſſione in loco / quo ab hoſti-
bus perimeret eſt ꝯſtitutus: ita eccleſia .i. cõgregatio
fidelium ꝑ lauacrũ ſacri baptiſmatis mũdatis ſordi-
bus peccatoꝝ chriſto dño extat cõiuncta. Congruum
ſiquidẽ fuit illis tẽporibus / vt ꝑ actũ huiuſmodi indi-
carent dñi futura myſteria: ⁊ ſpũaliter ad magnũ ſa-
cramentũ ꝓbaretur referri / qð inter hoĩes culpabili-
ter videbat admitti. Nã ⁊ Oſee ꝓphete iuſſit de⁹ vxo
Oſee.1. rem ſibi accipere meretricẽ: vt ſignificaret eccleſia gẽ
tiũ peccatis ſuis ſordida / cõiunctione dñi eſſe mũdan
da. Hoc etiã in Iuda et Thamar nuru eius / vel alijs
ſimilibus geſtũ eſſe figuraliter inuenimus: ſicut apl's
dicit Oia in figurã contingebãt illis. De hac etiã fi-
1.Cor.10. gura Dauid ⁊ Berſabee ſanctus Auguſtin⁹ in libris
quos aduerſus Fauſtũ manicheũ ſcripſit: inter alia di
ligẽtiſſime diſputauit. Unũ ſiue iſta ſimilitudo / ſiue alia
fuerit valde mũdo ꝓfuit qð taliter ſatiſfacturus erra-
uit: vt de vni⁹ tẽporali vulnere generalitas eternã ſu-
meret ſoſpitatẽ. Quãta rogo beato viro in agnitione
culpe ſue fuit humilitas: cui tãta eſt poſt veniam in ſa
tiſfactiõe cõſtantia? Peregrinũ ⁊ inſolitũ illic adulte-
rij fuiſſe crimen oſtẽdit: qð tãta mẽtis intẽtiõe defleт.
Latronis inuitat nos quidẽ repẽtina cõfeſſio. Petri
lachrymas ſubito gaudemus eſſe reſpectas. Blãdit
nobis momẽtanea humilitas publicani. Dauid autẽ
dũ ſua peccata nitit ꝓlixi⁹ detergere: dedit vnde ſe ge
neralitas poſſit abſoluere: fecitqʒ vt lachryme ſue dũ
ꝑ poſteriorũ ora decurrũt / nulla tẽporis ꝓlixitate ſic-
cent. Cõſideremus aũt que fuerit humilitas in ꝓphe
ta. Cor principis vox quaſi ꝑuata cõterruit: et iratus
eſt poti⁹ ſibi ꝙ ſe cognouit nulla obiurgatione culpari.
Tam ingentiũ populoꝝ rector ſibi erat vehementiſſi
mus tortor: exigẽs a ſe penas / quas iuſſione vix ferre
poterat aliena. Uulgo mos eſt pctã ſua callidis alle-
gatiõibus excuſare: rex aũt potẽtiſſimus in cõſpectu
omniũ ſe potius elegit addicere: cõſtituens ſe reũ / cu-
ius cõſueuerat populus formidare iudiciũ. Quapro-
pter ideo a dño abſolui meruit: qꝛ ſua vicia nõ defen-
dit. O peccata in rebus letiſſimis plus cauenda: In
Saulis perſecutiõe numeroſas virtutes exercuit / qui
poſitus in regni ſecuritate peccauit. Quo facto doce
mur felicitatẽ mũdi iſtius non oportere ꝑquiri: quan-
do magis in afflictiõe ꝓficitur / ⁊ in ꝓſperitate peccat.
Meminiſſe aũt debemus in hoc pſalmo ſtatũ eſſe: qui Alhe.
dicit cõceſſio. Cõceſſio eſt eñi / cum reus nõ id qð fecit Def.
aliqua cõcertatiõe defendit: ſed vt ignoſcat poſtulat
abſolute. Qð generaliter in omnibus pſalmis penitẽ
tium reperiri poſſe non dubium eſt. Diuiſio.

Quinqʒ mẽbris hũc pſalmũ cõgrua nimis
reſpicimus diſpoſitiõe formatũ: vt ſicut
quinario ſenſu peccatũ omne colligit / to
tidẽ partibus cõtracta iniquitas expiet.
Prima eſt ſatiſfactio ꝑfectiſſime humili-
tatis. Secũda ꝯfidẽtia miſericordie dñi:
quã fideles ſemꝑ habere ꝓficuũ eſt. Tertia petit vt
a pctis ei⁹ ſuũ dñs auertat aſpectũ: ſʒ ipm potius ſan
cta trinitas miſerata reſpiciat. Quarta ſubiũgit oẽs
peccatores ad deſideriũ ſupplicatiõis magis ac ma-
gis aĩandos: ſi tã ingẽs illi remitteret iniqtas. Quin-
ta parte cauſa memorat eccleſie: que ꝑ ei⁹ erat ſemen
ꝯductũ dñi cõſtruẽda: vbi iam letus altari eius offerẽ
dos vitulos pollicet. Sic ⁊ ſupplicatio deuota cõclu
dit: ⁊ vẽture ſalutis gaudia nũciantur. Expoſitio.

Miſerere mei de⁹: ſcḋm magnã miſericordiã
tuã. Et ſcḋm multitudinẽ miſerationũ tua-
rũ dele iniquitatẽ meã]. Rex ille potẽtiſſi-
mus / ⁊ multarũ gentiũ victor egregius: cũ
ſe audiſſet a Nathã ꝓpheta redargui / pec
catũ ſuũ nõ erubuit publice ꝯfiteri: nec ad noxias ex-
cuſatiões cucurrit / ad quas maxime feſtinat humani-
tas: ſed repẽte ſalutari humilitate ꝓſtratus / ipſum ſe
offerẽs deo purpuratus penitẽs pijs lachrymis ſup-
plicauit. Fidelis eñi ſeruus non aſſumit calloſas inſi-
cias: ſʒ cito intelligit cõmiſſa delicta. Mirabile dictu.
Dicẽdo eñi iudici Miſerere mei. locũ examini cogno-
ſcit abſtuliſſe. Uox iſta nõ diſcutit: ſed ſub trãquillita-
te ſemꝑ audit. Solaqʒ res eſt ꝑ quã poſſimus rei ſine
aliqua ꝯtrarietate defendi. Petebat quidẽ miſericor
diã quã diffinire nõ poterat: ſed tñ pctis ſuis cã gran-
diorẽ oĩmodis ſentiebat. Quãta ei ſit (vt dixerũt ſan-
ctiſſimi patres) quis enarrare ſufficiat: vt mũdi crea-
torẽ de celo depoſuerit / ⁊ terreno corpore induerit cõ
ditorẽ: cũqʒ ꝗ eternitate patri manet equalis morta-
litate coequauerit / ⁊ nobis formã ſerui mũdi dño im-
poſuerit: vt ipſe panis eſuriret / fons vite ſitiret / virtus
infirmaret / oĩpotẽs vita moreret? Que deniqʒ maior
miſericordia: qꝫ ꝓpter nos creatori creatorẽ / ſeruire
dñatorẽ / vẽdi redẽptorẽ / humiliari exaltatorẽ / occidi
viuificatorem? Hec erat illa magna miſericordia dñi
quã ſanctus vir explicare nõ poterat: ſed facile ſe per

eã credebat abſolui/ꝑ quã humanũ genus iam tũc co
gnoſcebat poſſe liberari. Qđ autẽ dixit Miſerere ſm
magnã miſericordiã tuã : argumentũ eſt a cõiugatis.
T.O.P. Miſereri eñi/a miſericordie fonte deſcẽdit. Sequitur
Et ſm multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitatẽ
meã. Quid nõ poterat dare:qñ ſe dñs rogabat igno=
ſcere? Multitudo eñi indulgẽtie diuine/magnitudinẽ
peccatorũ quãlibet exuperat:nec valebat delictũ ꝓcel=
lere:contra qđ petebat tanta miſericordia ſubuenire.
T.O.P. Qđ argumentũ dicit a parte maiore. Multo eñi ma=
ior eſt miſericordia dñi:q̃ꝫuis peccata noſtra videant
ingẽtia. Precat ergo in oñibus delictis ſuis pietatis
multitudinẽ:qꝛ ꝑ ꝓphetã preſentis nequicie ſuſcepe=
rat remiſſione:vt ꝛ illa mereret euadere/que diuerſis
tẽporibus ſe meminerat ꝑpetraſſe. Prudẽtiſſime aũt
delictis nullũ volebat remanere veſtigiũ : qñ ille ſo=
lus in libro vite cõſcribit/cuius oĩa peccata delentur.
Ar. amplius [† Amplius laua me ab † iniuſtitia mea: et a † deli=
Ar. iniquitate. cto meo munda me]. Studioſe debet dilui/q̃ criminũ
Ar. pctõ. veneno obfuſcatus eſt:qꝛ curioſe non abluit/qui tene=
broſa infectiõe maculat. Uſquequaq̃/vndiq̃/ab omni
parte:vt et illa ſimul ignoſceret/que prius ſe nouerat
admiſiſſe. Poteſt eñi aliquis ſic lauare:vt tñ nõ ſit oĩ=
no puriſſimus. Sed addidit Mũda me:quatenꝰ in eo
nichil remanere poſſet immundũ. Sed illud lauacrũ
qđ ſic abluit maculas pctõꝝ:vt ſupra niuẽ poſſit deal
bare qđ ſordiduꝫ eſt/ſalutiferi baptiſmatis cognoſcit
īdicare puritatẽ:vbi ſic oĩa ꝛ originalia delicta/ꝛ ꝓpa
admiſſa mundant: vt illi nos reſtituat puritati/in qua
primus Adam noſcit eſſe ꝓcreatus. Sed vtinã cõſer
uaremꝰ tãti muneris dignitatẽ: ne nos iterũ pullulan
tia peccata fuſcarẽt. Petit ergo ꝓpheta in p̄figura=
tione ſacri baptiſmatis mũdari ab iniuſtitia ſua:ne in
ſecuritate remiſſus/ negligẽs videret eſſe poſt veniã.
Nã maxime debet caueri:ne finitima noſtra reddant
obnoxia:ſicut Salomon dicit:In fine ſuo laudabitur
Ar. cognoſco. oĩs vir. [Qm̃ iniquitatẽ meã ego † agnoſco:et pecca
tũ meũ contra me eſt ſemꝑ]. Sciens ꝓpheta ſic dñm
piũ/vt tñ ꝛ iuſtus eſſe nõ deſinat: equitatẽ ſuis ſuppli
cationibus admiſcuit cõgruenter/vt facilius audiatur
qđ iuſtitia interueniẽte depoſcit. Puniẽdũ quideꝫ ſcit
eſſe peccatũ: ſed ideo a dño dicit eſſe parcendũ/qñ a
Prouer. 18. ſe cõfirmat eſſe dãnatũ:ſicut Salomon dicit:Iuſtus
in principio ſermõis accuſator eſt ſui. Intẽdamus er
go qđ dicit Ego agnoſco. Peccata eñi illa ſunt fortio
ra/que agnoſcẽtes admittimus: nõ aũt illa q̃ ꝑ igno=
rantiam ꝑpetramus. Siue illud ſcire oẽs poſſunt pec
cata ſua:ſed ſoli illi ꝓbant agnoſcere/qui ea videntur
ꝓpria execratiõe damnare. Perfecta ei penitẽtia eſt/
futura cauere peccata:et lugere p̄terita. Prio ei poſt
2. Reg. 12. ipm fuit ſcelus:qñ ꝓpheta interrogante rñdit Dignũ
eſſe morte q̃ alienam ouẽ pauperis cõcupiuit:tunc qñ
peccatũ ſuũ nõ credebat eſſe deflendũ:modo autẽ cũ
penitet/cũ ꝓſtratus humiliter ingemiſcit: cõtra ſe ſta
re dicit delicta: quaſi quandã figuratã imaginẽ ſemꝑ
adiecit:hoc eſt qđ iugiter aſpicit/ꝛ cũ oculos claudit.
Sed reſpectus iſte cõtinuus peccatoꝝ/ꝑſeuerãtiam
pie ſupplicatiõis oſtẽdit. Naꝫ quotiẽs talia corde re=
ſpicimus:totiẽs cõmiſſa deploramus. Dixit ei dñs in
Ps. 49. ſuperiori pſalmo Arguã te/ꝛ ſtatuã illã cõtra faciem
tuã: qđ hic ſibi vir ſanctiſſimus ipſe faciebat cuꝫ dicit
Et peccatũ meũ cõtra me eſt ſemꝑ. Iuſte ergo ſe pe=
tebat abſolui:qui iã hic formã illã viuus eſt ſibi feciſſe
SCHE. futuri iudicij. Hec figura dicit Procatalepſis.i. p̄oc=
cupatio. Hic eñi quaſi iam in venturo iudicio cõſtitu=

tus: delictorum ſuoꝝ aſpectus teterrimos ꝑtimeſcit.
[Tibi ſoli peccaui ꝛ malũ coram te feci:vt iuſtificeris
in ſermonibus tuis/ꝛ vincas cũ iudicaris]. Hic iterũ
Enthymematicus ſyllogiſmus apparet:que in vigeſi SYL.
mo pſalmo iã diximus. Cuius ꝓpoſitio eſt Dñs iuſti=
ficat in ſermõibus ſuis:ꝛ vincit cũ iudicat. Hinc ſub=
iungit in cõcluſiõe premiſſa ſentẽtia. Tibi igit ſoli pec
caui:ꝛ malũ corã te feci. Hoc ſ reddẽdis ſyllogiſmis
ſine culpa fieri more veterũ cõſtat eſſe ꝓmiſſum. Nũc
ad exponẽda verba redeamus. De populo ſi quis er=
rauerit:ꝛ deo peccat/ꝛ regi. Nam qñ rex deliquit/ſo
li deo reus eſt: qꝛ hoĩem non habet/q̃ eiꝰ facta diiudi=
cat. Merito ergo rex deo tñ ſe dicit peccaſſe:qꝛ ſolus
erat q̃ eiꝰ potuiſſet admiſſa diſcutere. Et qꝛ illũ vbiq̃
eſſe nouerat/iure corã ipo malũ ſe feciſſe deplorabat:
arguẽs dementiam ſuã/qui nõ expauit tãto iudice pre
ſente peccare. Sermones aũt dñi merito iuſtificati di
cunt:qñ ſine dubio ſemꝑ eius dicta cõplent: ſicut ipſe
Mat. 24. dicit Celum ꝛ terra tranſibũt:verba aũt mea nõ pre=
teribũt. Sequit Et vincas cũ iudicaris. Deus tãte iu
ſtitie eſt:vt velit ſe cũ hoĩbus iudicari. Ipſe eniꝫ dicit
Iſa. 5. Iudicate inter me ꝛ vineã meã. Et alibi dicit Popu=
le meus quid feci tibi:aut quid cõtriſtaui te? Unde mi
Michee. 6. chi. Unde nũc ꝓpheta cõfitet talem cõtra ſe dñm ha=
bere iuſtitiã: vt abſolute ſuperet cũ fuerit iudicatum.
Baruch. 1. Sic et Hieremias ait Dicetis dño deo noſtro:tibi iu=
ſtitia:nobis aũt cõfuſio vultus noſtri. Erat quippe in
aio eius qđ ex paſtore rex fuiſſet effectus:qđ regẽdos
populos acceperat:ꝛ ſine honoris ſui ꝯſideratiõe de=
liquerat. Neceſſe ergo erat vt in alieno iudicio ꝓphe=
ta ſuperaret:q̃ iaꝫ victus in ꝓprio examine noſcebat.
Aliqui hoc aptant ꝛ ad dñi paſſionẽ cũ iudicatꝰ vicit:
Ar. enim ꝛ mũdũ damnatus abſoluit. [Ecce † in iniquitatibus
Ar. peccatis concepit. cõceptus ſum:ꝛ in † delictis peperit me mater mea].
Hic inuidia peccati minuit/qñ ꝓpriũ crimen delictis
generalibus cõparat: vt ipa multitudo ꝛ cõfeſſio pec
catoꝝ miſerationẽ boni iudicis cõmoueret. Ergo iſte
ſenſus eſt:quid dicã me modo feciſſe que arguor/q̃ iaꝫ
ex originali pctõ in iniquitatibus ꝓbor eſſe cõceptus:
vt ante pctã cõtraxerim q̃ꝫ vite principia reperiſſem?
T.O.P. Qđ argumentũ dicit ab antecedẽtibus. Neq̃ eñi no
uũ eſt illũ peccare q̃ in iniq̃tatibus cõceptus/ꝛ in deli
ctis eſt genitus. Quid humilius/quid ſimpliciꝰ q̃ꝫ de
vno peccato redargui:ꝛ ſimul oĩa cõfiteri? Merito er
go iſti ſic facile videt indultũ/qui poſt abſolutiõis do
num multis modis ſe niti oſtẽdere crimĩnoſum. Au=
diãt pelagiani:ꝛ ire cõtra manifeſtã veritatem vehe=
mẽter erubeſcãt. Quemadmodũ eñi poteſt fieri vt in
qualibet etate paruula nõ egeamus abſolui / qui hũc
mũdũ delictis grauãtibus ingredimur onerati? Iob
Iob. 15. quoq̃ ſimili voce ꝓfitet. Nemo mũdus ante te:nec in=
fans cuius eſt vnius diei vita ſuper terrã. Uas etiam
electiõis Paulus aplꝯ inter multa cõmemorat dicẽs
Ephe. 2. Fuimus ꝛ nos aliqñ natura filij ire ſicut ꝛ ceteri. Itẽ
Roma. 5. ipſe Paulus aplꝯ: Per vnũ hoĩem peccatuꝫ intrauit
in mũdũ:ꝛ per peccatũ mors: ꝛ ita in oẽs hoĩes mors
pertrãſijt:in quo oẽs peccauerũt. Ipſa etiã veritas in
Ioan. 3. euãgelio teſtat definitiua ſentẽtia. Amen dico vobis:
ſi quis nõ renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpiritu ſancto/non
põt videre regnuꝫ dei. Qua propter interrogo cur in=
fantes a regno dñi reddũtur alieni:qui de cõmiſſa ne=
queũt prauitate culpari? Reſtat ergo vt originali pec
cato infantes teneant obnoxij/q̃ anteq̃ꝫ ꝓpria faciant
primi hoĩs ſeculi ꝓbãt geſtare peccata. Sũt et alie ve
riſſime ꝓbationes:ſi ſibi humana ꝓteruia ſacrilegos

nõ exquirat errores. Supereſt eoꝝ ſecūda nequicia:
qm̄ liberū arbitriū ſic in humanis viribus ponunt: vt
abſqꝫ dei gratia hoīes putent ꝑ ſeipſos bonū aliquod
poſſe concipere vel agere. Qđ ſi ita eſſet: cur ꝓpheta
Ps. 58. diceret Deus deus miſericordia eiꝰ preueniet me? Cū
te audis miſericordia dñi preuētū: nichil tuū ꝓceſſiſſe
Ps. 126. datꝰ intelligi. In alio quoqꝫ pſalmo dicit Niſi dñs edi
ficauerit domū: in vanum laborāt qui edificant eam.
Ps. 36. Idē dicit A dño greſſus hominis diriguntꝰ: ꝛ viā eius
Ps. 145. cupiet nimis. Alio quoqꝫ loco Pſalmiſta teſtatꝰ Dñs
erigit eliſos: dñs ſoluit compeditos: dñs illuminat ce
cos. Cū audiatis preuenire/edificare/dirigere/ꝛ eri-
gere dñm abſoluere ꝛ illuminare nullis ꝓcedentibus
meritis: quid ibi ꝓpriū cepiſſe cognoſcitis: niſi illud
tm̄ vnde ꝓ veſtra ſuperbia iuſte damnemini? Sed di-
citis forſitan ꝓphetā Iſaiam ſic arbitriū liberū com-
Isa. 1. probare. Si volueritis ꝛ obaudieritis: bona terre co-
Ezec. 18. medetis. Et iterū Ezechiel: Facite vobis cor nouū/et
Ps. 94. ſpiritū nouū. Et iterū: Hodie ſi vocē eius audieritis
nolite obdurare corda veſtra. Sed hec/ꝛ illis ſimilia
peſſima intentiōe ſentitis: vt credatis hoīes a ſemet-
ipſis bone volūtatis initiū ſumere/ꝛ poſt adiutorium
diuinitatis accipe vt (qđ dici nefas eſt) nos ſimus cau
ſa eius beneficij/nō ipſe ſui. Nam quomodo verū erit
Joan. 1. qđ Ioānes ait: De plenitudine eiꝰ nos oēs accepi-
mus: ꝛ gratiā ꝓ gratia. Vel quēadmodū ipſa gratia
dici poterit gratuita: ſi eā anticipet alicuius boni pre
miſſa celeritas? Audite apl̄m: q̄ dogma veſtrū falſiſſi
Rom. 11. mū vera predicatiōe cōuincit dicens: Quis prior de-
dit ei: ꝛ retribuetꝰ illi? Qm̄ ex ipſo/ꝛ ꝑ ipſum/ꝛ in ipſo
Philip. 2. ſunt oīa. Itē apl̄s. A quo eſt ꝛ velle ꝛ ꝑficere ꝓ bona
Jaco. 1. voluntate. Et Iacobus apl̄s: Omne datū optimū: ꝛ
omne donū ꝑfectū: deſurſū eſt deſcendēs a patre lu-
minū. Sequitꝰ alia vos multo peior abſurditas. Si a
nobis eſſet bone volūtatis initiū/nos magis ponere-
mus fundamētū vbi edificaret dñs: qđ certe nulla po
teſt mētis ſanitas approbare. Quapropter deſinite
aſſerere q̄ nō poteſtis implere. Illi obediēter audiūt
quos ipſe facit audire: illi ꝑficere cupiūt/q̄ munus di-
uinitatis accipiūt. Nam poſt viciatā humani generis
naturā: liberi arbitrij ſalutiferā partē ꝛ dñs tribuit/ꝛ
operationē ipſius ſua pietate cōcedit. Hec quidē la-
tiꝰ btūs Auguſtinus: hec doctiſſimus Hieronymus:
hec Proſper cōſenſu generalitatis diuino munere do
cuerūt. Sed nos hec cōtingere fecit hereſis execran-
da: q̄ nimis ſaluti noſtre ꝓbatꝰ eſſe cōtraria. [Ecce em̄
veritatē dilexiſti: incerta ꝛ occulta ſapiētie tue mani-
feſtaſti michi]. Sicut ſuperiori verſu per cōmune de-
lictū approbauit: q nemo a pctīs redderetꝰ exceptus:
ſic iterū ꝑ ſuā confeſſionē ſibi ſupplicat ſubueniri: qm̄
in cōfitendo peccato veritatē dixit: quā deꝰ dñs ſupra
ſacrificia plus requirit. Non em̄ deus delectatur pe-
nis noſtris: ſed cōfeſſionē querit erroris: ſicut ſcriptū
Ezec. 18. eſt Nolo mortē peccatoris: ſed vt cōuertatur ꝛ viuat.
DEF. Incerta ſunt que oīno diſcerni nō poſſunt: ſed aliqui-
bus ambiguitatibus colliguntꝰ. Occulta vero ſunt que
nec oculus cōſpicit: nec mēs humana diiudicat. Hec
duo nō ſolū ſibi reuelata dicit/ſed manifeſtata ꝓfitetꝰ:
vt qđ fuerat vel ſuſpicari arduū/ꝑueniret illi in decla
ratione manifeſtū. Et nota ꝙ collata ſibi munera pul
chra definitione cōplectitꝰ. Dicendo em̄ Incerta ꝛ oc
culta ſapiētie tue manifeſtaſti michi: ꝓphetia quid ſit
oſtendit. Onus aliud addit reatui ſuo: vt cū beneficia
numerat/culpa ſemꝑ accreſcat. Incerta ergo ꝛ occul
ta ſunt: que deꝰ illi in filij ſui manifeſtatiōe reuelauit.

Primū vt agnoſceret eū habere filiū: deinde vt ipm̄
noſſet ex ſuo ſemine in carnis aſſumptiōe venturū: vt
paſſiōis quoqꝫ futura ꝓdiceret/ꝛ reſurrectiōis gloriā
nūciaret: ꝛ inde nō ſe dicit debuiſſe peccare/cū talia
meruiſſet agnoſcere. O ſancta ſimplicitas: quis tan- DOG
tū ſue defenſiōi ſtudere potuit: quātū iſte in ꝓpria con
demnatiōe laborauit? Qđ argumentū dicitꝰ a cauſis. TOP.
Dicit enī poſt tot collata beneficia/ad talia ſe nō de-
buiſſe ꝑuenire peccata. [Aſperges me hyſopo ꝛ mun AL. dñe.
dabor: lauabis me ꝛ ſuꝑ niuē dealbabor]. Superiori
ſupplicatiōe ꝓſtratus/in ſecundā partē miſericordia
dñi cōfiſus erigitꝰ: ne qđ omnibus peccatis eſt grauiꝰ/
de clemētia omnipotētis dñi deſperaſſe videretꝰ. Hy-
ſopus cū ſit herba paruiſſima: radicibꝰ ſuis ſaxoꝝ
fertꝰ viſcera penetrare. Hec ꝛ internis hominū faucia
tis ꝓbatur accōmoda. Et in libro Leuitico immolato Leuit. 14.
ſanguine intincta/ſupra leproſi corpꝰ ſepties ſolebat
aſpergi: ſignificās precioſo ſanguine dñi Saluatoris
maculas peccatorū efficaciter eſſe diluēdas. Hac ſi-
militudine ſupplicat ſe ꝓpheta liberari: vt chriſti ſan
guine ſalutari quē pio corde credebat eſſe vēturū: ab-
ſolutiōis munera mereretꝰ. Per hyſopū em̄ ſignificat
ſacramēta que diximus: que nō ſolū inquinamēta de-
tergūt/ſed etiam ſuꝑ niuem puritatem aīe relucentis
oſtendunt. Super niuem autē albū de corporibus nil
valet inueniri: ſed ideo ſuꝑ niuem dixit: q ſpiritualis
aīa longe ſupra corpora mūdata reſplendet. Que fi-
gura dicitꝰ Hyperthesis: id eſt ſuplatio: cum aliquam SCHE.
opinionē omniū notam/ſentētia noſtra exuperare cō-
tēdimus. Tale eſt ꝛ illud: ſicut iam in ſeptimodecimo
pſalmo dictū eſt Et volauit: volauit ſuper pēnas ven Ps. 17.
torū. [Auditui meo dabis gaudiū ꝛ leticiam: et exul-
tabunt oſſa humiliata]. Hic iam pie cōfidentia diui-
nitatis oſtenditꝰ: vt talia ſe auditurum dicat/que gau-
dium leticiāqꝫ congeminēt. Gaudiū pertinet ad abſo
lutionem: Leticia ad ꝑpetua premia poſſidēda. Hoc
eſt autē audire gaudiū ꝛ leticiā/quod ꝓmittitur abſo
lutis: Venite benedicti patris mei: ꝑcipite regnū qđ Mat. 25.
vobis paratū eſt ab initio mundi. Sequitꝰ Et exulta-
bunt oſſa humiliata: ſcꝫ audita voce quam diximus.
Qđ argumentū dicitꝰ a cōſequētibus. Neceſſe eſt em̄ TOP.
vt quando hec audita fuerint: leticia cōſequatur. Per
oſſa vero ſignificātꝰ animi firmamēta: que neceſſe fue-
rat omnino humiliari: q̄diu penitēs iſte potuiſſet ab-
ſolui. Humiliata em̄ dixit ꝓpter erroris ſui conſcien-
tiam: que ꝑficue ſemꝑ humiles facit. [Auerte faciem
tuā a peccatis meis: ꝛ oēs iniquitates meas dele].
Venit ad tertiā partē: rogans iudicem piū ne reſpi-
ceret peccata/que ipſi quoqꝫ videbantꝰ horrēda. Con
ſidera vero ex cōtrarijs pulcherrime regulas datas.
Si nos auertimus facies a peccatis noſtris noxium
eſt: q obliuiſcimur ꝛ negligēter agimus/que cōtinuo
fletu abluere deberemus: ſi dñs non auertit extinguit
q iudicat delicta q̄ reſpicit. Sic orat ꝛ alibi: Ne auer Ps. 142.
tas faciem tuam a me: et ero ſimilis deſcendētibus in
lacū. Merito: qm̄ ſi nos reſpicimur/miſericordia Sal
uatoris abſoluimur: ſicut de Petro in euangelio dicit
Et reſpexit Petrum: et egreſſus foras fleuit amare. Luc. 22.
Sequitur Et omnes iniquitates meas dele. De duo-
bus criminibus vocatus ad culpam: ꝓ vniuerſis deli
ctis prudētiſſimus precator exorat. Sciebat em̄ ſe fe
ciſſe plurima/q̄ iuſtitia preſentis tēporis arguebat,
ita ſalutari compēdio quicquid accuſari poterat/re-
mitti ſibi vna venia poſtulabat. Dele autē dum dicitꝰ/
dimitte ſignificatꝰ: q omne noſtrum admiſſum quaſi

quibuſdā tabulis ſcribitur:cū diuina noticia ptinetur.
[Cor mundū crea in me de⁹: ⁊ ſpiritū rectū innoua in
viſcerib⁹ meis]. Subtiliter hos verſus per verba ſin-
gula debemus exquirere: vt nobis ſenſus poſſit eui-
dentius elucere. Creare dicimus nouū aliquid inſti-
tuere:vt illud qđ nō fuit videat exiſtere. Et quo modo
dicam⁹ ante peccatū cor mūdū nō habuiſſe Dauid de
quo dñs dixit: Inueni Dauid filiū Ieſſe virū ſm cor
meū: qui faciat oēs voluntates meas? Sed crea hic:
reſtaura debet intelligi. Petit ergo pphēta tale mun-
dū cor ſibi creari:qđ iam peccatis impellentib⁹ cōmo-
ueri minime potuiſſet ad culpā: ſed ſtabilitate defixū
a bono non poſſit mutari pposito. Hoc vtiq̧ ſanctis
poſt reſurrectionē dabitur. Sed penitens iſte bonorū
auidus: venturi premij amore ſucceſſus: qđ in futuro
euenire poterat:hoc ſibi cōcedi preſenti tēpore poſtu-
labat. Rectū ſpiritū dicit: filiū dei verbū:de quo ī alio
Ps.44. pſalmo cōmemoratus eſt: Virga recta eſt virga regni
tui. Quē merito ex natura deitatis ſpiritū appellauit:
Joan.4. quia legit:Deus ſpiritus eſt. Innoua:per hypallagen
et.2.cori.3. figurā poſitū eſt:nō q̧ eſſet filius innouā dus:ſed quia
SCWE. Dauid peccatis veterē factū poſſit innouare per gra-
tiam. Ille enim nos innouat:qui antiqui hominis ve-
tuſtate depoſita:in noua regenerationis ſue dona com-
mutat. Nā ſicut per Adā veteres fuimus: ita Chriſti
Ephe.4. dñi beneficijs innouamur:ſicut apoſtolus dicit: Depo
Col.3. nentes veterē hominē cū actib⁹ ſuis:induite nouū qui
ſm deū creatus eſt. Addidit: In viſcerib⁹ meis: vnde
nouerat adulterij deteſtabile crimē exiſſe. Vtriſq̧ eñ
partibus remediū petebat: qm̄ de vtroq̧ peccauerat.
Et intuere quanta viuacitate ſe deſideret expiari: vt
intelligas eum nullū tale vlterius cōmittere voluiſſe
delictū. Nā ſicut in cōpaginē priorē coire nō poſſunt
abſciſa membra:ita ad verū penitentē nequeūt prete-
rita redire peccata. Ut quibuſdā vero placet: et aliter
probatur exponi. Petit pphēta cor mundū creare in
ſe deū:nō aliud poſcens qđ nō habebat:ſed qđ iā erat
CXY. mundū fieri poſtulabat. Creare quippe dicimus:⁊ re-
nouare. Dictū eſt enim ⁊ in alio loco de fidelib⁹: Ecce
nunc noua creatura:non quaſi de altera que non erat:
ſed qđ in ea que iā cōſtabat illuminatio noue pceſſe-
rat. [Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpiritū ſanctū tuū
ne auferas a me]. Proijcitur a facie qui curari cōtem-
nitur. Et quid egrot⁹ faciat:ſi medicina ſe ſubtrahat?
Sciebat enim ab illius facie ſanitatē mentis ⁊ lumen
venire ſapientie:⁊ credebat ſe inimico tradi:ſi a vultu
dñi iudicaretur expelli. Hic enim ſe tantū vult reſpici
quia peccata ſuperius nō debere cōſpici ſupplicauit.
O mens prophete: et poſt humanos errores eximia:
de poteſtate tacuit:de affectibus minime ſupplicauit.
Solū ſpiritū pphētie ſibi non auferri petijt: quē pre-
cioſum ſupra cuncta rex habuit. Sic enim et Iere-
mias propheta de ipſius virtute teſtatus eſt dicens:
Hiere.1. Extendit dñs manū ſuam ad me:⁊ tetigit os meum:⁊
dixit ad me:Ecce dedi verba mea in os tuū:ecce ſtatui
te ſup gentes ⁊ regna: eradicare ⁊ demoliri ⁊ pdere ⁊
exterminare ⁊ edificare ⁊ circūplantare. Merito ergo
conſeruandū ſibi petijt:qđ ſupra oēs diuitias magni-
ficentius ſe habuiſſe cognouit. Et intuere qr nō dixit:
da michi:tanq̄ non haberet:ſed ne auferas poſuit:ſci-
licet quia talis ac tanta ſupplicatio niſi per ſpiritum
ſanctū non poterat euenire. [Redde michi leticiā ſa-
Al.et lutaris tui: ⁊ ſpiritu principali ɔfirma me]. Redit ad
filium dei quē vt oſtenderet Chriſtū/dixit: Salutaris
tui:cuius natiuitate ſalus gentibus venit:⁊ quod ante
erat paucis per eximiam fidem cognitū:factum eſt in
vniuerſo orbe notiſſimū. Qua propter cū dicit: Red-
de michi leticiā ſalutaris tui:Chriſtū ſignificat:cuius
contemplatione inter ipſas quoq̧ lachrymas letus
erat:⁊ prophetie ſue munere inter penitentie ſue ieiu-
nia paſcebatur. Redde dixit:quia ſibi neſcio quid gra-
tie ſenſerat imminutū:qm̄ ab illa gratia ſalutari tantū
quis recedit: quantum ſe reprehenſibili cōuerſatione
tractauerit. Nā cū dicit: Redde michi leticiā ſaluta-
ris tui: gratiā ſe ſpūs ſancti ſine dubio amiſiſſe cogno
uerat: quā fragilitas humana non poteſt habere cum
peccat. Sequitur: Et ſpiritu principali confirma me.
Rex ille ſanctiſſimus ⁊ propheta mirabilis:non puta-
bat precipuum munus eſſe ſubiectis iura dictare: na-
tiones exteras bello ſubigere: ſed tota contemplatio-
ne tranſlatus:curioſius expetebat in principali intel-
lectu ſtatui: q̄ in regni culmine contineri. Confirma
me dixit:ne iterū peccem: ne a te animi mutabilitate
diſcedam. Nec incaſſum putemus: quod vir ſanctus
et cordis illuminatione radiatus:tertio ſpiritū nomi-
nauit: niſi quia indiuidue trinitati deuotus cōcedi ſi-
bi ab ea veniā poſtulauit. Spiritus enim quantū ad
eſſentiā diuinitatis:⁊ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus
recte dicitur vnus de⁹: ſed pro diſtinctione perſonarū
eſt propriū patri q̧ naturaliter ſine initio ante ſecula
genuit filiū: propriū eſt filio q̧ naturaliter a patre ge-
neratus eſt: propriū eſt ſpiritui ſancto q̧ a patre ⁊ fi-
lio pcedit: que ineffabili charitate atq̧ cooperatione
eorū conſubſtantialis eternitas ⁊ poteſtas omnia fa-
cit que vult in celo et in terra. Sed quis hec incom-
prehenſibilia atq̧ inexplicabilia ita vt ſunt nobis nūc
eſſe noſcantur: tamen a nonnullis patribus corpora-
lium et ſimul exiſtentium rerum talis ſimilitudo pro-
ponitur. Inuenimus enim in ſole tres iſtas proprie-
tates. Prima ipſa eſt ſubſtantia corporalis q̧ ſol eſt. IDI.
Deinde ſplendor eius qui in ipſo pmanet. Tertia ca-
lor qui ab ſplendore eius vſq̧ ad nos peruenit. Que
hoc modo (ſi tamen tante rei poteſt ſimilitudo aliqua
reperiri) arbitror eſtimanda: vt quod eſt in ſole ſub-
ſtantia corporalis:ita intelligatur in trinitate quodā-
modo perſona patris:⁊ quod eſt in ſole ſplendor eius:
hoc ſit in trinitate perſona filij: ſicut apoſtolus dicit:
Splendor glorie eius. Quod autem eſt in ſole calor: Hebr.1.
hoc ſit in trinitate perſona ſpirit⁹ ſancti:ſicut legitur:
Quis ſe abſcondet a calore eius? Datur etiam aliud Ps.18.
exemplum incorporaliū rerum: hoc eſt de anima: que
ad imaginem dei facta cognoſcitur. Anima igitur eſt
ipſa ſubſtantia incorporea rationalis: in qua nunc in-
tellectus ⁊ vita eſt. Quod ergo eſt in anima ſubſtan-
tia:hoc intelligatur (ſi dici fas eſt) in trinitate perſona
patris:quod autem eſt in anima virtus ⁊ ſcientia: hoc
intelligatur in trinitate filius qui eſt dei virtus et dei
ſapientia. Et quod in anima viuificandi proprietas:
hoc ⁊ in trinitate intelligatur ſpiritus ſanct⁹: per quē
viuificandi opus multis locis predicatur impleri: ſi-
cut ait Petrus apoſtol⁹ in epiſtola ſua: Mortificatos 1.Pe.3.
carne:viuificatos autem ſpiritu. Item apoſtolus: Lit- 2.Corin.3.
tera occidit: ſpiritus autem viuificat. Et in euange-
lio dominus ait: Spiritus eſt qui viuificat:nam caro Joan.6.
non prodeſt quicq̄. Hec autem que diximus tria ſin-
gulariter ſequeſtrata nullatenus inueniūtur: quis in-
tellectus noſter ea diſtincta poſſit aduertere: ſed ita
naturaliter ſunt vnita: vt dum vnum horum ſe abſtu-
lerit: ſimul tria ſemper occurrant. Sic per has ſimi-
litudines: tante rei aliqua nobis imaginatio veritatis

aperitur. Sunt ⁊ hec ⁊ talia patrũ diſputatione ſimi-
lia: ſed que nũc carnis infirmitas ad liquidũ vetat in-
telligi: tunc multo preſtantius poterunt cõprehendi:
quãdo in maieſtate ſua diuinitatem viderint quicũq;
beati ſunt. Qđ qui deſiderat plenius agnoſcere: ſan-
cti Hylarij: ſãcti Ambroſij: ⁊ ſancti Auguſtini libros
trinitatis nõ deſinat lectitare. Hec enim res ad diſpu-
tandũ ꝙ magna: tam longa eſt. Nam ⁊ beatus Hiero
nymus aduerſus hereticos in hoc pſalmo luculẽter et
Al. Docebo breuiter de trinitate diſſeruit. [† Docebo iniquos vias
tuas: ⁊ impij ad te cõuertentur]. Quartã partẽ ſuppli
cationis ingreditur: vbi cũ fuerit auditus: que ſit glo-
ria paſcentis oſtẽdit: vt ipſe quoq; purgatiſſimus ac-
quiratur: cũ aliũ ab infidelitate cõuerterit. Scriptum
Iaco.5. eſt enim: Quia qui cõuerti fecerit peccatorẽ ab errore
vie ſue: ſaluabit animã eius a morte: ⁊ cooperit multi-
tudinem peccatorũ. Duo ſunt enim genera doctorũ.
Unũ quod inſtituit exemplis. Aliud quod verbis tm̃
noſcitur admonere peccãtes. Quod hic vtrũq; depre
henditur ſentiendũ. Dicit itaq;: Qm̃ ſi prophete par-
catur: delinquẽtibus ſpes remiſſionis maxima conce-
datur. Quis enim ad ꝯuerſionẽ non daret animũ: vbi
rex et ꝓpheta conceſſe ſibi venie preſtabat exemplũ?
Siue illum ſecundũ intelligi poteſt: quia liberatus a
magno exitio ꝑdicare potuit gentib⁹ diuerſa magna-
lia dñi: que ſequentiũ pſalmoꝝ textus oſtendit. Polli-
cetur etiã compendiũ queſtuoſum: vt quia ignouerat
vni: multi per ipſum impij ꝓbarentur acquiri: qđ non
elationis cauſa dicitur: ſed ꝓuidentie virtute prophe-
tatur. Quãti enim per iſta verba dño ſupplicantes: ex
reis redduntur liberi: ex obligatis feliciter abſoluti?
[Libera me de ſanguinib⁹ deus deus ſalutis mee: et
exultabit lingua mea iuſticiã tuã]. Sanguinib⁹: cõtra
latinã quidẽ linguã numerus pluralis videt̃ aſſumpt⁹:
ſed quia hoc in grecis exemplaribus cõtinetur: trãſla
tor oĩno laudandus eſt. Elegit enim aliquid ꝯtra artẽ
ſecularium ponere: ꝙ a veritate poſita diſcrepare. Nam
ſi diceret a ſanguine: vnũ forſitan peccatũ videretur
oſtendere: ſed cum pluralem numerũ ponit: multa eſſe
ſine dubio confitetur. Quod idioma ſcripture diuine
SCHE. poſſumus nũcupare. Hec figura dicit̃ Exallage: id eſt
immutatio: quotiens ꝯtra ꝯſuetudinẽ: aut genus com
mutatur: aut caſus. Liberari ergo ſe ꝓpheta petit de
carnalibus delictis: vt iam deſineret in iſta fragilitate
peccare. Sanguis enim: pro corpore humano poni-
tur: quia inter ceteros humores eius ipſe prior videt̃
Matth.16. exiſtere. Nam ⁊ in euangelio Petro dicitur: Non tibi
reuelauit caro ⁊ ſanguis. Deus ſalutis mee: ſignificat
dñm Saluatorẽ: per quẽ ſalus pie credentibus datur.
Addidit etiam: Exultabit lingua mea iuſticiam tuã:
id eſt ſi me liberaueris de ſanguinibus: quod intelli-
gitur de peccatis: laudẽ tuã lingua mea iuſte loquet̃:
Pſ.49. propter illud qđ in preterito pſalmo dictũ eſt: Pecca-
tori autẽ dixit deus: quare tu enarras iuſticias meas?
Abſolutus enim recte loqui potuit: vnde peccatorem
lex diuina ſuſpẽdit. Illud preterea videtur afferre nõ-
nullis aliquã queſtionẽ: quare poſt abſolutionem de-
licti: dixerit: Laudabo iuſticiã tuam: ⁊ non magis qđ
aptũ erat poſuit: laudabo pietatẽ tuam? Pietati enim
gratias agere debet: qui precatus eſt indulgenter ab-
ſolui. Sed ſi cauſam ꝓfunda ratione ꝯſideres: ⁊ iuſti-
cie diuine fuit: vt audiret ad ſe clamantẽ: parceret ſup
plicanti: ſuſciperet cõfitentẽ. Siue quia due res iſte in
iudicio domini ſemꝑ adiuncte ſunt: ſicut in centeſimo
Pſ.100. pſalmo dicturus eſt: Miſericordiã ⁊ iudicium canta-
bo tibi dñe. Quod ſuo loco euidẽtius explanabimus.
[Dñe labia mea aperies: et os meũ annunciabit lau-
dem tuã]. Labia ꝓphete que clauſa fuerãt cõditione
peccati: beneficio abſolutionis aperienda pronũciat.
In reatu enim poſitis ora dãnata ſunt: ſicut ⁊ Eſaias
dicit: O miſer ego: qm̃ immundus ſum: qui cũ ſim ho- Eſa.6.
mo ⁊ immunda labia habeam: in medio quoq; populi
immũda labia habentis habitem. Os aũt dicit̃ ⁊ cor-
dis arcanũ: vnde efficaciter laus diuina cantat̃. Me-
rito ergo poſt abſolutionẽ peccati: ⁊ labia ſua aperien
da eſſe pronũciat: et os ſuũ dicit dñi annunciare poſſe
preconia. [Qm̃ ſi voluiſſes ſacrificiũ dediſſem vtiq;:
holocauſtis † aũt non delectaberis]. Bene ſe culpa in- Al. non ħ.
teruenientе cognoſcens humilis precator: inſinuat po
tuiſſe quippe regem facile ſacrificia pecudum offerre:
que adhuc illo tẽpore pro peccatoꝝ expiationib⁹ pen-
debantur: ſi holocauſta dñs libenter aſſumeret. Nam
qđ dicit: Holocauſtis autẽ nõ delectaberis: ſignificat
ritus ſacroꝝ per imolationes pecudũ: qui erãt aduen-
tu dñi reſpuendi. Unde cõſtat ꝓphetã ſic ad dñm to-
ta mente tranſlatum: vt non ſe ſacrificijs que illo tem-
pore gerebant̃ crederet expiandũ: ſed illa magis obla-
tione quã dicit inferius. [Sacrificiũ deo ſpiritus con
tribulatus: cor cõtritũ ⁊ humiliatũ de⁹ nõ † ſpernit]. Al. deſpi-
Poſtꝙ dixit que ſacrificia deus reſpuit: nũc dicit illa cies
que poſcit. Iſtud enim dam⁹ ſacrificiũ deo: ſpiritũ ſu-
perbie cõfeſſionis humilitate mactatũ: vnde non ſan-
guis egreditur: ſed lachrymarũ fluenta decurrũt. Nã
ſpiritus iſte quando eſt letus nos obligat: quando eſt
ſm deũ contribulatus/abſoluit. Dicit enim per quin-
tam ſpeciẽ definitionis (que grece Cata antilexin: la- DEF.
tine aduerbiũ dicit̃) qđ ſit acceptius ſacrificiũ qđ of-
fertur deo: id eſt ſpiritus cõtribulatus. Sequitur etiã
ſententie huius indubitata ꝓmiſſio: per quã iam non
venia petitur: ſed eã deo ſe humiliantib⁹ pollicet̃: id eſt
cor cõtritũ ⁊ humiliatũ deus nõ ſpernit. Contritũ/di-
cit penitentie laboribus vehementer afflictũ. Humi-
liatũ deo ſcilz: vt qđ ante fuerat elatione ſuperbũ: fie-
ret pia cõfeſſione deuotũ. Et vide quẽadmodũ rerum
ordo ſeruatus eſt. Non enim cor potuerat humiliari:
niſi fuiſſet frequẽti tribulatione cõtritũ. Nã qđ dixit:
De⁹ nõ ſpernit: iam ſancte ꝓmiſſionis auctoritas eſt:
qui predicat̃ magis ꝙ poſtulat̃. Cõſtat enim tales ob-
lationes deũ nõ ſpernere: ſicut illa cognoſcitur priora
ſacrificia reſpuiſſe. Perquirendũ ſane videtur ꝙ fre-
quenter in ſcripturis diuinis pro intelligentia cor po-
natur. Dicit in euãgelio: De corde exeũt cogitatiões Matth.15.
male. Et Petrus apoſtol⁹ Symoni ait: Cor enim tuũ Act.8.
nõ eſt rectũ corã deo. Eſaias quoq; teſtatur: Indura- Eſa.6.
tũ eſt cor populi hui⁹. Et in quarto pſalmo: Quouſq; Pſ.4.
graui corde. Et in ſeptimo: Scrutans corda et renes Pſ.7.
de⁹. Hic quoq; ſuperius dixit: Cor mundũ crea in me
deus: vt cunctis indubitanter appareat ibi eſſe cogita-
tionũ noſtrarũ fontẽ: inde bona maláq; venire tracta-
tum. Nã ⁊ particula ipſa corporis noſtri conoides eſt:
quia ignis habet imaginẽ: vt merito tali ſit poſſeſſio-
ne plaſmatũ: vnde nobis poteſt venire conſiliũ. [Be-
nigne fac dñe in bona volũtate tua ſyon: vt edificẽtur
muri hieruſalẽ]. Quinta pars que ſupereſt introitur:
in qua iam calamitatũ anxietate depoſita: memor ꝓ-
miſſionis diuine letus petit fieri qđ dñs dignatus fue
rat polliceri. Supplicat itaq; vt qm̃ ſynagoga poſita
ſub lege peccauit: per gratiã Chriſti ſuccedens ſyon:
hoc eſt catholica firmet̃ eccleſia. Dicit̃ ergo: In bona
voluntate tua fac ſyon: quaſi ille mons tunc non eſſet

effectus. Sed cõſidera quia in eo ſignificatur eccleſia: per quã mundus ſcilicet potuiſſet ornari. O regio illa omniũ patrona terrarũ: O ciuitas magni regis que celeſtis patrie ⁊ imaginẽ portas ⁊ nomẽ: quis te audeat localem dicere: que totius orbis terminos ſanctiſſima fide probaris impleſſe? Nam ſi hyſtoriã velis aduertere: ſignificat forte tẽpora Theodoſij: quãdo Eudocia iugalis eius religioſiſſima feminarum: bene meritam ciuitatem ampliorẽ ⁊ meliorẽ murorũ circulo coronauit. [Tunc acceptabis ſacrificium iuſticie: oblationes ⁊ holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos]. Frequenter ſic a ſanctiſſimis viris aliquid alligatur: vt ſubiungatur etiã votiua promiſſio: vt eſt Ps. 115. illud: Quid retribuam dño pro his que retribuit michi? Calicem ſalutaris accipiam ⁊ nomen dñi inuocabo. Ita ⁊ hic dicitur patri: Tũc acceptabis ſacrificiũ iuſticie: id eſt filij tui glorioſiſſimã paſſionem: qui ſe ſacrificium pro omnibus obtulit: vt ſalutẽ mundus quã ſuis operibus nõ merebatur acciperet. Pulcherrime autem definitum eſt: quid ſit domini paſſio reuerenda: id eſt ſacrificium iuſticie. Sequitur: Oblationes ⁊ holocauſta. Iſtud iam ad fideles pertinet chriſtianos qui erant poſt aduentũ dñi credituri: ſignificans immolanda corda hominũ viuentiũ: non membra pecudum mortuorum. Illa enim ignis conſumptibilis abſumebat: iſta incendiũ vitale diſcruciat. Illa redigebantur in fauillas: iſta temporaliter animas tribulationibus excurendo ad amenꝭ paradiſi gaudia eterna perducunt. Sequitur: Tunc imponent ſuper altare tuum vitulos. Sacerdotes ſcilꝫ: quando eccleſia catholica fuerit domini paſſione conſtructa. Nam cuꝫ ſuperius dixerit: Holocauſtis autẽ non delectaberis: querendũ eſt quare hic iterũ vitulos immolandos eſſe ꝓmiſerit. SCHE. Dictũ eſt per figuram Allegoricam: que aliud dicit / aliud ſignificat. Vitulos quippe poſuit: aut pro innocentibus adultis: quorum etas prima eſt: ⁊ a iugo peccati ceruix ꝓbatur aliena: et ideo in tali verbo permanſit: vt actum illũ preterite legis indicaret fuiſſe rerum imaginẽ futurarũ. Siue illos predicatores euangelij promittit: quorum imaginẽ in vituli figura Lucas euangeliſta ſuſcepit: qui non mugitibus aera verberarent: ſed orbẽ terrarũ dominice fidei predicatione complerent. Siue illos magis vitulos debem⁹ aducriere: qui animas ſuas in hoſtiã ſuauitatis ſacris altaribus obtulerunt. Nam ⁊ pater Auguſtinus: cũ de figuris illis euangelicis ageretur: quodã loco ipſum dñm vitulum dicit: qui ſe hoſtiam obtulit pro ſalute cunctorum. Quapropter / ſiue de adoleſcentibus: ſiue de predicatorib⁹: ſiue de martyribus ſentiatur: tales tamen ꝓpheta vitulos altaribus dñi potuit ꝓmittere: quos chriſtiane religioni nouerat cõuenire.

Concluſio.

Dulciſſimus nimis emanauit pſalmus: de amaro compunctionis fonte deſcendens. Sed quid lachrymarũ iſraeliticũ populum tunc profudiſſe credamus: vbi tanta princeps afflictione plangebat? Quis enim illo flente non fleret? Quis dolente nõ gemeret: quãdo pro gẽmato diademate rex cinerẽ geſtabat in capite: canus puluere non etate? Noluit enim ſe videri forinſecus ornatum: qui ſe intus nouerat eſſe fediſſimum. Pulchrior ſordibus ſuis: qui pompã ſeculi reſpuit in delicijs. Dolor vni⁹ cordis: fuit nimirum correctio ciuitatis. Quando infame crimen incurrit: qui tunc letus eſſe preſumpſit? Felix ꝑfecto ter quaterqꝫ ciuitas: vbi ⁊ ſeculi dñs deo penitere meruit: et gloriam crucifixionis rex celeſtis accepit. Hinc eſt quod dũ in hoc libro ſeptem pſalmi penitentiũ eſſe doceantur: eccleſiarũ vſu receptũ eſt: vt quotiens peccatorũ venia petitur: per iſtum magis dño ſupplicetur. Non immerito. Primũ: qm̃ in nullo pſalmorũ que penitentib⁹ maxime neceſſaria eſt: tanta virtutis humilitas inuenitur: vt rex potens ⁊ in ꝓphetali culmine conſtitutus tanꝙ extremus hominũ ſua feſtinauerit peccata deflere. Deinde: quia poſt abſolutionis promiſſionem tanta ſe conſtrinxerit neceſſitate lachrymarũ: quaſi ei minime fuiſſet ignotum. Electum eſt plane temperatũ ⁊ expeditũ ſupplicationis genus: quod omnis etas vere ſapiens debeat appetere: et ad ſubitum feſtinanter poſſit implere. Non enim hic vt in ceteris penitentib⁹ aliquid difficile dicitur: quale eſt illud in ſexto pſalmo. Lauabo per ſingulas noctes lectũ meũ: lachrymis meis ſtratũ meũ Ps. 6. rigabo. Nec illud qđ in trigeſimoprimo pſalmo dicit: Grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſum in erumna dũ cõfigitur michi ſpina. Ps. 31. Non illud qđ in trigeſimoſeptimo pſalmo ait: Computruerũt ⁊ deteriorauerũt cicatrices mee: a facie inſipientie mee. Ps. 37. Nec illud quod in centeſimoprimo pſalmo dicit: Quia cinerem tanꝙ panem manducabã: ⁊ poculũ meũ cũ fletu Ps. 101. temperaba. Non illud qđ in centeſimouigeſimonono dicit: De ꝓfundis clamaui ad te dñe. Ps. 129. Nec illud quod in centeſimoquadrageſimoſecũdo. Quia perſecutus Ps. 142. eſt inimicus animã meam: humiliauit in terra vitam meã: Collocauit me in obſcuro ſicut mortuos ſeculi: et anxiatus eſt in me ſpirit⁹ meus. Sed a ꝓpheta correptus ⁊ peccati ſui agnitione perterritus: petit rex a clementiſſimo iudice: vt per miſericordiã ipſius ablutus ſordibus omniũ peccatorũ reddatur omnino mundiſſimus. Sic magiſter optimus: ⁊ diſtrictas alibi ſatiſfactiones fortioribus viribus dedit: ⁊ infirmis iſta temperata conceſſit. Que merito pia mater elegit eccleſia: vt filios ſuos ad gratiam blandiſſime confeſſionis modis olbus mutaret. Nam poteſt hic ⁊ illud fortaſſis intelligi: ideo eũ in hoc pſalmo dixiſſe: Doceam iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te cõuertentur: qm̃ preuidebat ſequentes populos per iſtũ pſalmũ copioſiſſime penitẽtie munera petituros. Illud plane videamus: quid eſt hoc qđ nos frequenti meditatione hunc pſalmum licet iterare: nec nobis impedit ad honores eccleſiaſticos expetendos? Si vero a ſacerdote ſupra nos penitẽtie voto dicatur: qm̃ ex perſona datur: illis canonibus vetamur vltra accedere. Quicquid enim in Chriſti nomine percipimus: inuiolabile nobis ⁊ diffinitiuum decet eſſe iudicium. Ita fit vt penitentiam vnũquẽqꝫ ⁊ apud ſe iugiter liceat agere: ⁊ quãdo per ſacerdotem data fuerit non nos permittat vlterius ad eccleſiaſticos honores accedere. Huius autẽ nec numerus vacat. Pertinet enim ad annum iubileum: qui apud hebreos contractus veteres obligationeſqꝫ ſoluebat: quem in leuitico dñs annũ remiſſionis vniuerſos habitatores terre vocare precepit. Pertinet quoqꝫ ad penthecoſten: quando poſt aſcenſionẽ dñi apoſtolis ſpirit⁹ ſanct⁹ aduenit: miracula faciẽs: ⁊ carriſmatũ dona concedens. Sic ⁊ pſalmus hic calculo quinquageſimo conſtitutus: ſi corde puro dicatur: delicta diſſoluit: chirographum noſtre obligationis euacuat: et nos a debitis delictorũ tanꝙ remiſſionis annus preſtante domino reddit immunes.

Explicit expoſitio Caſſiodori in pſalmũ quinquageſimũ ⁊ vltimam prime Quinquagene.

¶ Caſſiodori Clariſſimi Senatoris Romani in ſecũdam Quinquagenã Pſalterij expoſitio incipit.

Titulus pſalmi quinquageſimiprimi.

¶ In finem intellectus ipſi Dauid cum venit Doech idumeus et nunciauit Sauli et dixit illi: Ecce venit Dauid in domũ Abimelech. LI.

Quid glorịaris ĩ malitia: qui potens es in iniq̃tate? Tota die iniuſticiam cogitauit lingua tua: ſicut nouacula acuta feciſti dolũ. Dilexiſti malitiã ſup benignitatẽ: iniquitatem magis ꝙ loqui equitatem. Dilexiſti om̄ia verba precipitationis: lingua doloſa. Propterea deus deſtruet te in finẽ: euellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viuentium. Videbunt iuſti ⁊ timebunt ⁊ ſuper eum ridebunt et dicent: ecce homo qui non poſuit deum adiutorem ſuũ. Sed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarũ: ⁊ preualuit in vanitate ſua. Ego autẽ ſicut oliua fructifera in domo dei: ſperaui in miſericordia dei in eternum et in ſeculum ſeculi. Cõfitebor tibi in ſeculũ quia feciſti: ⁊ expectabo nomen tuum qm̃ bonum in conſpectu ſanctorum tuorum.

Ut titulum nobis aperiat cauſa breuiter intimata: cum Dauid fugeret Saulem: venit ad ſacerdotẽ Abimelech. Qui ſuſceptus ab eo: ⁊ panes ꝓpoſitiõis accepit: ⁊ gladiũ quo occiderat Goliam. Panes ꝓpoſitionis ſignificauerunt ſacerdotem: gladius ſacratus futurum potentiſſimũ regem. Ibi caſu inuentus Doech idumeus prepoſitus mulorum: nunciauit omnia regi Sauli. Tunc iratus Saul: Abimelech cum alijs ſacerdotibus eiuſdem ciuitatis ab ipſo fecit interfici. Iſte autẽ Doech per quẽ talia ꝑuenerunt: patriatico nomine cognominatus eſt idumeus. Que vtraq̃ verba coniuncta (ſicut patrũ tradit auctoritas) indicant motus terrenos: que ſignificatio verborũ antichriſti actibus nõ imerito deputatur. Doech idumeus enim Dauid aduerſarius fuit: ſicut Chriſto antichriſt⁹ erit. Iſte ſacerdotes extinxit: ille facturus eſt martyres. Iſte nominis ſignificatione indicat motus terrenos: ille cunctũ orbem moturus eſt: dum eum preſumptione ſacrilega ad culturã ſui nominis coget. Quapropter per nomẽ Doech idumei: iure antichriſtus intelligitur: cui tantis comparationibus ſimilis approbatur. Et ideo totus hic titulus ad aduentũ domini ſecundũ per tẽpus antichriſti iure referendus eſt: quoniam om̄ia ad Chriſti manifeſtationem competenter aptantur: vt pſalmo ſuo titulus non diſcrepare: ſed potius congruere videatur. Diuiſio.

Spiritu ſancto illuminatus ꝓpheta: reſpexit ante iudiciũ domini: antichriſti conſurgere abominabilem principatuʒ. Et vt fidelium corda roboraret: In prima parte pſalmi facta in eum inuectione conſurgit: ne ſe nimium in ſuis iniquitatibus extolleret: cui finis grauiſſimus immineret. Secũda parte: adhuc eum increpans dicit: ⁊ ꝙ celeri fine rapiatur: ⁊ ꝙ cũ ſanctis diũ non habeat portionem. Tertia: ſtuporẽ dicit ꝑuenire ſanctorum: quando diabolus qui in hoc ſeculo nimis preſumptione graſſatus eſt: in fine miſerrimus abiectuſq̃ videbitur. Quarta parte: propheta confidens de deo in futuro ſeculo cum ſanctis habere ſe eſtimat beatiſſimã portionem. Aliqui vero hunc pſalmũ generaliter in peccatores dictum eſſe putauerunt. Sed cum pro talibus magis precipiatur orari: qui ſpem conuerſionis minime perdiderunt: conſequens eſt vt de antichriſto magis et ſequacibus eius accipiatur: qui iam obſtinationis ſue crudelitate noſcit̃ eſſe damnatus: maxime qui (ſicut dicit inferius) in fine erit deſtruendus. Expoſitio.

Quid gloriaris in malitia: qui potens es in iniquitate? Tota die]. Cum ſcriptura diuina nec in bonis actibus dicat eſſe glorificandũ: ſed precipiat vt qui gloriatur in domino glorietur: nũc propheta virum ſceleratuʒ de ſola ſe malignitate iactantẽ: cũ indignatione redarguit: cur velit de malis actib⁹ gloriari: vnde deberet potius conſcientia teſte cõfundi. Eſt aũt Energie pars: qm̃ abſentẽ perſonã alloquit̃ quaſi preſentẽ. SCHE.
Hunc enim per ſubſequẽtes verſus facta inuectione: mirabili ꝓprietate deſcribit: vt per mores ſuos conſpici videatur: qui poſt longũ tẽpus creditur eſſe venturus. Potens etiã in iniquitatibus ille eſt: qui in malo permiſſus valet implere quod nititur. Sed quantũ in nequitia validus: tantũ eſt improbis moribus execrandus. Sed ne hoc ad momentũ fieri videretur: additum eſt: Tota die: quod vniuerſe vite ſignificat tempus: vt ſine aliqua intermiſſione malũ ſemper et operetur ⁊ cogitet. [Iniuſticiam cogitauit lingua tua: ſicut nouacula acuta feciſti dolum]. Peſſimorum conſuetudo mirabili breuitate deſcribitur: qui nõ ante cogitant ꝙ loquantur: ſicut ſapientiſſimus Salomon dicit: In ore ſtultorũ cor eorum. Hic enim dicit linguã Eccle.21.
cogitaſſe non cor: vt illa que prudentũ conſilio famulari ſolet: in ipſis locutionib⁹ ſuis cogitaſſe videretur. Que ideo inconſulta protulit: quia ea premiſſo iudicio non limauit. Cogitauit enim lingua: vtruq̃ declarauit: ⁊ facilem voluntatem leuiſſime mentis: et precipitationem inconſultiſſimam dictionis. Poſſumus enim interdum mala cogitare, et lingua non dicere. Hic vero praui hominis peſſima conſuetudo damnatur. Addidit: Sicut nouacula acuta feciſti dolum. Nouacula eſt in quadam ſubtilitate tenſum latus ferrum: radendis pilis acutiſſimum preparatum. Quod DEF.
licet barbe ſegetem metat impreſſum: corporis tamen ſubſtantiam relinquit illeſam. Conuenienter ergo ſeuiſſimi hominis dolum acute nouacule comparauit: quia ſicut illa hominẽ nõ ledit: ita nec iſte animã iuſti ſub quauis afflictione percellit. Poteſt enim radere omnia que ſunt forinſecus attributa quaſi pilos: ſed anime interna tunc magis efficit pulchriora: quando ei nititur auferre mundana. [Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem: iniquitatem magis ꝙ loqui equitatem]. Nunꝙ malum derelinquit: qui cognoſcitur amare qd̃ peccat. Illas enim res abſolute deſerimus: quas odio interueniente damnamus. Nam peccator iſte nequiſſimus diligere dicitur vitia ſua: qui execrabili morbo corruptus illud magis appetibile iudicat: quod boni mores ſemper accuſant. Et vt culpis

eius augmenta cōgeminet. Addidit: Super benigni
tatem: vt etſi animū eius aliquando benignitas tan=
geret: mox tanq̄ deteſtabile vitiū repudiata ſorde=
ret. Sequitur: Iniquitatē magis: q̄ loqui equitatē.
Plerūq; homines qui peccata faciunt: per decorem
ſe compoſite locutionis abſcondūt. Nolunt in ſe dē=
prehendi: quia norunt generalitatis execratione dā=
nari. Iſte autē ſic pfeſſus eſt malū: vt loqui non eru=
beſcat: que ſapientū vota repudiāt. Et reſpice quē=
admodū multas res his tribus verſib⁹ breuiter inti=
SCHE. mauit. Que figura dicitur Leptologia: id eſt ſubtilis
locutio: quando res ſingule minutatim ac ſubtiliter
indicant. [Dilexiſti oīa verba precipitationis: lin=
gua doloſa]. Interpoſito diapſalmate: venit ad ſe=
cundā partē. Sed q̄uis nobis ſceleratiſſimū aliquē
pponamus: quis erit cuius tanq̄ de precipitio mon=
tis doloſa verba deſcendāt? Sed de antichriſto vere
dicit: qui pporteratis morib⁹ atq; cōfuſis diligit iniq
tatē: currit ad oīa verba pcipitationis: iubet qd nul
li iuuat: et totū cū dolo loquitur a quo nulli pfutura
censentur. [Propterea deſtruet te de⁹ in fine: euellet
Al. tuo te et emigrabit te de tabernaculo † ſuo: et radicē tuā
de terra viuentiū]. Deſtruet deus in hac vita pſper=
rime quos iterū edificare decreuerit: In fine aūt qui
deſtruitur eternis ſupplicijs deputat. Nā pter illa
que ſuperius dicta ſunt: in fine ſeculi ore dñi tyrānus
ille plectēdus eſt: vt tā ingens neqtia aductu ſummi
iudicis deſtruat. Cuius potētie tēpora Daniel quoq;
Daniel.12. definit dicens: Qm̄ in tempus temporū: et dimidium
tēporis in ꝯſummāda diſperſione fient oīa hec. Se=
quitur: Euellet te: et emigrabit te de tabernaculo ſuo.
Pena ingens: formidoloſa damnatio: de ameniſſimo
dñi tabernaculo euelli: et in perpetuis ignib⁹ manci=
pari: vbi nec virere cuiq̄ datū eſt: nec florere conceſ=
ſum: ſed tanq̄ arbor grādeua radicit⁹ euulſa: eterna
ſterilitate ſiccabitur. Poſtea etiā quoſdā mouere: q
verba iſta antichriſto nequeāt ꝯuenire. Dicit enim Emi=
grabit te de tabernaculo ſuo: cū homo paganiſſim⁹
ibi nō videat eſſe plātatus. Sed hoc a mēbris ipſius
poteſt accipi: q in eccleſia quidē corpore videnť eſſe
nō animo: qꝛ ſicut fideles mēbra ſunt dñi ſaluatoris:
ita et ille ſuos complices in vnā colligit nequitie ſo=
cietatē. Addidit: Et radicē tuā de terra viuētiū. Ra=
dices erūt ātichriſti ꝯſentanei miniſtriq; diaboli: Et
ideo radicē ipſius cū ipſo de terra viuentiū dicit eſſe
euellendā: qꝛ cū ſanctis dñi nec diabol⁹: nec antichri
ſtus nec ſequaces eoꝝ habebūt aliquā portionē. Re=
ſpiciat er⁹ penā qui potentiā ipſius hic putauerit ad=
mirandā: et neceſſe eſt vt habeat viliſſimū: cuius do=
miniū nō dubitat amputādū. [Videbūt iuſti et time=
bunt: et ſuper eū ridebūt et dicent]. Venit ad tertiam
partē: in qua pphetie pūidebat ſpiritu qd adhuc da=
tum eſt poſt longa tēpora prouenire. Sed q̄uis iuſti
iugiter deū timeant: et de eius potentia non deſinant
magnū aliquid arbitrari: tūc tamē talia videbūt que
ſup humanas cogitatiōes vehemētius expaueſcāt.
Timebūt ergo: ad gloriā diuinā reſpiciat: nō ad pene
formidinē: Loquitur enim de beatis. Sequitur: Et
ſup eū ridebūt: et dicēt. In iſto ſeculo iuſti deflent po
2. Corin.12. tius quos errare cognoſcūt: ſicut apoſtolus dicit: Ut
lugeā multos ex his qui peccauerūt: et nō egerūt pe=
nitentiā. Sed qm̄ in futuro iudicio penitētie non erit
locus: merito ſupra eum iuſti ridebūt: qm̄ ſancta dñi
patientia a pfido iniqua volūtate cōtempta eſt. Sed
ne riſum ipſum (vt hic plerūq; ꝯuenit) leuiſſimū pu=
taremus: ſubſequit que verba dicturi ſunt: vt cū iudi
cio dñi beatorū cōſentanea voluntas poſſit oſtendi.
[Ecce homo qui nō poſuit deū adiutorē † ſibi. Sed Al. ſuum
ſperauit in multitudine diuitiarū ſuarū: et preualuit
in vanitate ſua]. Ecce/dū dicit extēſa manus pecca=
toris: ſore nefanda monſtrat: claret ad quid pducta
ſunt opera: que glorioſa crudeliſſim⁹ eſtimabat. Di=
uitias pro hic vniuerſas pompas ſeculi debemus ac=
cipere: quib⁹ ille nefandiſſimus abundabit: ſicut Da
niel ppheta cōmemorat. Et dominabitur in occultis Daniel.11.
auri et argēti et in oīb⁹ cupiditatib⁹ egypti. Non enim
tm̄ auro locuples erit: ſed et numeroſitate gentium et
dñatione terrarū: miraculoꝝ quoq; oſtēſione gaude=
bit. Honoris etiā praui ſe elatione iactabit: et ceteris
vitijs pleniſſimus erit: que egypti noīe videnť intel=
ligi. Sed hec oīa erūt vana: qm̄ a dño pbanť aliena.
Vanū eñ dicit qd eſt inane: fragile vel caducū: et ab DEF.
ipſa firmiſſima veritate diſcretū. Nā q̄uis principa=
tu eius oīa mundana famulari poſſe videanť: in va=
nū tamē preualuit: qui ſibi pfutura nullaten⁹ acqui=
ſiuit. Sicut de ipſo et doctor gentiū dicit: Extollens Col.2.
ſe ſine cauſa inflatus amētia carnis ſue: et nō tenens
caput ex quo oē corpus per ꝯiunctiones perductū
et porrectū creſcit in cremetū dei. [Ego aūt ſicut oli=
ua fructifera in domo dei: ſperaui in miſericordia dei
in eternū: et in ſeculū ſeculi]. Venit ppheta ad quar=
tam partē: in qua iam letus exultat: id eſt in aduentu
longiſſime vicinitatis. Et merito ſe oliue comparat:
qꝛ de eius germine dñs Chriſtus effloruit: qui ſpūali
oleo perunctus eſt pre ꝯſortibus ſuis. Sed hec oliua
beatiſſima talē fructū intulit: qui oē genus huma=
nū peccatis aridū miſericordie ſue faceret largitate
pingueſcere. Addidit etiam: In domo dei: vbi reuera
fructus felicis iſtius arboris adoleuit. Sed ideo fru=
ctus illi mirabilis ꝯuenit: quia iſte ſperauit in miſeri=
cordia dei. Antichriſtus enim ſperauit in multitudi=
ne diuitiarū ſuarū. Hoc aūt cōtra illud poniť: vt ap=
pareat qui fructus ſit in diuinitate ſperare: et qualis
interitus ſpem in dño non habere. Qd ſchema dicit
Syndicaſmos: id eſt collatio: quando res diuerſe in SCHE.
ꝯtrariū ſibimet cōparanť. Et ne putareť iſta ꝯfiden=
tia ad tēpus fuiſſe ſuſcepta: ſubiunxit In eternū: qd
eſt in ſeculū ſeculi. Que res ideo repetita cognoſcit:
vt ſpem omnino fixam in illa eternitate iudicet. [Con=
fitebor tibi † dñe i ſeculū quia feciſti: et expectabo no= Al. non hz.
men tuū † qd bonū † eſt ante ꝯſpectū ſanctoꝝ tuoꝝ]. Al. quoniā
Dum bona ſue cōfeſſionis ſaluberrimus predicator Al. in con=
enumerat: queadmodū nos facere debeamus oſten= ſpectu
dit. Hic enim datū eſt confiteri: vt ibi mereamur ab=
ſolui. Adiecit: Quia feciſti: vbi intelligendū eſt: per
figurā Eclipſin: miſericordiā in qua ſe ſuperius ſpe= SCHE.
raſſe teſtatus eſt. Sequit: Et expectabo nomen tuū:
quoniam bonum eſt. Nomen eius expectat qui ſe in
iudicio domini Saluatoris per miſericordiam eius
credit eſſe ſaluandū: dum vocabulū tale in ſe eſtimat
eſſe complendū. Quod iure dicit bonū: vbi et ſpes ſa
lutis et totius vite palma ſuſcipit. Additū eſt quoq;
Ante cōſpectū ſanctoꝝ tuoꝝ: quādo iam gaudiū ge=
nerale iuſtoꝝ eſt: et concordi exultatione laus domini
ſine fine cantabitur.

Concluſio.

Poſt illas quinquageſimi pſalmi felices la
chrymas et expiationem beatiſſi
mam peccatoꝝ: quā letus ppheta in aduerſariū dñi
diuinitatis amore prorupit: deuotiſſime hoſtem re=
gis ſui perſequitur qui peccatorū fuerat aduerſitate

liberatus. Sed quis diuerſis locis et laus inueniat
et vituperatio que pertinent ad demonſtratiuum ge
nus: inſto tamē pſalmo pulcherrime partes vtraſq͡z
complexus eſt. A principio ſiquidē vſq͡z ad illud vbi
ait. Preualuit in vanitate ſua: partē vituperationis
exequit. Inde vero que ſequunt vſq͡z ad finē: lauda-
tiue qualitatis forma monſtratur. Sic perfectio de-
monſtratiui generis: vtriſq͡z laterib⁹ cōſtat impleta.
Meminiſſe quoq͡z nos cōgruit: ſecundū hūc eſſe pſal
mū: qui antichriſti ꝓphetauit aduentū: mirabili ſibi
diſpoſitione ↄiunctū. Nam ſicut per Heliā ꝛ Enoch:
duob⁹ eſt viris ſanctiſſimus in fine ſeculi deſtruēdus:
ita et per hos geminos pſalmos ne occultus terreat
antichriſtus indicatur. Unde cōuenienter poſt quin-
quageſimū hic pſalmus eſt poſitus: qm̄ filius iniqui-
tatis de quo loquitur: terminū remiſſionis excedens
nullam veniam habere cognoſcitur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 51.

In finē ꝓ Amalech itellect⁹ Dauid. lij.

Dixit inſipiens in corde ſuo: nō
eſt deus. Corrupti ſunt ꝛ abo-
minabiles facti ſunt in iniqta-
tibus: non eſt qui faciat bonū.
Deus de celo proſpexit ſuper
filios hominū: vt videat ſi eſt
intelligens aut requirens deū. Omnes de-
clinauerunt ſimul inutiles facti ſunt: non eſt
qui faciat bonū: non eſt vſq͡z ad vnū. Nonne
ſcient oēs qui operantur iniquitatē: qui de-
uorant plebem meā vt cibū panis? Deum
non inuocauerunt: illic trepidauerūt timore
vbi nō fuit timor. Qm̄ deus diſſipauit oſſa
eorum qui hominibus placent: confuſi ſunt
quoniam deus ſpreuit eos. Quis dabit ex
ſyon ſalutare iſrael: cum conuerterit deus
captiuitatem plebis ſue exultabit iacob ꝛ le
tabitur iſrael.

Cum pſalmus iſte magna ex parte ſimilitu
dine verſuū tertiodecimo cōuenire noſca
tur: intellectus ipſorū q̄ maxime permuta
tus eſt diuerſitate titulorū. Nam cum ille
habeat: pſalmus Dauid: iſte continet: In
finē pro Amalech intellectus Dauid: ita nō mutatis
verſibus aliud ille: aliud iſte pronūciat eſſe venturū.
Ille enim ↄtra iudeos ꝓmitur: iſte ↄtra oēs peccato-
res inſurgere generaliter indicatur. Ille de incarna-
tione dñi: iſte de aduētu iudicij i fine pſalmi dicturus
SCHE. eſt. Pulchrū plane dicendi genus: qđ per figurā alle
goricā ꝓuenit: idē dicere et aliter que ſunt dicta ſen-
tire. Miroq͡z modo reperitur diuerſitas in ſenſibus:
vbi ſe non mutauit eloquiū. Nunc de tituli iſtius ſer-
monib⁹ intimemus. In finē pro Amalech intellect⁹
Dauid. In finē quid ſignificet: frequenti expoſitione
iam notum eſt. Amalech autē gens fuit: que ↄtra dei
populū acerrima nimis ꝛ frequēti certatione pugna
INTER. uit. Huius nominis interpretatio talis eſt: ꝓ partu-
riente ſiue dolēte: qđ nūc ad eccleſiā dñi competen-
ter aptamus: que tanq͡z dolens ac parturiēs: populū
cōmonet ꝑfidorū: vt a ſuis iniquitatibus cōquieſcat.
ne in diuina diſceptatione diſpereat: ſicut apoſtolus
Gal. 4. ait: Filioli mei quos iterum parturio donec Chriſtus
formetur in vobis. Diuiſio.

IN primo mēbro pſalmi eccleſia loquitur:
increpans eos qui nolūt ad ſpiritualia bo
na ſua corda cōuertere: ſed imitatione mu
tua inuicē ſordidis actibus polluunt. Se-
cūdo loco dicit eos recepturos mala: que
in plebē fecerunt chriſtianā. Tertio: fideles populos
monet equanimiter moleſtias ſeculi ſuſtinere: donec
iudiciū maieſtatis adueniat: vbi oēs bti indubitāter
bona recipient que dñs pollicetur. Expoſitio.

Dixit inſipiēs in corde ſuo: nō eſt de⁹. Cor-
rupti ſunt ꝛ abominabiles facti ſunt i † vo Al. iniqui-
luntatibus ſuis: non eſt qui faciat bonum: tatibus
† non eſt vſq͡z ad vnū]. Hinc iterū ſi volu- Al. non hƺ
mus intueri: ita nobis cathegoricus ſyllo- SYL.
giſmus enaſcitur. Inſipiētes corrupti ſunt ꝛ abomi-
nabiles facti ſunt in volūtatib⁹ ſuis. Oēs q̄ corrupti
ſunt ꝛ abominabiles facti ſunt in volūtatib⁹ ſuis: di-
cunt in corde ſuo non eſt de⁹. Nunc ad ea que poſita
ſunt / ſubtilius exponenda veniamus. Verbū dicere:
ꝓpriū lingue nō cordis eſt. Sed q꞉ cogitatiōes nr̄as
potentia diuinitatis intelligit: recte dictū eſt inſipien
tis cor dicere: qđ ad aures dñi potuit peruenire: ſcilƺ
nō ad ignoſcēdū: ſed ad iudicandū: ſicut dñs in Ge-
neſi dicit: Deſcendā ꝛ videbo vtrū clamorē qui venit Gen. 18.
ad me opere cōpleant ꝛc̄. Nam qui oīpotenti verbo
aliqua occaſione detrahit: nec catholicis regulis ac-
quieſcit: vtiq͡z inſipiens eſt: q꞉ vere ſapiētie bona con
tempſit. Iſte ergo in corde ſuo negat deū. Nā ſi vere
deū crederet: nulla in eum prauitate peccaret. Et vt
hūc inſipientē per multiplices errores potuiſſes ad-
uertere: pluralē illi numerū decenter adiunxit. Dicit
enim: Corrupti ſunt ꝛ abominabiles facti ſunt in vo-
lūtatib⁹ ſuis. Oēs heretici vno ꝟbo notati ſunt. Nā
deo recte non credidiſſe: corruptio eſt. Qm̄ a vitali
ſenſu diſcedūt: qm̄ mortiferis perſuaſionibus impli-
cantur. Hos ſubſequit pena iuſtiſſima: vt abomina-
biles in volūtatib⁹ ſuis fiant: qui corruptis ſenſibus
obſecundāt. Addidit: Non eſt qui faciat bonū: nō eſt
vſq͡z ad vnū. Hec figura dicitur Anaphora: id eſt re- SCHE.
latio: quotiēs vnū verbū frequēti iteratione repetit.
Hoc eſt enim qđ dolorib⁹ plena parturiebat eccleſia
vt in tanta multitudine perditorū non ſit qui bonum
poſſit operari. Qđ de illis tm̄ debet accipi: qui extra
religionem poſiti: in deteſtabili obſtinatione perdu-
rant. Nam vt hoc de ipſis poſſis aduertere: inferius
dicturus eſt: Qui deuorant plebē meā. Eos enim ſibi
deſignat: qui fidelē ppl'm apertis faucib⁹ ꝑſequunt.
[† Dñs de celo ꝓſpexit ſup filios hominū: vt videat Al. Deus
ſi eſt intelligēs aut requirēs deum]. Proſpexit reue-
ra dñs de celo: id eſt de vnoquoq͡z predicatore ſuo:
quos tanq͡z celū inſidet. Sup filios hominū: quando
ab apl'is ꝛ ꝓphetis ſe fecit ſalutariter ꝑdicari: vt quē
gētilitas deū ignorabat eſſe: ꝑ eos manifeſta ꝟitate
cognoſceret. Et reuera filios hoim ſub magna pieta
te proſpexit: vt nō errātes ꝑderet: ſed penitentes pia
ↄfeſſione ſaluaret. Sequit: Ut videat ſi eſt intelligēs
aut reqrens deū. Cū de⁹ occultorū ſit cognitor: ꝛ ſciat
oīa anteq͡z fiant: hic dictū eſt: vt videat: id eſt videre
faciat: ſicut ꝛ abrae dictū eſt: Nunc cognoui qm̄ dili- Gen. 22.
gis dñm deū tuum. Que figura dicitur Hypallage: SCHE.
id eſt ꝑmutatio: quotiens videre aut cognoſcere di-
cimus eū q̄ videre vel cognoſcere nos facit. Qđ ideo
dictū eſt: vt incredulis excuſatio tolleretur: cū vniuer
ſis gentib⁹ ꝑdicat⁹ dñs Chriſtus lōgis ante tēporib⁹

noſceretur.[Omnes declinauerūt ſimul inutiles facti
ſunt:non eſt qui faciat bonū:nō eſt vſqꝫ ad vnū].De il
lis dicit qui corde durato in ſcelerato ꝑmanſere ꝓpo-
ſito. Oēs enim ⁊ pro parte poſſumꝰ dicere:vt ad illos
tm̄ ꝑtineat qui nefarijs ꝑſuaſionibꝰ excecantur. Pul-
chro autē ordine verba deſcendūt. Prius enim fuit vt
declinarent:ſecutū eſt vt inutiles ſibi fierēt. Addidit:
Non eſt qui faciat bonū:nō eſt vſqꝫ ad vnū. Dolor ille
cogitationū tanq̄ erūpens partꝰ effuſus eſt. Repetit
verba:quia in obſtinatis ſenſibꝰ fructuoſum nō potuit
inuenire remediū. Merito ergo pro illis eccleſia ꝓdit
dolorē ſuū: de q̄bus fidelis populꝰ nō poterat habere
ꝑfectū. Uſqꝫ ad vnū dū dicit:oēs negant. Nā ſi aliquē
bonū voluiſſet intelligi:non diceret vſqꝫ ad vnum:ſed
preter vnū. Et intende qḋ tertijdecimi pſalmi quinqꝫ
verſus qui ad iudeos competēter aptant:ſubſequētes
ademit:vt totū intellectū generaliter ad oēs incredu-
Al. ſcient los populos abſolute trāſponeret.[Nōne † cognoſcēt
Al. vt oēs q̄ operant iniq̄tatē:qui deuorant plebē meā † ſicut
cibū panis. Deū non inuocauerūt].Uenit ad ſecundā
partē: vbi eccleſia dei redarguit excedētes in populū
chriſtianū. Dicēdo em̄: Nōne cognoſcent:cognituros
eſſe ꝯfirmat:q꞉ facere nō debēt qḋ ſcelerata iniquitate
preſumūt. Nam ⁊ ipſum verbū:prepoſteratis ſyllabis
patet. Intelligēdū eſt em̄:ne nō cognoſcēt. Que figu
SCHE. ra dicit Anaſtrophe:latine ꝑuerſio:quotiēs verba con
uerſo ordine ꝓferunt. Operant ꝓo iniq̄tatē: qui fide-
les dn̄i laniare ꝯtendūt: qui ꝯtra mādata eius viduas
opprimūt:pupillos expoliāt. Qui deuorāt dixit:id eſt
deglutiūt: totaqꝫ ſcelerū velocitate conſumūt. Nec il-
lud vacat qḋ dicit: Plebē meā:vt oſtenderet oīa ſupe-
riora ſe dixiſſe de peſſimis:q̄ eos in augmēto ſceleris
plebē ſuaꝫ deuorare teſtatur. Nam ſi illud generaliter
de humano genere(vt quidā voluūt)velis accipere:hic
incōpetens facta videbitur eſſe diſcretio. Et vt auidi-
tatē dilacerationis oſtenderet:addidit: Sicut cibū pa
nis: ſciꝫ qui ſemꝑ deſideranter in vſu eſt. Nam q̄uis
ſingulis quibuſqꝫ tēporibus eſcarū diuerſitate ſatie-
mur:iugiter nobis tamen panis edulū eſt. Subiunxit
etiā:Deū non inuocauerūt. Ad cōſolationes fidelium
redit:q̄ que a peccatoribꝰ cōtra dn̄i voluntatē fiunt:
fine celerrimo diſſipant:⁊ quicq̄d preter illū fuerit:ve-
lut fumus in auras euaneſcit ethereas. [Illic trepida
Al. fuit uerūt timore: vbi nō † erat timor]. Peccatores mūdi
iſtius bona cogitantes in iſto ſeculo magis timent: ne
adepta felicitate fraudent: ne diuitijs minus ꝑfruant
inuectis:ne acquiſitis priuent honoribꝰ. Hic enim viui
formidant amittere que ſe tamē norūt humana cōdi-
tione relinquere. Illa enim nō cogitāt per que veriſſi-
mo timore torquendi ſunt: q̄ illis erit fletus ⁊ ſtridor
dentiū:⁊ ideo ſubaudiendū eſt:vbi nō erat timor: ſciꝫ
Al. diſſipa iuſtus.[Q̄m deus † diſſipabit oſſa † hominū ſibi pla-
uit centiū: confuſi ſunt q̄m deus ſpreuit eos]. Uerſus iſte
Al. eoꝝ qui non eſt dictus in tertiodecimo pſalmo:ſed nouiter hic
hoībus pla ad ꝯfirmandū iudicij tempus apponit:q꞉ totū de ipſo
cent dicturus eſt: Quod in illo(ſicut dictū eſt)ꝓpter tituli
diuerſitatē nō videt poſſe cōgruere. Deus enim in fu-
tura diſceptatiōe ipſoꝝ diſſipat oſſa:id eſt obſtinatio-
nes duriſſimas quorū nouit atrociter induruiſſe pro-
teruiā. Addidit quoqꝫ:ſibi placentiū:quod ſceleratoꝝ
ſpecialiter eſſe dinoſcitur. Iuſtus enim vir ſibi ſemper
diſplicet:dū carnis ſue vitia celeſti ꝯſideratione caſti-
gat. Intelligit enim illā partē fouendā non eſſe: vnde
ſe nouit ad eterna ſupplicia ꝑuenire. In peccatoribus
vero ꝯtra eſt: Amāt vnde pereāt:deſiderāt vnde dam
nentur:⁊ placet illis malū per qḋ penas ꝑpetuas ſuſti
nebūt:ſicut in decimo pſalmo iam dictū eſt: Qui autē Ps. 10.
diligit iniquitatē:odit aīam ſuā. Addidit: Cōfuſi ſunt
q̄m deus ſpreuit eos. Iſtos tales qui ſibi placent: ne-
ceſſe eſt cōfundi: q̄m illos certū eſt a regno Chriſti oī-
potentis arceri. [Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael:
† dū cōuerterit † dn̄s captiuitatem plebis ſue]. Uenit Al. cum
ad tertiā partē iā letior mater eccleſia:ad textū reuer- Al. deus
tens tertijdecimi pſalmi: vt ſicut principiū poſuit ſi-
mile: ita finē illi termino cōcluderet cōſonantē. Quis
dabit: addendū eſt:niſi tu dn̄e. Credentis enim verba
ſunt:non dubitantis. Ex ſyon illam dicit ſpeculationē
felicem: in qua dn̄s aſpicitur:⁊ maieſtas ipſa vero lu-
mine cordis haurit. Hec eſt ſalutaris iſrael: id eſt que
vitam preſtat populo fideli deū videnti. Adiecit: Dū
cōuerterit dn̄s captiuitatē plebis ſue:hoc eſt dum ad-
huc in iſto ſeculo plebs deuota tribulationū anxieta-
tibus videtur eſſe captiua:quādo ad promiſſe liberta-
tis necdū potuit peruenire remedia. Nam q̄diu fide-
les ſuos hinc liberat: ipſe etiam hic dat ex ſyon ſalu-
tare iſrael: cum labores ſanctorū ſuis beneficijs conſo
latur.[Exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael]. Uerſus iſte
futuram cōmemorat felicitatē: quādo fideles domini
pleniſſima libertate gaudebūt. Et reſpice quod in re-
ſurrectione generali:frequenter Iacob patriarcha no
minatur:propter illud: Iacob dilexi:Eſau autem odio Malach. 1.
habui. Congrue ſiquidem dilectus in tanta temporis
cōmemoratione ponitur: vbi ſine fine gaudetur. In-
tulit:Et letabitur iſrael. Iſrael interpretari diximus: INTER.
vir videns deū:quod tūc eccleſie ſine dubitatione con
ceditur: quādo ſicut illi promiſſum eſt: in eterna pa-
tria feliciter collocabitur.

Concluſio.

Studioſiſſime nobis conſideranda eſt va-
rietas ⁊ parilitas iſta pſal-
moꝝ quādo in verbis cōſonantia ⁊ in intellectu ꝓba-
tur eſſe diuerſitas. Abſolutiſſime ſiquidē ꝓdit diuini
eloquij coruſcabilē dignitatē: vt in hiſdē ſermonibus
ſalua fide res diuerſas intelligere debeamus. Nam ſi
coloribꝰ gemmarū datū eſt varia luce radiare: ſi aui-
bus quibuſdā cōceſſum eſt diuerſis ſplendere colori-
bus: ſi cameleontē in vno atqꝫ eodem corpore: modo
praſinū: modo venetū:modo roſeum:modo pallidum
humani oculi cōtuentur: cur ⁊ diuina eloquia diuerſi-
tatis intelligentiā non haberēt: que frequēter ⁊ abyſ-
ſis cōparantur? Nā motu tremulo varia pelagus luce
reſplēdet. Hinc eſt etiam ꝙ orthodoxi patres de vno
loco diuerſa dicūt:⁊ tamen oēs ſalutariter audiunt.
Unde et quidam noſtrorū ait: Margarita quippe eſt
ſermo diuinus: et ex omni parte forari poteſt. Memi-
niſſe quoqꝫ cōuenit:ſecundū hunc eſſe pſalmū: qui de
iudeorū increpatione et cōuerſione prolati ſunt. Qui
ſicut nunc per vtraqꝫ teſtamenta increpantur aſſidue:
ita reſidui in ſeculi fine ſaluandi ſunt.

Explicit expoſitio in pſalmum.52.

In finem in carminibus intellectus Dauid cū venerunt Ziphei ⁊ dixerūt ad Saul: Nonne ecce Dauid abſconditus eſt apud nos? liij.

DEus in noīe tuo ſaluū me fac
et i ꝟtute tua iudica me. Deꝰ
exaudi orationē meā: auribꝰ
percipe verba oris mei. Q̄m
alieni inſurrexerūt aduerſum

me: ⁊ fortes queſierũt animã meã: ⁊ nõ ꝓpo
ſuerũt deũ ante cõſpectũ ſuũ. Ecce enim de⁹
adiuuat me: ⁊ dñs ſuſceptor eſt anime mee.
Auerte mala inimicis meis: ⁊ ĩ veritate tua
diſperde illos. Volũtarie ſacrificabo tibi: et
cõfitebor nomini tuo dñe qm̃ bonũ eſt. Qm̃
ex omni tribulatione eripuiſti me: ⁊ ſup ini-
micos meos deſpexit oculus meus.

In finem, Chriſtũ ſignificari notiſſimũ eſt.
DEF. In carminib⁹: id eſt in pſalmi p̃ſentis ope-
re. Carmen quippe eſt: qđ metri alicui⁹ pe-
dibus ꝓcedens ſtatutis regulis cõtinetur:
ſicut om̃e pſalteriũ in hebrea lingua cõſtat
eſſe formatũ. Iſtud ergo carmẽ Chriſti ſignificat lau
des. Intellectus aũt Dauid: dñm denũciat Saluato-
rem: quẽ ille ꝑſpicue ſemꝑ intelligẽs: nimio deſiderio
cupiebat ſalutariter aduenire. Sequitur: Cũ venerũt
Ziphei: ⁊ dixerũt ad Saul: Nõne ecce Dauid abſcon
ditus eſt apud nos? Hic iterũ hyſtoria regũ introdu-
citur. Nã Ziphei a vico ſyrie in quo habitabat Ziph:
dicti ſunt Ziphei. Qui venientes ad Saul ꝓdiderũt
Dauid apud ſe eſſe celatũ. Sed exercentes malitiã ſuã
ſancto viro minime nocere potuerũt. Nunc videamus
quos populos nomina iſta ſignificent: vt ſacramenta
JNTER. huius pſalmi euidentius innoteſcant. Ziphei: ſignifi-
cantur florẽtes: qđ in iſto mũdo peccatorib⁹ datũ eſt.
Dauid autẽ figurã gerebat dñi Saluatoris: per quem
declarat populus chriſtian⁹. In hac ergo ſimilitudine
decẽter exprimit hic ꝑfidos eſſe florẽtes ac liberos: ⁊
fideles abſconditos atq̧ cõcluſos. Unde nunc ꝓphe-
ta a talib⁹ ſe liberari deprecatur: ne inimicoꝝ manib⁹
eoꝝ proditionibus contradatur. Diuiſio.

A Saulis periculo ꝓpheta liberat⁹: per to-
tũ pſalmũ dño grãs agit: quia eũ ziphcoꝝ
non potuit nocere ꝓditio. In prima parte
deprecatur: ne eum inimici fortiſſimi gra-
uare preualeant. Secundo loco aduerſa-
rios ſuos ſpũali pietate ſupplicat debere ꝯuerti: quod
omnẽ cõuenit petere chriſtianũ: vt a florentib⁹ huius
mundi ita debeat liberari: quatenus cõuerſionis eius
gratia non negetur. Expoſitio.

Deus in nomine tuo ſaluum me fac: ⁊ in vir-
AL. iudica tute tua † libera me]. Figura hyrmos: id eſt
SCHE. cõuenientia: que fit quãdo ſeries orationis
tenorẽ ſuũ vſq̧ ad vltimũ ſeruat: totã hanc
pſalmi partem cognoſcitur obtinere. Orat
enim propheta: vt in nomine dñi Saluatoris a perſe-
quentiũ malignitate liberetur. Multi enim in hoc mũ
do ſaluari ſibi videntur ad preſens: ſed non in nomine
dñi: vt ſi quis philacterijs vel incantatione ſacrilega
preſentibus egritudinibus nonnullis appareat ſuble-
uatus: vt ſi quis corrupto iudice pecuniarũ molib⁹ a
facinore cõmiſſo liberetur. Iſte vero illã petit ſibi tri-
bui ſoſpitatem que venit a dño: vt hic vtiq̧ fide ſince-
riſſima perſeuerans: a peſtilentia mũdi iſtius cõceſſa
mentis incolumitate ſaluet. Sequit: Et in virtute tua
libera me. Superius petit vt in hoc ſeculo in nomine
dñi ſumeret medicinã: nunc autẽ rogat vt in iudicio fu
turo eius virtute liberetur: Nam ſicut hic ſub imbecil
litate corporis venit: ita ibi in maieſtatis ſue virtuti-
bus apparebit. Sic in vno verſu hec duo q̃ ſunt a reli-
gioſis principaliter expetenda: completa ſunt. Quod
merito vniuſquiſq̧ fidelis: merito dicit populus chri-

ſtianus. [Deus exaudi orationẽ meã: auribus percipe
verba oris mei]. Repetit iterũ nomen om̃ipotentis vt
cũ frequẽter deus imploratur: non tardetur auxilium.
Sed quia poterat exaudire orationẽ ⁊ tacitã: addidit
Aurib⁹ percipe verba oris mei: vt iam nõ ſolũ cordis
inſtinctũ: ſed etiã vocis exaudiret affectũ. Inſigniter
aũt poſitũ eſt Percipe: quia illa proprie percipere di-
cimur: que mentis arcano recõdimus. [Qm̃ alieni in-
ſurrexerunt aduerſum me: et fortes queſierunt animã
meã: ⁊ non ꝓpoſuerũt deũ ante cõſpectũ ſuũ]. Cauſa
nunc predicte orationis exponitur. Sed cum Ziphei
de tribu Iuda fuiſſe noſcantur: vnde ⁊ ꝓpheta traxit
originẽ: quare alienos dixit aduerſus ſe inſurrexiſſe?
Uerũ hic alienos non vult peregrini generis viros in-
telligi: ſed operibus a dño factos extraneos. Merito:
quia dum ab illis auxiliũ defenſionis queſiuerit: apud
ipſos magis inſidias ꝓditionis inuenit. Fortes enim
Saulem vult intelligi cũ miniſtris: quem et potentia
regalis erigebat: ⁊ liuor inſane mentis armabat. Se-
quitur: Non ꝓpoſuerũt deũ ante cõſpectũ ſuum. Ille
proponit deũ ante cõſpectũ ſuũ: qui credit eum vbiq̧
eſſe preſentẽ: ⁊ facile agnoſcere que voluntas nititur
humana complere. Perditi aũt ideo non ꝓponũt deũ
ante oculos ſuos: quia ignorare illũ credũt que ſcele-
rata mente cõcipiunt. Hec eſt pia oratio quã deſidera
bat audiri: ne illi ꝑmitterent ſuas voluntates efficere:
quos cõſtabat deũ ante oculos ſuos nõ habere. [Ecce
enim de⁹ adiuuat me: ⁊ dñs ſuſceptor eſt anime mee].
Uenit ad ſecundã partẽ: vbi poſt orationis deuotiſſi-
mam ſanctitatẽ: auxiliũ ſibi dñi ſpũali preſumptione
promittit. Adiuuat dixit: vtiq̧ laborantẽ: vt potuiſſet
ferre que ſupra eũ nitebãtur impij cõgregare. Sequi-
tur etiã qđ ſit iſtud adiutoriũ: id eſt Et dñs ſuſceptor
eſt anime mee. Quẽ ille ſuſcipit: non ſolũ in laboribus
adiuuat: ſed etiã a peccatis om̃ibus miſeratus abſol-
uit. Et intuere quia dicit: Anime mee: vt etſi corp⁹ pe-
riculis exponit: anime tamẽ ſalus illeſa ſeruet. Ipſam
quippe nouit in ſanctis ſuis ſpecialiter cuſtodire: per
quã in iudicio creditur hoiem larga pietate coronare.
[Auerte mala inimicis meis: † in veritate tua diſꝑde AL. et
illos]. Cũ ſe dñi miſeratione ab inimicoꝝ ꝑſecutione
ꝓpheta cognoſceret fuiſſe liberatũ: hanc hoſtiã bone
volũtatis ꝓbatur offerre: vt pro inimicis ſuis nitatur
om̃odis ſupplicare: qđ diuina pietas cõſueuit libẽter
accipere. Orat ergo vt mala voluntas remoueatur ab
inimicis eius: vnde eos nouerat ingrauãdos. Sequit
enim: In veritate tua diſꝑde illos. Mali cũ ad verita-
tẽ veniũt a priſtina intentione diſpereũt: ⁊ niſi aliquis
a ꝓpoſito iniquitatis diſceſſerit: locũ in bonis actib⁹
non habebit. Diſpereãt ergo Ziphei ne ꝓdant celatũ:
diſpereat Saul ne ꝑſequatur innoxiũ. [Volũtarie ſa-
crificabo tibi ⁊ ꝯfitebor nomini tuo dñe: qm̃ bonũ eſt]
Uoluntarie ſacrificat dño: qui pro inimicis ſuis ſtudio
pietatis exorat. Nam qui petit inimicoꝝ vindictam
qui ſe vlciſci deſiderat calamitatibus alienis: vel qui
propter alia mũdi deſideria ſupplicat: voluntarie non
ſacrificat domino: quia non eius amore rogat: ſed po-
tentiam ipſius rerũ aliquarũ neceſſitate deprecatur.
Sacrificare autem voluntarie domino eſt: puritatem DEF.
bone volũtatis offerre: ⁊ propter hoc tm̃ illum colere:
timere vel amare quod deus eſt: qđ creator: quod re-
rum omniũ pius probatur eſſe diſpoſitor. Sacrificant
etiam voluntarie deo: qui inter anguſtias paſſionũ iu-
giter gratias agunt: ſicut vir ſanctus Iob feciſſe me-
moratur. Sequitur: Et cõfitebor nomini tuo dñe: qm̃

bonum eſt. Congrue nimis ad ſuperiora reſpondit: vt
in cuius virtute ſaluus fuerat factus/ eius nomini ho-
ſtiam confeſſionis offerret. Confiteri eñ hic/ laudare
ſignificat: qꝛ verbũ iſtud (ſicut ſepe diximus) omony-
mũ eſt. Addidit Qm̃ bonum eſt. Illum eñ velle lau-
dare ineſtimabile bonum eſt: vnde et mens ſancta re-
ficitur/ et mundi iſtius aduerſitas effugatur. [Qm̃ ex
omni tribulatiõe eripuiſti me: ꝛ ſuper inimicos meos
al. deſpexit † reſpexit oculus † tuus]. Sicut in prima parte in fi-
Al. meus. nem reddidit cauſas orationis: ita nũc ſubijcit ratio-
nem cõfeſſionis ſue: vt quis ille volũtarie ſacrificaſſe
dño videretur: deus tñ cõceſſerat que pfutura cogno
uit. Ex oibus quippe tribulatiõibus virtute dñi pphe
ta ſe teſtatur ereptum: qḋ vtiqꝫ in mundo iſto accide-
re non poteſt/ niſi eis qui in dñi dilectione perſiſtunt.
Super inimicos autẽ eius Ziphleos reſpexit oculus
dñi: quando eos cogitationes nefarias minime cõple
re pmiſit. Frequẽter eñ ppitius deus iniqua nos nõ
pmittit efficere: vt cõpuncti debeamus de noſtris er-
roribus ſupplicare. Sicut eſt Saulus phibitus/ cum
a ſacerdotibus ad Damaſcũ mitteretur: vt eccleſiam
chriſti ſeuiſſima perſecutione vaſtaret. Magna ſiqui-
dem proſperitate non eſt permiſſus agere: vnde po-
tuiſſet ad eterna ſupplicia peruenire.

Concluſio.

Supplicatio iſta pphetica/ ꝛ ſancte depre
cationis deuota ſimplicitas:
vtiliſſimum vite noſtre tradit exemplũ: vt qñ a Zipheis
id eſt a mundi iſtius florentibus ingrauamur: non ad
contentiões leuiſſimas incitemur: ſed voluntarie dño
ſacrificantes/ eius beneficijs ab omni tribulatione li-
beremur. Contẽdamus illi veriſſime confiteri: vt etiã
ignari a noſtris compedibus mereamur abſolui. Ma
gna proiſus forma petitionis expreſſa eſt: vt imminẽ-
tibus quibuſlibet periculis tranquillo ꝛ cõfidenti ani
mo ſupplicemus: qm̃ nouit ille nos ex oibus tribula-
tiõib⁹ eripere: ſi tñ hic nobis intelligit expedire. Nos
eñ quid oremus ſicut oportet neſcimus/ quos ꝛ igno
rãtie tenebroſe circundãt/ ꝛ noxia peccata cõfundũt.

Explicit expoſitio in pſalmum. 53.

In finẽ in carminibus intellectus David. Liiij.

Exaudi deus orationẽ meam/
ꝛ ne deſpexeris deprecationẽ
meã: intende michi et exaudi
me. Contriſtatus ſum in exer
citatione mea: ꝛ conturbatus
ſum a voce inimici/ ꝛ a tribu-
latione peccatoris. Quoniam declinauerũt
in me iniquitates: et in ira moleſti erant mi-
chi. Cor meũ conturbatum eſt in me: ꝛ formi
do mortis cecidit ſuper me. Timor ꝛ tremor
venerunt ſuper me: et contexerunt me tene-
bre. Et dixi: quis dabit michi pẽnas ſicut co
lumbe: ꝛ volabo/ ꝛ requieſcam? Ecce elonga
ui fugiens: et manſi in ſolitudine. Expecta-
bam eum qui ſaluum me fecit: a puſillanimi-
tate ſpiritus ꝛ tempeſtate. Precipita dñe di
uide linguas eorum: quoniam vidi iniquita
tatem ꝛ contradictionem in ciuitate. Die ac
nocte circundabit eam ſuper muros eius ini
quitas: ꝛ labor in medio eius ꝛ iniuſtitia. Et
non defecit de plateis eius: vſura et dolus.
Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet mi
chi: ſuſtinuiſſem vtiqꝫ. Et ſi is qui oderat me
ſup me magna locutus fuiſſet: abſcondiſſem
me forſitan ab eo. Tu vero homo vnanimis
dux meus ꝛ notus meus. Qui ſimul mecum
dulces capiebas cibos: in domo dei ambula
uimus cum conſenſu. Veniat mors ſuper il-
los: ꝛ deſcendant in infernũ viuẽtes. Quo-
niam nequitie in habitaculis eorũ: in medio
eorũ. Ego autẽ ad deum clamaui: ꝛ dñs ſal-
uauit me. Veſpere et mane et meridie nar-
rabo ꝛ annunciabo: ꝛ exaudiet vocem meã.
Redimet in pace animã meã ab his qui ap-
propinquant michi: quoniam inter multos
erant mecũ. Exaudiet deus ꝛ humiliabit il-
los: qui eſt ante ſecula. Nõ enim eſt illis com
mutatio/ ꝛ non timuerunt deum: extẽdit ma
nũ ſuã in retribuendo. Contaminauerũt te-
ſtamentũ eius diuiſi ſunt ab ira vultus eius:
ꝛ appropinquauit cor illi⁹. Molliti ſunt ſer-
mones eius ſuper oleum: et ipſi ſunt iacula.
Iacta ſuper dñm curã tuã/ ꝛ ipſe te enutriet:
ꝛ non dabit in eternum fluctuationem iuſto.
Tu vero deus deduces eos: in puteum inte-
ritus. Viri ſanguinũ et doloſi non dimidia-
bunt dies ſuos: ego autẽ ſperabo in te dñe.

In finem quidem frequẽter dictũ eſt: quod
iñ non pigebit repetere/ ſi hic et aliter po-
tuerit explanari. Bene finis dicit chriſtus:
qm̃ quicquid recte ac fideliter agimus/ ad
ipſum cõſtat ſine dubitatione referendum. Siue qꝛ ve
nit in tempoꝝ fine: ſicut apoſtolus dicit. Nouiſſime lo Heb. 1.
cutus eſt in filio. Hoc etiam ſignificabat qḋ Moyſes
dixit: Occidetis agnum ad veſperã. In carminibus Exo. 12.
in laudibus dicit. Admonet enim nos ſiue in triſtitia/
ſiue in gaudio pconia dñi iugiter pſonare: vnde pſal-
mus iſte dicturus eſt nec ab er⁹ aliquãdo laude diſce-
dere. Nam paterno affectu quando caſtigat corrigit:
quando cõſolatur refouet. Vtrunqꝫ ergo nobis pficit
ſi de ore noſtro gratiarum actio nõ recedit. Sequitur
Intellectus David. Iſte cert⁹ intellectus eſt David:
vt ſm carnem eum patrem dicamus dñi chriſti: ſicut
in euãgelio cecus exclamat Fili David miſerere mei. Luc. 18.
Scdm diuinitatez vero ſeruũ eſſe fateamur: ſicut ipſe
in centeſimo nono dicit Dixit dñs dño meo: ſede a de- Ps. 109.
xtris meis.

Diuiſio.

Per totũ pſalmum duobus diapſalmatibus
quaſi geminis oculis decenter appoſitis/
vba ſunt dñi ſaluatoris ex forma ſerui: quã
integra pprietate declarãs/ humilitatis no
bis ſaluberrime donauit exemplũ. In pri-
ma parte petit ne in tribulatione poſiti deſpiciat ora-
tio: deprecans liberationis celeritatem: quam ex car-
nis infirmitate pbatur expetere. Secũdo loco iudeo-
rum deſtrui ſupplicat iniquitates: quoniaz in ciuitate

ipſorum erat cõtradictio veritatis. Tertio loco dicit
que obſtinatis iudeis pro ſuis ſceleribus nouerat eue
nire. Poſt hec introducitur pia conſolatio:ne quis fi-
delium audita ſeueritate iudicis terreretur.

Expoſitio.

Exaudi deus orationē meā:ꝛ ne deſpere-
ris deprecationem meā]. Chriſtus dñs
qui ad nos venit pia miſeratione ſaluan
dos/vite nobis formā tribuens ꝛ ſalutē:
ex diſpenſatiōe/qua paſſus eſt in mundi
pturbationibus voluntarie cõſtitutus: Primo coma-
te exaudiri petit orationē ſuam. Deinde poſtulat ne
eius deprecatio deſpiciat:ſed hoc totum per illud di-
citur/qꝺ homo deus eſſe dignatus eſt. Poterat enī ꝛ
exaudiri prius:ſed poſtea deſpici. Qꝺ euenit eis q̄ mū
di iſtius bona deſiderantes accipiunt que precātur: ꝛ
tñ poſtea deſpiciũtur: qꝛ nequaq̄ eterna premia que-
Al. michi. ſierunt.[Intende † in me et exaudi me. Contriſtatus
ſum in exercitatione mea:et cõturbatus ſum]. Prius
eſt intendere:deinde vocem ſupplicantis audire. Ne-
mo enī auerſus exaudit: ſed cui aſpectus tranquillus
cõcedit/ipſi ꝛ aures placidiſſime cõmodātur: ſicut in
Ps. 12. alio pſalmo dicit Reſpice ꝛ exaudi me dñe deus meꝰ.
Deinde reddit cauſa perfecte orationis. Cõtriſtatus
ſum in exercitatiōe mea:ꝛ cõturbatus ſum. Pulcher-
rime dñi ſaluatoris vno ſermone vite curſus exponit.
Exercitationē quippe dicimus:que nulla remiſſione/
nullo ocio cõquieſcit: ſed intenta iugi labore in virtu-
tis gloria perſeuerat. Exercitabatur nāq̄ miraculis/
exercitabat ſanctitate doctrine:ſed contriſtabatur eo
maxime/qꝛ fructū iuſtitie perfidi non ꝓbabant affer-
Luc. 19. re:ſicut euāgeliſta dicit:Et cõtriſtatus eſt ſuper Hie-
ruſalem ꝛ fleuit. O bonitatem piiſſimi creatoris:vt ſe
contriſtatū ꝛ cõturbatum dicat:q̄ predicatiōibus ſa-
luberrimis obſtinati populi veſania nõ credebat. [A
voce inimici/et a tribulatione peccatoris. Quoniam
declinauerũt in me iniquitates:et in ira moleſti erant
michi]. A voce inimici/et a tribulatione peccatoris:
ſubaudiendū eſt Libera me:vt poſſit nobis ſm aucto
ritatem hebream verſuum cõſtare diuiſio. A voce ini
mici petit ſe liberari: quando de ipſo dicebat populus
Mat. 27. iudeorū: Si rex iſrael eſt/deſcendat de cruce:ꝛ credi-
mus ei. Petit ergo vt hec vox perfidorū cõſpecta re-
ſurrectione vincat. Tribulatio vero peccatoris erat:
quādo eum ore ſacrilego cõſpuebāt/cedebant alapis
ꝛ flagellis/ꝛ exprobrationes illi ſupra verbera gemi-
nabant. Sequit Qm̄ declinauerũt in me iniquitatē:ꝛ
in ira moleſti erāt michi. Furētia populi imperꝰ quaſi
fluminis curſus exponit. Declinauerũt enī in dñm ini
quitatem: qꝛ nullam volētes recipere rationem/effu-
ſionē ſanguinis innocētis expetebant. Et nota q̄ ma
gne cauſe verbis ſingulis explicant. Iudeos dicit ve
hemēter accenſos:quos ira feruida ꝓcipitabat ad fa-
cinus. Nam qꝺ ad ſe pertinet dixit Moleſti erant mi-
chi:quod ſolet nobis cõtingere/quando ꝑcacitate ſu-
perflua reddimur inquieti. Audiant inſipientes iudei
dño ſe tm̄ feciſſe moleſtiā: ſibi autē perpetuā ruinam.
[Cor meū conturbatū eſt in me:ꝛ formido mortis ce-
cidit ſuꝑ me]. Hic iterū humilitas humanitatis ex-
primitur. Nam q̄uis lege carnis eius animus turba-
retur:diuinitatis tñ ſue preſidio dolores corporis/tor
mētaq̄ vincebat. Nam ſi hoc in martyribus dei vir-
tus operatur:quāto magis in illa diſpenſatiōe carnis
ſue tormētoꝝ ſenſus vehemēs nõ poterat preualere.
Impleuit patiendo verum hominē:ſed ꝛ per ſe vincē
do talia idem ipſe deū ſe eſſe declarauit. Addidit Et
formido mortis cecidit ſuper me. Sua ſuis apte red-
dunt. Conſequens enī erat:vt cuius cor cõturbatum
fuerat/eū ꝛ formido mortis inuaderet. Inſpiciamus
qꝺ dicit Formido mortis cecidit ſuper me. Reuera ce
cidit:quando ſupra eū venit vlterius non valitura qꝺ
potuit. Morte ſiquidem dñi momentanea/mors per-
petua victa eſt: que ſibi dominatū in humano genere
vendicabat: ſicut apoſtolus dicit Abſorpta eſt mors 1. Cor. 15.
in victoria tua. Ubi eſt mors cõtētio tua? Ubi eſt mors
aculeus tuus? [Timor ꝛ tremor venerunt ſuper me:ꝛ
contexerũt me tenebre]. Exitus noſtri morte certiſſi-
ma ꝓprietate deſcribit. Mortem enī prius timemus:
deinde cõtremiſcimus: qꝛ ſeparatio iſta corporis/ani
meq̄ ſine cõturbatiōe maxima nõ poteſt euenire. Se
quitur Et cõtexerũt me tenebre. Uicina mortis tene-
brarū premittebat aſpectum:qꝛ frequenter illa cõſpi-
cimus animo/de quibus nos ventura ſolet cõturbare
formido. [Et dixi:quis dabit michi pēnas ſicut colum
be:ꝛ volabo/ꝛ requieſcam?] Poſt cõturbatiōes mor-
tiferas/et veriſſime humanitatis indigētiam: neceſſe
fuit liberationē expetere/quam ſibi nouerat conferen
dam. Ait enī: Quis dabit michi: ſcilicet niſi tu pater
qui humanā naturam vſq̄ celorum regna perducēs/
ad tuam dexteram collocabis? Penne a pendēdo di- ETY.
cte ſunt : que corpus auium in auras ethereas ſubli-
mitate ſuſpendũt. Sed inſpice q̄ pennas non aquile/
non accipitris/non hirūdinis: que his omnibus cele-
rius volant ſibi dari poſtulat:ſed columbe. Columba ETY.
enī dicta eſt quaſi celle alumna: que vitam ſine alte-
rius grauamine peragit. Auis innocēs/māſueta:que
in nullum animal fellica voluntate cõſurgit: nec eſcis
ſordidis vllatenus acquieſcit. Merito ergo columbe
pennas dñs chriſtus expetiit: in cuius ſpecie ſupra eū
baptizatū ſpiritus quoq̄ ſanctus apparuit. Sequit
Et volabo ꝛ requieſcam. Uolabo:id eſt celerrima me
velocitate tranſponam. Significat enī/quando mole
ſtias iudeorū vitauit:vt ab eorum iniquitate quieſce-
ret/quod etiam ſequens verſus oſtendit. [Ecce elon-
gaui fugiens:ꝛ manſi in ſolitudine]. Illa loca euāge-
lii cõmemorat : quando crebris miraculis ſeditiones
ſibi concitauit omnimodis perfidorū. Ait enim Mar Mar. 1.
cus:Et diluculo valde ſurgens egreſſus abiit in deſer
tum locū:ibiq̄ orabat. Et paulo poſt ſequitur Ita vt
iam non poſſet manifeſte in ciuitatem introire:ſed fo-
ris in deſertis locis eſſe. Elongauit enim a perſequē-
tibus:vt occaſionem iracundie inſanis mentibus ab-
rogaret. Manſit in ſolitudine: vt imperturbati ſecreti
puritate frueret. Tali facto nos cõmonens: vt quan-
do iniquitatis alicuiꝰ faſce deprimimur/in ſecreto cõ-
ſcientie quieſcere debeamus. Siue illud poteſt intelli
gi: qm̄ a iudeis perfidis recedēs/ in ſolitudine gentiū
manſit. Solitudinem vero gentes appellari ꝓpheta
teſtatur dicens: Letare deſertum ſitiēs:ꝛ exultet de- Isa. 35.
ſertum/ꝛ floreat tanq̄ lilium:et floreant ꝛ exultēt de-
ſerta iordanis. [Expectabam eum qui ſaluum me fe-
cit: a puſillanimitate ſpiritus et tēpeſtate]. Uenit ad
ſecūdam partē. Intercedente enim diapſalmate mu
tauit et cauſā. Dixerat quippe requieuiſſe ſe in ſolitu
dine:nūc autē ꝓnunciat patris ſe expectare preſidiū/
qui eum poterat a corporea infirmitate ſaluare. Non
enī ſe ſecurum factum ſolitudine putauit/ qui adhuc
preſidia paterna ſuſtinuit: prebēs nobis ſaluberrime
inſtitutionis exemplum:vt non in adiutorio cuiuſquā
alterius/ſed in ipſius tñ liberatiōe preſumamus. Et

q: dixerat ſe ſuperius perturbatum: ideo nūc modici
animi ſe fuiſſe teſtat. Hec eñ / ⁊ his ſimilia ad huma=
ECTy. nitatis ſunt referenda naturā. Puſillum eñ a pugillo
dictū eſt: parū aliquid atq; breuiſſimū q̄tum vni⁹ ma
nus capacitas cōſtricta poſſit includere. Tempeſta=
tem vero dicit pcellas ſeditionū: quas iudei precipi=
tes ſimiles fluctibus cōmouebant. [Precipita dñe et
diuide linguas eoꝝ: qm̄ vidi iniquitatē / ⁊ cōtradictio=
nem in ciuitate]. Hic iudeo populo ſalutariter impre
cat / vt diuiſione linguarū malitie ſue nō impleret effe
ctum: ſicut in turri illa factū eſt / quā metu recentis di=
luuij in altum homines extendere tentauerūt: vbi pri
mo linguarum facta eſt cōfuſa diuiſio. Ante eñ mun
dus hebreis tm̄ (ſicut putamus) ſermōibus vtebatur.
Sed ſpecialiter mente cōdendū eſt: q: iratus linguas
diuiſit: ppitius autē in ſuis apoſtolis adunauit. Ibi
ne ſuperflua vota complerēt: hic vt vniuerſe gētes p
ppriam linguam predicationē veritatis agnoſcerēt.
Precipita dixit: ne muniat cogitationes ſuas machi=
natione pnerſa. Diuide / ne in pernitioſam conſpirēt vna
nimitatem. Sequitur Qm̄ vidi iniquitatem ⁊ contradi=
ctionē in ciuitate. Digne illos diuidi poſtulabat / quos
iniquos fore in ſacrilegis cōgregatiōibus preſciebat.
Et merito ſolitudines expetijt: qm̄ iniquitatē in ciuita
te eoꝝ eſſe cognouit. [Die ac nocte circūdabit eam ſu
per muros eius iniquitas: ⁊ labor in medio eius / ⁊ in=
iuſtitia. Et nō defecit de plateis eius vſura ⁊ dolus].
In duobus iſtis verſibus Hieruſalē pariſtine triplici
modo mores peſſimi rationabiliter accuſantur. Dicit
eñ Die ac nocte: id eſt omni tēpore circūdabit eā ſu=
per muros eius iniquitas: vt q̄tum muroꝝ machina
in altum potuit creſcere: multo magis ibidem malitia
ſe pterua diſtenderet. Sequit Et labor in medio eius
⁊ iniuſtitia. Prius muros dixit / vt cunctos habitato=
res includeret: nūc dicit Et mediū ciuitatis: deſignās
nobiliſſimos ⁊ primates / qui honorabiles ſe videri vo
lunt ſemp in medio cōſtitui. Hos non lex / non ratio:
ſed labor et iniuſtitia poſſidebat. Labor / reſpicit ad
exercēdas oppreſſiones: iniuſtitia / ptinet ad nefanda
iudicia. Subiūgit tertium modū. Et nō defecit de pla
teis eius vſura et dolus. Intendamus q̄ nō dixit oc=
culte: ſed in plateis talia fuiſſe cōmiſſa / que lex ſuper=
Ps̄. 14. na damnauit. De vſura eñ dictum eſt Qui pecuniam
Ps̄. 33. ſuam nō dedit ad vſuram. De dolo autē / Et labia tua
ne loquant dolum. Hec nō occulte geſſit: ſed quodā=
modo libera iniquitate cōmiſit. Omne eñ malū exe=
crabilius redditur: quando publica preſumptiōe tra=
SCHE. ctatur. Memēto autē illius ſchematis / quod A parte
ſignificat totū. Multi eñ illic inuenti ſunt / qui ſacras
predicationes deuotis mentibus acceperūt. [Qm̄ ſi
Al. ſuſti= inimic⁹ me⁹ maledixiſſet michi: † ſupportaſſem vtiq;.
nuiſſem. Et ſi is qui oderat me ſuper me magna locut⁹ fuiſſet:
Al. abſcon † abſconderem me vtiq; ab eo]. In iſto verſu ⁊ duo=
diſſem me bus alijs qui ſequunt / iudas pfidus exprobrat: q: ca=
forſitan. ueri potuit / ſi publicus fuiſſet inimicus. Nam quomo=
do eū haberet ſuſpectū: qui videbat eſſe diſcipulus?
Dicit Qm̄ ſi inimicus meus maledixiſſet michi / ſup=
portaſſem vtiq;: q: reuera veniſſet aduerſus iurgia ca
uilanda. Et debet patienter accipi: qđ inopinatū non
pbatur aſſumi. Et intellige q̄ humili verbo vſus eſt
vt diceret ſupportaſſem: qđ cōſuetudo humanis cal=
ciamentis nomen impoſuit. Nō eſt ergo inſolitum vt
ille diceret ſupportaſſem: qui ſe etiā ſcarabeis / ⁊ ver=
mibus cōparauit. Que figura (ſicut ſepe memoratum
SCHE. eſt) dicitur Metriaſmos: id eſt mediocritas. Sequit:
Et ſi is qui oderat me ſuper me magna locut⁹ fuiſſet:
abſcōderem me vtiq; ab eo. Hinc quoq; mirabile pa
tientie monſtratur exemplū: vt inimicis magna: id eſt
ſupba loquentibus: non in cōtentiones erūperet / aut
aliqua altercatione reſiſteret: ſed locum verbis daret
inſanis. Et ne adhuc ſanctā mentē maliuolorū ſermo
ſequeretur / ſe dixit abſcondere: vt pcacitas neceſſa=
rio deſineret / cū aduerſarium non videret. [Tu vero
homo vnanimis: dux meus / ⁊ notus meus]. Hic ⁊ ſe=
quens verſus increpatiue quidē legendus eſt: ſed con
ſideremꝰ qua patiētia. Adhuc vnanimis / adhuc dux /
adhuc not⁹ dicit: qui futurus hoſtis / et crudeliſſimus
traditor p omnia noſcebatur. Vnanimis / ad illud pti=
net: q: inter apoſtolos fuit. Dux / qm̄ ad vicos ⁊ caſtel
la premiſſus eſt: vt predicatione verbi rudes animos
imbuiſſet. Ducere vero bene dicimus itineris precur=
ſorem. Notus autem ad illud pertinet / qđ eius pditio
fuiſſe non pbatur abſcōdita: quando chriſtus dñs tra
ditorem eum in cōmuni epulatiōe predixit. Et alio lo
co dicit: Nōne ego vos duodecim elegi: ſed vn⁹ ex vo= Joan. 6.
bis diabol⁹ eſt? [Qui ſimul mecū dulces capiebas ci
bos: in domo dei ambulauimus cū cōſenſu]. Grādeſ=
cit culpa: cū beneficia reputant eximia. Quod ſche=
ma dicit Emphaſis. Nam queuis malignitas ciborū SCHE.
ſemp comeſtione miteſcit: nec ſolet eſſe ſeuus / qui dul
cis menſe gratificatiōe delinit. Congrue ſiquidē cor=
porales cibos ſtulto homini cognoſcimus imputatos
quos ille tm̄ dulces poterat eſtimare. Nā ſi dogma=
ticos cibos quos ante pceperat retinere voluiſſet: ad
tantū ſacrilegium nō veniret. De quibus cibis fideli=
bus dictū eſt Guſtate ⁊ videte: qm̄ ſuauis eſt dñs. Se Ps̄. 33.
quit In domo dei ambulauimus cū cōſenſu: id eſt in
templo Hieroſolymitano: vbi inter eius videbat eſſe
diſcipulos: vt ſimul vocatus incederet / ſimul eius col
legia ſequeret. Cōſenſus eñ perfidi hominis ad con=
uēticula pceſſionum pertinet: non ad ppoſiti firmiſſi=
mā ſanctitatē. Et vt nobis abſoluta verboꝝ poſſit ſta
re cōtextio: iſti / et ſuperiori verſu iungendū eſt cur me
tradebas. [Veniat mors ſup † eos: ⁊ deſcendāt in in= Al. illos.
fernū viuētes. Qm̄ nequitie in † hoſpitijs eoꝝ: in me= Al. habita=
dio † ipſorū]. Cū de iuda ſuperius ſingulariter ſit lo= culis.
cutus: nunc per ſentētiam cōmunis pene cōuertit ad Al. eorum.
iudeos. Sʒ mouere poteſt quare dixerit Veniat mors
ſuper eos: ⁊ ſubiūxit Et deſcendant in infernū viuen=
tes: quod vtiq; fieri nō poteſt vt ⁊ moriatur aliquis / ⁊
viuus deſcēdat ad inferos? Sed hoc magis ſpiritua=
liter accipiendum eſt: q: more ſuo emendationem ma
gis q̄ cōſumptionem venire poſtulat inimicis. Mors
enim dicitur vite finis: ⁊ qui in meliorem partē cōuer=
titur / occaſum prioris cōuerſationis merito reperiſſe
iudicatur. In infernū autem deſcendunt viuentes (ſi=
cut paruitati noſtre videt) qui cogitationes ſuas peſſi
mas expaueſcunt: et ad melioris inſtitutionis trami=
tem diuina gratia transferunt. Sic eñ quaſi in infer=
num viuentes deſcendimus: quando malorū noſtro=
rum recordatione terremur. Tali ſiquidē intellectu
predictam euadimus queſtionē. Iuſte quoq; illos pe
tit conuerti: qui in ſuo pectore quaſi in quodam hoſpi
tio nequitiam ſuſceperunt. Et bene dixit hoſpitio: vt
oſtenderet maliciam non eſſe naturalem: ſed aduēti=
tia quadam hoſpitalitate ſuſceptam. Qđ autem dixit
In medio / deſignat precordia eoꝝ: vt pernicioſiſſi=
ma cogitatio mōſtraret / que cor hominis obtinebat.
[Ego autē ad deum clamaui: ⁊ dominus † exaudiuit Al. ſaluauit.
me]. Malorū increpationibus vt decebat premiſſis:

ad ſua deſideria/votaq; remeauit:ex forma ſerui ver-
ba depromens. Clamauit enim iugiter ad deũ/qui ſe
diuina cõuerſatione tractauit:ꝛ cõſequens erat illum
SCHE. exaudiri/q̃ a maieſtate ſua nõ poterat ſegregari. Qḋ
ſchema dicit Prophoneſis/ latine exclamatio: quo-
tiens inter alia que loquimur / ad deum ſubito verba
conuertimus. [Veſpere ꝛ mane ꝛ meridie narrabo et
annũciabo:ꝛ exaudiet vocẽ meã]. Intendamus ani-
mo:quia hec verba magna nobis denunciant. Veſpe-
re ſignificat tempus traditionis:quando eũ iudas co
hortibus noſcitur prodidiſſe querentibus. Mane/cũ
ad pontium Pilatum perductus eſt audiendus. Me-
ridie/q: hora ſexta(vt euangeliſta dicit)in cruce ſuſpẽ
ETY. ſus eſt. Meridies quippe dictus eſt:quaſi medi⁹ dies.
His conſequentia verba redduntur. Narrabo perti-
net ad veſperam: q: omnia locutum cõſtat que iudas
nequiſſimus facere diſponebat. Annunciabo ad ma-
Joan.18. ne reſpondet: quando dicẽte pilato Tu es rex iudeo-
rum. Annũciauit In hoc natus ſum:et cetera que ibi
dicuntur a dño. Iunxit etiam Et exaudiet vocẽ meã:
Ibidẽ.19. ad meridiem pertinet:quando in cruce dixit Conſum
matũ eſt:ꝛ emiſit ſpiritum. O mira breuitas. In hoc
vno verſiculo tam magnus actus ille narratus eſt:vt
quod in illa latitudine cognoſcit expoſitũ/in hac bre-
Al. redimet. uitate ꝓbaretur eſſe collectum. [† Liberauit in pace
aĩam meã ab his qui appropinquant michi:qm̃ inter
multos erãt mecũ]. Hoc eſt quod ſuperius exaudirã
dicit vocem ſuam:vt reſurrectionis beneficio/ei⁹ ani-
ma liberaretur in pace. Et a quibus liberaretur cõſe-
quẽter exponit. Ab his ſcilicet qui appropinquãt mi
chi. De illis dicit quib⁹ laudibus fictis reddere vide-
bantur obſequium / et corde fauebant nichilominus
inimicis: a quibus merito animã ſuã dicit eſſe libera-
tam. Erat enim grauiſſimũ inimicitie genus eſſe cor-
de aduerſarios/et lingua ſimulare deuotos. [Exau-
Al. illos. diet deus:ꝛ humiliabit † eos:qui eſt ante ſecula]. Ex-
audiet vtiq; ſuperiora que dicta ſunt: humiliabit eos
ſcilicet ad credendũ : vt qui per ſuperbiam fidem de-
clinauerant chriſtianam/ per humilitatem iterum lu-
men veritatis agnoſcãt. Nam qḋ additũ eſt Qui eſt
ante ſecula/verbum ſignificatur coeternum patri: ne
ex tempore aliquo extitiſſe videretur/qui ſecula crea-
uit vniuerſa. Tempus enim tunc cepit:quando mun-
dus ſumpſit initium. Deſignat ergo arrianorum inſa
na temeritas creatorem temporũ predicare ſub tem-
pore:dum coeternus patri/ꝛ conſubſtantialis cũ ſan
cto ſpiritu incõmutabiliter vnigenitus filius perſeue-
rat. [Non eſt enim illis commutatio:ꝛ non timuerunt
deum]. Interiecto diapſalmate venit ad tertiã par-
tem. Prius enĩ ſolita pietate conuerti optauit erran
tes:nunc virtute diuinitatis ſue futura cognoſcẽs/ſen
ſum eſſe dicit incõmutabilem perfidorum : q: duritia
mentis non poterant recipere veritatem. Commuta-
tionẽ vero duplici modo debemus accipere: ſiue iſtã
que hic fit/ quando ad confeſſionẽ piam ab obſtinata
voluntate tranſitur:ſiue illam quam dicit apoſtolus.
1.Cor.15. Omnes reſurgemus: ſed non omnes immutabimur.
Quapropter qui hic cõmutatus fuerit: ibi non poteſt
immutari. Sed de iſtis talibus quare nõ cõmutabun
tur/cauſa ſubſequitur:q: non timuerunt deum. Nam
qui timet deum a ſua perfidia cõmutatur : dum iudicij
pauore / et charitatis ſtudio eligit diuinis iuſſionibus
obedire. Et nota ꝙ in hoc/ꝛ in duobus alijs verſibus
qui ſequuntur:pariter eorũ ꝛ vltiones dicit ꝛ culpas.
[Extendit manum ſuam in retribuendo. Contamina

uerunt teſtamẽtum eius]. Ipſa nũc allegorice dicun
tur : que in futuro iudicio ſunt agenda cum perfidis.
Manum hic virtutem/operationemq; ſignificat:que
tunc fit: quãdo illa diſcretio bonorũ/malorumq; pro-
ꝓuenerit. Subiũgit etiam cur iudeos pena iuſtiſſima
conſequatur: q: mandata dñi prauis actibus pollue-
runt:dum hoc nec paſſi ſunt credere/quod eis cogno-
ſcitur ſcripturarũ veritas predicaſſe. Ille enim teſta-
mentũ dei ſ̃rũ ad ſe eſt cõtaminat:qui minime ipſius
imperijs obſecundat. [Diuiſi ſunt ab ira vultus eius:
et appropinquauit cor † eius. Molliti ſunt ſermones Al. illius.
eius ſuper oleum:et ipſi ſunt iacula]. Hoc dicit quod
in illa iudicatione futurũ eſt. Diuidũtur enim perfidi
a populo fideli:ꝛ tanq̃ arſure palee ſegregant a gra-
nis. Ab ira vultus eius iudicij tempus exprimit. Ira
enim hic ꝓ vindicta ponitur:quam ꝓ ſuis actibus im
pij ſuſtinebunt. Ceterum ille incõmutabiliter omnia/
placideq; diſcernit. Addidit Et appropinquauit cor
eius. Ipſum adhuc tempus exponit:quando cor dñi:
id eſt volũtas eius omnibus innoteſcit. Illo eñi tem-
pore appropiauit cor eius:quando illud quod hic per
ꝓphetas ſuos precinuit/ ꝛ per apoſtolos predicauit/
generalitas manifeſtiſſime tunc videbit. Sed cur illa
faciat que dicta ſunt ſubſequẽter exponit. Mollierũt
ſermões ſuos ſuper oleum:ꝛ ipſi ſunt iacula. Mollie-
runt enim perfidi iudei ſermones ſuos: quando dice-
bant: Magiſter ſcimus quoniã a deo veniſti:ꝛ viã dei Mat.22.
in veritate doces. In mundo enim quid lenius oleo?
Sed exaggerationem nimiam ſupra oleum perfido-
rum ſermones dicit eſſe mollitos:ne tanto ſceleri par
potuiſſet aliquid inueniri. Ipſi etiam fuerunt iacula:
quando dixerunt Reus eſt mortis. Hoc enim ſermo- Ibidẽ.26.
nes illi ꝓbantur effeciſſe/quod iacula. O execrãda di
uerſitas potuiſſe homines mollia loqui:cũ eſſent tam
dura facturi. [Iacta † in deum cogitatum tuũ/ꝛ ipſe Al. ſup dñz
te enutriet: † non dabit in eternum fluctuationem iu- curam tuã.
ſto]. Cum de perfidis iudeis celeſtis iuſtitia loquere- Al. Et.
tur:ſaluberrimũ conſilium noſtris infirmitatibus de-
dit. Cogitatio enim ſeculi nos ſemper affligit : quam
ſi nõ abijciamus atterimur:ſicut Salomon ait. Quẽ- Prouer.25.
admodum vermis ligno/ꝛ tinea veſtimento:ita triſti-
tia viri nocet cordi. Sed quando iactatur in dominũ
non ſolum non nos conſumit/ſed etiam nutrit: vt que
ſolet imminuere/ augmẽtum nobis videatur afferre.
Sequitur Nõ dabit in eternum fluctuationem iuſto.
Vera eſt dñi/immutabiliſq; ſententia : ſed ſi eam qua
dicta eſt integritate noſcamus. Iuſtis in iſto ſolo/ſe-
culi non adimit fluctuationẽs: q: hic eos temporaliter
probat:vt ibi quos coronet inueniat. In eternum au-
tem(ſicut hic dicit) neminem permittit iuſtiſſimũ flu-
ctuare: quando iam perpetua pace cum ipſis cogno-
ſcitur in eternitate regnare. Ibi enĩ nequaq̃ excita-
bitur fluctus:vbi eſt ſemper tranquilliſſimus portus.
[Tu vero deus deduces eos in puteum interitus].
Quia dixit de iuſtis: nũc dicit de impijs/qui in gehen
ne ꝓfunditate mergẽdi ſunt. Puteus quidem dicitur DEF.
hiatus patens in terre finibus excauatus:aquas con
tinens humanis vſibus attributas. Sed ne hunc pu-
teũ vitalem intelligere potuiſſes:addidit Interitus.
De quo alio in loco legitur Neq; aperiat ſup me pu- Ps.68.
teus os ſuũ. Fouea mortalis/merſura terribi'is:vbi
nec ſpacium vllum conceditur/ nec ipſa miſeris reſpi
ramenta preſtantur : ſed obſcuritas tenebroſa circũ-
dans/ameni luminis tollit aſpectum. Et putei ſiqui-
dem ſimilitudine / gehenne tormenta nos admonet

formidare. O pietas inaudita iudicantis/totum hominibus predicitur: vt culpa plectibilis euitetur. [Viri ſanguinum et doloſi: non dimidiabunt dies ſuos].

IDI. Numerum pluralem/ſanguis latina lingua non recipit: ſed hoc magis ſcripture diuine proprium eſſe dicimus. Viri ſiquidem ſanguinum proprie non dicuntur/qui innocenter humanum fundunt cruorem: quoniam et iuſti iudices diſcipline neceſſitate cōſtricti/quo quietos populos reddant interdum puniūt nocētes: et ille qui violentum repellit/cruorem ſeuiſſimi hominis effundit: maxime cū legamus iuſta bella viris ſanctis a domino fuiſſe precepta. Quapropter addidit Et doloſi: vt illum tm̄ intelligeres reum/qui per inſidias et iniquiſſimum dolum alienum querit exitium.

DOS. Hos tales implere non dicit dies ſuos: quando cū ſibi longam vitam pmittunt/exitum celerrime mortis inueniūt. Nam omniū dies in predeſtinatiōe noſcuntur eſſe definiti: ſed illis dimidiabuntur dies ſui/quibus contra diſpoſitum pprium puenire monſtrat̄ occaſus. Ideo enim additum eſt Suos: vt voluntarios intelligeres non a dño conſtitutos. [Ego autem in te ſperaui dñe].

Al. ſpabo. Illos tales quibus celerrimus euenit finis/in ſe ſperaſſe non dubium eſt: dominū autem ſaluatorem cuius hec verba ſunt ex forma ſerui/in patrē ſperaſſe manifeſtum eſt. Paſſionis pſalmū ſolito more concludens ſe dicit ſperaſſe in dñm: vt ſignificaret corda fidelium in ſpe dñi ſemper eſſe defixa. Frequenter enim caput loquit̄: quod membris aptare debeamus. Quapropter et hu9 hymni modū (ſicut in trigeſimoquarto pſalmo iam dictū eſt) debemus exquirere prefinitum. Primū: quoniam ex dñi chriſti perſona platus eſt. Deinde inchoauit ab oratione. Tertio dominice paſſiōis geſta memorauit. Quarto/pbis euāgelicis aſſona veritate conſenſit. Quinto/in ſpe fidelium magna finitus eſt: vt dubium non ſit preſentem pſalmum preſcriptis regulis cōueniſſe. Concluſio.

Audiuimus viuificatorem creaturarū animā ſuam poſuiſſe p ſalute mortaliū. Audiuimus impaſſibilem deū carne ſuſcepiſſe p peccatoribus paſſionem: Audiuimus patri coeternū mortis ſubijſſe ſupplicium.

DOS. O ineſtimabile preciū quod redemit genus humanū: O holocauſtum quod nobis preſtitit eternas flammas euadere. Interitus/qui tulit exitium. Finis/qui dedit bonū ſine fine manſurum. Nam cum puenit innocēti mortis aculeus: factū eſt vt iure perderet/quos tenebat obnoxios. Deglutiuit enim infernus more piſcium exitium ſuum: et qui ſe capere predam credidit/predatorem ſuum potius decept9 excepit. Unde papa Leo ſedis ſue compar: pulchre locutus eſt dicens: Quamuis multoꝝ martyrum in conſpectu dñi precioſa mors fuerit: nullius tamen inſontis occaſio fuit redemptio peccatoꝝ. Acceperunt enim iuſti: non dederunt coronas. Et de fortitudine fidelium exempla nata ſunt patientie: non dona iuſtitie. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerunt: nec alterius quiſquā debitum ſuo fine perſoluit. Inter filios autē hominū vnus ſolus extitit chriſtus: qui vere erat agnus immaculatus: in quo om̄es crucifixi/omnes mortui/om̄es ſepulti/om̄es ſunt etiā ſuſcitati. Preſta pijſſime De9: vt qui in aſſumpta carne pro nobis dignatus es pati: regni tui conſortia nobis largiaris. Memoria quoqꝫ tenendū eſt ꝙ hic pſalmus tertius eſt eorum/qui de paſſione et reſurrectione dñi latius ſunt locuti.

Explicit expoſitio in pſalmum. 54.

In finem p populo qui a ſanctis longe factus eſt Dauid in tituli inſcriptionem: quādo tenuerūt eum allophili in geth. LV.

Miſerere mei deus qm̄ cōculcauit me homo: tota die impugnās tribulauit me. Cōculcauerūt me inimici mei tota die qm̄ multi bellātes aduerſum me. Ab altitudine diei timebo ego vero in te ſperabo. In deo laudabo ſermones meos: in deo ſperaui nō timebo quid faciat michi caro. Tota die verba mea execrabātur: aduerſum me omnes cogitatiōes eorum in malū. Inhabitabunt et abſcōdent: ipſi calcaneum meū obſeruabunt. Sicut ſuſtinuerunt animā meam p nichilo ſaluos facies illos: in ira populos cōfringes. De9 vitam meā annūciaui tibi: poſuiſti lachrymas meas in cōſpectu tuo. Sicut et in promiſſione tua: tunc cōuertentur inimici mei retrorſum. In quacunqꝫ die inuocauero te: ecce cognoui quoniā deus meus es. In deo laudabo verbum/in dño laudabo ſermonē/in deo ſperaui: nō timebo quid faciat michi homo. In me ſunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi. Quoniam eripuiſti animam meam de morte/et pedes meos de lapſu: vt placeam coram deo in lumine viuentium.

Titul9 hic duplicia cōtinet ſacramēta. Una pars eſt euāgelij vſqꝫ ad illud qđ ait In tituli inſcriptionem. Alia veteris teſtamēti vſqꝫ ad terminū tituli. Prio dicit In finē: qđ chriſtū ſignificare frequenter expoſitū eſt. Deinde p populo qui a ſanctis longe fact9 eſt Dauid in tituli inſcriptionē. Tituli inſcriptionē diximus in paſſione dñi ideo nō fuiſſe deletā: q2 longe ante fuerat pphetatū Ne corrūpas tituli inſcriptionem. Sed pontio pilato iudaicus populus imminebat: vt cōtra vaticinia pphetarū huius tituli emēdaret̄ inſcriptio: nolens ſuū regē dici/quē inſanis mētibus reſpuebat. Que voluntas eos longe fecit a ſanctis: quādo fideles chriſtū ſuum regē dici tota mentis intētione fatiſnant. Cum tenuerūt eum allophili in geth: hoc eſt qđ regū text9 enarrat: q2 Dauid Saulis inſecutione perterritus: in ciuitate geth apud allophilos ſe credidit occulendū. Sed q2 diximus hec oīa myſticis ſimilitudinibus exponenda. Geth/ſignificat torcular: id eſt preſſuram quā omnis patitur chriſtianus. Sed tunc fructū reddit vberrimū: cū tribulationum fuerit faſce depreſſus. Et ideo in tali ſuperſcriptione loqui rationabiliter aptatur eccleſia: que allophiloꝝ: id eſt alienigenarū perſecutiōibus ingrauata: tanqꝫ nectareos liquores merita ſanctoruꝫ copioſa vbertate pfundit. INTER.

Diuiſio.

Diuerſis afflictionibus onerata: In prima ſectione pſalmi mater orat eccleſia: confidens ſe tm̄ a ſeuientibus inimicis eſſe liberandam. Secūda ſectiōe pprias enumerat paſſiōes: gratias agens/q2 de crebris

periculis ſit erepta: nec ſe dicit formidare mala q̄ co-
gnoſcit eſſe celeriter tranſitura. Tertio loco in futura
illa beatitudine laudes ſe dicit dño iugiter cantatu-
ram: qui eam de huius ſeculi aduerſitate liberauit.

Expoſitio.

Al. mei. Al. ipugnãs — Miſerere † michi dñe qm̃ cõculcauit me ho
mo: tota die † bellãs tribulauit me]. Vir-
go mater eccleſia que fideles populos pa
rit/nec a ſua integritate diſcedit: celeſtem
ſpõſuz pijs lachrymis rogat/ ne ſe patiat̃
ab inimicis opprimi: que adhuc in mũdi iſtius cogno
ſcit̃ calamitate verſari. Cõculcauit/retulit quod in ti-
tulo dixit ad torcular: q2 tantũ vinũ exprimit̃/quantũ
enixius vua calcat̃. Hoiem hic ſignificat abſolute dia
Mat. 13. bolũ: ſicut in euãgelio de ipſo dñs dicit: Inimicus au
tẽ homo qui ſuperſeminauit zizania/eſt diabolus. Se
quit̃ Tota die bellãs tribulauit me. Deſcribit quid in
hoc mũdo ſancta patiat̃ eccleſia: q2 ſine aliqua inter-
miſſiõe diaboli cognoſcit̃ certamina ſuſtinere: ſicut di
Ephe. 6. cit apl's. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ ꝛ
ſanguinẽ: ſed aduerſus principes et poteſtates tene-
brarũ harũ. Bellũ graue/q2 occultũ: pugna difficilis
q2 cum fortiore dimicat̃. Quale eſt eñ cũ hoſte confli
gere: et eius inſidias non videre? Aduerſarius quoq3
noſter nec labore deficit/nec victus aliqñ diſcedit: ſed
tãto atrocior redit/quantũ eum per diuinã gratiã de-
SCHE. bellari poſſe cõtigerit. Bellũ vero ſchematice p̃ An-
tiphraſim dicimus: ſicut lucum qui non lucet/et piſci-
nam que nõ habet piſces. Quapropter null9 ſe que-
ratur fideliũ frequentiſſima diaboli machinatione ve
xari: q2 ſi chriſti eſſe volumus/hic aduerſariũ ſemper
Al. qm̃ multi bellantes aduerſuz me — diabolũ ſuſtinemus. [Conculcauerũt me inimici mei
tota die: ab altitudine diei. † Qm̃ multi q̄ debellãt me
timebunt]. Grauiſſimũ quidem genus iniurie eſt/vſq3
Ab altitudine diei timebo. — ad pedum cõtumeliam peruenire: ſed inde pcedit quod
ſanctis altaribus offerat̃. Vinũ eñ non pfluit/niſi pe-
dibus vua tundat̃: ſic in mẽbris ſuis eccleſiam cõcul-
cat inimicus/vt ſanctoꝝ inde merita glorioſa naſcan-
tur. Repetit quoq3 Tota die: vt reuera intelligas in
hoc ſeculo nullũ tẽpus omnimodis a talibus tẽtatio-
nibus alienũ. Nã q̄ dixit Ab altitudine diei: mũdum
iſtũ ſignificat/vbi tumet altitudo ſuperbie. Naz ſicut
chriſti regula humilitatẽ precipit: ita diaboli cõſuetu
do ruinoſe altitudinis culmina pſuadet. Et vt graue
põdus ſue cõpreſſionis exprimeret/ab altitudine ſu-
perbie ſe dicit fuiſſe calcatã: vt nec leue põdus crede-
res/qđ tanta mole premeret̃. Sequit̃ Qm̃ multi qui
debellãt me timebũt. Non vacat q̄ multos dicit/ꝛ nõ
omnes timere: ſcz qm̃ ex ipſis qui eccleſiam debellãt/
plurimi conuertunt̃ ad dñm: ꝛ incipiunt eterna exitia
nõ timere/cũ beatorũ partibus aggregant̃. Illi autẽ
qui in ſua obſtinatione pmanſerint/omnes timebunt
penale ſibi iudiciuz: qñ dñi declaratur aduẽtus. Felix
cõmutatio: vt hic paruo tẽpore caſte timeant fideles/
ꝛ in illa perenni exultatiõe ſecuri ſint. At contra infeli-
ciũ ſors oĩno duriſſima eſt: hic ſub breuitate gaude-
re/ꝛ in illa ppetuitate cruciari. [Ego vero in te ſpera-
Al. non hz. bo † dñe]. Dicit cauſam quare ſic timere non debeat
ſicut impij formidabunt: qm̃ ſperat in dño/qui nunq̃
Eccli. 2. in ſe decipit confidentes: ſicut Salomon dicit: Quis
ſperauit in dño/ꝛ cõfuſus eſt? Aut quis permãſit in ti
Al. non hz. more illius/ꝛ derelictus eſt? [In deo laudabo ſermo-
Al. deo ſperaui. — nes meos † tota die: in † dño ſperabo: nõ timebo quid
faciat michi † homo]. In deo laudat ſermones ſuos:
Al. caro. qui omne qđ bene loquitur nõ ſibi/ſed diuinis cogno-
ſcit̃ muneribus applicare. Suos eñ ita intelligẽdum
eſt/nõ qui pprio pferunt̃ arbitrio: qm̃ ſemp mali ſunt:
ſed qui dñi largitate cõceſſi ſunt. Noſtra eniz que no-
bis data ſunt recte dicimus: ſi tñ eadem conceſſa no-
bis dñi munere ſentiam9. Sed hoc tota die: id eſt vni-
uerſe vite tẽpore cõſtat eſſe faciendũ: ꝛ cum aduerſis
deprimimur/ꝛ cũ pſperis ſubleuamur. Sequitur In
deo ſperabo nõ timebo quid faciat michi homo. Sen
tẽtia iſta niſi ſubtiliter querat̃: ſuperioribus videt̃ eſſe
cõtraria. Nã cũ ſe cõculcatam diceret/ꝛ debellatam
ab hoie: et imminẽtia pericula metẽs/miſericordiam
dñi poſtularet: hic iterũ aſſerit ſe hominẽ non timere.
Vtrũq3 verum: qm̃ prius dum preſentes calamitates DMS.
id eſt ſeculi iſtius aſpiceret/formidauit: nũc timorẽ cũ
futura contueť/adiecit. Quid eniz poterat ab homine
pati: qui ſpem ſuã poſuerat in illa retributiõe iudicij?
Seuiat licet carnificũ manus/ preparent̃ incẽdia ca-
minoꝝ: oĩa tormenta deſpicit eccleſia in mẽbris ſuis:
que expectat dñi munera ſaluatoris. [Tota die ver-
ba mea execrabant̃: aduerſum me † oĩa cõſilia eoꝝ Al. oẽs co-
in malũ]. Venit ad ſecũdam partẽ: vbi ſub dolore con gitationes
querit̃ verba predicationis ſue cõtinue a perfidis exe
crata: q2 cũ vera diceret/detractiones abominabiles
incidiſſet. Qđ ad hereticos/vel male latentes ptinet
chriſtianos: qui dũ verba dñi audiunt/ſalutaria dicta
cõtemnunt. Sequit̃ Aduerſum me oĩa cõſilia eorũ in
malũ. Conſilia ſolent pudere que pſunt: a cõſulendo ETY.
eñ dicta ſunt. Sed vt intelligeres tractatus eoꝝ nul
la bonitate ſubſiſtere: addidit In maluz: ne quid eos
boni in illa crederes deliberatione tractaſſe. [Inha-
bitabũt et abſcõdent: ipſi calcaneũ meũ obſeruabũt.
Sicut † expectauit aĩa mea]. Iſti ergo ſubdoli chri- Al. ſuſti-
ſtiani habitare publice videnť eccleſiam/ ꝛ cõgrega- nuerũt ani-
tiones ſequi/cõuentuſq3 populorũ: ſed virus ſue per- mã meam.
uerſitatis abſcondunt. Nec palam auſi ſunt prodere
qđ ſciunt apoſtolicas regulas nõ habere. Malũ inte-
ſtinũ/vulnus inſanabile: qđ quanto plus tegit̃/tanto
ampli9 incurabili putredine ſauciat̃. Sequit̃ Ipſi cal
caneũ meũ obſeruabunt. Vos iſte diabolicus eſt/vel
eoꝝ qui miniſtri ipſius eſſe noſcunt̃: vt calcaneũ: id eſt
vltima noſtra inſidioſa calliditate reſpiciãt: ſicut ſer-
penti a dño dictum eſt Illa tuum obſeruabit caput: ꝛ Gen. 3.
tu inſidiaberis calcaneo eius. Scit eñ diabolus fini-
tima noſtra iudicare: ꝛ ipſa vult euertere vt poſſimus
ad reat9 diſcrimina peruenire. Addidit Sicut expecta-
uit aĩa mea: id eſt ſicut ante preuidi/ſicut inſtructa fui
ſicut a dño regulã predicatiõis accepi. [Pro nichilo Al. illos.
ſaluos † facies eos: in ira populos cõfringes † deus] Al. non hz.
Illos quos ſuprius dixit inſidiatores / et venenoſa ſe
ſimulatione celãtes/hic per gratiam dñi facile pmit-
tit eſſe ſaluãdos: vt de nullo ergo errantiũ deſperare
debeat/quis culpabilem eſſe cognoſcat. Naz q̄ dicit
Pro nichilo ſaluos facies eos: ſignificat q2 gratis oĩa
ſua pietate cõcedit: nec cuiuſq3 meritũ exigit/vt poſ-
ſit pprio labore ſaluari. Quid eñ meruit latro: vt ſic
paradiſum velociter introiret? Quid publicanus: qui
repente de templo abſolutus exiuit? Ipſe dedit con-
feſſionis ſubitũ votũ/qui donauit et premiũ. Conſtat
ergo p nichilo peccatores ſaluos fieri: quando certũ
eſt cõuerſionem gratuita largitate cõcedi. Sequitur
In ira populos cõfringes deus. Prius dixerat ma-
gnam turbam eſſe liberãdam: nunc quemadmodũ ſal
uari poſſit exponit. Iuſtitia dñi que putatur ira: con-
fringit populos cõtumaces. Nam cum tribulationi-
bus eoꝝ corda quaſſauerit: ꝛ diuerſarũ anguſtiarum

numeroſitate cōpleuerit: ab iniquitate reuocati/com
pellunt dño confiteri: ⁊ per iram eius videtur fieri/cū
Al. Deus. ille placidus atq; immutabilis ſalutis noſtre cauſas
Al. poſuiſti noſcat operari. [† Uitam meā annūciaui tibi: † poſui
Al. Et. lachrymas meas in cōſpectu tuo. Sicut † in ꝓmiſſio
ne tua]. Uitam ſuā annunciat deo/qui peccata ꝓpria
1. Tim. 1. cōfitet: ſicut fecit apoſtolus dicēdo: Prius fui blaſphe
mus/⁊ ꝑſecutor/⁊ iniurioſus. Hoc eſt em̄ gloriā deo
dare: vt publice denūciemus quales nos dignatus fue
rit ſuſtinere/⁊ ad cōuerſionem adducere: qui mereba
mur peccatis facientibus interire. Et inſpice qđ dicit
Uitam meā: q: ſemꝑ ꝓbatur eſſe culpabilis. Quādo
em̄ non aut cogitando delinquimus/aut verbis offen
dimus/aut labili actione peccamus. Uitā ergo ſuam
ſicut perfidi abſcondūt/ita fideles annūciant: non vt
eam deo notam faciāt/qui nullatenus poteſt aliquid
honorare: ſed vt ſe magis cōdemnantes mereant ab-
ſolui: ſicut ꝓpheta dicit: Dic tu prius peccata tua vt iu-
ſtificeris. Sequitur Poſui lachrymas meas in cōſpe
ctu tuo. Lachryme que in cōſpectu dei ponunt iocun
de ſunt: q: nō cruciāt/ſed a cruciatibus liberāt. Pias
ergo lachrymas fundebat/qui pro inimicis rogabat:
⁊ ideo meruit obtinere/q: preceptum dñi ꝓbatur im-
pleſſe. Addidit Sicut in ꝓmiſſione tua. Pollicitatio
quippe dñi eſt vt pias lachrymas non refutet: ſicut et
Ps. 49. in alio pſalmo dicit Inuoca me in die tribulatiōis tue
Al. Tunc. ⁊ eripiam te: ⁊ magnificabis me. [† Conuertent inimi
al. cognoui ci mei retrorſum. In quacūq; die inuocauero te: ecce
Al. non hꝫ. † agnoui qm̄ deus meus es † tu]. Conuertendos re-
trorſum dicit inimicos: ne in ſuo itinere ꝑſeuerantes/
peſſimos implere doceant errores. A malo em̄ qui re
tro redit/ꝑfidie ſue culpanda derelinquit. Sic em̄ pe-
Mar. 8. tro apl'o dñs dicit ꝓpitius: nō iratus: Redi retro Sa-
thanas. Iſtud em̄ quando errantibus cōtingit: error
priſtine prauitatis abſcedit. Sequit In quacūq; die
inuocauero te. Hic clemētiā dñi ꝓnūciat/mirabilēq;
pietatē: vt in quacūq; die inuocatus fuerit/ſemper ſe
miſeratus indulgeat. Quacūq; die/ſignificat diuerſi
temporis ſatiſfactiōes. Alter em̄ tota pene vita dñm
ſupplicat/alter in media etate conuertit/alius in vite
fine ſaluatur. Ipſum eſt em̄/in quacūq; die: q: dñs cle
mēti patiētia quodlibet tēpus noſtre cōuerſionis ex-
pectat: et ideo culpabiles ſuſtinet/expectat errantes
Ezec. 18. dicēs Nolo mortē peccatoris: ſed vt cōuertatur ⁊ vi-
uat. Solum eſt em̄ vt in hac vita peccatū omne fatea
mur: vbi ⁊ humana fragilitate delinquimus. Addidit
Ecce agnoui qm̄ deus meus es tu. Dulcis ꝓfeſſio ⁊ ve-
ra ꝓbatio: vt ipſe cognoſceret impletū/qđ magno de-
ſiderio nouerat exquiſitū. Sequitur Qm̄ deus meus
es tu: licet ſit generaliter dñs omniū noſtrū: tñ confi-
dēter dicimus Deus meus: qm̄ ab eo nos reſpici poſſe
Al. non hꝫ. gaudemus. [In deo laudabo verbū: † ⁊ in dño † ꝑdi
al. laudabo cabo ſermonē]. Reuera orthodoxe dicta noſcunt ec-
cleſie. In patre ſe ꝓmittit filiū laudaturā: vt quicquid
de illo dicit, de iſto pariliter ſentiat. Nam cū predica-
mus eternū atq; omnipotentē patrē: eternū atq; omni-
potētem filium ſine dubio cōfitemur. Unum eſt em̄ in
vtroq; preconium/qm̄ vna virtus amborū: indiuidua
gloria/quādo indiuiſibilis eſt natura. Deniq; ſic ipſe
Joan. 14. in euangelio teſtatur: Ego in patre/et pater in me eſt.
Quid rogo nō habeat filiꝫ: q naturā omnipotētis filij
habet? Aut quid nō habeat patris: q naturā omnipo
tētis patris habet? Una eſt reuera ſubſtātia: q: nichil
in eoꝝ eſſentia diſſimile/aut diſcrepans reperit. Non
hic amplius/minuſve reperis: niſi qđ ſibi hereſis ar-

riana cōfingit. Hec aūt regula vnitatis atq; equalita
tis/ſpiritum quoq; ſanctū ſine dubitatiōe cōſubſtan-
tialē patri/filioq; cōplectit: qm̄ ſancta trinitas vnus
eſt deus: nec poteſt vni gloriā dare/qui ſe nō intellexe
rit cōmuniter obtuliſſe. Sciēdū plane q doctiſſimus
Auguſtinus in lib. 15. trinitatis ita dicit. Spiritus ſan-
ctus ſm̄ ſcripturas diuinas nec patris eſt ſolus/nec fi-
lij ſolus: ſed eſſe cōſtat amborū. Quapropter patris
⁊ filij charitas eſt vnica: cum tñ ⁊ ipſe ꝑfecta ſit cha-
ritas. Hoc etiā multipliciter ꝓbat in expoſitiōe epi-
ſtole ſancti Joānis apertius homelia ſeptima dices:
Quia q charitatē nō habet fratris: vtiq; nō habet ſpi
ritū ſanctū. Sequit Et in dño predicabo ſermonem.
Hic iam venit ad dñm chriſtum: qui vnus ex trinitate
verbū caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis. Cuius ſer- Joan. 1.
mones: id eſt predicatiōes merito ſe laudaturā ꝓmit-
tit eccleſia: q: humano generi viuendi regulā preſtitit
et ſalutē. Reuera ſermōes vbiq; predicādi: per quos
mūdi ſalus celeſti potuit miſeratiōe reparari. Hec em̄
duo ſancta mater ſe predicaturā ꝓmittit: que noſtre ſi
dei eternā tribuūt ſoſpitatē: ſcꝫ potētiam verbi/⁊ hu-
manitatē eiuſdē dñi chriſti. Sed ne aliquis peſſimoꝝ
iſta noīa dei ⁊ dñi ſub diſcretiōe aliqua ſuſcipiēda iu-
dicaret: vt patri ⁊ filio vocabulū iſtud dñi/non omni-
modis diceret cōuenire/in cēteſimonono pſalmo ꝓ-
pheta teſtat dicēs: Dixit dñs dño meo: ſede a dextris Ps. 109.
meis. [In deo † ſperabo: non timebo quid faciat mi- Al. ſperaui.
chi homo]. Reuera nō poteſt hoīem timere: q ſe mun
dana nō formidat amittere. Quid ei poteſt inimicus
auferre: niſi illud qđ ſancta mater a ſua mēte ꝓbatur
abijcere? Hic em̄ hominē (ſicut ſuperius dictū eſt) dia
bolū debemus accipere: q ſanctā eccleſiā iniqua ſem-
per volūtate perſequit. Uerſus aūt iſte ⁊ in pria par-
te finalis eſt (ſicut et hic videt eſſe repetitus) vt quaſi
margaritarū quibuſdā filis relucētibus/parilitas ſi-
bi partiū decora conſtaret]. In me ſunt deus vota: † q Al. tua.
reddā † laudes tibi]. Uenit ad tertiū mēbrū: vbi iam Al. lauda-
liberata de malis huius ſeculi/laudaturā ſe dñm ꝓfi- tiones.
tetur eccleſia. Dicit em̄ in ſe eſſe vota laudatiōis: dei
tñ munere cōtributa/que in illa ꝑpetuitate reddenda
ſunt: qñ iam ſancti indefeſſis vocibus ꝑſoluēt laudis
obſequiū. Iſta ſunt em̄ que cū deum diligimus/habe
mus ſemꝑ intrinſecus/que a nobis omnimodis nō re-
cedūt: ſed in illa ꝑpetuitate reddimus/cum ſemꝑ ſol-
uimus ⁊ debemus. Nam de futuro nos ⁊ hūc verſum
debere intelligere ſequētia demōſtrant: q: huic mun-
do nequeunt vllatenus cōuenire]. Qm̄ eripuiſti ani-
mā meam de morte: † oculos meos a lachrymis: ⁊ pe Al. non hꝫ.
des meos de lapſu]. Cauſam reddit cur vota laudis
ſit pijs immolatiōibus oblatura: ſcꝫ q: eripuit animā
ꝓpriā fidelis de morte ꝑpetua. Que figura dicit Etio- SCHE.
logia: id eſt cauſe redditio. Et bene ſuā animā ſancta
mater a morte dicit ereptā: que filiorū liberatiōe gau
debat. Sequit Oculos meos a lachrymis: et pedes
meos a lapſu. Singulis ſingula reddit: animam dicit
ereptā de morte/oculos a lachrymis/pedes vero de
lapſu. Sed hec tria in futuro ſeculo preſtabūt: qñ iam
nec aīa peccādo moriet/nec oculi mala ſua deflebūt/
nec pedes labent. Nam hic cui beatoꝝ aufert lachry
mas: cū ipſe dicat Beati qui lugent: qm̄ ipſi conſola- Mat. 5.
bunt. Nec pedes iuſtorū in iſto ſeculo a lapſu reddun
tur alieni: q: dum in hoc mundo ambulant ſemꝑ in la
pſu ſunt: ſed diuina miſericordia continent: ſicut legit
Septies cadit iuſtus ⁊ reſurget. [Ut placeā corā deo Prouer. 24.
in lumine viuentiū]. Dicit quemadmodū dño placere

poſſit eccleſia in manifeſtatiõe ſanctorũ:hoc eſt in lu-
mine viuentium:in quibus ipſa pulchra/ipſa ſine ma-
cula/ipſa redditur ſine ruga. Quicquid eñ in illis ac-
ciderit:in vultu illi⁹ illuceſcat. Sicut hominis ſana vi-
ſcera reddunt faciem pulchriorem:ſicut Salomon di-
Ibidem.15. cit:Corde letãte vultus floret: ita oĩs ſancte eccleſie
decus aſpergitur/quod in beatorũ meritis inuenitur.

Concluſio.

Peracta ſunt verba ſancte virginis / et matris eccleſie. Illa eniz nos incorru
pta generat: illa caſto vtero pfundit in perpetuam lu-
cem. Sed vtinam quales baptiſmate illas generat/
tales nos vite hui⁹ terminus inueniret:ne habeamus
cum populo nefandiſſimo portionez: qui ſicut titulus
dicit A ſanctis longe diuiſus eſt: quinimmo torcular
nos iſtius ſeculi gaudentes premat:vt copioſa de no-
bis vina pfundat. Afflicti ergo gratias agamus/con
triſtati minime deſperemus: quãdo illa tormẽta pro-
ſunt/que nos ad premia beata perducunt.

Explicit expoſitio in pſalmum.55.

In finem ne diſperdas Dauid in tituli inſcriptione cum fugeret a facie Saul in ſpeluncam. Lvi.

Miſerere mei de⁹ miſerere mei: qm̃ in te confidit anima mea. Et in vmbra alarum tuarum ſperabo: donec tranſeat iniquitas. Clamabo ad deum altiſſimũ:deũ qui benefecit michi. Miſit de celo ⁊ liberauit me:dedit in opprobrium cõculcantes me. Miſit de⁹ miſericordiam ſuam ⁊ veritatẽ ſuam:⁊ eripuit animam meã de medio catulorum leonum dormiui cõturbatus. Filij hominũ dentes eorũ arma ⁊ ſagitte:⁊ lingua eorum gladius acutus. Exaltare ſup celos deus: ⁊ in omni terra gloria tua. Laqueũ parauerunt pedibus meis:et incuruauerunt animã meam. Foderunt ante faciem meã foueam: et inciderunt in eam. Paratum cor meũ deus/paratũ cor meũ:cantabo et pſalmum dicam dño. Exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis dñe: et pſalmum dicam tibi in gentibus. Quoniam magnificata eſt vſq; ad celos miſericordia tua:⁊ vſq; ad nubes veritas tua. Exaltare ſuper celos deus:⁊ ſuper omnem terram gloria tua.

Per finem/frequenter diximus dñm ſignificari:qꝛ ipſa eſt noſtra pfectio ad ipſum feliciter puenire. Nam ſicut cum terminũ attigeris itineris deſtinati/labore finito in loco deſiderantiſſimo cõquieſcis: ita cum ad dñm veneris vlterius nil requires. Ne diſperdas Dauid: phibetur Dauid a Saule diſperdi:qui ad regnũ fuerat voluntate dñi preparatus:ſicut factũ eſſe manifeſtũ eſt. Sequitur In tituli inſcriptione. Hoc non Dauid/ſed in paſſione chriſto dño pueniſſe manifeſtũ eſt:ne a põtio pilato ſcriptus titulus mutaretur. Sz qꝛ diximus perſonam dñi ſaluatoris portaſſe Dauid: hoc nũc de ipſo dicitur/qđ erat in chriſti dñi paſſione faciendum: ne diſperderetur Dauid de regno deputato:ſicut nec illa dñi potuit tituli inſcriptio cõmutari. Addidit Cũ fugeret a facie Saul in ſpeluncam. Actus iſte et Dauid/⁊ dño multũ videtur eſſe cõſimilis. Nã ſicut Dauid Saulẽ fugiens/in ſpelunca ſe abſcondit: ita ⁊ dñi ſaluatoris deitas intra templum corporis ſui iudeis perfidis fuiſſe pbatur abſcondita. Sic ſingula que de Dauid ⁊ chriſto puenerunt facta:illis ſunt ſub hac alluſione cõmunia. Que imagines rerum in hoc titulo ideo pludunt: qꝛ totus pſalmus de paſſione dicturus eſt. Sic enim ille truculentum Saulem: ſicut iſte iudeos nequiſſimos pferebat. Oportet ergo meminiſſe pſalmũ hũc quintum eſſe illorum/qui paſſionem et reſurrectionem dñi ſub breuitate commemorat.

Diuiſio.

Ominus chriſtus in primo ordine pſalmi orat de ſua paſſione ſollicitus: ſm id quod pꝑter nos homo fieri ineſtimabili pietate dignatus eſt. Factus eniz (vt ita dixerim) humanatus de⁹:q̃ etiã in aſſumptione carnis deus eſſe non deſtitit incõuertibilis manẽs:aſſumpto cõuertibili homine/naturã ſuam nõ minuẽs:ſed conditionẽ mortalitatis exaltãs. Unus eniz atq; idẽ eſt dñs chriſtus:q̃ ⁊ in dei forma operatus eſt miracula magna virtutis/⁊ in forma ſerui ſubijt ſeuitiã paſſiõis. Secũdo ordine/reſurrectiõis ſue gloriã ſtupenda varietate deſcribit. Tertio/poſt beatiſſimã reſurrectionẽ laudes ſe patri dño cãtare pmittit: que membra diapſalmatũ quoq; interpoſitiõe ſeparãtur.

Expoſitio.

Miſerere mei de⁹/miſerere mei:qm̃ in te cõfidit aĩa mea]. Chriſtus dñs humanatus clamat ad patrẽ: ex eo ꝙ futuram metuit paſſionẽ:vt q̃uis voluntariam ſuſciperet mortẽ anime ſue declararet abſolute formidinẽ. Miſericordiã petit dei filius:qui miſeret omnibus q̃ tanta ad nos liberandos humilitate deſcendit:vt vnũ ex fidelib⁹ clamare putes:⁊ creator mũdi aſſumpte carnis infirmitate deprecatur. Nam cuz dicit Miſerere mei deus/miſerere mei: repetitio iſta periculũ future mortis oſtẽdit:vt ſepe poſceret reſurrectiõis miraculum/qui ſubiturus erat diſcrimina paſſionis. Sequitur Quoniã in te cõfidit anima mea. Oratio iſta forma fideliũ eſt:vt qui pꝑter ſalutem noſtrã talia pertulit/ precatiõib⁹ quoq; nos ſuis pius doctor inſtrueret. Orauit eñ/ vt regulã nobis ſancte orationis oſtẽderet. Paſſus eſt pꝑter nos / vt nullus pro ipſo pati velle refugiat. Reſurrexit/vt ad reſurrectionẽ quoq; ipſius ſpes ſe noſtre infirmitatis extendat. Ille enim iſtarum rerum indignus non fuit: ſed omnia cauſa noſtre ſalutis excepit. [Et in vmbra alarum tuaruz ſperabo: donec tranſeat iniquitas]. Intelligamus orationis iſtius puriſſimã ſanctitatem. Primo verſu miſereri ſibi dominũ anteomnia poſtulauit. Secũdo dicit quare debeat obtinere. Tertio quẽadmoduz poſſit ab imminenti perſecutione liberari. Alarum enim vmbra/tecta materna ſunt: que pullos teneros ⁊ blãdimẽto quodam fouent/⁊ ab irruente tempeſtate cuſtodiunt. Sed qꝛ hec minima magnum auxilium materne pietatis oſtendunt: talis comparatio frequenter in ſcripturis ſanctis poſita reperitur: ſicut dñs in
euangelio dicit Hieruſalem/hieruſalem:quotiẽs vo- Mat.23.
lui cõgregare filios tuos ſicut gallina pullos ſuos ſub
alas ſuas/et noluiſti. Que figura dicitur Parabole: SCLbE.

id eſt comparatio: quotiens ſibi res genere diſſimiles
comparantur. Sequitur: Donec trãſeat iniquitas. In
ipſa comparatione permanſit: vt ſub eadẽ vmbra re-
quieſceret: donec feruida iniquitas eſtuaret. [Clama-
bo ad deum altiſſimum: deum qui benefecit michi].
Magnus ordo pie predicationis oſtenditur: ad altiſ-
ſimũ clamare: ad quem non voce valida: ſed puritate
conſcientie peruenitur. Clamabat ille ab humanitate
ſuſcepta: a quo ſuꝑne creature opem nõ deſinũt poſtu
lare. Nã qḋ dicit: Deũ qui benefecit michi: deſignat
excellentiſſimũ incarnationis arcanũ: quod humano
generi gratia diuina collatũ eſt. [Miſit de celo ⁊ libe-
rauit me: dedit in opprobriũ cõculcantes me]. Natu-
ra humanitatis vnita dei filio cõfitetur liberatã ſe ab
humana imbecillitate: que poſt reſurrectionẽ meruit
celoꝝ regna percipere. Miſit aũt quod dicit: nõ ſigni-
ficat angelũ: non aliquã creaturã. Illa enim per ſe ſer-
uire non liberare potuerũt: ſed miſit: intellige auxiliũ
ſuperne potẽtie ſue. Liberauit enim pater filiũ ſuum:
Phil. 2. ſicut apoſtolus dicit: Propter quod ⁊ deus illũ exal-
tauit ⁊ donauit illi nomen qḋ eſt ſuper omne nomen.
Liberare quoq̃ ſe poſſe et filius ipſe teſtatur dicens.
Joan. 10. Poteſtatẽ habeo ponendi animã meã: ⁊ poteſtatẽ ha
beo iterũ ſumendi eam. Verũ iſte locutiones coopera
tionem ſancte trinitatis oſtendũt: que vnũ vult: vnum
ſemꝑ operatur. Addidit: Dedit in opprobriũ concul-
cantes me. Opprobriũ perſequentib' fuit: quãdo illũ
quẽ ſe credebant extinguere: viderũt fideles populos
de ipſius reſurrectione gaudere. Dedecus enim ſuum
indicat mala cõſcientia: quãdo ꝓpria nõ videt impleri
poſſe diſpoſita. [Miſit deus miſericordiã ſuã et veri-
tatẽ ſuã]. Jamiã ſcḋe partis ingreditur. Nã q̃uis in
ſuperiore verſu ſimilia verba dixerit: hinc tamẽ in gra
tiarũ actionẽ ꝓrumpit: vt ſpem credentiũ de ſua pro-
ſperitate firmaret. Miſit enim de patre dicit: quod ad
humanitatẽ ſuſceptã pertinet: ſicut ⁊ in euangelio ait:
Mat. 15. Nõ ſum miſſus/niſi ad oues que perierũt dom' iſrael.
Miſericordia eſt ergo: quia humano generi ĩ ſuſcepta
Act. 9. carne compatitur: dum clamat: Saule ſaule quid me
perſequeris: vel his ſimilia. Veritas/q̃m vnicuiq̃ ſua
Al. Et facta retribuet. [†Eripuit animã meã de medio catu-
loꝝ leonũ: dormiui conturbatus]. Crucifixo corpore:
animã ſuã dicit ereptã: de qua maxime nos ꝓcipit eſſe
ſollicitos. Totũ enim in toto reddit: quãdo illa ſaluat.
Reſurget enim corpus ad ſpiritualẽ gloriã: ſi illa non
DIFF. fuerit obſtinationis vulnere ſauciata. Catulos enim
leonũ: plebẽ ſignificat iudeoꝝ: quã principes ⁊ ſacer-
dotes ferali volũtate genuerũt: vt leones ſint qui ma-
la conſilia de nece dñi tractauerũt. Catuli eoꝝ populi
qui perperã inuẽta ſecuti ſunt. Addidit: Dormiui con
turbatus. Mors dñi mirabili proprietate deſcribitur:
qui cõturbatus fremitu iudeorũ quiete altiſſima dor-
miebat: oſtendẽs tam nichil fuiſſe ꝑſecutionẽ impioꝝ
vt occiſus perduceretur ad ſomnũ. Dormire enim nõ
eſt conturbari: niſi illius qui in cruce poſitus: ſpiritũ
reddidit ſua voluntate. [Filij hominũ dentes eorũ ar-
ma ⁊ ſagitte: ⁊ lingua eoꝝ gladius acutus]. Hec de il-
lis dicit qui in nece dñi impia voluntate graſſati ſunt.
Ipſe enim exponit: qui iſti filij hominũ ſunt quorum
dentes fuerunt arma et ſagitte: eorũ ſcilicet qui ſicut
legitur: ſupra eũ dentib' ſtridebãt: Quod per quintã
DEF. ſpeciẽ dicitur definitionis: que grece appellatur Cata
antilexin: latine ad verbũ. Singulis enim verbis defi-
nitur quid ſint dentes hominũ furentiũ: id eſt arma ⁊
ſagitte. Idem: Et lingua eorũ gladius acutus. Arma
retulit ad cõſilia peſſima: ſagittas ad verba quidẽ vo-
lantia: ſed ad operationẽ mortis emiſſa. Addidit: Et
lingua eoꝝ gladius acutus. Acuto gladio cõparantur
voces ille que dicebãt: Crucifige crucifige. Nam ſicut Luc. 23.
enſis acutus celerrimũ operatur mortis effectũ: ita ⁊
illa verba citã exitij compleuere ſententiã. Uno enim
impetu viſi ſunt peremiſſe: ſicut arma ſolent acutiſſi-
ma deſecare. Per que tamen ſubtiliter cõmonuit: quia
et lingua ſeuiens poſſit occidere: ſicut Salomon ait:
Mors et vita in manibus lingue. [Exaltare ſuꝑ celos Prouer. 18.
deus: ⁊ † ſuper omnẽ terrã gloria tua]. Dum in cruce Al. in omni
talia chriſti pateretur humanitas: ⁊ dominũ celi iudei terra
viderentur habere deriſui: exclamat a forma ſerui quã
pro nobis aſſumpſit: Exaltare ſuper celos de': vt qui
pendis in cruce: cognoſcaris ſemper in tua maieſtate
regnare. Non enim de' ſupra ſe exaltari poterat: quia
nõ eſt vltra quo creſcat. Sed exaltabatur plane inter
homines: quãdo gloria maieſtatis eius cõuerſis men-
tibus apparebat. Super celos autẽ dixit: quia dñs ⁊
virtutes ſupernas noſcitur habere ſubiectas. Sequi-
tur: Et ſuper omnẽ terrã gloria tua. Hoc vtrũq̃ com-
pletum eſſe. Exaltatus enim ſupra celos eſt: quãdo ſe-
dit ad dexteram patris. Glorificatus eſt ſupra omnẽ
terrã: quãdo totũ mundũ catholica replet eccleſia: in
qua laudes domino iugiter cõcinnuntur: ſicut Eſaias
propheta dicit: Viuo ego dicit dominus: ⁊ implebitur
gloria mea vniuerſa terra. [† Laqueos parauerũt pe- Al. laqueũ
dibus meis: et incuruauerũt animã meam. Foderunt
ante faciem meam foueam: ⁊ inciderunt in eam]. Iu-
deos ſignificat inſidiatores: qui predicationib' rectis
dolos ſe annectere crediderunt: ſicut euangeliſta de
phariſeis dicit: cũ ante eum ſtatuiſſent adulteram mu
lierem dicentes: Hanc inuenimus in adulterio depre- Joan. 8.
henſam: Moyſes enim precepit nobis huiuſmodi la-
pidare: tu autem quid dicis: et cetera huiuſmodi que
maligna interrogatio cõmouebat. Pedes autẽ chriſti
ſunt increpationes maloꝝ promiſſioneſq̃ fideliũ: qui-
bus ille in hoc mundo euangelizans: quaſi quibuſdã
pedib' incedebat. Sequitur: Et incuruauerunt animã
meam. Hic pietas dñi ſanctitaſq̃ deſcribitur. Incur-
uauerunt enim animã chriſti: quãdo ſcelerati iudei cre
dere noluerunt. Ipſis enim condolendo: ſicut ⁊ alibi
dicit: ieiunus ⁊ ſterilis reddebatur. Anima enim eius
in ſuis actibus curuari nõ poterat: que peccati macu-
lam non habebat. Adiecit: Foderũt ante faciem meã
foueam. Bene dicitur fouea: ſentẽtia mortis: que mit-
tit ad foueam. In eius enim faciem dixerunt: Reus Matth. 26.
eſt mortis: et ideo dicti ſunt foueam fodere: quia eum
neci viſi ſunt tradidiſſe. Addidit ſententiam genera-
lem: Et ipſi inciderunt in eam. Omnis enim iniuſta
vox ſuos damnat auctores: et anteq̃ alteri noceat: ſe
prius ipſa cõdemnat. Quod ſimiliter ⁊ Salomon di-
cit. Qui fodit foueã incidet in eam. [Paratũ cor meũ Eccli. 10.
deus paratũ cor meũ: cantabo ⁊ pſalmũ dicam dño].
Poſtq̃ dixit malorum debitas penas: nunc venit ad
tertiam partem: in qua poſt reſurrectionem acturum
ſe gratias pollicetur. Sed per illud gratias agit: per
quod ⁊ reſurrexit a mortuis. Ceterum deitas Chriſti
cum patre coeterna ſemper preſtat: ſemper omnipo-
tens: ſemper equalis eſt. Nam q̃uis laqueos paraſſet
inimicus: foueam aperuiſſet ingratus: Paratum ſe di-
cit ad agendas gratias: quia ſibi ſciebat reſurrectio-
nis gloriam modis omnibus affuturam. Sed in quo
ſit paratus: per verba ſequentia declaratur: Cantabo
et pſalmũ dicam domino. Cantare diximus: vocibus
DEF.

grātiā referre. Pſalmū dicere: pdicabili dn̄m actione laudare. Que duo ſupiori geminationi merito videnť aptata: qm̄ in vtroq; ſe pfiteť eſſe paratū. Sed dn̄ illa de ſe dicit: nos quēadmodū pfiteamur inſtituit. Nā ꝛ apoſtolꝰ Paulus ſequēs magiſtrū paratū ſe pfiteť dū
Rom.5. ait: Gloriamur in tribulationibꝰ: ſciētes qm̄ tribulatio patientiā operať: patiētia pbationē ꝛc̄. [Exurge gl'ia mea: exurge pſalteriū ꝛ cithara: exurgā diluculo]. Per Tropologiā exurge diciť: quaſi ſurge ad miraculū fa-
Pſ.11. ciendū: ſicut ſcriptū eſt ꝛ in vndecimo pſalmo: Nunc exurgā dicit dn̄s. Qui ſermo ad potētiā diuinā pꝑter exp̄imēdas cauſas ab humana imbecillitate tranſla-tus eſt. Geminat etiam: Exurge pſalteriū et cithara.
SCHE. Que figura diciť Epembaſis: id eſt iteratio verbi: qd̄ etiam in ſuperiore verſu fecit vbi ait: Paratū cor meū deꝰ paratū cor meū. Hic enim natura aſſumpte humanitatis exp̄imiť. Pſalteriū fuit: quā do caro operabať diuina mandata: vt ſancta ſe conuerſatione tractaret. Cithara vero: glorioſam ſignificat paſſionē: que neruis tenſis dinumeratiſq; oſſibus virtutē patientie intellectuali quodā carmine pſonabat. Addidit: Exurgā diluculo: quod eſt inter tenebras noctis ꝛ diei claritatē: quo tēpore eū reſurrexiſſe euāgelij lectio ſancta teſta-
Luc.24. tur. Ait enim: Diluculo valde venit Maria ad monu-
Al. et mentū: ꝛ reliqua. [Cōfitebor tibi in pp̄lis dn̄e: † pſal-
Al. in gentibus mū dicā tibi † inter gētes]. Iſtud iam dicitur a parte membroꝝ: quia ipſum cōſtat patri in populis cōfiteri: qui caput et dux eccleſie pbatur intelligi. Nam quod ait: Pſalmū dicam tibi inter gentes: celeſtē ſignificat actū vniuerſalis eccleſie: que per oēs gentes linguis varijs pſalmodiā dn̄o deuota mente perſoluit. [Qm̄ magnificata eſt vſq; ad celos miſericordia tua: et vſq; ad nubes veritas tua]. Iſta eſt cauſa cōfeſſionis: iſta pmiſſio pſalmodie: qm̄ magnificata eſt miſericordia dn̄i vſq; ad celos: id eſt quia humanitas filij vſq; ad celoꝝ regna perducta eſt. Periclitāti quippe homini: qui peccatis tenebatur obnoxius fecit miſericordiam ſuam: vt diſpenſatione mirabili faceret eximiū: quem nefandi populi iudicio putabant extremū. Sequitur: Et vſq; ad nubes veritas tua. Nubes ſignificant prophetas: quos ſpiritus ſancti irrigua veritas velut copioſus imber impleuit. Merito enim nubes vocantur: quia celeſti fonte ſatiati ſunt: ꝛ ſupra ſteriles peccatores ſpiritualis copie dona fuderūt: que duo prepoſterato ſunt ordine collocata. Veritas eſt tempore anterior: miſericordia vero aduētu poſterior. Que ideo cōmutata ſunt: vt ſine aliqua differentia in his potuiſſet vnū decus / vnus auctor agnoſci. [Exaltare ſup celos deus: ꝛ ſuper omnē terram gloria tua]. Hunc verſum et in ſecunda parte iam dixit: fidem noſtram tali promiſſione cōfirmans: quia ſuper omnes creaturas eius nominis ſit gloria regnatura. Concluſio.

¶ Quis virtutē pſalmi huius: q̄s beniuolentiā digne poſſit effari? Orat Chriſtus vt nos doceat: reſurgit vt nos erigat: laudes patri dicit vt nos inſtruat. Merito via noſtra: merito redemptio: merito apud patrē noſter legitur aduocatus. Amemꝰ clementē defenſorē: ne patiamur ſeuerū iudicē. Vltra omnē conſtat eſſe amentiā: eū toto corde non expetere: qui nos ad eterna gaudia tam crebris admonitionibus cognoſcitur inuitare.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 56.

¶ In finem ne diſperdas Dauid in tituli inſcriptione. lvij.

Si vere vtiq; iuſticiā loq̄mini recte iudicate filij hominum. Et enim in corde iniquitates operamini i terra: iniuſticias manus veſtre cōcinnāt. Alienati ſunt peccatores a vulua: errauerunt ab vtero locuti ſunt falſa. Furor illis ſm̄ ſimilitudinē ſerpentis: ſicut aſpidis ſurde ꝛ obturantis aures ſuas. Que nō exaudiet vocē incantantiū: ꝛ venefici incātantis ſapienter. Deꝰ cōteret dentes eoꝝ in ore ipſoꝝ: molas leonū cōfringet dn̄s. Ad nichilū deuenient tanq̄ aqua decurrēs: intendit arcū ſuū donec infirmentur. Sicut cera que fluit auferentur: ſupceciđit ignis ꝛ nō viderūt ſolem. Priuſq̄ intelligerent ſpine veſtre rhamnū: ſicut viuētes ſic in ira abſorbet eos. Letabitur iuſtus cū viderit vindictā: manꝰ ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. Et dicet homo ſi vtiq; eſt fructus iuſto: vtiq; eſt deus iudicans eos in terra.

Quāuis verba iſta frequēter iterenť: non pigebit tamen eadē p ſingula loca declarare: vt pſalmoꝝ poſſit dignitas eſtimari. Illas ſiquidē domos pfidenter intramus: quarū penetralia in ipſa fronte cognoſcimus. In finem / ſignificat Chriſtū qui in hoc pſalmo locutꝰ eſt. Ne diſperdas Dauid in tituli inſcriptione. Et Dauid ſepe diximus Chriſtū ſignificare: quia ꝛ rex erat: ꝛ nomen eius manu fortis: ſiue deſiderabilis interpretať: quod ꝛ dn̄o cōpetenter aptatur. Cōmoneť ergo pontius Pilatus ne diſpdat ſcriptū titulū: qui regē dn̄m declarabat: quia reddi non poterat incaſſum: qd̄ diuina noſcebatur iuſſione cōſcriptū. Regem enim illum quis poterat abolere: quē cōſtat eſſe celi terreq; creatorem? Quod adeo frequenter repetitur: vt excuſatio contradicentibus auferatur. INTER Diuiſio.

Dominus Chriſtus ꝛ virtutibꝰ Saluator ꝛ monitis: In prima narratione pſalmi iudeoꝝ cognoſcitur exprobrare nequitiam. Sed dū illis imputat que fecerunt: nos ne faciamus ſimilia cōmonemur. Scđa narratione: retributiones eoꝝ aptiſſimis cōparationibus declarat. Tertia qualis fiat correctio iuſtoꝝ de peccatorū vltione memoratur. Expoſitio.

Si vere vtiq; iuſticiā loquimini: † iuſta iudicate filij hominū]. Chriſtus dn̄s iudeos inuehitur de his que longa poſt erāt etate facturi. Loquunť enim falſo iuſticiā legis: qui nō ſunt recta iudicaturi. Vere autē illi equabilia dicūt: qui iuſta facturi ſunt. Sermo enim rectus: vite debet eſſe pſimilis. Voces ergo illas hic arguit iudeoꝝ: qm̄ captioſe dicebāt: Magiſter ſcimus qꝛ a deo veniſti: ꝛ viā dei i veritate doces. Iſta qđē iuſta erāt: ſed illi ea veraciter minime loquebanť: qm̄ ſi fuiſſent certiſſima mēte plata: irreprehenſibilia eoꝝ poterant eſſe iudicia: nec poſtea dixiſſent pontio Pilato: Crucifige crucifige: quia ſe dei filium eſſe confirmat. Sic enim iudicauerūt: vt non recte ſed ficte locuti iuſticiam comprobentur. Hoc argumentū in Topicis TOP.

Al. recte

Matth.22.

Joan.19.

dicitur ex cõtrario. Cõtrariũ eſt enim recta loqui: ꝛ ꝑ-
uerſa facere. Nõnulli ꝓo hinc faciũt q̃ſtionẽ dicentes.
Hic quidẽ preceptũ eſſe: iuſta iudicate: cũ legatur in
Luc.6. euãgelio: Nolite iudicare: ne iudicemini. Sed iſta ſen
tentia nõ nobis tollit in totũ licẽtiã iudicandi. Nã qđ
dicit: Nolite iudicare: de illis factis vult intelligi que
ſenſus noſter nõ preualet intueri. Sũt enim q̃dã me-
dia q̃ ignoram⁹ quo animo fiãt: qꝛ ꝛ bono ꝛ malo fieri
poſſunt: de quib⁹ temerariũ eſt homini iudicare. Hic
aũt precipit nobis de his q̃ manifeſta ſunt iuſta iudi-
care. Ita fit vt ſentẽtie iſte cũ diſcuſſe fuerint: nequaq̃
ſibi ꝯtrarie eſſe videant̃. Quẽ locũ pater Auguſtinus
de ſermone dñi in monte: libro ſcđo: lati⁹ diligentiuſq̃
tractauit. [Etenim in corde iniquitates operamini in
Al. iniuſti-cias terra: † iniquitatẽ manus veſtre cõcinnant]. Ac ſi di-
ceret: Quomodo potuiſtis de me iudicare: qui in cor-
de veſtro iniquitates operamini: vbi perfectũ crimen
eſt anteq̃ fiat: ꝛ omne malũ plectibile fit: quod deſide
riũ praue voluntatis accuſat? In terra vero dicit: ſiue
arcano pectoris: ſiue ſupra populũ cui pricipes ꝛ pha
riſei preeſſe videbãtur. Et vide qꝛ ſupra cordis poſuit
iniq̃tates: nũc etiã per manus res ſignificat actuales
vt non ſolũ cogitatũ ſcelus: ſed etiã completũ eſſe do-
ceatur. Cõcinnant enim: ad iniq̃tates bene poſitũ eſt.
Cõcinnatio autẽ ſignificat quãdo ex multis partibus
ſibi cõuenit adunata ꝯuerſitas. [Alienati ſunt pecca-
Al. ab vte-ro tores a vulua: errauerũt † a ventre: locuti ſunt falſa].
Merito peccatores tanq̃ abortiuos ab vtero ꝓiectos
dicit eccleſie: qui nulla doctrine confirmatione ꝑfecti
ſunt: ſed tanq̃ teneri pecudis fatuata mollicies: nõ ad
lucem vitalẽ: ſed in ꝑfidie tenebras ꝓbantur abiecti.
Iuſte quippe vterũ habere dicit̃ eccleſia q̃ nos ſacro
baptiſmate ꝓfundit in ꝑpetuã lucẽ. Sed ve illis q̃ im-
maturi ab eius viſcerib⁹ exierũt. Sequitur: Errauerũt
a ventre: locuti ſunt falſa. Errauerũt vtiq̃ a vẽtre: qui
contraria matri dogmata ſunt ſecuti: nec aliũ ſanctũ
pia deuotione venerant̃. Ipſi enim ꝛ falſa locuti ſunt:
Al. Furor qui ab eius ſctis traditionibus errauerũt. [† Ira illis
ſm ſimilitudinẽ ſerpentis: ſicut aſpidis ſurde ꝛ obtu-
rantis aures ſuas]. Ira iudeoꝝ per ſimilitudinem ni-
mis aptiſſimã definitur. Obſtinatoꝝ quippe hoim ira
irreuocabilis eſt: qui ne docentiũ predicationes exau
diant ꝓcurant ſibi volũtariã ſurditatẽ. Cui malo con
ſuetudo aſpidis cõparatur: que ne verba incantantis
exaudiat: ſuaſq̃ latebras derelinquat: vnã aurẽ caude
ſue inflectione dicitur obturare: alterã ꝓo in terrã de-
primere. Cui merito iudei comparati ſunt: qui cordis
auribus obturatis: ſancte ſcripture audire noluerunt
E T y. ſaluberrimã iuſſionẽ. Obturare enim a ſacerdotibus
tractũ eſt: qui aures ſuas thure replebant: ne peregri-
nis verbis intercedentibus: cõfuſa carminũ memoria
turbaretur. [Que non exaudiet vocem incantantiũ: ꝛ
Al. venefi-ci incãtãtis ſapienter † veneficia que incantantur a ſapiente]. In exponẽda
ſimilitudine perſeuerat. Dicit enim de aſpide que nõ
exaudit vocẽ incantantiũ: vtiq̃ qm̃ aurib⁹ damnatis
obſurduit: nec paſſa eſt audire vocem que illã trahere
potuiſſet ad lucẽ. O humanũ genus: niſi illuminetur
miſericordia diuina ceciſſimũ eſt. Creatus ad imagi-
nem dei: ſimilitudinẽ vult habere ſerpẽtis. Sapientẽ
vero hũc dicimus mũdane artis operatorẽ: qui ꝓpo-
ſitam rem dño ſe iuuãte aſtuta cõplet induſtria. Nota
igitur: qm̃ dicuntur ſapientes ꝛ in malo: de quibus le-
1. Corin. 1. gitur: Ubi ſapiens: vbi ſcriba: ꝛ his ſimilia. [De⁹ con-
teret dentes eoꝝ in ore ipſoꝝ: molas leonũ confrin-
get dño]. Introitus ſcđe narrationis aperitur: in qua
deſcribitur que ſint mala paſſuri qui cõtempſerunt vt
aſpides diuina predicatione ſaluari. Primũ dicit: den
tes eoꝝ ſpecialiter cõterendos: qm̃ doloſa verba ipſoꝝ
et captioſe interrogationes deducebantur ad nichilũ:
ſicut eis contigit quando ſubdole interrogabant: Cui
nũmus ceſaris pẽderetur. Sed tale a dño reſponſum
recepere: vt vnde tentauerãt mordere: cõtritis denti-
bus viderentur abſcedere. Ait enim: Reddite ceſari Matth. 22.
que ceſaris ſunt: ꝛ deo que dei ſunt. Sequitur: In ore
ipſoꝝ molas leonũ cõfregit dñs. Hic neſcio q̃d videt̃
excreſcere: quando ꝛ leones nominauit ꝛ molas: illos
videlicet ſignificans qui non iam captioſis verbis: ſed
beluino fremitu in necem dñi conſurgere tentauerũt.
Aſpides erant quãdo ei inſidioſe dixerũt: Licet dare Ibidem.
tributũ ceſari? Leones fuerũt: quãdo cruento ore cla-
mauerũt: Crucifige crucifige. Ita inſania eoꝝ nõ ſolũ Luc. 23.
veneno ſerpentis: ſed imanib⁹ beluis cõparata deſcri-
bitur. In ore autẽ ipſoꝝ mole cõfringebantur: quando
dictis nõ poterãt reſpondere veriſſimis. [Ad nichilũ
deuenient † velut aqua decurrens: intendit arcũ ſuum Al. tanq̃
donec infirmentur]. Dixit aſpides: dixit leones: nunc
venit ad torrentes: qui hyemalib⁹ imbribus concitati
ſubita inundatione deſcendũt. In hoc terribiles: quia
improuiſi. In hoc periculoſi: quia ꝑcipites. Sed mox
vt impetu trãſeunte quaſi atrocia colla poſuerint: ſe-
reno celo deficiunt: qui nubibus compluentibus intu-
meſcunt. Que figura dicitur Synathriſmos: id eſt con
gregatio: vbi multas res ꝛ crimina ſub aliqua narra-
tione colligimus. O inaudita ſeuitia iudeoꝝ: compa-
rantur illis tot ingentia mala: vnde immania nouimus
venire pericula. Addidit: Intendit arcũ ſuum donec
infirmentur. Hic clemẽtia diuine virtutis oſtenditur:
cuius arcus tenditur ad ſalutẽ. Deus enim cõtra ma-
los arma ſue poteſtatis intẽdit: ꝛ tamdiu terret donec
infirmati cedant: ꝛ ad confeſſionis ſalutem meliorata
ſe mente cõuertant. [Sicut cera † liquefacta auferent̃ Al. que fluit
ſup eos † cecidit ignis et nõ viderũt ſolẽ]. Superius Al. ſuperce-cidit
dixit de his quos cõuertendos eſſe dñi terrore ꝓnun-
ciat: nũc exponit eos qui perfidia faciente: in ſua obſti
natione durati ſunt. Iſtis digna viciſſitudo reddetur:
vt illa cordis duritia ſicut cera liquefacta diſpereat.
Auferentur dicit a conſpectu dñi: quando in gehenne
tormenta mittendi ſunt. Deniq̃ ſic ſequitur: Sup eos
cecidit ignis ꝛ non viderũt ſolem. Ignem dicit male
mẽtis ardorẽ: quẽ in hoc ſeculo cecatis ſenſibus hau-
ſerũt: qui tenebrat potius q̃ illuminat: qui non aperit
ſed claudit aſpectum. Talis enim ignis ſupra impios
cadit: vt ſolem verum: id eſt dñm ſaluatorẽ videre non
poſſint: ſicut ꝛ ipſi iudicio futuro dicturi ſunt: Sol nõ Sap. 5.
ortus eſt nobis: ꝛ iuſticie lumen non luxit nobis. Illũ
enim ſolem cõſpicere nequeũt: niſi qui eum mundis ꝛ
ſanctis mentib⁹ intuentur. [Priuſq̃ † producãt ſpine Al. intelli-gerent
veſtre † rhamnos: ſicut viuẽtes † ſicut in ira abſorbet
eos]. Rhamni ſpinarum genus eſt permoleſtũ: quod Al. rhamnũ
prius in herbam molliſſimam pubeſcit: ſed vbi adul- Al. ſic
ta etate calluerit: ramuſculos producit acutiſſimos:
poſteaq̃ eius ſudes dureſcunt in arboream firmitatẽ.
Hoc ergo iudeis preſens ſentẽtia cõminatur: q̃ prius
abſorbeantur q̃ longa etate eorũ malitia cõualeſcat:
ſicut ꝛ in alio loco de talib⁹ dicit: Uiri ſanguinũ ꝛ do- Ps. 54.
loſi nõ dimidiabũt dies ſuos. Sequit̃ celeritas perdi-
tionis eorũ. Sicut viuentes: ſicut in ira abſorbet eos.
Bene dixit: Sicut viuẽtes: quia viuere vident̃ ꝛ mor-
tui ſunt. Ois enim peccator in prauitate degens veri-
tati moritur: ſicut ait apoſtol⁹: Uidua q̃ in delicijs eſt: 1. Timo. 5.

viuēs mortua eſt. Quod autē adiecit: Sicut in ira ab-
ſorbet eos: illud ſignificat: quia dñs tanq̄ iratus: pec-
catores videtur percellere non iratus: de quo ſcriptū
Sap.12. eſt: Tu autē dñe virtutū cū tranquillitate iudicas. Nā
quod dictū eſt: Abſorbet eos: eorū ſubitū ſignificauit
interitum: quia quāta dño in ſuſtinendo patientia fuit:
tanta erit ꝑculſio in celeritate iudicij. Et reſpice: quia
SCheE. ſicut ſuperius duobus verſibus in peccatis Auxeſim
fecit: ita ⁊ hic ꝑ quattuor creſcit in penis. [Letabitur
Al. non hȝ. iuſtus cum viderit vindictam † impiorū: manus ſuas
Al. pctōꝛꝫ lauabit in ſanguine † peccatoꝝ]. Membrū tertie nar-
rationis ingreditur: in quo iuſtorū leticiam: ⁊ ſcelera-
torū etiam in iſto ſeculo dicit prouenire vindictā. Ui-
debit enim vindictā impiorū iuſtus: cum eos reſpexe-
rit talia facere vnde ſemper debeant formidare. Omē
enim malū ſuam portat dum cōmittitur vltionē: quia
torquente conſcientia ipſe in ſe probatur implere vin-
dictam. Cōtra iuſtus letus eſt: q̄uis moleſtiarū faſce
deprimatur. Animo enim liber eſt: vnde vera leticia
ſemp exurgit: ſi vtraq̄ genera hoim qualitates ſuarū
in ſe ſuſtinent actionū. Sequitur: Manus ſuas laua-
bit in ſanguine peccatorū. Quid eſt hoc quod ille qui
precepit orare ꝓ inimicis: in peccatorū ſanguine pio-
rum manus aſſerit abluendas? Sed hoc ſi diligētius
intuemur correctionis potius q̄ ſeuitie preſtabit exē-
plum. Nam cū ſanguis peccatoris effunditur: manus/
id eſt actus iuſtiſſimi corrigunt. Impio enim pereūte:
cōmonetur innoxius cautius ſe diligētiuſq̄ tractare.
Ita fit vt manus iuſti non crudeliter ſed pie ſanguis
peccatoris emūdet: ſicut Salomon dicit: Stulto per-
eunte ſapiens aſtutior fit. [Et dicet homo ſi vtiq̄ eſt
fructus iuſto: vtiq̄ eſt deus iudicans eos in terra].
Cum iuſta fiunt que ſuperius dicta ſunt: tunc fidelis
intelligit atq̄ dicit: Si iuſti etiam hic bonorū ſuorū
premia cōſequuntur: manifeſtū eſt et in hac terra eis
iudicare dominū qui eos degere infructuoſa ſanctita-
te nō patitur. Uult enim intelligi: quia nec mali in hoc
ſeculo oino a pena ſunt liberi: q̄uis florere videantur:
nec boni a beneficio ſequeſtrati: licet mūdanis oneri-
TOP. bus imprimantur. Quod argumentum dicitur a con-
ſequentibus: quando cum iuſto dantur premia: iuſtus
eſt dominus. Concluſio.

¶ Ecce verus ſol qui tenebras noſtras caligi-
neſq̄ diſcutiens: quid in veri-
tate ſentire debeamus oſtendit. Iam nemo ſit dubius
nemo remurmuret. Et in iſto mundo deū occulte res
humanas examinare cognoſcimus: quod in hoc ſecu-
lo facere manifeſtius comprobatur. Merito ergo iſtū
ſolem veriſſimū diem dicimus: qui ad numerū horarū
per duodecim nobis apoſtolos lumē ſue veritatis in-
Joan.8. fudit. Nam ⁊ ipſe ſic dicit: Abraam concupiuit videre
diem meum: vidit ⁊ gauiſus eſt. Dies iſte bonarū men-
tium: dies iſte iuſtoꝝ eſt: cui nec nubium caligo prepe-
dit: nec nox aliquando tenebroſa ſuccedit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 57.

¶ In finē ne diſperdas David in tituli in-
ſcriptione: quando miſit Saul et cuſtodiuit
domū eius vt eum interficeret. lviij.

ERipe me de inimicis meis de⁹
meus: ⁊ ab inſurgentibus in
me libera me. Eripe me de
operantibus iniquitatem: et
de viris ſanguinū ſalua me.
Quia ecce ceperūt animā meam: irruerunt
in me fortes. Neq̄ iniquitas mea neq̄ pec-
catum meū domine: ſine iniquitate cucurri ⁊
direxi. Exurge in occurſum meum ⁊ vide: et
tu domine deus virtutum deus iſrael. In-
tende ad viſitandas omnes gentes: non mi-
ſerearis omnibus qui operantur iniquitatē.
Cōuertentur ad veſperā et famē patientur
vt canes: et circuibunt ciuitatem. Ecce lo-
quentur in ore ſuo: ⁊ gladius in labijs eorū:
qm̄ quis audiuit? Et tu dñe deridebis eos:
ad nichilum deduces omnes gentes. Forti-
tudinē meā ad te cuſtodiā: quia deus ſuſce-
ptor meus es: deus meus miſericordia eius
preueniet me. Deus oſtendit michi ſuꝑ ini-
micos meos: ne occidas eos nequando ob-
liuiſcātur populi mei. Diſperge illos in vir-
tute tua: ⁊ depone eos protector meus dñe.
Delictū oris eorū ſermonem labiorū ipſoꝝ:
et comprehendantur in ſuperbia ſua. Et de
execratione ⁊ mendacio annunciabuntur in
cōſummatione: in ira cōſummationis ⁊ non
erunt. Et ſcient quia dominabitur iacob: et
finiū terre. Cōuertentur ad veſperā et famē
patientur vt canes: ⁊ circuibunt ciuitatem.
Ipſi diſpergentur ad manducandū: ſi vero
non fuerint ſaturati et murmurabunt. Ego
autē cantabo fortitudinē tuam: ⁊ exaltabo
mane miſericordiam tuam. Quia factus es
ſuſceptor meus: ⁊ refugium meum in die tri-
bulationis mee. Adiutor meus tibi pſallā:
quia deus ſuſceptor meus es: de⁹ meus mi-
ſericordia mea.

IN finem iam dictum eſt/ſine fine. Ne di-
ſperdas dauid in tituli inſcriptiōe: ⁊ hoc
quoq̄ frequenter ponitur: vt paſſio do-
mini ꝑ hec indicia declaretur. Irrite ſi-
quidem tentabat diſperdere iudeorū in-
ſaniam: quod diuina totiens interdixit
auctoritas. Per huius enim tituli incorruptibilem in-
ſcriptionem: manifeſtat regni domini incōmutabilem
firmitatem. Sequitur: Quando miſit Saul et cuſto-
diuit domū eius vt eū interficeret. Hoc quoq̄ ad paſ-
ſionem domini cōuenienter aptatur. Domus enim in-
dicat monumentū: vbi triduana morte requieuit. Ad
quod cuſtodiendū miſerunt principes iudeorū ad glo-
riam nominis eius quaſi diſperdendā: ne per fraudem
diceretur reſurgere: qd̄ auditus fuerat chriſtus antea
predicaſſe: ſed melius quod inimici per ſe maluerunt
probare: vt totus mundus factum firmius potuiſſet
agnoſcere. Indubitatū ſiquidē teſtimonium eſt quod
preſtat ingratus. Et non poteſt gratioſum dici: quod
confirmat ille qui reus eſt. Qua propter cauſas iſtas
nullus ambigat ad paſſionē dñi pertinere: vnde pſal-
mus iſte dicturus eſt. Sed hoc ſollicite debem⁹ intel-
ligere: vt quando loquitur dñs Chriſtus quedam ab
humilitate carnis: quedam ab excellentia diuinitatis
eius accipere debeamus: nō duos filios putātes: ſicut

neſtorei ſacrilega ſomniatur iniquitas: ſed in duabus
naturis vnitis atqꝫ perfectis permanere dn̄m chriſtū
ſicut doctiſſimorū patrū ſancte chalcidonenſis ſyno-
dalis reſtatur auctoritas. Ait enim: Unū eundēqꝫ fi-
lium dn̄m noſtrū ieſum chriſtum cōfiteri conſonanter
omnes inſtruimur ⁊ docemur: perfectū eundē in diui-
nitate: ⁊ perfectū eundē in carne: deum veraciter ho-
minēqꝫ eundē: ipſum veraciter ex anima rationabili ⁊
corpore: homouſion/id eſt vnius eſſentie patri ſm di-
uinitatem: ⁊ homouſion nobis eundē ipſum ſm huma
nitatē: per omnia nobis abſqꝫ ſolūmodo peccato con-
ſimilē. Ante ſecula quidē de patre natū ſm diuinita-
tem: in nouiſſimis autē diebus eundē ipſum propter
nos ⁊ propter noſtrā ſalutē ex maria virgine theoto-
con: id eſt dei genitricē ſm humanitatē: vnū eundēqꝫ
chriſtū filiū dei dn̄m vnigenitum: in duabus naturis
ſine cōfuſione: ſine cōuerſione: ſine diuiſione ⁊ ſine ſe-
paratione noſcendū. Nuſqꝫ naturarū differentiā per
vnitatem penitus amputatam: magis autē ſalua pro-
prietate vtriuſqꝫ nature ⁊ in vnam coeunte perſonam
vnāqꝫ ſubſiſtentiā: nec in duas diuiſuz partitūqꝫ per-
ſonas: vnū eundēqꝫ filiū vnigenitum deū verū ieſum
chriſtum dn̄m confitemur. Sancta fides: inuiolata ve
ritas: amplectenda predicatio: quā merito per ſpiritū
ſanctum cōuenienter effuſam per totum mundum ca-
tholica profitetur eccleſia. Diuiſio.

Rimo ingreſſu pſalmi orat dominus chri-
ſtus non ex eo qđ de patre natus eſt deus:
ſed ex eo quod de maria virgine factus eſt
homo ne ei inimici ipſius nocere preua-
leant: ad inſtar luminis materialis ex imo
ſurgens: ad reſurrectionis ſue paulatim
conſcendens excellentiſſimā ſummitatem. Secundo
proſequitur: quēadmodū in fine ſeculi cōuertendi ſint
iudei: et pro eis oratio mirabili pietate depromitur.
Tertio deſignat: que facturi ſint poſt cōuerſionem: et
ſe in ſanctis ſuis gaudere teſtat̄. Que partes diapſal-
matis termino diuiduntur: vt nō tam exquiſite ꝙ mi-
nus neglecte eſſe declarentur. Expoſitio.

Ripe me de inimicis meis deus meus: ⁊ ab
inſurgentibꝰ in me libera me]. Dum huma-
nitas domini ſaluatoris eripi ſe ab inimico
rum ſpiritualium inſidijs poſtularet: quibꝰ
tamen non tenebatur obnoxia: ſicut ipſe di-
Joan.14. cit: Ueniet princeps huius mundi: et in me non inue-
niet quicqꝫ: nobis quod neceſſarie petamus oſtendit.
Ille quippe ſine macula peccatorū diabolū vel mini-
ſtros eius iudeos auerti a ſe propoſita humilitate de-
precatur: nos autē ſic petimus: vt capti atqꝫ noxij ab
immundis ſpiritibus diuina miſericordia liberemur.
Caput noſtrū hic quidem perit ſed ſine lege peccati:
mēbra vero ſimiliter rogant ſed delictis obnoxia. Ini
micoꝝ autē quattuor eſſe genera: per hunc ⁊ aliū ver-
ſum euidēter oſtēdit. Primū dixit eripi ſe ab inimicis
tm̄: qui diſpoſitū quidē nocendi habere poterant: non
tamen vt cōfeſtim lederēt ardētius appetebāt. Addi-
dit ſecūdū: Et ab inſurgentibꝰ in me libera me. Ab in-
ſurgentibꝰ dicit: quaſi iam iniquitatis ſue tempeſtate
cōmotis: ⁊ futuris cladibus animi indignatione pre-
paratis. [Eripe me de operantibus iniquitatem: ⁊ de
Al. ſalua viris ſanguinum † libera me]. Dicit tertium genus: vt
illi qui inſurrexerant mente durata: ſcelus etiam ope-
ratione complerent: nec cogitationibus tm̄ iniquitatē
ſuā: ſed opis quoqꝫ ipſius cōſummatione monſtrarēt.
Sequitur: Et de viris ſanguinum libera me. Uenit ad
quartū genus vt iſti inimici non ſolas cōtumelias ap-
petere viderentur: ſed ipſuz quoqꝫ ſanguinē effundere
feſtinarent. Hic aūt ſignificat iudeos: qui innocentis
ſanguinē ſacrilegio crimine damnauerūt: quādo dixe-
rūt: Crucifige crucifixe. Et iterū: Sanguis huius ſup Luc.23.
nos: ⁊ ſuper filios noſtros. Qui merito viri ſanguinū Matth.27.
dicti ſunt: qm̄ ſupra ſe iniuſte mortis onera ſuſceperūt
Petit ergo ab eis pro humana infirmitate eripi ⁊ libe
rari: qui totū tamen voluntarie ſuſtinebat. Et intende
quia per figurā Epempaſin: que iteratio nuncupatur: SCHE.
in his duobus verſibus verba geminauit: Eripe me: ⁊
libera me. [Quia ecce † occupauerūt animā meā: ir- Al. ceperūt
ruerūt in me fortes. Neqꝫ iniquitas mea neqꝫ peccatū
meū dn̄e]. Anima hic dicitur vita corporalis. Ceterū
animā dn̄i ſaluatoris nulla potuit aduerſitas occupa-
re: que vnita deo imaculata ſe cōuerſatione tractauit.
Sed cū dicit̄: aīa occupata: tēpus oſtendit̄ paſſionis.
Sequitur: Irruerunt in me fortes. Fortes diabolum
ſignificat cum miniſtris: ſicut ipſe in euangelio dicit:
Nemo poteſt intrare in domū fortis et vaſa eius diri- Mar.3.
pere: niſi prius alligauerit fortem. Ipſi enim in corde
iude aſcenderūt: vt ſaluator morti traderetur. Ipſi po
pulū peſſimis inſtigationibus incitarūt: vt liberatorē
humani generis perfida voluntate damnarent. Qui
fortes ideo dicunt̄: quia mortaliū ſuperant fragiles im
becillitates. Ceterū potentie chriſti fortes eſſe nō po-
terant: qui eos diuinis viribꝰ alligauit. Addidit: Neqꝫ
iniquitas mea neqꝫ peccatū meū dn̄e. Quāuis in dn̄m
ſaluatorē diabolica fortitudo ſurrexerit: modo eum in
pinna templi cōſtituendo: modo offerēdo diuitias: ta-
men nichil tale in eū preſumere auſi ſunt/qualia nobis
vitiorum tentamenta efficaciter ingerere conſueuerunt.
Iniquitas hic ꝓ maliuolentia intelligenda eſt. Pec-
catū vero pertinet ad ſceleris operationem: que omni
modis a domino fuere extranea. Natura enim huma-
nitatis a dn̄o aſſumpta ꝓbatur eſſe nō culpa: ſed tamē
ipſum fortē ſuſtinuit tentatorē: quia carnē noſtre fra-
gilitatis aſſumpſit: nec aliter fieri potuit vt ius ſuum
exitiū iuſte perderet: niſi ad vite perueniſſet auctorē.
Sic triſte frigus veniente tepore diſſoluit̄: ſic nox tene
broſa diſcedit quādo claritas ſerene lucis aduenerit.
Sed hec de ſe vere dicit caput noſtrū: ceterū iſta pro-
feſſio mēbris nō poteſt cōuenire ſubiectis. [Sine ini-
quitate cucurri ⁊ † dirigebar. Exurge in occurſuz † mi Al. direxi
chi ⁊ vide]. Poteſt qs currere ⁊ non dirigi: vt illi quo- Al. meum
rū vita tortuoſis ſemitis irrotatur: nec ad rectū perue
niūt iter qui nulla veritate diriguntur. Chriſtus enim
mūdanā vitā recto tramite trāſcurrit: nec iniqtas illi
obuiare potuit: q̄ actus ſemꝑ humanitatis intorquet.
De ipſo enim.18. pſalmus ait: Exultauit vt gygas ad Pſ.18.
currēdā viā: a ſummo celo egreſſio eius: ⁊ occurſus eiꝰ
vſqꝫ ad ſummū eiꝰ. Hoc em̄ erat dirigi: vnde venerat
vt rediret. Sed ſic venit a patre vt non recederet a pa
tre: ſic diſceſſit a mundo vt non deſereret fideles: ſicut
ipſe ait: Non vos dimittā orphanos. Et: Ecce ego vo- Joan.14.
biſcum ſum vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi. Sequitur: Matth.28.
Exurge in occurſum michi. Hic iam tropicis alluſio-
nibus potentia reſurrectionis exprimitur: vt petat pa
trem ſibi occurrere: ad ſe ſcilicet venientem: cum nec
ille ab ipſo aliquādo diſceſſerit: nec iſte ad eum ꝙtum
ad ſupernam naturam pertinet facie nouitatis adue-
nerit: ſed ſic ipſe in euangelio dicit: Ego in patre ⁊ pa Joan.14.
ter in me eſt. Quod autem addidit: Et vide/ ſignifi-
cat fac videri: ſicut abrae dictum eſt: Nunc cognoui Gen.22.
qm̄ diligis dominū deum tuum: id eſt cognoſci feci.

IDI. Tropica eſt enim iſta locutio: et in ſcripturis diuinis
crebertima conſuetudine ſeminatur. [Et tu dñe deus
virtutū de⁹ iſrael. Intende ad viſitandas oēs gentes:
nō miſerearis oībus qui operanẗ iniquitatē]. Duo iſti
verſiculi in vno exponendi ſunt: qm̄ de ſe inuicem pen
dere noſcuntur. Poſt reſurrectionis igiẗ mirabilē nar
rationē: pius aduocatus interpellat ꝓ nobis dicēs ad
patrē: Et tu dñe deus virtutū deus iſrael. Qui nō pu-
taris niſi de⁹ ſolius iſrael: id eſt vnius gentis: intende
nūc ad viſitandas oēs gentes: vt tibi credentiū copia
creſcat ex gentib⁹: quia ſterilitatē fidei in iudaico po-
pulo comperiſti. Et reſpice ꝙ oēs gētes dicat: qm̄ de
vniuerſis nationib⁹ erant dño iuuante credituri: ſicut
Pš.2. eſt illud: Et dabo tibi gentes hereditatē tuā: ꝛ poſſeſ-
ſionē tuā terminos terre. Ubi autē reuertiẗ ad iudeos
dicit: Non miſerearis omnib⁹ qui operanẗ iniquitatē.
Hec oratio ſi bene cōſpiciatur: preceptis eius in nulla
parte diſſentit. Dicendo enim: Non miſerearis oībus:
oſtendit illis eſſe miſerendū: qui puro ſtudio ſupplica
bant. Nā licet oēs hoīes operentur iniquitatē: illis tm̄
parcendū eſſe nō dubiū eſt: qui predeſtinati ſunt ꝛ ad
eū deuota mente cōfugiunt. [Cōuertentur ad veſperā
et famē patientur vt canes: et circuibunt ciuitatem].
Uentū eſt ad pſalmi ianuā ſecundā: in quo iudaici po-
puli futura ꝯuerſio declaratur. Significat ergo in fine
mundi ex eis innumeros dño eſſe credituros: quod et
Rom.11. apoſtolus dicit: Nolo vos ignorare fratres myſteriū
hoc: vt non ſitis vobiſipſis ſapientes: quia cecitas ex
parte iſrael ꝯtigit: donec plenitudo gentiū introiret: ꝛ
ſic omnis iſrael ſaluus fieret ꝛc̄. Uides ꝛ ibi ꝓmiſſum
eſſe: vt ꝗuis ſera/tamē aliquādo ſalutifera cōuerſione
ſaluenẗ: ꝛ ideo ad ſimilitudinē diei finis mūdi veſpera
cōpetenter edicitẗ. Sequiẗ: Et famē patienẗ vt canes.
Illius tēporis iudeoꝝ ſignificat voluntatē: quia ſicut
nunc crudeliſſima obſtinatione durati ſunt: ita ꝛ tunc
fidei auidiſſima deſideria patientur. Qui merito cani
bus cōparantur: qm̄ antichriſtū illū imaniſſimā beluā
fidei calore raptati: religioſis latratibus inſequentur.
ETY. Canes enim a canendo dicti ſunt. Meliores erūt tūc
canes: ꝗ̄ nūc ſunt hoīes: quādo legē in qua modo de-
linquunt: tūc fideliter defenſare ꝯtendūt. Nā qđ dicit
famē: celeſtis verbi ſignificat auiditatē: ſicut ait ꝓphe
Amos.8. ta: Ecce induco famē ſuper terrā: nō famē panis/neqꝫ
ſitim aque: ſed famem audiendi verbū dei. Addidit:
Et circuibūt ciuitatē. In eadē comparatione perman
ſit. Canum enim conſuetudo eſt: illa loca defendere in
quibus ſe norūt alimoniā reperire: ita ꝛ iudei iam con
uerſi ciuitatē: id eſt ſanctā eccleſiā defendēt: quā cor-
rectis predicationib⁹ circuibunt. Canes enim fidelib⁹
comparatos: euāgelij ſcriptura teſtatur. Dicit quippe
Mat.7. mulier chananea: Utiqꝫ dñe: nā ꝛ canes edūt de micis
que cadunt de menſa dñoꝝ ſuoꝝ. Hoc ſchema dicitur
SCHE. Enigma: id eſt obſcura ſententia: que ꝛ ipſa ꝑtinet ad
allegoriā. Aliud enim dicit: et aliud ſignificat. [Ecce
Al. non hz. † ipſi loquentur in ore ſuo: ꝛ gladius in labijs eoꝝ: qm̄
quis audiuit]. Loquentur plane tūc in ore ſuo qđ nūc
habere nō merenẗ in corde: aliosqꝫ ad bona cōuertent:
que ipſi prius credere noluerūt. Sequitur: Et gladius
in labijs eoꝝ. Erit vtiqꝫ in labijs eoꝝ gladius celeſtis:
qui legitur bis acutus: ex vtroqꝫ teſtamento feriens: ꝛ
ad ſanitatē felices animas ſua vulneratione ꝑducens:
Ephe.6. de quo ait apoſtol⁹: Et gladiū ſpūs: qđ eſt verbū dei.
Addidit: Qm̄ quis audiuit? Bene premiſit in labijs
eoꝝ eſſe gladiū: id eſt in ore ipſoꝝ predicationes fre-
quentiſſimas: quoniā rarus gentilis auditurus eſt cū

in ſcelerata antichriſti religione permanſerint. Quis
enim cum pondere proferendū eſt: quaſi pene nullus:
quaſi omnino rariſſimus. Significat enim hec ſyllaba
frequenter nullū: vt illud: Quis ſimilis tibi? Aliquan- Michee.7.
do vnum: vt illud: Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael? Pš.13.
[Et tu domine deridebis eos: † pro nichilo habebis al. ad nichi
omnes gentes]. Irridendos eos pronunciat: qui pre- lū deduces
dicationes rectas audire noluerūt: ſicut eſt illud Sa-
lomonis: Meis autem increpationibus non intende- Prouer.1.
batis: ſed irrita faciebatis conſilia mea: ideoqꝫ et ego
in veſtra perditione ridebo: gratulabor quādo ſuper-
uenerit vobis interitus. Deriſui enim erunt: quando
inanes et fatui ab eterni regni intromiſſione pellētur.
Sequitur: Pro nichilo habebis omnes gentes. Gen-
tes ꝛ in bono et in malo poni notiſſimum eſt. Hic ta-
men illos dicit: qui obſtinatione crudeli in ſua nequi-
tia perſeuerant. Ipſos enim pro nichilo habet domi-
nus: qui eum creaturarū omniū non venerātur aucto-
rem. Nam ſi hoc vniuerſaliter dictū intelligas: vnde
erit eccleſia domini cōſtruenda? Sed mos eſt ſcriptu- IDI.
re diuine dicere pro parte totum: ſm̄ illud dñi dictum.
Nam cum venerit filius hominis: putas inueniet fi- Luc.18.
dem in terra? Quod ꝛ ſi hoc generaliter velis accipe-
re: quibus dicendum eſt: Uenite benedicti patris mei Mat.25.
poſſidete paratū vobis regnum a conſtitutione mun-
di. Reſtat ergo vt hic oēs gentes eos intelligas: qui
perfidia faciente damnandi ſunt. Sunt enim ex om̄i-
bus gentibus perituri: ſicut iuſtos conſtat ex om̄ibus
nationibus congregari. [Fortitudinem meam ad te
cuſtodiam: quia deus ſuſceptor meus es]. Superius
fortes diximus eſſe diabolum cum miniſtris: qui for-
titudinem ſuam in ſe ponentes: ab eterna celſitudine
corruerunt. Sed dominus chriſtus humane ignoran-
tie formam veritatis oſtendens: fortitudinem huma-
nitatis ſue/domini dicit beneficijs applicandam: vt
ſicut per illum inſidiatorem noxia didicimus: ita per
verū redemptorē que ſunt profutura noſcamus. Nam
quod ait: Ad te cuſtodiam: mutata ſyllaba/ſignificat
per te cuſtodiā fortitudinē meā: quod in ſcripturis di-
uinis ſepius inuenitur. Que figura diciẗ Prothesios SCHE.
parallage: cū altera prepoſitio pro altera ponitur. Se-
quitur: Quia tu deus ſuſceptor meus es. Merito illi
ſuam fortitudinē pronūciat deputandā quē ſuſcepto-
rem ſuū eſſe noſcebat. [Deus meus miſericordia eius Al. non hz.
preueniet me. Deus † meus † oſtende michi † inter Al. oſtēdit
inimicos meos]. Exponit quod ſuperius dixit: Forti- Al. ſuper
tudinē meā ad te cuſtodiā. Nichil enim ei dignū ob-
tulit humana conditio: vt mereretur muneris eius lar
gitate gaudere. O vere pietas ſtupenda creatoris: de
ſe nos docet quod in nobis intelligere ꝛ cuſtodire de-
beamus. Sed ve illis qui hanc regulam declinantes:
in hominis putant arbitrio conſiſtere: vt mereatur ad
aliqua dei munera peruenire. Ipſe enim donat vt bo-
na velimus: ipſe perficit vt ad eius premia peruenire
poſſimus: qđ apoſtolus lucidiſſime declarauit. Quid 1.Corin.4.
autē habes quod nō accepiſti? Si autē accepiſti: quid
gloriaris quaſi nō acceperis? Deſinat ergo pelagiana
hereſis: rediuiuas ſuſcitare calumnias. Nichil boni
ex nobiſmetipſis habere poſſumus niſi hoc a domi-
no ſumpſerimus. Sequitur: Deus meus oſtende mi-
chi inter inimicos meos. Secundū dicit munus be-
neficij: vt etiam inter inimicos ipſius virtus maieſta-
tis eius poſſit oſtendi: ſcilicet vt de blaſphemis fiant
religioſi: et de iniqua conuerſatione iuſtiſſimi. [Ne al. occides
† occideris eos: nequando obliuiſcantur † legis tue. al. ppl̄i mei

Al. depone Diſpergẽ illos in virtute tua:et † deſtrue eos ꝓtectoꝛ
meus dñe]. Hoc eſt qđ ſuperius dixit: Oſtende michi
inter inimicos meos: qm̃ ab iſtis inimicis qui deo lar-
giente credituri ſunt: ideo ira ſuſpenditur: ne dñi legẽ
vſq in finem ſeculi ignorare videantur: ⁊ incipiant ſic
perire vt nullus ex eis poſſit bonos fructꝰ emergere.
Obliuiſcitur enim legẽ: qui eius precepta nõ complet
q̃uis a lo verba ipſius tenere videat. Precat ergo ne
gens iudeoꝝ funditus pereat: ſed magis erraſſe ſe glo
rioſa ſatiſfactione cognoſcat. Addidit: Diſperge illos
in virtute tua. De iudeis hoc dictũ teſtatur eoꝝ facta
diſperſio: vt pene per totũ mũdũ diuiſi diſperſiq de-
clarent. Nã q̃uis iugo romano ſint ſubditi: ſuo tamen
more viuũt vbiq diſperſi. Hoc eſt: ne occideris eos.
Nã ſi fuiſſent vt merebãtur extincti: ſpes cõuerſionis
eoꝝ funditus interiſſet. Diſperſi ergo ſunt iudei: ſiue
vt ad cõuerſionis prouocarent ſtudia: ſeu ſicut quidã
volũt: vt inter cõtentiones hereticoꝝ ab inimicis ſuis
veteris legis paratũ teſtimoniũ haberet eccleſia: dum
illud indubitanter credit quod aduerſario ſuffragante
firmatur. Sequitur: Et deſtrue eos ꝓtectoꝛ meꝰ dñe.
Adhuc in hiſdẽ ſupplicationibꝰ ꝑſeuerat: vt deſtructi
iudei in melius cõſtruant: ſitq ſalutaris eleuatio poſt
ruinã. Non enim Paulus apoſtolus ſurrexerat ad ſa-
Al. delictũ lutẽ: niſi ad vocẽ dñi cadere meruiſſet. [† Delicta oris
Al. ſmonẽ eoꝝ † ſermo labioꝝ ipſoꝝ: ⁊ cõprehendantur in ſuper-
Al. ãnũcia- bia ſua. Et de execratione et mendacio † euellentur].
bunt in con Delicta oris eoꝝ: id eſt cogitationũ inſanie fuerunt:
ſũmatione quãdo ꝯſiliũ fecerũt vt neci traderent dñm ſaluatorẽ.
Sermo quoq labioꝝ ipſoꝝ deteſtabilis fuit: quando
dixerũt: Reus eſt mortis. In ſupbia cõprehenſi ſunt:
Matth. 26. qñ idẽ dixerũt: Quis tibi dedit hanc poteſtatẽ? Et in
Ibidẽ. 21. qua poteſtate hec facis? Captos enim ꝯſtat in ſupbia
ſua: qñ viderũt poſtea reſurgentẽ: quẽ prius facientẽ
miracula reſpuerũt. Sequit. Et de execratione ⁊ men
dacio euellentur: ſcilʒ qñ ab eis poſt cõuerſionẽ dede-
cus amouet: qđ in cũctis gentibꝰ nũc habere noſcunt.
De mendacio idẽ euellent: quãdo ſcripturas diuinas
veraci illuminatione cognouerint: quas nũc ſuo falſa
interpretatione ſuſcipiũt. [In ira ꝯſummationis ⁊ nõ
erũt. Et ſcient quia deꝰ dñabitur iacob: ⁊ finiũ terre].
Ira dñi duobꝰ dicitur modis. Siue qñ vindicat ad ſa
Hebꝛ. 12. lutẽ: vt eſt illud: Flagellat enim oẽm filiũ quẽ recipit.
Siue qñ mittit in ignẽ eternũ: de quo alius pſalmꝰ ait:
Pſ. 6. ⁊ 37. Dñe ne in ira tua arguas me: neq in furore tuo corri-
pias me. Abuſiue quippe tractum eſt ab hoibus: quia
quãdo aliquã culpã vindicamꝰ: ꝑperã factis iraſci-
mur. Ceterũ deus omnia ſub tranquillitate diiudicat:
qꝛ neſcit ꝑturbationis ſuſtinere cõfuſa. Cõſummatio-
nẽ vero iſtã dicit: quã vnuſquiſq patit: qñ memor pecca
toꝝ ſuoꝝ interna ſe caſtigatione diſcrutiat. Non erunt
vtiq ſuperbi: dũ eos cõſtet ad humilitatis penitentiã
eſſe venturos. Sequitur: Et ſcient quia deꝰ dñabitur
Iacob ⁊ finiũ terre. Cũ iudei fuerint ꝑfecta religione
veraciter inſtituti: tunc agnoſcent chꝛiſtum dñm eſſe
Iacob patriarche ſui: quod primitus nõ credebãt. Et
finiũ terre: id eſt catholice eccleſie: que toto orbe dif-
fuſa eſt: quod modo durato corde nõ ſapiunt. [Cõuer-
tentur ad veſperã ⁊ famẽ patientur vt canes: ⁊ circui-
bũt ciuitatẽ]. Poſt ſecũdi diapſalmatis interiectionẽ
ad ingreſſum tertiũ venit: vbi iterũ cõuerſio iudeoꝝ
et reſurrectio dñi ſaluatoris oſtẽditur. Et qm̃ preſens
IDI versus q in ſcđa parte iã poſitus eſt hiſdẽ ꝟbis: ſed nõ
ipſo intellectu repetit: qđ ſcripturis diuinis ineſſe ſe-
pe iã diximus. Ille enim primus ꝑtinet ad finẽ ſeculi:
iſte ad dñi paſſionẽ. Sic enim vtroꝝq ſequentia ma-
nifeſtant: ⁊ ideo ſm̃ cauſas predictas eoꝝ eſt intentio
ꝑquirenda. In ſuperiore enim diuiſione veſperã dixi-
mus finẽ ſeculi ſignificare: ſed hic initiũ ipſum ſexte
etatis oſtendit: qđ eſt veſpera: quãdo dñs ſaluator mũ
di ſalutaris aduenit. Sic enim de ipſo dicit Moyſes:
Occideris agnũ ad veſperã. Poſt cuius reſurrectio- Exo. 12.
nis miraculũ: multitudo credidit iudeoꝝ. Sequitur:
Et famẽ patient vt canes. Canis voraciſſimũ animal
atq importunũ: conſueuit illas domos latratibus de-
fendere: in quibꝰ edacitatẽ ſuã nouit accepto pane ſa-
tiare. His merito cõparantur iudei: qui chꝛiſtiane fi-
dei munere ſaginati: eccleſiã dei clamoſa predicatio-
ne defendere feſtinabũt: ſicut Paulo apoſtolo cõtigit:
vt qui ante fuit ꝑſecutoꝛ chꝛiſtiani nominis: poſtea di-
uino munere fungeretur apl̃s. Addidit: Et circuibũt
ciuitatẽ. Ciuitatem ſignificat Hieruſalẽ: que vniuer-
ſaliter per mundũ noſcitur eſſe diffuſa. Hanc ergo cir-
cuiſſe paulũ / ſalutares generi humano teſtant epiſto-
le: que per vniuerſas gentes velut ſacra diuina tonue-
runt. O canẽ iſtũ beatũ: qui populos perſequitur infi-
deles: fures abigit: et ouilia ſancta cuſtodit: cuius la-
tratus per totũ mundũ quaſi grandiſona tuba cõcre-
puit. [Ipſi diſpergentur ad manducandũ: ſi vero non
fuerint ſaturati ⁊ murmurabũt]. Iſti ergo qui veram
meruerunt habere doctrinã: ad manducandũ diſper-
guntur cibũ ſcilʒ ſpiritualẽ: vt cõuertantur gentes ad
fidẽ catholicã venientes: ſicut Petro apl̃o in viſione
dictũ eſt: Macta ⁊ mãduca. Sequit: Si ꝟo nõ fuerint Act. 10.
ſaturati ⁊ murmurabũt. Saturantur doctores: quãdo
predicationes ſuas viderint populos deſiderãter aſſu
mere. Cõtra / ieiuni murmurãt: ſi ꝟba ſua fructificare
nõ cognouerint in mentibꝰ perfidoꝝ. Hos ergo verbi
dñi diſtributores murmurare poſſe dicit: ſi nõ fuerint
populoꝝ credulitate ſaturati: ſicut ipſe dicit ⁊ in. 34.
pſalmo. Retribuebãt michi mala ꝓ bonis: ſterilitatẽ Pſ. 34.
anime mee. [Ego autẽ cantabo † virtutẽ tuã: et exal- Al. fortitu-
tabo mane miſericordiã tuã. Quia factꝰ es ſuſceptoꝛ dinem
meus ⁊ refugiũ meũ in die tribulationis mee]. Poſtq̃
de iudeoꝝ conuerſione locutus eſt: ad patrem ſubito
cõuertit. Que figura dicitur Pꝛophoneſis: latine ex- SCHE.
clamatio. Ipſe enim cantabit in ſanctis ſuis: dũ eius
membꝛa gaudebunt. Et quale eſt illud gaudiũ de dñi
ſemꝑ cõtemplatione gaudere? Nã ſicut virtus diuina
nunq̃ deficit: ita nec gaudiũ qđ de ipſius inſpectione
ꝓuenerit. Sequitur: Et exaltabo mane miſericordiã
tuam. Mane ſcilicet cũ nox ſeculi iſtius obſcura tran-
ſierit: quando iam miſericordia dñi in ſanctoꝝ remu-
nerationibus eluceſcit. Ibi enim ipſe exaltaturus eſt
tanq̃ rex ⁊ dñs: vbi ſuũ populũ in ſe gaudere cõſpexe
rit. Addidit: Quia factus es ſuſceptoꝛ meꝰ. Expoſuit
quare in chꝛiſto dño exultauit humanitas: quia factꝰ
es ſuſceptoꝛ meus. Ipſe enim ſuſcipitur: quãdo eccle-
ſia cuncta ſaluatur: quale eſt illud: Si quis fecit vni ex Matth. 25.
minimis iſtis michi fecit. Adiecit: Et refugiũ meũ in
die tribulationis mee. O q̃ gratum eſt refugiũ quãdo
tribulationis tempore condonatur. Omnis enim caro
ſuſpecta eſt q̃diu audiat: Venite bñdicti pris mei ⁊c. Ibidem.
Sed tunc eternum refugiũ efficitur: quãdo ad iſtã vo
cem deſiderantiſſimã peruenitur. Hoc ſicut ⁊ in ſupe
rioribus diximus: accipiendũ eſt a parte membꝛoꝝ.
[Adiutoꝛ meus tibi pſallã: quia deus ſuſceptoꝛ meus
es: deus meus miſericordia mea]. Diximus pſalmum
ad actualẽ pertinere virtutẽ: quã caro dñi ſaluatoris
etiam in hoc mundo ſancta et venerabili operatione

monſtrauit. Repetit etiā frequēter beneficia: vt nobis quēadmodū grās agere debeam⁹ oſtēdat. Suſceptor enim humanitatis noſtre verbū eſt: quod eā in marie virginis vtero ſibi ſociare atq̧ vnire dignatum eſt: nequaq̄ facta confuſione vel permixtione ſubſtantiarū: ſed vnitate ineffabili atq̧ inenarrabili pmanēte. Adiecit: Deus me⁹ miſericordia mea. Mirabilis ꝛ amplectenda ſententia. Nam cum multa dixiſſet / nec tamen fuiſſent omnia comprehenſa: ad poſtremū vno verbo complexus eſt: Quid eſt deus meus: id eſt Miſericordia mea. Ibi omnia ſunt beneficia: vbi vniuerſa munera deſignata. Quid enim boni non ſentitur: vbi miſericordia donata cognoſcitur? Concluſio.

Didicimus domine Chriſte q̄ multa in carne pertuleris: ꝛ quia ꝓ perſecutoribus tuis ſemper oraueris. O vere iudicem pium:
DOS. ſub quo nulli eſt confitentium deſperandū. O par benignitas ꝛ poteſtas. Nam qui pro inimicis oras: quis tuorū poſſit formidare quod pereat? Dona facere que precipis: dona implere quod expedit: quia ſicut nichil preter te ſumus: ita tecum boni totum poſſumus implere quod nitimur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 58.

In finē ꝓ his qui cōmutabuntur in tituli inſcriptione ipſi Dauid in doctrinam: cum ſuccendit meſopotamiam ſyrie: ꝛ ſyriam ſobal: et cōuertit ioab ꝛ percuſſit idumeam in valle ſalinarum duodecim milia. lix.

Deus repuliſti nos ꝛ deſtruxiſti nos: iratus es ꝛ miſert⁹ es nobis. Cōmouiſti terrā ꝛ conturbaſti eā: ſana ꝯtritiōes ei⁹ q̄ cōmota eſt. Oſtēdiſti ppl'o tuo dura: potaſti nos vino cōpunctionis. Dediſti metuentibus te ſignificationē: vt fugiant a facie arcus. Et liberentur dilecti tui: ſaluū fac dextera tua ꝛ exaudi me. De⁹ locutus eſt in ſancto ſuo: letabor ꝛ partibor ſichimā: ꝛ cōuallem tabernaculorū metibor. Meus eſt galaad ꝛ me⁹ eſt manaſſes: ꝛ ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus: moab olla ſpei mee. In idumeam extendā calciamentū meū: michi alienigene ſubditi ſunt. Quis deducet me in ciuitatem munitā: quis deducet me vſq̧ in idumeam? Nonne tu de⁹ qui repuliſti nos: ꝛ non egredieris de⁹ in virtutibus noſtris? Da nobis auxilium de tribulatione: et vana ſalus hominis. In deo faciemus virtutem: ꝛ ipſe ad nichilum deducet tribulantes nos.

Titulus hic: niſi compendiū queramus: et interpretatione nominū: ꝛ cōmemoratione bellorꝫ oino ꝑlixus eſt. In primo poſitū eſt In finē his qui cōmutabunt. Cōmutantur aūt in finē: qui veteris hominis errore depoſito: dño ſaluatori pura mētis intentione famulant.
Ephe. 5. De quib⁹ dicitur: Fuiſtis enim aliquādo tenebre: nūc autē lux in dño. Quēadmodū vero poſſint immutari ſubter exponit. In tituli inſcriptione: Dauid in doctrinam. Tituli inſcriptio: Ieſum chriſtū ſignificat regē. Sic ergo mutentur vt deſerentes diabolū: regem ſibi chriſtū eſſe cognoſcant. Dauid enim ſepe diximus dñm ſignificare. In doctrinā: adde ſcilꝫ chriſtianā: quia nō ſufficit cuiq̄ illum regem ſuum dicere: niſi ꝛ eius quis ſtudeat preceptis obedire. Sequit: Cū ſuccendit meſopotamiā ſyrie ꝛc̄. Has victorias poſtq̄ Sauli ſucceſſit in regno feciſſe dauid regū hyſtoria comprehendit: quas incongruū videt ſub hac cōcinnitate depromere: quādo ibi latiſſime narrata noſcūtur. Hoc tamē debemus aduertere bella iſta figuraliter poſita ꝓpter victorias dñi ſaluatoris: quas in totū mundū de paganis agit ꝛ perfidis: quorꝫ verba pſalmus iſte dicturus eſt: vt reuera deſtructi a ſupſtitione veteri mereantur per gratiā noui hominis immutari. Diuiſio.

Populus ille qui erat priſcis erroribus illigatus: in nouam gratiam ſancte religionis adueniens: Primo capite ſupplicat: vt poſt afflictionem quam ſatiſfaciendo paſſus eſt: beneficij nouitate reparetur. Secundo: interpoſitione diapſalmatis collocata: idem populus rogat vt poſt tribulationes quas pertulit: deducatur a dño in munitiſſimā ciuitatē: petens auxilium ſibi de tribulatione concedi: quod ſoli domino probatur eſſe poſſibile. Expoſitio.

Deus repuliſti nos ꝛ deſtruxiſti nos: iratus es ꝛ miſertus es nobis]. Populus iſte qui erat priſcis erroribus illigatus: repulſum ſe ꝛ deſtructum ſub gratiarū actione commemorat: vt ſtrages illas debellatarū gentium: quas titulus regem dauid feciſſe precinuit: ſicut dictū eſt: manu fortis ꝛ deſiderabilis: chriſtus in vniuerſo mūdo potius peregiſſe declaretur: non ferro: ſed cōuerſionis ſtudio: non per ignē viſibilē: ſed per charitatis ardorem: quomodo diuinitas debellare ac vincere inuiſibiliter cōſueuit. Qui populus ſupplicat: vt a vetere ſuperſtitione deſtruct⁹: ꝛ in ſancto ꝓpoſito cōmutat⁹: noue regenerationis gratiā ꝯſequat. Nec moueat q̄ numerus pluralis adiunct⁹ eſt. Populus enim cū dicitur: plures in eo ſignificari poſſe non dubiū eſt. Nā cū dicūt Repuliſti: oſtendūt diuino munere ab ſtudio ſcelerū ſe fuiſſe reuocatos: ne in prauis dogmatibus eorū vita finiretur. Sequitur: Et deſtruxiſti nos. Merito ad gratiarū actionē venit iſta deſtructio: que ſic euertit vt ꝯſtruat: ſic deponit vt erigat: ſic humiliat vt ad celorꝫ regna ꝑducat. Hec enim verba: non ingratorū ſuſcipias: ſed magis gaudentiū eſſe cognoſcas. Addidit: Iratus es ꝛ miſert⁹ es nobis. Iratus: aduerſatus debemus aduertere: quorū ſupſtitiones ꝛ vitia iuſticie ſue virtute ꝓſtrauit. Nimis cōgrue populus ꝛ iratum ſibi dicit dñm cū peccaret: et miſertū dum ad cōuerſionis remedia confugiſſet. Sic vtraſq̧ cauſas
ſingulis ſermonibus fecit intelligi. Que figura dicitur SCHE.
Emphaſis: id eſt exaggeratio: latiorē ꝓbens intellectū q̄ verba ꝑ ſeipſa declarāt. Ira miſericors: indignatio ſalutaris: captiuitas libera: aduerſatio fructuoſa. Iratus eſt ergo: q̄ ſupſtitiones eorꝫ ſubuertit. Miſertus: q̄ eos ad cultū vere religionis adduxit. [Cōmouiſti
terrā ꝛ cōturbaſti eā: ſana cōtritiones ei⁹ quia † mota Al. cōmota
eſt]. Terrā / vniuerſum peccatorꝫ cetū debemus intelligere: qui aduentu dñi cōmotus eſt: ſicut ꝛ in alio pſal-
mo dictur⁹ eſt: Vidit ꝛ cōmota eſt terra. Cōmoti ſunt Pſ. 96.
ergo peccatores: quādo culturas ſuas deo cognouerūt abominabiles extitiſſe: q̄ ſimulachra ſua tandem aliquādo itellexerūt eſſe lapidea. Animaduertūt etiā

diuitias et honores: ceteraq̄ mūdi huius apud deum
poſtrema/que ante putauere p̄cipua. Conturbati ſunt
Ps. 2. quoq̄: quādo inter doctrinas alias audierunt. Appre-
hendite diſciplinā/ne quādo iraſcat̄ dn̄s: ꝛ pereatis de
via iuſta. Et vide ordinē pſalmi pulcherrima narratio-
ne diſpoſitū. Prius enim fuit vt cōmouerētur: poſt vt
cōturbarētur. Sequitur Sana cōtritiones eius: q2 mo
ta eſt. Celeſti medico produnt̄ vulnera: vt ꝯtritis egris
cōpetens medicina ſuccurrat. Sed intelligamus q̄-
diu eos dicit afflictos: vt vſq̄ ad contritiones perue-
niſſe videantur. Iſta eſt cōtritio/que nos efficit fortio-
res: iſta debilitatio que reddit valētes. Cōterimur eñi
mente: quando ad humilitatē tota animi intētione de-
ſcēdimus: ſicut in quinquageſimo pſalmo dictum eſt.
Ps. 50. Cor contritum et humiliatū deus non ſpernit. Et vt
miſericordiam clementiſſimi iudicis impetraret: addi-
dit Quia mota eſt/id eſt a priſtino errore tranſlata eſt:
vt tibi dn̄o pareat qui ante idolis ſeruiebat. [Oſtēdi-
ſti populo tuo dura: potaſti nos vino compunctionis]
Poſt victorias ſalutares quas dn̄s mundi iſtius recō
ciliatione pfecit per gratiā: dicit populo tuo/id eſt tibi
ſubiugato atq̄ deuoto. Oſtendit enim dura fidelibus
ſuis: quādo martyrū cateruas ſeuis paſſionibus acq̄ſi
uit. Oſtendit enim in hoc trāſituro mundo iuſtis ſuis
dura: vt reddat in illa eternitate precioſa. Non eñi iu-
bet vacare famulos ſuos: nec de latitudie ſe ocioſa tra
ctare: ſed vt duris laboribus exercitati: ad palmā eius
miſericordie mereantur adduci. Sic enim et Paulus
2. Timo. 2. dicit: Nemo coronat̄ niſi legitime certatus fuerit. Ad-
didit Potaſti nos vino cōpunctionis. Vino compara-
ta eſt virtus: que in bonū propoſitum ſtudiū noſtre vo
luntatis immutat: ꝛ facit recta ſapere: poſtq̄ ſe inde me-
ruerint hoīes diuina largitate cōplere. Cōtra hoc hu
manū poculum ſanitatē mentis excutiens: intromittit
verba vanitatis. Sed potus ille non oris: ſed mētis eſt
nec humana induſtria p̄parat̄: ſed diuina inſpiratione
Ps. 22. cōceditur: ſicut ſuperius dictū eſt. Et poculū tuum in-
ebriās q̄ preclarū eſt. Nā q̄d ſit iſtud poculū: pulchre
breuiterq̄ definitū eſt/id eſt vinū in quo non eſt vicio-
rum copia: ſed compunctionis vbertas. [Dediſti me-
tuētibus te ſignificationē: vt fugiāt a facie arc⁹]. De-
dit timētibus ſignificationē: qm̄ p ſcripturas ſuas edo
cuit in hoc mundo paſſiones multiplices ſuos fideliſſi
Matth. 10. mos ſuſtinere: ſicut in euangelio dicit. Tradent enim
vos ante reges ꝛ preſides: et in ſynagogis ſuis flagel
labunt vos: ꝛ eritis odio oībus gētibus ꝑpter nomen
1. Pe. 4. meum. Petrus quoq̄ apoſtolus dicit: Tēpus eſt vt iu
diciū incipiat a domo dei. Vides ergo q2 ſignificatio-
nē dedit timentibus ſe. Hec ideo fieri: vt futuri iudicij
pena poſſit euadi. Ipſa enim cauſa ſubſequitur: Ut fu-
giant a facie arcus. Facies arcus diē iudicij euidenter
oſtēdit: vbi noui et veteris teſtamēti quaſi duobus infle
xis iugis oīs populus iudicat̄. Sed ille ab iſto arcu ſa-
gittam/id eſt ſententiā nō ſuſcipit: qui ſe in humilitatē
cōfeſſionis deuota intētione ꝓſtrauerit. Agam⁹ ergo
dn̄o grās: qui per ſignificationes predicationū timeri
fecit hunc arcum: per quem in iudicio dn̄i oīs ꝑcutitur
Al. non hʒ. indeuot⁹. [Ut liberētur dilecti tui: ſaluū † me fac dex-
tera tua ꝛ exaudi me]. Populus ille fidelium diuinis
iam virtutibus ſubiugatus: ſecundā partē ſupplicatio
nis ingreditur: dep̄cans vt dei ꝓtus tribulationes eoꝝ
in gaudij alacritatē cōuertat. Et bn̄ precat̄ popul⁹ iſte
vt ſaluus fiat dextera: q2 in ipſa parte ſtaturi ſunt: qui
ꝑpetua felicitate gaudebunt. Poterat enim ſupplica-
re vt ſaluus fieret et in hoc ſeculo: ſicut in languoribus

petitur: ſicut in tribulationibus poſtulat̄: ſed dextera
dn̄i ſaluum ſe fieri deprecatur: vbi eterna ſalus eſt ꝛ ſi-
ne fine leticia. [Deus locutus eſt in ſancto ſuo: letabor
et † diuidā ſicimā: et cōuallē tabernaculoꝝ metibor]. Al. parti-
Deus pater locutus eſt in ſancto ſuo/id eſt in Chriſto: bor.
qm̄ verbū caro factum eſt: ꝛ mundi Saluator apparuit.
Locut⁹ eſt autē ſignificat euangelicā veritatē: per quā
venit redēptio fidelium ꝛ beatitudo ſanctoꝝ. Addidit
Letabor ꝛ diuidam ſicimā. Iuſte letabat̄ populus: cui
proſpere locutus fuerat dn̄s. Sed hec hebrea nomia:
per hunc et alios tres verſus qui ſequuntur: mixta gre
cis latiniſq̄ ſermonibus: figurā faciunt Sardiſmos: q̄ SCHE.
fit diuerſarum cōmixtione linguarum. Nunc ad expo-
nenda verba veniamus. Sicima interpretatur hume- INTER.
ri: et qm̄ ad onus portandum diuinū: humeri decenter
aptantur: Hic dicit: Diuidam ſicimā/id eſt onus deuo
tionis diuine: qd̄ vnicuiq̄ celeſti diſtributione concedi
tur. Hoc eſt onus qd̄ ſi deſ fuerit cadimus: ſi portamus
erigimur. De quo ſcriptum eſt. Iugum meum ſuaue Matth. 11.
eſt: et onus meum leue eſt. Letus ergo populus diui-
dere ſe dicit ſupra humeros ſuos gratiā ſeruitutis ꝛ fi
dei: quam nouit leuiſſimo faſce portare. Addidit Et cō
uallem tabernaculoꝝ metibor. Patriarcha Iacob ſu-
pellectili pecoribuſq̄ ditiſſimus: cum ſe a Laban ſoce
ro ſuo migrare decreuiſſet: venit ad conuallem Syrie
vbi manſionē ponens oues eius quieuiſſe narrantur:
loco ipſi ex habitatione ſua tabernacula nomen impo
nens. Et quia oues iacob hic iudaice plebi cōuenienter
aptantur: populum qui typum ſancte tenet eccleſie di
cit metibor. Et cōuallem tabernaculoꝝ/id eſt de iudai
ca collectione habeo non minimā portionem. Cōſtat
enim de varijs nationibus eccleſiā dn̄i quaſi ex diuer-
ſis floribus in vna corone ſpecie eſſe formatā. Conual ETY.
lis enim dicta eſt: quaſi cauata vallis. [Meus eſt Ga-
laad et meus eſt Manaſſes: et † Effrem fortitudo capi Al. ephraim.
tis mei. Iuda rex meus]. Diſcutiamus hec noīa: qm̄
ea (ſicut iam diximus) ſignificationes rerū ꝯtinere ma
nifeſtū eſt. Galaad interpretat̄ aceruus teſtimonij: qd̄ INTER.
ad martyres referre poſſe nō dubium eſt. Teſtes enim
greca lingua martyres dicunt̄. Ergo aceruus iſte teſti-
monij qui celeſtium granorū numeroſitate collect⁹ eſt:
magnā ſignificat eſſe martyrum congregationē. Acer
uus enim/de imo ſurgens ad ſummū tendit. Qui iuſte
martyribus cōparat̄: qm̄ ad immortalia dona ꝑducti:
celeſti ſummitate potiunt̄. Hūc ergo aceruum merito
ſuū fidelis populus dicit/ex quo cōſtat effectus. Seq̄
tur Et meus eſt manaſſes. Manaſſes interpretat̄ obli INTER.
tus. Inter illas enim ꝑſecutiones fideliū magnum op
probrium videbat̄ eccleſia ſuſtinere: quando quicunq̄
chriſtian⁹ inuētus fuiſſet: precepto principū pagano-
rū capitali crimine damnabat̄. Hoc ergo opprobriū iā
probat̄ abolitū: ꝛ felici obliuione conſumptū/quando
chriſtianū eſſe in orbe romano nunc gloria eſt. Merito
ergo fidelis populus dicit obliuionē illam eſſe ſuam: q̄
erat de ſcelerum abolitione ventura: ſicut Ioſeph di-
cit. Obliuiſci me fecit deus dolorem: et domum patris Gen. 41.
mei. Addidit Et Effrem fortitudo capitis mei. Effrem INTER.
fructificatio dicitur. Sed que ſit iſta fructificatio con-
ſequenter exponit. Fortitudo capitis mei. Quis alter
niſi ſaluator eſt dominus: qui carne moriendo per glo-
rioſiſſimam reſurrectionē ſuam contulit ſpei noſtre co
pioſiſſimum fructum? Sicut in euangelio dominus di
cit. Niſi granum tritici cadēs in terram mortuū fuerit: Joan. 12.
ipſum ſolum manet. Si autem mortuum fuerit: multū
fructū affert. Adiecit Iuda rex me⁹. Iuda Chriſtus

ſignificatur:qui ſm carnē de iude ſtirpe deſcēdit. Iſte ergo populus a tituli illius inſcriptione non diſcrepat: qui regē ſibi Judam/id eſt ſaluatorē eſſe teſtatur. Et cum exultatione dicendū eſt. Juda rex meus: qm̄ hec eſt fideliū glorioſa cōfeſſio. [Moab olla ſpei mee. In
Al. allenigene. idumeā extendā calciamentū meum:michi † allophili ſubditi ſunt]. Moab pro gentibus ponit: vnde congregandā predicebat eccleſiā. Olla ſpei tribulatio ſignificatur:ſed illa quā in hoc mūdo ſanctiſſimi ſuſtinēt chriſtiani/que ad ſpem vite eterne dn̄o pſtante porrigitur:
Roma.5. ſicut dicit Apls. Gloriamur in tribulationib⁹:ſcientes qz tribulatio patientiā opat;patiētia autē probationē: probatio ꝟo ſpem:ſpes autē non cōfundit ⁊c̄. Olla ꝟo et in mala parte ponit: eo ꝙ in ſenſu prauo velut vnda
Hiere.1. decoctionis exeſtuat. De hac ſcriptum eſt. Olla ſuccēſa in aquilone:qd̄ vtiqꝫ diaboli ſignificat machinationes: qui dixit Ponam ſedez meā ad aquilonē. Sequitur
Iſa.14.
IN TER. In idumeā extendā calciamentū meū. Idumea terrena ſignificat: qbus mūdus teneṫ obnoxius. Ad hec puenit euāgeliū: quando peccatoribus clemētia diuina ſubuenit. Calciamentū enim predicationē euāgelij cōuenienter aduertimus:qz ſicut pedibus noſtris munimina calciamentoꝝ moleſtias ſpinarū aliaſqꝫ iniurias repellunt:ita et vite noſtre glorioſiſſimum inſtitutum q̄ frequēter greſſibus cōparatur:euāgelica premunit auctoritas vt tali beneficio cōmuniti: hunc mūdum ſine aliqbus leſionibus muniente dn̄o trāſeamus. Scriptū
Iſa.52. eſt enim Quā ſpecioſi pedes eoꝝ qui annūciant pacē/ qui annunciant bona:⁊ calciati pedes in preparationē euangelij. Hoc eſt ergo calciamentū qd̄ nos munit cōtra vicia. Hec defenſio que ſeculi huius ſpinoſa trāſcēdit:vt ledere non queant que acuminatis inſidijs probantur armata. Adiecit:Michi allophili ſubditi ſunt. Hoc idē dicit populus chriſtianus:allophilos;id eſt alienigenas ſibi ſubditos:quos iam quidē conſtat eſſe cōfeſſos. Sed iſtos allophilos fictos vult itelligi chriſtianos:qui inter fideles aſſidua quidē frequentatione cōueniunt. Sed qm̄ viuunt animo pꝟerſo:nō ſunt regnaturi cum dn̄o. [Quis deducet me in ciuitatē muni
Al. non hz. tam: † aut qs deducet me vſqꝫ in idumeā?] Deſiderio future beatitudinis fidelis populus exclamat ad dn̄m: Quis deducet me.i. nullus niſi tu ſolus deus. Ciuitatem munitam Hieruſalem futurā dicit:que ſic munita atqꝫ perfecta erit:vt nulla vlterius pſecutione quatiatur:nec allophilos habeat mixtos: quos nunc ſuſtinet patienter eccleſia. Sequitur Aut qs deducet me vſqꝫ in idumeā? Idumea (ſicut ſuperius diximus) terrena ſignificat. Quis deducet me?ſub iterrogatione legendum eſt:ipſe.ſ.deus quē dicit inferius. Deſiderat enim et illos populos ſibi applicari qui adhuc nō meruerūt eſſe pfecti:vt cōpleto numero predeſtinatoꝝ ſimul ad eterne beatitudinis gaudia pueniret. [Nōne tu deus qui repuliſti nos?et nō egredieris deus in virtutib⁹ noſtris]. Dicēdo Nōne tu deus? oſtēdit de quo ſuperius qs dicebat. Tu reuera dn̄e pduces ad regna tua: qui nos feciſti dāmnare ſimulachra:vt proſit nobis te ſecutos/quē euidēter agnouimus ſolū creatorē noſtrū:ſolum debere eſſe ppiciū. Dicit enim Qui repuliſti nos/ id eſt a malo phibuiſti:ne in noſtra voluntate verſaremur erronei. Repulit enim dn̄s a religione pꝟerſa quē dignaṫ pducere ad dogmata chriſtiana:ſicut ⁊ in pmo verſu huius pſalmi dictū eſt. Deus repuliſti nos ⁊ deſtruxiſti nos iratus es et miſertus es nobis. Sequiṫ Et non egredieris deus in virtutibus noſtris. Senſus talis eſt: Quis in futuro de miſericordie tue ſpe magna letemur: tamen in preſenti ſeculo non ita nos cernimus adiuuari vt aduerſarios noſtros te opitulante vincamus. Hec cum non fiant:ſed magis afflictionibus exponamur:eſtimāt inimici ꝙ non egrediaris in virtutibus noſtris. Verū iſta diſſimulatio ſalutaris ⁊ glorioſa probatio eſt:ſicut dicit Apls. Id enim qd̄ in preſenti 2.Corin.4.
eſt momentaneū ⁊ leue tribulationis noſtre:ſupra modum in ſublimitate eterne glorie pondus opatur in nobis. [Da nobis auxilium de tribulatione:et vana ſalus hominis]. Poſtqꝫ dixit ſancta congregatio ob inimicis ſe in hoc ſeculo minime vindicari:venit ad conſolatoriam orationem vt de tribulatione mundi iſtius quā iugiter ſuſtinebat domini proueniret auxilium i ſciens tanto vnumquēqꝫ illic conſolandū: quanto hic ꝓ eius nomine fuerit vehementer afflictus:ſicut in euangelio dicit. Beati qui perſecutionē patiuntur propter iuſti- Matth.5.
ciam: qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. Sequitur Et vana ſalus hoīs. Salutē preſtare non poteſt indignus ſalutis:ideoqꝫ ſperare in hoīe non debet qui proprijs viribus ꝓbatur eſſe infirmus. Hinc eſt qd̄ Hieremias ꝓpheta dicit. Maledictus homo qui ſpem ſuā ponit in Hiere.17.
hoīe:et a dn̄o recedit cor eius. [In deo faciemus virtutē:⁊ ipſe ad nichilum deducet tribulātes nos]. Populus beatoꝝ humana confidentia derelicta:in deo ſe dicit facere poſſe virtutē. Non enim cū diabolo incendio gladioqꝫ certandū eſt: ſed illis virtutibus quibus Chriſtus ipſe pugnauit:vt ſupbiam humilitate vincamus: diuitias mundi paupꝫtate ſuperemus. Ad poſtremum ipſe in deo facit virtutē:qui in mādatis eius iugiter pſeuerans:diabolicas tentationes eodē miſerante calcauerit. Sequitur Et ipſe ad nichilum deducet tribulantes nos. Quid tibi fideliſſime op..s ſunt arma:q habere talia probaris auxilia? Ipſe en̄ ꝓ te pugnat: cui nullus reſiſtit. Ipſe inſequitur quē nullus declinat. Ad nichilum quippe perducit inimicos fidelium ſuorum : qm̄ delet eos de libro viuentium: vbi ſibi ſcripti videbantur elati.

Concluſio.

Ecce mundi iſtius:ſi ſm dn̄i tolleret imperium beata contritio. Ecce humilitatē terrenis culminibus celſiorem:quādo non poteſt deficere cui venit auxiliū de tribulatiōe. Et in ipſo periculo beneficiū repperit:qd̄ atterere conſueuit. Sine te enim deus:vniuerſus mūdi reus eſt principatus. Anxia ſibi eſt quelibet poteſtas:et per te gaudet humilitas. Reconditi ſunt domine theſauri tui: aliud videṫ ad faciem:aliud facis itus habere veritatē. Quis poſſit enarrare magnificentiam tuam: qui noſti tēporales tribulatiōes in gaudia eterna cōuertere? Et illud apud te eſt precioſum: quod in hoc mundo ſceleratis hominibus videtur abiectum.

Explicit expoſitio in pſalmum.59.

In finem in hymnis Dauid. lx.

Exaudi de⁹ deꝓcationē meā: intēde orōni mee. A finibus terre ad te clamaui dum anxiareṫ cor meū: in petra exaltaſti me. Deduxiſti me qz factus es ſpes mea: turris fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo i tabernaculo tuo i ſecula: ꝓtegar i velamēto alarū tuarū. Qm̄ tu deus meus exaudiſti orationē meā: dediſti hereditatē timētibus nomē

tuum. Dies ſup dies regis adijcies: annos eius vſq; in diem generationis ⁊ generationis. Permanet in eternum in cõſpectu dei: miſericordiam et veritatem eius quis requiret? Sic pſalmũ dicam nomini tuo in ſeculũ ſeculi: vt reddam vota mea de die in diem.

Abſolutum ⁊ breuiſſimum pſalmum: latinitas et compendiũ tituli euidenter inſinuat. Non enim vt ſupra nominibus obſcuris hyſtoriaq; cõpletus eſt: vt euidẽter appareat titulorũ indicia: reuera ſalutarium precones eſſe pſalmorũ. In finẽ ſignificari dominũ ſaluatorẽ nullus ignorat: cum hoc iam frequenti expoſitione clarueri. In hymnis/grecũ vocabulum eſt. Interpretaꝛ enim in laudibus: quia totus pſalmus Chriſti preconia perſonabit. Dauid autem ipſuʒ ſignificat dñm ſaluatorẽ: cuius laudẽ decantat populus chriſtianus qui toto orbe diffuſus eſt.

Diuiſio.

In pͥma parte pſalmi/a finibus terre deprecatur populus fidelis: vt eius audiatur oratio: quatenus in ſancta eccleſia pſeuerans: alarũ eius velamine ptegaꝛ. Secunda parte gratias agit: ꝙ iuſtis hereditatem ſuam pius miſerator indulſit: et nomen ſuum in eternã gloriam confecrauit: ex qua re ſe laudes redditurum iugiter domino pollicetur.

Expoſitio.

Exaudi deus deprecationẽ meã: intende orationi mee]. Fidelis populus: qui tamen mẽbra ſunt domini/ſancta charitate ſuccenſus petit vt eius audiatur oratio. Sed conſideremus quid ſit hoc: qđ exaudiri deprecationem ſuam ⁊ intendi orationi ſue: ſi qua hec poterimus

DEF ſubtilitate diuidere. Deprecatio: eſt aſſidua quidẽ cõmuniſq; ſupplicatio/quam ⁊ hominibus a quibus aliquid petimus frequẽter offerimus. Hãc a domino deprecaꝛ audiri. Orationi vero ſue/quam tñ ſancte trinitati iure perſoluimus: poſtulauit intẽdi/id eſt proſpici atq; miſereri: quoniã eam puriſſimã diuinis conſpectibus offerebat. Cuius talis virtus eſt: vt cum fideliter depromiꝛ probabile deſiderium obtinere monſtretur. [A finibus terre ad te clamaui dñe anxiaretur cor meũ: in petra exaltaſti me. Deduxiſti me]. Congregatio ſancta iuſtorum que eſt hereditas dñi: depreſſa malis ſeculi in vniuerſis ſita gentibus congemiſcens clamat ad dominũ/que et carnis neceſſitatibus ſubiacebat: et ab eius vicijs toto mentis deſiderio deſinere feſtinabat. Clamat enim a finibꝰ terre/id eſt ab vniuerſo orbe terrarũ: in quo eſt oĩpotentis dñi eccleſia cõſtituta. Sed non a ſolis finibus hoc clamaꝛ: verũetiam ab interioribus et vmbilico ipſo terrarum: ſicut in decimooctauo

Pſ. 18. pſalmo dictum eſt. In omnẽ terram exiuit ſonus eorũ. Clamat ergo iſte populus q̃ ſuperius dictus eſt. Exaudi deus depꝛecationem meam: intende orationi mee. Dicit enim quando iſte clamor velut ſacrificium deo fuerit immolatus in anxietate cordis: quando enim eius clamaꝛ ad dñm: cum periclitanti anime neceſſaria remedia poſtulanꝛ. Seq̃tur clamoris exauditio: et premiũ ſingulare iuſtorũ: In petra exaltaſti me. Petra ſi-

1. Corin. 10. gnificat dñm ſaluatorem: ſicut dicit Apoſtolus. Petra autẽ erat Chriſtus. In hac petra ſe exaltatum eſſe pronunciat: in qua oĩs edificatus eſt chriſtianus. Conſtat enim exaltatum: qui ibi noſciꝛ eſſe fundatus. Adiectũ eſt Deduxiſti me: in illam. ſ. futuram requiẽ quam beatis ſuis dñs pollicetur. Nã qđ dixit Deduxiſti me: DOG
vſus iſte pphetie eſt: vt illa que ventura ſunt pro preteritis dicat: ſicut in vigeſimoprimo pſalmmo iam dictũ eſt. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omĩa oſſa mea. Que figura dicitur Prolepſis: Pſ. 21. SCHE.
id eſt poccupatio futurorũ. [Quia factus es ſpes mea: turris fortitudinis a facie inimici]. Cauſa reddiꝛ quare ſit deductus ad premium: qꝛ ſpem ſuam cõſtituerat ſibi dominũ qui confidẽtes edificat: ⁊ in ſe preſumentes ſemꝑ exaltat: ſicut dicit Apl's. Gloriamur in tribulationibus: ſcientes qꝛ tribulatio patientiam operatur: Roma. 5.
patientia probationẽ: probatio vero ſpem: ſpes autem non cõfundit: ⁊ reliqua. Sequitur oĩno magna cõparatio: Turris fortitudinis a facie inimici. Per turris ſimilitudinẽ: ipſum dñm ſignificat ſaluatorem. Turris enim ciuitatis muros vẽdicat ⁊ irruẽtes hoſtes ex alto vulnerat: ſic virtus dñi populũ ſuum defendit: cum aperte inimicũ eius oĩs ſui contradictione pſtrauerit. Sed turris illa virtutibus eſt plena non gladijs: pugnat verbo non prelio: iubens oĩa non decertans. Quã non aries quaſſat/non aliqua machinamẽta debilitãt/nec localiter defendit: ſed per totũ mũdum famulos ſuos inuicta protectione cuſtodit. [Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſeculo: protegar in velamẽto alarũ tuarũ]. Et hic quoq; cathegoricus ſyllogiſmus naſcitur: qui eo modo colligitur. Iuſtus inhabitat in tabernaculo dñi. Oĩs qui habitat in tabernaculo dñi in ſecula protegiꝛ in velamẽto alarum eius. Iuſtus igitur in ſecula Syl.
protegiꝛ in velamẽto alarum eius. Nunc ad exponenda verba redeamꝰ. Mens ſancta dñi Chriſti: ſibi bñficia largiẽda cõſiſtit: quo in huius mũdi periculis in tabernaculo dñi tutiſſime pſeueret: ⁊ hoc nõ ad breue tẽpus: ſed quouſq; ſecula vite iſtius diuina adminiſtratione peraganꝛ. Ita enim fideliũ populus decurſa ſibi etate ſuccedens: in tabernaculo dñi per ſecula cõtinetur. Sed intẽdamus q̃re frequẽter velamentũ alarũ dñi ſacris defenſionibus cõpareꝛ. Primũ: ꝙ ale auiũ in modũ palmarum quaſi quedam coſte pulcherrime porriguntur. Deinde: qꝛ ſic defendunt vt onerare non poſſint. Tertio: qm̃ eſtus ⁊ frigoris inclementiã a dilectis pullis affectuoſa protectiõe depellunt. Ita defenſio dñi ſi ad eum pie cõfugiamus: poteſtates aereas a nobis efficit alienas: vt nec furor eorũ incenſis noceat: nec venenũ frigidũ viperea qualitate pcutiat. Merito ergo protectio dñi alis noſcitur cõparata: que nec ſub tectos onerant: et leſionem totius cõtrarietatis emendant. [Qm̃ tu deꝰ † exaudiſti orationẽ meã: dediſti hereditatẽ timentibus nomẽn tuum]. Interpoſito diapſalmate: populus fidelis venit ad ſecundam partẽ letus: exultans quia orationẽ ſuam gloriaꝛ auditã: per figuram. ſ. Ethiologiã/cauſam rei rationẽq; ſubiungit: cur in velamẽto alarũ dñi petitioneq; leteꝛ: merito q̃m eius exaudita probaꝛ oratio. Seq̃tur Dediſti hereditatẽ timẽtibus nomẽ tuũ. Hereditatẽ ſignificat futuri ſeculi regnũ: qđ beatis famulis pollicetur. Hereditas que nõ morte relinquitur: ſed cũ largitore ſuo ppetuo munere poſſideꝛ: que ſic venit ad filios vt a teſtatore minime deſeraꝛ. Hec hereditas non habet finem: ſed cum ſemel ſuſcepta fuerit: nunq̃ a nobis aliqua pmutatione diſcedit. [Dies ſup dies regis adijcies: annos eius vſq; in diem † ſeculi ⁊ ſecula]. Eternitatẽ ſignificat dñi ſaluatoris qui vere rex noſter dicitur: q̃m ab ipſo regimur: et eius virtute ſaluamur. Dies enim ſupra dies/more humanitatis pferꝛ: qui ideo plurimi dicunꝛ: q̃m illis ⁊ noctes ſuccedere cõprobanꝛ. In illa

Al. meum.

Al. generationis ⁊ generationis.

vero eternitate vnus eſt dies: qui nullo termino finieẗ
Pſ. 83. ſicut in alio pſalmo dicit: Quia melior eſt dies vna in
atrijs tuis ſuper milia. Hoc etiam et de annis debem⁹
accipere: qm̄ talia tropice dicūtur de domino Chriſto.
Denicꝫ ⁊ verſus ipſe ſic ſequitur: Uſcꝫ in diem ſeculi ⁊
ſecula: vt oſtēderet vnū diem eſſe apud dn̄m qui ſecula
iſta trāſcendit. Dicta ſunt quippe ſecula: ꝙ in ſe reuol-
Al. Perma- uant tp̄a. [† Permanebit in eternum in cōſpectu dei:
net. miſericordiā ⁊ veritatē eius ꝗs requiret † eoꝝ?] Ecce
Al. non hꝫ. illa diei eternitas euidenter expreſſa eſt: ſed hoc iam a
parte mēbroꝝ cōgruēter accipiẗ: ſicut multis locis cō-
ſtat expoſitū: qm̄ que ſequunẗ capiti cōuenire non poſ
ſunt. Dicit enim Permanebit in eternum in conſpectu
dei: qđ de populo fideli magis congruēter aduertitur.
Hoc etiam ⁊ ſequentia declarant. Adiecit Miſericor-
diam ⁊ veritatē quis requiret eoꝝ? Quare enim quere-
tur miſericordia: vbi nullus eſt miſer? Quare veritas:
vbi cuncti deum videbunt? Nullus ſiquidem eoꝝ indi-
gnus erit bonorum talium: cum in eternū poſſideāt re-
Joan. 16. gna celoꝝ: ſicut ipſe dn̄s apoſtolis ſuis dicit. Nunc q̄-
dē triſticiam habetis: rurſum autē videbo vos ⁊ letabi
tur cor veſtrū: ⁊ gaudium veſtrū nemo auferet a vobis:
In illa die non rogabitis me quicꝗ̄. Sic fit vt nemo
ſanctorum miſericordiam aut veritatē requirat: cū il-
lius cōtemplationis ineſtimabili munere perfruantur.
Al. pſalmū [Sic † pſallam nomini tuo deus in ſeculum ſeculi: vt
dicam. reddam vota mea de die in diem]. Sic ſignificat itat
quēadmodum in ſubſequentibus declarabit. Pſallere
enim ſe dicit populus beatoꝝ ſempiterno nomini: veꝝ
hoc non breui tempore: ſed in ſeculum ſeculi ſignificās
deuotionem ſuam immutabili perennitate manſuram.
Sequitur Ut reddam vota mea de die in diē. Hec ea-
dem decora diuerſitate repetūtur. Nam qđ ſignificat
ſeculum ſeculi: hoc declarat de die in diem/id eſt ſemꝑ:
vt hic vota noſtra reddamus: ⁊ ibi laudes domini ꝑpe-
tua hylaritate cantemus. Uota enim ſua ſe dn̄o redde-
re compromittit: vt ei eternas gratias ſufficienter exol
Pſ. 115. uat: ſicut ⁊ alius pſalmus dicit. Uota mea domino red
dam in atrijs domus domini: in conſpectu omnis po-
puli eius in medio tui hieruſalem. Reddamus ergo vo
ta noſtra in iſto trāſitorio die: vt in illa perennitate lau
des domini eodem preſtante decantare mereamur.

Concluſio.

Audiant Donatiſte a finibus terre eccleſiam clamare: ⁊ ipſi eā localē dicere ptin⁹
conquieſcāt. Cōtra vocē mūdi: quis poſſit audiri? Im-
pudentiſſimū eſt aduerſum trium teſtimoniū loqui: et
cōtra generalē ſententiā nō erubeſcunt impudēter ar-
mari? Cur nouis inuētionibus alas fatigāt? Accipiāt
certe qđ credant: non qđ ſua iniquitate ꝑuertāt. Orat
fidelis populus a finibus terre: q2 fact⁹ eſt dn̄s ſpes ei⁹:
poſteacꝫ ſe auditū hymnica exultatione gratulaẗ: qm̄
in conſpectu dn̄i iugiter apparebit. Quid iam ſatiſfa-
ciat: ſi hoc nō faciat? Uidemus quotidie fieri qđ promi
ſit: videmus mundū ad chriſtiane fidei regulas cōueni-
re. Et prohdolor falſitas nititur abſcondere: qđ decre-
uit veritas indicare. Huius autem pſalmi nec ſupputa
tio vacat. Sexagenarius enim numerus pertinet ad
continentes et viduas: qđ digitoꝝ ipſorum mutua de-
ſignat infixio. Unde pſalmus iſte fidelibus dn̄i ſexage-
naria premia pollicet: non ꝙ ibi aut martyres aut vir-
gines deſinit qui fructu centenario gloriātur: ſed in cō-
gregatione multorum poteſt ſpecialiter et continētes
huiuſmodi aliquos indicare.

Explicit expoſitio in pſalmum. 60.

In finē pro Idithū: pſalmus Dauid. lxi.

Nonne deo ſubiecta erit anima mea: ab ipſo eīm ſalutare
meū. Nā ⁊ ipſe deus meus ⁊
ſalutaris me⁹: ſuſceptor me⁹
nō mouebor amplius. Quo-
uſcꝫ irruitis in hoiem: iterfi-
citis vniuerſi vos tanꝗ̄ parieti inclinato et
macerie depulſe? Uerūtamē preciū meū co-
gitauerūt repellere/cucurri i ſiti: ore ſuo be-
nedicebāt ⁊ corde ſuo maledicebant. Uerū
tamē deo ſubiecta eſto aīa mea: qm̄ ab ipſo
patiētia mea. Quia ipſe deus meus ⁊ ſalua-
tor meus: adiutor meus non emigrabo. In
deo ſalutare meū ⁊ gloria mea: deus auxilij
mei ⁊ ſpes mea i deo eſt. Sperate in eo oīs
cōgregatio populi: effundite corā illo corda
veſtra: deus adiutor noſter in eternū. Uerū
tamen vani filij hominū: mēdaces filij homi-
num in ſtateris: vt decipiant ipſi de vanita-
te in idipſum. Nolite ſpare in iniq̄tate: ⁊ ra-
pinas nolite concupiſcere: diuitie ſi affluant
nolite cor apponere. Semel locutus eſt de⁹
duo hec audiui: quia poteſtas dei eſt: et tibi
domine miſericordia: q2 tu reddis vnicuicꝫ
iuxta opera ſua.

Iter x̄ba notiſſima tituli: repetit Idithum:
de quo proxime in. 38. pſalmo iam diximus.
Sub iſtius quippe nominis ſignificatione: INTER
ſemper aliquid declaraẗ eximium. Eſt enim
eius interpretatio: tranſiliens eos/id eſt amatores hu-
ius ſeculi: quos miles Chriſti contēpta mūdi volupta
te tranſcēdit. Sed quoniā iſta tranſilitio beatū nobis
videtur ſignificare propoſitū: introducitur quidā ſan-
ctus qui ⁊ mundi deſideria reliquerat: ⁊ in dn̄o ſpe fir-
miſſima ꝑmanebat. Talis enim premittit finē. i. dn̄m
chriſtum. Sequiẗ quocꝫ pſalm⁹: hoc eſt ꝓbabilis vita:
que dn̄i regulis obſecundat. Coniungitur etiā Dauid:
vt vita laudabilis ad dn̄m chriſtum tendere videaẗ: vbi
eſt ſalutaris ⁊ abſoluta perfectio. Diuiſio.

Transilitor iſte/quē diximus ſecularium vi-
ciorū: cū orbē terrarū plenū ſeuis videret
erroribus: alios pſecutores: alios hereti-
cos: alios vanis deſiderijs implicari. In
primo mēbro pſalmi aīam ſuā deo ꝓfiteẗ
eſſe ſubiectā: q2 per filium vnigenitū munus ſalutare
ſuſcepit arguens eos qui ſolo nomine ſe dici deſiderāt
chriſtianos. Secunda parte iterū animā ſuam ſubdiuā
dicit eſſe dn̄o patri: qm̄ per eius verbū ſalutarē patien-
tiam cōquiſiuit: cōfirmans plebē confeſſione fideli: vt
toto cordis affectu ſperare debeat ſemper in dominū.
Tertio membro errātes populos monet: vt in deo ma-
gis ꝗ̄ in mūdi iſtius caduca debeāt felicitate ꝯfidere.

Expoſitio.

Nonne deo ſubiecta erit anima mea: ab ipſo
enim ſalutare meum]. Per totum pſalmum/
pro vniuerſali parte ſanctorum vnus introdu-
citur fidelium: qui ſeculi vicia relinquēs ſoli

deo ſe ſubditum eſſe cōmemorat. Hoc eſt enim domi
no dici ſubiectū: a mundanis vicijs eſſe vacuum ⁊ ſan
cta credulitate cōpletum. Eſt enim increpatiuus mo=
dus: contra eos qui putāt eum nimia ꝓſperitate feria=
tum: et quaſi in quadā quietis ſue ocioſum eſſe lecticā.
Nōne cōuertendū eſt: vt planius fiat. Dicamus enim
Ne non deo ſubiecta erit aīa mea? Que figura dicitur
Anaſtrophe: id eſt cōuerſio. Subditus eſt vtiq; deo:
qui ſemper humiliter atq; ſtrēnue illud agit: qđ ad eī⁹
mādata cognouerit ꝑtinere. In ipſo delectatur: in ipo
reficit: ⁊ preter eum nichil aliud mens beatiſſima cōcu
piſcit. Erit infinitū tēpus ſignificat: qđ nullo fine clau
dendū eſt. Sequitur cauſa iuſtiſſima: quare deo patri
ſubdita ſit anima beati. Dicit autē Ab ipſo enim ſalu=
tare meū/ id eſt vnigenitus filius: qui recte credētibus
ſalutaris exiſtit. Ab ipſo enim cum dicitur: filius ſigni
ficatur. Hec enim propria vnus deus ſancta trinitas
habet: qđ pater ingenitus/ filius genitus: ſpiritus ſan=
ctus a patre ⁊ filio procedit. Hoc fides integra: hoc ca
tholica profitetur eccleſia. Bene itaq; Idithun/ deo ſub
ditum te eſſe profiteris: a quo ineſtimabile beneficium
te ſuſcepiſſe teſtaris. Sed vt ſanctū verbum vna atq;
equabili veneratione coleretur: intende quid ſequitur.
Al. Nā et. [† Etenī ipſe † eſt deus meus: et ſalutaris meus † ad=
Al. non hʒ. iutor meus: nō mouebor amplius]. Dixerat ſuperius:
Al. ſuſce- a patre genitum ſalutis auctorē: nunc qui ſit iſte ſaluta
ptor. ris/ trina confeſſione cōplectitur. Primo ne minorem
crederes dicit: Ipſe eſt deus meus: ſicut ſupra de deo
patre dicit. Equalitas enim ſummi nominis ſubſtantiā
et potentiam vnitatis oſtendit. Unde pater Auguſti=
Ca. 3. nus in libro quintodecimo de trinitate ita dicit: Ratio=
ne etiam reddita intelligētibus: clarum eſt in ſubſtātia
veritatis: non ſolum patrē filio non eſſe maiorē: ſed nec
ambos ſimul aliquid eſſe maius q̄ ſolum ſpiritū ſan=
ctum: aut quoſlibet duos in eadē trinitate maius eſſe
aliqđ q̄ vnum: aut oēs ſimul tres maius aliqđ eſſe q̄
ſingulos. Sic ꝑfectā atq; ſingularem naturam ſancte
trinitatis mirabili veritate monſtrauit. Repetit ſaluta
ris meus. Salus enim humani generis que in Adā pe
rierat: reintegrata eſt per dominū Chriſtū. Sequitur
Adiutor meus: q: in mundi iſtius cōcertationibus im=
plicato ſolus adiutoriū preſtitit vt mūdi vicia tranſcē=
dere potuiſſet. Non mouebor amplius: non ſuꝑba pro=
feſſio eſt. Non enim moueri poterat: cuius deus et ſalu
taris et adiutor erat dñs Chriſtus. Quo loco figuram
SCHE. poſſumus fortaſſis aduertere: que dicit Epidiorthoſis
latine ſuperioris rei correctio. Nā qđ adiecit Amplius:
ſignificat aliqñ ſe motū. Fuit eñ tp̄s quādo iſte Idi=
thun pregrauatus carnis ībecillitate titubauit: ſʒ poſtq̄
veri dogmatis illuminatione completus eſt: moueri non
poterat qui iuuante domino fidei firmitate conſtabat.
Al. hoīem. [Quouſq; irruitis in † hoīes interficitis † vniuerſos:
Al. vniuer- tanq̄ parieti inclinato: et macerie † impulſe]. Poſtq̄
ſi vos. fidem ſuam trina predicatiōe vulgauit: ad ꝑſecutores
Al. depulſe chriſtianoꝝ verba cōuertit. Dicit enim Quādiu agmi
ne facto: ſupra hoīes innocētes irruitis? Non vos re=
uocat timor diuinus: vt ide magis ſeuiatis: quia cultu=
ras demonū cōtēptas eſſe cognoſcitis. Et ne putares
ꝑſecutionē iſtā: aut nuditatibus fieri: aut tormētis le=
uibus actitari: addidit Interficitis vniuerſos: vt vſq;
ad mortē ꝑducerent: quos deo deditos eſſe ſentirent.
Uniuerſos autē/ deuotos ītelligere debemus. Sequi=
tur aptiſſime cōparationes Tanq̄ parieti īclinato: qui
et ſi non impellat occumbit: q: in caſum vergit quicqđ
a ſoliditate ſua fuerit inclinatum. Addidit Et macerie
impulſe. Maceria eſt ſaxorū ſicca cōſtructio: que ſine DEF
aliquo ligamine impenſe in altum ducta componit. Et
ne de ipſa nouitate habere eā crederes aliquā firmita=
tem/ dixit Impulſe: vt facile ad imum vergeret: qđ aut
vētoꝝ flatibus: aut aliqua fuerat impulſione quaſſatū.
Sed iſte comparationes illum nobis ſenſum indicare
noſcunt: Putatis inſecutores ſacrilegi: chriſtianū po=
pulum defenſorē firmiſſimū nō habere: quē ſic paſſim
impia voluntate trucidatis? [Uerūtñ † honorē meū co Al. preciū.
gitauerūt repellere: cucurri in ſiti: ore ſuo benedicebāt
et corde ſuo maledicebant]. Superior verſus reſpicit
ad paganos: iſte autē ad iudeos ⁊ fictos ꝑtinet chriſtia
nos. Duobus enim modis laborat eccleſia: ſiue quādo
eam gentilis error inſequitur: ſiue quādo heretici pra=
ua cōtentione dilacerāt. Honor erat ſancti viri: catho
lica ⁊ fidelis eccleſia. Chriſtus ipſe qui in mēbris ſuis
⁊ caput ⁊ dignitas eſt. Hūc infideles repellere cogita
bant/ quādo ne puro corde colerent: ſacrilegis dogmati
bus obuiabāt. Tunc ſanctus vir curſum vite ſue in ſi=
tis ſterilitate peragebat: q: inuenire nō poterat quē po
taret. Hoc enim ſitis agit: vt foris poſitū humorē deſi
deret in ſua mēbra traijcere. Inde eſt illud euangelicū
Sitio: mulier da michi bibere: non vt ab illa aquā tñ Joan. 4.
modo ꝑciperet poſtulauit: ſed vt ei fidei potū quo ipa
ſatiaret ingereret. Sequitur etiā cauſa ſitis: Ore ſuo
benedicebāt. Quod illis accidit/ qui legem dñi fallaci
meditatione ꝑtranſeūt: ⁊ nō hoc operibus demōſtrāt
qđ ore ꝓnunciant. Additū eſt: Et corde ſuo maledice=
bant. Corde enim maledicūt: qui ſanctas ſcripturas vi
cio ꝑuerſe nouitatis ītelligunt. [Uerūtñ deo ſubdita † Al. ſubie-
erit aīa mea: qm̄ ab ipſo † eſt patientia mea]. Poſt dia cta eſto.
pſalmatis pauſationē: venit Idithun ad ſcđm mēbrū Al. non hʒ.
pſalmi: ſimilia repetēs que ſuperius dixit: animā ſuam
deo eſſe ſubiectam: vt ipſa repetitio mēti noſtre robur
credulitatis īfigeret. Sʒ iſtud diligētius ꝑſcrutemur:
q: cauſa gratulationis q̄tum ad verba non videt eſſe
cōſimilis. Ibi enim dicit Ab ipſo ſalutare meum: hic
ait. Qm̄ ab ipſo patientia mea. Sed licet alijs verbis
dicat: vnum tñ eſſe intelligimus ſi altius ꝑſcrutemur.
Patiētia quippe noſtra Chriſtus eſt dñs: ꝓpter quē ⁊
aduerſa libēter patimur: ⁊ ſuſcepte regule obſeruatio=
ne gaudemus. Sic enim in. 70. pſalmo cantur. Quo= Ps. 70.
niā tu es patiētia mea dñe. Nā vt eundē in hoc ſmone
poſſis aduertere: aperte ſequētia declarare noſcuntur.
[† Etenim ipſe † eſt de⁹ meus ⁊ † ſalutaris meus: ad= Al. Quia
iutor meus non emigrabo. In deo ſalutare meū ⁊ glo= Al. non hʒ.
ria mea/ de⁹ auxilij mei: ⁊ ſpes mea in deo eſt]. In his Al. ſalua-
duobus verſibus Chriſtus dñs indicatur: de quo ſupe tor.
rius dixit: Patiētia mea. Et tanq̄ ſi ei diceret: Que eſt
iſta patientia tua: rñdit Ipſe eſt deus me⁹ et ſalutaris
meus: q: reuera anime ſue ſalutē iam tunc ꝑ incarnan=
dum verbū ꝑuenire noſcebat. Addidit Adiutor me⁹:
ne ſuis applicaret virtutibus qđ euaſit. Sequitur Nō
emigrabo. ſ. de hac credulitate quaʒ teneo: ſicut in de=
cimo pſalmo iam dictū eſt. In dño confido: quomodo Ps. 10.
dicitis aīe mee trāſmigra in montē ſicut paſſer. Qua=
propter non ſe mutaturū dicit eſſe ſentētiā: q: hoc ſibi
vtile cognouerat qđ tenebat. Congeminat in deo ſalu
tem: non vt gentiū dij ꝑpetuam mortē. Adiecit etiā Et
gloria mea: vt non ſolum ſalus: ſed etiā illi crediſſe ſit
gloria. Ponit quoq; Deus auxilij mei: ne ſibi aliqđ hu=
mana deputaret infirmitas. Ad poſtremum quod cun
cta cōcludens: dixit Spes mea in deo eſt: vt ⁊ illa pre=
terita que perceperat dño deputaret: ⁊ futuram ſuam
beatitudinē ſanct⁹ vir ipſi modis omnibus applicaret.

Al. eo ois [Sperate in † eum omnis conuentus plebis: effundi-
cōgregatio te coram illo corda veſtra: deus adiutor noſter † eſt].
populi. Poſtq̄ fidei ſue sacramēta vulgauit/cōuerſus ad ple-
Al. ieiemū bem que varia ſupſtitionum vanitate laborabat: cōmo
net vt ſpem ſuam debeant in domini virtute reponere.
Dicit enim Sperate in eum: in illum. ſ. quē ſibi ⁊ deū
profeſſus fuerat ⁊ ſalutem: vel cetera que ſunt dicta ſu
IDI periꝰ. Ois conuētus plebis. Alloquēdo plebem non
excipit potētes: qꝛ mos eſt ſcripture diuine ſic ad par-
tē loqui vt nec reliquos pretermittere videatur. Adie
cit Effundite coram illo corda veſtra. Effundit ante do
minū cor ſuum: qui peccata ſua vberrimis lachrymis
confitetur. Cor enim aliter effundi non poteſt niſi cre-
berrimo imbre lachrymarum: ſicut in quadrageſimopri-
Pē.41. mo pſalmo dictū eſt. Hec recordatus ſum et effudi in
me aīam meā: qđ inter ꝓpria ſcripture diuine non im-
merito cōputamus. [Uerūtamē vani filij hominū/mē-
daces filij hominū in ſtateris: vt decipiant ipſi de va-
nitate in idipſum]. Secundo diapſalmate decurſo: ve
nit ad tertiū mēbrum: exprobrās hominibus nequias
ſuas: ꝓpter qđ ſalutaris huius pſalmi ſacramenta vul
gata ſunt: vt prauas ꝑſuaſiones ſuas emēdata in me-
lius voluntate relinquerēt. Dicit enim ſententiam fre
quenter iteratam. Uerūtā vani filij hominū: vt vicium
ſuum cognoſcens humanitas: ad auctorē ſalutis atq̄
veritatis celerrima ſupplicatione feſtinet. Sic enim in
Pē.38. trigeſimooctauo pſalmo dictum eſt. Uerūtamen vni-
uerſa vanitas oīs homo viuens. Qđ et ſapiens ille fre
Eccle.1. quenter repetit dicens: Et oīa vanitas vanitatū. Non-
nullos autē mouere ſolet: cur et in pſalmis legat̄ Uani
filij hominū: ⁊ in Salomone: Uniuerſa vanitas? Nun-
quid celeſtia ⁊ terreſtria que deus creauit: ⁊ oīa valde
bona/cuncta in vanitate conſiſtunt? Non vtiq̄: ſed cō
parata potioribus illa minora nimis et inania iudicā-
tur: ſicut ait beatꝰ Hieronymus. Lucerna lampadis
cōparatione pro nichilo eſt. Lāpas ſtelle cōparatione
non lucet. Stellam lune confer/⁊ ceca eſt. Lunam ſoli
iunge/nō rutilat. Solem chriſto cōfer/et tenebre ſunt:
Sic omnia vana ſunt: que dum melioribus cōparan-
tur fulgore proprio minuūtur. Sic hoies cum ad com
paratione ſupne veritatis veniunt: vt vani rationabili
ter eſſe dicūtur. Sed huic rei addidit vicium quo ma-
xime laborat humanitas: Mendaces filij hominum in
ſtateris: ſiue illos tangit qui ponderibus iniquis emen
tium decipiunt ſimplicitatē: ſiue ꝙ homines ſibi pla-
centes iuſti atq̄ imobiles videri volunt: cū ſint dece-
ptrici mutabilitate fallaces. In ſtateris eñ hoc ſignifi
cat/quaſi in Libra iuſticie collocati/non credunt̄ ama
re fallaciā. Sequitur Ut decipiant ipſi de vanitate in
idipſum. Poterant enim non decipere ſi eorum poſſet
nequitia deprehendi. Sed cum iuſti eſſe credantur: fa
cilius tacta peruerſitate decipiunt in idipſum. ſ. in eq-
tate quam falſo habere ꝑſidi homines eſtimant̄. [No-
Al. rapias. lite ſperare in iniquitate: et † in rapinis nolite cōcupi-
ſcere]. Ipſos adhuc monet/quos deteſtabili probaue
rat ꝯſuetudine viciatos. Docet ne ſperare debeāt: vbi
fructus boni deſiderij non poteſt inueniri. In malicia
enim qui ſperat/ſeipſum decipit: quia nulla vtilitas in-
de naſcitur: ſed potius eterna pena procuratur: ſicut in
alio pſalmo iam dictū eſt. Qui autē diligit iniquitatē
Pē.10. odit animā ſuam. Uenit etiam ad pauperes: qui neceſ-
ſitate victus furtiuum aliquid concupiſcunt. Dicit eñ
Et in rapinis nolite cōcupiſcere. Non enim poteſt cri-
men rapine indigentia tollere/nec quod vindicte ſub-
iacet excuſare: ſed potius continet nos ille qui pluit ſu

per iuſtos et impios: qui dat eſcā omni carni. Nimis
ergo ineptum eſt creatoris potentiam relinquere: ⁊ ad
ſpem criminū conuolare. Sed ne ſolos pauperes cre-
deres fuiſſe cōmonitos/ſequēti verſu venit ad diuites:
vt introducto ſalutari moderamine ne iſte ambiat/nec
ille ſuperbiat. [Diuitie ſi affluāt nolite cor apponere].
Non damnat largas diuitias quibus diſpēſatio modi
ficata preſtatur. Nam ſi cor eis non apponitur: vt in ip
ſis ſingularis felicitas iudicetur: profecto neceſſarie
ſunt. Inde enim egentibus ſubuenit̄: inde reficiuntur
egroti: inde pauperū nuditas operit̄: inde plures ad ce
lorum regna ꝑueniunt. Nam contra: qui diuitijs appō
nit cor ſuum/aurum nō vult expēdere ſed celare/patri-
monia cupit ſemꝑ augere: ⁊ dum ibi ſpes tota reponit̄/
fames earum rerū ſemꝑ augetur. Merito ergo ꝑcipit
diuitibus non amare qđ poſſident: ſicut Apoſtolus di 1. Timo. 6.
cit. Precipe diuitibus huius mundi non ſuꝑbe ſapere:
neq̄ ſperare in īcerto diuitiarum: ſed in deo viuo qui pre-
ſtat nobis oīa ad fruendū. Diuites ſint in operibus bo
nis: facile tribuant ⁊c̄. [Semel locutus eſt deus duo
hec audiui: quia poteſtas dei eſt et tibi dñe miſericor-
dia: quia tu † reddes ſingulis ſm opera eorū]. Sicut Al. reddis
initium pſalmi a patre cepit ⁊ filio: ita ⁊ nūc ſenes eius vnicuiq̄ ſe
decurſa concludit̄. Dicit enim Semel locutꝰ eſt deus. cūda.
Si litterā intēdas: queſtio nō parua ſuboritur. Locutꝰ
eſt enim frequēter deus patribꝰ noſtris/Noe/Abrae/
Iſaac/Iacob/Moyſi: ceteriſq̄ ſanctis ſuis. Sꝫ ſemel
atq̄ ſpecialiter locutus eſt filio ſuo: ſicut ait ſecundus
pſalmꝰ. Dñs dixit ad me/filius meus es tu: ego hodie Pē.2.
genui te. Hoc enim nulli alteri locutum patrem fuiſſe
manifeſtū eſt. Et vt quidā ſentire voluerūt/locutus eſt
ſemel deus: qm̄ vnū verbū ante tēpora genuit conſub-
ſtantiale ſibi/immenſum/coeternum ⁊ coequaliter po
tens. Genitus eſt enim deus verus de deo vero: lumen
de lumine: īmortalis de īmortali: inuiſibilis ex inuiſibi
li: oīpotens de oīpotēte: ⁊ cetera que vnitas illa incom
prehenſibilis vere creditur habere cōmunia. Diſcutia
mus etiā que ſunt iſta duo que ſe Idithun dicit audiſ-
ſe: qui poſtq̄ vicia humana calcauerat/prouectꝰ ad cō
templationē diuinā: per aurē mentis auſcultās/cogno
uit poteſtatē habere filium in ſemetipſo: ſicut eſt illud
euangelij. Poteſtatē habeo ponendi aīam meā: ⁊ pote Joan. 10.
ſtatē habeo iterū ſumendi eam. Seqt̄ur illud ſcōm Et
tibi dñe miſericordia: ſubaudiendā placet. Utrūq̄ eñ
deitatis eſt: vt ⁊ miſericorditer poſſit/⁊ potēter miſe-
reatur. Sed vt hoc de dño Chriſto dictum planius po
tuiſſes aduertere: ſequit̄ tēpus iudicij. Quia tu reddes
ſingulis ſm opera eorū: ſicut legit̄ Pater non iudicat Joan. 5.
quenq̄: ſed omne iudicium dedit filio.

Concluſio.

Reſpiciamus in hoc pſalmo ſententiarū lumina: quaſi quaſdā re-
lucere candelas. Lampat fides/coruſcat veritas quā
debeat chriſtianus populus intueri: ne mundi iſtius te
nebris obcecatus recte fidei tramitem non ſequatur.
Abſcedat gentilis error: hereticorum murmura con-
quieſcant: vanitas hominum fallaciaq̄ deſeratur. Nō
in ingenio: non in ſeculi dogmatibus preſumatur: ſed
in vera ſapiētia ponatur ſpes: que talia ſolet dare: qua-
lia nullus poſſit arguere. Fac domine et nos vicia trā-
ſilire: vt ad te poſſimus purgatis mētibus peruenire.

Explicit expoſitio in pſalmum
Sexageſimumprimum.

¶ Pſalmus Dauid cum eſſet in deſerto Idumee. lxij.

Deus de⁹ meus: ad te de luce vigilo. Sitiuit in te aīa mea: q̄ multipliciter tibi caro mea In terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa ſic in ſancto apparui tibi: vt viderem virtutē tuam ⁊ gloriā tuā. Qm̄ melior eſt miſericordia tua ſup vitas: labia mea laudabūt te. Sic benedicā te in vita mea: et in nomine tuo leuabo manus meas. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur aīa mea: ⁊ labijs exultatiōis laudabit os meū. Sic memor fui tui ſup ſtratum meū: in matutinis meditabor in te: q2 fuiſti adiutor meus. Et in velamēto alarū tuarū exultabo: adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua. Ipſi vero in vanum queſierunt animā meam: introibunt in iferiora terre/tradentur in manus gladij: partes vulpium erunt. Rex vero letabitur in deo laudabuntur omnes qui iurant in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

Pſalmus ⁊ dauid: frequēter indicāt dn̄m chriſtū/frequēter eccleſiā: q2 Chriſtus in mēbris ſuis eſt: ⁊ mēbra in ſuo capite cōtinent. Nam ſi qd patiat caput/mēbra cōpatiunt. Et iterū ſi mēbra vexētur: caput
1. Corin. 12. ſine dubitatione cōpatitur. Et ſicut Apoſtolus ait. Si qd patitur vnū mēbrum cōpatiunt oīa mēbra: ſiue glorificatur vnū mēbrum congaudēt oīa mēbra. Quapropter eccleſia que in hoc pſalmo locutura eſt: merito ꝓpoſita ſunt verba que ſignificant dn̄m ſaluatorē. Hec igitur in deſerto Idumee habitat. i. in huius ſeculi ariditate: vbi ſitit: vbi deſiderat: vbi miſericordia domini expetit ambienter: donec ad illā eternā gloriam venire mereat. Idumea em̄ locus eſt: vbi Dauid fugiēs ꝑ-
INTER. ſecutionem Saulis latuiſſe cognoſcitur. Nominis em̄ ipſius interpretatio eſt (ſicut iam ſepe diximus) terrena: vt euidenter intelligamus deſertum iſtud ſignificare terrenos actus: qui bonis ſpiritualibus omnino nudati ſunt. Hinc eſt quod diluculo ad dominum vigilat eccleſia: deprecans ne mundi huius erroribus implicetur.

Diuiſio.

Sponſa illa ſpiritualis/que mēbra continet domini ſaluatoris. Primo modo inſatiabili deſiderio ſe dicit eſſe raptatā: vt virtutē dn̄i cernere potuiſſet/optās vt eius anima bonoꝝ omniū pinguedine repleat: quaten⁹ eius digna poſſit laudibus inueniri. Secundo modo gratias agit: quia ſub velamine alarum domini mundi iſtius procellas euaſerit: inimicoſq3 ſuos in iferiora terre aſſerens eſſe damnandos: regem vero Chriſtum in deo patre cum ſanctis predicat eſſe letaturum.

Expoſitio.

Deus deus me⁹: ad te de luce vigilo. Sitiuit in te aīa mea]. Primum ipſa repetitio venerādi nominis affectū pie deprecationis oſtendit. Dicendo enim Deus deus meus: ſuum quodāmodo dicit eſſe: vt ei⁹ ſe magis tali deſiderio poſſit oſtēdere. Addidit Ad te de luce vigilo. Ad ipſum vigilatur: quotiens in mundi ambitiōe dormit. Nā illa ſic cōſequimur: ſi iſta deſerere feſtinemus. Bene autē adiecit Diluculo: quando tēpus dn̄ice reſurrectionis eluxit: vt tunc eius laudes caneret: quādo genus humanū exēplo ſue reſurrectionis animauit. Sequit Sitiuit in te aīa mea. Sitiuit: ꝓpter aquam poſitum eſt/quam in euangelio dicit: Mulier ſi ſcires donum dei ⁊ q̄s eſt qui a te aquam petit/tu petiſſes ab eo: ⁊ dediſſet tibi aquā viuam. Sitit ergo aīa fideliū deū: quādo mādata eius et virtutes eximias concupiſcit: quando ipſum deſiderat videre a quo bonorū omniū fluēta cōſtat emanare. Ipſa eſt ergo aīa que culta rebus celeſtibus deſertū eſtimat mundū: que ſemꝑ exeſtuat/ſemꝑ ſitit: donec ad fontē illū miſericordie diuine peruenire mereatur. [Quā multipliciter tibi caro mea. In † deſerto et in inuio ⁊ inaquoſo]. Superius dixit in deū ſitiſſe animā ſuā: nunc ⁊ carnē multipliciter ſimile deſideriū habere teſtat: vt ſicut vtriuſq3 rerum auctor eſt de⁹: ita ab vtriſq3 partibus expetat. Sed intendamus q multipliciter dicēdo: plus dicit ſitiſſe in deo carnē: vt quāto fragilior eſt/tanto ardentius pium medicum appetiſſe videat. Sitit ergo aīa populi beati ꝟtutes quas ſancta ſcriptura cōmendat: ſed iterū innumerabilia ſunt que caro ſibi a deo cognoſcit poſtulare. Utraq3 enim indigēt ſaluari: ſed caro plus eget cibo/potu/veſtitu/vehiculo/ſomno/tēperie humorum/ſalubritate aeris/ſumptu: ceteriſq3 q̄bus aīa non indiget. Sed hec neceſſitas corporis expetere declarat. Addidit vbi multipliciter ſitiret caro eius. ſ. In deſerto: ſicut ⁊ titulus dixit: hoc eſt in mūdi iſti⁹ indigētia: ⁊ ſterilitate ieiuna. Seq̄tur Et in inuio: q2 mundus in ſe nō habet viā niſi dn̄m ſaluatorē qui iter eſt cecoꝝ: et ꝑ ſe errantiū rectitudo ſalutaris. Addidit Et inaquoſo: id eſt ſterili atq3 infructuoſo. Aquoſum enim dicimus qd aquis abundat irriguis. Inaquoſum ꝟo aridū atq3 iſfertile: vt merito eius anima nimia ſiccitate dureſcat. Unde ꝑ hec tria noīa: mūdi iſtius neceſſitas indicatur. [Sic in ſancto apparui tibi: vt viderē virtutē tuam et gloriam tuam]. Suſtinendo ſitim quā dixerat carnis et aīe: in deſerto ⁊ in inuio ⁊ inaquoſo: qd ad hui⁹ mūdi ſterilitatē ꝑtinere cognouim⁹: tūc apparuiſſe ſe dicit eccleſia in ſancto fideliq3 ꝓpoſito: q̄ chriſtū verū deum eſſe cognouit. Intēdamus autē qd dicit Apparui tibi vt viderē virtutē tuam: q2 nemo veritatē vidit/niſi deo prius apparere potuerit. Nā ſi ſol iſte nos videre facit q̄ lumine ſue claritatis infulſerit: quāto magis virtus diuina ſine qua nichil bonū/nec accipe poſſum⁹ nec tenere. [† Quia melior eſt miſericordia tua ſup † vitā: labia mea laudabūt te]. Miſericordiā dicit dn̄i ꝑmia: que ſanctis ſuis larga pietate promittit: que longe potior eſt a vita ꝑſenti. Iſtā enim innumerabiles erumne poſſidēt/illā tranquillitas eterna comitat: que tantum diſtat a mūdiali luce/q̄tum tormēta poſſunt ab eterna requie diſcrepare. Hinc eſt qd ⁊ martyrū caterue mortem huius ſeculi libēter affectāt: q2 norunt pro iſto interitu tēpali perpetue ſe eſſe victuros: ſicut dicit Apl's. Non ſunt cōdigne paſſiones huius tp̄is ad futurā gloriam que reuelabit in nobis. Seq̄tur Labia mea laudabunt te. Poſt bn̄ficia que ꝑmiſit/deuote laudis obſequiū pollicetur: qd deo nouerat eſſe gratiſſimū: ſicut in euangelio dn̄s dicit cum decē curaſſet. Nonne decē mundati ſunt: et nō eſt inuētus qui reuerteret et daret laudē deo niſi hic Samaritanus? Sancta enim mens diſſimulare nō voluit: quod cognouerat accuſandum.

Joan. 4.
Al. terra deſerta inuia et inaquoſa
Al. quoniā
Al. vitas.
Roma. 8.
Luc. 17.

[Sic benedicam te in vita mea: ⁊ in nomine tuo leua-
bo manus meas]. Sic/ad ſuperiora reſpicit que dixe-
rat. Melior eſt miſericordia tua ſuper vitam. Sermo
breuis in ſyllaba: ſed ingens in quantitate promiſſio.
Quid enim maius homo dare poteſt: q̄ȝ cum creatori
ſuo libēter animam probatur offerre? Benedicit enim
vnuſquiſq; in vita ſua pfecte deū: quando bonis operi
bus in hac luce verſatur. Addidit Et in nomine tuo le
uabo manus meas. In nomine dn̄i leuat manus ſuas:
qui operibus ſanctis inſiſtēdo tenſis manibus orat ad
dominū: vt ipſa oratio ſancte crucis deſignet effigiem.
Exo.17. Sepe enim cōmonemur taliter exorare. Nam ⁊ Moy
ſes quādo cōtra Amalechitas pugnauit: tenſis ad ce
Pſ.142. lum manibus ſupplicabat. Legit̄ ⁊ in alio pſalmo: Ex-
1. Timo. 2. pandi manus meas ad te. Et Apl's dicit: Leuātes pu-
ras manus ſine ira et diſceptatione. Et intellige: q̄ in
hac manuū extenſione cōmonemur operā debere nos
habere ſanctiſſimā/quam ⁊ ſancta fides cōmendet: et
actionū feditas nulla cōmaculet. [Sicut adipe ⁊ pin-
Al. labijs. guedine repleatur aīa mea: ⁊ † labia exultationis † lau
Al. lauda- dabunt nomē tuū]. Scripturas diuinas nouimus per
bit os meū. ſimilitudines terrenas pleruſq; celeſtia ſacramēta mō-
DEF ſtrare. Adipes igitur/ſunt viſcerum craſſa velamina:
que interna tecoris operiunt atq; cōcludunt. Pingue-
do vero eſt ſaginati pecudis nutrita cibis obeſitas. Ipſa
fuit ſacrificijs digna ⁊ imolationib' cōgrua. Qua ſimi
litudine petit eccleſia aīam ſuā virtutū pinguedine ſa-
ginari: vt digna dn̄o poſſit offerri. Pinguis enim aīa
eſſe nō poteſt: niſi a deo paſta nituerit. Sed pinguedo
aīe/diuinarū rerū ſcientia eſt/recta fides/incōcuſſa pa
tiētia: ⁊ cetera vnde ſeculi iſtius macies ieiuna ſupat̄.
Sequit̄ Et labia exultationis laudabunt nomen tuū.
Sicca enī labia ariditate peccati: diuinis nō poterant
Pſ.49. laudibus occupari: ſicut ⁊ in alio pſalmo legit̄. Pecca
tori autē dixit de': q̄re tu enarras iuſticias meas? ⁊c̄.
Sed cum pinguedinē miſericordie dn̄i anima deuota
Al. Sic. perceperit: nomē eius digna exultatiōe laudabit. [† Si
memor fui tui ſuper ſtratū meum: in matutinis medita
Syl. bor in te]. In iſto ⁊ inferiore verſu: iſto modo hypothe
ticus nobis ſyllogiſmus apparet. Si memor fui tui ſu-
per ſtratū meum: et in matutinis meditabor in te: quia
factus es adiutor meus: et in velamento alarum tuarū
exultabo. Attamen memor fui tui ſup ſtratum meum:
et in matutinis meditabor in te: quia factus es adiutor
meus: in velamento igitur alarum tuarum exultabo.
Huius itaq; ſeculi difficultatibus enumeratis: quas i
deſerto ⁊ in inuio ⁊ inaquoſo ſancta eccleſia tolerauit:
venit ad ſcd'm modū: vbi ſecuritatē ſuam dn̄o aſſerit
eſſe ſubiectā: q̄ ſub velamēto alarū eius inimicoꝝ po-
tuit vitare verſutias: ſignificās ⁊ in tribulationib' ipm̄
expeti debere: et in ſecuritatibus nomini eius eſſe pſal
lendum. Nam cum dicit Si memor fui: oſtendit ſe re-
cordationem dn̄i ſemꝑ habuiſſe: nec in rebus pſperis
oblitā fuiſſe: quādo ſolent humana corda collata bene
ficia in memoria non habere. Per ſtratū enim ſignifi-
cat quietem: vbi ſolemus in ſomnos corpora noſtra re
mittere: et ad refectionis gaudia puenire. Aptandum
eſt rebus proſperis ⁊ quietis: quando deum in memo-
ria vix habemus. Redit enim ad illud q̄d ſuperius di-
xit: Ad te de luce vigilo. Recte ſiquidem fidelis in ma
tutinis vigilat: q̄ñ nec inter proſpera ſua obliuiſci po-
1. Theſ.5. terat lucis auctorem. Vñ is Apoſtolus dicit. Uos eſtis
Al. fuiſti. filij lucis et filij diei. [Quia † factus es adiutor meus.
Et in velamento alarum tuarū exultabo]. Verſus iſte
continet beneficia: que illi fuerant domino largiente
collata. In periculis quippe ei fuit adiutor: cum eſſet
in deſerto: et in inuio et inaquoſo. Sub vmbra alarum
eius exultat eccleſia: quando eſt ſupra ſtratum ſuum/
id eſt in proſperis collocata. Sic intentionem totius
pſalmi: vnius verſus breuitate cōcluſit. [Adheſit ani-
ma mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua]. Reſpicia'
votum deſiderantis/vt non ſe vicinam: ſed adheſiſſe
domino dicat eccleſia: quod verbum conglutinatio-
nem quandam cognoſcitur indicare: vt nunq̄ȝ recedat
a bono propoſito que adheret domino. Quod nimis
charitas/nimius facit affectus vt ita diligamus: qua-
tenus adherentes deo/ſemper eſſe poſſimus: ſicut et
Apoſtolus dicit. Qui adheret domino vnus ſpiritus 1. Corin.6.
eſt. Addidit Poſt te: quia peccauit Petrus apoſto-
lus/cum pìrire voluit: dictumq; illi eſt a domino. Re- Marci.8.
di retro me Sathanas. Quod proprium ſcripture di-
uine eſt: vt quos dominus liberare mauult/poſt ſe re- IDI
dire precipiat: vbi nullus locus erroris eſt. Sequitur
Me ſuſcepit dextera tua. Dextera patris Chriſtus
eſt dominus: qui ſuſcepit eccleſiam alarum ſuarum
velamine protegendam. [Ipſi vero in vanum queſie-
runt animam meam: introibunt in inferiora terre].
Ipſi cum dicit: illos ſignificat qui cōtrarietatibus ſce
leſtis Chriſtum extinguere tentauerūt: in quo omnes
ſanari: omnes viuere probatiſſime comprobantur. In
vanum queſierunt animam ipſius: quando falſis cri-
minationibus ſanguinem eius effundere decreuerunt:
qui poſt triduum reſurrecturus erat in gloriam ſem-
piternam. Sequitur pena peccantium: Introibunt in
inferiora terre: quia non ad celos euecti ſunt: ſed deor-
ſum eos terre viſcera ſorbuerunt. Male ſiquidem co-
gitationes in ima terre verguntur: quia de ipſis exeūt:
et in eandem iterum cenoſitatem voluuntur: quod iu-
deis euidenter accidit/cum in blaſphemijs: et in inno-
centis cruore verſati ſunt. [Tradentur in manus gla-
dij: partes vulpium erunt]. Tradita eſt in manus gla
dij gens iudea: quando eam principes Romanorum
Veſpaſianus et Titus/ cede incendioq; vaſtauerunt.
Uulpis enim inter feras animal eſt omnino ſubdolum:
quod et fraudibus cibum querit: et ſalutem ſuam cal-
lida illuſione cuſtodit. Huis merito doloſi homines cō
parantur: qui ſimulata verſutia iniquitates ſuas effi-
cere moliuntur. Quod bene ad Herodem refertur: de
quo dominus dixit. Ite et dicite vulpi illi non appre- Luc.13.
hendet prophetam extra Hieruſalem. Et in canticis
canticorum ait. Capite nobis vulpes exterminantes Canti.2.
vineam. Quod beſtiole genus in malo frequenter po-
nitur: quoniā nimis (ſicut diximus) calliditate eſt ver-
ſutum. Iudei enim celeſtia credere noluerunt: et par-
tes vulpium facti ſunt/id eſt in ſubdolorum maliciam
tranſierunt. Siue partes vulpium erunt/illud ſignifi-
cat: quando illa hieroſolymitana vaſtatione cadauera
iudeorum eſca fuerunt vulpium ferarūq; reliquarum.
Uel ſicut alijs viſum eſt: iudei partes vulpium dum ſe
doloſis et fraudulentis praua voluntate coniungunt.
[Rex vero letabitur in † domino: laudabuntur omnes Al. deo.
qui iurant in eo]. Regem dicit dominū ſaluatorē: Ipſe
enim eſt rex in eternū. Q̄d ipſis ſpecialiter conuenire
indicauit/ incōmutabilis titulus paſſionis. Nā et ipſe
interroganti pilato de ſe dixit: Ego in hoc natus ſum. Joan.18.
Dicit etiā Letabit̄ in dn̄o/id eſt in patre: ſicut ipſe te-
ſtatur. Ego in patre/⁊ pater in me eſt. Addidit Lauda Ibidē.14.
buntur oēs. Cū ſancti dei chriſtū laudāt: ipſi fiunt ſine
dubitatiōe laudabiles: quia nō poſſunt preconia eius
digne narrare: niſi qui ad palmā indulgentie merue-

rint peruenire. Addidit Qui iurant in eo. Non dixit qui iurant per eū: ne iuſiurandū crederes imperatū: Matth.5. qđ alibi vetuiſſe cognoſcit. Ipſe eñi dicit Nolite iurare/neqꝫ per celū/neqꝫ per terram ⁊c. Sed iurāt in eo qui ei mētis obſequium inuiolabile cōpromittūt. Nā ⁊ alibi ꝟbū iſtud ſignificat ꝓmiſſionē fidelē: ſicut Psal.131. et in alio pſalmo legit Iurauit dñs Dauid veritatē: et non fruſtrabit eū. Iurare quippe diuinitas ꝑ aliū non poterat que ſimilē non habebat. [Quia obſtructum eſt os loquētium iniqua]. Reddit cauſam leticie vnde rex letetur in dño: ⁊ laudētur oēs qui ei promiſſionis ſue deuotionē fideliter impleuerūt. Quia obſtructum eſt os loquētium iniqua. In iſto mundo non oīno cōticeſcunt qui iniquis locutionibus ſtudere monſtrant. Sed melius tempus illius iudicationis aduertitur: qñ generaliter conuicta oīs iniquitas obmuteſcet: ⁊ vlterius nō loquetur: quod nullatenus ſibi ꝓdeſſe cognoſcit. Et intēde ꝙ in binis ſuperiorib⁹ verſibus pctōꝝ vindicte relate ſunt: et ſanctorum cū domino beatitudo narrata eſt. Quod SCHE. ſchema grece dicitur Syndicaſmos: latine collatio: quod hic eſtimo competenter aptandum: quoniā diuerſarum partium bona malaqꝫ collatione facta referuntur. Concluſio.

O vere ſancta mater eccl̃ia: que fideles deo ſacris nutris vberib⁹: ⁊ facis ſine dolore ferre: que te in mundi iſtius colluctatione libenter aſſeris pertuliſſe. Dicis etiā gratias dño ſemper eſſe referēdas: vt nunꝗ̄ tribulatio demergat: cum in ipſis nobis quod amare poſſimus exponas. Deinde quod malis/qđ bonis prouenire poſſit oſtēdis: quatenus omni dubitatiōe deterſa: vero principi totius deuotionis niſibus ſeruiatur. Cōcede rex eterne: vt qui nunc ſancte matris predicatione gaudemus: indulgentie tue futuro munere perfruamur.

Explicit expoſitio in pſalmum.62.

In finem pſalmus Dauid. lxiij.

Exaudi deus orationē meā cū deprecor: a timore inimici eripe animam meam. Protexiſti me a conuentu malignantiū: a multitudine operantiū iniquitatē. Quia exacuerūt vt gladium linguas ſuas: intenderunt arcū rem amaram vt ſagittent in occultis imaculatum. Subito ſagittabunt eum ⁊ non timebunt: firmauerunt ſibi ſermonem nequam. Narrauerunt vt abſconderent laqueos: dixerunt quis videbit eos? Scrutati ſunt iniquitates: defecerūt ſcrutātes ſcrutinio. Accedet homo ad cor altum: ⁊ exaltabit deus. Sagitte paruulorum facte ſunt plage eorū: et infirmate ſunt contra eos lingue eorum. Conturbati ſunt omnes qui videbant eos: et timuit oīs homo. Annunciauerunt opera dei: ⁊ facta eius intellexerunt. Letabitur iuſtus in domino ⁊ ſperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde.

Tituli hui⁹ ꝟba (ſicut ſepe dictū eſt) abſolute referunt ad dñm xp̄m qui per totū pſalmū locuturus eſt. Sūt eñi ſine aliqua hyſtorie narratione conſcripta: vt ipſa claritas tituli lucē nobis vēturi pſalmi videat afflare. Eſt eñi dñs de ſua paſſione dicturus: q̄ mundo vitā ꝯſtituit: ⁊ lumen credulitatis infudit. Audiamus ergo intētis animis: q꞉ lꝫ ſepe repetat: nouā tñ vtilitatē ex ea ſemꝑ accipim⁹. Qui pſalmus ſextus eſſe cognoſcit hoꝝ qui paſſionē reſurrectionēqꝫ dñicam breui relatione contingūt. Diuiſio.

Rex et caput noſtrum dñs xp̄s verū hoiem ſe aſſumpturū eſſe declarās: Prima poſitione orat: vt a populi iudaici timore liberet: dolos eorū factaqꝫ ipſa quaſi iam fuerint trāſacta cōmemorās: et docēs illos defeciſſe in ꝑſecutionibus ſuis: ſe autē ad reſurrectionis gloriā perueniſſe. Scđa poſitione irridet ſeuitiā iudeoꝝ: q꞉ magis ipſi turbati ſunt de ſceleribus ſuis: qñ reſurgēte dño ei⁹ annūciata eſt fortitudo. Tunc eñi leticia iuſtoꝝ: ⁊ recte fidei virtus apparuit. Expoſitio.

Exaudi deus orationē meā cū † tribulor: a Al. depre-
timore inimici eripe aīam meā]. A parte cor
hūanitatis aſſumpte in qua paſſurus erat poſtulat dñs xp̄s vt in tribulatione poſiti eius exaudiat oratio: qñ totis virib⁹ petit qđ ꝓdeſſe ſentit. Sed quid petat diligētius audiamus. Subdidit eñi A timore inimici eripe aīam meā. Nō poſtulat vt minime pro oīm ſalute moriat (vnde Petrū arguit dicentem Propicius tibi eſto dñe: non Matth.16.
erit tibi hoc) ſed vt a timore ppl'i perſequētis aīa erepta ſancte diſpenſationis ſue cōpleat paſſionē. Sic eñi ꝓpoſita bona ad effectū perueniūt: qñ ꝑſequēs nō timet. Nam ſi humana cedat infirmitas nō vincitur: ſed potius aucta roborat. [Protexiſti me a cōuentu malignantiū/a multitudine operantiū iniquitatem]. Conſideremus quēadmodū ſe ꝓtectū dicat eſſe qui paſſus eſt: ⁊ non doleam⁹ mortē quā fidelib⁹ dñi ſceleratoꝝ volūtas inferre tentauit. Protectus eſt plane a ꝯuētu malignantiū: q꞉ dñ illi eū crederēt cōmuniter mori: reſurrectionis ei⁹ glia ꝓbantur eſſe cōfuſi. Protectus eſt deniqꝫ virtute diuinitatis ſue: q꞉ fili⁹ erat hoīs: ⁊ idē fili⁹ dei in duab⁹ naturis vna ſine aliqua dubitatiōe ꝑſona habēs in poteſtate ponendi aīam ſuā ⁊ iterū ſumēdi eā. Protect⁹ eſt itaqꝫ Joan.10.
q̄ malignoꝝ inſidias potētie ſue virtute ſuperauit. Addidit A multitudine operantiū iniq̄tatē. Supra dixit A cōuētu malignātiū: qđ ad cōſilia pōt referri: nūc A multitudine operantiū iniquitatē: vt actū exprimeret ꝓpͥe paſſiōis. [Quia exacuerūt vt gladiū linguas ſuas: intēderūt arcū rem amarā]. Per hos quattuor verſus vſqꝫ ad diuiſionē: per diuerſas allegorias: iudeoꝝ ſignificat perſecutionē. Sed hic reddit cauſa iuſtiſſima: quare ꝓtectus ſit a multitudine operantiū iniquitatē. Nam quantū illi linguas ſuas velut mortiferū gladiū exacuebant: tñ eoꝝ iniquitas frangebat: vt in ſe potius mala cōuerterent: que cōtra innocentis ſanguinē preparabāt. Iſte eñi peccantiū mos eſt: vt primū ſibi noceāt: qui alterum grauare feſtināt. Sed reſpiciamus quod dixit Linguas ſuas exacuerūt: illud ſcilꝫ tp̄e oſtēdens qñ vna Luce.23.
voce clamauerūt. Crucifige crucifige. In vice quippe facti eſt ſceleris ꝓbata ſentētia. Nec intereſt qui occidat: ſi innocentē aliquis occidēdū eſſe pronunciet. Sequitur Intenderunt arcum rem amaram: tā

eſt occultas inſidias:que vt illi putabāt minime ſen-
tirent. Perfidū ſiquidē Judam datis triginta argē-
teis ſollicitauerūt vt fieret traditor: qui eiꝰ videbat
fuiſſe diſcipulus. O res amara ⁊ omni felle deterior
cōuiuā ad ꝑditionē/diſcipulū ad necē/conſeruatorē
pecunie premio ſubito fuiſſe corruptū. [Ut ſagittent
in occultis imaculatū. Subito ſagittabūt eū ⁊ nō ti
mebūt]. De ſuperioribus pēdet iſte verſiculus Intē
derūt arcū vt ſagittēt in occultis imaculatū. In oc-
cultis ſic accipiēdū eſt: vt iudei putauerūt. Ceterū
actus eoꝝ occultus eſſe xp̄o nō potuit:qui frequēter
predictus eſt anteꝗ̄ fieret. Immaculatū duobꝰ di-
cimus modis. Sunt iſti cōmunes imaculati:qui mi-
ſericordia dn̄i abluti reddunt oino puriſſimi:ſicut in
Pſal.50. quinquageſimo pſalmo dictū eſt. Lauabis me ⁊ ſup
niuē dealbabor. Immaculatus aūt ſolus vere dicit
Chriſtus:qui nullā cōtraxit maculā pctōꝝ:ſed ce
leſti puritate mūdiſſimus ab omni delicto ꝓbat alie
nus. Merito ergo ſe ſignificās dicit Ut ſagittēt ima-
culatum:quatenus iudeis timor malor creſceret qui
innocētis ſanguinē fundere feſtinarūt. Sequit Su-
bito ſagittabūt eū ⁊ nō timebūt. Subito ⁊ hic ita ac
cipiendū eſt:ſicut iudei demētiſſimi putauerunt. Nā
quomodo credēdū eſt ſubitū:qđ diſcipulis ꝯſtat eſſe
Matth.20. predictū? Sicut in euāgelio legit Ecce aſcendimus
hieroſolymā ⁊ filius hoīs tradet vt crucifigat:⁊ his
ſimilia que de ſua paſſiōe predixit. Nam quod dixit
Sagittabūt eū ⁊ nō timebūt oſtēdit maligne cogi-
tationis effectū:vt nō ſolū tractatū ſcelus:ſed etiam
Al. ſermo- impletū eſſe videret. [Firmauerūt ſibi † verbū ma-
nē nequā. lum. † Diſpoſuerūt vt abſcōderent laqueos:dixerūt
Al. narra- quis videbit † nos]? Uerbū malum firmauerūt ſibi
uerūt. qn̄ dixerunt Reus eſt mortis. Siue qn̄ confeſſi ſunt
Al. eos. Sanguis eius ſup nos ⁊ ſup filios noſtros. Firma-
Matth.26. uerunt vtiꝗ̄ dictū eſt: obſtinatione duriſſima nō ve-
Ibidē.27. ritatis munimine ſolidata. Sequit Diſpoſuerunt vt
abſcōderent laqueos:dixerūt quis videbit nos? Hic
deſcribit cōſuetudo peccātium. Omnis eni qui dolū
parat:hominē ſe putat fallere: vt poſſit ad ſuas ne-
quicias peruenire. Sic iudei ſcelerata mēte confuſi
Chriſtū tantūmodo hoiem putātes:malignitatem
ſuā nō credebāt agnoſci i cui cuncta celeſtia vel ter-
rena veracius patēt/ꝗ̄ ſibi ipa ſunt cognita. [Scru
Al. ſcruti- tati ſunt iniquitates: defecerunt ſcrutantes † ſcruti
nio. niū. Accedet homo ad cor altū:⁊ exaltabit deꝰ]. In
his duabꝰ ſentētijs: verſus iſte diuiſus eſt. Dicit eni
quēadmodū ſe cōſilia praua confundant:⁊ in opere
cogitatiōis ſue maligna deficiāt. Cōtra:bona volū-
tas ⁊ illuminatus ſenſus quē ꝓfectū habere videat
oſtēdit:vt quāto ſe deo ꝓximat:tanto diuinitatē ſibi
exaltatā eſſe cognoſcat. Scrutati ſunt iudei iniqui-
tates:quas vtiꝗ̄ pretermittere debuiſſent:dum nul
lum ibi fructū ſalutis ſue poterāt inuenire. Dixerūt
Joan.11. eni Si dimiſerimus eū ſic: venient Romani ⁊ tollent
nobis ⁊ locū ⁊ gentē. Perſcrutati ſunt etiā iniquita-
tes. Cum enim dn̄m audiſſent dicentem paralytico
Matth.9. Dimittunt tibi peccata tua: illi ꝓximus eū blaſphe-
mare putauerūt. Quibꝰ ait dn̄s Quid cogitatis ne-
quā in cordibus veſtris? Perſcrutati ſunt quoꝗ̄ ini-
quitates:ſicut euāgeliū dicit cū interrogationes di-
uerſas inſidiātes adhibebāt:vt inuenirēt qua ex cau
ſa accuſarēt eū. Sequit pena peccantiū Defecerūt
ſcrutātes ſcrutiniū:qꝛ ſemꝑ in cogitationibꝰ ſuis de-
ficiunt qui ad res peſſimas peruenire cōtendūt. De
Pſal.106. quibus et alio loco dictū eſt Infirmati ſunt nec fuit
qui adiuuaret eos. Conſequitur pars ſcđa ſentētie.
Accedet homo ad cor altū ⁊ exaltabit deus. Cū di-
cit Accedet homo ad cor altū ⁊ exaltabit:illos ſigni
ficat qui res diuinas pia intētione perquirunt. Cor
eni altū tūc eſt:qn̄ celeſtia cogitat ⁊ terrena deuitat.
Iſte non deficit ſicut illi qui ſcrutiniū ꝑſcrutant:ſed
magis magiſꝗ̄ creſcit: ⁊ vſꝗ̄ ad hoc peruenit vt ab
eo ſummus atꝗ̄ oīpotens deus eſſe credatur: nō ꝗ̄
deus altior fiat: ſed qꝛ in corde ſancti hois ſemꝑ di-
uinitas cōſiderata grandeſcat. Et nota qꝛ ſuperius
de perfidis iudeis dictū eſt:qꝛ defecerūt in cogitatio
nibus ſuis:nunc aūt de apl̄is dr̄: cunctiſꝗ̄ fidelibus
in quoꝝ corde tantū exaltatus eſt deus:quātū cogi-
tationes veras atꝗ̄ ſanctiſſimas puris mentibꝰ in-
trauerūt. [Sagitte paruuloꝝ facte ſunt plage eoꝝ].
Poſt enumerationē iudaice prauitatis quā in necē
dn̄i peragere tētauerūt:venit ad ſecundā poſitionē:
vbi fremitus eoꝝ ⁊ dura conſilia aptiſſima cōpara-
tione deridet. Que figura dr̄ Ironia. Quid enim le- Scħe.
uius/quid ve inanius/ꝗ̄ verū iudicē falſe adiudica-
re/ꝗ̄ occidere velle qui mortuos ſuſcitabat/ꝗ̄ liga-
tū tradere qui mūdi vincula diſſoluebat? Paruuloꝝ
ſiquidem ſagitte inania tela ſunt:qui ludendi ſtudio
fragiles cānas in ſagittarū ꝯſuetudinē iacere cōſue
uerūt. Sic iudeoꝝ vota inefficaci malignitate ſeuiſ-
ſima nō intulerūt flendā mortē:ſed potius glorioſiſſi
mā paſſionē:taleſꝗ̄ plagas dederunt:quibus mors
ipſa moreret:⁊ ꝓmiſſa mūdi ſoſpitas velociter iple
ret. [Et infirmate ſunt contra eos lingue eoꝝ. Con-
turbati ſunt oēs qui videbāt eos]. In hoc verſu ori-
genis eſt ſequēda trāſlatio: vt nobis conſtare poſſit
abſoluta ſentētia. Infirmate reuera ſunt lingue iu-
deoꝝ:qn̄ dixerūt Si filius dei eſt deſcēdat de cruce. Matth.27
Et viderūt poſtea reſurgētē de ſepulchro:quē de cru
cis deſcēdere non credebant poſſe patibulo Ubi eſt
iudei infidelitas veſtra? Adhuc de viuo dicebatis
Si rex iſrael eſt deſcēdat de cruce. Uoſipſos cōſulo/ Ibidem.
voſipſos iudiciū peto/quāto mirabilius eſt mortuū
poſſe reſurgere/ꝗ̄ adhuc viuū de cruce velle deſcen
dere? Parua petiſtis:dū maiora ꝓuenerint. Sed infi-
delitas veſtra nō potuit ſanari ſignis multo fortiori
bus ꝗ̄ petiſtis. Additū eſt Cōturbati ſunt oēs qui vi
debant eos:reos ſcilꝫ atꝗ̄ cōfuſos:contra quoꝝ lin
guas reſurrectio Chriſti glorioſa prouenit. O noua
mentis ⁊ admirāda calloſitas. De illorum confuſio
ne turbabant alij:⁊ illoꝝ ꝓteruitas ad penitudinem
non poterat inclinari. Conturbati ſunt enim ex illis
quidam credētes:qn̄ ad aplōs venerunt et dixerunt
Quid faciemus viri fratres? A quibꝰ ſalutaria mo- Act.2.
nita ꝑcipiētes:per ſanctū baptiſma diluī meruerūt
a damnatione perpetua. [Et timuit oīs homo. † Et Al. non hꝫ.
annunciauerunt opa dei: ⁊ facta eius intellexerūt].
Frequenter diximus generalitatem pro parte poni.
Omnis eni homo hic intelligendus eſt: non ille vni-
uerſalis: ſed qui iudicium futurum conſiderata do-
mini poteſtate formidat. Nam vt intelligas de fide-
libus tantū dici: vide quod ſequitur Et annunciaue-
runt opera dei:ſcilicet gloriam reſurrectionis/agni-
tionem in cōfractione panis/aſcēſionem in celis/va
rijs linguis locutos fuiſſe diſcipulos: ⁊ cetera que ꝑ
apoſtolos ſuos poſt reſurrectionem ſuam dominus
Saluator oſtendit. Iſta enim annunciauerunt pre-
dicando diuerſis: et proh dolor gētes auditis credi-
dere miraculis: quibꝰ illi noluerūt animū ꝓbere nec
viſis. Additum eſt Et facta eius intellexerūt. Utiꝗ̄

intellexerũt eſſe diuina: q2 talia implere nõ poterat humana fragilitas. [Letabit iuſtus in dño ꝛ ſperabit in eo: ꝛ laudabũtur oẽs recti corde]. Audiuimus promiſſionẽ dñi ꝛ ſententiã veriſſime iudicãtis. Juſtum in futuro dicit eſſe letaturum: q2 hic diſcipulos ſuos nouerat diuerſarũ paſſionũ afflictionib9 ingrauandos: ſed letabunt qñ ſedebũt in iudicio iudicantes duodecim trib9 iſrael. Contriſtati ſunt ad tẽpus letabunt in eternũ: q2 maiora ſunt premia dñi: ꝙ que illi a fidelibus munere tñ ipſius ꝓbant offerri. Sed ne crederes ſolis apl̃is dici: ſequit ſententia generalis Et laudabũtur oẽs recti corde. Corde recti ſunt qui per rectas ſemitas dñi gradiuntur. Ab illa enim regula qui pedẽ voluerit amouere diſtortus eſt: nec poteſt quiſꝙ rectus dici/ niſi qui illi veritati predicationiꝙ ꝯſenſit. Tales eni reddunt ſemꝑ laudabiles q2 ꝛ dñm laudant ꝛ ab ipſa veritate laudant. Quid eni laudabilius ꝙ ab ipſo iudice in cõſpectu omniũ
Matth.25. angeloꝝ glorioſe ꝛ deſiderãter audire Venite benedicti patris mei: ꝛ reliqua que nos euangelij textus edocuit.

Concluſio.

Rimis proficue nos ex ꝑſona ſua dñs xp̃s inſtruxit: vt ipſe exponeret paſſionẽ ſuã cuius nemo põt refutare ſententiã. Nã cũ iudeis dicimus Eccl̃ia catholica loquit: illi forſitan negligenter accipiũt. Cũ eis obijcim9 ꝓphetã ſuũ: illi nichilominus ad falſas interpretationes recurrunt: vt aliquod argumentũ ꝓueniat excuſationi de aſſumptione mẽdacij. Nũc quid dicturi ſunt obſtinati qui ipſm dñm audiũt de ſe futura ꝓloquentẽ? Cui preſumpſerunt ingerere crudeliſſimã paſſionem: cuius reſurrectionẽ inter eos factã mundus agnouit: qui debitas penas incredulis/fidelib9 aũt eterna premia cõpromittit. Supplicate iudei dum tp̃s eſt: querite dñ poteſtis inter agnos potius ad dexterã recipi: ne ad ſiniſtram cum hedis vos contingat expelli.

Explicit expoſitio in pſalmum. 63.

In finem pſalmus Dauid canticum hieremie et ezechiel de populo tranſmigrationis cum inciperent proficiſci. lxiiij.

TE decet hymn9 deus in ſyon: et tibi reddetur votũ i hieruſalẽ. Exaudi orationẽ meã: ad te oĩs caro veniet. Verba iniquorũ preualuerũt ſuꝑ nos: ꝛ ĩpietatibus noſtris tu propitiaberis. Beat9 quẽ elegiſti ꝛ aſſumpſiſti: ĩhabitabit ĩ atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tue: ſanctũ eſt templũ tuũ mirabile in equitate. Exaudi nos deus ſalutaris noſter: ſpes oĩm finium terre ꝛ in mari longe. Preparans montes in virtute tua accinctus potẽtia: qui cõturbas profundũ maris ſonũ fluctuũ eius. Turbabũtur gentes ꝛ timebũt qui habitãt termios a ſignis tuis: exitus matutini ꝛ veſpere delectabis. Viſitaſti terram et inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam. Flumẽ dei repletum eſt aquis: paraſti cibum illorũ qm̃ ita eſt preparatio eius. Riuos eius inebrians multiplica genimina eius: in ſtillicidijs eius letabit germinans. Benedices corone anni benignitatis tue: et cãpi tui replebunt vbertate. Pingueſcent ſpecioſa deſerti: et exultatione colles accingentur. Induti ſunt arietes ouiũ: et valles abundabunt frumento/ clamabunt etenim hymnum dicent.

In finẽ ꝑs Dauid: verba iam nota ſunt: reſtat vt ſequẽtia dicere debeamus. Cũ populus hebreoꝝ ꝓpter inobedientiã ſuã captiuus a chaldeoꝝ gente duceretur: hieremias et ezechiel ꝓphete dixerũt eos poſt ſeptuaginta annos in ſuã patriã eſſe redituros: euerſamꝙ ab hoſtib9 hieruſalẽ: meliore ſtatu reparaturos. Addidit De ꝑplo trãſmigrationis vtiꝙ hebreo qui in babyloniã ciuitatẽ migratus eſt: qđ ſpũaliter ſignificat qñ peccatis faciẽtibus in diaboli poteſtate traducimur. Babylonia quippe (ſicut ſepe memoratum eſt) interpretat cõfuſio quã ſpecialiter ad diabolum manifeſtũ eſt ꝑtinere. Iſte ergo populus qui babyloniã deſerens poſt captiuitatẽ ad hieruſalem ciuitatẽ dñi feſtinabat: illos reſpicit qui mũdi iſtius cõfuſione dãnata: ad eccleſiã xp̃i venire cõtendunt. JNTEN. Quibus auctoritate patrum totus iſte pſalmus aptandus eſt: quoniã qñ iſte populus reuertebatur ad hieruſalem: Hieremias et Ezechiel morte preuenti ſunt. Sed vt nodũ queſtionis huius euitemus: talis nobis ſit ordo verboꝝ. In finẽ ꝑs Dauid canticũ de populo trãſmigrationis: per propheciã Hieremie ꝛ Ezechiel cũ inciperẽt ꝓficiſci. Sic recte intelligit: vt verba magis ad populũ: ꝙ ad Hieremiã ꝛ Ezechiel pertinere videantur.

Diuiſio.

POpulus iſte qui ſeculi peccata deſeruit: rẽuertens ad dñm Saluatorẽm: Primo ingreſſu pſalmi/ auctorem ſuum liberatus agnoſcẽs/ orationem ſuam poſtulat debere cognoſci: definiens ſolum illũ beatum eſſe qui ad eius atria meruerit peruenire. Scđa ſectione ſpem dicit dominum omnium finium eſſe terrarum: diuerſas laudes ipſius potentiãꝙ allegorica cõparatione deſcribens: ſanctoſꝙ eius hymnica in ipſum exultatione gaudere.

Expoſitio.

TE decet hymnus de9 in ſyon: ꝛ tibi reddetur votũ in hieruſalẽ]. Reuerſa plebs ad dñm de captiuitate peccati in magna exultatione prorupit: aſſerens ſolum deũ dicere hymnum nõn demonũ turbas: vt putabat ante gentilitas. Habuerat enim carmina que immũdis ſpiritibus idoliſꝙ fundebat: ſed ad lumen veritatis adducta: ipſum ſolum dicit debere laudari qui creator omniũ ꝓbatur agnoſci. Nec tñ alibi niſi in ſyon: id eſt in contemplatione. Sed iſta cõntẽplatio recte fidei lumen declarat. In ipſa enim verus hymnus dicitur domino: diſciplinabili carmine non lingue clamore peruerſo. Sed vt hoc expreſſius inſinuaret adiecit. Et tibi reddetur votum in Hieruſalem. Ab infidelibus vota reddebantur et marti ꝛ veneri ceteriſꝙ demonibus: vt ſi quis fuiſſet de prelio liberatus ſacrificabat gradiuo: ſi quis ad fedum adulterium perueniſſet: adorandam deam libidinis eſtimabat. Nunc autem veritate recognita: de bonis operibus in Hieruſalem deo ſoli votum dicit

eſſe reddendū que eſt viſio pacis: in qua manet fixā
immobiliſq; felicitas. [Exaudi orationē meā : ad tē
oīs caro veniet]. Iſte ppl's qui prius dixerat Te de
cet hymnus de' in ſyon: nūc ad dñm hymnica ſuppli
catiōe pclamat: dicēs. Exaudi orationē meā: vt ipſe
prius faceret: qđ ceteris faciendum eſſe predixerat.
Ipſe ppl's orationē ſuā exaudiri petit: quē ſuperius
diximus. Sciens eni ſe eſſe moriturum: illū rogabat
ad quē ſe poſt hāc vitā venturū eſſe noſcebat: vt hic
ei parceret: ne ibi de ipſo iudicaret. Sic eni de illo iu
2. Corin.5. dicio dicit Apl's. Omnes eni ſtabim' ante tribunal
Chriſti: vt recipiat vnuſquiſq; ppria corporis vt geſ
ſit: ſiue bonū ſiue malū. Hic eni carnem nō ſolū ſan
ctos: ſed oēm hominem debemus aduertere: q2 oēs
ad eum cōſtat eſſe venturos / ſiue dānandos / ſiue in
IDI. eternā requiē collocādos. Et nota q in ſcripturis di
uinis frequēter ⁊ ſola aīa: ⁊ ſola caro pro hoīe poni
Gñe.46. tur: vt eſt illud in Geneſi. Et intrauerūt in egyptum
cū Iacob aīe ſeptuagintaquinq;. Et hic Ad te oīs
SCHE. caro veniet. Quo loco vtiliſſimū eſt Synecdoche ſche
matis memiñiſſe: que ſignificat a parte totū. [Ver
ba iniquoꝝ preualuerūt ſuper nos: ⁊ impietatib' no
ſtris tu propiciaberis]. Preualuerūt quidem verba
iniquoꝝ: qñ pagani parentes perſuaſerūt filijs ſuis
antiquos ritus et ſacrilegia que colebāt. Tracti eni
per infantiā: illud videtur ſecuti qđ rudibus animis
imbiberūt. Preualuerūt ſuper nos dictū eſt tāq; ali
quod altiſſimū mare: qđ abūdantia fluctuū obiecta
queq; ſubmergit: ⁊ enatare nō ſinit quecūq; vorauerit.
rit. Sed his erroribus pietas diuina ſubuenit: qñ ſa
lutē mundo aduētu dñi Saluatoris indulſit. Per
ſcrutandum eſt aūt quid velit propiciatus intelligi.
Apte dicimus hoc de ſacerdotib': quotiēs per imo
lata ſacrificia peccatis noſtris ppiciā faciūt diuini
tatē: vt ira que debebat delictis: cōuertat in gratiā
ſalutis: ⁊ qui erāt factis ſuis iuſtiſſime rei: reddātur
diuinitatis munerib' abſoluti. Sic diuinitas ppicia
ta eſt humano generi: qñ nobis ⁊ ſacerdotē ⁊ hoſtiā
2. Corin.5. ipſum ptulit xp̄m: ſicut dicit Apl's Deus erat in xp̄o
mundū reconcilians ſibi: non reputās illis delicta eo
rum. [Beatus quem elegiſti ⁊ aſſumpſiſti: inhabita
Al. atrijs. bit in † tabernaculis tuis]. Quidam verſum hunc
aptandū eſtimant dño Saluatori: ſed nos illū ma
gis ad cōmunē beatū dicimus eſſe referendū. Dixe
rat eni ſuperius. Impietatibus noſtris tu ppiciabe
ris: nūc ſequitur Beatus quē elegiſti ⁊ aſſumpſiſti:
vt non hoc de illo ſingulariter imaculato: ſed de pec
catore abſolute dixiſſe noſcat. Beatus eſt igit quem
elegit dñs. Sed vide quid ait Elegiſti: vt hāc electio
nem nemo ſuis meritis applicaret: ſicut ipſe i euāge
Ioan.15. lio dicit Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos. Aſ
ſumi eſt aūt in eternā requiem collocari: quā ſanctis
ſuis dñs prius cōpromittit. Sed quid talibus cōtin
git: ipſe ſubſequit. Inhabitabit i tabernaculis tuis.
Inhabitare dicimus eos: qui adeptū locū nulla per
mutatione derelinquūt. Sed qualis ſit iſta habita
Pſal.83. tio in alio pſalmo dicit Concupiuit ⁊ defecit anima
mea in atria dñi. Ibi eni habitare iam premium eſt:
quia nequeūt illuc introire: niſi quos celeſtis miſeri
cordia dignat eligere. [Replebimur in bonis dom'
tue ſanctū eſt templum tuū]. Si bona domus dei. i.
hieruſalem future ad liquidum valuerit perſcrutari
mens humana: non ſufficit: de quibus dicit Apoſto
1. Corin.2. lus Quod oculus nō vidit / nec auris audiuit / nec in
cor hoīs aſcendit: que preparauit deus his qui dili

gunt eū. Sed q2 fas eſt pro parte audita loqui: do
mus eius bona ſunt / tricenarius / ſexagenarius / ⁊ cē
tenarius fructus: quē ibi ſanctis ſuis fidelib' dñs pol
licet. Sūt etiā ⁊ hic bona domus ei': que dicit Apo
ſtolus Alijs eni dat ſermo ſapiētie / alijs ſermo ſciē 1. Cori.12.
tie / alij fides in eodē ſpiritu / alij gratia ſanitatū / alij
genera linguarū / alij interpretationes ſermonū ⁊c.
Et intuere qđ dixit Replebimur: quaſi ad mēſuram
noſtrā quātū poſſum' capere potabimur: ſignificās
illud qđ idē Apl's dicit. vnicuiq; aūt noſtrū data eſt Ephe.4.
gratia ſm menſurā donatiōis Chriſti. Sequit San
ctū eſt templū tuum Siue hoc pertinet ad domum
dei que eſt eccl'ia / ſiue ad incarnationē dñi: ſicut legi
tur in euāgelio. Deſtruite tēplū hoc: ⁊ in triduo edifi Ioan.2.
cabo illud. Et paulo poſt ait euāgeliſta Hoc eni dice
bat de tēplo corporis ſui. [Mirabile in eqtate. Exau
di nos deus ſalutaris noſter]. Quod dixit Mirabile
in equitate: ad templū reſpicit predictū. Multis eni
modis poteſt eſſe mirabile. Sed addidit In equita
te: vt illū aduentū ipſius debuiſſes aduertere: cū bo
nos ſegregat a malis: et vnicuiq; digna retribuet.
Verū vt hoc de ipſo intelligere deberemus: ſequitur
Exaudi nos deus ſalutaris noſter. Ipſe eni de' Sal
uator noſter eſt: qui mūdo ſalutē contulit: ⁊ humano
generi ſua pietate ſubuenit. [Spes om finiū terre:
et in mari lōge]. Poſtq; ppl's ille cōuerſus orationē
ſuā ſimplici corde pfudit: boniſq; dñi ſe aſſeruit eſſe
cōpletū: venit ad ſecundā ſectionē in qua laudes dñi
virtuteſq; deſcribit. Nam ſenſus iſte iudeoꝝ perſua
ſiones: hereticorum prauā dogmata falſe veritatis
abſcidit. Spes eni dñi nō eſt localis: neq; vnius gen
tis ſed om fideliū terre: qñ illi per vniuerſum orbem
humilia vota funduntur. Qui merito om ſpes eſt:
qñ fidelibus cūctis eterna premia cōpromiſit. Sed
ne hoc tm̄ de ſola terra intelligeres: quā magnam vo
cant: addidit Et in mari longe. Siue ad inſulas re
ſpicit: quas non videbat terre finibus incluſiſſe: ſiue
ad mare longum. i. totius ſeculi habitationem: de
quo ⁊ alibi dicit Hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum ma Pſal.103.
nibus. Longum eſt eni: qm̄ habitatio eius innume
ras cōtinet nationes. Nam mare mundū debere in
telligi dñs quoq; teſtat. Ait eni diſcipulis ſuis Fa
ciam vos piſcatores hoīm. Ubi eni piſces maxime: Matth.4.
niſi in mare ſunt? Mari quippe iuſte cōparat hic mū
dus: q2 falſitatibus amarus eſt: fluctibus diabolicis
quatitur: ⁊ vitiorum tempeſtatibus commouetur.
Preparans montes in virtute tua: accinctus poten
tia]. Verſum iſtum: paulo diligētius perſcrutemur:
Eſt enim verborū ſubtilitate profundus. Quod eni
dictum eſt Preparans montes in virtute: ad terre
nas altitudines omnino nō pertinet. Preparare pro
non dicimus: niſi quod ad cōpetentes alios vſus ne
ceſſaria qualitate prouidetur. Et ideo preparatos
montes Apoſtolos per allegoriam decenter accipi
mus: qui ad verbum predicationis electi ſunt: forti
tudinem habentes fidei: ⁊ altitudinem ſanctitatis:
humiles cōuerſatione: ſed merito celſiores. Hos do
minus preparauit in virtute ſua: q2 per eos fecit ma
gna miracula: vt ⁊ magnitudine verbi icredulos cō
uerterēt: ⁊ factoꝝ admiratiōe duriſſima corda mol
lirēt. Sed quēadmodū hec preparauerit: ꝯſequēter
exponit Accinct' potentia. i. indutus maieſtate ſua.
Humanitas eni dñi verbi poteſtate precincta eſt: vt
qđ homo nō habuit virtus diuina preſtaret. Accin
gimus enim nos honore balthei: dum tamen alia ſit

dignitas cinguli ꝗ̃ natura cingẽtis. Sic ⁊ in pſalmo
Pſal.44. quadrageſimoquarto dictum eſt. Accingere gladio
Pſ.129. tuo circa femur potẽtiſſime. Et alibi Precinxiſti me
leticia. Hec enim ⁊ talia duas naturas indicãt dñi
DOS. xp̃i: pleniſſimas atq̃ ꝑfectas in vna eadẽq̃ ꝑſona:
ſicut oĩs catholica cõfitet eccl̃ia. Qui cõturbas pro
Al.non hz. fundũ maris: ſonũ fluctuum eius † quis ſuſtinebit?
Turbabunt gẽtes]. Poſtq̃ ꝑ allegoriã mõtiũ dixit
Apl̃os eſſe preparatos: nũc exponit quid ꝑ eos dñs
fuerit operatus. Turbauit eñi apoſtolis predicanti
bus nõ ſolũ ſuperficiẽ maris: ſed fundũ maris .i. gen
tiliũ corda demerſa ꝓfundius. Nam cũ ſua numina
cõticuiſſe cernerẽt: ⁊ annichilata eſſe ſentirent: meri
to corde turbati ſunt: q̃ñ ſpes ſuas ad nichilũ perue
niſſe noſcebãt. Nam cũ ſeculũ mare dicat: congrue
fundo maris cõparata ſunt corda demẽtium. Inde
eñi inuitus ſurgit: qđ fluctus excitat pctõꝝ. Inde ve
nit inopinata cõmotio: que innocentiã verberat: ſan
ctoſq̃ defatigat. Sequit Sonũ fluctuũ ei⁹: quis ſuſti
nebit? Hic ſignificat ꝑſecutores: qui lz ipſi velut flu
ctus altiſſimi concitent: ſonos eorũ .i. dicta crudelia
nullatenus ab hoĩbus ſuſtinentur: niſi diuina gratia
concedẽte eoꝝ ꝓteruia fracta ſuperet. Quis ſuſtine
bit quantũ ad hoĩm pertinet fragilitatẽ/dicit. Nam
dono dñi ſuffragãte: martyres eoꝝ violentiã ſupera
re potuerũt: vnde maxime cõturbate ſunt gẽtes: q̃ñ
fideliſſimos cernebãt ⁊ viuos facere virtutes: ⁊ mor
tuos ſupplicantiũ vota cõplere: cõtra ſua numina et
eoꝝ potentiã pauefcere ⁊ reſponſa denegare. Tunc
eñi ⁊ delphicus apollo cõticuit: tũc a delphis diana
diſceſſit: tũc Cytherea venus erubuit. Sed quid ro
go gẽtes facere poterant: q̃ñ ſua numina formidare
Al.non hz. cernebant? Et timebũt † omnes qui habitãt † fines
Al.termi- terre a ſignis tuis exitus matutini ⁊ veſpere † dele
nos. ctaberis]. Hic tp̃s ſignificat quo apoſtoli diuerſa ſi
Al.dele- gna faciebant. Neceſſe eñi erat vt vniuerſitas con
ctabis. tremiſceret que orbem terre habitare videbatur: q̃ñ
talia ſigna cernebat: que nec lectio eoꝝ prodiderat:
nec viſio vlla monſtrauerat. Ipſe eñi dixit: vnde ti
mor ille concipi potuiſſet .i. a ſignis tuis. Addidit
Exitus matutini. Exitus matutini eſt: quando aliq̃s
ex mundi iſtius felicitate ad dñm conuertitur Sal
uatorem. Matutinum eñi tempus ſemꝑ clareſcit: et
proceſſu diei gratiã illuminationis acquirit. Quod
autẽ dixit Et veſpere delectaberis: ſignificat quan
do grauia patientibus ſemper obſcurum eſt: ſed ta
men ad dñm veniunt creatorẽ qui merores eorum
cõuertit in gaudiũ. Itaq̃ vtrarũq̃ rerum exitus de
lectabit dñs: qui vndiq̃ deuotos per abundantiã ſue
largitatis acquirit. [Viſitaſti terram ⁊ inebriaſti eã:
multiplicaſti locupletare eam]. Terram hic genus
humanum debemus accipere: quod ſatiatũ atq̃ re
fectum eſt: q̃ñ dñs aduenire dignatus eſt. Sed vnde
iſta terra debriata ſit: alter pſalmus exponit dicẽs.
Pſal.22. Et poculũ meũ inebriãs: q̃ preclarum eſt. Ebrietas
felix: ſatietas ſalutaris: que quãto copioſius ſumit:
IDI. tãto ſobrietatẽ mẽtib⁹ donare dignat. Quapropter
hoc genus locutionis in ſcripturis diuinis eſt ꝓpriũ
q̃ñ in bono plerũq̃ ponit. In ſcripturis aũt ſecula
ribus vel in communibus fabulis: ebrietas in bona
parte penitus nõ habet. Subiũgit Multiplicaſti lo
cupletare eã. Verba iſta inexplicabilẽ modũ dona
tionis oſtẽdũt. Nã qui multiplicat locupletare: quã
tum ſit non videt exprimere: ſed in immenſum ducit
ETY. qđ verbis talibus pollicet. Locuples eñi dicit: loca

plura tenens. Ipſa eſt terra quã dignatus eſt aſſu
mere non quam humanitatis more calcauit. Iſtam
ſiquidem quã terimus non locupletãdam legimus:
ſed potius immutãdam: ſicut Iſaias dicit Erit celũ Iſa.65.
nouum ⁊ terra noua. [Flumen dei repletũ eſt aquis:
paraſti cibũ illoꝝ: † ita eſt preparatio † tua]. Bene Al.q̃ñ.
miſericordia dñi pleniſſimo fluuio cõparat. Non eñi Al.eius.
aliqua ſiccitate poteſt imminui qui potationibus cre
bris neſcit expendi. Mundialis aqua/aut imbribus
accipit augmentũ/aut ſiccitate defectum: dei ꝟo flu
uius ſemꝑ plenus/ſemper equalis eſt. De quo dictũ
eſt Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Et ipſe Pſal.45.
dñs in euãgelio ait Qui biberit aquam quã ego do Ioan.4.
ei: non ſitiet vnq̃: ſed fiet in eo fons aque ſalientis in
vitam eternã. Nec moueat quod alibi ſingulari: ali
bi plurali numero flumina ſint poſita. Vnitatis eñi
virtus eſt multa cõplecti. Nam cũ dicamus eccle
ſias pluraliter: vnam tñ conſtat eſſe catholicã: quod
innumeris vicibus cognoſcit eſſe memoratum. Sed
poſtq̃ de potu fluminis dixit: de cibo ſpirituali ſubie
cit: ne conuiuiũ dñi copioſiſſimũ amicos ſuos relin
queret ex aliqua parte ieiunos. Dicit eñi Paraſti ci
bum illoꝝ. Cibus iſte non dentibus mandit: ſed ani
me auiditate deuoratur. De quo dictũ eſt Panẽ celi Pſal.77.
dedit eis: panẽ angeloꝝ manducauit homo. Sic to
tum ad cõmunionem ſacram conuenientẽr refertur:
quãdo ⁊ eius ſanguinem bibimus: ⁊ de eius corpore
ſaginamur. Et ne aliquid caſualiter factũ putares:
ſicut arbitratur irridenda gẽtilitas: ſubdidit Quia
ita eſt preparatio tua. Sic enim omnia contigerũt:
quẽadmodũ ſunt ab ipſo diſpoſita: ſicut ipſe in euan
gelio dicit Nonne quinq̃ paſſeres veneũt dipondio: Luce.12.
et vnus ex illis non cadet ſuper terram ſine volunta
te patris veſtri? [Riuos ei⁹ inebria multiplica † ge Al.genimi
nerationes eius: in ſtillicidijs eius letabitur † cum na.
exorietur]. Riuos etiã hic dicit apoſtolos vel alios Al.germi-
fideles qui de illo dei ſemper repleto flumine bibe nans.
runt. Sed ne potum ipſorum crederes eſſe tenuiſſi
mum: dicit riuos ipſos inebriandos: vt ad tãtam ſa
tietatẽ perueniant: quãta ⁊ ipſis abunde ſufficiat: ⁊
alijs profutura concedat. Redit igitur ad ſingularẽ
numerum: quem eccleſiaſtice vnitati diximus con
uenire. Dicit enim Multiplica generationes eius.
illius ſcilz riui qui de flumine ſancto profluxit: vt
per generationes ſuccedentes predicatio beata nõ
deficiat: ſed multiplicet: vnde catholica ſemper cre
ſcat eccleſia: vt qui modo imbuunt ſacro dogmate:
poſt alios docere videantur: qđ quotidie fieri euidẽ
ter cognoſcimus. Dictum eſt de riuis qui pertinent
ad perfectos: nunc dicit de ſtillicidijs qui ad inchoã
tes reſpiciunt chriſtianos: quãdo anguſtata primor
dia latiſſima non põt introire doctrina. De quibus
dicit Apl̃s Non potui vobis loqui quaſi ſpirituali 1.Corin.3.
bus: ſed quaſi carnalib⁹. Quaſi paruulis in Chriſto
lac vobis potum dedimꝰ: nõ eſcam. Stillicidia eñi ſunt DEF.
gutte que de tectis cadũt non pondere: ſed aſſiduita
te penetrantia: que quãtum diſtent a riuis etiam vi
ſualis nobis ratio patefacit. Ergo in primordijs ſuis
letabitur omnis fidelis: cum exoriet ex aqua ⁊ ſpiri
tu ſancto: quando vere renaſcimur: ⁊ glorie domini
ipſius dignatione preparamur. Eſt enim nobis tunc
magna leticia: quãdo antiqui hominis vetuſtate de
poſita: in noue regenerationis gaudia cõmutamur.
Sed lz hec dei munera alio modo in auctoritate po
ſita videantur: cõuerſa tñ prouectus noſtri ordinem

videnť mōſtrare certiſſimū. Primo enī ariditas fidei
quibuſdam ſtillicidijs alať: poſt riuis affluētib⁹ irri-
gamur: deinde ſicut ꝓfus ſuperior ad fluminis illius
plenitudinē iuuāte dño peruenimus. Sic ꝑ hec tria
Al. corone diuini muneris ordo declarať. [Benedices † coro-
nā anni benignitatis tue: ⁊ cāpi tui replebunť vber-
tate]. Corona anni: hic totus mūdus conuenienter
aduertiť ꝑ quē catholica dilatať eccl'ia. Benedicit
enim dñs: quos vere fecerit xp̄ianos / flumine / riuo /
ſtillicidio: que iam ſuperius dixit. Deniq; vide quid
ſequiť Et cāpi tui replebunť vbertate. Campos di-
cit fideles hoīes atq; iuſtos: qui equalitati campoꝝ
equiſſimo pectore cōparanť. Tales enī vbertate re-
plenť: q: fructū tricenariū ⁊ ſexagenariū vel cētena-
Al. ſpecio-ſa. riū dño largiēte preſtabūt. [Pingueſcēt † fines de-
ſerti: et exultatione colles accingenť]. Fines deſerti
ppl'i gentiū ſunt: ad quos nullus ꝓpheta fuerat de-
ſtinatus: ſed toti in iudea natione prophetabāt. Iſti
ergo fines deſerti: pingues magno munere diuinita-
tis effecti ſunt: qñ ad eos aploꝝ predicatio ſancta ꝑ-
uenit: ⁊ gr̄a dñi ꝑ fidē decori facti ſunt: quos pridem
incredulitatiſ macies horrēda turpabat. Prima de-
niq; ſatio per ꝓphetas in iudea natione ꝑuenit: ſc'da
in gētib⁹ per aploſ lōge lateq; diffuſa eſt. Sed plus
de iſtis finib⁹ deſerti frumentū virtus dñi cōquiſiuit:
q̄ de illis terris que culte videbātur apparuit: ſicut
Iſa. 54. propheta dicit Letare ſterilis que nō paris: erūpe ⁊
exclama q̄ non parturis: q: multi filij deſerte magis
q̄ eius q̄ habet virū. Colles ꝓ copioſos martyres
debemus accipere: q: ipſi ſunt poſt aploſ celſiores.
Hoc enī ſignificat Exultatione accingenť: q: ꝓſtāte
dño ꝑuenīūt ad eternū gaudiū ꝑ tolerātiā paſſionū.
Al. valles. [Induti ſunt arietes ouiū: ⁊ † cōualles abūdabunt
frumēto: etenī clamabunt ⁊ hymnū dicent]. Induti
ſunt illā veſtē nuptialē ſignificat: qua arietes ouiū. i.
apl'i ⁊ ſancti reliqui veſtienť: qui doctrine bone du-
ces extiterūt ꝓplo chriſtiano. Sequiť Et conualles
abūdabūt frumēto. Cōualles ꝓplos ſignificāt hūi-
les: q: nichil his humilius q̄ in quadā terre ꝯcauita-
te deſcēdūt. Iſti ergo humiles abūdabunt frumēto:
ſicut ille publicanus qui nec oculos audebat ad ce-
lum erigere: nec aliqua meritoꝝ preſumptione cōfi-
dere abūdabit frumēto. Nam q: humilis conuallis
fuit erectus eſt: q: preſtāte dño ſe ipſe deiecit: ⁊ ideo
fortior factus eſt: q: vires ſuas inualidas eſſe cōfeſ-
ſus eſt. Adiecit Clamabunt ⁊ hymnū dicēt. Finalis
iſta cōcluſio: oſtēdit nobis alluſiones illas quas ſu-
perius dixit myſtica ſilitudine ſuſcipiendas. Neq;
enī fines deſerti clamabūt / nec conualles / nec arie-
tes ouiū / nec cetera q̄ dixit anterius: ſed clamabunt
illi ⁊ hymnū dicēt: ad quos res iſte cōprobabili ſimi-
litudine referunť. Dixit enī prius clamabūt: ⁊ ne cla-
morē ipſum crederes eſſe cōfuſum: addidit Et hym-
nū dicēt. i. laudē que rationabilibus creaturis noſci-
tur cōuenire ſuauiter.

Concluſio.

Intelligamus populū illū beatum qui ve-
nit ad dñm Chriſtū: quali
ſuauitate letatus eſt: et ſciam⁹ ineſtimabile eſſe be-
neficiū qđ tanta legiť exultatione celebratū. Hym-
num quoq; eius quē primo verſu pſalmi ꝓmiſerat:
q̄ta gratia diuerſitatis ornauit: laudem incarnatio-
nis eius mirabili breuitate deſcribēs: ⁊ quid mundo
preſtiterit fidelis inſtitutor edocuit. Ad poſtremum
in reſurrectione ventura: vniuerſos ſanctos et⁹ hym-
nica in eo dicit exultatione gaudere: ſicut et in pre-
ſentia mirabili breuitate narrauit: ⁊ ad ſpem maxi-
mam cōcitandam futura nobis premia cōpromiſit.
Tribue rex celeſtis: vt ⁊ nos erepti ab ariditate pec-
cati flumine miſericordie tue copioſius irrigati pin-
gueſcere mereamur: vt hymnū cum ſanctis tuis ti-
bi iugiter decantare poſſimus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 64.

In finem pſalmus Dauid canticū reſur-rectionis. lxv.

Iubilate deo oīs terra pſal-
mū dicite noī ei⁹: date gloriā
laudi eius. Dicite deo q̄ ter-
ribilia ſunt opera tua dñe: in
multitudine virtutis tue mē-
tienť tibi inimici tui. Oīs ter-
ra adoret te ⁊ pſallat tibi: pſalmū dicat noī
tuo. Venite ⁊ videte opera dei: terribilis in
conſilijs ſup filios hominum. Qui cōuertit
mare in aridā: in flumine pertranſibunt pe-
de ibi letabimur in ipſo. Qui dominatur in
virtute ſua ineternū: oculi eius ſuper gētes
reſpiciūt: qui exaſperant nō exaltentur in ſe-
metipſis. Benedicite gētes deū noſtrū: et
auditā facite vocē laudis ei⁹. Qui poſuit
aīam meā ad vitā: ⁊ nō dedit in commotio-
nē pedes meos. Qm̄ ꝓbaſti nos de⁹: igne
nos examinaſti ſicut examinať argētū. In-
duxiſti nos in laqueū: poſuiſti tribulatiōes
in dorſo noſtro: impoſuiſti homines ſup ca-
pita noſtra. Tranſiuimus per ignē et aquā
⁊ eduxiſti nos in refrigeriū. Introibo in do-
mū tuā in holocauſtis: reddā tibi vota mea
que diſtinxerūt labia mea. Et locutū eſt os
meum: in tribulatione mea. Holocauſta me-
dullata offerā tibi cū incēſo arietū: offeram
tibi boues cū hircis. Venite audite ⁊ narra-
bo oēs qui timetis deum: quāta fecit anime
mee. Ad ipſum ore meo clamaui: ⁊ exultaui
ſub lingua mea. Iniquitatē ſi aſpexi in cor-
de meo: non exaudiet dominus. Propterea
exaudiuit deus: ⁊ attendit voci deprecatio-
nis mee. Benedictus deus: qui non amouit
orationem meā ⁊ miſericordiā ſuā a me.

Quāuis hec nomina que in capite tituli ſunt
poſita: premiſſa expoſitione videanť eſſe no-
tiſſima: tñ non erit importunum ſcientibus
interdum ipſa repetere: vt intētio totius in-
ſcriptionis euidētius poſſit agnoſci. In finem quod
dictum eſt reſpicit ad dominum Saluatorem: ſicut
dicit Apoſtolus Finis enī legis Chriſtus ad iuſticiā Roma. 10.
omni credēti. Pſalmus ipſum ſine ambiguitate de-
nunciat: quia pſalmus ex ſuperioribus ſonat: ſicut
opera eius dicta ꝗ tonuerūt. Dauid enī dictū eſt in- PALEB
terpretari deſiderabilis ⁊ manu fortis: q̄ verba ſpe-
cialiter ꝑtinent ad regē nr̄m dñm xp̄m. Reſtat nunc
vt ſequētia dicere debeam⁹. Cāticū iſtud gn̄ale: qđ
dici de dño Saluatore premiſſa nomina docuerūt:

de glorioſa ipſius reſurrectione predicat: per quod
eccleſia gētes admonet quas per gratiā dñi preſcie
bat eſſe crediturasi vt cōmuniter gaudeāt que erāt
in ſuo capite reparande. Sed qm̄ gens iudea ſe tm̄
ad beate vite premia putabat eſſe venturā: qr inter
ceteras nationes que adhuc idolis dedite ſeruiebāt
ſola legē veri dñi habere videbat: ſed erat infidelita
tis ſue vicio peccatura: prophetico ſpiritu canticum
iſtud ſancta ꝓfudit eccleſia aſſerens ſpem illā reſur
rectionis non ſolū fideles ex iudeis: ſed vniuerſitatē
de cūctis gentib⁹ habiturā: ſicut ꝓpheta dicit Viuo
ego dicit dñs ⁊ implebitur gloria mea vniuerſa ter-
ra. Deniqꝫ et pſalmus iſte ſic inchoat. Iubilate deo
omnis terra. Diuiſio.

Contra perſuaſionē iudeorū qui ſe dicebāt
ſolos ad beatā vitam pre oībus pertinere:
mater eccl'ia ſpem generalis reſurrectio-
nis interpoſitis tribus diapſalmatibus le
ta decantat. Primo ordine hortās vniuer-
ſitatem: vt de dñi reſurrectione cōgaudeat: que cun-
ctis erat fidelibus eterna premia preſtatura. Scdo
ordine inuitat oēs vt veniant ad dei opera cōſiderā
da: quatenus vna credulitas iungat quos vnū pre-
miū expectare videbat. Tertio iterū monet gentes:
vt dnm̄ benedicant qui nos lꝫ diuerſis ꝓbet tribula-
tionibus: tn̄ ad requiem ſue miſerationis adducet.
Quarto ordine iterū inuitat vniuerſitatē: vt cōmu-
nita exēplo liberationis ſue: amplius confidat in do
mino benedicens eum: qm̄ orationem eius exaudire
dignatus eſt. Expoſitio.

Iubilate deo oīs terra: pſalmū dicite nomi
ni eius/date gloriā laudi ei⁹]. Sancta ec-
cleſia (ſicut diximus) omni terre dixit eſſe
gaudendū: que erat Chriſto dño creditu-
DEF. ra. Iubilate eni dicitur exultatio cordis:
que imēſitate ſui verbis nō pōt explicari. Unde me-
rito a tali verbo ſumpſit initium: vt magni beneficij
incōprehēſibilis probaret eſſe leticia. Nam cū dicit
Omnis terra: nō humū ſed fideles ſignificat ac de-
uotos qui de tali poterāt gaudere miraculo. Que fi
SCHE. gura dicit Metonymia .i. trāſmutatio: quotiens per
id qd̄ cōtinet id quod cōtinet edicit. Iudeos eni tali
predicatione cōuincit: qui ſpem beate reſurrectiōis
ſibi tm̄ eſtimabāt eſſe pollicitā. Sequit Pſalmū di-
cite nomini eius. Poſt illā inexplicabilē iubilationē
cōgruū fuit vt ad pſalmodiā credituros pplos hor-
taret: quatenus qd̄ aīo cōceperat: de ꝓpriis laudi-
bus explicaret. Illud eni ſoli deo cognitū: iſtud fue-
rat ⁊ ab hoīb⁹ audiendū: ſicut legit Corde credit ad
Roma. 1. iuſticiā: ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutem. Qd̄ aūt dicit
Nomini eius: ſignificat dnm̄ Saluatorē: cui⁹ aduen
tu mūdi vulnera probant eſſe curata. Intendamus
quoqꝫ qd̄ dictū eſt Date gloriā laudi eius: ⁊ antido-
tū celeſte ſiticuloſis animis hauriamus. Dat gloriā
laudi ei⁹: qui preconia dñi frequētata exultatiōe cō-
celebrat: vt totū ipſi deputās nichil hūanis eſtimet
virib⁹ applicādū. Uitandū eſt eni et omni ſtudio fu-
giendū: ne fragilitas humana laudib⁹ ſuis ambiat
erigi: que magis debet iuſta increpatione culpari.
AL dñe. [Dicite deo qꝫ terribilia ſunt opera tua † in multi-
tudine virtutis tue mētient tibi inimici tui]. Audia-
mus quid eccl'ia gētes vno comate doceat dicere: et
magnā cauſam religionis ſub breuitate concludere.
Quā terribilia ſunt opa tua. Quāuis opa dñi dicat
eſſe terribilia: tn̄ qꝫ rū terroris habeāt nō edixit. Sed
opera dñi hac ratione arbitror eſſe metuēda: vt cōſi
deremus quid nobis poſſit accidere: ſi illa maieſtas
que mundū miſerata reſpexit: peccatis noſtris factē
tibus reddat infenſa. Deus eni pro nobis dignatus DOG.
eſt homo fieri: ſicut papa Leo ad flauianū ſcribens
doctor apoſtolicus dicit Creator angelorum vnus
paſſus eſt eſſe mortalem mortaliū inuiſibilis in ſuis
viſibilis eſt factus in noſtris: incōprehenſibilis vo-
luit cōprehendi: ante tpa manens eſſe cepit ex tēpo
re. Uniuerſitatis dñs ſeruilē formā obumbrata ma-
ieſtatis ſue immēſitate ſuſcepit. Impaſſibilis deus
nōn eſt dedignatus homo eſſe paſſibilis: ⁊ imortalis
mortis legib⁹ ſubiacere. Hec ſi cōſideremꝰ: terribi-
lia ſunt nobis opa dñi: qm̄ tante dignationi nec illud
poſſumus exhibere: quod pro noſtra ſalute dignat
nos celeſtis pietas admonere. Sic eni et alibi legit
Dñe audiui auditū tuū ⁊ timui: conſideraui opa tua Abacuc
et expaui. Sed timor iſte affectuoſus ⁊ pius eſt: dul- 3.
cedinē habēs nō amaritudinis qualitatē: ſpem gene
rans nō diffidentiā creās/deſideriū cumulās/nō ar-
dorē charitatis extinguēs. Sequit In multitudine
virtutis tue mentient tibi inimici tui. Multitudo vir
tutis erat: quod curabat homines diuerſa infirmita
te laborantes. Sed in hac virtute mentiebant ini-
mici eius: qñ dicebant Hec ſigna in beelzebub facit. Math. 12.
Mentiti ſunt etiam in multitudine virtutis eius: qñ
dixit Uidebitis filium hominis venientē in nubibus Ibidē. 26.
celi. Et illi dixerunt Blaſphemauit: quid adhuc ege
mus teſtibus? Ad poſtremum mentiti ſunt in multi-
tudine virtutis eius: qñ poſt reſurrectionis gloriam
data pecunia cuſtodibus dicebant Dicite qr vene- Ibidē. 28.
runt nocte diſcipuli eius: ⁊ furati ſunt eū nobis dor-
mientibus. Sic venerabilis mater ſub cōpendio bre-
uitatis future ſancte incarnationis myſteria decla-
rauit. [Omnis terra adoret te: ⁊ pſallat tibi/pſalmū
dicat nomini tuo † altiſſime]. Quia ſuperius menti AL non hꝫ.
tos fuiſſe dixit inimicos: nunc generalitas admone-
tur vt veraciter adoret dominū Chriſtum. Addidit
Et pſallat tibi: qd̄ reuera diuinis decet ꝟtutib⁹ exhi-
beri. Subſequitur Pſalmū dicat nomini tuo altiſſi-
me. Prius dixerat Pſallat tibi: poſt iterū pene ipſa
verba repetijt. Sed bene perquirentibus longe di-
uerſa ſunt. Prius eni pſalmodiā intelligi voluit: hic
ꝓo operam ſanctitatis admonuit. Nam cū dicit No
mini tuo altiſſime: ſignificat (ſicut ſupra dictū eſt) do
minū Saluatorē: qui altiſſimus iure dicit: qr nichil
ſupra ſe altius: ſicut pater ⁊ ſpūs ſanctus quicqꝫ ha
bere cognoſcit. Qd̄ nomen poſitū eſt ad cōuincendā
ſpecialiter ſuperbiā iudeorū: qui ſic abiectū eſſe cre-
diderūt: vt eum crucifigere nō pauerent. Simul etiā
hoc noīe cōuicti ſunt arriani. Nā qui eſt altiſſimus in
deitate ſua: nō pōt habere maiorē. [Uenite ⁊ videte
opera † dñi † qꝫ terribilis in ꝯſilijs ſup filios hoim]. AL dei.
Sponſa regis eterni ordine ſecūdo gentes inuitat AL non hꝫ.
vt miracula veteris teſtamēti deuotis poſſint mēti-
bus intueri: quatenus qd̄ hebreo pplo in figura cōti
git: in ſe cognoſcant veriſſime fuiſſe completū. Pro-
pter ꝓo dictū eſt Uenite: quaſi adhuc longe poſitis:
quaſi adhuc in Babylonia ciuitate morātibus. Ui-
dete poſitum eſt .i. lumine cordis cognoſcite. Ceterū
carnalibus oculis videre non poterant: que conſta-
bant eſſe preterita. Opera domini: non iſta dicit que
omnes pariter vidēt celum/terram/mare ⁊ oīa que
in eis ſunt: ſed illa inuitat eos ſpecialiter intueri: que
fideliſſimi ſpiritualiter agnouerunt: hebreis fugiēti-

bus diuiſum mare patuiſſe:quadraginta annis popu
los ad ſaturitatẽ paſtos in heremo:ſiccis pedib⁹ trã
ſitũ Jordanis fluẽta ꝓbuiſſe: et cetera que iudeis fi=
guraliter cõtigerũt. Subiecit ꝙ̃ terribilis in cõſilijs
ſup filios hoīm. Filios hoīm fecit terribiles atq; me
tuẽdos:cũ per eos miracula magna mõſtrauit. Ue=
rum q̃ ſint iſta opa q̃ vult gẽtes adhuc rudes agno=
ſcere:ſequẽtia declarabũt. [Qui conuertit mare in
Al. i flumi= aridã: † ꝛ flumina pertrãſibunt pede: ibi letabimur
ne. in † idipſum]. Jſta ſunt opa dñi que ſuperiꝰ viſus
Al. ipſo. admonuit. Conuertit mare in aridam:qñ hebreũ po
pulũ per medios fluctus iter fecit habere terrenũ.
Flumina pertranſiuit pede: qñ Jordane dextera le=
uaq; diuiſo:in terrã repromiſſionis iudaicũ deduxit
exercitũ. Sed querendũ eſt ad quid plurali numero
flumina poſuerit: dũ legamus in Jordane tãtũmo=
do contigiſſe? Non immerito:q2 lʒ in ipſo ſolũmodo
cõtigerit: frequẽter tñ ibidẽ accidiſſe mõſtraſ. Nam
et Helie illic talis trãſitus fuit: vt diſcipulo ipſi⁹ re=
IDJ. deũti ſimiliter fluminis ipſius fluẽta patuerint. Si=
ue q2 ſcripture diuine mos eſt: ꝛ vnũ pro plurimis di
cere:et plurima vnitatis noīe vocitare. Sequiſ Jbi
letabimur in idipſum. Hic iã ſacramẽta illoꝝ operũ
feſtinat oſtẽdere:q2 in eoꝝ pfiguratione veraciter
poſt letatus eſt ppl's chꝛiſtianus. Nam ꝙ gẽs iudea
per maria trãſiuit:ſequẽs Chꝛiſti baptiſma nuncia=
bat. Quod flumina ſine altitudinis periculo ſiccis
pedibus trãſmeauit:mũdi huius ſignificabat fluẽta
ſecure poſſe trãſire:ꝛ ad penitentiã tutiſſimã perue=
DOS. nire. Unde neceſſe fuit vt eccleſia cũ ſanctis viris in
idipſum ſe diceret eſſe letaturã: vbi eſt gaudij noſtri
IDJ. fons ꝛ ſalutis eterne oꝛigo preparata. Quod vero ait
ibi Jn idipſm: inter ꝓpꝛia ſcripture diuine cõnumerã
Al. dñatur dum eſt. [Qui † dominabiſ in virtute ſua in eternũ:
oculi eius ſuper gẽtes reſpiciũt]. Expoſuit qđ dixe=
rat Letabimur in idipſum: ſcʒ qui dominaſ in virtu=
te ſua in eternum. Dominari eni poſſunt ꝛ pꝛincipes
terrarũ: ſed non in virtute ſua: neq; in eternũ. Qua=
propter hec duo addita ſunt: vt oīpotentis regis vir
tus poſſit oſtẽdi. Et ne promiſſiones predictas ina=
nes putaret adhuc ceca gẽtilitas: addidit Oculi ei⁹
ſuper gẽtes reſpiciunt: vt qđ ille per ſe videre nõ po=
terant: aſpectu veri luminis intuerenſ afflate. Dñs
eni quos reſpicit illuminat: quos viſitare diſponit et
Al. exaſpe liberat. [Qui † in ira prouocant nõ exaltentur in ſe=
rant. metipſis]. Conſuetudo fragilitatis noſtre congrua
breuitate deſcripta eſt: q2 dũ talia facimus vnde ad
iram dñm ꝓuocemus: exaltamur in nobiſmetipſis
peccata nr̃a magis cupientes defendere. Sed hos
prohibet in ſeipoſis exaltari: quos opʒ humiles in=
ueniri. Fideles enim non in ſe: ſed in Chꝛiſto exaltari
opoꝛtet: vbi altitudo firma eſt ꝛ nũq̃ ruiturus aſcẽ=
Al. auditã ſus. [Benedicite gẽtes deũ noſtrũ: et † audite vocẽ
facite. laudis]. Uenit ad tertiũ membꝛũ in quo gẽtes mo=
net: vt deum verũ conſona predicatione gloꝛificent.
Sequiſ Et audite vocem laudis eius. i. que dicit pa=
ter de filio: fideli credulitate ſuſcipite. Uox eni lau=
Matth. 3. dis ipſius eſt Hic eſt filius meus dilectus: in quo mi
chi bene cõplacui. Quã puriſſimis ac deuotis mẽti=
bus opoꝛtet audiri: vt vnus atq; idẽ credaſ dñs xp̃s
qui ante ſecula ex patre progenitus eſt cõſubſtãtia=
lis: ipſe ex Maria virgine ꝓcreatus nobis dignatus
eſt fieri in aſſumpta humanitate cõſimilis. Sancta
eni eccleſia in hac fide viuit: in hac fide proficit: vt in
dño Chꝛiſto nec ſine vera diuinitate humanitas: nec

ſine vera credatur humanitate diuinitas. [Qui po=
ſuit aīam meam ad vitã: ꝛ non dedit † cõmoueri pe= Al. in com
des meos]. Nunc enumerat quibus ex cauſis miſe= motionem
ricoꝛdia dñi prediceſ. Duo ſunt iſta ſacramẽta libe=
rationis noſtre. Pꝛimum qđ nos per munus baptiſ=
matis ducit ad vitam. Non eni illuc noſtris meritis
peruenimus: ſed ipſius beneficio miſerationis attra
himur. Deinde ne nos exinde permittat expelli: qui
grauibus vicijs probamur onerati. Jpſe eni nos po
nit ad vitã qui dixit Ego ſum via veritas ꝛ vita. Jp= Joan. 14.
ſe greſſus noſtros non ſinit cõmoueri: qui manũ ſuã
Petro ne mergeretur extendit. Et ne crederes ocio= Matth. 14
ſe iſta dici a quibus periculis liberata fuerit: ſubter
enumerat. [Quoniã ꝓbaſti nos deus: igne nos exa=
minaſti ſicut † igne examinatur argentum]. Hacte Al. non hʒ.
nus ſingulari numero prophetaſſe videtur eccleſia:
nũc pluraliter loquiſ ex mẽbꝛis ſuis: p hos tres ver
ſus exponẽs fideles dñi q̃ntis tribulationibus affli=
ganeur. Pꝛobari nos facit deus: qñ per diuerſa gene
ra tentationũ pro ſui noīs cõfeſſione tolerantiã bea
te paſſionis indulget. Non eni ille nos ꝓbando no=
uit: ſed preſciẽdo cognoſcit. Sequiſ diuerſe marty=
rum pene. Jgne eni charitatis examinaſ beata con
ſciẽtia: q̃ tñ Chꝛiſti dñi amoꝛe ſuccendiſ: vt vrentiũ
flãmaꝝ toꝛmẽta vincanſ. Sʒ iſte ignis nõ cõſumpto
rius ſed purgatoꝛius eſt. Daſ eni argẽti exẽplũ: qđ
igne ideo decoquiſ: vt purius inde reddaſ. Jaceret
eni maſſa argenti cũ ſoꝛdibus ſuis: niſi magni calo=
ris beneficio natiua inquinamẽta deponeret. [Jn=
duxiſti nos in laqueũ: poſuiſti tribulationes in doꝛſo
noſtro]. Jnduxiſti nos in laqueum. i. intrare nos feci
ſti cuſtodie catenas: quas martyres ſuſtinere merue
runt. Laqueus qui non deciperet ſed probaret: qui
coꝛpus quidem necteret: ſed anime vincula diſſolue
ret: qui nõ ad reatũ perduceret: ſed abſolutionis do=
na preſtaret. Addidit Poſuiſti tribulationes in doꝛ=
ſo noſtro: videlʒ verbera que ꝛ Paulus pertulit: ꝛ re
liqua fideliũ turba ſuſtinuit. Ad hoc verberibus hu
miliati: vt diabolicã ſuperbiã cũ mundi ipſius dele=
ctatione reſpuerẽt. Nã cũ dicit Poſuiſti tribulatio
nes in doꝛſo nr̃o: ſignificat coꝛpoꝛeos doloꝛes quos
de illatis verberibus ſuſtinebãt. [Jmpoſuiſti hoīes
ſup capita noſtra. Trãſiuimus per ignẽ et aquã: ꝛ † Al. eduxi=
induxiſti nos in refrigeriũ]. Jmpoſuiſti dicit: vt oīa ſti.
ipſius volũtate facta fuiſſe conſtaret: ſicut dicit dñs
pilato Nõ haberes poteſtatem in me: niſi tibi data Joan. 19.
fuiſſet deſup. Sequiſ Hoīes vt intelligeres perſecutoꝛes
quippe qui pſecutiõibus ſeuis ſanctos martyres di=
uerſis cruciatib⁹ affligebãt. Sup capita nr̃a: hoc eſt
vt dares eis poteſtatẽ capitalẽ in nos ferre ſentẽtiã.
Addidit Trãſiuimus p ignẽ et aquã: qđ vtiq; factũ
eſt qñ alios martyꝝ ignis abſumpſit: alios aqua de
uoꝛauit: ꝛ per diuerſa elemẽta moꝛs eoꝝ ꝓbaſ iple=
ta. Sequitur ſeculi illius beata ꝓmiſſio Et induxiſti
nos in refrigeriũ: vt iſta oīa que in mẽbꝛis ſuis patie
baſ eccl'ia non ad deteſtabilem penã: ſed ad quietis
beatitudinẽ cognoſceres eſſe collata. Refrigerium DCS.
eſt eni poſt vrentes curas delectabilis ꝛ amena ſe
curitas: quam in illa retributione ſuſcipiũt qui pati
pro dñi nomine meruerũt. [Jntroibo in domũ tuam
in holocauſtis: reddam tibi vota mea]. Hic redeũt
membꝛa Chꝛiſti ad numerũ ſingularẽ. Dicit eni coꝛ
pus eius: in domo ipſius ſe feliciter intraturum. i. in
illa futura hieruſalẽ: vbi non holocauſta pecudum:
ſed puritas queriſ animarũ. Et intende quoniã ſicut

tribus verſibus ſuperioribus penas martyrũ dixit:ita
nũc alijs quattuor vſq; ad finem diuiſionis cõmemo-
rat bona beatorũ: vt fideles in duris afflictionibus ro-
CXy. borarét: quibus tãta premia pollicetur. Holocauſtum
em̃ dr̃ totũ incẽſum. Et qꝛ ſe ſuprius examinatũ igne di
xerat ſicut argentũ: iuſte ſe holocauſtũ oblaturũ dicit:
hoc eſt purgatã delictis aĩam ſuã. Sequit̃ Reddã tibi
vota mea/id eſt vt laudes tuas ſub ꝑpetuitate decan-
tẽ: ⁊ cũ angelis ⁊ poteſtatibus/thronis ⁊ dñationibus:
hymnũ miſericordie tue ſemꝑ edicã. Hec ſunt em̃ vo-
ta fidelium: hec deſideria ſimpliciũ chriſtianoꝝ: vt in
illa ſocietate recipiant̃: qui ſe fidei et operũ ſanctitate
iunxerunt. [Que diſtinxerunt labia mea. Et locutũ eſt
os meum in tribulatiõe mea]. Illa vota exponit/que
ſuperius dixit: id eſt que diſtinxerunt labia mea. Fide-
les enim q̃uis in afflictione ſint poſiti (ſicut Iob fuit)
dñm laudant: ⁊ ſe ſemꝑ accuſant. Ideoq; ꝓbãtur diſti
guere vota labijs ſuis: qꝛ dubiũ nõ eſt diuiſum eſſe qđ
humanitati imputat̃: ⁊ diuinitati ſemꝑ offertur. Et re-
ſpice beatã tolerãtie ſanctitatem: vt illa ſe vota laudis
dicat reddere poſt reſurrectionẽ/que in tribulatiõe cõ
cinunt: qñ frequenter carnis imbecillitate peccatur: et
doloribus victa plerũq; nõ ſinitur aĩa ꝓbabilia cõple-
re diſpoſita. Hic autẽ dei munere tanta copia charita
tis oſtẽditur: vt aduerſa oĩa ſuperaſſe mõſtretur. [Ho
Al. arietũ. locauſta medullata offeram tibi cum inceñſo † et arie
tibus]. Adhuc ipſa vota que ſuperius memorauit ex-
ponit. Holocauſta medullata ſunt ſacrificia: que puro
atq; intimo corde diuinis cõſpectibus damus. Nã qñ
inuicẽ holocauſti cõtritionẽ cordis offerimus: oportet
vt intus habeat puriſſimam fidem: intus habeat opera
fidei que ad vicẽ medulle oblationẽ pinguiſſimam red
dant/ne ſit aridũ atq; vacuũ qđ diuinis conſpectibus
DOG. imolamus. Quapropter talia ſe holocauſta promittit
offerre: que firmitatẽ habeant medulle ⁊ pinguedinem
fidei ſalutaris. Addidit Cum incenſo ⁊ arietibus. In-
cenſo ſignificat orationes: que ad inſtar tymiamatis di
Pſ. 140. uinis conſpectibus offeruntur: ſicut alibi legitur: In-
tret oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo. Arie-
tes vero ſignificant apoſtolos: qui duces chriſtiano po
pulo pijs predicationibus extiterunt. Et reſpice quo-
niã vtrũq; cõiunxit dicẽdo: Cum incẽſo ⁊ arietibꝰ. Ip
ſum reuera incenſum ſuauiſſimũ eſt dño: qđ a ploꝝ tra
ditionibus ꝓbat̃ adiunctũ. Memẽto autẽ/ꝙ hic ꝟſus
et ſequẽs allegorice ꝓferũtur. Per ſignificãtias enim
aĩalium declaratur oblatio deuotoꝝ. [Offerã tibi bo-
ues cũ hircis]. Boues intelligũtur ꝑdicatores: ꝗ pe-
ctora humana feliciter exarãtes: coꝝ ſenſibus celeſtis
verbi ſemina fructuoſa condebant. Hirci ꝟo intelligũ
tur: qui diabolicis prauitatibus ſtudentes: hiſpidis vi-
CXy. cijs veſtiunt̃. Hircus em̃ dictus eſt/quaſi hirſutꝰ. Sed
et eos cũ bobus offert ecclĩa: qñ cõuerſi chriſto dño cõ
fitẽtur. Hircus em̃ fuit latro ille qui pẽdebat in cruce:
ſed mox factus eſt bos qñ ad cõuerſionẽ veritatis dño
Luc. 23. reſpiciẽte ꝑuenit. Dixit enim Memento mei dñe cum
Al. non hz. veneris in regnum tuum. [Uenite † et audite ⁊ narra-
Al. deum. bo † vobis oẽs qui timetis † dñm: q̃ta fecit aie mee].
Uenit ad quartã poſitionẽ vbi non iam rudes: ſed fide-
les aduocat ac deuotos: iam nichil de paſſionibꝰ ſuis
cõmemorãs: ſed totũ de aĩe ſue liberatione locutura.
Audiamus quãta fecit aĩe ipſius: vt ⁊ nos diſcamꝰ ex-
petere qđ matri nr̃e cognouerimꝰ dñm cõtuliſſe. [Ad
ipſum ore meo clamaui: et exaltaui ſub lingua mea].
His duabus rebus diligenter impletis ꝑfectus efficit̃
chriſtianꝰ. Primũ: vt ad dñm clamet ore ſuo/id eſt re-
cta cõſcientia non voluntate ꝑuerſa. Sic em̃ de his di
cimus qui aliqua rõne fallunt̃. Mentẽ ſuam nõ hz: ſunt
aliena que loquitur. Ergo ore ſuo clamat/qui dño pure
ſupplicat: qꝛ illud non noſtrũ: ſed oĩno diabolicum eſt
qđ cognoſcitur eſſe peruerſum. Secundũ ſequitur Et
exaltaui ſub lingua mea. Sub lingua dicit in cõſciẽtia:
qꝛ cor noſtrum ſub lingua noſtra eſt: vbi tacita cogita-
tione laudamus: ⁊ exaltare nobis illum videmur ꝗ ſem
per ꝓbatur altiſſimus. Et vide ordinẽ rerũ. Primo di-
xit oris clamorẽ: Deinde venit ad puriſſimũ cordis af
fectum vñ ⁊ taciti ſolemus audiri. [Iniquitatẽ ſi † cõ- Al. aſpexi.
ſpexi in corde meo: non exaudiat † deus]. Qđ dixerat Al. dominꝰ
Exaltaui ſub lingua mea: ipſum diligẽter exponit. Nã
qui deum laudat in corde ſuo: non debet ſenſum varia
imaginatione cõfundere: nec aliquã iniquitatẽ conſpi-
cere: ſed totam illi mentem vigilantiſſime deputare vt
locum in eo diabolus nequeat inuenire. Sic enim pu
ritas orantis accipit̃: ſi nullis cogitationum ſordibus
polluatur. Dicit enim Si hoc feci non exaudiat deus:
oſtendens qñ qui talia faciunt inanibus illuſionibus
illudũtur. [Propterea exaudiuit † me deus: et † inten- Al. non hz.
dit voci † orationis mee]. Quia non cõſpexerat iniqui Al. attẽdit.
tatẽ in corde ſuo: ꝑpterea ſe dicit auditum. Ille enim Al. depre-
clamor aſcẽdit ad dñm: qui pollutionẽ rerũ non habet cationis.
humanarũ. Intẽdentes enim ad ipſum/talem recipi-
mus viciſſitudinẽ: vt ⁊ ille nos miſeratus intẽdat. De-
niq; hoc ſequit̃ Et intẽdit voci orationis mee. Suppli
cemus ergo vt donet nobis orationẽ puriſſimã: quate
nus fideliter exoratus ⁊ ille nos pleniſſime de ſacrario
ſue pietatis exaudiat. [Benedictus † dominus qui nõ Al. deus
amouit † deprecationem meam: et miſericordiam ſuã Al. oſonez.
a me]. Duo iſta cõnexa ſunt/quando deus deprecatio
nem non amouet: miſericordiam ſuam ſine dubitatio-
ne concedit. Nã cum oratio noſtra ſuſpenditur: ⁊ illius
miſericordia ꝓrelatur. Conſideremus etiã quarte par
tis initium: qua fuerit veritate cõceptum. Dixit enim
Uenite et audite quãta fecit anime mee. Secutus eſt
in fine veraciſſime promiſſionis effectus: qꝛ nec depre-
cationem eius amouiſſe cognoſcit̃: nec miſericordiam
ſuam ſuſpendiſſe monſtratur.

Concluſio.

Pediſſequa quidẽ expoſitione pſalmꝰ
iſte decurſus eſt: ſed
modo nobis eſt eius adunanda contextio: vt virtus hu
ius cantici euidenter poſſit agnoſci. Primum ſaluta-
riter gentes allocuta eſt ſancta mater eccleſia: vt gene
raliter in domini laudibus occupentur: quatenus ſup-
num deſiderium mundi nobis tollat affectum. Deinde
inuitat eas vt diſcant miracula veteris teſtamenti ad
prefigurationem illis potius viſa fuiſſe concedi: quate
nus ad ſpem maximam ſequens populus concitetur:
quando que veteri populo ſunt preſtita: future regene
rationis beneficia nunciabant. Docuit nos etiam quo
niam de diuerſis cladibus quas hic populus ſuſtinet
chriſtianus: domini miſeratione liberetur: et ad illã feli
cem patriam ipſo largiente perueniat. Promiſſio ſin-
gularis/ſponſio deſiderabilis/et hic ipſo protegẽte cu
ſtodiri: et ibi eodem largiente in eterno premio collo-
cari. Hoc ſi fixo animo ſemper intendimus: nunq̃ ini
di iſtius pericula formidamus: ſed cum leticia ſumma
cantabimus: quod in huius pſalmi fine conſcriptũ eſt.
Benedictus dominus qui non amouit deprecationẽ
meam: et miſericordiam ſuam a me.

Explicit expoſitio in pſalmum. 65.

¶ In finem in hymnis: pſalmus cantici David. lxvi.

Deus miſereatur noſtri et benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos: et miſereatur noſtri. Ut cognoſcamus in terra viam tuã: in omnibus gentibus ſalutare tuũ. Confiteantur tibi populi deus: confiteãtur tibi populi omnes. Letentur et exultent gẽtes / quoniam iudicas populos in equitate: et gentes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi deus confiteãtur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuum. Benedicat nos deus deus noſter benedicat nos de⁹: et metuant eum omnes fines terre.

DEF. Hymnus ⁊ canticum: hec duo noĩa niſi ſubtiliter inſpiciãtur: vnum videtur propemodũ indicare myſteriũ: q͛ vtraq̃ laudẽ dñi ſignificare monſtrãtur. Hymnũ d'ximus carmẽ eſſe / metri alicuius lege compoſitum: ſicut omnes pſalmos in hebrea lingua ↄſtat eſſe formatos. Ubi quotiens ſoli ponũtur in titulis: ſignificãtur organis et tympanis fuiſſe prolati. Sed iſte hymnus quem nunc propheta canit: ideo premiſit in finẽ: q͛ tota oratio ad dñm chriſtũ ſine dubitatione dirigit. Pſalmus vero cantici eſt: qui ſola humana vocis modulatione canebat. Sed nunc ꝑ hec noĩa vtrũq̃ deprehẽdit poſuiſſe cõiungi: vt ⁊ inſtrumẽtis muſicis ⁊ humana voce caneret: ⁊ ideo oĩs cantus ⁊ hymnus eſt: nõ oĩs hymn⁹ et cantus eſt. Nã hoc nobis diſtinctiõis huius prebet indiciũ: q͛ pſalmi qui canticũ nõ habẽt poterãt per ſola muſica inſtrumenta cantari. Diuiſio.

Poſt ſexageſimi quinti pſalmi canticũ reſurrectionis: mirabili ordine deprecatione ſuã propheta ſubiunxit: vt benedicti ad diuinam cognitionem deduci mereamur: ad quam noſtra non poſſint merita peruenire. Prima ergo parte fidelibus loquens ſupplicat: vt benedici cum ipſis mereatur a domino: quatenus illuminati corde in cunctis gentibus chriſtum dñm predicandũ eſſe cognoſcant. Deinde conuerſus ad dñm / prophetie ſpiritu confitendum illi dicit a populis: quia gentes iudicat in equitate. Tertio eundem verſum repetit quem ſuperius dixit: hoc myſterium adiiciens: quia fructum ſuum terra iam protulit: et ideo frequentato verbo poſtulat nos debere benedici. Expoſitio.

Al. nobis Deus miſereat noſtri ⁊ bñdicat † nos: illuminet vultũ ſuum ſuꝑ nos: et miſereatur

Al. noſtri. † nobis]. Supplicationem ſuam ꝓpheta dirigens ad neceſſarij noĩs cucurrit auxiliũ. Bene enĩ prius miſereri petijt: qui de meritoꝝ ſuorum ope non preſumpſit. Prius enim fuit vt miſereret errantibus: et poſtea bñdictionis ſue dona preſtaret. Nam bñdictio dñi ſemꝑ augmentat / ſiue cũ illũ bñdicimus: nos abſolute ꝓficimus / ſiue cũ nos ille bñdixerit: aĩe noſtre ꝓfutura cõcedit. Sed queramus quã benedictionẽ poſtulat: quia multe ſunt q̃ largit͛e dño cõcedunt. Bñdixit adã ante peccatũ dicẽs

Gen. 1. ei. Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete terram: et dña-

Ibidem. 26 mini eius. Bñdixit abraã cũ dixit. Benedicẽs bñdicã te: et multiplicãs multiplicabo ſemen tuũ ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut arenã que eſt ad oram maris. Bñdixit etiã terras in varios fructus: vt indigentiam noſtre fragilitatis excluderet. Sed hic illã benedictionẽ petijt / quã ſubter exponit: vt tenebras noſtre mentis excludens claritate nos dñi ſaluatoris illuminet. Sequit quippe Illuminet vultũ ſuum ſuper nos. Hec erat petitio bñdictionis: vt illuminaret vultũ ſuũ ſuꝑ eos: q͛ eum videre non poterãt qui in ſuis viribus luminis beneficia non habebãt. Illũ enim humanus videre non põt ſenſus: niſi qui ſplendoris ipſius fuerit claritate perfuſus. Repetit Et miſereatur nobis. Neceſſaria iteratio: q̃m et a miſericordia dñi ꝓficere incipimus: et in bona ſpe ipſo largiente ſeruamur. Que figura dicit Epembaſis: SCHE id eſt repetitio crebra ſermonis. [Ut cognoſcamus in terra viam tuam: in omnibus gẽtibus ſalutare tuum]. Euidenter expreſſit qđ ſuperius dixit. Benedicat nos et illuminet vultũ ſuũ ſuꝑ nos. Ad hoc enĩ iſta ꝓficiũt vt in hoc mũdo cognoſcamus viam illam veritatis; id eſt dñm ſaluatorem: qui nos ducit ad vitam: in qua nemo errare poterit / niſi qui ab ei⁹ regulis deuiare preſumit. Et ne nos probare hoc exemplis alijs egeremus: quis eſſet via / conſequẽter expoſuit. In oĩbus gentibus ſalutare tuum: vt nec vnius loci via iſta crederet: et quale eſſet beneficium mũdi teſtimonio noĩs ſui potuiſſet agnoſci. Quod nomen ipſi Chriſto dño euidenter apertũ eſt: q̃n beatus ille Symeon eum in manib⁹

accipiẽs dixit. Nunc dimitte ſeruum tuum in pace: q͛ Luc. 2. viderunt oculi mei ſalutare tuum: quod paraſti ante faciem omniũ populorum ⁊c. Conſidera etiam q͛ in primo verſu loquitur ad populum fidelem: et ſubito conuertitur ad dominũ chriſtum / non iniuria: q̃m hoc eſt membris loqui qđ capiti. Hec figura dicit Prophoneſis: SCHE. id eſt exclamatio: quotiens inter alia que loquimur ad dominũ ſubito verba conuertimus. [Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes]. Poſtq̃ fidem prouenire populis exorauit ꝓpheta: venit ad ſecundam partem dicens ad dñm: Confiteãtur tibi populi deus. Confiteantur: verbum equiuocũ eſt. Nam et laudes ⁊ peccatorum deplorationes noſcitur indicare confeſſio. Sed hic vtrũq̃ debet intelligi: vt ⁊ peccata ſua confiteantur populi: ⁊ gloriam dñi predicare non deſinant. Deniq̃ verbum ipſum in vno verſu noſcitur eſſe geminatum: vt ad fidelem populum totũ cognoſceres eſſe faciendum. Nam quod addidit Omnes / donatiſtarum prauitates eliſit: qui putãt eccleſiã domini in orbe terrarum non eſſe diffuſam. [Letentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in equitate: et gentes in terra dirigis]. Querẽdum nobis eſt: quare moneat gentes letari ⁊ exultare: cum iudiciũ dominũ dicat eſſe facturum. Metuere enim poteſt rea cõſciẽtia: cum audit veracem dñm iudicaturum. Sed de illis dicit: qui iam confeſſi peccata formidare nequeũt ventura iudicia. Illis enim non iudex: ſed aduocatus eſt Chriſtus: qui ſe propria confeſſione damnauerũt. Quapropter exultent gentes et gaudeant: que faciem eius in confeſſione preuenire meruerũt. Sequitur cauſa leticie: quia miſericordi iudici probantur eſſe confeſſi: qui nouit humilium corda ſanare: et ſuperborum colla concidere. Nam vt illam confeſſionẽ (quã diximus) debuiſſes aduertere: dicit Et gentes in terra dirigis: vtiq̃ in hoc mundo: vbi eas facis delicta propria confiteri: vt diabolico nequeant errore ſubuerti. [Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes]. Uenit ad tertiam narrationem: in qua verſum

quidē ſecunde partis repetiuit: ſed oīno rem aliā ſubter adiecit. In ſuperiori enim verſu poſuit Letentur ⁊ exultent gentes: nunc autē dicit Terra dedit fructum ſuum: vt ⁊ ſi vnū initiū ſonet: non tamen ſenſus ipſe ꝓpter ſequētia ad cauſas ſimiles tēdere videatur. Iſtos vero populos quos frequenter repetit: quidā eos duodecim tribus intelligere voluerunt: que in illo iudicio remunerationis gratiā cōſequētur. [Terra dedit fructum ſuum. Benedicat nos deus deus noſter]. Terra dedit fructū ſuum ſcilꝫ cōfeſſiones populoꝝ: qđ ſuperius prouenire neceſſaria repetitione memorauit. Reuera ſuum quē pia dñi largitate ꝑcepit: nō quē diabolo ſemināte generauit. Dedit etiā terra fructū ſuū quādo dñm ſaluatorē diuerſaꝝ gentiū turba ſuſcepit. Illa enim que erat peccato Ade ſpinis ⁊ tribulis plena: vitalem fructum intulit / cum dñi iuſſionibus obediuit. Tūc enī apoſtoloꝝ fides in varias linguas ſancto ſpiritu replēte prorupit: Tunc virtutes ineſtimabiles mundus agnouit: Tunc reuera fructū ſuū terra ꝓtulit: qñ ſpinas diaboli tribuloſqꝫ deſeruit. Et qꝛ fruct⁹ prouenire potuit: iuſte bñdictio poſtulat̃. Dicit enī Bñdicat nos deus de⁹ noſter. Dixerat ſemel de⁹: ſed ne gentilium dñs putaret̃: qꝛ ipſi deum ſe dicunt colere: q̄uis varijs erroribus implicentur: addidit tñ Deus noſter: vt reuera ipſe ſolus colendus deus credat̃: quē ſancta catholica colit et cōfitet̃ eccleſia: hoc eſt patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritū ſanctū. [Bñdicat nos deus: ⁊ metuāt eum omnes fines terre]. Geminat Bñdicat nos: qđ ſepe repetendū eſt / ⁊ ſine fine cōſtat optandū: qꝛ ſemper neceſſarium: ſemꝑ ꝓbat̃ eſſe proficuū. Que figura dicit̃ Tantologia / id eſt eiuſdem ſermonis iteratio. Intueamur etiā quēadmodū timor dei inter magna munera poſtuletur: qñ poſt bñdictionē petitā metus cōcedi terre finibus exorat̃. Eſt enim inter prima dei munera: quoniā qui illum timere norunt / ⁊ amare nō deſinūt. Sic enī ⁊

SCDE

Eccl. i.

Salomon dicit: Initium ſapiētie timor dñi. Et in alio pſalmo: Timeat dñm oīs terra. Sed timor iſte non ex humana trepidatione cōtingit: ſed diuina inſpiratione preſtat̃. Hunc ergo timorē / terre finibus ꝓpha miſeratus optauit: vt ⁊ credere inciperēt: ⁊ credita cauta ſollicitudine cuſtodirent.

Concluſio.

Quam latiſſimos fidei cāpos ſub breuitate ſuauiſſima pſalmus iſte cōplexus eſt. Supplicauit enī dño chriſto: vt aduētu ſuo benedicere nos larga pietate dignet̃: quatenus ſalus mūdi expectata gētibus innoteſcat: ⁊ fructū miſericordie ipſius de pleniſſima religiōe ꝑcipiāt. Sit ergo nobis ⁊ ſub breuitate dulciſſimus: ſicut ꝓphetie ſue dignitate preclarus / qñ illud ante tot ſecula predixit: qđ tam ſalutariter mūdus agnouit. Preſta rex eterne: vt ſicut te ī humilitate carnis veniſſe cognouimus: ita et in deitatis potentia conceſſum nobis clementem iudicem ſentiamus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 66.

In finē pſalmus cantici Dauid. lxvij.

EXurgat deus et diſſipentur inimici eius: ⁊ fugiāt qui oderunt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit cera a facie ignis ſic pereant peccatores a facie dei. Et iuſti epulētur et exultent in conſpectu dei: et delectentur in leticia. Cantate deo pſalmum dicite nomini eius: iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum: dominus nomē illi. Exultate in cōſpectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum et iudicis viduarum. Deus in loco ſancto ſuo: deus q̄ inhabitare facit vnius moris in domo. Qui educit vinctos in fortitudine: ſimiliter eos qui exaſperant qui habitant in ſepulchris. Deus cum egredereris in conſpectu populi tui: cum pertranſires in deſerto. Terra mota eſt: etenim celi diſtillauerūt a facie dei ſinai / a facie dei iſrl. Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam. Animalia tua habitabunt in ea: paraſti in dulcedine tua pauperi deus. Dominus dabit verbum: euangelizantibus virtute multa. Rex virtutum dilecti dilecti: ⁊ ſpeciei dom⁹ diuidere ſpolia. Si dormiatis inter medios cleros: penne columbe deargentate: et poſteriora dorſi eius in pallore auri. Dum diſcernit celeſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in ſelmon: mons dei mons pinguis. Mons coagulatus mōs pinguis: vt quid ſuſpicamini montes coagulatos? Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finē. Currus dei decem milibus multiplex milia letantium: dominus in eis in ſinai in ſancto. Aſcēdiſti in altum cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hominibus. Etenim non credentes: inhabitare dominum deum. Benedictus dominus die quotidie: proſperū iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorum. Deus noſter deus ſaluos faciendi: et domini domini exitus mortis. Verūtamen deus confringet capita inimicorum ſuorum: verticem capilli perambulantiū in delictis ſuis. Dixit dominus ex baſan conuertam: cōuertam in profundum maris. Vt intingatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorū ex inimicis ab ipſo. Viderunt ingreſſus tuos deus: ingreſſus dei mei regis mei qui eſt in ſancto. Preuenerunt principes cōiuncti pſallentibus: in medio iuuencularum tympaniſtriarū. In eccleſijs benedicite deo domino: de fontibus iſrael. Ibi beniamin adoleſcentulus: in mentis exceſſu. Principes iuda duces eorum: principes zabulon et principes neptalim. Māda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in nobis. A templo tuo in hieruſalem: tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinis congregatio tauroꝝ in vaccis populorū: vt ex-

cludant eos qui probati ſunt argento. Diſſi
pa gentes que bella volunt/ venient legati
ex egypto: ethiopia preueniet manus eius
deo. Regna terre cãtate deo: pſallite domi-
no. Pſallite deo qui aſcẽdit ſup celũ celi: ad
orientẽ. Ecce dabit voci ſue vocẽ vͤtutis: da-
te gloriã deo ſuper iſrael: magnificẽtia eius
et virtus eius in nubibus. Mirabilis deus
in ſanctis ſuis: deus iſrael ipſe dabit virtutẽ
et fortitudinẽ plebi ſue/ benedictus deus.

Vim nominis iſtius hinc debemus aduerte-
re: quia dũ finis dicat: in initio ſemp apponi
tur. Significat enim rerũ caput et eternale
Joan. 8. principiũ: ſicut ipſe in euangelio dicit. Ego
ſum principiũ ꝓpter qḋ ⁊ loquor vobis. Se
quitur pſalmus cãtici qui humana tñ ſolet voce cãta
ri. Dauid autẽ ipſum dñm deſignat: quẽ ⁊ finis ille ꝓ-
nunciat. Lõgus pſalmus/ ⁊ ad faſtidium releuandum:
quinq3 diapſalmatibus prenotatus: per que nos diui-
ſiones cõpetenter impreſſimus. Nam licet has in alijs
pſalmis q̃tum aſpirat dñs humana ꝑſcrutetur indu-
ſtria: iuſte tñ inciſiones abſolute ſequẽde ſunt: quas ꝑ
diapſalmata diuina fecit auctoritas. Sciendũ eſt autẽ
toto pſalmo ꝑ myſticas ſimilitudines pſalmigraphũ
loqui: qui ſacramentis euangelicis oĩno repletus eſt: ⁊
aſcẽſionis chriſti deſcriptione deuota monſtratur eſſe
precipuus. Diuiſio.

Prouidentie ſpiritu ꝓpheta cõpletus/ que ini
micis domini accidant: vel que fidelibus in
futura iudicatione contingant: per optatiuũ
modũ Primo ingreſſu pſalmi huius conue-
nienter edicit: vt ⁊ perfidos de pena terreat: ⁊ famulos
domini promiſſa remuneratiõe letificet. Secundo in-
greſſu virtutes ſignificat/ quas cõtulit populo iudeo-
rum: ac deinde dicit quẽadmodũ ex his perfecit eccle-
ſiã. Tertio per montis ſpeciem ſignificat dñm ſaluato
rem/ aſſerẽs que beneficia preſtiterit eccleſie: quã cã re-
ſurrectionis ſue munere ſubleuauit. Quarto inimicoꝝ
dñi ſuperbiam conquaſſandã eſſe ꝓnunciat: ⁊ conuer-
ſionẽ et martyria ab vtroq3 ſexu etiã ex peſſimis dicit
eſſe faciendã: cũ aduentus dñi mundo ſalutaris illuxe-
rit. Quinto dicit in eccleſijs dñm debere benedici: vbi
apoſtoli ⁊ chriſtꝰ ipſe ꝑdicauit/ ſupplicãs vt dona que
dedit fidelibus ſuis/ cõſeruare dignet. Monet etiam vt
velociter ad dominũ veniant: qui in hoc mũdo tanq̃ in
egypto ⁊ ethiopia cõmorãtur. Sexto ingreſſu: vniuer-
ſitatem monet vt pſallat dño chriſto: qui iam reſurre-
ctionis ſue miracula patefecit: ac deinde pſalmum do-
minica laude concluſit. Expoſitio.

Exurgat deus et diſſipent inimici eius: et fu-
giãt a facie eius qui oderunt eũ]. Confiden
ter ꝓpheta videt optare: qḋ nouit eſſe vẽtu-
rum. Petit eñ reſurrectionẽ chriſti: qua diſ-
ſiparetur aduerſi ſcilz iudei: qui reſurrectio-
nis eius vidẽdo potentiam: ſceleris ſui facinora formi-
dabant. Vltio quippe eorum vno verbo deſcripta eſt.
Non enim in vnã gentẽ populus ipſe collectus eſt: ſed
per orbem terrarũ effuſa charitate diſperſus eſt. Se-
quitur ineſtimabilis pena maledicti: vt ab eius facie fu
giant: cuius vbiq3 conſtat eſſe preſentiam. Quale eſt
enim ſemper fugere: ⁊ infenſi iudicis preſentiam nõ vi
tare? Addidit Qui oderunt eum: vt eos ſignificaret q̃

in ſua pertinacia conſtiterunt. Odiũ enim illis rebꝰ de-
bemus: quibus nos acquieſcere nullatenus poſſe pro-
fitemur. [Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit ce-
ra a facie ignis: ſic pereant peccatores a facie dei]. In
iſtis duobus verſibus ſub cõparatione gemina pecca-
torũ pena predicitur. Fumus eſt eñ ex flamma iſta cor DEF
ruptibili ſurgens: tenebroſa conglobatio. Que q̃tum
plus extollitur: tantũ ꝑ inania tenuat. Huic peccato-
res merito cõparant: qm̃ ex flãma nequicie ſue produ-
cunt fumiferas actiones: que licet ad altiora ſupbia fa
ciente cõſurgant: neceſſe eſt vt ſua magis velut fumus
elatiõe deficiant. Sequitur eoꝝ alia cõparatio: Cera DEF
eſt ex fauis collecta tenera molliſq3 ſubſtantia/ que ſic
ignis calore reſoluit: vt eius corpulentia penitus abſu
matur. Huius ſimilitudo delinquẽtibus competenter
aptatur: qm̃ in iudicio dei a facie ipſius ſic diſpereunt
peccatores: quẽadmodũ cere deliquatitudo proximo
igne conſumit. Et intuere φ hic peccatores in ſubſtã-
tia ſua/ non dicit poſſe cõſumi: qui perpetuo igne tor-
quendi ſunt: ſed dicit eos a facie dei eſſe perituros: qa
nunq̃ ad gratiã ipſius beneficiaq3 vẽturi ſunt: ſicut q̃-
dã errantium dicere tentauerunt. Et nota φ in his ver
ſibus figura eſt Parabole: id eſt rerum diſſimiliũ com SLDE
paratio. Peccatoribus enim fumus ⁊ cera comparata
noſcuntur. [Et iuſti epulentur ⁊ exultent in conſpectu
dei: † delectentur in leticia]. Sicut ſuperius dicta eſt ALL
pena peccatoꝝ: ita nunc iuſtorũ remuneratio ventura
narratur. Epulas dicimus exquiſitas et abundãtes co
pias ciboꝝ: quibus ⁊ corpus reficit: et pleruq3 deſide-
riũ edacitatis augetur. His cõparant pabula fidelium
ſagina iuſtorũ/ qui ſaturati adhuc deſiderant: et de ce-
leſtibus delitijs inexplebiliter farciunt. Sed vbi repe-
riãtur iſte delitie: ſubſequenter adiungitur: ſcilicet In
cõſpectu dei: vbi ſemp eſt deſiderabilis ⁊ vera leticia.
Quale eſt enim exultare ſub conſpectu tanti iudicis vt
illũ quẽ hic iuſte metuimus: ipſius munere liberati ſub
eius preſentia gaudeamus? Adiecit Delectentur in le
ticia: vt hoc ipſum illos poſſit delectare qḋ leti ſunt: qa
dum leticiã ſuam nullo norũt fine claudendã: ſuauius
in ea delectãtur: quã ſe amiſſuros eſſe nõ ſentiũt. Sic
beatitudinis illius ventura felicitas: ſub iucẽtibus q̃-
buſdam modulis indicatur. [Cantate deo pſalmũ di-
cite nomini eius: iter facite ei qui aſcẽdit ſup occaſum
dominus nomen † eſt ei. Exultate in conſpectu eius]. ALLIL
Poſtq̃ peſſimoꝝ penas: iuſtorũq3 premia vẽtura nar-
rauit: hortat populos ꝓpheta vt in his que audierãt fi
deli mẽte preſumẽtes: laudes deo hymnica exultatiõe
concelebrent. Cantat enim deo: qui contemplationem
eius puro ac fideli ſemp animo contuet. Pſalmũ dicit
nomini eius: qui opera efficit que ille precepit. Sequi-
tur Iter facite ei: id eſt corda veſtra purificata prepara
te: que dignetur ſanctus dñs introire/ ſiue predicatiõi-
bus beatis cunctos imbuite: ſicut Iſaias propheta di
cit. Parate vias domini: rectas facite ſemitas eiꝰ. Sz Isa. 40.
cui fiat iſtud iter edicitur. Qui aſcẽdit ſuper occaſum.
Aſcendit vtiq3 dñs chriſtus ſuper occaſum a mortuis
reſurgendo: vt captiuã duceret noſtrã captiuitatem: ⁊
mors relinqueret liberos: quos peccatis alligantibus
tenebat obnoxios. Neceſſe enim fuit vt occaſus tene-
broſus cederet: ſup quem ſol iuſticie ꝓbabatur exortꝰ
tus. Et ne quis ambigeret q̃ aſcẽdit ſup occaſum dicit
Dominus nomen eſt ei: vt nemo dubitaret deum eſſe
dñm ſaluatorẽ/ quẽ nefandi iudei velut cõmunem ho-
minẽ trucidandũ eſſe putauerunt. Sequitur Exultate
in ꝯſpectu eius: non in ꝑſentia hominũ vbi eſt caduca

leticia:ſed in cōſpectu eius vbi iugiter ſe puritas men-
tis obiectat:⁊ quaſlibet hic erumnas patiaꝛ conſidera
tione futuri premij ſemper erigitur. [Turbabunꝛ a fa-
cie eius patris orphanorum ⁊ iudicis viduarū. Deus
in loco ſancto ſuo]. Poſtq̄ dixit in conſpectu dn̄i bea-
tis eſſe gaudendum:nunc a facie ipſius predones atq̄
impios aſſerit eſſe pellendos:qui orphanos ac viduas
ſeua cupiditate dilacerant. Turbati em̄ ⁊ nimiū formi
Matth.25. dantes a facie dei tales expelluntꝛ:qn̄ audierint Ite in
ignē eternum qui paratus eſt diabolo et angelis eius.
Sed qui ſit iſte a cuius facie pelluntꝛ exponit: id eſt Pa
tris orphanoꝝ ⁊ iudicis viduarū. De quo et alibi legi-
Pſ.9. tur: Pupillo ⁊ vidue tu eris adiutor. Quid ergo depre
dator eorum pati poterit: qui iudicis ſui ſuſceptos im-
pia laceratione contriuit? Patris autē ⁊ iudicis geni-
tiuos poſuit caſus:vt q̄d ſit deus:his cōplexiōibus poſ
ſit oſtēdi. Addidit quoq̄ Deus in loco ſancto ſuo: ſub
audiendū eſt:qui immutabilē ſeruat firmamq̄ ſenten-
tiā:ſicut de ipſo a patre Auguſtino dictum eſt. Mutas
Al. inhabi- tēpora nec mutas conſilia. [Deus qui † habitare facit
tare. † vnanimes in domo. Qui educit vinctos in fortitudi-
Al. vnius ne]. In hoc verſu et duobus alijs qui ſequūtur ꝑ duo
moris. decimā ſpeciem diffinitionis:que grece Catae penon:
Diff latine per laudē dicitꝛ: declaratur quis ſit deus/id eſt q̄
habitare facit vnanimes in domo: ſicut legitur in acti-
Act.4. bus apoſtoloꝝ. Multitudinis credentiū erat cor vnū
et anima vna: Siue q: prophete et euāgeliſte in domo
dn̄i vnū ſentientes verbū veritatis conſentanea predi
Pſ.132. catione locuti ſunt. Et alibi ipſe dicturus eſt: Quā bo-
num ⁊ q̄ iocundū habitare fratres in vnum. In domo
em̄ illius illi habitāt: qui ſe mutua charitate conſociāt.
In domo vero eccleſiā ſignificat. Sequitur Qui edu
cit vinctos in fortitudine. Hic humanū genus ſignifi-
cat:qđ vinctum lege peccati fortitudinis ſue robore li-
berauit. Alligato enim diabolo/eduxit vinctos quos
tenebat ille captiuos. Bene autem dictum eſt. Eduxit:
quia ab inferno liberās ad gaudia regni celeſtis leua-
Al. exaſpe- uit. [Similiter eos qui † in iram prouocant/qui habi-
rant. tant in ſepulchris]. Enumerat adhuc quos educit vin
ctos in fortitudine ſua. In iram enim prouocant dn̄m:
blaſphemi ⁊ peſſima ſe cōuerſatione tractantes. Ipſi
ſunt quippe qui viui habitant in ſepulchris:id eſt q̄ in
fetida et carnali actione ſepulti ſunt. De quibus et in
Pſ.5. alio loco dictū eſt. Sepulchrum patens eſt guttur eo-
rum. Nam licet mortuos viſualiter ſuſcitauerit:huma-
num tn̄ genus de ſepulchris eripuit: qn̄ eis per veram
Al. egredie fidem vite gaudia votiua reſtituit. [Deus cum † egre-
ris in cōſpe dereris corā populo tuo:dū trāſgredereris in deſerto]
ctu populi Iungendū eſt huic verſui cognoſceris. Adhuc em̄ in
tui cū ptrā operationis eius laudibus ꝑſeuerat. Egreſſus eſt quidē
ſieris. deus corā populo iſraelitico: dum in colūna ignis ap-
paruit: dum in deſerto eos manna largitate ſatiauit.
Sed hoc melius ad populum reſpicit chriſtianū. Egre
ditur enim corā populo:qn̄ educit vinctos in fortitudi-
ne ſua:qn̄ reſuſcitanꝛ qui in ſepulchris habitant. Ipm̄
enim cōuertꝛ fidelis: qn̄ in operibus magnis eius pieta
tē potentiāq̄ cognoſcit. Trāſgreſſus eſt etiam in de-
ſerto qn̄ ad gentes venit:ad quas ꝓpheta nullus acceſ
ſit:que velut heremus deſolata a verbo dn̄i reddebanꝛ
aliene. [Terra mota eſt etenim celi diſtillauerūt a fa-
Al. ſinai. cie dei: † mons ſina a facie dei iſrael]. Interiecto dia-
pſalmate:venit ad ſcđm ingreſſum:vbi enumerat que
iſraelitico populo virt⁹ diuina pceſſit. Terra mota eſt/
id eſt terreni hoīes videndo tam magna miracula cre-
diderunt. Celi diſtillauerūt a facie dei:qn̄ inuicē ſtillici

dioꝝ manna deſcendit a facie dei:quia per columnā
ignis ac nubis preſentia ipſius noſcebaꝛ. Mons quoq̄
ſina a facie dei fumauit:qn̄ ibi moyſes in duabus tabu
lis legem beatus accepit. Nā ⁊ in exodo ita ſcriptū eſt. Exo.19.
Totus autem mons ſina fumabat:eo q̄ dn̄s deſcēdiſ-
ſet ſuper eum. [Pluuiam voluntariā † ſegregās deus Al. ſegre-
hereditati tue et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam]. gabis.
Exponit illud qđ ſuperius dixit:Celi diſtillauerūt. Ip
ſa eſt enim pluuia voluntaria: quam tunc comedendi
auida gens iudea promeruit. Nam vt voluntati eius ſa
tiſfieret:inexpertum miraculum mundus accepit. Plu
uia ſiquidem illa voluntaria fuit:non iſta que generali-
ter vbiq̄ diffunditur. Deniq̄ ſic ſegregans deus here
ditati tue:q: non hoc dn̄s alijs gentibus dedit: qđ tūc
hebreo populo miſeratus indulſit. Hereditas enim ip
ſius fuit populus hebreoꝝ:ſicut legiꝛ Et facta eſt por-
tio dn̄i populus eius Iacob funiculus hereditatis ei⁹
iſrael. Hec ſi ad tēpus infirmata eſt dn̄o ſaluatori mi-
nime credendo ꝑfecit hereditatē ſuam:qn̄ gentes reli-
quas in ſupplemētum credulitatis admittit. [Anima-
lia tua habitabunt in ea: paraſti in dulcedine tua pau-
peri deus]. Quia ſuperius dixerat de hereditate dn̄i.
Tu vero ꝑfeciſti eam:nunc adiecit vnde eam ꝑficeret.
Alia fuerunt gentes vera religione vacuate:ſed cum
ad dn̄m venerūt facte ſunt ei⁹ que iam nichil indigeāt:
ſed rationabili ac pleno lumine cōpleantur. Hec habi
tabunt in eccleſia:cū vere religionis cultū ipſo miſerā-
te ꝑceperint. Iterumq̄ que ſint iſta a ialia:conſequen-
ter exponitur. Dicit em̄ Paraſti in dulcedine tua pau-
peri deus. Paraſti ſignificat predeſtinatos:quia ab ori-
gine mundi ipſo miſerāte preparati ſunt. In dulcedi-
ne tua/non ſeculi huius vbi amara patiuntur:ſed in il-
la ſuauitate i qua pauperes dei reges ditiſſimos ante-
cellunt. [Dn̄s dabit verbum euangelizantibus † virtu Al. virtute
tes multas]. Verſus iſti⁹ ordo talis eſt. Dn̄s dabit vir- multa.
tutes multas euangelizantibus verbum. Dedit enim
virtutes multas apoſtolis: qui verbum eius veneran-
da confeſſione predicabant: qn̄ eis languentiū turbas
ſanare conceſſum eſt. Nam ipſum quoq̄ euangelium
multarū conſtat eſſe virtutū. Quid enim fortius q̄ ani
mas ſaluare:que errorum ſuoꝝ vicijs poterāt interire?
Sicut iacobus apoſtolus dixit. Scire debet qs: q: qui Iaco.5.
conuerti fecerit peccatorē ab errore vie ſue/ſaluat ani-
mam eius: ⁊ operit multitudinē delictoꝝ. [Rex virtu-
tum dilecti: † et ſpecies domus diuidere ſpolia.] Ver- Al. dilecti
ſus iſte ſollicitius inquiraꝛ. Eſt enim verboꝝ ſubtilita- et ſpeciei.
te perplexus. Hic enim dilectū/filiū patris debemus
accipere:ſicut ipſe in euāgelio dicit. Hic eſt fili⁹ meus Matth.3.
dilectus:in quo michi bene cōplacui. Qđ ſchema dici SCHE
tur Antonomaſia/id eſt vice nomis poſita:qn̄ ſic aliud
nomen ponitur:vt tn̄ illud qđ neceſſarium fuerit ſentia
tur. Dilecti ergo pater:rex angeloꝝ ⁊ poteſtatū eſt:
qui virtutibus imperat. Quod ⁊ de filio conuenienter
accipitur:de quo alius pſalmus dicit. Dominus virtu Pſ.23.
tum ipſe rex glorie:quod tamen ſancte trinitati certum
eſt conuenire. Hic tamen patrem vult intelligi:q: dile
cti poſuit/id eſt Chriſti. Sequitur Et ſpecies domus
diuidere ſpolia. Pulchritudo domus diuine cognoſci
tur: quando ſpolia diaboli/id eſt homines ſcelerati in
domū eccleſia transferuntur. Spolia ſiquidem diabo
li/ſunt populi quos dominus alligatos forte liberauit:
ſicut in euangelio ipſe dicit. Nemo intrat in domum for Marci.3.
tis et vaſa eius diripit: niſi prius alligauerit fortem:et
tunc domum illius diripiet. His enim ſpolijs domum
ſue poteſtatis ornauit:eccleſiam ſanctā gaudere fecit:

quoniam ferocis inimici vota fruſtrauit. [Si dormia⸗
tis inter medios cleros penne columbe deargentate: ⁊
Al. palloꝛe poſterioꝛa dorſi eius in † ſpecie auri]. Subaudiendū:
ſuſcipient vos. Hic doꝛmire nō ſtupoꝛem ſomni ſigni⸗
ficat/aut obliuionē rerum quam pati cōſueuimus doꝛ⸗
miētes: ſed doꝛmiētes dicit in pꝛecepta domini quie⸗
ſcentes: ⁊ in idipſum requiem habentes. Cleros enim
auctoꝛitate patrum/duo teſtamenta debemus accipe⸗
re: inter que monet continere atq; quieſcere chꝛiſtia⸗
nos. Senſus ergo talis eſt. Commonet fideles ſi doꝛ⸗
miatis inter duo teſtamēta: hoc eſt ſi animam veſtram
in ſcripturis diuinis vltima doꝛmitiōe reponatis. Doꝛ⸗
mitionem vero pꝛo moꝛte ponit: dominus in euangelio
Joan. 11. teſtatur dicēs. Lazarus amicus noſter doꝛmit: ſed ea⸗
mus vt a ſomno ſuſcitem eum. Sequitur Penne colū
be deargentate. Per hec comata (ſicut ſuperius dixi⸗
mus) ſubaudiendū: ſuſcipient vos. Penne ſignificant
claritatem/que nos in illam patriam ducunt: ſi hic in le
ge domini quieſcere mereamur. Columbe deargenta⸗
te: eccleſiam ſignificant. Que merito columba deargē
tata dicit: quia innocentiam habet columbe: et diuinis
eloquijs argenteo candoꝛe reſplendet. De qua ſcriptū
eſt. Una eſt columba mea: vna eſt dilecta mea. Huius
columbe poſterioꝛa/id eſt vltima in ſpecie auri clarifi⸗
cata reſplendentiq; poſtq; de hoc mūdo diſceſſerit: ſu
pꝛa aurū eius gratia relucebit. Et reſpice q in hoc mū
do argento comparata eſt. In illa reſurrectione auri
eam ſpecie dicit oꝛnandā: ſicut in. 44. pſalmo iam di⸗
Ps. 44. ctum eſt. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deau⸗
rato: circumamicta varietate. [Dum diſcernit celeſtis
Al. eam. reges ſuper † terram: niue dealbabuntur in ſelmon].
Poſt diapſalmatis ſilentium: venit ad pſalmi tertium
membꝛum: vbi enumerat dona que contulerit eccleſie
reſurrectionis gloꝛia contributa dominus celeſtis. Re
ges ſunt apoſtoli ſanctiq; pontifices: vel ceteri fideles
qui pꝛobabiliter regere coꝛpoꝛa ſua diuino munere me⸗
ETY. ruerant. Rex ergo: a regendo vocat⁹ eſt. Et merito hoc
illis nomen impoſitum eſt: qui cupiditates ſeculi refre
nare diuina virtute potuerunt: ſicut apoſtolus quoſdā
1. Coꝛin. 4. increpans dicit: Sine nobis regnatis: ⁊ vtinam regna⸗
retis: vt et nos vobiſcum conregnaremus. Hos ergo
reges dum ſup eam columbam/quam ſuperius dixit:
diſcernit concoꝛditer dominus atq; diſtribuit. Super
niuē dealbabunt in ſelmon/id eſt ſupꝛa candoꝛē niuis
eluceſcunt: qui eccleſiam regere fideliter atq; oꝛdina⸗
INTER. re noſcunt. Qd autē dictū eſt In ſelmon: nomen hui⁹
montis vmbꝛa interpꝛetat: que hic congrue diuina vir
tus intelligitur. Ipſa enim ab eſtu viciorū nos defendit
et reficit: ipſa nobis celeſtia dona concedit: ſicut ſancte
Luc. 1. marie angelus annunciauit. Spiritus ſanctus ſupue⸗
niet in te: et virtus altiſſimi obumbꝛabit tibi. Et alibi.
Ps. 16. Sub vmbꝛa alarum tuarum pꝛotege me. Hec eſt vmbꝛa
que in bono ponit. Deniq; laudē montis ſequēti verſu
dicturus eſt. Dealbabunt autē ponitur ⁊ in malo: ſicut
Act. 23. in actibus apoſtoloꝝ legitur. Percutiet te dn̄s paries
Matth. 23. dealbate. Hoc ⁊ euangelium quoq; teſtatur. Similes
eſtis monumētis dealbatis: que plena ſunt oſſib⁹ moꝛ⸗
Al. Mons tuoꝝ. [† Montem dei montem vberem. Mons coagu
dei mons latus mons pinguis]. Per quintam ſpeciem diffinitio
pinguis. nis: que grece Cata antilexin latine verbum dicitur: ex
DEF ponit pꝛopheta qui ſit mōs ille ſelmon quem ſuperius
dixit. Ac ſi diceret Mōtem dico/id eſt ipſum dominū
Iſa. 2. ſaluatoꝛem: de quo Iſaias pꝛopheta cecinit. Erit in no
uiſſimis diebus pꝛeparatus mons domus domini in
verticem montium: ⁊ eleuabit ſuper colles: ⁊ ibunt ad

eum oēs gentes. Addidit Et montem vberem: ex quo
perpetua et ſuauia fluēta deſcendūt: qui aquas habet
irriguas ⁊ celeſti ſuauitate cōditas. Subiungit Mōs
coagulatus: ſcilꝫ pꝛopter paruulos enutriendos: qui nō
eſca coꝛpulenta: ſed coagulato lacte potādi ſunt. Addi DOS
dit etiam Mons pinguis: q; fertilitate ſua ſemꝑ vberri
mus eſt. O mons breuiter quidem laudatus: ſed cele⸗
ſtium rerum qualitate copioſus: ex quo aque viue de⸗
currunt/lac in paruuloꝝ ſalutem pꝛeparatur pingue
do ſpiritualis cognoſcitur: et quicquid ſumme bonum
creditur: in montis iſtius eſt gratia conſtitutum. [Ut
quid † ſuſcepiſtis nos montes vberes. Mons in quo Al. ſuſpica
beneplacitum eſt deo habitare in eo]. Dixit ſuperius: mini mon⸗
montem debere intelligi dominū ſaluatoꝛē: ſed nunc tes coagu⸗
repꝛehendit pꝛopheta: ne quis debeat mōtes iſtos in⸗ latos.
telligere qui apoſtoloꝝ eminētie cōparantur: cũ et
ipſos per dei gratiam vberes eſſe noſcamus. Addidit
enim Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in
eo. Sed quem montem deberemus aduertere: euiden DOS.
ter deſignat. Chꝛiſtus eſt enim ſolus mons qui patri
complacuit vt in eodem habitaret: ſicut ipſe teſtatur.
Hic eſt filius meus dilectus in quo michi bene com⸗ Matth. 3.
placui. Nam quod dicit Habitare in eo: et patri ⁊ filio
vtriuſq; cōmune eſt: ſicut ipſe in euangelio dicit. Ego in Joan. 14.
patre: et pater in me eſt. Cum ergo dicit: In quo bene⸗
placitū eſt deo habitare in eo. In quo/⁊ in eo: quia cō⸗
muni lingue non conuenit: pꝛopꝛium hoc ſcripture di⸗
uine eſſe dicamus: ſicut in. 65. pſalmo dixit. Ibi in idip IDI
ſum. [Etenim dominus habitabit † vſq; in finem]. Il Al. non h.
los montes quos dixerat non debere intelligi: quia de
domino ſaluatoꝛe loquebatur qui eſt mons montium:
et ſanctus ſanctoꝛum: ⁊ rex regum: ⁊ dn̄s dominantiū.
Redit ad ſalutis auctoꝛem dicens: montibus illis/id
eſt apoſtolis inhabitare dominū chꝛiſtum vſq; in finē:
ſcilicet vſq; ad maieſtatis ſue pꝛefectiſſimum terminū/
qui eſt finis ſine fine: et bonoꝛum omnium perfecta ple
nitudo. [Currus dei decem † milium multiplex: milia Al. milib⁹.
letantium dominus in † illis in ſina in ſancto]. Con⸗ Al. eis
ſuetudo eſt ſcripture diuine allegoꝛice loq;: vt cū aliud
dicat/aliud velit intelligi. Quod in hoc pſalmo poſi⸗
tum frequenter inuenies. Unde hic currus ſignificatur
hominum iuncta copulatio: quia ita ſanctos charitas
vincit: ſicut loris et iugis animalia ſociantur. Unde et
dominus ait. Iugum meum ſuaue eſt: et onus meum
leue eſt. Sanctoꝛum ergo vnanimitas currus eſt do⸗
mini/quem ille velut auriga inſidet: et ad voluntatis
ſue miniſterium ſalutari lege moderatur. Sed vt iſtum
currum oſtenderet/non equis deditum: ſed humanis
cogitationibus attributum ait. Decem milium multi⸗
plex. Quod bene ad innumeros populos: nō ad equos
noſcitur pertinere. Subiunxit Milia letantium: quod
vtiq; de fidelibus debet intelligi. Et vt oſtenderetur le
ticie plenitudo: ait Dominus in illis qui magne exul⸗
tationis eſt cumulus: ⁊ bonoꝛum omnium dulcedo mi
rabilis. Sequitur In ſina in ſancto. Sina mōs eſt de⸗ INTER
ſerti in quo moyſes legem accepit/interpꝛetaturq; mā
datum: vbi reuera dominus requieſcit: quoniam in ſan
ctis mandatis eius ſolet pꝛeſentia contueri. [† Aſcen Al. aſcendi
dit in altum captiuam † duxit captiuitatem.] Quam ſti.
pulchꝛe per Ideā figuram: triumphatoꝛis actus de⸗ Al. cepiſti.
ſcribitur. Idea eſt enim ſpecies: cum rem futuram ve⸗ SCDE
lut oculis offerentes motum animi concitamus. Ille
enim crucifixus deſcēdit ad inferos: et liberatos a ca⸗
ptiuitate perduxit ad celos. Neceſſe enim fuit moꝛtē
penetrare: cui⁹ regnum vita peruaſit. Hec ſunt ſpolia illa

que ſuperius dixit: vnde ſancta ornatur eccleſia: vn-
de domini complenda ſunt caſtra. Aſcẽdit ipſe/ vtiqꝫ
qui propter nos deſcendit erudiendos. In altum: vi-
delicet ſupra celos celorum. Et quod ſuper omnes al
titudines/ atqꝫ honores eſſe dinoſcitur: ſedet ad dex-
tram patris. Quis iam fidelium de conceſſa liberta-
te dubitet: cum ſit extinctus interitus ⁊ captiuata ca
Al. accepi- ptiuitas? [† Dedit dona † hominibus. Etenim † qui
ſti. non credunt: inhabitare dominum deum]. Adhuc in
Al. in illa triumphi ſimilitudine perſeuerat: quãdo ad im-
Al. non cre mẽſa gaudia concitanda feſtiuitas indicitur ⁊ dona
dentes. preſtãtur. Dona enim dñi fuerũt ſuper apoſtolos: ſpi-
ritus ſancti conceſſa magnalia/ ſiue qđ doctor gen-
Ephe. 4. tium dicit: Unicuiqꝫ autem noſtrum data eſt gratia:
ſm menſuram donationis chriſti. Sequitur Etenim
qui non credunt inhabitare dominũ deum. Hic ſub-
audiendum eſt eos conuertit: vt nobis poſſit verbis
integris conſtare ſententia. Nam qui non credunt in-
habitare: id eſt qui ad domini negligunt penetralia
peruenire: vt in domo eius cũ fidelibus habitare pre-
ualeant: dñs deus eos conuertit qui fidem ſuam hu-
mano generi miſeratus indulget. Ipſa enim eſt gra-
tia que gratis datur: quia nos ipſius bona preueniũt/
dum et ipſum quoqꝫ bonum velle conceditur. [Bene
Al. die quo dictus dñs † de die in diem: proſperum iter faciet no
tidie. bis deus † ſalutaris noſter]. Poſt triumphalem illã
Al. ſaluta- deſcriptionem: breuis quidẽ ſed magna dicitur laus.
rium nroꝝ. Benedictus dñs de die in diem/ id eſt cũctis diebus:
omniqꝫ tempore benedicendus eſt: qui aſcendit in al-
tum captiuam duxit captiuitatem/ dedit dona homi-
nibus: ipſe etiã proſperũ iter faciet nobis. Iter quip-
pe curſum vite ſignificat/ qui iam proſper effect⁹ eſt:
quoniã redemptorẽ ſuum mundus agnouit. Adiecit
Deus ſalutaris noſter: vt nullus de proſpero dubita-
ret itinere: cui dux ſalutaris eſt dominus Chriſtus.
Dicant michi quos ſpectacula humana delectãt: qđ
tale in editionibus pompoſis cõſulum videant? Huc
animos: huc ora deflectant: illud ſalutariter corde re-
ſpiciant: vnde non ad fugitiuam leticiam: ſed ad exul
tationem deſtinentur eternam. [Deus noſter de⁹ ſal-
Al. domini. uos faciẽdi: et domini † exitus mortis]. Poſt diapſal
matis inciſionem, ad quartũ venit ingreſſum: vbi di-
cit quemadmodũ morte ſua nos ſaluos effecerit. Ait
enim Deus noſter deus ſaluos faciendi: ſubaudiam⁹:
hic habet poteſtatem ſaluos faciendi nos. Quapro-
pter ipſe nos ſaluos fecit/ qui eſt dominus noſter Ie-
ſus chriſtus: qui pro nobis mori dignatus eſt: qui aſcẽ
dit in altum: et fecit illa que dicta ſunt. Deniqꝫ ſic ſe-
quitur: Et domini exitus mortis. Exitus mortis qđ do-
mini fuit: ipſe nos liberat: ipſe a morte perpetua facit
exire. Quod pulchre arbitror eſſe ſubiunctum: ne hu
mana cauſaretur infirmitas: quare morior? quare de-
ficio? Adhibita eſt q̃relis noſtris magna curatio: Do-
mini exitus mortis. Exitus mortis eſt domini: hoc eſt
reſurrectio votiua fidelium. Reuera exitus ille ſingu
laris ac mirabilis fuit: quia et ipſe ab inferis egreſſus
eſt: et inde ſuo nos munere preſtitit exire. [Uerumta
Al. ↄfriget men deus † conquaſſabit capita inimicorũ ſuorum:
verticem capilli perambulantium in delictis ſuis].
Ne mala pertinacium multa eſſe crederẽtur dicit: Ue
rũtamen deus conquaſſabit capita inimicorum ſuo-
rum: quatenus ſupra perfidos et pertinaces vindictã
quoqꝫ peruenire cognoſceres. Capita inimicorũ/ ſunt
auctores iudaice quidem ſeditionis: ſed et heretico-
rũ ſine dubitatione doctores. Illi enim in carne chri-
ſtum perſecuti ſunt: iſti autem crudeliores in ipſa etiã
(ſi dici fas eſt) deitate deſeruiunt. Sequitur Uerti-
cem capilli perambulantium: id eſt qui tales ſibi ca-
lumniarum minutias querunt: vt ipſos quoqꝫ verti-
ces capillorum perambulare ac perſcrutari poſſe vi-
deantur: ſignificans verſutias inanium queſtionum
que profutura deſerunt: et non neceſſaria deteſtabili
diſputatione perquirunt. Et vt eorum ſtudia inania
comprobaret: addidit In delictis ſuis. Ubi cogita-
tio inſipiens fuit que perduxit ad culpas: vt ſunt ma-
nichei/ priſcillianiſte/ donatiſte/ montani: et ceteri qui
ſe damnoſi dogmatis fetoribus miſcuerũt. [Dixit do
minus ex baſan conuertam: conuertam † de profun- Al. in pfũdum.
dis maris]. In hoc verſu auctoritas nobis doctiſſi-
mi Hieronymi abſolute ſequenda eſt: qꝛ tranſlatio ei⁹
lucida cunctam nobis abrogat queſtionem. Dixit do-
minus: Queramus qđ dixerit: qꝛ neſcio que magna
promiſſio eſt/ quaꝫ dominus pollicetur. Interpretaꝛ IALEB
baſan/ ſiccitas/ que humanum genus poſſederat ari-
ditate peccati: ſed eam dominus conuertit ad viridi-
tatem ſuam dum illi fluuios ſalutis infudit: et germi-
nare fecit vite fructum que prius inferebat exitium.
Adiecit Conuertam de profundis maris: ſcilꝫ popu-
los quos de mundi iſtius profundo liberauit. Mare
enim mundum iſtum debere ſuſcipi frequẽti lectione
iam notum eſt/ qui et guſtu amarus eſt: et viciorũ flu-
ctibus inquietus. [Ut intingatur pes tuus in ſangui-
ne: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo]. Illum
populum quem ſuperius conuertendũ dixerat ex pro-
fundis maris: nũc ad quid perducatur exponit. Utiqꝫ
vt pes eius/ id eſt actio boni propoſiti: vſqꝫ ad ſangui
nem glorioſi martyrij perueniret. Nam qui ante gra-
diebatur in voluptuoſo mari: poſt ambulare fecit in
ſanguine: qđ eſt durum iter carni: ſed beata via eſt ani
me quam ipſo miſerante tranſimus: ſi in eo ſpem no-
ſtram cordaqꝫ reponimus. Addita eſt obſcura qui-
dem: ſed nimis complectenda ſententia. Lingua ca-
num tuorum ex inimicis ab ipſo. Canes/ et in malo
ponuntur: ſicut apoſtolus ait. Uidete canes: videte Philip. 3.
malos operarios. Et in bono: ſicut hic poſitũ eſt. De
quibus ait in euangelio chananea. Utiqꝫ dñe: nã ⁊ ca Marci. 7.
nes edunt de micis que cadunt de mẽſa dominorum
ſuoꝝ. Et in alio pſalmo dictum eſt. Conuertentur ad Ps. 58.
veſperã: ⁊ famẽ patiẽtur vt canes. Iſti enĩ canes pro
dño latrare non deſinũt: domũqꝫ ei⁹ cautiſſima ſaga-
citate cuſtodiunt. Hic ergo dicit: Lingua canũ tuoꝝ
ex inimicis ab ipſo: qꝛ prius inimici fuerant/ qui poſt-
ea clamoſis latratibus eccleſiam domini vendicarũt.
Sed hoc ipſum ꝯ quo fieri potuiſſet adiecit: id eſt ab
ipſo. Ab ipſo vtiqꝫ dño/ qui amara mutat in dulcedi-
nem/ triſticiam vertit in gaudium/ egritudines dete-
ſtabiles in ſalutem. [† Uiſi ſunt greſſus † tui deus: Al. Uideſt
ingreſſus dei mei regis † qui eſt in ſancto † ipſius]. Al. tuos.
Totus hic verſus incarnationem ſignificat dñi ſalua Al. mei.
toris. Dicit enim Uiſi ſunt greſſus tui deus: ſiue per Al. non hꝫ.
aſſumpti corporis formam/ ſiue veſtigia predicatio-
nis: quibus innocenter ille in hoc mũdo ſanctis greſ-
ſibus ambulauit. Et vt dominũ ſaluatorem euidẽter
oſtenderet: adiecit Ingreſſus dei mei regis: quia ipſe
rex in hoc mũdo ſpecialiter ingreſſus eſt: de quo ſcri-
ptum eſt in titulo paſſionis: Rex iudeorum. Nam et Mar. 15.
corpus ipſius euidenter expreſſit dicens. Qui eſt in
ſancto ipſius. Sanctum enim templum corporis fuit
dñi chriſti. In eo enĩ erat plenitudo diuinitatis: quã
perfidi videre non poterant. [Preuenerũt principes

Al. iuuẽcu coniuncti pſallentibus: in medio † iuuenum tympani
larum. ſtriarum]. Principes apoſtolos ſignificat: qui ⁊ prin-
cipes ſunt credentium populorum: ⁊ preuenerũt oẽs
in ſanctitate doctrine. Et ideo duces effecti ſunt: q2
ipſos ſunt poſtea populi ſubſecuti. Addidit Cõiun-
cti pſallentibus: ne crederes paucos fuiſſe. Coniun-
ctam quoq; multitudinẽ pſallentium cõuenienter ad-
iunxit / qui iam laudes dñi non voce tñ: ſed et bonis
actibus perſonarent. Sequitur In medio iuuenum
tympaniſtriarum. Ne ſexum femineum crederes eſſe
contemptum: in medio dicit iſtum actum iuuenũ tym
paniſtriarum / id eſt iuuencularum prima etate floren-
tium que tympana ſua: hoc eſt corporis tenſionẽ ad
domini laudes gloriamq; verterunt: macerantes ſe
ieiunijs: carniſq; magis afflictione gaudentes: qḋ ho
dieq; in multis virginibus diuina virtus operatur.
Alij vero tympaniſtriarum: eccleſiarum intelligi vo-
luerunt: quarum atria velut quidam tympanis: lau-
des dño populorum iubilatione concelebrant: de qui-
bus ſequenti verſu dicturus eſt. [In eccleſijs benedi
Al. deo: do cite † deum: dominũ de fontibus iſrael]. Interiecto
mino. diapſalmate / ad quintam pſalmi trãſlatus eſt ſectio-
nem: in qua dicit vbi dñs debeat benedici. Ait enim
fidelibus: In eccleſijs benedicite deum dñm: q2 non
per diuerſa conuenticula paganorum: neq; hereticorum
ſpeluncas: ſed in eccleſia catholica dominus benedi-
ci debet: vbi recta fides eſt: ⁊ vera confeſſio. Ibi enim
iuſte laudatur: vbi non maledicitur. Nam quomodo
ab illo laudem ſuſcipiat: qui ſe impia ſuperſtitione cõ-
maculat? Sequitur De fontib9 iſrael: de doctrina ſci-
licet chriſtiana / quam gentibus apoſtoli infuderunt.
Fons enim religionis inde per ceteras nationes ema
ETy. nauit. Fons quippe a fouendo dictus eſt: ꝙ corpora
Al. adole- noſtra labore feſſa refoueat. [Ibi beniamin † adole-
ſcẽtulus in ſcẽtior in pauore. Principes iuda duces eorum: prin-
mẽtis exceſ- cipes zabulon: † pricipes neptalim]. Hunc modum
ſu. locutionis proprium ſcripturarum diuinarum eſſe di-
Al. Et. ximus: quãdo hebrea nomina ad aliquod myſterium
IDI ſignificationis interſerit. Dubium quippe nõ eſt om-
nes prophetas euangelice predicationis beatũ tem-
pus optaſſe: qḋ nũc pſalmigraphus vehementer affe
ctans per nomina tribuum: et dñm chriſtum: ⁊ ipſos
indicaſſe probatur apoſtolos. Ibi beniamin adoleſcẽ
tior in pauore. Ibi ſcilʒ in templo hieruſalẽ: vbi ver-
ba dñi paulus audiuit: qḋ et textus actuũ apoſtolorũ
euidẽter enarrat. Siue vt quidam volunt: vbi in eccle-
ſia: vbi dixit pſallendum eſſe. Beniamin: Paulũ deſi
gnat apoſtolum: qui fuit de tribu beniamin. Ipſe eñ
Philip. 3. dicit: Nam ⁊ ego iſraelita ſum ex ſemine abraham: de
tribu beniamin. Adoleſcentior in pauore: q2 licet eta-
te fuerit adoleſcens ſicut in actibus apoſtolorum: in paſ
Act. 7. ſione beati ſtephani Lucas dicit. Et falſi teſtes depo
ſuerũt veſtimẽta ſua ſecus pedes cuiuſdam adoleſcẽ
tis nomine ſauli. Qui cũ vis eſſet adoleſcẽs etate: ado
leſcentior extitit in pauore: quãdo ad vocem dñi cor-
Ibidem. 9. ruit: qui ei miſeratus intonuit. Saule ſaule: quid me
ETy. perſequeris? Adoleſcens autem ab adolendo: id eſt
a creſcendo dictus eſt. Principes iuda dominum ſi-
gnificat ſaluatorem: qui de tribu iuda deſcendit: ſicut
Apoc. 5. Ioannes in apocalypſi dicit. Vicit leo de tribu iuda:
radix dauid. Addidit Duces eorum / id eſt populorum
qui erant in eccleſia conſtituti: qḋ non ſolum ad Pau
lum vel ad dominũ: ſed ⁊ ad illos aptandũ eſt: quos
dicit inferius: Principes zabulon: principes neptalim
Zabulon ⁊ Neptalim: tribus fuerunt iudaico populo
conſtitute: vnde reliqui apoſtoli trahere leguntur ori-
ginem. Et hi omnes principes bene appellati ſunt: q2
eos honore ac primatu digniſſimos fidelium turba
ſequebatur. Dicuntur enim principes ⁊ qui reges nõ
ſunt ſicut in exodo legitur: in dedicatione taberna-
culi: quomodo obtulerint dona duodecim principes
ſinguli de ſingulis tribubus iſrael. Congruit autem
ipſorum quoq; nominum ſignificationes edicere: quo
niam et ipſe probantur eccleſie conuenire. Iuda: con- INTER.
feſſio dicitur: Zabulon: habitaculũ fortitudinis. Ne
ptalim dilatatio mea. Que ſi diligenter inſpicis: ec-
cleſie catholice competenter aptabis. [Manda deus
virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in
nobis]. Poſt illam de aduentu domini beatiſſimam
predicationem: quaſi eam ineſtimabili accepto mune
re: ad patrem propheta conuertitur dicens. Manda
deus virtuti tue. Virtus enim patris: Chriſtus eſt do-
minus: ſicut apoſtolus dicit. Chriſtum dei virtutem ⁊ 1. Corint. 1.
dei ſapientiam. Manda: ad perſonarum pertinet di-
ſtinctionem. Nam vnum velle illis eſt: vnum poſſe per-
petue. Quid autem mandetur edicit: Confirma hoc
deus quod operatus es in nobis. Magna petitio: vt
confirmet deus in nobis fidem ſuam quam donare di
gnatus eſt. Opus enim domini fuit: vt ceca gẽtilitas
lumine veritatis afflata: verum dominum ſaluatorẽ
cognoſcere potuiſſet: ſm illud Apoſtoli. Benedict9 Ephe. 1.
deus et pater domini noſtri Ieſu chriſti: qui benedi-
xit nos in omni benedictione ſpirituali in celeſtibus:
in quo et elegit nos ante mundi conſtitutionẽ vt eſſe-
mus ſancti et immaculati in ipſo. [A templo tuo † qḋ Al. non hʒ.
eſt in hieruſalem: tibi offerent reges munera]. Cum
ſoleant in templo munera offerri: hic a templo hie-
ruſalem dicit nichilominus offerenda. A templo er-
go hieruſalem offerunt reges munera: qui in eccle-
ſia dei recta conuerſatione viuentes / ſui cordis offe-
runt puritatem: quãdo iam venitur ad premiũ: quan-
do grana ſegregantur a paleis: et vna fit hieruſalem
mater omnium qui ſub Chriſti lege vixerunt. Reges
vtrũq; poſſumus accipere: quia ⁊ ipſi imperatores of-
ferunt ſeipſos deo munera / ſiue fideles homines: qui
ſuum corpus per chriſti gratiam regere meruerunt.
Et reſpice ꝙ hieruſalem tantum dixit domini tem-
plum: vbi et viſio pacis eſt: et diſcordantium hereti-
corum non miſcetur aduerſitas. [Increpa feras † ſyl Al. arũdis
uarum: concilium taurorum † inter vaccas populo- cõgregatio
rum]. Ut illa ſancta credulitas confeſſionis munimi- Al. i vacci
ne firmaretur: dicit propheta. Increpa feras ſyluarũ /
id eſt argue ſuperbos homines et feroces qui in pra-
ua perſuaſione conſiſtunt: vt iſtorum inuectio fideliũ
ſit ſolidata munitio. Pro iniquis enim hominibus vel
diabolo feras ponit: ſicut in alio pſalmo dicitur. Ex- Ps. 79.
terminauit eam aper de ſylua: et ſingularis ferus de-
paſtus eſt eam. Addidit Concilium taurorum inter
vaccas populorum. Subiungit nichilominus incre-
pandum: hoc eſt hereticos indomitos: qui erecta cer-
uice ſeducunt animas innocentes: ⁊ ad ſuum gregem
trahunt quos infelici perſuaſione decipiunt. Vacce
quoq; populorum / ſunt mulieres ductili voluntate le
uiſſime: que perfidie doctores tanq̃ tauros ſequun-
tur: de quibus dicit Apoſtolus. Ex his enim ſunt q 2. Timo.
penetrant domos: et captiuas ducunt mulierculas
oneratas peccatis: que ducuntur varijs deſiderijs
ſemper diſcentes: et ad ſcientiam veritatis nunq̃ p-
uenientes. Cur ergo tales debeant increpari: ſubter Al. exclu-
adiunctum eſt. [Ut † non excludantur hi qui probati dant eos.

Al. diſſipa. ſunt argēto. † Diſperge gētes que bella volūt]. Ut
litas illius increpationis oſtēſa eſt: q̄r dū falſitas ar
guitur: nichilominus veritas cōprobatur. Oportet enim
feras ſyluaꝝ increpare/ tauros abijcere/ vaccas po
puloꝝ inuehere: vt hi qui probati ſunt. i. quos chari-
tas ſpūalis decoctis ſordibus vicioꝝ: velut argentū
mundiſſimū ad aie puritatē vſq; perduxit: corrobo
rentur atq; pficiant. Addita eſt quoq; ſentētia que
diſſiparet hereticos. Ipſi enī ſunt gentes que bella
volunt. i. que contentionib⁹ non profectū aie tendūt:
ſed vt peruerſis ſuaſionibus captiuēt aias innocen
Al. Uenient legati ex egypto ethiopia p̄ueniet manus eius deo. tes. [† Offerant velociter ex egypto: ethiopia feſti-
net manus dare deo]. Congruat ꝛ hunc verſum ſm
trāſlationē patris Hieronymi recipere: qui ꝛ pp̄ter
hebraicā veritatē ſequēdus eſt: ꝛ nexū nobis ambi-
guitatis abſoluit. Egyptus ꝛ ethiopia pro incolarū
ſuoꝝ tenebroſa nigredine ſemper in malo ponūtur.
SCHE. Que figura dr̄ Synecdoche. i. a parte totū. Signifi
cat enī mundū qui denſis tenebris vicioꝝ a diabolo
premebatur obnoxius. Hic dn̄i clarificatus lumine
ad eterne vite meruit munera peruenire. Cōmonet
ergo pp̄heta gētium populos: vt offerant velociter ex
egypto deo munera: hoc eſt aias ſua mundana ſor-
de purgatas. Ethiopia quoq; feſtinet manus dare
deo. Metaphora a bellātibus tracta qui ne crudeli-
ter intereant manus ſuas victoribus dedunt: vt ar-
mis depoſitis periculum mortis euadant ſic ethio-
pia cōmonetur ne ſe tardet deo tradere: quatenus vi-
cta floreat q̄ in ſua libertate ſordebat. [Regna ter-
re cātate deo: pſallite dn̄o]. Hanc quoq; partē pul-
chra exhortatione cōcluſit: dicens enī Regna terre:
omne genus humanum ſignificare voluit: q̄r lꝫ ſint
gentes que nō habeant reges: tm̄ hoc verbo conclu-
ditur quicquid gentiū eſſe ſentitur. Quod dicit Can
tate ad anime reſpicit puritatē. Pſallite ad operas
ſanctiſſimas que dn̄o pbantur accepte. [Pſallite deo
Al. celū celi ad orientē qui aſcendit ſuper † celos celorum ab oriente. Ecce
dabit † vocē ſuam: vocem virtutis ſue]. Poſt quinti
Al. voci ſue. diapſalmatis interpoſitionē: pp̄heta venit ad ſextā
partē admonēs fideles vt deo pſallāt qui reſurrexit
a mortuis. Nam cui deo pſalleretur exponit Qui aſcē
dit ſuper celos celoꝝ: dn̄s vtiq; ieſus qui de celo de-
ſcendit ad liberandā infirmitatis noſtre naturā: ipſe
etiā ſuper celoꝝ celos aſcendit: qui ſedet ad dexterā
IDI. patris. Conſiderandū aūt eſt q̄ frequēter in ſcriptu-
ris diuinis plurali numero celos dictos inuenies: dū
Gñe. i. legatur In principio fecit deus celum et terrā: cum tñ
pluraliter dicti: ꝛ celi legantur ꝛ terre. Modus enī iſte
locutionis latius patet: vt abuſiue ſingularia plura
li numero dicamus: ꝛ pluralia ſingulari. Ab oriente
vero qd̄ dixit: hieroſolymā euidēter oſtendit que eſt
in orientis partibus collocata: vnde dn̄s apoſtolis vi
dentibus aſcēdit ad celos: terra multis plena mira-
culis: vbi fidelium credulitas plus aſpectibus q̄ le-
ctionibus eruditur. De qua pulchre ac vere Leo pa
ter apoſtolicus dixit Et qd̄ alibi non licet non credi:
ibi non poteſt nō videri. Quid enim laborat intelle-
ctus: cui eſt magiſter aſpectus? Et cur lecta vel audi
ta ſunt dubia: vbi ſe ꝛ viſui ꝛ actui tota humane ſalu
tis ingerūt ſacramenta? Unde nec illud quoq; iudi-
co trāſeundum: qd̄ illi triūphali aſcēſioni: illā quoq;
imaginē tabernaculi in epiſtola ad hebreos beatus
apoſtolus Paulus mirabiliter applicauit: dicens.
Heb. 9. Chriſtus autē aſſiſtens pontifex futuroꝝ bonorum:
per amplius ꝛ perfectius tabernaculū non manufa-
ctum. i. non huius creationis: neq; per ſanguinē hir-
corum et vituloꝝ: ſed per propriū ſanguinē introiuit
ſemel in ſancta eterna redēptione inuenta. Et iterū
Non enī in manufacta ſancta Ieſus introiuit exem
plaria verorum: ſed in ipſum celū vt appareat nunc
vultui dei pro nobis. Sic igitur actus iſte magnificus
qui nūc per gaudia preclara deſcribitur: illo taber-
naculo congrue prefiguratus eſſe monſtratur. Sequi
tur Ecce dabit vocē ſuā vocē virtutis ſue. Hoc mul
tis modis intelligi poteſt. Dedit vocem ſuā qñ para
lytico dixit Surge ꝛ ambula: qñ lazarum ſuſcitauit:
qñ demonibus vt obſeſſos relinquerēt imperauit. Da
bit etiā vocem virtutis ſue: qñ in nouiſſimo die vt re
ſurgat humanū gen⁹ edixerit. Quid enī fortius q̄ re-
uocare fauillas ad corpus mobile vitāq; ſubſtātiā
et naturā illā mortalitatis ad eterne vite dona per-
duceret? Sicut in euāgelio legitur Ueniet hora ꝛ qui Ioan. 5.
ſunt in monumētis audient vocem eius ꝛ procedēt.
[Date † honorem deo ſuper iſrael: magnificētia ei⁹ Al. gloriā.
et virtus eius in nubibus]. Adhuc in ipſis exhorta-
tionibus perſeuerat. Cum enī dicit Date honorem
deo: ipſi magis vt honorētur hortatus eſt. Nam qui
deo dat laudes ſe facit eſſe laudabilem: ſic ꝛ qui illi
dat honorem ſibi conquirit ſine dubio dignitatem.
Super iſrael dum dr̄ eccleſia catholica ſignificatur
in qua deus vere conſpicitur dum recta fide ſentitur.
Iſrael enī interpretatur vir videns deū. Quapropter IRLEM.
alibi non poteſt videri: niſi ibi vbi ei probatur veriſſi
me populus confiteri. Sequitur Magnificētia eius
et virtus eius in nubibus. Magnificētia pertinet ad
illud: quia ſemper magna facit. Uirtus quoniā im-
perio eius famulatur effectus. Omnia enī facit que
vult in celo ꝛ in terra. Sed iſta magnificentia ꝛ vir-
tus domini in nubibus eſſe dicitur: non in iſtis viſibili-
bus: que aut aquas depluunt/ aut corpulēta quali-
tate denſantur. Sed aliquas poteſtates deſignat ſup
na ratione pollentes: que iuſſis dn̄i intellectuali con
ditione famulantur: de quibus dictum eſt Mandabo Iſa. 5.
nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem. Multis
enim ſignificationibus ſermo iſte repletus eſt: quod
etiam reſpicit ad apoſtolos ꝛ prophetas. [Mirabi-
lis deus in ſanctis ſuis: deus iſrael]. Ecce ne nubes
illas intelligeres aereas: dicit Mirabilis de⁹ in ſan-
ctis ſuis/ ſiue in angelis/ ſiue in hominibus qui eius
iuſſionibus obſecūdāt. Iterum geminat Deus iſra-
el: vt in hominū cordibus infigeret: vbi deus mirabi-
lis appareret. [Ipſe dabit virtutem ꝛ fortitudinem
† plebis ſue: benedictus deus]. Ne quis de huma- Al. plebi.
na imbecillitate diffideret: nec ſe crederet ad tanta
premia peruenire veraci promiſſione firmatur: quia
dn̄s dabit fidelibus ſuis virtutem patientie et fidei
fortitudinē: vt poſſint ad eterna premia peruenire.
Et vt deſignaret euidētius qui poſſit dare que ſupe-
rius dixit: addidit Benedictus deus. i. qui omnium
ore ſemper debeat benedici: vt ſicut nūq̄ beneficijs
ceſſat: ita ꝛ benedictiones ſemper accipiat. Non enī
duobus verbis laudem eius credamus breuiter ex-
plicandā. Nam ꝛ qui ſcripturas eius meditatur be-
nedicit dominum: ꝛ qui iuſſa ipſius ſancta operatio-
ne cōpleuerit benedicit dominum: et qui ei fideliter
confitetur benedicit dominum. Sic fit vt breuis iſta
laudatio in totius vite noſtre tempore ſub aſſiduitate
ſoluatur.

Concluſio.

Cucurrit copioſus pſalmus ingentium mo-
re fluuiorum: qui quātum plus ter

ras occcupant tanto amplius agros fecūdant. Fluuius qui non ore ſed magis auribus haurit: fluuius qui potetur mēte non corpore / fluuius qui ſine aliquo humore ſemper irriguus eſt puros ſenſus inebrians: ⁊ peccatis ebrios ad ſobrietatem mētis adducens. Aqua que ſimul ſitim tollit ⁊ famē que non digeſtionibus effunditur: ſed percepta ſemper augetur. Oremꝰ vt iſte nos fluuius ſine intermiſſione poſſideat. Non erimus arena ſterilis: ſed ager fecūdus ſi beneficio dñi alueus eius nos ſemper teneat occupatos. Memento tñ ꝙ hic pſalmus aſcenſionem domini mirabili pre ceteris fulgore deſcripſit.

Explicit expoſitio in pſalmum. 67.

¶ In finem pro his qui cōmutabuntur David. lxviij.

Saluum me fac deꝰ: qm̄ intrauerunt aque vſqʒ ad animam meā. Infixus ſum in limo profundi: ⁊ nō eſt ſubſtantia. Ueni in altitudinē maris: ⁊ tēpeſtas demerſit me. Laboraui clamās rauce facte ſunt fauces mee: defecerunt oculi mei dū ſpero in deū meū. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei: qui oderūt me gratis. Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que non rapui tunc exoluebā. Deus tu ſcis inſipiētiam meā: et delicta mea a te nō ſunt abſcondita. Non erubeſcāt in me qui expectant te dñe: dñe virtutū. Non cōfundanť ſuper me: qui querūt te deus iſrael. Qm̄ ꝑpter te ſuſtinui opprobriū: operuit confuſio faciē meā. Extraneus factus ſum fratribus meis: ⁊ peregrinus filijs matris mee. Qm̄ zelus domus tue comedit me: ⁊ opprobria exprobrantiū tibi ceciderunt ſup me. Et operui in ieiunio aīam meā: ⁊ factū eſt in opprobrium michi. Et poſui veſtimentū meum ciliciū: ⁊ factus ſum illis in parabolā. Aduerſum me loquebanť qui ſedebāt in porta: ⁊ in me pſallebāt qui bibebant vinū. Ego vo orationē meam ad te dñe: tēpus beneplaciti deus. In multitudine miſericordie tue: exaudi me in veritate ſalutis tue. Eripe me de luto vt nō infigar: libera me ab his qui oderunt me et de profundis aquarū. Non me demergat tempeſtas aque: neqʒ abſorbeat me profundum neqʒ vrgeat ſup me puteus os ſuū. Exaudi me dñe qm̄ benigna eſt miſericordia tua: ſm multitudinem miſerationum tuarū reſpice me. Et ne auertas faciē tuā a puero tuo: qm̄ tribulor velociter exaudi me. Intende aīe mee ⁊ libera eā: ꝑpter inimicos meos eripe me. Tu ſcis improperiū meū ⁊ ꝯfuſionē meā: et reuerentiā meam. In conſpectu tuo ſunt omnes qui tribulant me: improperiū expectauit cor meum ⁊ miſeriam. Et ſuſtinui qui ſimul contriſtareť ⁊ non fuit: ⁊ qui conſolaretur ⁊ non inueni. Et dederunt in eſcā meā fel: et in ſiti mea potauerunt me aceto. Fiat menſa eoꝝ coram ipſis in laqueū: ⁊ in retributiones ⁊ in ſcandalum. Obſcurentur oculi eorum ne videāt: ⁊ dorſum eorum ſemper incurua. Effunde ſup eos iram tuā: et furor ire tue cōprehendat eos. Fiat habitatio eorum deſerta: et in tabernaculis eorū non ſit qui inhabitet. Qm̄ quē tu percuſſiſti perſecuti ſunt: et ſup dolorē vulnerū meoꝝ addiderūt. Appone iniquitatē ſup iniquitatem eoꝝ: ⁊ non intrēt in iuſticiā tuā. Deleanť de libro viuentiū: ⁊ cum iuſtis non ſcribantur. Ego ſum pauper ⁊ dolēs: ſalus tua deus ſuſcepit me. Laudabo nomen dei cū cātico: et magnificabo eū in laude. Et placebit deo ſuper vitulum nouellū: cornua ꝑducentē ⁊ vngulas. Videāt pauperes ⁊ letētur: querite deum ⁊ viuet aīa veſtra. Quoniā exaudiuit pauperes dñs: et vinctos ſuos nō deſpexit. Laudēt illum celi ⁊ terra: mare ⁊ oīa reptilia in eis. Quoniā deus ſaluam faciet ſyon: et edificabuntur ciuitates iude. Et inhabitabūt ibi: ⁊ hereditate acquirēt eam. Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam: ⁊ qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

In finem ad dñm reſpicere ſaluatorem nullus ignorat: qui in hoc pſalmo ſuam narraturus eſt paſſionē: ita vt eius verba ⁊ euāgelica teſtetur auctoritas: ⁊ de eo apl's ſumere doceatur exemplū. Legitur enim in euangelio Et dederūt in eſcam meā fel: ⁊ in ſiti mea potauerunt me aceto. Et alibi Zelus domus tue comedit me. Apoſtolus quoqʒ paulus ait Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueū: ⁊ in retributionem: ⁊ in ſcandalum. obſcurentur oculi eoꝝ ne videant: ⁊ dorſum eoꝝ ſemper incurua. Quos verſus hic poſitos: memor lector inueniēs. Uñ quis dubitare poſſit hūc pſalmū paſſioni dñice cōuenire: cui talis ac tanta in hūc intellectū ſuffragatur auctoritas? Sequiť Pro his qui cōmutabūtur. Iſta igitur cōmutatio ſignificat populos chriſtianos: qui veteris hoīs prauitate depoſita: in noue regenerationis ſunt munere cōmutati. Pro his aūt qđ dictū eſt intelligendū eſt: qm̄ reuera paſſio dñi pro cunctis fidelibus collocata monſtrať. Dauid quoqʒ ſubiunctū eſt: vt ⁊ finis et initium dño xp̄o cōgrueret: ſicut ipſe de ſe dicit Ego ſum alpha ⁊ o / initiū ⁊ finis. Sic totius pſalmi virtus titu- Apoca. i.
li huius diſpoſitione declarať. Memento aūt quartum hūc eſſe pſalmū: qui paſſionem reſurrectionēqʒ dñicam latius eloquuntur. Diuiſio.

Hactenus diapſalmatum beneficio diuiſiones intrepidus annotaui: ſciens ſegregationem ibi merito poni: vbi ſilentia diuina prouenerunt. Nunc autē oremus dñm: vt qui donat in terra viā: ipſe in abyſſis cauta preſtet itinera. Per totū pſalmū (ſicut diximꝰ) ex

forma ſerui loquit chriſtus. Primo capite deprecat:
vt ſaluus fiat a patre: qm̃ gratis a iudeis multas tri
bulationes inſecutioneſq̃ perpeſſus eſt. Scḋo capi
te poſtulat a parte mēbroꝝ: ne decipiat ſpes fideliū
in ei⁹ reſurrectione cōſiſtētis ſe dicens equanimiter
ſuſtinuiſſe: que iniqui videbant ingerere. Tertio pre
cat: vt ipſius exaudiat oratio: quatenus de luto hui⁹
ſeculi et ei⁹ conuerſatio imaculata liberet. Scḋe nāq̃
dicit deū quātis inimicoꝝ appetat inſidijs: vt vſq̃ ad
paſſionis exitum machinato diſcrimine perueniret.
Quarto virtute preſcientie ſue que cōtingere pote-
rāt inimicis vētura pnunciat. Quinto a forma ſerui
ſe pauperē pfitet: vnde et laudes ſe dicit redditurū
paterne clementie: hortans fideles vt in dn̄o debeāt
confidere qui eccleſiam ſuā de mundi iſtius aduerſi
tate liberauit: et ſanctis ſuis in ea perenni felicitate
proſperit.

Expoſitio.

[S]Aluū me fac deus: qm̃ intrauerunt aque
vſq̃ ad aīam meā]. Deitatē xp̄i impaſſi-
bilē cuncta mētis ſanitas cōfitet: ſed aſ-
ſumpſit infirmitatem noſtrā q̄ ſubiacere
potuiſſet exitio. Ex ipſa nūc diſpēſatione
clamat Saluū me fac deus: vt q̄ mortē refugere nō
debuit quā volūtarie ſuſtinebat reſurrectionis auxi
lium humanitas eius expoſcit: vt celerius fieri ſalua
Joan.21. potuiſſet. Paſſus eſt enī ille q̄ voluit: patiunt mar-
tyres ⁊ nolētes. Sic enim ipſe dn̄s Petro dixit apl̄o
Cum ſenueris alius te precinget et ducet quo tu nō
vis. Nunc cauſa reddit quare ſe ſaluū fieri poſtula-
bat: ſcʒ qm̃ intrauerunt aque vſq̃ ad animā meam.
Aquas pro ſeditionibus plebis motuq̃ populoꝝ de
bere ſuſcipi ſepius ſcriptura diuina teſtat: ſicut eſt
Pſ.123. illud Forſitan velut aqua abſorbuiſſet nos. Et ſequi
tur Torrentē pertrāſiuit aīa noſtra: forſitā pertran-
ſiſſet aīa noſtra aquā intolerabilē. Quapropter po-
pulus ille iudaicus vſq̃ ad aīam dn̄i ſaluatoris in-
trauit: qn̄ eū crucifigere ſcelerata mēte preſumpſit.
Al. limo. [Infixus ſum in † limū pfundi: ⁊ non eſt ſubſtantia.
Veni in altitudinē maris: et tēpeſtas demerſit me].
SCHE. Primo ſciēdū eſt ſchema eſſe Characteriſmos: que
latine informatio vel deſcriptio nuncupat. Paſſionē
quippe ſuā venturam quibuſdā alluſionibus dn̄s de-
ſcribere cōprobatur. Sed hūc verſum ſubtiliter in-
quiramus: q̄ nō parue pfunditatis eſſe dinoſcit. In
illa conditione rerū de limo quidē terre hoīem deus
creauit: ſed non de pfundo. Facti ſunt autē hoīes li-
mus pfundi: qn̄ et originali et quotidianis peccatis
tenentur obnoxij. Per hunc limū pfundi infixus eſt
Joh.19. dn̄s: qn̄ dementiū turba iudeorū clamabat Crucifi-
ge crucifige. Quoꝝ caro originali peccato dedita li-
ETY. mus erat: ſed ſcelerata calliditas pfundi ſibi nomen
adiecerat. Limus enī dictus eſt: quaſi ligās humū.
Sequit Et non eſt ſubſtātia. Omne malū ſubſtantia
non eſt: q̄ ſubſtātia dici non pōt que a dn̄o creata nō
eſt. Non enī ſubſiſtit ſed accidit: nec extrinſecus ma-
net ſed tn̄ videt eſſe dum puenit. Veraciter ergo ne-
Pſal.38. gat ſubſtantiam fuiſſe viciatā naturā quā a ſe noue
rat non creatā. Sic ⁊ in alio pſalmo legit Et ſubſtan
tia mea tanq̄ nichil ante te eſt. Non illa vtiq̃ quam
deus creare potuit: ſed que diabolo ſuadēte viciata
ſuccubuit. Siue illud ſimpliciter debemus aduerte-
re crucifixus ſum iniquitate iudeoꝝ: ⁊ nō eſt carnis
virtus euadendi mortiferā paſſionē. Addidit Veni
in altitudinem maris: ⁊ tēpeſtas demerſit me. Ille
qui ſuper maria fixis greſſibus ambulauit: qui pe-
tro dexteram ne mergeretur extēdit: quēadmodum
ſe tempeſtate dicit eſſe demerſum? Hic altitudo ma
ris: copioſam ppl̄i ſignificat inſaniā. Idē tēpeſtas
eſt ſeditio cōcitata demētiū. Ipſa enī demerſit dn̄m
ſaluatorē: qn̄ eū peruenire fecit ad crucē. [Labora-
ui clamans rauce facte ſunt fauces mee: defecerunt
oculi mei dum ſpero in deū † viuum]. Querendū eſt Al. meum.
quēadmodū hic dicit Laboraui clamās: dū legat in
euāgelio Non reſpōdebat eis verbū. Quod Iſaias Iſa.53.
quoq̃ dicit Sicut ouis ad occiſionē ducet eſt: et ſi-
cut agnus coram tondēte ſe ſic nō aperiet os ſuum.
Vtrūq̃ verū: vtrūq̃ cōpletū eſt. Nā ⁊ tacuit cū tra-
deret: vt eius diſpoſitio ad mundi ſalutarē terminū
peruenirет. Et oīno clamabat: cū dicebat Pater iu- Joan.17.
ſte mūdus te nō cognouit. Vel illud Pater ſi fieri po Matth.26.
teſt trāſeat a me calix iſte. Et iterū Pater ignoſce il Luce.23.
lis: q̄ neſciūt quid faciunt. Nam ⁊ illo tp̄e laborans
clamauit qn̄ dicebat Ve vobis ſcribe ⁊ phariſei. Ve Matth.23.
mūdo ab ſcandalis: ⁊ his ſimilia. Laborabat ergo Ibidē.18.
clamās: qn̄ nō audiebat a perfidis. Labor enī inau-
ditū ſignificat clamorē: q̄ laborare illos nō dicim⁹:
quos votū ſuū impleuiſſe teſtamur. Deniq̃ ſic ſequi
tur Rauce facte ſunt fauces mee. Raucedo qn̄ fau-
ces noſtras poſſidet: verba noſtra ad alienas aures
cōfuſa pueniūt. Merito ergo dicit fauces ſuas rau-
cas eſſe factas: q̄ dicta ei⁹ nequaq̄ ſacrilegus po-
pulus audiebat. Adiecit Defecerūt oculi mei dum
ſpero in deum meū. Oculos iſtos carnales defeciſſe
credamus dn̄o qui morte cōcluſi ſunt: q̄ cordis ocu-
los in ſua deitate ſemp intētos habuit qui nūq̄ car-
nis lege peccauit. [Multiplicati ſunt ſuper capillos
capitis mei: qui oderūt me gratis]. Scim⁹ capillos
noſtros ad decorē capitis eſſe cōceſſos Sic eccleſie
xp̄i ſunt tributi: vt ſicut ceſaries ornat caput: ita et
oēs fideles decorare pbent eccleſiā. Ergo vt oſtēde
ret plus eſſe numerū infideliū q̄ deuotoꝝ: dicit mul-
tiplicatos eſſe perfidos iudeos ſupra numerū capil
loꝝ. i. recte credentiū. Qḋ ſi ad litterā velis accipe-
re: per Auxeſin dictū eſt: vt per hoc turbam iudaice SCHE.
multitudinis indicaret. Sequit Qui oderūt me gra
tis. Gratis plane qn̄ illū perſecuti ſunt quē ppicium
optare debuerūt. Gratis enī tunc odiſſe dicimur: qn̄
quēpiam ſine aliquibus offenſionibus execramur:
ſicut ⁊ in.34. pſalmo iam dictū eſt Qm̄ gratis abſcō Pſal.34.
derūt michi interitū laquei ſui. [Confortati ſunt ini-
mici mei qui † me perſequuntur iniuſte: que non ra- Al. pſecuti
pui tunc exoluebā]. Superius dixit ſup capillos ca ſunt.
pitis multiplicatos inimicos: et ne crederes tn̄ eos
innumeros non etiā noxios fuiſſe: addidit Conforta
ti ſunt qn̄ id qḋ conabant efficere probant impleſſe.
Et vt illos inimicos ſua culpa cognoſceres excitatori
adiecit Qui me perſequunt iniuſte: hoc eſt qḋ ſupe-
rius dixit: gratis. Reuera iniuſtū fuit: vt qui venerat
ad iudaicos populos ſaluādos: eos potius inueniſ-
ſet inimicos. Subiunxit Que nō rapui tunc exolue-
bam. Rapuit Adam ſuaſus a diabolo: qn̄ hoc qḋ il-
le preceptū inhibuerat preſumpſit attingere. Et me
rito morte dānatus eſt: q̄ vite delegit cōtēnere pre-
ceptorē. Chriſtus aūt peccata nō rapuit: delicta ne-
ſciuit: ⁊ tn̄ crucē quaſi aliqḋ delictū ppetraſſet exce
pit: ⁊ ſoluit pro nobis qḋ pro ſe iuſte nō pertulit: ⁊ vt
noſtre mortis chirographum vacuaret: ipſe toti⁹ cul
pe pſoluit debitā quātitatē. [Deus tu ſcis inſipiētiā
meā: ⁊ delicta mea a te nō ſunt abſcōdita]. Venit ad
ſcḋm caput: vbi iam loquitur pro parte membroꝝ.

1.Corin.1. Inſipiens enim eſſe non pōt xp̄s. De quo dicit ap̄ls.
Dei virtutē ⁊ dei ſapientiā. Sed inſipientiā habere
pro illis dr̄ qui ſicut ait titulus:cōmutati eſſe noſcun
tur. De inſipiētibus enī facti ſunt vere ſapientes:q̄r
recte religionis gratiā poſt magna crimina pcepe-
Ibidem. rūt. De quibus idē dicit ap̄ls Que ſtulta ſunt huius
mūdi elegit deus vt cōfundat ſapientes. Simūl mo
do pro ſuo corpore caput loquit̄ xp̄s: dicēs Delicta
DOB. mea a te nō ſunt abſcōdita. Certū eſt enī q̄r deo ma-
nifeſta ſunt cuncta q̄ agimus: ⁊ nobis plerūq̄ʒ igno-
ta ſunt que culpis ſurripiētibus perpetram⁹. De hu-
Pſ.18. mana quippe ignorātia dictū eſt Delicta quis intel-
ligit? Merito ergo ad illos referēda ſunt delicta iſta
qui abſoluēdi ſunt debitis ſuis. Dn̄s aūt xp̄s pecca-
Joh.14. ta non habuit: ſicut ipſe dicit. Ecce veniet princeps
mundi huius: ⁊ non inueniet in me quicq̄ʒ. De quo ⁊
Iſa.53. Iſaias dicit Peccatū nō fecit: nec dolus inuētus eſt
2.Corin.5. in ore eius Sed magis: ſicut dicit ap̄ls Eum qui nō
nouerat peccatū: pro nobis peccatū fecit.i. pater fi-
liū ſuū hoſtiā pro peccatis cōſtituit imolādum. Qḋ
pater Auguſtinus in libro enchiridion ſubtiliter cō-
prehēdit atq̄ʒ diſſeruit. Quapropter inſipiētiam vel
delicta a parte mēbrorū poſita debemus accipere.
SCDE. Que figura dr̄ Tapinoſis.i. humiliatio: cum verbis
humillimis rei minuit̄ magnitudo. [Non erubeſcāt
Al.dn̄e. in me qui te expectant domine † deus virtutū. Non
Al.ɔfūdāt † reuereant̄ ſup me: qui † requirunt te deus iſrael].
Al. querūt Ecce verſus iſte declarauit a membris dictū: qḋ ſu-
perius ait. Precatur enim Jeſus chriſtus ne de ipſo
erubeſcāt qui reſurrectionē eius glorioſo deſiderio
ſuſtinebāt: quam carnalibus oculis non poterāt in-
Matth.13. tueri: ſicut ipſe dn̄s dixit Multi pphete ⁊ iuſti cupie-
runt videre que vos videtis: ⁊ audire q̄ auditis. Pe-
tit ergo infirmitas carnis: ne aliter eueniat q̄ʒ ſpiri-
tus ſanctus predixerat per pphetas. Cum enī dicit
Dn̄e deus virtutum: oſtendit impoſſibile nichil eſſe
omnipotentie ipſius. Nam qui virtutibus imperat:
non eſt qḋ nō pro ſua volūtate perficiat. Et intende
quēadmodū ad reſurrectionis myſteriū transferat̄.
Dicit enī Non reuereant̄ ſup me q̄ requirūt te deus
iſrael.i. non humanas inſultationes diutius de mea
dormitione ſuſtineant: qui te requirere comproban-
tur. Et bene addidit Deus iſrael: vt qui diuinitatem
eius poterant intueri: non ſeducerentur infirmitate
carnali. [Quoniā propter te † ſupportaui imprope
Al.ſuſti- rium: operuit † reuerentia faciem meam]. Redit ad
nui oppro- perſonam ſuam per hos ſex verſus pene vſq̄ʒ ad fi-
brium. nem diuiſionis: enumerās diuerſa cōtraria que per-
Al.cōfuſio tulit a iudeis. Quod ſchema dicitur Synatriſmos:
SCDE latine cōgregatio: vbi multas res ad inuidiā facien-
dam in vnū cumulum congregamus. Supportauit
enī improperium: cū ei dicebat̄ a iudeis In Beelze
Matth.12. bub eiſcis demonia. Et alibi Et ecce homo vorax et
Ibidē.11. potator vini: publicanorū ⁊ peccatorum amicus. Et
alibi Nonne hic eſt fabri filius? ⁊ his ſimilia. Sequi
Matth.13. tur illud qḋ ſolet euenire in bono negocio laceratis
quos tanto amplius cōſtat ad tempus triſtes effici:
quāto in ſe cognouerint iniqua cōfingi. [Extraneus
Al.pegri- factus ſum fratribus meis: ⁊ † hoſpes filijs matris
nus. mee]. Judeos hic appellat fratres qui erant ei ſan-
guinis vicinitate coniuncti. Quibus extraneus fa-
ctus eſt: q̄ñ ei credere noluerunt. Nam cum ipſe eſſet
de ſemine abraā ſm carnem illi malis operibus ab-
dicati a patriarche ſunt origine ſegregati: ſicut ait
Joan.8. in euangelio Si filij abrae eſſetis opa abrae feciſſe-

tis. Adiecit Et hoſpes filijs matris mee. Hoſpitem
dicimus quēlibet domum noſtram ad tēpus habitā-
tem qui non nole cōſanguinitatis: ſed tanq̄ʒ peregri
nus excipit̄. Matrem ꝓo ſuam ſynagogam dicit: de
qua ortus eſt cum in iudea gente naſci dignatus eſt.
Filios ergo matris ipſos dicit: quos ſuperius dixit ⁊
fratres. Sed iſti filij ſi fuiſſent veri: non vt hoſpitem
habuiſſent: ſed vt fratrē chariſſimū ſuſcepiſſent do-
minū chriſtū. [Qm̄ zelus domus tue comedit me: et
opprobria exprobrātium tibi ceciderunt ſuper me].
Ipſa eſt ſententia quam euangeliſte cōmemorant.
Quapropter nullus ambigat hūc pſalmū paſſionis
dn̄ice predicere veritatē: q̄ñ et incarnatus dei filius
ipſa verba locutus eſt. Comedebat enim eum zelus Joan.2.
domus dei: q̄ñ funiculo facto cathedras vendētium
colūbas ⁊ nūmulariorꝝ mēſas euertit: docens aliud
eſſe templū ſanctū: aliud negociationis officiū. Sed
iſtum zelum qḋ fuerit conſecutū patenter adiungit̄.
Et opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt ſuper me.
Nam poſtq̄ʒ indigni ſalutarib⁹ monitis increpaban
tur opprobria ſupra eum quaſi cōferta tela miſerūt:
vt pro admonitionibus ſanctis viciſſitudinem red-
derent iurgiorꝝ. Dicebant enim Nōne hic filius ma- Luc.4.
rie eſt ⁊ ioſeph? Et in alio loco Hunc aūt neſcimus Joan.9.
vnde ſit: ⁊ his ſimilia que inſana iudeorum turba lo-
quebatur. Sed quod dixit Exprobrantiū tibi: querē-
dum eſt quare dicat patri exprobratum: dum non le
gamus a iudeis tempore paſſionis dn̄i chriſti tale
aliquid perpetratū? Sed exprobratum eſt patri ab
eis: ſicut in.77. pſalmo dicturus eſt. Et male locuti Pſal.77.
ſunt de deo ⁊ dixerunt: nunquid poterit deus parare
menſam in deſerto? Ubi q̄ñ inſani de formato vitulo
dicebāt Hi ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerūt de ter- Exod.32.
ra egypti. Unde nunc recte chriſtus dominus dicit
cecidiſſe ſupra ſe opprobria que deo patri anteriori-
bus temporibus exprobrabant: vt ex conſuetudine
magis ipſa: q̄ʒ hoc nouiter aliquid putares effectū.
Sequitur Ceciderunt ſuper me: vt effectum mortis
oſtenderet: quem crucis dignatione ſuſcepit. Tunc
enī cadunt ſuper nos mala: q̄ñ ea vitare non poſſu-
mus. [Et operui in ieiunio aīam meā: et factū eſt in
opprobriū michi]. Jeiuniū dicimus quotiēs a cibis DEF.
carnalibus abſtinemus: nec eſuriem noſtrā aliqua
comeſtione ſatiamus. Ad quā ſimilitudinē ieiunaſ-
ſe ſe dicit dn̄s xp̄s: q̄r hoīm fidē quam valde eſurie-
bat minime poterat inuenire: ſicut et in.34. pſalmo Pſal.34.
dictū eſt Ego aūt cū michi moleſti eſſent induebam
me cilicio: ⁊ humiliabā in ieiunio aīam meā. Eodem
modo ⁊ ſitire ſe dixit: q̄ñ ad ſamaritanā venit ⁊ aquā
petijt: dicens. Sitio da michi bibere.i. vt fidē ab ea Joan.4.
quā querebat agnoſceret. Sed q̄r ieiunium iſtud ab
humana indeuotione trahebat̄: Operui dixit aīam
meā: quaſi aliquo pallio triſticie circūdedi. Sequit̄
Et factū eſt michi in opprobriū. Semper boni ma-
lis opprobrio ſunt: q̄r minime eorꝝ ſceleribus acquie-
ſcunt: dū illis ſtudioſe detrahunt quibus nulla ſocie
tate iungunt̄. Teſtantur enī iſta opprobria/alapas/
flagella/cōſputa/que Jeſus ſaluator ab inſana ple
be perpeſſus eſt. [Et poſui veſtimentū meū ciliciū: ⁊
factus ſum illis in parabolam]. Per ciliciū triſticie
ſignificat̄ et lachryme: q̄ñ dn̄s humani generis im-
becillitate per motus ſuſcitaturus Lazarum fleuit.
Nuſq̄ʒ enim legit̄ dn̄m vſum fuiſſe cilicio. Factus eſt
quoq̄ʒ iudeis in parabolā: q̄ñ per ſimilitudines quaſ-
dam carnaliter populum docere videbatur: ſicut in

euangelio legit̄ Dixit dñs parabolā ad turbā. Et in
Psal. 77. alio pſalmo. Aperiā in parabolis os meū. Parabo-
Def. la eſt enī natura diſcrepātiū rerū ſub aliqua ſimilitudi
ne facta cōparatio more puidētie ſue: vt qui celeſtia
capere nō poterant: per terrenas ſimilitudines audi
ta percipere potuiſſent. [Aduerſum me loquebant
qui ſedebāt in porta: ꝛ in me pſallebāt qui bibebant
vinū]. In portis ſedent qui cōuentibus hoīm ſedu-
la curioſitate miſcent. Nam ſicut per tranſeuntiū ꝛ
redeuntium turbas porta excipit: ita diuerſa triuia
Ety. vel platee populoꝝ numeroſitate cōplentur. Porta
quippe dicta eſt ꝙ inde portētur oīa. Dicit enī paſ-
ſionē ſuā gētis iudaice fuiſſe fabulā: vt nullus exci-
peret qui a tali collocutione redderet alien⁹. Teſtis
eſt huius cauſe ille locus euangelij: vbi Cleophas a
dñomecdū reuelato interrogatus eſt: ꝛ ille reſpōdit
Luce. 24. Tu ſolus peregrinus es in Hieruſalē ꝛ nō cognoui-
ſti que facta ſunt in ea in diebus his. Omnes enī ci-
ues eandē fabulā habuiſſe mōſtrant: qn̄ peregrinus
dicit qui huius cauſe putabatur ignarus. De oppro
brijs ac cōuitijs iudeoꝝ hactenus eſt locutus: nunc
ꝗtum michi videt de fidelibus dicit Et in me pſalle
bāt qui bibebāt vinū. In deo pſallūt qui actione p-
babili dirigunt: ꝛ operibus reddūt que monitis cele
ſtia mādata ſuſcipiant. Nam vt hoc de fidelib⁹ intel
ligere deberemus: ait Qui bibebant vinū. Uinū nō
ebrietatis: ſed illud ſpirituale: de quo legitur Poculū
Psal. 22. tuū inebriās ꝗ preclarū eſt. Ipſi enī pſallebant: qui
per intelligētiā ſupernā ſalutari nectare potabant.
Alij hoc iudeis perfidie applicāt: qui quaſi impleta
cogitatione ſua de nece dñi temulentiſſime garrie-
bant. [Ego vō orationē meā ad te dñe: tps beneplaci-
citi de⁹. In multitudine miſericordie tue]. Uenit ad
tertiū caput: vbi cōtra maledicta iudeoꝝ orationis
ſue expoſuit ſanctitatē celeſtis doctor: inſinuās iur-
gijs hoīm non inflāmatis ritijs: ſed pijs orationibus
obuiandū. Uideamus nūc quid ſit tps beneplaciti.
Illud tempus eſt beneplaciti: qn̄ incarnationis ſue
beneficio periclitātem mundū ab imminenti libera-
uit exitio. Hoc tēp⁹ eſt beneplaciti: de quo ꝛ apoſto-
2. Corin. 6. lus ait Ecce nunc tēpus acceptabile / ecce nūc dies
ſalutis. Tēpus quod vicit oīa ſecula / tēpus qd̄ mun
dum reparauit labētem / tēpus quod eternitatē cō-
tulit ꝛ ſalutē. Sed hoc tempus quomodo pueneri
decenter exponit. Ait enī In multitudine miſericor
die tue. Nam ſi multitudinis miſericordia non fuiſ-
ſet: nequaꝗ redimi poteramus obnoxij. Non enim
parua miſericordia fuit: que tam ingētia peccata ſu
perauit. Multitudo quidē fuit delicti: ſed multo nu-
meroſior miſericordia illa que vicit: ſicut ꝛ i. 50. pſal
Psal. 50. mo dictū eſt. Et ſm multitudinē miſericordiaꝝ tua-
rum dele iniquitatem meam. [Exaudi me in verita-
te ſalutis tue]. Commemorato tempore miſericor-
die quo paſſione ſua ſalutem mundo preſtitit: con ſe-
quens fuit: vt et reſurrectionē ſibi euenire precaret
quā in veritate pollicitus fuerat per pphetas. Pre-
catur ergo patrē non natura diuinitatis qua ei ſem-
per equalis eſt: ſed infirmitas aſſumpti hoīs in qua
Al. infiger minor eſt patre. [Eripe me de luto vt non † inhereā:
Al. ab his libera me † ex odiētibus me ꝛ de † profundo aqua-
qui oderūt rum]. Per aſſumpte carnis infirmitatē: in qua miſe
Al. pfūdis ria iacebat genus humanū potēter exponitur. Doce-
mur enī vt hiſdem verbis ꝛ nos deū rogemus: qui-
bus caput noſtrū exoraſſe cognoſcimus. Hoc pla-
ne ſubtiliter pſcrutandū eſt: quare ſe ſuperius infixū
limo dixerit: ꝛ hic ne in ipſo herere poſſit exorat. In-
fixus vtiꝗ limo fuit: qn̄ ſuſcepte carnis infirmitate
tenebatur: vnde etiā mortē crucis accepit. Hic aūt
cōpetenter expoſcit vt aīa eius a deſiderijs luteis. i.
huius mūdi cupiditatibus reddat aliena. Qd̄ bene
ſuſcipit a parte mēbrorum: qꝛ ille luto inherere non
poterat qui peccati maculā nō habebat. Libera me
ex odientibus me. Iſtud ad iudaicū populū manife
ſtum eſt pertinere: qꝛ reſurgēte chriſto eoꝝ odia fru-
ſtra euanuerūt. Nam qd̄ dixit De profundo aquarū
ad populū ipſum non eſt dubiū pertinere: qui ꝛ pro-
fundus erat malignitate conſilij ꝛ ſeditionibus tur-
bulentus. [Non me demergat tēpeſtas aque: neꝗ
abſorbeat me profundū / neꝗ vrgeat ſuper me pu-
teus os ſuū]. Similitudo ꝛ iſte verſus ponit: quēad-
modū ꝛ ille ſuperior. Dicit enī in ſecundo verſu pſal
mi Ueni in altitudinem maris ꝛ tempeſtas demerſit
me: ꝛ hic rogat ne demergatur a fluctibus. i. a ſeculi
iſtius tēpeſtate ſeuiſſima que in modū maris aīas
obruit: qn̄ eas vicio prauitatis inuoluerit. Deniꝗ p
totum tractatū hoc decēter ait Neꝗ abſorbeat me
profundū. Profundū vtiꝗ peccatorum eſt qui vora
citate quadā deglutit aīas impiorū: vt ad penitudi-
nem redire nequeant: qui de actuū ſuorum iniquita
te deſperant: ſicut legit̄ Peccator cū venerit in pro- Prouer. 18.
fundū malorū ſpernit. Repetit iterū eundem ſenſum
alijs verbis ꝗ ſuperius dixerat. Neꝗ vrgeat ſuper
me puteus os ſuum. Puteus enī eſt terre altius ex- Def.
cauata pfunditas. In quem per allegoriam vere in
cidunt peccatores: qn̄ ſe a vicioſa voluntate nō ab-
ſtrahūt: vrgetꝗ ſuper eos os ſuū concludere cū vſꝗ
ad mortis ſue tēpus in peſſima voluntate perſiſtūt.
Hoc ergo totū a ſe effici petit alienū: quoniā pecca-
ti cōtagia non habebat: vt mēbra ſua cognoſcerent
quantis periculis ſubiacerent: niſi clemētiſſimi dñi
munere reſpirarent. Que figura dicit̄ Metabole. i. Schēa
iteratio: qn̄ vna res repetitur ſub varietate verboꝝ.
Legitur etiam puteus in malo: vt in libro Geneſeos Gñe. 14.
Uallis autem ſylueſtris habebat puteos multos bi
tuminis. In iſtos ſacrilegi prophaniꝗ mittuntur.
Sunt etiā ꝛ in bonā partē memorati: qui ſcripturas
diuinas repoſitas in altiſſima pfunditate ſignificāt
quales fuerūt patriarche Abraā / Iſaac / et Iacob.
Uel ille de quo Moyſes in heremo hebreū populū
domini iuſſione ſatiauit. Sic vtriſꝗ puteis vnū qui-
dem nomē: ſed cauſa diuerſa eſt. Illi enī in tartarū
dirigūt: iſti ad celorum regna tranſmittūt. [Exaudi
me domine: quoniā benigna eſt miſericordia tua: ſm
multitudinem † miſericordiarū tuarum reſpice † in Al. miſera
me] Periculis hūane fragilitatis vt oportebat ex- tionum.
poſitis voce membroꝝ ad illam ſalutarē reuertitur Al. non hꝫ.
deprecationem. Dicit enī Exaudi me dñe: cauſamꝗ
quare exaudiat adiūgit: non qꝛ meretur humanitas
ſed qꝛ miſericordia dñi eſt benigna ſemꝑꝗ ad bene-
faciendum parata: cum ei pie petitur ꝛ ei puriſſime
ſupplicat. Et vt ipſam benignitatē plus doctor ex-
poneret: adiecit Scdm multitudinem miſerationū
tuarum reſpice in me. Ad ipam ſemper redit: quam
debilibus ſcit patronam: cui omnia peccata cedunt
ꝗuis numeroſiſſima cōprobentur. Et intuere quod
vbi pietas poſtulatur ſemper homo reſpici dicitur.
Nam ſi peccata reſpiciat: nos ſine dubitatione con-
dēnat. [† Ne auertas faciē tuam a puero tuo: quo- Al. ꝛ
niam tribulor: velociter exaudi me] Suſcepti homi-
nis forma ſeruatur. Nam ſicut in ſe reſpici orauit:

ita nūc ne auertat faciē ſuā a puero ſuo deprecatur.
Puer enī frequēter legit dn̄s xp̄s ab innocētie puri-
tate. Cui ſimplex etas hoc beneficiū largit: vt vicia
Matth.19. mūdi maliciāq; nō diligat: ſicut ipſe teſtatus eſt. Ta
Iſa.42. liū eſt enī regnū celoꝝ. Legit enī ſm̄ illud Ecce puer
meus quē elegi/ dilectus meus in quo cōplacuit aie
Ibidem.9. mee. Et alibi Puer natus eſt nobis: et fili⁹ datus eſt
nobis. Iuſte ergo remediū petit: q̄ ſe poſitū in tribu-
latione cognoſcit. Totis enī virib⁹ ſalus poſcit cum
tpe neceſſitatis optat. [Intēde aīe mee ꝛ libera eā:
propter inimicos meos eripe me]. Intende aie mee
dicit: vt reuera cōpos fiat liberationis cū eam diui-
nitas ꝓpiciata reſpexerit. Sequit quoq; cauſa qua-
re debeat intendi: ſcilꝫ ꝓpter inimicos meos eripe
me. Propter inimicos enī celerrimum petit reſurre-
ctionis auxiliū: vt qui contēpſerāt crucifixum: tertio
die reſurgēti credere debuiſſent: quatenus tali bene
ficio liberati: a perpetua dānatione redderentur ex-
Al.non hꝫ. cepti. [Tu † enim ſcis improperiū meum: † cōfuſio
Al.ꝛ nem † ꝛ verecūdiam meā. In cōſpectu tuo ſunt oēs
Al. meā et qui tribulāt me]. Improperiū cōfuſionē ꝛ verecun-
reuerentiā diā pro humano genere: ſic ſuſcepit dn̄s Saluator:
vt mortē. Non enī iſta pro ſuo reatu ſuſtinuit: ſed oia
hec innocēs pertulit: vt nos bonus magiſter in tali-
bus rebus poſitos exēplo ſue patiētie miſeratus in-
ſtrueret. Improperiū quippe pertulit: q̄n dicebāt iu
Matth.26. dei Blaſphemauit/ quid adhuc egemus teſtib⁹? Cō
fuſionem cum plebs inſana iudeoꝝ clamaret Alios
Ibidē.27. ſaluos fecit: ſeipſum ſaluū facere non pōt. Verecun-
diam q̄n a lapis flagelliſq; cedebat: ꝛ pontio Pila-
to immaculatus agnus tāq; reus traditus eſt. Se-
quit In cōſpectu tuo ſunt oēs qui tribulant me: ſcilꝫ
qui talia faciebāt: ante cōſpectum diuinitatis erant
iam poſiti: q̄uis ad ip̄a iudicij adhuc nō viderentur
adducti. Hoc ad inuidiā ptinet excitādā: vt nefariū
ſcelus p̄ſente maieſtate cōmitterent. [Improperiū
expectauit cor meū et miſeriā. Et ſuſtinui qui ſimul
Al. qui ꝯſo contriſtaret ꝛ nō fuit: ꝛ † cōſolantē me ꝛ nō inueni].
laretur. Improperiū ꝛ miſeriam expectauit cor eius: q̄n ini-
quitates iudeoꝝ: ꝛ diuerſa que paſſus eſt pro ſua vo
luntate ſuſtinuit: ꝛ conſideratione humani periculi
paſſionē ſuā benignus excepit: ſicut in euangelio le-
Luce.22. git Deſiderio deſideraui hoc paſcha mādūcare vo
biſcū. Aliter enī iſta crucifixio ꝓuenire nō potuit: ni-
ſi illius deſideriū fuiſſet. Contra cuius deſideriū vo
luntatēq; iudeorū inſania minime preualere potuiſ-
ſet. Sequit Et ſuſtinui qui ſimul cōtriſtaretur ꝛ non
fuit. Si paſſionē dn̄i queras ꝛ diſcipulos eius cōtri-
ſtatos inuenies: q̄n traditus eſt Pilato: et multos
alios fideliū q̄n ducebat ad crucē. Sed hic nō iſtam
contriſtationē fideliū debemus accipere: q̄n illi eam
Mar.8. modis oībus habuerūt: pro qua Petrus audiuit Ve
di retro ſathanas: ſed hic magis perſecutorū triſti-
ciam debemus aduertere: quā indeuote mētes con-
corditer reſpuerūt: q̄n leti ſcelus ſuū videbant imple-
re: pro quibus etiā dn̄s in paſſione poſitus exorabat
Luce.23. Pater ignoſce illis q: neſciūt quid faciunt. In illorū
enī triſticiā ſocium nō habuit: quos ſcelus peragere
obſtinata mēte cernebat. Adiecit Et cōſolantē me ꝛ
nō inueni. Doctores ſanctos ille populus cōſolat in
quo predicationū verba ꝓficiūt. Sed q: iudeorum
pertinacia reſiſtebat dn̄o Saluatori: iuſte dicit nō ſe
inueniſſe qui eius animū cōſolaret. [Et dederunt in
eſcā meā fel: ꝛ in ſiti mea potauerūt me aceto]. Iſte
verſus eſt qui cōſummauit venerandā dn̄i paſſionē.

Mattheus enī refert cū dn̄s dixiſſet Sitio: oblatū il
li fel cū aceto permixtū: vt reuera facta iudeoꝝ ama
ritudo potionis ipſius et auſteritas indicaret. Ille
enī dixit Sitio: q: fidē in ipſis deſideratā nō poterat
inuenire. Iſti obtulerūt amariſſimos mores ſuos: q̄
nulla cōpunctione cōuerſi ſunt. [Fiat mēſa eoꝝ corā
ipſis in laqueū: ꝛ in † retributionē ꝛ in ſcandalum]. Al. retribu
Poſtq̄ in oratione ſua futurā expoſuit paſſionē: ve- tiones.
niens ad q̄rtū modū nō maledicēdi voto: ſed qđ erat
emerſurū predicēs per totā diuiſionē iudeis digna
factis ꝓnunciat eſſe ventura. Menſa dn̄i eſt veriuſq;
legis intellectualis epulatio in qua cōuiuarum mo-
re paſcunt qui delicias dn̄i auiditate mētis eſuriūt:
et ſancti ſpiritus ſalubertima ebrietate cōplentur.
Ipſa mēſa eſt quā apoſtoloꝝ corona precingens: da
pes celeſtis muneris abſumebat. Menſa enī ꝛ in bo
no ꝛ in malo ponitur: ſicut dicit apoſtolus Non po- 1.Cor.10.
teſtis mēſe dn̄i participes eſſe ꝛ menſe demoniorū.
Illam ergo ſanctā habuerūt iudei: q̄n mandata dn̄i
ſub integritate coluerunt. Poſtq̄ ꝟo a fide ieiunare
ceperunt: menſa eorū coram ipſis gentibus tradita
eſt: vt grauius doleret ipſis vidētibus adempta feli
citas: ſicut eos in euangelio dn̄s increpat: dicens
Auferetur a vobis regnū dei: ꝛ dabitur genti facien Matth.21.
ti fructū eius. Sed ne quem moueat qđ dicit Menſa
eorum: que reuera dn̄i eſſe cognoſcit. Similiter ipſe
dn̄s in euangelio dicit In lege veſtra ſcriptū eſt: nō Luce.10.
quia iudeoꝝ erat: ſed q: ipſis conſtat fuiſſe prolata.
Sequitur In laqueū: ſcilꝫ vt de littera in qua iudei
alios aſtringere conabant: ipſi in eam potius cade-
rent obligati. Additum eſt In retributionē: q: ſub-
tracta illa menſa ꝛ gentibus tradita malorum retri-
butio fuit: quippe quādo in ea epulari nolētes ab ea
merito vidētur excludi. Adijcitur Et in ſcandalum:
quia deſerētes pacis auctorē: ipſi ſibi ꝛ rixas ꝛ pra-
ua ſtudia concitauerūt. Vindicta grauis/ vitio vehe
mens/ humani generis refectionē ieiunis faucibus
amiſiſſe. [Obſcurentur oculi eoꝝ ne videant: et dor-
ſum eoꝝ ſemper incurua]. Conſtat hanc penā atro-
cium fuiſſe iudeoꝝ: vt obſcuratis oculis ſolē veriſſi-
mum nō viderēt. Nam qui intendere noluerunt: ipſa
illis optat pena ne videāt. Adijcit Et dorſum illorū
ſemper incurua. Hoc illis euenit qui nimio delictoꝝ
pondere pregrauati: ceruicē ſuam in terram cernui
ſemꝑ incuruāt: nec eis ad celum reſpiciēdi poſſibili-
tas datur: qui grauati ſunt onere peccatoꝝ. Dorſum
enī dictū eſt quaſi deſcēdēs deorſum. Nam qđ dixit ET ſ
Semꝑ: ſignificat impios: qui nulla ſatiſfactione con
uerſi ſunt. [Effunde ſuꝑ eos irā tuā: et † indignatio Al. furor
ire tue † apprehendat eos]. Cum dicit Effunde/ ma- Al. cōpre
gnitudo ire ſignificat: que in morem fluminis copio- henda.
ſa deſcēdit. Hoc etiā deſignat Super eos: vt nō tm̄
eos poſſit cōtingere: ſed etiā probet obruere. Sequi
tur Et indignatio ire tue. Indignatio eſt ire: q̄n vin-
dicta vehemens in peccatoris necē cōſurgit: ꝛ illud
conſequit qđ timet. Adijcit Apprehēdat eos: quaſi
dānatos ꝛ territos quibuſdā manibus apprehēdat:
vt non liceat effugere quod datur pro ſceleribus ſu-
ſtinere. [Fiat habitatio eoꝝ deſerta: ꝛ in tabernacu
lis eoꝝ non ſit qui inhabitet]. Hoc veriuſq; iudeis cō
tigiſſe manifeſtū eſt: cū ciuitas illa Hieruſalem fre-
quēti captiuitate deleta eſt. Factū eſt enī vt ꝛ dom⁹
priuate fierēt deſerte: ꝛ tabernacula. i. dn̄i templum
vel regia palatium ſine cultore remanerēt. Et nota
q̄ in domibus priuatis habitationem poſuit in dn̄i

templum inhabitationẽ. Ibi eni habitamus manſio
ne corporea: hic aũt inhabitamus vbi frequẽtamus
deuote mẽtis aſpectu. [Qm̃ quem tu ꝑcuſſiſti ꝑſecu
ti ſunt: ⁊ ſup dolorẽ vulnerũ meoꝝ addiderũt]. In-
ter infideliũ iuſtiſſimas penas: cauſa ponitur dñice
paſſionis: q: ꝑcuſſum ꝑſecuti ſunt ſibiq; traditũ de-
teſtabili feritate necauerũt: ſicut ipſe dicit Nõ habe
Joan. 19. res in me poteſtatẽ: niſi tibi data eſſet deſup. Legit
Roma. 8. etiã Qui ꝓprio filio nõ pepercit: ſed pro nobis oibus
tradidit illũ. Scriptũ eſt quoq; abſolutius: q: deus
frequẽter ꝑcutit ad ſalutẽ: vt eſt illud Deuteronomij
Deut. 32. Ego occidã ⁊ viuere faciã / percutiã et ego ſanabo.
Quapropter ꝑcuſſum ſe dicit dñs ieſus xp̃s a diſpẽ
ſatione qua paſſus eſt. Sed hinc iudei deteſtabiles
extiterũt: qm̃ qḋ oportuit pro mũdo fieri ꝑ ipſos cru
deli voto ꝓbat impletũ. Sequit Et ſup dolorem vul
nerũ meoꝝ addiderũt. Eodem modo dicta eſt ⁊ iſta
ſentẽtia. Dolor erat vulnerũ pro dño: cur nõ de infide
li ꝓplo ſitim ſuã eſurieñq; ſatiabat? Addiderũt iudei
glorioſam quidẽ dño: ſed ſibi ꝑnicioſiſſimã paſſionẽ:
vt illi deteſtabile inferrẽt exitiũ qui venerat pro ſalu
Al. eorum te cunctoꝝ. [Appone iniquitatẽ ſup iniquitatẽ † ip-
ſoꝝ: ⁊ nõ intrẽt in tuã iuſticiã]. Iniquitas prima fuit
iudaice nationis: vt ꝓphetas ad ſe miſſos extingue
rẽt. Appoſita eſt aũt iniquitas ſup iniquitatẽ ipſoꝝ:
qñ ipſum quoq; dñm noſtrũ ieſum crucifigere malue
runt: qḋ in euãgelio colonoꝝ ⁊ vinee parabola dicta
Matth. 21. teſtat. Quidã habuit vineã ⁊ ſepe circũdabat eam
vſq; ad illũ locũ vbi ait: ⁊ eiiciẽtes eũ extra vineã oc
ciderũt. Sic eni dr̃ Appone iniquitatẽ / per tropicã
Exod. 10. locutionẽ / quẽadmodũ lectũ eſt. Indurauit dñs cor
Pharaonis: nõ q: rem malã dñs appoſuit: ſed q: ſie
ri ꝑmiſit: qḋ ſaluti multoꝝ expedire iudicauit. Addi
tur pena peccati Ne intrẽt in iuſticiã dñi. i. ne parti-
cipes xp̃o fiant in illo regno iuſticie. Illi eni ad iuſti
ciam: hoc eſt ad regnũ dñi perueniũt qui hic eã ſere-
no mẽtis lumine contuent. Qḋ perfidis accidere nõ
põt: qui cordis obſtinatione cecati ſunt. Vel ſic Ap-
pone iniquitatẽ eoꝝ: qm̃ occiderũt ꝓphetas: et dñm
necauerũt. [Deleant de libro viuentiũ: ⁊ cum iuſtis
non ſcribant]. Verba talia per tropicã locutionẽ de
deo dici frequẽti lectione notiſſimũ eſt. Nam delere
et ſcribere ⁊ librũ habere: datũ eſt homini cauſa me
morie: vt qḋ mẽtis infirmitate retinere non poterat
adiumẽto ſcripture cũ res poſceret potuiſſet agno-
Exod. 32. ſcere. Sic eni ⁊ Moyſes dicit ad dñm Si huic ꝓplo
non parcis: dele me de libro viuentiũ. Sed liber iſte
noticie dñi eſt inuiolabilis firmaq; ſentẽtia. Dicitur
ergo de iudeis Deleant de libro viuẽtiũ: nõ q: ſcripti
erãt: ſed q: aſcriptos ſe eſſe iudicabãt. Ibi eni quod
ſcribit deleri nõ põt: q: totũ in predeſtinatione ſoli-
datũ: ⁊ nullus euẽtus mutare poterit qḋ illa proui-
dentia ſuperna decreuit. Sequit Et cũ iuſtis nõ ſcri
bant. Idem iſte locutionis eſt modus: vt ſcribere di
cat deum: qḋ eſt in illa iudicatione facturus: ſicut in
Luc. 10. euãgelio dicit. Sed potius in hoc gaudete: q: nomi-
na veſtra ſcripta ſunt in celis. Hoc eni accidere ne-
gat eis qui nõ ſunt (ſicut titulus ait) pijs ſatiſfactio-
nib⁹ imutati. [Paup ⁊ dolẽs ego ſum: ⁊ ſalus † vul-
Al. non hz. tus † tui deus ſuſcepit me]. Poſtq̃ iudeis que fue-
Al. tua. rãt euerſura ꝓphetie predicatione cõpetẽter opta
uit: venit ad quintã partem vbi multis modis expo-
nit a diſpẽſatione incarnationis ſui ꝓpoſiti ſanctita
tem. Dicit eni Pauper ⁊ dolẽs ego ſum. Pauper ſi-
2. Corin. 8. cut dicit apl̃s Qui pro nobis pauper factus eſt cum

eſſet diues: vt illius inopia nos diuites eſſemus. Do
lens q: ſicut Iſaias dicit Infirmitates noſtras ipſe Iſa. 53.
portauit: ⁊ pro oibus dolet. Et quare dicit Ego ſum:
dum multi pauperes ſint dolẽtes? Sed ideo ſibi hãc
proprietatẽ deputauit: q: nemo alter hunc dolorem
pro totius mũdi culpa ſuſtinuit. Sed hoc ꝑ figurã dr̃ SEME.
Metria ſmõ. i. mediocritatẽ: qñ rem magnã humilia
to voto deijcimus. Quod perſone dñi xp̃i frequẽter
aptat. Sequit Et ſalus vultus tui deus ſuſcepit me.
Suſcepit vtiq; humanitatẽ oipotẽs verbũ: qñ mun-
dũ deo recõciliare dignat⁹ eſt. Salus vultus tui / for
ma vnigeniti filij / in qua equalis eſt patri: que ſaluta
ris recte dr̃ per quã fidelibus medicina confert. Su-
ſcepit dr̃ a parte qua minor eſt patre: vt collocatus
ad dexterã ei⁹ ⁊ paupertatẽ deponeret ⁊ dolorẽ. [Lau
dabo nomen dei cũ cantico: ⁊ magnificabo eũ in lau
de]. Hoc bene poteſt intelligi ab his qui cõmutati
ſunt. i. a parte mẽbroꝝ. Laudat eni in eccleſia nomẽ
dñi caput noſtrum cum cantico: qñ hymnica exulta
tione ſit adunatio magna fideliũ. Ipſe eni in nobis
et laudat ⁊ magnificat: qḋ nos veraciter laudare co
gnoſcit. Nam ſi nobis eſuriẽtib⁹ eſurit: ſi nobis ſitiẽ-
tibus ſitit: quẽadmodũ ⁊ nobis laudãtibus: non iſte
collaudat? [Et placebit deo ſup vitulũ nouellũ: cor-
nua ꝓducentem ⁊ vngulas]. Hic pſalmodie virtus
exponit: q: multo acceptior eſt laus puro corde fuſa
deo: q̃ poteſt pecudũ placere mactatio. Iſte eni
prioris oblationis mos fuit: vt pro peccatis offerret
nouellus vitulus. Significabat eni hec victima in-
nocẽtis ac noue vite munera ſecutura: que defenſio-
nẽ haberet in cornibus: pedũ ꝓ munimẽ in vngulis
per quas ſeculi iſtius aſpera cõuerſatione ſanctiſſi-
ma calcaremus. Producentẽ qḋ ait cornua illud ſi-
gnificat: q: chriſtianoꝝ populus per dies ſingulos
virtute dñi ſemꝑ auget. [Videãt pauperes et letent
querite deum ⁊ viuet aia veſtra]. Poſtq̃ dixit plus
eſſe ſacrificia laudis: q̃ pecudũ imolationes: cõuer-
tit ad pauperes ſuos cõmonẽs vt debeant letari: qñ
iam nõ in ſolis facultatib⁹ oblatio poſita eſt: ſed mẽ
tis affectu vbi ⁊ paup põt eſſe ditiſſim⁹. Nolite ergo
diuites gloriari qui poteſtis habere vitulos cornua
producẽtes ⁊ vngulas: q: deus iſta reſpuit ⁊ mũdiſ-
ſimum cor requirit: qḋ illi magis habẽt qui diuitias
veſtras obnoxia mente nõ querũt. Sequit Querite
deum ⁊ viuet aia veſtra. Pauperes monet: vt eſcam
mentis querãt nõ corporis: ⁊ illũ panẽ deſiderẽt an
geloꝝ vnde potius aia ſaginet. Reſpiciamus qḋ di-
cit Viuet aia veſtra: dũ peccatoꝝ viuat anima. Sed
illud ꝓprie viuere dicimus: qḋ in beatitudinis iocũ-
ditate cõſiſtit. Illud aũt iz viua t: mori iuſte putam⁹
qḋ perpetua triſticia ⁊ grauiſſimis doloribus onera
tur. [Qm̃ exaudiuit pauperes dñs: et vinctos ſuos
nõ † ſpreuit]. Exaudiri quidẽ pauperes gratãter au Al. deſpe-
dimus: ſed qui ſint iſti pauperes diligẽtius inquira xit.
mus. Pauperes ſunt chriſti (ſicut ſepe diximus) qui
mũdi iſtius diuitias voluptateſq; deſpiciunt: et eli-
gunt indigẽtiã humanarũ rerũ: vt ſpiritualibus epu
lis farciant. Hos exaudiri dicit dñs chriſtus: qui in-
digentia mundi repleti ſunt: ⁊ tanq̃ ſi totũ poſſideãt
ſic paupertatis ſue ſecuritate letantur: ſicut apoſto-
lus monet. Tanq̃ nil habentes ⁊ omnia poſſidẽtes. 2. Corin. 6.
Nam quod dicit Et vinctos ſuos non ſpreuit. Om-
nes quidem cõmuniter vincti ſumus lege peccati: et
quibuſdam cõpedibus irretitu: q: deſideria humana
perquirim⁹. Sed dñs vinctos ſuos nõ ſpreuit: id eſt

qui ſuis legib⁹ vinciunt. Ipſos eni liberat a laqueis carnalibus: quos ſuis regulis connexos agnouerit.
Al. illum. [Laudēt † eū celi ꝛ terra: mare ꝛ oīa † q̄ i eis ſunt.]
Al. reptilia. Dat magnarū rerū breuis ꝛ abſoluta ſentētia: vt in celi cōmemoratione oīa eū debeāt laudare celeſtia: terre quoq; terreſtria: maris vniuerſa natātia. Et vt fieret pfecta cōcluſio dictum eſt Et oīa q̄ in eis ſunt. Sic ad dñi laudes inuitaꝫ quicquid creaturarū eſſe
Phil. 2. cognoſcitꝫ. Sic ꝛ apl's cōplectitꝫ dicēs. In noīe Ieſu omne genu flectatꝫ: celeſtiū terreſtrium ꝛ infernoꝝ: ꝛ oīs lingua cōfiteatꝫ quia dñs Ieſus xp̄s in gloria eſt dei patris. [Qm̄ de⁹ ſaluā faciet ſyon: ꝛ edificabunꝫ ciuitates iude. Et inhabitabunt ibi ꝛ hereditate acquirēt eā]. Quale opus ſit dñi in eccl'ie ſue cōſtructione ex laudū ipſarū magnitudine potēter aduertitꝫ: qm̄ celū terra mare et oīa que in eis ſunt laudare dñm cōmonentꝫ: q2 ſaluā faciet ſyon: que hic multis perſecutionib⁹: multis fatigaꝫ anguſtijs. Syon eni Hieroſolymitano tēplo coheret: paruus oīno cōli-
INTER cuius: ſed noīs qualitate grādeſcēs. Significat eni ſpeculationē: qua ſola reſpicitꝫ deus: in qua dirigunꝫ corda fideliū: ꝛ oīm creaturarū rationabiliū vna felicitas ſit dñm cōtēplenꝫ auctorē. Edificate ſunt eni ciuitates iude: qm̄ eccl'ia catholica per humilitatem piā toto orbe diffuſa eſt. Non eni in edificijs parietū gaudet dñs: que ſunt vtiq; vetuſtate peritura: ſed fideliū deuotione: hoc eſt lapidib⁹ viuis: vnde Hieruſalē futura conſtruitꝫ. Et bene dictū eſt Ciuitates iude. i. dñi ſaluatoris qui ex origine iude carnis ppa-
Apoca. 5. gatione deſcēdit: ſicut de ipſo legitꝫ Uicit leo de tribu iuda. Sed ne tm̄ ciuitates: nō etiā habitationes futuras aduerteres: dicit Et inhabitabūt ibi: qđ eſt ꝑ pte fideliū inhabitare vbi cōſtanter mētis puritate verſanꝫ. Hanc aūt eccleſiā hic habitant chriſtiani. Hereditate ꝓo acquirent eā: qm̄ ad Hieruſalē illam eternā dñi miſeratione peruenerint. Hereditas eni ipſa eſt: que ſicut iam dictū eſt nō morte: ſed teſtatore in eternū viuēte preſtabitꝫ. [Et ſemen ſeruoꝝ eius
Al. habitabunt. poſſidebit eā: ꝛ qui diligunt nomen eius † inhabitabunt in ea]. Terminū pſalmi iſtius promiſſio beata cōcludit: ſed quātū grāde eſt premiū: tantū adhibere intelligētie debemus adniſum. Semen hic operā ſanctā non carnis ꝓgeniem debemus accipere. Nā illos reprobatos cōſtat eſſe: qui ſe ex abrae deſcēdere gloriabanꝫ origine: quibus dictū eſt a dño. Si filij
Ioan. 8. abrae eſſetis/ opa abrae feciſſetis. Q; ſi ſemen bonos actus (vt in multis locis dictū eſt) velim⁹ aduertere: integra nobis poterit cōſtare ſentētia. Nā quicūq; imitatores eorum ſunt: qui deo factoꝝ ꝓbitate placuerūt: i. ipſi poſſidebūt terrā futurā: que nullo tā fine mutanda eſt: regnū ſcꝫ dñi qđ ſanctis ſuis fideliter pollicetꝫ. Et ne forſitan ſemē iſtud detraheres ad carnis originē: vnde iudei maxime gloriantꝫ: preceptum addidit generale Et qui diligunt nomen eius inhabitabūt in ea. Ipſum eſt qđ ſuperius dixit ſeruoꝝ: qđ hic qui diligūt nomen eius. Inhabitabūt in ea dixit: perpetua felicitate potiētur terra: i. que iam nō ſpinas tribuloſq; producit: que hoīes labore non paſcit: que venena nō parturit: que nunq̄ ſuos incolas perdit: que nō viciſſim ſole atq; aſtris: ſed qđ eſt felicius iugiter de proprio auctore lucebit. Et nota ꝙ ordine ſuo pſalmus iſte cōcluſus eſt. Primum qđ ex perſona dñi chriſti ꝓlatus eſt. Deinde inchoauit ab oratione. Tertio paſſionis dñice geſta memorauit. Quarto verbis euangelij aſſona veritate cōſenſit. Quinto in ſpe fidelis populi dicta concluſit. Sic quartus iſte pſalmus eſt: i. qui paſſionē dñi predicta lege prophetauit.

Concluſio.

Audiuimus Pſalmū celeſti diſpenſatione mirabilē: vbi quāta eſt in diuinitate poteſtas: tāta in humanitate conſtat humilitas. Aſſumpſit ſanctū verbū naturā noſtre imbecillitatis: ſicut titulus ait: pro his qui cōmutabunꝫ: vt ꝑ indebitā mortē ſuā liberaret nos a morte iuſtiſſima. Intrauit inferni clauſtra: vt panderenꝫ inferna. Uictus eſt interitus ſaluatoris aduētu: ꝛ ꝑpetuas tenebras iure ꝑdidit poſtq̄ eternū lumen accepit. Debellauit diabolū per humanā naturā quā tenebat obnoxiā: et ꝑ imbecillitatē carnis ſuperatus eſt fortis: qm̄ ſupra vniuerſas rōnabiles creaturas extulit: qđ oībus ſpūalibus infirmius fuit. Cui eni dixit angeloꝝ: ſicut apl's ait Sede a dextris meis? Nā quelibet Heb. 1.
alia natura non eſt vnita chriſto: ſed ſola carnis noſtre glorificata ſuſceptio. Uere olpotens: Uere miſericors: qui dānata beauit/ perdita reſtituit/ obnoxia liberauit/ miſerias noſtras a nobis fecit alienas: ꝛ preſtitit hominē per ſuā mortem viuere: quem creatū immortalē diabolus fecerat interire. Concede oīpotens de⁹: vt qui pro nobis carne dignatus es pati: dones nobis quod coronare digneris.

Explicit expoſitio in pſalmum. 68.

In finem Dauid in rememoratiōe ꝙ ſaluum me fecit dominus. lxix.

Deus in adiutoriū meū itēde: dñe ad adiuuādū me feſtina. Cōfundanꝫ ꝛ reuereanꝫ: qui querūt aīam meā. Auertanꝫ retrorſum ꝛ erubeſcāt: qui volūt michi mala. Auertanꝫ ſtatim erubeſcētes: q̄ dicunt michi euge euge. Exultēt ꝛ letenꝫ in te oēs qui querūt te: ꝛ dicant ſemper magnificeꝫ dñs/ qui diligūt ſalutare tuū. Ego vero egenus ꝛ pauper ſum: deus adiuua me. Adiutor meus ꝛ liberator meus es tu: domine ne moreris.

Finis ꝛ dauid: vt ſepius dictū eſt: ſignificāt dñm ſaluatorē ad quē dirigunꝫ hec verba fideliū: q2 totus hic pſalm⁹ ex pſona martyrū dr: q2 varia qdē perſecutione laborabant: ſed ſpem fixā habere in dño minime deſinebant. Adiectum eſt In rememorationē. Duobus eni modis memores ſumus: i. cum peccatoꝝ recordatione ſupernā iuſtictam formidamus: ꝛ iterum dō cōceſſa beneficia puriſſimo corde retinem⁹. In triceſimoſeptimo itaq; pſalmo vbi hec verba poſita ſunt: metus eſt futuri iudicij: ꝛ recordatio pctoꝝ: hic aūt ſpes liberationis: ꝛ futuri ꝑmij ꝓmiſſa ſecuritas ſuſtinetꝫ. Nam vt hanc recordationē oſtenderet: adiecit Qđ ſaluū me fecit dñs: vt non de metu hec memoria: ſed de accepto beneficio probaretur eſſe cōcepta. Congruū quippe fuit: vt qm̄ in ſuperiore pſalmo paſſionē ſuam narrauerat dñs xp̄s: ſpēq; reſurrectiōis addiderat: poſt caput ſuū ſimiliter ꝛ membra loquerenꝫ: quatenus ꝛ paſſiones ſuas fideles edicerent: ꝛ ſpem votiue reſurrectionis aſſumerent.

Diuiſio.

Artyrū/cõfeſſorumq́ꝫ populus qui multi-
plici quidē/ ſed felici clade laborabat ꝓ̃-
ma poſitione dn̄m deprecaꝛ: vt a ꝑſequen-
tium periculis liberet: ⁊ irriſiones eorū ir-
ritas faciat/ quatenus cõuerſi dicta ſua ſa-
lutariter erubeſcāt. Secūda parte ſupplicat/vt ma-
gnificans dominū exultet turba fidelium:quoniā ipſe
pauperes ⁊ egenos ſuos iuuare/⁊ liberare dignatur.

Expoſitio.

Eus in adiutoriū meū intende:dn̄e ad ad-
iuuandū me feſtina]. Pia cõfeſſio initium
ſumit a dn̄o:vnde nouit periclitātibus ve-
nire preſidiū. Et vt erumnas ſuas beatiſſi-
moꝝ martyꝝ cetus oſtēderet:dicit In ad-
iutorium meū intēde. Tunc em̄ adiutoriū poſcimus/
quādo periculis ſubiacemus:vt aliquo remedio ſub-
leuati/calamitates diuerſarū poſſim⁹ vincere paſſio-
nū. Intēde dicit/ ꝓpitius reſpice:q: oīa dn̄s etiā cum
non rogaꝛ agnoſcit. Sed mos iſte periclitantium eſt:
vt ita liberari credant/ſi ſe a dn̄o reſpici poſſe cogno-
ſcant. Et ne longius ꝓtraheretur beneficiū quod ſcie-
bat venturū eſſe:adiecit Dn̄e ad adiuuandū me feſti-
na. Sic dicit feſtina/quaſi miſericordia diuina tarda-
ret/⁊ per morā aduentus eius fierēt tormēta grauio-
ra. Feſtina dicit ergo dn̄o/ꝙ feſtinabat de huius ſecu-
li clade liberari. Nam illi cõiuncta eſt volūtas/⁊ acce-
lerata ꝑfectio:dū omnia creatori ſeruiunt: qm̄ ei⁹ im-
perio cūcta famulanꝛ. Sic in vno verſiculo multa cõ-
SCHE. cluſa ſunt. Que figura dicitur Epitrochaſmos.i.dicti
rotatio:cū ea que latius ſentienda ſunt breuiter expli-
canꝛ. Sed nõ ſequendus in omnibus generaliter hūc
locum facūdiſſimus Caſſianus/in decima collatione
plurima de eius vtilitate diſſerēs/ tanto honore cõce-
lebrat:vt quicquid monachi aſſumpſerint/ſine huius
verſiculi trina iteratione nõ inchoet. Quem repetita
ſepius laude cõgeminans:nimis vtilē ꝓbat eſſe eius
Al. non hꝫ. memoriam. [Confundanꝛ ⁊ reuereanꝛ † inimici mei:
qui querūt animā meā. Auertanꝛ retrorſum ⁊ erube-
Al. volunt. ſcāt qui † cogitāt michi mala]. Imitator capitis ſui
populus martyrū/emendationē inimicorū ſuorūꝫ ex-
poſtulans dicit:Cõfundanꝛ et reuereanꝛ inimici mei.
Confundi eſt/quādo voluntates ſuas iniqua cõſcien-
tia ſtudio veritatis agnoſcēs:de facti ſui peruerſitate
turbaꝛ. Reuereri eſt/quādo iuſtitiā leſam noſtra ope-
ratione cognoſcimus:⁊ ꝓ his rebus penas nos incur-
rere formidamus . Quod illis accidit/qui ꝑuerſitate
damnata/ad pietatem dn̄i conuerſionis ſtudio redire
feſtinabāt. Sequiꝛ Qui querūt aīam meā. Bene ſin-
gulari numero aīam ſuaꝫ poſuit turba fideliū:quibus
Act. 4. eſt(ſicut ſcriptura dicit)aīa/⁊ cor vnū. Querebāt er-
go inimici aīam fideliū non ad venerationē/ſed vt ſa-
tiſfaciētes odijs ſuis/eā a corpore ſegregarēt. Quod
factū eſt in martyrū paſſionibus:quādo eos trucida-
bat ꝑſecutor infenſus. Legitur et in bono queri:ſicut
Ps. 141. eſt Perijt fuga a me:et nõ eſt qui requirat aīam meā.
Et q: hoc verbum omonymū eſt:addidit Ut auferant
eam : quatenus iſtud in malū poſitum intelligere de-
buiſſet. Subiunxit Auertantur retrorſum/ et erube-
ſcant qui cogitant michi mala. Auertitur retrorſum:
qui(ſicut ſepe dictū eſt)a praua cogitatiõe deſcēdens
dn̄i iuſſa ſubſequitur. Senſus ergo talis eſt:Qui cogi-
tant michi mala/hāc retributionē ſuſcipiāt: ne in ſua
iniquitate perſiſtāt. O pia ſanctorū etiā ipſa que pu-
taꝛ aduerſitas. Melius optabant inimicis:ꝙ̃ ſibiipſi
petere videbātur in ꝓſperis cõſtituti. [Auertanꝛ ſta-
tim erubeſcētes:qui dicūt michi euge euge]. Prioris
ſenſus exultio: vt a ſuo ꝓpoſito erubeſcētes/ veloci-
ter ſe compellant abſcedere:qui falſis laudationibus
cognoſcūtur fideliſſimos increpare. Euge em̄/ſermo
laudātis eſt. Sed hic ſub ironia.i.ſub irriſiõe dictum
aduerti debet:qm̄ ab inimicis videtur eſſe ꝓlatū. Si-
ue illos increpat ꝙ afflictiones martyrū/ penaſq́ꝫ col-
laudāt:⁊ nõ ad auctoris gratiā referunt/qđ eis eſt lar-
ga pietate cõceſſum. Nā vtrūq́ꝫ vitioſum eſt:aut alie-
nis calamitatibus illudere / aut hoīes de ſua poſſibi-
litate laudare. [Exultēt et letenꝛ in te oēs qui querūt
te † dn̄e: ⁊ dicāt ſemper magnificeꝛ dn̄s/qui diligūt ſa- Al. non hꝫ.
lutare tuū]. Poſtq̃ꝫ de ꝑſequentiū iniquitate/⁊ cõuer-
ſione locutus eſt/ſecūda poſitiõe deprecaꝛ vt exultēt
⁊ letenꝛ omnes qui diligūt dn̄m chriſtū. Illis em̄ con-
fuſio ⁊ verecūdia:iſtis exultatio ⁊ letitia ꝑennis opta-
tur:ſicut in euāgelio dn̄s dicit Et ibunt hi in ſuppliciū Mat. 25.
eternū:iuſti autē in vitam eternā. Sed hūc veracis le-
titie modū competēter inſinuat. Dicēdo em̄ In te/fa-
tetur caducā eſſe letitiam: que humana preſumptiõe
gloriatur. Adiūctum eſt Oēs qui querunt te dn̄e. Nõ
ſuis viribus/ſed tua pietate requiſiti. Nā vt te quere-
ret genus humanū:tu illud de celo ꝓſpiciens/miſeri-
corditer inquiſiſti. Ipſe em̄ ad nos venit/vt ad eū re-
dire mereremur. Iſti tū qui dn̄m querūt/quid debeāt
dicere ſalutariter admonenꝛ: id eſt dicant Semꝑ ma-
gnificetur dn̄s. Semꝑ/cõtinuū genus oſtēdit:q: nūq̃ꝫ
debet a laude dn̄i ceſſari. Et vt nobis ſenſus iſte ma-
nifeſtius eluceſcat/verborum ordo reddēdus eſt: hoc
eſt Dicant ſemꝑ qui diligunt ſalutare tuū:magnifice-
tur dn̄s. Intelligamus hoc verbū ab humana cõſue-
tudine fuiſſe mutuatū. Magnificaꝛ enīꝫ ille qui laudi-
bus creſcit:ꝙ bona opinione grandeſcit. Ceterū deus
nõ habet incrementū: q: ipſe in ſe totus ſingularis/et
ineffabilis intelligiꝛ plenitudo:nec aliunde poteſt cre-
ſcere/ꝙ cõſueuit creaturis oīibus incremēta ꝓ̄ſtare:
ſed magnificādo nos inde ꝓficimus: ⁊ cū laudes deo
ſancta mente ꝑſoluimus/noſtra cõſcientia ſemper au-
geꝛ. [Ego vero egenus ⁊ pauꝑ ſum:deus adiuua me]
Adiutor meus/⁊ liberator me⁹ es tu: dn̄e ne † tarda- Al. moreris.
ueris]. Turba fidelium cū dn̄ice paſſionis imitaretur
exemplū: ipſa quoq́ꝫ verba eius ad ſuā trāſtulit pſal-
modiam. Dicit em̄ ex perſona ſua dn̄s in alio pſalmo
Ego vero egenus ⁊ pauꝑ ſum: dn̄s curam habet mei: Ps. 39.
ſicut et hic dictū eſt a perſona beatorū. Sed dū dicit
Ego vero egenus ⁊ pauꝑ ſum:ſignificat illos diuites
fuiſſe mūdanos:de quibus dicit Confundanꝛ et reue-
reanꝛ inimici mei qui querunt aīam meā. Sed videa-
mus cū ſit celeſti theſauro ditiſſima:vbiq́ꝫ ſe egenā et
pauperē dicit glorioſa pauꝑtas: vtiq́ꝫ/q: mundanas
copias nõ habet:⁊ intus vbi eſt diues ſemper ambit/
ſemper deſiderat/ſemꝑ accipit : ſicut apl's dicit:Fra- Philip. 3.
tres ego me nõ arbitror apprehendiſſe. Et iterum. Si 1. Cor. 8.
quis exiſtimat ſe ſcire aliquid: necdū cognouit queād-
modū eū oporteat ſcire. Uides merito dici tales ege-
nos/tales pauperes:qui cõtinue acquirere gratiā di-
uinitatis exoptāt. Egeni em̄ ſumus/quādo iugiter in-
digemus. Pauperes/dū ſemꝑ ad beneficia ipſius aui-
da mēte ꝓperamus. Sequiꝛ Deus adiuua me:id eſt
in tribulatiõe mūdana:vbi cū vitiorū aduerſitate pu-
gnamus/vbi ⁊ ſpūs immūdos hoſtes patimur:et dn̄i
liberatiõe liberamur. Addidit Utrūq́ꝫ ꝯiūctū: vt ad-
iutor ſit dn̄s in neceſſitatib⁹/⁊ de hac ſeculi clade libe-
rator. Et intende q: dicit Tu dn̄e : vt tota ſpes noſtra
ad euꝫ debeat fixa reſpicere. Sequiꝛ Ne tardaueris.

Periclitantiũ mos eſt tardum iudicare: cuius celerri-mũ preſtetur auxilium. Ille eñi competenter ⁊ mẽſurate facit omnia: ſed nos tardum putamus/qđ deſiderio magno requirimus. Concluſio.

Totus hic pſalmus celeſtis philoſophie luce reſplẽdet. Eſt eniꝫ morali ꝓbitate formatus: petens in afflictionibus remediũ/⁊ inimicoꝝ ſaluberrimam cõfuſionẽ: vt erubeſcẽtes mala ſua deſerant/qui prauis actibus obſecũdant. Deinde bonorum leticiã eterna gaudia cõpromittit: ⁊ qđ eſt in afflictiõe ſumma preſidiũ/ celerrime dñm venire depreca tur: qui huius mundi pregrauãtis anguſtias aduẽtus ſui viſitatione ſubmoueat. Illo eniꝫ viſo diaboli corruit ſuperbia: que olim impia dñatione regnabat. Religatus eſt qui mundũ peccatorum vinculis illigabat ⁊ co vſ dñi virtute perductus eſt: vt nũc ſanctos paueat/qui pridẽ humano generi nequiſſimus imperabat. Unde deſideranter ⁊ ſepe dicendum eſt Adiutor meus ⁊ ꝓtector meus es tu dñe: ne tardaueris.

Explicit expoſitio in pſalmum. 69.

David pſalmus filiorum Jonadab et priorum captiuorum. Lxx.

IN te dñe ſperaui non cõfundar in eternũ: in iuſticia tua libera me/⁊ eripe me. Inclina ad me aurẽ tuaꝫ: et ſalua me. Eſto michi in deum ꝓtectorem/⁊ in locũ munitũ: vt ſaluũ me facias. Qm̃ firmamentũ meũ: ⁊ refugiũ meũ es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris: ⁊ de manu cõtra legẽ agentis et iniqui. Qm̃ tu es patientia mea dñe: dñe ſpes mea a iuuentute mea. In te cõfirmatus ſum ex vtero: de vẽtre matris mee tu es ꝓtector meus. In te cantatio mea ſemper: tanq̃ ꝓdigiũ factus ſum multis: ⁊ tu adiutor fortis. Repleatur os meũ laude/vt cãtem gloriam tuam: tota die magnitudinẽ tuam. Ne proijcias me in tẽpore ſenectutis: cũ defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerũt inimici mei michi: ⁊ q̃ cuſtodiebãt animã meam/cõſilium fecerunt in vnũ. Dicentes deus dereliquit eũ/perſequimini ⁊ comprehendite eũ: qꝛ non eſt qui eripiat. Deus ne elõgeris a me: deus meus in auxiliũ meũ reſpice. Confundãtur et deficiãt detrahẽtes anime mee: operiantur cõfuſione et pudore/ qui querũt mala michi. Ego autē ſemꝑ ſperabo: et adijciam ſuper omnẽ laudem tuam. Os meũ annunciabit iuſtitiam tuã: tota die ſalutare tuũ. Qm̃ nõ cognoui litteraturam introibo in potẽtias dñi: dñe memorabor iuſtitie tue ſolius. Deus docuiſti me a iuuẽtute mea: ⁊ vſ nũc ꝓnunciabo mirabilia tua. Et vſ in ſenectam ⁊ ſenium: deus ne derelinquas me. Donec annũciem brachiũ tuũ: generationi omni que ventura eſt. Potentiam tuã ⁊ iuſtitiã tuã deus vſ in altiſſima que feciſti magnalia: deus quis ſimilis ſit tibi? Quantas oſtendiſti michi tribulationes multas ⁊ malas/⁊ cõuerſus viuificaſti me: ⁊ de abyſſis terre iterum reduxiſti me. Multiplicaſti magnificentiam tuam: et conuerſus conſolatus es me. Nam ⁊ ego cõfitebor tibi in vaſis pſalmi veritatẽ tuam deus: pſallam tibi in cithara ſanctus iſrael. Exultabũt labia mea cũ cantauero tibi: ⁊ anima mea quã redemiſti. Sed ⁊ lingua mea tota die meditabitur iuſtitiam tuam: cum confuſi et reueriti fuerint/qui querunt mala michi.

David ⁊ pſalmus aſſidua iteratiõe notiſſima ſunt. Qđ autẽ dicit Filioꝝ Jonadab ⁊ prioꝝ captiuoꝝ/ virtutẽ pſalmi ꝑ hyſtoricas cauſas inſinuat: in veſtibulo monẽs/qđ in penetralibus inquirat. Hieremias ei ꝓpheta refert Jonadab fuiſſe dei ſacerdotẽ: qui filijs ſuis precepit in tẽplo degere/⁊ ꝓbabili ſe ſobrietate tractare: qđ eos cõſtat feciſſe/⁊ obediẽtie ſue apud deũ magnã gratiam cõperiſſe: qui nunc ꝓ fidelibus ac deuotis ponunt. Nam ⁊ ipſum nomẽ indicat cauſam. Jonadab quippe interpretat dñi ſpõtaneus id eſt q̃ deo incoacto deſiderio ſeruiebat: ſicut ſcriptũ eſt Voluntarie ſacrificabo tibi. Sequit Et prioꝝ captiuoꝝ. Hanc hyſtoriã regum textus enarrat. Nam cum Iſraeliticus populus diuina mãdata cõtemneret: prime/ſecũde/⁊ tertie captiuitati decretus fuerat ſubiacere. Sꝫ vt agnoſcẽs ad ſupplicationẽ dñi correcta mẽte remearet/anteq̃ pria captiuitas ꝓueniret/ ꝑ ꝓphetam eis hic malũ denũciauit eſſe venturũ: ſed illi cõſueta nequitia in ſua obſtinatiõe manſerũt. Iſti ergo nũc in loco cõtumacũ ponũt: qui frequẽter admoniti corrigere noluerũt. Cõmonemur ergo in hoc titulo/vt deuotionẽ habeam⁹ filioꝝ Jonadab: nõ contumaciã iudeoꝝ/qui captiui eſſe meruerũt. Pſalmus eñi tot⁹ ad hoiem ꝑtinet fidelẽ: q̃ mũdi ſpem renuẽs/ in dño pura deuotione confiſus eſt/gratiã diuinitatis tota nobis intẽtione cõmendans: per quã peccatorũ noſtrorũ nexibus poſſimus abſolui. Diuiſio.

IRLER.

ps. 53.

Per figuram Metopeiam introducit perſona generalis: que peccatorũ captiuitate liberata/diuinis mãdatis adherebat: predicans nobis chriſti dñi eximiã charitatem: q̃ nullis meritis precedẽtibus gratis ſemꝑ impẽdit. Hec in prima parte pſalmi ab humanis iniquitatibus iugiter ſe petit liberari: vt dño gratias referre mereat. Secundo loco ſupplicat/ne in ſenectute eius beneficijs priuetur: cuius auxilio in iuuentute ꝓtecta eſt. Tertio loco dona eius enumerans/iugiter ſe agere gratias pollicetur. Expoſitio.

SCHE.

DEus in te ſperaui dñe nõ cõfundar in eternum]. Hic iterum hypothetici ſyllogiſmi facies nobis decora ſubridet eo modo. Si deus in te ſperaui dñe nõ cõfundar in eternũ: atamẽ deus in te ſperaui/nõ cõfundar in eternũ. Nunc que ſequunt (dño iuuãte) tractemus. Eligitur quidam fideliũ: qui et primis tẽporibus fuit/ ⁊ in preſenti eſſe nõ deſinit/⁊ vſ ad finẽ ſeculi perfecta in dño mentis ſoliditate cõſiſtit. Hic totam ſpem ſuam in dño ponens/gratie nobis diuine ſacramenta

M. In te dñe ſpaui.

SYL.

cōmēdat: ne falſa in nobis preſumētes/muneris eius
ꝓſperitate vacuemur. Intelligamus quid eſt ꝙ ſe pe
tit non cōfundi in eternū. ſ. in illa iudicij retributione:
vbi ꝯfundi omnino penale eſt. Hic eñ frequēter proſ-
ſpere cōfundimur/ quādo a peſſima intētione reuoca-
mur: et in bonam partē traducti ꝓbabiliter erubeſci-
mus/ q̄ pridē de noſtro ſcelere gaudebamus. Premi-
ſit ergo cauſam quare cōfundi non debeat in eternū:
ſcʒ qm̄ ſperauit in dño. [In tua iuſtitia libera me/ ⁊ eri-
Al. ſalua. pe me. Inclina ad me aurē tuā: ⁊ † libera me]. Cū di
cit In tua iuſtitia/ miſericordiā petit diuinaʒ. Illius
quippe eſt iuſtitia/ parcere ſupplicāti. Sic eñ equita
ti ipſius placitū eſt hominū remittere: qui ſua noſcit̄ fa
cta dānare. Libera/ ab imminētib⁹ ꝑiculis dicit. Eri-
pe a poteſtate diaboli: ne cū eo ſub eternitate damne
mur. Cum eñ dicit Inclina/ humilē ſe iacere ꝯfitetur
q: niſi diuina gratia ad hominē ſe liberādū inclinaue
rit/ ad illam miſericordiā ſuis meritis non poteſt ꝑue
nire quā cupit. Nō eſt eñ cuiuſq̄ meritū qđ ad illum
attingat: niſi ip̄e miſericors ad peccatores ꝓnus ad-
ueniat. [Eſto michi in deū ꝓtectorem/ ⁊ in locū muni-
tum: vt ſaluū me facias. Qm̄ firmamentū meū/ et re-
fugiūʒ meū es tu]. Poteſt aliquos niſi bene inſpiciat̄
offendere: ꝙ ſupra ꝓtectionē diuinam munitū locum
noſcit̄ addidiſſe: quaſi vero locus defendat/ queʒ vir-
tus ſuperna non vendicat. Sed prima ſentētia rogat
vt ab inimicis ſpiritualibus eius aïa ꝓtegatur: dein-
de petit etiā corporis ſoſpitatē/ que ab inimicoꝝ telis
SCHE. ac gladijs loco munitiſſimo vēdicatur. Metaphora a
caſtellis tracta: q: tūc aduerſarios euadimus/ quādo
locis munitiſſimis vēdicamur. Sed locus iſte diuina
Ps. 16. ꝓtectio eſt: ſicut in alio pſalmo dicit. Sub vmbra ala
rū tuarū ꝓtege me. Qm̄ eñ cum chriſto ſumus/ nul-
las diaboli inſidias formidamus: qm̄ fraudat̄ nequiſ-
ſimus ille ꝓprio voto vbi eſt diuina defenſio. Et vide:
ſua ſuis q̄ pulchre ſunt reddita. Firmamētū pertinet
ad ꝓtectionē: refugiū ad locū munitū. Que duo me-
rito ſibi a dño venire credidit: q: nichil ſuis virib⁹ ap-
plicauit. Eſtimo hic et aliud ſentiendū: vt firmamen-
tū in hoc ſeculo dñs dicat̄/ vbi ⁊ patientia querit̄: refu
giū in illa beatitudine eterna/ vbi iam aliquod pericu
lum non timet̄. [Deus meus eripe me de manu pecca
toris: ⁊ de manu cōtra legem agentis ⁊ iniqui]. Cla-
mat homo ille generalis: q: captiuus fuerat lege pec-
cati: ſed per diuinā gratiā ſe cōfidebat abſolui: vt eri-
piat̄ a poteſtate noxia peccatoris: qui ſemꝑ illud affe
ctat facere/ qđ nec diuine legi/ nec equitati certum eſt
cōuenire. Sed q: peccatorē vniuerſaliter dixerat: nūc
eum partibus duabus exponit dicēs: De manu cōtra
legē agentis ⁊ iniqui. Cōtra legē agit/ qui accepta le
ge facit cōtra regulas mādatoꝝ: vt ſunt iudei qui in-
ter reliquas gentes legem ſuſcepiſſe noſcunt̄. Iniqui
vero ſunt pagani: q̄uis ⁊ iudei q̄ nulla dñi lege refre-
nant̄: ſed more ferarū faciunt quodcūq̄ libuerit. Sic
omnē peccatorē duab⁹ his partibus ꝓbat̄ amplexus
Roma. 2. Ita ⁊ apoſtolus loquit̄ de genere vtroq̄ peccātium.
Qui ſine lege peccauerūt/ ſine lege peribunt: ⁊ qui in
lege peccauerūt/ per legē iudicabunt̄. [Qm̄ tu es pa-
Al. dñe. tientia mea dñe: † ſpes mea a iuuentute mea]. Dicit
quapropter de manu peccatoris eripi debuiſſet: ſcilʒ
q: patiētia ipſius dñs erat: vt cū ad ipſum intēderet/
⁊ per eū ſe ſaluandū crederet/ omnia libenti aïo ſuſti-
DEF. neret. Patientia eſt eñ honeſtatis aut vtilitatis cau-
ſa: rerum arduarū ac difficiliū/ voluntaria ⁊ diuturna
ꝑpeſſio. Sequit̄ Spes mea a iuuentute mea. Premi-
ſit patiētiam: ⁊ ſpes eius digne ſecuta eſt: ſicuti ⁊ apo
ſtol⁹ dicit. Tribulatio patiētiā operat̄/ patiētia ꝓba- Roma. 5.
tionem/ ꝓbatio autē ſpem. Prius eſt eñ vt cū dei gra
tia per patiētiam ꝓbemur: ⁊ tūc illā fructuoſaʒ ſpem
ipſo donāte habere merebimur. Nā ꝙ addidit A iu-
uētute mea: illā etateʒ ſignificat/ in qua dño credidit.
Nā quocūq̄ tēpore ad ipſum veniat/ merito iuuētus
noſtra dicitur: q: in ipſa pleniſſimo robore ſolidamur.
Siue illud a iuuētute mea ſignificat: ex quo cepit con
tra diaboli pugnare verſutias. Ipſa eñ etas eſt/ que
ad certamē dirigit̄: ⁊ ad colluctatiōes arduas aptiſſi-
ma viuacitate ꝑparat̄. [In te cōfirmatus ſum ex vte
ro: de ventre matris mee tu es protector meus. In te
† decātatio mea ſemꝑ]. Hūc verſuʒ paulo ſollicitius Al. cātatio.
ꝑſcrutemur: ne nobis aliqua obuiare poſſit abſurdi-
tas. Dixit eñ: Spes mea a iuuentute mea. Nunquid
cōfirmatio eius in deū eſſe potuit/ quādo in materno
vtero nulla fultus ratiōe vegetatus eſt: maxime cum
legat̄: Ecce eñ in iniquitatib⁹ cōceptus ſuʒ: ⁊ in deli- Ps. 50.
ctis peperit me mater mea? Sed hic vterū ſancte ma
tris eccleſie debemus accipere/ vbi primū fidei rudi-
mento cōcipimur: deinde ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto ge-
neramur. Tunc eñ cōfirmatio noſtra poteſt eſſe dñs
quando ad eū fidei munere venerimus. Addidit: Tu
es ꝓtector meus: vtiq̄/ qm̄ aduerſus diaboli nequi-
tias ipſe nos ꝓtegit ac defendit: et in hoc mūdo pre-
ſtat euadere: ne peccatis poſſimus onerātib⁹ interire
Sequit̄ retributio premiorū: vt ſicut ſemꝑ beneficia/
ita et pſalmodia debeat eſſe cōtinua. Nam ſi tēpus a
muneribus nō vacat: quare ſe quiſpiā ab eius glorifi-
catione ſuſpēdat? Significat eñ ⁊ preſens ſeculum ⁊
futurum. Hic eñ illi ꝓ liberatione cantamus: ibi aūt
gratias ꝓ eterna remuneratione peragimus. Ita fit
vt dñs laudari ſemꝑ debeat: q: continuū eſt omne qđ
preſtat. [Tanq̄ ꝓdigiū factus ſum multis/ et tu adiu
tor fortis]. Prodigiū in hoc ſeculo fit fidelis: quando
alia ſectat̄ q̄ pōt amare peccātium multitudo. Que-
rūt illi diuitias/ iſte pauperiem: querūt illi epulatiōes
iſte ieiunia: querunt deniq̄ illi gaudia/ iſte triſtitiam.
Quēadmodū ergo non poteſt videri ꝓdigium: qui ſe
cōtra multorū cognoſcit̄ tractare cōſenſum? Hoc eſt ALHE.
qđ oratores humilis cauſe genus eſſe dixerūt: qđ ſic
cōtemptibile credit̄/ vt portentū potius eſtimet̄. Sed
negligēde ſunt humane imputationes: quādo diuine
nobis ꝓbantur fauere virtutes. Caducū eſt eñ omne
cōtrarium: vbi adiutor ꝓbatur eſſe fortiſſimus. Sed
cum dicit Adiutor/ admonet vt dei gratia ſuffragāte
nos quoq̄ ad bonū niti/ ⁊ cōtendere debeamus: ne di
uinis bñficijs inueniamur aduerſi. [Repleat̄ os meū
laude † tua: vt † poſſim cantare gloriā tuam tota die Al. non hʒ.
† magnificētiam tuā]. Dixit hactenus humano gene Al. cantem.
ri q̄ diuerſa beneficia cōtuliſſet: nunc quoq̄ ⁊ hoc pe Al. magnitu
tit a dño/ vt poſſit ei gratias agere cōpetēter. Nam ſi dinem.
ille os noſtrū non repleat: nec lingua mouet̄/ nec deſi-
deria honeſta flammant̄. Magna ſi cōſideremus/ no-
ſtra felicitas eſt totū petere: nec petendo ſemꝑ horre-
re. Creator noſter inde magis offendit̄: ſi a pia ſuppli
catiōis importunitate ceſſet̄. Sequitur cauſa cur re-
pleri deſiderauerit os ſuū laudibus chriſti: ſcʒ vt poſ-
ſim cantare gloriā tuā. Gloria eſt multoꝝ ore celebra DEF.
ta laudatio. Sed huic bono addidit ꝑpetuitatē. Naʒ
cum ponit Tota die/ nūquid noctibus a laudibus dñi
dicit eſſe ceſſandū: maxime cuʒ ſe illo tempore laudi-
bus dñi catholica cōſolet̄ eccleſia? Tunc eñ veſperti
ni/ tūc nocturni/ tunc matutini paganti: cum populus

fidelis inuigilat. Sed dicēdo Diem/cōcluſit ꝛ noctē:
Geñ.1. ſicut ꝛ in Geneſi legit᷑: Factum eſt veſpere: factum eſt
SCHE. mane dies vn⁹. Que figura dicitur Synecdoche.i.a
parte totū. Magnificētiam vero dicit: qꝛ magna pre-
ſtitit: vt aurē ſuam ad humilē inclinaret/vt ꝓtegeret
periclitātem/vt eriperet de manu peccatoris/vt eum
cōfirmaret ex vtero/de ventre matris ꝓtegere decre
uiſſet. Sic vno magnificētie nomine predictoꝝ bene-
ficioꝝ laus cūcta cōcluſa eſt. [Ne ꝓijcias me in tem-
pore ſenectutis: cum defecerit virtus mea ne dereliu-
quas me]. Uenit ad ſecūdam partem: in qua vehemē
tius ſupplicat/ne tēpore ſenectutis ſue ꝓijciat᷑ a dño:
quādo feſſa virtus corporis pl⁹ indiget adiuuari. Sȝ
hanc ſenectutē non ſolū etatē finitimā debemus acci
pere: ſed etiam cū tribulatiōibus crebris atq₃ marty-
rijs robur aīe cōſeneſcit. Hoc eñ ſignificat: Cum de-
fecerit virtus mea.i. quādo patientie firmitas quaſſa
ta molleſcit: nec ſuſtinere poteſt viribus ſuis onus tri-
bulationis impoſitū. Tūc ſe ergo petit nō debere de-
relinqui: qꝛ cum ipſo totū poterat ſuſtinere. [Quia di
xerūt inimici mei michi: ꝛ qui cuſtodiebant aīam meā
conſiliū fecerunt in vnū]. Redditur cauſa cur ad ſub-
ueniēdū pietas dñi debeat ꝓuocari: qꝛ debilitate ca-
ptata inſidiantiū feruor accēſus eſt: dum credūt faci-
le decipi/a quo nō poteſt defectis viribus obuiari. Et
ne crederent᷑ leues inimici aīe ſue: dicit aduerſus eos
qui cuſtodiebant eum: ad decipiendi.ſ. ſtudiū/non ad
ſalutis votū. Sequit᷑ Conſiliū fecerūt in vnū. Trucu-
lentior ſemꝑ eſt inimicoꝝ adunata collectio: et qđ nō
diuiditur grauius vno faſce portat᷑. Nam cuiuſmodi
ſit iſtud conſiliū ſubſequenter exponit. Ait eñ. [Dicē
tes deus dereliquit eū: perſequimini ꝛ comprehēdite
Al.non hȝ. eum: qꝛ non eſt qui eripiat † eum]. Hoc eſt qđ vir ille
fideliſſimus ſiue in afflictiōibus poſitus: ſiue in ſenili
etate metuebat. Hoſtes enīȝ carnales mundana po-
tius cōtuentes/cū viderint hominē crebra calamita-
te fatigatū: credunt a deo deſertū/qui diuinam putāt
gratiam in ſolis corporeis viribus cōſtitutam. Perſe
quimini eū dixerunt: qꝛ fugere non poterat. Compre-
hendite: qꝛ reluctari violētiſſimis non valebat. Ex eo
eñ a dño derelictum arbitrati ſunt: qꝛ eum truculētie
ſue traditū eſſe ſenſerunt. Quod quidā ꝛ dño ſaluato
ri applicandū eſſe putauerūt. Sed decentior ordo eſt
dictiōis: ne perſonam quam in mediū deduximus/in-
cōgrua ſubito varietate mutemus. Sequit᷑ Quia nō
eſt qui eripiat eū. Dementes prorſus qui hoc eſtima-
bant potius qđ videbant: quaſi deus deſerat premiſſis
quos exponit iniurijs: et non magis coronare velit/
quos ꝓbari debere ꝑmittit. Sic deliberat qui ad ocu
lum iudicat. Negauit preſentē dñȝ/qui fidelibus ſuis
viſuale venire nō putauit auxilium: dū credidit nō exi
ſtere/ quē arbitrabatur humanis cōſpectibus nō ad-
Al.auxiliū. eſſe. [Deus ne elongeris a me: de⁹ meus in † adiuto-
rium meū reſpice]. Humana putat infirmitas elōga-
re deum: quādo ei venire tardat auxiliū. Ille enīȝ nec
motu ꝓgreditur/nec de loco ad locū transfert᷑: ſed oīa
ineffabiliter replens/ vniuerſa volūtatis ſue virtuti-
bus adminiſtrat. Petit ergo ne gratia eius ab ipſo di
ſcedat: ꝛ grauioribus iniquoꝝ exponat᷑ inſidijs. Ad-
didit De⁹ in adiutoriū meū reſpice. Quia ſe nouerat
affligendū: orat vt per adiutoriū dñi ei digna patien-
tia tribuat᷑. Nam quē ille adiuuat/ malorū cōtritione
non deficit: ſed tūc ſpe potius erigitur/quādo tribula
tionū faſce pregrauat᷑. [Confundant᷑ ꝛ deficiāt detra
hentes aīe mee/operiant᷑ confuſione ꝛ pudore/ q̄ que-
rūt mala michi]. Uenit ad increpatiōes ſaluberrimas
quales catholica facere cōſueuit eccleſia. Cōfundan
tur eñ dicit: cū tua viderint diſpoſita nō mutari. Defi
ciāt detrahentes aīe mee: id eſt obloquētes inaniter:
qui inſtitutum rectū mordacibus derogationibus ſo-
lent oblatrare. Admonet eñ tales patiētie virtute ſu
perari/quos tantū precepit ſuſtinere: vt ipſi magis in
ſuis oblocutiōibus deficere videātur: quatenus ſaltē
ceſſent ſua nimietate fatigati/ ſi nequeāt deſinere ra-
tione cōuicti. Sequit᷑ Operiant᷑ cōfuſione et pudore.
Pulcherrimis verbis depingit᷑ iniquoꝝ ventura cor-
reptio. Operiant᷑ dixit: quaſi quodā velo roſeo vere-
cūdie eorū facies obtegant᷑. Quod ſolet accidere his
qui actiones priſtinas vita meliore cōdemnant. Ad-
didit Qui querūt mala michi: ſicut illa mulier pericli
tanti Job ꝓprio viro dicebat: Dic verbū in deū/ꝛ mo Job.2.
rere. Quod praui ſolent facere ſuaſores: q̄ blandimē-
to ſalutis carnee occulto vulnere aīas vident᷑ impete
re. [Ego autē ſemper † in te ſperabo: et adijciā ſuper Al.non hȝ.
omnē laudem tuā]. Decurſa emēdatione quā pecca-
toribus eſt deprecatus accidere/ad ſuā delectationē
bonū q₃ conuertit᷑: vt ſicut illi de diuina potētia deſpe
rabāt/ita iſte ſperare ſe ſemꝑ dicat in dño. Que figu-
ra dicitur Synchriſis: id eſt collatio: quādo quis me- SCHE.
liorē cauſam ſuam/q̄ȝ aduerſarij eſſe demōſtrat. Se-
quit᷑ Et adijciā ſuꝑ omnē laudē tuam. Hoc plane niſi
diligētius intueamur obſcurū eſt. Nam q̄uis diuinis
laudibus nichil poſſit adijci/quādo augmentū nō re-
cipit admiranda ꝑfectio: tamen eſt qđ ab hominibus
poſſit noua predicatiōe celebrari. Nam cū dixero ver
bum patris feciſſe celum ꝛ terrā/ꝛ oīa que in eis ſunt:
perfecta dñm deuotione laudaui. Sed cū adiunxero
incarnatū eſſe ꝓ ſalute cunctoꝝ/ adieci cumulum lau
dibus plenis. Sic eñ inferiora teſtātur: q̄ iſta laudis
adiectio ad incarnationē omnipotentis verbi abſolu
te ꝑtineat. [Os meū † ꝓnunciauit iuſtitiam tuā: tota Al.annun-
die ſalutare tuū. † Quia nō cognoui † negociatiōes]. ciabit.
Juſtitia patris ſaluator eſt dñs: quem ſe ꝓnūciaturū Al.Qm̄.
gentibus pollicet᷑. Et ne forte aliam crederes eſſe iu- Al.littera-
ſtitiam: addidit Salutare tuū. Quid eñ aliud denun turam.
ciare potuit fidelis: niſi vñ fides chriſtiana ſurrexit?
Unde eccleſie in toto orbe fertiles pullularūt? Unde
ſalus mūdi glorioſa incarnatione ꝓuenit? Tota vero
die (ſicut ſepe dictū eſt) continuū tempus oſtēdit. Se
quit᷑ Quia nō cognoui negociationes. Pars iſta ver-
ſus (niſi bene requirat᷑) recipere cognoſcit᷑ queſtionē.
Nam ſi oīs negociator omnino damnādus eſt: nec
illi hāc penam refugiunt/qui artes reliquas exercere
noſcūtur. Quid eſt eñ aliud negociatio: niſi que poſ-
ſunt vilius cōparari/carius velle diſtrahere? Deinde
in vitas patrū Paphuntium illum ſanctiſſimū virum
per reuelationē negociatori legimus comparatū. Et
inuenimus hodieq₃ in eccleſia dei tractātes quidem
mercimonia: ſed ſumma fide pollētes. Act⁹ eñ peſſi-
mus nō res honeſta damnat᷑. ſicut ꝛ diuitem legimus
non introire in regnum celoꝝ: cum tñ Job/Abraam
Iſaac/ Jacob patriarche facultatib⁹ q̄ꝗ fuerint af-
fluētes. Negociatores ergo illi abominabiles eſtimā
tur: qui iuſtitiā dñi minime conſiderantes/ꝓ immode
ratū pecunie ambitū polluūtur: merces ſuas pl⁹ per-
iurijs onerando q̄ȝ precijs. Tales dñs eiecit de tēplo
dicens: Nolite facere domum patris mei domū nego Joan.2.
ciationis/ſpeluncam latronū. Ergo ſenſus iſte taliter
complectēdus eſt vt putamus: Os meū ꝓnunciauit
iuſtitiam tuam: qꝛ nō cognoui negociationes: illas.ſ.

Al. poten que malis actibus inquinãtur. [Introibo in † poten-
tias. tiam dñi: dñe memorabor iuſtitie tue ſolius]. Poten-
tiam homines eſtimãt per negociationes acquirere: et in
hoc mundo fieri preminẽtes. Iſte beatus neglecto ta
li propoſito/introire ſe dicit in potentiã dñi: id eſt ad re-
gna celeſtia: vbi reuera perueniſſe certa felicitas eſt.
Introibo aũt dixit: vt oſtẽderet Hieruſalem ſupnam
clauſam pfidis/apertam eſſe fidelibus. Et quid ibi fa
cturus ſit ſubſequẽter enarrat. Dñe memorabor iuſti-
tie tue ſolius: illo ſcʒ tempore: cũ agnos ſequeſtrat ab
hedis/ cũ totos gẽtium populos momẽtanea equita-
te diſcernit/cũ impios in gehennam/ fideles mittit in
requiem ſempiternã. Tunc eñ vere memor erit iuſti-
tie ſolius dñi: qm̃ eam ⁊ mirabilẽ/et ſingularẽ eſſe co-
gnoſcit. [Deus docuiſti me a iuuẽtute mea: ⁊ vſqʒ nũc
pnunciabo mirabilia tua]. Iuuenturẽ diximus debe
re accipi/ex quo ceperit homo ad diuinã gratiaʒ per-
uenire: qꝛ tunc aie viribus firmus/tunc incipit eſſe ro-
buſtus. Docuiſti aũt/ſiue ad libros pertinet diuinos:
ſiue ad infuſam celitus fidẽ. Et ne tñ hanc ſentẽtiam
in primordijs crederes acquiſitã: dicit qđ beatis mẽ-
tibus ſolet accidere. Et vſqʒ nũc: vt per ſpacia tempo
rũ eius doctrina creuiſſe videret. Sequit: Pronũcia-
bo mirabilia tua. Vnqʒ mirabilia fuerũt: vt doceretur
indoctus/vt ex perfido fieret deuotus/vt ex peccato-
re iuſtiſſimus. Hec ergo ſe predicaturũ eſſe pnunciat
que in ipſo fecerat diuina clementia. [Et vſqʒ in ſene-
ctam ⁊ ſeniũ: deus ne derelinquas me. Donec annun-
ciem brachiũ tuũ generationi]. Apud grecos duo no
mina iſta diuerſa ſunt. Senectam grauitatem vocãt:
ſeniũ etatem finitimã. Sed qꝛ latinitas hec duo diſſo
nãtia ſibi nõ habuit: hic etates due quaſi ſimili nomi-
ne nũcupant. i. ſenecta ⁊ ſeniũ. Senſus ergo talis eſt:
Vt qꝛ ſe dixerat a iuuẽtute ſua doctũ/vt ſolum dñi iu-
ſticiam predicaret: nunc petit vt neqʒ in matura/neqʒ
in ſenili etate deſerat a dño: quaten⁹ eius fortitudine
roboratus/vſqʒ ad finem ſuum laudes poſſit debitas
explicare. Sed videamus etates iſte quibus ſunt aſſi
gnãde tẽporibus. Iuuẽtus fuit eccleſie: quando dñs
crucifixus eſt chriſtus: quãdo martyrũ turba dimica-
uit: ⁊ morientibus fidelibus eccleſie virtus apparuit.
Senectã vero dicimus etatẽ/que nunc agitur pxima
fini: quãdo pficit fides/et per vniuerſas eccleſias dei
populus auget/cuʒ mũdi iſtius tempora fugitiua de-
creſcant. Senium autẽ tempus illud occiduũ intelli-
gendũ puto: quando ⁊ ſeuus ille tyrãnus adueniet/et
turba martyrũ hanc vitam optato fine cõcludet. Se-
quit Donec annũciem brachiũ tuũ generationi. Ho-
mo ille fidelis loquit introductus: petẽs a dño vt vſqʒ
ad ſenectã ⁊ ſenium in eccleſie cõgregatione perma-
neat: donec brachiũ patris. i. dñm ſaluatorẽ ſuccedẽ-
ti generationi hominũ debeat predicare: ſicut legitur
Iſa.53. Et brachium dñi cui reuelatum eſt/vt religio chriſtia
na totius mundi deuotione dilatet: maxime cũ in fine
ſeculi ſanctorũ predeſtinatus numerus compleatur.
[Omni que vẽtura eſt. Potẽtiam tuã/⁊ iuſtitiã tuam
deus vſqʒ in altiſſima. Omni que vẽtura eſt/ad ſupe-
riora verſus extrema iungendũ eſt. i. generationi. Et
ne forſitan putares illis tñ denũciandum fuiſſe bra-
chium dñi: id eſt dñm chriſtum: qui eodẽ tempore fue-
runt/cum ille p nobis incarnari dignatus eſt: addidit
Que ventura eſt: vt hanc predicationẽ vſqʒ ad finem
ſeculi cognoſceres eſſe faciẽdam. Sequit Potẽtiam
tuam/⁊ iuſtitiam tuam deus. Hic quoqʒ reddendum
eſt/donec annũciem. Nam potentia ad gratiã incar-
nationis reſpicit: per quã hominẽ liberare dignat⁹ eſt.
Iuſtitia ad iudiciũ: in quo Adam inobediẽti mortem IDI.
addixiſſe cognoſcit. Nec moueat quod ordine prepo
ſterato dicta ſunt: cũ hoc frequenter in ſcripturis ſan
ctis inuenias. Vſqʒ in altiſſima vero illud declarat: qꝛ
vtrunqʒ mirabile/vtrũqʒ glorioſum eſt: reparatũ ho-
minẽ per gratiam: qui primo fuerat per iuſtitiam iure
damnatus. Tẽdamus etiã intellectum vſqʒ in altiſſi-
ma: qꝛ deus homo ſedet ad dexteram patris: regnãs
cũ eo/⁊ ſpiritu ſancto p infinita ſecula ſeculoꝝ. [Que
feciſti magnalia: deus quis ſimilis † tibi?] Poſtqʒ gra Al. ſit.
tiam creatoris/et iuſtitiam eius vſqʒ in altiſſima dixit
eſſe pgreſſam/venit ad tertiam partem: vbi hymnica
exultatione cõcelebrat quãtam iuſtitiam peccãtibus
oſtenderit/et cõuerſis iterum clemẽtiam ſue pietatis
indulſerit. Adam quippe inobedientẽ pximus paradi
ſi voluptate priuauit: latronẽ confitẽtem ad eius ame
na velociter intromiſit. Hec ſunt magnalia que dñm
feciſſe teſtatur: qm̃ ⁊ ad iudicandũ ſingulariter fortis
oſtendit/ et ad liberãdum nullus ei ſimilis inuenitur.
Quod cũ admiratione legendũ eſt: qꝛ nullus compre
hendere/nullus ſufficit digne laudare. Magnalia eñ CXV.
a magnitudine vocitãtur: que ſtuporẽ humanis men-
tibus per ſuam videntur facere granditatem. Intulit
quoqʒ Quis ſimilis tibi? Quia ex opibus ſuis cogno
ſcit ſingularis. Magnitudo ſiquidẽ facti potẽtiam te-
ſtatur auctoris. [Quantas oſtẽdiſti michi tribulatio-
nes multas ⁊ malas: ⁊ cõuerſus viuificaſti me]. Quã-
tas item/ſub admiratiõe legẽdũ eſt: quaſi innumera-
biles paſſiones. Intende etiã ꝙ dicit Oſtendiſti: qꝛ fi
delibus ad preſens duras tribulationes oſtendit. Et
qꝛuis male/vel multe eſſe videant: in bonum tamẽ re-
cidunt: qꝛ pdeſſe cõtendunt. Multas ergo quãtitatẽ:
malas indicãt qualitatem. Sequit Et cõuerſus viui-
ficaſti me. Si naturã verbi conſideras: ſemp incõuer
tibilis/ſemper pbatur immobilis: ſed conuerſus dicit
per tropologiam: id eſt cõuerti me feciſti: qꝛ diſtortus
fueram lege peccati. Fidelium quippe tribulatio du-
cit ad vitam: ſicut in euãgelio dicit Beati qui lugent: Mat.5.
qm̃ ipſi conſolabunt. [Et de abyſſis terre iterũ redu-
xiſti me. Multiplicaſti † iuſtitiã tuã: et cõuerſus † ex- Al. magni-
hortatus es me]. Abyſſos quidem legimus altitudi- ficentiam.
nes diuini ſenſus: ſicut i alio loco Pſalmiſta dicit Iu Al. cõſolat⁹.
dicia tua abyſſus multa. Sed hic ideo Terre additũ Pſ.53.
eſt: vt pfundas mẽſuras ⁊ voragines debuiſſes intel-
ligere peccatoꝝ: vnde ſe frequẽter ad vite gaudia re-
uocatũ eſſe pfitetur. Sed aduertamus quid ſibi velit
hoc qđ Iterũ dicit. Iterũ/poſitum eſt p frequentiore DOB.
ꝙ multipliciter aliquid iteret. In ſexto quippe pſal-
mo auctoritatẽ ſecuti maiorũ: diximus ſeptem modis
remiſſionem nobis dñm concedere peccatorum. Pri-
mo per baptiſmũ: ſecũdo per martyriũ: tertio per ele
moſynas: quarto cũ debitoribus noſtris debita laxa-
mus: quinto per cõuerſionem fratrũ: ſexto per abun-
dantiã charitatis: ſeptimo per penitẽtiam. Forte ad-
huc ⁊ alijs remiſſiõibus noſtra fragilitas ſubleuetur.
Sciendum tñ ideo Iterũ dictũ: vt medicina eius fre-
quẽtior indicet. Nam ꝙ dicit Multiplicaſti iuſtitiam
tuam: ſuperiorem ſenſum pbatur exponere. Quia iu-
ſtitiam ſuam multiplicat/quando nobis per diuerſas
cauſas afflictionũ ſubuenire dignatur. Iuſtitia enim
dñi ſepe dicitur/cum miſericordiã facit: et iterũ miſe-
ricordia ipſius iuſtitia nũcupat: qꝛ ſibi ſemper vtrũqʒ
coniũctum eſt: ſicut in centeſimo pſalmo legitur Mi- Pſ.100.
ſericordiam et iudicium cantabo tibi dñe. Sequitur;

Cōuerſus exhortatus es me. Hoc verbum ꝙ patern ū ſit debemus aduertere: vt famulos ſuos xp̄us premiſſa diſtrictione caſtiget / tamen triſtes permanere nō patitur / dum ſcripturarum diuinarum eos ſancto alloquio conſolet. Exhortatio / cōſolatio debet intelligi: q̄ ⁊ animos cōponit / afflictionem releuat / et men-
Al. nā ⁊ ego tē ſanat diuerſis languoribus ſauciatam. [† Ego au-
Al. pſalmi. tem confitebor tibi in vaſis † pſalmoꝝ: veritate tuā].
Cum dn̄s fidelibus ſuis per exhortationes pias premia eterna ꝓmiſerit / hic iā iuſtus ille generalis letus veritatem ſe pſallere cōfitet: id eſt q̄ dn̄i ꝓmiſſa complenda ſunt: dum neſcit fallere / qđ eterna veritas pollicetur. Pulchre autē deffinitum eſt pſalmos vaſa eſſe veritatis: quaſi ſpiritualia dolia vinū dn̄i incorrupto ſapore ſeruantia. [† Pſallam tibi deus in cithara: ſanctus iſrael]. Frequēter diximus fidelium chriſtianorum duas maximas eſſe virtutes: ſpiritualē ad bene credendū / actualem ad bene agendū: quas hic ſe per
Mi. ſpecies muſicas vtraſq̄ dn̄o oblaturum ſe eſſe ꝓmittit. Nam qđ ad ſpiritualem virtutem pertinet / in ſuperiore verſu pſalmū ſe cantaturū eſſe pollicitus eſt: qđ ad actualē in cithara laudare ſe dn̄m dicit. Pſalmus eñ (ſicut ſepe dictum eſt) de ſuperioribus ſonat: cithara de inferioribus: melos ad ſuperna trāſmittit. Sed cui pſallatur vel citharizetur: dicit Sancto iſrael: nō quem gētilitas putabat erroneū / ſed quem patribus
Al. Exultabunt. noſtris vera fides oſtēderet. [† Gaudebūt labia mea dum cantauero tibi: ⁊ anima mea quā redemiſti]. Labia / os interioris hominis dicit. Habet eñ ⁊ mens vocem ſuā / qua tacite clamat ad dn̄m. Nam vt hoc ſpiritualiter intelligeres: adiecit Anima mea quā redemiſti. Ipſa ergo gaudet in labijs ſuis internis: que ſe redēptam eſſe cognoſcit. [Sed ⁊ lingua mea tota die meditabit iuſtitiam tuā: cum confuſi ⁊ reueriti fuerint qui querunt mala michi]. Sicut ſuperius dixit Pſallam veritatē tuam in vaſis pſalmorū ⁊ cithara: ſignificare volens aīe / corporiſq̄ virtutes: ita et labia cordis ſui cantatura ꝓmiſit. Nunc autē adiecit linguam meditaturā eſſe iuſtitiam dei. i. corporis ſui ſubſtātiā: que tunc pleniſſime laudes dn̄i meditabit / quādo regnum eius in illa reſurrectione perceperit. Sed vt in finem ſeculi debuiſſes aduertere: ſequitur Cum cōfuſi et reueriti fuerint qui querūt mala michi. Qđ vtiq̄ pleniſſime tunc fiet: quādo a dextris iuſti / et a ſiniſtris impij fuerint collocati. Duobus eñ modis cōfunduntur ⁊ reuerentur inimici: quādo aut hic penitētiam gerunt / ⁊ ſe erraſſe cognoſcunt: aut certe in aduentu ſaluatoris dum illa que fieri non credebant / ſuis oculis manifeſta cōſpexerint. Tunc ergo ſecure exultatiōis tempus eſt ſanctis / quando iam locum dominationis impij non habebunt: et letabūtur iuſti / cum malorum omniū terminus aduenerit / ⁊ bona dn̄s ſine fine conceſſerit: in qua chriſtianoꝝ ꝑmanet indefecta petitio.

Concluſio.

Cum totus hic pſalmus gratiā dn̄i que gratis datur / ſumma intētiōe commēdet: admonet etiā nos incarnationē verbi: ꝑ quam ſal⁹ humano generi ꝓuenit felici vicinitate declarandam: more ſolis qui p̄ma luce cōſurgens / roſeā premittit aurorā: vt gratiā preclari ſplendoris preparatis poſſit oculis intueri. Patres eniꝫ noſtri pſalmorū numerū in veteris ac noui teſtamenti ſacramentis ita crediderunt eſſe diuidendū: ſeptem. ſ. decades ponentes in ſabbatū: quod ad p̄mā illam pertinet ſine dubitatione culturā: octo vero noſtro tempori deputantes: qui reſurrectionē dn̄i per ſingulas hebdomadas die octaua veneramur: ⁊ ideoq̄ per vtrāq̄ ſupputationem vetus ⁊ nouū teſtamentū ſacratus iſte numerus dinoſcitur cōtinere pſalmorū. Q̄ eñ centū quinquaginta poſſunt in numero ſingulorū: hoc valent ſignificare quindeciꝫ decades in ordine denarioꝝ: eoq̄ fit / vt calculus iſte pſalmorū nouo ⁊ veteri teſtamento competēter aptetur. Sciendum eſt plane ꝙ in prima parte veteris teſtamenti ⁊ noua miſceat ſacramēta myſterij. Dicit eñ in ſeptennario numero ⁊ paſſionem dn̄i chriſti: ⁊ in octauo calculo multa ponit de veteri teſtamento: vt vtriuſq̄ culture noſtre cōuenire modis omnibus ſentiat. Meminiſſe autē debemus arith- ABZLD
meticam / vel alias diſciplinas pſalmos cōmemorare frequenter: quas in ſubſequentibus ꝓut fuerit oportunū / de ipſis perſtrictim aliquid cōmemorare curauimus: vt xp̄o iuuante breuiter dicta / non tñ videātur eſſe preterita. Tantum eſt vt aſtrologiam ſacrilegā ſumma intentione fugiamus: quam etiam nobilium philoſophorū iudicia damnauerunt. Quapropter preſenti operi terminuꝫ ponamus: quatenus ⁊ quies parūper adhibita / lectoris reparet ſtudium: ⁊ futura pars digeſta pſalmorū de ſignificantia noui teſtamenti ſumat competenter initium. Amen.

Explicit expoſitio in ſeptem Pſalmorū Decades: Teſtamentum vetus repreſentantes.

Incipit Expoſitio in octo Decades nouo teſtamento conuenientes. Prefatio.

Explicatis ſeptē Decadibus (ſicut dictuꝫ eſt) in figuram veteris teſtamēti: nūc ad reliquas octo veniamus: quarum numerus pleniſſime nobis reſurrectiōis dominice cognoſcit indicare myſteriū: vt his partibus diligenter inſpectis / reuera liber pſalmorū totius ſcripture diuine theſaurū cōplexus eſſe videat. Nam licet ſint oīa ſpiritualibus plena diuitijs / ⁊ magnis illuſtrata luminibus: pene nullū tñ ex his (vt arbitror) volumen inuenies / qui tātis rebus celeſtibus doceat eſſe complet⁹. Nec moueat ꝙ pars illa quā diximus / ad ſacramentū teſtamēti veteris ꝑtinere: a beatitudine dn̄i ſaluatoris ſumit initiuꝫ: ⁊ iterū in ſubſequētibus pſalmis inuenies / qđ primis conſtat temporibus actitatum: que omnino nō debēt aduerſa iudicari: q̄ ⁊ vetus teſtamentū de nouo plenū eſt / et nouū facit plerūq̄ veteris mentionem. Nūc ad titulum veniamus: qui interpretatiōe nominis ſui ad noui teſtamenti noſcitur pertinere myſterium.

Titulus pſalmi ſeptuageſimiprimi.

Inſcribitur enim ſeptuageſimuſprimus pſalmus in Salomonem.

Deus iudicium tuum regi da: et iuſtitiam tuam filio regis. Iudicare populū tuum in iuſtitia: ⁊ paupes tuos in iudicio. Suſcipiant montes pacē populo: ⁊ colles iuſtitiā. Iudicabit pauperes populi / ⁊ ſaluos faciet filios pauperū: et humiliabit calumniatorē. Et permanebit cum ſole: ⁊ ante lunam in generatiōe et generationem. Deſcendet ſicut pluuia in vellus: ⁊ ſicut ſtillicidia ſtillātia ſuper terrā. Orietur in diebus

eius iuſtitia: ⁊ abundantia pacis donec aufe
ratur luna. Et dominabit a mari vſq; ad ma
re: ⁊ a flumine vſq; ad terminos orbis terra=
rum. Coram illo ꝓcident ethiopes: ⁊ inimi=
ci eius terram lingent. Reges tharſis et in=
ſule munera offerent: reges arabū et ſaba do
na adducent. Et adorabunt eum omnes re=
ges: omnes gētes ſeruient ei. Quia libera=
bit pauperem a potente: ⁊ pauperem cui nō
erat adiutor. Parcet pauperi ⁊ inopi: ⁊ ani=
mas pauperū ſaluas faciet. Ex vſuris ⁊ ini=
quitate redimet animas eorū: et honorabile
nomen eorū coram illo. Et viuet / et dabitur
ei de auro arabie / et adorabunt de ipſo ſem=
per: tota die benedicent ei. Erit firmamen=
tum in terra in ſummis montiū: ſuperextolle
tur ſuper libanum fluctus eius: et florebunt
de ciuitate ſicut fenum terre. Sit nomē eius
benedictū in ſecula: ante ſolem permanet no
men eius. Et benedicētur in ipſo omnes tri=
bus terre: omnes gentes magnificabunt eū.
Benedictus dñs deus iſrael: qui facit mira=
bilia ſolus. Et benedictum nomen maieſta=
tis eius in eternum: et replebitur maieſtate
eius omnis terra: fiat / fiat.

INTER Salomon / interpretatur pacificus. Quis eſt
autē reuera pacificus / niſi dñs chriſtus: qui
hominē diaboli verſutia deceptum / ad crea
toris ſui reuocauit obſequium: fecitq; cole=
re ſalutis principē; qui ſequebat miſerrimus mortis
auctorem? Ipſe em̄ mediator dei et hominū hodieq;
interpellat ꝓ nobis. Quē reuera dicere nos recte pa
Joan.14. cificum / ipſius verba teſtantur cū dicit: Pacem meā
do vobis: pacem meam relinquo vobis. Sed pax iſta
non eſt quam bella diſturbēt / non eſt quam inquietu=
do vlla cōcutiat: ſed imperturbata ſemper / atq; eter=
na manens / nullius inimici contrarietate diſſoluitur.
Ipſa eſt de qua Propheta dicit: Dabo vobis ſolatiū
verum: pacem ſuper pacem. Diuiſio.

Et totū pſalmū ꝓpheta loquens: aduentū
ſignificat dñi ſaluatoris. In vna / eademq;
ꝑſona modo humanitatē eı⁹ / modo diuini=
tatē alterius partibus euidēter oſtēdens.
In p̄ma parte verba facit ad patrē / iudiciū
filio petēs ad populos iudicādos: qđ tñ predeſtinatū
ante ſecula eſſe cognoſcit. Secunda / in iudicio dñi fi=
lios pauperū dicit eſſe ſaluādos: ⁊ humiliandā diabo
li ſine dubitatiōe ſupbiam. Nā ⁊ ipſuꝫ quoq; virginis
partū ꝑ quaſdā ſimilitudines mirabiliter cognoſcit
indicare. Tertia parte / refert que bona cōtigerint de
ſpū ſancto: ⁊ Maria virgine nato dño chriſto. Quar=
ta / ab oībus regib⁹ dicit adorandū: q: humanū genus
a diaboli poteſtate liberauit. Quinta ꝓnūciat / qm̄ hu
manis oculis viſus firmamentū fuit credentiū: ⁊ ꝓue
ctus ſine dubitatiōe iuſtoꝝ. Sexta / eterno dño totius
mūdi cōſenſu laudes ꝓhibet eſſe ſoluēdas. Septima
hymnū dño chriſto iocūdiſſima deuotiōe ꝑſoluit. Sic
noui teſtamenti clarū / manifeſtūq; initium per huius
pſalmi ſeriem cōſtat expreſſum. Expoſitio.

Deus iudiciū tuū regi da: ⁊ iuſtitiā tuam filio
regis]. Cum dicit Deus: non videt hoc no=
me aliquā deſignaſſe perſonā. Sed qm̄ ſe=
quit Da filio: certiſſime pater inuocat⁹ eſſe
cognoſcit. Iſtud em̄ nomē relatiuum eſt: et
hoc qđ non dicit indicat: ſicut ſerui appellatiōe ſentit
⁊ dñs. Scire aūt debemus ad diſtinguēdas / declarā=
daſq; ꝑſonas ſancte trinitatis ſola hec noīa poſſe ſuf=
ficere. Nam cū dixeris Deus pater / deus filius / deus
ſpūs ſanctus: pleniſſime ſancte trinitatis viſus es de=
claraſſe ꝑſonas. Hec em̄ noīa in ſancta trinitate ſola
ſunt ꝓpria: cetera vero .i. natura / poteſtas / eternitas /
omnipotētia: et his ſimilia ꝓbāt eſſe cōmunia. Qua=
propter beatiſſimus ꝓpheta deſiderio glorioſo flam
matus / petit a patre iudiciū dari filio: qđ ſciebat eſſe
ventuꝝ: ſicut in euāgelio legit Pater nō iudicat quēq;: Joan.5.
ſed omne iudiciū dedit filio. Iudicium em̄ dictum eſt ETY.
quaſi iuris dictū .i. qđ in eo ius dicat. Et vt veraciſſima
ꝓbaretur eſſe petitio: eadē iterū ſequenti comate ge=
minauit. Hoc eſt em̄ qđ dicit: Et iuſtitiā tuā filio re=
gis: qđ ſuperius ait Iudiciū tuum regi da. Qđ in ſcri IDI.
pturis diuinis ad exprimēdam cauſaꝫ frequēter inue
nis eſſe repetitū: ſicut eſt illud Qui habitat in celis ir Ps̄.2.
ridebit eos: ⁊ dñs ſubſannabit eos. Et illud Celi enar Ps̄.18.
rant gloriā dei: et opera manuū eius annūciat firma=
mentū. Nā et ſequēs verſus eodē modo depromitur.
Que figura dicit Epimone .i. repetitio crebra ſenten= SCHE.
tie: quotiens vna res ad inculcādam cauſam diuerſis
ſermōib⁹ iterat. Meminiſſe aūt debemus: quotiēſcun DOG.
q; aut ipſe dñs chriſtus ſibi petit dare: aut alter vt ei
concedat expoſtulat / naturā humanitatis euidenter
oſtēdi. Ceterū / verbū omnipotēs cū totū habeat pa=
tris / nichil ſibi indiget dare: ſicut ipſe in euāgelio dicit
Oīa patris mea ſunt. [Iudicare populū tuū in † tua Joan.16.
iuſtitia: ⁊ pauperes tuos in iudicio]. Exponit cauſam Al.non hꝫ.
qua repertum ē filio iudiciū dari .ſ. vt iudicet orbē ter=
rarū ꝑ iuſtitiā patris: quā tñ et filij eſſe non dubiū eſt.
Nā ideo dicit patri In tua iuſtitia: ne quis auſu ſacri=
lego diſcrepari ſibimet in aliquo ſanctā eſtimet trini=
tatē. Sequit Et pauperes tuos in iudicio. Dicit etiaꝫ
pauperes patris: dñi ⁊ chriſti dñi eſſe declaret: vt ideꝫ
intelligat in illa maieſtate nichil poteſtatis eſſe diui=
ſum: ſicut ipſe in euāgelio dicit: Oīa que hꝫ pater mea Ubi.s.
ſunt. Pauperes ergo dei ſunt: q mundana ſupbia de=
relicta / humilitati ſe ꝑ oīa tradiderūt. Nā ⁊ ſi pauper
ſupbiat / nō eſt dei pauper: ⁊ ſi locuples humilitatē di
ligat / nō eſt ſeculi diues. Voluntates em̄ taliū ſunt in=
ſpiciende: non noīa. [Suſcipiant mōtes pacē populo
† tuo: ⁊ colles iuſtitiā]. Per mōtes ſignificari frequē= Al.non hꝫ.
ter diximus apl̄os et ꝓphetas: qui ad ſupna firmiter
eleuati / celeſti gratie ꝓximāt. Iſti ergo tales pacem:
id eſt chriſtū ſuſcipiāt fideli populo predicādū. Ipſe
eſt em̄ dñi populus: q et credidit / et ſpūali ſe cōuerſa=
tione tractauit: Sequit Et colles iuſtitiam. Colles di
cit inferiore gradu ceteros beatos: qui recte dñi vidēt
predicare mādata. Nā ⁊ pacē (qđ ſuperius dixit) dñm
ſignificat ſaluatorē: ⁊ iuſtitiā / eū ipſuꝫ ſine dubitatiōe
deſignat: ſicut et alibi legitur Iuſtitia et pax oſculate Ps̄.84.
ſunt ſe. Pax em̄ vere dicit: q: ꝑ ipſam homo recōcilia
tus eſt deo. Iuſtitia / qm̄ orbē terrarū ſub equitate iu=
dicabit: qui etiā diabolū per iuſtitiā magis / q̄ꝫ potētie
virtute ſuperauit. [† In ſua iuſtitia iudicabit paupe= Al.non hꝫ.
res populi: ⁊ ſaluos faciet filios pauperū: et humilia=
bit calumniatorē]. Hactenꝰ optādo locutus eſt: nūc
veniēs ad ſecūdam partem ꝓphetie virtute / que ſint

aductu dñi preſtãda: diuerſarũ parabolarũ pulcher-
rima varietate cõmemorat. Nam cũ ſuperius dixerit
patri In tua iuſtitia: nũc dicit de filio In ſua iuſtitia:
vt firmiter teneas nichil ibi eſſe aut diſcrepãs aut di-
uiſum: ſed que eſt patris/ipſa eſt ⁊ filij ſine dubitatio-
ne iuſtitia. Nam ⁊ aliter põt intelligi. Pauperes chriſti
ſeculi iſti⁹ iudicio eſſe ꝓbant̃ abiecti: dũ ⁊ teſtimonijs
remoti ſunt/⁊ a cõſenſu honorabili ſubmouent̃. Deus
autẽ pauperes nõ in humana/ſed ſua iuſtitia iudica-
bit: q: ipſos magis elegit/quos mortalitas ſupba de-
ſpexit. Addidit quoq; Populi: vbi ſubaudiẽdũ eſt fi-
delis. Nõ eñ quoſcũq; pauperes dñs elegit: ſed qua-
Mat.5. les ipſe dicit Beati pauperes ſpiritu: qm̃ ipſoꝝ eſt re-
gnũ celoꝝ. Sequit̃ Et ſaluos faciet filios pauperum.
Pauperes chriſti/ſunt apli vel ꝓphete: q̃ mũdi iſtius
opulentiam electa dñi paupertate templerũt: de quo
2.Cor.8. ſcriptũ eſt Qui cuʒ diues eſſet: paupꝫ factus eſt ꝓpter
nos. Quoꝝ filij ſunt populi chriſtiani. Coꝝ eñ predi-
catione generati ſunt: quibus docẽtibus credere me-
Gal.4. ruerunt: ſicut apls dicit: Filioli mei quos iterũ partu-
1.Cor.4. rio/donec chriſt⁹ format̃ in vobis. Et iterũ. In chriſto
Ieſu ꝑ euãgeliũ ego vos genui. Hos ergo ſaluos fa-
ciet/quos filios aploꝝ eſſe cognouerit. Adiecit Et hu-
miliauit calumniatorẽ. Calumniatorẽ/diabolũ ſigni-
ficat ſuperbũ/crudelẽ/inſatiabilẽ/maloꝝ oĩm princi-
DOG. pẽ. Diſcutiamus ei quare dict⁹ eſt calumniator. R. lit
terã iudices antiqui dãnatiõib⁹ affigebãt. Et qm̃ cru
delis impugnator cõdemnatiõibus fauet alienis. R.
littere/militẽ calumniatorẽ appellare voluerunt. Ca
DEF. lumniator itaq; eſt/q̃ innocẽtiã alienã in reatũ nititur
exquiſita machinatiõe ꝑducere. Qđ diabolo cõgrue
videt̃ aptatũ: qui humanũ genus ſuis fraudib⁹ tot ſe-
culis ꝓbat̃ impetere. Quid eñ pl⁹ calumnioſuʒ/q̃ au
ctorẽ eſſe criminũ: ⁊ culturaʒ ſibi velle vendicare ter-
rarũ? Hũc eñ ſpũalem tyrannũ humiliauit dñs: qñ il
lo cũ ꝑfidis damnato/fideles ſeviderint regnare cum
Al. gñatiõe chriſto. [Et ꝑmanebit cũ ſole/⁊ ante lunã: in † ſeculũ
⁊ gñationẽ. ſeculi]. Hic honor ſctẽ incarnatiõis exponit̃: q̃ ꝑma-
net vnita cũ verbo. Sedet eñ ad dexterã patris: re-
gnãs in gloria ſempiterna. Sol quippe legit̃ verbum
patris/fili⁹ dei: q̃ deus homo vn⁹ ex duabus/⁊ in dua-
bus naturis diſtinctis/at q; ꝑfectis ꝑmanet chriſtus.
Sap.5. De ipſo ei dicturi ſunt impij Sol nõ ort⁹ eſt nobis: ⁊ iu
ſtitie lumẽ nõ luxit nobis. Sequit̃ Et ante lunã in ſecu
lũ ſeculi: ſubaudiẽdũ qđ dixit ſupius ꝑmanebit. Per-
manet vero chriſtus ante lunã. i. ante cõſpectũ eccle-
ſie: quẽ cordis ſempꝫ luminibus cõtuet̃. Luna eñ eccleſie
merito cõparat̃: que natiuũ nõ hʒ ſplendorẽ: ſed a ſole
certis modis ſuſcipit lumẽ/quos aſtronomi inter alia
diligẽter exponũt. Mirũ prorſus et alti⁹ ſtupẽdũ tot ſi-
derũ curſus/tã ingentiũ rerũ arduas/ſubtileſq; mẽſu
ras munere creatoris vſq; ad humanam potuiſſe ꝑue
nire notitiã. Sic ergo eccleſia a vero illo creatore mẽ
ſurate ſuſcepit lumẽ/que modo ꝑſecutiõib⁹ videt̃ im-
minui: iterũq; tranquillitate recepta/clariſſimi luminis
hylaritate cõplet̃. Nã q; dixit In ſeculũ ſeculi/tẽpus
Iſa.9. indicat olno perpetuũ: ſicut legit̃ Et regni ei⁹ non erit
Al. non hʒ. finis. [† Et deſcẽdet ſicut pluuia in vellus: ⁊ ſicut ſtil-
licidia ſtillãtia ſup terrã]. Hic ipſum myſteriũ glorio
ſe natiuitatis exponit̃. Nã dñs ille virtutũ/ante cuius
faciẽ terra tremefacta cõcutit̃/oĩs creatura turbat̃: cũ
nõ põt vllatenus ſuſtineri/ qñ ſe mauult manifeſta po
teſtate cognoſci: voluit leniter in vtero virginali ſine
aliquo ſtrepitu tanq̃ pluuia in vell⁹ agne deſcẽdere:
vt virtutẽ ſuã hinc magis oſtẽderet/ſi illã ineffabilem
potẽtiam tẽperaſſet: ſicut dicit apls: Qui cũ in forma Philip.2.
dei eſſet/non rapinã arbitratus eſt eſſe ſe equalẽ deo:
ſed ſemetipſm exinaniuit formã ſerui accipiẽs/in ſimili-
tudine hominũ factus/⁊ habitu inuẽtus vt homo. Sʒ
cõſideremus tãte rei/qualis ſimilitudo ſit poſita. Vel-
lera lane ſunt ouiũ: que ſic aquã recipiunt/vt nulla di-
uiſione rumpant̃: ⁊ iterũ ſic reddũt/vt in ſuis integri-
tatibus ꝑſeuerent. Audite ſi qui adhuc eſtis incredu-
li: et pudeat hoc de ſumma diuinitate non credere/qđ
videtis minimas creaturas indicare. Sequit̃ Et ſicut
ſtillicidia ſtillantia ſuper terrã: ſcʒ que in modũ roris
ſumma lenitate deſcendũt. Hec ſi pura mẽte cõſide-
res: heſitationẽ de partu virginis nõ habebis. Illud
eñ ingens miraculũ vt ſine aliqua dubitatione credi
poſſit: exemplo duplici cõprobabit. Hinc Ambroſia-
nus ille quedam eccleſie cãdela mirabilem fulgorem
lampauit dicẽs: Veni redẽptor gentiũ: oſtende partũ
virginis: mirет̃ omne ſeculuʒ: talis decet partus deũ.
Unde etiã beatiſſimi pape Leõis/coruſco ſimilis ſer-
mone reſplenduit. Ait eniʒ Conceptus quippe eſt de
ſpiritu ſancto/intra vterũ virginis matris: que illum
ita ſalua virginitate edidit/quẽadmoduʒ ſalua virgi-
nitate cõcepit. Digni patres/⁊ pontificatus arce pol-
lentes: quorũ ſuauiſſima doctrina ſermonũ tantũ va-
luit declarare miraculũ. [Orietur in diebus ei⁹ iuſti-
tia/et abundãtia pacis: donec † extollat̃ luna]. Nunc Al. auferat
venit ad tertiã partem: in qua per ordinẽ deſcribũtur
in ortu ſuo dñs qualia/quãtaq; preſtiterit. Intelliga-
mus ergo q; dixit Oriẽt iuſtitia: quaſi ante non fuerit
que ſempꝫ adoranda maieſtate regnauit. Sed orietur
dicit ex tẽpore ſancte incarnatiõis: quãdo erat partu
virginis naſcitura. Iuſtitia eñ verbum patris eſt: qđ
omnẽ creaturam ⁊ tẽpora fecit vniuerſa: de quo legi-
tur Veritas de terra orta eſt: ⁊ iuſtitia de celo ꝓſpexit: Ps.84.
Addidit Et abundãtia pacis donec extollatur luna.
Et hic quoq; ſubaudiendũ eſt Oriẽt. Abundantia er-
go pacis eſt: dũ religio chriſtianorũ toto orbe dilata-
tur. Donec extollatur luna dixit: id eſt quãdiu ꝓtẽda-
tur et augeatur eccleſia: aut cõſtitutus predeſtinato-
rũ numerus compleat̃. [Et dominabit̃ a mari vſq; ad
mare: et a flumine vſq; ad terminos † terre]. Domi- Al. terrarũ
nabitur dixit/cultu religiõis lati⁹ innoteſcit vtiq; dñs
chriſtus: de quo ſuperiora canunt/⁊ inferiora dictura
ſunt. Iſtud autẽ ad Salomonẽ filiũ Dauid omnimo-
dis nõ poteſt pertinere: qui tm̃ in gẽte iudea rex fuiſſe
cognoſcit̃. Mare eñ occeanum debemus aduertere:
qui areã totius terre (ſicut quidã dicũt) limbo ſuo cir
cũactus includit. Naʒ ſi maria iſta noſtratia velis in-
telligere: totius mũdi ambitũ (quẽ verſus iſte ſignifi-
cat) nõ ꝑualebis aduertere. Sequit̃ Et a flumine vſq;
ad terminos orbis terre. Pulchra quidẽ breuitas: ſed
ingẽtia nobis ſacramẽta ꝓfudit. A flumine/a Iorda-
ne dicit: vnde ꝑ totũ orbẽ terrarũ ſaluberrima regula
ſacri baptiſmatis emanauit. Hoc aũt per figurã Pe- SCHE.
riphraſis dictũ eſt. i. ꝑ circuitũ totius mundi ambitũ:
per maria/fluuioſq; ſignificans. [Coram illo ꝓcident
ethiopes: ⁊ inimici eius terrã lingent]. Ethiopes/pec
catores populos debem⁹ aduertere. Naʒ ſicut illi te-
terrimo corio veſtiunt̃: ita aĩe delinquẽtiũ ſcelerũ ob-
ſcuritate tenebrãt̃. Ergo iſti ethiopes q̃ ſunt peccato-
res ante illum ꝓcidunt: quãdo ſe penitẽtie humilitate
ꝓſternũt. Adiecit Et inimici eius terrã lingent. Illos
quibus eſt dñi miſeratiõe parcẽdũ: corã ipſo dixit ꝓci
dere. Iſti aũt iudei ꝑtinaces inimici nominant̃: qui in
ſua obſtinatiõe mãſuri ſunt. Que ergo illis eſt pena?

Terrã lingũt:id eſt terrã ſapiũt. Hoc enim ſapit vni-
cuiq; quod lingit:quib⁹ in modũ ſerpentis humus eſt
eſca penalis. Hoc ad humilitatẽ ipſius iuſte dicimus
eſſe referendũ:qm̃ qui Chriſtũ deũ credere noluerunt.
tali vitione damnandi ſunt. [Reges tharſis et inſule
munera offerent:reges arabũ ⁊ ſaba dona adducent].
IHLER Tharſis(referẽte patre Hieronymo) interpretaẽ con
templatio:qđ ad fideles referendũ eſſe non dubiũ eſt:
qui in diuina contemplatione defixi ſunt. Reges ergo
Tharſis ad eſt dominatores vitiop:dona offerũt dño:
quãdo et pbantur animo ſeruire deuoto. Inſule vero
ſunt:qui circũfluentia mũdi vitia a ſuis corporib⁹ ex-
cluſerũt:nec dñatur in eis mare mũdanũ:qđ perfidop
ETY. cordib⁹ cõſtat infuſum. Inſula enim dicta eſt eo φ in
ſalo ſit poſita. Ipſi ſunt ergo puri peccatorꝰ munera:
que diuinis altarib⁹ offerunẽ: ipſum ſacrificiũ qđ dñs
ſuauiter aſſumit oblatũ. Sequiẽ: Reges arabũ ⁊ ſaba
dona adducẽt. Arabia poniẽ p hoibus ſuaui ⁊ terrena
ſe delectatiõe tractãtib⁹. Nã ſicut illa patria diuerſis
aromatib⁹ ſenſum nariũ mulcet:ita iſti ad delectatio-
nes molliſſimas illecebris ſecularib⁹ inuitanẽ. Reges
ergo arabie ſunt:qui blandimẽta corpop rigide ſubij-
ciunt diſcipline. Similiter ſaba:vnde ſabei dicti ſunt:
quãuis corporali delectatiõe pualeat: ⁊ iocũdis odo-
ribus ſit referta:ſuauiora tamẽ cõuerſi ei⁹ ppli offerũt
dona virtutũ. Qđ aũt dicit:Adducent:ad ipſos reſpi
cit offerẽdos: quia poſt aduentũ dñi pecudũ ſacrificia
Al.non hꝫ. ceſſauerũt.[Et adorabũt eũ oẽs reges † terre:oẽs gẽ-
tes ſeruient ei].Venit ad quartũ membrũ:vbi adoran
dum dñm a cunctis gentibus dicit: ⁊ beneficia ipſius
ſubter exponit. Per oẽs reges:cunctas nos voluit in-
telligere nationes:quia nulla gens eſt que in parte po-
puli ſui ppriũ nõ adoret auctorẽ. Et ideo ne tm̃ de re-
gibus aduerteres dictũ:addidit:Oẽs gentes ſeruient
ei:ſcilꝫ que p vniuerſum mundũ: ⁊ linguis diuiduntur
⁊ patrijs. Sic Donati pfidia noſcitur eſſe cõuicta:qui
localẽ putat eccleſiã quã per totũ orbẽ cõſtat eſſe diffu
ſam. Et intuere quia dixit:Reges adorabũt qui putan
tur adorãdi:gentes aũt ſeruire que terrenos dños ha-
bere noſcuntur.[Quia liberauit pauperẽ a potente:et
Al. pauperem † inopem cui non erat adiutor]. Cauſam reddit quare
dño Chriſto ab vniuerſis gentib⁹ ſeruiatur:quia pau-
perẽ:id eſt fidelẽ populũ a potente diabolo liberauit:
quẽ ſupra calumniatorẽ dixit. Hũc alio loco fortẽ no-
Matth.12. minat:ſicut eſt illud euangelij: Nemo intrat in domũ
fortis vt vaſa eius diripiat:niſi prius alligauerit fortẽ.
Que vocabula malitiã ei⁹ ſignificant nõ honorẽ:ne-
fandã aſtutiã non laudabilẽ principatũ. Sequitur:Et
inopẽ cui nõ erat adiutor. Et hic ſubaudiendũ eſt a cõ
muni liberauit. Inopẽ vero diximus plus eſſe φ̃ pau
perẽ:qui opẽ nõ habet vite: nec ſua preualet facultate
ſubſiſtere. Hos ergo liberauit dñs Chriſtus:dum ve-
niens in hũc mundũ diaboli iuſtiſſime preſſit aſtutiã:
et inopie humane ſpũalis affluentie gratis dona con-
ceſſit. Merito ergo ſubiũxit:Cui nõ erat adiutor:quia
humanũ genus ad idolop culturã exectanda ſe ſuper-
ſtitione ptulerat. Et quid ab eis adiuuari poterat:qui
vel ſenſum pecudũ non habebant?[Parcet pauperi ⁊
inopi: ⁊ animas pauperũ ſaluas faciet]. Cũ dicit Par
cet: generaliter oẽs hoies pctõres oſtẽdit. Illis enim
parcitur: qui in aliquo reatu detinenẽ. Parcet ergo ⁊
electis ſuis:qui licet ſancta cõuerſatione reſplendeãt:
aliqua ſibi tamẽ egent dimitti. Sed ne putaretur vſq;
ad hoc tm̃ dñm parcere:vt a tormentis debitis paupe
res liberaret:addidit:Animas pauperũ ſaluas faciet:
vt quibus dimittit peccata:eis ⁊ premia futura conce-
dat. Ipſi enim ſalui fient: qui regnũ dei poſſidebunt.
Unde nec iſtud poteſt cõgruere Salomoni:vt animas
ſaluas faceret: quod ſoli diuinitati certũ eſt cõuenire.
[Ex vſuris ⁊ iniqtate † liberauit animas eop: ⁊ † pre- Al.redimet
clarũ nomen eop corã † ipſo]. Uſure/ab vſu appellate Al.honorabile
ſunt:que credite pecunie procurant ſemp augmentũ.
Sic in peccato verſantib⁹ vſura creſcit malop:quãdo Al.illo
qđ in tẽporali cõuerſatione delinquũt: in eterna cala- ETY.
mitate recipiũt. Ab iſtis ergo vſuris vel ab ipſa obli-
gatione peccati liberantur fideles anime:quãdo p pe-
nitentiã redduntur diuinis munerib⁹ abſolute. Sequi
tur:Et preclarũ nomen eop corã ipſo. Reuera precla-
rum nomen vt chriſtiani dicanẽ:vt de ſuo rege reſplen
deant: et accepta vocabuli dignitate glorienẽ. Quod
tamen Eſaias increpãs iudeos:precinuiſſe dinoſcitur
dicens: Interficiet vos dñs de⁹:et ſeruos ſuos voca- Eſa.65.
bit noie alio:vtiq; chriſtiano. Addidit etiã:Corã ipſo
qm̃ ante ipſum ⁊ in ipſi⁹ regno victuri ſunt. Felix pre-
ſentia ante deũ ſemp eſſe:quẽ tñ nõ formides offende-
re. Adde:qđ tale premiũ eſt illum videri ad quẽ nullo
modo poſſit nunc vel ipſa cogitatio peruenire. Sic in
iſtis pauciſſimis verbis: felicitatis illius φ̃uis tectũ:
aliqđ tamẽ nobis deſignaẽ iudiciũ. [Et viuet ⁊ dabiẽ
ei de auro arabie: ⁊ adorabũt de ipſo ſemp tota die be
nedicẽt † eum]. Ecce iam predicte viſionis quint⁹ eſt Al.ei
modus: vbi preſentiã dñi contuliſſe dicit fidei votũ ⁊
firmamẽta terrarũ. Nam cũ dicit: Et viuet:eternitatẽ
eius maieſtatis oſtendit:ſicut in veteri teſtamẽto cre-
bro legitur: Uiuit dñs. Uiuit ergo:nõ creature cuiuſq;
vita qua vel angeli potiunẽ: ſed beatitudine ſingulari
qua ſola trinitas ſancta pfruitur. Sequiẽ: Et dabitur
ei de auro arabie. Aurũ arabie pre ceteris terris fer-
tur eſſe puriſſimũ: ⁊ ſummo ſplendore precioſum. Qđ
bene ad ſapientiã refertur:qm̃ legimus: Accipite pru Prouer.8.
dentiã ſicut argentũ: et ſapientiã ſicut aurũ probatũ.
De iſta ergo ſapientia que p aurũ arabie ſignificatur:
dabiẽ dño munus:cũ ad eũ deuoti purgatiſſimo corde
puenerint. Siue magorũ munera fortaſſe ſignificat:φ̃
merito auro arabie cõparanẽ: qm̃ puritate cordis ob-
lata ſunt. Antiqui aureũ colorẽ pulcherrimũ vocaue-
rũt. Et ideo aurũ ab aura dictũ eſſe voluerũt:quod ni- ETY.
mis gratiſſimo colore reſplendeat. Nã hodieq; aureũ
dicimus:qđ pulchrũ volumus eſtimare. Sequitur:Et
adorabũt de ipſo ſemp. Hoc ad humanitatẽ ipſius cõ
ſtat referri: quãdo ore pprio quẽadmodũ oraret inſti-
tuit. Notũ eſt enim dñice orationis bñficiũ quo vtitur
ſemp eccleſia:quã ſanctiſſim⁹ pater Cyprian⁹ cartagi
nenſis antiſtes ⁊ martyr prim⁹ exponẽs:breuitatẽ illã
profundiſſimã mirabili eloquentie decore dilatauit.
Adiecit: Tota die bñdicent eũ. Tota die: totius vite
noſtre tẽpus oſtendit:φ̃ merito dies dicitẽ:quia fideliũ
vite nullis tenebris obcecanẽ. [†Et erit firmamẽtũ in Al.non hꝫ.
terra in ſummis montiũ: ſuperextolletẽ ſup libanũ fruct⁹
eius]. Sũma montiũ:excellentiã ſignificãt pphetap:
quos frequẽter diximus accipi debere pro montibus.
Firmamentũ aũt iſtop montiũ eſt vtiq; dñs Chriſtus
qm̃ qđ per illos de ipſo predictũ eſt: eodẽ veniente cõ
ſtat impletũ. Sequiẽ: Superextolletẽ ſup libanũ fructus
eius:qꝛ ſuperius ſanctos dei montib⁹ cõparauit: ⁊ ipſe
eſt mons montiũ:hic electus eſt mons:cui⁹ fruct⁹ com
pareẽ dño Chriſto. In libano ſiquidẽ (ſicut ſepe dixi-
mus) cedri naſcunẽ eximie:ſummaq; pceritate pollen
tes. Sed qđ poteſt fructibus dñi ſimile repetiri:a quo
ſancti pducunẽ excelſi? Neq; eñi tale eſt φ̃uis pceros

arbores in q̄libet altitudinem creſcere vel nubila tan-
gere: quale beatos ad celeſtis regni gaudia ꝑuenire.
[Et florebūt de ciuitate ſicut fenum terre. Sit nomen
eius benedictum in ſecula]. Nōnullam videtur facere
queſtionē: quia fenum terre nunc eterne vite ſimilē fa-
cit: qḋ frequenter impijs legitur comparatū. Qḋ oīno
nō debet permouere. Sicut enim dicitur Chriſtus leo
quia potēs rex ferarū eſt: ex alia ꝑo parte diabolus in-
telligit̄ leo: quia ferox ꝛ truculentus eſſe dinoſcit̄: ita ꝛ
fenū quia primitiuus terre fructus eſt: virēs atq̄ gra-
tiſſimus: ſanctis dn̄i nō incōgrue comparatur. Ex illa
vero parte qua cito areſcit atq̄ ſuccidit̄: peccatoribus
iure ſimilat̄. Ita fit vt diuerſis qualitatib⁹ inſpectis ꝛ
vna eadē q̄ res diuerſimode cōparetur. Florebūt ergo
de ciuitate iuſti: id eſt eccleſia dei: ſicut fenū terre: cui⁹
non etas ſanctis: ſed decora viriditas comparatur. Et
inſpiciendū quod dicit: De ciuitate florebunt: non in
ciuitate: quia de iſta ciuitate huius ſeculi: in illa flore-
bunt beatitudine ſempiterna. Hic enim tribulationi-
bus afficiuntur: vt ibi perpetua gratulatione coronen-
tur. Sequitur: Sit nomen eius benedictum in ſecula.
Poſtq̄ deſcripſit beatitudinē ſanctorū: reuertitur ad
laudē dn̄i: qua illi beati ſunt. Ac ſi diceret: In eternū
glorificet̄ de⁹: qui eternā gloriā preſtaturus agnoſcit̄.
[Ante ſolē permanet nomen eius. Et benedicentur in
ipſo omnes trib⁹ terre: oēs gentes magnificabūt eū].
Janua ſexte partis aperitur: vbi eternitas dn̄i ſignifi-
catur: ꝛ terrarū omniū generale ſeruitiū. Et ne ſanctū
dei filiū tēporalē aliquis blaſphema cogitatione ſen-
tiret: ante oēm creaturā nomen eius ꝑmanere ꝓfeſſus
Joan. 1. eſt: ſicut euangeliū dicit: In principio erat verbum: et
verbū erat apud deū: ꝛ de⁹ erat verbū: hoc erat in prin
cipio apud deū. Ecce nomen eius: qḋ ꝑmanet in eter-
nū. Nam vt illud verū intelligas: qḋ eſt poſitū Ante
ſolē. Sequitur: Omnia ꝑ ipſum facta ſunt: ꝛ ſine ipſo
factū eſt nichil. Uides ergo nomen eius extitiſſe ante
creaturas vniuerſas: quippe qui creator eſt omnium.
ETY. Nomē enim dictū eſt: q̄ notā rem faciat. Hic ſolē pro
oībus creaturis ponit: quia ꝯſpectibus noſtris gratior
SCHE. eluceſcit. Hec eſt enim ſpecies ſchematis Synedo-
che: que ſignificat a parte totum. Sequitur: Benedi-
centur in ipſo omnes trib⁹ terre. In ipſo: dn̄o Chriſto
Gen. 22. dicit: ſicut ꝛ Abrae dictū eſt: In ſemine tuo bn̄dicen-
tur oēs tribus terre. Et quia tribus nolauit: ne hoc de
paucis gentib⁹ intelligere potuiſſes: que ſub hoc no-
mine populū habuerūt diuiſum: addidit: Omnes gen
tes magnificabūt eū. Magnificabunt eū dicit: lauda-
būt vtiq̄ ſignificat. Nā illū qui poteſt facere grandio-
rem: cui oēs virtutes ſummitateſq̄ deſeruiūt? Sed
illū predicando nos magnificamur: quia ipſius laude
ꝓficimus. Hoc enim ad ꝓconiū deitatis ei⁹ dicit: nulla
poteſt diuerſitas diffiteri. [Benedict⁹ dn̄s de⁹ iſrael:
Al. non hȝ qui facit mirabilia † magna ſolus]. Septima ꝑo pars
que ſupereſt introit̄: vbi decurſis oībus: dn̄s Chriſtus
magna exultatione laudat̄. Quādo dn̄m predicamus
benedicere quidē illū dicimus: non q̄ per nos aut ſan-
ctificetur aut creſcat: ſed eū nos ille ſua benedictione
ſanctificat: tunc ꝛ tuitio prouenit ꝛ augmenta proce-
DEF. dūt. Et qui ſit iſte dn̄s: per quintā ſpeciē definitionis
euidēter inſinuat: deus iſrael: id eſt de⁹ vniuerſe terre:
ſicut alius propheta dicit: Qui eruit te de⁹ iſrael: ipſe
deus vniuerſe terre vocabitur. Addidit: Qui facit mi
rabilia magna ſolus: quia nullo indiget adiutore. Nā
licet et angeli et multi iuſti miracula faciant non ſoli:
ſed domino iuuante perficiunt. [Et benedictū nomen
maieſtatis eius in eternū: † et in ſeculū ſeculi: ꝛ reple- Al. non hȝ.
bitur maieſtate eius omnis terra: fiat fiat]. Superiore
verſu deū dicit eſſe benedictū: ſecūdo nomen maieſta-
tis eius: ſcilȝ quia de Chriſto dicti ſunt chriſtiani: qḋ
vocabulū totius orbis terminū ſacra veneratiōe com-
pleuit. Nam ſicut ipſe eternus eſt: ita ꝛ nominis eius
preconia perſeuerāt. Nā quod ſequitur: Et replebitur
maieſtate eius oīs terra: ſanctos dicit: qui ipſius clari-
ficatione repleti ſunt. Terrā enim hic: omnē fidelē de-
bemus accipere: qualem reuera dn̄s replere dignatur.
Adiecit: Fiat fiat. Optantis eſt quidē dicere fiat: ſed
nimiū deſiderantis ipſum repetere. Quod magis ad
myſteriū aliquorū pſalmorū poſitū debemus aduer-
tere: nō ſicut aliquibus viſum eſt: libri vnitatē ad mul-
tas perducere ſectiones. Magnificus pſalmus: quem
geminata vota ſecuta ſunt. Aduentus enim dn̄i oīno
debuit deſideranter optari. Concluſio.

Perpendamus adiutores eximij: contra Euticis et Neſtorij bella
nefaria olim nobis arma recte fidei fuiſſe prouiſa: vt
in duab⁹ naturis veriſſimis atq̄ perfectis: in vna per-
ſona exiſtere ꝛ permanere credatur dei filius domin⁹
Jeſus chriſtus: ne ad eos cōprimendos laborare poſ-
ſimus: qui tāte auctoritatis robore cōmonemur. Nam
cum vtrāq̄ naturā in hoc pſalmo reperiamus expreſ-
ſam: Euticis prauum dogma vnam naturā defenden-
tis expellitur. Cum vero vna perſona Chriſti dn̄i pre-
dicatur: Neſtorij venena damnantur: quia cū hic pſal-
mus duas operationes dicat: vnā tamen dn̄i Chriſti
cognoſcitur predicare perſonā. Non enim quicq̄ plu-
rali numero dixit: quia vnū filium credi voluit. Ipſe
eſt enim qui ex patre ante ſecula natus eſt: qui in vte-
ro virginis carnem noſtre mortalitatis aſſumpſit: ho-
mouſion patri ſm̄ diuinitatē: homouſion quoq̄ nobis
ſm̄ humanitatē. Inuiſibilis deitate: factus eſt huma-
nitate viſibilis. Pati homo propter nos dignatus eſt:
per ſe impaſſibilis de⁹: non ſummitatē diuinitatis im-
minuens: ſed humilitatē carnis exaltans. Hoc ſancta
prophetia dicit: hoc euangelicus frequēter textus in-
ſinuat: hoc per totum mundū beata canit eccleſia: vt a
catholica fide ille cognoſcatur extraneus qui tali non
fuerit ſtabilitate fundatus. Memento preterea: q̄ hic
quartus eſt pſalmus ex his quos de duabus naturis
locuturos eſſe prediximus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 71.

Defecerunt laudes Dauid filij ieſſe: pſal
mus Aſaph. lxxij.

Quā bonus iſrael de⁹: his qui
recto ſunt corde. Mei aūt pe
ne moti ſunt pedes: pene effu
ſi ſunt greſſus mei. Quia ze-
laui ſup iniquos: pacē pctōꝝ
vidēs. Quia nō eſt reſpect⁹
morti eorū: ꝛ firmamentū in plaga eorū. In
labore hoim nō ſunt: ꝛ cū hoībus nō flagel-
labunt̄. Ideo tenuit eos ſupbia: operti ſunt
iniquitate ꝛ impietate ſua. Prodijt quaſi ex
adipe iniq̄tas eorū: trāſierūt in affectū cor-
dis. Cogitauerūt ꝛ locuti ſunt nequitiā: ini-
q̄tatē in excelſo locuti ſunt. Poſuerūt in ce-
lū os ſuū: ꝛ lingua eorū trāſiuit in terra. Ideo

cõuertetur populꝰ meꝰ hic: ⁊ dies pleni inue
nientur in eis. Et dixerũt: quomodo ſcit deꝰ
et ſi eſt ſciẽtia i excelſo? Ecce ipſi peccatores
et abundãtes in ſeculo: obtinuerũt diuitias
Et dixi: ergo ſine cauſa iuſtificaui coꝛ meũ: ⁊
laui inter innocẽtes manus meas. Et fui fla
gellatus tota die: ⁊ caſtigatio mea in matu-
tinis. Si dicebã narrabo ſic: ecce nationẽ fi-
lioꝝ tuoꝝ reprobaui. Exiſtimabã vt cogno-
ſcerẽ: hoc laboꝛ eſt ante me. Donec intrem
in ſanctuariũ dei: ⁊ intelligam in nouiſſimis
eoꝝ. Verũtamen ꝓpter dolos poſuiſti eis:
deiecisti eos dũ alleuarentur. Quomodo fa
cti ſunt i deſolationẽ ſubito defecerũt: perie
rũt ꝓpter iniquitatẽ ſuã. Velut ſomniũ ſur-
gentiũ: dñe in ciuitate tua imaginẽ ipſoꝝ ad
nichilũ rediges. Qꝛ inflãmatũ eſt coꝛ meũ:
et renes mei cõmutati ſunt: ⁊ ad nichilũ re-
dactus ſum ⁊ neſciui. Vt iumentum factus
ſum apud te: et ego ſemper tecum. Tenuiſti
manum dexteram meã: et in voluntate tua
deduxiſti me: et cũ glĩa ſuſcepiſti me. Quid
enim michi eſt in celo: et a te quid volui ſup
terram? Defecit caro mea ⁊ coꝛ meũ: deus
coꝛdis mei ⁊ pars mea deꝰ in eternũ. Quia
ecce qui elongant ſe a te peribũt: perdidiſti
oĩes qui foꝛnicantur abs te. Michi autem
adherere deo bonum eſt: ponere in domino
deo ſpem meam. Vt annũciem omnes pre-
dicationes tuas: in poꝛtis filie ſyon.

Um in titulis ſuperioꝛibꝰ Dauid tm̃ videa
tur aſcriptus: hic addidit filius Ieſſe: ſcilꝫ
vt illum Dauid patrẽ Salomonis intelli-
gere debeamus: qḋ ad ꝑſonã exprimendã
ꝓphete cõpetenter adiectũ eſt. Hec nona
DEF. eſt ſpecies diffinitionis: quã greci cata hypotyposin:
latini per quandã imaginẽ dicũt: quãdo noĩata matre
vel patre ad intelligentiã indiuidue ꝑſone ſenſus no-
ſter adducitur. Congregantur etiã multe res ad ꝑſo-
nas comiter exprimẽdas: vt eſt illud: Socrates filius
Sophronici: cuiꝰ mater eſt phenarete: caluus: vẽtro-
ſiſſimus. Hec enim oĩa ſolũ Socratẽ indicare ac diffi
nire noſcuntur. Sed in hac re tãta ponẽda ſunt: quãta
poſſunt indiuidui de quo querit ab oĩbus ceteris ſe-
queſtrare ꝑſonã. Laudes ergo iſtius Dauid defeciſſe
dicit: qḋ niſi ꝑſcrutemur olno cõtrariũ eſt: vt in medio
pene opꝑe ꝓphete dicat preconia defeciſſe. Sed cau
ſam huius dicti ab oꝛigine perquiramus. Cũ iſraeli-
ticus populus de terra egypti: per miracula humanis
oculis apparentia liberaretur: pꝛo collatis beneficijs
deo laudes per ſacrificia pecudũ ⁊ inſtrumentoꝝ mu-
ſicoꝝ conſonatione reddebat: que in figurã facta ſunt
vſqꝫ ad plenitudinẽ tẽpoꝛis quo Chꝛiſtus dñs adue-
niret. Iſte ergo laudes tempoꝛales que ꝓ diuinis be-
neficijs reddebantur: defecerũt atqꝫ mutate ſunt: quia
nũc eccleſia catholica imolatione coꝛpoꝛis et ſangui-
nis Chꝛiſti ſanctã peragit pſalmodiã. Sequit: Pſal-
INTER mus Aſaph. Aſaph ſignificare ſynagogã: hebꝛea lin-
gua teſtatur: que dñm quidẽ colebat: ſed videndo flo-
rere malos: in peſſimas cogitationes inciderat: ex cuꝰ
perſona in hoc pſalmo ipſe Aſaph loquitur: qui in ſuo
nomine ſynagoge ꝯtinet ſignificationẽ. De gentibus
enim populis ⁊ de his qui legẽ dñi ſuſceperũt: multa
dicturus eſt: que ad emẽdationẽ noſtrã vtiliter dicunt:
ne talibꝰ cogitationibꝰ polluamur. Diuiſio.

Icut diximus: Aſaph ex typo ſynagoge
per totũ loquitur pſalmũ. In pꝛima parte
ꝫelaſſe ſe dicit felicitatẽ mundi: pacẽ con-
tuens peccatoꝛum: admirans cur inimicis
dei ⁊ paganis ꝓſperitas tanta prouenerit:
vt os ſuũ vſqꝫ ad celũ extollere viderentur. Secunda
parte: reuerſurũ dicit populũ ſuũ ad ſalubꝛe cõſiliũ: et
pꝛiſtine cogitationis erubeſcere prauitatẽ: donec vlti-
ma impioꝝ intelligere atqꝫ cõſpicere mereatur. Ter-
tia parte: pꝛopter dolos ſuos mala impijs prouenire
teſtatur: quia ſanctos viros felicitate ſua ſcandalizare
videbantur: ſe tamẽ beneficio dñi de his malis aſſerit
eſſe liberatũ. Quarta dicit: quomodo ad ꝑfectũ intel-
lectũ dño miſerante peruenerit. Expoſitio.

Uam bonus deꝰ iſrael † rectis coꝛde]. Re- Al. his qui
coꝛdatus Aſaph qm̃ iſtius ſeculi felicibus recto ſunt
inuidiſſet: et vſqꝫ ad nimiam triſticiã inde
peruenerit: quia dñs peccatoꝛes in hoc ſe-
culo florere pateretur: ſe ipſe condemnans
eructauit verã ſuauẽqꝫ ſubſtantiam dicens: bonũ eſſe
deum: ſed his qui recto ſunt coꝛde: id eſt qui operas
eius ſtudio pietatis intelligunt. Unde aduertitur pra
uis diſtoꝛtiſqꝫ moꝛtalibus diſpoſitionem eius ſacrile-
gis cogitationibus diſplicere. Sic ſanis oculis ſere-
niſſimus ſol refulget: ecõtra obſcurus videt illis quo-
rum lumina infirmitate detinentur. [Mei autẽ pene
moti ſunt pedes: pene effuſi ſunt greſſus mei]. Ut in-
telligeres ſanctũ virum contra ſe ſuperioꝛẽ pꝛotuliſſe
ſententiã: quod familiare ſemper eſt iuſtis ſuum pꝛofi-
tetur erroꝛem: vt pene lapſum ſe diceret: cui admini-
ſtratio domini irrationabiliter diſplicebat. Scriptu-
ra frequenter per tropologiam appellat pedem arbi-
trium mentis: quo fixa volũtate conſiſtit. Hunc dicit
pene fuiſſe cõmotũ: quando a vero intellectu eius ani-
mus diſcrepabat. Nam cũ dicit pene: cito ſe ad viam
veritatis rediſſe cõmemoꝛat: vt damnaret erroꝛẽ qui
ſurripere feſtinabat. Sequitur: Pene effuſi ſunt greſ-
ſus mei. Greſſus ſignificare diximus actus humanos
quibꝰ per vite noſtre ſemitas ambulamus. Ergo greſ-
ſus iſti bone cõuerſationis pene in aliam partem fue-
runt dilapſi: quãdo ſub ingratitudine anime videban-
tur impijs tanta concedi. Et reſpice: quia pene effu-
ſos dicit greſſus ſuos non lapſos: vt intelligas vigo-
rem mentis noſtre tanqꝫ liquidum elementũ diſpergi
poſſe: cũ a vera cogitatione ceperit diſcrepare. Unde
intelligimus ⁊ ſanctis viris cogitationes prauas fre-
quenter ſurripere: ſed iterum in ſanitatem pꝛiſtinam
eos reuerti: quando a ſemetipſis fuerint celeriter do-
mino preſtante correcti. [Quia zelaui † in peccato- Al. ſuper ini
ribus pacem peccatoꝛum videns]. Secuta eſt cauſa quos
cur greſſus eius viderentur effundi: quia peccatoꝛi-
bus ſic fuit inuidus: vt eos grauiter ferret quietos.
O incongruum zelum inuidere perituris: et eos pu-
tare felices: quos eterna certum eſt damnatione per-
celli. Sequitur: Pacẽ peccatoꝛũ videns. Reuera quia
pax iſta non intelligitur ſed videtur aſpectus noſtros
eludens: ſed in ſua nece grandeſcens. Nam cũ pecca-
toꝛes videnſ locupletes: multiſqꝫ dominari populis:

et in mūdo nō eſſe qđ timeant: putantur habere pacē.
Sed pax iſta cū cōſcientia ſemꝑ litigat:rixatur intrin
ſecus:ꝛ cum hoſtem non habeat ſecum ipſa decertat.
Al. reſpect⁹ [Quia non eſt † declinatio morti eorū: ꝛ firmamentū
in plaga eoꝝ]. Adhuc dicit de ꝓſperitatib⁹ impiorū.
Ait eīm: Quia non eſt declinatio morti eoꝝ: id eſt quia
in mortē citius nō declinant: nec die ꝓtinus vrgentur
extremo: ſed cū eis ad penitendū detur ſpaciū vite: illi
magis ſcelera probantur augere. Sequitur: Et firma-
mentū in plaga eoꝝ: ſubaudiendū nō eſt: quoniā vel ſi
eos hic cōtingat aliqua aduerſitate perſtringi: diuti-
na illis nō videtur ꝑmanere triſticia: ꝛ ideo ad medicū
non recurrūt: quia nequaꝙ̄ in mundanis languoribus
Al. labore longo tempore iacuerūt. [In † laboribus hominū nō
ſunt: ꝛ cū hominib⁹ nō flagellabuntur]. Homines: hic
ſanctos viros intelligamus: qui ꝛ labores in hoc ſecu-
lo ſuſtinēt: et diuerſarū afflictionū flagella patiuntur:
vt correcti ad dūm redire mereantur. Iſtud peccato-
rib⁹ obſtinatis nō ꝯuenit: qđ ad ſalutē datur deuotis.
Si vero dictū ꝯtra ſpirituales nequitias eſtimamus:
poteſt de ipſis ꝯuenienter aduerti: qui in hoc mūdo ſce-
lerib⁹ ſuis cōgruas nō recipiunt vitiones. Nec cū ho-
minib⁹ flagellant: qui cū ſequacib⁹ ſuis diuina iuſſio-
ne damnandi ſunt. Tribulatio ſiquidē iſtius ſeculi fi-
delibus votiua correctio eſt: quā impij non accipiunt:
qm̄ a futuris munerib⁹ arcebuntur. [Ideo tenuit eos
Al. non hȝ. ſuꝑbia † eoꝝ: operti ſunt iniquitate ꝛ impietate ſua].
Intendamus quo ꝑuenerit peccatoꝝ reſoluta ſecuri-
tas: et deſinamus illorū gaudijs inuidere: quos in fo-
ueam cognoſcimus irruiſſe. Malorū quippe libertas
cōfert abſolutā ſuperbiā: dum cōtemptū ſemꝑ nutrit
impunita ꝓteruitas: ꝛ ſubiectū ſe malis eſſe nō credit:
qui nichil quod obuiare poſſit expauent. Tenuit aūt
dixit: id eſt quaſi quibuſdā manibus apprehendit: vt
elabi nequeant cū iam tenentur aſtricti. Suꝑbia eorū
dixit: que reuera diaboli eſt. Ipſo enim auctore hoc fa
cinus extitit: qđ eū eterna cruciatione damnauit. Se-
D.O.S. quit: Operti ſunt iniquitate ꝛ impietate ſua. Si dixiſ-
ſet amicti: eſſet illis forſitan vel liberū caput: ſed cum
dicit opertos: totos eos intelligamus eſſe demerſos.
Iniquitas enim poteſt eſſe mediocris: ſed addidit im-
pietatē: que maloꝝ oīm ꝓbatur extrema. Et cōſidera:
qm̄ hic verſus ꝛ ſubſequentes: maloꝝ ſcelera moreſꝙ̄
deſcribūt. [Prodijt quaſi ex adipe iniquitas eoꝝ: tran
Al. affectū ſierunt in † diſpoſitionē cordis]. Ex macie ꝓuenit ma
licia: quādo ſcelus aliquod quiſꝙ̄ mundanis opibus
deſolatus excogitat. Ex adipe autē ꝓcedit iniquitas:
quādo hi qui affluentia preſentis ſeculi dño preſtante
repleti ſunt: quicꝙ̄ in diuinā detractionem deliniunt.
Pingue eſt enim validūꝙ̄ peccatū: quod arbitrio ma-
gis ꝙ̄ neceſſitate cōmittit. Nā vt exaggeretur culpa:
in abundantia rerū eos dicit deliquiſſe: ꝙ̄ aliqđ ſcelus
inopie excuſatione cogitaſſe. Addidit: Trāſierunt in
diſpoſitionē cordis. Tranſierūt: quaſi a rectis ſemi-
tis errauerūt. Nā hodieꝙ̄ ſic dicimus: Trāſiuit nos:
quādo ab aliqua veritate ſenſus noſter errauerit. Pec
catores enim in diſpoſitionē cordis tranſierunt: id eſt
errauerūt: quādo forte teterrima rationabiles homi-
nes inſenſatis idolis ſeruiebant. [Cogitauerunt ꝛ lo-
cuti ſunt nequitiā: iniquitatem in excelſo locuti ſunt].
Duplex malū eſt nequitiā cogitare: eāꝙ̄ tanꝙ̄ bonum
aliquid palā proferre. Nam quē decuerat propter co-
gitationē ſceleris penitere: culpā geminat dum faci-
nora cogitata diuulgat. Illud maxime qđ ſenſiſſe ne-
fariū eſt: dixiſſe ſacrilegiū. Sequitur: Iniquitatem in

excelſo locuti ſunt: Hoc eſt qđ mens perfida parturie-
bat: vt ꝯtra ſuū auctorē blaſphema verba loqueret: vt
illū quē laudare nemo digne ſufficit: ad iram ꝓuocet
iniurioſa loquacitas. [Poſuerūt in celū os ſuū: et lin-
gua eorū tranſiuit † ſuꝑ terrā]. Ponit in celū os ſuū: Al. in terra
qui Iouem: Mercuriū: ceteraꝙ̄ portenta ꝙ̄ numina: D.O.S.
deo putat eſſe ſimilia. Ponit etiā in celū os ſuum: qui
res humanas tyrannica volūtate tranſgreſſus: maloꝝ
ſuoꝝ nullū fore putat vltorē: ſed potius ſuꝑba iniqui-
tate ſubiectus: deū credit nō cognoſcere quod differt
in tempore vindicare. Sequitur: Et lingua eoꝝ trāſi-
uit ſuꝑ terrā. Suꝑ terrā vtiꝙ̄ tranſeūt: qui vltra men
ſuram humanitatis loquuntur: ꝛ dum ſint ipſi imbecil
litate fragiles: tenere ſe immortales eſtimant dignita-
tes. [Ideo † reuertetur huc populus me⁹: ꝛ dies pleni Al. ꝯuertē
inuenientur in eis]. Poſtꝙ̄ maloꝝ licentiā deſcripſit populus
et ꝯſuetudines peſſimoꝝ: nūc veniens ad ſecūdā par- me⁹ hic
tem ad viam veritatis ideo reuerſurū populum dicit:
qm̄ dñi illuminatione cōplendus eſt. Sed quia illos
reuerſos dicimus: qui de locis patrioticis exierūt: con
gruum eſt illos hic populos aduertere qui aliquando
in accepta dñi lege manſerunt: ſed per varia deſideria
mūdana diſperſi ſunt: ꝛ iterū correcti ad dñi precepta
redierunt. Quapropter Aſaph hunc populū ad ſe re-
diſſe dicit: qui ad agnitionē veritatis dño preſtāte re-
uerſus eſt. Sequitur: Et dies pleni inuenientur in eis.
Dies pleni ſunt: quando Chriſtus dñs in plenitudine
temporis quē prophete cecinerūt aduenire dignatus
eſt: ſicut apoſtolus dicit: Cū autē venit plenitudo tem Gal. 4.
poris: miſit deus filiū ſuum. Tunc ergo dies pleni iu-
daicū populū perfidia ſua vacuatū repperierūt: quan-
do inter eos aliqui corde reuelato Chriſtum dominū
conſpicere meruerūt. [Et dixerunt quomodo † ſciuit Al. ſcit
deus: ꝛ ſi eſt ſcientia in excelſo]. Illos quos ſuperius
reuerſos eſſe memorauit: nūc ex qua cogitatione tran-
ſeant euidenter exponit: vt domini miſericordia decla
retur: qui de blaſphemis facit iuſtos: et de inſipienti-
bus populis prudentes efficit ac deuotos. Dubitaue-
runt enim ſciſſe deum tot mala ſceleratiſſimos com-
miſiſſe: quibus videbant omnia mundi ſecunda pro-
uenire: neſcientes penas eos grauiores incurrere: qui
tamdiu ex peccatis in ſua probati ſunt obſtinatione
manſiſſe: ſicut ꝛ nonageſimuſtertius pſalmus dicit de
talibus. Et dixerunt non videbit dominus: nec intel- Pſ. 93.
liget deus iacob. Sequitur: Et ſi eſt ſcientia in excel-
ſo. Blaſphemus iſte ſenſus eſt: et in inſipienti volun-
tate conceptus: dubitaſſe ſcientiam eſſe in eo qui ſa-
pientiam humano donat ingenio: qui ꝛ angelos ipſos
et poteſtates celoꝝ prouidentie luce locupletat. Sci- Et. 5.
tus enim dictus eſt: quaſi ſcire citus. Unde ſupra me-
moratus pſalmus dicit: Qui plantauit aurē non au- Ibidem.
diet: qui finxit oculum non cōſiderat: qui corripit gen-
tes non arguet. [Ecce ipſi peccatores et abundantes
in ſeculo: obtinuerūt diuitias]. Prodituū eſt / quod in-
ſipientium corda fatigabat: quorum ratiocinatio eſt
ſine ratione: tractatus ſine conſilio: cogitatio ſine ſa-
pore: vt ideo non putaret deū ſciſſe quod agitur: quia
peccatores diuitias poſſidebant: quaſi illis iuſtis ac
fidelibus talia ſit pollicitus: ꝛ non magis pauperes in
mundo eſſe voluit quibus celorū regna promiſit. [Et
dixit: ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meum: ꝛ laui inter
innocentes manus meas]. Aſaph ſe quoꝙ̄ fatuis co-
gitationibus profitetur illuſum: ſicut ſuperius dixit:
Mei autē pene moti ſunt pedes: pene effuſi ſunt greſ-
ſus mei: vt cū ſe profitetur talia repudiaſſe: in noſtris

ſenſibꝰ cogitationes non ſinat vllatenꝰ introire. Qua‑
propter increpatiue pronūciandū eſt: Ergo ſine cauſa
iuſtificaui cor meū: quaſi inani ſpe aliquis ſe putet il‑
luſum: ſi in hoc ſibi mundo fructū iuſticie non ſentiat
ETY. eſſe collatū. Cauſa enim a caſu dicta eſt: ꝙ ſepe bona
RHE. ſit: ſepe mala. Hoc genꝰ cauſe ab oratoribꝰ anceps di‑
citur: qđ maxime in deliberationibꝰ ꝓuenit: quādo du
bius eſt animꝰ quid ſequat̄. Addidit: Et laui inter in‑
nocētes manꝰ meas. Adhuc ipſum qđ cepit exequit̄.
Ac ſi diceret: Quid michi profuit ꝓbabili me cōuer‑
ſatione tractaſſe: ſi diuitias poſſident qui vitia nō re‑
linquūt? Lauat enim inter innocētes manus ſuas: qui
pias operas laudabili peragit inſtituto. Nam Pilatꝰ
non lauit inter innocentes manus ſuas: quādo flagel‑
latū dñm cruci tradidit affigendū. [Et fui flagellatus
Al. caſtiga‑tio mea tota die: et † index meus in matutino]. Quaſi penas
ſuas adhuc cōmemorat: quas vt illi videbat̄ irrite ſu‑
ſtinebat: vt iſte flagellatus pauper eſſet: cū impius ſe‑
curus ſuas diuitias poſſideret. Peſſima reputatio: ſed
vicina correctio. Sicut egrotis fieri ſolet: ꝗ tūc diuti‑
no languore liberantur: quādo in egritudinis fine eos
copioſior febriū flāma ſuccēderit. Sequitur: Et index
meꝰ in matutino. Ecce iam ad tēperiē ſanitatis rediji:
qui morboſis caloribꝰ eſtuabat. Indicē dicit ſibi dñm
Chriſtū: qui nobis viā veritatis euangelicis predica‑
tionibus indicauit: et tēpore matutino reſurgēs: ſpem
noſtram de iſto mūdo auferens: ad celorū regna pro‑
tendit. [Si dicebam narrabo ſic: ecce nationē filiorū
Al. repro‑baui tuoꝝ † cui diſpoſui]. Iam vicina veritate cōmonitus:
ſecū ipſe deliberat: ⁊ ad tantā rem perductus: cogita‑
tione multiplici fluctuat. Dicebat enim: Si annūcia‑
uero plebi deū mortalia non curare: occurrere ſibi pu‑
tat ꝑdicationes priores quas iſraeliticis ante ꝑdixe‑
rat: vt deū colerent celi terreqꝫ creatorē: qui per ſuam
ſapientiam vniuerſa diſponit: bonis maliſqꝫ pro ſuoꝝ
actuū qualitate reſtituens. Quomodo ergo poterat
aliter narrare: qui talia viſus eſt ante docuiſſe? [Exi‑
ſtimabā vt cognoſcerem: hoc labor eſt ante me]. Pri‑
mus gradus eſt ſcientie: quādo cepérimus intelligere
minime noſſe qđ ante nos ſcire putabamꝰ. Prius eñ
perſuaſerat ſibi deū non curare mortalia: qm̄ peccato‑
res videbat diuitias poſſidere: modo autem exiſtimat
eſſe querendū: vt veritatē rei mereat̄ agnoſcere. Con‑
ſtat ergo repudiatū priorē ſenſuꝫ: qm̄ alter vt agnoſcat̄
exquiritur. Sequitur: Hoc labor eſt ante me. Reuera
eſtuanti laborioſum erat tantā rem lucida veritate co
gnoſcere: vt ⁊ ꝓſperitates peccatoꝝ deſpiceret: ⁊ dñi
patiētiā veritatis ipſius ꝯſideratione laudaret. Ante
me qđ dixit: fortitudinē difficultatis oſtendit. Quis
enim molē iſtā ignorātie: niſi per gratiā poſſit diuini‑
Ps. 17. tatis irrumpere? Sicut ⁊ in alio pſalmo legitur: Et in
deo meo tranſgrediar murū. [Donec intrē in ſanctua‑
rium dei: ⁊ intelligā in nouiſſimis eoꝝ]. Aduertit ali‑
quādo Aſaph qđ intelligere feſtinabat. Repetit enim
predicte queſtionis aliter veritatē ſe non potuiſſe co‑
gnoſcere: niſi legē diuinā qđ eſt ſanctuariū dei cōtuēs
intelligeret nouiſſima peccatorū: quomodo in futuro
iudicio felicitas humana damnabitur: que hic ad tem
pus florere monſtratur. Quo remedio heſitatio cūcta
ſublata eſt: quia nō debet plus animꝰ offendi: cū ſe ma
RHE. gis rebꝰ talibꝰ ſentiat edoceri. Quod genus orationis
deliberatiuū dicitur: quādo ⁊ partes ponunt̄: que nos
dubios reddūt: ⁊ eligitur ſentētia que ⁊ vtilitati cōue
niat ⁊ decori. Dixit enim qđ eis ſcrupulū cōmouebat:
Si dicebā narrabo ſic. Occurrebat vtiqꝫ illa feda va‑
rietas: Ecce natio filioꝝ tuoꝝ cui diſpoſui. Ad poſtre‑
mū eligitur ſententia que cuncta ſaluaret: Hoc labor
eſt ante me donec intrē in ſanctuariū dei ⁊ intelligam
nouiſſima eoꝝ. Sic deliberatiuū genus: partibus ſuis
regulari obſeruatione completū eſt. Sciendū eſt ſane
de topicis oīa quidē argumēta ꝓcedere: ſed quādo ge
neraliter dicuntur: ad dialecticos ꝑtinent: quādo autē
particulatim ⁊ ſpecialiter exprimunt̄: oratoribꝰ cōue‑
nire non dubiū eſt. [Verūtamen ꝓpter dolos poſuiſti
eis † mala: deiciſti eos dū alleuarētur]. Aſaph venit Al. non hꝫ
ad tertium membrū: vbi peccatorū cōmemorat vltio‑
nes: quas ſuperius eis dixerat in futurū grauiter infli‑
gendas. Et ne oīno in mūdo mali putarentur immunes:
aut ſcelera ſua crederent̄ habere modis oībus īpunita
dicit: Poſuiſti eis mala: vt quāuis mundana felicitate
potiant̄: reatū in ſe geſtent qui nō poteſt deſerere oīno
criminoſos. Nam tales etiam hic frequenter incurrūt
ruinas: quas eoꝝ vel ſuſpicio non habebat. Sequitur:
Deiciſti eos dum alleuarentur. Deiciſti dum dicit:
ex alto ſignificauit eliſos. Et vt hoc intelligeres: ad‑
didit: Dum alleuarentur: id eſt dum in cornu ſuperbie
amplitudine ruinoſa cōſcenderēt. Et ꝑpende: qꝛ ipſuꝫ
tempus eleuationis ſignificat quod ruine. Non enim
dixit: poſtqꝫ eleuati ſunt: ſed dum alleuarentur: quorū
erigi cadere eſt: et ſubleuare demerſio: quoniā ad illā
ſummitatē tendunt: que ſubita precipitatione diſſol‑
uitur: ſicut iam ⁊ in alio pſalmo dictū eſt: Vidi impiū Ps. 36.
ſuperexaltatū: ⁊ eleuatū ſicut cedros libani: ⁊ tranſiui
et ecce non erat: et reliqua. [Quomodo facti ſunt in
deſolationem: ſubito defecerūt: perierunt propter ini‑
quitatē ſuaꝫ]. Quomodo: admirātis eſt: vt ſubito de‑
ſolatus appareat qui tanta felicitate pollebat. Deſo‑
latus: vtiqꝫ deſertus ab illis rebus que eū tanqꝫ nume
roſa familia circuibāt. Hoc eñ cōtingere malis poſſe
nō dubiū eſt: quādo debitū pauende mortis incurrūt.
Sequitur: Subito defecerūt. Exponit etiā quēadmo
dum ad deſolationē ꝑuenerint: qui prius felicia malis
eueniſſe mirabātur. Nam qđ dicit: Subito defecerūt:
ſignificat repētine mortis aduentū. Et ne illos crede‑
res cōmuniter mori: addidit: Perierūt ꝓpter iniq̄tatē
ſuā: quia mali ſic in hoc ſeculo deficiūt: vt tamē iterū
in illa damnatione perpetua clade moriantur. [Velut
ſomniū † exurgētes: dñe in ciuitate tua imaginē † eoꝝ Al. ſurgētiū
ad nichilū rediges]. Pulchra comparatio. Talem di‑ Al. ipſorum
cit eſſe felicitatem malorū: quale ſomniū euigilantiū.
Preſtigijs enim quibuſdā illuſi: frequēter ad illa nos
peruenire ſomniamus: que nimia cupiditate perqui‑
rimus. Pauper enim ſubito diues efficit̄: criminoſus
honorabilis inuenitur. Fruitur alter optato coniugio:
nōnullꝰ deſiderato potit̄ imperio. Et his oībus ſubito
derelictis: patentibꝰ oculis nō reſpicimus que clauſo
lumine cernebamus. Ecce illa admirāda felicitas im‑
piorū: ꝑuenit ad ſomniū. Sic enim iā mortui diuitias
poſſidere nō poſſunt: ſicut euigilātes ſua gaudia ꝑdi‑
derūt. In hoc aūt comate diſtinctio plena figenda eſt
qm̄ de ſuperioribꝰ pendet. Sequitur: Dñe in ciuitate
tua imaginem eoꝝ ad nichilū rediges. Hic iam dicit
quēadmodū in illa Hieruſalē celeſti impij diuinis nō
poſſint apparere conſpectibus: ſed ſicut in iſto ſeculo
imaginem in ſe dñi polluerūt: ita in illa futura patria
eorū effigies nō videbit̄: qui in gehēne ſequeſtratione
mittendi ſunt. Peribit ergo imago: quādo ſe eis ipſa
veritas alienata ſubtraxerit. Nec ſimilitudinem reti‑
nere poſſunt: de cuius beatitudine nil habebūt. Ima‑ DEF.
go enim eſt alicuius rei exiſtētis ſimilitudo formata.

Al.inflam- [Quia † delectatū eſt cor meū:et renes mei † reſoluti
matum ſunt]. Superius ꝓphetauit impios a regno dñi ſub-
Al.cōmu- mouendos : nūc cauſam reddit:quia ꝑ ipſos factū fue
tati rat vt cor eius noxia delectatione mūdanis felicitati-
bus inuideret. Unde apparet grauiſſimū eſſe peccatū:
qñ alicq̄s occaſionē ꝑbuerit: vnde alterius ꝯſciētia pol
luatur : ſicut nec illa praua eſt : que iuuante dño bonis
preſtat exemplū. Addidit: Et renes mei reſoluti ſunt.
Renes:frequēter diximꝰ ꝑ mentis cōſtantia poni. Nā
ſicut iſti corpꝰ ꝯtinēt: ita aīe ſtabilitatē ⁊ illa cuſtodit.
Renes enim ſuos dixit eſſe reſolutos:quia mūdanarū
Al.non hʒ. rerū felicitatē incauta volūtate queſiuerat. [Et † ego
ad nichilū redactus ſum: ⁊ neſciui. Ut iumentū factus
ſum apud te]. Merito ad nichilū redactꝰ fuerat:qui ta
libus deſiderijs inherebat: vt peccatoribꝰ inuidendo:
auctori ſuo facere videret̄ iniuriā. Ad nichilū eñ ꝑue-
nit:qui fructu vere intelligētie vacuatꝰ agnoſcitur. Et
hoc quoqꝫ neſciſſe ſe dicit. Ipſa eſt enim ꝓfunda igno
rantia : neſcire ꝙ pecces. Unde in alio pſalmo dictum
Pſ.18. eſt: Delicta quis intelligit? Sequit̄: Ut iumētū factus
ſum apud te. Iure ſe iumentū dicit:quē carnalis emu
latio quaſi irrationabile animal inſidebat. Apud deū
enim in vice ſunt pecudū:qui eius preceptis reſiſtūt: ⁊
aliud ſentire volūt:q̄ʒ ſanctis regulis ꝯtinetur:ſicut in
Pſ.31. alio pſalmo dictū eſt: Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus
quibus nō eſt intellectꝰ. [Et ego ſemꝑ tecū. Tenuiſti
manū dexterā meā]. Cū dicit:Et ego ſemꝑ tecū:oſtēn
dit ſe ab idolis alienū : auctori dño pura mente credi-
diſſe. Sed in hoc errabat:quia de pctōꝝ felicitate dñi
iudicia diſcernere neſciebat. Quapropt̄ hic diſtinctio
plena eſt:qm̄ eſt cōpleta ſentētia. Sequitur : Tenuiſti
manū dexterā meā. Dixit: Tenuiſti manū. Et ne pu-
tares ſiniſtrā:q: ⁊ ipſa pars habet corporis manū:ad-
didit: Dexterā meā. Cuius enim hec pars a dño tenet̄
ſemꝑ ſoluitur atqꝫ liberat̄:ſicut Petro mergēti:dexte-
rā tenuit dñs:eūqꝫ fecit elementū liquidū fixo calcare
Al.et veſtigio. [† In volūtate tua deduxiſti me:et cum glo-
Al.ſuſce- ria † aſſumpſiſti me]. Hic quoqꝫ gratia dñi ſignifica-
piſti tur qua redemit peccatores. Non enim dixit meritis
meis:ſed volūtate tua deduxiſti me : ad intellectū ſci-
licet ſaluberrimū:ad quem poſt mortiferas cogitatio-
nes tanq̄ʒ de loco ſepulchri : dño viuificante reuerſus
eſt. Sequitur:Et cū gloria aſſumpſiſti me. Hic denun
ciat dñi incarnationē futurā : in qua hominē aſſumere
pietate ſua dignatꝰ eſt. Quid enim mirabilius:q̄ʒ mor
talē naturā incarnatiōe verbi ad patris dexterā collo-
catā : et eā viuos ⁊ mortuos iudicaturā:q̄ poſt delictū
primi hoīs diabolicis temtationibꝰ ſubiacebat? Unde
etiā ꝓbatiſſime atqꝫ expreſſe Ioannes ꝯſtantinopoli-
tanus epīs ait:Cognoſcamus que natura eſt cui dixit i
Geñ.3. Eſto mee ꝑticeps ſedis:illa natura que audiuit : Ter-
Al.eſt ra es: ⁊ in terrā ibis. [Quid enim michi † reſtat in ce-
lo: ⁊ a te quid volui ſuꝑ terrā]? Poſtq̄ʒ dixit quēadmo
dum a prauo ſenſu voluntate dñi fuerit abſolutus : ad
quartū venit ingreſſum : vbi iam bonā miſericordiam
ipſius liberatꝰ enumerat. Nā cū dicit : Quid reſtat in
celo:ſubaudiendū eſt : quid amplius petā : id eſt q̄ʒ qđ
mūdo daturus es? Beneficiū ſcilʒ ſancte incarnatio-
nis tue : vt deus homo ex duabꝰ ⁊ in duabꝰ naturis di-
ſtinctis atqꝫ ꝑfectis : vnꝰ chriſtꝰ appareat: ⁊ damnatū
lege peccati per gratiā redemptionis abſoluat. Increpatiue
autē cōtra ſe dicit qđ ſequit̄: Et a te quid volui
ſuꝑ terrā? quaſi diceret:Ego veritatis ignarus:qualia
ſuꝑ terrā ſperabā : vt pctōꝝ bona cuperē habere cōis
cū tu bñficia putares in eternitate manſura? Iſte ſunt
potius diuitie quas ſalubriter cupere debemus:iſta fe
licitas de qua ſe chriſtianus gaudeat eſſe locupletē:vt
ſit pauper in hoc ſeculo : diues in celo. [Defecit caro
mea ⁊ cor meū deꝰ cordis mei : ⁊ pars mea deꝰ in † ſe- Al.eternū
cula]. Defectus dictus eſt:qm̄ deeſt illi effectꝰ. Et iure ETY.
cogitatio carnalis defecerat : que ſe erraſſe noſcebat.
Sed illi confitetur cui culpā reuelare remediū eſt:de-
licta ꝯfiteri ſecuritas. Et nota ꝙ in vno verſu : cor ⁊ in
bono ponit̄ ⁊ in malo. Defecit cor: vtiqꝫ mala cogita-
tio. Deꝰ cordis:bonū intellectū ſignificat:cū ſe erraſſe
tam ſalubriter ſentiebat. Illud quoqꝫ notandū eſt : ꝙ
frequēter ſcriptura diuina de corporis iſtius parte di-
cit emanare ꝯſilia:ſicut ſcriptū eſt: De corde hoīs ꝓce Matth.15.
dūt cogitationes male: Quis aliqui dicant in cerebro
eſſe ſapiētie ſedē:ſed illi potius dicēti de corde noſtro
credendū ēſt:qui corda nr̄a formauit. Sequit̄:Et pars
mea deꝰ in ſecula. Illius hoīs pars deꝰ eſt : q̄ ſe maie-
ſtati ipſius ⁊ credulitati cōſociat: ⁊ ꝓbabili actione cō
mēdat. In ſecula ꝓo ꝙ addidit : ſemꝑ ſe ipſi adherere
ꝓmiſit. Q: reuera ꝑfectoꝝ eſt nunq̄ʒ ab illo velle diſce
dere:ſine quo cōtingit ſemꝑ errare. [Quia ecce q̄ elon
gant ſe a te peribūt:perdidiſti omnes qui fornicantur
abs te]. Illorum memor eſt de quibus ſuperius dixit.
Subito defecerūt: perierūt ꝓpter iniquitatē ſuā. Illi
enim ſe elongauerūt ab eo:q̄ idolis ſeruiētes:deo vero
nullā reuerētiā reddiderūt. Iſte enim credēs deo:pau
liſper receſſerat vt rediret:qñ ſicut ſepe dictū eſt:cogi-
tatiōes prauas de peccatoꝝ felicitate cōtraxerat. Se-
quitur : Perdidiſti oēs qui fornicant̄ abs te. Fornicari
eſt a dño qñ adulterinis cogitationibꝰ ab eius amore
caſto deuiamꝰ: ⁊ luxuriā ſeculi ꝓponētes ꝓceptoꝝ ce-
leſtiū nō recipimꝰ diſciplinā. Qđ illos facere manife-
ſtū eſt:qui culturas idoloꝝ vanaſqꝫ ſuꝑſtitiōes impie-
tatis affectāt: ⁊ quicq̄d poſtremo cōtra catholicā fidē
credit̄:pollutis ſenſibꝰ fornicat̄. [Michi aūt adherere
deo bonū eſt : ponere in † deo ſpem meā. Ut annunciē Al.dño
oēs † laudes tuas in portis filie ſyon]. Ecce declara- Al.predi-
tus eſt ſenſus ille quē diximꝰ: q: lʒ praua ſe cogitatiōe cationes
polluerit:tñ a cultura dñi nō receſſit. Dicit enim bonū
ſibi eſſe adherere dño. Is eñ diuinitati adheret : qui
ſe illi vera fide atqꝫ ꝓbitate operū conſtūgit. Nā ſicut
impios dixit elongaros : ita ſe adherere dño ꝓfitet̄: vt
illis ꝯtraria faciendo diſparē viciſſitudinē remunera-
tiōis inueniat. Sequit̄: Ponere in deo ſpem meā. Ex-
ponit ꝟbū qđ ſuperius dixit. Ille eñ adheret deo:qui
ſpem ſuā ponit in dño:q: nichil poteſt eſſe beatiꝰ q̄ʒ illi
oīa cōmittere:qui nouit ſuis cultoribꝰ cōgrue ꝓfutura
ꝑſtare. Addidit:Ut annūciē oēs laudes tuas in portis IALEA.
filie ſyon. Syon:frequēter diximꝰ montē eſſe Hieroſo
lymis ꝯſtitutū:qui noſtra lingua ſpeculatio interꝑtat̄.
Iſtius ergo cōtemplationis filiā: catholicā ꝯſtat eſſe
eccleſiā:vbi reuera laudes dño reddit:qui pura mente
crediderit. In portis:ipm̄ ingreſſum manuit chriſtia-
nitatis intelligi:quādo ad verā fidē ꝑcipiendā popu-
lus noue regenerationis adducit̄. Concluſio.

Quam mirabiliter Aſaph iſte:cuius no
men indicat ſynago
gam: ⁊ preteritos errores reſpuit: ⁊ future bona credu
litatis aſſumpſit. Deliberauit eñ ſapiēter : elegit ext-
mie : vt nō immerito poſt illā ſuperioris pſalmi de ad-
uentu dñi ſalutiferā promiſſionē : ſeptuageſimi ſecūdi
pſalmi:ei numerus cōueniſſe videatur: quando vtraſ-
qꝫ cogitationum partes : velut iuſta libra diſcernens:
equabili totum moderatione penſauit. Completa eſt
his admonitionibus inſtitutio chriſtiani: vt nec cogi-

tationib⁹ malis delinquat: qui ſe dño cõmendare feſti-nat. Preſta dñe: ne nos talibus inuidere facias: quos tua veritate condemnas: ſed execremur quos horres: et amemus certe quos diligis: quia tecũ nequeunt ha-bere portionem: niſi qui voluntates tuas mente deuo-tiſſima ſubſequuntur.

¶Explicit expoſitio in pſalmum. 72.

¶Intellectus Aſaph. lxxiij

V T quid deus repuliſti in finẽ: irat⁹ eſt furor tuus ſup oues paſcue tue? Memor eſto con-gregationis tue: quaꝫ poſſe-diſti ab initio. Redemiſti vir-gã hereditatis tue: mõs ſyon in quo habitaſti in eo. Leua manus tuas in ſuperbias eorum in finem: quãta maligna-tus eſt inimicus in ſancto? Et gloriati ſunt qui oderunt te: in medio ſolẽnitatis tue. Po-ſuerunt ſigna ſua ſigna ⁊ non cognouerunt: ſicut in exitu ſuper ſummũ. Quaſi in ſylua lignorum ſecuribus exciderunt ianuas eius in idipſum: in ſecuri ⁊ aſcia deiecerunt eam. Incenderũt igni ſanctuarium tuum in ter-ra: polluerunt tabernaculum nominis tui. Dixerunt in corde ſuo cognatio eorũ ſimul: quieſcere faciamus omnes dies feſtos dei a terra. Signa noſtra non vidimus: iam non eſt propheta ⁊ nos non cognoſcet amplius. Uſqꝫquo deus improperabit inimicus: ir-ritat aduerſarius nomen tuum in finē? Ut quid auertis manum tuam ⁊ dexteram tuã: de medio ſinu tuo in finem? Deus autẽ rex noſter ante ſecula: operat⁹ eſt ſalutẽ in me-dio terre. Tu confirmaſti in virtute tua ma-re: contribulaſti capita draconum in aquis. Tu cõfregiſti capita draconis: dediſti eum eſcam populis ethiopũ. Tu dirupiſti fontes et torrentes: tu ſiccaſti fluuios ethan. Tuus eſt dies ⁊ tua eſt nox: tu fabricatus es auro-ram ⁊ ſolem. Tu feciſti omnes terminos ter-re: eſtatem et ver tu plaſmaſti ea. Memor eſto huius: inimicus improperauit domino: et populus inſipiens incitauit nomen tuuꝫ. Ne tradas beſtijs animas confitentes tibi: et animas pauperũ tuorũ ne obliuiſcaris in finem. Reſpice in teſtamentum tuum: quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre domi-bus iniquitatum. Ne auertatur humilis fa-ctus cõfuſus: pauper ⁊ inops laudabũt no-men tuũ. Exurge deus iudica cauſam tuã: memor eſto improperiorum tuorum que ab inſipiente ſunt tota die. Ne obliuiſcaris vo-ces inimicorum tuorum: ſuperbia eorũ qui te oderunt aſcendit ſemper.

I Ntellect⁹ ſignificat inſpectionẽ diuinã: quã pſalm⁹ iſte ſtudio pietatis oĩmodis intuet. Aſaph (ſicut ſepe iã dictũ eſt) interpretatur congregatio: q̃ nunc vocat eccl'ia. Iſta futu-ras clades ciuitatis hieruſalẽ miſerãda la-mentatione deplorat. Mira pietas: ſtupẽda clemẽtia: malũ futurũ pſentẽ ſibi facere planctũ: ⁊ ſic dolere ven-tura quaſi iã phent eſſe ſuſcepta. Quod gen⁹ dictionis charitate plenũ: primiqꝫ dilectiõe cõpunctũ: ⁊ in hoc pſalmo: ⁊ in ſeptuageſimooctauo: ⁊ in cẽteſimo triceſi-moſexto reperies fuiſſe cantatũ. Scire aũt debem⁹ qđ interſit inter penitẽtes ⁊ lamẽtantes: qm̃ ſunt triſtes la-chryme vtriſqꝫ cõmunes. Penitẽtes ꝓ ſuis pctis: aut ꝓ gnalitatis exceſſib⁹ rogant: vt dñs delicta dimittat: ne puniat errata cũ iudicat. Lamẽtantes ꝓ pietatis intuitu deflent ciuitatis ruinas: ⁊ interitũ ſuoꝝ ciuiũ: quẽ aut iã paſſi: aut certe paſſuri ſunt. Unũ monet ap'ſs: charitatẽ ꝓximi pſuadẽs: gaudere cũ gaudẽtib⁹: flere cũ flentib⁹. Reſpiciamus nũc ordinẽ ipm: poſitionẽqꝫ pſalmoꝝ. Septuageſimuſprim⁹ pſalm⁹ pmiſit incar-nationẽ dñi eſſe vẽturã. In ſeptuageſimoſcđo poſtpo-ſitis errorib⁹: Aſaph elegit qđ ſequat. In pſenti autẽ ciuitatis ſubuerſio deploratur: vt duriſſim⁹ anim⁹ iu-deoꝝ vel ipſius ciuitatis ſue calamitatib⁹ terreretur. Totũ fecit medicus bon⁹: ſi ſanitatẽ recipere voluiſ-ſet egrotus. Meminerimus aũt qđ eccleſiaſtica tradit auctoritas: his diebus vaſtatã Hieruſalẽ: qñ Chriſtũ dñm crucifixit plebs crudeliſſima iudeorũ: vt non ſit dubiũ qđ tẽporis malũ receperit pſumptionis exceſ-ſus. Nũc ad reliqua tranſeamus. TITLE Rom. 12.

Diuiſio.

I Sraelitarũ popul⁹: qui figurã cõtinet deuo-tiſſime ſynagoge: ꝑ totũ loquit pſalmũ. In prima ſectione deplorat: cur traditi fuerint gentib⁹: ita vt ſanctuariũ inimicorũ ꝓpha-naſſet audacia: memorãs quorũdã iudeorũ cor impenitẽs dñi ꝓuocaſſe cenſurã: ex quib⁹ tñ in fine ſeculi cõuertendos eſſe ꝓphetat. Scđa dicit: aduentu Chriſti ſupſtitiones ⁊ iniquitates hoim fuiſſe deſtru-ctas: enumerãs diuerſa eũ feciſſe magnalia inter que petit vt iudeis errantib⁹ ſubueniret. Tertia ſectione rogat: vt memor promiſſionũ ſuarũ ab interitu ſemen eripiat abrae: ⁊ ad ipſum aſcendat ſuperbia romanoꝝ: qui ſe immaniter extulerũt. Quẽ pſalmũ ſollicitis mẽ-tibus audiamus. Eſt enim in excidij hieroſolymitani lamentatione mirabilis.

Expoſitio.

V T quid repuliſti de⁹ in finẽ: iratus eſt furor tuus ſup oues † gregis tui]. Introducitur popul⁹ iudeoꝝ deo ſupplicãs: vt auerteret ab iſraeliticis qđ iminebat exitiũ. Ut quidẽ querẽtis eſt nõ imputãtis. Merito eñ ter-ritus querebat: cur ſanctuariũ dñi paſſurũ eſſet nefan-diſſimã vaſtitatẽ: timẽs ne quia pmiſſa eſt tẽpli vaſta-tio: iudaicus quoqꝫ popul⁹ fundit⁹ interiret. Nã quis iam reſeruari creditur: quãdo ſanctis locis reuerentia nõ habetur? Repuliſti/abieciſti eſt: quaſi alienos a tua defenſione feciſti. In finem hic: interitum ſignificat ⁊ captiuitatẽ quã hieruſalẽ tẽporibus Veſpaſiani atqꝫ Titi principib⁹ a Romanis legitur ptuliſſe. Sequit: Irat⁹ eſt furor tuus ſup oues gregis tui. Oues dicit populũ iudeoꝝ: vt noiatus grex pij paſtoris miſericor-diã cõmoueret. Addidit Tui: quia ſemp in eis tempe-rantius vindicamus: quos aliqñ noſtros fuiſſe memi-nimus. [† Memento cõgregationis tue: quã † creaſti ab initio. † Liberaſti virgã hereditatis tue: † montis ſyon in quo habitaſti †]. Intuere ſollicite quot modis Al. paſcue tue al. mẽor eſto al. poſſediſti al. redemiſti Al. mons Al. in eo

Al.inflam- [Quia † delectatū eſt coꝛ meū:et renes mei † reſoluti
matum ſunt]. Superius ꝓphetauit impios a regno dñi ſub-
Al.cōmu- mouendos: nūc cauſam reddit:quia ꝑ ipſos factū fue
tati rat vt coꝛ eius noxia delectatione mūdanis felicitati-
bus inuideret. Unde apparet grauiſſimū eſſe peccatū:
qđ aliqs occaſionē ꝑbuerit: vnde alterius ꝯſciētia pol
luatur: ſicut nec illa praua eſt: que iuuante dño bonis
preſtat exemplū. Addidit: Et renes mei reſoluti ſunt.
Renes: frequēter diximꝰ ꝓ mentis cōſtantia poni. Nā
ſicut iſti coꝛpꝰ ꝯtinēt: ita aīe ſtabilitatē ꝛ illa cuſtodit.
Renes enim ſuos dixit eſſe reſolutos: quia mūdanarū
Al.non hʒ. rerū felicitatē incauta volūtate queſiuerat. [Et † ego
ad nichilū redactus ſum: ꝛ neſciui. Ut iumentū factus
ſum apud te]. Merito ad nichilū redactꝰ fuerat: qui ta
libus deſiderijs inherebat: vt peccatoribꝰ inuidendo:
auctori ſuo facere videref iniuriā. Ad nichilū eñ ꝑue-
nit: qui fructu vere intelligētie vacuaꝰ agnoſcitur. Et
hoc quoqꝫ neſciſſe ſe dicit. Ipſa eſt enim ꝓfunda igno
rantia: neſcire ꝙ pecces. Unde in alio pſalmo dictum
Pſ.18. eſt: Delicta quis intelligit? Sequif: Ut iumētū factus
ſum apud te. Iure ſe iumentū dicit: quē carnalis emu
latio quaſi irrationabile animal inſidebat. Apud deū
enim in vice ſunt pecudū: qui eius preceptis reſiſtūt: ꝛ
aliud ſentire volūtqꝫ ſanctis regulis ꝯtinetur: ſicut in
Pſ.31. alio pſalmo dictū eſt: Nolite fieri ſicut equus ꝛ mulus
quibus nō eſt intellectꝰ. [Et ego ſemꝑ tecū. Tenuiſti
manū dexterā meā]. Cū dicit: Et ego ſemꝑ tecū: oſten
dit ſe ab idolis alienū: auctori dño pura mente credi-
diſſe. Sed in hoc errabat: quia de pctōꝝ felicitate dñi
iudicia diſcernere neſciebat. Quapropṫ hic diſtinctio
plena eſt: qm̄ eſt cōpleta ſentētia. Sequitur: Tenuiſti
manū dexterā meā. Dixit: Tenuiſti manū. Et ne pu-
tares ſiniſtrā: qꝛ ꝛ ipſa pars habet coꝛpoꝛis manū: ad-
didit: Dexterā meā. Cuius enim hec pars a dño tenef
ſemꝑ ſoluitur atqꝫ liberaf: ſicut Petro mergēti: dexte-
rā tenuit dñs: eūqꝫ fecit elementū liquidū fixo calcare
Al.et veſtigio. [† In volūtate tua deduxiſti me: et cum glo-
Al.ſuſce- ria † aſſumpſiſti me]. Hic quoqꝫ gratia dñi ſignifica-
piſti, tur qua rederuit peccatores. Non enim dixit meritis
meis: ſed volūtate tua deduxiſti me: ad intellectū ſci-
licet ſaluberrimū: ad quem poſt moꝛtiferas cogitatio-
nes tanqꝫ de loco ſepulchꝛi: dño viuificante reuerſus
eſt. Sequitur: Et cū gloꝛia aſſumpſiſti me. Hic denun
ciat dñi incarnationē futurā: in qua hominē aſſumere
pietate ſua dignatꝰ eſt. Quid enim mirabilius: qꝫ moꝛ
talē naturā incarnatiōe verbi ad patris dexterā collo-
catā: et eā viuos ꝛ moꝛtuos iudicaturā: q̄ poſt delictū
pꝛimi hoīs diabolicis tentationibꝰ ſubiacebat? Unde
etiā ꝓbatiſſime atqꝫ expreſſe Ioannes ꝯſtantinopoli-
tanus ep̄s ait: Cognoſcamus que natura eſt cui dixit:
Gen.3. Eſto mee pꝛinceps ſedis: illa natura que audiuit: Ter-
Al.eſt ra es: ꝛ in terrā ibis. [Quid enim michi † reſtat in ce-
lo: ꝛ a te quid volui ſuꝑ terrā]? Poſtqꝫ dixit quēadmo
dum a prauo ſenſu voluntate dñi fuerit abſolutus: ad
quartū venit ingreſſum: vbi iam bonā miſericoꝛdiam
ipſius liberatꝰ enumerat. Nā cū dicit: Quid reſtat in
celo: ſubaudiendū eſt: quid amplius petā: id eſt qꝫ qđ
mūdo daturus es? Beneficiū ſcilꝫ ſancte incarnatio-
nis tue: vt deus homo ex duabꝰ ꝛ in duabꝰ naturis di-
ſtinctis atqꝫ ꝑfectis: vnꝰ chꝛiſtꝰ appareat: ꝛ damnatū
lege peccati per gratiā redemptionis abſoluat. Increpatiue autē cōtra ſe dicit qđ ſequif: Et a te quid volui
ſuꝑ terrā? quaſi diceret: Ego veritatis ignarus: qualia
ſuꝑ terrā ſperabā: vt pctōꝝ bona cuperē habere cola
cū tu bñficia putares in eternitate manſura? Iſte ſunt

potius diuitie quas ſalubriter cupere debemus: iſta fe
licitas de qua ſe chꝛiſtianus gaudeat eſſe locupletē: vt
ſit pauper in hoc ſeculo: diues in celo. [Defecit caro
mea ꝛ coꝛ meū deꝰ coꝛdis mei: ꝛ pars mea deꝰ in † ſe- Al.eternū
cula]. Defectus dictus eſt: qm̄ deeſt illi effectꝰ. Et iure ETY.
cogitatio carnalis defecerat: que ſe erraſſe noſcebat.
Sed illi confitetur cui culpā reuelare remediū eſt: de-
licta ꝯfiteri ſecuritas. Et nota ꝙ in vno verſu: coꝛ ꝛ in
bono ponif ꝛ in malo. Defecit coꝛ: id eſt mala cogita-
tio. Deꝰ coꝛdis: bonū intellectū ſignificat: cū ſe erraſſe
iam ſalubriter ſentiebat. Illud quoqꝫ notandū eſt: ꝙ
frequēter ſcriptura diuina de coꝛpoꝛis iſtius parte di-
cit emanare ꝯſilia: ſicut ſcriptū eſt: De coꝛde hoīs ꝓce Matth.15.
dūt cogitationes male: quis aliqui dicant in cerebro
eſſe ſapiētie ſedē: ſed illi potius dicēti de coꝛde noſtro
credendū ē: qui coꝛda nr̄a foꝛmauit. Sequif: Et pars
mea deꝰ in ſecula. Illius hoīs pars deꝰ eſt: q̄ ſe maie-
ſtati ipſius ꝛ credulitati cōſociat: ꝛ ꝓbabili actione cō
mēdat. In ſecula ꝓo ꝙ addidit: ſemꝑ ſe ipſi adherere
ꝓmiſit. Qꝛ reuera ꝑfectoꝝ eſt nunqꝫ ab illo velle diſce
dere: ſine quo cōtingit ſemꝑ errare. [Quia ecce q̄ elon
gant ſe a te peribūt: perdidiſti omnes qui foꝛnicantur
ab eis te]. Illoꝛum memoꝛ eſt de quibus ſuperius dixit.
Subito defecerūt: perierūt ꝓpter iniquitatē ſuā. Illi
enim ſe elongauerūt ab eo: q̄ idolis ſeruiētes: deo vero
nullā reuerētiā reddiderūt. Iſte enim credēs deo: pau
liſper receſſerat: vt rediret: qꝛ ſicut ſepe dictū eſt: cogi-
tatiōes prauas de peccatoꝝ felicitate cōtraxerat. Se-
quitur: Perdidiſti oēs qui foꝛnicanf ab eis te. Foꝛnicari
eſt a dño qđ adulterinis cogitationibꝰ ab eius amoꝛe
caſto deuiamꝰ: ꝛ luxuriā ſeculi ꝑponētes ꝑceptoꝝ ce-
leſtiū nō recipimꝰ diſciplinā. Qđ illos facere manife-
ſtū eſt: qui culturas idoloꝝ vanaſqꝫ ſuꝑſtitiōes impie-
tatis affectāt: ꝛ quicqđ poſtremo cōtra catholicā fidē
credit: pollutis ſenſibꝰ foꝛnicaf. [Michi aūt adherere
deo bonū eſt: ponere in † deo ſpem meā. Ut annunciē Al.dño
oēs † laudes tuas in poꝛtis filie ſyon]. Ecce declara- Al.predi-
tus eſt ſenſus ille quē diximꝰ: qꝛ iſ praua ſe cogitatiōe cationes
polluerit: tñ a cultura dñi nō receſſit. Dicit enim bonū
ſibi eſſe adherere dño. Is eñ diuinitati adheret: qui
ſe illi vera fide atqꝫ ꝓbitate operū coniūgit. Nā ſicut
impios dixit elongatos: ita ſe adherere dño ꝓfitef: vt
illis ꝯtraria faciendo diſparē viciſſitudinē remunera-
tiōis inueniat. Sequif: Ponere in deo ſpem meā. Ex-
ponit ꝟbū qđ ſuperius dixit. Ille eñ adheret deo: qui
ſpem ſuā ponit in dño: qꝛ nichil poteſt eſſe beatiꝰ qꝫ illi
oīa cōmittere: qui nouit ſuis cultoꝛibꝰ cōgrue ꝓfutura
ꝑſtare. Addidit: Ut annūciē oēs laudes tuas in poꝛtis IHLEB.
filie ſyon. Syon: frequēter diximꝰ montē eſſe Hieroſo
lymis ꝯſtitutū: qui noſtra lingua ſpeculatio interꝑtaf.
Iſtius ergo cōtemplationis filiā: catholicā ꝯſtat eſſe
eccleſiā: vbi reuera laudes dño reddit: qui pura mente
crediderit. In poꝛtis: ip̄m ingreſſum monuit chꝛiſtia-
nitatis intelligi: quādo ad verā fidē ꝑcipiendā popu-
lus noue regenerationis adducif. Concluſio.

Quam mirabiliter Aſaph iſte: cuius no
men indicat ſynago
gam: ꝛ preteritos erroꝛes reſpuit: ꝛ future bona credu
litatis aſſumpſit. Deliberauit eñ ſapiēter: elegit exi-
mie: vt nō immerito poſt illā ſuperioꝛis pſalmi de ad-
uentu dñi ſalutiferā pꝛomiſſionē: ſeptuageſimi ſecūdi
pſalmi: ei numerus cōueniſſe videatur: quando vtraſ-
qꝫ cogitationum partes: velut iuſta libra diſcernens:
equabili totum moderatione penſauit. Completa eſt
his admonitionibus inſtitutio chꝛiſtiani: vt nec cogi-

tationib⁹ malis delinquat: qui ſe dño cõmendare feſti-nat. Preſta dñe: ne nos talibus inuidere facias: quos tua veritate condemnas: ſed execremur quos horres: et amemus certe quos diligis: quia tecū nequeunt ha-bere portionem: niſi qui voluntates tuas mente deuo-tiſſima ſubſequuntur.

¶Explicit expoſitio in pſalmum. 72.

¶Intellectus Aſaph. lxxiij

Ut quid deus repuliſti in finē: irat⁹ eſt furor tuus ſup oues paſcue tue? Memor eſto con-gregationis tue: quā poſſe-diſti ab initio. Redemiſti vir-gā hereditatis tue: mõs ſyon in quo habitaſti in eo. Leua manus tuas in ſuperbias eorum in finem: quāta maligna-tus eſt inimicus in ſancto? Et gloriati ſunt qui oderunt te: in medio ſolēnitatis tue. Po-ſuerunt ſigna ſua ſigna et non cognouerunt: ſicut in exitu ſuper ſummū. Quaſi in ſylua lignorum ſecuribus exciderunt ianuas eius in idipſum: in ſecuri et aſcia deiecerunt eam. Incenderūt igni ſanctuarium tuum in ter-ra: polluerunt tabernaculum nominis tui. Dixerunt in corde ſuo cognatio eorū ſimul: quieſcere faciamus omnes dies feſtos dei a terra. Signa noſtra non vidimus: iam non eſt propheta et nos non cognoſcet amplius. Uſquequo deus improperabit inimicus: ir-ritat aduerſarius nomen tuum in finē? Ut quid auertis manum tuam et dexteram tuā: de medio ſinu tuo in finem? Deus autē rex noſter ante ſecula: operat⁹ eſt ſalutē in me-dio terre. Tu confirmaſti in virtute tua ma-re: contribulaſti capita draconum in aquis. Tu cõfregiſti capita draconis: dediſti eum eſcam populis ethiopū. Tu dirupiſti fontes et torrentes: tu ſiccaſti fluuios ethan. Tuus eſt dies et tua eſt nox: tu fabricatus es auro-ram et ſolem. Tu feciſti omnes terminos ter-re: eſtatem et ver tu plaſmaſti ea. Memor eſto huius: inimicus improperauit domino: et populus inſipiens incitauit nomen tuū. Ne tradas beſtijs animas confitentes tibi: et animas pauperū tuorū ne obliuiſcaris in finem. Reſpice in teſtamentum tuum: quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre domi-bus iniquitatum. Ne auertatur humilis fa-ctus cõfuſus: pauper et inops laudabūt no-men tuū. Exurge deus iudica cauſam tuā: memor eſto improperiorum tuorum que ab inſipiente ſunt tota die. Ne obliuiſcaris vo-ces inimicorum tuorum: ſuperbia eorū qui te oderunt aſcendit ſemper.

Intellect⁹ ſignificat inſpectionē diuinā: quā pſalm⁹ iſte ſtudio pietatis olmodis intuet. Aſaph (ſicut ſepe iā dictū eſt) interp̄tatur JNTER cõgregatio: q̄ nunc vocat eccl̄ia. Iſta futu-ras clades ciuitatis hieruſalē miſerāda la-mentatione deplorat. Mira pietas: ſtupēda clemētia: malū futurū p̄ſentē ſibi facere plāctū: et ſic dolere ven-tura quaſi iā p̄bent eſſe ſuſcepta. Qd gen⁹ dictionis charitate plenū: primiq; dilectiõe cõpunctū: et in hoc pſalmo: et in ſeptuageſimooctauo: et in cēteſimo triceſi-moſexto reperies fuiſſe cantatū. Scire aūt debem⁹ qd intereſt inter penitētes et lamētantes: qm̄ ſunt triſtes la-chryme vtriſq; cõmunes. Penitētes p ſuis pctis: aut p ſūalitatis exceſſib⁹ rogant: vt dñs delicta dimittat: ne puniat errata cū iudicat. Lamētantes pro pietatis intuitu deflent ciuitatis ruinas: et interitū ſuoꝝ ciuiū: quē aut iā paſſi: aut certe paſſuri ſunt. Unū monet apl̄s: Rom. 12. charitatē p̄ximi p ſuadēs: gaudere cū gaudētib⁹: flere cū flentib⁹. Reſpiciamus nūc ordinē ipm: poſitionēq; pſalmoꝝ. Septuageſimuſp̄rim⁹ pſalm⁹ p̄miſit incar-nationē dñi eſſe vēturā. In ſeptuageſimoſcdo poſtpo-ſitis errorib⁹: Aſaph elegit qd ſequat. In p̄ſenti autē ciuitatis ſubuerſio deploratur: vt duriſſim⁹ anim⁹ iu-deoꝝ vel ipſius ciuitatis ſue calamitatib⁹ terreretur. Totū fecit medicus bon⁹: ſi ſanitatē recipere voluiſ-ſet egrotus. Meminerimus aūt qd eccleſiaſtica tradit auctoritas: his diebus vaſtatā Hieruſalē: qb̄ Chriſtū dñm crucifixit plebs crudeliſſima iudeorū: vt non ſit dubiū qd tēporis malū receperit p̄ſumptionis exceſ-ſus. Nūc ad reliqua tranſeamus. Diuiſio.

Iſraelitarū popul⁹: qui figurā cõtinet deuo-tiſſime ſynagoge: p totū loquit pſalmū. In prima ſectione deplorat: cur traditi fuerint gentib⁹: ita vt ſanctuariū inimicorū p̄pha-naſſet audacia: memorās quotidiā iudeorū cor impenitēs dñi p̄uocaſſe cenſurā: ex quib⁹ tñ in fine ſeculi cõuertendos eſſe p̄phetat. Scda dicit: aduentu Chriſti ſup̄ſtitiones et iniquitates hoim fuiſſe deſtru-ctas: enumerās diuerſa eū feciſſe magnalia inter que petit vt iudeis errantib⁹ ſubueniret. Tertia ſectione rogat: vt memor promiſſionū ſuarū ab interitu ſemen eripiat abrae: et ad ipſum aſcendat ſuperbia romanoꝝ: qui ſe immaniter extulerūt. Quē pſalmū ſollicitis mē-tibus audiamus. Eſt enim in excidij hieroſolymitani lamentatione mirabilis. Expoſitio.

Ut quid repuliſti de⁹ in finē: iratus eſt furor tuus ſup oues † gregis tui]. Introducitur Al. paſcue tue popul⁹ iudeoꝝ deo ſupplicās: vt auerteret ab iſraeliticis qd iminebat exitiū. Ut quid? querētis eſt nõ imputātis. Merito eñ ter-ritus querebat: cur ſanctuariū dñi paſſurū eſſet nefan-diſſimā vaſtitatē: timēs ne quia p̄miſſa eſt tēpli vaſta-tio: iudaicus quoq; popul⁹ fundit⁹ interiret. Nā quis iam reſeruari creditur: quādo ſanctis locis reuerentia nõ habetur? Repuliſti/abiecisti eſt: quaſi alienos a tua defenſione feciſti. In finem hic: interitum ſignificat et captiuitatē quā hieruſalē tēporibus Veſpaſiani atq; Titi principib⁹ a Romanis legitur ptuliſſe. Sequit: Irat⁹ eſt furor tuus ſup oues gregis tui. Oues dicit populū iudeoꝝ: vt noiatus grex pij paſtoris miſericor-diā cõmoueret. Addidit Tui: quia ſemp in eis tempe- al. mēor eſto rantius vindicamus: quos aliqn̄ noſtros fuiſſe memi- al. poſſediſti nimus. [† Memento cõgregationis tue: quā † creaſti al. redemiſti ab initio. † Liberaſti virgā hereditatis tue: † montis Al. mons ſyon in quo habitaſti †]. Intuere ſollicite quot modis Al. in eo

ABE. beniuolentiã iudicis querat: vt oratoꝝ argumẽta hinc
inueniãs fuiſſe progreſſa. Preſtita enim dona nume-
rantur: vt ad bñficia ꝯſueta animus boni iudicis inui-
tetur. Quapropter rogat: vt ſua potius bñficia in eis:
ꝙ eorũ cõſiderare velit errata. Congregatio enim iu-
deorũ euidenter ipſo adiuuante preualuit: cũ eos ſub
egyptio ppło creſcere faciebat: ⁊ quãdo placuit mira-
culis inſignib⁹ liberare dignatus eſt. Nã cũ oẽs creet
atq; diſponat: iudeos quaſi ſpecialiter creaſſe dicitur:
quibus ⁊ legẽ dedit: ⁊ prophetas contulit: ⁊ miracula
magna cõceſſit. Ab initio dixit: fidei ſcilicet culture q;
ꝑlate: quã ꝑ Moyſen populus accepit hebreus. Se-
quit: Liberaſti virgã hereditatis tue. Hereditas dñi
fuit populus iudeoꝝ: quãdiu ei puro animo ſeruiebat.
Hanc hereditatẽ virgã appellauit propter Moyſen
famulũ eius: cui iuſſum eſt per virgam magnalia fa-
cere: vt diuina fortitudine roborati: de terra egypti
egrederent intrepidi. Per hanc enim virgã Pharao-
nis eſt quaſſata duritia: per eã maris rubri fluenta di-
uiſa ſunt: per ipſam de ſicco lapide flumina manaue-
rũt. Et merito hereditas iſta vocata eſt virga: que tan
ta valuit implere miracula. Hec ideo in commemora-
tionẽ venit: vt per eam quanta preſtitiſſet oſtenderet.
Addidit quoq; cumulũ ꝑfectionis inſignẽ: id eſt mon-
tis ſyon in quo habitaſti. Illa enim que preceſſere mi-
racula: vſq; ad montis huius munera peruenerũt. Du
biũ quippe nõ eſt: omnia veteris teſtamẽti ideo fuiſſe
facta: vt noui veritas ꝓmiſſa ſequeret. Nã quod dicit:
Montis ſyon in quo habitaſti: Hieroſolymam vtiq;
ſignificat ciuitatẽ: in qua iſraeliticus populus inſide-
bat: vbi habitaſſe declarat Chriſti dñi ꝑſentiã corpo-
ralẽ: vt hec loca non ſineret incurrere teterrimã vaſti-
tatẽ: in quib⁹ humanis oculis apparere dignatus eſt.
Fulgẽs plane terra miraculis: dñica viſitatione vene-
rabilis: vbi datũ eſt oculis carnalibus videre quod eſt
LOP. ſumma beatitudo vel credere. Qð argumentũ dicit a
laude rei leſe: vt tãto plus hoſtibus creſceret inuidia:
quãto loca ſancta fuerãt eoꝝ preſumptione vaſtanda.
Al. leua ma [† Eleua manũ tuã in ſuperbia eoꝝ in finẽ: quãta ma-
nus tuas in lignat⁹ eſt inimicus in † ſanctis tuis]. Hec verba non
ſuperbias ſunt irati: ſed remediũ magis correctionis optantis.
Al. ſancto Preualuit reuera iſraelite petitio. Ubi enim amplius
religionis chriſtiane cultus efflorauit: ꝙ in romana vr-
be: que pre ceteris terris ſuꝑſtitiones ſibi ante gentiũ
vendicauit? Eleuata eſt ergo in ipſis potentia domini
quãdo ſuperbiam eoꝝ humilitatis gratia cõmutauit:
perducens eos in finẽ: id eſt ad dñm ſaluatorẽ. Quãta
enim nefandiſſima illic ſunt ſigna temploꝝ? Quot ec-
cleſiarũ celeſtiũ ⁊ beatorũ martyrũ dona micuerunt?
Ut vtriſq; cõſpectis: reuera potentia intelligatur do-
mini Chriſti: qui ex tam ſuperſtitioſa plebe reddidit
ſanctiſſimã ciuitatem. Sequitur: Quanta maligna-
tus eſt inimicus in ſanctis tuis. Inimicum ſignificat
populũ romanorũ: qui illo tempore (ſicut dictum eſt)
inſignis idolorũ cultor habebatur. Qui malignatus
eſt in locis ſanctis eius: quãdo ſacerdotes totaq; mi-
niſteria templi in predã miſſa patuerũt cũctaq; gens
hebreorũ: aut gladio ſubiacuit: aut captiuitati ſubiu-
gata ſeruiuit. Hoc enim nimis acerrimũ bellũ: ioſephi
hyſtoria ſeptẽ libris celebrata deſcribit. [Et gloriati
Al. ſolenni- ſunt qui te oderunt: in medio † atrio tuo. Poſuerunt
tatis tue ſigna ſua ſigna: ⁊ non cognouerũt]. Hinc iam per con
temptũ ſacratiſſimi tẽpli: maior in ꝓſumentes creſcit
inuidia: vt ipſam quodãmodo diuinitatẽ cõtempſiſſe
videatur qð ſancte religionis violator arguit. Sed cũ
omne ſcelus debeat ſubſequi penitudo: hic poſitũ eſt
Gloriati ſunt: vt nõ ſolũ peccaſſe: ſed ipſum quoq; ma
lũ ad gloriã ſuã traxiſſe viderẽtur. Addidit etiã: Qui
te oderũt: vt patienter non debeat ſuſtineri: qð ab ini-
micis cognoſcitur ꝑpetratũ. Sequit: In medio atrio
tuo. Hoc ad magnũ cõtemptũ ꝑtinet exprimendũ: vt
non extremo aliquo loco: ſed in medio atrio ſacrilegiũ
cõmiſiſſe dicatur. Quod aũt addidit: Signa ſua ſigna
et non cognouerũt: ſcilicet aquilas/dracones: ceteraq;
quib⁹ in prelio vti ſolebat romanus exercit⁹: aut certe
ſtatuas monimenta victorie: quas imperatores ſupra
fornices portarũ in ſuis laudibus erigebãt. Sequitur
etiaꝫ cũ dolore dicta ſigna: vt ipſa repetitio ad vindi-
ctam celerẽ iuſtũ iudicẽ cõmoueret. Que figura dicit
Epembaſis: quotiens ad auxeſim faciendã de vicino SCHE.
eadẽ verba geminant: oſtendens qꝛ humanis eſt viri-
bus applicatũ: qð diuina fuerat diſpenſatione ꝑmiſ-
ſum. Nã vt hũc ſenſum intelligas eſſe ꝯceptũ intulit i
Et nõ cognouerũt. Qð ſi cognouiſſent: tibi vtiq; red-
didiſſent ſacrificia: non autẽ elegiſſent ad demonũ re-
dire culturas: que captiuitas vel ruina longis poſt tẽ-
poribus facta eſt: ꝙ cognoſcitur eſſe ꝓphetata. Tunc
enim quãdo iſta dicebant: tẽplũ adhuc hieroſolymis
non erat ꝯſtitutũ: quippe qð a Salomone filio ipſius
legit fabricatũ. Unde reuera celeſtis ꝓphetie magna
virt⁹ apparuit: vt ante ipſius euerſio prediceretur: ꝙ
eius cõſtructio ꝓuenire potuiſſet. [Sicut in † via ſuꝑ Al. exitu
ſummũ. Quaſi in ſylua lignorũ ſecurib⁹ exciderũt ia-
nuas eius in idipſum: † bipenni ⁊ aſcia deiecerũt eã]. Al. ſecuri
Quantũ plus inimicoꝝ cõtemptus exprimitur: tantũ
venire vindicta celerius poſtulatur. Nã in his duob⁹
verſiculis dolẽtis animũ vehemẽter inſinuat: vt dicat
ſic poſuerunt ſigna in templo tuo: quẽadmodũ ſolent
ſtatue principũ in plateis per loca edita collocari: vt
viantiũ memoria viſis talibus inſtruatur. Quid enim
execrabilius: ꝙ vt hoc auderent facere in penetralib⁹
tẽpli: qð a ſacrilegis preſumit in plateis? Sequit alia
cõparationis miſeranda cõqueſtio: vt ita dicat ianuas
illas tẽpli reuerẽtiſſimi ſecuribus cõminutas: quẽad-
modũ exciſorib⁹ lignoꝝ ſylue ſolẽt prebere licẽtiã: vbi
nullus cuſtos: nullus ꝯtrarius inuenitur. Antiqui aũt
ianuas a iano dictas eſſe voluerũt: ꝙ ꝑ ipſum anni vt ETY.
putabãt ꝓberetur ingreſſus. Addidit quoq;. In idipm
in templo ſcilicet: vt facti qualitas de loci reuerentia
plus doleret. Sequitur: Bipẽni ⁊ aſcia deiecerũt eã. DEF.
Bipennis: eſt in plagas lignoꝝ: ferrũ ab vtraq; parte
formatũ: qð in excidẽdis trabib⁹ competẽter aptatur.
Dicta eſt aũt ab eo: ꝙ bis acuta ſit. Pinnũ enim: anti- ETY.
qui acutum dicebant. Aſcia: id eſt ferrũ in obunci naſi
more curuatũ: per quã manus artificis diligẽtius ꝓſe-
quit qð cõſtat minutius abſcidendũ. Ergo vt ciuitatẽ
illã oſtendat funditus fuiſſe vaſtatã: ꝑ hec inſtrumẽta
fabrilia: ⁊ magnas res ſimul et paruiſſimas dicit eſſe
deiectas. Quicquid enim aut bipennis excidere: aut
aſcia ꝓſequi potuit: man⁹ truculenta deiecit. Quo lo-
co ad exprimendũ dolorẽ: prophete Hieremie ſenſus
ille ponendus eſt. Uidete: ſi eſt dolor ſm dolorẽ meũ Tren. 1.
qui factus eſt michi: dedit me dñs in manib⁹ ⁊ non po
tero ſtare. [Incenderũt igni ſanctuariũ tuum: in terra
polluerunt tabernaculũ nominis tui]. Creſcit dolor:
vbi calamitas euerſionis auget. Potuit enim bipẽnis
et aſcia ſola ligna cõcidere: ſed ad poſtremũ ignẽ con-
tigit ſimul omnia deuorare. Sed quid rogo de priua-
tis domibus fieri potuit: vbi furor hoſtilis ſanctuario
dñi non pepercit? Quod autẽ dicit: Igni incenderũt:

SCHE. in ſecularibus litteris ſchema dicit̃ Pleonaſmos:vbi
ↄ ſuperfluũ aliquid poni fas eſt. In ſcripturis vero di
uinis(vt michi videtur)hec figura non cõuenit: vbi to
tum vtile/totũ neceſſariũ/totumq́ꝫ perfectum eſt : ſed
magis per hũc modũ locutionis dictuꝫ debemus ad-
uertere:ſicut vſu dicimus Auribus meis audiui/ocu-
lis meis vidi:cum tñ nec alienis videre oculis/nec au
rib⁹ audire poſſit extraneis. Sequit̃ In terra pollue-
rũt tabernaculũ nominis tui. Tabernaculũ nominis
eius/ tẽplũ fuit qđ Salomon mirabili edificatiõe con
3.Reg.8. ſtruxit:in cuius dedicatione orans ait:Ego autẽ edifi-
caui domũ nominis eius ↄc̃. Iſtud ergo tabernaculum
qđ viſitabat virt⁹ celeſtis/manus polluit vaſtatoris:
et vſq́ꝫ in terram deduxit culmina:que ad laudem dñi
ꝓbabant̃ eſſe cõſtructa. Et nota ꝙ in his quatuor ver
SCHE. ſibus ſchema illud nobiliſſimũ ponitur Auxeſis: que
latine augmentũ nuncupat̃. Creſcit eñ ſubinde atro
citas facti: vt tam immaniter excedẽtib⁹ ab omnipo-
tenti iudice debeat obuiari. Qđ ſiue in laudibus/ſiue
in vituperatiõibus vtiliter nimis ac decẽter apponit̃:
Roma.5. ſicut fecit apl's dicens:Scientes ꝙ tribulatio patien
tiam operatur/patientia autẽ ꝓbationẽ:ꝓbatio vero
ſpem/ſpes aũt nõ cõfundit ↄc̃. [Dixerũt in corde ſuo
Al.ſit quie cognatio eoꝝ inter ſe:venite † cõprimamus omẽs ſo-
ſcere facia lẽnitates dñi a terra]. Potuiſſent mala ſuperius enu-
mus oẽs merata miſericordiam dñi cõmouere: niſi adhuc fuiſ-
dies feſtos ſet in iudeis obſtinata ſuperbia. Nam licet talia per-
dei. peſſi ſint/a blaſphemijs eorũ animus non receſſit. Di
xerũt eñ in corde ſuo. Et ne pauci viderent̃ eſſe/addi-
dit Cognatio eorũ inter ſe: vt impenitẽti cordi merito
non fuerit ſuſpẽſa calamitas. Sequit̃ Venite compri
mamus oẽs ſolennitates dñi a terra. Hic verba refe-
runt̃ iudeorũ/qñ viderant euerſam ciuitatẽ ſuã: ↄ dei
ſanctuaria ꝓphanata: inſipienter et furioſe dixerunt
Abijciamus legem dñi/qui nos vindicare cõtempſit:
nõ eſtimantes multo eos grauiora potuiſſe mereri/ ꝙ̃
crucifigere niſi ſunt dñm chriſtũ. Talia eñ Aſaph ex
ſua perſona dicere nõ poterat:quem premiſſus tituli
intellectus ornabat. [Signa noſtra nõ videmus:iam
non eſt ꝓpheta: ↄ nos nõ cognoſcet amplius]. Demẽ
tiſſimi hominũ qui talia ſibi putabant poſt reatum ſi-
gna poſſe preſtari:qualia videbant̃ ante culpam tam
immaniſſimã ꝓmereri. Veniebat vtiq́ꝫ illis in animũ
quãtas gentes patres eorũ dño iuuante ꝓſtrauerint:
que regna momẽtanea cõcertatione ſubdiderint: ↄ in
reatu maximo cõſtituti/ipſa ſibi ſubtracta dicebãt ſi-
gna/que patribus ſuis tũc deuotis nouerant eſſe col-
lata. Sequit̃ Iam non eſt ꝓpheta: ↄ nos non cogno-
ſcet amplius. Adhuc ipſa ſunt verba deſperantiũ iu-
deorũ. Nam quotiẽs antiquis tẽporibus iſraelite ali-
qua calamitate premebãtur/ euntes ad ꝓphetas in-
ſtruebant̃ ab eis iuſſu dñi quid facere debuiſſent: qui-
bus tñ eorũ duritia obedire cõtemnebat. Sed cũ eos
cõpleto aduentu dñi non haberent/dicebant a dño ſe
fuiſſe derelictos:quando eos per quos admoneri con
ſueuerant nõ videbant. De talibus enim ſcriptum eſt
Prouer.16. Peccator cũ venerit in ꝓfundum maloꝝ ſpernit. Hec
omnia dici nõ potuerunt niſi a populo iudeorũ: q2 ro-
manis iſta cõtraria erãt/qui tunc nefandis idolis ſer-
uiebãt. Reuera Aſaph intelligẽs/et ſanctitate preci-
puus:fudit ꝓ iudeis mirabilem ſupplicationem. Sed
ne inclemẽtia diuinitatis putaretur ꝙ ꝓ ipſis nõ pro-
bat̃ auditus: ſubiũxit culpas/deſperationeſq́ꝫ iudeo-
rum: vt debitas vltiões ſuſceperint merito:in quibus
nulla fuit inter tam multa crimina cõgrua penitudo.

[Vſq́ꝫquo deus improperabit inimicus: irritat aduer
ſarius nomen tuũ in finem:] Clamat tanq̃ꝫ qui adiu-
torem petit:gemit quo modo vulneratus qui medicũ
querit:dicẽs dño ꝙ̃diu illas improperatiões ſuſtine-
bis/quas iudeus tibi mouet incredulus? Non vt eos
ꝑderet/quos flendos eſſe iudicabat:ſed vt confeſſio-
nis beneficio mutaret in melius. Sequit̃ Irritat ad-
uerſarius nomen tuum in finẽ. Hoc exponit qđ ſupe-
rius dixit Tandiu dñs murmuratiões patitur ꝑfido-
rũ:donec aduerſarios ſuos ad cõfeſſione ſui nominis
miſerat⁹ adducat. Ille eñ potẽs eſt ſic corrigere de-
rogãtes:vt qui prius mortifere locuti ſunt/poſtea pre
dicare ſalutariter audiant̃. Irritat eñ/a canibus tra
ctum eſt:quoruꝫ latratibus. R. littera plurimũ ſonat.
In finem/ſignificat mũdi veſperam : quãdo gens iu-
deoꝝ ꝑ maxima parte credutura eſt. [Vt quid auertis
† faciem tuam/ ↄ dexterã tuã: de medio ſinu tuo in fi- Al.manũ.
nem]. Quaſi offenſo:quaſi irato dño dicit:ꝙ̃ nolit pec
catores populos intueri: vt adhuc in ſua videãt̃ per-
ſeuerare nequitia. Ille eñ quos diſpenſatione mira-
bili placatus attenderit corrigit:quos ꝓpitius intue-
tur/emẽdat . Sequit̃ Et dexteram tuam de medio ſi-
nu tuo in finem. Aliud ſacramentũ tangit̃ veteris te-
ſtamẽti. Nam ſicut Moyſi datũ fuerat ꝑ virgam mi- Exo.4.
racula facere: ita illi preceptũ eſt vt dexteraꝫ ſuam in
ſinum mitteret:exindeq́ꝫ ꝓlata leproſa conſpecta eſt.
Iuſſumq́ꝫ illi eſt vt iterũ manum in ſinu mitteret: ſta-
timq́ꝫ curata eſt/ſignificãs q2 populus iudeoꝝ exiens
a dño chriſto immũdus fieret:ad eum vero cõuerſus/
reciperet priſtinam ſoſpitatẽ. Quod factũ ideo cõme
morat̃:vt iudeorũ populum in antiquã redire predice
ret ſoſpitatẽ. Hoc argumẽtum dicit̃ ab euẽtu:quãdo TOP.
ad illud ſupplicatio tendit/ad quod rei ordinẽ ꝑueni-
re cognoſcit. Sed ne in tali relatiõe diutius moraret̃/
ad laudes dñi feſtinus accedit: vt omnia poſſibilia di
cat illi qui tam ingẽtia cognoſcitur operari. [De⁹ au-
tem rex noſter ante ſecula: operatus eſt ſalutẽ in me-
dio terre]. Venit ad ſecũdam ſectionẽ intellectus ille
Aſaph(quẽ titulus ꝓcinebat/et ſpiritu ꝓphetie dñm
ſaluatorẽ predicit eſſe venturũ)enumerans ꝑ demon
ſtratiuũ genus orationis quãta miracula fecerit in ce
lo/et in terra. Et q2 de eius erat incarnatiõe dicturus
ne quis eum dñm crederet tẽporalem/ante cõſtitutio
nem mũdi regem eum iam fuiſſe teſtatur: ſicut ipſe in
euãgelio ait Ego in hoc natus ſum. Secula eñ dicta Ioan.18.
ſunt:ꝙ in ſe reuoluant tẽpora . Sequit̃ Operatus eſt ETY.
ſalutẽ in medio terre. Quãuis hoc ↄ de factis miracu
lis poſſit intelligi/ que corã hoĩbus viſualiter cogno-
ſcitur operatus: tñ meli⁹ hoc de animarũ ſalute ſuſci
piamus:quã operatus eſt predicatiõe vitali in medio
terre:cũctis ſcꝫ cernẽtibus populis/quos ꝑ terre vo-
cabulum dat̃ intelligi. Que figura dicit̃ Metonymia SCHE.
quãdo ꝑ id qđ continet/id qđ continet̃ oſtẽditur. [Tu Al.contri-
cõfirmaſti in virtute tua mare: † cõtriuiſti capita dra- bulaſti.
conũ † ſuꝑ aquas]. Vt reuera oſtenderet qđ ſuperius Al.in aquis
dixit ante ſecula fuiſſe regem dñm ſaluatorẽ:qui ꝓ no
bis pati dignat⁹ eſt: vt mortẽ moriẽdo deſtrueret/ca-
ptiuis libertatẽ/reis premia cõdonaret : refert mira-
cula que quondã fecit in gente iudeorũ. Confirmauit
eñ rubri maris liquidas abyſſos:quãdo in duob⁹ la-
teribus ſic aqua defixa eſt/vt mare nauigerũ iter face
ret eſſe terrenum . Sequit̃ Cõtriuiſti capita draconũ
ſuper aquas. Myſteriũ ſuperioris miraculi decenter
exponit:q2 illa ꝓfiguratio trãſitus maris rubri aquas
ſancti baptiſmatis indicabat : vbi capita draconũ; id

eſt ſpirituū immūdorū perducunt ad nichilū: qm̄ alas
quas illi peccatorū ſordibus inquināt/fons ſalutaris
emūdat. Et nota q̄ in hoc/ ⁊ alijs quatuor verſibus p
SCHE. figuram Synatriſmos ſingulas cōgregat laudes: vt
enumeratio ipſa virtutū animū offenſi potētiſſimi iu-
Al. capita. dicis tēperaret. [Tu cōfregiſti † caput draconis: de-
Al. non hʒ. diſti eū † in eſcam † populo ethiopū]. Cum ſuperius
Al. pplis. dixerit plurali numero capita draconū ſignificare vo
lēs nequitias ſpūales: modo ſingulari numero ponit
draconē/vt ipſum ſathanā indicare videat: qui q̄ntum
fortior/tantū nequior: et cū ſingulari numero ponit:
inter malignos ſpūs habere ſimilē penitus abnegat.
Confractū eſt em̄ caput eius/qm̄ ſupbia ipſius de ce-
lo deiecta eſt: ⁊ natiuā claritatem retinere nō meruit/
qui ſe volūtaria obſcuritate maculauit. Addidit De-
diſti eū in eſcam populo ethiopū. Ethiopes/bene pec
catores aduertimus: qui ante fuerāt tenebroſa mēte
teterrimi. Sed ad dn̄m cōuerſi/eſcam ceperūt habe-
re diabolū: cū de eius detractiōe ſatiant. Nā hodieq̄
quē peſſimū intelligi volumus/diabolū nūcupamus.
Omnibus em̄ culpis exufflat admiſſis: totius dicit au
ctor erroris. Et ſicut ille chriſtianos inſequitur: ita ab
oībus execrabili horrore diſcerpit. Sic fit/vt q̄ paga-
nis ante venerabilis: nūc a chriſtianis detractionum
morſibus corrodat. Siue cōuerſi iam fideles/eſcam
poſſunt habere diabolū: qm̄ per ipſius machinamēta
tentatiōeſq̄ pficiunt. Ipſo em̄ perſequēte martyres
fiūt: ipſo affligēte patiētie munere coronāt. Quapro-
pter merito diabolus illoꝝ eſca dicit/quos fatigatio-
nibus crebris ad deſideria votiua pducit. [Tu dirū-
piſti fontes ⁊ torrētes: tu ſiccaſti fluuios ethan]. Hoc
totū per allegoriā de peccatorib⁹ dicit: Fontes illos
appellat/quorū mala iugiter influebat. Torrentes q̄
ſubito cōcitati/rapidis excurſibus irruebāt. Hec em̄
duo genera peccantiū dn̄s dirūpit: cum eos a diaboli
famulatione diuiſerit. Sequit Siccaſti fluuios ethā.
Priorē excolit ſenſum: vt fluuios: id eſt inundationes
diabolica iniquitate collectas/ non ſolum dirūpat ac
diuidat: verūetiā deſiccet ⁊ auferat. Fluuius em̄ qm̄
ſiccat: ad nichilū ſine dubitatiōe pducit. Qđ tūc con-
tingere manifeſtū eſt: qm̄ donans multitudinē pecca-
INTER. torū/diaboli cōſtat inundātia periſſe cōſilia. Ethā he
brea lingua fortis interpretat: qđ ſepe diabolū ſignifi
Al. fabrica- care iā diximus. [Tuus eſt dies/ ⁊ tua eſt nox: tu † fe-
t⁹ es auro- ciſti ſolem ⁊ lunā]. Verſus iſte et ſequēs/oībus ad lit-
ram ⁊ ſolē. terā patent. Cunctarū quippe rerum creator eſt dn̄s.
Sed aptius videt: ſi ſpūaliter exquirunt. Diem/pona
mus iuſtos viros: quibus ſemp ſapientie lumen irra-
diat. Noctē/homines terrenos: qui peccantis facientibus
Ps. 18. obſcurant: ſicut in alio pſalmo dictū eſt Dies diei eru
ctuat verbū: ⁊ nox nocti indicat ſciētiam. Sed cū di-
cit Tu⁹ eſt dies/ ⁊ tua eſt nox: ſignificat qm̄ in vtriſq̄
deus miracula magna facit: vt et illū munere ſue pie-
tatis illuminet: ⁊ iſtū peccatis emundatū/regni ſui fa
ciat eſſe participē. Addidit Tu feciſti ſolem et lunā.
Hec omīa noīa per exēpla magis planius exponunt.
Eccli. 27. Sol/ſapientē ſignificat. Luna/ſtultū: ſicut ſcriptū eſt
Sapiēs pmanet ſicut ſol: ſtult⁹ aūt ſicut luna mutat.
Pulchra narratio: vt p ſimilitudines rerū omnipotē-
tis ſtupēda magnalia declarent. In omībus tn̄ intel-
ligēdū eſt creatorē dn̄m ſolitā nimis/ ⁊ copioſā oſtē-
dere pietatē. [Tu feciſti oēs terminos terre: eſtatē/ ⁊
Al. plaſma- ver † tu feciſti ea]. Memor eſto hui⁹ † creature tue].
ſti. Nō incōgrue terminos terre dicimus oēs apoſtolos
Al. non hʒ. ⁊ pphetas. Nā ſicut termini agrorū funes diſtinguūt

ita ⁊ pdicatores chriſti vere fidei iura cuſtodiūt. Se-
quit Eſtatem ⁊ ver tu feciſti ea. Per hec tēpora ſigni-
ficat fideles diuerſa moꝝ qualitate pollētes. Alij em̄
ſunt tanq̄ eſtus/fidei calore feruentes ad martyrium
vſq̄ pducti. Alij manſuetudine temperati tanq̄ ver:
equabili dn̄o deuotiōe famulantes. Omnia em̄ ⁊ iſta
et talia ipſe fecit: cuius gratia concedit/qđ in hominū
bona volūtate monſtrat. Addidit Memor eſto huius
creature tue. Reddit cauſam cur enumeratio illa pre-
miſſa ſit: ſcʒ vt q̄ facere cōſueuit magna/iudicis quoq̄
delinquētibus miſeratus indulgeat. Et vt beniuolen
tiam pij dn̄i puocaret/beneficia eius frequenter enu-
merat: vt memor eſſe dignet eorū quos creare digna-
tus eſt. [Inimicus improperauit dn̄o: ⁊ populus inſi
piens † exacerbauit nomen tuū]. Illorū verboꝝ me- Al. incita-
minit: que ſuperius dixit Venite cōprimamus omnes uit.
dies feſtos dn̄i a terra ⁊c̄. Inimicus fuit vtiq̄ iſte iu-
deoꝝ: qui talia dixit in dn̄m: vt illi videret exprobrare
cui vel ex aliqua parte gratias agere nulla pōt crea-
tura ſufficere. Sequit Et populus inſipiēs exacerba-
uit nomen tuū. Inſipiēs vtiq̄/q̄ agebat indigne: vt il-
la patiēter audiret/que debuiſſet omīno refugere. Et
ex hoc dn̄m ad iram puocauerūt: qꝛ nō p ſuis pecca-
tis talia ſibi accidiſſe dixerūt/ ſed putauerunt iniuſtū
deum: qui quaſi nō merētibus dānari pmittebat interi
tum. Cōſideremus igit ordinē ſaluberrimū ſupplicā-
tis: ſic p culpabilibus rogat/vt eoꝝ ſemp confiteatur
errata. Hoc ſi iudei feciſſent mente deuota: potuerāt
generaliter debita vitare ſupplicia. [Ne tradas be- Al. Et.
ſtijs aīas cōfitentes tibi † aīas pauperū tuoꝝ: ne obli
uiſcaris in finem]. Aſaph venit ad tertiam ſectionē:
cui merito pmiſſus eſt intellect⁹/ qm̄ ſic peccata popu
li ſuperius cōfeſſus eſt: vt tn̄ deuotos dn̄o liberandos
eſſe pſumat. Supplicat em̄ vir ſanctus quod ſciebat
eſſe venturū: vt fidelium aīas nō tradat: ne diabolus
ad ſua vota pueniat. Erant em̄ in illo populo et iā tūc
vaſa miſericordie: ex quibus fuit Symeon/Nicode-
mus/Nathanael: de quo dn̄s teſtimoniū perhibet di-
cens: Ecce vere iſraelita in quo dolus nō eſt: ⁊ reliqui Joan. 1.
q̄ dn̄o cordis puritate placuerūt. Beſtias enī poſuit
diabolū cū miniſtris: quorū capita (ſicut ſupius dixit)
contriuit ſup aquas. Sequit Et aīas pauperū tuorū:
ne obliuiſcaris in finē. De illis dicit q̄ ſuperbia mūdi
repudiata/ad humilitatē ſe ſanctiſſimā cōtulerūt: ro-
gans vt eis dn̄i ſaluatoris beneficia nō negent: ſed qꝛ
pauperes eius facti ſunt / ipſius largitate diteſcant.
[Reſpice in teſtamētū tuū: qꝛ repleti ſunt q̄ obſcurati
ſunt † terre domorū iniquitatū]. Reſpice dixit: vt di- Al. domi-
gneris implere/ que cognoſceris ante pmiſiſſe: ſicut bus.
ſcriptū eſt Ecce dies venient dicit dn̄s: ⁊ cōſummabo Hiere. 23.
domui iſrael/ ⁊ domui Juda teſtamentū nouū: nō ſm
teſtamētū qđ diſpoſui patribus eorū. In illo em̄ pol-
licitatiōes tēporales ſunt: vt fuit terra repromiſſiōis
inimicorū ſubiectio. Talia enim rudi populo debuit
cōcedere: vt ad ſpūalia intrepidus potuiſſet ⁊ ſubin-
de feſtinare. In nouo aūt teſtamēto pmittit impertur
babilis vita/regnū cui⁹ nō erit finis/beatitudo perpe
tua/ ⁊ dn̄i cōtemplatio glioſa. In hoc ergo teſtamēto
reſpicere dicit dn̄m debere: vt cito errāti populo de-
beat pfutura pſtare. Reuera itelligēs fact⁹ eſt aſaph
q̄ talia petit/vn̄ tot⁹ mundus potuiſſet abſolui. Et vi-
de qua ſapiētia cūcta diſcurrit: qꝛ nō erant bona/que
delinquentis ppl̄i cōmemorare potuiſſet: meminit p-
miſſiōis dn̄ice que ſemp implet. Sequit alia cauſa mi
ſerēdi: que dicit qualitas abſoluta: qꝛ repleti ſunt qui

obſcurati ſunt: id eſt peccatores q̄ ignorātie obſcuri-
tate demerſi ſunt: ſicut ⁊ ipſe p̄ eis in cruce poſit⁹ ſup
Luc.23. plicauit dicēs: Pater ignoſce illis: q꞉ neſciūt quid fa-
ciūt. Sed repetamus hūc verſum: vt cōtextio verbo-
rū facilius debeat apparere. Dixit Reſpice: q꞉ reple-
ti ſunt q̄ obſcurati ſunt. Repleti eñ fuerāt iniquitati-
bus: et neceſſe erat vt eos ſequeret̄ obſcuritas/ q̄ meri
to tenebris cōparantur: qm̄ lumē ſapientie p̄diderūt.
Addidit Terre domoꝝ iniquitatū. Iſti ſunt terre do-
morū iniquitatū: id eſt terreni de domo iniquitatū. Et
ne forte hic terrā in bono voluiſſes accipere: pulchre
definitū eſt quid ſit corp⁹ infideliū: hoc eſt domus ini-
quitatū: q꞉ cūcta vitia velut quodā hoſpitio recipiūt/
qui malis actibus polluunt̄. [Ne auertat̄ humilis fa-
ctus cōfuſus: pauper et inops laudabūt nomen tuū].
In loco eorū qui offendere videbant̄/ ponit eos q̄ gra
tiā dn̄i habere conſueuerūt: vt dilectio deuotoꝝ odiū
Top. cōtumacium tēperaret. Qđ argumētū nimis accom-
modū eſt: qñ p̄ aliquo deteſtabili ponit̄ p̄ſona gratio-
ſa. Confundi aūt nō eſt humilis/ ſed ſup̄bi: qui dei glo
riam nō agnoſcēs humanis meritis applicat/ ſi quid
boni (dn̄o preſtāte) ſuſceperit. Cōtra/ humiles deū iu-
giter laudant/ ſe ſemp̄ accuſant/ intelligētes diuinita
tis eſſe qđ ſapiūt: p̄prium vtiq꞉ qđ delinquunt. Iſtos
rogat nō debere ↄfundi: qm̄ quicquid boni p̄ceperint
dn̄i muneribus intelligūt applicandū. Sequit̄ Paup̄
⁊ inops laudabūt nomē tuū. Videamus q̄ ſit iſta glo
rioſa paupertas/ q̄ felix p̄bet̄ inopia: que dn̄m etiā taci
te laudat/ et de patiētie ſue ↄſtate cōcelebrat. Mutus
eſt/ ſi pſallat ſup̄bus. Paup̄ ⁊ inops laudāt dn̄m: ⁊ cū
vident̄ habere ſilentiū. O ineſtimabile bonū: ſi p̄pen
dat̄ intrinſecus: paup̄ dei dicit̄/ diues ſeculi nūcupat̄.
Iſte eſt regis eterni/ ille tēporis vtiq꞉ fugitiui. Nō ſi-
bi habet q̄ foris diues eſt: iſte potius idoneus dicēdus
eſt/ q̄ in theſauris aīe p̄batur virtutes eximias condi-
Al. deus. diſſe. [Exurge † dn̄e: iudica cauſam tuā: memor eſto
Al. non h꞉. improperioꝝ tuoꝝ: † eoꝝ q̄ ab inſipiēte ſunt tota die]
Poſt cūcta q̄ dixit/ nūc facit iudicis cauſam: vt eū effi
cacius cōmoueret/ cui negocij ſui qualitas intimatur.
Nūc ad ipſum dn̄m verba cōuertit: expetēs vt cauſam
ſuā cōtra illos diiudicet/ q̄ nō deſinūt prauis murmu-
ratiōibus inſonare. Iudicat eñ cauſam ſuā: dū errā-
tes facit manifeſta cognoſcere: vt cōuerſi p̄dicent/ qđ
ſtultis cogitatiōibus abnuebāt. Sequit̄ Memor eſto
improperioꝝ tuoꝝ: illoꝝ ſcꝫ q̄ ſup̄ius dicta ſunt. Iam
non eſt p̄pheta: ⁊ nos nō cognoſcet amplius. Adiecit
Eoꝝ que ab inſipiēte ſunt tota die. Et hoc de ſup̄iori-
bus pēdet: qm̄ iſta opprobria ab inſipiētib⁹ dicta ve-
nerūt. Et ne putarētur ad tēpus effuſa: addidit Tota
die: vt ipſa cōtinuatio manſuetudinē patiētiſſimi iudi
Al. inimico cis incitaret. [Ne obliuiſcaris voces † querētium te:
rum tuoꝝ. ſuperbia eoꝝ qui te oderūt aſcēdit ſemp̄ † ad te]. In
Al. non h꞉. primo comate miſcuit iterū vota fidelium: ne abijciat
p̄ces eorū qui ad ip̄m toto cordis affectu clamare no-
ſcunt̄: vt inueniāt quē querūt/ ⁊ mereāt̄ certe qđ expe
tūt. Sequit̄ Sup̄bia eoꝝ q̄ te oderūt aſcēdit ſemp̄ ad
te. Hoc congrue dictū de romanis aduertim⁹: de qui-
bus ſuperius ait In medio atrio tuo poſuerunt ſigna
ſua: vt cōtra hoſtes hieruſm omnipotentē iudicē vehe
mētiſſime cōmouerēt. Sup̄bia eſt eñ/ quā dn̄s ſpecia
liter execrat̄: p̄ quā ⁊ angel⁹ corruit/ ⁊ primi hōis bea
titudo diſceſſit. Et cōſidera q̄ prudēter acerrimū vi-
tiū in fine poſitū eſt: vt poſt oīa diceret/ qđ memorie
ſinibus cōderet̄. Sic deplorāt ſimpliciter ⁊ prudēter
q̄ pura dn̄o mēte deuoti ſunt: ſic p̄ dolorē q̄uis nimiū
falli neſciūt/ qui piſs regulis obſequūtur. Cōcluſio.

Cognouiſtis auditores egregij q̄ ſuauis ſint fideliſſimis viris officia
pietatis: quēadmodū nolint p̄ximos ſuos triſtitiā ſu-
ſtinere: vt de futuris eorū cladibus tantis lachrymis
affligāt̄. Hec eſt reuera charitatis ſancta p̄fectio: pre
ſentare futura ſibi pericula/ que p̄ximis formidantur
eſſe ventura. Quid ageret ille de cōſpecta clade: quā
futurā ſic cognoſcit compūcto corde doluiſſe? Reſpi-
ciamus ergo ſcripture ſancte quali ſibi veritate cōſen
tiant: vt ante aſaph adhuc florentē hieruſalem deplo
rauerit/ quā poſt tot annos Hieremias pacta capti-
uitate defleuit. Vtrūq꞉ piū/ vtrunq꞉ glorioſum: ſed
plus iſte neſcio quo pacto miſericors fuiſſe cognoſci-
tur: qui adhuc in p̄ſperis cōſtitutus/ amariſſimo dolo
re noſcit̄ eſſe p̄cuſſus. Quapropter cōſiderare nos cō
uenit: qđ refulgēte varietate cōtextus/ modo letantiū Dos.
iubilatiōe/ modo penitentiū gemitu/ modo inſtitutiōe
ſalutari/ modo lamentātiū dolore/ modo ſalutari in-
carnatiōe predicta/ modo pollicitatiōe premiorū/ mo
do terrore penarū/ modo laudib⁹ dn̄icis cūctus pſal-
terij textus ornat⁹ eſt: vt ſicut corona ſuauiſſimis con
ſerta floribus ſpiramen efficit gratioſum: ita et hic li-
ber diuerſis virtutum fragrare ſentiatur odoribus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 73.

In finem ne corrūpas: pſalmus Aſaph cantici. Lxxiiij.

Confitebimur tibi de⁹: cōfite-
bimur et inuocabimus nomē
tuū. Narrabimus mirabilia
tua: cū accepero tēp⁹ ego iu-
ſtitias iudicabo. Liquefacta
eſt terra/ ⁊ oēs q̄ habitāt i ea:
ego cōfirmaui colūnas ei⁹. Dixi iniquis no-
lite inique agere: ⁊ delinquētib⁹ nolite exal-
tare cornu. Nolite extollere in altū cornu ve
ſtrū: nolite loqui aduerſus deū iniquitatem.
Quia neq꞉ ab oriēte/ neq꞉ ab occidēte/ neq꞉
a deſertis mōtibus: qm̄ deus iudex eſt. Hūc
humiliat/ ⁊ hūc exaltat: q꞉ calix in manu dn̄i
vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc
in hoc: verūtamen fex ei⁹ nō eſt exinanita: bi
bent oēs pctōres terre. Ego aūt annūciabo
in ſeculū: cantabo deo iacob. Et oīa cornua
pctōꝝ cōfringam: ⁊ exaltabunt̄ cornua iuſti.

Verba tituli huius niſi ordine ſuo cōſiderren-
tur: obſcura ſunt. Aſaph (ſicut ſepe diximꝰ)
ſynagoga ſignificat̄: id eſt cōgregatio que
credidit: non que obſtinata permāſit. Nam
poſt reſurrectionē dn̄i cōfeſſa legimus mul
ta milia iudeorū: ſicut inter alia teſtant̄ actus apoſto
lorū. Quapropter hunc populum Aſaph iſte nūc ad-
monet/ ne fidem ſuam corrūpat in finem: id eſt in dn̄m
ſaluatorem: qui ⁊ credulitatē accipere meruit/ et fru-
ctū ſalutis inuenit. Iſta eñ munera q̄diu nō diſper-
guntur/ manemus illeſi: quando fuerint viciata/ a con
ſpectu regis reddimur alieni. Pſalmū cāticum vero
diximus eſſe/ cū res actuales ſpirituali cōtemplatio-
ne diſcernimus: quod totum in hoc pſalmo diligēs le
ctor inueniet. Diuiſio.

PRimo īgreſſu fideles iudei dicturos ſe oīa
eius mirabilia ꝓfitentur. Secūdo rex ipſe
loquit̃ Jeſus chriſtus iuſtitiã ſe iudicatu-
rum ꝓmittens: cū tempus generalis reſur
rectionis aduenerit. Commonet etiam ne
quis audeat aliquid contra diuina mādata preſume-
re: ⁊ eum poſſit eterna pena torquere. Expoſitio.

Al. non hȝ. Al. Narra bimus. Al. non hȝ.
COnfitebimur tibi deus / cōfitebimur † tibi:
et inuocabimus nomē tuum. † Narrabo †
oīa mirabilia tua]. In hoc vno verſu p or
dinē regula ſancte deuotiōis exponit̃. Nā
populus ille iudaicus / qui erat chriſto dn̄o
crediturus / quē titulus monet: Ne corrūpas in finem
erūpit in vocē: ⁊ in confeſſionē ſuam deuotiſſime pol-
licet̃. Confiteri eſt (ſicut ſepe diximus) multorū confa
tione aliquid ꝓfiteri. Nā ⁊ ſi vnus cōfeſſus dicat̃ alijs
iam in fide ꝑcedentibus / vel ſubſequētibus cognoſcit̃
eſſe ſociatus. Sequit̃ verū Cōfitebimur tibi. Solidi-
tatē ꝓmiſſiōis repetitio ipſa teſtat̃: que nunꝗ̄ trāſito-
rie ponit̃ / niſi vbi mētis firmitas indicat̃: ſicut eſt illud
Pſ. 56. Paratū cor meū deꝰ: paratū cor meū: ⁊ his ſilia. Ti-
bi dictum eſt vt aliorū cultura negaret̃: q2 illa eſt vera
deuotio: que ſolū iuſtiſſime venerat̃ auctorē. Et illud
inſpiciamꝰ: q̄m mortē plerūꝗ̄ generat / vel ſemel ter-
reno iudici crimina cōfiteri: deo autē frequētata con-
feſſio nō parturit periculū / ſed ſalutē. Pulcherrimus
currit ordo verboꝝ. Prius ſe dicit cōfiteri: id eſt pecca
ta deflere: poſtea inuocare nomen dn̄i. Sic em̄ dignū
eſt / vt ipſius munere prius corda noſtra cōfeſſiōe pur
gemus: ⁊ ſic ad auxiliū ſuſcipiēdū nomen dn̄i inuoca-
re debeamus. Nam ad quos venire poterit: niſi quos
iā ꝓprios eſſe cognoſcet? Qui ſi eū inuocet indeuotus
iudicium ſibi videt̃ poſtulare non veniā. Premittēda
ſunt ergo talia: vt cōfidenter diuinā poſſimus inuoca
re clemētiam. Adiecit Narrabo oīa mirabilia tua.
Cū ſuperius plurali numero dixerit Cōfitebimur: hic
ſingulari dicit Narrabo: q2 ꝓplo dei vtrinꝗ̄ conuenit
⁊ ſingulariter dicere: ⁊ de pluralitate ſentire. Sȝ iſta
narratio / vox introducta eſt fideliū: q2 nō merent̃ ma-
gnalia diuina reuoluere / niſi q̄ ſe cognoſcūt pura de-
Pſ. 49. uotione deo ſeruire. Sic em̄ in alio pſalmo legit̃ Pec
catori aūt dixit deꝰ: quare tu enarras iuſtitias meas?
Sed quis poſſit oīa mirabilia ſuperna narrare: niſi il
le q̄ ſanctā trinitatē breuiter rerū omniū confitet̃ au-
ctorē: ⁊ indiuidue volūtati eiꝰ applicat quicquid in ce
lo / ⁊ in terra ineffabili adminiſtratiōe pagit̃? Cū acce
Al. iuſtitias pero tēpus / ego † iuſtitiaȝ iudicabo]. Mutatio ꝑſone
fecit nobis alterā partē. Sed hinc dat̃ intelligi quē ad
modū aſaph p̄mo verſu ꝑfecte religiōis regulā cōpre
hēdit: vt tā cito mereret̃ audiri. Loquit̃ ei dn̄s chriſtꝰ:
Cū accepero tēpus dicit / p id qđ factꝰ eſt homo: ſicut
Joan. 5. ait in euāgelio Dedit ei poteſtatē iudiciū facere: q̄m fi
Ibidē. 16. lius hoīs eſt. A natura vero deitatis audi quid dicat:
Oīa q̄ hȝ pater mea ſunt / ⁊ mea patris ſunt. Sȝ ⁊ illa
natura q̄ accipit illa q̄ dat / vnꝰ eſt dn̄s chriſtus: ſicut
1. Cor. 8. dicit apl's Et vnꝰ dn̄s ieſus chriſtus: p quē oīa / ⁊ nos
p ipſum. Sequit̃ Ego iuſtitiā iudicabo: vt compūcta
corda mortaliū ante tēpus iudicij in hoc ſe mūdo ſtu-
dioſiꝰ ꝑcarent̃ abſolutiōe venientes in futura illa diſce-
ptatiōe inopinatā iudicis ſniam ſuſtinerēt. [Liquefa
Al. qui ha- bitant. cta eſt terra / ⁊ oēs † habitātes in ea: ego ꝯfirmaui co
lumnas eius]. Dicit dn̄s ante aduētū ſuū terram eſſe
genus humanū: qđ ab illa ſoliditate veritatis / in pec-
catorū labe reſolutū eſt: q̄ppe q̄ derelicto auctore ne-
fandis idolis ſeruiebat. Sȝ quēadmoduȝ ſalutari in-

carnatiōe ſubuenerit terre liquefacte: ſubſequit̃ Ego
cōfirmaui colūnas eiꝰ. Columnas / apl'os debemꝰ ac-
cipere: q̄ cōfirmati ſunt reſurrectiōe / cū in dn̄i paſſiōe
nutauerunt. Nā ⁊ ipſe eos cōfirmauit: q̄n Petro apl'o
dixit: Petre quotiēs expetiuit vos ſathanas vt cribra Luc. 22.
ret ſicut triticum: ⁊ ego rogaui ꝓ te ne deficeret fides
tua: ⁊ tu aliq̄n cōuerſus / ꝯfirma fratres tuos. Et reſpi
ce verboꝝ aptiſſimā cōtrarietatē. Liquefacte ei ter-
re cōfirmate columne merito ſubuenire potuerūt. Co
lumnis em̄ merito apl'i comparant̃: q2 terrena vitia in
imo deprimūt / ⁊ ſuꝑne virtutes ad gratiā regni cele-
ſtis extollunt. [Dixi iniquis nolite inique agere / ⁊ de-
linquētibus nolite exaltare cornu]. Hoc eſt qđ ſupe-
rius dixit Ego cōfirmaui colūnas eius. Dixit em̄ p ꝓ-
phetas atꝗ̄ apl'os / monita noui et veteris teſtamēti
ne ſcelerati male agerēt / ſed ad dn̄m cito ſe humili ſa
tiſfactiōe cōuerterēt. Pius reuera medicus obſeruā-
tiam ſalubritatis dedit: ne vſꝗ̄ ad morbos noxios hu
mana infirmitas ꝑueniret. Sequit̃ Et delinquētibus
nolite exaltare cornu. Subaudiēdum eſt ⁊ hic quoꝗ̄
dixi. Sed p̄us iniquis ait: vt oīa peccata cōcluderet.
Nūc venit ad maximū vitiū excuſatiōis: quo valde la
borat humanitas: vt cū ſe quis nō patit̃ dicere culpa-
bilē ad excuſandas excuſatiōes ī peccatis / ꝑegrinas
quaſcūꝗ̄ ſibi cauſas excogitet in ſuo delicto: mō dia-
bolū arguēs / modo ſua ſortis verba dilacerās / q̄ cornu
ſuū videt̃ erigere: q2 peccatū ꝓpriū p alias nitit̃ excu
ſare. Quapropter tales ad veniā redire non poſſunt:
q2 ꝯfeſſiōis remedia ꝑdiderūt. [Nolite extollere in al
tū cornu veſtrū: nolite loqui aduerſus deū iniquitatē]
Repetita cōteſtatio formidinē magne vltiōis oſtēdit:
q2 ſemꝑ grauius vindicat̃ / qđ iterata iuſſiōe precipit̃.
Nā cū dicit Nolite extollere in altū cornu veſtrū / ſua-
det vt a blaſphema cogitatiōe ceſſet̃: q̄m ille in altum
erigit cornu / q̄ cōtra deū cōcepta iniquitate remurmu
rat. Naȝ vide quid ſequit̃: Nolite loqui aduerſus deū
iniquitatē. Adhuc in excuſatiōis curādo vitio ꝑſeue-
rat. Loquit̃ em̄ ꝯtra deū iniquitatē: q̄n aliquis ſic eſti-
mat cōſtitutū / vt pctā minime declinare potuiſſet: di-
cēs: Nō culpa ſua / ſed neceſſitate ſtellarū ad aliqđ ſe
flegitiū ꝑueniſſe: vt hoc magis imputet conditori / qđ
ꝓpꝛia volūtate peccauit. Sed quāto veraciꝰ / quātoꝗ̄
vtilius / vt ſuū cōfiteat̃ ſcelus: q̄ cū nefariū ꝑpetraret
facinus vt liberaret̃ a crimine / inuocare neglexit oīm
redemptorē. [Quia neꝗ̄ ab oriēte / neꝗ̄ ab occidēte /
neꝗ̄ a deſertis mōtibus]. Verſus iſte aliquid expetit
ſubaudiēdū vt eius nobis lucida poſſit apparere ſen-
tētia. Dicit em̄ Quia neꝗ̄ ab oriēte / neꝗ̄ ab occidēte /
neꝗ̄ a deſertis mōtibus: addēdū Deeſt dn̄s: vt te non
poſſit agnoſcere / cū eū totū vbiꝗ̄ cōſtet eſſe preſentē:
ſicut alibi legit̃ Spūs dn̄i repleuit orbē terraꝝ. Que Sapien. 1.
figura in ſecularibus litteris dicit̃ Eclypſis: id eſt de-
fectus: quotiēs pleno intellectui verba aliqua ſubtra
hūt̃. Sȝ hoc factū eſt nō indigētia ſermōis: ſed vt ſtu-
dioſius queraт̃ / qđ fuerit neceſſaria taciturnitate ſup
preſſum. Quapropter deſinant blaſphemi ſacrilega
verba cogitare / q̄n ſe iudex ꝓfitetur eſſe preſentē: cui
ſubiacet oīa ſub veritate cognoſcere. Et ne aliquis mi
ret̃ in cōplexione mūdi duas tm̄ partes poſitas fuiſſe
hoc meliꝰ ſpūaliter ſi poſſumus exponamus. Orien-
tē / ponamus hoīes iā diuina claritate cōſpicuos. Oc
cidētē / pctōres quibꝰ adhuc lumē veritatis abſcōdit̃.
Deſertos mōtes / falſos ꝑdicatores forſitā debemus
aduertere: q̄ licet mōtiū: id eſt ꝑdicātiū ſibi vſurpēt lo
cū / tn̄ veritate deſerti ſunt: ſicut ſunt oēs heretici / vel

pagant. Ergo cũ oĩbus generib⁹ hoĩm deus preſens/ ⁊ cognitor eſſe monſtret: nichil tale quiſꝗ̃ debet preſumere: qd̃ eũ poſſit in illa iudicatione dãnare. [Qm̃ deus iudex eſt. Hũc humiliat/et hunc exaltat]. Ecce oĩs queſtio de medio ꝓphana ſublata eſt. Qm̃ deus iudex eſt. Et cum ſit iudex/iuſtũ illũ eſſe nõ dubiũ eſt. Judex em̃ dũ dicit/equiſſimus ſine dubitatiõe ſentit. Et vt hoc in iſto verbo declaret incluſuʒ/cauſa reddit ſincera iudicij. Hunc humiliat/⁊ hũc exaltat. Humiliat vtiꝗ̃ ſuperbũ/exaltat humilẽ: q͛ ille in ſe iſte cõfi
Luc.14. dit in dño. Sic ⁊ in euãgelio legit Omnis q̃ ſe exaltat humiliabit: ⁊ qui ſe humiliat exaltabit. Uides ergo iuſtum iudicẽ congruã partibus ꝓferre ſentẽtiã. [Quia
Al. non hʒ. calix in manu dñi vini meri plenus † eſt mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc]. Sepe diximus calicem mẽſu-
DEF. ram eſſe potabilẽ/qua egra ſiti corpora reparant: di-
ETY. ct⁹ a calida potiõe/qua frequẽter vtimur cõbibentes. Ita lex dñi pulchre calix dicit: que ambiẽter ebibita/ atꝗ̃ recõdita: alabus ꝓſtat ſuauiſſimã ſoſpitatẽ. Sequit Uini meri plenus eſt mixto. Uinũ in diuinis ſcripturis ſignificat celeſte myſteriũ: ſicut in illis hydrijs factũ eſt/quas dñs aqua fecit impleri: vt latices fontiũ ruborẽ vini mutata qualitate ſuſciperẽt/ quẽ natura nõ habuit. Uñ beatus Ambroſi⁹ in hymno ſancte epiphanie mirabiliter declamauit ſplẽdidiſſima luce verborũ. Q: aũt dixit Meri/ſinceritatẽ deſignat: qd̃ ſemꝑ purũ/ſemꝑ eſt limpidũ. Naʒ refectos hoĩes ad gl̃iam virtutis/nõ ad vitiũ ebrietatis adducit: ſicut in
Ps.22. alio pſalmo dicit Et poculũ meũ inebrians ꝗ̃ ꝓclarũ eſt. Plenus eſt mixto vtiꝗ̃ dñi calix. Uñ ꝗ̃uis iugiter bibat: nunꝗ̃ tñ expendit. Q: aũt dixit mixto: nouum/ vetuſꝗ̃ ſignificat teſtamẽtũ: que vtraꝗ̃ ꝑmixta/aiarum efficiũt ſaluberrimã potionem. Judei em̃ vinum biberũt/ſed nõ mixtũ: q͛ noui teſtamẽti noluerũt recipere ſoſpitatẽ. Itẽꝗ̃ manichei nõ biberunt mixtũ vinum: q͛ nouũ teſtamentũ ex parte recipiẽtes/veteris legis ſacramẽta auſu temerario reſpuerunt. Addidit Et inclinauit ex hoc in hoc. Hic duos populos abſolute ſignificat: iudeorũ ſcʒ ⁊ gentiũ: qm̃ ex ore tulit nõ credẽtium iudeorũ: quod potãdum cõuerſis populis
IDI. gẽtiũ inclinauit. Felix et ſecura refectio/ab illo calicẽ ſalutis accipe: qui ſemꝑ nouit ꝑfutura preſtare. Hic modus locutiõis ꝓpri⁹ eſt in litteris ſacris: qm̃ in ſcripturis ſecularibus (vt arbitror) vix preualet inueniri.
Al. non hʒ. [Uerũtamen fex eius nõ eſt exinanita: bibent † ex eo omnes pctõres terre]. Feces dicunt: reliquie vini con ſidẽtes in denſiſſimã craſſitudinẽ: ad quas ſolet ꝑuenire/qñ liquor ille ſuꝑior ꝓbat expẽſus. Sed q͛ anterius plenũ calicẽ diximus: iuſte hic negauit fecẽ eius exinanitã: ad quã ꝑuenire nõ potuit: qm̃ cũctis potantibus eius plenitudo nõ deficit. Feces em̃ hic nõ ſordes: ſed ima illa/atꝗ̃ vltima vini debemus accipere. Naʒ quomõ feces habere potuit: qd̃ merũ/atꝗ̃ purũ ante declarauit? Sed vt ad iſtã fecẽ cognoſceres minime fuiſſe ꝑuentũ: redit ad poculum plenũ dicẽs: Bibẽt ex eo oẽs pctõres terre. Hic ſignificat (qd̃ ſepe diximus) iudeos in fine ſeculi cũ alijs pctõribus de iſto calice bibituros: qñ credere meruerint/ſeꝗ̃ eccl̃ie catholice adunata fide cõiunxerint. Omnes em̃ ad illã partẽ pertinent: que credere (dño preſtãte) meruerint. Multi em̃ peccatorũ in ſua obſtinatiõe manſuri ſunt.
Al. annunciabo in ſeculum. [Ego autem † in ſecula gaudebo: cãtabo deo iacob]. Gaudebo ⁊ cãtabo/chriſtus dicit de mẽbris ſuis: qui gaudet dũ ab eis gaudet/qui cãtat deo iacob dũ pſalmodiam dicit eccleſia. Quecũꝗ̃ em̃ mẽbra bene geſſerũt: hec (ſicut ſepe dictũ eſt) capiti ratiõabiliter applicãt. [Et oĩa cornua peccatoꝝ cõfringã: ⁊ exaltabuntur cornua iuſti]. Ecce vox iudicis: ecce vox omnipotẽtis inſonuit. Nã qui ante pſallebat in membris ſuis: modo ꝯfringit cornua pctõris. In illa quippe iudicatiõe oĩs poteſtas humiliabit impioꝝ: ⁊ cõfracta diſpereũt que hic magnis ſublimitatibus erigunt. Reſpiciãt ergo ſuꝑbi ꝗ̃ ſit hic turpe mutilũ pecus: et erubeſcãt ſe inde ꝓferre/ vñ futura illis deformitas cognoſcit imminere. Sequit Et exaltabũt cornua iuſti. Que figu-
ra dicit Catachreſis: id eſt abuſio: quotiẽs aliena re- SCHE.
rũ noĩa nõ habẽtibus cõmodant. Cornua ei iuſti/munera ſunt futuri iudicij: q̃ reuera firmiter erigũt: qm̃ in eterna pulchritudine ꝑmanebũt. Peccatorũ hic cornua videmus/q̃ ibi nõ erũt: iuſtoꝝ hic nõ cernimus/q̃ ibi ꝑpetuo munere ꝯcedunt. O humilitas eximie decorãda: q̃ hic cerneris deſtituta. Qd̃ mai⁹ preciũ habere poterit dec⁹ tuũ: ꝗ̃ vt ille caʒ hic aſſumpſerit/de quo cũcta beatitudo ſine fine gaudebit? Cõcluſio.

Audiuimus verba dñi: non de altitudine celi/ſed de ſancta ſcriptura pſalterij: cui tãto libentius pareamus/quanto nos cõmuniter monuiſſe dignatus eſt. Nam cum dñs moyſi lo- Exo.19.
cutus eſt: fulgura micuerunt: cõcrepuerunt tonitrua/ mons quoꝗ̃ ſina totus fumauit/cũctos terror mortis inuaſit: ⁊ vitale mãdatũ ſic ꝑuenit ad populos/vt magno ſe putarẽt diſcrimine perituros. En beneficia dñi ſaluatoris/ſi intelligãtur iugiter admirãda: linguam ipſius quotidie geſtamus in manibus. Uolũtas dñica patet nobis litteris cõprehenſa diuinis/ ⁊ ꝑ corporalem preſtat aſpectũ: vt intus cordis oculus ſalutariter inſtruat. Nunꝗ̃ tacet: ſi eũ in ſcripturis ſuis cõſulere feſtinemus. Semꝑ ad ſalutaria reſpõſa paratus eſt: nec abſens aliqñ redditur/ſi cum puris mentibus appetamus. Quapropter abijciamus (vt pſalm⁹ monet) ſuꝑbiam/que ſceleratos ab ipſo diuidit: amemus humilitatẽ/que ſanctos illi celeſti charitate cõiũgit.

Explicit expoſitio in pſalmum.74.

In finem in laudibus pſalmus aſaph canticum ad aſſyrios. Lxxv.

NOtus in iudea deus: in iſrael magnũ nomen ei⁹. Et factus eſt in pace locus eius: ⁊ habitatio ei⁹ in ſion. Ibi confregit potẽtias: arcũ/ſcutũ/gladiũ ⁊ bellũ. Illuminãs tu mirabiliter a mõtibus eternis: turbati ſunt oẽs inſipiẽtes corde. Dormierũt ſomnũ ſuum ⁊ nichil inuenerũt: oẽs viri diuitiarũ in manib⁹ ſuis. Ab increpatiõe tua de⁹ iacob: dormitauerũt qui aſcẽderũt equos. Tu terribilis es et quis reſiſtet tibi: ex tũc ira tua. De celo auditũ feciſti iudiciũ: terra tremuit et quieuit. Cum exurgeret in iudiciũ deus: vt ſaluos faceret omnes mãſuetos terre. Qm̃ cogitatio hominis cõfitebit tibi: et reliquie cogitationis diem feſtũ agent tibi. Uouete ⁊ reddite dño deo veſtro: oẽs qui in circuitu eius affertis munera. Terribili/et ei qui aufert ſpiritũ principum: terribili apud reges terre.

INTER. Omnia verba huius tituli ex precedētibus expoſitionibus debēt eſſe notiſſima. Reſtat ergo qđ nouū intulit/ ad aſſyrios explanare. Aſſyrij/dirigentes interpretant̄: qui iam fidei regulis docti/ rectis ſemitis ambulare cōtendūt. Hos alloquitur Aſaph/laudes dn̄i mirabili varietate decantans. Diuiſio.

Asaph/cuius vocabuluʒ interpretari diximus ſynagogā. In prima parte dirigētes id eſt fideles alloquit̄ iudeos:deſignās vbi nomen dn̄i factum ſit virtutū declaratione notiſſimū. Secūda parte dicit admiranda que geſſerit. Tertia omēs deuotos admonet: vt deo terribili munera offerre nō deſinant/ qui ſpiritū principū ſalutari emendatiōe purificat. Que partes diapſalmatū ſunt interpoſitione diuiſe. Expoſitio.

Notus in iudea de⁹:in iſrael magnū nomen eius]. Poteſt hic verſus nonnullam facere queſtionē/cur dictuʒ ſit in iudea notū deū: vbi magis chriſtum dn̄m cōſtat eſſe crucifixum. Sed quid ſit iudea debemus inquirere: vt nobis poſſit veritas ſentētie relucere. Quāuis eteñ in duodeciʒ tribubus iudeorū fuerit populus diſtributus:a Iuda tñ filio Iacob iudeos cōſtat eſſe vocitatos:ex cuius genere reges ſibi diuina diſpēſatiōe creauerūt: vt vena illa regalis origine carnis puenīret vſq; ad principis celeſtis aduētū. Quapropter iu-
INTER. deā veram chriſti cōſtat eſſe eccleſiam. Iudea eñ cōfitēs interpretat̄:credēs in illū regem/qui p̄ virginem Mariā venit ex tribu iuda. Nam illi iudei p̄prie nō dicunt̄/q̄ ſe a chriſto/id eſt a iude genere extraneos reddiderūt:vnde eis nomen cōſtat impoſitū. Ipſi eniʒ in
Joan.19. dn̄i traditione dixerūt Nos regem non habemus/niſi ceſarē. Unde ergo iudei veraciter dici poſſunt:qui nō regem chriſtū/ſed ceſarem ſe habere pfeſſi ſunt. Se-
INTER. quit̄ In iſrael magnū nomē eius. Iſrael interpretari diximus vir vidēs deū. Et quomodo ſibi iſtud nomen rationabiliter vendicare poſſunt:qui deū nō agnoſcētes/tanq̄ hoiem crucifigere decreuerūt. Sicut dicit
1.Cor.2. apl̄s: Si cognouiſſent/nūq̄ dn̄ʒ glorie crucifixiſſent. Amiſerūt ergo ⁊ iſtud nomen/q̄ maieſtati ei⁹ nequaq̄ credere voluerūt. Miſerrimi hominū:qui cū muneribus ſacris ſimul ⁊ noīa perdiderūt. Ad illos ergo (vt diximus) hic pſalmus loquitur:qui vero lumine radiati/a perfidoꝝ iniquitate diſcreti ſunt. Quibus reuera magnū nomen eſt dn̄i:quādo eum puro corde cōfitentur regem regū: ⁊ dn̄m dn̄antium. [Et factus eſt in pace locus ei⁹: ⁊ habitatio eius in ſion]. Mirabilis/breuiſq; ſentētia: quādo locū dn̄i pacem eſſe pfeſſus eſt: q̄ neſcit in alio requieſcere:niſi q̄ ſe nouit (dn̄o preſtāte) tranquilla cōuerſatiōe tractare: ſicut ſcriptum eſt Super quē requieſcit ſpiritus meus:niſi ſup humilē/ ⁊ quietū/ ⁊ tremētem verba mea. Sed ille pacē pbat̄ habere cū dn̄o/qui aduerſum mādata ei⁹ cōtraria voluntate nō litigat:q̄ ſequit̄ iuſſa dominātis/et ad omne preceptū diuinū ſuū flectit arbitriū. Pax eñ vera eſt cōcordiam habere cū moribus pbis:et litigare cū vitijs. Inſpiciendū quoq; q̄ locū dn̄o dedit:qui loco nō clauditur. Sed cū vbiq; ſit totus/nec aliquibus ſpacijs ambiat̄: localiter tñ ineſſe dicit̄/quib⁹ ppitius adeſſe
INTER. dignat̄. Sequit̄ Et habitatio eius in ſion. Sion (ſicut ſepe diximus) mons eſt hieroſolymis cōſtitut⁹: cui nominis interpretatio eſt ſpeculatio:p̄ quam deus fidelium corde pſpicitur. Nam cum ſe oculis carnalibus deitas reuerēda non pādat: cogitationi tñ puriſſime ſe diuinitas ſumma nō denegat. Ex ipſa eñ videt̄ parte/vnde ei⁹ portamus imaginē. Nam ⁊ ipſe mons fit ſion:qui eū meruerit ſincera mente cōſpicere. In illo ergo habitat/a quo pbatur intelligi: miroq; modo in ſanctis tñ mentibus requieſcere dicit̄/qui omnē locū ſpacioſa largitate cōplectit̄. [Ibi confregit † cornua Al. poten-
arcuū/ſcutū/gladiū/ ⁊ bellū]. Ibi/in illa pace ſcilicet tias.
⁊ in illa cōtemplatione deitatis quā ſupius dixit. Nā vbi dn̄s pacis habitare dignat̄/iſta frangūt̄: nec poſſunt talia p̄ualere: niſi vbi ſe humana cōcertatio pbatur accēdere. Cornua arcuū/ſignificant maliciā ſupborū:ex quibus veniūt innoxijs vulnera ⁊ nefanda diſcrimina. Scutū/hic accipiendū eſt ad cōcertationes iniquiſſimas: ⁊ diabolica fraude pſumptas. Gladius ad pericloſa/atq; manifeſta vulnera. Poſtremū intulit bellum:qđ abſolute paci mōſtrat̄ eſſe contrariū. Hec oīa notū eſt cōfracta/atq; minuta diſcedere:vbi venire certum eſt pacis auctoreʒ. Que figura dicitur
Energia:id eſt imaginatio: que actuʒ rei in corporeis SCHE.
oculis ſubminiſtrat. [Illuminās tu mirabiliter a mōtibus eternis]. Uenit ad ſecūdam partem:vbi diuerſa dn̄i miracula cōſequēter exponit. Et ne quereretur iſta illuminatio vn̄ puenire potuiſſet:addidit A montibus eternis:id eſt p̄dicatoribus: q̄ vere montes eterni ſunt:q̄ perpetua et incōmutabili ſublimitate conſiſtunt. Terreni eñ mōtes/tēporales ⁊ inanimati ſunt: illi munere dn̄i ſemp̄ ſapientes norunt eſſe ppetui. Et pulchre veritatis ordinē cuſtodiuit. Illuminare dixit dn̄m per montes eternos:q̄ ipſe pphetis atq; apoſtolis dedit/qđ per totū mundū predicatiōe ſancta vulgatū eſt. Et memoria recōde:q̄ p̄ hoc epitheton eternis: veros p̄dicatores a falſis ſequeſtrauit hereticis. Illi eñ eterni dici non poſſunt: qui puerſitatis caduca docētes/cum ſuis dogmatibus abolent̄. [Turbati ſunt omēs inſipiētes corde. Dormierūt ſomnū ſuū: ⁊ nichil inuenerūt omnes viri diuitiarum in manibus ſuis]. Superius dixit fideles a dn̄o illuminatos eſſe per mōtes: nūc inſipiētes corde turbatos poſuit atq; cōfuſos. Nō immerito:q̄ñ de predicatiōibus ſanctis vn̄ illuminati ſunt iuſti/inſipiētes inde turbati ſunt:et recedentes a vero lumine/ tenebroſa mūdi deſideria ſunt ſecuti. Iſti dormierūt vigilantes/ſomnū q; in bonis actibus habuerūt:qui cōfuſis ſemp̄ turbabant̄ erroribus. Bene aūt ſomnū appellauit infideliū vitā: q̄ vigilare nō eſt pfutura negligere/ ⁊ caduca pquirere. Et bene addidit Suū:vt eos a beatorū quietē diſcerneret. Nā iſte ſomnus fallax/atq; deceptor eſt:vt modo ſe gaudeant diuitias acquiſiſſe/modo nobiliſſimo coniugio copulatos/modo claris honorib⁹ fuiſſe ſubuectos. Sed vide qualis eos cōfuſio ſubſequat̄. Et nichil inuenerūt viri diuitiarum in manibus ſuis: vt ſoli hominū perdāt/qđ minime poſſederūt: fiat q; illis in amiſſione luctus/q̄ non habuerunt fruendo letitiā. Et intē de quēadmodū auaros deſignat/atq; definit. Dicit eñ Uiri diuitiarū:ſcʒ qui pecunijs ſuis captiuā mē
te deſeruiūt. Sequit̄ pulchra Emphaſis: vt adhuc in SCHE.
manibus ſuis querāt/cū ſe nichil tenuiſſe cognoſcāt. Emphaſis quippe eſt exaggeratio duplex. Una/que plus ſignificat q̄ dicit. Altera/que demōſtrat etiā id quod nō dicit. Sed hic illa pars eius eſt/que ſignificat etiā quod nō dicit. Nam ponēdo viros diuitiarū/ totius mūdi deſideria eos habuiſſe deſignat: vt p̄ ſimilitudinē ſomni diuerſa deſiderij ſui pceptiōe luderent̄. [Ab increpatiōe tua deus iacob:dormitauerūt qui aſcēderūt equos]. Cū ſoleat increpatio ſtrenuos

viros cautos/atq; vigilantes efficere:hic ab increpa=
tione dñi/q̄ eſt deꝰ iacob dormitaſſe dicit incredulos:
vtiq;/q: ſancta monita negligēter/atq; ſtupidis men
tibus audierūt. Sed q̄ ſint illi q̄ dormitauerunt:cōſe=
quēter exponit. Qui aſcenderūt equos:id eſt qui in ſu
perbiā creſcētes quaſi equis currētibus/mūdi iſtiꝰ il=
lecebras ꝑuagāt̄. Et ſi cauſam tāte precipitatiōis ex=
cutias: feruor ille dormitat/ feſtinatio ſtertit/ actuſq;
ipſe tam ꝓceps ſomno ſepultꝰ eſt. Talis fuit ille pha=
rao: q̄ aſcendēs currus atq; equos/ increpatiōes dñi
obſtinata mēte contēpſit:⁊ dormitādo ꝑuenit ad eter
num ſomnū:vbi nulla requies inuenit̄. [Tu terribilis
Al.Ex. es:⁊ quis reſiſtet tibi † tūc † ab ira tua?] Paulo attē
Al.non hʒ. tius intueamur quid verſus iſte ꝓnūciet. Supius di=
xit increpare dñm eos q̄ aſcendūt equos:id eſt qui ad
ſupbiam ꝓſiliunt. In illa autē iudicatiōe cūctis dicit
eſſe terribilē:quādo in gloria maieſtatis ſue veniēs ſu
perbos addixerit/⁊ humilibus corde ꝑpetuā contule
rit dignitatem. Hic eñ multi reſiſtūt preceptis eius:
quādo illa magis appetūt/ q̄ ipſius monitis inhibet̄.
Tunc aūt quis reſiſtet tibi? Hoc negatiue legēdū eſt:
q: nemo ibi poteſt improboꝝ reſiſtere/ vbi cognoſcūt
dñm oia ſcelerata damnare. Tūc eñ dicit:id eſt tēpo
re iudicij: q̄ etiā dies ire dicit̄ et furoris:q: nichil vlte=
rius ꝑ patiētiam diſſimulabit̄/qn̄ iam in impios vindi
Al.auditū cat̄. [De celo † iudiciū iaculatus eſt: terra tremuit et
feciſti iudi= quieuit]. Hic virtus ipſa iudicatiōis exponit̄:q: de il=
ciam. la ſummitate potētie: ſic deſcēdit iudiciū tāq; fortiſſi=
ma/certaq; manu iaculū deſtinatū. Sʒ lācea iſta pla
gam efficit tēporalem: illud aūt iudiciū impios eter=
no vulnere ſauciabit. Sequit̄ Terra tremuit et quie=
uit. Terra(ſicut ſepe dictū eſt)hic ſignificat corpulen
tos grauiſſimos peccatores: q̄ diuine ſentētie aucto=
Mat.25. ritate damnādi ſunt. Hi tremefiunt:cū audierint Ite
in ignem eternū. Quieſcūt/cuʒ in ꝑpetua damnatiōe
recipiūt̄. Sed quies iſta ſine requie eſt. Quieſcūt eñ
a malis operibus: ſed in ſupplicio nō quieſcūt/ quip=
pe q̄ eterna flamma cruciandi ſunt. [Cū exurgeret in
Al.man= iudiciū deus:vt ſaluos faceret oēs † quietos terre]
ſuetos. Verſus iſte ad ſuperiora iūgendus eſt. Dicit eñ Ter
ra tremuit ⁊ quieuit:cū exurgeret in iudiciū deꝰ. Be=
ne aūt dicitur exurgere in iudicio ſuo:qm̄ hic quietus
oia ꝑtulit/cū iudicatus eſt chriſtus:quis ⁊ ibi cuncta
ſub trāquillitate diiudicet. Sʒ exurge/tractū eſt a iu=
dicibus mūdi: q̄ qn̄ aliquid diſtricta ſeueritate cenſue
rint/dicunt̄ exurgere:q: cōmoti vident̄ cōmiſſa crimi=
na vindicare. Et ne iudiciū illud ad ſolā damnationē
maloꝝ crederes eſſe faciēdū: addidit Vt ſaluos face=
ret oēs quietos terre. Quieti terre ſunt/q̄ nullis vitijs
mūdi huiꝰ inflāmata volūtate rapiunt̄:ſed equabili ſe
moderamine tractātes(ſicut ſupius dictū eſt) pacem
mētis ꝓbant̄ habere trāquillā. Hi ſalui fiūt/cū dono
Al.qm̄. dñi premia ꝓmiſſa recipiunt. [† Quia cogitatio hois
Al.cogi= cōfitebit̄ tibi: ⁊ reliquie † cogitationū diē feſtū agēt ti
tationis. bi].Venit ad tertiā partē:monens vt q: ſolus eſt dñs
cui feſtiuitas ſumma debeat̄:reddāt vota deo terribi=
li/q̄ ſupbiā principū cōuertere pōt ad humillimā ſan=
ctitatē. Cogitatio vero noſtra primū confitet̄ deo:qn̄
pctā ꝓterita humili ſatiſfactiōe dānauerit. Sʒ q: fra=
gilitas humana ſemꝑ debʒ lugere qđ peccat/ addidit
Et reliquie cogitationū diem feſtū agēt tibi. Reliquie
cogitationū ſunt poſt effuſas lachrymas/ ⁊ aſſiduam
ꝯtritionē cordis/ ꝓteritoꝝ criminū recordata ꝑnicies
Hic dño aget diē feſtū:qn̄ ſe ab illo interitu peccatoꝝ
ſentit eſſe liberatum. Hinc eſt qđ hebrei emūdati for=
dibus peccatoꝝ feſtiuū munus dño iubent̄ offerre:qđ
⁊ quinquageſimus pſalmus michi videt̄ tangere. Nā
cū dicit Vſq;quaq; laua me ab iniuſtitia mea/et a deli
cto meo mūda me:ꝓteriti tēporis ꝑnicies metu vētu= Ps̄.50.
ri iudicij dño confitet̄. Vis etiā audire agentē ꝓphetā
in ſpū diem feſtū:poſt multa cōſequit̄. Tūc accepta=
bis ſacrificiū iuſtitie/oblatiōes/⁊ holocauſta:tūc im=
ponā ſuꝑ altare tuuʒ vitulos. Sic beata germanitas
pſalmoꝝ mutua ſibi veritate cōſentit. [Vouete ⁊ red
dite dño deo veſtro: oēs qui in circuitu eiꝰ offertis mu
nera † terribili]. Cum oia ꝓcepta dñi nos implere cō
uenit/ſitq; nobis neceſſe voce eius iuſſionis audire: Al.non hʒ.
hic admonet et Aſaph vt primū vouere/ poſtea red=
dere debeamus. Nō immerito:q: ſunt multa q̄ etiam
nō ꝓmittētes debeamus exoluere:vt eſt illud Nō oc=
cides/nō mechaberis/nō furtum facies:⁊ cetera deli= Exo.20.
cta que vetamur efficere. Alia ſunt q̄ niſi voueamus/
implere nulla lege cōſtringimur: vt virginitatē ſerua
re/heremū petere/ ⁊ quotidiana nos maceratiōe ieiu
nijs cōſtringere. Talia ergo inuitat ꝓmitti:q̄ niſi pol=
liceamur/omnimodis nō debemus. Licet eñ ⁊ coniu
giū querere/⁊ in ſancta eccleſia cōmorari/⁊ cōpeten=
ti refectiōe gaudere:ſed tñ his meliora cū ꝓmiſſa fue=
rint iubet eſſe reddenda:ſicut dicit apl's. Qui matri=
monio iūgit virginē ſuā/bene facit: ⁊ q̄ non iūgit/me= 1.Cor.7.
lius facit. Addidit Deo veſtro/vt ſignificet fideles: q̄
cultura ſancte trinitatis exultāt. Sequit̄ Oēs q̄ in cir
cuitu eius offertis munera. Iſti ſunt oēs quibus dixit
Vouete ⁊ reddite:nō hereticis vtiq;/nec paganis:ſed
eis q̄ altari eius munera reddere catholica inſtitutio=
ne feſtināt. In circuitu quippe res agit̄:cū munera fi=
deliū ſacratiſſimis altaribus offerunt̄. Nā ꝙ ait Ter
ribili/ſpecialiter reſpicit ad deuotos:quibus etiā ſua=
uis eſſe dinoſcit̄:ſicut legitur Seruite dño in timore:⁊
exultate ei cū tremore. Nā prauis ⁊ contemptoribus Ps̄.2.
terribilis nō eſt. Nā ſi dñm metuerēt:vtiq; honeſta ſe
cōuerſatiōe tractarent. [† Et ei qui aufert ſpiritū prin
cipū/terribili apud reges terre]. Adhuc magnificen= Al.Terri=
tiam dñi fidelis predicator exponit. Dicit eñ vouen= bili.
dum illi terribili/q̄ aufert ſpiritum principum:id eſt ſu
perbie/vel tumoris. Et vt cōuerſos deberes aduerte=
re/intulit Apud reges terre: vtiq; q̄ corpus ſuū rege=
re/ac moderari dñi munere meruerūt. Hic eñ ſuper=
bie ſpiritu vacuatos reges intelligamus:non poteſta
te pretumentes:q: magis in iſta parte miraculum eſt
ꝙ ſuperbia tumidi non ſunt puniti:ſed potius indulta
conuerſione liberati.

Concluſio.

Ecce ille Aſaph q̄ in titulo dictus eſt commo
nere dirigētes/ vſq; ad dñi chriſti ſa
cramēta peruenit: terribilem regibus ꝓnūcians/quē
crucifigendum hebreorū clamauit inſania. Quapro=
pter intelligite pertinaces: q: dirigentes nō eſtis/ſed
potius errātes: qui audire noluiſtis tam ſaluberrimū
per cūcta monitorem. Et ideo diſperſi per aliena re=
gna viuitis/ſacrificia non habetis: qui ſceptrū nolui=
ſtis patrioticum diligere/ſed romanū. Nam dum con
fitentes latino ſermone dicātur iudei: quemadmodū
ſic appellari poteſtis tam grauiter obſtinati? Cur er=
go vitionem tantam non aduertitis:qui ipſum quoq;
nomen poſt oīa perdidiſtis? Dimidiatus eſt hic te=
xtus pſalmorū/⁊ quantos dñi largitate tranſiuimus:
tanti nobis ad finem ſupereſſe noſcūtur. Oremus vt
qui nobis gratiā preſtitit in preteritis: ipſe nobis au=
xilium concedat efficaciter in futuris.

Explicit expoſitio in pſalmum.75.

¶ In finem ꝓ Idithun pſalmus
Aſaph. Lxxvi.

VOce mea ad dn̄m clamaui: vo
ce mea ad deū/et intendit mi-
chi. In die tribulationis mee
deū exquiſiui manibꝰ meis no
cte cōtra eū: et nō ſuz deceptꝰ.
Renuit cōſolari aīa mea: me-
mor fui dei/⁊ delectatꝰ ſum: ⁊ exercitatꝰ ſum
et defecit ſpūs meꝰ. Anticipauerūt vigilias
oculi mei: turbatꝰ ſum/⁊ nō ſuz locutus. Co-
gitaui dies antiquos: ⁊ annos eternos in mē
te habui. Et meditatus ſum nocte cuz corde
meo: ⁊ exercitabar et ſcopebam ſpiritū meū.
Nūquid in eternū ꝓijciet deus: aut nō appo
net vt cōplacitior ſit adhuc? Aut in finē miſe
ricordiā ſuaz abſcidet: a gñatione in gñatio-
nē? Aut obliuiſcet̄ miſereri deꝰ: aut ꝯtinebit
in ira ſua miſericordias ſuas? Et dixi nūc ce-
pi: hec mutatio dextere excelſi. Memor fui
operū dn̄i: q2 memor ero ab initio mirabiliū
tuoꝝ. Et meditabor in oībus opibus tuis: ⁊
in adinuētiōībus tuis exercebor. Deꝰ in ſctō
via tua: quis deꝰ magnus ſicut deꝰ noſter: tu
es deus q̄ facis mirabilia. Notā feciſti in po
pulis ꝟtutē tuā: redemiſti in brachio tuo po-
pulū tuū: filios iacob et ioſeph. Viderunt te
aque deus: viderūt te aque ⁊ timuerūt: ⁊ tur
bate ſunt abyſſi. Multitudo ſonitꝰ aquaꝝ: vo
cē dederūt nubes. Etenī ſagitte tue tranſeūt:
vox tonitrui tui i rota. Alluxerūt coruſcatio-
nes tue orbi terre: cōmota eſt/⁊ ꝯtremuit ter
ra. In mari via tua/⁊ ſemite tue i aquis mul
tis: ⁊ veſtigia tua nō cognoſcent̄. Deduxiſti
ſicut oues ppl'z tuū: in manu moyſi et aaron.

IN finem/notū eſt ſignificare dn̄m ſaluato-
rem. In Idithun quoqȝ tranſiliens eos/in
ſuperioribus titulis diximus nomen iſtud q̄d
debeat indicare. Aſaph cōgregationē ap-
pellari manifeſtū eſt. Sic iſtoꝝ nominū ex-
poſitione tractata/cōgregatio debet aduerti: que vi-
tia iſtius ſeculi glorioſis paſſibus tranſiliuit: ⁊ ad illū
finē peruenit/cui nichil poteſt ſimile reperiri. Totus
ergo pſalmus hic a fideli congregatione cantabitur:
que Aſaph nomine cōtinetur. Diuiſio.

ASaph iſte quem diximus vitiorum tranſili
torem In prima narratiōe pſalmi ad dn̄m
ſe clamare teſtatur: et tribulationibus ſuis
(q̄d ſolet fidelibus accidere) ſe magis inſi-
nuat eruditum. Secūda narratiōe cogita-
tiōes enumerat: que ſolēt pulſare in hoc mūdo corda
laborātium. Tertia/beneficio diuinitatis in meliorē
ſenſum ſe aſſerit ꝑmutatū: vt operā/potentiamqȝ dei
ſtra mēte cogitaret: quibus rebus cognoſcit̄ aſſidua
exercitatione ꝓfeciſſe. Quarta narratione ꝓſequitur
quēadmoduz per dn̄m ſaluatorem facta ſint in popu-
lis diuina miracula. Expoſitio.

VOce mea ad dn̄m clamaui: † ⁊ vox mea ad Al. voce.
deū/⁊ intendit michi]. Aſaph iſte munda-
norū deſideriorū tranſilitor eximius: non ꝓ
incolumitate corporis/nō ꝓ diuitijs acqui-
rendis/non ꝓ honore capiendo/ſed amore
dn̄i qui iam ꝑfectis infundit̄/clamat ad dn̄z: vt in hoc
gymnaſio cōfeſſionis cōtemplatio diuinitatis eū ſpi-
ritualiter conſolet̄. Nam ꝙ dicit Voce mea: modus i
le locutionis eſt/quē iam in tertio pſalmo poſuimus:
vbi ait Incenderūt igni ſanctuariū tuū: ⁊ his ſimilia.
Que figura in litteris ſecularibꝰ Pleonaſmos appel SCHE.
latur: quā nos quoqȝ ponamus intrepidi/cuz et pater
Auguſtinus in modis locutionum frequētiſſime eam
commemoraſſe noſcat̄. Sed animaduertēdū eſt: qm̄
ille tm̄ clamet ad dn̄m/qui eū talia petit/ qualia ſe da
turū fidelibus pollicet̄. Nam qui eum ꝓ rebus trāſito
rijs rogat/nō ad dn̄z clamare cognoſcit̄: ꝙuis ipſum
petere videat̄. Repetit Et vox mea ad deū: ſubaudiē-
dū peruenit. Sed quid i ñ expeteret nō deſignat: me-
rito q2 nō eſt illi neceſſariū dicere quod preſtet/ qui ſo
lus nouit largiri q̄d expetit. Quapropter viri ſapien-
tes ſunt: qui ſe poteſtati diuinitatis/ordinatiōīqȝ com
mittūt. Ipſum ſolū expetūt/⁊ oīa ꝓſpera cōſequunt̄.
Sic Iſaias ꝓpheta dicit Dn̄e deꝰ noſter pacē tuā da Iſa. 22.
nobis: oīa eī̄ preſtitiſti nobis. Sequit̄ Et intēdit mi-
chi. Ecce vox illa breuis/ſz pietate magnifica ad dn̄z
miſſa hoc egit/vt dignaret̄ intēdere. Sed quid ibi nō
preſtitit: qñ i alia miſeratus indulſit? Illiꝰ quippe re-
ſpicere/liberare eſt: ⁊ tam magna cōferre/qualia non
preualet auidus ꝑcator expetere. [In die tribulatio-
nis mee deū exquiſiui manibus meis nocte † corā eo: Al. ꝯtra e
et nō ſum deceptus. † Negaui cōſolari † aīam meā]. Al. renu.
Solent mūdanis deſiderijs occupati in tribulationi- Al. anime
bus optare / vt ab illa poſſint quā ſuſtinēt neceſſitate mea.
liberari: vt ſi egrotus eſt ſanitatē querat/ſi ꝑegrinus
patriam/ſi pauper expēſas. Iſte (vt breui petitiōe oīa
ꝓfutura cōcluderet) nichil de ſuis anguſtijs vocifera-
tus eſt: nec impatiēter que ſuſtinebat ingeſſit: ſed tan
ꝙ quietus/ac malorū ſuorū neſcius: in die tribulatio-
nis ſue toto deſiderio cōtemplationez dn̄i ꝑquirebat.
Addidit Manibꝰ meis nocte corā eo: ⁊ nō ſum dece-
ptus. Hic cōplectit̄ quēadmodū dn̄m viriliter inquiſi
uit: ⁊ q̄ fructus eiꝰ actionis apparuit. Manibus meis
opibus dicit bonis: que diuinis noſcunt̄ cōuenire mā
datis. Nocte/mūdi iſtius ſignificat vitā: que ꝙuis lu-
cem habere videat̄/ peccatorū tm̄ obſcuritate fuſcata
eſt. Corā eo: id eſt nō ad faciē hominū/ſed in abſcōſo:
ſicut ipſe dicit Nolite facere iuſtitiaz veſtrā corā ho- Mat. 6.
bus ⁊c. Illo eī̄ preſente fit/qñ humanus nō affectat̄
aſpectus: vt vanis laudibus intumeſcat/cū ſe aliquis
boni quicꝙ feciſſe diſſeminat. Sequit̄ Et nō ſuz dece
ptus. Ille reuera nō decipit̄/cui ꝓmiſſa cōplent̄. Sol
licitius aūt perquirendū eſt quare dicat Negaui cōſo
lari aīam meā: qui iam dn̄i cōtemplatione gaudebat.
Sanctus vir iure negat illis rebus cōſolari aīam ſuā
que humanis deſiderijs appetunt̄. Ut ſi fatigat̄ vigi-
lijs/remiſſam vagationē querat: ſi ieiunijs/corpꝰ ſuū
cōgrua hylaritate reficiat: ſi triſtis eſt/amicorū cōfa-
bulatiōībus trāſferat̄. Iſti vero vna fuit cōſolatio: in-
tētionē ſuam ponere ſemꝑ in dn̄o. [Memor fui dei et
delectatus ſum: ⁊ exercitatus ſuz/et defecit † pauliſꝑ Al. non hꝫ.
ſpiritus meus]. Ecce quemadmodū refectus eſt/qui
mūdanis rebus aīam ſuā cōſolatam ſe fuiſſe denega-
uit. Nam cū dei memores ſumus/totius muneris ſua-
uitatis explemur: nec poteſt aliquid par eſſe/quando

nos ceperit gratia diuina ſatiare. Sequit: Exercitat⁹
ſum ꝛ defecit pauliſper ſpūs meus. Exercitatū ſe dicit
in illa cōtemplatione diuina: cū tractaret quē ſapiētia
cuncta diſponat: quali potentia vniuerſa cōtineat: oīa
ſimul faciēs ꝛ tā multa mirabili ordinatiōe diſpēſans
Et neceſſe erat vt intellectus ei⁹ deficeret: cū ſe in vna
retractatiōe tā innumerabilia: tā ingētia ꝯgregaſſent
Abachuc.3 ſicut alibi legit: Conſideraui opa tua ꝛ expaui. Bene
aūt poſuit Pauliſper: qm̄ ꝛ ſi ad tēpus viſus eſt defe-
ciſſe: paulopoſt intelligit potuiſſe recreari. [Anticipa-
uerūt vigilias oculi mei: turbat⁹ ſuꝫ ꝛ nō ſuꝫ locutus].
Uenit ad ſcdam narrationē: in qua cogitationū ſuarū
eſtus enumerat. Dicit enim oculos ſuos āticipaſſe vi-
gilias: quas in dei laudib⁹ ſolēniter exhibebat. Iſtas
vſus noſter ꝯſueuit vocare nocturnos. Hoc enim illis
neceſſe eſt ꝯtingere: qui ad ſpūales cogitationes ſemp
intēti ſunt. Reddit enim cura puigiles ſenſus: nec ſom
nū capiūt: niſi qui vniuerſa ſollicitudine vacuant. Se-
quit: Turbatus ſum ꝛ nō ſum locut⁹. Oſtendit reuera
tpe fuiſſe nocturnū: qm̄ ipſe homo recogitās animi ſui
ſecreta pquirit. Turbat⁹ eſt q̄ppe recordatiōe peccan
tiū: q: humanū genus in delictoꝝ pcipitia corruebat:
et pro dolore p alijs cruciabatur: qui iā vitia mūdana
trāſcenderat. Tacuit ergo: qm̄ pfunda nocte nō habe
bat ſolatiū humani colloquij: quo tpe cautius cogitat
quicūq deliberat. [Cogitaui dies antiquos: ꝛ annos
ADE. eternos]. Ingredit deliberatiuū dicēdi gen⁹: qd ſuis
mēbris diligēter explicitū: in hui⁹ partis fine mōſtra-
bimus. Dicit em̄ quare turbat⁹ eſt: qm̄ dies cogitauit
antiquos: Ade videlꝫ: quib⁹ humanū gen⁹ pctis tene-
Ps.38. bat obnoxiū. De quib⁹ ꝛ alio loco dicit: Ecce veteres
poſuiſti dies meos. Sed iſti tpales atq caduci ſunt: ꝛ
labili varietate fugitiui. Sed ꝯtra dies antiquos / an-
nos ponit eternos: q: ſicut iſti momēto pereūt: ſic futu
ri perenni longeuitate cōſiſtūt. In iſtis mors dn̄atur: in
illis regnat vita ppetua. Iſti edaci triſticia corrodent
in illis iuſti ſecura felicitate gaudebūt. In iſtis denīq
fugit omne qd venerit: in illis ſtabit quicqd acceſſerit.
Sed qd eſt hoc: q̄ iſte vir tā deo dedit⁹ cōtra dies an-
tiquos eternitate ponit annoꝝ/ Cogitabat em̄ cur la-
bētes dies ꝛ quos tenere nemo poſſit: tātopere deſide
ret ꝛ q̄rat humanitas: ꝛ illos eternos q̄ ſoli nobis ſunt
ſpecialiter appetēdi negligam⁹: cōtēnam⁹: nec creda-
mus eſſe: dū eos in p̄ſenti no valeam⁹ aſpicere. Merito
ergo turbat⁹ eſt: qui tā prauis pſuaſionib⁹ peccatores
Al. et cognouerat ſubiacere. [In mēte habui. Et meditatus
Al. ſcope-bam ſum nocte cū corde meo: † exercitabar ꝛ † vētilabā in
me ſpm̄ meū]. Caput iſtius verſus ſuperiori iūgendū
eſt. Eſt enim: ꝛ annos eternos in mēte habui: nō ſi-
cut ſtulti: q̄ hoc qd audiūt neq credūt neq in ſua me-
moria reponūt: ſed obliuioni mandāt qd negligentius
acceperūt. Iſte em̄ in mēte habuit annos eternos: qm̄
credebat eſſe vēturos. Meditat etiā cū corde ſuo: qui
aīam ſuā facit aliqd cū ratione tractare. Cū illis enim
loqmur taciti: cū illis exercemur quieti: nec ſoli ſumus
qn̄ cū ipſa ſuſcepta altercatione cōfligimus. Sequit:
Exercitabar ꝛ vētilabā in me ſpm̄ meū. Propter actus
ipſe deliberationis exprimit. Exercemur enim qn̄ p re
tractatiōes innumeras eſtuam⁹: ꝛ quaſi in paleſtra aīe
ſpūali cōcertatione fatigamur. Uentilat autē ſpūs: cū
huc atq illuc in vēti more celerrima cogitatione trāſ-
Al. non hꝫ. fert. Spūs em̄ virt⁹ eſt aīe: q̄ intētiones eius implere
Al. cōpla- ꝯtēdit. [† Et dixi: nūquid in eternū pijciet de⁹: aut nō
citior apponet vt † bñplacitū ſit † ei adhuc]. Cū iſte Aſaph
Al. non hꝫ. tranſilitor vitioꝝ totius mūdi cogitaret anguſtias: et

ſpūs ei⁹ diutinis meditationib⁹ exerceret: dixit: Nūqd
de⁹ in eternū pijciet genus humanū: vt nō ei aduent⁹
ſui miſeratione pſpiciat? Ille em̄ iā bñficia dn̄i futura
ſentiebat: qui de celeſtis miſericordie pmiſſa pietate
tractabat. Sequit: Aut nō apponet vt bñplacitū ſit ei
adhuc? Iſtud Non: nequaq negātis: ſed potius affir-
mantis eſt. Apponet em̄: id eſt pſtabit: vt ei bñplacitū
ſit genus humanū: qn̄ dignabit incarnatiōis ſue decla
rare myſteria. Qd aūt ait Adhuc: expectātis eſt: non
dolētis. Nā q̄uis fieri poſſe crederet: emergere tamē
ſubſequēti tpe ꝯſidebat. [Aut in finē miſericordiā ſuā
abſcidet: a † ſeculo ꝛ gn̄atione]. Miſericordia dn̄i eſt: Al. genera-
q̄ de maria ṽgine naſci ſm̄ carnē p nr̄a infirmitate di- tione in ge-
gnatus eſt. Hāc dn̄s nō abſcidit: quā p hoim ſalute p neratione
pphetas cecinit eſſe vēturā. De quo loco: Stephan⁹
ep̄s mēcyclus ad Leonē pncipē ſcribens mirabiliter
dicit. Indut⁹ eſt fili⁹ tunicā corporis: hoc eſt integrū
hoiem de ſcīā ṽgine: quā ſctūs ipſūs texuit ineffabiliter
in ingreſſu inenarrabiliter: in egreſſu cōprehēſibiliter.
Ingreſſus eſt inuiſibilis: egreſſus ē viſibilis. Ingreſ-
ſus eſt de⁹ verbū: egreſſus eſt idē ꝛ homo. In finē ṽo
ſignificat plenitudinē tpis: qn̄ venire dignat⁹ eſt. De
quo tpe Ioānes apl̄s dixit: Filioli nouiſſima hora eſt. 1. Joan. 2.
Addidit: A ſcl̄o ꝛ gn̄atione. A ſcl̄o: in quo decretū fue
rat vt veniret. A generatiōe: iudaica ſcꝫ: quos carnis
cognatiōe etiā fratres appellare dignat⁹ eſt. O pmiſ-
ſio glīoſa: o pceptio ſalutaris: ſi agnoſcere meruiſſent:
qd eis ſingulari munere pſtabat. [† Nunqd obliuiſcit Al. aut obli-
miſereri deus: aut cōtinebit in ira † miſericordiā ſuā]. uiſcetur
Obliuiſci illud poſſumus qd nobis accedit ꝛ recedit. Al. ſua mi-
Deo autē cui mia ſubſtātialiter ineſt: quēadmodū po- ſericordias
teſt obliuiſci qd ab ipſo nō pbat auferri? Hinc ergo p- ſuas
nūciabat miſereri deū: q: ei⁹ p̄uidebat aduentū. Nā q̄
fortior mia: q̄ vnde mūdi clades cognoſcit eſſe ſubla-
ta? Sequit: Aut ꝯtinebit in ira miſericordiā ſuā. Re-
ſpice q̄ mirabili ordine aduēt⁹ iſte deſcript⁹ eſt. Ubiq
miſericordia ponit: q: miſeris res tāta preſtat. Faciu⁹
eſt em̄ dn̄o ꝯtinere irā: q̄ ab ei⁹ trāquillitate cognoſcit
aliena. Sed magis ad miſericordiā pnus eſſe credat:
que nunq ab ei⁹ maieſtate diuidit: ſicut p Eſaiā dicit:
Nō in eternū vindex in vobis ero: neq p oē tps iraſcar
vobis. Quapropter nō in ira ꝯtinebit miſericordiā: ſꝫ
in miſericordia irā poti⁹ obſtinebit: ſi tn̄ in hoc ſcl̄o cō
uerſio deuota pueniat. Et memento q̄ ira in dn̄o abu-
ſiue nō pprie dicat. Peractū eſt deliberatiuū dicendi ADE.
gen⁹: cui⁹ mēbra ſuis ṽſib⁹ apta reddam⁹. Cogitatio
ipſius habuit dies antiquos ꝛ annos eternos ſuis q̄li-
tatib⁹ ꝛ efficiētijs cōparare: q̄s partes i ſua mēte repo
ſuit: ꝛ in eis ſpm̄ ſuū diutinis fluctuationib⁹ vētilauit:
elegit tn̄ tertie partis (ſicut in deliberationib⁹ fieri ſo-
let) certā abſolutāq ſniam. Dixit em̄: Nūqd in eternū
pijciet de⁹ vt nō apponat vt bñplacitū ſit ei adhuc? Et
reliquos duos ṽſus qui in pdictā vident cōuenire ſen
tentiā. [Et dixi nūc cepi: hec mutatio dextere excelſi].
Interiecto diapſalmate ſecūdo: venit ad tertiā narra
tionē: vbi poſt cogitationē bonoꝝ: trāſlat⁹ ad ſaluber-
rimū ſenſum: cōpetēter ſe aſſerit imutatū. Dicit enim
primo: Nūc cepi: quaſi ſapere: quaſi intelligere: q̄ſi ad
lumē ſplēdidiſſimū puenire: quippe q̄ letatur⁹ erat in
operib⁹ dn̄i. Sꝫ qd ſit iſtud Nūc cepi: ſequēti ſentētia
declarat. Que figura dicit Epheregeſis: id eſt expla- SCHE
natio dicti ſuperioris. Dicit em̄: Hec eſt mutatio dexte-
re excelſi. Mutatio: nomē equiuocū eſt. Nā mutati di-
cimur: qn̄ in peſſimā partē errore aliquo faciente dela-
bimur. Sed ne tale hic aliqd ſentiret: cōmutationē in

ſe dicit factã:quã dextera dñi ꝯſueuit opari. Dextera
enim excelſi: chriſtus eſt dñs:ꝑ quẽ ſic ſumꝰ cõmutati:
vt de cõditiõe ſeruili mereamur etiã eiꝰ filij nũcupari.
Hãc in ſe cõmutationẽ fieri ſentiebat:quã cõcedi chri
ſtiano pplo q̃ñ gaudebat.[Memor fui operũ dñi:q̃
memor ero ab initio mirabiliũ tuorũ.[Cõmutationẽ
de ſe factam in ſua dicit ꝑmanere memoria:q̃ meliora
mereẽ ſuſcipere:q̃ collata bona de corde nõ ꝓbat amit
tere. Sed ne tñ de ſe exultare videreẽ:ſequitur: Quia
memor ero ab initio mirabiliũ tuorũ: vtiq̃ q̃ humano
generi pius miſerator indulſit. Primũ:ꝙ Adam fecit
ad imaginẽ ⁊ ſſ̃litudinẽ ſuã. Deinde:ꝙ oblationẽ abel
iuſti ſuſceperit. Quꝫ in arca noe creſcẽte diluuio:in mi
niſteriũ eccleſie aialia diuerſa ſaluauerit. Ut abraã fi
liũ ſuũ offerẽte: typũ ſui aduẽtus celeſti pietate mon
ſtrauerit. Poſtremo: ꝙ ipſe ad liberãdũ hoiem venire
dignatus eſt. Hec erant ab initio credo mirabilia que
ſanctũ virũ ſua recordatiõe mulcebãt.[Et meditabor
Al. adinuẽtionibus in oibus operibꝰ tuis: ⁊ in † obſeruationibꝰ tuis exer
cebor]. Cognoſcamus quo ꝑuenerit mũdi iſtius trãſi
litor egregius. Promittit enim ſe miſericordia dñi ſuf
fragãte in eiꝰ operibus.i. in ſcripturis diuinis aſſidua
cogitatiõe meditari:vbi nullũ tediũ/nulla ſatietas eſt:
ſed q̃tũ quis plus hauſerit:tãto amplius dulcia ſenſa
ꝑquirit:vnde centeſimus octauuſdecimꝰ pſalmꝰ mul
ta dicturus eſt. Sed q̃ fidelibus nõ ſufficit ſolũmodo
legere:niſi etiã bonoꝝ opeꝝ fructꝰ ſedula pietate mon
ſtrare:dicit: In obſeruationibꝰ tuis exercebor:id eſt in
p̃ceptis tuis ſalutaribꝰ:humili deuotiõe ꝓfabor. Exer
citatio enim bene nr̃a dicit: q̃ñ iuſſa dñi ipſo miſerãte
peragimus.[Deꝰ in ſctõ via tua:q̃s deꝰ magnus ſicut
deꝰ noſter]? Uenit ad laudes dñi:quibꝰ fortitudinẽ eiꝰ
manſuetudinẽq̃ cõmemorat: vt beniuolentiã piiſſimi
iudicis facilius impetrarẽt iterata preconia. Apparet
quippe ſanctũ virũ certiſſima fuiſſe pollicitũ. Cõſtat
enim ⁊ libus eũ ⁊ operibꝰ eruditũ:q̃ñ ad paternas lau
des deuota exultatiõe ꝓrupit. Dicit enim: Deꝰ in ſctõ
Pſ̃.85. via tua. Sctũs:chriſtꝰ eſt dñs:ſicut ipſe dicit:Cuſtodi
aiam meã q̃m ſanctꝰ ſum. Idẽ ipſe viã ſe dicit:vt eſt il
Joan.14. lud: Ego ſum via veritas ⁊ vita. Sed cũ fidẽ hoibus
p̃buit qua pater ꝑfectiſſime noſcereẽ:via pr̃is iuſte dr
quia ꝑ ipſum queadmodũ trinitas colereẽ accepimꝰ.
Matth.28. Ipſe enim dixit: Ite baptizate oẽs gẽtes:in noie pr̃is
et filij ⁊ ſpũs ſcti. Sequiẽ: Quis deꝰ magnꝰ ſicut deꝰ
noſter? Iã quaſi eruditꝰ in ſpũ ſancto letꝰ exultat:po
tentiãq̃ dñi vniuerſis preferẽs ſimulachris:que falſa
perſuaſione in terra colebantur:illa enumeranẽ viliſſi
ma/infirma/deſpicienda:dñs aũt noſter magnꝰ:fortis
et terribilis: oia faciẽs quecũq̃ vult in celo ⁊ in terra.
Ergo hic verſus ꝯtra illos increpãdos dicit: q̃ adhuc
ſuperſtitionũ errore cecabanẽ:vt infelices agnoſcãt quẽ
SCHE. refugiunt/q̃s ſequunẽ. Hoc ſchema dr Syndicaſmos:
q̃ latine interpretaẽ collatio ſiue ꝯiunctio. Fit aũt ex
cõparatione cõtrarioꝝ: q̃ñ aut ꝑſone aut cauſe:ſiue in
cõtrariũ ſiue in ſimile cõparanẽ. [Tu es deꝰ qui facis
Al. non hꝫ mirabilia † ſolus. Notã feciſti in pplis virtutẽ tuam].
Cũ dicit Tu es deꝰ:eſſentiã diuine maieſtatis oſtẽdit:
Exo.3. ſicut ipſe dicit:Ego ſum q̃ ſũ. Eſſe em̃ ipſi ꝓprie cõue
nit:q̃ vt ſit nullius adiutorio ꝯtineẽ:ſed nature ſue po
tẽtie ſemꝑ magnꝰ:ſemꝑ excelſus:ſemꝑ incõmutabilis
ꝑſeuerat. Quapropter ipſe eſt q̃ facit mirabilia ſolus.
Nã licet hic ⁊ ſctis ſuis facere ſepe p̃ſtiterit: ſolꝰ tñ eſt
qui mirabiles opatiões ad effectũ ſue volũtatis addu
cit. Sed videamus quare dixerit Solus:cũ ⁊ filius ⁊
ſpũs ſctũs cooperenẽ in oibus? Solus dixit: q̃ trini
tatẽ ſctãm vnũ dñm:vnũ deũ veraciter ꝯfitemur:ſicut
ipſe dicit: Audi iſrael:dñs deꝰ tuus deꝰ vnus eſt. Se Deut.6.
quiẽ: Notã feciſti in pplis virtutẽ tuã:id eſt cũ in hũc
mũdũ miſit dñm ſaluatorẽ:q̃ ſicut dicit aplſ:dei virtꝰ 1.Corin.1.
eſt: ⁊ dei ſapiẽtia. Notũ enim fecit:q̃ñ eũ ⁊ illi notũ ha
buerũt q̃ facietenus ſciebãt:⁊ illi altius ꝯtẽplati ſunt
qui eũ pr̃is filiũ fideli mẽte crediderũt. Notus ergo fa
ctus eſt pplis infidelibꝰ ſolũmodo corꝑe: fidelibꝰ aũt
et diuinitate:ſicut in euãgelio dicit: Bt̃i mũdo corde: Matth.5.
q̃m ipſi deũ videbũt.[† Liberaſti i brachio tuo pplm Al. redemiſti
tuũ:filios † iſrael ⁊ ioſeph]. Sẽſum excolit ſuperiorẽ.
Dicit enim q̃d p̃ſtiterit humano generi paterna clemẽ Al. iacob
tia:q̃m in brachio ſuo:id eſt in dño ſaluatore liberauit
pplm ſuũ:ſicut legiẽ: Et brachiũ dñi cui reuelatũ eſt? Eſa.53.
Et ne haberes ambiguũ quẽ populũ liberauit:ſequiẽ:
Filios iſrael ⁊ ioſeph. Populũ ſepe diximꝰ:intellectu
pluralẽ numerũ ꝯtinere:cuius ſingulariter ꝓlatus eſſe
videaẽ. Quapropter filios iſrael:iudaicã plebẽ que tñ
credidit debemꝰ accipere. Ioſeph:alterã que venit ex
gẽtibꝰ. Sed ſiue q̃ credidit de iudeis:ſiue que de gen
tiũ vocatione collecta eſt: vnus eſt dei ppls: cuius tpe
credulitatis ſue diuiſus eſſe videaẽ:ſicut in euangelio
dicit: Sũt aũt oues q̃ nõ ſunt ex hoc ouili:oportet me Joan.10.
et eas adducere vt ſit vnus grex ⁊ vnꝰ paſtor. Nã noie
Ioſeph: gẽtiũ fidẽ nõ incõuenienter aduertimꝰ:q̃ iſte
Ioſeph: cuius filiꝰ fuerit Iacob:qui primo vocatꝰ eſt
iſrael:tñ q̃ traditꝰ eſt a fratribꝰ ⁊ ꝑuenit ad gẽtes:vbi
honorabilis habebaẽ ⁊ potens:ita vt eiꝰ arbitrio egy
ptioꝝ terra regereẽ:rõnabiliter eiꝰ noie gẽtes indicanẽ
q̃ dño ſaluatori deuota mẽte crediderũt. Nã ⁊ ipm no
men Ioſeph: indicat creſcẽs:q̃d gentibus cõuenienter
aptaẽ:ex quibꝰ chriſti eccl̃ia ſemꝑ augeẽ. Ergo ſenſus
iſte eſt:q̃ ⁊ de pplo iſraelitarũ:⁊ de gẽtiũ cõgregatiõe
liberauit eos i brachio ſuo:id eſt in dño ſaluatore: q̃ et
credere puro corde maluerũt.[Uiderũt te aque deus:
viderũt te aque ⁊ timuerũt: ⁊ † ꝯturbate ſunt abyſſi]. Al. turbate
Uenit ad quartã narrationẽ:vbi iam letus refert quas
virtutes chriſti dñi maieſtas effecerit. Nã de quo dixe
rat prius. Notã feciſti in pplis ꝟtutẽ tuã:nũc dicit de
ipſo:Uiderũt te aque deus. Per aq̃s pplos ſignificare
freq̃nter ſcriptura diuina teſtaẽ: q̃ñ eas ⁊ videre cõmẽ
morat ⁊ timere. Ipſe ſunt em̃ aque:que ſenſu rõnabili
dñm cognoſcere vel metuere potuerũt. Nã vide quid
addidit:Uiderũt te aque ⁊ timuerũt:q̃ñ vtiq̃ in bruto
elemẽto nõ poterat euenire vt tantã miraculoꝝ mani
feſtationẽ cognoſcerẽt ⁊ timerẽt. Sequiẽ: Et turbate
ſunt abyſſi. Id eſt pplos ⁊ in hoc ſermone debemꝰ nu
meroſiores aduertere:q̃ more liq̃di elemẽti:vitioꝝ fla
tibus cõmouenẽ. Sed feliciter tũc turbati ſunt: q̃ñ ad
ꝯuerſionis ſtudia ꝑuenerũt. Et intẽde q̃d ſubſequẽtia
vſq̃ ad finẽ pſalmi:ꝑ figurã Parabolen dicunẽ q̃ñ res SCHE.
genere diſſimiles ſibimet comparanẽ.[Multitudo ſo
nitus aquarũ:vocem dederunt nubes. Etenim ſagitte
tue † ꝑtranſierũt]. Multitudo ſonitus aquarũ eſt: q̃ñ Al. trãſeũt
pſalmodia dulcis offertur: q̃ñ gemitibꝰ ac lachrymis
culpa diluiẽ:q̃ñ grẽ ꝓ ſuſcepto munere referunẽ:⁊ qua
ſi mari ꝯfragoſum:ita in ſctis eccleſijs reſonãt diuerſa
vota pploꝝ. Sed quare ſit factus ſonitus: multitudi
nes aquarũ pulchre ſubiecit: q̃ vocẽ dederũt nubes.
Nubes p̃dicatores ſignificare ſepe iã diximꝰ:de q̃bus
ſcriptũ eſt: Mandabo nubibus meis ne pluant ſuꝑ eã Eſa.5.
imbrem. Qui vocẽ ſuã magnã dederũt:cũ p̃cepta dñi
vulgauerũt in toto orbe terrarũ:ſicut ⁊ alius pſalmus
ante predicauit. In omnẽ terrã exijt ſonus eoꝝ:⁊ in fi Pſ̃.18.
nes orbis terre verba eoꝝ. Hinc ſonitus venit aqua

rum:hinc turbate ſunt abyſſi: quia verba iſta predica-
tionũ errantibus populis deuotiora ſtudia cõtulerũt.
Sequitur: Etenim ſagitte tue pertrãſierũt. Sagittas
hic euãgeliſtas decenter aduertimus: qui predicatio-
nibus ſuis deuotos pplos vſq; ad cordis intima me-
dicinaliter tranſfoderunt: non inflicto vulnere: ſed ſa-
Al. illuxerunt lute. [Vox tonitrui tui in rota. † Illuxerũt coruſcatio-
nes tue orbi terre: cõmota eſt ⁊ contremuit terra]. Et
hoc quoq; comparatiue dicitur: quia tonitrui vox ita
reuoluitur: quaſi de rotis venire perſtrepentibus au-
diatur. Sic enim cum de ſummo funditur ſpacio celo-
rum volubili murmuratione pertranſeunt: vt rotatus
atq; ſinuoſus ipſe ſonitus ſentiatur. Siue magis in
rota orbem terrarũ debemus accipere: qui in ſpeciem
rote abſoluta rotunditate concluditur. In rota ergo:
id eſt in mundo: vox tonitrui eius egreſſa eſt: quando
predicatores chriſti circulum totius orbis verbis to-
nantibus impleuerũt. Sed ille nubes: illa tonitrua: ſe-
quitur quid fecerũt. Illuxerũt coruſcationes tue orbi
terre. Dignis comparationibus beneficia diuina nar-
rantur: vt res celeſtes ſupernis ſimilitudinibus expo-
nantur. Illuxerũt coruſcationes: diuina precepta di-
cit veritatis lumine radiantia que tenebras hominũ p
totũ mundũ ſalutari illuminatione fugauerunt. Dicit
enim: tonitrua ⁊ coruſcationes iſte quid egerint: vt ter
ra: id eſt corpora noſtra cõmouerentur ⁊ contremiſce-
rent audito tãto miraculo. Cõmotos quippe ⁊ treme-
factos illos dicit: qui verbũ dei fideliter audientes: ad
cõuerſionis ſtudiũ chriſti munere peruenerũt. [In ma-
ri via tua: ⁊ ſemite tue in aquis multis: ⁊ veſtigia tua
non cognoſcentur]. Si ad litterã hoc velis accipere:
in mari fuit via eius: quãdo ſuper dorſa pelagi viſua-
liter ambulans: Petrũ apoſtolũ vt ad ſe veniret euo-
cauit. Siue magis illud intelligendũ eſt: In mari vie
tue: in cogitationib⁹ hominũ: que velut mare perfidũ
fluctuãt: vbi tamen ille vias habet: quãdo eos ſibi lar-
ga pietate ſubdiderit: Aque multe: cõuerſorũ eſt tur-
ba gentiliũ: vbi ſunt ſemite dñi: id eſt vie ipſius: dum
ad eos venire dignatur. Sequitur: Et veſtigia tua nõ
cognoſcentur. Hoc cũ imputatione legendũ eſt: vt cũ
palam venerit: tantiſq; ſe demonſtrauerit miraculis:
non ſit tamen cognitus ab infidelibus iudeis. Merito
ergo illis exprobrat: qui tante maieſtati: ⁊ tam preſen-
tibus beneficijs credere noluerũt. Veſtigia ſiquidem:
ſignificant preſentiam corporalẽ. Nam veſtigium eſt
plante ſignũ: quod facimus ambulantes. [Deduxiſti
ſicut oues populũ tuũ: in manu moyſi ⁊ aaron]. Cum
hoc miraculum nulli alteri poſſit aptari: ſine dubio ⁊
illa imputatio que preceſſit: quia non cognouerũt ve-
ſtigia eius: ad populũ ptinet hebreorũ. Deducti enim
ſunt in Moyſi ⁊ Aaron manu: id eſt operatione: quã
diuerſorũ miraculoꝝ nouitate faciebãt. Et bene dixit:
Sicut oues: non tamen oues: quia non credendo facti
ſunt hedi. Hic enim Sicut/veritatem non ſignificat:
ſed imaginationẽ. Moyſes autẽ interpretatur aſſum-
ptus: quoniã de flumine collectus eſt a filia Pharao-
[illegible] nis. Aaron pro fortitudinis mons. Que nomina ipſas
quoq; virtutes quas fecerũt videnẽ exprimere. Moy-
ſes enim inter alia iubente dño in aquis eſt operatus:
quando in mari rubro hebreos viam fecit habere ter-
renam: ſignificans per baptiſmatis donũ liberandum
eſſe populũ fidelem. Aaron eccleſie tenebat imaginẽ:
quã bene monti fortiſſimo comparauit: que ⁊ honore
ſancto preminet: ⁊ fidei ſoliditate conſiſtit. His enim
ducibus iſraelitarum populũ diuina virtute legimus
eſſe liberatum.

Concluſio.

O idithun vere humanarũ rerum tranſilitor egregie: qui pſalmũ mirabili in-
ſtitutione cantaſti: in tribulationibus exercitatus: ne-
gaſti te vllo modo conſolarũ. Deinde: deliberatio tua
ad perfectã noſcitur perueniſſe ſententiã. Tertio: ſen-
tis te iam feliciter immutatũ: nec tamẽ proſperis ani-
mũ relaxas. Sed cum te ſemper intentũ ad magnalia
dñi profiteris: augmẽto quodã ſapientie iugiter pro-
feciſſe cognoſceris. Quarto: miracula chriſti ſub ma-
gna exultatione concelebras: et cũ diuerſa percurris:
inſtitutionẽ chriſtiano populo qua ſaluetur oſtendis.
Preſta dñe: vt ſolita nos iubeas pietate purgari: qua-
tenus qui ſumus actuum qualitate diſſimiles: clemen-
tia tua faciat eſſe conſortes.

Explicit expoſitio in pſalmum. 76.

Intellectus Aſaph. lxxvij.

Attendite popule meus legẽ
meã: inclinate aurẽ veſtrã in
verba oris mei. Aperiam in
parabolis os meum: loquar
ppoſitiões ab initio. Quan
ta audiuimus ⁊ cognouim⁹
ea: ⁊ patres noſtri narrauerunt nobis. Non
ſunt occultata a filijs eoꝝ: in generatione al
tera. Narrãtes laudes dñi et virtutes eius:
et mirabilia eius que fecit. Et ſuſcitauit teſti
monium in iacob: et legem poſuit in iſrael.
Quãta mãdauit patribus noſtris nota fa-
cere ea filijs ſuis: vt cognoſcat generatio al-
tera. Filij qui naſcentur ⁊ exurgent: ⁊ narra-
bũt filijs ſuis. Ut ponant in deo ſpem ſuã: ⁊
nõ obliuiſcantur operũ dei ⁊ mandata eius
exquirant. Ne fiant ſicut patres eorũ: gene-
ratio praua ⁊ exaſperãs. Generatio que nõ
direxit cor ſuũ: ⁊ nõ eſt creditus cũ deo ſpũs
eius. Filij effrem intendentes et mittentes
arcũ: cõuerſi ſunt i die belli. Nõ cuſtodierũt
teſtamẽtũ dei: ⁊ in lege eius noluerũt ambu
lare. Et obliti ſunt bñfactorũ eius: ⁊ mirabi
liũ eius que oſtendit eis. Corã patrib⁹ eorũ
fecit mirabilia in terra egypti: in campo tha
neos. Interrupit mare ⁊ perduxit eos: ⁊ ſta
tuit aquas quaſi in vtre. Et deduxit eos in
nube diei: ⁊ tota nocte in illuminatiõe ignis
Interrupit petram in heremo: ⁊ adaquauit
eos velut in abyſſo multa. Et eduxit aquam
de petra: ⁊ eduxit tanq̃ flumina aquas. Et
appoſuerũt adhuc peccare ei: in irã excita-
uerũt excelſũ in inaquoſo. Et tẽtauerũt deũ
in cordib⁹ ſuis: vt peterent eſcas aiab⁹ ſuis.
Et male locuti ſunt de deo: dixerũt nunquid
poterit de⁹ parare menſam in deſerto? Quia
percuſſit petrã ⁊ fluxerũt aque: et torrentes
inundauerũt. Nũquid ⁊ panẽ poterit dare:
aut parare menſam pplo ſuo? Ideo audiuit

dñs ⁊ diſtulit: et ignis accenſus eſt in iacob
et ira aſcendit in iſrael. Quia nõ crediderũt
in deo: nec ſperauerunt in ſalutari eius. Et
mandauit nubibus deſuper: et ianuas celi
aperuit. Et pluit illis manna ad manducan
dum: ⁊ panem celi dedit eis. Panem ange-
lorũ manducauit homo: cibaria miſit eis in
abundantiã. Tranſtulit auſtrũ de celo: ⁊ in-
duxit in virtute ſua africũ. Et pluit ſup eos
ſicut puluerẽ carnes: ⁊ ſicut arenã maris vo
latilia pennata. Et ceciderunt in medio ca-
ſtrorũ eorũ: circa tabernacula eoꝝ. Et man
ducauerũt ⁊ ſaturati ſunt nimis: ⁊ deſideriũ
eorũ attulit eis: non ſunt fraudati a deſide-
rio ſuo. Adhuc eſce eorũ erant in ore ipſorũ:
et ira dei aſcendit ſuper eos. Et occidit pin-
gues eorum: et electos iſrael impediuit. Jn
omnibus his peccauerũt adhuc: et non cre-
diderũt in mirabilibus eius. Et defecerunt
in vanitate dies eorũ: ⁊ anni eorũ cum feſti-
natione. Cũ occideret eos querebãt eum: et
reuertebantur et diluculo veniebãt ad eum.
Et rememorati ſunt quia deus adiutor eſt
eorũ: ⁊ deus excelſus redemptor eorum eſt.
Et dilexerũt eũ in ore ſuo: ⁊ lingua ſua men-
titi ſunt ei. Cor autẽ eorũ non erat rectũ cũ
eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eiꝰ.
Jpſe autẽ eſt miſericors ⁊ propitius fiet pec
catis eorũ: ⁊ non diſperdet eos. Et abunda
uit vt auerteret iram ſuam: et non accendit
omnẽ iram ſuã. Et recordatus eſt quia caro
ſunt: ſpiritus vadens ⁊ non rediens. Quo-
tiens exacerbauerũt eum in deſerto: in iram
concitauerũt eum in inaquoſo. Et conuerſi
ſunt ⁊ tentauerũt deũ: ⁊ ſanctũ iſrael exacer
bauerunt. Non ſunt recordati manus eius:
die qua redemit eos de manu tribulantis.
Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: et ꝓdigia
ſua in campo thaneos. Et conuertit in ſan-
guinem flumina eorũ: et imbres eorũ ne bi-
berẽt. Miſit in eos cynomiã ⁊ comedit eos:
et ranam ⁊ diſperdidit eos. Et dedit erugi-
ni fructus eorum: et labores eorum locuſte.
Et occidit in grandine vineas eorũ: et mo-
ros eorũ in pruina. Et tradidit grandini iu-
menta eorũ: ⁊ poſſeſſiones eorũ igni. Miſit
in eos iram indignationis ſue: indignatio-
nem ⁊ iram ⁊ tribulationẽ: immiſſiones per
angelos malos. Uiam fecit ſemite ire ſue:
non pepercit a morte animarũ eorum: et iu-
menta eorũ in morte concluſit. Et percuſſit
omne primogenituz in terra egypti: primi-
tias omnis laboris eorum in tabernaculis
cham. Et abſtulit ſicut oues populũ ſuum:
et perduxit eos tanꝙ gregem in deſerto. Et
deduxit eos in ſpe ⁊ non timuerunt: ⁊ inimi-
cos eorum operuit mare. Et induxit eos in
montẽ ſanctificatiõis ſue: montẽ quẽ acqui-
ſiuit dextera eius. Et eiecit a facie eorũ gen
tes: ⁊ ſorte diuiſit eis terram in funiculo di-
ſtributionis. Et habitare fecit in tabernacu
lis eorũ: tribus iſrael. Et tentauerunt ⁊ exa-
cerbauerũt deũ excelſum: ⁊ teſtimonia eius
non cuſtodierũt. Et auerterunt ſe ⁊ non ſer-
uauerũt pactũ: quemadmodũ patres eorũ
cõuerſi ſunt in arcum prauũ. Jn iram conci-
tauerunt eum in collibus ſuis: ⁊ in ſculptili-
bus ſuis ad emulationẽ eum prouocauerũt.
Audiuit deus ⁊ ſpreuit: ⁊ ad nichilũ redegit
valde iſrael. Et repulit tabernaculũ ſilo: ta-
bernaculum ſuum vbi habitauit in homini-
bus. Et tradidit in captiuitatẽ virtutẽ eoꝝ:
et pulchritudinẽ eorũ in manus inimici. Et
cõcluſit in gladio populũ ſuũ: et hereditatẽ
ſuam ſpreuit. Juuenes eorũ comedit ignis:
et virgines eorũ non ſunt lamentate. Sacer
dotes eorũ in gladio ceciderũt: ⁊ vidue eoꝝ
non plorabantur. Et excitatus eſt tanꝙ dor
miens dominus: tanꝙ potens crapulatus a
vino. Et percuſſit inimicos ſuos in poſterio
ra: opprobriũ ſempiternũ dedit illis. Et re-
pulit tabernaculuz Joſeph: ⁊ tribum effrem
non elegit. Sed elegit tribum iuda: montẽ
ſyon quem dilexit. Et edificauit ſicut vnicor
nis ſanctificium ſuuz: in terra quam funda-
uit in ſecula. Et elegit dauid ſeruum ſuum ⁊
ſuſtulit eũ de gregibꝰ ouium: de poſt fetan-
tes accepit eum. Paſcere iacob ſeruum ſuũ:
et iſrael hereditatem ſuam. Et pauit eos in
innocentia cordis ſui: ⁊ in intellectibus ma-
nuum ſuarum deduxit eos.

Quotiens intellectus inuenitur in titulis:
magni cuiuſdam rei nobis ſignificantia
declaratur. Nam cum intellectum gene-
raliter dicamus: quicquid nos aduertere
bonum maliũꝗ facit: hic tamen intellectꝰ
ponitur quando ſenſus noſter ꝑfecta intelligentia ten
dit ad dñm. Aſaph vero diximus hebrea lingua ſigni JNTEB
ficare ſynagogam: latine collectionem. Sed quia in-
tellectum premiſit: fidelem hic ſynagogam loqui de-
clarauit. Exprobrare enim malis nequeunt, niſi corda
fidelium.

Diuiſio.

Quanto pſalmus hic probatur eſſe longiſſi-
mus: tanto ſtudioſius debet numeroſis di-
uiſionibus aperiri: vt et per diſtinctionem
melius eluceſcat: et ipſa partium ſectione
faſtidiũ longinquitatis abſtergat. Jn pri-
ma parte pſalmi: duo tm̃ verſiculi perſone dñi ꝓban-
tur aptari: vt reuerentia creſceret ſequentiũ dictorũ:

vbi ipſe rex facere videbatur initiũ. Scđa parte:latius
loquitur Aſaph:imputans iudeis ꝙ tantis beneficijs
dñi extitiſſe ꝓbarenẗ ingrati:illi tñ prauitate diſtorti:
cor ſuũ nequaꝗ̃ dñi iuſſionibus admouerũt. In tertia
vero numerãtur quãta munera iſraelitico populo vir-
tus diuina preſtiterit:nec tamẽ illi a murmurationib⁹
ceſſauerũt. Quarta dicit: qualis in eis vindicta ꝓue-
nerit: ⁊ quẽadmodũ ſit miſeratione dñi mollita ſenten
tia. Quinta parte:ꝓpter murmurationes eorũ vindi-
catũ in eis eſt:ſed iterũ ad ſupplicationẽ dñi cognoſcẽ
tes eius magnalia redierunt. Sexta:denuo illi doloſe
locuti ſunt:et errores ſolitos ſunt ſecuti: miſericordia
tamen dñi nõ eos paſſa eſt diſſipari: quod malis eorũ
iuſte potuiſſet infligi. Septima dicit/ quẽadmodum
dñm cõcitauerint in deſerto:cũ tamẽ ꝓpter ipſos decẽ
plagis egyptiorꝫ populus fuerit vehemẽter afflictus.
Octaua: bñficia dñi referunẗ: ⁊ iudaice obſtinationis
iterũ culpa ſubiũgitur. Nona: vitio grauiſſima ſubſe-
quitur:ita vt captiuitati populũ tradiderit:⁊ taberna-
culũ ſilo/ in quo habitare inter hoies videbaẗ abiece-
rit:poſteaꝗ̃ elegit montẽ ſyon:⁊ dauid ſeruũ ſuum:de
cuius ſemine chriſtus dñs naſceretur: qui mũdo ſalu-
taris medicus adueniret. Sic ꝑ hũc pſalmũ ab initio
electionis gentis hebraice:vſqꝫ ad aduentũ dñi ſalua-
toris facta deſcriptio eſt. Expoſitio.

At. popule [A]Ttendite † populus meus legẽ meã:incli
nate aurem veſtrã in verba oris mei]. In
hoc principio loquitur de⁹:qui ꝑ Moyſen
legẽ dedit hebreis. Et dum dicit: Legem
meã attẽdite: nõ tãtũ vult qđ dicit̃ aurib⁹
percipi:quantũ veritatem dicti cordis oculis intueri.
Attendit enim audita:qui res dictas deuota mẽte re-
ſpexerit. Dum dicit autem: Populus meus:illos pro-
fecto ſignificat: qui eius mãdatis obedientes fuerũt.
Non enim aut ꝓphete: aut alij iuſti a noſtra fide dici
potuerant alieni:q̃ actus illos primi tẽporis ſpũaliter
i.Corin.10. acceperũt:ſicut dicit apoſtolus: Nolo enim vos igno-
rare fratres:quia patres noſtri oẽs ſub nube fuerũt. Et
paulopoſt: Et oẽs eundẽ cibũ ſpũalẽ mãducauerũt:et
oẽs eundẽ potũ ſpũalẽ biberũt. Sequitur: Inclinate
aurẽ veſtrã in verba oris mei. Hic affectus precipitur
audiendi:qm̃ qui toto corde vult audita ꝑcipere: aurẽ
ſuã cognoſcitur inclinare:vt humilis ac paratus acci-
piat:quod de ore ſancte poteſtatis emanat. Sed nota
ꝙ iam inter fideles accipitur:cui auſcultãdi tanta cu-
ra delegatur. [Aperiã in parabolis os meũ:loquar ꝓ-
poſitiones ab initio]. Attentũ ſibi reddit auditorem:
cũ ſe parabolis dicit eſſe locuturũ:vt non remiſſe poſ-
ſit audiri qui ſe tam granditer ꝓmittebat effari. Pa-
DEF. rabola enim greco vocabulo dicit̃ ſimilitudo: quando
illud qđ intelligi volumus: per cõparationes aliquas
indicamus. Sic enim ferreũ quẽpiã dicimus:quando
durũ ac fortẽ deſideramus intelligi. Cũ velocẽ: vẽtis
aut auibus comparamus. Et intuere ꝙ dño os ſuum
dicit Aſaph: qui eſt inferius locuturus. Unde merito
eũ intellectus preceſſit:cui tam magna erat teſtimonij
gratia cõferenda. Sequitur: Loquar ꝓpoſitiones ab
initio. Loquitur vtiqꝫ ipſe:qui loqui facit. Nam q̃uis
alieno miniſterio ſermo depromaẗ: ſpiritus ſanctus lo
quitur:cuius ꝑcepta vulganẗ: ſicut dicit apłs Petrus.
2.Pe.1. Non enim vnq̃ȝ voluntate humana allata eſt prophe-
tia:ſed ſpiritu ſancto acti locuti ſunt ſancti hoies dei.
Propoſitiones autem:obſcuras ⁊ abditas ſignificant
queſtiones: que adhibita diſputatione ſoluende ſunt.
Has ſuo loco poſitas: cõpetentius admonemus. Ab

initio videlicet veteris teſtamenti dicit: ſicut Aſaph
infra locuturus eſt. [Quanta audiuimus et cognoui-
mus ea:⁊ patres noſtri narrauerũt nobis]. In perſo-
na dñi pſalmi huius honorabili capite cõſtituto: venit
ad ſecũdã partẽ: vbi Aſaph introducitur loquẽs: cui⁹
nõ tanꝗ̃ humana verba: ſed celeſtẽ debem⁹ ſuſcipere
iuſſionẽ. Quãta: multitudinẽ rerũ demonſtrat. Audi-
uimus pertinet ad ꝓphetas. Cognouimus ad nouum
reſpicit teſtamẽtũ. Audita ſunt enim: cũ ꝓphetarenẗ.
Cognita: dum implerenẗ per dñm chriſtũ. Sequitur:
Et pr̃es noſtri narrauerũt nobis. Patres ſuos Moy-
ſen dicit ⁊ alios prophetas veteris teſtamenti: qui de
dñi aduentu multa locuti ſunt ⁊ illuminati predicaue-
runt:quod ⁊ iſte fieri preuidebat. Iuſti enim nõ eſſent
niſi ꝓbarentur credere que dicebãt. [Non ſunt occul-
tata a filijs eorꝫ: in generatiõe altera]. Hec que refert:
patres ſuos de aduentu dñi predicaſſe dicit: nec a fi-
lijs eorꝫ abſcondita fuiſſe magnalia: id eſt ab ſpiritua-
libus filijs: qui eorꝫ imitatores fuerũt. Nam qđ dixit:
In generatione altera: iam non hebreorꝫ ſed gentium
ſignificat cõgregationẽ: quia ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto
indiuidue trinitatis beneficio regenerãtur: vnde ⁊ illi
intelligẽtie vero lumine ſunt repleti. [Narrantes lau-
des domini ⁊ virtutes ei⁹: ⁊ mirabilia eius que fecit].
Ordo verborum talis eſt: Annũciauerunt nobis pa-
tres noſtri narrantes laudes dñi. Facta quippe domi-
ni narrare/ laudaſſe eſt: cuius dum opera referuntur:
gloria ſemꝑ augetur. Uirtutes eius/ ſignificat libera-
tiones: quas fecit in ppł̃o iudeorꝫ: quãdo eos de Pha-
raonis impia poteſtate liberauit. Mirabilia ꝟo: ꝙ eos
in deſerto magnalibus pauit: ꝙ eis gentes potentiſſi-
mas leuiſſima concertatione ſubiecit. Addidit: Que
fecit: vt non tm̃ ꝓmiſſa: verũetiã completa eſſe vide-
rentur. Hec autem cuncta ex teſtamenti veteris refe-
runtur hyſtoria. Hyſtoria eſt enim: preteritatũ rerum DEF.
fida cõmemoratio / ab etatis noſtre memoria remota.
[Et ſuſcitauit teſtimoniũ in Iacob: ⁊ legem poſuit in
iſrael]. Uenit ad illud qđ ſuperius dixit: Loquar ꝓpo
ſitiones ab initio. Initiũ quippe vetus eſt teſtamẽtũ
vnde inferius dicturus eſt. Illud fortaſſe cõmemorat DOG.
in Iacob teſtimoniũ ſuſcitatũ: quãdo cũ angelo col-
luctans in prefiguratione futurorꝫ: tactus vno femore
claudicauit: ſignificans iſraeliticũ populũ: partẽ fidei
firmitate cõſtare: partẽ a ſua potius ſalute diſcedere.
Hoc enim fuit populi erraturi vel credituri teſtimo-
niũ: quod iacob ꝯcertatio illa predixit. Suſcitatũ autẽ
dixit: quaſi in lucẽ redditũ: quod ſomno ignorãtie vi-
debatur oppreſſum. Ipſum eſt quod ſuperius ꝓmiſit:
Aperiã in parabolis os meũ: ſcilicet qm̃ ab iſto initio
erat locuturus talia. Sequitur: Et legẽ poſuit in iſrael
vt eos vtiqꝫ deuotos eſſe ſuo dño cõmoneret: ne vana
volũtate permiſſi in deuios laberentur errores. Pro-
pter dictũ eſt Legẽ poſuit: quaſi peccatorib⁹ iugũ: le-
uibus pondus: erraturis vero cõteſtationis exemplũ.
Unde alio loco ait: Quia iuſto lex non eſt poſita. Hoc 1.Tim.1.
eſt qđ ſuperius dixit: Loquar ꝓpoſitiones ab initio.
Sed hoc ꝯgrue ſuis locis diligẽs lector aperabit: quia
vbiqꝫ iſta cõmemorare faſtidiũ eſt. [Quanta manda-
uit patribus noſtris nota facere ea filijs ſuis: vt co-
gnoſcat generatio altera. Filij qui naſcentur et exur-
gent: ⁊ narrabũt ea filijs ſuis]. Uerſus iſti ſignificant
per generationes hominum mandata dñi fuiſſe tranſ-
miſſa: ne quis putaret vni datũ: quod oibus cognoſci-
tur attributũ. Acceperunt enim iudei: qđ ad chriſtia-
nos non eſt dubiũ perueniſſe. Ideo enim additũ eſt:

Ut cognoſcat generatio altera: non vtiq; iudaica: ſed
quã de gentibus cõſtat electã. Altera enim hic extra-
neos ſignificat:non ꝓpinquos. Nam qd ſequit: Filij q
naſcentur ⁊ exurgẽt:⁊ narrabũt ea filijs ſuis: vult intel
ligi ſine dubio chriſtianos:qui ꝑdicatiões ſanctas/ad
eternã ſalutẽ cõferendã ſuis poſteris vtiq; tradiderũt.
[Ut ponant in deo ſpem ſuã ⁊ nõ obliuiſcantur operũ
Al.non hz dei † ſui:⁊ mandata eius exquirant]. Utilitas paterne
predicationis hic euidẽter expreſſa eſt: vt poſteri eoꝝ
ſpem ſuã nõ ponãt in lege que punit: ſed in gr̃a cõceſ-
ſa que redimit. Sequitur: Et nõ obliuiſcant operũ dei
ſui:ſicut fecerũt ꝑfidi iudei: qui oblito auctore ſuo ad
culturas ſe demonũ trãſtulerũt. Addidit: Et mandata
eius exquirant. Ipſa eſt enim dei ſummi vera recorda
al.generatio tio: ſi mãdata eius deuotis mentib⁹ impleamus. [Ne
praua ⁊ exa- fiant ſicut patres eoꝝ † genus prauũ ⁊ peramarũ. Ge-
ſperans. Ge nus quod nõ direxit cor ſuũ: ⁊ non eſt creditus cũ deo
neratio q̃ nõ ſpũs eius]. His verſib⁹ duobus ſub definitionib⁹ pul
DOS. chris notaſ ꝑfidia iudeorũ. Dicit enim: Ne fiant ſicut
patres eoꝝ: qd fuit genus prauũ ⁊ peramarũ. Genus
prauũ:q; veritatẽ recipere noluerũt. Neceſſe eſt enim
diſtorti ꝑmaneãt: qui regulã rectã nõ ſequunt. Pera-
marũ dixit:id eſt ſupra cũctas acerbitates aſperrimũ:
vt qui ad eos venerat ſaluãdos: in eius potius arma-
rentur exitiũ. Sequit: Genus quod nõ direxit cor ſuũ:
hoc eſt qd ſuperius dixit/ prauũ. Nã ſi vtiq; direxiſſet
cor ſuũ: nec extiterat prauũ: nec a deo redditũ fuerat
alienũ. Ille enim dirigit mentẽ:qui ad diuinas ſe cor-
rigit iuſſiones: nec aliquid ſuperbia humane preſum-
ptionis excogitat: cũ regi oĩa diuinitatis adminiſtra-
tione cognoſcit. Nã quod repetendo dicit Genus: ad
illos tñ reſpicit: qui in ſua obſtinatione mãſerũt. Ce-
terum fuerant ex iudeis:qui dño pura mente famulati
ſunt. Addidit: Et non eſt creditus cum deo ſpũs eius.
Illius ſpiritus non credit eſſe cũ deo:qui operas eius
viſuales nõ intelligit myſterijs ſpũalibus applicãdas
ſed totũ ad illud vult referre qd cernitur. Sicut iudei
fecerũt:qui tñ miraculis preſentib⁹ intenti: nichil ad
ſpiritualem intelligentiam ſalubriter retulerũt. [Filij
Al.non hz. effraim intendẽtes arcũ:⁊ mittẽtes † ſagittas cõuerſi
ſunt in die belli]. Effraim/interpretatur frugifer: ſiue
INTER vbertas. Hic filius fuit Ioſeph iunior: quem Iacob
auus ſuus primario loco ꝑpoſteratis manib⁹ bñdixiſſe
legitur in veteri teſtamento. Eius filij abundãtes mu-
neribus diuinis: et pollentes paterna bñdictione: de-
fecta fidei corruerũt. Intenderunt enim arcũ:⁊ miſe-
Exo.19. rũt ſagittas:qñ admonẽte Moyſe dixerũt: Quecũq;
locutus eſt dñs de⁹ noſter faciemus ⁊ audiemus. Con
Ibidem.32. uerſi ſunt aũt in die belli:qñ aaron dixerũt: Fac nobis
deos quos adoremus. Uides oĩa parabolis ⁊ propo
ſitionib⁹ explicari. Nam iſte ſenſus ad illos pertinet:
qui aliquid precipitata feſtinatione ꝓmittũt:nec tñ in
ea cupiũt ꝑſeuerare ſentẽtia:ſicut Petro apl̃o cõtigit:
Matth.26. qui ter negauit eũ/ cũ quo ſe ꝓmiſerat eſſe moriturũ.
[Non cuſtodierunt teſtamentũ dei: ⁊ in lege eius no-
Al.benefa- luerunt ambulare. Et obliti ſunt † beneficiorũ eius: ⁊
ctorum mirabiliũ eius que oſtẽdit eis]. Cauſa redditur: quo-
modo filij effraim cõuerſi fuerint in die belli: ſcilz quia
nõ cuſtodierũt teſtamentũ dei: ⁊ in lege eius noluerũt
ambulare: ⁊ obliti ſunt bñficioꝝ eius ⁊ mirabiliũ eius
que oſtendit eis. Hoc ſic planũ eſt vt expoſitione non
egeat. [Corã patrib⁹ eoꝝ fecit mirabilia in terra egy-
pti: in campo thaneos]. Uenit ad tertiã partẽ: in qua
poſt tranſitũ maris rubri: beneficia collata deſcribit.
Iſti ſunt quos ſuperius dixit: gen⁹ prauũ ⁊ peramarũ.

Narrat enim corã patribus eoꝝ facta miracula: id eſt
Moyſe/Aaron/alijſq; ſenioribus: vt manifeſtis reb⁹
conſtantius credere debuiſſent: cũ patrũ dulcis ac fir-
ma ſoleat eſſe relatio. Et vt omnẽ ſcrupulũ dubitatio-
nis adimeret: et prouinciã dixit ⁊ locũ vbi noſcuntur
facta que dicta ſunt. Sed nec hoc vacat: qd dicit In
campo thaneos. Thanais enim ſignificat humile mã INTER
datũ: quod in terris poſitus chriſtus docuiſſe cogno-
ſcitur dicens: Diſcite a me quia mitis ſum et humilis Matth.11.
corde:⁊ inuenietis requiẽ aĩabus veſtris. Hoc etiã co
rã patrib⁹ fecit:qñ noui teſtamẽti mãdata predicauit.
[Interrupit mare ⁊ ꝑduxit eos: † ſtatuit aquas quaſi Al.et
in vtrem]. Cũ ſit mare liquidũ elementũ:ruptum po-
tius maluit dicere:q̃ diuiſum. Quia reuera ruptũ eſt:
quãdo in geminũ latus peregrina ſibi ſoliditate per-
manſit:vt nõ tam pelagus q̃ rupes putarentur exciſe.
Perduxit eos: ad promiſſam ſcilicet terre ſecuritatẽ:
vbi iam cõmuni ſorte ſine metu pelagi viderẽtur ince-
dere. Nã quod ſequitur: Statuit aquas quaſi in vtrẽ:
hoc ad illud ꝑtinet quod dixit: Interrupit mare:vt ſic
ſtaret immobilis:tanq̃ incluſa fuiſſet in vaſe. Et nota
quẽadmodũ reſignent ꝓmiſſe parabole. [Et † eduxit Al.deduxit
eos in nube diei:⁊ tota nocte in illuminatione ignis].
Expõit qd ſuperius dixit: Et ꝑduxit eos ĩ nube diei.
Siquidẽ diei:ſignificat dñm chriſtũ:quia cũ ipſe eſſet
verus dies: tñ ꝑfidis carnis ſue nube celat⁹ eſt. Unde
mirabile genus locutionis eduxit:ſic antiqua facta nar
rare:vt magis que ſunt vẽtura videatur exprimere:vt
aliter audiendũ: aliter ſit nichilominus ſentiendũ: in
nullo tñ dubia:quia ſunt vtraq; veriſſima. He ſunt ꝓ-
miſſe parabole celeſti integritate depoſite: hec indi-
cia certiſſima veritatis. Sequitur: Et tota nocte in il-
luminatione ignis. Hic euidentius ſignificat chriſtia-
nos: quos in hac nocte ſeculi luminis ſui claritate cu-
ſtodit. Omnia enim iudeis in figura cõtigiſſe teſtatur
apoſtol⁹ dicẽs: Nolo enim vos ignorare fratres:quia 1.Corin.10.
patres noſtri omnes ſub nube fuerunt: ⁊ omnes mare
tranſierunt: et omnes in moyſe baptizati ſunt in nube
et in mari ⁊c̃. Unde a nobis magne ſemꝑ gratie refe-
rende ſunt:quia miraculis predixit tantis ac talibus:
que nobis erat in meritis premia largiturus. [Inter-
rupit petrã in heremo: ⁊ adaquauit eos velut ĩ abyſſo
multa]. Conſideremus q̃ ex contrarijs rebus fuerint
oſtenſa miracula. Undam maris fecit primitus quaſi
ſaxeam pendere rupem: nũc dicit petrã manaſſe fon-
tes irriguos: vt oſtenderet vniuerſas creaturas eius
iuſſionibus obedire:licet cõtraria naturaliter videant
exiſtere. In heremo dum dicit: collati muneris grãm
duplicauit: vt ibi faceret tale miraculũ: vbi non erat
aliud in neceſſitate remediũ. Adaquauit autẽ poſuit:
vt iumenta magis videretur ſignificare nõ hoies: qui
tantis bñficijs gratias agere neſcierũt. Qd aũt dixit:
Uelut in abyſſo multa:copiam largiſſime vnde decla-
rauit: que velut de abyſſo pelagi ita multa profluxit.
Et nota:qñ abyſſum ſm grecos: generis ponit vbiq;
feminini. [Et eduxit aquã de petra: et deduxit tanq̃
flumina aquas]. Hoc ad gratiam inculcandum ma-
gne admirationis iterauit: vt de illa re aqua prodi-
ret:que naturali ſiccitate durauerat. Et ne putares pa-
rum aliquid emanaſſe: addidit. Tanq̃ flumina: que
de vberibus montiũ copioſa inundatione procedunt.
Significauit enim nobis de petra: id eſt de chriſto
aquam prodire: que nulla imminutione deficeret: ſi-
cut ipſe in euangelio dicit: Qui biberit ex aqua quam Joan.4.
ego dabo ei: non ſitiet vnq̃: ſed fiet in eo fons aque

ſalientis in vitam eternã. Petra vero ſignificat chri-
1.Corin.10. ſtum dicit apoſtolus. Bibebãt enim de ſpirituali con-
ſequente eos petra: petra autem erat chriſtus. [Et ap-
Al.excitaverunt poſuerunt adhuc peccare ei: in iram † concitauerunt
excelſum in † ſiccitate]. Appoſuerunt: dicit adiecerũt
Al.in aquoſo vt inter tanta miracula nõ crederent: cũ etiã ipſorũ ele
mentorũ cõuerſa natura ꝓclamaret. Peccare dixit: nõ
credere: qḋ nimis improbũ ↄſtat eſſe delictũ: a deo bñ-
ficia petere: eiuſqȝ perceptis debitas grãs nõ referre.
Sequit: In irã cõcitauerũt excelſum in ſiccitate. Se-
pe diximꝰ tropicas eſſe iſtas locutiones que dño ver-
ba tribuũt infirmitatis humane: vt res ardue noſtreqȝ
cõceptioni difficiles: poſſint euidẽtius explanari. In
irã cõcitauerũt: qñ eũ nõ credebãt difficilia ſibi facere
quẽ videbãt tam ingentia poſſe cõplere. Hoc enim in
deo grauiſſimũ ↄſtat eſſe peccatũ: vt quicqȝ illi impoſ
ſibile dicatur: qui ſumme valet efficere qḋ decernit im
plere. Bene aũt dictũ eſt: In ſiccitate: non tñ terre qȝ
mentis: qui tot miraculis cõpleti pfidie ſue ſterilitate
ſiccati ſunt: quia totũ carnalibꝰ deſiderijs applicãtes:
ventre tñ nõ ſenſibꝰ explebantur. [Et tentauerũt deũ
in cordibꝰ ſuis: vt peterẽt eſcas animabꝰ ſuis]. Aliud
eſt petere tentando: aliud ↄfitendo. Iſti vtiqȝ tentãdo
petierũt: qui poſtea qȝ acceperũt indigna locuti ſunt.
Tentare enim dicimꝰ: aliqḋ doloſis ſermonibꝰ poſtu-
lare: vt ſimplicitas videat in ꝟbis cũ ſit in corde mali-
cia. Iſti ergo a labꝰ ſuis: nõ ſpũales ſed carnales eſcas
ſubdole popoſcerũt. Sic enim dicimus egrotis dare
eſcas: ꝓpter alas in corpore retinẽdas: nõ quia pabulũ
ſit animarũ: ſed quia ꝑ ipſas videtur in hac vita vigor
corporis cõtineri. [Et male locuti ſunt de deo: dixerũt
nũquid poterit deus parare menſam in deſerto? Atqȝ
male: quia falſa locuti ſunt. Quid aũt dixerint: ſubſe-
quẽter explanat. Nũquid poterit deꝰ parare menſam
in deſerto? Nũquid imputatiue legẽdũ eſt. Poſitũ eſt
enim pro nõ. Nefariũ ſcelus deo oĩpotenti nõ credere
que quotidie paſſim ꝓbatur efficere. Scriptũ eſt eñi:
Pſ.135. Qui dat eſcã omi carni. Quid ergo illi tã cõtrariũ: qȝ
vt nõ credat implere qḋ iuſſerit? Et ideo vehemẽs cul
pa: q2 talis diffidẽtia ſupnã tangit iniuriã. Mẽſa vero
ſignificat paſſionẽ: in qua reficimur eſurientes: ⁊ dum
dicit parare in deſerto: quaſi qḋ ſolet in copia fieri: nõ
potuiſſet in rerũ ſolitudine pcurari. Stulta nimis ab-
ſurdaqȝ vecordia: humanã impoſſibilitatẽ ad diuinã
trãſtuliſſe virtutẽ. [Qm̃ pcuſſit petrã ⁊ fluxerũt aque
torrentes inundauerũt. Nũquid et panẽ poterit dare ꝛ
aut parare mẽſam pplo ſuo]? Nimis fatua cogitatio:
exemplũ magni miraculi dare: et eius auctorẽ in reli-
quis arbitrari poſſe deficere. Nam qui de petra iuſſit
aquas effluere: cur nõ faceret eſcas aerẽ eſurienti po-
pulo miniſtrare? Quaſi vero illa iuſſus: aliquo admi-
niculo potuerit facere: iſta ſolus nõ potuiſſet implere.
Sed hãc vecordie culpã paulopoſt ſequitur vindicta
iuſtiſſima: ne quis poſt hec talia cogitare preſumeret.
Al.non hȝ. [Ideo audiuit dñs ⁊ diſtulit † et ſuperpoſuit: ⁊ ignis
accẽſus eſt in iacob ⁊ ira aſcendit in iſrael]. Uenit ad
SCDE. quartã partẽ: vbi per figurã Synatriſmos: que latine
dicit cõgregatio: iudeorũ crimina colligunt. Deꝰ enim
cogitationes murmurantiũ etiã lingua quieſcente co-
gnoſcit: q̃ ſolus poteſt internũ tacitũqȝ tractatũ: tanqȝ
clamorẽ magne vocis audire. Sed intẽde quod prius
dixit: Diſtulit: nũc addidit: ſuꝑpoſuit: ne ſi vindicaret
ad preſens: crederetur murmurantes minime ſatiare
potuiſſe. Sed diſtulit vindictã: vt oſtẽderet patientiã
Suppoſuit autẽ moras: vt manifeſtaret potẽtiã: ⁊ tũc

cõpetenter vltus eſt culpas: qñ incredulas mẽtes rerũ
ipſarũ pfectione cõuicit. Sequit: Et ignis accẽſus eſt
in iacob. Iacob ſignificat ſupplantatorẽ: qui frequẽter JNTER
a parte ponit gentiũ: q̃ venientes ad chriſtũ iſraeliticũ
pplm ſupplãtaſſe mõſtrant: qñ illis introeuntibꝰ: iſtos
cõſtat expulſos. Ergo in gẽtibꝰ iſtis quas dixĩmꝰ Ia-
cob nomine ſignificari: ignis charitatis accenſus eſt:
et qȝto illi murmuratione pphanati ſunt: tanto iſti cõ-
feſſionis ardore pfecerũt. Addidit: Et ira aſcendit in
iſrael. Sicut in Iacob charitatẽ accenſam dicit: ita in
iſrael irã aſcẽdiſſe pnũciat: vt illi accẽderent ad grãm:
iſti pducerent ad culpã. [Quia non crediderũt in deo
† ſuo: nec ſperauerũt in ſalutari eius]. Ideo ſuperius Al.non hȝ.
dixit: Ira aſcendit in iſrael: vt oſtẽderet ptinaces: nũc
aũt cauſa ipſius obſtinationis exponit. Dicit enim nõ
eos credidiſſe i deo ſuo. Et ne alterũ putares eſſe deũ:
ſequitur: Nec ſperauerũt in ſalutari eius: id eſt in dño
ſaluatore: vt non ſolum eis illa murmuratio iniudiam
faceret: verũetiã duritia mẽtis poſt ſecuta damnaret.
[Et mandauit nubibus deſuꝑ: ⁊ ianuas celi aperuit].
Hec ſub parabolis ⁊ propoſitionibus dici initio ipſe
teſtatus eſt: Ideoqȝ qȝuis per hyſtoriã facta videant:
oportet tamẽ referri ad dñm ſaluatorẽ: vt nobis cõſtet
predicta ſententia. Mandatũ eſt enim nubibus: id eſt
predicatoribus: per ianuas celi: hoc eſt ſcripturas ſan
ctas predicatio glorioſa: aduẽtũ ſaluatoris dñi nũcia-
re: qui vere mãna ſumitur: quãdo adorabili cõmunica-
tione guſtatur. [Et pluit illis manna † manducare: pa Al.ad mãdu
nem celi dedit eis. Panem angelorũ manducauit ho- candum: et
mo: † frumentationẽ miſit eis in abundantia]. Caput Al.cibaria
primi verſus iſtius de ſuperioribꝰ pendet. Dixit enim:
Ianuas celi aperuit: ⁊ cõſequitur: Pluit illis manna
manducare. Pluit dixit: vt oſtenderet eſce nimiã lar-
gitatẽ: que tanqȝ pluuia de celo deſcendit. Et ne du-
bitares que fuerit illa pluuia: ſequitur: Manna man-
ducare. Manna interpretatur quid eſt hoc: qḋ ſancte JNTER
cõmunioni decenter aptamus: quia dũ admirãdo cibꝰ
iſte pquiritur: corporis dñici munera declarant. Addi
dit: Panẽ celi dedit eis. Quis eſt alter panis celi: niſi
chriſtꝰ dñs: vnde celeſtia ipũalẽ eſcã capiũt ⁊ delecta-
tione ineſtimabili pfruuntur? Deniqȝ ſic ſequit: Panẽ
angelorũ mãducauit homo. Panis ergo angelorũ bene
dicit chriſtus: q2 reuera ipſiꝰ laude paſcant. Neqȝ eñi
corporalẽ panẽ angeli mãducare credẽdi ſunt: ſed illa
cõtẽplatione dñi qua ſublimis creatura reficitur. Ue-
rum hic panis in celo replet angelos: nos paſcit in ter-
ris. Illos cõtemplatione delectans: nos ſancta viſita-
tione reficiens. Addidit: Frumentationẽ miſit eis in
abundantia. Adhuc in ſuperioribus pſeuerat: manna
illud frumentationẽ dicẽs: non frumentũ: vt illã copiã
exprimeret: que auiditatẽ populi preualuit ſuperare.
Deinde ſic ſequit: In abũdantia. Illud enim abũdat:
qḋ nõ poteſt aliqua auiditare cõſumi. [Tranſtulit au-
ſtrum de celo: et induxit in virtute ſua africũ. Et pluit
ſuper eos ſicut puluerẽ carnes: ⁊ ſicut arenã maris vo
latilia pẽnata]. Quantũ ad hyſtoriã ptinet hos ven-
tos tanqȝ vehicula dicit eſſe pcuratos: q̃ iuſſam copiã
ad deſtinata caſtra pducerent. Sed quia ſunt ⁊ ſpũa-
liter exponẽdi: nũc eos poſitos ſub q̃buſdã figuratio-
nibus inquiramus. Auſtrũ: ⁊ africũ: vẽtos ſcimus eſſe
meridianos: qui a parte lucidiore ⁊ feruentiore proue-
niũt: quibꝰ flatibꝰ pigrũ frigus expellitur: ⁊ aeris tem-
peramenta preſtantur. Sic ergo ⁊ verba dñi charita-
tis igne flagrãtia: in auſtri ſimilitudine atqȝ africi: mũ
do ſalutarẽ tẽperantiã pſtiterũt: plueruntqȝ ſuꝑ pplos

pabula: vnde fideliũ anime ſatiarentur vberrime. Pul
uis enim hic ſignificat intelligẽtie ſubtilitatẽ: que ad
ſupernas cogitationes cõmota ſemꝑ aſcendit: arena
vero / innumerabilẽ prudẽtie copiã ſalſi maris ſapore
cõditã. Uolatilia pẽnata: celeſtia deſideria quibus aia
deuota velut carnib⁹ referta pingueſcat. Arena vero
maris: epitheton eſt decenter appoſitũ: qm̃ ꝛ fluuiorũ
eſſe poteſt: qui nõ habẽt hũc ſaporẽ. [Et ceciderũt in
medio caſtrorꝫ eorꝫ: circa tabernacula eorꝫ]. Ut ipſam
quoqꝫ difficultatem capiendi cibi murmurationibus
abrogaret: non ſolum circa tabernacula: verũetiam in
medijs caſtris eorꝫ dicit cecidiſſe: quod magno deſide
ETY. rio requirebãt. Caſtra enim: a caſtitate dicta ſunt: qꝺ
bellis exercitus occupatus fedo luxui nõ vacaret. No-
bis autẽ ſignificatur: qꝺ intra ſepta ſancte eccleſie oia
ſuꝑna munera poſſumus accipere: ſi expleri bona deſi
deria noſtra diuino munere poſtulemus. Unde ineſti-
mabilis virtus ſermonis eſt: ꝛ hyſtorie fidẽ cõplere: ꝛ
ſpũalibus reb⁹ intelligẽda cõtradere. [Et mãducaue-
rũt ꝛ ſaturati ſunt nimis: ꝛ deſideriũ eorꝫ attulit eis].
Ecce cõuicti ſunt qui deo aliquid difficile putauerũt.
Expleuerũt deſideriũ carnis ratione ieiuni: vẽtre ple-
ni: ſed mente vacuati. Hec figura dicit̃ Synchreſis: id
eſt cõceſſio: quotiens aliqua importune deſiderantib⁹
cõceduntur: que ad vtilitatẽ illorꝫ ꝑtinere nõ poſſunt.
[Non ſunt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eorũ
erant in ore ipſorꝫ: et ira dei aſcendit ſuꝑ eos. Et occi-
Al. pingues dit † plurimos eorꝫ: ꝛ electos iſrael impediuit]. Uenit
ad quintã partẽ: Hoc eſt enĩ qꝺ dixit ſuperius. Diſtu-
lit ꝛ ſuppoſuit: vt non fraudarent̃ deſiderio ſuo: ne im-
potentiã dei quã ſacrilega mẽte cõceperãt: ꝓ difficul-
ETY. tatẽ deſiderij ſui forſitan cõprobarẽt. Fraudati a frau
de venit. Fraus enim dicit̃ quaſi fracta fides. Satiati
ſunt ergo ad ſuã ruinã: nõ vt inde viuerent: ſed potius
interirẽt. Nã vide quid ſequit̃: Adhuc eſce eorꝫ erant
in ore ipſorꝫ: ſcilicet dum manna ꝛ coturnicũ carnibus
ETY. veſcerent̃. Eſca enim ab edendo dicta eſt. Addidit: Et
ira dei aſcendit in eos: ꝛ occidit plurimos eorꝫ: et ele-
Exo.32. ctos iſrael impediuit. Hic illã exodi hyſtoriã tangit.
Abſente quippe Moyſe qui legem dñi ſuſcipiebat in
monte: ꝯtra Aaron populus ſurrexit inſanus: expetẽs
deos ſibi debere fieri: ſicut ois videbatur habere gen-
tilitas. Factũqꝫ eſt tunc / vt vitulus ille nefandus exi-
ret: cuius cultura ipſi erãt mugituri. Tũc iratus deus
dixit Moyſi: grauiter peccaſſe populũ iudeorum: quo
deſcendente ꝛ facto cõuentu: vigintitria milia eorũ le-
gũtur extincta: ꝛ Aaron qui erat elect⁹ dñi: ꝓpter eos
cecidit in reatũ. Sic enim dixit: Percuſſus eſt popul⁹
ꝓpter peccatũ vituli: quem fecit aaron. Quorũ peſſi-
ma murmuratio ꝛ ipſi quoqꝫ moyſi impediuit: quãdo
Numeri.20. dixit: Nunquid de petra hac vobis aquam poterimus
eijcere? Propter qꝺ verbũ ꝓhibitus eſt in terrã ꝓmiſ-
ſionis intrare. Sic ergo factũ eſt: vt electis iſrael pec-
cantiũ ꝓteruitas ipediret. [In oibus his peccauerũt
adhuc: ꝛ non crediderũt in mirabilibus eius. Et defe-
Al. feſtinatione cerũt in vanitate dies eorꝫ: ꝛ anni eorꝫ cum † feſtinan-
tia]. Illa potius peccata exaggerãt deũ: que augmen
Pſ.54. tis grauibus ſemꝑ accreſcunt. Et qm̃ nec mirabilibus
Al. non hꝫ eius credere voluerũt: dies eorũ defeciſſe dicit: quaſi
Al. qrebant languida tabe cõſumptos. Dies enim peccatorũ cum
Al. reuertebãt ꝛ diluculo feſtinatione tranſeunt: ſicut ꝛ alibi ſcriptum eſt: Uiri
ſanguinũ ꝛ doloſi non dimidiabũt dies ſuos. [Cũ oc-
Al. rememorati. cideret eos † tunc † inquirebãt eũ: ꝛ † cõuertebantur
ante lucẽ ꝛ veniebant ad eũ. Et † memorati ſunt quia
Al. redẽptor deus adiutor eorꝫ eſt: ꝛ deus excelſus † liberator eorũ

eſt]. Non ipſi inquiſierunt deũ quos dicit occiſos: ſed
exemplo taliũ turba reliqua ſupplicauit. Iuſtorꝫ itaqꝫ
conſuetudo eſt: ſiue anteqꝫ mala patiantur: ſiue cũ pa-
tiuntur: deũ fideliter querere. Scelerati autẽ tunc ad
ipſum ineſtimabili volũtate cõcurrunt: quãdo aliqua
neceſſitate turbantur. Iudaicus itaqꝫ populus tũc ti-
muit irã dei: quãdo ſocios ſuos cernebat extingui: eo
ſcilꝫ tẽpore: cũ ignis de celo deſcendẽs (ſicut in nume-
rorũ libro legitur) 14. milia ſeptingentos occidit: qm̃ Numeri.16
Moyſi ꝛ Aaron ꝓpter interitũ Chore ſociorũqꝫ eius
ſeditiones iniuſtiſſimas cõmouebant. Nam qꝺ ſequi-
tur: Et cõuertebantur ante lucẽ ꝛ veniebant ad eum: ꝛ
memorati ſunt quia de⁹ adiutor eorꝫ eſt: ꝛ deus excel-
ſus liberator eorꝫ eſt: illud ſignificat: qñ dño iraſcente
iudaici populi extrema caſtrorꝫ diuino igne cõſumpta
ſunt: quo facto Moyſen rogauerũt vt pro eis dño ſup-
plicaret. Pius ergo in luce rogat: impius ante lucem:
ſicut ſcriptũ eſt: Inuanũ vobis eſt ante lucẽ ſurgere. Pſ.126.
Sed hoc ꝓ formidine videntur feciſſe periculi non ti-
moris superni: qm̃ inferius adhuc de eorꝫ infidelitate
dicturus eſt. Et nota: ꝙ hic legitur liberatorẽ patrem.
Liberat quoqꝫ ꝛ filius: ſicut in euangelio legitur. Si Ioan.8.
vos filius liberauerit: tunc vere liberi eritis. Liberat
etiam ſpiritus ſanctus: ſicut apoſtolus dicit: Spirit⁹ Rom.8.
vite in chriſto ieſu liberauit me a lege peccati et mor-
tis. Unde dubium non eſt: ſanctã trinitatem equaliter
poſſe: equaliter implere quod vult. [Et dilexerũt eum
in ore ſuo: ꝛ lingua ſua mentiti ſunt ei. Cor autẽ eorũ
non † eſt rectum cum eo: nec † fides habita eſt illis in Al. erat
teſtamẽto eius]. Uenit ad ſextã partẽ: vbi iudeos ite- Al. fideles
rũ ad culpas rediſſe cõmemorat: deũ tñ miſertũ illis habiti ſunt
eſſe declarat. Dicit enim: Et dilexerũt eum in ore ſuo: ꝛ
et lingua ſua mẽtiti ſunt ei. Sic cõtingit eis: qui ſe pu
tant per ſolum credere timorem. Nam ſi deus mixto
amore non metuat̃: toto corde nõ queritur. Hoc enim
peccatũ cõſtat acerrimũ: vt lingua ſe illi cõfiteri dicat
dũ cordis ima diſſentiãt. Quaſi vero ille nõ omia co-
gnoſcat q̃ agunt̃ intrinſecus: qui ſicut legit̃: ſcrutator
eſt cordis ꝛ renum: ꝛ more humanitatis illud ſolũ au-
diat: qꝺ lingua ꝓclamat. Nã qui ei⁹ teſtimonijs fide- ETY.
liter credit: ipſe eũ veraciter diligit. Fides enim dicta
eſt: ab eo qꝺ fiant dicta. Sic etiã dñs ipſe teſtat̃ dicẽs: Eſa.29.
Populus hic labijs me honorat: cor autẽ eorꝫ longe eſt Ibidẽ.48.
a me. De quib⁹ merito Eſaias ꝓpheta teſtatur dicens
Et neruus ferreus collũ tuum: ꝛ frons tua erea. [Ipſe Al. fiet
autẽ eſt miſericors ꝛ ꝓpicius † fit peccatis eorꝫ: ꝛ non
diſperdet eos. Et abũdauit vt auerteret irã ſuã: ꝛ non
accendit omnẽ irã ſuã]. Illud hic exemplũ nõ incõue
nienter apponitur: quãdo Moyſes ꝓ tranſgreſſore po Exo.32.
pulo ſupplicãs dixit ad dñm. Obſecro dimitte pecca-
tuꝫ populi huius: ſin autẽ dele me de libro quẽ ſcripſit
manus tua. Orauit ꝓ ipſis in cruce poſit⁹ ꝛ dñs chri- Luc.23.
ſtus: Pater ignoſce illis quia neſciũt quid faciũt. Sic
iſtis ſupplicationib⁹ actũ eſt: vt dñi in eis ira placare-
tur. Et ꝓpicius enim factus eſt pctis eorꝫ: cũ ad ipſius
ſatiſfactionẽ nõ quidẽ oẽs: ſed multi ex his redire me- Al. recordatus.
ruerũt. [Et † memoratus eſt quia caro ſunt: ſpũs va-
dens ꝛ nõ rediens]. Mouit piũ iudicẽ fragilitas cõſi-
derata peccantiũ: ꝙ carnalis cecitas lumẽ celeſtis ſa-
pientie nõ videbat: ꝛ ideo expectãdos dicit: quia ſi cõ
feſtim fuiſſet eorꝫ ſpũs abrogatus: locũ penitẽtie ꝑdi-
diſſent. Caro autẽ dicta eſt: ꝙ cara ſit aie ſue. Mirabili ETY.
autẽ breuitate diffinit̃ mors hois: id eſt ſpũs vadens ꝛ
nõ rediens: ſubaudiendũ in hoc mũdo: qm̃ ad ſuũ cor-
pus in reſurrectione cõſtat eſſe rediturũ. [Quotiens

exacerbauerũt eum in deſerto: in ira cõcitauerunt eũ
Al. in aquoſo. in † terra ſine aqua. Et cõuerſi ſunt/et tẽtauerũt deũ:
ꝛ ſanctũ iſrael exacerbauerũt]. Uenit ad ſeptimã par
tẽ: in qua breuiter obſtinationẽ eoꝝ/acerbitatẽq; deſi
gnat. Conſequẽter eñ enumerans q̃ta illis in here=
mo/vel apud egyptios virtus diuina preſtiterit: oſtẽ=
dens q: dñ delinquẽtibus ſemꝑ preſtet/ immemores
tñ beneficioꝝ peccare nõ deſinũt. [Nõ ſunt recorda=
Al. redemit. ti manus eius: die qua † liberauit eos de manu tribu=
lantis]. Tribulatio fixam ſolet habere memoriã: ſed
infidelibus nec ipſa recordatio ſtare potuit: quamva=
ETY. lidiſſime noſtris cordib⁹ triſticia ſemꝑ affigit. Recor=
dari eñ/dictũ eſt reuocare ad cor. Pulcherrime vero
poſitũ eſt manus dñi/ꝛ manus tribulãtis. Hoc enim
noie operatio ſignificat amboꝝ. Sed q̃ longe diſpa
ria ſunt/que vnũ videntur habere vocabulũ. Illa po
pulũ liberare preualuit: iſta in ſuã necẽ retinere tenta
uit. [Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: ꝛ ꝓdigia ſua in
cãpo thaneos]. Unã rem duobus noibus deſignauit.
In egypto eñ ſigna fecit q̃ inferius ipſe dicturus eſt.
Sed et ꝓdigia ibidẽ demõſtrauit in campo thaneos.
Thanais eñ ciuitas eſt egypti: vbi ſunt facta ꝓdigia
que legũtur. Signa vtiq; fuerũt in egypto duris cor=
ETY. dibus: quaſi characteris impreſſa veſtigia. Prodigia
vero quaſi porro dicentia: id eſt que p̄figurabant eſſe
vẽtura. Omnes eñ ille plage ad aliquam ſignifican=
tiam priſcis tẽporibus cõtigerũt. Merito ergo ſigna
ꝛ ꝓdigia ſunt appellata: q̃ in egypto facta mõſtrant.
INTER Thanais/humile mandatũ diximus interpretari: qđ
in iſto ſeculo neceſſariũ nobis/ac ſalutare cognoſcit:
vbi humiles ac ꝓſtrati eſſe debemus/qui venie ſemꝑ
ſuffragia poſtulamus. Tũc aũt erecti erũt iuſti: quan
do in illa reſurrectione iugiter dona mãſura ſuſcepe=
Al. Et. rint. [† Cõuertit in ſanguinẽ flumina eoꝝ: ꝛ † pluuia=
Al. imbres les aquas eoꝝ ne biberẽt]. Hinc p̄ria plaga inchoat
egyptioꝝ. Nam ſicut aqua in vinũ cõuerſa in euãge=
lio legitur: que populoꝝ permutationẽ ſignificauit in
melius. Ita hic in ſanguinẽ cõuerſa/denũciat rerum
ſpũalium cauſas peccatores ſentire carnaliter. San
guis eñ ad carnem ponit exprimẽdam: qđ iudaicum
populũ reſpexiſſe non dubiũ eſt. Dicit etiaꝫ ꝛ flumina
et pluuiales aquas eoꝝ in ſanguinem cõmutatas: ne
predicationẽ celeſtẽ ſpiritualiter intelligerent/q̃ erãt
carnalibus ſenſibus occupati. Hec ꝛ ſequẽtia ad lit=
teram omnino manifeſta ſunt: que in egypto cõtigiſſe
Al. cynomiam. diuine hyſtorie textus oſtẽdit. [Miſit in eos † muſcã
caninã/et comedit eos: ꝛ ranã et † exterminauit eos.
Al. diſperdidit. Et dedit erugini fruct⁹ eoꝝ: ꝛ labores eoꝝ locuſte].
Muſca canina eſt improboꝝ petulãtium vindex da=
tis acule⁹. Rana eſt/loquaciſſima vanitas hereticoꝝ
que cenoſis ſenſib⁹ cõmorata/ improbis clamoribus
garrire nõ deſinit. Erugo eſt amor turpis/honeſtateꝫ
occulta imminutiõe cõſumẽs. Locuſta eſt/maliuola
atq; aſſidua detractio: act⁹ alienos inuida oblocutio=
ne corrodẽs. [Et occidit in grãdine vineas eoꝝ: ꝛ mo=
ros eoꝝ in pruina. Et tradidit grandini iumẽta eoꝝ:
ꝛ poſſeſſiones eoꝝ igni]. Grando/eſt cõminatio dñi:
qua verberat cõtumaces/eoſq; vmbraculis ſue dele=
ctationis expoliat. Pruina vero eſt precurrens/antici
pãſq; malicia: que alienos labores ꝑuenire nõ ꝑmit=
tit ad fruct⁹. Sequit Et tradidit grãdini iumẽta eoꝝ.
More pecudũ/ſtultoꝝ ſignificat occaſus: q̃ malis in=
numeris ceſi/tanq̃ vilia iumẽta fundunt. Addidit Et
poſſeſſiones eoꝝ igni. Ignis quidẽ et in bono ponit/
ꝛ in malo. Sed q: hic ꝑ indignatione cõſtat inflictus

ignẽ cupiditatẽ ignobilẽ debemus accipere: qui poſ=
ſeſſionẽ noſtrã: id eſt mẽtis ſtatũ execrabili ambitiõe
deuaſtat. Reſtat decima de p̄mittuis (quã ſuo loco di
cemus: qm̃ duo verſus ad exaggerationẽ mali ſequen
tis interpoſiti eſſe noſcũt. Notandũ eſt aũt q̃ he tres
plage: id eſt erugo/pruina/et ignis (quas hic dixit) in
exodo penitus non legant. Ignem eñ ibidem mixtũ
deſcendiſſe cũ grandine vt fructus lederet: non tñ vt
poſſeſſiões eoꝝ incẽdere potuiſſet. Pro iſtis vero tri
bus alie ibi tres ſunt poſite: ſcyniſes/vlcera/et tene=
bre. Qđ in litteris diuinis ꝑ cõgrua intelligẽtia rerũ
frequẽter inuenis eſſe variatũ: vt eſt titulus trigeſimi=
tertij pſalmi. Dicit eñ Pſalmus Dauid: cuꝫ mutauit
vultũ ſuũ coram Abimelech: ꝛ dimiſit eũ/ꝛ abijt. In
regum eñ volumine Abimelech paleſtinoꝝ rex non
legit fuiſſe/ſed Achis: que noia (vt diximus) ꝑ ſacra=
mẽtoꝝ qualitate mutata ſunt: qđ hic quoq; ſimiliter
debemus accipere. Nam ꝛ in concordia euangelioꝝ
patrem Auguſtinũ ſimilia collegiſſe manifeſtum eſt.
[Miſit in eos iram indignationis ſue: indignationẽ/ꝛ
iram/ꝛ tribulationẽ/immiſſiones ꝑ angelos malos].
Ordo vindicte veriſſima deſcriptione narrat. Prius
eñ dñs peccatis noſtris iraſcit/ quando nulla cõpun
ctione cõuertimur: ac deinde malitiã hois in ſua indi
gnatiõe/ꝛ ira/ꝛ tribulatiõe derelinquit: vt ꝓprijs ad=
uerſitatibus affligant/ qui diuinis iuſſiõibus obedire
cõtemnũt: ſicut ſcriptum eſt Propterea tradidit illos Rom. 1.
deus in deſideria cordis eoꝝ in immũdiciã: vt faciãt
que nõ cõueniũt ꝛc̃. Scelerati quippe hois indigna=
tio pertinet ad tumidam ſuꝑbiam: ira ad audacia ne=
fandam: tribulatio ad confuſam deſperationẽ. Tunc
ꝑ angelos malos ad immiſſiones p̄cipitant illicitas:
ꝛ quaſi nudati defenſione diuina/in predã cadũt per=
nicioſiſſimã beſtiarũ. Perſcrutandũ eſt etiam q̃ dicit
immiſſiones factas per angelos malos: quaſi ꝛ ꝑ bo=
nos angelos nõ delebit peccatores. Per bonos enim Gen. 19.
angelos ſodomã ſubuertit ꝛ gomorrã: quos Abraam
ꝛ Loth ſuſcipere ſuis hoſpitijs meruerũt. Tentatus
eſt etiã tranſgreſſor ꝑ angelũ malũ: ſicut in regũ volu
mine dicit Et introiuit ſpũs dei malus in Saul. Iu= 1. Reg. 18.
ſti quoq; tẽtati ſunt a diabolo: vt Iob/ꝛ Paulus apo
ſtolus: ꝛ cetera huiuſcemodi. Conſtat eñ cuncta que
creata ſunt: creatoris aut ꝑmiſſioni/aut imperio ſub=
iacere. [Uiam fecit ſemite ire ſue/ꝛ non pepcit a mor=
te † aiabus eoꝝ: ꝛ iumenta eoꝝ in morte concluſit]. Al. aiarum.
Cum dicit viam feciſſe dñm/qua poſſit ad vindictam
infeliciũ peruenire/oſtẽdit non eſſe ad eos veniendũ:
niſi dñi fuerint defenſione priuati. Ira eñ dñi ꝑ Tro= SCHE.
pologiã dicit: ſed ipſa eſt quã ſuperius dixit: immiſſio=
nes ꝑ angelos malos. Iſta eniꝫ non licet diabolo: ni=
ſi cum dñi voluntate ꝑmittitur. Quid autẽ iſta ira fe=
cerit/cõſequẽter exponit. Et non pepcit a morte aia=
bus eoꝝ. Qꝫ dixit Aiabus eoꝝ/ꝑ hoibus accipiẽdũ
eſt: quos in illa clade cognoſcit occidiſſe. Nam ꝑ toto
hoie ſolam aiam ponit (ſicut iam dictũ eſt) Exodi ſcri= Exo. 1.
ptura teſtat dicẽs. Omnes ergo aie que egreſſe ſunt
de femore Iacob: aie. 7o. Unde ꝑ figuram Synedo= SCHE.
che ꝓuenit iſta locutio: que ſignificat a parte totum.
Sequit Iumẽta eoꝝ in morte cõcluſit. Reſpice quẽ=
admodũ cũcta que vel ad victũ humanũ/vel ad ſola=
tiũ pertinẽt dicit eſſe vaſtata: vt impijs/atq; duris di
gna indicent ꝓueniſſe ſupplicia. [Et ꝑcuſſit omne pri
mogenitũ in terra egypti: primitias † laboris eoꝝ in Al. omnis.
tabernaculis cham]. Ecce decima illa plaga primo=
genitoꝝ/ qua ira dei per angelos malos minabatur:

ſ

exponit. Talis em̄ tantaq; fuit: vt iſraeliticū populū
quē nolebant egyptij ante dimittere/ vltro potius exi
re cōpellerent. Primogenita ſunt/ que primo loco ſen
ſibus noſtris reuerēter occurrūt: vt eſt illud mandatū
ſummū Deū ex toto corde diligere: primi quoq; ha-
bēdam modis omībus charitatē. Hec quādo pereūt
primogenitoꝝ amiſſione ꝑcutimur: ꝛ in ipſa ꝑle ratio-
nis orbamur. Reſpiciamꝰ plane ꝙ populū egyptioꝝ
decē plagis affixerit/ hebreorū gentē decalogi mune
re decorauerit: vt hoc ſacramēto numeri ꝛ vltionē da
tam reperias/ ꝛ gratiā preſtitā fuiſſe cognoſcas. Se-
quit̄ Primitias laboris eorū. Hoc eſt qđ ſupius dixit
omne primogenitū. Primitie quippe laborū ad totū
ꝑtinet quicqđ humana poſſibilitas habere potuerit.
Et ſicut ſupra dixit In terra egypti: ita et hic repetit
In tabernaculis Cham. Cham qppe fuit pater Cha
naan: cuius poſteritas terrā ipſam poſſediſſe cogno-
ſcitur. [Et abſtulit ſicut oues populū ſuū: et perduxit
Al. deduxit. eos tāq; gregē in deſerto. Et † eduxit eos in ſpe/ et nō
timuerūt: ꝛ inimicos eorum operuit mare. Et induxit
Al. non hz. eos in montē ſanctificatiōis ſue: montē † hunc quem
acquiſiuit dextera eius]. Uenit ad octauam partem:
vbi dn̄i beneficia referūtur/ ꝛ iudaice obſtinatiōis cul
pa ſubiungit̄. Sed q̄uis ſuperioribus videat̄ eſſe cō-
iūcta: hic tñ oſtendit̄ quid illa decima plaga cōpleue-
rit: ſcʒ vt populus dn̄i ab impia ſeruitute liberatꝰ/ ad
terrā repromiſſiōis incolumis ꝑueniret. Sed pōt hic
nōnulla queſtio ſuboriri: q: non illos quos abſtulit de
terra egypti/ eoſdē in montē ſanctificatiōis adduxit.
Significat em̄ ſion montē: vbi conſtat Hieroſolymā
cōſtitutam. Sed dū ageret̄ de populo iudeorū: ipſos
notū eſt ad hanc ciuitatē fuiſſe ꝑductos: q̄ ſuis patri-
bus ſuccedētes: ꝛ nomen/ ꝛ gentē hebreoꝝ cōtinuiſſe
noſcūt̄. Significat tñ ſic reuera factū eſt: q: multi eoꝝ
ad eccleſiam catholicam quā mauult hic intelligi: cō
uerſionis beneficio ꝑuenerūt. Ipſa eſt em̄ quam chri
ſtus noſter q̄ eſt patris dextera cōquiſiuit. Patet eniʒ
vt et figurate ſupiores verſus intelligere debeamus.
Nā ꝙ dixit Oues ꝛ gregē/ ſignificat populū chriſtia-
nū: qui in hoc ſeculo tanq; in deſerto paſcit̄: ſi munda-
narū rerū deſideria nō ſequat̄. Educti aūt nos ſumus
in ſpe a terra egypti. i. a tenebris peccatoꝝ q̄ fidei lu-
mē accepimus: ꝛ inimicos noſtros: hoc eſt diabolum
cū miniſtris ſuis operuit mare/ dū nos ſancte regene-
ratiōis lauacra diluerūt. Sic illis in figura facta ſunt
(ſicut dicit apl's) que noſtre ſalutis indicia nunciabāt
[Et eiecit a facie eorū gētes: ꝛ ſorte diuiſit eis terram
in funiculo diſtributiōis. Et habitare fecit in taberna-
culis eorū: tribus iſrael]. Eijcit a facie noſtra gentes:
quādo barbarici ꝛ immites a nobis fugātur errores.
Diuidit autē nobis terram illam repromiſſionis: cū ꝑ
ſua dignatiōe vnicuiq; beatam dederit portionē. Fu-
niculus aūt diſtributionis/ tractus eſt ab illis q̄ terrā
tenſo fune diuidebāt. Sequit̄ Et habitare fecit in ta-
bernaculis eorū tribus iſrael. Diuine nobis ſcripture
tradiderūt in eorū loco/ vel numero electorū populū
cōgregandū: vnde ſuperbi angeli ꝓbant̄ expulſi. Er-
go tribus iſrael. i. videntibus deū dabit tabernacula:
que ante ſupbie ruinā adhuc innocentes angeli poſſi
debant. [Et tentauerūt/ et exacerbauerūt deū excel-
ſum: et teſtimonia eius nō cuſtodierunt. Et auerterūt
ſe/ ꝛ nō ſeruauerūt pactū quemadmodū patres eoꝝ:
Al. non hz. † ꝛ cōuerſi ſunt in arcū prauū]. Nūc dicit cōtumaciā
iudeorū/ ꝛ quid eis irato dn̄o cōtigerit cōſequēter ex-
ponit: vt talia inobediētes debeāt exempla metuere.

Arcus ꝑuerſus eſt malicia peccatoꝝ: que nō eminus
vulnera iaculat̄/ ſed in ſe magis ſpicula directa cōuer
tit. Qđ vtiq; doloſos pati manifeſtū eſt: que duʒ alijs
ingerere nitūt̄ plagas/ in ſe cōuertere ſuas potiꝰ ꝓbā-
tur inſidias. [† Et in ira cōcitauerunt eum in collibus Al. non hz.
ſuis: ꝛ in ſculptilibus ſuis † emulati ſunt eū]. Colles Al. ad emu
ſupbas/ ac tumidas ſignificat cogitationes hominū: lationē eū
quibꝰ ſemꝑ dn̄s inuenit̄ aduerſus/ quādo in culturas ꝓuocaue-
demonū iniqua preſumptione ꝓſiliunt. Emulati ſunt runt.
quippe eū: cū honorē dn̄i ſimulachris deteſtabilibus
cōtulerūt. Emulatio em̄ iſta in malā partem: nō in bo
nam debet intelligi. Nam vide quid ſequit̄. [Audiuit
† dn̄s ꝛ ſpreuit: ꝛ ad nichilū redegit † nimis iſrael. No Al. deus.
na pars que ſupeſt introit̄: in qua vindicte genera nu- Al. valde.
merant̄/ ꝛ poſt aduentus dn̄i ſaluatoris edicit̄. Solet
autē inter nōnullos facere queſtionē: quare cū pecca
ta fuerint aliquorū: ille tñ in omnibus vindicaſſe dicat̄
qđ religioſis mētibus ſcrupulū nō debet inijcere. Nā
ꝛ ſi gentē captiuitati tradidit/ tñ ſibi placitos cōſcien
tie integritate ſeruauit: ſed eos magis in tribulatiōi-
bus exercuit/ quos eterno honore coronādos eſſe de-
creuit. Nā ſi veritatis intima ꝑſcrutemur: captiuita-
tē paſſi nō ſunt q̄ animo liberi fuerūt. Nec interno ho
ſti ſunt traditi/ quorū cōſcientia nō potuit a diuinitate
ſubduci. [Et repulit tabernaculū ſilo: tabernaculum
ſuum † in quo habitauit † inter hoīes]. Silo ciuitas Al. vbi.
erat vbi arca dn̄i fuiſſe legitur cōſtituta: vnde ꝑ ſacer- Al. in homi
dotes ſupplicātes/ hebrei diuina reſponſa capiebant nibus.
anteq; tēplū eſſet hieroſolymis fabricatū. Hoc ergo
tabernaculū repuliſſe dicit dn̄s: in quo inter hoīes ha
bitare dignatus eſt: ſicut in alio ꝓpheta legitur Uide
quid feci ſilo: vbi erat tabernaculū meū. Sed metuē-
dum eſt nobis ne offenſus corporis noſtri tabernacu-
la deſerat/ q̄ ſpiritus ſanctus cū dei munere bene nos
tractamꝰ inhabitat: ſicut dicit apl's. Templū eniʒ dei 1. Coꝛ. 3.
ſanctū eſt: qđ eſtis vos. [Et tradidit in captiuitatem
virtutē eorū: ꝛ pulchritudinē eorū in manus inimici].
Illud tēpus memorat/ quādo ab allophilis hebrei vi
cti ſunt: ꝛ cedibus eorū/ direptionibq; patuerūt. Qua-
propter virtutē ꝛ pulchritudinē/ ſignificat arcā teſta-
mēti: per quā ſibi inter gētes videbant̄ inuicti/ ꝛ ſum-
ma decoris laude ꝑcipui. [Et cōcluſit in gladio popu
lum ſuū: ꝛ hereditatē ſuā ſpreuit]. Conſequēs fuit vt
populus gladio caderet turpiter in ruinā: cui arce di-
gnitas ꝓbabat̄ ablata. Ille em̄ quos ſpernit annichi
lat: nec quiſq; poteſt ſubuenire/ cui ſe ꝓbant̄ ſolatia di
uina ſubtrahere. Spreuit em̄ hereditatē ſuā: quando
populū queʒ inter multas natiōes elegerit/ ꝓ ſcelerū
ſuorū immanitate ꝓiecit. Hereditas quippe ab hero ETY.
dicta eſt: qm̄ eā iure legitimo dn̄s noſcitur poſſidere.
[Iuuenes eorū comedit ignis: ꝛ virgines eoꝝ nō ſunt
lamētate]. Ignē hic/ iram bellantiū debemus aduer
tere: que traditos ſibi tāq; cōſumptrix flamma deuo-
rauit. Sequit̄ Et virgines eoꝝ nō ſunt lamētate. La-
mētari em̄ vacātis eſt. Nam cū omnes imminētia pe
ricula formidarēt: nulli licuit alteriꝰ funeri iuſta ꝑſol-
uere. Lamēta enim dicta ſunt intra laris monumēta: ETY.
ſicut antiquis ſepelire mos erat. [Sacerdotes eoruʒ
in gladio ceciderūt: ꝛ vidue eorū non plorabant̄]. In
ipſa igit̄ captiuitate filij Heli ſacerdotis ab Allophi-
lis gladio legūtur extincti: quoꝝ vnius vxor vidua fa-
cta/ poſt ſubitum partū morte preuēta eſt. Ita cōti-
git vt eius vidua minime ploraret̄: dū vniuerſos com
munis interitus occupaſſet. Naʒ talia in illo populo
multis accidiſſe credenda ſunt: qm̄ pluralem numerū

auctoritas ſancta memorauit/que nichil noſcit referre ſupfluũ. [Et excitatus eſt tanq̃ dormiens dñs: tanq̃ potẽs crapulatus a vino]. Cõſuetudines iſtas hominũ diximus ꝓpter res explanãdas ſepe dño cõtributas. Dicit em̃ a perſona demẽtium/q̃ ita putant qñ periclitãtibus nõ ſubuenit: quaſi vino eſſe crapulatũ. Sʒ ille tñ negligẽtibus atq̃ infidelib⁹ dormit: q̃ nulla pſalmodia/nullis bonis opibus excitant chriſtum. Et iure ab ipſis reddit alienus: qui cũ ſibi quaſi dormire demẽter intelligũt. Excitat etiã ad vindictã malis actibus ꝓuocatus: cuius patiẽtia dormiſſe credebat/ qđ magis hic agnoſcimus ſentiẽdũ. Excitauerũt enĩ eũ allophili: qñ arcã teſtamẽti ei⁹ inter ſimulachra poſuerũt. Et ſequit q̃ illis tali facto ꝓuenerint. Diſcutiẽdum eſt aũt ꝙ dixerit Tanq̃ potẽs: qꝛ tũc ſunt hoĩes ad irã faciles/ꝛ ad virtutẽ potẽtes: qñ poſt crapulã vini de ſomno ſurgere cõſuetũt. Deniq̃ beatus Hieronymus inter alios veridic⁹ interpres: ꝓ potẽte fortis poſuit. [Et ꝑcuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobriũ ſempiternũ dedit illis]. Hoc in primo libro regũ legitur: qꝛ ꝓ ſacrate arce iniuria allophili in poſteriora ꝑcuſſi ſunt: vt etiã viui a ſoricib⁹ execrabili ſorte roderent. Qđ opprobriũ eis ꝑmanet ſempiternũ: qꝛ nullus alter taliter punitus eſt. Sic peccatores in poſteriore vita ꝑcutit/qñ eis ſua debita nõ derelinquit: ꝛ quaſi a ſoricib⁹ cõſumunt/dũ eos diaboli cohors inimica vallauerit. [Et repulit tabernaculũ ioſeph: ꝛ tribũ † effrẽ nõ elegit: ſed elegit tribũ iuda mõtẽ ſion quẽ dilexit].

Al. effraim

Judicia dñi ipſoꝝ quoq̃ nominũ aſtipulatione declarãtur. Joſeph/ſignificat augmentũ: qđ ꝛ in malo/ꝛ in bono ponit. Sed modo in cõtrariũ accipiẽdum eſt: qꝛ conſtat eſſe repudiatũ. Effrem/frugifer ſiue vbertas. Juda/cõfitens ſiue glorificãs interpretat. Memoria quoq̃ condendũ eſt ꝙ ꝑ hebrea noĩa ſcriptura ſancta cauſas nobis ſepi⁹ declarat occultas. Qđ genus locutiõis ſacrarũ litterarũ ꝓpriũ eſſe nõ dubiũ eſt: qñ tale aliquid mũdanis litteris minime continet. Repulit ergo tabernaculuʒ Joſeph: qꝛ licet ipſe fuiſſet iuſtus/ tñ eius poſteri q̃ ad ſemen carnis ꝑtinuerũt augmẽta mũdana/ꝛ ꝓuectũ carnalẽ deſideraſſe noſcunt. Tribũ quoq̃ effrẽ nõ elegit: qꝛ in fruge ſeculi hui⁹ carnali vbertate ꝑſumebãt. Tribũ autẽ iuda merito delegit: que ꝛ cõfeſſiõe fuit humilis/ꝛ cõuerſatiõe laudabilis: vñ nobis ſm carnẽ dñs ſaluator aduenit. Seqt Montẽ ſion quẽ dilexit. Eccliã catholicã ſignificat: de qua in canticiſcãticoꝝ dñs dicit Una eſt colũba mea: vna eſt dilecta mea. [Et edificauit ſicut † vnicorniũ ſctificationẽ ſuaʒ: in terra quã fundauit in ſecula]. Unicornium/ſignificat vnã ſpem habẽtiũ in ſanctiſſimã trinitatẽ: ad quã fideliũ ſacrate mẽtes humiliter erigũt/ꝛ tanq̃ validiſſimo cornu fidei firmitate cõſiſtunt. Sequit In terra fundauit eã in ſecula. Quãuis in ſecula hieruſalẽ predeſtinata cõſiſtat: in terra tñ. i. in hoĩbus ſanctis ſpe eternitatis ꝓbat eſſe fundata: ſicut in euãgelio Petro dictũ eſt Tu es Petrus: et ſup hãc petrã edificabo eccleſiã meã: ꝛ porte inferi nõ ꝑualebũt aduerſus eã. Ecce quõ in terra ſub eternitate cognoſcit eſſe fundata. Nã et alibi de ecclia legit De⁹ fundauit eã in eternũ. [Et elegit Dauid ſeruũ ſuũ: ꝛ ſuſtulit euʒ de gregibus ouiũ: de poſt ferãtes accepit eũ. Paſcere Jacob ꝑplm̃ ſuũ: ꝛ iſrael hereditatẽ ſuã]. Aptiſſima nimis introducta eſt et decora narratio: vt qꝛ dixerat Elegit iudã: nunc diceret Dauid: q̃ ab humanitate ſuſcepta/chriſto dño ꝓrimabat. Sed meli⁹ hoc de ipſo ſuſcipim⁹ dño ſaluatore. Naʒ in euãgelio ceci clamauerũt Fili Dauid miſerere nobis. Et qꝛ cõfidenter verũ dixerãt: ſub celeritate ſanati ſunt. Sequit Et ſuſtulit eũ de gregib⁹ ouiũ: de poſt fetãtes accepit eũ. Per iſtã ſiĩtudinẽ Dauid filij ieſſe: ſicut ꝛ in alijs locis dñi ſaluatoris nobis ſacramẽta pãdunt. Nã ille ſublatus ab ouib⁹ ꝑuenit ad regnũ: dñs noſter funct⁹ officio paſtoris/ſedet ad dexterã patris: q̃ eſt vere rex regum/ꝛ dñs dñantiũ. Nec vacat ꝙ dixit oues ei⁹ fuiſſe fetoſas Dñi ei grex ſpũali gratia fecũdus/filios noſcit habere copioſos: ſicut in cãticiſcãticoꝝ de eccleſia legitur Dẽtes tui ſicut grex detõſarũ aſcendẽs de lauacro: q̃ oẽs geminos creãt/ꝛ ſterilis nõ eſt i eis. Addidit Paſcere Jacob ꝑplm̃ ſuũ: ꝛ iſrael hereditatẽ ſuã. Hoc iã manifeſti⁹ aduertim⁹ dictũ de dño ſaluatore: q̃ gregẽ ſuũ ſol⁹ valuit celeſti pane ſatiare/ꝛ hereditatẽ ſuam maxime a ꝑiculis aiaꝝ cũctis eripe. Jacob em̃/poſſumus intelligere ꝑplm̃ chriſtianũ: q̃ hic degit in terris Hereditate vero iſrael/futurã cõgregationẽ: que dñi cõtemplatiõe paſcẽda eſt/qđ ad tẽporalẽ regẽ omnimodis nõ põt pertinere. [Et pauit eos † ſine malicia cordis ſui: ꝛ in † ſenſu manuũ ſuaꝝ deduxit eos]. Abſolute totũ ad dñm ꝑtinet ſaluatorẽ. Solus em̃ fuit q̃ peccata nõ habuit. Dicẽdo em̃ Sine malicia: oſtẽdit qꝛ ita ſint dicẽda pctã. Jlla em̃ puritas/illa ſanctitas illa e celo veniẽs maieſtas: hoc ꝓbata eſt docuiſſe qđ geſſit: hoc geſſit ſine dubitatiõe qđ docuit. Pauit em̃ ꝑceptor egregius quos docere dignatus eſt: ſicut ipſe teſtat: Non in ſolo pane viuit hõ: ſed in omni ꝟbo dei. Sine malicia cordis: ſicut alibi dicit Nec eſt in ore ei⁹ dolus. Sẽſus vero manuũ/actualẽ ſignificat ſctitatẽ ad quã fideles ſuos ꝓut ipſe tribuit/glorioſa imitatione ꝑduxit. Sed nec iſtud Dauid tẽporali regi põt vllatenus cõuenire: ſed cũ ad dñm chriſtum referũtur/cuncta ſibi decora parilitate cõſentiunt.

Mat. 20. — Cant. 4. — Al. in innocentia. — Al. intellectibus. — Mat. 4. — Jſa. 53.

Conclusio.

Jn nõnullis pſalmis ſolemus exquirere qđ nobis admoneat celeſtis auctoritas. Hic tale fecit initium: vt expoſitio magis q̃ principiũ pſalmi eſſe videat. Dixit em̃ parabolis ſe ꝛ ꝓpoſitiõib⁹ eſſe locuturũ: vt vnuſq̃ſq̃ velociter agnoſceret faciẽ pſalmi/cũ forma ipſius expreſſa fuerit dictionis. Quapropter ſic ꝓ ſuis delictis expulſos hebreos/ꝛ intromiſſos aſſerit chriſtianos: vt vtriuſq̃ legis intentionẽ quaſi in vnius faceret botri decore pẽdere. Amemus ergo ꝑplexitatẽ ei⁹: in quo dũ hyſtoria refert/noui teſtamẽti gratia declarat more abyſſi fluctuãtis: que tot lumina reddit/quot tremores efficit. Modo em̃ ibi claritas lampat/modo vmbratilis imago circũuolat: ꝛ in eodẽ elemento videntur eſſe varia cum nichil illic coloris accedat/nec recedat. Sic pſalmi huius admirãda diuerſitas ꝛ hyſtoriam narrat/ꝛ longe alia que ſpiritualiter ſentiantur inſinuat: cuius ſimilitudinem cẽteſimuſquartus quoq̃ ſubſequitur. Et ſicut in Dauid actibus declarantur dñi futura myſteria: ita ꝛ per miracula que iudeis cõceſſa ſunt/chriſtiani populi ſacramenta panduntur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 77.

Pſalmus Aſaph. Lxxviij.

DEus venerũt gẽtes in hereditatem tuã: polluerũt templũ ſanctũ tuũ: poſuerunt hieruſalẽ in pomorũ cuſtodiam. Poſuerũt morticina ſeruorũ tuoruʒ eſcas volatilib⁹ celi: carnes ſanctorũ

-tuoꝝ beſtijs terre. Effuderũt ſanguinẽ ipoꝝ
tanq̃ aquã in circuitu hieruſalẽ: ⁊ non erat q̃
ſepeliret. Facti ſumus opprobriũ vicinis no
ſtris: ſubſannatio ⁊ illuſio his qui in circuitu
noſtro ſunt. Uſq̃quo dñe iraſceris in finem:
⁊ accendet velut ignis zelus tuus? Effunde
iram tuã in gentes que te non nouerunt: ⁊ in
regna que nomẽ tuũ nõ inuocauerũt. Quia
comederũt Jacob: et locũ eius deſolauerũt.
Ne memineris iniquitatũ noſtraꝝ antiqua-
rum / cito anticipẽt nos miſericordie tue: q2
paupes facti ſumus nimis. Adiuua nos de⁹
ſalutaris noſter: et ꝓpter gloriã nois tui dñe
libera nos. Et ꝓpitius eſto peccatis noſtris
ꝓpter nomen tuũ: ne forte dicant in gẽtibus
vbi eſt de⁹ eoꝝ? Ut innoteſcãt in nationibus
corã oculis noſtris: vltio ſanguinis ſeruorũ
ſuorũ q̃ effuſus eſt. Introeat in cõſpectu tuo
gemitus compeditoꝝ. Scdm magnitudinẽ
brachij tui: poſſide filios mortificatorũ. Et
redde vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinu eorũ:
improperiũ ipoꝝ qd exprobrauerũt tibi dñe
Nos autẽ populus tuus et oues paſcue tue:
cõfitebimur tibi in ſeculũ. In generatione ⁊
generationẽ: annũciabimus laudem tuam.

Sicut ſepe diximus: hic ſignificatio nois ad actus illos pertinet: q̃ ad mandata dñi / gratiamq̃ referunt. Aſaph vero ſignificat ſynagogã: que tñ catholice poſſit cõuenire eccleſie. Neq̃ ei chriſtianis alieni credẽdi ſunt: q̃ gratie dñice claritate fulſerũt. Adde ꝓphetas / patriarchas et ppłm illũ iã chriſto deuotũ ante tẽpora chriſtiana. Eſt ergo ⁊ iſte pſalmus tot⁹ in lamẽtatiõe poſitus: ſicut ⁊.73. q̃ futura tẽpora velut ꝑterita deplorat: et ꝓpter duriciã cordis ſui gẽti grauiter affligende pietatis ſtudio precat chriſtum dñm ſubuenire. Diuiſio.

Primũq̃ de diuiſiõe dicamus: oportet geſtarum rerum breuiter inſinuare notitiam: vt dum cauſa premittit / textus pſalmi intelligibili⁹ audiat. Machabeoꝝ nobis primus liber inſinuat Antiochũ regem cũ Hieroſolymã veniſſet: hoſtiliter ciuitate opibus enudata / in templo dei idola poſuiſſe: hebreoſq̃ dum dijs ſuis ſacrificare cogeret multos martyres effeciſſe. Quapropter Aſaph (quẽ diximus figurã geſtare fideliũ populorũ) per totum loquitur pſalmũ. In prima parte dinumerãs quãta temporibus predicti regis Antiochi ꝑtulerit Hieruſalẽ / populuſq̃ iudeorũ. Secũda parte dñm rogat: vt ſupra potẽtes inimicos irã ſue indignatiõis effundat: ⁊ peccatis ſeruorũ ſuorũ dignetur eſſe ꝓpiti⁹. Tertio ꝓphetie ſpiritu poſtulat vindicari: nõ ꝑemptiõis voto / ſz correctiõis ſtudio. Expoſitio.

Deus venerũt gentes in hereditatẽ tuam]. Quãuis longis ante tẽporibus David fuerit / q̃ rex exiſteret Antiochus: oĩa tñ more ſuo quaſi trãſacta refert / que ſpũ ſancto repletus preuidebat eſſe vẽtura. Hinc eſt q̄ Aſaph deflens ſubito clamabat ad dñm Venerũt gẽtes: tanq̃ iam muros erũperent / ⁊ formidata captiuitas introiret. Gẽs eñ dicta eſt: q̄ ſit vno genere procreata. In hereditatẽ / hieruſalem ſignificat: vbi erat hereditas dei in ſanctis hoĩbus cõſtituta: qualis fuit Matathias / Eleazar / ſeptẽ fratres cũ ſancta matre: quales fuerũt mille qui ne ſabbatũ violarẽt / omnes ſe paſſi ſunt ab hoſtib⁹ quietis manibus interire: ⁊ ceteros quos notitia minime cõprehendit. Addit Tuam vt excitaret iudicis animũ contra aduerſarios truculẽtos: dicẽs eos veniſſe ad leſionẽ rei que ad iudicem ꝑtinebat. Hec oratores latius / copioſeq̃ dixerũt: cũ aduerſarijs ſuis odiũ face / inuidiãq̃ niterẽt. [† Coinquinauerũt templũ ſanctũ tuũ: poſuerũt hieruſalem † velut pomoꝝ † cuſtodiarũ]. Aptiſſime ſancto viro ſacrati tẽpli prius occurrit iniuria: vt hoc inter initia defleret / qd ad diuinam nouerat contumeliã ꝑtinere. Coinquinauerũt / dicit polluerũt: qñ illo tempore nõ eſt euerſũ ſanctuariũ dñi: ſed impie gẽtes in ſanctiſſimis locis ſimulachra nefanda ꝑſumptione poſuerũt: vt vbi colebat verus deus / ibi immũdus adoraret ſpiritus. Sic eñ de Antiocho in Machabeorũ libro legit Juſſit coinquinare ſancta / ⁊ ſanctũ populũ iſrael: iuſſit edificare aras / et tẽpla / et idola: vt immolarent carnes ſuillinas ⁊c̃. Sequit dolẽda nimis ⁊ iniurioſa cõparatio. Poſuerũt hieruſalem velut pomoꝝ cuſtodiariũ. Qd ſcema dicit Parabole: qñ res ſibi genere cõparat. Cuſtodiaria ſiquidẽ pomoꝝ dicunt tuguria: que ſibi hortoꝝ cultores ad depellẽdam ſolis iniuriã ⁊ ad cuſtodiẽdas furũ improbas manus frõdibus / folijſq̃ cõmuniũt: que mox vt pomorũ tẽpus abſceſſerit / tãq̃ inutilia derelinquũt. Quapropter gẽtes que Hieroſolymã vaſtauerunt / illam tẽpli pulchritudinẽ ſingularẽ ſic cõtẽptibilẽ putauerũt tanq̃ caſellulam pomoꝝ: que vilis / atq̃ deſpecta trãſacta eſtate deſerit. Unde ⁊ Jſaias dicit Relinquet filia ſion velut vmbraculũ in vinea: ⁊ ſicut tuguriũ in cucumerario. [Poſuerũt † mortalia ſeruorũ tuorũ eſcas volatilibus celi: carnes ſanctorũ tuorũ beſtijs terre]. Poſtq̃ de diuini tẽpli eſt conqueſtus iniuria / venit ad hominũ neces: vt eos poſt ſacrilegij culpas / homicidij rear⁹ argueret. His tñ aliquid mai⁹ adijcit: vt crudeli immanitate trucidatos / feris etiã abijcerẽt inſepultos. Cõtemptus ſiquidẽ corporũ mortuorũ non ad paruã refert inuidiã. Nam ſi ſepelire eſt pietatis officiũ: volatilibus cell abijcere magne crudelitatis cõſtat exemplũ. Dicẽdo aũt Seruorũ tuorũ / martyres ſignificat: qui in illa captiuitate copioſa ꝑſecutione floruerunt: ſicut in libro ipo legit Multi de populo iſrael obtinuerũt / ⁊ cõfortati ſunt in eis vt nõ mãducarẽt immũda: ⁊ elegerũt mori magis / q̃ cibis a dño vetitis coinquinari. Sequitur Carnes ſanctorũ tuorũ beſtijs terre. Una res duplici varietate deſcribit: vt diuerſitas crudelis facti auditũ poſſit iudicis exaggerare piiſſimi. Non eñ ſuffecerat mortuos volatilibus tradere: niſi et feras ꝑmitterent eorũ corpora laniare. [Effuderũt ſanguinẽ † eorũ ſicut aquam in circuitu hieruſalem: et nõ erat q̃ ſepeliret]. Adhuc in ipſa exaggeratione remorat: ne cito trãſiret ab aio / qd atroci cõmiſſum videbat exẽplo. Dicẽdo eñ Sicut aquã / crudelibus factis auget inuidiã: vt ita ſibi crederẽt humanũ ſanguinem effundere licuiſſe: quẽadmodũ ſolet aqua ſine alicui⁹ culpa decurrere. Nã q̄ addidit In circuitu hieruſalem / et nõ erat q̃ ſepeliret: nefandiſſimã copiã ſceleſtate cedis oſtẽdit: vt nõ ſolũ intra vrbẽ / verũetiam circa muros ciuitatis tãtũ ꝑueniſſet exitiũ: q̃ten⁹ deuotionẽ ſepulture null⁹ implere valuiſſet: dũ par cõditio

ETY.
ANHE. — Al. polluerunt.
Al. in.
Al. cuſtodiam.
1. Macha. 1
SCHE. DEF.
Jſa. 1.
Al. morticina.
1. Mach. 1.
Al. ipſorũ tanq̃.

cũctos inuolueret:ſicut in anteriore pſalmo dicit Iu=
uenes eorũ comedit ignis:ꝛ virgines eorũ nõ ſunt la=
Al. ſubſan= mẽtate.[Facti ſum⁹ opprobriũ vicinis noſtris:† deri
natio et il= ſui et cõtemptui his qui in circuitu noſtro ſunt]. Glo=
luſio. riam illam hieroſolymorũ toto orbe mirabilẽ vſq ad
opprobriũ dicit veniſſe vicinorũ: vt quãta prius nobi
litate reſplẽduit/tãta poſtea abominatione ſorderet:
Trẽ.1. ſicut ꝛ Hieremias in lamẽtationibus ait: Quomodo
ſedet ſola ciuitas que abũdabat populis: facta eſt vt
vidua que multiplicata erat in natiõibus:princeps in
regiõib⁹ facta eſt in tributo. Et paulopoſt. Hec eſt ci=
uitas que dicebat corona glie/iocũditatis vniuerſe ter=
re. Sequit Deriſui/et cõtemptui his q in circuitu no=
ſtro ſunt. Eadem repetita diuerſitate cõgeminat:vt il
lud qđ dixerat opprobriũ/clarius mõſtraretur. Dicit
eñ hebreos fuiſſe deriſui: q prius fuerãt dñi deuotiõe
reuerẽdi. Contemptui vero tũc ſunt habiti/qñ eos ca
ptiuitati traditos videbãt:qb⁹ pridẽ tot regna ceſſiſſe
cognouerãt. Nec vacat ꝙ additũ eſt Qui in circuitu
noſtro ſunt:qꝛ ſp grauiora ſunt opprobria q vicinitas
nouit dũ aſſidua reputatiõe ſuſcipit/ qđ longinquita=
tis beneficio minime ſuſtinet. Sic totus iſte textus a
SCHE. principio creſcẽs:Schema iſtud nobiliſſimũ facit/qđ
vocat Auxeſis:latine vero nuncupat augmentũ. Ubi
ſunt oratores q ad artẽ veriſimilẽ veritatis officia trã
ſtulerũt? Ecce quibus argumẽtis agit ſimplicitas in=
genioſa:nõ malicioſa calliditas.[Uſq quo dñe iraſce
ris in finẽ:accendet velut ignis zelus tuus?]Uenit ad
ſecũdam partẽ:in qua piũ iudicem rogat/ne vſq ad fi
nem iraſcat genti iudaice:qñ ſe venturũ ꝑphetarũ ſa
cris predicatiõib⁹ indicauit. Sãcti eñ viri qñuis ma=
la paterent/ſciebãt ſe a dño minime deſerẽdos: ſicut
Ps̃.117. alius pſalmus dicit Caſtigans caſtigauit me dñs: et
morti nõ tradidit me. Prophetie quoq ſpiritu denũ=
ciat fieri que ꝑuidebat eſſe vẽtura. Tẽpore ſiquidem
Mach.2. ipius captiuitatis Mathathias vnus hebreoꝝ zelo pa
terne traditiõis incẽſus:qꝛ videbat ad idoloꝝ culturã
ciuiũ populum trahi/collegit reliquos fideles:atq in
exercitũ regis Antiochi cum filijs ſuis tãta indigna=
tiõe ꝓſiluit:vt ſe ꝛ a iugo ſeruitutis exueret/ꝛ impata
ſacrificia glorioſiſſime reſpuiſſet: intantũ vt quẽdam
iudeũ idolis immolantẽ/ſupra ipſas aras amore ſan=
cte deuotiõis extingueret.[Effunde irã tuã in gentes
que te nõ nouerũt:ꝛ in regna que nõ inuocauerũt no=
mẽ tuũ]. Poſtq narrauit hebraice gẽtis grauiſſimas
calamitates:nũc petit a iuſto iudice vt vaſtatores eo=
rũ afflictiones ſuſtineãt/ qui nomen eius omnimodis
neſciebãt. Effunde irã tuã dicit:id eſt ſupra aduerſa=
rios indignationẽ tuã abundãter emitte: vt ſicut nos
illi cõprimunt/ita tuis virtutibus obruãtur. Sciebat
eñ humanã victoriã tãdiu poſſe ꝑualere:qdiu diui=
na potẽtia ꝑmiſiſſet. Et cũ dicit Que te nõ nouerunt/
culpas mitigat iudeoꝝ:qñ ꝛ ſi multi deliquerãt/erãt
tñ inter eos q dñicis iuſſiõib⁹ ſeruiebãt. Iſtos eñ di=
cit merito ꝑſequẽdos:qui nomẽ dñi omnimodis igno
rabãt. Sic culpa q excuſari nõ poteſt:ſuperioris crimi=
nis collatione leuiat. Nec vacat ꝙ ante dixit In gen=
tes:poſtea In regna. Prius eñ populis imprecatus
eſt:deinde ipſis regnis q talia fieri crudeliter impera
bãt.[Quia comederũt iacob:ꝛ locũ ei⁹ deſolauerũt]
Pro gẽte q peccauerat gratiſſimi patriarche nomen
obiectũ eſt: vt recordatio ſanctiſſimi viri ppli delicta
SCHE. mitigaret. Que figura dicit Anteproſopon:quãdo ꝓ
hoie ingrato ponit pſona gratiſſima. Dicẽdo eñ Co
mederũt/ſignificat comedi fecerũt. Seuitiam imple

gẽtis oſtẽdit:dum cadauera mortuorũ ferarum come
ſtiõibus exponebãt. Siue comedi/ſignificat eos q le=
ge dñi derelicta:impia ſuꝑſtitiõe glutiti ſunt. Sequit
Et locũ eius deſolauerũt. Euerſionẽ et ſolitudinẽ de=
plorat pulcherrime ciuitatis: quãdo impia dñatione
ꝑſuaſione gentilũ ciuiũ ſuorũ habitatiõe nudata eſt.
[Ne memineris † iniquitates noſtras antiquas: cito Al. iniquita=
† nos anticipet miſericordia tua:qꝛ pauperes facti ſu tũ noſtrarũ
mus nimis]. Confeſſiõe delictorũ ꝓpitiũ ſibi iudicem antiquarũ.
reddit: vt qui ſe ꝑ iuſtitiam vindicare nõ poterat/per Al. antici=
ſupplicationes neceſſarias expiaret. Sed cum ſciret pẽt nos miſe
Aſaph Antiochi regis tẽpore nonnullos iudeoꝝ eſſe ricordie tue.
seducẽdos: vt dñi cultura derelicta/nefanda idola ſe=
querẽt:nõ poterat ꝓ antiquis tñ rogare culpis/quos
ſciebat futuris quoq tẽporibus ingentia ſcelera ꝑpe
trare. Sed hic antiquas ſimiles antiquis culpis eſti=
mo debere ſentire:quibus ꝑ innumeros annos nefan
da mũdi prauitate peccatũ eſt. Sicut et ali⁹ pſalmus
dicit Ecce veteres poſuiſti dies meos. Sequit: Cito Ps̃.38.
nos anticipet miſericordia tua. Qui timet iudiciũ dñi
anticipari ſe eius miſericordia recte deſiderat: qꝛ niſi
indulgẽtia preuenerit peccatorẽ/ in iudicio non abſol
uet errãtẽ. Addidit Quia paupes facti ſumus. Pau=
pertas eſt eñ in nobis bonoꝝ:ꝛ nõ habemus qđ offer
re iuſtitie/ſi nos incipiat vigor eqtatis inquirere. Su=
per hoc ponit et nimis: ne quis ſe putaret de ꝓbitate
actuũ ſuoꝝ debere preſumere/ cũ ſe bonis meritis ni=
mis pauperẽ eſſe cognoſceret.[Adiuua nos de⁹ ſalu
taris noſter:† ꝓpter † honorẽ noĩs tui]. Cũ dicit Ad= Al. et.
iuua nos/ ſignificat forſitan illud certamen qđ Mata Al. gloriam
thias aſſumpturus erat: vt hebreos a ſuꝑſtitionũ cla
de liberaret: vt cauſa humanis virib⁹ deſperata/dñi
virtute iuuaret. Et bene infirmitatẽ ſuã intellexit/qui
Saluatorẽ medicũ totis virib⁹ inuocauit:quatenus
erepti iudei honorẽ eius nomini reddere potuiſſent.
Utiliter aũt ſe adiuuandũ ꝓpter honorẽ dñi dicit:non
ꝓpter aliqđ meritũ ſuum. [Dñe libera nos. † Propi= Al. Et.
tius eſto peccatis noſtris ꝓpter nomen tuũ]. Qui de
ꝓprijs viribus deſperat/ neceſſarie ad auxiliũ omni=
potẽtis iudicis currit: vt quod actibus ꝓprijs cõſiteri
nõ poteſt/pietate ſancti noĩs tribuat. Ideo eñ Sal=
uator dicit: qꝛ in ſe ſperãtes ſaluat/ ꝛ imminẽtes pec=
catorũ penas cõmutat in ꝑmia.[Ne † qñ dicant † gẽ Al. forte.
tes: vbi eſt deus eorũ? Et innoteſcat in natiõibus corã Al. in gen=
oculis noſtris]. Reddit cauſam cur petiuerit plebem tibus.
dñi debere liberari: ſcꝫ ne illud vſitatũ dicat a ꝑfidis:
vbi eſt deus eoꝝ? Nam qñuis fideles diuerſa flagella
patiant/iſtud tñ ab eis nõ poteſt ferri: quãdo creatu=
rarũ omniũ inſultat auctori. Dicendo eñ Ubi eſt? pu=
tatur aut ꝑſens nõ eſſe/aut nõ poſſe defendere. Et re=
ſpice q neceſſarie inter calamitates ſuas illud oppro
briũ cõmemorat:qđ ad diuinam cõtumeliã ꝑtinebat.
Sequit Et innoteſcat in natiõib⁹ corã oculis noſtris.
Hic eſt ſubaudiendũ vindicta:quã ſolet dñs de perfi
dis facere:qñ eos cogit deſideria praua dãnare. Cuꝫ
dicit Corã oculis noſtris/celeritatẽ poſtulat vltiõis:
vt videat fieri/qđ aliqñ nouerat poſſe cõcedi. [† Uin= Al. vltio ſan
dica ſanguinẽ ſeruoꝝ tuorũ:qui effuſus eſt]. Tertiam guinis.
partẽ que reſtabat exequit: vt vindicet ſanguinẽ fide=
lium/q ꝓ eius noĩe martyria ꝑtulerũt. Uindicatio eſt
eñ: per quã vis/et iniuria iuſta retributione defendit.
Sed hic illud videt optari: qđ ad cõuerſionẽ reſpicit
inimici. Nam cũ hic in eis tẽporaliter vindicat:interi
tum eterne damnatiõis euadũt. Sic eñ in Apocaly=
pſi legimus Sub ara dei martyrũ alas poſtulare vt Apoc.6.

diuino iudicio vindicent. Que vindicta accipiēda eſt
ad modū quē diximꝰ: qꝛ beati viri crudeliter ſe nō ex=
Mat.5. petūt vindicari:cū acceperint monita: Orate ꝓ inimi
cis veſtris:benefacite his qui oderūt vos: ꝛ his ſilia.
Ad poſtremū ipſe dn̄s preceptoꝝ ſuoꝝ potētiſſimus
Luc.23. executor in cruce poſitꝰ ait: Pater ignoſce illis:qꝛ ne=
Al. introeat ſciunt quid faciūt. [†Intret in cōſpectu tuo gemitus
compeditoꝝ. Scdm magnitudinē brachij tui:poſſide
Al. mortifi= filios † morte punitoꝝ]. De illis dicit/quos ꝓ nomi=
catorum. ne dn̄i vinxerat irreligioſa gētilitas:qui crebris gemi
tibus omnipotēti dn̄o ſupplicabāt/vt eius eccleſia in
fratribus nō deficeret:etiā ſi ipſos immunēs pena con
ſumeret. Sācti em̄ viri talia ſemꝑ petūt/que ad fidei
augmenta ꝓficiunt. Sequit̄ Scdm magnitudinē bra
chij tui poſſide filios morte punitoꝝ. Nimis pia ſub=
dit̄ ꝛ affectuoſa precatione filios coꝝ dn̄s a ſua poſ=
ſeſſione ꝓijciat/qui ꝓ eius religiōe morte puniti ſunt.
Innumera em̄ tūc ibi turba martyrū fuit:quoꝝ poſte
ros dn̄m deſiderāt poſſidere:ne aliquo errore vitient̄.
Ille ſiquidez qn̄ nos poſſidet/diabolica in nobis iura
Al. Et. nō preualent. [†Redde vicinis noſtris ſeptuplū in ſi=
nu eoꝝ:improperiū ipſoꝝ qd̄ exprobrauerūt tibi dn̄e]
Tale eſt Redde:quale qd̄ ſuperius ait Uindica:qd̄ et
ſi afflictionē tribuit corpoꝝ:ſalutem tn̄ efficit aiarum.
Uicinos/finitimos dicit:de quibus ſuperius ait Facti
ſumus opprobriū vicinis noſtris. Septuplū/ꝑfectio=
nem ſignificat muneris celeſtis:qd̄ accipimus/qn̄ ſpi
ritus ſancti illuminatione complemur. De quo ꝛ alio
Ps̄.11. loco dictū eſt Argētum igne examinatū terre purga=
tū ſeptuplū. Quod ad cōuerſionem ipſorū non eſt du
biū ꝑtinere:qn̄ ſic recipiūt/vt in bonis partibus com=
mutent̄. In ſinu eorum/vtiqꝫ in aiarum ſecreto debe=
mus accipere:vbi ſemꝑ fit glorioſa cōuerſio. Sequit̄
Improperiū ipſorū qd̄ exprobrauerūt tibi dn̄e. Fece
runt iniurias/dicāt laudes:fuerūt increduli/ſint deuo
ti:extiterūt ſuperbi/fiant humiles. Tunc em̄ dn̄s glo
rioſe vindicatus agnoſcit̄: qn̄ maledicorū ore laudat̄.
Al. paſcue [Nos autē populus tuus/ꝛ oues † gregis tui: cōfite=
tue. bimur tibi in † ſecula]. De illis (ſicut arbitror) dicit re=
Al. ſeculū. liquijs: qui Matathie ſtudio cōgregati/legem dn̄i cu
ſtodire meruerūt. Iſte reuera ſunt oues dn̄i:que eius
gloriam cōfitētes/in fidei firmitate manſerūt. Poteſt
aūt hoc ꝛ generaliter accipi:vt ibi mixtus videatur ꝛ
populus chriſtianus:qm̄ (ſicut ſepe dictuz eſt) ex duo=
bus populis cōgregatio facta eſt vna ſctōꝝ. Intuen
dum autē eſt lamentationē ſuam qua ſuauitate cōclu
ſerit: vt dn̄i dicat eſſe gregē/ꝓ quo deuotiſſimus ſup=
plicabat:ne diutiꝰ iraſceret̄ eis/quos ſuos eſſe memi=
Al. in gene= neret. [†Et in ſeculū ſeculi narrabimus laudē tuam]
ratiōe ꝛ ge= Hic illam tāgit futuri ſeculi beatiſſimā pſalmodiam:
nerationem quā chorus ſanctorū ſine ceſſatione dicturus eſt: non
annūciabi= vt alios inſtruat/qꝛ ibi nullus erit indoctus:ſed vt ho
mus tibi. norem debitum reddētes/preconiorū ipſorum ſuaui=
tate paſcantur. Concluſio.

Secundus iſte iam pſalmus eſt:qui honora
bilem hieruſalem pia lamenta=
tione defleuit. Sed ſciēdum ꝙ ſeptuageſimuſtertius
captiuitatē cōtinet:quā pertulit ſub Romanis:iſte ve
ro Antiochi regis deflet ſacrilegam/ꝛ crudeliſſimam
vaſtitatē. Conſiderandū quoqꝫ/ꝛ alta mente cōden=
dum eſt:qd̄ charitatis ſtudio cōmonemur eccleſie dei
bonis letari/ꝛ iterum calamitatibus eius vehemēter
affligi. Legitur enim Felices qui gaudēt in pace tua:
et felices omnes qui contriſtabunt̄ in omnibus flagel
lis tuis. Quapropter cōuenit vt qd̄ vnicuiqꝫ fidelium
ꝓuenerit/ad noſtros dolores ꝓximitatis ſtudio trāſ=
feramus:ſicut apoſtolus dicit: Si quid patitur vnum 1.Cor.12.
membrū/compatiunt̄ omnia membra: ſiue glorifica=
tur vnum membrū/cōgaudent omnia membra. Hinc
enim charitas illa precelſa conquirit̄: hinc predicata
vnitas inuenitur. Et ſi cauſam boni iſtius altius per=
ſcruteris:hinc ꝛ illa celeſtis affectio gignitur/que dn̄i
eccleſiam locupletari monſtratur.

Explicit expoſitio in pſalmum.78.

In finem ꝓ his qui immutabūtur: te=
ſtimonium Aſaph. Pſalmus. Lxxix.

Qui regis iſrael intende:q̄ dedu
cis velut ouem ioſeph. Qui ſe=
des ſuper cherubin:manifeſta=
re coram effraim/beniamin/et
manaſſe. Excita potētiam tuaz
ꝛ veni:vt ſaluos facias nos. Deus conuerte
nos/et oſtēde faciē tuā:ꝛ ſalui erimus. Dn̄e
deus virtutū:quouſqꝫ iraſceris ſuꝑ orationē
ſerui tui? Cibabis nos pane lachrymarū: et
potum dabis nobis in lachrymis in mēſura.
Poſuiſti nos in ꝯtradictionē vicinis noſtris
et inimici noſtri ſubſannauerunt nos. Deus
virtutū cōuerte nos:ꝛ oſtende faciē tuam et
ſalui erimꝰ. Uineā de egypto trāſtuliſti:eie=
ciſti gētes/ꝛ plantaſti eā. Dux itineris fuiſti
in cōſpectu eiꝰ:ꝛ plātaſti radices eius/ꝛ im=
pleuit terrā. Operuit mōtes vmbra eiꝰ:ꝛ ar
buſta eiꝰ cedros dei. Extēdit palmites ſuos
vſqꝫ ad mare:ꝛ vſqꝫ ad flumē ꝓpagines eiꝰ.
Ut quid deſtruxiſti maceriā eius:et vinde=
miāt eam omnes qui pretergrediūtur viam?
Exterminauit eam aper de ſylua: ꝛ ſingula=
ris ferus depaſtus eſt eā. Deꝰ virtutū cōuer=
tere:reſpice de celo et vide/et viſita vineam
iſtā. Et ꝑfice eam quā plantauit dextera tua:
ꝛ ſuꝑ filium hoīs quē cōfirmaſti tibi. Incēſa
igni ꝛ ſuffoſſa:ab increpatiōe vultus tui pe=
ribūt. Fiat manus tua ſuꝑ virū dextere tue:
et ſuper filium hoīs quem cōfirmaſti tibi. Et
nō diſcedimus a te viuificabis nos:ꝛ nomen
tuum inuocabimus. Dn̄e deus virtutū con=
uerte nos:ꝛ oſtēde faciē tuā/ꝛ ſalui erimus.

Doctis viris et in auditorio chriſti ſalutari=
ter eruditis: ſi quis vſitata repetere conet̄
offendit. Nam cuz omnia tituli iſtius verba
iam nota ſint:reſtat vt hoc qd̄ nouiter dixit
Teſtimoniū Aſaph perquirere debeamus
Iſte Aſaph ante trepidus/ante ſollicitus:qui ꝓ ſyna
goge peccatis viſus eſt pſalmis priorībꝰ exorare:tan
ta nūc preſumptione compleatur/vt iam cōmutatis in
melius teſtimoniū cōuerſionis prebere videatur. Di=
cit em̄ de primo aduētu dn̄i ſaluatoris: qui hoīem de=
terioratum lege peccati/ad ſancte cōuerſatiōis bona
perduxit:tranſlatāqꝫ vineā de egypto potētie ſue ra=
dice ſolidauit. Hoc eſt qd̄ dicit Teſtimonium ꝓ his q̄
immutabunt̄. Cantatur ergo hymnus iſte de aduētu

viri agricultoris/ τ vinea dñi: vt iam non obſcuris/ ſed
manifeſtis ꝑcibus eius poſtulet aduentus. Qui pſal-
mus eiuſdē rei ſecundus eſſe dinoſcitur. Diuiſio.

Asaph iſte quē titulus precinuit cōmutatū
In prima ſectione dñi deprecaſ aduentū.
Secūda teſtatur quemadmodū vinea que
eſt eccl'ia/ toto orbe ſit dilatata. Tertio lo-
co incarnatiōis eius beneficio ꝑ ſimilitudinē vinee vi
ſitare deprecaſ eccleſiā: ſeq; dño poſtulat adherere.

Expoſitio.

Al. ouem. Al. manifeſtare. DEF. Qui regis iſrael intende: qui deducis velut † oues ioſeph. Qui ſedes ſuꝑ cherubin † appare]. Per ſecundā ſpeciē definitiōis que grece Ennemomatice diciſ: latine notio nuncupaſ: magno deſiderio venire chriſtus dñs poſtulaſ: vt per id qđ facit/ planiſſime indicatus eſſe videatur. Nam iſta ſpecies definitionis nō per ſubſtātiam: ſed ꝑ actus ſuos vnāquāq; perſonam indicare cognoſcitur. Recte igiſ diciſ regi celi et terre Qui regis iſrael: cuius arbitrio τ creata ſunt/ τ adminiſtrant vniuerſa. Sed q̄uis oia in eius poteſtate ſint poſita: illa tñ regere diciſ/ que ſe tractare celeſti ꝯuerſatiōe nouerūt. Ideo eñ ſubiunctū eſt Iſrael: qꝛ ipſos ꝓpitius regit

INTER. qui eū puro corde reſpiciūt. Iſrael eñ interpretatur (ſicut ſepe dictū eſt) vir mente videns deū. Intēde: ac ſi diceret: Supra nos lumē tue pietatis infunde: vt q̄ per nos ſumus tenebroſi/ aſpectus tui reddamur claritate cōſpicui. Sequiſ Qui deducis velut oues Ioſeph. Ioſeph/ fidelem populū debemus aduertere: q̄ ſic in caulas dñi deduciſ: quaſi oues ad paſcua cōgregenſ. Nam τ ipſum nomē Ioſeph/ ſignificat ſine opprobrio: qđ deuoto populo certū eſt cōuenire. Et nota ꝓpria verba ſingulis data fuiſſe ꝑſonis. Regiſ qui iſrael eſt: deduciſ qui Ioſeph eſt. Addidit Qui ſedes

INTER. ſuꝑ cherubin appare. Cherubin/ plenitudo ſciētie interpretaſ: in qua chriſtū dñz inſidere manifeſtum eſt. Sꝫ qm̄ adhuc in ſecreto ſue maieſtatis erat/ rogat vt beneficio ſancte incarnatiōis appareat: quatenus fideles ſuos firmiſſima credulitate conſolidet. Et vide qꝛ trina inuocatiōe verſus iſte cōtextus eſt: vt oia cooperari ſanctā ſignificet trinitatem. [Coram † effrem/

al. effraim. beniamin/ et manaſſe. Excita potētiam tuā et veni: vt ſaluos facias nos]. Iſta noīa conſtat eſſe gentis hebraice: ante quos vt appareat/ ſpūali virtute deprecaſ: hoc eſt vt (ſicut ꝓmiſſus fuerat ꝑ ꝓphetas) ex iu-

IND. deorū gente naſcaſ. Sed qm̄ non incauum hec nomina more ſcripture diuine videſ aptata: interpretationes eoꝝ ſtudioſiſſime requiramus. Effrem/ ſignificat fructificatio. Bēiamin/ filius dextre. Manaſſes/ oblitus. Has virtutes ineſſe cōſtat dño ſaluatori. Fructificauit eñ: qm̄ ad tēpus corpore trucidato/ ad perpetua celoꝝ regna ſurrexit. Filꝰ dextre: id eſt filꝰ omnipotētis patris. Oblitus/ illud indicat: quādo iniuriarum ſuarū oblitus/ in cruce poſitus ꝓ iudaico populo ſupplicauit. Orabat ergo vt in his virtutibus veniret quas euꝫ facturū eſſe nullatenus ambigeret. Sequiſ Excita potentiam tuam τ veni: vt ſaluos facias nos. Quātam nobis vtilitatē ꝑ incarnationē dñi nouerat eſſe tribuendam: tantō ſtudio deprecaſ vt excitet potentiam ſuā/ τ veniat ad pctā humani generis abluēda. Quod eñ deſideriū/ que preces/ que vota ſufficiāt illud expetere/ qđ mundū poſſit a ſua impietate ſalua-

Al. non hꝫ. re. Deus † virtutum cōuerte nos: τ oſtēde faciē tuam τ ſalui erimus]. Qm̄ credebat in ſe mirabilia facienda/ iuſte deū inuocauit virtutuꝫ: qui ſolus preualet de incredulitatis morte liberare. Et qꝛ ſe nouerat eſſe diſtortū: cōuerti ſe magnopere poſtulauit. Hoc eniꝫ cui cōueniat facere: niſi virtutū dño qui ſolus potens eſt que vult vniuerſa cōplere? Poſt cōuerſionis autē beneficiū apte ſequiſ Oſtende faciem tuā: qꝛ ſolet diuinitas hoīes iam cōuerſo corde reſpicere. Qꝫ el addidit Et ſalui erimus: euidēter ſignificat dñm ſaluatorē cuiꝰ reuera ſumus incarnatiōe ſaluati. [Dñe deꝰ virtutū: quouſq; iraſceris † in orationeꝫ ſerui tui?] Hoc Al. ſuper.
de illo tēpore ſentiēdū eſt: quo Aſaph venire dnm poſtulabat. Et qꝛ ꝓ diſpenſatione diuina erat aliquatenus differendū: dicit Quouſq; iraſceris in orationem ſerui tui: vt nō illa iam ꝓuenire facias/ que ꝓmiſiſſe cognoſceris? Et iniuere pietatē ac deſideriu ſupplicantis. Iratū ſibi dñz credebat: qm̄ humano generi ſubuenire tardabat. [Cibabis nos pane lachrymarū: et potū dabis nobis in lachrymis in mēſura]. Poſtq̄ ſe differri poſſe preſenſerat: enumerat mala que paſſurus erat populus hebreorum. Dicit eñ Cibabis nos pane lachrymarū: ſignificās eos ſub afflictiōe victuros. Panis eñ lachrymarū: vita eſt plena doloribus: ſed tñ in ea dñi miſeratione cibamur: quādo cladibus erumniſq; nō extinguimur: ſed potius erudimur. Sequiſ Et potū dabis nobis in lachrymis. Priꝰ dixit panem: nūc dicit et potū. Iſta eñ duo ſunt quibus viuit ois humanitas: vt panem ꝓ qualibet eſca ponas/ potum ꝓ omni potione. Nam qđ tēpus a lachrymis eſſe poterat vacuū: quibus τ ipſa refectio videbaſ eſſe ploratio? In mēſura/ in diſtributo modulo dicit: ſicut ait apl's. Fidelis deus q̄ nō patietur vos tentari ſupra id 1. Cor. 10.
qđ poteſtis: ſed faciet cum tentatiōe etiā ꝓuentū veſtrū vt poſſitis ſuſtinere. [Poſuiſti nos in cōtradictionem vicinis noſtris: et inimici noſtri † deriſerūt nos]. Al. ſubſannauerunt.
Contradictio gētilis illa cogitāda eſt: que aduerſum predicatores chriſti prauis cōtentiōibus erigebatur: credēs illa ſe poſſe defendere/ q̄ in templis ſuis videbaſ adorare gētilitas. Siue magis illud tēpus commemorare videſ/ qđ in ſuperioribus dixit: qꝛ ſub rege Antiocho dū aliqui iudei ſacrificarēt idolis: cōtradicebant his q̄ legem dñi cuſtodire videbanſ: τ ideo vicinos parētes debemus aduertere/ qui eis ꝓximitate generis adherebant. Sequiſ Et inimici noſtri deriſerūt nos. Merito inimici deridebāt: inter quos tā nefariū videbāt eſſe certamen/ vt pars eorū in priſtina religiōe cōſtaret: pars aūt idolis coacta ſeruiret. [Dñe † deus virtutū cōuerte nos: τ oſtende faciem tuam/ τ Al. non hꝫ.
ſalui erimus]. Repetit verſum quē iam ſuperius ante hos tres poſuiſſe monſtraſ: qꝛ deſiderātis mos eſt frequēter repetere/ que magnis precibus poſtulat aduenire. Ipſa eſt ergo facies: id eſt preſentia chriſti: ꝑ quā ſalui facti ſumus. Ipſa/ per quā laqueos mortis euaſimus. Ipſa deniq; que τ indignis/ τ cōfitentibus celorū regna largiſ. [Uineā † ex egypto tranſtuliſti: eie- Al. de.
ciſti gētes/ τ plātaſti eam]. Uenit ad ſecūdam ſectionē: in qua per myſticas figuratiōes que fuerint geſta cōmemorat. Quod ſchema diciſ Metabole: vniꝰ rei SCHE.
frequens iteratio ſub varietate verborū. Per hos eñ ſex verſus vſq; ad tertiam diuiſionē: vinea iſta deſcribitur. Uineam eñ dicit hebreorū gentē: quā poſitā in typo cōſtat eccleſie: vnde fidelium nata eſt cōgregatio populorū. Uinea quippe a vitibus dicta eſt. Hanc ex ETY.
egypto deduxit magnis/ notiſq; miraculis/ τ expulſis gentibꝰ: id eſt ammorreis/ cetheis/ iebuſeis: ceteriſq; aliis finitimis eoꝝ: tanq̄ mirabilis plātauit agricola. Hoc eſt teſtimoniū redditum de immutatis hebreis:

qđ continet in titulo. Uinea ſiquidē eccleſie ⁊ hic pul-
cherrime cōparat: qm̄ ſicut illa inter folia caduca ne-
ceſſarios infert fructus: ſic ⁊ iſta inter turbas vmbra-
tiles peccantiū ornat fruge ſanctoꝝ: q̄ ſeculi hui⁹ affli
ctione tanq̄ torcularibus preſſi/ ſaporē norūt emana
re dulciſſimū. Siue q: foſſa plus ꝓficit/ ⁊ potata mul
tiplicat: qđ ſolū merito dat eccleſie/ que ſolet paſſiōis
falce creſcere: et ꝑſecutionū plagis in ſancto populo
ſemꝑ augeri. Sed hec vinea quemadmodū ꝑ vniuer-
Al. dux itine ſum mundū dilatata ſit: ſubter edicit. [† Uiā feciſti in
ris fuiſti. cōſpectu eius: ⁊ plantaſti radices eius/ ⁊ † repleta eſt
Al. impleuit terra]. Iſti vinee fructuoſe que mūdi ſpacia cōprehē
terram. dit/ viam fecit dn̄s: dū eius cōſpectibus apparere di-
gnatus eſt. Ipſa eīm ꝓficiendi fuit cauſa: vt ſuū vide-
ret agricolam/ et ab eo imbrē predicatiōis acciperet:
quatenus fructus ſuauiſſimos ꝓcrearet. Sequit Et
plātaſti radices ei⁹: ⁊ repleta eſt terra. Radices eius
ſunt ꝓphete celeſtis regis opatiōe plātati: ex quibus
illa felices palmites tendēs/ vniuerſum mundū quaſi
amenis fidei vmbraculis occupauit. [Operuit mōtes
vmbra eius: et arbuſta eius cedros dei]. Latitudo et
altitudo iſtius vinee decēter exponit. Illos eīm nouit
operire quos nutrit: qm̄ eius vmbra fructificat: ⁊ am-
plius facit creſcere/ q̄ magis tegere cōprobatur. Sed
qualis eſt iſta vinea que mōtes operit: Utiq̄ ſuperna
qm̄ quelibet altitudo terrarū cuncta ſub celo eſt. Se-
quit Et arbuſta ei⁹ cedros dei. Quia cedros dixit/ be
ne arbuſta poſuit. Uites eīm q̄n in arbores aſcendunt
arbuſta nominant. Sed q̄uis in. 30. pſalmo cedros ꝑ
ſuperbia deſignāda poſitas diximus: tn̄ qm̄ hic eſt
additū Dei/ martyres debemus aduertere: q̄ in eccle-
ſia chriſti inter altiſſima ſunt cacumina conſtituti. Et
hos eccleſia ꝓtegit: qm̄ in eius eſſe gremio cōproban
Al. extendit tur. [† Extēdiſti palmites † eius vſq̄ ad mare: ⁊ vſq̄
Al. ſuos. ad flumen ꝓpagines eius]. Palmites/ ſignificāt diſci
Joan. 15. pulos dn̄i: quibus ipſe in euāgelio dicit Ego ſum vitis
vera/ ⁊ vos palmites. Mare/ cunctarū gentiū vult in-
telligi ſanctiſſimā credulitatē. Extēdiſti eīm dicit: qm̄
ab Hieroſolymis hec vinea ꝑ apl'oꝝ predicatiōes in
cūctas mūdi partes extēſa eſt. Accipere eīm localem
nō poſſumus: de qua iā dictū eſt Plātaſti radices ei⁹:
et repleta eſt terra. Propagines aūt eius filios rege-
neratiōis dicit/ q̄ a flumine Jordane manauerūt: vbi
dn̄s in exemplū noſtre ſalutis baptizari dignatus eſt.
Al. deſtru- [Ut quid † depoſuiſti macerīā eius: ⁊ vindemiāt eam
xiſti. omēs q̄ † tranſeūt viam]. Iſtius vinee que a iudaico
Al. ꝓtergre populo ducit originē/ mirat cur fuerit euerſa munitio:
diuntur. hoc eſt dn̄i ſubtracta defenſio. Maceria eſt eīm de ſo-
DEF. lis lapidib⁹ cōſtructa cuſtodia: que ſolet vineas defen
ſabiliter circuire. Et merito tali ꝟbo in ſupiore trāſla
tione ꝑmanſit. Sequit Et vindemiāt eā oēs. Hic vin
demiāt/ in malo poſitū debemus accipe: ſicut ⁊ Hie-
remias dicit Uide dn̄e ⁊ cōſidera/ q: vindemiaſti nos:
ſacerdos ⁊ ꝓpheta de ſanctuario tuo defecerūt. Uin-
demiāt ergo dicit: diripiūt atq̄ cōculcāt: qđ a trāſeūn-
tibus fieri ſolet/ qui predicādi ſtudio labores auferre
ETY. nitunt alienos. Uindemia dicit/ q̄ſi vua viti demit: qđ
Iſa. 5. etiam iſti vinee deus ꝑ Iſaiam ꝓphetam minat. De-
ſtruā macerīā eius/ ⁊ erit in direptionē: et deſtruā pa-
rietē eius/ ⁊ erit in cōculcationē. Addidit Qui tranſ-
eūt viam. Gētes ſignificat/ que viam. i. chriſtum dn̄m
tranſeūtes: in idoloꝝ ſacrificijs iugiter ꝑmanebant.
[Exterminauit eā aper de ſylua: ⁊ ſingularis fer⁹ de-
ETY. paſtus eſt eā]. Exterminauit/ extra terminos atq̄ pa
triam ſuā vbiq̄ diſperſit: qđ in gente cōtigit iudeoꝝ.

Hoc eſt qđ ſuperius ait Uindemiāt eā. Aprū Ueſpa-
ſianū forſitan debemus accipere: qui illis extitit ⁊ for
tis/ et ſeuus. Per hoc autē nomen ſignificatur iudeis
fuiſſe cōtrariū: qui hoc animal inter cetera habere vi-
debant immūdū. De ſylua. ſ. de gētibus: que merito
ſyluis ſqualidis cōparāt: qui adhuc inſiti de fructuo-
ſo germine non fuerūt. Aper enim dictus eſt ab eo qđ ETY.
in locis aſperis commoret. Singularē autē ferū/ Ti-
tū eius filiū memorat: qui reliquias belli tanta popu-
latiōe cōtriuit: vt gentē/ et ciuitatem quaſi herbarum
pabula terribili depaſtione cōſumeret. Neceſſe enim
fuit hoc vinee cōtingere: cuius maceria videbatur eſſe
depoſita. Spiritualiter autē aper ꝓpter ferocitatem
⁊ fortitudinē nimiā/ diabolus intelligi poteſt. De ſyl-
ua aūt dixit: q: cogitatiōes eius agreſtes/ atq̄ ſem-
per extiſtunt. Et nota ꝙ his ſex verſibus qui predicti
ſunt: vinea iſta deſcribit per quartā ſpeciē definitio-
nis: que grece Hypographice/ latine deſcriptionalis DEF.
appellat. Hec adhibita circuitiōe dictoꝝ/ factoꝝq̄
rem de qua queritur/ competēti ſignificatione decla-
rat. [Deus virtutū cōuertere: reſpice de celo ⁊ vide/ ⁊
viſita vineā iſtam. Et ꝑfice eam quā plantauit dexte-
ra tua: ⁊ ſuper filium hominis quem cōfirmaſti tibi].
Relatis oīmibus que ſuperius cōtigerunt/ Aſaph ve-
nit ad tertiam ſectionem: in qua rogat vt omnipotēs
agricola viſitet vineā diſſipatā/ quam plātare digna-
tus eſt: ⁊ reſpiciat ſuper filiū hominis quē cōfirmauit
ſibi. Cōmutatus quippe in melius/ hoc ſingulare re-
mediū rebus omnibus expetebat: vt chriſto dn̄o ſup-
plicaret. Cum dicit Deus virtutum conuertere: petit
eum vt ſupplices ſuos ſerenus aſpiceret/ ⁊ periclitan
tibus ſubueniret. Sequit Reſpice de celo et vide: ſci-
licet quibus fluctib⁹ laboret humanitas/ quibus pec-
catis ad inferna rapiat: et delectetur vitijs vnde eam
perpetua morte conſtat extingui. Cum autē dicit Ui-
ſita vineā iſtam/ et dirige eā quam plantauit dextera
tua: aduentū ſancte incarnationis expoſtulat: vt pre-
ſente cultore ſuo vinea plantata ꝑficiat: ſine quo nec
fructus inferre poterat/ nec ꝑficuam habere culturā.
Addidit Et ſuper filiū hominis quem cōfirmaſti tibi.
Omnino declaratum eſt qđ ſuperius dixit Uiſita. Fi-
lius quippe hominis chriſtus eſt dn̄s ex Maria virgi-
ne genitus: a patre natus ante oīa ſecula. Qui vtiq̄
cōfirmatus eſt: quando de ipſo veritas paterne vocis
inſonuit dicēs: Hic eſt filius meus dilectus in quo mi Mat. 3.
chi bene complacui: ipſum audite. [Incenſa igni/ ⁊ † Al. ſuffoſſa
effoſſa † manu: ab increpatione vultus tui peribunt]. Al. non hz.
Incēſa igni/ ⁊ effoſſa manu: humana vitia ſignificata
debemus aduertere. Incenditur quippe aliquis igne
cupiditatis/ ſiue calore ſupbie: quādo crimina nefan-
da cōmiſerit. Effoſſa vero manu ſunt: cum per opera-
tionē ſceleratam alijs preparamus inſidias: ⁊ decipe
revolumus neſciētes/ dū nos in ipſam magis foueam
corruamus. Hec ergo peccata ab increpatiōe vultus
dn̄i peribunt: quando illis dicēdum eſt Ite in ignem
eternū: qui paratus eſt diabolo/ et angelis eius. Non
eīm vlterius viſuri ſunt: quem ꝓpter ſua ſcelera per-
diderunt. [Fiat manus tua ſuper virum dextere tue:
et ſuper filiū hominis quem cōfirmaſti tibi]. Grande
ſacramentū/ grande munus diuinitatis exponitur: q:
tādiu forſitan dubitari potuit ꝙ Iſrael ſaluus fieret/
donec ſalutaris dominus adueniret. Illo eīm venien-
te ꝓmiſſio tota completa eſt: nec vlterius ab ipſo di-
ſcedit eccleſia/ que ſponſi ſui ſpirituali dilectiōe con-
iuncta eſt. Nam cum dicit Fiat manus tua ſupꝰ virum.

dextere tue: operationẽ ſancte incarnationis expoſcit.
Pſ.43. Ipſe eſt enim dextera patris: de quo alio loco dicit:
Non enim in arcu meo ſperabo: et gladius meus non
ſaluabit me: ſed dextera tua ⁊ brachiũ tuum ⁊ illumi-
natio vultus tui. Deinde more ſuo ꝓpter explanatio-
nem repetit quod ſuperius dixit: Et ſuper filiũ homi-
nis. A cõmuni iungendũ eſt, Fiat manꝰ tua: id eſt ope-
ratio ſancta ad effectũ ꝓmiſſa perducat. Filius enim
hominis: idẽ ipſe eſt dñs Chriſtus qui etiam dextera
patris eſt. Sequitur: Quẽ cõfirmaſti tibi. Confirma-
tus eſt vtiqꝫ apud homines: ſicut iam dictũ eſt: quãdo
Math.3. de ipſo vox paterne veritatis inſonuit dicens: Hic eſt
filius meꝰ dilectus in quo michi bene cõplacui: ipſum
audite. Quod nõ piget eiuſdẽ exempli iteratione de-
clarare: quando ⁊ in auctoritate eadem verba conſtat
eſſe repetita. [Et non diſcedimus a te: viuificabis nos
et nomen tuum inuocabimus]. Ad ſuperiora reſpicit
pars iſta vocabuli. Dicit enim. Fiat manus tua ſuper
virum dextere tue: id eſt vt mittere digneris filiũ tuũ:
qui reum mundũ liberet a crimine peccatorũ. Et non
diſcedimus a te: id eſt quẽ ſemel mente concepimus:
cordis oculis iugiter intuemur. Nec a te deuotionem
noſtram poſſumus amouere: cuius aduenire filiũ ma-
gnopere cognoſcimur expetiſſe. Et que ſit vtilitas ab
ipſo non diſcedere: conſequenter exponitur. Viuifica-
bis nos ⁊ nomen tuũ inuocabimus. Viuificabis nos:
quando peccatorum morte depoſita ex aqua ⁊ ſpiritu
ſancto renaſcimur. Nomen autem eius inuocabimus:
hoc ſignificat quoniã dñi Chriſti inſtitutione ſaluta-
ri in oratione quotidiana nomen patris iugiter inuo-
camus. [Dñe deus virtutũ cõuerte nos: ⁊ oſtẽde faciẽ
tuã ⁊ ſalui erimus]. Que ſuauitas: q̃ ſit vtilitas verſi-
culi huius hinc datur intelligi: qm̃ in hoc pſalmo tri-
plici eum repetitione memorauit: vt quaſi prati flori-
feri planiciẽ tenſaꝫ per ordines certos iocũditas roſei
coloris ornaret. In iſta ſiquidem breuitate: regulã to-
tius religionis exponit. Primũ eſt enim: vt nos dñs
cõuertat. Deinde: vt oſtendat faciẽ ſuã. Tertio: vt ſal-
uos efficiat. Non enim anteqꝫ cõuertat oſtendit faciẽ
ſuam: nec ſaluat niſi nos prius lumine ſue pietatis in-
ſpexerit. Quapropter verſus iſte mẽte cõdendus eſt:
quia per ipſuꝫ ſub breuitate petimus quicquid nobis
expedire monſtratur. Concluſio.

Nimis Aſaph iſtũ cõmutatũ cõſtat in melius:
qui vineã Chriſti dilatatã toto orbe cõ-
ſpexit: ⁊ palmites eiꝰ mõtes obũbrare vidit ⁊ cedros.
Spectaculũ reuera beatũ cuiꝰ amenitas ipſa cogita-
ta refectio eſt: vt toto mundo vna vinea vmbrã faciat
ſuis frondibꝰ: ne q̃s fideliũ reddatur ſole fuſcatus. De
Pſ.120. quibꝰ ſcriptũ eſt: Per diẽ ſol non vret te: neqꝫ luna per
noctẽ. Verũ iſta vinea ꝑ botris muſtuoſis ſctõs infert
fructꝰ: martyres creat: ꝓphetas educit: apl̃os gignit:
fideles edit innumeros: et quicquid in eccleſia ſancta
glorioſe geritur: iſti ſimilitudini decenter aptatur.
Explicit expoſitio in pſalmum. 79.

In finem pro torcularibus Aſaph quin-
ta ſabbati. lxxx.

Exultate deo adiutori noſtro:
iubilate deo iacob. Sumite
pſalmum ⁊ date tympanum:
pſalterium iocundum cum ci-
thara. Buccinate in neome-
nia tuba: in inſigni die ſolen-
nitatis veſtre. Quia preceptuꝫ in iſrael eſt:
et iudicium dei iacob. Teſtimonium in Io-
ſeph poſuit illud: cum exiret de terra egypti
linguã quam non nouerat audiuit. Diuertit
ab oneribus dorſum eius: manus eius in co-
phino ſeruierunt. In tribulatione inuocaſti
me et liberaui te: exaudiui te in abſcondito
tempeſtatis: probaui te apud aquã contra-
dictionis. Audi populus meus et conteſta-
bor te: iſrael ſi audieris me nõ erit in te deus
recens: neqꝫ adorabis deum alienum. Ego
enim ſum dominus deus tuus qui eduxi te
de terra egypti: dilata os tuum et implebo
illud. Et non audiuit populus meus vocem
meam: ⁊ iſrael non intendit michi. Et dimi-
ſi eos ſm̃ deſideria cordis eorũ: ibũt in ad-
inuentionibus ſuis. Si populus meus au-
diſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet.
Pro nichilo forſitan inimicos eoruꝫ humi-
liaſſem: ⁊ ſuꝑ tribulantes eos miſiſſem ma-
num meam. Inimici domini mentiti ſunt ei:
et erit tempus eorum in ſecula. Et cibauit
illos ex adipe frumenti: ⁊ de petra melle ſa-
turauit eos.

Pro torcularibus: eccleſiam ſignificari ſu-
perioribꝰ eſt titulis indicatũ. Sed quoniã
ibi hanc prefigurationem in vuarũ expreſ-
ſione poſuimus: nunc in vuarũ vindemijs
explicemus. Cum tunſus aceruus oliuarũ
ſubiectus fuerit agricolarũ arte ponderibus: nimiaqꝫ
ceperit preſſura torqueri: ⁊ amurcã cenoſam ⁊ oleum
pinguiſſime puritatis emanat. Quod in eccleſie per-
ſecutionibus fieri poſſe non dubium eſt: quando ⁊ deo
puras mentes declarat: ⁊ feculentas conſcientias eui-
denter aſſignat. Quinta vero ſabbati: ſignificat a ſab-
bato quintũ diem: quando dominus in conditione re-
rũ ex aquis creauit animalia: ſicut Geneſis lectio de-
curſa teſtatur. Dixit deus: ꝓducant aque reptilia ani- Geñ.1.
marum viuarum. Hoc ad baptiſmatis gratiam ſimi-
litudine decora cõiungitur: Que reuera animalia vi-
ua ſua fecũditate producit: dum ſanctificate aque im-
maculatos reddunt: quos pollutos proprijs ſceleri-
bus acceperũt. Sed vt partibus res expoſitas in vnã
ſeriem colligamus: intentio tituli talis eſt: vt in finem
deſignet dominũ Chriſtum: Pro torcularibus eccle-
ſiam: Aſaph congregationem: Quinta ſabbati bapti-
zatos. Unde colligitur pſalmum in eccleſia domini
regenerate congregationi eſſe locuturum. Hic enim
Aſaph ad hyſtoriam quidem loquitur iudeis: ſed me-
lius ſpiritualiter intelligitur de populo chriſtiano.
Diuiſio.

In prima parte pſalmi loquitur Aſaph fi-
delibus: vt per organa diuerſa muſicorũ
laudes debeant domino perſonare: quo-
niam multa beneficia ſuo populo preſtare
dignatus eſt. Secũda verba ſunt domini
cõminantis ne idola colantur: ſed ipſe ſolus adoretur
qui preſtare ꝓfutura munera cõſueuit. In tertia par-
te: Aſaph ex ſua iterũ perſona reloquitur: arguens in-
fideles cur fallaces extiterint: cum eis dona domini

coploſa largitate collata ſint. Expoſitio.
[E]Xultate deo adiutori noſtro:iubilate deo ia
cob]. Aſaph ille quē ſepe diximus ſignifi-
care ſynagogam:populos cōmonet fideles
vt non deſināt cū ſumma leticia deo laudes
dicere : qui eos a ſeuiſſimis periculis eſt di-
gnatus eripere. Adiutori autē qđ dixit:verus deꝰ tali
verbo declaratur:quia fictitius deꝰ non eſt adiutor ſed
eliſor:nō ſanās ſed vulnerās:non ſubleuans ſed valde
demergens. Noſtro enim dñi dicit : deuotos ſe cōmo-
ETY. nere teſtat. Iubilate dictū eſt a iuuādo:id eſt delectā-
do:vt quibꝰ non poterat exultatio verboꝝ ſufficere: in
abundantiſſimā atqꝫ inexplicabilē leticiā ꝓſilirēt:do
cens gaudentibꝰ animis dño debere gratias agere:nō
cōfuſos aliqua anxietate cantare. Nā ſi terrena deſpi-
cimus:ſemꝑ ex illo leti ſumus: ad quem mens incerta
atqꝫ titubans nō poteſt ꝑuenire. Iacob / ſignificat po
pulū chriſtianū:cui anterior ſynagoga conſentit:dum
ad iſtū per gratiā tranſlatū eſt:quod illi cōſtat ablatū.
Hi ſunt quos dixit Quinta ſabbati:qui de ſacra ſcilꝫ
regeneratione naſcūtur. [Sumite pſalmū ⁊ date tym
panū: pſalteriū iocundū cum cithara]. Organa quidē
iſta vtraqꝫ muſica ſunt:ſed cauſas continere ꝓbantur
egregias. Dicit enim: Accipite pſalmū ⁊ date bonas
operas. Pſalmus enim ad diuina ꝟba ꝑtinet intiman
da : qm̄ cōformatio ipſius canorū ventrem (ſicut ſepe
diximus) habet in capite: qđ merito ad pſalmū refert:
DEF. qui ſemꝑ reſonat ſuꝑna myſteria. Tympanū eſt:quod
tenſo corio quaſi ſupra duas (vt ita dixerim) metas ſi-
bi ab acuta parte copulatas ſolet reſonare percuſſuꝫ:
ſicut hominū corpus : dum pro dño tribulatione qua-
titur : ad ſuꝑna mādata dulcius tēperatur. Hoc ergo
cōmonet:vt accipientes diuina verba dño debeamus
offerre terrena:quia tunc deo bene damus tympanum
dū elemoſynas facimus:cū ieiunijs corpus affligimꝰ:
cū vitia ſeculi cū ſuo auctore nichilominꝰ deſpicimꝰ.
Addidit : Pſalteriū iocundū cum cithara. Admonet
etiā ⁊ hec duobꝰ iocūdiſſime copulari: vt ⁊ verba dei
que in pſalterio continentur: et cithara que humanos
actus ſignificare cognoſcitur:in vnā ſocietatē debeāt
cōuenire : qr vtrūqꝫ melos ſibimet copulatū:dño pro-
bat acceptū. Pſalteriū enim:idē ſignificat qđ pſalmꝰ.
Cithara : qđ tympanū : ſed diuerſitate nominū eaſdē
res ſub breuitate cōcluſit. Nam quēadmodū cithara
cōtra pſalteriū cōformata ſit: frequenter expoſitū eſt.
In hoc aūt ⁊ ſequenti verſu iterū nobis enthymema-
ticus:id eſt rhetoricus ſyllogiſmus eluceſcit eodē mo
do. Canere preceptū eſt in iſrael ⁊ iudiciū deo iacob:
SYL. Cantandū eſt igitur in initio mēſis tuba in die inſigni
Al.buccina- ſolēnitatis eoꝝ. Modo reliqua ꝑſcrutemur. [† Canite
te in neome initio menſis tuba : in die inſigni ſolēnitatis veſtre].
nia Preceptū fuerat inter alia iudeis:vt a primo die ſepti
mi menſis:ſeptem diebus canerent: quod hodieqꝫ car
naliter faciunt:nō intelligentes ideo fuiſſe iuſſum:qm̄
ſpiritus ſancti gratia ſeptiformis baptizandis erat to
to orbe predicanda. Unde nunc fideles admonet chri-
ſtianos: vt laudes dñi preconiali debeant voce canta-
re:cum noue regenerationis fuerint gaudia cōſecuti.
Tuba enim cū ponitur:grandiſonis aliquid predicari
Eſa.58. clamoribus indicatur. Sed ⁊ alius ꝓpheta dicit: Ex-
clama ⁊ exalta ſicut tuba vocē tuam. Cōſiderandū eſt
MU. quoqꝫ qꝫ per organa muſice diſcipline et pſallere dño
et diē precipimur ſolēnitatis implere : vt ſicut illa re-
diguntur ad dulciſonū melos et in vnā cōuenientiam
ſuauiter colliguntur:ita oīs actus noſter redigatur ad

dñm: ⁊ iocundiſſima modulatione eius auribꝰ offera-
tur. Eſt eñi diſciplinę ipſius magna vis delectabiliſqꝫ
cognitio : quā doctores ſecularium litterarū (largiente
deo qui concedit omne quod vtile eſt) fecerūt doci rina-
bili lectione cognoſci:que in rerū natura prius teneba
tur abſcondita. Prima ergo huius diſcipline partitio
eſt : armonica:rhythmica : metrica. Secunda partitio
inſtrumētoꝝ eius eſt:in percuſſionalia : in tenſibilia in
flatilia. Tertia diuiditur:in ſymphonias ſex. Quarta
diuiditur in tonos quindecim. Sic totius virtus pul-
cherrime iſtius diſcipline talibꝰ ꝑiticorū diſtinctioni-
bus explicat:per quos modos in ſecularibꝰ libris mul
ta quidē legimus oſtenſa fuiſſe miracula. Sed vt fabu
loſa forte taceamus : per citharā canorā Dauid legi-
mus a Saule fugaſſe demoniū:muros hiericho clan-
gentibꝰ tubis ꝓrinus corruiſſe:lectio diuina teſtatur:
vt dubiū non ſit muſicos ſonos:iubente tamen ac per-
mittēte dño : magnas plerūqꝫ feciſſe virtutes. [Quia
preceptū in iſrael eſt: ⁊ iudiciū deo iacob]. Dicit cau-
ſam quare debeant tuba canere : quia lex data eſt per
Moyſen in iſraelitico populo:qua cognita nullus pec
care debuiſſet. Iudicium autem deo iacob:id eſt deo
chriſtianoꝝ. Ipſe enim rationalē creaturā celeſti veri
tate iudicauit: ſicut in euangelio ait : Pater non iudi- Joan.5.
cat quēquā : ſed omne iudicium dedit filio. Hac ergo
diſpenſatione mirabili : dñm conſtat eſſe laudandum:
qui ⁊ legē dedit ⁊ iudiciū futurū ſue maieſtatis inno-
tuit. Iacob enim diximus ſignificare ppl̄m ſequentē:
qui adoptatus per gratiā Chriſti prime diſtrictioris
ꝓcepta ſuperauit. [Teſtimoniū in ioſeph poſuit: † cū Al.illud
exiret de terra egypti : linguā quā non nouerat audi-
uit]. Ioſeph:ſignificat augmētatio:cuius nominis in-
terpretatio teſtimoniū eſt hebrei populi : qui de terra
egypti multiplicatus exiuit. Sed hoc ad noſtram ge-
nerationē cōpetenter aptatur. Nā ſicut ille per maris
rubri vndas ſaluatꝰ electus eſt: ſic nos a terra egypti:
id eſt a vitijs carnalibus abſoluti ſacra vnda regene-
rante renaſcimur. Nec nomē ipſum maris vacat: quia
ſicut illud rubrū cōſtat dici:ita ⁊ hec aqua rubra poteſt
nuncupari:que vna cū ſanguine de latere dñi Salua-
toris exiuit. Sequitur : Linguā quā non nouerat au-
diuit. Linguā hic:noui teſtamenti precepta debemus
aduertere. Nā ſi ſermones intelligas: quomodo lin-
guā quā non nouerat populus hebreus audiuit : dum
Chriſtū dñm locutū cōſtet hebraice? Hoc ergo dicit:
quia ꝑ euangeliū audierūt linguā:id eſt precepta:quę
prius eorū noticia non habebat. Siue illud ſignificat
tempus:quādo apl̄oli ſpiritu ſancto repleti:linguis
ignotis et varijs ſunt locuti. [Diuertit ab oneribus
dorſum eius : manus eius in cophino ſeruierunt]. Et
hoc quāuis ad hyſtoriā dici videatur:quando in egy-
pto iudeoruꝫ populus diuerſis neceſſitatibus ſerui e-
bat : modo vt lateres faceret : modo vt terram cophi-
nis exhiberet : tamen illud chriſtianorū partibus di-
ligentius applicamus : a quorum dorſo auertit deus
onera peccatorū : quando ſe felici humilitate proſter-
nunt:ſicut ipſe dicit: Uenite ad me omnes qui labora- Matth.11.
tis ⁊ onerati eſtis ⁊ ego vos reficiam. Cophinos autē DEF.
dicimus: per quos ſordium purgamenta proijcimus:
vt loci puritas eluceſcat. Manus ergo ſuas in eis te-
nent : qui peccatorum immundicijs occupantur. Sed
de hac ſeruitute liberamur a domino : quando ſcele-
rum noſtrorum ſordibus expiamur. [In tribulatione
inuocaſti me et liberaui te : exaudiui te in abſcondito
tempeſtatis : probaui te † ad aquam cōtradictionis]. Al.apud

Jam quidē dñi Saluatoris verba referuntur: ⁊ pote-
rat eſſe diuiſio: niſi poſt verſum iſtū diapſalma ſeque-
retur: vbi magis cōpetentius credimus eſſe faciendū.
SCHE. Sed qm̄ perſona mutata eſt: hoc ſchema dicit̄ Ethō-
peia: quotiens aliquē introducim⁹ ad loquendū. Im-
putantur enim beneficia: vt grauior eſtimetur offenſa.
Ipſe enim nos de tribulatione liberat: ipſe in abſcon-
dito anguſtiā noſtre tempeſtatis exaudit: Sed ꝓbat
nos in cōtradictionib⁹ hereticoꝝ: quando aliquib⁹ al-
tercationib⁹ velut venti flatib⁹ excitamur. Nam ſi ad
hyſtoriā referas: aquā cōtradictionis dicit: quando in
deſerto fluenta iſraeliticus populus incredulis men-
Al. non hȝ tibus expetebat. [Audi popul⁹ me⁹ † et loquar iſrael
Al. cōteſta et † teſtificabor tibi: iſrael ſi me audieris non erit in te
bor te. deus recens: neqꝫ adorabis deū alienū]. Interiecto
diapſalmate qd̄ nobis eſt in diuiſionibus magnopere
cuſtodiendū: venit ad ſecundā partē. Sed cū ſit ante-
rius loqui q̄ꝫ audire: hic prius poſitū eſt Audi: vt ad-
uertas ad intelligentiā potius dictū: nō ad auriū tran-
ſitoriū ſonū. Dicit enim: Populus me⁹: vt illā ſeque-
ſtraret amurcā: que torcularib⁹ eccleſie tanq̄ꝫ pars fe-
culenta proijcitur. Ille eſt enim populus dei: qui neſcit
cū malis aliqua morū permixtione cōfundi: ſed in olei
pinguedine ac puritate in Chriſti gratia mūdiſſimus
perſeuerat. Sequitur: Iſrael ⁊ teſtificabor tibi. Cum
hic ante iudicē ſoleant teſtes produci: ipſe dñs iudicij
teſtē ſe dicit eſſe veritatis: vt nullus de factoꝝ ſuoꝝ cō-
penſatione dubitaret: vbi talis aſtipulator exiſteret:
Quod tamē cōſequenter exponit. Teſtificatur enim
dñs: qm̄ in illo iudicio maieſtatis ſue vnicuiqꝫ dederit
pro factoꝝ ſuoꝝ qualitate ſententiā: vbi teſtibus opus
non erit vt iudicetur: ſed ipſum iudiciū actuū noſtroꝝ
Matth.25. teſtimoniū dabit. Dicturus eſt enim iuſtis: Eſuriui ⁊
dediſtis michi mā̄ducare: ſitiui ⁊ dediſtis michi bibe-
re: ⁊ reliqua. Impijs aūt ꝙ talia nō fecerit imputabit:
ita fit vt iudiciū eius nō ſine teſtimonio eſſe videatur.
Addidit: Iſrael ſi me audieris: non erit in te deus re-
cēs. Repetit iſrael: vt ſe familiarē intelligat: ⁊ ad iuſſa
dñi obediēter vota cōuertat. Magnū enim ſacramētū
vno verbo cōcludit̄: vt iā tūc vētura hereſis veritatis
ſententia vinceretur. Dixit enim: Non erit in te deus
recens: ne verbū patris quiſqꝫ putaret eſſe ſub tēpore.
DOG. Nā ille recens eſt: qui antiquiorē habet. Quapropter
ſi recēs nō poteſt dici: coeternū debet mentis ſanitas
cōfiteri. Et ne poſſit aliq̄s deū Chriſtū recentē dicere
quē de Maria virgine natū eſſe cognoſcit: cui⁹ huma-
nitas facta ꝓbatur eſſe ſub tēpore: dicit: Non erit tibi
deus recēs: qm̄ ipſe eſt qui ante om̄e principiū genit⁹
de patris ſubſtātia equalī cū eo coeternitate conſiſtit:
regnās per infinita ſecula ſeculoꝝ. Unde mirabili ſan-
ctoqꝫ cōpendio patres noſtri duas naturas ꝑmanere
in vno dño Chriſto vnitas atqꝫ perfectas dici ⁊ credi
maluerūt: vt omniū hereticoꝝ morboſa ac fetida eru-
ctuatio tanq̄ꝫ hiatus peſtifer ſalubri remedio claude-
retur. In te aūt quod dixit: ſignificat in corde tuo: vbi
debet veritas nō falſitas inueniri. Adiecit: Neqꝫ ado-
rabis deū alienū. Cū ſupra interdixerit coli recentem
deū nō debere: hic adorare deū vetuit alienū: vt pene
par ſit ſcelus recentē deū putare: ⁊ nefanda idolis de-
uotione ſeruire. Intelligant ergo arriani quib⁹ ſociati
Al. enim ſint: qui ſe a catholica ſanitate disiungūt. [Ego † ſum
dñs deus tuus qui eduxi te de terra egypti: dilata os
tuū ⁊ imple illud]. Redduntur iuſte cauſe quare deus
adorari nō debeat alienus. Primū: ꝙ de⁹ noſter immu-
Exo.3. tabilis atqꝫ eternus eſt: qui de ſe dixit: Ego ſum q̄ ſuȝ.

Deinde: vt om̄ia intelligeremus ab ipſo fieri queciīqꝫ
nobis profutura ſuccedūt: Ait: Qui eduxi te de terra
egypti. Que ſcđa ſpecies diffinitionis grece Enneo-
matice dicit̄: latine notio nuncupatur. Hec iſto modo
ſemꝑ efficitur: cū vnuſquiſqꝫ de factis ꝓprijs iudicat̄:
que ⁊ ipſi tm̄ nō ⁊ alijs videant̄ accidere. Sed hoc cū
iudeis ad hyſtoriā dicit̄: chriſtianoꝝ generalitas com-
monet̄. Educit enim nos de terra egypti: qm̄ ꝑ regene-
rationis gr̄am a peccatis teterrimis liberat: quib⁹ te-
nebamur obnoxij: cū manus noſtre (ſicut ait ſuperius)
in cophino ſeruiebāt. Sequit̄: Dilata os tuū: ⁊ imple-
bo illud. Dilata / diuulga / diſſemina ꝯfitendo vtiqꝫ vel
admonendo: vt illa velis loqui que digna videant̄ au-
ditu. Tūc enim ſenſus ſpirituali gratia replet̄: quādo
in laudes dñi os dilatatū eſſe cognoſcitur: vt hoc per
ipſius gratiā inchoemus: ⁊ eius munere cōpleamus:
ſicut dicit apoſtol⁹: Dilatamini ⁊ vos: nolite iugū du- 2. Corin.6.
cere cū infidelibus. [Et nō audiuit populus me⁹ vocē
meā: ⁊ iſrael nō intendit michi. Et dimiſi eos ſm̄ † de- Al. deſide-
ſideriū cordis eoꝝ: ⁊ ibūt in † volūtatib⁹ ſuis]. Quā- ria
uis impleuerit dñs prophetarū ora dilatata: dicit eos Al. adinuē-
auditos non fuiſſe ab iſraelitico ꝑplo: dū eius minime tionibus
iuſſa cōpleuerit. Ille enim ſue plebi tanq̄ꝫ oleo loque-
batur: ſed amurca non poterat audire: que erat velut
inutilis reſpuenda. Addidit: Et dimiſi eos ſm̄ deſide-
riū cordis eoꝝ: ⁊ ibūt in volūtatib⁹ ſuis. Sequit̄ vitio
digna peccati: Non enim dimitti̇̄ impunit⁹ qui a dñi
tuitione deſerit̄. Ille enim quos reliquit affligit: quia
maloꝝ oīm retributio eſt tanta bonitate fraudari. Pu-
tat enim peccator genus eſſe beneficij: dū ſuis volun-
tatib⁹ ꝑmittatur expleri: dū dicat apoſtol⁹: Tradidit Rom.1.
illos de⁹ in cōcupiſcentias cordis eoꝝ in immūditiā: ⁊
reliqua. [Si † plebs mea audiſſet me: iſrael ſi in vijs Al. populus
meis ambulaſſet. Pro nichilo † inimicos eorū humi- meus
liaſſem: ⁊ ſuper tribulantes eos miſiſſem manū meā]. Al. forſitan
Querendū eſt quare plebē dixerit ſuā: que eū nō erat
auditura? Suā dixit: q2 ei legē dixit: miracula magna
monſtrauit: vt culpa creſceret cū in eum plebs electa
peccaſſet. Et nota quēadmodū ſe in hoc primo verſu
ſubſequētia verba declarāt. Quod dixit Plebs mea:
hoc ſignificat: iſrael. Quod ait Audiſſet me: hoc vult
intelligi: Si in vijs meis ambulaſſet. Ille enim ⁊ au-
dit dñm ⁊ in vijs eius ambulat: qui mandatis ipſius
non reperitur aduerſus. Et vide ordinē fuiſſe ſeruatū.
Prius enim eſt doceri nos: ac deinde audita comple-
ri. Sequitur premiū quod mereri non potuit indeuo-
tus. Ad nichilum inimicos eorū humiliaſſem: ⁊ ſuper
tribulantes eos miſiſſem manum meam. Generaliter
ſunt accipienda que dicta ſunt: quia tūc ille reſiſtit ini-
micis noſtris: quando ei fuerimus humili ſatiſfactio-
ne deuoti. Nam ſi deo male agēdo reſiſtimus: ille ite-
rum noſtris non contradicit inimicis: nec manum de-
fenſionis ſuper eos ponit qui ſe ab ipſo ſuperba re-
luctatione ſubduxerint. Unde intelligere debemus
quando a nobis auertitur: non eſſe pietatis defectum:
ſed magne vltionis aculeū. Suſpenditur enim inter-
dum a defenſione ſanctorum: quando tribulationibus
et afflictione tentantur. Sed iuſtos ſic tentari pati-
tur: vt non deſerat. Impioꝝ autem ſic tribulari per-
mittit: vt ſe ab eis reddat alienum. [Inimici domi-
ni mentiti ſunt ei: et erit tempus eorū in † eternum]. Al. ſecula
Poſt verba domini: redit Aſaph ad tertiam partem:
inimicos eius digna execratione redarguens. Men-
tiuntur enim: qui bonis ſe pollicitationibus obligan-
tes: in peſſimos iterū relabuntur errores. De paganis

enim dici non potuit qui nulla fuerūt dñi promiſſione
cõſtricti. Et ne forſitan quod eos florentes in hoc mū-
do vides: crederes iam relictos: addidit In eternum
erit tempus eoꝝ: ſcilicet punitionis: quādo illis dicet
Matth.25. Ite in ignem eternū. De quibus etiā legitur: Vermis
Eſa.66. eoꝝ non morietur: ⁊ ignis eoꝝ nõ extinguetur. Quod
SCHE. ſchema Eclipſis grece: latine defectus dicitur: ſed nõ
qui per ignorantiā deficit: ſed qui ſe vt potiſſimū que-
Al. Et ratur abſcondit. [† Cibauit † eos ex adipe frumenti:
Al. illos et de petra melle ſaturauit eos]. Hic pietas creatoris
exponitur: vt inimicos: id eſt ingratos beneficijs ſuis
repleuerit quos ſuperiꝰ dixit fuiſſe mētitos. Ex adipe
frumēti: ſiue māna ſignificat: ſiue corpus dñi Chriſti.
DEF. Adipem quippe dicimus animaliū pinguedinē cor-
pulentā: quod nomen ad frumentū abuſiue tranſlatū
eſt: vt ſignificaret ei interiꝰ aliquā ineſſe bonitatē. De
petra melle: hoc eſt de ſapiētia Chriſti: qm̄ ipſe petra
eſt: de quo ſuperne doctrine mella manauerūt. Satu-
rauit eos dixit: id eſt ſancta predicatione compleuit:
ſed perfidi ieiuni fuerunt fide: qui auribus aggrauati
audire noluerunt. Concluſio.

Redeamus nūc ad ſententiā ſuperiorem: ⁊
more apū dulciſſimis floribus
inſidētes aſſidua repetitione ſuauia mella carpamus:
q: res ſalutaris quotienſcūq; repetit: neceſſaria ſemꝑ
inde ſumitur. Quapropter ſtudioſiſſime ꝑquiramus
quare ſit dictū: Non erit in te deꝰ recens: ſi reuera vo-
lumus eſſe iſrael. In hoc enim verbo fidei totius virtꝰ
ſanctiſſima cõtinetur. In hoc ſermone ineffabilis illa
maieſtatis natura declarata eſt. Nā ſi deus recens nõ
accipit: coeterna ſibi ſancta trinitas ſine dubitatione
ſentit: q: iunior ibi nõ eſt vbi ſenior nõ ꝓbatur. Eter-
nus eſt igit pater: eternus filius: eternus ſpūs ſanctꝰ.
Diſtinctio enim in ꝑſonis: vnitas cognoſcit in natura.
Omnipotēs pater: oipotēs filius: oipotens ſpūs ſan-
ctus: trinū quidē nomen: ſed vna virtus: vna potētia.
Filius a patre incomprehenſibiliter genitus: ſpiritus
ſanctus a patre ⁊ filio ineffabiliter ꝓcedens: poteſtas
non accidēs: ſed indiuidua manēs. Sūmitas ſociabi-
lis: regnū ſine fine: gloria ſempiterna: que ſola creat: ſo
la peccata dimittit ⁊ celoꝝ regna cõcedit. Sequitur:
DEF. Neq; adorabis deū alienū. Deus alienus eſt: qui in ſa
crilegas culturas demētiū hominū prauitate ꝑuenit:
non eſſentiā deitatis habēs: ſed honorē falſe maieſta-
tis accipiens: nõ qui homines creauit: ſed q̄ eſt ab ho-
minibꝰ fabricatꝰ. Alienus reuera: qm̄ alienata mente
repertꝰ. Hoc ſi vtrūq; refugimus: veri dei gratiā pro-
meremur: qui nouit de ſe male ſentientes abijcere: et
recte credentibus beneficia digna preſtare.

Explicit expoſitio in pſalmum. 80.

Pſalmus Aſaph. lxxxi.

Eus ſtetit i ſynagoga deoꝝ:
in medio aūt deos dijudicat.
Vſq; quo iudicatis iniquita
tem: ⁊ facies peccatoꝝ ſumi-
tis? Iudicate egeno ⁊ pupil
lo: humilē ⁊ pauperē iuſtifi-
cate. Eripite pauperem: et egenū de manu
peccatoris liberate. Neſcierunt neq; intel-
lexerūt in tenebris ambulant: mouebuntur
omnia fundamēta terre. Ego dixi dij eſtis:
et filij excelſi omēs. Vos aūt ſicut homines
moriemini: ⁊ ſicut vnus de principibꝰ cade-
tis. Surge deus iudica terram: qm̄ tu here-
ditabis in omnibus gentibus.

Ictū eſt in prefatione: pſalmos vniuerſos
eſſe dauiticos: ſed hos qui vocabuloꝝ di-
uerſitate prenotantur: ꝓpter intelligentiā
nominū ſuorū in titulis fuiſſe perſcriptos.
Ponit enim hic Aſaph: qđ indicat ſynago
gam: que dñm Saluatorē corporea quoq; ꝑſentia me-
ruit intueri: qñ dignatū eſt verbū caro fieri: ⁊ in gratia
noſtre viuificationis occidi. Deniq; pſalmus ipſe ſic
inchoat: deum ſtetiſſe in ſynagoga deorū. Nec illud
omittendū eſſe dijudico: quare ſynagogā antiqui vo-
citauerint: quā nūc eccleſiā chriſtianis tēporibꝰ nun-
cupamus. Synagoga eſt generaliter dicta cõgrega- DEF.
tio: non ſatis exprimens hominū cetū. Eccleſia vero
cõuocatio nuncupatur: que de diuerſis gentibꝰ aggre
gata colligitur. Cõuocari enim ad illos pertinet qui
ratione precellunt: vt intelligamus eccleſiā dei ⁊ no-
mine creuiſſe ſemper ⁊ meritis. Diuiſio.

Saph: quem pro ſignificatione ſui nomi-
nis in titulo cõſtat appoſitū: ꝯtra iudeos
de Chriſti aduētu: per totū loquitur pſal-
mū. In prima parte cõmonēs eos in eoꝝ
medio cõſtitiſſe: ideo nõ debere illos con-
ſortiū ſuſcipere peccatoꝝ. Secūda parte admonet: vt
intelligāt ipſum eſſe Chriſtū qui in aſſumptione car-
nis pauper ⁊ egenus eſſe videbatur. Tertio loco dicit
eos honoratos vt filij dei fierent: ſed ipſos in mortis
laqueos ſuo vitio corruiſſe. Expoſitio.

Eus ſtetit in ſynagoga deorū: in medio au-
tem deos † diſcernit]. Vno verbo Ieſus Al. dijudi-
chriſtus mirabili nobis breuitate declara- cat
tur. Ipſe enim deꝰ ſtetit in ſynagoga: qui ⁊
ſedet ad dexterā pr̄is. Situs enim iſti cor-
porales ſunt. Nā ſi maieſtatē eius intendas: vbiq; to-
tus: vbiq; plenus eſt: nec poteſt dici a natura deitatis
ſtare vel ſedere: qui nulla loci determinatiõe cõcludit.
Sed iſte Aſaph in ſpectatione illuminatus: deū cla-
mat Ieſum chriſtū in ſynagoga ſtetiſſe: cui niſa eſt im
piorum turba reſiſtere: vt affectu paterno corrigeret i
quos in ſeipſos potius cognouerat inſanire. Sic enim
de ipſo ⁊ Ioānes baptiſta dicit: Medius autē veſtrū Ioan.1.
ſtat quē vos neſcitis. Addidit etiā Deoꝝ: vt euiden-
tius de hoībus dictū aduerteres: inter quos corpora-
liter habitaſſe cognoſcitur Chriſtus: ſicut Hieremias
ꝓpheta ꝑdixit: Poſt hec in terris viſus eſt: ⁊ cū homi Baruch.3.
nibus cõuerſatus eſt. Nā hoc de hoībus dictū ſepius
inuenimus. Unde ⁊ ad moyſen dicit: Cõſtitui te deū Exo.7.
pharaoni. Et inferius pſalmꝰ ipſe dicturꝰ eſt: Ego dixi
dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs. Sic enim ⁊ filios dei: hoīes
vocamus. Quod ſi ad naturā deitatis referas: vnū eſt
verbū quod veraciter ac ꝓprie ſic debeat nuncupari.
Dicimus nõnunq; abuſiue deos ⁊ ſuperas poteſtates
ſicut ait apoſtolus. Et ſi ſint qui dicant dij: ſiue in celo 1. Corin.8.
ſiue in terra: nobis tamē vnus eſt deꝰ pater. Sequitur
In medio aūt deos diſcernit. Ecce adhuc incarnatio
eius ſitu corporeo declarat. Nā cū dicit In medio: lo-
cale ſpaciū ſignificat: qđ turbis ambigētibꝰ cingebat.
Diſcernere enim ad preſentiā ꝑtinet intellectuq; di-
uinū: qui nos de maſſa peccati eripit: ⁊ ad celoꝝ regna
ꝑducit. Unde etiā apoſtolꝰ dicit: Quis enim te diſcer 1. Corin.4.
nit? [† Quouſq; iudicatis iniq̄tatē: ⁊ facies † peccan- Al. Uſq; quo
tiū ſumitis]? Dicendo Quouſq;: prauā conſuetudinē Al. peccatoꝝ

longi temporis accuſauit. Suſcepte ſiquidē legi du-
riſſime reſtiterunt: directis prophetis mortes peſſi-
mas intulerūt: venientē dei filiū crucifigere ꝙ hono-
rare maluerūt: vt merito ſit dictū Quouſqꝫ: cū etiā ꝛ
ipſum creatorē quātū ad volūtatē coꝝ attinet inficere
decreuiſſent. Facies autē ſumitis peccantiū: dictū eſt
ꝓpter eos qui ſe in illa ſeditione crucifixionis diſcer-
nere noluerūt: ſed cū furentib⁹ furierūt: cū inſanienti-
bus clamauerūt: facieꝗ illā peccantiū tetris vultibus
induerūt. Nā ſi facie fuiſſent diuiſi: ꝛ actib⁹ quoqꝫ po-
terant ſegregari. [Iudicate pupillo ꝛ egeno: humilē ꝛ
pauperem iuſtificate]. Interiecto diapſalmate: venit
ad ſecundā partem in qua cōmonet enixius iudeos vt
debuiſſent intelligere quē videbāt ꝛ aduerterēt humi
lem propter ſe factū cui celoꝝ poteſtates dominatio-
neſqꝫ deſeruiunt: Pupillū fuiſſe qui rector eſt omniū:
Egenū qui donādo neſcit expendi: Pauperem cuius
DOG. ſunt oia que in celo ꝛ in terra creata ſunt. Ipſum ergo
cōmonet iuſtificari: quē iudeorū ꝓteruia deſiderabat
extingui. Pulchre autē dictum eſt Pupillo: cui pater
carnalis humana ſolatia non prebebat. Nā ſicut ante
mundi cōſtitutionē verbū ſine matre fuit: ita tempore
incarnationis ſue idem ipſe dn̄s Chriſtus extitit ſine
patre terreno. [Eripite pauperē ꝛ egenū de manu pec
catoris liberate]. Ad illos hec verba fieri ſentiuntur
qui manus ſuas quidē in nece dn̄i minime miſcuerūt:
ſed contra ſceleratas preſumptiones obuiā ire nolue-
rūt: vt ꝛ illū a pernicie corporali liberarent: ꝛ ſe a con-
ſenſu prauitatis exuerent. De quibus et alibi dicitur:
Eſa. 56. Canes muti neſcierūt latrare. Ipſi ergo cōmonentur
ne deſinant iniuſte traditū eripere: qui erant iniquo fa
cinore peccatori. Nam cū poſſis obuiare peruerſis: ſi
deſinas aduerſari: cōſenſus erroris eſt. Pauperē vero
et egenū de dn̄o Saluatore dici poſſe frequēter expo-
ſitum eſt: quia cū humanitatē ſuſcepit: ſimul ꝛ indigē-
tiam noſtre paupertatis aſſumpſit: ſicut ꝛ alibi dicit:
Pſ. 68. Pauper ꝛ dolens ego ſum. [Neſcierūt neqꝫ intellexe-
runt in tenebris ambulant: mouebuntur omnia funda-
menta terre]. Vera cōcluſio breuiſqꝫ ſentētia: nō illos
intellexiſſe auctorē luminis: q̄ in tenebris ambulabāt.
1. Corin. 2. De quib⁹ dicit apoſtolus: Si enim cognouiſſent nūꝗ
dn̄m glorie crucifixiſſent. Sequitur: Mouebūtur oia
fundamenta terre: vt veraciter de quo dicta ſint ſupe-
riora poſſis aduertere. Signū dicit qđ in crucifixione
dn̄i conſtat eueniſſe: ſicut euangelij doctrina teſtatur:
Matth. 27. Terra mota eſt: petre ſciſſe ſunt: ꝛ reliqua. Hoc enim
ſi in cauſas alias transferatur: ſicut ꝓfidi iudei volunt:
nullatenus poterit cōuenire. Terra vero mota: poteſt
et ſpiritualiter accipi: quia illo tempore multi pecca-
tores: id eſt terreni homines viſo tanto miraculo credi-
Ibidem derūt: ex quibus Centurio exclamauit dicēs: Vere fi-
lius dei erat iſte. [Ego dixi dij eſtis: ꝛ filij excelſi oēs]
Venit ad tertiā partē: ad apoſtolos ꝛ iuſtos reliquos
verba cōuertens. Hoc enim honorabile nomē ſolis fi-
delibus datur: de quibus ſuperius dixit: De⁹ ſtetit in
ſynagoga deoꝝ. Promiſſiones ergo tales acceperāt:
vt ſi mandatū dn̄i cuſtodirent: filij vocarentur excelſi:
per gratiā vtiqꝫ non natura. Solū enim verbū eſt: qđ
ſubſtātialiter ꝛ ꝓprie dicitur dei filius: ſicut eſt illud:
Pſ. 2. Dn̄s dixit ad me: filius meus es tu. Omnes autē filij
eius vocantur: qui ſanctis iuſſionib⁹ acquieſcūt: ſicut
Ioan. 1. in euāgelio legitur: Quotquot aūt receperūt eū dedit
eis poteſtatē filios dei fieri. Intende vero qđ per ter-
DEF. tiamdecimā ſpeciē deffinitionis: quā greci Cata ana-
logian: latini iuxta rationē dicunt: homines dicuntur

dij ꝛ filij dei: que tunc exoritur quādo maioris rei no-
mine res diffinitur inferior. Hoc etiā argumentū com TOP
parationis: refertur a minore ad maius. Minores ſunt
enim hoies ꝙ dij. [Vos autē ſicut hoies moriemini: ꝛ
ſicut vnus de principib⁹ cadetis]. Superiorē verſum
dixit ad iuſtos: nūc ꝟba deflectit ad impios. Increpat
enim incredulos: qui mori potius per ſuperbiā ꝙ per
obedientiā viuere maluerūt. Dicēdo enim: Sicut ho-
mines: ſignificat vtiqꝫ peccatores: q̄ nullo precio ſunt
redempti: nec de obnoxijs facti ſunt liberi. Adiecit:
Et ſicut vnus de principibus cadetis. Vnū de princi-
pibus ſignificat diabolū: qui de celo proiect⁹ corruit:
et penā ſue peruerſitatis inuenit. [Exurge de⁹ iudica
terrā: qm̄ tu hereditabis in oībus gentibus]. Cui di-
citur Exurge: niſi illi qui preuidebatur occidi? Iudi-
ca terrā: eidem ipſi dicitur: de quo ſcriptū eſt: Cū autē Matth. 25.
venerit filius hominis in maieſtate ſua: et omnes an-
geli cū eo: tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſue: et
cōgregabuntur ante eum oēs gentes: Hereditabis
in gentibus: terrā ſcilicet quā ſuperius dixit: illā quā
beati poſſidebunt: ꝛ eternā iocunditatem magne fe-
licitatis accipient. Concluſio.

Audite iudei intelligite pertinaces: quāta
de aduētu dn̄i: Aſaph iſte lo-
cutus eſt. Quid colitis ſi prophetarum veſtroꝝ dicta
neſcitis? Venite ad catholicos ſacerdotes: aperientur DOG.
aures veſtre vt poſſitis dono dn̄i diuturnam euadere
ſurditatem. Vos quoqꝫ pſalmi huius primo verſu cu-
ramini: qui neſtorij ꝛ eutices peſtifero vapore feruetis
De quo enim dicitur: Deus ſtetit in ſynagoga deorū?
Et ſequitur: In medio autem deos diſcernit. Stetit
vtiqꝫ ab humanitate: diſcreuit a deitate vnus atqꝫ idē
dominus Chriſtus: vtrūqꝫ verum: vtrūqꝫ perfectum
eſt. Talis enim error eſt: duas naturas diuiſas ſcđm
duas perſonas in Chriſto dn̄o profiteri: qualis vnam
confuſam credere quāuis in vnitate perſone. Vobis
enim Sedulij verſus ille dicendus eſt. Ambo errore
pares: quāꝗ̄ diuerſa ſequātur. Nam ſi hominē ad celos
non extulit: dicite quem redemit? Formam ſiquidem
ſerui aſſumptam legis: non abſumptam. Nulli autem
datū eſt tunc perire: quando ne aliquando perire poſ-
ſit accepit. Nam ſi iam vna natura ſub cōfuſione ma-
gis veſtra: o Eutiçiani facta eſt vt putatis: quomodo
filius hominis ad iudicandum predicitur adhuc eſſe
venturus? Aut quomodo videbunt impij in quē com
punxerunt? Deniqꝫ vt hec perſuaſio funditus tollere-
tur: poſt reſurrectionē Thome dubitanti ipſe reſpon-
dit: Mitte manum tuam ꝛ vide: quoniam ſpiritus car Ioan. 20.
nem ꝛ oſſa non habet: ſicut me videtis habere. Conſi-
derate etiam que vos ſequatur abſurditas. Nam cuꝫ
ex duabus naturis vnam factā dicitis: aut confuſio-
nem proueniſſe creditis: aut vnam periſſe ſine pudore
firmatis: quid refugitis confiteri / quod patribus no-
ſtris ſpiritu ſancto reuelante complacuit? Certe ſi nō
vultis duas naturas inconfuſas: immutabiles: indi-
uiſas: inſeparataſqꝫ credere: dicite duas ſubſtantias:
dicite duas formas: ſicut apoſtolus ait: Qui cum in Phil. 2.
forma dei eſſet: non rapinā arbitratus eſt eſſe ſe equa-
lem deo: ſed ſemetipſum exinaniuit formā ſerui acci-
piens: ꝛ habitu inuentus vt homo. Tantum eſt ne re-
fugientes dogma ſalutiferum: exitium vobis prepa-
retis eternum. Sciendū vero eſt: ꝙ hic pſalmus quin
tus eſt eorū: quos de duabus naturis domini Chriſti
conſcriptos eſſe prediximus.

Explicit expoſitio in pſalmum. lxxxi.

¶Canticum pſalmi Aſaph. lxxxij.

Deus quis ſimilis erit tibi? ne
taceas neqꝫ cōpeſcaris deus.
Quoniā ecce inimici tui ſo-
nuerūt: ꝛ qui oderūt te extu-
lerunt caput. Super populū
tuū malignauerūt conſiliū: ꝛ
cogitauerūt aduerſus ſanctos tuos. Dixe-
runt venite ꝛ diſperdamus eos de gente: et
non memoretur nomē iſrael vltra. Quoniā
cogitauerunt vnanimiter ſimul aduerſuꝫ te:
teſtamentum diſpoſuerūt tabernacula idu-
meoꝝ ꝛ iſmahelite. Moab ꝛ agareni: gebal
et ammon ꝛ amalech: alienigene cum habi-
tantibus tyrum. Etenim aſſur venit cū illis:
facti ſunt in adiutorium filijs loth. Fac illis
ſicut madian ꝛ ſyſare: ſicut iabin in torrente
cyſon. Diſperierunt in endor: facti ſunt vt
ſtercus terre. Pone principes eorum ſicut
oreb ꝛ zeb: ꝛ zebee ꝛ ſalmana. Omnes prin-
cipes eorū: qui dixerūt hereditate poſſidea-
mus ſanctuariū dei. Deus meus pone illos
vt rotam: et ſicut ſtipulā ante faciem venti.
Sicut ignis qui comburit ſyluā: ꝛ ſicut flam
ma comburens montes. Ita perſequeris il-
los in tempeſtate tua: et in ira tua turbabis
eos. Imple facies eorū ignominia: ꝛ querēt
nomen tuum dn̄e. Erubeſcant ꝛ conturbent̄
in ſeculū ſeculi: et confundantur ꝛ pereant.
Et cognoſcant quia nomen tibi dn̄s: tu ſo-
lus altiſſimus in omni terra.

Cantici pſalmi ſignificantiā in p̄fatione po
ſuimus: et per titulos vbi locus exegit fre-
quēter diximus: qm̄ nominū iſtoꝝ virtus
ad illum nos intellectū trahit: vt in rebus
actualib⁹ ad diuinā ꝯtemplationē animos
iugiter erigamus. Aſaph vero: congregationē latina
lingua reſonare nō dubiū eſt. Sed iſte Aſaph quotiēs
in mediū deducit̄ (ſicut iā diximus) non eſt auctor ipſe
carminis: ſed ꝓpter nois ſui ſignificationē virtuteſqꝫ
pſalmoꝝ apte titulis videt̄ appoſitus. Diuiſio.

Aſaph qui multa iam in ſuperioribus pſal
mis de dn̄i incarnatione predixerat: nunc
in primo membro de aduentu eius ſecūdo
dicturus eſt: expetens vt qm̄ in fine ſeculi
inimici eius ꝑ antichriſtū nimis erigendi
ſunt: ipſius cito debeat venire iudicium: ne grauiſſimi
hoſtis diuturna licentia cunctam vaſtare poſſit eccle-
ſiam. Secūdo membro: in eos ꝑ ſimilitudines quaſdā
nominum ſupplicat vindicari: correctionis voto non
maledictionis inſtinctu. Expoſitio.

Deus quis ſimilis erit tibi? ne taceas neqꝫ
compeſcaris deus]. Hec figura dicit̄ Epi-
nalepſis: id eſt verbi in principio verſus po-
ſiti in eiuſdē fine repetitio. Conſiderandū
eſt quid ſibi velit iſtud initiū: qm̄ ſumma
breuitate magnarū rerū ſacramenta concludit. Quis
enim ſimilis erit illi qui celū ꝛ terrā vel cuncta que in

SCHE.

eis ſunt momentanea celeritate perfecit? Nam licet
dn̄s Chriſtus qui inter iudeos cōuerſatus eſt: a ꝑfidis
homini tantūmodo credit⁹ eſt eſſe ſimillimus: intantū
vt eū ꝛ flagellis cederent ꝛ ſentētie prauitate damna-
rent: iſte tamen vir egregius qui Chriſtū potentie ſue
magnitudine ꝯtuebat̄: merito nullū ei ſimilē eſſe ꝓfite
tur qui carnis veritate veſtit⁹ diuinitatis ſue iura non
minuit: ſed cū patre ſemꝑ manēs nobiſcū habitare di-
gnat⁹ eſt. Ueraciter ergo poſitū eſt: Quis ſimilis erit
tibi? Sequit̄: Ne taceas neqꝫ cōpeſcaris deus. Hic iā
potētia illa futuri declarat̄ aduētus: qm̄ nec tacet q̄ iu-
dicat: nec cōpeſcit̄ qui virtutis ſue manifeſtatione de-
claratur. Talia enim in primo aduētu nō fuiſſe mani-
feſtū eſt: qm̄ ſicut ouis ad occiſionē ductus eſt: ꝛ ſicut
agn⁹ corā tondēte ſe: ſic nō aperuit os ſuū. Cōpeſcuit
etiā virtutē ſuā: qm̄ ſe paſſus eſt quaſi reū teneri: ꝛ pon
tio Pilato ſine aliqua reluctatione cōtradi. Iſta enim
in futura iudicatione ceſſabūt: vbi potētia diuinitatis
eluceſcet. [Qm̄ ecce inimici tui ſonuerūt: ꝛ q̄ oderunt
te extulerūt caput]. Singula ſingulis reddit. Nā ꝯtra
illud qđ ait: Ne taceas: ſubiūgit: Qm̄ ecce inimici tui
ſonuerūt. Contra illud aūt qđ dixit: Neqꝫ cōpeſcaris:
cauſam reddit: Et qui oderūt te extulerūt caput. Sed
hoc totū ad antichriſti magis tēpora cōpetēter apta-
tur: quādo inimici dn̄i tumultuoſis ſeditionib⁹ inſona
būt. Et bene nō poſuit locuti ſunt: ſed ſonuerūt: vt eis
hominū merito negarent̄ verba: qui voces rationabi-
les non habebant. Intende etiā quod plurali numero
dixit: Qui oderūt. Et ſequitur: Extulerūt caput: dum
capita dicere potuiſſet: ſed oībus inſanis vnū eſt caput
antichriſtus. Qđ ideo dicit elatū: q2 multa poteſtate
gloriabit̄: vt ſe etiā deū dicere p̄ſumat excelſum [† In
plebem tuā aſtute cogitauerūt cōſiliū: et cogitauerūt
aduerſus ſanctos tuos]. Riſoria potius q̄ dolēda con
queſtio: contra plebē dn̄i cogitaſſe perituros: ꝛ aſtuta
falſitate: id eſt doloſa voluntate niſos eſſe decipere:
quos ꝓbantur veritatis ſtudia cōmunire. Sed vt am-
plius eoꝝ leuitas exponeret̄: addidit: Aduerſus ſan-
ctos tuos: vt nō ſolū mediocribus dolū: verūetiā ipſis
quodāmodo celeſtib⁹ viris inferre conarentur exitiū.
[Dixerūt: venite diſperdamus eos de gente: ꝛ nō me-
moret̄ nomē iſrael † amplius]. Refert inania ꝟba de-
mentiū: q̄ merito ſuperius ſonuiſſe poſuit q̄ꝫ locutos.
Hac eñ intētione faciēda eſt antichriſti ꝑſecutio illa
ſceuiſſima: vt chriſtianū nomen de orbe terrarū: quaſi
malū aliqđ funditꝰ abroget̄: neſciētes quia dū ſeruos
chriſti necare cupiūt: ſanctoꝝ numerū aſſidua perſecu
tione cōplebūt. De gente aūt qđ poſuit numero ſingu
lari: ſignificat ppl̄m chriſtianū. Nā quāuis de multis
gentib⁹ doceat̄ eſſe collectus: merito gens dicit̄ vna: q̄
de vno fonte baptiſmatis noſcit̄ eſſe ꝓcreata. Siue il
le ꝑſecutor vnā gentē dicere potuit: quos in vnā volū
tatem ſociatos eſſe cognouit. Seu ꝑ figurā Exallage
poteſt accipi: id eſt ꝑ mutationē: qm̄ ꝓ numero plurali
ponit̄ ſingularis. [Qm̄ cogitauerūt † ꝯſenſum in vnū
aduerſum te teſtamētū diſpoſuerūt]. Teſtamentū in
diuinis ſcripturis nō ſolū dicit̄ mortuoꝝ: ſꝫ etiā pactū
inter viuos habitū: qm̄ mētes paciſcētiū interueniēs
ſcriptura teſtat̄. Sic eñ laban ꝛ Iacob feciſſe legim⁹
teſtamētū: dū aliqua inter ſe viui pepigiſſe docentur.
Pactū eñ quodā modo ꝛ ꝑditi feciſſe dicunt̄: qm̄ adu-
nato ſtudio ꝑſequunt̄ eos qui ab eoꝝ errore diſſentiūt
Et inſpice qm̄ dicēdo Cōtra te: aduerſarijs fecit inui-
diā. Qđ argumēti genus oratores ad ſua ſtudia trāſ-
ferētes: animos iudicū ſoliti ſunt oīmodis cōmouere.

DIG.
Eſa. 53.
Al. ſuꝑ po-
pulū tuū
maligna-
uerunt
Al. vltra
SCHE.
Al. vnani-
miter ſimul
RHE.

Al. iſmahe [Tabernacula idumeorū et † iſmahelitum. Moab et
lite. agareni: gebal ⁊ ammon ⁊ amalech: ⁊ alienigene cum
Al. non hȝ. habitantib⁹ tyrū. Etenim aſſur † ſimul venit cū illis:
Aladiuto- facti ſunt in † ſuſceptionem filijs loth]. Enumeratio
rium. iſtoꝝ nominū quā hi tres verſus amplectunſ: Chriſti
declarat inimicos. Quoꝝ ſignificatiōes aperiam⁹: vt
IRLEB oia tēporibus antichriſti cōgruere videanſ. Idumei
interpretantur vel ſanguinei: vel terreni. Iſmahelite:
obedientes mūdo: non dño. Moab: ex patre: quod tali
modo ſignificat peccatorē: vt ad patrē Adā ei⁹ inobe
diētia referatur. Agareni: id eſt aduene. Gebal: vallis
vana. Ammon: popul⁹ turbidus. Amalech: populus
lingens: id eſt fallaciter blandiens. Tyrus: anguſtia.
Aſſur: pro ipſo diabolo poſitus eſt: qui reuera ſimul cū
eis venit ad oppugnationē fideliū. Loth: declinās in-
terpretatur. Unde merito tale nomē in fine poſitū eſt:
Ps. 13. ac ſi diceret: Omnes declinauerūt: ſimul inutiles facti
ſunt: non eſt qui faciat bonū: non eſt vſqȝ ad vnū. Hec
enim turba perditoꝝ que ſub antichriſto cōgreganda
eſt: alluſione talium nominū euidenter expreſſa eſt: vt
merito tot maloꝝ vocabula: in illa intelligeres plebe
cōgeſta. Meminiſſe aūt debemus hos verſus p figu-
SCHE. ram Polyſyntheton fuiſſe decurſos: quos ſi ſollicite
relegas: reperies eos multis cōiunctionib⁹ eſſe copu-
latos. [Fac illis ſicut madian et ſiſare: ſicut iabin in
Al. vt torrente cyſon. Diſperierūt in endor: facti ſunt † ſicut
ſtercus terre]. Uenit ad ſecundā partē: vbi prophetie
ſpiritu eis retribui deprecaſ ſm ordinē futuroꝝ. Et q̄
ſuperius mores eoꝝ per nomina collecta deſcripſerat:
nūc quoqȝ retributiones eis per ſimilitudines gentiū
fieri deprecaſ: quas iſraeliticus populus dño iuuante
IRLEB ſuperauit. Madian: interpretatur declinans iudiciū.
Siſara: gaudij excluſio. Jabin: ſapiēs: ſed iſte mūda-
1. Corin. 1. nus de quo apoſtolus ait: Ubi ſapiēs: vbi ſcriba? Qui
oēs in torrente cyſon: ⁊ in endor fonte perierūt: factiqȝ
ſunt ſtercus terre: dum cadauera eoꝝ corporali putre-
Gen. 3. dine ſoluerētur: ſicut legitur: Terra es ⁊ in terrā ibis.
His igitur qui in ſua pertinacia manſuri ſunt ſimilis
optaſ occaſus: q̄ ſicut illi cōtra iſraeliticū populū: ita
iſti bellabūt contra fideliſſimos illius temporis vtiqȝ
chriſtianos. [Pone principes eorū ſicut oreb ⁊ zeb et
zebee ⁊ ſalmana. Oēs principes eorū]. In eiſdē enu-
merationibus perſeuerat: vbi ſola nominū explanatio
IRLEB neceſſaria eſt. Ceterū ad quas cauſas poſita ſunt: pri
me nos dixiſſe retinemus. Oreb: ſiccitas interpretaſ.
Zeb: lupus. et Zebee: victima. Salmana autē: vmbra
cōmotionis. Hec omnia exercitui optat antichriſti:
qui nulla cōuerſione ſaluādi ſunt: quoꝝ in ipſis quoqȝ
nominibus tenebroſis deteſtabilis iam eorū ſentitur
IDI. interitus. Quod genus locutionis ꝓpriū dicim⁹ eſſe
ſcripturarū diuinarū: vt per interpretationes nominū
virtutes poſſimus ſentire dictoꝝ. [Qui dixerūt here-
Al. non hȝ ditate poſſideam⁹ † nobis ſanctuariū dei]. Ipſum eſt
quod ⁊ ſuperius dixerat: Uenite diſperdamus eos de
gēte: ⁊ nō memorabiſ nomē iſrael amplius. Hic enim
principes maloꝝ ꝯſilioꝝ ſignificātur auctores. Here-
ditate poſſideamus: ꝯtra illud ponitur: quia dñi dicit
hereditas vt illi magis hereditatē inuadere niterenſ:
quā iure ſibi dñs vendicauit. Sed que ſit iſta heredi-
tas cōſequenter exponitur. Sanctuariū dei: id eſt po-
1. Corin. 3. pulus chriſtian⁹: de quo apoſtolus ait: Templū enim
dei ſanctū eſt quod eſtis vos. [Deus meus pone illos
Al. ignis vt rotā: ⁊ ſicut ſtipulā ante faciē venti. Sicut † ignem
Al. ſyluā qui cōburit † ſyluas: † velut flāma cōburēs montes].
Al. ⁊ ſicut Hos duos verſus ꝓpter ſimilitudinē rerū iungimus:
in quib⁹ multiplices calamitates ꝑdicuntur incredu-
lis. Impij enim dū in mala cogitatione voluuntur: ro-
tis fiunt ſimiles: que poſterioribus eleuatis anteriora
ſua trāſmittere videntur ad tergus: nec quicq̄ ꝓficiūt
dū ſuis rotationibus atterunſ. Sequitur ſecūda com
paratio: vt leuitas peccātiū quaſi vēto meabili trāſfe-
ratur: ⁊ huc atqȝ illuc volitans incerta ſemꝑ volūtate
moueaſ. Uenti aūt facies ꝑſentia ipſius vēti ponitur.
Non enim vētus aliqua figuratione ꝑnotatur: ſed cor-
poreū in hoc tm̄ ſentimus: qḋ eius impetu ⁊ tranſcur-
ſionib⁹ verberamur. Ignē quoqȝ ⁊ flāmā: poſuit iudi-
cij tēpus: quādo ⁊ ſylue denſiſſime peccatoꝝ: ⁊ mōtes
ſupbie cremabunſ. [Ita ꝑſequeris † eos in tēpeſtate Al. illos
tua: ⁊ in ira tua † cōturbabis eos]. Ita ꝑſequeris eos: Al. turbabis
reſpicit ad illa que ſuperius dixit: vt ſic debeant exter
minari: quēadmodum comparationes antefate cōme-
morant. Adduounſ alie ſimilitudines. In tempeſtate
tua: ⁊ in ira tua ꝯturbabis eos. In tēpeſtate tua: id eſt
iudicij tempore. Quod tempeſtati merito cōparatur.
Primū: q̄ improuiſum eſt. Deinde: qḋ ſubito fragore
cōturbat: ⁊ locū tollit cōſilij repētina periculi magni-
tudo. Tēpeſtas enim imbriū: aeris eſt quedā cōcitata
ſeditio: in qua vehementer terremur: dum aquarū ni-
mietate vexamur. Sequitur: Et in ira tua cōturbabis
eos. Sepe iam diximus iram diuinitati nō poſſe con-
gruere: ſed ab hominibus tractū eſt: qui quādo ſcele-
ratos iudicāt feruore animi cōmouentur: nec aliter ad
damnandū homines veniūt: niſi de cōmiſſis eoꝝ cri-
minibus excitentur. [Imple facies eoꝝ ignominia: et
querent nomen tuū dñe]. Hactenus futuras penas il-
lis peccatorib⁹ ꝓphetauit qui in ſuis remanſerūt ſce-
leribus ꝑtinaces: nūc ad illos cōuertitur qui ſunt dño
preſtāte credituri. Nam illoꝝ facies impletur ignomi-
nia: qui peccatoꝝ ſuoꝝ non inuenerint laudatores: ſed
potius eis in ꝑſenti reputaſ: qḋ in mala actione geſſe-
runt. Iſtos plerūqȝ opprobriū corrigit: dū ſe viderint
a generalitate culpari. [† Cōfundantur ⁊ cōturbentur Al. Erube-
in ſeculū ſeculi: et † reuereanſ ⁊ pereant]. Redit iterū ſcant.
ad ꝑtinaces: qui dei munera non habebunt. Poſſunt Al. confun-
enim aliqui in hoc ſeculo ſalutariter confundi et eru- dantur.
beſcere: quādo cōuerſionis dona percipiunt. Confun-
duntur autē ⁊ cōturbantur in ſeculū ſeculi: qui eterna
viſione damnandi ſunt. Sequitur: Et reuereantur et
pereāt. Ipſe ſenſus eſt quē ſuperius dixit: quia ibi re-
uerendo non ꝓficiunt ſed pereūt: qui ad eternū ſuppli
cium deſtinantur. [Et cognoſcant † quoniam nomen Al. quia
tibi dñs: tu ſolus altiſſimus in omi terra]. Cognoſcāt:
ad genus reſpicit vtrūqȝ peccantiū: ſiue qui obſtina-
tione ſua perituri ſunt: ſiue qui adhibita ſatiſfactione
liberantur. Omnes enim cognoſcunt omnipotentiam
domini: quia ipſe ſolus eſt altiſſimus: dum ipſum co-
gnouerint ⁊ cōuerſis parcere et obduratos eterna vi-
tione damnare.

Concluſio.

Meminerimus hunc Aſaph non fruſtra vndecim pſalmis ſupio-
ribus introductum: vt corda duriſſima iudeorum fre-
quenti ſynagoge ipſius voce verberata molleſcerent:
crederentqȝ vel ipſi nomini cui videbantur eſſe deuo-
ti. Quapropter adeſt cura predicantium: ſi ſibi non
impediat obſtinatio perditorum. Omnia de domini
incarnatione perfecta: omnia de gentium credulitate
manifeſta ſunt: iudicij tempus reſtat quod omnes ge-
neraliter ſuſtinemus. Sed ante oportet credere: ne ibi
poſſit impios vitio predicta damnare.

Explicit expoſitio in pſalmum. 82.

¶ In finē pro torcularibus filijs chore pſalmus. lxxxiij.

Quā dilecta tabernacula tua dn̄e virtutū: cōcupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria dn̄i. Cor meū ⁊ caro mea: exultauerūt in deū viuū. Etenī paſſer inuenit ſibi domū et turtur nidū: vbi ponat pullos ſuos. Altaria tua dn̄e virtutū: rex meus ⁊ de⁹ meus. Beati qui habitāt in domo tua dn̄e: in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Beat⁹ vir cuius eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarū in loco quē poſuit. Etenim benedictionē dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem / videbitur de⁹ deoꝝ in ſyon. Dn̄e deus virtutū exaudi orationē meā: auribus percipe de⁹ iacob. Protector noſter aſpice deus: ⁊ reſpice in faciem Chriſti tui. Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis: ſup milia. Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magis ꝙ̄ habitare ī tabernaculis peccatoꝝ. Quia miſericordiā ⁊ veritatē diligit deus: gratiā et gloriam dabit dn̄s. Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia: dn̄e virtutum beatus homo qui ſperat in te.

Quid ſignificat in finē: frequēter expoſitū eſt. Et cū ſuperiorib⁹ titulis pro torcularibus: dixerim⁹ ad eccleſiā ptinere: congruit tamē diligēter inſpicere cur eccl̄ia viſa eſt tale nomē accipere. Uua pendēs atꝙ intacta ⁊ oliue bacca in arbore conſtituta: ſuauiſſimi ſaporis ſui non indicāt dignitatē: ſed cum ad torcular vtraꝙ peruenerint: nimioꝙ pondere compreſſa detumuerint: tunc fructus dulciſſimi liquoris emanāt qui in follibus ſuis reconditi non patebant. Sic eccleſia dei: cum afflictionibus perſecutionibuſꝙ conteritur: declarantur merita ſanctorū: que quietis temporibus cognita nō fuerūt. Iſtius ergo torcularis preſſura ſanctificat: cōtritio meliorat: cuius labor celeſtis fructus eſt: et pena preſens requies ſempiterna. Nec illud vacat: quod in octauo ⁊ in octogeſimo: ⁊ hic tm̄ pro torcularib⁹ poſitū eſt. Significat enim ad ſanctā trinitatē hoc myſteriū eccleſie pertinere: quod in trini numeri repetitione ſacratū eſt. Chore vero caluū in-

INTER terpretari ſupra iā dictū eſt. Cuius nominis interpretatio denunciat caluarie locū: vbi Chriſtū dn̄m cōſtat eſſe crucifixum. Et ideo filij chore: chriſtiani modis omnibus indicantur: ex quoꝝ perſona pſalmus iſte cantatur. Et intende quod de precioſiſſima charitate dn̄i pſalmus iſte ſecūdus eſt: que nos ſupra omnia gratie diuine conſociat.

Diuiſio.

Filiorum chore quos per ſignificationē caluarie ad Chriſtū dn̄m diximus pertinere: vna introducitur perſona generalis: que in prima fronte pſalmi ineſtimabile ſibi deſideriū demonſtrat eccleſie. Secūdo modo: beatū eſſe ꝯfitetur cui dn̄s preſtat auxiliū: eūꝙ ad cōfeſſionis facit gratiā peruenire. Tertio: multo preſtantius dicit eſſe in domo domini abiectum habitare: ꝙ̄ peccatorum tabernacula cum quibuſlibet mundanis honoribus introire.

Expoſitio.

Quam ✝ amabilia ſunt tabernacula tua dn̄e virtutū]. Filius chore ſpirituali fecūditate regeneratus: ⁊ torcularib⁹ eccleſie cōpetenter expreſſus: ad futurā Hieruſalē deſiderat ꝑuenire: in qua iam nulla ſint pondera tribulationū: ſed beatitudine ſecura imperturbata felicitate potiat. Dicēdo Quā: magnitudinē rei exprimere nō potuit: ſed dedit hoc infinitiſſime ſentiendū. Quis eñ poſſit cōprehēdere quo ambitu aut affect⁹ requiē: aut eternitatē cōditio mortalitatis expoſcat? Nā qđ dicit: Dn̄e virtutū: neſcio quā ibi magnā ſenſit ineſſe potentiā: vt ꝙ̄uis tale munus nō potuiſſet ꝟbis exponere: aliqđ tn̄ ibi bonū ingēs eſſe mōſtraret. Que figura dicit Emphaſis: que plus in intellectu reliquit vtiꝙ ꝙ̄ dicatur. [Cōcupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria dn̄i. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuum]. Quicquid contra humanas vires aſſumitur: defectus ibi pro rerū magnitudine reperitur. In illud enim neceſſe eſt deficiat ī quo mens directa ad preſens nō poteſt ꝑuenire. Cogitabat quippe vir iſte ſanctiſſimus dn̄i virtutes ⁊ ꝑmia: beatitudines illas celeſtes ⁊ gaudia Hieruſalē ex mortalib⁹ ꝑplis imortaliter letantē: et neceſſe erat vt in ſuis gaudijs ſenſus ipſe ſuccūberet: qui ad rem deſideratā e veſtigio nō poterat peruenire. Sed ꝙ̄ robuſtus ſit iſte defect⁹ ꝙ̄ fortiſſima laſſitudo: conſequēter exponit dicendo: Cor meum ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū. Quāuis eñ vtraꝙ ptinere videant ad carnē: cor tamē ad intelligētiā referri poſſe nō dubiū eſt. Nā cuius ſapientiā ꝓferre volum⁹: eius cor ſine dubitatione laudam⁹. Utraꝙ enim quib⁹ cōſtat humanitas: id eſt corpus ⁊ aīa: in celeſtem dicit erupiſſe leticiam. Sed aduertendū eſt: vir iſte quanta fuerit ſanctitate ꝑclarus: vt nō ſolū eius aīa: verūetiā caro que plus ꝑuaricationis vitio ꝓbatur obnoxia: in exultationē dn̄i felici ſorte proruperit: preuidēs bona futuri ſeculi: que eius ſe credebat largitatib⁹ adipiſci.

[Etenim paſſer inuenit ſibi domū: ⁊ turtur nidū ✝ ſibi vbi ponat pullos ſuos]. Cū ſuperius animā corpuſꝙ dixerit in dn̄i exultatiōe gaudere: hic autē iſta duo genera ad quādā ſimilitudinē cōmendandā poſuiſſe dinoſcitur. Paſſer eſt nimia velocitate celerrim⁹: qui in ſyluis habitare nō patitur: ſed domū ſibi in parietum foraminib⁹ deſiderāter exquirit: quā dum inuenerit nimio gaudio letus exultat: qr ſe diuerſarū aduerſitatū vlterius patere nō credit inſidijs. Sic aīa iocūdat: dū in celorū regna manſionē ſuā ſenſerit eſſe preparatā. Turtur vero abſtinentie moderatione caſtiſſimus eſt: qui vna tm̄ copulatione ꝯtentus: filijs ſuis nidū edificare cognoſcitur. Qui non vt paſſer preparatā domū reperit: ſed nouā ſibi de quibuſdā particulis fabricare cōtendit. Huic caro noſtra nō irrite cōparat: que operas ſuas in domini gaudet poſuiſſe mādato. Per hāc enim eueniti vt ieiunoꝝ ſacrificia ſuauiter offerantur: vt cibū pauperib⁹ demus: ⁊ ſepeliam⁹ defūctos: egrotis ſeruiamus: poſitos in carcere viſitemus: et cetera pietatis officia que corporalib⁹ noſcuntur miniſterijs explicari. Alij turturē ſancte applicauerūt eccl̄ie: q̄m preter Chriſti dn̄i alterius neſcit habere ꝯſortiū. [Altaria tua dn̄e virtutū: rex meus ⁊ deus meus]. Uerſus hic ad ſuperiora reſpondet. Ait enim: Altaria tua dn̄e virtutū: vbi iungēdū eſt qđ in primo ꝟſu pſalmi dictū eſt. Quā amabilia ſunt. Que figura dicit Apochtis: SCHE.

AL. dilecta

SCHE.

AL. non hz

id eſt a cõmuni:quãdo dicta ſuperius ad inferiora re=
ſpondẽt. Sed qm̃ anterius dixerat domũ paſſeris/et
turturis nidũ:quid in eis intelligere debuiſſem⁹ oſten
dit. In his em̃ altaribus quaſi in domũ gratiſſimã fi=
delis ala fritinnit: in his altaribus carnis opera/que
tñ ſunt ſancta reponũƚ. In illo altari ſpes firmiſſima
collocatur:in quo beatorũ anime velut in quodã per=
henni prandio cõuiuijs celeſtibus epulãtur:vbi ſatie=
tas magis incitat/nec beata eſuries aliquando diſce=
ETY. dit. Addidit etiã Rex meus/ꝛ de⁹ meus. Rex a regen
do dicƚ. Deus videlicet a creãdo:q̃uis ꝛ timorẽ tale
nomen indicare monſtreƚ.[Beati qui habitant in do
Al. ſecula mo tua dñe:in † ſeculũ ſeculi laudabũt te]. Quid mu
ſeculoꝝ. neris conferant altaria illa predixit. Nã ſi beatus hic
habeaƚ/cui ad tẽpus omnia ſecunda ꝓcedunt:nec ali
qua aduerſitate concutiƚ:quid de illa beatitudine ſen
tiamus:cui nec in qualitate/ nec in ꝑhennitate quicq̃
ſimile reperiƚ? Sed qꝛ humanis verbis hoc bonũ nõ
poteſt explicari:tñ vnde ꝑueniat non taceƚ. Dicit em̃
Laudabũt te. Inde eſt quippe illa beatitudo mirabi
lis:quã vt eternã intelligeres/ſubiecit In ſeculũ ſecu
li. Sed qualis rogo illius ſeculi vẽtura letitia eſt:vbi
dabiƚ copioſe gaudere/ ꝛ nũq̃ ab ea poſſe diſcedere?
Al. non hꝫ. [Beatus vir cui⁹ eſt auxiliũ abs te † dñe: † aſcẽſiões
Al. aſcẽſus in corde † eius]. Decurſa cõtemplatiõe felicitatis fu=
Al. ſuo. ture/venit ad ſecundũ modũ vbi dei famulũ etiaꝫ hic
oſtẽdit beatũ:ne putarenƚ fidelibus premia vel hic in
totũ fuiſſe ſubtracta. Dicendo em̃ Auxiliũ abs te dñe
ꝓdidit hic labores/colluctatiõeſq̃ difficiles. Adiecit
Aſcẽſus in corde ei⁹. Utiq̃ illi beato cui eſt auxiliuꝫ a
dño/aſcẽſus eſt in corde:qꝛ ſemꝑ ꝓficit/ſemꝑ aſcẽdit:
ꝛ quantũ dñs preſtat auxilium/ tãto altius eleuaƚ ad
DOG. celũ. Tale eſt em̃ (verbi cauſa) qꝺ dicimus: cũ vicerit
quis auxilio dñi libidinẽ/aſcendit primũ gradũ. Cum
dominatus fuerit ſuperbie/ſalit alterũ. Dũ ſup: raue=
rit auaritiã/ſubit tertiũ. Et tot gradibus euehiƚ/quot
vitijs fuerit abſolutus. Sic ꝑ quintã ſpeciẽ definitio=
DEF. nis:que grece Cata antilexim/latine ad verbuꝫ dicƚ:
beatificata definitio eſt. Complectiƚ em̃ quis ſit bea=
Al. valle. tus:cui eſt auxiliũ abs te dñe.[Diſpoſuit in † cõualle
Al. loco. lachrymarũ/in † locum quẽ diſpoſuit. Etem̃ benedi=
Al. legiſ= ctionẽ dabit † qui legẽ dedit]. Cõuallis lachrymarũ
lator. penitẽtis humilitas eſt. De qua tantũ quis ad ſuꝑio=
ra cõſcendit: quantũ in illa ſatiſfactione deſcenderit.
Sed ne forſitan quereres vbi aſcenderet:ſubiũxit In
locũ quẽ diſpoſuit. Locus vtiq̃ ille diſpoſitus/regnũ
dñi ſignificat futurũ:quẽ cõtingere felici ſorte merebi
mur/ſi ad eũ ꝑuenire diſpoſitis a dño regulis appeta
mus. Ipẽ em̃ diſpoſuit gradus/qui ordinauit ꝛ locũ:
qui vult accipere premiũ/audiat quid iubeƚ. Sequiƚ:
Etem̃ benedictionẽ dabit qui legem dedit. Cũ ꝓphe
tie tempus eſſet ſub lege dñi conſtitutũ/nec adhuc ve
niſſet gratie donũ/eundẽ dicit benedictionez daturũ:
id eſt gratiã ſuã/qui legis dedit ante iuſtitiam: docẽs
dñm chriſtũ vtriuſq̃ teſtamenti euidenter auctorẽ:cũ
Al. Ibunt. dicit Benedictionẽ dabit qui legẽ dedit. [† Ambula=
bunt de virtute in virtutẽ:videbiƚ deus deoꝝ in ſion].
Uirtus primũ erat in lege:nũc eſt virtus in gratia. Sꝫ
iocũdior que redimit/q̃ illa que iudicat. Preſtat ipſe
qui vtrũq̃ dedit: vt qm̃ bona per legẽ peccatores ſu=
ſcipere nõ meremur/abſolutionẽ nobis ꝑ gratiã con=
ferre digneƚ. Intelligat tñ chriſtian⁹ de virtute in vir
tutẽ ſibimet ambulandũ:ne ſe remittat ad ociũ. Se=
quiƚ Uidebitur de⁹ deoꝝ in ſion. Ecce duas illas vir=
tutes in vnã dicit chriſti cõuenire perſonã. Ipſe enim

viſus eſt hieroſolymis in ſion monte:qui legem dedit
et gratiam. Deum vero deorũ quemadmodũ debea=
mus aduertere/ꝓxime in octogeſimo ꝓrio pſalmo iaꝫ
dictũ eſt:qꝛ ꝛ ſanctos viros ſcriptura diuina deos ap=
pellare nõ deſinit. Sic em̃ dicitur Deus deorũ:quẽad
modũ rex regũ/ſanctus ſanctorũ/dñs dñantium. Ui=
debiƚ dixit/non intelligiƚ:qꝛ illud erat omniũ/iſtud ve
ro paucorũ.[Dñe deus virtutuꝫ exaudi † precẽ meã: Al. orationẽ
auribus ꝑcipe deus Iacob]. Ut reuera vnũ deũ intel
ligeres illarũ eſſe virtutũ quas ſuperius dixit: Ambu
labũt de virtute in virtutẽ:exclamans ipe quoq̃ pro=
feſſus eſt Dñe deus virtutũ. Et quis eſt iſte deus virtu
tũ: De⁹ Iacob:id eſt dñs chriſtus:qui inimicoꝝ ſuorũ
clemẽtiſſimus ſupplãtator agnoſciƚ:quãdo eorũ pra
uas nequitias ad virtutũ ſemitas facit ꝑuenire dire=
ctas. Siue illud mauult intelligi: vt ſicut Iacob fecit
iſrael vocari:qꝛ viderat deũ:ꝛ iſtum quoq̃ fideliſſimũ
qui hic loquiƚ/faceret maieſtatis ſue eternaꝫ gloriam
cõtueri.[Protector noſter aſpice deus:ꝛ reſpice in fa
ciem chriſti tui]. Uenit ad tertium modũ:vbi depreca
tur innoteſcere mũdo dñm ſaluatorẽ. Hoc non tanq̃
dubitãs vir ſanctiſſimus optat: ſed poſtulat cito fieri
que nouerat eſſe ventura. Et qꝛ per redemptoreꝫ no=
ſtrum mundũ ſciebat eſſe ſaluandum/petit vt ſic aſpi
ciat genus humanũ: quaten⁹ in faciẽ chriſti ſui reſpi=
ciat pater:nõ ꝙ ille aliquãdo eum non reſpicit/ſed vt
preſentia incarnatiõis gentibus illũ innoteſcere face
ret/q̃ eis facie ꝓbatur incognitus. Hec figura dicitur
Hypallage:latine ꝑmutatio:quotiẽs dicƚ reſpicia ma SCHE.
gis ille q̃ reſpicit/vel his ſimilia:que in ſcripturis diui IDI.
nis frequẽter adhibenƚ: vt eſt illud Dñs de celo ꝓſpe=
xit ſuper filios hominũ: vt videat ſi eſt intelligẽs/aut
requirẽs deũ. Ut videat em̃ dixit:id eſt videre faciat.
Simile eſt et illud Intellige clamorẽ meũ: non ꝙ ille
deprecatus intelligat/qui nouit omnia ſicuti ſunt:ſed
intelligi faciat ab his q̃ ignorare noſcunƚ.[Quia me=
lior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia. Elegi abie=
ctus eſſe in domo dei †: magis q̃ habitare in taber= Al. mel.
naculis peccatorũ]. Ipſa ſunt atria dñi:in quibus ſu
perius cõcupiſſe ſe/et defeciſſe teſtatus eſt: in quibus
vna dies iuſte deſideraƚ: qꝛ ſemper eterna eſt: que ſo=
lis aduẽtu nõ oriƚ/nec eius finiƚ occaſu:quã nõ ſequiƚ
craſtina/nec ꝓcedit heſterna:ſed immutabilis manẽs
cõſtat vnitate ꝑpetua. Suꝑ milia/mundũ iſtũ ſignifi
cat:vbi milia dierũ ſuſtinent finẽ:et ab vno illo vinciƚ
quicquid in iſtorũ multiplicatiõibus aggregaƚ. Meri
to ergo talib⁹ deſiderijs queriƚ:cui nichil ſimile repe=
riƚ. Hec figura dicƚ Pariſon: id eſt equatio ſentẽtie: SCHE.
quãdo due res edůerſo ponũƚ: ſed vna magis eligiƚ:
ſicut ꝛ hic/ꝛ ſuperius fecit: ꝛ inferius ipſe factur⁹ eſt.
Sequiƚ Elegi abiectus eſſe in domo dei:magis q̃ ha
bitare in tabernaculis peccatorũ. Uir ſapiẽs nõ iudi=
cabat ad carnis oculum/ſed ad ipſius veritatis aſpe=
ctũ:vt eſſet abiectus in domo dñica/q̃ in gloria ſecu=
li viuere criminoſa. Abiectio illa pulchra O ſublimi=
tas iſta fediſſima. Ipſa eſt ſcꝫ q̃ ſuperius dicƚ cõual=
lis lachrymarũ/palatijs omnibus ſine dubitatiõe ſu=
perior:vbi ꝛ ſi ad tẽpus plangiƚ/inde tñ ſine fine gau=
deƚ. Abiectus em̃ dicƚ:q̃ humana eſtimatione habe=
tur extremus. Sed apud deũ ille magis honorabilis
iudicaƚ: qui ꝓpter nomen ipſius inter homines videƚ
eſſe deſpectus.[† Qm̃ miſericordiã ꝛ veritatẽ diligit Al. quia
† dñs deus:gratiã ꝛ gloriã dabit dñs]. Cauſa reddiƚ Al. non hꝫ.
quare domus dñi plus debeat diligi/ q̃ tabernacula
peccatoꝝ. In eccl̃ia em̃/ipſius ꝓmũ miſericordia eſt:

q̄ȝ de peccatoribus efficit iuſtos/ ⁊ veritatē filius pro-
1. Tim. 1. miſſi premij non negauit: ſicut dicit apl's. Qui prius
fui blaſphemus/ac perſecutor/ ⁊ iniurioſus: ſed miſe-
2. Tim. 4. cordiam cōſecutus ſum. Et paulopoſt. Bonū certa-
mē certaui/curſum cōſummaui/fidem ſeruaui/ſuper-
eſt michi corona iuſtitie: quam reddet michi dn's in il-
lo die iuſtus iudex. Ecce vtrūq̄ꝫ complexus eſt: ⁊ miſe
ricordiam dn̄i/ ⁊ veritatē. Subiungit etiam Gratiam
et gloriam dabit dn's. Ne ſolam gratiam in hoc ſecu-
lo ſanctis putares eſſe collatā. Sequitur Et gloriam
dabit dn's. Hic eniȝ primo preſtat gratiam: vt pecca-
tor conuertat ad vitam: in futuro dabit gloriam: vt di
uino munere iuſtificati/angelorum mereātur eſſe con
ETy. ſortes. Gratia eniȝ dicitur datis grata: ſicut ait apl's.
Si aūt gratia nō ex operibus: alioquin gratia iam nō
eſt gratia. Ip̄a eſt quippe dn̄i chriſti gratia: q̄ nos pre
parat/adiuuat/corroborat/et coronat. [Nō priuabit
bonis: † ambulantes in innocētia]. Malorū tm̄ pena
Al. eos qui ambulant. eſt a munere diuinitatis arceri. Innocētiā vero plenā
dei cōſtat eſſe muneribus: ſed hec innocētia ſui debet
vocabuli fine cognoſci. Ipſe eſt eñ innocēs/qui nulli
nocet. Talis ergo nō poteſt priuari muneribus dei: q̄
iam hic dona beate cōuerſationis accepit. Innocens
autē eſt/qui hic diſponit in cōualle lachrymarū: q̄ ele
git abiect⁹ eſſe in domo dei/ magis q̄ȝ habitare in ta-
bernaculis peccatorū: et his ſimilia que ſupius dixit.
Al. non hȝ. [Dn̄e † deus virtutū: beatus homo qui ſperat in te].
Tot bona explicare nō potuit/ q̄ ſanctus ſu⁹ animus
ſentiebat. Et ideo ſub admiratiōe legendum eſt Dn̄e
deus virtutum: qui tāta facis/quāta hoīes referre nō
poſſunt. Ad poſtremū intulit aliquid aliud q̄ȝ p̄miſit.
SCHE. Beatus homo q̄ ſperat in te. Qd̄ ſchema dicit Para
proſdocia: latine inopinatus exitus: hoc eſt cuȝ aliud
DOG. p̄ponit/et aliud ſubiūgitur. Intelligamus ergo quā-
tū poſſumus ſenſum diuinū q̄ȝ multiplici decore relu-
ceat: vt illud quod multis verbis explicare non pote-
rat/in paucitate cōcluderet. Beatus eſt eñ qui ſpem
ſuam in eterna felicitate poſuerit. Beatus cuius bo-
na non occidunt. Sed poſtremū perfecte beatus eſt:
cuius ſpes in dn̄o iugiter perſeuerat. Concluſio.

¶ Mirabilis pſalmus/ ⁊ omni mūdana ſuaui-
tate iocūdior: qui ſic nobis eccle
ſie torcularia fecit omnino dulceſcere: vt optabilius
habeamus tali faſce deprimi/ q̄ȝ huī⁹ felicitatib⁹ ſub-
leuari. Unde iā merito dicimus Concupiſcit/ ⁊ deficit
ala mea in atria dn̄i. Sȝ ſanctā petimus trinitateȝ: vt
quēadmodū ſenſus nr̄os dulcedo p̄ſentis lectiōis affi-
ciat: ita iugiter i nobis maneat/qd̄ ip̄e miſerat⁹ infudit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 83.

¶ In finem filijs Chore p̄s. Lxxxiiij.

Benedixiſti dn̄e terram tuam:
auertiſti captiuitatē Iacob.
Remiſiſti iniquitateȝ plebis
tue: operuiſti oīa peccata eo-
rū. Mitigaſti omnē irā tuam
auertiſti ab ira indignatiōis
tue. Cōuerte nos de⁹ ſalutaris noſter: ⁊ auer
te irā tuā a nobis. Nunquid in eternū iraſce
ris nobis: aut extēdes irā tuā a generatione
in generationē? De⁹ tu cōuerſus viuificabis
nos: ⁊ plebs tua letabit in te. Oſtēde nobis
dn̄e miām tuā: et ſalutare tuū da nobis. Au-
diam quid loquatur in me dn̄s deus: qm̄ lo-
quet pacem in plebem ſuā. Et ſuper ſanctos
ſuos: ⁊ in eos qui conuertunt ad cor. Uerū-
tamē p̄pe timētes eū ſalutare ipſius: vt inha
bitet gloria in terra noſtra. Miſericordia et
veritas obuiauerūt ſibi: iuſtitia ⁊ pax oſcula
te ſunt. Ueritas de terra orta eſt: et iuſtitia
de celo p̄ſpexit. Etei dn̄s dabit benignitatē
⁊ terra noſtra dabit fructū ſuū. Iuſtitia ante
eum ambulabit: ⁊ ponet in via greſſus ſuos.

In finem/ dn̄m ſaluatorem ſignificare con-
ſtat in titulis: ſicut dicit apoſtol⁹. Finis eñ Rom. 10.
legis chriſtus ad iuſtitiā omni credenti. Fi
lijs chore pſalmus. Quid ſignificet chore i
ſepe iam diximus. Hoc tñ in ſumma cōmo
nere ſufficiat hūc pſalmū de illis dici/qui iam dn̄o ſal-
uatori ſincera mēte crediderūt de cuius primo aduē-
tu preſens pſalmus tertius approbatur. Diuiſio.

In prima parte pſalmi p̄pheta dn̄o breui-
ter gratias agit: qm̄ de illa antiquitate iu-
daice natiōis peruenit populus ad culturam
dn̄i ſaluatoris. Secūda parte refert quēad
modū iram ſuam dn̄s in populo iudeorum
mitigare dignat⁹ eſt/expetēs aduētum chriſti: in quo
humana cecitas euidētiſſimū lumē credulitatis acce
pit. Tertia parte ad ſeipſum verba cōuertit: ⁊ p̄phe-
tie ſpiritu incarnati verbi p̄dicat euidenter aduentū.

Expoſitio.

Benedixiſti dn̄e terram tuā: auertiſti capti-
uitatē Iacob]. Preuidens pſalmiſta futu
ra miracula/tanq̄ȝ de p̄terito letus exultat
aduētu dn̄i benedictam terram eſſe p̄nun-
ciās: idelt carnem vtiq̄ꝫ/quā ipſe eſt dignatus aſſume
re. Per Iacob eñ patriarchā frequenter diximus ſi-
gnificari populū fideleȝ: qui liberatus eſt a captiuita-
te diaboli/quādo meruit dn̄i miſeratione ſaluari. Di-
cendo Auertiſti captiuitatē/oſtendit eam p̄ humanis
quidē iniquitatibus fuiſſe craſſatam: ſed diuina miſe-
ratiōe ſubmotā. [Remiſiſti iniquitatē plebis tue: ope
ruiſti oīa peccata eorum]. Remittere/eſt debitū re-
laxare: nō cauſe alicuius interuētu/ſed pietatis intui-
tu. Sic dn̄s remiſit culpam: dum reos peruenire fecit
ad veniaȝ. Hoc eſt qd̄ ſuperius dixit Auertiſti capti-
uitatem Iacob. Captiuitas enim peccati fuit: quādo
mundus idolis ſeruiebat obnoxius: ſed veniente dn̄o
ſaluatore tecta eſſe/id eſt obliterata non dubium eſt:
cui⁹ aduentu ⁊ libertas noſtra caput extulit/ ⁊ ſupbia
diaboli cōfracta ſuccubuit. Sequit Operuiſti omnia
peccata eoꝝ. Propitiatio dn̄i ſic euidēter agnoſcitur:
quādo peccata noſtra cooperta eſſe monſtrant. Illo-
rum eñ abominatio noſtra abſolutio eſt: et tūc ſecuri
reddimur/quando illa ad iudicium non vocant. Hoc
humano generi cōſtat eſſe collatū: cum ſalutaris dn̄s
dignatus eſt aduenire. Et intēde q̄ per hos duos ver
ſus figura ſit Homeoteleuton: q̄ȝ ſimilibus litteris di SCHE.
ctiones plurime terminantur. Dixit eñ Benedixiſti/
auertiſti/remiſiſti/operuiſti. [Mitigaſti oēm irā tuā:
auertiſti ab ira indignatiōis tue]. Interiecto diapſal
mate/venit ad ſecūdam partem: referens quēadmo-
dum iram ſuā dn̄s mitigare dignatus eſt: ⁊ ſalus pue
niret quibus deſperatio p̄ factorū ſuorū qualitatibus
imminebat: ſicut in euangelio ipſe teſtatur: Non ſum Mat. 15.
miſſus niſi ad oues que perierunt domus Iſrael. Sed

inſpice qua mēſura ſit poſitū Mitigaſti. Proſequitur
iterū culpas: quas in dn̄m ſaluatorē iudeorū nefanda
ꝓteruia ſtudio ꝑuerſitatis exercuit. Ab ira autē indi-
gnatiōis ſue/ ſubaudiendū eſt: qm̄ iudeorū auertit in-
teritū: dū ad egrotos medicus/ ad peſtilentia plenos
auctor ſalutis aduenit. Quod non ſolū ad vnam gen-
tem: ſed ad beneficiū totius orbis aptandū eſt. [Con
uerte nos deꝰ ſalutaris noſter: ⁊ auerte iram tuā a no
bis]. Cū ſuperius dixerit Operuiſti oīa peccata eoꝝ:
modo quaſi nouiter petit Auerte iram tuam a nobis.
Sed vtraqꝫ cōueniunt: ſi cōſideremus tempora pec-
catorū. Pro illis itaqꝫ iniquitatibus que ante fecerat
populus iudeorū/ prius gratias egit: qm̄ aduentu dn̄i
oīa ꝓbantur eſſe mitigata. Hic autē ꝓ futuris cul-
pis iterū rogat: qꝛ eos in paſſione dn̄i crudelia ſcelera
preuidebat iterū eſſe facturos. Deniqꝫ hoc dicit Con
uerte: vt de ꝑſecutoribus defenſores fiāt: de blaſphe-
mis predicatores/ de cōtradictoribus diſcipuli. Dicē
do aūt Nos: ꝑſonam populi de quibus loquit̄ ſumit.
Simili modo accipiēdū eſt Auerte iram tuā a nobis:
Al. nunqd. ne gētem iudaicā debita poſſit pena ꝓcellere. [† Non
Al. traſce- in eternū † iraſcaris nobis: neqꝫ † extendas irā tuam
ris. a † ꝓgenie in ꝓgeniem]. Sciebat dn̄i patiētiam im-
Al. exten- pia hominū ſuſtinere peccata: ⁊ ideo rogat vt nō eos
des. eterna damnatiōe ꝓcellat: ſed inuitando demulceat/
Al. gn̄atio- ſuſtinendo lucret̄/ commonēdo corrigat: qđ tn̄ eum fa
ne in gene cturum eſſe noſcebat. Perſcrutandū eſt autē ꝙ duas
rationem. ꝓgenies poſuit. Prima eſt eñ (vt quibuſdam placet)
ab adam vſqꝫ ad chriſtū. Secūda que per gratiā ba-
ptiſmatis: vſqꝫ ad finem ſeculi ꝑacta cōcluditur. Pe-
tit ergo: vt qꝛ priori generatiōi ꝓ pertinacie ſue qua-
litate iuſte iratus eſt dn̄s: ne ſecūde generationi idem
velit iraſci: que ⁊ ſi a peccato immunis eſſe nō poteſt:
tn̄ per gratiā baptiſmatis/ ⁊ ſatiſfactionē cōfeſſionis:
culparū ſuaruꝫ ſordibus deſiderat expiari. [Deus tu
Al. cōuer- † cōuertēs viuificabis nos: ⁊ plebs tua letabit̄ in te].
ſus. Mirabili dn̄m pietate deprecat̄: ꝓbans qꝛ conuerſio-
nē noſtrā de meritis nō habemus: ſed eiꝰ munere ꝑue
nit: quādo ꝑ ſe aliquid animus ſalutariter cōcupiſcit.
Dicit eñ Deus tu cōuertens viuificabis nos: id eſt qꝛ
tu premittis cōuerſiōis votū: vt ad vite ꝑuenire poſſi
mus introitū. Qđ cū donaueris: tūc illa plebs ꝓſpe-
re letabit̄ in te/ que infeliciter gaudebat in ſe. Hoc eñ
ꝓuenit cōuerſis: quando ſuſcipere ceperint beneficia
ſaluatoris. [Oſtēde nobis dn̄e miſericordiā tuā: ⁊ ſa-
lutare tuū da nobis]. Sciebat quidē dn̄m eſſe ventu-
rū: ſed rogat vt hec bn̄ficia non tn̄ oculis carnalibus
videat (ſicut ceteri nō credentes) ſed puriſſimo cordis
intueat̄ aſpectu. Miſericordia eñ patris/ ſaluator eſt
dn̄s: quē ſibi illuminatiōe vere fidei cohors beata po
ſcebat oſtēdi: nō tn̄ carnis velamine coopertū/ ſed po
tētie ſue claritate cōſpicuū. Nam idē cū de ipſo dice-
ret: addidit Da nobis: id eſt cōcede ſalutare tuū: qua-
ſi amplectēdū/ quaſi poſſidēdū/ quaſi munere eterne
glorie ꝑfruendū. Perfidis eñ tn̄ apparuit: nō etiam
datus. Da ergo dicit: vt cū in mente noſtra celeſti do-
no recipit̄/ nullis tentatiōibus auferat̄. [Audiā quid
loquat̄ in me dn̄s deus: qm̄ loquet̄ pacē in plebē ſuā.
Et ſuꝑ ſanctos ſuos]. Uenit ad tertiam partē: in qua
pulcherrimo ſchemate predicat dn̄i ſaluatoris aduē-
tum. Nam poſtqꝫ deprecatus eſt vt ei dn̄s appareret
quaſi petitiōis ſue cōpos ſubita illuminatiōe comple
tus/ dicit Audiam: id eſt nō michi loquēdo oſtēdā: qui
IDI. iam ſentio me accepiſſe qđ credā. Qđ genꝰ locutiōis
ſcripture diuine ꝓprium eſſe cognoſcimus: quādo ni-
chil tale (vt arbitror) in libris ſecularibus inuenit̄. Ui-
des ꝓphetie potētiam hoc dicto fuiſſe reuelatā. In-
tus eñ loquit̄ dn̄s: id eſt ſpūs ſanctus: vt pſalmiſta fo
ris fari poſſe videat̄: intrinſecus audit/ vt extrinſecus
audiat̄. Dicit tacitus ꝓphete: qđ verberato aere po-
pulus poſſit audire. Sequit̄ Qm̄ loquet̄ pacē in ple-
bem ſuā: et ſuꝑ ſanctos ſuos. Pax dei/ chriſtꝰ eſt dn̄s:
quā locuturū dicit ſpiritū ſanctū: qm̄ eſt de eius incar
natiōe dicturꝰ. Plebi dixit/ ſed ſue: nō indeuote: id eſt
ſanctis qui deo dn̄o ꝓbabili cōuerſatione placuerūt.
His eñ pax eſt dn̄s chriſtus: infidelibus aūt ſcanda-
lum/ ⁊ ſtultitia: qui bellū in ſacrilega mente patiūtur:
qꝛ pacis auctorē rectis ſemitis nō ſequunt̄. Sed hūc
verſum paulo diligētiꝰ ꝑſcrutemur: qm̄ ſceleſtas men
tes veritatis ipſius atteſtatiōe cōuincit. Hinc eñ eui
denter expreſſum eſt quid ſit ſpūs ſanctus: id eſt dn̄s
deus. Ubi ſunt q̄ dicūt ſpiritū ſanctū patre ⁊ filio eſſe
minorē/ ⁊ ita eſſe ſubiectū: vt putet̄ volūtatis ſue iudi
ciū nō habere? Audiamus ſpiritū ſanctū: qui in ꝓphe
ta ſuo ſponte loquebat̄ dn̄m eſſe deū. Nā ⁊ in actibus
aploꝝ de ipſo aperte legit̄ deū eſſe ſpiritū ſanctū: di- Act. 5.
cēte Petro: Anania cur tētauit ſathanas cor tuū mē
tiri te ſpiritui ſancto? Et poſt paululū oſtēdere volēs
qui ſit ſpūs ſanctus: dicit Nō es mētitus hominibus/
ſed deo. Nam idē Petrus in epiſtola ſua dicit Spiri- 1. Pet. 1.
tu ſancto miſſo de celis: in quē cōcupiſcūt angeli ꝓſpi
cere. Qui ſi equalis non eſſet/ nō in baptiſmo in noīe
deitatis patri ⁊ filio reuerētiſſimo honore coequaret̄:
ſicut ab ipſa veritate ꝓlatum eſt Ite/ baptizate oēs Mat. 28.
gentes in noīe patris/ ⁊ filij/ et ſpūs ſancti. Qđ ſolum
teſtimoniū debꝫ humano generi valde ſufficere: qꝛ vbi
vnum nomē deitatis dicit̄: ibi aut nature/ aut potētie
diuerſitas non habet̄. [Et in eos qui conuertunt̄ ad † Al. cor.
ipſum. Uerūtamen ꝓpe timētes eum ſalutare ipſius:
vt inhabitet gloria in terra noſtra]. Qui cōuertūtur
ad ipſum/ ſignificat penitētes: q̄ mūdi peſtifera liber-
tate derelicta/ felicia eius eligunt ſubire ſeruitia. Nā
cū orbis vniuerſus idolorū turpiſſima deuotione fla-
graret/ ſoli iudei putabant̄ ꝓpe timere dn̄m: q̄ ꝑ moy
ſen lege ſuſcepta/ vni deo videbātur eſſe deuoti. Sed
ideo dictū eſt Prope timētes: qꝛ carnaliter omnia ge
rētes/ diuerſis eū culpis cōtumaciter irritabāt. Non
eñ timere/ ſed ꝓpe timere dicti ſunt: qui legem ipſius
carnaliter/ non ſpūaliter acceperūt. Ut autem hoc de
ipſis dictum intelligas: ſic ⁊ apl̄s ait. Et veniēs euan Ephe. 2.
gelizauit pacē vobis qui eratis longe: et pacē his qui
ꝓpe. Sed q̄uis tales fuiſſent: tn̄ dn̄s ſaluator de ipſo-
rum elegit carnaliter gente ꝓcreari. Inde eniꝫ virgo
Maria que peperit chriſtū. Ibi conuerſatus eſt dn̄s:
ibi miraculaque a fidelibus et legunt̄/ ⁊ credunt̄: effe-
cta ſunt. [Miſericordia ⁊ ꝟitas obuiauerūt ſibi: iuſti-
tia ⁊ pax † cōplexe ſunt † ſe]. Hoc ſchema dicit̄ So- Al. oſculate
matopeia: id eſt corporis attributio: quādo rebꝰ incor Al. non hꝫ.
poreis corpora tribuūtur. Nā cū miſericordia ⁊ veri- SCHE.
tas/ pax ⁊ iuſtitia incorporea ſint: duabꝰ greſſuꝫ/ dua-
bus dedit amplexū: qđ vtiqꝫ conſtat eſſe corporeum.
Poſtqꝫ vero dixit ex qua gente eſſet dn̄s naſciturus: DMG.
nūc que preſtiterit aduētus ſancte incarnatiōis expo
nit. Ipſo quippe preſtāte: duo teſtamēta in vnius ſe-
riem copulationis adducta ſunt. In nouo eñ miſeri-
cordia eſt: in qua ꝑ gratiā liberat̄ genus humanū. In
veteri veritas: vbi lex/ ⁊ ꝓphetarum annūciatio con-
tinetur: ſicut in. 70. pſalmo iam dictū eſt. Hec autem
duo ſibi obuiauerūt: non ad exercēdam contrarieta-
tem/ ſed ad gratiam ꝓmiſſe perfectionis implēdam.

Unū quippe cōſtat factum: quod tēporibus ꝓbat eſſe
diuiſum. Et vt genus ipſiuꝫ federis euidēter exprime-
ret/hoc ipſum varia nominū iteratiōe geminauit: am-
plexu quodā dilectionis duas res: id eſt iuſtitiā/ꝛ pa-
cem in mutuā ꝑtinus veniſſe cōcordiam. Qđ fieri ſo-
let: quādo ſe hoīes poſt longū tempus videntes/nexu
brachioꝝ ſtudio charitatis aſtringūt. [Ueritas de ter
ra orta eſt: ꝛ iuſtitia de celo ꝓſpexit]. Ueritas de terra
orta eſt: quādo ex Maria virgine verbū caro factum
Joan.14. eſt: ſicut ipſe dicit Ego ſum via/veritas/ꝛ vita. Juſti-
tia de celo ꝓſpexit: quādo humano generi periclitāti
filius dei mirabili diſpēſatione ſubuenit. Poteſt et ali
ter hic ſenſus intelligi. Ueritas de terra oritur: quādo
cōfeſſio peccatoris offertur. Juſtitia de celo ꝓſpicit/
quādo fit remiſſio peccatorū: qđ in publicanū illi⁹ ora-
tione ꝑuenit. Ueritas eñ de terra orta eſt: quādo ima
reſpiciēs/cōfitendo peccata ſua deū rogabat. Juſti-
tia vero de celo ꝓſpexit: cū deſcēdit iuſtificatus publi
canus magis ꝙ̄ ille phariſeus. [Etenī dñs dabit beni
gnitatē: ꝛ terra noſtra dabit fructū ſuū]. Et iſte quoq̄
verſus ad penitētis humilitatē competēter aptatur.
Ipſe eñ ſua benignitate donat cōfeſſionis affectum:
id eſt imbrem ꝓſperrimū lachrymarū: vt caro noſtra
pijs fletib⁹ irrigata/ꝑmia poſſit afferre copioſe. [Ju-
ſtitia ante eū ambulabit: ꝛ ponet in via greſſus ſuos].
Pari etiā modo ꝛ hūc verſum ad illos aptādū eſſe di
cimus: q̄ ſupplicatiōibus pijs a dño corrigunt. Juſti-
tia quippe ambulabit ante eos: quando maloꝝ ſuorū
veritate recognita: remitti ſibi humiliter petūt/quod
ſceleratis auſibus ꝑpetrarūt: ꝛ qđ gaudentes male ſi
gauerūt/ꝑ beneficia pie lamētationis abſoluūt. Tūc
eñ vere ponūt in via: id eſt in chriſto greſſus ſuos: qui
ante ſemitis deteſtabilibus errauerunt. Concluſio.

¶ Audiuimus beate Dauid quid intus tibi lo
cutus fuerit dñs. Pax iſta ꝛ ſi
per nos veniat/que in tuo corde regnabat. Ecce verū
regē/quē virtus talis regebat: tēpluꝫ iuſtitie/palatiū
pietatis/theſaurariū miſericordie. Jure tibi ſubiace-
bunt terrena: cui talia dñs imperabat. Ecce qđ vltra
omne imperiū/ſupra oīe poſſit eſſe preconiū: de tuo
ſemine omnipotens verbum carnem ſumpſit: ꝑ quod
humanū genus ſalutare donū redemptionis accepit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 84.

¶ Oratio Dauid. LXXXV.

Inclina dñe aurē tuā/ꝛ exau-
di me: qm̄ inops et paup ſum
ego. Cuſtodi aīam meam qm̄
ſanctus ſuꝫ: ſaluum fac ſeruū
tuū deus me⁹ ſperātem in te.
Miſerere mei dñe qm̄ ad te
clamaui tota die: letifica aīam ſerui tui/qm̄
ad te dñe aīam meā leuaui. Qm̄ tu dñe ſua-
uis ꝛ mitis: ꝛ multe miſericordie oībus inuo
cātibus te. Auribus percipe dñe orationem
meam: ꝛ intēde voci deprecationis mee. In
die tribulatiōis mee clamaui ad te: q2 exau-
diſti me. Non eſt ſimilis tui in dijs dñe: et nō
eſt ſm opera tua. Omnes gentes quaſcūq̄
feciſti venient/ꝛ adorabunt coram te dñe: ꝛ
glorificabūt nomen tuum. Qm̄ magnus es
tu/et faciēs mirabilia: tu es deus ſolus. De-
duc me dñe in via tua/ꝛ ingrediar in verita-
te tua: letetur cor meū vt timeat nomen tuū.
Cōfitebor tibi dñe deus meus in toto corde
meo: et glorificabo nomē tuum in eternum.
Quia miſericordia tua magna eſt ſup me: ꝛ
eruiſti aīam meaꝫ ex inferno inferiori. Deus
iniqui inſurrexerūt ſuper me: ꝛ ſynagoga po
tētium queſierunt aīam meā: ꝛ non ꝓpoſue-
runt te in conſpectu ſuo. Et tu dñe deus mi-
ſerator et miſericors: patiens et multe miſe-
ricordie et verax. Reſpice in me et miſerere
mei: da imperiū tuū puero tuo/et ſaluum fac
filium ancille tue. Fac mecū ſignum in bonū
videāt qui oderunt me et confundant: quo-
niā tu dñe adiuuiſti me/ꝛ conſolatus es me.

Oratio/nomen omonymū eſt: cuius etymo-
logia eſt oris ratio. Que quando inter hu- ELY.
mana iudicia dicit/a diſertis artificioſa ni-
mis ſubtilitate cōponit: quādo deo fundit/
ſimplici atq̄ humili ſupplicatione ꝓfertur.
Sꝫ hec humilitas/atq̄ puritas deprecatiōis ſancto
verbo ſic conuenit: ſi duas naturas in chriſto dño (vt
mater docet eccleſia) cōfiteamur ꝑfectas/atq̄ veriſſi
mas/id eſt dei ꝛ hoīs. Tunc eñ veracū verboꝝ nulla
cōtrarietate turbabimur: ſi ſanctis ꝓ̄ſectantibus apta
reddamus. Nā ſi vis noſſe potētiam deitatis eius: au
di euangeliū In principio erat verbū/ꝛ verbum erat Joan.1.
apud deum/et deus erat verbū: hoc erat in principio
apud deū. Omnia ꝑ ipſum facta ſunt: ꝛ ſine ipō factū
eſt nichil. Et ſi vis infirmitateꝫ hoīs cognoſcere: audi
Paulum ipſm dicentem In ſimilitudinē hominū fa- Phil.2.
ctus/ꝛ habitu inuētus vt homo: humiliauit ſeipſuꝫ fa
ct⁹ obediēs vſq̄ ad mortē/mortē aūt crucis. Et ideo
qñ a parte humilitatis ſue loquit: diuinitatis fragili-
tas non putetur: q2 ſic humana extulit/vt nulla tenus
diuina minuerit. Idē ergo atq̄ vnus dñs chriſt⁹ ora-
tur: q2 fili⁹ patris eſt. Orat/q2 fili⁹ hoīs eſt. Inde crea
tor/hinc creat⁹. Inde dñs/hinc ſeruus. Hinc morta-
litatis noſtre particeps/inde mortis ipſi⁹ interēptor.
Hinc eſt ꝙ per libros diuinos/aptiſſimis locis duas
oꝑationes ſuas ſemꝑ oſtēdit. Quꝫ ſi hoc deuot⁹ lector
fideli mēte ſeruaueris: oīa veraciter tibi cōſtare poſſe
cognoſcis. Illud ꝓ̄terea debem⁹ agnoſcere/firmoq̄
animo cōtinere: ꝙ oratio quādo a dño chriſto fundit:
inſtitutio eſt ſancta fideliū/forma bonorū/ſincere hu-
militatis exemplū: cū a ſubiectis agit ſatiſfactio deli-
ctorū/cōfeſſio criminū/lauacra culparū. Ibi magiſte
rium eſt docētis/hic abolitio poſtulat errorꝰ. Nā ſic
innocēs orauit: quemadmodū ꝛ crucē ſine aliqua cul
pa ſuſtinuit. Lazarū plorauit: vt nobis ꝓximi oſtēde-
ret charitatē. Perſecutores fugit: vt nobis audaciaꝫ
inconſulte temeritatis auferret. Hec eñ/ꝛ his ſimilia
ꝓudens doctor effecit: quatenus et veritatem ſancte
incarnatiōis oſtēderet: ꝛ futuris manicheis/ceteriſq̄
talib⁹ obuiaret. Dauid autē qđ poſitū eſt/dñm ſigni-
ficat ſaluatorē: ſiue q2 interpretatio ei⁹ (vt ſepe dictū
eſt) manufortis/ac deſiderabilis habet: ſiue q2 ex eius
generatiōe deſcendit. Humanitate eñ eius eſt filius:
diuinitate dñs et creator. Quꝫ ſi hoc gubernaculū im-
prudens nauta reliq̄ris/in aſperrimas cautes nauim
tue fidei ſine dubitatione cōſtringes. Et nota qm̄ hic
pſalmus ſecundus eſt/q̄ orationis titulo prenotatur.

¶ Diuiſio.

Per totum pſalmū orat dñs chriſtus. In pri
ma ſectione dicens/que ipſi tm̄ pbabantur
aptari. Secūda p membris ſuis: quoꝝ ipſe
caput eſt humilitus deprecat. Tertia ex ſua
itez̄ perſona reloquitur: quod ad eum ſpe
cialiter intelligas ptinere. Sed hec omnia vnus/atqꝫ
idem deus homo loquitur chriſtus. Expoſitio.

Al. inope. Inclina dñe aurē tuaz ad me/et exaudi me:
qm̄ † egenus et paup ſum ego]. Ex forma
ſerui (ſicut pfati ſumus) chriſtus oīpotēti
ſupplicat patri: vt eius exaudiatur oratio:
Nam ꝙ dicit Inclina/ oſtēdit qꝛ ſe ad ipm̄
extēdere nō poterat humana cōditio: niſi ipſe ſuā ma
ieſtatē piiſſimus inclinaret. Aurem eñ dicit: nō iſtam
corporeā/ſed auditū illū ſpiritualem: quo petētiū vo
SCHE. ta cognoſcit. Nam p Tropologiam talia de deo dici
frequēti expoſitiōe iam nota ſunt. Exaudi aūt me/ſi
gnificat vt mea deſideria compleant: quatenus reſur
rectiōe ego quoqꝫ ſaluus fiam: cui⁹ morte mundū con
ſtat eſſe ſaluandū. Dicendo eñ egenū ſe eſſe ⁊ paupe
rē/cōditionē quā ſuſceperat humanitatis oſtēdit: que
ex ſe nichil habere poteſt: niſi qḋ largitate diuinitatis
acceperit. Audiāt egeni et pauperes: ſuoſqꝫ aios tali
gloria conſolent: quādo rerum dñs hoc de ſe dicit/qḋ
puſillanimes frequēter applicandū putant eſſe miſe
rijs. Sz nec illos excludit/ꝗ in diuitijs ſuis pura dño
mente famulant. Egenus eñ ⁊ paup dei eſt: quiſquis
meruerit mūdi iſti⁹ pueſitate vacuari. [Cuſtodi ani
mā meā qm̄ ſanctus ſum: ſaluū fac ſeruū tuum deus
meus ſperantē in te]. Potēter exequit qui ſit egenus
⁊ paup: ſcꝫ dñs chriſtus: ꝗ ſe veraciter ſanctū dicit/qꝛ
mūdi iſtius illecebras celeſtis vite cōuerſatiōe calca
uit. Audiant apollinariſte habere alam dñm chriſtū/
⁊ pfecti hois ſumpſiſſe naturā: qꝛ non poterat nō ha
bere eā/ad quā ſpecialiter pbatus eſt veniſſe ſaluan
dam. Nemo ei liberat qḋ de peruaſoris poteſtate nō
eripit: ⁊ ſi nō ſit apud defenſorē qḋ vindicat/captiuita
tis ſuſcepte conditio pſeuerat. Et reſpice ꝙ ſalutaris
nobis forma ppoſita eſt. Ille qui ſe veraciter dixerat
eſſe ſanctū/⁊ a mūdi illecebris alienū/ſaluū ſe a diui
nitate fieri deprecat: vt nos inſtrueret ſalutem nō eſſe
in humanis viribus cōſtitutam: ſicut ⁊ ppheta Hiere
Hiere.17. mias dicit Maledictus homo ꝗ ſpem ſuā ponit in ho
mine: ⁊ a deo recedit cor eius ⁊c̄. [Miſerere mei dñe:
qm̄ ad te clamaui tota die]. Unus/atqꝫ idē deus ⁊ ho
mo chriſtus Jeſus miſericordiā petit: ꝗ miſericordiā
donat: docens pſeuerātia deprecatiōis pietatem dñi
modis omnimodis impetrādam: ſicut ipſe in euāge
Luc.18. lio docet Bonū eſt orare/⁊ nō deficere. Audiāt hunc
locū/qui penitētiā agere in vite ſue termino praua vo
luntate deſperāt: ⁊ ſe ad excuſandas excuſatiōes im
pia volūtate cōuertunt/cū in euāgelica lectiōe cogno
ſcant latroni affixo iam cruci momentanea celeritate
ſubuētū: et cetera ſimilia/que textus ſcripture diuine
ad ſpem nutriēdam mortaliū mirabili benignitate cō
cedit. Semp ſupplicare nos decet: qui frequēti culpa
delinquim⁹. Ineſtimabile malū eſt ipſos hoies ſpem
ſibi ſaluberrimā tollere: cū diuina clemētia ſine ceſſa
tione nos ſibi iubeat ſupplicare. Petamus hoc ⁊ eta
te florida: petamus in iuuētute poſiti: petam⁹ ⁊ in oc
ciduas ſenectute pducti. Nunꝗ ceſſare debet a preci
bus/ꝗ puniēda prauitate peccauit: ne dū tempus ſup
plicatiōis querimus/miſericordiā dñi nobis tali per
ſuaſiōe tollamus. Nam cū dicit Tota die/totius vite
tempus oſtendit: vt per multa tēpora/annorūqꝫ curri
cula quaſi vnius diei cōtinuus clamor eſſe monſtret.
Magna ſiquidē voce ille clamat ad dñm: qui ꝗuis lin
gua taceat/bonis tñ operibus pſeuerāter exclamat.
[Letifica animā ſerui tui: qm̄ ad te dñe leuaui animā
meā]. Jocundari petit animā ſuam fons hylaritatis
⁊ origo letitie: ab illa ſcꝫ parte qua ſeruus eſt. Seruū
ſe eñ merito dixit: qm̄ ex virgine Maria nat⁹ eſt: que
ſe pfitetur ancillam. Nam dum ei angelus ex ipſa na
ſciturū chriſtum dñm nūciaret: illa reſpondit Ecce an Luc.1.
cilla dñi: fiat michi ſm̄ verbū tuum: ſicut ⁊ in alio pſal
mo dicit Ego ſeruus tuus/⁊ filius ancille tue. Letifi Ps.115.
cari ergo petit animā ſuam: qꝛ non eam deorſum incli
nauit ad terram/ſed leuauit ſemp ad dñm: vbi eſt ve
ra letitia/et ſine fine ſecuritas. Sic caput eccleſie re
ferens geſta ppria/membris ceteris donauit exēpla.
[Qm̄ tu dñe ſuauis ac mitis † es: ⁊ copioſus in miſe Al. ⁊ multe
ricordia oībus inuocātibus te]. Non ſubſtātialiter: miſericordie
qḋ nulla poteſt creatura comprehēdere/ſed p quintā
ſpeciem definitiōis: que grece dicitur Cata antilexin: DEF.
pulcherrime nobis oſtēditur quid ſit deus. Suauis/
qꝛ poſt amaritudinem huius mūdi dulcis eſt ad ſe re
currētibus. Mitis/qꝛ diu ſuſtinet peccatores. Copio
ſus in miſericordia: qꝛ licet ſint noſtra numeroſa pec
cata: multo abundātior eſt pietas/ꝗ tot relaxat offen
ſas. Reſtat vt ei iugiter ſupplicemus: quādoqꝫ eum au
diuimus oībus inuocātibus ſe nō negare preſidiū.
[Auribus percipe dñe orationem meā: et intēde voci
deprecationis mee]. Intueamur ꝙ cōuenienter ora
tionis iſtius ordo decurrat. Prius eñ fuit vt vox ſup
plicatiōis aſcēderet: ac deinde rogat⁹ audiret. Perci
pe vero cū dicitur/non aliquid trāſitorie poſtulatur:
ſed in illius maieſtatis ſinibus mauult recōdi: quēad
moduz per aures ab homine memorie pbatur infigi.
Additum eſt Intēde voci deprecatiōis mee: vt inten
tus animus aperiret auditū. Quod totū per allego
riam dicitur: vt potētia diuinitatis per humanas con
ſuetudines intimetur. [In die tribulationis mee cla
maui ad te: † qm̄ exaudiſti me. Cum ſuperius dixerit Al. quia.
Clamaui ad te tota die: hic quoddam facere videtur
magne petitionis augmentū: dicendo In die tribula
tiōis mee clamaui ad te. Nam licet a ſanctis viris iu
giter a dño ſupplicet: in tempore tñ tribulationis enixi
xius petitur: quādo ſubuenire neceſſarie poſtulatur.
Conſiderandus eſt autē hic modus locutionis: qui in IDI.
ſcripturis diuinis frequētiſſime reperit: vt ideo ſe di
cat clamaſſe/qm̄ exaudita eſt: dū clamor precedat vt
deus poſſit audire. Que figura dicit Anaſtrophe: id SCHE.
eſt peruerſio: que fit quotiens aut ſenſus/aut verba p
aliquo decore vertūtur. [Non eſt ſimilis † tibi in dijs Al. tui.
dñe: ⁊ non eſt ſm̄ opera tua]. Magna laus breui defi
nitione cōcluſa eſt. Dicendo eñ Nō eſt ſimilis tibi in
dijs/idola ſignificat paganorū: que adhuc in mundo
nefanda deuotione colebātur: ſicut et alibi dicit Qm̄ Ps.95.
omnes dij gētiū demonia. Poteſt hoc et ad homines
aptari: qui dij vocati ſunt. Sed inſpice qꝛ non dicitur
quid ſit deus: ſed ei ſimilis abnegat. Que ſpecies de
finitiōis grece dicit κατα αφαιρεσιν του εναν
τιου: latine per priuātiam cōtrarij eius qḋ definitur.
Addidit quoqꝫ Et nō eſt ſm̄ opera tua: id eſt ſimilis.
Et hoc quoqꝫ coma ſub illa quam ſuperius dixit defi DEF.
nitiōe cōplexus eſt. Quis enim (vt ille fecit) celū/ter
rāqꝫ/vel omnia que in eis ſunt momentanea poſſit ce
leritate perficere: aut eorum exiſtentias contineret
[Omnes gētes quaſcūqꝫ feciſti venient/et adorabūt

Al.glori- coram te dñe:et † honorificabũt nomen tuũ]. Cũ ad-
ficabunt. huc ſola eſſet gẽs iudaica que vnum deũ colere vide-
bat: predicat omnes gẽtes que idolis tenebant obno
xie ad culturã eius eſſe venturas:qꝛ patrem vere colit
qui honorat et dñm chriſtũ:errorem eorũ omnino de-
ſtruẽs/qui putãt per vniuerſum mundũ religionẽ dñi
nõ eſſe diffuſam. Dicẽdo eñ Omnes gẽtes quaſcũqꝫ
feciſti/abſolute ꝓbat vniuerſitatem:qꝛ nulla gens exi
Ps.145. ſtit/niſi quã ipſe plaſmauit. Sicut alibi dicit Qui fe-
cit celum ⁊ terrã:mare ⁊ omnia que in eis ſunt. Addi-
dit quoqꝫ Et honorificabũt nomen tuũ. Cum deo di-
cit Et honorificabũt nomen tuum/figuraliter ſignifi-
cat honorabunt deuoti et nomine tuo:qꝛ cultus homi
nũ non facit honorabilem deũ/quem cõſtat bonorum
omniũ ꝓculdubio largitorem. [Qm̃ magnus es tu/⁊
faciẽs mirabilia:tu es deus ſolus]. Hymnũ deitatis
quẽ ſuperius inchoauit/iſtius verſus finem concluſit.
Iſa.14. Nam ⁊ diabolus magnũ ſe putauit:quãdo dixit Po-
nam ſedem meã ad aquilonẽ/⁊ ero ſimilis altiſſimo:⁊
ſuꝑbi hodieqꝫ cũctis ſe eſtimant grãdiores. Sed ma-
gnus dici vere non põt niſi deus ſolus:cuius poteſta-
ti nullatenus valet aliquid cõparari/ qui nulla muta-
bilitate cõuertit: ſed ſemꝑ in nature ſue glorie ꝑſeue-
rat. Addidit Et faciens mirabilia tu es de⁹ ſolus. Cũ
legamus ⁊ magos pharaõis miracula diuerſa feciſſe:
hic dicit ꝙ ipſe ſolus miracula poſſit efficere. Verilo-
quũ dictũ:ſi qualitatẽ rei verbi ipſius veritate penſe-
mus. Illa eñ vere nequeũt dici miracula/que ad nul
lam vtilitatẽ ſimulata/deceptis oculis blandiũt. So
lus eñ dictũ eſt:qꝛ ſancta trinitas vnus eſt deus ꝑſo-
nis tñ diſtincta/non nature diſcretiõe ſeparata:ſicut
Deut.6. et alibi dictũ eſt Audi iſrael dñs deus tuus dñs vnus
eſt. Sic ⁊ Yſaias dicit Qm̃ iuſtus es:⁊ nõ eſt de⁹ pre
Al.ingre- ter te. [Deduc me dñe in via tua:⁊ † ambulabo in ve-
diar. ritate tua:letet cor meũ vt timeat nomẽ tuum]. Ora-
tiõe decurſa/ ⁊ laude diuinitatis cõpetenter impleta/
venit ad ſecũdam ſectionẽ:in qua ꝓ mẽbris ſuis orat
vt eis dñs ꝓfutura concedat. Dũ dicit Deduc me dñe
in via tua:adhuc ibi nõ fuiſſe mõſtrat:⁊ hoc dño chri-
Joan.14. ſto nõ poteſt cõuenire:cũ ipſe dicat Ego ſum via/veri
tas/⁊ vita. Sed hoc magis cõgruenter accipit a par-
te fideliũ:quoꝝ caput eſt dñs:qui niſi deducant in viã
id eſt in chriſtũ:in veritate videlicꝫ ambulare nõ poſ-
ſunt. Sequit Letetur cor meũ vt timeat nomẽ tuum.
Quid ſit timor dñi/mirabili ordine declarat. Nã in ti
more iſto mũdano p̃cedit prius cauſa periculi aut ali
cuius anguſtie:in timore aũt dñi premittit leticia cor-
dis:vt aliquis ad ei⁹ timoris dulcedinẽ venire merea
tur. Et reuera talem decet habere introitũ/quẽ ad ſa
lutẽ ſuã humanitas ſentit indultũ. Hunc iudicẽ q̃ for
midauerit reus eſt:illum qui timuerit ſanctus eſt. Et
ideo vtraqꝫ miſcẽda ſunt: vt ⁊ ſub ſpe timeam⁹/⁊ ſub
Ps.2. timore letemur: ſicut i alio pſalmo legit Seruite dño
in timore:et exultate ei cũ tremore. [Confitebor tibi
Al.glori- dñe deus me⁹ in toto corde meo:⁊ † honorificabo no
ficabo. men tuũ in eternũ]. Hoc competẽter de omni dicitur
chriſtiano:qꝛ illa eſt vera cõfeſſio/que toto ꝓmit men
Deut.6. tis arcano: ſicut et lex docet:Diliges dñm deũ tuũ ex
toto corde tuo:⁊ ex tota aĩa tua. Sꝫ ⁊ ille ex toto cor-
de confitet/qui totam ſpem ſuã ponit in dño:nec in ca
ducis ſeculi ſolatijs ꝓſumit/cũ ſe ad dñm vniuerſa mẽ
tis integritate tranſtulerit. Nã ꝙ addidit In eternũ:
illud ſignificat qm̃ inter ſanctos ei⁹ laudes dño iugi-
ter ꝑſonabit:dum in illa beatitudine ꝓmiſſa ꝓmiſſa re-
Al.Quia ceperit. [† Qm̃ miſericordia tua magna eſt ſuꝑ me:⁊

† eripuiſti aĩam meã ex inferno inferiori.] Et cõfeſſio Al.eruiſti.
laudis offert:⁊ miſericordie cauſa ſubiungit. Dicẽdo
eñ Qm̃ magna eſt miſericordia tua ſuper me:beneficiũ
cũ magnũ neſcio qđ edixit. Subiungẽdo aũt Eripui-
ſti aĩam meã ex inferno inferiori:cauſa beneficij decla
rat. Sed cõſideremus:qꝛ cũ dicat infernũ inferiorem
infernũ demõſtrat eſſe ſuꝑius. Argumẽta talia in to- TOP.
picis dicũt cõiugata:que orta ab vno nõie/varie com
mutant:vt hic poſitũ eſt infernũ inferius. Infernũ ve
ro nõ irratiõabiliter forſitã arbitramur eſſe ſub terris
cũ in veteri teſtamẽto de Dathan et Abiron legatur
Aperuit ſe terra/⁊ deglutiuit eos:⁊ viui deſcenderũt Nume.16.
ad inferos. Sed quo itinere illuc aĩe transferãtur:qm̃
in auctoritate diuina nõ legit/habemus incertũ. In-
fernũ autẽ habere inferiorẽ partẽ euangelij locus ille
teſtat:qui dicit: cũ impiũ diuitẽ vltrix flamma torque Luc.16.
ret:leuaſſe oculos ſuos/⁊ in ſinu abrae vidiſſe lazarũ.
Unde apparet vtroſqꝫ apud inferos fuiſſe/vt ſe vide-
re valuiſſent:⁊ illum ex inferiore loco ad ſuꝑiora ocu-
los eleuaſſe. Sed licet vtriqꝫ apud inferos eſſe vide-
rentur: ꝓ meritorũ tñ diſcretiõe ſuperiorẽ locum ſan-
ctis/inferiorẽ peccatoribus doctor Auguſtinus eſti-
mat deputãdũ. Unde nũc gratias agẽs fidelis popu-
lus/dicit aĩam ſuam ab inferno inferiore:id eſt penali
eſſe liberatã. [Deus † iniuſti inſurrexerũt ſuper me:⁊ Al.iniqui.
ſynagoga potentiũ † inquiſierũt aĩam meã:⁊ nõ ꝓpo Al.q̃ſierũt
ſuerũt † deũ ante cõſpectũ ſuũ]. Venit ad tertiam ſe- Al.te in cõ
ctionẽ: vbi paſſionis ſue myſteriũ/⁊ gloriam reſurre- ſpectu tuo
ctiõis exponit. Loquit eñ deus homo ex forma ſerui
ꝑ id qđ de virgine natus eſt. Cũ dicit Iniuſtos/ſigni-
ficat iudeos:qui ei reddiderũt mala ꝓ bonis. Qꝫ aũt
ait Suꝑ me:vt reum ſcꝫ diceret innocentẽ:regẽqꝫ ſuũ
plebs inſana trucidaret. Synagoga vero potẽtium/
cõgregatio ſuꝑboꝝ eſt: que beluino fremitu/⁊ doloſa
machinatiõe cõſilij iuſtitiã abijciẽtes:aĩam ei⁹ adime
re queſierũt. Addidit qđ ſceleratis ſolet ſemꝑ menti-
bus ꝓuenire. Quia nõ ꝓpoſuerũt deũ ante cõſpectũ
ſuũ. Nã quicũqꝫ facinus ꝑpetrat:deũ ante conſpectũ
ſuũ omnimodis nõ ꝓponit. Qm̃ ſi illũ credat preſen-
tẽ: prius a cogitato facinore reuocat. [Et tu dñe deus
miſerator ⁊ miſericors:patiẽs ⁊ † multũ miſericors ⁊ Al.multe
verax]. Per ſingula verba laudis maieſtas paterna mie.
definit. Que ſpecies duodecima definitionis eſt:quã
greci Cata epenon/latini ꝑ laudẽ dicunt. Miſerator DEF.
eñ eſt/qꝛ ſingulis reb⁹ miſericordiã facit. Miſericors
qꝛ ſemꝑ pia eſt ipſa natura deitatis. Patiẽs/qꝛ pecca
tores ſuſtinet:et ad votũ cõuerſionis inuitat. Sequit
Et multũ miſericors. Qđ ideo tale verbũ adiecit:qꝛ
imbecillitas noſtra ipſam plus ſemꝑ accipit/cũ eã fre
quẽti remiſſiõe ꝓmeretur. Intulit Et verax:qꝛ neſcit
ꝓmiſſa ſua aliqua imbecillitate ſubducere. Qđ tñ de
patre ſic dicit: vt totũ ineſſe ⁊ in filio/⁊ in ſpũ ſctõ ſen
tiamus. [Reſpice in me ⁊ miſerere mei:da † poteſta- Al.impe-
tẽ puero tuo/⁊ ſaluũ fac filiũ ancille tue]. Miſericor- rium tuũ.
dẽ patrẽ/⁊ patientẽ:et veracẽ:a parte qua paſſus eſt
filius/rogat vt reſpiciat in eũ: ⁊ celerrima illi reſurre
ctione ſubueniat. Sic eñ miſertus eſt/vt in ipſo illam
naturã mortalẽ in gloriã reſurrectionis ⁊ eternitatis
eueheret: qđ tñ ſic a patre poſtulat fieri/vt a ſe factũ
eſſe declaret. In euãgelio quippe ſic ait:Soluite tem Joan.2.
plum hoc:⁊ in triduo edificabo illud. Qđ ne aliter po
tuiſſet intelligi:euangeliſta ſubſequit. Hoc autẽ dice- Joan.5.
bat de tẽplo corporis ſui. Sequit Da poteſtatẽ pue-
ro tuo:illã ſcꝫ quã ipſe teſtat Pater nõ iudicat quẽqꝫ:
ſed omne iudiciũ dedit filio. Puer autẽ in ſcripturis

ſacris ꝓpter innocētiam mētis ſepe ponitur chriſtus
Iſa.9. vt Iſaias dicit: Qm̄ puer natus eſt nobis/et filius da
Ibidē.42. tus eſt nobis. Et iterū. Ecce puer me⁹/ſuſcipiam euȝ: electus meus cōplacuit ſibi in illo aīa mea. Addidit Et ſaluū fac filiū ancille tue. Ancille vtiqꝫ/qꝛ de maria ſemꝑ virgine erat veraciter/et ꝓꝑe naſciturus: q̄ (ſicut ſupius diximus) angelo ſibi partū annūciante/ dñi ſe ꝓfitet ancillam. [Fac mecū † dño ſignū in † bo
Al. non hȝ. no: vt videant qui me oderūt/⁊ confundantur: qm̄ tu
Al. bonū. dñe adiuuiſti me/⁊ cōſolatus es me]. Signū dicit ab eo ꝙ ventura ſignificet: ⁊ ex hoc qḋ videt quiddā nos aliud ſentire cōmoneat. Et ideo illum euentum Ione poſſumus hic fortaſſis aduertere: qui triduo in vētre ceti demoratus/ad ſimilitudinem dñice reſurrectiōis eſt in littore ſaluus euomitus. Nam et in euāgelio ita
Mat.12. dictū eſt: Generatio mala et adultera ſignū querit: et ſignū nō dabitur ei/niſi ſignū Ione ꝓphete. Uides ergo aliud eſſe negatū: ſed hoc tm̄modo cōpromiſſum. Poſſumus ⁊ hoc ſignū quod fieri poſtulauit/ad reſurrectionem eius competēter aptare: maxime cū ſequatur In bono. Quid em̄ illo bono ꝑſtātius: quo virtus diuina declarata/⁊ ſpes credētiū veraci pollicitatione firmata eſt? Sequit Ut videant q̄ me oderūt/⁊ confundantur: iudei ſcilicet qui oderunt chriſtū: quos petit reſurrectionis miraculū videre: vt eoꝛuȝ duritia ſe debeat immutare. Confundātur em̄/ad bonum reſpicit: qm̄ qui hic de ſuo malo cōfunditur/in meliorē partem ſine dubitatione transfert. In iſto quippe ſeculo ſi cōfundimur emēdamur: qui autē factum cōfuſi/in illa iudicatione damnant. Adiecit Qm̄ tu dñe adiuuiſti me/⁊ cōſolatus es me. Hic oꝛdo verboꝛū talis eſt: vt videant qui me oderunt: qm̄ tu dñe adiuuiſti me/et cōſolatus es me: ⁊ cōfundantur ſcȝ quando me viderint eſſe glorioſuȝ/quē illi deſpiciēdū eſſe putauerūt. Adiuuiſti/pertinet ad cōtradictionem altercātium/⁊ ad iniuſta certamina iudeoꝛū: in quibus illi ſemꝑ veritatis teſtimonio ſuperabant. Cōſolatus es/ad perſecutiōes ſeuiſſimas inſanoꝛū: quas ille velut tempeſtatis impetū patientiſſime ſuſtinebat. Concluſio.

¶ Conſideremus dñi ſaluatoꝛis a ꝑte qua paſſus eſt q̄ȝ humilis ad patrē fundat oratio: q̄ omīmodis peccata nō habuit: ſȝ informās imbecillitatē noſtrā/eripi ſe ab hui⁹ ſeculi ꝑiculis poſtulauit. Quapropter erubeſcat hūana temeritas eſſe ſupba: q̄ ſe nō dubitat reā. Chriſt⁹ ꝓ inimicis oꝛauit/mortē patienter excepit: et nos iniurias noſtras vlciſci volumus: ſi detrahētiū ſermōib⁹ appetamur. Det ipſe patiētie mun⁹ q̄ donauit exēplū: vt ei⁹ veſtigia ſequētes/mortiferos vitare valeam⁹ erroꝛes.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 85.

¶ Filijs choꝛe ꝑs cantici. LXXXVI.

Fundamēta eius in mōtibus ſctis: diligit dñs portas ſion ſup oīa tabernacula Iacob. Glioſa dicta ſunt de te: ciuitas dei. Memoꝛ ero raab et babylonis ſcientiū me. Ecce altenigene ⁊ tyr⁹ ⁊ ppls ethiopū: hi fuerunt illic. Nūqd ſion dicet hō ⁊ hō nat⁹ eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eā altiſſimus? Dñs narrabit in ſcripturis ppl'oꝝ ⁊ principū: hoꝝ q̄ fuerūt in ea. Sicut letantiū omniū: habitatio eſt in te.

Propter memoꝛiā reparandā breuiter commoneamus que ſepe iaȝ dicta ſunt: qꝛ pene in nullam vtilitatē putat eſſe narratū quicquid fuerit in abolitionem trāmiſſum. Filij choꝛe/ſignificant fideles chriſtianos: q̄bus ꝓpheta ciuitatē dei ꝑdicat/vt eis iāte gloꝛie maioꝛ augeat affectus. Nā cū dicit Filijs choꝛe/oſtēdit ipſis dicēdū: nō ipſos eſſe locuturos. Sequit Pſalmus cantici: vt de huius ſeculi tabernaculis/ad intelligētiam ſupne ciuitatis eleuemur. Pſalmus ei de ſupioꝛibus ſonās/cōmonet nos celeſtia cogitare: ⁊ in eis hymnica exultatiōe gaudere. Diuiſio.

Breuis quidē pſalmus: ſed duob⁹ diapſalmatibus cognoſcit eſſe diuiſus: quam nos ꝓpoſiti noſtri memoꝛes ſuis quodāmodo diuiſionem terminis explicamus. In prima parte ꝓpheta loquitur ad fideles: celeſtē predicās ciuitatem. Secūda dñs ſaluatoꝛ cā diuerſoꝝ nominum alluſiōe crediturā eſſe ꝓnunciat: increpans ſynagogā quare ipſa nō cognouerit deum dum et fides gētium deuota crediderit. Tertia parte ꝓpheta vno verſu futuri ſeculi beatitudinem tangit: ſic diſtincta ꝑmutatio ꝑſonarū caliginem nobis cunctam cōfeſſionis abſtergit. Expoſitio.

Fundamēta eius in mōtibus ſanctis]. Conſuetudo humane cogitatiōis eſt: vt cū ſe copioſa ꝑſcrutatiōe collegerit/in aliquā partem ſue deliberatiōis erūpat. Tale em̄ huius pſalmi videt initium: vt cū adhuc ꝓpheta de ciuitate dei nulla premiſerit: ita de fundamētis ei⁹ diſſerere videat: quaſi aliqua de culmine ipſius ante iā dixerit. Nouus oꝛdo factus eſt laudis eximie: vt de fundamētis ciuitatis ſupne ꝓpheta ſumere videret initiū: quatenus magna ſoliditas totius culminis appareret/cuius prius fundamēta laudata ſunt. Nō immerito: qm̄ fundamentū eius chriſtus eſt dñs: q̄ ſic eccleſiā ſuā cōtinet/vt nulla poſſit quaſſatiōe titubare: ſicut dicit apl's. Fundamētum em̄ aliud nemo pōt 1. Coꝛ.3.
ponere/preter id qḋ poſitū eſt: qḋ eſt chriſtus Ieſus. Merito ergo ab ipſo ſumpſit exoꝛdiū: quē rerū omniū cōſtat eſſe principiū. Ioſephus quoqꝫ (ſicut a quodā dictū eſt) vernaculus iudeoꝝ: in libro. 8. antiquitatū: titulo. 3. multa de tēpli cōſtructione locutus eſt: qḋ a ſalomone fabricatū eſſe dinoſcit. Nos ei ⁊ tabernaculū qḋ ei⁹ imago primitus fuit: ⁊ templū ipſm fecimus pingi/⁊ in pādecte noſtro coꝛpoꝛe grādioꝛe legim⁹ collocari: quatenus qḋ ſcripture diuine textus de ipſis eloquit/oculis redditū clarius pāderet. In mōtibus aūt ſanctis/ſignificat apl'os ⁊ ꝓphetas: q̄ ſoliditate fidei/ ⁊ excellētia ſanctitatis montes vocant. Merito ergo tali vocabulo nūcupati ſunt: in quibus eſt vera dei eccleſia cōſtituta. [Diligit dñs portas ſion: ſup oīa tabernacula iacob]. Ecce iam de illa ciuitate loquitur: cuius ante fundamenta laudauit. Que figura dicitur Anaſtrophe: id eſt inuerſio: quotiēs ea que ſupius dicēda ſunt ponunt inferius. Dicit em̄ Diligit dñs por- SCHE.
tas ſion. Sion (ſicut ſepe diximus) mons eſt hieroſo- INTER.
lymitanus/interpretatus ſpecula: ꝑ queȝ hieruſalem illa futura decēter aduertit. Cui⁹ portas diligit dñs: id eſt fidē/charitatē/baptiſma/penitētiā: et quicquid in illā ciuitatē acquiſitos ꝑplos intromittit. Siue (vt quidā volūt) duodecim apl'os ſignificāt: quoꝝ ſancta ꝑdicatio fidelibus eterni regis palatia reſerauit. Studioſe vero ꝑquirēdū eſt ꝙ addidit Sup oīa tabernacula iacob. Tabernacula iacob/ſignificāt eccleſiam

catholicā:que modo cōſtruitur. Hec cōtra ſeculi hu-
ius aduerſitates expeditionali ſemp̄ exercitatiōe con
fligit. Et qm̄ iſta future illi⁹ hieruſalē portat imaginē:
vbi eſt beata vita/eterna felicitas: merito ſupra iſtam
illa ſpūalis diligi dicit̄: in qua iaʒ nichil cōfuſionis/ni-
chil ꝑturbatiōis eſſe declaratur. Et intuere q: illa ſic
plus amari predicit̄: vt ꝛ iſta ſine dubio diligi ſentiat̄.
[Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei]. More ſuo fu-
tura ꝓ preteritis ponit. Nā iſta ciuitas in ſecūda par
te (dn̄i atteſtatiōe) laudabit̄: de qua merito glorioſa di
cta referunt̄/que creatoris ſui cognoſcit̄ voce predicā
Al. ſcientiū. da. [Memor ero raab ꝛ babylonis: † ſcientibus me.
Ecce alienigene ꝛ tyrus ꝛ populus ethiopū: hi fuerūt
Al. illic. † in ea]. Secūda pars pſalmi huius velut quedā nu-
bes aperit̄: de qua dn̄s tonans/fidelibus recordatio-
nis ſue munera pollicet̄: ſignificans per alluſiōes no-
minū eos de varijs gētibus colligēdos. Raab mere-
trix fuit: que exploratores Ieſu naue ad hiericovenie
tes occulte ſuſcepit: ꝛ ꝑ aliam partē ne deprehēderen
tur emiſit. Cuius vocabulū ſignificat ſuperbiam: que
diuina largitate cōuerſa/dn̄i meruit impetrare clemē
tiam. Hec ergo figuram geſtat eccleſie: que ſuſcipiēs
aīas ſuꝑbie vitio periclitātes alio itinere: id eſt humi
INTER. litatis ꝛ patiētie dimittit ad vitā. Babylon quoq; ci-
uitas eſt mūdi: que cōfuſio interpretat̄. Indicat ei ſe-
culi iſtius populos/qui ꝓbroſis idolis cecatis menti-
bus ſeruiebant: ſed miſericordia dn̄i illuminati/facti
ſunt chriſtiani. Hoc ergo dicit raab ꝛ babylōis ſe me-
morē: id eſt mūdi iſtius populos: qui tn̄ ad ei⁹ ſe cultu-
ram humiliter tranſtulerūt. Sic phariſeis ſuꝑbienti-
Mat. 21. bus in euāgelio ipſe reſpōdit Amen dico vobis q: pu
blicani/ꝛ meretrices precedēt vos in regnū celoꝝ. Se
quit̄: Ecce alienigene ꝛ tyrus ꝛ popul⁹ ethiopū: hi fue
runt in ea. In ſenſu eodē perſeuerat. Alienigene ſunt
a iudaico populo quidē extranei: ſed illis nō credēti-
bus/in penetralia eccleſie ſunt recepti: ſicut in actib⁹
Act. 13. apl'oꝝ dicit: Uobis quidē oportebat loqui verbū dei.
ſed q: repuliſtis illud/ꝛ indignos vos iudicaſtis eter-
ne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Tyr⁹ ſignificat an
guſtiā: que de penitētium afflictiōe ꝓcreat̄. Populus
ethiopū/qui peccatoꝝ fuerant obſcuritate teterrimi:
ſed in iſta dn̄i ciuitate collecti ſunt/de quibus refulgē-
tiū ſanctorū numerus in illa patria cōpleat̄. Ecce ipa
ſunt que ꝓdixit verſus ille ſuꝑior Glorioſa dicta ſunt
de te ciuitas dei. Nā quid glorioſius ꝙ̄ vt tanta fedi-
tas prius errātium populoꝝ in vnam ſancte ciuitatis
IDI. pulchritudinē cōuenirent? Et memēto ꝙ gen⁹ iſtud lo-
cutiōis ſcripture diuine ꝓprium eſſe iam diximus: ſcʒ
vt ꝑ nominū interpretatiōes voluntas poſſit intelligi
Al. nūquid. dictiōis. [† Mater ſion dicet homo/ꝛ homo † fact⁹ eſt
Al. natus. in ea: ꝛ ipſe fundauit eā altiſſimus]. Eccleſie catholi-
ce matrē ſynagogā forſitan hoc loco nō incōueniēter
aduertimus: quā per ſion montē frequenter intelligē-
dum eſſe iam diximus: que ex maxima parte populo-
rū ſolū hoīem dicebat dn̄m ſaluatorē: q: deū nec cre-
dere/nec intelligere merebat̄. Et hic figēda eſt media
qm̄ illud qđ ſequit̄/ſenſum alterū videlicet intromit-
tit. Sequit̄ quippe Et homo fact⁹ eſt in ea: qđ iā con-
firmatiue legendū eſt. Non eñ hic ſic dicit hominē fa
ctū: ſicut ſuperius ſynagoga dixit. Illa eñ errādo ſo
lum hoīem putauit: nūc aūt dn̄s de ſe cōfirmat diffini
tiua ſentētia. Et homo fact⁹ eſt in ea: qm̄ reuera aſſum
pta carne deus factus eſt homo: ſicut ꝛ euāgeliſta di-
Joan. 1. cit Uerbum caro factū eſt: id eſt fili⁹ dei factus eſt ho-
mo: nō vt diuinitati aliquid imminueret/ſed vt huma-
nitatis naturā quā liberare predeſtinauerat/dignan-
ter eueheret. Et ne forſitan dn̄ʒ chriſtū crederes tem-
poralem: addidit Et ipſe fundauit eā altiſſimus. Ille
ſcʒ qui tm̄ putabat̄ homo Ieſus chriſtus: ſynagogaʒ
ipſe ſua diſpoſitiōe fundauit. Et non ſolū legē ꝑ moy
ſen dedit: verūetiā ante mundi initiū ipſe noſcit̄ fuiſſe
principiū: ſicut ipſe in euāgelio teſtat̄ Ego ſum princi Joan. 8.
piū: ꝓpter qđ ꝛ loquor vobis. Merito ergo dictus eſt
altiſſimus: vt nulla hereſis patrē diceret eſſe maiorē.
[Dn̄s narrauit † ſcripturas populorū ꝛ principū: ho Al. in ſcri
rū qui fuerūt in ea]. Illa prenūciat que ſit ipſe tēpo- pturis.
re incarnationis de ſcripturarum veterū cōmemora-
tione dicturus. Cōmonet eñ frequenter in euangelio
que de ipſo ꝓdixerit moyſes/que ꝓphete: vt ꝛ minus
credētes inſtrueret/ꝛ ſe earū auctorē eſſe mōſtraret.
Ipſi ſunt eñ principes: moyſes/ꝛ ꝓphete qui fuerūt
in ſynagoga: quoꝝ erat teſtimoniū narraturus. Et ne
alios principes fortaſſis aduerteres: dicit Horū qui
fuerūt in ea: id eſt in ſynagoga. [Sicut letātiū omniū
† noſtrum: habitatio eſt in te]. Uenit ad tertiā partē: Al. non hʒ.
in qua iterum ꝓpheta loquitur: quā in vno verſu ꝛ ce
pit/ꝛ finit: breuiter cōprehēdens qđ ſermōibus ꝗ̄uis
longis non poterat explicari. Que figura dicit̄ Brac SCHE.
chylogia: id eſt breuis locutio: cū plura paucis am-
plectimur. Uis eñ audire ꝙ̄ ſit incōprehenſibilis illa
letitia dicit apoſtolus Q: nec oculus vidit/nec auris 1. Cor. 2.
audiuit/nec in cor hoīs aſcēdit: que preparauit deus
diligētibus ſe. Quapropter pulchre hic dictū eſt Si-
cut letātium: q: non erit ipſa letitia qualis hic agitur:
vt modo filiorum ſuſceptione letemur/modo diuitia-
rum ꝛ honorū munere gaudeamus: ꝛ cetera que exul
tationem faciūt/quādo magnis niſibus temporaliter
acquirunt̄. Sed illud tanto eſt maius: vt iſtius mundi
ꝗ̄uis pleniſſimū gaudium vix aliqua imago/aut ſimi
litudo futuri ſeculi eſſe dicatur. Addidit Omniū no-
ſtrum habitatio eſt in te. Omniū noſtrū/ſignificat fi-
deles: qui dominū chriſtum aut venturum/aut veniſ-
ſe crediderunt. Habitatio eſt in te/ad hieruſalem lo-
quitur: cui ſuperius dixit Glorioſa dicta ſunt de te ci-
uitas dei. Sed in hac habitatiōe iuſtorū ceſſauit affli
ctio. Orare iā ſit: ſed laudare ſuccedit. Perpetua ſe-
curitas manet: q: peruerſitas nulla miſcet̄. Eterna le
titia perſeuerat: qm̄ nequaꝙ̄ cōtrarietate aliqua con
ſtat eſſe violandam. Concluſio.

Laudata eſt demōſtratiuo genere ciuitas il
la fideliū: nō temporalibus bonis/
ſʒ eterna felicitate mirabilis. De qua pauca viſa ſunt
dici: ꝛ tn̄ omniū animi ꝓbant̄ ſtupore cōpleri. Hec ſi-
quidē laus non extendit̄ argumentatiōe verborū: nec
humana creſcit induſtria/ſed magna potius breuita-
te conſtringit̄: vt vel aliquid exinde capi poſſe videat̄.
Beatus nimis qui illuc dn̄o ducente ꝑuenerit/ vbi co
gitatio cūcta vincit̄: quelibet deſideria ſuperant̄: ꝛ qđ
eſt dulciſſime ſecuritatis genus: talis ibi felicitas ac-
cipit̄/que nulla cōtrarietate perdatur. Preſta dn̄e: vt
qđ hic verbis explicare non poſſumus/ibi te donante
cernamus. Iſta quoq; hieruſalē que adhuc in terris
eſt/ꝛ typū gerit illi⁹ celeſtis arcani: in ſecūda diuiſio-
ne laudata eſt: merito vbi eſt tantarū reruʒ domiciliū
viſuale virtutū. Ibi eñ piſcinam natatoriam in figu-
ra ſacri baptiſmatis vt curaret infirmos/deſcendens
angel⁹ cōmouebat. Ibi ſiloa (imperāte dn̄o) ceci tene
bras lauit: et dānatis oculis lucis dona reſtituit. Ibi
menſa chriſti celeſtib⁹ plena delitijs ſpūalr ſaturabat
apl'os: et ne nos ab illa cena relinq̄remur impaſti/ſu-

cer calix ⁊ cõmunicationem nobis preſtitit ⁊ ſalutem. Ibi lapis duriſſimus: veſtigia pij redẽptoris oſtendit quãdo ante Pilatũ iudicẽ cõſtitit audiendus. Ibi columna religati in ſe dñi flagella teſtatur. Ibi ſpinea corona cernitur: quã ideo ſalutari dño conſtat impoſitã: vt totius mũdi aculei collecti frangerentur. Ibi arundo ſeruatur: que caput dñi pcuſſit: vt ipſum eſſe initiũ rerũ terris oĩbus nũciaret. Ibi crux illa ſalutis ⁊ glorie loci reuerentiã conſecrauit. Ibi manet lancea que latus dñi tranſforauit: vt nobis illius medicina ſuccurreret. Ibi credentes hodie ipſius ſepulchra viuificant. Ibi reſurrectionis locus ad celos euehit corda fideliũ. Ibi ſyon ille montiũ precipuus: vbi reſidentibus diſcipulis i cenaculo clauſis ianuis mirabiliter ſaluator introiuit: ⁊ cetera que diues illa patria domini paſſione promeruit. Sed cum tot miraculis decora reſplendeat: et in modũ ſtellarũ alterũ poſſideat celũ: quis eã audeat paruã dicere: que ſanctiſſima fide orbis terminos ꝓbatur impleſſe? Ibi ſiquidẽ humanũ paſcit aſpectum: quod eſt credere beatorum.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 86.

¶ Canticum pſalmi filijs chore: in finem pro melech: ad reſpondendũ intellect⁹ eman iſraelite. lxxxvij.

Domine deus ſalutis mee: in die clamaui ⁊ nocte coram te. Intret in cõſpectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam. Quia repleta eſt malis anima mea: et vita mea inferno appropinquabit. Eſtimat⁹ ſum cum deſcendentib⁹ in lacum: factus ſum ſicut homo ſine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in ſepulchris quorũ non es memor amplius: et ipſi de manu tua repulſi ſunt. Poſuerunt me in lacu inferiori: in tenebroſis ⁊ in vmbra mortis. Super me confirmatus eſt furor tuus: ⁊ omnes fluctus tuos induxiſti ſup me. Longe feciſti notos meos a me: poſuerunt me abominationem ſibi. Traditus ſum et non egrediebar: oculi mei languerũt pre inopia. Clamaui ad te domine: tota die expandi ad te manus meas. Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici ſuſcitabunt ⁊ confitebuntur tibi? Nũquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuã: ⁊ veritatẽ tuam in perditionem? Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua: ⁊ iuſticia tua in terra obliuionis? Et ego ad te domine clamaui: ⁊ mane oratio mea preueniet te. Ut quid dñe repellis orationẽ meã: auertis faciem tuã a me? Pauper ſum ego ⁊ in laborib⁹ a iuuentute mea: exaltatus autẽ humiliatus ſum et conturbatus. In me tranſierunt ire tue: et terrores tui conturbauerunt me. Circundederunt me ſicut aqua tota die: circundederũt me ſimul. Elongaſti a me amicũ ⁊ proximum: et notos meos a miſeria.

Cum memoriã tuam ſtudioſiſſime lector frequenti expoſitione formatã retinere nõ ambigam: quid ſignificat canticũ pſalmi: filijs chore: in finẽ: reſtat vt que noua ſunt huius tituli ſequẽtia ꝑſcrutemur. Melech: interpretatur chorus / diuina verba decantans. Subiecit: Ad reſpondendũ: ſignificãs organa muſica ꝑſonuiſſe: et chorũ reſpondiſſe ſolẽniter. Sequitur: Intellectus eman iſraelite. Eman interpretat frater eius. Quo vocabulo dñs chriſtus appellat eos q̃ ei⁹ preceptis operibuſq; deuoti ſunt: ſicut ait in euãgelio: Ite dicite fratribus meis. Iſraelite: deũ videntes: qđ vtiq; illis accidere manifeſtũ eſt: qui ꝑ obedientie myſteriũ ſancta dñi luce radiant. Sed cũ de paſſione regis chriſti ſit pſalm⁹ iſte dicturus: ⁊ ad imitationis exemplũ trahat fideliſſimos chriſtianos: ideo premiſſus eſt chorus ad reſpondendũ: vt ſicut illi ex multis vocib⁹ vnũ ꝯcentũ faciũt: ſic chriſto dño reſpõdeat deuotoꝝ adunata collectio. Hi ſunt etiã iſraelite: qui eius fratres nũcupari celeſti largitate meruerũt. Diuiſio.

[Margin: INTER; INTER; Matth. 28.]

Per totũ pſalmũ dñs ſaluator eloquitur ad diſpenſationẽ qua paſſus eſt. In prima narratione patris deprecat auxiliũ: per ſimilitudines varias cõtemptũ ſuũ refert: quem ei illaturus erat populus iudeoꝝ. Secunda: q̃ ſit paſſurus enumerat: aſſerens mortuos non eſſe a medicis ſuſcitandos: vt poſſint dño cõfiteri. Tertia narratione negat miſericordiã dñi ſepultos edicere: aut ꝑditos laudes dñi ꝑſonare: propterea reſurrectionem ſibi celerrimã venire deprecat. In orationis ſue vero tramite perſeuerans: loquitur a parte membroꝝ diuerſas cõmemorãs paſſiones: quas tam ipſe ꝑtulit q̃ eius plebs deuota ſuſtinuit. Expoſitio.

Domine deus ſalutis mee: in die clamaui et nocte corã te]. In octuageſimoquito pſalmo diximus oraſſe chriſtũ: per id quod de maria virgine natus eſt: deſignans humilitatẽ imbecillitatis humane quã eſt dignatus aſſumere. Qui ſimili modo etiã hic cũ patrẽ precatur: nobis quẽadmodũ ſupplicare debeamus oſtendit. Nam qui ſalutis ſue deũ ꝯfitetur auctorẽ: omnia que oportuerãt dici pleniſſime ac breuiter explicauit. Sic magiſter optimus frequenter admonere non deſinit: quod humano nouit generi ꝓfuturũ. In die autẽ leticiã ſignificat: ⁊ nocte aduerſitatẽ declarat: vt q̃m vtrũq; tempus humanã vitã complectitur: iugiter ſe ad dñm clamaſſe declararet. [Intret oratio mea in cõſpectu tuo: inclina aurẽ tuã ad precem meam † dñe]. Al. non h3. Magna virt⁹ hic ſinceriſſime orationis oſtenditur: vt verba veracia non in auras tenues diſſipent: ſed quaſi quedã perſona ad conſpectũ dñi introire videantur: ⁊ mandatũ opus agere: quo caro noſtra nõ valet peruenire. Inclinat autẽ aurem ſuam dñs: cum miſericors dignatur audire: non ex parte corpulentie ſue quã eũ frequenter diximus non habere: ſed virtutis ſue operatione mirabili. [Quia repleta eſt malis anima mea: et vita mea inferno † appropiauit]. Conſiderandũ eſt Al. appropinquabit q̄ nouo modo ideo ſe poſtulat audiri: quoniã animã ſuam malis dicit eſſe completã. Malis vtiq; non ſuis: qui peccata non habuit: ſed delictis mundi quibus laborabat humanitas. Hec enim pius miſerator ad animi ſue moleſtiã traxerat: dũ omnibus cõdolebat: ſicut

Pſ.34. et in.34.pſalmo dixit. Retribuebant michi mala pro
bonis:ſterilitatē anime mee:nō quia ipſe ſterilis erat:
ſed q: de illorū incredulitate ſe ꝓhibebat eſſe ieiunū.
Poteſt ⁊ ad huius ꝓpriā triſticiā trahi:ū hoc v̄bū ad
illas iniquitates referas:quas ei iudaicus populꝰ infe
rebat. Sequit:Et vita mea inferno appropiauit. Hoc
ad tēpus glorioſe pertinet paſſionis:ſicut in euāgelio
Matth.26. dicit:Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortē. Nā ꝓpter
nos doluit:⁊ mortē noſtrā propter nos excepit.[Eſti
matus ſum cū deſcendētibus in lacū:factus ſum ſicut
homo ſine adiutorio]. Culpat eos qui putabant eum
SCHE. mortuū fuiſſe cōmuniter. Que figura dicit Parabola
id eſt rerū genere diſſimiliū comparatio. Multū enim
diſcrepans fuit illā ſingularē ⁊ mirabilē paſſionē mo
rientibꝰ reliqs hoibus cōparare. Qd ſchema multos
verſus inferiores amplectit. Lacū eni dixit:vel ſepul
chri locū:vel inferni altiſſimā ꝓfunditatē. Sequitur:
Factus ſum ſicut homo ſine adiutorio. Factus ſum:
apud eos ſcilz qui deitatē eius inſanis mentibꝰ nō cre
debant:qui putabant eū cum reliquis mortalibus in
teriſſe.[Inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormiē
Al.non hꝫ tes † ꝓiecti in † monumētis quoꝝ nō † meminiſti am
Al.ſepul- plius:⁊ ipſi de manu tua † expulſi ſunt]. Hic ſpeciali
chris ter deſignat pſonā ſuā. Solus eni inter mortuos liber
Al.es mēor fuit:ꝙ ipſa quoq; mortis clauſtra cōfregit. Ipſius eni
Al.repulſi tn̄ mors libera:quia ⁊ volūtaria fuit:qui poteſtatē ha
Joan.10. bebat ponendi animā ſuā:⁊ iterū ſumēdi eā. Sed cū
ille eſſet inter mortuos liber:eſtimatꝰ eſt tn̄ a demen
tibus:ſicut vulnerati dormientes. Vere aūt dictus eſt
dn̄s liber:qui humanum genus liberare dignatus eſt.
Adhuc enim de illis vaniſſimis dicit:ꝙ putabāt dn̄m
lancea vulneratū:occiſum pariter ⁊ ſepultū:ſic quaſi
vnū ex hoibus ſceleratis generali cōditione tranſiſſe.
Sed ad diſcretionē ſuā addidit:Quoꝝ nō meminiſti
amplius:id eſt de quibus nō habes curā:qm̄ ꝑctis fa
cientibꝰ a te reddunt alieni. Qd etiā in alio pſalmo de
Pſ.9. impijs dicit:Perijt memoria eoꝝ cū ſonitu. Addidit:
Et ipſi de manu tua expulſi ſunt. Juſta redditur pena
proteruie:vt qui dn̄m chriſtū ſine adiutorio diuinita
tis eſſe putauerūt:ipſi a manu dn̄i ꝓbarentur expulſi:
dū a gubernatione eius peccatis facientibꝰ reddeban
Al.tenebro- tur extorres.[Poſuerūt me in lacu inferiori:in † tene
ſis. bris ⁊ in vmbra mortis]. Adhuc eſtimationes referū
tur dementiū iudeoꝝ. Lacus enim:⁊ ꝓ inferno ponit:
et ꝓ ſepultura foueali:⁊ pro mūdi iſtius ꝓfundiſſima
calamitate ſentit. Quod hic voluit intelligi:quia eum
ꝑſecutores ſui in abiectā mortis cōditionē poſuerunt
vt ꝗuis iniuſte ꝓbarent mortuū non crederent vindi
candū. In tenebris:id eſt ſub obliuionis cecitate de
relictū atq; preteritū:quē nemo requireret:nemo ſal
uaret. In vmbra mortis:peccatoꝝ indicat locū:quia
mors delinquentiū vmbroſos ac tenebroſos patit ma
nes:dū eis gaudiū nō relucet qui ꝑpetue triſticie ſue
obſcuritate demerſi ſunt. Umbra vero ponit:et in bo
Pſ.16. no:vt eſt illud. Sub vmbra alarū tuarū. Et alibi:Uiue
Tren.4. mus in vmbra eius. Et ideo ꝓ locoꝝ qualitate:verbū
Al.Sup me hoc multipharia ſignificatione variat.[† In me con
cōfirmatꝰ eſt firmata eſt ira tua:⁊ omēs elationes tuas ſuper me in
furor tuus:et duxiſti]. Sic putabāt illi qui in ſuā perniciem potius
omnes fluctꝰ preualere ꝑmiſſi ſunt:q: per irā dei Jeſus chriſtus ad
tuos īduxiſti paſſionis ꝑicula ꝑueniſſet:ſicut euāgeliſta dixiſſe infi
ſuper me. delē populū refert. Eripiat eū ſi vult. Sequit:Et oēs
Matth.27. elationes tuas ſup me induxiſti. Hoc adhuc ad quārū
ad deliberationē pertinuit nefariā iudeoꝝ. Credebat
enim deus induxiſſe ſup chriſtū elationes:id eſt am

pliſſimas indignationes:qn̄ eū ꝑmiſit crucifigi:mortē
illā putantes penalē:cū diſpenſationis eius gloriā nō
viderent.[Longe feciſti notos meos a me:poſuerunt
me abominationē ſibi. Traditꝰ ſuꝫ ⁊ nō egrediebar].
Uenit ad ſecundā narrationē:in qua per augmentum
moleſtiarū:acerbū ſue memorat paſſionis. Nā cū ſupe
rius dixerit perſecutoꝝ ſuoꝝ nefandiſſimū cōtemptū
nūc dicit fugatoꝝ:ſignificās aplos. Notos eni ipſos
appellat:qui eū ꝑſpicuis ſenſibꝰ conſpicere meruerūt.
Ille eni oēs notos habuit virtute diuinitatis ſue:ipſe
aūt ſciebatur a paucis. Iſti ergo noti longe facti ſunt:
qn̄ ipſius paſſione diſperſi ſunt:ſicut legit. Percutiā Zacha.13.
paſtorē:⁊ diſpergent oues gregis. In abominationē
vero tunc poſitus eſt:qn̄ pretereūtes ſcribe ⁊ phariſei
crucifixo imputabāt dicētes:Uah qui deſtruit tēplū:⁊ Matth.27.
in triduū edificat illud ⁊c̄. Sequitur:Traditus ſum:⁊
nō egrediebar. Mirabilis ſubtiliſq; ſententia. Tradi
tus eſt a iuda cohortibus inſanoꝝ:ſed ſe permittenie
detentꝰ. Suſtinuit infirmas potētiſſimus dn̄s. Liga
tus eſt vinculis:ꝙ loco nō poteſt claudi. Audiuit exe
crandas iniurias:quē angeli cum tremore collaudāt.
Uerūtn̄ non eſt egreſſus de illa nube corporis ſui:nec
apparere voluit qd poſſet:ꝙ totū ꝑtulit qd crudelitas
iudaice prauitatis ingeſſit. Non eſt enim egreſſus qn̄
minime qd preualeret oſtēdit. Siue de cuſtodia dicit:
in qua eū ponitꝰ Pilatꝰ quaſi hoiem retruſit inualidū.
[Oculi mei † infirmati ſunt:pre inopia. Clamaui ad te Al.lāgue-
dn̄e:tota die expandi manus meas ad te]. Cū oculos
corporales chriſti dn̄i nuſq; infirmatos fuiſſe legeri
mus:multo magis nec interiores eiꝰ egrotaſſe putādi
ſunt:qui ſemꝑ ſanctitate micuerunt. Reſtat vt oculos
chriſti aplos intelligere debeamꝰ:qui in corpore eiꝰ.i.
in eccleſia tanq; oculi celeſti lumine viguerunt. Hi tn̄
infirmati ſunt pre inopia:quia necdū acceperant ſpm̄
ſanctū:quo ꝯfortati poſtea nullatenꝰ humana tormēta
timuerūt. Inopia enim dicitur e cōtrario:vbi nulla co ETY.
pia eſt. Additum eſt:Clamaui ad te dn̄e tota die. Hic
diſtinctio ponenda eſt:vt iſta continuatio totius diei
ad clamorē:id eſt orationē:⁊ bonorū actuum operam
debeat pertinere. Expandi manus meas ad te:more
ſuo operas mauult intelligi:quas bonis ſemper acti
bus tetendit ad dn̄m. Nam ſi hoc cruci (vt quidā vo
lunt) putauerimus eſſe iungendū:que ſequuntur om̄i
modis diſcrepabūt.[Nunquid mortuis facies mira
bilia:aut medici † reſuſcitabūt ⁊ confitebuntur tibi]. Al.ſuſci-
Hoc ſub negatione legendum eſt. Sed perſcrutan tabunt
dum quid dicit:Mortuis non facies mirabilia:dum
conſtat reſuſcitatos innumeros? Sed mortuis:id eſt
non credentibus mirabilia nequaq; fecit:dum eos ad
cōuerſionē perducere non potuit infidelitas ſua. Mi
rabilia enim illis fiunt:qui magnalia domini ſub cre
dulitate conſpiciunt. Sequitur:Aut medici reſuſci
tabunt et confitebuntur tibi. Et hoc dicitur negatiue:
quia medici quos credit humanitas artis bn̄ficio ſa
lutē dare languentibus:mortuos reſuſcitare non poſ
ſunt:vt domino debeant cōfiteri:quāuis ſine dei mu
nere nec ipſam corpoream preualeant egris tribuere
ſoſpitatem. Siue hoc magis ſubtilius intelligendum
eſt:quia medici dum corporibus adhibeant curam:
animas tamen peccatis mortuas reſuſcitare non pre
ualent:vt confeſſione veriſſima viuificentur:quos in
fidelitatis ſue vulnera pertulerunt.[Nūquid † enar Al.narrabit
rabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam:† aut Al.et
veritatē tuā in perditione]. Uenit ad tertiā narratio
nem:vbi per iſtū verſum ⁊ alterū qui ſequitur:figurā

SCHE. Emphaſim ponit:cuiꝰ illa pars hic intelligẽda eſt:que aduerti facit id qđ non dicit. Ait enim: Nunquid enarrabit aliquis in ſepulchro miſericordiã tuã? Hoc negatiue legẽdũ eſt: vt illud poſſit intelligi:quia viui homines ⁊ fideles miſericordiã eius narrare conſuerũt. Sepulchrũ enim ſignificat infideliũ mẽtes: de quibꝰ
Ps.5. ſupra dictũ eſt: Sepulchrũ patens eſt guttur eoꝝ. Et merito ſepulchrũ dicit: vbi aĩa peccatis mortua cõtinetur:id eſt illos vult intelligi:qui non ſunt dño creditui:quia nullus eis miſericordiã dñi videtur narraſſe quã nõ voluerũt deuota mente percipere. Illuc enim puenire dicimus actũ:vbi aliquẽ audiens preſtat affectũ. Tale eſt ⁊ illud qđ ſequitur: Aut veritatẽ tuã in perditionẽ: quia nemo putat veritatẽ dixiſſe: quã videtur negligens preterire. Perditio quippe iuſte vocata eſt: vbi veritas nõ admittitur:ſed ſola obſtinatio cuſtodit. [Nunquid cognoſcent in tenebris mirabilia
Al.et tua: † aut iuſticia tua in terra obliuionis]? Sub eodẽ ordine variatis ſermonibus cuncta deſcendũt: vt negando que nõ ſunt: ecõtrario ſentiantur illa que ſunt. Nã mirabilia dñi a tenebroſis mẽtibꝰ nõ videnť: quia ꝑtermittẽtes deũ ſapiẽtie lumina ꝑdiderũt. Nec iuſticia eiꝰ poteſt in terrena obliuione cognoſci.i. in corporis craſſiſſima cecitate: que ſpiritualia monita deſerit: ⁊ dñi eius deſideria carnalibꝰ vitijs occupanť. Memento vero ꝙ hec omnia ideo dicta ſunt:ne in inferno eius anima relinqueret:ſed et celerrima reſurrectio ꝓueniret:quatenus laus dñi per bñficia eius poſſet agnoſci. [Et ego ad te dñe clamaui: ⁊ mane oratio mea preueniet te]. Cõtra illa q̃ ſuperius dicta ſunt: dñs chriſtus cũ fidelibꝰ ſuis ꝑ id quod reſurrecturus erat: clamare ſe dicit ad dñm: enumerans tribulationũ diuerſarum glorioſiſſimas qualitates: vt talibus inſtitutis cõmoniti:firmarentur populi vtiq̃ chriſtiani. Dicẽdo enim Et ego: ſignificat cũ membris ſuis ſe clamaſſe: quoniã ipſe caput eſt chriſtus. Nã quãdo ipſe clamat ⁊ eccleſiam docet: quãdo cũ fidelibus orat/ vnũ corpus oſtendit. Memẽto ergo ꝙ vſq̃ ad finem pſalmi: varias calamitates enumerat: quas in martyribus ſuis ipſe ſu-
SCHE. ſtinuit. Ubi Synathriſmos figurã arbitror apponẽdã: quãdo multe res in vnũ ⁊ multa pericula colliguntur. Sequitur: Et mane oratio mea preueniet te. Sollicite verba iſta tractanda ſunt: ne regule illi veraciſſime: qđ dñi gratia cuncta preueniat aliquid videatur eſſe contrariũ. Orationẽ ſuã: corpus eccleſie: que mane: id eſt bonis dilucidatur operibus: preuenire ſcđm aduentũ dñi dicit: hoc eſt diẽ iudicij: que tamen oratio domino preſtãte donata eſt. Merito ergo dictũ eſt preueniſſe orationẽ ſuã: quãdo ante multa ſecula ſub aſſiduitate petebatur: qđ adhuc expectamus eſſe vẽturũ. Ueniet enĩ ille tẽpore cõpetenti: ſed noſtrũ deſideriũ flagrantibus petitionibꝰ oportet oſtendi. Nõ enim nos ſuos eſſe diiudicat: ſi nõ votis maximis a nobis expetitus aduentat. Sed cũ de ipſo clariſſime dicať: ipſe ex ſua perſona iſtud nõ poteſt loqui: niſi hoc dictũ a mẽbris
Al.repelliſ eccleſie velimus aduertere. [Ut quid dñe † repuliſti
Al.auertis orationẽ meã: † auertiſti faciem tuã a me]? Hic de ſe deſideriũ ſanctiſſime mẽtis exprimiť: quia impatienter ſuſtinebat differri: vnde mundus poterat iure ſaluari. Repellere enim putatur petitionẽ noſtrã: ⁊ auertere faciẽ ſuã dñs: quãdo vota noſtra diſtulerit: ⁊ quãuis ille profutura faciat: nos tamẽ grauiter dilata contriſtant. Sed ⁊ hoc cõgruenter a ꝑſona martyꝝ dicit: qui talibus deſiderijs in hoc mundo fatigantur. Differuntur enim ad augmentũ ſuũ: ꝑ craſtinant ad gloriã: quia non tantũ prodeſt audiri: quantũ expedit ꝓ muneris augmentatione differri. Sic ignis flatu venti repellitur: vt viuacius animetur. [† Egens ſum ego ⁊ in Al.pauper laboribus a iuuentute mea: exaltatus aũt humiliatus ſum et † confuſus]. Hoc merito dicit eccleſia: que in Al.ꝯturbatꝰ egeſtate mundi: ⁊ in laboribꝰ a ſua iuuẽtute fatigatur: ſicut in alio pſalmo legitur: Sepe expugnauerũt me a Ps.128. iuuẽtute mea. Hec creſcit ꝑſecutionibꝰ: preſſura temporꝫ ſubleuať: humilitate ſemꝑ extolliť. Cuius longior etas nõ eſt debilis laſſitudo: ſed matura ꝑfectio. Sequiť: Exaltatꝰ aũt humiliatꝰ ſum ⁊ cõfuſus. Hoc ſpecialiter mẽbris ꝓbatur cõuenire: nõ capiti. Exaltatus dicit: quãdo prius vnuſquiſq̃ fidelium res humanas tumido corde cogitabat. Humiliatus ſum: quãdo ad cõfeſſionis meditabile donũ diuina gratia miſerante peruenit. Confuſus: quãdo illa que male geſſerat: penitentie profeſſione damnauit. O beata confuſio: que eternũ tollis opprobriũ. Nam quicquid in reatũ venerit penitentiũ: perpetuis ſeculis redditur abſolutũ. [In me † ꝑtrãſierũt ire tue: ⁊ terrores tui cõturbauerunt me]. Al.trãſierũt Pulchre dictũ eſt: Pertranſierũt: quaſi non manſure diutius cõtigerũt. Nã quãdo fidelis ſe affligit: iram dñi caſtigatus euadit. In me aũt dicẽdo: afflictionẽ fideliũ: more ſuo illatã ſibi eſſe teſtatur. Sequitur: Et terrores tui conturbauerũt me. Terrores vtiq̃ vẽturi iudicij: quos omnis caro peccatrix formidare dinoſcitur. Quod idẽ ſolis mẽbris cõuenire manifeſtũ eſt. [† Circuierũt me ſicut aqua tota die circũ- Al. circũdederunt. dederũt me ſimul]. Delicta vtiq̃ que legis diſtrictiõe damnantur: hec velut aqua homines circueũt: quãdo vndiq̃ ſcaturire noſcuntur. Ex quo enim latere nõ credamus venire peccata: que nec momẽtis horarũ a nobis redduntur aliena? Merito ergo aquis comparata ſunt: que nos copioſiſſima inundatione concludunt. Quod apte totũ accipiť a parte mẽbroꝝ. [Elongaſti a me amicũ ⁊ proximũ: ⁊ notos meos a miſeria]. Hec frequenter pijs martyribus contigerũt: a quibus terrore mortis officia humana ſubtracta ſunt. Amicos enim ſignificat: qui honeſtis ſtudijs morũ vicinitate coniuncti ſunt. Proximos: qui nobis parẽtele ordine ſociantur. Notos: qui neq̃ amici neq̃ proximi ſunt: ſed ſola nos opinione vel viſione didicerũt. Que genera hominũ frequenter longe fecit a fidelibus ſeruis formidata calamitas paſſionis.

Concluſio.

Ipſe chorus eſt chriſti: quẽ premiſſus titulus ꝓ melech nominis interꝓtatione precinuit: quãdo fidelis populus eius ſecutus ſanctiſſimã paſſionẽ glorioſa nimis imitatiõe reſpondit. Hinc enim cõfeſſores tenuit carcer incluſos: hinc martyrũ purpura et byſſo precioſior ſanguis emanauit: hinc apoſtolorũ per totum orbem dicta tenuerũt: hinc tanq̃ ſol puriſſimus fides ſancta proceſſit: hinc ad tẽporales mortes hodieq̃ cõcurritur: vt eterne vite premia cõquirantur. Quapropter nullus paueſcat miſerias que faciunt beatos: Nullus tormenta formidet que donant perpetuã ſoſpitatẽ: Nullus timeat triſticiam que gaudium tribuit ſempiternũ. Quantũ eſt enim tẽporaliter mori: vt perpetua vita poſſit acquiri? Quantũ humanã ſuſtinere ſententiã vt abſolutionẽ mereamur impetrare diuinã? Quis aũt erubeſcat penas quas chriſtus dñs ꝑferre dignatꝰ eſt? Quis putet opprobriũ quod elegit creator ſuſtinere cunctoꝝ? Quocirca pro eo ſubeamus mundanã calamitatẽ: ſi cum eo habere perennẽ volumus portionem.

Explicit expoſitio in pſalmum.87.

¶Intellectus ethan iſraelite. lxxxviij.

Miſericordias domini: in eternum cantabo. In generatione ⁊ generationē: annūciabo veritatem tuam in ore meo. Quoniā dixiſti in eternū miſericordia edificabitur in celis: preparabitur veritas tua in eis. Diſpoſui teſtamentum electis meis: iuraui dauid ſeruo meo vſq; in eternū preparabo ſemen tuum. Et edificabo in generatione et generationē: ſedem tuam. Confitebuntur celi mirabilia tua domine: etenim veritatē tuaꝫ in eccleſia ſanctorū. Quoniā quis in nubibus equabitur dño: ſimilis erit deo in filijs dei? Deus qui glorificatur in conſilio ſanctorū: magnus ⁊ terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt. Dñe deus virtutū quis ſimilis tibi? potens es dñe ⁊ veritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris poteſtati maris: motum autēꝫ fluctuum eius tu mitigas. Tu humiliaſti ſicut vulneratū ſuperbū: in brachio virtutis tue diſperſiſti inimicos tuos. Tui ſunt celi et tua eſt terra/orbem terre et plenitudinem eius tu fundaſti: aquilonem et mare tu creaſti. Thabor et hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cū potentia. Firmetur manus tua ⁊ exalteť dextera tua: iuſticia ⁊ iudicium preparatio ſedis tue. Miſericordia et veritas precedent faciem tuā: beatus populus qui ſcit iubilationem. Dñe in lumine vultus tui ambulabūt: et in nomine tuo exultabūt tota die: et in iuſticia tua exaltabūtur. Qm̄ gloria virtutis eorū tu es: ⁊ in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum. Quia dñi eſt aſſumptio noſtra: ⁊ ſancti iſrael regis noſtri. Tunc locutꝰ es in viſione ſanctis tuis/⁊ dixiſti: poſui adiutoriū in potente: et exaltaui electū de plebe mea. Inueni dauid ſeruum meum: oleo ſancto meo vnxi eū. Manus enim mea auxiliabitur ei: ⁊ brachiū meum confirmabit eū. Nichil proficiet inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidā a facie ipſius inimicos eius: ⁊ odientes eum in fugam cōuertā. Et veritas mea ⁊ miſericordia mea cū ipſo: ⁊ in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponā in mari manum eius: et in fluminibus dexteram eius. Ipſe inuocauit me pater meus es tu: deus meus et ſuſceptor ſalutis mee. Et ego primogenitum ponā illū: excelſum pre regibꝰ terre. In eternū ſeruabo illi miſericordiā meā: et teſtamentū meū fidele ipſi. Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius: ⁊ thronū eius ſicut dies celi. Si aūt dereliquerint filij eius legē meā: et in iudicijs meis non ambulauerint. Si iuſticias meas ꝓphanauerint: ⁊ mandata mea non cuſtodierint. Viſitabo in virga iniquitates eorū: ⁊ in verberibꝰ peccata eorum. Miſericordiā aūt meā nō diſpergā ab eo: neq; nocebo in veritate mea. Neq; prophanabo teſtamentū meū: ⁊ que procedunt de labijs meis nō faciā irrita. Semel iuraui in ſancto meo ſi dauid mentiar: ſemen eius in eternū manebit. Et thronus eius ſicut ſol in ꝯſpectu meo: ⁊ ſicut luna ꝑfecta in eternū et teſtis in celo fidelis. Tu vero repuliſti et deſpexiſti: diſtuliſti chriſtum tuū. Auertiſti teſtamentum ſerui tui: prophanaſti in terra ſanctuariū eius. Deſtruxiſti oēs ſepes eius: poſuiſti firmamentū eius formidinē. Diripuerunt eum oēs tranſeuntes viam: factus eſt opprobriū vicinis ſuis. Exaltaſti dexteram deprimentiū eum: letificaſti oēs inimicos eius. Auertiſti adiutoriū gladij eius: ⁊ nō es auxiliatus ei in bello. Deſtruxiſti eum ab emundatione: ⁊ ſedē eiꝰ in terra colliſiſti. Minoraſti dies temporis eius: ꝑfudiſti eū confuſione. Vſq; quo dñe auertis in finem: exardeſcet ſicut ignis ira tua? Memorare q̄ mea ſubſtātia: nūquid enim vane cōſtituiſti oēs filios hoim? Quis eſt homo qui viuet ⁊ non videbit mortē: eruet animā ſuā de manu iferi? Vbi ſunt miſericordie tue antique dñe: ſicut iuraſti dauid in veritate tua? Memor eſto dñe opprobrij ſeruorū tuoꝝ: quod cōtinui in ſinu meo multarū gentiū. Quod exprobrauerūt inimici tui dñe: quod exprobrauerūt cōmutationem chriſti tui. Benedictus dñs in eternum: fiat fiat.

Non tam ſm ordinem tituli: ꝙ ad commoditatem intelligentie exponenda ſunt verba que poſuit: vt facilius nobis rei veritas eluceſcat. Ethan interpretatur robuſtus. JRLEB Iſraelita: videns deum. Et quia pſalmus iſte erat laudes et promiſſiones domini narraturus: ideo illi tale nomen conſtat appoſitū: vt fideliū verborum indicaret incōmutabilem firmitatem. Intellectus enim (vt ſepe diximus) ad ſupna referendus eſt: vbi reuera recte intelligens tendit mentis intuitū. Eſt enim de chriſtianoꝝ ſpe: ⁊ de magnificentia dñi multa dicturus: per que nemo decipiť ſi ſupplicātis animus in iſtius ethan ꝯſtātiſſima volūtate roboreť. Diuiſio.

Ethan iſte quē diximus indicare robuſtū: tanta mentis illuminatione cōpletus eſt: vt iſraelita veriſſime nuncupetur. Primo ingreſſu pſalmi dicit ſe miſericordias domini cantaturū: quoniam multa promiſit fideli populo ꝓfutura. Secūda parte: diuerſis modis laudes domini potentiāq; deſcribit. Tertia: in chriſtū

dñm paternas pollicitatiões enumerat. Quarta / dñs
chriſtus ꝓpter paſſionẽ quã ꝑtulit traditus inimicis
eſſe memoratur. Quinta / fragilitati humane poſtulat
ſubueniri: quia non inuenum filios hominum ab ipſo
aſſerit eſſe plaſmatos. Sexta rogat dominũ vt ꝓmiſ-
ſiones ſuas impleat quas dauid ſeruo ſuo feciſſe de-
claratur: et memor ſit qualia ſerui eius ab impijs op-
probria ſuſtinebant. Expoſitio.

Al. non hꝫ. Al. domini Al. generatione ꝫ annunciabo

MIſericordias † tuas † domine in eternum
cantabo. In generatione et † ꝓgenie pro-
nunciabo veritatẽ tuam in ore meo]. Iure
robuſtus dicit qui tam firma dicturus eſt.
Iſte enim ethan domini eſt miſericordias
cantaturus: que ⁊ eterna ſemꝑ ſtabilitate conſiſtunt:
et perpetuis ſunt celebrãde preconijs. Fecit enim mi-
rabilem in humano genere pietatem vt quod perierat
requireret: et vulnerata ſaluaret. In generatione vero
et ꝓgenie quod addidit: duos ſignificat populos iu-
daicum ſcilicet ⁊ gentiũ: quibus ſe veritatẽ pronũcia-
turum eſſe teſtatur: quã dicit inferius. Sequit: Et ve-
ritatem tuam in ore meo. Reuera: vt quã ſenſu perce-
perat ore loqueret. Et bene dictũ eſt: In ore meo: quia
qđ ex ore progreditur cito dilabit: qđ vero in ore ver-
ſatur diutina deuotione celebrat. [Quoniã dixiſti in
eternũ miſericordia edificabitur: in celis ꝑparabitur
Al. in eis veritas tua †]. Ipſa eſt veritas quã vir ſanct⁹ ſe pnũ-
ciaturum eſſe predixerat. Et merito illam confidenter
predicabat: quando eã dñs abſolute promiſerat. Non
enim poteſt falli: ꝗ ſequit verba veritatis. Sed videa-
mus quid ſignificet: In eternuꝫ miſericordia edifica-
bitur. Sũt enim edificationes que ꝯſurgere nequeũt:
niſi eis fuerit premiſſa deſtructio: vt idolorũ cultores:
vt peſſimarũ conſuetudinũ ſequaces. Iſti enim niſi a
malis ſuis fuerint deſtructi: in bonum nequeunt edifi-
Hiere. I. cari: ſicut dictum eſt Hieremie: Ecce poſui te vt edifi-
ces ⁊ deſtruas. Iſta vero miſericordia nõ deſtruitur:
ſed ſemꝑ viget: ſemꝑ augetur. Sequit: In celis pre-
parabitur veritas tua. Celi (ſicut ſepe diximus) ſigni-
ficant apoſtolos: quoꝝ predicationibus actũ eſt: vt in-
culcaretur gentib⁹ religio chriſtiana. Verũ hec omnia
vſqꝫ ad diapſalma medijs ſubdiſtinctionibus protra-
henda ſunt: quia totũ ad illud reſpicit quod ait: Qm̃
SCHE. dixiſti. Que figura dicitur Apochymund eſt a cõmuni:
qñ ſuperiora ad inferiora reſpondent. [Diſpoſui teſta
mentum electis meis: iuraui dauid ſeruo meo]. Nunc
verba domini refert: que ſuperius eum dixiſſe memo-
rauit. Nam quãuis oĩbus denũciare videatur: electis
tamẽ ſuis tm̃ iſta diſpoſuit qui et dono ipſius credere
maluerunt: ne ad promiſſionẽ talem et illi tenerentur
qui de dauid ſemine ſe deſcẽdere carnaliter ꝑferebãt.
Addidit: Iuraui dauid ſeruo meo. Diuinũ ſacramen-
tum promiſſionis noſcit eſſe ſecuritas: quia ſolus iuſte
diffinitiue promittit: cui ſubiacet implere quod dixe-
rit. Humana enim fragilitas ideo ꝓhibetur ſacramen
torũ ſe ꝓmiſſionibus obligare: quia nõ eſt in poteſtate
ipſius que pollicet efficere. Iurat ergo iuſtiſſime de⁹:
cum iure ſuo promittit omnia. Nam et ipſum nomen
ETY. indicat cauſam. Iurauit enim dicimus: iure orauit:
id eſt iuſte locutus eſt. [Vſqꝫ in eternũ preparabo ſe-
Al. generatiõe ⁊ generationẽ men tuum. Et edificabo in † ſeculũ ſeculi: ſedẽ tuam].
Pertinentum eſt ad illa que pater promiſerat ſeruo ſuo
dauid. Preparat⁹ eſt enim dñs chriſtus: qui ex ſemine
ipſius deſcenderet carnis origine: vſqꝫ in eternum rex
regũ ⁊ dñs dominãtiũ. Sed qđ dixit: Preparabo: ad
humanitatẽ eius pertinet: non ad deitatẽ qua conſub-
ſtantialis: omĩpotens ⁊ coeternus eſt patri. Sequitur
Et edificabo in ſeculũ ſeculi ſedẽ tuã. Pollicitatio iſta
tota pertinet ad dñm ſaluatorẽ. Ipſi enim tunc ſedes
promittebatur: que poſtea in ſanctorum erat facienda
pectoribus. Sedes enim eſt dñi omnis ſanctus: quem
quaſi ſplendidiſſimũ thronũ dignatione ſue maieſta-
tis inſederit: ſicut ⁊ de ſpũ ſancto legitur: Et apparue- Act. 2.
runt illis diſpartite lingue tanqꝫ ignis: ſedit autẽ ſuꝑ
vnũquẽqꝫ eoꝝ: ⁊ repleti ſunt oẽs ſpiritu ſancto. [Con-
fitebuntur celi mirabilia tua dñe † et veritatem tuã in Al. etenim
eccleſia ſanctoꝝ]. Venit ad ſecundã partẽ diuine po-
tentie ſacramẽta dicturus. Confitebunt enim celi qui
ſunt veri predicatores: quãtis miraculis dñs mundũ
prout ipſi placitum fuerit adminiſtret: queadmodum
oĩbus creatura eius imperijs obſecũdet: cõuerſioneſqꝫ
rerũ non caſualiter agi: vt quidã vaniſſimi putauerũt:
ſed eius ineffabili virtute predicãt cõtineri. Addidit:
Et veritatem tuã in eccleſia ſanctoꝝ. Mirabilia dixit
vbiqꝫ predicãda: veritatẽ aũt in ſanctoꝝ eccleſia con-
fitendã: vbi creditur verbũ caro factũ: vbi ſancta tri-
nitas ſic ſuſcipitur: vt vnus ſicuti eſt de⁹ dñs cunctoꝝ
ore laudetur. [Quoniã quis in nubibus equabitur do
mino: † aut ꝗs ſimilis erit deo † inter filios dei]? Nu- Al. non hꝫ
bes frequẽter dixim⁹ verbi dei eſſe predicatores: qui Al. in filijs
per ſpiritũ ſanctũ populos diuina gratia cõpluebant:
ſed tamẽ erant obnoxij lege peccati: potẽtes quidẽ in
miraculis: in predicatione terribiles. Sed quis eoꝝ
eſſe poterat chriſto ſimilis: cũ ⁊ ipſe carnis velamine
tegeretur? Aliud eſt eĩ qui de ꝓprio poteſt: aliud qui
de altero clarus eſt. Simili modo nec inter filios dei
habere poterit equalẽ: qm̃ ille ꝑ naturã eſt fili⁹: ſancti
vero per gratiã. Ille ſine aliquo peccato: iſti per ipſuꝫ
a peccatis ꝓbantur exuti. Que ideo dicta ſunt: ne ꝗs
illum tm̃ hominẽ ſacrilegis auſibus eſtimaret. [Deus
qui glorificat in cõſilio ſanctoꝝ: magnus et † metuen- Al. terribilis
dus ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt]. Exponit
qđ ſuperius dixit: quia ſimilẽ habere non poterat qui
oĩa cõtinebat. Ipſe eĩ dñs chriſtus ꝗ predicat a ſan-
ctis: magnus dicit ꝓpter qđ deus eſt: metuendus a po
teſtate mirabili. In circuitu eius ſancti ſcilꝫ quos ſu-
perius dei filios dixit: qui dono ipſius gratie ꝓximan-
tur. Sed iure ſupra eos ille ꝓbatur excelſus: per quẽ
oẽs noſcuntur eſſe glorioſi. Cõſidera vero ꝙ ꝑ duode
cimã ſpeciẽ definitiõis: que grece Cata epenon: latine DEF.
per laudẽ dicit: vſqꝫ ad diuiſionẽ ſubiectos verſus de-
currit: ⁊ per diuerſa preconia quis ſit iſte dñs indicat.
[Dñe deus virtutũ quis ſimilis tibi: potens es dñe ⁊
veritas tua in circuitu tuo]. Poſt illa ꝗ ſuperius dixit
aptiſſima eſt ſententia ſubſecuta: Quis ſimilis tibi: id
eſt: quia virtutũ es dñs. Sancti enim ditantur virtu-
tibus: nõ dominant. Tu autẽ illis reb⁹ imperas quib⁹
illi te preſtante ꝑclari ſunt. Merito repetitũ eſt: Quis
ſimilis tibi. Tu ex te potens es: illi de te. Iſti veritate
tua illuminati ſunt: tibi autem veritas tua indiuidue
ſemꝑ ineſt. [Tu dñaris poteſtati maris: motum autẽ
fluctuũ eius tu mitigas]. Nũc dicit enumerationes ꝑ
quas ſingularẽ poteſtatẽ dñi euidenter oſtendat. Po-
teſtas maris huius ſeculi honor eſt: qui frequenter in
martyres chriſti rapido tumore ſurrexit. Sed tamen
ne putaret voluntas illa ex ſua poteſtate graſſari: dicit
etiã his tu dñaris: qñ feroces motus ꝑ ſctõꝝ vtilitate
cõuertis: ſicut ipſe in euangelio dicit: Non haberes in Ioan. 19.
me poteſtatẽ niſi tibi data eſſet deſuper. Et quia dixe-
rat Dñaris: ſequit digna ꝓbatio: Qm̃ fluct⁹ eius ipſe
mitigat. Et cõſidera: quia mitigat dixit: non tollit: qm̃

ſi eam funditus adimeret: coronã martyres non ha-
berent. Quod etſi hyſtorice malis aduertere: dñm mi
tigare fluctus maris euãgelij locus ille teſtat̃: quando
periclitantibus diſcipulis vẽto vt quieſceret: mari vt
tranquillũ fieret imperauit. [Tu humiliaſti ſicut vul-
Al. in bra- neratũ ſuperbũ: † et in virtute brachij tui diſperſiſti
chio fortu- inimicos tuos]. Alij ſunt qui humiliantur ad ruinam:
tis tue. alij qui inclinantur ad gratiã. Sed vt hoc in malo di-
ctum debuiſſes aduertere/ poſuit: Sicut vulneratum
ſuperbũ. Diabolum enim ſignificat: qui elatus ſupra
id quod poterat: humiliatus eſt ſuo vitio intra illud
quod per naturã non erat: percuſſus mente non corpo
re. Sic ille iniquiſſimus tanq̃ vulneratus de celo cor-
ruit in hãc aeris denſiſſimã craſſitudinẽ: ſicut in euan
Luc. 10. gelio dñs dicit: Uidi ſathanam ſicut fulgur de celo ca-
dentem. Inimicos aũt dicit infideles iudeos: qui per
innumeras gẽtes chriſti dñi virtute diſperſi ſunt: quẽ
patris brachium (ſicut ſepe diximus) auctoritas diui-
Al. terre na teſtatur. [Tui ſunt celi ⁊ tua eſt terra: orbem † ter-
rarũ et plenitudinẽ eius tu fundaſti]. Quia ſuperius
gemina dixerat facta miracula: nũc ea iſtius verſiculi
probatione cõfirmat. Ideo enim triumphauit in celo
de ſuperbo diabolo: ideo in terra de perfido iudeo: q̃m
ipſius erat vtiq̃ celũ et terra. Cur enim diabolus aut
iudeus in alienis rebus ſuperbirent: dum vtraq̃ ha-
bere ſuũ ꝓbarentur auctorẽ? Sequitur: Orbem terra-
rum ⁊ plenitudinem eius tu fundaſti. Hec increpatio
adhuc pertinet ad iudeos. Senſus ergo talis eſt. Cur
voluerũt ſtulti in te ſeuire in hoc mũdo: cuius tu chriſte
fundator es? Ut nimia demẽtia videantur talia preſu-
mere: que humanas vires probantur excedere. Orbis
terrarũ: pertinet ad totius ſpatiũ mundi. Plenitudo
eius: ad oẽs ſcilicet creaturas que in eo eſſe noſcũtur.
Sic per cõmemorationes talium rerũ breuiter cũcta
Al. creaſti complexus eſt. [Aquilonẽ ⁊ mare tu † fundaſti. Tha-
bor et hermon: in nomine tuo exultabunt]. Aquilo-
Eſa. 14. nem: adhuc diabolum ſignificat: qui dixit: Ponam ſe-
dem meã in aquilone: et ero ſimilis altiſſimo. Mare:
ſeculi huius elatas ⁊ iniquas hominũ poteſtates com
petenter aduertimus: que ꝯtra dñi mãdata ſacrilegis
volũtatibus eriguntur: non vt proficiant: ſed vt vehe-
menter occumbant: increpans vtroſq̃ preſumptionẽ
in ſe ponere nõ debere: dum eos a dño ſuo conſtat eſſe
plaſmatos. Creatura enim ſuperbire non debet au-
ctori: que ab eo vt exiſtere potuiſſet accepit. Sequitur
Thabor ⁊ hermon in nomine tuo exultabũt. Thabor
et hermon: montes ſunt ſyrie ꝓuincie: quorũ nomina
ingentia ſacramenta parturiũt. Thabor enim dicitur
veniens lumen: quod ſpecialiter ad aduentũ pertinet
Ioan. 1. dñi ſaluatoris: de quo dictũ eſt: Erat lumẽ verũ quod
illuminat omnẽ hominẽ venientem in hunc mundum.
Hermon/ ſignificat anathema eius: id eſt diaboli: quã
a chriſtianis dño veniente ſuſcepit. Dignũ enim fuit:
vt preſente lumine tenebroſus diabolus vinceretur.
Iſti ergo exultabunt in nomine dñi: ſicut alibi fideles
Pſ. 113. dicunt: Non nobis dñe non nobis: ſed nomini tuo da
gloriã. [Tuum brachium cũ potentia. Firmetur ma-
nus tua: ⁊ exaltetur dextera tua]. Brachiũ/ frequẽter
quidẽ legimus humanã ſignificare virtutẽ: ſicut pro-
Hiere. 17. pheta dicit. Maledictus homo qui ponit carnẽ ſpem
brachij ſui: et a dño recedit cor eius. Sed non poteſt
habere potentiã: niſi quanta ei pro tempore fuerit at-
tributa. Hic autẽ vt ſignificaret dñm ſaluatorẽ: dictũ
eſt: Brachiũ tuum cũ potentia: hoc eſt/ illi eſſe quod
poſſe: nec aliquãdo potentia eius tepeſcit: qui iugiter

omnia facit que vult in celo et in terra. Addidit: Fir-
metur manus tua: ⁊ exaltetur dextera tua. Manus et
dextera ſi ſubtiliter inſpiciamus: longe diuerſa ſunt.
Rogat enim vt manus: id eſt operatio firmetur in ſu-
perbos: quatenus inclinati tribulationibus celerrime
ad cõuerſionis ſtudia ꝑducant̃. Exaltetur aũt dextera
tua: hic fortaſſe dictum eſt: id eſt clarificetur numerus
predeſtinatorũ qui eſt ad dexterã collocãdus. [Iuſti-
cia ⁊ iudiciũ preparatio ſedis tue. Miſericordia ⁊ ve-
ritas † preibũt faciem tuam]. Sedes quidẽ dñi ſemꝑ Al. ꝓcedẽt
eterna eſt: ſed tũc nobis apparebit preparata: quando
ipſum cernimus iudicare iuſticiã. Eo ſiquidẽ tempore
ſancta nobis equitas pateſcit: ⁊ verus iudex oſtendit̃:
quo angelorũ myſteria videbuntur. Fit preparatio ſe-
dis eius: quando hec ab hominibus in generali reſur-
rectione cernentur. Sequitur: Miſericordia ⁊ veritas
preibũt faciẽ tuã. Hoc ad tempus iſtius mundi/ non
incõpetenter aptatur. Faciẽ enim ipſius: id eſt decla-
rationẽ iudicij: miſericordia ⁊ veritas preibũt. Miſe-
ricordia eſt: quia parcit cõuerſis. Ueritas/ quia pro-
miſſa reſtituit. Sic vtrũq̃ tempus euidenter his ſer-
monibus indicatur. [Beatus populus qui † intelligit Al. ſcit
iubilationem. Dñe in lumine vultus tui ambulabũt].
Ethan ille ſanctiſſimus quẽ titulus premiſit: poſtq̃ dei
viſus eſt predicaſſe myſteria: beati populi multipha- RHE.
rias laudes aggreditur: per id quod rhetores: demon-
ſtratiuũ dicendi genus appellãt. Exclamat enim bea-
tus populus qui intelligit iubilationẽ: id eſt qui imen
ſam leticiã ſuã: nõ in ꝓprijs viribus: ſed in dei cognoſci-
tur virtute poſuiſſe. Iubilatio eſt enim copioſa mẽtis DEF.
exultatio: que verbis non poteſt explicari. Hanc ergo
ꝑſcrutari cordis archano beati eſt populi: quã ſic feli-
citer aduertimus: ſi auctorẽ eius pura mẽte fateamur.
Eſt etiã oĩno vtilis: ſi ⁊ ſic intelligatur dicta ſentẽtia:
quia ille beatus populus eſt q̃ laudes dei non ſolũ ore
cantat: ſed etiã lumine mentis intelligit. Intelligere
autẽ eſt: ſi ſcripturas ſanctas catholicis regulis ꝑſcru
tetur: ſi dicta patrũ ſalutari dogmate comprehendat:
totũq̃ ad pietatẽ recte fidei trahat: q̃ hereticoꝝ pra-
uitatibus acquieſcat. Addidit premiũ quod tales con
ſequitur viros. Dñe in lumine vultus tui ambulabũt.
Populus ille beatus: quẽ dixit intelligere iubilationẽ:
in lumine vultus eius ambulat: cũ in contemplatione
ſancte trinitatis iugiter perſeuerat. Ambulat enim/
ſignificat viuit: quia tempus iſtud vite noſtre quadã
cõmeatione peragitur. [Et in nomine tuo exultabunt
tota die: ⁊ in tua iuſticia exaltabuntur]. Adhuc in illo
premio ꝑſeuerat quod datur huic populo qui itelligit
iubilationẽ. Nam cũ dicit: Dñe in nomine tuo exulta-
bunt: vetat in ꝓpria ꝑſumptione gaudere: ne decepta
mortalitas ibi ponat leticiã ſuã: vbi omnia ſunt cadu-
ca. Sequitur: Tota die. Totius vite tẽpus oſtendit:
quia nõ decet aliquãdo inde deſinere: vnde cõſtat ꝑpe
tua ⁊ copioſa gaudia ꝑuenire. Quod cũ ita factũ fue-
rit: eueniet vt exaltentur in dñi leticia: quãdo in illa re-
ſurrectione ad dexterã fuerint collocati. Ecce qualia
dona parata dicit intelligentibus iubilationẽ. Que pro-
pter negligentiã noxiã proijciamus: ⁊ ad intelligentie
beata ſtudia concitemur: vt et hic donante dño ſuaui
exinde epulatione paſcamur: ⁊ ibi perpetue leticie mu
nere perfruamur. [Qm̃ gloria virtutis eoꝝ tu es: ⁊ in
beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum]. Merito
cornu eoꝝ: id eſt poteſtas exaltabitur: qui in dño ſalua
tore: de quo dicit pater: Hic eſt filius meus dilectus: Matth. 3.
in quo michi bene complacuit: virtutẽ ſuam gloriãq̃

poſuerunt: quia dum ad illum refertur omne quod datum eſt: ipſe ſit laus noſtra ⁊ perfecta leticia. Et nota ꝙ in hoc loco cornu/in bono poſuit: alibi vero in malo
pſ.21. vt eſt illud: Et a cornib⁹ vnicorniorũ humilitatẽ meã: quoniã data poteſtas bona malaq; facit. [† Quoniã
Al. Quia dñi eſt aſſumptio: † et ſancti iſrael regis noſtri]. Expo
Al. noſtra ſuit quare exaltetur cornu in ipſum credentiũ: quoniã aſſumptio: id eſt glia illa incarnationis a ſancto iſrael ꝓbatur impleta: in qua oẽs ſpem habẽtes de ꝓfundo peccati ſurſum erigimur: dũ ipſius miſericordia ſublimitãte in eterna gaudia collocamur. Ecce expoſita ſunt munera que promittuntur populo intelligenti iubilationẽ. Peracta eſt demonſtratiui generis admiranda laudatio: vt in ſingulis rebus ⁊ potentia ipſius narretur: ⁊ quis ſit iſte dñs euidentius approbemus. Nunc aliquid de tertia diuiſione noſcamus. [Tunc locutus
Al. viſione es in † aſpectu filijs tuis et dixiſti: poſui adiutorium
ſanctis † ſup potentẽ: ⁊ exaltaui electũ de plebe mea]. Hacte
Al. in po- nus ethan a ſua pſona locutus eſt: Nunc venit ad ter-
tente tiam partẽ predicãs verba patris: q̃ dicta ſunt de dño ſaluatore: vt ſuperior laus indubitata doceretur: quã paterna etiã firmauit auctoritas. Sepe diximus ſanctos appellari filios dei: non natura ſed gratia. Iſtis ergo filijs: id eſt ꝓphetis ⁊ predicatorib⁹ verbi locutus eſt dñs in aſpectu: dum eos fecit cõſpicere que di-
DOS. cebant. Per hoc enim verbũ illud oſtendit: quia quicquid prophete dixerũt: non ignoranter locuti ſunt: ſed in cõtemplatione certiſſima conſtituti viderũt mente quod ore predicauerũt. Hinc eſt ꝙ etiã videntes prophete nũcupantur. Sequitur: Poſui adiutoriũ ſuper potentẽ. Nam qui adiutoriũ querit potens nõ eſt: qui potens eſt nõ indiget adiuuari. Sed hoc dictũ: aut de generali corpore eccleſie poſſumus non incõpetenter aduertere: qđ potens ⁊ electuȝ eſſe nullus ignorat. Et huic dicit adiutoriũ chriſtũ dñm datũ: qui de ſe i ſcdo
pſ.2. pſalmo dixit: Ego aũt cõſtitut⁹ ſum rex ab eo ſup ſyon montẽ ſanctũ eius. Aut certe ſi hoc de chriſto dño volumus aduertere qđ ait: Poſui adiutoriũ ſup potentẽ: ita intelligendũ eſt: ac ſi diceret: Pater perhibuit teſtimoniũ potenti: id eſt filio: ſicut in euangelio vox ad eũ
Ioan.12. facta teſtatur dicẽs: Et clarificaui ⁊ iterũ clarificabo. Hoc eſt enim fortaſſe quod dicit: adiutoriũ poſitũ ſup potẽtẽ. Adiecit: Exaltaui electũ de plebe mea. Electũ dici dñm chriſtũ Eſaias ꝓpheta cõmemorat dicens:
Eſa.42. Ecce puer meus ſuſcipiã eũ: electus meus cõplacuit ſibi in illo anima mea. Exaltatus eſt autem: ſicut dicit
Phil.2. apoſtolus: Propter quod ⁊ de⁹ illũ exaltauit: ⁊ donauit illi nomen quod eſt ſup omne nomen: vt in nomine Ieſu omne genu flectatur/celeſtiũ/terreſtriũ/⁊ infernoꝝ. De plebe mea: ſignificat gentẽ iudeoꝝ: vnde na-
Al. non hȝ. tum ↄſtat dñm chriſtũ. [Inueni dauid ſeruũ meũ: † in oleo ſancto meo vnxit eum]. Quod dicit: Inueni dauid: ieſum chriſtũ euidẽter inſinuat: quẽ ſuperius dixit potentẽ. Hoc enim nomen frequẽter cõſtat ad ipſum referri: quia ⁊ manu fortis dicit: ⁊ deſiderabilis inuenitur: maxime cũ talia ſequantur: que neq; dauid: neq; alteri cuiquã iuſto preter dño ſaluatori poſſint vllatenus cõuenire. De ipſo enim in alio pſalmo iã dictũ eſt:
pſ.44. Propterea vnxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participib⁹ tuis. [Manus enim mea auxiliabitur
Al. confir- ei: ⁊ brachiũ meũ † confortabit eum]. Hoc ſm formã
mabit. ſerui dicit: que aſſumpta eſt in vtero virginali: cui auxiliata eſt manus diuina in paſſionibus ſuis: ⁊ fortitudo dñi firmauit eam: vt quam pro ſalute mundi pius redemptor ſuſceperat: propoſitã perageret paſſionem.

Hoc ſchema dicitur Characteriſmos: quod latine in- SCHE.
formatio vel deſcriptio nominatur: quando perſonam abſentem quibuſdam indicijs velut preſente facimus indicari. Hec ergo figura totã partẽ diuiſionis huius decora varietate complectitur. [Nichil ꝓficiet inimicus in † eum: et filius iniquitatis non † nocebit eum]. Al. eo
Iſtud certe ad dauid quẽadmodũ pertinere poterit: Al. apponet
qui ⁊ inimicos fortiores pertulit: ⁊ diabolo inſtigante nocere ei.
peccauit? Sed hoc veraciter de chriſto animaduerti neceſſe eſt. Nam licet in eum ſeuierit diabolus qui eſt proteruus humanitatis inimicus: licet iuda filius iniquitatis nocere preſumpſerit: nullus tamen eorũ qui peccatũ qđ iuſte accuſare potuiſſet inuenit: ſicut ipſe
dicit: Ecce veniet princeps huius mundi: ⁊ in me non Ioan.14.
inueniet quicq̃. [Et concidam inimicos eius a facie ipſius: et odientes eum in fugam cõuertam]. A facie chriſti cõciduntur inimici: quãdo eius preſentia conuerſionis beneficio a proprijs criminibus culpiſq; ſeparantur. Nam facies ipſius cuȝ peccatores dignata fuerit intueri: a ſuis prauitatibus cõciduntur: nec conſenſum vlterius tenebroſis delictis prebere poſſunt: qui ad preſentiam veri luminis dño miſerante perueniunt. Odientes aũt eum cõuertuntur in fugã: quãdo impia vita derelicta: ad eius ceperint feſtinare remedia. Peccati enim memores ſua facta refugiunt: ⁊ ad beneficia dñi liberrima ſe feſtinatione conuertunt. Felix itaq; fuga criminũ: dñi queſiſſe refugium: ſicut
in alio pſalmo iam dictũ eſt: Tu es michi refugium a Pſ.31.
preſſura que circũdedit me. [Et veritas mea et miſericordia mea cũ ipſo: ⁊ in nomine meo exaltabitur cornu eius]. Pater dicit de filio: Veritas mea ⁊ miſericordia mea cum ipſo eſt: vt intelligamus nichil eſſe diuiſum: ſed virtutes quas habet pater habere ſimul ⁊ fi-
lium: ſicut ipſe teſtatur: Omnia patris mea ſunt: ⁊ mea Ioan.17.
patris ſunt. Veritas pertinet ad iudiciũ: in qua iudicaturus eſt mundũ. Miſericordia vero ad pietatẽ: qua peccata dimittit: ⁊ omnia que preſtat/gratuita largitate cõcedit. Sequitur: Et in nomine meo exaltabitur cornu eius. Cornu hic ſignificat inuictiſſimã poteſta-
tem: de qua ipſe in euãgelio dicit: Data eſt michi oĩs Matth.28.
poteſtas in celo ⁊ in terra. [Et ponam in mari manum eius: et in fluminibus dexterã eius]. Mare ſignificat vniuerſas gentes: in quibus ſaluator noſter gloriã dominationis accepit: quãdo eius nomini humiliter deuotis mentibus crediderũt. In fluminibus: fontiũ forſitan fluenta ſignificat: vbi dño ſaluatori populus regenerationis acquiritur. Siue iordanẽ fluuiũ pro fluminibus ponit: in quo ſui baptiſmatis dñs cõſecrauit exemplũ. Sic ⁊ celos dicimus ꝓ celo: et terras ꝓ terra: ⁊ maria pro mari: ⁊ ſi adhuc velis querere athenas/thebas/micenas: ⁊ his ſimilia. [Ipſe inuocabit me pater meus es tu: deus meus ⁊ ſuſceptor ſalutis mee. Et ego primogenitũ ponã illũ: excelſuȝ pre regib⁹ terre]. In his duobus verſib⁹ abſolute debellatur iniquitas iudeoꝝ. Quid enim euidẽtius: quid planius: q̃ vt eſſe credatur filius qui inuocat patrẽ: ⁊ rurſum credaƚ eſſe pater qui appellat filiũ? Nam quãuis hec duo nomina relatiua ſibi ſint: vnũq; ſufficiat dici/vt amborum virtus poſſit intelligi: tamen vt omnẽ ſcrupulũ ambiguitatis excluderet: vtraq; poſuit: vtraq; firmauit: et adhuc non deſinit iudeoruȝ inſana deuiare proteruia: dum erroris cauſa fuerit ſublata. Hec enim quartadecima ſpecies definitionis eſt: quam greci κατατου DEF.
προσ τι: latini ad aliquid vocant: quotiens vnum nomen ſic dicitur: vt aliud ex eo intelligi poſſe videatur.

Sequitur:Et ego primogenitū ponā illū:excelſuz pre
regib⁹ terre. Perſcrutandū etiā nobis eſt:quare dixe-
rit Primogenitū:quaſi vero pater ſic genuerit ſubſtā-
JDJ tialiter filium vt ſubſequeretur ⁊ alius. Sed hoc locu-
tionis genus ſcripture diuine conſtat eſſe ꝓpriū:ſicut
eſt ⁊ illud in euāgelio de Joſeph ⁊ Maria vbi ait: Et
Matth.1. nō cognouit eā donec peperit filiū ſuū primogenitū.
Nūquid cōſequēs erit:vt virgo ſemꝑ maria poſt dn̄m
DOG. ieſum chriſtū alterū peperiſſe credatur? Sed bene di-
citur primogenitus:Quis ſolus ꝓbetur ex patris ſub-
Apoca.22. ſtantia genitus. Ipſe enim dicit:Ego ſum alpha et o:
nouiſſimus ⁊ primus: initiū ⁊ finis: princeps ⁊ origo
dauid: vt merito ſermo iſte queſtionē habere non de-
beat:quādo ipſum ⁊ principiū eſſe cōſtat ⁊ finē. Ponā
Pſ.2. cōſtituā dicit:ſicut in ſcdo pſalmo ait:Ego aūt cōſtitu
tus ſum rex ab eo. Excelſum pre regibus terre:ſicut in
Pſ.71. ſeptuageſimoprimo pſalmo dictū eſt:Et adorabūt eū
oēs reges terre. [In eternuz ſeruabo illi miſericordiā
meā: ⁊ teſtamentū meū fidele ipſi].Et hoc a forma di-
citur ſerui: quia miſericordiā patris eterno videlz ho-
nore ſuſcepit: cui ꝑpetua data eſt poteſtas in celo ⁊ in
terra. Teſtamentū vero fidele eſt illi: quādo quecūq;
ꝓphete de ipſo ꝓdixerunt:integerrima ꝟitate cōpleta
ſunt. [Et ponā in ſeculū ſeculi ſemē eius: ⁊ thronū ei⁹
ſicut dies celi]. Seculū ſeculi: ſignificat eternitatem.
Semē vero dauid:chriſtus eſt dn̄s: qui in eterna gl̄ia
collocatus regnat cū patre ⁊ ſpū ſancto per omnia ſe-
cula ſeculoꝝ. Thronus aūt eius/poteſtas eſt futuri iu-
dicij:que tāta veritate peragēda eſt: vt ſanctis oībus
celeſti claritate prefulgeat. Sciendum ſane alios eſſe
dies iſtos qui ſibi vicaria reuolutione ſuccedunt: ⁊ illū
futurū qui cōtinua luce perpetuus eſt: de quo in octo-
Pſ.83. geſimotertio pſalmo dictum eſt:Quia melior eſt dies
vna in atrijs tuis ſuꝑ milia: vt merito dies celi ſit di-
ctus: qui obiectu telluris tenebras non poteſt habere
Al. autem nocturnas. [Si † dereliquerint filij eius legē meā: et
in iudicijs meis non ambulauerint. Si iuſticias meas
ꝓphanauerint: ⁊ mandata mea nō cuſtodierint]. Hos
duos verſus dicit de ꝑplo chriſtiano: qui vere dicunt
filij ſponſi: qm̄ eccleſia matre ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto
regenerātur. Iſti ſi legē dn̄i derelinquāt: ſi in iudicijs
eius nō ambulent: ſi iuſticias ipſius ꝓphanauerint: ſi
mādata ei⁹ nō cuſtodierint: in ſubſequētib⁹ digna eis
ꝓmittitur euenire vindicta. [Viſitabo in virga iniqui-
tates eoꝝ: et in verberib⁹ pctā eoꝝ]. Venit ad ſententiā
quā ſuperiora minabant. Viſitat in virga: qn̄ diſtricte
1.Corin.4. vīdicat. Sic ⁊ apl's ſcribēs corinthijs dicit: Quid vul
tis: in virga veniā ad vos: an in charitate ⁊ ſpū māſue-
tudinis? Viſitat quoq; in verberib⁹: quādo in nobis le
uius vindicat. Aliter enim in virga ꝑcutit: aliter fla-
gella reuerberant. Quod vtrūq; fieri manifeſtū eſt in
populo chriſtiano ꝓ qualitate peccati: quib⁹ tamē ꝓfi
Prouer.3. cit ad ſalutē: ſicut Salomon dicit: Quē enim diligit
dn̄s increpat: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Nam
vide quid ſequit. [Miſericordiā aūt meā nō diſpergā
ab eo: neq; nocebo in veritate mea]. Cū ſuperiora de
mēbris dixerit: nunc redit ad caput. Dicit enim pater
miſericordiā ſuam nō ſe a chriſto diſpergere: ſed tota
Col.2. plenitudine ꝯdonare: ſicut apl's dicit: In quo habitat
oīs plenitudo diuinitatis corporaliter: id eſt ſubſtan-
tialiter atq; manifeſte. Siue qm̄ in corpore dn̄i pleni-
tudo diuinitatis habitare dinoſcitur: vnde ⁊ in trigeſi
mo pſalmo iā dictū eſt. Sequit: Neq; nocebo in veri-
tate mea. Promiſerat enim in ſuperiorib⁹ pater. Ma-
nus enim mea auxiliabit ei: ⁊ brachiū meū cōfortabit
eū. Et quomodo poterat nocere: cui talia viſus eſt ꝓ-
miſiſſe? Et intuere qđ dictū eſt: Neq; nocebo in veri-
tate mea. Nam ⁊ ſi inimici permiſſi ſunt nocere: in ve-
ritate patris nō eſt leſus filius: cuius paſſio totū mun-
dū glorificata cōpleuit. [Neq; ꝓphanabo teſtamentū
meū: et que ꝓcedūt de labijs meis non faciam irrita].
Hoc eſt quod ſuperius dixit: Neq; nocebo in veritate
mea: qm̄ omnia veritatis ordine cōſtat fuiſſe cōpleta:
quia nec teſtamentū ſuū mētiendo ꝓphanauit: ſed re-
rum fide honorabile fecit: dum que de labijs eius pro-
greſſa ſunt: id eſt per ſanctos ꝓphetas predicauit/nul
la falſitate deſtructa ſunt. Competenter enim ꝓphete
labia dicti ſunt dn̄i: per quos ipſe loqui dignatus eſt.
[Semel iuraui in ſancto meo: ſi dauid mentiar]. Ho-
minū conſuetudo eſt frequēter iurare vt eis poſſit ali-
quis credere. Deus enim ſemel iurat: quia nulla varie-
tate tēporis immutat. Iurare aūt illius diximus eſſe:
ventura ꝓmittere. Nam cuius ſe religione cōſtringat
qui nō habet fortiorē? Dicit etiā: In ſctō meo: id eſt in
chriſto qui dixit. Cuſtodi animā meā qm̄ ſanctus ſuz. Pſ.85.
Addidit quoq;: Si dauid mentiar. Si/negatiue po-
ſitū eſt: qđ etiā vſus cōmunis habet. [Semen eius in
eternū manebit. Et thronus eius ſicut ſol in cōſpectu
meo]. Semen chriſti ſunt oēs qui ei mēte fideli credi-
derūt: quia in ipſis futurū regnū ſeminatū eſt: qđ ven-
tura meſſis oſtēdat: ſicut ⁊ in vigeſimoprimo pſalmo
ipſe dicit: Semē meū ſeruiet illi. Manebūt ergo ſancti Pſ.21.
in eternū: qui in excellenti ac beata conuerſatione de-
morantur. Unde illos proprie manere nō dicimus: qui
a regno dn̄i reſpuuntur. Thronus autē dei hic intelli
gendus eſt animo fidelis: in quo reuera inſidet: quādo
eā maieſtatis ſue illuminatione cōpleuerit. Sic enim
ſcriptū eſt: Sedes ſapiētie anima iuſti. Addidit: Si-
cut ſol in cōſpectu meo erit: ſcilz anima illa iuſti quam
ſedē diximus dn̄i ſaluatoris. Dicendo aūt: Sicut ſol:
cōparationē rerū viſibiliū facit. Nam ſi magnū eſt de
creatura clareſcere: multo melius de creatore lucere.
[Et ſicut luna perfecta in eternū: et teſtis in celo fide-
lis]. Superius dixit de ſole: qđ ad animā iuſti dixim⁹
pertinere: nunc de luna dicit: que humano corpori hic
cōuenienter aptatur: quia ꝑ varias etates attenuatur
et proficit. Sed ideo addidit Perfecta: vt in illo ſpi-
rituali corpore iam nō tēporale aliqđ intelligeres: ſed
de ſola pleniſſima eternitate ſentires. Nā ⁊ ipſum cor-
pus noſtrū in eternū ſic claritate complebitur vt luna
perfecta: que luna/id eſt cōpago corporis noſtri teſtis
erit fidelis: vtiq; in qua promiſſa cōplentur. Sed vide
quid poſuit: In celo: id eſt in ſancto viro. Ipſoꝝ enim
corpora ſic lucebunt: quorū ⁊ anime diuina illumina-
tione reſplendent: ſicut Salomon ait: Fulgebūt iuſti: Sap.3.
et tanq; ſcintille in arūdineto diſcurrent. Frequenter
enim luna/eccleſie comparatur. [Tu vero repuliſti et
† ſpreuiſti: et diſtuliſti chriſtū tuum]. Hactenus chri- Al. deſpe
ſtus paterna voce laudatus eſt: nunc venit Ethan ad xiſti
quartā partem: in qua iam ex ſua perſona velut aduer-
ſa ſuperiorib⁹ dicit. Ibi enim chriſtū ab inimicis ſuis
pater aſſerit vindicandū: quod etiā iuriſiurādi ꝓmiſ-
ſione confirmat: hic autem ſpretus ⁊ traditus eſſe me-
moratur. Quod duplici modo intelligēdū eſt: vt illud
aduertamus ad reſurrectionis gloriā pertinere. Siue
magis quod pater Auguſtinus inuenit: illud ꝑtinere
dicamus ad dn̄m ſaluatorem: hoc aūt ad dauid ſeruū
eius: qui multis calamitatibus ꝓbatur afflictus: quā-
do ⁊ chriſti nomē quod ab vnctione venit: vtriſq; cer-
tum eſt cōuenire. Repuliſti pertinet: vt michi videtur:

ad illam parabolā quā ei Nathan ꝓpheta dixit. In
qua repulſus a dignitate regia: cuidā iniuſto cōpara-
tus eſt / qui ouem pauperis deuorauit. Bene ergo di-
ctus eſt repulſus: qui etiam ꝓprio iudicio conſtat eſſe
damnatus. Spreuiſti autē dixit / cōtemptibilē eſſe fe-
ciſti: quādo de regno eiect⁹ a filio Abſalon fugiēs nu-
dis pedibus ambulauit: et increpationes filij gemini
ſub duriſſimis opprobrijs ſuſtinebat. Diſtuliſti / nō ad
2.reg.12. veniam pertinet: cui ſtatim ꝓpheta reſpondit Et dñs
abſtulit peccatū tuū: ſed dilatus eſt in tribulatiōibus
ſuis / ꝙdiu regnū repararet inuaſum. Chriſtū tuū / ſi-
gnificat vnctū: qm̄ illo tēpore principes hebreorū vn-
gebant in regē. [Auertiſti teſtamentū ſerui tui: ꝓpha
Al. ſan- naſti in terra † ſanctitatē eius]. Hoc iam ad gentem
ctuariū. pertinet iudeorū: qḋ vſq; ad finem diuiſiōis exequit.
Humanitatis em̄ more dicit Auertiſti. id eſt in aliam
partē tranſtuliſti: vt qḋ iudeis fuerat ꝓmiſſum / ad vti
litatē gentiū vtiq; ꝑueniret. Non em̄ eis remanſit ſa-
cerdos / nō templū qḋ cōſtat eſſe ſubuerſum: ſed chri
ſtiani oīa ſunt pleniſſime cōſecuti. Merito ergo dictū
eſt Auertiſti: quando perfidis ablatū / fidelibus ꝓba-
tur eſſe cōceſſum. Teſtamētū dixit ſerui tui: nō q2 Da
uid teſtatus eſt / ſed cui fuerat ꝑ teſtamentū natiuita-
tis dñi dignitas cōpromiſſa. Sequitur Prophanaſti
ETY. in terra ſanctitatē eius. Prophanū dictū eſt irreligio
ſum: qḋ porro a phano: id eſt a templi reuerentia pel-
lebat. Immolatio ſiquidē pecudū / et obſeruātia ſab-
batorū: que prius figuraliter agebant / veniēte verita
te ſubmota ſunt. In terra em̄ qḋ dixit / intelligere de-
bemus in toto orbe terrarū: vbi eſt eccleſia catholica
Al. ſepes. cōſtituta. [Deſtruxiſti omnes † macerias eius: poſui-
Al. firma ſti † munitiōes eius † in formidinē]. Maceria eſt / que
mentū. loca ad aliquā vtilitatem preparata / defenſionis cau
Al. nō hʒ. ſa cōmunit. Hec non cōmixtione rei alterius edifica-
DEF. tur: ſed in parietis modū ſaxorum tm̄ adunatiōe con-
ſtruit. Ad cuius ſimilitudinē ponit ſimplicē illam / in-
uictāq; defenſionē diuinā: quam neceſſe fuit amoueri:
vt gens iudeorū potuiſſet hoſtium incurſione vaſtari.
Pulcherrime autē dictum eſt Munitiōes eius poſui-
ſti formidinē: vt culpis facientibus / ipſum dñm formi-
darent: cuius ſolebant munitiōe vallari. Et nota ꝙ ꝑ
hos tres verſus in ſimilibus ſonis exierunt verba di-
uerſa. Dixit em̄ Repuliſti / ſpreuiſti / diſtuliſti / auertiſti
ꝓphanaſti / deſtruxiſti / poſuiſti. Que figura dicit Ho
SCHE. moteleuton: cuʒ ſimilibus litteris dictiones plurime
terminant. [Diripuerūt eum oēs tranſeūtes viam:
factus eſt opprobriū vicinis ſuis]. Status ille regni
iudaici ⁊ fide noſcitur direptus / ⁊ opibus. Nā per eū
tranſeuntes / ſublatis facultatibus eius religionis co-
pias ad ſe violētiſſime tranſtulerūt: illi magis creden
tes ad quos corporaliter dñs non venerat cōmonen-
Iſa.29. dos: ſicut ipſe dicit Populus quē non cognoui / ſeruí-
uit michi: obauditu auris obaudiuit michi. Merito er
go iudei facti ſunt vicinis opprobriū: qui in dñm glo-
Al. depri- rie credere noluerūt. [Exaltaſti dexteram † inimico-
mētiū eū. rū eius: letificaſti omnes inimicos eius]. Iſta ſine du
bio cōtigerunt: quando iudei hoſtibus ſuis traditi / di
reptiones ⁊ cedes vaſtiſſimas pertulerūt. Tūc enim
letus efficitur inimicus: quādo eius voluntatibus hu-
miliat aduerſarius. [Auertiſti adiutoriū gladij ei⁹: et
non es auxiliatus ei in bello]. Merito ei gladius ille
adiutoriū non prebuit: qui fortitudinē diuinitatis ami
ſit. Nam licet ferrum humana videatur eſſe defenſio:
tamen nichil preualet / niſi eum dextera ſuperna cor-
Pſ.43. roboret: ſicut in alio pſalmo iam dictum eſt: Nō enim

in arcu meo ſperabo: ⁊ gladius meus nō ſaluabit me.
Sic ergo populus ille armatus inermis effectus eſt:
vt cū pauci plures vicerant / nec plures paucis reſiſte
re valuiſſent. [† Diſſoluiſti eum ab emūdatione: et ſe- Al. Deſtru-
dem eius in terra colliſiſti]. Frequenter emūdat diui xiſti.
nitas quos flagellat: vt purgatū recipiat / quē pecca-
tis ſordidum reſpuebat. Quos vero ab emūdatione
diſſoluit: id eſt remouit: hos iam ⁊ damnare decreuit.
Quapropter illos hic ſignificat iudeos / qui obſtina-
tione mētis chriſtū ſpernere maluerūt. Sedes quoq;
eorū in terra colliſa eſt: quando reſpuentes regē dñm
ſaluatorē / nequaꝙ de gente ſua principē vlterius ha-
bere meruerunt. Sedes enī ꝓ regno poſita eſt. Que
merito dicit in terra colliſa: quando diuiſus populus
atq; cōfractus / particulatim toto orbe diſperſus eſt.
[Minoraſti dies † temporū eius: perfudiſti eum con- Al. tēporis.
fuſione]. Status ille quem diximus regni iudaici: cui
ꝓmiſſa fuerat ſi dño ſeruiret eternitas / minoratus eſt
vtiq; dieb⁹ anguſtis: q2 pollicitationē Abrae ꝓmiſſaʒ
obtinere nō meruit. Et merito in breuitateʒ redactus
eſt / qui ſibi irrite lōgam ſeriem ꝓmittebat annorum.
Addidit etiam Perfudiſti eum cōfuſione: q2 ſordes il
las incredulitatis ſue in facie ſuſtinet: hodieq; dū in-
ter gentes oēs abominabili horrore cōfuſus / in vul
tu ſuo geſtat opprobrium. Hec quidem ethan ille ro-
buſtiſſimus mirabili veritate narrauit: ſed in his oī-
bus nō agnouit dñm fuiſſe mentitū. Ille em̄ qḋ ꝓmi-
ſit Dauid: id eſt chriſto ſuo: omnibus chriſtianis exhi
buit. Nec habent iudei que iuſte murmurent: q ſe ma
luerunt a ꝓmiſſione veriſſima ſegregare. [Uſquequo
dñe auertis in finem: exardeſcet ſicut ignis ira tua].
Ethan venit ad quintam ſpeciē: vbi dñm breuiter ro-
gat vt iudaico populo miſeratus indulgeat: q2 nullus
eſt qui animā poſſit ab inferno liberare. In finem hic
ſeculi terminū debemus aduertere: quādo (ſicut ſepe
dictū eſt) expectat innumera conuerſio iudeorū: pro-
pter illud quod ait apoſtolus. Quia cecitas ex parte Romañ.11.
iſrael cōtigit / donec plenitudo gentium intraret: ⁊ ſic
omnis iſrael ſaluus fieret. Rogat ergo ne in finē auer
tatur: quādo expectat fidelis agnitio iudeorū. Addi-
dit Exardeſcet ſicut ignis ira tua. Iraſcimur medio-
criter: quando aliquē ſermone corripimus. Exardeſci
mus autē ira: cū vindicare diſponimus. Adiecit etiaʒ
Sicut ignis: qui obiecta cōſumit. [Memorare † dñe Al. non hʒ.
que mea iuſtitia: † nō enim vane cōſtituiſti † filios ho Al. nūquid.
minū]. Ille ethan mentis firmitate roboratus: rogat Al. omnes.
dñm vt iſtā carnem peccatis obnoxiam / aduentus ſui
gloria liberare digneť: q2 non eſt ad hoc creata / vt eā
permitteret quaſi vanū aliquid interire. Nam cū me-
mor fuit ſubſtātie noſtre / ⁊ a morte filios hominū eri-
puit: et in ſpe magne beatitudinis collocauit. [Quis
eſt homo q viuit / ⁊ non videbit mortē: † aut quis eruet Al. non hʒ.
animā ſuam de manu inferi?] Quis eſt / interrogatiue
legendū eſt. Que figura dicitur Erotema: id eſt inter- SCHE.
rogatio: vbi ſubaudiendū eſt nullus. Omnes em̄ ho-
mines ſiue iuſti / ſiue iniuſti / ſiue peccatores mortē vi-
debunt: que primo homini inflicta eſt lege peccati: ſi-
cut apoſtolus dicit: Propterea ſicut per vnum homi- Rom.5.
nem in hunc mundū peccatum intrauit / et per pecca-
tum mors: ita in omnes homines mors pertranſijt: in
quo omnes peccauerunt. Que nūc ideo cōmemorat:
vt calamitatibus ſuis miſericordiā creatoris merea-
tur humana cōditio. Unde qui originale peccatū ma
la preſumptione credere nolunt: quanto ſe liberos ab
hac cōditione dicunt / tanto amplius miſerabili ſorte

cōſtringātur. Sequitur Aut quis eruit animā ſuā de manu inferi? Et hic quoq; ſubaudiēdū eſt nullus. De manu:id eſt de poteſtate inferi. Nam cū omnes homines mori cōtingat/ neceſſe eſt vt ipſi animas ſuas de inferni poteſtate non auferant:niſi per illū qui nos de dominatione diaboli eripuit/ ꝛ mortē moriendo ꝓſtrauit. [Ubi ſunt miſericordie tue antique dñe:ſicut iuraſti Dauid in veritate tua?] Uenit ad ſextam partē:vbi dñm deprecatur:vt genti afflicte ꝛ humana conditione fragiliſſime debeat ſubuenire/ ꝛ impleat ꝓmiſſiones:quas ſe Dauid feciſſe noſcebat. Ubi ſunt:ꝛ nō ſub dolore dicitur/ ſed quaſi tardans dñs poſtulat. Nam quemadmodū de illo dubitat:et cui dicit In veritate tua? Scilicet vt cito preſtet qđ eū nouerat eſſe facturū. Antiquas ei miſericordias illas dicit:quas abrahe patriarche feciſſe retinebat. Antiquas enim non diceret: niſi ante Dauitica tempora factas eſſe cognoſceret.

Al. dñe. [Memor eſto ꝓ opprobrij ſeruorū tuorū:quod cōtinui in ſinu meo multarū gentium]. Ordo verborum talis eſt: Memor eſto opprobrij ſeruorum tuorum: id eſt multarū gētium:quod cōtinui in ſinu meo. Illi dicitur Memor eſto: cui tranſacta/ vel futura preſentia ſunt. Sed more humanitatis hoc dicitur:qr dñs dum preſtare differt/ oblitus fuiſſe iudicatur. Opprobriū vero cōtigit ſeruis dei:quando gentibus idoloꝝ amore raptatis erant ꝓ crimine chriſtiani:ꝛ inſecutiōe dignos iudicabant/ quos noue culture ſtudioſos eſſe cognouerant. Hoc erat in ſinu chriſtianorū:id eſt in ſecreto mentis affectu: qr palam timebant loqui/ vnde ꝓbabantur extingui. [Quod exprobrauerūt inimici tui dñe:qđ exprobrauerunt commutationē chriſti tui] Exponit ꝙ ſuperius dixit Opprobrium multarū gentium. Exprobrauerunt enim ſub imputatione legendū eſt:id eſt imputauerunt:qđ magis credere/ ac predicare debuiſſent. Sed ne haberes ambiguum a quibus iſta dicerentur:addidit Inimici tui dñe:id eſt idolorum cultores:qui predicatiōibus ſanctis aduerſum tre modis omnibus feſtinabāt. Repetit quoq; Quod exprobrauerunt/ ad exaggerationem ſceleris eoꝝ: vt commutationē chriſti fidelibus imputarēt/ quā ſumma colere veneratione debuiſſent. Commutatio vero chriſti eſt:qr veterem hominem in nouam gratiam regeneratiōis euocauit/ ꝛ de tenebris peccatorū ad vere fidei lumē vſq; perduxit:qr mortali homini perhennis vite gaudia preparauit:ꝛ his ſimilia/ q̄ dñs noſter chriſtus peccatoribus donare dignatus eſt. Ipſa eſt cōmutatio chriſti:q̄ obſtinatos deſeruit/ ꝛ fideles dono ſue pietatis aſciuit. [Benedictus dñs in eternum: fiat/ fiat]. Poſt illam feliciſſimā/ ſanctiſſimāq; cōmutationem/ dignum fuit vt laus dñi ſubderetur/ qui eaz immeritis agnoſcitur cōtuliſſe mortalibus. Pulchre autem contra maledictiones gentilium temporales poſitum eſt Benedictus dñs in eternū: qm̄ que dicūt illi caduca ſunt. Laus enim dñi permanet in eternū: qui talia donare nouit/ que nullo fine claudūtur. Sequitur Fiat/ fiat: vt de tantis ꝓmiſſionibus nemo dubitaret vbi cōfirmatio iterata ſuccederet:et tāq̄ ſubſcriptio boni principis ſacris iuſſionibus adderetur. Sed hoc magis ad pſalmorū laudem debemus accipere:non (ſicut quibuſdam viſum eſt) ad libri aliquam ſectionem.

Concluſio.

O vere robuſtum illum Ethan non corporis valitudine/ ſed animi firmitate conſtantē:qui preceptum nobis vite ſuſcriptum de illis ſacris altaribus tanq̄ fideliſſimus humani generis procurator explicauit. Nūc oremus vt quod auribus percepimus mente cōdamus. Sic enim victoria noſtra peragitur: ſi poſt talia ſacra non aduerſum extraneos/ ſed cōtra noſtra vitia litigemus: ꝛ reſpuentes que ſunt terrena queramus ſine aliqua cunctatione celeſtia. Interpretatio enim iſtius nominis/ fideles ꝛ patientes commonet chriſtianos: vt nulla diuerſitate frangantur (ſicut apoſtolus ait) huius maximū virtutis exemplum. De ſe enī dicit In laboribus plurimis/ in carceribus abū- 2. Cor. 11.
dantius/ in plagis ſupra modū/ in mortibus frequentius. A iudeis quinquies quadragintavna minus accepi. Ter virgis ceſus ſum/ ſemel lapidatus ſum/ ter naufragium feci/ nocte ꝛ die in ꝓfundo maris fui. Sequuntur etiam cetere paſſiões:que iſtum Ethan opere magis q̄ nomine compleuerunt. En beate apoſtole/ honoris tibi viciſſitudo tributa eſt: vt ſicut ſanctam predicationem tuam pſalmorum atteſtatione firmaſti:ita ꝛ pſalmi de tuis operibus exponantur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 88.

Oratio Moyſi hominis dei. Lxxxix.

Domine refugiū factus es nobis:a generatione in generationem. Priuſq̄ montes fierent/ aut formaretur terra et orbis:a ſeculo ꝛ in ſeculum tu es de9. Ne auertas hominez in humilitatē: ꝛ dixiſti cōuertimini filij hominū. Quoniam mille anni ante oculos tuos: tanq̄ dies heſterna que preterijt. Et cuſtodia in nocte:que ꝓ nichilo habentur/ eorum anni erunt. Mane ſicut herba trāſeat/ mane floreat ꝛ trāſeat: veſpere decidat/ induret/ ꝛ areſcat. Quia defecimus in ira tua:et in furore tuo turbati ſum9. Poſuiſti iniquitates noſtras in cōſpectu tuo:ſeculū noſtrū in illuminatiōe vultus tui. Qm̄ omnes dies noſtri defecerūt:et in ira tua defecim9. Anni noſtri ſicut aranea meditabūt:dies annoꝝ noſtrorū in ipſis ſeptuaginta annis. Si aūt in potētatibus octoginta anni: ꝛ ampli9 eorū labor ꝛ dolor. Qm̄ ſuperuenit māſuetudo: ꝛ corripiemur. Quis nouit poteſtatē ire tue:et pre timore tuo irā tuā dinūerare? Dexteraz tuā ſic notā fac: ꝛ eruditos corde in ſapiētia. Cōuertere dñe vſquequo: ꝛ deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos. Repleti ſumus mane miſericordia tua:exultauim9/ et delectati ſumus in oibus diebus noſtris. Letati ſum9 ꝓ diebus quib9 nos humiliaſti:annis quib9 vidimus mala. Reſpice in ſeruos tuos/ et in opa tua: ꝛ dirige filios eoꝝ. Et ſit ſplēdor dñi dei noſtri ſup nos:et opera manuū noſtrarū dirige ſup nos/ et opus manuū noſtrarū dirige.

Non eſt dubiū (ſicut ſepe diximus) talia nomina titulis adhiberi:que textū pſalmorū interpretatiōe ſua videantur aperire. In primis oratio poſita eſt: per quam tra dñi

ſuſpendit/venia pcurat/pena refugitur/ et premiorū
largitas impetrat. Cuz dño loquit/cū iudice fabulat:
preſentē ſibi facit quē videre non preualet: ꝛ illū p eū
placat/quē ſuis actibus vehementer exacerbat. Hec
dñi quodāmodo preſtat ſecretū/pbet ſuggeſtionibus
locum: ad penetralia iudicis peccator admitti/ꝛ nul
lus inde reſpuit:niſi q̄ in ea tepidus inuenit. Qd ma-
iuſ petit:ſupra q̄ meret acquirit. Triſtis ad eam ve
nit:ſed letus abſcedit. Oratio quippe ſancta ſic deuo
tos ſaluat:vt beatos reddat/dū crīminoſos accipiat.
Innumera ſunt hui⁹ bonitatis exēpla: ſed illud ſuffi-
ciat: qd ipſe quoq; dñs exēpla nobis vitalia tribuens
orare dignatus eſt. Unde merito tali/ac tāto viro pre
miſſa eſt oratio:qui frequēter indignantē dñm mirabi
li ſupplicatiōis placauit exemplo. Hunc aūt pſalmū
tertiū eſſe nouerimus eoruz:qui orationē in titulo ſuo
DOG. cōtinere mōſtrant. Moyſen eñi illū celeberrimū virū
per quē dñs legez iſraelitico populo dedit:manifeſtū
eſt miniſtrum fuiſſe teſtamēti veteris/ꝛ pphetam no-
Joan. 8. ui. De ipſo eñi in euāgelio dicit: Si crederetis Moyſi
crederetis ꝛ michi:de me eñi ille ſcripſit. Et q: vtraq;
pſalmus iſte cōiunxit:merito illi tale nomen appoſitū
INTER eſt:qd duo ſacramenta vi ſui nois indicaret. Moyſes
quippe interpretat aſſumpt⁹:eo q de aqs a filia Pha
raōis fuerit eleuatus:qd pter mare rubrū iſraelitas
ſignificat: pter gratiam vero baptiſmatis ptinet ad
populū chriſtianū. Additū eſt etiā Hois dei:ne alte-
rum fortaſſe cogitares:niſi euz qui diuinis colloquijs
honoratus meruit eſſe primarius:vt iam non ſeruus/
ſed homo ipſius eſſe diceretur. Hoc eñi non de famu
lis/ſed de liberis dicimus ꝛ amicis:ſicut et in Deute-
Exo. 33. ronomio legitur: Loquebat autē dñs ad Moyſen fa-
cie ad faciē:ſicut loqui ſolet homo ad amicum ſuum.

Diuiſio.

Moyſes vir ſanctiſſimus ꝛ operibus mira-
bilis/ꝛ colloquio diuino reuerēd⁹. In pri-
ma ſectione inchoat a laude iudicis bene-
ficia eius breuiter/ poteſtatemq; cōmemo
rans. Deinde infirmitati noſtre: quam et ipſe multis
modis oſtēdit/poſtulat ſubueniri. Tertio exorat ad-
uentum dñi ſaluatoris celerius innoteſcere: quē ſcie-
bat humano generi pfutura preſtare. Expoſitio.

Domine refugiū factus es nobis:a genera
Al. in gene ratione. tione † ꝛ pgenie]. Moyſes ille venerabi
lis in typo ſancte eccleſie/ quā prefigura-
tione geſtabat/ dño fuſa oratione gratias
agit:q in hoc ſeculi ſalo factus fuerit eius
inſigne refugium. Primum q inter hebreorum filios
eſt vt moreretur abiectus. Deinde q regis egyptio-
rum pertulit nefanda certamina. Tertio maris rubri
inaudita miracula. Poſtremū murmurātis populi cō
tumaciā formidādam. Sed in his oībus factus eſt illi
refugiū:cū ab vniuerſis diſcriminibus noſcit eſſe libe
ratus. Merito ergo periculorū ſuoꝝ recordatus/tale
cognoſcit feciſſe principiū. Uerū vt hoc nō tm̄ de vno
hoie: ſed de vniuerſali eccleſia debuiſſemus aduerte-
re: Nobis poſuit/non michi:qm̄ cuncte eccle q̄ in hac
ſeculi tēpeſtate verſat/tutiſſimū refugium ſemper eſt
dñs. Nam vide quid ſequit: A generatione ꝛ pgenie.
A generatiōe/ ſignificat ex quo generari ceptū eſt ge
Al. aut nus humanū. Progeniē vero dixit vſq; ad finē ſeculi/
Al. terra ꝛ orbis. cū pgenies ſibi humani generis per etates ſingulas
reparata ſuccedit:ac ſi diceret ſemp. [Priuſq; fierent
Al. nō hz. mōtes † ꝛ formaret † orbis terre:a ſeculo/et † vſq; in
Al. deus. ſeculū tu es †]. Quia in primo verſu dixerat Refugiū
factus es nobis: ne tēporalem aduerteres eſſe deita-
tē:nūc de eius eternitate diſſeruit. Sed vt hanc phen
nitatē apertiſſime poſſimus aduertere: mōtes hic po
namus non aliquid terrenū/ſed celorū poteſtates exi
mias:qm̄ de vniuerſa terra ſubſequit: vt reuera dicat
dño cōgruenter Tu es anteq; celeſtia/ terrenaq; for-
mares. Iſtud eñi prius nō habet principiū:ſed immē
ſum/atq; incōprehēſibile eſſe declaratur: qm̄ ab ipſis
quoq; principijs prius eſſe dinoſcit. Sequit A ſeculo
ꝛ vſq; in ſeculū tu es:quaſi ante ſeculū/aut poſt ſecu-
lum nō eſt deus. Sed hic A ſeculo ꝛ vſq; in ſeculum/
eternitatē debemus aduertere. Greci enim codices/ DOG.
Eternitatē habēt:qd patres noſtri A ſeculo/ꝛ vſq; in
ſeculum tranſtulerūt. Tu es/cōpetenter dicitur deo:
q: nō habet preteritū/nec futurū. Sic eñi ꝛ ipſi Moy
ſi dictū eſt Dices filijs iſrael: Ego ſum q̄ ſum:ꝛ qui eſt Exo. 3.
miſit me ad vos. Unde merito vir ſanctus poſuit Tu
es:qd ab ipſo ſe audiſſe meminerat. Sed hoc ad pa-
trē/hoc ad filiū/hoc ad ſpiritū ſanctū pertinere nō du
biū eſt. Eſſentia eñi indiuidue trinitatis que ab eo qd
eſt eſſe veraciter et ppue dicit: preſentia ſemp habet
que inter nos aut preterita dicimus/aut futura. [Ne
auertas hoiem in humilitatē:et dixiſti ꝯuertimini filij
hominū] Uenit ad ſecūdam partē:in qua ille vir ſan-
ctus a dño petit/que illum precepiſſe cognouit. Dicit
eñi Ne auertas hoiem in humilitatē:id eſt ne in mūdi
iſtius cōcupiſcentiam/ambitionēq; pijcias. In humi
litatē quippe/ hic terrenā cōcupiſcētiā debemus ad-
uertere:que apud deū abiecta/atq; cōtemptibilis eſt
nō illā glorioſam/qua peccata noſtra dño cōfitemur.
Hoc ergo vir ſanctus deprecat qd diuinitas iubet:ne
voluntas hominū a celeſti ſublimitate deiecta/ama-
re mūdi permittat humillima: humilia vtiq;/que ſua
humilitate fordeſcūt. Sequit. Et dixiſti cōuertimini fi
lij hominū. Hic Et/ p q: poſitū eſt vt vnū nobis ſen-
ſum aperiat adunata ſententia. Uides q̄ ſit pbabilis
ſuperior illa petitio:q: cū dñs preceperit filios homi-
nū cōuerti/ipſo debeāt miſerāte ſaluari. Quis eñi al-
ter pōt a mundi ambitu liberare: niſi is q̄ docuit fide-
les celoꝝ regna pquirere? Merito ergo petit ne deſe-
rant hoies in lubricis lapſibus: quibus dictū eſt Con
uertimini. [Qm̄ mille anni añ oculos tuos:tāq; dies
heſterna q̄ pterijt. Et † ſicut cuſtodia in nocte]. Cau- Al. non hz.
ſa redditur quare ſeculi ambitio debeat declinari:qm̄
mille anni nō ſolū pauci ſunt ante oculos dei/ ſz tanq;
heſterna dies habeant omnino pteriti. Que figura di-
cit Tapinoſis:id eſt humiliatio:qm̄ cuiuſlibet rei ma- SCHE.
gnitudo minuit in exiguā paruitatē. Non eñi vel ipſi
vni diei pſenti/ ſed preterito cōparat tam lōgiſſimus
ordo ſeculoꝝ. Mille eñi finitū p infinito poſuit/etatē
veterū fortaſſe deſignās:q̄ magna lōgeuitate repleti
ſunt. Sequit Et ſicut cuſtodia in nocte. Ut illos mille
annos(quos ſuperius dixit)annulatos eſſe cognoſce-
res:nō iam vni diei preterito/ſed iam nocturno tēpo-
ri breuiſſimo cōparant. Cuſtodia eñi nocturna/q̄ hu-
manas aſſolet exercere vigilias/ternis horis excubā
tibus deputat: vbi ſibi ſuccedētib⁹ turmis nichil lon-
ginquū agit/nec moroſum. Pulchre aūt humanā vi-
tā nocturnis cōparauit excubijs:vbi totū ſub obſcuri
tate ꝛ trepidatiōe gerit/qm̄ mens hoīm vitijs carnali-
bus circūdata pulſat. Huic aūt verſui ſubdiſtinctio-
nes ponēde ſunt: qm̄ ſubſequitur plenitudo ſentētie.
[Que p nichilo habent/anni erunt eorū. Mane ſicut
herba trāſeat]. Hoc erat qd de verſu ſuperiore pēde
bat: qm̄ ſicut duo illa que ſuperius dixit: hoc eſt diem

preteritũ/ ⁊ cuſtodiã nocturnã: que ꝑ nichilo habẽtur
intulit Anni erunt eoꝝ. Et ideo ſicut paulo ante dixit
ſupplicãdum eſt: Ne auertas hominẽ in humilitatem
addidit Mane ſicut herba tranſeat. Adhuc illa fugi-
tiua ⁊ trãſitoria/ vite hominũ comparanť. Frequẽter
eñ herba intra momentũ/ aut paſtu animaliũ/ aut ali
qua tritura cõſumiť: ſic ſunt anni hominũ/ qui ꝑ nichi
lo habenť. Mane: id eſt in ipſa vita: qua fruũť/ trãſeũt/
atq; peraguntť: nec de longinquitate eorũ poteſt eſſe
ſatietas: vbi termin⁹ feſtina celeritate ſuſcipiť. [Ma-
Al. trãſeat. ne floreat/ ⁊ † pretereat: veſpe decidat/ induret/ ⁊ are-
ſcat]. Bene carnis infirmitas fugitiuis herbarũ eta-
tibus cõparať. Mane/ ſignificat totã hominis vitam:
in qua ⁊ florere/ ⁊ ꝑterire dinoſciť. Veſpere aũt/ qḋ in-
dicat lucis occaſuz: tẽpus dicit quo trãſit homo de ſe-
culo. Mox eñ in morte decidit/ poſt dureſcit in cada-
uer/ ac deinde creſcit in puluerẽ: qḋ ⁊ herbis/ ⁊ corpo-
ribus humanis noſciť eſſe cõmune. Sed hic mane et
veſpere (vt michi videť) nõ vnũ diem debemus aduer
tere. Partes eñ iſte nõ ſunt iũgende: q: ſingule ꝑ bre
uitatis intellectu ſunt poſite. Hec aũt ideo diligetius
excolunť: ne quis ſibi hominũ de vita lõgiſſima blan-
Al. Quia. diať. [† Qm̃ defecimus in ira tua: ⁊ in furore tuo † cõ
Al. turbati. turbati ſumus]. Vir ſanctus memor actuũ priorũ illũ
furorẽ dei recordať/ quem ꝑ iudaica murmuratiõe ſu
Exo. 32. ſtinuit: qñ ei dñs dixit Cerno ꝙ populus iſte dura cer
uice ſit: dimitte me/ vt iraſcať furor meus cõtra eum: ⁊
deleam eos/ faciãq; te in gentẽ magnã. Quapropter
formidabili recordatiõe turbatus eſt/ q̄ ꝑ tali populo
ſupplicabat. Defecimus eñ/ dictum eſt humana infir
mitate fatigati. Cõturbati ſum⁹/ mortis cogitata for-
midine: quã metuebant ꝑpter debitas vltiões. [Po-
ſuiſti iniquitates noſtras in cõſpectu tuo: ſeculum no-
ſtrũ in illuminatiõe vult⁹ tui]. De ſeculo trãſacti tem-
poris dicit: qñ iudaicus populus ⁊ miraculis viſitaba
tur/ et penis. Non credendo eñ que videbant/ vltoris
Pſ. 31. iudicis patiebanť aſpectũ. Nã in alto loco dicit Bea
ti quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta ſunt pec
cata. Illa eñ tegebanť/ que ad veniã ꝑueniebãt: hec
aũt illuminabanť/ que ad vindictã ꝑnitus ſuſtinebãt.
[Qm̃ omnes dies noſtri defecerũt: ⁊ in ira tua defeci-
mus. Anni noſtri ſicut aranea meditabũtur]. Breui-
tatẽ vite humane dicit per iram dñi ꝑueniſſe: qm̃ lon-
gioris vite preſumptiõe peccabãt. Ad quã eñ breui-
tatem ꝑuenerint poſt illam numeroſitatẽ prioris ſecu
li: infra dicturus eſt. Nam ꝙ dicit Omnes dies noſtri
defecerunt/ ad annos ꝑtinet imminutos. Qḋ vero ſe-
quiť Et in ira tua defecim⁹: ad tribulatiões/ erũnaſq;
reſpicit: quas in ipſa vita paruiſſima ſuſtinem⁹: qm̃ in-
ſolẽtia noſtra aliter nõ poterat corrigi: niſi ꝑ flagella
dñi ꝓbaremur affligi. Sequiť nimis apta cõparatio.
Anni noſtri ſicut aranea meditabũť. Malignitatẽ vi-
DEF. te noſtre/ poſita ſimilitudo declarat. Aranea enim eſt
animal debile/ ac tenuiſſimũ: qḋ tranſeũtibus muſcis
ad eſcam ſibi ꝓcurãdam quedã retia doloſe cõtexit.
Sic anni eoꝝ qui ſceleratis opibus dediti ſunt: mani-
ETY. bus/ ⁊ ſubdolis machinationibus occupanť. Aranea
eñ dicta eſt: ꝙ ſit arida/ nimiſq; ſubtilis. Et vide quē-
admodũ actus ipſius poſitũ verbũ declarat. Medi-
tabanť dixit/ non operabanť: vt oſtẽderet eos ſine ali
qua vtilitate tranſiſſe: qui ſub nullo fructu bonoꝝ/ ſed
ſub ancipiti meditatiõe vixerũt. [Dies annoꝝ noſtro-
rũ: in ipſis ſeptuaginta anni. Si autẽ in potentatibus
Al. amplius octoginta anni: ⁊ † plurimũ eorũ labor/ et dolor]. Si
annos iſtos ad litterã velimus aduertere: multos ho

minũ ⁊ nonagenarios bene vigentes inuenies: et ite-
rum necdũ ſeptuagenarios debilitate cõfectos: vt qḋ
hic dicitur/ cõſtare minime poſſe videať. Sed nume-
rũ ſeptuagenariũ legi potius decenter aptamus: que
ſabbbatum diem ſeptimũ obſeruãdum eſſe precepit.
Octogenariũ vero populo chriſtiano aptiſſime depu
tamus: qui octauũ diem reſurrectiõis dñice ſancta fe
ſtiuitate venerať: vt duo teſtamẽta (ſicut in ſeptuage-
ſimo pſalmo iam diximus/ vbi opus iſtud diuiſimus)
per hunc numerũ ſignificaſſe videatur. Ipſa ſunt eñ
precepta: in quibus fideles anime ſaluberrima mẽtis
valitudine regũtur. Octogenario vero numero addi-
dit In potẽtatibus: q: tũc reuera cepim⁹ habere po-
tẽtiam: quãdo nobis dñs ſaluator apparuit. Iſti ſunt
ergo dies annorũ noſtrorum: qui nobis ꝓbabilis vite
cõferunt claritatem: vt merito dies dicãtur/ per quos
dñm in verbis ſuis illuminata mente cõſpicimus. Et
intende qḋ ſequiť: Et plurimũ eorũ labor/ et dolor: id
eſt qui hec duo teſtamẽta tranſcẽderit: laboribus ma
ximis/ ⁊ doloribus implicať. Non eſt eniz illic aliquid
(ſicut heretici faciũt) plus/ minuſve ſentire vbi celeſtẽ
regulam ſeruat moderata diſtinctio. [Qm̃ ſuperuenit
manſuetudo: ⁊ corripiemur. Quis nouit poteſtatẽ ire
tue: † aut pre timore † iram tuã dinumerare?] Quia Al. et.
dixerat Plurimũ eorum labor/ ⁊ dolor: nũc ipſum ex- Al. tuo.
colit dicẽs non debere legis precepta tranſcẽdi: q: ſu
perueniẽs Jeſus chriſtus/ qui eſt manſuetudo ꝑfecta
nos corripit et emẽdat: ſi teſtamẽta eius cõtumaciter
negligamus. Et qm̃ dixit Corripiemur/ premiſit man
ſuetudinẽ: vt intelligamus omnes emendationes dñi
fidelibus pietatis intentione ꝑuenire. Sequiť Quis
nouit poteſtatem ire tue: aut pre timore iram tuam di
numerare? Merito ille Moyſes/ qui expertus fuerat
quãta dñs peccanti populo reddidiſſet: dum eum cre
bris murmuratiõibus incitaſſet/ exclamat nullus cõ
ſideratione ad vindicte eius peruenire mẽſuram: nec
dinumerare poſſe quãta ille preualet iratus efficere.
Et nota ꝙ in vtraq; parte predicať virtutis immenſi-
tas. Nam ſicut premia dñi pleniſſime nequeũt intelli
gi: ita nec vindicte menſura preualet apprehẽdi. Be-
ne autẽ addidit Pre timore: ſicut et alius ꝓpheta di-
cit Cõſideraui opera tua/ ⁊ expaui. [Dexteram tuam Abachuc. 3
† dñe notã fac † nobis: ⁊ eruditos corde in ſapiẽtia]. Al. ſic.
Vir ille ſanctiſſimus/ ⁊ vtriuſq; teſtamenti intellector Al. non hȝ.
egregius venit ad tertiam partem: in qua deprecatur
patrem: vt Jeſus chriſtus iudaico populo/ ⁊ gẽtibus
ſalutariter appareret. Nam vt vtrũq; populum com
plecteretur/ plurali numero poſuit Nobis: ſicut et in
primo verſu pſalmi iam factũ eſt. Dexteram eniz/ di-
cit ipſum dominũ ſaluatorem: de quo alibi ſcriptũ eſt
Dextera manus tue dñe confregit inimicos: petẽs vt
ipſe illis notus efficiatur/ per quem omnia ꝓfutura di
ſcuntur. Sequiť Et eruditos corde in ſapientia. Deſi-
derio ipſius nõ ſufficit aduentũ dñi poſtulare: q: mul-
ti eum corporaliter videntes/ deum minime credide-
runt: ideoq; addidit Eruditos corde in ſapiẽtia: id eſt
intellectũ habentes in dñm chriſtum. Eruditus enim ETY.
dicitur quaſi ex omni rude elicitus. Ipſe eniz virtus/
⁊ ſapientia patris quẽ hic poſtulat: nõ corporeis ocu-
lis/ ſed eruditos corde cognoſcere: q: hoc ꝓfuit reue-
ra illum videre/ qui eũ meruerunt illuminata mẽte cõ
ſpicere. [Conuertere dñe † aliquantulum: ⁊ depreca Al. vſq; q̄.
bilis eſto ſup ſeruos tuos]. Conſuetudinẽ ſuã vir ſan
ctus operatur: qui dicit in exodo: Eſto placabilis ſu- Exo. 32.
per nequitia populi tui. Ipſo affectu/ ipſa gratia rogat

dñm: vt iuſtitiã ſuã aliqua lenitate retemperet: qua-
tenus exorari poſſit a peccatoribus/quibus iuſte no-
ſcebatur iratus. Intuendum eſt autem ꝙ non dixit ex
toto cõuertere/ſed aliquãtulum: q̃ hoc magis nobis
expedit/ quãdo nos aliquis ſtimulꝰ tribulatiõis affli-
git: vt ſepe cõmoniti/ſaluberrima conuerſione valea-
mus peccatorum veniam ꝓmereri. [Repleti ſumus
Al. dele- mane miſericordia tua: exultauimus/⁊ † letati ſumus
ctati. in oĩbus diebus noſtris]. Miſericordiam dici dñm
ſaluatorem nullus ignorat: qui miſeris datus eſt: vt ꝑ
ipſum viuerent/ qui ꝑ ſe cognoſcebantur omnimodis
interijſſe. Repletũ ſe ergo dicit hac miſericordia ma-
ne: id eſt lucida contemplatione: quoniam vir ſanctus
chriſti dñi preuidebat aduẽtum: ⁊ neceſſe fuit vt eius
cor exultaret in laude: delectaretur in cõtemplatione
omnibus diebus vite ſue: cuiꝰ anima tali munere re-
pleta/celeſti exultatione gaudebat. Que figura dici-
SCHE. tur Idea: cum rem futurã velut oculis offerentes/mo
Al. letati. tum animi viuaciter incitamus. [† Delectati ſumus ꝓ
Al. non hz. diebus quibus nos humiliaſti: annis † in quibus vi-
dimus mala]. Tribulationes quas hominibus ꝓui-
dentia diuina concedit ꝙ̃ veraci eſtimatione perpen-
derat: vt delectatum ſe in eis diceret/per quas humi
liandũ populum ſalutariter ſentiebat. Sciebat enim
fidelibus viris noxiam eſſe ſuperbiã: et inde dño gra-
tias agit/vnde credentes ꝓfeciſſe cognouit. Quapro
pter in illis annis ſe delectatũ eſſe ꝯfitetur: in quibus
viderat mala: mala ſcilicet que grauia putabat/dum
pateretur humanitas. Nam viro ſancto/⁊ cõtemplan
ti veritatem: non ſolum grauia non fuerunt/ſed etiam
ſuauia ſibi extitiſſe profeſſus eſt. [Reſpice in ſeruos
Al. nõ hz. tuos/⁊ in opera tua † dñe: et dirige filios eorũ]. San-
cta cõſcientia nõ deſinit facere in opere alieno/quod
exercebat in ꝓprio. Quibus enim oratiõibus ꝓ iſrae-
liticis ſupplicauerit dño: omnino notiſſimũ eſt. Nunc
eadem ſimili fine concludit: vt peccãtibus iudeis par
cat/⁊ filios eorum ſancta credulitate recorrigat: qua-
tenus ſi illi (iniquitate ſua faciente) diſperſi ſunt: ſaltẽ
eorum ſoboles in fine ſeculi conuerſa/ad veniam per-
uenire mereatur. Quod ꝓphetie ſpiritu (ſicut ſepe di-
ximus) nouerat eſſe faciendum. Et conſidera quibus
verbis pietatem boni iudicis inuitauit: vt primo dice
ret In ſeruos tuos: deinde In opera tua: quatenus ⁊
ſi factis ſuis veniam nõ mererentur accipere/cũ crea-
AHE. toris opera valde laudabilis impetraret. Quod ar-
gumẽtum apud rhetores dicitur a laude iudicis. [Et
ſit ſplendor dñi dei noſtri ſuꝑ nos: et opera manuum
Al. ⁊ opus noſtrarum dirige ſuper nos †]. Splendor dñi ſuper
manuũ no nos eſt/quando crucis eius impreſſiõe decoramur/et
ſtrarũ diri vexillum triũphi ipſius in fronte portamus: ſicut apo
ge. ſtolus dicit: Michi autẽ abſit gloriari: niſi in cruce do
Gal. 6. mini noſtri Ieſu chriſti: per quem michi mundus cru
cifixus eſt/et ego mũdo. Hinc et in alio pſalmo dictũ
Pſ. 4. eſt Signatum eſt ſuper nos lumẽ vultus tui domine.
Sequitur Et opera manuum noſtrarum dirige ſuper
nos. Operam noſtram dirigit ſuper nos/quando no-
bis donauerit veniam peccatorum: vt cum fuerimus
peruerſi/efficiamur eius correctione rectiſſimi.

Concluſio.

Conſideremus viri prudentiſſimi ꝙ̃ mul-
ta nobis legis diuine my-
ſteria per diuerſos numeros indicentur: ꝙ hic vitas ho-
minum ſeptuagenarij/⁊ octogenarij numeri ſupputa
tione recolligat: ꝙ cunctus ordo pſalmorũ myſtico ſit
calculo comprehenſus: ꝙ omnes libros diuinos nu-
merus arcanus includit: ꝙ et alta legis diuine myſte-
ria multifario calculo continẽtur: arenam maris/plu-
uiarum guttas/ hominũ capillos legimus eſſe ſub nu
mero. Et vt breui cõpendio diſcipline ipſius laudem/
virtutemꝙ noſcamus: Salomon ait Omnia in men- Sap. xi.
ſura/⁊ numero/⁊ pondere deum feciſſe: vt cunctis in- ARITH.
dubitãter appareat arithmeticam diſciplinam vbiꝙ
eſſe diffuſam. Hanc auctores ſecularium literarũ di-
ligentius perſcrutãtes/ in multis partibus diuiſerũt:
id eſt in pari/⁊ in impari: in perfecto/et in imperfecto:
in ſuperfluo/et in minuto: ⁊ ceteras que in ipſis aucto-
ribus euidentiſſime continentur: quas ſtudioſis lege-
re/⁊ ſana mente tractare: noſtri quoꝙ permiſere ma-
iores. Deum tamẽ in omnibus rogemus: vt ſenſus no
ſtros aperiat/⁊ ad veram ſapientiam ſua nos illumi-
natione perducat. Quicquid enim legeris/quicquid
excogitaueris: ita dulceſcere poterit tibi: ſi ſapore ſu-
perni muneris condiaris.

Explicit expoſitio in pſalmum. 89.

Laus cantici ipſi Dauid. XC.

Qui habitat in adiutorio altiſſi-
mi: in ꝓtectione dei celi cõmora
bitur. Dicet dño ſuſceptor meꝰ
es tu: ⁊ refugiũ meũ deus meus
ſperabo in eum. Quoniã ipſe li-
berauit me de laqueo venantium: et a verbo
aſpero. Scapulis ſuis obũbrabit tibi: et ſub
pennis eius ſperabis. Scuto circundabit te
veritas eius: nõ timebis a timore nocturno.
A ſagitta volante in die a negocio perambu
lante in tenebris: ab incurſu/⁊ demonio me-
ridiano. Cadent a latere tuo mille: et decem
millia a dextris tuis: ad te autem non appro
pinquabit. Veruntamen oculis tuis conſide-
rabis: ⁊ retributionem peccatorum videbis.
Quoniam tu es dñe ſpes mea: altiſſimũ po-
ſuiſti refugium tuum. Non accedet ad te ma
lum: ⁊ flagellum non appropinquabit taber
naculo tuo. Quoniam angelis ſuis mãdauit
de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.
In manibus portabunt te: ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum. Super aſpidem ⁊
baſiliſcum ambulabis: et cõculcabis leonem
⁊ draconẽ. Quoniam in me ſperauit libera-
bo eum: ꝓtegam eum quoniam cognouit no
men meũ. Clamauit ad me ⁊ ego exaudiam
eum: cum ipſo ſum in tribulatione: eripiam
eum/⁊ glorificabo eũ. Longitudine dierum
replebo eum: ⁊ oſtendam illi ſalutare meum.

Quando laus cantici dicitur: nõ cõmune
aliquid ſentiatur. Laus intelligi poteſt
⁊ humana ꝓdicatio: ſed laus cantici om
ninmaduerti non poteſt: niſi diuina lauda-
tio. Dauid autem hic/ipſum ꝓphetam
debemus aduertere: qui primã partem
huiꝰ pſalmi ſuaui relatione dicturus eſt. Amenus ad-
modum et ipſarũ ꝓmiſſionum varietate dulciſſimus:
cuius vndecimũ/⁊ duodecimũ verſum diabolus ipſi

dño ſaluatori cum eū tentaſſet obiecit. Hunc hymnū demonibus pia cōfidentia ſemꝑ opponimus: vt a nobis potius inde vincantur: vnde cōtra creatorē ſuum doloſe aliqua dicere tentauerunt. Diuiſio.

In prima parte pſalmiſta ꝓfitetur omnē fideliſſimum diuina protectione vallari. Secūda/ laudem decantat dño ſaluatori. Tertia/ verba ſunt patris ad omnē fidelem: quē in ſe deuotiſſime ſperare cognoſcit: et in mūdo iſto defenſionem/ ⁊ in futuro illa premia compromittens. Expoſitio.

Qui habitat in adiutorio altiſſimi: in protectiōe dei celi cōmorabitur]. Hic denuo categoricus ſyllogiſmus ita ſubleuat caput
Syl. Iuſt⁹ habitat in adiutorio altiſſimi. Ois qui habitat in adiutorio altiſſimi/ in protectione dei celi cōmorabitur. Iuſtus igitur in ꝓtectione dei celi cōmorabit. Nūc verba pſalmi tractemus. Poſito ſancto Dauid in cōtemplatiōe celeſti/ talis ſubito ꝑſona mōſtrata eſt: que tota mentis puritate deuota ſuperna iugiter ꝓtectione gauderet. Cui multa beneficia diuinitus aſſerit eſſe collata: vt ad deuotionem dñi mens noſtra ardentius incitet/ quando fide-
Sche. libus ſpes magna ꝓmittitur. Que figura dicit Diatypoſis: id eſt expreſſio habit⁹: vbi rebus/ ꝑſoniſve ſubiectis ⁊ formas ipſas/ ⁊ habit⁹ exprimimus. Qui habitat/ cōfirmatiue ꝓnunciandū eſt: id eſt ꝙ iugiter commoratur. Habitare eñi permanentis eſt/ nō diſcedentis: qui totam ſpem ſuam non in ꝓprijs viribus ponit ſed in altiſſimi volūtate cōſtituit. Sequitur abſoluta ꝓmiſſio: qm̄ talis vir modis omībus ꝓtegatur a dño. Et inſpiciēdū eſt ꝙ dicit In adiutorio. vt deſignet intentionē veriſſimi chriſtiani laborioſa dño cōtentione ſeruire. Et intuere quemadmodū ſingulis verbis res magne reſignate ſunt. Dicit eniz qui hic habitat/ illic cōmorabit: id eſt qui in iſto ſeculo ab ipſo nō diſcedit/ in illa ſemꝑ perhēnitate manſurus eſt. [Dicet dño ſu-
Al. m. ſceptor meus es † ⁊ refugium meū deus meus ſperabo in eū]. Hoc dicit ille qui de animo ſuo noxias preſumptiōes abijciēs: ſolum ſibi credit vtile/ qđ dignatur pietas ſuperna preſtare. Naz qui dicit Suſceptor meus es/ totum ſe cōfirmat in eius beneficia ꝓieciſſe: vt de felici quadā familiaritate glorieṫ. Item ꝙ dicit Et refugiū meū deus meus/ nullū ſibi aliud eſſe ꝓfitetur auxiliū: ſed quādo hui⁹ ſeculi tempeſtatibus quatitur/ ad portum diuine miſericordie ſe cōfugere velle teſtaṫ. Et ne crederes poſt ſuſceptionē beatam/ ⁊ refugiū ſalutare non eſſe iam aliquid expetendū: ſequitur Et ſperabo in eū: ne quis in ſe fragiliſſimo debeat aliquando preſumere: ſed in illo ſemper qui ꝓbatur oia cōtinere. Hoc ſi Adam fuiſſet ſecutus: nec ſibi cōquiſiſſet reatum/ nec ſuis poſteris trāſmiſiſſet interitum. [Qm̄ ipſe liberabit me de laqueo venantium: ⁊ a verbo aſpero]. Cauſam dicit diuini muneris: qꝛ ipſe nos ab inimicorū ſiue ſpiritualiū/ ſiue carnalium poteſt liberare verſutijs/ cōparatione facta venātium: qui ad capiendas feras/ retium laqueos ponūt: vt ignorantes poſſint doloſis inſidijs irretire. Sequiṫ Et a verbo aſpero. Verbū aſperū/ eſt omne dictū qđ cōtra regulas diuinas/ tanꝗ̄ leniferū poculum ꝓpinaṫ. Nam ⁊ ſi per iniurias/ aut irriſiōes a bono ꝓpoſito diuertamur: verbum eſt vtiqꝫ aſperū/ ſuaqꝫ acerbitate duriſſimū. Et iterū ſi audiaṫ ſermo blandus fellito melle cōditus/ acerbe illud debemus ſuſcipere: qꝛ diuinis ꝓbatur iuſſiōibus obuiare. Nam frequēter illa plus decipiūt/ que molliſſimis ſermōibus intimantur. Ab hac ergo aſperitate grauiſſima/ et amara dulcedine liberat dñs nos: quādo in via ipſi⁹ gradimur: nec dextera leuaqꝫ diuertim⁹: vbi a diabolo poſitos laqueos eſſe cognoſcimus. In via eniz: id eſt in ipſo chriſto auſus nō eſt ponere: vbi fideles nō preualet ſauciare. [Scapulis ſuis obūbrabit tibi: ⁊ ſub pennis eius ſperabis. Scuto circūdabit te veritas eius]. Per hunc verſum ⁊ duos alios qui ſequunṫ/ perſone illi ſanctiſſime quā ꝓpheta ſuperius introduxit/ ꝗ̄ pulcherrimis alluſionibus dñi beneficia cōpromittit: vt cuius ꝓus mores ꝓbauerat/ ei⁹ premia digna narraret: que noſtra debet curioſitas indagare: ſi tñ ipſius gratia ſuffragāte dignuz poſſumus aliquid inuenire. Scapule dñi/ ſunt operationes mirabiliū: per quas velut quibuſdā humeris/ virtus diuina mōſtratur. Penne/ ſunt monita ꝓphetarum: que ſi pura mente recipiaṅt/ fideles animas ad celos vſqꝫ perducunt. Queres forſitan quid iſta preſtabit obumbratio: vt per diem ſol nō vrat te/ neqꝫ luna ꝑ noctē? Item quid penne dñice conferāt? Vtiqꝫ ꝓtectionem dñi: quam velut maternā pietatem inter mūdi pericula te habere cognoſcas: ſicut et ali-
bi ſcriptū eſt Hieruſalem/ hieruſalem: quotiēs volui Mat. 23.
congregare filios tuos ſicut gallina pullos ſuos ſub alis ſuis: ⁊ noluiſti? Scuto circūdabit te veritas eius. Scutum iſtud humanā illam partē tm̄ ex qua opponitur tegit: clypeus vero diuinus vndiqꝫ nos murali munitiōe circūdat/ atqꝫ defendit. Veritas autē incar-
natio chriſti dñi aduertēda eſt: ſicut legiṫ Veritas de Pſ. 84.
terra orta eſt: que nos ⁊ ſcapulis obumbrat/ ⁊ ſub pēnis ſuis ſperare fecit: ⁊ ſcuti ꝓtectione cuſtodit. [Nō
timebis a timore nocturno. A ſagitta volante † ꝑ diē Al. in die.
a negocio perambulāte in tenebris/ † a ruina ⁊ demo Al. ab in-
nio meridiano]. Sicut dixit ſupius genera defenſio- curſu.
num: ita nūc in his duobus verſibus denūciat periculorū modos: qꝛ multo gratior ſalus fit/ cū euitata cognoſciṫ diſcriminū multitudo. Timor nocturnus/ eſt hereticoꝝ tenebroſa ſuaſio. Sagitta volās per diem/ manifeſta perſecutio tyrannorū. Negociū in tenebris cū prauo ſtudio perquiriṫ: vnde bene credentium cordis oculus obcecaṫ. Demonium meridianū eſt immane periculū feruore perſecutionis accēſum: vbi ruina pleruꝫqꝫ metuitur/ quādo infirmitas humana ſupera-
tur. Ruina eñi dicta eſt: quaſi repetens ima. Sed per Ety.
has omnes alluſiōes/ diffinitioneſqꝫ rerū illud euidēter oſtendiṫ: qꝛ nichil horū metuere poſſumus/ quādo dño ꝓtegente ſaluamur. [Cadent a latere tuo mille/ et decem milia a dextris tuis: ad te nō appropinquabit]. Cum de viro fideliſſimo in prima parte loqueretur: qm̄ mēbra capiti ſuo cōnexa ſunt. In ſecūda parte venit ad dñm chriſtū: vt illos quos dei famulis inſidiatos eſſe dixerat/ peccatorum ſuorū retributionem ſubituros eſſe mōſtraret. Sed hūc verſum paulo ſollicitius inquiramus. Non eñi poſſunt a latere dñi/ vel a dextris eius cadere: qui iam in beatorū numero predeſtinati eſſe noſcunṫ. Sed hoc de ꝓſumptoribus bene dicitur: qui illud ſe cōſequi credūt/ qđ minime promerētur. Cadent dixit/ quaſi ab alta beatitudine corruent: quam ſibi temeraria/ nō fidelis ala ꝓmittebat. Latus autē eſt dñi ſaluatoris corona inſtoꝝ: que cum ipſo (ſicut ꝓmiſit apoſtolis) in reſurrectiōe iudicabit. Nā hodieqꝫ quando iudices petimus ab imperatore vel rege: ſic eis dicimus Mittite a latere veſtro: id eſt qui vobiſcum habet fideliſſima deuotione conſilium.
Latus enim dictum eſt: eo ꝙ ſub brachio lateat. Et Ety.

quia ſpes hominũ inaniter ſibi frequẽter pmittit ex-
celſa: ex illa gloria eos dicit eſſe caſuros/ q ſibi ſupra
merita ſua talia pollicent. Et qm̃ iſti rari ſunt qui tan
tam/ac talẽ ſpem habere noſcunt: mille a latere eius
aſſerit eſſe caſuros: ab illa ſcʒ ſummitate iudicatiõis.
A dextris aũt: qꝛ multi putãt ſe ad dexterã collocan
dos/ decem milia teſtat inde ruituros: qm̃ et ipſi falſa
opinione cõceperant/ qđ in ſuis meritis nõ habebãt.
Hec autẽ ſentẽtia illos ſpecialiter verberat/ q aliquo
bono pſperitatis inflant: ꝛ ſanctos ſe putãt eſſe cum
nõ ſint. Mille aũt/ ꝛ decem milia: finitũ p infinito nu-
merũ ponit. Sequit Ad te autẽ non appropinquabit
hoc eſt quodlibet ex ipſis qui ſibi regnũ dei fallaciter
pollicẽtur: qui reuera longe erũt a dño: qm̃ dum ſpem
habẽt in meritis ſuis/ ad ſatiſfactiõis remedia nõ re-
currũt. [Uerũtamen oculis tuis cõſiderabis: et retri-
butionẽ peccatorũ videbis]. Oculis tuis dixit diuinũ
illũ lucidũ/ perſpicabileꝗ cõſpectũ: quo hominũ me-
rita iudicant. Iuſtitia em̃ diuina cõſiderantur hoĩes:
qui ſunt ad ſiniſtrã/ vel ad dexterã collocãdi. Sequit.
Et retributionẽ peccatorum videbis: hoc eſt qđ ſupe-
rius dixit Oculis tuis cõſiderabis. Illa em̃ cõſidera-
tio erit retributio meritorum. Uidebis: id eſt videri fa
Ps. 52. cies: ſicut eſt illud Dñs de celo pſpexit ſup filios ho-
minum: vt videat ſi eſt intelligẽs/ aut requirẽs deum.
[Qm̃ tu es dñe ſpes mea: altiſſimũ poſuiſti refugium
tuum]. Cũ ſupra de peccatoꝝ retributione loqueret:
ſubito intulit Qm̃ tu es dñe ſpes mea: qđ ſenſus ſupe
SCHE. rior nõ habebat. Que figura dicit Paradoxon: quan
do exitus inopinatus/ vel nõ expectatus ingerit. In-
tendamus autem ſollicitius quid ſit qđ dicit pphera:
Qm̃ tu es dñe ſpes mea: qꝛ reſurgẽte dño ſpem reſur
rectiõis mẽbra reliqua perceperũt: que erãt poſita in
morte peccati. Preceſſit em̃ in capite: qđ corpus reli-
quũ in ſe ſperare debuiſſet. Uerꝰ iſta ſpes reſurrectio-
nis ſancto viro ideo facta eſt: qꝛ ꝛ ipſe dñs ſaluator p
id qđ mortuus eſt/ refugiũ ſuum noſcit in altiſſimo po
Ps. 30. ſuiſſe: ſicut in trigeſimo pſalmo iam dictũ eſt Eſto mi-
chi in deum ptectorem/ ꝛ in domũ refugij: vt ſaluũ me
facias. Unde merito ſequit illius exemplũ: per quẽ ſe
al. accedet. in eternũ nouerat eſſe victurũ. [Non † accedent ad te
al. malum. † mala: ꝛ flagellum nõ appropinquabit tabernaculo
tuo]. Hic beatitudo aſſumpte humanitatis potẽter
exponit: qꝛ dum in hoc mundo a iudeis ꝛ cõuitia ptu-
lerit/ ꝛ flagella: dicit tabernaculo eius: id eſt ſctõ cor-
pori nichil mali appropinquare potuiſſe. Merito/ qꝛ
flagellũ eſt vltio diuina: qđ ſolet humana crimina re-
Ps. 31. ſecare: ſicut alibi legit Multa flagella peccatoꝝ. Hoc
ergo ſupra illũ veriſſime dicitur non veniſſe: q ſe pba-
tus eſt immaculata cõuerſatione tractare. Hic enim
flagellũ poſitum eſt qđ delicta caſtigat/ qđ improbos
actus vlciſcit: ꝛ ideo negatum eſt per flagellũ chriſto
dño pximaſſe peccatum. Quod genus locutiõis ſche
SCHE. ma dicit Hyppallage: que ꝛ in ſecularibus frequenter
inuenit voluminibꝰ/ ꝛ diuinis. [Qm̃ angelis ſuis mã-
dauit de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis. In
Al. forte. manibus portabũt te: ne † vnꝗ offendas ad lapidem
pedẽ tuum]. In his duobus verſibus verba ſunt que
dño chriſto diabolus de eius diuinitate dubitans/ cũ
eũ tentare preſumpſiſſet obiecit. Sed vbi ille cecidit
DOG. nos ſollicite gradiamur: qm̃ cautela ſequẽtis eſt pre-
cedens lapſus alienus. Sepe diximus in dño ſaluato
re duas naturas: id eſt dei ꝛ hominis: vnitas/ atꝗ pfe
ctas: in vna/ eadẽꝗ permanere pſona: ita vt vnus eſſe
dei filiꝰ ꝛ predicet ab omnibus/ ꝛ credatur: ſicut ꝛ pa-
tres noſtri veritatis ipſius illuminatiõe docuerũt: di-
centes: ſolus ex trinitate filiꝰ formã ſerui accepit: que
forma illi ad vnitatẽ perſone coaptata eſt: id eſt vt fi-
lius dei/ ꝛ filius hominis vnus ſit omnipotens Ieſus
chriſtus: ne non trinitas/ ſed (quod abſit) quaternitas
predicet. Hinc eſt ꝙ quando humilia de ipſo dicũtur
humanitati ſunt ſine dubio deputãda: quãdo aliquid
potentius tonat/ diuinis virtutibus cõuenit applica-
ri: qđ hic/ ꝛ inferius vtrũꝗ ſeruatũ eſt. Nam ꝙ legitur
angelis mandatũ vt eum debeãt cuſtodire: infirmita-
tis humane eſt: ſicut euangeliũ quoꝗ teſtatur. Appa Luc. 22.
ruit autẽ illi angelus de celo cõfortans eũ. Et vt ipam
hominis naturã perfectiſſime declararet: adiecit Ne
offendas ad lapidem pedem tuũ: id eſt ne in legẽ que
in lapideis tabulis ſcripta videbatur incurreret: quã
venerat gentes edocere/ eiuſꝗ plenitudinem ſaluta-
ri infirmitate firmare. [Super aſpidẽ ꝛ baſiliſcũ am-
bulabis: ꝛ cõculcabis leonem ꝛ draconem]. Hic tam
diuina virtus exprimitur: que tantis rebus ſeuiẽtibus
imperauit. Nam omnia iſta nomina diabolo cõgruen
ter aptantur. Aſpis eſt/ dum occulte percutit. Baſi-
liſcus/ cum palam venena diſſeminat. Leo/ dum per-
ſequitur innocẽtes. Draco/ cum negligentes in prauo
tacitate degluttit. Uerum hec omnia glorioſo aduẽtu
dñi pedibus ipſius pſtrata iacuerũt. Solus em̃ tam
ferocia valuit ſubdere: qui patri coeternus/ ꝛ conſub-
ſtãtialis ſm diuinitatẽ pbatur exiſtere. Hec ſi diligẽ-
ter ſanctorũ patrum predicatione tractemus: nec ali-
qua dementiũ heretica prauitate turbemur: omnia no-
bis ſicut dicta ſunt/ abſoluta veritate cõſtabũt. [Qm̃
in me ſperauit † ꝛ liberabo eum: ptegam eum qm̃ co Al. non hꝫ.
gnouit nomen meũ]. Uenit ad tertiam partẽ: vbi dñs
pater iuſtiſſimo illo viro/ qui in prima parte noſcit in-
troductus/ clementi dignatione reſpondit: vt corda fi
delium tali pmiſſione roboraret. Hunc ergo beatum
qui habitat in adiutorio altiſſimi/ liberaturuʒ ſe a ma-
lis ſeculi iſtius cõpromittit: qm̃ ſpem ſuã in ipſius vir
tute repoſuit. Sequitur Protegam euʒ qm̃ cognouit
nomen meũ. Expoſuit quomodo eum liberãdum eſſe
pmiſerit: ſcilicet vt ptectus ab omnibus inſidijs dia-
boli reddatur alienus. Cauſam quoꝗ pie liberatiõis
adiũxit Qm̃ cognouit nomẽ meũ. Cognoſcit nomen
patris/ qui filiũ non putat eſſe minorẽ/ nec creaturam
exiſtimat (vt quidam dementiſſimi volunt) ſed creato-
rem potius mentis integritate pfitetur. [Inuocauit
me ꝛ ego exaudiam eum: cũ ipſo ſum in tribulatione:
eripiam eum/ et glorificabo eum]. Beato iſti qui in
ipſius ptectione cõfidit/ ſingulare premiũ dñs cõpro
mittit: vt eũ inuocatus exaudiat/ ꝛ duplici modo pfu
tura cõcedat. Dicit enim Cum ipſo ſum in tribulatio-
ne: qđ ad iſtum reſpicit mundũ/ vbi feruentius angu-
ſtijs mens deuota tribulat. Sic ꝛ ipſe in euãgelio p-
mittit Ecce ego vobiſcum ſum vſꝗ ad cõſummatio- Mat. 28.
nem ſeculi. Et vide quid ſequitur: Eripiam eũ/ ꝛ glo-
rificabo eum. Ereptus vtiꝗ ex hoc mundo glorifican
dus eſt iuſtus/ quando in illa beatitudine collocatur:
vbi iam locum tribulatio nõ habebit. [Longitudine
dierũ † adimplebo eũ: ꝛ oſtendam illi ſalutare meũ]. Al. replebo.
Adhuc exequitur premia que pmittit beato. Longi-
tudo eniʒ dierum/ vita eterna eſt: quem nullus termi-
nat finis: ſed in firmamẽto ſuo ſtabili robore perſeue-
rat. Sequitur totius premij finis/ qui non habet finẽ.
Et oſtendam illi ſalutare meũ. Hoc eſt enim qđ fide-
libus in ſumma remuneratione pmittitur: qꝛ ſaluta-
rem chriſtũ dñm contineat. Apparẽs em̃ ille et cordis

illuminatione cōſpectus: totam ſpem iuſtorum/deſideriiſq; complebit. Sic ſe ⁊ ipſe in euāgelio bene credentibus pollicetur: Oſtēdam meipſum illis. Hoc eīn (vt quidā volunt) ipſi chriſto non poterat dici: q ⁊ ſalutaris eſt dño/⁊ ſpes deſiderata credētiū: ſed melꝰ (vt frequēter dictū eſt) intelligat potius a parte mēbroꝝ.
Joan.14.

Concluſio.

Mirabilis virtus pſalmi huius: que immundos ſpiritus fugat. Nā vnde temptare diabolus voluit: inde a nobis ſupatus abſcedit. Memor eſt enim iniquus preſumptionis ſue: memor eſt diuine victorie. Ipſe quippe ⁊ in nobis vincit: qui eum in ſe ꝓpria virtute ſuperauit. Dicatur ergo a nobis / poſt omnes actꝰ diei noctis aduentu: cognoſcat nos ipſius eſſe/qui ſe recolit anteceſſiſſe. Nec fruſtra tantā gloriam pſalmi huius in tali numero eſtimo collocatam: que ter trina reuolutiōe denarij ad omnipotentē/atq; indiuiſibilem cognoſcitur tēdere trinitatē.

Explicit expoſitio in pſalmum.90.

Pſalmus cantici in die ſabbati. Xci.

Bonū eſt confiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime. Ad annunciandū mane miſericordiam tuā: ⁊ veritatem tuā per noctē. In decachordo pſalterio: cū cantico in cithara. Qr delectaſti me dñe in factura tua: ⁊ in operibus manuum tuarum exultabo. Qm̄ magnificata ſunt opera tua dñe: nimis ꝓfunde facte ſunt cogitationes tue. Vir inſipiens non cognoſcet: ⁊ ſtultus non intelliget hec. Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenū: ⁊ apparuerint omnes qui operātur iniquitatē. Vt intereāt in ſeculum ſeculi: tu autē altiſſimus in eternū dñe. Qm̄ ecce inimici tui dñe: qm̄ ecce inimici tui peribūt: ⁊ diſpergentur omnes qui operant iniquitatē. Et exaltabit ſicut vnicornis cornu meū: et ſenectus mea in miſericordia vberi. Et deſpexit oculꝰ meꝰ inimicos meos: ⁊ ab inſurgentibus in me malignātibus audiet auris mea. Juſtus vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabit. Plantati in domo dñi: in atrijs domꝰ dei noſtri florebūt. Adhuc multiplicabūt in ſenecta vberi: ⁊ bene patientes erūt vt annūcient. Quoniā rectus dñs deꝰ noſter: et nō eſt iniquitas in eo.

Pſalmus cantici cōmonet nos: vt in vniuerſis actibus noſtris diuinitati gratias referre debeamus. Pſalmus eī (ſicut ſepe dictū eſt) ſignificat opas ſpirituales: que ſurſum tendūt ad dñm chriſtū. In his eī cantare debemus/et gratias ſemper agere: qm̄ eius beneficio reddimur liberi/ qui per nos ſumus peccatorū nexibus obligati. Ipſe eīn cantat in pſalmo: qui omnē vitam ſuā in gratiarū actione cōſtituit. Dies aūt ſabbati/requies interpretat: per quā cōmonemur ab omni praua actiōe ceſſare/ et feriatos animos a vitijs reddere operū celeſtiū ſanctitate. Hāc recte iudei nō co lunt: cū obſeruātiā eius ad intellectū littere tranſtule
INTER.

runt. Sʒ illis eſt in die ſabbati requies: qui precepta dñi ad noui teſtamēti ſignificantiā ducūt: et veraciter intelligūt/quod in ꝑfiguratione dictū eſſe cognoſcūt. Et ideo verba eccleſie in hoc pſalmo debemus accipere: que nobis per diem ſabbati futuram requiē cognoſcitur intimare.

Diuiſio.

Primo ingreſſu eccleſia loquitur / bonū eſſe cōmemorans laudes dño dicere: qꝺ inſipiētem/⁊ irreligioſum ꝓſitet modis omnibus ignorare. Secūdo peccatores ſicut fenum velociter aſſerit eſſe perituros. Tertio dicit iuſtos florere vt palmā: creſcere autē ſicut cedros libani: vt ⁊ ꝑtinaces merꝰ corrigat/et deuoti felici pollicitatione cōgaudeant.

Expoſitio.

Bonum eſt confiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime]. Sācta mater eccleſia dicit bonū eſſe dño cōfiteri: vt in ipſo capite breuiter ꝓfutura cēferet. Confitemur autem (ſicut ſepe dictū eſt) duobus modis. Quādo peccata noſtra damnātes/ miſericordiā dñi iugiter poſtulamus. Confitemur etiā/cū beneficia que ſuſcipimus/eiꝰ ſemꝑ muneribus applicamus: nec meritorū noſtrorū eſſe dicimus/ qꝺ ipſius miſeratiōe preſtat. Quapropter quicquid horꝫ fiat: bonū eſt dño cōfiteri. Deinde cōuerſa dicit ad dñm: Et pſallere nomini tuo altiſſime. A cōmuni intelligendum bonum eſt. Pſallere eniꝫ/ſignificat pijs operibus dñi mādata peragere. Vt ſicut pſalteriū de ſuperioribus ſonat: ita operatio noſtra ad aures diuinitatis aſcendat. Quapropter vno verſiculo cōprehēſum eſt: qꝺ ſanctas ⁊ multiplices cōcluderet actiones. [Ad annūciandum mane miſericordiā tuam: ⁊ veritatem tuam per noctem] Mirabiliter vita noſtra duobus eſt ſermonibus cōcluſa. Mane/ſignificat gaudiū: nox autē cognoſcitur indicare triſtitiā. Et ideo quādo in beneficijs eiꝰ leti ſumus/ miſericordiā ipſius annūciare debemus: qr preſtat indignis ⁊ malis/bonus eſt. Per noctem vero: id eſt per tribulationē: quādo nos aſperitates alique caſtigare noſcūtur/ veritatem ipſius ſimiliter annūciare debemus: qr merito patimur/quod delictis grauātibus ſuſtinemus. Ita fit/ vt vtroq; tēpore iuſtiſſime debeamꝰ laudes dñi confiteri. [In decachordo pſalterio: cum cātico † ⁊ cithara]. Decachordū pſalteriū decem precepta legis ſignificare manifeſtū eſt: qr tōt chorde ſunt/quas ſi bonorū actuum qualitate tangamus: ſalutare melos efficiūt/⁊ ad celorꝫ regna perducunt. Scire aūt debemus cur iſte numerus tāte rei videatur adductus. Ipſe eſt quē pithagorici tetradazathin vocant: id eſt quaternitatē diuinam: qm̄ breuiter cōprehendit/qꝺ per infinitas ſummas noſcit poſſe dilatari. Vnus eīn/duo/tres/⁊ quatuor faciūt decē: qui ſemꝑ reuolutus/atq; repetitus in extēſas/⁊ infinitas ſupputatiōes egredit. Neq; ei in quibuſlibet ſummis vltra iſtū ordineꝫ noui aliquid reperit: ſed ita ꝓbatur eſſe cōpoſitus: vt ipſe fiat ſemper numerabilis/cū nullis nouitatibus immutet. Merito ergo talis calculus totius redēptionis noſtre cōtinet formā/qui per obliquas lineas charactere ſuo ſancte crucis imitat figuram: ⁊ in digitis decori circuli rotūditate cōcluditur. Addidit Cum cātico ⁊ cithara. Canticum ⁊ cithara/ eſt gaudium boni operis: id eſt elemoſynarū iocunda prebitio: ſicut ait apoſtolus. Hylarem datorē diligit deus. Cithara vero res indicat actuales: que licet cū labore/et tenſiōe fiāt: tn̄ habebūt fructum maximū: ſi ſucto gaudio compleant. Ipſe eīn cantat cū cithara
Al.m. DOG.
2.Cor.9.

qui opa bona pficit ſine aſperitate triſticie. [Quia
delectaſti me dñe in factura tua:ꝛ in operibus manuũ
tuarũ exultabo]. Intuere hanc regulã veritatis vbiqꝫ
ſeruari: ne humanis viribus applicetur: quod diuina
fuerit largitate collatũ. Tunc enim elatio noxia pue-
nit: tunc ſupbia deo inimica turgeſcit: quãdo aliquid
infirmitas humana de ſua poſſibilitate pręſumpſerit.
Quocirca delectatã ſe dicit mater eccleſia in factura
domini:qm̃ quicquid boni acceperat: ipſi ſancto pro-
poſito modis oĩbus applicabat: et vt predicte regule
integritas ſeruaretur: nõ in ſua felicitate:ſed in ipſius
operibus ſe exultare profitetur: ſicut ꝛ apoſtolus ait:
Ephe.2. Ipſius enim ſumus figmentũ: creati in operibus bo-
nis. [Quã magnificata ſunt opera tua domine:nimis
profunde facte ſunt cogitationes tue]. Omnia quidẽ
opera dei humanis ſenſibus profunda noſcuntur: et
quodcũqꝫ eorũ queſieris altiſſimum ſine dubitatione
cognoſcis: ſed melius eſt per verba ipſius predictas
operationes cognoſcere: ne p̄egrinũ aliquid in me-
dium videamur adducere. Poſtqꝫ dixerat: Mane mi-
ſericordiam et veritatem annunciandã eſſe per noctẽ
in decachordo pſalterio cum cantico et cithara: ipſa
opera domini: ipſa miracula diſpoſitionis vehemen-
tius obſtupeſcit: et magnificentiam eius cum ſumma
admiratione proſequitur: vt tali imitatione formati ꝛ
mũdi iſtius diſcrimina ſalutariter poſſimus euadere.
In qua re nimis pfunde ſunt facte cogitationes eius:
vt ſicut diabolus per ſuperbiã corruit:ita humanũ ge
nus humilitatis bñficio poſſit abſolui. Dicendo enim:
Nimis pfunde: ſignificat tanto plus hãc eſtimationẽ
alteſcere: quando de ipſa potuerit aliquis ſedule ve-
hementiuſqꝫ tractare. Quapropter illud hic perfecte
ſcientie genus eſt:noſſe deũ talia tantaqꝫ pręſtare que
human⁹ ſenſus non poſſit attingere:ſicut in Abachuc
Abachuc.3 propheta legitur: Conſideraui opera tua et expaui.
[Uir inſipiens non cognoſcet:ꝛ ſtultus non intelliget
Al.hec † ea]. Diuerſis cauſis apta redduntur. Nam ſicut de
ſe dixit: Quia delectaſti me domine in factura tua: et
in operibus manuũ tuarum exultabo:ꝛ reliqua:ita in-
credulos pfitetur beneficia domini non poſſe cogno-
SCHE. ſcere. Que figura dicitur Pariſon: id eſt equatio ſen-
tentie: que ſepe paribus: plerũqꝫ conſtat imparibus.
DEF. Inſipiens eſt: qui celeſti ſapientia vacuatus: huma-
nis verſutijs probatur eſſe pleniſſimus. Iſte vtiqꝫ nõ
cognoſcet opera dei:quia caſuale credit eſſe quod ge-
ritur: ſicut quidam philoſophi dixerunt. Adiecit: Et
ſtultus non intelliget ea. Stultus vtiqꝫ eſt:qui nec di-
uina cognoſcit: nec ipſos ſeculi actus intelligit: quos
vulgo brutos vocamus. Merito ergo iſti non intelli-
gunt ea que ſuperius dicta ſunt: quia ſuperne cõtem-
Al.exorti plationis nulla ratione flãmantur. [Cum † exorientur
fuerint peccatores ſicut fenum:ꝛ apparuerint omnes qui ope
rantur iniquitatem. Ut intereant in ſeculum ſeculi].
Uenit ad ingreſſum ſecundũ:in quo peccatores in iſto
quidem ſeculo ſub breuitate temporis ſicut fenum di-
cit florere: ſed in illa iudicatione vbi factis digna re-
cipiunt eos aſſerit celeriter interire: ſicut Hieremias
Eſa.40. propheta dicit: Omnis homo fenum: et omnis clari-
tas hominis vt flos feni. Nam quod dicit: Et appa-
ruerint omnes qui operantur iniquitatem: futurũ iu-
dicij tẽpus oſtendit. Hic enim ꝛ ſi intelliguntur mul-
torum criminũ rei: omnes tamen nobis apparere non
poſſunt qui operantur iniquitatem: maxime quando
ſpiritus imundos hic videre non poſſumus. Ibi enim
cum ad iudicium venerint: humanis cõſpectibus ap-
parebunt. Sequitur cauſa quare appareant non vtiqꝫ
ad gloriam: ſed ad ruinam: id eſt vt intereant in ſecu-
lum ſeculi. Et pulchre expoſita eſt pena damnatorũ.
Non enim ſic pereunt: vt eſſe iam deſinant: ſed in ſe-
culum ſeculi pereunt: qui nunqꝫ a ſuis afflictionibus
exuuntur. [Tu autem altiſſimus in eternum domine].
Subaudiendum permanebis:non vt iudei putauerũt
tanqꝫ hominem ſolum communi ſorte trucidandum.
Aptum eſt enim hoc de domino ſaluatore ſentire: vt
econtrario cõuincatur pfidia nefanda iudeoꝝ. [Quo-
niam ecce inimici tui domine peribunt: et diſpergen-
tur omnes qui operantur iniquitatem]. Inimici dei:
ſunt demonũ cultores: vel quicũqꝫ preceptis eius ob- DOS
uiare monſtrantur. Hec inimicitia dei quidẽ dicitur:
ſed reſiſtenti potius noxia cõprobatur. Se enim per-
ſequit:qui domini iuſſa non ſequitur: Ille enim neſcit
plus creator iraſci:niſi quãdo nobis exiſtere videmur
aduerſi. Deniqꝫ ſubiungit qui ſunt iſti inimici: id eſt
qui operantur iniquitatem. Ubi diſpergentur: quando
a grege domini fuerint ſegregati: quando regnũ eius
non meruerint introire:quia illic congregari nequeũt
niſi qui domino deuotiſſima intentione placuerunt.
[Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meum: et ſene-
ctus mea in miſericordia vberi]. Unicornis:interdum
ſuperbiam indicat: ſicut in alio pſalmo iam dictũ eſt:
Et a cornibus vnicorniorũ humilitatem meam. Hic Pſ.21.
autẽ exaltationem ſignificat vnitatis: qua merito di-
cit eccleſiam in fine ſeculi exaltandam eſſe:quando fi-
deles munera probantur digna recipere. Illa autem
vnitas / fortitudo ſublimis eſt. Et ſicut in hoc ſeculo
cornua ornant iumenta:ita ibi ſanctoꝝ gloria decorat
eccleſiam. Exaltabitur enim dixit: quia peccatoribus
in tartarum humiliatis: illius ſublimitas celſior ap-
parebit. Sequitur: Et ſenectus mea in miſericordia
vberi. Senectus candidum caput habet: que ſimili- DOS.
tudo vt arbitror hic iuſte datur eccleſie: quoniã omĩa
merita ſanctorũ tanqꝫ cani capitis puriſſima luce ful-
gebũt. Nec incaſſum addidit Mea:quia ſenectus hu-
mana morbis grauiſſimis ſauciata tẽdit ad finẽ: que-
relis oneroſa:colore deformis eſt. Cõtra:ſenectus ec-
cleſie ad vitam ducit perpetuam:ad beatitudinem mi
rabilem:ad pulchritudinem ſingularem: vt luceant ſi-
cut angeli dei qui meruerunt in illa congregatione nu
merari. Subiunxit etiam: In miſericordia vberi: vt
et multa intelligeres dona ꝛ beneficia ſine dubitatio-
ne perpetua: quod totũ cõtra ſeculi iſtius ſenectutem
dicitur:que malis ingrauantib⁹ oneratur. [Et † reſpe- Al. deſpexit
xit oculus me⁹ inimicos meos: et † inſurgentes in me Al.ab inſur-
† malignantes audiuit auris mea]. Inimici ſcilꝫ ſunt gentibus
eccleſie: quos ſuperius dixit operarios iniquitatum. Al. malignã
Tunc aperte in illa iudicatione videbuntur: quando tib⁹ audiet
qui hic celati ſunt: ibi cum ſuis operibus apparebũt.
Quos tunc iratus reſpicit: quando in ſiniſtrã partem
ſegregatos eſſe cognoſcit. Sequitur: Et inſurgentes
me malignantes audiuit auris mea. Inſurgẽtes ſunt
malignantes diuites huius ſeculi: qui hic paupertatẽ
eccleſie impia elatione deſpiciunt. Hos audiũt aures
oĩm fideliũ: quãdo increpationib⁹ proprijs ſua deſideria
factaqꝫ cõdemnãt. Dicturi ſunt enim (ſicut Salomon
dicit) Quid nobis pfuit ſupbia:aut quid diuitiarũ ia- Sap.5.
ctantia ꝯtulit nobis:ꝛc̃. Ibi enim audiuntur ſua vota
damnãtes:qui ſe in hoc ſeculo beatiſſimos eſtimabãt.
[Iuſtus vt palma florebit: vt cedrus libani multipli-
cabitur]. Ad ingreſſuꝫ tertiũ ſancta venit eccleſia: vbi
ſic per cõparationes memorat pmia beatorũ: ſicut ſu-

perius dixit damnari poſſe facta peccãtiũ. Fenõ enim
cõparati ſunt peccatores: qḋ delectabili quidẽ viridi-
tate oriĩ: ſed celerrimo fine ſiccaẽ. Juſtũ vero digniſſi
EL y. me cõparat palme. Palma enim dicta eſt: quaſi pacis
alma: que pmiũ eſt in agone vincẽtib⁹: ſicut apľs dicit
Phil. 3. Nũc tendo ad palmã ſuperne vocationis. Hec ſupra
terrã hiſpida eſt: ⁊ quibuſdã tumoribus inequalis: ſed
vbi ad ſuperna proceſſerit: dulciſſimoꝝ fructuũ ſua ui-
tate cõplet: ⁊ quaſi quibuſdã radijs ornata diſtẽdiẽur.
Sic iuſtoꝝ cõuerſatio in hoc mũdo durus eſt laborib⁹
plena: ſed in ſupnis pbatur eſſe pulcherrima. Sequit
cedri ſecũda cõparatio: que multo palmis probaẽ ex-
celſior: Lignũ bene olens ad pondera portanda for-
tiſſimũ: qḋ licet pcerũ vbiq; naſcatur: in libano tamen
monte celſius inuenitur. Ita iuſtus multiplici laude
celebratus: ⁊ cedri pceritatẽ: et pulchritudinẽ dictus
SL MC. eſt habere palmaꝝ. Que figura dicit Iſon: id eſt equa
litas: qñ res alique paritate ſimiles, adhibita laude
vel detractione iunguntur. [Plantati in domo dñi: in
atrijs domus dei noſtri florebunt]. Qm̃ iuſtos viros
electis arboribus comparauit: nunc amenitatẽ ⁊ pul-
chritudinez eccleſie catholice breuiſſima cõmemora-
tione deſignat: in qua dñ plãtatio dicitur: predeſtina-
tio dñi ſignificaẽ: quia niſi qs in ea plãtatus fuerit: cre
mentũ feliciſſimũ nõ habebit. Cõſidera etiã ꝙ planta
tos in domo dñi in atrijs florere manifeſtat: ſciꝫ qm̃
qui in iſta eccleſia per gratiã dñi plantantur: in illo in-
greſſu Hieruſalẽ modis oibus florebunt. Atriũ enim
initiũ dicitur manſionis: domus autẽ interiora mẽbra
deſignat: et vtrũq; ſimul vni rei non poteſt cõuenire.
Hic enim iuſtus bene dicit plãtatus: qui radicib⁹ vir-
tutũ terrenis viſceribus firmiter cõtinetur. In atrijs
eñ merito florebit: quãdo in illo reſurrectionis initio:
Matth. 25. auditi muneris felicitate gaudebit: id eſt Uenite be-
nedicti patris mei: pcipite regnũ quod vobis paratũ
eſt ab origine mundi. [Adhuc multiplicabuntur in ſe-
necta vberi: ⁊ bene patientes erũt]. Senecta hominũ
arida atq; ſterilis eſt: eccleſia vero tunc magis incipit
eſſe vberrima: quãdo ad finẽ ſeculi fuerit dño miſerãte
perducta. O ſenectus viridis: ⁊ floribus cõparata ma
turitas apparet: qm̃ domus iſta celo tegitur: in qua ho
mines plantantur vt floreant. In fine ſiquidem ſeculi
ſanctorũ numerus creſcit: et perſecutionibus crebris
agitur: vt cito predeſtinatoꝝ numerus impleaẽ. Sic ⁊
ſuperius dixit: Et ſenect⁹ mea in miſericordia vberi.
Addidit: Et bene patientes erũt: qꝛ beatoꝝ paſſiones
Al. rectus celorũ regna cõquirunt. [Ut annunciẽt: Qm̃ † iuſtus
dñs deus noſter: et non eſt iniquitas in eo]. Sancti
quos ſuperius dixit bene patientes erunt: dum cepe-
rint premia diuina ſuſcipere: annunciabũt: qm̃ iuſtus
eſt dominus: id eſt qui ſeruis ſuis promiſſa dona com-
pleuit. Et non eſt in eo iniquitas: vt in hoc mũdo pro
ſe non pertulerit periclitari: quos ibi ornabit corona
martyrij. Concluſio.

Cõmonuit nos ſancta mater eccleſia: quem-
admodum peccatores vt fenum
pereant: ⁊ iuſti vt palma floreant. Dixit etiam qua vi-
ciſſitudine gaudeãt qui hic crebris afflictionibus in-
gruantur. Ipſa eſt dies ſabbati quã titulus predixit:
in qua iuſti ſub exultatione laudes dñi celebrabunt: ⁊
liberati a mũdi huius perſecutionibus feriata ſecuri-
tate gaudebunt. Ne deſperemus bona pmiſit: ne pec-
cemus grauiter cõminata eſt. Sic totũ pro nobis agi-
tur: quod nos admonere dignatur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 91.

Laus cantici ipſi Dauid: in die ante ſab-
batũ: quando terra fundata eſt. xcij.

Dominus regnauit decorem
indut⁹ eſt: indut⁹ eſt dñs for
titudinẽ ⁊ pcinxit ſe. Etenim
firmauit orbẽ terre: q̃ non cõ
mouebit. Parata ſedes tua
ex tũc: a ſclo tu es. Eleuaue-
rũt flumina dñe: eleuauerũt flumina vocem
ſuã. Eleuauerũt flumina fluct⁹ ſuos: a voci-
bus aquarũ multarũ. Mirabiles elationes
maris: mirabilis in altis dñs. Teſtimonia
tua credibilia facta ſunt nimis: domũ tuam
decet ſanctitudo dñe: in longitudine dierũ.

Canticũ, ad laudẽ diuinitatis ſepe diximus
pertinere. Nam quod addidit: Ipſi dauid:
chriſto dño pbatur aptatũ: qui vere dicitur
manufortis ac deſiderabilis: qm̃ ⁊ ſolus po-
teſt preſtare que vult: et a ſuis cultorib⁹ vni-
ca affectione deſideratur. Sequitur: In die ante ſab-
batũ: ſexta feria ſignificatur: que ſabbatũ ſine dubita-
tione precedit. Sed dũ legaẽ in geneſi: tertio die aridã Gen. 1.
apparuiſſe: inquirẽdũ eſt cur terrã ſexto die dicat eſſe
fundatã? Sed hic hominẽ debemus accipere: qui per
terrã cõgruenter aduertitur: ſicut eſt illud: Terra es ⁊ Ibidem. 3.
in terrã ibis: quẽ inter initia rerũ ſexto die creatorẽ le
gimus cõdidiſſe. Et ſicut eũ ſexta luce fecit: ita illum
veniẽs eadẽ etate reparauit. Prima enim etas auctori-
tate patrũ: ab Adam vſq; ad Noe legiẽ cõprehenſa:
ſcda a Noe vſq; ad Abraam: tertia ab Abraã vſq; ad
Dauid: quarta a Dauid vſq; ad trãſmigrationẽ baby-
lonie: quinta a trãſmigratione babylonie vſq; ad pre-
dicationem Joannis: ſexta vero etas a predicatione
Joannis agiẽ vſq; ad finẽ ſeculi: in qua dñm ſaluatorẽ
veniſſe manifeſtum eſt: quãdo homini varijs caſibus
fluctuanti: fundamenta ſue fidei propiciatus indulſit.
Tũc enim fundata eſt terra: quando in eũ humani ge-
neris eſt firmata credulitas: Et ideo laus ſancte incar
nationis eius pſalmi iſtius cõtextione cãtatur. Prim⁹
locus eſt a pulchritudine ipſius: deinde a fortitudine:
tertio ab operib⁹: quarto a poteſtate: quinto a laudib⁹
vniuerſitatis: ſexto a veritate dictoꝝ: poſtremũ a lau-
de domus ipſius: quam decet eterna exultatione gau-
dere. Sic iſtis ſeptẽ ſedib⁹ argumẽtoꝝ demonſtratiui
generis eſt formata laudatio. Sed p diuiſionib⁹ (ſicut
in alijs pſalmis fecimus) quãtitatẽ numeri ſufficit po-
ni: quando ⁊ ipſe calculus a pte diſpoſitus res conti-
nuas ſeparare dinoſcitur. Expoſitio.

Dominus regnauit decorem † induit]. Hic Al. idut⁹ ẽ
primus eſt locus argumentationis: quem LOP
diximus a pulchritudine. Nam que ventura
erant propheta reſpiciens: regnaturũ dñm
magna exultatione cõcelebrat: nõ quia do-
minari cepit ex tempore: ſed quia humano generi rex
eternus manifeſtatione ſancte incarnationis inotuit.
Sequitur: Decorem induit: id eſt pulchritudinem ſue
maieſtatis oſtendit: ſicut in euãgelio legitur: qñ tranſ-
figuratus eſt in monte thabor coram diſcipulis ſuis:
Et reſplenduit facies eius vt ſol: veſtimẽta eius facta Mat. 17.
ſunt alba vt nix: qualia fullo nõ poteſt facere ſup terrã.
[† Induit dñs fortitudinẽ ⁊ precinxit ſe]. Iſte locus Al. idut⁹ ẽ
eſt ſecundus: quẽ diximus a fortitudine. Et reſpice ꝙ LOP

prius coma in eodē ṽbo finiuit: vnde poſteri⁹ inchoa-
SCHE. uit. Que figura dicit Epembaſis: quotiens ad decorē
dictionis ſermo aliquis iteraſi ſicut eſt illud: Pſallite
deo noſtro pſallite: pſallite regi noſtro pſallite: et his
ſimilia. Fortitudinē ṽo induit: quādo impreſſione ſua
Joan.18. iudeis ſe tenere querētib⁹ reſpondit: Ego ſum: At illi
abierunt retroꝛſum: et terroꝛe magno perculſi: qui ad
vim faciendā venerāt: ipſi potius coꝛruebāt. Si duo
iſta ſpūaliter accipiamus: oīno cōueniunt. Decorē in-
duit eis: quib⁹ fidei veritate dei filius apparebat. Foꝛ
titudinē aūt induit aduerſus eos qui ei credere nolue-
rūt. Judiciū cōminando predicēs eis: debitas penas
impios eſſe paſſuros. Precinxit ſe: illud foꝛte ſignifi-
cat: quādo ꝓcinxit ſe lintheo: ꝛ pedes diſcipulis lauit.
Illa enim humilitas ꝛ decorē habuit: quia dignat⁹ eſt
celoꝝ dñs humillimū obſequium ſuis famulis exhi-
bere. Habuit ꝛ foꝛtitudinē: quia ꝑ humilitatē/ diaboli
malitiam ſuperbiāqꝫ ꝓſtrauit. [Etenim firmauit oꝛbē
TOP terre: qui non cōmouebitur]. Tertie argumentationis
locus oboꝛitur: quem ſuperius diximus ab operibus.
Firmauit enim oꝛbē terre: id eſt eccleſiā: quādo in euā
Matth.16. gelio dixit: Tu es petrus: et ſuper hanc petram edifi-
cabo eccleſiam meā: ꝛ poꝛte inferi non preualebūt ad-
uerſus eam. Uera laus: mirabile preconiū: vt terra illa
que ſignificat eccleſiam: toto oꝛbe diffuſam nō cōmo-
ueatur vllatenus: cꝫuis iſta frequenti cōcuſſione vexe-
tur. [Parata ſedes tua deus ex tunc: a ſeculo tu es].
TOP Ipſe eſt quartus locus quē ſupꝛa diximus ex poteſta-
te: Siue illā ſedem vult intelligi: qua ſedet ad dexte-
ram patris: ſiue iſtam quam habet in mente fidelium:
ſicut legitur: Super quē requieſcet ſpiritus meus: niſi
ſuper humilē ꝛ quietū ꝛ trementē verba mea? Parata
ſignificat predeſtinationē: quia totum in illa veritate
conſiſtit: quicquid in adminiſtratione mundi euenire
contigerit. Ex tūc/ chꝛiſti ſignificat incarnationē: que
fuit ex maria virgine: quando apl'os ſuos: ꝛ ceteros fi-
deles: plenitudinem ſue maieſtatis edocuit. A ſeculo:
deitatē qua coeternus regnans cum patre: neſcit eſſe
DOG. ſub tēpoꝛe. Per hec enim verba: vna quidē ꝑſona: ſed
due ſignificantur nature dñi chꝛiſti. Unde neceſſariū
eſt hanc regulā per loca congrua (ſicut patrum firmat
auctoꝛitas) ſepius cōmonere. Atqꝫ vtinā ſic dementiū
hereticoꝝ conquieſcat impꝛobitas: vt hoc magis im-
Al. vocem poꝛtune qꝫ neceſſarie repetere videamur. [Eleuauerūt
ſuā. Eleua- flumina domine: eleuauerunt flumina † voces ſuas: a
uerūt flumia vocibus aquarum multarū. Mirabiles elationes ma-
fluct⁹ ſuos ris: mirabilis in † excelſis dño]. Iſte quintus eſt argu
Al. altis mentat' onis locus a laudibus vniuerſitatis: vbi pro-
TOP pheta intuitu diuine charitatis exultans: flumina dñi
dicit emanare preconia. Que figura dicitur Pꝛoſopo
SCHE. peia: quotiens inanimatis reb⁹ verba tribuunt. Quod
ſchema in ſcripturis diuinis creberrime repeꝛit. Sed
bonum eſt vt queramus que ſunt iſta flumina que vo-
ces ſuas eleuant in clamoꝛē: Apoſtoli ſcilicet: qui de
ſpiritu ſancto potati ſunt: ſicut in euangelio: caput flu-
Joan.7. minū: ꝛ fons aquarum dñs ipſe teſtatur: Qui credit in
me: flumina de ventre eius fluent aque viue. Ipſa er-
go flumina manauerūt ſermones irriguos: ipſa in pre-
dicationib⁹ ſuis voces erexere ſanctiſſimas. Que me-
rito eleuate dicte ſunt: quoniā auctoꝛi laudes ſuas ſa-
lutariter obtulerunt. Mundana enim flumina curſus
ſuos non erigunt: ſed potius in inferioꝛa demergunt.
Nam poſtqꝫ de apoſtoloꝝ predicatione dixit: nūc ex-
ponit quēadmoduꝫ eccleſie domini largitate ꝓficiat.
A vocibus aquarū multarū: gentes ſignificat: que ad
catholicam fidem dñm laudando cōueniunt. Ab iſtis
ergo vocibus mirabiles facte ſunt elationes maris: id
eſt a ſeculi iſtius ſalo: animarū ꝓuenit ſalutaris aſcen
ſus. Mare enim eſt ſalſarū aquarū copioſa collectio: DEF.
ſic eccleſia ſapiētes populos in catholica vnitate com
plectitur. Quoꝝ mirabiles elationes tūc fiunt: quādo
in mandatis dñi firma mente cōſiſtunt. Et hec omnia
ad ipſum referūt per quē vniuerſa que ſunt bona pro-
ueniūt: ſicut Jacobus apoſtolus dicit: Omne datum Jaco.1.
optimū: ꝛ omne donū ꝑfectū deſurſum eſt deſcendēs
a patre luminum. Alit: Mirabilis in excelſis dñs: quia
moꝛtalium laudabilis vita non eſt: niſi illoꝝ quos ipſe
facit excelſos. [Teſtimonia tua credibilia facta ſunt
nimis]. Dixit de aduentu dñi propheta que fieri ve-
raciſſime pꝛeuidebat: nunc ipſum genus laudis expo-
nit: quādo teſtimonia ꝓphetaꝝ nimis credibilia facta TOP
ſunt: dum incarnatio verbi que pꝛedicta fuerat mūdo
ſalutaris apparuit. Huius enim glorioſo aduētu reue-
lata ſunt: que in ſacris libris tenebātur occulta. Quis
enim ſapientiū de pꝛomiſſione munerū dubitare poſ-
ſit: quādo ipſa plenitudo que pꝛomittebatur aduenit?
[Domū tuam decet † ſanctificatio dñe: in longitudi- Al. ſanctitudo
nem dierū]. Septimus locus qui reſtabat adiunctus
eſt: quē diximus a laude domus ipſius debere ſignari. TOP.
Domus itaqꝫ dñi: eſt vniuerſalis eccleſia: que ꝑ mundi
ambitum noſcitur cōſtituta. Hanc decet ſanctificatio
id eſt aduentus tui copioſa benedictio. Ipſum enim
decus eſt quod oꝛnamenta oīa poſſit excedere: quia
ſic oꝛnat vt nunqꝫ deſerat: ſic componit vt nullatenus
diſſipetur. Uerū hec ſanctificatio (quod eſt pꝛeſtantiſſi
mū decus) non ad momentū tribuit: ſed ſub eternitate
pꝛeſtatur. Lōgitudo enim dierū eternitatē ſignificat:
que nullo poteſt fine concludi. Nam ſicut quidā dixit:
Longū non eſt in quo eſt aliquid extremū. Sic totius
demonſtratiui generis ſeptem partibus dñici aduen-
tus eſt laudata perfectio. Concluſio.

Ecce ſexta ſabbati in incarnatione dñi quaꝫ titulus predixit oſtenſa eſt. Au-
diant inſipientes hūc pſalmū qui putant ſplendidum
aduentū dñi aliqua derogatione fuſcandū. Per ipſuꝫ
declarata eſt hominib⁹ potētia ſanctiſſime trinitatis:
Per ipſuꝫ ſacri baptiſmatis lauacra prouenerūt: Per
ipſum beate cōmunicationis dona collata ſunt: Per
ipſum diuerſa cariſmatū munera floruerūt: Per ipſum
moꝛs occubuit: vita ſurrexit: Per ipſum diabolus vi-
ctus: Per ipſum homo noſcitur eſſe liberat⁹. Exultant
angeli: gloꝛiant celi: ꝛ pꝛonefas adhuc homo ingratus
redditur: cui ſingulariter ſubueniſſe monſtratur.

Explicit expoſitio in pſalmum.92.

Ipſi David quarta ſabbati. xciij.

DEus vltionum dñs: deus vl-
tionum libere egit. Exaltare
qui iudicas terrā: redde retri
butioneꝫ ſuperbis. Uſqꝫquo
peccatoꝛes dñe: vſqꝫquo pec
catoꝛes gl'iabunt? Effabunt
et loquentur iniquitatē: loquētur oēs qui
operantur iniuſticiā. Populū tuū dñe humi
liauerūt: ꝛ hereditatē tuam vexauerūt. Ui-
duam et aduenam interfecerūt: et pupillos
occiderūt. Et dixerūt non videbit dñs: nec
intelliget deus iacob. Intelligite inſipiētes

in populo: ⁊ ſtulti aliquādo ſapite. Qui plātauit aurem non audiet: aut qui finxit oculū non conſiderat? Qui corripit gentes nō arguet: qui docet hominē ſcientiam? Dn̄s ſcit cogitationes hominū: qm̄ vane ſunt. Beat⁹ homo quem tu erudieris dn̄e: et de lege tua docueris eum. Ut mitiges ei a diebus malis: donec fodiatur peccatori fouea. Quia non repellet dn̄s plebem ſuam: ⁊ hereditatē ſuā non derelinquet. Quoadusq; iuſticia cōuertatur in iudicium: ⁊ qui iuxta illā omnes qui recto ſunt corde. Quis conſurget michi aduerſus malignantes: aut quis ſtabit mecū aduerſus operātes iniquitatē? Niſi quia dn̄s adiuuit me: paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Si dicebam motus eſt pes meus: miſericordia tua dn̄e adiuuabat me. Secundū multitudinē dolorū meorū in corde meo: conſolationes tue letificauerunt animā meam. Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis laborem in precepto. Captabunt in animam iuſti: ⁊ ſanguinē innocentem condemnabunt. Et factus eſt michi dn̄s in refugium: et deus meus in adiutorium ſpei mee. Et reddet illis iniquitatē ipſorū: ⁊ in malitia eoꝝ diſperdet eos: diſperdet illos dominus deus noſter.

Cum illa verba nota ſunt que ꝓceſſit. Quid ſit quarta ſabbati: oportet nos diligentius perſcrutari. Quarta ſabbati eſt: a ſabbato quarta feria: quo die dn̄s in principio mundi luminaria celi mirabili diſpoſitione conſtituit. Hoc aptandū eſt ad ſanctos viros: de quibus pſalmus iſte dicturus eſt. Qui merito celi luminarib⁹ comparantur: quoniā in terra celeſti cōuerſatione reſplendent. Magno autem myſterio hunc ⁊ duos precedentes pſalmos talium dierū cōmemoratione prenotauit: vt per ſignificantias rerum: virtutē videretur indicare pſalmorum.

Diuiſio.

Cum reſpiceret propheta humanum genus deteſtabili perſuaſione confundi: et putari deum curam non habere mortaliū: quando verſa vice iuſtos videbat cōtrarietate premi: ⁊ impios ꝓſperitatibus eleuari. In prima parte dn̄m rogat: vt retribuat ſuperbis per quos mundū tali eſtimatiōe cognouit eſſe vitiatū. Secūda parte ipſos inuehitur: qui ſtultis murmurationibus blaſphemabant: vt deum putarent humanarū rerum ſollicitudinē non habere: dum ipſe creaturis ſuis probetur intelligentiam preſtitiſſe: beatū illum eſtimans qui mundi illius felicitate deſpecta in diuina reuerentia perſeuerat. Tertia: ad eorum animos inuitandos dominū ſibi dicit fuiſſe refugium: et futurū vindicem fore peccantium.

Expoſitio.

Deus vltionum dn̄e: deus vltionum libere egit]. Videns ꝓpheta blaſphemoꝝ iniquitates in magnā ꝓſiluiſſe licentiam: diſtrictionē eis dn̄i / quaſi terribilia fulmina cōminatur: vt tante maieſtatis timore perterriti a ſuis peruerſitatibus redderentur alieni. Dicit enim: De⁹ terribile nomen: qm̄ ex timore deſcendit. Et vt dn̄m intelligas ſaluatorem: ſequitur: Ultionum dn̄s: id eſt qui iudicaturus eſt mundū: ⁊ vltionibus iuſtis affligere veniet obſtinatos. Quis ergo tali non terreatur auditu? Quis nō paueſcat iudicem: qui ſe poteſt intelligere peccatorē? Repetit: Deus vltionū libere egit: id eſt nullo impediente iudicauit: ſicut fecit quādo phariſeis ⁊ poteſtatē habentib⁹ ſuas nequitias imputauit. Libere quoq; egit: quando in templo docuit populos tanq̄ poteſtatē habens. Sic ⁊ in alio loco pater de ipſo dicit: Ponā ſuper ſalutari meo: fidu Pſ. ii. cialiter agam in eo. Quapropter cōſtat eum egiſſe libere: cuius nec veritas reprehendi poterat: nec poteſtati obuiari poſſe conſtabat. In illo enim voluntaria humilitas: non patientie neceſſitas fuit. [Exaltare qui iudicas terram: redde retributionem ſuperbis]. Exaltare dicit humili: qui ab impijs cōprehenſus noſcitur eſſe crucifixus. Sed q̄uis iſta ꝓ noſtra redemptione pertulerit: tūc exaltatus eſt, coram diſcipulis in maieſtate ſua: quādo eū ad gloriā cōſtat reſurrexiſſe perpetuā. Orat ergo ſanctiſſimus: qđ ſcit eſſe vēturū. Non enim imperatiua verba ſunt: ſed per hec ſententia certi animi ⁊ deuotio deſiderantis oſtenditur. Sequitur: Qui iudicas terrā: vt aperte demonſtraret dn̄m chriſtum: qui terram / id eſt homines terrenos maieſtatis ſue ditione iudicabit. Et vt hoc de impijs debuiſſes aduertere: ſubiunxit: Redde retributionem ſuperbis. Superbi enim illi ſunt qui in ſua malignitate deficiūt nec aliqua ſatiſfactione ad dn̄i videntur miſericordiā peruenire. Superbus autē et diabolus dicitur: et qui eius peruerſitatibus obſecundat. Iſtis ergo retributio reddenda eſt cum audierint: Ite in ignem eternū Matth. 25. qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius. [Uſq; quo peccatores dn̄e: vſq; quo peccatores gloriabuntur]? Adhuc in ſenſu ſuperiore perſiſtens: de illis peccatorib⁹ dicit: qui obſtinata volūtate dureſcūt. Dicendo enim: Uſq; quo peccatores gloriabuntur: iſtud ſeculū ſignificat: in quo ſuperbie ſue non habent modū. Nam in die iudicij gloriari nō poſſunt: qui penas debitas conſequuntur. Repetitio enim iſta: dolorem diuturne expectationis oſtendit: quia ſemꝑ innocentibus grauis eſt criminoſoꝝ conſpecta iactantia. [† Pronunciabūt Al. effabūt et loquent̄ iniquitatē: loquentur oēs qui operant̄ iniuſticiā]. Pronūciare/eſt aliquid corā alijs publica voce DEF narrare. Dicit enim de illis qui non ſolū corde concipiunt mala: verūetiam ea ſub libertate diſſeminās: vt et ſe perdāt ⁊ alios deceptos inficiant. Sequitur: Et loquentur iniquitatem. Cum ſit ꝓnunciare loqui: illud michi ſignificare videtur: vt ꝓnunciationes: publicas ſuaſiones debeamus accipere. Loqui autē: licet priuatas collocutiones aduertere: ne qđ tempus eſſet qđ a culpis improborū redderet̄ alienū. Iniquitatē vero ad vtrūq; pertinere non dubiū eſt: quia de illis dicitur qui ꝑuerſis loquacitatib⁹ efferuntur. Uerū ne illud loqui ſolūmodo ſermonū eſſe ſentires: addidit: Qui operantur iniuſticiam: vt ⁊ ſermone ⁊ opere deteſtabiles iugiter apparerent. Diligenter autem intende: quemadmodum vſq; ad finem diuiſionis huius augmenta ſemper ſcelerū facit. Quod ſchema dicitur Clymax: SCHE. id eſt gradatio. Exaggerantibus enim: ad ſuperiora creſceret decorus aſcenſus eſt. Quod etiam in virtutibus fecit apoſtolus dicendo: Quis nos ſeparabit a Rom. 8. charitate chriſti? Tribulatio: an anguſtia: an fames an nuditas: an perſecutio: an gladius? ⁊c. [Populum

tuū dñe humiliauerūt: et hereditatē tuam vexauerūt].
Populū tuū: veros dicit fideles: quos idē phibet hu-
miliatos: qm̄ deo fieri cōtumelias audiebant. Neceſſe
eſt enim deuotū famulū dolore cruciari: quādo irreue-
rentiſſimū aliquid de dño ↄtingit audire. Hereditatē
vero populos ſignificat chriſtianos: quos ideo dicit
eſſe vexatos: quia innumeris cladibus eos ſuꝑbi pſe-
cutores atterere tentauerunt. Et reſpice q̄ moderato
verbo vexatos dicit eſſe nō pditos: quia ſemꝑ fideles
tētatione pficiūt: et quāto plus illis humana vis inge-
ritur/tāto amplius defenſio ſupna preſtatur. Sicut ſa-
Eccli.27. lomon dicit: Argentū probat ignis: et hoies acceptos
tentatio tribulationis. [Viduā et aduenā interfecerūt:
Ibidē.4. et pupillos occiderūt]. Legitur quoq;: Eſto pupillis
vt pater: et pro marito matri illoꝝ. De aduena quoq; in
Deuter.10. Pentateucho ſic iubetur. Peregrinū et aduenā nō no-
cebis. Aduene enim et ipſi fuiſtis in terra egypti. Hic
ergo vt crimen exaggeret: interfectas ait viduas: ad-
uenas et pupillos: vt quos dñs tuendos atq; iuuādos
AHE. eſſe precepit: eis manus ſcelerata non parceret. Ecce
argumentū quod dicūt oratores a laude rei leſe: quam
bene tūc veritas pfudit: quod nūc ad vſus veriſimilis
ſubtilitas humana cōuertit. [Et dixerunt non videbit
dñs: nec intelliget deus iacob]. Exaggerauerūt ſuꝑbi
nequitias ſuas: vt homicidijs atq; oppreſſionibus in-
nocentū ad cumulū mali: blaſphema quoq; verba ſub-
SCHE. iungerent. Que figura dicitur Sarcoſmos: quaſi vſq;
ad pulpas penetrans hoſtilis irriſio. Dicebant enim
dñm nō videre que pbabantur ſub iniq̄tate peragere:
eſtimantes mala ſua nō reſpici: quādo ſe nō ſentiebāt
ſub celeritate percelli dementes: qui patientiam dñi
traxerunt ad infirmitatis iniurias: cum facta ſua nec
videre eū dicerent: nec intelligere poſſe ſentirent: dum
Ezech.18. ille pius moderator exclamet: Nolo mortem peccato-
ris: ſed vt cōuertat̄ et viuat. Deus aūt Jacob dicit: de⁹
chriſtiani populi. Solet enim hoc nomē ſcriptura di-
uina repetere: quia per ipſum ſubſequens catholica ſi-
gnificatur eccleſia. [Intelligite nunc qui inſipientes
Al.non hȝ. † eſtis in populo: et ſtulti aliquando ſapite]. Expoſita
cōſuetudine malignoꝝ: venit ad ſecundā partē in qua
eos cōmonet vt tandē aliquando a nefanda pſuaſione
diſcedant. Inſipientes illos vocat: qui in eccleſia con-
ſtituti: ſeculi iſtius felicitate mordent̄. In populo aūt
ideo ſubiunxit: quia prauas intelligentias ſuis cōuen-
ticulis publica voce denūciant: et docere videntur qđ
ipſi peſſima intentione didicerunt. Stultos autem il-
los dicit: qui vere religionis experti aperta contradi-
ctione blaſphemant dicentes: nec videre deum quod
homines faciunt: nec intelligere que delinquunt. Se-
quitur: Stulti aliquādo ſapite: id eſt dementes aduer-
tite dñi pietatē: qui talia putatis dñm negligere: que
ſuis preceptis cognoſcitur inhibere. [Qui plantauit
aurem nō audiet: aut qui finxit oculū non conſiderat?
Al.aut Qui corripit gentes non arguet: † qui docet hominē
ſcientiam]? His duobus verſib⁹ per ſingulas ſenten-
tias decurrit pulcherrima nimis et abſoluta probatio:
que tamē increpatiue legenda eſt. Dicit enim: Qui tri-
buit aurem diuerſis creaturis ſuis: ſibi denegauit au-
ditum? Qui plaſmauit oculū: non habebit aſpectum?
Qui predicationibus prophetarū gentes arguit: ipſe
minime iudicabit? Qui docuit hominē ſcientiam: ipſe
rationis indiguus pmanebit? Quin potius artifex re-
rum modū vniuſcuiuſq; diſpenſans: nulli creaturarū
tantū tribuit: quātū in ſe eſſe cognoſcit. Deſinat ergo
vana pſumptio imaginari velle falſiſſima. Sola enim
diuinitas eſt: que oīa veraciter: oīa poteſt noſſe pfecte.
Inſpiciamus etiam q̄ pulchre locutionis ordo decur-
rat. Dicit enim: Qui plantauit aurē: et non ſequitur: nō
habet aurē: ſed dixit: non audiet. Talis etiā modus lo-
cutionis ſequitur: Aut qui finxit oculū: non dixit/non
habet oculū: ſed dixit/nō cōſiderat: vt oſtenderet vir-
tutes audiendi videndiq; in deo eſſe nō mēbra. Quas
argumentationes breues atq; lucidiſſimas enthyme-
mata: id eſt mentis ↄceptiones dialectici appellare vo-
luerūt. Has p breuitate ſui oratores frequēter ppriis
diſtinctionibus aptauerūt. Hic autē ſyllogiſmus con- SyR.
ſtat ex ppoſitione et cōcluſione: ſibi tamen vtriſq; con-
trarijs: ſicut hic factū eſt. Nam propoſuit: Qui plan-
tauit aurem: cōcluſit ex cōtrario: non audiet: et reliqua
que in eo verſu ſequunt̄ huiuſmodi. [Dñs † nouit co- Al.ſcit
gitationes hominū: qm̄ vane ſunt]. Poſt illa que dixe-
rat: ſequitur vera ſententia: qm̄ taliū hominū cogita-
tiones oīno ſunt vaniſſime. Et bene dictū eſt: Dñs no-
uit: quia ipſi ſe per ſe noſſe non poſſunt: qui prauis co-
gitationib⁹ occupantur. Vanū enim dicimus: quicq̄d
a veritate diſcedit: quicq̄d pficuum nō habet fructū.
[Beatus homo quē tu erudieris dñe: et de lege tua do-
cueris eū]. Cōtra vanos bene ponitur Beatus. Nam
ſicut illi caducis cogitationibus illuduntur: ita iſti do-
ctrine celeſtis veritate firmantur. Venit ergo ad illos:
quos in titulo pſalmi celi luminarib⁹ cōparauit. Sed
hoc beatitudinis genus quēadmodū pueniat: conſe-
quenter exponit dicens: Et de lege tua docueris eum.
Iſti enim non vanitatib⁹ illuduntur: ſed vera doctrine
qualitate cōplentur: ſiuntq; reuera beati: qm̄ celeſtis
ſapientie munera perceperūt. [Ut mitiges † eū a die- Al.ei
bus malis: donec fodiatur peccatori fouea]. Iſtud tā
ſancte legis conſtat eſſe beneficiū vt in aduerſis mun-
di iſtius diſcat chriſtianus patientiā: qua mitigantur
ſemper aduerſa. Legitur enim: Expectans expectaui Pſ.39.
dñm: et reſpexit me: et his ſimilia. Dies autē mali ſunt:
quādo inſultare cernūtur iniuſti: quādo perſecutorib⁹
fauet mundana felicitas. Sed vide quid ſequitur: ex-
pectandū eſſe donec fodiatur peccatori fouea: hoc eſt:
cum dies eius ſepulture puenerit: quādo iam nō ſuꝑ-
biunt impij: nec vlterius de pſperitate gaudebūt: ſed
tūc recipiūt quod hic corrigere diſtulerūt. [Quia non
repellet dñs plebem ſuam: et hereditatē ſuam non de-
relinquet]. Qm̄ ſuperius dixerat: Ut mitiges eū: nunc
aſſerit non eſſe repellendū: quē propter coronale pre-
miū paruo tēpore cōmemorat eſſe fatigatū. Plebem
vero ſuā: deſignat fideliſſimos chriſtianos: qui ad do-
minū pura mentis intentione feſtinant. Sequitur: Et
hereditatem ſuam non derelinquet. Hereditas eſt hu-
mana: que ad ſucceſſorē prioris dñi migratione tranſ-
fertur. Nam hereditas chriſti: licet ſit eius ſanguine
cōquiſita: nunq̄ ſuū perdit auctorem: ſed cū ipſo ni-
chilominus poſſidetur. [Quoaduſq; iuſticia cōuerta-
tur in iudicium: et qui † tenent eam: omnes qui recto Al.iuxta il-
ſunt corde]. Juſticia hominū tunc cōuertitur in iudi- lam
cium: quādo apoſtoli vel qui eorū meritis proximant̄
(ſicut eis pmiſſum eſt in euangelio) ſederint ſuꝑ duo- Matth.19.
decim ſedes iudicare cū chriſto. Iſta enim iuſticia fi-
delium: que in hoc mundo examine ſubiacet impiorū:
ibi omnes proteruos ſuperboſq; iudicabit: ſicut dicit
apoſtolus. Neſcitis qm̄ angelos iudicabimus: quāto 1.Corin.6.
magis ſecularia? Et ne iſti qui eſſent fortaſſe dubita-
res: ſub interrogatione requiritur: Qui tenent eam: id
eſt iuſticiā. Reſpondit: Omnes qui recto ſunt corde.
Recti corde ſunt oēs ſancti qui diuine regule cōnecti

A.ſ. cóſurget deuios nõ ſequuntur errores. [Quis † exurget michi
aduerſus malignantes: aut quis ſtabit mecũ aduerſus
operantes iniquitatẽ] Uenit ad tertiam partẽ: in qua
ſibi cõtra malignos ſpũs ſolũ deũ adiutorẽ eſſe teſta-
tur. Et quia nullus eſt hominũ qui ꝓpriis viribus ad-
uerſus eos ↄflictare preualeat: interrogatiue legendũ
eſt: Quis exurget michi: id eſt nemo pro me aduerſus
demones certaturus aſſiſtit: dũ eos potius hoſes ma-
lis imitationib⁹ ſubſequantur. Aduerſari enim hoſtis
eſt: nõ ſequacis. Addidit: Aut quis ſtabit mecũ aduer
ſus operãtes iniquitatẽ: quaſi in acie certaturus: quaſi
diuerſis iaculis vulnerãdus: vt nõ man⁹ inferẽdo vin-
cat: ſed ad victoriã magis patiẽdo ꝑueniat. Iſtud em̃
tale certamen eſt: vt vincat qui ſuſtinet: ꝛ ꝑdat ille qui
Ephe. 6. vulnerat. Quẽ ſenſum ꝛ apl's dicit: Non eſt nobis col-
luctatio aduerſus carnẽ ꝛ ſanguinẽ: ſed aduerſus prin
cipes ꝛ poteſtates tenebraꝝ harum: aduerſus ſpũalia
nequitie in celeſtibus. [Niſi q: dñs adiuuit me: paulo-
minus habitaſſet in inferno aĩa mea]. Attendẽs prius
ad humanam imbecillitatem: nuſq̃ ſibi reperit adiu-
torẽ: ſed ↄuerſus ad dñm: ſtatim quod opitulari poſſit
inuenit. Dicit enim: Niſi quia dñs adiuuit me: in illã
foueam protinus incidiſſem: in qua peccatores certũ
eſt poſſe demergi: hoc eſt: Paulo minus habitauerat
in inferno aĩa mea. Uanis enim ꝑſuaſionibus potuiſ-
ſet decipi: niſi meruiſſet a dño liberari. [Si dicebam
motus eſt pes meus: miſericordia tua dñe adiuuabat
me]. Hic beneficiũ celerrime ↄfeſſionis oſtenditur: vt
cum ſe lapſum diceret: ſtatim munera diuina ſentiret:
qui felici ſorte liberatus inde reatum euadere preua-
luit: quia culpã iudici non negauit. Sic petrus cũ vo-
catus greſſib⁹ ſuis calcaret vndas maris expauit: ſed
ideo cito meruit liberari: quia infirmitatẽ ſuam obrui
ꝓtinus exclamauit: cui ſtatim affuit miſericordia diui
na: dum tenſa manus eripuit: quẽ diffidentia cauenda
mergebat. Tantũ enim valet in principiis accelerata
cõfeſſio: vt ante indulgentia ſubueniat q̃ pena percel-
lat. [Scdm multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo:
conſolationes tue letificauerũt animã meam]. Multa
quidẽ vulnera: ſed ſufficiens oĩno medicina quãdo ſm
dolores aſperos cõſolatoria dicit veniſſe remedia. Nã
quod ait: In corde meo: ſuas ſignificat ſaluberrimas
cogitationes: vt cũ retributiões eternas mente reuol-
ueret: mala temporalia ſine dubitatione deſpiceret: ꝛ
cõfortatus inde ſumeret remedium: vnde ſe peruenire
iudicabat ad chriſtũ. Ipſe ſunt conſolationes que le-
tificant animas: quis corpora videant afflicta. [Nun
A.ſ. laborẽ quid adheret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis † dolo-
rem in precepto]. Negatiue dicendũ eſt: Aliquid par-
ticeps tui erit thronus inſidiarũ? Quia iuſto dño non
poteſt proximare: niſi quod eius cõſtat regulis cõue-
nire. Sic per ſpeciem octauã definitionis: que grece
dicitur κατα αφα ρσιρ του εναυ τιου: latine ꝑ
p̃uãntiã cõtrarii: negãdo quod non eſt definitur qui
ſit chriſtus domin⁹. Sedes enim iniquitatis eſt mũdi
iſtius voluptuoſa poſſeſſio: que dño adherere non po-
teſt: quãdo ſuos famulos ne rebus talibus caperentur
Matth. 5. admonuit. Preceptũ enim ipſius continet: Beati qui
Ibidem. lugent: q̃m ipſi cõſolabuntur. Et iterũ: Beati qui per-
ſecutionẽ patiuntur ꝓpter iuſticiã: q̃m ipſoꝝ eſt regnũ
celoꝝ. Fingere enim aduertimus plaſmare: vnde ꝛ fi-
gulũ bene ſolemus vaſorum dicere formatorem. Nam
et ille qui mentitur: aliquid ſibi videtur confingere.
Unde hoc verbũ multis rebus apponit: ſed ↄgrue tũc
intelligit: quãdo cauſis aut ꝑſonis cõuenienter apta-
tur. [Captabũt in animã iuſti: ꝛ ſanguinẽ innocentem
cõdemnabũt]. Hoc frequẽter legimus in martyribus
factũ: vt truculẽti ꝑſecutores aliquo dolo intercipere
nitantur aĩas innocentes. Captabũt enim dixit: quaſi
captioſe tractabũt: quia verã cauſam criminis in tali-
bus inuenire nõ poſſunt. Iſtud aũt qđ ſequit: ſub exe-
cratione legendũ eſt: Et ſanguinẽ innocentẽ cõdemna
bunt: vt qđ ſceleribus datũ eſt: improbitas hoĩm vir-
tutibus tribuere non recuſet. Sanguis enim ꝓ dolore
petit ſancti: cui laus ꝛ obſequiũ debuiſſet offerri. Hoc
et ad dñm ſaluatorẽ poteſt referri: qui vere innocens
atq̃ immaculatus pro noſtra redẽptione ſententiã in-
iuſte ↄdemnationis excepit. [Et factus eſt michi dñs
in refugium: ꝛ deus meus in † auxilium ſpei mee]. Ut A.ſ. adiu-
oſtenderet ꝑſecutiones hominũ nil valere: eo tẽpore torium
magis dicit diuinũ ſibi proueniſſe refugiũ: q̃ ſupbia
humane ꝑſecutionis inflata eſt. Per hanc enim ſancte
martyrũ germinant palme: per hãc coronalis illa bea-
titudo preparatur: per hãc nuptialis ſtola cõceditur:
per hanc celoꝝ regna reſerantur: ꝛ quicquid deſiderio
magno petitur: ipſa potius ſeuiente preſtat. Sequitur
Et deus me⁹ in auxiliũ ſpei mee. Dum dicit Auxiliũ:
oſtendit ſe adhuc eſſe paſſurum. Propter hoc deniq̃
addidit: Et ſpei mee: q̃m hic ſpem habemus non rem
tenemus. Sed cũ illud tempus reuelationis illuxerit:
ſpem relinquemus: quia iã noſtrũ deſideriũ poſſidebi
mus: ſicut dicit apl's: Nã qđ videt q̃s q̃d ſperat: ſi aũt Rom. 8.
qđ nõ videmus ſperamus: per patientiã expectamus.
Quapropter ſicut clamorẽ ſanctorũ in ſuperiorib⁹ ꝓ-
pheta declarauit dicendo: Uſq̃quo peccatores dñe: ꝛ
vſq̃quo peccatores gloriabuntur: ita nũc ponẽdo: Et
factus eſt michi dñs in refugiũ et deus meus in auxi-
liũ ſpei mee: cauſam totius heſitationis abſcidit. [Et
reddet illis iniquitatẽ ipſorũ: ꝛ in malitia eoꝝ diſper-
det eos † dñs deus noſter]. Ecce oĩs dubitatio ſalu A.ſ. diſper-
berrimo fine curata eſt. Nã illos quos dicebatur dñs det illos
non videre: neq̃ intelligere: oportuno tempore retri-
buet illis operationes ſuas. Sed intelligam⁹ quid ſit
quod dicit: Et reddet illis iniquitatem ipſoꝝ: ꝛ in ma-
litia: id eſt retribuet malis ſm vota nequitie ſue: nõ ſm
illud bonũ quod videntur facere neſcientes. Nam qui
ſanctiſſimos perſequuntur: ad celorum quidem regna
tranſmittunt: ſed credunt ſe perdere: quos ſtatuerint
iniqua volũtate trucidare. Uerũ iſti tales in illa parte
iudicandi ſunt in qua malitiam concepiſſe noſcuntur.
Et nota ꝙ hoc nomen malitie: omniũ criminũ capax
eſſe dicat. Nã ſicut charitas multifarias virtutes con
tinet: ita malitia crimina diuerſa cõplectitur. Diſper-
det eos: id eſt a ſuo regno efficiet alienos: vbi incõpre-
henſibilem penam ſuſtinent mali: cum a tanto munere
redduntur extranei.

Concluſio.

¶ Reſpiciamus hunc pſalmũ quo decore re-
ſplendeat: quẽadmoduꝫ illi
murmurationi competenter obiectus eſt: qua maxime
laborat humanitas. Nullus inuideat perituris: nul-
lus felices eſtimet qui ſub eternitate damnandi ſunt.
Amemus potius afflictiones: que faciunt ꝑpetuo fe-
lices. Nam ſi amarã medici potionẽ nõ reſpuimus: vt
mereamur temporalẽ ſuſcipere ſoſpitatem: quis iſtud
ſane mentis affectare non debeat: qđ ſe ꝓpter eterna
gaudia ſubire poſſe cognoſcat: Maxime cum in ipſis
miſeriis amplius opituletur nobis dextera creatoris.
Et ideo non debemus eſſe ſolliciti: quia non nos talis
impugnat: qualis eſt ille qui vindicat.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum .93.

¶ Laus cantici ipſi Dauid. xciiij.

VEnite exultemus dño: iubile
mus deo ſalutari noſtro. Pre
occupem⁹ faciē eius in cõfeſ-
ſione: ⁊ in pſalmis iubilemus
ei. Qm̄ deus magnus dñs: ⁊
rex magn⁹ ſup oēs deos: qm̄
non repellit dñs plebem ſuã. Quia in manu
eius ſunt oēs fines terre: ⁊ altitudines mon-
tium ipſius ſunt. Qm̄ ipſius eſt mare et ipſe
fecit illud: ⁊ ſiccã manus eius formauerunt.
Venite adoremus ⁊ procidam⁹ et ploremꝰ
ante dñm qui fecit nos: quia ipſe eſt de⁹ no-
ſter. Et nos popul⁹ paſcue eius: ⁊ oues ma-
nus eius. Hodie ſi vocem eius audieritis:
nolite obdurare corda veſtra. Sicut in irri-
tatione: ſm̄ diem tētationis in deſerto. Ubi
tentauerunt me patres veſtri: probauerunt
et viderũt opera mea. Quadraginta annis
offenſus fui generationi illi: et dixi ſemꝑ hi
errant corde. Et iſti non cognouerunt vias
meas: vt iuraui in ira mea ſi introibũt in re-
quiem meam.

VIrtus pſalmi iſtius: nec obſcura nominũ
interpretatione predicat: nec hyſtorie ali-
cuius ſimilitudine declarat: ſed hoc a pre
breuiterqꝫ pre foribus legitur: quod in pe-
netralibus inuenitur. Laus vocis: ſignifi-
cat deuotionē. Canticũ: hylaritatē mētis: qđ in opere
pſalmodie vtrũqꝫ debet eſſe ſociatũ: quatenus officiũ
lingue noſtre ꝯiuncto gaudio compleatur. Ipſi dauid
ſignificat dñm ſaluatorē: cui laus iſta cantat. Nã prin
cipia pſalmi de ipſo canũt: poſteriora vero ab ipſo do-
mino ꝓferuntur. Cõſidera q̄ laudes humane augmē-
tis ⁊ exaggerationibus efferuntur. Preconiũ vero di-
uinum qualibet excellentia dicatur retractatũ: tamen
ſemper altius inuenitur. Diuiſio.

PReuidens propheta turbã iudeorũ Chriſto
dño poſſe reſiſtere: Primo ingreſſu ad pſal-
modiam inuitat populos hebreorũ: laudes
dñi dulciſſima veritate deſcribens. Secũdo
ipſe loquitur dñs chriſtus: ne cor ſuũ indu-
ret idem populus iudeoꝝ: ⁊ hoc eis cõtingat quod pa
tribus eoꝝ qui non meruerunt terram repromiſſionis
intrare. Sic mirabili diſpenſatione perfectum eſt: vt
inuitationibus blandis primũ propheta populos hor
taretur: deinde ipſe dñs obſtinatiſſimos admoneret:
quatenus corda eorũ lapidea conſiderata domini ſui
maieſtate molleſcerent. Expoſitio.

VEnite exultemus dño: iubilemus deo ſalu-
tari noſtro]. Uelut quidã preco iudicis: ex-
citator populi gallus eccleſie orantes inui-
tat: vt de ſomno huius ſeculi euigilantes:
laudes dño debeant iocũda exultatione cõ-
cinere. Uenite enim illis dicitur qui longe poſiti ſen-
tiuntur: qui ſe necdũ fidei integritate iunxerũt. Nam
q̄uis a domino non reddamur abſentes: quoniã vbiqꝫ
totus eſt: tamen longinqui efficimur: cum actuum no-
ſtrorũ qualitatibus ſubmouemur: ſicut per prophetã
Eſa. 29. dñs dicit: Populus hic labijs me honorat: cor autem
eorum longe eſt a me. Deinde ad quas epulas inuitet
oſtendit. Ait enim: Exultemus. Sed quoniã eſt ⁊ ſe-
culi iſtius exultatio que maxime animos occupat in-
fideles: addidit Dño: de quo vera preſumptione gau-
detur: vbi exultatio edificationē reperit: non vtiqꝫ rui-
nam. Sequitur: Iubilemus deo ſalutari noſtro. Iubi
lare: ſepe diximus magnũ modũ eſſe leticie: qui q̄uis
verbis nequeat explicari: tamen ampliſſima voce de-
claratur: intus eſſe deſignans gaudiũ: cui ſermo non
ſufficit. Nam cũ dicit: Salutari noſtro: ſignificat do-
minũ ſaluatorem: qui nobis ſalutem moriendo cõceſ-
ſit: patiendo exemplũ tribuit: reſurgendo ſalutaria mu
nera condonauit. Hoc enim verbo ſatis abũdeqꝫ mon
ſtratũ eſt: cui laus iſta diceretur. [Preoccupemus fa-
ciem eius in confeſſione: et in pſalmis iubilemus ei].
Preoccupare: eſt ante aliquid facere: q̄ ille videri poſ DEF
ſit qui creditur aduenire. Faciem: dicit cõſpectũ eius:
quando tempore iudicij ſui cunctis impijs terribilis
apparebit. Confeſſionē vero diximus duobus modis
accipi debere. Confitemur enim cum dñi laudes reli-
gioſa deuotione perſoluimus. Confitemur etiã quan-
do peccata noſtra penitentie ſatiſfactione damnamus
Quod hic admonet fieri debere: vt ante iudicialem
aduentum debeamus noſtra facinora confiteri: ne ve-
niens diſcutiat quod nos ſine dubitatione cõdemnat.
Sequitur: Et in pſalmis iubilemus ei. Inſpice quo
moderamine cuncta diſponat: confeſſioni tribulationē
dedit: iubilationi leticiam: vt vtraqꝫ rerum viciſſitu-
dine defecatus: fideliũ deuotius anim⁹ offeratur. Nec
vacat quod iterum iubilemus ait: vt rem nimis neceſ-
ſariam ex ipſa repetitione cognoſceres. [Quoniã de⁹
magnus dñs: ⁊ rex magnus ſuper omnes deos]. Hinc
iam per tres verſus cauſe referũtur quare debeat do-
mino iubilari. Que figura dicit Etiologia: id eſt cauſe SCHE.
redditio. Dicendo enim: Quoniã deus magnus dñs:
oſtendit nullũ eſſe potiorē. Magnus quippe non dicit
niſi qui ſumme poteſtatis arcem tenere monſtratur.
Sequitur: Et rex magnus ſup oēs deos. Deos frequē
ter legimus ab hoībus ꝯfictos: vt iouē: martē: ſaturnũ
ceteraqꝫ idola: ſicut ⁊ in ſubſequenti pſalmo dicturus
eſt: Qm̄ oēs dij gentiũ demonia: dñs autē celos fecit.
Legimus etiã deos: ſanctos viros a dño ꝯſtitutos: vt
eſt illud: Deus ſtetit in ſynagoga deoꝝ: in medio autē Ps. 81.
deos diſcernit. Sup illos aũt ſiue quos homines fece
runt: ſiue quos ipſe fecit: rex eſt magnus oīpotēs chri-
ſtus: qui eos amplius excellit q̄ poteſt priuatis regia
poteſtas eminere. Qui reuera ꝓprie dicitur rex: qm̄ ⁊
creat oīa ⁊ regit vniuerſa. [Qm̄ non repellit dñs ple-
bem ſuã. † Qm̄ in manu eius † omnes fines terre: et Al. Quia
altitudines montiũ ipſius ſunt]. Poſt magnitudinē Al. ſunt
dñi predictã: venit ad eius mirabilē infinitãqꝫ clemen
tiam. Dicit enim: iudeã plebē dñm non repellere: quã
ſibi cognoſcitur elegiſſe. Inde enim ꝓphete: inde apľi
et multi fideles qui dño ſincera mente crediderunt: ſi-
cut dicit apľs: Quid dicemus fratres? Nunquid rep- Rom. 11.
pulit dñs plebē ſuã quã preſciuit? Abſit. Nam ⁊ ego
iſraelita ſum ex ſemine abraã de tribu Beniamin. Se
quit: Quia in manu eius oēs fines terre. Iſtud ad gen
tes ꝑtinet vniuerſas: que chriſto dño fideli deuotione
ſubiecte ſunt. Unus eñ paries fuit plebs iudeoꝝ: alter
vocatio gentiũ: qui in angulari lapide. i. in chriſto dño
venientes: oīa quodãmodo ſua inſolubili charitate iun
xerunt: de quo ſcriptũ eſt: Lapidē quē reprobauerunt Matth. 21.
edificantes hic fact⁹ eſt in caput anguli. Adiecit: Et al-
titudines montiũ ipſi⁹ ſunt. Altitudines montiũ: ſunt

poteſtates ſeculi honoreſq; terrent: quos ideo dicit eē
dñi: ne de ipſorū elatione turbemur. Nam licet mare
ventis ſeuientibus intumeſcat: habet tamen terminū
littus ſuum: ſicut poteſtates ſeculi menſurā dñationis
accipiunt: q̄uis incaute de ſua poteſtate glorientur.
Al. ſiccam [Qm̄ ipſius eſt mare ⁊ ipſe fecit illud: ⁊ † aridam ma-
Al. forma- nus eius † fundauerūt]. Mare/ſignificat gentes: que
uerunt in hoc ſeculo diuerſis vitiorum flatibus cōmouentur.
Quas ideo dicit factas a dño: vt oīa voluntati ipſius
ſubiecta eſſe cognoſceres. Omnis enim q̄ res aliquas
operatur: in ſua poteſtate habet illa que facit: ſicut et
Ps. 85. alius pſalmus dicit: Omnes gentes quaſcūq; feciſti:
venient ⁊ adorabūt corā te dñe. Sequitur: Et aridam
manus eius finxerunt. Dixit mare: nunc dicit: ⁊ aridā
que terra merito intelligitur: quia p ſe ſemp arida eſt:
niſi aut fluuiorū: aut imbriū inundatione rigetur. Sic
et nſa corda ad bonos fructus ſterilia atq; arida ſunt:
niſi dñi miſericordie compluant: ⁊ inſtabiles nos atq;
titubantes dono ſue miſericordie fundare dignetur.
Quapropter ſicut ſuperius dictū eſt: his oībus iun
gendum eſt: Jubilemus ei. [Venite adoremus ⁊ pro-
Al. non hȝ cidamus † ante eum: † ploremus ante dñm qui fecit
Al. Et nos]. In principio pſalmi inuitat populuȝ ad iubila-
tionē: nūc hortatur ad penitētie ſoſpitatē: merito quia
prius ad exultationē rudes pplos inuitauit: ne adhuc
trepidātib⁹ imponeret qđ paueſcere potuiſſent. Sed
poſtq̄ dñi gloria potētiaq; narrata eſt: apte confeſſio-
nem plorationis impoſuit: q̄n inſtructus animus non
potuiſſet reſpuere ſaluberrimā potionem. Et nota q̄
hic ſancte orationis forma tribuitur. Adoremus enim
dicit: corporis nos inflexione curuemus. Procidam⁹
autē: ante ipſum nos pſternamus totaq; mēbrorū effu
ſione tendamur. Qđ fieri ſolet q̄n animus nimia com-
punctione flāmatus: precū humilitate deponit. Adie-
cit: Et ploremus ante dñm qui fecit nos. Magna fidu
cia eſt ante illum gemere qui nos dignatus eſt ſua pie
tate plaſmare. Cito enim cognoſcit facturā ſuā: ſi ad
ſe noſtra viderit corda cōuerſa. Ante dominū eſt ergo
plorare: pios fletus effundere: ⁊ peſſima facta damna-
re: vt earū rerum indulgentiam mereamur: quas dñi
timore deſerimus. Nam ſi tota cordis puritate depre-
cemur facile nos qui fecit et reficiet. Sic per figuram
SCHE. Characteriſmos: orantiū imago deſcripta eſt. [Quia
Al. paſcue ipſe eſt dominus de⁹ noſter. Et nos populus † eius et
Al. manus oues † paſcue eius. Hodie ſi vocem eius audieritis].
Triplex cauſa reddit quare dñs debeat adorari. Pri-
mum: quia ipſe eſt de⁹ noſter: vt iuſte illi videatur mu-
nus adorationis offerri. Deinde: quia nos ſumus po-
pulus eius. Sequitur: Et oues paſcue eius. Hoc eſt
tertiū quod cōſtat eſſe pmiſſuȝ. Dicit enim iterū quid
ſint fideles: vtiq; oues paſcue dñi. Paſcua ſignificant
ſupna dona: quib⁹ anima ſuaui epulatione ſaginatur.
Et bene definitū eſt quid ſit popul⁹ chriſtianus: oues
paſcue: qui eternis delitijs felici ſorte ſatiatur. Oues:
ſignificant cordis ſimplicitatē: quā habere cōſtat po-
pulū qui paſtori ſuo manſueta pietate conſentit. Sed
his omnibus proponitur vna conditio: Hodie ſi vo-
cem eius audieritis: ſcilicet quam ſubter dicturus eſt.
Nam qui vocē ipſius non audit: nec grex ipſius dici-
tur: nec in paſcuis collocatur: ſicut in euāgelio legitur:
Joan. 10. Oues mee vocē meā audiunt: ⁊ ſequuntur me mee: et
ego cognoſco eas: ⁊ nullus rapit eas de manu mea ⁊c̄.
Hodie/ſignificat ſemp: quia iugiter audiēdus eſt: qui
ſalutariter monet. Cuius ſermonis vim apoſtolus po
Hebr. 3. tenter expreſſit. Sed adhortamini voſmetipſos p ſin-

gulos dies donec hodie cognominatur. Hactenus p-
pheta locutus eſt: nunc ſubſequentia videamus. [No-
lite obdurare corda veſtra. Sicut in † exacerbatione Al. irrita-
ſm diem tentationis in deſerto]. Peruenimū eſt ad in- tione,
greſſum ſecundū: vbi iudeos dñs ſaluator alloquitur:
ne parentū ſuorū obſtinationibus imitatis: a requie
dñi reddātur alieni. Dicit enim: Nolite obdurare cor-
da veſtra: quia non credentiū corda oīno lapidea ſunt.
Et vere ſilicibus cōparanda: que imbrē fructiferū non
recipiūt: quia ſterilitatis ſue ariditate dureſcunt. Po-
nit quoq; exempla celeberrima: vt qui eos obſtinatos
eſſe nouerat: notiſſima calamitate terreret. Tentatio
enim iudaica: ſicut in exodo legitur: ɔtra Moyſen gra exo. 16. ⁊ 17.
ui murmuratione ſurrexit: dicens nec eſcam ſibi in de-
ſerto dari: nec aquam potabilem diuina largitate con-
cedi. Rem quidem neceſſariam poſtulabant: ſed ideo
fuit eorū deteſtabilis voluntas: quia non eſt credita in
diuinitate potentie. Quapropter culpa illis parentū
neceſſarie reperitur: vt debita vindicta timeat. [Ubi
tentauerunt me patres veſtri: probauerunt † me ⁊ vi- Al. non hȝ.
derūt opera mea]. Ubi ſicut ſuperius dixit: ſignificat
in deſerto. Illic enim fragilitas humana deum tenta-
uit: ſed ſtatim virtus diuinitatis apparuit: quādo eſca
venit ex aere: potus ex lapide. Sed petra produxit a-
quas: corda vero infideliū duruerunt in lapideā ſicci-
tatem. Sed que dementia eſt adhuc ſequi prauitates
illorū: in quibus tam vehementer cognoſcitur vindica
tum? Nam cū dicit: Patres veſtri: et eos quoq; ſigni-
ficat obſtinatos: quia illum vnuſquiſq; habet patrem
quē cognoſcitur imitari: ſicut iudeis in euangelio ipſe
dñs dicit: Uos ex parte diabolo eſtis. Sequitur: Pro- Joan. 8.
bauerūt me ⁊ viderunt opera mea. Probauerūt vtiq;
quando māna eſurientibus pluit: quando illis cotur-
nicum tributa eſt multitudo: quando irrigue aque de
ſaxorū ſiccitate fluxerūt. Nam quod addidit: Et vide-
runt opera mea: infidelitas eorū arguitur: qui carnali-
bus oculis intuiti ſunt quod cordis lumine minime cre
diderūt: ⁊ ideo viderunt dixit: non crediderūt. [Qua-
draginta annis † proximus fui generationi † huic: et Al. offenſus
dixi ſemp † iſti errant corde. Et † ipſi nō cognouerūt Al. illi
vias meas]. Tempus hoc in magnū ſacramentū pro- Al. hi
batur eſſe memoratū. Nam cuȝ quadraginta dieb⁹ ad Al. illi
myſticum numerū dñs ieiunauerit: cum alios quadra-
ginta dies cum [illegible] pſis poſt reſurrectionē fecerit vt to-
tus mundus crederet: iudei obſtinati reperti ſunt: qui
quadraginta annorum beneficijs acquieſcere noluе-
rūt. Quib⁹ ideo paratur maior ruina: quia in eis gran-
deſcit diuturna ſuperbia. [† Quib⁹ iuraui in ira mea: Al. Ut
ſi introibunt in requiem meā]. Duobus modis iurare
dicitur deus. Jurat placidus atq; mitis: ſicut in alio
pſalmo legitur: Semel iuraui in ſancto meo ſi Dauid Ps. 88.
mentiar. Hic aūt iurare dicitur iratus: quia vindictā
noſcitur cōminari. Sed hoc iuſiurandū ad firmitatem Ps. 88.
pollicitationis manifeſtū eſt pertinere. Nam ſi homi-
nes iurant vt promiſſa cuſtodiant: quanto magis iu-
rare dicitur deus: vt res predicte neceſſaria ſtabilitate
conſiſtant. Sed ille per ſe iurat qui non habet potiorē
ſicut et ipſe abrae dicit: Per memetipſum iuraui di- Gen. 22.
cit dñs: niſi benedicens benedicam tibi. Humanitas
aūt inuocat deū: q̄ ipſum perfidie nouit vltorē. Hinc
eſt q̄ homines phibentur iurare: q̄m ppria poſſibili-
tate non valent promiſſa complere. Quid ergo iurat
dñs? Quoniā non intrabunt in eius requiē obſtinati:
ſed eterna mors ſuſcipiet: qui non meruerunt ad ſatiſ-
factionis eius munera peruenire. Merito ſiquidē ad

requiē intrare non poſſunt: qui ipſum chriſtū ianuam tranquillitatis offendunt. Perſcrutandum eſt autem
Heb. 4. quid ſibi velit ꝙ dicit Si introibunt in requiem meā? Quem locū gentiū doctor tali modo explanat dicēs: Et requieuit deus in die ſeptima ab omnibus operibus ſuis. Qui ergo ingreſſus eſt in requiē eius: etiam ipſe requieuit ab operibus ſuis: ſicut et a ſuis deus. Significat enim beatitudinis illius tempus: quando iuſti poſt agonem ſeculi iſtius eterna requie perfruuntur. Quod impijs vtiqꝫ non dabitur/ qui ſua malignitate durtuerunt.

Concluſio.

Audite Iudei ſacrilega mente durati: vt ſi beneficia non recolitis/ ſaltē debita ſupplicia formidetis. Quid eſt aliud in requiem dñi non introire: niſi perpetua tormenta ſuſcipere? Nō vos implicet queſumus error alienus: patrum veſtrorū deſideria meliore cōditione mutate. Si aquas in ſiccitate poſcitis: ad fontem dñi conuenite. Si manna deſideratis: corpus dñi ſaluatoris accipite. Illa dederūt veſtris patribus penam: vobis iſta tribuunt requiem ſempiternam. Quinimmo priores veſtros fide ſuperate: incredula eorum corda reſpuite. Audientes illuminationem diuinam credite: quod illi etiam vidētes cecata noluerunt voluntate recipere. Nolite diſſimulare dum tempus eſt: nam ſuſtinebitis poſtea iudicē: ſi modo nolueritis agnoſcere monitorem.

Explicit expoſitio in pſalmum. 94.

Canticū Dauid quando domus edificabatur poſt captiuitatem. Xcv.

Cantate dño canticū nouū: cātate dño oñis terra. Cātate dño ꝛ benedicite nomini ei⁹: annūciate de die in diē ſalutare eius. Annūciate inter gentes gloriā eius: in oibus populis mirabilia ei⁹. Qm̄ magnus dñs et laudabilis nimis: terribilis ſuper omnes deos. Qm̄ oēs dij gentiū demonia: dñs aūt celos fecit. Cōfeſſio ꝛ pulchritudo in cōſpectu ei⁹: ſanctimonia ꝛ magnificētia in ſanctificatiōe eius. Afferte dño patrie gentiū/ afferte dño gloriam ꝛ honorē: afferte dño gloriam nomini ei⁹. Tollite hoſtias/ ꝛ introite in atria ei⁹: adorate dñm in atrio ſancto eius. Cōmoueatur a facie ei⁹ vniuerſa terra: dicite in gentibus qꝛ dñs regnauit. Etenīꝫ correxit orbem terre qui non cōmouebit: iudicabit populos in equitate. Letent celi ꝛ exultet terra/ commoueat mare ꝛ plenitudo eius: gaudebunt campi/ ꝛ omnia que in eis ſunt. Tunc exultabūt omnia ligna ſyluarū a facie dñi qꝛ venit: qm̄ venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate: et populos in veritate ſua.

Quantū ad litterā ptinet tēpus illud ſignificatur in titulo: cū a Zorobabel filio Salathiel poſt captiuitatē templū Hieroſolymitanū conſtat eſſe reparatū: qđ vſqꝫ ad ſuperficiem terre Chaldeoꝝ manus inimica deſtruxit. Sed cū nichil tale in ſubſequētibus dicat: nec aliquādo titulus diſcrepet a narratione pſalmorū: reſtat vt eū ſpiritualiter exquirere debeamus. Deſtructa domus edificat: quando aīa poſt captiuitatē peccati ad intelligētiā veritatis ceperit (dño preſtāte) remeare. Domus em̄ iſta. i. vniuerſalis eccleſia in qua chriſtus inhabitat/ viuis lapidib⁹ ſemꝑ extruitur: qꝛ quotidie de cōfitentibus edificatiōis ſumit augmentū: nec edificare deſinit donec vſqꝫ ad finem ſeculi predeſtinatorū numerus impleatur. Mente ſane condendum eſt pſalmū hūc ſecundū eſſe eorū qui de primo/ ꝛ ſecundo aduentu dñi ꝓloquuntur.

Diuiſio.

In prima parte pſalmi cōmonet ꝓpheta generalitatem cantare dño: ꝛ in toto orbe terrarū annūciare dñice incarnationis aduētum: qm̄ ſuper omnes deos verus eſt dñs. Secunda parte diuerſas admonet gentes vt primo ſemetipſos offerant: poſtea munera predicatiōis exoluant/ dñi aduentuꝫ vtrūqꝫ cōmemorans: quādo eſt iudicatus ab homine/ ꝛ quando iudicaturus venerit mundum.

Expoſitio.

Cantate dño canticū nouū: cātate dño oñis terra]. Superiore pſalmo cōmonuit ꝓpheta iudeos: vt depoſita duritia cordis ad credulitatē venirent dñi chriſti. Sed qꝛ in illis permāſura erat obſtinata malignitas/ conuenēter nunc admonet gentes: vt canticu nouum debeant edicere. Cantat em̄ dño canticū nouū: qui vetere homine depoſito ꝑ gratiā baptiſmatis feliciter innouat. Et tūc de ipſo domus dñi edificat: quādo poſt imperiū diaboli in numerū beatiſſime cōgregationis acquirit. Iſte cantus eſt/ qui mentē puriſſima conſolatur: iſta modulatio/ que medullitus delectat: quādo vere cantat aīa/ que ſe a peccatis per dei gratiaꝫ eſtimat eſſe liberandam. Sequit Cantate dño oīs terra. Repetitio ipſa ſuauis eſt: nec in tali verbo pōt eſſe faſtidiū/ vbi ſe nulli⁹ explere valet affectus. Dicēdo em̄ Omnis terra/ catholicā ſignificauit eccleſiā: que per cunctū orbē noſcit eſſe diffuſa. Breui em̄ compēdio ꝛ iudeū cōfutauit: qꝛ gētes admiſit/ ꝛ donatū deſtruxit: qꝛ generalitati cōfeſſionis gratiā non negauit. Nā vt hoīes intelligeres Cātate dixit: ꝗ reuera poſſunt laudes dñi ꝓſonare. Deinde qꝛ pluraleꝫ numerū aptauit ad terrā: qđ vtiqꝫ nō cōueniret/ ſi tellurē voluiſſet intelligi. [Cantate dño/ ꝛ benedicite † nomē eius: † bene nūciate de die in diem ſalutare eius]. Nō vacat ꝙ iſta repetitio trino decore cōſtructa eſt. Laus ei chriſti tot⁹ honor eſt trinitatis. Ipſius quippe nomen benedicimus: quādo ſalutare noſtrū per oīa cōfitemur. Que figura dicit Epimone. i. repetitio crebra ſententie: que ſiue in laudibus/ ſiue in vituperatiōibus decēter adhibita: magnā vim exaggerationis accumulat. Sequit Bene nūciate de die in diē ſalutare ei⁹. Dicendo de die/ duos ſignificat dies abſolute: qđ pertinere ad ſcripturas teſtamēti noui ꝛ veteris eſtimam⁹: qꝛ vtreqꝫ eterni ſolis claritate reſplendēt. Et inde bñ nūciat ſalutare dñi/ ꝑ quas ꝛ venturus/ et veniſſe mōſtratus eſt. Prophete ſiquidē ꝓmiſerūt aduentū: euangeliſte veniſſe declararūt. Itaqꝫ factum eſt: vt duo celeſtes dies annūciaſſe ei⁹ gloriā cōprobent. [Annūciate inter gētes gloriā eius: in oībus populis mirabilia ei⁹]. Cū ſuperius dixerit Nunciate ſalutare eius: hic dicit Annūciate gloriā ei⁹: qđ vtrūqꝫ aptiſſime poſitū eſt. Dñs ei ſaluator nūciandus erat: gloria vero ei⁹ annūcianda ꝑ gētes: qꝛ tanti miraculi predicabāt auctorē. Audiat iude⁹/ ſeqꝫ intelligat ꝯtumacie ſue iniquitate

Al. nomini.
Al. annunciate.
Sche.

contemptū: qꝛ non dicit hebꝛeis annunciate/ſed gen-
tib⁹. Et ne hoc aliter poſſis aduertere: addidit quoqꝫ
In oībus populis: quo dicto vniuerſas gētes abſo-
luta ratione cōplexus eſt. Sequit̄ Mirabilia eī⁹. i. in-
carnationis arcanū: qui dū ſit altiſſimus/factus eſt ꝓ
nobis liberādis humillimus. Intelligamus aūt q̄tū
ꝓfecerit edificatio ſancte domus: q̄ totū orbē noſcit̄
cōplexa terrarū. [Qm̄ magnus dn̄s et laudabilis ni-
mis: terribilis eſt ſup oēs deos]. Hic dicit quare mi-
racula eius debeant ⁊ gloꝛia ꝑdicari: qm̄ magnus eſt
SCHE. dn̄s. Que figura dr̄ Etiologia. i. cauſe redditio. Ma-
gnus ad poteſtatē ꝑtinet: qꝛ ſuper cūcta potētioꝛ eſt.
Laudabilis ad pietatē: qm̄ dū eſſem⁹ captiui/ꝑcioſo
ſanguine nos redemit. Nimis aūt/cōgruit ad vtrūqꝫ:
qꝛ nec q̄tū magnus/nec q̄tum laudabilis ſit poterat
explicari. Sed qm̄ cōſiderantie eſtimatio deficit: pul-
chꝛe addidit Nimis: ita nō exponēdo qđ intendebat
ſignificauit vberrime: ⁊ declarauit nō cōpꝛehendēdo
qđ voluit. Sequit̄ Terribilis eſt ſuper oēs deos. Hic
debemus aduertere deos: quos ſibi gentilitas impia
pꝛeſumptiōe cōpoſuit. Nam eos in ſequenti verſu ma-
nifeſtat: qm̄ q̄uis illi ſtultis mētib⁹ exoꝛabiles/et me-
tuendi eſſe videant̄: multo terribilioꝛ eſt dn̄s: cui⁹ nec
multitudo miraculoꝝ pōt intelligi: nec plenitudo ma-
ieſtatis agnoſci. [Qm̄ oēs dij gentiū demonia: dn̄s
aūt celos fecit]. Mirabiliter per quintā ſpeciem defi-
DEF. nitiōis: que grece Cata antilexin/latine ad verbū di-
cit̄/cōpꝛehēſum eſt q̄d ſint dij gentiū. i. demonia. De-
monia ſunt eīm que nulli ꝑſtāt: ſed in ſe credētes ſemꝑ
decipiūt/ſemper illudūt. Nam q̄uis demones latine
ETY. ſciētes vocet̄/quaſi dei mones: in humano tm̄ ſermōe
cōuitium eſt/dū ita dicimus quos execratiōe dignos
eſſe iudicamus. Nō immerito: qm̄ in illis vera ſciētia
nō eſt/que creatoꝛis ſui nō obſecūdant arbitrio. Sic
⁊ ſapiētes philoſophos eſſe dicimus: ſed hos ꝯſequit̄
1. Coꝛ. 1. apoſtoli definitiua ſentētia. Sapiētia hui⁹ mūdi/ſtul-
titia eſt apud deū. Vñ neceſſe eſt vt hos ſcientes ꝓ nō
intelligentib⁹ habeamus. Demonū eſt igit̄ a deo qui-
dem/ ſicut et bonoꝝ angeloꝝ excellens hōis creata
ſubſtātia: que (ꝓpꝛia faciente ſupbia) euſqꝫ peruenit
vt naturali dignitate depoſita/malis operibus ſemꝑ
inſiſtat. Hec ſunt demonia que alios perdūt: ⁊ ſeipſa
decipiūt. Hec ſunt vtiqꝫ dij gentiū: qui ꝑ infructuoſas
vaticinatiōes/⁊ futuroꝝ vana pꝛeſtigia feſtināt aīas
decipere cōſulentū. Sequit̄ Dn̄s aūt celos fecit. Ec-
ce reuera dn̄i digna laudatio. Nam cū dicit Celos fe-
cit: oēs in ipſis factas creaturas ſufficienter oſtendit.
Sic eīm in maioꝛib⁹ minoꝛa cōplectimur: cū dicimus
ciuitatē edificatā/domū cōſtructam. Ibi eniꝫ reliquę
partes cōpꝛehendūtur/vbi generale dicit̄ nomen. Et
DOG. reſpice quo tēdat Celos fecit. Dij falſa hominū ima-
ginatiōe reperti ſunt: deus aūt celos fecit: vbi illi nec
accedere/nec habitare ꝓmerētur. Siue celos/aplos
et ſanctos viros ſignificat: q̄ demōibus imperare dn̄i
RHE. munere cōſuerunt. Sic demonſtratiuū dicēdi genus
ſub bꝛeuitate completū eſt. Vituperauit eīm ſuperius
deos gentiū/⁊ laudes dn̄i ſubſequēter adiūxit: qꝛ gra-
tioꝛ dei ſplēdoꝛ eſt/cū nox obſcura pꝛeceſſerit. [Con-
Al. pulchꝛitudo. feſſio et ſpecies in cōſpectu ei⁹: ſanctitas ⁊ magni-
ficentia in ſanctificatiōe eius]. Generalitatē quā in-
Al. ſanctimonia. ſtituit admonere vtilitatē catholice religiōis oſtēdit.
Dicit eīm quēadmodū ⁊ ſpecioſi/⁊ magnifici reddant̄
qui ad indulgētiā peccatoꝝ ꝑuenire meruerint. Con-
feſſionē ſiquidē bene ſequit̄ pulchꝛitudo: qꝛ nemo po-
teſt eſſe ſpecioſus: niſi qui dn̄i fuerit miſeratiōe mun-
datus. Fedos nos peccata noſtra faciūt: ſed peniten-
tie reddūt lauacra decoꝛos. Et ideo mundiſſimā ſpe-
ciē ante dn̄i dicit ſtare conſpectū: que fuerit fideli cō-
feſſione purgata. Sequit̄ Sanctitas et magnificētia
in ſanctificatiōe eius. Excolit qđ ſuperius dixit. Ipa
eſt eīm ſpecies que fidelibus dat̄: ſanctitas/⁊ magnifi-
centia: id eſt honoꝛ/et beatitudo ꝑpetua. In ſanctifi-
catiōe vero eius/ſignificat illam vocem quā audituri
ſunt electi: Venite benedicti patris mei: percipite re- Mat. 25.
gnū qđ vobis paratū eſt ab oꝛigine mundi. Ecce ſpe-
cies que nec ſole reddat̄ fuſca/nec vetuſtate deterioꝛ.
Semꝑ fulget/ſemꝑ noua eſt: nec aliquid ſuſtinet ad-
uerſum/q̄ non habet in ꝑennitate defectū. Nam ꝙ di-
xit Et magnificētia: illud ſignificat/qꝛ ſemper magni
ſunt: ſemꝑ excelſi q̄ honoꝛari eius ſanctificatione me-
ruerūt. [Afferte dn̄o patrie gentiū: afferte dn̄o gloꝛiā
⁊ honoꝛē]. Poſtq̄ magnalia dn̄i/⁊ beatoꝝ dona pꝛe-
dicauit: in ſecūda parte ſtudioſius cōmonet gētes: vt
omni cūctatione depoſita/afferant dn̄o gloꝛiā ⁊ hono-
rem. Nam cū dicit Patrie gentiū: plus ſignificat q̄
ſi ſolas diceret gētes. Gēs eīm aliquos poteſt habere
ꝑegrinos: ⁊ dū natio dicit̄/non aduenas cōplectimur
ſed tm̄ gentē vni⁹ ſanguinis indicamus. Hic vero di-
ctum eſt Patrie gentiū: vt nullus indigena/nullus ho-
ſpes/nullus ꝑegrinus redderet̄ exceptus. Patria eīm
dicta eſt/quaſi patris atria. Sequit̄ Afferte dn̄o glo- ETY.
riam ⁊ honoꝛē. Admonet etiā vt illa generalitas dn̄o
gloꝛiā afferat ⁊ honoꝛē. Gloꝛia eſt dn̄i: cum ſe aliquis
laudabili cōuerſatione tractauerit. Gloꝛificat̄ ei dn̄s
in talibus: quādo de fideliū fuerit cōuerſatiōe lauda-
tus: ſicut in euangelio diſcipulis ſuis dicit. Sic luceat Mat. 5.
lux veſtra corā hoībus: vt videant veſtra bona opera
⁊ gloꝛificent patrem veſtrū qui eſt in celis. Honoꝛ eſt
autē dn̄i: quando in donis ſuis ei gratias referimus.
Et ſi quid boni ſuſcepimus/ab ipſo ꝯfitemur eſſe col-
latū: ſicut in euāgelio legit̄ Nonne decē mūdati ſunt: Luc. 17.
et nō eſt inuētus qui daret honoꝛē deo: niſi hic Sama-
ritanus? [Afferte dn̄o gloꝛiā nomini eius. Tollite ho-
ſtias: ⁊ introite in atria eius]. Sicut ſupꝛa dixit trina
repetitiōe Cantate: ita hic tertio ponit Afferte: vt ſa-
cramēta ſancte trinitatis in dogmate chꝛiſtiano ineſ-
ſe ſemꝑ agnoſceres. Afferunt itaqꝫ gloꝛiā nomini ei⁹/
q̄ deuotionis ſtudio cōmutant̄ in melius: ⁊ cōſubſtan-
tialem ſibi trinitatē/atqꝫ omnipotentē per oīa cōfi-
tentur: perſonis tm̄/nō nature diuerſitate diſcretam.
Sequit̄ Tollite hoſtias: ⁊ introite in atria eius. Ho-
ſtias nō victimas pecudū dicit/ſed cōſcientie pura li-
bamina: vbi non ſanguis currat/ſed pie lachꝛyme de-
fluant. Iſte ſunt hoſtie quas in quinquageſimo pſal-
mo dixit Coꝛ contritū et humiliatū deus non ſpernit. Pſ. 50.
Sed cōſidera qꝛ pꝛius poſuit tollite/et ſic introite: qꝛ
qui tales hoſtias nō poꝛtāt/ in atria dn̄i nō iudicātur
intrare. Non eſt autē ocioſe ſuſcipiendū ꝙ plurali nu-
mero poſuit atria. Atria eīm dn̄i ſunt apl̄i vel ꝓphete
ꝑ quos fidelis popul⁹ intrat ad dn̄m. [Adoꝛate dn̄m
in atrio ſancto eius. Commoueat̄ a facie eius vniuer-
ſa terra]. Tunc reuera dn̄s adoꝛat̄: quādo fuerint ho-
ſtie poꝛtate/quas ſuperius intimauit: vt ſupplicatio
cōfitentis mereat̄ ad aures peruenire creatoꝛis. Nec
vacat ꝙ in anterioꝛe verſu atria poſuit: hic vero ſingu-
lariter atriū dicit: qꝛ ex illis atrijs. i. patriarchis/apo-
ſtolis ⁊ ꝓphetis/in iſtud atrium catholice dumtaxat
eccleſie peruenit̄: vbi eius potentia maieſtatis adoꝛa-
tur. Sequitur Commoueat̄ a facie eius vniuerſa ter-
ra. Quoniam dixerat fidelibus bona opera tollite et

introite: nūc dicit a facie ipſius amatores ſeculi ſub-
mouendos. Nō em̄ dixit Commoueat̄ ante faciē eius
vniuerſa terra: ſed a facie eius. Quod hodieq̄ȝ illis di
DOG. cimus/quos a cōſpectu noſtro reddim⁹ alienos. Qui
bene terra dicti ſunt: q: terrena vitia non relinquunt.
Quāuis hoc alij in bonā partē accipi debere dixerūt
vt tunc terra cōmoueat̄/quando peccator ad peniten-
tiam fuerit (deo miſerante) ꝑductus. Sic ſcripture di-
uine incomprehēſibilis ꝓfunditas: et diuerſis modis
intelligit̄/et vna cōſtare veritate monſtrat̄. [Dicite in
Al. quia. nationibus: † dn̄s regnauit † a ligno. Etenim correxit
Al. nō hȝ. orbem terre qui non cōmouebit̄: iudicabit populos in
Al. nō hȝ. equitate † et gentes in ira ſua]. Illos admonet reue-
rēda myſteria gentibus predicare: quos in atrio ſan-
cto dn̄ȝ adorare ꝑcepit: vt in nationibus a ligno crucis
dn̄m debeāt dicere regnaturū: nō ab illo ligno para-
diſi/vnde diabolus gen⁹ humanū videbat̄ tenere ca-
ptiuū: ſed ab iſto. ſ. ligno vnde libertas caput extulit/
et vita ſurrexit. In illo ſiqdeȝ ligno mors trāſgreſſio-
nis pepēdit: in iſto fides ꝯfeſſiōis emicuit. Illud ꝑdu-
xit ad inferos: iſtud mittit ad celos. Regnauit aūt/in-
telligamus innotuit: quādo mūdo dn̄s ſaluator appa
ruit. Nam quādo ille nō regnauit/qui ſemꝑ cū patre
et ſpiritu ſancto poteſtatis ſue omnipotentia ꝑſeuerat?
A ligno alij quidē nō habent tranſlatores: ſed nobis
ſufficit qđ ſeptuaginta interpretū auctoritate firma-
tū eſt. Crux em̄ dn̄i prauum atq̄ȝ diſtortū correxit or-
bem terre: dū per regulam fidei paganoꝝ corda con-
uertit. Terrā eniȝ hic in bono debemus accipere: qđ
in ſcripturis diuinis frequēter ꝓ locorū qualitate in-
uenis eſſe variatū. Hanc aūt terrā dicit nō eſſe penit-
tus cōmouendā/que in ſoliditate fidei perſeuerat: nō
ſicut illa quā ſuperius dicit Commoueat̄ a facie eius
omnis terra. Illa cōmouet̄/vt a malis cōuertat̄ ope-
ribus: iſta nō cōmouetur/que vere fidei ſoliditate con
ſiſtit. Sequit̄ Iudicabit populos in equitate. Popu-
los hic mauult hoīes fideles intelligi: q̄ iudicādi ſunt
ſub trāquillitate ſuꝑne miſericordie/quādo eis ꝓmiſſa
ꝓmiſſa reſtituet. Nā ꝙ addidit Gētes in ira ſua: ſuꝑ-
bos/iniquoſq̄ȝ deſignat: qui portionē cū diabolo ſor-
tiūtur. Et vide queādmodū duobus ſermōibus/tāta-
rum rerū deſignat arcana. Equitas ꝑtinet ad beatos
Ira ad penas ꝑpetuas impiorū. Et nota q: ꝑ omnia
comata verſus huius: iungēdū eſt a cōmuni Dicite in
Al. cōmo-ueatur. nationibus. [Letent̄ celi/et exultet terra: † moueat̄ ma
re et plenitudo ei⁹]. Qm̄ ſuperius dixit Iudicabit po
pulos in equitate/et gētes in ira ſua: ꝑ que futuri iudi-
cij tēpus oſtēdit/modo fit pulchra nimis et iocūda di-
greſſio. Dicit em̄ tunc letari celos/et exultare terram:
et cōmoueri mare. Celos/ſignificat (ſicut ſepe dictum
eſt) aplos et ꝓphetas: vel reliquos fideles/quos diui-
na maieſtas tanq̄ȝ celū noſcit̄ inſidere. Terra vero in-
dicat peccatores: q̄ tn̄ ſatiſfactionis beneficio ad gra
tiā dn̄i redire meruerint. Ipſa em̄ terra exultare po-
teſt in aduētu iudicis ſui: que ſe a peccatis ꝓprijs in-
telligit abſolutā. Sequit̄ Moueatur mare et plenitu-
do eius. Mare hic ꝓ populis ponit: qui in ſalo huius
ſeculi cōſtituti/diuerſis tēpeſtatibus agitantur. Iſti
mouent̄ ad gaudiū: quādo cōuerſionis dona ſuſcepe
rint. Nam vt vniuerſitatē gētium intelligere debuiſ-
ſes: poſuit Plenitudo eius. [Gaudebūt campi/et oīa
que in eis ſunt. Tūc exultabūt omnia ligna ſyluarū].
Campos hic ſimiliter in bono debemus accipere: q:
illa plana dicimus/que pulcherrima equalitate ten-
dunt̄. Campos ergo dicit viros iuſtitie laude pollen-
tes: nō ſuꝑbia tumidos/nō aſperos iracūdia: ſed mā-
ſueta lenitate planiſſimos. Sequit̄: Tunc exultabūt
omnia ligna ſyluarū. Tunc/ſecundū dicit aduentum
quādo iudicaturus eſt mundū. Ligna ſyluarū per ſe
amaros et ſteriles inferūt fructus: ſed cū fuerint inſi-
ta/dulciſſima vbertate pingueſcunt. Sic gentes que
prius fuerant velut ligna ſyluarū/ad culturā fructife-
ram ꝑducte: magno ſunt gaudij munere letature. Sȝ
cū dicit Oīa ligna: illam partem vult intelligi/que
inſeri bonis preceptis potuit/ac mutari. [Ante faciē
dn̄i † qm̄ venit: qm̄ venit iudicare terram]. Quia di- Al. quia.
xerat credentes eſſe letaturos: nō dicit in angulis/nō
in ſecretis: ſed ante faciē iudicis/quādo ineſtimabilis
et copioſa letitia eſt: quādo premia tribuunt̄/et ſecuri-
tas ſine fine preſtat̄. Et ne primū illum incarnationis
dn̄i putares aduentū: dicit Qm̄ venit. Et ſubſequitur
Qm̄ venit iudicare terram. Nam ſi in alio primo co-
mate ſententiam terminaſſet: potueras illūm aduentū
qui iam trāſactus eſt forte ſentire. Sed cum addidit
Qm̄ venit iudicare terram: illum nos tn̄ voluit intel
ligere/queȝ adhuc noſcimur ſuſtinere. De quo etiam
Ezechiel ꝓpheta teſtat̄. Hec dicit dn̄s deus oſſibus Ezech. 37.
iſtis. Ecce ego induco in vos ſpiritum et viuetis: et da-
bo in vos neruos/et inducā ſuper vos viſcera carnis/
et extēdam ſuper vos cutē/et dabo ſpiritū meū in vos
et viuetis: et ſcietis q: ego ſum dn̄s. Daniel quoq̄ȝ dicit
Et multi dormientiū in terra pre fiſſuras exurgēt: hi Daniel. 12.
in vitam eternā/et hi in opprobriū et confuſione. Ter-
ram vero hic vniuerſum mūdi populū dicit: vt bonis
premia/malis ſupplicia eterna reſtituat. [Iudicabit
orbem terre in equitate: et populos in veritate ſua].
Prius poſita eſt cōplexio generalis: q: orbem terra-
rum: id eſt vniuerſum hominē equitas diuina iudica-
bit. Subſequēter aute quemadmodū iudicetur expo
nit: dicēdo Populos in veritate ſua: qm̄ in illa ſeque-
ſtratione dextre partis et ſiniſtre duo erunt populi:
quibus veritatis ſue ſentētia dabit: vt qui ei fideliter
crediderūt/eius regni beatitudine ꝑfruātur. Qui ve-
ro ꝑtinaciter mūdi vitia ſunt ſecuti: penas debitas cū
ſuo auctore ſuſtineant. Perquirendū ſane ꝙ et hic Or
bem terrarū dicat: et in ſequenti pſalmo ponat Illu-
xerūt fulgura eius orbi terre: et in alijs plurimis locis
ipſo ſchemate terraȝ ꝓhibeat eſſe cōcluſam. Iterūq̄ȝ
centeſimuſſextus pſalmus quatuor cardinibus terre
ſpacia cōprehendat: dicens A ſolis ortu et occaſu: ab
aquilone et mari. Cuius rei euidentiſſimū quoq̄ȝ euan
gelij extat exēplū: vbi dicit Emittet angelos ſuos cuȝ Mat. 24.
tuba et voce magna: et congregabūt a quatuor angu-
lis terre. Unde merito eſtimo perquirendū queādmo
dum poſſit et quadratio/et circulus cōuenire: dū ſche-
mata ipſa (ſicut geometrici dicūt) videātur eſſe diuer GEO.
ſa. Formā terre ideo ſcriptura orbem vocat: eo ꝙ re-
ſpicientibus extremitate eius circulus ſemper appa
reat: quē circulum greci Orizonta vocent. Quatuor
autē cardinibus eam formari dicit: q: quatuor cardi-
nes/quatuor angulos quadrati ſignificant: qui intra
predictū terre circulum cōtinentur. Nam ſi ab orietis
cardine in auſtrum/et in aquilonem ſingulās rectas li-
neas ducas: ſimiliter quoq̄ȝ et ſi ab occidentis cardi-
ne ad predictos cardines: id eſt auſtrū et aquilonem
ſingulas rectas lineas tēdas: facis quadratum terre
intra orbem predictū. Sed quomodo quadratus iſte
demōſtrādus intra circulum ſcribi debeat: Euclides
in quarto libro elementorū euidenter inſinuat. Qua-
propter recte ſcriptura ſancta faciem terre/et orbem

vocat:et quatuoꝛ eam dicit cardinibus contineri.

Concluſio.

¶ Audiamus que nos propheta commonent cantare dño: afferte ad eum hoſtias viuẽtes. Non ſit nobis pars cum diabolo: ꝛ erit ſine dubitatiõe cum chꝛiſto. Tunc enim (ſicut titulus ait) poſt captiuitatẽ peccatoꝝ / dñi domus ex nobis poteſt edificari: ſi meruerimus viui lapides inueniri. Obſecremus iugiter / deprecemur inceſſanter: agnoſcit humilem cũ ad damnandũ venerit cõtumacẽ: nec puniet peccatoꝛẽ / cum pbauerit iugiter confitentem.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 95.

¶ Pſalmus ipſi Dauid cum terra eius reſtaurata eſt. Xcvi.

Dominꝰ regnauit exultet terra: letentur inſule multe. Nubes et caligo in circuitu eius: iuſtitia et iudicium correctio ſedis eius. Ignis ante ipſum precedet: ꝛ inflãmabit in circuitu inimicos eius. Alluxerũt fulgura eius orbi terre: vidit ꝛ cõmota eſt terra. Montes ſicut cera fluxerũt a facie dñi: a facie dñi oĩs terra. Annũciauerũt celi iuſtitiam eius: ꝛ viderũt omnes populi gloꝛiam eius. Confundantur omnes qui adoꝛant ſculptilia: et qui gloꝛiãtur in ſimulachꝛis ſuis. Adoꝛate eum omnes angeli eius: audiuit ꝛ letata eſt ſion. Et exultauerunt filie iude: ꝑpter iudicia tua dñe. Quoniã tu dñs altiſſimus ſuper omnẽ terrã: nimis exaltatus es ſuper omnes deos. Qui diligitis dominũ odite malum: cuſtodit dñs animas ſanctoꝛum ſuoꝛum: de manu peccatoꝛis liberauit eos. Lux oꝛta eſt iuſto: ꝛ rectis coꝛde letitia. Letamini iuſti in dño: ꝛ confitemini memoꝛie ſanctificationis eius.

Pſalmus ipſi Dauid / ꝛ cõſtat ad chꝛiſtum dominũ eſſe referendum. Sequitur Cum terra eius reſtaurata eſt: id eſt cum peccatoꝛes q̃ ab ipſo declinauerant / errore prauitatis eius (gratia ſuffragante) ad ipſum defecata mẽtis ſinceritate redierunt. Sicut factum eſt in iudeis: qui poſt illam impietatẽ crucifixionis / conuerſionis ſunt gratiam conſecuti. Poteſt ꝛ aliter accipi: vt terra reſtaurata / reſurrectionis eius videatur indicare myſteria. Moꝛtuum eſt quippe coꝛpus ipſius lege cõmuni: ſed reſtauratum eſt in glorie munere ſingulari. Quapropter meminerimus hunc pſalmum quartum eſſe de primo eius aduentu: per quem mundus noſcitur eſſe liberatus.

Diuiſio.

In primo mẽbꝛo pſalmi ꝑpheta poſt reſurrectionẽ dñi virtutes eius diuerſa predicatione deſcribẽs: idoloꝝ cultores digna increpatiõe redarguit. Secũdo ad dominũ verba cõuertit: gaudens eccleſiam catholicaꝫ auctoꝛi ſuo recte credidiſſe. Commonet etiam fideles vt letenꝰ in dño: quia conſueuit eos eripere / qui videntur crudelium inſecutionibus ſubiacere.

Expoſitio.

Dominus regnauit exultet terra: letentur inſule multe]. Vidẽs ꝑpheta mundũ exccrãda hominũ ſuperſtitione cõfuſum / laudes dñi mirabili varietate deſcribit: vt infideles agnoſcentes verũ deum / vlterius ſpem in rebus vaniſſimis nõ haberent: factũq; eſt inituũ qḋ ꝛ breuiter cũcta cõcluderet / ꝛ deliramenta oĩa ſubmoueret. Dñs regnauit. Quis ergo alter colẽdus eſt: niſi ille qui ſolꝰ cognoſcitur imperare? Sequitur Exultet terra. Quid iam remaneat idolis: ſi vniuerſa terra nomen venereꝰ auctoꝛis? Terra enim ſenſibilis DOS. lapidem nõ debet adoꝛare bꝛutiſſimũ: q2 ipſe ſibi negat affectum / qui ab inſenſatis petit auxilium. Unus tñ lapis eſt angularis / qui ſpiritualiter coli debeat et timeri. Adiecit Letenꝰ inſule multe. Regnante itaq; dño / per totum mundũ diſpoſite letẽtur eccleſie: que merito inſulis cõparantur: q2 mundi fluctibus ambite circũlatrantium perſecutionum numeroſitate tunduntꝰ. Sed ſicut iſte ſeuientibus fluctibus neſciũt ledi ita nec ſancte eccleſie ꝑturbatiõibus aduerſarioꝛum ꝓbantur imminui: quin potius illos ſui cautibus frangũt / q̃ in eas vndoſis culminibus irruerũt. Et vide q2 dicit Multe / nõ omnes: ꝑpter hereticas prauitates: qui erroꝛibus ſuis eccleſiarũ nomen imponunt. [Nubes ꝛ caligo in circuitu eius: iuſtitia et iudiciũ correctio ſedis eius]. In hoc verſu qualis ſit dñs impijs / religioſiſq; narratur. Nubiloſus ꝛ caliginoſus cernitur indeuotis / duꝫ coꝛdi tenebꝛoſo nulla claritate reſplendet: ſicut lippis oculis ſol vmbꝛoſus aſpicitur: q2 nebulas illas non habet oꝛigo luminis / ſed debilitas cõtracta carnalis: ſicut ipſe dicit in euãgelio: Ego Joan. 9. in hunc mundũ veni: vt qui non vident videant / ꝛ qui vident ceci fiant. Contra ſubſequiꝰ Iuſtitia ꝛ iudiciũ. Hoc illis videꝰ dñs / qui ſunt puro coꝛde mundiſſimi. Quos bene correctionem vocauit: q2 errore prauitatis exuti / ſedes ſunt dñi ſaluatoꝛis. Quos ille ſua maieſtate iam poſſidet: ſicut legitur Sedes ſapiẽtie anima iuſti. Ordo autẽ verboꝝ talis eſt: Sedis eius correctio: reuera q2 totis mentibus nõ poteſt inſidere iuſtitia. Et nota ꝙ per iſtum / ꝛ quatuoꝛ verſus alios qui ſequũtur / aduentus dñi primus varijs alluſiõibus indicatur. Que figura dicitur Characteriſmos: que la- SChE. tine infoꝛmatio / vel deſcriptio nuncupaꝰ. [Ignis an- Al. pcedet te ipſum † preibit: ꝛ inflammabit in circuitu inimicos eius]. Ante aduentũ dñi ignis preceſſit: quãdo predicatione ꝑphetarũ infideliũ coꝛda fremuerunt: vt iracundie ardoꝛe ſuccẽſi / de predicantiũ nece tractarẽt. Ipſe ergo ignis qui ante ipſum preibit: ſed ſuos potius conſumpſit auctoꝛes: ſicut Iſaias ꝑpheta dicit Et nũc ignis aduerſarios cõſumet. Sequiꝰ Et inflammabit in circuitu inimicos etc. Inflammauit (ſicut diximus) ad indignationẽ pertinet / ꝛ ſubitum animi caloꝛem: quẽ illo tempoꝛe ſancte eccleſie patiebanꝰ inimici. In circuitu / vndiq; debemus aduertere: q2 dum pauci eſſent predicatoꝛes / aduerſarioꝛum erat circũdans ꝛ innumerabilis multitudo. [† Illuxerũt fulgu- Al. alluxerunt. ra eius oꝛbi terre: vidit ꝛ cõmota eſt terra]. Pulcherrima nimis facta eſt / aptaq; cõparatio. Nã ſicut commote nubes atq; colliſe (ſicut phyſici dicunt) fulgura iaculanꝰ: ita ꝑphetarum verba veritatis indicia iam pauerũt. Deniq; eos in ſcripturis diuinis frequenter legis nubibus cõparatos: vt eſt illud Et nubibus mã- Iſa. 5. dabo ne pluant ſuper eam imbꝛem. Intẽdamus etiã ꝙ hic iterũ ſchema terre (ſicut in ſuperiore pſalmo iam dictum eſt) in oꝛbe deſcriptum eſt. Ipſe eſt oꝛbis qui SEO.

SCH. appellat̃ ꝛ circulus. Circulus aũt eſt (ſicut geometri-
ci deffinierunt) forma plana: que ex vna circũducta li-
nea cõtinet̃. Ad quã ab vno puncto de his que in me-
dio forme ↄſtituta ſunt: oẽs deducte recte linee equa-
les ſibiinuicẽ ſunt. Qua cõplexione recognita / valde
nota nobis efficit̃ forma terrarũ. Significat̃ etiam to-
tus mũdus ꝛ p directã lineã celi: que diametros mun
di ab aſtronomicis vocat̃: vt eſt illud A ſolis ortu vſq
DEF. ad occaſum laudate nomen dñi. Linea autem / intel-
ligibilis eſt lõgitudo ſine latitudine: a pũcto inchoãs
in punctum delinẽs. Pũctus vero eſt / cuius pars ni-
chil eſt. Meminiſſe autem debemus ꝙ hec omĩa ſiue
pũctũ / ſiue linea / ſiue circulus / ſiue trigon⁹ / ſiue qua-
drãgulus / vł alia huiuſmodi theoremata: quoties ad
aſpectum veniunt / corporalibus definitiõibus cõclu-
dant̃: id eſt ſenſibilibus: quotiẽs vero ſola mẽte capiũ
tur / intelligibilia tñ eſſe nõ dubium eſt. Quorũ noti-
tiam pleniorẽ in libris geometrie diſcipline diligẽs le
ctor inueniet. Sequit̃ Uidit ꝛ cõmota eſt terra. Uidit
terra / illud ſignificat: qm̃ hoĩes verbum dñi cordis lu
mine cognouerũt. Cõmota eſt / magne predicationis
nouitate perterrita eſt: vt deprehenderet ſe inſenſata
idola colere: dũ haberet adorabilẽ dñm ſummũ crea
torem. [Montes ſicut cera fluxerũt a facie dñi: a facie
Al. non hꝫ. dñi † tremuit omnis terra]. Hic mõtes / ſignificat ho-
mines: qui ꝛ ſeculi huius altitudines appetũt / ꝛ inſen
ſata ſuperſtitiõe dureſcũt. His mirabiliter cõparata
eſt cera liquẽs: qm̃ tanto facili⁹ in penitentiã defluũt /
quãto ſe duricia immobiles eſſe crediderũt. Nam cũ
dicit A facie dñi / oſtendit vnde ſicut cera fluxerũt mõ
tes: quod ꝛ in alio pſalmo legit̃ Nec eſt qui ſe abſcon
Pſ. 18. dat a calore eius. Sed cũ repetit A facie dñi tremuit
omnis terra / illos ſignificat qui ipſius miſeratiõe con
ſpecti / ad ſatiſfactiõis remedia puenerunt. Quod ho
dieq3 fieri cõprobamus: cũ poteſtates ſeculi / vel pa-
gani / vel heretici vocari damnãtes ſuperſtitioſum vo
tũ / diuinũ magis eligunt ſubire ſeruitiũ. [Annũciaue
runt celi iuſtitiam eius: et viderũt omnes populi glo-
riam ei⁹]. Poſt nubes predictas quas intelligi dixi-
mus in pphetis: venit ad celos: quos apoſtolos debe
mus aduertere: quorũ predicatiõibus ſanctis iuſtitia
dñi mũdo ſalutaris innotuit. Sequit̃ Et viderũt oẽs
DOG. populi gloriã eius. Uiderũt hic nõ carnalibus oculis
ſed cordis lumine debemus accipe. Gloria eñi audiri
nõ videri ſolet. Nam ꝛ alibi legitur ꝙ ſic intelligendũ
Joan. 1. eſt Et vidimus gloriam ei⁹: gloriam quaſi vnigeniti.
Siue (vt quidam voluñt) pſpicabilis dñi ſignificat̃ ad-
uentus. Intueamur etiã huius dñi ꝙ̃ diuerſis modis
primus indicet̃ aduentus. Dixit ignẽ / dixit fulgura / di-
xit mõtes / dixit celos: ꝛ per hec oĩa vnũ votũ eſt annũ
SCHE. ciare dñm ſaluatorẽ. Quod ſchema dicitur Enigma:
id eſt obſcura ſentẽtia: quãdo aliud dicit / ꝛ aliud vult
Al. ſculpti- intelligi. [Confundant̃ omnes qui adorant † idola: q
lia. gloriãtur in ſimulachris ſuis. Adorate eũ omnes an-
geli eius]. Aduentu dñi pphetato / idolorũ cultores
increpat: qui tãta manifeſtatiõe declarata / nõ erube-
ETY. ſcunt adhuc colere neſcio quas ineptias. Idolũ quip
pe dictum eſt: ꝙ ipſum ſit dolũ. i. hominũ falſitate re-
ETY. pertũ. Simulachrũ a ſimulatione ſacra cõpoſitũ: ꝙ
illis detur honor alienus. Sic vtraq3 fugienda ipſorũ
nominũ interpretatiõe declarant̃. Et qm̃ ſpiritus im-
mũdi ſe cupiunt adorari / dum falſos ſibi honores vẽ-
dicant: quos eorũ iniquitas non meret̃ accipere. vide
quid ſequit̃: Adorate eum om̃es angeli eius. Bonus
eñi angelus adorat dñz: q2 recto corde ſuũ cognoſcit

auctorẽ / nec ſe ab hominibus adorari permittit: ſicut
in Apocalypſi angel⁹ Joanni pcidẽti ad pedes ſuos Apoc. 19.
dicit: Uide ne feceris: cõſeruus eñi tuus ſum / ꝛ fratrũ
tuorũ. Mali eñi precipiunt ſe adorari: ſicut in euange
lio Sathanas dixit dño Chriſto: cum eũ aſſumpſiſſet
in montẽ / ꝛ oſtendiſſet regna mũdi. Hec om̃ia tibi da Mat. 4.
bo: ſi pcidens adoraueris me. [Audiuit et letata eſt
ſion. Et exultauerũt filie iude: ppter iudicia tua dñe]
Uenit ad ſecundũ membrũ: in quo conuerſus ad dñm
ppheta letus exultat: q2 ſion. i. eccleſia catholica iu-
dicia dñi puro corde percepit. Nam verbũ qui credi-
turus audit / ſe audiſſe letatur: qui vero ſubdola mẽte
pceperit / cõtriſtatus abſcedit: q2 cõtra voluntatẽ ſuã
quod nõ eſſet crediturus audiuit. Sion (ſicut ſepe di-
ximus) mons eſt Hieroſolymis cõſtitutus: cuius in- INTER.
terpretatio ſignificat ſpeculationẽ. Que bene ſancte
datur eccleſie: qm̃ in cõtemplatiua virtute preſentem
dñm ſemper aſpectat. Sequit̃ Et exultauerũt filie iu
de. Filie iude ſignificãt religioſas mentes / pbata ſq3
perſonas. Que ideo filie iude dicunt̃: qm̃ Chriſto cre
dere maluerũt / qui ex origine Jude deſcendiſſe mon-
ſtrãt: vnde dicti ſunt et iudei. Et quare letata ſit ſion
conſequenter exponit̃. Propter iudicia tua dñe: id eſt
q2 triſtitiam ſeruorũ tuorũ conuertis in gaudiũ: et ſu-
perbũ diabolũ humilitatis virtute pſternis. [Qm̃ tu
† es dñs altiſſimus ſuper omnẽ terram: nimis exalta Al. non hꝫ.
tus es ſup oẽs deos]. Supra omnẽ terrã hic bene in-
telligimus peccatores. Supra om̃es deos / iuſtos ho
mines competẽter aduertimus: quos deos recte fre-
quẽti expoſitione pbatum eſt. Siue qm̃ p hec duo ſi-
gnificat eum ꝛ terrenis creaturis / ꝛ celeſtibus impe-
rare: ſicut ꝛ alius pſalmus dicit Qm̃ oĩa ſeruiũt tibi. Pſ. 118.
[Qui diligitis dñm odite malum: cuſtodit dñs aĩas † Al. ſeruorũ.
ſanctorũ ſuorũ: de manu † peccatorũ liberauit eos]. Al. pctõis.
Uidet̃ ꝛ hic categoricus ſyllogiſmus ita poſſe forma- SYL.
ri. Sancti diligũt dñm: qm̃ cuſtodit dñs aĩas eorũ: et
de manu peccatoꝝ eripit eos. Omnes ꝗ diligũt dñm
qm̃ cuſtodit dñs aĩas eorũ / ꝛ de manu peccatorũ eri-
pit eos: oderunt malũ. Sancti igitur oderũt malũ. Nũc
pſalmi verba tractemus. Hic bonos alloquit̃ et fide-
les: vt a diaboli malicia ſegregent̃. Ipſe eñi iure dici-
tur malus: per quẽ venit omne peccatũ. Quid eſt er-
go dñz diligere? Odiſſe diabolũ. Quia ſicut ſcriptum
eſt Nemo poteſt duobus dñis ſeruire. Que figura di- Mat. 6.
citur Pariſon: id eſt equatio ſentẽtie: cõſtans diſſimi- SCHE.
libus mẽbris. Et ne quis diabolũ timuiſſet offendere
ſequit̃ Cuſtodit dñs animas ſanctorũ ſuorũ: de manu
peccatorũ liberauit eos. Iã nemo dubitet odiſſe ma-
lum: quando dñs animas cognoſcit̃ cuſtodire ſancto-
rum. Sed vide q2 dicit Animas: ne te teneres ad cor
pora / que paſſim tradit ad penas: vt martyribus red
dat coronas. Liberat eñi de manu peccatoꝝ animas
quãdo eas non ſinit aliqua prauitate ſubuerti: ſed ita
illeſas eripit / quemadmodũ ſibi beneplacitas eſſe co
gnoſcit. [Lux orta eſt iuſto: ꝛ rectis corde letitia] Iu
ſto dicit ortam lucem: id eſt veriſſimã fidem: vt illumi
natus talia credat / que eũ ad celorũ regna perducãt.
Eſt quidem ꝛ ſanctorũ lux iſta cõmunis: quã indiſcre
te vident ꝛ homines ꝛ iumẽta. Sed illa lux eoꝝ pro-
pria dicitur / que Chriſto ſole preſtatur: de qua dicturi
ſunt impij Errauimus a via veritatis: ꝛ iuſtitie lumen Sap. 5.
non luxit nobis / ꝛ ſol nõ eſt ortus nobis. Rectis vero
corde oritur ſine dubitatione letitia: quãdo (deo pre-
ſtante) talia gerũt / que ſibi pfutura cognoſcũt. Sic et
in iſto loco indicatũ eſt: q2 mundi amatores nec firma

letitia/nec vero lumine perfruunt̃.[Letamini iuſti in
Al.ſancti- dño:⁊ cōfitemini memorie † ſanctitatis eius].Cū ſu-
ficationis. perius dixerit que bona iuſti(dño preſtāte)ſuſcipiāt:
nunc iterū ipſos cōmonet vt in dño letari debeant:nō
in humano deſiderio/aut in hui⁹ ſeculi ruinoſa iactan
Iſa.48. tia:ſicut ait Iſaias ꝓpheta. Non eſt gaudere impijs
dicit dñs. Cōfitent̃ aūt iuſti memorie ſanctitatis eius
quādo in illo regno perpetuo fuerint collocati/recor-
dantes de quanta clade huius ſeculi(dño miſerante)
ſint ſubtracti. Concluſio.

¶Conſideremus hunc pſalmum ꝗ ſalubri nos inſtitutione cōponat
Ab idolorū culturis ꝓhibet: vnde eternā mortem po
tuiſſemus incurrere. Laudes dñi cōpetēter inſinuat:
vnde vita noſtra ſine dubitatiōe ſuccedat. Docet affli
ctiones nō paueſcere/ nec mala huius ſeculi formida
re. Omnia enim periculoſa/omnia mortifera magno
compēdio poſſumus euadere/ ſi ſalutis noſtre diliga
2.Cor.4. mus auctorē:ſicut dicit apoſtolus. In omībus tribu-
latione patimur/ſed non anguſtiamur:deficimus/ſed
nō perimus:ſemꝑ mortificationē Ieſu in corpore no-
ſtro circūferentes: vt et vita Ieſu manifeſtet̃ in carne
noſtra mortali:⁊ cetera que doctor egregi⁹ ad inſtruē
dum humanū genus/ſalutariter noſcitur elocutus.

¶Explicit expoſitio in pſalmum.96.

¶Pſalmus ipſi Dauid. Xcvij.

Cantate dño canticū nouū: qꝛ
mirabilia fecit. Saluauit ſibi
dextera eius : et brachiū ſan-
ctum eius . Notum fecit dñs
ſalutare ſuū:in conſpectu gen
tium reuelauit iuſtitiā ſuam.
Recordatus eſt miſericordie ſue:⁊ veritatis
ſue domui iſrael. Viderunt omnes termini
terre:ſalutare dei noſtri. Iubilate dño omīs
terra:cantate/⁊ exultate/et pſallite. Pſalli-
te dño in cithara/ in cithara et voce pſalmi :
in tubis ductilibus et voce tube cornee. Iu-
bilate in cōſpectu regis dñi : cōmoueat̃ ma-
re ⁊ plenitudo eius/orbis terrarum ⁊ qui ha
bitant in eo. Flumina plaudent manu:ſimul
montes exultabunt a conſpectu dñi: quoniā
venit iudicare terram. Iudicabit orbem ter
rarum in iuſtitia:et populos in equitate.

Simplices iſti tituli planiſſima nobis ꝟbo-
rum poſitione ſubiidēt. Referuntur eniꝫ ad
dñm Saluatorē:de cuius incarnatiōis glo-
ria/ ⁊ ſecūdo aduētu pſalmus iſte dicturus
eſt:qui tanta varietatis gratia deſcribūtur:
vt licet ſint ſepius predicti/ noui ⁊ ſemꝑ et mirabiles
humanis ſenſibus eluceſcāt. Hunc eniꝫ de his rebus
tertiū eſſe non dubiū eſt. Sed iſti qui vtrūqꝫ aduentū
dñi ſub vna relatiōe cōplexi ſunt/magna nobis ſacra
mēta declarāt. In vno quippe cōmonēt/vt miſericor
dem dñm querere debeamus:in altero/vt futurū iudi
cē formidemus . Sic iſta ſalutaris/precioſaqꝫ cōiun-
ctio:⁊ ſpei nobis cauſas tribuit ⁊ timoris. Diuiſio.

Per totum pſalmū ꝓpheta loquitur. In pri-
ma parte cōmonet vt populus chriſtianus
cantici noui exultatione letet̃:quādo mira-
bilis eſt Chriſti dñi cōceſſus aduētus. Se-
cūda parte diuerſis modis vberius dicit eſſe letādū:
qꝛ expectatū iuſtis eius noſcit̃ ꝓuenire iudiciū:in quo
ſunt mīa dñi premia digna ſumptum. Expoſitio.

Cantate dño cāticū nouū]. Propheta fide-
les admonet chriſtianos/vt noue regenera
tionis ſacramēta ſumētes/nouū canticū de
dñi incarnatiōe cōcelebrent. Nouus eñi ho
mo cantare debet canticū nouū: nō ille ve-
tuſtus qui necdū Ade peccata deponēs/in preuarica
tiōe veteris hoīs perſeuerat. Nouū vtiqꝫ:qꝛ nūqꝫ ali
quid ſimile mūdus audiuit. Nouū/qḋ nulla vetuſtate
ſordeſcit:ſed ſemꝑ in ſue dignitatis gratia perſeuerat
Sed vnde veniat iſtud canticū nouum/ſubter aperit̃.
[Quia mirabilia fecit † dñs. Saluauit † eum dexte- Al.nō hꝫ.
ra eius:⁊ brachiū ſanctū eius]. Cauſa reddit̃ cantici Al.ſibi.
noui:qꝛ mirabilia fecit dñs.ſ.quādo cecis lumē/clau-
dis greſſum/ſurdis etiā donauit auditum:⁊ cetera hu
iuſcemodi que cōtra vſum nature humane facta/euā-
geliorū textus inſinuat. Sed iſta fecerūt ⁊ ſancti eius
Audi qḋ ſequit̃: vt reuera intelligas rem ſingularem
nouo cantico fuiſſe cōceſſam. Saluauit eū dicit:id eſt
Chriſtum dñm : dum mūdi iſtius peccata neſciuit/dū
triduana velocitate ſurrexit a mortuis. Sed qui eum
ſaluauit:ſubſequit̃ Dextera ei⁹:id eſt omnipotēs ver-
bum:non qꝛ alter eſt Chriſtus/⁊ alter omnipotēs ver
bum:quod ſibi Neſtoriana confingit inſania: ſed hoc
vult intelligi:vt ipſum ſaluaſſe cognoſceres/qui dixit
Poteſtatē habeo ponendi aīam meā:⁊ poteſtatē ha- Ioan.10.
beo iterū ſumendi eam. Brachiū vero quod addidit
ſic et Iſaias ꝓpheta de filio dicit:Et brachiū dñi cui Iſa.53.
reuelatū eſt:Dextera pertinet ad operatiōes mirabi
les:brachiū ad fortitudinem ſingularē.[Notum fecit
dñs ſalutare ſuū:† ante conſpectū gentium reuelauit Al.in.
iuſtitiaꝫ ſuam]. Notum fecit dñs ſalutare ſuum:id eſt
dñm ſaluatorē. Ipſe eſt eniꝫ ſalutaris: quē Symeon
ſuſcipiens in manib⁹ ſuis/dixit in tēplo Nūc dimittis Luc.2.
dñe ſeruum tuū in pace:qm̄ viderūt oculi mei ſaluta-
re tuum. Ad exprimendā quoqꝫ rei clariſſimā verita-
tem:ſequitur Ante conſpectū gentiū: ſicut et Hiere-
mias dicit: Poſt hec in terris viſus eſt : et cū homini- Baruch.3.
bus cōuerſatus eſt. Addidit Reuelauit iuſtitiā ſuam:
qꝛ prius ſub quodā velamine predicatus fuerat per
ꝓphetas:quo ſubducto in aduētu eius/ipſa facies ve
ritatis apparuit. Et nota ꝙ ipſe dextera/ipſe brachiū
ipſe ſalutare/ipſe patris dicatur eſſe iuſtitia: vt vnam
illic ſubſtātiam/vnam intelligas eſſe potentiam . In
qua enim parte poteſt eſſe diuiſus : qui nō ſimilia/ſed
omnia ipſius habere firmat̃: Sicut ipſe in euangelio
dicit Omnia patris mea ſunt:et oīa mea patris ſunt. Ioan.17.
[†Memor fuit miſericordie ſue † iacob : et veritatis Al.recor-
ſue domui iſrael. Viderūt omnes † fines terre ſaluta- datus eſt.
re dei noſtri]. Memor fuit/dictum eſt:qꝛ ꝓmiſſa com Al.non hꝫ.
pleuit. Hec eſt aūt ꝓmiſſio quam Iſaias ꝓphetauit Al.terminꝰ
dicēs:Videbit omnis caro ſalutare dei. Huic autem Iſa.52.
ꝓmiſſiōi aptum nomē impoſitū eſt Miſericordie ſue:
vt creator celi/terreqꝫ homo fieri dignaret̃: et huma-
nū genus peccatorū vinculis obligatum/aduētus ſui
beneficio liberaret. Iacob(ſicut ſepe diximus)popu
lum noui teſtamenti non incōgrue videmur accipere:
qꝛ ſicut Iacob fratri benedictione anterior extitit:cū
poſtea nat⁹ fuerit/ita et chriſtiana plebs priorē popu
lum ſynagoge fidei greſſibus anteceſſit. Et ne intelle
ctum noſtrum diuerſa nominum diſſimilitudo cōfun-
dat:perſcrutemur quare additum ſit Et veritatis ſue
domui iſrael : vt nō ſolum̄ hoc datum intelligeremus

populo:q̄ poſt aduentū dn̄i dictus eſt chriſtianus:ſed
etiam illi qui eū de virgine naſciturū eſſe crediderūt.
Iſrael eñ ſignificat omnis fidelis:qui deū pura mē
te cōſpexerit. Miſericordiā poſuit in Jacob/ɀ verita
tem in iſrael. Miſericordia quippe fuit: quādo homi
nē liberaturus aduenit. Veritas/qm̄ ſancti facie ad fa
1.Cor.13. ciem videbūt : quē hic(ſicut dicit apl's)in enigmate ꝑ
ſpeculum cōtuent. Addidit Viderūt omnes fines ter
re ſalutare dei noſtri. Quo dicto hereticorū prauitas
oīnis excluſa eſt: qui putāt dn̄i ſaluatoris localem cō
ceſſam terris fuiſſe culturā. Viderūt dicit:mēte cōſpe
xerūt: qđ ꝑ totū mūdū cōſtat effectū. Quāti ſunt eñ
qui eū carnalibus oculis in iudea gēte videre potue
rūt? Sed cū hic dicat Omnes fines terre/dubium nō
eſt ad fidē eſſe referendū:vt nobis poſſit veritas con
Al.dn̄o. ſtare verborū. [Jubilate † deo omnis terra:cātate ɀ
exultate/et pſallite]. Venit ad ſecūdam partē:in qua
cōmonet diuerſis modis/ac deuotis eſſe gaudēdum.
Sed ad iudiciū dn̄i cōpetenter iſta referunt: in quo ɀ
ETY. pſalmus iſte noſcit terminatus. Jubilate dictū eſt:cū
magna delectatiōe in vocis gaudiū ꝓſiliter vt qđ non
pōt explicare ſermo ꝯfuſe vocis/declaret eruptio de
uota gaudētis. Oīs terra/vniuerſalē deſignat eccle
ſiam:que in aduentū dn̄i ſpem ſuam integra deuotiōe
repoſuit. Sequit Cantate/ɀ exultate/ɀ pſallite. Ver
ba eñ hec q̄uis videātur eſſe ſimilia:aliqua tñ diſcre
DOG. tione ſeparant. Cantare/eſt grauiſſimi chriſtiani oris
officio laudes dn̄o ꝓſonare. Exultare/cū magna affe
ctiōe animi vota declarare. Pſallere/bonis operibus
dn̄i mandata cōplere. Quod ideo cōmonet multipli
citer fieri:q: diuerſa ibi gaudendū eſt varietate virtu
SCHE. tum. Que figura dicit Homoptoton:q: in ſimiles ſo
nos exierūt verba diuerſa.i.iubilate/cātare/exultate
ɀ pſallite. [Pſallite dn̄o in cithara:in cithara et voce
pſalmi]. Pulcherrima ſibi copulatione verba iſta ſo
ciata ſunt: vt quādam armoniam ɀ ipa de ſe facere vi
deant. Adhibet eñ inſtrumēta artis muſice ad exer
cēdum opus celeſte:qđ neceſſarie dicit:vt illa ꝑfectio
ꝑ quaſdam ſimilitudines indicet. Pſallite eñ dn̄o in
cithara: qui per actum carnalem mādata diuinitatis
operat/ qui eſurienti panē fregit/nudū veſtiuit/preſti
tit ſolaciū deſtituto:ɀ cetera q̄ poſſunt ſupnis iuſſioni
bus applicari. Sequit In cithara ɀ voce pſalmi. Ea
dem prepoſtera ta verba ſubiūxit:vt qđ vis prius coꝛ
facias: totuꝫ tñ ad dn̄i gratiam pertinere cognoſcas.
[In tubis ductilibus ɀ voce tube cornee. Jubilate in
cōſpectu regis dn̄i]. Reſpiciamus oīa hec verba diui
nis myſterijs eē pleniſſima. Duo genera fuiſſe tuba
rum ad quaſdā ſimilitudines exprimendas apud he
breos/numerorū nobis liber inſinuat. Vnū qđ argēto
ductili formabant:hoc ad ſpiritum ſanctū qui ꝑ ꝓphe
tas locutus eſt cōpetenter aptat. Argēteus eñ a mū
dicia dicit/ɀ cādore verborū:ſicut alibi ipſe dicit Elo
Pſ.11. quia dn̄i/eloquia caſta:argentū igne examinatū ꝓba
tū terre purgatū ſeptupliū. Ductilibus aūt ſignificat:
q: fideles diuerſis paſſiōibus tūſi(dn̄o largiente) ꝓfi
ciūt:ɀ tāto plus creſcūt/quāto amplius duri mallei fue
rint iteratiōe ꝑcuſſi. Malleus ei eſt diabolus: de quo
Hiere.50. ꝓpheta dicit Cōtritus eſt malleus vniuerſe terre. Vox
eſt aūt tube cornee/patiētie fixa tolerantia:que velut
cornea ſubſtātia in viris fidelibus amore dn̄i ꝑſeuerat.
DOG. His ergo tubis pſallit dn̄o:qui vtriſq; virtutibus de
uotus exultat: qui ɀ dn̄m mundo corde predicauit:et
eius miſericordiā patiētie virtute ſuſtinuit. Sequitur
Jubilate in cōſpectu regis dn̄i. Cōpleta eſt in hoc co

mate que in ſupioribus partibus ſuſpenſa videbatur
eſſe ſentētia. Hic eñ dicit vbi ſit iubilādū/vbi cātan
dum/vbi exultandū/vbi pſallendū/ vbi in pſalmo ci
tharizandū/ vbi in cithara pſalmizandū/vbi iubilan
dum in tubis ductilibus ɀ corneis.ſ.in cōſpectu regis
dn̄i: quādo in illa iudicatiōe iuſti premia ꝓmiſſa reci
pient. Per has eñ varietates ſignificat diuerſis ſan
ctis operibus/diuerſis donis in cōſpectu dn̄i eſſe gau
dendū. Siue iſta ſic dicit hic eſſe faciēda: vt ſemꝑ ad
eū mētis dirigat intētio. [† Commoueat mare et ple Al.moueat.
nitudo eius:orbis terrarū et † vniuerſi qui habitāt in Al.non.hꝫ.
† ea]. Hic iam terror futuri iudicij/ɀ impioꝝ formido Al.eo.
deſcribit:quādo mare illud qđ eſt in pectoribus impio
rū delictorū ſuorū recordatiōibus cōmouet. Plenitu
do aūt eius merito dicta eſt.ſ.q: multa peccata ingē
tes excitāt fluctus:et tūc magis pleniſſime cōmouetur
quādo ſe reus nouit eſſe damnādum. Sequit Orbis
terrarū. Vtiq; ɀ ipſe cōmouendus eſt:quādo in noua
facie venire predictus eſt:ſicut legit Erit celū nouū ɀ
terra noua. Addidit Et vniuerſi qui habitāt in ea: vt Iſa.65.
reuera hoc intelligeres de hoībus dictū:de quibus ſu
perius figuratum dixit Commoueat mare. [Flumina
plaudēt † manibus in idipm̄/mōtes exultabūt † an Al.manu
te faciē dn̄i:qm̄ venit iudicare terrā]. Frequēter dixi ſimul.
mus ſcripturas diuinas diuerſas ſimilitudines loqui Al.a con
vt ɀ impijs celata ſint que dicūt/ɀ fideles ad ea ꝑqui ſpectu.
rēda ſtudioſius incitent. Vñ ɀ hic ꝑ allegorias multi
plices dn̄o dicit eſſe cantandū. Allegoria eſt ei aliud DEF.
dicens/aliud ſignificās. Mare ſiquidē ſupius pecca
toribus cōparauit: nūc flumina ſanctos viros ſignifi
cāt/q̄ bonas operas celeſti vbertate manauerūt. In
idipm̄.i.in dn̄o ſaluatore:cui predictam operam exhi
buiſſe mōſtrant. Sed reſpice:qm̄ hec oīa ſub alluſiōe
ſunt. Qñ ei manus habēt flumina:niſi fuerint ſanctis
hoībus cōparata? De quibus dictū eſt Qui credit in me Joan.7.
flumina de vētre eius fluēt aque viue. Sequit Mōtes
exultabūt ante faciē dn̄i. Mōtes ɀ in bono/ɀ in malo
plerūq; poni manifeſtū eſt. Impij eñ ſupbis niſibus
intumeſcūt:ɀ ad duritiā ſaxoꝝ obſtinato corde perue
niūt. Māſueti autē mētis ſoliditate firmiſſimi ſunt:et
q̄uis pia humilitate curuent/ſpe future beatitudinis
in ſummitates ſolidiſſimas erigūt. Hi ſunt q̄ dn̄o ad
ueniente gaudebunt:qm̄ in futuro iudicio ꝓmiſſionis
ipſius dona recipiēt. Addidit Qm̄ venit iudicare ter
rā. Hic terrā oēm peccatorē cōpetenter aduertimus
q: terrena ſemꝑ vitia cōcupiſcūt. Vides totū ſenſum
ad illud iudicij tēpus eſſe ꝑductuꝫ:vt oīa q̄ dicta ſunt
illi intelligeres poſſe ꝯgruere. [Judicabit orbē † ter Al.terrarū.
re in iuſtitia:ɀ populos in equitate]. Hic orbis terra
rū impijs eſt nichilominus applicādus:q̄ frequēter ter
re appellatione declarant. Iſti ſub iuſtitia iudicandi
ſunt:q̄ ꝑtinacia ſua nulla remiſſiōe liberāt. Populos
aūt/ſignificat eos q̄ ex hebreis fideles ꝓbati ſunt:ɀ q̄
deuoti ex gētibus aduenerūt. De quibus ait: Habeo Joan.10.
aūt ɀ alias oues q̄ nō ſunt ex hoc ouili: oportet me et
eas adducere:vt fiat vnus grex/ɀ vnus paſtor. Iſti er
go populi in equitate iudicādi ſunt:qm̄ ibi p̄mia reci
piēt/qui hic ꝓpter nomen dn̄i grauiſſima ꝑicula ꝑtu
lerunt:ſicut dicit apl's: Omnes eñ ſtabimus ante tri Roma.14.
bunal dei: vt recipiat vnuſquiſq; ꝓpria corporis ꝓut
geſſit ſiue bonū/ſiue malū. Iſtud eñ iudicium vbi fiat
euidēter expreſſum eſt. Dicit eñ Johel ꝓpheta: Cō Johel 3.
gregabo oēs gētes/ ɀ educā eas in cōuallem Joſa
phat:ɀ diſceptabo cū illis ibi ꝓ populo meo:et ꝓ he
reditate mea iſrael. Concluſio.

MU. ¶Quid eſt hoc q inſtrumēta muſica frequenter
poſita reperimus in pſalmis: q̄ nō tā vi-
dent mulcere auriū ſenſuz: ſʒ puocare pot⁹ cordis au
ditū? Sʒ qm̄ ille ſon⁹ ⁊ modulatio tybiaꝝ a ſacris my
ſterijs nr̄a nichilomin⁹ etate diſceſſit: reſtat vt intelli-
DEF. gētiā hui⁹ rei ſpūalr̄ ꝑquirere debeamus. Muſica eſt
diſciplina: q̄ rerū ſibi cōgruētiū .i. ſonorū differētias ⁊
ɔueniētias pſcrutat. Hec merito ponit ad rerū ſpūa-
liū ſiltudines explicādas: qm̄ cōcēt⁹ ei⁹ virtute incō-
ueniētie ſubſiſtit. Nā ſiue qn̄ pſalmodiā dicimus: ſiue
qn̄ mādatis dn̄i operā volūtarie impēdimus/ dulciſſi
me armonie gr̄a rep̄amur. Et ſi cās hui⁹ rei alta deli-
beratiōe ppēdas: quelibet creatura rōnalis ſi aucto-
ris ſui viuat imperio/ ab hac cōuenientia nō pbat exce-
pta. Merito ḡ inceſſanter precipimur dn̄o pſallere/ in
pſalmo citharizare/ in cithara pſallere/ iubilare in tu
bis ductilib⁹ ⁊ corneis: vt dubiū nō ſit hec inſtrumēta
dulciſona pbabiliū actuū nobis indicare cōcordiam.

¶Explicit expoſitio in pſalmum. 97.

¶Pſalmus Dauid. Xcviij.

Dominus regnauit iraſcātur
populi: q̄ ſedes ſup cherubin
moueat terra. Dn̄s i ſion ma
gn⁹ ⁊ excelſus: ſup oēs pplos
Cōfiteāt noī tuo magno/ qm̄
terribile ⁊ ſanctū eſt: ⁊ honor
regis iudiciū diligit. Tu paraſti directiōes:
iudiciū ⁊ iuſtitiā in iacob tu feciſti. Exaltate
dn̄z deū noſtrū/ ⁊ adorate ſcabellū pedū ei⁹:
qm̄ ſanctū eſt. Moyſes ⁊ Aaron i ſacerdoti-
bus ei⁹: ⁊ ſamuel inter eos q̄ inuocāt nomen
ei⁹. Inuocabāt dn̄z/ ⁊ ip̄e exaudiebat eos: in
colūna nubis loq̄bat ad eos. Cuſtodiebant
teſtimonia ei⁹: et p̄ceptū qd̄ dedit illis. Dn̄e
de⁹ noſter tu exaudiebas eos: de⁹ tu ppici⁹
fuiſti eis: ⁊ vlciſcēs in oēs adinuētiōes eoꝝ.
Exaltate dn̄m deū noſtrū: ⁊ adorate in mon
te ſancto eius: qm̄ ſanctus dn̄s deus noſter.

Dignitatē iſti⁹ nois ſatis admirari nō poſ-
ſum: qd̄ in titulis ſemꝑ affixū aciē nr̄e men
tis erigit ad dn̄m chriſtū. Ipſius ei honor
in hoc pſalmo/ potētiaq̄ cātat. Sed q̄ta
laus eſt ſanctiſſimi viri: vt per eius nomen
eximiū tāte ſignificet maieſtatis arcanū. Per Dauid
eñ/ ⁊ perſonā loquētis aduertimus: ⁊ chriſtū manu
fortē/ deſiderabilēq̄ ſentimus. Quapropter eximio
precone recognito/ magni iudicis p̄ſtolemur aduētū.

Diuiſio.

In prima ſectione cōmonet ppheta vniuer
ſos populos chriſto dn̄o cōfiteri: q2 iudiciū
et iuſtitiā in Iacob feciſſe declaratur. Se-
cunda cōmonet plebem vt adoret dn̄m ſal
uatorem: qui Moyſi/ ⁊ Aaron/ et Samuel
ppitius fuiſſe dinoſcitur: q2 precepta eius cuſtodiſſe
monſtrant. Unde exaltandū ⁊ adorandū dicit eſſe do
minū: qui fideles ſuos exaudire dignatus eſt.

Expoſitio.

Dominus regnauit iraſcātur populi: qui ſe-
des ſup cherubin moueat terra]. Cū dicit
eñ Dn̄s regnauit: exponit qm̄ gloriam ſue
reſurrectionis oſtēdit: non vt ante creditus
eſt nō poſſe regnare quē iudei videbātur extinguere.
Sed hic illud tēpus oſtēdit: qn̄ ipſe poſt reſurrectio-
nē ſuaz dixit: Data eſt michi ois poteſtas in celo/ ⁊ in Mat. 28.
terra. Sequit Iraſcant populi: nichil vltra nocituri.
Magno eñ grauitatis pōdere deridētur: quorū doli/
atq̄ verſutie nichil penitus nocuiſſe declarant. Nā q
dixit Iraſcant/ nō precepit ppheta ad aliqd̄ facinus
populos cōmoueri: ſed vt ſibi potius iraſcātur/ q̄ rem
pbati ſunt feciſſe nefariā: vt cito ad cōuerſiōis ſalutē
veniātes ppa volūtate ſua ceperint facta damnare.
Qđ ſi ad lr̄am velis accipere: quedā videt vrbanitas
(ſicut et in actibus apl'oꝝ legit/ pōtifici Paulū dixiſſe
ꝑcuſſum: Feriat te de⁹ paries dealbate. Et paulopoſt Act. 23.
increpat⁹ dixit Neſciebā fratres q p̄nceps ppl'i eēt.
Scriptū eſt eñ Principē ppl'i tui ne maledixeris: nō Exo. 22.
q2 neſciebāt/ ſed q2 principē eū ppl'i ſub quadā vrba-
nitate denegauit. Ita et hic dictum eſt Dn̄s regnauit
iraſcant ppl'i .i. nichil vltra nocituri. Qđ nō ad exhor
tationē/ ſʒ ad deriſionē videt pot⁹ ptinere. Que figu
ra dicit Aſtiſmos/ latine vrbana dictio: venuſtatis et SCHE.
facetie cauſa cōpoſita. Sequit Qui ſedes ſup cheru-
bin moueat terra. Tu q̄ ſedes/ indicatiuus modus eſt
ſcđe pſone. Ad ip̄m eñ dn̄m verba cōuertēs/ hāc ſen-
tentiā finit. Cherubin hebreū nomē eſt: ſignificās ple INTER
nitudinē ſciētie: vbi quaſi in throno ſuo dn̄m inſidere
manifeſtat. Nā ⁊ hoies inſidēt: q̄ pleniſſima fide/ atq̄
operū pbitate cōplent. Adiūxit Moueat terra. Siue
illud ſignificat qd̄ ſuperius dixit: Iraſcāt ppl'i. Siue
magis ad cōuerſionē peccatores poſtulat cōmoueri:
qui (ſicut iam dictū eſt) terra merito nūcupant: q2 ter-
rena vitia cōcupiſcūt. [Dn̄s in ſion magnus: et excel-
ſus ſup oēs pplos]. Ut deū illuz quē dixit ſedere ſup
cherubin/ dn̄m chriſtuz euidēter aduerteres: expreſſit
Dn̄s in ſion magnus: q̄ in hieroſolymitanis partibus
homo apparere dignatus eſt. Et intēde verba que di
cit Dn̄s magnus. Ne quis eū p paſſionis humilitate
putaret eſſe terribilē: addidit Et excelſus ſup omes
pplos: qm̄ ille quē irreligioſa mēte contēpſerant/ rex
excelſus ſup oēs pplos eminebat. Sion aūt interpre-
tat ſpeculatio: qd̄ eſt eccleſia: in qua dn̄s ſpiritualiter INTER
ineſſe reuerēda ſemꝑ cōtemplatiōe monſtrat. [Con-
fiteāt nomini tuo magno † ⁊ terribili: qm̄ ſanctū eſt]. Al. qm̄ terribile et
Poſt apparitionē carnis/ que facta eſt in ſion: cōfiten
dū dicit populis dn̄o ſaluatori: de quib⁹ ſuperius di-
ctū eſt Iraſcant populi. Sic eñ in eccleſia catholica
quotidie fieri videmus: vt qui prius fuerūt blaſphemi
paulopoſt ſint (dn̄o preſtāte) correcti. Magnū aūt di-
ctū eſt nomen eius: q2 vbiq̄ dilatatū eſt. Terribile/ q2
ipſe venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Sanctū/
q2 immaculata ⁊ celeſti cōuerſatione ꝑmanſit: ſicut ⁊
alibi dicit de ipſo: Qm̄ magnificauit dn̄s ſanctū ſuū: Ps. 4.
ſicut ⁊ marie dictum eſt ab angelo. Propterea qd̄ na Luc. 1.
ſcet ex te ſanctū/ vocabit fili⁹ dei. [Et honor regis iu-
diciū diligit. Tu paraſti † equitatē]. Superius dixe- Al. directiōes.
rat Confiteant ppl'i nomini tuo: mō queadmodū cōfi
teri debeāt euidēter exponit. Honor ei regis/ eſt p̄di-
catio glorioſa: quā illi ſemꝑ offerimus ɔfitēdo. Iudi-
ciū diligit: hoc eſt vt deliberādo/ atq̄ tractādo debea
mus diligere creatorē. Nō eñ ille aut labili volūtate/
aut caduca mēte colēdus eſt: ſed fixa ⁊ pſpicabili de-
liberatiōe ſnie: ſicut ſolet ſp̄ puris cordib⁹ apparere.
Sequit Tu paraſti equitatē: vt agnoſcerēt hoies ab
ip̄o hoc mun⁹ attributū: q̄ poſſint hāc intelligere/ vel fa
cere ɔſtāter eq̄tatē. Deniq̄ ſenſuz iſtū euidēti⁹ ſequēs
verſus oſtēdit. Siue (vt quibuſdā placet) honor regis

eſt damnatio iuſta nocẽtiũ: qm̃ iniquitate punita glo-
ria regis ſemꝑ augetur. [Judicium ⁊ iuſticiã in iacob
tu feciſti]. Judiciũ fecit in populo fideli qñ ei donauit
bonũ malũq; diſcernere. Juſticia vero: cũ relictis ido
lis / creatori ſuo meruit humili deuotione ſeruire. In
iacob autẽ: in vnoquoq; fideli dicit: q2 nolo iſtius com
memoratione populus deuotꝰ oſtendit. Tu feciſti: q2
nemo eſt alius ꝑter ipſũ qui inſtituit ⁊ firmauit eccle-
1.Corin.3. ſiã: ſicut dicit apl's: Fundamẽtũ eñ aliud nemo poteſt
ponere: preter id qđ poſitũ eſt: qđ eſt Chriſtus Jeſus.
[Exaltate dñm deum noſtrũ: ⁊ adorate ſcabellũ pedũ
eius: qm̃ ſanctũ eſt]. Uenit ad ſcđam ſectionẽ ꝓphe-
ta: in qua pp'los deuotos cõmonet: vt nomen dñi ma-
gnificare nõ deſinãt: quatenus illũ predicãdo / ipſi po
tius exaltari poſſe videant. Ceterũ ille humanis viri-
bus (ſicut ſepe dictum eſt) nõ indiget adiuuari: qui eſt
ſumma virtꝰ ⁊ totius maieſtatis adorãda ꝑfectio. Se
quit: Et adorate ſcabellũ pedũ eiꝰ qm̃ ſanctũ eſt. Qm̃
beatꝰ Auguſtinus diligẽtiſſimus exꝑſitor: corpus dñi
qđ de Maria virgine ſumpſit: ſcabellũ diuinitatis eiꝰ
aſſeruit debere ſentiri: ꝓpter naturã humanitatis quã
eſt dignatꝰ aſſumere. Illi eñ virtuti eſſe ſubiectũ atq;
vnitũ: oĩbus creaturis ꝯſtat excelſius: ſicut dicit apl's:
1.Corin.1. Qđ infirmũ eſt dei fortius eſt hoĩbus. Et alibi de eo-
dem mediatore dei ⁊ hoim: homine Chriſto Jeſu apl's
Phil.2. dicit: Propter qđ deus exaltauit illũ: ⁊ donauit illi no
men quod eſt ſuꝑ omne nomẽ: vt in nomine Jeſu omẽ
genu flectat: celeſtiũ: terreſtriũ ⁊ infernorũ. Nunc di-
cendũ nobis eſt quid in iſto verſu pedes eiꝰ ſignifica-
re videant: ſcilꝫ ſtabilitatẽ diuinitatis: que ſemper in
nature ſue oĩpotenti gloria tanq̃ pedũ idefecta ſtabi-
litas ꝑſeuerat. Huius ergo ꝟbi aſſumptũ corpꝰ: q̃uis
glorioſum: q̃uis magnũ: q̃uis adorabile: tñ ꝓpter hu-
militatẽ humanitatis: ſcabellũ pedũ cõpetẽter accipi
Eſa.66. mus. Nã cũ ipſe dicat: Celũ michi ſedes eſt: terra aũt
ſcabellũ pedũ meoꝝ: corpus terrenũ quod de Maria
virgine ſumpſit: bñ vt opinor eadẽ ſilitudine ſcabellũ
pedũ eius ꝓbatur intelligi. Et nota q2 non dixit: Qm̃
ſanctꝰ eſt: ſed qm̃ ſanctũ eſt: ſcilꝫ vt corpꝰ a deitate mẽ
tis cõtemplatione diſcerneres: ſed ad vnã ꝑſonã refer
Joan.1. res. i. ad verbũ qđ caro factũ eſt: ⁊ habitauit in nobis.
Pedes etiã diuinitatis per Tropologiã dicit: ſicut ⁊
ſcabellũ dictũ eſt: etiã ſic forſitan debemꝰ accipere: vt
extrema tẽporis deſignet: qñ dñs incarnari dignatus
1.Joan.2. eſt. Unde ⁊ Joãnes euãgeliſta dicit: Filioli nouiſſima
Gal.4. hora eſt. Paulus quoq; apl's dicit: Cum veniſſet pleni
tudo tẽporũ: miſit deus filiũ ſuũ factũ ex muliere: fa-
ctum ſub lege. [Moyſes ⁊ Aaron in ſacerdotibꝰ eius:
et ſamuel inter eos qui inuocant nomẽ eius. Inuoca-
bant dñm ⁊ ipſe exaudiebat eos]. Ideo priſce aucto-
ritatis magnos viros poſuit: eiſq; gratiam dñi aſſerit
fuiſſe conceſſam: vt ad ſimilẽ deuotionẽ fideles popu-
DOG. los incitaret. Et nota q2 hic Moyſen ſacerdotẽ dicit:
dñ ſic in heptateucho nõ legatur: Qui ⁊ ſi hoſtias nõ
offerebat ſicut Aaron frater ipſius: vota tñ populorũ
corã deo ſemꝑ exhibuit: qđ ſacerdotis officiũ ee mon-
ſtratur. Quapropter merito ⁊ hic ſacerdos dicit: qui
magnis precibꝰ iraſcẽte dño ꝓ pp'lo ſupplicauit. Sa-
muel autẽ in tẽplo dñi predicabili ſanctitate cõuerſa-
tus eſt: qui Dauid vnxit in regẽ. Sed qm̃ ſacerdotis
nõ accepit officiũ: q2 erat de tribu effraim: vnde ſacer-
dotes fieri nõ licebat: addidit de ipſo: Inter eos q̃ in-
uocãt nomẽ eiꝰ: q2 nolatim ꝑcurrere nõ poterat: quos
multitudo infinita dilatabat. Adiecit: Inuocabant
dñm ⁊ ipſe exaudiebat eos. Quantũ valeat ſinceritas
orõnis: in breuitate declaratũ eſt: quia fideliter ſuppli
cantes efficaciter audiebat. [In colũna nubis loque-
bat ad eos. † Quia cuſtodiebãt teſtimonia eiꝰ: ⁊ † pre- Al. non hꝫ.
cepta eius que dedit illis]. Nõ vacat qđ dictũ eſt: In Al. ꝓceptũ quod.
colũna nubis: quia ſemꝑ res iſta in edificatione domꝰ
pro fortitudine ponit ⁊ decore. In hac ergo ſpecie lo-
quebat illis dñs: que venturã fabricã eccleſie nuncia-
bat. Sed q2 illis tũc ꝑ nubẽ ꝟba fecit: nobis ꝑ ſanctũ
ſcabellũ ſuũ. i. per incarnationẽ ⁊ loqui euidentius et
apparere dignatꝰ eſt. Scabellũ oĩbus tẽplis excelſiꝰ:
oĩbus ſpũalibꝰ creaturis multo preſtãtius: ſicut dicit
apl's: Cui aũt ãgeloꝝ dixit: ſede a dextris meis? Sed Hebr.1.
quid mirũ ſi ille ſcabellũ dicitur q̃ ſe vermi: ſcarabeo:
herbe fullonũ: ⁊ angulari lapidi cõparauit? Non vti-
litatis intuitu: ſed humilitatis affectu: quã ſumendo
tantũ fecit excelſam: quantũ prius fuit in hoc mundo
paruiſſima. Sequitur: Quia cuſtodiebant teſtimonia
eius: ⁊ ꝓcepta eiꝰ que dedit illis. Reddit cauſas quare
eos exaudire dignaret dñs: quia ipſe illũ vere diligit
qui eiꝰ mãdata cuſtodit: ſicut ipſe diſcipulis dicit: Si Joan.14.
me diligitis mãdata mea ſeruate. Teſtimoniũ: eſt per DEF.
ſigna aliqua precedẽtis rei poſita ſignificatio: ſicut in
heptateucho dicit: Hoc erit vobis in teſtimoniũ. Pre
cepta eñ ꝑtinẽt ad legẽ: quã per Moyſen viſi ſunt ac-
cepiſſe. Unde oſtẽdit efficaciſſime placere deo: qñ a no
bis eiꝰ cõpletur imperiũ. [Dñe deꝰ noſter tu exaudie-
bas eos: deꝰ tu ꝓpicius fuiſti † illis: ⁊ vindicãs in oĩa Al. eis vlciſcẽs in oẽs adinuentiones
ſtudia eoꝝ]. Dicendo Tu exaudiebas: et tu illis ꝓpi-
tius fuiſti: oſtẽdit q̃dẽ deſideria ſanctoꝝ in bonis peti
tionibus fuiſſe cõpleta: eoſq; beneficia ſuſcepiſſe que
videbantur neceſſario poſtulari. Sed addidit: Et vin-
dicans in oĩa ſtudia eoꝝ. Hoc propterea poſitũ eſt: ne
ſemꝑ nos quereremus audiri: qñ vtrũq; in ipſis videt
impletũ. Cognoſcimꝰ enim eos: et interdũ exauditos
fuiſſe cũ peterent ꝓſpera: ⁊ iterũ in ſtudia eoꝝ vindi-
catũ: ne humana illis elatio ſurripere potuiſſet. Nam
q̃uis aliqui fideles ſint: ⁊ magna deuotiõe venerãdi:
oportet in eos pro tpe vindicari: ne cor eoꝝ ad ſuꝑbiã
videat poſſe deduci: ſicut ⁊ apl's dicit: Et ne magnitu- 2.Corin.12.
do reuelationũ extollat me: datꝰ eſt michi ſtimulꝰ car-
nis mee: angelus ſathane qui me colaphizet: propter
quod ter dñm rogaui vt diſcederet a me: ⁊ dixit michi
ſufficit tibi gr̃a mea: nã virtus in infirmitate ꝑficitur.
Quapropter audiuimꝰ exauditos: ⁊ in eis intelligamꝰ
etiã vindicatũ: vt cognoſcamus miſericordẽ Chriſtũ
vtrũq; feciſſe propitiũ. [Exaltate dñm deum noſtrum
et adorate in monte ſancto eius: qm̃ ſanctus eſt dñs
deus noſter]. Et ſuperius quidẽ pars verſus iſtius le-
gitur vbi facta diuiſio eſt: ſed ibi ſubiunctũ eſt: Et ado
rate ſcabellũ pedum eius: hic autẽ non montẽ: ſed in
monte ſancto dñm precipit adorari: quod ad montem
ſyon (qui eſt eccleſia) referri poſſe nõ dubiũ eſt: que eſt
montiũ mons: ⁊ ſancta ſanctoꝝ: cuius ipſe habitator
eſt Chriſtus. Sic vtrũq; in ſancta eccleſia dicit eſſe fa
ciendũ. Notandũ eſt autẽ q' ſanctũ dominũ in ſancto
monte precepit adorandũ: quoniã ſicut laus eius non
cõuenit oĩ prauo: ita nec eius culture loci poteſt con-
gruere turpitudo. Concluſio.

Conſideremus faciẽ huius pſalmi: quaſi duobus luminibus ſplen-
dere pulcherrimis. Incredulos terret: vt ad ſupplica
tionẽ deuotiſſimã ꝑducantur: fidelibus Chriſtũ dñm
adorare precipit: q2 ipſe nouit exaudire quos diligit.
Beata plebs que de tali gaudet imperio. Ualde quip
pe deſideriũ eſt: agnoſcere ⁊ amare creatorem. Qua-

propter exultationē nobis moueat auditus dñs Chri
ſtus. Fidelis ſerui eſt diligere dominantē. Nā qui nō
habet cariſſimū gubernatorē ſuum: ipſe ſe profitetur
horrendū. Natura quippe rerum eſt: vt ab eo te diligi
poſſe nullatenus arbitreris: quē cara mente nō appe
tis. Diligamus igitur vt amemur: queramus vt inue
niamus: pulſemus vt ad eū accedere valeamus. Con
tra omnes amentias eſt eū tepide querere: quem tibi
cognoſcis eterna beneficia poſſe preſtare.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 98.

¶ Pſalmus in confeſſione. xcix.

Iubilate deo omnis terra: ſer
uite dño in leticia. Introite
in conſpectu eius: in exulta
tione. Scitote quoniam dñs
ipſe eſt deus: ipſe fecit nos ꝛ
non ipſi nos. Populus eius
et oues paſcue eius introite portas eius in
confeſſione: atria eius in hymnis cōfitemini
illi. Laudate nomē eius qm̄ ſuauis eſt dñs:
in eternū miſericordia eius / ꝛ vſqꝫ in genera
tione ꝛ generationem veritas eius.

Cum frequenter in pſalmis poſita ſit pro re
rum opportunitate confeſſio: hic tamē in ti
tulo ſingulariter ꝓbatur aſcripta: reuera qꝛ
totus hic pſalmꝰ ad vtraſqꝫ ꝑtinet cōfeſſio
nes. Una eſt: qn̄ peccata noſtra depromen
tes culpabiles nos reoſqꝫ ꝯfitemur: ꝛ miſericordiam
dñi cōcedendā nobis pijs fletibus exoramus. Altera:
cū ſiue nobis bñficia collata laudamus: ſiue alijs pre
ET y. ſtita cū magna exultatione veneramur. Cōfeſſio enim
quaſi cōfactio dicitur: ſiue penitētia: ſiue laus multo
ruꝫ ore celebrata: que ideo ſic dicitur: vt ad plurimos
pertinere monſtretur. Diuiſio.

In prima parte pſalmi propheta cōmonet
vniuerſitatē: vt dñm debeat ſub magna io
cūditate laudare: quia tanti dñi triſte non
decet eſſe ſeruitiuꝫ. Et ne ſemꝑ hoc genere
cōfeſſionis vtendum crederet chriſtianus:
Scḋa parte dicit / vt maloꝝ nroꝝ delicta penitentes:
indulgētie ipſius portas intrare mereamur: qꝛ miſeri
cordia eius ꝑmanet in eternū. Expoſitio.

Iubilate deo oīs terra]. Sollicitus ꝓphe
ta de ꝑplo fideli: ne ſe putaret ſub anxie
tate triſticie Chriſto dño ſeruiturum: pri
mū a iubilatione cepit: qꝛ ipſa eſt iuſti per
fecta deuotio: dño ſub mētis iocunditate
1. Theſſal. 5. famulari: ſicut ꝛ apl's monet: Semꝑ gaudete: ſine in
termiſſione orate: in oībus gratias agite. Et ne quis ſe
minime crederet euocatū: addidit: Oīs terra: vt ipſe
inter homines nō videatur exiſtere: qui hanc vocē de
DEF. trectat audire. Iubilatio eſt enim: ſicut ſepe diximus:
magno mētis gaudio cōmoueri: nō tamē in articulata
verba ꝓrūpere. Nā qḋ dixit: Iubilate. Et ſubiunxit:
Oīs terra: frequenter ꝛ per caſus noīm diſcrepantes:
magnos indicat ſenſus. Nā cū Terra ſingulari nume
ro denunciet: Iubilate dicit: quod ad pluralē numerū
certū eſt ꝑtinere: vt hāc terrā ad hoīes: non ad tellurē
SCHE. eſtimares eſſe referendā: qḋ allegorice ꝯſtat intelligi.
DEF. Allegoria eſt enim figura aliud dicens: et aliud ſigni
Al. introite ficans. [Seruite dño in leticia. † Intrate in conſpectu
eius in exultatiōe]. Licet ſeruitia dñi diuerſis videan
tur officijs expediri: vt ſunt ordines eccleſiaſtici: mo
naſteria fidelium: heremite ſolitarij: laici deuoti: oīa
tamē ad iſta tria ꝟba ꝓprie referunt: vt dño ſub leticia
ſeruiatur: nō in murmuratione aut amaritudine men
tis: ſicut factū eſt in deſerto: qn̄ contra dñm iudaicus
ꝑpl's murmurauit. Sed iſta leticia vtiqꝫ charitas eſt:
que ſicut dicit apl's: nō inflatur: nō agit ꝑperā: non eſt 1. Corin. 13.
ambitioſa: ꝛ reliqua: que hāc virtutē egregiā mirabili
narratione deſcribūt. Quapropter illi ſub leticia dño
ſeruiūt: qui eū ſupra cūcta diligūt: ꝛ inuicē ſe fraterna
charitate reſpiciūt. O libera ſeruitus: o ſeruitiū ſupra
cūctas dñationes eximiū: quibꝰ talis leticia tribuitur:
qualis in regnoꝝ gloria nō habet. Sed iſtā leticiā que
in hoc mūdo ꝑcipit: vide quale ꝑmiū ſubſequat. Dicit
enim. Intrate in ꝯſpectu eiꝰ in exultatiōe. Multo dif
ficilius: multo preſtātius eſt ante tāti iudicis gaudere
ꝯſpectū: vbi ſic cōuenire ꝯſciētia cōmonet: vt gaudia
tūc ſumat humilitatis: quādo ſupbis oībus ꝓbat eſſe
terribilis. [Scitote qm̄ dñs ipſe eſt deꝰ: ipſe fecit nos
et nō ipſi nos. † Nos aūt populus eius ꝛ oues paſcue Al. non hꝫ.
eius]. In capite verſus huius cōtra ꝑfidiā loquit iu
deoꝝ: qui dñm ſaluatorē nō putando deū: in creatorē
ſuum manus iniſcere preſumpſerūt. Scitote dixit: in
telligite ꝙ iſte dñs quē dei filium minime crediꝺiſtis:
Ipſe eſt deus qui fecit celum ꝛ terram: qui nos quoqꝫ
ad ſuam imaginē ſimilitudinēqꝫ plaſmauit. Et ne pu
tarent humanā creationē patrū ſemina eſſe deputan
dam: adiecit: Et non ipſi nos. Nā quāuis natiuitati no
ſtre miniſteriū prebeat carnalis operatio: tamē ille in
hunc mundū nos ꝓbatur adducere: qui cūcta facit ad
exiſtentiā ꝑuenire. Sequitur: Nos autē populus eius
et oues paſcue eius. Uenit ad populū fidelē per cōpa
rationes pulcherrimas: qḋ ſit oſtendēs: Oues: qꝛ ſim
plices ſunt: et ipſe earū paſtor eſt verus. Paſcue eius:
id eſt diuinarū ſcripturarū copioſa et dulcis epulatio.
Ipſa ſunt paſcua: quibꝰ fidelis anima ſaginatur: ꝛ ad
future beatitudinis amena ꝑducit. Sic iſtis tribꝰ ver
ſibus cōplexus eſt quid agere: quid credere: qḋ intelli
gere debeat chriſtianus. [† Intrate portas eius in cō Al. introite
feſſione: atria eius in hymnis † confeſſionū. Laudate Al. cōfite
nomen eius]. Uenit ad ſecūdā partē: vt quia ſuperius mini illi.
dixerat in dñi laudibus eſſe iubilandū: nunc doceret
quēadmodū illi vnuſquiſqꝫ debeat ꝯfiteri. Porte dñi:
ſunt humilis penitētia: baptiſmū ſacrū: charitas ſan
cta / elemoſyne / miſericordia: ceteraqꝫ mandata: per q̄
ad eius poſſumus peruenire cōſpectū. Hortatur ergo
propheta: vt per hanc humilitatis confeſſionē: primo
ianuas miſericordie dñi intrare debeamus: ne nos ex
tra ouilia ſeuiētis lupi poſſit rapacitas inuenire. Ad
iecit: Atria eius in hymnis cōfeſſionum. Atria eius: ꝛ
hic ſubaudis / intrate. Significat enim ꝓphetas: euan
geliſtas: ꝛ quicūqꝫ dño aſpirāte docuerūt. Dicta enim
illoꝝ dñi ꝯſtat eſſe palatia: qn̄ ipſe in eis inuenit: ſi de
uota mēte ꝑquiritur. Sed vt hāc ꝯfeſſionē diuideret
a priore: poſuit In hymnis: qualis fuit illa dñi ſalua
toris: cū dixit: Confitebor tibi pater dñe celi et terre. Matth. 11.
Non enim ꝓ ſuis peccatis aliquid cōfeſſus eſt: ſed lau
des patri ſincera dilectione perſoluit. Cōgruus enim
ordo ſeruatus eſt: quia dū illis prius offertur: iſta iam
ſecura ſubſequitur. Addidit: Laudate nomen eius:
Ubi ponenda ſubdiſtinctio eſt: quia ſequēti verſui con
ſtat eſſe iungendū. [Quoniam ſuauis eſt dñs in eter Al. gratio
num miſericordia eius ꝛ vſqꝫ in † ſeculum ſeculi veri ne ꝛ gratia
tas eius]. Ne quis ſe putaret laudando fatigari: aut nem

cõtinuo labore flacceſcere: cauſam reddidit quare pre
dicandū eſt nomē eius:id eſt qm̄ ſuauis eſt dñs. Quo-
niā enim ꝓuenit in ſuauitate defectus: aut poteſt ani-
mus expleri vbi ſemper ꝓficit appetitus? Delectatio
iſta neſcit habere faſtidium: vbi ſic mens cõſolata re-
ficitur: vt nullatenus tamen eius deſideria deponan-
tur. Et ne ſuauitatē quam dixit crederes eſſe tempo-
ralem: In eternum dicit eius miſericordiam perma-
nere: quia cum ſemel preſtiterit futura bona: ab ipſo ta
men perpetue ſeruantur illeſa. Adiecit: Et vſqꝫ in ſecu
lum ſeculi veritas eius. Seculū ſeculi: et iſtud signi-
ficat quod nunc agitur: ꝛ illud quod credim⁹ eſſe ven-
Ps. 84. turum: quoniā ꝛ hic eſt veritas dñi: ſicut legitur: Veri-
tas de terra orta eſt: et in illo ſeculo: vbi promiſſionū
eius dona complentur: ꝛ ipſe cuꝫ ſanctis ſuis glorioſa
perennitate regnabit. Concluſio.

Mirabiliter hic pſalmus vtraſqꝫ nos con-
feſſiones edocuit: vt et alacres
dño iubilemus: ꝛ peccatorū noſtrorū vulnera ſine in-
termiſſione plangamus. In hoc enim mundo vtrūqꝫ
neceſſarium eſt: vt nec in triſticia deſperet dei ſeruus:
nec iterū anim⁹ eius proſperis reddatur elatus. Nam
ſicut ſanitas hominis humorū pace conſiſtit: ita per-
fectus eſt chriſtianus qui fuerit inter harum reruꝫ vi-
ciſſitudinem immobiliter temperatus. Suſcipiamus
ergo alacri mente que dicta ſunt. Qualis enim ſit iſta
deploratio ex hoc datur intelligi: vt in ea precipiatur
dñs eſſe laudandus: merito quia inde prouectus eue-
nit non reatus: non pena ſed premia: nõ deformis ſer-
uitus: ſed pulchra libertas.

Explicit expoſitio in pſalmum. 99.

Pſalmus ipſi Dauid. C.

Miſericordiā ꝛ iudiciū cãtabo
tibi dñe: pſallā et intelligā in
via imaculata quãdo venies
ad me. Perambulabā in ino-
cētia cordis mei: in medio do
mus mee. Non proponebam
ante oculos meos rem iniuſtā: faciētes pre-
uaricationes odiui. Non adheſit michi cor
prauū: declinantē a me malignū non cogno
ſcebā. Detrahentē ſecreto proximo ſuo: hūc
perſequebar. Superbo oculo et inſatiabili
corde: cū hoc non edebam. Oculi mei ad fi-
deles terre vt ſedeant mecū: ambulãs in via
immaculata hic michi miniſtrabat. Non ha
bitabit in medio dom⁹ mee qui facit ſupbiā:
qui loquitur iniqua non direxit in conſpectu
oculorū meorū. In matutino interficiebam
oēs peccatores terre: vt diſperderē de ciui-
tate dñi oēs operantes iniquitatem.

Quãuis tituli ab hyſtoriis tracti virtutem
videantur indicare pſalmoꝝ: tamē ꝛ ſim-
plices idē ꝯtinere noſcuntur. Eſt ſiquidē
textus iſte mirabilis: ꝛ in forma perfecte
ſanctitatis incluſus: qui cētenariū fructū
debeat expectare premiorū. Sed ideo verba noſcitur
premiſiſſe notiſſima: vt eius virtus ſimplex atqꝫ ꝑſpi-
cua: ſenſus luc idiſſimos ac nimis honorabiles indica-
ret. Pſalm⁹ enim ſanctā ſignificat oꝑationē. Ipſi Da

uid vbi ponitur: totū Chriſti virtutib⁹ applicatur: vt
nichil de iſto terreno rege intelligas: ſed omnia de illo
celeſti dicta cognoſcas fuiſſe. Diuiſio.

Congregatio illa ſanctoꝝ: quā per vniuer-
ſum mundū catholica parit et multiplicat
eccleſia. In prima parte pſalmi cantare ſe
dicit dño miſericordiā et iudiciū: ꝯſortiaqꝫ
refugere peſſimorū. Secūda parte fideles
ſe aſſerit diligere: ꝛ cū eis gratiſſima habitatione ver-
ſari. Demones autē cū ſuis immiſſionib⁹ de ſuo corde
repellere: quos nouit cū dei famulis nõ habere vllate-
nus portionem: vt tali inſtitutione formati: ꝛ appetere
bona ꝛ mala renuere debeamus. Expoſitio.

Miſericordiā ꝛ iudiciū cantabo tibi dñe: pſal
lam. Celeſtis in terra multitudo beatorum
protulit initiū: quod breuiter cuncta cõclu-
deret. Poteſtas enim dñi ſemꝑ aut miſere-
tur: aut iudicat. Sed neqꝫ miſericordia ipſius ſine iu-
dicio: neqꝫ iudiciū ſine miſericordia reperitur. Vtraqꝫ
enim ſe mutua ſocietate coniūgunt. Nec factum eius
aliquod ꝓuenit quod non plenū cūctis eſſe virtutib⁹
ſentiatur. Nam ſicut hic dixit: Miſericordiam ꝛ iudi-
cium: alibi dicit pro his duob⁹ nominibus / iuſticia et
pax. Et iterū: miſericordia ꝛ veritas: vel iuſticia ꝛ iu-
diciū preparatio ſedis tue: vt vbiqꝫ deū pium demon
ſtret ꝛ iuſtum. Quod genus locutionis inter propria IDI
ſcripture diuine cõnumerari poſſe nõ dubiū eſt. Nam
et in illo aduentus ſui tēpore glorioſo: primo loco mi-
ſericordiā facit: quãdo dicit: Venite benedicti patris Matth. 25.
mei ꝛc. ſed nõ ſine equitate: quia fidelib⁹ ſua promiſſa
reſtituit. Poſtea vero iudiciū ſequit: cū dixerit impiis
Diſcedite a me maledicti in ignē eternū: quod tamen Ibidem.
non eſt ſine pietate: qm̄ poſt multā patientiā noſcitur
ꝓferre vindictā. Vides ergo hec duo ꝛ ꝯſentanea ſibi
eſſe: ꝛ ſuis ordinibus collocata radiare. Audiant itaqꝫ
miſericordem dñm peccatores: qui de ſua nequiter ſa-
lute deſperant. Intelligāt ſupbi iudicē: qui malū ſuū
nõ eſtimāt eſſe puniendū. Ita hic totū cõpendioſe ple
niſſimeqꝫ cantatū eſt: qm̄ in his duobus ſermonib⁹ et
cuncta oꝑa dñi: ꝛ totius eccleſie edificatio ꝓbatur eſſe
narrata. Adiecit: Tibi dñe pſallā. Dño pſallit: qui bo-
nis factis ſuis eū placare cõtendit. Ipſa eſt enim ſua-
uiſſima virt⁹ armonie: quãdo vox cognoſcitur operib⁹
ꝯſonare. Nam ſi he due res diſcrepabili ſibi varietate
diſſentiant: nequaqꝫ poſſunt pſalmodie tēperatā effi-
cere cãtilenā. Nec ad aures dñi venit: quod ſe mutua
ꝯtrarietate cõfundit. [Et intelligā in via immaculata:
quãdo venies ad me]. Hic verſus de ſuperiorib⁹ pen-
det. Nam ſi diſciplinabilis illa pſalmodia cõpetenter
dirigatur ad dñm: vide qd preſtat: vt intelligat in via
immaculata: quãdo ad ſe dñs venire dignetur: quē ma
gnopere ſuſtinebat. Intelligā dicit: id eſt credā puro
cordis affectu: vt qđ oculis carnalib⁹ nõ videbat: viua
citer cõſpiceret anime deſiderātis adniſu. Et qm̄ tale
deſideriū ſpūaliter iam videntis erat: dicit quēadmo-
duꝫ venire diſponat: In via ſcilicet immaculata: quia
Chriſtus dñs peccata non habuit: qui ꝛ per hūc mun
dū immaculatis greſſib⁹ ambulauit. Hoc eſt enim qđ
dicit: Et intelligā in via immaculata / qñ venies ad me.
[Perambulabā in inocentia cordis mei: in medio do-
mus mee]. Hypotheticus denuo ſyllogiſmus aperit.
Si iuſtus ꝑambulat in inocentia cordis in medio do- Syl.
mus dñi: nõ ꝓponit ante oculos ſuos rem malā. Atta
men iuſtus ꝑambulat in inocentia cordis in medio do
mus dñi: non ꝓponit igit ante oculos ſuos rem malā:

Nunc ſequentia videamus. Dicendo Perambulabã/
oſtendit vitam mundi iſtius non ſe ſtudioſiſſime per-
quiſiſſe: ſed tanq̃ tranſitoriã fuiſſe decurſam. Ac de-
inde quid poſſit innocentia paucis verbis abſoluitur:
vt in medio domus dei habitare mereretur: quatenus
et reliquis bonum exemplũ prebeat: ⁊ ipſa honorabili
cõuerſatione reluceat. Nam quantũ valeat innocẽtia:
hinc datur intelligi: vt ꝓpter gratiſſimã ſimplicitatẽ
in colũbe ſpecie ſpiritus ſanctus appareret: ⁊ propter
mãſuetudinẽ beatã/agnũ ſe vocari dei filius elegiſſet:
deſignans q̃m illa celeſtis ⁊ vera ſapientia in peccato-
ribus placidis atq; humilib⁹ cõquieſcat. [Non propo
Al. iniuſtã nebã ante oculos meos rem † malã: facientes p̄uari
cationes odiui. Nõ adheſit michi]. Quoniã ſuperius
dixit: ambulaſſe ſe in medio eccleſie in innocentia cor-
SCDE. dis ſui: nunc p figurã Etiologiã: que latine appellatur
cauſe redditio: hoc duobus modis exponit. Primo di-
cens vſq; ad poſitam diuiſionẽ: cũ vitioſis ſe non ha-
buiſſe conſortiũ. Deinde vſq; ad finẽ pſalmi: aſſerit cũ
fidelibus ſuã ſe poſuiſſe nichilominus portionẽ: et de
corde ſuo diaboli fugaſſe verſutias. Sic maximã par-
tem hui⁹ pſalmi/hec figura cognoſcitur eſſe cõplexa.
Nunc ad exponẽda verba redeamus. Qui deũ credit
vitorẽ: rem malã ante cordis ſui lumina non ꝓponit:
quia neceſſe eſt vt deſpiciat terrena: qui noſcitur cõſi-
derare celeſtia. Sed qui in mũdo erat: rem malã ante
ſuos oculos quomodo poterat nõ habere: niſi quia il-
li talia diſplicebãt: nec eoꝝ vitioſa delectatione caple-
batur? Iuſte ergo dixit ſancta ꝯgregatio: ante oculos
cordis ſui ſe nõ poſuiſſe nequitias quas de penetrali-
bus ſue mentis excluſerat. Recte ſiquidẽ illas res vi-
dere nõ dicimur: quas nullis delectationib⁹ intuemur.
Sequitur: Faciẽtes p̄uaricationes odiui. Expoſuit
quẽadmodũ mala ad eius nõ potuerint internos ocu-
los ꝑuenire: quia p̄uaricatiões hoim iugiter habuit
odioſas. Illas enim res vnuſquiſq; reſpicere dicitur:
quas ⁊ diligere poſſe iudicatur. Nam q̃uis ante faciẽ
noſtrã veniãt: tamẽ in cõſpectu mẽtis noſtre non ſunt
que execrabili abominatiõe refugim⁹. Addidit: Non
adheſit michi. Hoc coma oino ſuſpenſum eſt: deſide-
rat enim caput verſus ſequẽtis: id eſt cor prauũ: qđ fre
quẽter factũ ſm hebreos in pſalterij verſib⁹ inuenim⁹
Cor enim prauũ adherere nõ poteſt: niſi peccatoꝝ ini
quitate diſtortis. Inuicẽ quippe ſibi equalia vota glu
tinantur: ⁊ ediuerſo diuiduntur quecũq; ꝯtraria ſunt:
nec prauũ recto cõuenit: quia moꝝ varietate diſſentit.
Hic aũt ſtatus incidit coniecturalis: vbi queritur: aut
Al. d̄clinãtẽ cũ quib⁹ cõuiuat: aut q̃ modo viuat. [Cor prauũ † de-
Al. malignũ clinantes a me † malignos non † agnoſcebam]. Dixi-
Al. cogno- mus Cor prauũ ſuperiorib⁹ eſſe iungendũ: vt abſolu-
ſcebam. ta ſentẽtia ſubſequat. Declinãtes a me malignos non
agnoſcebã. Declinantes a me malignos hereticos di
cit: qui prauis dogmatib⁹ a catholica p̄dicatione diſ-
ſentiunt: ⁊ declinãtes ſemitas rectas: vias peſſimas ſe
auditoreſq; deducunt. Non agnoſcebã dixit: q̃m cũ ſe
baptizatos atq; ſignatos aſſerãt: nõ in eis agnoſcitur
diuina dilectio: qui blaſphemi probantur in dño. Illi
enim a chriſtianis veraciter recognoſcunt: qui ſe fidei
Al. ſecreto prauitate non polluũt. [Detrahentẽ † aduerſus proxi
ꝓximo ſuo mum ſuũ occulte: hunc ꝑſequebar]. Detrahit hereti-
cus catholico: quãdo abſentẽ aliqua oblocutione dila
cerat: nec audet palã cõtendere: qui ſe nouit irrationa-
bilia vendicare. Hos dicit ꝑſequẽdos: vt ad veritatis
ſtudia cõcitentur: qui decepti varijs queſtionib⁹ elu-
duntur. Proximũ enim dicimus ⁊ carnis nobis ſocie-
tate ꝯiunctũ: et aliqua legis vicinitate ſociatũ. Nã dũ
quidã eorũ nobiſcũ vetus ac nouum teſtamentũ ſuſci-
pere videantur: recte tñ intelligere ſcripturas diuinas
deteſtabili voluntate cõtemnũt. [Superbo oculo ⁊ in-
ſatiabili corde: cũ hoc non edebã]. Duo eſſe dicit ge-
nera perfidoꝝ. Unũ ſicut ſuperius poſuit: quod proxi-
mis detrahit: ſed illud iam quẽadmodũ curari poſſit
oſtendit. Aliud vero quod ſupbo oculo: id eſt voluntate
ꝑtumida ⁊ inſatiabili corde a blaſphemijs nõ rece-
dit: ſic dicit eſſe vitandũ: vt iam nec ipſum cũ eodẽ de-
beamus inire cõuiuiũ: ne aures chriſtianoꝝ abominã-
dis ſermonibus inquinentur. Sed ⁊ hoc acrius quidẽ
tamẽ gen⁹ curationis indultũ eſt: vt cũ ſe mens impia
ſanctis viris execrabilẽ viderit factã: errorẽ ſuũ adhi-
bita ſatiſfactione recorrigat. Nam ſi apoſtol⁹ dicit de 1. Corin. 5.
chriſtianis male viuentibus: cuʒ his nec cibũ ſumere:
quãtomagis hoc fieri cõuenit de truculentis atq; ob-
ſtinatis hereticis? Siue hoc ſpũaliter intelligendum
eſt de corpore dñi ſaluatoris: vt cũ illis cõmunicatio
nõ edatur: a quib⁹ fides chriſtiana diſcerpitur. Et in-
tende: quia ſiue ſuperiora que dicta ſunt: ſiue que in ſe-
cunda diuiſione dicẽda ſunt: omnia pertinent ad ſtatũ
cõiecturalẽ: in quo maxime diſerta oratoꝝ exercentur
ingenia. [Oculi mei † ſup fideles terre vt ſedeant † hi Al. ad
mecũ: ambulãs in via immaculata hic michi miniſtra Al. non hʒ.
bat]. Sancta illa cõgregatio venit ad ſecundã partẽ.
Et ſicut ſuperi⁹ abominabiles ſibi reddidit infideles:
ita nũc recte credentiũ viroꝝ deſiderat habere cõſor-
tiũ. Illos enim cordis oculos quos auertebat a peſſi-
mis: nũc ſe profitetur ſociare cũ ſanctis. Fideles terre
dicit: qui per totum mundũ habitant chriſtianos. Se-
deant aũt mecũ. i. in fidei vnitate ꝑmaneant. Per hũc
enim ſitum: ⁊ requies deſignatur: ⁊ imobilitas mentis
oſtẽditur. Uolunt hoc aliqui ꝓpter excellentiã dictoꝝ
et Chriſto dño euidẽter aptare. Sʒ ſubita nõ eſt ꝑmu
tatio facienda: vbi ſe tamẽ introducta poteſt explica-
re ꝑſona. Sequitur: Ambulãs in via immaculata: hic
michi miniſtrabat. Hec eſt reuera fideliũ chriſtiano-
rum manifeſta probatiõ: et ſua vita clareſcere: ⁊ mini-
ſtrorũ cõuerſatione relucere: ſicut iam in decimoſepti-
mo pſalmo dictũ eſt: Cum ſancto ſanctus eris: ⁊ cum Pſ. 17.
viro innocente innocẽs eris. Et cũ electo electus eris:
et cum ꝑuerſo peruerteris. Sed q̃uis hoc nec a laicis
videatur exceptũ: tamen ſpecialiter ſacerdotib⁹ pro-
batur impoſitũ: vt tales miniſtros habeãt: qui diuinis
regulis non repugnent. [Non habitabit in medio do-
mus mee: qui facit ſuperbiam]. Adhuc in dictis ſupe-
riorib⁹ perſeuerat. Negat enim cũ ſuperbis ſibi fuiſſe
aliquã portionẽ: ne crederetur eos probaſſe/quoꝝ fa-
miliaritatẽ ſibi videbatur adiungere. Illud aũt quod
poſuit: In medio domus mee: hoc vult intelligi/quia
nichil cõmiſſum talis habuit: nullo honore p̄eminuit:
nulla poteſtate letatus eſt: vt quaſi in medio domus
eſſe videretur: cui patriſfamilie ſerenus animus arri-
debat. Unde cognoſcimus talia nos habere debere in
ſuſceptis iudicia: vt nullatenus peſſimis hominibus
faueamus: nec nobis grati videantur eſſe: qui morum
prauitate vitandi ſunt. [Qui loquitur iniqua non di-
rexit in conſpectu oculorũ meorũ]. Et hic quoq; ver-
ſus ad ſuperiora reſpondet. Dicit enim ſibi non pla-
cuiſſe: qui aut iniquis detractionib⁹: aut prauis noſce
batur ſtudere colloquijs. Iniquũ enim: ad totũ perti-
net: quod diuina pietas execratur. Non direxit: ſigni-
ficat non profecit. Illos enim dirigi dicimus qui acce
dendo proficiũt: aut aliqua proſperitate meliorantur:

quod vtiq̃ non ſolet eis contingere:qui tortuoſis ſtu-
Al. matu-tino. dent ſemitis ambulare. [In † matutinis interficiebã
omnes peccatores terre]. Poſtq̃ dixit malorũ ſe fu-
giſſe conſortia: vnde pleriq̃ poſſunt euenire peccata:
nunc ad mentis ſue interiora cõuerſus: illã peſtem ty-
rannicã vaſtatricẽ generis humani:id eſt prauã demo
num ſuggeſtionem/ queadmodũ de penetralibus ſuis
expulerit decenter exponit. In matutinis: in ipſis vi-
delicet initijs dicit:quãdo in nobis ſuggeſtiones dia-
bolice velut dubia crepuſcula ceperint apparere: tũc
oratione debent eijci:tũc abominabili execratione de-
trudi: ne paulatim noxie creſcẽtes velut dies nox ne-
buloſiſſima cõprehendat. Peccatores autẽ terre ſunt
demones:qui vniuerſam carnẽ deducunt prauis imiſ-
ſionibus ad reatum. Peccatores enim iuſte dicuntur:
q̃ peccatores faciũt. Ipſi ergo cũ ſuis operibus in-
terficiũtur:anime hominũ ſine dubitatione ſaluantur.
Hoc autẽ fieri manifeſtũ eſt: quãdo nobis cõpunctio
lachrymarũ diuini roris miſeratione confertur. Neq̃
enim eã quando volumus offerre preualemus:ſed tũc
Al. Ut diſp derent. pẽditur:q̃ ipſius largitate preſtatꝰ. [† Et diſperdã de
ciuitate dñi:oẽs operantes iniquitatẽ]. Ciuitatẽ dñi:
DOG. animã piam patres eſſe dixerũt. Unde diabolus diſp-
ditur:q̃ a ſua intẽtione remouetꝰ. O crudelis:o tyran-
nice voluntatis iniquitas: nõ ſufficit q̃ holes mori fe-
cit:ſed adhuc ne recuperati poſſint viuere vehemẽter
inſiſtit. Sed tu dñe qui vides impudẽtiſſimũ hoſtem;
preſta validã defenſionẽ: ne ille ad votũ ſuum perue-
niat:qui te nobis infenſum facere inſatiabili calidita-
te feſtinat. Tuis te verbis: tuis cõmonitionibus exo-
Pſã.34. ramus: Iudica domine nocentes me:expugna impu-
gnantes me: apprehende arma et ſcutum:⁊ exurge in
adiutorium michi. Concluſio.

Cognouimus qualis fuerit iſte ſanctiſſimꝰ qui in medio domus diuine:
miſericordiam et iudicium dñi pura mente cantauit:
queadmodum malos abſolute vitauerit:bonis autem
fuerit gratiſſima ſocietate coniunctus: concupiſcen-
tias cordis ſui ſaluberrima deliberatione ꝓlecerit: vt
merito hunc numerũ obtinuiſſe videatur:qui ſpeciem
deſiderabilis corone digitorũ dextre manus inflexio-
DOG. ne deſignat. Hoc donum martyrum: hoc eſt virginũ
munus:⁊ quicquid eſt eximium in eccleſia: tali fructu
peruenire demonſtratur ad premiũ:ſicut dicit apoſto-
1.Timo.4. lus:De reliquo repoſita eſt michi corona iuſticie:quã
reddet michi dominus in illa die iuſtus iudex. Orbis
ASTR. ipſe terrarum: hoc ſchemate fertur ambiri: celum in-
numeris auctoribus legimus eſſe cõuexum:ſtellas vi-
dimus ſpherica rotũditate fulgentes:ſolem ipſum cir
culi pulchritudine radiare. Lunam quoq̃ certum eſt
in hanc venire formam:quando noſcitur eſſe perfecta.
Et ideo conſideremus cuius hec perſona ſit meriti:
cuius elegantie comprobetur:vt in hoc calculo poſita
eſſe videatur: qui et premiorum ingentium continet
dignitatem: ⁊ creaturarum celeſtium portat imaginẽ.
Pudet enim dicere peccatis obnoxium centenarij nu
meri fecunditate prouectũ: ⁊ quod ſanctorũ diximus
meritis applicatuꝝ:indigno michi fuiſſe collatũ. Sed
preſtet diuina potentia: vt nichil adiudicatione ſua
gaudere nos faciat remiſſione procuidubio peccato-
rum: et non pro meritis noſtris damnet: qui liberare
ſolus preualet confitentes.

Explicit expoſitio Caſſiodori in pſalmum centeſi-
mum ⁊ vltimum ſecunde Quinquagene.

Caſſiodori Clariſſimi Senatoris Roma
ni in tertiam Quinquagenam Pſalterij/
Expoſitio Incipit.

Titulus Pſalmi Centeſimiprimi.

Oratio pauperis cum anxius fuerit: ⁊ co
ram dño effuderit precem ſuam. Ci.

Domine exaudi orationẽ me-
am:et clamor meus ad te ve-
niat. Non auertas faciẽ tuã
a me: in quacũq̃ die tribulor
inclina ad me aurem tuã. In
quacunq̃ die inuocauero te:
velociter exaudi me. Quia defecerunt ſicut
fumus dies mei: et oſſa mea ſicut cremium
aruerunt. Percuſſus ſum vt fenum et aruit
cor meum: quia oblitus ſum comedere pa-
nem meũ. A voce gemitus mei: adheſit os
meum carni mee. Similis factus ſum pelli-
cano ſolitudinis: factus ſum ſicut noctico-
rax in domicilio. Vigilaui:et factus ſum ſi-
cut paſſer ſolitarius in tecto. Tota die ex-
probrabant michi inimici mei: ⁊ qui lauda-
bant me aduerſum me iurabãt. Quia cine-
rem tanq̃ panem manducabam:⁊ poculum
meum cum fletu miſcebam. A facie ire in-
dignationis tue: quia eleuans alliſiſti me.
Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: ⁊ ego
ſicut fenum arui. Tu autem domine in eter-
num permanes: et memoriale tuũ in gene-
ratione ⁊ generationẽ. Tu exurgens miſere
beris ſyon: quia tẽpus miſerendi eius quia
venit tẽpus. Quoniã placuerũt ſeruis tuis
lapides eius: ⁊ terre eius miſerebuntur. Et
timebũt gẽtes nomen tuũ dñe:et oẽs reges
terre gloriã tuã. Quia edificauit dñs ſyon:
et videbitur in gloria ſua. Reſpexit in ora-
tionem humiliũ:⁊ non ſpreuit precem eorũ.
Scribantur hec in generatione altera:⁊ po-
pulus qui creabitꝰ laudabit dñm. Quia ꝓ-
ſpexit de excelſo ſancto ſuo: dñs de celo in
terrã aſpexit. Ut audiret gemitus compe-
ditorũ: vt ſolueret filios interemptorũ. Ut
annũcient in ſyon nomen dñi: ⁊ laudẽ eiꝰ in
hieruſalẽ. In cõueniendo populos in vnũ:
et reges vt ſeruiãt dño. Reſpondit ei in via
virtutis ſue: paucitatẽ dierũ meorũ nuncia
michi. Ne reuoces me ĩ dimidio dierũ meo-
rũ:in generatione ⁊ generationem anni tui.
Initio tu dñe terrã fundaſti: et opa manuũ
tuarũ ſunt celi. Ipſi peribũt tu autẽ perma-
nes:et oẽs ſicut veſtimentũ veteraſſent. Et
ſicut opertoriũ mutabis eos ⁊ mutabuntur:
tu aũt idem ipſe es:⁊ anni tui non deficient.

Filij ſeruorum tuorum habitabunt: ⁊ ſemen eorum in ſeculum dirigetur.

Quãuis aliqui preſentẽ pſalmũ dño ſaluatori aptandũ eſſe putauerint: cõueniens videt̃ afflicti magis ⁊ gemẽtis pauperis: ſicut ⁊ titulus ipſe cõtinet: introducere in hac relatione pſonã: q̃ multa ſunt que illi immaculate ſancte incarnationi nequeãt cõuenire.
Primũ: ꝙ anxius nuſq̃ fuiſſe legitur dñs Chriſtus.
Dēf. Anxius eſt enim: qui in graui diſcrimine conſtitutus: nullã partem quã ſequi debeat nouit eligere. Deinde: qd̓ in textu pſalmi habet: Oblit⁹ ſum mãducare panẽ meũ. Et illud: Quia cinerẽ tanq̃ panẽ manducabã: ⁊ potũ meũ cũ fletu tẽperabã. A facie ire indignatiõis tue: quia eleuans alliſiſti me. Et alia que cum labore maximo vendicantur: ſi ipſi dño cõſentiamus aptari. Sed qm̃ grauiter vulneratũ: ⁊ duris calamitatib⁹ plenũ orationẽ fundere cõueniebat aſſiduã: anxij pauperis pſona cõgruenter appoſita eſt: cuius vocẽ nec verecũdia vlla cõprimeret: nec indigentie neceſſitas abſtineret. Nam cũ dicit: Corã dño: talem orationẽ vult intelligi: q̃ de ſacculis anime ante pedes regios quaſi aurei metalli copia decora fundatur. Vix enim reperies: ſicut quidã dixit: vt oranti cuiq̃ non aliq̃d inane cogitationis incurrat obſtaculum: ⁊ intẽtionẽ qua in deũ mens dirigitur declinet ac frangat. Et ideo certamen magnũ atq̃ ſaluberrimũ eſt orationi cepte iugiter imminere: ⁊ cũ adiutorio dei obſiſtere viuaciter ſuggeſtionib⁹ inimici: quaten⁹ fixa ſemp̄ ad deũ mens ſtabili intentione cõtendat: vt merito poſſit dicere qd̓
2. Timo. 4. ait apoſtolus: Certamẽ bonũ certaui: curſum cõſummaui: fidẽ ſeruaui. Tales ſunt pauperes Chriſti: qui non ſolũ pro ſuis malis: verũetiã pro totius mũdi calamitatibus intercedere comprobantur. Egent in hoc ſeculo: ſed ſunt locupletes deo. Vitijs vacui: ſed virtutib⁹ pleni. Deſpecti hoibus: ſed acceptabiles Chriſto. Nam iſte qui ſe primũ lamentabili afflictione diſcruciat: tanta gloria ꝓphetie in ſubſequentibus refulget: vt euidenter poſſit agnoſci: quo ibi munere coronetur quando iam hic ſpe tanta reficitur. Et nota quia dum vbiq̃ in titulis nomina ſint poſita: hic pauper ſine nomine introducitur ad loquẽdũ: ſcilicet vt cũ vni datur: oẽs ſibi pauperes Chriſti cognoſcerẽt attributũ. Animo preterea condendũ eſt: hunc pſalmũ quartũ eſſe ex his qui notantur oratio: q̃uis penitentiũ quintus eſſe videatur. Sciendũ eſt plane: orationũ duo eſſe genera. Unũ quando dñs Chriſtus orat ad patrẽ: non pro peccatis ſuis que oĩno nõ habuit: ſed humanã naturã ab aduerſitatibus huius ſeculi poſtulat liberari quam eſt dignatus aſſumere: ſicut in ſextodecimo pſalmo et in octogeſimoquinto conſtat effectũ. Aliud vero: cum in pſalmo octogeſimonono introducit Moyſi perſona reuerẽda in typo ſacerdotali: qui ꝓ pctĩs tã ſuis q̃ generalib⁹ deprecat̃: necnõ in p̄ſenti pſalmo pſona pauperis adhibetur: qui ſub penitentie humilitate anxius clamat ad dñm. Et ideo ois penitẽtia eſt oro: non aũt ois oratio penitentia eſt: quãdo ⁊ ille orauit/qui nichil admiſit quod reatui potuiſſet aſcribi. Sic iſti pſalmi qui orationis titulo prenotantur: cum ſuis proprietatibus probantur expliciti.

Diuiſio.

Pauper iſte mundanis diuitijs egens: ſed ſupernis virtutibus abũde ditiſſimus: in exordio pſalmi multipliciter dominum rogat: vt eius clamor ad ipſum ꝑuenire mereatur: q̃m iugi afflictione contritus: oſſa ſua ſicut in frixorio dicit eſſe confrixa. Sequitur flebilis nimis et dolenda narratio: que eſt manifeſtatio neceſſitatũ et probabilium lingua cauſarũ. Et ne poſt tot aſperas calamitates de caſtigatione ſua videret̃ ingratus: tertia parte dñi laudes dulciſſima nimis intentione proſequitur: cuius aduentu conſtruendã dicit eccleſiam. Et cũ ſint omnia ꝑmutanda: ipſe tamen ꝑmaneat in eternũ. Infertur etiã ſub hylaritate nimio votiua concluſio: ſanctorũ ſemen ibi eſſe dirigendũ: vbi habitat dñs in gloria ſempiterna. Sic lex illa penitentiũ regularis: pleniſſime noſcitur fuiſſe completa. Inchoauit enim a lachrymis: finiuit in gaudio.

Expoſitio.

Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te † perueniat]. Uidens propheta Al. veniat ante aduentum domini humanos creſcere indeſinenter errores: perſonã pauperis conuenienter aſſumpſit: qui calamitates mundi penitẽtie humilitate defleret: vt cito illi miſericors ſubueniret: quẽ tot mala adunato faſce deprimebant. Dicit enim: Domine exaudi orationem meam: ſcilicet eam quã pius allegator pro totius mundi liberatione fundebat. Sanctorum enim conſuetudo eſt: ſic dolere calamitates alienas vt proprias: ſicut apoſtolus ait: Quis infirmatur ⁊ ego non infirmor? Quis ſcandali- 2. Corin. 11. zatur et ego non vror? Sequitur: Et clamor meus ad te perueniat. Nouerat hic pauper doctus lege diuina precibus peccatorũ nubem quandã frequenter opponi: de qua Hieremias dicit: Oppoſuiſti nubẽ: ne tran- Treñ. 3. ſeat oratio noſtra. Abachuc quoq̃ propheta idem di- Abachuc. 1 cit: Uſq̃quo domine clamabo ⁊ non exaudies: vociferabor ad te iniuriam accipiens ⁊ non intendes? Quapropter memor iſtarum rerum: anxius ſuum clamorẽ feſtinabat ad dominũ peruenire: ne delictis impedientibus remediũ a dño tardaret accipere: qui multis ꝓbabatur calamitatibus ſubiacere. Primo enim poſuit orationẽ: nunc adiecit clamorẽ: vt ſtudia ſupplicationis creuiſſe cognoſceres: cuius orationẽ in clamorem maximũ prorupiſſe ſentires. Hunc autẽ modũ ſancte orationis ſeruandũ deuotiſſimus chriſtian⁹ intelligat: vt idipſum cogitet quod orat: ipſum reſpiciat mente cui ſupplicat: oẽs ſuperfluas cogitationes excludat. Aliud non admittat extraneũ: ne vt ait quidã: puriſſimis fontibus apros immittere videatur improuidos. Hunc etiam ſancti Ambroſij ſm apoſtolũ: hore ſexte roſeus hymnus ille redoluit. Ait enim: Orabo mente 1. Corin. 14. dominũ: orabo ſimul ſpiritu: ne vox ſola deo canat: ſenſuſq̃ noſter alibi ductus aberret fluctuans: vanis preuentus caſibus. Tunc enim deo accepta eſt oratio canentiũ: ſi pura mens idẽ gerat quod explicat vox cantici. [† Ne auertas faciem tuam a me: in quacũq̃ die Al. Non tribulor]. Recolebat pauper iſte beatiſſimus: renuiſſe dominũ per Eſaiam prophetam: pertinacium munera peccatorum: cum dicit: Sanguinem vitulorum et Eſa. 1. agnorum ⁊ hircorũ nolo: cum veneritis ante conſpectum meum: quis queſiuit hec de manibus veſtris? Talia metuens iſte atq̃ recogitans petit: ne ſacrificium quod immolabat: id eſt penitentiã ſuã ita deſpiceret: ſicut ſupra meminit de imolationibus peſſimorum. Sic ⁊ quinquageſimus ait: Cor cõtritũ ⁊ humi- Ps. 50. liatũ deus non ſpernit. Supplicat itaq̃: ne a cõſpectu dñi reddatur alienus. Iſta enim regula recte petitionis eſt: vt nos reſpiciens pctã nr̃a deſpiciat: q̃ ſic nos miſerat⁹ abſoluit ſi illa nõ ↄſpicit: ſicut iã in quinquageſimo pſalmo dictũ eſt. Auerte faciẽ tuã a peccatis

meis. Quapropter nõ incõgrue de pſalmo penitentie
penitẽtis mutuamur exempla: cũ ⁊ ſenſus par pbetur
et cauſa cõſimilis. Addidit: In quacũq; die tribulor.
Quacũq; die: nõ ↄtinuationẽ ſignificat ſed interualla
tẽporis fuiſſe declarat: quãdo vigebat maximis vul-
nerib⁹ peccatoꝝ: quãdo eũ deteſtabilis premebat ini-
micus: vt quaſi ſub crudeli fera poſito: liberatoꝛ piiſſi-
mus ſubueniret. [Inclina ad me aurẽ tuam. In qua-
cũq; die inuocauero te: velociter exaudi me]. Multis
quidẽ modis: ſed vna petitio eſt: vt oꝛationẽ pauperis
SLHE. dñs exaudire digneẽ. Que figura grece dicitur Epi-
mone: latine repetitio quotiens diuerſis verbis eadẽ
dicitur ſub iteratione ſententia: qd̃ p hos tres verſus
a pꝛincipio factũ eſſe declaratur. Inclina aurẽ: pꝛebe
ELY. dicit auditũ. Unde ⁊ auris ipſa ab auditu dicta eſt: q̃
nõ erãt merita: que ſe ad ipſuz erigere potuiſſent. Au-
ris vero dñi pꝛo clementia poniẽ: qua preces ſupplicũ
benignus exaudit. Nã cũ totos audiat: totos videat:
ſolos illos audire diciẽ: quib⁹ preſtare digna. Sequiẽ
In quacunq; die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quantum ſe in humilitate penitens iſte pꝛona mente
ꝓſtrauerat: tantũ in ipſa ſupplicatiõe creſcebat. Nam
dũ prius dixiſſet: Inclina ad me aurẽ tuã: iam cõfiden-
tius petit: vt celerius mereatur audiri. Nã qui veloci-
tatẽ poſtulat: de impetratione ſecurus eſt. [Quia defe-
Al. cremiũ aruerunt cerũt ſicut fum⁹ dies mei: ⁊ oſſa mea ſicut † in frixoꝛio
cõfrixa ſunt]. Subiũxit cauſam depꝛecationis ſue: vt
illud oꝛationũ tam ingens deſideriũ miſeriarũ cogno-
ſceretur fuiſſe multarũ: et facilius beniuolentiã pii iu-
dicis obtineret / magnarũ calamitatũ alligata neceſſi-
tas. Fumũ videm⁹ de flãma quidẽ egredi: ſed in auras
liquidas tenuiſſime diſpari: nec ſubſtãtia eius manet:
quis ex coꝛpoꝛali incẽdio generat⁹ eſſe videa. Meri-
to ergo dies peccatoꝛũ globis fumiferis exequantur:
quos inuolutis ac tetris actionibus decepti homines
pdiderũt. Qd̃ maxime ad ſupbiam mũdi reſpicit: que
quanto plus extollitur: tanto amplius euaneſcit. Iſte
enim pauper ad humilitatẽ ſalutiferam Chꝛiſti vehe-
menter intentus erat: qui diabolicã arrogantiã ſuper-
biãq; damnabat. Sequiẽ: Et oſſa mea ſicut in frixoꝛio
confrixa ſunt. Sicut opinione pꝛoſpera benemeritoꝛũ
oſſa. i. animi foꝛtitudo pingueſcit: q̃n coꝝ cõſcientia fe-
Pꝛouer. 15. lici recoꝛdatione letaẽ: ſicut dicit Salomon: Fama bo-
na impinguat oſſa. Ita recoꝛdatione contraria pctõꝝ
virtus tanq; frixa ↄtrahiẽ: dũ oblocutiones hoĩm: ⁊ cõ-
ſciẽtie ſue iudicia grauiter expaueſcit. Siue hic frigiẽ
peccatoꝛ: q̃m futuros ignes incẽdiaq; foꝛmidat. Nam
qui ſe paueſcit arſurũ: ipſius incendii terroꝛe iã frigiẽ.
Queri ſolet: quid ſibi velit q̃ talia ſe dicat penitentes
ꝑperi: qualia humana natura non preualet ſuſtinere?
Pꝛimũ eſt q̃ per exaggerationẽ poſitam magnitudo
delicti bene poteſt intelligi: cui tãta ſatiſfactio videẽ
offerri. Deinde: q̃ ad noua vitia non trahunẽ: qui ſe de
preteritis plurima debere cognoſcũt. [Percuſſus ſum
Al. vt † ſicut fenũ ⁊ aruit coꝛ meũ: q̃ oblitus ſum † mandu-
Al. comedere care panẽ meũ]. Per operatiões humillimas beniuo-
lentia iudicis cõparata: venit ad miſeriarũ ſuarũ fle-
bilẽ narrationẽ: vt cito remediũ ſumeret: ſi paſſionem
ſuã pio medico nõ taceret. Bene aũt genus humanũ
feno tranſitoꝛio cõparaẽ: qd̃ ⁊ viriditatis habet leticiã
tẽpoꝛalẽ: et percuſſum facile ſentit iniuriã. Sic q̃diu
in lege dñi mandatiſq; cõſiſtimus: tanq; viridia fena
vegetamur: ſed mox vt ab eius p̃ceptis fuerimus dia-
bolica falce ſucciſi: ſtatim areſcimus: ⁊ coꝛ noſtrũ pec-
cati ſterilitate ſiccatur. Non enim bñficii eius pabulũ
habere poteſt aĩa: a quo delictis facientibus pbaẽ eſſe
diuiſa. Illi autẽ ſemꝑ hylares: ſemꝑ ameni ſunt: qui a
iuſſis dñi nõ recedũt. Sequiẽ: Quia oblitus ſum man-
ducare panẽ meũ. Reddit cauſam cur pcuſſum coꝛ ei⁹
aruerit: q̃ oblitus fuerat panẽ ſuũ mãducare: vnde ſe
nouerat ſpũaliter poſſe ſatiari. De iſto enim pane dñs
dicit: Ego ſum panis vite qui de celo deſcendi. Nam Joan. 6.
quẽadmodũ poterat de amiſſione panis cõqueri coꝛ-
poꝛalis: q̃ ſe ieiuniis gaudebat affligi? Hinc enim ex-
pꝛimiẽ natura peccantiũ: q̃ dũ delictũ appetiẽ: cõtem-
platio dñi nõ habeẽ. [A voce gemit⁹ mei: † adheſerũt Al. adheſit os meum.
oſſa mea carni mee]. Perſcrutãdũ eſt quid velit intel-
ligi: A voce gemitus mei. Eſt enim vox gemit⁹ ei qui
filiũ perdit: cui aut poſſeſſio inuaditur: aut cui ſeculi
iſtius delectatio grata ſubtrahitur. Sed vox iſta non
eſt gemitus beatoꝝ. Illi enim gemũt ꝓpter talia qui-
bus ſeculum placet: quia peritura deſiderant: ⁊ ad dñi
minime ꝓmiſſa feſtinant. Illo autẽ gemitu affligeba-
tur iſte ſanctiſſimus: quẽ mundi amatoꝛes potius irri-
derent. Ideo enim addidit: Mei / vt ſe a mũdanis de-
ſideriis monſtraret exceptũ. Sequiẽ: Adheſerũt oſſa
mea carni mee. Iſtud (ſi ad litterã velis aduertere) af-
flictis nimiũ non poteſt cõuenire: quia ⁊ pinguibus ⁊
delitioſis hoc accidit: vt caro ipſoꝝ cognoſcatur oſſi-
bus adherere. Sed carnẽ hic cutem non impꝛobe vi-
demur accipere: quia ⁊ ipſa caro eſt: vt reuera exagge-
rata macies poſſit oſtendi: dũ cutis oſſibus adheſiſſe
narratur. Sed ⁊ Hieremias ꝓpheta dicit: Cõfixa eſt Treñ. 4.
cutis eoꝝ a doꝛſo ipſoꝝ: aruerũt facti ſunt vt lignum.
Sed vt magis ad ſpũalẽ intelligentiã ſubeamus: oſſa
ſua dicit fidei firmitatẽ: qua cõſiſtimus: qua valemus.
Quã merito carni dicit adheſiſſe: pꝛopter fratrũ me-
diocritatẽ: que necdũ firmata in dñi Chꝛiſti cõfiden-
tia permanebat. His itaq; adherebat: q̃n ꝓ ipſis ſolli-
citus iugiter anxius erat: ne a regno dñi redderentur
alieni. [Similis factus ſum pellicano † in ſolitudine: Al. ſolitudinis.
fact⁹ ſum ſicut nocticoꝛax in domicilio]. Per hec noĩa
volucrũ (vt arbitroꝛ) diuerſa nobis penitentiũ genera
declaranẽ. Pellicanus enim auis egyptia eſt: ciconiis
coꝛpoꝛis grãditate ↄſimilis: que naturali macie ſemꝑ
affecta eſt: q̃m ſicut phyſiologi volunt: tenſo inteſtina
per viſcera quicquid eſcarũ accipit: ſine aliqua diſco-
ctione tranſmittit. Hinc fit vt adipe pꝛopꝛio minime
farciatur: quia paruiſſimo ciboꝝ ſucco reficiẽ. Que nõ
gregatim vt cetere aues volat: ſed delectatione ſe ſo-
litaria cõſolatur. Eoꝝ vnũ genus diciẽ eſſe qd̃ ſtagnis
inhabitat. Aliud (ſicut dictũ eſt) quod in deſertis locis
ſecretiſq; verſaẽ. Per hoc igitur auiũ genus pulcher-
rime ſignificantur heremite: qui hominũ cõſoꝛtio de-
relicto: timoꝛe dñi remota ſe afflictione diſcruciant.
Sequitur: Factus ſum ſicut nocticoꝛax in domicilio.
Aliud genus introduciẽ penitentiũ. Nocticoꝛax: gre-
co vocabulo diciẽ noctis coꝛuus: quẽ quidã bubonẽ:
quidã noctuam eſſe dixerũt. Alii magis coꝛuo magni-
tudine ⁊ coloꝛe cõſimilẽ: quem ſpecialiter in aſie par-
tibus inuenire poſſe teſtantur. Iſtum ſicut diei fulgur
abſcondit: ita aduẽtus noctis pꝛoducit: ⁊ cõtra cõſue-
tudines auiũ: tunc magis vigilare ⁊ eſcas querere in-
cipit: quãdo ſe in ſopoꝛem animãtia cũcta componũt.
Ita ⁊ penitẽs iſte nocturno tempoꝛe eſcas anime ſol-
licita curioſitate ꝑquirit: modo pſalmodie operã dan-
do: modo elemoſynas faciendo: modo carceres occul-
te viſitando: ſolũ deum vult habere teſtem: cui caligo
noctium non tollit aſpectũ. Et nota quia ſicut pellica-
nus deſignat heremitã atq; ſolitarium: ita nocticoꝛax

illum declarat:qui ſe domicilio ſuo retinens a publica
viſione remotus eſt. [Vigilaui ꝛ factus ſum ſicut paſ=
Al.ſolitari⁹ in tecto. ſer † vnicus in edificio]. Venit ad tertiũ genus:quod
idem ſimilitudine paſſeris indicatur:vt qui mũdi cri=
mina lugebat:per omniũ ſatiſfactionũ modos diſcur=
rere videretur. Paſſer eſt auis parua:ſed nimia ſagaci
tate ſollicita:que nec facile laqueis irretitur:nec p in=
gluuiẽ vẽtris eſcarũ ambitione decipitur. Hec pp̃ter
infirmitatẽ ſuã:ne aut ipſa a p̃datore capiaẽ:aut fetus
eius ſerpentinis deuoreẽ inſidijs:inter aues vnica cau
tione munita: ad domorũ faſtigia celſa concurrit:vt a
ſuſpectis caſib⁹ reddatur aliena: que multis periculis
pbatur obnoxia. Huic merito cõparatur: qui diaboli
inſidioſa formidãs:ſpecialiter ad eccl̃ie cepta ſe cõfe=
rens:in ei⁹ faſtigio vigilans tutiſſime pſeuerat. Unicũ
dixit:pp̃ter charitatẽ que ex multis vnũ facit. In edi
ficio:pp̃ter altitudinẽ fidei:ꝛ fortitudinẽ mentis. Con
ſiderandũ eſt etiã:quẽadmodũ iſte ſupplicãs a maio=
ribus auibus pellicano ꝛ nocticorace cepit:ꝛ peruenit
vſq; ad paſſeris minutiſſimã paruitatẽ: qm̃ gradatim
penitudo deſcẽdẽs:primo loco grãdis eſt:ſcd̃o medio
cris:tertio cõſuetudine ipſa oĩno tolerabilis. He autẽ
SCHE. aues:per figurã Parabolẽ hoĩbus comparanẽ:genere
diſcrepãtes:ſed cõſuetudinũ qualitate cõſimiles. Qd̃
TOP argumẽtũ cõparatiõis diciẽ:ex maiore ad min⁹. Mul=
Al.exprobra bant michi to enim maior eſt homo q̃ paſſer. [Tota die † expro=
brauerũt me inimici mei:ꝛ qui laudabãt me aduerſum
me iurabant]. Diabolice cõſtat eſſe malitie:vt ſeruos
dei quos tyrãnica nõ poteſt preſumptione cõprimere:
artificioſa potius illuſione decipiat:vt q̃ apertis terro
rib⁹ non cedũt:deriſoria magis increpatione flectanẽ.
SCHE. Que figura diciẽ Ironia.i. irriſio: que aliud q̃ conaẽ
oſtẽdit. Quapropter iſtũ affligentẽ ſe ꝛ velut inaniter
laborantẽ peccatores grauiter irridebãt. Et vt creſce
ret ipſi⁹ opprobrij magnitudo:dicit eos i ipſa deteſta=
tione iuraſſe. Sic enim conſuetudo eſt pueriſis dicere.
Si talẽ vitã nõ habeã qualẽ iſte ſuſtinet:q̃ iã nõ viuis
hoĩbus: ſed cadauerib⁹ potius videtur eſſe cõſimilis.
Laudauerũt eũ prius cũ ſeculari vita frueretẽ: poſtea
ſub iureiurando deteſtati ſunt: q̃ſi eum ſimilẽ mortuis
eſtimauerũt. [Quia cinerẽ tanq̃ panẽ manducabam:
Al.poculũ et † potũ meũ cũ fletu † tẽperabã]. Cauſaꝫ reddit cur
Al.miſcebã ab inimicis vel a notis in eius facie malediceretẽ: ſicut
et Iob ptuliſſe manifeſtũ eſt: cuius vita proximis vel
amicis grauiſſimo ſqualore ſordebat. Sollicitius aũt
verſus iſte tractãdus eſt:ne ꝯtra humanã cõſuetudinẽ
fauillas lignoꝝ eſcã putemus eſſe penitentiũ. Cinerẽ
nouimus exuſtoꝝ reliquias eſſe carbonũ:quas merito
peccatis dicimus cõparari:vt ipſa quoq; tenuitas de=
lictoꝝ afflictionũ dolorib⁹ abſumatur. Nam q̃uis exi
guum de peccato remaneat:nõ pducit ad vitã. Unde ꝛ
Pſ.50. in quinquageſimo ꝓpheta clamat: Amplius laua me
ab iniuſticia mea et a delicto meo munda me. Merito
ergo et ipſos cineres peccatoꝝ ſanctiſſimus penitens
ꝯſumere feſtinabat:ne quid eſſet reſiduũ: qđ eũ ꝓme=
reri nõ ſineret regna celoꝝ. Sequitur: Et potũ meũ cũ
fletu tẽperabã. Iſtud q̃uis interdũ videatur poſſe cõ
tingere: tamẽ ꝛ hoc quoq; ſpũaliter eſtimo reqrendũ.
Potus eſt animarũ illa ſatietas: que ſicut in ſeptuage
Pſ.74. ſimoquarto pſalmo dicit: Calix in manu dñi vini meri
plenus eſt mixto:ꝛ inclinauit ex hoc in hoc. Ipſe ergo
potus eſt:quẽ bene fletib⁹ tẽperamus. Ipſe calix: quẽ
lachryme noſtre faciũt dulciorẽ. Tũc enim anime pe=
netralia celeſtis ille potus ingrediẽ:quãdo pijs fletib⁹
irrigatur. Hoc erat poculũ quod irriſorib⁹ videbatur
indignũ: Hic cibus qui a delitioſis iudicabaẽ horren=
dus. Sed hoc magis bonus chriſtianus debet amare:
vnde poſſit ad illa celeſtis regis ꝯuiuia puenire. Et in=
tẽde: q: totus hic verſus p figurã dictus eſt Tapino= SCHE.
ſin:q̃ hãc noſciẽ habere virtutẽ:vt humilitatis affectu
magnã rem deijciat vſq; ad viliſſimã paruitatẽ. Que
figura in ſcripturis ſanctis frequẽtiſſime reperiẽ:ſicut
dicit apoſtolus: Elegit de⁹ infirma hui⁹ mũdi:vt ꝯfun 1.Corin.1.
dat fortia. [A facie ire et indignationis tue: quia ele=
uans † eliſiſti me]. Coma iſtud ad ſuperiora cõnectiẽ: Al.alliſiſti
vt grãdis illa penitentie magnitudo ex ira ꝛ indigna=
tione dñi naſceretur. Dicit enim: A facie ire ꝛ indigna
tionis tue. Ira ꝛ indignatio faciẽ nõ habẽt corporalẽ:
ſed timẽtibus ſub imaginatione ſemp apparẽt. Unde
hic potẽter ipſa energia formidãtis expreſſa eſt: q: eũ
peccatorib⁹ nouerat cõminari dicente Hieremia: Uo Hiere.5.
rauit eos leo de ſylua:ꝛ lupus ad veſperã vaſtauit eos.
Et apoſtol⁹ Petrus cõmonet: Uigilate inquit ꝛ orate: 1.Pe.5.
q: aduerſarius veſter diabolus tanq̃ leo rugiens cir=
cuit:querens quẽ deuoret. Merito ergo irati dñi faciẽ
formidabat: quẽ per ꝓphetas ſuos talia peccatorib⁹
prediriſſe cognouit. Ira enim ad vitionẽ pertinet:in= DOS.
dignatio ad motũ animi mediocrem. Indignamur ſi=
quidẽ ꝛ filijs: iraſcimur autẽ impetu grãdiore iure pu
niendis. Addidit: Quia eleuans eliſiſti me. Quãuis
vnius pauperis pſona introducta videaẽ: tñ ſicut ſepe
diximus:bona malaq; generis humani prudẽtiſſimus
enumerator inſinuat. Eleuat enim dñs ſuis beneficijs
crebertime peccatores:quibus opes cõfert:vitã cõce=
dit: ſeculi glorioſa largitur:et in oĩm facit celebritate
verſari. Sed dum in ſuperbiã tumida mortaliũ corda
cõſcenderint: tanq̃ moderator eximius a collata lar=
gitate ſubtrahitur: vt illi ſollertes aduertãt non fuiſſe
propria bona: que ſubito probantur erepta. Sed hãc
eliſionẽ felicẽ eſſe non dubiũ eſt: ſicut alibi dictũ eſt:
Bonũ michi q̃ humiliaſti me vt diſcã iuſtificationes Pſ.118.
tuas. Inde enim cõpunctio naſciẽ: inde animarũ me=
dicina preſtatur: Quod ꝛ iſte penitẽs nõ ingratus:ſed
potius emendatus enumerat. [Dies mei ſicut vmbra
declinauerunt: ꝛ ego ſicut fenum arui]. Pulcherrime
dixit homo poſt preuaricationẽ Ade: dies ſuos ſicut
vmbram declinaſſe:quia eos ſol verus dñs reliquerat
chriſtus:ſine quo vita omnis vmbroſa eſt:ꝛ tanq̃ illã
non habẽtes ſubſtãtiã: ita dies noſtri inutili cõuerſa=
tione diſperẽũt. Declinauerũt ergo dies eius: q: ipſe
declinauit a dño. Tanto enim quis iminuitur:q̃to ab
illa plenitudine ſegregaẽ. Sequitur: Et ego ſicut fenũ
arui. Conſequẽs fuit vt cuius dies declinauerũt: ſicut
fenũ areſcere debuiſſet. Beneficio enim ſubducto vi=
tali qui nos vegetat: ꝛ virentes ac floridos reddit: in
ariditatẽ peccati abſolute perducimur: niſi iterũ rore
diuine miſericordie in nouã gratiã pullulemus. Com=
pleta eſt ingentiũ afflictionum enumeratio luctuoſa:
nũc videamus quid nobis tertia pars indicare videa=
tur. [Tu autẽ dñe in eternũ permanes: ꝛ memoriale
tuum in † ſeculũ ſeculi]. Poſt digniſſimã ſatiſfactionẽ Al. genera tione ꝛ generationẽ.
et generalibus malis cõpetenter defletis: penitẽs ille
iam quaſi caput eleuans:ꝛ aliqua libertate reſpirans:
tertiam partem ſubleuatus ac recreatus ingreditur:ꝛ
quantũ ſe cõdemnans humiliauerat:tantũ nũc in lau=
dibus domini ꝯfidenter exultat. Quapropter optime
ab aduentu dñi laudis fecit initium:per quem mundũ
nouerat eſſe ſaluandũ. Sequitur: Et memoriale tuum
in ſeculũ ſeculi. Memoriale dictum eſt / ſalutare pro=
miſſum de dñi incarnatione venturũ: qđ nulla ſecula:

nulla immutare poſſit oblitio:ſed in memorie ſinu re
conditū / immobile ſemper ꝑ infinita ſecula perſeue=
Al.tēpus rat.[Tu exurgēs miſereberis ſyon:quia † venit tem
miſerendi pus miſerēdi eius].Commonet nos pauper iſte ſan=
eius:q: ve ctiſſimus quātum ſimplicis ac fidelis viri preualere
nit tēpus. poſſit oratio : vt ille qui prius nec hominū ſe dignum
aſpectibus eſtimabat:ne vel diei ipſius libertate gau
deret:qui cinerem ſicut panem manducabat/et potū
ſuum cū fletu temperabat. Nūc ſi fas eſt dicere:quaſi
ipſum dñm ad ꝓmiſſa compellit: vt laboranti mundo
aduentus ſui pietate ꝓſpiciat.Exurgēs dicitur quaſi
dormienti:qui diutius ſubuenire diſtulerat. Et vt oīa
dñs voluntatis ſue ordine facere ſentiret: dicit Uenit
tempus miſerendi eius:non quia illū tempus admo=
neat / ſed quia ipſe tempora aptiſſima deliberatione
diſponat. Iſtud tempus fuit de quo apoſtolus dicit:
Gal.4. Cum autē venit plenitudo temporis: miſit deus filiū
ſuū factū ex muliere/factū ſub lege: vt eos qui ſub le=
2.Cor.6. ge erant redimeret.Et alibi. Ecce nunc tempus acce
COP. ptabile:ecce nunc dies ſalutis . Quod argumentū di
citur a tēpore: hoc efficaciſſimū inter oratores habe=
ri ſolet. Quid enī impediat:quando cōgruum tēpus
inuitat?Syon vero mons eſt hieroſolymis ↄſtitutus
per quem(ſicut ſepe dictū eſt)ſignificat eccleſia. Cui
reuera miſertus eſt: quando eam ⁊ de gentibus colle
git/et ſacratiſſima inſtitutione fundauit . [Quoniā †
Al.placue bñplacitos habuerunt ſerui tui lapides eius: et terre
runt ſeruis eius miſerebūtur] . Subtiliter verſus iſte tractādus
tuis. eſt:vt poſſit agnoſci quos ſeruos/quos lapides/quos
terram per allegoriam velit intelligi. Seruos dñi di=
cit apoſtolos ⁊ ꝓphetas: qui deuotis mentibus eius
impleuere ſeruitiū. Iſti lapides:id eſt chriſtianos q̄
diuina firmitate viguerunt beneplacitos habuerunt:
quando in eis predicationē ſuam ꝓficuam eſſe cerne
bāt. Miſerti ſunt etiā et terre: id eſt peccatoribus qui
erant in ſyon de gētibus cōgregandi Terre vtiqꝫ ſi=
miles:quoniam carnalia ſapiebant. Et vide q̄ ꝓpria
verba rebꝰ aptata ſunt. Lapides dixit beneplacitos
quia de ipſorū erant ſoliditate(dño preſtante) ſecuri.
Addidit Terre miſerebunt: quia per miſericordiam
chriſti mundādi erant:qui terrena labe ſordebāt.[Et
timebunt gentes nomē tuum dñe: ⁊ omnes reges ter
re gloriam tuā]. Hec cōtra ſeculi iſtius ſuperſtitiōes
nefarias depromūtur: q: tunc nō timebat verus dñs
quādo mundus deuotus idolis ſeruiebat. Poſtq̄ ve=
ro aduētus eius ſalutaris infulſit/ gētes couerſe ſunt
per timorē:de quibus ſuperius ait Et terre eius miſe=
rebunt. Reges quoqꝫ terrarū:ſcilicet eius glorie cre=
diderunt : id eſt qui corpora ſua diuinis regulis infre=
nātes/ſui imperatores eſſe dño preſtante valuerunt.
Et hi ſunt de quibus ſuperius dixit Quoniā benepla
citos habuerunt ſerui tui lapides eius. Ipſi enī tam
gloriam dñi veriſſime cognoſcunt:qui in aſſumpta fi=
dei firmitate conſiſtunt. [Quia edificauit dñs ſion:⁊
Al.gloria. videbit in † maieſtate ſua]. Uerſus iſte de ſuperiori=
bus pēdet:quoniā omnes gentes ideo timebūt dñm/
⁊ reges eius gloriam formidabunt:quia edificata eſt
ſion:hoc eſt mater eccleſia de viuis lapidibus fabrica
ta: in qua dñi cultura vſqꝫ ad finem mundi ſine inter=
miſſiōe ꝑficiet. Iſte autem dñs qui edificauit ſion:id
eſt aſſumpti corporis varietate/ videbitur in maieſta
te ſua:quādo hedos ſequeſtrat ab agnis in gehēnam
impios mittens/ iuſtis donans beatitudinē ſempiter
Al.humiliū nam.[Reſpexit in orationē † pauperū:et non ſpreuit
Al.precem †preces eoꝝ]. Pauperes appellat fideles chriſti:qui

(ſicut ſepe dictum eſt)mūdo egent:ipſo ſolo ſunt diui=
tes . Iſti ergo ſpiritu ſancto repleti(ſicut iſte qui nūc
loquit)orationem dño fundebant:vt iam venire preci
peret ne diutius ſanctorū vota tardaret. Dicit enī re=
ſpectam eſſe orationē pauperū:quia omnia ille incor
poralia cōtuet/cuius oculis nil ꝓbatur occultū. Hoc DOS.
eſt enī ipſius reſpicere/qđ non ſpernere. [Scribātur
hec in generatione altera: ⁊ populus qui creabit lau=
dabit dñm]. Pauper ille peccatorū recordatiōe con
tritus/vigilijs ⁊ anxietate cōfectus/iam quaſi ꝓphe=
tali honore decoratus/ precipit vt ſcripture teſtimo=
nio etas futura diſcat/qđ in preſenti ſe predicaſſe co=
gnouerat:vt ambiguū non eſſet videntibus: quando
ante tot ſecula cognoſcerēt eſſe predictū. Altera enī
generatio ſignificatur populus vtiqꝫ chriſtianus:qui
ab illo priore ſecundus eſt. Nam vide quid ſequit.Et
populus qui creabit laudabit dñm. Creabitur/de fu=
turo dixit: id eſt per gratiā baptiſmatis regenerabit.
Iſte ſine dubio laudabit dñm:ad cuius ſalutē venit/
ꝓ quo pertulit occidi:ad cuius ſpem tertio die reſur=
rexit a mortuis. Hic laudabit dñm/nouo ſcilicet can
tico:ſicut in alio pſalmo ſcriptū eſt Cantate dño can= Ps.97.
ticū nouū.[† Quoniaꝫ ꝓſpexit de excelſo ſancto ſuo: Al.quia.
dñs de celo in terram † proſpexit]. Hoc eſt quod di Al.aſpexit.
cebat ſuperius ſcribendum. Nam vt virtutem ipſius
veritatis agnoſceres : quod erat futuris ſeculis acti=
tandū/iam dixit eſſe perfectū. Proſpexit enī/preteri
tum ſignificat tēpus. Sed queramus vnde ꝓſpexit?
De excelſo ſancto ſuo:ideſt de celo. Proſpexit enī no
bis:dum fragilitatē noſtre humanitatis aſſumpſit:q:
per ipſuꝫ facti ſumus liberi/facti immortales/⁊ in ſpe
maxima collocati:ſi ad eū mereamur ꝓna mēte ↄuer
ti. Et vt ſenſus ipſe nobis euidētius appareat:ſequit
Dñs de celo in terrā ꝓſpexit. Legitur enī Dñs in ce= Ps.10.
lo ſedes eius. Inde igitur ꝓſpexit in terram:id eſt ad
noſtri corporis fragilitatem:que mūdi vitijs teneba=
tur obnoxia . Et reſpice qđ in vtroqꝫ ꝓſpexit/ poſuit:
vt ſimilitudine ipſa verboꝝ vnam ſentētiam eſſe de=
claret.[Ut audiret gemitū † vinculatorū:vt † ſolueat Al.cōpedi=
filios interemptorū]. Cauſam reddit cur dñs de celo torum.
in terram ꝓſpexit:ſcilicet vt audiret gemitū vincula= Al.ſolueret.
torū. Uinculatos hic nō ſignificat humanis nexibus
illigatos:ſed viros ſanctos q̄ legalibus vinculis aſtri
cti/libertatis noxie relinquere ꝓbantur errores . De
quibus ait Salomon. Audi fili/⁊ excipe ſententiam: Eccli.6.
⁊ ne abijcias cōſilium meū: ⁊ infer pedem tuū in com
pedes illius/et in torquē illius collum tuū ſubijce.Et
paulopoſt ſequit Et erūt tibi compedes in ꝓtectionē Ibidem.
fortitudinis: ⁊ torques illius in ſtolam glorie ⁊c̄. Ipſi
ſunt ergo vinculati:quos gemētes/atqꝫ ad ſe claman
tes dñs audire dignatus eſt:vt mundū peccatis pro=
prijs irretitū beneficio ſue miſerationis abſolueret/⁊
filios interemptoꝝ qui diabolica fraude ꝑempti ſunt
a paternis erroribus diuina fortitudine liberaret : qđ
in eccleſia quotidie fieri per cariſmata ſollēnia decla
rat.[Ut † annūcietur in ſion nomen dñi: ⁊ † laus eius Al.annun=
in hieruſalem]. Quod venturū erat mirabili breuita= cient.
te deſcripſit . Annūciatū eſt enī in ſion nomē dñi chri Al. laudem.
ſti:dum ibi primū diuerſis linguis magnalia dei locu
ti ꝓbantur apoſtoli. Hinc factū eſt vt a locali hieruſa
lem velut a puriſſimo fonte/per eccleſiam generalem
pia dñi ꝑcepta decurrerent. Ideo enī auditū conſtat
gemitum vinculatorū : vt ſalutaris dñs aduenirēt/et
eccleſiā ſuam ſanctiſſima religione firmaret. [In cō
ueniendo populos in vnū: ⁊ † regna vt ſeruiāt dño]. Al.reges.

Cauſas adhuc enumerat cur gemitus vinculatorum
auditus eſt: ſcilicet vt cōueniens populus in vnū lau=
des dn̄i perſonaret. Dicendo enim In vnū / virtus ca
tholice vnitatis oſtendit. Nam q̄uis populus iſte de
diuerſis mūdi partibus aggregetur: ad vnum tamen
cōueniunt: dum vna fidei regula cōtinentur. Sic Eze
Ezec. 37. chiel ꝓpheta teſtatur: Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego
accipio omnē domū iſrael de medio gentium in quas
intrauerūt ibi: ⁊ cōgregabo eos ab omnibus qui in cir=
cuitu ſunt eorū / ⁊ inducam eos in terrā ſuam / et dabo
Ephe. 4. eos in natiōe vna. Et apoſtolus ait Unus dn̄s / vna fi=
des / vnū baptiſma / vnus deus ⁊ pater omniū: qui ſu=
DOG. per omnia / ⁊ ꝑ omnia / ⁊ in omnibus nobis. Quapro=
pter illi vere dicendi ſunt cōuenire in vnū qui inſepa=
rabili trinitati: id eſt vni deo credere deuota mēte fe=
ſtināt. Sequit̄ etiam felix cōmutatio: vt regna terra=
rum / celorūq̧ ſeruiant dn̄o: tunc magis libera / quan=
Al. non hз. do auctori ſuo fuerint fideli ſeruitute deuincta. [ ] Et
reſpondit ei in via virtutis ſue]. Q̄ bene duobus ver=
bis expreſſum eſt quid ſit religio chriſtiana: id eſt via
virtutis: quam in doloribus quidē gradimur / in tribu
lationibus cōmeamur: ſed hec omnia in chriſti nomi=
ne cū ſpe maxima ſuſtinemus. Huic igitur virtuti quā
chriſtus dn̄s predicauit / ſanctorū congregatio deuo=
ta reſpondet. Nam cū ille vocet ad bonam vitā: ipſe
illi reſpondere cognoſcit̄ qui imperijs eius obſequēs
eſſe monſtrat̄. Quapropter reſpondet̄ illi non lingua
ſed vita: nō voce / ſed fide: nō clamore / ſed corde. Que
omnia ad eccleſiam catholicā pertinere manifeſtum
Al. nuncia. eſt. [Paucitatē dierū meorū † enuncia michi]. Inter
laudes dn̄i multiplici varietate decurſas: nūc pauper
iſte cupit agnoſcere finem ſeculi / vt cito ad illaз bea=
titudinē quā ſanctis ꝓmiſit dn̄s accedere mereatur.
Non enī amore vite lucis ſue deſiderat ſcire finē: ſed
vt in ipſis confeſſionibus perſeuerans / ad requiē illā
celeſtis regni velociter ꝑueniret. Paucitatē ergo die=
rum dixit: q᷑ quādoq̧ finiēdos eſſe cōſtabat. Eterni=
tati enī comparata / vel totius mūdi etas nimis vide=
tur exigua: q᷑ quodcūq̧ finiendū eſt / longū dicere nō
Al. gn̄atiōe, debemus. [Ne reuoces me in dimidio dierum meorū
⁊ gn̄atione. in † ſeculū ſeculi anni tui]. Prioris petitiōis volūtas
aperta eſt: q᷑ nō ꝓ vite ambitu ſupplicabat / qui petijt
ne ad dimidiū dierū ſuorū: id eſt in tranſacta etate re
uocet̄. Reuocat̄ enim in dimidio dierum ſuorū: qui ad
antiqua delicta reuertitur. Significat enim iuuentu=
tem: in qua lubrica plerūq̧ voluntas appetitur / ⁊ eta
tis feruore crimina plus amant̄. Sз hoc qui orat / ma=
gno ſe iam intelligit beneficio liberatū: ⁊ nō vult amit
tere quod diuino munere cognoſcit̄ acquiſiſſe. Sequi
tur In ſeculuз ſeculi anni tui. Merito ſe poſtulauerat
ad dimidios dies ſuos minime reuocari: qui peruenī=
re ad eternitatez dn̄i magna cupidine feſtinabat. Ibi
enim ſancti perpetua cū dn̄o iocunditate gaudebunt
1. Cor. 15. quādo (ſicut dicit apoſtolus) erit deus om̄ia in omni=
bus. Anni vero tui dn̄o per Tropologiam dicit̄: quo=
niā anni ꝓprie illorū ſunt / quibus ⁊ tēpora cōmutan=
tur. Sed iſtā dn̄i eternitetē tribus verſibus ſubter ex=
ponit: quos ideo ſimul ponim⁹: vt eternitas dn̄i / ⁊ ope
ratio illius ſeculi ſub vna expoſitione declarent̄. [Ini
tio terram tu fundaſti dn̄e: et opera manuum tuarum
Al. orbs. ſunt celi. Ipſi peribunt / tu autē permanes: ⁊ † omnia
ſicut veſtimentum veteraſcent. Et ſicut opertoriū mu
Al. eos. tabis † ea / ⁊ mutabunt̄: tu autem idem ipſe es / ⁊ anni
tui non deficient.] Cum dicit Initio terram tu funda
ſti dn̄e: oſtendit quid a ſanis mentibus non poteſt ab=
negari: quia creator ante creaturas ſuas ſine aliquo
initio cognoſcitur extitiſſe. Et intēde quia hic opinio=
nes philoſophoꝝ mirabili breuitate deſtruxit. Qua=
rum prima eſt mundū a nullo eſſe creatū. Secūda: ſi=
ne fine manſurū. Sed cuз dicitur Initio terrā tu fun=
daſti dn̄e: ⁊ opera manuū tuarum ſunt celi: prima illa
perſuaſio nefanda conuincit̄. Cum vero ꝓnunciatur
Ipſi peribūt: finem eos habere declarauit: vt nullus
in ſtellis gentili errore cōfideret: cū eas immutandas
eſſe ſentiret. Illud aūt eſtimo ſollicitius intuendum:
quare cū verbo facta ſint omnia opera manuū / celos
dixit eſſe fundatos? Sed hic manū virtutem iuſſiōis
debemus accipere. Alio enim loco dixit Dn̄ ipſe di= Pſ. 148.
xit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit et creata ſunt. Sic enim
ꝯuenit vt ſcriptura ſibi non ſentiatur eſſe contraria:
quando verba locis ſuis aptiſſima expoſitiōe reddū=
tur. Adiecit Tu autē permanes: vt ſicut eternitatem
dn̄i oſtendit dum crearet omnia: ſic poſt celos muta=
tos ipſum diceret in maieſtatis ſue gloria permanere
Dicēdo enim Omnia (vt arbitror) nō ibi angelos / nō
ſpiritualēs creaturas deſignat: que in ſua dignitate
manſure ſunt: ſed illa que cōmutationi ꝓbantur ob=
noxia. Hoc ſchema dicit̄ Synecdoche: id eſt a toto SCHE.
pars: quod in ſcripturis diuinis creberrime reperitur
Q; autē dicit Sicut veſtimētum veteraſcent: hoc ad
carnis fragilitatē videtur aptādum: quod etiā in euā=
gelio noſcitur cōparatum: vbi ait Nonne anima plus Mat. 6.
eſt q̄ eſca: ⁊ corpus q̄ veſtimentū? Ipſum enim vete
raſcet: quod more veſtis morte conſumit̄. Addidit Et
ſicut opertoriū mutabis ea ⁊ mutabūtur. Opertoriū
celos forſitan debemus aduertere: qui ad vicē velami
nis terras operiunt / qui ſimiliter vt alia cōmutantur.
Et vt facta dn̄i oſtenderet iam ſub eternitate mā ſura
dicit Mutabis ea ⁊ mutabūtur: q᷑ nunq̄ erūt ad hoc
corruptibile redutura. Nā ſi corruptioni vlterius ſub=
iacerent / non dicerent̄ eſſe mutata: ſicut Daniel pro= Daniel. 2.
pheta teſtatur. Quoniā ſapiētia / ⁊ virtus / et intelle=
ctus ipſius ſunt: ⁊ ipſe mutat tempora ⁊ ſecula. Sub=
iecit Tu autem idem ipſe es: ⁊ anni tui non deficient.
Idem poſitum eſt cōtra illa que dicta ſunt: quoniam
dum illa ſint cōmutabilia dn̄s ſemper immutabilis
perſeuerat. Ipſe: omnipotētiam eius deſignat: q᷑ re
uera ipſe eſt cum ſe digna ſemper operat̄ / ⁊ naturam
eius ſub breuitate declarat: q᷑ ipſe ſolus per ſe nouit
eſſe: qui vt ſit alio non eget adiutore. Sic iſtis tribus
verſibus ⁊ mutatio creaturarū / ⁊ eternitas dn̄i mira=
bili breuitate deſcripta ſunt. [Filij ſeruoꝝ tuorū † in= Al. habi=
habitabunt † ibi: ⁊ ſemen eorū in ſeculum † ſeculi di= tabunt.
riget̄]. Prudētiſſime nimis atq̧ vtiliter oratiōe com= Al. non hз.
pleta / pauper ille ſanctiſſimus de peccatorū ſuorū re
miſſione / ⁊ de ſpe future reſurrectiōis exultans: venit
ad terminū pſalmi: vbi omnia ſub breuitate cōcludēs
ſe cum ſanctis eius habitaturū eſſe cōgaudet: vbi eſt
ſpes glorioſa fideliū ⁊ requies eterna iuſtorū. Filios
ſeruorū tuorū: diſcipulos ꝓphetarum ⁊ apoſtolorum
dicit: quos per fidei vterū ſancta predicatiōe genue=
runt. Quibus ait apoſtolus: Filioli mei quos iterum Gal. 4.
parturio. Hoc etiam ad Timotheū ſcribēs: in capite
dixit epiſtole Filio chariſſimo: quos vtiq̧ genuerat fi 1. Tim. 1.
de / nō corpore. Inhabitabūt ibi / locum beatitudinis
ſignificat: quē dn̄s habet: de quo dicit Pater volo vt Joan. 17.
vbi ego ſum / ibi ſint ⁊ hi mecū: in regno ſcз illo perpe
tuo: vbi gaudiū eternū eſt / ⁊ nunq̄ finiēda ſecuritas.
Sed ita filios ſeruorū ibi cuз dn̄o eſſe cognoſce: vt et
ipſos ſeruos: id eſt apoſtolos ⁊ predicatores eius eſſe

non dubites. Nam ſi diſcipulis locus beatitudinis datur: nūquid ipſis magiſtris eſt forſitan abnegandus? Sed vſus ſcripture eſt aliquando minora dicere: vt ꝛ maiora ibidem complexa videãtur: vt in alio pſalmo dictum eſt. Si videbas furem ſimul currebas cum eo et cum adulteris portionez tuam ponebas. Ibi enim minora dicta ſunt: vt ſimul ꝛ maiora crimina ſentirẽtur. Sequitur Et ſemen eoꝝ in ſeculum ſeculi dirigetur Semen eorū / ſignificat opera fideliū que in hoc mūdo ſeminantur: vt in illa eternitate eorū laudabilis fructus appareat. Et intende quare ſit poſitum Dirigetur: ſcilicet quoniã que ibi ſuſcepta fuerint / in eterna directitudine collocãtur: vbi nichil prauum / nichil poteſt eſſe diſtortum: ſed ſancti eius cum dño ſaluatore recta atqꝫ ſtabili voluntate gaudebunt. Concluſio.

Quam feliciter anxius iſte defecit: vſqꝫ ad gaudia ſe diſcruciando peruenit. Pridem ſimilis pellicano fuit: in ſubſequentibus phenici cõparandus. Pridem nicticorax / poſt aquila. Ante paſſer / inde factus eſt colũba: Columba preclara. Tales commutationes habent / qui ſe dño pura mente ſubijciũt. Regna dicant / exigua ſunt. Purpure laudent: frequẽter vtẽtibus ſorduerũt. Ecce in pannis vincitur mundus / diabolus plorando ſuperatur: ꝛ cui nulle cohortes ad repugnandū ſufficiunt / oratione vnius pauperis inclinatur. Iſti ſapientes / iſti diſerti / iſti reuera glorioſi dicendi ſunt oratores: qui talem poſſeſſionem victores accipiunt: de qua inimici aduerſitate nullatenus excludantur. Talem poſtremo hereditatẽ ſumunt: quam ſine labore ſemper obtineãt: ne aliquãdo morte derelinquãt. O conditio beata penitẽtium: que de reis efficis iuſtos / de triſtibꝰ perenniter letos / de mortalibus abſolute perpetuos. Hic malorū ſocietatem ad tempus habent: ibi angelorū conſortia eterna felicitate ſuſcipiẽt. Quapropter quintum penitentẽ iſtū eſſe noſcamus: qui ſe non defendendo defendit / nõ diluendo diluit / non purgãdo purgauit. Ad cuius paupertatem ſi venire meruerimus / omnia mundi regna ſine dubitatione ſuperamus.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 101.

¶ Pſalmus ipſi Dauid. Cij.

Benedic anima mea dño: ꝛ oĩa que intra me ſunt nomini ſancto eius. Benedic anima mea dño: ꝛ noli obliuiſci omnes retributiões eius. Qui ꝓpiciatur omnibus iniquitatibus tuis: qui ſanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in miſericordia ꝛ miſeratiõibus. Qui replet in bonis deſideriū tuū: renouabitur vt aquile iuuentus tua. Faciens miſericordias dñs ꝛ iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas fecit vias ſuas Moyſi: filijs iſrael voluntates ſuas. Miſerator ꝛ miſericors dñs: longanimis ꝛ multū miſericors. Nõ in perpetuum iraſcetur: neqꝫ in eternum cõminabitur. Nõ ſm peccata noſtra fecit nobis: neqꝫ ſm iniqtates noſtras retribuit nobis. Quoniam ſm altitudinem celi a terra: corroborauit miſericordiã ſuã ſuper timẽtes ſe. Quãtum diſtat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates noſtras. Quomodo miſeretur pater filiorū / miſertus eſt dñs timentibus ſe. Quoniã ipſe cognouit figmẽtum noſtrū: recordatus eſt quoniam puluis ſumus. Homo ſicut fenum / dies eius tãqꝫ flos agri ſic efflorebit. Quoniã ſpiritus pertrãſibit in illo / ꝛ non ſubſiſtet: et nõ cognoſcet amplius locum ſuum. Miſericordia autẽ dñi ab eterno ꝛ vſqꝫ in eternum: ſuper timentes eū. Et iuſtitia illius in filios filiorū: his qui ſeruant teſtamentū eius. Et memores ſunt mandatorū ipſius: ad faciendū ea. Dñs in celo parauit ſedem ſuam: et regnum ipſius oĩbus dominabitur. Benedicite dño omnes angeli eius potentes virtute: facientes verbum illius ad audiẽdam vocem ſermonum eius. Benedicite dño omnes virtutes eius: miniſtri eius qui facitis voluntatẽ eius. Benedicite dño omnia opera eius: in omni loco dominationis eius / benedic anima mea dño.

Poſt illas beati pauperis humillimas preces / ꝛ tam magne penitentie gemitus explicatos / totus hic pſalmus dñi laude repletus eſt: vt pia diſpoſitione precedentes lachrymas preconiorum gaudia ſequerẽtur. Et ideo (ſicut ſepe diximus) Ipſi dauid poſituz eſt: ne quid ad iſtum terrenum regem referre deberemus: qꝛ ſupna laus manifeſtis ſenſibus explanatur. Eſt enim lucidus / et tituli ſui claritate conſimilis: vt ſine difficultate dictorum pſalmi cõtinentiam intelligere debeamus. Diuiſio.

Per totum quidem pſalmū ꝓpheta loquitur. Prima narratione ad animã ſuã verba facit: vt benedicat dñz / ꝛ beneficia eius nullatenus debeat obliuiſci. Secũda narratione dicit qualia Moyſi preſtiterit: ꝛ reliquis fidelibus ſuis: vt ipſe intelligatur a ſeculis ſemper fuiſſe munificus. Tertio loco ad angelos verba cõuertit / virtutes ſupernas alloquitur: ꝛ reliquas rationales creaturas inuitat: vt dñi iugiter laudibus occupentur. Expoſitio.

Benedic anima mea † dñm: ꝛ omnia † interiora mea nomen ſanctum eius]. Sciens ꝓpheta mentes hominū varijs illuſionibus ſubiacere: nec ſemper in vera cõtemplatione defixas / animã ſuam vir ſanctus alloquitur: vt cum fuerit diuerſis cladibus liberata / beneficiorū omniū recordetur auctorẽ: ne ſibi / aut alteri cuiqꝫ putet eſſe tribuendū: quod a ſolo dño cõſtat eſſe cõceſſum. Eſt enim gratū et honeſtiſſimū dicendi genus cum anima loqui: vt vniuerſi intelligant omnimodis appetendū / quod ſibi ſaluberrimū ꝓpheta noſcitur dediſſe conſilium. Sequitur Et omnia interiora mea nomẽ ſanctum eius. Interiora ſunt anime: cogitatio multiplex / virtuſqꝫ ratiõis. Ipſam quippe voluit cum anima conuenire: vt armonia fideli laus dñi adunatis viribus aſſonaret. Sepe enim anima vult aliquid agere: et ꝑ phãtaſticas imaginatiões eluditur.

Al. dño. Al. que intra me ſunt nomini ſancto.

Sed vir ſanctus in dñi laude nichil a ſe voluit deuia=
re:ſed omnia vno cōcentu cauere/que culpabiliter ſi=
Als.dño. bi poterant diſcrepare.[Benedic anima mea † dñm
et noli obliuiſci omnes retributiones eius]. Primum
verſum repetit decora replicatione verborum:vt ſtu=
diū maximū cōcitaret geminata ſentētia: ne ad opus
tale anima diſſimulatione noxia ſegnior eſſe videref:
ante omnia monens vt ſe cuncta ab eodem memine=
rit accepiſſe. Ille enim laudare nunꝗ̄ deſinit/ qui col
lata beneficia non poteſt obliuiſci . Intuere preterea
qđ dictum eſt Retributiōes:qm̄ aliud debebat homi=
nū delictis:aliud retributū cognoſcit abſolutus. Hoc
enim obliuiſci nulli fas eſt: vt qui erat obnoxius pene
dignus fieret mox honore. Sꝫ que iſte ſint retributio=
nes dñi cōſequēter enarrat: quas ſi homo cogitat/be
Al. ꝓpiciat. neficia ipſius tota mente collaudat.[Qui † ꝓpicius
Al.infirmi= fit omnibus iniquitatibus tuis:qui ſanat omnes † lan
tates tuas. guores tuos. Qui redimit de interitu vitam tuam:qui
Al.coronat † ſatiat in bonis deſiderū tuū. Qui coronat te in mi
te in miſeri= ſeratione ⁊ miſericordia:renouabitur vt aquile iuuē=
cordia ⁊ mi= tus tua]. In his tribus verſibus exponūtur ſub qui=
ſeratiōibus naria diuiſione retributiōes futuri ſeculi:quas ſanctis
Qui replet ſuis dñs pia miſeratione largitur. Que figura dicitur
in bonis de= Synatriſmos:id eſt cōgregatio:quādo in vnū cumu=
ſiderū tuū. lum aſpera crimina/aut nimis ſuauia beneficia colli=
SCLVE. gūtur. Primo enim fit ꝓpicius peccatis eorū:quādo
remiſſio delictis in pace dignatur ſuſcipere peccato=
res. Secūdo ſanat omnes languores fideliū:cum ſe=
curitas ⁊ immortalitas eterna in reſurrectione cōce=
dit : id eſt cū corruptibile hoc induerit incorruptionē
1.Cor.15. ⁊ mortale hoc induerit immortalitatem. Tertio redi
mit de interitu vitā noſtrā: quādo nos ab eterne mor
tis calamitate ſubmouerit : ſcilicet vt non audiamus
Mat.25. Ite in ignē eternū:qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis
eius. Quarto ſatiat in bonis deſiderū beatorum: cū
Ibidem. eis dicitur Venite benedicti patris mei. Quinto coro
nat in miſeratiōe ⁊ miſericordia ſua: quando tam bea
tis p̄mia digna reſtituet:ſicut dicit apoſtolus. De ce=
2.Tim.4. tero ſupereſt michi corona iuſtitie : quā reddet michi
dñs in illa die iuſt⁹ iudex. Hoc forte ſignificāt quinꝗ
panes:vnde populi longa ieiunia ſatiauit: qm̄ hec/et
his ſimilia in magnū myſteriū preceſſiſſe noſcuntur.
Sed perſcrutandū eſt cur aquile introducatur exem
plū. Huic autē iam etate ꝓuecte/ſupernū labium cor=
nea inflexione naſutū tantū fert excreſcere/vt ei non
ſit liberū eſcas ſolita libertate decerpere: que intelli=
gēs vnde ſibi periculum vite poſſit accidere/os ſuum
in ſaxū dicit expolire vſquequo omnia ſibi eius impe=
dimēta ſubmoueat. Quo facto in antiquā valitudinē
corporis ſuæſcarū ſolita perceptiōe reuocatur. Sic
anima in priſtinā ſanitatē reuertitur:ſi peccata ſua in
petra que eſt chriſtus dñs expolire nō deſinat. Reuer
titur em̄ ad cibos ſalutares: quando delicta que ſunt
impedimēta eterne vite(dño preſtāte)reſpuerit.[Fa=
ciens miſericordias dñs:⁊ iudiciū omnibus iniuriam
patiētibus]. Poſtꝗ̄ dixit retributiones dñi quas hic
cōuerſis in illo ſeculo veraciter creditur poſſe preſta
re: nūc dicit breuiter qꝛ dñs miſericordias faciat ſpe=
rantibus/⁊ vindictam preſtet patiētibus cūctis iniu=
riam : vt nullus in eis poſſit dubitare que dicta ſunt/
quādo ipſum dñm tali definitione monſtratū eſſe co=
gnoſceret. Hic em̄ verſus per modū definitionis edi
tus eſt:quando per illud quod ſingulariter efficit ali=
quis indicat. Nam interrogāti tibi quid ſit dñs:reſpō
deas:faciēs miſericordias ⁊ iudiciū oībus iniuriam
patiētibus. Quapropter abunde deſignatus eſt dñs
deus:cū nulli alteri poſſit cōuenire quod dictū eſt. Il
lis autē miſericordias facit qui miſerti fuerint:ſicut in
euāgelio dicit Beati miſericordes: qm̄ ipſi miſericor Mat.5.
diam cōſequent. Sequitur Et iudiciū omnibus iniu=
riam patiētibus. Hoc illis ꝓmittit/qui patiētie mune
re decorātur:de quibus ait Michi vindictā: ⁊ ego re=
tribuā. Nam qui ſe manu deſiderāt vlciſci/furoremꝗ
ſuū inimici perſecutiōe ſatiare cōtendunt: vindictam
dño nō reſeruant:qꝛ ſe credūt poſſe diſtringere/quod
deberēt a iudice preſtolari. Dediſti ſanctiſſime ꝓphe
ta anime tue ſalubre cōſilium: in quo ſe ⁊ mūdus ſen=
tiat cōſolatum. Sic em̄ tibi locutus eſt/vt nobis dice
res: ſic tibi ꝓfuiſti/vt ⁊ nos ſine dubitatiōe ſaluares.
[Notas fecit vias ſuas Moyſi:filijs iſrael volūtates
ſuas]. Superius dixerat quas retributiōes in illo ſe=
culo plebs beata mereret:nūc autē veniens ad ſecun
dam narrationē/per vnū exemplū ꝓbat quāta et hic
p̄ſtiterit ſeruis ſuis : ne quis de futura retributiōe du=
bitare potuiſſet . Sed intende quēadmodū Moyſes
⁊ iſrael indicatus eſt diſtinctione verborū. Notas fe=
cit vias ſuas Moyſi/ quando ei iuſtitiam ſue pietatis
aperuit: vt legem cōſcriberet/mores doceret/⁊ in via
dñi ꝑfecte fidei gradibus ambularet. Sequit Filijs
iſrael volūtates ſuas. Hic volūtates poſuit/nō vias:
qꝛ non omnis iſrael ſuſcepto verbo dñi in ei⁹ iuſſioni=
bus ambulauit. Scimus em̄ quas ſeditiōes populus
ille fecerit: vt voce iudicis mereret audire. Populus Exo.32.
hic dure ceruicis eſt. Ideoꝗ ergo illis volūtates dñi
nō vias innotuiſſe dicit:qꝛ multa pars eorū viam dñi
declinare p̄ſumpſit. Sic aūt Moyſi exemplū hic poſi
tū intellige:vt tamen hoc quotidie dñm ⁊ operatum/
⁊ vſqꝫ ad finē ſeculi operari poſſe cognoſcas.[Miſe=
ricors ⁊ miſerator dñs:† patiēs/⁊ multū miſericors]. Al.longa=
Miſericors eſt/qui natura ſua clementiſſimus appro nimis.
batur. Miſerator/quādo miſericordie ſue dona largi
tur. Poteſt em̄ aliquis miſericors et miſerator eſſe in
vna/duabuſqꝫ cauſis:miſericors autē ⁊ miſerator na
turaliter preter dñm nullus poterit inueniri. Sed hic
ideo miſericors premiſſum eſt: vt miſeratorē dñm nō
ad tēpus/ſed iugiter approbares. Hec figura dicitur
Paranomaſia:id eſt denominatio:q̄ ſimilitudine ſer= SCLVE.
monis concitat audiētis affectū. Adiecit Patiēs:qđ
neceſſe eſt cōſequi miſericordē. Nullus ei miſericors
niſi qui ⁊ patiens. Sic em̄ ⁊ apoſtolus dicit: An diui= Rom.2.
tias bonitatis eius/⁊ lōganimitatis contēnis? Igno
ras qm̄ benignitas dei ad penitētiā te adducit? Ipſe
autē de ſe dicit Hec feciſti et tacui: exiſtimaſti iniqui= Ps.49.
tatē ꝙ ero tibi ſimilis. Sequit Et multū miſericors.
Multū reuera miſericors:q̄ audiēs omnino blaſphe=
mas voces/ſolem ſuū facit oriri ſup bonos et malos: Mat.5.
pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos:vitalem ſpiritum magna
pietate largit:expectat errantes vt debeant ſua per=
peram cōmiſſa damnare. [Non in † finem iraſcetur: Al.ꝑpetuū
neqꝫ in eternū † indignabit]. Illis ſcilicet qui deuota Al.commi
ſatiſfactione cognoſcunt: qui ad eum redire diligunt/ nabitur.
qui illecebras ſeculi cum ſuo auctore cōtemnūt. Con
tra:illis in finem iraſcetur:quibus dicturus eſt Ite in Mat.25.
ignem eternū. Magna infelicitas perire ſub pio dño:
vt tardes illi ſatiſfacere/cui te cognoſcis erraſſe: ma=
xime cū ſupplicationem tuam vacuam non ſentias:ſi
tamē eam integro animo te obtuliſſe cognoſcas. Po
teſt hoc et de populo iudaico ſentiri/ quē cōuertendū
cōſtat in fine ſeculi:de quo ⁊ apoſtolus dicit: Cecitas Rom.11.
ex parte iſrael contigit:vt plenitudo gentiū introiret:

ꝛ ſic omnis iſrael ſaluus fieret. [Non ſm peccata no-
ſtra fecit nobis: neq ſm iniquitates noſtras retribuit
nobis]. Sentētia generalis eſt: q nemo eſt q ei᷒ gra-
tiam gratis non habeat / dum lex ſub peccato cuncta
cōcludat: ſicut teſtatur apoſtolus. Omnia deus con-
cluſit in incredulitate: vt omnū miſereretur. Ille ta-
men cōmuniter bonis / maliſq ſpiritum donat: ſalutē
tribuit: indigētias adimit: ꝛ generaliter bon᷒ eſt. Ad-
didit Neq ſm iniquitates noſtras retribuit nobis: ſci
licet quoniā ſupplicātibus ita pius eſt: vt tunc magis
eum digneť abſoluere / quādo ſe ſtuduerit vnuſquiſq
Al. qm. adhibita ſatiſfactione damnare. [† Quia ſm altitudi
Al. corro- nem celi a terra: † cōfirmauit dn̄s miſericordiā ſuam
borauit. ſuper timentes † eum]. Diligentius pſcrutemur quid
Al. ſe. ſibi velit iſta comparatio. Tanto maiorē dicit a me-
ritis eoꝝ miſericordiam dn̄i quam retribuit fidelibus
ſuis: quātum pōt a terra celi ſummitas eleuari. Qua
cōparatione illud quoq ſignificatur: q ſicut celū ter
ras operit / ꝛ cōpetentia beneficia tēporibus ſuis ho-
mini tribuit: modo pluuias influēdo / modo preſtando
ſerena / modo ipſum aerem ventis ſaluberrimis tem-
perando. Ita ꝛ miſericordia dn̄i fragilitati noſtre no
ſcitur diuerſa preſtare. Suſtinet enim vt corrigat / fla
gellat vt erudiat / pbat vt preſtet: ꝛ per diuerſas ope-
ras beneficiorū vna voluntas eſt ſubuenire peccanti-
bus. Sed vt totius ſentētie virtus poſſit intelligi: bre
uiter dicendū eſt (ſi fas eſt) vt celum nō cooperiat ter
ras: poteſt fieri vt dn̄s non ptegat ſibi puriſſime ſer-
Al. orī᷒ ab uientes. [Quantū diſtat † oriens ab occaſu: elonga-
occidēte lō uit a nobis iniquitates noſtras]. Dedit aliā pulcher-
ge fecit. rimā comparationē beneficio diuino. Oriens / eſt ini-
tium bone vite noſtre. Occaſus / male conuerſationis
affectus. In occaſum enim eramus: cum peccati vin-
culo tenebamur aſtricti. In oriente autē ſumus: quā-
do per aquam regenerationis nos ſol verus uiſitat /
ꝛ tenebras facit noſtrorū diſcedere peccatorū. Tan-
tum ergo iniquitates noſtre lōge ſunt / cum nobis pec
cata noſtra donanť: quantū pōt clara dies a tenebro
ſa nocte diſtare. Siue orientē ſignificat regnū dei: oc
caſum vero gehēnam: q tantū a beatorū ſede diſſocia
ta eſt / quantū dicit ille pauper in abrae ſinibus cōſti-
Luc. 16. tutus. Inter nos ꝛ vos / chaos magnū firmatum eſt.
Al. quomō [† Sicut miſeretur pater † filijs: † ita miſertus eſt do
Al. filiorū. minus timētibus ſe. [Ecce iam nō extraneis / neq lō-
Al. non hꝫ. ginquis cōparatiōibus agitur: ſed ad ipſa viſcera pie-
tatis vocabula ſociantur. Sic enim miſeretur vt pa-
ter: ſed quibus ipſe pater eſt / ſic corripit vt filios: ſed
qui eius regni heredes eſſe meruerint. Sequitur Ita
miſertus eſt dn̄s timentibus ſe. Dum dicit Ita: deſi-
gnat nobis paterne correctionis affectum. Pater em̄
carnalis qui vult filium ſuum bonis actibus erudiri:
frequenter eū corripit / frequenter flagellat: ſicut Sa
lomon ait. Si diligis filium tuum: frequenter eum fla
gella cum adhuc tener eſt ꝛc. Ipſi enim parētes ve-
re diligūt filios ſuos / qui eis ſub pietate diſtricti ſunt.
Sic ꝛ dn̄s noſter flagellat omnē filium quem recipit:
et timentes ſe / ad ſtudium bone voluntatis adducit.
Al. quoniā [† Quia ipſe † ſcit figmentum noſtrum. † Memento
Al. cogno- dn̄e q puluis ſumus]. Hoc coma ad ſuperiora iungē
uit. dum eſt. Cauſa enim redditur cur miſereatur vt pa-
Al. recor- ter: ſcilicet quoniam noſmetipſos ab illa naturali di-
datus eſt gnitate deiecimus: et a factura creatoris repulſi / fi-
quoniam. gmentū eſſe monſtramur. Merito ergo ſubueniri ſibi
poſtulat: qui ſpem in viribus proprijs non habebat.
Sequitur Memento dn̄e quoniam puluis ſumus. Di

cit enim Memor eſto dn̄e: non q nos ex limo forma-
ſti: non quia immortales tua largitate feciſti: non q
ad imaginem ꝛ ſimilitudinem tuam plaſmare digna-
tus es: quia iſta omnia inuidiam magis excitare pote
rant peccatori: ſed quia in puluerem nunc redacti ſu-
mus ariditate peccati. Miſerere eis qui ſe infeliciter
pertulerūt: ſubueni qui in illo munere tuo minime con
ſiſtere voluerunt. Tu em̄ ſolus pius es peccatoribus
q delinquentes ſe grauiter perculerūt. [Homo ſicut
fenum dies eius: † ꝛ ſicut flos agri † ita floriet]. Sunt Al. tanq̄.
ſpecies definitionū / que per rerum ſimilitudines ali- Al. ſic efflo
quas explicātur: vt eſt illud Ego ſum via / veritas / et rebit.
vita. Sic et in hoc / ꝛ in ſubſequenti verſu conſtat eſſe Joan. 14.
formatum. Quemadmodū ſi interroges quid eſt ho-
mo: reſpondeť fenum dies eius: quod ſumma hylari-
tate pullulat: ſed celerrima velocitate deſiccatur. Fe-
num eſt / quod pluuijs velociter in auras caput erigit:
ſed in ardoribus colla deponit. Et ne forſitan aliquid
ſoliditatis hanc comparationē putares habere: ad-
didit Et ſicut flos agri ita floriet. Flos agri multo ce-
lerius tranſit / q feni viriditas permanere monſtrať.
Sed q̄uis pulcherrimū videatur eſſe dū pubet: mul-
tum fugitiuū cernitur eſſe dum corruit. Ita ꝛ imbecil
litas humana pulchreſcit: ita ſeculi honores / diuitie-
q gratiſſime ſunt: ſed non ad finem longiſſimū perdu
cuntur. Ueraciter ergo his rebus tranſitorijs huma-
nitas comparatur: quia robuſtis viribus deſtituta / in
caſum mortis pna ſemp celeritate feſtinat. [† Quia Al. qm̄.
ſpiritus pertranſibit in † eo / ꝛ non † erit: ꝛ nō cogno- Al. illo.
ſcet amplius locū ſuum]. Ad hanc ſimilitudinē com- Al. ſubſiſtet
paratio ſuperioris verſus expreſſa eſt. Deſcribit eniꝫ
quid ſit homo: id eſt ſpiritus pertranſiens mundum:
ſcilicet preſentē: in quo diutiſſime non poteſt perma-
nere. Audiant qui ſuperbiunt / ꝛ ſe gaudēt mundana
felicitate ſubuectos: ſic ſpiritus relinquere noſtra cor
puſcula / quemadmodū ſolent flumina loca inundata
tranſire. Illa enim ſpacia que plena vidētur eſſe tor-
rentibus: q ſunt vacua cū recedunt. Non eſt ergo de
fugitiuo flatu preſumēdum: ſed hic potius agendum
quod pdeſſe nouimus in futurum. Et ne forſitan ali-
quis per metampſychoſin crederet ad hunc mūdum
animas eſſe redituras / ſicut nōnulli putauerūt demē
tium: addidit Et nō cognoſcet amplius locum ſuum:
hoc eſt in hoc ſeculum nō poteſt redire vbi ſuā vitam
poſſit iterare. Cōuicta eſt imbecillitatis ſue humana
fragilitas. Audiſti homo quid ſis: audi qd eris: ſi do-
minū minime timere deſpexeris. Que figura dicitur SCHE.
Pariſon: id eſt equatio ſentētie: quotiēs bona / vel ma
la coniūctim membris diſſimilibus alligamus. [Mi-
ſericordia autem dn̄i † a ſeculo eſt: et vſq in ſeculum Al. ab eter-
ſeculi ſuper timentes eum. Et iuſtitia † eius ſuper fi- no et vſq in
lios filiorum]. Expoſita eſt prius veraciter humana eternum.
cōditio propter inſolentium preſumptiones illicitas: Al. illius in.
nūc inſinuat ſpem que fideles debeat conſolari: quia
licet per nos ſimus fragiles et caduci / per miſericor-
diam dn̄i reddimur abſoluti ꝛ perpetui: vt et q fragi-
les ſimus debeamus aduertere: et quid per dn̄i gra-
tiam conſequamur poſſimus audire. Et nota q dixit
A ſeculo: id eſt cum adminiſtrari ceptus eſt mundus /
et diuerſe creature auctoris ſui munere prorupperunt.
Unde ꝛ michi videť hic cōuenienter aduerti: ꝛ Adam
(ſicut multi patrum dixerūt) ad dn̄i gratiam fuiſſe re-
uocatū: quādo ipſe primus in ſeculo fuit: ſicuti etiam
Abel / Noe / Abraam / ꝛ ceteri patres: qui tamē in ſe-
culo: ſed a ſeculo non fuerunt. Nam q ſequiť Et vſq

in ſeculum ſeculi/ eternitatem dñi abſolute deſignat:
quoniã ⁊ ille ⁊ ante ſeculum miſericors eſſe monſtra-
tur. Conſidera etiam ꝙ addidit Super timentes eũ:
ne ⁊ illi hoc in ſe crederent eſſe faciendum qui et ſcele
ratis caſibus obedire cõtemnunt. Sequitur Et iuſti-
tia eius ſuper filios filiorum. Filios (ſicut ſepe iam di
ctum eſt) vniuſcuiuſqꝫ actus debemus aduertere. Fi-
lios filiorũ/operum noſtrorũ iuſtiſſimam retributio-
nem. Nam ſicut nos operã noſtram quodãmodo ge-
neramus: ita nobis retributiones rerũ noſtre generãt
actiones. Hãc vnuſquiſqꝫ iuſtus recipiet: cum in ter-
re fuerit beatitudine collocatus. Multi enĩ fidelium
filios non habuerunt: aut ſterilitatis euentu/aut vir-
ginitatis ſtudio. Qꝛ ſi ad litteraꝫ velis aduertere (qđ
abſit) plurimi ſanctorum iſta promiſſione fraudãtur.
Nam ⁊ in ſubſequẽtibus ſpiritualiter dictum eſſe de-
Al. his qui ſeruant. claratur. [† Cuſtodiẽtibus teſtamentũ eius. Et † me-
moria retinentibus mãdata eius: vt faciant ea]. Iſti
Al. memores ſunt mãdatoꝝ ipſius ad faciendũ ea. ſunt filij quos ſuperius dixit: qui dñi precepta cuſto-
diunt/qui mãdatorum eius operibus ſunt memores/
non ſtudio cantilene. Nam ⁊ ſi quis pſalterium voce
reddat/memor eius non eſt: niſi que precipiũtur effe-
cerit. Ideo enim dicta ſunt vt fiant: non vt ſola vociſe
ratione cantentur. Unde doctiſſimus pater Auguſti-
nus in hoc pſalmo diſputans/ pſalterium ſe nõ tene-
re ꝓfeſſus eſt/nec totius legis dicta recolere: ſcilicet
vt non ſolum ad audiendũ/ ſed maxime ad faciẽdum
DEF. cunctorũ ſtudium concitaret. Memoria eſt enim per
quam animus repetit que audita/viſa/facta ꝗ cogno
Al. ipſius omnibus. ſcit. [Dñs in celo parauit ſedem ſuam: ⁊ regnũ † eius
omniũ dominabitur]. Uenit ad futuri iudicij formida
bilem predicationẽ: ne peccantium mentes inſoleſce-
rent: cum vltionem venturã malorũ actuum non time
rent. Dicit enim Parauit ſedẽ ſuã: hoc ad illud perti-
net quando dñs Ieſus aſcẽdit in celum: ſedet ad de-
xteram patris: inde venturus iudicare viuos et mor-
tuos. Et ne aliqua impotentia dñi mordereris: ipſum
dicit paraſſe ſedem ſuaꝫ/ qui iudicaturus eſt mundũ.
Addidit Et regnũ eius omniũ dominabitur. Ne pu-
tarent pagani demones ſuos quoquo modo regnatu
ros: ipſũ dicit dominaturũ/qui parauit ſedẽ ſuam: id
Al. domino. eſt dñm chriſtum. [Benedicite † dñm omnes angeli
Al. faciẽtes. eius potentes virtute: † qui facitis verbum † eius ad
Al. illius. audiendam vocem ſermonũ eius]. Cum ſuperius de
hominibus ꝓpheta loqueretur: venit ad tertiã narra-
tionẽ vbi celeſtes creaturas alloquitur/vt dñi lau-
des debeãt celebrare. Et quoniã inter ipſos angelos
eſt magna diſcretio/ illos tñmodo dicit preconio dñi
dignos exiſtere: qui eius ꝓbãtur iuſſionibus obedire:
oſtẽdẽs neqꝫ homines: neqꝫ ſpirituales ſubſtãtias ad
myſteriũ tante maieſtatis accedere: niſi qui eius vo-
luntatibus obſecundant. Sic enim cõmonet Omnes
angeli eius. Eius quippe de illis dicitur: qui ab ipſius
imperio nequaꝗ̃ recedere voluerũt. Sequit̃ aliquid
expreſſius: Potentes virtute/ qui facitis verbũ eius.
Ipſi enim virtute poſſunt/ꝗ eius iuſſis obediunt. Po
teſt autẽ ⁊ diabolus: non virtute/ſed prauitate: nõ ho
nore/ſed preſumptiõe. Potentes ſiquidem illi vere di
cendi ſunt: qui verbo dñi parere contendũt. Et ne ali-
quid relinqueret ambiguũ calcatius inſinuat. Ad au
diẽdam vocem ſermonũ eius: ſcilicet vt ſint humiles
non ſuperbi. Ipſi ſunt enim digni benedicere: qui ſuũ
Al. domino. ⁊ cognoſcunt/et venerãtur auctorem. [Benedicite †
dñm omnes virtutes eius: miniſtri eius qui facitis vo
luntatem eius]. Rem magnã/rem omnino ſublimem

iterata iudicauit inuitatione ſolidandã: vt infirmitas
humana cognoſceret/ꝗ ſaluberrimum eſſet obedire
dño: quando ipſius volũtati celorũ militat fortitudo.
Et intende ꝓprietates emicare verborũ. Prius dixit
Qui faciunt verbum eius. Et ne verbum intelligeres
qđ verberato aere ab hominibus ſolet ꝓferri: addi-
dit Qui facitis volũtatem eius. Angelis enim verbũ
dñi eſt voluntas eius: quoniam illa ſublimis/ſpiritua
liſqꝫ ſubſtantia beatorum angelorũ cum dñm contue
tur: ibi veritatem eius volũtatis agnoſcit. Nec opus DOG.
eſt loqui quibus ſe diuinitas ꝓpiciata patefacit. Non
enim eis deus verberato aere loquitur: ſed inſpiratio-
ne ſuo voluntates eorũ ad ſuum velle conuertit. Sic
erunt vt credimus: ⁊ beati homines poſtꝗ̃ regni eter
ni fuerint premia cõſecuti. [Benedicite † dñm omnia Al. dño.
opera eius/in omni loco dominationis eius: benedic
anima mea † dñm]. Benedicite/nũc tertia iteratio- Al. dño.
ne geminatur: que figura dicitur Epembaſis/decorũ SCHE.
ſchema/ſiue in laudibus/ſiue in vituperationibus ad
animos erigẽdos verbum ſepius iterare: quod dictũ
eſt. Dixit autẽ prius illos debere benedicere qui dñi
iuſſiones efficiũt: nũc admonet ipſam operam dñi au
ctorẽ ſuum debere laudare: vt terrena/celeſtiaqꝫ con
cluderet. Nam cum totum opus eius ſit: oĩa debẽt
ſuum benedicere creatorem. Sequitur In omni loco
dominationis eius. Sicut nulla creatura a laudibus
dñi iubetur excipi: ita nec locꝰ quiſꝗ̃ relinquitur/ qui
a tali munere ſegregetur. Nam cum dicitur In omni
loco dominatiõis eius/nichil excipitur: quia vbiqꝫ do
minatur ſignificans forte eccleſiam catholicam: que
per totum mundũ erat (dño preſtãte) creditura. Ipſa
enim vbiqꝫ dñm benedicit/vbiqꝫ collaudat: ⁊ gratias
maximas hymnidica exultatione cõcelebrat. Addi-
dit Benedic anima mea dñm. Ipſa ſententia cõclu-
ſit pſalmum: que pulcherrimũ fecit initiuꝫ. Sed quo-
niam in ſcripturis diuinis omnia ſacramentorũ vber-
tate pingueſcũt: hec ſimilitudo (ſicut iam dictum eſt)
in octauo pſalmo illos indicat (vt opinor) qui atria fi-
dei ſinceris mentibus ingreſſi ſunt: ⁊ vitam ſuã glorio
ſo fine (dño preſtante) concludunt. Digna cõmonitio
per quã ſe fidelis anima cõſoletur: que contra omnes
caſus tãꝗ̃ clypeus inexpugnabilis aſſumitur. Nam
ſi eũ ſemper benedicimus: ab eo iugiter cuſtodimur.

Concluſio.

¶ Benedictio dñi timẽtibus eum quanta lar
gitate concedatur agnouimus
feſtinemus ad mãdata cõplenda: vt peruenire merea
mur ad premia. Habemus dñm ⁊ per naturã piũ/
⁊ per miſericordiarum dona largiſſimũ. Quis dubi-
tet ab illo poſtulare: qui ſi nõ petatur offendit? Bene-
dicamus ergo oẽs in cõmune dñꝫ: opa eius hymni-
dica exultatione celebremus. Quale enĩ ſacrilegium
eſt/vt cũ omnis creatura iubeatur benedicere dñm: ſi
homo deſinat laudare deũ: qui ad imaginẽ ⁊ ſimilitu
dinẽ ipſius noſcitur eſſe percreatus? Audiuimus: bene-
dictio dñi quibus virtutibus applicet̃: caſtis vtiqꝫ/hu
millimis/charitate plenis: ⁊ qui dñi reliqua mandata
perficiũt. Arceat̃ ergo hinc omne qđ prauũ eſt: exclu
datur vniuerſa malicia mundi: emendẽtur illecebre:
diabolus foras mittat̃ cũ ſequacibus ſuis. Quapro-
pter audito tanto munere/completi tãta ſpe: ſanctis
operibus benedicamus dñm/ religioſis factis cante-
mus auctori noſtro. Non nos electio iudicis repudiet:
ſi que precipit hic nos peregiſſe cognouerit.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 102.

156

Pſalmus ipſi David. Ciij.

Enedic anima mea dño: dñe de⁹ me⁹ magnificatus es vehementer. Confeſſionē ⁊ decorem induiſti: amictus lumine ſicut veſtimēto. Extendēs celum ſicut pellem: qui tegis aquis ſuperiora eius. Qui ponis nubē aſcēſum tuū: qui ambulas ſuper pennas ventoꝝ. Qui facis angelos tuos ſpirit⁹: ⁊ miniſtros tuos ignē vrētem. Qui fundaſti terrā ſuper ſtabilitatē ſuam: non inclinabitur in ſeculum ſeculi. Abyſſus ſicut veſtimētū amictus eius ſuper montes ſtabūt aque. Ab increpatiōe tua fugiēt: a voce tonitrui tui formidabunt. Aſcendūt montes/ ⁊ deſcendūt campi: in locum quē fundaſti eis. Terminū poſuiſti quē non tranſgredienꝛ: neq; conuertenꝛ operire terrā. Qui emittis fontes in cōuallibus: inter mediū montiū pertranſibūt aque. Potabunt omnes beſtie agri: expectabunt onagri in ſiti ſua. Super ea volucres celi habitabūt de medio petrarum dabunt voces. Rigans mōtes de ſuperioribus ſuis: de fructu operū tuorū ſatiabitur terra. Producens fenum iumētis: ⁊ herbam ſeruituti hominū. Ut educas panem de terra: ⁊ vinū letificet cor hominis. Ut exhylaret faciez in oleo: ⁊ panis cor hominis cōfirmet. Saturabunꝛ ligna campi ⁊ cedri libani quas plātauit: illic paſſeres nidificabūt. Herodij domus dux eſt eoꝝ: montes excelſi/ ceruis petra/ refugiū herinacijs. Fecit lunam in tēpore: ſol cognouit occaſum ſuū. Poſuiſti tenebras ⁊ facta eſt nox: in ipa ptranſibunt omnes beſtie ſylue. Catuli leonū rugientes vt rapiāt: ⁊ querāt a deo eſcam ſibi. Ortus eſt ſol/ ⁊ cōgregati ſunt: ⁊ in cubilibus ſuis cōgregabuntur. Exibit homo ad opus ſuum: et ad operationem ſuam vſq; ad veſperū. Q̄ magnificata ſunt opera tua domine: oīa in ſapientia feciſti: impleta eſt terra poſſeſſione tua. Hoc mare magnū et ſpacioſum manibus: illic reptilia quorum nō eſt numerus. Animalia puſilla cum magnis illic naues pertranſibunt. Draco iſte quē formaſti ad illudendū ei: omnia a te expectant vt des illis eſcam in tempore. Dante te illis colligent: aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Auertente autem te faciem turbabūtur: auferes ſpiritum eorum ⁊ deficient: ⁊ in puluerem ſuum reuertentur. Emitte ſpiritum tuum ⁊ creabuntur: ⁊ renouabis faciem terre. Sit gloria dñi in ſeculū: letabitur dñs in operibus ſuis. Qui reſpicit terram/ ⁊ facit eam tremere: qui tangit montes et fumigant. Cantabo dño in vita mea: pſallam deo meo q̄diu ſum. Iocūdum ſit ei eloquium meū: ego vero delectabor in dño. Deficient peccatores a terra: et iniqui ita vt non ſint/ benedic anima mea domino.

Requenter diximus pſalmum illos actus ſignificare mortalium: qui ad rerū diuinarum intellectū ꝓ ſua ꝓbitate reſpiciūt. Ad cuius ſimilitudinem ⁊ organū ipſuz aptatum eſt/ quod ſpecialiter pſalmus vocatur ſurſum habens tympanū: vbi melos dulciſſimū canoro ſonitu temperatur. David autē tm̄ perſona loquētis adhibetur. Ceterū omnia conſtat de dño ſaluatore narrāda: qui in principio fecit celum et terram. Eſt enim pſalmus iſte tanta diſpoſitiōe perfectus/ vt aliqua hic dicta intelligas: que in libro Geneſeos tacita fuiſſe cognoſcas. Quapropter que ſunt apta exponemus ad litteram: que vero fidei noſtre poſſunt indicare notitiā/ ſpirituali intellectu (ſicut a maioribus accepimus) explanabimus. Unde ſolliciti eſſe debemus/ paratiq; ad audiendum: quia ipſe quoq; vir eloquentiſſimus pater Auguſtinus hūc pſalmum ⁊ ſedule dicit perquirēdū/ ⁊ de eodē laborioſiſſime diſputandū.

Diuiſio.

Propheta volens oſtēdere conditiones rerū diuina ſignificare myſteria. Primo modo per fabricam celi ⁊ terre quedam nobis cognoſcitur indicare dogmata: vt agnoſcamus omnia ſibi reuera tanq; ab vno auctore condita poſſe cōgruere: quando aliquas ſimilitudines ſuas inuicem ꝓbantur aperire. Secundo operas dñi diuerſis figuris tectas enumerat. Tertio profitetur in illo eterno ſeculo preconia dñi iugiter ſe eſſe dicturū: que etiam in hac vite ſue breuitate cātauerat.

Expoſitio.

Enedic anima mea dño: dñe deus me⁹ magnificatus es vehementer. Confeſſionem et decorez induiſti]. Inuitat propheta ſemetipſum ad benedicēdum dominum. Et quoniam nouerat in catholica fide vnitatis gratiam plurimum preualere/ ſibi tm̄ loquitur: qđ omnes debeat admonere. Benedicere autem deum eſt eius magnalia confiteri: vt cum de illo dicitur aliquid magnum/ vnuſquiſq; veritati preſtet officium. Hec igitur ſententia ad totū reſpicit textum: vbi pſalmi huius plixitas terminatur. Sed cum ad ſuam (vt dictum eſt) animam loqueretur/ ſubita cōuerſione dicit Domine deus meus. Que figura dicitur Prophoneſis: quando inter alia que loquimur/ ad deum ſubito verba conuertimus. Generalem vtiq; dominū confidēter ſuum aſſerit deum: vt cum ſe ipſius ſeruū eſſe profitetur/ nullam ſe habere cuz diabolo comprobet portionem: ne in eo quicq; preuaricator ille requireret/ quem alienū eſſe agnoſceret. Sequitur Magnificatus es vehementer: Oportet nos vim iſtorum nominū diligēter inquirere. Nam quando ille magnus non eſt: vt hominū laudibus magnificetur? Aut quid illi poteſt addi: qui eſt mirabilis/ et incōprehenſibilis plenitudo virtutū? Sed magnificatur dñs apud homines/ quando eis magnus atq; excelſus eſſe claruerit: vt ipſum ſentiāt creatorem/ ipſum bonorū omniū Clbe.

largitorem/ipſum redemptorē:ad poſtremum ipſum
⁊ iudicem. Ex qua parte prouenit vt recte dicatur re=
demptor dominus magnificari : qui quotidie fit cre=
dentium deuotione mirabilis. Sic etiam dicitur ſan=
ctificari/ſic glorificari/ſic benedici:⁊ his ſimilia. Ad=
iecit Uehementer. Reuerſa quando conuerſorum ore
laudatur/⁊ in ſanctorum cetum venit: qui ſe pridem
nefandis ſceleribus polluerant. Uehementer enim
aptiſſime dictum eſt : quod toto geritur cordis anni=
ſu. Sed vnde magnificatus ſit vehemēter:conſequē=
ter exponitur Confeſſionem et decorem induiſti. In=
DEF. duere eſt aliquem quod non habebat aſſumere. Et
quando deus decorem non habuit:qui creaturis ſuis
omnia ſpecioſa ſemper indulget/Sed hic incarnatio
domini chriſti euidenter exponitur/quam ſumpſit ex
tempore:per quam confeſſionem mortalium largitor
ſue pietatis inuenit. Receſſerāt enim homines a cul=
tu vere diuinitatis: cum ſimulacrorum ſtudijs/et va=
nis religionibus ſeruiebant. Sed eo veniente:qui ta=
mē abſens nunq̄ extitit diuinitate/ ⁊ cōfeſſio ⁊ decus
ſuperne maieſtatis innotuit: eiſq̄ rebus indutum di=
cit dominū/quibus eccleſiam catholicam conſtat or=
Al. lumine natam.[Amictus † lumen ſicut veſtimentum. Exten
ſicut veſti= dens celum ſicut pellem.]Uerſus iſti vigintiduo vſq̄
mento. ad diuiſionem futuram per figuram Parabole pul=
SCHE. cherrimis alluſionibus explicātur: que fit quādo res
ſibi genere diſſimiles comparantur. Lumen enim ec
cleſiam ſignificat: de qua ſcriptū eſt Que eſt iſta que
aſcēdit dealbata/Dealbata enim/intelligitur illumi=
nata: que recte velut veſtis aduertitur domini ſalua=
toris non habēs maculam/neq̄ rugā. Ipſa eſt enim
cādida/dealbata:de cuius membris dicit apoſtolus.
Ephe.5. Fuiſtis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in
domino. Hanc etiam tunica illa ſignificauit:que non
potuit diuidi tempore paſſionis. Hec eſt de qua dici=
tur Amictus lumen eius ſicut veſtimentum. Sequi=
tur Extendens celum ſicut pellem. Bene dicitur do=
minū celum extendere:vbi meretrices et publicanos
eum cōſtat admittere. Nam cum ſint per iuſtitiam ce
li iuſtorum: facti ſunt et gratie largitate peccantium.
Nec fruſtra cōparata eſt celo pellis:quia ſicut omnia
membra noſtra pellis tegit/ ita et creaturas celorum
ambitus circumactus includit. Senſerunt aliqui ce=
lum et de iuſto dictum: quē ſic per gratiam probatur
extendi/ quemadmodum poteſt tenſa pellis excreſce
Al. tegis. re.[Qui † tegit † in aquis ſuperiora eius. Qui † po=
Al. non hz. nit nubem aſcēſum † ſuum:qui † ambulat ſuper pen=
Al. ponis. nas ventorum]. Quamuis ordinem conditionis ex=
Al. tuum. ponere ſentiatur : quia et ſuper celos aque ſunt poſi=
Al. ambu= te:ſicut ⁊ in Geneſi legitur. Et ipſe alibi dicit Et aque
las. que ſuper celos ſunt laudent nomen domini:tamen ⁊
Pſ̄.148. ſacri baptiſmatis nobis reſeratur iudicium:vt celum
(ſicut frequenter dictum eſt)omnē iuſtum debeamus
accipere:cuius ſuperiora:id eſt emēdatio fidelis ani=
me aquis ſalutaribus irrigatur. Ita enim hec omnia
ab illo auctore diſpoſita ſunt/ vt et actus eccleſiaſti=
cos dicta celeſtia indicare videantur: et iterum condi
tiones rerum veraciſſima narratione teſtentur. Se=
quitur Qui ponit nubem aſcenſum ſuū. Hoc quidem
et ad litteram congruenter accipitur: quando domi=
nus poſt reſurrectionem videntibus apoſtolis aſcen=
dit in celum. Sic eni3 in actibus apoſtolorum legitur
Hec cum dixiſſet : nubes ſuſcepit eum ab oculis eo=
rum. Sed et illud aptiſſime probatur accipere:vt nu=
bem ponamus verbi domini predicatorem:per quem

chriſtus in membris ſuis aſcendit: cum mentem pec=
catorum a mundi iſtius prauitate mundauerit. Ad=
didit Qui ambulauit ſuper pennas ventorum. Uenti
in iſto aeris fluctu quaſi quibuſdam pēnis volare no=
ſcuntur : ſed dominus ambulat ſuper pennas eorum:
dum voluntates ſuas multo velocius operatur/q̄ po=
teſt eſſe excurſus ventorum. Siue magis ventos/iu=
ſtorum animas debemus accipere:quia vtroq̄ teſta=
mento perdocti / velut duabus alis ad ſuperna gau=
dia transferuntur. Supra quos dominus ambulare
recte dicitur:in quibus miſericordiam ſue operatiōis
oſtendit. Et nota ꝙ in hoc verſu/⁊ alijs qui ſequūtur:
dominū mauult oſtēdere per id quod egit. Hec ſecun
da ſpecies definitionis dicitur apud grecos Enneo=
maticeːlatine autē notio nuncupatur. Nam cū domi= DEF.
nus per naturam ſuā nequeat definiri:per illud tamē
pulchre cognoſcit̄/quod ſingulariter operat̄.[Qui † Al. facis.
facit angelos † ſuos ſpiritus:⁊ miniſtros † ſuos ignē Al. tuos.
vrentem].Commendandū eſt animo:quia hic ſpecia Al. tuos.
liter de angelis dicit̄ : quod in libro Geneſeos euiden
tius non habetur. Nam et verba ipſa ſunt diſcutiēda
ſubtilius. Spiritus/generale nomen eſt incorporalis DEF.
potentiſq̄ ſubſtantie: viſibiliter ſiue inuiſibiliter ope
rans/quod et diuinitus inſpiratur. Angelorum enim
nomen non ſignificat naturam/ſed obediētiam. An= INTER
gelus enim greca lingua dicitur:qui latine nūcius in=
terpretatur. Nam quando mittūtur angeli fiunt:cum
tamen natura ſpiritus eſſe noſcātur. Addidit Suos:
vt illos oſtenderet qui recta mente dn̄i voluntatibus
obſecūdant. Ordo enim verborū talis eſt:Qui ſpiri=
tus ſuos facit angelos . Sequitur Et miniſtros ſuos
ignem vrentē. Miniſter dei/eſt omnis qui diuinas exe
quitur voluntates : et charitatis ſemper accenſus eſt
feruore. Talis enim vir celeſtis ignis efficitur:quādo
verbo predicationis peccantiū nequitias vrere/⁊ con
ſumere poſſe monſtrat̄. Sic enim dominus ipſe dicit
Ignē veni mittere in terrā. Ignis vtiq̄ vitalis/ignis Luc.12.
vtiq̄ ſalutis : qui dū peccata cōſumit/animas nutrit.
[Qui † fundauit terram ſuper ſtabilitatem † eius:nō al. fundaſti
inclinabitur in ſeculū ſeculi]. Uerſus iſte ad litteram Al. ſuam.
non videt̄ poſſe conſtare. Nam cū terram iſtā mutan
dam eſſe legerimus : quomodo fieri poteſt vt non in=
clinetur in ſeculū ſeculi/ Sed hic magis firmatā ter=
ram/ſolidatam aduertamus eccleſia3:que terra ideo
dicit̄ : quia ex terrenis hominibus collecta eſſe mon=
ſtratur: ſicut in alio loco ait Dn̄i eſt terra ⁊ plenitudo Pſ̄.23.
eius. Huius ſtabilitas recte dicit̄ chriſtus:qui eſt im=
mobile fundamentū/et inuiolabilis petra: de quo di=
cit apoſtolus . Fundamentū enim aliud nemo poteſt 1.Cor.3.
ponere/preter id quod poſitum eſt: quod eſt chriſtus
Ieſus. Supra quē ſi manſerimus/iugiter nullatenus
inclinamur. Superiecta enim neſciunt titubare:dum
ſint fixa que cōtinent. Sic veritas huius ſentētie ab=
ſoluta nobis ratione cōſtabit. Spiritus eni3 ſanctus DOG.
ideo interdū difficillima dicit ad litterā:vt maiori am
bitu ſpiritualem intellectū querere debeamus. Hoc
ergo quod dictū eſt Non inclinabitur in ſeculū ſeculi/
per omnia comata trium verſuum ſuperiorum cōſtat
eſſe reddēdū. Que figura dicitur Hyperbaton: quo= SCHE.
niam ordo verborum longius explicatur . [Abyſſus
ſicut † pallium amictus eius : ſuper montes ſtabunt Al. veſti=
aque]. Nec iſte verſus ad hyſtoriam poteſt referri: mentum.
q̄uis de ſuperducto diluuio dicere videatur . Prete=
ritum enim tempus diluuij fuit : et nunc propheta de
futuro predicat eſſe faciendum . Unde neceſſe eſt vt

hoc magis ſpiritualiter inquiramus: quando ſibi ad
litterā tempora cōuenire non poſſunt. Abyſſus enim
dicitur aquarū copioſiſſima multitudo: que et in bono
et malo plerūqꝫ ponitur. Hec merito hic ſuperſtitio-
ſis atqꝫ perſecutoribus comparatur: quia ſicut palliū
ſubiecta cooperit: ita illi mundum fediſſima ſuperſti-
tione texerunt: vt non ſolum mediocres homines: ſed
in perniciem ſuā ipſos quoqꝫ ſanctos viros atqꝫ emi-
nentiſſimos tormentis corporum obruere viderentur.
Sed hic abyſſus in malo poſita eſt: dum legatur et
Ps.35. in bono: vt eſt illud: Judicia dn̄i velut abyſſus multa.
IDI. Quod genus locutionis inter propria diuine ſcriptu-
re conſtat eſſe deputandum. Deniqꝫ ſic ſequitur: Su-
per montes ſtabūt aque. Steterunt quippe ſuper eos
qui montes fidei firmitate vocati ſunt: quando eos di-
uerſis penis et mortibus affecerunt. Aquas enim et
abyſſos: impios hic debemus accipere: qui ſic ad ob-
ruendam properant ſanctitatem: quemadmodum po-
teſt cumulus vndarū ſubiecta contegere. Sed vt hoc
magis de ſuperbis atqꝫ ſceleratis potuiſſes aduerte-
re: ſequens verſus oſtendit. Volunt etiam aliqui hoc
ad litteram vendicare: vt abyſſum dicant terre mar-
ginem circuire. Nam ſicut exteriora corporis noſtri
pallio cooperiuntur: ita ⁊ orbis terrarum oceani am-
bitu fertur includi. [Ab increpatione tua fugient: a
voce tonitrui tui formidabūt]. Qui fugient niſi abyſ-
ſi: niſi aque que montibus chriſti ſupereminere vide-
bantur? Nam cū his ſanctos eius diuerſis cedibus af-
feciſſent: ipſi tamen increpati voce apoſtolorum de-
relicta ſuperſtitione fugati ſunt: ⁊ quod eſt maximum
victoriæ genus contra ſua vota ſenſerunt. Sequitur:
A voce tonitrui tui formidabunt. Predicatio ſancto-
rum ſub hac allegoria pulcherrima relatione deſcri-
pta eſt. Dicit enim: A voce tonitrui tui: vt non illud
humanum eloquium: ſed celeſtis virtutis ſonitū fuiſſe
ſentires. Formidauerunt vtiqꝫ homines paſſim toni-
trua predicationum: quando iudicij terror edictus eſt:
quando diabolum periturum audierunt cum ſequaci-
bus ſuis: et cū his habuerunt in hoc mundo licentiam:
ipſi ſua ſcelera correcta mente damnabant. [Aſcen-
dunt montes et deſcendunt campi: in locum quē fun-
daſti eis]. Adhuc in tropicis alluſionibꝰ perſeuerat:
quoniā ſuperbos ⁊ impios quādiu voluit dominus per-
miſit in montes creſcere: atqꝫ iterum quando placuit
fecit in conuallium humilitate reſidere. Sic et perſe-
cutoribus tempus datum eſt: vt in altum ſurgerent:
ac deinde inclinati chriſtiano populo ſubiacerent: do-
cens omnia ipſius ordinatione fieri: cuius voluntati
non poteſt obuiari: ſicut ipſe dominꝰ in euāgelio pon-
Joan.19. tio Pilato dixit: Non haberes in me poteſtatem: niſi
tibi datum eſſet deſuper. Et intende: quoniā hic mon-
tes in malo poſiti ſunt: cum ſuperius montes ſignifi-
cent fideliſſimos viros: quod plerūqꝫ in ſcripturis di-
uinis diximus inueniri. Sequitur: In locū quem fun-
daſti eis. Illi ſcilicet qui campi iam facti ſunt: ad lo-
cum fundatiſſime deſcendunt eccleſie: ⁊ in eius pene-
tralibus permanebunt. Nam et ipſis quoqꝫ peccato-
ribus modus eſt poſitus: nec vltra permittuntur exce-
dere quā eis datum eſt licentie ſue frena laxare. Deniqꝫ
ſic legitur: Completa ſunt peccata amorreorū: vt omīa
ſub volūtate domini poſita eſſe cognoſcas. Hoc enim
et ſubſequentia euidenter explanant. [Terminum po-
Al.non hꝫ. ſuiſti † eis quem non tranſgredientur: neqꝫ † reuerten
Al.cuertēt tur operire terram]. Hoc ſi ad litteram velis accipe-
re: de aquis abundantibus dicit que diluuio receden-
te vlterius terras nequeunt occupare: ſicut in geneſi
ſcriptum eſt. Statuam pactum meū vobiſcum: ⁊ nec Geñ.19.
quāqꝫ vltra interficietur omnis caro aquis diluuij:
neqꝫ erit deinceps diluuium diſſipans terram. Si ve-
ro ſpiritualiter queras: poteſt hoc et de paganorū ritu
accipi congruenter: qui licet a ſua prauitate receſſe-
rint: nunquā in illam licentiam deo ſibi obuiante remea-
bunt: vt humanum genus ſuperſtitionum ſuarū inun-
datione cooperiant. Terminus quippe eorum aduen-
tus fuit domini chriſti: cuius creſcente religione: cun-
cta idola cum ſuis auctoribus corruerunt. Inſpicia-
mus quoqꝫ ſub qua increpatione iſta referuntur: vt ra-
tionales homines putent ſe precepta domini debere
cōtemnere: cum ipſa elementa cognoſcantur eius iuſ-
ſionibus obedire. [Qui † emittis fontes in conualli- Al.emittis
bus: inter medium montiū pertranſibunt aque]. Cum
natura terrarū deſcribitur: cauſa nobis occultior pul-
cherrimis alluſionibus indicatur. Certum eſt enim
cōualles aquis abundare copioſis: fontiumqꝫ ibi eſſe
frequentiam magnam vbi ſunt arua iacentia. Sed il-
lud potius debemus aduertere: quia in humilitate ho-
minum qui loco conuallium ponuntur: aque diuine
ſemper eſtuant. Spiritualiter autem montes hic ac-
cipere debemus hereticos ac ſuperbos: inter quos
ſcripture diuine perenni vbertate decurrunt: quia in
hoc mundo eas audire bonis maliſqꝫ commune eſt.
Et bene dictum eſt Pertranſibunt: quia tales viros
nullo fecundaſſe beneficio ſentiuntur. Nam ſi (vt qui-
dam dicunt) montes hic iuſtos predicatores voluiſ-
ſet intelligi: dixiſſet de ipſis montibus aquas fluere:
non eis in medio conſtitutis tranſire potuiſſe. [Po-
tabunt † ea omnes beſtie † ſyluarū: expectabunt ona- Al.non hꝫ.
gri † ſitim ſuam]. Beſtias ſyluarum hic gentes intel- Al.agri
ligere debemus que de illa idolorum cultura tanquā de Al.in ſiti ſua
ſyluis vmbroſis protectis ferociſſimis moribus exie-
runt / ad potandas ſcilicet aquas: quas in euangelio
eſt dominus ſamaritane pollicitus dicens: Qui bibe- Joan.4.
rit ex aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque ſa-
lientis in vitam eternam. Sequitur: Expectabūt ona-
gri ſitim ſuam. Cum dixerit beſtias ſyluarum aquis
decurrentibus eſſe potatas: onagros tn̄ poſuit ſitim
ſuam expectare: ſcilicet iudeos qui neglexerunt fluen-
ta diuine pietatis haurire. Onager enim aſinus eſt ſyl-
ueſtris: qui inter reliqua animalia cor dicitur habere
pinguiſſimū. Quod genus quantum patiens eſt do-
mitum: tn̄ ſeuiſſimum redditur cum ſyluis retinenti-
bus efferatur. His obſtinati iudei merito comparan-
tur: qui ferocia mentis ⁊ calloſa fatuitate durati ſunt:
nec ſatiari cito poculis vitalibus acquieſcunt. Nam
quod dicit: Expectabunt / illud ſignificat quod fre-
quenter dictum eſt: quia in fine ſeculi: Helia ⁊ Enoch
venientibus: creditura eſt multitudo iudeorū. Miſeri
qui tamdiu ſitiunt: qui ſatiari minime concupiſcunt.
His vita penalis eſt: qui tanta expectatione crucian-
tur. [Super ea volucres celi habitabunt: de medio
petrarum dabunt † vocem ſuam]. Supra illa ſcilicet Al.voces
que ſuperius dixit: Qui emittis fontes in conualli- ſuas
bus: celi volucres habitabunt. Hec ſiquidem et con-
ualles et aquas irriguas amare noſcuntur. Sed non
vacat quod addidit Celi. Nam ſi tn̄ aues voluiſſet
aduerti: volucres ſuffecerat dici: ſed potius animas
ſanctas pontificum celeſti ſe cōuerſatione tractantes
mauult intelligi: qui ſupra populos dn̄i predicationi-
bus ſanctis inhabitent. Addidit: De medio petrarū
dabunt vocem ſuā. Iſte volucres que dicte ſunt cele-

ſtes:non de terra:non de arboribus : ſed de medio pe-
trarum dabunt voces ſuas:quando apoſtoloꝝ ⁊ pro-
phetarũ exemplis aliqua predicare noſcunt̃. Omnes
enim fideles petre merito dicunt̃:quia ipſe quoq; pe-
tra dicitur chriſtus. Sic enim ipſe dñs petro apoſtolo
Matth.16. dixit : Tu es petrus et ſuper hanc petram edificabo
eccleſiam meam. Qua propter omnes de petrarũ fir-
mitate predicant:qui apoſtolorum ac prophetarũ tra-
ditionibus ſua dicta cõfirmant. [Rigans montes de
ſuperioribus ſuis : de fructu operum tuorum ſatiabi-
tur terra]. Superius dixit altos montes fuiſſe prete-
ritos:⁊ cõualles humillimas fontibus irrigatas : nũc
ipſos quoq; montes ſuperius aquis ꝑdicat eſſe com-
pluros : ne quid a domini munere videretur exceptũ.
Paulus enim prius ingens atq; arduus ꝑſecutor ec-
cleſie:rigatus aqua ſpiritualiq; fecũdos fructus pro-
batus eſt edere chriſtianis. Quod quotidie dñs agit :
vt doctores paganoꝝ poſt cõuerſionẽ magiſtros fa-
ciat eſſe fidelium. Sed iſti tales de ſuperioribus irri-
gantur:quando cõuerſi ſe erraſſe cognoſcunt. Sequi-
tur : De fructu operũ tuoꝝ ſatiabitur terra. Cũ fructũ
terra pariat : quẽadmodũ poterit ex fructibus calca-
bilis iſta terra ſatiari? Fructibus autẽ terra ſatiatur :
quando peccatores in melius cõmutati : vtilia nimis
et ſalutaria ipſo largiente percipiunt. Sic enim terra
ſatiatur:quando aliquis ab obſtinatione liberat⁹:pre-
conia domini didiciſſe cognoſcitur. [Producẽs fenũ
Al.educas iumentis:⁊ herbam ſeruituti hominũ. Ut † educat pa
nem de terra]. Excolit quod ſuperius dixit : vt terra il
la celeſti imbre ſatiata producat fenũ iumentis:id eſt
elemoſynas faciat his qui paſſim petunt : de quibus
Luc.6. dictũ eſt : Omni petenti te tribue. Iumenta enim ap-
pellata ſunt:quia verecundiam non habentes propter
ingluuiem ventris:in egentiũ voces petulanter erum
punt ſicut iumenta:que dum eſuriũt:nequaq; poſſunt
a proprijs vocibus abſtinere. Herbam vero ſeruituti
hominũ/hoc eſt : vt illi neceſſaria tribuantur : de quo
ſcriptum eſt : Deſudet elemoſyna in manu tua : donec
inuenias iuſtũ cui eam tradas. Hic enim homines ap
pellati ſunt:qui ratione pleniſſimi : indigentiam ſuam
tolerantie viribus tegũt. Sic duo genera egentiũ ta-
libus alluſionibus exprimuntur. Sequitur:Ut educat
panem de terra. Educitur panis de terra:quando do-
mini precepta complentur:vt de iſtis carnalibus atq;
viſualib⁹ cibus fiat: vnde anima celeſti refectione pa-
ſcatur. Panis enim vere noſter eſt chriſtus : qui tunc
de terra producitur:quando aliquid indigentib⁹ eius
conſideratione preſtatur. Siue hoc poteſt de predica-
toribus dici : qui celeſtibus diuitijs imperitoꝝ homi-
num indigentias miſericorditer expleuerũt. [Et vinũ
letificet cor hominis. Ut exhylaret faciem in oleo : et
panis cor hominis confirmet]. Dixerat ſuperius : Ut
educat panem de terra:ſed ne iſtum panẽ cõmunẽ de-
beres accipere de quo caro noſtra reficitur : ſubiungit
hec tria ſpiritualiter ſentienda. Nam cor/pro rationa
bili intellectu poni frequens ſcriptura teſtatur. Qua-
propter vinũ letificat cor hominis : cuꝫ ſacratũ fuerit
in ſanguinẽ domini chriſti. Hinc nos inebriari licet :
Pſ.22. ſicut ſcriptũ eſt : Et poculũ tuum inebrians q̃ precla-
rum eſt. Ipſum eſt enim reuera merum quod letificat
mentem : non quod ad reatũ vitiaq; perducit. Ebrie-
tas ſobria: ſatietas felix:que merito letificare dicitur :
quia nichil ibi culpabile reperitur. Exhylarat̃ quoq;
facies in oleo : cum regale chriſma conficitur : ſed illa
Pſ.33. facies de qua dictum eſt: Accedite ad eum ⁊ illumina-
mini ⁊ vultus veſtri non erubeſcent. Sequitur:Et pa
nis cor hominis confirmet. Iterũ cor ponitur : vt di-
ctum pro ſapientia ſentiatur. Nam ſi corporaliter ve-
lis aduertere: nunquid panis cor hominis : non etiam
reliqua membra confirmat? Nam inſpice proprieta-
tes verborũ : vt hec reuera cognoſcas ad intellectum
rerum poſita fuiſſe celeſtiũ. De vino dicit : Letificat
cor hominis. Si vinum mundiale velis accipere:non
ſolum cor : ſed omne corpus ad tempus letificare co-
gnoſcitur : cum tamen frequenter ⁊ ad rixas incitet: ⁊
ad exceſſum aliquẽ preſumptionis inſtiget : Sed cor
pro mente poſitum eſt:vnde ſapere dicimur : vnde in-
telligere bona malaq; ſentimur. Item ſi ⁊ iſtud oleum
putemus quo generaliter mundus vtitur : quomodo
poteſt exhylarare faciem : dum ſemper animi ſit gau-
dium quod exit in vultus? Panis autẽ quẽadmodum
poterit cõfirmare cor ſolum:quod pro totius corporis
refectione percipitur? Sed hec potius ad anime par-
tes referenda ſunt : que ꝑfectos efficiunt chriſtianos.
[Saturabuntur ligna † ſyluarum:⁊ cedri libani quas Al.campi
† plantaſti]. Ligna ſyluarum : plebem ſignificant in- Al.plan-
gentium populorũ:qui eccleſie catholice de dumoſis tauit
atq; incultis nationibus aduenerũt. Hec indicãt ho-
mines vtiq; mediocres. Cedri autẽ libani declarant
nobiles ac potentes : qui in humano genere tanq; ce-
dri eminere noſcuntur. Sed vt ipſos quoq; ſequeſtra
ret ab hereticis et paganis qui in hoc ſeculo maxima
poteſtate ſubuecti ſunt:addidit : Quas plãtaſti:id eſt
que tua predeſtinatione ſunt in religionis ameniſſimo
paradiſo conſtitute : ſicut dicit in euangelio : Omnis Matth.15.
plantatio quã non plantauit pater meus celeſtis era-
dicabitur. Sed nec interpretatio nominis ipſius pre-
tereunda eſt : quãdo nobis aliquam ſignificantiã pro-
dere declaratur. Libanus interpretatur candidatio. INTER
Seculi autẽ huius poteſtas quedaꝫ videtur eſſe teſti-
uitas : vbi diuites homines ac potentes excelſi atq;
proceri : quaſi in libano monte naſcuntur : qui tamen
ad veram religionem domini munere peruenerunt.
[Illic paſſeres nidificabunt. † Fulice domus dux eſt Al.Hero-
eorum]. Illic in cedris videlicet quas plantaſti : paſ- dij
ſeres nidificabunt. Paſſer enim minuta et cautiſſima
nimis auis eſt:monachorũ ſignificans paruitatẽ : qui
in cedris libani : id eſt in patrimonio potentium chri-
ſtianorum velut in quibuſdam ramis monaſteria ſibi
quaſi nidos aliquos edificare monſtrantur : eorumq;
robore ſuſtentari : velut paſſeres laudes domini aſſi-
dua voce precinunt. Celeſtis in terra vita:imitatio fi-
delium angelorũ : ſpiritualiter in carne viuere ⁊ mun-
di vitia non amare : vitam preſentem cõtemnere ⁊ fu-
ture beatitudinis gaudia ſemper exquirere : ad po-
ſtremum ipſius templũ fieri cuius imaginem condi-
tio humana ſuſcepit. Amenus reuera paradiſus : in
quo tanta florent poma virtutum. His enim tale pro-
poſitum eſt : hoſtes ſuos non reluctando vincere/ ſed
patiendo ſuperare. Triumphus illis omnis eſt in pro
prij corporis paſſione: et tunc aduerſarios efficaciter
vincunt :quando laudabili humilitate ſuccumbunt.
Reuera milites chriſti:qui nullam preſumptionem in
humanis viribus ponunt : ſed aduerſa omnia virtu-
te domini ſuperare ſe poſſe confidunt. Hi cum alijs
non habent iurgia : ſed ſecum ſemper litigant. Miſe-
rentur omnibus : ſibi ſolis non parcunt : ⁊ celeſti cha-
ritate flammati : bona que ſibi euenire cupiunt / alijs
communicare contendunt. Sed magna eſt glorie il-
li arbori : vbi nidus iſte compingitur. Audiat enim

s domino ſe fuiſſe plantatũ: qui tale cõtinere noſcitur
inſtitutum. Sequitur: Fulice domus dux eſt eoꝝ. Fu=
lica: manſueta auis ⁊ nigra eſt: aneti quidem paruioꝛ:
ſed coꝛpoꝛis poſitione cõſimilis: que in ſtagnis dele=
ctabiliter cõmoꝛatur. Hec ad baptizandos bene re=
fertur: qui in ſacratiſſimi fontis gratia pſeuerãt. Hoꝝ
itaqꝫ manſiones: id eſt baptiſmatis perſeueratio: dux
eſt paſſerũ qui in cedris nidificant: ſcilicet quia omniũ
chꝛiſtianoꝛum ſacer fons dux eſt: dum eos ad celoꝛum
Al. petra regna perducit. [Montes excelſi ceruis: † petre refu=
gium herinacijs]. Ceruus: vt diximus: venenoſoꝛum
ſerpentium eſt voꝛax: ſpinoſa tranſcendens ⁊ ſumma
agilitate preditus: habitare diligit mõtes altiſſimos.
Huic merito cõparantur fideles: qui diabolũ voꝛant:
quãdo nequitias eius ad dñi laudẽ gloꝛiãqꝫ ꝯuertũt:
vitiaqꝫ huius ſeculi quaſi ſpinas bona conuerſatione
tranſiliunt: ⁊ habitãt in montib⁹: id eſt apoſtolis et ꝓ=
phetis: qui ſanctis predicationibus ſuis in hoc mũdo
ſolida cacumina eſſe meruerũt. Herinacius vero eſt:
quẽ vocamus hericiũ: animal oĩno timidũ: natura ꝓui
dente ſemꝑ armatũ. Cuius cutem inuicẽ ſetarũ ſudes
acutiſſime denſiſſimeqꝫ cõmuniunt: cui tamẽ non ſuffi
cit natiua munitio: ſed ne aliqua fraude poſſit interci=
pi: refugiũ habet ſemper in ſaxis. Hinc competenter
aptatur: qui peccatis ſuis hiſpidus futura iudicia me=
tuens: petram chꝛiſtũ firmiſſimũ noſcitur habere re=
fugium. Merito ergo iſta animalia tales nobis iudi=
cant viros: qui nunqꝫ ſe a dñi ſoliditate diſiungũt. Et
vide quia paſſeres cedroꝛũ alta petunt: fulice aquarũ
ſe habitatione defendũt: cerui montes eligũt: hericij
petrarũ ſe tuitione cõmuniũt. Sic per diuerſas aues
atqꝫ animalia: chꝛiſtianoꝛũ nobis vite diuerſitas indi=
catur. [Fecit lunam in tempoꝛe: ſol cognouit occaſum
ſuum]. De terrenis ad celeſtia tranſitum facit: ſed et
ipſa quoqꝫ ſub quibuſdã alluſionibus indicantur. Lu
na / ſicut ſepe iam diximus: ſignificat eccleſiam: que in
tempoꝛibus facta eſt: quando eã minui cõtingit ⁊ cre=
ſcere: que tamen ſic minuitur vt ſemꝑ redeunte inte=
gritate reparet. Solẽ vero: in hoc loco merito accipi=
mus dñm ſaluatoꝛẽ: de quo impij in fine mũdi dicturi
Sap. 5. ſunt: Errauimus a via veritatis et iuſticie: lumen non
luxit nobis: ⁊ ſol nõ oꝛt⁹ eſt nobis. Quod vtiqꝫ de iſto
ſole cõmuni non poterat dici: quando ſcriptũ eſt. Qui
Matth. 5. ſolem ſuum facit oꝛiri ſuper bonos ⁊ malos. Iſte ergo
cognouit occaſum ſuum: id eſt gloꝛiam ſue paſſionis
Mar. 14. agnouit: cũ diſcipulis ſuis diceret. Uenit hoꝛa ⁊ filius
hominis tradetur in manus peccatoꝛũ. Merito ergo
poſt illa genera chꝛiſtianoꝝ: que ſuperius per diuerſas
ſignificantias videntur expꝛeſſa: ad crementũ rerũ de
eccleſia ⁊ de ipſo dño cõſtat eſſe ſubiunctũ. [Poſuiſti
tenebras ⁊ facta eſt nox: in ipſa pertranſibunt omnes
Al. ſylue beſtie † ſyluarũ. Catuli leonũ rugientes vt rapiant / ⁊
querãt a deo eſcã ſibi]. Hic duos verſus ſimul ſocia=
uimus: pꝛo neceſſaria contextione verboꝛum. Poſuit
enim tenebras: quando tempoꝛe paſſionis ſexta hoꝛa
obſcuritatem mũdus accepit. Tunc reuera nox facta
eſt diſcipulis atqꝫ credentibus: quando petrus anxio
errore cõfuſus negando tertio: fidei ꝑdiderat clarita=
tem. Nox ergo ⁊ illis fuit: qui carnaliter intuendo: in
illa cruce chꝛiſtũ moꝛi cõmuniter eſtimabant. In hac
itaqꝫ nocte: beſtie ſyluarũ: id eſt demonia: ⁊ catuli leo=
num: quos diaboli coꝛrupta voluntate genuerunt: ad
deuoꝛationẽ querentes aliquos exierũt: vt eſcam ma=
litie (permittente tamẽ dño) reperirent. Nichil enim a
quoqꝫ fieri poteſt: niſi quod ipſe ſecreto iudicio / aut ad

pꝛobationẽ: aut ad vindictã faciendũ eſſe permiſerit.
Catuli enim dicti ſunt eo qꝫ calleant ſenſu nariũ. Nec ETY.
moueat quod ſuperius diximus: beſtias ſyluarũ: mul=
titudines accipi debere nationũ: ⁊ hic videtur ſignifi=
care diabolũ cũ miniſtris: qm̃ iſte in ſcripturis diuinis
creberrimus vſus eſt: vt vna res perſonis ſibi diſcre=
pantibus applicetur: ſicut de monte diximus ⁊ leone.
[Oꝛtus eſt ſol ⁊ cõgregati ſunt: ⁊ in cubilib⁹ ſuis † ſe Al. colloca=
collocabũt]. Cũ in paſſione dñi facte fuiſſent tenebꝛe: buntur
demones ad eſcam ſibi querendã ꝑmittente dño pꝛo=
ruperũt: quia inuenire poterãt coꝛda titubantiũ. Tũc
auẽ quando oꝛtus eſt ſol: id eſt reſurrectio ſancta de=
clarata eſt: maieſtatẽ eius minime ſuſtinentes: in ſuis
ſe trepidi cubilibus abdiderunt: id eſt in pertinacium
pectoꝛibus collocarũt: vt quia cunctis ſuadere nõ po=
terant: ſaltẽ quos deceperant poſſiderent. Sol enim ETY.
dictus eſt qꝫ ſolus ita lucet: vt ex eo dies fiat. [† Exiet Al. Exibit
homo ad opus ſuũ: ⁊ ad operationẽ ſuã vſqꝫ ad veſpe
ram]. Qm̃ ſuperius dixerat oꝛtũ ſolẽ: cõgruenter ad=
iunxit: vnũquẽqꝫ hominũ in hac vita egredi ad ſuas
operas exercendas. Iſte enim vſus eſt moꝛtalium: vt
qꝫdiu in hoc mundo viuimus: veniente die: diuerſarum
actionũ qualitatib⁹ occupemur. Unus enim agrũ co=
lit: alter ſe bellis exercet: iſte diſcit: ille docet. Nũnulli
regnãt: multi ſeruiunt: ⁊ quicquid fragilis moꝛtalitas
agit: veſpera / id eſt ſeculi fine ꝓbatur cõcludi. [Quã
magnificata ſunt opera tua dñe: omnia in ſapientia fe
ciſti: † repleta eſt terra † creatura tua]. Poſt enuntia= Al. impleta
tionẽ figuratã rerũ: fideiqꝫ noſtre narrata myſteria: Al. poſſeſ=
venit ꝓpheta ad modũ ſecundũ: vbi laudes paternas ſione
poſt tanta miracula conuenienter exclamat. Dicendo
enim: qꝫ admirari ſe poſſe: qꝫ explicare ꝓfeſſus eſt. Et
merito ſic cepta eſt laus eius: cuius pꝛeconia nulla ſuf
ficienter pꝛeualet cõplere creatura. Nam nõ ſolũ hoc
hominibus arduũ: verũ etiam ipſis quoqꝫ angelis ꝓ=
batur immenſum. Quantũ enim magnificata ſint opera
eius: inferioꝛa declarant. Sequit̃ enim: Omnia in ſa= 1. Coꝛin. 1.
pientia feciſti. Iſta igitur ſapiẽtia filius eſt: ſicut dicit
apoſtolus: chꝛiſtũ dei virtutẽ / ⁊ dei ſapientiã: per quẽ Ioan. 1.
oĩa facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factũ eſt nichil. Et vt coope=
rationẽ eius virtutẽqꝫ oſtenderet: patri dicit operãte
filio: tu feciſti. Hoc etiã ⁊ de ſpiritu ſancto idẽ ait apo
ſtolus. Omnia cooperatur vnus atqꝫ idem ſpũs: diui= 1. Coꝛin. 12.
dens ſingulis ꝓut vult. Unde datur intelligi: qꝫ coope
ratio ſancte trinitatis his exemplis euidenter poſſit
agnoſci. Addidit: Repleta eſt terra creatura tua. Non
quidẽ ſimilibus rebus vbiqꝫ terra completa eſt: ſed ta
men qꝫuis heremus ꝓpter ſolis ardoꝛẽ: vel ꝓpter ni=
miũ frigus animantibus vacuus eſſe videatur: quibuſ
cũqꝫ tamen reb⁹ creatura dñi terra cõpleta eſt. Siue
magis illud debent intelligi: quia creatura religionis
catholice: quã dñs ſaluatoꝛ inſtituit: omnis terra re=
pleta eſt: quãdo vniuerſalis dño deſeruit eccleſia. De
ipſa enim dicit apoſtol⁹. Si qua ergo in chꝛiſto noua 2. Coꝛin. 5.
creatura eſt: vetera tranſierũt: ecce facta ſunt omnia
noua. Et alibi: Exuentes vos veterem hominem cum Ephe. 4.
actibus ſuis: induite nouum / qui ſm deum creatus eſt
in iuſticia. Ipſa ſciliꝫ creatura totus oꝛbis implet⁹ eſt.
Unde ⁊ alius pſalmus dicit: Et dñabit̃ a mari vſqꝫ ad Pſ. 71.
mare: ⁊ a flumine vſqꝫ ad terminos oꝛbis terre. [Hoc
mare magnũ ⁊ ſpacioſum: † illic reptilia quoꝝ non eſt Al. manib⁹
numerus. Alalia puſilla † ⁊ magna]. Et in hac quoqꝫ Al. cum ma=
parte vſqꝫ ad diuiſionẽ: figura eſt Parabole: que di= gnis
uerſis ac decoꝛis cõparationibus explicat̃. Sed qꝫuis SCHE.
in capite hui⁹ verſus de mari nauigero dicere videat̃

tamen de hoc ſeculo cõgruenter accipit: vbi diabolice
ſine numero ſerpere ꝓbant inſidie: maliciaq̃ꝫ demonũ
velut quibuſdã fluctibus amarũ voluntas ineſtima-
bilis cõmouetur. Mare enim ipſi reddunt: dum nau-
fragare compellunt: quia dubium non eſt illum vndas
immaniſſimas pati: qui mergitur gurgite peccatorũ.
Ethy. Mare quippe a meando dictum eſt: q͛ ſemper eat ac
redeat. Sed iſti ſpirit⁹ innumerabiles nobis: deo com
prehenſi ſunt: qui arenã maris ⁊ pluuiarũ guttas enu
merat: ⁊ ne omnino incomprehenſibiles linquerentur:
quãtitate nõ qualitate ea definiuit. Deniq̃ꝫ de eis di-
citur: Animalia puſilla ⁊ magna: qm̃ inter ipſos ⁊ maio
res eſſe nequitie ꝓbantur oĩmodis et minores. [Illic
naues pertranſibũt. Draco iſte quem formaſti ad illu-
dendũ ei]. Illic: in mundo ſcilicet quẽ ſuperius mare
dixit. Naues autem merito ſignificantur eccleſie: que
periculoſos fluctus mundi per lignuꝫ glorioſe crucis
euadunt: portantes populos qui ſigno fidei credide-
runt. In his nauibus habitat chriſtus: qui ſi a creden
tibus excitetur: dicit imaniſſime tẽpeſtati vt quieſcat:
et quieſcit. Sequitur: Draco iſte quẽ formaſti ad illu-
dendũ ei. Hic aperte diabolũ ſignificat: qui vere dra-
co dicit̃ propter venenũ quod eue prime mulieri peſti
feris ſuaſionibus inſpirauit. Iſte creatus bonus eſt:
Gen.1. ſicut in geneſi legitur: Fecit deus oĩa valde bona: ſed
poſtq̃ꝫ ſua volũtate peccauit: a deo ita formatus eſt vt
ei illuderetur ab angelis: quãdo propter execrabilem
peruerſitatẽ natiua dignitate priuatus eſt. Sic enim
Job.41. dicit dñs in libro Job: Non eſt quicq̃ꝫ ſimile ei factũ
ſup terrã. Ad illudẽdũ ei: ab angelis meis. Illuditur
enim ei ab angelis dei: ſiue per iuſtiſſimas increpatio-
nes: vt qui creat⁹ eſt ad obſequiũ dñi: fedis videatur
ꝑuerſitatib⁹ implicari. Siue magis illudit̃: qñ ei ani-
me ꝯſitentiũ imperio ſuperno de pernicioſa poteſtate
tolluntur. Illuditur etiã ⁊ a fidelibus viris: dũ incen-
tiua vitioꝝ eius deteſtabili horrore refugiunt. Audis
draconẽ: ſed nõ oĩno timeas atrocẽ. Sic enim format⁹
eſt: vt ei bñficio dñi: et ab ipſis quoq̃ꝫ hominib⁹ poſſit
illudi. Inuoca qui illũ calcat: ⁊ incipit non timere qui
Ps.90. deuorat. Scriptũ eſt enim: Super aſpidẽ et baſiliſcũ
ambulabis: ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊ draconẽ. [Omĩa a te
Al. non hꝫ. expectant: vt des illis eſcam in tempore † oportuno].
Verſus iſte illud ſignificat quod et alibi dictũ eſt: In
Heſter.13. voluntate tua dñe vniuerſa ſunt poſita: et non eſt qui
poſſit reſiſtere volũtati tue. Nã cũ dicit: Omnia: oſten
dit qm̃ vniuerſa dei nutu viuunt: quo ⁊ auctore crea-
ta ſunt. Nã ⁊ draco ſpiritualis: cuius eſca hominũ de-
ceptio eſt: niſi dño permittẽte nõ preualet quicq̃ꝫ ſua
poteſtate perficere. Deus enim quem pro malis ſuis
abijcit: fit diaboli pabulũ. Quapropter ſi in eſcam ini
mici nolumus dari: non debem⁹ eſſe terreni: quia ſic in
principio maledict⁹ eſt vt terrã comedat: ſicut ſcriptũ
Gen.3. eſt: Super pectus tuũ ⁊ ventrẽ gradieris: et terrã co-
medes omnibus diebus vite tue. Quod ſi miſericor-
dia dñi celeſtes efficimur: ab eſca diaboli oĩmodis
reddimur alieni. Addidit quoq̃ꝫ: In tempore opor-
tuno: vt non ſolũ dñs creaturis ſuis eſcam tribuat: ve-
rum etiã illam ſub oportunitate temporis largiatur.
Volebat enim Job tentare diabolus: ſed hoc non po-
tuit efficere: niſi eũ poteſtas dominica ꝑmiſiſſet. Nam
et ille ſanctiſſimus cognoſcebat ſe dñi ꝑmiſſione ten-
Job.1. tari: ⁊ ad oĩa reſpondebat: Dñs dedit dñs abſtulit: ſi-
cut dño placuit ita factũ eſt: ſit nomen dñi benedictũ.
Hec eſt vera firmaq̃ꝫ ſententia: q͛ in domini volũtate:
ſicut dictum eſt: cuncta ſint poſita. [Dante te illis col-
ligent: aperiente te manũ tuã † vniuerſa replebuntur Al. oĩa im-
vbertate]. Adhuc in exponenda ſuperiore ſententia plebuntur
perſeuerat: vt cum diabolica iniquitate vexamur: non bonitate
illũ credamus hoc ex ſua poteſtate preſumere: ſed po-
tius ad illũ recurram⁹ ſine cuius permiſſu nec facere
quicq̃ꝫ poteſt: ⁊ celerius victus abſcedit. Dicit enim:
Dante te illis colligẽt: vt intelligas quia niſi datũ fue-
rit illis: quicq̃ꝫ colligere nõ valebũt. Sequitur etiam:
quod ⁊ ad proſpera poſſis aptare: Aperiente te manũ
tuã vniuerſa replebuntur vbertate. Conſtat enim ibi
eſſe rerũ oĩm cauſas: vnde vbertas cõceditur: ⁊ copia
ſine fine preſtatur. Manus autẽ ſignificat poteſtatẽ:
per quã abunde cuncta replet et mirabiliter vniuerſa
diſponit. [Auertente autẽ te faciem tuã turbabuntur:
auferes ſpiritũ eoꝝ ⁊ deficient: ⁊ in puluerẽ ſuũ reuer-
tentur]. De illis modo dicit: qui conceſſa dei munera
minime ꝯſitentes: quod poterant ſuis viribus appli-
cabant. Contra quos apoſtolus dicit: Quid enim ha- 1. Corin.4.
bes quod nõ accepiſti? Si autẽ accepiſti: qd gloriaris
quaſi non acceperis? Et in alio pſalmo de tali legitur.
Ego dixi in mea abundantia: non mouebor in eternũ. Ps.29.
Ab his ergo talibus dum auerterit dñs faciem ſuam
nudati magno preſidio ſine dubitatione turbantur: ⁊
mox cum ille ſpiritus ſuperbie quem de rerũ vbertate
conceperant ablatus fuerit / oĩno deficiunt: ⁊ ad con
feſſionẽ ſaluberrimã redeunt: qui in ſuis preſumptio-
nibus errauerunt. Petunt ergo iſti remedia: ſua vul-
nera propria detegant: vt curentur ⁊ dicant: Exaudi Ps.142.
me dñe qm̃ defecit ſpiritus meus: ne auertas faciem
tuam a me. His preſtat dñs proficuam medicinam.
Sublato enim ſpiritu nequitie quo inflãmabãtur er-
rantes: neceſſe eſt vt ad puluerem ſuum redeant: id eſt
ad humilem confeſſionẽ: in qua indigentiam ſue fra-
gilitatis agnoſcunt: et feliciores eſſe incipiunt cum a
ſua preſumptione diſcedunt. Inſpicienda eſt autem
hoc loco adminiſtratio domini qua mundus regitur:
quali breuitate: vel qua ꝓprietate deſcripta ſit. Nam
cum nos reſpicit: omnia profutura ſuccedunt: et cum
ſe auerterit: humana indigentia ſalutari preſidio nu-
data ſuccũbit. [Emitte ſpiritũ tuum ⁊ creabuntur: et
renouabis faciem terre]. Ecce illa que expectabatur
medicina prouenit. Recreati ſunt vtiq̃ꝫ: qui ſe pulue-
rem humiliter agnouerũt. His enim iſtud accidit: qui
diuina gratia reparati: mortis probantur euaſiſſe pe-
ricula. Totiens enim nos dominus creat: quotiẽs de
vetuſtate peccati in nouum hominẽ inſtaurare digna-
tur: ſicut in.50. pſalmo legitur. Cor mundũ crea in me Ps.50.
deus. Reſpice etiam quia vbi defecimus noſtrum pul
uerem dixit: vbi reparamur ſpiritũ domini eſſe profi-
tetur: vt nemo ſuis meritis applicare poſſit: quod mu-
nere creatoris acceperit. Audiant ſacrilegi: ſpiritum
ſanctum eſſe creatorem. Dicit enim: Emitte ſpiritum
tuum ⁊ creabuntur. Audi ⁊ alibi: vbi creator ſpiritus
ſanctus edicitur. Ait enim Job: Spirit⁹ diuinus qui
fecit me. Nam cum diuinum appellat ⁊ deum ⁊ crea-
torem ſpiritũ ſanctum euidenter oſtendit. [Sit gloria
domini in ſeculum † ſeculi: letabitur dominus in ope- Al. non hꝫ.
ribus ſuis]. Adhuc ipſum docet magiſter bonus ne
erremus elati: optans eſſe quod nunq̃ꝫ poteſt aliquan
do deficere. Dicitur enim: Sit gloria dñi: non cuiuſli-
bet alterius. In ſeculum ſeculi: id eſt in eternum: quia
laudis eius nullus eſt finis: quando et in hoc ſeculo
apud fideles dñi perpetua laus habetur: et poſt illud
ſeculum a beatis eterna perſoluetur. Letabitur enim:
qđ dictũ eſt: promiſſio futuri tẽporis eſt nõ preſentis.

Et inſpice quod vbicūq; cōmemorat Operibus: ſuis
dixit: non tuis: ne totiens admoniti inſanum Pelagij
ſequeremur errorem. Cuius nefandum venenum hinc
euidenter agnoſcimus: contra quod totiens antidotū
celeſte porrigitur: ne futura pericula graſſarent. [Qui
Al. qui — reſpicit terram et facit eam tremere: † tangit montes
Al. fumigant — et † fumigabūt]. Iam de illis dicit qui per dñi gratiā
illuminati: peccata ſua preterita contremiſcūt cum ſe
grauiter erraſſe cognoſcunt. Sed ſecurior eſt illa hu-
milium tremefactio: ꝙ ſuperboꝝ inſana preſumptio.
Petrus enim tunc ad veniam redire meruit: quando
ſe admiſiſſe magnū crimen expauit. Sic enim ⁊ alius
Eſa. 66. — ꝓpheta dicit: Super quem requieſcit ſpiritus meus:
niſi ſuper humilē ⁊ quietum: et trementē verba mea?
Phil. 2. — Hoc etiam monet apoſtolus. Cum timore ⁊ tremore
veſtram ipſorum ſalutem operamini. Vides ergo ꝙ
potius: ꝙ ſpiritualis ſit tremor iſte: qui ⁊ veniā par-
turit ⁊ ſalutem. Sed vide quibus iſta contingunt: ſci-
licet quos ipſe dignatus fuerit intueri. Sequit: Tan-
git montes: ⁊ fumigabūt. Montes: hic peccatores ni-
mia elatione turgentes debemus accipere: qui dum
fuerint domini indignatione percuſſi: rerūq; munda-
narū amiſſione priuati: tunc ad ſalutares lachrymas
currunt: et quoſdam fumiferos de ſe triſticie globos
tanꝙ incenſum ſuauitatis emittunt: qui ad ſuperna
conſcendens: miſericordiam impetrare probatur dñi
chriſti. Fumus enim hic in bono poſitus eſt: quippe
qui nos ad abſolutionis facit gratiā peruenire. [Can
Al. ſum — tabo dño in vita mea: pſallam deo meo ꝙdiu † ero].
Decurſis duabus partibus ſubvaria alluſione verbo-
rum: venit ad tertium modum vbi ſe ſub eternitate di-
cit laudes domini cantaturum. Nam cum ait: Canta-
bo dño in vita mea: tempus ſignificat cū in hoc mun-
do degere videbatur. Sic enim fit vita iſta reuera vi-
talis: ſi laudes domini cōtinua exultatione cantentur.
Et ne crederes laudes iſtas morte poſſe finiri: adiecit:
Pſallam deo meo ꝙdiu ero: ſcilicet in futuro ſeculo:
vbi ⁊ eſſe perpetuum eſt/ ⁊ pſalmodia non habet finē.
Pulchre autem poſitum eſt Quādiu ero: nam dū im-
mortalis iam factus/ ꝙdiu eſt cupit pſallere: ſemper
vtiq; laudes dñi velle probatur edicere. Quo iudicio
declaratum eſt quid ſint acturi qui in illam patriam
meruerint feliciter intromitti. Laudabunt iugiter do-
minū: quia ſemꝑ eum videbūt: dum illa pulchritudo
inenarrabilis excitat preconium ſine fine diligentis.
Al. iocūdū — [† Suauis ſit ei † laudatio mea: ego vero delectabor
Al. eloquiū meum — in domino]. Due quidē res ſunt: ſed vtreq; ſibi pariliſ
ſocietate conſentiunt. Sic enim domino fit ſuauis no
ſtra laudatio: ſi nos delectemur in dño: quantūq; ille
nobis dulceſcit: tanto illi efficiamur cariores. In ſe eñ
vnuſquiſq; reperit qualis apud illam maieſtatem eſſe
poſſit. Amans diligit: negligens ſpernitur: deſiderās
ſuſtinetur. Sit ergo nobis diuinitas dulciſſima: vt et
vita noſtra ei reddatur accepta. Pro nobis enim iube
mur: vt ex toto corde: ex tota anima: ex tota virtute
deum diligamus: vt in ea iterum menſura ipſius do-
no dilectionem recipere mereamur. [Deficiant pecca
Al. iniqui — tores a terra et † iniuſti ita vt non ſint: benedic anima
mea domino]. Deficiunt a terra peccatores: dum ter-
rena cupidita te priuati: per dei gratiam ad meliora
ſtudia cōcitantur: ⁊ iniqui ſimili modo deficiūt quan-
do mali iā eſſe deſinunt: Hec enim magis oratio ꝙ
maledictio eſt: quia omnis iuſtus cū dei eccleſiam cu-
pit augeri: peccatores optat ſine dubitatione cōuerti:
maxime cum nouerit deſiderabilem aduentuz domini
vſq; ad predeſtinatorum numerū poſſe ſuſpendi. Se-
quitur: Benedic anima mea domino. Dignum initiū
pſalmi: dignus et finis: illum ſemper benedicere qui
nequaꝙ deſinit fidelibꝯ aliquādo preſtare. Hec quo-
q; ſimilitudo ſententie (niſi fallor) ſicut illa ſuperior
ad illos referenda eſt: qui preſtante domino religioſa
principia vite ſue cum glorioſo fine iunxerunt.

Concluſio.

Audiuimus bone rex/ quanta nobis de ve-
ritatis arcano ſacramēta pro-
fuderis: docuiſti quemadmodum tendatur celum: ſu-
pra celos autem aque ſint poſite: lunam faciā in tem-
pore: ſolem occaſum in magnū myſteriū cognouiſſe.
Diſcant potius hanc eſſe veracem conditionem rerū
ſuperflue ſtudioſi: qui de ſtellarum curſu vanis ſup-
putationibus eluduntur. Audiant magiſtrū celeſtem:
doctorem veracem: narratorez creature ſue. Quid ad
ineptas exquiſitiones currunt: qui dum diſcipuli fal-
ſarum opinionum eſſe cupiunt: cognoſcende verita-
tis tempora perdiderunt?

Explicit expoſitio in pſalmum. 103.

Alleluia. Ciiij.

Confitemini domino et inuo-
cate nomen eius: annunciate
inter gētes opera eiꝯ. Canta
te ei et pſallite ei/ narrate oīa
mirabilia eius: laudamini in
noīe ſancto eius/ letetur cor
querentiū dñm. Querite dñm et confirma-
mini: querite faciē eius ſemper. Memētote
mirabiliū eius que fecit: prodigia eius ⁊ iu-
dicia oris eius. Semen Abraam ſerui eius:
filij iacob electi eius. Ipſe dñs deus noſter:
in vniuerſa terra iudicia eius. Memor fuit
in ſeculū teſtamenti ſui: verbi qđ mandauit
in mille generationes. Quod diſpoſuit ad
abraam: ⁊ iuramenti ſui ad iſaac. Et ſtatuit
illud iacob in preceptū: ⁊ iſrael in teſtamētū
eternū. Dicens tibi dabo terrā chanaan: fu
niculū hereditatis veſtre. Cū eſſent numero
breui: pauciſſimi ⁊ incole eius. Et pertran-
ſierunt de gente in gentē: ⁊ de regno ad po-
pulum alterū. Non reliquit hominē nocere
eis: ⁊ corripuit ꝓ eis reges. Nolite tangere
chriſtos meos: ⁊ in ꝓphetis meis nolite ma
lignari. Et vocauit famē ſuper terrā: ⁊ oēe
firmamentū panis cōtriuit. Miſit ante eos
virū: in ſeruū venūdatus eſt ioſeph. Humi-
liauerūt in cōpedibus pedes eius: ferrū per
tranſijt animā eiꝯ donec veniret verbū eius
Eloquiū dñi inflāmauit eum: miſit rex ⁊ ſol-
uit eū: princeps populoꝝ ⁊ dimiſit eū. Con-
ſtituit eū dñm domus ſue: et principem oīs
poſſeſſionis ſue. Vt erudiret principes eius
ſicut ſemetipſum: et ſenes eius prudentiam
doceret. Et intrauit iſrael in egyptum: ⁊ ia-
cob accola fuit in terra cham. Et auxit po-

pulum ſuum vehementer: et firmauit eum ſuper inimicos eius. Conuertit cor eorum vt odirent populum eius: ⁊ dolum facerent in ſeruos eius. Miſit moyſen ſeruum ſuum: aaron quem elegit ipſum. Poſuit in eis verba ſignorum ſuorum: ⁊ prodigiorum in terra cham. Miſit tenebras et obſcurauit: et non exacerbauit ſermones ſuos. Conuertit aquas eorum in ſanguinem: ⁊ occidit piſces eorum. Et dedit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipſorum. Dixit et venit cynomia ⁊ cynifes: in omnibus finibus eorum. Poſuit pluuias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipſorum. Et percuſſit vineas eorum et ficulneas eorum: et contriuit lignum finium eorum. Dixit et venit locuſta ⁊ bruchus: cuius non erat numerus. Et comedit omne fenū in terra eorum: et comedit omnē fructum terre eorum. Et percuſſit omne primogenitū in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. Et eduxit eos cum argento ⁊ auro: et non erat in tribubus eorū infirmus. Letata eſt egyptus in profectione eorū: quia incubuit timor eorum ſuper eos. Expandit nubem in protectionem eorum: ⁊ ignem vt luceret eis per noctem. Petierunt et venit coturnix: et pane celi ſaturauit eos. Dirupit petram et fluxerunt aque: abierunt in ſicco flumina. Quoniā memor fuit verbi ſancti ſui: quod habuit ad abraam puerum ſuum. Et eduxit populum ſuum in exultatione: et electos ſuos in leticia. Et dedit illis regiones gentium: et labores populorum poſſederunt. Ut cuſtodiant iuſtificationes eius: ⁊ legem eius requirant.

Hoc verbi decus a pſenti pſalmo fecit initiū: nec ante a quoq̄ reperis poſitū q̄uis multi ſcriptores fuerint primitus hebreorum. Scire autem debemus Alleluia neutri generis eſſe definitū. Quod et ſanctus Hieronymus in expoſitione eiuſdē pſalmi euidenter deſignat: quod eum in hebraicis fontibus credimus inueniſſe: ⁊ ideo vbicūq̄ ſe locis attulerit: a doctiſſimo viro prefixam regulam ſubſequemur: quoniā vnū atq̄ integrū manere debet: quod nullius lingue preſumptione mutatū eſt. Alleluia enim apud ipſos di-
DMG. citur: laudate deum: id eſt Alle: laudate. Ja / quippe inuiſibilem ſignificat deū: quod vnum ex decem nominibus eſſe dei / in epiſtola ad marcellam Hieronymo traditur exponente: qui dixit: Primū dei nomen eſt: El / id eſt fortis. Deinde Heloim: et Heloe: quod vtrūq̄ dicitur deus. Unde geminatum frequenter inuenitur: vt eſt: Deus deus meus reſpice in me. Et illud: Deus deus meus: quare me dereliquiſti. Et: Deus deus meus ad te de luce vigilo: ⁊ his ſimilia. Quartū Sabaoth: quod eſt exercituū. Quintū Heloin: quod excelſum dicimus. Sextum Eſerieie: quod in exodo legitur: Qui eſt miſit me. Septimum: Adonai: quem nos dominū generaliter appellamus. Octauum Ja: quod deo tm̄ applicatur: ⁊ in alleluia extrema ſyllaba ſonat. Nonum: Tetragrāmaton: quod ineffabile nuncupatur. Decimū Sadai: id eſt robuſtū ⁊ ſufficientē ad omnia perpetranda ⁊c̄. Nouus plane titulus ⁊ dicti ipſius breuitate cōſpicuus. Hoc eccleſijs votiuū: hoc ſanctis feſtiuitatibus decenter accōmodū. Hinc ornatur lingua cantorꝝ: Iſtud aula dn̄i leta reſpondet: et tanq̄ inſatiabile bonum tropis ſemper variantibꝰ innouatur. Et ideo expetenda ſunt ſuauia dicta pſalmorum: quibus tam dulcis preco premittitur. Quid enim ſequi poteſt: hinc datur intelligi: vbi et titulus ipſe laudatio eſt. Notandum preterea: q̄ per omnes hos .20. pſalmos qui alleluia titulo perſcribuntur: id eſt pſenti.104. 105.106.110.1011. 112.113.114.115.116.117. 118.134.135. 145. 146. 147. 148. 149. 150. domini magnalia deſcribantur: ⁊ copioſa in eis exultatione gaudetur. Quorū numerus pari ſocietate noui et veteris teſtamenti gloriam fortaſſe deſignat: vt potentia creatoris ſemper debeat et vbiq̄ laudari. Euidentiorem vero cauſam non inuenimus: cur in his tm̄ pſalmis Alleluia ſit poſitum. Exo.3.

Diuiſio.

Ciens propheta populū hebreorū offendiſſe frequēter dominū: qm̄ ſpem ſuam in temporalibꝰ rebus beneficijſq̄ poſuerūt: Prima parte fideles admonet vt eum ſpiritualiter ſemper exquirant. Secūda: per patriarcharum exempla eorū corda confirmat: oſtendens illos a domino non fuiſſe derelictos qui eius imperio ſeruierunt. Tertia parte dinumerat / quanta et qualia patribus eorum virtus diuina preſtiterit: pericula Joſeph honoreſq̄ deſcribens: introitū in egyptum cōmemorans hebreorum. Quarta refert: quēadmodū iſraeliticus populus ab inimicis ſuis iuſſione domini per Moyſen ⁊ aaron: diuerſis plagis egyptiorum fuerit vindicatus. Quinta deſcribit: quanta hebreis preſtiterit in deſerto: vt non in temporalibus bonis gauderēt: ſed vt magnis beneficijs deliniti: iuſtificationes eius ⁊ legem deuoto pectore cuſtodirēt. Sic longitudo pſalmi: compendio diuiſionū per partes miſſa dulceſcit.

Expoſitio.

Onfitemini domino ⁊ inuocate nomen eiꝰ: annūciate inter gētes opera eius]. In hoc verſu tribus conſtat partibus ordo dictorum. Primo dicit: Confitemini domino: id eſt laudate eum: ⁊ bonis factis gratiā vobis diuinitatis acquirite: quia idipſū eſt laudare dominū: ⁊ ore illi honorem deferre: ⁊ operibus eius iuſſiones efficere. Illa enim cōfeſſio hic intelligenda eſt: que dn̄i preconia celebrare non deſinit: quādo ⁊ ſubſequentia tale votum actionēq̄ declarant. Deinde dn̄m cōmonet inuocari: vt poſt miniſteriū ſanctiſſime laudis grate poſſimus audiri. Premittendū eſt enim bonū aliquid: vt iudex nos placatus exaudiat. Tertio dicit: Annūciate inter gentes opera eius: quod bene poteſt glorioſis euangeliſtis et ſanctiſſimis apoſtolis et nunc ſacerdotibus conuenire: qui per gentes vniuerſas magnalia eius annunciare noſcuntur. [Cantate ei et pſallite ei: narrate omnia mirabilia eius]. Exponit quod ſuperius dixit: Confitemini domino. Cantate enim ad hymnos pertinet offerēdos: Pſallite ad pias operas explicandas. Et tunc dixit narranda mirabilia: quando fuerint duo iſta premiſſa. Omnia enim

ſignificat iſta q̃ dicturus eſt. Non eſt enim humanarũ
virũ om̄is narrare que virtus diuinitatis operat̃:ſicut
Ps̄.105. in.105. pſalmo dicturus eſt: Quis loquetur potentias
domini:auditas faciet omnes laudes eius? Sed iſtud
SCHE. ſchema dicitur a parte totũ:quod in ſcripturis diuinis
frequẽter inuenies: nec aliter recte poteſt euãgelij di-
Joan.1. ctum illud intelligi: Verbũ caro factũ eſt ⁊ habitauit
in nobis:quaſi nõ ⁊ animã ſimul aſſumpſerit:quã ſpe-
cialiter liberare dignatus eſt. [Laudamini in nomine
ſancto eius. Letetur cor querẽtiũ dñm]. Ne quis for-
ſitan ſuis virib⁹ applicaret cũ boni aliq̃d operat̃: cau-
tus doctor fragiles monet dicẽs:nõ in ſenſu ꝓprio ſed
in dño eſſe gloriandũ:vt iactantiam falſam refugiant ⁊
cũ hec a diuinitate conceſſa eſſe cognoſcant:ſicut ⁊ in
Ps̄.33. alio pſalmo legitur: In dño laudabit̃ anima mea. Nõ
ergo vetat vt laudemur:quia bonis actionib⁹ non po-
teſt res iſta denegari:ſed vt in dño laudemur qui pre-
ſtat illa que bene gerimus. Et vt conſolationẽ de tali
re ſumerent: adiecit: Letetur cor querentiũ dñm:ſcilꝫ
inde letetur ſi predicat̃ in dño:non autẽ ſi de ſuo poſſe
laudatur. Precipuũ nobis ⁊ glorioſum ſiquidem eſſe
debet:quãdo nomen eius extollitur qui nobis bñficia
ꝓfutura largitur. Unde nimie impudentie fuit aliquid
quoſdã aduerſus hoc dicere: cõtra quos non tam cre-
bra teſtimonia:ſed pene lex tota prolata eſt. [Querite
dominũ et cõfirmamini:querite faciem eius ſemper].
Hortatur vt ſe ad premia futura confirment:qui eum
querere delegerunt. Sed iſtud deſiderium:iſta inqui-
ſitio non eſt hic aliquo tempore finienda:qm̄ addidit:
Luc.11. Semper/maxime cũ legatur: Qui petit accipit: ⁊ qui
querit inuenit: ⁊ pulſanti aperietur. Nam quod dicit ⁊
Querite faciẽ eius: pñſentiã ſignificat: quã ſolus q̃rit
humilis ac deuot⁹. Judicẽ enim deſiderare nõ poteſt
niſi qui de ipſius pietate confidit: ⁊ cũ preſentiã eius
cupit: a praua ſe actione ſuſpendit. Queſiuit enim fa-
1.Tim.4. ciẽ iudicis:quãdo dixit apl̃s: Bonũ certamẽ certaui
curſum cõſummaui:fidem ſeruaui: de cetero repoſita
eſt michi corona iuſticie:quã reddet michi dñs in illa
die iuſtus iudex. Talis ergo iuſte faciem iudicis que-
ſiuit: qui ſe coronandũ eſſe dñi miſeratione preſenſit.
[Mementote mirabiliũ eius que fecit: prodigia eius
et iudicia oris eius]. Uenit ad ſecundã partẽ: vbi pa-
triarcharum nomina et beneficia refert: vt plebs de-
uota poſſit aduertere: nullũ domino inani deuotione
ſeruiſſe. Mirabilia itaqꝫ pertinent ad diuiſionem ma-
ris rubri. Prodigia ad plagas quas miſit in egyptuꝫ.
Judicia oris eius: qm̄ cuncta compleuit/ que Moyſi
ſuo famulo ꝓmiſiſſe dinoſcitur. Sic in vno verſiculo:
que ſubter latius dicturus erat: ꝓpoſitionis loco bre-
uiter ante prefatus eſt. Hoc tamẽ totũ ſentiri mauult
COP. de chriſto domino. Quod argumentũ dicitur a perſo
na. [Semen abraam ſerui eius: filij iacob electi eius].
Subaudiendum eſt quod ſuperius dixit: mementote.
Perſcrutandũ eſt aũt: ꝙ in magna diſcretione ꝓphe-
ta abrae ſemen ſeruos appellat: filios Jacob electos
eſſe cõmemorans. Judei enim contumaces quos hic
mauult intelligi: carnis abrae ſemen fuerunt. Quos
merito ſeruos dicit: qm̄ perfidia faciente filii eſſe no-
Joan.8. luerunt: quibus ipſe dominus dicit: Uos ſi filij abrae
eſſetis opa abrae feciſſetis. Filios vero Jacob: ſigni-
ficat fideliſſimos chriſtianos: qui heredes domini eſſe
noſcuntur. [Ipſe dñs de⁹ noſter: in vniuerſa terra iu-
dicia eius]. Monetur ſemen abrae et ſemen Jacob:
vt ſaluatorem noſtrũ non vnius gentis deum: ſed do-
minũ credant eſſe terrarũ. Nam ſicut vbiqꝫ dilatata
eſt eccleſia: ita per orbem propagata ſunt eius ſine du-
bitatione iudicia. Dicendo enim: Ipſe dominus/com
monet illũ intelligi debere quem populi iudeorũ cru-
cifigenduꝫ eſſe decreuerũt. Sed qui hanc vocem non
aduertũt: ipſi ſe ſpecialiter a patriarchis alienos eſſe
profitentur. [Memor fuit in ſeculũ teſtamẽti ſui: ver-
bi quod mãdauit in mille generatiões]. Memor fuit/
cum promiſſa compleuit. In ſeculum: in eternitatem:
quia quicquid ꝓmiſit perenni firmitate manſurũ eſt.
Teſtamenti ſui: prophetarũ ſignificat predicationes:
quas de verbi incarnatione predixerunt. Sequitur:
Quod mandauit. Mandare eſt ꝑ aliũ aliquid dicere.
Quod vtiqꝫ factum eſt: quando prophetis datũ eſt
futura prophetare. In mille generationes: finitũ pro
infinito poſitũ eſt: quod tamen ſeculi iſtius fine con-
cluditur: vbi generatio humana ſequẽti ſibi etate ſuc-
cedit. [Quod diſpoſuit ad abraam: et iuramenti ſui
ad Iſaac. Et ſtatuit illud Jacob in preceptũ: ⁊ iſrael
in teſtamentum eternum]. Ad illud reſpondit quod
ſuperius dixit: Teſtamenti ſui. Illa enim que in ve-
teri teſtamẽto abrae ⁊ Iſaac patriarchis ꝓmiſſa ſunt
vel iurata: ſtatuit ea: id eſt firmauit Jacob et iſrael in
nouo ſcilicet teſtamento quod eſt eternũ. Jacob enim
et iſrael: chriſtiana tempora plerũqꝫ ſignificare ſepe
iam dictum eſt. Nouũ vero teſtamentũ ꝓpterea dicitur
eternum: quia nullum illi aliud aliquando ſuccedit: in
quo eſt omniũ promiſſorum completa perfectio. [Di-
cens: tibi dabo terram chanaan: funiculum heredita-
tis veſtre]. Chanaan/interpretatur humilis. Ergo hu-
milium terram conuenienter chriſtianos accepturos INTER
eſſe ſignificat. Hoc eſt quod ſupeꝛi⁹ dixit: Teſtamen-
tum eternum. Hec enim terra humilitatis et inclina-
tionis ſic a fidelibus accipitur: vt eterno munere te-
neatur. Funiculus autẽ hereditatis mundi huius ſi-
gnificat tortuoſas anguſtias: quas dominus pro ſalu-
te cunctorum ſua paſſione diſſoluit. Illius enim ſuſce
ptio carnis noſtra probatur hereditas: in qua eterna
patrimonia vite celeſtis accipimus: ſi ea fixe atqꝫ in-
tegerrime credere mereamur. Nam iſta comparatio
ab eis tracta eſt quib⁹ agri ac poſſeſſiones cenſo fune
diuidebantur. [Cũ eſſent numero breui: pauciſſimi ⁊
incole † in ea. Et pertranſierũt de gente in gentem: ⁊
de regno ad populũ alterum]. Uenit ad tertiã partẽ: Al.eius
in qua cõſequẽter enumerat quanta patriarchis virt⁹
diuina preſtiterit. Denique vide q̃d ſequit̃. [Non † per- Al.reliquit
miſit hominem nocere eis: ⁊ corripuit pro eis reges.
Nolite tangere chriſtos meos: ⁊ in ꝓphetis meis no-
lite malignari]. Hic tẽpus illud ſignificat: quãdo rex
egyptiorũ diuinitus admonitus eſt: ne abrae nocere
preſumeret: quod ſimili modo de Iſaac ꝯſtat effectũ.
Quapropter euidẽter oſtenditur diuina protectio: vt
eoꝝ ſalus non humanis viribus: ſed superno munere
preſtaretur. Illud quoqꝫ ꝑſcrutandũ eſt: quid ſupra
memoratos patriarchas chriſtos appellare delegerit
cum adhuc non fuiſſet vnctio celebrata? A ſaul enim
hec res preſumpſit initium. Sed qm̄ erant in ſpiritu
chriſtiani: eiuſqꝫ fidei probantur eſſe deuoti: ſicut de
abraam dñs dicit: Cõcupiuit diem meũ videre: vidit Joan.8.
et gauiſus eſt. Merito ergo appellati ſunt ſacro no-
mine: quos iam chriſti fides probatur amare. Nam et
ipſa domini verba ſunt poſita dicẽtis: Nolite tangere
chriſtos meos: ⁊ in prophetis meis nolite malignari.
[Et vocauit famẽ ſuꝑ terrã: ⁊ omne firmamentũ panis
ꝯtriuit]. Significat tẽpora Pharaonis: qñ in egypto
ſeptem annis fames ſeua graſſata eſt. Et quouis fames

ſubſtātialis non ſit: ſed ſola eſt diſceſſio corporū: ſicut
nox appellatur ſolis abſentia: vocata tamē dicit̄ tanq̄
ID I. aliqua perſona ſubſiſtens que potuiſſet audire. Sed
ſcripturarū diuinarum mos eſt taliter loqui: vt eſt il-
Rom.4. lud apoſtoli: Qui vocat ea que nō ſunt tanq̄ que ſunt.
Sequitur: Et omne firmamentū panis cōtriuit: ad eſt
triticeū fructū perduxit ad nichilū: quod reuera ho-
minū eſſe noſcitur firmamentū: ſicut in ſuperiore pſal
Ps.103. mo dixit: Et panis cor hominis cōfirmet. [Miſit ante
eos virum: in ſeruum venundatus eſt Ioſeph]. Ante
patriarchas quos ſuperius memorauit: miſit Ioſeph
quem merito dixit virum: quia multa paſſus viriliter
cuncta ſuſtinuit. Conſiderandū eſt etiam: q̄ dicit eum
dominū miſiſſe: qui fratrū ſuorū iniquitate diſtractus
eſt. Nouit enim deus bene vti malis alienis. Et ſicut
peccatores precepta eius execrabiliter cōuertunt: ita
illo diſponente facta peſſimoꝝ ad euentus proſperos
transferuntur. Nam venundatus Ioſeph ad ſeruitiū:
peruenit ad gloriam: et ipſe poſtea fratrum miſertus
eſt: qui eum crudeliter perdere decreuerāt. Sic enim
omnia illi aduerſa feliciter contigerunt: vt miſſio fa-
cta ſit domini Ioſeph doloſa venditio: ſicut et ipſe
Gen.45. ſuis fratribus dicit: Pro ſalute enim veſtra miſit me
Ibidē.50. deus in egypto. Et iterum ipſe dicit: Uos quidem co-
gitaſtis de me malū: ſed deus vertit illud in bonum.
Que vero pertulerit: conſequēter exponit. Ordo au-
tem verborū talis eſt. Miſit ante eos virum Ioſeph:
qui in ſeruum venundatus eſt. Iſtud eſt enim: Qui,
ſubaudire debemus: vt nobis conſtet abſoluta locu-
tio. [Humiliauerunt in compedibus pedes eius: fer-
Al. pertranſijt animā rum † pertrāſiuit anima eius]. A prepoſito Pharao-
nis Phutiphar: Ioſeph quidē eſt redactus in carce-
rem: compedes autē accepiſſe non legitur. Sed fieri
potuit vt qui in ergaſtulo retruſus eſt: et ferreis nexi-
bus ligaretur: maxime qui tanto crimine fuerat ac-
cuſatus. Nec illud diſcrepat quod ibi narratū eſt: mi-
ſeratione cuſtodis, carceribus fuiſſe prelatum. Fieri
enim potuit: vt et iſta precederent et illa ſequerentur.
Quapropter ipſe ſcripturas diuinas pbabiliter intel-
ligit: qui ſingulis quibuſq̄ locis crediderit ineſſe ve-
ritatem. Nam et in centeſimotertio pſalmo dictū eſt:
Ps.103. Qui facit angelos ſuos ſpirit⁹: qđ vtiq̄ in geneſi non
legitur. Sed ſpiritus ſanctus aliqua in precedenti re-
latione pretermittit: vt ſubſequentia gratiā reperiāt:
cum cauſe veritate ſeruata aliquid nouitatis educit.
Refert ergo humiliatos pedes in compedibus: vt af-
flictionē corporis indicaret. Addidit: Ferrū pertran-
ſiuit anima eius: vt nec ipſa anima a penis pbaretur
excepta. Nam q̄uis condolendo corpori ſubiecta ſit
paſſioni: habet tamen et pprias penas cū graui cogi-
tatione torquetur. Pertranſiuit anima ipſius ferrum:
quando in has redigebatur anguſtias: ne inter mala
que iniuſte paſſus eſt, preualerēt in eum et crimina fal-
ſitatis. Ferrum autē hic indicat tribulationē dure ne-
ceſſitatis: que in eſtuanti anima peruagatur dū de fu-
turis ſollicita iam mala patitur que timere nō deſinit.
Talis illa in euāgelio locutio eſt: vbi ſymeon dicit ad
Luc.2. mariam. Et tuam ipſius animā pertranſibit gladius:
ſignificans habituram matrem glorioſam triſticiam
ID I dominice paſſionis. Quod genus locutionis inter p-
pria ſcripture diuine credimus annotandū. [Donec
veniret verbum eius. Eloquium domini inflammauit
eum]. Superiori ſententie hic verſus adiunctus eſt.
Dicit enim tādiu cogitationē Ioſeph fuiſſe grauiſſi-
mam: donec tempus veniret vbi verbum eius a rege
Pharaone pro interpretādo ſomnio quereretur. Tūc
enim et gloriam reperit: et clauſtra carceris letus eua-
ſit. Sed quod dixit: Uerbum eius: loquentis indicat
propriā vocem. Ceterū ipſius non fuit quod ei diui-
na inſpiratione collatū eſt. Denique ſic ſequitur: Elo-
quium dñi inflāmauit eum. Inflāmauit, vtiq̄ ad lo-
quendū viuaciter incitauit: vt corā principe future di-
ceret cū fiducia veritatis. Intus enim celeſtis flāme
lumen accepit: vt preuideret talia que regni illius ſa-
pientes doctoreſq̄ ſuperarent. [Miſit rex et ſoluit eū:
princeps populorū et demiſit eum]. Miſit: ſignificat
miniſtros: qui regijs iuſſionibus obſecūdant. Regem
Pharaonē dicit: in cuius regno fuerat carceri manci-
patus. Soluit, ſcilicet a reatu quo tenebatur aſtrict⁹.
Sequitur: Princeps populoꝝ: et demiſit eū. Ipſe eſt
princeps Pharao quē ſuperius regē dixit: ſed ppter
gratiā locutionis verba variauit. Demiſit eum: id eſt
clauſtra carceris fecit exire: vt qui terrarū dñm a co-
gitationū anguſtijs liberauerat: ipſe iam nullatenus
ergaſtula pateretur. Sed ne ſola illi conceſſa videret̄
eſſe demiſſio: dicit etiā quo honore ditatus eſt. [†Et Al. non hʒ.
conſtituit eum dñm domus ſue: et principem omnis
poſſeſſionis ſue. Ut erudiret principes † ſuos ſicut ſe- Al. eius
metipſum: et † ſeniores ſuos prudentiā doceret]. In Al. ſenes
his duobus verſibus, quā poteſtatē dederit Pharao eius
Ioſeph euidenter exponit. Conſtituit eum dñm do-
mus ſue: et principē omnis poſſeſſionis ſue: quādo eū
currū fecit aſcendere: et preconis voce celeberrima nū-
ciari hunc ſecundū dñm eſſe poſt regē. Que poteſtas
a prefectis hodie retinetur: qui et vice ſacra iudicant:
et cunctarū prouinciarū poteſtatem maximā habere
noſcuntur. Sed in his rebus ditionem dedit illi: quā
ſibi. In ſubſequenti aūt verſu: ſupra ipſum cognoſcit̄
eſſe qđ tribuit. Dicit enim: Ut erudiret principes eius
ſicut ſemetipſum. Hoc ſm Gentilem intellectū Pha-
raonis debemus accipere: qui credebat primarios po-
puli ſui in hanc ſapientiā peruenire potuiſſe: vt et ipſi
ſomniorū interpretes eſſe mererentur: et ad tantā do-
ctrinam ſcientia eorum potuiſſet adduci: vt conſulta
de re dubia certa loquerentur. Nam ſi eos ſancto viro
in diſcipulatum fidei tradidiſſet: vnde illum domino
placuiſſe manifeſtum eſt: fuiſſet vtiq̄ illis ſynagoge
ordo nouiter inſtitutus. Sed cum talia non legantur:
minime religionē deſideraſſe: ſed tantū diuinationis
eius gloriam queſiſſe credendus eſt: more gentilium
qui ad futura cupidi: vnde proueniat ipſa reuelatio,
non appetunt intueri. [Et † introiuit iſrael in egyptū: Al. intrauit
et iacob † habitauit in terra † chanaan]. Ordinē re- Al. accola
rū cōpetenter exequitur: quia poſt illa que dicta ſunt: fuit
iubente Pharaone cognatio Ioſeph ad terras egy- Al. cham
pti eodē ordinante deducta eſt: quod geneſis ſeauis
textus explanat. Sed iſrael qui dictus eſt, ipſe eſt et
iacob. Uerū ne eadem verba repeteret: diuerſitatem
nominum reuelationis ſue dicta variauit. Nam iſrael
egreſſus ex egypto habitauit in terra chanaan. Cha-
naan vero fuit filius cham nepos Noe: ex quo egy-
ptij trahere leguntur originem. [Et auxit populum
ſuum † nimis: et † cōfirmauit eū ſup inimicos eius]. Al. vehe
Auxit populum ſuum fecunditate naſcendi: quando menter
ibi rariſſima fuit mulier que non habuit partum. Con Al. firma
firmauit autem eum ſuper inimicos ſuos: quādo illis uit
creſcentibus: egyptioꝝ turba notiſſimis plagis vehe-
menter affecta eſt. Hic enim per quandā pſpoſitionē
dicuntur in ſumma que geſta ſunt. Ceterum quemad-
modum ſingillatim facta ſint: conſequenter exponit.

Conuertit cor eorũ vt odirẽt populum eius: ⁊ dolum
facerẽt in ſeruos eius]. Uenit ad quartam partẽ vbi
egyptios memorat hebreis inuidiam habuiſſe ſeuiſſi
mã: atqꝫ eos operibus ſubieciſſe duriſſimis. Preſtan
do enĩ felicia populo iſraelitico/cõuertit dñs ad odiũ
et dolos cor egyptiorũ: non quia ipſe mali auctor eſt/
ſed preſtando alijs beneficia / mentes excitauit obli=
quas. Neceſſe eſt enim vt ſcelerati hoĩes alienis pro=
ſperis intumeſcant/qui ſe norunt mereri nõ poſſe ſimi
lia: ſicut in ſacrificijs Cain et Abel factum eſt: quãdo
vnius ſacrificiũ reſpuit/alterius libenter accepit. Se
quitur Et dolum facerent in ſeruos eius. Conſequẽs
erat: vt poſt conceptũ odiũ ſeuiens populus ad dolo=
ſas machinas perueniret. Illud enĩ ſignificat: quan=
do eis lateres facere preceperũt/⁊ ꝓ labore geminan
do negate ſunt palee: ⁊ cetera que in illo ſeuiſſimo do
minatu plebs hebreorum dño deuota ſuſtinuit. [Mi=
Al. nõ hꝫ. ſit moyſen ſeruũ ſuũ: ⁊ † Aaron quem elegit ipſum].
Iſtos ad Pharaonẽ quaſi quoſdam teſtes cõſtat ad
dño deſtinatos: vt populum ſibi placitum abire per=
miſiſſet illeſum. O ineſtimabilis pietas omnipotẽtis
ab homine fragili petebat fieri: cuius ordinatiõi a nul=
la creatura poterat obuiari: vt reuera nos infirmos
doceat qua moderatiõe viuere debeamus: quãdo vo
luntates ſuas creator ſanctus ſub tãta clemẽtia per=
egiſſe cognoſcitur. Intendamus quoqꝫ ⁊ iſtud genus
IDI. locutiõis ſcripture diuine eſſe proprium. Suffecerat
enĩ dici Quẽ elegit: ſed addidit Ipſum: vt hoc quoqꝫ
euidentius explanaret. Que forma locutionis in ſcri=
pturis diuinis creberrime reperitur: ſicut eſt et illud
In quo habitauit in ipſo. [Poſuit in eis verba ſigno=
Al. ſuorũ. rum ſuorũ: ⁊ † prodigiorũ in terra † Chanaan]. Po=
Al. cham. ſuit/ſignificat collocauit in eis: Moyſe ſcilicet/⁊ Aa
ron verba ſignorũ et ꝓdigiorum: que ab eis predica=
bãt dñs eſſe facturus. Signa/ſunt quaſi veſtigia ali=
qua futurarũ/ſiue preteritarũ rerum. Prodigia vero
pertinent ad mirabiles euentus: qui in rerum ordine
ETY. antea non fuerunt. Prodigium enim dictum eſt ab eo
qđ porro dicat. Sed hec ſigna et ꝓdigia in egyptijs
facta ſunt: vt ſicut multorũ patrũ dicit auctoritas ali
quid portenderent chriſtiano populo ſubſequẽte: qđ
ſuis locis aptiſſime cõmonemus. [Miſit tenebras/et
Al. non hꝫ. obſcurauit † eos: † qi exacerbauerũt ſermões † eius].
Al. ⁊ nõ ex= Leguntur tenebras inter plagas reliquas pertuliſſe:
acerbauit. ſed melius intelligamus corda eorũ fuiſſe potius ob=
Al. ſuos. ſcurata: qui dñi precepta temnebant. Exacerbauerũt
autẽ/ſignificat acerbe acceperũt: aut certe iniurioſis
abominationibus reſpuerunt. Nam in plagarũ ipſa=
rum enumeratiõe competẽs fecit initium. Non enim
ad reliqua venire potuiſſent/niſi obſcuratis ſenſibus
incurriſſent ꝓfundiſſimã cecitatem: quod et hodie ſic
fieri peccantiũ vſus oſtendit. [Conuertit aquas eorũ
in ſanguinem: ⁊ occidit piſces eorũ]. Dicit ſecundam
plagã: que in hyſtoria Exodi prima legitur. Sed ipſe
plage future cladis indicia nũciabant. Conuertit enĩ
aquas eorũ in ſanguinem: qm̃ erant inter maris rubri
fluenta perituri. Piſces eorũ occiſi ſunt: ne ſpes viuẽ
di hominibus relicta videret̃: quando illud eſt inter la
tices mortuũ: quod natiuo elemẽto ꝓbabatur enutri=
Al. Et edi= tum. [† Miſit in terram eorũ ranas: ⁊ in cubilibus re=
dit terra eo gum ipſorum]. Hec tertia eſt. Ranarum eis ſocietatem
rum ranas dedit: quia et ipſi locum accepturi ꝓbabantur aqua=
et in pene= tilem: a quo ſigno nec reges eorũ: id eſt priores exce=
tralibus. pti ſunt: quando erãt altiſſimi abyſſi demerſione mo=
rituri. Sed hoc inter cetera plus videtur eſſe mirabile:

vt nec regum domus ab hac plaga cernerẽtur exce=
pte: quibus multorũ miniſteria talia poterant ſubmo
uere portenta: vt euidẽter dei intelligi nullis opibus/
nulliſqꝫ ſolatijs diuinis poſſe iuſſionibus obuiari. [Di
xit ⁊ venit cynomia/ ⁊ ſcyniſes in omnibus finibus eo=
rum]. Quarta plaga ſubſequit̃: Dixit ⁊ venit. In ma
gnã ſignificãtiam duo iſta cõiuncta ſunt: quia diuini=
tatis imperiũ nullũ poteſt ſuſtinere tarditatis obſta=
culum. Nam ſi euidenter intẽdas vel ipſa verba que
ſibi vidẽtur eſſe ſociata: tamen per ſyllabas ſuas ali=
qua mora ꝯtrahuntur. Iuſſio autem dñi non dilatat
tempus: quãdo iam ipſa voluntas effectus eſt. Cyno
mia/ſignificat muſcam caninam: que ceteris muſcis
omnino mordacior eſt/⁊ importunitate ſua violẽtior:
vnde infeſti ac ſeuiſſimi animalis deriuatũ nomẽ ac=
cepit. Scyniſes/genus eſt culicũ fixis aculeis permo=
leſtum: quas vulgus cõſueuit vocare zinzalas. Agno
ſcant homines q fatuis elationibus intumeſcunt: qm̃
Pharao ille ſeuus ⁊ durus nec muſcis par eſſe pote=
rat: qui ſede tanta regni elatione iactabat. In omni=
bus autẽ finibus eorũ dicit: ne quis egyptijs locus a
pernitioſa clade ſentiret̃ exceptus. [Poſuit pluuias
eorũ † in grãdinem: ignem cõburentem in terrã ipſo= Al. non hꝫ.
rum. Et percuſſit vineas eorũ/⁊ ficulneas eorũ: ⁊ con
triuit † omne lignũ finium eorum]. Ultio quinta narra= Al. non hꝫ.
tur. Similis eſt ſuperiori ſententie et iſta locutio: vbi
ait Poſuit in eis verba ſignorũ ſuorũ. Poſuit/ſtatuit
ſignificat ac decreuit. Egyptiorũ enim adhuc plaga=
rum enumeratio perſeuerat: vt pluuia que ad fecũdi=
tatem terris datur/cõuerteret̃ in grandinis noxiã va=
ſtitatem: cuius ictus non minus intercipit qꝫ vbi lapi=
dum copia denſa ceciderit. Hec agrorũ liquoriũ pro=
batur incẽdiũ/ cũ tactu noxio fructus arefacit: quoſ=
cunqꝫ ſaxatili vnda ꝑcuſſerit. Ignem vero cõburen=
tem/fulmina ſignificat: que ſolẽt excitata tempeſtate
deſeuire. Sequitur: Et percuſſit vineas eorũ/⁊ ficul=
neas eorũ: ⁊ contriuit omne lignũ finium eorũ. Qđ di
cit Percuſſit/ad ſuperiora reſpicit: ſiue grãdinem/ſi=
ue fulmina: que celeſtis potentia terris velut tela infe
ſta iaculatur. Et ne tm̃ ficulneas putares: aut vineas
eſſe percuſſas: addidit Omne lignũ finium eorum: vt
⁊ ſata nõ dubitares euerſa: vbi arborum quoqꝫ robo=
ra cognoſceres fuiſſe contrita. Maiora enim cõtinent DMS.
intellectum minorũ. [Dixit ⁊ venit locuſta: ⁊ bruchus
cuius nõ erat numerus. Et comedit omne fenũ † ter= Al. in terra.
re eorũ: ⁊ † omnẽ fructum terre † ipſorum. Sexta in= Al. comedit
choat plaga. Sed et hec locutio ſuperiori ſentẽtie ſi= Al. eorum.
milis approbat̃: id eſt Dixit ⁊ venit cynomia ⁊ ſcyni=
fes. Locuſta vero mater bruchi eſt: quẽ mala fecũdi=
tate ꝓgenerat: qui ad illam predam quaſi cõuocatus
exercitus/cũ ſua ꝓle deſcendit. Et ne crederes inani=
ter deductũ: omnẽ fructum terre illius ab eis dicit eſ=
ſe conſumptũ. [Et percuſſit omne primogenitũ in ter
ra † egypti: primitias omnis laboris eorũ]. Uenit ad Al. eorum.
ſeptimã: quãtum ad hunc pſalmũ pertinet nouiſſimã
plagam: vbi iam victi egyptiorũ populorum malorũ
numeroſitate ceſſerũt. Nam quemadmodũ amplius
tolerare poterant/qui ⁊ omnia dulcia perdiderant: ⁊
deſolatos ſeipſis quoqꝫ victualibus ſentiebant? Sic
grauiter per partes perit: qui diuinis iuſſionibus re=
luctandum eſſe putauerit. Hic nõnulla queſtio vide=
tur oboriri: cur ſeptem egyptiorum plagas tm̃ pſalmus
iſte cõmemoret: cum decem ſint in Exodi narratione
deſcripte? Frequenter diximus in ſcripturis diuinis
a parte totũ debere ſentiri: ſicut in euangelio legitur

Uerbum caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis: quaſi nō
⁊ alam ſimul aſſumpſerit: quā ſpecialiter liberare di-
gnatus eſt. Sic cōmemorata carne: ſimul ⁊ anima ſu
ſcipi debere cognoſcitur. Quod multis locis inuenis
eſſe predicatū. Deinde ꝙ ſeptenarius numerus ſpiri-
tus ſancti virtute ꝓbatur eſſe perfectus. Merito ergo
decem plagas in ſeptenarij numeri relatione cōcluſit
vt totum perfectū intelligeres: cuius partē dictā eſſe
ſentires. Deinde cōgruum fuit vt rem notā varia re-
latione deſcriberet: cū egyptiorum penas/ ⁊ totidem
hebreoꝝ beneficia predicaret. Sic non diuerſum: ſed
cauſa varietatis videt̄ eſſe pulcherrimū. Siue (vt pa
tri Auguſtino placet) eſt laudatio a lege narrantis.
Nā qui texit hyſtoriam/ neceſſarie habet oīa cōme-
morare pleniſſime: q̄ vero laudat/ pauca de plurimis
tetigiſſe ſufficiet. Breuiter ergo priora dicit: q̄ non hic
neſcientes docet/ ſed cōmemorat vtiq̄ retinentes. Et
qm̄ eſt in ſubſequēti diuiſione dicturus ſeptem benefi
cia dn̄m hebreo populo preſtitiſſe/ premiſit ſeptē pla-
gas inimicos egyptios accepiſſe: vt numerus ipſe (ſi-
cut arbitrari poſſum) bonarū et malarū rerum in hoc
Al. cum. pſalmo cōprobabilis haberetur. [Et eduxit eos † in
argento ⁊ auro: ⁊ nō erat in tribubus eorū infirmus].
Enumeratis plagis q̄s dedit egyptijs/ venit ad quin
tam partem: in qua totidē beneficia hebreis dicit eſſe
collata. Ait eīm Et eduxit eos in argento ⁊ auro. Pri-
mū itaq̄ beneficiū fuit: vt populus lōga ſeruitute cō-
fectus: non egenus/ inaniſq̄ diſcederet. Aurū ⁊ argē
tum iſraeliticum populum ab egyptijs precepto dn̄i
diſcedentem legimus accepiſſe: vt non repētina ſurre
ptio/ ſed longe operationis merces eſſe videatur. Et
q2 dubitari non poteſt omnia dn̄m iuſta precipere/ ſi-
ne culpa videtur factum: quod eius imperio cōſtat im
pletū. Quapropter ſequitur ſecundū beneficiū: vt in
illa neceſſitate migrationis nullus infirmitate corpo
rea potuiſſet affligi: quatenus omnia nauiter imple-
rent que illis precipiebantur a dn̄o. [Letata eſt egy-
Al. incubuit ptus in ꝓfectione eoꝝ: q2 † cecidit timor eorum ſuper
eos]. Diligēter hūc verſum debemus inquirere. Con
ſtat eīm diſcedente populo hebreorū egyptū nō fuiſſe
letatam: quando eū perſequendū eſſe iudicauit. Sed
poſtq̄ illi demerſi ſunt q̄ ad inſequendos hebreos ire
decreuerāt: tunc qui in egypto remanſerant oīno le
tati ſunt: q2 ſimilia minime pertulerunt. Reddit enim
hanc cauſam cū dicit: q2 cecidit timor eoꝝ ſuper eos.
Ipſe enim timor fuit vt in fauore gētis hebraice: ipſa
quodāmodo viderentur elementa pugnaſſe. Et intē-
SCHE. de: q2 per figuram Metonymiā que latine tranſnomi
natio dicitur: egyptū/ non egyptios memorat fuiſſe le
tatos. Per id enim quod cōtinet: id quod continetur
oſtēſum eſt. [Expandit nubem in ꝓtectionem eorum:
et ignem vt luceret eis per noctem]. Utrunq̄ munus
cōtra temporis inclementiam ꝓbatur eſſe cōceſſum.
Nubes data eſt: vt ſolis tēperaret ardorē. Ignis con
ceſſ9 eſt: vt tenebrarū potuiſſet auferre caliginē. Hoc
eſt tertiū: qđ iſraelitico populo conſtat eſſe cōceſſum.
Al. non h3. [Petierunt † carnes/ ⁊ venit coturnix: ⁊ pane celi ſa-
turauit eos]. Intuere quēadmodū ſuperata ſunt vo-
ta deſiderantium. Carnes petit populus hebreorum
et coturnices accepit. Conſtat enim in volatilibus q̄
in quadrupedibus carnes eſſe ſine dubio dulciores.
Deinde vnum poſtulauit: ⁊ geminata venerunt. Se-
DOS. quitur enim Et pane celi ſaturauit eos. Sunt eīm iſta
Exodi lectiōe notiſſima: quando coturnices in modū
imbris denſiſſimi defluebāt. Māna quoq̄: vt iudeus
populus ſatiaretur accepit. Sed vt hec in prefigura-
tionē facta monſtraret: non dixit manna/ ſed pane ce-
li: quatenus in illo munere dn̄i Saluatoris ſentiretur
aduentus. Ipſe eſt enim panis viuus qui de celo de- Joan. 6.
ſcēdit. Manna quippe dicitur: ſicut in ſeptuageſimo-
ſeptimo pſalmo declaratum eſt: quid eſt hoc? Cuius
nominis auferens queſtionem: quod interrogatio illa
manne perquirebat/ expreſſit dicendo Pane celi ſatu
rauit eos. Sic enim ⁊ celi dn̄s indicatur: ⁊ quid ſit mā
na euidenter oſtēditur. [Dirupit petram/ ⁊ fluxerunt
aque: abierunt in ſicco flumina]. Hoc quoq̄ in figu-
ram gerebatur dn̄i chriſti: vt petra aquas profudiſſet
irriguas. Chriſtus enim dn̄s petra ſpiritualis eſt: qui
vitales aquas emanat: vnde ſatiatum deſideriū ani-
me ſitim neſciat vlterius ſuſtinere. Abierunt in ſicco/
ſignificat gentiū peccatores. Qui merito ſicci dicun-
tur: quoniā delictis ſiccabātur ardentibus. Iſti imbre
dn̄i vireſcentes/ in nouum hominē pullularūt: de qui-
bus dn̄s dicit. Uenit enim filius hominis querere/ et Luc. 19.
ſaluū facere quod perierat. [† Quia memor fuit ver- Al. qm̄.
bi ſancti ſui: quod † locutus eſt ad Abraam puerum Al. habuit
ſuum. Et eduxit populum ſuum in exultatione: et ele-
ctos ſuos in leticia]. In his duobus verſibus miracu
lorum que ſuperius dixit cauſa narratur. Ideo enim
dicūtur facta: quoniā Abrae conſtabant eſſe ꝓmiſſa.
Et reſpice ꝙ dixit Electos ſuos eduxit in leticia: quo-
niam illi qui murmurauerūt/ dn̄i furore percuſſi ſunt.
[Et dedit † eis regiones gentiū: ⁊ labores populorū Al. illis.
poſſederunt. Ut cuſtodiant iuſtificationes eius: et le-
gem eius requirant]. Uenit ad ſeptimū beneficium.
Dixit enim Primū: eductos in auro ⁊ argento. Dein-
de ex eis nullum infirmatū. Tertio expāſam nubem:
que ⁊ lumen preſtaret in tenebris/ ⁊ in die remoueret
ſolis ardorem. Quarto coturnicem datā. Quinto re-
fert celeſti pane ſatiatos. Sexto in locis ariditſſimis
aquas irriguas emanaſſe. Ad poſtremū promiſſionū
veritatem fuiſſe cōpletam: vt eis ⁊ regiones gentium
traderet/ et labores inimicorum pietate copioſiſſima
largiretur. Q2 enim dixit Regiones gētium/ ad poſ-
ſeſſionē videtur pertinere terrarū. Labores vero po-
pulorū ad diuitias longo tempore cōgregatas. Et ne
in preſentibus rebus hererent corda mortaliū/ intulit
ſpiritualia bona: vt eius debeant ⁊ requirere/ ⁊ cuſto-
dire mandata: ne tn̄ in illis ſpem haberent: que ſi ad
tempus delinjunt/ non tamen ad celorū regna perdu
cūt: ſicut apoſtolus dicit. Q2 ſi in hac vita tm̄ in chri- 1. Cor. 15.
ſto ſperantes ſumus: miſerabiliores ſumus omnibus
hominibus. Iuſtificatiōes autem eius ſunt: vt deum
toto corde diligamus/ proximos tanq̄ nos amemus
patrem veneremur/ filium charū habeamus: ⁊ cete-
re iuſtitie que in diuerſo rerum genere ſunt precepte.
Has admonet cuſtodiri: quia earū rerum euidēs eſt/
⁊ abſoluta preceptio. Lex vero eius fuit die ſabbato
debere requieſci: in paſcha agnū anniculum immola
ri: ſacerdotes cum veſte myſtica ad altare accedere:
⁊ cetera que in hunc modum a dn̄o precepta noſcun-
tur. Sed hec ⁊ his ſimilia non corporaliter/ ſed ſpiri-
tualiter ſunt querēda. Ideo enim addidit Requirāt:
quia nouit precepta legis vmbrā et ſpeculum eſſe fu-
turorum.

Alleluia.

HOc non ocioſe percipias: quod alijs pſal
mis alleluia in capite/ et in fine ponitur.
Alijs vero in ſolo titulo prenotatur. Iſti
enim qui in capite/ fineq̄ concordant (vt
opinor) ad illam intelligentiam referendi

ſunt: quã in pſalmis eſſe diximus: qui capite ⁊ fine ſimili terminantur: vt ſunt precedentes: centeſimuſſecũdus/ ⁊ cẽteſimuſtertius. Siue quia expreſſius ſemper infunditur/ quod ſententia iterata geminatur: vt eſt Nõ ſic impij/ nõ ſic. Et Fiat/ fiat. Uel Amen amen dico vobis. Et Abba pater. Hoc eſt enim abba/ quod pater. Sit forte ⁊ alia cauſa que latet. De hac autem re nec a doctoribus noſtris aliud potuimus accipere nec nobis eſt aliquid amplius ſentire conceſſum.

Concluſio.

¶ Ecce vtrũqꝫ Alleluia cantatũ eſt: decurſus eſt pſalm⁹ celeſti laude pleniſſimus: qui ⁊ ꝑterita veraciter referret/ ⁊ in futuris nos ſalubriter cõmoneret. Paſſi ſunt egyptij digniſſimas vltiones: acceperunt iudei dona celeſtia. Nũc vnuſquiſqꝫ noſtrum expectet eorũ retributionem: quorum imitatur exemplũ. Inſpiciẽdũ eſt autem lumine cordis quod in fine pſalmi poſitũ eſt: vt ad iuſtificatiões dñi/ ⁊ in lege eius tota mentis intentione dirigamur. Nam ⁊ ſi bona tẽporalia ſuſcipimus: ſicut Abraam/ Iſaac/ Jacob/ ceteriqꝫ fideles qui abundanti facultate floruerunt/ in illam partem eſſe potius debemus intenti: vnde ad celorũ poſſimus regna perduci. Iſta enim que delectabilem videri faciũt mundum: in eternitate non habẽt locum. Meminiſſe autem debemus hunc pſalmũ ſecundum eſſe horum: qui dum miracula hebreis collata deſcribitur: per figuram allegoricã que aliud dicit/ aliud ſignificat/ ventura chriſtiani populi ſacramenta declarant.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 104.

Alleluia. Cv.

Confitemini dño quoniam bonus: quoniã in ſeculum miſericordia ei⁹. Quis loquetur potẽtias dñi: auditas faciet omnes laudes eius? Beati qui cuſtodiũt iudicium: ⁊ faciunt iuſtitiã in omni tempore. Memẽto noſtri dñe in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari tuo. Ad videndũ in bonitate electorum tuorũ: ad letandum in leticia gentis tue: vt lauderis cuꝫ hereditate tua. Peccauimus cũ patribus noſtris: iniuſte egimus/ iniquitatẽ fecimus. Patres noſtri in egypto nõ intellexerũt mirabilia tua: nõ fuerũt memores multitudinis miſericordie tue. Et irritauerũt aſcẽdẽtes in mare: mare rubrũ. Et ſaluauit eos ꝓpter nomen ſuũ: vt notã faceret potentiam ſuã. Et increpuit mare rubrũ ⁊ exſiccatũ eſt: ⁊ deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto. Et ſaluauit eos de manu odiẽtiũ: et redemit eos de manu inimici. Et operuit aqua tribulãtes eos: vnus ex eis non remanſit. Et crediderunt verbis eius: et laudauerunt laudem eius. Cito fecerunt/ obliti ſunt operũ eius: ⁊ non ſuſtinuerunt conſiliũ eius. Et concupierunt cõcupiſcentiam in deſerto: ⁊ tentauerunt deũ in inaquoſo. Et dedit eis petitionem ipſorũ: et miſit ſaturitatẽ in animas eoꝝ. Et irritauerunt moyſen in caſtris: aaron ſanctũ dñi. Aperta eſt terra/ ⁊ deglutiuit dathan: ⁊ operuit ſuper congregationẽ abiron. Et exarſit ignis in ſynagoga eorum flamma cõbuſſit peccatores. Et fecerunt vitulum in oreb: ⁊ adorauerũt ſculptile. Et mutauerunt gloriam ſuã in ſimilitudinem vituli comedentis fenum. Obliti ſunt deũ qui ſaluauit eos: qui fecit magnalia in egypto/ mirabilia in terra cham/ terribilia i mari rubro. Et dixit vt diſperderet eos: ſi nõ moyſes electus eius ſteriſſet in confractiõe in cõſpectu eius. Ut auerteret iram eius ne diſperderet eos: ⁊ ꝓ nichilo habuerunt terram deſiderabilem. Non crediderunt verbo eius: ⁊ murmurauerunt in tabernaculis ſuis: non exaudierunt vocem dñi. Et eleuauit manũ ſuam ſuper eos: vt proſterneret eos in deſerto. Et vt deijceret ſemẽ eorũ in natiõibus: ⁊ diſpergeret eos in regiõibus. Et initiati ſunt beelphegor: et comederunt ſacrificia mortuorũ: Et irritauerunt eũ in adinuentionibus ſuis: ⁊ multiplicata eſt in eis ruina. Et ſtetit phinees et placauit: ⁊ ceſſauit quaſſatio. Et reputatũ eſt ei ad iuſtitiã: in generatione ⁊ generationem vſqꝫ in ſempiternũ. Et irritauerunt eum ad aquas cõtradictionis: et vexatus eſt moyſes ꝓpter eos: quia exacerbauerunt ſpiritum eius. Et diſtinxit in labijs ſuis non diſperdiderunt gentes quas dixit dñs deus illis. Et cõmixti ſunt inter gentes: ⁊ didicerunt opera eoꝝ/ ⁊ ſeruierũt ſculptilibus eorũ: ⁊ factum eſt illis in ſcandalũ. Et immolauerunt filios ſuos/ et filias ſuas demonijs. Et effuderũt ſanguinem innocẽtem/ ſanguinem filiorum ſuorũ/ ⁊ filiarum ſuarum: quas ſacrificauerunt ſculptilibus chanaan. Et interfecta eſt terra in ſanguinibus/ ⁊ contaminata eſt in operibus eorũ: ⁊ fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis. Et iratus eſt furore dñs in populum ſuũ: ⁊ abominatus eſt hereditatẽ ſuam. Et tradidit eos in manus gentium: ⁊ dominati ſunt eorũ qui oderunt eos. Et tribulauerũt eos inimici eorum/ ⁊ humiliati ſunt ſub manib⁹ eorũ: ſepe liberauit eos. Ipſi autem exacerbauerunt eum in conſilio ſuo: et humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis. Et vidit cum tribularentur: et audiuit orationem eorũ. Et memor fuit teſtamẽti ſui: et penituit eum ſm multitudineꝫ miſericordie ſue. Et dedit eos in miſericordias: in conſpectu omniũ qui ceperãt eos. Saluos fac nos

dñe deus noſter: et cógrega nos de nationi=
bus. Ut confiteamur nomini ſancto tuo: et
gloriemur in laude tua. Benedictus domi=
nus deus iſrael a ſeculo / et vſq in ſeculum: ꝛ
dicet omnis populus fiat / fiat.

Ecce iterum alleluiatica nobis gaudia re
dierũt. Ecce breuiter precipit: vt dño to=
tius pſalmi iubilatiõe cantetur. Sed in=
ſpiciamus ꝙ a ſuperioribus dictis nec ti
tulum nobis cognoſcit mutaſſe / nec cau=
ſam. Titulus eſt em̃ Alleluia: cauſa / cõ=
feſſio: que miro modo ad laudes dñi omnino fecunda
eſt. Quantorũ enim hic ora ſoluta ſunt? Hinc Moy=
ſes cum viris / germana eius maria cũ feminis: trãſi=
tum rubri maris diuina laude celebrarunt. Hinc Del
bora iocũda exultatione precinuit. Multi etiã ꝓphe=
te canticos diuerſos tanti miraculi cõfeſſione ꝓlude=
runt. Non immerito: qꝛ magnalia iſta totius humane
redemptiõis ſacramenta teſtantur. Ab egyptijs em̃
eripimur: quando ab operibus diabolicis diuino mu
nere liberamur. Mare rubrum tranſimus: quãdo ba=
ptiſmatis ſacramenta percipimus. In deſerto paſci=
mur: quando diuina gratia cõcedente in mundi iſtius
rerũ bonarũ largitate ſatiamur. Ad terram ꝓmiſſio=
nis perducimur: quãdo in illa felici patria munere ſu=
perne pietatis intramꝰ: vt merito talis cauſa frequen
ter iterata predicetur: que tantorũ magnalium prefi=
guratione decoratur.

Diuiſio.

Introducit confitens populus hebreorũ:
qui relicta perfidia patrũ ſuorũ ad pieta
tem dñi (ipſo miſerante) perductus eſt: vt
intelligamus cũ fuerint conuerſi / ꝛ ipſos
Alleluia merito ꝓ ſua redemptione can=
tare. In prima igit narratione deprecat:
vt ſocietur populo beneplacito: qui erat dñi ſaluato=
ris aduentus de gẽtibus cõgregandus. Secũda: pa=
trũ ſuorũ peccata dinumerat que fecerunt in egypto /
mirabilia dñi recto corde minime cõtuentes: pium ta
men dñm ab inimicis ſuis eos liberaſſe confirmans.
Tertia: ad peccandi ſtudia refert eos reuerſos: dñm
tamen electi ſui Moyſi precibus dicit fuiſſe delinitũ.
Quarta: iniquitates eorum aſſerit iteratas / dñmq il
los decreuiſſe perdere: niſi Phinees ſerui ſui ſuppli=
catiõe placaretur. Quinta: ad aquam cõtradictionis
Moyſen ab illis exacerbatũ eſſe cõmemorat: poſtea=
q filios ſuos in cultura idolorũ crudeliter occidiſſe.
Unde dñs vehemẽter iratus / tradidit eos gentiũ ſer=
uituti: ac deinde miſertus in conſpectu inimicorũ eos
reddidit glorioſos. Sexta: precat quod nouerat eſſe
venturũ: vt de vniuerſis nationibus eccleſia catholi=
ca congreget: ꝛ laudes dño eterna exultatione conce
lebret. Nunc partes pſalmi per apertas diuiſionum
ſemitas ambulemus.

Expoſitio.

Confitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculum
miſericordia eiꝰ]. Sicut ſuperior pſalmus
in pmo verſu declarauit: qꝛ confeſſio illa ad
laudes dñi debuiſſet aptari: ita et hic deſi=
gnat cõfeſſionem iſtam ad medicinã peni=
tudinis applicandam. Sed ꝛ hoc quoq ad preconia
dñi pertinere non dubium eſt: quãdo maior gloria eſt
pietatis cõfitẽti parcere / ꝙ viuenti ſine offenſiõe pre
ſtare. Hebreoꝝ ſiquidem cõpũcta cõgregatio ꝛ diui=
na inſpiratiõe correcta / loquit ad reliquam plebem:
vt antiqui erroris prauitate damnata / ad diuinã de=
beat redire clemẽtiam. Et ne aliquis de culparũ ſua=
rum numeroſitatibus terreretur: addidit Qm̃ bonus
Quis enĩ dubitet ad eum recurrere: quem ſibi audit
poſſe celerrime ſubuenire? Bonus enim dñs recte di Mat. 5.
citur: qui delinquentẽ paſcit: qui expectat errantẽ / qui
ſolem ſuũ facit oriri ſuper bonos ꝛ malos: et pluit ſu=
per iuſtos ꝛ impios. Hoc etiam ipſius veritatis voce
declaratur: Nemo bonus niſi ſolus deus. Addidit Mar. 10.
Quoniã in ſeculum miſericordia eius. Audito bono
dño: ne ſe humana negligentia ab ſtudioſa et ſedula
ſupplicatione ſuſpẽderet / remedij cauſam dicit: vt ad
confeſſionẽ celerem dñi debeat munere feſtinare. In
ſeculum / vite huius ſignificat curſum: vbi miſeri ſunt
quicunq delinquũt: vbi fas eſt corda noſtra conuerti
ꝛ miſericordiã poſtulari. Ibi enim damnatio eſt con=
fiteri peccatum: vbi iam cõſtat eſſe iudiciũ. [Quis lo
quet potentias dñi / auditas faciet oẽs laudes eius].
Populus iſte quem diximus diuinorũ operũ eſtima=
tione completus / negat humanũ ſenſum comprehen
dere: quod de illa pleniſſime debeat maieſtate narra
re. Quis enim / ſignificat nullum. Cui enim aut inge=
niũ ſuppetit ad cogitãdum / aut lingua ad depromen
dum: vt tãta immẽſitas vnius poſſit ore narrari? Ubi
merito dicendũ eſt Non michi: ſi lingue centum ſint /
oraq centum: ferrea vox. Addidit etiam Auditas fa
ciet omnes laudes eius. Et hic quoq ſubaudiẽdum
eſt quis: vt ꝑfecta nobis poſſit cõſtare ſententia. Pul
chra autẽ varietate dictum eſt: Quis auditas faciet
omnes laudes eius? Illa em̃ poſſunt audiri: que pro=
bãtur ꝛ dici. Hic quoq modus inter ꝓprias locutio= ID I.
nes habendus eſt. [Beati qui cuſtodiunt iudicium: et
faciunt iuſtitiam in omni tẽpore]. Poſtꝙ negauit lau
des dñi poſſe comprehendi / ſentẽtiam dicit qua ſe cõ
ſoletur genus humanum: vt cum illa nequit implere /
hoc ſaltem cuſtodire feſtinet. Cuſtodire enim iudiciũ
eſt / qui inter alios recte iudicat. Iuſtitiam autẽ facit:
qui equabiliter agit. Siue ille beatos dicit: qui iudi=
cium in fide cuſtodiunt. Iuſtitiam vero in opere de=
monſtrant. Sed vide: qm̃ addidit In omni tempore:
ſicut in euangelio dicit: Qui perſeuerauerit vſq in fi= Mat. 24.
nem: hic ſaluus erit. Merito ergo iſti tales beati dicti
ſunt: q precepta dñi pura mente cuſtodiunt. Hec ter= Def.
tia ſpecies defimtiõis eſt: q̃ grece peotes / latine qua=
litatiua dicitur. Que dicẽdo quid quale ſit: id quid ſit
oſtendit. [Memento noſtri dñe in beneplacito popu=
li tui: viſita nos in ſalutari tuo]. Orant deuoti: vt in=
ter eos debeant eſtimari qui dño fideli opere placue
runt. Nouimus enim iſraeliticũ populum partim con
tumacẽ fuiſſe: partim in dñi conſtitiſſe mandatis. Un
de iſti ſuppliciter precãtur vt in illorum ſocietate de=
beãt annumerari: quibꝰ poteſt eterna beatitudo gra=
tia diuinitatis attribui. Et vt fides eorum perfectiſſi=
ma noſceretur / optant ſe viſitari a dño ſaluatore: cu=
ius aduẽtu ſe nouerant eſſe ſaluandos. Ipſe eſt enim
ſalutaris: de quo beatus Symeon ait Nunc dimitte Luc. 2.
ſeruum tuum dñe: ſm verbum tuum in pace. Quia vi
derunt oculi mei ſalutare tuũ. Quod paraſti ante fa=
ciem omniũ populorum. Lumen ad reuelationẽ gen
tium: ꝛ gloriam plebis tue iſrael. [Ad videndũ in bo=
nitate electorũ tuorum: ad letandum in letitia gentis
tue: vt lauderis cũ hereditate tua]. Hoc eſt qđ ſe pe=
tebant a ſalutari dño viſitari: vt bonitatẽ eius vide=
rent, quã electis erat aduẽtus ſui munere ꝑſtaturus:

quatenus cū chriſtiano populo gauderēt/qui de eius
erant incarnatione letaturi. Ipſa eſt enim gens dñi:
que de gentium eſt diuerſitate collecta: vt eſſet grex
vnus/et paſtor vnus. Sequitur harū rerum ſuauiſſi-
mus fructus: vt laudet dñs cū hereditate ſua. Utrūq
enim coniunctū eſt: qꝛ in preconio dñi ſui fidelis popu
lus ſine dubitatione laudat: ſicut in ſuperiore pſalmo
dictū eſt Laudamini in nōie ſancto eiꝰ. Qua propter
fidelis iſte populus tāto deſiderio ad cōſpectū dñi ſe
feſtinabat/tanta ſe chriſtiane plebi charitate miſcebat:
vt nefas ſit putare eū ſpiritu nō fuiſſe conſpectū/ quē
tanta gratia cognoſcimus expetitū: ſicut ipſe in euan
Joan. 8. gelio dicit. Abraam deſiderauit videre diem meū: vi-
dit/et gauiſus eſt. [Peccauimus cū patribus noſtris:
iniuſte egimus: iniquitatem fecimus]. Uenit ad ſecun
dam narrationē/ vbi predictꝰ populus humili ſatiſfa-
ctione pſternitur: vt illa in principio pſalmi declarata
videatur eſſe cōfeſſio. Dicit enim peccaſſe ſe cum pa-
tribus: quoniā in eorū erant lumbis/ ꝛ origine cōſtitu-
ti. Nam cū fuerit tēpus longe diuiſum/quādo in egy-
pto patres eoꝝ miracula facta carnaliter acceperūt:
cum nulla dño ſatiſfactione reſponderint/ et etas iſta
multū poſterior eſſet q̄ preſentis pſalmi ſeries canta
retur: dubiū nō eſt illa eos peccata gemere/que ex pa
rentū ſuorū pbabantur nequitia ſuſtinere. Hoc here
ſis pelagiana nō accipit: dum putat originale pecca-
tum ad plem Ade nullatenus puenire potuiſſe. Cuꝫ
maioribus enim ſuis peccant: qui ſe per gratiam dñi
ab eorū delicto non ſeparant. Quod pater Auguſti-
nus diligentiſſima libroꝝ diſputatione cōuicit. Nunc
aūt quando dño aſpirante mens compūcta reſipuit/
merito a ſe peccata parentū volebat abſtergi: qui ab
ipſorū ceperat obligatiōibus ſegregari. Et vt puriſſi
me cōfeſſionis firmitas appareret: hec eadē trina ite
ratione cōfirmat. Hoc eſt enim peccauimus/qđ iniu-
ſte egimus: hoc eſt iniuſte egimus/qđ iniquitatem fe-
cimus. Tāto enim vnuſquiſq celerius abſoluit: quā-
to a ſemetipſo viuacitate damnat. Que figura dici-
SCHE. tur Schesionomaton: id eſt multitudo nominū con-
iunctorū diuerſis verbis vnam rem ſignificātium. Eſt
ꝛ alia nobis in hoc loco tradita expoſitio: qꝛ cū maio
ribus ſuis peccat/qui delicta ſimilia non declinat: ſed
eadem facit que priores ſuos feciſſe cognoſcit: ita ta-
mē vt a poſteris reatus originalis peccati: niſi p gra-
tiam dñi non poſſit excludi. [Patres noſtri in egypto
Al. non hꝫ. non intellexerūt mirabilia tua: † ꝛ non fuerunt memo
Al. mare/ res multitudinis miſericordie tue. Et irritauerūt aſcē
mare rubrū dentes in † rubrū mare]. Duo ſunt que beneficia do-
nata cōmendant: intellectus/ ꝛ memoria: quod vtrūq
in perfidis fuiſſe denegat. Non intellexerūt: pulcher-
rima locutione ſignatū eſt. Uidebat enim preſtari: ſed
qua cauſa fieret nō ab eis pbabatur agnoſci. Nā de-
cem plagis pcuſſi ſunt egyptij: vt decalogo futuro he
breorū gens deuota ſeruiret. Dimiſſi ſunt a Pharao-
ne: vt ꝛ illi relinquerēt diabolum cum miniſtris. Sed
illi carnaliter que geſta ſunt intuētes: ſpiritualis gra-
tie minime premia queſiuerūt. Non fuerunt autē me-
mores miſericordie dñi: quando videntes Pharaōis
exercituꝫ anteq̄ mare rubrum diuideret: credebāt ſe
euadendi ſubſidia perdidiſſe: ꝛ contra Moyſen locu-
ti ſunt melius ſibi fuiſſe duro ſubiacere ſeruitio/ q̄ to
ta gēs perire potuiſſet in heremo. Poſt hec cōſequēs
fuit vt irritarent dñm aſcendentes in rubrum mare:
quando nō crediderunt poſſe fieri qđ eius audiebant
omnipotētiam polliceri. Ita factum eſt: vt nec intelli
gerent virtutem dñi/nec eius beneficia deuota mente
retinerēt. Bene autē poſitum eſt Irritauerunt: quaſi
per ſe quietū atq placatum/infenſum/ ꝛ iracundū ſi-
bimet reddiderūt. Aſcendētes autem in rubrū mare
dictum cōſtat poſitione terrarū: quoniā cūctis regio-
nibus egyptus perhibet humilior: et inde diſcedētes
loca petere viſa ſunt altiora. [Et † liberauit eos pro- Al. ſaluauit.
pter nomen ſuum: vt notam faceret potētiam ſuam].
Dicendo Propter nomen ſuū/deſignare michi vide-
tur dñm ſaluatorem: cuius vocabulo cōuenit ſaluare
periclitantes. Deus enim quādo liberat peccatores:
non pter merita eorum preſtat / ſed pter nominis
ſui potētiam demōſtrandam: vt pius euidenter appa
reat/ſi in meritis beneficia larga concedat. Qꝫ enim
dicit Notā fecit potētiam ſuam: non carnalibus vtiq
oculis/ſed ſpirituali cogitatione videntibus. Nam ſi
omnibus notā feciſſet: nequaq̄ durus populus de in-
credulitate peccaſſet. [Et † increpauit mare rubrum Al. icrepuit.
et exſiccatū eſt: et deduxit eos in † aquis multis ſicut Al. abyſſis.
in deſerto]. Increpationē vocauit occultum diuinita
tis imperiū: quia mare in Exodo voce dñi nuſq̄ legi-
mus increpatū. Agit enim ille occultis motibus vni-
uerſa que precipit: et quaſi ad audientes loquit/que
ſenſum nō habēt attributū. Tanta enim virtus iuſſio-
nis eſt: vt parere preualeant que audire non norunt.
Siccatū mare/nō pro vniuerſitate debemus accipe-
re: ſed tantū quantū illis iter aperiret. Nam plus in-
de miraculū fuit: vt vnde liquide excisis lateribus cō
ſtitiſſent: nec fluenta fluerent/ſed montiū quadam fir
mitate cōſiſterēt. Sequitur. Et deduxit eos in aquis
multis ſicut in deſerto. Deſertū eſt maxime/qđ aqua-
rum inundatiōe deſeritur: vt nullum ibi animal poſſit
habitare periculo ſiccitatis ingenito. Educti ſunt er-
go hebrei per abyſſum tanq̄ per loca deſerta: que ni-
mia ſterilitate ſiccant: oſtendens q̄m ſic aruit illa via
fluentorū/ vt vſq ad iter potuiſſet puenire puluereū.
Et † liberauit eos de manu odiētium: et redemit eos Al. ſaluauit.
de manu † inimicorū]. Quāuis eſſet et hoc beneficiū Al. inimici.
ſi eos de poteſtate aliena liberaret: tamē auxit mune
ris quantitatē. dicendo De manu odientium: quibus
vtiq parcere non poterant/ quos immaniter impete
bant. Horrebant plane: pter quos ꝛ tantas plagas
ſuſceperant/ ꝛ rerum ſuarū amiſſione priuabant. In-
telligitur etiā de conſpirata demonū cohorte: que hu
manū genus ſtimulo peccatoꝝ ꝛ odit ꝛ percutit. Se-
quitur Et redemit eos de manu inimicorū. Hoc ſi ad
litteram velis accipere: non videtur poſſe congruere.
Nam vt liberaret hebreos nullū egyptijs preciū de-
dit: quibus magis p ſua contumacia plagarum dura
geminauit. Sed hoc pphetie ſpiritu dictū credamus
de temporibus chriſtianis: quando dñs ſaluator pec
catores obnoxios precioſo ſanguine ſuo a diaboli re-
demit imperio. [Et operuit aqua tribulātes eos: vnus
ex eis non remanſit]. Hoc quidem ad litterā ſine con
trouerſia videtur intelligi: qꝛ nota eſt in Exodo com-
memorata deſcriptio. Uerum vnus ex eis nō reman-
ſit: non ad vniuerſam egyptiorū gentem reſpicit/ſed
tm̄ ad inſequētium multitudinem tendit: que ibi vſq
ad minimū pbatur extincta. Remanſerāt eīn de egy
ptijs qui letarentur in pfectione eorum: ſicut in pſal-
mo ſuperiore dixit: Letata eſt egyptus in profectiōe
eorū: ſed illi ſcilicet qui in caſu ſimili non fuerunt. [Et
crediderunt in verbis eius: et † cantauerunt laudes Al. laudaue
eius]. Poſt miraculū tale dicendo Crediderunt/du- runt laudem
ritiam cordis demonſtrat: quod non ante euētum rei/

ſed poſt effectũ miraculoꝝ credere maluerunt. Nam
et ſi bonum ſit viſis rebus acquieſcere: multo melius
promiſſa credidiſſe: ſicut in euangelio Thome dicit:
Joan.20. Quia vidiſti me credidiſti: beati qui nõ viderũt ⁊ cre
diderũt. Q vero addidit Et cantauerũt laudes eius
Exo.15. hymnũ ſignificat Exodi: qui ait Cantemus dño: glo
rioſe enim honorificatus eſt: ⁊ cetera que hebreus po
pulus peracto miraculo magna exultatione cãtauit:
ſicut in tituli expoſitione narratum eſt. [Cito fecerũt
⁊ obliti ſunt operum eius: non ſuſtinuerunt conſilium
eius]. Uenit ad tertiam narrationem. Cito fecerunt:
ac ſi diceret ſumma celeritate mutati ſunt: vt qui lau
des dño de collatis mirabilibus canebãt / paulo poſt
contra eũ nefandas murmurationes aſſumerent. Nõ
ſuſtinuerunt conſilium eius: quando prius concepe
runt deſperationem / ꝙ eius parata beneficia proue
niſſent. Dominus eñ qui eos liberauerat talibus / tan
tiſq; miraculis: nullam eos victualium rerum paſſus
fuerat penuriam ſuſtinere. Sed illi anticipauerũt cõ
ſilium ſupernum / qui eius noluerunt expectare diſpo
ſitum more fragilitatis humane: que dum ſibi nimia
feſtinatione prouidere putat / incaute diſpoſitionẽ di
Al. concupi uinitatis anticipat. [Et cõcupierũt † cõcupiſcentias
ſcentiam. in deſerto: et tentauerunt deum in † ſiccitate]. Hoc
Al. iaquoſo. erat ꝙ conſiliũ eius minime ſuſtinuerunt: vt in deſer
to comeſtionẽ ſub diffidentia peterent / et aquam ſibi
dari ſub murmurationibus poſtulaſſent. Que figura
SCHE. dicitur Cacozelon: id eſt mala affectatio: quotiẽs in
genium iudicio caret / et ſpe boni fallitur precipitata
IDI. velocitas. Concupierũt autẽ concupiſcẽtias. Genus
hoc locutionis in ſcripturis ſanctis omnino creberri
Luc.22. mum eſt: vt eſt Deſiderio deſideraui manducare vo
Exo.21. biſcũ paſcha. Et illud Qui maledixerit patri vel ma
Pſ.117. tri: morte moriet. Siue Caſtigans caſtigauit me dñs
et his ſimilia. Oſtendit enim nimietatẽ deſiderij poſi
Al. peti tio geminata verborũ. [Et dedit eis † petitiões ipſo
tionem. rum: ⁊ miſit ſaturitatẽ in animas eorũ]. Temporalia
petẽtes: merito carnea bñficia ſuſceperunt. Duobus
enim modis animã dicimus eſſe ſatiatam. Cum eſcis
corporalibus ꝑ carnis infirmitate reficitur: ⁊ cũ ſpiri
tuali iocunditate complet. Sed hic animas eoꝝ car
nibus / potuq; dicit eſſe ſaginatas: vt ipſa volũtas que
deſperatione peccauerat / rebus emergẽtibus vince
retur. [Et irritauerunt moyſen in caſtris: ⁊ aaron ſan
ctum dñi] Saturitatem ventris ſecuta ſeditio eſt: que
plerũq; cauſas excitat / vnde pericula pernitioſa ꝓue
niant. Irritari aliquem dicimus ad iracũdiam ꝓuo
cari: aut actiõibus alioꝝ improbis / aut verbis aſper
rimis. Illud enim ſignificat: quando Dathan ⁊ Abi
ron honorẽ ſibi contra Moyſen ⁊ Aaron excitatis cõ
tentionibus aſſumebãt: vnde eorum pena ꝓſequitur.
Irritauerunt enim viros ſanctos ad interitum ſuum
q: per inuidiam loquebãtur / quod dño diſplicuiſſe co
gnoſcitur. Quod cõgrue inter laudes dñi ponitur: q:
ſuos famulos vindicaſſe declaratur. [Aperta eſt ter
ra / ⁊ deglutiuit Dathan: ⁊ operuit ſuper cõgregatio
nem abiron]. Hec (vt teſtatur numeroꝝ liber) ſupra
illos cõtigiſſe manifeſtũ eſt: qui gratiam ſupernã Aa
ron ⁊ Moyſi collatã venenoſis inuidie dentibus ap
petebãt: vt ſibi honorẽ contumaciter aſſumerẽt / quẽ
ſupradictis cognouerant miſericordiam dñi cõtuliſſe
Quibus ſimilis exitus ꝓuenit: q: cauſa vna ſciſmatis
fuit / deglutiti ſunt a terra: q: terrena ſapuerũt / vt ipſa
pene qualitas ſcelerata facta teſtet. [Et exarſit ignis
Al. non hꝫ. in ſynagoga eoꝝ: ⁊ flamma † eoꝝ combuſſit pecca

tores]. Hoc factum eſt ſupra ducentos quinquagin Nume.16.
ta cõplices Dathan ⁊ Abiron: qui eoꝝ infeliciter vo
ta ſecuti ſunt: vt thuribula tenere preſumerent / quod
idẽ numeroꝝ textus eloquitur. Synagoga vero hic
non templũ ſignificat / ſed adunationẽ: quã peruſtam
diuino cõſtat incendio: vt qui in incenſi preſumptione
peccauerant / celeſti flamma cremarẽtur. Ideo enim
addidit Eorum: vt eã a populo dñi ſeparatam fuiſſe
ſentires. Flamma ei dicta eſt a flagello comarũ ſua ETY.
rum. [Et fecerunt vitulum in oreb: ⁊ adorauerũt ſcul
ptile]. Hoc quoq; notiſſime hyſtorie narratiõe decla
ratur: quãdo Moyſi abſentiam iudei minime toleran
tes / ꝓdigioſo ſenſu in oreb monte deſerti / deũ metal
licum ſibimet effecerunt. Sed quanto ipſis iumentis
deteriores erant: qui nec viuum pecus eſtimabant ir
ridendis deuotionibus adorãdum. Oreb vero inter INTER.
pretat caluaria: vbi poſtea dñm crucis patibulo car
ne cõſtat occiſum: vt in ipſo / eodemq; nomine iã tũc ⁊
in illo deſerto Oreb culturã dñi ꝓdidiq; nefanda pre
ſumptione violarent: quoꝝ poſteritas erat in caluã
rie loco crucifixura dñm chriſtũ. Illud quoq; eſtimo
conſiderãdum qꝺ dixit Adorauerunt ſculptile: q: in
Exodo legimus vitulũ cõflatilem collatis ornamen
tis mõſtruoſo quodam iudicio fuiſſe formatum. Sed
duas res hic dictas debemus aduertere: vt vitulum
adorauerint ĩ deſerto / ⁊ poſtea ſculptilia ſimulachra
in repromiſſionis terra coluerint: quod in ſubſequẽti
bus ipſe dicturus eſt [Et mutauerunt gloriam ſuam:
in ſimilitudinem vituli † manducantis fenum]. Glo Al. come
ria eoꝝ fuit adorata diuinitas: quam infelici cõmuta dentis.
tione perdentes / vſq; ad hoc peruenire meruerũt: vt
deſerentes celi / terreq; creatorem: deũ ſibi facerẽt ſi
militudinẽ vituli fena comedentis. O nefariũ ſcelus
ſic potuiſſe decipi: qui tãta miraculoꝝ fuerant viſio
ne cumulati. Quale enim piaculum fuit mutũ animal
deo ſimile credere: quod ſacrilegium fuiſſet vel homi
nibus cõparare? Sed hoc totum impatientia fecit le DOG.
uiſſimoꝝ hominũ: que ſemper ducit ad culpas / ⁊ pre
cipitat ad ruinã. Nã ſi cauſam rei ſub veritate diſcu
tias: nullum crimen eſt quod non impatientia matre
naſcatur. Contra hoc illud vere remediũ eſt: illud fi
xum / indubitatũq; preſidium. Expectans expectaui Pſ.39.
dñm: ⁊ reſpexit me. [Obliti ſunt deũ qui ſaluauit eos
qui fecit magnalia in egypto / mirabilia in terra † cha Al. cham.
naan / terribilia in mari rubro]. Magna creſcit ſuper
iudeos obliuionis inuidia: vt quod beneficiũ in men
te habere potuiſſent: quibus liberatio ſua in memo
ria permanere non valuit. Et ne putaretur paruum /
quod ab animo videbatur excluſuꝫ dicit Magnalia.
Que et ſi pro beneficijs collatis a perfido animo re
tinere non poterant: certe vel ꝑ ipſa rerum magnitu
dine recoli debuerũt. Addidit etiam Mirabilia: que
nullo modo excuſabiliter: quãuis mutabiles de ſuis
mentibus excludere debuiſſent. Ad poſtremũ cumu
lauit ⁊ terribilia que ſolẽt humanis animis inuacuis
inſidere: quorum dum pauor reuoluitur / memoria nõ
deletur. Sed qualis hic ſtupor / qualis accuſat amen
tia: vt inter tanta magnalia declinare potuiſſent / que
a tanto operabãt auctore. Et cõſidera ꝙ multas res
ſinguloꝝ verboꝝ adiectione cumulauit. Que figu
ra dicitur Auxeſis: id eſt augmentum paulatim ad ſu SCHE.
periora cõſcendens. Hoc ſiue in laudibus / ſiue in vi
tuperationibus omnino preualidum eſt. [Et dixit vt
diſperderet eos: ſi nõ moyſes electus eius ſtetiſſet in
cõfractione in cõſpectu eius. Ut auerteret iram eius:

Al.diſperderet. et ne † diſperdidiſſet eoſ]. Hec omnia Exodi textus enarrat: quando dñs ad Moyſen locutus eſt: vt tam acriter peccantē populū ira ſua conſumere pmitteret. Sed ille in cōfractione: id eſt in perditione illa quam populus merebat excipere: ſtetit contra dñm dicens

Exod.32. Si dimittis illis peccatum dimitte: ſin autē/ dele me de libro tuo. O ſanctū virū/ ⁊ omni laude digniſſimū: quando a mōte Sina ad caſtra deſcēdit: ⁊ ante ſimulachrū vidit populum nefanda geſticulatiōe gaudentem: cōmotus aduerſus eos/ tabulas fregit: et gladio alterutrum iuſſit interfici: ſed vbi vniuerſalis calamitas imminebat/ ſe potius precatur extingui: ne pateretur gentē generaliter interire. Vtrūq3 piū/ vtrūq3 glorioſum: vt merito loqueretur cum diuina clementia qui eius dilexit facere conſtituta. Simul et illa virtus oſtendit: q2 precibus ſanctoꝝ ſepe penas debite mortis euadimus: non qꝛ valet aliquis dñi mutare diſpoſita: ſed ita vt euenīt ab eo nouerit eſſe preſcita. [Et p nichilo habuerunt terram deſiderabilem. Non crediderunt in verbo eius]. Venit ad quartam narrationē: in qua iudeos nec futuras pmiſſiōes in animo dicit habuiſſe/ nec tranſacta miracula. Ideo eniꝫ nulla videbātur: q2 ſemper carnaliter ⁊ viſa ⁊ audita cogitabāt. Deſiderium ſiquidem corporale, cito faſtiditur acceptum. Sed aduerte ꝙ magna terra intelligentibus fuit: vt deſiderabilis eſſe diceretur: illis tamē nulla viſa eſt: quia nichil in ea ſpirituale ſenſerunt. Sequitur Non crediderunt in verbo eius. Filium ſignificat/ cui plebs nefandiſſima non credebat. Siue hoc ad litteram cōgruenter aptatur: quia ideo murmurauerunt qꝺ eius pmiſſionibus minime credere maluerunt. Multa enim de ſe eorum perfidia facit intelligi: ſed vbiq3 reatus eſt. [Et murmurauerūt in tabernaculis ſuis: non exaudierūt vocem dñi]. Dum murmurationibus exercerētur/ vocem dñi nullatenus audierunt. Illud eniꝫ illis plerunq3 cōtingit: qui dum alijs vocibus occupātur/ alia exaudire non poſſunt. Et nota ꝙ hoc verbum exauditionis cōmuni vſu ſimplicibus tm̄ nō ſuperioribus applicatur. Unde quia hic dicit non exaudiuiſſe dñm: conſtat inter pprias elocutiones ſcripture diuine rationabiliter eſſe referendum. Addidit In tabernaculis ſuis: vt non hoc laborantibus/ ſed ocioſis contingere videretur. Maior em̄ criminis creſcit inuidia: cum murmurare cōtingit ocioſis. [Et eleuauit manum ſuam ſup eos: vt proſterneret eos in deſerto. † Ut deijceret ſemen eorū in nationibus: et † diſpergeret eos in regionibus.] Hic iuſtitia dñi premittitur: vt ſecuta pietas maiore gloria ſentiatur. Dicit eniꝫ inſurrexiſſe dñi poteſtatem/ vt in excedentibus vindicaret: eoſq3 in deſerto proſterneret/ qui precepta dñi audire noluerunt. Deinde vt ſemen eorum: id eſt reliquos eorum humiliatos inter nationes redderet: qui pridem glorioſi cunctis gētibus extiterunt. Ad poſtremū inclinatos atq3 deſpectos per regiones diſpergeret: ne quicꝗ̄ vlterius de ſua congregatione preſumerent. [Et † conſecrati ſunt beelphegor/ et † manducauerunt ſacrificia mortuorū. Et irritauerūt eum in † ſtudijs ſuis: ⁊ multiplicata eſt in eis ruina.] In his verſibus ⁊ exceſſus maior ⁊ vehementior ira ſubiungitur: vt non ſolum ad tempus ſacrificaſſe/ ſed etiam ipſi quoq3 idolo gentiū Beelphegor conſecrati eſſe viderentur. Sic enim in culturas demonū ritusq3 tranſierant: vt iam nō dñi/ ſed demonum ſerui eſſe probarentur. Pulcherrime autē dictū

Al.et. Al.diſperderet. Al.initiati. Al.comederunt. Al.adinuētionibus.

eſt Sacrificia mortuorū: quia defunctis hominibus impendi cultura ipſa probabatur: quos gentilitas immortales deos eſſe iudicabat. Sed intende ſollicite ꝙ multiplicatam ruinaꝫ ſupra eos dicit: quibus erat ſancti ſui precibus parciturus. Illud enim quod debebatur multiplicatū dixit mole peccati: vt maior fieret clementia quibus numeroſior relaxabatur offenſa. [† Stetit Phinees ⁊ † exorauit: ⁊ ceſſauit quaſſatio. Et reputatum eſt † illi ad iuſticiam: in generatione et generationem vſq3 in † ſeculum]. Stetit/ verbum ipſum ſoliditatem mentis oſtendit: vt in illa generali perturbatione ſolus auſus fuerit confidentiam deprecantis aſſumere. Nam cum legatur zelo tranſfixiſſe iudeum: qui mulieri Madianitidi cōtra vetitum dñi miſcebatur: tamē quoniam hoc zelo diuino feciſſe cognoſcit: oratio magis dicta eſt ꝙ operatio. Quiſquis enim bonis actibus occupatur exorat: cuius homicidium non horruit: quoniā adulterij maculam vindicauit. Intantum enim poſt effuſum ſanguinem innocens fuit: vt ipſius quoq3 iudicio meruerit voce laudari. [Et irritauerūt eum ad aquas contradictionis: ⁊ vexatus eſt Moyſes propter eos: quia exacerbauerunt ſpiritum eius. Et diſtinxit in labijs ſuis]. Venit ad quintam narrationē: vbi illa refert offenſio/ quando poſt tot oſtenſa miracula ſub nefandis murmurationibus aqua petebatur. Que ſic noſcitur expetita: vt contradictio magis videret eſſe ꝙ poſtulatio. Ibi enim Moyſes (ſicut in libro legit numerorū) nimia iudaici populi importunitate ſuccenſus/ diffidenter excrepuit dicens: Audite rebelles et increduli: num de petra hac vobis aquam poterimus eijcere? Quo ſermone ⁊ ipſe quoq3 peccauit: qui iam tantis miraculis preacceptis/ non credidit dominū que fecit eſſe facturum. Quod dictū labijs ſuis a priore cōſtantia omnino diſtinxit atq3 ſeparauit: quando iſtud ambigue locutus eſt/ dū illa certiſſima fide promiſiſſet. Quod locutionis genus ſcripture diuine eſſe xpriū dicamus: quando hoc nec littere ſeculares/ nec cōmunis vſus exercet. Hic auteꝫ Moyſi ſanctitate ſeruata/ hac tm̄ meruit vltiōe percelli: ne in terram introiret promiſſionis: qui de dño magna promittere nō preſumpſit. Nam poſt obitum eius cum ad Ieſuꝫ naue loqueretur dñs dixit Confortare igitur/ et eſto robuſtus valde: vt cuſtodias ⁊ facias omnē legem: quam precepit tibi Moyſes ſeruus meus. Dicēdo eniꝫ ſeruus meus gratiam in eo manſiſſe ſue pietatis oſtendit. [Non diſperdiderunt gentes quas † dixerat dñs † illis. Et cōmixti ſunt inter gentes/ ⁊ didicerūt opera eorum: ⁊ ſeruierūt ſculptilibus eorum/ et factū eſt illis in ſcandalum]. Tanꝗ̄ paruū fuiſſet quod peccauerat in deſerto populus hebreorum: ſic poſtꝗ̄ terras pmiſſionis intrauit oblitus dñi mandatorum cum illis ſe magis gentibus vetita ſocietate coniunxit: quas ppter idolorum culturas eis fuerat delere preceptum: addentes malum ſceleribus ſuis: vt ſe eorum quoq3 ſuperſtitiōe polluerēt/ factaq3 illis eſt in ſcandalum repromiſſionis terra: que fuerat in magnum premium domino largiente conceſſa. Miſerrimi hominum: qui dei munus in peccata verterunt: vt quod ille donauerat ad gratiam/ excedentibus fieret ad ruinam. Sic monemur recte vti beneficijs diuina largitate collatis: ne magis inde pereamus: vnde ſubleuati fuiſſe cognoſcimur. Scandalum/ grecum nomē eſt ſignificās ſiniſtrum: quod mentes eorū in leuam partē peruer-

Al.et. Al.placauit. Al.ei. Al.ſempiternum. Numeri.20. MDI. Joſue.1. Al.dixit. Al.deus.

ſa imitatiõe deduxit. [Et immolauerũt filios ſuos et
filias ſuas demonijs. Et effuderũt ſanguinẽ innocen-
Al. ſuarũ. tem: ſanguinẽ filiorũ ſuorũ et filiarum †]. Quamuis
in ſcripturis diuinis effuſum ſanguinem humanũ ab
hebreis qui in terram repromiſſionis ingreſſi ſunt / in
ſacrificijs demonum non legatur: tamen ab etate ſe-
quenti hoc fieri potuiſſe non dubium eſt: quãdo ⁊ pre
ſens ſcriptura index probatur eſſe veritatis. Et inſpi
ce quemadmodũ veraci relatione peccantium exag-
geratur iniquitas. Primo enim dixit Effuderunt ſan-
guinem innocentem. Et ne putarentur extranei: addi
dit Filiorum ſuorũ / ⁊ filiarum ſuarum: quorũ ſalus in
humana cõuerſatione dulciſſima eſt: vt illis nõ par-
cerent ꝓ quibus pij parentes etiam interfici nõ recu-
Al. quas. ſant. [† Quos ſacrificauerunt ſculptilibus chanaan.
Et interfecta eſt terra in ſanguinibus / et cõtaminata
eſt in operibus eorũ: et fornicati ſunt in † obſeruatio-
Al. adinuen nibus ſuis]. Adhuc in ipſa Auxeſi / et in his duobus
tionibus. verſibus perſeuerat: quod Schema grece dicit Cli-
SCHE. max: latine gradatio: quia per gradus quoſdam ſiue
in laude / ſiue in vituperatione ſenſus noſter aſcendit:
quam ꝓxime quidem diximus: ſed non piget frequen
ter repetere qđ auctoritas ipſa cognoſcit iterare. Et
qꝛ dixerat Filiorũ / filiarũq; ſanguinem fuſum: adhuc
creſcit inuidia / adhuc grandeſcit ſcelus: quando illa
monimẽta charitatis horrẽdis ſculptilibus ſacrifica
ta memorant. Interfectam igit terram crudeles ho-
mines debemus accipere: qui ſe magis iniqua deuo-
tione trucidarũt. Interficiendo eniꝫ filios ſuos: tam
nefario ſcelere parentes potius videbãtur extingui.
Tropica eniꝫ locutiõe poſitum eſt interfectã terram:
dum terreni homines dicant malis actionibus inter-
empti. Expoſuit eñ quemadmodũ interfectam dixe-
rit terram: cum carnales et inſipiẽtes peſſima fuerunt
actione demerſi. Nam illi fornicati vident in dño: qui
ſe adulterinis ſuperſtitiõibus polluerunt. [Et iratus
Al. furore eſt † animo dñs in populo ſuo: et abominatus eſt he-
dñs in po- reditatem ſuam. Et tradidit eos in manus gẽtium: et
pulũ ſuũ. dominati ſunt eorũ qui oderunt eos. Et tribulauerũt
eos inimici eorꝫ: ⁊ humiliati ſunt ſub manibus eorũ].
Hoc quoq; tropica locutione dictum eſt: qꝛ perturba
tio animi cadere nõ ꝓbatur in dñm: ſed vindicte eius
excitata potentia / humana conſuetudine ira vocitat.
Sed quid fecit iratus? Auerſus eſt ab illis: quod ma
lorum omniũ conſtat extremũ. Sic quãdo illud quod
cõtinet ſubducitur: neceſſe eſt vt eorũ que cõtinentur
ruina protinus conſequat. Traditi ſunt enim oppro-
brio ſeruitutis: qui gloriari videbantur in idolis. Se-
quitur Et dominati ſunt eis qui oderũt eos. Quãuis
omnis dominatus gentilis videat eſſe moleſtiſſimus
addidit Qui oderũt eos: vt grauius eſſet cum ſerui-
ret infenſo. Nullis enim obſequijs talis dñs placari
poteſt. Nã qui ſemper odit / ſemper iratus eſt. Deniq;
vide quod ſequitur: Et tribulauerunt eos inimici eo-
rum: ⁊ humiliati ſunt ſub manibus eorum. Talis er-
go viciſſitudo recipitur: vt qui amanti dño ſeruire no
luerunt / odientibus inimicis iuſto iudicio probarẽtur
eſſe ſubiecti. [Sepe liberauit eos. Ipſi autẽ exacer-
Al. vidit. bauerũt eum in cõſilio ſuo: ⁊ humiliati ſunt in iniqui-
Al. ⁊ audi- tatibus ſuis. Et † reſpexit eos cum tribularẽtur: † cũ
uit. exaudiret orationem eorum]. Duplici modo hic miſe
ricordia diuinitatis exponitur. Premiſit beneficia: et
humana non ceſſauit iniquitas. Intulit vindictam / ⁊
afflictis iterum dignata eſt donare clemẽtiam: vt in-

telligamus ipſum ⁊ bona ꝓmittere / et flagellatis de-
nuo ſubuenire. Hoc eniꝫ in his verſibus reperies: ſi di
ligenter intendas. [Et memor fuit teſtamenti ſui: ⁊ pe
nituit eum ſcdm multitudinem miſericordie ſue]. Cau-
ſam dicit quare fuerit iſraeliticus populus / cũ ſepius
peccaret auditus / nec vſq; ad perditionem debitam
dñi miſeratione peruenerit. Propter teſtamentũ: ſci-
licet nouum quod eſt eternum: vbi dñi aduentus eluxit
qui nulla ſucceſſiõe mutabitur. Ipſe enim promiſſus
eſt Abrae: quia de eius erat ſemine naſciturus. Hoc
erat abſconditum in prophetis: ſed euangelij tempo-
re reuelatum eſt. Penituit autem more humanitatis DOG.
edicitur: que dum penitet conſueuit mutare diſpoſi-
tum. Apud dñm enim cuncta certis modis ordinate
diſcurrũt: nec aliquid nouũ contra preſcientiam eius
euenit: dum omnia que ſunt facienda cognoſcit. Ne-
ceſſe enim fuit vt nobis noſtro more loqueret: qui na
turam mortalitatis vt nos in eternum viuificaret / aſ-
ſumpſit. Sed conſidera: quia iſta penitentiã dñi tunc
fieri dicitur: quando ⁊ nos penitentes eſſe cognoſcit.
Talis enim ille nobis efficit: quales nos ſibi eſſe ꝓba
uerit. Addidit enim Scdm multitudinem miſericor-
die ſue. Ipſa eſt que cuncta peccata ſuperat: ipſa que
vſq; ad noſtram carnem venire dignata eſt. Multitu
do enim miſericordie iuſte dicitur: per quam mũdus
noſcit eſſe liberatus. [Et dedit eos in miſericordias
in conſpectu omniũ qui eos ceperant]. In miſericor
dias dicit eos datos: qꝛ diuerſa cariſmatũ munera ſu
ſceperũt. Alij eñ ꝓphete / alij apoſtoli / alij martyres /
alij confeſſores / ex ipſo populo dñi miſeratione floru-
runt: vt eoſdem poſtea miraculorum intuitu veneren
tur gentes / quos ante velut abiecta mancipia poſſe-
derunt. Siue magis ad diabolum vel miniſtros eius
referri poteſt: vt coram eis redderentur liberi / quorũ
prauitate prius videbãtur eſſe captiui. Unde apoſto-
lus dicit Principem poteſtatis aeris huius: qui ope- Ephe. 2.
rat in filios infidelitatis. Et alibi. Ut reſipiſcãt a dia- 2. Tim. 2.
boli laqueis captiuati ab ipſo ſcdm ipſius volũtatem.
[Saluos fac nos dñe deus noſter / ⁊ cõgrega nos de
nationibus. Ut confiteamur nomini tuo ſancto: ⁊ glo
riemur in laude tua]. Populus ille cui ab initio pſal-
mi iſti⁹ verba dedimus: poſtq; ſe copia dominice lau-
dis expleuit / ſexta narratione patrem dominũ depre
catur: vt eccleſiam ſuã de gentiũ congregatione per-
ficiat: illud quoq; ſubiungens Et gloriemur in laude
tua: non in humana iactantia / ſed in te: vbi eſt reuera
fixa gloria / ⁊ ſine fine letitia. Et intuere qđ hic ſalua-
re dicitur pater. Legitur etiaꝫ ⁊ filium ſaluare: vt eſt
illud Uenit filius hominis ſaluum facere quod perie Luc. 19.
rat. Predicatur etiam ſaluare ſpiritum ſanctum: vt
eſt illud ad Titum: Saluos nos fecit per lauacrũ re- Titum. 3.
generationis / et renouationis ſpiritus ſancti. Sic in-
diuiſibilis trinitatis equalitas atq; vnitas: et verbis
ſimilibus / et virtutibus indicatur. [Benedictus do-
minus deus iſrael a ſeculo / et vſq; in ſeculum: et dicet
omnis populus fiat / fiat]. Hec eſt laus quam ſupe-
riore verſu congregatos optauit populos perſonare.
Hoc etiam nunc ſancta canit eccleſia: que ſe de tan-
to bono preſenti tempore conſolatur. Sed hoc dicit
ab iſto ſeculo vſq; ad illud perpetuũ ſeculum eſſe fa-
ciendum: vt continuata laus nunq; debeat habere fa
ſtidium. Sed cum predictos hymnos deuotus in-
deorum populus canat: quis eſt iſte alter qui dicit
fiat / fiat? Scilicet (vt michi videtur) populus ille pre-

putij eſt: qui eo tempore in fide non erat: quãdo pſalmus iſte canebatur: qui tamen prophetie virtute futurus introductus eſt: vt amore vniuerſitatis diceret: Fiat fiat. Sic hodieqꝫ in eccleſijs orantibus ſacerdotibus: reſpõdetur Amen: id eſt fiat. Sic iam illis temporibus ipſi iudicabantur: qui nũc idem faciunt. Conuenit enim magis hec verba ad talem intellectum trahere: ꝙ̃ librorum determinationes aduertere: ſicut quibuſdam placet. Concluſio.

¶ Cantatum eſt Alleluia feſtiuum: reſponderunt omnia titulo ſuo. Nam licet diuerſa dicta ſint: in vnam tamen gratiam tanꝗ̃ voces canori organi conueniſſe noſcuntur. Quapropter ſummo deſiderio ſupplicemus: vt nos de beneplacito ſibi populo eſſe concedat: qui de prauis recta: de amaris dulcia: de temporalibus facere conſueuit eterna: quatenus ⁊ nos in chriſto domino gloriantes communiter dicere mereamur: Benedictus dominus deꝰ iſrael a ſeculo et vſqꝫ in ſeculũ. Meminiſſe autem debemus quod hic pſalmus ꝙ̃uis habeat: Peccauimꝰ cum patribꝰ noſtris: iniuſte egimus: iniquitates fecimus: ad penitentes tamen non debeat applicari. Primum: cui feſtiuũ alleluia premiſſum eſt. Deinde: q: populus loquitur hebreoꝝ: cum ſingule perſone penitentibus dentur. Tertio: plus hyſtoriam continet ꝙ̃ delicta deplorat. In multis preterea pſalmis de peccati ſatiſfactione breuiter inuenis dici: cum tamen non ad ipſam cauſam videantur aptari.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum .105.

¶ Alleluia. Cvi.

Confitemini domino quoniã bonus: quoniam in ſeculũ miſericordia eiꝰ. Dicant qui redempti ſunt a domino: quos redemit de manu inimici: de regionibus cõgregauit eos. A ſolis ortu et occaſu: ab aquilone ⁊ mari. Errauerunt in ſolitudine in inaquoſo: viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Eſurientes ⁊ ſitientes: anima eorũ in ipſis defecit. Et clamauerunt ad dominũ cum tribularentur: et de neceſſitatibus eorum eripuit eos. Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis. Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominũ. Quia ſatiauit animam inanem: et animam eſurientem ſatiauit bonis. Sedentes in tenebris et vmbra mortis: victos in mẽdicitate ⁊ ferro. Quia exacerbauerunt eloquia dei: et conſiliũ altiſſimi irritauerunt. Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum: et infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de neceſſitatibus eorum liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris et vmbra mortis: ⁊ vincula eorum dirupit. Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominũ. Quia contriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos confregit. Suſcepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniuſticias enim ſuas humiliati ſunt. Omnem eſcam abominata eſt anima eorum: et appropinquauerunt vſqꝫ ad portas mortis. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de neceſſitatibus eorum liberauit eos. Miſit verbũ ſuum et ſanauit eos: et eripuit eos de interitionibus eorũ. Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. Et ſacrificent ſacrificium laudis: et annuncient opera eius in exultatione. Qui deſcendunt mare in nauibus: facientes operationẽ in aquis multis. Ipſi viderũt opera domini: et mirabilia eius in profundo. Dixit et ſtetit ſpiritus procelle: et exaltati ſunt fluctus eius. Aſcendunt vſqꝫ ad celos et deſcendunt vſqꝫ ad abyſſos: anima eorum in malis tabeſcebat. Turbati ſunt ⁊ moti ſunt ſicut ebrius: et omnis ſapientia eorum deuorata eſt. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de neceſſitatibus eorum eduxit eos. Et ſtatuit procellam eius in auram: ⁊ ſiluerunt fluctus eius. Et letati ſunt quia ſiluerunt: et deduxit eos in portum voluntatis eorum. Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. Et exaltent eum in eccleſia plebis: ⁊ in cathedra ſeniorũ laudent eum. Poſuit flumina in deſertũ: et exitus aquarum in ſitim. Terram fructiferam in ſalſuginem: a malitia inhabitantium in ea. Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: et terram ſine aqua in exitus aquarum. Et collocauit illic eſurientes: et conſtituerũt ciuitatẽ habitationis. Et ſeminauerunt agros ⁊ plantauerunt vineas: et fecerunt fructum natiuitatis. Et benedixit eis ⁊ multiplicati ſunt nimis: ⁊ iumenta eorum non minorauit. Et pauci facti ſunt: et vexati ſunt a tribulatione malorum et dolore. Effuſa eſt contentio ſuper principes: et errare fecit eos in inuio et non in via. Et adiuuit pauperem de inopia: ⁊ poſuit ſicut oues familias. Videbunt recti ⁊ letabuntur: ⁊ omnis iniquitas oppilabit os ſuũ. Quis ſapiens ⁊ cuſtodiet hec: et intelliget miſericordias domini.

Quoniam pſalmus iſte cũ alijs duobꝰ ſuperioribꝰ ſimili titulo prenotat̃: cõuenire putamus vt nos quoqꝫ ipſoꝝ relationes ſub vna expoſitione memoremꝰ: quatenꝰ munꝰ tãti ſecreti facilius poſſit intelligi. In primo alleluia commendatur populus iudeorum:

de quo nulla querela eſt. Scḋo eos cõmemorat: qui in eadem gente creberrimis offenſionibus errauerũt: et ad dñi gratiam ipſius miſeratione reuerſi ſunt: hic autez cõmonetur populus chriſtianus vt laudes domini ꝓ collatis ſibi beneficijs debeat perſonare. Hic breuiter poteſt intelligi quid in vnoquoq; eorũ debet inquiri. Unde nunc propheta (vt dictum eſt) cõmonet populũ chriſtianũ qui domini redemptione ſaluatus eſt: vt cõfitendo preterita: nouum cantet alleluia. Uox iſta ſuauis eſt: hic ſermo feſtiuus eſt. Quapropter veneranter audiamus ſtupenda magnalia: que tanti tituli ſplendore prenotantur. Diuiſio.

Oſt hebraici populi confeſſionez: de quibus precedentes pſalmi locuti ſunt. Propheta venit ad populum chriſtianum: qui per ſpatia totius orbis ſuperſtitionũ ſolitudine atq; errore vagabatur. In prima ſectione cõmonẽs eum vt laudes domini debeat confiteri: quoniam eius glorioſo ſanguine redemptus eccleſias accepit: qui per aras demonũ luctoſq; ſtulto rapiebatur errore. Secũda: gratias dicit domino peragendas: qui gentiliuz animas veritatis pabulo ieiunas: religionis ſue vbertate ſatiauit: ꝛ eorum vincula peccatorũ ineruperabili virtute dirupit. In tertia: patri gratias precipit eſſe referendas: quia dominus chriſtus adueniẽs: diaboli portas eneas vecteſq; ferreos omnipotentie ſue maieſtate confregit. Quarta: domino chriſto ſacrificiũ laudis a ſacerdotibus cõmonet offerendum: qui inter ſeculi huius immaniſſimos fluctꝰ eccleſiarũ gubernationi quaſi quibuſdam nauibus preſidere noſcuntur: deſcribẽs quemadmodum et ipſorũ tentationibus virtus diuina ſubuenire dignatur. Quinta: iterum dicit a ſacerdotibus et ſenioribus dominũ eſſe laudandũ: qui ſqualentem mundum ariditate peccati in amenißimã iocunditatem celeſti munere commutauit: quod videntes recti corde nimia exultatione gaudebunt. Illud autẽ conſiderandum eſt: ꝙ predicte partes ſimilibus verſibus inchoate noſcũtur. Quod genus carminis a magiſtris ſecularibus intercalare vocitatur: vbi adeo repetitio crebra geminatur: vt neceſſaria cõmonitio frequenti repetitione dulceſcat. Expoſitio.

[Onfitemini domino quoniã bonus: quoniam in ſeculũ miſericordia eius]. Preuidens propheta populũ chriſtianũ aduentu domini gratiam percepturũ: ne ſecuritate tanti beneficij aliqua negligentia lentaretur: cõmonet eum ꝛ prodere peccata ſua ꝛ laudes domini perſonare: quia hoc verbũ cõfiteri: ad vtrũq; diximus pertinere. Ille enim preconia domini ſalutariter aſſumit: qui prius eum delictorũ ſuorũ confeſſione placauerit. Subſequitur etiam: Quoniam bonus: vt peccatoribus ſit cõfidentia poſt ſatiſfactionẽ pro domino ſupplicare. In ſeculũ vero hic ſignificat in eternũ: quia nullũ tempus eſt quod ab eius miſericordia reperiatur exceptum. Nam et hic conſueuit parcere: ꝛ ibi fidelibus dignabitur eterna premia condonare. Ita fit vt ſemꝑ bonus ſupplicibus ſuis: ſemper miſericors approbetur. Nam et cũ iudicat bonus
Al. non hz. eſt: quia iuſticia bona eſt. [Dicãt † nunc qui redempti ſunt a domino: quos redemit de manu inimici]. Dicãt vtiq; alleluia: quod titulus ait: ꝛ ſe iocũdis exultationibus conſolentur qui ad domini gratiam venire meruerunt. Significat autẽ ſpecialiter populos gentiũ: qui domini ſanguine redempti: ꝛ de poteſtate diaboli ipſius miſeratione ſublati ſunt. Tanta enim durities: rigens atq; ſtupida manus illius fuit: vt niſi fuſo ſacro ſanguine laxari nullo tempore potuiſſet. Nam ad eos pertinere quod dicitur: ſequentia declarant. [De regionibus congregauit eos. A ſolis ortu ꝛ occaſu: ab aquilone et mari]. Per figuram Periphraſin: SCHES.
que latine dicitur per circuitum: exponit diabolice dextere que fuerit poteſtas in toto orbe diffuſa: vt beneficium ſancte incarnationis hominibus innoteſcat: que et auctorem pernitioſum maieſtatis ſue potentia religauit: et vincto vaſa mortis eripuit. Dixit prius: De regionibus. Et ne putares de paucis prouincijs congregatos: addidit: A ſolis ortu ꝛ occaſu: ab aquilone ꝛ mari. Cum tres cardines mundi deſignauerit: pro quarto: id eſt ꝓ auſtrali poſuit mare: ab illa parte oceanuz volens intelligi qui cunctam mundi marginem dicitur circuire. Similis eſt et illa deſcriptio in geneſi: vbi ſemini abrae vniuerſum orbem promittit dicens: Leua oculos tuos ꝛ vide a loco in quo nunc tu Geñ. 13.
es ad aquilonẽ ꝛ auſtrũ et ad orientẽ et ad mare quod eſt occaſus. Occaſus enim dicitur: quaſi horarum caſus. Ita mare quod hic poſuit pro auſtro: ibi pro occidente conſtat eſſe nominatũ. Uocabulũ ſiquidẽ iſtud: pro qualibet parte mundi poteſt competenter aptari: quãdo vniuerſam terrã circulo fertur ſue peruagationis includere. Unde euidenter aduertitur hanc generalẽ adunationẽ non de iudeis dici: ſed de eccleſia catholica que ex toto orbe noſcitur cõgregata. [Errauerunt in ſolitudine: in † ſiccitate viam ciuitatis † habi- Al. in aqſo
tationis non inuenerunt. Eſurientes ꝛ ſitientes: ani- Al. habitaculi
ma eorꝫ in ipſis defecit]. Quãuis diuerſe gẽtes gauderent numeroſitate populorum: tamen in ſolitudine verſabantur: cũ nullos veriſſimos doctores: nullã eccleſiam habere probarentur: quia ſuperſtitioſa gentilitas viam ciuitatis domini / vbi habitare debuiſſet: necduz cum idolis ſacrificaret inuenerat. Eſurientes autem ꝛ ſitientes: curioſos huius ſeculi ſignificat viros: qui veritatis ſemitas diuerſis opinionibꝰ exquirebant. Sed quoniam non crediderant eius auctori: in vera ſapientia nõ poterãt inueniri. Sequitur: Anima eorum in ipſis defecit. In ipſis: vtiq; laboribus atq; ſtudijs eorꝫ animoſitas laſſata ſuccubuit: quia ſic deum deſiderabant querere: quemadmodum non poterant inuenire. [Et clamauerunt ad dominũ cum tri-
bularentur: ꝛ de neceſſitatibus eorum † liberauit eos. Al. eripuit
Et eduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatẽ habitationis]. Quemadmoduz duobus verſibus ſuperioribus deſcripſit errantes: ita nunc duobus alijs refert ad domini dona redeuntes. Clamauerunt: ſignificat magno deſiderio queſierunt. Que tamen compunctio a domino venit: vt illud deſideranter petatur quod cognoſcitur eſſe ꝓficuum. Et vt vim ipſius nominis indicaret: addidit: Cum tribularentur. Quo tempore clamor cordis totis viribus excitatur: quando et imminens periculum timetur: ꝛ preſumptio humana ſubducitur. Sed vide quid clamor iſte preſtiterit: videlicet vt ꝛ de neceſſitatibus liberarentur ꝛ ſemitas veritatis agnoſcerent: quatenus qui pridem in inuio errore vagabantur: accepta via ſanctiſſime religionis ad eccleſie beate feliciter atria peruenirent. [Confiteantur domino miſericordie eius: ꝛ mirabilia eius filijs hominũ]. Uenit ad ſecundã ſectionem: in qua cõmonet iam fideles vt dño gratias referre non deſinant: qui eius copioſa beneficia perceperunt. Ueraciter autem ꝛ ſalutariter dictum eſt debere domino

confiteri miſericordias ſuas: quia quicquid in nobis
videtur laudabile: eius cõſtat eſſe clementie: qui pec-
cata relaxat: ſpem tribuit: ⁊ ad bonitatis ſue dona per
ducit. Nam quod dicit pluraliter: miſericordias: il-
lud ſignificat: quoniam multis quidẽ ſed diuerſa lar-
i.Corin.7. gitur: ſicut dicit apoſtolus: Sed vnuſquiſq; propriũ
donum habet a deo: vnus quidem ſic: alius autem ſic.
Quapropter pio domino ſemper dignum eſt confite-
ri qui nos et a periculis liberat: et ſplendore ſue pie-
tatis illuminat. Miracula vero que fecit tempore in-
carnationis ſue: per euangeliſtas: et apoſtolos poſte-
ris dicit eſſe predicanda: ſicut conſtat effectum. Me-
mento autem: ꝙ hic verſus per quattuor diuiſiones
vſq; ad finem ſine aliqua permutatione repetitur: vt
ſicut de quattuor mundi partibus dicit eccleſiam con
gregatam: ita de totidẽ cardinibus orbis laudes mi-
ſericordie ipſius deuotis mentibus offerãtur. [Quia
ſatiauit animam inanem: et animam eſurientem ſa-
tiauit bonis]. Inanis eſt anima: quando peruerſita-
tibus occupata: ad creatorẽ ſuum reuerti nulla deuo-
tione feſtinat. Animam vero eſurientem dicit: quan-
do iã diuina gratia viſitata: ad domini deſiderat ve-
nire medicinam. Quod factuꝫ eſt in gentibus que in-
tentionem ſuam primũ in idolorum vanis deſiderijs
occupabant. Tunc enim erant inanes ⁊ vacue: quan-
do bonis fructibus priuabantur eiuſe. Secundo eſu-
rientes ſatiate ſunt: quando domini miſeratione com
monite: vota ſua ad penitentie ſtudia tranſtulerunt.
Al.vinctos [Sedentes in tenebris ⁊ vmbra mortis: † vinculis li
gati in mendicitate et ferro]. Gentium que ante ad-
uentũ domini fuerunt, in hoc verſu vita deſcribitur.
Sedebant enim in tenebris: quoniam vacuate lumi-
ne fidei: perfidie cecitate reddebantur obſcure. Et cũ
dicit: Sedentes: oſtendit eas longo ſitu ibidem fuiſ-
ſe verſatas. Umbra mortis fuit ſeculi iſtius vita vi-
tioſa: que illius future mortis teterrimam portabat
imaginem. Uinculis vtiq; ligati erant: qui domina-
tione diaboli: peccatorum tenebantur nexibus obli-
gati. Mendicitas ad indigentiam boni pertinet: vbi
multo grauior eſt omnino penuria: que non corpus ſed
quod eſt grauius animã probatur affligere. Ferrum
ſignificat duritiam malorum: quoniam ferreum ple-
rũq; dicimus: quod durum eſſe monſtramus. [Quia
Al.dei exacerbauerunt eloquia † domini: et conſilium altiſ-
ſimi irritauerunt. Et humiliatum eſt in laboribus cor
Al.et eorum: † infirmati ſunt: nec fuit qui adiuuaret]. In-
SCDE. tuendum eſt ꝙ in his duobus verſibus figura ſit Pa-
riſon: id eſt equatio ſententie. Exponit enim in primo
verſu: quemadmodum peccauerint: ⁊ in ſecundo que
receperint. Quod ſchema in hoc pſalmo frequenter
diligens lector inueniet. De illis enim dicit qui ſede-
bant in tenebris et vmbra mortis: quia contra do-
mini eloquia facientes in eius regulis viuere reſpue-
bant. Et neceſſe erat vt paterentur iratum: quem iu-
dicabant eſſe temnenduꝫ. Denique vide quid ſequitur:
Et conſilium altiſſimi irritauerunt. Irritauerunt pla-
ne: vt qui ſuperbi in proſperitatibus extiterunt: in tri-
bulationibus et anguſtijs humiles redderentur. Iu-
ſtum conſilium: ſaluberrima medicina: vt morbus ſe-
culi, cõtrario remedij munere curaretur. Adiecit: In-
firmati ſunt: id eſt a ſeculi preſumptione deiecti ſunt:
vt facilius ad penitentie remedia peruenirent ſi inci-
tamenta contumacie perdidiſſent. Additum eſt: Nec
fuit qui adiuuaret: ſubaudiendum: alter. Nemo enim
preſtat periclitanti: niſi cui omnipotens deus prece-

perit ſubuenire. [Et clamauerunt ad dominum cum 166
tribularentur: et de neceſſitatibus eorũ liberauit eos.
Et eduxit eos de tenebris et vmbra mortis: et vincu-
la eorum dirupit]. Ecce quare humiliati: quare infir-
mati ſunt: ſcilicet vt ad dominum clamarent: delicta
propria confitentes. Silebant enim in elatione poſiti
et velut inſenſata pecora nullum verbum ſalutare fun
debant. Compunctio facta eſt: et tunc vocem profi-
cuam reddiderunt. Et inſpice: miſericordie domini
quibus diſtinctionibus exponitur. Primo de neceſ-
ſitate liberauit eos: qui premebantur ſeruitute dia-
boli. Deinde a ſuperſtitionum ſuarum tenebris edu-
xit animas peccatoruꝫ ſorde pollutas. Tertio non di-
xit vincula eorum ſoluit: ſed dirupit. Sic diaboli ty-
rannica poteſtas chriſto veniente diruta eſt: vt nun-
ꝗ in illam qua fuit dominationem redire preualeat.
[Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabi-
lia eius filijs hominum]. Uenit ad tertiam ſectionem
vbi illum verſum reperit quem in ſecunda parte iam
dixit. Hi ſunt intercalares: quaſi in medio calle poſi- CXV.
ti: id eſt in carminis itinere conſtituti. Admonet enim
liberatos gratias agere: quia ianuas peccatorũ ⁊ ma-
lorum omniũ clauſtra virtus diuina confregit. [Quia
cõtriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos cõfregit]. Hec
eſt cauſa qua dicit domino confitendum: quia pro li-
beratione noſtra portas eneas vecteſq; confregit: vt
ipſo nobis viam prebente, vitam iſtam poſſimus ſub
ſecuritate tranſire. Porte ſunt enee, hominum cõſue-
tudines vitioſe: que nos ita in peccatorum atrijs re-
cludunt vt exeundi nequeant prebere licentiam. Ue-
ctes autem ferreos: ſpiritus immundos non improbe
videmur accipere: qui illas ianuas peccatoruꝫ ne cir-
cundatos exire liceat obſerare noſcuntur. Hec enim
duo metalla: pro fortitudine delictorum videntur ad-
hibita. Sed iſta hominum viribus deſperata, virtus
diuina confregit: quando periclitantes aduentus ſui
lumine miſerata reſpexit. [Suſcepit eos de via ini-
quitatis eorum: propter iniuſticias enim ſuas humi-
liati ſunt]. Quãuis omnia dominus maieſtatis ſue
preſentia complere videatur: tamen ſic a peccatori-
bus longinquus redditur: vt non ei fiant proximi: ni-
ſi quando ad eum ipſius miſeratione venerint corde
compuncti. Sed quantũ noceat iſta deſertio: paten-
ter exponitur. Dicit enim: propter iniuſticias ſuas hu
miliatos: non illa humilitate vitali. Alia eſt enim hu-
militas que erigit: non iſta que deijcit. Humiliatur
quippe in interitum: qui ad illam non meruerit perue-
nire medicinam. [Omnem eſcam abominata eſt ani-
ma eorum: et † appropiauerunt vſq; ad portas mor- Al.appro-
tis]. Quãtum ad litteram pertinet: languentum con- pinquerũt.
ſuetudo deſcribitur: qui per faſtidia cibi diſcrimen
incurrere probantur exitij. Sed hic ſpiritualẽ eſcam i
id eſt legem domini et ſalutaria precepta potius de-
bemus aduertere: vnde fidelis anima viuit: et copia
ſuperna reficitur: de qua impiorum mens exitioſa fa-
me ieiuna eſt: dum egrotante anima bonarum rerum
noſcitur ſuſtinere penuriam. Grauis morbus et exe-
cranda calamitas: diuine legis appetentiam non ha-
bere. Nam vnde poſſit viuere: ſi ſuam vitam ceperit
non amare. Hinc factum eſt: vt ad illa clauſtra morti-
fera veniretur: que ideo non ſunt ingreſſi: quoniã erãt
domini miſeratione liberandi. [Et clamauerunt ad
dominũ cum tribularentur: ⁊ de neceſſitatibus eorum
liberauit eos]. Iſtum verſum conſtat eſſe repetitum:
quoniam in ſimili cauſa vnam decuit eſſe ſententiam.

[Miſit verbum ſuum ꝛ ſanauit eos: et eripuit eos de
interitionibus eoꝝ]. Hic agnoſcimus qualis languoꝛ
ſit ſpirituales delitias faſtidire: vt ſola celeſtis medici
preſentia tale potuiſſet periculum egritudinis ampu-
tare. Uenit enim dominus ſaluatoꝛ qui nos reficeret
ac ſanaret: ne ſpirituales cibi ieiuna peccatorū corda
conſumerent. Nam quod ait: Miſit verbum ſuum: ad
charitatem dicitur patris: non ad imparilitatem po-
tentie. Nam mittitur ꝛ a filio ſpiritus ſanctus: ſicut ꝛ
Joan.16. ipſe in euangelio ait: Expedit vobis vt ego vadam.
Si enim non abiero paraclitus nõ veniet ad vos. Si
autem abiero: mittam eum ad vos. Et iterū filius mit
Eſa.61. titur ab ſpiritu ſctõ: ſicut Eſaias de Chriſto ait: Spi-
ritus domini ſuper me: propter quod vnxit me: euan-
gelizare pauperibus miſit me. Mittitur etiam potioꝛ
a minore: ſicut tobias angelum miſit. Sed neq; mi-
noꝛ eſt filius dum a patre mittitur: nec ſpirit⁹ ſanctus
filio quoniam ab eodem deſtinatur. Iſte ſiquidem ſer
mo ad concordiam pertinet: non ad diſtantiam pote-
IDI. ſtatis. Nam equalitatem eſſe in trinitate ꝓtentie vel
nature: in ſcripturis diuinis frequẽter aſſeritur: quod
inter alios decenter a patre noſtro Auguſtino in libro
teſtimoniorū conſtat eſſe collectū. [Confiteantur do-
mino miſericordie eius: ꝛ mirabilia eius filijs homi-
nū]. Quarta ſectio repetitis verſibus introitur: qui-
bus expoſitio predicta ſufficiet. Cõmonet autem ſa-
cerdotes: vt domino ſacrificent: et mirabilia eius po-
pulis non deſinant predicare. [Et ſacrificent ſacrifi-
Al.ãnũciẽt ciū laudis: et † ꝓnuncient opera eius in exultatione].
Domino ſacrificium reddit: qui letus hoſtiam laudis
obtulerit: quia multo preſtantius eſt cum bonis acti-
bus pſalmodie illi iubilationes offerre: q̃ pecudū vi-
ctimas immolare. Nam qualia ſacrificia ſint preben-
da / conſequenter exponit: ſcilicet vt predicatores be-
neficia eius tacere non debeant: quatenus et ipſi red-
dant debitum: ꝛ fidelibus competens doctrina mon-
ſtretur. Sed qualis ſit iſta pronũciatio aptiſſimo ver-
bo declaratur: id eſt In exultatione: non triſtis: non
diffidens: ſed letus atq; promptiſſimus: vt ab audien-
tibus poſſit intelligi cõfidentia predicãtis. Illa enim
celerius acquieſcimus credere: que doctores videm⁹
fixa ꝛ grata mente predicare. [Qui deſcendunt mare
in nauibus: facientes operationem in aquis multis].
Cum dicit: Deſcendunt mare: ſignificat ſacerdotes
qui ſeculi iſtius procelloſa deſcendunt. Nam cum di-
cit Deſcendunt: oſtendit inferioꝛa loca eſſe ſeculi: ad
que deſcendi poſſe teſtatur. In nauibus autem (vt ſe-
pe diximus) eccleſias ſignificat: que ligno crucis mū-
di iſtius tẽpeſtates enauigant. Sic enim mare deſcen
ditur atq; tranſitur: ſi tutiſſimis nauibus inſideatur:
vbi gubernatoꝛ eſt chriſtus: vbi remiges apoſtoli: et
ſanctorū pontificum beata collectio. Sequitur: Fa-
cientes operationẽ in aquis multis. Adhuc in eadem
cõparatione perſiſtit. Sacerdotes ſunt enim / qui ope
rantur in aquis multis: id eſt predicant populis chri-
ſtianis. Aquas enim multas: populos ſignificare non
dubium eſt: quãdo in apocalypſi: quid eſſent aque in-
terrogãti Joanni / reſponſum eſt: Populi ſunt. Quis
autem verioꝛ poteſt eſſe intellectus: niſi quẽ tante ve-
ritatis cõfirmat auctoritas? [Ipſi viderũt opera do-
mini: et mirabilia eius in profundo]. Ipſi predicato-
res qui operas eius ſpirituali intelligentia cognoue-
runt: vt mare rubrum: baptiſmū: vt Jone triduanam
illam ferini ventris innoxiam habitationem: ſepul-
chrum domini ſignificare cognoſcerent: et his ſimi-
lia: que ſcripturarū diuinarū prefigurationibus age-
bantur. Eoq; fit vt mirabilia eius in profundo reſpi-
ciant: qui operas eius ſpirituali eſtimatione conſide-
rant. [Dixit et ſtetit ſpiritus procelle: et exaltati ſunt
fluctus eius. Aſcendunt vſq; ad celos et deſcendunt
vſq; ad abyſſos: anima eorum in malis tabeſcebat].
Ne illi quos ſuperius dixit operam domini in profun
do poſſe conſpicere aliqua elatione turgeſcerent: nūc
eorum procellas ꝛ fluctus cõſequenter exponit. Dixit
et ſtetit ſpiritus procelle: ſignificat quando dominus
tempeſtates tribulationum noſtrarum pia miſeratio-
ne ſuſpendit: ne malis creſcentibus obruamur: ſed ite-
rum niſi ipſo protegente liberemur. Hec dilatio no-
bis fit maioris cauſa periculi. Exaltãtur enim fluctus
in mentibus humanis: quando putamus meritis no-
ſtris attribui / vnde ſola videmur diuina gratia poſſe
liberari. Sed iſti fluctus narratione pulcherrime de-
ſcribuntur. Aſcendunt enim vſq; ad celos: quando ſe-
culi elationibus eriguntur. Deſcendunt vſq; ad abyſ-
ſos: cum in deſperationez metuſq; peruenerint. Et vi-
de quid ſequitur: Anima eorum in malis tabeſcebat:
vtiq; / quoniam vſq; ad profundas abyſſos formidine
faciente deſcenderant. Tabeſcebat enim ꝛ in bono po
ſitum eſt: ſicut.38. pſalmus dicit: Et tabeſcere feciſti Pſ.38.
ſicut araneam animã eius. Sed hic ideo additum eſt:
In malis: vt in qua parte ſit poſitum abſolute debuiſ
ſet intelligi. [Turbati ſunt et † commoti ſunt ſicut Al.moti
ebrius: ꝛ omnis ſapientia eoꝝ deuorata eſt]. De ipſis
adhuc dicit: de quibus ſuperius ait: Anima eorum in
malis tabeſcebat. Turbati ſunt: ad confuſionem per-
tinet ſenſus. Commoti ſunt: ad iras ꝑtinus, euomen-
das. Quapropter talium ſapientiã dicit eſſe degluti-
tam: quia ſapientia nõ poteſt niſi apud quietos ꝛ im-
perturbatos inueniri. Sapientia eoꝝ bene de illis di-
citur: qui ſibi ante videbantur eſſe doctores: ſed eam
cõſtat eſſe deglutitam: que perturbatis mentibus nõ
preualet apparere. His ergo exemplis monentur ſa-
cerdotes: vt domino ſupplicent: quatenus coꝛ eorum
in humilitate conſolidet: ne diabolicis tentationibus
ventilentur. [Et clamauerunt ad dominū cum tribu-
larentur: et de neceſſitatibus eorum † liberauit eos. Al.eduxit
Et ſtatuit † procellam in auram: et ſiluerunt fluctus Al.procel-
eius]. Illi velut ebrij: quorum ſapientia deglutita vi- las eius
debatur: clamore ſalubri ad vitalia conſilia redierunt
ad dominum quippe conuerſi: ceperunt eſſe iam ſo-
brij. Quid autem egerit auxiliaris clamoꝛ exponitur.
Et de neceſſitatibus eorum liberauit eos. Ipſe autez
neceſſitates / quemadmodum remote ſint: allegorica
deſcriptione narrantur. Sequitur enim: Et ſtatuit ꝓ-
cellam in auram: ꝛ ſiluerunt fluctus eius. Tempeſtas
illa ſeuiſſima que ab humana fragilitate non poterat
ſuſtineri: in auras iuſſa diſparuit: confeſtimq; fragoꝛ
ille ſeuientium maloꝝ imperio dominantis obmu-
tuit. [Et letati ſunt † quod ſiluerunt: et deduxit eos Al.quia
in portum voluntatis eorum: † et de neceſſitatibus Al.non hz.
eorum liberauit eos]. Dicit quod ſolet poſt pericula
labore feſſis emergere: vt ſe gaudeant ingenti clade
liberatos: quando ad portum ceperint venire tutiſſi-
mum. Portus enim: a portandis nauibus eſt dictus. ETY.
Subiungitur repetita quidem ſed nimis grata con-
cluſio: vt de neceſſitatibus cunctis liberaretur ani-
mus eſtuantis. [Confiteantur domino miſericordie
eius: et mirabilia eius filijs hominū]. Uenit ad quin-
tam ſectionem: vbi gratias agere domino ſanctã mo-
net eccleſiam: quia diuerſa beneficia humano generi

pius miſerato: indulſit. Sed inſpice ꝙ eundem ver-
ſum quarto repetijt: vt quadrifaria illa mundi diuiſio:
quā ſuperius dixit: A ſolis ortu ⁊ occaſu: ab aquilone
et mari: his cōcordans partib⁹ redderetur: quatenus
fidelis confeſſio vbiqꝫ eadē: vbiqꝫ celeberrima canta-
retur. Cōgruebat enim vt vnā religionē: vnū populū:
vnā eccleſiā: vna quoqꝫ ſanctitas predicationis inclu-
deret. [Et exaltent eum in eccleſia plebis: ⁊ in cathe-
Al. ſenioꝝ dra † ſenum laudent eū]. Exaltare dicit dominū: qui
ſupra omnes celorum terrarūqꝫ poteſtates excelſus
eſt: non ꝙ illi quicꝙ poſſit addi: ſed vt nos in ipſius
exaltatione debeamus augeri. Nam quando eum co-
gitamus atqꝫ laudamus: immenſus ⁊ incomprehen-
ſibilis apparet altiſſimus. Hic autē plebē: non quod-
cūqꝫ abiectum hominū genus debemus accipere: ſed
illā nobilē vera religione pollentē que dñm religioſis
actibus ſemꝑ exaltat. Nam cum dicit: Et in cathedra
ſenioꝝ laudent eum: omnes doctores precipit laudes
dñi ꝓnare qui in cathedra ſenioꝝ reſidere noſcūtur:
id eſt qui ſucceſſores veterū pontificū eſſe meruerunt.
Cathedram ſiquidem doctoribus dari/ in primo pſal-
Al. non hꝫ. mo ſufficienter expoſitū eſt. [† Quia poſuit flumina
in deſertū: et exitus aquarū in ſitim]. Cauſam reddit
quare debeat domino confiteri turba fidelīu: quia re-
probata perfidia iudeorū: oīs plenitudo venit ad po-
pulum chriſtianū. Illa ſiquidem flumina: id eſt pro-
phete vel apoſtoli: non credentibus iudeis ad deſerta
gentiū tranſierūt. Nam cū verba dei contumax popu-
lus hebreoꝝ ſpiritualiter nequaꝙ ſuſcipere voluiſſet:
velut fons irriguus diriuatus ad gentes omnis diui-
nus ſermo tranſlatus eſt: et facti ſunt vberrimi/ qui
prius ſiccati fuerāt ariditate peccati. Mirabiliter au-
tem dictum eſt: Exitus aquarū in ſitim: id eſt ad gen-
tes que aquas celeſtes ſitienter haurirent: non vt iu-
dei exitiabili contemptu reſpuerent. [Terram fructi-
Al. ſalſugi-nem feram in † ſalſilaginem: a malitia inhabitantiū in ea].
Quia prius dixerat gentiū euocationē/ que pertinet
ad chriſtianos: nunc dicit expulſionem iudeorū: que
illis per ſuperbiā prouenīſſe declaratur. Terra enim
erat fructifera: quando ſuperna religione florebat: ſed
facta eſt ſalſilago: cū dñi precepta cōtempſit. Humor
enim ſalſus fructibus ꝓbatur aduerſus: quia vbicūqꝫ
dominatus fuerit: gratiā fecūditatis intercipit. Sed
quare illis cōtigerit cauſa ſubiūcta eſt: propter mali-
tiam ſcilicet eoꝝ qui terrā illam fructiferam: id eſt do-
mini tabernaculum: ſubdolis mentibus habitare vi-
debantur. [Poſuit deſertū in ſtagna aquarū: et terrā
ſine aqua in exitus aquarū. Et collocauit illic eſurien-
tes: ⁊ cōſtituerunt ciuitatē habitationis]. Iſte verſus
ad populū pertinet chriſtianum: quorū ſiccitati ſacri
ETy. baptiſmatis data eſt vnda ſalutaris. Stagna enim ꝓ
fontibus eccleſiarū arbitror poſita: a quibus ſuſcepta
aqua/ quieto lacu retinetur: donec noue regeneratio-
nis dignitas impleatur. Stagna ſiquidē a ſtando di-
cta ſunt. Terra enim ſine aqua: incredula ſignificat
corda gentilium: que rigata vnda baptiſmatis ſancta
predicatione floruerūt. Sed in iſto beneficio illi col-
locati ſunt: qui domini munera glorioſa nimia auidi-
tate complecti ſunt. Ciuitas autē habitationis: eſt ec-
cleſia catholica: in qua firmiter ſe cōſtituunt: qui ſu-
pernis iuſſionibus obſequuntur. [Et ſeminauerūt a-
gros et plantauerunt vineas: et fecerunt fructū nati-
Al. eis uitatis. Et benedixit † eos ⁊ multiplicati ſunt nimis:
Al. mino-rauit et iumenta eorū non ſunt † minorata]. Seminant a-
gros: et plantant vineas: qui corpora ſua mundatis

ſenſibus peccatorū/ celeſti inſtitutione purificant: vt
fructus illos inueniant qui dño placere noſcūtur. Fe-
lix labor: ꝓuentus mirabilis: ſic operari vt redemptor
gentiū placatus poſſit agnoſci. Ager enim dictus eſt: ETy.
ab agendo: ꝙ ibi diuerſa victus cauſa peragantur.
Addidit: Et fecerūt fructum natiuitatis: et benedixit
eos et multiplicati ſunt nimis. Fructus a fruendo di- ETy.
citur: ⁊ ideo qui fructū ſpiritualē faciūt: benedictione
domini perfruuntur: quos vero infecūdos eſſe conti-
gerit abſciduntur: ſicut euangelij illa ficulnea: que luxu-
riantibus folijs ſterilis videbatur in pomis. Multi-
plicati ſunt autem: quando fideles benedicti ſanctas
operas intulerūt: ⁊ glorioſiores facti ſunt per dei gra-
tiam fecunditate meritorum. Sequitur: Et iumenta
eorum non ſunt minorata. Iumenta ſimplices homi-
nes debemus accipere: fidei quidē probitate pollen-
tes: ſed nulla diſertitudine glorioſos: meliores vita ꝙ̃
lingua: plurimū valentes non ſermone ſed corde: qua-
lem paulū legimus ſimplicem qui demonibus impe-
rauit. Tales ergo non ſunt minores facti: qui magnā
videntur domini gratiam conſecuti. Sic iſta hominū
duo genera: habere ſanctā teſtatur eccleſiā. [† Pauci Al. Et
facti ſunt: et vexati ſunt a tribulatione malorū et do-
lore. † Et effuſa eſt contentio ſuper principes eorum: Al. non hꝫ.
et ſeduxerunt eos vana eorum: et † ſeduxit eos in in- Al. errare
uio ⁊ non in via]. In his duobus verſib⁹ illos deſcri- fecit
bit qui heretica prauitate decepti: eccleſiam domini
derelinquunt: de quib⁹ Ioannes apoſtol⁹ dicit: A no-
bis exierunt: ſed non erant ex nobis. Nam ſi eſſent ex
nobis: manſiſſent vtiqꝫ nobiſcū. Iſti ergo pauci fiunt:
ꝙ̃uis multi ſibi eſſe videantur. Nam ad illam vniuer-
ſalem eccleſiam comparati: omnimodis probantur exi-
gui. Hi vexati ſunt a tribulatione malorum ⁊ dolore.
Vexati vtiqꝫ: quādo eos diabolice inſidie perculerūt.
Neceſſe eſt enim hos dolor ⁊ tribulatio ſubſequatur:
qui auctorem ſalutis reliquiſſe noſcuntur. Sequitur:
Et effuſa eſt contentio ſuper principes eoꝝ. Breuiter
ſacerdotes hereticoꝝ deſignati atqꝫ notati ſunt: a qui-
bus merito dicitur effuſa contentio: quia non ſalutari
doctrina: ſed tantū mortifera loquacitate cōtendunt.
Quippe qui ſcripturas diuinas locis aliquibus ſuſci-
piunt: ⁊ pro parte maxima derelinquunt: hi quoniam
ſua vanitate ſeducti ſunt: per inuios labuntur errores.
Quippe qui viam ſalutis deſerūt: ⁊ tortuoſis ſemitis
immorantur. Audiant ergo vbi ambulant: ⁊ quo poſ-
ſint peruenire cognoſcant. [Et adiuuit pauperem de
inopia: et poſuit ſicut oues familias. Videbunt recti
et letabuntur: ⁊ omnis iniquitas † oppilabit os ſuū]. Al. eorum
Superius de arrogantibus hereticis dixit: nūc ad hu-
miles catholicos redit: principes iſtorum ieiunos de-
ſerens: ⁊ iſtorum pauperes adiutorio celeſti reficiens.
Iſte enim pauper: eſt vnus in omnibus qui munda-
nis illecebris derelictis: continue ianuam celeſtis mi-
ſericordie pulſat: vt in illam familiam mereatur ad-
mitti: que ſicut oues innoxie ſimplicitatis honore de-
corātur. Hoc cū ſancti viderint ſine dubitatione gau-
debunt: quia fidele reſpiciunt ſuis cetibus acquiſitū.
Quo facto diaboli iniquitas obmuteſcet: quādo ele-
ctis dñi nouerit quod poſſit opponi. [Quis ſapiens
et cuſtodiet hec: et intelliget miſericordias domini].
Mirabilis pſalmus: ⁊ decoro fine cōcluſus eſt. Quis
ſapiens: ac ſi diceret: Qui vere ſapiens eſt/ cuſtodit
iſta que dicta ſunt: vt chriſti ſe magis velit eſſe pau-
perem: ꝙ̃ hereticorum principem: vt eligat ſe cele-
ſtis regis pulſare ianuam/ ꝙ̃ docere verba nocentia.

Iſte enim qui potuerit ſic eligere: ſic iudicare: tunc
accipiet miſericordias domini: que nullo poſſunt tem-
pore terminari. Concluſio.

Licet oīa pſalmi huius / ſuaui fuerint pre-
dicatione narrata: ille tamē locus animū
meū precipua delectatione permulſit: qui
dei eccleſiam breui complexione de cun-
ctis dicit mundi partibus aduīandā. Ait
enim: De regionibus congregauit eos.
A ſolis ortu ꝛ occaſu: ab aquilone et mari. Sed ope-
reprecium eſt: hūc verſum paulo diligentius perſcru-
ASTR. tari. Eſt enim aſtronomice diſcipline optimus indica-
tor. Dicendo enim quattuor cardines mundi: ſche-
mate quadranguli: terrarum orbem depinxit. Hunc
autem pſalmum a doctiſſimo patre Auguſtino repe-
ri fuiſſe diuiſum: quem ita ſe populo commemorat ex-
planaſſe: vt eum iam non adeo crederet exponendum.
Hoc nos quantum conceſſum eſt imitantes: vniuer-
ſos pſalmos adhibitis diuiſionibus credidimus par-
tiendos: iudicantes explanationibus noſtris non mi-
nima prebere ſolatia: quod tanti patris monſtrauit
auctoritas.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 106.

¶ Canticum pſalmi Dauid. Cvij.

Paratū cor meū deus paratū
cor meū: cantabo et pſallā in
glīa mea. Exurge pſalteriū
et cythara: exurgā diluculo.
Cōfitebor tibi in populis do-
mine: ꝛ pſallā tibi in nationi-
bus. Quia magna eſt ſup celos miſericor-
dia tua: ꝛ vſq ad nubes veritas tua. Exal-
tare ſup celos deus: ꝛ ſup omnē terrā gloria
tua: vt liberenꝫ dilecti tui. Saluū fac dexte-
ra tua ꝛ exaudi me: deus locutus eſt in ſctō
ſuo. Exultabo ꝛ diuidā ſichimā: ꝛ cōuallem
tabernaculoꝝ dimetiar. Meus eſt galaad ꝛ
me9 eſt manaſſes: et effraim ſuſceptio capi-
tis mei. Iuda rex me9: moab lebes ſpei mee
In idumeam extendā calciamentū meū: mi-
chi alienigene amici facti ſunt. Quis dedu-
cet me in ciuitatē munitā: quis deducet me
vſq in idumeā? Nōne tu deus qui repuliſti
nos: ꝛ nō exibis deus in virtutibus noſtris?
Da nobis auxiliū de tribulatione: qꝛ vana
ſalus hoīs. In deo faciemus virtutē: et ipſe
ad nichilū deducet inimicos noſtros.

In hoc pſalmo perquirēda nouitas ineſſe
cognoſcitur: qm̄ eum de quinquageſimi-
ſexti: ꝛ quinquageſiminoni partibus con-
ſtat eſſe cōmixtum. Sed cum ipſa verba
ſint poſita: que in illis ante iā dicta ſunt:
ad intellectum tamen aliū perducuntur: qm̄ mutatus
titulus / qui ſemper continentiā pſalmi indicare mon-
ſtratur: aliter partes ipſas ꝙ ſuperius dicte ſunt per-
ſuadet intelligi. Canticum enim frequenter diximus
ad diuinarū rerum contemplationem referri. Pſalmū
vero ad actuales operas: que tamē diuinis noſcuntur
cōuenire mandatis. Quod in primo verſu etiam ipſe
teſtatur: Cantabo et pſalmū dicam dn̄o. Dauid autē
ſignificat regē Chriſtū: qui in hoc pſalmo locuturus
eſt. Quapropter ſingula magna debem9 intentione ꝑ-
quirere: qm̄ pſalmi in quib9 ex ꝑſona ſua loqui dignaꝫ
reuerentiſſima ſubtilitate ꝓfundi ſunt: vt tanti ſecreti
dignitas denſiore velamine ꝓtegatur. Diuiſio.

Per totum pſalmum (ſicut dictū eſt) loqui-
tur dominus Chriſtus: Primo ordine: per
id quod homo eſt paterne glorie gratiam
laudis exoluens: qm̄ ſuſcipiens mirabile
paſſionis arcanū: reſurrexit in gloriā ſem-
piternā. Scdo humiliat ſe per humilitatē
ſuā: vbi tamē ꝛ potentiā ꝓprie maieſtatis oſtendit: vt
duas naturas veraciter in vna dn̄i Chriſti cognoſcas
eſſe ꝑſona: nō ꝙ in duos filios diuidatur Chriſtus: ſi-
cut quorūdā ſentit impietas: ſed ꝙ vnus atq idē fili9
dei: nūc ſm̄ carnē pro nobis aſſumptā: nunc ſm̄ poten-
tiā verbi loquaꝫ ꝛ gloriā. Diſcerne enim naturas tam
dei ꝙ hominis: ꝛ oīa ſine offenſione tranſibis: ſicut a
patribus ſub breuitate preceptum eſt: Da paſſiones
carni: da diuinitati miracula. Expoſitio.

Paratum cor meū deus paratum cor meum:
cantabo et † pſalmū dicam domino]. Sen- Al. pſallā i
tentias illa glorioſe incarnationis: dum ſuā gloria mea
puritatem refert quēadmodum laudes dn̄o
dicantur oſtendit. Paratus enim ille ad ta-
lia ſemꝑ erat: qui ad preconia patris peccatoꝝ diſcre-
pantiā non habebat. Nam ꝛ ipſa repetitio cōfidentiā
ꝓmiſſionis oſtendit: quia firmiſſime cōſtat dici / quod
repetita noſcitur profeſſione ſolidari. Sed quod ille
vere de ſe promittit: nos bene dicimus ſi nobis pec-
cata relaxari ipſius munere confidamus. Sequitur:
Cantabo et pſalmū dicam domino. Merito ille de ſe
talia dicebat: cuius et ſermo et actus diuinis regulis
cōſonabat. In illo ſiquidem pſalterio non erat chor-
da minus: nec vox eius aliqua malorum actuum rau-
cedine perſtrepebat: ſed iocūda exultatione cū ſpiri-
tuali cantico iungebatur ꝛ opera: eratq illud dulciſo-
num reuera pſalteriū: quod ſanctis modulationibus
conſonaret. [† Exurge gloria mea: exurge pſalteriū ꝛ Al. non hʒ.
cithara: exurgam diluculo]. Poſtꝙ ſe dn̄s Chriſtus
ſm̄ carnē patri cantare dixit ꝛ pſallere: nūc ait: Exur-
ge gloria mea: que per pſalteriū indicatur et citharā.
Pſalteriū ad morum pertinet probitatē. Cithara ad
afflictionem corporis ꝛ dolorem: per hoc oſtendens ꝛ
actus laudabiles et glorioſiſſimā paſſionē. Addidit:
Exurgam diluculo. Pulcherrimus ſequitur ordo di-
ctorum. Nam poſt ſignificationem paſſionis: hoc ne-
ceſſarie de reſurrectione dn̄i probaꝫ intelligi: quia tali
tempore (euangelio teſte) ſurrexit a mortuis. Quod ſi
hoc ꝛ de mēbris eius velis accipere: etiā de quolibet
fideli congruenter aduertiꝫ: quia diluculo ſemꝑ exur-
git: qui pijs operibus in eccleſia dominū laudaturus
aſſiſtit. Nam licet profunda nocte vigilet: neſcit tene-
bras pati qui tāto radiatur ſplendore preconij. [Con-
fitebor tibi in populis domine: † pſalmum dicam ti- Al. ꝛ pſallā
bi † inter gentes]. His dictis vniuerſalis ſignificatur Al. in na-
eccleſia: quia ſicut ſepe dictum eſt: primū multi de iu- tionibus
deo populo crediderūt: poſtea intromiſſa eſt gentium
plenitudo. Et vide quēadmodū ſingulas cauſas con-
gruentia verba diſtinguant. Confiteri ſe dicit in po-
pulo iudeorū: vbi ꝓpria voce locut9 eſt. Pſallere autē
in gentibus: ad quas directi apl̄i mandata ei9 ſanctis
predicationib9 impleuerūt: ſe dicens reuera pſallere:
quod ꝑ miniſtros ſuos cognoſcitur effeciſſe. [† Quo- Al. Q: ma-
niam magnificata eſt vſq ad celos miſericordia tua: ꝛ gna eſt ſup

vſq; ad nubes veritas tua]. Hoc quoq; dicitur patri.
Magnificata eſt enim miſericordia ei⁹ vſq; ad celos:
quādo ſuperne poteſtates eius beneficijs ꝑfruuntur.
Nā licet bonorū angelorū ⁊ diuerſarū poteſtatū ſum-
ma dignitas habeatur: ipſo tamē preſtāte beati ſunt.
Magnificata eſt aūt vſq; ad nubes veritas ei⁹: quādo
p̄dicatores verbi: velut imbriſere nubes infideles po-
pulos cōpluerūt. [Exaltare ſup celos de⁹: et ſup oēm
terrā gloria tua]. Hoc excolit quod ſuperi⁹ dixit: qm̄
premiſit magnificatā eſſe vſq; ad celos miſericordiā
dn̄i: ſecutū eſt: Exaltare ſup celos deus: vt cuius mi-
ſericordiam manifeſtū eſt celeſtia continere: iuſte ſu-
per celos debeat exaltari. Et iterū quia dixit: Uſq; ad
nubes veritas tua: merito ſubiectū eſt: Et ſup oēm ter
ram gloria tua. Ipſa enim ſe euidēter exponūt: que al
terutra declaratione pandūtur. [Ut liberentur dilecti
tui. Saluum fac dextera tua et exaudi me]. Uenit ad
ſecundā narrationē: quā diximus quinquageſimino-
ni pſalmi eſſe vltimā partē. Unde merito hic facta di-
uiſio eſt: vbi pars alterius pſalmi noſcitur eſſe ꝯiūcta.
Et vt euidenter intelligas paſſionē dn̄i ad vtilitatem
fidelis populi fuiſſe collatā: ſaluū ſe fieri deprecatur:
vt credentiū turba liberet. Quod tēpore reſurrectio-
nis euenisse nō dubiū eſt: qm̄ apoſtoli vel oēs credētes
deitatem dn̄i ſaluatoris tali manifeſtatione ſenſerūt.
Al. exaltabo [Deus locutus eſt in ſancto ſuo. † Letabor ⁊ diuidam
Al. dimetiar ſicimā: ⁊ cōuallē tabernaculoꝝ † metibor]. Per hunc
et alios tres verſus qui ſequuntur: mixta grecis lati-
ꝯ LDE. niſq; ſermonibus: figurā faciunt Sardiſmos: que fit
diuerſarū cōmixtione linguarū: ſicut iam in quinqua-
geſimonono pſalmo dixim⁹. Nūc ad exponenda ver-
ba redeamus. Cū dicit: In ſancto ſuo deū locutū: ſe
ſignificat euidenter. Et intellige quam vim habeat: in
ſancto ſuo. Non enim dixit ꝑ ſanctū ſuū: ſicut ꝑ pro-
phetas: ꝑ apoſtolos alioſq; qui dn̄o placuerūt. Sed
hic dicit: in ſancto ſuo: vt verbū caro factū vna volun-
tate cū patre loqueretur. Sequitur: Letabor et diui-
dam ſicimā. Significationes omniū iſtorum nominū
ſollicite debemus exquirere: qm̄ occultarū rerū reue-
INTER lare nobis probantur arcana. Sicima / interpretantur
humeri. Humeri autē ſignificant opa quib⁹ annitē-
tibus atq; gubernātibus ſolemus aliqd manib⁹ ope-
rari. Senſus ergo talis eſt: Poſt reſurrectionē ſuam
letaturū ſe dicit: qm̄ operā .i. gratiā ſuam apoſtolis ⁊
fidelibus diuiſit: qui paſſionis ipſius ⁊ predicationis
gloriā ſunt ſecuti. Addidit: Et cōuallē tabernaculo-
rum metibor. Cōuallem: ſignificat humilitatē. Taber
naculorū: eccleſiarū dicit: quarū ſpecialiter ſanctiſſi-
mam cōſtat eſſe virtutē. Hanc ergo humilitatē meti-
tus eſt dn̄s: qm̄ vnicuiq; fideliū ꝓut voluit cariſmatū
Ephe. 4. dona diſtribuit: ſicut dicit apoſtolus: Unicuiq; autē
noſtrū data eſt gratia ſm̄ menſurā donationis Chriſti.
Al. eſt [Meus eſt galaad: ⁊ meus † manaſſes: ⁊ effraim † for
Al. ſuſceptio titudo capitis mei. Juda rex meus]. Galaad: latina
lingua dicit transmigratio: que reuera dn̄i eſt: qm̄ gen-
tes ipſius vocatione cōpuncte: ad eū feliciter emigra-
INTER rūt. Manaſſes interpretat obliuio: quo verbo ſignifi-
catur ppl's iudeoꝝ: qui oblitus bn̄ficia diuina: Chriſtū
dn̄m ſacrilega preſumptione crucifixit: poſtea tn̄ eius
miſeratione ad ipſius religionē culturāq; remeauit.
Sic vtrūq; populū nominū iſtoꝝ cōmemoratiōe ſuū
eſſe teſtatur. Sequit: Et effraim fortitudo capitis mei
iuda rex me⁹. Iſtud de ſua paſſione locutus eſt. Effrē:
fructificatio dicitur. Significat enim coronam ſpi-
neā: quā ſupra caput impoſitā in ſua paſſiōe ſuſcepit.
Hec fertilis vltra oēs fructus fuit: vt totū mundū illa
humilitate lucraretur. Judā vero regē iuſte ſuū dixit:
quia de eius origine carnis propagatione deſcendit.
[Moab † olla ſpei mee. In idumeam extendā calcia- Al. lebes
mentū meū: michi † allophili ſubditi ſunt]. Moab: ſi- Al. alienigene amici facti
cut Hieronymo placet: ſignificat ex patre: qđ eſt ſine
patre. Unde diabolū vult intelligi qui malis opationi INTER
bus deū nō habet patrē: ſ; iuſtū iudicē. Iſte ergo olle
cōparatur que carnes ſuſceptas decoquit ⁊ in quādā
ſuauitatē feruido vapore perducit. Sic ille ſibi tradi-
tos inceſſabili cōſummatione caſtigat: eoſq; nolens in
humilitatē ꝯfeſſionis aſſidua inſecutiōe ꝑducit. Ergo
more humanitatis / dn̄s dicit de diaboli perſecutione
ſpem ſibi eſſe: qꝛ multi quos ille feſtinat affligere: con-
uerſi nitunt ad dn̄i bn̄ficia remeare. Sequitur. In idu
meā extēdā calciamētū meū. Idumea: terrena ſignifi
catur: ⁊ ſanguinea: q̄ dn̄s per euāgelij p̄dicationē poſ-
ſeſſurū ſe eſſe ſignificat. Calciamētū eni in q̄nquageſi
monono pſalmo: euāgeliū diximus ſignificari: qđ dn̄s
vſq; ad hoies terrenos extēdēs: lege ſua mūdū vniuer
ſali predicatione compleuit. Adiecit: Michi allophili
ſubditi ſunt. Allophili: alienigene interp̄tant. Signifi
cat aūt ppl'm chriſtianū: qui de diuerſis gētib⁹ ipſius
miſeratiōe collect⁹ eſt. Subditos eni qđ dicit: futuros
fideles eſſe teſtat. [Quis deducet me in ciuitatē mu-
nitā: † aut qs deducet me vſq; in idumeā]: Aperte hu Al. non hʒ.
manitatis aptiſſima interrogatio ꝓmittit: vt ꝯſequēs
reſponſio ſubſequat. Negat eni hoīm ſe ſolatio ꝑduci
poſſe: vbi ipſe ad liberādos fideles ſuos deſiderat ꝑ-
uenire. Ipſa eni natura hoc humiliter dicit: q̄ ait: De⁹ Ps. 21.
de⁹ me⁹ reſpice in me: quare me dereliquiſti. Ipſa que
dixit: Qui miſit me maior me eſt. Ad poſtremū q̄ ait: Joan. 14.
Pater ſi fieri poteſt trāſeat a me calix iſte. Ab ipſa eni Matth. 26.
parte totū humiliter accipitur: vt homo de⁹ ꝑfectiſſi-
mus ſentiat. Ciuitas munita: forte ſignificat infernū:
quā nulla humana vis potuit aperire: niſi qui portas
ei⁹ cognoſcit infregiſſe. Unde in p̄cedēti pſalmo dictū
eſt: Quia ꝯtriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos cōfre-
git. Urbs ad ſuſcipiendū patēs: ad dimittendū clauſa
ꝯſiſtēs: que tūc munitionis ſue legē ꝑdidit: quādo eā
gētiū redēptor intrauit. Nā portas in malo ⁊ in bono
poni: pſalm⁹. 23. teſtatur: qui ait: Tollite portas princi Ps. 23.
pes veſtri: ⁊ eleuamini porte eternales. Idumeā dixi-
mus terrena ſignificare: ad q̄ dn̄s poſt reſurrectionē
venit: quando ineſtimabili gloria patefacta vniuerſis
gentib⁹ oipotēs innotuit regnator. Ipſo eni modo et
iſta petit fieri: ſicut illa que ſuperius dixit. [Nonne tu
de⁹ qui repuliſti nos: ⁊ nō † egredieris de⁹ in virtutib⁹ Al. exibis
noſtris]. Secuta eſt illa quā in ſuperiori verſu ſuſpen
derat abſoluta confeſſio: qm̄ hec que in reſurrectione
facta ſunt: a ſola potuerūt deitate cōpleri. Quis enim
clauſtrū mortis infringeret: quis ianuas munite ciui-
tatis aperiret: niſi ipſe dn̄s Chriſtus: qui cōtra ordinē
humane nature tertia die ſurrexit a mortuis: ⁊ gloriā
ſue maieſtatis oſtendit: Et intuere ſubtiliter: quia ſu-
periora ſingulari numero ꝓcurrit: hic autē pluraliter
perhibet ſe repulſum: vt caput cū membris ſuis talia
dicere ſentiatur. Repuliſti nos: ſignificat eſſe dilatum
eum: quia ⁊ ipſum ad glorificationē ſuam conſtat eſſe
dilatum: cum in hac vita moraretur: et omniū fideliū
hodieq; gloria ſuſpenditur: donec ad reſurrectionis
premiū veniatur. Sequitur: Et non egredieris deus
in virtutibus noſtris. Tempus illud ſignificat: quādo
tentus ⁊ traditus eſt a turba iudeorū: quando flagel-
lis ceſus a preſide dementiū iudeorū ſputa ſuſtinuit.

Tunc enim ſi voluiſſet diuinitas iſta repellere: omnis aduerſitas confracta cecidiſſet. Sed diſtulit miraculum ſue poteſtatis oſtẽdere: vt diſpenſatũ ordinẽ ꝓſcue paſſionis impleret. Hoc ⁊ fidelib⁹ vſu ꝓuenit: cũ ad probationẽ ſuaꝫ diuerſis cladib⁹ affligantur. [Da
Al. quia nobis auxiliũ de tribulatione: † et vana ſalus hoīs]. Hic cum membris ſuis dñi clamat humanitas: vt de tribulationibus iſtius mundi reſurrectionis ſecuritas ꝯcedatur: quatenus tandẽ aliqñ tẽpeſtas huius ſeculi cõquieſcat. Non enim auxiliũ petit de delitijs: ſed de tribulatione: vnde hominib⁹ per diuinã clementiã nouit ꝓuenire remedia. Et ne in poteſtatib⁹ mundi ſpes vlla remaneret: adiecit: Et vana ſalus hoīs: quia reuera infirma talis eſt et caduca preſumptio. [In deo fa-
Al. inimicos noſtros ciemus virtutẽ: ⁊ ipſe ad nichilũ deducet † tribulantes nos]. Hec ⁊ dñi ſaluatoris: ⁊ cunctoꝝ fideliũ vox eſt: qm̃ ſpũalibus atqꝫ carnalibus inimicis efficaciter diuinis virtutibus obuiatur. Audiant quoqꝫ hũc pſalmum: qui carnẽ dñi dicunt ⁊ diuinitatẽ vnius eſſe nature: Quos merito celeſtis orator Ambroſius in libro de incarnatione dñi increpat dicẽs: Que tantũ ſacrilegiũ inferna vomuerũt? Iam tolerabiliores ſunt arriani: quorũ per iſtos perfidie ipſius robur adoleſcit: vt maiore contentione aſſerant patrẽ et filiũ ⁊ ſpiritũ ſanctũ vnius non eſſe ſubſtantie: quia iſti diuinitatem dñi ⁊ carnẽ ſubſtantie vnius dicere tẽtauerunt: ⁊ cetera que locus ipſe noſcitur continere mirabilis. Quapropter itelligãt illis ſe ſceleſtiores potiſſimũ dictos: quos a ſe vniuerſalis eccleſia reddit extraneos. Non immerito: Nam cũ verbũ caro factum Chriſti nomen acceperit: aliudqꝫ ſit verbũ: aliud caro: in vna natura poſitus (ſicut ipſi volũt) dici Chriſtus: nõ poteſt inueniri nequior ꝑfidia (niſi fallor) cũctis hereſibus. Nam cũ diuerſe particulatim tangant maieſtatis iniuriam: hec ſola prohdolor auſa eſt preſumere: vnde ⁊ ipſum nomẽ fidei noſtre nitatur fundit⁹ abrogare. Sciendũ ſane hũc pſalmũ ſextũ eſſe ex his/quos de duabus naturis locuturos eſſe prediximus.

Concluſio.

Quã bene ſibi copulantur que ad ſalutem operãdã generis humani ab vno fonte deſcẽdũt. Quis enim nõ miretur in ſuperioribus diuerſiſqꝫ pſalmis dictũ: qḋ hic in tantã cõuenientiã ꝓbatur eſſe perductũ? Sic ⁊ ipſe Dauid in paralipomenon: pſalmoꝝ partib⁹ adunatis: hoc eſt cẽteſimiquarti ⁊ nonageſimiquinti: et centeſimiquinti: ſpũ ſctõ replet⁹ ante arcã federis laudes dñi magnis exultationib⁹ pſonauit: vt tanqꝫ ex diuerſis aromatib⁹ ſuaue incenſuꝫ fieret: qḋ ad conſpectũ dñi feliciter ꝓueniret. Sine difficultate quippe ꝯiungitur: qḋ ſibi nullaten⁹ repugnare monſtratur. Quapropter et hũc pſalmũ ex alijs ideo credimus eſſe formatũ: vt aīa eſuriens ſapoꝝ diuerſitatib⁹ paſta recreetur. Unde ⁊ hodieqꝫ de partib⁹ pſalmorũ aliquid cantorib⁹ cõpaginare arbitror eſſe permiſſum. Nã ⁊ hoc huic loco ꝯuenire dijudico: qḋ operatio dñica ex duobus populis vnã facit eccleſiam.

Explicit expoſitio in pſalmum. 107.

In finem Pſalmus Dauid. Cviij.

Deus laudẽ meã ne tacueris: quia os peccatoris et os doloſi ſuper me apertũ eſt. Locuti ſunt aduerſuꝫ me lingua doloſa: ⁊ ſermonibus odij circũdederũt me ⁊ expugnauerũt me gratis. Pro eo vt me diligerent detrahebant michi: ego autẽ orabam. Et poſuerũt aduerſum me mala pro bonis: ⁊ odiũ pro dilectione mea. Conſtitue ſuper eũ peccatorem: et diabolus ſtet a dextris eius. Cũ iudicatur exeat cõdemnatus: et oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci: et epiſcopatũ eius accipiat alter. Fiant filij ei⁹ orphani: ⁊ vxor ei⁹ vidua. Nutantes tranſferantur filij eius ⁊ mendicent: eijciantur de habitationib⁹ ſuis. Scruteť fenerator oẽm ſubſtantiam eius: et diripiãt alieni labores eius. Non ſit illi adiutor: nec ſit qui miſereatur pupillis eius. Fiãt nati eius in interitũ: in generatione vna deleatur nomẽ eius. In memoriam redeat iniquitas patrũ eius in cõſpectu dñi: ⁊ peccatũ matris eius non deleatur. Fiant cõtra dñm ſemper ⁊ diſpereat de terra memoria eorũ: pro eo ꝙ non eſt recordatus facere miſericordiã. Et perſecut⁹ eſt hominẽ inopem ⁊ mendicũ: et cõpunctũ corde mortificare. Et dilexit maledictionẽ et veniet ei: ⁊ noluit benedictionẽ ⁊ elongabitur ab eo. Et induit maledictionem ſicut veſtimentũ: ⁊ intrauit ſicut aqua in interiora eius: ⁊ ſicut oleum in oſſibus eius. Fiat ei ſicut veſtimentũ quo operitur: et ſicut zona qua ſemp precingiť. Hoc opus eoꝝ qui detrahũt michi apud dñm: ⁊ qui loquunť mala aduerſus animã meã. Et tu dñe fac mecũ propter nomẽ tuũ: quia ſuauis eſt miſericordia tua. Libera me quia egenus et paup ſuꝫ ego: ⁊ cor meũ ꝯturbatũ eſt intra me. Sicut vmbra cũ declinat ablatus ſum: et excuſſus ſum ſicut locuſte. Genua mea infirmata ſunt a ieiunio: ⁊ caro mea imutata eſt ꝑpter oleũ Et ego factus ſum opprobriũ illis: viderũt me et mouerunt capita ſua. Adiuua me dñe deus meus: ſaluum me fac ꝑpter miſericordiam tuã. Et ſciãt q꞉ man⁹ tua hec: ⁊ tu dñe feciſti eã. Maledicent illi et tu bñdices: qui inſurgũt in me ꝯfundãtur/ſeruus autẽ tuus letabitur. Induanť qui detrahũt michi pudore: et operiantur ſicut diploide cõfuſione ſua. Confitebor domino nimis in ore meo: et in medio multoꝝ laudabo eũ. Quia aſtitit a dextris pauperis: vt ſaluam faceret a perſequentibus animam meam.

Titulus iſte pſalmi precedentiũ verborum expoſitione iam notus eſt: et ideo referendus eſt ad regem ſupernuꝫ: quoniã omnes ſermones ipſius tendunt ad dominũ Chriſtum. Ipſe enim in hoc pſalmo locuturus eſt iniquitatẽ iude vel populi iudaici: et paſſionis ſue

ſacramenta predicens. Diuiſio.

PEr totum quidē textū: ſicut dictum eſt: loquitur dñs Chriſtus. Prima parte iudeos increpat: qui mala pro bonis creatori ſuo reddere maluerunt. Secunda Jude traditoris ⁊ ꝑfidi populi narrat iniquitas: ⁊ que illis erūt pro tanta deteſtatione ventura predicuntur. Tertia: ꝑ id qḋ homo eſt: vt liberatus periculo paſſionis: cito reſurrectionis gloriā cōſequat. Expoſitio.

DEus laudem meā ne tacueris: quia os peccatoris et os doloſi ſuper me apertum eſt. (Locuti ſunt aduerſum me: lingua doloſa.) Dñs ſaluator petit per id quod formā ſerui eſt dignatus aſſumere: vt laudem eius reſurrectionis ſileri nō faciat pater: qui ſm carnis humilitatem iudeorum erat cōuitia dura paſſurus. Hoc eſt enim. Laudem meam ne taceas: id eſt ne taceri facias. Eſt enim decora diuerſitas: vt qm̄ inimici mendacia loquebantur: cōtra eos toto orbe veritatis teſtimonia canerentur. Sic enim illos per gloriam ſue reſurrectionis cōuinci deſiderat: vt reatum proprie peruerſitatis agnoſcant: ⁊ celerius recurrant ad remedia confeſſionis: ne in eternum perire debeant contuma-
SCHE. ces. Que figura dicitur Synchriſis: id eſt collatio que fit quādo comparatione quadā iuſtiorem cauſam noſtram q̄ȝ aduerſarij demonſtramus. Sed iſta laus certa erat: quia de veritate manabat. Sermo autem ille falſiſſimus cognoſcebatur eſſe: qui de ore doloſi ⁊ perfidi probabatur exire. Nam quēadmodum poteſt dici verū: quod ipſi veritati docetur aduerſum? Apertum itaqȝ os/ cōtumelias deſignat quas pertulit a iudeis. Sed hic ſingularē numerū ideo ponit: quia ſicut ſepe dictū eſt: populū vtroqȝ modo appellari fas eſt. Nam licet nomine vnius audiatur: intellectu tamen plurimi eſſe noſcuntur. Sequitur. Locuti ſunt aduerſum me lingua doloſa. Locuti ſunt igitur lingua doloſa: quando ſanctam domini ſimplicitatem verbis captioſiſſi-
Matth.22. mis appetebant dicētes. Licet tributū dare Ceſari?
Jbidem. Et illud. Magiſter ſcimus quia verax es. Hec enim verba ſubdola cogitatione proferebāt. (Et ſermonib⁹ odij circūdederunt me: ⁊ expugnauerunt me gratis.) Dicendo. Sermonibus odij circūdederūt me: tēpus illud ſignificat quando iniqua conſpiratione Pilato
Luc.23. dixerūt. Crucifige crucifige. Nā ſermones vtiqȝ odiorum non veritatis fuerūt: qui mortē immaculati expetere videbantur. Circūdederūt autē: inſanā ſignificat multitudinem: que quaquauerſum verba nequiſſima perſonabat. Expugnauerūt autē gratis: quando ante preſidē innocētis ſanguinē falſis accuſationib⁹ impetebāt. Gratis vero dixit: quia factū eoꝝ nullū illis potuit afferre cōpendiū: ſed magis deteſtabilē pullulauit interitū. Nam ſicut iuſti gratis amāt dñm cū eum propter ſe tm̄ diligūt: non ꝓpter aliquod tēporale beneficiū querūt. Jta impij gratis execrantur: quia cauſam iuſti odij reperire non poſſunt: ſicut ⁊ in .68. pſal-
Ps.68. mo dictū eſt. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderūt me gratis. (Pro eo vt me diligerēt de-
M. Et. trahebant michi: ego aūt orabā † Poſuerunt aduerſum me mala pro bonis: et odiū pro dilectione mea.) Jn his duob⁹ verſibus: facienda eſt rerū poſitarū diſtincta ſeparatio: vt ea que occulte dicta ſunt manifeſtius innoteſcāt. Tribus igitur modis peccatū omne cōtrahitur. Primus delictoꝝ gradus eſt: non reddere bona ꝓ bonis. Secūdus reddere mala ꝓ malis. Tertiū extremū eſt vitioꝝ: tribuere mala ꝓ bonis. Cōtra: tali numero laudabilia ꝑaguntur: impendere bona ꝓ bonis. Secūdo: malū pro malo non reddere. Tertio: ꝑfectiſſimū virtutis genus eſt: bonū ꝓ malo tribuere. Et nota: qm̄ ſicut iudei extremā illā vitioſiſſimā partem facere decreuerūt: vt cum diligere debuiſſent/ ad odia iniqua ꝓſilirent: ita dñs ſummū illud bonū perfecta pietate reſtituit: vt in cruce poſitus pro illis oraret: qui eum decreuerunt impia voluntate trucidare. (Conſtitue ſuꝑ eū peccatorē: ⁊ diabolus ſtet a dextris eius.) Uenit ad ſecundā partē: in qua primū de Juda maloꝝ omniū capace multa dicturus eſt. Deinde plurali numero miſcet ⁊ impios iudeos: q̄ filij ipſius imitatione ſceleris extiterūt. Quapropter certiſſimus futuroꝝ predicit ſupra Judā traditorē cōſtituendū eſſe diabolū: qui merito peccator dicitur: qm̄ delictū traditionis ab ipſo ſumpſit initiū. Et ne forſitan dubitares de quo diceretur adiectū eſt. Et diabol⁹ ſtet a dextris eius: ſcilicet quia nulla meruit confeſſione ſaluari: ſed deſperatione malorū laqueo preſocat⁹ occubuit. Nec potuit dexterā habere liberā: qui tota ſiniſtre partis ſcelera ſapiebat. Sic eñ vnuſquiſqȝ facere ſignificat: qualis eſt ille qui eius dexterā tenet: vt eſt illud in malo. Dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Jn bono. Prouide- Ps.143.
bā dñm in cōſpectu meo ſemꝑ: qm̄ a dextris eſt mi- Ps.15.
chi. Quapropter his ſignificationib⁹ totius vite nr̄e qualitas indicatur. (Cum iudicatur exeat condēnat⁹: et oratio eius fiat in peccatū.) Hoc dicitur de futuro iudicio: quando peccatores iuſtiſſima pronunciatione
dānabunt: vt eſt illud euangelij. Diſcedite a me male- Matth.25.
dicti in ignem eternū: qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius. Et cōſidera quod dixit Exeat: ſcilicet de congregatione iuſtorū: vnde oñis qui egreditur impiorū partib⁹ aggregatur. Oratio vero eius quā inter alios apl̄os ſuſceperat ꝑagendā: in grauiſſimū illi peccatū
ꝓpatur eſſe cōuerſa: quando ibi cōtinetur. Et dimitte Jbidem.6.
nobis debita nr̄a: ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus noſtris. Sed qd̄ ille debentibus dimitteret: qui beneficiorū olim tradebat auctorē? Merito ergo in peccatū illi conuerſa eſt ſancta oratio: qui deteſtabili peccauit exemplo. (Fiant dies ei⁹ pauci: ⁊ epiſcopatū eius accipiat alter.) Sic dicit paucos dies Jude fieri debere: quaſi longa etas eius ꝑ crudeliſſimū peccatū imminuta
eſſe videatur: ſicut ⁊ alibi dixit. Uiri ſanguinū ⁊ doloſi Ps.54.
non dimidiabunt dies ſuos. Sed hoc fieri merito videtur: cū iuniores ſenioribus cōparant. Nā cū alij centenis annis viuāt: dimidiata illoꝝ etas cōſpicitur qui nec quinquaginta vixerūt. Sic et Jude apoſtolatus pauci dies facti ſunt: quādo alij poſt ipſum apl̄i cuſtodita ita dñi volūtate manſerūt: vt ne numerus ille ſacratiſſimus apl̄oꝝ Juda mortuo rumperet. Jam tūc predict⁹ eſt in eius loco alter fieri: vt duodenarius calculus cuſtodita integritate cōſtaret. Epiſcopat⁹ autē ſumm⁹ in eccleſia gradus eſt. Epiſcopus dict⁹ ſuperinſpector: eo q̄ dñi gregē ipſius gratia ſuffragāte quaſi paſtor cautiſſimus alta ſede cuſtodiat: ſicut Ezechiel
ꝓpheta dicit. Speculatorē te poſui domui iſrael. Et Ezech.3.
nota quia in veteri teſtamēto hic primū hoc nomē poſitū eſt. Cuius rei virtutē apoſtolus euidēter intimat dicens. Qui epiſcopatū deſiderat bonū opus deſide-
rat ⁊c. Quapropter nomē iſtud nō tam honoris eſt: q̄ȝ 1.Timoth.3.
laboris. Nā q̄ alios ſpeculādos ſuſcipit: ſe iugi debet excubatione ꝯſpicere: vt nō illi ꝯtingat qḋ dicit apl̄us
Ne alijs predicās: ipſe reprobus efficiar. Jlludqȝ me- 1.Corin.9.
miniſſe nos ꝯuenit: in actibus apoſtoloꝝ euidētiſſime declaratū: hunc verſum de Juda eſſe conſcriptū. Ait

t

Act.j. em̄ Petrus: Uiri fratres opꝫ implere ſcripturā quã
predixit ſpiritus ſanctus ꝑ os Dauid de Juda: q̄ fuit
dux eorū qui cōprehēderūt Jeſum. Et paulo poſt ſe=
quit. Scriptū eſt em̄ in libro pſalmorū. Fiat habita=
tio eius deſerta: ⁊ nō ſit qui inhabitet in ea: ⁊ ep̄atum
eius accipiat alter: vt nulli dubiū ſit de ipſo hoc om̄i=
modis ſentiendū. Sic iſtū pſalmū de paſſione dn̄i/ et
euāgelicis verbis/ ⁊ Petri apl̄i atteſtatiōe cognoſci=
mus eſſe ꝓphetatū. In hoc aūt verſu figura eſt intel
SCHE. ligēda Ephexereſis: q̄ latine dicit̄ exceptio: qm̄ Ju=
das ab honore ep̄atus: id eſt apoſtolatus excipitur.
(Fiant filij eius orphani: ⁊ vxor eius vidua.) Quāuis
alibi nō legat̄ Judam vxorem habuiſſe/ vel filios: tñ
ex iſta ꝓphetia eum maritū/ patrē qꝫ fuiſſe dat̄ intel=
ligi. Illo em̄ accūbente: affectibus eius ſine dubio ta
lia cōtigerūt: vt vidua fieret vxor relicta: ⁊ filij orpha
ni cū patre caruiſſent. Quod ſi ad ſpiritualē ſenſum
velis referre: filij poſſunt intelligi qui eū in illa tradi=
tiōe ſecuti ſunt: vxor volūtas: que nobis tanq̄ cōiunx
ſemꝑ adiūcta eſt: de qua filios parimus: cū opas no=
Al. nutātes ſtras quaſi quodā vētre generamus. († Cōmoti amo
transferant. ueant̄ filij eius/ ⁊ mendicēt: eijciant̄ de habitatiōibus
ſuis.) Ad vtrūqꝫ qđ dictū eſt poterit ꝑtinere: ſiue ad
carnales filios/ ſiue ad opas noſtras. Cōmoti ſignifi
cat violēter expulſi: vt hoc grauiter doleāt qđ patiū=
tur inuiti. Mendicēt/ bonarū rerū indigentiā ſignifi=
cat: vt oībus pateat nullā eos opem habuiſſe ratiōis
qui talia ſunt ſecuti. Eijciunt̄ vero de habitatiōibus
ſuis qn̄ de ꝯgregatiōe dominici populi reddunt̄ alie=
ni: vbi nō mēte/ ſed tm̄ corpore prius habitaſſe vide=
bant̄. (Scrutetur fenerator omnē ſubſtātiam eius: et
Al. non hꝫ. diripiāt alieni † oēs labores eius.) Per cōparatiōes
factas verſus iſte declarādus eſt: vt totius nobis cō=
fuſiōis remoueat̄ obſcuritas. Debitor/ qn̄ ad ꝑſoluē=
dū idoneus nō eſt: fenerator eiꝰ a iudice ꝑcepta fidu=
cia ingredit̄ domū obnoxij ſui: et oīa quecūqꝫ habere
pōt diripit/ et ſatiſfacit ſibi ꝓ pecunia mutuata: ſic et
diabolus qn̄ peccata hominibus multa ꝯgregauerit
⁊ in eis obſtinata volūtate ꝑſtiterint: accipit poteſta
tem vt obnoxij ſui ſubſtātiam diripiat: et ꝓ libito ſuo
de humana ſibi laceratiōe ſatiſfaciat. Hoc nūc opta
tur Jude: vt datus in poteſtatē diaboli: bonis omni=
bus enudet̄. Alieni quoqꝫ/ ſunt ſpiritus immūdi: qui=
bus diabolus tanq̄ mācipijs imperat ad nocēdum.
Et bene dicti ſunt alieni: qui a regno dn̄i ꝓbāt̄ extra=
nei. Iſti labores diripiūt mandata dn̄i tranſgredien
tiū: dū eos bonis omnibus priuauerint ꝑcepta licen=
tia. (Non ſit illi adiutor/ nec ſit qui miſereat̄ pupillis
eius.) Qm̄ ⁊ boni viri diaboli quidē tentatiōe pulſan
tur: ſed dn̄m adiutorē habere non deſinunt: vt ab im
minenti periculo liberētur: malos dicit tali adiutorio
deſerēdos: vt remaneat iniquitas deſperata cui ſub=
ETHY. trahit̄ ſaluberrima medicina. Pupilli vero dicti ſunt
quaſi puſilli: q̄ paruitate etatis ad regendū ſe ꝓbant̄
tur infirmi. Unde ⁊ pupilla oculorū dicta eſt: q̄ om̄i=
no in corpore noſtro videt̄ exigua. (Fiant nati eius in
interitū: in vna generatione deleat̄ nomē eius.) Eoſ=
dem natos dicit: quos ſupius pupillos ait. Et qm̄ ſo=
lent aliqui peccatorū genus ꝓpagare longinquum:
ipſam quoqꝫ ſpem illis poſteritatis abſcidit: ne quo ſe
bono mentes peſſime cōſolent̄. Siue magis vna ge=
neratio illa dicenda eſt: quādo naſcimur in peccatis.
Et ideo petit vt ad ſecūdam: id eſt regenerationis nō
perueniant: qui tñ in predeſtinatione repulſi ſunt: vt
in prima peccatorū ſuorū fece diſpereant: nec ſecūde

natiuitatis beneficio laqueum mortis euadāt. Sed
hec et his ſimilia de illis dicunt̄ qui in dn̄i iudicatiōe
damnādi ſunt. (In memoriā redeat iniquitas patrū
eius in cōſpectu dn̄i: ⁊ peccatū matris eius nō delea=
tur.) Per tropologiam dicit̄ in memoriā dn̄i peccata
redire maiorū: vt et nouis delictis nefarius Judas: et
parētū erroribus torqueat̄. Priſcorū em̄ peccatis: ſi=
cut ſepe diximus ita quis reus eſt: qn̄ eorū ſceleribus
ſequaciſſimus inuenit̄. In cōſpectu dn̄i: ideſt in diſce
ptatione iudicij: qm̄ dum peccata dn̄s reſpicit: aucto
res eorū ſine dubitatione ꝑcellit. Inde ⁊ ꝓpheta cla
mat: Auerte faciem tuā a peccatis meis. Peccatū ve
ro matris eius eſt ſynagoge nota ꝓteruitas: vt et ꝓ=
phetas occideret: nec ab ipſis demonū ſacrificijs ab=
ſtineret. Sacrilegi eniꝫ Jude traditoris illā partem
dicit eſſe genitricē: non que viros ſanctos ꝓtulit/ ſed
que innocētium ſanguinem fudit. (Fiant contra dn̄m
ſemper: ⁊ diſpereat de terra memoria eoꝝ.) Nūc plu
ralem numerū ponit: q̄ iudeos mauult contumaces
intelligi. Naꝫ ſicut in vno ſancto multos beatos ad=
uertimus: vt eſt illud: Tu es petrus: ⁊ ſuper hanc pe= Mat. 16.
tram edificabo eccleſiā meā: ſic iterū in vno peſſimo
multi deteſtabiles cōtinētur. Petrus em̄ gerit eccle=
ſie typū. Juda vero damnāde babylonie portat ima
ginem. Unde merito poſt eum de ꝑfidis dicit: q̄ ipm̄
ſcelerati malis facinoribus ſubſequūt̄. Fiūt ergo pec
catores cōtra dn̄m ſemper: quādo a regno eius alie=
nati in gehenne contrarietatem iuſtitia faciente mit=
tendi ſunt. Nam cum dn̄s ſit eterna beatitudo: cōtra
ipſum fieri bene dicit̄: qui perenni vltione damnatur.
Diſperit autē de terra viuentium: qui in beata patria
non videt̄. Nec in cōmemorationem veniunt: quando
nullam vlterius miſericordiā conſequunt̄. Illos em̄
dicimur memorari: quibus ſumus aliqua preſtaturi.
(Pro eo qđ non eſt recordatus facere miſericordiā.)
Dicit iuſtiſſime vltionis cauſam: qm̄ pietatem nō po
teſt inuenire qui eam aliis cōtempſit impēdere: ſicut
ſcriptū eſt: Beati miſericordes: qm̄ ipſis miſerebitur Mat. 5.
deus. Sed qꝛ iuis ad ſingularem numerū reuerſus ſit
adhuc tñ intelligere debemus populum iudeorū: qui
miſericordiā non fecit apoſtolis/ vel fidelibus chriſti:
qn̄ eos poſt paſſionē dn̄i iniqua perſecutiōe vexauit:
q̄ iſtud de Juda nō poteſt intelligi quādo ante cru=
cifixionē dn̄i de hac luce tranſiuit: ⁊ affligere non po
tuit fideles eius: q̄ tēpus eos nō habuit ꝑſequendi.
(Et ꝑſecutꝰ eſt hominē † pauperē ⁊ mendicū: ⁊ cōpū Al. inopē.
ctū corde † morti tradidit.) Et iſtud adhuc de iudeoꝝ Al. mortifi
eſt populo ſentiendū: qui ⁊ chriſtū/ et diſcipulos eius care.
nefanda preſumptione trucidauit. Perſequi plerūqꝫ
facit hoīes: aut diuitiarū ambitus/ aut ſupbie odioſa
iactantia. Pauperē vero ⁊ mēdicū inſequi ſola ſeui=
tia eſt: cuius nec honor querit̄/ nec abundātia faculta
tis ambit̄. More aūt ſuo a natura hūanitatis aſſum=
pte pauperē ſe dn̄s/ ⁊ mendicū eſſe cōmemorat. Mē
dicus de noſtro: diues de ſuo: ſicut dicit apl̄s: Qui ꝓ= 2. Cor. 8.
pter nos pauper factus eſt cum eſſet diues: vt illius
inopia nos diuites eſſemus. Compunctū vero de ipſo
capite dici poſſe nō arbitror: q̄ tale non occurrit exē=
plum: ſed magis compunctū ad peccatorē eſtimo re
ferendū: qui delictorū recordatione compūgitur: vt
ad ſatiſfactionē redire mereat̄. Quod innumeris lo=
cis ſcriptura teſtat̄. Neceſſarie itaqꝫ de membris ac=
cipiendum eſt: q̄ chriſtus dn̄s peccata non habuit.
Populus enim iudeorū compūctos corde ꝑſecutus
eſt: ſicut de beato Stephano/ vel Paulo apl̄o cōſtat

effectum. (Et dilexit maledictionẽ ⁊ veniet ei: et no-
Al. elongabitur. luit benedictionẽ et † ꝓlongabitur ab eo.) Adhuc de
perfido populo dicit: quia dilexit maledictionẽ: tunc
Matth. 27 ſcilicet quando ait. Sanguis eius ſuper nos et ſuper
filios noſtros. Quod et proueniſſe manifeſtũ eſt: qui
contra dñm impia voluntate durati ſunt. Noluit autẽ
benedictionẽ predictus populus: quando a ceco illu-
Joan. 9. minato interrogatus eſt. Nũquid ⁊ vos vultis diſci-
puli eius fieri? At illi quaſi maledicto acerrimo pro-
uocati reſponderũt. Tu ſis diſcipulus eius: nos autẽ
Moyſi diſcipuli ſumus. Quo dicto prolongata eſt ab
eis benedictio: quando illis relictis venit ad gentiũ
Act. 13. fidem: ſicut dicit apoſtolus. Vobis quidẽ oportebat
loqui verbũ dei: ſed quia repuliſtis illud: et indignos
vos iudicaſtis eterne vite: ecce cõuertimur ad gẽtes.
(Et induit maledictionẽ ſicut veſtimentũ: et intrauit
ſicut aqua in interiora eius: et ſicut oleum in oſſibus
eius.) Subtiliter intuendũ eſt: quẽadmodum peccati
ipſius qualitas quibuſdã dictionibus indicetur. Pri-
mo induit ſe predict⁹ popul⁹ maledictione ſicut veſti
mentũ: quando inſtigante diabolo cõſenſum prebuit
vt dñm Pontio Pilato tradere maluiſſet. Ibi enim
quodãmodo more veſtis indut⁹ eſt: vbi tali voluntate
noſcitur inuolutus. Secundo intrauit maledictio in
interiora eius ſicut aqua: quando deliberauit facere
qđ ei fuerat iniquiſſima inſpiratione ſuggeſtũ. Aqua
enim quãdo viſceribus vitioſis recipitur ſemꝑ ingre
ditur ad nocẽdũ. Tertio influxit iniquitas ſicut oleũ
in oſſibus eius: quando effectum rei inaudita peruer-
ſitate compleuit: vt iam non interiora carnis: ſed etiã
ipſa oſſa penetraſſe videretur. Dicẽdo enim. Oleum
ſignificat delectationẽ facinoris: quod ſic corpus no-
ſtrum molliter ingreditur: vt nos quadam iocũditate
permulceat. Quod conſtat malis mentibus accidere:
quando in ſcelere ſuo aliqua delectatione gloriantur.
Al. operit. (Fiat ei ſicut veſtimentũ quo † operietur: ⁊ ſicut zona
qua ſemper precingitur.) Adhuc in ipſis cõparatio-
nibus perſeuerat: vt hoc peccatũ quo ille inuolui ma
luit: ſimilitudine veſtis alterius indicet. Supra enim
dixit Induit: quod pertinet ad tunicam: nunc dicit
Operietur: quod videtur pallio cõuenire: vt gemina-
ta veſtis ingentiũ ſignificet onera peccatorũ. Sequi-
tur. Et ſicut zona qua ſemper precingitur. Zona hic
non illa muliebris accipienda eſt: ſed illud baltheum
Matth. 3. quo noſtros lumbos accingimus: ſicut in euangelio
4. Reg. 1. de Joanne: de Helia vero in regũ volumine legitur.
Et zona pellicea circa lumbos eius. Hoc enim nomẽ
vtraqꝫ ſignificatione dotatũ eſt: qua ſimilitudine di-
cit ſic peccatis illigantibus fuiſſe cõſtructũ: vt nunqꝫ
ſuis oneribꝰ exueretur obſtinationis pregrauat⁹ per-
fidia. O infelix populus: qꝫ male veſtitus eſt. Iſte ve-
ſtes ſunt: que peccatores ardere faciunt non calere:
que in flãmam mittunt/non a frigoris neceſſitate de-
fendunt. (Hoc opus eorũ qui detrahunt michi apud
dñm: et qui loquuntur mala aduerſus animã meam.)
Hunc verſum cõtra omnes quidẽ perfidos debemus
accipere: ſed tamen ſpecialiter duas hereſes videtur
impetere. Apud deum patrẽ detrahunt arriani: quan
do ei filium minorẽ eſſe teſtantur: ⁊ impudenter infe-
riorem dicũt quẽ creatorẽ oim̃ cõmuniter cõfitentur.
Apollinariſte quoqꝫ loquuntur mala aduerſus aĩam
domini: cũ dicunt deitatẽ eius ſolam carnẽ hominis
ſumpſiſſe non animã: nec tot exemplis perfidia ipſoꝝ
ſuperata diſcedit. Quapropter non ſolũ contra iſtos:
ſed cõtra omnes hereticos ſuperius dicta bene intel-

liguntur: qui portionẽ in regno domini non habebũt.
(Et tu dñe dñe fac mecum † miſericordiã propter no- Al. non hꝫ.
mẽ tuũ: quia ſuauis eſt miſericordia tua. Libera me.)
Venit ad tertiam narrationẽ: in qua precatur a parte
qua paſſus eſt: vt gloriam reſurrectionis acceleret: et
inimici eius cõfuſionis eius dedecore veſtiant. Dum
dicit. Et tu dñe: ſubiungitur ſuperioribus dictis: hoc
eſt ſi Juda tradidit: ſi iudeus crucifixit: ⁊ tu fac miſe-
ricordiã: vt contra illa que facta ſunt reſurrectio glo-
rioſa proueniat. Siue filius ad patrẽ dicit. Et tu fac:
vt virtutẽ ſue cooperationis oſtendat. Omnia enim
que fecit pater operat ⁊ filius: ſicut ipſe dicit. Omnia Joan. 5.
que pater facit: hec et filius ſimiliter facit: ⁊ ſicut ha-
bet pater vitam in ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio habere
vitam in ſemetipſo: vt oẽs honorificent filium ſicut
honorificant patrẽ. Dñe dñe: dum repetit/affectũ ſua-
uiſſime precationis oſtẽdit. Que figura dicitur Epi- SCHES.
zeuſis: quoniã in vno verſu ſermonẽ ſine aliqua inter-
poſitione geminauit. Propter nomen tuũ: vt eius cul
tura toto orbe dilatetur. Vbi magna clemẽtia diuini-
tatis aſſerit: quia nullis humanis meritis potuit con-
tingere: vt natura mortalis tam ingentibus eleuata
ꝓbetur eſſe miraculis. Miſericordiã vero dicit: quia
carnẽ eſt dignatus aſſumere: per quã humano generi
auctor piiſſimus ſubueniret. Sequitur. Libera me: a
paſſione ſeuiſſima vtiqꝫ iudeorũ. († Quoniã egenus Al. Quia
et pauper ego ſum: ⁊ cor meũ conturbatũ eſt † in me.) Al. intra
Egenũ ſe dicit ⁊ pauperẽ humilitate carnis: ſicut ſu- DOS.
perius conſtat expoſitũ. Audiant pauperes: audiant
egentes: ⁊ glorioſum ſibi cognoſcãt eſſe quod dicitur
Chriſtus. Cor deniqꝫ eius potuit cõturbari: cuius ca-
ro ꝓ nobis cognoſcebatur extingui: ſicut ipſe vicina
paſſione profeſſus eſt. Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad Matth. 26.
mortẽ. Que omnia ſalutari diſpoſitione narrantur: vt
propter hereticos ⁊ perfecta natura hominis in Chri
ſto dño valeat oſtendi: ⁊ nos quẽadmodum ſupplice-
mus poſſimus edoceri. (Sicut vmbra cum declinat
ablatus ſum: excuſſus ſum ſicut locuſta.) Hic facili-
tatem perſecutionis oſtendit: quia tanta celeritate de
medio diſcipulorũ raptus eſt a turba iudeorũ: quanta
ſolet velocitate vmbra noctis ſolis lumine veniente
diſcedere. Excuſſus eſt autẽ ſicut locuſta: dum perſe-
cutionibꝰ crebris loca videbatur mutare diuerſa: ſciꝫ
quando de Nazareth venit ad Capharnaum: de Ca-
pharnaũ in Bethſaida: de Bethſaida in Hieruſalẽ:
que loca proſpiciendo magis peccatoribus circuibat
ne ſcelus ſuũ populus perſecutor impleret. Locuſta
enim manus apprehendentis euitans quibuſdã ſalti-
bus euolat. Cui ſe et propter paruitatẽ comparat: et
propter celeritatẽ diſceſſionis aſſociat: quod humili-
tati eſſe non poteſt iudeoꝝ: qui ſe etiã vermibus com
parauit dicendo. Ego autẽ ſum vermis et non homo. Pſ. 21.
(Genua mea infirmata ſunt † pre ieiunio: et caro mea Al. a
immutata eſt propter oleũ.) Dum euangelio teſte do- Matth. 4.
ceatur. 40. diebus: ⁊ 40. noctibus Chriſtũ dñm ieiu-
naſſe: genua tamẽ eius infirmata eſſe nõ legimus: ſed
tñ eſuriſſe declaratur. Vnde ſi hãc eſuriem ad genua
referas: id eſt corporis ſtabilitatẽ: quibꝰ ſemꝑ inſiſti-
mus: poteſt cõgruenter aptari minuſue. Si hoc ſcru-
pulũ mouet: melius genua ad ipſius mẽbra referãtur:
que reuera infirmata ſunt: quando apoſtoli eius paſ-
ſione diſperſi ſunt. Quid enim plus eſſe potuit infir-
mius: qꝫ vt Petrus negaret: ⁊ reliqua fideliũ turba la-
titaret? Sequitur. Et caro mea immutata eſt propter
oleum. Oleũ hic ſignificat gratiã diuinã: ſicut in. 44.

Pſ.44. pſalmo de ipſo iam dictũ eſt. Propterea vnxit te deus
deus tuus oleo leticie pre conſortibus tuis. Ipſa eſt
enim gratia: que carnis infirmitatẽ in immortalitatis
gloriã cõmutauit. Quod etiã membris Chriſti haud
improbe videtur aptari. (Et ego factus ſum opprobriũ
illis: viderunt me ⁊ mouerũt capita ſua.) Illa tangit
que plebs erat iudeorũ ſub detractione dictura: ſicut
Matth.12. ait in euangelio. In Beelzebub principe demoniorũ
Luc.4. eijcit demonia. Et alio loco. Nonne hic eſt filius Io-
Matth.27. ſeph fabri? Et iterũ dicunt. Vah qui deſtruit templũ
dei: ⁊ in triduum reedificat illud: ⁊ cetera que inſanis
quidem mẽtibus videbantur opprobria: ſed ipſa fue-
runt que nobis probata ſunt cõferre medicinã. Moue-
rũt autẽ capita: ad ↄſuetudinẽ pertinet nimis iraſcen-
tium. Nam quotiens furore ſuccendimur: turbulenta
cõmotione capitis cõminamur. (Adiuua me dñe de⁹
meus: ſaluũ me fac propter miſericordiã tuã.) Adiu-
uari ſe ſuſcepta deprecatur infirmitas. Ipſe enim mi-
ſericordiã petit: q̃ et auxiliũ tribuit. Rogat vt homo ⁊
preſtat vt deus: quod nullũ poteſt confundere q̃ duas
naturas in dño Chriſto ſalutariter confitetur. Innu-
merabilia enim talia reperiunt: que nequeunt alia ra-
tione cõſtare. (Vt ſciant quia manus tua hec: ⁊ tu dñe
feciſti eam.) Ne ſibi iudaicus populus arrogaret po-
teſtate propria perſecutũ dñm ſaluatorẽ: per id quod
paſſus eſt dicit ad patrẽ: ſciant homines hanc diſpen-
ſationẽ a te dñe fuiſſe preparatam: ne applicent ſtul-
tis viribus ſuis: quod tu ad ſalutẽ mundi fieri magna
pietate decreuiſti. Vt ſciãt: dicit perſecutores: q̃ vtiq̃
neſciebãt. Ipſo enim reſurgẽte euidentiſſime cogno-
uerunt: quia niſi dñs permiſiſſet fieri: nequaq̃ potuiſ-
ſet impleri. Sequitur. Quia manus tua hec: id eſt po
teſtas: et ſubaudiendũ / operata eſt. (Maledicent illi ⁊
tu benedices: qui inſurgunt in me ↄfundentur: ſeruus
SLDE. autem tuus letabitur.) Per figuram Synchriſin que
in huius pſalmi principio poſita eſt. Maledicent illi:
ſignificat eos de quibus Mattheus euangeliſta dicit
Matth.27. Tranſeuntes autẽ blaſphemabãt eum: mouentes ca-
pita ſua. Pater filiũ benedicit: cũ dicit. Et clarificaui
Ioan.12. et iterũ clarificabo. Sed vide qui maledicent: qui ple-
ni ſunt falſitate: qui crudeliter ſeuiebãt: qui malũ pro
bono reddere feſtinabant. Benedicit autẽ pater fons
et origo veritatis: totius auctor bonitatis ⁊ virtutum
omniũ plenitudo. Admirandũ in vtraq̃ parte preco-
nium: vt ⁊ perfidus populus malediceret: et Chriſtũ
dñm gloria paterna laudaret. Addidit. Qui inſurgũt
in me confundentur. Iudei ſunt: qui inſurrexerũt ad-
uerſus dñm ſaluatorẽ: vt neci eum traderent: qui ad
eos venerat pro ſua pietate ſaluãdos. Iſti cõfuſi ſunt
quando reſurrectionis eius miracula cognouerunt.
Sequitur. Seruus aũt tuus letabitur. Agnoſcamus
que natura loquitur: que ſe dicit ⁊ ſeruũ. Nũquid de⁹
poteſt eſſe cuiq̃ ſeruus? Sed in hoc ſeruus eſt: ſicut di
Phil.2. cit apoſtol⁹: quia ſemetipſum exinaniuit: formã ſerui
Eſa.42. accipiens. Sic ⁊ Eſaias propheta de Chriſto dicit.
Ecce ſeruus meus ſuſcipiã eum: electus meus cõpla-
cuit ſibi in illo anima mea ⁊c̃. Deſinant ergo heretici
minorem filiũ in deitate ſentire: quãdo ſic expreſſam
audiunt humilitatẽ carnis: vt ⁊ nomen ei ſit poſitum
Al. pudore ſeruitutis. (Induantur qui detrahũt michi † reueren-
tia: et operiantur ſicut diploide confuſione ſua.) Hic
quoniã populi intereſt crediturũ: oratio potius q̃ ma-
ledictio datur. Nã qui reuerẽtia induitur: iã pene con
uerſionis munere gratulatur: vt illũ timeat deũ quem
prius hominẽ credebat eſſe temnendũ. Diplois: du-
plex genus eſt pallij. Petit ergo vt vtriuſq̃ legis in-
telligentia veſtiantur: qui nunc vtraq̃ pfidia faciente
nudati ſunt. Cõfuſio enim iudeorũ eſt legẽ nõ intelli-
gere: que toti⁹ ſaluatorẽ dñm p̃cinuit aduenire. Siue
illud genus vult exprimere: qđ ſolet in pūerbijs dici:
id eſt ↄfuſionis duplici pallio veſtiantur: vt ante deũ
et homines erubeſcant. (Confitebor dño nimis in ore
meo: et in medio multoꝝ laudabo eũ.) Hoc dicitur a
parte mẽbroꝝ: qm̃ poſt reſurrectionis manifeſtationẽ
toto orbe diffuſam ipſe deprecatꝰ: ⁊ ore eccleſie catho-
lice cõfeſſio patri cõpetens exhibetur. In medio mul
toꝝ: vniuerſalẽ deſignat eccleſiam: que laudes dñi cir
cũiectis adhuc pfidis nõ deſinit ↄfiteri. Quãdiu eñ
mũdus agitur: eccleſia Chriſti maledicoꝝ turba pre-
cingitur. († Qui aſtitit a dextris pauperis: vt ſaluã fa- Al. Quia
ceret a pſequentib⁹ animã meã.) Cauſam dicit quare
patri in mẽbris ſuis debeat cõfiteri: ſcilicet qm̃ cõfu-
ſis perſecutorib⁹ ipſe ſaluatus eſt. Superius dixit: a
dextris Iude aſtare diabolum: qm̃ erat delictoꝝ fece
pollut⁹: ſibi autẽ dicit aſtitiſſe a dextris patrẽ: q: pctã
nõ habuit. Sic ⁊ fidelib⁹ aſſiſtit: cũ delicta remiſerit.
Sequitꝰ. Vt ſaluã faceret a pſequentibus animã meã.
Vtiq̃ ſalua facta eſt a pſequentib⁹ anima eius: quãdo
pſecutoꝝ nequitie nulla prauitate cõſenſit. Hoc ⁊ ad
mẽbra eius cõpetenter optatur: qui neſciunt pſecuto-
ribus cedere: q̃uis diuerſis cruciatib⁹ affligantꝰ. Non
enim ſalua fit aïa quando a tẽporali morte ſubducitꝰ:
ſed quãdo ab huius ſeculi carcere pſperrima diſſolu-
tione liberatꝰ: ſicut dicit apls. Cõpellor autẽ ex duob⁹ Phil.1.
deſiderijũ habens diſſolui ⁊ eſſe cũ Chriſto: multo ma-
gis melius: permanere aũt in carne neceſſariũ ppter
vos. Et alibi. Quis me liberabit de corpore mortis Rom.7.
huius? Gratia dei p Ieſum Chriſtũ. Concluſio.

Quintus iſte pſalmus eſt eorũ qui predictis re-
gulis latius de dñi paſſiõe locuti ſunt:
id eſt viceſimuſprimus: triceſimuſquartus: quinqua-
geſimuſquartus: ſexageſimuſoctauus: ⁊ p̃ſens cente-
ſimuſoctauus. Primo inchoauerũt oẽs ex pſona dñi
Chriſti. Scđo ab oratione pbantur feciſſe ſermonẽ.
Tertio paſſionis dñice geſta dixerũt. Quarto verbis
euãgelij aſſona veritate ↄſenſerũt. Quinto in ſpe fide-
liũ magna exultatione finiti ſunt: vt myſtico huic nu-
mero q̃ quinq̃ virginib⁹ datus eſt: quinq̃ libris a ſcri-
ptus eſt: dignitas ſe p̃ſentis pſalmi ſociata ↄiũgeret.
Sed q̃uis ⁊ illa ſint ſalutis noſtre magna miracula ⁊
nichil tamẽ euidẽtius: nichil accepti⁹ eſt: q̃ incarnati
dñi adorandã ſuſcipere paſſionẽ. Omnia ↄgruũt: oïa
ſibi lucida paritate reſpondẽt. Virgo peperit: meſ-
ſias venit: agnus imaculatus occiſus eſt: redẽptor ſur
rexit a mortuis: orbis audita credidit: ⁊ adhuc iudeus
ſimulat ſe neſciſſe / qđ totus mundus agnouit. Preſta
dñe obſtinatis cõuerſionẽ: lumen obſcuris: incredulis
fidẽ: vt p quibus in cruce poſitus oraſti: periclitantib⁹
ſubuenire digneris. Nam quib⁹ iuſta ſuadere nõ poſ-
ſumus: recte pro illis tibi dñe ſupplicamus.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum.108.

¶ Pſalmus Dauid. Cix.

Dixit dominus dño meo: ſede
a dextris meis. Donec ponã
inimicos tuos: ſcabellũ pedũ
tuorũ. Virgam virtutis tue
emittet dñs ex ſyon: dñare in
medio inimicorũ tuoꝝ. Tecũ

principium in die virtutis tue: in ſplendoribus ſanctoꝝ: ex vtero ante luciferū genui te. Jurauit dñs ꝛ non penitebit eū: tu es ſacerdos in eternū ſm ordinē melchiſedech. Dñs a dextris tuis: confregit in die ire ſue reges. Judicabit in natiōibus implebit ruinas: cōquaſſabit capita in terra multoꝝ. De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput.

Verba quidē iſta notiſſima ſunt: q̄ velut ꝑ ſcripto regali ꝑnotata foribus affigūtur. Sed iſte titulus non dicit lege ꝛ recede: ſꝫ lege et accede. Quapropter magnalia dñi venerāter intremus: q2 omnino pſalmus hic ꝛ de ſacra incarnatione dñi: ꝛ de omnipotēti eius deitate pleniſſime, breuiterq3 dicturus eſt: vt in quibuſdā locis ſimili altitudine/ vel decore initio illius euangelij eructuatus eſſe videat: vbi ait: In principio erat verbū: ꝛ verbum erat apud deū: ꝛ deus erat verbū. Quapropter (vt ita dixerim) eſt quidā ſol fidei noſtre/ ſpeculum celeſtis arcani/ armariū ſanctarū ſcripturaꝝ: vbi totū ſummatim dicit quod vtriuſq3 teſtamenti predicatione narrat. Quapropter amēdo tenēdus eſt cuius dulcedo creſcit ad meritū: quod ꝛ compendioſa breuitate colligit. Nūc diuiſionem ipſius: q̄m eſt perſonarū varietate diſtinctus audiamus intrepidi. Diuiſio.

Sanctiſſimus ꝓpheta in ſecretū altiſſime cōtemplationis euectus. In primo verſu ineſtimabilia verba refert: que omnipotens pater omnipotenti ꝛ coeterno ſibi filio dixerit/ naturā ſimul deitatis ꝛ humanitatis oſtendēs. Nam cum ꝓnunciat Dixit dñs dño meo: naturā eius deitatis oſtēdit. Cum ſubiungit Sede a dextris meis donec ponā inimicos tuos ſcabellum pedū tuorū: ꝛ virgam virtutis tue emittet dñs ex ſyon: ꝛ dominaberis in medio inimicorū tuoꝝ: humanitatis eius ſubſtātia declarat: que potuit qđ non habebat accipere. In ſecūda vero diuiſiōe inchoat pater naturā eius diuinitatis ꝑ modulo noſtre capacitatis aliquatenꝰ indicare. Dicit em̄ Tecū principium in die virtutis tue: in ſplēdoribus ſanctoꝝ ex vtero ante luciferū genui te. Tertio loco ꝓpheta reloquit vſq3 ad finē: formā iterū eius humanitatis oſtendēs: cū dicit: Jurauit dñs ꝛ non penitebit eū ꝛc̄. vt in his partibus: verbum caro factū: qđ eſt dñs Chriſtus: triplici illuminatione potuiſſet agnoſci. Expoſitio.

Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos: ſcabellū pedū tuoꝝ. Congruū videt primū figuram ponere: per quā initia huiꝰ pſalmi intrinſecus poſſimus intēdere. Ideo figura eſt que latine dicit ſpecies: per quā res inuiſibiles cernēde ſenſibus offerūt. Ait em̄: Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis. Una deitas/ vna poteſtas/ vna eternitas. Pater dicit ad filiū qđ nec ille ore ꝓtulit/ nec ille auribus intētus audiuit. Uult em̄ pater/ et nouit filius: vult filius/ ꝛ nouit pater. Sed nec ipſa voluntas nobis cōprehenſibilis eſt: nec ipſa notio humanis ſenſibus poteſt apparere. Merito ergo ad noſtrā cōſuetudinē deſcēſum eſt: quatenus imbecilla inſtrueretur humanitas: qñ vſq3 ad illā ſecretā integritatē hominū non poterat cogitatio peruenire. Dñs dño: his nominibus equalitas ſubſtātie/ ꝛ virtutis potētia declarat. Geminatio ſiquidē iſta vnius nominis ꝛ ꝑſonas cōpetenter expreſſit: ꝛ vnam naturā deitatis euidēter oſtēdit. Nec moueat qđ nōnunq̄ Jeſus Chriſtus ipſe dicit et filius: ipſe ꝛ Dñs Dauid. Nam ſi cauſas diſcutias: vtraq3 veriſſima ſunt. Filius ſm carnis originē: ſicut in initio Matthei ſcriptū eſt. Liber generatiōis Jeſu Chriſti filij Dauid. Et alibi clamatur a Cecis: Fili Dauid miſerere nobis. Hic aūt dñs dicitur Dauid ſm deitatem qua creator eſt ipius. Quod etiā in hac noſtra cōuerſatione hodieq3 cōtingit: vt filius epiſcopus factus patris ſui pater vocat: non naſcendi ordine/ ſed honore. Illud em̄ quod natū eſt ex ſemine Dauid ſic honoratum/ ſic magnificatū eſt: vt eſſet idem ꝛ dñs Dauid ꝛ filius. Sequit: Sede a dextris meis. Uictori filio ꝛ per ſanctā incarnationē totius mūdi triumphatori/ poſt reſurrectionis gloriam honorabilis cōſeſſus offertur: vt per hunc ſitum iuſcepte humanitatis gloria declaret. Nam verbū hoc illud deſignat vt caput noſtrū ad patris cognoſceretur dexterā collocatū: in qua parte ponendi ſunt q̄ a perfidis diuinitatis munere ſegregāt. Propter illud Pater volo: vt vbi ſum ego/ ibi ſint ꝛ hi mecū. Nam ſi naturā deitatis excogites: quē locū poteſt habere partis ſiniſtre/ vel dextre qui omnia vbiq3 pleniſſima maieſtate cōplectitur? Nam quod dicat filio dexterā datam: non vt maiorē quiſq3 credere debuiſſet: ſed ne arriani minorē (ſicut predicant) cōcepto ſcelere mentirent. Adiecit Donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Scabellum dictū eſt ab eo quod ſcandat: id eſt aſcendat. Et cōſidera qđ hic donec finitū ꝑ infinito ſit poſitū: quaſi vero ad dexterā patris non eſt ille ſeſſurus: poſtq̄ inimici ipſius vt ſcabellū pedibus eius fuerint inclinati. Uſus em̄ ſcripture diuine eſt: verbū iſtud ꝛ ꝑ breui tēpore dicere/ ꝛ ꝑ eternitate depromere. Temporaliter: vt eſt illud Iſaie: Claude oſtiū tuū puſillū: donec trāſeat ira dñi. Donec aūt ꝛ alibi (ſicut hic) ſignificat tēpus eternū. Nā ſic in .122. pſalmo dicturus eſt. Ita oculi noſtri ad dñm deū noſtrū: donec miſereat nobis. Et in euangelio ſimiliter dictū eſt de Joſeph. Nō cognouit eam donec peperit filiū ſuum primogenitū: quaſi vero poſt partū eam cognouerit que virgo ꝑmanſit. Hoc etiam ſuo loco repetita cura tractauimus: qđ idioma: id eſt ꝓprium ſcripture diuine poſſumꝰ nūcupare. Pedes autē dñi ſtabilitas eterna ſignificat: vbi ille tanq̄ veſtigijs poſitis omnipotētie ſue virtute cōſiſtit. His pedibus cōſtat eſſe ſubdēdos: qui quotidie vitioꝝ cōtrarietate derelicta reuertunt ad dñm: ꝛ tanq̄ ſcabellū pedibus: ita eius predicatiōibus inclinant. O beatū ſcamnū qđ pedibꝰ ſanctis apponit: ſupra oīa regna euehit: cui ſubiectio tāta preſtat. Nā cū ſedenti ad dexterā ſcabellū ſubdit/ ſine dubio de illis inimicis dicit: qui cōuerſi ad dexterā collocant. (Uirgā virtutis tue emittet dñs ex ſion: ꝛ dominaberis in medio inimicorū tuoꝝ.) Et hūc verſum ꝓpheta loquit ex ꝑſona ſua: laudē in eo offerens dño chriſto. Uirga virtutis eſt ſceptrū regie poteſtatis: qua ſuſtentant fideles/ affligūtur increduli/ terrētur ingrati. Et vt oſtenderet filiū cuiuſlibet rei indigētiā nō habere. Tue dixit: q2 poteſtas illa deitatis ſue ꝓpria atq3 eterna eſt. Sed vt hoc manifeſtius poſſis aduertere: addidit hāc virgā emittet dñs ex ſion: qui eſt vtiq3 omnipotēs pater. Dñs aūt ex ſion dicit/ ꝛ filius: ſicut Iſaias dicit: Quia de ſion exibit lex: ꝛ verbū dñi de hieruſalē. Audiat hereticus patrē loqui de poteſtate et maieſtate filij: quo iā dicēte poſſit imbui

Margin notes (left column): Joan.1. [beside "vbi ait: In principio erat verbū"]; Scbe. [beside "ſecus poſſimus intēdere"]

Margin notes (right column): Mat.1. [beside "ratiōis Jeſu Chriſti filij Dauid"]; Ibidem.20. [beside "tur Dauid ſm deitatem"]; Joan.17. [beside "fidis diuinitatis munere"]; ETY. [beside "dū tuoꝝ. Scabellum"]; Iſa.26. [beside "re. Temporaliter"]; Pſ.122. [beside "hic) ſignificat tēpus eternū"]; Mat.1. [beside "miſereat nobis"]; IDI. [beside "que virgo ꝑmanſit"]; Al. dominare. [beside "ꝛ dominaberis in medio"]; Iſa.2. [beside "lius: ſicut Iſaias dicit"]

ſi nec ipſi credat auctori. Addidit Et dñaberis in me=
dio inimicorũ tuorũ. Expoſuit emiſſa virtutis virga
quid faciet: ſcilicet vt dñeris in medio inimicoꝝ tuoꝝ.
Conſidera clementiſſimũ verbũ: vt hic chriſtũ ſupra
inimicos dñari dixerit nõ vindicare: qꝛ tũc illis domi
naẜ/qñ ad ipſum delinquentiũ turba cõuertiẜ. Aliter
enĩ dominaẜ fidelibꝰ: aliter regnat ingratis. Iſtos be
neficijs ꝛ correctiõe educat: illos vindicte diſtrictiõe
ꝑcellit. In medio aũt dixit in anima: in precordijs vbi
dñs requieſcit emundatis ſordibus vtiq; peccatorũ.
Siue chriſtũ dominari dicit in eccleſia: que eſt inter
hereticorũ ac ſuperſtitionũ rabiẽ in iſto ſeculo cõſti=
tuta. Hactenꝰ de natura deitatis ꝛ humanitatis eius
ꝓpheta locutꝰ eſt: nũc ſecũde partis diſcutiamus ini
tiũ. [Tecũ principiũ in die virtutis tue: in ſplendori=
bus ſctõꝝ.] Venit ad ſecundũ caput: vbi ꝑ hos duos
verſus verba patris accipiẽda ſunt: vt fas fuit de ge=
neratiõe filij ſctã locuturus. Nã vt coeternitatẽ eius
euidẽter oſtẽderet: dicit oĩpotens pater de oĩpotente
filio ſuo Tecũ principiũ in die virtutis tue. Nã ꝛ ipſe
Joan.1. pater ꝓncipiũ eſt: vt eſt illud In ꝓncipio erat verbũ.
Ibi enĩ patrẽ deſignat eſſe ꝓncipiũ vbi erat ṽbũ. Fi=
Joan.8. lius quoq; in euãgelio principiũ declaraẜ: dũ ait Ego
ſum principiũ: ꝓpter quod ꝛ loquor vobis. Verũ non
duo principia: ſed ſicut vnus deꝰ: ita ꝛ vnũ cõſtat eſſe
principiũ. Hoc etiã ꝛ de ſpũ ſancto cõſtat ſine dubio
Gen.1. ſentiendũ. Nã cũ de ꝓncipio loqueretẜ: ſubiũxit Et ſpi
ritus dei ferebatur ſuper aquas. Sed hic ſancti que=
admodũ ſit ꝓncipiũ: in ꝓncipio nequeũt intueri. Nã
Joan.14. cũ filiũ viderit Philippus: dixit Oſtẽde nobis patrẽ.
Quibus ait integritas: Qui me videt/videt ꝛ patrẽ.
Tũc enĩ qñ per gratiã dñi pleniſſimo ceperint ſplen=
dore radiari: videt principiũ chriſtũ in principio eſſe
patre cuꝫ ſancto ſpũ. Quapropter ꝑfidia deſinat ar=
riana cõſurgere. Ideo enĩ ꝓncipiũ pater ꝛ filiꝰ dicitẜ:
vt eorũ coeternitas declareẜ. Nã ſi eſſet tẽpus qñ nõ
erat filius: ſolꝰ pater dici potuit eſſe ꝓncipiũ. Sequiẜ
In die virtutis tue: In ſplẽdoribus ſanctorũ. Reſpice
ſingula verba quã vim habeãt/quem honorẽ. In die
ſignificat eternitatẽ: vbi vnꝰ eſt dies: vbi iã a beatis
claritas et virtus diuina cõſpiciẜ: de quo ſcriptum eſt
Mat.5. Beati mũdo corde: qm̃ ipſi deũ videbũt. Et de impijs
legiẜ: Tollaẜ impius ne videat gloriã dei. Omnes enĩ
videbũt filiũ hominis iudicare viuos ꝛ mortuos: ſed
deitatẽ ipſius ſoli beatiſſimi cõtuenẜ. Ubi ſunt illi qui
etiã nũc duas naturas in chriſto dño minime cõfiten
tur? Peccator videt humanitatẽ: beatus conſpicit ſi=
mul ꝛ deitatẽ. Qꝫ ſi vna eſſet (vt confingunt natura)
nõ poterãt pctõres carnẽ quã cõpunxerũt in reſurre=
ctiõe ſolã reſpicere: ꝛ deitatẽ ipſius pariter nõ videre.
Splendores aũt ſanctorũ ſunt: qñ in reſurrectiõe lu=
cebunt ſicut angeli dei: ꝛ ita purificati atq; perſpicui
erũt/vt illã maieſtatẽ queãt cordis oculis intueri. Il
lud enĩ lumẽ niſi in meliꝰ immutati videre nõ poſſunt
1.Cor.15. ſicut dicit apls. Oẽs reſurgemus: ſed nõ oẽs immu=
tabimur. [Ex vtero ante luciferũ genui te.] Poſtq̃ di
xit in ſplẽdoribꝰ ſanctorũ filiũ eſſe genitũ: nũc de eius
ſancta generatiõe dicturꝰ eſt: q̃ licet ſit inenarrabilis
aliqua tñ cõmemoratione ꝑſtringiẜ. Narratio ineffa=
bilis: intellectꝰ incõprehẽſibilis: cogitatio ſupra crea
turarũ oĩm vires: que angelorũ quoq; ſuperat ſenſuꝫ:
ꝛ tñ nobis ſe ꝓut cape potuiſſemus indulgẽs. Deus
enĩ eternus atq; incõmutabilis in ſua natura perma=
nẽs/dignatus eſt aſſumere humanitatẽ noſtrã: vt ve
terem hoĩem innouaret: vt de mortali faceret immor
talem: de peccatore iuſtũ: de alienato ſui regni iube=
ret eſſe participẽ: ne imaginẽ ſuã in cõfitẽtibus pate
reẜ perire pius: quã annichilare voluit crudelis inimi
cus. Nũc ad verſus iſtiꝰ exponẽda verba veniamus.
Dicit enĩ pater ad filiũ: Ex vtero genui te: id eſt ex ar
cano ſubſtãtie mee: ex ipſa ſcꝫ deitate totum ex toto/
oĩpotentẽ de omnipotẽte/ lumẽ ex lumine/ ſummũ
ex ſummo: qđ nulla inueſtigatio/nullus ſenſus poſſit
attingere. Nã queadmodũ valeat cõprehẽdi: de qua
ſcriptũ eſt Generationẽ eiꝰ quis enarrabit? Vtra bre Iſa.53.
uitas/ꝛ ſufficiẽs ꝓ noſtra infirmitate menſura: qꝛ nec
plus poſſumus cape: ꝛ hoc abũde ſufficit vtiq; credi=
diſſe. Ante luciferũ cũ dicit: immenſitatẽ eternitatis
oſtendit. Lucifer enĩ ꝓ oĩbꝰ ſtellis poniẜ quaſi a par=
te totũ: q̃ diẽ ſignificat eſſe venturũ. Et vt oñderet in=
cõprehẽſibile neſcio q̃d: dicit patꝰ eſſe genitũ anteq̃ il
li q̃ exiſteret qđ ſolet venturum diem ſeculo nũciare.
Non enĩ poteſt ꝓncipiũ eius cõprehendi a quo cũcta
creata ſunt. Nũc ad tertie partis veniamus initiũ: in
qua iterũ ꝓpheta reloquiẜ [Iurauit dñs ꝛ nõ penite=
bit eũ: tu es ſacerdos in eternũ ſm ordinem melchiſe
dech.] Hic iterũ ꝓpheta (ſicut dictũ eſt) ꝓmiſſionem
memorauit patris. Iurauit enĩ filio: ſed iaꝫ chriſto q̃
ex Maria virgine natꝰ. Nã ſoli ṽbo q̃d potuit ꝓmit=
tere: qui oĩa cũ ipſo ſemꝑ noſcitur poſſidere? Iurare DE5.
eſt ei aliqđ firmũ ſub atteſtatiõe ꝓmittere. Et cui me=
lius cõuenire poterit: niſi illi qui ſermonis ſui effectũ
diuina poteſtate cõpleuit? Sicut apls dicit in epiſto=
la q̃ ſcribiẜ ad hebreos. Ut oñderet deus pollicitatio Heb.6.
nẽ heredibus immobilitatẽ ꝯſilij ſui: interpoſuit iuſiu
randũ: vt ꝑ duas res immobiles q̃bus impoſſibile eſt
mẽtiri deũ fortiſſimũ ſolaciũ habeamus: q̃ ꝯfugimus
ad tenẽdã ꝓpoſitã ſpeꝫ: quã ſicut anchorã habemus
aĩe tutã ac firmã. Hinc eſt (ſicut iã dictũ eſt) ꝙ hoĩes
iurare merito ꝓhibenẜ: dũ qđ efficere nequeũt/teme=
rarie ſub dei atteſtatiõe ꝓmittũt. Iurat aũt ꝑ ſe deꝰ:
ſicut Abrae ꝓmiſit. Uiuo ego dicit dñs: qm̃ audiſti vo Gen.22.
cẽ meã/ꝛ non pepercisti filio tuo vnico ꝓpter me: niſi
benedicẽs benedicã te ꝛc̃. Nec penitebit eũ vtiq;: qm̃
de tãta ac tali diſpẽſatione cũcta gauiſa ſunt. Legis
etiã Penitet me feciſſe hominẽ: qñ ante diluuij aduẽ Gen.6.
tũ corda mortaliũ demerſerant in gurgitẽ peccatoꝝ.
Hoc autẽ diciẜ ꝓ humanitatis cõſuetudine: cui alter
res q̃ videbaẜ ſperare ſuccedit. Sequiẜ. Tu es ſacer
dos in eternũ ſm ordinem melchiſedech. Hoc etiam
ꝓpheta ꝓmiſiſſe filio cõmemorat patrẽ. Cui enĩ po=
teſt veraciter et euidenter aptari: niſi dño ſaluatori q̃
corpus et ſanguinẽ ſuũ in panis ac vini erogatiõe ſa=
lutariter cõſecrauit? Sicut ipſe in euãgelio dicit: Ni= Joan.6.
ſi mãducaueritis carnẽ filij hoĩs/ꝛ biberitis eius ſan=
guinẽ: non habebitis vitã eternã. Sed in iſta carne ac
ſanguine nil cruẽtũ: nil corruptibile mens humana cõ
cipiat: ne ſicut dicit apls: Qui enĩ corpus dñi indigne 1.Cor.11.
mãducat/iudiciũ ſibi mãducat: ſed viuificatricẽ ſub=
ſtantiã atq; ſalutarẽ/ꝛ ipſius verbi ꝓpriam factã: per
quã peccatorũ remiſſio/et eterne vite dona preſtanẜ.
Que ordinẽ per myſticã ſimilitudinẽ Melchiſedech
iuſtiſſimus rex inſtituit: qñ dño panis ꝛ vini fructꝰ ob=
tulit. Cõſtat enĩ pecudũ victimas perijſſe: que fuerũt
ordinis Aaron: et Melchiſedech manere p[illegible] in=
ſtitutũ: qui toto orbe in ſacramentorũ erogat[illegible] ce=
lebratur: quod adhuc iudei nõ intelligũt obſtinati: cũ
eorũ ꝛ ſacerdos/ ꝛ ſacrificia de medio ꝓbenẜ ablata.
Sacerdos aũt ꝓcipue diciẜ chriſtus: q̃ ſemel ſe ꝓ no=
bis obtulit immolandũ: de quo dicit apls. Talis enĩ Heb.7.

decebat vt nobis eſſet põtifex ſanct⁹/innocẽs/ impol
lutus/ſegregatus a peccatoribus/ꝛ excelſior celis fa
ctus. Quẽ ſenſum mirabiliter ꝛ euidenter exequitur.
In eternũ vero cũ dicit:ipſe ſignificat dñs chriſtus:q̃
ꝑmanet in gloria ſempiterna. (Dñs a dextris tuis:cõ
fregit in die ire ſue reges.) Q̃ď pater dicit feciſſe: hoc
ꝛ filiũ: hoc ꝛ ſpiritũ ſanctũ ſine dubio ꝯſtat operatũ.
Illud autẽ mouere põt:cũ in pſalmi hui⁹ initio pater
dixerit filio Sede a dextris meis:nũc iterum ꝓpheta
dicit A dextris filij patris operatã fuiſſe virtutẽ. Q̃ď
ideo dictũ eſt:vt cũ hec viciſſitudo equalis ponit:ma
ius hic aut minus aliquid nullo modo ſentiat. Reges
cõfregit: illos ſignificat de quibus ſecũdus pſalmus
Ps̃.2. ait: Aſtiterũt reges terre/et principes cõuenerunt in
vnũ aduerſus dñm/ꝛ aduerſus chriſtũ ei⁹. Hos cõfre
git:qñ ſuperbiã eoꝝ omnipotẽtie ſue virtute ꝓſtrauit
q: niſi fuiſſent cõfracti/in malicie ſue vtiq; noxio rigo
re cõſtiterant. (Iudicabit in natiõibus implebit rui-
Al. in terra multorũ. nas:ꝯquaſſabit capita † mlťa in terra copioſa.) Pro-
prietates intuere verboꝝ. Reges cõfringẽdos in ſu-
periore verſu dixit ꝓpter ſupbiã tyrãnicã:nũc ꝑplos
iudicari ꝓhibet ꝓpter pctã cõia: vtriq; tñ a ſuis intẽ-
tiõibus feliciter cadũt:dũ a priore malignitate bono
ꝓpoſito cõuerſiõis abſcedũt. Et cõſidera quo modo
hic dicit iudicare vt impleat ruinas. Implet eñ rui-
nas:qñ de cordibus humanis facit peccata corruere:
delictaq; noxia emendatione ſaluberrima diſperire.
Quod per illud exemplũ poteſt intelligi:vbi ait: De-
Ps̃.27. ſtrues eos:ꝛ nõ edificabis eos. Q̃ď vtiq; non diceret:
niſi deſtruerent aliqui ꝓſperius innouãdi. Sequitur.
Conquaſſauit capita multa in terra copioſa. Capita
illorũ vtiq; q̃ caput nõ habent chriſtũ. Nam q̃ diabo-
lum diuerſis ſequunt erroribus cũ fuerint correcti: ca
CCx. pite ſuo ſine dubitatiõe quaſſant. Caput vero dicitur
ſublime atq; honorabile culmen corporis noſtri ap-
pellatũ a capiendo: q̃ ſenſus nr̃os capiat vniuerſos:
id eſt viſum/auditũ/guſtũ/olfactũ/tactũ:q̃ vtiq; alia
mẽbra nr̃a excepto tactu nõ capiũt. Et ideo caput no
ſtrũ recte poſſumus dicere quẽ decernim⁹ ſequi. Ter
rã vero copioſaꝫ dicit:q̃ peccatores abundãter enu-
trit:quaſi meſſem/germẽq; vitioꝝ. (De torrente in via
bibit: ꝓpterea exaltauit caput.) Torrẽs fuit turbulẽ-
ta ꝑſecutio iudeorũ: de qua dñs chriſtus bibit in via:
id eſt in vita:dũ corpore ꝑtulit. Sed dũ in via dicitur
illata vis oſtendit:ꝛ velociſſimus tranſitus indicat:ꝑ
quã itinerantes vehi ſolent ad altã manſionẽ. Ipſe eſt
DMG. aũt qui audiuit Sede a dextris meis. Ipſe cui dicitur
Tu es ſacerdos in eternũ ſm ordinẽ Melchiſedech.
Ipſe qui cõquaſſat capita peccatorũ:cui ꝓpter glo-
Phil.2. rioſe meritũ paſſionis datũ eſt nomen quod eſt ſuper
omne nomen: vt in nomine eius omne genu flectatur
celeſtium/terreſtriũ/et infernorũ. Audis paſſum pa-
gane vel iudee:lege ꝛ ipſum eſſe futurum iudicem: vt
cõtremiſcas omnipotentẽ deum/qui hominẽ iudicas
negligendum. Concluſio.

Septimus quidez pſalmus eſt: quẽ de duabus naturis dñi noſtri Ieſu chriſti predi
catũ eſſe memorauimus. Sed qñ dicit apoſtolus ad
2. Tim. 4. Timotheũ ſcribens: Predica verbũ:inſta opportune
importune:argue/exhortare/increpa cũ omni patiẽ-
tia ꝛ doctrina:velim vobiſcum qui vnam naturam in
chriſto dño factam putatis adhuc miſcere colloquia.
Ioan.1. Nobiſcum certe creditis q̃ in vtero Marie ſemꝑ vir-
ginis verbũ caro factũ eſt:ꝛ habitauit in nobis:eũq;
in aſſumpta humanitate paſſum ꝛ ſepultũ: qui tertia
die reſurrexit a mortuis: viſum deinde corporaliter
apoſtolis ac credentibus ſibi:aſcendiſſe quoq; in ce-
los cũ carne qua reſurrexit a mortuis/hacten⁹ omni-
no predicãdi. Sed quid in poſterum terrena ſapitis:
quivſq; ad celeſtia perueniſtis? Ubi eſt ergo illa natu
ra cum qua dñs aſcendit in celos? Morte iam perire
non potuit (teſtante apoſtolo.) Hoc ſcientes q̃ chri- Rom.6.
ſtus ſurgens a mortuis iam non morit: mors ei vltra
non dominabit. Quod eñ mortuus eſt peccato/mor
tuus eſt ſemel:quod autẽ viuit/viuit deo. Quare dice
ret viuit deo/et non viuit deus:ſi vna facta eſt natura
que viuit? Sꝫ eſt aliud videlicet quod viuit deo:vtiq;
quod mortuum eſt ſemel peccato. Audis deinde Se-
det ad dexteram patris: ꝛ dubitas eũ retinere q̃ď hu
manitati eius poteſt ſolũmodo cõuenire. Permittite
queſumus ſpem ſalutis noſtre Chriſtũ dñm ſemꝑ di-
ci:q̃ recte poteſt tali nomine nũcupari: cũ in duabus
naturis adunatis atq; ꝑfectis in gloria patris ꝑma-
net in ſecula ſeculoꝝ. Nã ſi dicta veſtra diligenti exa-
minatiõe penſetis: quotiẽs Ieſum chriſtũ vnius eſſe
nature dicitis/totiens eũ filium ſancte virginis abne
gatis: et videte vnde iam vobis ſalus veniat:ſi a vo-
bis dñm ſaluatorẽ peruerſitas cõfeſſionis abſcidat.

¶ Explicit expoſitio in pſalmũ. 109.

¶ Alleluia. cx.

Confitebor tibi dñe i toto cor
de meo:in cõſilio iuſtorum et
cõgregatione. Magna ope-
ra dñi:exquiſita in omnes vo
luntates ei⁹. Confeſſio ꝛ ma-
gnificẽtia opus eius: et iuſti-
tia eius manet in ſeculũ ſeculi. Memoriã fe-
cit mirabiliũ ſuorum miſericors ꝛ miſerator
dñs: eſcam dedit timẽtibus ſe. Memor erit
in ſeculum teſtamenti ſui: virtutem operum
ſuorum annũciabit populo ſuo. Ut det illis
hereditatem gentium: opera manuum eius
veritas et iudicium. Fidelia omnia mãdata
eius cõfirmata in ſeculum ſeculi:facta in ve-
ritate ꝛ equitate. Redẽptionẽ miſit dñs po-
pulo ſuo:mãdauit in eternũ teſtamentũ ſuũ.
Sanctũ ꝛ terribile nomẽ eius:initiũ ſapiẽtie
timor dñi. Intellectus bonus oĩbus faciẽti-
bus eũ:laudatio eius manet in ſeculũ ſeculi.

Quamuis hoc nomẽ laudis generale eſſe vi
deat: tamen ibi maxime apponit/ vbi ma-
gna exultatione gaudet. Laudat eñ dñm
populus ſuus:qui a mũdi clade liberatus/
vitiorũ neſcit ſuſtinere ſeruitiũ. Que laus
future figuraꝫ noſcitur portare letitie:vbi dñs a fide-
libus ſuis abſq; intermiſſiõe cõſpicit:et ſine fine lau-
datur:ſicut in alio pſalmo legit: Beati qui habitãt in Ps̃.83.
domo tua:in ſecula ſeculorũ laudabunt te. Eſt etiam
pſalmus iſte apud hebreos alphabeti ordine deco-
ratus:qui per capita comatũ/ſiue diuiſionuꝫ primus
cunctis litteris annotatur: illos nobis iuſtos indicãs
qui (diuina gratia tribuente) perfectis virtutibus elu-
ceſcunt. Nam ſicut ſuperiores pſalmi alphabetodes
quaſdam litteras minus habẽtes/ illos deſignãt qui
non a deo vniuerſis meritis repleti ſunt/ſed tamen in
ſancto concilio habitare noſcuntur: ita ꝛ iſti cõpletis

litteris omnibus excellentiū merita videtur indicare
iuſtorū. Eſt ⁊ alia cauſa (vt pater Hilarius dicit) poſi
ti huius alphabeti. Scimus paruulos ⁊ rudes per lit
teras erudiri: vt ſapiētie precepta cōquirant. Sic hu
iuſmodi pſalmi pueris ⁊ incipientibus dantur: vt pri=
mordia eorū quaſi quibuſdam docentibus inſtruant.
Nam quāuis quoſdā et ſine litteris ſcripturas diuinas
didiciſſe legerimus: facilior tamen res eſt dei gratia
fragilitati noſtre per litteras prudētiam diſcere: quā il
lud miraculū ſuſtinere. Commonemur ergo per hoc
ſacramentū: quatenus proniſſime ad eruditionis ſtu=
dia feſtinemus: quādo vt elementa meditari ac diſce
re debeamus: ordo ipſe ponit litterarū. Diuiſio.

P Opulus beatorum diuerſis mundi parti=
bus aggregat⁹: Primo ingreſſu pſalmi cō
fiteri ſe dicit dño in cōgregatione iuſtorū:
vbi eſt eterna laus/ ⁊ ſine fine pconiū. Con
tinet aūt hec pars predicti alphabeti litte
ras ſex. Secūdo fideles eius dicit copioſo munere ſa
tiatos aduentū dñi compromittēs: vt hereditatē pol
licitam auidiſſima intentione perquirāt. In quo alie
decem littere ſunt digeſte. Tertio redemptos aſſerit
chriſtianos: ⁊ teſtamētū nouū eterna gratia cōſecra=
tum. Iſte vero reſiduas ſex litteras recipiens/ totum
alphabetū decora perfectione cōpleuit. Expoſitio.

Aleph C Onfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cō
Beth ſilio iuſtorū et cōgregatione.] Confitebor
(ſicut ſepe diximus) equiuocum nomen eſt
ſed p locorum diuerſitate ſuſcipit. Confi=
tent eñ ⁊ qui peccata deplorant: idē ⁊ qui
dño gratias referūt cōfitent. Sed illud in lachrymis
iſtud in gaudio eſt. Illud in afflictione: iſtud in ſancta
mentis alacritate noſcit conſtitutum. Unde hic pfuſa
letitia exultat populus fidelis quandā imaginē futu=
ri ſeculi deſignans: vbi voces iſte cōtinue ſunt/ ⁊ lau=
des dñi deuota mente cōcelebrat. Nam vt ſinceritas=
tem ſue intētiōis oſtēdat/ laudaturū ſe dicit cum toto
cordis affectu: vt nichil cogitatio aduerſa ſurripiat:
nec ſplēdidam/ lucidamqꝫ mentē diabolica videan=
tur fuſcare preſtigia. Sequit. In cōſilio iuſtorū ⁊ con
gregatione. Si conſiliū iuſtorū/ ⁊ cōgregationem hic
velis exquirere: oīno videtur eſſe difficile vt in hoc
ſeculo electos omnes inuenias: vbi eccleſia pmixtio=
ne bonorū/ malorūqꝫ completa eſt. Sed qui hic toto
corde confitent: iam videntur in illa cōgregatione iu
ſtorū pſallere: quā de cūctis gentibus in futurū mani
feſtū eſt dñm ꝯgregare. Et videamus quid nobis iſta
verba denūcient. Conſilium iuſtorū eſt: quando bea=
ti cum dño reſurrectiōis tempore iudicabunt: ſicut in
Pſ.1. primo pſalmo dictū eſt: Ideo nō reſurgūt impij in iu
dicio: neqꝫ peccatores in cōſilio iuſtorum. Hoc eñ in
Mat.19. euāgelio apoſtolis ⁊ ſanctis ſuis ſpecialiter dñs com
promiſit dicēs: Sedebitis ſuper duodecim ſedes: iu=
dicantes duodecim tribus iſrael. Congregatio vero
ſignificat totius eccleſie beataꝫ coronam de diuerſis
Gimel mūdi partibus adunatam [Magna opera dñi: exqui
Deleth ſita in oēs volūtates eius.] Hinc iam enumeratio=
nes ſinceriſſime cōfeſſionis ingreditur: magnā immē
ſitatē bonitatis oſtendit. Quid eñ magnificētius quā
de impio facere iuſtum: de hoſte filiū: de captiuo libe=
Rom.5. rum? Ut in eis cōpleatur qđ apoſtolus dicit: Ubi aūt
abūdauit peccatū: ſuperabūdauit et gratia. Exquiſi=
ta: id eſt ſingularis exacta: cui nichil poteſt ſimile re=
periri. Permittit eñ diabolum ſeuire: vt ex illius ini=
quitate ſibi debeat fideliſſimos inuenire: nouoqꝫ mo=
do naſcit de afflictiōe gaudiū/ de pſecutione tēporali
eterna ſecuritas. Et ne putares p parte laudatū: ad=
iecit in oēs voluntates eius. Quicquid eñ facit/ exi=
mie atqꝫ incōprehenſibiliter operatur: ſicut in Gene= Gen.1.
ſi ſcriptum eſt: Fecit deus omnia valde bona. Sic il= He
la inueſtigabilis: illa ineſtimabilis laus ſub breuitate Uau
cōcluſa eſt. [Confeſſio ⁊ magnificētia opus eius: ⁊ iu
ſtitia eius manet in ſeculū ſeculi.] Operam illam dñi
quā ſuperius dixit: nūc iterū quemadmodū intelliga
tur exponit. Gloria eñ ⁊ decor (ſicut pater Hierony=
mus tranſtulit) eſt opus eius: qm̄ ⁊ laudabilia ſunt ni
mis ⁊ decora que facit. Diximus eñ cōfeſſionē illam
hic accipiēdam: que verbis preconialibus explicat.
Sequit. Et iuſtitia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi. Hic iu=
ſtitiā dñi/ ſentētiā futuri iudicij debemus aduertere:
que omnino ppetua eſt. Iuſtitia quippe ei⁹ manet in
ſeculū ſeculi: cū peccatoribus dixerit Ite in ignē eter Mat.25.
nū: qui paratus eſt diabolo/ et angelis eius. Iterūqꝫ
iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi: quādo fideles ad=
uocauerit dicens: Uenite benedicti patris mei: perci= Ibidē.6.
pite regnū quod vobis paratū eſt ab initio mūdi. Sic
in vtraqꝫ parte iuſtitia dñi perpetua ⁊ incōmutabilis
pſeuerat. [Memoriā fecit mirabiliū ſuorū miſericors Zai
⁊ miſerator dñs.] Ad ſecūdū venit ingreſſuꝫ: vbi oſtē Heth
dit eſca celeſti fideliſſimos paſtos: id eſt aduentu dñi
vtiqꝫ ſaluatoris. Memoriā ergo fecit mirabiliū ſuo=
rum: quando plurima noua et inuſitata monſtrauit.
Tunc eñ omnia deū regere potuit euidenter aduer=
ti: quando viſe ſunt cōſuetudines rerū ſacris iuſſioni=
bus immutari. Conuertere eñ veraciter nō poteſt or
dines rerū: niſi q̄ eas ⁊ feciſſe/ ⁊ adminiſtrare cogno=
ſcitur. Et vt oſtēderet qui fecit memoriā mirabilium
ſuorum: ſequitur. Miſericors ⁊ miſerator dñs. Miſe=
ricors naturā eius pietatis oſtendit. Miſerator/ tem
pus quo aduētu ſuo miſericordiā fecit: ⁊ humano ge=
neri larga pietate ſubuenit. [Eſcam dedit timētibus Teth
ſe. Memor erit in ſeculum teſtamenti ſui.] Qꝫ dixit Ioth
Eſcā dedit timentibus ſe: ſignificat vtiqꝫ ſpiritualem
cibū. Quis enim eſcam cōmunem putet fidelibus ad
premiū datam: que ⁊ peccatoribus paſſim cognoſci=
tur attributa? Sed vt magis hoc de aduentu dñi ſal=
uatoris debuiſſes aduertere: Sequit. Memor erit in
ſeculum teſtamēti ſui. Memor erit/ humanitatis con
ſuetudine dicit: qꝛ tunc quis aliquid in mēte habuiſſe
putatur cū pmiſſa compleuerit. In ſeculū/ eternita=
tem ſignificat: qꝛ verba teſtamenti ſui ſolidiſſima ve=
ritate cuſtodit. Nam ſicut pmiſſus eſt in veteri teſta=
mento dñs ſaluator: ita in nouo aduenire dignat⁹ eſt:
in quo eſca data eſt timentibus eum: id eſt cōmunica=
tio corporis ⁊ ſanguinis ſacri: que eſt ſalus gentium/
⁊ remiſſio peccatorū. [Uirtutem operū ſuorū annun= Caph
ciauit populo ſuo. Ut det illis hereditatem gētium.] Lamech.
Hic eſt impleta ſententia que tribus verſibus cōtine
tur. Uirtus operum fuit quam dicit in euangelio. Ce= Matth.11.
ci vident/ ſurdi audiunt/ leproſi mundātur/ mortui re=
ſurgunt: ⁊ beatus qui non fuerit ſcandalizatus in me.
Annunciauit: manifeſtam fecit populo ſcilicet chri=
ſtiano: quem redemit ſanguine precioſo. Sed hoc il=
li prophetie ſpiritu dicunt: qui ante aduentum domi=
ni in eum ſancta fide crediderunt. Dedit autem eis
hereditatem gentium: quando eccleſiam catholi=
cam de cunctis nationibus viuis lapidibus fabrica=
uit. Ipſa eſt hereditas que promiſſa eſt abrae. Mul= Gen.22.
tiplicabo ſemen tuū ſicut ſtellas celi: et ſicut arenam
que eſt ad oram maris. Aperuit enim cauſam quare

virtutem operum ſuorū annunciauit populo ſuo: ſcili-
cet vt daret eis hereditatem gentiū. Ipſa enim inten-
tio fuit miraculorū vt crederent: et premia compro-
Mem miſſa credentes acciperent. [Opera manuū eius ve-
Nun ritas ꝛ iudicium. Fidelia omnia mandata eius]. Pul-
cherrimis varijſq; ſententijs in hoc et ſequenti verſu
laudes dñi deſcribunt: que duodecima eſt ſpecies de-
DEF finitionis: quā greci cata epenon: latini per laudē di-
cunt. Opera quippe virtutis eius eſt: quando cōfiten-
tibus parcit: ꝛ beatos ex impijs facit: deinde cū obſti-
natis penas debitas reddit. Quapropter proprie di-
ctum eſt. Opus eius veritas et iudicium. Veritas eſt
enim: cū fidelibus promiſſa reſtituit. Judicium: quod
impijs cōminatur: qm̄ qui hic precepta eius facere ne-
gligunt: ibi vindictā perpetuā ſuſtinebūt. Sequitur.
Eccli. 15. Fidelia oīa mandata eius. Scriptū eſt. Serua man
data ꝛ ſeruabūt te. Fidelia vero ſunt: qm̄ nullo menda
cio dicta variantur: ſed abſolute nos cuſtodiunt cū ea
Samech cuſtodire dñi munere feſtinamus. [Confirmata in ſe-
Ain culū ſeculi: facta in veritate ꝛ equitate]. Humana ver
ba incaſſum miſſa ſoluuntur: dñi autē ſermo ꝯfirmat⁹
permanet in eternū. Neſcit enim titubare: qd veritas
loquitur. Sequitur. Facta in veritate ꝛ equitate. Mā
data illa que ſuperius dixit: vt ea crederes certiſſimis
effectibus eſſe pleniſſima: facta dixit eſſe q̄ dicta. Et
vt dignitas eorū amplius appareret: adiecit. In veri-
tate ꝛ equitate. Veritas eſt: quia dicta cōplent. Equi-
tas: quia iuſticie pondere ꝓferuntur. Has enim virtu
tes manifeſtū eſt cōtinere mandata. [Redemptionem
Al. dñs miſit † populo ſuo: mandauit in eternū teſtamentum
Phe ſuum. Sanctū ꝛ terribile nomē eius]. Hic Enthyme-
Sade maticus ſyllogiſmus iam nobis frequentatus obolit.
Coph Cuius ꝓpoſitio eſt. Redemptionē miſit populo ſuo:
mādauit in eternū teſtamentū ſuū. Sequit expectata
concluſio. Sanctū eſt igitur et terribile nomen eius.
Audiamus reliqua que ſequuntur. Peruentum eſt ad
ingreſſum tertiū: in quo dominū ſaluatorē pronūciat
eſſe venturū: qui timendus/amandus/ꝛ cōtinua exul
tatione laudandus eſt. Conuenienter autem dicit: Re-
demptionem miſit: quoniā hoc videbantur indigere
captiui. Sed tale precium fuit quod non tyrānus ſu-
meret: ſed ille qui abſoluebatur acciperet. Lucratus
eſt captiuus redemptionē ſuam: ꝛ ipſe eſt magis inde
ditatus qui tenebatur obnoxius. Sequitur. Manda-
uit in eternum teſtamentū ſuum. Mandare dicimus:
abſentibus verba ꝑ medias deſtinare ꝑſonas. Quod
factum conſtat: quando teſtamentū nouum per apo-
ſtolos atq; euāgeliſtas ſuos tranſmiſit ad gentes. In
eternū autem recte dicitur: quia nullum illi aliud ſuc-
ceſſurum ſignificatur: ſicut in veteri teſtamento con-
ſtat effectū. Hoc eſt enim quod cuncta concluſit: quia
plenitudinē ſuam que prius fuerat promiſſa reſtituit.
Merito ergo eternum dicitur: quod nullo alio indige-
re cognoſcitur. Addidit. Sanctū et terribile nomen
eius. Sanctum pertinet ad incarnationem: ſicut ipſe
Ps. 85. dicit: Cuſtodi animam meam: quoniam ſanctus ſum.
Terribile ad omnipotentiaꝫ deitatis excelſe: ſicut in
Ps. 75. alio pſalmo dicitur. Tu terribilis es ꝛ quis reſiſtet ti-
bi? Que duo ad illud pertinent vt amemus aduoca-
tum: iudicantem timere debeamus. Hec enim com-
petenter vtraq; coniuncta ſunt: ne nos aut ſolus amor
negligentes reddat: aut tantū timor deſperatos effi-
Res ciat. [Initiū ſapientie timor domini. Intellectus bo-
Sin nus omnibus facientibus eam: laudatio eius manet in
Thau ſeculum ſeculi]. Pulchre definitum eſt quid ſit timor
domini: ſcilicet initiū ſapientie. Per hūc enim ad do-
minū velut quibuſdā ianuis introitur. Nam ſi metus
eius iudicij neſciatur: cōuerſionis medicina negligit.
Timeamus vlciſcentem: vt mereamur redemptionis
gratiā reperire. Sequitur. Intellectus bonus omni-
bus facientibus eam. Ne ſapientiam putares huma-
nam que in certis caſib⁹ nutat ꝛ fluctuat: dicit de iſta
celeſti ſapientia. Intellectus bonus: id eſt verus atq;
ſalutaris: quē conſtat in illa non eſſe: de qua ſcriptum
eſt. Sapientia huius mundi ſtulticia eſt apud deum. 1. Corin. 3.
Iſte ergo intellectus qui in timore domini probatur
intentus vtilis atq; fructuoſus eſt: qm̄ inde naſcitur:
q; ad perennem gloriā perducere videatur. Adiecit.
Laudatio eius manet in ſeculū ſeculi. Ecce intentio
pſalmi tota declarata eſt. Populus ille fidelis a dia-
bolica prauitate liberatus gratias agens dño: ſenten
tiam religioſe mētis expreſſit. Quod ꝛ hic facere de-
bent qui deuoti ſunt: ꝛ in illa celeſti hieruſalē a beatis
conſtat eſſe peragendū. Laudatio enim eius nō clau-
ditur termino: quia nec finē habere poteſt beneficiū.
Hic laudatur: quia pctōres liberat: ibi ꝑdicatur quia
deuotos coronat. Merito ergo Alleluia in titulo pſal
mus iſte cognoſcitur ſuſcepiſſe: qui ꝛ a laude dñi fecit
initium: ꝛ eius laude finitus eſt. Concluſio.

Quam bene fideliſſimus populus iſte letatus eſt.
Fuit et noſtrū gaudium audire gaudentē.
Alacritas enim mentis augetur: quando alterius le-
tantis ꝑlata verba ſuauiter hauriuntur. Sed nec hoc
quoq; putetur ocioſum: quod poſt centeſimūnonum
pſalmū hec exultatio fideliū tali numero collocatur.
Reſpice enim dulcedinē ſecuritatēq; canentiū: et in-
uenies hic imaginē illius premij contributam: quam
operarijs in euangelio dñs pollicetur: quos ad labo-
rem vinee vocationis ſue muneribus inuitauit. Ipſe
eſt enim denarius qui ꝛ mane ꝛ ſero venientibus da-
bitur. Denarius: qm̄ coronalis eſt. Vnus quia finem
penitus nō habebit. Addita eſt huic pſalmo ꝛ alpha-
beti decora perfectio: vt gratie tante exultationis lit-
terarum inſtitutio iungeretur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 110.

Alleluia. Conuerſionis Aggei ꝛ Zacharie. Cxi.

Beatus vir qui timet dominū:
in mādatis eius volet nimis.
Potēs in terra erit ſemē ei⁹:
generatio rectorū bñdicetur.
Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹:
et iuſticia ei⁹ manet in ſeculū
ſeculi. Exortū eſt in tenebris lumen rectis:
miſericors ꝛ miſerator ꝛ iuſtus. Jocundus
homo qui miſeret ꝛ cōmodat: diſponet ſer-
mones ſuos in iudicio: qꝛ in eternū nō cōmo
uebit. In memoria eterna erit iuſtus: ab au
ditione mala non timebit. Paratū cor eius
ſperare in dño: ꝯfirmatū eſt cor ei⁹: nō com-
mouebitur donec deſpiciat inimicos ſuos.
Diſpſit dedit paupib⁹: iuſticia ei⁹ manet in
ſclm ſcli: cornu ei⁹ exaltabit in gloria. Pec-
cator videbit ꝛ iraſcetur: dentibus ſuis fre-
met ꝛ tabeſcet: deſideriū pctōꝝ peribit.

Um iam frequenter ſolū poſuerit: alleluia:
videamus a diectio iſta nominū quid velit
intelligi. Aggeus et Zacharias prophete
fuerūt: qui poſt tranſmigratonē babylonie
ſub Dario rege longo poſt tēpore prophe-
tauerūt: ꝙ̄ iſta ſint cantata. Reuerſi enim in hieruſalē
patriā ſuam: cū reparari templū viderent: laudes dñi
magna exultatione ꝓfuderūt. Ad quā ſimilitudinē ⁊
hic pſalmꝰ itegerrimi alphabeti lr̄is quaſi regulis au-
reis noſcit̄ eſſe cōtextꝰ: quē poſt abſolutionē peccatoꝝ
ꝑfectiſſimā debeat chriſtianus alacritate cantare. Et
memēto ꝙ inſtitutor fideliū hic quartus eſt pſalmus.
Oſtēdit eñ poſt liberationē delictoꝝ quāta ſint bona
fideliū: ⁊ que ſit retributio perfidoꝝ. Diuiſio.
Er totum pſalmū ꝓpheta loquitur. Prima
admonitione quid faciat beatꝰ vir: ⁊ quāta
bona dñi gratia mereatur oſtendit. Cōtinet
autem litteras ſex. Secunda aduentum dñi
ſignificat ſaluatoris: per quē hoīes ex pec-
catoribus ⁊ impijs in eternū beati eſſe promerentur.
Que diuiſio tredecim litteras hebraicas noſcitur cō
tinere. In tertia parte cōtraria impijs ꝯuenire teſtat̄.
Que reſiduas habet litteras tres. Expoſitio.
Aleph Eatus vir qui timet dominū: in mandatis
Beth eius † cupiet nimis.) Diuerſis modis bea-
Al. volet tus vir in medium deducitur: ne diſſimula
tione aliqua eius appetētia negligat̄. De-
cet enim animo nos frequenter reuoluere:
vnde ꝓbamur ſub eternitate gaudere. Sed cū beati-
tudo nulla ſit ſub timore mūdano qui potius miſeros
facit: manifeſtū eſt tamē nulla eterna reperiri gaudia:
niſi que dñi fuerint timore preparata. Ipſo enim com
pellēte deſideramus: quod nos beatos poſſit efficere.
Deinde ſic ſequitur. In mādatis eius cupiet nimis:
quod ꝑ timorē dñi certū eſt poſſe contingere: qñ dñm
diligēdo metuimus: ne nos a regno ſuo reddat extra-
neos. Beatus ergo qui timet dñm ⁊c̄. ſpecies eſt duo-
DEF decime definitionis: que grece dicit̄ Cata epenon: la-
Gimel tine ꝑ laudē. (Potens in terra erit ſemen eius: gene-
Deleth ratio rectoꝝ benedicetur.) Iam illius beati quē ſupe-
rius dixit premia deſcribuntur. Sed cū ipſe predicet
humiles ſibi eſſe gratiſſimos: ita vt iuſti eiꝰ pauperes
dicātur: Queramꝰ in qua terra potētes dicant̄ effici:
qui hic ꝓbātur eſſe deriſui: In illa ſcilicet qua cū dño
regnaturi ſunt ſancti: vbi non diuitie humane: nec ho-
nores tēporales faciūt potentes: ſed cōtemplatio dñi
et ſine fine laudatio. Ipſa reuera eſt potentia cui non
ſuccedit infirmitas: ſed quod eſſe meruerit eterna feli
citate cuſtodit. Semen / operas ſignificat bonoꝝ rerū
que in hoc ſeculo velut ſemina iaciuntur: vt fructꝰ fu-
ture meſſis adoleſcat. Generatio aūt rectoꝝ dicit̄: non
iſta carnis: ſed illa que imitatione iuſtoꝝ per ſimilitu
dines operū noſcitur eſſe ꝓpagata. Unde ⁊ diabolus
peccatores filios habere memoratur: quibꝰ dictū eſt.
Joan. 8. Uos a patre diabolo eſtis. (Gloria et diuitie in domo
He eius: ⁊ iuſticia eius manet in ſeculū ſeculi.) Adhuc in
Uau bonis beati ꝓmiſſa deſcriptio ꝑſeuerat. Beati domꝰ:
eſt mentis ſecretū: vbi diuitias ſanctas ⁊ gloriā per-
petuā reponit quiſquis dñi precepta cōpleuerit. Sed
illa gloria nō habet finem: ille diuitie nō maligna ſur-
reptione diſpereūt: ſed de dñi mandatis veniūt: vnde
quicqd acquiritur: perenni integritate ſeruat̄. Deniꝙ
ſic ſequit̄. Et iuſticia eiꝰ manet in ſeculū ſeculi. Iuſti-
cia quidē hoīs dicitur: ſed que deo largiēte preſtatur.
Nam cū ſit nomen generale: aduertit̄ tamē ꝓpria: cū
diuina diſpenſatione ad vnūquēꝙ hominē res ꝯceſſa
ꝑuenerit. Et ne aliquis ſe tēporaliter exiſtimaret fieri
beatū addidit. Manet in ſeculū ſeculi. Hactenꝰ beati
illius bona narrata ſunt: nūc vnde fieri poſſit btūs edi
cit̄: ne tm̄ deſideriū mouiſſe: nō etiā ⁊ cauſam docuiſſe
videretur. (Exortū eſt in tenebris lumen rectis corde: Zai
miſericors ⁊ miſerator ⁊ iuſtus † dñs.) Uenit ad admo Heth
nitionē ſecūdā: in qua dñi primus ſignificat̄ aduētus: Al. non hȝ.
qui cōfitentes beatos fecit: ⁊ ſupbos ꝓ ſua iniquitate
dānauit. Sed iſte aduentus dñi / mirabili proprietate
deſcribit̄. Uenit enim lux que ſuperat oēm lucē. Et vt
gratior eſſet adiecit In tenebris: non iſtas quas ſolis
facit abſentia: ſed que peccatoꝝ magis preſentia tene
breſcūt. Intꝰ ſunt eñ in corde iſte tenebre: vbi ſol mū-
danus nō poſſit accedere: quas illud lumē expellit: qḋ
mortē vicit ⁊ delicta cōtriuit. Sed cū rectis corde di-
uerſi ab iſto lumine ſeparant̄. Sequitur. Miſericors
et miſerator ⁊ iuſtꝰ dñs. Pauca ſunt qdē v̄ba: ſed oīm
creaturarū rōnaliū actꝰ amplexantia. Nā qui ꝯfiten-
tur habēt miſericordē: qui cōtemnūt iuſtū ſine dubio
ſuſtinebūt. [Iocūdus homo q̄ miſeretur ⁊ cōmodat: Teth
diſponet ſermones ſuos in iudicio]. Iocūdū dicit: nō Ioth
tā hoībus acceptū ꝙ̄ deo gratū. Qui miſeret̄: id eſt q̄
egentibꝰ donat. Cōmodat vero qui recepturus aliqḋ
in hoc mūdo ſperātibꝰ in neceſſitate mutuat̄: ſicut di-
cit in euāgelio. Omni petenti te da: ⁊ volenti mutuari Luc. 6.
ab ſ te ne ꝓhibeas eū: q: ⁊ hoc nō minima merces eſt
ad ꝑſens ſeruare periclitantē: ⁊ fideliter recipere ſolā
preſtite pecunie quātitatē. Poteſt aūt intelligi vt hoc
qḋ miſeretur: id eſt qḋ pauperibꝰ donat cōmodare vi-
deat̄: qñ dat homo tpalia / recepturꝰ eterna. Sed licet
vtraꝙ ad manuales videant̄ opas ꝑtinere: tñ nō ſolū
de pecunia miſerendū dicit pauperi: aut ſperātibꝰ cō-
modādū: ſed de oī bñficio quo indigere cognoſcit̄ de-
ſtiturꝰ. Unde ipigri debemꝰ facere oē qḋ poteſt alteri
ſubuenire. Sequit̄. Diſponet ſermones ſuos ī iudicio
Diſpoſitio ſmonū ordinē ſignificat imꝑturbatū atꝙ
trāquillū: q̄ ꝓbabili rōne narrat̄. Uenientī q̄ppe pr̄ifa-
milias dicēdū eſt. Dñe qnꝙ talēta dediſti michi: ecce Matth. 25.
alia quinꝙ ſuplucratꝰ ſum. Ipſe ergo diſponet in iu-
dicio ſermones ſuos: q̄ ſe dñi dona geminaſſe ꝓbaue-
rit: nō vt ille q̄ ſuffoſſum talentū cautela ſterili ⁊ noxia
parcitate ſeruauit. Qḋ pōt etiā ⁊ ad illos ꝑtinere q̄ di
uinas ſcripturas munere dñi ꝑſcrutatas: aut ifructuo
ſa taciturnitate retinent: aut pia volūtate diſſemināt. Caph
[Quia in † ſeculū nō cōmouebit̄. In memoria eterna Lamech
erit iuſtus]. Reddit cauſam quare vir iuſtꝰ diſponat Al. eternū
ſermones ſuos in iudicio: ſcȝ q: in ſclm nō cōmouebit̄
id eſt a grā dñi nullatenꝰ ſeparat̄. Sequit̄. In memo-
ria eterna erit iuſtꝰ. In memoria vtiꝙ eterna erit iu-
ſtus: q: vocat̄ ad ꝓmiū. Impijs eñ dr̄: Non noui vos. Luc. 15.
Qua propter ſicut illi q̄ deputant̄ ad penā de mēte ꝓ-
hibent̄ excedere: ita iſti ꝓpter btītudinē ꝑcipiendā in Mem
memoria dicunt̄ dñi ꝑmanere. [Ab † auditu malo nō Nun
timebit. Paratū † eſt cor eiꝰ ſperare in dño.] Illū au- Al. audi-
ditū malū dicit: quē audituri ſunt impij. Ite in ignem tiōe mala
eternū: ⁊ reliqua. Malus eñ illis videt̄ qui iuſta ſeue- Al. non hȝ.
ritate plectendi ſunt: quia fas dici nō eſt / niſi iuſtū dñi Mat. 25.
ſꝑ eſſe iudiciū. Et ne ſolū btōs putares penas noxias
nō timere: ſequit̄. Paratū eſt cor eiꝰ ſperare in dño: vt
ꝓmiſſa ipſiꝰ ꝑcipiant: q̄ ſeculi illecebras eiꝰ iuuamine
calcauerūt. Quibus ipſe dicturus eſt. Uenite bñdicti Ibidem.
patris mei percipite regnū quod vobis paratū eſt a b
origine mūdi. Cor aūt poſitū eſt pro recte mētis affe-
ctu: qḋ ſine aliqua cunctatione ꝓmiſſa nouit expetere.

Samech [Confirmatũ eſt cor eius non cõmouebit donec † vi-
AIN deat inimicos ſuos.] Quia paratum fuerat cor beati
Al. deſpi- ſperare in dño:conſequenter adiunctũ eſt. Confirma-
ciat. tum eſt cor eius. Omnia enim caduca cõtẽnit:qui illa
fuerit dilectione completus. Confirmatur ergo cor
iuſti:cum nulla ſeculi felicitate molleſcit:⁊ peccatorũ
hic reſpiciens potentiã:expectat potius eorꝫ ruinam.
In hoc enim mũdo inimicos patitur potẽtes videre:
vt ibi eos poſſit humiliatos aſpicere. Sed cũ hic vi-
deamus inimicos noſtros eſſe carnales qui nobiſcum
aliqua aduerſitate cõfligũt: ſpirituales vult intelligi
nequitias:quas hic penit⁹ non videm⁹:ſed in illa nos
certũ eſt iudicatione cognoſcere. Et cũ dicit. Donec
videat inimicos ſuos:ſubaudiendum eſt: humiliatos
atqꝫ cõtritos. O diſpenſatio ſancta creatoris:qui tũc
Phe eos facit videri cum poſſint eſſe deriſui non timori.
Sade [Diſperſit dedit pauperib⁹:iuſticia eius manet in ſe-
Coph culũ ſeculi:cornu eius exaltabitur in gloria.] Hec ſen
Matth. 19. tẽtia ad illud ꝑceptũ dñicũ ptinet. Si vis eſſe pfect⁹:
vende oĩa tua ⁊ da pauperibus: ⁊ veni ſequere me.
Ipſa eſt diſperſio que feliciter congregat:ipſa eroga-
tio que celorũ regna mercatur. Hec qui fecerit iuſti-
ciam operatur: quia domini precepta compleuit:⁊ in
hoc illi ꝑmanet:quoniã ab illo auctore eterna recipit
bona qui condidit ſecula. Sequitur. Cornu eius exal
tabitur in gloria. Cornu pro poteſtate poni ſepe iam
Daniel. 7. dictũ eſt:ſicut Daniel ꝓpheta teſtatur dicens. Quat-
tuor autem cornua/quattuor regna ſunt: quã neceſſe
eſt illis ibi dari qui hic videbantur pia humilitate ꝓ-
ſtrati. Hactenus de beatorum bonis locutus eſt: nũc
Res pſalmum de impiorũ afflictione concludit. [Pecca-
Sin tor videbit ⁊ iraſcetur:dẽtibus ſuis fremit ⁊ tabeſcit:
Thau deſiderium peccatorum peribit.] Poſtq̃ beati defini
tionem dixit ⁊ premia. In tertia parte peccatorũ no-
SCHE. tauit inuidiam. Que figura dicitur Paradigma:quo-
tiens beatorũ hortamur bonis: malorũ autem deter-
remur exẽplis. Hoc enim ſchema in his pſalmis o-
bus inuenitur:qui loquuntur de inſtitutione beatorũ:
q̃uis ⁊ alibi interdum reperiatur apeatum: ſicut ⁊ in
primo pſalmo conſtat effectum. Iraſcitur dixit: ſciꝫ
ſibi qui noluerunt a prauitate ſuſpendi. Vident enim
ſe preſumpſiſſe quondã de gloria caduca:de poteſta-
te fugitiua: ⁊ alios beatitudinem accipere que neſcit
aliquando deſinere. Ira iuſta:indignatio vera:ſed nõ
proficua tẽporibus vltionis. Potuerant enim ibi non
indignari ſi hic ſuis vitijs redderentur infenſi. Sequi
tur. Dentibus ſuis fremit ⁊ tabeſcit. Peccator ⁊ inui
dus:in ſua fluctuans malignitate deſcribitur:ira cor-
dis ſue malum quidem retinens: ſed nulli vltra noci-
turus. Hic enim impie cõmouebatur vt alterum le-
deret: ibi iuſte ſibi iraſcitur: quoniã pro ſua maligni-
Eſa. 57. tate punitur. Sic ⁊ Eſaias ait. Non eſt pax impijs di
cit dominus. Nam fremit⁹ eius hoc agit vt tabeſcat:
impetus vt deficiat: ſe iam dentibus ſuis mordet: ſe
proprio dolore caſtigat:exigens a ſe cruciatus: quos
hic ſuſtinere cogebat innoxios. Adiecit. Deſiderium
peccatorum peribit: ſcilicet quia ſicut illic vota bea-
torum in regno dei plantata florebunt: ita peccatorũ
deſideria ſucciſa marceſcent. Concluſio.

Quam pulchre alphabeto deſcendente beat⁹ iſte
deſcriptus eſt: vt ſimul facta ei⁹ narraren-
tur ⁊ premia. Quis ſe videre non credat: que ſancta
veritas pollicetur? Sed ipſe nos faciat accipere quod
iam conceſſit audire. Hoc enim alphabetũ/ quo car-
men iſtud impletum eſt: ad perfectionem ſapientie
pertinere non dubium eſt: per quod ⁊ diuinarum re-
rum intellectus agnoſcitur: et imperitie culpa decli-
natur. Sic conſtat pſalmos diuerſa ſuauitate varia-
tos: vt humana imbecillitas diſcendi non poſſit ſuſti-
nere faſtidia.

Explicit expoſitio in pſalmum. cxi.

Alleluia. Cxij.

Laudate pueri dñm: laudate
nomen dñi. Sit nomen dñi
benedictũ: ex hoc nũc et vſqꝫ
in ſeculum. A ſolis ortu vſqꝫ
ad occaſum: laudabile nomẽ
dñi. Excelſus ſup oẽs gẽtes
dñs: et ſup celos gloria ei⁹. Quis ſicut dñs
deus noſter qui in altis habitat: et humilia
reſpicit in celo ⁊ in terra. Suſcitans a terra
inopem: ⁊ de ſtercore erigens pauperẽ. Vt
collocet eum cũ principibus: cuꝫ principib⁹
populi ſui. Qui habitare facit ſterilẽ in do-
mo: matrem filiorum letantem.

Ecce verba tituli ſui ſubſequens pſalmus
exponit. Nam cum ſit: Alleluia: laudate
dñm: ita et ipſe fecit initium magiſter ve-
rus: doctor egregius: cuius neſcit ſermo
fallere: quia de veritatis fonte cõſtat ema
nare. Quid enim dici poteſt certius: q̃ vbi rerũ pre-
ceptor proprius probatur expoſitor? Diuiſio.

Propheta Dauid/ pſalmi textum ſub bre-
uitate tranſcurrens: Prima parte com-
monet deuotos vt laudes domino iugiter
exoluant: ⁊ in toto orbe predicare non de-
ſinant. Secunda parte/ ipſe facit qđ alios
monet: vt magiſter verus non tam verbo q̃ docere vi-
deatur exemplo. Expoſitio.

Laudate pueri dominum: laudate nomen
domini]. Conſtat hoc nomen ſimplicibus
et puriſſimis dari: quãdo ⁊ ipſe dominus
puer vocatur: ſicut eſt illud. Puer natus Eſa. 9.
eſt nobis. Iſtam ſiquidem etatem pro in-
nocentia ſua a domino conſtat electam. Dicit enim
diſcipulis ſuis. Sinite ad me paruulos venire: talium Matth. 19.
eſt enim regnum celorum. Merito ergo hos prophe-
ta cõmonet laudes domino debere cantare: qui corde
puro ad eas videntur accedere. Non enim hic etas eſt
electa ſed puritas. Reſpice quoqꝫ in hac repetitione
quandam eſſe diſtantiam. Dominũ laudat: qui ſe pro-
babili actione cõmendat. Nomẽ dñi idem laudat: qui
virtutes eius ſancta predicatione ꝯcelebrat. [Sit no-
men domini benedictũ: ex hoc nunc ⁊ vſqꝫ in ſeculũ].
Ne forte ſibi momentaneam laudem pueri crederent
imperatam: dicit ⁊ modo in hoc ſeculo predicandum:
et in illa quoqꝫ eternitate laudandum. Sed ne vel hoc
localiter poſſet itelligi: ſubter dicit quẽadmodũ vbiqꝫ
laudetur. [A ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum: † laudate no Al. lauda-
men domini]. Hic vniuerſalem deſignat eccleſiam: vt bile
per totum mundũ cuius fabricator eſt chriſtus: eius
preconia debeant non taceri. Iuſta cõmonitio eſt do-
mini ſalutaris iniunctio: vt creatorem ſuum creatura
cognoſcat: eumqꝫ magnificare debeat: quatenus eius
laudibus ſemꝑ accreſcat. Hoc ſchema dicitur Peri- SCHE.
phraſis: latine per circuitũ. In alijs quippe locis per
orbẽ: in alijs ex quattuor cardinibus: hic aũt per ſolis

curſum quaſi per quandā lineam declaratus eſt mun-
dus. (Excelſus ſuper omnes gentes dñs: et ſup celos
gloria eius.) Per has duas partes: vniuerſas vult in-
telligi creaturas. Gentes: terrena cūcta ſuſcipiamus.
Celos: aduertamus vniuerſa celeſtia: quib ſup oīa pro-
batur excelſus: cui ipſi quoqꝫ celi ſubiecti ſunt: ſicut in
Pſ.107. alio pſalmo legitur. Exaltare ſup celos deus: et ſuper
omnē terrā gloria tua. Siue gentes: carnales hoīes:
celos vero ſpūales debemus accipere: vt ſup omnes
creaturas altiſſimus ſentiatur: qui cunctarū rerū con-
ditor eſſe dinoſcitur. (Quis ſicut dñs de⁹ noſter: qui
in altis habitat.) Venit ad ſecundā partē: in qua iam
ipſe laudes dñicas ex factis eius letus exoluit. Dum:
quis dicitur: nemo alius ſignificatur: qui tamen ꝓpria
potētie ſue maieſtate glorietur. Qui in altis habitat:
id eſt in excelſis creaturis ſuis: quas ipſe magnas facit:
cū in eis habitare dignatur: vt ſunt angeli boni: ſancti
eius: ⁊ relique poteſtates: q̄ preſentie ipſius dignitate
grandeſcūt. Sed ne putares iſtā amplitudinē humi-
lia velle deſpicere: vide quid ſequitur. (Et humilia re-
ſpicit in celo ⁊ in terra.) Exponitur qđ ſuperius dictū
eſt. Qui in altis habitat. Ipſe enim humilia reſpicit:
vt fiant eius dono ſemꝑ altiſſima. Illi enim ſupra piā
humilitatē ſedes eſt: ipſaꝫ viſitat que nichil in ſe ſpe-
rans: ſed ſola dñi largitate preſumit. Sed iſtā humili-
tatē in qualitate mentis accipe: non in poſitione ter-
rarū. Sequitur enim. In celo ⁊ in terra. Que eſt in ce
lo humilitas: niſi illa ſcilicet in qua humilitate ſua ſan
cti angeli placuerūt? Virtutes oīes celoꝝ ipſa laude
precelſe ſunt: et quicq̄d fideliter humile fuerit: ibi dei
ſedes ⁊ eterna potētia reperitur. In terra enim quod
dicit: ſignificat ſanctos viros: de quibus ſcriptū eſt.
Iſa.66. Super quē requieſcit ſpiritus meus: niſi ſuper humi-
lem ⁊ quietū ⁊ trementē verba mea? Sic in celo et in
terra humilitas deo placita reperit: ſicut ſuperbia ꝓ-
batur exoſa: per quā diabol⁹ cecidit: per quā homines
in tartari penetrale merguntur. Erubeſcant elati: et ſe
ipſi accepta ratione cōuincant. Vbi credūt locum ha-
bere ſuperbiam: cū celū ⁊ terrā ab humilitate videāt
occupata? (Suſcitans a terra inopē: ⁊ de ſtercore eri-
gens pauperem.) Hoc beneficiū non ſibi ſoli inopes
vendicent et egentes. Nam de ſtercore et paupertate
erigitur: quiſquis de hac labe corporis per dei gratiā
ſubleuatur. Rex deniqꝫ ipſe mundanus inops eſt mu-
nerū dei ⁊ in ſtercore voluitur: cui carnis vitia domi-
nant. Eleuat ergo ab iſtis domin⁹ quoſlibet ordines:
quoſlibet etates: cum miſericordie ſue dona largitur.
(Vt collocet eum cū principibus: cū principibus po-
puli ſui.) Declarat ad quid pauperis et inopis perue-
nire poſſit erectio: ſcilicet vt collocetur cum princi-
pibus populi. Principes enim populi ſunt: patriarche/
prophete/ apoſtoli/ et quicūqꝫ deo probabili cōuerſa-
tione placuerūt. Sed hic principatum / non honorem
credas qui hominum ſuffragio conquiritur: ſed illum
qui domino largiente preſtatur: qui humilitate altus
eſt: qui fidei certus: qui mētis robore ſolidatus. Nam
quod addidit: Populi ſui: ſignificat eccleſiam catho-
licā: que toto orbe diffuſa eſt. (Qui habitare facit ſte-
rilem in domo: matrem filiorum letantem.) Hic facta
eſt concluſio ſuperiorū ſenſuum: et deſcendentiū pul-
chritudo verborū. Nam quod dixit: ſuſcitans a terra
inopem/ et de ſtercore erigens pauperem: vt collocet
eum cum principibus: cū principibus populi ſui: ex-
ponit vbi hoc fieri poſſit: ſcilicet in eccleſia: que ante
aduentum ſponſi ſui ſterilis fuerat. Sed facta eſt ma-
ter leta filiorū: quando predicatiōibus apoſtolorum
ex aqua et ſpiritu ſancto copioſos filios in toto orbe
ꝓcreauit. Quondā fuſca/ nūc pulchra: que per aquā
fecundiſſimā parit: et virginitatē ſuam glorioſa inte-
gritate cuſtodit. Ipſa fuit igitur ſterilis: quaꝫ dñs in
domo ſua habitare facit letātē: de partu ſcilicet ⁊ nu
meroſitate ſanctorū. Concluſio.

Vehementer admiror quotiens iſtum nume-
rum reperio/ ingētium ſacramē
torū honore pleniſſimū. Ipſe enim calculus apoſto-
los complectitur: ipſe iſraeliticum populum diuiſit in
tribubus: futurā illam (ſicut pater Hieronymus ait)
ſignificans beatitudinem duodenaria quantitate di
ſtingui. Verbi gratia: vt primū locum habeāt apoſto
li: ſecundum ꝓphete: tertium martyres: quartū infan
tes poſt baptiſmū rapti: quintum virgines: ſextū re-
cte penitentes: vt ſic vſqꝫ ad duodecim partes per di
uerſas meritorū diſtantias gaudeatur. Hoc tangere
videtur apoſtolus cum dicit: Alia claritas ſolis: alia 1.Cor.15.
claritas lune: alia claritas ſtellarum. Et alibi. Stella Ibidem.
a ſtella differt in claritate: ſic erit et reſurrectio mor-
tuorū. Quapropter iſte pſalmus poſt cēteſimū duo-
denario numero conſtitutus/ future nobis beatitudi-
nis imaginem compromittit: quando ad illam eterne
letitie ſimilitudinem iugiter dominum a pueris preci
pit eſſe laudandum.

Explicit expoſitio in pſalmum .112.

Alleluia. Cxiij.

IN exitu iſrael de egypto: do-
mus iacob de populo barba
ro. Facta eſt iudea ſanctifica
tio eius: iſrael poteſtas eius.
Mare vidit ⁊ fugit: iordanis
cōuerſus eſt retrorſuꝫ. Mon
tes exultauerunt vt arietes: et colles ſicut
agni ouium. Quid eſt tibi mare q̄ fugiſti: ⁊
tu iordanis quia conuerſus es retrorſum?
Montes exultaſtis vt arietes: et colles ſi-
cut agni ouium. A facie domini mota eſt ter
ra: a facie dei iacob. Qui cōuertit petram in
ſtagna aquarum: ⁊ rupem in fontes aquarū
Nō nobis domine nō nobis: ſed nomini tuo
da gloriam. Super miſericordia tua ⁊ veri-
tate tua: nequādo dicant gētes vbi eſt deus
eoꝝ. Deus autem noſter in celo: omnia que-
cunqꝫ voluit fecit. Simulachra gentium ar-
gentum et aurum: opera manuum hominū.
Os habent et non loquētur: oculos habent
et non videbunt. Aures habent et non au-
dient: nares habent ⁊ non odorabunt. Ma-
nus habent ⁊ non palpabunt: pedes habent
⁊ non ambulabunt/ nō clamabunt in guttu-
re ſuo. Similes illis fiant qui faciunt ea: et
omnes qui cōfidunt in eis. Domus iſrael ſpe
rauit in domino: adiutor eorum ⁊ protector
eorum eſt. Domus aaron ſperauit in domi-
no: adiutor eorum/ et protector eorum eſt.
Qui timēt dñm ſperauerūt in dño: adiutor

coꝝ ꝛ ꝓtector coꝝ eſt. Dñs memoꝛ fuit nr̃i:
et bñdixit nobis. Bñdixit domui iſrael: bñ-
dixit domui aaron. Bñdixit oĩbus q̃ timent
dñm: puſillis cũ maioꝛib⁹. Adijciat dñs ſuꝑ
vos: ſuꝑ vos et ſuꝑ filios veſtros. Bñdicti
vos a dño: qui fecit celũ ꝛ terram. Celũ celi
dño: terrã autẽ dedit filijs hoĩm. Non moꝛ-
tui laudabũt te dñe: neq̨ oẽs qui deſcendũt
in infernũ. Sed nos qui viuimus bñdicim⁹
dño: ex hoc nunc ꝛ vſq̨ in ſeculum.

Um tã multi pſalmoꝝ preceſſerint: et alij quoq̨ ſecuturi ſint: qui alleluia prenotent non incaſſum tot pſalmi tali capite videnẽ oꝛnari. Nã ſicut in melodia: hoc cõpoſitũ nomen diuerſos tonos recipit: ita ꝛ multi-plices cauſas ad vim ſue ꝑdicationis aſſumit. Nõ eñi vno modo dicitur: Laudate dñm: ſed ſicut ex diuerſis actib⁹ laus iſta colligit: ita ꝛ alleluia varijs negocijs ꝛ cõpetentib⁹ narrationib⁹ applicatur. Eſt enim intẽtio pſalmi iſtius: vt ab initio hebraici ppl̃i ꝑ magna mira-cula plenitudinẽ legis (qui eſt dñs chriſt⁹) mũdo pre-ſtitã nũciaret: ꝑ quas ſimilitudines rerũ ꝛ hodie vnũ-quẽq̨ liberari approbat chriſtianũ. Diuiſio.

Er totũ pſalmũ propheta loquitur. Pꝛimo cõmemoꝛat q̃ miracula dñs hebꝛeis preſti-terit ꝛ populo chriſtiano. Secũdo ſub in-terrogatione dicit cur fugerit mare: quare curſum ſuũ ioꝛdanis retinuit; reſponſionẽ gratiſſimã iungens: a facie dñi terrã fuiſſe cõmotam. Tertio ſimulachra gentiũ inutilia demonſtrat adoꝛa-toꝛib⁹ ſuis: et religio dñi q̃ ſit vtilis ꝛ ſaluberrima ꝓ-prijs cultoꝛibus cõſequẽter exponit. Expoſitio.

Al. de — N exitu iſrael † ex egypto: domus iacob de pplõ barbaro.) Hic exitũ illũ debem⁹ acci-pere: qñ nos a pctõꝝ vinculis ꝯtingit exire. Tũc eñi ab egyptioꝝ: id eſt a demonũ tur-ba liberamur: qñ barbarice ſeueritatis illi⁹ tura nõ patimur: ꝛ vere reddimur iſraelite: cũ pompe mũdi huius a noſtra ceperint mẽte diſcedere. Barba-
ETy. — rus aũt a barba ꝛ rure dict⁹ eſt: ꝙ nunq̃ in vrbe vixe-rit: ſed ſemꝑ vt fera in agris habitaſſe noſcat. Domus vero iacob veraciter efficimur: qñ chriſtiani dogmatis ꝓcepta ſeruamus. (Facta eſt iudea ſanctificatio eius:
Al. non hʒ. — iſrael poteſtas ei⁹: † iſrael regnabit in ea.) Tria iſta co-mata verſus huius diuiſa expoſitione noſcam⁹. Iudã dicimus: non ſolũ ad hebꝛeoꝝ ꝑtinere nationẽ: ſed ad oẽs fideles poſſe reſpicere. Verũ eñi iuda: ſaluatoꝛ eſt dñs: in quo regnũ ꝛ poteſtas iſraelitarũ: id eſt vidẽtiũ deũ noſcitur eſſe ꝑpetuũ. Ita qui eum circũciſo coꝛde ſequuntur: iudei veraciter nũcupantur. Poteſtas aũt eius iſrael dicta eſt: qñ in ipſo magna miracula ꝓprie alleluia virtutis oſtẽdit. Nã vbi ille nõ habet poteſta-tem: qui oĩa facit q̃ vult in celo ꝛ in terra? Sequitur. Iſrael regnabit in ea: ſcilicet qñ vir vidẽs deũ in bea-ta illa cõgregatione regnabit: vbi ſancti ſunt oĩmodis cõgregãdi. (Mare vidit ꝛ fugit: ioꝛdanis cõuerſus eſt retroꝛſum.) Videns propheta ingentiũ miraculoꝛũ ſe mole ſuperari: vitioꝝ oĩm cauſas duab⁹ alluſionibus pleniſſima breuitate cõcluſit. Mare: frequẽter dixim⁹ peccatores iſtius ſeculi debere ſuſcipi: q̃ mole vndarũ tumidis cogitationib⁹ fluctuãt. Ioꝛdanẽ vero ꝑ quo-libet flumine debemus accipere: qui varijs deſiderijs hoĩes rapiũt: ꝛ in mare illud magnũ nefanda precipi-tatione deducũt. Iſta enim duo q̃ genus humanũ di-uerſa delectatione rapiebant: aduentu dñi reſpecto: a ſuis ꝯſuetudinib⁹ retroꝛſum ꝑcipitata redierũt. Et li-cet hec hyſtoꝛia referat in veteri teſtamẽto: alijs tamẽ hic ꝟbis ꝛ ſĩitudinib⁹ indicat: vt euidẽter animaduer-teremus antiqua illa facta ſpũali intelligentia ſalutis noſtre indicia nũciaſſe. (Montes exultauerũt vt arie-
tes: ꝛ colles † velut agni ouiũ.) Paulatim euidentius — Al. ſicut
deſcẽdit ad tẽpoꝛa chriſtiana. Montes: apl̃os ꝛ euan-geliſtas vel oẽs verbi predicatoꝛes accipi poſſe mani-feſtum eſt: qui ꝛ ſupernã lucẽ a terris ceteris pꝛimitus
acceperũt. Et merito montes appellati ſunt: propter — DOS.
ſanctitatis ampliſſimũ cacumẽ: ꝛ fidei ſolidiſſimã fir-mitatẽ. Iſti enim exultauerũt in operibus ſuis tanq̃ arietes: qui fideliſſimũ gregẽ ad caulas dñi diuino iu-uamine ꝑducebãt. Colles aũt: mediocritatẽ ſignificat late credentium: quoꝝ pectoꝛa fidei ſemina efficaciter
acceperũt. Colles eñi dicti ſunt a colendo. Iſta enim — ETy.
ſpũaliter aduertere nos debere ratio ipſa cõpellit: qñ ad litterã oĩmodis ꝓbantur abſurda. Et ideo reſpice: qua ſuauitate pꝛioꝛes ſimilitudines ad hãc intelligen-tiam videnẽ eſſe perducte: vt ſibi oĩa pulcherrima col-latione reſpondeant. (Quid eſt tibi mare q̃d fugiſti: ꝛ
tu ioꝛdanis † quare cõuerſus es retroꝛſum?) Secũdũ — Al. quia
ingreditur modũ: in quo decoꝛa interrogatio premit-titur: vt dulciſſima reſponſio ſubſequatur. Que figu-
ra dicitur Peuſis ꝛ Apocriſis: latine percũctatio atq̨ — SCHE.
reſponſio. Requiritur enim mare: diſcutitur fluuius cur ſuas cõſuetudines perdiderũt: vt ipſa greſſus de-fixerint: que pridẽ inuoluta oĩa rapiebãt. Et bene ad-ditũ eſt Retroꝛſum: qñ vniuerſe correctiones tũc no-bis proueniũt: quãdo dñi beneficio noſtra ſe inſtituta cõuertunt. Nam quod pene ipſa repetijt que ſuperius dixit Quid eſt tibi mare q̃d fugiſti: et tu ioꝛdanis q̃re
cõuerſus es retroꝛſum: alia figura eſt Epanodos: id eſt — SCHE.
repetitio rerũ: que iunctim dicta ſunt. (Montes quare
exultaſtis † vt arietes: et colles † velut agni ouium.) — Al. nõ hʒ.
Pꝛioꝛũ verſuum oꝛdinẽ cuſtodiuit. Sic enim ſub alio — Al. ſicut
modo ꝛ hic ſunt poſiti: ſicut in pꝛima diuiſione viden-tur eſſe narrati. Interrogat enim ſeculũ per mare vel fluuium: quid fuerit ꝙ eius ligamenta ſoluta ſint. Et qñ erat vera reſponſio ſecutura: et illos quoq̨ inter-rogat qui exultaſſe precipue videbantur. Unus enim auctoꝛ ꝛ illa fecit obſtupeſcere: et hec preſtitit fixa ꝓ-
ſperitate gaudere. (A facie dñi † commota eſt terra: a — Al. mota
facie dei iacob.) Secuta eſt competẽs que parabatur vtriſq̨ reſponſio. Audite conuerſi: audite fideliſſimi chriſtiani cõmotionẽ iſtam: id eſt permutationẽ que humane terre feliciter euenit: non factã tremoꝛe mon-tium: ſed proſpera cõuerſione populoꝛũ. Nam ſi que-ras quid ſit dñs: audi deus iacob. Ipſo enim miſeri-coꝛditer apparente ab eius facie: id eſt preſentia ſalu-tariter terra cõmota eſt: que moꝛtis ſtupoꝛe pigra ri-guerat: q̃ tamẽ ſic a ſua ſuꝑſtitiõe cõmota eſt: vt in cul-tura dñi eterno fixa roboꝛe ꝑmaneret. (Qui cõuertit
petrã in ſtagna aquarũ: † et rupes in fontes aquarũ.) — Al. rupem
Petram: vt arbitroꝛ: ideo eoꝛũ duriciã debemus aduer-tere: quã in ſacri baptiſmatis ſtagna cõuertit: cũ eos ad religionẽ fecit venire tranquillã. Quã ſimilitudinẽ
dñs in euangelio dicit. Potens eſt dñs de lapidibus — Matth. 3.
iſtis ſuſcitare filios abꝛae. Idẽ rupes: hoc eſt arida et dura coꝛda gentiliũ: diuini eloquij manare fecit fon-tes irriguos: vt qui ante ſterilibus ſuꝑſtitionib⁹ ſicca-bantur: poſt auditi fuerint verbi celeſtis predicatiões influere copioſas. Hactẽ⁹ ſuperioꝛes verſus ꝑ figu-

SCHE. ram Parabole noſcũtur eſſe decurſi.(Non nobis do-
mine non nobis:ſed nomini tuo da gloriã. Super mi-
ſericordia tua et veritate tua.) Cum multa beneficia
dixerit que nobis chriſtus dñs profutura cõceſſurus ni-
mis vera ſubſequitur et affectuoſa petitio: vt propter
nomen ſuũ humano generi preſtaret vtilia: qui proba
bilia merita in peccatorib⁹ nequaq̃ poterat inuenire.
Nam cũ bona largiatur immeritis: ipſius glorie pro-
batur eſſe quod cedit. Sequitur. Super miſericordia
tua ꝛ veritate tua. His duabus rebus: gloriã domini
DMS. poſtulat debere concedi. Miſericordia eſt enim cum
miſeris ac delinquẽtib⁹ peccata dimittit. Ueritas: cũ
beatitudinis future promiſſa reſtituit. Siue vt alij vo
luntcũ iudicaturus eſt impios. Utraſq̃ enim res: ſiue
dum parcit: ſiue dum iudicat: ad gloriã dñi pertinere
manifeſtũ eſt.(Nequando dicant gentes: vbi eſt deus
eorũ.) Subſecuta eſt cauſa: quare dignetur dñs deus
tis miſericordie ſue dona p̃ſtare. Que figura dicitur
SCHE. etymologia: id eſt cauſe redditio. Nefandã quippe im
putationẽ petit amoueri: quã in iſto ſeculo patiuntur
creberrime chriſtiani. Nam quotiens martyrũ corpo
ra diuerſis ſupplicijs affliguntur: ipſa vox eſt tyran-
norũ: ipſa gentiliũ. Ubi eſt deus eorũ? quaſi non poſ-
ſit eripere: quos vt coronet tormẽta patitur ſuſtinere.
Al. nõ hꝫ. (Deus autem noſter in celo † ſurſum: in celo ꝛ in terra
omnia quecũq̃ voluit fecit.) Cõtra dementiũ verba
gentiliũ qui dicũt. Ubi eſt deus tuus: veraciſſima ni-
mis infertur ꝛ abſoluta ſententia. Deũ noſtrũ omnia
facere que vult in celo ꝛ in terra. Nam cũ dicitur. In
celo ſurſum: ſupra omnes creaturas potens eſſe mon
ſtratur. Sequitur. Omnia cũ facere quecũq̃ vel in mi-
nimis vel in maximis creaturis ſuis voluerit operari:
vt eũ omnipotentẽ eſſe cognoſcas: dũ vbiq̃ effectũ ſue
voluntatis oſtendat. (Simulachra gentiũ argentũ et
aurũ: opera manuũ hominũ.) Uenit ad tertiũ modũ:
vbi propheta ſimulachra gentiũ irridet: ꝛ dñm iſrael
CHE. cõgrua laude cõcelebrat. Hoc gen⁹ cauſe dicitur de-
mõſtratiuũ: quod ꝛ vituperationẽ ꝛ laudẽ dinoſcitur
cõtinere. Nam quinq̃ verſibus vituperat deos paga
norꝫ: decẽ vero deũ laudat excelſum: vt ꝛ in ipſa quã-
titate dictorꝫ: rerũ diſcrepantiã monſtraret ambarũ.
Sed qm̃ ſuperius inuiſibilẽ deũ dixerat que vult oia
facientẽ: hic merito irridenda dicit idola: que ad hu-
manitatis formã compoſita: vel ipſis corporeis ſenſi-
bus ꝓbantur extranea. Nã licet ꝛ inueniantur ꝛ enea
et lignea ſimulachra: vilius tamen illud elegit quod
gẽtilitas iudicabat reuerẽtius adorandũ: vt erubeſce
ret colere viliora: quorum et precioſa ꝓbantur iriſa.
Sed ne putares hec ſigna nature alicuius viuam ha
bere ſubſtantiã: ad vilitatẽ dicitur exprimẽdã: deos
DMS. illos gẽtiliũ mortaliũ manibus fabricatos. Pudor eſt
dicere ſimulachra ab illo coli: cui⁹ ipſe auctor potuit
inueniri. Aut quid mortali valeat preſtare: qui niſi vo
luiſſet homo idolũ non potuiſſet exiſtere? Sic ꝛ hiere
mias talia delyramẽta pulchra definitione cõcluſit di
Hiere. 10. cens. Nichil aliud erit/niſi quod voluit eſſe artifices.
Quibus etiã Sedulij (vt ita dixerim) poete veritatis
verſus illi repetendi ſunt. Lignee ligna rogas: ſurdis
clamare videris. A mutis reſponſa petis. Nã ſi que-
ris ſcire quid ſit veraciter deus: audi Eſaiã dicentẽ.
Eſa. 42. Ego dñs: hoc eſt nomen meũ in eternũ: gloriã meam
alteri non dabo: neq̃ virtutes meas ſculptilib⁹. Que
a principio fuit: ecce fiunt vt noua que ego annũcia-
bo: et priuſq̃ manifeſtarẽ ea audire vos feci: qm̃ ego
ſum. Ante me enim non fuit alius deus: ꝛ poſt me nõ
erit. (Os habent et non loquentur: oculos habent et
non videbunt. Aures habent ꝛ non audient: nares ha
bent ꝛ non odorabũt. Manus habent ꝛ nõ palpabũt:
pedes habent ꝛ non ambulabũt: non clamabũt in gut
ture ſuo: † neq̃ enim eſt ſpũs in ore ipſorꝫ.) Et in his Al. non hꝫ.
tribus verſib⁹ veriſſima deſcriptione notati ſunt qui
falſis numinibus ſuis membra hominũ inaniter aſſi-
gnare voluerunt. Nam quid rogo illi opus fuit os qui
loqui non poterat? Quid oculi: qui cõſpicere non va-
lebat? Quid aures: qui nõ erat auditurus? Quid na-
res: qui nullatenus fragrantiã ſentiebat? Nares autẽ ETY.
a gnaritate dicte ſunt: q̃ nos faciãt odorat⁹ agnoſce-
re. Quid man⁹: qui res palpabiles ignorabat? Quid
pedes: qui ſe mouere minime preualebat? Et vt tali-
bus reb⁹ augeretur iriſio: addidit vt nec ipſis quoq̃
animalibus ratione carentib⁹ debeant cõparari: quã-
do in gutture ſuo non habent vel confuſum clamorẽ:
quẽ pecora emittere proprijs quibuſdã vocibus con-
ſuerũt. Sequitur ſententia que cuncta cõcludat: ꝛ ho
minibus ꝛ pecorib⁹ ideo illos incõparabiles inueniri
quia non eſt ſpũs in ore ipſorũ. Uoces enim reddere:
ſiue articulares: ſiue confuſas animantiũ eſſe nõ du-
bium eſt: in quibus aptiſſime longa enumeratio facta
eſt: ne cito paganorũ opprobria finirentur. (Similes
illis fiant qui faciunt ea: et oẽs qui confidũt in eis.)
Audit forſitan paganus et gaudet ſe ſuis numinibus
cõparatũ. Sed intelligat quantũ tali patrocinio po-
tuit proficere: vt de rationabili homine vſq̃ ad inſen-
ſibilia metalla meruerit peruenire. Intelligat culturã
ſuam in dãnationẽ propriam fuiſſe cõuerſam: ꝛ refu-
giat illud adorare: vnde plectibile iudiciũ cognoſci-
tur excepiſſe. Similes quippe illis fiunt qui ſequi ta-
lia decreuerũt. Nec illud omittendum eſt q̃ fabrica-
tores ꝛ cuſtores huius rei vna perculſi probantur eſſe
ſententia. Similis eſt enim iniquitas alios ſuis ope-
ribus decipere: ꝛ cultib⁹ ſe peſſimis obligare. De his
etiam dicit apoſtolus. Qui cõmutauerũt veritatẽ dei Rom. 1.
in mendaciũ: ꝛ coluerunt ꝛ ſeruierũt creature potius
q̃ creatori: qui eſt benedictus in ſecula. Hic etiã illa
figura cõuenire monſtratur: que appellat̃ Sarcoſmos SCHE.
id eſt aduerſarij deriſio violenta: que ipſas quoq̃ cul-
pas penetrare dinoſcitur. (Domus iſrael ſperauit in
dño: adiutor eorꝫ ꝛ protector eorꝫ eſt.) Dãnatis iniqui
tatibus perfidorũ: ad celebranda preconia dñi letus
accedit. Domus iſrael: eccleſiã cognoſcitur fidelium
ſignificare populorꝫ. Ipſa enim ſperat in dño: q̃ mun
dana deſideria ſemper abijciens: ſola ipſius delecta-
tione ꝑfruitur. Et quid ei proueniat: cõſequẽter expo
nit. Adiutor enim ꝛ ꝓtector eius: quia carne laboran
tes in hoc mũdo: inquantũ vtile nouit adiuuat. Pro-
tector: qm̃ animas ſanctas nulla ſinit diabolica frau-
de ſubuerti. (Domus aaron ſperauit in dño: adiutor
eorũ ꝛ ꝓtector eorꝫ eſt.) Quod priore v̾ſu generaliter
dixit: hoc nunc de ſacerdotibus decora iteratione re-
texuit: vt excelſus ordo põtificũ nõ in generali cõme-
moratione ſed ſpeciali preconio laudaret̃. Aaron enĩ
in populo iudeorꝫ primus ſacerdos electus eſt: cuius
cõmemoratione merito ordo ipſe declaratur. (Qui ti-
ment dñm ſperauerũt in dño: adiutor eorũ et ꝓtector
eorꝫ eſt.) Exponit quod ſuperius dixit. Domus iſrael
et domus aaron. Ipſi ſunt enim qui timent dominũ:
et ſperant in dño. Duo enim iſta ſunt: que beatos fa-
ciunt ꝛ felices: quos cõſequitur quod ſuperius dixit:
vt eis ꝛ adiutor ſit dñs ꝛ protector. (Dñs memor fuit
noſtri: ꝛ bñdixit † nos. Benedixit † domũ iſrael: bñdi Al. nobis

Al. domui bñdixit ꝛ domũ aaron.) Hec eadẽ pulchra varietate
congeminat: vt bñdictionẽ dñi preſtari talibus incul-
cata ratione crederemus. Nam cũ dicit: Memor fuit
noſtri: gratiam diuine pietatis oſtendit. Quibus eñ
meritis debebat: vt chriſtus dñs adueniret: qui ꝛ errã
tes populos doceret: ꝛ cõuerſos ſua benedictiõe ſal-
uaret. Benedixit eñ domũ iſrael de ſancte marie vir
ginitate naſcendo. Benedixit quoq; domũ aaron: ſa
cerdotij honore precinctus: ſicut de ipſo in alio pſal-
Pſ.109. mo dictũ eſt: Tu es ſacerdos in eternũ ſm ordinem
Al. oĩbus melchiſedech. (Benedixit ꝛ omñes timentes dñm ꝑ pu
q timent. ſillos cũ maioribus.) Poſt ſpeciales enumerationes
Al. puſillis ad benedictionẽ generalitatis aſcẽdit: vbi ſimul oẽs
benedicũtur qui ſeruire dño pura mente delegerunt.
Hoc eñ fecit in piſcatorib⁹: hoc fecit in regibus: nec
vllũ genus hominũ et credens ꝓbat exceptum: quod
ſit ab eius muneribus alienũ. Que figura dicit Ana-
ſcheſ. cephaleoſis: id eſt recapitulatio: que fit qñ ea que ſu-
perius dicta ſunt latius breuiter in memoriã poſtea
reuocant. (Adijciat dñs ſuper vos: ſup vos/ ꝛ ſuper fi
lios veſtros.) Adijciat/ duplici modo videt intelligi:
ſiue benedictionẽ quã in hoc ſeculo ſanctis ſuis dñs
ꝓ parte cõcedit: ſiue adijciat numero veſtro populos
fideles. Quod ꝛ noſtris tẽporibus facit: ꝛ vſq; ad fi-
nẽ ſeculi nõ deſinit operari: vt de gẽtibus eccleſia pre-
deſtinata in vnũ gregem redacta cõgaudeat: ꝛ vnius
paſtoris glorioſo regimine perfruat. (Benedicti vos
a dño qui fecit celũ ꝛ terrã.) Cum ſuperius optauerit
ꝓpheta vt benedicerent fideles: iam ipſa predeſtina
tione cõfiſus benedictos dicit eſſe iuſtiſſimos. Et vi-
de genus benedictiõis. Dño poſuit: q; ipſa eſt ꝑfecta
beatitudo nõ ſibi quenq; preparari/ ſed dño. Hoc eñ
verbo ꝛ fidelium corda roborant: ꝛ futura beatitudo
vñ ꝑuenire poſſit oſtendit. Qui fecit celũ ꝛ terrã: ſiue
verbũ ſignificat: cuius operationis oĩs creatura ꝑfe-
cta: ſiue puſillos ꝛ maiores quos ſupius dixit: q eius
miſericordia ad catholice religiõis gaudia peruene-
rũt. (Celũ celi dño: terram autẽ dedit filijs hominũ.)
Cum iuſti celum dicant: dñs chriſtus celũ celorũ con
uenienter accipit: ſicut ſanctus ſanctorũ/ deus deorũ
et cetera que in hũc modũ granditer efferũtur. Celũ
Ety. autẽ dictũ eſt: quod intra ſe celet vniuerſa. Cum eñ
celum datũ ſit celorũ dño: ſicut in. 67. pſalmo legitur.
Qui aſcendit ſuper celos celorũ ab oriente: terra eſt
Pſ.67. hominũ filijs attributa: vbi ſe per gratiã dñi multi-
plici colluctatione purificent: ꝛ ad eternam vitam ex
iſtius mũdi agone ꝑueniant. Dedit autem/ ad huma-
nitatẽ pertinet incarnationis. Nam verbo quid dari
potuit: qui cũ patre ꝛ ſpiritu ſancto ſemꝑ cũcta poſſe
dit ꝛ poſſidet? (Nõ mortui laudabũt te dñe: neq; oẽs
qui deſcendũt in infernum.) Mortuos hic illos dicit
qui perpetuis cruciatibus affligendi ſunt. Eorum vo
ces non ſuſcipit dñs: quia beati tñ ſunt qui eius pre-
Eccl.17. conia perſonabunt: ſicut Salomon dicit: A mortuo
quaſi ex eo qui non eſt perijt confeſſio. Et paulopoſt.
Nos autem viuentes ꝛ ſani laudamus nomen tuum
Dicendo autẽ: Neq; omnes qui deſcendunt in infer-
num: oſtendit ꝛ ſanctos ad inferna quidem deſcende
re: ſed in dñi exultatione gaudere. Mori enĩ iuſtis ꝛ
peccatoribus ꝓbatur eſſe cõmune: ſed nimis longa
Pſ.85. diſcretione ſeparantur: ſicut in. 85. pſalmo dictũ eſt:
Et eripuiſti animã meã ex inferno inferiori. (Sed nos
Al. dño qui viuimus benedicimus ꝛ dñm: ex hoc nunc et vſq;
in ſeculum.) Expoſita parte damnatorũ: aptum fuit
vt pulchritudinẽ pſalmi beatorũ bona concluderent.

Uiuorum enim eſt dñs non mortuorũ: ſicut in euãge-
lio legitur. Non eſt eñ deus mortuorũ/ ſed viuorum. Mar.12.
Uiuorũ autem accipiendum eſt: non iſta vita viuen-
tium: quã cõmunem ſanctis conſtat eſſe cum impijs:
ſed illa de qua in alio pſalmo legitur Placebo dño in Pſ.114.
regione viuorum. Et ne ad terrena bona mens huma DOB.
na deſcenderet/ ad illa celeſtia congruenter aſcendit
que nec in laudibus poſſint habere terminum: nec in
premijs ſuſtinere ꝓbantur occaſum. Concluſio.

Luxerunt nobis quaſi granati mali minuta pul
cherrima: que hyſtorie corio reuela-
ta dulciſſima mella ſudauerunt. Quot eñ verſus/ tot
gratie: quot verba/ tot poma ſunt anime. Monemur
eñ ꝑ ſimilitudines veteris populi huius mundi: qua-
ſi egyptiacam dominatione relinquere: vt poſſimus
ad terram ꝓmiſſionis baptiſmatis itinere peruenire.
Feſtinemus intrepidi: aduentu dñi aduerſitates no-
ſtre ſolute ſunt. Mare fugit: iordanis retro timore cõ
uerſus eſt: ſimulachra gẽtium quaſi metalla inſenſa-
ta cõtenta ſunt. Dñi autẽ noſtri gloria vbiq; colitur/
vbiq; predicatur. Et ideo iuuante deo pſalmorũ vir-
tutes ſtudioſiſſime perquiramus: quoniam ſe ꝛ fide-
libus aperiunt/ ꝛ incredulis ſemper abſcondunt.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 113.

¶ Alleluia. cxiiij.

Dilexi: qm̃ exaudiet dñs vocẽ
orationis mee. Quia inclina
uit aurem ſuã michi: ꝛ in die-
bus meis inuocabo. Circũde
derunt me dolores mortis: et
ꝑicula inferni inuenerũt me.
Tribulationem ꝛ dolorem inueni: et nomen
dñi inuocaui. O dñe libera animã meam: mi
ſericors dñs ꝛ iuſtus: ꝛ deus noſter miſeret.
Cuſtodiẽs paruulos dñs humiliatus ſum: ꝛ
liberauit me. Cõuertere aĩa mea ĩ requiẽ tuã
q; dñs benefecit tibi. Q; eripuit aĩam meã
de morte: oculos meos a lachrymis: pedes
meos a lapſu. Placebo dño ĩ regiõe viuorũ.

Excitat nos de ſomno huius ſeculi ſollẽ-
nis ac vera cõmonitio: ꝛ velut quidã ſpi
ritualis gallus ad operã nos cogit veni-
re fidelũ. Audiamus ſanctã vocẽ: pium
ſequamur imperiũ. Laudatio eñ dñi di
gnitas operum/ ꝛ preciũ eſt laborũ: quando nec ſua-
uius quicq; poteſt dici/ nec ſalubri⁹ actitari. Diuiſio.

Liberatus ꝓpheta de ꝓfunda fouea pec-
catorũ etiã in illa petra miſericordie con
ſtitutus. Primo mẽbro gratias agit: qm̃
ſe exauditũ eſſe cognoſcit: ꝛ cõtra oĩa pe
ricula mortis efficaciter ſe dñz inuocaſſe
teſtat. Secundo iterum clamat ad dñm: vt liberatus
perueniat ad illã requiem ſempiternã: quã fidelibus
ꝓmittit dñi munere concedendam. Expoſitio.

Dilexi qm̃ ꝛ exaudiuit dñs vocem oratio- Al. exaudiet
nis mee.) Amorẽ dñi hominibus duobus
ꝑuenire conſtat articulis. Eſt vnus quã-
do pro collatis beneficijs/ et ab infideli-
bus diligitur/ atq; laudatur: ſicut in alio
pſalmo de peccatore legitur. Confitebitur tibi cũ be- Pſ.48.
nefeceris ei. Alter eſt certiſſimus atq; ꝑfectus: cum

deuoti animus nulla accidentium maloꝝ aduerſitate
deijcitur: ſed in miſerijs ſuis ſpe futuroꝝ in charitate
Rom. 8. dñi ſemper accẽditur: ſicut dicit apoſtolus. Quis nos
ſeparabit a charitate chriſti? Tribulatio: an anguſtie:
an perſecutio: an fames: an nuditas? ꝛc̃. Hunc ergo
modũ propheta ſubter exponit: qm̃ in tribulationib⁹
et anguſtijs ſuis dilexit: quãdo illi tribulationes ꝛ do-
lores preſtiterint vt dñm inuocare mereretur. Qua-
propter dauid: nõ in regni amplitudine letus exultat:
non de mundi felicitate gratulatur: quã nouerat tran-
ſiturã: ſed gaudet orationem ſuã in anguſtijs a clemẽ-
tiſſimo dño fuiſſe ſuſceptã: quod profuiſſe ſibi perpe-
tue ſentiebat. Et vide quo compendio et cauſam po-
ſuit: ꝛ rationẽ cauſe momentanea celeritate ſubiũxit.
SCHE. Quod ſchema dicitur Epitrocaſmos: id eſt dicti ro-
tatio: que breuiter ꝛ ſuccincte ea que ſunt dicẽda per-
ſtringit. (Quia inclinauit aurẽ ſuam michi: ꝛ in dieb⁹
Al. nõ hz. mei inuocabo † eũ.) Auris: ſicut iam dictũ eſt: appel
ETY. lata eſt ab auditu: quam merito ad nos inclinare dicit
deus: quia vt nos dignetur audire: nulla ad ipſum hu-
mana merita videntur attingere. Quod factum in ad-
uentu dñi veritatis ipſius tradit auctoritas: quando
mundi ſceleribus miſeratus medicinã beate incarna-
tionis attribuit. Et qm̃ eius circa ſe vberrimã ceperat
ſentire pietatem: in diebus ſuis cũ multis tribulatio-
nibus angeretur: ſicut inferius dicit: inuocaſſe ſe dñm
profitetur. Noſtros enim illos dies dicimus: vbi pro-
pria iniquitate peccam⁹: ꝛ anxios dolores prauis co-
gitationibus ſuſtinemus. Mirabilis ſententia: beata
viciſſitudo: ꝛ fidelem ſemper beneficia querere: ꝛ cle-
mentem dñm continua benignitate preſtare. (Circũ-
dederunt me dolores mortis: pericula inferni inue-
nerunt me.) Cauſas adhuc reddit aptiſſimas: cur vir
ſanctus dilexerit dñm: nõ illas in quibus ſe amari pu-
tat humanitas: ſi inflatis honoribus eueheretur: ſi diui-
tiarum mole grandeſcat: ſed ideo ſe dicit diuina gra-
tia viſitatum: quia doloribus et periculis probabatur
affectus: merito quando iſta perducunt ad gloriã: illa
precipitant ad ruinã. Et inſpice verba ſimplicia ma-
gis ſenſibus eſſe farcita. Circũdatum ſe dicit dolori-
bus: ꝛ ne putares mediocres: addidit mortis. Adiecit
etiam: Inferni pericula: que conſtat tormentis oĩbus
eſſe grauiora. Sequitur quoq;. Inuenerunt me: quaſi
inopinatum: quaſi ſecurum: quaſi a dñi defenſione ſe-
poſitum: vt facile potuerit capi: quẽ a tanto contige-
rat munimine ſegregari. (Tribulationem et dolorem
inueni: et nomen dñi inuocaui.) Audis tribulationẽ ꝛ
dolorem: ꝛ fortaſſis offenderis: ſed quas diuitias ge-
rat intrinſecus theſaurus iſte cognoſce. Hec ſunt tri-
bulationes que ad dñm exclamare fecerunt. Hi dolo-
res qui medicinaliter corda punxerũt: vt ad verũ me-
dicum clamaret egrotus: vnde venire indubitatũ cõ-
ſtat auxilium. Et inſpice: quid mutata hec verba par-
turiant. Superius vbi captus eſt: a doloribus inuen-
tũ ſe dicit: hic vbi remediũ repperit: inueniſſe ſe ipſos
dolores aſſeruit. Ille enim cauſas calamitatis ſue co-
gnoſcit: qui ſe afflictum vt cõuertatur intelligit. Nam
et medicus tũc queritur: quãdo viſcera humana mor-
bus aliquis grauare ſentitur. Sequitur. Et nomẽ dñi
inuocaui: quo preſtante et dolor ꝛ tribulatio celeriter
vinceretur. (O dñe libera animã meã: miſericors dñs
Al. miſeret. et iuſtus: ꝛ de⁹ noſter † miſerebitur.) Enumeratis paſ
ſionibus ſuis: propheta venit ad ſecũdũ membrũ: vbi
exclamat ad dñm: vt anima eius a peccatorũ profun-
ditate liberetur: ſicut apoſtolus dicit. Quis me libe-
rabit de corpore mortis huius? Gratia dei per Ieſum Rom. 7.
chriſtũ dñm noſtrũ. Que figura dicitur Prophoneſis SCHE.
latine exclamatio: quotiẽs inter alia que loquimur: ad
deum ſubito verba cõuertimus. Quapropter tribula-
tiones noſtras ꝛ dolores diligentiſſime diuino mune-
re perſcrutemur. Latent enim altius: et plerũq; ſeculi
delectationes velate ſopiuntur: quas niſi diuino adiu-
torio queramus intrinſecus: vocẽ iſtam ſalutarẽ eru-
ctuare non poſſumus. Nam cum dicit. Libera animã
meã: cõfitetur eã ſine dño ſemp̃ eſſe captiuã. Sequi-
tur. Miſericors dñs ꝛ iuſtus: ꝛ deus noſter miſerebit.
In ſuperiori comate liberari petijt alam ſuã: hic aũt
promittit dñm miſericordẽ ꝛ iuſtum: vt nec ipſe in illa
petitione dubitaſſe videretur: nec alios faceret anxia
voluntate pendere. Miſericors: quia illi inclinauit aurẽ
ſuam. Iuſtus: qm̃ corripuit peccatorẽ ad veniã requi-
rendã. Miſerebit: cum recipit filiũ quẽ flagellat. Unde
cognoſce hec tria poſita ad fragilitatẽ humani gene-
ris inſtruendam: que ſeculi delectationibus inhiando
aſperos putat dolores qui p̃ ſalute anime cõferuntur.
(Cuſtodiens paruulos dñs: humiliatus ſum ꝛ libera-
uit me.) In magnã ſignificantiã prepoſterauit ordinẽ
quẽ ſuperius dixit. Liberari enim primo petijt animã
ſuã: ꝛ poſtea miſericordem dñm generaliter eſſe pro-
feſſus eſt: nũc autẽ vniuerſaliter paruuloꝝ ſe dicit eſſe
cuſtodem: et poſtea humiliatũ ꝛ liberatũ eſſe procla-
mat: vt per hunc ordinẽ rerũ oſtenderet quod in euan
gelio legitur: Quis de multis gentib⁹ ſit aggregatus:
vnum gregẽ dñi: ꝛ vnũ illi eſſe paſtorẽ. Paruuli ſunt:
qui ſibi certiſſime videntur exigui: ſed ſola dñi largi-
tate grandeſcunt. Et vide quale verbũ eſt poſitũ. Cu-
ſtodiens dixit: tanq̃ paſtor eximius: qui gregẽ ſuum
a rapaci lupi incurſione defendit. Sed inſpice q̃ or-
dinem congruũ ſeruãs: primo humiliatũ: poſtea ſe di-
cit eſſe liberatũ: vt vulnera dolere non poſſint que ad
ſanitatẽ celeſtis medici munere peruenerũt. (Cõuer-
tere anima mea in requiẽ tuã: quia dñs bñfecit † mi- Al. tibi.
chi.) Cantet hoc anima cũ p̃pheta: que peregrinatur
a dño. Cantet hoc ouis illa q̃ errauerat: et cuſtodie re-
ferta humeris ad caulas meruit redire paſtoris. Can-
tet hoc filius ille: qui mortuus fuerat ꝛ reuixit: perie-
rat et inuentus eſt. Cantet hoc populus deuotus: qui
precioſo ſanguine redemptus ad deſideratã requiem
peruenire dñi largitate p̃meruit. Quapropter animã
ſuã hortatur propheta vt cõuertat ad dñm: vnde illi ꝛ
tranquilla venit requies: ꝛ abolitio peccatorũ. Suam
ergo requiẽ dicit: que illi data eſt per grãm: non meri-
toꝝ cõpenſatione poſſeſſa. Deniq; ſic ſequitur. Quia
dñs bñfecit michi. (Quia eripuit alam meã de morte:
oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapſu.) De-
clarantur cauſe quare ſuperius dixerit: Quia dñs be-
nefecit michi. Sed hoc intelligamus p̃ſciente virtute
prophetã dicere de futuro: qm̃ adhuc in iſto ſeculo vi-
uentib⁹ cõuenire nõ poſſunt. Ait enim. Eripuit animã
meã de morte. Anime quippe iuſtoꝝ cũ de iſto ſeculo
tranſeũt: ab illa morte liberantur: de qua in euangelio
dictũ eſt. Sine mortuos ſepeliãt mortuos ſuos. Et cũ Luc. 9.
dicit Eripuit: beneficiũ diuine virtutis oſtendit: quia
niſi per eius potentiã non valuiſſet a morte p̃petua li-
berari. Sequitur. Oculos meos a lachrymis. Ceſſant
vtiq; lachryme ſanctoꝝ: qñ iam mors aĩe non p̃batur
eſſe ſuſpecta. Non enim in ſecuritate plangitur: ſed in
iſto agone vbi calamitas ventura metuitur. Addidit.
Pedes meos a lapſu. Cũ dicit A lapſu. oſtẽdit lubri-
cũ ꝛ pronũ eſſe peccatũ. Sed bene illic nõ formidatur

ruina: vbi iam eſt eterna ꝓſperitas. Nã in iſto ſeculo
cõſtituti (ſicut dictũ eſt) ⁊ morté aīe iuſti timent: ⁊ aſſi
due lachrymas fundũt: et pedes ſuos a lapſu nõ cre-
dũt vllatenus alienos. Hic eñ colluctatio eſt: ⁊ ideo
cũcta ſub metu ſunt. Unde intelligimus his trib⁹ peri
culis ſubiacere genus humanũ: qđ adhuc in iſtius vi-
te colluctatione verſat. Nã vide quid ſequit. [Place
bo dño in regiõe viuorũ]. Perſcrutandũ eſt quare di-
xerit de futuro Placebo dño in regione viuorũ: quaſi
non ⁊ hic in regione mortuorũ placeant ſancti q̃ ſunt
Gen. 5. iudicis ore laudati: cum ⁊ in Geneſi legatur Placuit
Enoch coram deo: et tranſtulit illũ deus. Job quoq̃
dñi voce laudatus eſt. Et in euãgelio de Nathanae-
Joan. 1. le ipſe dñs dicit: Ecce vere iſraelita in quo dolus non
eſt. Sed hic placebo dixit: iam ſecurus: iam q̃ diſpli-
cere non poſſum: nec quicq̃ dubium ſuſtinebo: quãdo
1. Cor. 15. ſicut apl̃s dicit: Mors abſorpta fuerit in victoriam: ⁊
corruptibile hoc induerit incorruptionem: ⁊ mortale
hoc induerit immortalitaté: tũc eñ iuſti ita placebũt
dño: vt vlterius de peccatoꝝ aduerſitate nichil me-
tuant. In regione viuoꝝ dixit: in cõgregatiõe ſancto-
rũ: vbi omnis viuẽs reuera colligit / ⁊ a morientiũ ſor-
Joan. 5. te ſeparatur: ſicut in euangelio dñs dicit: Qui credit
in me: tranſiet de morte ad vitam. Concluſio.

Salutaris pſalmi iſti⁹ intentione retractata: cõtra mundi dolores animi fortitudiné
debemus obiicere. Dicamus ſicut pſalmus inchoat:
Dilexi qm̃ exaudiuit dñs vocem deprecationis mee:
q2 non eſt pena que ꝓmouet / non eſt dolor qui ꝑducit
ad requié: nec durus eſtimandus eſt fletus qui eterna
gaudia ſubminiſtrat. Intendamus enim nõ quod pa
timur, ſed quod ſperamus: ⁊ tẽporale malũ ſine dubi
tatione molleſcit: cuius ꝓſperrimus intenditur finis.
Rogemus ergo omnipotẽtiã chriſti: qui hec ſolus va
let ineſtimabili virtute ſuperare: vt acie malignitatis
infracta: nec illa nobis omnino fiant aſpera / que nũc
videntur auſtera. Sic enim domino in regione viuo-
rũ placebimus: ſi in hoc ſeculo mortificare noſtra cor
pora pro ipſius glorie nomine feſtinemus.

¶ Explicit expoſitio in pſalmũ. 114.

¶ Alleluia. Cxv.

Credidi ꝓpter qđ locut⁹ ſum
ego auté humiliatus ſum ni-
mis. Ego dixi in exceſſu meo
omnis homo mẽdax. Quid
retribuam dño: pro om̃ibus
que retribuit michi. Calicem
ſalutaris accipiam: ⁊ nomen domini inuoca
bo. Uota mea dño reddam coram omni po
pulo eius: precioſa in cõſpectu dñi mors ſan
ctoꝝ eius. O dñe quia ego ſeruus tuus: ego
ſeruus tuus / ⁊ fili⁹ ancille tue. Dirupiſti vin
cula mea: tibi ſacrificabo hoſtiam laudis: et
nomen dñi inuocabo. Uota mea dño reddã
in conſpectu omnis populi eius: in atrijs do
mus domini in medio tui hieruſalem.

Si debet nobis aliquando laus dñi incre-
ſcere: ⁊ alleluiatica poſſum⁹ gaudia faſti
dire: vox fideliũ / ſermo beatorũ / modula-
tio ſancta canẽtiũ: vnde ⁊ auditus corpo-
re⁹ ſuauiter delinit: ⁊ aïa feſſa celeſti dele
ctatione recreatur. Introducenda ſunt enĩ martyrij
verba: que ⁊ cõfeſſione glorioſa viguerunt: ⁊ paſſione
mirabili munera ſunt dñi conſtituta. Diuiſio.

Per totũ pſalmũ inuictorũ martyrũ verba
referuntur. Prima poſitione beneficia dñi
cõmemorant: quibus cum heſitarẽt quid
eis dignum potuiſſet reddi: occurrit vtiq̃
glorioſus calix ille martyrij: qui tamẽ dñi
largitate preſtatur. Secũda: chorus ipſe
ſeruũ ſe dñi / et filiũ eccleſie catholice ꝯfitetur: ne pre
ter fideliſſimos viros deo placitum: hereticoꝝ quoq̃
quiſpiam putaret eſſe martyrium. Expoſitio.

Credidi ꝓpter quod locutus ſum: ego auté
humiliatus ſũ nimis. Martyrũ populus
ille reuerẽdus ordinem veri dogmatis ſer-
uãs: prius ſe dicit crediſſe / ⁊ poſtea fuiſſe
ꝓlocuturũ: ꝓpter illos. ſ. deſtruendos q̃ ve
raciter nõ credẽtes affectant de eius aliqua ꝑdicare
magnalibus. Poſt verã ſiquidẽ fidẽ ſancta debet ve-
nire cõfeſſio: ne illud audiat importunus. Peccatori
auté dixit deus: quare tu enarras iuſtitias meas? Se Pſ. 49.
quit. Ego aũt humiliatus ſum nimis. Ne intelligeres
predicatiões veraciſſimas humiliatas: que tãto plus
eniteſcũt / quãto amplius perſecutorũ ſtudio compri-
munt / ſe dicit eſſe humiliatũ: q2 (ſancta religione cre-
ſcente) ipſi videbãtur penis temporalibus ſubiacere.
[Ego dixi in exceſſu † mentis mee: omnis homo men Al. meo.
dax]. Ne illam veraciſſimã confeſſionem quam dño
preſtãte ſuſceperat: aliquis putaret mortalium viri-
bus applicãdam: quid ꝓpriũ humanitas habeat ipſe
ꝯfitetur: omnẽ hominẽ. ſ. eſſe mendacẽ. Sed vide ꝙ
hanc cõſiderationẽ non facile potuit inuenire: niſi ad
ſupernã cõtemplationem ꝑ exceſſum mẽtis euectus
quando aïa corporea ſorde purgata / cauſas rerũ ma
nifeſtis ſpeculationibus intuet. Magna ſiquidẽ pru-
dentia geri: vt ſibi aliquis imprudens eſſe videatur.
Nam ſicut leues ac fatui ſe eſſe veraciſſimos mẽtiun
tur: ita illuminati mẽdaces ſe eſſe cognoſcunt. Qua-
propter hec nos regula certa cõſtringat: vt quando
carnis fragilitate mendaces ſumus noſtrũ eſſe fatea
mur: quãdo veraces / diuinis munerib⁹ applicemus.
Hec auté ſentẽtia ꝑtinet ad figuram Paroemiã: qm̃ SChE.
hoc ꝓuerbium humani ſermonis frequentatiõe cele-
brat. Tale eſt illud qđ in actibus apoſtolorũ Saulo
dictũ eſt. Durũ eſt tibi contra ſtimulũ calcitrare. Re- Act. 9.
uera durũ: qm̃ ſuis niſibus percutit / qui in acutũ cal-
ces eliſiſſe mõſtratur. Notandũ vero ꝙ exceſſus mẽ-
tis et in malo ponat: ſicut eſt in Paralipomenon. Et
dediſti eos in extaſi. i. in exceſſu mẽtis / ⁊ in cõmotiõe
⁊ in interitu. [Quid retribuã dño ꝓ omnibus que re-
tribuit michi.] Bene dubitauit q̃d retribuere poſſit
humanitas: q̃ boni ꝓpriũ nichil habebat. Nã cũ dicit
Quid: heſitatio noſtra mõſtrat. Quid eñ illi ab hoïe
poteſt reddi: dũ ſuꝑ eius nos cõſtet munere cõtineri?
Merito ergo dubitabat: cui dignũ de ſuo nichil occur
rerat. Uerũ ne oĩno redderet ſterilis / ꝯſiſus miſericor
dia dñi: quid retribuat ſubſequẽter exponit. Sꝫ iſtud
eſt magnopere perquirendũ qđ dicit deũ nobis retri-
buiſſe q̃ cõtulit: quaſi boni aliquid ei ꝓus dederimus:
⁊ ſic ab ipſo collata ſuſcepim⁹: cũ apl̃s clamet Quid 1. Cor. 4.
eñ habes qđ nõ accepiſti? Si aũt accepiſti quid glo-
riaris quaſi nõ acceperis? Sꝫ retribuere dicimur: qm̃
et bonis bona reddimus / et malis bona preſtamus.
Dñs eñ retribuit nobis bonũ ꝓ malo: vt qđ predica-
uit verbo / mõſtraret exẽplo. Ille eñ alapis ceſus: ille

iudici tradit⁹: ille flagellis immeritis verberatus/ no-
bis reſurrectionis ſpem tribuit: ⁊ celoꝝ regna ꝓmiſit.
[Calicẽ ſalutaris accipiam: ⁊ nomen dñi inuocabo].
Digna quidẽ ꝓmiſſio: ſed in humanis viribus ponat
periculoſa preſumptio. Quis enĩ poteſt cõfeſſoribus
tormentorũ patientiam dare: niſi ille qui ꝓ nobis di-
gnatus eſt calicẽ paſſionis accipere? Nam vt hoc im
poſſibile humane virtuti abſolute mõſtraret/ ſecutus
eſt: Et nomen dñi inuocabo. Cuius fretus auxilio cre
debat ſe cõplere: cui carneam fragilitatẽ nõ putabat
poſſe ſufficere. Pulcherrime vero ac breuiter defini-
ta eſt martyrũ mors/ calix ſalutaris. Calix: q2 ſub mẽ
ſura bibit. Salutaris: q2 in eternã ſalutẽ (dño preſtã-
Matth.20. te) ꝓpinat. De iſto calice dixit ⁊ dñs in euãgelio. Po-
Al. Uota teſtis bibere calicẽ quem ego biturus ſum? [† Pre-
mea dño red cioſa in cõſpectu dñi mors ſanctorũ eius]. Bene di-
dam coram citur Precioſa: que dñi ſanguine noſcit cõparata. Il
omni popu- lius enĩ paſſione glorificata eſt: vt in conſpectu eius
lo eius. eſſet eximia. Hãc enĩ cognoſcimus dñm famulis ſuis
magna gratie vbertate cõferre: quã ipſe eſt dignatus
aſſumere. O mors vitalis: O interitus ambigendus:
O tranſitus glorioſus: que mẽbra chriſti imitatores
ſui capitis facis: ⁊ vt ſit precioſa/ non diuitijs oblatis
efficit: ſed effuſiõe ſanguinis cõparat. [O dñe q2 ego
ſeruus tuus: ego ſeruus tuus/ ⁊ fili⁹ ancille tue. Diru-
piſti vincula mea]. Uenit ad poſitionẽ ſecũdã: vbi mu
nere ſingulari ſuſcepto exclamat dicens: O dñe ego
ſeru⁹ tuus. Admirat enĩ ſe talia beneficia ſuſcepiſſe:
qualia ipſe ꝓ redemptiõe mũdi eſt dignatus aſſume-
re. Queadmodũ enĩ non miraret ſeruus: ⁊ conditio-
ne primi hominis implicatus ad illa venire: que tãta
maieſtas dignata eſt elegiſſe? Pauor eſt dicere q̃ be-
neficia ſuſcipiat: q̃ ſuis actibus meret offenſaꝫ. Nam
vt admirationis iſtius declararet augmentũ: repetit
Ego ſeruus tuus. Adijcit Et fili⁹ ancille tue: vt humi-
litatẽ ſuã triplicatis cõfeſſionibus indicaret. Fili⁹ au
tẽ ancille ideo videt adiectũ: vt eccleſiaꝫ catholicam
omnimodis indicaret: que ancilla eſt dñi ſeruit/ ſpõſa
dum iungit. Et ideo cõpetenter aduertimus non eſſe
martyriũ: niſi qđ ſeruus dñi/ et catholice filius meret
eccleſie: ſequit. Dirupiſti vincula mea. Uirtutem hic
martyrij ſentimus exponi: cuius impetu triũphali di
rumpunt omnia vincula peccatoꝝ. Nulla enĩ in homi
ne macula remanere poteſt: quẽ prius ſanguis ablue-
rit. Notandũ aũt ꝙ verſus hic tantã virtutẽ creditus
eſt habere: vt a nõnullis diceret poſſe hoibus pecca-
ta dimitti: ſi eum in fine vite ſue tertia cõfeſſione con-
Al. ⁊ nomen geminet. [Tibi ſacrificabo hoſtiã laudis †.] Quia di
domini inuo rupta fuerãt vincula peccatorũ: ſacrificare ſe dicit ho
cabo. ſtiam laudis. Quod ſacrificiũ nimis dño videt acce-
Luc.17. ptũ. Ipſe enĩ in euangelio docet: Decẽ ſanati ſunt: et
nõ eſt inuẽtus q̃ daret gloriã deo: niſi hic Samarita-
nus. Non enĩ iſte de illis fuit qui beneficiũ dñi ingra-
ta taciturnitate preſſerunt: ſed iſte accepti boni gra-
Scđm aliã tiarũ actionem ſe reſtituere cõpromittit. [Uota mea
lřam iſte ver dño reddam †: in atrijs domus dñi]. Poſtq̃ dixerat
ſiculus ſub- oblaturũ ſe hoſtiam laudis: ne crederet vbicũq3 eſſe
iungitur ſe- ſoluendã: dicit In atrijs domus dñi: id eſt in eccleſia
quenti. catholica toto orbe diffuſa: qua cõtinent oẽs veriſſi-
me chriſtiani: nõ heretici qui ſunt vana prauitate di-
ſcreti. Nã ꝙ dicit Uota mea dño reddam: ſeipſm offer
re videlicet pollicet. Omniũ eniꝫ fidelium votum eſt
chriſto ſe offerre: et in eius eccleſia recta credulitate
conſiſtere. Sed vt agnoſceres que eſſet iſta domus
dñi: vide quid ſequit. [In cõſpectu oĩs populi eius
in medio tui hieruſalem]. Ecce inſtruxit quam domũ
dñi dixerit ſuperiore verſiculo: In cõſpectu. ſ. omnis
populi eius. Dignũ enĩ eſt vt publice debeat laudari
qui pati ꝓ omniũ ſalute dignatus eſt. Dño enĩ perfe-
ctiſſime nouit etiaꝫ ſi in cordis ſecreto fiat. Sed hoc
ad edificationẽ populi ꝑtinet: vt bona cõfeſſio gene-
ralitatis aurib⁹ imbibat: ſicut in euãgelio dicit. Qui Mat.10.
me cõfeſſus fuerit corã hominibus: confitebor et ego
illuꝫ corã patre meo qui eſt in celis. Addidit In me-
dio tui hieruſalem: vbi pax dñi conquieſcit: et vnitas
ſancti populi dñi cõtemplatione letat. Concluſio.

Pſalmus hic magnifico martyrũ honore ſacra
tus eſt: qui nobis ⁊ ad exemplum da-
tus/ et ad patrocinia largienda tributus eſt. Uenere-
mur talium dolores/ huiuſmodi penas ſtudio nobis
charitatis optemus: vt ſi nõ meremur tali cõſumma
tione coronari: ſaltẽ in ſtudijs poſſimus ſimilibus in-
ueniri. Cur enĩ tales dolores chriſtianus velit effuge
re: per quos ſe nouit ad celorum gaudia peruenire?

Explicit expoſitio in pſalmum. 115.

Alleluia. Cxvi.

Laudate dominũ omnes gen
tes: laudate eũ omnes popu
li. Quoniã confirmata eſt ſu
per nos miſericordia ei⁹: ⁊ ve
ritas dñi manet in eternum.

Duobus quidem verſibus: ſed plenarius ti
tuli honor apponit: vt intelligamus quan
uis pauca verba in domini laudibus ſem-
per eſſe pleniſſima. Quis eniꝫ dubitet exi
guum nõ debere dici: vnde poteſt magni-
ficentia ſuperna laudari? Cui cõgrue apponit Sche SCHE.
ma: quod grece dicit Hyrmos: quoniam ſeriem ora-
tionis vſq3 ad vltimum ſeruans: nec perſonam noſci-
tur mutaſſe/ nec cauſam: ſed vno ſenſu vſq3 ad termi
num quod cepit exequitur. Continentia.

Licet hic pſalmus pre paucitate verſuuꝫ
diuiſionẽ non recipiat: omnes tamẽ com
pendio ſue locutionis exuperat. Eſt enim
primus quidem athomus pſalmoꝝ/ pun
cti referẽs dignitatem: vnde linea oritur/
⁊ diuerſe ſchematũ ſpecies doctiſſima varietate for-
mantur. Expoſitio.

Laudate dñm omnes gentes † ⁊ collauda Al. lauda-
te eum omnes populi]. Et iſtũ quoq3 pſal te.
mũ ad perſonã martyrũ debemus aptare
Dicunt eniꝫ ſancti viri quaſi iam glorioſa
paſſione ꝑfuncti: vt oẽs gentes ad laudes
dñi debeant excitari: qui talia preſtitit ſeruis ſuis: vt
ipſius potius imbuerent exemplis. Ubi ſunt Donati-
ſte: qui tm̃ ſue cõgregationi fidem preſtitam mẽtiun-
tur? Clamat chorus ille ſanctoꝝ omnes gentes dñm
debere laudare: atq3 vtinam vel nobiſcũ facerent/ qđ
ſe agere ſingulariter mentiunt. Sequit: Et collauda-
te eum omnes populi. Collaudatio/ eſt cunctoꝝ fide- DEF.
lium in vnũ redacta laudatio. Hec enĩ eccleſie catho
lice apta cognoſcitur: que de diuerſis mũdi partibus
aggregat. Omnes enĩ gẽtes in ſuis populis genera-
liter cõmonent: ne quis ſe in iudicio dñi dicat eſſe pre
teritum. [Quoniã cõfirmata eſt ſuper nos miſerico-
dia eius: ⁊ veritas dñi manet in eternum]. Cauſa red
dit quare debeat dñs toto orbe laudari: qm̃ ꝓmiſſio-
nes ſuas quas ꝑ ſanctos ꝓphetas effecerat: aductus

ſui viſitatione cōpleuit. Confirmata eſt enim in popu-
lo chriſtiano miſericordia eius: ⁊ non cōmouebitur in
eternū: qm̄ ille qui preſtitit/ipſe nos (vt credere dignū
eſt) etiā ſua miſeratione cuſtodit. Addidit Et veritas
dn̄i manet in eternū. Hic veritas dn̄i filius ſignificat:
Joan. 14. ſicut ipſe dicit: Ego ſum via/veritas/et vita. Nā ſi vt
putat dementiſſimus Arrianus (qd̄ dici nefas eſt) erat
tempus qn̄ non erat filius: fuerat vtiq̄ tēpus qn̄ eſſet
pater ſine veritate/ſine via/ſine vita. Sz qm̄ ſine his
rebus pater nunq̄ fuiſſe credendū eſt/ſaluti noſtre et
ipſi cōuenit veritati coeternū ⁊ cōſubſtātialem patri
Joan. 1. per om̄ia filium confiteri. Deinde ſcriptū eſt: Omnia
per ipſum facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nichil. Nam
ſi tēpus eſt factum per filiū: quomodo exiſtere potuit
tēpus qn̄ non erat auctor eius? Sic errores prauos ſe-
quitur ſemper abſurditas. Subijciūt quoq̄ tertiam fal
ſitatem. Pater ſemper anterius filio predicatur. Et vbi
Ibidem. eſt illud In principio erat verbū: et verbū erat apud
deum? Uides nichil illi fuiſſe prepoſitū. Nam ⁊ mul-
tis locis primus filius nominatur: vt eſt illud apoſtoli ad
Ephe. 5. Epheſios. An neſcitis q2 omnis fornicator ⁊ immun
dus non habet hereditatem in regno chriſti ⁊ dei? Et
Gal. 1. ad Galathas Paulus apl's: non ab hominibus/neq̄
per hominē: ſed per Jeſum chriſtū/et deum patrem.
2. Theſſ. 2. Et ad Theſſalonicēſes: Ipſe autem dn̄s Jeſus chri
ſtus/⁊ deus pater noſter qui dilexit nos. Et ad Corin
2. Cor. 13. thios ſecūda: Gratia dn̄i noſtri Jeſu chriſti/et chari-
tas dei. Et vt iſtā equalitatē de tota intelligeres tri-
nitate: addidit Et cōmunicatio ſancti ſpiritus cū om-
nibus vobis. Legitur etiā ſpiritū ſanctū ⁊ dn̄m: ⁊ prio-
2. Theſſ. 3. re loco fuiſſe nominatū. Ait enim Paulus ad Theſſa
lonicēſes: Dn̄s autem dirigat corda veſtra in charita
te dei/⁊ patientia chriſti. Oratur enim ſpiritus ſanctus
vt corda credentiū dirigat et in charitate deuet in pa
tiētia chriſti. Qua propter vnus ex trinitate ante/vel
poſtea nominatus: audienti nullum preiudicium po-
terit exhibere: q2 humana locutio aliter ſe non valet
expedire. In deo enim nulla eſt diſparitas vel diuer-
ſitas eſtimanda: q2 vbi vnus deus recte creditur: ibi mi
nor ⁊ maior non poteſt inueniri. Neſcit enim numerū
vnitas: nec gradum admittit equalitas: ſicut ſcriptū
Exo. 20. eſt: Non aſcendes per gradus ad altare meum.

Concluſio.

Paruus quidē pſalmus pleniſſima breuitate cō-
cluſus eſt. Quid enim amplius potuit di-
ci: q̄ vt creator debeat toto orbe laudari? Fecūda bre
uitas/cōſtricta copia/artū latiſſimū/et ſine fine coan
guſtū. O dulcis ⁊ admiranda diuerſitas: modo pau-
cis ſentētijs ſalutaria dicere: modo magnalia diffuſa
oratione narrare: vt tedioſa mortalitas nec in ipſa cu
ra ſuſtineret faſtidiū: cui preſtat amena varietas ap-
petitū. Queri forſitan pōt cur duos tm̄ verſus pſal-
mus iſte cōtineat: cū e diuerſo cētesimuſoctauuſdeci-
mus/cētū ſeptuagintaſex verſibus productus eſſe mōſtret
alijq̄ cōplures diſpari mō pro rerum qualitate forma-
ti ſunt. Sed illud fortaſſis indicare res iſta cognoſcit:
qm̄ ſicut armonia. i. muſice virtutis pulchra modula-
tio ex diuerſis ſonis atq̄ accentibus vnā perfectā fa-
ciunt cātilenam: ſic et iſti pſalmi modo breues/modo
mediocres/modo longiſſimi in vnū cōcentū ſuauita-
te dulciſſima redigūtur. Siue (qd̄ credere dignū eſt)
futurum regnū dn̄i ſignificat: vbi diuerſa merita ſan-
ctorū pro actuum qualitate fulgebūt: cum tamē omni-
bus vna beatitudo/⁊ ſuauitas eterna preſtetur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 116.

Alleluia. Cxvij.

Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in ſeculū miſericordia eius. Dicat nunc iſrael qm̄ bonus: qm̄ in ſeculū miſericordia eius. Dicat nūc domus aaron qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius. Dicant nunc q̄ timent dn̄m: qm̄ in ſeculum miſericordia eius. De tribulatione inuocaui dn̄m: ⁊ exaudiuit me in latitudine dn̄s. Dn̄s michi adiutor: nō timebo quid faciat michi homo. Dn̄s michi adiutor: et ego deſpiciam inimicos meos. Bonū eſt cōfidere in dn̄o: q̄ confidere in homine. Bonū eſt ſperare in dn̄o: q̄ ſperare in principibus. Omnes gentes circuierunt me: ⁊ in nomine dn̄i q2 vltus ſum in eos. Circūdantes circundederūt me: ⁊ in nomine dn̄i q2 vltus ſum in eos. Circundederūt me ſicut apes: ⁊ exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: ⁊ in nomine dn̄i q2 vltus ſum in eos. Impulſus euerſus ſum vt caderem: ⁊ dn̄s ſuſcepit me. Fortitudo mea ⁊ laus mea dn̄s: et factus eſt michi in ſalutē. Uox exultationis ⁊ ſalutis: in tabernaculis iuſtorū. Dextera dn̄i fecit virtutem: dextera dn̄i exaltauit me: dextera dn̄i fecit virtutem. Non moriar ſed viuam: ⁊ narrabo opa dn̄i. Caſtigans caſtigauit me dn̄s: ⁊ morti nō tradidit me. Aperite michi portas iuſtitie/ingreſſus in eas cōfitebor dn̄o: hec porta dn̄i/iuſti intrabūt in eā. Cōfitebor tibi qm̄ exaudiſti me: ⁊ factus es michi in ſalutem. Lapidem quē reprobauerunt edificantes: hic factus eſt in caput anguli. A dn̄o factū eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile i oculis noſtris. Hec dies quā fecit dn̄s: exultemus ⁊ letemur in ea. O dn̄e ſaluum me fac/o dn̄e bene proſperare: benedictus qui venit in nomine dn̄i. Benediximus vobis de domo dn̄i: deus dn̄s et illuxit nobis. Cōſtituite diem ſolēnem in cōdenſis: vſq̄ ad cornu altaris. Deus meus es tu/⁊ cōfitebor tibi: deus meus es tu/⁊ exaltabo te. Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: ⁊ factus es michi in ſalutem. Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius.

Legimus in Apocalypſi Joannis apoſtoli Alleluia in celo cantare multitudinē copioſam: quod etiā quatuor animalia/et viginti quatuor ſeniores adorantes dn̄m dicunt: q̄ totus ille celeſtis exercitus in voce tube grādiſone hymnica exultatione cōcelebrat. Quapropter ad hoc laudis officium et nos alacriter accedamus. Quod ſi puro corde canimus/ſanctis virtutibus pia deuotione miſcemur: ſitq̄ honor ⁊ gratia terrenorum que beatitudo probatur eſſe celeſtiū. Quocirca intuea

mur hanc pſalmũ ſpecioſa fronte relucentẽ. In ipſis
quippe principijs quatuor verſus pari fine concluſit:
vt euangelico numero totum mundũ vni dño laudes
debere reddere/ adhortatiõe quadrifaria cõmoneret.
Hos intercalares nõ poſſum⁹ dicere: q2 nullos alios
miſcet: ſed vnifines eos apto forſitan nomine vocita-
mus/ qui ſimili verboꝝ conſonantia terminant. Hoc
ꝛ in centeſimo triceſimoquinto pſalmo ꝑ omnes ver
ſus abſolute facturus eſt. Quod quẽadmoduꝫ ſe ha-
beat: ſuo loco euidentius cõmonemus. Diuiſio.

Fidelis populus peccatorũ nexib⁹ abſolu
tus. In p2ia ſectione generaliter hortat:
vt vnuſquiſq3 dño debeat confiteri: qm in
tribulatiõibus exauditus/ pfeſſus eſt ho
minẽ nullatenus formidandũ. Secunda
in ſolo dicit dño cõfidendum: per quẽ gentium inimi-
citias pbatur euaſiſſe: ꝛ ad veraciſſime vite pueniſſe
remedia. Tertia ſectione aperiẽdas ſibi portas dicit
eſſe iuſtitie: vbi dicit etiaꝫ de angulari lapide: qd eſt de
dño ſaluatore. Quarta reliquis chriſtianis frequen-
tanda dñi atria perſuadet: de aduẽtu ſancte incarna-
tionis ſuam delectatione cõgaudens. Expoſitio.

Confitemini dño qm bonus: qm in ſeculum
miſericordia eius]. Populus ille beatorũ:
q2 propria fuerat clade liberatus: reliquos
cõmonet fideles vt dñi laudibus cõſtanter
inuigilent. Iſta eñ confeſſio ad laudẽ per-
tinet abſolute: ſiue q2 illi eſt alleluia prepoſitũ/ ſiue q2
a diuerſis anguſtijs ereptum ſe dñi miſeratiõe letat.
Laudis quoq3 cauſa ſubiungit Qm bonus: quod no
men deo ppzie certum eſt cõuenire. Nam cũ ab incre
dulis iudeis ſm carnis aſpectũ chriſtus magiſter bo-
Mat.19. nus diceret: reſpõdit ipſe. Quid me interrogas de bo
no: qui me celorũ dñm eſſe non credis? Adijciẽs Ne-
Ibidem.12. mo bonus niſi ſolus deus. Sed cũ legat: Bonus ho-
mo de bono theſauro ſuo pfert bona: quaſi videt eſſe
contrariũ. Sed holem bonũ dicimus per dñi gratiã
factũ. Nam ille ſolus ppzie per ſe dicitur bonus: qui
eos facit implere qd boni ſunt. Sequit. Qm in ſecu-
lum miſericordia ei⁹. Ipſius quoq3 boni quẽ dixerat
expoſitio dilucidat: q2 non ſolũ preſtat immeritis/ ſed
in eternũ miſericordie ſue dona cõcedit. In ſeculum
eñ perpetuitatẽ ſignificat futuram: vbi vnũ eſt ſecu-
lum/ ꝛ vna dies: nec permutatio vlla ſuccedit. [Dicat
nũc iſrael qm bonus: qm in ſeculũ miſericordia eius.
Dicat nunc domus aaron qm bonus: qm in ſeculum
miſericordia eius. Dicant nunc omnes q̃ timent dñm
qm bonus: qm in ſeculum miſericordia ei⁹]. Cum in
his verſibus legãtur ſimiles fines: premiſſa eos expo
ſitio cõpetenter amplectit. Illud tñ altius pſcrutan-
dum eſt: cur in principijs verſuũ tñ nomina variauit.
Ait eniꝫ Dicat nũc iſrael: ꝙ totũ populum amplecti-
tur beatorũ. Secundo verſu ponit Dicat nũc domus
aaron: ſignificãs ſacerdotes quos ppter honoris ſui
reuerẽtiam ſingulariter eſtimauit eſſe memorãdos.
Tertius quoq3 verſus ait: Dicãt nunc omnes q̃ timẽt
dñm: vt illos oſtenderet quos in centeſimodecimoter
tio pſalmo dixerat: Puſillos cũ maioribus in vnã ſo-
cietatem chriſto dño pura mente deuoti ſunt. Sic di-
uerſitas iſta nominũ: generalitatẽ complectitur abſo
Al. De. lute fidelium. [† In tribulatione inuocaui dñm: et ex-
Al. dño. audiuit me in latitudine †]. Exemplũ ppzium ponit:
vt audiẽtium animus excitet: q2 magnũ credulitatis
incitamentũ eſt/ ipſum gratias agentẽ audire q̃ pertu
lit. Sed conſidera qd addidit In latitudine: qm nos

de ſeculi quidem anguſtijs liberat: ſed in magna pre-
miorũ ſuorum latitudine miſeratus acceptat. Eripit
de tẽporalibus malis: ſed bonis nos potẽs eſt imple-
re perpetuis. Seuiãt ergo quantũlibet tranſitura di-
ſcrimina: tumeſcãt aduerſitates caduce: latiſſime red
ditur quod in hac mũdi breuitate fidelis populus in-
grauat. [Dñs michi adiutor † eſt: non timebo quid fa Al. non hꝫ.
ciat michi homo. Dñs michi adiutor eſt †: ꝛ ego † vi- Al. deſpi-
debo inimicos meos]. Quãuis verſus iſti pene videã ciam.
tur eſſe cõſimiles: ſingulis tñ verbis omnino diſcreti
ſunt. Nam cũ ſe dicit auxilio dñi hominẽ non timere/
carnales deſignat inimicos: qui viſualiter religioſorũ
ppoſitũ perſequunt. Cum vero ait Videbo inimicos
meos: ſpirituales nequitias vult intelligi: quas in illo
iudicio dicit eſſe videndas: vbi iam diabolus cũ cete-
ris miniſtris ſuis deſtructus atq3 dãnatus/ humanis
cõſpectibus apparebit. Naꝫ cũ modo maxima pars
hominũ inimicos ſuos carnales aſpiciat: illud magis
optaſſe credendus eſt/ quod hic videre non poterat.
Siue orat vt latẽtẽ inimicũ valeat intueri: quatenus
cautior effectus ab eius inſidijs reddatur alienus. Et
nota ꝙ in principijs amborũ verſuũ: eadem verba ge
minauit. Que figura dicit Anaphora: que etiã in ſe- SCDE.
quẽtibus verſibus inuenit. [Bonũ eſt cõfidere in dño
q̃3 cõfidere in homine]. Populus iſte beatorũ diuino
munere liberatus: fideliter ac pie docens/ venit ad ſe-
cũdam ſectionẽ: dicens in deo ſolo/ nõ in homine cõfi-
dendũ: in illo. ſ. qui veraciter pmittit: non in iſto q̃ fal
laci preſumptione ſe decipit. Quanti eñ ſtulti dicunt DOG.
facio quod volo: nec dñm mee voluntatis habeo: pu-
tantes q2 per arbitriũ liberum vtilitas ſit explicanda
mortaliũ. Quos arguit Iacobus apl's dicens: Non- Iaco.4.
ne ex cõcupiſcentijs veſtris dicitis: cras ibimus in il-
lam ciuitatẽ: ꝛ mercabimur/ ꝛ lucrũ faciemus: q̃3 vt di
catis: ſi voluerit dñs/ et ſi vixerimus: faciemus hoc/
aut illud/ ꝛ reliqua. Eſt quidẽ in mala parte execrabi-
lis libertas arbitrij: vt preuaricator creatorẽ deſerat
ꝛ ad vitia ſe nefanda cõuertat. In bona vero parte ar
bitriũ liberũ Adam peccãte pdidimus: ad quod niſi
per chriſti gratiam redire nõ poſſumus: dicente aplo
Deus eſt eñ qui operatur in vobis et velle/ et pficere Phil.2.
p bona voluntate. Unde aſſidua oratione precãdum
eſt: ne nos volũtas peruerſa rapiat/ ſed inſpiratio di-
uina poſſideat: qm quicq̃d ex nobiſmetipſis ſapimus/
mortifera contra nos audacia cõcitamus. Iure ergo
vetuit in homine confidendũ: qui per ſe nec alteri/ nec
ſibi preualet dare remediũ: ſicut et Hieremias dicit
Maledictus vir qui confidit in homine: ꝛ ponit ſpem Hiere.17.
carnẽ brachij ſui: et a dño recedit cor eius. Quapro-
pter deſinant preſumptores illas ſibi partes aſſume
re: vnde eos iuſtius poſſit ſententia diuina damnare.
Hinc etiam pater Auguſtinus cõtra Pelagium ſce-
leſtũ/ ꝛ Iulianũ hereticos/ copioſis libris mirabiliter
diſputauit: ꝛ venenoſi dogmatis arma cõfregit. [Bo
nũ eſt ſperare in dño q̃3 ſperare in principibus]. Duo
verba mutata omnino aliam fecere ſentẽtiam. Supe
rius eñ cõfidere ſe dicit: hic ſperare. Ibi in homine/
hic in principibus: vt illic de carnalibus/ hic de ſpiri-
tualibus dixiſſe videatur. Princeps enim et diabo-
lus appellatur: vt eſt illud euãgelij: Ecce venit prin- Ioan.14.
ceps mundi huius: et in me non inuenit quicq̃3. Sic
ꝛ bonus angelus dictus eſt princeps: ſicut in Dani-
le legitur Michael princeps magnus. Quapropter Daniel.12.
nec in bonis/ nec in malis angelis: ſꝫ in ſolo dño ſpem
hois dicit eſſe ponẽdam. Nam ꝛ ſi bonos p impenſa

nobis pietate diligimus: beneficia in ipſis dñi non ꝓ=
Al. circuie prie poſſibilitatis iura laudemus. [Omnes gentes †
runt. circũdederũt me: ⁊ in nomine dñi † vltus ſuʒ † eos.]
Al. quia. Hoc populus ille merito dicebat q ſpem ſuam in dñi
Al. in. ꝓtectiõe poſuerat/ ſignificans labores eccleſie: quos
primũ in capite ſuo: id eſt in dño chriſto pertulerat: et
poſt in ſuis paſſionibus ſuſtinebat. Primo enĩ quan=
do religio innotuit chriſtiana omnes gẽtes in eiꝰ per=
ſecutiõe ſurgẽ tes/ diuerſis cladibus affecerunt fide=
liſſimos viros. Qui tamẽ in ſuis ꝑſecutoribus iuuan
te dño vindicarunt: quãdo eos ꝯuerſiõe mirabili ſub=
diderunt: vt de ſe penitẽtie penas exigerent/ quas pri
dem innocẽtibus ingerebant. Nam ꝙ dixit Gẽtes: et
ſubiũgit genus maſculinũ: Vltus ſum eos: ſiue ad in=
tellectũ pertinet: qꝛ in gentibus populi ſignificantur:
SCHE. ſiue Schema eſt Exallage: id eſt immutatio: qm̃ ge=
nus hic nominis immutauit. [Circũdantes circunde
Al. quia derũt me: ⁊ in nomine dñi † vltꝰ ſum † eos]. Perſcru
Al. in tande ſunt minutie verborũ: qm̃ diſcuſſa (ſicut ſepe di
ximus) non minima nobis ſacramẽta parturiũt. Pri=
po poſuit Gentes: quod ad eccleſiã ꝓpter martyrum
populos ꝑtinebat: qui ſtudentes culturis demonum/
paſſim lacerabãt populos fideles. Modo autem ſub
ipſa repetitione verborũ noluit gentes ponere: vt ma
gis paſſionem dñi ſubtiliter indicaret: quã a ſolis iu=
deis ſpecialiter cõſtat impletam. In quibus tamẽ eſt
in nomine dñi vindicatũ: quando multi ex his penitẽ
tes mala que fecerũt/ vocabulum chriſtianorũ ſume=
re meruerũt. Et iſti quoqꝫ verſus appellãdi ſunt vni=
fines: ſicut ⁊ illi qui in capite pſalmi ſunt poſiti. Et no
tandum: qꝛ ſicut caput plerũqꝫ de membris loquitur:
ita nũc membra de ſuo capite ꝓloquuntur. [Circũde
Al. nõ hʒ. derunt me ſicut apes † fauũ: et exarſerunt ſicut ignis
Al. quia vl in ſpinis: et in nomine dñi † vindicaui in eis]. Adhuc
tus ſum in ⁊ iſti verſus de dño loquũtur. Ipſe enim a ſeuiẽtibus
eos. iudeis circũdatus: paſſionis ſue per totum mundum
mella ꝓfudit. Apes enim fauum circundant: quando
per domos cereas liquores dulciſſimos recondunt: ⁊
cum ſibi putant victualia reponere/ faciunt vnde ho=
mines poſſint ſua deſideria ſatiare. Quod iudeos im
pleſſe manifeſtũ eſt: quando rem cuncto orbi dulciſſi=
ETY. mam amaris conatibus effecerunt. Apes enim quaſi
a pedibus dicte ſunt: ꝙ ſine pedibus naſcuntur. Spi
ne/ ſeculi peccata deſignant: quibus iudeoꝝ populus
ferociter incitatus/ in delictis ſuis velut ignis concre
patis eſtuauit. Sed in eis quoqꝫ dñi gratia vindicatũ
Al. euer= eſt: quando de illo melle quẽ condiderant neſcij: con=
ſus. uerſi ad dñʒ/ ſuauiſſime ſunt repleti. [Impulſus † ver
ſatus ſum vt caderem: et dñs ſuſcepit me]. Hoc iam
de ſe omne corpus fidelium veriſſima voce teſtatur.
Impulſus enim ille cadit: cui dñi fortitudo ſubtrahi=
tur. Et inſpice vim verboꝝ: impulſum ſe dicit ⁊ verſa=
tum vt caderet: ſed dñi ſuſceptione firmatus eſt. So=
li enim verſati non cadunt/ qui chriſti virtutibus con=
tinent: vt frequenter fieri ſolet: quãdo benemeriti tra
duntur ad penas. Ideo enim tradi videtur vt cadãt:
id eſt vt a recta credulitate mutentur: ſed dñi dextera
confirmati non cadunt: quoniã in fidei ſanctitate con
ſiſtunt. Alioquin infideles cadunt: etiam cum ſtare in
pertinacie ſue obſtinatione cernunt. [Fortitudo mea
Al. laus. ⁊ † laudatio mea dñs: ⁊ factus eſt michi in ſalutem].
Non poteſt impulſus cadere: cui auxiliũ videtur dñi
fortitudo preſtare. Sed ne putaret ſola pericula de=
clinare: quem dñi dona ſeruabant: adiecit Factus eſt
michi in ſalutẽ: qꝛ per ipſum eternam vitã ſuſcipiũt:

per quem ⁊ ſeculi huius ruinas euadere ꝓmerentur.
Ipſe enim eſt et fortitudo/ et laudatio eterna beato=
rum. [Vox † letitie ⁊ ſalutis in tabernaculis iuſtorũ. Al. exulta=
Dextera dñi fecit virtutem]. Chorus ille fidelium le= tionis.
tus exultat: quoniã dum perſecutores eorũ putarent
eos merore confici/ ⁊ tribulatione conſumi: illi diuina
contemplatione gaudentes de ſua pena letabuntur:
quam ſciebant ſibi ad eterna gaudia profuturã. Hic
enim tabernacula iuſtorum humani pectoris ſecreta
deſignant: vbi ſemper ſancti leti ſunt: quãuis forinſe=
cus affligãtur. Et vt cognoſceres vnde iſtud gaudiũ
venit: adiecit Dextera dñi fecit virtutem: id eſt chri=
ſtus: per quem pater virtutem operatus eſt in exalta=
tiõe ſanctorũ: quod inferius ipſe dicturus eſt. [Dexte
ra dñi exaltauit me.] Dextera dñi exaltat: cum terre=
nis hominibus celorũ regna cõcedit. Quid enim po=
tentius/ ꝙ̃ mortales induere immortalitatem: corru=
ptibiles incorruptionem: peccatoribus beatitudinẽ:
de hoſte fortiſſimo infirmis dare victoriam? [Nõ mo
riar/ ſed viuã: et narrabo opera dñi]. Contra illa hec
dicuntur: que aduerſum eccleſiam chriſti perſecuto=
rum loqui ſolet inſana ꝑcacitas: que cum ſe delere no
men eſtimat chriſtianũ/ preſtare potius videt augmẽ
tum. Cui merito dicitur a fideli Non moriar (vt tu pu
tas) ſed viuam vita quam neſcis: ad quam mente pre
tumidi peruenire non poſſunt. Narraturũ ſe etiã ope
ra dñi pollicet: vt ſemper augeatur eccleſia tali predi
catione vulgata. Quid prodeſt crudelibus perſequi:
quos vident perſecutiõibus ſemper augeri? Quanto
melius ⁊ ipſi viuerent: ſi cõuerſi facta propria deplo=
rarent? [Caſtigans caſtigauit me dñs: et morti nõ tra
didit me]. Ne ſibi aliquid perſecutorũ ſuperbia ven=
dicaret: tormenta ipſorum/ ſeuitiamqꝫ ferociſſimã ca
ſtigatione dñi eſſe confirmat: vt tota illa iniqua potẽ=
tia ad correctionem fidelium videatur eſſe conceſſa.
Quid ſe de poteſtate iactant: quibus nil pro ſua vti=
litate cõceditur? Crudelitas illorum noſtra correctio
eſt: furoris flamma probatio. Nõ ſe meliores eſtimẽt
qͦs delinquũt: filio nõ parcitur vt erudiri poſſe videa=
tur. Sed hec bene caſtigatus edicit. Solus eniʒ mor
ti non traditur: cuius hic vitia commiſſa purgantur.
Et nota ꝙ ait Caſtigans caſtigauit. Hoc eniʒ genus IDI.
locutiõis in ſcripturis diuinis ſepius inuenitur: vt eſt
illud Benedicens benedicam te. Multiplicans mul=
tiplicabo ſemen tuum: et his ſimilia. Quod argumen
tum (ſicut ſepe diximus) dicitur a coniugatis. [Ape= TOP.
rite michi portas iuſtitie: ⁊ ingreſſus in eas cõfitebor
dño]. Populus ille fidelium venit ad tertiam ſectio=
nem Hieruſalem cupiens introire: ianuas eius ſermo
re ſpirituali ſibi poſtulat aperiri. Quibus ergo dici=
tur Aperite: niſi prophetis atqꝫ apoſtolis: qui celorũ
claues myſticis virtutibus acceperũt? Per has enim
doctrine ianuas introducti: intus iam poſiti veraci=
ter dño confitemur. Ceterũ quicquid extra eccleſiam
catholicam geritur: nequaqꝫ dñi laudibꝰ applicatur.
Bene autem per allegoriam prophete atqꝫ apoſtoli
porte appellate ſunt. Porte eniʒ dicte ſunt: per quas ETY.
victualia ciuitatibus important: ſicut et per illos ani
marũ pabula conſtat illata. [Hec porta dñi: iuſti in=
trabũt † per eam]. Cũ ſuperius dixerit Portas: que= Al. in
rendum eſt quare hic portam voluit ponere numero
ſingulari: ſcilicet vt deſignaret prophetas atqꝫ apo=
ſtolos ianuas quidem eſſe celorum: ſed has om̃es ad
vnam poſſe perducere: qꝛ vniuerſe cõſueuerunt ad dñm
intromittere Saluatorẽ: qui ⁊ porta poteſt appellari

ꝯiij

Joan.10. ſicut ipſe in euangelio dicit Ego ſum oſtium ouiū ⁊c.
Sequitur Juſti intrabūt per eam. Et hoc quoq; ſub-
tiliter inquiramus: cur ſuperius dixerit Portas iuſti-
cie: et hic poſuit Juſti intrabunt ꝑ eam. Significans
(vt michi videtur) iam nō ſcripturas diuinas: ꝑ quas
tranſeunt ⁊ iniuſti: ſed illam Hieruſalem que portam
habet dn̄m Saluatorem: per quem iuſti tm̄ homines
introibunt. Quod bene vtrunq; complexus eſt: vt et
iſtud / et illud futurum ſeculum ſignificare videretur.
Al. non hz. [Cōfitebor tibi † dn̄e quoniam exaudiſti me: ⁊ factus
es michi in ſalutem]. Jſtam cōfeſſionem non afflicti
populi debemus aduertere / ſed letantis. Gratias eñ
agit: qr illi dn̄s ſalutaris illuxit: et redemptor gētium
oculis humanis apparuit. Unde reuera intelligimus
et a prioribus iuſtiſſimis dn̄i aduentum fuiſſe iugiter
Matth.13. expetitum: ſicut ipſe in euangelio dicit. Multi ꝓphe-
te ⁊ iuſti cupierunt videre que vos videtis: et audire
que auditis ⁊c. [Lapidem quem reprobauerūt edifi
cantes: hic factus eſt in caput anguli]. Sub alluſione
fabricantium exponitur inanis opera iudeorum. So-
li quippe hominū adhuc in mundo vnum deum colen
tes edificare videbantur: dum cetere nationes idolo-
rum ſe cultura deſtruerent. Edificantes enim tendūt
ſemper ad angulum: vt commiſſorū parietum ſolidi-
tas impleatur. Judei vero fidei ſue fabricam minime
perfecerūt: quoniam ipſum qui erat lapis fortiſſimus
angularis more dementium putauerūt eſſe temnen-
dum. Dn̄s autem chriſtus per Tropologiaz (ſicut in-
numeris locis cōſtat expoſitum) ideo lapis dicitur an
gularis: qr duos ad ſe populos ediuerſo veniētes: gē-
tilium atq; iudeorū tanq̄ geminos parietes in vnam
ſoliditatis gratiam collocauit. De hoc lapide ꝓphe-
te: de hoc apoſtoli: de hoc diuerſi multa dixerūt. An-
gulus enim tractus eſt ex greco ſermone: id eſt a γο-
νυ: quod latine dicitur genu. Hoc inflexum ſpeciem
anguli conformi qualitate reſtituit. Nam apud gre-
cos originē ſui nominis in deriuatiōibus omnino cu-
ſtodit: vt tetragonus / pentagonus / et his ſimilia. [A
Al. factum eſt iſtud. dn̄o † fact⁹ eſt hic: ⁊ eſt † mirabilis in oculis noſtris].
Ne lapidem iſtum ſaxeis montibus putares exciſum
Al. mirabile in ſalutem mundi factum dicit a dn̄o. Sed dum me-
morat factum / natura humanitatis oſtenditur: que et
Phil.2. creata eſſe monſtratur. Sic et apoſtolus ait Jn ſimi-
litudine hominū factus: ⁊ habitu inuentus vt homo.
Rom.1. Et alibi. Qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſm̄ carnē.
D.O.G. Jſte quippe lapis qui eſt fabrice decora copulatio / fi
bula parietū / in fundamentis perpetua fortitudo / mi
rabilis eſt in oculis fidelium qui non ſolū eum corpo-
raliter vident: verumetiam illuminata mente conſpi
ciunt. Uiderūt enim et iudei: ſed non mirabilem: quia
ſolam intuebātur carnem quam videbant eſſe cōmu-
nem. Fidelium autez ſenſibus qui eum filium dei eſſe
ꝓfeſſi ſunt mirabilis ⁊ terribilis apparebat: ſicut Pe
Mat.16. tro apoſtolo qui dixit: Tu es chriſtus filius dei viui.
Al. eſt. [Hec † dies quam fecit dn̄s: exultemus et letemur in
ea]. O q̄ ſuauia verba ſancta nobis ꝓbatur eructa-
re credulitas. Nam licet deus cūctos dies creauerit:
ſingulariter tamen diem feciſſe dicitur / qui chriſti dn̄i
natiuitate ſacratus eſt. Jn quo merito exultari con-
uenit ⁊ letari: quoniam in eo ⁊ diabolus ius perdidit:
et ſalutem mundus accepit. [O dn̄e ſaluum me fac:
o dn̄e bene ꝓſperare]. Jnteriectiōes iſte deſiderium
magne petitionis oſtendunt: vt ⁊ hinc de mūdi iſtius
clade liberētur: et ibi proſperrima ſorte ad dexteram
collocētur. Duo eñ iſta ſunt que fidelis expetit chri-
ſtianus: vt ⁊ hic eripiatur a peccatorum morte: ⁊ illic
collocetur in requie ſempiterna. Nam iſtas afflictio-
nes quas hic patiūtur: iſtos dolores quos hic amore
dn̄i ſuſtinent / ibi ſine dubio proſperātur: quando iam
ad gaudia eterna perueniunt. Proſperari eniz eſt ali-
quid aſperum facere tranquillum: vt grata nobis fiāt
mala preterita: que credimus in eterna gaudia com-
mutanda. [Benedictus qui venit in nomine dn̄i. Be-
nediximus † vos de domo domini]. Quarta ſectio Al. vobis.
que ſupereſt introitur: vbi de aduentu dn̄i ſuaue mu-
nus laudis offertur: et ſubtiliter Antichriſti preſum-
ptio iniqua damnatur. Hec figura dicitur Emphaſis S.C.H.E.
que ſignificat etiam id quod non dicit. Dicendo enim
Benedictus qui venit in nomine dn̄i: illum cōſtat eſſe
maledictū / qui in ſuo nomine creditur eſſe venturus.
Et vt chriſtum omnipotentem dn̄m eſſe cognoſceres
dicit eum veniſſe in nomine dn̄i: ne aliquid de ipſo car
naliter mens humana ſentiret. Hoc etiam ⁊ euange-
lij textus oſtendit dicens: Ego veni in nomine patris Joan.5.
mei: ⁊ non accepiſtis me. Si alius venerit in nomine
ſuo: illum accipietis. Sequitur Benediximus vos de
domo dn̄i. Ab illo populo fideli quem prefati ſumus /
hoc dicitur reliquis chriſtianis: quaſi ſacerdotali di-
gnitate ſubiecti loquunt̄ ad plebem: oſtendentes dn̄i
benedictionem deuote plebi per antiſtites ſalubriter
dari. Et ne hoc dubitanter acciperes: dicit De domo
dn̄i: id eſt de eccleſia catholica: vnde ſalutare baptiſ-
ma venit: vnde cōmunicatio ſancta ꝓcedit: vnde olei
ſacrati vnctione mundamur: vnde omnis deniq; be-
nedictio vera preſtatur. [Deus dn̄s et illuxit nobis.
Conſtituite diem ſolennem in † confrequentationi- Al. ꝯdēſis.
bus vſq; ad cornu altaris]. Cum dicit Deus dn̄s / ad
ſuperiora reſpondet: vt ſic intelligas Benediximus
vos de domo dn̄i: immo non nos / ſed deus dn̄s. Jpſe
enim benedicit ore ſanctorū: et luceſcit nobis: quan-
do nos a peccatoꝝ obſcuritatibus alienat. Sequitur
Conſtituite diem ſollennem in confrequētationibus
vſq; ad cornu altaris. Jſtud iam dicitur benedictis:
qui poterant dies feſtos celebrare ſolenniter. Conſti
tuite dicit: id eſt deliberata cuſtodite ſententia. Diem
ſollennem: qui honore dn̄i / ⁊ ſanctorum cōfeſſione ſa-
cratus eſt. Jn confrequentationibus: id eſt proceſſio-
nibus crebris: quas populi turba cōdenſat / et reddit
celeberrimas deuotione feſtiua. Quod vero addidit
Uſq; ad cornu altaris: ꝓhibētur aliqui forſitan (quod
multis in vſu eſt) audita euangelij lectione diſcedere.
Non enim ad cornu altaris accedunt: qui cōmunica-
tionis gratia non replentur. Hoc de iſto altari viſua-
li (vt michi videtur) cōpetenter accipimus: quod cor-
pus ⁊ ſanguinem dn̄i ſolenni nobis frequentatiōe lar
git. Jllud vero altare eſt ante conſpectū dn̄i: vbi pu-
rificatis animis per cōtemplationem ſanctam iube-
mur accedere: vt in hac actuali ſolennitate illud ſem-
per debeamus inſpicere: ſicut iam in quadrageſimo-
ſecūdo pſalmo cōſtat expoſitum: vbi ait Et introibo Pſ.42.
ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meā.
Cornu vero ſignificat poteſtatem: quam ſanctū alta-
re habere manifeſtum eſt. [Deus meus es tu / et con-
fitebor tibi: deus meus es tu / et exaltabo te]. Q̄ bene
veritas iſta profeſſionis iteratur: vt dn̄m noſtrum di-
camus eſſe: quem pura mente non deſinimus adora-
re. Jn primo enim comate dicit Cōfitebor tibi: quod
ad gratiarū pertinet actionem. Jn ſecundo: Exalta-
bo te: qr predicationibus beatorū per cunctas gētes
exaltatur dn̄s chriſtus qui reddit bonum ꝓ malo: qui

inimicos dum poſſit extinguere patienter expectat: ⁊ conuerſis talia reddit/ qualia ſanctis ſuis miſericordia gratuita cõpromiſit. Al. nõ hz. [Confitebor tibi † dñe: quoniã exaudiſti me/ et factus es michi in ſalutem]. Hic quidem verſus quoniã repetitus eſt / iam ſuperius in tertia parte ꝓbatur expoſitus: hoc tamẽ breuiter edicimus: vt hanc cõfeſſionem letiſſimam poſt percepta beneficia fuſam intelligere debeamus: ſicut nos commonuit ⁊ titulus Alleluia. [Confitemini dño quoniã bonus: quoniã in ſeculum miſericordia eius]. Et hic quoq; verſus in capite pſalmi ꝓbatur eſſe iam dictus vt ſicut a chriſto fecit initiũ: ita ipſi cõcordare videatur ⁊ finis. Apoc. 1. Ipſe enĩ in Apocalipſi dicit Ego ſum alpha et o. Merito ergo ⁊ in capite confeſſio poſita eſt/ ⁊ in fine repetita: quia in omni vita noſtra ipſam nos oportet aſſumere: et in ipſius delectatione finire.

Concluſio.

Recordemur hunc pſalmũ non incaſſum: velut quibuſdam fulgoreis coloribus eſſe contextum. In capite enim quatuor verſus vnifines impoſuit: et iterũ in fine primũ verſum pſalmi decora iteratiõe geminauit: atq; iterum quem viceſimũ primum poſuit/ eundem pene vltimum repetiſſt: vt quaſi veſtis illa pontificis aureis quibuſdã filis: et vermiculata pulchritudine contexta fulgeret. Illa enim in fimbrijs habuit tintinnabula: iſta in fine eadem retinniunt/ que in capite dicta ſonuerunt. Pontifex igitur quãdo ingrediebatur ſancta ſanctorum/ habebat hanc veſtem: vt antiſtitis reuerẽdi nullatenus ignoraretur aduẽtus: cum etiam tacitus vocalis incederet. Iſte ſic decora varietate diſpoſitus eſt: vt ꝑconia ſancte incarnationis pulcherrimis quibuſdam ſentiant indicijs. Cooperiat nos pie rex iſta veſtis eloquij tui: ⁊ hoc reſonẽt te preſtante actus noſtri: quod tua dñe precepta iuſſerunt. Meminerimus autẽ hunc pſalmũ quintum eſſe eoꝝ qui de primo aduentu dñi mirabili narratione prolati ſunt/ quinq; fortaſſe panibus cõparandi: qui eſuriem obſeruantium populorum copijs celeſtibus expleuerunt.

Explicit expoſitio in pſalmũ. 117.

Alleluia. Cxviij. ALEPH

BEati immaculati in via: q̃ ambulant in lege dñi. Beati qui ſcrutant teſtimonia ei⁹: in toto corde exquirunt eum. Non enĩ qui operantur iniquitatẽ: in vijs eius ambulauerũt. Tu mãdaſti: mandata tua cuſtodiri nimis. Utinam dirigant vie mee: ad cuſtodiẽdas iuſtificatiões tuas. Tunc non cõfundar: cũ perſpexero in omnibus mãdatis tuis. Confitebor tibi in directiõe cordis: in eo ꝙ didici iudicia iuſtitie tue. Juſtificationes tuas cuſtodiam: non me derelinquas vſquequaq;.

EStiuo pſalmo/ ⁊ diuinarũ rerũ virtute pleniſſimo: deſiderabile Alleluia premittitur: vt meritum diuini carminis honore tituli poſſit agnoſci. Eſt enim altiſſimus profunditate ſenſuum/ et cõtextus quaſi ſimilium repetitione verborũ: modo ꝓfitẽdo quod accepit: modo iterum eadem ſperãdo que meruit. Qui more nobilium fluuiorũ lenis ire cõſpicit: cum nimis ꝓfundus eſſe noſcat: quem tñ oportet iuuante deo inſtituti noſtri menſura percurrere: ne qui nos hactenus cõſtrinximus: ſubita inundatione fundamur. Eſt etiam hebreis elementis ad rudes ⁊ docibiles in ſchola chriſti populos inſtruendos tali ordine depictus: vt verſum quem prima littera ſortita fuerit: eadem et in ſeptem ſubſequẽtibus affigatur: ſacramentũ illud forſitan in cordis circũciſione deſignans. Sic iſte pſalmus in ſua lingua ꝑ ſingulas litteras octonis verſibus gregatim decurrens/ ſibi vndiq; collatus partiũ equalitate finitus eſt: quod nos dicimus ⁊ diuiſionis cauſa poſitũ: et vt perfectum numerũ poſſit indicare iuſtorũ. Iſtis enim litteris/ ⁊ hebrea ſapientia diſcit: ⁊ diuinorum librorum ſacratus numerus continetur. Has enim litteras ſignificationes ſuas habere (beato Hieronymo teſtante) cognouimus: quod nunc repetere videtur eſſe ſuperfluum: cũ ſit iam alterius labore collectum. Hunc autẽ pſalmum/ ⁊ centeſimũdecimũquartum/ ⁊ Deuteronomij canticum: Joſephus refert elegiaco metro eſſe compoſitos.

Diuiſio.

PSalmũ iſtum moralez hebreas litteras ad ſui numeri diuiſiões illuſtrabiles non incongrue dicimus cõtuliſſe: in quo ſibi octonos verſus (vt ſupra memoratũ eſt) ſingule vendicantes: cunctum carmen pulcherrima paritate deſcribunt: qui nulla permixtione confunditur: ſed nouitates rerũ mutatis ſibi litteris explicat. Per totum itaq; pſalmũ vniuerſalis ſanctorum chorus eloquitur: q ab initio mundi ſiue fuerũt/ ſiue ſunt/ ſiue futuri eſſe creduntur: inter quos reperiũtur apoſtoli/ ꝓphete/ martyres/ confeſſores/ eccleſiaſtici ordines: ⁊ omnes qui ſancta dño integritate famulantur: genus electum/ regale ſacerdotium/ gens ſancta/ populus acquiſitionis: ab origine generis humani vſq; 1. Pet. 2. ad finem ſeculi colligendus. Sed quãuis horũ ſit innumera multitudo: vnus tamen vbiq; introducit ad loquendũ: vt virtus vnitatis in eccleſia cõcordi poſſit agnoſci. Nunc videamus que in hoc celeſti paradiſo ſpiritualia poma naſcantur.

Expoſitio.

BEati immaculati in via: qui ambulant in lege dñi]. Cum omniũ deſideria nõis iſtius ardore rapiantur: nec quiſq; poſſit reperiri qui nolit premia beatitudinis adipiſci: cõgruum fuit viros ſanctos votis probabilibus iter oſtendere: ne mens confuſa mortalium ignorata via poſſit errare. Nam ⁊ illi beatos ſe eſtimant: qui ſeculi ambitionibus eluduntur. Sed ne aliquid tale putaretur eligendũ: primũ poſuit plurali numero Immaculati: vt de fidelibus hoc: nõ de chriſto debuiſſet aduerti. Ille enim ſolus naturaliter immaculatus eſt: q peccata non habuit. Sancti enim immaculati fiunt: quando indulgentie munera conſequũtur: ſicut propheta in quinquageſimo pſalmo dicit Lauabis me: Pſ. 50. ⁊ ſuper niuẽ dealbabor. Sequitur in via: id eſt in ipſo dño ſaluatore: qui dixit Ego ſum via/ veritas/ ⁊ vita. Joan. 14. Ibi enim ambulare iuſtorum eſt: nõ pedibus corporeis/ ſed greſſibus ꝓbabilis actionis. Nam vt aduerteres non eum illam viam dixiſſe in qua poſſit errari ſubiunxit Qui ambulãt in lege: id eſt qui aut nõ peccant/ aut per gratiam celeſtem digna ſibi ſatiſfactione ꝓſpiciũt. Nec illud vacat quod dicit In lege dñi. Eſt enĩ ⁊ lex peccati: ſicut apoſtolus ait. Uideo aliam Rom. 7. legem in mẽbris meis repugnantem legi mẽtis mee: et captiuum me ducentem in lege peccati. Et ideo additum eſt Dñi: vt eam diſcerneret a lege peccati.

[Beati qui ſcrutãtur teſtimonia eiꝰ: in toto corde ex-
quirunt eum]. Superioris adhuc ſenſus eſt ⁊ iſta ſen
tentia. Nam licet beati ſint immaculati qui ambulãt
in via: id eſt in ipſo dño Saluatore: et in lege eius de-
uota mente gradiũtur: additum eſt tamen illis virtu-
tibus: Qui ſcrutantur teſtimonia eius. Et que ſit ipſa
perſcrutatio ſubſequenter aperitur: id eſt qui in toto
corde ſuo dñm exquirere maluerunt. Uideñt eñi per-
ſcrutari teſtimonia eiꝰ / ⁊ tergiuerſatores heretici: ſed
toto corde ſuum dñm non requirunt: quoniam per hu
manas verſutias affectant nouas inuenire calũnias.
Totum enim cor ſuum ad ſcripturas ſanctas merito
poſuiſſe non dicitur: qui ad ſalſitatis ambitum plecti
bili errore transfertur. Unde ſanctus Primaſius Ju-
ſtinianopoleos / diſertus antiſtes ſub titulo quid here
ticum facit: librum vnum cõſcripſiſſe dinoſcitur. Nec
illi videntur totũ cor ſuum ad dñi teſtimonia poſuiſſe
qui neglecta diſciplina mãdatorũ eius: mũdana gau-
dia cõcupiſcunt. Et vide ordinẽ ſancte / veraciſq; do-
ctrine. Prius dicit beatos eſſe q̃ ambulant in lege do
mini: deinde qui ſcrutãtur ſacrarum teſtimonia litte-
rarum: quia non eſt dignus iſta perquirere: niſi qui ſe
probabili cognoſcitur actione tractare. Utraſq; vero
ſententias tertia ſpecies definitiõis amplectitur: que
DEF. grece Peotes: latine qualitatiua dicitur. Beatus eñi
vir qui ſit: per actuum ſuorum hic oſtenditur qualita-
tem. [Non enĩ qui operañt iniquitatem: in vijs eius
ambulauerunt]. Cum Joannis apoſtoli veracia ver
1. Joan. 1. ba ſint. Si dixerimus quia peccatum non habemus:
noſipſos ſeducimus: ⁊ veritas in nobis non eſt: viden
tur nec ſancti in vijs eius ambulare: quos cognoſci-
mus habere peccata. Uerum hec queſtio / veritatis
ipſius voce diſſoluitur. Sunt enim illicita deſideria:
que originalis peccati neceſſitate committimus: ſed
in eis conſenſu animi nõ tenemur. In iſtis mens bea-
ta nõ ambulat: que dono domini cordis probitate ſu-
perantur. Ut (verbi gratia) repente pulchrum aliquid
concupiſcere / cibum deſiderãter expetere / bonis odo
ribus commoueri / iniqua ſubito ſuggeſtione cõfundi:
et his ſimilia que oratione ſancta / et crucis ſignaculo
deſtruuntur. Ita fit / vt et peccata ſancti ſuggeſtione
carnis habeant: et tamen dum eis minime relaxatur
effectus / ea non operari veraciter eſtimẽtur. Hec eñi
Pauli apoſtoli teſtimonijs euidentius approbantur.
2. Tim. 4. Ambulauit in vijs domini: quando dicebat Bonum
certamen certaui / curſum cõſummaui / ⁊ reliqua. Pec
catum autẽ non voluntarium faciebat: quãdo clama
Rom. 7. bat: Non enim quod volo bonum hoc facio: ſed quod
nolo malũ hoc ago. Sequitur eiꝰ expoſitio: que omnẽ
neuum dubitationis abſtergit. Si hoc quod nolo in-
quit illud facio: iam nõ ego operor illud / ſed quod ha
bitat in me peccatũ. Uides tñ illos accuſatos q̃ ope-
rationibus peccatorũ nefanda delectatione conſen-
tiunt. Quapropter merito dicitur in vijs dñi non am
bulare: qui operantur iniquitatem. Operatio eñi ini-
quitatis eſt conſenſus malorũ: qui tamen a ſanctorũ
cordibus dono dñi ꝓbatur alienus. Nam et ipſe apo
Rom. 6. ſtolus hoc monet: Non ergo regnet peccatũ in veſtro
mortali corpore ad obediẽdũ deſiderijs eius: nec ex-
hibeatis mẽbra veſtra arma iniquitatis peccato. Et
Eccle. 18. Salomon. Poſt cõcupiſcẽtias cordis tui ne abieris.
Obedientiã ergo peccati vetuit: nõ ſuggeſtiões quas
caro ꝓprijs viribus vitare nõ preualet. Reſpiciamus
aũt cur hic vias plurali numero poſuit: ⁊ ſuperius ſin
gulariter dixit Beati immaculati in via. Ibi ſignifi-
cat dñm Saluatorẽ: qui certa via eſt ad patrẽ venien
tiũ: ſicut ipſe dixit: Nemo vadit ad patrẽ niſi per me. Joan. 14.
qꝺ hic dixit In vijs: deſignat ꝓphetas et apoſtolos:
vel quicũq; populũ vera predicatiõe docuerũt. [Tu
mandaſti: mãdata tua cuſtodiri nimis]. Dixerat bea
tũ eſſe cui hec talia ſuffragañt: vt ſit immaculatꝰ am
bulet in lege dñi: ſcruteẽ teſtimonia eius: ⁊ qꝺ eſt ꝑfe-
ctiſſimũ viuẽdi genus in toto corde exquirat dñm. Et
ne hec tanta negligẽda viderent: ſequiẽ iuſſionis dñi-
ce venerãda preceptio: vt mãdata eius nõ ſolũ ſedule
ſed ⁊ nimie requirant. Nimius eñi dictus eſt in nulla ETY.
re dubius: qui ꝓpoſite rei intẽtus ſemper aſſiſtit. Ubi
eſt ſentẽtia gentiliũ toto orbe celebrata. Ne quid ni-
mis? Ecce nimiũ nobis a veritate precipiẽ: Ecce a mo
deratore rerũ omniũ ſine defectu aliquid fieri debere
ſanciẽ. Iſtud eñi nimis ſignificat multũ atq; infinitũ
ſicut et in alio pſalmo dicit: Nimis ꝓfunde facte ſunt Pã. 91.
cogitationes tue. Et alibi. Nimis exaltatus es ſuper Pã. 96.
oẽs deos. Siue mãdata dñi nimiũ cuſtodire precipi-
mur: quãdo ipſi quoq; ſaluti noſtre corporee ea ꝑfer-
re debere cẽſemur. Quapropter vires noſtre poſſibi-
litatis excedere diuina militia eſt: q: totũ ibi nimium
decet: qñ ⁊ illud infinitũ eſt / qꝺ nobis tribui poſtula-
mus. Perquirenda eſt quoq; nominũ iſtorũ diſtincta DMS.
cognitio: ne quis ea credat eſſe cõfuſa. In priori ver-
ſu dixit Legẽ dñi: Lex aũt dñi eſt (ſicut apoſtolꝰ ait) Col. 2.
vmbra futurorꝫ: quã nõ decet ad litterã: ſed ſpirituali
ordine cuſtodiri. Ut: verbigratia: lex ſacrificiorꝫ / obſer-
uãtia noue lune / ritus circũciſionis / ⁊ cetera huiuſce-
modi: q̃ typũ magis q̃ ſpeciẽ certũ eſt habuiſſe veri-
tatis. Secũdo verſu ponit Teſtimonia. Teſtimoniũ DEF.
eſt euidẽs ⁊ prefinita cõditio: cuius ſtatuto cõmonitu-
res ꝑteritas nõ poſſumꝰ obliuiſci: vt in Geneſi ait Ja Gen. 31.
cob. Teſtimoniũ erit nobis collis iſte: ⁊ teſtimonium
erit lapis iſte. Scriptum eſt etiã ⁊ in libro Jeſu naue Joſue. 4.
Duodecĩ lapides afferte de medio Jordanis: vt ſint
hi in teſtimoniũ filijs veſtris. Sic nobis ꝑcepta diui-
na teſtimonia ſunt: qñ cõmonẽt ne peccare debeamꝰ:
ſicut apoſtolus Paulꝰ ait Teſtificor corã deo: q̃ viuifi 1. Tim. 5.
cat oĩa: ⁊ Jeſu chriſto / ⁊ electorũ angelorũ: vt hec cu-
ſtodias. In ꝑſenti quoq; verſu mãdata poſuit: q̃ non
ſunt vmbre futurorꝫ vt lex: ſed preſentẽ habẽt manife
ſte operationis effectũ. Qꝺ dñs in euãgelio abſolute
declarat dicẽs: primũ mandatũ eſt Diliges dñm deũ Mat. 22.
tuũ ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aĩa tua: ⁊ ex tota virtu
te tua ⁊c̃. Hoc eñi ſic vni dictũ eſt: vt ab oĩbus de-
beat ⁊ per cuncta tẽpora cuſtodiri. Quapropter ſiue
lex / ſiue teſtimonia / ſiue mãdata dñi cuſtodiantur: ad
beatitudinis certũ eſt munera ꝑueniri. Que verba cũ
predictis diffinitiõibus ſuis mẽte cõdenſa ſunt: q: in
ſubſequẽtibus verſibus frequenter ea poſita reperi-
mus. [Utinã dirigañt vie mee: ad cuſtodiẽdas iuſtifi-
catiões tuas]. Cũ vitã ſuperiꝰ beati viri euidẽter ex-
preſſerit: nũc etiã populus fidelis bonorꝫ ſibi ꝑuentũ
votis intercedẽtibus poſtulauit. Utinã verbũ ſemper
optãtis eſt: vt qꝺ noſtris non poſſumus viribus adi-
piſci: diuina miſericordia largiẽte mereamur. Cũ di-
cit Dirigãtur vie mee: oſtendit eas quantũ ad huma-
nam imbecillitatẽ ꝑtinet tortuoſas. Uie mee actꝰ ſi-
gnificant: quos in hac vita peragimus. Addidit Ad
cuſtodiendas iuſtificationes tuas. Hic iam quod ſu-
perius optauit aperit. Ad cuſtodiendas eñi iuſtifica
tiones dñi nemo poterit ꝑuenire: niſi cuius vie a dño
dirigi cõprobantur. Sed diſcutiamus quid ſignificẽt
iuſtificationes. Juſtificatiões igiẽ dñi apud priſcum

populum fuerunt multe atq; diuerſe: vt ſex annis tm̄ famulus ſeruiret hebreus. Filius affectu ⁊ diſciplina patris erudiretur. Pater vt reuerenter in omnibus haberetur. Deus: vt ſummo timore ⁊ amore coleret. Sacerdos honorabilis eſſet. Proximus vt tanq̄ propria vtilitas amaretur: et his ſimilia: q̄ fieri ſancta ſcriptura precepit. Hec ergo nequeunt cuſtodiri: niſi miſericordie dn̄i pberit attribui. [Tūc non cōfundar: † dum reſpicio in oīa mandata tua]. Cauſa redditur quēadmodū poſſint iuſtificationes dn̄i iugiter ſeruari: id eſt ſi mandata reſpiciant vniuerſa. Sed cū dicit: Omnia: in nullo cōmonet eſſe peccandū: quoniā ſcriptum eſt: Si quis de lege minimū non fecerit: reus eſt totius legis. Reſpice autē: eſt mandata ſemp ante oculos habere que iuſſa ſunt: vt ſi quid tortū cōmittitur: ſalutari emūdatione protinus corrigatur. Ceterū qui in mandata non reſpicit: in quo erret modis oīmodis ignorabit. Hanc quoq; ſimilitudinē Jacobus ponit apoſtolus dicens: Si quis auditor eſt verbi ⁊ non factor: hic comparabitur viro ꝯſideranti vultū natiuitatis ſue in ſpeculo: conſiderauit enim ſe ⁊ abijt: ⁊ ſtatim oblitus eſt qualis fuerit. Qui aūt perſpexerit in legē pfectā et permanſerit: non auditor obliuioſus factus: ſed factor operis: hic beatus in facto ſuo erit. Tales ergo laudantur: a quorū cōſpectu mandata dn̄i non recedunt. [Cōfitebor tibi † dn̄e in directione cordis: in eo quod didici iudicia iuſticie tue]. Cōfeſſio: hic ſignificat laudē: quā decet populū dicere beatorꝫ. Directio cordis: eſt fidei catholice ſancta regula: quia eū confiteri non poteſt hereticorꝫ diſtorta verſutia. In eo quod dicit: Didici: indicat a beatis patribus ſibi traditā diſciplinam: non autē vt quidā faciunt: ſtudio puerſitatis inuentā. Judicia vero iuſticie ſunt: quia famulos ſuos liberare dignatur a diabolica perſecutione laborantes. [Juſtificationes tuas cuſtodiā: non me derelinquas vſq;quaq;]. Perfecta eſt propoſite beatitudinis decora conſtructio. Petit enim a dn̄o: vt iuſtificationibus conceſſis: dignetur deuotū populū ſuo munere cuſtodire. Juſtificationes enim quid ſignificent: in quarto verſu ſuperiore iam dictum eſt. Et qm̄ nouerat tentationes diabolicas vndiq; circuire: vt legitur: Aduerſarius veſter ſicut leo circuit querens quē deuoret: petit ſe quaquauerſus deniq; cuſtodiri: ne poſſit locū nocendi hoſtilis atrocitas inuenire. Nunc videam⁹ quid littera ſecūda contineat.

Al. cū pſpexero in oīb⁹ mandatis tuis.

Jaco. 1.

Al. non hʒ.

1. Pe. 5.

BETH.

N quo corrigit adoleſcētior viam ſuā: in cuſtodiendo ſermones tuos. In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me a mādatis tuis. In corde meo abſcōdi eloquia tua: vt non peccē tibi. Benedictus es dn̄e: doce me iuſtificationes tuas. In labijs meis: pronūciaui omnia iudicia oris tui. In via teſtimoniorū tuorū delectatus ſum: ſicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ⁊ cōſiderabo vias tuas. In iuſtificationibus tuis meditabor: nō obliuiſcar ſermones tuos.

[In quo corrigit † iunenior viā ſuā: in cuſtodiendo ſermones tuos]. In prima littera partes beatitudinis fidelis populus indicauit: in quibus ſe deprecatus eſt cuſtodiri. Nunc idem in ſecūda littera cōuerſionis tēpus oſtendit: exponens etiā in ſermonibus domini quibus delectationibus ꝯfruatur. Quapropter per figurā Eroteſis: ſub interrogatione ꝓponit: In quo corrigit iunenior viam ſuā? Etas electa eſt noui nō veteris teſtamenti: quādo de ſeniori homine in robuſta iuni⁹ etate reparari. Juuenior enim dicitur veteribus comparatus: quia comparatiuus gradus frequenter vim obtinet poſitiui. Sed iſte iuuenior: quēadmodum correxit viam ſuā: ſubſequenti reſponſione confirmat: dicens In cuſtodiendo ſermones tuos: tunc ſcilicet cū euangelicam diſciplinam populus chriſtianus accepit. Eo ſiquidem tempore homo correctus eſt: quando vetere prauitate damnata: ad recte fidei dona peruenit. Cuſtodit autē ſermones domini: qui non eos tantū memoria retinet: ſed actionū probitate reſtituit. [In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me a mandatis tuis]. Hoc quoq; munus eſt domini quod eum ſe toto corde aſſerit exquiſiſſe. Non enim quereret niſi inq̄ſitus fuiſſet: ſicut in Eſaia legitur: Quod perierat requiram: ⁊ quod errauerat reuocabo. In omni ſiquidē bono domini gratia preuenimur: ⁊ vt eum velimus rogare: ipſe ſe dignatur infundere. Sequitur: Ne repellas me a mādatis tuis: tanq̄ indignū beneficijs ſuis: vt quem te feciſti toto corde petere: tu etiaʒ digneris audire. Repellit enim a mandatis ſuis ſubdole ſe rogantes: ſicut in alio pſalmo legitur: Uirum ſanguinū et doloſum abominabit dominus. Et Salomon dicit: Sanctus enim ſpiritus diſcipline effugiet fictum: et ſubtrahet ſe a cogitationibus que ſunt ſine intellectu. Rogat ergo ne ab intelligētia legis diuine repellatur ſicut indignus: vt agnoſcamus hāc intelligentiā non mereri niſi eos qui noſcunt toto corde deprecari. [In corde meo abſcondi eloquia tua: vt non peccem tibi]. Cum legamus operam domini eſſe predicandā: ſicut Petrus in actibus apoſtolorꝫ dicit: Non enim poſſumus que vidimus et audiuimus non loqui: Hic dicit in corde ſuo eloquia domini ne peccaret abſcondita. Sed vtrūq; verum eſt. Nam ſicut decet fidelibus ea oportune predicari: ſic non credentib⁹ oportet abſcondi: ſicut in euangelio dictū eſt: Ne dederitis ſanctum canibus: neq; miſeritis margaritas veſtras ante porcos. Et alius pſalmus dicit: Poſui ori meo cuſtodiā: dum conſiſtit peccator aduerſum me: Obmutui ⁊ humiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis: vt intelligamus peccati genus eſſe: obſtinatis eloquia dn̄i predicare. Unde et Paulus apoſtolus dicit: Hereticū poſt primā ⁊ ſecūdam correptionē deuita ⁊c. [Benedictus es dn̄e: doce me iuſtificationes tuas]. Ne aliquis eruditionem ſanctā proprijs viribus applicaret: premittit: Benedict⁹ es domine: id eſt qui gratias preſtas: quia in homine non potes inuenire quod eligas. Sed hic benedictionē / laudem ſignificat domini. Nam cū nos deū benedicimus: eius facta laudamus: cum ille benedicit: nos ſanctificare dignatur. Sequitur. Doce me iuſtificationes tuas. Cū ſuperius dixerit: In corde meo abſcondi eloquia tua: nūc dicit: Doce me iuſtificationes tuas: quaſi nichil ante didicerit. Uerū ſancte congregationi eſurienti ſitientiq; iuſticiā: non ſufficit mādata domini verbo didiciſſe: ſed petebat vt ea factis potuiſſet oſtendere: vbi nouerat plenitudinē ſe gratie reperire. Dicit ergo: Doce me iuſtificatiōes tuas: id eſt preſta me facere vnde electos tuos iuſtificare conſueſti. [In labijs meis: pnūciaui oīa iudicia oris tui]. Chorus ille ſanctorꝫ pronunciaſſe ſe dicit iudicia oris

Al. adoleſcentior.

SLHE.

Ps. 5.

Sap. 1.

A. l. 4.

Matth. 7.

Ps. 38.

Titū. 3.

dñi:que locutus eſt per ꝓphetas ꝛ apl'os ſuos:quãdo
ea labijs ſuis recenſuit: ꝛ populo predicauit. Omnia
iudicia:ſignificat que ſcripta vel dicta ſunt. Ceterum
vniuerſaliter non poteſt ꝓnũciare:quod nulla noticia
Pſ.35. preualet apprehẽdi:ſicut in alio pſalmo dictũ eſt. Iu-
dicia tua abyſſus multa. Apoſtolus quoq; teſtatur:
Rom.11. O altitudo diuitiarũ ſapientie ꝛ ſcientie dei:q̃ incõ-
prehenſibilia ſunt iudicia eius: et inueſtigabiles vie ipſius.
Et ipſe paſſione vicina dicit apoſtolis: Non oĩa dixi
SCHE. vobis. Quapropter figuraliter:ꝑ parte dicitur totũ:
quod in ſcripturis diuinis frequenter conſtat effectũ.
[In via teſtimonioꝝ tuoꝝ delectatus ſum:ſicut in oĩ-
DOG. bus diuitijs]. Uia teſtimonioꝝ:eſt dñs Chriſtus: qm̃
de ipſo loquentia ad ipſum ducũt:via certa: iter infa-
tigabile:queſtuoſus labor:vbi qſquis ꝑuenerit: ineſti-
mabiliũ diuitiarũ delectatiõe mulcetur. Et intuendũ
quod ſequitur: Sicut in oĩbus diuitijs. Hic diuitias
1.Corin.1. ſpũales debemus accipere:de quib⁹ apl's ait: Qm̃ in
oĩbus diuites facti eſtis in ipſo:in oĩ verbo ꝛ in oĩ
ſcientia: ſicut teſtimoniũ Chriſti cõfirmatũ eſt in vo-
bis. Ceterũ cohors ſctã ſeculares diuitias nõ poterat
teſtimonijs dñi comparare: quas ipſa velut ſordes ali-
quas cognoſcitur abiecisse. [In mãdatis tuis exerce-
bor: ꝛ conſiderabo vias tuas]. Eccleſiaſtice diſcipline
ordo ſeruat⁹ eſt. Prius enim fuit vt exerceret in man-
datis diuinis:id eſt frequenti operatione vſum rerum
neceſſariarũ aſſiduo labore ꝑageret:et ſic ad intellect⁹
eius penetralia ꝑueniret. Nemo enim meret tantũ ſe-
cretũ cõſpicere:niſi cui datũ fuerit bona cõuerſatione
celeſtibus ſe beneficijs proximare. Et nota ꝙ exerci-
tatio in ſcripturis diuinis pleruq; in bono ponitur.
[In tuis iuſtificationibus meditabor: non obliuiſcar
ſermones tuos]. Obliuio non natura nobis venit:ſed
DOG. ab originalis peccati infirmitate deſcendit. Huic re-
medialis oppoſita eſt meditatio: ne memorie culmen
obliuio nefanda deſtrueret. Meditari em̃ ſe dicit iuſti-
ficationes dñi: ne poſſit qđ retinere expetit obliuiſci.
Nouerat enim quo vitio mens humana premeretur:ꝛ
ↄtra hoc auxiliũ reperit / vnde obliuio violẽta debuiſ-
ſet excludi. Reſpice quẽadmodũ diuerſis cauſis pro-
pria verba ſubiuncta ſunt. In ſuperiori quippe verſu.
In mandatis tuis exercebor:dixit:vbi parte opus eſt
actuali. Mãdata enim ſunt dñi: Non mechaberis: Nõ
Exo.20. falſum teſtimoniũ dixeris ꝛc̃. Hec enim oportuit non
tm̃ audire:ſed facere. Ideoq; poſuit: Exercebor. Hic
autẽ: Iuſtificationes / dicit meditabor. Iuſtificatiões
quippe dicte ſunt:ſicut ſuperius expoſitũ eſt: Hebreũ
puerũ nõ amplius q̃ ſex annis debere ſeruire:ad ſigni-
ficantiã beati populi:qui in hoc ſeculo ſeruit:vt in illa
reſurrectione a cuncta obnoxietate liberet. Hoc ergo
quia fuit in enigmate conſtitutum: Meditabor dixit:
vt frequens iteratio intellectum future rei euidentius
aperiret.

GIMEL.

REtribue ſuo tuo: viuifica me
et cuſtodiam ſermones tuos.
Reuela oculos meos: ꝛ cõſi-
derabo mirabilia de lege tua.
Incola ego ſum in terra: non
abſcondas a me mãdata tua.
Cõcupiuit anima mea deſiderare iuſtifica-
tiones tuas / in oĩ tẽpore. Increpaſti ſuꝑ-
bos: maledicti qui declinãt a mãdatis tuis.
Aufer a me opprobriũ ꝛ cõtemptũ: qꝛ teſti-
monia tua exquiſiui. Etenim ſederũt princi-
pes ꝛ aduerſum me loquebant: ſeruus autẽ
tuus exercebatur in iuſtificationibus tuis.
Nam ꝛ teſtimonia tua meditatio mea eſt: ꝛ
conſilium meum iuſtificationes tue.

REtribue ſeruo tuo: † viã ꝛ cuſtodiam ſer- Al. viuifi-
mones tuos]. Uenit ad tertiam litterã: in ca me
qua humanã indigentiã ↄfitetur: ꝛ gratiã
dñi per cũcta cõmendat. Increpatos aſ-
ſerit ſuperbos qui fideles dñi iniquis mo-
tibus perſequũtur. Retribue ſiquidẽ dicit:nõ meritis
redde:ſed iterũ da:vt qui preſtitiſti petitionis affectũ:
effectum quoq; poſtulationis attribuas. Deniq; hunc
ſenſuꝫ declarat ſermo ſubiectus cũ dicit: Seruo tuo.
Seruus enim chriſti dici non poteſt:niſi qui non ſuis
meritis:ſed diuine gratie reputat / quod boni aliquod
feciſſe cognoſcitur. Dñi aũt cuſtodire mãdata: reuera
viuentis eſt. Cõtra: mortuus iure dicit: qui inobediẽs
approbatur:ſicut in euãgelio de infidelib⁹ legit. Sine Luc.9.
mortuos ſepelire mortuos ſuos. Sepelire enim mor-
tuos viuentiũ erat:ſed quia infideles videbant: recte
mortuos appellatos eſſe cognoſcimus. Et aduerte cõ-
feſſionẽ ſanctã:ſic ſe iudicauit eſſe victurũ:ſi potuiſſet
dñi cuſtodire ſermones. Merito:qm̃ qui eos cuſtodit
ab ipſis ſine dubio cuſtoditur: ꝛ mors ei nõ dñabitur:
que in impioꝝ depopulatione graſſatur. [Reuela ocu-
los meos: ꝛ ↄſiderabo mirabilia de lege tua]. In hoc
verſu infirmitas humanitatis: ꝛ bñficiũ ſuperne mai-
ſtatis exponitur. Reuelare enim dictum eſt: remouere
velum. Quodã enim operimento ignorantie interior ETY.
aſpectus obducitur: et niſi miſericordia ipſius fuerit
hoc velamẽ ablatũ: ſcripturas ſanctas lumine cordis
nõ poſſumus intueri. Petit ergo auferri ſibi imperitie
cecitatẽ: vt illuminat⁹ gratia diuina queat dñi videre
miracula. Que ſunt autẽ iſta miracula: ipſe teſtatur di-
cens: De lege tua. Superius diximus legem / vmbrã
fuiſſe futuroꝝ: que ſignificantiã venture plenitudinis
cõtinebat. Immolabatur quippe paſchali feſtiuitate
agnus imaculat⁹: qđ chriſtũ dñm ſignificabat occidi.
Sacerdos: veſte pulcherrima ꝛ choruſcabili tegebat:
vt futuri pontificis ꝛ celeſtis regis indicia nunciaret.
Promiſſiones quoq; dñi fuerũt: vt iſraeliticus popu-
lus in terrã ꝑduceret fluentẽ lac ꝛ mel: qđ ad illud fu-
turũ ſeculũ ꝑtinere nõ dubiũ eſt: vbi ſumme beatitu-
dinis gaudia copioſa dulceſcunt. Rogat populus ille
ſanctoꝝ: vt reuelato corde iſta ↄſideret: que ſuꝑducto
velamine nõ poterat intueri. [Incola ego ſum † apud Al. non hẽ.
te in terra: non abſcondas a me mãdata tua]. In hac
terra iuſti ſunt incole: q ꝓpriã in mũdo nõ habẽt man-
ſionẽ. Corpore ſiquidẽ in terra poſiti ſunt: in celis aũt
ꝓbabili cõuerſatione cõſiſtũt: ſicut apl's dicit: Cõuer- Phil.3.
ſatio aũt nr̃a in celis eſt. Et merito hic dicũtur incole:
quib⁹ in aliena patria nullus affectus eſt: ſed ad tẽpus
terrã ſui corporis colũt. Nõ em̃ erat ille diues incola:
qui horrea cõſtruebat: ꝛ longeuitatẽ vite ſue in multa
congregatione poſuerat. Sed iſti ſunt vere incole: qui
theſaurũ ſuũ in celo reponũt: vt cor eoꝝ futurã patriã
ſemꝑ affectet. Petit ergo fidelis populus mandatorũ
dñi ↄſciũ ſe fieri: qꝛ nõ deprehẽdit in babylonie parte
cõuerſari. Illius em̃ poteſt ſcire qſq; votũ: cui ꝛ fami-
liari velle cognoſcitur. Mãdata enim eſſe diximus: Dili- Deuter.6.
ges dñm deum tuũ ex toto corde tuo: et ex tota anima
tua ꝛc̃. Hec petit nõ a ſe abſcondi: id eſt ſubtrahi atq;
denegari: vnde ſalutẽ anime ſue nouerat eſſe vẽturã.

Rogat ergo vt ei nullatenus celentur: que peccatori-
bus probantur abſconſa: q̄uis generaliter ꝓnunciata
eſſe videantur. [Cõcupiuit anima mea deſiderare iu-
ſtificationes tuas: in omni tẽpore]. Cõcupiſcentia in
Exo.20. malo ⁊ in bono ponitur. In malo: Nõ cõcupiſces rem
Sap.6. proximi tui. In bono: Cõcupiſcẽtia ſapiẽtie perducit
ad regnũ. Ita ⁊ hic poſitũ eſt: Cõcupiuit aia mea de-
ſiderare iuſtificationes tuas. Uiolenta res: ⁊ in vtraqꝫ
parte fortiſſima. Non enim facile labitur: quod concu-
piſcẽtie radicibꝰ alligatur. Nam vt ipſam vim ſermo-
nis potuiſſet oſtendere: adiecit: In omni tempore: vt
huic ſe deſiderio nulla intermiſſio: nullũ tẽpus valuiſ-
ſet obſiſtere. Poteſt enim ⁊ infidelis ad tẽpus rem bo-
nam concupiſcere: ſed hoc perfectis deſiderijs populus
ſanctus attribuit: quod omi tẽpore ↄcupiuit. Hoc eſt
enim cõcupiſcere: quod deſiderare. Nemo enim deſi-
derat niſi qui cõcupiſcit: nec iterũ concupiſcit niſi qui
deſiderat. Quapropter pleniſſimã voluntatẽ indicat
geminata profeſſio. [Increpaſti ſuperbos: maledicti
qui declinant a mandatis tuis]. Cũ ſint hominũ innu-
mera crimina: ſuperbos hic aſſerit increpatos: qui deo
ſemper probantur odibiles. Supbia eſt enim: per quã
angelus cecidit: per quã Adam de nature ſue digni-
DOG. tate deiectus eſt. Nam ſicut humilitas omniũ par ꝓ-
batur eſſe virtutũ: ita ſuperbia vitiorũ mater eſſe di-
Iaco.4. noſcitur. De ipſis enim ſcriptum eſt: Superbis deus
ETY. reſiſtit: humilibus autẽ dat gratiã. Increpare enim di-
cimus: quaſi de taciturnitate crepare: et in mordacia
dicta ꝓſilire. Quod deus per ſcripturas diuinas fre-
quenter facit cũ terrorẽ eis ſue indignationis oſtẽdit.
Sequitur generalis ⁊ abſoluta ſententia: maledictos
eſſe qui eius tentant mandata declinare. Nam vt pre-
cepta dñi nõ compleat humana fragilitas: leuius ma-
lum eſt: iſtud vero nefariũ eſt per ſuperbiã declinare:
vnde animã ſuam a peccatoꝝ nexibus poſſit eripere.
Nam ⁊ illũ Adam qui declinauit mãdata dñi conſtat
eſſe maledictũ: hodieqꝫ maledicti ſunt qui ſimili ſce-
lere polluuntur. Mandata enim que ſint: iã ſunt dicta
ſuperius. [Aufer a me opprobriũ ⁊ cõtemptum: quia
teſtimonia tua exquiſiui]. Ecce de illo choro ſanctoꝝ
et martyrũ verba ſonuerũt: qui diuerſis perijs ſubacti
ſupbis ⁊ improbis opprobrio et cõtemptui eſſe vide-
bantur: nũc rogãt vt manifeſtatione miſericordie dñi
eorũ deriſio et vilitas auferatur: quod et in alio pſal-
Pſ.122. mo legitur: vbi ait. Quia multũ repleti ſumus cõtem-
ptione: ⁊ multũ repleta eſt anima noſtra opprobrium
abundantium ⁊ deſpectio ſuperbis. Teſtimonia vero
diuina exquiſierũt vt talia paterentur: quãdo conſtat
Matth.5. eſſe preceptũ: Beati qui ꝑſecutionẽ patiuntur ꝓpter
iuſticiã: quoniã ipſorũ eſt regnũ celorũ. Sed diligen-
tius intuendum eſt: quare a ſe petant martyres oppro-
bria remoueri: vnde ſe nouerant domini munere coro-
nari? Sed hec oratio pro perſecutoribus funditur: vt
dum cõuerſi fuerint ad dñm: martyribus tollatur op-
probriũ: quando ⁊ illi ipſam religionẽ coluerint: quã
in alijs ꝑſequendã eſſe putauerũt: quod preſtante dño
frequenter factũ eſſe cognouimus. [Etenim ſederunt
principes ⁊ aduerſum me loquebantur: ſeruus autem
tuus exercebatur in tuis iuſtificationibus]. Auditum
ſe a principibus martyꝝ chorus exponit: qui iudicia-
rio more reſidẽtes de innocentiũ ꝑditione tractabãt.
Et quod grauius terrere potuiſſet: ipſi erãt accuſato-
res ⁊ iudices. Se vero merito dicit ſeruũ dñi: qui in-
ter vite pericula de eius iuſtificatione cogitabat: quid
in illa vita recepturus eſſet: qui in iſta tẽporaliter gra-
uiſſima ſuſtinebat. Exercebatur enim ad ꝓfectũ ſuũ:
non cruciabatur ad penã. Tales anime mundũ vice-
runt: que ſenſum doloris ſui eterni premij cogitatio-
nibus molliebant. [Nam et teſtimonia tua meditatio
mea eſt: et † cõſolatio mea iuſtificationes tue † ſunt.] Al. cõſiliũ meum.
Conſiliũ inuentũ eſt cõtra malignantiũ cõciliũ: vt ad- Al. non hꝫ.
uerſum improbos furores domini teſtimonia medita-
ta ſufficeret. Eoꝝ quippe cogitatio quoſlibet mitigat
dolores: nec timori relinquit locũ qui in promiſſioni-
bus domini iugiter occupatur: ſicut dicit apoſtolus:
Timor nõ eſt in charitate: ſed perfecta dilectio foras 1.Ioan.4.
mittit timorẽ. Cõſolationẽ vero ſuam eſſe ꝓfeſſus eſt
dñi iuſtificationes: quas ſuis martyribus pollicetur.
Conſolamur enim in afflictione preſentium rerum:
ſpe venientium premiorum. DELETH.

Adheſit pauimento aia mea:
viuifica me ſm verbũ tuum.
Uias meas enũciaui ⁊ exau
diſti me: doce me iuſtificatio
nes tuas. Uiã iuſtificationũ
tuarum inſtrue me: ⁊ exerce-
bor in mirabilibus tuis. Dormitauit anima
mea pre tedio: confirma me in verbis tuis.
Uiã iniquitatis amoue a me: et de lege tua
miſerere mei. Uiam veritatis elegi: iudicia
tua nõ ſum oblitus. Adheſi teſtimonijs tuis
dñe: noli me confundere. Uiam mandatoꝝ
tuorũ cucurri: cũ dilataſti cor meum.

Adheſit pauimento anima mea: viuifica me
ſm verbũ tuum]. Ad quartã litteram ve-
nit fidele concilium: in qua ſe dicit corpo-
rali quidem neceſſitate conſtrictũ: ſed ſola
domini pietate ſaluandũ: petens vt ab eo vias iniqui-
tatis amoueat: quoniã viam veritatis elegerat. Pul-
cherrimis autẽ alluſionibus exponitur humana cõdi-
tio. Pauimentũ eſt ſoli alicuius in lenitatẽ maximam
cõſtructa ſoliditas: que merito noſtro corpori compa-
ratur: qm̄ ⁊ ipſum ſimili nitore leuigatur. Adheſiſſe ſe
ergo dicit carni ſue: quod vitioſum eſſe non dubiũ eſt.
Anima enim ſi adhereat corpori: delictis fauet: ſi vo-
lũtate ſit diuiſa: virtutibus. Quapropter merito ſe pe-
tebat per verbũ: id eſt per chriſtũ dñm viuificari: quia
per conſenſum carnis ſe noſcebat extingui. Sed per-
ſcrutãdũ eſt: quare illud cõſiliũ beatoꝝ quod ſuperius
dixerat: Seruus autẽ tuus exercebatur in tuis iuſtifi-
cationibus: hic cõfiteatur adheſiſſe pauimẽto animã
ſuam? Ut reuera intelligamus q̄uis ſancti gratia dñi
ꝑfruantur: multaqꝫ virtutũ varietate colluceãt: q̄diu
ſunt in hac carne mortali: eſſe tamẽ vnde ſe deprecent
abſolui: ſicut i euãgelio magiſter optimꝰ dicit. Poſtq̄ Luc.17.
oia feceritis: dicite ſerui inutiles ſumus: quod debui-
mus facere fecimus. Et alibi ſcriptura dicit: Iuſtus Prouer.18.
in principio ſermonis accuſator eſt ſui. [Uias meas
enũciaui ⁊ exaudiſti me: doce me iuſtificatiões tuas.]
Qui ſe pauimẽto adheſiſſe profeſſi ſunt: merito in con-
ſequentibus ſua peccata prodiderũt: et ideo ſequitur:
Exaudiſti me. Mira compenſatio: ſtupenda viciſſitu-
do: dño ſuo ꝓpria mala dicere: ⁊ ab eodem premia ſa-
lutis accipere. Quis non bonis talibus incitetur illi
ad premiũ confiteri: cui non poſſis negare quod fece-
ris. Perſcrutandũ quoqꝫ quod dixit: Doce me iuſtifi-
cationes tuas: non ad audiendum ſed ad faciendum.

Ille enim diuinarū rerum doctus oſtenditur: qui ſibi
credita feciſſe monſtratur. Siue petit vt illas iuſtifica
tiones aduerteret: que precepte figuraliter eſſe vide-
bantur. [Uiam iuſtificationū tuarū inſtrue me: ⁊ exer-
cebor in mirabilibus tuis]. Merito cohors ſancta iu-
ſtificationū viam intelligere querebat: que ſuas vias:
id eſt peccata prodiderat: quia niſi illas dānemus: ad
iſtam peruenire non poſſumus. Inſtrue me: ad intel-
lectū pertinet: vt aduerteret quod ſepe iam dictū eſt:
quali myſterio poſt ſex annos ſeruus relaxaretur he-
breus: ſeptimus terre fructus pecoribus egentibuſq;
donaretur: quod poſt annū quinquageſimū quodlibet
illud prior reddi dn̄o iubebatur: ⁊ his ſimiliaq̄ iuſti-
ficationib⁹ dn̄i cōuenire monſtrantur. Hec enim me-
rito deſiderabat agnoſcere: que futuro ſpei noſtre ꝓ-
bantur myſteria cōtinere. Sequitur. Et exercebor in
mirabilib⁹ tuis. Utiq; exercetur ſenſu ⁊ prudētia ſin-
gulari: qui dicta dn̄i ad ſpiritualē ſignificātiā trahit.
Mirabilia vero ipſa vocat que ſuperius dicit iuſtifi-
cationes. Prebent enim intellecta miraculū: quando
ſic in ꝑſenti ſunt poſita: vt longe futura ſignificare vi-
deantur. [Dormitauit anima mea pre tedio: confirma
me in ꝟbis tuis]. Poſt illā petitionē ſanctā cognoſci-
mus eū fuiſſe dilatatū: quādo animā ſuā dicit dormi-
taſſe pre tedio: quod accidere ſolet eis: qui longis ex-
pectationibus differuntur: vt intelligeremus per pa-
tientie bonū diuinū nobis venire preſidiū. Dormitat
ergo anima: quando a ſua intētione flaceſcit: ⁊ in ociū
feſſa remittitur: dum ad illud quod intēdebat minime
ꝑuenire monſtratur. Et vide: quia dormitauit poſuit:
non dormiuit. Dormire eīn obliuioſi atq; ſecordis eſt:
dormitare feſſi ⁊ expectātis. Quod verbū ⁊ alter pſal
Pſ̄.131. mus edicit: Si dedero ſomnū oculis meis et palpe-
Pſ̄.120. bris meis dormitationē. Et alibi: Ecce nō dormitabit
neq; dormiet qui cuſtodit iſrael. Sed vt hunc quoq;
defectū ab anima fatigata remoueret: ſequitur. Con-
firma me in verbis tuis: quatenus ſi adhuc expectatio
differenda erat: in verbis dn̄i fixa atq; imutabilis ani-
ma ꝑmaneret. Cognoſcimus enim tali remedio: quaſ-
uis moras: queuis tedia: quoſlibet labores om̄imodis
cōſolandos: ſi legē domini frequenti iteratione medi-
temur. Hanc autē anime dormitationē Caſſianus ſer
uorū dei optimus inſtitutor: acidiam vocat: quā ma-
gno ſtudio monachis perſuadet eſſe fugiendā. [Uiam
Al. de iniquitatis amoue a me: ⁊ † in lege tua miſerere mei.]
Ad illā contemplationē veritatis euectus: petit quod
in iſto ſeculo neceſſariū fuit: vt via iniquitatis: hoc eſt
diabolus ab eius infeſtationibus tolleretur: ⁊ in lege
dn̄i optatā miſericordiā reperiret. Per legem ſiquidē
Rom̄.3. nemo iuſtificabit: ſicut apoſtolus dicit: Scientes quia
nemo iuſtificabitur ex operibus legis: ſed ex fide Ie-
Ibidem. ſu chriſti. Et iterū: Per legem enim cognitio peccati.
Iuſte ergo ibi petit miſericordiā: vbi ſe per legis vin
cula non credebat abſolui. [Uiam veritatis elegi: iu-
dicia tua non ſum oblitus]. Uia veritatis / dn̄s Chri-
Ioan.14. ſtus eſt: ſicut ipſe dicit: Ego ſum via: veritas et vita.
Elegiſſe ſe dicebat ſanctiſſim⁹ chorus culturā domi-
ni ſaluatoris inter diuerſas mūdi ſuperſtitiones: qui-
ECx. bus inſipienter mundani populi ſeruiebant. Eligere
enim non eſt niſi de multis vnum legere. Sed videa-
mus quare ſe dicit elegiſſe: cum dicatur in euangelio:
Ioan.15. Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos. Iure igitur
populus beatus iſta dicebat qui iam electus fuerat vt
Pſ̄.83. eligere potuiſſet: ſicut ⁊ alio loco dicit: Elegi abiectus
eſſe in domo dn̄i. Merito ergo ſe oblitū dn̄i non dice-
bat eſſe iudicia: qui tali electione gaudebat. [Adheſi
teſtimonijs tuis dn̄e: noli me confundere]. Ille qui ſe
pauimento prius adheſiſſe dixerat: nūc ſe dn̄i teſtimo
nijs adheſiſſe cōmemorat: vt oſtendat ꝓuectū ſe vite
diuino munere percepiſſe. Sed quoniā totū in diuina
tuitione cōſiſtit: rogat vt de muneribus collatis non
cadat: ne ad verecundie confuſa perueniat. Non enim
ſe ſancta cōſcientia negligēti ſecuritate remiſerat: ſed
magis quod acceperat humilis amittere formidabat.
Sic enim ꝯfundi poterat: ſi ꝑderet qđ tenebat. [Uiam
mandatorū tuorū cucurri: cum † dilatares cor meū.] Al. dila-
Uia iſta ꝙ multifarie dicitur: ꝙ diuerſa qualitate trā- taſti
ctatur. Dixit enim ſuperius: Uias meas annunciaui.
Deinde: Uiam iuſtificationū inſtrue me. Et iterū: Uiā
iniquitatis amoue a me. Repetit: Uiā veritatis elegi.
Ad poſtremū: Uiam mandatorū tuoꝝ cucurri: vt ſiue
bone / ſiue male vite viam dici om̄imodis inſtruamur.
Ueritatis ordinē ſeruans cucurriſſe ſe dicit viā man-
datoꝝ: quī cor ſuū a dn̄o aſſerit eſſe dilatatū. Nō enim
potuiſſet vel ambulare vel currere: niſi cor eius in la-
titudine ſcientie fuiſſet extenſum. Nam cū via māda-
torū eius legatur anguſta: niſi dilatato corde non cur-
ritur. Anima enim quādo lumē veritatis acceperit in
multifarias agnitiones aperitur: ⁊ latior redditur vir-
tutib⁹ cognitis: que prius fuerat anguſtata peccatis.
Bene autem dixit: Cucurri: vt oſtenderet ſe ad fidem
rectā velociter dn̄i munere perueniſſe. Cucurrit enim
viā iuſtus: donec (ſicut dicit apoſtolus) perueniat ad Phil.3.
palmā ſuperne vocationis. HE.

LEgē pone michi dn̄e viā iu-
ſtificationū tuarū: ⁊ exquirā
eā ſemp. Da michi itellectū
et ſcrutabor legē tuā: ⁊ cuſto
diam illā in toto corde meo.
Deduc me in ſemitā manda
toꝝ tuoꝝ: qꝛ ipſaꝫ volui. Inclina cor meū in
teſtimonia tua: ⁊ nō in auaritiā. Auerte ocu
los meos ne videāt vanitatē: i via tua viui-
fica me. Statue ſeruo tuo eloquiū tuū: i timo
re tuo. Amputa opprobriū meū qđ ſuſpicat⁹
ſum: qꝛ iudicia tua iocunda. Ecce cōcupiui
mandata tua: in equitate tua viuifica me.

LEgem pone michi domine viam iuſtifica
tionū tuarū: et exquirā eam ſemper]. Ad
quintā litterā plebs beata proceſſit: mul-
tis modis expetens vt in lege domini ei⁹
debeat munere cuſtodiri. Inquirendum
plane quā ſibi legem petat populus iſte conſitus: qui
ſuperius dixit: Et in lege tua miſerere mei. Illud di-
ctum eſt de veteri teſtamento: nunc autē nouā legem
poſtulat ſibi debere poni veniente ſcilꝫ dn̄o Chriſto:
vt illo aduentu ſancte incarnationis expletus: ꝑfecto
chriſtiane fidei robore firmaretur: ſicut dictū eſt: De
ſyon exiuit lex: ⁊ verbum domini de hieruſalē. Deniq; Eſa.2.
iugiter ſe eam dicit exquirere. Illud enim deſiderio
inardeſcente ſemper exquiritur: quod venire magnis
precibus poſtulatur. [Da michi intellectum et ſcru-
tabor legem tuam: et cuſtodiam illam in toto corde
meo]. Conſiderandum eſt quid ſibi velit ꝙ iterum
petit / que prius ſe accepiſſe memorauit: id eſt Uiam
mandatorum tuorꝫ cucurri: ſcilicet quia dona domi-
ni continue ſunt petenda. Semper enim preſtat qui

donata conſeruat: ⁊ probabili deſiderio cōtinue peti-
mus: quod in nobis pmanere iugiter poſtulam⁹. Ipſe
enim perſcrutatur hanc legē: cui intellectus preſtatur
a dño. Et vt conſtantiā pie pfectionis oſtenderet: eam
ſe dicit in toto corde ſuo diuinitatis munere cuſtodire
declarans per vniuerſas ſubtileſq; minutias oīne bo-
num et a dño tribui: ⁊ per ipſum ſeruari: ⁊ eius gratia
ſemp augeri. Et vide q̄ pulchro ordine cuncta deſcen
dant. Prius petit vt lex ei poneretur: id eſt noui teſta-
menti: quia veteris iā tenebat. Deinde vt legis ipſius
intentionē cognoſcere meruiſſet: quatenus eā cordis
integritate ſeruaret. [Deduc me in ſemita mandato-
rū tuoꝝ: quia ipſam volui]. Cum in quarta littera cu-
curriſſe ſe dicat viam mandatorū: hic ſe in eadem de-
duci iterum poſtulauit. Sed mandata iſta noui teſta-
menti debemus accipere: vbi ſe perduci magnopere
precabatur: quoniā veteris teſtamēti cucurrerat. Ita
fit vt ⁊ fidei compleatur deſiderata perfectio: ⁊ ſancta
ſcriptura nichil ſibi cōtrarium dixiſſe videatur. Nam
cū dicit: Ipſam volui: noui teſtamenti ſpiritualē gra-
tiam probatur expetere: per quā ſe ad celoꝝ regna no-
uerat puenire. [Inclina cor meū in teſtimonia tua: et
non in auaritiā]. Diligenter verba iſta tractāda ſunt.
Inclinari cor ſuū petit in teſtimonia dñi: vbi non per
rapacem auaritiam: ſed per laudabilē humilitatē pre-
ſtante dño peruenitur. Inclinati enim melius cōſpi-
cimus que ante oculos noſtros eſſe monſtrātur. Nam
illi qui erecti et vanitati ſupini ſunt: nequaq̄ poſſunt
ſubiecta oculis intueri. Addidit: Et non in auaritiā.
Sciens cohors illa ſanctoꝝ auaritiam capacē eſſe vi-
tioꝝ: hāc a ſe expetit amoueri: vt potuiſſet toto corde
ad ſcripturas ſacratiſſimas ſalubriter inclinari. Aua-
Diff. ritia enim: eſt temporaliū rerū flagrans oīno deſide-
rium: vnde ⁊ primus homo peccauit: et ſuis poſteris
vitia incentiua dereliquit. Hinc ⁊ diabolus accuſauit
Job.i. Job: dicens ꝓpter diuitias quas illi dederat nō pro-
pter ipſam contemplationē qua bonus eſt: ab eo dñm
fuiſſe dilectum. Quod ſequens impugnauit euentus:
quando vir ſanctus in omnibus aduerſis dño gratias
actitauit. Petit ergo populus beatus: vt hāc auaritiā
de corde eius amoueat: ⁊ ad teſtimonia dñi ſolo pro-
bitatis inuitetur affectu. [Auerte oculos meos ne vi-
deant vanitatē: in via tua viuifica me]. Multi huius
ſeculi prudentes cōtinentie ſe lege moderati ſunt: vt
hominū magis q̄ dñi iudicio complacerent. Sed iſti
operam ſuam vano ſtudio perdiderūt: qm̄ ſcriptū eſt:
Matth.6. Ne faciatis iuſticiā veſtrā corā hominib⁹. Unde nūc
plebs beata deprecatur: vt oculos cordis eius a tali
propoſito dñs dignetur auertere: ne peruerſa conſue-
tudine mūdanis poſſit delectationib⁹ implicari: quia
nos ⁊ per oculos peccare non dubiū eſt: dū cōſpecta-
rū rerū ambitione traducimur. Ab hac enim ſe vani-
tate fieri deprecatur alienū: qm̄ ſciebat inde maximū
venire peccatū. Hinc notantur ⁊ illi qui diuerſis ſpe-
ctaculis occupantur: hinc qui mulierū fedo amore ra-
piuntur: hinc qui alienarū reruꝫ poſſeſſionē improbe
cōcupiſcunt. Sed huic petitioni additur ⁊ illa perfe-
ctio: vt in via ſua: id eſt in dño Chriſto cum viuificare
dignetur: in quo vere viuificatur: qꝛ mors eius virtute
ſuperatur. [Statue ſeruo tuo eloquiū tuum: in timore
tuo]. Statue dicit: ſtare fac: id eſt infige: cōſolida atq;
cōfirma: ne ſancrū eloquiū fugaci obliuione dilabat:
quod in noſtris ſemper debet ſenſibus ſtabiliter per-
manere. Cui rei bene addidit: timorē: vt ſemper ore-
mus ne ſuſcepta munera poſſim⁹ amittere: ⁊ grauius

ſit dulcedinē didiciſſe q̄ pereat. Subiunxit: Tuo: qui
ab humano timore longe diſcretus eſt. Iſte enim ſic
formidat vt diligat: ſic querit vt nunq̄ deſinat amare
quē metuit. Et quia plurimi eloquia dñi ſuſcipiūt ne-
gligenter: et tanq̄ fabulas inutiles audire decliuant:
merito addidit: In timore tuo, vbi nec culpa acquiri-
tur: nec ad deſidie diſcrimina peruenitur. [Amputa
opprobriū meū quod ſuſpicatus ſum: quia iudicia tua
iocunda]. In hac ſententia maximū vitiū humanita-
tis exponitur. Multi enim in opprobriū cadūt: aliter
q̄ habeat veritas ſuſpicando: quā culpā a ſe deſide-
rat amputari. Pro multis enim malis ſepe bonū teſti
monium damus: atq; iterum de bonis mala dicimus
neſcientes: ⁊ neceſſe eſt verecundiā incurrat: qui igno
rans aliquid aſſeuerat. Suſpicio enim ſepiſſime pro-
batur incerta: que viro non conuenit chriſtiano. Hec
ergo ſuſpicio ducit ad opprobrium: quod ex peccato
naſcitur. Iure ergo ſibi querebat amputari: vnde reus
poterat inueniri. Primo confeſſus eſt infirmitatē ſuā:
nunc domini cognoſcitur laudare iudicia: cuius ver-
bum verū eſt firmaq; ſententia. Quapropter amaror
veritatis merito ſibi iocundū domini dicebat eſſe de-
cretū: per quē ſe et requiem reperire nouerat ⁊ coro-
nam: ſicut apoſtolus dicit: Bonū certamen certaui: 2.Timot.4.
curſum cōſummaui: fidem ſeruaui: de reliquo repoſi-
ta eſt michi corona iuſticie. [Ecce concupiui mādata
tua: in equitate tua viuifica me]. Diuerſa beneficia ſu
perius ſibi cohors ſancta tribui poſtulauit: ſed in hoc
verſu conſecutā ſe dicit plenitudinem gratiarū: quia
concupiuerat mandata domini: que veram prudentiā
conferunt ⁊ ſalutem. Petit autē in equitate domini ſe
viuificari: qui adhuc ſuperſtes eſſe videbatur: vt intel
ligamus non eſſe veraciſſimā vitā: niſi quā dñs Chri-
ſtus fuerit preſtare dignatus. Equitas autem patris:
verbū caro factū eſt: cui omne iudiciū dedit: vt orbis
terrarū in eius examine iudicādus aſſiſtat: ſicut apl's
dicit: Qui factus eſt ſapientia nobis a deo: ⁊ iuſticia: 1.Corin.i.
et ſanctificatio: ⁊ redemptio. VAU.

ET veniat ſup me mīſa tua do-
mine: ſalutare tuū ſm eloquīū
tuū. Et reſpōdebo exprobrā-
tibus michi verbū: qꝛ ſperaui
in ſermonib⁹ tuis. Et ne aufe
ras de ore meo vbū veritatis
vſq; quaq;: qꝛ in iudicijs tuis ſupſperaui. Et
cuſtodiā legē tuā ſemp: in ſeculū ⁊ in ſeculū
ſeculi. Et ambulabā i latitudine: qꝛ mādata
tua exqſiui. Et loquebar in teſtimonijs tuis
in cōſpectu regū: ⁊ nō cōfundebar. Et medi
tabar in mādatis tuis: que dilexi. Et leuaui
manus meas ad mandata tua que dilexi: et
exercebor in iuſtificationibus tuis.

ET veniat ſup me miſericordia tua dñe: ſa
lutare tuū ſm eloquiū tuū]. Ad ſextā lit-
terā cōgregatio ſancta puenit: in qua ſibi
poſtulat ſalutarē dñm debere concedi: vt
inimicos de tāta remuneratiōe ꝯfundat:
et in lege dñi aſſidua meditatione proficiat. Precatur
ergo vt ſupra eā dñs ſaluator adueniat: qui eſt miſeri-
cordia peccatoꝝ ⁊ vita fideliū. Et vt hanc miſericor-
diam ſpecialiter ipſum debuiſſes aduertere: ſecutū eſt
Salutare tuū. Reuera per quē ſalus gētib⁹ venit: qui

mundo egrotanti medicinam ſue pietatis attribuit.
Scdm eloquiū tuū dixit:id eſt ſm pmiſſionem tuam:
quā p pphetas cognoſceris fuiſſe pollicitus. [Et re-
ſpondebo exprobrantibus michi verbū: quia ſperaui
in ſermonibus tuis]. Hec nobis indicat abſolute ſen-
tentia cū aduerſantiū fuerit obiecta verſutia: q̄ tamen
poſſunt recipere rationē: nō nobis tacendū: ſed reſpō
dendū eſſe viriliter: ne ſibi malignantiū pſumptio ſu-
VOB. perior eſſe videat. Exprobrāt em̄ verbo: qui filiū dicūt
eſſe minorē: vel qui eū carne paſſum minime credide-
1. Corin. 2. rūt: ſicut dicit apls. Si enim cognouiſſent nunq̄ dn̄m
glorie crucifixiſſent. His preſumptionē dn̄i reſpōden
dum eſt: qui doctrinā ſalutarē nō ad reuerētiā audiūt:
ſed ad iniuriā potius exprobratiōis adducūt. Sequit
Quia ſperaui in ſermonibus tuis. Utiq̄ ideo dicit re-
ſpondendū: quia ſperauit in ſermonibus dn̄i: qui dicit:
Matth. 10. Cū veneritis ante principes ⁊ poteſtates nolite cogi-
tare quomodo aut q̄d loquamini: dabit enim vobis in
illa hora q̄d loquamini. Non enim vos eſtis qui loqui-
mini: ſed ſpūs patris veſtri qui loquit in vobis. [Et ne
auferas de ore meo verbū veritatis vſq̄quaq̄: quia in
Al. ſup ſpe-raui. iudicijs tuis † ſperaui]. Rogat vt ɔfeſſionē veritatis
de eius ore nulle pene: nullꝰ terror extorqueat: ſed q̄li-
bet tormēta fuerint inflicta in vna voce cōſtantie pſe-
ueret: q: nō in viribꝰ humanis: ſed i diuinis cognoſcit
ſperaſſe iudicijs. Sed cū dicit: Uſq̄quaq̄ ſignificat
verbū veritatis ad tēpus aliquibus fuiſſe ſublatū: vt
Luc. 22. Petro apoſtolo cōtigit: qui ante galli cantū ter dn̄m
negauit. Sed non vſq̄quaq̄ ablatū eſt verbū verita-
tis de ore ipſius: quādo culpā ſuā ⁊ fletibus diluit: et
ſanguinis effuſione mūdauit. Sequit: quare non de-
beat de ore ipſiꝰ veritas ɔfeſſionis auferri: Quia in iu
dicijs tuis ſperaui. Judicia erāt dn̄i q̄ turbe martyrū
diuerſis cruciatibus agebantur. Sed in his ſe magis
ſpem gerere ɔfitetur: quia ſcriptū eſt: Flagellat omnē
filiū quē recipit. Iniqui em̄ cū moleſtantur deſperāt:
ſancti viri ſi affligant ſpem magis ſue dilectiōis acci-
piunt. Hactenus littere iſtius verſus habet orationē.
Subſequētes vero vſq̄ ad finē narratiōis ordine de-
promuntur. [Et cuſtodiā legē tuā ſemp in ſeculū ⁊ in
ſeculū ſeculi]. Iſte ⁊ alij verſus vſq̄ ad finem littere:
nō habet depcationē: ſed narrationē. Superius enim
petijt vt acciperet: hic iam de pceptis beneficijs gra-
tias agit. Cuſtodire ſe legē dn̄i ſemp affirmat: quia in
ipſa variare nefandū eſt. Sic enim cuſtodire poteſt: ſi
quod ſuperius dixit nō auferat de ore ipſius veritatis
verbū. Interdū: Semp: ponit vſq̄ ad finē huiꝰ ſeculi.
Sed hic cū dicit: In ſeculū ſeculi: illam perennitatē
ſignificat que nō habet finē. Sed cū ſuperius dixeri-
mus/ legē vmbrā fuiſſe futurorū: id eſt immolare agnū
immaculatū: octauo die ritum circūciſioni adhiberi:
vel his ſimilia: quēadmodū in eternū legem ſe cuſto-
dire dicit: cū non ſolū poſt reſurrectionē futuram ne-
ceſſaria nō ſint iſta: ſed hic quoq̄ iā videantur aboli-
ta? Sed ibi alia lex erit dn̄i: quā ſe promittit populus
cuſtodire ſanctiſſimus. Scit enim per hanc vmbram
legis ad myſteriū eterne legis aſcendi. Nouit etiā cō
ſuetudinē angelorū ⁊ poteſtatū dn̄m ſine fine laudare.
Scit ſumme beatitudinis eſſe ſolēnitatē: iugiter do-
minū intueri. Scit deniq̄ fidelium ibi eſſe leges: quas
ſe profeſſus eſt ſine fine ſeruare. [Et ambulabā in la-
titudine: quia mādata tua exq̄ſiui]. Ipſa eſt latitudo
quā in quarta littera dixit: Uiam mandatorū tuorū cu-
curri cū dilatares cor meū: ſcientia ſcilicet multiplex
atq̄ ſalutaris: quā ideo meruit: q: mādatorū intelligē-
tiā requiſiuit. Quā merito dicimus eſſe charitatē: de
qua ſcriptum eſt: Charitas dei diffuſa eſt in cordibus Rom. 5.
noſtris p ſpm̄ ſctm̄ qui datus eſt nobis. Cōtra: pecca-
torū corda in bonitate coanguſta ſunt qd̄ tangit Apls
cū dicit: Nō anguſtiamini in nobis: anguſtiamini autē 2. Corin. 6.
in viſceribꝰ veſtris: q: dn̄i mens coanguſta: id eſt pollu
ta nō recipit: ſed in latitudine mentis ſuſcipitur: a quo
celū terraq̄ cōpletur. Patulū enim domiciliū debet
eſſe: vt tantam mereatur recipere maieſtatem. [Et lo-
quebar † de teſtimonijs tuis in conſpectu regū: ⁊ non Al. in
cōfundebar]. Loquebatur de teſtimonijs domini: q̄m
petiuerat ⁊ acceperat: vt reſponderet exprobrātibus
ſibi verbum. Qua firmitate roboratus ante reges ſe-
culi: qui poterant elata poteſtate terrere: non ſe dicit
fuiſſe confuſum: ſed veritatē quā mente cōceperat in-
trepidis ſermonibus exercebat. Cōfunditur autē ille:
cuius per ratiocinationē dicta vincuntur. Ad verecū-
diam enim venire nō poteſt: qui veritatis ipſius teſti-
monio roborat. Non enim ille ſub qualibet neceſſitate
negandus eſt: qui dicit: Qui me negauerit corā homi- Matth. 10.
nibus: negabo ⁊ ego eum corā patre meo qui eſt in ce-
lis. [Et meditabar in mādatis tuis: que dilexi † vehe- Al. non hȝ.
menter]. Hic oſtendit frequētatē meditationis ardo-
rem. Meditari enim mandata non poteſt: niſi qui ea
aſſidua lectione cucurrerit. Et vt hanc frequētiā eui-
dentius declararet: addidit: Que dilexi. Negligere
enim nunq̄ poteſt homo q̄ diligit. Sed ne hāc quoq̄
dilectionē tepidam forſitan eſtimares: addidit Uehe-
menter: ſupra quā nulla poteſt dilectio reperiri. Non
enim vt alia dilectio mādatorū dn̄i mediocris eſſe po-
teſt: niſi vehemēter quod hic expetitur diligat. Qua-
propter mādata dn̄i iure vehemēter dilexit: per que in
cordis latitudine fiducialiter ambulabat. [Et leuaui
manus meas ad mādata tua q̄ dilexi † nimis: et exer- Al. non hȝ.
cebar in iuſtificationibꝰ tuis]. Superiori verſu dixit:
Meditabar in mandatis tuis: quod ad virtutē reſpicit
inſpectiuam: modo autē dicit: Leuabo manus meas:
quod ad partē pertinet actualē. Leuare enim manus:
ſignificat bonis operibus occupari. Ceterum qui ma
lis actionibꝰ detinet: nō leuat manus ſuas: ſed deijcit.
Et vide: quia in vtriſq̄ partibꝰ ponit Que dilexi: ibi
Uehementer: hic Nimis: quoniam vtrūq̄ opus ſub
magna ambitione faciendū eſt: vt fructū poſſit habe-
re dn̄o miſerante qui perficit. Addidit: Et exercebar
in iuſtificationibus tuis. Ibi meditabatur: vbi men-
tis intentione tranſlatus eſt: hic exercebatur vbi que-
rebat operis frequētatione pſpicere. Et nota q̄ exer-
citatio in ſcripturis diuinis plerūq̄ in bono ponitur:
in litteris autē ſecularibus vel in cōmuni locutione:
in bono aut nunq̄ aut raro ponitur. Quā locutionem IVI
ſcripturarū diuinarū ppriā eſſe dicamus. In iuſtifi-
cationibus tuis: pertinet ad vtrūq̄: vt ⁊ mandata do-
mini cū delectatione meditaretur: ⁊ operas manuum
cum charitate perficeret. Iſta enim duo ſunt (vt ſepe
iam diximus) que perfectos faciant vtiq̄ chriſtianos.
Finita eſt cum littera narratio: quam a verſu quarto
ſcilicet inchoauit. ZAI.

MEmor eſto vbi tui ſeruo tuo:
in q̄ michi ſpem dediſti. Hec
me cōſolata eſt in humilitate
mea: quia eloquiū tuū viuifi
cauit me. Supbi inique age-
bāt vſq̄quaq̄: a lege autem

tua nõ declinaui. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe: et cõſolatus ſum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquẽtibus legẽ tuã. Cãtabiles michi erãt iuſtificationes tue: i loco peregrinatiõis mee. Memor fui nocte nominis tui domine: et cuſtodiui legem tuam. Hec facta eſt michi: quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

Al. memor eſto. Memento verbi tui ſeruo tuo: in quo michi ſpem dediſti]. Ad ſeptimam litteram venit chorus alle ſanctoꝝ: in qua ſpem promiſſionũ domini ſenſibus noſtris omnino cõmendat: vt firmam in mente noſtra permaneat: quod glorioſa veritas pollicetur: aſſerens propter eã fideles aduerſa huius mundi tolerabiliter
DMG. et libentiſſime ſuſtinere. Quis enim mortẽ temporalem metuat: cui eterna vita promittitur? Quis orbitates pignorũ cogitet: cum ſe iungendũ choris nouerit angeloꝝ? Quis labores carnis timeat: cũ ſe in perpetuã requiẽ nouerit collocandũ? Ex humana vero conſuetudine: Memẽto dicit deo: qui nichil poteſt vllatenus obliuiſci: nõ quia dignũ erat in illa maieſtate ponere obliuionis iniuriã: ſed precatur vt cito ſeruo ſuo conferat clementiſſime ꝑmiſſionis effectũ. Has enim tropologias in ſcripturis diuinis frequẽter inuenies:
Gen. 9. vt eſt illud in geneſi: Recordabor federis mei. Uel in
Leuit. 26. exodo: Et recordatus eſt dominus federis quod pepigerat cũ Abraam et Iſaac et Iacob. Uerbi tui: forſitaſſe ſignificat ꝑmiſſionẽ quã in euãgelio dicit: Bea-
Matth. 5. ti qui lugẽt quoniã ipſi cõſolabuntur. Beati qui ꝑſecutionẽ patiuntur ꝓpter iuſticiã: qm̃ ipſoꝝ eſt regnũ
Ioan. 14. celoꝝ. Et alio loco: Non vos dimittã orphanos: et his ſimilia. Seruo tuo: ſubaudiẽdũ: imple ꝑmiſſum: quia ſi velis ſine aliqua adiectione ſuperioribus aptare qđ dictum eſt: verba ſibi nequeunt cõuenire. Que figura
SCHE. dicitur Eclipſis i. eſt defectus: quotiens verbũ ſuſpendit: vt viuacius inquirat. Sequitur. In quo michi ſpem dediſti. In illa ſcꝫ ꝑmiſſione verbi tui: quã iure a veraci domino cõpleri fidelis populus expectabat. [Hec me ꝯſolata eſt in humilitate mea: quia eloquiũ tuum viuificauit me]. Spem quã ſibi dicit de domini pollicitationibus extitiſſe: ipſam ſe in neceſſitatibus huius mundi conſolatã fuiſſe teſtatur: quoniam inter quaſlibet calamitates animus fideliũ reficitur: quando tales retributio cogitat. Quis enim tẽporales inſidias metuat cũ ad eterna dñi ꝑmiſſa reſpiciat? Nam cũ dicit: Cõſolata eſt: oſtendit inter erũnas ſeculi hoc ſibi ſolatij fuiſſe vt in preſenti vita affligeretur: et de futura ſpei ꝑmiſſione gauderet. Hoc etiã ſignificat In humilitate mea: quia ſctã reuera ꝓbat humilitas: oia patienter: oia cũ gratiaꝝ actionib⁹ ſuſtinere. Hãc etiã
Luc. 21. ſpem tribuit in euãgelio dicẽs apoſtolis. In patiẽtia veſtra poſſidebitis aias veſtras. Sequitur. Quia eloquium tuuꝫ viuificauit me. Cauſam reddit quare humilitas ei⁹ fuerit ꝯſolata. Promiſſio quippe iãti iudicis firmauit animũ ſuſtinentis: et ne tẽporalẽ timeret interitũ: ſpes cõſolationis viuificauit afflictũ. [Superbi inique agebant vſquequaqꝫ: a lege autẽ tua non declinaui]. Tempus ſignificat qñ a ſuꝑbis ꝑſecutorib⁹ vehemẽter humilis eccleſia vexabatur. Sed hec oia dicit eſſe fruſtrata: cũ et malignoꝝ non potuit nocere ſeuitia. Et reſpice qñ humilitatẽ ſuã fidelis populus viuificatã dicit: ſuꝑbos aũtẽ: id eſt malignos atqꝫ tyrãnos crudeliter egiſſe cõmemorat: qui nõ viuificandi: ſed potius mortificẽdi ſunt. Per hec em̃ duo verba deſignat gen⁹ humanũ. Humiles quippe dicẽdi ſunt: qui mãdatis dñi obedire cotendũt. Superbi: qui diabolicis ſuggeſtionibus intumeſcũt. Sequitur. A lege autẽ tua non declinaui: ſcilicet vt illi putabãt: qui ꝑſequebantur innoxios. Et cũ dicit: Nõ declinaui: ſignificat in veritatis iugiter ſe manſiſſe ſententia. [Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe: et cõſolatus ſum]. Memor iudicioꝝ plectibilis nõ preſumit: q2 metu penarũ reuocatur que incẽtiua prauitate ſuccẽditur. Cũ dicit A ſeculo i. ſignificat cũ adminiſtrari cept⁹ eſt mũdus. Hoc enim illa cohors potuit dicere: que per ſucceſſiones generationũ longis etatib⁹ cognoſcitur extitiſſe. Nam ſi eternũ tẽpus voluiſſet oſtendere: ſeculũ ſeculi diceret: ſicut frequẽter inſinuat. Qua cogitatione cõſolatũ ſe dicit: quia famulos ſuos viri⁹ diuina nõ deſerit: ſicut et alibi dicit. Iunior fui et ſenuixet non vidi Pŝ. 36.
iuſtum derelictuꝫ. [Defectio † animi tenuit me: † pre Al. non hꝫ.
peccatorib⁹ derelinquẽtibus legẽ tuam]. Hic pietas Al. pro
ſancte cõuerſationis exponitur: vt dolore ſe defeciſſe dicat: quia peccatores legẽ dñi deſerere cernebantur. Neceſſe eſt enim vt ſanctũ virũ alienus culpa contriſtet: dũ anim⁹ plus ſaluos fieri deſiderat vniuerſos: et quẽ nõ optat excedere affligitur: cũ et penas cognouerit imminere. Scit enim q2 grauiter illatũ malũ ſuũ potius grauet auctorẽ. Unde ſctã cohors nõ tantũ penis ſuis: q̃tum tyrãnicis torquebatur exceſſib⁹. [Cãtabiles
michi erãt iuſtificationes tue: in loco † incolat⁹ mei]. Al. peregri-
Cũ dicit: Cantabiles: ſignificat pſalmodiã cũ magna natiõis mee
delectatione peragendã: ſicut dicit apl's. Cantãtes et Ephe. 5.
pſallẽtes in cordib⁹ veſtris deo. Cant⁹ em̃ ſemꝑ releuat labores: et nõ facit animo ſurripere tediũ quĩ cõtẽplationis magna ſuauitate mulcet. Nã quod addidit In loco incolat⁹ mei (ſicut ſepe diximus) ſignificat hũc mũdũ: vbi peregrinat oĩs qui Chriſto dño deuot⁹ eſt. Expulſi ſiquidẽ in Adã de ſede paradiſi: in hac terra incolatũ gerimus: quia patrie illi⁹ beatitudinẽ nõ habemus. Ita fit: vt in hoc mundo peregrini eſſe videa-
mur: ſicut et apoſtol⁹ dicit: Quãdiu ſumus in hoc cor- 2. Corin. 5.
pore peregrinamur a dño. [Memor fui nocte nominis tui dñe: et cuſtodiui legẽ tuã]. Per noctẽ: mundũ iſtum ſignificari poſſe non dubiũ eſt: in quo peccatorũ regnat obſcuritas. Sed vtinã oculos corporeos clauderet: et non cordis lumina piculoſius obcecaret. Hãc noctem dñs depellit: quãdo iudicij tẽpore veniens illuminat abſcondita tenebrarũ: et manifeſtat conſilia cordis: que nũc exceſſibus nutriuntur illicitis. Sed in hac nocte memorem ſe dicit fuiſſe nominis dñi: vt cũ oia beneficia ipſius non meritis ſuis, ſed diuinis muneri-
bus applicaret: ſicut et in alio pſalmo legitur. Adiuto- Pŝ. 123.
riũ noſtrũ in noie dñi: qui fecit celũ et terrã. Et apoſto-
lus memorat: Qui gloriatur in dño glorietur. Sic enim 2. Corin. 10.
fidelis noctis iſtius tenebris non inuoluitur: quia cordis lumine clarificatur. Cõſequitur digna ꝓfeſſio. Ideo enim cuſtodiuit legẽ dñi: quia memor fuit in nocte nominis eius. Non enim cuſtodire valuiſſet legem dñi: ſi ſuis aliquid meritis applicaſſet. [Hec facta eſt michi: quia iuſtificationes tuas exquiſiui]. Hec facta eſt michi: ſubaudi conſolatio: quod magis de nocte q̃ de lege debet intelligi: vt que peccatoribus eſt cecitas et ipſa viris ſanctis illuminatio eſſe videatur. Sic enim credentes nõ patiuntur tenebras: q̃uis in huius mundi cecitate verſentur. Sequitur cauſa quare illi nox facta ſit conſolatio: quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

Si enim dixiſſet Meas: ſuſtinuiſſet adhuc denſiſſimam cecitatem: ſed quia dixit: Tuas: mundi tenebris non potuit obcecari. HETH

POrtio mea domine: dixi cuſtodire legẽ tuã. Deprecat⁹ ſum faciem tuã in toto corde meo: miſerere mei ſm̃ eloquiũ tuum. Cogitaui vias meas: ⁊ cõuerti pedes meos in teſtimonia tua. Paratus ſum et non ſum turbatus: vt cuſtodiã mandata tua. Funes peccatorũ circũplexi ſunt me: ⁊ legem tuam non ſum oblitus. Media nocte ſurgebã ad confitendum tibi: ſuper iudicia iuſtificationis tue. Particeps ego ſum omnium timentium te: ⁊ cuſtodientiũ mandata tua. Miſericordia tua domine plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me.

[POrtio mea dñe: dixi cuſtodire legẽ tuam]. Agmen beatũ ad octauam litteram venit: in qua deſiderat videre faciẽ domini: quia eius mandatis noſcitur obſecutus. Portio: a parte dicta eſt. Illius enim partis ſumus cuius voluntatib⁹ obedimus. Quod verbum frequẽter inuenis dictum: vt eſt illud: Filijs leui non erit portio: neq̃ ſors in medio fratrũ eorũ: quia dominus de⁹ pars eſt eoꝝ. Unde merito portio pioꝝ deus dicitur: quia in regni eius felicitate victuri ſunt. Sequitur. Dixi cuſtodire legem tuam. Dixi: id eſt ſtatui: decreui atq̃ ꝓmiſi domini precepta ſeruare: vnde factus fuerat in domini portione: id eſt in hieruſalem beata: nõ in babylonie parte confuſa. [Deprecatus ſum faciem tuã in toto corde meo: miſerere mei ſm̃ eloquiũ tuũ]. Duplici modo hec facies domini probatur intelligi. Chriſtũ quẽ credebat eſſe ventũ indubitata cogitatione deſiderans: incarnationẽ ipſius querebat aſpicere: que mundo ſalutaris poterat apparere: ſicut et in alio pſalmo dictum eſt. Deus virtutũ conuerte nos et oſtende faciem tuam ⁊ ſalui erimus. In toto corde: ſine vlla heſitatione: vt numq̃ de futuro ſuſpenſus: ſed velut preſentem videretur rogare certiſſimus. Poſtulat etiam miſericordiã aduentus eius debere cõpleri: qui per prophetas innumera noſcitur annunciatione promiſſus. Siue magis deprecari videtur: vt in futura illa reſurrectione eius faciẽ poſſit inſpicere: ſicut legitur: Beati mũdo corde: quoniã ipſi deũ videbũt. Et apoſtolus. Uidimus nunc per ſpeculum in enigmate: tũc aũt facie ad faciẽ. Sed quia peccatorẽ ſe nouerat: ſibi poſtulat debere miſereri: quatenus per gratiã liberatus videat quod ſuis nõ poterat meritis intueri. Sc̃dm eloquiũ tuũ: illud ſcilicet quo deitatis ſue promittit ſanctis beatã nimis ⁊ incõparabilẽ per omnia viſionẽ. [† Quia cogitaui vias meas: ⁊ cõuerti pedes meos in teſtimonia tua]. Ordinem humane cõuerſationis exponit. Prius eſt enim vt noſmetipſos diſtrictius arguamus: ⁊ ſic ad dñi mãdata migremus. Cogitauerat ꝓinde examen illud glorioſum: Uias ſuas: id eſt actus humanos: ſed quoniã ei omnimodis diſplicebant: pedes ſuos cõuertit ad teſtimonia domini gradiendã in quibus ſi aliquis ambulat firma poteſt habere veſtigia. Uidebat ſiquidẽ in humanis actib⁹ eſſe peccata: in diuinis aũt mandatis florere iuſticiã: ⁊ ſapienter illud deſeruerat quod expoſitũ periculis ſentiebat. Dicendo enim: Conuerti pedes meos: oſtendit primitus fuiſſe peruerſos. [Paratus ſum et non ſum turbatus: vt cuſtodiã mandata tua]. Cum dicit paratum: oſtendit deliberaſſe ſe pro mãdatis dñi quelibet pericula ſuſtinere. Paratum ſe enim ad precepta dñi cuſtodienda ille teſtatur: qui nec perſecutores metuit: et illecebras huius ſeculi a ſuis ſenſibus effugauit: ſicut ⁊ apoſtolus Paulus ait. Ego enim pro nõie Ieſu non ſolum alligari: ſed ⁊ mori paratus ſum. Unde ſimiliter ⁊ in alio pſalmo dictũ eſt: Paratũ cor meũ de⁹ paratũ cor meũ. Sequitur. Et non ſum turbatus. Im prouiſa forte cõturbet. Non enim facit formidare animũ deliberata ſentẽtia. Unde ⁊ dñs in euangelio premonens dicit. Non turbetur cor veſtrũ: quoniã nõ poteſt dici paratus: qui trepida cogitatione cõfunditur. Infert etiã ad quid paratũ ſe eſſe dicebat: ſcilicet vt mandata dñi cuſtodiret: que ſic bene atq̃ integre ſeruantur: cum aduerſitas nulla metuitur. [Funes peccatorũ circũplexi ſunt me: ⁊ legem tuã nõ ſum oblitus]. Cum dicit: Funes peccatoꝝ: oſtendit tot eſſe laqueos quot peccata cõmittimus. Funes enim ſunt implicita et tortuoſa ligamina: quibus ſe delinquentes ſemper aſtringũt: ſicut Eſaias dicit: Ue qui trahunt peccata tanq̃ funem longũ. Et alibi: Uinculis ſuoꝝ peccatoꝝ vnuſquiſq̃ ꝯſtringitur. Sed hoc referendũ eſt ad corporis prauitatẽ. Nam cũ dicit: Legẽ tuã non ſum oblitus (quod eſt beatoꝝ) cur ſe ipſe peccatoꝝ nexib⁹ dicat eſſe cõplexum? Sed fieri potuit: vt caro delictorũ funibus complexa ligaretur: animus autẽ ſanctus incentiuis vitijs reluctans: legẽ dñi non fuiſſet oblitus: ſicut apoſtolus dicit: Ego ipſe mente ſeruio legi dei: carne autem legi peccati. [Media nocte ſurgebam ad confitendũ tibi: ſup iudicia † iuſticie tue]. Non vacat quod dicit: Media nocte ſurgebã. Scit enim hoc tẽpore primogenita egyptiorũ fuiſſe percuſſa. Scit etiã ea tempeſtate Petri ⁊ Pauli ⁊ Sile in carcere poſitorũ vincula reſoluta. Scit quoq̃ ſponſum media nocte eſſe venturũ: ideoq̃ eodẽ tempore ſurgit ad laudes: ne inter fatuas virgines ianua clauſa remaneat. Nec vacat quod dicit: Surgebã: quia ſemꝑ ſurgitur cũ ad domini preconia feſtinatur. Ad confitendũ: hic ſignificat ad laudandũ: quia ſequitur. Super iudicia iuſticie tue. Nam ſi penitentie cõfeſſionẽ voluiſſet intelligi: ſuper miſericordiã tuam dixiſſet: non ſuper iudicia iuſticie tue]. [Particeps ego ſum omniũ timentium te: ⁊ cuſtodientiũ mandata tua]. Hic euidẽtius dixit qđ ſuperius in capite littere poſuit: Portio mea dñe. Sic enim erat portio dñi: vt ⁊ famulorum ipſius particeps eſſe ꝓbaretur. Et reſpice quẽadmodũ virtutem eccleſiaſtice vnitatis oſtendit: vt omniũ fideliũ ſe dicat eſſe participem: non vnius eccleſie: ſed que in totius mũdi capacitate diffuſa eſt. Et merito ſe vbiq̃ partes habere dicit: quando vniuerſalis congregatio talis loquebatur. Pars enim ipſius erat: quicqđ deo placere poterat in toto orbe terrarũ. Et reſpice q̃ humiliter participem ſe dicit timentiũ deũ: cum legatur in apoſtolo: Participes chriſti facti ſum⁹. Et in quadrageſimoquarto pſalmo quoſdam participes chriſti ſignificatos eſſe meminimus: cum dicit. Propterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie pre conſortibus tuis. Quiſquis enim in nouitate vite ambulauerit: erit particeps chriſti. Sic ⁊ humiliter locutus eſt: ⁊ tamẽ ad ipſam ſignificantiã quid ſit particeps dñi: animũ bene intelligẽtis extẽdit. Et quia dixit: Omniũ timentiũ

Marginal references (left column): CTy. · Deuter. 10. · Ps. 79. · Matth. 5. · 1. Corin. 13. · Al. nõ hz.

Marginal references (right column): Act. 21. · Ps. 56. · Ioan. 14. · DMB. · Eſa. 5. · Prouer. 5. · Rom. 7. · Al. iuſtificationis · Exo. 12. · Ac. 12. ⁊ 16 · Matth. 25. · Heb. 3. · Ps. 44.

te: ne illos debuiſſes aduertere/ qui dñi iudicia ſeruili
timore formidant: addidit Et cuſtodientium manda=
ta tua: qui deuotiſſimi cõprobantur timore caſtiſſimo
et amore reuerendo. [Miſericordia tua dñe plena eſt
terra: iuſtificationes tuas doce me]. Cum dicit Miſe
ricordia tua dñe plena eſt terra: oſtendit vtiq; dilata
tionem fidei chriſtiane: quã ſic miſericorditer imple=
uit: vt vndiq; nomen vaniſſime ſuperſtitiõis euacuaſ=
ſe doceatur. Et nota q iuſtificatiões dñi q ſedule pe=
tit diſcere: cum frequenter eas ſe fuerit cuſtodiſſe p=
feſſus: ſcz vt oſtendat mandata dñi infatigabiliter ex=
quirenda: quatenus ſub tali deſiderio pfectus noſter
poſſit ſemper augeri: ſicut in quinte littere primo ver=
ſu dixit Legem pone michi dñe viam iuſtificationum
tuarum: τ exquiram eam ſemper. TETH.

Bonitatem feciſti cũ ſeruo tuo
dñe ſm verbum tuũ. Bonita
tẽ/ τ diſciplinam / τ ſcientiam
doce me: qꝛ in mandatis tuis
credidi. Priuſq humiliarer
ego deliqui: ppterea eloquiũ
tuum cuſtodiui. Bonus es tu: et in bonitate
tua doce me iuſtificatiões tuas. Multiplica
ta eſt ſup me iniquitas ſupbo ꝝ: ego aũt in to
to corde meo ſcrutabor mãdata tua. Coagu
latũ eſt ſicut lac cor eo ꝝ: ego vero legẽ tuam
meditatus ſuz. Bonum michi qꝛ humiliaſti
me: vt diſcam iuſtificationes tuas. Bonum
michi lex oris tui: ſuper millia auri τ argẽti.

Bonitatem feciſti cũ ſeruo tuo dñe ſm ver=
bum tuũ]. Populus beatꝰ nonã litteram
cãtaturus ingredit: in qua gratias agit hu
miliatum ſe fuiſſe: vt ad iuſtificatiões dñi
deuotiſſimus perueniret/ teſtimonia eius
aſſerens ſibi ſupra omnes eſſe diuitias. Cum autẽ di=
cit Bonitatẽ feciſti cũ ſeruo tuo dñe: collata ſibi mu=
nera pfitetur. Bonus quippe dñs ſeruis ſuis tribuit
bonitatẽ. Sed que ſit iſta bonitas: ſubter exponit di=
cẽs: Bonũ michi q humiliaſti me: vt diſcerẽ iuſtifica
tiones tuas. Non eñ de felicitate mundana gratias
agit: ſed de afflictione ſalutari. Meminit eñ piam di
ſtrictionem eſſe que corripit. Intelligebat quippe bo
nitatẽ illam debere dici vnde pficitur: nõ vnde mani
exultatione gaudet. Sic facit et medicus bonitatem
cũ ſecat vulnera: ſic pater cũ filium cedit: qui licet ad
tempus inferant penas: cõferunt tamen de afflictiõe
remedia. Nouerat ergo dñm pijs ſupplicatiõibus ho
norãdum: cuius clementia tribulationes noſtre pmu
tant in gaudiũ: quãuis ad tempus graues eſſe videã=
tur. Sequit Scdm verbum tuum: illo ſcz quo dicitur
Mat.23. Qui ſe humiliat exaltabit: τ qui ſe exaltat humiliabi
tur. [Bonitatẽ/ et diſciplinam/ τ ſciẽtiam doce me: qꝛ
Al. in. † mandatis tuis credidi]. Perquirendum eſt cur ad=
huc petit doceri qd tam ſe ſuperius accepiſſe pfeſſus
eſt: ſcilicet quoniã bonarum rerum nulla ſatietas eſt:
que more flagrantis incendij: quãto amplius per ari=
da ligna cucurrerit: tãto copioſius eſtuabit. Nam et
Luc.17. apoſtoli fidei calore feruentes dicebant: Auge nobis
fidem. Docet ergo deus bonitatẽ: inſpirando chari=
tatis deſiderium. Docet diſciplinam: cũ tribulationi=
bus patiẽtiam donat. Docet ſciẽtiam: cũ ſalutarium
rerum ipſe cognoſcitur attributor. Sed aliter docet

deus: aliter magiſter humanus. Ille verba pmit: ſed DOG.
intellectum nõ poteſt earum rerũ preſtare que preci=
pit. Deus aũt prius cor illuminat: vt in ſenſus electo=
rum eius verba deſcẽdant. Sequit: Quia mandatis
tuis credidi. Cum mandata ideo predicẽtur vt fiant:
perquirendũ eſt quare dixerit Mandatis tuis credi=
di. Propter illam pmiſſionem dñi que dicit: Qui au= Mat.7.
dit verba mea/ τ facit ea: ſimilis eſt viro edificãti do=
mũ ſuam ſupra petram τc̃. Merito ergo ſubiũxit Cre
didi: qꝛ premia ſibi obediẽtibus maxima cõpromiſit.
[Priuſq humiliarer ego deliqui: ppterea eloquium
tuũ cuſtodiui]. Reſpiciamus quẽadmodũ in hoc ver
ſu humana vita deſcribit. Prius enim peccaſſe ſe di=
xit: cum originali vitio teneret obnoxius. Poſt humi=
liatum ſe eſſe pfeſſus eſt: vt culpa careret/ quã cõtra=
xerat in radice. Ad poſtremũ dñi eloquium cuſtodi=
uit: qꝛ humiliari meruit: ſicut dicit Iacobꝰ apoſtolus
Humilibus autẽ dat gratiã. Et vt frequẽter exceden Iac.4.
tium licẽtiam cohiberet: poſt humiliationẽ ſuam elo=
quiũ dñi/ id eſt ſcripturas ſanctas ſe dicit eiꝰ dono to=
to mẽtis conamine cuſtodire. [Bonus es tu † dñe: et Al. non hz.
in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas]. Petit
bonũ magiſtrũ: vt in ſua bonitate dignet docere diſci
pulum. Que figura dicit Paronomaſia: latine deno= SCHE.
minatio: que ſimilitudine verbi cõuertit in ſe audito=
ris affectum. [Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſu
perborũ: ego autẽ in toto corde meo ſcrutabor man=
data tua]. Apte petit bonitatis auxilium: qui ſubitu=
rus erat colluctatiõis incertũ: vt τ iuſtificationes dñi
quas lectiõe didicerat/ in ſuo certamine declararet.
Tunc eñ perfecte diſcunt mãdata cũ fiunt. Dicit eñ
multiplicatã ſuper ſe pſequentiũ iniquitatem: τ ideo
petit ne penis grauibus ſuperbo ꝝ deuota eius macu
laret humilitas. Sed cõtra illam ſeuiſſimã factionẽ:
vide quid ſequit. Ego autẽ in toto corde meo ſcruta=
bor mãdata tua: vt quantũ illi cõtendebant ſeducere
tantũ iſte videret mãdatis dñicis adherere. Sic glo=
rioſe vincunt/ qui penis tẽporalibus ſanctos vincere
tentauerũt. Et quãto eos a lege dñi diuidere niſi ſunt
tãto illos mandato ꝝ ſcrutatores amplius effecerũt.
[Coagulatũ eſt ſicut lac cor eo ꝝ: ego vero legẽ tuam
meditatus ſum]. Coagulatũ τ in bono/ τ in malo po
nit. In bono: ſicut in .67. pſalmo iam dictũ eſt. Mons Pſ.67.
coagulatus/ mons pinguis. Hic aũt in malo dictum
debemus accipere. Nã iniquitatẽ ſuperbo ꝝ quã ſupe
rius multiplicatã ſupra ſe fuiſſe teſtatꝰ eſt: vult intelli
gi cõduratam: q more lactis in craſſiorẽ ſubſtantiam
fuerat impia deliberatiõe cõſtricta. Lac dictũ eſt a li ETY.
quore: qd de interna ſubſtantia naturali potiꝰ liquore
decurrat. A eñ in I conuertit: vt amicus/ inimicus: τ
his ſilia. Sed quãtũ illi in malo dureſcebãt: tãto iſte
a lege dñi ſeſegregare non poterat: vt illorũ crudelis
obſtinatio pia pſeuerantia vinceret. [Bonũ michi † Al. quia.
q humiliaſti me: vt † diſcerem iuſtificationes tuas]. Al. diſcam.
Bonũ dicebat ſibi q penis ſeuiẽtibꝰ ſubdebat: nõ pre
ſentia cogitãs/ ſed futura deſiderãs. Ceperat eniz de
illa dulcedine guſtare: que oẽs ſuauitates pbat exce=
dere. Humilitas eñ iſta hieruſalẽ tangit glorioſa fa=
ſtigia. Nã ſicut ſupbia mergit ad tartarũ: ita iſta tol=
lit ad celũ. Iſta quippe humiliatio quale premiũ ha=
beat: cõſequenter exponit. Dicit eniz Ut diſcerẽ iuſti=
ficatiões tuas: id eſt vt facerẽ que docuiſti. Tũc enim
pfecte diſcit: qñ precepta dñi fideli actione mõſtrant.
[Bonũ michi lex oris tui: ſup millia auri et argenti].
Quotiẽs in hac littera bonitatem memorat/ cohors

illa ſanctorū: quam ideo frequenter petijt: qm̄ magis
ac magis creſcebat ei dulcedo bonitatis. Conſidere
mus autem vim iſtius verbi quod dicit Oris tui: non
tam pphetarum/non apoſtolorū: ſed precepta euan
gelica ibi teſtat̄ eſſe ꝓcioſiſſima: que chriſti dn̄i ſunt
ore plata. Sequit̄ Super millia auri et argenti. Au-
rum ⁊ argentum cupiditatibus hominū videtur eſſe
precipuum. Sed qꝛ bonitas illa cōparationem ſimi-
lem non poterat inuenire: premiſit Super millia: qđ
infinitum atqꝫ incomprehenſibile eſt: vt auri argen-
tiqꝫ comparatio tali adiectione vileſceret. Quicquid
DOG. enim dixeris Super: ſemper excedit. Facta eſt ergo
comparatio abſqꝫ ſimilitudine/ precium ſine modo/
amor ſine fine. Sic enim dilectio tanta indicari me-
ruit: vt nulla res ei potuiſſet equari. IOTH.

Anꝰ tue fecerūt me/ ⁊ plaſma
uerūt me: da michi intellectū
vt diſcam mādata tua. Qui
timēt te videbunt me ⁊ leta-
būtur: qꝛ in verba tua ſuper-
ſperaui. Cognoui dn̄e quia
equitas iudicia tua: et in veritate tua humi-
liaſti me. Fiat miſericordia tua vt cōſoletur
me: ſm̄ eloquiū tuū ſeruo tuo. Ueniāt michi
miſeratiōes tue ⁊ viuā: qꝛ lex tua meditatio
mea eſt. Confundātur ſuperbi qꝛ iniuſti ini-
quitatē fecerūt ī me: ego aūt exercebor in mā
datis tuis. Cōuertant̄ michi timētes te: ⁊ q̄
nouerūt teſtimonia tua. Fiat cor meū imma
culatū in iuſtificatiōibꝰ tuis: vt nō ꝯfundar.

Anus tue fecerunt me/ ⁊ plaſmauerunt
me: da michi intellectum vt diſcā man-
data tua]. Ad decimā litteram cohors
glorioſa ꝓgredit̄: in qua petit intellectū
mandatorꝫ ſibimet debere cōcedi: vt ve-
raciſſime vite munere perfruat̄: expetens vt dn̄i mia
fiat immaculata: ne poſſit in illa iudicatione cōfundi.
Si velimus igit̄ de hoc verſu diſputationes collige-
re ſingulorꝫ: libri magis edimus quātitatē/ q̄ʒ aliquid
ꝓmiſſa breuitate narramus. Sed ſufficiat nobis pre
ſtāte dn̄o intellectū rei cōpendioſis ſenſibus aperire
Pſ.101. Legit̄ enim Opera manuū tuarū ſunt celi. Legitur
Pſ.94. etiam. Et aridā manus eius finxerūt. Idē ⁊ hic: Ma
nus tue fecerūt me/ et plaſmauerūt me. Sed hec oia
tropice dicta ſunt. Nam manus habere corporeū eſt.
Si vero ꝓprietatē operationis dn̄ice velis aduerte-
Pſ.148. re: audi: Dixit et facta ſunt: mandauit et creata ſunt.
Quapropter operationis eius virtus humano more
manus vocātur: ꝑ quas nos cōſueuimus operari. Fe
cerūt aūt: quidā volūt ad aīam ꝑtinere: plaſmauerūt
ad corpus qđ de limo terre cognoſcit̄ fuiſſe formatū.
Iuſta voce factura ſua clamat auctori: Da michi in-
tellectum: a quo cognoſcor eſſe plaſmata. Sed per-
quire qualē intellectū querebat: quē humanitatis ra-
tiōe nō poterat inuenire. Illū ſcʒ purū/ contēplabilē/
deuotū: quē ante peccatū adhuc ade incorrupta ſim-
plicitas poſſidebat: non iſtū de quo ſibi hoīes viden-
tur eſſe ſapiētes: ⁊ pecoribꝰ ex aliqua parte premine-
re. Petit ergo intellectum: vt dn̄i mādata cognoſcat:
quatenus quē adam ꝑ inobediētiam perdiderat/ co-
hors ſancta ꝑ deuotionis obſequia mereretur. [Qui
timent te videbūt me/ et letabūtur: qꝛ in verbo tuo ſu-
perſperaui]. Pulcherrima pio dn̄o cauſa miſeratio-
nis oblata eſt: qm̄ ſi cuilibet de ſancta congregatione
preſtiterit/ cunctorꝫ aīos magna hylaritate cōplebit.
Sciebat em̄ clemētiam eius velle facere qđ fidelium
corda roboraret: et petit talia in ſe fieri vnde olim de-
uotio poſſit augeri. Uidendo em̄ alterius premia ꝓfi
cit ſancta cōſcientia: dū ad imitationē laudabiliū re-
rū ꝓpoſita ſemꝑ exēpla ꝓficiunt. Addidit etiā ꝓpter
quid omnino debeat impetrare. Quia in verbo: id eſt
in chriſto dn̄o ſe ſperare ꝓfitet̄: vbi nūq̄ʒ decipit ſpes/
nec poteſt animus quaſi caducis deſiderijs eludi: qui
in tanta veritate meret̄ infigi. [Cognoui dn̄e qꝛ equi-
tas iudicia tua: ⁊ in veritate tua humiliaſti me]. Cum
legat̄ alibi Iudicia tua abyſſus multa. Et iterū. Iu- Pſ.35.
ſtitia dei inueſtigabilia: querēdum eſt cur hic dixerit
Cognoui dn̄e qꝛ equitas iudicia tua. Sʒ quotiens im DOG.
mēſum atqꝫ incōprehenſibile legit̄: illud eternū iudi-
ciū debemꝰ accipere: qđ ex toto hic nō valemus ad-
uertere. Iſtud vero preſentis mūdi eſt (qđ ſe cogno-
uiſſe teſtat̄) vt hoīem animi tumore peccātē humilia-
tū corrigat: ⁊ ſupplicātē ſibi miſericordia diuina reci
piat. Quis em̄ dubitet ſumme equitatis eſſe iudiciū:
vt qui ꝑ ſuperbiā delinquūt/ deuota humilitate pur-
gent̄? Etintuere qꝛ hic nō dixit Credidi/ ſed cognoui:
id eſt expertus ſum: vt in ſuis paſſiōibus/ atqꝫ benefi
cijs hāc ſe equitatē dn̄i cognouiſſe monſtraret. [Fiat
ꝗ nūc miſericordia tua vt cōſoletur me: ſm̄ eloquium Al. non hʒ.
tuū ſeruo tuo.] Merito petijt miſericordiā: qui prius
in humilitate ſua cōfeſſus fuerat iuſta dn̄i fuiſſe iudi-
cia. Nam inter erūnas multiplices/ ⁊ ſeua certamina
tormentorū cōſolatricem rerū iſtarū miſericordiā pe
tit: vt aduerſitates ſeculi ferre potuiſſet: quas ſibi ad
purgationē vitiorū ꝓficue nouerat cōtributas. Non
em̄ auferri ſibi talia poſtulauit: ſed in eis ſe expetit cō
ſolari. Conſolatio em̄ eſt: qñ miſeriarū patiētiam do
nat/ tormēta ſeua retēperat/ ⁊ afflicti animi merores
beatitudinis ꝓmiſſione cōfortat. Sequit̄: Scđm elo-
quiū tuū ſeruo tuo. A cōmuni ſubiūge fiat: id eſt ſm̄ il DOG.
lam ꝓmiſſionē qua ſpopondit in euangelio ſe tribula
tos in paſſionibus minime relicturū. [Ueniant michi
miſerationes tue/ et viuam: qꝛ lex tua meditatio mea
eſt]. Sufficiēter expreſſum eſt quid per miſericordiā
dn̄i conſequamur: vitam ſcʒ eternā. Nam cū iſtud ſi-
bi diceret eſſe tribuēdū: poſtulauit vt veraciter viue-
re mereret̄: qꝛ ſola illa benedicit̄ vita quam nec mole-
ſtia vlla ſollicitat/ nec mors ſuſpecta cōtriſtat: de qua
in euāgelio dictū eſt Si vis venire ad vitā: ſerua man Mat.19.
data. Nec moueat q̄ nō addidit eternam. Tanta eſt
em̄ vis eiꝰ nominis: vt cū ſola vita dicitur/ eterna po-
tius ſentiat̄. Hanc ergo vitam dicit ſe debere ꝓmere
ri: qꝛ meditatio eius bonis monſtrabat̄ operibus oc-
cupata. Nam meditationē hic nō ſolam accipias le-
ctionē: ſed magis operā legis. Non autē per iſtam ſo
lam meditationē beati efficimur: que lectionis repe-
titiōe tractat̄. Illa ei meditatio beatos facit/ q̄ ope-
ribus ſanctis celorū regna conquirit: ſicut apoſtolus
dicit. Nō em̄ auditores legis iuſti ſunt apud deū: ſed Rom.2.
factores legis iuſtificabunt̄. [Confundant̄ ſuperbi: qꝛ
iniuſte iniquitatē fecerūt in me: ego autē exercebor in
mādatis tuis]. Nō conuenit plebi ſancte in aduerſa-
rios ſuos maledictionis voto ꝓſilire: cum ipſe dicat
Diligite inimicos veſtros: ⁊ orate ꝓ calūniātibus vo Mat.5.
bis. Ipſe quoqꝫ ſubiecit: Ego aūt exercebor in māda
tis tuis: vt nichil eū cōtra regulā feciſſe cognoſceres.

Sed Confundant ad emendationē ꝑtinet: nō ad ſupplicium ſempiternū. Tunc eñ cōſcientia peccantis bene cōfunditur: quādo mala priſtina ꝓpria voluntate damnant: ⁊ incipit odiſſe qđ videbatur ante diligere. Iſtud eñ orat ꝓuenire ſuperbis: ne diutius bacchari auſibus videantur illicitis. Sequit cauſa ꝓbabilis quare ſuperbi debeant cōfundi: ſcꝫ q̄ iniuſte iniquitatem fecerunt in me. Quid eñ iniuſtius dici poteſt. q̄ eos velle ꝑſequi: qui mādatis videbant ſacratiſſimis occupari? Sequitur. Ego aūt exercebor in mandatis tuis. Contra inſidias inimicorū/ ⁊ ſuperbiā preſumida ſe iniquitate iactātem: poſuit ſalutare remedium/ exercitiū vtiqꝫ mandatoꝝ. Non eñ aduerſus ꝑfidos ⁊ crudeles aliqua obluctatiōe pugnauit: aut verborū litigioſa cōtentione ſe miſcuit: ſed tanq̄ vēto ſtabili dictis inanibus vberatus ꝓpoſitū ſuū quieta mēte peragebat: vt inde magis aduerſarij celerius caderent: dum nullis eis humanis viribus reſtitiſſet/ qđ patientie gen⁹ ornat ſine dubio chriſtianos. [Conuertantur † ad me qui timent te: ⁊ qui nouerūt teſtimonia tua].

Al. michi timentes.

Ad diſtinguendas ꝑſonas ꝓpria verba ſignata ſunt. Supra eñ de ſuperbis dictū eſt Confundant: hic autem de incipiētibus dicit Cōuertātur ad me: id eſt ad te. Ad dñm eñ bene intelligitur cōuerti/ qui in eccleſiaſtica cepit cōgregatione verſari: illi ſcilicet qui iam timere ceperant: ſed nondū fuerant tota mentis intētione cōuerſi. Addidit Et qui nouerūt teſtimonia tua Quos lectio quidē diuina iam imbuit: ſed necdū opera ſalutaris inſtruxit. Conuertant eñ/ de ꝑfectis non poterat dici: qui ⁊ lectione ſacra/ ⁊ pia operatione fulgebāt. [Fiat cor meū immaculatū in tuis iuſtificationibus: vt nō cōfundar]. Cor ſuum immaculatū petijt fieri peccatorū remiſſione: nō meriti qualitate. Nam ſicut in ꝓncipio pſalmi dictū eſt: Cui peccatum ſuum dimittit/ ſine dubitatione mundat: nec poteſt illā ſtolam induere nuptialem: niſi qui ꝑ diuinaꝫ gratiam indulgentie meruit accipere puritatē. Ibi eñ ſolus ille nō cōfundit/ cui peccata donant. Et intēde q̄ poſt virtutes eximias chorus ille ſanctorū cor ſuū immaculatum fieri deprecat: vt nullus hominū preſumeret/ qđ ſolam chriſti dñi habuiſſe certuꝫ eſt ſanctitatē. Nam qui cōfeſſus fuerat manibus ſe dñi factū atqꝫ plaſmatum: q̄ humiliatū iuſte ſe dixerat ad creberrimas paſſiones: qui exercitatus eſt in mādatis dñi: in ei⁹ quoqꝫ lege meditatus/ nō audet dicere immaculatū cor ſibi eſſe: ſed petit vt fiat quod necdū in illa reſurrectione ꝑceperat: vbi audituri ſunt: Venite benedicti patris mei: percipite regnū quod vobis paratū eſt ab initio mundi ⁊c̄. Et vide quemadmodū vnū verbū diuerſis cauſis adhibitū eſt. Supra impios petijt debere confundi vt corrigātur: ſe vero poſtulat non debere confundi: vt interitum damnationis euadat. CAPH.

Mat. 25.

Defecit in ſalutare tuū anima mea: et in verbum tuū ſuperſperaui. Defecerūt oculi mei in eloquiū tuū: dicentes quādo cōſolaberis me? Quia factus ſum ſicut vter in pruina: iuſtificationes tuas non ſum oblitus. Quot ſunt dies ſerui tui: quando facies de ꝑſequētibus me iudicium? Narrauerunt michi iniqui fabulationes: ſed non vt lex tua. Omnia mādata tua veritas: iniqui ꝑſecuti ſunt me/ adiuua me. Paulominus conſummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Scōm miſericordiam tuam viuifica me: ⁊ cuſtodiam teſtimonia oris tui.

Defecit in ſalutare tuū anima mea: ⁊ in verbū tuū † ſperaui]. Vndecimā litterā peregrinus in hac terra populus decantat: in qua nimiū deſiderium ſuū in aduentu dñi feliciter cōfitetur. Enumerat quoqꝫ quantam ſuꝑborū inſecutionē pertulerit ad poſtremū petit vt in mādatis dñi ipſius munere perſeueret. Defectus et ꝓ fine alicuius rei dicitur: vt eſt illud: Inimici defecerūt framee in finem. Nōnunq̄ ponitur ⁊ ꝓ deſiderij nimietate declarāda: vt eſt illud Concupiuit/ ⁊ defecit aia mea in atria dñi. Idem ⁊ hic ſancta cōgregatio defeciſſe dicit animā ſuam in dñi ſaluatoris ardentiſſimā charitatem. Mos eñ iſte humanitatis eſt vt quod omnino cōcupiſcimus/ in eo laſſari ac deficere videamur: quādo dilatiōe ſuſpenſi/ ad vota noſtra peruenire nō poſſumus. Ut ſi chariſſimū filiū clementiſſimus pater lōga expectatiōe dilatus/ aia feſtinante ſuſtineat. Si vxor caſtiſſima dulciſſimuꝫ maritum: nōne amore fatigante deficiunt/ quos videre deſiderāter expoſcunt? Quapropter defecit aia mea: ſignificat laſſata eſt/ atqꝫ fatigata: quod ꝑ nimia ſolet deſideria prouenire. Conſideremus ergo ſāctiſſimi deſiderij magnitudinem tanta ſe mentis intentiōe fatigaſſe: vt vſqꝫ ad defectū feliciſſimū perueniret. Sed ne defectus iſte fidei videret occaſus: In ſalutare ſe defeciſſe dicit: quod hebrea lingua dicitur Ieſus. Et ne aliquis ita ſentiēdū forſitan dubitaret: addidit Et in verbum tuū ſperaui: id eſt in vnigenitum filium: qui eſt dei virtus/ ⁊ dei ſapientia: de quo ⁊ alibi legit Verbum caro factum eſt: et habitauit in nobis. [Defecerunt oculi mei in eloquium tuū dicētes: quando cōſolaberis me.] Repetitur ſalutaris ⁊ cōfirmatiua defectio: que non ab infirmitate mentis venit: ſed a glorioſa potius animi virtute deſcendit. Supra enim dixit nimio deſiderio dñi ſaluatoris defeciſſe animā ſuam: nunc oculos cordis tali ambitione defeciſſe cōmemorat. Ipſi enim ſunt q̄ interius loqui poſſunt: ſicut ſcriptum eſt Clamaui in toto corde meo: exaudi me dñe. Nam cū lingua loqui ſoleat: hic legitur oculos dixiſſe Quādo cōſolaberis me. Cōſtat ergo oculos iſtos eſſe intellectuales: id eſt lumina cordis intrinſecus q̄ dño efficaciter ſupplicant: et ſilentioſo quodā ſermone ꝓclamant. Oculos aliquid dicere: nō eſt cōmunis aut vſitata locutio. Sed iſtum cōpoſitionis modum ſcripture diuine neceſſe eſt: vt ꝓprium eſſe fateamur. Et reſpice vim ſyllabe. In eloquio dixit: non ab eloquio. Deficere eñ ab eloquio dñi: totius boni reuera priuatio eſt. Nam in eloquio eius deficere: ſemper augere eſt. Tādiu eñ ſe dicit defectum iſtum robuſtiſſimū pertuliſſe: donec expectata incarnatio dñi cordis aſpectibus appareret. Unde euidēter agnoſcimus iſtos viros: et ſi carnalibus oculis aduentū dñi non viderūt/ fidei lumine ab eis ſemper intuitū: ſicut et ipſe dñs diſcipulis ſuis in euāgelio dicit: Abraam cupiuit videre diem meū: vidit et gauiſus eſt. [Quia factus ſum ſicut vter in pruina: iuſtificationes tuas non ſum oblitus]. Quoniam ſuperius ſe petiuerat cōſolandū: nūc cauſaꝫ reddit cur illi dñs debeat ſubuenire. Uter in pruina natiuo calore deſerit: glatiali rigore cōtra-

Al. ſuperſperaui.
Pſ. 9.
Pſ. 83.
DOC.
1. cor. 1.
Joan. 1.
DOC.
IDJ.
Joan. 8.
DOC.

biſ. Sic corpus ſanctorũ incentiuo viciorũ calore va-
cuatũ: beneficio cõuerſionis attrahitur. Et cũ ſic fue-
rit felici ſorte maceratum: puenit quod ſequitur: vt iu
ſtificatiões dñi poſſint nullatenus obliuiſci. Uter em̃
corp⁹ mortale ſignificat. Pruina beneficiũ cõuerſio-
nis oſtendit: per quam euenit vt caro noſtra laſciuiẽs
afflictione penitẽtie cõtrahatur. Tantum em̃ creſcit
calor fidei: quantũ de flamma ſubtractũ fuerit corpo
rali. Sed vter iſte beatorũ eſt: qui animã cõſitentem
de ꝓpria facit cõtritione ꝑficere. Nec eſtimes indeco
rum viuos homines vtribus cõparatos: cum in euan
gelio dicat dñs de predicatione fidei locuturus. Ne-
Mat.9. mo mittit vinum nouũ in vtres veteres: alioquin rum
puntur vtres/ et vinum effunditur/ et vtres peribunt:
ſed vinum nouũ in vtres nouos mittunt: ⁊ ambo con-
Al. ſerui tui. ſeruabuntur. [Quot ſunt dies † ſeruo tuo: quando fa
cies de perſequẽtibus me iudicium]. Sciens ſancto-
rum cetus vſqꝫ ad finẽ ſeculi temptatiõibus diabolicis
mẽbra dñi ſubiacere: interrogat quãdo mũdus iſte fi-
niatur: vt de perſecutoribus: id eſt diabolo cum mini-
ſtris preparata vitio cõpleatur: non qꝛ vite ſue tẽpus
volebat agnoſcere: ſed celeritatẽ futuri iudicij poſtu-
labat: in quo iam beatis erit requies/ ⁊ gaudiũ ſine fi-
ne manſurũ. Mouere aũt poteſt quare finẽ ſeculi de-
ſiderabat agnoſcere: cum legatur in actibus apoſto-
Act.1. lorum Non eſt veſtrũ ſcire tempora/ vel momẽta que
pater poſuit in ſua poteſtate? Primum: qꝛ et diſcipuli
hanc rem interrogauerũt dñm chriſtum: ⁊ congruum
fuit vt in typo apoſtolorũ quod dicturi erant/ cohors
ſancta loqueref. Deniqꝫ ſic intelligẽdum eſt: qꝛ finem
malorũ beatus populus expetebat: quẽ niſi poſt mun
di iſtius terminum videre nõ poterat. [Narrauerunt
Al. non hꝫ. michi iniqui fabulationes: ſed non vt lex tua † dñe].
Iniqui ſunt euidẽter heretici/ vel iudei: quorũ peruer
ſa loquacitas neſcio quas ſibi narrare videf ineptias
quando relicto ordine veritatis inuentionibus ꝓban
tur ſtudere falſiſſimis. Hec ſunt a lege dñi omnino di-
ſcrepantia: quando illi veritatem docent/ iſti nituntur
ſuadere fallacias. Intelligite dementes qui a catho-
lica veritate diſceditis: dogmata veſtra inanibus fa-
bulis cõparata. Cui vos cõplacere creditis: cũ ab ſpi
ritu ſancto notatos vos tali nomine ſentiatis. [Oĩa
mandata tua veritas: iniqui perſecuti ſunt me/ adiu-
ua me]. Contra illud quod de hereticis dixit: Narra-
uerunt michi iniqui fabulationes: hic ꝯfitetur omnia
mandata dñi eſſe veritatem. Ueritas em̃ verũ loqui-
tur: ſed perfidi eam quibuſdam nebulis obcecare con
tendunt. Sequif em̃: Iniqui perſecuti ſunt me: ſcꝫ iu-
bẽdo peruerſa/ falſa ſuadendo/ ⁊ quocũqꝫ modo per-
ſequentium graſſari ſolet iniquitas. Adiecit Adiuua
me: quaſi contra immanem beluam/ hoſtẽ crudeliſſi-
mũ/ leonem ſeuũ: ⁊ cetera que nos vitare ſuſpitio for-
midoloſa cõpellit. [Paulominus cõſummauerũt me
in terra: ego autẽ non dereliqui mandata tua]. Cum
dicit Paulominus cõſummauerũt me: ⁊ nimietatem
perſecutionis oſtẽdit: ⁊ ſe tamen nõ defeciſſe dñi mu-
nere declarauit. Uerbũ autẽ cõſummauerũt: ⁊ perfe-
ctionẽ ſignificat ⁊ defectũ: vt ſi vim rei diligẽter intẽ-
das: magis eos ꝑfectos fuiſſe cognoſcis: ſicut euãge-
Joan.19. lium dicit Conſummatũ eſt: id eſt perfectũ eſt: et hec
dicẽs emiſit ſpiritũ. Si vero ſtrages morientiũ cogi-
tes: pene conſummatos immiſericorditer eſtimabis.
In terra/ in hoc ſeculo: vbi martyres ꝑtulerunt. Ad-
didit Ego aũt non dereliqui mandata tua: ſcilicet vt
vſqꝫ ad finem eius cõſtantia perueniret: ſicut legitur

Qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finẽ: hic ſaluus erit. [Secdm̃ Mat.10.
miſericordiã tuam viuifica me: et cuſtodiam teſtimo-
nia oris tui]. Poſt deſiderium ſingulare dñi ſaluato-
ris: poſt afflictionẽ corporis vtris ſimilitudine decla-
ratam: poſt glorioſa ſupplicia paſſionum videf pete-
re ſe iuſtificari: tanqꝫ adhuc nõ viuat: ⁊ cuſtoditurum
ſe teſtimonia oris dñi pollicetur: vel vt adhuc nõ cu-
ſtodiat. Sed viuifica me dixit/ in illa eterna vita cõſti
tue: vbi ſanctis vita eſt/ qꝛ nulla cõtrarietate pulſan-
tur. Qꝫ autẽ dicit Cuſtodiam teſtimonia oris tui: nõ
qꝛ in preſenti nõ cuſtodiuit: ſed vſqꝫ ad finem vite ſue
adiuuante dño cuſtoditurum ſe talia ꝓmiſit. Siue (vt
quibuſdam placet) ſanctorũ vox eſt qui martyriũ de-
ſiderabant: qui paulo ante dixerunt Iniqui perſecu-
ti ſunt me/ adiuua me. Sequitur etiam Paulominus
cõſummauerunt me in terra. Ideoqꝫ ad deſiderium
martyrij eſtimant eſſe referendum. Ipſi enim viuifi-
cari ſe petebant morte glorioſa: vt amittendo pro fi-
de hanc vitam/ mercarẽtur requiem ſempiternam: et
tunc potius acciperent honores eternos: cũ eos per-
fidi credebant eſſe conſumptos. Conſiderans tamen
imbecillitates humanas: iſtud dicit ſm̃ miſericordiã
dñi tribuendum: qui mortua viuificat/ ⁊ imbecilla cõ-
firmat.

LAMECH.

In eternum dñe: verbum tuũ
permanet in celo. In genera
tione et generationẽ veritas
tua: fundaſti terrã ⁊ ꝑmanet.
Ordinatione tua perſeuerat
dies: qm̃ omnia ſeruiunt tibi.
Niſi qꝫ lex tua meditatio mea eſt: tunc forte
periſſem in humilitate mea. In eternum nõ
obliuiſcar iuſtificationes tuas: qꝛ in ipſis vi
uificaſti me. Tuus ſum ego/ ſaluum me fac:
quoniam iuſtificatiões tuas exquiſiui. Me
expectauerunt peccatores vt perderent me:
teſtimonia tua intellexi. Omnis cõſumma-
tionis vidi finẽ: latũ mandatũ tuum nimis.

In eternũ dñe: verbũ tuũ permanet in ce-
lo]. Ad duodecimã litteram plebs cele-
ſtis aduenit: in qua virtutem dñi/ facta qꝫ
deſcribẽs: dicit omnia temporalia finem
poſſe ſuſcipere: mandata vero ei⁹ nequa
qꝫ terminum reperire. Sed quoniã ſupe
rius dixerat Paulominus cõſummauerunt me in ter
ra admiratus potentiã dñi: qui non permittit ſtatum
eccleſie: cuius atroci perſecutiõe cõſumi: pia exclama
tione ꝓſiluit: dicens In celo verbũ dñi permanere: id
eſt in vnoquoqꝫ ſancto: quos de morte facit viuere/ et
de tribulatione gaudere: qui mãdatis eius pia humi-
litate famulanf. Eſt eniꝫ in illis celum qui ſe cõuerſa- DOS.
tiõe celeſti tractare noſcũtur: ſiue in angelis ⁊ archan
gelis/ virtutibuſqꝫ celeſtibus: quas ꝑ ſinceritate vo-
luntatis ſue ſancta maieſtas inhabitat. Manet enim
in eis ſemper verbũ: quoniã ⁊ illi iugiter in miniſterio
dñico firmiſſima deliberatione cõſiſtunt. Uerum hic
aliqui nõnullam faciunt queſtionẽ. Quemadmodum
in eternuꝫ verbum permaneat in celo: cum ipſe dicat
Celum ⁊ terra tranſibũt: verba autem mea non peri- Luc.21.
bunt? Sed cuius iſta mutẽtur in celo/ permanet ver-
bum: qꝛ omnia celeſtia dignatione ſue maieſtatis in- al. ꝗnatiõe
habitat. [In † ſeculũ ſeculi veritas tua: fundaſti terrã ⁊ ꝗnationẽ

et permanet]. In ſeculū ſeculi:tempora ſignificat in
quibus duo populi dn̄o preſtāte crediderūt: quorum
vnus eſt legis ⁊ pphetarū: alius euāgelioꝝ ⁊ apoſto-
loꝝ:in quibus eſt veritas:id eſt ipſe dn̄s chriſtus:q̄ eis
⁊ donauit credere/et in fundamēto fidei permanere.
Sed cur iſtis ſeculis veritas nō defuerit: cōſequēter
exponit dicēs:Fundaſti terrā/⁊ pmanet. Q̄ð melius
de ſanctis hoībus dat intelligi:qui ſic fundati ſunt/vt
in chriſti dn̄i credulitate pmaneant: qm̄ ſi ipſe nō fun
daſſet:nec prius ſeculū in patriarchis/nec ſecundū in
apoſtolis vel credere/vel pmanere potuiſſet. Nam ſi
hoc ad terrā referas vniuerſalē: que mirabili mole le
git eſſe ſuſpēſa:quēadmodū eam dicamus pmanere:
quā mutandā vt celū lectio diuina cōfirmat? [Ordi-
natiōe tua pſeuerat dies:qm̄ oīa ſeruiunt tibi]. Quo-
tiēs ſingulari numero dies ponit/ vēturus ille ſignifi
cat:qui vnus atq̄ eternus eſt/nō habet noctē:de quo
Iſa.60. ſcriptum eſt Et erit illis dn̄s lumē eternū. Et ne quis
de tanto miraculo crederet diſputandum:adiecit oīa
ſeruire creatori:qui p ſua volūtate ⁊ tēporalia/⁊ eter
na diſpoſuit. Poteſt aūt de infidelibus nōnulla que-
ſtio oboriri:qui nō vident ſeruire dn̄o/qñ ab eiꝰ deuo-
tione diſcreti ſunt. Sed ⁊ ipſi ſeruiūt cum iudicātur.
Non eñ liber dimittit : qui puniendus eſſe monſtrat.
Siue oīa intelligere debemus de quibꝰ loquebatur
quibus dies ppetuꝰ erit:q: infidelitatis tenebras nul
lo tēpore patiunt.] Niſi q̄ lex tua meditatio mea eſt:
tūc forte periſſem in humilitate mea]. Niſi beneficia
legalis meditationis habuiſſet: vt penis nō cederet/
⁊ cōſtantiam fidei periculorū deſpectiōe ſeruaret/in-
ter calamitates quas ppeſſus eſt aſſerit ſe perire po-
tuiſſe: vt intelligamus quantū nobis preſtet medita-
tio legis/ que potuit a tam ingētibus liberare pericu
lis. Meditatio quippe legis eſt illa que pcipit vel co-
gitare/vel facere:vt interiore quaſi cōſiliario forma-
tus:ſeuiēta tormenta ſuperare poſſit intrepidus. In
humilitate vero ſua/in afflictiōibꝰ dicit : quas pia in-
tentiōe tolerauit:a quibꝰ ſe gaudet ereptū:qñ ad ſan-
ctū meruit puenire martyriū. Humilitas ei ⁊ neceſſi
tate ſubit:⁊ volūtate ſuſcipit. Illam ſuſtinēt criminū
rei:iſtam exercēt puritate ſanctiſſimi. [In eternū nō
obliuiſcar iuſtificatiōes tuas : quia in ipſis viuificaſti
me]. Deuotionē pmittit abſolute poſt dona: qui dn̄i
meruit impetrare clemētiam. Poſſunt alia memorie
fortaſſe decidere: beneficiū autē nullus fideliū obliui
ſcitur in quo vita preſtat. Quapropter neceſſe fuerat
illarū iuſtificationū ſemper eſſe memorē:a quibus vi
tale munus noſcit accepiſſe. Iuſtificationes aūt ſunt
DOG. (ſicut ſupra iam dictū eſt)per tēporales cauſas intel-
lectꝰ futurarū ſignificationū:q̄ occidebat agnus im-
maculatus in paſcha : q̄ mare rubrū iter prebuit ad
ſalutē: q̄ populus terrā repromiſſiōis p Ieſum naue
intromiſſus accepit. Hec eñ oīa venture pfectiōi cō-
ſtat indicia preſtitiſſe. Has ergo iuſtificatiōes nō de-
bemus vllatenus obliuiſci:que nobis fidei primordia
preſtiterūt. Nemo eñ poteſt pfecte gratiā donatiōis
agnoſcere:niſi ⁊ initia rerū meminerit cur viſa ſunt in-
choaſſe. [Tuus ſum ego/ſaluum me fac: qm̄ iuſtifica
Pſ.23. tiones tuas exquiſiui]. Cum legat Dn̄i eſt terra ⁊ ple
nitudo eius: orbis terrarū/⁊ vniuerſi qui habitant in
eo : chorus iſte neſcio qua dn̄i ſpecialis gratie remu-
neratiōe cōfidens ait:Tuus ſum ego. Tuus eñ ſum
non ille vere poteſt dicere/qui aliqua ſe cognoſcit ob-
ſcenitate tractare. Vitioꝝ quippe ſeruus:dn̄m nō me-
ret habere ſanctorū. Apoſtolus eñ Paulus nō impu
dēter hac voce potuit vti:qui clamabat:Michi viue- Philip.1.
re chriſtus eſt:⁊ mori lucrū. Et illud aliud iam nō ego Gal.2.
viuit aūt in me chriſtus:⁊ his ſimilia. Illud quoq̄ cō
ſiderandū eſt:q̄ dum pfeſſus fuerit ſe eſſe dn̄i/adhuc
petit vt ſaluus fiat:vtiq̄ in illa iudicatione futura:cū
beati intromittent in requiē ſempiternā . Sed quare
ſalus iſta petat: aſſidue ſubter adiunxit Qm̄ iuſtifica
tiones tuas exquiſiui. Alij eñ honores appetūt/con
iugia querūt/mundi gaudia cōcupiſcunt : iſte ſibi in-
eſtimabiles putabat eſſe diuitias : ſi dn̄i iuſtificatio-
nes iugi ſtudio pbaretur exquirere. Perſcrutandum
quoq̄ cur iſtas iuſtificationes totiens repetit? Scili-
cet vt veteris teſtamēti ſignificātias non putaret ali-
quis negligēdas. [Me expectauerunt peccatores vt
perderent me:teſtimonia tua intellexi]. Expectauerūt
vt perderent : ad illud reſpicit/qð mali ſuaſores blan
diēdo agebant: vt eius animā prauitatis vulnere ſau
ciarent. Nam ſi pena fuiſſet precipitata:nō diceretur
Expectauerūt: ſed accelerauerūt. Grauior eſt ei iſta
perſecutio:que ⁊ coronā martyrij ſuſpendit/et mortē
ſie ſuadere non deſinit. Sed quo remedio illa vitare
potuiſſet oſtendit. Intelligens eñ teſtimonia dn̄i:nō
potuit ad vitia nefanda perduci. Unde claret illos ſo
los eripi:qui a tali periculo dn̄i fuerint illuminatione
liberati. Intellexi aūt:accipiamus operatus ſum:ſi-
cut in alio pſalmo dicit Beatus qui intelligit ſup ege Pſ.40.
nū ⁊ pauperē. Quid eñ poterit pauperi pdeſſe:ſi eū
tm̄ egentem intelligeret/⁊ nullo munere ſubleuaret?
Quapropter intellectus mādatorū/ſancta operatio
eſt. [Oīs cōſummationis vidi finē:latū mandatū tuū
nimis]. Intrauerat in diuitias altitudinis dei: vide-
rat qð per partes nō poterat explicari: ad poſtremū
breui ſentētia que fuerant dicenda cōcluſit. Profite-
tur eñ totiꝰ cōſummatiōis ſe vidiſſe finē . Cōſumma
tio eñ eſt virtutū oīm cōpletiua pfectio:cui cōſumma DEF.
tiōi chriſtus eſt finis. Quē ſe merito vidiſſe dicit: qm̄
eū illuminata mēte tūc credidit eſſe venturū. Si autē
ad litterā hoc velis aduertere/pōt ⁊ ſic accipi:qm̄ re-
bus ſecularibꝰ terminus ſemp videt impoſitus. Mā-
data ei dn̄i nō habēt finē:q: latiſſima ſe pu̇tute diſten-
dūt. Quod ideo ſic poſitū eſt:vt nec ambitiōes ſeculi
aliq̄s deſiderāter expeteret: quibꝰ finē datū eſſe ſenti
ret/⁊ mādata dn̄i nimia feſtinatiōe pquireret:q̄ letiſſi
ma cōprobaret. Nec vacat q̄ latū mandatū tuū po-
ſuit nimis:ſcʒ ſignificans charitatē:quā circa deū ha
bere iubemur ⁊ pximū. Nā qd latiꝰ dici pōt/q̄ q̄ vni-
uerſam legē/et cūctorū pphetarū dicta cōcludit? De
qua ⁊ apl̄s dicit:Charitas dei diffuſa eſt in cordibus Ro.5.
noſtris p ſpiritū ſanctū qui datus eſt nobis. MEM.

Quomodo dilexi legē tuam dn̄e
tota die meditatio mea eſt. Su
per inimicos meos prudentem
me feciſti mādato tuo:q: in eter
nū michi eſt. Super omnes do-
centes me intellexi:q: teſtimonia tua medi-
tatio mea eſt. Super ſenes intellexi:q: man-
data tua queſiui. Ab omni via mala phibui
pedes meos: vt cuſtodiam verba tua. A iu-
dicijs tuis non declinaui: q: tu legem poſui-
ſti michi . Q̄ dulcia faucibus meis eloquia
tua:ſup mel ori meo. A mādatis tuis intelle
xi : ppterea odiui omnem viam iniquitatis.

Quomodo dilexi legē tuā dñe: tota die me-
ditatio mea eſt]. Populus beat⁹ q̄ ꝓphe-
tarum atq; euāgelij plurima meditatione
ꝑfecerat: in hac littera introducitur ad lo
quēdum ſuper docēteſſe/ac ſeniores aſſe
rens diuina intellexiſſe mandata: ⁊ ideo ſuꝑ mel ⁊ fa-
uū ori ſuo ſcripturarū diuinarū teſtat̄ ꝓueniſſe dulce-
dinē. dicendo: Quo modo ꝓmittit ſe dicturū quēad-
modū legē dñi precipua mētiōe dilexerit. Dilexit er-
go legē nō timuit: qm̄ per dilectionē/nō per timorem
mundanū preceptū dñi ſanctos viros decet operari.
Plus em̄ acceptū eſt amantē aliquid facere: q̄ ſolum
infideliter timentē. Quo modo aūt dilexerit: cōſequē
ter exponit dicens: Tota die meditatio mea eſt. To-
ta die cōtinuū tēpus debemus accipere: ſicut et alibi
Ps. 33. legit̄ Benedicā dñm in om̄i tēpore: ſemꝑ laus eius in
ore meo. Sācta ei cōſciētia ſemꝑ habuit diē: q̄ clari-
ficato corde incredulitatis tenebras ignorauit. O in-
defecta meditatio: cui ſeculi iſti⁹ nō ſufficit dies. Et vt
humanā fragilitatē cōtinue meditatiōi credamus po
tuiſſe ſufficere: hac nobis (vt opinor) ratione cōſtabit:
qm̄ ſi quis quaſlibet cauſas reſpectu dñi ſub modera
tione diſponat: ſi cibos tēperanter accipiat: ſi ſomnū
cōuenienter capiat: legem dei meditat̄ in om̄ibus: qm̄
ſe honeſta/⁊ ꝓbabili actione cōmendat: ſicut apl's di
1. cor. 10. cit: Siue em̄ māducatis/ſiue bibitis/ſiue aliud aliq̄d
facitis: oīa in gloriā dei facite. [Sup inimicos meos
prudentē me feciſti mādato tuo: q: in eternum michi
eſt]. Inimici/intelligēdi ſunt obſtinati iudei: heretici
vel pagani: qui precepta dñi aut minime intellexerūt
aut ea prauo ſtudio nō ꝓbantur operati. Supra iſtos
prudentē ſe dicit effectū: qm̄ iuſſa dñi ⁊ deuotius acce
pit/⁊ vera illis integritate ſeruiuit. Sed vnde prudēs
factus fuerit ſuper inimicos ſuos: addidit Mandato
tuo: qm̄ dum illi fideliter obediuit/cūctos errātes ſi-
ne dubitatiōe tranſcēdit. Ecce reuera beatus honor:
ecce regnū honoꝝ ſuꝑbos tranſcēdere/poteſtatibus
ſeculi preminere/ ⁊ in ſancta humilitate fixa mēte cō
ſiſtere. Adiecit Quia in eternū michi eſt: id eſt māda
tum tuū. Sed queramus quod mādatū eſt: qđ ſeculo
iſto deficiēte permaneat: ſcʒ dilectio dei ⁊ ꝓximi. Ibi
em̄ ⁊ dñm ſupra oīa diligimus: ⁊ ꝓximū quemadmo-
dum nos ꝑfectiſſime tūc amamus. Merito ergo hoc
mādatū in eternū ſibi dicebat eſſe ſeruandū: quo bea
ti ſancta cōſcientia iugiter perfruunt̄. [Super oēs do
centes me intellexi: q: teſtimonia tua meditatio mea
eſt]. Videt̄ a beatorū humilitate ſanctiſſima diſcrepa
re: ſi ſuꝑ Moyſen atq; ꝓphetas/vel apoſtolos q̄ eccle
ſiam dñi integerrima fide docuerūt: hoc dictum veli-
mus aduertere. Sed intēdamus ſuperiorē verſum: ⁊
omnis queſtio calumnioſa diſcedit. Non em̄ dixit Su
per patres: ſed Sup inimicos meos: vtiq; qui legem
dñi praua intētiōe docuerūt. Hic em̄ arguit: nō ꝓbat
magiſtros ſcʒ phariſeos deſignās: qui ſe ad litteram
tenētes/ſpiritualē intelligētiam negligebāt. Quos ⁊
dñs in euāgelio frequēter arguit: ſed cor eoꝝ lapideū
rationē veritatis ſentire nō meruit. Supra tales igit̄
oēs doctores merito cohors euāgelica intellexiſſe ſe
melius dicit: q: prauitatibus eorū repudiatis/ ſince-
ram doctrinā dñi ſaluatoris accepit. Sed cur melius
intellexerit: cauſam deſignat. Q: teſtimonia tua me-
ditatio mea eſt. Illis em̄ teſtimonia dñi non erāt me-
ditatio: qui ꝑſuaſione falſiſſima/longe aliud q̄ dictū
Al. ſenes. fuerat ſentiebāt. [Super † ſeniores intellexi: q: man-
Al. queſiui. data tua † exquiſiui]. Non eſt hic iactantia ſuperba
ſed veritas. Seniores dicimus/⁊ ſapientie maturita
te preclaros: ⁊ lōga nos etate ꝓcedētes De quib⁹ di-
ctū eſt Interroga patrē tuū/⁊ annūciabit tibi: ſenio- Deut. 32.
res tuos et dicent tibi. Dicimus etiam ſeniores etate
quidē maturos: ſed vitioꝝ affectione leuiſſimos: ſicut
fuerūt illi de quibus in euangelio ſcriptū eſt: Fecerūt Mat. 26.
ſacerdotes cōſilium cū ſenioribus: vt eū morti trade-
rēt. Tales nūc ſeniores dicit: nō canos mēte/ſed cor-
pore. Ab iſtis ergo merito ſe ampli⁹ dicit intellexiſſe:
q̄ quē illi ſacrilega mēte cōtempſerūt/iſte ſuū vene-
rabat̄ auctorē. Frequenter em̄ in ſcripturis diuinis iu
niores meli⁹ intelligūt ſenioribus. Sicut Iacob qui
ſe ad benedicendū prebuit: et germano ſuo ꝓmiſſum
fructum prime benedictiōis accepit. Sicut Samuel
melius Heli ſacerdote. Vel Daniel meli⁹ falſis ſenio
ribus: quos ipſe ſpiritu dei plenus/morte damnauit.
Meli⁹ vtiq; intellexit populus nouus/q̄ ſenior ille iu
daicus: qui feliciter ſuſcepit chriſtū dñm: quē illi mor
tifere crediderūt eſſe temnendū. Et vt ea ipſa verita-
tis teſtimonio cōprobaret: ſequitur quare intellexerit
ſuper ſeniores: ſcʒ q: mādata tua exquiſiui. Illi enim
ſi exquiſiſſent mandata dñi: nequaq̄ prudētiores po-
tuerant habere iuniores. Et vide quemadmodū veri-
tatis ordinē ſeruat. Dicit em̄ mandata tua/nō homi-
nū peruerſorū: de quibus dictū eſt Ignorantes em̄ iu
ſtitiā dei: ⁊ ſuā volentes cōſtituere/iuſtitie dei nō ſunt Rom. 10.
ſubiecti. [Ab om̄i via mala ꝓhibui pedes meos: vt cu
ſtodiā † verbū tuū]. Ex hoc verſu euidenter apparet Al. verba
⁊ ſuperius illos dictos inimicos qui legem dñi neſcie tua.
bant: ⁊ doctores imperitie cecitate detētos/et ſenio-
res nō habuiſſe grauiſſimā fidei firmitatem: quādo ſe
dicit ab omni via mala ipſorū pedes ſuos ꝓhibuiſſe:
ne eorū potuiſſet ꝑuerſitate ſubuerti. Illa eſt em̄ cer-
tior explanatio: quādo ſcripta corruſco ſimilis declarat
auctoritas. Sed videamus quid nobis iſtius verſus
verba parturiāt. Ab omni via mala/ſignificat here-
ticorū prauas ⁊ peſſimas ſuaſiōes: quibus illi exitia-
bili dulcedine blādiunt̄. Addidit quoq; Prohibui pe
des meos: quaſi deſiderātes illuc ire: vbi in atram fo
ueā corruere potuiſſent. Originalis ſiquidē peccati
culpa ꝑnos nos trahit ſemꝑ ad vitia: ⁊ niſi dñi gratia
muniamur/facillime ꝑuerſa ſuaſione decipimur. Il-
la eſt enī dño iuuante ſalubris ꝓhibitio: cum hoc fie-
ri non patimur/qđ plenum periculis inuenit̄. Pedes
autē meos ſignificat mētis aſſenſum: que nos quodā
veſtigio ducit ad culpā: ⁊ ad vias malas cōpellit: niſi
eos pietas diuinitatis abſtraxerit. Sequit̄: Vt cuſto-
diam verbū tuū. Aliter em̄ verbum dñi non potuit cu
ſtodiri: niſi cum illa peſtifera ſuaſio ꝓbaretur expulſa
ſicut apl's dicit: Nō poteſtis calicem dñi bibere/⁊ ca- 1. cor. 10.
licem demoniorū: non poteſtis menſe dñi participes
eſſe/⁊ menſe demoniorū. [A iudiciis tuis nō declina-
ui: quia tu legē poſuiſti michi]. Declarat illud quod
ſuperius dixit Ab om̄i via mala ꝓhibui pedes meos
vtiq; vt eius minime iudicia declinaret. Sic em̄ per-
fecte beatitudinis integritas cuſtodit̄: quando hereti
corū iniquitas ꝑuerſa reſpuitur. A iudiciis ergo tuis
dicit: id eſt qđ tua volūtas ſancta ꝯſtituit/⁊ viuēdi no
bis regulam dedit. Ab eis vtiq; nō declinare: hoc eſt
in via recta conſiſtere: hoc ad celorū gaudia perueni-
re. Sequitur cauſa ꝓbabilis. Quia tu legem poſuiſti
michi. Cum legem per Moyſen dñs dederit: eamq;
iuſſerit inuiolabiliter obſeruari: nō incongrue hic euā
gelium intelligimus cū dicit: Tu legē poſuiſti michi.
Illa enim quam per Moyſen dedit: pedagogi nobis

preſtauit officiū: iſta vero toti⁹ plenitudinis donauit
effectum. Merito ergo ſanctus populus de ipſa lege
gaudebat: quā iam credēdo ſuſceperat. Deniq; vide
quid ſequit. [Ꝙ dulcia faucibus meis eloquia tua: ſu-
Al. non hꝫ. per mel † ⁊ fauū ori meo]. Comparationes iſte ꝙuis
aliquid videbant habere precipuū: tñ non poſſunt re-
bus ſpiritualibus exequari: niſi ſemꝑ ponat Super:
ſicut in nona littera iam dictū eſt. Bonū vero lex oris
tui ſuper millia auri ⁊ argēti: vt ea quidē inter homi-
nes ꝓcipua, ſed diuine iocūditati inferiora eſſe cogno
ſcas. Spiritualibus itaq; delitijs magna vbertate ſa
ginatus populus beat⁹ exclamat: ꝙ dulcia faucibus
meis eloquia tua. Dicendo ꝙ, magnā quidem dulce-
dinē ſibi eſſe ꝓfeſſus eſt: ſed non quā lingua potuiſſet
exprimere. Nā cū omnis guſtus ſapiat in palato: cōſi
derandū eſt hic quare dixit Faucibus meis. Fauces
eñi ſunt gutturis noſtri via: vbi iam deglutita dulce-
do nulla ſentit. Sꝫ qui de eloquijs dñi erat abſolute di
cturus, mirabiliter illam partē poſuit: vt cito ad cor-
dis noſtri penetralia ꝑueniret. Eloquia eñi dñi non in
palato ſapiunt: ſed magis cum fuerint deglutita dul-
ceſcunt. Sequit Super mel et fauū ori meo. Mel ad
vetus: fauum ad nouum pertinet vtriq; teſtamentum.
Nam licet vtraq; ſint dulcia: tamē faui ſapor eſt ſua-
uior: quia gratia nouitatis maiore cumulat. Poteſt etiā
⁊ mel intelligi aperta doctrina ſapientie: fauum vero
que in quibuſdam ꝓfundis cellulis ꝓbatur eſſe recon
dita. Quod vtrūq; in ſcripturis diuinis non eſt dubiū
reperiri. Addidit Ori meo: quando reuera ipſam ſa-
pientiam quā faucibus deglutiuerat ore predicabat.
Ezech. 3. Sic ezechiel propheta dicit de dño. Et ait ad me. Fili
hominis quod inueniſti manduca: ⁊ deuora volumen
hoc: ⁊ vade, ⁊ loquere ad domū iſrael. Et manducaui
illud: ⁊ factum eſt in ore meo ſicut mel dulce. [A man
datis tuis intellexi: ꝓpterea odiui omnē viam iniqui-
Prouer. 1. tatis]. Legem dñi edoctus acceperat. Fili noli ambu
lare viam cum impijs: diuerte autē pedem tuū ab iti-
neribus eorum: pedes enim eorū in maliciam currūt:
et veloces ſunt ad effundēdum ſanguinem. Audiue-
Pſ. 72. rat etiam Perdidiſti omnes qui fornicātur abs te. Et
Pſ. 96. alibi. Qui diligitis dñm odite malum: ⁊ cetera que in
hunc modū diuina lectione ꝑlata ſunt. Talia quippe
dum audiſſet, in mandatis dñi viam iniquitatis intel
lexit omnimodis execrandam: que iuſto dño placere
non poterat. Odio eniꝫ debent eſſe que ſeculi ſunt: vt
rebus celeſtibus totus impendat affectus. Decet eñi
nos execrare que mala ſunt: quia interdū a prauis ne-
ceſſitate ꝓhibemur: qm̄ conſcius eorū videt animus:
qui aliqua illis delectatione conſenſerit. Sequeſtra-
tur autem ab illis rebus voluntas fidelium: que odio
intercedēte damnauerat: vt nec voto, nec operatione
ſe polluat: qui mentē ſuam tali execratione purificat.

NUN.

Lucerna pedibus meis ver-
bum tuum: et lumen ſemitis
meis. Iuraui: ⁊ ſtatui cuſto-
dire iudicia iuſtitie tue. Hu-
miliat⁹ ſum vſquequaq; dñe
viuifica me ſcḋm verbū tuum.
Voluntaria oris mei beneplacita fac dñe: ⁊
iudicia tua doce me. Anima mea i manibus
meis ſemper: ⁊ legem tuam nō ſum oblitus.
Poſuerunt peccatores laqueum michi: ⁊ de
mādatis tuis nō erraui. Hereditate acq̄ſiui
teſtimonia tua in eternū: quia exultatio cordis
mei ſunt. Inclinaui cor meū ad faciēdas iu-
ſtificatiōes tuas i eternū: ꝓpt retributionē.

Lucerna pedibus meis verbū tuū: et lumen
ſemitis meis]. Poſt tertiādecimā litteram
ad quartamdecimam cohors beata perue
nit: in qua pedib⁹ ſuis dñici verbi lumen ra
diare cōgaudet, animā ſuam humillima ſa
tiſfactione cōmendās: expetens retributiōes dñi pre-
miorū deſiderio, nō terrore vindicte. Sciens ergo hu
ius ſeculi noctē diuerſis offenſionibus irretitā: vt ali-
bi laqueos, alibi ſcopulos, alibi contineat ꝓfundiſſi-
mas vaſtitates: pedibus ſuis verbum dñi lucere teſta
tur: ne abſentia veri luminis incidat in ruinam: quam
per ſuam ꝓuidētiam vitare nō poterat. Sed hic ver
bum illud debet intelligi: quod ꝑ ſcripturas ſanctas
ꝓphetarum ore ſeminatum eſt. Quod bene appella-
uit lucernā, que humanis vſibus data eſt ad debellan
de noctis ꝓfundiſſimā cecitatē: ſicut Petrus apoſto-
lus dicit. Habemus certiorem ꝓpheticum ſermonē 2. Pet. 1.
cui benefacitis intendētes velut lucerne lucēti in ob-
ſcuro loco. Sic ⁊ ipſe dñs apoſtolis dicit: Sint lumbi Luc. 12.
veſtri precincti: et lucerne veſtre ardentes. Bene au-
tem addidit Ardentes, ꝓpter virgines fatuas: qui-
bus cū oleum defecit, aduentum ſponſi non potuerūt
preſtolari. Verbum autē illud conſubſtātiale patri a
natura deitatis ſue lucerna nō poteſt dici: quod illu- Ioan. 1.
minat omnē hominem venientem in hunc mundū: ſicut
⁊ ipſe dicit Ego ſum lumen mūdi. Nam iſta diſcretio
⁊ in euangelio facta eſt: vbi de Ioanne dictum eſt. Il Ibidem. 8.
le erat lucerna ardens et lucēs. Et iterum. Non enim Ibidem. 5.
erat ille lumen: ſed vtiq; miſſus eſt vt teſtimoniū per- Ioan. 1.
hiberet de lumine. Sequitur Et lumē ſemitis meis.
In eadem tranſlatiōe permāſit: vt verbum dñi: id eſt
dicta ꝓphetarum, lumē dicat ſuis ſemitis preſtitiſſe.
Per ipas ſiquidem dum ad vite bone curſum inſtrui-
mur: clarificati corde directis greſſibus ambulamus
[Iuraui: et ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitie tue]. Poſt
illam illuminationē verbi quam ſuis pedibus lucere
ꝓfeſſus eſt: videamus ſi populus beatus contra pre-
ceptum potuerit iurare: cum ſcriptum ſit in euāgelio
Nō iurabis neq; per celum, neq; per terram, neq; per Mat. 5.
hieroſolymā, neq; per caput tuum ⁊c̄. Sed iurare nō
ſemper ſignificat ſacramēta preſtare: in quibus inuo
cando diuinitatem pollicemur: ne ꝓmiſſiōes noſtras
mutabiliter excedamus. Sic ⁊ ſancta deuotio decre-
uerat ſibi: atq; cōſtituerat inter quelibet pericula dñi
cuſtodire iudicia. Nam et ipſum nomen indicat cau-
ſam. Iurare eniꝫ eſt iure orare: id eſt equitatem dice- ETY.
re: ne velit quiſpiam quod ꝓmiſit, in partem alteram
ſeductus auertere. Sic enim iurant: id eſt firme cōſti
tuunt ſancti: qui iam ſunt dono dñi roborati. In euā-
gelio vero ꝓhibet dñs infirmos qui venerat ad par-
uulos, ſauciosq; ſaluandos: ne velint temere ꝓmitte-
re, qḋ nequaq; poterant ſuis viribus adimplere. Iu-
dicia vero iuſtitie ſunt: cū exaltat humiles, deijcit ſu-
perbos, ⁊ miſericordie ſue dono releuat humili ſatiſ-
ctione proſtratū: quod ſequēs verſus oſtendit. [Hu-
miliatus ſum vſquequaq; dñe: viuifica me ſcḋm verbū
tuū]. Cum ſe dicant chriſti membra nimis humiliata
multarū perſecutionum ſe oſtendunt ſuſtinuiſſe peri
cula: ⁊ ideo petunt ſe ſcḋm promiſſiones dñi viuificari:
quoniā in morte videbant cōſtituti cōditione carnali.

Scđm verbum tuū: ſcilicet illam ꝓmiſſionem que di
Mat.11. cit Uenite ad me omnes qui laboratis/ ⁊ onerati eſtis
et ego vos reficiam: et his ſimilia. Sciunt etiam per
hanc humilitatem dñm chꝛiſtū diaboli viciſſe ſuper-
biam. Sciunt per patientiam moꝛtis ipſius foꝛtia ſu
perata. Sciūt omnia perpeſſuꝫ dñm/ que ſuis ſanctis
pꝛecepit ſuſtinere. Et merito humilitati ſue petunt re
media: per que ſe nouerant eſſe ſaluanda. Per hanc
igitur fideles ſupꝛa regna proficiunt: per hanc ſuper-
bia tyꝛannica ſuperatur: per hanc in eternum marty-
res viuunt. Nec poteſt dici perfectus: qui hac virtute
pꝛiuatus eſt. [Uolūtaria oꝛis mei beneplacita fac do
mine: ⁊ iudicia tua doce me]. Cum ſe humiliatum ſu-
perius dixerit vſquequaq;: ne illam inclinationeꝫ ne-
ceſſitatis potiꝰ fuiſſe ſentires: addidit Uolūtaria oꝛis
ſui ſacrificia iuſto dño fieri poſſe gratiſſima: que inter
ſeuientes anguſtias pius animus offerebat. Laudes
enim vel in ocio dño exhibere gratiſſimū eſt: ſed in tri
bulatione amplius ꝓbatur eximium: quando infirmi-
tas coꝛpoꝛis doloꝛe preſſa non vincitur: ſed tunc ma-
gis anima felix in dñi laudibus excitatur. Oꝛis autē
volūtaria ſacrificia/ ſunt deuotionem laudis offerre:
non alicuius mūdane vtilitatis reſpectu/ ſed pꝛopꝛie
deuotionis intuitu: vt ipſum ꝓpter ſe dñm diligamus
Mat.5. veneremur auctoꝛē: qui pluit ſuper iuſtos et iniuſtos:
qui ineſtimabiliter bonus eſt. Petit ergo vt eiꝰ deuo-
tio dño reddat accepta: quatenus hac oblatione pla
catus/ iudicia ſua euꝫ doceat que fidelibus dignatur
mentibus aperire. Sed conſideremus gloꝛioſum coꝛ
dis ardoꝛem: vt illa ſemꝑ auide petat/ que ſe ſepius
accepiſſe cōmemoꝛat: ſicut in nona littera dicit: Bo-
nitatem feciſti cum ſeruo tuo. Et iterum. Bonitatem
⁊ diſcipimam/ ⁊ ſcientiam doce me: quod per hūc mo
dum vtraq; ꝓbantur intelligi. Iugiter enim ſperan-
dum eſt: vbi petēdo ſemper acquiritur. [Anima mea
Al. meis. in manibus tuis † ſemper: ⁊ legem tuam nō ſum obli
tus]. Cum animā iuſti latrocinantiū perſequereť ini-
quitas: eamq; vellent diuerſis laqueis irretire: ſapiē-
tiſſime illam in manibus dñi dicit collatam/ vbi nul-
Sap.3. la nocentiū vis poſſit accedere: ſicut legitur Iuſtoꝛū
anime in manu dei ſunt: et nō tanget illos toꝛmentū.
Ioan.10. Et in euangelio. Oues mee vocem meam audiūt. Et
paulopoſt. Non rapit eas quiſq; de manu mea. Ad-
didit Semper: vt nullum tempus doloſis ſurreptiōi-
bus relinquere videretur. Qꝫ autem dicit In mani-
bus: ſignificat in poteſtate: qꝛ nouit ſalutariter rege-
re/ qui ſe eius ꝓbantur cōmiſiſſe ſententie. Sequitur
cur anima ipſius credatur in manibus dñi conſtituta:
ſcilicet quoniā legem ipſius non docetur oblitus. Sic
enim ſub defenſione ipſius ſumus: dū a pꝛeceptis ſa
lutaribus minime deuiamus. Hoc vbiq; ſemꝑ preci-
pitur: hoc ſpecialiter cōmonemur: vt ſic redeamꝰ ad
Al. laqueū. legem/ ne diſcedamus a lege. [Poſuerūt peccatoꝛes
Al. de. † laqueos michi: ⁊ † a mandatis tuis nō erraui]. Po
ſuerunt/ ſignificat tetenderunt: atq; armauerūt. Non
enim tñ poni poterant ocioſi. Neq; enim laqueus ca
pit auem qui nō habet eſcam: ſed illud efficacius de-
Mat.27. cipit/ quod aliqua oblectatione blanditur. Fuit enim
laqueus diaboli armatus triginta argēteis: cum Iu-
1.Reg.15. dam cepit/ atq; in interitū ſuffocauit. Ipſe Saulē vin
Gen.4. xit zelo ſuperbie. Ipſe Cain in liuoꝛe fratris aſtrinxit:
⁊ his ſimilia: que in huius ſeculi longiſſima vita dia-
bolica iugiter graſſantur inſania. In hac enim mūdi
ſylua tot laqueos inuenis: quot vitia contueris. Sed
collegio iſti ſancto nichil terrenum pꝛeualere potuit:

qui ſe celeſti cōuerſatione tractauit: ſicut in alio pſal-
mo dicit: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de la- Ps.123.
queo venantiū: laqueus cōtritus eſt/ ⁊ nos liberati ſu
mus. Sequitur antidotū celeſte: quod contra iſtiꝰ ſe-
culi cognoſcitur venena pugnare: ſcilicet quoniam a
mādatis dñi minime declinauit. Ab illis enim qui nō
declinat vlla deceptione non capitur: qꝛ iuxta ipa nō
in ipſis inſidie ſunt. [Hereditate acquiſiui teſtimonia
tua in eternum: quia exultatio coꝛdis mei ſunt. [Mul
tis quidem modis acquiri dicitur lucratiua poſſeſſio:
ſed ille honoꝛabilis habetur filius: qui ſucceſſione pa
terna gloꝛiatur. Hoc enim legitimum nomen eſt: hoc
ſumme charitatis indicium/ ⁊ iudicia ſenioꝝ ſuſcipe-
re: et de firmiſſima poſſeſſione gaudere. Teſtimonia
eñ ſunt dñi pꝛecepta ſanctiſſima: que Moyſes popu
lo in Deuteronomij libꝛo ſub teſtificatione cōmemo-
rat dicens: Teſtoꝛ vobis hodie celum ⁊ terrā. Et ali- Deut.30.
bi. Eſtote michi teſtes: et ego vobis teſtis dicit dñs.
Sic ⁊ apoſtolus. Teſtificoꝛ coꝛam deo et chꝛiſto Ie- 1.Tim.5.
ſu: et angelis eius. Quapꝛopter hec ſunt teſtimonia
que ſe hereditate populus beatus in eternū acquiſiſ-
ſe gaudebat: ſcilicet qm̄ talis hereditas in eternū ca-
pitur: non ad bꝛeuitatem tempoꝛis introitur. Sequi-
tur Quia exultatio coꝛdis mei ſunt. Merito exulta-
tionem ſui coꝛdis dicebat hereditatem regni celeſtis
eternis tempoꝛibus acquiſitam. Ille enim meretur
ad eam peruenire: qui ꝓbatur de tali acquiſitiōe gau
dere. [Inclinaui coꝛ meū ad faciendas iuſtificatiōes
tuas in eternum: ꝓpter retributionem]. Audierat
cohoꝛs iſta ſanctiſſima quā meditatio frequens iugi-
ter inſtruebat. Diſcite a me qꝛ mitis ſuꝫ/ ⁊ humilis coꝛ Mat.11.
de: et neceſſe fuit vt coꝛ ſuum ad faciēdas iuſtificatio-
nes dñi modis omnibus inclinaret: que tali magiſte-
rio inſtructa/ vitaliter ſuperba mūdi faſtigia reſpue-
bat. Iuſtificatiōes eſt quippe facere: mādata dñi hu
militatis ſenſibus operari: vt eſurienti panē frangas/
nudum veſtias/ cōdoleas calamitatibus alienis: ⁊ ce
tera que humano generi creatoꝛis pietas cōmenda-
re dignata eſt. Sed cōſiderandū eſt ꝙ dicit In eter-
nū: dum omnia que ſupꝛa diximus tādiu fieri poſſunt
q̄diu huius mundi calamitatibus/ indigētiaq; vexa-
mur: Quis enim in futuro miſereatur afflicto: cum in
illo regno nulla ꝓbetur eſſe miſeria? Sed qui hic iſta
facit ſtudio charitatis/ in eternum illa facere compꝛo
batur: quia fructum earum rerum pꝛo eternitate re-
cipiet. Addidit Pꝛopter retributionem: ſcilicet illam
quā audituri ſunt ſancti: Uenite benedicti patris mei: Mat.25.
percipite regnum quod vobis paratum eſt ab initio
mundi ⁊c̄. Magna retributio: que tamen de domini
largitate pꝛoueniet: incolam fieri regni perpetui/ con
ſoꝛtem bonoꝛum angeloꝛum/ patriam ſuſcipere que
ſemper delectet: nec vlla peregrinatione deſeratur:
eruntq; in illa contemplatione defixi: vt illum iugiter
appetant/ de quo ſemper exultant.

SAMECH.

INiquos odio habui: et legem
tuam dilexi. Adiutoꝛ et ſuſce-
ptoꝛ meus es tu: et in verbum
tuū ſuperſperaui. Declinate a
me maligni: et ſcrutaboꝛ māda
ta dei mei. Suſcipe me ſm̄ elo-
quiū tuum ⁊ viuā: ⁊ non cōfundas me ab ex-
pectatione mea. Adiuua me ⁊ ſaluus ero: et

meditabor in iuſtificationibus tuis ſemper. Spreuiſti om̃es diſcedentes a iudicijs tuis: quia iniuſta cogitatio eorũ. Preuaricantes reputaui om̃es peccatores terre: ideo dilexi teſtimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

Iniquos odio habui: ⁊ legem tuam dilexi]. Ad quintãdecimã litterã catholicũ venit examen: in quo dicit Iniquos: id eſt aduerſarios legis odio ſibi fuiſſe. Legẽ vero domini ſe dilexiſſe cõmemorat: et petit vt ab eius pietate ſuſceptus mala ſeculi poſſit euadere: poſtulans etiam carnem ſuam timore dominico debere ſubdi: ne poſſit in diuino iudicio de eius preuaricatione damnari. Hic etiã queſtio illa caput erigit: cur populus fidelis contra euangelica videtur aliquid pronunciaſſe mandata. Dicit enim: Iniquos odio habui: cum preceptum ſit: Orate pro inimicis veſtris: benefacite his qui vos oderunt. Sed ſi tempora conſideres: omnia ſibi concordare cognoſces. Quando enim precipit: Amate inimicos veſtros: aduerſitatis feruor et calor iniurie temperatur: vt malum pro malo minime reddere videamur: vt patientes ſimus ad omnes contumelias: ſicut ⁊ ipſe qui conſputa pertulit: ⁊ flagella ſuſcepit. Quando vero martyrij tempus occurrit: iniquos ſuaſores odio habere precipimur: cum et ipſos quoq̃ filios ⁊ parentes (ſi aduerſi ſint) alienata debemus voluntate cõtemnere. Sepe enim quos flãma non terruit: quos ferrũ non ſubdidit: neceſſitudinũ blandimenta flexerunt. Et ideo dictum eſt: Si quis venit ad me: ⁊ non oderit patrem ſuũ et matrẽ ſuam, et vxorem, et filios, ⁊ fratres, et ſorores: adhuc etiam et animã ſuam: non poteſt eſſe meus diſcipulus. Contra deũ quippe perſona nulla debet recipi: ſed ipſius dilectione prepoſita: decet neceſſitudines tũc amari: cũ eis nulla fidei repugnat aduerſitas. Quapropter habita temporis ratione: vtraq̃ nobis poterũt abſoluta veritate cõſtare. Scriptũ eſt enim: Tempus amplectendi: ⁊ tẽpus longe fieri ab amplexu: ⁊ poſt multa: Omni rei tempus. Scire autem debemus in hoc verſu argumentũ illud eſſe quod dicitur in topicis ex contrario: quãdo ſententiã noſtrã ex rebus diuerſis vna propoſitione concludimus. [Adiutor † meus ⁊ ſuſceptor meus es tu: ⁊ in verbũ tuũ † ſperaui]. Adiutor pertinet ad implenda mãdata: quoniam ſine eius adiutorio nec inchoare quicq̃ boni poſſumus: nec implere preualemus. Suſceptor: autẽ noſter factus eſt per ſancte incarnationis arcanũ: qua preſtante ſuſcepit hominẽ: ne peccati lege poſſit funditus interire. Deniq̃ iſtã ſuſceptionẽ vide quid ſequitur: Et in verbũ tuũ ſperaui: id eſt in veritatis tue preſidiũ ſummũ meũ deſideriũ collocaui: vbi ſperari licet: ⁊ ſpes firmiſſime cõſtituta nõ decipit: ſicut legitur: Quis ſperauit in dño: ⁊ confuſus eſt? Et iterũ: Sperãtes autẽ in dño miſericordia circũdabit. Sperat ergo redemptorẽ gentiũ venire qui mũdi maculas poſſit abſtergere: qui viuificet mortuos: ſanet egrotos: et quod ligatũ fuerat lege peccati: poſſit morte ipſa moriente diſſolui. Sic in vno verſiculo totius religionis noſtre concluſa perfectio eſt. [Declinate a me maligni: ⁊ ſcrutabor mãdata dei mei]. Sicut heretici cupientes tamen cognoſcere veritatem in mãdatis domini: nos proficue frequenter exercent: ita ad perſcrutandas ſacras lectiones obſtinati perſtrepere nobis atq̃ impedire noſcuntur. Hos declinãdos eſſe pronunciat: qui inſenſatis contentionibus ſcripturas domini lacerare contendũt. Quid enim illic humanus ſermo proficiat: vbi talia ſunt vota ne credat? Quibus alio loco dicitur: Diſcedite a me om̃es qui operamini iniquitatẽ. Remediũ eſt enim quẽ cõuertere velle non videris: vitare ſi poſſis. Ipſis enim preſentibus dũ contentioſa ſemper malignitate cõfingũt: dũ calumnias exquiſita vanitate cõcipiũt: ad ſcrutãda mãdata dñi idonei non poſſumus inueniri: vbi totis debemus animi viribus occupari. [Suſcipe me ſecundum eloquiũ tuũ ⁊ viuam: et † ne cõfundas me ab expectatione mea]. Perfidis effugatis: ⁊ malorũ hominũ cõuerſatione purgatus: a dño ſe petit ſuſcipi: vt poſſit eius verbi promiſſione ſaluari. Eſſet enim forſitan temerariũ dño dicere: Suſcipe me: niſi adiungeret promiſſionẽ que neſcit aliquãdo decipere. Sed cũ dicit: Viuã: futurũ tẽpus oſtendit. Hic enim vere non viuitur: vbi carnis fragilitate peccat. Expectatio quoq̃ ipſius erat: vt miſericordiã chriſti deuotiſſimus inueniret: quã ſpem in iudicio venturo ſe poſtulat adipiſci: ne cõfuſione deceptus a ſua poſſit expectatione fraudari. Sed cum dicit: Ab expectatione mea: nullũ tẽpus ponit quo expectare non debeat. Res enim iſta in pectoribus ſanctis nõ habet finem: niſi cum pollicitatio ſuperna prouenerit. Sic enim ⁊ alibi dicit: Expectans expectaui dominũ: ⁊ reſpexit me. Beata ergo expectatio: vbi eſt certa promiſſio. Cur enim defectũ ſpes fidelis ſuſtinere poſſit: cum his qui promittit neſciat immutari? Expectatio itaq̃ ſanctorũ eſt celorũ regna: angelorũ conſortia promereri: ⁊ quod ſupra totum eſt ipſum iugiter videre: qui in beatorũ ſolet ſemper corde dulceſcere. [Adiuua me ⁊ ſaluus ero: ⁊ meditabor in tuis iuſtificationibus ſemper]. Quãuis verba iſta ſepe videantur eſſe repetita: magna nobis tamen aſſiduitatis illius ſacramenta declarantur. Hoc enim ad ampliſſimũ deſiderium mentis debet optari: quod nulla inde poterat intermiſſione ſuſpendi: quia quiduis accipiamus a domino: ſemper rogandus eſt vt iugiter donet: ne collata beneficia poſſint a nobis fidei tẽpore diſcedere. Non enim repetitũ verbũ ocioſe debemus accipere: ne videamur incaute quod ſcire nos expedit omiſiſſe. Addidit: Et meditabor in tuis iuſtificationibus ſemper. Cauſam reddit obſequij ne poſt ſuſceptam ſalutẽ collato muneri videretur ingratus. Sed cum promittit meditari iuſtificationes ſemper: ſalutem ſuam iugiter deſiderat contineri. Sic enim faciendo locus tollitur abſolute diabolo. Iuſtificationes enim duplici modo poſſumus accipere: ſiue iſtas quas hic quotidie in peccatorũ noſtrorũ confeſſione peragimus: vt eſt illud euangelij: cum publicanus peccata ſua confitens de tẽplo iuſtificatus exiuit. Decet enim quãdiu in iſto ſeculo ſumus et a peccatis liberi eſſe non poſſumus: in iſta nos ſemper iuſtificatione proſternere. Sed quia ſequitur: Semper: quod ſupra omne tẽpus eſſe dinoſcitur: ne non tibi videatur iſti ſeculo cõuenire: ſed aliquid te delectet de illa eternitate concipere. Meditantur ſancti iuſtificationes domini ſemper: quando angelorũ choris ſua deſideria ſociabunt: quando laudes domini perenni exultatione cantabũt: quãdo (ſicut dicit apoſtolus) corruptibile hoc induerit incorruptionẽ: ⁊ mortale hoc induerit immortalitatẽ. [Spreuiſti om̃es diſcedentes a † iuſtificationibus tuis: quia iniuſta cogitatio eorũ eſt]. Declaratum eſt cur aſſumebatur iuſtificationum domini frequens aſſiduaq̃ meditatio.

Marginal notes (left column): Matth.5. (at "cum preceptum ſit: Orate pro inimicis"); Luc.14. (at "Si quis venit ad me"); Eccl.3. (at "Tempus amplectendi"); TOP. (at "in topicis ex contrario"); Al. non hz. / Al. ſuperſperaui. (at "Adiutor † meus … ſperaui"); Eccl.2. (at "Quis ſperauit in dño"); Pſ.31. (at "Sperãtes autẽ in dño").

Marginal notes (right column): Pſ.6. (at "Diſcedite a me om̃es"); Al. non (at "† ne cõfundas me"); Pſ.39. (at "Expectans expectaui dominũ"); Luc.18. (at "cum publicanus peccata ſua confitens"); 1.Corin.15. (at "corruptibile hoc induerit"); Al. iudicijs (at "a † iuſtificationibus tuis").

Merito enim timorē mouebat talis ſententia ſecutu-
ra: qm̄ ſpernunt a dn̄o qui ab eius iuſtificatione diſce-
dunt. Nam cum ſit iuſtificatio peccatoꝝ mentis pura
confeſſio: merito ſuperbi ſpernunt a dn̄o: qui tali ſe re-
medio ſanare deſpiciunt. Iniuſta quippe eſt eorū co-
gitatio: ꝛ velle peccare: et iuſtiſſimo iudici nolle ſatiſ-
facere. Merito ergo tales ab abſolutionis gratia ſub-
mouētur: qui totiens cōmoniti hic pio dn̄o ſupplicari
tempſerunt. [Preuaricātes reputaui oēs peccatores
terre: ideo dilexi teſtimonia tua]. Hec ſentētia niſi di-
ligentius perquiratur: apoſtolo videtur eſſe cōtraria.
Roma.2. Ille enim dicit: Qui ſine lege peccauerūt: ſine lege pe-
ribunt: hic autē oēs peccatores terre / preuaricatores
eſſe teſtat. Nā quomodo poteſt aliquis eſſe ſine lege ꝛ
ſi oēs preuaricatores eſſe credendi ſunt? Preuaricari
enim nō eſt: niſi legē tranſgredi cōſtitutā. Sed vtrūqꝫ
verū eſt: qm̄ ab vno veritatis fonte deſcēdit. Sine lege
perierūt: de illa tm̄ cōſtitutione dicit apoſtolus: que ta-
bulis lapideis in monte ſina digito dn̄i pbat aſcripta.
Nam ꝛ alie leges ſunt: p quas populi diuine ſententie
ſubiacebunt: vt eſt illa preuaricatio Ade: de qua niſi
chriſti bn̄ficio liberetur humanū genus cōſtat eſſe iu-
dicandū. Cōſtringuntur etiā gentes ꝛ per naturalē le-
gem: ne faciant alteri quod nolūt fieri ſibi. Unde idem
Ibidem. dicit apoſtolus: Gentes que legē non habent: natura-
liter q̄ legis ſunt faciunt. Uides ergo merito hic dictū
preuaricatores oēs eſſe qui potuerūt aliquo errore
delinquere. Nam ſiue trāſgreſſe primū legis: ſiue que
per Moyſen data eſt: omis preuaricator redditur: qm̄
ab his nullus terrigena pbatur exceptus. Conſequēs
autē erat: vt enixius diligeret teſtimonia dn̄i: qui pre-
uaricatorū nomine viſus eſt oēs addicere peccato-
res. Per ipſa em̄ teſtimonia credebat ſibi venire poſſe
remediū: per que ad chriſti gratiā deſiderio feſtināre
tendebat. Nam cū lex nos addicat: ſola gratia eſt ab-
ſolute que liberat: ipſa que cōpeditos ſoluit: ipſa que
de ſeruis filios facit. [Cōfige timore tuo carnes meas
a iudicijs enim tuis timui]. Sciens congregatio ſpi-
ritualiū virorū vnde humano generi preuaricatio le-
gis ſupradicta prouenerat: tanqꝫ ſeuiſſimū latronē et
indomabilē feram carnē ſuam: non ſolū religandā ſed
etiam configendā / noua atqꝫ inuſitata ſupplicatione
deprecat. Carnis enim vitia ſunt terrena delicta: que
nos legem tranſgredi faciunt mandatoꝝ: dum a pro-
poſito veritatis abducūt. Quā merito deprecatur ti-
more domini debere configi: ne ab eo poſſit noxia li-
bertate diſſolui. Sic vno verbo ſignificatū eſt: quēad
modum caro tractari debeat chriſtiani. Et qua pieta-
te cōtra corpus ſuum nimie ac violenter oraret: expo-
ſuit: Timore ſcilicet futuri iudicij: vt hic mortifica-
tum: ibi reddatur eternū. Hic temporaliter meſtum:
illic eſſet ſub perpetuitate letiſſimū. Et illud inſpice
quod dicit: Timore tuo: caſto ſcilꝫ atqꝫ perfecto: qui
non tm̄ habet ante oculos formidinē vindicte: ſed ve-
hementer metuit amiſſionem gratie: in qua fidelis vi-
uit per quam omnis reficitur chriſtianus. Sed videa-
mus qui claui ſunt: qui nos in illa domini crucifixione
configunt. Charitas vtiqꝫ que nos facit et tormenta
noſtra negligere: ꝛ mortis ipſius pericula plus ama-
re. Felix qui clauo iſto configitur: qui tali vulnere ſau-
Phil.1. ciatur. Ipſo clauo tranſfixus eſt qui dicebat: Michi
viuere chriſtus eſt: ꝛ mori lucrū. Ipſa compunctione
Luc.2. forat⁹ eſt qui orabat: Nunc dimitte ſeruū tuū in pace:
quia viderunt oculi mei ſalutare tuū. Ad poſtremū in
canticiſcanticorū eccleſia profitetur: Uulnerata cha-
ritate ego ſum. Configi ergo ſe timore domini ſanctus
populus deprecatur: vt moriendo viuat: qui prius vi-
uendo moriebatur.

AIN.

FEci iudiciū ꝛ iuſticiā: nō tra-
das me calumniantibus me.
Suſcipe ſeruū tuū i bonū: nō
calūnientur me ſupbi. Oculi
mei defecerūt i ſalutare tuū:
et in eloquium iuſticie tue.
Fac cū ſeruo tuo ſm miam tuā: ꝛ iuſtificatio-
nes tuas doce me. Seruus tuus ſuꝫ ego: da
michi intellectū vt ſciaꝫ teſtimonia tua. Tē-
pus faciendi dn̄e: diſſipauerunt legem tuā.
Ideo dilexi mandata tua: ſup aurū ꝛ topa-
zion. Propterea ad oīa mādata tua dirige-
bar: omnē viam iniquā odio habui.

FEci iudiciū ꝛ iuſticiā: nō tradas me † per- Al. calum-
ſequētibus me]. Ad ſextādecimā litterā niantib⁹
in eternū membra dn̄i viuentia puenerūt:
in qua vna voce petunt ſacre incarnatio-
nis aduentū tempus eſſe: dicentia / vt ad
deſtruendos ſupbos diuina potentia potuiſſet oſten-
di. Intendam⁹ itaqꝫ verba que dicta ſunt: vt arrogan-
tiam ſanctis odioſam nulla poſſit cogitare puerſitas.
Facit iudiciū: quiſquis iudicat contra ſe: ꝛ prauitates
ſuas ante examē domini iuſta execratione cōdemnat.
Sed ne hoc iudicium adulatoriū magis putares eſſe
q̄ verū: addidit: Et iuſticiā: qm̄ per iuſticiā nos iudi-
camus: quādo delictorū noſtroꝝ vindices ſum⁹. Ipſa
eſt ergo equitas que nos abſoluit a pena: ipſa que li-
berat a reatu: ſi noſmetipſos cognoſcimus ſceleribus
inuolutos. Et qm̄ peracta fuerat deuote ſatiſfactiōis
integritas: petit modo ne tradatur peccatorib⁹: quia
peccata dānauit. Hoc eſt enim qđ ſuperi⁹ poſtulauit:
Infige timore tuo carnes meas: vt res noxia aīe iudi-
cio ſubderet: ꝛ ſeruiret potius affixa: que laſciuire po-
terat effrenata. Perſequētes ꝟo ſunt diabolus cū mi-
niſtris: qui nos indefecta malicia pſequunt: ꝛ traditos
ſibi crudeli laceratione diſcerpūt. Meminimus enim
que ptulerit Iob ille ſanctiſſimus: quātis cladib⁹ pa-
tienter ſubiacuit: qꝛ illis ſe traditū eſſe cognouit. Sci-
mus etiā quanta Ioſeph paſſus fuerit: vel Suſanna:
dū traditi fuerāt in manib⁹ impiorū. Hinc etiā quoti-
die rogamus admoniti: Ne inducas nos in tētationē. Matth.6.
Traduntur quoqꝫ peccatores: vt digne cōmiſſis fla-
gella patiantur: ſicut apl's de impijs dicit: Tradidit Roma.1.
eos de⁹ in reprobū ſenſum: vt faciāt que nō cōueniūt.
Et alibi de peccatorib⁹ ait: Quos tradidi ſathane: vt 1.Timot.1.
diſcant non blaſphemare. Petit ergo populus ſanct⁹:
ne tradatur pſequentibus ſe: quibus ideo ſpūs iraſce-
bantur imundi: qꝛ videbāt ab eis ſuas imiſſiones inſti-
gationeſqꝫ dānari. Hoc eſt odiū quod chriſti meretur
affectū. Ab illo enim amari non poteſt q̄s: niſi ab eius
inimiciſſimis horreat. [Suſcipe ſeruū tuū in bonū: nō
calūnient † michi ſupbi]. Suſcipe diabolico brachio Al. me
impulſus videtur dixiſſe ne corruat. Dn̄i enim miſeri-
cordia ſuſcipimur: qn̄ peccatoꝝ noſtroꝝ compulſione
pcutimur. Apte enim dictū eſt dn̄o i bonū ſuſcipe: qꝛ
in malū ſe aduerſam partē nouerat impuliſſe. Seruus
aūt: liberationis indiciū eſt. Seruus enim a ſeruando CXV.
dicit: qđ eū captū ab imminēti interitu dn̄i ſui manus
miſerata ſeruauerit. Sic ꝛ iſte merito ſe ſeruum dicit:

29

qui fuerat ab anime deceptione liberat⁹. Qua propter
hic ſeruus: ꝛ liberationis profeſſio cognoſcitur ꝛ ho-
noris. Illi⁹ enim non eſt ſeruus: niſi qui ſanctoꝝ fuerit
cetibus aggregatus. Calūniantur aūt ſupbi: qñ here-
ticas ꝯtentiones violēto pondere falſitatis obijciunt:
vt merito ſe a dño deprecatus fuerit ſuſcipi: ne eorum
potuiſſet altercatione proſterni. Siue hoc magis de
ſpiritibus immūdis melius dicitur: qui nobis impro-
be calūniantur: et cū ipſi ſint maxime noſtrorum cri-
minum rei: nolunt nos conceſſa venia liberari. Nam
cum ipſi decipiant: ipſi nos ſemꝑ accuſant. Sed quid
mirum: ſi peccatoribus calūnietur qui chriſto dño di-
Matth.4. cere tentauit: Omnia hec tibi dabo ſi procidens ado-
Eſa.14. raueris me? Et illud: Ponam ſedē meā ad aquilonem:
et ero ſimilis altiſſimo. Merito ergo dicitur calūnia-
tor: qui dum facit crudelia: pios ſemper accuſat. De
Pš.71. ipſo enim ꝛ alio loco ſcriptura dicit: Et humiliabit ca-
lūniatorē: et permanebit cū ſole. Juſtiſſime itaqꝫ pe-
tit: ne humilis tradatur ſupbo: ne ſimplex calūnioſo:
ne deuotus ingrato: qm̄ ſupra ipſos magis atrociter
ſeuiunt: quos minime ſeducere valuerūt. [Oculi mei
defecerunt in ſalutare tuū: et in eloquiū iuſticie tue].
Mouere aliquos ſolet: cur plurali numero poſuerit
oculos: cū vnus ſit cordis aſpectus: nec poteſt hoc ad
iſtos oculos carnales referri: qui in illa longinquitate
tēporis nichil tale potuerant intueri? Sed quoniā co-
hors ſancta loquitur: quā eſſe conſtat eccleſiā: merito
pluraliter dixit: Oculi mei: ſicut ꝛ alibi de ipſa legitur
Oculi tui ſicut columbe ſuꝑ abūdantiam aquarū. Et
alibi: Oculi tui ſicut columbe extra taciturnitatē tuā.
Iſtos ergo dicit oculos in ſalutare dñi defeciſſe: pro-
pter ſanctum incarnationis aduentū: quē tanto deſi-
derio ſuſtinebat: vt nullā requiē potuiſſet admittere.
Unde merito defecit: quia nullū tempus vacationis
accepit. Salutare enim: ſignificat dominū ſaluatorē:
de quo ſcriptū eſt: Saluū fac populū tuū domine: et
benedic hereditatē tuam. Sequitur: Et in eloquium
iuſticie tue: id eſt euangelica verba: que dicturus erat
populo credituro. [Fac cum ſeruo tuo ſm̄ miſericor-
diā tuā: et iuſtificationes tuas doce me]. In aſſiduis
precibus ꝑſeuerat: quia petendi nunq̄ꝫ debet eſſe faſti-
diū: vbi largitas donatoris nō poteſt habere defectū.
Infinita petijt: qui ſibi bona fieri ſm̄ miſericordiam
dñi poſtulauit. Nam ſicut illa eterna eſt: ſic eius mu-
nera ꝓbantur eſſe ꝑpetua. Bene addidit: Seruo tuo:
quia ſtatim corruit qui alterius eſſe voluerit. Juſtifi-
catiōes vero more ſuo ipſas ſemꝑ petit: quas iā deuo-
tus accepit. Hāc enim aſſiduitatē et oratio dominica
Luc.11. deſignat: que dicit: Panem noſtrū quotidianū da no-
bis hodie. Juſtum eſt enim vt iugiter rogetur: qui ſi
nō petatur offenditur. Et reſpice res iſte quali verboꝝ
proprietate diſtincte ſunt. Miſericordiā ſupra ſe fieri
petijt: iuſtificationes autem doceri ſe ſuppliciter po-
ſtulauit. [Seruus tuus ſum ego: da michi intellectū
vt ſciam teſtimonia tua]. Quāuis vniuerſa que expe-
diunt ꝯtinuis precib⁹ ſint a dño poſtulanda: maxime
tamen diuinarū ſcripturarū intellectus iugiter peten-
dus eſt: qui quāto plus ꝑcipitur: tanto ſuauior ſanctis
mentib⁹ inuenitur. Sed quia nouit om̄ipotentē dñm
ſubiectis ſuis eſſe largiſſimū: dicit: Seruus tuus ſum
da michi intellectū: qui ſolitus es donare que iuſte ac
fiducialiter peteris. Nam cum obnoxia ſe cuncta co-
gnoſcant: magni tamen meriti eſt ipſius famulū nun-
cupari. Seruus quippe ipſius veraciter nequaq̄ꝫ dici
poteſt: niſi qui eius famulatur arbitrio. Et vide quid
dicat: Ut ſciam: id eſt vt accepta retineā. Scire enim
illud eſt: quod in noticiam noſtram manifeſte veniens
nulla obliuione deletur. [Tempus faciendi domine:
diſſipauerunt † iniqui legem tuam]. Preuidens po- Al. non hꝫ.
pulus deuotus tēporibus Antiochi a plebe iudaica
legem domini culturis demonū polluendaꝫ: velut ad
medicū clamat egrotus tempus eſſe ſubueniendi: ne
morbis ingrauātibus ſalus populi potuiſſet abſumi.
Dicit enim: Tempus eſt faciendi: nō differendi quod
expedit. Juſſerat enim per legē et ꝓphetas: vt verus
dñs reuerē diſſima deuotione coleretur. Sed qm̄ hoc
in ſuam perniciem cōtempſit obſtinatio iudeorū: cla-
mat populus fidelis: Tempus faciendi: id eſt vt mun-
do ſalutaris appareas: peccata diſſoluas: mortem vin-
cas: ipſumqꝫ diabolum cum ſua cohorte proſternas.
Hoc eſt enim dñi facere: predictis temporibus adue-
nire. Unde et per prophetam dictū eſt: Tempore ac- Eſa.49.
cepto exaudiui te: ꝛ in die ſalutis adiuui te. Et apoſto-
lus: Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nūc dies ſa- 2. Corin.6.
lutis. Omnia enim que dominus facit: aptiſſima diſ-
poſitione complentur: vt ante fieri non debeant: niſi
quādo ille miſeratus indulſerit. Hinc eſt quod nobis DOG.
ſemper expedit habere patientiā: expectare que iuſſa
ſunt: rogare que proſunt. Tempus aūt faciendi nouit
ille qui rector eſt. Addidit cauſam cur debeat facere
que rogatur: quia iudei legē diſſipauerunt: quam ille
eos inuiolabiliter cuſtodire ꝓceperat. Diſſipare enim
legē eſt aliter viuere: q̄ꝫ ipſius precepta monuerunt: ꝛ
hoc magis facere: quod illa cognoſcitur ſub om̄i exe-
cratione dānaſſe. Hoc argumentū rhetores inter vio- AHE.
lentiſſima ꝓcepta poſuerunt: quādo vt preces audian-
tur: adiuuat tempus aptiſſimū. [Ideo dilexi manda-
ta tua: ſuper aurum et topazion]. Quantū legem dñi
diſſipauerat nefanda ꝓſumptio: tantū deuot⁹ animus
ad mandata eius feſtinabat implenda. Grandis enim
religionis creſcit affectus: quotiens eam improborū
impugnare tentat audacia. Pro hoc enim additū eſt
Ideo. Erat itaqꝫ ſanctiſſimo choro ſuper aurū ꝛ gem-
mas: quas precioſiſſimas habet humanitas: manda-
torū domini reuerentiam cuſtodire. Iſtud enim tem-
poraliter humanis blanditur aſpectibus: inde autē in
eternam requiem mens beata perducitur. Topazion
vero (ſicut quidā ſcribere voluerūt) genus eſt lapidis
quantū inuentione rarū: tantū mercium quantitate pre-
cioſum. Qui duos habere fertur colores: vnū auri pu-
riſſimi: ꝛ alterū etherea claritate relucentē: pinguedo
roſea: verecundaqꝫ puritas: vicinus lapidi Chryſo-
paſſo magnitudine vel colore: quia maxime lampat
cum ſolis ſplendore percutitur: omniū gēmarū ſupe-
rans precioſiſſimas claritates: in aſpectum ſuum ſin-
gulariter prouocans oculorū cupidiſſimam volupta-
tem. Quā ſi polire velis / obſcuras: ſi nature proprie
relinquas / irradiat. Hec regibus ipſis fertur eſſe mi-
rabilis: vt inter diuitias ſuas nichil ſe ſimile poſſide-
re cognoſcant. Naſci dicitur in inſula topazion: que
eſt ꝓuincia e thebaide: vnde ꝛ nomen accepit. De qua
nō ſunt multa dicēda: ne quod ſcriptura dicit eſſe con-
temptibile: nos deſiderabile affectata laude faciam⁹.
[Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnē
viam iniquam odio habui]. Qui ſuper aurum ꝛ gem-
mas legem domini diligebat: neceſſe fuit vt ad omnia
mandata eius rectiſſimus appareret. Talia enim ne-
gligere non poteſt: niſi qui diuina fuerit inſpiratione
correctus: vt aurū habeat velut terrenas ſordes: gem-
mas vt calculos viles. Amare ſiquidē non profutura

dementis eſt. Sed illa decet viros ſanctiſſimos concupiſcere: que poſſint premia nunq̃ peritura cõferre. Congruũ ergo fuit vt odiſſet ꝑuerſam viã qui meruit amare rectiſſimam. Iniqua ſiquidem via eſt: que nos perducit ad vitia: recta vero virtutũ: que nobis indulgentiam tribuit et ſalutẽ. Sed hoc q̃ ſtudioſe: q̃ frequẽter infunditur: vt intelligamus beatos viros qualium rerũ delectatione paſcantur: qui hoc habent ſupra cuncta dulciſſimum: quod ſepius credunt eſſe repetendum.

PHE.

Mirabilia teſtimonia tua dñe: ideo ſcrutata eſt ea aĩa mea. Declaratio ſermonũ tuorum illuminat: et intellectum dat paruulis. Os meũ aperui et attraxi ſpiritũ: quia mãdata tua deſiderabam. Aſpice in me et miſerere mei: ſm iudiciũ diligentium nomen tuum. Greſſus meos dirige ſm eloquium tuum: et non dominet̃ mei omñis iniuſticia. Redime me a calumnijs hominũ: vt cuſtodiã mandata tua. Faciem tuã illumina ſuper ſeruũ tuum: et doce me iuſtificationes tuas. Exitus aquarũ deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodierunt legem tuam.

Mirabilia teſtimonia tua domine: ideo ſcrutata eſt ea anima mea]. Septimãdecimã litterã ſancti populi intrat oratio: aſſerẽs aperuiſſe os ſuum: ꝛ attraxiſſe ſpiritũ: vt eius audiatur oratio: exitusq̃ aquarũ tranſiſſe lachrymas pias: quia nõ ſit a iudeis cuſtodita lex domini. Et intuere queãdmodum diffinitionẽ rei vno verbo complexus eſt: dicendo: Mirabilia teſtimonia tua domine. Mirabilia plane: q̃m per ea celeſtis virtus hominib⁹ terrenis innotuit: ꝛ noſſe dederũt paruulis: vnde et angelorũ ſublimis natura beata delectatione completur. Hec ſemper ſcrutari licet et aſſidua meditatione perquiri. Hic autẽ illud timeri non conuenit: Altiora te ne queſieris: et fortiora te ne ſcrutatus fueris. Ideo enim nobis predicata ſunt: vt ea pie atq̃ diligẽter noſter ſemꝑ anim⁹ indagaret. Altiora enim et fortiora talia dici non poſſunt: que vt perquirantur edicta ſunt. Hec autẽ quinta eſt ſpecies diffinitionis: que grece Cata antilexin: latine ad verbũ dicitur. Declarata ſunt enim que ſunt teſtimonia dñi: id eſt mirabilia. [Declaratio ſermonũ tuoꝝ illuminat † me: ꝛ intellectũ dat paruulis]. Sermones ſunt domini: quos iuſtorũ prophetauit auctoritas. Sic enim ſcriptũ eſt: Ecce virgo concipiet ꝛ pariet filiũ: ꝛ vocabitur nomẽ eius Emanuel. Et alibi: Videbit omnis caro ſalutare dei. Sed iſtos ſermones qui fuerant longi temporis obſcuritate reconditi: aduent⁹ domini illuminatio declarauit: quia per ipſum manifeſta ſunt facta / que ſacris litteris tenebantur abſcondita. Tũc enim verbũ caro factum eſt: virgo peperit: tunc muti locuti ſunt: ſurdi audierunt: claudi recto inceſſere veſtigio: ꝛ cetera miracula que domino ſeruiere virtutũ. Hec declaratio obſcuritatem nature noſtre que iacebat in tenebris vi ſue poteſtatis illuminare dignata eſt. Et intellectũ dedit paruulis: id eſt qui ſe humiles atq̃ egentes ſuis viribus agnouerunt. Sed iſti paruuli non de etate metiendi ſunt: ſed de ſimplicitate cõſcientie: de quibus dictum eſt: Sinite paruulos venire ad me: taliũ eſt enim regnum celorũ. Ipſis enim hic preſtat purum atq̃ innocentiſſimũ intellectũ / quibus ibi eternum donaturus eſt premiũ. [Os meum aperui et attraxi ſpiritũ: quia mandata tua deſiderabã]. Si hoc ad litterã velis aduertere: conſuetudo loquentis expreſſa eſt. Prius enim os aperitur / ſpiritus contrahitur: ac deinde in ſonũ vocis lingue mobilitas adhibetur. Si vero ſpiritualiter (vt oportet) intelligas: os dicit mentis introitũ: qui tunc aperitur quãdo aliquid dicere feſtinamus. Attrahit autẽ ſpiritũ: cũ iam munere diuino ſalutaris deſiderij cõpletur affectu: et incipit firma mente velle: quod ante per gratiã tamen domini viſus eſt appetiiſſe. Aperuit ergo os cordis ſui infirmus ꝛ paruulus: ꝛ attraxit ſpiritũ: id eſt virtutẽ faciendi quã per ſe non poterat adipiſci. Sed vt hoc magis ad intelligentie bonũ: non ad loquendi officiũ cognoſcas eſſe premiſſum / ſequitur: Quia mandata tua deſiderabã. Ardorem ſiquidẽ voluntatis premiſit: vt poſtea conſequenter exponeret deſideria mandatorũ. Conſequi quippe non poterat: vt prius ſe diceret locuturũ: ꝛ poſtea deſideraret q̃ ꝓſunt. [Aſpice in me ꝛ miſerere mei: ſm iudiciũ diligentium nomen tuum]. Frequẽter dñs aſpicit iratus: ſepius intuetur vt perdat: ſicut Sodomã reſpexit et Gomorrã: ſicut caſtra egyptiorũ. Aſpicit etiam ꝓpitius: ſicut in muneribus fecit Abel. Reſpexit quoq̃ ſuper filios pauperũ: ꝛ non ſpreuit preces eorũ. Et ideo ne in partem ſuſciperetur aduerſam: ſtatim ſubiunxit: Et miſerere mei: que merito (ſicut ſepe memoratũ eſt) miſericordia dicitur: quia miſeris larga pietate preſtatur. Nec ſolũ hic heſit fuſa precatio: ſed addidit: Scdm iudiciũ diligentiũ nomen tuum. Iudiciũ quippe eſt dñi: vt nomen ſuũ diligentibus miſericordie largiatur auxiliũ: ne expectatio fidelium decipiatur: que ipſius ſemper cõſideratione ſuſcipit̃. [Greſſus meos dirige ſm eloquium tuum: ꝛ non dominetur mei omnis iniuſticia]. Greſſus meos / ſignificat mot⁹ anime. Nam ſicut per iſtos de loco ad locũ transferimur: ita ꝛ in illis q̃buſdã paſſibus: ſiue ad meliora: ſiue ad deteriora progredimur. Hos ſancta cohors ſm eloquiũ dñi dirigi poſtulabat: ne vitiorũ prauitatibus ſeducta: in mortiferos laberetur errores. Scdm eloquiũ tuũ dicit: id eſt ſm iuſſa que precipis ad vitam humani generis corrigendam. Sequitur: Et non dominetur mei omnis iniuſticia. Neceſſe enim erat: vt ſi greſſus eius ſm eloquium ſuum dñs dirigere dignaretur: nulla illi iniuſticia preualere potuiſſet. Et vide q̃ caute petit ne dominetur: que non poterat ſic excludi: vt vlterius pulſare nõ poſſet. Sed cũ non dñatur euadimus: quia ſeruitus illa non precipitat ad ruinam. Nec illud vacat quod ait: Omnis iniuſticia. Scit enim / quia ſi qua horũ dominetur intercipit: nec prodeſt aliquid in multis ſeruare legẽ: ſi eã in aliq̃ parte videamur offendere. Scriptũ eſt enim: Si quis totam legẽ ſeruauerit: offendat autẽ in vno: factus eſt omniũ reus. [Redime me a calũnijs hominũ: ꝛ cuſtodiã mandata tua]. Calũnia per Antiphraſin: id eſt per contrariã locutionẽ: dicitur capitis alumna: dum magis caput petat alienũ: eiq̃ cõtraria ſit: ſicut bellũ quod non eſt bonũ: ꝛ lucus qui non habet lucẽ. Calumnia eſt enim: cõmentũ aliquod periculoſe falſitatis obiectũ: quod bonis ſemꝑ hominib⁹ ſtudio peruerſitatis obijcitur: decolorare contendens quod recta cõſcientia fuerit actitatũ. Hãc patiebantur videlicet iuſti: vt eos ab equitatis tramite ſtudio

Marginal notes: Eccli. 3. — DEF. — Al. non hz. — Eſa. 7. — Ibidẽ. 40. — Matth. 10. — Iaco. 2. — SCHE. — DEF.

inficiationis auerterent. Quāta enim (vt antiquiores
taceam) pertulit Dauid cum Sauli parceret: et apud
iniuſtū regē eo ipſo fieret reus: qm̄ illi probabatur eſſe
ꝓpitius? Qualis illi rogo calūnia eſt excitata: quādo
1. Reg. 18. iuuencule dixerūt: Saul occidit mille ꝛ dauid decē mi
lia? Quapropter calūnie ſunt hominū cōtra veritatis
honorē ꝯtrouerſie requiſite. Quas merito a ſe ſancta
cohors deprecabatur auferri: vt mandata dn̄i amotis
aduerſitatibus indagaret. [Faciem tuā illumina ſup
ſeruū tuū: et doce me iuſtificationes tuas]. Legimus
Exo. 34. ſancti Moyſi vultū ita a domino fuiſſe clarificatū: vt
cum iſraeliticus populus reſpicere nō valeret. Unde
velamine ſuperducto loquebatur ad eos: quia non po
terant in ipſo conſpicere celeſtem claritatem. Vultus
enim Moyſi fulgor erat legis: quem illi ſuſtinere non
poterant: quia velatis eam cordibus audiebant. Hoc
ergo ſanctus populus petit: vt illuminatā domini fa-
ciem poſſit conſpicere: non velatā: quatenus pura gra
tia luminis mereatur afflari: nec iam aliquod patiatur
obſtaculū: qui veritatis ipſius deſiderabat aſpectum.
Poteſt magis cohors ſancta deſiderare domini ſalua
toris aduentū: cuius facie illuminata ſunt tenebroſa
peccati: vitam conferens mortuis: ꝛ certiſſima reme-
Al. deduxe dia deſperatis. [Exitus aquarum † tranſierunt oculi
runt mei: quia non cuſtodierūt legem tuam]. Exitus aqua-
rum ſignificat lachrymas copioſas: quas tantas dicit
fuiſſe: vt ipſa quoq; fontium fluenta tranſcenderent.
Tranſeunt plane: quando illa ſine ſenſu currunt: iſta
cordis afflictione funduntur. Nā quod vincere quan-
titate non poterant: feliciſſime compunctionis quali-
tate ſuperabant. Has tunc profundimus: quādo pec-
catorū noſtrorū recordatione mordemur. Nam ſi mā-
data domini cuſtodiremus: leticiam vtiq; haberemus
non plorationis ardorem. Sed qm̄ talia carnis neceſ-
ſitate vitare nō poſſumus: donet dn̄s lachrymas qui-
bus peccatoꝝ ſordibus abluamur. Et illud quoq; eſti-
mo conſiderandū: quoniā per oculos dicit ſatiſfactio-
nem veniſſe: ꝑ quos nos plerūq; illecebras huius ſe-
culi conſtat attrahere: vt merito per illos culpa mun-
detur: per quos ꝛ exceſſus admittitur. Qui modus in
ſcripturis diuinis frequentiſſime reperit: ſicut ſextus
Ps. 6. pſalmus ait: Lauabo per ſingulas noctes lectū meū:
Ps. 41. lachrymis ſtratū meum rigabo. Et alibi: Fuerunt mi-
chi lachryme mee panes die ac nocte. Que figura di-
SCHE. citur Hyperbole: quotiens relationis qualitas maio-
re pondere exaggerata profertur. Sancto enim choro
ſic erat deflendum: vt omnia peccata dilueret copioſo
imbre lachrymarum. SADE.

Iuſtus es domine: ꝛ rectum
iudiciū tuū. Mādaſti iuſti-
ciam teſtimonia tua: ꝛ veri-
tatem tuā nimis. Tabeſcere
me fecit zelus meꝰ: quia ob-
liti ſunt v̄ba tua inimici mei.
Ignitum eloquiū tuum vehementer: et ſer-
uus tuus dilexit illud. Adoleſcentulus ſum
ego ꝛ contemptus: iuſtificationes tuas non
ſum oblitus. Iuſticia tua iuſticia in eternū:
et lex tua veritas. Tribulatio ꝛ anguſtia in-
uenerūt me: mādata tua meditatio mea eſt.
Equitas teſtimonia tua in eternum: intel-
lectum da michi ꝛ viuam.

Iuſtus es domine: ꝛ rectum iudicium tuū].
Triumphatrix carnis ſue cohors ſanctorū
ad octauādecimā litteram venitur: qua iu-
ſticiam dn̄i cōfitetur: ꝛ eloquia eius ignita
cōtinua ſe dicit dilectione venerari. Ad po-
ſtremū petens intellectū teſtimonioꝝ: vnde viuificari
debeat in eternum. Sed poſtq̄ peccata ſua ſuperius
irriguis dixit lachrymis expiata: nunc iudicia domini
fideli mente collaudat dicens: Iuſtus es domine: et
rectū iudicium tuū: qui peccatores ſe iubes affligere:
vt eos tua debeat medicina ſaluare: quia nec illi ali-
quando probarentur ſub leticia corrigi: nec beneficia
poſſent aliter diuina cognoſci. Suis quippe meritis
putaret datū: ſi peccator iugiter floreret illeſus. Sed
vtrūq; iuſtum: vtrūq; digniſſimū: qm̄ ꝛ delinquēs per
ſatiſfactionē corrigitur: ꝛ iuſticia dn̄i humili ꝯfeſſione
declaratur. Hoc enim dicto: Daniel inter ferociſſima
leonū ora ſaluatus eſt. His verbis trium puerorū flā-
ma ſuperata eſt. Hanc ſententiā Hieremias in lamen
tationibus ſuis frequenter iterauit. Dicamus igitur ꝛ
nos hūc verſum in quibuſlibet periculis: Dicamus in
gaudijs: quia talis cōfeſſio ꝛ ab erūnis eripit: ꝛ in ꝓ-
ſperitate cuſtodit. [Mandaſti iuſticiā teſtimonia tua:
et veritatē tuam nimis]. Mandaſti: ſignificat prece-
piſti. Teſtimonia vero ſunt (ſicut iā dictū eſt) que ſub
teſtificatione ꝓlata ſunt. Hec cōtinent iuſticiā ꝛ veri-
tatē. Iuſticiā: qm̄ equabiliter om̄ia diſcernunt. Veri-
tatē: quia ꝓmiſſa retribuūt. Merito ergo tm̄ amabat:
tm̄ repetebat iſta teſtimonia: quātū incomprehenſibi
lis atq; reuerēda virtus domini per talia cōcedebatur
agnoſci. Nimis: ad vtrūq; poteſt laudabiliter ꝑtinere:
ſiue ad iuſticiā: ſiue ad veritatē: q2 iuſticiā dn̄m nimis
mādare ꝓfutura diſtrictio eſt: veritatē vero nimis ani
mis inculcare cautela eſt. [Tabeſcere me fecit zelus
† domus tue: quia obliti ſunt verba tua inimici mei]. Al. non hʒ.
Tabes: eſt morbi alicuius ꝯtracta neceſſitas: que nos DEF.
facit paulatim defluere: dū corporis ſoliditatē penali
afflictione conſumit. Quod ſibi accidiſſe teſtatur zelo
domus dn̄i: quē non patiebatur perfidoꝝ laceratione
violari. Zelus enim ꝛ in malo ꝛ in bono ponit. In ma-
lo: vt eſt illud: Zelus et inuidia comedit domū iacob.
Et in actibꝰ aploꝝ legitur: Videntes aūt iudei impleti Act. 5.
ſunt zelo: ꝛ iniecerūt manus ſuas in aploſ. Iſte enim
ducit ſemꝑ ad culpas: laqueos nectit: viam ſalutis in-
tercipit. In bono vero poſitū eſt: Zelus domus tue co Ps. 68.
medit me. Et Helias dicit: Zelans zelaui pro dn̄o deo 3. Reg. 19.
exercituū: quia dereliquerūt pactū tuū filij iſrael. Phi Numeri. 25.
nees quoq; ſacerdos cū videret hebreū cū moabitide
muliere miſceri: zelatus ꝓceptū dn̄i vtroſq; gladio ꝑ-
forauit. Cuius zelus tantū preſtitit: vt iram dn̄i ſolus
auerteret. Iſte ſiqdē zelus tribuit ſalutē: fidē retinet:
pudicitiā ſeruat: ꝛ eccleſiā dei glōſa viuacitate cuſto
dit. [Ignitū eloquiū tuū vehemēter: ꝛ ſeruus tuus di
lexit illud]. Ignitū eſt eloquiū dn̄i: quia purgat corda
mortaliū mundana fece ſordētia. Et vt fornacis ardor
exeſtuās metalla decoquit: eorūq; vitia neceſſaria pu
rificatiōe ꝯſumit: ita eloquiū dn̄i pctōꝝ maculis deter
ſis/ humiliū ſenſus emūdat. Iſto q̄ppe igne cor cleo-
phe ardebat: qn̄ dicebat. Nōne cor noſtrū ardens erat Luc. 24.
in nobis: cū aperiret nobis ſcripturas? Hoc etiā igne
ſuccenſus hieremias enunciat: Et erat ignis flāmige- Hiere. 20.
rans in oſſibꝰ meis. Iſto etiā igne ꝛ reliq̄ ſuccēſi ſunt:
qui triūphali charitate floruerūt. Quapropter ignis
iſte ſermo chriſti eſt: ſicut ipſe in euāgelio dicit: Ignē Luc. 12.
veni mittere i terrā: ꝛ q̄d volo niſi vt ardeat? Addidit

Uehementer: vt non ad mortē exaggeratū crederes:
ſed ſalutē. Sequitur quoqȝ: Et ſeruus tuus dilexit il-
lud. Utiqȝ diligebat quod vitā conferre nouerat ⁊ ho-
norem: quod ſciebat ad remediū humani generis at-
Al. adoleſcē tulus tributū. [† Adoleſcentior ſum ego ⁊ cōtemptus: iuſti-
ficationes tuas non ſum oblitus]. Multis ſanctis hic
verſus videtur poſſe cōgruere. Nam hūc bene accipi-
mus ex perſona Joſeph: qui a maiorib⁹ fratribus con-
temptus: tanqȝ vile mancipiū mangonib⁹ venūdatus
eſſe dinoſcitur: q̄ tamen iuſtificationes dn̄i in ſe factas
non eſt oblitus: quādo ſe pia in om̄ibus voluntate tra-
ctauit. Ille eñ cognoſcitur liberatoris ſui meminiſſe:
qui eius p̄ceptis ꝓbatur obedientiā cōmodare. Hoc
etiam dauid ex perſona ſua poteſt dicere: qui ad regni
culmina inter fratres ſuos pre imbecilla etate nō ſpe-
rabatur poſſe ſufficere. Sed tamen iſte iuſtificationes
dn̄i tanta deuotione in memoria tenuit: vt ipſe dn̄s di
ceret: Inueni dauid filiū ieſſe: qui facit om̄es volun-
tates meas ſm̄ cor meum. Ad poſtremū: quod firma-
mentū eſſe totius cōſtat eccleſie: poteſt hoc dicere po-
pulus adoptiuus: populus gratie: popul⁹ nouus: qui
etate ſequitur: ſed fidei dignitate precedit. Unde bene
ſuſcipitur loquēs p totū pſalmū cohors beata ſancto-
rum: que cūctos fideles: cunctos beatiſſimos ꝓbatur
amplecti. [Juſticia tua iuſticia in eternum: et lex tua
DOG. veritas]. Hic verſus ⁊ iuſticiā dn̄i ⁊ legem adhibita
proprietate diſcernit. Hominū quippe iuſticia quan-
tacūqȝ ſit: eſt ſine dubio temporalis: vt eſt iuſticia phi
loſophorū: qui ſe videntur morum probitate tractare
que ſine dei cultura veraciter vana gloria nūcupatur.
Nam iuſticia dn̄i in eternū manet: quia quiſquis eam
cuſtodierit eterna felicitate gaudebit. Uidebatur etiā
et iuſticia iudeorū: qui litterā potius contuentes: fu-
tura in ea putauerunt non eſſe myſteria. Juſticia vero
domini quā intellexit populus chriſtianus / in eternū
ſeruat: qm̄ ipſa ſemp eterna eſt. Ita ⁊ de lege arbitror
ſentiendū: quoniā quicūqȝ eam intelligere meruerūt:
celeſti veritate completi ſunt. Ueritas enim legis eſt
Joan. 14. dn̄s chriſtus: qui de ſe ait: Ego ſum via veritas ⁊ vita.
Quapropter merito definitiue dictū eſt: lex tua veri-
Al. anguſtia tas: quod eſt dn̄s chriſtus. [Tribulatio et † anguſtie
Al. nō habet inuenerūt me: mādata † autē tua meditatio mea eſt].
Tribulatio et anguſtie ſanctis viris munera ſunt ma-
gna: quia norūt ſe pondere talium compreſſi exudare
peccata: ⁊ ad illa gaudia tendere que non habent finē
Rom. 8. ſicut apl's ait: Quis nos ſeparabit a charitate chriſti?
Tribulatio: an anguſtia: an perſecutio: an fames? ⁊c̄.
Hec enim beatis viris velut quoddā antidotū eſt: qđ
dum aſpere bibitur: munimēta ſalutis operatur. Se-
quitur: Inuenerūt me: quaſi expugnantē: quaſi fixum
quaſi ad earū certamina preparatū. Subiungit quoqȝ
illud adiutorium: vnde ſe in diuerſis paſſionibus ſuis
nouerit eſſe curatum: Mandata autem tua meditatio
mea eſt. Quibus enim tribulationibus: quibus angu-
ſtijs opprimi poterat: qui tali meditatione gaudebat?
Nam licet affligeretur corpus inualidum: cruciaretur
caro paſſibilis: in requiem noſcebatur eſſe tranſpoſi-
tus: cuius in ſcripturis diuinis erat animus occupa-
tus. [Equitas teſtimonia tua in eternum: intellectum
da michi ⁊ viuam]. Iterum per definitionis modum:
virtutem teſtimoniorum deſignat. Nam ſi interroges
quid ſunt teſtimonia domini: reſpondetur: equitas in
eternum. Pulchre autē contra tribulationem ⁊ angu-
ſtias (que temporalia eſſe noſcūtur) poſita eſt equitas
in eternum: vt tali ſpe vnuſquiſqȝ contēneret que tem

poralia eſſe ſentiret. Sic enim et in ſuperiore littera
definiuit: Mirabilia teſtimonia tua domine. Addidit:
Intellectum da michi ⁊ viuifica me. Qui ſe ſuperius
adoleſcentem dixerat eſſe contemptū: nunc maturior
ſenioribus inter aduerſa petit intellectū: vt agnoſcat
mundi iſtius pericula prouentis tranſitorijs eſtiman-
da. Sic enim viuificari poterat: ſi iudicaret talia non
curanda: vt martyrij morte viueret: et perpetua exul-
tatione gauderet. O mors illa vitalis: O ſanguis pur DOG.
puris omnibus precioſior: qui tribulationes et angu-
ſtias mereris finire: et inſuper expectas celorum re-
gna ſuſcipere. COPH.

CLamaui i toto corde meo ex-
audi me domine: iuſtificatio-
nes tuas requiram. Clamaui
ad te ⁊ ſaluū me fac: vt cuſto-
diam mandata tua. Preueni
in maturitate ⁊ clamaui: quia
in verba tua ſupſperaui. Preuenerūt oculi
mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua
Uocē meā audi ſm̄ miſericordiā tuā dn̄e: et
ſm̄ iudiciū tuū viuifica me. Appropinqua-
uerūt pſequētes me iniq̄tati: a lege autē tua
longe facti ſunt. Prope es tu dn̄e: ⁊ oēs vie
tue veritas. Initio cognoui de teſtimonijs
tuis: quia in eternū fundaſti ea.

CLamaui in toto corde meo exaudi me do-
mine: iuſtificationes tuas requiram]. No-
nādecimam litterā ingreditur reuerendiſ-
ſimus chorus: in qua iuſtificationes domi-
ni ſe pollicetur exquirere: et in verbo eius
anticipata cōfeſſione gaudere: adijciens ſe cognouiſſe
teſtimonia dn̄i in eternū eſſe fundata. Nūc redeamus
ad verſum. Fideliū itaqȝ clamor deuote mentis affe- DEF.
ctus eſt: qui non tm̄ ſermone ꝓmitur: ſed magna cor-
dis intentione ꝓfertur. Clamabat enim populus mur
murans iudeorū: ⁊ non exaudiebatur a dn̄o. Tacebat DOG.
Moyſes: ⁊ dn̄s dicebat ei q̄d clamas ad me? Scilicet Exo. 14.
qm̄ illas cogitationes exaudit altiſſimus: que pia in-
tentione voluuntur. Additū eſt: In toto corde meo:
ne putares aliud cogitandū quādo clamatur ad dn̄m.
In ſola enim religioſa cogitatione totus debet ſpiri-
tus occupari: ne mens diuiſa effectum nequeat impe-
trare quē poſtulat. Et intende qui toto corde: qui to-
tis viribus expectabat: non diuitias ſeculi: non cōiu-
gia nobilium feminarū: non tranſitorias dignitates:
ſed iuſtificationes domini: quas mens ſancta ſup au-
rum ⁊ topazion ſemp deſiderat: ſemp exquirit. Nam
quod dixit Requirā: vtiqȝ quas facere debuiſſet: non
quas tm̄ lectione cognouiſſet. Juſtificationes eñ ve-
raciter nō requirit: niſi ille qui eas deuota mente com
pleuerit. [Clamaui ad te ſaluum me fac et cuſtodiam
mandata tua]. Clamorē illum exponit: quē ſuperius
dixit. Hoc eſt enim: Clamaui in toto corde meo: quod
clamaui ad te. Ad illū enim non clamat: niſi cui peti-
tionē ſuam dirigit toto cordis affectu. Sed cum dicit
Saluum me fac: in anima vult intelligi: nō in corpore:
vnde reuera domini poterat mādata cuſtodire. Neqȝ
enim ſalutem carnis petere poterat: qui libenter cor-
poreis paſſionibus ſubiacebat. [Preueni in maturi- Al. q̄r i v̄ba
tate ⁊ clamaui: † et in verbo tuo ſperaui]. Preuenit in tua ſupſpe
maturitate: quiſquis in annis puerilibus modeſtiam raui

ſenectutis anticipat:⁊ ante facit grauiſſimã mentẽ:ꝙ
poſſit annorum numeroſitate caneſcere. Qualis enim
ſenibus laus eſt:ſi deficientes in longo fluxu laſſati po
tius conquieſcant? Contra: que gloria eſt iuuenibus:
ſi in ipſo etatis feruore morũ regimine temperentur?
Treñ.3. Sicut hieremias dicit: Bonũ eſt viro qui graue por-
tauit iugum a iuuentute ſua:ſedebit ſingulariter ⁊ ſile
bit: quia ſuſtinuit iugũ graue. Sequitur. Et in verbo
tuo ſperaui. Hoc eſt vtiꝗ quod maturitate preuene-
rat:⁊ clamauit ad dñm: quia in verbo ipſius: id eſt in
aduentu dñi ſaluatoris fixa mente ſperare nõ deſitit.
Sãcti enim viri ꝗtũs deſiderio magno flãmentur:ex-
pectationi ſue ardorẽ ſemper adijciunt:dũ tanto plus
ventura felicitas expetitur: quanto amplius eorũ ex-
pectatio ꝓtelatur. [Preuenerũt oculi mei ad te dilu-
culo:vt meditarer eloquia tua]. In ſuperiori verſu ꝑ-
ueniſſe ſe dicit in maturitate:ſignificãs tempus iuue-
nilis etatis:nũc autẽ de hora die: cõmemorat: Preue-
nerunt oculi mei ad te diluculo:ſignificans vtiꝗ ocu-
los cordis ſui ante crediſſe venturo dño ſaluatori:
ꝙ eius irradiaret aduentus. Diluculo enim ſignificat
initiũ lucis:id eſt diei:monſtratus aduentus: quando
poſt tenebras peccatoꝝ quibꝰ hic mundus tenebatur
obnoxius:dñi pſentia vitalis emicuit:ſiue reſurrectio-
nem dñi: que diluculo facta eſt. Ait enim euangeliũ:
Luc.24. Et cũ eſſet valde diluculo venit maria ad monumen-
tũ ⁊c. Sequitur. Ut meditarer eloquia tua. Cauſa red
ditur cur ante diluculũ mens deuota ſurrexerit: nõ vt
agrũ coleret:non vt ſalutationes potentiũ preueniret:
ſed vt dñi meditaretur eloquia:que nunꝗ̃ poſſunt pia
vota refugere: dum ſuauitas eorũ ſemper videtur ac-
creſcere:ſicut in tertiadecima littera dictum eſt. Quã
Al.audi dulcia faucibꝰ meis eloquia tua. [Vocẽ meã † exaudi
domine ſm miſericordiã tuam:⁊ ſm iudiciũ tuũ viui-
fica me]. Reſpiciamꝰ ꝙ mirabili modeſtia veri famu-
li dñi dñm deprecentur:⁊ intelligamus nichil eſſe pre-
ſumendũ:ſi aliquid nobis per dei gratiã proſperitatis
arriſerit. Ille enim qui vincens etatem puerilibus an-
nis clamauit ad dñm:qui diluculo ſurrexit: ſemper ad
laudes miſericordiã petit:⁊ vt viuificetur exorat:quia
nullis eſt operibꝰ niſi in ſola dñi pietate preſumendũ.
Cum dicit enim: Vocẽ meam exaudi domine ſm mi-
ſericordiã tuã: non habet quod cõtra peccata ſua con
fidenter obijciat: ſed illã ſm miſericordiam petit: que
ex miſeris beatos facit:ex captiuis liberos:ex mortuis
viuos:ex temporalibꝰ ſempiternos. Sequitur. Scdm
iudiciũ tuũ viuifica me:ſcilicet illo quo ſupplicantibꝰ
parcis: quo ſe dãnantes clementer abſoluis. Et cum
addidit: Uiuifica me:cõfitetur ſe mortuũ eſſe lege pec
cati. Uiuificari enim non poteſt: niſi qui in ſe propriã
Al.appro- non habet vitam. [† Appropiauerunt perſequentes
pinꝗ̃uerũt me † iniuſte: a lege autẽ tua longe facti ſunt]. Noue-
Al.iniꝗtati rat propheticus ſpiritꝰ beatoꝝ/ que pericula grauiter
imminerent:⁊ miſericordiam ante petijt:vt in eis nul-
la poſſint atrocitate ſuperari. Appropinquãt eñi per-
ſequentes: quando poſt omnia vſꝗ ad carnis lacera-
tionem videntur accedere: ſicut in.21. pſalmo de paſ-
Pſ.21. ſione dñi dictum eſt. Ne diſcedas a me: qm̃ tribulatio
Matth.26. proxima eſt. Et in euangelio: Surgite eamus:appro-
pinquauit enim qui me tradet. Pulchre autẽ addidit
propter diſcretionẽ: Iniuſte: quia poſſunt ⁊ perſecu-
tionem pati qui rei ſunt: in quibus latrocinia cõmiſſa
Matth.5. puniuntur:ſicut in euangelio dicit: Beati qui perſecu-
tionem patiuntur:ſed addidit: propter iuſticiã. Bene
autẽ hic dictũ eſt: Iniuſte: qm̃ patiebantur mala pro

bonis:vt quibus ſalutẽ predicabant: morti eos puta-
rent eſſe ſubdendos. Sequitur. A lege autẽ tua longe
facti ſunt: iſti ſcilicet perſecutores quanto ad ſanctoꝝ
penas appropinquabant:tanto a lege domini recede-
bant. Neceſſe eſt enim vt deſerant iuſticiã: qui ad pra
uas ſemitas maliciãꝗ feſtinant: quia domino proxi-
mare non poſſunt: niſi qui eius regulis obſecundant.
Que figura dicit Synchriſis: quotiens meliorẽ cau- SCHE.
ſam noſtram ꝙ aduerſariorũ eſſe monſtramus. Dicit
enim ſe pſecutionẽ iniuſte pertuliſſe:aduerſarios autẽ
a lege dñi factos eſſe longinquos. [Prope es tu dñe:
et † omnia mãdata tua veritas]. Contra illã proximi Al.oẽs vie
tatẽ violentiſſime perſecutionis:vicinitatẽ dñi ſibi di tue.
cit eſſe remediũ: vnde ſalutis auxiliũ nouerat eſſe ven
turum. Dicit enim: Prope es dñe:quia vbiꝗ plenus:
vbiꝗ totus es: non ſpatijs incluſus: ſed ipſe ſpatia
cũcta replens atꝗ complectens. Nam cum propheta
vellet oſtendere vbiꝗ eius eſſe preſentiã: alibi dicit:
Si aſcendero in celũ tu illic es: ſi deſcendero in infer- Pſ.138.
num adees:ſi ſumpſero pennas meas ante lucem ⁊ ha-
bitauero in poſtremo maris: etenim illuc manus tua
deducet me. Sed cum dicit illi: Prope es dñe: confi-
tetur non eum ignorare ſi peruerſe gerimus:nec decli
nare cũ fugimꝰ. Una eſt ergo ſalus ad ipſum feſtinare:
quẽ non poſſis effugere. Addidit quoꝗ:Et oĩa mã-
data tua veritas. Hoc ille poteſt dicere: qui veritati:
id eſt domino chriſto credidit: ⁊ mãdata eius ſalutari
perfectione ſuſcepit. Iudeus autẽ talia non poteſt lo-
qui: qui noluit credere veritati. [† Ab initio cognoui Al.non hꝫ.
de teſtimonijs tuis:quia in eternũ fũdaſti ea]. Ab ini-
tio:ſignificat a rudimentis ſeculi: quãdo a iuſto Abel Geñ.4.
nomen cepit eſſe ſanctorũ:qui innocens a nefario fra-
tre in exemplum dñi ſaluatoris occiſus eſt. Cognouit Ibidẽ.14.
quoꝗ ab initio: quando melchiſedech ſacerdotis ob-
lata munera: in dñici corporis prefiguratiõe ſuſcepta
ſunt. Cognouit etiã ab initio:quãdo abraam filiũ ſuũ Ibidẽ.22.
in myſteriũ dñi ſaluatoris obtulit immolandũ: et his
ſimilia:que ſacrarũ litterarũ lectionibus continentur.
Hec ſine dubio in eternũ fundata ſunt: qm̃ veritatis
ipſius teſtimonio cõprobantur. Et bene dixit/fundata
ſunt: quippe que ad fundamentũ chriſti dñi ꝑtinebãt.
Ipſe eñi fundamentũ ſingulare ac ſolidũ eſt:ſicut di-
cit apls:Fundamentũ enim aliud nemo poteſt ponere 1.Corin.3.
preter id qḋ poſitũ eſt:qḋ eſt chriſtus ieſus. Unde eui-
denter apparet quod ſepe dictũ eſt:fideles mente con
ſpexiſſe dñm chriſtũ:eiuſꝗ ſanctũ aduentũ in pfigura
tionibꝰ teſtamenti veteris agnouiſſe. RES.

V Ide humilitatẽ meã et eripe
me: quia legẽ tuam non ſum
oblitus. Iudica iudiciũ meũ
et redime me: ꝓpter eloquiũ
tuũ viuifica me. Longe a pec
catoribꝰ ſalus: quia iuſtifica-
tiones tuas non exquiſierũt. Miſericordie
tue multe dñe:ſm iudiciũ tuum viuifica me.
Multi qui perſequuntur me et tribulãt me:
a teſtimonijs tuis non declinaui. Uidi pre-
uaricantes ⁊ tabeſcebã: quia eloquia tua nõ
cuſtodierunt. Uide quoniam mandata tua
dilexi dñe: in miſericordia tua viuifica me.
Principium verborum tuorum veritas: in
eternum omnia iudicia iuſticie tue.

V[Ide humilitatem meam ⁊ eripe me:quia
legem tuam non ſum oblitus]. Ecce iam
viceſimã litteram populus victoꝝ victor
ingredit̃:in qua ſe petit viuificari:quoniã
mãdata domini ſummo ſtudio requiſiuit.
Longe aũt a peccatoꝛib⁹ ſalutẽ eſſe cõmemoꝛat:quia
ſimilia non fecerũt. Principiũ quoqꝫ verboꝝ dñi: ve-
ritatẽ eſſe teſtatur. Sed vt ad littere huius principia
redeamus dicit: Uide humilitatẽ meã. Quod hic vi-
detur ad martyꝛes pertinere: quoꝝ coꝛpus ita ingen-
tibus toꝛmentis affligitur: vt non in ipſis natura ho-
minũ:ſed velut pecudũ vilitas eſtimetur. De hac hu-
militate ſequens pſalmus dicturus eſt: Quia multũ
repleti ſumus contentione: ⁊ multũ repleta eſt anima
noſtra oppꝛobriũ abundantiũ et deſpectio ſuperbis.
1.Coꝛin.15. Audi ⁊ apoſtolũ humiliantem ſe: Ego aũt ſum mini-
mus omniũ apoſtoloꝛũ. Sed vt hanc humilitatẽ pur-
Pſ.21. pureo quodã pallio veſtiamus: dñs quoqꝫ dicit: Ego
autẽ ſum vermis ⁊ non homo: oppꝛobꝛium hominũ ⁊
abiectio plebis. De iſta humilitate diaboli victa ſup-
bia eſt: vt ex cõtraria parte caderet: ne quid ſe ꝓficuũ
preſumpſiſſe gauderet. Sequitur: Et eripe me. Unde
ſcilicet niſi de penarũ vrgentiũ neceſſitate:de pericu-
lo moꝛtis: ⁊ quicquid poſſunt in illa ↄcertatione beati
martyꝛes ſuſtinere. Non enim poterat ſanctus popu-
lus petere liberari ſe ab ocioſa humilitate: cuius erat
inclinis ⁊ deuota ꝓfeſſio. Legẽ vero hic illã ſententiã
Luc.14. dicit:que ait: Om̃is qui ſe exaltat humiliabitur:⁊ qui
ſe humiliat exaltabit̃. Quapꝛopter merito ſe hãc non
dicebat obliũ: qui in ea vſqꝫ ad vite perſeuerauit ex-
tremũ. [Iudica iudiciũ meũ ⁊ redime me:ꝓpter elo-
quium tuum viuifica me]. Hic verſus ſollicita pietate
querẽdus eſt: ne (quod abſit) cohoꝛs ſanctoꝝ per arro-
gantiã iudicari queſiſſe videatur:de quib⁹ ſcriptũ eſt:
Prouer.18. Iuſtus in principio ſermonis accuſatoꝛ eſt ſui:ſed iu-
diciũ ſuũ illud dicit:quo verbo credidit: quo incarna-
tionem domini pura mente ſuſcepit. Securũ vtiqꝫ iu-
diciũ: de quo nullus poſſit dñi foꝛmidare iudiciũ. Nã
in his que ꝑ dei gratiã bene credendo iudicãt ſancti:
ſecuri ſemper efficiuntur: ⁊ merito in eis examinatio-
nem diuinã petunt: quia ſe in ipſis gloꝛificandos eſſe
cognoſcunt. Et reſpice:ꝙ pulcherrime facta denomi
C.D.P. natio eſt. Quod argumẽtũ dicitur a cõiugatis:quãdo
nomen de nomine cõcoꝛdi aſſonatione foꝛmatur. Se-
quitur: Redime me. Quẽ redimere poterat: niſi cre-
dentem: aut pꝛo quo maxime ſanguinẽ redemptionis
effunderet ſi fidelis famul⁹ non fuiſſet: Addidit: Pꝛo-
pter eloquiũ tuũ viuifica me. Illo ſcilicet vbi pꝛomi
Ioan.11. ſit: Qui credit in me non moꝛietur:ſed habebit vitam
eternam. [Longe a peccatoꝛibus ſalus:quia iuſtifica-
tiones tuas non exquiſierunt]. In pꝛimo verſu littere
huius dixerat eripiendũ ſe a perſecutoꝛibus eſſe:quia
legẽ domini non fuiſſet oblitus: nũc aptiſſima cõtra-
rietate a ſuperbis perſecutoꝛibus ſalutẽ dicit eſſe lon
ginquã:qm̃ iuſtificationes dñi minime queſierũt:vt ⁊
deuotos ſpe bone cõuerſationis animaret: ⁊ perfidos
pꝛopoſita dãnatione terreret. Quod ſpecialiter intel
ligendum eſtimo de iudeis:qui ſalutem id eſt dñm ſal
uatoꝛẽ non ei credendo a ſe longius effecerunt. Nam
vt credere potuiſſent: iuſtificationes teſtamenti vete-
ris minime ꝑquirere voluerũt: in quib⁹ (vt ſepe dictũ
eſt) pꝛefiguratus eſt domini ſaluatoꝛis aduẽtus. Me-
rito ergo a ſalute longe facti ſunt:qui reſpuerũt ſalu-
tis auctoꝛem. Nam dũ illis a Pilato Chꝛiſtus dñs of
ferretur: illi latronẽ Barrabã quales ipſi fuerant di-
mitti ſibi obduratis mentibus elegerunt. [† Miſera- Al. Miſeri
tiones tue multe dñe: ſm̃ iudicium tuũ viuifica me]. coꝛdie
Miſeratiões ſunt domini: per quas afflictis ⁊ ſaucijs
diuerſis modis ſubuenire dignatur:ſicut Ioſeph qui
carcereis nexibus tenebatur incluſus:ſicut Ionã quẽ
cetus abſoꝛbuit: ſicut Suſannã:quã falſo crimine la-
boꝛantẽ ꝑ ſententiã Danielis abſoluit: latronẽ quoqꝫ
momentanea cõfeſſione ſaluauit: et cetera miſeratio-
nũ genera q̃ nullius poteſt explicare noticia. Sequit̃:
Scd̃m iudiciũ tuum viuifica me. Ubiqꝫ quale iudiciũ
petatur: cautiſſime debemus aduertere: quia non eſt
humane cõfidentie illud poſcere: de quo dictum eſt:
Ne intres in iudicio cum ſeruo tuo. Iudiciũ eſt vtiqꝫ Pſ.142.
quod petere debem⁹: quãdo nos humili ſatiſfactione
pꝛoſternimus: quando peccata noſtra remotis excuſa
tionibus confitemur. Tunc enim iudiciũ eſt domine:
talibus miſereri. Quod bene ille petit:qui ſe humilia-
tum atqꝫ ſupplicẽ viuificari ſcd̃m iudiciũ dñi poſtula-
bit. Ille enim quãdo iudicat miſeret̃:quãdo miſeret̃ ⁊
iudicat:quia neqꝫ ſine iudicio miſeret̃: neqꝫ ſine miſe-
ricoꝛdia iudicat:cui pſalmigraphus dicit: Iudiciũ ⁊ Pſ.100.
miſericoꝛdiã cantabo tibi dñe. Omnes enim virtutes
illi ineſſe manifeſtum eſt:nec ei accedunt aut recedũt
in quo ſubſtantialiter eſſe noſcuntur. [Multi qui per-
ſequuntur me et tribulant me: a teſtimonijs tuis non
declinaui]. Exaggeratur nimis ſeue ꝑſecutionis iniu
ria: quando vnus ſe paſſum dicit quod multi deteſta-
biles intulerunt. Inde ⁊ numeroſa palma venit eccle-
ſie:inde martyꝛũ ſanguis toto oꝛbe ſacratus eſt: quia
furoꝛ ſeuientiũ / non eſt in innocentiũ perſecutione le-
tatus. Electoꝛũ numerus creuit: quantũ ſe tyꝛannoꝛũ
ira ſuccendit. Uerum inter hec omnia:nullatenus ſe a
teſtimonijs dñi declinaſſe teſtatus eſt. Gratius enim
deuotio ſuſcipitur: que inter vite pericula cuſtoditur.
[Uidi † non ſeruantes pactũ ⁊ tabeſcebam: quia elo- Al. preua-
quia tua non cuſtodierũt]. Pactũ: eſt inter diſſidẽtes ricantes
affectu gratie definita cõditio: a pace dictũ:quaſi pa- DEF.
cis actũ. Unde merito vtriuſqꝫ legis cõſtitutũ pactũ ETY.
vocatur: quod genus humanũ a diuina gratia ſegre-
gatũ in pacẽ dñi cõcoꝛdiãqꝫ reuocauit. Quapꝛopter
pactũ dñi eſt: vt quicũqꝫ perſecutiones ſuperauit: glo-
rioſa debeat electione coꝛonari. Hoc illi minime ſer-
uauerũt qui fragili remiſſione cõuerſi: in perſecutoꝛũ
ſuoꝛũ gaudia coꝛruerunt. Quod cohoꝛs ſancta reſpi-
ciens affligebatur / ſpe fidei ſocios perdidiſſe: ⁊ vt ni-
mietatẽ doloꝛis oſtenderet: Tabeſcebam dixit:quod
ſolet longa egritudine fatigatis coꝛpoꝛibus euenire.
Sed vnde tabeſcebat oſtendit: q2 ꝑuaricatoꝛ nequaqꝫ
domini eloquia cuſtodiuit. Eloquia autẽ ſunt domini:
Qui perſeuerauerit vſqꝫ in finẽ: hic ſaluus erit. Siue Matth.10.
illud pactũ dicit veteris teſtamenti: quando populus
hebꝛeus audiens verba dñi dixit: Omnia que locutus Exo.19.
eſt dñs et audiemus et faciemus. Sed vbi deos alie-
nos adoꝛauit: fediſſimaqꝫ ſe demonũ cultura macula-
uit: pactum illud pꝛime pꝛomiſſionis deteſtabili obli-
uione dereliquit. Quod neceſſe fuit ſanctis viris vſqꝫ
ad tabem dolere coꝛpoꝛeam: qui ciues ſuos ac paren-
tes eloquia dñi neglexiſſe cernebant: traditoſqꝫ in re-
pꝛobũ ſenſum: piiſſimo doloꝛe luxerunt. [Uide † quia Al. qm̃
mandata tua dilexi domine: in tua miſericoꝛdia viui-
fica me]. Intende quẽadmodũ vtraſqꝫ cauſas oꝛnaue
rit ſimilitudo verboꝛum. Superioꝛe verſu dixit: Uidi
non ſeruantes pactũ ⁊ tabeſcebã: nũc dicit: Uidi quia
mandata tua dilexi: vt ideo mereatur a domino con-
ſpici: quia ille inimicos ei⁹ zelo pietatis intendit. Sed

poſt perſecutorum ſeuitiã: illataq; ſupplicia memora-
uit: venit ad charitatem que cuncta cõmendat. Nam ſi
non diligens mãdata dñi talia pateretur: non erat felix
j. Corin. 13. corona: ſed vicioſa iactantia: ſicut dicit Apoſtolus. Si
tradidero corpus meum vt ardeat: charitatẽ autẽ non
habeam: nichil michi ꝓdeſt. Nam legi dominice quo-
dãmodo videtur ingratus: ſi quis tormẽta martyrij cũ
murmuratione pertulerit: ſed debet hoc ipſum dilige-
re: per quod ſe credit ad eterna gaudia peruenire. Dñs
enim animoꝝ qualitates gratius reſpicit q̃ cruciatum
carnalis paſſionis intendit: ſicut ꝛ elemoſynas illas ha
bet gratas: que ſub animi hylaritate preſtantur. Meri-
to ergo viuificãdum ſe petebat a dño: qui vitam ſeculi
pro vera religione contempſerat. [Principium verbo-
rum tuorũ veritas: in eternum oĩa iudicia iuſticie tue.]
Principium verboꝝ tuorum ſignificare michi videtur:
initium ſcripturarum diuinarum. Et quid eſt aliud: niſi
Geñ. 1. inchoatio Geneſis: que dicit In principio fecit deus ce
lum ꝛ terrã. Ubi tamen oĩa incluſa ac ſignificata noſcũ
tur. Nã que ſunt celeſtia/celo continentur: terrena vero
creata per terre ſignificationẽ debem⁹ accipere. Sic il-
lud principiũ verborũ: totius veritatis ꝓbatur eſſe pfe-
ctio. Ueritas enim a principio vera loquitur: ꝛ ꝟba ſua
vſq; ad finẽ veritatis adducit. De his enim ſcriptum
Matth. 24 eſt. Celũ et terra tranſibunt: verba autẽ mea non prete
ribunt. Quicquid eñ ex illo veritatis fonte deſcẽderit:
Eccle. 1. incõmutabili virtute cõſiſtit. Nam ſicut dictũ eſt. Ini-
tium ſapientie timor dñi: ita et hic locutionis ordo for-
matus eſt. Principium verboꝝ tuorum veritas. Et qm̃
tetigerat qđ in principio geſtum eſt: ſequitur et illud qđ
poſt mundi iſtius finem conſtat eſſe faciendum: quãdo
iudicia domini in eterno ſeculo permanebunt. Dicit eñ
Matth. 25. iuſtis. Uenite benedicti patris mei: percipite regnũ qđ
vobis paratum eſt ab initio mundi. Impijs autẽ dictu
Ibidem. rus eſt. Ite in ignem eternum: qui paratus eſt diabolo
et angelis eius. Que iudicia iuſticie ipſius erũt ſine du
bitatione perpetua: quãdo ſententiã eius nec tẽpus ali
qđ mutabit: nec res vlla ſubuertet. Sic in vno verſu: et
initia noſtre fidei: ꝛ adhuc vẽtura concluſit. SIN.

PRincipes pſecuti ſunt me gra-
tis: ꝛ a verbis tuis formidauit
cor meum. Letabor ego ſuper
eloquia tua: ſicut q̄ inuenit ſpo
lia multa. Iniquitatẽ odio ha-
bui et abominatus ſum: legem
autem tuam dilexi. Septies in die laudẽ di-
xi tibi: ſuper iudicia iuſticie tue. Pax multa
diligẽtibus legem tuam: et non eſt illis ſcan
dalum. Expectabam ſalutare tuuz domine:
ꝛ mãdata tua dilexi. Cuſtodiuit anima mea
teſtimonia tua: ꝛ dilexit ea vehemẽter. Ser
uaui mãdata tua et teſtimonia tua: quia om
nes vie mee in conſpectu tuo.

PRincipes perſecuti ſunt me gratis: et a ver-
bis tuis formidauit cor meum.] Uiceſimam
primam litteram ſanctorum cetus ingredi-
tur: in qua perſecutiones ſeuientium charita
te domini ſibi dicit eſſe gratiſſimas. Septi-
es ſe quoq; in die laudes domino dixiſſe cõmemorat:
cui etiã vias ſuas notas eſſe profitetur. Principes hic
quoq; perſecutores debemus accipere: qui cruentas
chriſtianorũ inſecutiones regnantium auctoritate fece
runt: ſicut predictũ eſt. Tradẽt vos in ſynagogis ſuis Matth. 10.
et flagellabunt vos: ꝛ ante reges ꝛ preſides ſtabitis ꝓ-
pter me in teſtimonium illis ꝛ gẽtibus. Sic enim ꝛ dia
bolum principẽ dicimus qui ſibi primatũ in ſceleribus
vendicauit. Gratis: q: nullum vexat religio chriſtiana:
ſed magis precepto dominico pro oĩbus orat: qui eam
nituntur incõpetenter affligere. Scriptũ eſt eñ Orate Ibidem. 5.
pro inimicis veſtris: benefacite his qui oderunt vos.
Gratis reuera inſecutionẽ patiebãtur a principib⁹: qñ
nec cõtemni: nec eis ſubtrahi tributa precepta ſunt. Di
citur enim Omnibus poteſtatibus ſublimioribus ſub- Roma. 13.
diti eſtote: non eſt enim poteſtas niſi a deo. Et in euãge
lio de tributo interrogatus dñs: dixit. Reddite Ceſari Matth. 22.
que ceſarꝭ ſunt: et deo que dei ſunt. Tributum quoq; de Ibidem. 17
ore piſcis pro ſe et Petro ipſe perſoluit: vt cunctis in-
dubitanter appareat: gratis in illos impudentiſſimam
perſecutionẽ factam: qui ſe cõuerſatiõe innoxia tracta-
re maluerunt. Sed non timendo talia: dñi ſe ſubiunxit
formidaſſe mandata. Nam cum illi tẽporale minarent
exitium: iſte in eternum paueſcebat interitum: ne abſo-
lutus humana ſentẽtia: incurreret eterna iudicia. Illa
enim verba formidabat que dominus in euangelio di-
xit. Nolite timere eos qui corpus occidunt: animam au Ibidẽ. 10.
tem nõ poſſunt occidere: ſed potius eum timete qui ha
bet poteſtatẽ ꝛ corpus ꝛ animã perdere in gehennam.
[Letabor ego ſuꝑ eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia
multa.] Cõparatio eſt facta bellantiũ qui et hoſtem ſe
viciſſe gaudent: et exuuias multas inueniſſe gratulan-
tur. Sed conſideremus: ille animus plus qua ratione
iuris humili forte videat in manibus. Martyres enim
q̃uis humili forte morerẽtur: inueniebãt ſpolia multa:
quãdo ꝛ premia diuina recipiebãt: ꝛ ipſos quoq; pſe-
cutores ſuos cõuerſos dñi miſeratione gaudebant: vt
ipſi magis fierent ſpoliũ: qui vitas ademerant innocen
tium. Et ideo letari ſe dicit in eloquijs dñi/id eſt in ad-
monitionibus ſacris: ſicut victor qui occiſorũ predam
rapere nimia cupiditate feſtinat. Iſta enim ſimilitudo
ad leticiam triumphantiũ trahitur: non auiditate effu-
ſi ſanguinis cõparatur. Poſitum eſt enim hoc frequen
ter in litteris ſacris: ad ſignificationes aliquas expri-
mendas. Spoliauit quippe egyptios populus hebreo
rum: cum de longa ſeruitute dño preſtante liberat⁹ eſt.
Spolia tulit Dauid: ſuꝑbiam Golie maliciamq; pro-
ſternens. Triumphauit ipſe dñs de diabolo: quãdo al-
ligata fortitudine ipſius: vaſa mortis eripuit: que tran-
ſtulit ad ſalutẽ. Ipſe deniq; populus chriſtianus leta-
tus tanq̃ qui inuenit ſpolia multa ſuꝑ eloquia dñi: que
iudeis non credentibus ad cõpendiũ ꝓprie ſalutis eri
puit. [Iniquitatẽ odio habui ꝛ abominatus ſum: legẽ
autem tuam dilexi.] Mente condendũ eſt: ꝙ amorem
bonoꝝ/malarũ rerũ odio cõprobauit: qm̃ animus no-
ſter ſi iniquitatẽ recipere voluerit: nequaq̃ ſe legi do-
minice ſub integritate cõiungit: ſicut in euãgelio dicit.
Nemo põt duobus dñis ſeruire. Ille autẽ verus amor Matth. 6.
eſt qui veritatis affectũ ſic rigida deliberatione cuſto
dit: vt oĩno execret qđ ei poteſt eſſe cõtrariũ. Quapro
pter nõ hominẽ iniquum: ſed iniq̃tatẽ ſe dicit odiſſe qđ
fas eſt: atq; eam ſic abominatũ fuiſſe: vt a ſe longe red
deret alienã: quatenus legẽ dñi pfecta voluntate dili-
geret. Quod argumẽtum ex cõtraria rerũ diuerſitate LOP
colligitur. Lex autẽ dñi eſt (ſicut ſepe dictum eſt) que
ſub enigmatibus agebatur: vt ſex annis puer ſeruiret
hebreus: agnus imolaret anniculus: ꝛ his ſimilia que
ad noui teſtamẽti poſſunt ſignificantiam ꝑtinere: que

merito ſe dilexiſſe cõmemorat: ne quis eas ſub neglē-
ctu aliquo crederet audienda. [Septies in die laudē
dixi tibi ſuper iudicia iuſticie tue.] Si ad litteram hūc
numerū velimus aduertere: ſeptē illas ſignificat vices:
quibus ſe monachorū pia deuotio conſolatur. i. matuti-
nas/tertiam/ſextam/nonam/lucernariā/cõpletorios/
nocturnos. Hoc et ſancti Ambroſij hymnus: in ſexte
hore decãtatione teſtatur. Si vero ſpiritualiter intēdas:
cõtinuationē magis dictā ſapienter aduertis: vt eſt il-
Ps. 33. lud. Benedicā dn̄m in omni tp̄e: ſemp̄ laus eius in ore
meo. Sic eſt etiā hebdomas/que in hoc ſemper nume
ro reuoluta: longiſſimū nobis tēpus extēdit: dum hoc
numero clauditur quicquid in mūdi iſtius etate verſatur.
Prouer. 24 Nam ⁊ ibi pro finito ponitur vbi ait. Septies cadit iu
ſtus ⁊ reſurgit. Non enim iuſto definitꝰ eſt cadendi nu
merus: ſed hoc eſt neceſſariū quotienſcunq; ceciderit
Ps. 78. vt reſurgat. Tale eſt ⁊ illud. Redde vicinis nr̄is ſeptu-
plum in ſinu eorū: hoc eſt multipliciter. Et apud Moy-
Gen. 4. ſen. Omnis qui occiderit Cain ſeptuplum punietur: id
eſt multipliciter: ⁊ his ſimilia. Verū vt has laudes con
tinuas debeas intelligere: ſubter adiunxit. Super iudi
cia iuſticie tue: q: parcet videlicet ſupplicanti: ⁊ ſic hu
milibus pius eſt: vt nō ſolum culpas dimittat: ſed etiā
eis eterna premia largiatur. [Pax multa diligētibus
legē tuam: et non eſt illis ſcandalum.] Cum ſit deus
imp̄turbata puritate tranquillus: neceſſe eſt vt diligē
tibus legē eiꝰ: pacis gaudia ꝯcedantur. Sed pax multa
mentis puritas: ⁊ fidei copia debet itelligi/que contra
vicia decēter opponimus. Ceterū tribulationibus et
periculis in hoc mūdo ſubiacet: qui ſe dn̄i famulū eſſe
ꝯfitetur. Nam ⁊ apoſtolis qui erāt diuerſa p̄ſecutione
Joan. 14. lacerādi: dicit dn̄s. Pacem meā do vobis: pacē meam
relinquo vobis: vt indubitanter appareat famulos dn̄i
tranquilla ſemp̄ mente ꝯſiſtēdo: quis videantur diuerſis
corporū afflictionibus ingrauari. Sequitur Et non eſt
illis ſcandalū. Vtiq;: qm̄ qui vere diligit legem dn̄i: nō
in ea patitur ſcandalū. i. aliquid ſiniſtrū: ſicut iudei de
1. Corin. 1. quibus ſcriptū eſt. Iudeis quidē ſcandalum: gētibus
DEF autē ſtulticiā. Scādalum eſt enim: mens offenſa aliud
ſentiens q̄ monetur: qđ a diligētibus deū probatur alie-
nū. Totū enim in ipſa debemus diligere: quicq̄d noſci
tur cõtinere. Alioquin nō amat legē qui in ea offendi-
tur: pro parte vel minima. Sed orandū eſt, vt dn̄i mi-
ſericordia poſſit intelligi: qđ non p̄mittit nr̄a imbecil-
litas intueri. Scandalum enim illic pati: hoc eſt ab ele
ctis dn̄i ſegregari: ſicut oībus contingit hereticis: q ſe
ab vnitate ſancte eccleſie vicio prauitatis abſcidunt.
[Expectabā ſalutare tuum dn̄e: ⁊ mādata tua dilexi].
Verſus iſte tali ordine: ⁊ antiquis fidelibus conuenit ⁊
modernis; ſi vtrūq; aduentum dn̄i velimus accipere.
Pertinet enī ad antiquos fideles: ſi ab illis expectatū
intelligas incarnatiōis aduētum. Conuenit autem ad
ſanctos: qui credere ceperūt poſt euangelicā iuſſionē:
cum adhuc futuri iudicij preſtolantur aduentū. Quia
neq; illi mādata dn̄i diligere potuerunt: niſi deſideraſ-
ſent plenitudinē mandatorum: nec iſti mādata amare
poſſent: niſi aduentū domini ſaluatoris timore caſtiſſi-
mo ſuſtinerēt. Salutare quippe dn̄i eſt ſalus gētibus
attributa: que per angelū predicta eſt ad Joſeph: quā
Symeon in pace remittendus agnouit. [Cuſtodiuit
anima mea teſtimonia tua: et dilexit ea vehementer].
Cuſtodiuit/ad tolerantiā martyrij ꝑtinet: ne amitte-
re videretur qđ eius religio cõtinebat. Dilexit vero ad
charitatē tormētis oībus fortiorē/que flāmas vincit:
gladios ſuperat: et celeſti virtute cuncta tranſcendit.
Sed ipſa dilectio non vtcūq; pagēda eſt/ſed vehemē
ter: qđ totius animi niſibus explicatur: vt nec tp̄e ſe aliq̄
ſubducat/nec animi torpore lēteſcat. Sic enī ad illud
ꝑuenit: qđ ait ap̄ls. Bonum certamen certaui: curſum 2. Timo. 4.
cõſummaui: fidē ſeruaui: de reliquo repoſita eſt michi
corona iuſticie: quam reddet michi dn̄s in illa die iuſtꝰ
iudex. [Seruaui mādata tua ⁊ teſtimonia tua: q: om-
nes vie mee in cõſpectu tuo † dn̄e]. Superioribus ver Al. non hꝫ.
ſibus ſingillatim poſuit mādata ⁊ teſtimonia: hic litte
ram cõcludens vtrūq; cõiunxit: vt vtraq; ſimul cuſto-
dita cognoſceres. Dicit ergo ſeruaſſe ſe quidē manda
ta ⁊ teſtimonia: ſed cur ea potuerit cuſtodire: ſubter ad
iunxit. ſ. q: oēs vias ipſius dn̄s eſt dignatꝰ intendere:
vt non ſuis viribus: ſed diuine potētie ſuum poſſe de-
putaret. Fuiſſent enim ceca nocte confuſe: niſi eas ve-
rum lumen dignaretur aſpicere. Sed hec beatorū oīno
vox eſt: vt ante ſolē ꝑpetuum atq; lumen eternū vias
ſuas eſſe fateātur. Negat enim errorē preualere potuiſ
ſe: qui ſe reſpicere luminis profitetur auctorē. Abſcōde-
bat enim poſt culpā adā viam ſuam: abſcōdebat Eua:
abſcondebat Cain necem fratris: nec quiſq; eorū po-
terat dicere. Oēs vie mee in conſpectu tuo dn̄e: qui
ſe nouerant cognitos interire. TAV.

A Ppropinquet dep̄catio mea
in cõſpectu tuo domie: iuxta
eloquiū tuum da mihi itelle-
ctū. Intret poſtulatio mea in
cõſpectu tuo: ſm̄ eloquiū tuū
eripe me. Eructabunt labia
mea hymnum: cum docueris me iuſtificatio
nes tuas. Pronūciabit lingua mea eloquiū
tuū: quia omnia mandata tua equitas. Fiat
manꝰ tua vt ſaluet me: quoniā mandata tua
elegi. Concupiui ſalutare tuū domine: ⁊ lex
tua meditatio mea eſt. Viuet aīa mea ⁊ lau
dabit te: ⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Erra-
ui ſicut ouis que perijt: quere ſeruum tuum
quia mandata tua non ſum oblitus.

A † Ppropiet oratio mea in cõſpectu tuo do- Al. Appro
mine: † ſm̄ eloquiū tuum da michi intelle- pinquet de
ctū]. Ad viceſimāſecundā litterā dn̄o iuuā- p̄catio.
te ꝑuentum eſt: in qua ſanctorū chorus q̄to Al. iuxta.
ad finem pſalmi vicinus eſt: tanto ſe chriſto
deſiderat proximari. Totum enim pertinet ad aduen-
tum dn̄i ſaluatoris: quē fidelium deuotio ieffabili de-
ſiderio ſuſtinebat: vt ouem perditā reuocare pietatis
ſue munere dignaretur. Nam cum petit orationē ſuam
cõſpectui dn̄ico ꝓpinquare: multum longe peccatorū
preſentiā ab eodē eſſe mōſtrauit: qm̄ illi nulla ſunt ꝓ-
xima: niſi que puriſſima fuerit ſanctitate purgata. Se-
quitur Scd̄m eloquiū tuum da michi intellectū. Pe-
tit itaq; vt ſm̄ eloquium dn̄i ſapiat: ne per humanam
prudentiā vanitate ſubmergatur: ſtudioſius ſe purgās a
vicijs: q̄to iam fruebatur vicinitate virtutis. Non enim
intellectū mundanū petit: ſed intellectū ſm̄ eloquium
dei/qui proficit ſemp̄ ad vitā: cuius eſt vera cognitio
et eterna ſapiētia. Eſt autē ⁊ intellectꝰ huius ſeculi: vt
quorūdā labor ifructuoſus/inaniſq; diſputatio. Scru
tātur enim curſus aſtrorū: vitas hoīm in poteſtate ſyde
rum collocantes. Q; ſi admitti liceat/aut doceri: ad
creatoris potētiam non erit recurſus ad quem omnis

ſenſus cōfugiens noſcit eſſe ꝑfectus. [Intret poſtu
Al. nō hȝ. latio mea in ↄſpectu tuo † dñe:ſcḋm eloquiū tuum eri-
pe me]. Gradatim aſcēdit ſcrā petitio. Nā qui ante
dixerat appropiet: nunc dicit intret. Prius enim fue
rat vt appropinquaret: deinde vt ad cōſpectū dñi in
trare potuiſſet: vt nichil applicem⁹ humane virtuti
ſed oia per ipſius gratiā cognoſcam⁹ īpleri. Sed per
hāc ꝑſentiā quāta ſit virt⁹ pie oratiōis oſtēdit: qꝛ nos
per ipſam ꝑſentamur: qñ illa conſpectib⁹ dñi offerri
Pš. 140. poſſe cognoſcit: ſicut ⁊ alio loco dictū eſt. Dirigatur
oratio mea ſicut incenſum in ↄſpectu tuo. Et cū ſupe-
ri⁹ dixerit Scḋm eloquiū tuū da michi itellectū: hic
dicit Scḋm eloquiū tuū eripe me: vt et ibi ſugna vi-
deat q̄ deſiderat: ⁊ hic a terrene ↄcupiſcētie labe pur
get. Eloquiū ſiqdē dñi pſtat vtrunq̄: qꝛ nouit nos
Eccle. 2. multiplici virtute ſaluare: ſicut ſcriptū eſt. Quis ſpe
Al. Eructa rauit in dño: ⁊ cōfuſus eſt? [† Eructuabūt labia mea
bunt. hymnū: cū docueris me iuſtificatiōes tuas]. Ructa
CXV re a rūpēdo dictū eſt: q̄ digeſtio quedā ſtomachi no-
ſtri clauſtra dirūpens in auras ethereas oris ſtrepi
tu ꝑferat. Sed quanto ille ꝓphetarū delitijs fuerat
vberi ſaginat⁹: qui hymnū dñi iocūda exultatiōe ru-
ctabat: Euaporatio ſiqdē illa de imis mētib⁹ venit.
Nā cū intus dño ſenſum inopē ſaginauit: ꝓcul vt
hymnū ei⁹ ſalutari crapula ꝑferat. Et notādū q̄ fre
quenter eloquiū ꝓphetie hoc verbo ſignificat: vt eſt
Pš. 44. illud: Eructauit cor meū verbū bonū. Et illud Eru-
Matth. 13. ctuabo abſcōdita a cōſtitutiōe mūdi. Et alibi. Dies
Pš. 18. diei eructuat verbū. Eructuat ergo hymn⁹: quando
DOG ſpiritu dñi repleti: nō ad humani ai ſentētiā lingua
famulat: vt in cōmuni locutione fieri ſolet: ſed ad ſu-
pernū intellectū diuini ſenſus ſermo diſponit. Seq-
tur. Cū docueris me iuſtificationes tuas. Ordo ver
borū talis eſt. Cum docueris me iuſtificatioēs tuas
eructuabūt labia mea hymnū. Promittit em̄ grām
LOP deuotionis: cū dñi dona ſuſceperit. Quod argumēti
Al. Pronū gen⁹ inter oratores habet eximiū. [† Pronūciauit lin
ciabit. gua mea † eloquia tua. qꝛ oia mādata tua equitas].
Al. eloqu̾ Sciēs ſciā cohois de ocioſo verbo reddēdā eſſe rō-
tuum. nē: eloqa dñi ſe dicit ꝓnūciare quęrētib⁹: vnde et ale
ſal⁹ acquirit: ⁊ offenſionū ꝑicula nō habent. Nimis
em̄ culpabile eſt: vt cū nobis ſcripture diuine tantis
plene munerib⁹ offerant: ⁊ tanta miracula dñi vbiq̄
ꝑfulgeāt: nos relicto vitali ſermōe: ad ineptas mū-
di fabulas trāſferamur: ⁊ ſic de noxijs reb⁹ ſim⁹ ſol-
liciti: quaſi ꝑ ipſas nobis aliqd boni videat acquiri.
Matth. 12. Hinc eſt qḋ ſcriptura minat dicens: de ocioſo verbo
nos reddituros eſſe rōnē. Quapropter meus ſancta
dñi ꝓnunciabat eloqa: vñ gloriā magis acqreret nō
reat⁹ ignominiā reperiret. Sequit quare ſemꝑ ꝓnū
ciari debeāt eloqa dñi. ſ. Quia oia mādata ipi⁹ eq-
tatis honore ꝑfulgēt: ⁊ illud aptiſſime cōtinua voce
ꝓnūciādū eſt: qḋ ⁊ loquētē iuuat: ⁊ audiētiū ſenſus
Al. ſaluet. edificat. [Fiat man⁹ tua vt † ſaluū me faciat: † qꝛ mā
Al. quoniā data tua elegi]. Cū dr Fiat man⁹ tua: deſignat dñz
ſaluatorē: qui factus eſt ex ſemine Dauid ſcḋm carnē
per quem facta ſunt ⁊ regunt vniuerſa. Manū enim
Iſa. 53. hic dexterā debem⁹ accipere: qꝛ diuerſis nominibus
Pš. 117. ipſe dñs ſignificat: ſicut Iſaias dicit. Et brachiū dñi
cui reuelatū eſt? Et alibi: Dextera dñi fecit vtutē: de
xtera dñi exaltauit me. Quaprop̄ ſiue manū: ſiue
IDI brachiū: ſiue dexterā dicas / ſignificat dñs Chriſtus.
Modus aūt iſte locutionis frequēter inuenit in pſal-
Pš. 129. mis: quē ꝓpriū ſcripture diuine non immerito dixeri-
mus: vt eſt illud: Fiāt aures tue itēdētes: in oratione

ſerui tui. Qui modus dicit optatiu⁹. Poſtulat ergo
venire dñm Saluatorē: per quē cum reliqs ſe noue-
rat eſſe ſaluādū. Quod aūt dicit. Elegi mādata tua: i
oia ſe pericula amore dñi poſtpoſuiſſe teſtat. Null⁹
enim aliqd eligit boni: niſi his ↄtraria ↄtempſiſſe do
ceat. [Concupiui ſalutare tuū dñe: ⁊ lex tua medita
tio mea eſt]. Peruenit ad Chriſtū dñm ſanctoꝝ ma
nifeſtio ⁊ abſolut⁹ deꝓcatio. Aperuit adunatio be-
toꝝ: qḋ prius enigmata petere videbat. Ipſum em̄
videre ↄcupiuerat: quē de vtero ꝟginali illis adhuc
tēporib⁹ credebat eſſe vēturū. Et vt ſibi hāc ſcientiā
de ſcripturis diuinis ꝓueniſſe monſtraret: ſequit Et
lex tua meditatio mea eſt. In ꝓphetis em̄ ↄcupiue-
rat chriſtū dñm: a qbus naſciturū eum cognouerat
eē ꝓphatū: ⁊ neceſſe erat amore magno expeti: quē
ante tot ſecula ad ſalutē humani generis didicerat
indicatū. [Viuit aia mea ⁊ laudabit te: ⁊ iudicia tua
adiuuabūt me]. Ad ipm loquit quē deſiderauerat
intueri: ꝓmittēs aiam ſuā in eternū viuere quā ſalu
tariter nouerat crediſſe. Laudabit te: cātico. ſ. no
uo: qḋ homo ille debet ſalutariter inouat⁹. Iudicia
ꝓ illa dicit / que ſe i famulis ſuis dñs ꝓmiſit eſſe fa-
cturū. i. Venite bñdicti pris mei ꝑcipite regnū qḋ vo Matth. 25.
bis paratū eſt ab origine mundi. Tunc enim ꝑfecte
ſe credit iuuandū: quādo erit iuſtoꝝ numer⁹ ad dex-
terā collocādus. [Erraui ſicut ouis q̄ † perierat / re- Al. perijt
quire ſeruū tuū: qꝛ mādata tua nō ſuȝ oblit⁹]. Licet quere.
diuerſas ꝑſonas pſalm⁹ iſte cōtineat loquētes: mo-
do fideliſſimos veteris teſtamēti: modo noue rege-
nerationis electos: alios martyria ſuſtinētes: alios
in lege dñi aſſidua meditatiōe ↄſtātes: declaratū eſt
tñ in membris chriſti eccleſiā catholicā loquiq̄ñ ta
lis ſnia in fine pſalmi dicitur: que ſpōſe dñi cōuenire
mōſtrat. Ait ei homo ille generalis q̄ in adā errauę-
rat lege peccati: ⁊ ad caulas dñi ſuis viribus redire
nō poterat: qm̄ mun⁹ illud ſapiētie ꝑdiderat qḋ ha-
bebat. Erraui / q̄ a via tua diſceſſi: ⁊ vicioꝝ inuias
ſolitudines cec⁹ itraui: vt facile direptioni pateat: q̄
paſtoris ſui cuſtodiā non habebat. Et ſubiunxit illā
euāgelicā cōparationē ſicut ouis q̄ perierat: ꝓpter
quā paſtor ei⁹ nonagintanouē dimiſit in mōtib⁹: et eā
querēs iudaicis eſt appetit⁹ inſidijs: quā tñ ille per
crucē ſuā multiplicans nō omittit querere: nec deſi-
nit cōgregare. Vna ouis / eſt cunctoꝝ fideliū ſancta
cōgregatio: qm̄ vnus grex ⁊ vn⁹ eſt paſtor. Et reſpi-
ce q̄ infirme rei cōparati ſunt hoies: qñ chriſti grā
deſerunt. Qui videlȝ erranti / que periculis patet / q̄
direptiōib⁹ lupoꝝ expoſita eſt / quā nō fuga eripiat:
nec corpis valitudo defendat: ſed quicqd libitū eſt
inſidiāti ꝑferat: cū eā vis corpis nulla defendat. Et
bñ dictū eſt Que perierat: vt agnoſceres miſericor-
dia dñi fuiſſe repertā q̄ errātia recolligit: ⁊ ꝑdita bo
nitate ſue pietatis acqrit. Sȝ illa natura facta ībe-
cillis ⁊ oibus mōſtrata fragilior: īcarnatiōe dñi oia
vicit / oia ſupauit / ⁊ oibus reddita eſt excelſior: que
ꝑidē videbat humilior: ſicut dicit Apls. Cui aūt an Hebr. 1.
gelorum dixit aliqñ: ſede a dextris meis: donec ponam
inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ? Seqtur Require
ſeruū tuū. Chriſto dr reqre: qm̄ te nō pōt ībecillitas
humana ꝑquirere. Additū eſt: qḋ ſepe qdē dictū eſt:
ſed merito cuncta cōcludit: qm̄ iuſtus iſte reqrit qui
mādata eius nō ꝓbat oblitus. Concluſio.

Amplectendus ſuauiter oīno pſalmus: qui
tali cōfeſſione finitus eſt ꝓ-
lixitate magnus / admiratione ꝓfunditatis ocean⁹

excellētiam rerū amenitate paradiſus: quē virtutū floribꝰ ornatū: per alphabetū hebreorū ſanctorū oluz imarceſſibilis corona cantauit. Et vt ſimilitudines aliquas de rebꝰ naturalibꝰ exq̄ramus: ſicut grues litteris grecis volatꝰ ſuos depingūt: ⁊ tāta huius rei vis ē: vt quāuis aues apices neſciāt: tñ eos naturali inſtitutiōe cōponant. Uidimꝰ igit̄ eius ſimias quaſi ſtellas clariſſimas in celo altiſſimo collocatas: vidimus ampliſſimū mare illis piſcibꝰ plenuz: quos apoſtolorū retia dño ꝓcipiente traxerūt. Intēdamꝰ etiā ꝙ ordo ipſe pſalmorū nō minima nobis futuri ſeculi ſacramenta declarat. Cōueniebat enī vt eccleſiaz de toto orbe collectā: ⁊ in dñi laudibꝰ cōmoratā: graduū cātica ſequerent̄: quatenꝰ illa ſimilitudo indicaret̄ que ē in ſeculi fine faciēda. Nam poſtꝗ̄ oluz beatorū. numerꝰ dño fuerit ꝑſtante collectꝰ: neceſſe eſt vt ad illā Hieruſalē ſupnaz beatus pplˢ eleuatꝰ aſcēdat. Et ideo meminiſſe debemꝰ eorū alphabeto dū qui cōpletis litteris annotant̄: tertium eē hunc pſalmū: id eſt cētēſimūdecimū: cētēſimūundecimū: ⁊ ꝓſentē: qui trino honore ſignati: pfecte fidei trinitatē nobis indicare noſcunt̄. Et merito ad futuram Hieruſalē calculꝰ iſte deputat̄: qui totius integritatis robore cōmunit̄. Quatuor ꝟo alphabetodes. i. viceſimuſquartꝰ: triceſimuſtertiꝰ: triceſimuſſextꝰ: et cēteſimuſquadrageſimuſquartꝰ: qui formati ſūt litteris īminutis: ſm̄ quattuor cardines mūdi nō incōgrue eccleſiā catholicā que adhuc in iſto mūdo geritur indicare noſcunt̄: quādo adhuc impfecta eſt: donec ꝓdeſtinatorū numerū acq̄rat. Sic magnarū rerū myſteria pſalmorū iſtorū noſcit̄ īdicare collectio. Eſt etiā hic pſalmꝰ ⁊ īſtitutor fideliū quintꝰ: ſicut in anterioribꝰ pſalmis iaz dictū eſt: vbi quicq̄d ad eccleſiaſticaz diſciplinam ptinet cohors beata cantauit. Qui merito tali numero noſcit̄ collocatus. Nam et arca ipſa Noe que ſpecialit̄ typū geſtauit eccleſie: cētū annis legit̄ fabricata. Iota ꝟo ⁊ eta: ſicut apꝰ grecos ſcribit̄: octauidecimi calculi obtinet quantitatē. Sic iſte numerus ⁊ corone ꝓmiū: ⁊ ſancti nominis decus in ſe ꝯtinere monſtratur.

Explicit expoſitio in pſalmum. cxviii.

¶ Canticum graduum. Cxix.

Ad dominū cū tribularer clamaui: ⁊ exaudiuit me. Dñe libera aīam meā a labijs iniq̄s et a lingua doloſa. Quid detur tibi aut q̄d apponat̄ tibi: ad linguā doloſam? Sagitte potentis acute: cū carbonibus deſolatorijs. Heu michi q̄r īcolatꝰ meꝰ ꝓlōgatꝰ eſt: habitaui cū habitātibꝰ cedar: multū incola fuit aīa mea. Cū his qui oderūt pacē erā pacificus: cū loquebar illis īpugnabāt me gratis.

Hi quidem tituli ⁊ mirabiles inchoant̄ ſed in pſalmi ſuperioris explanatione repti ſunt: vt beatitudinē fideliū populorum: quaz ille vniꝰ a meritorū varietate cantauit: iſti in ſacramentum noui ⁊ veteris teſtamēti ordinaria q̄ndecī gradibꝰ explicarēt. Septēnarius eñ numerꝰ (ſicut ſepe dictū eſt) ſignificat hebdomadā ꝓpter ſabbatū veterꝭ teſtamēti. Octonarius dominicū diē in quo dñm reſurrexiſſe manifeſtum eſt: qđ ad nouū ptinet teſtamētuz. Qui ſimul iuncti: quintūdecimū numerū complere noſcunt̄: inchoata ſeculi renūciatiōe: q̄m mūdanas ꝯuerſatiōnes tanꝗ̄ malorū ſuorū grauamē exhorruit. Hinc q̄buſdā meritorū gradibꝰ aſcēdēs ad pfectā atq̄ eternaz dñi ꝑuenit charitatē: que in ſūmo virtutū faſtigio noſcit̄ collocata: qđ ſuo loco euidentius explicamus. Illud tñ eſtimo cōmonendū: qđ diuina gratia ꝯcedente varia ſignificatiōe meritorū ⁊ in iſtis pſalmis q̄ndecī gradꝰ ponunt̄: ſicut in illo templo Hieroſolymitano: qđ a Salomone notum eſt fuiſſe pfectū: vt ꝓſens ordo pſalmorū: ⁊ in illa ꝯſtructione ꝓfiguratꝰ videat̄ eſſe ꝓdictꝰ. Terrena ſiq̄dē illa fabrica: celeſtis tēpli ſimilitudinē geſtare videbat̄. Quapropter cū gradꝰ audimꝰ in pſalmis: nō terrenū aut corporis greſſibꝰ ſubeūduz nobis aliq̄d ſuſpicemur ſed mētis accipiamꝰ aſcēſuz. Ideo enī ꝑmiſſuz eſt Canticū: vt hoc potiꝰ ad aīe ꝓuectuz applicare debeamꝰ. Sed gradꝰ iſte humilitatis eſt aſcēſus: confeſſio peccatorū: ſicut in octogeſimotertio pſalmo dictuz eſt: Aſcēſus in corde eius diſpoſuit in conualle Pſ. 83.
lachrymarū. Sic enī iſtos gradꝰ aſcēdere merebimur: ſi pro delictis nr̄is ꝓſtrati dño iugiter ſupplicemus. Sciēdū eſt aūt ꝙ gradus iſti aſcēſum tm̄ non etiā putent̄ hēre deſcēſuz. Nam qđ nos cantica graduū vocamꝰ: apꝰ grecos ωΔΗ τωΝ αναβαθμων poſitū eē cognoſcit̄: ſignificās gradus iſtos tm̄ ad ſupna tēdētes. Quapropter iā beatorū eē credēdi ſunt: qui ꝓſtante dño nulla poſſunt deceptiōe ſubmergi. Uñ ſcalā illā Iacob pro pte aliqua his gradibꝰ fortaſſe non īmerito dicimꝰ cōparādaz. Illa eñ ⁊ aſcēdētes habuit ⁊ deſcēdētes: in iſtis ꝟo gradibꝰ beatorū ſolꝰ aſcēſus eſt. A nōnullis etiā ⁊ q̄ndecim anni qui regi Ezechie ſunt additi: huic ſimilitudini videntur aptari: vt hic numerus ⁊ ibi pfecte vite curſum indicaſſe monſtretur. Diuiſio.

Per totum pſalmuz Propheta loq̄tur. In ꝓma parte clamat ad dñz vt liberet̄ a labijs iniq̄s: ⁊ a lingua doloſa. Scđa: vehementer affligit̄ ꝙ in hac vita diutius cōmorans aliena vitia ſuſtinēdo malorū ꝯmixtione pregrauatur. Expoſitio.

Ad dñm cuz tribularer clamaui: ⁊ exaudiuit me]. Inchoat ꝓmus ꝓfectū gradus: in quo ꝓpheta terrena vitia dereliquēs: ꝯfeſſione lachrymabili petit ſe de mundi iſtius tribulatiōe liberari. Initiū enī prouectꝰ eſt: delicta carnalia relinquere: ⁊ ſic dño ſupplicare. Nā qui vnū gradum ꝯſcēdit: terrā vtiq̄ relinquit: ⁊ tn̄ quodā adhuc humili loco recipit̄ cui eleuatio ꝓma ꝓſtat̄. Sed iā ꝓculdubio hēbit meritum beati qui vel in iſto gradu potuerit lueniri: ſicut legit̄: Beati quorū remiſſe ſūt iniq̄tates. Quapropter exauditū ſe dicit: q̄m in tribulatione clamauerat. Dñs Pſ. 31.
enī neſcit differre: quem ꝯpuncto corde ſibi ſenſerit ſupplicare: ſicut l Iſaia legit̄: Adhuc inuocāte te dicā: ecce aſſuz. Et īſpice ꝗ̄ ſit pulcherrimꝰ ordo dictorū. Primū poſita eſt tribulatio: deinde exclamatio: tertio exauditio: vt per ordines certos ad dñm ꝯſtet vota ꝑuenire fideliū. [Dñe libera animā meā a labijs iniq̄s: ⁊ a ligua doloſa]. Poſitus in illa cōualle ploratiōis: que tñ iam gradus fideliū eſſe cognoſcitur a laqꝫ: liberari ſe petit ab imputatiōibꝰ aperis ⁊ blādimentis callida ſuaſione compoſitis. Nam qui mūdū ceperat vitiorū abominatione deſerere: ꝓmus Iſa. 58.

fronte cõuerſionis iniqua labia patit᷑: dũ eius ꝓpoſitũ
ſceleratis oblocutiõibus irridetur. Dicitur enim et ab
iniquis: quid te crucias vt ſeculi honores fugias: ⁊ hu
mana blãdimẽta derelinquas: vt ⁊ iſtũ mundũ perdas
nec ibi ad qđ deſideras aliquando puenias? Sed hec
ſunt in labijs cõſtituta fallacib᷒: q: nulla videlicet cor-
dis deliberatione firmata ſunt. Poſtq̃ iſta minus va-
luerint: tunc ſuaſores ad doloſa ſe blãdimẽta cõuertũt
dicentes. Noli te claudere: noli te ieiunio fatigare: re-
ſtat tẽpus cum iſta facias. Qui dum ſe putãt loqui ꝓ
corpore: cauſas ale noſcunt͂ oĩmodis ingrauare. Ipſa
ſunt ergo iniqua labia / ⁊ lingua doloſa / que prima frõ
te ille patitur: qui ad dñi iuſſa transfert͂. Sed q̃uis le-
uia putet eſſe que dicta ſunt: inde humanũ genus cor-
ruit: inde cõditionẽ mortis accepit. Nã cum ſerpens
Gen. 2. veniſſet ad euã: primo illi dixit ꝑ labia iniqua. Quare
precepit vobis dñs vt non manduceris de hoc ligno
paradiſi? Et cum illa rñdiſſet / a dño ꝓhibitũ: ait ꝑ lin-
Ibidem. guam doloſam. Mãducate ⁊ eritis ſicut dij. Uides er-
go merito ſummis viribus expetitũ: vt ab his ſuaſio-
nibus ꝓpheta liberaret͂: vnde humanũ genus nouerat
fuiſſe deceptũ. [Quid detur tibi aut qđ apponat͂ tibi
ad linguã doloſam?] Poſt exclamationẽ premiſſam ⁊
metũ imminentiũ periculoꝝ: ꝓpheta reuertit͂ ad inter-
rogationẽ ſuam: qđ facere nimiũ cogitãtes ſolẽt. Ne-
ſitat: querit ↄtra tam facinus imaniſſimũ: qđ ſibi reme
dium crederet eſſe preſtandũ: vt oppoſito quodã mu-
nimine: trãſmiſſa tela tut᷒ euaderet. Et cum duas res
ſupra poſuerit a labijs iniq̃s: ⁊ a lingua doloſa: hic tñ
dicit ad linguã doloſam / que res vtraſq; cõplectitur.
Lingua enim doloſa: et iniqua labia ſemper aſſumit.
Sed ne tardaret auxilium: medicina ſequit͂ poſtulata
SEXTE Que figura dicit͂ Eroteſis / id eſt interrogatio: quãdo
ad exercitationẽ ſuam aliq̃s ꝓponit ſibi q̃ ipſe reſpon
A. potẽtis det. [Sagitte † potẽtes acute: cũ carbonib᷒ deſolato-
rijs]. Ecce illud remediũ qđ anxius querebat inuenit
ecce beneficiũ cõpetens: qđ ⁊ labia iniqua deſtruat: et
linguã doloſam dñi virtute ↄfundat. Sagitte potẽtes
acute / verba legis diuine ſunt: q̃bus aut hereticoꝝ aut
ſubdole blandiẽtiũ corda: velut q̃b᷒ iaculis trãſfoꝛan-
Pſ. 63. tur: ſicut ſcriptum eſt. Sagitte paruuloꝝ facte ſunt pla
ge eoꝝ. Potẽtes: q: nulli fas eſt obſiſtere quẽ ꝓtuo vo
luerit diuina ſaluare. Acute: ꝓpter celerrimũ opatio-
nis effectũ: qm̃ nulla tarditas obijcitur: vbi illa medi-
cina preſtat͂. Carbones aũt deſolatorios / nõnulli pec-
catores teterrimos atq; malis actib᷒ extinctos itellige-
re voluerũt: quoꝝ formido ⁊ recordatio nr̃a vitia deſo-
lare noſcũtur: dũ metuim᷒ talia cõmittere: que illos co
gnouim᷒ ꝑtuliſſe. Põt autẽ ⁊ illud intelligi: vt carbo-
nes deſolatorios / orõnes accipiamus charitatis igne
ſuccẽſas: que nos vicijs ita mũdant atq; purificãt vt
qđ in nobis diabolus cõſtruxerat: deſolatũ atq; euer-
ſum diuino bñficio ſentiatur. Siue magis illud eſt qđ
Iſa. 6. Iſaias ait. Et volauit ad me vn᷒ de ſeraphin: ⁊ in ma-
nu habebat carbonẽ ignis / quem forcipe acceperat de
altari: ⁊ tetigit os meum ⁊ dixit. Ecce tetigi hec labia
tua / ⁊ ait: ecce abſtuli iniq̃tates tuas: ⁊ peccata tua cir
cumpurgaui. Qđ nunc bñficio ſancte crucis efficitur:
qñ labia noſtra dñi recordatione ſignamus. Nec imeri
to forſitã ſignũ crucis deſolatoriũ dicimus eſſe carbo
nem: quãdo fugat peccata credentium: cum tñ ꝑfidis
A. michi videat͂ extinctũ. [Heu † me q: incolatus meus ꝓlon-
quia. gatus eſt: habitaui cũ habitãtib᷒ cedar]. Uenit ad ſe-
cundã partẽ: vbi dãnans ſeculi vicia: vitam ſe penitet
habere longinquã. Heu me: ſermo dolentis eſt: qđ hu
ius mundi prolixitate fatigat͂. Quam querelam diuer
ſos ſanctos habuiſſe nõ dubium eſt: ſicut Eccleſiaſtes Eccles. 4.
dicit. Et laudaui omnes q̃ mortui ſunt ſup oẽs qui vi-
uunt vſq; nũc. Apls quoq; Paulus exclamat. Cupio Philip. 1.
diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto. Merito ergo et ꝓpheta in
hac parte congemuit: qui ſimillimo dñi amore flagra-
uit. Incolat᷒ autẽ ſignificat peregrinationẽ. Incolas
enim dicimus / qui ad tẽpus terras alienas colunt: ſed
a patria ſua longe feiuncti ſunt. Qđ de illis merito di
citur: quoꝝ cõuerſatio ſemꝑ in celis eſt: ſed adhuc hic
corpore detinent͂. Quod autẽ dixit Prolongatus eſt:
affectũ nimiũ deſiderãtis expreſſit. Cupiẽti ſiquidem
felicẽ patriam videre: q̃uis hic breue tẽpus probetur
eſſe / longinquũ eſt. Sequit͂ Habitaui cum habitanti-
bus cedar. Cedar / hebreũ nomen eſt: qđ noſtra lingua INTER
interpretat͂ tenebre. Hoc ad ſeculi huius ꝑtinet ama-
tores: qui tenebroſis actibus inuoluti: illa magis dili-
gũt vnde perire noſcunt͂. Sed vt verbi huius breuiter
noſcam᷒ originẽ: Cedar iſmahel filius fuit / qui gẽti ſue
nomẽ dedit: cui᷒ fines vſq; ad Medos perſaſq; ꝑrela-
ti ſunt: hi nunc ſarraceni appellant͂. Quo vocabulo cõ
petẽter ſignificat peccatores: inter quos ſe adhuc ha-
bitare ſuſpirat. Neceſſe eſt enim vt bonus animus af-
fligatur: quotiẽs maloꝝ permixtione cõcluditur. Hoc
autẽ bene dicit: qui in primo gradu cõſtitut᷒ terram cõ
tempſit / eamq; felici variatione deſeruit. [Multũ in-
cola fuit aĩa mea. Cum his qui oderũt pacẽ]. Repetit
cum dolore quẽ ſuperius dixerat incolatũ: vt non ſolũ
longus: ſed etiã grauis eſſe videret͂. Et ne iſtã peregri-
nationẽ corporis tñ fuiſſe iudicares: adiunxit Anima
mea: q: ſanctoꝝ mens hic patitur incolatũ: vbi ſub nul
la delectatione habitare cognoſcitur. Sequitur cauſa
duriſſima: cur iſte incolatus acerbus exiſteret: vt ipſe
patiẽs ⁊ benignus cũ rixantibus ⁊ heretica prauitate
diſtortis in hoc mundo habitare videretur. Iſte enim
odit pacem qui non amat chriſtum: qi ipſe pax noſtra
Ephe. 2. eſſe dinoſcitur: ſicut dicit Apls. Ipſe eſt enim pax no
ſtra: qui fecit vtraq; vnũ. Et quale eſt audire illum blaſ
phemari: cui humili ſemꝑ debemus orõne proſterni?
[Eram pacificus: cum loquebar illis impugnabãt me
gratis]. Qui ſuperius dixerat Incola fuit aĩa mea cũ
his qui oderũt pacẽ / ne putaret͂ iratus: aut aliq̃bus cõ-
tẽtionibus turbulẽtus: addidit Erã pacificus: cum pa
cis. ſ. inimicis: cũ aduerſarijs ſuis: cũ odio ſe habenti-
Roma. 12. bus: implẽs illud qđ dictũ eſt per Aplm. Si fieri põt
qđ ex vobis eſt cũ oĩbus hoĩb᷒ pacẽ habẽtes. Deniq;
Matth. 5. ipſe dñs in euãgelio ait. Diligite inimicos veſtros: bñ-
facite his qui oderũt vos. Que ſumma virt᷒ eſt vtiq;
chriſtiani inter turbulenta ꝑſentis ſeculi: ſemꝑ placa-
bilẽ reperiri. Uerũtñ ne ipſa pax noxia videret͂ erranti-
bus dum nõ ꝓhiberẽtur a malis: ſubiunxit Cum loq̃-
bar illis impugnabant me gratis. Loquebat͂ enim pa-
cificus / non ꝑſequens / non iniurians: ſed honorãs ver
bis vtiq; blãdiſſimis: ⁊ ſuauiſſimo poculo cõparãdis.
Sed illi qui erãt obſtinata mẽte durati: impugnabant
gratis / quaſi inimicũ / quaſi hoſtem / quaſi mala ſuaden
tem. Impugnare enim a pugna tractũ eſt: qđ furioſis
EXT. reuera cõuenit ⁊ ſupbis. Impugnabatur gratis: dum
cõtentiones falſiſſimas inflãmata iniq̃tate pateretur.
Gratis eñ dicimus: qđ nullis culpis ꝑcedentib᷒ ſuſti-
nemus: ſed ſola i nobis nefanda volũtate graſſat͂. Ipſi
ſunt eñ a q̃b᷒ ſe petijt debere liberari: de q̃b᷒ ait. A la-
bijs iniquis ⁊ a lingua doloſa. Concluſio.

Uides Prophetã terrena deſerentẽ: iaz tenere glorioſe ꝓtutis aſcẽſum: ſ; tamẽ adhuc

gemere qđ cum malis ſe cognoſcit habitare. Quapropter videamus qui ſit prouectus ſecundi gradus: quis nobis iam primus dño iuuante monſtratus eſt.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 119.

¶ Canticum graduum. Cxx.

Leuaui oculos meos in mõtes: vnde veniet auxilium michi. Auxilium meũ a dño: qui fecit celum ⁊ terram. Non det in cõmotionẽ pedẽ tuum: neq; dormitet qui cuſtodit te. Ecce nõ dormitabit neq; dormiet: qui cuſtodit iſrael. Dñs cuſtodit te: dñs protectio tua ſup manum dexterã tuam. Per diem ſol nõ vret te: neq; luna per noctẽ. Dñs cuſtodit te ab omni malo: cuſtodiat animam tuam dñs. Dominus cuſtodiat introitum tuum et exitũ tuũ: ex hoc nunc et vſq; in ſeculum.

Sicut nichil eſt noui qđ de iſtis titulis loqui poſſimus: ita ſupeſt vt de pſalmis gradarum aſcẽdentibus dicere debeam⁹. Primo eñi in tribulatione poſit⁹ ꝓpheta ad exẽplum publicani illius qui tunſo pectore oculos eleuare non audebat ad celum: liberari ſe petijt a labijs iniquis ⁊ a lingua doloſa. Nunc autẽ reſpirãs ad ſecundũ gradũ ꝓuectus/oculos leuauit ad mõtes/ad interceſſores vtiq; ſanctos: quorũ ſuffragio munera ſupna mereret. Hoc enim ex perſona ſua loquitur propheta: qui tamẽ ⁊ ipſe mons erat et patriarcha mirabilis. Sed ideo per iſtos gradus competẽter aſcendiſſe ſe retulit: vt nobis ignorantibus celeſtium virtutum genera diſtricta narratione monſtraret. Diuiſio.

Propheta ſicut diximus ad celeſtẽ hieruſalem diuina largitate cõſcendẽs Primo membro ad ſctõꝝ merita eleuaſſe ſe dicit oculos ſuos: vt eoꝝ ꝓcibus auxilia poſtulata mereret: ne mens ipſius hoſtili impugnatione ſuccũberet. Secũdo ordine indubitanter ſibi promittit qđ ſe integre nouerat poſtulaſſe: docẽs vt quotiẽs bona fixo corde petimus: cõcedi nobis ſine aliqua dubitatione credamus. Expoſitio.

Al. in — Leuaui oculos meos † ad mõtes: vnde veniet auxiliũ michi. Auxiliũ meũ a dño: qui fecit celum ⁊ terram]. Hinc cathegoricus ſyllogiſm⁹ fotu quodã more auis excluditur: ita Adiutoriũ meũ a dño qui fecit celum et terram. Dñs cuius adiutoriũ a dño eſt qui fecit celum ⁊ terrã: a vero deo eſt adiutoriũ eius. Adiutoriũ igitur meum a vero eſt adiutoriũ. Nunc verba pſalmi tractemus. Quãuis eſſet in ſecũdo gradu iam poſit⁹: feſtinans tñ altiora cõſcendere: oculos ſuos propheta ſe leuaſſe dicit ad mõtes: vt oſtẽderet tanto plus deſiderari premia dñi: quãta probantur largitate concedi: ſicut in centeſimodecimooctauo pſalmo inter alia dictũ

pš. 118. — eſt. Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tpe. Et in octogeſimotertio pſalmo poſi

pš. 83. — tum eſt. Cõcupiſcit ⁊ deficit aĩa mea in atria dñi. Nam cum dicit Leuaui oſtẽdit ſe ad cõtemplationẽ aliquã fuiſſe prouectũ. Leuare eñi eſt aliquid ad altiora transferre. Oculos meos/vtiq; cordis aſpectum. De quibus ſcriptũ eſt. Reuela oculos meos: ⁊ cõſiderabo mirabilia de lege tua. Et illud Preceptum domini lucidum illuminans oculos. Nam ſi iſtos carnales aduertas: qđ potuiſſet inde proficere: ſi montes conſitos ſyluis aut ſaxis ſqualẽtibus elegiſſet intendere? Sed hoc ſi ſpiritualiter inquiras: oĩno proficuum eſt: vt oculos cordis ſui/ſiue ad ſanctos viros/ſiue ad libros diuios/ſiue ad ſublimes angelos credatur eleuaſſe: qui magnitudine et firmitate ſua/vere montes ſunt: vnde etiam competens ſuſtinebatur auxiliũ. Sed ne forſitan ſpem noſtrã in mõtibus poneremus predictis: ſecũdus verſus oſtẽdit vnde nobis veraciter venire poſſit auxiliũ: ſalutari ordine cuncta diſponẽs: quaten⁹ ſic ſperet in mõtibus: vt eñ per illos auxiliũ nobis dñm preſtare noſcamus: a quo eſt neceſſariũ bñficium ⁊ ſalutare preſidium: inconuulſa felicitas: ſicut dicit Apls. Neq; qui plantat eſt aliqđ neq; qui rigat: ſed q incrementum dat de⁹. Et ne putares alterũ dñm: qm̃ hoc equiuocũ nomẽ eſt: dicit Qui fecit celum ⁊ terrã: ſignificãs verbũ per qđ facta ſunt omnia. [Non det in cõmotionẽ pedem tuum: neq; dormitet qui cuſtodit te]. Cum ſuperius a dño ſibi venire ꝓſidiũ poſtulaſſet: ſubito cõuerſus anime ſue loquitur: vt in ſalutari petitione conſtanti robore ꝑſeueret. Pes eñi/eſt pars vltima corporis nři: imperio mentis locoꝝ nos ꝑmutatione trãſponens. Ad cuius ſimilitudinẽ cogitationes quoq; noſtras pedes vocamus: per quas in bonas malaſq; partes accedimus. Hos ergo pedes vnde ⁊ diabolus lapſus eſt: vnde primus homo corruit/ad animã ſuã loquẽs optat ꝓpheta: ne peccatoꝝ lubricatione vertãtur: ⁊ ſtãte corpore ruinã ſuſtinere/videat in corde. Sed iſte lapſus elatio eſt: que iam prouectos famulos dei frequẽter impellit ad culpam: et dũ aliquid ſibi videntur eſſe/peſſimo labũtur errore. Sequitur Neq; dormitet qui cuſtodit te. Hoc ab humana conſuetudine trãſlaticia figura dicitur. Solent enim cuſtodes feſſi furtũ pati: quibus grauis ſomnus obrepſerit: nec luminibus clauſis videre queunt: quando gregis damna patiunt. Subtiliter aũt optat anime ſue: ne dño negligẽte infeſti hoſtis depredatiõe vaſtetur. Dormitare autẽ dicit dñs: quãdo nos in eius fide tepeſcimus. In quo eñi non dormit fides: vigilat chriſtus. Nam ſi nos ab eius cõtemplatione diſcedimus: ipſe quoq; a noſtra defenſione ſubtrahitur: ſicut in illa naui factum eſt: quando negligẽtibus diſcipulis dominus dormiebat. Sed vbi fides eorum excitata eſt: dñs quoq; de ſomno ſurrexit: ⁊ ſtatim ab eis pericula marina ſubmouit. Precatur ergo vt vigilet ſemp ad dñm: quatenus intenta ſupra ſe lumina ſui paſtoris habere mereatur. [Ecce nõ † dormitauit neq; dormiet: qui cuſtodit iſrael]. Hec ſentẽtia ſuperioris dicti ſimilitudo eſt. Optauit enim anterius anime ſue: qđ hic fideli populo pronunciat eſſe ſeruandũ. Iſrael enim (ſicut ſepe diximus) interpretaĸ vir videns deum. Ergo ſupra eos qui deum vident/dñs non dicitur dormitare: q2 reuera talis in nobis reddiĸ eius aſpect⁹/ qualis in ipſo fuerit mentis intuitus. Sed illi veraciſſime vidẽt deum: q nõ ſolum eius humanitatẽ: ſed etiam diuinitatis contemplantur abſq; dubitatione potentiam. Incarnatio ſiquidem eius: ſicut dicit euãgelium. Verbum caro factum eſt/⁊ habitauit in nobis. Deitas autem ipſius: ſicut idẽ euangeliſta teſtatur: In principio erat verbũ ⁊ verbũ erat apud deũ: ⁊ deus erat verbũ. Hec qui ita crediderit/erit veraciſſimus iſrael: et non dormitabit neq; obdormiet/dñs cuſtodiens eum. [Dñs cuſtodit te dominus ꝓtectio tua: ſup manũ † dextere tue]. Venit ad ordinẽ ſctõꝝ vbi iam ſibi cõfidenter ꝓmittit: qđ videbaĸ

Marginal notes (right column): 1. Corint. 3. — PES — Al. dormitabit. — ISRAEL — Joan. 1. — Ibidem. — Al. dexterã tuam.

fideliter expetiſſe. Notandū quoqꝫ ꝙ ſic ad animā ver
ba iſta diximus fuiſſe conuerſa: vt tamen ad mēbra ec-
cleſie aptiſſima collatione referant. Dicit em̄ Domin⁹
cuſtodit te: ille videlicet qui fecit celum ⁊ terram. Et ne
iſta cuſtodia aliquid dubietatis habere potuiſſet: addi-
dit Dn̄s ꝓtectio tua. Ubi eſt enim diuina protectio: qs
dubitet ſecurā illic eſſe cuſtodiam? Nam qđ dixit Dn̄s
SCHE cuſtodit te: dn̄s protectio tua: figura eſt Epēbaſis: que
latine iteratio nuncupat. Hanc autē quā memorat ꝓ-
tectionē: vbi eſſe poſſit euidēter oſtendit / id eſt ſuꝑ ma-
num dextere tue. Manus cōmune nomen eſt. Ita em̄
et dextera dicit ⁊ ſiniſtra. Sed hic merito dextera po-
nitur: vbi dn̄s oia proſpera promiſiſſe monſtrat. Scri-
Prouer.3. ptum eſt enim in prouerbijs. Longitudo dierum ⁊ an-
ni vite in dextera eius: qđ eſt eterna felicitas. In ſini-
ſtra autē eius diuitie et gloria: qđ ſeculi huius bona ſi-
gnificat: que tamen ab ipſo dari poſſe non dubium eſt.
Eſt quoqꝫ dextera eius: quādo ſancti in ipſam partem
ad ꝑcipienda munera ſegregātur. Eſt ſiniſtra: quando
peccatores eterna pena damnādi ſunt. Illi / q̄ celeſtia
deſiderauerunt: iſti q̄ mundana ſecuti ſunt. Legimus
quoqꝫ peccatores dexterā ſibi feciſſe: que tamē ſiniſtra
eſt: de q̄bus idē ꝓpheta in cēteſimoquadrageſimoter-
Ps.143. tio pſalmo dicturus eſt. Os eoꝝ locutū eſt vanitatem:
et dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Sed illa vera dicē-
da eſt dextera: vbi gratia dn̄i collata mōſtratur. [Per
diem ſol non vret te: neqꝫ luna per noctem]. Elemēta
quidē iſta hanc habent naturā: vt corpora noſtra adu-
rant / quando eſtiuo fuerint calore feruentia. Sed qm̄
non eſt hec ꝓphete voluntas vt oīno de qualitate cor-
poris ſentiat: qui aiabus vult ſemꝑ eſſe cōſultū. Diem
et noctē qđ eſt ſol ⁊ luna: itelligamus aduerſa vel ꝓſpe
ra q̄bus vita humani generis varia viciſſitudine ꝯtine
tur: ſicut ⁊ in alio loco dictum eſt. In die clamaui ⁊ no
cte coram te. Significat enim totius vite tēpus: q̄ cla
mandum eſt ſemper ad dn̄m. Ergo dn̄s non ꝑmittit ta
les in reatū deduci: aut ſcādalo interueniēte periri: qm̄
eis cuſtodie ſue preſtat auxiliū. Sic enim iſraeliticum
populū beneficioꝝ ſuoꝝ munere cuſtodiuit: vt eum ꝑ
diem nube ꝓtegeret: ⁊ nocte ignea columna luſtraret.
Quod nunc facit occulte in ſeruis ſuis: quando eos ab
hoſte ſeuiſſimo / in ꝓſperis tribulationibuſqꝫ defendit.
[Dn̄s cuſtodit te ab omni malo: cuſtodiat animā tuam
dn̄s]. Diuerſis modis ꝓmittitur diuina cuſtodia: que
non ſolū ab aduerſis vendicat / ſed etiam beatos facit:
et ad celoꝝ regna perducit. Addidit quoqꝫ Ab omni
malo. Sed hoc malum non ſic intelligendū eſt: quēad
modū mortalitas putat / orbitates ſuſcipere: dānis co-
pioſiſſimis ingrauari / inopia premi / ⁊ cetera que huius
ſeculi amatores eſtimāt eſſe grauiſſima. Sed illud ma
lum dicit / qđ diuinā gratiā tollit / animā ꝑdit: totaſqꝫ
dn̄i ꝓmiſſiones euacuat. Et qm̄ nouerat hic ſanctos vi
ros doloribꝰ ingētibus fuiſſe cruciatos: corporiſqꝫ diſ-
pēdio ad martyrij premia ꝑueniſſe: adiecit Cuſtodiat
animā tuam dn̄s / quā ſolā ſeruat in ſanctis: q̄ corporis
detrimēto eterne lucis munera conſequunt. [Dn̄s cu-
ſtodiat introitū tuū et exitū tuum: ex hoc nunc et vſqꝫ
in ſeculū]. Poſtq̄ꝫ varie diuerſeqꝫ optatū eſt: vt dn̄i mi
ſericordia cuſtodiret / venit ad finē pſalmi: ⁊ cuncta cō
cludit. Dicit enim Dn̄s cuſtodiat introitū tuum. Hoc
martyribus dictū cōpetenter aduertimꝰ: quoꝝ introi-
tus a dn̄o cuſtodiendus eſt: ne aut tormētoꝝ violentia
cedant / aut blandimentoꝝ illectione ſeducātur. Qua-
propter merito optat propheta eoꝝ introitum cuſtodi
ri: qui ſine dn̄o nullatenus poſſunt eſſe cautiſſimi: ſicut
in euangelio dicit. Dum veneritis ante principes ⁊ po Matth.10.
teſtates nolite cogitare quomodo aut quid loquami-
ni: dabitur enim vobis in illa hora quomodo aut quid
loquamini. Subiungit quoqꝫ Et exitum tuum: vbi eſt
tota ꝑfectio / quādo vſqꝫ ad finem vite ꝑmanet in eis
vera irrepꝛehenſibiliſqꝫ ꝯfeſſio: ſicut ait in euangelio.
Qui perſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit. Ipſe Ibidem.
ergo tuet introitū: ipſe cuſtodit ⁊ exitum: ⁊ vt vera ꝓſi
teantur martyres: et vt nulla penarum nimietate vin-
cātur. Sed iſti cōſummationi vide q̄d addidit Ex hoc
nunc ⁊ vſqꝫ in ſeculum: qm̄ quicūqꝫ ꝑſeuerauerit / eter-
na beneficia poſſidebit: nec poteſt illic eſſe terminus:
vbi erit ſine fine gaudendum. Concluſio.

Quam bene ſecundus gradus ꝓpheticos pedes
inturbabili firmitate cōtinuit. q̄ꝫ bene ſu-
pra ſe creuit / qui ad merita fortiora conſcēdit. Uidea-
mus quid in tertio gerat / qui hic cuſtodiā domini ma-
gno deſiderio poſtulauit.

Explicit expoſitio in pſalmum.120.

Canticum graduum. Cxxi.

Letatus ſum in his que dicta
ſunt michi: in domum dn̄i ibi
mus. Stantes erāt pedes no
ſtri: i atrijs tuis hieruſalem.
Hieruſalē que edificat vt ci-
uitas: cuiꝰ participatio eiꝰ in
idipſum. Illuc enim aſcēderunt tribꝰ tribus
domini teſtimoniū iſrael: ad confitendū no-
mini domini. Quia illic ſederūt ſedes in iu-
dicio: ſedes ſuper domū dauid. Rogate que
ad pacem ſunt hieruſalem: et abundantia di
ligentibus te. Fiat pax in virtute tua: ⁊ abū
dātia in turribus tuis. Propter fratres me-
os et proximos meos: loquebar pacē de te.
Propter domum domini dei noſtri: queſiui
bona tibi.

Audiuimus gradū: intelligamꝰ ad altiora cō
ſcenſum. Sed iſte aſcēſus firmus eſt / qui do
mino cuſtodiente ſeruat: qui quāto meritis
proficit / tanto ſe mētis ſubiectiōe ꝓſternit.
Ecce iam ſubleuatur ꝓpheta tertio gradu:
ſecundis altior factꝰ: et de ipſa leticia principium pſal
mi ſumpſiſſe declaratur. Diuiſio.

In ꝑma parte gaudet ſe propheta cōmoni-
tū / ad supernā hieruſalē eſſe vēturū: vbi iā
ſancti ſecura ꝓſperitate cōſiſtunt / ⁊ cū dn̄o
miſericordia ipſius largiēte iudicabūt. In
ſecunda parte loquitur ad ciues hieruſalē:
optans eis abundātiam pacis / quā ſe dicit charitate
fratrum: ⁊ domini amore predicaſſe. Expoſitio.

Letatus ſum in his que dicta ſunt michi: in
domū dn̄i ibimus]. Decora nimis ⁊ ſalu-
taris cauſa leticie: q̄ prima fronte premiſ-
ſa eſt vt ⁊ hylares ⁊ attētos redderet audi-
tores. Sed ne more humanitatis medio-
cre gaudiū fuiſſe ſentires: de quo ꝑfecto bono letari ſe
ꝓfiteat oſtēdit: q̄ in domo dn̄i iturum ſe eſſe teſtat. O
digna exultatio illuc ire contendere: vnde nunq̄ꝫ aliqs
velit exire. Sed ꝑſcrutandū eſt qs hec ꝓphete dixerit?
Scilꝫ ſpūs ſanctus: q̄ cordi eius tacita voce loquebat.
Audierat ergo ꝓpheta nō aure: ſed mēte: nō ſmone / ſꝫ

diuino iſpiramine. Int⁹ eñ p̄monit⁹/ad hec exultatio
nis v̄ba prorupit. Sequit̄ In domū dñi ibim⁹. Dom⁹
que iuſtos tm̄ recipit/angelos cōtinet: ⁊ ip̄m creatura
rum omniū ꝯſpicere meret̄ auctorē/domus deſiderabi
lis/domus de viuis lapidib⁹ fabricata. De qua in alio
Pſ̄.26. pſalmo dictū eſt. Unā petij a dño hāc requirā: vt inha
bitē in domo dñi oībus dieb⁹ vite mee. [Stātes erant
pedes nr̄i: in atrijs tuis hieruſalem]. Qm̄ ſibi ꝓpheta
eternā illā domū dixerat cōpromiſſam: iam ipſa ꝑfigu
ratione futurorꝫ in ea ſe dicit ſtare/ad quā deſiderabat
ſummo ſtudio ꝑuenire/ vt agnoſcamus ſanctos viros:
et hic iam in illa hierl̄m aīo ꝯſiſtere/qui ꝓbātur in p̄ce
ptis dñi ꝑmanere. In illa aūt vere d̄r ſtare: in qua nul
lus pōt cadere. Deniqꝫ reſpice qđ dicit Stātes erant
pedes nr̄i. Ibi eñ ſtat̄: vbi ſemꝑ firma voluntate ꝯſiſti
tur. Sed iſtud ſtare nō habꝫ defectū/nō aliquo labore
cōficit̄: ſed in ſuo robore ꝑſeuerās/nulla laſſitudine fa
tigatur. Seq̄tur In atrijs tuis hierl̄m. Hic atria/pro
SCHE penetralibus ponit. Atriū eñ introitus domus eſt: in
quo cōmorari nequeunt habitātes. Sed hoc Sche
matice dictū eſt/a parte totū. [Hieruſalē que edificat̄
vt ciuitas: cui⁹ participatio eius in idip̄m]. Ne hieru
ſalē quā dixerat terrenā potuiſſes aduertere: ciuitatē
illā celeſtē mirabili diuiſiōe ſubtilitate ſignificat. Di
cit enim primū Hieruſalē que edificat̄ vt ciuitas. Edi
ficatur plane: que quotidie vſqꝫ ad mūdi ꝯſummatio
nē viuis lapidibus ſpūali operatione cōſtruit̄. i. ꝯfeſſori
bus/martyribus: ⁊ qui dño ſincera mente deuoti ſunt.
Addidit Ut ciuitas: quaten⁹ ſimilitudinē ciuitatis in
illa eſſe monſtraret. Nā cū oīs ciuitas dicat̄ a ciuibus:
verius tn̄ illa ciuitas d̄r/que vnanimes ciues cōtinere
mōſtratur. Scire autē debemus q̄ iſta que nunc agit̄:
cōtinet indiſcretos populos atqꝫ ꝑmixtos: illa vero q̄
futura eſt ſolos recipit ſine dubitatione ꝑfectos. Iſta
contrarietatibus quatit̄: illa iugi ſecuritate letat̄. Iſta
plena penitentiū: illa neſcia lachrymarū. Iſta ſpe cre
dit: illa deum facie ad faciē videt: Eoqꝫ fit vt cū due ci
uitates ſint: vn⁹ tn̄ populus futur⁹ credat̄ eſſe fideliū.
Seq̄tur apta nimis: ſed obſcura ſentētia. Cui⁹ partici
patio eius in idip̄m. i. ciuitatis iſtius ꝑticipatio eſt in
dñm ſaluatorē: qui eſt ꝓprie in idip̄m. In idip̄m quippe
ſignificat eternitatē/que nunq̄ deſinit eſſe qđ eſt: ſed
ſemꝑ vno atqꝫ eodē modo eſt/virtus indefecta/pote
ſtas incōmutabilis/ſubſtātia ꝑ ſe manēs: oīa que vult
Exod.3. efficaciter potēs. Sic ⁊ ipſe de ſe moyſi dixit: Ego ſū
qui ſum. Et paulopoſt Qui eſt miſit me ad vos. Et in
Pſ̄.101. alio pſalmo ipſi d̄r Oīa ſicut veſtimentū veteraſcēt: et
ſicut opertoriū mutabis ea ⁊ mutabunt̄: tu autē idē ip
ſe es ⁊ anni tui non deficiēt. Quapropter ſoli conuenit
creatori eſſe in idip̄m. Nam angelus qui hoc ſe puta
uit eſſe/mox corruit. Ille enim ex ſe non erat qđ erat:
ideoqꝫ in idip̄m eſſe nō poterat. Hoc etiam in. 4. pſal
Pſ̄.4. mo dictū eſt. In pace in idip̄m: dormiā ⁊ requieſcam.
Qđ locutionis genus: ſcripturarꝫ diuinarū ꝓpriū eſſe
IDI cognoſcimus. Ciuitatis ergo iſtius participatio/con
ſortiū atqꝫ cōmunio eſt: vt diximus cū dño ſaluatore: ſi
Joan.17. cut et ipſe in euāgelio teſtatur. Pater volo vt vbi ſum
ego: ibi ſint ⁊ hi mecum. In illa enim ciuitate erit dñs:
cui ſancti erunt prout ipſe cōceſſerit ſine dubitatione
participes. Hāc ciuitatē Iſaias ꝓpheta mirabili lau
Iſa.60. de deſcribit dicens. Uocabunt̄ ſalutare muri tui: ⁊ por
te tue leticia: nec erit tibi ſol in lumine diei: neqꝫ ortus
lune lucebit tibi nocte: ſed erit tibi dñs lumen eternū: ⁊
deus tuus gloria tua. Non enim occidet tibi ſol tuus:
et luna non deficiet. Erit enim tibi dñs deus lumē eter

num: et cōplebunt̄ dies luct⁹ tui: ⁊ populus tuus oīs iu
ſtus erit: et in eternū hereditate poſſidebūt terrā. Cu
ius ciuitatis ſtupenda myſteria: apl̄s quoqꝫ Iohānes
in apocalypſi ſua mirabili predicatione diſtinguit: vt
preſentiā tuā pene intereſſe credas: cū tn̄ alibi te poſitū
eſſe cognoſcas. Qđ v̄o in fine ſuperioris verſus Hieru
ſalē poſuit: ⁊ hoc in preſentis capite geminauit. Sche SCHE
ma eſt Anadiploſis. i. congeminatio dictiōis. Que in
hoc differt ab Epembaſi quā in ſuperiore pſalmo dixi
mus: qm̄ ibi pōt ſermo poſt aliquot v̄ba geminari. hic
aūt nullo alio intercedēte repetit̄. [Illuc eñ aſcēderūt
tribus trib⁹ dñi teſtimoniū iſrael: ad cōfitendū nomini
† tuo dñe]. Dicēdo Illuc ſignificat ciuitatē hieruſalē Al. dñi.
quā ſuperius dixit: cuius participatio e⁹ in idip̄m. Et
vt celeſtē eſſe cognoſceres: addidit/ad quā bti ſꝑ aſcē
dunt/qm̄ iugi exercitatione ꝓficiunt. Subiunxit Tri
bus: in q̄b⁹ erat iſraelitic⁹ populus diſtribut⁹. Sic eñ
illi gentiū populorꝫ filiorꝫ iacob duodecim tribus fue
rūt: ſicut romano populo. 35. curie. In iſtis ergo tribu
bus ſignificat ſctōs: q̄ dñm ſaluatorē deū eſſe confeſſi
ſunt. Nā vt ab infidelibus tribus iſtas fideliū ſegrega
ret: addidit Trib⁹ dñi: q̄ vtiqꝫ ipſius eſſe non poterāt:
niſi ei pura mēte credidiſſent. Alias eñ tribus cōſtat
fuiſſe diaboli: que a chriſto maluerūt impia voluntate
ſeparari. Quib⁹ ipſe in euangelio dixit: Uos a pr̄e dia Joan.8.
bolo eſtis. Uerū q̄les eſſent iſte trib⁹ dñi: breuiter indi
cauit. Teſtimoniū iſrael. i. q̄ teſtimoniū prebebant ſan
ctitati: ⁊ ſint ꝓbatio eorꝫ qui deum vidēt. Teſtimoniū
eñ ꝯfirmationē preſtat ignorātibus: vt credāt eſſe re
uera dei famulos: qui viderint beatos viros actuū ꝓbi
tate cōſpicuos. Nā vt hoc nō haberes ambiguū: ſubie
cit Ad ꝯfitendū nomini tuo. Ad ꝯfitendū eñ dicit/ad
laudandū: q̄ cū angelis oēs ſancti laudes dñi celebra
būt. Ipſum eſt enim verū teſtimoniū iſrael: cū laudes
dñi deuotiſſimo amore cantātur. Sic illa futura ciui
tas/beatitudine ſublucentis: ⁊ honore ꝓmiſſo deſcripta
eſt. [Quia illic ſederūt ſedes in iudicio: ſedes ſuꝑ do
mum dauid]. Illos quos ſuperius dixit Illuc aſcēde
rūt: ne eos crederes minus fortaſſis honorādos: dicit
Quia illic ſederūt. Illic vtiqꝫ/vbi ⁊ aſcenderūt: ⁊ cum
dño iudicabunt. Tantus enim honor ſanctis ꝓmittit̄:
vt etiā cū illo celeſti iudice iudicare mereant̄: ſicut ⁊ in
euangelio ipſe teſtat̄. Sedebitis ſuꝑ duodecim ſedes Matth.19.
iudicātes duodecim trib⁹ iſrael. Honorabilis ſeſſio/di
gnitas admiranda: per dei grām hoīes iudices fieri: q̄
fuerant peccatis facientibus rei. Sed cum dñs dicat
vtrūqꝫ qđ legit̄ Ite in ignē eternū: Et Uenite benedi Matth.25.
cti patris mei ꝑcipite regnum ⁊c̄. quomodo cum dño
ſancti iudicabūt? Cū ipſo reuera iudicabūt/quādo iaꝫ
mēte purgati: ⁊ in contēplatione ꝑfectiſſima cōſtituti
hoc ſine dubio iudicabunt eſſe faciendū: qđ a dño co
gnouerint conſtitutū. Uoluntas enim cōpar audientiū
vnū facit eſſe iudiciū: q̄uis reliqui tacuiſſe noſcantur.
Sederūt autē qđ dictū eſt: preteritū tēpus ponitur ꝓ
futuro: q̄ oīa verba dei ſic firma ſunt: vt q̄uis credant̄
eſſe vētura ſtabilitate ſui eſtimes eſſe iam facta. Sed
ꝑſcrutemur quid ſit hoc qđ ſedes ſediſſe dicat? Meri
to qm̄ ſancti viri/ſedes ſunt dei. In ipſis enim ſeden
do gratia eos ſue maieſtatis illuminat: ſicut legit̄ Se
des ſapientie anima iuſti. Et alibi. Super quem requie Iſa.66.
ſcit ſpirit⁹ meus: niſi ſuꝑ humilē et quietum ⁊ tremen
tē verba mea? Seq̄tur In in iudicio. Quo ſcilicet niſi
illo futuro de quo legimus. Pater non iudicat quenq̄: Joan.5.
ſed omne iudicium dedit filio. Sed q̄uis non poſue
rit quale iudiciū velit intelligi: abſoluta tamen ratiōe

cognoſcimus illud eſſe: vbi e ſci ſedebūt: ⁊ ſimul cū dño iudicabūt. Qḋ in ſcripturis diuinis frequēter inuenis dictū: vt exprimat̃ res ipſa que dicitur: ſed tñ det hoībus intelligēdū qḋ rōnabiliter ſentiat̃: ſicut
Ps.33. iā in alio pſalmo dictū eſt: Quis eſt homo qui vult
Matth.19. vitā? Et in euāgelio dñs: Si vis venire ad vitā ſerua mādata. Nō eñ dixit: Eternā: qḋ eſt oīmodis ſentiē
SCHE dū. Hec figura dicit̃ Eclipſis: ⁊ qꝛ illi deeſt neceſſarius ſmo: defectus vocat̃. Sed tñ que ſint iſte laudes: laudādo ↄſequēter exponit: dicēs: Sedes ſup domū dauid. Sup domū dicit: ſup familiā christi: qꝛ clariores ibi erūt aliq̄ ſcōꝝ a reliquis fidelibus: ſicut
1.Cor.15. dicit apl̃s: Stella ab ſtella differt ī claritate: ſic erit ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Nā ſi alicui ſeruoꝝ hic inter confamulos ſuos de dñi ſui aīo aliq̄d amplius ſcire glorioſum eſt: quāto magis in illa domo chriſti pōt eſſe mirabile aliquā cōtēplationē dñi plus habere: vt tanto magis ab alio diſtet: quāto eū diuinitatem eius cōtigerit amplius intueri. Dauid ḫo ſignificat chriſtū: nomē ex parēte carnis aſſumptum. Et itu ere queādmodū ciuitatis illi⁹ facta deſcriptio eſt: vt diceret q̄d ibi agendū ſit: queādmodū conſtruit̃ qui
SCHE illuc aſcēdāt: quid ibi acturi ſunt. Quod ſchema dicitur Charatcriſmos: que latine informatio vel deſcriptio nūcupat̃. [Rogate que ad pacem ſunt hieruſalē: ⁊ abūdantia diligētibus te]. Ad ſecūdā narrationē ꝓpheta peruenit: vbi eos alloquit̃: qui ſunt dño p̄ſtante iudicaturi. Nomen iſtud equiuocū eſt. In hoc enī loco: Rogate / interrogate ſignificat: non ſupplicate. Perquirere eñ ⁊ rimari cuncta cōuenit iudicātem: ſed hoc ibi nō fit ſermonibus: neq̄ interrogatione vocis: ſed tacita mētis ↄſideratiōe. Oēs ſunt cū dño (ſicut dictū eſt) iudicaturi: qñ illuminati atq̄ ſanctificati illā reuera cognoſcūt eſſe veritatē: quā dñs proprio ore dicturus eſt: Pacificos eñ querit dominꝰ: pacificos querit ⁊ cohors tota ſanctoꝝ: qui charitate pleniſſimi ſunt: qui modeſtia pollent: qui pia humilitate precelſi ſunt. Hec enī ⁊ ſanctos vult querere: que nouit dñs poſſe diligere. Sed iſtā pacē cuius eſſe dicit̃ Hieruſalē vtiq̄: id eſt populi fidelis: qui tēpore iudicij in pacis eternitate recipitur. Admonet ergo Propheta qḋ ſcit eē vētuꝝ vt illi qui cū dño iudicabūt: talibꝰ viris in illa pr̃ia ↄgaudeāt: qui ⁊ hic pacē diligūt: ⁊ ibi eterne pacis p̄mia ↄſequunt̃. Et qꝛ in fine ſentētie Hierlm poſuit: ↄuerſus ad ipā breuiſſima demōſtratione cōplexus eſt Abūdātia diligētibꝰ te. Oia eñ bona illis abundare manifeſtū ē qui diligūt hierlm. Nā q̄ hic paupes fuerit: ibi bonoꝝ oīū diuites erūt: qui hic fragiles: ibi indefecti: qui hic tꝑales: ibi eterni: ⁊ q̄cq̄d bonoꝝ eē pōt: iſta celeſti abūdātia videt̃ īcluſū. [Fiat pax in virtute tua ⁊ abundantia in turribꝰ tuis]. Adhuc ad Hieruſalē loquit̃: cui optat talia qualia ſcit eſſe ventura. Virtꝰ quippe ipſius: pax ſine dubitatione ſanctoꝝ eſt: que vocat̃ ⁊ charitas. De qua ſcriptum eſt Deus charitas eſt. Per hāc enim fiunt vnū: per
1.Joan.4. hanc tēplum merent̃ eſſe creatoris: ⁊ quicquid eis promittit̃: ipſius cōſideratione preſtat̃. Pax iſta eſt quā nulla bella ↄcutiunt: quā ſeditio nulla ↄturbat
ETY ſed ſine fine poſſidebit̃: qḋ ibi chriſti miſeratione cōfert̃. pax enim a parcēdo ſiue a paſcendo dicta eſt. Sequitur: Et abundantia in turribus tuis. Hec eſt abūdantia de qua ſuperius dixit: Et abūdātia diligentibꝰ te. Sed hic per turres aliq̄d ſignificantius videt̃ expreſſum: vt hāc abūdātiā nō equalē oībus ſed itelligeres eſſe potiorē. Turres eñ ſunt: q̄ obiectu ⁊ altitudine ſua ciuitates defendūt: ⁊ venientes
DEF inimicos p̄ma frōte ſuſcipiūt. Vñ nō iprobe martyres ſignificatos aduertimus: qui oppoſitiōe corporis ſui: ciuitatē dei pia cōfeſſione defendunt: ⁊ quaſi eminentia edificia: ita hoſtibus fidei repugnare noſcunt̃. [Propter fratres meos ⁊ proximos meos: loquebar pacem de te]. More pfectoꝝ viroꝝ pacē p̄dicās: pacis ſue ſigna demōſtrat. Dicit eñ: pacē iſtā eccleſie ideo ſe p̄dicaſſe ꝓpter fratres ⁊ proximos ſuos: vt inſtructi hac virtute ↄcordie diligerēt ac quererēt vnitatē. Fecit ergo qḋ docuit: vt amore fratrū p̄dicaret: qḋ ſciebat oībus ꝓfuturꝰ. Hoc ergo cōmonet vt nō ꝓpter laudes aut commoda ſua quiſq̄ doceat: ſed miſericordia ſo ꝓpter fratres laboret ⁊ proximos: ſicut ait apl̃s: Nō querēs qḋ michi vtile eſt: ſed
1.Cor.10. qḋ multis. Nō eñ ꝓpter vtilitatē ſuā tēporalē locutū ſe dicit pacē illā futuri ſeculi: ſed ꝓpter fratres ⁊ proximos: vt eā ſalutariter deſiderātes vnanimitatis ſe vinculo colligerēt. Cū ḫo dicit De te: ad hierlm ſe adhuc ſignificat loq̄: in qua ſcōꝝ cetus eſt. i. adunatio beatiſſima ꝑſonarū. [Propt domū † dei mei quesiui bona tibi]. Ne q̄s putaret alicui rei ſic affectum
Al. dñi dei noſtri. ħere: vt dñi charitatē p̄termittere videret̃: addidit q̄re bona q̄ſiuerit hierlꝫ. s. qꝛ domꝰ ē dñi: ad quē bene refert̃ q̄cq̄d dilectionis īpendit̃. Concluſio.

Reſpiciamus ꝓphetam q̄lia in tertio gradu charitatis verba profuderit: ⁊ in ꝓfectu eiꝰ p̄ſtāte dño gaudeamus. q̄ꝫtū ei ſcōꝝ q̄ aſcēdēdo ꝓficit: tātū altiora ⁊ dulciora ḫba ꝓpromit.

Explicit expoſitio in pſalmum. 121.

Canticum graduum. Cxxij.

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in celis. Ecce ſicut oculi ſeruoꝝ: in manibꝰ dñorum ſuorum. Sicut oculi ancille in manibus dñe ſue: ita oculi noſtri ad dñm deū nr̃ꝫ donec miſereat̃ nr̃i. Miſerere nr̃i dñe miſerere nr̃i: qꝛ multū repleti ſumꝰ deſpectiōe. Quia multū repleta ē aīa nr̃a opprobriū abundātibꝰ ⁊ deſpectio ſupbis.

Libet reſpicere queādmodū ꝓphetalis aſcēſus iſte ꝓficiat: ⁊ paulatī altiorā petēs indicia nobis ſue ꝓfectiōis oſtēdat. Nam qui ſ̄pus ad mōtes oculos leuauit: nunc ad ipſū dñm lumina ſui cordis erexit: vt qui ſpūalibꝰ greſſibꝰ celſiora nitebat̃ aſcēdere: diuine ſe miſericordie feliciter ↄiungeret. Pulchrū ſpectaculū ſubire hoīes ad deū: pigrāq̄ iſtā molē ad ſupne gr̃e p̄mia ſubleuare. Qḋ tñ ille ſolꝰ efficit: qui de ſepulchro Lazarū venire p̄cepit: qui mergētē petrum porrecta dextera liberauit: q̄ Heliā atq̄ Enoch viuētes trāſtulit: ⁊ his ſiīa que quotidie ḫtꝰ diuinitatis opat̃. Iſtos aūt gradꝰ illi ↄſcēdūt: qui hic charitate vnū ſūt. Ad caput eñ feſtīare nequeūt: niſi qui xp̄i mēbra eē meruerūt. Quapropter ſicut hūc mirabilē aſcēſū corde reſpeximꝰ: ita nūc pſalmi altitudinē ſollicita mēte tractemus. Diuiſio.

PRopheta metuēs amittere qḋ tenebat: ⁊ cautꝰ ex ipa pte qua creuerat. Primo ī greſſu ꝑſeuerātiā p̄cū deuotꝰ exequitur: vt ſuſcepta munera diuino p̄mio ↄtineret. Scḋo dñm deprecat̃ vt donet ei miſeri-

cordiā:qꝛ iſtigatione diaboli ab iſultātib⁹ multa pa
tiebat̄ aduerſa:vt quē ꝯſortio ſuo maculare nō po=
terāt:ſaltē ſupbis deſpectionibus ſauciarent.

Expoſitio.

Ad te leuaui oculos meos:qui habitas in
Al.celis. † celo]. Salutarit admonet humanitas:
vt idc petat auxiliū:vnde iexpugnabile ꝑ
ſidiū credit eſſe vētuꝝ. Nā q̄ ſūt corde ꝑ=
tumidi ⁊ mundana ſe ꝑtāte iactantes:ſi
qua fuerit leſione ꝓuocati:ad diuitias recurrūt:ad
ꝓfocinia ꝑitura ꝯfugiūt:vt exigāt de inimico penaꝫ
q̄ irrogare ꝑſūpſit iniuriā. Dei ꝟo famuli patientiſſi=
ma ſe ꝯuerſatiōe moderātes:q̄cq̄d ſcādali:q̄cq̄d tri=
bulationis ꝑtulerit:oculos ad dn̄m leuāt:⁊ ad illuꝫ
reſpiciūt:a quo ſe veraciter ſaluari poſſe ꝯfidūt. Se
quit̄:Qui habitas ī celo. Quia habitare dn̄ꝫ multis
Joan.14. legim⁹ modis:vt eſt illud in euangelio:Ego in patre
⁊ pater ī me. Dicit̄ etiā habitare in ſcīs:vt in Jſaia
legitur:Habitabo in his:⁊ ambulabo in ipſis:⁊ ipſi
erūt michi ꝑplus:⁊ ego illis in deū. De q̄b⁹ ⁊ aplus
1.Cor.3. ait:Uos eſtis tēplū dei:⁊ ſpūs dei habitat in vobis.
Joan.17. Sic etiā de vtroq̄ teſtat̄ euāgeliū:Ut oēs vnū ſint:
⁊ ego in illis:⁊ tu ī me. Legitur quoq̄ in celo ſedere
Jſa.66. dn̄m:vt ē illud:Celū michi ſedes eſt:terra aūt ſca=
Pā.113. bellū pedū meoꝝ. Et alibi:Celū celi dn̄o:terrā autē
dedit filijs hoīum. [Ecce ſicut oculi ſuoꝝ: in mani=
bus dn̄oꝝ ſuoꝝ]. Reſpicia m⁹ īteriſec⁹ q̄d nobis ſimi=
litudies iſte deſignēt. Attēdūt ſerui ad man⁹ dn̄orū
ſuoꝝ:ſiue q̄n per eos deſiderāt enutriri:vt toti⁹ indi
gētie neceſſitates euadāt:ſiue q̄n pro culpis ſuis va
pulare iubent̄:donec audiāt:parce. Utraq̄ enim po
nunt̄ in ꝑtāte dn̄oꝝ:ſiue ſpes ꝯtinētie: ſiue finis alt=
q̄n vindicte. Que nos vtraq̄ ꝯuēit facere:vt oculos
nr̄os ſemꝑ leuem⁹ ad dn̄m:⁊ cū aliquā īdigētiam ſu
ſtinem⁹:⁊ cū pro aliq̄b⁹ verberamur exceſſib⁹. Sed
SLHE hic ꝟſus ⁊ ſequēs ꝑ figurā Homoioſis depromun=
tur:per quā min⁹ note rei ex ſiītudine ei⁹ q̄ magis
nota eſt demōſtratio declarat̄. [Et ſicut oculi ancil=
le in manib⁹ dn̄e ſue:ita oculi nr̄i ad dn̄m deum nr̄m
Al.noſtri. donec miſereat̄ †nobis]. Quidā ⁊ iſtū verſuꝫ ſic ad
dn̄m aptare volūt:vt ipm̄ deū dominā diceret: pro=
1.Cor.1. pter illud exēplū:Chriſtū dei virtutē ⁊ dei ſapiētiaꝫ
Sꝫ ne diſcrepātia ſex⁹ aliq̄b⁹ abhorreat:pōt ſub hoc
mō fortaſſis itelligi. Supi⁹ de viris fecit cōparatio
nē ⁊ dn̄is:⁊ ne ſe ſex⁹ femine⁹ putaret exceptū:hinc
quoq̄ ſiītudines aliē ꝯferunt̄:qꝛ ſic attēdit ancilla
in manib⁹ dn̄e ſue:ſicut ⁊ ſerui ī manib⁹ dn̄oꝝ ſuoꝝ.
Sequit̄ aūt ſīila que ſexū vtrūq̄ ꝯcludit. Jta oculi
nr̄i ad dn̄m deum noſtrū donec miſereat̄ nobis. Jta
dū dicit̄:ſiītudo ꝑmiſſa declarat̄:vt ſiue aliq̄d a do
mino ꝓſpeꝝ peta m⁹:ſiue cū tormenta ai vel corꝑis
ſuſtinem⁹:ad dn̄ꝫ ſemꝑ oculos eleuemus. Addidit
etiā: Nr̄i:vt hoc de ſe dictū vterq̄ ſex⁹ acciperet. Sub
iecit:Donec miſereat̄ nobis:vt oſtenderet ſiue femi
nas:ſiue maſculos ſub patiētia debere beneficia di
uina perq̄rere:⁊ ei iugiter ſupplicare. Jſtud autem
DOG Donec in ſcripturis diuinis omonymō eſt. Jnterduꝫ
q̄ppe ſignificat aliq̄d tꝑaliter agi:īterdū ſemꝑ. Tē=
Pā.109. poralit̄:vt eſt illud in pſalmo.109. Donec ponā īni=
micos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Semꝑ aūt ſignifi=
cat:vt pn̄s pſalm⁹ declarat:Donec miſereat̄ nobis;
quaſi ꝟo oculi nr̄i in manib⁹ ei⁹ eē nō debeāt:etiam
poſtq̄ nobis fuerit miſert⁹. Tale eſt ⁊ illud euange
Matth.1. lij:Nō cognouit eā donec peꝑit filiū ſuū p̄imogeni
tū:quā ꝯſtat virū nullo tꝑe cognouiſſe. Quapropter

donec/merito hic ſemper aduertit̄:q̄n̄ is tꝑaliter di= JDJ
ctū eē videat̄. Qd̄ locutionis gen⁹ īter diuine ꝓpria Al.noſtri.
ſcripture enumerandum eſt. [Miſerere † nobis dn̄e Al.deſpe=
miſerere †nobis:qꝛ multū repleti ſum⁹ † ꝯtemptio= ctione.
ne]. Uenit ad īgreſſuꝫ ſc̄dꝫ:vbi miſereri ſibi ꝯtēptus
⁊ ex opprobrijs ſui ꝯſideratiōe dep̄cat̄. Nā ille famu=
lus qui aſſidua maloruꝫ afflictione vapulabat:ocu=
loſq̄ ſuos in dn̄i miſeratione poſuerat:erupit in ne=
ceſſariā vocē:ſibiq̄ miſerendū gemina petitione de
plorat:qꝛ corpus eius paſſionib⁹:aīa laborabat op=
probrijs. Qd̄ merito ad martyres refert̄:qui ꝑſtāte
deo viuacitate animi iniuriā ſuperāt paſſionū. Huic
ergo repetite miſericordie cauſa ſubiūgit̄: Quia mul
tū repleti ſum⁹ ꝯtemptione. Replent̄ eī ꝯtemptio=
ne:q̄n dei famuli ꝟberib⁹ lacerant̄:q̄n flāmis ſeuien
tibus exurunt̄:q̄n gurgitibus necant̄ altiſſimis. Ni=
ſi eī ꝯtemnerent̄ abūde:talia nō poterāt ſuſtinere.
Multū repleti:ſignificat abūdātiā paſſionuꝫ:quam
tamē ſe cupide ac libēter ꝑtuliſſe teſtant̄. [†Et mul Al. Quia
tū repleta eſt aīa nr̄a:opprobriū abūdātib⁹ ⁊ deſpe
ctio ſupbis]. Cū ſupius ſe repletū dixerit ꝯtemptu
eoꝝ q̄ ſibi videbant̄ eſſe felices:⁊ ob hoc corp⁹ ſuum
penali aſſereret ꝟberatione laceſſitū:dicit etiā aīaꝫ
quoq̄ ſuā opprobrijs ⁊ deſpectiōib⁹ fuiſſe cōpletā:
ne q̄d reſtaret qd̄ non grauiſſime paſſionis ſubderet̄
iniurie. Opprobriū aūt abundantib⁹ ideo poſuit:qꝛ
cū ꝑſecutores eſſent diuites ac letātes:viris ſāctis
paupꝑtatē ſuā ⁊ humilitatē iniqua īuectione reputa
bāt dicētes:Quid vobis ꝓdeſt mūdi diuitias nō ha
bere:⁊ futura neſcio que ꝑquirere:preſentia gaudia
deſerere:⁊ triſtitiā plus amare? Ecce que ego video
teneo:tu ſpera que inaniter pot⁹ ſuſpicaris. Sequi
tur:Et deſpectio ſupbis. Deſpiciūt ſupbi humiles:
q̄n tales ꝑdicationes eoꝝ audiūt:q̄b⁹ obedire ꝯtem
nūt. Nā cū ſupbi ꝑſentia diligāt futura nō tractāt:⁊
acri⁹ in illos iniq̄tate ſue prauitatꝭ īſurgūt:qui regu
lis dn̄i ſeruire cōtēdūt. Ueꝝ his in iudicio futuro ſit
alterna cōuerſio. Jn opprobrium ⁊ deſpectionē ve=
niūt abūdātes atq̄ ſupbi:ſicut Salomon de talib⁹
ait:Quid nobis ꝓfuit ſupbia:aut q̄d diuitiaꝝ iactā Sap.5.
tia ꝯtulit nobis? Sciendum plane: qꝛ cōmunis elo=
quētie ordo poſcebat vt diceret:Multuꝫ repleta eſt
aīa nr̄a opprobrio abūdātiū ⁊ deſpectiōe ſupborū.
Sed cū dixerit:Multū repleta ē aīa nr̄a opprobriū DOG.
abūdātib⁹ ⁊ deſpectio ſupbis:hoc videt̄ eſſe ꝓpriū JDJ
ſcripture diuine:q̄d tn̄ trahi nō debet ad vitium:ſed
q̄n non eſt adhuc humanis regulis apprehenſum.

Concluſio.

Merito iſte qui iam q̄tuor gradus aſcenderat:
demētiū inuidiā ſuſtinebat:qꝛ res ꝓſpe
re mordēt ſemꝑ aduerſos:dum vanis īputationib⁹
retardari credit̄:qui aīe ꝓuectib⁹ ſtudere mōſtrat̄.
Jntueamur virū:⁊ in precū perſeueratione mirabi
lem:⁊ nullis irriſionib⁹ intepentē:ſed diuerſas mole
ſtias:diuerſa vulnera vno medicamine curātem q̄d
oculos ſuos leuat ſemper ad dominum.

Explicit expoſitio in pſalmum.122.

Canticum graduum. Cxxiij:

Niſi quia dn̄s erat in nobis dicat
nūc iſrael:niſi qꝛ dn̄s erat in no=
bis. Cū exurgerēt hoīes in nos:
forte viuos deglutiſſēt nos. Cū
iraſceretur furor eorum in nos:

forſitan aqua abſorbuiſſet nos. Torrētem ptranſiuit aīa nr̄a: forſitan ptrāſiſſet aīa noſtra aquā itolerabilē. Benedictus dñs: q nō dedit nos in captionē dētibus eoꝝ. Aīa noſtra ſicut paſſer erepta ē de laqueo venātiū. Laque⁹ contritus eſt: ⁊ nos liberati ſumus. Adiutorium noſtrum in nomine domini: qui fecit celum et terram.

Gradus iſtos ⁊ in multis vnū: ⁊ ī vno multos aſcendere pphēta teſtat̄: qm̄ plurali ⁊ ſingulari nūero in his pſalmis locut⁹ fuiſſe declarat̄. Non iniuriā: q̄ ⁊ populus dei vnū corpus eſt xp̄i: ⁊ plebs iterū deuota per vnūquēq; fideliū pbat̄ effuſa. Quapropter ſiue hoc vn⁹: ſiue plures loquant̄: vna tn̄ decātat eccl'ia. Sed iſti grad⁹ in illo ſūt itinere cōſtituti: vbi ip̄e rex p̄ſte viam ſe nobis cognoſcitur prebuiſſe: quā ſi ip̄o preſtāte fideliter atq; humiliter gradimur: ad eius ſancta tribunalia perueniemus.

Diuiſio.

Memores ſci ꝯfeſſores: quāta picula per diuinā miſericordiā velut ipetū torrentis euaſerit: Primo capite fatētur ſe de tot ſeuiētibus erumnis: ſola dei miſericordia fuiſſe liberatos. Secundo gratias agunt: quia non ſunt decepti a perſecutoribus ſuis: ſed verſauice inſidie magis ipſorum contrite ſunt: eoſq; cōſtat ereptos. Expoſitio.

Niſi qr dñs erat ī nobis: dicat nūc iſrael]. Subita letitia que de p̄teriti piculi recordatiōe deſcēdit: ſolet v̄boꝝ ordinē non tenere. Admirant̄ em̄ ꝯfeſſores: quomō euaſerint inſequētes: quemadmodum fragilitatem humanā tormenta nō vicerint: quomō deficiēte corpe mēs fide ſolidata nō ceſſerit: ⁊ exiguā p̄tē v̄boꝝ que de ſēſu magno deſcēderat in capite poſuerūt: quē tn̄ ſubſequēter explanāt: vt ⁊ piculi iſtātia nō tolleret̄ admiratio: ⁊ paulo poſt ſmonū redderet̄ itegritas. Cōſueta q̄ppe ſnīa fuerat dicere: nullatenꝰ potuimus picula iflicta ſupare: niſi q dñs erat ī nobis. Simil' ⁊ p̄ſūptiōis humane pnitioſa ꝯſuetudo de medio tollit̄: qm̄ nō diuitie nr̄e: nō ꝯſiliū: nō virt⁹ nobis ſubueniſſe dicit̄: ſed miſeratio dn̄i ſola nos liberaſſe mōſtrat̄. Sequit̄: Dicat nūc iſrl'. Saluberrimum nimis eē cognoſcit̄ qd̄ tāta vt fiat auctoritate cēſetur. Nā vn̄ ipſi fuerāt ſaluati: merito reliq̄ bn̄gr̄as agere monebant̄. Hec ē em̄ charitatis ⁊ vnitatis virt⁹: vt ſi qd̄ vni pſpeꝝ ꝯcedat̄: oēs ſibi pueniſſe cōgaudeāt. Rurſuſq; ſiqd̄ ꝯtrariū igerit̄: vniuerſi ſibi accidiſſe condoleāt. Quapropter: qd̄ dicat iſrael: ſubter adiūxit. Ideoq; q̄ vult eē iſrael: puro corde dicere talia non recuſet. [Niſi qr dñs erat ī nobis. Cū † iſurgerēt homies ī nos]. Et hūc v̄ſū ⁊ alios tres q̄ ſequunt̄ pij cōfeſſores iſraelē ꝯmonēt dicere: qui in pſalmi capite loq̄ ceperūt: qm̄ ⁊ ſi vnuſq̄ſq; aliquo caſu ꝓprijs piculis exuit̄: ab oīpotente dño liberat̄. Sed q̄uis in iſtis oīb⁹ pēdeat vna ſnīa: nos tn̄ more nr̄o ſingulos v̄ſus ponim⁹: vt qd̄ de alio p ſēſu explicādo ſubiūgēdū ē: cōmoneam⁹. Inchoat itaq; ſcd̄us v̄ſus pēdente ſenſu: ſicut i p̄mo iā factum eſt: vt dicat ſe iſrl' per dñi grāꝫ fuiſſe liberatū: qm̄ eos ſcelerati hoīes inſeq̄bant̄ atrociter. Quomō eī aut caro fragilis ſufficeret: aut mutabilitas humana aī firma ꝯſtaret: niſi qr dñs erat in eis? Ille em̄ qm̄ in nobis eſt: nec vitio nr̄e prauitatis abſcedit. ſemp ſalui: ſemp manem⁹ illeſi: q̄ pſequētū iiq̄tas nō p̄ualet ꝯtra eum: pro quo ſe grā diuine v̄tutis opponit. Quaprop̄t iuēdū eſt in his duob⁹ v̄ſib⁹ q̄ dicti ſūt: ⁊ in trib⁹ alijs qui ſequūtur: figurā eē Anaphorā: qm̄ eadeꝫ verba p p̄ncipia verſuū repetita eē noſcunt̄. Qd̄ ſchema plurimū valet ad alios cōmouēdos. [† Forſitā viuos deglutiſſēt nos. Cū iraſceret̄ † aius eoꝝ aduerſuꝫ nos]. Mediētas v̄ſus iſti⁹ ad ſupiora r̄ndet. Ita ē eī ſēſus iſte iūgēd⁹: Niſi qr dñs erat in nobis: cū iſurgerent hoīes in nos forſitā viuos deglutiſſēt nos. Hic eī diſtictionē plenā ponere debem⁹: vt reliq̄ nobis iteꝝ abſoluta v̄boꝝ copulatiōe r̄ndeāt. Nā qd̄ dicit Viuos dglutiſſent nos: humana ꝯſuetudo nō eſt viuos deglutire ꝯtos: Sed viui deglutimur: qn̄ aut in hereticas prauitates: aut ī pfūdā p̄cipitationē culpaꝝ nefāda prauitate demergimur. Qd̄ ſcīs viris potuiſſet accidere: niſi eos v̄t⁹ ſupna liberaſſet. Sequit̄ mediētas v̄ſ⁹ hui⁹ quā tn̄ ad iferiorē ſnīaꝫ ꝯſtat eē iūgēdā. Dicit em̄: cū iraſceret̄ aius eoꝝ aduerſū nos. Iraſceret̄ dixit: q̄ iuſtiſſimas cauſas nō habebāt. Ira eī ⁊ iudicia iudicio carēt: dū volūtates ſuas mēte precipiti ſubſequunt̄: ſicut ⁊ Salomō dicit: Stultū occidit iracūdia ⁊ puulū necat iuidia. Quid em̄ aduerſuꝫ dei famulos hr̄e iuſtū poterāt: q̄ ī eis auctorē oīuꝫ ꝯtēnere p̄ſumebāt? Aius: grec⁹ ē dr̄ ἀπὸ τοῦ ἀνέμου i. qd̄ mobilitas ei⁹ v̄tis celerrimis ꝯparet̄: ſiue qd̄ ſāguinē nō hēat: vtiq; qui corpalis nō eſt: ſicut in libro dictū eſt: quē de aīa dño p̄ſtāte ꝯſcripſim⁹. [Forſitā † velut aqua † abſorbuiſſēt nos. Torrētē ptrāſiuit aīa nr̄a]. Sūt mō ꝯtexti ſūt ⁊ iſti v̄ſiculi. Eſt eniꝫ ſi ita legat̄ plena ⁊ idubitata ſnīa. Cū iraſceret̄ aī⁹ eoꝝ aduerſuꝫ nos: forſitā velut aqua abſorbuiſſent nos. Aquā hic iniquos pplos vult itelligi paganoꝝ qui idoloꝝ culturis q̄ſi nimia q̄dam inūdatiōe terrena corda occupaſſe videbant̄. Ut ſuos dei abſorbere cupiebāt: cū ī ſuas culturas xp̄ianos pducere nitebant̄. Sꝫ eos v̄t⁹ diuina liberauit: q̄ Petro aplō manū ne mergeret̄ extēdit. Aquā v̄o dixerūt antiq̄ a qua ſūt oīa: credētes exinde oīa fuiſſe pcreata. Sequitur: Torrētē ptrāſiuit aīa nr̄a. Torrēs ē: ſicut iā diximꝰ: fluui⁹ hibernis ībrib⁹ ſubito cōcitat⁹: iqui ⁊ rapid⁹ cognoſcit̄ ⁊ cenoſus: q̄ nō puro fonte pfundit̄: ſed terrenis īfectiōib⁹ ſordidat̄. Huic merito cōparat̄ ſeculi iſti⁹ turbid⁹ curſus: qui nullo v̄itatis fōte defluit: ſed maloꝝ oīuꝫ tēpeſtate coaleſcit. Iſte torrēs ē vnde bibit ⁊ dñs: de quo iam dictū eſt: De torrente in via bibit: ꝓpterea exaltauit caput. Merito ergo ⁊ iſrl' ipꝫ trāſiſſe ſe ꝓhibet: vt ſi ⁊ caput ei⁹ potuiſſe p̄dictū ē. Sed in his oīb⁹ vna eſt veraq; cōfeſſio: qm̄ de tātis piculis ſola dñi miſeratiōe liberamur. [Forſitā ptrāſiſſet aīa nr̄a aquā itolerabilē]. Debemus ad iquirendū eſſe ſolliciti: quare iſta pars orōnis forſitā fuerit totiēs iterata: cū dubitare fidelib⁹ non cōueniat: mundi pericula per noſmetipſos non potuiſſe tranſire: niſi quia dominus erat in nobis. Hoc em̄ vera: hoc catholica ꝯfitet̄ eccl'ia. Sed vſ⁹ eſt magni piculi: vt quotiēs a maxima clade liberamur ſub dubitatiōe dicam⁹: Putas euaſimus? cum nos nequaq; euaſiſſe dubitem⁹. Nā ⁊ alibi in re certa ſic ponitur: Niſi q lex tua meditatio mea eſt: tūc forte piſſeꝫ ī humilitate mea. Tobias quoq; pphēta ſic ait: Cōuertimini petōres ⁊ facite iuſtitiā corā dño: q̄s ſcit ſi velit vos ⁊ faciet vobiſcū miſericordiā

Al. exurgerent.

Al. Forte
Al. furor eorum in

Al. nō hēt.
Al. abſorbuiſſet.

Pſ. 109.

Pſ. 118.
Tobie. 13

Et alibi ſcriptum eſt: Et eleuate cum fletu oculos veſtros in celũ. forſitã miſerebit̃ nr̃i dñs: ⁊ ſaluabit nos. Uides tãtis locis poſitũ forſitã: vbi nõ erat vllaten⁹ ambigẽdũ: Nõ merito hãc verboꝝ titubãtiã: ſed fidei magnã abſolutãq; ↄſtãtiã ꝓpriũ ſcripture
IDI diuine dicim⁹: qđ vſus mũdanus in reb⁹ dubijs atq; incertis tm̃ ponere ↄſueuit. Quapropt̃ aliqđ huiuſmodi dictũ nõ eſt defect⁹ robuſtiſſime fidei: ſed exaggeratio magna pi͛culi. Nã cur dubitarẽt aquã itolerabilẽ euaſiſſe alas ſuas: cũ ipſi i ſup͛iorib⁹ ꝓfeſſi ſunt Torrẽtẽ ptranſiuit ala nr̃a? Subiecit Aquã itolerabilẽ. Ipſe mõ aquã itolerabilẽ dicit: quã ſe tolerasse ꝓfeſſ⁹ eſt. Aliter em̃ euadere nõ potuit: niſi ↄfortat⁹ per dei gr̃az oĩa tolerasset. Intolerabilis ergo aqua dicit̃: qñ nr̃a ĩfirmitas cogitat̃. Nã pctõꝝ gurges criminũq; tẽpeſtas tolerari nõ põt: qñ a defẽſione dñi ſegregatos inuenerit. Ecõtra oĩa tolerabilia fiũt: cũ de⁹ in ſanctis ſuis habitat. Tũc em̃ nec error ſurripit: nec luxuria trahit: nec ſupbia vẽtoſa ꝑualet: nec hoſtis ãtiq̃ ſuggeſtio maligna graſſat̃. [Benedict⁹
Al. captio- dñs qui nõ dedit nos in ꝑ captiõe dẽtib⁹ eoꝝ]. Ue-
nem. nerũt pñ ↄfeſſores ad narrationẽ ſecũdã: i qua dño gr̃as agũt: q: minime ꝑ inimicoꝝ volũtatibus corruerũt: ſed illi potı⁹ ↄtriti ſũt: q̃ eos ꝑdere maluerũt. Et vide quẽadmodũ inimicoꝝ volũtas ſeua deſcribit̃: vt more feraꝝ hũanã inocẽtiã dẽtibus appetere
1. Pe. 5. viderent̃. Qđ etiã de diabolo dictũ eſt: Inimicus nr̃ diabolus: tanq̃ leo rugiẽs circuit querẽs quẽ deuoret. [Aia nr̃a ſicut paſſer erepta eſt: de laqueo venãtium. Laque⁹ ↄtrit⁹ eſt: ⁊ nos liberati ſum⁹]. Bene iſtud ſci dicũt. quoꝝ ⁊ ſi corp⁹ afflictũ: aĩa tñ dño cuſtodiẽte ſuata ẽ. Paſſer em̃: ſicut ſepe dixim⁹: auis eſt oĩno cautiſſima in parietib⁹ habitãs: que inſidias poſitas ſollerter euitat: nec facile capit̃: q̃ ad eſcas querẽdas ſemꝑ noſcit̃ venire ſollicita. Laqueus eſt aũt venãtiũ: mũdi iſti⁹ q̃libet dulcedo propoſita: in qua tũc capimur: qñ ſuauis eſſe iudicat̃: ſicut de mulierib⁹ ſcriptũ eſt. Ocul⁹ meretricis laque⁹ pctõris. Sic de auaritia: ſic de ſupbia: ſic de cũctis vitijs ſentiẽdũ. Sed vide qđ adiecerit: Cõtritum laqueũ ⁊ ſe fuiſſe liberatos. Reuera: q: ſe grauat qui aliũ one-
Ecc. 27. rare feſtinat. Et ſicut legit̃: Ipſe in foueã incidit qui eã alteri pare ↄtẽdit. Propt͛ea reſpice q nõ ruptũ laqueũ dicit. Cõtritũ enim: nec loreũ aliqd: nec ſtupeũ dicim⁹: niſi qđ alicui⁹ metalli duritiã hr̃e monſtrat̃: ⁊ ideo ↄtrit⁹ dict⁹ eſt: vt in ipo oſtẽderet fortitudinẽ paſſionis ⁊ potẽtiã liberãtis. Quapropt̃ cõtrito laqueo merito ſe dicũt eſſe liberatos: qñ inſidiatores ꝑducunt̃ ad nichilũ: cũ capere nequeũt quos decipere tẽtauerũt. [Adiutoriũ nr̃z in noĩe dñi: qui fecit celũ ⁊ terrã]. Reddũt cauſam q̃re laque⁹ ille ↄtrit⁹ eſt: q: nichil illi ꝑualere põt aduerſũ: cui diuia v͛t⁹ ꝑſtat auxiliũ. Quid demẽtes queritis ↄtra illi⁹ ſuos inſidias tẽdere: quẽ audiſtis celũ ⁊ terrã iuſſione momentanea condidiſſe? Facile illi eſt inſidias noſtras deſtruere: qui conſueuit inique omnia cum voluerit diſſipare.

Concluſio.

Quam bene i q̃nto gradu ↄfeſſoꝝ aſcẽdit btã deuotio: vt qui corporeos ſenſ⁹ iuuãte dño ſupare valuerũt: q̃narij loci ꝑuectione gauderẽt. Sed hi ne caderẽt: ne corꝑis infirmitate titubarẽt: illa humani generis remedialis ꝑſtabat humilitas. vt ſpez ſuã totã in dño ponerẽt: nec ſibi boni aliquid ruinoſis preſumptionibus applicarent

Explicit expoſitio in pſalmum. 123.

Canticum graduum. Cxxiiij.

Qui ↄfidũt in dño ſicut mõs ſyon: non ↄmouebit̃ in eternũ q̃ habitat in hieruſalẽ. Mõtes in circuitu ei⁹ et dñs in circuitu ppl̃i ſui: ex hoc nunc ⁊ vſq; in ſcl̃m. Quia nõ relinquet dñs v͛gã pctõꝝ ſup ſortẽ iuſtoꝝ: vt nõ extendãt iuſti ad iniquitatẽ manus ſuas. Bñfac dñe bonis: ⁊ rectis corde. Declinãtes aũt in obligatiões adducet dñs cũ operantibus iniquitatem: pax ſuper iſrael.

Sciens dñs infirmitatis humane labilem greſſuz: iter iſtud v͛tutũ q̃buſdã gradibus fabricauit vt ſecuri⁹ ad ardua tẽderet deſideriuz nr̃m: cum veſtigium poneretur in plano. Sic em̃ calcam⁹ dorſa graduuz: vt leq̃lẽ nõ patiamur aſcẽſuz. Sed q̃uis ſcala iſta ſalutaris ↄpetenti remedio videat̃ eſſe conſtructa: nulla tñ firmitate ↄſiſtimus: niſi illic dñi regimine teneamur. Que tñ aſcẽſio fit mẽte nõ corꝑe. Nam in vno magis loco ſedentes: ⁊ cellule ſitu retruſi: efficacius iſtos grad⁹ aſcẽdimus: q̃ ſi per hominuz ora volitemus: ⁊ ideo clamat ꝓpheta nobis eſſe in dño ↄfidẽdũ: ne laboremus incaſſum.

Diuiſio.

Conſcẽdẽs ꝓpheta ſenariũ gradũ qui perfect⁹ habet̃ in diſciplia numeroꝝ: populũ fidelẽ ꝑma cõmõitiõe cõfirmat: dicẽs nullaten⁹ cõmoueri poſſe qui cõfidẽtiã ſuã in dñi v͛tute poſuerũt: reddẽs cauſam q̃re peccatores ſupra ſortẽ iuſtoꝝ non ꝑmittat excreſcere. Scđo dep̃cat̃ vt rect͛ ꝓſperitas: prauis vindicta proueniat.

Expoſitio.

Qui ↄfidũt in dño ſicut mõs ſyon: non commouebit̃ in eternũ qui habitat in hieruſalem]. Generaliter cũctos alloquit̃ ſermo ꝓphetic⁹: qm̃ qui hic fuerit in v͛a religione ↄſtãtes: ⁊ ſpem ſuã i dñi defẽſione poſuerit: ſicut ſiõ hieroſolyme mõs ita firmiſſima ſoliditate ↄſiſtũt. Sed hic noĩs eſt iterp̃tatio ꝑquirẽda.
Siõ em̃ dicit̃ ſpeculatio: q̃ ↄuenit paſtori dño Ieſu INLEB.
Chriſto. Nõ ei tãte maieſtati iſẽſatũ aliqd poterat comparari: niſi ſub aliq̃ ſignificatiõe ꝓbabili: qđ in ſcripturis diuis frequẽter inuenies Nã ⁊ alibi dictũ
eſt: Mõtes exultauerunt vt arietes: ⁊ colles velut Ps. 113.
agni ouiũ: ⁊ his ſiĩa. Dicit ergo de hoĩe: qui cõfidit in dño nõ ↄmouẽdũ eẽ in eternũ: ſicut mõtẽ ſiõ: cum tñ ⁊ ipz in fine mũdi credam⁹ iter cetera cõmutari. Sz iſte ſiõ. i. dñs xp̃s nõ ↄmouebit̃: qui hac ſignificatiõe declarat̃. Et ↄſidera: q: ſupra poſuit: Qui ↄfidũt: ⁊ poſtea ſingulariter dixit: Non cõmouebit̃: videlz vt numeroſaz chriſtiani ppl̃i oſtẽderet vnitatẽ. Addidit: Qui habitat in hier̃lm. Cũ ſciam⁹ hier̃lm a diuerſis gẽtib⁹ fũdit⁹ fuiſſe ſubuerſaz: eiuſq; ciues frequẽter ductos eſſe captiuos: quẽadmodum hic habitatores ei⁹ dicit nullaten⁹ cõmouendos? Sed hic quoq; hieruſalẽ celeſtẽ patriã debemus aduertere: que ſignificat viſionẽ pacis: de qua nullus põt vllo modo ↄmoueri: qui meruerit in ei⁹ ſoliditate cõſtitui. Sic em̃ nobis v͛itas patet: ⁊ ratio abſoluta cõſtabit: ſi noĩa huiuſmodi ad ↄgruã ſignificãtiã trãſferam⁹. [Montes in circuitu eius: ⁊ dñs in circuitu populi ſui: ex hoc nunc ⁊ vſq; in ſeculũ]. Sic forma

terrene hieruſalē preſenti verſu deſcribit vt illa nobis
celeſtis p̄ria potius indicet. Etenim hieruſalē iſta q̄uis
et ipſa in mōte ſit circūiectis mōtibus in medio ꝯſtitu
taique celſis cacuminibus velut quedam area circuit.
Hec forma dictiōis grece dicit Topothesia: latine lo
ci poſitio. Montes em̄ ⁊ in bono ⁊ in malo ponuntur:
qm̄ vtriq̄ ſup cōem naturā magna altitudine p̄emi-
Pſ.10. nere cernunt. In malo ſunt poſiti. In dn̄o ꝯfido: quō-
modo dicitis aie mee trāſmigra in mōtē ſicut paſſer?
Pſ.71. In bono. Suſcipiāt mōtes pacē populo tuo: ⁊ colles
iuſticiā. Sicut ⁊ hic mōtes ſanctos viros deſignat: q̄
hieruſalē illā celeſtē quaquauerſus inhabitāt. Nā vt
beatos viros debuiſſes aduertere: ſequit Et dn̄s in cir
cuitu populi ſui. Ille em̄ non circuit: niſi quē ſibi fide-
lem eſſe cognoſcit. Circuit em̄ ad eterne defenſionis
auxiliū: ⁊ tot' honoris cumulū ꝯferendū. Adeſt em̄ ꝑ
ineffabilē naturā ſuam vbiq̄ totus / oīa penetrās: cun
ctaq̄ cōtinēs: nec more creaturarū: vt alibi ſit aliunde
diſcedit: ⁊ cū tm̄ oīa ꝯpleat bonis p̄ſens: malis abſens
eſſe dinoſcit. Qḋ de tota trinitate intelligere ac crede
re ſine dubitatione debemus. Nam qḋ adiecit Ex hoc
Matth. 28. nūc: iſtud ſeculū ſignificat: de quo dicit dn̄s. Ecce ego
vobiſcū ſum oībus diebus vſq̄ ad ꝯſummationē ſecu
li. Uſq̄ in ſeculum: illud dicit: vbi iam ſanctis potētiſſi
ma maieſtate ſui luminis apparebit. Sed cur prebeat
Al. relin- iſta defenſio: cōſequēter exponitur. [Quia nō † dere-
quet. linquet dn̄s virgā peccatoꝝ ſup ſortē iuſtoꝝ: vt nō ex-
tendāt iuſti ad iniquitatē man' ſuas]. Uirga: boni ma
liq̄ poteſtas ſignificat. Sic enim in bono dictū eſt de
Pſ.109. ipſo dn̄o ſaluatore. Uirgā virtutis tue emittet dn̄s ex
ſyon: ⁊ dn̄aberis in medio inimicorum tuoꝝ. Accepit
etiā moyſes virgam: de qua miracula numeroſa facie-
bat. Datur ſiquidē ⁊ illis in malo: qui ſemp fideles ſtu
dio prauitatis affligunt. Nā et ꝑſecutores ſunt virga
martyrib'. Itē ⁊ iracūdi dn̄i famulis ſuis: vt fuit pha-
rao / nabuchodonoſor / ⁊ ceteri qui aſperrima dn̄atione
regnarūt. Sed hāc iniquā p̄tātem nō ꝑmittit dn̄s diu
tina libertate graſſari: vt intelligāt fideles ad patiētie
ſue probationē hoc ſuꝑbis breuiſſimo tēpore fuiſſe cō
ceſſum. Poterant enim ſerui dei animos ſuos ad iniq̄
tates forſitā extendere: ſi ꝑſecutionē crederēt longis
tēporib' ꝑmanere. Sors ꝟo iuſtoꝝ eſt hereditas dn̄i /
id eſt religio chriſtiana: ſupra quā nō ſinit diutius cru-
deles tyrānos inſurgere: ne poſſint eccleſiā dn̄i longiſ
ſima ꝑſecutiōe cōterere. Dicēdo em̄ Nō derelinquet:
ſignificat qm̄ ⁊ ſi ad tēpus tentatio ꝑmittatur: non tm̄
libera in ſua poteſtate deſerit: cui potius finis malus
et lamētabilis preparat interitus. [Benefac dn̄e bo-
nis ⁊ rectis corde]. Confirmato populo ⁊ fidei firmi-
tate ſolidato / venit ad ſcḋam partē: in q̄ breuiter dn̄m
deprecat qḋ ſcit eum eſſe facturū: vt bonis bona: ma-
lis digna reſtituat. Boni autē ſunt hoīes / cū gratia di
uina preuenti ceperint deſiderare ⁊ implere que iuſſa
Marci. 10. ſunt. Legimus em̄ Nemo bonus niſi ſolus deus. Sed
vtrūq̄ verū: vtrūq̄ ꝑfectū eſt. Nā ſi nr̄is viribus relin
quimur: mali ſine dubio cōprobamur: ſi diuina miſeri-
cordia ſuffragāte reſpicimur / donec obediētes ſumus
boni vtiq̄ reperimur. Sequit Et rectis corde. Recti
corde ſunt / qui dn̄m ſequunt non p̄eire contendunt: vt
Ibidem. 8. Petro ap̄lo dictū eſt humana ſapienti. Redi retro ſa-
thanas. Illi em̄ qui precedere volunt / errare non deſi-
nunt / qui ſubſequi deſiderāt: recti corde ſine dubio cō
probātur. His igitur optat ꝓpheta bonū fieri qui ne-
Al. obliga- ſciunt a dn̄o praua voluntate ſeparari. [Declinantes
tiones. autē in † obligationē adducet dn̄s cū opantib' iniq̄ta
tē: pax ſup iſrael]. Sicut bonis ⁊ rectis corde bn̄ fieri
poſtulauit: ita nūc declināntes ad obligationē dicit poſ
ſe ꝑduci. Pulchre autē definita eſt opa iniq̄tatis: obli-
gatio ſcilȝ que nos vinculis prauitatis innectit: vt eſſe
liberi nequeamus / cū talibus laqueis tātiſq̄ ꝯſtringi
mur. Et nota qḋ dicit Declināntes. i. iuſſa dn̄i nō ſequē
tes. Pari em̄ ſentētia percūt: qui declinare iuſſa prin-
cipis ⁊ opari maliciā velle contendunt. Adiicit certa
ꝓmiſſio: Pax ſup iſrael. Uerū iſta pace oīa ꝓmittunt
eximia: que vniuerſum intellectū ſuperāt / que oīa vota
trāſcendunt: ⁊ vt breuiter multa claudamus: hec pax
ipſe ſaluator eſt dn̄s. Sed iſtam pacē omnimodis non
habebunt / qui cū vnitate litigant: ⁊ catholico populo
probantur aduerſi. Concluſio.

Conſideremus q̄ bene gradus iſte firmatus eſt: vt ⁊ preterita mala ꝓphe
ta recoleret: ⁊ in oībus diceret dn̄m ꝓſtitiſſe. Ipſe em̄
ad meliora parat aſcēſum: qui ſibi in p̄teritis affuiſſe
dn̄i cognoſcit auxilium. Ultra enim nō potuiſſet aſcen
dere: ſi quid de ſe preſumere voluiſſet. Quapropter ſa
lutarem regulā complectamur toto mentis affectu: vt
ipſe nobis concedat gradus iſtos aſcendere: qui nos
magnalia ſua fecit audire.

Explicit expoſitio in pſalmum. 124.

Canticum graduum. Cxxv.

In cōuertēdo dn̄s captiuitatē
ſyon: facti ſum' ſicut cōſolati.
Tūc repletum eſt gaudio os
noſtrū: ⁊ ligua nr̄a exultatiōe
Tūc dicēt inter gētes: magni
ficauit dn̄s facere cū eis. Ma
gnificauit dn̄s facere nobiſcū: facti ſum' letā
tes. Conuerte dn̄e captiuitatē noſtrā: ſicut
torrens in auſtro. Qui ſeminant in lachry-
mis: in exultatione metēt. Euntes ibāt ⁊ fle
bāt: mittētes ſemina ſua. Uenientes autē ve
niēt cū exultatiōe: portātes mānipulos ſuos.

Poſt captiuitatē omniū pctōꝝ: voces beato-
rū aſcēdentiū ad ſupnam hierl'm q̄ ſuauiter
offerunt: vt in itinere arduo poſiti: ſcrō ſe car
mine ꝯſolent. Iter feliciſſimū fructuoſus la-
bor: nec aliq̄n decipiēs: ſi ille ad quē tenditur in corde
ſemꝑ habeat. Quapropter anime ponamus aurē: mē
tem puriſſimā cōmodemus. Aliqḋ enim de illa beati-
tudine ſumimus: ſi ſanctum carmen cordis penetrali-
bus hauriamus. Diuiſio.

Sanctiſſimi viri diuina miſeratione libera-
ti prima parte pſalmi gratias agunt qḋ
de obnoxietate ſceleſtiſſima pctōꝝ in tantam
gratiam ſunt recepti: vt inter gētes ꝓbarē
tur eſſe laudabiles. Scḋa parte deprecan
tur: vt captiuitas eorum cōmutetur in gaudium: ſub-
iungentes mirabilem veramq̄ ſententiam: quia Qui
ſeminant in lachrymis in gaudio metent.

Expoſitio.

In cōuertendo dn̄s captiuitatem ſyon: facti
ſumus ſicut cōſolati]. Hic ſpiritualis expo
ſitio ꝓbat eſſe neceſſaria. Nā cum nullā de-
ſolationē tēporibus dauid ſyon ſuſtinuiſſe
declaret: reſtat ꝓquirere qualeȝ captiuitatē
verſus iſte indicare videatur. Utiq̄ illam diaboli: qua

mũdus tenebaṫ obnoxius. Captiuitas eñi ſyon fuit: cũ
eccleſiam dei que tunc in paucis erat: idoloꝝ premebat
iniquitas. Sed cõuerſa eſt in libertatẽ: quãdo aduentu
dñi inferni vincula dirupta ſunt. Sequiṫ Facti ſumus
ſicut conſolati: ſciꝫ qm̃ captiuitas illa que fuit: cuius a
nobis fuerit auxilio diuinitatis exploſa: ſicut ↄſolatos
nos reddit / nõ oino ſecuros. Illic eſt eñi certa cõſola-
tio: vbi erit iam ⁊ cõplenda ꝓmiſſio. Habemus tñ in-
ter iſtas mũdi ambiguitates maximã cõſolationẽ: qm̃
illum conſeruare dona ſua credimus: quẽ nobis gratis
pepciſſe ſentimus. [Tunc repletũ eſt gaudio os nr̃m:
et lingua noſtra exultatione]. Tunc ſciꝫ quãdo dñi ſal
uatoris aduẽtus (ſicut iam dictũ eſt) captiuitatẽ nr̃am
cõmutauit in gaudiũ: vitia in virtutes / ignorantiã in co
gnitionẽ diuinarũ rerũ / interitũ in viuere ſempiternũ /
vt merito impleretur os gaudio / ⁊ lingua exultatione: q-
bus talia dñi munere preſtabãtur. Sed hic os ſignifi-
cat cordis arcanũ: vbi primum gaudia ſeminata coale-
ſcunt: ⁊ officio lingue in fructũ vocis erũpunt. De ipſo
Pſ. 33. ore dicit: Guſtate ⁊ videte q̃ ſuauis eſt dñs. Ipſe etiã
clauſis labijs clamat ad dñm: et ocioſo ore efficaciter
vox cõpuncti cordis audiṫ. [Tunc dicẽt inter gentes:
Al. eis. magnificauit dñs facere cum † illis]. Oino certa laus
eſt quã aduerſarij profitẽtur: ⁊ magnũ pondus verita-
tis illum bonũ teſtimoniũ dare qui probaṫ cõtra ſenſiſ
ſe. Et intẽde diligẽtius: qꝛ nõ dicit gentes: ſed inter gẽ-
tes. Non eñi in aduẽtu dñi gẽtes vniuerſaliter credide
runt: ſed inter gentes erãt qui cõpuncti talia dicere po
tuiſſent. Uidẽtes ergo religionẽ florere in populo chri
ſtiano iam bene itelligẽtes ꝓfeſſi ſunt / reuera dñm eſſe
cũ talibus: q̃ ſtudẽtes recte ↄſciẽtie nulla ſe cupiebant
ſupſtitione polluere. Et qm̃ illos videbãt etiã virtutes
oꝑari: dicebãt. Decreuit dñs magnalia facere cũ illis: et
quoꝝ precibus cernebãt expetita cõpleri. [Magnifica
uit dñs facere nobiſcũ: facti ſumus letãtes]. Ne ſupe-
riores ſermones gẽtiliũ ſub dubietate relinquerẽt: nũc
ad ſuam ꝑſonã trahẽtes eoꝝ dicta cõfirmãt. Faciebat
enim dñs cum ipſis magnalia: quãdo eos ꝓpicius di-
gnabaṫ audire. Et nota genus locutionis: qd̃ dicit Ma
gnificauit dñs facere nobiſcũ / id eſt decreuit magnos
IDI nos oſtẽdere gẽtibus donatione virtutũ. Qd̃ ⁊ genus
locutionis inter ſcripture diuine ꝓpria ſuſcipiendũ cõ
petẽter accipimus. Sequiṫ Facti ſumus letãtes: vtiq̃
de tãta gratia erat nimirũ copioſa leticia / quãdo ſe vi-
debant ſpecialiter diligi: qui fuerãt a peſſima captiuita
SCDE te liberati. Que figura dicitur Diatypoſis / id eſt expreſ-
ſio habitus. Habitũ autẽ hunc appellamus animi aut
corporis conſtantẽ et abſolutã aliqua in re ꝑfectionẽ.
[Cõuerte dñe captiuitate noſtrã: ſicut torrẽs i auſtro]
Aduentus dñi redemptione predicata: fideles populi
ueniũt ad ſcdam partẽ deprecãtes ſua iterum peccata
Prouer. 18. dimitti. Scriptũ eſt enim Iuſtus in pͥcipio ſermonis
accuſator eſt ſui. Et rurſum. Dic tu primũ iniquitates
tuas: vt iuſtificeris. Merito ergo ⁊ in generali remiſſio-
ne gauiſi ſunt: ⁊ ſibi veniã precãtur attribui. Sequitur
decora cõparatio: Sicut torrens in auſtro. Auſter ven
tus eſt calidus: q̃ frigore ligatas aquas vaporis ſui vir
tute diſſoluit: ⁊ torrentẽ facit currere de ſue afflictionis
ardore. Sic ergo delicta mortis gelu conſtricta que in
ſe non habent vitã: celeſtis miſericordie calore ſoluun-
tur: ⁊ velut turbidus torrens ſub celeritate diſcedunt.
Sed vt nobis ſenſus poſſit conſtare plenitudo / ꝓnũ
ciandũ eſt. Conuerte dñe captiuitatẽ noſtrã: ſicut tor-
Al. exulta- rens in auſtro cõuertitur in liquorẽ. [Qui ſeminant in
tione. lachrymis in † gaudio metent]. Duas ſeminationes

eſſe in hoc ſeculo apoſtolo docente cognouimus: ſicut
ipſe ait. Qui in carne ſeminat / de carne metet corruptio Gal. 6.
nem: ⁊ q̃ ſeminat in ſpiritu: de ſpiritu metet vitã eternã.
Spiritualis ergo ſeminatio ſemꝑ in lachrymis eſt: qꝛ
licet fideles dño preſtante virtutes operãtur: aut ꝑteri
ta peccata deplorãt / aut futuris ſe culpis inuoluere ꝑ-
timeſcũt. Sic eñi dictũ eſt de ipſis. Beati qui lugent: Matth. 5.
qm̃ ipſi conſolabunṫ. Iſti ergo tales qui ſeminãt in la-
chrymis: future promiſſionis gaudia cõſequunṫ. Qui-
bus etiã Oſee ꝓpheta dicit. Serite vobis iuſticiam: et Oſee. 10.
metite miſericordiã. Seminatio vero eorum eſt pacem
querere: charitatis ſtudio oĩa ſuſtinere: ieiunijs corpus
edomare: elemoſinis ſe ⁊ pietate reficere: ⁊ quicq̃d ad
diſciplinã poteſt fideliũ ꝑtinere. Contra tẽporaliũ re-
rum cupidi ⁊ vana ſeculi deſiderantes: cũ leticia ſemi-
nant / quãdo adulteria cõmittunt / auariciã diligũt / de-
licioſas comeſſationes exquirunt / idolatriã colunt: et
cetera que fiunt diaboli inſtigatiõe peccata. Sed in illo
die iudicij cũ triſticia et fletu operas ſuas metẽt: de q-
bus ſcriptũ eſt. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiũ. Sic vno Matth. 8.
verſiculo: ⁊ bonarũ rerũ cõpenſatio: ⁊ malarũ retribu-
tio declaraṫ. Que figura dicit Antiſtathmiſis: hoc eſt SCDE
recompenſatio / qm̃ iuſta factis recipit: qui ſe aut recta /
aut praua cõuerſatione tractauerit. [Euntes ibãt ⁊ fle
bant: mittẽtes ſemina ſua. Uenientes autẽ venient † in Al. cum.
exultatione: portãtes manipulos ſuos]. Quãuis ⁊ hic
verſus ad generales videaṫ bonas oꝑas ꝑtinere: tñ ele
moſynas maxime: ſicut ⁊ alijs viſum dinoſcit cõmone
re. Unde ſcriptũ eſt. Sicut aq̃ extinguit ignẽ: ita elemo Eccli. 3.
ſyna extinguit pctã. Nã cum dicit Euntes: ꝓceſſus vite
ſanctiſſime deſignaṫ: in qua bene ambulãdo ſemꝑ ac-
ceditur. Flebãt ergo quãdo pauperes cõſpiciebãt nu-
ditate detectos / frigore cõſtrictos / inopia ſeua macera
tos / vt prius pietatẽ corde facerẽt / antẽq̃ manus ali-
q̃d larga preſtaret. Sequiṫ Mittẽtes ſemina ſua. Mit-
tentes / in illo ſeculo premittẽtes: vbi ante facta nr̃a ꝑ-
ueniũt q̃ nos illuc ire poſſimus: ſicut ſcriptũ eſt. The- Matth. 6.
ſaurizate autẽ vobis in celo: vbi nec erugo / neq̃ tinea /
neq̃ fures effodiunt ⁊ furantur. Nec vacat qd̃ addidit
Sua: vt de proprijs laboribus / non de rapinis elemo-
ſynas facere debeamus. Miſericordia eñi illa eſt de q̃
alter non gemit / de qua nullus cõtriſtatus abſcedit / qꝛ
illud offerendum eſt maieſtati: qd̃ poteſt ſub pietate cõ
quiri. Nam cum dicat dñs ſibi dari: conſidera ſi illi ali-
quid de prauitate poſſit offerri. Addidit Uenientes au-
tẽ venient cũ exultatione: portantes manipulos ſuos.
Uenientes illi veniunt in exultatione: quibus iam miſe
ricordia diuina preparaṫ: qui hic taliter egerunt / quo li-
ter ſupna iuſſa precipiũt. Illi autẽ ad gaudiũ veniẽtes
non veniũt: qui hic ſe nequiſſimis actibus polluerunt.
Oibus enim venire cõmune eſt: ſed ad gaudiũ ꝑueni-
re eſt bonoꝝ. Hec dicunṫ noĩa cõiugata: que fiunt ex ver
bis generis eiuſdem. Et qm̃ ſuperius dixerant / metere
vnũquẽq̃ operã ſuam: in eadẽ metaphora veraci ſen-
tẽtia ꝑſeuerãt. Addiderunt quoq̃ Portãtes manipu-
los ſuos. Meſſores enim ope cõſummato: gremio por
tant ad areã quos in agro ſpicarũ congregatione liga-
uerint: ſic beati ferũt in areã dñi fructuoſiſſimas actio-
nes. Sed felix illud gremiũ: qd̃ triticeis põderibus in-
grauaṫ: ne leuitas ſtipularũ vota meſſoris eludat / ⁊ tũc
deprehendat inanitatem laboris ſui: quando iam non
preualet operari.

Concluſio.

Quam bene ſeptimus iſte gradaliũ in figuram ve-
teris teſtamenti: primũ aduentũ nobis dñi
prophetauit / leticiamq̃ populis ſalutarẽ largiendam

eſſe precinuit: vt ogdoades eſſet in reliq̄s quā ad reſur
rectionē dn̄i ptinere prediximus. Nam ⁊ diſtinctionē
hanc ſequēs titulus manifeſtat. Scribit̃ em̄ Canticū
JALEB graduū ſalomonis. Salomon autē interpretat̃ pacifi-
cus: qđ nomē ad dn̄m chriſtum maxime ptinet: q̄ mun
Joan. 14. dum reconciliauit deo / qui dixit. Pacē meā do vobis:
pacē meam relinquo vobis. Denique pſalmus ipſe iam
non futurā ꝓphetiā: ſed ipſum fructū vētris oſtēdere
cōprobat̃: vt cunctis indubitāter appareat in. 71. pſal
mo per decades totius operis noui ⁊ veteris teſtamē
ti indicia contineri. Hic autem per ſingularem nume
rum eadem fuiſſe declarata.

Explicit expoſitio in pſalmum. 125.

Canticū graduū Salomonis. Cxxvi.

Niſi dn̄s edificauerit domuꝫ: in vanū laborauerūt qui edificāt eā. Niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatē: fruſtra vigilat qui cuſtodit eā. Vanū eſt vobis ante lucē ſurgere: ſurgite poſtq̄ſederitis qui manducatis panē doloris. Cū dederit dilectis ſuis ſomnū ecce hereditas dn̄i: filij merces fruct⁹ vētris. Sicut ſagitte in manu potētis: ita filij excuſſorū. Beatus vir qui impleuit deſideriū ſuū ex ipis: nō confundet̃ cum loquet̃ inimicis ſuis in porta.

Primus nō vacare: qđ ⁊ iſti titulo ſalomo-
JALEB nis quoq̄ nomē adiunctū eſt: cui⁹ interpreta
tione in latina lingua Pacificus eſt. Et cui
ipti⁹ hoc vocabulum poterit cōuenire: niſi
qui populum circunciſionis ⁊ preputij vni-
tatis gratia colligauit: ⁊ quaſi angularis lapis veniē-
tes ad ſe ediuerſo parietes ſtabilitatis robore ſolida-
Ephe. 2. uit: de quo dicit apoſtolus. Ipe eſt em̄ pax nr̄a: q̄ fecit
vtraq̄ vnum. Addit̃ quoq̄ / ꝙ octauus vſq̄ ad finem
gradaliū eſt: qui numerus ptinet ad reſurrectionē dn̄i
chriſti. De quo oīno locuturus eſt / indicās nouū teſta
mentū: ad qđ hec predicta myſteria referunt̃. Et nota
ꝙ hic ⁊ in. 71. pſalmo ꝓpter diſtinctionē teſtamētorū:
Salomonis nomen conſtat aſcriptum: vt vtraq̄ ſibi
aſſonare cognoſcas. Diuiſio.

Exultās ꝓpheta qđ ſpiritu ſancto repletus:
noui teſtamēti gratiā preuidiſſet: ne aut ſi-
bi / aut alijs de tanto munere forſitā ſurripe
ret pernicioſa preſumptio. Primo ingreſſu
docet ſanctiſſimos viros: ne quis ꝓprijs vi
ribus aliq̄d boni applicare contēdat / cum oīa in diui-
na poteſtate ſint poſita: nec precurrere q̄s velit tēpus
qđ intelligit dn̄i ordinatione diſpoſitū. Scđo modo
de ipo dn̄o loquit̃ ieſu chriſto: ⁊ de apl̄is eius: vel qui-
cunq̄ ipſius mādata pficiunt. Expoſitio.

Al. labora- Niſi dn̄s edificauerit domum: in vanū † labo
uerūt q̄ edi rāt edificātes eam.] Planum eſt ad quoſdā
ficant. edificatores pſalmiſtā loqui: ſed non eſt di-
gnum vt credamus hoc de ſtructoribus ce-
mentorū / aut ſaxoꝝ quadratarijs dictum: ſed illos po
tius edificatores debemus accipere: qui vnumquēq̄
chriſtianum veritate fidei fabricare contendunt. Ipſi
1. Corin. 3. ſunt em̄ domus: quibus dicit apl̄s. Vos em̄ eſtis tem-
plum dei: ⁊ ſpūs dei habitat in vobis. Sed ſi iſti hoīes
ſuis viribus edificare contendunt: laborare vidētur in
vacuū: niſi gr̄a dn̄i donet veriſſime credulitatis effe-
ctū: ſicut ⁊ apl̄s dicit. Neq̄ qui plātat eſt aliq̄d: neq̄ q̄ Ibidem.
rigat: ſed qui incremētū dat deus. Debemus enim ad
hec faciēda ſtudiū cōmodare: ſed ita vt dn̄m credam⁹
poſſe pficere: ne vanis preſumptionibus eluſi: aucto-
rem et pfectorē rerū in nr̄am pniciē pretermittere vi-
deamur. Meminerim⁹ aut̄ hunc ⁊ alterū verſum ſub LOP
argumēto dictos: qđ dicitur a neceſſario. Neceſſaria
q̄ppe eſt dn̄i edificatio: ſine quo nichil boni ad culmen
pfectionis adducitur. [Niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatem Al. fruſtra
† in vanū vigilabunt qui cuſtodiunt eam.] De domo vigilat q̄ cu
ad ciuitatē tranſitū facit: vt nec in ſingulis elatio dete ſtodit.
ſtāda ſurripiat: nec in eccleſia ſancta iactātia pnicio-
ſa preualeat. Ciuitas em̄ dn̄i / hieruſalē intelligit̃ cele-
ſtis cuius adhuc pars peregrinat̃ in terris: in qua epi
vigilare ꝯtēdunt: vt cōmiſſum ſibi gregē puigili cura
cuſtodiāt. Quib⁹ itē dicit̃: ne noxijs cogitationib⁹ inci
tētur: ⁊ credāt aliq̄d humanas vigilias preualere: cū ſo-
la diuinitas incurſionis pericula poſſit arcere. Intelli-
gimus q̄ſ ſit impudēs pelagiana iniq̄ preſumptio: vt cō
tra eā decreuerit totiēs ſpūs ſanct⁹ dicere: qđ tn̄ ipſa
paſſa nō ſit audire. [† In vanū eſt vobis ante lucem Al. Vanū.
ſurgere: ſurgite poſtq̄ ſederitis.] Adhuc ipos docto-
res alloquit̃: vt efficaci⁹ populi corrigant̃: cū etiā ma-
giſtros viderint eſſe p̄monitos. Dicit̃ em̄ In vanū eſt
vobis ante lucē ſurgere. Surgit ſcꝫ ante lucē: q̄ in hoc
ſeculo deſiderat btitudinē ꝓmereri: cū vera lux. i. dn̄s
chriſt⁹ hic multa ptulerit: ⁊ vſq̄ ad crucis patibulū ꝓ
noſtra ſalute dignat⁹ fuerit puenire. Qđ pulcherrima
cōparatione mōſtratū eſt. Nā qui ante lucē ſurgit ad-
huc in tenebris ambulat: et iter ſuū ꝓpter obſcuritatē
noctis expedire nō preualet. Sic ⁊ illi ſunt qui hic de-
gere ſub ſecuritate contendunt / anteq̄ reſurrectionis
gaudia ꝯſequant̃. Quib⁹ dicit̃ Surgite poſtq̄ ſederi-
tis. i. prius humiliationē ſuſtinete: ⁊ poſt aſcēſum p̄mia
querite gaudioꝝ. Hic em̄ ſeſſio humilitatē ſignificat:
nō honorē. Qđ ſic eſſe oīmodis ſentiendū: ſequēs ver
ſus oſtēdit. Nā vt capitis nr̄i euidētib⁹ inſtruamur exē
plis: Sedit quando dixit. Triſtis eſt aīa mea vſq̄ ad Matth. 26.
mortē. Surrexit cū ait. Data eſt michi oīs ptās in ce Ibidē. 28.
lo ⁊ in terra. Legit̃ ⁊ in bono: Ante lucē. Ut Hieremi-
as ait. Ego autē locut⁹ ſum ad vos ante lucē / ⁊ non au Hiere. 7.
diſtis me. Et miſi ad vos oēs ſeruos meos prophetas
ante lucē dicēs. Reuertimini vnuſquiſq̄ a via ſua ma-
ligna. Sed ſi aciē mētis intēdas: vterq̄ de chriſto loq̄
tur: q̄uis videat̃ eſſe diuiſum. Preſens enim pſalmus
Ante lucē / id eſt ante ſcđm aduentū dn̄i: nichil gaudio
rū dicit eſſe p̄ſumendū. Hieremias vo Ante lucē / id
eſt ante primuꝫ aduentum chriſti: populos cōmonet a
prauitate diſcedere: ne poſſint in tortuoſis itinerib⁹ in-
ueniri. Sic ambo ꝓphe aduentū dn̄i vtrūq̄ tetigerūt.
[Qui māducatis panē doloris. Cum dederit dilectis
ſuis ſomnū.] Declarauit q̄b⁹ dixerit: In vanū vobis ē
añ lucē ſurgere: q̄ñ ipo teſte panē doloris pfecti come
dūt chriſtiani: de q̄b⁹ alius pſalmus ait. Fuerūt michi Ps̄. 41.
lachryme mee panes die ac nocte. Et alibi. Cibabis Ps̄. 79.
nos pane lachrymaꝝ: ⁊ potū dabis nobis i lachrymis
in mēſura. Quibus reuera ipe dolor panis eſt: cū ſe de
afflictiōe reficiūt: ⁊ de mūdana triſtitia ꝯſolāt̃. Panis
enim ptinet ad nutrimētū: qđ in illa puritate cōtingit /
q̄ñ fideles ſibi dare penas nō ad interitū eſtimāt / ſed
ad ſalutē. Sequitur q̄ñ debeāt ſurgere: qui prius iuſſi
ſunt ſedere: illo ſcilꝫ tēpore cū fideles ſuſcipiuntur in
requiem: quibus mors ſomnus eſt: et ſecura pauſatio.
Dilecti enim dei ſunt q̄ eum nimia charitate ꝗquirunt.

Sed quanta illis preſtantur:hinc pôt intelligi/vt tale
nomen acceperint. Nam qui dilectus dei dicit̃: eterna
ſine dubio ꝓſperitate cumulatur. [Ecce hereditas do
mini:filij merces fructus ventris.] Ut oſtenderet ſe ꝓ-
pheta de fidelibus chriſti ſuperiora dixiſſe:venit ad ſe
cundū modū in quo iam demōſtrat ipm dñm chriſtū.
Dicit enim Ecce hereditas dñi filij.ſ.eccleſie ex aqua
et ſpiritu ſancto generati:q̃ hereditas dñi eſſe noſcun-
tur. Et q̃ ſunt iſti filij cōſequēter exponit̃. Merces fru-
ctus vētris. Huius fructus vētris/id eſt vteri virgina
lis partus merces eſt oīs eius hereditas que reſurgēs
in celoꝝ poſſeſſionē mittit̃:⁊ eterna cum dño felicitate
gaudebit. Merces enim humanitati reddita dicit̃:de
qua ⁊ ſecundus pſalmus ait. Poſtula a me:⁊ dabo tibi
Ps̃.2. gētes hereditatē tuā. Et apoſtolꝰ dicit poſt alia. Pro-
Philip.2. pter qđ exaltauit illum deus:⁊ dedit illi nomen qđ eſt
ſup omne nomē. Ceterū diuinitas eius nichil accepit
vñ creſceret:ſed mundo cōtulit vnde periculū mortis
euaderet. Sic enim ⁊ populū acq̃ſitionis dicimꝰ:⁊ ani
mas cōuerſoꝝ lucratū eſſe ꝓfitemur:vt eodē modo et
mercedē recipere dicat̃: quē aliq̃d acq̃ſiſſe teſtamur.
Iſta eñ ⁊ his ſimilia cōueniēter accipiunt̃ ab illa par
te qua paſſus eſt. [Sicut ſagitte in manu potētis:ita
filij excuſſoꝝ.] Sagitta/telū eſt:que ⁊ cito ꝑuenit ad
deſtinata:⁊ peruolat olno rectiſſima. Hec quādo egre
ditur de manu potētis:et magna velocitate diſcurrit:
et appetita ꝑcutit. Nō enim potēs eſt ille qui dirigit:ſi
ſagitte curſus errauerit. Quapropter additū eſt De
manu potētis:vt nec de effectu dubitares:nec de cele-
ritate diffideres. His bene apoſtoli cōparantur:q: de
manu potētis/id eſt dñi ſaluatoris tranſmiſſi:celeriter
ad deſtinata ꝑducti ſunt:⁊ iuſſa fideliter impleuerūt.
Nam vt hoc euidēter aduerteres: ſequitur Ita et filij
excuſſoꝝ. Excuſſores recte dicimus ꝓphetas qui pe-
netralia dñi perquirētes ꝓphetauerunt populis ſtu-
pēda miracula. Excutere enim eſt tectū aliq̃d inq̃rere
palāq; facere:qđ illis accidiſſe non dubiū eſt: qui vita
probabili meruerunt ſancti luminis veritate cōpleri.
Iſtoꝝ filij merito dicuntur apoſtoli: quoꝝ p̃dicatiōe
credētes eoꝝ quodāmodo fide generati ſunt. Nā ge-
nerationē quandā ex doctrina deſcēdere:beatꝰ Pau-
Gal.4. lus abſolute teſtatur dicēs. Filioli mei quos iterū par
turio:donec formetur chriſtus in vobis. Et alibi. Nam
1.Cori.4. in chriſto Ieſu per euangeliū ego vos genui. [Beatꝰ
vir qui impleuit deſideriū ſuū ex ipſis.] Excuſſoꝝ fi-
lij/id eſt apoſtoli deſideriū illud habuerūt:vt ſeruiret
dño credens populus chriſtianꝰ. Hos ergo beatos di
cit:cum eoꝝ labor ad glorioſa vota ꝑuenerit/ſiue ma-
gis:qm̃ ipſi deſiderauerūt atria dñi feſtinā̃ter intrare:
Ps̃.41. quēadmodū in.41.pſalmo iam dictū eſt. Sicut ceruꝰ
deſiderat ad fontes aquarū: ita deſiderat aīa mea ad
te deus. Sic ⁊ apoſtolus ipſo deſiderio flāmabat̃: cū
Philip.1. diceret:Cupio diſſolui ⁊ eſſe cū chriſto. Quapropter
ter quaterq; beati ſunt: qui ꝑuenire ad talia vota me-
ruerūt. Qđ tñ deſideriū non eſt humana feſtinatione
cōpletū:ſed ille cōcitat tale votū:qui donat effectum.
Al. ꝯfunde [Non †cōfundent̃ cū loquent̃ inimicis ſuis in porta.]
tur cū loq̃t̃. Et hoc ad filios ꝑtinet excuſſoꝝ:qui mundi terminos
ſanctis p̃dicatiōibus impleuerūt. Porta ꝓ ciuitatis
Ioan.10. hieruſalē/chriſtus eſt dñs:ſicut ipſe dicit. Ego ſum ia
nua. In ipſa eñ loquitur:q̃ recte predicat de dño ſal-
uatore:vt ꝑ eiꝰ baptiſmū atq; penitētiā introeūtes ce
loꝝ regna poſſideāt. Sed ⁊ illud ꝑſcrutandū eſt: q̃re
talis locus p̃dicatoribus eſt electus:ſcilʒ vt qui nō cre
dit exeat/qui acq̃eſcit introeat. Tali ergo loco pius p̃-
dicator et infideles exire facit:⁊ deuotos introire ꝑmit-
tit. Siue q: publica vox eſt que in porta loquitur:dum
a cōmeantibus ſemꝑ auditur. Concluſio.

Quam bene in altū vſq; ad verū ſolem quaſi He-
lias alter aſcēdit: non curru igneo ſubue-
ctus: ſed virtutū gradibus eleuatus: nec auras motu
corporis carpēs: ſed animo ſanctū culmē aſcendens.
Gloria dño ſaluatori:qui in ſeruis ſuis miracula diuer-
ſa mōſtrauit. Iter habuit per aera illius mortale corpꝰ
ꝓpheta terrā non deſerēs ad ſupna cōſcendit. Roge-
mus vt pēnis miſericordie ſue nos euehat: qui carnis
fragilitate deprimimur. Nichil illi difficile eſt:niſi cum
boni aliq̃d nō putat̃ poſſe hoc iplere. Perſcrutemur ꝗ
ſeduli ſcripturas diuinas:reuoluamꝰ libros noui ⁊ ve-
teris teſtamēti:ſi filij eſſe volumus excuſſoꝝ. Ibi eñ
dñm reperiemus:ſi hec veraciter excutere mereamur.

Explicit expoſitio in pſalmum.126.

Canticum graduum. Cxxvij.

Beati oēs qui timent dñm:qui
ambulāt in vijs eiꝰ. Labores
manuū tuarū quia manduca-
bis:beatus es ⁊ bene tibi erit.
Uxor tua ſicut vitis abūdās:
in lateribus domus tue. Filij
tui ſicut nouelle oliuarum: in circuitu mēſe
tue. Ecce ſic benedicet̃ homo:q̃ timet dñm.
Benedicat tibi dñs ex ſyon:⁊ videas bona
hieruſalem omnibus diebus vite tue. Et vi
deas filios filioꝝ tuorum:pacē ſup iſrael.

Quā ſit magnificus nonus graduum nume-
rus ipſe declarat:qui trina triplicatione ꝑ-
fectus ſanctū nobis trinitatis culmen oſten
dit. Sed cum timorem dñi legerimus: ini- Eccli.1.
tium ſapientie:querendum eſt cur propheta in tali lo-
co eum iudicauerit eſſe memorādū. Duo timores ſunt
qui corda nr̃a cōpungunt. Unus humanꝰ ꝑ quē time-
mus/aut pericula carnis pati/aut mundi bona deſere-
re. Sʒ iſte cognoſcit̃ tēporalis:qm̃ tādiu hec metuimꝰ
q̃diu in huius ſeculi cōuerſatione verſamur. Diuinus
autē timor/per oēs ꝓfectus:in hac vita nobiſcū ſem-
per aſcendit. Nā cū illa huius ſeculi formido in primo
gradu cum mūdo deſerat̃:iſte ſemꝑ nobiſcū manet:et
in omni aſcēſu quaſi fideliſſimꝰ comes aſſumit̃:ſicut in
118.pſalmo iā dictū eſt. Infige timore tuo carnes me- Ps̃.118.
as:a iudicijs eñi tuis timui. Merito ergo et in tali gra
du et vbiq; timor dñi debere nobis ineſſe p̃cipitur: qm̃
nobis cuſtos neceſſarius approbat̃. Diuiſio.

Primo mēbro ꝓpheta ſub quibuſdā alluſio-
nibus enumerat bona timētiū deū: vt aīos
deuotoꝝ celeſtis premij calore ſuccendat.
Secundo benedicit eos: vt gaudia eterna
recipiāt:ne quis hunc timorem ſuauiſſimuʒ
pertimeſcat. Expoſitio.

[Beati omnes qui timēt dñm:qui ambulant in
vijs eius.] Primo ſermone timorem domini
ab huius ſeculi terrore diuiſit. Dicendo eñ
Beati omnes qui timent dominum: oſtēdit
non eſſe beatos qui mundi huius pericula in
amiſſione temporaliū rerum ſollicita mente formidāt.
Illa enim miſeros efficiūt:cum homines inani pauore
diſcruciāt. Prouectū non habēt/ſed imutationē: aſcē
ſum neſciunt/ſed ruinam. Contra: timor dñi ex amore

deſcẽdit/ex charitate naſcitur/ex dulcedine ꝑcreatur.
Deuotus timor timentẽ ↄſolans/afflictũq; reficiens:
neſciẽs carere gaudio niſi tali fructu depoſito. De quo
Pſ.33. ſcriptũ eſt. Uenite filij audite me: timorẽ domini doce-
bo vos. Quã ꝓficuus timor eſt/quo filij docent: qua-
lis diſciplina que dulcibus donat effectibus. Et alibi
Deuto.10. de ipſo precipit Et nunc iſrael: qd dñs deus tuus po-
ſtulata a te:niſi vt timeas dñm deũ tuũ ex toto corde: et
ambules in oĩbus vijs eius/⁊ diligas eum: ⁊ cuſtodias
precepta ei⁹ ex toto corde tuo/⁊ ex tota aĩa tua: vt be-
Pſ.18. ne ſit tibi. Dictũ eſt quoq; de eodem. Timor dñi ſan-
ctus ꝑmanens in ſeculũ ſeculi. Sed ne forſitan timen-
dum ſolũmodo putares dñm cũ tonat/cũ coruſcat/cũ
terras tremore concutit/cũ criminoſis minat interitũ:
addidit Qui ambulãt in vijs ei⁹: vt non ſolũ ſuſpẽda-
mur ab actibus prauis: verũetiam in fide ꝓbemur am-
bulare rectiſſima. Illi aũt timẽt dñm qui ambulant in
vijs eius: ⁊ mandata ipſius deuota mẽte ꝑficiũt. Sed
videamus cur alibi ſingulari numero ponat via: et ali-
bi plurali: ſicut hic factũ eſt. Cum de ſe loquitur domi-
Joan.14. nus chriſt⁹/viã ſe dicit: vt eſt illud Ego ſum via veritas
Ibidem. et vita. Et iterũ Nemo eñi põt ad patrẽ venire niſi per
me. Cum vias plurimas dicit/ap̃lõs ſignificat ⁊ ꝓphe
tas: per quos venitur ad vnã viam: id eſt ad dñm vtiq;
Hiere.6. ſaluatorẽ. Qđ vtrũq; Hieremias teſtat: dicẽs. State
in vijs dñi: et interrogate ſemitas dei eternales: et vi-
dete que eſt via bona ⁊ ambulare in ea. Hoc etiã et in
Al. manuũ alto loco ſic intelligẽdũ eſſe monuim⁹. [Labores † fru
tuarum. ctuũ tuoꝝ mãducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit]. In
iſto ⁊ duobus alijs verſibus qui ſequunt: enumerat bo
na timentiũ deũ. Sed primũ cõſiderandũ eſt: cur ſupe
rius plurali numero poſuerit Beatos: ⁊ nũc ſingulari
ter dixerit Manducabis. Uſus iſte ſcripture diuine ꝓ-
prius eſt: ad ſingularẽ numerũ redigere: qđ pluraliter
videtur eſſe ꝓpoſitũ: ſcilicet qz mater eccleſia (ſicut ſe-
pe dictũ eſt) cũ ius plurimos beatos ↄtineat: ſancta vni-
tate letat. Deinde ꝑſcrutemur qđ velit dicere: Labo-
res fructuũ tuoꝝ: cum non de fructibus labores: ſed de
laboribus fructus ſine dubitatione naſcãtur. Sed la-
bores ſignificare voluit opa bona/que in hoc mundo
ita fiũt: vt epulũ ſuaue in futura retributione cõcedãt.
Mãducare eſt enim aliqua eſca refici: ⁊ de ipa ſatieta-
te gaudere. Iſti ergo labores qui ſunt bonoꝝ operum:
Matth.25. ꝑcipiunt illa reſurrectione: qñ auditũ fuerit. Uenite be
nedicti patris mei: ꝑcipite regnũ qđ vobis paratũ eſt
ab initio mũdi. Felix comeſtio que non ventre digerit:
ſed incõſumptibili perennitate ſeruat. Nam ⁊ animas
Pſ.33. habere pabulũ ſuum: pſalm⁹ alter oſtẽdit: dicens. Gu-
ſtate et videte qm̃ ſuauis eſt dñs. Et ne iſtud pabulum
carneum putares: addidit Beatus es. Nemo enim de
carnali comeſtione beat⁹ efficitur: niſi qui per ſpiritua-
lia dona ſaginat. Et ne iſtum beatũ mediocrem fructũ
crederes poſſidere: ſubiunxit Et bene tibi erit. Ubi be-
ne eſt/oĩa bona cõfluunt: et ad gaudiũ ſuauitatis addu
1.Corint.2. cunt. Significat eñi illa premia/que nec oculus vidit:
nec auris audiuit: nec in cor hominis aſcẽdit/que pre-
parauit de⁹ diligẽtibus ſe. [Uxor tua ſicut vitis abun
dans in lateribus domus tue. Filij tui ſicut nouelle oli
uarũ: in circuitu mẽſe tue]. Simili modo intellect⁹ ad
litterã: et hic quoq; vitandus eſt. Nã cum plures ſan-
ctiſſimos viros vxores ⁊ filios ꝓſpicias non habere: ⁊
iterũ ſceleratos hec oĩa poſſidere: quomõ in iſtã partẽ
beatitudinis applicabis: que ſubtracta plerũq; bonis
CLX et iniquis potius attributa cognoſcis? Uxor eñi dicta
eſt/quaſi vt ſoror. Quapropter vxorẽ hic beati viri ſa-
pientiã debemus accipere: ſicut Salomon dicit. Qui
voluerit ſapientiã ducere ſibi ſponſam. Et alibi. Ama
illam ⁊ amplexabit te: ⁊ circũda illã ⁊ ſaluabit te. Ipſa
ergo vxor eſt iuſtoꝝ: que caſto amplexu complectitur
maritũ. Uitis ꝓo mater eſt vuarũ: que dulcia vina ꝓ-
fundens/corda noſtra recreat. Sic ⁊ iſta vxor id eſt ſa
pientia: fructus inferẽs iocũdos ſuaui nos delectatio-
ne letificat. Domus autẽ nr̃a recte dicit ꝓpria cogi-
tatio: qñ in eadẽ deſixi/quaſi in qbuſdam edibus cõmo
ramur. Iſtius autẽ domus parietes/duo ſunt teſtamẽ
ta: in qbus mens ſancta velut qbuſdã lateribꝰ firmata
ſolidat. Seqtur Filij tui ſicut nouelle oliuarũ: in circui
tu menſe tue. De vxore ſapiẽtia merito dicũtur filij na
ti eſſe non filie. Per ſexum enim virilẽ plerũq; mentis
firmitas indicat. Siue qz hic ſexus nominatus vtrũq;
complectit: ſicut ⁊ alibi dicit. Beatus vir qui timet do Pſ.111.
minũ. Non enim ſolũ vir beatus eſt qui timet dñm: ſed
et mulier beata eſt que dñm timet. Ipſi ergo circũdãt
ſpiritualẽ menſam: hoc eſt altare dñi: qñ celeſti pane ſa
ginãtur. Sed ideo Tua: dictũ eſt: vt honor pontificis
clarius appareret. Sic enim de ipſis dicimus: Preſi-
det eccleſie ſue. Redi ad eccleſiam tuam: qđ verbũ in
vſu conſtat eſſe cunctoꝝ. Illud quoq; diſcutiendũ eſt:
qꝫ filios beatorũ oliuis nouellis comparare maluerit.
Ipſe enim ſunt viridiores ac fortiores: et ex oĩ parte fir
miſſime: fructũ quoq; copioſius inferentes: de quo fru
ctu ⁊ cibus conditur/⁊ lumen accendit: ⁊ feſſo corpori
ſubuenit. Nec putes incaſſum oliuam atq; vitẽ his cõ
parationibus fuiſſe ſociatã. Nam ille qui a latronibus Luc.10.
in euangelio vulneratus fuerat: infuſo vino ⁊ oleo legi
tur eſſe curatus: qm̃ hec duo vite noſtre myſtica preſi-
dia ſubminiſtrãt. In vino auſteritas iuſticie eſt in oleo
lenitas miſericordie. Illud ad vetus: iſtud ad nouũ po
teſt reſpicere teſtamẽtũ. Nã qđ vxori vitẽ: filijs ſimila-
uit oliuas: Parabole figura eſſe dinoſcitur: qm̃ res ſi- SCDE
bi genere diſſimiles cõparauit. [Ecce ſic benedicetur
† omnis homo: qui timet dñm]. Secuta eſt beati illi⁹ Al. non hꝫ.
qui timet dñm ꝑfecta ↄcluſio. Nam cũ dicit Sic bene-
dicet: ſignificat ſicut ſuperius ↄſtat expoſitũ. Sic eñi
meret benedici: qui ſuum timet auctorẽ: qui formidare
deſinit inania: qui caſto dñi timore completur. Et vide
ordinẽ dictorũ. Ait eñi prius Ecce ſic benedicet oĩs
homo. Et ne ſibi hanc benedictionẽ vſurparẽt ↄtuma
ces ac fatui: addidit Qui timet dñm. [Benedicat † te Al. tibi.
dñs ex ſyon: et videas † que bona † ſunt in hieruſalẽ: Al. non hꝫ.
oĩbus diebus vite tue]. Uenit ad ſcđm mẽbrũ: vbi pie-
tate ſanctiſſima illos poſtulat benedici: q ad omne bo-
num ſtudiũ dñi timore flãmant: vt agnoſcamus qꝫ ſit
timor iſte ꝓficuus/cui benedictio ſancta geminat. Di-
cit enim Benedicat te dñs ex ſyõ/id eſt dñs chriſtus q
in hoc monte hominibus apparere dignatus eſt: ⁊ pro
nobis ſui qualitate tanq̃ paſtori optimo ſemp aſcrib.t.
Syon enim (ſicut ſepe dictũ eſt) interpretat ſpecula- INTER.
tio. Sequit Et videas que bona ſunt in hieruſalẽ. Ne-
ceſſe nobis eſt iſta verba frequẽter exponere: qz poſiti
ſenſus ex ipſis maxime pendere noſcunt. Hieruſalẽ/
indicat viſio pacis. Pax hic inuiſibilis res eſt: que tũc
videbit qñ auctor eius chriſtus dñs beata mente cõſpi
citur. Optat ergo vt in hieruſalem videat cuncta que
bona ſunt. Aſpicit eñi illic ipſe dñs qui ⁊ ipſos intuen
tes eternos facit: ⁊ ſe iugi ꝑpetuitate demõſtrat. Hoc
ergo ꝓphetie ſpiritu ſanctis optatur qđ eis euenire co
gnoſcitur. Sed ne hoc crederes temporale: additũ eſt
Oĩbus diebus vite tue: vt ineffabili dono eternitatis
cumulus adderetur. [Et videas filios filiorũ tuorum

Al. pacem. ✝ pax ſup iſrael]. Adiecit ⁊ hūc verſum benedictionibus ſuis: vt ille qui hic timet dn̄m: videat in illa beatitudine filios filiorū ſuorū: qđ etiam et ſpadonibus accidere poſſe nō dubiū eſt. Filij ſunt (ſicut iam dictū eſt) q̄ ſpirituali doctrina generant̄. Sed minus gaudij fuerat filios acquiſiſſe ſpirituales: niſi etiā ⁊ ipſi qui docti ſunt alios filios generaſſe viderētur. Filios enim filiorū ſignificat nepotes: qđ vtiq̄ beatis viris contingere poteſt: qui p̄dicationibus ſanctis populos inſtruere conſuerūt. Et intuere q̄ inter ſumma gaudia memorat hoc videndū. Neceſſe eſt eñ vt acq̄ſit⁹ fidelis/ magnū gaudiū pariat acquirēti: q: magna inde p̄bat̄ mercede cumulādus. Ad qđ illud talentū reſpicit: qđ paterfamilias duplicatū letus inuenit. Sequit̄ ſentētia que beatitudinis illius culmen ſuauitatē q̄ declarat: vt ſupra illam beatā hieruſalē pax. i. dn̄s ſaluator inſideat: ⁊ cuncta beata faciat quecūq̄ maieſtatis ſue virtute cōplectitur. Hoc eſt qđ ſuperius dixit: Uideas q̄ bona ſunt in hieruſalē. Iſta eñ pax eſt/ quā omnis deſiderat deuotus: cui ſuſpirat/ cui gemit/ pro qua ipſam animam libenter effundit. Concluſio.

¶ Cognouimus in preſenti pſalmo que deū timētib⁹ ſint p̄miſſa: quos fruct⁹ recipiat q̄ dn̄m ſincera mente formidat. Studio ergo maximo dep̄cemur: vt iſtum timorē accipere mereamur/ q̄ non ad penā petit̄: ſed ad ſalutē: vnde talia proueniūt qualia nunq̄ de mūdi oblectatione naſcuntur. Decet eñ peti nimia ſupplicatione qđ ſummū eſt. Quapropter (vt dictū eſt) dn̄m iugiter expetamus: vt ipſius largitate mereamur ad talia munera peruenire. Nā qui peccatores oportune et importune p̄cipit ſupplicare: promiſit q̄ etiā ⁊ nos imeritos poſſit audire.

Explicit expoſitio in pſalmum. 127.

¶ Canticum graduum. Cxxviij.

Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea: dicat nunc iſrael. Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea: eteni non potuerūt michi. Supra dorſū meū fabricauerūt pctōres: p̄lōgauerūt iniq̄tatē ſuā. Dn̄s iuſtus cōcidet ceruices peccatorū: cōfundant̄ ⁊ cōuertant̄ retrorſum oēs q̄ oderūt ſyon. Fiant ſicut fenū tectorū: qđ priuſq̄ euellat̄ exaruit. De quo non implebit manū ſuā qui metet: ⁊ ſinū ſuū qui manipulos colliget. Et nō dixerunt qui preteribant benedictio domini ſup vos: benediximus vobis in nomine domini.

Gradus iſte decimus denario iam p̄mouet aſcēſu: terrena deſerēs ⁊ ſupnis ſe glorioſa vicinitate coniungens. Audiamus eum in illo poſitum dulcius canentē: qm̄ altitudo graduū pſalmorū nobis intelligēdorū p̄ſtat aſcēſum. Subijt quippe merito: q̄ ad dn̄i p̄rimat̄ aſpectum. Sed tamē hec oīa humilitas preſtat/ que dei famulos decenter exaltat. Uideamus quid ſit poſitū in hoc numero premiali: q: ipſe eſt denarius quē laborātibus in vinea ſua diues dominus pia largitate cōcedit. Docet enim propheta toleranter nos ſeculi moleſtias ſuſtinere: quando eccleſie crebras fuiſſe cōprobat paſſiones. Diuiſio.

Spiritu ſancto p̄pheta completus: in prima poſitione monet iſrael vt dicat quānta certamina et quales inſidias a ſuis pertulerit inimicis: ne quis fideliū de proprijs tribulationibus deſperare videretur. Secunda poſitione p̄phetie ſpiritu pertinacibus ⁊ inimicis eccleſie per quaſdā parabolas imprecatur: quod eis in iudicio futuro nouerateſſe venturum. Expoſitio.

Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: dicat nunc iſrael]. Admonet̄ iſrael/ id eſt eccleſia dei vt dicat expugnatā ſe ſepe a iuuētute. Sepe/ ſignificat frequentiā paſſionum. A iuuentute: primū tēpus etatis: quādo ab ipſis primordijs ſeuiſſimas cōtrarietates diabolo inſtigāte ſuſtinuit. Sic eñ alius pſalm⁹ ait. Iunior fui et ſenui ⁊ nō vidi iuſtū derelictū: nec ſemen eius egentē pane. Ps. 36. Neutro generi maſculinū genus adiunxit: qđ inter idiomata ſcripture diuine conſtat eſſe numerandū. Egentē pane: nō eñ vel puer/ vel adoleſcēs hoc viderat qđ dicebat. A iuuētute ergo ſignificat/ qm̄ a fratre p̄uerſo Abel iuſtus occiſus eſt. Pertulit quoq̄ tēporibus Loth: qm̄ multas iniq̄tates ſodomorū vir fidelis expertus eſt. Pertulit in Iob notiſſimas illas ⁊ creberrimas calamitates: qm̄ diaboli machinamenta/ glorioſe tolerātia paſſionis victa ceſſerūt. Pharaonē q̄n etiā populus dei acerba dominatione ſuſtinuit. Multi vero ſanctiſſimi tribulationibus ⁊ periculis appetiti: certamē atrociſſimū ſuſtinētes/ martyrij coronā p̄ſumme ta clade meruerūt. Ipius quoq̄ chriſti dn̄i paſſiōe expugnata eſt eccleſia/ qm̄ imprudētib⁹ viſa eſt dn̄m p̄dere: quē vite ſue predicauit auctorē: ſed īde poti⁹ creuit: vnde eā īfideles putabāt nichilominus inclinari. Nec illud vacat qđ ſequit̄ Dicat nūc iſrael: ſcilʒ in hoc ſeculo: qm̄ tēpus eſt penitētie vt inſtruant̄ reliq̄ fideles. Nā poſt reſurrectionē generalē: ſolas dn̄i laudes cantabit ſemp eccleſia. Iſtud eñ qđ poſitū eſt Dicat nunc iſrl̄ per tres verſus qui ſequūtur: vbiq̄ ſubaudiendum eſt. [Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: etenim nō potuerunt michi]. Et in. 5. pſalmo gradaliū ſuperiori factū eſt ſimile principium. Que figura dicit̄ Anaphora/ id eſt relatio eiuſdē verbi: p principia verſuū plurimorū. Nunc eñ intelligēda eſt ſenectus eccleſie: dicēte apoſtolo. Filioli nouiſſima hora eſt. Quicq̄d in fine mūdi geritur: ſenect⁹ aptiſſime nūcupat̄. 1. Joan. 2. Quapropter a iuuentute ſua bene ſe expugnatā dicit eccleſia: vt intelligas q: nunq̄ finita que ſemp expugnata eſt. Creſcit eñ p̄ſecutionib⁹ iprobořū/ ſuaq̄ ↄtritione grandeſcit. Nā ⁊ ſi videat̄ ſanctos viros in hac vita amittere: tñ eos future patrie p̄bat̄ acq̄rere: ⁊ ideo nō pōt finiri qm̄ illā detrimētis ſuis conſtat augeri. Nā ⁊ ſequentia ſic declarāt. Dicit autē Etenī nō potuerūt michi. Non potuiſſe ſibi p̄ualere dicit: quos ſe ſuperius expugnaſſe cōmemorat. Impfecta eſt eñ expugnatio que iterū ad certamen redit: nec victoria debet dici: poſtq̄ iterū cōſtat poſſe cōfligi. Qđ tamē coma ſequēs ꝓſus exponit. [Supra dorſum meū fabricauerūt pctōres: p̄lōgauerunt iniq̄tatē ſuā]. Conſuetudo eſt nequiſſima p̄ſidorū: vt qm̄ aliq̄d vniuerſo populo publice nequeūt imponere: occulte nitātur ſingulis aliq̄ ſuadere: vt vel paucos decipiāt qui eccleſiā dei nulla potuerūt p̄uerſitate ſubuertere. Fabricatū ꝓo ſupra dorſuʒ ſuū a peccatoribus eſſe teſtat̄: qui dolos facere a tali p̄te feſtināt: vt q̄ a facie videri poſſunt a tergo minime ſentiātur. Hinc ſupientius inimicorū grauiter formidat̄: cū dorſum nitunt̄ ſubita incurſione turbare. Et vt patiētie ſue robur

oſtēdat/ipſum certaminis gen⁹ exequit̄:qđ nōnunꝗ̄ et
a ſuperioribus plus timet̄. Et vt iterū ipſas ſurreptio-
nes momētaneas nō putares: ꝓlōgatas dicit inſidias
quas aſſidue hoſtes fidei armatis ſenſib⁹ ingerebant.
[Dñs iuſtus concidet ceruices pctōꝝ]. Cū ſit dñs pa
tiēs ⁊ magnanim⁹ ⁊ ſuſtinēs pctōres: de illis delinquē
tibus mauult itelligi: ꝙ ipſius miſericordia ad ſatiſfa-
ctionē deſiderāt redire ſalutarē. Ceruices autē/ꝓ ſupꝫ-
Exod.32. bia poſitas ſcriptura teſtat̄ dicens: Cerno ꝙ populus
hic dure ceruicis ſit. Et beatus ſtephanus in paſſione
Act.7. ſua:iudeos arguēs dicit. Dura ceruice ⁊ incircūciſi cor
dibus ⁊ auribus: vos ſemꝑ ſpiritui ſancto reſtitiſtis ſi-
cut et patres vr̄i. Iſtis ergo hec viciſſitudo reddit̄: vt
ceruices ꝗs ꝯtra dñm letaliter extulerunt: iugo ipſius
ſuaui ſalutari humilitate ſubdant̄. Qđ ſepe de pſecu-
torib⁹ factū eſſe meminim⁹: vt fierēt predicatores ſan-
ctiſſime religionis: ꝙ prius idola nefandiſſimis pſua-
Al. cōuertā ſionibus vēdicabāt. [Cōfundant̄ ⁊ † reuereant̄ oēs ꝙ
tur retrorſū oderūt ſyon]. Venit ad poſitionē ſcđam: vbi vſqꝫ ad fi
SCLIIIC nem pſalmi per figurā parabolen: ꝗbuſdā cōparatio-
nibus aduerſarijs obſtinatis ꝓdicit eſſe ventur̄ū: qđ eis
in dñi ꝯſtat euenire poſſe iudicio. Cōfundant̄/cū perfi
diā ſuam viderit in illa veritate damnari. Reuerentur
iudicantē/quē hic tēnendū eſſe putauerūt. Ipſi enim
oderūt ſyon/id eſt eccleſiā: qui incarnationē dñi iſanis
Al. tectoꝝ. mētibus reſpuerunt. [Fiāt ſicut fenum † edificioꝝ: qđ
Al. exaruit priuſꝗ̄ euellat̄ † areſcit]. Solēt edificia deſerta in ca-
cuminib⁹ ſuis caduca fena ꝓducere: que ante tp̄s colle
ctionis arefacta diſpereunt: qꝛ nulla firmiſſima radice
viguerunt. His peccatores obſtinati aptiſſima ſocie-
tate iungunt̄: qm̄ et hi frequenter diſpereunt anteꝗ̄ de
hac luce tollant̄. Naſcunt̄ eñ in cacuminibus ſupbie:
vbi nulla ſoliditate conſiſtūt. Nam ſi in cōualle lachry
marū germinarēt: fructus ſuos vſqꝫ ad maturitatē do-
Al. iplebit mino iuuāte ꝓducerēt. [De quo non † impleuit manū
Al. metet ſuā qui † metit: et ſinū ſuū qui manipulos † colligit].
Al. colliget In feni ſpecie pſeuerat: ⁊ ſicut ſuperius i alio pſalmo
de beatoꝝ fructibus dicit. Venientes autē venient in exul
tatione portātes manipulos ſuos: ita nūc de peccato-
ribus ꝓnunciat/nec manu/nec ſinu aliqđ ex eis a meſ-
ſorib⁹/id eſt ab angelis qui ad iudiciū dñi pplos ꝯgre
gabunt eſſe portandū: qm̄ illa meſſis ſpiritualis fuit ꝙ
fructū intulit: iſta ꝟo carnalis eſt: que nulla triticei mu
neris fecūditate letat̄: vt nec vnam manū repleat/nec
ſinum onerare preualeat. Talis eſt iſta meſſis/que in
dñico agro nō ſerit̄: ſed in pectoribus ſupboꝝ quaſi in
culminib⁹ caducis enaſcit̄. Nā quos fructus afferre po
tuit/que priuſꝗ̄ euelleretur exaruit? Nec illud vacat ꝙ
manū poſuit ⁊ ſinū. Manus ꝑtinet ad opationē/ſinus
ad conſcientiā. In maloꝝ quippe actib⁹: neutrū frugi
aliqđ potuit inueniri. [Et nō dixerūt qui pteribāt bene
dictio dñi ſup vos: benediximꝰ vobis in noie dñi]. Cō
ſuetudo inter hebreos erat/vt ſi agētes viā: laborātes
in aliquo agroꝝ ope repperiſſent/grata indulta benedi
Ruth.2. cerēt: ſicut in libro Ruth legitur. Dixitqꝫ Booz iuueni
meſſoribus qui preerat/dñs vobiſcū: qui reſpōderunt
ei: benedicat tibi dñs. De quo ritu magnific⁹ hic a con
trario ſenſus aſſumptus eſt: qm̄ ſceleratis inaniter ope
rātibus benedictio nulla preſtat̄. Pretereūtes autē ſi-
gnificat ſanctos viros: qui mūdi iſtius cōfuſa ⁊ ꝑturba
ta temnētes: ad ſeculi illius pacifica ⁊ quieta feſtināt:
vt reuera pterire videantur que dñi amore cōtemnūt.
Nam ſi iſtos ptereuntes velis tibi auctoritate firmari:
Exo.3. audi Moyſen. Tranſibo ⁊ videbo viſionē hanc. Et in
Ps.36. alio pſalmo ſuperius dictū eſt. Vidi impiū ſuperexaltatū
et eleuatū ſicut cedros libani: ⁊ tranſiui ⁊ ecce nō erat.
Vides hoc verbū/ſepe ſanctis mētib⁹ attributū. Sed
ne ipſa benedictio putaret̄ humanis viribus applican-
da: ſequitur Benediximꝰ vobis in noie dñi. Ipſa eſt eñ
firma et vera benedictio: que ſub dñi cōmemoratione
preſtat̄: a quo venit omne qđ expedit. Concluſio.

Reſpiciamus hūc pſalmū/ꝗſi duabus alis
euectū: decimū conſcēdiſſe
faſtigiū. Dextera quippe ala ipſius eſt: poſt pſecutiōes
multas eccleſie ſupboꝝ denūciata cōuerſio. Siniſtra
odientiū ſyon optata cōfuſio. Qđ ꝓpheta nō maledi-
cēdi ſtudio loquit̄: ſed future veritatis inſtictu: qm̄ lꝫ et
pro inimicis nr̄is precipiat̄ orandū: de obſtinatis tamē
ac perituris qđ veritas habebat expoſuit: nec tamē ſi-
ne fructu magne pietatis hec dicta ſunt. Multi eñ de
ꝓdicta pena ſe corrigunt: quando obſtinatis talia im-
minere cognoſcunt.

Explicit expoſitio in pſalmum.128.

Canticum graduum. CXXIX.

DE ꝓfundis clamaui ad te do
mine: dñe exaudi vocē meā.
Fiāt aures tue intendētes: in
vocē depcationis mee. Si ini
quitates obſeruaueris dñe:
dñe ꝗs ſuſtinebit? Quia apō
te ꝓpiciatio eſt: et ꝓpter legē tuā ſuſtinui te
dñe. Suſtinuit aīa mea in verbo eius: ſpera
uit anima mea in dño. A cuſtodia matutina
vſqꝫ ad noctem: ſperet iſrael in dño. Quia
apud dominū miſericordia: et copioſa apud
eum redemptio. Et ipſe redimet iſrael: ex
omnibus iniquitatibus eius.

NIſi cōſuetudo eccleſie ſollicita mēte recola
tur: poteſt queſtio nōnulla ſuboriri: cur i gra
du vndecimo collocatus propheta ſe penitē
tie ſatiſfactione proſternat. In tali enim cul-
mine cōſtitutus/⁊ euectus ad gloriā ſempiternā: trepi
dationē adhuc habere potuit non ruinā. Similis enim
ratio in.127. reddita eſt: cum timorē dñi per omnes gra
dus in hoc mundo ſanctis diximus conuenire ꝑſonis.
Dicit etiam eccleſia in.128. Sepe expugnauerūt me a
iuuentute mea. Et paulopoſt Supra dorſum meum fa
bricauerūt peccatores: multaſqꝫ calamitates aſcēdēs
populus iſte dinumerat quas adhuc ſuſtinebat in mū-
do: Ita et hic quicqđ in excelſum ꝓpheticus animus
tendit: amplius ſe pia humilitate proſternit: vt adhuc
mēte curuatus aſcēderit ſi preſumptionem de meritis
non haberet. Conſcius enim cōditionis humane: ad-
huc ſe humilius ꝗ̄ pridem ſubdiderat iclinauit: qꝛ ne-
mo poteſt effugere peccatum/qui in fragili probat̄ cor
pore cōſtitutus. Quādo enim non aut cogitatione de-
linquimus: aut verboꝝ ſupfluitate peccamus: aut im-
prouida actione delabimur? Una eſt ergo ſecuritas in
hoc ſeculo viuenti: iugiter piis precibus inclinari: vt
qui a culpa eſſe nō poſſumus liberi: per munera pieta-
tis mereamur abſolui. Diuiſio.

VIdens propheta plus mente ꝗ̄ corpore: ne
magnis delictoꝝ fluctibus obrueret̄: exor-
dio facto clamat ad dñm: vt de ꝓfundo pec
catorū liberetur: beniuolentiā boni iudicis
querēs de calamitatibus indicatis: quoniā
nullus pōt eſſe ſaluus niſi qui diuina clementia fuerit

abſolutus. Sequit̄ cōpendioſa cōcluſio/narrationē et
cetera ꝑtermittēs: qm̄ ſi oportune adhibeant̄ exornāt/
ſi incōgrue intromittātur horreſcunt. Secutus eſt er-
DOG go bonus magiſter vtile deuotiſq; cōpendium: cito ad
gratulationis gaudia venit/ vt agnoſcerent penitētes
quanta gratia ſuſcipiuntur: quibus tam velox medici-
na preſtatur.

Expoſitio.

ELY De profundis clamaui ad te dn̄e: dn̄e exau
di vocem meā]. Profundū eſt quaſi por-
ro fundū: cui⁹ ima omnino demerſa ſunt.
Hinc ad dn̄m propheta clamauit: vt faci
lius potuiſſet audiri. De iſto ꝓfundo glo
rioſas fudit lachrymas Petrus. De iſto publican⁹ pe-
ctora culpanda tundebat: qui ſic in altū venerat pecca
torū vt nec oculos leuaret ad celum. De iſto deniq; lo-
co Jonas tacitus vociferabat ad dn̄m: qui in vētre ce-
ti poſitus infernū viuus intrauerat. Cetus em̄ ꝓphete
oratoriū fuit/ naufrago portus/ inter vndas domus/ fe-
lix in deſperatione ſubſidiū. Non enim glutitus eſt in
eſcā, ſed in requiē poſſidendā: ⁊ miro nouitatis exem-
plo vēter ille ferinus reddidit pabulum illeſum: non ſo
lita iniuria decoctionis abſumptū: ſicut in libro ſuo ipe
teſtatur dicēs. Et precepit dn̄s piſci magno vt deglu-
Jone.2. tiret Jonā. Et erat Jonas in ventre piſcis tribus die-
bus ⁊ tribus noctibus ⁊c̄. vbi orationes quoq; ſuas ꝓ-
phetica veritate narrauit. O penitētia nimis ⁊ abſolu-
te glorioſa/ humiliatio que ne ſcit cadere: luctus qui cor
da letificat/ lachryme que animā rigant. Profundus
deniq; iſte neſcit inferos: qui trāſmittit ad celos. Qua-
propter virtutē ſancte orationis intende: qz tāto ſe cre
dit celerius audiendū: q̄ꝫ rum de imis penetralibus cla
mabat ad dn̄m. Deniq; ſic ſequit̄ Dn̄e exaudi orationē
meā. Ipſi ſunt enim altiſſimo viciniores: qui ſancte hu
militatis ſe viſceribus abdiderūt. Sic cum de profun-
do oraret/ ad altiſſimi redemptoris celeriter dona per-
Al. vocem uenit. [Fiant aures tue intendentes: in † orationē ſerui
deprecatio- tui]. Pulcherrima ſupplicatione placatū ſibi iudicē
nis mee. reddit: vt petitionibus ſuis clemētiſſimus preſtaretur
auditus. Sed cū ſit oculoꝝ intendere: hic auribus da-
tū eſt: ſcilicet qz virtus eius ⁊ nature potentia ſingula-
ris/ nec auribus audit/ nec pedibus ambulat: nec ocu-
lis videt/ nec ore guſtat/ nec naribus odorat̄: ſed incom
prehēſibili virtute opatur iſta que dicta ſunt. Nā cum
Joan.4. ſit deus ſpiritus: ſicut de ipſo legit̄. Spiritus eſt deus:
eternus/ omnipotēs/ penetrās ⁊ ꝯtinēs oīa que ab ipſo
creata ſunt: vbiq; plenus: vbiq; totus/ de ſe et ꝑ ſe co-
ruſcus: ex noſtra tn̄ cōſuetudine virtus qua videt ocu-
li dicuntur: virtus qua audit aures appellātur: virtus
qua ꝑficit manus vocant̄: ⁊ his ſimilia que per allego-
riam diuinis opationibus applicantur. Cū enim dicit
Serui tui: miſericordia boni iudicis cōmonetur: ne pa
tiatur abijcere quē ſe cognoſcit fideliter inuocare. [Si
iniq̄tates obſeruaueris dn̄e: dn̄e quis ſuſtinebit]? Ecce
iam ꝓfundus ille detectus eſt vnde clamabat ad dn̄m.
Iniquitatē em̄ vult intelligi omne peccatū qđ poteſt
aliqua prauitate cōmitti. Iniquū eſt em̄ qđ iuſtum nō
eſt. Et quis a tali cōplexione reddat̄ exceptus: niſi ſo-
lus ille qui iugiter potuit implere iuſticiam? Nā ⁊ ſan-
cti viri cū deuota ſe cōuerſatione tractare videant̄: ta-
men culpas ex toto declinare non poſſunt/ qm̄ et ocio-
ſus ſermo reatus eſt: et in craſtinū cogitare peccatum
eſt ſomnijs eludi/ incōgrua ſubito cogitatione cōple-
ri: ⁊ cetera huiuſcemodi. Uidens ergo ꝓpheta nullum
eſſe qui non aut cogitationibus ſuperfluis excedat/ aut
vacuo ſermone delinquat/ aut inanibus actibus occu

petur: territus clamat ad dn̄m iuſticie ipſius nō ſuffice
re genus humanū niſi miſericordie ſue ꝑſtet auxiliū.
Quis ſuſtinebit? Quaſi pōdus immēſum/ quaſi molē
intolerabilē/ quaſi flāmā ꝯſumptibilē. Merito em̄ iuſti
ciam dn̄i ſibi importabilē dicebat: qui actuū ſuoꝝ con-
ſideratione eius iudicia formidabat. Que figura gre-
ce dicit̄ Diaporeſis: latine dubitatio: cū habemus am- SLDE
biguū ſi poſſit inueniri qđ queritur. [Quia apud te ꝓ-
piciatio eſt: ⁊ ꝓpter legē tuā ſuſtinui te dn̄e]. Territus
aūt iuſticia dn̄i ꝑ quam penas nulli fas eſt euadere: ad
patronā miſericordiā cōuolauit. Non eſt enim in nr̄is
actib⁹ vt mereamur abſolui: ſed ipſius ꝓpiciationis eſt
vt ꝯfitentē reū liberare dignet̄. Sed ſi nomē iſtud dili
gentius ꝑſcruteris ꝓpiciatio fuit: qm̄ pretereunti mun
do de⁹ filij ſui incarnatiōe ſubuenit: vt humanū genus
abſolueret qđ erat peccatis nectētib⁹ obligatū. Seq-
tur Et ꝓpter legē tuam ſuſtinui te dn̄e. Propiciationi
lex videt̄ eſſe ꝯtraria: qz lex peccatū detegit/ reum deſi
gnat/ totūq; ſibi hominē reddit obnoxiū: ſicut apls di
cit. Peccatū aūt non cognoui niſi ꝑ legē. Nā concupi- Roma.7.
ſcentiā neſciebā: niſi lex diceret Non cōcupiſces. Sed
illā legē hic debem⁹ aduertere/ id eſt euāgelicā iuſſio-
nē que dicit: Inuicē onera vr̄a portate: ⁊ ſic adimplebi Gal.6.
tis legē chriſti. Hec eſt ergo lex quā ſe ꝓpheta comme-
morat ſuſtinere: per quā ſe iure credebat eſſe ſaluandū.
Nā ⁊ ipſum qđ dicit Suſtinui: indicat charitatem que
totū ſuſtinet/ totum patit̄: ⁊ ſpem ſuā deſiderāter expe
ctat. Hec ſalutariter inflāmat corda fideliū: hec ꝑfe-
ctos efficit vtiq; chriſtianos. [Suſtinuit anima mea
in † verbū tuū: ſperauit anima mea in dn̄o]. Repetitio Al. verbo
iſta ſuperioris ſenſus explanatio eſt: vt in anteriore ver eius.
ſu legem noui teſtamēti dictā fuiſſe cognoſceres: qm̄ et
ipſum verbū/ id eſt dei filiū hic poſitū euidenter agno-
ſceres. Suſtinuit ergo verbū: qz incarnationē dn̄i cre-
debat eſſe vēturā. Nemo em̄ ſuſtinet/ niſi q̄ ꝓmiſſuꝫ cu
pit accipere. Et ne hoc verbū tranſitoriū aliquē puta-
res eſſe ſermonē: addidit Sperauit anima mea in do-
mino. Uerbū enim dei omnipotēs eſt filius: de quo ſcri
ptum eſt. In principio erat verbū/ et verbū erat apud Joan.1.
deum: ⁊ deus erat verbum: hoc erat in principio apud
deum: qđ vltimis tēporibus de Maria virgine incar-
nationem ſumens: propter interitum generis humani
auferendum naſci dignatum eſt. [A cuſtodia matuti-
na vſq; ad noctē: ſperet iſrael in domino. Quia apud
dn̄m miſericordia: et copioſa apud eum redēptio]. Ex
plicitis ſub omni decore principijs: ad ꝯcluſionē pſal-
mi letiſſimus venit. Nā ſecurus de ſuis delictis reddi-
tus: iam populis ꝑdicat vt ꝑ vniuerſaꝫ vitā in dn̄o chri
ſto debeat ſperare qui eccleſie ſue moleſtiſſimas paſ-
ſiones in eterna pōt gaudia cōmutare. Cuſtodia matu
tina/ eſt manifeſtatio illa dn̄i ſaluatoris: quādo ſepul-
chrum cuſtodiētibus iudeis reſumpti corporis verita-
te ſurrexit. Noctē vero ſignificat huius ſeculi terminū:
vt vſq; ad mundi finē in ſpe dn̄i debeat vniuerſalis ec
cleſia ꝑdurare. Sed dum hoc iſraeli generaliter dicit̄:
vnuſquiſq; fideliſſimus de fine proprio cōmonetur. Et
conſidera: qz dixit A cuſtodia: vt ab aduentu dn̄i eius
manifeſtato noīe amplius debeat obediri. Sequitur
Quia apud dn̄m miſericordia: ⁊ copioſa apud eū redē
ptio. Reddita eſt cauſa mirabilis: qre iſrael debuiſſet
ſperare in dn̄o: qz in eius manu miſericordia eſt que po
teſt ex ꝑuerſo iuſtū facere: ex imbecillo imortalē: ex car-
neo q; angelis ſimilē. Hoc eſt ille de nobis ꝯſueuit oſtē-
dere: ad qđ humana natura ꝑ ſe non pōt ꝑuenire. Ad-
didit etiā Copioſa redēptio: vt precioſus ille ſanguis

201

tanta fuerit vbertate ditiſſimus: quaten⁹ totius mundi peccata redimeret: et velut quodā diluuio ſalutari orbē terrarū a ſuis ſordibus expiaret. Verſus autem duos ideo in imo poſuimus: quia ſic ſibi copulati ſunt vt mutua coniunctione declarent. [Et ipſe redimet iſrael: ex oībus iniqtatib⁹ eius]. Ille quē ſupius dixerat miſericordē atq₃ copioſū: hic iam qd ſit factur⁹ oſtēdit. Redimet itaq₃ iſrael ſanguine p̄cioſo. Sanguis qui purificat non cruētat/qui nō maculat ſed emundat: ſicut Jo-

Joan.1. hānes apl's dicit. Sāguis ieſu xp̄i mūdat nos ab omi delicto. Sed cū dicit Ipſe redimet: nullā poſſibilitatē in homine vt euadere potuiſſet oſtēdit. Ipſe ſunt iniqtates quas ſupius nolebat intēdū: qm̄ ſi ille fuiſſent reſpecte/redimi nulla tenus iſte potuiſſ₃. Siue (vt quidā dicere voluerūt) redemptio iſrael tēpus illud ſignificatur: qn̄ in fine ſeculi Helia cōſpecto: iudeoꝝ creditura

Malach.4. eſt multitudo: ſicut et Malachias ꝓpheta cōmemorat dicēs. Et ego mitto vobis Heliam ꝓphetā: anteq₃ veniat dies dn̄i magn⁹ et p̄clarus. Sed qd iſtis ꝓderit cū alter euaſerit/qn̄ grauī⁹ torquebit qui ſolus reus correctis poſteris inuenit: Multo melius ſi p̄cederēt fide: q̄ p̄lati ſunt tempore.

Concluſio.

De profundo quidē pſalmus iſte fecit initiū: ſed ad altitudinē magnā velut ſol ꝓuectus aſcēdit/vt agnoſcamus quā vtilitatem habeat penitētia: que in tali culmine cognoſcit collocata. Et ideo cōſideremus q̄ noxia ſit ſupbia: cui nō deſinit frequēs obuiare medicina. Violēto morbo non vnū medicamen apponit: ſed cōtra eum multiplici curioſitate tractat. Nā et illa arbor ſeptius ſecuribus ceditur: que p auras tenues magna libertate luxuriat. Hoc enim malū ſupbie/ſexta penitētie bipēne ꝑcuſſum eſt: et nutātia ramoꝝ mēbra tremuerūt. Sed in ſubſequēti ſeptima ſic cōſciditur: vt in terrā ꝓtinus eliſa frangatur. Redeo ad illos/qui penitentiā agere in vite ſue fine faſtidiunt. Ecce nuſq₃ legis eſſe ꝓhibitū qđ a perditis hominibus dicit negligendū: imo ſemper cōmonemur vt nunq₃ ab ea/deſidia facīēte ceſſemus. Horreamus ergo ſupbiam/que angelū de gratia ſupne ſuauitatis eiecit: Amemus humilitatē que ad celos fideles extulit: velociter confiteamur qđ male facimus: ne poſſimus incurrere quod meremur.

Explicit expoſitio in pſalmum.129.

Canticum graduum. CXXX.

Domine nō eſt exaltatum cor meū: neq₃ elati ſunt ocli mei. Neq₃ ambulaui in magnis: neq₃ in mirabilibus ſup me. Si nō humiliter ſentiebam. ſed exaltaui animā meā. Sicut ablactatus eſt ſup matrē ſuā: ita retributio in animā meā. Speret iſrael in domino: ex hoc nunc et vſq₃ in ſeculum.

Olliciti ſenſus agricole/ dū curuis aratris campoꝝ pinguiū denſa proſciderit: cultiſq₃ aruis ſemina fecunda cōmiſerit/arboreum culmen ſolatorijs cātibus letus aſcēdit: ex ille iumentis ſuis frondea pabula ramoꝝ de ſecatiōibus ſubminiſtrat: vt que labor aſſidue ſeminationis addixerat/copioſa comeſtione reficiat. Sic ꝓpheta penitētie laboribus peractis ſpiritualiū graduū aſcenſione ſubuectus: ſuauia canticorum nobis alimēta tranſmittit. Totus enim hic pſalmus de māſuetudine atq₃ humilitate cantat: eoq₃ fit vt quos labor p̄miſſe confeſſionis afflixerat/glorioſe deuotionis dulcedo reficiat. Suſcipiamus itaq₃ trāſmiſſum cibum: et tanti muneris dona guſtemus/atq₃ vtinā boues ſimus qui agrū dn̄i nr̄i ſulcis regularibus exaremus. Memento autē q̄ tot⁹ hic pſalmus (vt diximus) ad ſupbiā ꝑtinet deſtruendā: et humilitatē modis oīb⁹ edificandā: ſicut et dn̄s in euāgelio dicit. Ois qui ſe exaltat humiliabit: et q̄ ſe humiliat exaltabit. Que ſentētia rerū ſummas vtraſq₃ cōplectit. In ſupbia eīn deſignat diabolum: in humilitate ꝓ dn̄m chriſtū. Ita ſub breuitate dictoꝝ et quid deſiderare debeāt homines: et qd eos refugere cōpetat/euidenter inſinuat. Luc.14.

Diuiſio.

Rimo ordine ꝓpheta exēplo ſuo humilitatē et māſuetudinē docēs populū vtriq₃ chriſtianū penā ſibi grauiſſimā ponit: ſi mādata dn̄i nō cū ſumma humilitate ſuſceperit. Scđo: cōuerſus hortat iſrael vt iugiter ſperet in dn̄o: quaten⁹ tali ſpe roborata cunctas aduerſitates ſeculi tolerate preualeat.

Expoſitio.

Omine nō eſt exaltatū cor meum: neq₃ elati ſunt oculi mei. Neq₃ ambulaui in magnis: neq₃ in mirabilibus ſup me]. Taliter hic hypotheticus ſyllogiſmus enaſcit. Si non eſt exaltatū cor meū: neq₃ elati ſunt oculi mei: a ſupbia ſcilicet reddor alien⁹. Attamē nō eſt exaltatum cor meū: neq₃ elati ſunt oculi mei: a ſupbia igit reddor alien⁹. Nūc reliqua ꝑſcrutemur. Pſalmus hic humilitatē qdē predicat/tēperantiā docet/patientiā monet. Sed cū ꝓpheta negat vicioſa: cōfitet oīno laudanda. Que figura dr Anaſtrophe: qn̄ reſpuēdo ꝯtrariā partē illa vult itelligi/que monita diuina iuſſerūt. Dicit ei nō exaltatū cor ſuū: qđ factū eſt a pharaone qn̄ preſumēs in numeroſitate gētis ſue: hebreos deuotiſſimos p moyſen totiēs ꝓhibit⁹/crudeliter affligebat. Sequit Neq₃ elati ſunt oculi mei. Elati ſunt oculi diuitis ill⁹ q̄ in euāgelio legit. horrea ſua prius cogitaſſe deſtruere: et ad copiā cōgregandā ingētia fabricare voluiſſe. addidit Neq₃ ambulaui in magnis. Ambulauit in magnis pilat⁹: qui dixit dn̄o ſaluatori. Ne ſcis q̄ poteſtatē habeo dimittēdi te: et poteſtatē habeo crucifigēdi te: Ad poſtremū ſubiunxit ad cumulū: Neq₃ in mirabilib⁹ ſup me. Ambulauit ſymō magus in mirabilibus ſup ſe: qn̄ ſpm̄ ſanctū ab apl'is chriſti pecunia credidit eſſe redimendū: vt precio mercaret qđ ei⁹ merita nō habebāt. Sic dū talia negat/illa dātur itelligi que dn̄o iuuāte faciebat. Deniq₃ ita ſentiendū ſequēs ꝟſus oſtēdit. [Si nō humiliter ſentiebā: ſed exaltaui animā meā. Sicut ablactatus † ſup matrē ſuam: ita † retribues in aīam meā]. Nimis cōpetēter edictū eſt: Si nō humiliter ſentiebā: q̄ ſummū ſapiētie gen⁹ eſt nō p elationē ſibi aliqd perſuadere: ſed deuoto aīo ſentire qđ expedit. Monet ergo ſcripturas diuinas ſimplici ac puro corde ſe fuiſſe meditatū: nō vt arriani/manichei/donatiſte fecerunt: et ceteri q̄ a ꝟa religione diuiſi ſunt. Illi eīn ſi humiliter ſentire voluiſſent/ſuā nō eligerēt defendere prauitatē: ſed ad doctores veriſſimos et ſcītiſſimos veniētes/fidei recte itelligētiā ꝑcipere meruiſſent. Iſte ḡ ſe dicit hūiliter ſenſiſſe: queadmodū monet apl's. Noli altū ſapere ſed time. Et alibi in pſalmo. Nō habitabit in medio domus mee q̄ facit ſupbiā. Iterūq₃ ꝯtra hoc viciū orās dn̄i depoſcit auxiliū dicens. Nō veniat michi pes ſupbie. Sequit Sed exaltaui aīam meā. Hic ne-

Joan.19. Luc.12. Syl. Schē. Al. eſt Al. retributio. Roma.11. Pš.100. Pš.35.

gat exaltatā aīam ſuam/id eſt in ſupbie culmē erectā:
vbi aſcēdere rumoſum eſt:ꝓmouere periculū. Nā ſan-
cti viri exaltāt aīas ſuas:qn̄ eas cōtēdunt ad diuinas
ꝓdicationes erigere. Queadmodū eñ aut de ſctā trini
tate poſſum⁹ aliqd itelligere:aut ſalubriter de beata in-
carnatiōe ſentire:niſi cum magna humilitate aīam no-
ſtrā leuem⁹ ad dñm: Nā licere aīam ad ſupna ſe tēdere:
Ps.24. eſtis/eſt alius pſalmus vbi dictū eſt: Ad te leuaui aīam
meā. In illis eñ rebus aīam leuari fas eſt:vñ viuat/vñ
floreat/vñ celeſti pane paſcat. In iſtis aūt expoſitioni-
bus praue ⁊ ifelici doctrina turgētib⁹ exaltari nō de-
cet aīam:vbi mortē reperit/ifernū ſubit/⁊ eterna ifelici
tate damnat. Adiecit decorā nimis ⁊ ſubtiliſſimā com
parationē:vt ita ſe dñm deſideraſſe dicat: Sicut abla-
ctat⁹ ſup matrē ſuā. Cōſuetudo eſt eñ puuli quotiens
ad alios cibos etate creſcente ꝑparat:lac illi q̄ ſolebat
veſci a pia mr̄e denegari:quatenus ad ſolidiores cibos
trāſeat/ne ei⁹ ſubſtātia in teneritudine quadam relicta
molleſcat. Sed tunc qua puritate/quo deſiderio/qua
gr̄a matrē querit: vt aio ipſius ad lamēta pmoto eius
pene doleat amiſſio. Hoc deſideriū/hoc votum ꝓpħa
ſibi cōparās oſtēdit quāta ſpes:quāta ſimplicitas:quā
tus debeat eſſe ardor in dño. Ablactati eñ dicunt qui
ſunt a lacte ꝓhibiti. Et merito talis facta eſt cōparatio:
qr ſicut infantes vbera mr̄na ſugūt:ita fideles paruuli
ſcripture diuine ſimplicitate nutriunt: donec ꝑparent
1.Corint.3. ad ſolidū cibū:dicente aplō. Nō potui loq̄ vobis quaſi
ſpūalibus:ſed q̄ſi carnalibus tanq̄ paruulis in chriſto
lac vobis potū dedi non eſcam. Nec vacat qd̕ addidit
Sup matrē ſuā:dū adhuc teneri ſunt ⁊ ſup vbera ma-
terna portant. Ipſis eñ grauior eſt ꝯſuetudo ſubtra-
cti cibi:qr ſe eſcis alijs neſciunt cōſolari. Addidit Ita
retribues in animā meā. More dictū eſt humanitatis.
Ipſi eñ nobis ponim⁹ penā:qn̄ de aliq̄ cauſa iuſta cō-
Ps.7. fidim⁹:ſicut ⁊ in.7.pſalmo dictū eſt. Dñe deus me⁹ ſi
feci iſtud:ſi eſt iniqtas in manibus meis:ſi reddidi retri
buētibus michi mala:decidā merito ab inimicis meis
inanis. Sed hinc ordo nobis ꝟboꝝ faciēdus eſt:vt ver
ſus hui⁹ decarminata cōtextio:ipſa ſe magis exponere
videat. Si nō humiliter ſentiebā/ſicut ablactatus ſup
matrē ſuā:ſed exaltaui aīam meā. Sequit cōpēſatiua
cōditio: Ita retribues in aīam meā. Ita/dū dicit illud
ſignificat:vt ſi ego te ꝑſumpſi ꝯtemnere/tu me merito
videaris abiicere. Siue ſic forſitā accipi debet:vt pſal
mus iſte ꝯtra illos videat eſſe ꝓlatus:qui in aliqb⁹ tri-
bulationibus atq̄ aduerſitatibus ꝯſtituti/ impatiēter
agūt:⁊ nolūt remedia ſuſtinere diuia. Cōtra hec itaq̄
dicit humilis ⁊ fidelis:qr differebat audiri cor ſuum in
cōtemptū minime ꝓſiliſſe:neq̄ ſuos elatos oculos eli
cit/qr maxime paruuli hoc faciūt:qui parētes ſuos cō
tēnere furioſa voluntate ꝑſumūt. Nā ⁊ ipſa cōparatio
poſita in malo pōt accipi:qm̄ ablactatus ifans ſup ma
trē exaltat aīam ſuā:qn̄ mām̄illas eius manib⁹ lacera-
re ꝑſumit:⁊ vagitibus atq̄ fletib⁹ agit vt eius indigna
tio poſſit agnoſci. Deide ſequit penalis illa cōditio:vt
ſi fecit ea q̄ ſuperius dixit/a dño proiciat:quēadmodū
ablactat⁹ infans mr̄nis vberib⁹ ꝓbat excludi. Nam vt
hunc pſalmū ad ꝟtutē patiētie atq̄ humilitatis(vt di
ctū eſt)intelligam⁹ eſſe ꝓlatū:ſubiecit Speret iſrael in
dño:ex hoc nūc ⁊ vſq̄ in ſeculū:ne ꝑceps de ſpatio nr̄a
ablactatis ifantib⁹ merito cōparata videat. [Speret
iſrael in dño:ex hoc nunc ⁊ vſq̄ in ſeculū]. Poſtq̄ hu-
militatē ⁊ māſuetudinē ſequendā cōpetenter edocuit:
tanq̄ bonus magiſter ſcda pte cōuerſus vnūquēq̄ fi-
deliū monet vt ꝯfidētiā ſuā ponat ſemp in dño:et in ea
cūctis ſeculis ꝑſeueret. In hoc eñ mūdo iſ ſperare:ſi
lic autē deſiderata ꝑmia cōtueri. Nā ſeculū īterdū mū
dū iſtū ſignificat:interdū regnū illud dñi qd̕ credimus
eſſe vēturū. Dicit eñ Ex hoc nūc/id eſt a preſenti tpe
vſq̄ ad eternitatē futurā:cū vnū ſclm erit ⁊ viciſſitudo
tēporū in vnitatē ꝑpetuā feliciter immutat. Sic textū
pſalmi compendioſo fine cōcluſit:vt ſancte humilitati
cōueniret ⁊ ipſa breuitas dictionis. Concluſio.

Mirabilis eſt nimis humilitas/que culmine cōmendat excelſo. Nā ſi aliqs he
remita cellule ſue vacās talia diceret:magna tñ patiē-
tie laude fulgeret. Hoc purpurat⁹/hoc ꝓphetarū dice
bat eximius:vt ſtudioſius refugeret ſupbiā:q̄to am-
plius honoꝝ claritate radiabat. Sꝫ qd a nobis exigit:
ſi ab illo talia pēdebant? Preſta dñe humilitatē regio
ꝓphe patientiā: qm̄ in quacūq̄ ꝑſona iſta ſūe tua ſunt
premia. Non eñ hoc paſſim humana volūtate ſumit:
ſed miſericordie tue largitate preſtat. Que ideo maxi-
me inter virtutes eximias honorata cōſurgit:qm̄ eā di
gnatio tue maieſtatis aſſumpſit. Denique cōſideremus
q̄tum honorata ſit humilitas que ſupbie contraria in
duodecimo gradu noſcit collocata. Illa enim demer-
git in tartarum:hec perducit ad celum.

Explicit expoſitio in pſalmum.130.

Canticum graduum. Cxxxi.

Memēto dñe dauid: ⁊ oīs mā-
ſuetudinis ei⁹. Sicut iurauit
dño: votū vouit deo iacob.
Si introiero in tabernaculū
domus mee:ſi aſcēdero in le-
ctū ſtrati mei. Si dedero ſō-
num oculis meis:⁊ palpebris meis dormita
tionē. Et requiē tēporibus meis donec inue
niā locū dño: tabernaculū deo iacob. Ecce
audiuimus eā in effrata:iuenimus eā in cā-
pis ſylue. Introibim⁹ i tabernaculū ei⁹:ado
rabimus in loco vbi ſteterūt pedes ei⁹. Sur
ge dñe in requiē tuā: tu ⁊ arca ſctificationis
tue. Sacerdotes tui iduant iuſticiā: ⁊ ſancti
tui exultēt. Propter dauid ſeruū tuum:non
auertas faciē chriſti tui. Iurauit dñs dauid
veritatē ⁊ nō fruſtrabit eū:de fructu vētris
tui ponā ſup ſedē tuā. Si cuſtodierit filij tui
teſtamentū meū: ⁊ teſtimonia mea hec que
docebo eos. Et filij eoꝝ vſq̄ in ſeculū: ſede-
būt ſup ſedē tuā. Qm̄ elegit dñs ſyō: elegit
eā in habitationē ſibi. Hec requies mea i ſe-
culū ſcli:hic habitabo qm̄ elegi eā. Viduā
ei⁹ benedicēs benedicā:pauperes eius ſatu
rabo panib⁹. Sacerdotes ei⁹ iduā ſalutari:
et ſancti ei⁹ exultatiōe exultabūt. Illuc ꝓdu
cam cornu dauid: paraui lucernam chriſto
meo. Inimicos eius induam cōfuſione: ſup
ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea.

Cum prophetā oīa cantica graduū ad ꝓne-
ctū ſpei celſioris erexerit:illud tñ cū oīmo-
dis eleuauit: qr incarnationis dñice ſacra-
mēta deſcribit. Dignū enim fuerat/ vt poſt

duodenariũ apl'oꝝ numerũ tanq̃ caput omniũ ipe ter-
tiuſdecimus aduenires/quẽ nõ arbitror pſone pphete
de poſſe cõgruere:q2 gloria tãti pſalmi niſi dño chriſto
rationabiliter alteri nõ põt applicari. Nec eñ ille hu-
milis qui hactenus clamauerat de pfundis: ſubito ſe
in tantã laudẽ potuiſſet erigere vt humanũ modũ vi-
derel excedere. Quapropter dauid ille deſiderabilis/
ille manu fortis:hic a nobis intelligendus eſt:in quo et
humilitas aſſumpte incarnationis conuenit: et omni-
potentia deitatis excellit. Diuiſio.

Dum frequẽter ppheta in pſalmis de incar
natione dñi fuerit locutus:in hoc maxime
gradu tñ myſterium euidenter edicit/vt
merito valuiſſet ad gloriã pfectionis aſcẽ
dere:qui humani generis ſalutẽ non deſi
nit indicare. Prima igit narratione dñi chriſti ꝟba re-
fert:qbus pri ſuo cognoſcit pmiſiſſe/requiẽ ſe nullate-
nus ſumere:niſi ꝟe religionis affectũ humanis pecto-
ribus īfudiſſet. Scda narratione dicit eſſe cognitũ: qd
veraciter fuerat a dño ſaluatore pollicitũ: preces ſuas
adijciẽs:vt cito aduentũ ſalutarẽ prebeat/q adhuc vẽ-
turi tpis dilatione pẽdebat. Tertia parte pmiſſionem
que illi a pre facta fuerat phibet eſſe cõplendã: vt fru-
ctus vteri virginalis thronũ ſedeat dñationis eternũ:
quaten⁹ eccleſiã eius benedicat/paupes paſcat/ſacer-
dotes glorificet/ꝛ poteſtatẽ eius pducat/inimicos in-
duat ꝯfuſione:ſuper eum floreat ſanctificatio eterna in
ſficie. Que propter hunc pſalmũ intẽtis animis audia
mus. Eſt enim ſenſibus profundus: ꝛ verboꝝ ipſoꝝ ſi-
gnificatione copioſus. Expoſitio.

Memento dñe dauid: ꝛ oĩs manſuetudinis
eius]. Uſus eſt pphete: frequẽter per hu
manas ꝯſuetudines dño ſupplicare. Me-
mẽto eñ illi dicit:qui nichil aliqñ potuit
obliuiſci. Non eñ vt ad memoriã redeat
diuinitas cõmonet:ante quẽ oĩe pſens eſt preteritũ ꝛ.
futurũ. Dauid aũt ſignificat dñs chriſtus:qui p carnis
ſemen de creature ſue deſcẽdit origine. Sic eñ auorũ
proauorũq ſuoꝝ/filiũ fuiſſe declarem⁹. Nã ieſum chri
Hiere.30. ſtum Dauid dici teſtis eſt hieremias cũ ait. Et dauid
Ibidẽ.23. regẽ ipſoꝝ ſuſcitabo illis. Et iterũ Suſcitabo illis da-
uid regẽ orientẽ iuſtũ ꝛc. Itẽ Iſaias: Et excitabo ſup
eos paſtorẽ vnũ altũ: ꝛ paſcet eos ſeruus me⁹ Dauid:
et erit his paſtor: ꝛ ego ero illis in deum:et dauid prin-
cepe in medio eoꝝ. Unde cõſtat nõ eſſe dictum de da-
uid filio Ieſſe/qñ iſti pphete lõgo tpe poſt ipſum fuiſ-
ſe declarant:et pphetia ipſoꝝ dicere cognoſcit de futu
ro. Deinde potuit dicere Memẽto mei:ſed vt alterum
ſignificaret dixit: Memento dñe dauid. Quapropter
cõfidenter debet accipi:qd tãtis teſtimonijs cognoſci
tur approbari. Nã qd ſequit Et oĩs mãſuetudinis ei⁹:
immẽſe patiẽtie virtus oſtendit:de quo idẽ Iſaias di-
Iſa.53. cit. Sicut ouis ad occiſionẽ duct⁹ eſt: ꝛ ſicut agnus co
rã tondente ſe:ſic nõ aperuit os ſuũ. Hoc certe quomo
do poterat de ſe ppheta dicere: cũ ſe meminiſſet Uri
iam etheũ ppter vxorẽ ei⁹ crudeliter occidiſſe?Uñ ꝛ pe
nitẽtie ipſius glorioſum extat exẽpluz. [Sicut iurauit
dño:votum vouit deo iacob]. Iurauit de chriſto dño
dicit: cuius ſacramentũ eſt firma pmiſſio. Nam ꝛ ipſa
ETY ꝟbi Etymologia (ſicut iã dictũ eſt) ſignificat iure ora-
uit/id eſt veraciter firmeq pmiſit:tunc ſcilicet qñ Pe-
Ioan.18. tro carnaliter ſapiẽti:ipſe dñs ait. Reconde gladiũ tuũ
in locũ ſuũ:calicẽ quẽ dedit michi pr non bibã illum?
Et iteꝝ ne a ſuo pposito videret excedere:alio loco pe
Matth.16. tro dixit:Uade retro me ſathanas/ſcandalũ michi es.

Sed ne minorẽ putes quem iuraſſe cognoſcis:audi de
ipſo patre. Iurauit dñs ꝛ nõ penitebit eum. Et iurauit Pſ.109.
dñs ad abraã. Et hoc ipſum de pre dicit infert⁹: Iurauit
dñs dauid veritatẽ. Nã ꝛ illud qd ait Iurauit dñs:oſtẽ
dit alterã non ſuã intelligi debere pſonã. Uotũ itaq fi
lij fuit/vt pprie incarnationis aduẽtu reconciliaret pri
genus humanũ:qd petis faciẽtib⁹ reddebat infenſum:
Qd tñ votũ/nõ eſt a pre diuiſum. Oĩa eñ que vult pr
vult filius/vult ꝛ ſpũs ſctũs:qm vna natura/vna pote
ſtas/vna cognoſcit et volũtas. Qd ſit tñ iſtud votum:
ſubter exponit. [Si introiero in tabernaculum domus
mee:ſi aſcendero in lectũ † ſtratus mei]. In hoc verſu Al. ſtrati.
et duob⁹ alijs q ſequunt (pph͠a referẽte) verba itelligẽ
da ſunt dñi chriſti a pte humanitatis ei⁹. Negat eñ et
tabernaculũ ſe itroire: ꝛ ſtratũ lecti ꝯſcẽdere/donec il-
la que pri pmiſit cognoſcat implere. Tabernaculũ di-
cit (niſi fallor) celeſte habitationẽ:vbi poſt reſurrectio-
nẽ ſuã cũ aſſumpta carne videẽtib⁹ aſcẽdit a pl'is:quã ſe
ante ingreſſurũ eſſe nõ phibet/q͠z dño pri repiat religio
ſoꝝ pectoꝝ locũ. Ideo eñ addidit Dom⁹ mee:vt cele-
ſtem ſignificaret habitationẽ:ſicut alio loco dicit: Ce- Iſa.66.
lũ michi ſedes eſt. terra aũt ſcabellũ pedũ meoꝝ. Seq
tur Si aſcẽdero in lectũ ſtratus mei. More ſuo res ce-
leſtes p humanas cõſuetudines dinoſcit indicare. Le-
ctus eñ nr ſtratus:quietẽ nobis ꝯfert ꝛ finẽ laboꝝ. Uñ
lect⁹ ipſius.i.requies:cõſummatio intelligẽda eſt beatiſſi
me paſſionis. Nã ꝛ ipm qd dicit Si aſcẽdero: ſignifi-
cat aſcẽſionẽ:qñ aſcẽdit in celos ꝛ ſedit ad dexterã pa
tris. Tunc eñ iurationis/id eſt pmiſſionis ipſius vo-
ta cõpleta ſunt:qd et ipſe in paſſione ſua dicit cũ aceto
potatus eſt. Cõſummatũ eſt:et inclinato capite emiſit Ioan.19.
ſpm. [Si dedero ſomnũ oculis meis: ꝛ palpebris meis
dormitationẽ. † Aut requiẽ tẽporib⁹ meis]. Quãuis Al. Et.
nec illa ſuperiora que diximus ad naturã deitatis eius
applicari poſſe videant: hoc tñ olmodis diſcrepare co
gnoſcit:vt illa potẽtia diuinitatis/aut oculis ſuis ſom-
nũ/aut palpebris dormitationẽ dediſſe videat:ſed hec
oĩa rationabiliter humanitati ei⁹ cõuenire noſcunt. Di-
cit eñ Si dedero ſomnũ oculis meis. Somn⁹ iſte intel
ligẽdus eſt/requies mortis:de quo ꝛ in alio pſalmo iam
dictũ eſt. Ego dormiui ꝛ ſoporat⁹ ſum ꝛ ſurrexi:qm do Pſ.3.
minus ſuſcepit me ꝛc. Sequit Et palpebris meis dor
mitationẽ. Cõſuetudo ſomni poiẽter exprimit. Palpe ETY.
bre enim a palpitãdo dicte ſunt:que niſi tremula qua-
dã remiſſione quieuerit/ſomn⁹ oculos non põt introire.
Idẽ ſequit Aut requiẽ tẽporibus meis:qm reuera tẽ-
pora capitis nri requiẽ habere nõ poſſunt:qñ oculi cre
bris motibus agitati vigilare noſcunt. Prius enim po
ſuit ſomnũ: ꝛ poſtea quẽadmodũ ipſe ſomnus impleat
expoſuit. Reuera ſomnus:qm triduana tñ pauſatione
ſuſceptus eſt:qui nullã corpori corruptionẽ intulit; ſed
quietẽ. [Donec inueniã locũ dño: tabernaculũ deo ia-
cob]. Uentũ eſt ad illam pmiſſionem que in ſuperiori-
bus dictis ſuſpẽſa querebatur. Dicit enim votũ ſuum
in hoc fuiſſe ſemper intentum: donec eccleſie firmitas
ſancte predicationis ordine fundaretur. Locus enim
dñi eſt tabernaculũ pectoris chriſtiani: et atria eccle-
ſie catholice/que ille tanq̃ celum ſemp ihabitat. Hec
inuenta ſunt/poſtq̃ dñi aduẽtu conſtructa viguerunt.
Inuenta plane/quando ipſe nos queſiuit:ipſe reperit:
ipſe ſua pietate cõſtruxit: ꝛ tabernaculum ſibi ex nobis
et in nobis fecit:quando ipſe nos eterne vite ppria mi-
ſeratione reſtituit. Et illud memento:q2 ſicut ſuperius
dixit promiſiſſe chriſtum deo iacob: ita et hic ipſi eum
votum aſſerit reddidiſſe:quatenus impleta veritas ip-

rationis ipſius appareret. Sed ne perfidia iudeorum
hec apposita ꝙ exposita tumultuet (que ſcripturas di-
uinas in ſuã perniciẽ alijs quibuſdã conflictionibus a
via veritatis deriuate preſumit: vt integritatẽ rei ab-
ſcõdere videat) audiat qd ſequit: ⁊ cõfuſa tandẽ aliquã
Al. eam. do reſipiſcat. [Ecce audiuimus † ea in effrata: inueni-
Al. eam. mus † ea in cãpis ſylue.] Poſt dñi ſaramentũ: poſt ſtu
dium eius qđ tota veritate compleuit/ propheta venit
ad narrationẽ ſcđam: in qua ex ſua pſona promiſſionẽ
dñi quam in effrata audierat: in campis ſylue ſe aſſerit
inueniſſe. Effrata/ lingua latina ſignificare memoratur
ſpeculũ. Campi vero ſylue indicant corda gentilium: ꝗ
ex peccatis quaſi ſylueſtribus ac dumoſis: mundante
Ex. y. dño campeſtri puritate patuerunt. Campi ſiquidem a
capacitate ⁊ ſpacio diffuſo dicti ſunt. Facti ſunt enim
ex hiſpidis nitidi: ex agreſtibus manſueti: ex ſterilibus
fructuoſi: ex cubilibus demonum templa dominantis.
Et ideo in campis ſylue/ id eſt in gentibus dicit eſſe cõ
pertum: qđ in imagine prophetie iudeis fuerat repro-
miſſum. Nam et ipſa quoqȝ bethleem vbi dñs nat⁹ eſt
appellata eſt effrata: ſicut Micheas propheta dicit.
Mich. 5. Et tu bethleem domus effrata: nunqđ minima es in tri
bubus iuda? Ex te enim exiet pnceps/ qui regat popu-
Geñ. 35. lum meũ iſrael. Et in geneſi ſcriptum eſt: ſepultam eſſe
Rachel iuxta effrata/ que eſt bethleem. Unde euiden-
ter apparet auditũ fuiſſe naſciturũ dñm in bethleem:
ſed propter fidem gentiũ in campis ſylue fuiſſe com-
Al. introibi pertum. [† Introiuimus in tabernacula eius † adora
mus. uimus in loco vbi ſteterũt pedes eius]. Cum ſuperius
Al. adora- dixerit: in effrata ſe audiſſe que in campis ſylue reperie
bimus. rat: nunc ad cõfirmandũ totius deuotionis effectũ: in-
troiſſe ſe dicit in tabernacula dñi: vt qđ in ſpe firmiſſi-
ma gerebat/ in hoc ſe profiteret modis oĩbus itroiſſe.
Perſcrutandũ plane qđ ſuperius dicit: dñm ſingulari
numero tabernaculũ promiſiſſe: et hic propheta cum
fidelib⁹ chriſtianis tabernacula ſe aſſerit itroire. Quã
chriſtus dñs catholicã promiſit eccleſiam: propheta
merito pluraliter dixit: qm̃ tunc ſe fide miſcuit populo
chriſtiano/ qñ iam innumerabiles eccleſie toto orbe p-
miſſe ſunt. Sed non ſufficit eum pfeſſum fuiſſe intraſſe
tm̃ eccleſias: niſi ⁊ adoraſſe ſe diceret: vbi dñi chriſti pe
des ſctiſſimi conſtiterũt. Pedes ſignificãt euãgelicas
Eſa. 52. iuſſiones: ſicut ſcriptũ eſt. ꝙ ſpecioſi pedes euãgelizã-
tium pacẽ. Ibi eñ ſteterũt pedes ei⁹: vbi fidei veritas
approbat eſſe fundata. In hoc eñ nobis in eternũ ſtã-
dũ eſt: vbi plenitudo legis et pphetarũ dñs chriſt⁹ in-
ſiſtit. Stare eñ plerũqȝ ad ꝯſtantiã refert: ſicut in euã
Ioan. 3. gelio ſcriptũ eſt. Qui habet ſpõſam ſpõſus eſt: amic⁹
aũt ſpõſi ſtat ⁊ audit eũ. Stare eñ ptinet ad ſolidiſſi-
Matth. 10. mã mentẽ: vnde ſcriptũ eſt. Qui pſeuerauerit vſqȝ in fi
nem: hic ſaluus erit. Nã peccatores in fide cõſtare nõ
Pš. 35. poſſe alter pſalm⁹ oſtẽdit dicẽs. Ibi ceciderũt qui ope
rãtur iniquitatẽ: expulſi ſunt nec potuerũt ſtare. Qz ſi
hoc ⁊ ad hyſtoriã pie velis referre: ſignificat forte ſan-
ctam crucẽ: vbi corporaliter ſtetit qñ in ea cõfixus ap-
paruit. In qua ſtetiſſe recte dicit: vbi corpus ei⁹ iſixum
fuiſſe monſtrat. Merito ergo hunc propheta locũ dicit
adorandũ: qui nobis et fidei ſignũ preſtitit et ſalutem.
Al. Surge [† Exurge dñe in requiem tuam: tu ⁊ archa ſanctifica
tionis tue]. Poſtqȝ dñi chriſti promiſſiões ꝗ ſuperius
dicte ſunt ppheta pfectas eſſe cognouit: ne quicqȝ de-
bitũ eſſe cõſtaret/ exclamat ad dñm. Exurge in requiẽ
tuã: vt euentũ rerũ pfecte veritatis ordine declararet/
id eſt ab inferis reſurgeret in deitatis ſue beatitudinẽ
ſempiternã. Et vide qđ addidit Tuam: quam tibi tua
maieſtas tribuit: que regnat cum patre poteſtate equa
li et gloria ſempiterna. Et ne putares caput membra
ſua poſſe derelinquere: adiecit Tu ⁊ archa ſctificatio-
nis tue: hoc eſt eccleſia quã mẽbra tua faciens ſctifica-
re dignatus es. Nõ eñ dixit archã Noe: non archã te-
ſtamẽti: que tñ vtraqȝ typũ portare videbat eccleſie: ſz
ipſam ſpecialiter deſignauit cũ addidit Sctificatiõis
tue. Deniqȝ vide qđ ſequit. [Sacerdotes tui induant
iuſticia: et ſancti tui exultẽt]. Adhuc de illis mẽbris lo
quitur que a dño recipi deprecatur in requiẽ ſempiter-
nã. Sed videamus quid ſignificet Sacerdotes tui in-
duãtur iuſticia: id eſt tanqȝ armis celeſtibus veſtiãtur:
ſicut apl's dicit. Induti loricam iuſticie et charitatis: Ephe. 6.
vt poſſitis ignita iacula inimici extinguere: ſcilicet vt in-
trepide hereticoꝝ iaculis valeãt obuiare. Siue iuſti-
cia: ipſum ſignificat dñm chriſtũ: ſicut apl's dicit. Qui 1. Corin. 1.
factus eſt ſapiẽtia nobis a deo ⁊ iuſticia. Ipſum ergo
decet ſacerdotes indui: ⁊ ſemper corde geſtare: qui ta-
men ſic induitur vt intus eſſe dignetur. Sicut baptiza
tis: idem dicit apoſtolus. Omnes qui in chriſto bapti- Gal. 3.
zati eſtis: chriſtum induiſtis. Seqtur Et ſancti tui exul
tent. Conſequens erat vt ſancti exultarent: cum ipſum
chriſtum dñm induiſſent. Nã ſi mundanum gaudium
eſt veſtẽ ſumere precioſam: qđ de illa maieſtate poteſt
oboriri leticie que ⁊ honorabilẽ facit ⁊ circũdat modis
oĩbus ad ſalutẽ? [Propter dauid ſeruũ tuum: nõ auer-
tas faciem chriſti tui]. Recordans ppheta que mala iu
daicus populus fecerit in deſerto: vel poſtea quãta do
mino iniquitate peccauerit: preuidẽs etiã quã ingreſſu
rus erat ſalutarẽ quidẽ mũdo: ſed ipſis lamẽtabilẽ paſ
ſionẽ: in dei pris ſe ſupplicatione pſternit/ ne faciẽ chri
ſti ſui/ id eſt preſentiã auertat a gẽte iudaica quã olim
promiſerat p pphetas: vt qui erat recõciliaturus mun
dum: offenſam quoqȝ abſtergeret iudeoꝝ. [Iurauit do
minus dauid veritatẽ ⁊ nõ fruſtrabit eum: de fructu vẽ
tris tui ponã ſup ſedẽ tuam]. Poſt illã ſupplicationẽ:
que dñi aduentũ breuiter quidẽ: ſed magno deſiderio
poſtulauit: tertiã narrationẽ ſermo pphetalis ingredi-
tur: vbi ea que filio promiſſa fuerant a patre letus enu-
merat. Quid enim firmius: quidue poteſt dici conſtan-
tius/ quãdo ille iurat p quẽ iuratur: ille pmittit qui non
poteſt falli? Sed non iſti dauid filio Ieſſe: qz dicere po
tuit/ iurauit dñs michi: ſicut ⁊ in huius pſalmi princi-
pijs dixit. Nã cum dicit Iurauit dñs dauid: alterũ ſi-
gnificauit: illum ſcilicet de quo in alio pſalmo dictum
eſt. Poſui adiutorium ſuper potentẽ: exaltaui electum Pš. 88.
de plebe mea. Inueni dauid ſeruum meum: in oleo ſan
cto meo vnxi eum. Et paulopoſt Ipſe inuocabit me:
pater meus es tu: deus meus ⁊ ſuſceptor ſalutis mee:
et ego primogenitũ ponã illum excelſum pre regibus
terre. Hoc eſt qđ hic poſuit. Non fruſtrabit eum. Fru-
ſtrare eſt enim in irritũ promiſſa deducere: qđ hic me-
rito negat poſſe prouenire: quoniã deceptionis locus
eſſe non potuit: vbi promiſſio veraciſſimi declaratur au
ctoris. Sequitur: De fructu ventris tui ponam ſuper ſe
dem tuam. Fructus ventris eſt domini ſaluatoris do-
ctrina celeſtis: de qua populus chriſtianus noſcitur eſſe
generatus. Frequenter enim diximus inſtitutione fide
li/ quaſi quodam ventre generari poſſe credẽtes. Hos
ergo promittit pater ſuper domini Chriſti eſſe ſedẽ po
nendos: quando conuerſi auctoris ſui mandatis doce-
re ſimilia comprobantur. In illius enim ſede recte ſe-
dere quis dicitur. cuius ⁊ precepta docere monſtratur.
[Si cuſtodierint filij tui teſtamentum meum: et teſti-
monia mea hec que docebo eos. Et filij eorum vſqȝ in

ſeculum ſedebunt ſuper ſedem tuam]. Explanauit
qđ ſuperius dixit. Nā ꝛ hic de apoſtolis loquitꝛ cete-
riſq; fidelib⁹: qui chriſti filij dici fidei integritate me-
Matth.19. ruerunt. Ipſis enim dicitꝛ: Sedebitis ſuper duode-
cim ſedes iudicantes duodecim tribus iſrael. His
ergo ſedes dñi dabitꝛ: qui ꝛ participes eius regni eſſe
Joan.17. meruerint: ſicut in euangelio ipſe dicit. Pater volo
vt vbi ſum ego: et ipſi ſint mecum. Et ne ambigeres
quibus eſſet dandum: illos ſcilꝫ dicit qui teſtamen-
tum domini et teſtimonia: omnēq; doctrinam pura
deuotione cuſtodiūt. Sed ne hoc premium putares
eſſe forſitan temporale dicit. Uſq; in ſeculū ſedebūt
ſuper ſedem tuā. Cuius ſeculi non erit finis: qꝛ omne
premiū ibi incōmutabili eternitate perdurat. [Qm̄
Al. elegit. elegit dñs ſion: † pręelegit eam in habitationē ſibi.
Hec requies mea in ſeculū ſeculi: hic habitabo quo-
Al. elegi. niam † pręelegi eam.] Hoc ſm̄ litteram nullatenus
vendicaꝛ: cum ſciamus hieruſalē vetuſtā euerſiones
deſolationeſq; frequētiſſime pertuliſſe. De qua ſcri-
Hiere.26. ptum eſt. Sion ſicut ager arabitꝛ. Sed per hoc vo-
cabulū hieruſalē ſuperna declaratꝛ concors in popu
lis vnita virtute charitatis: purificata per gratiā re
miſſionis: que diuinitate ei⁹ atq; potētia eterna ſpe
culatione perfruitꝛ. Illa em̄ maieſtas ſumme bona:
ſumme beata: ſumme potēs: cuius vbiq; tota ſit bea-
torū pectora poſſidens: habitacula ſibi facit que ſue
miſericordie virtute pręelegerit. Ipſa eſt ſedes dñi:
ipſum ſpeciale tabernaculū in hoim religioſiſſimis
pectoribus inſidere: ꝛ ſic vbiq; eſſe vt in his dicatur
immēſus ꝛ incōprehenſibilis habitare. [Uiduā eius
benedicens benedicā: pauperes eius ſaturabo pani
bus.] Uidua chriſti dicitꝛ eccleſia: quia omni auxilio
deſtituta mundano: ſolā ſpem ſuā ponit in dño: pati-
turq; qđ vidua: improbitateſq; maloꝝ: direptiones
crudeliſſimas impioꝝ: ꝛ tanq̄ maritali auxilio deſti
tuta ſemꝑ meret: ſemꝑ atteritꝛ: ſed mentis caſtiſſime
fruitur inde mutata cōſtantia. Ad cuius ſimilitudi-
1. Thim.5. nem viduā laudat apoſtolus: dicēs. Que aūt vidua
eſt ꝛ deſolata: ſperet in dñm. Hec quis et coniuga-
tas ꝛ virgines cōtinere videatꝛ: vidua tñ dꝛ: qꝛ pręſi-
dio deſtituta ſeculari: ſpem ſuā in celeſti ſpōſo repo-
ſuit: qui eam fecit de fuſca pulchram/de erronea re-
ctam/de crudeli piā/de caduca firmiſſimā. Siue vt
quibuſdā placet: Uidua dicitur ſynagoga: que nunc
eccl̄ia eſt: qm̄ deſinente lege ſub qua velut quodam
marito tenebatꝛ obnoxia: veniente gratia chriſto eſt
ſine dubio copulata: ꝛ quaſi a priore cōditione libe-
rata: nuptias celeſtes ſalua caſtitate ꝑmeruit. Quā
Ro.7. comparationē ꝛ apoſtolus fecit: dicens. An ignora
tis fratres: ſcientibus em̄ legem loquor: qm̄ lex dña-
bitur homini inquātum tꝑis viuit. Que em̄ ſub ma-
rito eſt mulier: viuo marito iuncta eſt legi: ſi aūt mor
tuus fuerit marit⁹ euacuata eſt a lege mariti. Ergo
viuente marito adultera vocabitꝛ ſi iungitꝛ alio viro
ꝛc. Intēdamus etiam quod dicit Benedicēs bene-
dicam. Qui ſemel benedicit: in ea tm̄ ſe teſtatur be-
nedictione deſinere: benedicēs aūt benedicit: qui iu-
gi benedictione ſanctificat: modo in iſtā partem: mo
Top do in aliam gratiā ſue donationis indulgens. Quod
argumentū dꝛ a coniugatis: qm̄ nominū ipſoꝝ copu
latio noſcitur eſſe cōiuncta. Quod etiā in ſubſequē-
ti verſu factū eſſe monſtratur. Sequitur: Pauperes
eius ſaturabo panibus. Reuera pauperes chriſti ce
leſti pane ſaginantꝛ: quoniā in mūdanis copijs ſemꝑ
eſuriunt: ſicut in ſuperiore pſalmo dictū eſt. Diuites
eguerunt ꝛ eſurierunt: inquirentes aūt dñm non de- Ps.33.
ficient omni bono. Ipſi ſunt ergo pauperes chriſti:
qui terrenis rebus quidem indigēt: ſed celeſti copia
perfruuntꝛ. [Sacerdotes ei⁹ induā † ſalutare: ꝛ ſan- Al. ſalutari.
cti eius exultatione exultabūt]. Sacerdotes induū
tur ſalutare qñ dñm ſaluatorē ſumma fidei integri-
tate recipiunt: et ipſius honorabili miſericordia ve-
ſtiūtur: ſicut de baptizatis Apoſtolus dicit. Omnes Gal.3.
qui in chriſto baptizati eſtis: chriſtū induiſtis. Unde
lꝫ proxime diximus: nō piget tñ repetere: quod no
bis pōt diuina myſteria declarare. Tales em̄ opor-
tet eſſe doctores: vt primo ipſi irreprehēſibiles ſint:
et ſic reliquoꝝ inſtruant corda fidelium: ſicut dñs in
euangelio dicit. Qui autē docuerit ꝛ fecerit ſic: ma- Matth.5.
gnus vocabitꝛ in regno celoꝝ. Nam quod dicit Exul-
tatione exultabunt: perpetuā letitiam vult ſignifica
re ſanctorum: qꝛ eos non ſolum exultare: ſed letitia
dicit gaudere ꝑpetua. Poteſt em̄ quilibet in magna
animi iocunditate proſilire: ꝛ iterum aliquādo deſi-
nere: exultatione autem illi exultant qui nunq̄ a col
latis premijs amouentur. [Illuc producā cornu da
uid: paraui lucernam chriſto meo]. Illuc cum dici-
tur: illa beatitudinis requies ſignificatur: de qua ſu-
perius pater dixit: Hec requies mea in ſeculum ſe-
culi. Ipſa enim requies patris que filij: ipſa filij que
ſpiritus ſancti: qm̄ ſancta trinitas que eſt vnus de⁹:
nec beatitudine ſeparatur: nec poteſtate: nec natu-
ra diuiditur. Sequitur Producam cornu dauid. Et
hic dauid intelligēdus eſt (ſicut ſupra diximus) dñs
ſaluator: cuius cornu. i. fortitudo poteſtatis i illa iu-
dicatione monſtranda eſt: vbi ab ipſo ſanctis eterna
premia concedūtur. Neq; eni hoc de ſe poterat Da-
uid dicere: qui ꝛ ipſe inter reliquos beatos non datu
rus eſt munus: ſed a dño accepturus eſt premiū. Et
vt dominum chriſtum debuiſſes aduertere: ſequitur
Paraui lucernam chriſto meo. i. lumen predicatio-
nis baptiſte Ioānis: qui fuit reuera lucerna chriſti:
mundanis tenebris celeſte lumen oſtēdens. De quo
ait ipſe dominus. Ille erat lucerna ardens ꝛ lucēs. Joan.5.
Lucerna ſine dubio lucens: que nō carnalibus ocu-
lis: ſed ſpiritualib⁹ appareret: ꝛ in toto mundo emit
teret de domini ſui oleo ſaginato copioſiſſimā clari
tatem. [Inimicos eius induā confuſione: ſuper ipm̄
aūt † florebit ſanctificatio mea]. Inimicos eius: he Al. efflorebit.
reticos ſignificat ꝛ paganos: vel quicūq; contra ip-
ſius inſtituta vixerunt. Eius aūt quod ſequitꝛ: chriſti
dñi deſignat aduerſarios. Et ſic ſicut ſacerdotes do
mini ſalutarem gloriam induti ſunt: ita inimici eius
confuſionis velamine veſtiuntur: quādo illi audiūt.
Uenite benedicti patris mei. Iſtis ꝟo dicitur: Ite in Mat.25.
ignem eternum. Et vt agnoſceres hoc ꝛ patrem fa- Ibidem.
cere quod filius operatur: hic patrem dicit inimicos
eius confundere: quod filium conſtat eſſe facturum.
Ipſe eni in euāgelio dicit. Pater nō iudicat quēq̄: Joan.5.
ſed omne iudicium dedit filio. Sed patris teſtimo-
nio filij gloria decenter exponitꝛ. Nam ꝛ alibi de vni
tate cooperationis dicitur. Pater meus vſq; modo Ibidem.
operatur ꝛ ego operor: quod etiam de ſpiritu ſancto
intelligi debere non dubium eſt. Sepe enim de vna
perſona dicitur: qđ de totius trinitatis potentia ſen-
tiatur. Sequitur Super ipſum autē florebit ſanctifi
catio mea. Florebit ad exprimendam ſanctitatē glo
rioſe incarnationis edicitur: que ſic floruit (ſicut di-
cit apoſtolus) vt omne ei genuflectatur: celeſtiū: ter- Phil.2.
reſtrium ꝛ infernorum: ꝛ oīs lingua confiteatꝛ qꝛ dñs

Ieſus xp̄s in glīa eſt dei p̄ris. Qd̄ ad cōparationē
dictū cōſtat agroꝝ. Tūc eni magnū viſentib' decus
exurgit: q̄ñ amenitates campoꝝ floridis colorib' in
duunt. Verū tāta laus cōtinui floris quomō pōt al-
teri cōuenire: cū ꝓpheta effugatus a filio legat̄ eſſe
de regno: ⁊ i q̄buſdā more humanitatis grauiſſima
crimina cōmiſiſſe mōſtret̄: dn̄s aūt xp̄s quicq̄d egit:
q̄cq̄d pertulit: floruit in ip̄o ſemp̄ plena ſctificatio: vñ
illi merito preſens pſalmus aptatur: q̄ ſine aliqua
offenſione fuiſſe cognoſcitur. Concluſio.

Audiſtis quid aſcendēs iſte pfecerit: Audi-
ſtis qua nos iocūditate ꝯpleuerit.
Nā lȝ ab initio cātica graduū vniuerſa grādeſcant
lȝ iſta dicere celſiora que de dn̄i aduentu clariſſimo
lumine lampauerūt. Creatore q̄ppe ꝓphetatos ne-
ceſſe fuit gradū creſcere: per quē augmenta ſumere
ꝯſtat vniuerſa. Reſtat nobis in ſequētib' gradalib'
pſalmis dilectio p̄ximi ⁊ charitas dei: q̄ ſi pura mē
te ꝯſcēdim': tūc ad ei' glōſiſſimū ꝑuenicmus aſpe-
ctum. Explicit expoſitio in pſalmum. 131.

Canticum graduum. Cxxxij.

Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū: ha-
bitare fratres in vnū. Sicut
vnguentū in capite: qd̄ deſcē
dit in barbam barbam aarō.
Qd̄ deſcēdit in orā veſtimē
ti ei': ſicut ros hermō qui de
ſcēdit in montē ſion. Qm̄ illic mādauit dn̄s
benedictionem: ⁊ vitā vſq; in ſeculum.

Poſt illā p̄cedētis pſalmi ſanctiſſimā p̄dica
tionē: in q̄rtodecimo gradu iam poſitus ꝓ-
pheta: ꝓp̄lis btām p̄dicat vnitatem: vt qui
ſe xp̄iana religiōe ꝯſtringūt in vna charita
tis conuenientia ꝑſeuerent. Quod lȝ ad monachos
quidam aptādum eſſe iudicauerūt: nos tñ dicimus
et ad ḡnalitatis concordiam pertinere: qm̄ hoc non
tm̄ monaſterijs ſed vniuerſe ꝓnunciat̄ eccl'ie: ſpūali
tuba in vnū colligēs q̄cq̄d eſt xp̄i militū in toto orbe
terraꝝ. Nō eni relucto i beatis monaſterijs dictum
ſed nec generalitati eſtimo ſubtrahendū. Dign' er-
go loc' q̄ collectionē fidelis ꝑp̄li ꝯtineret: quā ꝯſtat
oñ factā q̄ incarnatio dn̄i p̄cioſo ſanguine de gētib'
acq̄ſiſſet. Et merito poſt illā ponit: per quam mūdo
preſtitum fuiſſe declaratur. Continentia.

Ecce alter pſalmus qui diuiſionē cognoſ-
cit nō habere. Congruum ſiq̄dem fuit: vt
qui de vnitate loquebat̄: diuiſionis non
reciperet ſectionem: ſimplex manens ſine
aliq̄ diuerſitate cauſaꝝ: quos recte atho-
mos nūcupamus. Nō eni aut ꝑſonā mutat: aut cau
ſam: aut locutionē ſuā ꝯuertit ad aliud. Iſta ei tria
ſunt que diuiſionē vident̄ generare pſalmorum: qui
a thomi ad duo illa forte ꝑtinēt minuta: que mulier
in gazophylatiū mittēs pleniſſime miſericordie pro
batur munera ꝯſecuta. Sic ⁊ nos ſi ꝟtutē pſalmoꝝ
iſtoꝝ pijs mentib' hauriamus: remiſſionē omnium
ſuſcipim' peccatoꝝ. Ille enim ad laudes dn̄i inui-
tat: iſte hortat̄ ad p̄ximi charitatem. Expoſitio.

Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocūdū: habitare fratres
in vnum]. Ecce oſtēdentis eſt potius q̄ lo-
quentis: qd̄ ſolet magna mentis intentione
protenta manu fieri: q̄ ſermonibus explica
ri. Bonum reſpicit ad charitatem: quoniam ꝑfecti
viri cōmunib' ſe hortant̄ exemplis: ⁊ alter alterius
virtutes imitādo mutue dilectionis ſe incēdio com-
prehendūt. Frequēter eni bonū facimus ⁊ aduerſi-
tate animi diſſidem'. Eſt eni ꝑfecta virtus: vt ipſum
bonū debeat tibi placere qd̄ feceris. Habitare: id
eſt in bono ꝓpoſito ꝑmanere. Ipſa eſt ei habitatio
quā dn̄s querit: nō tecta parietū q̄ conſociant corpo
ra: ſed q̄ animas religioſa ſocietate ꝯiūgit. Tali eni
dicto ꝓhibet circūcelliōes qui diuerſa monaſteria
volūtate mutabili peruagant̄. Dicēdo aūt. Fratres
in vnū: ſignificat eos qui fidei ſocietate ſub vno pa-
tre ſunt ꝯſtituti: q̄bus eſt (ſicut in actib' ap̄loꝝ legit̄)
cor vnū ⁊ aīa vna. Sed ⁊ illi in vno habitāt: qui he- Act. 4.
remi ſolitudies peruagant̄: qui q̄uis corp̄e videant̄
eſſe diſcreti: fidei tñ concordia non ꝓbant̄ eſſe diuiſi
Qd̄ ſi ⁊ ad litterā intelligas: bona ē ⁊ iſta ſocietas
que fratrū cetib' ꝯgregat̄: ſicut in actib' ap̄loꝝ le-
gimus: Et diſtribuebat̄ vnicuiq; ꝓut op' erat. Nec Ibidem.
eni dicebat aliq̄d ſuū ꝓpriū inter illos: ſȝ erant illis
oīa ꝯmunia. Sic tñ ꝑs iſta laudabit̄ ſi illa animi cō-
cordia quā ſup' dixim' nō neget̄. Nā vt hanc adu-
nationē nō mediocre aliqd̄ bonū: ſed itelligeres eē
mirabilē: ſub myſticis ꝯparationibus vſq; ad finem
laus eā digna ꝓſequit̄: vt res p̄cioſiſſima cū ſui pre-
conij gr̄a iungeret̄. [Sicut vnguētū in capite: qd̄ de
ſcēdit in barbā barbā aaron. Qd̄ deſcendit in oram
veſtimēti eius]. Incipit ſuperioris ꝟſus per ꝯparatio
nes ſubtiliſſimas facta declaratio. Priſcis eni tem
porib' alij vngebant̄ i reges: alij in ꝓphetas: alij in
pōtificum reuerētiſſimā dignitatē: qui tñ ſilitudinē
ꝓnūciabāt dn̄i xp̄i: ſicut ⁊ alia multa: que illis tēpo-
rib' figuraliter agebant̄. Veniēs aūt inuiſibiliter ⁊
incorꝑaliter vnct' eſt dn̄s Chriſtus: Ceteꝝ corꝑali-
ter vnctus fuiſſe nō legit̄ rex oīpotēs: ꝓpheta mira
bilis: pontifex etern': q̄ ſe imaculatū ꝓ peccatorib'
obtulit imolādū. De iſto aūt vnguēto quadrageſi-
muſquartus pſalm' dicit: Propterea vnxit te deus Ps. 44.
de' tu' oleo letitie pre ꝯſortibus tuis. Qd̄ ſi adhuc
euidēti' queras q̄d ſit iſtud oleū letitie: aut vnguē-
tū ſpūale: nō ab re eſt illud aduertere: qñ ſpūs ſctūs
ſm̄ lectionē euāgelicā in colūbe ſpecie deſcendēs ſu
pra baptizatū xp̄m dn̄m mā ſit: qui eſt caput corꝑis
eccleſie crucifixū: tertio die ſuſcitatū: qd̄ aſcendit in
celos ⁊ ſedet ad dexterā p̄ris. Sequit̄: Qd̄ deſcēdit
in barbā: id eſt ſpūs ſctūs: q̄ ſupra ap̄los ieſtimabili
potētie ſue ꝟtute deſcēdit: qñ nationū diuerſaꝝ lin-
guis ſub varietate locuti ſūt. Barbā ſiq̄dē bñ dici-
m' ap̄los: qm̄ hec robuſtiſſime virilitatis idiciū eſt
⁊ fixa ſub ſuo capite ꝑſeuerat. Multis ei paſſionib'
diuio munere ſuꝑatis: ap̄li viros ſe ꝯſtātiſſimos per
dei gr̄am ꝓbauerūt: ſuātes etiā regulas quas a dn̄o
acceperūt: ſub ſuo ſe manſiſſe capite mōſtrauerunt.
Sed ne hāc barbā cuiuſq; hoīs fortaſſis aduerte-
res: addidit: Aarō: q̄ xp̄i ſpeciē p̄ferēs: iā ip̄m i ſacer-
dotio ſuo ſub q̄dā imaginatione geſtabat. Freq̄nter
eni noīa de ip̄o trāſlatia dicim': ſicut Salomon: Da
uid. Sanſon: ita ⁊ hic Aaron. Adiecit Qd̄ deſcen-
dit i oram veſtimēti ei'. Ora veſtimēti: dn̄i ſaluato-
ris ſignificat̄ eccleſia: q: vſq; ad extremitates eius
deſcendit ſpirit' ſanctus: quādo baptizatos vſq; in
finem ſeculi miſericordie ſue dignatiōe ſanctificat.
Ipſa eſt ei eccl'ia que ⁊ per tunicā illā deſignata eſt
que diuidi nō potuit tp̄e paſſiōis. De hac igit̄ veſte
p̄res nr̄i ſpūaliter ⁊ copioſa dixerūt. Nā ioſeph' in

libro tertio antiq̃tatū titulo octauo: magnarū rerū eriſde ſacra patefecit: p̄bās q̃tuoꝛ coloꝛes eoꝝ: id eſt byſſuꝫ: purpurā: hyacintū ⁊ coccū: elemēta mūdi rónabilit̃ indicaſſe. Hieronymꝰ ēt ad Fabiolā ſcribēs ⁊ de hac quoq̃ re nō deſtitit eē p̄ficuus. [Sicut ros
Al. qui hermon † qd deſcēdit in mōtē ſion]. Uenit ad altā laudis cōgatiōnē: ꝗque tecꝝ ſicut ſolet: ſignificatiōe
DCF noiuꝫ īgētia nobis arcana patefecit. Ros: ē tenuis ac leuis pluuia: nō per guttas veniēs: ſꝫ per q̄ſdā minutiſſimas p̄gresſiuncȳlā terrene ariditatis īfundēs. Per hūc cūcta germinātia coaleſcūt: ⁊ in varios fetus tēperatiōis mūere p̄ducunt̃. Hermō hebreū nomē eſt mōtis vltra Iordanē fluuiū ꝯſtituti: cuiꝰ interpretatio: ſicut a p̄rib' traditū ē: ſignificat anathema. Ros ergo mōtis iſtiꝰ nutriēs peccatoꝛes: q̄ ſub anathematis execratiōe iacuerūt: deſcēdit in mōtē ſion q̄ñ ad ꝯuerſiōis remedium dño largiēte p̄uenerint. Sion em̄ ſignificat ecclīā catholicā: que recipit gentes q̄ erant ſub anathematis p̄iculo ꝯſtitute. Queras foꝛſitan q̄re dixerit: Qd deſcēdit: cū magis dicere potuiſſet aſcēdit: qm̄ ad melioꝛa trāſlatꝰ ē. Sꝫ vſꝰ iſte cois eſt dicere de his q̄ ad cognitionē aliquā trahēdo veniūt: Deſcēdit ad ꝯtratē: deſcēdit ad iuſtitiā: veluꝫ q̄ſi de culmie illo ſup̄bie p̄uenitūt ad planā lucidāq̃ rōnē. Hoc eſt em̄ ros de hermon ad montem ſion deſcēdere: gētes de impietatis fede: ad beatitudinis amena trāſire. Hoc eſt qd ⁊ ſuꝑius p̄mꝰ dixerat: Ecce q̄ȝ bonū ⁊ q̄ȝ iocūdū habitare f̄res ī vnū. [Qm̄ illic mādauit dñs b̄ndictionē: ⁊ vitā vſq̃ in ſeclm̄]. Illic ī mōte ſcilꝫ ſion: id eſt eccl̄ie q̄ fratrū adunatione ꝯſiſtit: Mādauit b̄ndictionē: hoc ē miſit dñm ſaluatoꝛē: qui credētiū vita eſt: ⁊ btītudo p̄petua. Uerꝫ hoc mōtis nomē ſepe diximꝰ celeſtē illā hierl̄ꝫ ſignificare: cuiꝰ ⁊ hec terrena poꝛtat imaginē. Ipſa ē em̄ que vitā ꝯtinet ſine fine: q̄ gaudiū ſine ītermiſſione: ⁊ qd oē genꝰ felicitatis excedit: a ſuo b̄nficio regitur ⁊ poſſidet̃ auctoꝛe. Dicēdo em̄ Illic: vbi cōcoꝛdia ſignificata ē oſtēdit̃: q2 diſcoꝛdibꝰ b̄ndictio nulla preſtat̃. Uides ꝯgregatio illa q̄bꝰ ſimilitudinibꝰ ⁊ quāta admiratiōe laudata ſit: vt nullꝰ dubitet īgēs eſſe donū: q̄ñ ab ipſo laudat̃ qui daturꝰ eſt p̄miū. Cōſiderādū eſt etiā: quēadmodū vno ſenſu: vna cōplexiōe
SCHE pſalmꝰ iſte cucurrerit. Qd ſchema dr̄ Hyrmos: q̄ñ ſeries ofonis tenoꝛē ſuū vſq̃ ad vltimū ꝑuat: vbi nec p̄ſona alia: nec cauſa mutat̃: quā iā ⁊ in cēteſimoſextodecimo pſalmo p̄pter indiuiſibilem textū poſuiſſe dinoſcimur.

Concluſio.

COſtenſa nobis eſt vnitatis vtilitas: declaratū q̄d fraternꝰ p̄ſtare poſſit affectꝰ. Diligamꝰ fratrē tanq̄ȝ nos: amemꝰ dñm ſupꝛa nos: vt iſta dilectio p̄ximoꝝ ad illā nos p̄ducat dñi p̄fectiſſimā charitatē. Nā q̄d iocūdiꝰ eē pōt: q̄ȝ hic imitari qd ī illa beata p̄ria ſūmo mūere ꝯſtat attribuit̃. Ferant̃ hic q̄ ibi nimis amādi ſūt. Hoc monaſterijs: hoc eccleſijs: hoc ciuitatibꝰ: hoc villis: hoc heremitis eē p̄dicatū. Nullꝰ em̄ ab iſta fraternitate diuidit̃ q̄ affectū ſancte religiōis h̄re mōſtrat̃. Sꝫ nec illud idiſcuſſum relinquēdum eſt: ꝙ hic p̄mo charitas ponit̃ fratrū: ⁊ poſt ſequit̃ diuina dilectio: cū ī mandato primū locū teneat: Diliges dñm deū tuū ex toto coꝛde tuo ⁊ ex tota aīa tua. Et poſt ſequit̃: Et
Deut. 6. p̄ximū tuū ſicut teipſuꝫ. Habet hoc ꝯſuetudo docētiū: vt p̄ explicāda vtilitate cauſaꝝ aptiſſime ꝯuertatur oꝛdo dictoꝝ. Dignū em̄ fuit qm̄ in his pſalmis ſemꝑ aſcēſus ē: vt ad ſummū poſt cūcta poneret̃: qd rebꝰ omnibus preſtantius eſſe declaratur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 132.

Canticum graduum. CXXXIII.

Ecce nunc b̄ndicite dño: oēs ſerui dñi. Qui ſtatis ī domo dñi: in atrijs domꝰ dei noſtri. In noctibꝰ extollite manus veſtras in ſancta: ⁊ b̄ndicite dñm. Benedicat te dominꝰ ex ſion: qui fecit celum ⁊ terram.

Reſpiciamus oculo coꝛdis intētō quēadmodū veſtigia ſumma ꝯtutū trāſmiſſis gradibus p̄pheta conſcenderit. Illi em̄ beate fraternitati quā in vnū dixerat cōgregandā: nūc qd ſupeſt ſalubriter p̄ſuadet: vt fent̃ adunatio in laudes dñi flagrantiſſimo charitatis ſtudio cōcitet̃: quatenus fideles viros p̄fecta opatio ꝯſequat̃: ⁊ hic imitent̃ ſuauitatē que in illa patria in ſanctis credit̃ mētibꝰ eē manſura. Dignū eſt ei vt b̄ndictio illi p̄ſoluat̃: ad quē ſummo ſtudio ꝯſtat aſcēſum. Nūc de ipſiꝰ mādati ꝯtute tractādū eſt: vt itellecta ſnīa: vtilitatē nobis poſſit aperire diſcuſſa. Preceptū eſt em̄: Diliges dñm deū tuū ex Mat. 22. toto coꝛde tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex tota ꝯtute tua ⁊ p̄ximū tuū ſicut teipſum. In his em̄ duobꝰ preceptis tota lex pendet ⁊ p̄phete. Admirāda cōplexio in vno capite dicere qd in ſcripturis ſanctis poſſis oībus inuenire. Nā qui deū ex toto coꝛde: ex tota aīa ex tota virtute diligit: locū vitijs non relinquit. Ubi em̄ intret ſcelus: cū deo totus occupatꝰ eſt animus? Diabolꝰ enim vacātia deſiderat: inudata p̄quirit: ſꝫ vbi deū p̄ſentē reperit: ſub magna ꝯfuſione diſcedit. Ita ſi deū toto coꝛde diligimꝰ: cuiuſq̃ nos poteſtati affectuoſa deuotiōe ꝯtradimꝰ: nec locū culpis dare poſſumus: ⁊ in vijs ſemꝑ rectiſſimis ābulamꝰ. Uaſcula ipſa cū aliquo liquoꝛe plena ſunt: ſup̄uenientiū augmēta nō capiunt: ita nos ſi diuina charitas totos repleat: nō erit quo crimē introeat. Sequitur Et p̄ximū tuū ſicut teipſuꝫ. Proximū diligimꝰ ſicut nos ipſos cū nulli malū facimꝰ: ſꝫ oēs ſibi vt noſmetipſos affectione tractamus. Nulliꝰ em̄ acq̄eſcit ingeniū: aut p̄icula ſibi calamitatis optare: aut doloſis inſidijs velle ꝯcludi: ſꝫ ita ſibi oēs p̄ſpici cupiunt vt nullis aduerſitatibꝰ appetant̃. Hec ſi ī alios cōpartī volūtate ꝑuemꝰ: ſi q̄ nobis īpēdi volumꝰ: f̄ribꝰ illis faciamꝰ: oē deliꝗ̄ū: oē flagitiū: oē ceſſat ſine dubitatione peccatuꝫ. Taleſq̃ p̄ſens regula reddit: q̄les nos celeſtis magiſter eē p̄cepit. Iſtud mādatū ⁊ bonos angelos foꝛtaſſe ā̄plectit̃: q̄ dū nobis q̄lia ipſi poſſident p̄uenire cupiūt: ꝯſoꝛtes nos eterne illiꝰ ſocietatis acquirūt. Memento p̄terea ꝙ charitatis dominice: hic tertius pſalmꝰ eſt: vt ex ipſo numero virtꝰ poſſit ſancte trinitatis agnoſci.

Diuiſio.

Prima p̄te inuitat p̄pheta ad b̄ndicēdū deū: vbi plurali numero p̄dictā plebē cognoſcit̃ admonere. Deinde ꝯuerſus populum ſingulariter benedicit: q2 ſancta vnitas deꝰ eſt ac ꝯtus eccleſie.

Expoſitio.

Ecce nunc b̄ndicite † dñm oēs ſerui domi- Al. dñi
ni. Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs domꝰ dei nr̄i. In noctibꝰ extollite manus vr̄as ī ſancta: ⁊ b̄ndicite † dñm]. Idō duos ꝯſtitu- Al. dñe.
it̃ poſitimꝰ: qm̄ ſibi inuicem mutua cōne-

xione iūgunt: vt nobis iplet⁹ ſenſus euidēti⁹ appare
ret. Primū queramus cur ⁊ hic ⁊ in ſuꝑiore pſalmo:
Ecce poſuerit: ſcilꝫ vt reb⁹ certis atq̧ ꝑfectis: nō ſo
lū ſmo: ſed etiā articularis ꝓſtaret oſtēſio. Nūc aūt
dictū ē: q2 to tgradibus aſcenſis ille ſol⁹ laudari de
buit: qui tāta ꝯc ſſit. Primū enim fuit ꝙ ꝓficienter
aſcēderat. Deīde ꝟ ſuꝑ hūc aſcēſum aliū nō habe=
bat. Tūc em maiori ſtudio ꝑdicādus ē dñs: qñ facit
ſua largitate ſecuros. Siue vt alijs placet: tps iſtud
ſignificat mūdiale: qñ hic exercēd⁹ eſt anim⁹: vt ibi
eternis ac ꝑpetuis laudib⁹ occupet. Bñdicite dñm:
ſignificat laudate qr nos illū bñdicēdo laudam⁹: il=
le aūt nos bñdicēdo ſcificat. Audiſti ſuū: ⁊ ne aliqd
putares abiectū: addidit Dñi: vt de potētia ſummi
ꝓncipis dignitas creſceret ſuiētis. Hoc ſe noīe pau
l⁹ honorabilē gētib⁹ fecit. Sic ei e pla et⁹ ꝑfat: Pau=
Ro.1. lus ſu⁹ xpi. Et iterū: Si hoīb⁹ placere vellē: xpi ſeru⁹
Gal.1. nō eſſem. De moyſe q̄q̧ in alio pſalmo: Miſit moy=
ſen ſuū ſuū. Qua ꝓpt iſtud tā de ꝑfectis ꝓpꝛie dici
tur q̄ ⁊ amici ſine dubio nūcupant. Sequit: Qui ſta
tis in domo dñi: in atrijs dom⁹ dei nr̄i. Seruū qdem
ꝓus dixerat ad honorē: ſꝫ ne leerta corda mortaliū
hoc ad alios traherēt qui ideuoti eē noſcunt: dū oēs
dño creature ꝯditiōe ſubiecti ſunt: addidit: Qui ſta=
tis in domo dñi: id eſt: quoꝝ anim⁹ in dño religionis
firmo veſtigio pſeuerat. Stare em de illis dr: qui a
bono ꝓpoſito facilitatis crimie nō labunt: ſicut di=
Joan.8. ctū ē de diabolo q̄ archangel⁹ fuit: Et in ꝟitate non
ſtetit. Nolata qdē dom⁹: concludit ⁊ atria: qm atriū
ingreſſus ē māſionis. Significat em eos: ſiue qui iā
in penetralib⁹ ſūt eccle: ſiue qui in igreſſu et⁹ eē me=
ruerūt. Diuerſa em loca ſub vnitatis gr̄a hr̄e cōſtat
ecclā. His quoq̧ dictis aliud gen⁹ firmitatis adie=
cit: Dei nr̄i. Hoc eſt non quē gētilitas colit: ſed quē
ꝟa catholica religio cōfitet. Addidit. In noctib⁹ ex
tollite man⁹ vr̄as in ſcā: ⁊ bñdicite dñm. In noctib⁹
mūdi iſti⁹ ſignificat teterrimū tp̄o: qd ſemꝑ creberri
mis tribulatiōib⁹ obſfucurat. In hoc ergo ſclo leuā
de ſunt man⁹: vbi bona opatio dñi meret auxilium.
Exo.17. Sic moyſes q̄diu man⁹ tēdebat: Amalech audacia
ſuꝑba ꝑmebat ꝑ ſagās crucē beliſſime paſſionis Nā
qd digitos extēdebat: decalogū fortaſſe ſignificat.
Qui cū brachia remiſiſſet: inimici ſuꝑbia deſpera=
ta ſurgebat. Et iō bonis opib⁹ leuāde nobis ſūt ma
n⁹ ad dñz: vt aduerſari⁹ diabol⁹ ſuꝑna maieſtate vi=
cat. Sꝫ intēde qd ſignificet Extollite. i. vberi⁹ elynā
facite. Dñs ei nō tm̄ a nobis exigit pia ꝟba: ſꝫ facta
Addidit In ſcā: vt eā man⁹ ſemlet xpiani. Nā ſi illā
heretici faciāt aut pagani: man⁹ eoꝝ non extollunt
in ſcā: qm ipaz ſolā elynā xp̄s accipit: quam et⁹ noi
fidelis xpian⁹ obtulerit. In quo tm̄ actu ne q̄s ſibi ali
qd arroget: dñm dicit eē bñdicēdū: qñ ipſe donat ⁊
animū miſicordē ⁊ ſubſtātiā largiorē. Sic charita=
tē dñi ⁊ laudib⁹ ſacris: ⁊ pia docet opatiōe ꝯplēdā.
His pactis: reſpice ꝙ digna retributio ſubſequat.
Al. tibi [Bñdicat † te dñs ex ſion: q̄ fecit celū ⁊ trā]. Expli=
cata ꝯmonitiōe qua dixit charitatꝫ ſtudio i dñi lau=
dib⁹ ⁊ bonis opib⁹ ꝑmanēdū: venit ad ptē ſcdam: in
qua vno ꝟſu pplm bñdicit: q̄ in vnitatis ꝯſtātia ⁊ di
lectiōe dñi pſeuerat. Pri⁹ ei ola pluraliter dixit: nūc
aūt pſalmū ſub ſingularitate ꝯcluſit: vt qui añ fide=
les fratres i vnitate collegerat: mō illi pplo iam dili
gēti dñm bñdictiōis mūera ꝑſtarent. Qua propter
ſi volum⁹ eē bñdicti: amor nos ſcte trinitatis ⁊ vni=
tas brē ꝯplectat eccle. Et itēde ꝙ cōpetenter hunc

pſalmum ꝑfectus finis amplexus eſt: vt qui vſq̧ ad
hierlm celeſtem conſcendit: benedictionez ſuperni
loco remunerationis acceperit. Concluſio.

Libet referre quēadmodū vſq̧ ad ſupernaꝫ
hieruſalem gradus iſti ꝑuenerīt. Prio
ſiquidē gradu: ſcli deſignat horrorē: poſt quē ad vir
tutū olum ſtudia feſtinat. Scdo: virt⁹ dīne defenſio
nis exponitur: cui nichil obuiare poſſe mōſtrat. Ter
tio: magnum gaudiū eſſe dicit: in eccla dñi pura mē
te verſari. Quarto: inter quaſlibet anguſtias docet
cōſtanter de dño ꝑſumēdū donec miſerat⁹ exaudi=
at. Quīto monet vt liberati periculis: nō nobis ali=
quid: ſꝫ oia dñi ꝟtutib⁹ applicem⁹. Sexto: montib⁹
ſolidiſſimis cōparat ꝯfidētia fideliſſimi xpiani. In
ſeptimo dr: ꝙ copioſos fructus metāt in lachꝛimis
ſemināntes. Octauo: nichil ꝑmanere dr: qd volūtate
ꝓpꝛia vnuſqſq̧ fuerit opat⁹: ſꝫ illa tm̄ eſſe firmiſſi=
ma que auctore dño ꝯſtruunt. Nono: timore dñi pro
nūciat hō btūs fieri: ⁊ vniuerſa illi ꝓſutura cōcedi.
Decimo infūdit patiētiā deuotis: quā per eccle ver
ba cōmēdat. Undecimo: de ꝓfūdis penitēs clamat
ad dñm: vt i liberādis hoīb⁹: quāta ſit diuinitatis po=
tētia ſentiat. Duodecio: ꝟt⁹ māſuetudis ⁊ humilita
tis oſtēdit. Tertiodecio: ſcē icarnationis ꝑmiſſio: ⁊
dictoꝝ ꝟitas approbat. Quartodecio: frib⁹ ſpūalis
adunatio ꝑdicat: ſuꝑa q̄s bñdictio dñi ⁊ eterna vita
ꝓuenire monſtrat. Quintodecio: in laudib⁹ dñi ꝑfe=
cta illa charitas excitat: ſuꝑa quā nichil ē nec ma
ius dici: nec glīoſi⁹ iueniri: ſicē aplſ teſtat. De⁹ chari 1. Joan. 4.
tas ē. Qua ꝓpt tanti mira culi iugiter ꝯſideremus
arcanū: vt talia ſemꝑ iſpiciētes: mortiferos ſcli vite
mus errores. Cōtinet ſiqdē hic numer⁹ ⁊ illō ꝑterea
ſacrm: vt cū q̄nq̧ ſenſ⁹ corꝑei ꝑ q̄s fragilis hūanitas
ꝯhit oē pctm: trinitatis fuerit ꝟtute ſuꝑati: ad q̄ntū=
decimū gradatiū pſalmoꝝ nos culmen educat: coq̧
fiat vt corꝑis ibecillitate ſubmota: donent victorib⁹
ꝑmia ſem ꝑeterna. Explicit expoſitio i pſalmū. 133.

Alleluia. Cxxxiiij.

Laudate nomē dñi: laudate ſui
dñm. Qui ſtatis in domo dñi:
in atrijs dom⁹ dei nr̄i. Lauda=
te dñm q2 bon⁹ dñs: pſallite no
mini eius qm ſuaue. Qm ia=
cob elegit ſibi dñs: iſrl in poſ=
ſeſſionē ſibi. Quia ego cognoui ꝙ magnus
eſt dñs: ⁊ de⁹ nr prē oib⁹ dijs. Oia queců=
q3 voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra: in mari
⁊ in oibus abyſſis. Educēs nubes ab extre
mo terre: fulgura in pluuiā fecit. Qui ꝓdu
cit ventos de theſauris ſuis: qui ꝑcuſſit pri=
mogenita egypti ab hoīe vſq3 ad pec⁹. Et
miſit ſigna ⁊ ꝓdigia in medio tui egypte: in
pharaonez ⁊ in oēs ſeruos ei⁹. Qui ꝑcuſſit
gētes multas: ⁊ occidit reges fortes. Scō
regē ammorreoꝝ ⁊ og regē baſan: ⁊ oia re=
gna chanaan. Et dedit trā eoꝝ hereditatē:
hereditatē iſrl pplo ſuo. Dñe nomē tuū i et
nū: dñe memoriale tuū i gñatione ⁊ gñatio
nē. Quia iudicabit dñs pplm ſuū: ⁊ in ſuis
ſuis deprecabit. Simulachra gētiū argētū

⁊ aurū: opera manuū hominū. Os habent ⁊ nō loquent: oculos habent ⁊ nō videbūt. Aures habent ⁊ non audient: neq₃ enim eſt ſpiritus in ore ipſoꝝ. Similes illis fiant qui faciūt ea: ⁊ oēs qui ꝯfidunt in eis. Domus iſrael benedicite dño: domus aaron benedicite dño. Domus leui benedicite dño: qui timetis dñm benedicite dño. Benedictus dñs ex ſion: qui habitat in hieruſalem.

POſt gradaliū pulcherrimā ꝯſtructionem: que vſq₃ ad illam ꝑuenit ſumitatē: que in eternum ſecuros efficit ⁊ felices: ꝯgrue nimis ponit Alleluia: vt laudibus dñi ſancta perfruatur eccl'ia: cui tale munus noſcitur eſſe preparatū. Qua propter ſinceris mētib' alacres: Alleluia dicere feſtinem': vt illi ſancto pplo per diuinā gr̄am miſceamur.

Diuiſio.

PEr totū pſalmū ꝓpheta loqt. Pžio igreſſu ꝓpter nois ei' potētiā: laudes dño dicit eſſe ſoluēdas: q: fecit que voluit in celo ⁊ in terra: magnalia ipſi' diuerſa ꝯmemorans. Scdo: qm̄ ꝟitatis ꝑfecta laus ē deſtruere falſitatē: idoloꝝ cultores ſub irriſione redarguit. Tertio diuerſos ordies admonet: vt dñz laudare non deſinant. Sic genus demōſtratiuum: in vtraq₃ parte mirabili execution cōplet.

Expoſitio.

LAudate nomē dñi: laudate ſui dñm. Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs dom' dei noſtri]. Poſt ꝑteritos (ſicut dictū ē) pſalmos qb' ad olum ꝟtutū culmē diuina miſeratione ꝓpheta cōſcendit: in domo dñi ſtantes alloquit: vt poſt collata tā ingētia bñficia laudare nō deſināt celi terreq₃ creatorē. Et reſpice precepta iſta i his duob' ꝟſib': qua diſtictiōe creuerunt. Pžio dixit: Laudate nomē dñi. Et ne qbuſlibet hoc putares iniūctū: addidit: Laudate ſui dñz: id eſt q ſui ipſi' eſtis ꝓna volūtate deuoti: ⁊ dñm vos hēre ſentitis: quē nulla ſupſtitiōe ꝯtemnitis. Tertio dic. Qui ſtatis in domo dñi: hoc ē: qui ꝑſeuerāti ⁊ ītitubabili volūtate in ipſi' ſcā credulitate cōſiſtitis. Contra illos ſcilz dictū: q patiētes defectū: de collato ſublito honore ceciderūt. Sequit: In atrijs dom' dei nr̄i Atriū dr̄ amplyſſime dom' ꝑm' igreſſus: vbi ſibi habitātes ꝓpt expellēdū frig' focos facere noſcebant Et ab atri fumi nebuloſiſſimis globis appellata atria qſi atra / tradit āntiqtas. Et q: null' ſmo vacat qui nō aliqđ myſteriū ꝯtinere videat: ⁊ illos etiā dicit dñm debere laudare: q in ꝑmū mēbrū dom' dñi vident ingreſſi. [Laudate dñm † qm̄ benignus eſt
Al. q: bonus
dñs: pſallite noi ei': qm̄ † ſuauis ē]. Cōſidera ꝙ lau-
Al. ſuaue
date tertio poſuit: vt per laudis ſiſtem qlitatē ſancte trinitatis indiuiſibilē nobis oſtēderet vnitatē. Laudis eñ dñice vſq₃ ad diuiſionē poſtā multiplex cauſa narrat. Nā cū ſint oīa valde bona que fecit: cuius ipſe ſit bonitatis aduertit: a quo talia manaſſe noſcūtur. Addidit quoq₃ Suauis: vt nō ſolū benignū: ſed
Pſ.33.
⁊ dulcem eſſe ſentires. Sic eñ ⁊ alibi dicit: Guſtate ⁊ videte: qm̄ ſuauis ē dñs. Pſallite ꝟo dū ponit: ad bonas corꝑis opationes refert: vt in hac mūdi ꝯuerſatione dñm videamur de noſtra ꝓbitate laudare. [Qm̄ iacob elegit ſibi dñs: iſrael i poſſeſſionē ſibi]. Et hic ꝟſus adhuc ad illā ꝑtē ꝑtinet: cur dño debeat ꝑdicari. Nōnullos aūt titillare cognoſcit: qre nō ſic hic abraā poſit' cui ꝑmū hec poſſeſſio a dño ꝓmiſſa declarat. Sz abrae vocabulū nō hoc videbat ſignificare: qđ de iſto noie potuiſſet aducti. Jacob ſiqdē ſupplātatorē interꝑtari ſepe iā dictuz eſt: q bñdictionē fraternā glioſa nimis cupiditate ꝑſipuit. Qđ ad euocatā vniuerſitatē gētiū cōpetēter aptat: que aduētū dñi ſaluatoris ad ſe credulitāte trahēs: ſynagoge munera ꝓmiſſa ꝑcepit: ⁊ ꝑorē pplm religioſa feſtinatione ſupauit. Sz poſt illā ꝑriarche myſticā luctā: quā iacob cū āgelo ꝯſtāter exercuit: ipſe quoq₃
iſrl' appellari meruit: q tāte ꝯcertationis fixa mente pōdera tolerauit. Iſrl' aūt interꝑtat vir vidēs deum
Iſrl'.
qđ ad illā ꝑtinet ſignificationē quā dñs poſſidet in beatis. Elegit itaq₃ iacobū: dū eccl'ie pplūz diuerſaꝝ gētiū ꝯgregatiōe ſubunauit. Poſſidet iſrl' qñ in illa beatoꝝ reſurrectione ipſe in oībus ꝓbat habitare. [Quia ego cognoui ꝙ magn' eſt dñs: ⁊ deus noſter pre oīb' dijs]. Ois relatio certa redditi qñ is qui refert qđ dicit ſe probaſſe teſtat. Atq₃ iđ cognouiſſe ſe dicit ꝓpheta qđ ꝑdicat: nō aliq viſiōe carnali ſz i illa altitudie ſcie poſit' ibi magnū ꝑceꝑiat' ē dñm. Uidebat eñ vir ſanctiſſim' maieſtatem illam mirabilem cūctis poteſtatib' ⁊ celoꝝ ꝟtutib' impantē: ⁊ neceſſe fuit vt diceret: Quia cognoui ꝙ magn' eſt dñs: ⁊ de' nr̄ pre oīb' dijs: nō q: ꝑter ipm aliqs de' ē: ſicut
in alio pſalmo legit: Qm̄ qs de' ꝑter dñz: aut qs de'
Pſ.17.
ꝑter deū nr̄m: ſz q: ꝑātib' diuerſis hoc nomē abuſiue ꝯſtat īpoſitū: ſicut i exodo legit: Cōſtitui te deum
Exo.7.
pharaōis. Et aplš dicit: Nā ⁊ ſi ſūt q dicant dij: ſiue
i celo ſiue i terra: ſicut ſūt dij multi ⁊ dñi multi: nobis
i.Cor.8.
tñ vn' de' pr̄: ex quo oīa: ⁊ vn' dñs Jeſus xp̄s: ꝑ quē oīa: ⁊ nos ꝑ ipm. Uñ merito pre oībus dijs magnus dr̄ de' a quo cūcta creata ſūt. [Oia quecūq₃ voluit
domin' fecit in celo ⁊ in t̄ra: in mari ⁊ in † abyſſis].
Al. oībus.
Poſt illa que ſupr' dixit: m altū ſe tēdit vera nimis
⁊ excelſa predicatio. Qđ ſchema dr̄ Epiphonema:
Schē.
id eſt: poſt narratas res creſcēs ad maiora ſnia. Nā qñuis ſint inenarrabilia opa dñi: totuſq₃ mūdus referre nō ꝑualeat qđ operat in mūdo: hic tñ vniuerſa ſtupenda breuitate cōcluſa ſunt: omnia deū feciſſe que voluit in celo ⁊ in terra: in mari ⁊ in abyſſis: vt ⁊ creata que vides eius volūtate facta eſſe cognoſceres: ⁊ illa que humanis nequeūt ꝯſpectib' apparere: ipſi' potētia ꝯtineri poſſe ſentires. Celū: poſitū eſt ꝓ cūctis celeſtib'. Terra ꝓ oīb' que in humo gignunt. Mare cōmemoratū dicam' pro iſtis ſinibus quos cōmeātiū diſcurſus iuiſitat. Abyſſus ꝟo oceanū deſignat: qui ⁊ nobis ignot': ⁊ vt qdā referūt: altitudie magna ꝓfund' eſt. In his aūt oībus voluntas dñi ſine aliq dubitatiōe ꝯplet. Quid aūt fecerit
dñs: ſubſequēter enarrat. [† Educens nubes ab ex-
Al. pducens.
tremo terre: fulgura i pluuiā fecit. Qui producit vētos de theſauris ſuis]. Hoc ſi ad lr̄am itēdas: ſecreta nature dñi teſtat adminiſtratione compleri. Sed qm̄ de hebreo pplo dicit inferius: cōuenit hoc quoq₃ hoīb' applicare. Eduxit nubes ab extremo terre: qñ ꝓphetas ab humili ꝓpoſito ad ꝑdicatiōis fecit faſtigia ꝑuenire. Qui merito nubibus comparant: qm̄ ibre ſui eloquij a futuri iudicij noxa calore defendūt dum alabus noſtris ꝓfutura depromūt. Nubes eñi ſicut frequēter dictū eſt: ꝓphetas accipi debere ſcri-
ptura teſtat dicēs: Mādabo nubib' meis: ne pluant
Iſa.5.
ſup eam pluuiā. Sequit: Fulgura in pluuiam fecit. Predicatiōes itaq₃ ꝓphetarum fulgura ſunt: cum

pcuſſit inimicos. Pluuie: cũ deuotos a peccatis diluũt: ꝛ imbꝛe eis ſalutis īfundũt: vñ ſpirituales germinēt fructus: ꝛ in maturam meſſē dño pſtante coaleſcāt. Addidit: Qui pducit vētos de theſauris ſuis. Uentos nō īp: obc ponim⁹ apłos: quoꝝ pdicatio totū mūdū tanq̄ ventus celerrimus pcucurrit. De
Pſ.7. qb⁹ alio loco ſcriptū eſt: Sagittas ſuas ardentibus effecit. Nā ipſis quoq; vētis: penne pro diſcurſus ce
Pſ.17. leritate tribuunt. Ait eñi: Et aſcendit ſuper cherubin ꝛ volauit: volauit ſup pēnas ventoꝝ. Subnectit De theſauris ſuis: vñ reuera ſpūales potcrant pdire diuitie. Et nota: q̄ p hos octo ꝟſus diuerſis modis augmēto quodā laudis: magnalia dñi dulciſſi-
SCHE ma varietate deſcribit. Qđ ſchema dicit Auxeſis: latīe augmētū: qm̄ p certos gradus ſemper aſcēdit. Quapꝛopt explanationē ſenſuū nō piget frequēter iterare: quādo ipa quoq; auctoꝛitas ſine faſtidio eadē mōſtrat aſſumere. [Qui pcuſſit pmogenita egypti: ab hoīe vſq; ad pec⁹]. Iſta miracula frequēter ad itelligendū dñi potētiā repetit ſermo ppheticꝰ vt aduc̄tam⁹ nō caſualiter facta: ſed ī magnā intelligētiā ſequentis etatis fuiſſe pmiſſa. Nā ū pſidere mus alit⁹ ꝛ hodie talia fiunt. Egyptus hic mundus eſt: qui diuerſis cladib⁹ affligit populū chꝛiſtianum ſed dñi ꝟtute potētiaq; terret. Egypt⁹ aūt ſignificat afflictionem: qui nō aliter dimittit aīas fideles: niſi in ipſo duris laboꝛib⁹ ingrauent. Pꝛimogenita eñi mundi q̄ſi egypti percutit: qñ natos hoīes ī oꝛiginali peccato potētie ſue inſpiratiōe coꝛrexerit. Ab homine vſq; ad pecus: id eſt a prudētioꝛib⁹ hui⁹ ſeculi vſq; ad manſuetos ꝛ ſimplices viros. Omnes enim niſi per grām dñi liberent: a diabolo velut Pharao-
AL.Et nis impia dominatiōe depꝛimunt. [† Miſit ſigna ꝛ pꝛodigia in medio tui egypte: in pharaonē ꝛ in oēs ſeruos ei⁹]. Miſit ſigna ꝛ pdigia: qñ in paſſiōe ipſi⁹ terra ptremuit: ſaxa diruptā ſunt: ꝛ multi ſanctoꝛū ad ciuitatē dñi ſuperata moꝛtis lege venerūt: qđ in medio mundi: id eſt palam atq; viſibiliter eueniſſe
DEF. manifeſtum eſt. Signū eſt enim res preter ſpeciem quā ingerit ſenſibus noſtris: aliud aliq̄d ex ſe faciēs in cogitationem venire: ſicut veſtigio viſo: tranſiſſe
EL aīal cui⁹ veſtigiū eſt cogitamus. Dictū eſt ꝟo ſignū ab eo qđ ſignificet. Pꝛodigia q̄ſi poꝛro digia: id ē lōge predicentia. Hoc ꝛ hodie facit: qñ aīas fideles
INTER per aliqua premiſſa ſigna cōuertit. Pharao īterpꝛetatur diſſipatio. Et cui apti⁹ dabitur: niſi diabolo qui humanū genus crudeli voto pſequit? In oēs ſuos ei⁹: hoīes ſignificat: qui ipſius volūtatibus obſecundāt. Illi⁹ enim famuli dicuntur: cui pſentanea mente ſeruim⁹. Et ideo diabolus cū miniſtris ſubmergit: qñ fonte ſalutari chꝛiſtian⁹ pplꝰ a nefando erroꝛe liberat. [Qui pcuſſit gētes multas: ꝛ occidit reges foꝛtes.] Gentes: dicit vitioꝝ noxias cateruas: que nos intus velut barbare nationes ſemp affligunt. Has pcuſſas dicit: qñ ſatiſfactione penitētiū vulnerant. Nā qđ nobis ſalus: illis vulnus eſt. Occidit etiā in nobis reges foꝛtes: cū ſpūs īmūdos peccatoꝝ labe dominātes: emūdatiōe delictoꝝ reddit extraneos. Qui merito ī volūtate ſua dicunt occiſi: quia nos extinguere minime valuerūt. [Seon regē ammoꝛreo-
Al.nō hēt. rū ꝛ og regē baſan: ꝛ oīa regna chanaan † occidit]. Cū multos reges filij iſrael dño fauēte pſtrauerint hic duos tñ mēoꝛant: ſciꝫ vt per interpꝛetationē iſtoꝝ nominū: ad illā ſignificātiam duceremur que hodie
INTER in nobis agitur. Seon interpꝛetat temtatio coloꝛum

Ammoꝛrei amaricantes deſignat. Amara ſiqdē vitia ſunt: que nos ab illa beatitudine iocūdiſſima deducūt. Hec habent diabolū regē: qui eſt temtatio coloꝝ: qñ ſe trāſfoꝛmat in angelū lucis: vt per coloꝛem 2.Coꝛ.11.
atq; ſpeciē bonitatis deuotoꝝ animas aſſidua temtatiōe ſubuertat. Iſta diuinitas in nobis occidit: qñ fidelium mentes a tali ſeruitute liberauerit. Sequit Et og regē baſan. Og pcluſio dicit. Baſan cōfuſio. INTER
Merito ergo pfuſionis rex: pcluſio phibet. Diabolus enim qñ nobis iter illud ſalutare pcludit: in confuſione nos nefanda derelinquit: in qua ille teterrimus regnat. Uñ ꝛ ciuitas eius babylonia dicit: que idem cōfuſio noīat. Sed hec oīa ꝟtus diuina deſtruit qñ nos ad miſericoꝛdie ſue dona perducit. Addidit:
Et oīa regna chanaan occidit. Chanaan: iterpꝛetat INTER
humiliatio: ſed nō illa que pducit ad dñm. Nā ꝛ illi humiliati dicunt: q̄ de honoꝛe ſancto decidūt: ꝛ peſſima pverſatiōe mergunt: ſicut in alio pſalmo dicit:
Et humiliauit calumniatoꝛē. Nā ſi humiliatio ꝛ ad Pſ.71.
penā minime ptineret: nō legeret Qui ſe exaltat hu Mat.25.
miliabit. Quapꝛopter hanc humiliationē que ī malo intelligenda eſt: ille ſolus occidit qui crucem pro oīum ſalute ſuſcepit. [Et dedit terrā eoꝝ hereditatē: hereditatē iſrael pplo ſuo]. Uerſus iſte declarat pꝛioꝛa illa nō ad lraꝫ debere ſuſcipi: ſed ſpūali expoſitiōe ſentiri. Nā terra pmiſſionis iſraelitico pplo nō eſt hereditas data: q̄ cā ſuis offenſionibus amiſerūt: ſed ſub illoꝝ pfiguratione terra repꝛomiſſionis dat ſine dubio chꝛiſtianis: quā eternā poſt poſſi-
deant. Nā vt iſtā deberes aduertere: repetit: Here- INTER
ditatē iſrael pplo ſuo. Iſrael eñi īterpꝛetat (ſicut ſepe iā dictū eſt) vir vidēs deū. Populo ſuo: vtiq; chꝛiſtiano: qui eius merebit dici: cū pcepta ipſius ſalutari deuotione ſeruauerit. [Dñe nomen tuū in eter-
nū: dñe memoꝛiale tuū in † ſeculū ſeculi]. Poſt bene Al. gn̄ratio
ficia dñi: laus digna cōſequit. Dicit eñi: Dñe nomen ne ꝛ gene-
tuū in eternuꝫ: q̄ſi optem⁹ illi qđ non eſt: aut per no- ratiōnem
ſtra vota pficiat. Sed vſus iſte moꝛtaliū eſt: optare deo qđ aliter euenire nefas putet. Sic enim dicim⁹:
Sanctificet nomen tuū: qđ vtiq; ſanctum eſt. Adue Mat.6.
niat regnū tuū: cui⁹ regnū ſine dubitatione venturū eſt. Sed iſta talia cū dicimus: noſtrū velle declaramus. Pꝛecat ergo vt in humano genere ſemp nomen ei⁹ debeat pmanere: q̄tenus ab aduētu chꝛiſti pēniter dici debeant vtiq; chꝛiſtiani. Sequit: Dñe memoꝛiale tuū in ſeculū ſeculi. Memoꝛiale dñi eſt: quicq̄d in ſcripturis ſanctis cōmonitione ſaluberrima cōtinet. Hoc ſemp in nobis pmanet: cū fideliſſi-
ma deuotiōe ſeruat: ſicut ſcriptū eſt: Celum ꝛ terra Mat.24.
tranſibunt: ꝟba aūt mea nō preteribunt. Seculū ꝟo ſeculi: ſicut ſepe dictū eſt: diē ſignificat ſempiternū.
[Quia iudicauit dñs populū ſuū: ꝛ ī ſeruis ſuis † cō Al. depꝛe-
ſolabit]. Pꝛemiſſe laudis cauſa narratur: quia iudi cabitur.
cauit populū ſuū: hebreū ſcilicet: cui pſtitit magna miracula: cui pꝛophetas ſuos ne peccaret attribuit ad quē ipſum quoq; filiū miſit: vt eius tandē aliquādo ſcelerata duritia ſolueret. Sed q2 deteſtabili obſtinatione duratus eſt: iudicauit eū vtiq;: q2 noluit eſſe ipſius: quē de cunctis nationibus elegerat poſſi-
dendū. Cui dicit: Audi pplꝰ me⁹ ꝛ loquar. Et alibi: Micheę.6.
Popule meus quid feci tibi. Iſtos ergo iudicauit. De fidelibus aūt audi quid ſequit: Et in ſeruis ſuis conſolabit: vtiq; dū illis pmia pmiſſa reſtituet: qui hic ppter nomen ei⁹ laboꝛioſa cōtētiōe vexati ſunt
de quibus ſcriptū eſt: Beati qui lugēt: quoniaꝫ ipſi Mat.5.

Joan. 3. cōſolabunt. Sic enī ⁊ alibi de ipſis dicit: Qui credit in me nō iudicabit: ſed trāſiet de morte ad vitā: qui aūt nō credit iā iudicatus eſt. Uides quid pfecerit gradatio illa quā diximꝰ: vt enumeratio magna bñ dñi vſqz ad eius veniret ſanctū tremēdūqz iudiciū. Nūc alterius partis dicta teḡamꝰ. [Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū: opera manuū hoīum]. Poſt ꝗ̄ ſe dñi laudibꝰ ſufficiēter expleuit: ſecūdo ingreſſu ꝓphetícus ſmo cōuertit ad errorē gentiū deſtruen

BCDE dū. Que figura a pō grāmaticos dicit Sarcaſmos: id eſt hoſtilis irriſio: que vſqz ad palmā penetrat: cū manifeſta ỽitate ꝯuincit. Que propter ſimulachra gētiū ritusqz deridet: ne aurea ſigna deosqz colat ar gēteos: ⁊ putet homini pſtare qḋ cepit ab hoīe. Q̄to melius cōſulūt ſi eliſa frangant. Tūc ỽe aliqḋ pſūt ſi ad pecunias trāſlata deſcendunt. Quocirca deꝰ ipſoꝝ nō exaudit integer: ſed pſtat potiꝰ iminutꝰ. Et ꝯſidera qm̄ per ſpēs diuerſaꝝ definitionū pulcherrimꝰ dictoꝝ ordo deſcēdit. Hic enī deſignant ſimulachra per illud vō ſuntid eſt: aurū ⁊ argētū: metalloꝝ ſcilꝫ q̄litate formata. [Os hñt ⁊ nō loquent: oculos hñt ⁊ nō videbūt. Aures hñt ⁊ nō audient: nares hñt ⁊ nō odorabūt. Manꝰ hñt ⁊ nō palpabunt: pedes hñt ⁊ nō ābulabūt: non clamabūt in gutture

Al. nō hñt suo † neqz ei ē ſpūs i ore ipſoꝝ]. Uenit ctiā ad alias ſpēs definitionū: ſimulachra ſignificās atqz determināns: p id qḋ iplere nō poſſunt. Dicit eñ Os habēt ⁊ nō loquentur. Quid pdeſt os qḋ nō loquit? Quid oculus qui nō videt? Quid auris q̄ nō audit? Quid nares que nō odorant? Quid manꝰ que nō palpāt? Quid pedes qui non mouent? Uocabula ſunt enim vana nō officia: pfutura noīa ſine rebꝰ: pſumptio caduca nō ỽitas firma. Quid hoīes in veſtro exitio nogia delíramēta pquiritis? Cur que vos deſtruant fabricatis? Q̄to dignius vt auctori veſtro ſubdamini: ⁊ deſinatis errorē colere quē fecíſtis? Uñ hieremias ꝓpheta in epiſtola ſua iudeos cōmonēs dicit: Nam lingue eoꝝ polite a fabro: ipſa aūt inaurata ⁊ inargētata: falſa ſūt ⁊ nō pñt loq̄. Et iteꝝ: Beſtie meliores ſunt illis q̄ pñt fugere ſub tectū: aut pdeſſe ſibi. Intēde aūt qḋ iſtis ỽſibus: ⁊ i centeſimodecimotertio pſalmo abunde gentium ſimulachra deriſa ſint: vt quos pma cōmonitio nō correxiſſet: repetita denuo verecūdia pmoueret. [Similes illis fiāt qui faciūt ea: ⁊ oēs qui cōfidūt i eis]. Poſt irriſaꝫ gentiliū numinū falſitatē: ſnīa digna plata eſt: vt collatis ſenſibus careāt: qui deos iſenſatos ſibimet effecerūt: Cōueniūt talibus pſonis reuera que dicta ſunt. Omni enī rōne deſeritur: omni prudentia vacuat: qui vſqz ad hoc puenit: vt nō pfutura ſed ſua potiꝰ colere videat exitia. Et intuere qm̄ fabricatores ⁊ cultores idoloꝝ ꝯplectit vna damnatio. [Domus iſrael bñdicite

Al. dño. te † dñm: domus aaron bñdicite † dñm. Domꝰ leui

Al. dño bñdicite † dñm: qui timetis dñm benedicite † dñꝫ].

Al. dño Poſtq̄ꝫ gentiliū ſimulachra deriſit: in tertio igreſſu

Al. dño. laudes dñicas ſanctoꝝ dicit ore celebrādas. Sed in his duobꝰ ỽſibus per officia diuerſa diſcurrens admonet: vt vero dño laus fideliū debeat pſonare. In iſrael generaliter oīs ponit iuſtus: qui diuina cōtēplatiōe gratulatur: quos poſtea numerat ſpecialiꝫ. In aaron eſt ſacerdos. In leui reliq̄ miniſtri. Ad poſtremū qui dño in q̄libet pbabili ꝯuerſatione famulant. Sic oīs populus per diuerſas ptes deuotꝰ: dominū laudare pcipit. [Benedictus dñs ex ſion: qui habitat in hieruſalē]. Laudes dñi ſupertꝰ aliis celebrare precepit: nūc exemplo boni magiſtri: ipſe quoqz quod admonebat impleuit. Dicit enī: Bñdictus dñs. Et quem dominum dixerat euidenter deſignat regem ſcilicet chriſtum: qui ex ſion: id eſt eccleſiam ſuam ſancta incarnatione viſitauit. Ipſe eſt qui habitat i hieruſalē: q̄ diuerſoꝝ ſctōꝝ pgregatiōe ꝯſtruit ⁊ regis ſui pſentia cēna felicitate letat. Concluſio.

Mirabilis pſalmus ad deuotiſſimos populos inſtruendos. Nichil eniꝫ poſt tanta bñficia reddere poſſumus: niſi vt ſicut in principiis dictum eſt: dominum noſtrum trina confeſſione predicemus. Laudemus patrē: laudemꝰ filium: laudemus ſpiritum ſanctū: vnū atqz omnipotentem deum: vt ſicut non eſt in illa natura diſtātia: ita non ſit in ipſa laude diuerſitas. Hec eſt reuera laus que nos reficit: ⁊ hoc pabulum quo anima deuota ſaginatur. Ipſa eſt eni remuneratio noſtra que ⁊ operatio: in qua tm̄ reficimur vt nulla delectatio ſimilis eſſe videat. Predicemus itaqz modo: vt cum in eternū cum angelis laudare mereamur. Sed ipſe hic donet votum: qui ibi collaturus eſt premium.

Explicit expoſitio in pſalmum. 134.

Alleluya. cxxxv.

Confitemini dño qm̄ bonꝰ: qm̄ in ſeculum miſericordia eius. Confitemini deo deorū: qm̄ in eternum miſericordia eius. Cōfitemini dño dñorum: qm̄ Qui facit mirabilia magna ſolꝰ: quoniam. Qui fecit celos in intellectu: quoniā. Qui firmauit terram ſuper aquas: quoniā. Qui fecit luminaria magna: quoniam. Solem in poteſtatem diei: quoniam. Lunam ⁊ ſtellas in poteſtatem noctis: quoniaꝫ. Qui percuſſit egyptū cum primogenitis eoꝝ: quoniam. Qui eduxit iſrael de medio eoꝝ: quoniam. In manu potenti ⁊ brachio excelſo: quoniam. Qui diuiſit mare rubrum in diuiſiones: quoniaꝫ. Et eduxit iſrael per medium eius: quoniam. Et excuſſit pharaonē ⁊ virtutem eius in mari rubro: quoniam Qui trāſduxit populū ſuum per deſertum: quoniā. Qui percuſſit reges magnos: qm̄. Et occidit reges fortes: quoniā. Seon regem ammoreorū: quoniam. Et og regem baſan: quoniam. Et dedit terram eorū hereditatem: quoniā. Hereditatem iſrael ſeruo ſuo: quoniaꝫ. Quia in humilitate noſtra memor fuit noſtri: quoniā. Et redemit nos ab inimicis noſtris: quoniam. Qui dat eſcā omni carni: quoniam. Cōfitemini deo celi: quoniam. Confitemini domino dominorū: quoniam in eternum miſericordia eius.

Nec nobis Alleluia dicēdū eſt: gratia quidē ſemꝑ nouum: ſed pcedētibus expoſitionibus olīo notiſſimū. Hinc pſalmꝰ ſubiectus eſt: qui ſimili ỽboꝝ aſſonatione cantat. diuerſas enī res inchoat: ſed in vnam

cōuenientiā vociferationis exultat. Cui⁹ ꝟſ⁹ vniſ fines nō improbe dicim⁹ vocitādos: ſicut i. 117. pſalmo iā diximus: vbi q̄tuor ꝟſus ſimili ſententia terminantur. Quicq̄d em̄ dicit: ad miſericordiam dn̄i refert: ſine qua ſubſiſtere nullateꝰ p̄ualem⁹. Merito ergo ſepius ipſa repetit: q̄ oia in nobis idulgētiſſimis muneribus opat. Nā ſi cauſā tāti ſecreti diſcutias: clemētia ē dn̄i oē qđ viuim⁹: miſericordia qđ valem⁹. Quapropter nec ab ore nr̄o debet nec a corde diſcedere: q̄ten⁹ ꝛ ipſa nos dignet iugi tuitiōe ſeruare. Hoc imitati poete: aſſona carminū floſcula ꝯdiderūt: ſupnarū ꝟtutū ſonos ad mūdana ſtudia trāſferētes. Sed qm̄ vniuerſi pſalmi multifarias vident ꝯtinere ꝟtutes: iſte pfectā vitā non iprobe idicabit declarare iuſtoꝝ: q̄ mādata dn̄i ſalutariter auſpicātes in miſericordia ei⁹ iugiter pſeuerant. Unde aio recolamus has ſimilitudies ꝟſuum: ꝛ in. 8. 23. 41. 45. 48. 56. 66. 102. 103. 106. pſalmis diuerſas nobis ſubtilr idicaſſe ꝟtutes: ſicut locis eoꝝ ꝯſtat expoſitū. Cui⁹ aūt virtutis preſens pſalmus eſſe noſcatur: plenius in ei⁹ concluſione dicemus.

Diuiſio.

PEr vniuerſum pſalmū ꝓpheta loquitur qui ꝯtinuis totus velut celeſte cantiſtrū decoris repetitionib⁹ q̄ſi aureis regulis videat itext⁹: vnde ſpiritualia bona tanq̄ dulcia poma ꝯuiuis eccleſiaſticis offerātur: tamē in illis capitaneis ꝟſibus qui varie dicunt. Prima parte magnificētia dn̄i exponit: ꝛ tot⁹ orbis ꝯditio declarat. Scđa pte miracula referunt: q̄ fecerit in egypto ꝛ in gēte iudeoꝝ. Tertia deſcēdit ad chriſtianos: beneficia domini conſequenter enumerans: vt per hanc repetitionē vnum auctorem reꝝ omnium eſſe cognoſceres.

Expoſitio.

COnfitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius]. Diximus per capita ꝟſuum ineſſe pulcherrimā varietatem: in finē aūt ꝯſimilē repetitionē: ꝛ ideo capita tm̄ ꝟſuū exponēda ſunt: fines aūt eoꝝ qui vno tenore repetuntur: ſemel tm̄ declaraſſe ſufficiat. Hoc tamē mēte ꝯdēdū eſt: qđ ad cūctas opas que dicunt iſert⁹ dn̄i miſericordia ſit ꝯpetēter adiūcta. Cōfeſſionē ſepe dixim⁹ ꝛ ad laudes dn̄i ꝛ ad deplorāda pctā cōiter ptiere. Hic aūt non vnū ex duobus ſed vtrūq̄ accipiēdū ē. Docet ei beatos viros ꝛ laudes dn̄o iugit dicere: ꝛ p̄terita peccata deflere. Sic em̄ iuſtos itelligim⁹: ſi ꝯuerſi a malo illa damnent: q̄ aliq̄n geſſerunt: ſicut apl's Paulus de preteritis ait
1. Cor. 15 Nō ſū dign⁹ vocari apl's: q2 pſecut⁹ ſū eccleſiā dei.
Sequit: Qm̄ bon⁹: q̄ ꝛ laudes ſuas clemēter audiat: ꝛ ſupplicātib⁹ miſerat⁹ indulgeat. Addidit: Qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹. In ſeculū: ſcilicet in ppetuū dicit: qm̄ miſericordia ipſi⁹ eternū occupat tpš. Hic p̄ſtat vt recreet: ꝑcit vt corrigat: ibi miſericordiam bonis tribuit vt coronet. [Cōfitemini deo deoꝝ. qm̄ in † ſeculū miſericordia eius]. Supiore pſalmo
Al. eternū corda gētiliū: ſimulachroꝝ ſuoꝝ irriſiōe quaſſauit.
Nūc aūt quāt⁹ q̄liſq̄ ſit oipotens dn̄s predicatione veriſſime maieſtatis oſtēdit: vt nō ſolū deus credat q̄lis aut angel⁹ dicit: aut ꝟtutum homo ſepe memorat: ſed deus ille deoꝝ eſt cui nullus ſimilis inuenit. De⁹ q̄ppe ꝓpter honoris excellētiā pōt ꝛ creatura
Ps. 81. dici. Lectū ē ei in. 81. pſalmo: Ego dixi dij eſtis: ꝛ fi-
Exo. 7. lij excelſi oēs. Et in exodo: Deū te poſui Pharaoni.
De⁹ aūt deoꝝ nō pōt niſi ſola ſancta trinitas nūcupari. [Cōfitemini dn̄o dn̄oꝝ qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Supiori ſile ſilis eſt ꝛ iſta locutio. Sic em̄ dr̄ dn̄s dn̄oꝝ/ queadmodum deus deorū. Nā ꝛ dn̄os ſanctos dicim⁹ angelos: ſed dn̄s dn̄orū ille ſolus eſt cui cūcta deſeruiunt. Ipſe etiā ſanct⁹ ſanctorū: ipſe rex regū: ꝛ oium poteſtatū ieffabiliter culmen excelſum. Quis ei dubitet ſup oia eſſe qui ꝛ creare oia ꝛ
vniuerſa p̄ualet ꝯtinere? [Qui † fecit mirabilia ma Al. facit.
gna ſolus: qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Sicut i illis trib⁹ ꝟſib⁹ ſupra poſitū eſt Confitemini: ita ꝛ per hos oēs ꝟſus qui variant vſq̄ ad finē: ꝯfitemini ſub
audiēdū eſt. Que figura dr̄ Apochinu: id eſt a cōiuct SCHE
nobis plena poſſit ꝯſtare ſnia: marie q̄ſi ꝛ in hac ſilitudine deſinit pſalm⁹. Dicit itaq̄ feciſſe mirabilia magna ſolus: q̄ſi nō ꝛ per āgelos ꝛ per aplos ſuos ſuos diuerſarū ꝟtutū ſigna mōſtrauerit. Sꝫ hic memorat feciſſe ſolus: vbi ꝟbo ſuo ꝯditiōes rerū fabricaſſe mōſtrat: qn̄ ipſa miſteria cū creaſſe nō dubiū eſt. Sic ei ſentiēdū ſequētia declarāt. [Qui fecit celos in itellectu: qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Uſq̄ ad finē pſalmi: laus depromit p narrationē p̄conia
lem. Narratio ē em̄ rerū geſtarū collecta expoſitio DEF
Dn̄i aūt res geſtas narrare: laudare eſt. Ipꝫ ē ergo qđ ſupi⁹ dixit: Qui fecit mirabilia magna ſolus: qm̄ hec nō per creaturas: ſed ſola ꝟtute ſue diuinitatis operat⁹ ē. Nā qđ dic: Celos i intellectu fecit: potētiā ipſaꝫ diſpoſitiōis expſſit. Ille em̄ nō facit aliq̄ vidēdo: nec aliorū fabricas emulādo: ſed q̄cq̄d in itellectu ſue maieſtatꝭ diſpoſuit: hoc ꝛ ad effectū momentanea opatiōe pducit. Perfectio em̄ rerum voluntas
ipſi⁹ ē: nec morā recipit qđ ille decreuerit. Sic ei in Ps. 134.
ſupiore pſalmo dictū ē. Oia quecūq̄ voluit dn̄s fecit i celo ꝛ in tr̄a. In itellectu ergo celos fecit: q2 nulla ꝯfuſiōe: nulla iordinatiōe: nulla iformitate creati ſunt: ſed diſtincti atq̄ ꝯpoſiti creatoris ſui voluntate pagunt. Nec moueat q2 celos plurali numero nūcu
pauit: qn̄ ꝛ alibi legit: Laudate eū celi celorū. Et qđ Ps. 147.
apl's ait: Rapt⁹ ſū vſq̄ ad tertiū celū. Qua propt 2. Cor. 12.
definire nobis nō licet quāti ſint: qđ in ſcripturis ſacris nō legit explicatū. [Qui firmauit tr̄a ſup aquas qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Poſtq̄ de celis dixit ꝯſequēs fuit vt de terra quoq̄ loqueret. Nā ꝛ hanc fecit in itellectu. Ipſe ē em̄ itellect⁹ qui cūcta complexus eſt: ꝛ p potētiā ſue diſpoſitionis ipleuit. Sꝫ
ꝑquiram⁹ cur hic dixerit terrā poſitā ſup aquas: cū Job. 26.
dicat iob Qui ſuſpendit tr̄a i nichili. Et alibi: Qui Iſa. 40.
ſuſpēdit trib⁹ digitis molē terre: qđ nomē ē ei⁹ Sed neutrū ſibi noſcit eſſe ꝯtrariū: qm̄ terram dicere potuit ſup aquas eſſe: etiā cū multo ſpacio diſtare videret Sic em̄ ꝛ celū dicim⁹ ſupra nos: dū tm̄ aeris magna ſpacia itereſſe noſcant. Siue vt alijs videtur Sup aquā: iuxta aquā intelligēdū ē. Nā ꝛ hodieq̄ dicim⁹ ciuitatē ſupra mare poſitā: cū nō in mari ſed iuxta mare ſit ꝯſtituta. Uel certe ſpūaliter accipiēdū eſt: q2 ſup aquā ſacri baptiſmatꝭ terra nr̄a: id eſt corp⁹ reficit: dū religiōis ſtabilitate format. [Qui fecit lu
minaria magna † ſolus: qm̄ in ſeculum miſericordia Al. nō hꝫ.
ei⁹]. Quāuis ad lrām luminaria celi aſtra videant intelligi: ꝯuenit tm̄ vt ea paulo altius inq̄ramus: Magna luminaria: forte ſignificat āgelos: poteſtates: thronos: dn̄ationes: qui pietate ſanctiſſima celeſti lumie radiant. Dicēdo em̄: Magna oibus videntur antepoſita que corꝑaliter lucēt. [Solē in poteſtatē diei: qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Poteſtas eſt diei: ſolis aduētus: q2 per eum omnis viſibilis creatura declaratur. Alia ē enim, diuinarū ſcripturarū

Joan.1. huiuſmodi ſermõe loquit ſicut ait alibi. Dedit eis po
teſtatem filios dei fieri. Spiritualiter aūt poteſt in-
telligi: qm̄ ſanctis ſuis ſolē ſa piētie miſeratus infun-
dit: vt illā videāt que ad ipſius pertinere certum eſt
iuſſiones. [Lunam ꝛ ſtellas in poteſtatē noctis: qm̄
in ſeculum miſericordia eius]. Audite aſtrologi: qui
ſummā rerum ſtellarū adminiſtrationibus datis: lu
nam et ſtellas in poteſtate noctium fuiſſe cõceſſas.
Nūquid ad īperiū nō ad obſequiū iſta ſunt cõdita?
Nam quid creator ageret: ſi vitas hoīm ſtellis trāſi-
gere ꝑmiſiſſet? Merito vos repudiāt ipſi quoq̧ phi-
loſophi: qui tantā poteſtatē viſibilibus rebus ineſſe
dicitis: vt arbitriū tollatis auctori. Nobis autem ex
his alter ſpūalis ſenſus aperit. Lunā forſitan eccle
ſiā debem⁹ accipere. Stellas diuerſos eius ordines
ſanctitate pollētes: vt ſunt epiſcopi/preſbyteri/dia-
coni/ſubdiaconi: ꝛ ceteri q̄ velut ſtelle celeſti noſcun
tur conuerſatione radiare. Hec ola in poteſtate no-
ctis. i. in ſeculi iſtius tenebris data ſunt: vt ꝑ eos ca-
liginoſa reluceāt corda mortalium. [Qui percuſſit
Al. primo- egyptū cū † primitiuis eoꝝ: qm̄ in ſeculū miſericor-
genitis. dia eius]. Hactenus dicta ſunt que per ſe creauerit
ſancta diuinitas: nunc in ſcđa parte referunt qualia
in mundo ꝑ angelos ſeruoſq̧ ſue pietatis effecerit: q̄
duodecima eſt ſpecies definitionis: quā greci cata
DEF epenon: latini per laudē dicunt. Hec per hos duode
cim verſus tracta: ꝑmanet vſq̧ ad diuiſionē. Et qm̄
hyſtoria nota eſt: videamus quid hic ſpūaliter ma-
gis poſſit intelligi. Percuſſit egypti primitiua: qm̄ ſe-
culi iſtius dānauit gloriā: que putabat eſſe ꝑcipua.
Nam luxus/ſupbia/auaricia/quaſi primitiua ſunt
mūdi. Ipſa em̄ primo generat peſſimus vēter: ꝛ ve-
lut caros filios amplectit: dum rerū iſtaꝝ cupidita-
te gratulat. Hec dn̄s percuſſit: qm̄ a regulis ſue diui
nitatis excluſit. Mortua em̄ iacēt: que a vite auctore
Al. de me- ſubmota ſunt. [Qui eduxit iſrl' † per mediū eoꝝ: qm̄
dio. in ſeculū miſericordia eius]. Per mediū egyptiorū
deducit iſrael: qm̄ ſanctos ſuos a conuerſatione libe-
rat peſſimoꝝ: ꝛ a mūdi iſtius habitatione teterrima
Al. potēti. in lucē ſue veritatis adducit. [In manu † forti ꝛ bra
chio excelſo: qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Manus
fortis: ad inuincibilē pertinet actionem. Brachium
excelſum: ad oīpotētiam dn̄i ſingularē. Fortis enim
actio a brachio venit excelſo: qm̄ effectus rerū ſuum
demonſtrat ſemꝑ auctorē. [Qui diuiſit mare rubrū
in diuiſiones: qm̄ in ſeculū miſericordia ei⁹]. Priſce
auctoritatis viri mare rubrum in duodecim diuiſio-
nes dixerūt eſſe partitū: quātas tribus cõſtat fuiſſe
iudeoꝝ. Ideo enim hic plurali numero poſitū eſt In
diuiſiones: ne putaremus mare rubrum vno itinere
fuiſſe trāſmiſſum. Sed poteſt hoc ꝛ ſpūaliter ꝯgruē
ter aduerti. Rubrum mare: eſt ſeculi iſtius permixta
profunditas: quā multis diuiſionibus tranſimus: qm̄
conuerſi ad terrā viuentiū dn̄i munere feſtinamus.
Alter eni per elemoſynas/alter per aſſiduā ſuppli-
catione/alter per virginitatē/alter per excellentiſſi-
mā charitatē. Sic multis diuiſionibus per ſeculi hu
ius mare trāſitur ad dn̄m. [Et eduxit iſrael ꝑ mediū
eius: qm̄ in ſeculū miſericordia eius]. In hoc verſu
qm̄ repetitus eſt: expoſitio ſuperius dicta ſufficiat.
Al. virtutē [Qui excuſſit Pharaonē et † exercitū eius in † ma-
Al. mari re rubrū: qm̄ in ſeculū miſericordia eius]. Diabolū
rubro. cum miniſtris ſuis in fonte ſalutis excutit: qm̄ eos a
nobis potētie ſue virtute remouerit. Excutit autem
dixit: ꝛ tanq̄ puluerē proijcit: vt de hac celeritate: et

virtutem diuinitatis oſtēderet: ꝛ illos terrenas ſor-
des eſſe mõſtraret. [Qui traduxit populum ſuū per
deſertū: quoniā in ſeculū miſericordia ei⁹]. Per de-
ſertū nos traijcit: qm̄ per hoc ſeculū trāſire facit illeſ-
ſos. Soli enim euadunt: qui mundi iſtius mala per-
tranſeūt. Ceterū qui in iſtis heſerit: ad premia diui-
na nō peruenit. Deſertus eni ideo dicit mundus: qꝛ
diuina electione priuatus. Et merito ſic vocatur: qui
ad ſe venientē nō recipit auctorē. [† Qui eduxit aquā Al. non hꝫ
de petra rupis: quoniā in ſeculū miſericordia eius]. totū verſicu.
Eijcit aquā de petra rupis: qm̄ ſterilia corda morta-
lium ſalutares riuulos fecerit proferre lachrymaꝝ:
vt qui ſunt ꝓpria ſiccitate ſteriles: reddātur diuina
largitate manabiles. De petra rupis: ad auxeſim SCHE
poſitū eſt: quoniā nō parua: ſed ingētia ꝛ dura ſaxa
ſunt que in magnitudinē rupis erigūtur. [Qui per-
cuſſit reges magnos: quoniā in ſeculū miſericordia
ei⁹]. Percutit reges magnos: qm̄ in corde noſtro im-
pia deſideria celeſtis miſerator extinxerit. Tūc em̄
nos viuimus: dum illa moriunt: et cõtraria forte ne-
ceſſe eſt nos occūbere: ſi cõtingat illa ſuperare. [Et
occidit reges fortes: quoniā in ſeculū miſericordia
eius]. Reges fortes occidit: qm̄ a nobis expellit de-
monia: varia immiſſione graſſantia. Quoꝝ volūtas
nequā tunc extinguit: ſi fideliū anime ab eorū pote-
ſtate tollant. Occide dn̄e fortes reges: vt liberes ſer
uos humiles. Eripe deuotos: ne ille nefandiſſimus
eos ſibi faciat eſſe ſubiectos. [Seon regem ammor
reorū: quoniā in ſeculū miſericordia eius]. Iſta qui-
dem in ſuꝑiore pſalmo iam vident expoſita: que non
pigebit repetere: qm̄ ea ſancta auctoritas ad ſalutē
noſtram probat iteraſſe. Seon: quidā interpretatus
eſt tentationē coloꝝ: alter ꝓ arborē infructuoſam.
Ammorreus: exacerbatio: que oia videntur ad dia- INTER
bolum pertinere. Ipſe eſt enī arbor infructuoſa: ipſe
exacerbatio. Sed hec in nobis dn̄s occidit: qm̄ nos
ad inſtituta ſua morū ſanctitate ꝑduxerit. [Et og re
gem baſan: quoniā in ſeculū miſericordia eius]. Og INTER
interpretat coaceruantē: Baſan cõfuſio. Qui enim
coaceruat peccata nr̄a: abſolute diabolus eſt. Ipſe
etiā recte dr̄ confuſio: quoniā et ſequaces ſuos con-
fundit: ꝛ de dn̄i iudicio cõfuſus abſcedit. Uerū hec ꝛ
talia dn̄i virtute interfecta iacent: qm̄ nos eripere a
tam peſſima obnoxietate dignatur. [Et dedit terrā
eoꝝ hereditatē: quoniā in ſeculū miſericordia eius].
Locum tertie narrationis ingreditur. Et quāuis hy
ſtoria de hebreis dicere videat: tn̄ hoc ꝛ ad chriſtia-
num populū aptiſſime refertur: quoniam beatitudo
illa que illis fuerat pollicita: expulſis qui ſua iniqui-
tate ceciderunt: ſanctis ac fidelibus chriſtianis pro
miſſe hereditatis premia conferuntur. Memineri-
mus autem ꝙ in hac quoq̧ diuiſione quinq̧ verſus
duodecima ſpecies definitionis permaneat quā in
ſcđa parte iam diximus. [Hereditatem iſrael ſeruo
ſuo: quoniā in ſeculū miſericordia eius]. Cum dicit:
Seruo ſuo: illos ſequeſtrat: qui dn̄i iuſſionibus ini-
quis conatibus reſtiterūt. Qua ſignificatione ꝛ de-
uota plebs iudeorū ꝛ populus includit chriſtianus.
[Quia in hūilitate noſtra memor fuit noſtri † dn̄s: Al. non hꝫ
quoniā in ſeculū miſericordia eius]. Humilitas pro
prie pertinet ad ꝑpa chriſtiana: que tunc latius deſi-
derari cepit: qm̄ eam in ſe dn̄s Saluator oſtendit.
Ipſe eni mõſtrauit ꝛ humilitatis viā: ꝛ patientie di-
ſciplinam. Qua propter ille humilitatis ſeruoꝝ ſuo-
rum memor eſt: qui et preceptor eius eſſe dinoſcitur.
K

Memor fuit: ſignificat ſancte incarnationis arcanũ
quãdo aduentu ſuo credẽtes liberare dignatus eſt.
Al. ab ini- [Et redemit nos † de manu inimicorum noſtrorum:
micis nris. quoniã in ſeculum miſericordia eius]. Si ad hyſto-
riam attendas: nullũ precium egyptijs dedit quãdo
hebreos de manibus eorum liberare dignatus eſt.
Sed qꝛ in poteſtate diaboli vel miniſtroꝝ eius tene-
bamur obnoxij: tunc ſe immolãdo magnũ preciũ de
dit: vt nos ab eis redderet abſolutos. Redemit enim
nos diuerſis iniurijs ⁊ paſſionibꝰ ſuis: clauſtra paſ-
ſus: alapis ceſus: flagellis verberatus eſt. Redemit
nos vtiqꝫ ſanguine precioſo. Ad poſtremũ redemit
nos miraculo reſurrectionis oſtẽſo: ſicut dicit Apo-
1. Corint. 6. ſtolus: cuncta cõplectens. Magno precio redempti
eſtis. Hoc enim fuit precium: quod preciũ non habe
ret. [Qui dat eſcã omni carni: quoniam in ſeculũ mi
ſericordia eius]. Omni carni non tantũ de homini-
bus voluit intelligi: ſed ⁊ quicquid natat / quicquid
volat / quicquid repit / quicquid graditur: quoniam
vniuerſa eius largitate ſatiãtur. Nam ſicut creator
eſt omniũ: ita ⁊ paſtor animantiũ probatur eſſe cun-
ctorum. Paſcit etiã omnia ſpiritualia incorporeo ci
bo miſericordie ſue. Nam cum generaliter indigeaꝫ
ab oibus: ipſius munere geritur vt vniuerſa contine
re atqꝫ exiſtere comprobentur. Siue omni carni dat
eſcam: fidelibus tãtum forſitan debemus accipere:
quos corpore ⁊ ſanguine ſuo ſaginare dignaꝫ. [Cõ-
fitemini deo celi: qm̃ in ſeculum miſericordia eius.
Confitemini domino dñorum: quoniam in ſeculum
miſericordia eius]. Cum hos verſus ſuperius eiſdẽ
verbis dixerit: hic tantum deo celi mutaſſe declara-
tur: ſuperius autem habet Deo deorũ. Unde viden-
tur per ſignificationem celi: omnia potuiſſe conclu-
di. Et vt cuncta ad eius confeſſionem reuocare vide
retur: in fine iterum memorat confitendum: ne quid
preter eius laudem et miſericordiã agi poſſe crede-
retur.   Concluſio.

Mirabilis pſalmus: ⁊ nimia virtute ꝓfun-
dus: qui velut ſtellis micãtibus
miſericordia dñi vbiqꝫ cognoſciꝫ eſſe radiatus. Cu-
2. Paral. 5. ius em̃ virtutis ſit atqꝫ potentie: in Paralipomenon
oſtenditur: vbi ait Cum dñm laudare cepiſſent ⁊ di-
cere. Cõfitemini dño qm̃ bonus: quoniã in eternum
miſericordia eius: implebaꝫ domus dei nube: ne poſ
ſent ſacerdotes ſtare ⁊ miniſtrare propter caligĩe.
Compleuerat enim gloria dñi domum dei. Proinde
quid poteſt a nobis ſimile dici: qꝫ quod de ſe auctori
tas cognoſcitur ipſa teſtariꝫ Nam licet in omnibus
pſalmis ſi pure canantur: diuinam nobis certum ſit
adeſſe preſentiam: hoc tamen euidentius creditur:
quod legis auctoritate firmatur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 135.

Pſalmus Dauid. Cxxxvi.

Super flumina babylonis il-
lic ſedimus ⁊ fleuimꝰ: dũ re-
cordaremur tui ſiõ. In ſalici
bus in medio eiꝰ: ſuſpẽdimꝰ
organa noſtra. Qꝛ illic inter
rogauerunt nos q̃ captiuos
duxerũt nos: verba cantionũ. Et q̃ abduxe
rũt nos: hymnũ cãtate nobis de cãticis ſiõ.
Quomõ cãtabimꝰ cãticũ dñi: in terra alie-
na? Si oblitus fuero tui hieruſalẽ: obliuio-
ni detur dextera mea. Adhereat ligua mea
faucibus meis: ſi non meminero tui. Si non
propoſuero tui hieruſalem: in principio leti
cie mee. Memor eſto domine filiorũ edom:
in die hieruſalem. Qui dicũt exinanite ex-
inanite: vſqꝫ ad fundamentum in ea. Filia
babylonis miſera: beatus qui retribuit ti-
bi retributionem tuam quam retribuiſti no-
bis. Beatus qui tenebit: ⁊ allidet paruulos
ſuos ad petram.

Ad preteritũ morem rediit ordo titulorum.
Significat em̃ miſericordes et ſctiſſimos
actus ad dñm Saluatorẽ eſſe referẽdos.
Conſiderandũ eſt aũt: qm̃ hymnus iſte nõ
a gaudẽtibus dicitꝫ: ſed ſola doloꝝ cõpun-
ctione cantaꝫ. Hec aũt hyſtoria Hieremia ꝓpheta
referente cõpleta eſt: qñ captiuitas Hierl'm Nabu-
chodonoſor rege veniente perfecta eſt. Extat em̃ de
hac re pietatis huius cõpunctiſſimus liber: qui qua-
drifario prenotaꝫ alphabeto. Sed nos opꝫ ſpũali-
ter iſta ſuſcipere: qꝛ in figura illis (ſicut dicit Aplꝰ)
hec oĩa certum eſt contigiſſe.   Diuiſio.

Populus hebreoꝝ qui obſtinationis ſue
vicio in captiuitate erat: ſub Nabucho
donoſor rege poſt ſcl'a longa paſſurus
introduciꝫ ad loquẽdũ: vt mala ſua fu-
tura ſic defleat / quaſi iã videanꝫ eſſe ꝑ-
terita. Prima ſectione calamitates ſuas enumerat
ſubiungẽs inter quaſlibet ſcl'i huius anguſtias nũqꝫ
ſe Hierl'm vllatenus obliuiſci: qꝫuis euertẽdam eſſe
cõſtaret. Scd'a ſectiõe ad dñm verba ꝯuertit: vt me-
mor ſit inſultationũ cõtra eccleſiã peſſima volũtate
graſſantiũ: btõs aſſerẽs qui de corde ſuo incipiẽtes
malas cogitationes abijciunt.   Expoſitio.

Super flumina babylonis illic ſedimus et
fleuimus: dũ recordaremur tui ſion]. Ni
mis dulcis eſt recordatio patrie: q̃ in ho-
ſtili terra ꝓbaꝫ exiſtere. Nam qꝫtum hec
amara ſentiꝫ.: tm̃ ſit illa ſuauior. De loco
em̃ peregrinationis: ꝓprij domicilij creſcit affectus.
Sed qꝫuis ꝓpheta iſraelitici populi captiuitatẽ que
ſub aſſyrijs cõtigit exponere videatur: cõuenit tñ vt
eam ſpũaliter aduertere debeamus. Duas em̃ ciui-
tates in hoc mũdo eſſe / crebra lectione cõperimus.
Una eſt dñi: que dr̃ hieruſalẽ. i. viſio pacis. Iſta hic
preſſurã patiꝫ: ⁊ multis malis irruẽtibus ſauciaꝫ: hu
milis: afflicta: ſpẽ habẽs in illa eternitate que nũqꝫ
nouit defectui ſubiacere. Econtra diaboli ciuitas: q̃
Babylonia dr̃: cuius interpretatio ſignificat confu-
ſionẽ: hic florida: ſuperba: letiſſima eſt: que iſtius ſe-
culi vicijs tanqꝫ magnis fluminibus irrigaꝫ. Sup ra
iſta ergo flumina ſedẽt fideles qui captiuitatẽ in hoc
mũdo patiunꝫ: ⁊ ſuſpirãtes deſiderio pẽie ſue ama-
ras lachrymas fundũt: qm̃ ad illã ꝓmiſſam pacem
hic puenire nõ preualẽt. Contẽplãdum eſt aũt ꝙ nõ
dicit In fluminibꝰ: ſed ſup flumina. Nam qui adhuc
in fluminibꝰ iſtis ſunt: peccatoꝝ inũdatione rapiunꝫ
qui retro ſup ripas aluei ſedẽt: iam ab illis fluctibus
diuino ſunt munere liberati. Sitũ quoqꝫ ipſm reſpi-
ce tẽperatũ. Nec erectos dicit vt arrogãtiam fuge-
ret: nec iacẽtes vt ruinã vitaret: ſed ſedẽtes in humi-

litate pias lachrymas ſupra peccatoꝝ impia fluēta
trāſmittere. [In ſalicib⁹ in medio eius: ſuſpēdimus
organa noſtra]. Hic dolores exaggerat acerbitas:
qm̄ delectationē ſuā qua ſe ppl's poterat cōſolari ve-
lut nō neceſſaria ſuſpendebat arborib⁹. Quid enī il-
lic agerēt organa dulcia: vbi tpa vite amaris erant
lamētationib⁹ occupata? Verū hic hyſtoria ad ſpūa
lem intelligētiā transferat. Salices ſunt arbores ſu
pra ripas fluminis pinguiſſima viriditate gaudētes:
que frequēter exciſis palis atq; humide terre recon
ditis altiſſima radice merguntur: ⁊ fluentis necari ne-
queūt quis copioſa irrigatione ſatiētur. His cōpa-
Iſa.44. rant ſancti ac fideles hoīes: ſicut Iſaias dicit Exo-
rientur tanq̄ fenū in medio aque: ⁊ tanq̄ ſalix ſupra ef-
fluentē aquā. Talib⁹ ergo viris organa nr̄a ſuſpēdi-
mus: qm̄ communicata gratia de ſcripturarū diuinarū
lectione cōferim⁹. Ipſa ſunt enī noſtra organa: que
et pſalmodie gratiā preſtāt: ⁊ alterna nos collatio-
ne letificāt. In medio eius Babylonie ciuitatis di-
cit: non fluminis: qꝛ neceſſe eſt in medio mūdi ſit ſan-
ctiſſimus chriſtianus: quis ad ſupna aīo videat eſſe
trāſlatus. [Qꝛ illic interrogauerunt nos q̄ captiuos
duxerūt nos: verba cantionū. Et q̄ abduxerunt nos:
hymnū cātate nobis de cāticis ſion. Quomodo can
tabim⁹ canticū dn̄i: in terra aliena]? Adducūt aliud
pōdus dolorib⁹ ſuis: vt vſq; ad hoc ludibriū ſupue-
niſſe deficāt: quatenus dei carmina reuerēda hoīm
paſſim voluptate ꝓfundūt: fiatq; illa neceſſitas pa
ganis dicere: q̄ ſola plebs dn̄i ꝯſueuit audire. Sup-
bus enī ⁊ arrogans victor: vult ſibi luſus et delicias
de dei canticis exhiberi. Quib⁹ reſpōdendū eſt: quo
modo cātabimus canticū dn̄i: in terra aliena? Sed
vt magis illā partem quā cepimus exequamur: con
cupiſcentiā mūdi obnoxios nos tenere teſtat Apl's:
Roma.7. dicēs. Uideo aliā legē in mēbris meis: repugnātem
legi mētis mee: ⁊ captiuū me ducentē in lege pecca-
ti que eſt in mēbris meis. Iſte igit concupiſcētie que
nos iure captiuitatis illaqueāt: frequēter nobis ſua
dent: vt pſalmodie verba in locis ꝓphanis atq; ſpe
ctaculis geſticulatione nefandiſſima canere debea-
mus. Sed eis nō eſſe cōſentiendū preſens doctrina
declarat: qm̄ admonet in terra aliena.i. inter actus vi
cioſos q̄ ſunt a deo alieni: hymnū dn̄i non eſſe cātan-
Matth.7. dum. Verba enī dn̄i ſctā debēt eſſe ſanctoꝝ. Scriptū
eſt enī Ne miſeritis margaritas veſtras ante por-
cos. His ergo monet nullatenus eſſe conſentiendū.
Ω. oblinio [Si oblitus tui fuero hierl'm: † obliuiſcat me dexte-
ni detur. ra mea]. Pollicet ſe ꝓpheta eccleſiā dei nunq̄ peni
tus obliuiſci: cōditionē ſibi grauiſſimā ponēs: qꝛ ne-
ceſſe eſt ita fieri: ſi hierl'm cōtigerit nō amari. Dexte
ra quippe bonoꝝ eſt Chriſtus dn̄s: ſicut in quintode
Pſal.15. cimo pſalmo dictū eſt. Prouidebā dn̄m in conſpectu
meo ſemper: qm̄ a dextris eſt michi ne commouear.
Aſtringit ſe itaq; ꝓpheta duris quidē vinculis: ſed
nequaq; nouis: vt ipſe a dn̄i Saluatoris memoria de
cidat: ſi Hierl'm ab ei⁹ mēte diſceſſerit. Ipſa eſt ma
ter fideliū/patria feliciū/regio beatorū/ quā qui hic
obliuiſcit: ibi in regno dn̄i minime collocat. [Adhe-
reat lingua mea faucibus meis: ſi nō meminero tui.
Si nō propoſuero hierl'm in principio leticie mee].
Proponit penalis ſcd'a cōditio: vt in dn̄i laudib⁹ ob-
muteſcat ſi oblitus fuerit Hierl'm: qđ magnū habēt
DOG premiū xp̄iani. Quid enī ꝓbat eſſe deterius: q̄ illud
non poſſe loqui: vnde conſueuit medicina preſtari?
Pſalmodia eſt enī conſolatio flentiū/cura dolentiū/

ſanitas egrotoꝝ. Hoc aīe remedium/hoc miſeriarū
oīm cognoſcitur eſſe ſuffugiū. Nam qui tali munere
priuat: ab oī beneficio ꝯſolationis excludit. Sequit
Si nō propoſuero Hierl'm in principio leticie mee.
Sunt quidē principia mūdane leticie: vt auaro au-
rū inuenire: luxurioſo pulchrā feminā/ſupbo iactan-
tiā. Sed abſit vt hec principia leticie ꝓphetali cōue
niāt ſcitati: quinimo dicamus q̄ honeſta ſunt: ſed iſ̄
eccl'ie ſancte non debeāt vllatenus anteferri. Sicut
bus viris ⁊ ſumma ſe honeſtate tractātib⁹ principiū
leticie eſt filius natus: ſicut Zacharie de Ioāne cōti Luc.1.
git: qui et angelica voce ꝓmiſſus eſt. Eſt etiā de filio:
qui poſt tpa lōga reuerſus eſt: qđ idem in euāgelio p
parabolā dictū legit: qm̄ letiſſimus pater vitulū ſagi Luc.15.
natū in eius cōuiuatione mactauit. Uel poſt infirmi
tatē ſanitas corporis reſtituta: vt Ezechie regi cōti- 4.Reg.20.
git: cui poſt egritudinē validiſſimā quindecim anno
rū quoq; ſpatia legim⁹ attributa. Verboꝝ quoq; ip-
ſoꝝ dicta pēſanda ſunt. Nam principiū leticie ſemꝑ
validū/ſemꝑ ampliſſimū eſt: qm̄ in ipſis initijs volū
tas accendit gaudioꝝ: dum calore animi in leticiam
rapimur quāuis ꝓuenire credebamus. Oīa ſiquidē
ſubita violēta ſunt: ⁊ qđ diuturnū in hoc ſeculo fue-
rit intepeſcit. Quapropter ad exaggerādū fidei ca-
lorē: principio leticie illā dicit preponi: quā decet ſu-
pra oīa plus amari. Hic tn̄ verſus ⁊ ſuperior poteſt
etiā illis cōuenire: quos ſupra dixim⁹ eſſe captiuos.
[† Memento dn̄e filioꝝ edom: in die hierl'm. Qui di Ω. Me-
cūt exinanite exinanite: † quouſq; ad fundamētū in mor eſto.
ea]. Uenit ad ſecundam ſectionē populus hebreoꝝ: Ω. vſq;
vbi cōuerſus ad dn̄m deprecat: ne multos diſcedere
patiat: qui eccleſiā dei ſeuiſſima increpatiōe dilace
rant. Edom: alij ſanguineū/alij terrenū interp̄tandū INTER
eſſe putauerūt: qđ tn̄ verūq; ad carnalia vicia referri
poſſe nō dubiū eſt. Iſti ſunt ergo filij Edom: q̄ xp̄ia-
nū populū ſunt grauiſſime ꝑſecuti: nec aliqua ſatiſfa
ctione cōuerſi ſunt. Hos in illa ſequeſtratione bono
rū deprecat in memoriā redire: vt eos debita poſſit
pena ſuſcipere. Hoc enī dr̄ (ſicut ſepe memoratū eſt)
prophetie affectu: non maledicēdi voto. In illis enī
pietas noſtra nō querit: qui dn̄i eſtimatione dānādi
ſunt. Addidit Qui dicunt exinanite exinanite quo-
uſq; ad fundamentū in ea: In his ſermonib⁹ adden-
dum eſt: ꝓueniamus: vt nobis integra poſſit cōſtare
ſentētia. Que figura apud magiſtros ſeculariū litte
rarum dr̄ Eclipſis.i. defectus: qm̄ verba ex induſtria SCHE
ſuſpēdimus: vt p̄termiſſa deſiderabilius exquirant.
Verba ſunt ergo iſta filioꝝ Edom: perſequentiū po-
pulū chriſtianū a ſimilitudine tracta ciſterne: vnde
ſi aqua ſedule tollit: vſq; ad fundamētū eius ſine du
bio peruenit. Sed quid illis ꝓderat ſeculi iſtius lucē
adimere talib⁹: qm̄ magis in ipſo fundamēto eternā
vitā poſſidere videbant occiſi? Fundamētū ſiquidē
fideliū Chriſtus eſt dn̄s: qui non poteſt iuſtis eripi:
quis cuncta eis huius ſeculi ꝓhibent auferri. Sic dū
perſecutores catholicā religionē exhaurire cupiūt:
feliciſſimas atq; copioſas coronas martyribus con
tulerūt. [Filia babylonis miſera: btūs qui retribuit
tibi retributionē tuam quā retribuiſti nobis]. Filia
Babylonis: bene caro noſtra dr̄: qꝛ cōfuſionē nobis
probat ingerere peccatorū. Huic additū eſt ꝓpriū
epitheton: vt miſera diceret. Quid enim miſerius q̄
vt res fragilis tātis auſibus inſoleſcat: ⁊ per cōcupi
ſcentias illicitas sauciet aīas vulnere peccatorum?
Sicut dicit Apl's Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū. Gal.5.

Sed poſtq̄ de Babylonie filia dixit:iuſtiſſimā cōpē
ſationē ei aſſerit eſſe reddendā: vt ſicut nos luxuria
cōcitat ad vicia:ita repreſſam ieiunijs atq̄ tribula-
tionibus ſubditā faciamus eſſe virtutibus. Reddi-
mus eñ illi dignā retributionē:vt coacta faciat: qđ
in delicijs implere diſſimulat. Tales eñ retributio-
nes carni reddere beatoꝝ eſt:vt q̄ traxit ad culpam:
adiutorio dñi perducat ad gloriā. [Beatus q̄ tene-
Al. ſuos bit:ꝛ allidet paruulos:† tuos ad petrā]. Adhuc ad
ipſam loquit carnem:beatū eſſe cōmemorās qui fi-
lios ei⁹.i.vicia nocētia tenet: q2 iam illa tenere ꝓue-
ctus eſt. Nam qñ aliquid tenemus: hoc in poteſtate
noſtra redigim⁹:ꝛ deſinit fieri liberū:qđ nobis cepe-
rit eſſe captiuū. Addidit Et allidet ad petrā: vt non
moret tenēs/ne voluptas blanda ſurripiat. Allidet
ait ad petrā:in dñm vtiq̄ Saluatorem. De quo ſcri
1.Corin.10. ptū eſt Petra aūt erat Chriſtus: vt ſtatim cōfracta
diſpereāt:q̄ nos teterrimis morib⁹ inſtigabāt. Bene
aūt diſcutiendū eſt qđ dixit Paruulos tuos: carnis
ſcʒ errores:qui miſera matre naſcunt. Hi dū paruu-
li fuerint facili⁹ tenent: atq̄ in petrā illā celeſtē effi-
caciter eliduntur. Nā ſi iam ceperint adulti eſſe ꝛ ro-
buſtiſſima etate iuueneſcere: grauior pugna cū eis
naſcit nec facile a nr̄a infirmitate ſuperant. Quā rē
nos ꝛ cēteſim⁹ pſalm⁹ monuiſſe declarat: vbi dictū
Pſal.110. eſt In matutinis interficiebā oēs petōres terre. Sʒ
q̄uis pſalm⁹ iſte alios nr̄os pia lamētatione permul
ſerit: ꝛ in prima parte captiuitatē quoq̄ noſtrā my-
ſtica expoſitione narrauerit: in preſenti tñ verſu ſe-
uiſſimi atq̄ occultiſſimi vitij ſecreta vulgauit: vt et
peſtē ꝓderet ꝛ remedia nō taceret. Mittit eñ in mē
tem noſtrā diabolo inſtigante qđ nolum⁹:recipimus
qđ noſtra eſtimatione dānamus: et tyrānide quadā
peccati a noſtra reddimur execratiōe ſine dubitatio
ne captiui. Sed iſte cogitationes dum ſunt paruule
percutiant in petrā:cōminuant (ſicut dictū eſt) in la-
pidē angularē: vbi omne malū cito diſſoluit ſi in ipſo
fortiter allidatur. Concluſio.

Cōpleta eſt lamētantiū pſalmoꝝ pia nimis
et laudanda deuotio. Supra eñ in
ſeptuageſimotertio:ꝛ in ſeptuageſimooctauo pſal-
mis futura legit Hieruſalem deplorata captiuitas: hic
aūt tertius eiuſdē rei pſalm⁹ eſt: vt ſacratiſſimo nu-
mero trinitatis pietas deuotiſſime cōpūctionis poſ
ſit offerri. Eſt quidē magnū charitatis gen⁹: qđ pri-
mis iubet dñs exhibere:ſi tñ in eo mō mēſuraq̄ plan
gat: vt nec reſurrectionis ſpes adimi poſſit: nec iniu-
ſte feciſſe aliquid dñm ſuſpicemur. Nā etſi affectuo-
ſo dolore ſuccēdimur: modeſtie tñ terminū excedere
nō debem⁹. Humile quippe ac manſuetū decet eſſe
qđ ſtudio pietatis offert. Nā cuius tēperamenti ſint
iuſte lachrymæ: teſtat dñs Chriſtus: qui conſiderata
fragilitate humani generis: q̄uis eſſet ſuſcitaturus
Lazarū fleuit: vt bonus magiſter ꝛ pietatē doceret
et veritatem aſſumpte humanitatis oſtenderet.
Explicit expoſitio in pſalmum .136.

Pſalmus ipſi Dauid. Cxxxvij.

Confitebor tibi dñe in toto cor-
de meo: qm̄ audiſti omnia ver-
ba oris mei. In cōſpectu ange-
loꝝ pſallā tibi: adorabo ad tē-
plum ſanctū tuum ꝛ confitebor
nomini tuo. Super mīa tua et
veritate tua: qm̄ magnificaſti ſup omne no
men ſanctū tuum. In quacūq̄ die inuocaue
ro te exaudi me: multiplicabis i aīa mea vir
tutem. Cōfiteant tibi dñe oēs reges terre:
q2 audierunt oīa verba oris tui. Et cantent
in vijs domini: qm̄ magna eſt gloria domi-
ni. Quoniam excelſus dñs ꝛ humilia reſpi-
cit:et alta a longe cognoſcit. Si ambulaue-
ro in medio tribulationis viuificabis me:et
ſuper iram inimicoꝝ meoꝝ extendiſti manū
tuā:ꝛ ſaluū me fecit dextera tua. Dominus
retribuet pro me/dñe miſericordia tua in ſe
culum:opera manuum tuaꝝ ne deſpicias.

Quamuis ſuperioribus titulis diximus Da
uid ſignificare manufortem atq̄ deſiderabi
lem: qđ dño Saluatori ꝓprie cōuenire pro-
batū eſt: tñ hic Chriſtū euidētius indicauit:
qñ iſtud pronomen appoſuit. Ipſi eñ reuerētius ꝓ-
nunciandū eſt/quaſi altiſſimo/quaſi oīpotēti/quaſi
celeſti regi. Et tunc Dauid iſte iungēdus eſt: qđ vo-
cabulum non ex deitate ſumit: ſed per aſſumpte car-
nis originē venire monſtrat. Ipſe tñ verbū incarna-
tū/vnus eſt dñs, Chriſtus: ad quē pſalmi iſtius refert
vniuerſa confeſſio. Diuiſio.

Per totū quidē pſalmū ppl̄s catholic⁹ lo-
quit: q̄ eſt collectus de vniuerſo orbe ter
rarū. Prima narratione bñficia ſibi dñi
attributa collaudat: poſtulās in futuris
patientiā: vt aduerſa mūdi eius poſſint
munere ſuſtinere. Scđa deprecatur: vt
reges terre dñm confiteantur excelſum: quoniam in
oībus maieſtatis ſue miracula dignatur oſtendere:
orans ne peccatores cōuerſos deſpiciat: quos crea-
re dignatus eſt. Expoſitio.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: qm̄
† exaudiſti oīa verba oris mei. † Et in cō- Al. audiſti
ſpectu angeloꝝ pſallā tibi]. Quā valida Al. non hʒ.
atq̄ pleniſſima ſit iſta cōfeſſio: totius cor-
dis adunatione mōſtrat. Nā cū dr̄ In to-
to corde: nulla pars occupata in ſcl̄i hui⁹ ambitione
relinquit: ſed vniuerſum ꝛ ſolidū creatoris tñ (vt di-
gnū eſt) laudib⁹ applicat. Cor ſignificat mētis arca-
nū: vñ taciti clamam⁹ ad dñm: ꝛ p̄ces nr̄e multo effi
cacius audiunt: q̄ ſi magnis clamorib⁹ ꝑſonemus.
Siue eñ vox aerē verberet inde cātādū eſt: ſiue lin-
gua taceat inde clamādū eſt. Illud eñ libēter audit
dñs: qđ ad ſuā imaginē et ſimilitudinē in nobis cogno-
ſcit operatus. Sequit Qm̄ exaudiſti oīa verba oris
mei. Ad oſtendendā dñi pietatē: pſalmiſte vſus eſt
pri⁹ ſcōs viros auditos dicere: ꝛ eos poſtea diuina
p̄conia ꝑſonare. Qđ etiā nūc fideli ppl̄o iudicat ap-
plicādū: ſicut ꝛ in .117. pſalmo dictū eſt. Cōfitebor ti-
bi dñe: qm̄ exaudiſti me. Sed ꝯſidera meritū orōnis: Pſal.117.
vt oīa vba ſua ꝓfiteat audita. Illa eñ fuerunt vota
iuſtoꝝ: vt xp̄s dñs adueniret: ꝑ quē eos ꝯſtat augmē
tis ingētib⁹ excreuiſſe. Merito ergo vba ppl̄i ipſius
oīa ꝓbant audita: per quē mūdi redēptio cognoſcit
impetrata. Addidit Et in ꝯſpectu angeloꝝ pſallā ti-
bi. Hic pſalmodie vtus oñdit: vt q̄ puro corde inter
homines pſallit: etiā ſurſum cū angelis canere videat.
Adiecit quoq̄ In ꝯſpectu angeloꝝ: vt eā angeli nō
ſolū audire: verūetiam ꝓbent intendere. Illud enim

dicimus reſpicit:qđ poteſt ſerenis mentibus intueri.
Siue illud tpa ſignificat:qñ ppl's btōꝝ poſt reſurre-
ctionē cū celeſtibus creaturis laudes dño ſub cōmu
V. miſeri- nione cātabit. [Adorabo ad tēplū ſanctū tuū:ꝛ cō-
cordia tua fitebor nomini tuo. Sup † miſericordiā tuā ꝛ verita-
et veritate tem tuā: qm̄ magnificaſti ſup † nos nomē ſanctum
tua. tuū]. Tēplū ſanctū:eſt dñi beate incarnationis ad-
V. omne uētus:quē etiā nūc quotidie adorat eccl'ia: dū corp⁹
et ſanguinē ipſius inter ſummi myſterij ſacramenta
veneraṫ. Sed adoratio illa pfecta eſt:quā confeſſio
beata comitaṫ. Dicit em̄ Sup miſericordiā ꝛ verita
tem dño cōfitēdum. Miſericordia eſt:q ſine cuiuſq̄
meritis ad liberādū nos venire dignat⁹ eſt. Veritas
q: pphetaꝝ ſuoꝝ pmiſſa cōpleuit. Iſta em̄ qui puro
corde cōfiteṫ: reuera tēplū eius adoraſſe cognoſciṫ.
Addidit Qm̄ magnificaſti ſup nos nomē ſctm̄ tuū:
vt cōſidereṫ hic ppl's: ꝛ de vniuerſis mundi ptib⁹ eſſe
collect⁹:cū ſuprius ſingulariter fuerit locut⁹:nūc plu-
raliter poſuit Sup nos: q: ſicut olim ſctōꝝ vna vox
eſt:ita ꝛ fidelis ppli ſunt vba multoꝝ. Nā ꝛ inferius
iterū redeūt ad numerū ſingularē:qđ in declarando
myſterio pluralitatis poſitum debemus aduertere.
Magnificatū eſt em̄ ſup nos nomē dñi:cū nobis cul-
ture ipſi⁹ virtus innotuit. Qm̄ em̄ ſc'a deſignat:cū ꝛ
in ſctis patrib⁹ nr̄is nomē ei⁹ magnificatū eſt:ꝛ ma-
xime tpibus xp̄ianis: qñ frons nr̄a ſacri chriſmatis
vnctione ſignata eſt. Et intēde:q: duos verſus ſimul
poſuim⁹ pro cōtextione verboꝝ:vt vna cōplexio cōti-
neret:quos vnus ſenſus amplectiṫ. [In quacūq; die
inuocauero te exaudi me: multiplicabis in † animā
V. anima meā virtutē † multā]. Dies hic ſignificaṫ lucida ſin
mea. ceraq; petitio:quā nō cupiditas nubilat:nō auaricia
V. non hꝫ. vlla cōfundit: ſed de illo ſole radiat q̄ oēs caligines
mortalitatis emūdat. In talib⁹ ergo petitionib⁹ de-
uotus ſe ppl's pcaṫ audiri:quaten⁹ virtute dñi cōple-
tus:pſecutoꝝ euadere mereaṫ inſidias. Nā ſi ad lit-
terā velis accipe:nūquid nobis tpe noctis orādū nō
eſt:maxime cū tūc diabolicis fraudib⁹ impetamur.
Fideli aūt xp̄iano ſemp eſt dies:cū ſplēdidis ac cla-
ris ſupplicationibus cōtēdit audiri. Sed cum dicit
Multiplicabis i alam meā virtutē multā: paſſurū ſe
oſtēdit innumera: i cōtra q̄ tā multiplicia poſtulauit
V. quia auxilia. [Confiteanṫ tibi dñe oēs reges terre: † qm̄
audierūt oia verba oris tui]. Venit ad ſecūdā partē:
in qua depcaṫ ppl's btōꝝ:vt reges terraꝝ in hūili-
tate dño ↄfiteanṫ:qm̄ illi oīs ſupbia pbaṫ exoſa. Re-
ges terre ſunt:qui corporib⁹ ſuis diuinitatis munere
dominanṫ. Nā ille rex vere nō đr q̄ vicijs ſeruire mō-
ſtraṫ. Qđ vo addidit Oēs: ſpecialiter religioſos ac
moderatos viros deſignat:qñ multos reges gentiū
videm⁹/aut vicijs feralib⁹ ſubdi/ aut praua religio-
ne maculari. Addidit Qm̄ audierūt oia verba oris
tui. Dicit q̄ reges debeāt dño ↄfiteri. Qui verba ei⁹
audire meruerūt. Audire em̄ ad illos ptinet: q̄ obe-
diētes eſſe noſcunṫ:qm̄ illos audiſſe nō dicim⁹:quos
cōtumaces ſacris iuſſionib⁹ approbam⁹. Et ↄſide-
rai q: ſe nō videṫ ſine magno malo a deuotione ſub-
ducere:qui gloriā potuit ei⁹ pdicationis audire. In-
telligāt ergo iudei:quāto reatu teneanṫ obnoxij:cu-
ius verba nō mēte ceperūt:ſed tm̄ aurib⁹ audire ma-
V. vijs do luerūt. [Et cantent in † canticis dño:qm̄ magna eſt
mini. gloria dñi]. Cantica dñi ſunt q̄ ſuperius dixit:miſeri-
cordia ꝛ veritas:ſicut ꝛ alibi ait Vniuerſe vie dñi mi-
ſericordia et veritas. Ipſa ergo cātica reges pcipit
cantare corpoꝝ ſuoꝝ:qui pōpas ſeculi reſpuētes ad

miſericordiā dñi toto ſe deſiderio cōtulerūt. Subiū-
git Qm̄ magna eſt glia dñi. Gloria quippe dñi eſt: i vt
ſeculū reſpuētes ei⁹ laudes cātare nō deſināt q̄ pri-
mi hois inula deſerētes ad ſalutares ſe regulas trā-
ſtulerūt. [Qm̄ excelſus dñs ꝛ humilia reſpicit: ꝛ al-
ta a lōge cognoſcit]. Superioris dicti cura ſecuta eſt.
Dicit em̄:cū ſit dñs excelſus:humilia reſpicit: ne qs
ſubiectoꝝ putaret:non ſe ab excelſo dño reſpici cū ſe
cognoſceret magna deuotione pſterni. Nō eſt em̄ ſi-
milis humane ↄditioni diuina potētia. Hic deſpiciṫ
humiliat⁹ pſtratus:qm̄ ſpacio lōgo diuidiṫ:dño aūt
vicinior efficiṫ magnis niſib⁹ inclinat⁹. Et vt hanc hu-
militatē in ↄſpectu eius pcioſam eſſe ſentires:ſequiṫ
Et alta a lōge cognoſcit. Alta ſupba ſignificat: que
ideo lōge cognoſcit: qm̄ ei⁹ gratie minime primanṫ.
Et vt terreret ſupbos: poſuit Cognoſcit:ne putarēt
demētes incognitū eſſe deo qđ malignis cogitationi
bus operanṫ. Qđ argumētū đr ex cōtrario:pulcher LOP
rima diuerſitate collectū. Proximanṫ enī illi humi-
les:ꝛ fiūt ſuperbi oīno lōginqui. [Si ambulauero in
medio tribulationis viuificabis me: ꝛ ſup irā inimi-
coꝝ meoꝝ extēdiſti manū tuā:ꝛ ſaluū me fecit dexte
ra tua]. Cū dicit btūs ppl's tribulationes ſuas dñi
virtute ſuperādas: oſtēdit in hoc ſeculo fideles eius
multis cladib⁹ premi:ſciēs aurū ignib⁹ eſſe purgan-
dū:premiū militi poſt labores maximos dari: ipſam
quoq; fidē pmiſſo certamine coronādā. Nā ſi ad tps
perſecutoꝝ ſuſpēdaṫ iniquitas:diabolicis tn̄ iugiter
tētationibus ſubiaceṫ:eoq; fit vt xp̄ianus vir dū pa-
triā futurā deſiderat gaudia dilata ſuſpiret. Viuifi-
caṫ ergo ppl's:dū in talib⁹ fuerit anguſtijs ↄſtitutus.
Viuificabis enī:letificabis debet intelligi:qđ eſt con-
trariū tribulāti:q: reuera ille viuus benediciṫ qui eſt
eterni gaudij hylaritate cōplendus. Sequiṫ Et ſup
irā inimicoꝝ meoꝝ extēdiſti manū tuā:ꝛ ſaluū me fe-
cit dextera tua. De pſecutorib⁹ dicit: qui q̄uis iraṫ
multa faciāt pp'lo fideli:ſed lōge maiora recipiūt di-
uina retribuēte iuſticia. Nā et hi cōuerſi grauius q̄
cōtriſtauerāt affligunṫ: ꝛ incipiūt ſe iuſte pſequi:qui
prius innocētib⁹ parcere noluerūt: i qui tn̄ ſe pfitenṫ
eſſe ſaluādos: qñ inter penas pſecutoꝝ ſuperari nul-
la cōtrarietate potuerūt. Dextera vo virtus ſignifi-
caṫ: ipſe dñs Chriſtus q̄ eſt dei virt⁹ ꝛ dei ſapientia.
[† Dñe retribues pro me: dñe miſericordia tua in † V. Dñs re
eternū:opa manuū tuaꝝ ne deſpicias]. Perfecta ni- tribuet.
mis ꝛ quā lē fundere monemur oro eſt:cauſam ſuam V. ſeculū
dño cōmēdare qui nouit vnicuiq; digna rependere.
Sed vt hoc nō iracūde dictū qđ deprecationi videṫ
eſſe cōtrarium potuiſſes accipere:ſequiṫ Miſericor-
dia tua in eternū: quā facias ꝛ in illis qui nos perſe-
quunṫ imaniter:vt ſicut nos p tuo noie videnṫ affli-
gere:ita ꝛ illi cōfeſſionis munere cruciari debeāt ad
ſalutē. Recipiūt enī pficuā penā:qñ ꝛ ipſi pper vi-
tā torquenṫ eternā:tortūq; illis hic miſericorditer tri-
buiṫ:quib⁹ hec ↄfeſſionis medicina pſtaṫ. Sequitur
Opa manuū tuarū ne deſpicias. Expreſſit volūtatē
que ſuprius videbaṫ eē ſuſpēſa. Rogat prius ppl's p
inimicis ſuis quos ſibi nouerat aggregandos:qui lꝫ
ſuo vicio praui videanṫ effecti:tn̄ eos diuina opa eſſe
nō dubiū eſt. Nam cū petit vt in eis ſuā operā reſpi- DOD
ciat:exorat vt miſerat⁹ indulgeat. Ipſi⁹ em̄ in nobis
opa bona eſt: ſed nr̄a facta oīno pūerſa ſunt. Qua-
propter miſereṫ cū ſuā reſpicit creaturā:dānat autē
cū nr̄as opas intueṫ. Breuiter ergo cauteq; oratum
eſt qđ ꝛ pietatē depcāns oſtēderet: ꝛ illos cōuerten

doos eſſe monſtraret. Concluſio.

¶ Intendamus qualiter nos ꝑdicatione ꝓpſe ſanctus imbuerit:quãto inſtinctu pietatis orauerit. Nam vt oẽm nobis contra inimicos zelum cordis excluderet:ipſos rogauit ſibi fieri ſocios:quos habere videbatur aduerſos. Sequamur ſententiam piã:amemus potius affligẽtes. Non debemus inimicos eſtimare qui ꝑſunt. Nam ſi equo alo perferant:frequẽter nobis talia cõferunt:qualia dulciſſimi amici preſtare nõ poſſunt. Iſti enim ſepe nos a virtute blãdiendo deducũt:illi vero in eadẽ affligendo conſtituunt. Quapropter ama patientiã:et plus inuenis in inimico quod diligas.

Explicit expoſitio in pſalmum.137.

¶ In finem pſalmus Dauid. Cxxxviij.

Domine probaſti me et cognouiſti me:tu cognouiſti ſeſſionẽ meã et reſurrectionẽ meã. Intellexiſti cogitatiões meas de lõge:ſemitã meã et funiculũ meũ inueſtigaſti. Et oẽs vias meas preuidiſti:qꝛ nõ eſt ſermo in lingua mea. Ecce dñe tu cognouiſti omnia nouiſſima et antiqua:tu formaſti me et poſuiſti ſuꝑ me manũ tuã. Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me:cõfortata eſt et non potero ad eã. Quo ibo a ſpiritu tuo:et quo a facie tua fugiã? Si aſcẽdero in celũ tu illic es.ſi deſcẽdero in infernum ades. Si ſumpſero pẽnas meas diluculo:et habitauero i extremis maris. Etenĩ illuc manus tua deducet me:et tenebit me dextera tua. Et dixi forſitan tenebre cõculcabũt me:et nox illuminatio mea in delicijs meis. Quia tenebre nõ obſcurabuntur a te:et nox ſicut dies illuminabitur:ſicut tenebre eius ita et lumen eius. Quia tu poſſediſti renes meos:ſuſcepiſti me de vtero matris mee. Confitebor tibi qꝛ terribiliter magnificatus es:mirabilia opera tua et anima mea cognoſcet nimis. Nõ eſt occultatũ os meum a te quod feciſti in occulto:et ſubſtantia mea in inferioribus terre. Imperfectum meum viderunt oculi tui:et in libro tuo omnes ſcribentur:dies formabũtur et nemo in eis. Michi autem nimis honorificati ſunt amici tui deus:nimis confortatus eſt principatus eorum. Dinumerabo eos et ſuper arenam multiplicabuntur:exurrexi et adhuc ſum tecum. Si occideris deus peccatores:viri ſanguinum declinate a me. Quia dicitis in cogitatione:accipiant in vanitate ciuitates ſuas. Nonne qui oderunt te domine oderam:et ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos:inimici facti ſunt michi. Proba me deus et ſcito cor meũ:interroga me et cognoſce ſemitas meas. Et vide ſi via iniquitatis in me eſt:et deduc me in via eterna.

Poſt tot pſalmos iſtud in finẽ repetitur:vt merito iterum exponi debere videatur. Proxima eſt enim obliuioni ꝑtracta longinquitas. In finẽ diximus dupliciter dici. Eſt vnus iſte mortalis occaſus ac terminus aliquarũ rerũ:qui humane cõditioni ſimilimus ſpacio peracto cõcludit. Alter vero perfectus atqꝫ eternus.i.dñs Chriſtus:qꝫ finis nõ ad occaſum reſpicit:ſed ad totius integritatis culmẽ attẽdit. Nã cũ ad illũ peruẽtũ fuerit:nõ eſt vltra qđ querere debeamus:qm̃ ipſe ad oĩa ſufficit:in quo eſt maieſtatis cũcta ꝑfectio:et oĩm plenitudo virtutũ. Quapropter vniuerſus hic pſalmus (ſicut et patri doctiſſimo Hylario placuit) ex xp̃i dñi perſona dicendus eſt. Sed ne humilitas eius quẽqꝫ turbare ac cõfundere videatur ad illam regulã redeat catholice diſcipline:vt duas naturas vnitas atqꝫ ꝑfectas in dño xp̃o eſſe meminerit:vna qua deus et coeternus eſt patri:altera qua ex Maria virgine natus vnus atqꝫ idẽ in tꝑe homo fieri pro noſtra ſalute dignatus eſt:et ideo qđ humiliter loquitur:non detrari debet applicari:ſed pro myſterio ſctẽ incarnationis intelligi. Qua rõne tractata inoffenſe cognoſcimus diuina myſteria. Diuiſio.

Per totũ pſalmũ loquitur dñs xp̃s. Primo modo de pauſatione et reſurrectione ꝓpria verba facit ad patrẽ:oẽs cogitationes ſuas illi dicẽs eſſe notiſſimas. Scđo modo potentiã paterne diuinitatis exponit:qꝛ id qđ homo eſt:nullo loco:nulla lõgitudine ab eius noticia ſe poſſit abſcondere:addens qm̃ ab vtero matris ſue ipſo ꝑregente ſeruatus eſt:qui mundi vicia glorioſa ſctitate ſuperauit. Tertio ſe laudaturũ a parte qua ſubiectus eſt patrẽ dñm ꝓfitetur:cuius opa in eũ potẽs et mirabilis eſſe mõſtrata eſt:predicationes quoqꝫ ſuas:et ſctõrũ oĩm volũtates:dicẽs illi eẽ notiſſimas. Quarto mõ cõfirmatũ aſſerit beatoꝝ oĩm principatũ:iubens a ſe impios obſtinatoſqꝫ diſcedere:qui tñ nulla erãt penitudinis humilitate ſaluãdi. Hunc aũt pſalmũ multo ſollicitius arbitror audiẽdum. Eſt enim myſterioꝝ profunditate pleniſſimus. Expoſitio.

Domine probaſti me et cognouiſti me:tu cognouiſti ſeſſionem meã et reſurrectionem meã]. Dñe:clamat ad patrem Jeſus xp̃s ab illa ꝑte qua ſeruus eſt. Probauit aũt.i. manifeſtã fecit humilitatẽ ipſius:qm̃ a Johanne baptizari voluit qui peccata nõ habuit. Non enim peccator fuit:ſed peccata potius curãda ſuſcepit:ſicut propheta dicit. Peccata ſuſcepit nr̃a:et infirmitates Iſa.53.
noſtras portauit. Cognouit eũ.i.oſtẽdit qm̃ dixit Hic Math.17.
eſt filius meus dilectus in quo michi cõplacui ipſum
audite:ſcꝫ dicentẽ Ego et pater vnũ ſumus. Eſt et alia Joh.10.
verboꝝ iſtoꝝ apta cognitio. Probatus eſt:qm̃ eũ temptauit diabolus in deſerto. Agnitus eſt:cum temptauit diabolus:miniſteriũ habuit angeloꝝ. Accidit tertium quã in euãgelio ipſe teſtatur. Probatus eſt enim tꝑe paſſionis:qua pietate ſit preditus:vt in cruce poſitus ꝓ inimicis oraret. Cognitus:qm̃ gloriam mirãde reſurrectionis oſtẽdit. Tũc quippe deitas eius etiã illis innotuit:qui eã antea credere dubitabãt. Ait enim euãgeliſta
Hoc tertio manifeſtauit ſe Ieſus diſcipulis ſuis Joan.21.
ad mare Tyberiadis poſtqꝫ reſurrexit a mortuis:et

credide runt in eum diſcipuli eius. Bene aũt appel-
lata eſt ſeſſio mors dñi Saluatoris: in qua nõ penalis
ſed requies fuit. Siue vt alij putãt: ſeſſio pertinet ad
doctrinã quã dñs celeſti ſanctitate predicauit: ſicut
Matth.23. ipſe quoqꝫ in euãgelio doctores ſignificãs dicit Sup
cathedrã Moyſi ſederũt ſcribe ⁊ phariſei. Cognoui
SCHE ſti aũt per figurã Hypallage dictũ eſt: que latine dꝛ
permutatio. i. cognitũ me feciſti: qꝛ diuinitati oĩa nõ
ſolum q̃ fiunt: ſed etiã in predeſtinatione noſcũtur
eſſe manifeſta. [Intellexiſti cogitationes meas † a
Al.de longe: ſemitã meam ⁊ † directionem meam inueſti-
Al.funicu gaſti. Et omnes vias meas preuidiſti: quia non eſt
lũ meum. † dolus in lingua mea]. In his duob⁹ verſibus pre-
Al.ſermo. ſciẽtia ſancte diuinitatis oſtẽdit. A lõge eñi nõ locũ
probat̃ ſignificare: ſed tp̃s: qꝛ nõ ſolum facta noſtra
preuidet: verũetiã cogitationes noſtras anteq̃ nos
ipſi exiſtamus agnoſcit. Quod totũ cõuenit: ſi ad in-
carnationẽ dñi cõpetẽter aptetur. A diuinitate eñi
ſua creatora ſubſtãtia corporali creatus eſt. Nemo
enĩ calũnias ineptas moueat: ſed qđ eſt certiſſimũ
ſtudio pietatis intelligat: ne inde miſerrimi corrua-
mus: vnde ſpem ſalutis accipim⁹. Sequit̃ Semitã
meã ⁊ directionẽ meã inueſtigaſti: ⁊ oẽs vias meas
preuidiſti. Semite pertinẽt ad cogitationes tacitas
Directio ad iuſta iudicia. Uie ad act⁹ humanos: que
ille oĩa immaculata puritate cõpleuit: quẽ in vtraqꝫ
natura vnũ eundẽqꝫ veraciter exiſtentẽ fides catho
lica confitet̃. Nam qđ dicit Inueſtigaſti: iuſticiã ſue
actiõis oſtẽdit: q̃m quis fuerit ſcrupuloſiſſime per-
quiſitũ: nichil in eo culpabile conſtat inuentũ. Uias
meas preuidiſti. Intantũ preuiſe ſunt: vt ⁊ pphetã-
te eſſe noſcant̃. Scriptũ eſt eni de manſuetudine ip-
ſius Sicut ouis ad occiſionẽ duct⁹ eſt: ⁊ ſicut agnus
Iſa.53. corã tondẽte ſe: ſic nõ aperuit os ſuũ. Adiecit Quia
non eſt dolus in lingua mea. Utiqꝫ qꝛ veritas non hꝫ
Joh.14. dolũ. Ipſe eni pfeſſus eſt Ego ſum via veritas ⁊ vi-
ta. Nõ eni quicq̃ ſub aliqua falſitate locutus eſt: ſed
ſicut a patre accepit: ita ⁊ populis ſalutariter predi
cauit. Dicit eñi a natura humanitatis Qui me miſit
Ibidem. maior me eſt. Dixit etiã de equalitate maieſtatis ſue
Ego ⁊ pater vnũ ſumus. Utrũqꝫ verũ/ vtrũqꝫ ſine do
Ibidẽ.10. lo plarũ eſt: ⁊ vt maieſtatẽ ſue diuinitatis oſtẽde-
ret: ⁊ ſancte incarnationis humilitatẽ veraciter ape
riret. [Ecce tu dñe cognouiſti oĩa nouiſſima et anti-
qua: tu formaſti me ⁊ poſuiſti ſup me manũ tuã]. In
tuere q̃ veraciter ſuperi⁹ dictũ eſt Nõ eſt dolus i lin-
gua mea: vt hic duas naturas euidẽter exprimeret.
Dicit eni patri Ecce tu cognouiſti oĩa nouiſſima: qđ
pertinet ad incarnationẽ ipſius: que facta eſt nouiſſi
mis tpibus: ſicut legit̃ Agnus occiſus ad veſperã.
Exod.12. Et Apl̃us Filioli nouiſſima hora eſt. Subiunxit Et
1.Joan.2. antiqua. Hoc certe ad deitatẽ pertinere nõ dubium
eſt. Unde ſcriptũ eſt In principio erat verbũ: ⁊ ver-
Joan.1. bum erat apud deũ: ⁊ deus erat verbũ ⁊c̃. Antiqua
enĩ dicit. i. eterna q̃ nec initio nec fine claudunt̃: ſicut
in Daniele legit̃ Throni poſiti ſunt ⁊ antiquus dierꝫ
Daniel.7. ſedit: ⁊ reliqua. Et vt hoc iterũ humanis ſenſib⁹ eui-
dẽtius intimaret: eadẽ mutata verboꝝ qualitate re
petijt. Tu formaſti me: ſignificat genuiſti. Hoc eni
verbum dici ſolet ⁊ de deitate: ſicut dicit Apl̃s Qui
Phil.2. cũ in forma dei eſſet: nõ rapinã arbitratus eſt eſſe ſe
equalẽ deo. Sequit̃ Et poſuiſti ſup me manũ tuam.
Poſuit pater ſup eũ manũ ſuã: q̃ñ in ipſo virtutẽ ſue
maieſtatis oſtẽdit: ſicut in alio pſalmo dictũ eſt In-
Pſal.89. ueni Dauid ſeruũ meũ: in oleo ſancto meo vnxi eum.

manus eñi mea auxiliabit̃ illi: ⁊ brachium meũ con-
firmabit eum. Nichil pficiet inimicus in eo: ⁊ filius
iniquitatis nõ apponet nocere ei. Ecce quomodo ſu
per eũ manũ ſuã poſuit pater. [Mirabilis facta eſt
ſciẽtia tua ex me: cõfortata eſt † nec potero ad eã]. Al.et non
Scientiã dicit patris: que p eum predicata eſt vbiqꝫ
terrarũ. Hec cõfortata eſt in pectoribus humanis:
de qua prius incerta credulitate dubitabat̃. Quem
ſenſum et in euãgelio dicit Pater manifeſtaui nomẽ Joan.17.
tuum hoĩbus. Ipſius eni reuelatione geſtũ eſt vt po
tuiſſet ſancte trinitatis vnitas apparere reuerẽda.
Et facta eſt p Jeſum xp̃m mirabilis ſcientia patris:
dũ terrigenis ſctẽ legis ſacramẽta narrata ſunt. Et
vt conditionis humane veritas panderetur: adiecit.
Nec potero ad eã: qꝛ natura hoĩs quã eſt dignatus
aſſumere: diuine ſubſtãtie ſe non poterat adequare.
Sic eni ⁊ euãgelica voce declarat̃ Pater maior me Joan.14.
eſt. Et iterum Non poteſt filius facere quicq̃ niſi qđ Ibidem.5.
viderit patrẽ facientẽ. Sed hoc intelligat demẽtiſſi
mus arrianus: qꝛ non debuit aliter a carne dici que
etiam expectabat̃ occidi. [Quo ibo a ſpiritu tuo: ⁊ a
facie tua quo fugiam]? Uenit ad ſcđm modũ: in quo
oſtẽdit per enumerationes myſticas a nulla creatu
ra diuinã falli poſſe preſentiã. Nam cũ vbiqꝫ totus
pleniſſime ſit: qui eũ putat declinari: quo poſſit ab-
ſcõdi? Illic enim aliquis poteſt eſſe celatus: vbi pre-
ſens nõ fuerit ille qui fugit. Dicẽdo eñi Quo ibo: ſi-
gnificat natura humanitatis non ſe habere quo fu-
giat: cũ ſpũs ſanctus vbiqꝫ ſit totus: ſicut Salomõ
dicit Spũs dñi repleuit orbẽ terrarũ. Sed hoc di- Sap.1.
ctum eſt per Schema qđ dicit̃ Diapoteſis: cũ queri- SCHE.
mus quid potiſſimũ facere debeamus. Sed cum ta-
li predicatione vbiqꝫ ſpiritũ ſanctum eſſe noſcamus:
dubiũ nõ eſt ſpiritũ ſanctũ coeternũ ⁊ coequalẽ pa-
tri ⁊ filio reperiri. Nam vbiqꝫ ⁊ tota eſſe non põt niſi
ſola trinitas. Quapropter ceſſet irreligioſa preſum-
ptio: nichil hic maius minuſve fingat̃. Ad illud re-
mediũ ſalutare redeamus Pater et filius ⁊ ſpiritus
ſanctus/ oĩpotens creator/ incõprehẽſibilis vnus eſt
de⁹. Facies aũt per tropologiã pro preſentia ponit̃:
q̃m ſicut facies noſtra tm̃ videt: ita oĩs ſubſtãtia dñi
viſione perſpicabili atqꝫ inenarrabili cũcta cogno-
ſcit/ oĩa cõplectit̃/ oĩa penetrat/ oĩa cõtinet. [Si aſcẽ
dero in celũ tu illic es: ſi deſcendero in infernũ ades.
Si ſumpſero pẽnas meas † ante lucẽ: ⁊ habitauero Al.dilucu-
in † poſtremo maris. Etenim illuc manus tua dedu- lo.
cet me: ⁊ tenebit me dextera tua]. Hic michi videt̃ Al.extre-
argumentũ illud eſſe Dilẽma: qđ fit ex duabus pro- mis.
poſitionibus pluribuſve: ex quibus quicquid electũ TOP.
fuerit: cõtrarium eſſe non dubiũ eſt: ſicut ⁊ in euãge-
lio Chriſtus iudeos calũniantes interrogat: dicens
Baptiſmũ Joãnis vnde erat: de celo an ex homini-
bus? Quicquid eñi illi eligere voluiſſent: cõtra illos
nichilominus erat futurũ. Sic etiã de bonis rebus
Apl̃s facit Deſideriũ habẽs diſſolui ⁊ eſſe cũ Chri- Matth.21.
ſto: multomagis: melius pmanere aũt i carne neceſ-
ſariũ pter vos. Et adiecit Et quid eligam ignoro.
Sic ⁊ in iſto loco de tribus rebus cõtrarijs humani Phil.1.
tas eius quid eligeret ambigebat. Nunc ad exponẽ
da verba veniamus: q̃m altitudine nimia ſunt pfun
da. Ait eni per id quod homo eſt Si aſcẽdero in ce-
lum/ tu illic es vbi erat: ſcꝫ ad patris dexterã collocã
dus. Nam vt intelligas dñm vbiqꝫ eſſe preſentẽ: au-
di Hieremiã prophetam Deus appropinquãs ego Hiere.23.
ſum dicit dñs: ⁊ non deus a longinquo. Si abſcõde-

rit ſe homo in abſcōſo: ego nō videbo illū dicit dñs?
Nunquid non celū ⁊ terram ego impleo dicit dñs?
Sequit̃ Si deſcēdero in infernū ades. Hoc quippe
factū eſt lege humanitatis vt crucifixo corpore ad
rūpenda infernoꝝ clauſtra deſcēderet: ⁊ laboranti
humano generi redēptor piiſſim⁹ ſubueniret. Sub-
iungit etiā Ades: qm̃ triduana celeritate ſurrexit
Addidit tertiā partē Si ſumpſero pēnas meas an-
te lucē: et habitauero in poſtremo maris: etenī illuc
manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.
SCHE. Que figura dicit̃ etiologia. i. cauſe redditio. Reddit
enī cauſam quēadmodū dei preſentiā non potuiſſet
effugere. Pēnas ſuas dicit diuine maieſtatis effica-
ciſſimā celeritatē: que ſanctū corpus ad ſuperna vir
tute deitatis eleuauit. Sed cū audis Meas: gloriā
proprie poteſtatis intellige. Has itaq̄ pēnas ſuas
cū ſumpſerit ante lucē. i. tpe reſurrectionis: et habi-
tauerit ī poſtremo maris: hoc eſt ſupra ſeculi iſtius
amplíſſimū finē: ibi manus paterna deducit eū. Et
vt oſtenderet cooperationē: ſequitur Et tenebit me
dextera tua. Dextera eſt ſiquidē patris oīpotēs ver
bum: qd̕ aſſumptā ⁊ vnitā ſibi humanitatē in eterna
ſecula cōtinebit. Et ſi minime conuenire videt̃: vt cū
ipſe ſit dextera patris eius: ſe dicat dextera cōtine-
ri: hoc potius dictū accipiendū eſt a parte mēbroꝝ ſuī:
que forma locutionis frequēter aſſumpta eſt. Illud
tñ regulariter eſt tenendum: vt qd̕ dubitat humani-
tas/qd̕ preſumit deitas eſſe videat̃. Sequit̃. [Et di-
xi forſitan tenebre cōculcabūt me: ⁊ nox illuminatio
SCHE mea in delicijs meis]. Prima pars verſus iſtius ſub
Ironia pnūcianda eſt. Frequēter aliqua quaſi ſub
ambiguitate pferimus: de quibus dubitare nō poſ-
Pſal. 123. ſum⁹: ſicut in alio pſalmo iā dictū eſt. Forſitā viuos
deglutiſſent nos: et reliqua. Quomodo eñ tenebre
cōculcare poterant: que ius in tāta gloria non habe-
Ioan. 8. bant? Ipſe eñ dicit de ſe Ego ſum lux huius mūdi.
Sed cōculcauit ille potius tenebras: qui cecitatem
primi hoīs ad eius poſteros trāſeuntem: mīſericor-
die ſue luce ſupauit. Quapropter hoc comate quo
ait. Forſitan tenebre conculcabūt me: irridentur illi
qui de ipſo poterāt timoris alicuius nebulas ſuſpi-
cari. Cuius ſenſus ſeqt̃ explanatio cū dicit Et nox
illuminatio ī delicijs meis. Quomodo poterat a te-
nebris cōculcari: cui erat nox illuminatio in delicijs
ſuis? Noctē ſignificat īferni clauſtrū: qd̕ reuera illu-
minauit: qñ poteſtatē diaboli contriuit: ⁊ hoīem ſua
miſeratione liberauit: quē ad imaginē ⁊ ſimilitudi-
nem ſuā plaſmare dignatus eſt. In delicijs autem
meis paradiſum ſignificat: vnde primū hoīem pec-
cata pepulerāt: ſed cōfeſſionis beneficio aīe ſancto-
Luc. 23. rū ad eius amenitatē dño preſtāte reuerſe ſunt. Sic
eñ credēti latroni dictum eſt Amen dico tibi: hodie
mecū eris ī paradiſo. Paradiſus eñ ſignificat̃ ame-
niſſimus locus: ⁊ feliciſſime iocūditatis eterna ſecu-
ritas. [Quia tenebre nō obſcurabunt̃ a te: et nox ſi-
cut dies illuminabit̃: ſicut tenebre eius ita et lumen
ei⁹]. Superioris ſentētie cauſa reddit̃: quare nox ſit
illuminatio in delicijs ei⁹: ſcʒ qꝛ tenebre nō obſcura
bunt̃ a te: ſed potius illuminabunt̃. Tenebras enim
dicit myſtica queq̄ ⁊ pfunda ſcripturarū diuinarū:
Prouer. 1. iuxta illud quod legimus in prouerbijs. Intelligit
quoq̄ parabolā ⁊ tenebroſum ſermonem. Sic et in
Pſal. 17. alio pſalmo legimus. Tenebroſa aqua in nubibus
aeris. Ergo iſte tenebre nō obſcurabunt̃: ſed potius
illuminantur a dño: qm̃ predicatio prophetarū ipſo

veniente cōpleta eſt. Solet enim ad patrem referre
quod ipſe facit: vt poſſit cooperatio ſancte trinitatis
intelligi. Sequit̃ Et nox ſicut dies illuminabit̃. Illa
eñ que fuerāt quaſi nox: ſub myſtica cōplexione te-
nebroſa tanq̄ dies illuminata ſunt: cū in aduētu dñi
Saluatoris prophetarum dicta patuerūt. Et bene
vtrūq̄ coniunctū eſt Sicut tenebre eius: ita et lumē
eius: qꝛ in vtroq̄ veritas fuit: ſiue cum obſcura vide
rentur: ſiue cū illuminata patuerunt. [† Quoniā tu Al. Quia
poſſediſti renes meos † dñe: ſuſcepiſti me de vtero Al. non hʒ.
matris mee]. Renes ſignificāt fortitudinē corpora-
lem qui dum bene vigēt: corpus noſtrū eoꝝ miniſte-
rio vegetatur: cū fuerint ſaucij imbecilla nimis fra-
gilitate ſuccūbit. Quapropter renes ſuos merito a
patre dicit eſſe poſſeſſos: qui celeſtis iuſticie firmita
te cōſiſtens: peccatum fragilis corporis ignorauit.
De vtero ꝟo matris/de ſynagoge ſinib⁹ dicit: qꝛ ipſe
per ſuſceptā carnē a ſynagoga generatus eſt: qñ eū
ritu iudeoꝝ octauo die circūciſum eſſe cognouimus:
ſuſceptum ſe perhibēs a deitate patris ſiue ſua: qm̃
vtrūq̄ vnū eſt. Nam ſi hoc tm̄modo de virginali vte
ro velis aduertere: non ſolū qñ egreſſus: ſed qñ ſpiri
tu ſancto conceptus eſt a dño probat̃ aſſumptus: vt
ex hoc Neſtoriana deſtruat̃ iniquitas. Ex vtero enī
ſignificat in vtero: ſicut dñs ait Hieremie. Priuſq̄ Hiere. 1.
te formarē in vtero noui te: ⁊ in vulua ſanctificaui te.
Verum hec oīa a natura ſuſcepta hoīs in ſancti pa-
tris honore referunt̃: ſicut euāgelij textus oſtēdit: de
liberationis eius fuiſſe patrē predicare: volūtatem
eius implere: acceptū ab eo calicē bibere: ⁊ in nulla
parte ab ipſius diſpēſationis glīa diſcrepare. [Cōfi
tebor tibi † dñe qm̃ terribiliter † mirificatus es: mi- Al. non hʒ.
ra opera tua: ⁊ aīa mea † nouit nimis]. Venit ad ter Al. magni
tium modū: vbi laudat patrē qui in eū miracula tan ficatus es:
ta mōſtrauit. Terribiliter enī mirificatus eſt pater: mirabilis.
qñ paſſionē dñi Chriſti tenebre ſunt ſecute: terra cō Al. cogno-
tremuit: ſaxa dirupta ſunt: ſepulchra patuerūt: ⁊ mor ſcet.
tui reſurrectione letati ſunt: cum ipſe iterū in eodem
corpore ſancta reſurrectione cōſpectus eſt: dum ad
diſcipulos ſuos ianuis clauſis intrauit: dū celos ſub
hoīm viſione cōſcendit: que lʒ propria deitate com-
pleuerit: more ſuo paternis hoc virtutibus applica-
uit vt (ſicut ſepe dictū eſt) ſancte cooperationis pa-
tefaceret vnitatē. Sequit̃ Mira opa tua et aīa mea
nouit nimis. Operam patris mirā nouerat: qꝛ (ſicut
ſuperius dixit) nox illuminatio in delicijs eius erat:
qꝛ poſſederat renes ipſius: qꝛ illū ſuſceperat ex vte-
ro matris ſue. Neceſſe enī fuit vt illum mirabilē co-
gnoſceret: quē tantoꝝ beneficioꝝ piiſſimū largitorē
humanitas eius plena diuini luminis claritate cer-
nebat: qꝛ ſicut in euāgelio dicit Nemo nouit patrem Matth. 11.
niſi filius: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. Et aliter: ideo
nouerat nimis operam patris: qꝛ ſicut ipſe dicit Ego Ioan. 14.
in patre ⁊ pater in me. Non enim ſic poteſt noſſe: qui
ſeparat̃ extrinſecus. Iſtud eñ noſſe ineſtimabile: ſin
gulare atq̄ incōprehenſibile eſt: qñ in ſe alterutrum
manere noſcunt̃. [Non eſt occultatū os meū a te qd̕
feciſti in occulto: ⁊ ſubſtātia mea in inferioribus ter-
re]. Os hic non oſſa ſignificat: ſed illud qd̕ venit ab
oſſibus. Quod reuera in occulto factū eſt: dum in in-
terioribus corporis noſtri cōſtat eſſe conditū. Quis
enī oſſa in homine videat: dum ⁊ caro illa veſtiat: et
ſuperducta cutis abſcōdat? Quod ſi hoc magis ſpi
ritualiter velim⁹ accipere: facilius nobis que dicta
ſunt intimantur. Poſtq̄ in cōditione rerum Eua de

Gen. 2. Ade coſta formata eſt: dixit vir eius Hoc os de oſſi-
bus meis: et caro de carne mea. Apoſtolus autē ad
cōiugatos loquēs: iſtud myſteriū ad quid pertinere
Eph. 5. poſſit exponit: dicens. Hoc magnū eſt ſacramētum:
ego aūt dico in Chriſto ⁊ in eccl'ia. Ubi cōſtat os dn̄i
eccleſiā hic debere intelligi. Et vt predicto exemplo
plenius a premus illa q̄ dicta ſunt: ante aduentū dn̄i
occulta fuerūt q̄dā eccleſie ſacramēta: vt baptiſmū
ſacrū: vt corpus ⁊ ſanguis dn̄i: ⁊ cetera que plenitu-
dine veniēte claruerūt. Addidit Et ſubſtantia mea
in inferioribus terre. Inferiora terre fuerūt gentiū
culture ſordētes: que longe tūc a iudeorum religio-
ne diſtabant. Sed ipſis facta eſt nota ſubſtātia dn̄i
ſaluatoria: qm̄ in ipſo intelligentes diuinitatē verbi
per apoſtolicā doctrinā deuotis mentibus accepe-
runt. Nam lȝ eſſent diuerſe nationes per ſuperſtitio-
nes ſuas inferiora terre: ſuperiores tñ reddite ſunt
iudeis chriſtiane religionis ſalutares regulas imbi-
bentes. [Imperfectum meū viderunt oculi tui: ⁊ in
Al. dies libro tuo omnes ſcribent: † dij firmabunt ⁊ nemo in
formabūt. eis]. Natura illa hoīs que ſe in euangelio ignorare
Matth. 26 dixit finem huius mūdi: ⁊ que ait Triſtis eſt anima
mea vſq; ad mortē: et his ſimilia: ipſa et imperfectū
ſuū patrem vidiſſe teſtat. Imperfectū ſiquidē eius
eſt/ qd adhuc eccleſia vſq; ad finē ſeculi cōgregatur/
quod in illa reſurrectione beatis premia p̄miſſa da-
1. Cor. 15. turus eſt/ qd erit omnia in omnibus. Sed deitas iſta
tam vidit: que adhuc lōgis poſt temporibus futura
ſeruant. Nam de beato populo iſtud dici ſequentia
declarant. Adiecit eñ Et in libro tuo oēs ſcribētur
vtiq; qui eterna felicitate gaudebunt. Nam ſicut il-
lud qd in libro ſcribit ſcriptura continēte ſeruat: ita
hoc multo firmius fixum manet: quod memoria dn̄i
continet. Sequit Dij firmabunt ⁊ nemo in eis: illi ſcȝ
beati de quibus fecit ſuperius mentionē. Dij firma-
buntur. i. de vero illo ſole perfecta luminis claritate
Ibidem. cōplēdi ſunt: vt fiat illud qd dictum eſt Sicut ſtella
ab ſtella differt in claritate: ſic erit reſurrectio mor-
tuorum. Et nota: q: nō dixit dij clarificandi ſunt: ſed
dij firmandi ſunt. Nam ſi dixiſſet/ dij clarificādi ſunt
poterat fortaſſis ⁊ ad breue tp̄s intelligi. Nam cum
dicit Firmabunt: eternitatē beneficij teſtat eſſe mā-
ſurā. Subiūxit Et nemo in eis: ſubaudiēdum infir-
mabitur: q: iam omīs fragilitas carnis exploſa diſce-
det: et oīs mortalitas conſumpta diſperiet. [Michi
Al. confor- aūt nimis honorificati ſunt amici tui de⁹: nimis † cō-
tatus eſt. fortati ſunt principatus eoꝝ]. Quart⁹ modus pſal-
mi qui ſupereſt introit: honorē ſanctoꝝ ſuū atq; pa-
tris aſſerēs eſſe preconiū. Nā cū dicit Michi/ ſe de-
ſignat: cū dicit Amici tui/ patrē declarat: ſicut ipſe in
Joan. 17. euāgelio dicit Omnia mea patris ſunt: ⁊ oīa patris
mea ſunt. Amicos vo dn̄i: primū dictos legimus pa-
triarchas. i. Abraā/ Moyſen: ⁊ poſt Apl'is ſuis dn̄s
Ibidem. 5. ſaluator edixit Iam non dico vos ſeruos: ſed ami-
cos. Iſti ergo tales amici ſunt patris: quorū hono-
ad dn̄m reuertit ſaluatorē: q: nemo ſanctos eius ve-
nerat: niſi q̄ xp̄o dn̄o pura mente deuotus eſt. Addi-
dit Nimis cōfortati ſunt principatus eorum. Nimis
valde ſignificat. Confortatos vo principatus: apo-
ſtoloꝝ epiſcopales cathedras dicit: quas i eccleſijs
inſtituēdis diuiſis per mūdū ſedib⁹: ſanctarū predi-
cationū opere fundauerūt. Ipſi eni preſtāte deo fa-
ciunt duces eccl'arū/ arietes gregū/ ⁊ principes fide-
liū eſſe populoꝝ/ merito quoꝝ laborib⁹ ſancto ſpiri-
tu cōferente totius orbis adunata ⁊ ſolidata deuo-
tio eſt. [Dinumerabo eos ⁊ ſup arenam multiplica-
bunt: exurrexi et adhuc ſum tecū. In promiſſionibus
Abrahe quas ei dn̄s i Geneſi fecit legit multiplicā-
dū ſemē ei⁹ ſicut arenā maris: ⁊ ſicut ſtellas celi: hic Gen. 22.
aūt dicit ſup arenā maris: vt ibi coequare arene ſa-
crā cōparationē: hic aūt trāſcēdere videant. Arena
eñ maris ſignificat iudeos p̄pter intellectū terre-
num ⁊ ſterilitatē fidei. Arena eñ ab ariditate dicta
eſt. Stellas aūt celi ad p̄pl'm reſpicit xp̄ianū: p̄pter
claritatē: ſcȝ religionis ⁊ ſplendorē fidei. Dinumera-
turū ſe ergo p̄mittit xp̄s dn̄s populū fidelē: qui ſup
illū iudaicū multo numeroſior inueniet. Neceſſe enī
fuit: vt vinceret vnā gentē numeroſitas aggregata
nationū. Addidit Exurrexi et adhuc ſum tecū. Hic
occultis olno verbis atq; pauciſſimis aduētū ſuum
ſcd'm deſignat: qn̄ iudicaturus eſt mundū. Exurre-
xi eñ xp̄s ſignificat reſurrectionis ſue. Adhuc tecū ſum
dū ſedet ad dexterā p̄ris quaſi in occulto: dū adhuc
me hoīes videre nō preualēt vſq; ad illud ſcilȝ tp̄s:
qn̄ regnū meū euidētiſſime hoībus innoteſcet. Ad-
huc eñ futurū ſignificat tp̄s: non qd ab ipſo aliqn̄ di-
uidendus eſt: ſed qm̄ qui eſt modo nobis inuiſibiliter
oībus poſtea gētibus apparebit. [Si † occidas de⁹ Al. occi-
petōres: viri ſanguinū declinate a me. Quia dicitis dens.
in † cogitationibus accipient in vanitate ciuitates Al. cogita-
ſuas]. In his duob⁹ verſibus: primo loco dicamus tione.
hiperbaton: vt iuuāte dn̄o facilius eoꝝ expoſitionē
per partes explicare valeam⁹. Eſt enī talis ordo ver-
boꝝ. Si occidas deus petōres. Ante oīa nobis ca-
uendū eſt/ ne putemus dn̄m chriſtū deprecari interfe-
ctum peccatoꝝ: qui ad petōres venerat ſine dubita-
tione ſaluādos: ſicut ipſe in euāgelio dicit Non veni
vocare iuſtos: ſed petōres. Quod ſi hoc ſpū aliter in- Matth. 9.
quiramus: cuncta nobis remouet aduerſitas. Dicit
ergo Si occidas deus petōres. Occidit deus pecca-
torē: cum morit peccato vt viuat dn̄o: ſicut ait apl's
Mortuus ſum legi vt viuā xp̄o. Occidunt ergo petō-
res: qn̄ a cogitationib⁹ malis in bonū diſpoſitū trāſ- Gal. 2.
ferunt. Quod dum eis beneficio cōuerſionis emerſe-
rit: tūc in vano accipiūt priores ciuitates ſuas. i. vi-
cioſiſſimas ſupſtitiones: que pertinēt ad babyloniā:
qn̄ iam dei bñficio ad eccl'ie catholice ſepta puene-
rint. Et qm̄ non merent oēs ad fidē catholicā pueni-
re: illius pfidia ac duritiis q̄ credere noluerunt: qd eſt
in medio dicit Uiri ſanguinū declinate a me: q: dici-
tis in cogitationibus. Iſti ergo viri ſunt ſanguinum
q: carnaliter viuūt: ⁊ que ſunt ſanguinis peragunt.
Quibus merito dicit Diſcedite: q: locū nō deſidera-
uerūt in eccl'ia reperire. Sequit Quia dicitis in co-
gitationib⁹. i. contra illa murmuratis q̄ vobis ſpū
ſancti virtute p̄dicata ſunt. Et ideo ſi predictū ordi-
nem teneas: oēm a te caliginē cōfuſionis emendas.
[Nōne † odiētes te odio habui: ⁊ ſup inimicos tuos
tabeſcebā: Perfecto odio oderā illos: ⁊ † inimici fa- Al. qui ode-
cti ſunt michi]. Non ſuperflue videt inquiri: cur ini- runt te dn̄e
micos noſtros amare precipimur: dei aūt odiſſe de- oderam.
uotum eſt: qm̄ in veriſq; magna diſtantia eſt. Noſtri Al. non hȝ.
quippe inimici: interdū cōtra nos iuſta indignatio-
ne cōſurgūt: ⁊ irritant. quare illis officia debita non
prebemus/ quare detrahimus/ quare bonis eorum
miſtbus inuidemus. Merito ergo aduerſarios no-
ſtros iubemur diligere: quos nos noſtro vicio cōtin-
git offendere. Dei vo inimici quando obſtinati ſunt:
competēti ⁊ religioſa execratione damnantur: quo-
niam cū ab ipſo creati ſint: ipſiq; debeāt omne quod

viuunt:ſuo tñ contumaces reddũtur auctori. Qua-
propter iuſte tales horrẽdi ſunt:qui tantoꝝ bñficioꝝ
mẽores nõ fuerũt. Cõſiderãda eſt etiã diſtinctio ſu-
cta verboꝝ. Primo eñ dixit Odiẽtes te odio habui.
Poſſunt enĩ in maligno pectore priuſ odia occulte
verſari: ſed iam validiſſime nequicie eſt qui pſequitur
inimicũ. Significat eñ pſecutores apertos et obſti-
natos: qui ſanctos dei ſcelerata preſumptione dila-
cerant. Et merito ſe ſupra eos tabeſcere dicit ſancta
pietas:qm̃ dũ hic ſuſtinent diuti⁹ ad correctionẽ:illi
eccleſiã dei temerarijs auſib⁹ ïſequunt: ſicut ⁊ alibi
dictũ eſt Tabeſcere me fecit zelus domus tue. Hoc
Psal.119. verbũ magni doloris indicium eſt. Tabeſcere eñ il-
los dicit:qui curis iugib⁹ affligunt: ⁊ pene vſq ad in
teritũ vite corpore deficiẽte perueniunt. Sequit de
ſcdo verſu Perfecto odio oderam illos:inimici facti
ſunt michi. Perfectũ odiũ eſt hoies diligere:et eoꝝ
vicia ſemꝑ horrere. Nam in illa parte qua creatura
dei ſunt:amãdos eſſe non dubiũ eſt: cõſiderata opa
dei boni ſunt. In illa vero iniquitate horrendi ſunt in
qua ſe fedis ſcelerib⁹ polluerũt:qm̃ tales placere nõ
poſſunt:niſi eis qui factis ſimilib⁹ implicant. Et vt ei
bi diuinitatis ſue oſtẽderet vnitatẽ illos dicit ſibi ini
micos factos qui cõtrarij paternis iuſſionibus extiti-
terũt. Et nota ꝙ per quintã ſpeciẽ definitionis: que
DEF grece dr Cata antilexin:latine ad verbũ:definit quo
odio inimicos oderat patris: pfecto ſcz qd nõ liuore
humano/nõ inuidia carnali: ſed dñi charitate gene-
rat. Odiũ ꝗppe dictũ eſt: quaſi oris repudiũ. [Pro-
ETY ba me de⁹ ⁊ ſcito cor meũ: interroga me ⁊ cognoſce
ſemitas meas. Et vide ſi via iniquitatis in me eſt: ⁊ de
duc me ĩ via eterna]. Iſtud nullus põt alter de ſe di
cere:niſi qui ⁊ illud ait Ecce venit princeps mũdi hu
Joan.14. ius ⁊ in me nõ inueniet quicꝗ. Solus eñ abſq pctõ
eſſe dinoſcit:qui etiã tuliſſe peccata hoim cõprobat.
Probas patiẽtiam demonſtrat. Scito qz delinquere
in tãta rerũ fluctuatione neſciui. Interroga ad inqſi
tionẽ pertinet munitiſſimã:qz nemo ſciẽti interroga
tus põt negare ꝗ geſta ſunt. Semite quoq ad opa-
tiões reſpiciũt: quas ille iugiter celeſti ſcitate trãſe
git. Sequitur Et vide ſi via iniquitatis in me eſt ⁊ et
deduc me in via eterna. Conſidera magiſter bonus
quẽadmodũ perfectũ ordinem docet. Primo ſe dixit
probari/ſciri/deinde interrogari: vt qñ iniquitas nõ
fuiſſet inuẽta: perduceret in illã viã vbi regnat cum
ſancto ſpũ: poteſtate mirabili: ⁊ gloria ſempiterna.
Uia iniquitatis diabolicus actus eſt: quẽ in hui⁹ ſe-
culi curſu malis inſtigationib⁹ exercere non deſinit.
Hãc viã iuſte in ſe negauit eſſe qui petra eſt:qz veſti
giũ ſerpẽtis antiqui in ei⁹ ſoliditate nullaten⁹ valuit
inueniri. Merito ergo humana ſubſtãtia in eternam
viã petijt ſe deduci: in qua diaboli ſemita nõ potuit
inueniri. Frequẽter eñ dñs xp̃s petit a patre ꝗ pro-
pria ſunt:vt vnitas charitatis potẽtie vel nature in-
ter eos poſſit agnoſci.

Concluſio.

ECce iam duaꝝ naturaꝝ octauus nobis pſal-
mus emicuit:quib⁹ errãtiũ pſidia plum-
pta retũdit. Qui certe vel illo circunciſionis curent
exẽplo: vt ſicut iudei octauo die ꝓputia deponebãt:
ita ⁊ iſti. 8. pſalmo cõminuti obſtinatiões ſue ſupſtiõs
derelinquãt. Eſt eñ de hac re ſicut dictũ eſt. 2. 8. 20.
71. 81. 107. 109. ⁊ preſens. 138. Et quãuis altiſſime ſur-
ditas eis immineat:nec tot preconibus ſuperata diſce
dat:tñ ſi adhuc nefanda pſuaſione durati ſunt:dica-
mus illis ⁊ ſyllogiſticas pbationes: qm̃ ſe maxime
dialecticos videri volũt. Prima igit pbatio eſt: qm̃ SYL.
ex duabus naturis Chriſtus dñs cõſiſtit:ita. Si xp̃s
vnus atq idẽ perfectus de⁹ eſt ⁊ perfectus hõ:ſicut
olim ſanctoꝝ patrum fatet aſſenſus:ex deitate ⁊ hu-
manitate adunate ⁊ perfecte cõſiſtit. Quicquid aũt
ex deitate ⁊ humanitate adunata et perfecta conſi-
ſtit:ex duabus naturis adunatis ⁊ perfectis conſtet
neceſſe eſt:ſcilz diuinitatis ⁊ humanitatis. Chriſtus
igit vnus atq idẽ pmanẽs ex duabus naturis adu-
natis ⁊ perfectis conſiſtit: ſcz deitatis ⁊ humanita-
tis. Scda pbatio: qz in duabus naturis eſt dñs chri
ſtus:ita. Si chriſtus vnus atq idẽ permanẽs ex dua
bus naturis adunatis ⁊ pfectis cõſiſtit:ſicut demon
ſtratũ eſt ex deitate ⁊ humanitate. Quicquid aũt ex
duabus naturis adunatis ⁊ perfectis cõſiſtens dei-
tatis ⁊ humanitatis: ⁊ in duabus naturis adunatis
et perfectis eſſentiã habet. Chriſtus igit vnus atq
idem cõſtans in duabus naturis adunatis ⁊ perfe-
ctis eſſentiã habet. Tertia probatio:qz duas natu-
ras in ſe dñs xp̃s habet ſemꝑ: ita. Si chriſtus vnus
atq idẽ cõſtans in duabus naturis adunatis ⁊ per-
fectis deitatis et humanitatis eſſentiã habet: ſicut
demõſtratum eſt. Quicquid aũt in duabus naturis
adunatis ⁊ pfectis deitatis ⁊ humanitatis eſſentiã
habẽs duas naturas perfectas atq adunatas in ſe
habet. Chriſtus igit vnus atq idẽ permanẽs:duas
naturas pfectas atq adunatas in ſe habet: ſcz dei-
tatis ⁊ humanitatis. Quarta pbatio ꝗ oſtendit: qm̃
ſi quis cõfeſſus fuerit xp̃m deũ perfectũ ⁊ hominem
perfectũ denegãs duas naturas: rectam doctrinã ⁊
hoc qd cõfeſſus eſt perimit. i. xp̃m deũ perfectum et
hoiem perfectũ:ita. Si chriſtus vnus atq idẽ perfe-
ctus deus eſt ⁊ perfectus homo: duas naturas pfe-
ctas ⁊ adunatas habet: ſicut habet cõmunis cõfeſ-
ſio. Habet in ſe igit duas naturas pfectas ⁊ aduna-
tas deitatis ⁊ humanitatis. Unde etiã facũdus ve-
nerabilis epiſcopus: hereticoꝝ penetrabili ſubtilita
te deſtructor: nuper ad Juſtinianũ principẽ ſcribẽs
de duab⁹ naturis dñi xp̃i:duos libellos caute nimis
luculẽterq tractauit: quos vobis tranſcriptos reli-
qui: vt nec antiquis egeatis tractatorib⁹ nec moder
nis. Quapropter relinquamus aliqñ aduerſantiũ
contentiones illicitas:nemo nos audebit dicere for-
taſſe culpabiles: ſi poſt octauã correctionẽ illud eis
dicimus: quod apoſtolus ſcribẽs ad Titum: poſt ſe-
cundam increpationẽ iudicauit eſſe faciendum. Di-
cit enim Hereticum hominem poſt primam ⁊ ſecun Titum.3.
dam correptionem euita: ſciens quia ſubuerſus eſt
huiuſmodi ⁊ peccat: ⁊ eſt a ſemetipſo dãnat⁹. Quid
ſit autem hereticus: quidam patrum pulchre defini DEF
uit. Hereticus eſt: qui diuine legis/vel ignorantia/
vel contemptu raptus: aut noui pertinax inuentor
erroris/aut alieni ſectator: catholice vnitati maluit
aduerſari ꝗ ſubijci.

Explicit expoſitio in pſalmum.138.

In finem pſalmus Dauid. CXXXIX.

ERipe me dñe ab hoie malo: a
viro iniquo eripe me. Qui co-
gitauerũt iniquitates in cor-
de: tota die conſtituebãt plia.
Acuerunt linguas ſuas ſicut
ſerpẽtes: venenũ aſpidũ ſub
labijs eoꝝ. Cuſtodi me domine de manu

peccatoris: et ab hoībus iniquis eripe me.
Qui cogitauerūt ſupplātare greſſus meos
abſcōderunt ſuperbi laqueum michi. Et fu
nes extenderunt in laqueum: iuxta iter ſcā-
dalū poſuerūt michi. Dixi dño deus meus
es tu: exaudi dñe vocem deprecatiōis mee.
Dñe dñe virtus ſalutis mee: obūbraſti ſup
caput meū in die belli. Non tradas me dñe
a deſiderio meo peccatori / cogitauerūt con
tra me: ne derelinquas me ne forte exalten-
tur. Caput circuitus eoꝝ: labor labiorum ip
ſorum operiet eos. Cadent ſuper eos carbo
nes: in ignē deiicies eos in miſeriis nō ſubſi
ſtent. Vir linguoſus non dirigetur in terra:
virum iniuſtū mala capient in interitu. Co-
gnoui quia faciet dominus iudiciū inopis:
et vindictam pauperum. Verūtamen iuſti
confitebuntur nomini tuo: ⁊ habitabunt re
cti cum vultu tuo.

Quamuis in ſuperiore pſalmo titulus iſte
videatur expoſitus: tñ nō piget breuiter
repetere qđ nos cōſtat ſalutariter ſemꝑ
audire. In finē dñm ſignificat xp̄m: ſi-
Rome.10. cut dicit apſls: Finis eñi legis xp̄s ad iu-
ſticiā oī credēti. Ad quē corda nr̄a totis virib⁹ eriga
m⁹: q: nobis in hoc pſalmo quaſi pconis voce iudex
terribilis: oīpotēs: pius ⁊ nimiū deſiderabilis adue-
nire predicitur. Diuiſio.

Per totū pſalmū ſancta eccleſia loquit.
Primo membro dñm deprecatur / vt ab
iniquo diabolo eum liberare dignet: qui
multis fraudibus atq; inſidiis deuotio-
nem ppli fidelis conat euertere. Scđo
poſtulat: ne tētatori nequiſſimo tradat:
quā iam cōſtat acerbis periculis ipſo protegēte libe
ratam. Tertio in iudicio futuro vindictā ſupra eos
dicit eſſe venturā: qui pauperes eius inſanis motib⁹
perſequuntur. Expoſitio.

Al.eripe. Eripe me dñe ab hoīe malo: a viro iniquo †
libera me]. Sciens mater eccl'ia quāta in
membris ſuis diaboli infeſtatione pateret-
tur: ſollicite clamat ad dñm: qui ſolus pōt
eius ſuperare nequiciā: vt ab ipſius multi-
plici tētatione liberet: ne diutius fatigata ſuccūbat.
Hoīem ſiquidē malū pro diabolo poni euāgelio te-
Math.13. ſte didicimus dicēte Malus aūt hō eſt diabolus. Et
merito ſic dr: qui peccatoꝝ cōtagione polluit: vt iam
nō celeſtis angelus: ſed homo ab humo dictus eſſe
videat: qui iſti vicaria ſibi pmutatione ſuccedūt. Nā
et hoīem malū appellam⁹ hodieq; diabolū: ⁊ e diuer
ſo diabolū (ſicut ſupra pbatū eſt) malū hoīem nūcu
pamus. Sequit ad diſcretionē faciēdā virū iniquū:
vt ſpecialiter terrigenā deſignet: quaſi diaboli mili
tem: vt ⁊ ab auctore criminū: ⁊ a ſequacib⁹ eius eri-
pi ſe pfectiſſima ſupplicatione deprecet. Nā et ipſe
proprietates diuerſas pſonas deſignāt. Malignus
appellat diabolus. Iniquus dr hō ſequax ei⁹. Duo
eñi ſimul epitheta vni pſone nō poterāt cōuenire: qđ
Al.iniqui-tates. eloquētie lege phibitū eſt. [Qui cogitauerūt † ma-
licias i corde: tota die cōſtituebāt prelia]. Grauiora

ſunt ſemꝑ pericula que habent occulto: q: ſubito irē
ruūt: qñ velut torrētia flumina iprouiſa deſcendunt.
Significat eñi illos qui de eccl'ie viſcerib⁹ exeūtes:
prauis dogmatib⁹ in ſacrilega certamina pꝛuperūt.
A quib⁹ merito ſe poſtulat eripi: ne poſſit eoꝝ praui-
tatib⁹ ſauciari. Et vt nequiciā ipſoꝝ continuam eſſe
mōſtraret: dixit Tota die: vt nulla eos laſſitudo / nul
la tpis lōginquitas mitigaret. [Acuerunt linguas
ſuas ſicut ſerpētes: venenū aſpidū ſub labiis eoꝝ].
Pulchre hic malicia hereticoꝝ doluſq; deſcribitur.
Linguas eñi verba ſignificat: que nequicie cotibus
expolita vulnerare cōtendūt corda ſimpliciū. Que
merito ſerpētib⁹ exequant: q: ſermonib⁹ ſuis virus
euomūt: vnde ſurdis aſpidibus cōparent. Tali eñi
propoſito cōtendūt: vt ptinacia mētis nūq; velint e
veritate ſuperari. Hec figura dr Parabole: qñ res SCHE
ſibi genere diſſimiles pnicioſa qualitatib⁹ cōparā-
tur. [Cuſtodi me dñe de manu pctōris: ⁊ ab hoībus
iniquis † libera me]. Pctōrem iterū hic diabolum Al.eripe
ſignificat: q inter oēs creaturas primus excessit: ⁊ de
iniquitate ſua Adā noſcit ſauciaſſe. De huius pote-
ſtate nequiſſima: qm̄ oīno validus eſt: vt etiā huius
mūdi princeps dicat; petit ſe ſctā eccl'ia cuſtodiri: q:
multis dolis / multis fallit inſidiis: vt precaueri ne-
queat: q lubrice ſe veſtigio ſemꝑ tactus iſinuat. Se-
quunt etiā ei⁹ miniſtri: qm̄ qđ nō potuerit p ſe inſpi-
rādo mētibus noſtris ſurripere: p ſuos ſequaces pu-
blice conat implere. [Qui cogitauerūt ſupplantare
greſſus meos: abſcōderūt ſupbi † laqueos michi]. Al.laqu.
Supplātare pprie dicimus: qñ plātis noſtris terra
ſubducit: vt in tenebroſis cauernis grauiter incida-
mus. Quod nobis facit inimicus: qui in via dñi gra-
dientibus vicinas pctōrum foueas parat: vt qñ nos
ab illa rectiſſima itētiōe deduxit: eluſos deceptoſq;
ſubmergat. Ad illā ſiquidē viā nō audent accedere:
que ſola iuſtoꝝ eſt. Superbi autē ſunt elati heretici:
qui viā dñi deſerētes: prauis dogmatib⁹ pplos deci
pere: potius q̄ docere feſtinant. Iſti ſancte plebi la-
queos ponunt: qñ eos varia enigmatibus obligare
contēdunt. [Et funes extenderūt in laqueū † pedi- Al.non hz.
bus meis: iuxta iter ſcādalū poſuerūt michi] In ex-
ponēdis hereticorum prauitatibus perſeuerat. Po
nunt enim funes. i. doloſas ⁊ tortuoſas obiectiones:
quibus capiāt ſenſus humanos: vt quaſi pedib⁹ la-
queum: ita mētibus tendere probent ſcandalū. La-
queus eñi funis: ideo poſita eſt: q: vincula ſua gra-
uius ſemꝑ aſtringit: nec amplexus ei⁹ aliqua lenita
te dilabit: cū nodoſis quibuſdā ſinib⁹ illaqueata cō-
cludit. Iuxta iter pprie dictū eſt: qm̄ non capiūt niſi
illos qui a recto virtutū calle diſcedūt. Sequit pri-
mū diapſalma: vbi diuiſionē nobis pauſatio ſecūda
cōcedit. [Dixi dño de⁹ meus es tu: exaudi dñe vocē
deprecationis mee]. Poſt crudeles laqueos prepa-
ratos: poſt tortuoſos funes poſitos: poſt inique ſcā-
dala diabolica fraude machinata: venit ad ſecundā
partē ad dñm verba cōuertēs: ne peſſimis tradat in-
ſidiis. Dicit eñi eccl'ia puriſſima fide reſplendens: ⁊
indemutabili virtute conſiſtēs Dixi dño deus meus
es tu. Quod certe non poteſt dicere: que caducis p-
batur erroribus implicari. Non enim Arriana con-
gregatio / nō Sabelliana / nō Manicheoꝝ / nō Pela-
giana / nō Apollinaris / nō Euticiana / non Neſtoria-
na / nō cetera portēta poti⁹ dicēda q̄ dogmata hoc
poſſunt vere dicere dño: de⁹ meus es tu. Dicat ergo
eccl'ia catholica: dicat ſpōſa de gentib⁹ aduocata: q

ſanctā trinitatē fide veraciſſima confitet. Sequitur
Exaudi dñe vocē deprecationis mee. Suffecerat di
ci Exaudi precē meā: niſi altius aliqd voluiſſet intel
ligi. Vox enī deprecationis: eſt puritas orōnis: ꝛ cla
mor ille tacitus qui aſcēdit ad dñm. Dicit enī tacēti
Exod.14. Moyſi Quid clamas ad me? Dicit Cain Vox ſan
Gen.4. guinis fratris tui clamat ad me de terra. Quapro
pter ſancte operationis vox eſt rerū ipſarū loquaciſſi
mus clamor: nō hoībus notus: ſed ſoli deo cognitus.
Et ideo petit exaudiri vocē deprecationis ſue: q2 ſe no
uerat munera iuſtiſſime petitiōis offerre. [Dñe dñe
virtus ſalutis mee: obūbraſti ſup caput meū in die
belli]. Repetitio iſta Dñe dñe: affectū pie ꝑcationis
SCHE oſtēdit. Que figura dicit Epizeuxis .i. in eodē verſu
eiuſdē verbi ſine aliqua dilatione facta congemma
tio. Qđ ſchema (ſicut ſepe dictū eſt) plurimum valet
ad aīos cōmouendos. Cum enī dicit Virtus ſalutis
mee: patiētiā ſuā ꝑſeuerātiāq; demōſtrat. In certa
mine ꝓ tribulationū ſaluus eē nō pōt: niſi miſericor
dia dñi virtus tolerātie fuerit attributa. Virtus enī
ETY a viriditate dicta eſt: que neſcit aliquo labore mar
ceſcere. Sequit Obumbraſti caput meū in die belli.
Cū dicit eccl'ia caput ſuū obūbratū in die belli: ſigni
ficat beatā dñi paſſionē: qui in illo die crucifixionis
ſue ſic obūbratus atq; defenſus eſt: vt nec anim' eī'
cōfuſionē aliquā pateret: nec caro ipſi' corruptiōis
iniuriā ſuſtineret: qñ ꝛ ipe ſibi in viceſimoprimo pſal
Pſal.21. mo venire deprecat auxilium. Decurſa enī paſſione
ſua ait Tu aūt dñe ne lōge facias auxiliū tuū a me:
ad defenſionē meā reſpice ꝛc. Bene aūt definita eſt
paſſio dñi dies belli: ſcilꝫ qñ diabolo victo infernorū
clauſtra dirupta ſunt / captiui liberati ſunt / ſoluſq;
mortē do triūphauit: qui nouo more mortē morte de
Al.Non ſtruxit. [† Ne tradas me dñe a deſiderio meo peccatō
Al. contra ri: cogitauerunt † aduerſum me: ne derelinquas me
ne forte exaltent]. A deſiderio ſuo tradit peccatōr: qſ
quis per ꝯcupiſcētias carnis diabolo relinquit poſ
Roma.1. ſidēdus. De quib' dicit aplſ Propterea tradidit il
los deus in deſideria cordis eoꝝ: in imundiciā. Sed
ne hoc fiat: ſequit res oīno ꝓbabilis: vt ſicut inimici
cōſiliū faciūt in malū: ita virtus diuine ꝓtate digne
tur auxiliū. Ad poſtremū dr cauſa iuſtiſſima: ne reue
ra exaltent perditione iuſtoꝝ: qui de fidelis populi
ſubuerſione gloriātur. Sequit ſcōm diapſalma: vbi
diuiſionē ſicut cōſueuim' apponimus. [Caput cir
cuitus eoꝝ: labor labioꝝ ipſoꝝ operiet eos]. Poſt pre
ces habitas ne traderet inimicis: ſctā mater eccl'ia
venit ad tertiū membꝝ: in quo impioꝝ inexplicabi
les deſignat errores. Nam ſicut ſuperius in die belli
caput ſuū obūbrari dixit a dño: ita iſtoꝝ caput quod
eſt diabolus rotabilē refert habere circuitū: q nunq;
ad rectā viā peruenit: qm per veſtigia ſua rediēs ſe
ſemp inuoluit. Ordo aūt verboꝝ talis eſt Caput eo
1.Pe.5. rū circuitus. De quo ſimiliter Petrus dicit Apls Ad
uerſarius veſter ſicut leo rugiēs: circuit querēs quē
deuoret. Pulcherrima ſpecies definitionis eſt: vno
DEF verbo declarare quid ſit res illa q̄ querit. Hoc gre
ce Cata antilexin: latine ad verbū dr. Labor ꝓ la
bioꝝ: eſt ꝓlatū ore mēdaciū: qđ laborioſe fingit: qm
exquiſita machinatione format. Veritas enī ſine la
bore dicit: q2 ſimpliciter et ſine difficultate ꝓfertur.
Quapropter oris eorum mendaciū eos operit: cum
perfidi de ſua aſſertione ſuperant. Nunq; enī ſic eſt
Al.non hꝫ. cauſa malicia: vt ipſa ſibi non loquat aduerſa. [Ca
Al.deiicies dent ſup eos carbones † ignis: in ignē † eiicies eos
in miſerijs nō ſubſiſtēt]. Primo inexplicabiles eoꝝ
dixit errores: nunc penas memorat oīno ſalutares.
Carbones ignis: ſunt penitentie cruciatus: quod tā
incendiū naſcit ex imbre lachrymarū: ſicut ꝛ in cen
teſimodecimonono pſalmo dictū eſt Sagitte potentis Pſal.119.
acute cū carbonibus deſolatorijs. Primo enī ſuper
eos cadit luctuoſa cōpunctio: poſt in ignē deijciunt:
qñ iā miſeratione dñi flāma charitatis accēſi ſunt: ꝛ
feruere ſanctis operibus incipiūt: qui pridē deſidio
ſo nimis tepore vixerunt. Hic euenit vt in miſerijs
ſuis non ſubſiſtāt: qñ in bonā partem diuino munere
transferunt. [Vir linguoſus non diriget † ſup terrā: Al. in terra
virum iniuſtū mala capient in interitū]. Quāuis lin
guoſi poſſint dici et illi qui lingue vbertate facundi
ſunt: tñ illis hoc ſpecialiter nomē cōſtat impoſitum:
qui incōſiderata locutione verboſi ſunt. Sunt enim
contrarij ſapientibus: ꝛ diuerſo ſe more tractantes.
Monet enī Jacobus apoſtolus Sit oīs homo velox Jaco.1.
ad audiendū: tardus ad loquendū. Tales enī ſuper
terrā minime diriguntur: qui a leuitate ſua frequen
ter excedunt. Difficile eſt enī indeliberatum rectum
eſſe ſermonē: ſicut ſcriptum eſt. In multiloquio non Prouer.10
effugies peccatum. Iniuſtus enī vir eſt: qui diuinas DEF
regulas contēnēs: volūtatis proprie feruore tradu
citur. Iſte capit malis ſuis: ꝛ in profundū altiſſime
voracitate ſubmergitur: q2 ſemp ſibi noxia cogitat:
qui dñi ꝓcepta declinat. [Cognoui † qm faciet dñs Al. quia
iudiciū † inopū: ꝛ vindictā pauperū]. Sancta eccle Al. inopis.
ſia breuiter ꝛ veraciter loquit: quales reuera debuit
culpare linguoſos. Hoc enī ſe dicit per fidem dono
dei cognouiſſe: quod certiſſime credit eſſe faciendū.
Faciet ergo iudiciū inopum: qñ in illa diſceptatione
promiſſa reſtituet: ꝛ vindicabit pauperes: de quib'
in apocalypſi ſcriptum eſt Vbi ſub ara domini ani Apoc.6.
mas occiſorum. Et paulopoſt Clamantes: quouſq;
ſanctus ꝛ verus nō iudicas ꝛ vindicas ſanguinē no
ſtrum de his qui habitant ſup terram? [Verūtamen
iuſti confitebūtur nomini tuo: ꝛ habitabunt recti cū
vultu tuo]. Deſignatur hoc debere fieri inter quaſli
bet tēporis graues amaraſq; preſſuras. Tunc enim
magna virtus eſt laudare dñm quādo ſe iſtius ſecu
li blandimēta ſubducūt. Bonus enim fuit Job cum
dominum diues colebat: ſed quāto melior dum eum
ſub multiplici afflictione laudabat. Tunc ergo am
plius deſideremus gratias agere: quādo nos tenta
tor conatur affligere. Facilius enim inimicus diſce
dit: cum viderit excedere non poſſe quos deprimit.
Nam vide quid ſequitur: quia cum vultu eius habi
tare non deſinunt qui recti ſunt. Viſio infaſtidibilis
atq; perpetua: illum ſemp videre a quo ſe ſolet om
nis rationabilis creatura reficere: ſicut ꝛ in quinto Pſal.15.
decimo pſalmo iam dictū eſt. Adimplebis me leti
cia cum vultu tuo. Ille enim vultus premiorum om
nium munus eſt: nec poteſt eſſe cuiuſq; bonitatis in
dignus: qui illum meruerit habere cōſpectum. Sed
cum legatur Deum nemo vidit vnq;: iſtud ad illud Joan.1.
tempus referendum eſt: quādo beati dominum non
per ſpeculum: ſed vt ait Apoſtolus: facie ad faciem 1.Corin.13.
contuentur.

Concluſio.

Quam Salutaria: q̄ ſuauia ꝟba ſancte ma
tris audita ſunt. Orauit pro nobis: vt
a tētationib' diabolicis exuamur: quas nobis oīno
nouerat eſſe violētas. Liberatis aūt vultum domi
ni pollicet: vt nichil laborioſum: nichil triſte metua
mus: quibus tale munus tantūq; ꝓmittitur. Preſta

dñe: vt ſicut ſeruis tuis es deſiderabilis i indulgẽtie tue claritate mõſtreris. Non impediãt peccata: que propria execratione dãnamus. Fatemur culpas: vt te placatum habere poſſimus. Solus eni iudex es: qui veniam tribuis confitenti. Et cũ te nichil lateat: ab homine tamen publicari queris / quod multo veracius noſſe declararis.

Explicit expoſitio in pſalmum. 139.

Pſalmus Dauid. Cxl.

Domine clamaui ad te exaudi me: intẽde voci mee cũ clamauero ad te. Dirigat oro mea ſicut incẽſum in ↄſpectu tuo: eleuatio manuũ meaꝝ ſacrificiũ veſpertinũ. Pone dñe cuſtodiam ori meo: ⁊ oſtium circũſtãtie labijs meis. Nõ declines cor meũ in verba malicie ad excuſandas excuſationes in pctis. Cum hoibus operantib⁹ iniquitatẽ: ⁊ nõ cõmunicabo cũ electis eoꝝ. Corripiet me iuſtus in miſericordia ⁊ increpabit me: oleũ aũt pctõris non impinguet caput meũ. Quoniã adhuc ⁊ oratio mea in beneplacitis eoꝝ: abſorpti ſunt iuncti petre iudices eorũ. Audient verba mea qm̃ potuerunt: ſicut craſſitudo terre erupta eſt ſup terram. Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernum: qꝛ ad te dñe dñe oculi mei: in te ſperaui nõ auferas animam meã. Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt michi: ⁊ a ſcandalis operantium iniquitatẽ. Cadent in retiaculo eius peccatores: ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

Quoniam verba tituli frequẽti repetitione nota ſunt: intẽtionem noſtrã ad dñm debemus erigere ſaluatorẽ. Nam dubiũ eſt interdũ quod ſemel dr: certiſſimũ vero atqꝫ indubitatũ eſt qd frequẽti repetitione predicat. Ideo em̃ precedentibus quibuſdam preconibus admonemur: vt aciem mentis noſtre ad res vẽturas opportuna deuotione preparemus: ne dum incognita fuerint que dicunt: negligentius forſitan audiantur. Supplicat em̃ ꝓpheta: vt cautiorib⁹ viſum eſt: quatenus inter actus iſtos mũdanos: a diuerſis liberet erroribus: ne in peccatorũ retiaculum cadat: cum quibus ſe non optat habere aliquam portionem. Diuiſio.

Intelligẽs ꝓpheta humanã fragilitatẽ diuerſis peccatoꝝ nexib⁹ iplicatã. Prima ſectione dñm rogat vt eius audiat oratio: ſubiũgens a quib⁹ ſe maxime liberari deprecet errorib⁹. Scda eligit ſe a iuſto argui qꝫ a pctõre laudari: ſupplicãs vt cuſtodiat a laqueis pctõꝝ: qm̃ nullã cõmunionẽ cũ eis ſe habere teſtatur. Expoſitio.

Al non hꝫ. Domine clamaui ad te exaudi me: intende voci † orationis mee dũ clamauero ad te.] Hic queram⁹ enthymema. Proponit em̃ Domine ego clamaui ad te. Sequit cõcluſio Exaudi igit me. Sic virtus illa enthymematici ſyllogiſmi breui complexione peracta eſt. Volẽs em̃ ꝓpheta humano generi affectum cõtinue orationis infundere: duo tpa videt diſcrepantia poſuiſſe. Dicit em̃ de pterito Clamaui: qd pceptã ſignificat orationẽ. Et iterũ repetit Dũ clamauero ad te: qd vtiqꝫ cõſtat poſitũ de futuro. Ut ſicut nullũ tps a culpis eſt vacuũ: ita nec a deuotis precibus reddat ocioſum. Cõtra peccata ſiquidem cõtinua: ſalutare remediũ eſt iugiter pro dño ſupplicare. Nã qd proderit dimitti pterita ſi videant obligare vẽtura? Finis ergo bonus querit chriſtiani: vt in extremis cum venia tranſeat ne vita ſit vltima q̃ delinquat. Reſpice qd hic et in ſequẽti verſu orationes ſuas quarto mõ geminauit: qꝛ ſctõ viro tãte rei nulla poterat eſſe ſacietas. Oratio eſt em̃ q̃ nos a culpis liberat: iudicia iam ↄcillat / delicta mũdat / nec orãti deeſſe põt miſericordia qd nos humilitas vt iugiter dpcemur inſtigat. Sed hoc totũ pius facit dñs: dũ nõ vult dãnare quos pmonet. Clamat em̃ opifex rerũ Nolo mortem pctõris: ſed vt cõuertat ⁊ viuat. [Dirigat oratio mea ſicut incẽſum in cõſpectu tuo: eleuatio manuũ mearũ ſacrificiũ veſpertinũ]. Incẽſum eſt odoriferi pigmẽti ſuauis aduſtio: que carbonibus cõcremata gratiſſimũ fumũ porrigit ad ſupna: ⁊ odorãtes ſe delectabili iocunditate pmulcet. Sic beatoꝝ oro igne charitatis incẽſa diuinis cõſpectib⁹ ingerit: que magis humilitatis ⁊ cõpũctionis põdere ſubleuat. Uirtutib⁹ em̃ dñs nr̃is tãqꝫ bonis delectat odorib⁹. Nã orationẽ ſanctã velut odorem ſuauiſſimũ ſuſcipere dñm: ⁊ in apocalypſi legit: vbi dictũ eſt Stetit angelus ſup arã dñi habẽs thuribulũ aureũ in manu ſua: et aſcẽdit fum⁹ ſupplicationũ de manu angeli in cõſpectu dñi: vt daret de orationibus ſctõꝝ: qd eſt ante deũ. Sequit Eleuatio manuũ meaꝝ ſacrificiũ veſptinũ. Eleuatio manuũ: ſignificat operã piã: que aut in elemoſynis exercet: aut in aliqua ꝓbabili cõuerſatione peragit. Sacrificiũ ꝓo veſpertinũ: illã oblationem fortaſſe ſignificat: quã in fine vite dño ſolet offerre religioſa deuotio: cũ penitentiã gerimus ⁊ humili nos ſupplicatione purgamus: ſicut in quinquageſimo dictũ eſt Sacrificiũ deo ſpũs cõtribulatus. Ueſpera noſtra em̃ eſt iqꝫ iſtã lucẽ morte veniẽte deſerimus. Ecce qd frequẽter admonuimus neminẽ debere deſperare: ſi vltima ſua porr⁹ lachrymaꝝ fonte detergat. [Pone dñe cuſtodiã ori meo: ⁊ oſtiũ circũſtãtie labijs meis]. Petit ſanctiſſim⁹ ꝓpheta ne qd tale dicat: qd puenire debeat ad reatũ. Sed hoc duplici ſupplicat tutamine cõmuniri: vt nec cogitatio ei⁹ iniqua ſupplat / nec praua volũtas in fatua verba pſiliat. In vtroqꝫ em̃ nouerat eſſe peccatum: vn̄ ſe fieri depcat eſſe alienũ: ſicut Salomon dicit Circũualla poſſeſſionẽ tuã in ſpinis: argẽtũ ⁊ aurũ tuũ cõſtitue et ori tuo fac oſtiũ ⁊ ferã: ⁊ verbis tuis fac iugũ ⁊ menſurã. Oſtiũ quippe ab obſtãdo dictũ: qd dũ claudit obſtat intrantib⁹. Inſpiciebat em̃ vir ſctũs: magnis precib⁹ eſſe muniendũ: vn̄ tam facile nouerat venire pctm̃. Proxime quippe in ſuperiori pſalmo dixerat Uir linguoſus nõ diriget ſuper terrã. [Non declines cor meũ in verba † malas ad excuſandas excuſationes in pctis]. Sequit ſcda precatio: vt ⁊ ſi eũ cõtingeret penitẽdũ aliqd loqui: non ſe p falſitates ſceleratiſſimas cõtẽderet excuſare. Hoc em̃ maximũ vitiũ eſt quo laborat humanitas: vt poſt peccatũ ſuũ ad excuſationes confugiat: qꝫ penitudinis ſe confeſſione pſternat. Quod facinus inter ſumma peccata

Def (margin) · Def (margin) · Ezech. 18. · Apo. 8. · Ps. 50. · Eccli. 28. · CLx · Ps. 139. · Al malicie

cōſtat eſſe numerādū: q2 inde reuera naſcit: vñ ad pe
nitētiā reus tardi⁹ venire videat: ſicut in libro p2imo
1.Reg.15. regū dictū eſt. Quaſi pctm̄ ariolādi eſt repugnare:
et quaſi ſcelus idolatrie nolle acquieſcere. Nam qđ
dicit Ad excuſandas excuſatiōes in pctis: ꝯſuetudi-
nē ſignificat īpudētiū: q̄ q̄ñ fuerint dep2ehēſi: p2imū
ſe aliqua falſitate excuſare noſcunt: ⁊ cū fuerint in-
de conuicti: alias ſemꝑ excuſationes aſſumūt: ne q̄ñ
veritati acquieſcat inuerecunda ꝓteruitas: mō eni
tēpori: mō neceſſitati: mō alijs īputādo qđ peccant.
SLDE Que figura dr̄ Metaſtaſis. i. trāſlatio: dū culpā no-
ſtrā in aliū trāſferre cōtēdimus. [Cū hoībus operā-
Al. cōmu- tib⁹ iniq̄tatē: ⁊ nō † cōbinabo2 cū electis eoꝝ]. Ter-
nicabo. tia ſupplicatio eſt: vt liberet a collegio eoꝝ qui ope-
rant iniquitatē: ne cū ipſis quaſi cōbinatus debeat
DEF implicari. Combinati em̄ dicunt rei: q̄ñ duo ſimul in
vno vinculo colligant: vt alter alterū ꝑpediēs: fugā
liberā habere nō poſſint. Orat ergo ꝓpheta ne cum
talib⁹ illiget: qui implicatione mutua alterutrū ſibi
īpedire noſcunt. Nō cōbinabo2: reſpicit ad vtrūq;: ⁊
ad hoīes operātes iniq̄tatē: ⁊ ad electos eoꝝ. Et no-
ta ꝙ addidit Eoꝝ: ne putares reuera electos dñi qui
tali noīe vocabant. Multo em̄ ſceleratio2es ſunt illi
qui inter malos vident eſſe ꝓcipui: quaſi duces crimi
nū: quaſi p2incipes latronū et caput oīm perdito2ū.
[Corripiet me iuſtus in mīa ⁊ increpabit me: oleum
aūt pctō2is nō īpinguet caput meū]. Poſtulata lin-
gue cuſtodia: ⁊ criminum excuſatione dānata: venit
ad ſecundā ſectionē: in qua vir ſctūs increpationes
eligit iuſtoꝝ: q̄ꝫ blādimēta peccātū. Sed que ſit co2-
rectio iuſti: b2euiter intimauit dicēdo In mīa: q2 vir
ſanctus non in ira corripit: ſed ꝑ dilectionē increpa-
to2 accedit. Nā ⁊ ſi vultū irati oſtēdit: co2 tñ placati
Gal.6. ſemꝑ aſſumit: ſicut monet Aplš Fratres ſi p2eoccu-
patus fuerit homo ī aliquo delicto: vos qui ſpūales
eſtis inſtruite hmōi in ſpū lenitatis: ꝯſiderās teipm
ne ⁊ tu tēteris. Quap2opter hec conſuetudo bonoꝝ
eſt: vt malint ſe a bonis corripi: q̄ꝫ ſceleratoꝝ adula-
Prouer.27 tione predicari: ſicut ſcriptū eſt. Melio2a ſunt vulne-
ra amici q̄ꝫ volūtaria oſcula inimici. Sequit Oleum
aūt pctō2is nō impinguet caput meū. Oleū: ⁊ in bo-
no ⁊ in malo plerūq; ponit. In bono: vt eſt illud euā-
Matth.6. gelij. Tu aūt cū ieiunas vnge caput tuū oleo: ⁊ faciē
Ps.44. tuā laua. Et in. 44. pſalmo. Propterea vnxit te de⁹
deus tuus oleo leticie p2e cōſo2tibus tuis. Eſt enim
oleū in bonā partē cauſa ſplēdo2is: pabulū luminis:
p2eſtās nito2ē pariter ⁊ ſalutē. In malā ꝟo partem:
ſicut hic ponit Oleum pctō2is eſt dilectio ſimulata
verboꝝ: que adulationib⁹ ⁊ blādimētis noſtras mē-
tes velut olei pinguedo leniter ingrediēs: rigo2ē ve-
ritatis emollit: ⁊ ad noxias cogitationes amo2is ſi-
cti po2tus oſtētatione ꝑducit: ſicut in alio pſalmo di-
Pſal.54. ctū eſt Mollierūt ſermones ſuos ſuꝑ oleū: ⁊ ipi ſunt
Prouer.18 iacula. Et in Salomone ait Verba adulato2ū mol-
lia: nouiſſima aūt eoꝝ percūt in intima vētris. Qua-
p2opter illa monita ſemꝑ eligēda ſunt: que nō ad di-
lectionē ſeculi trahūt: ſed ad p2ecepta nos diuinitus
inuitāt. Poteſt aūt ⁊ illud euāgelicū de decē vir-
ginibus hic decenter aptari: ꝙ quinq; virgines que
actus ſuos ꝓbatiſſimos dño dedicauerūt: ⁊ cōſcien-
tias lucidas cōſeruātes: charitatis oleo referte: ſe-
metipſas tanq̄ꝫ lāpades ardētiſſimas dñi cōſpecti-
bus obtulerūt. Iſte (ſicut hic dicit) merito credende
ſunt a iuſtis hoīb⁹ fuiſſe co2repte: ⁊ miſerico2die ſtu-
dio nichilominus eſſe rep2ehenſe. Relique ꝟo alie
quinq; virgines que adulantiū vocibus infelici ſo2te
crediderūt: caput earum factū eſt in ſua deceptione
pinguiſſimū: ⁊ ideo extinctis lāpadibus nō ſunt rece-
pte q̄ñ terrā vitam ante dñm veri luminis nō vace-
bat offerri. Quā parabolam btūs Auguſtinus in li-
b2o queſtionū: quinquageſimonono: latius ⁊ decen-
ter expoſuit. Et ideo cōſiderem⁹ q̄ꝫ ꝑiculoſa ſit adu-
latio: que excludere ꝓbatur a dño. [Quoniā adhuc
† eſt o2atio mea in beneplacitis eoꝝ]. De ſuperio2e Al. et
ſenſu pēdet iſte verſiculus. Ait em̄ Oleū autē pctō-
ris non īpinguet caput meū. Et ſubſecutus adiūxit.
Quoniā adhuc eſt o2atio mea in beneplacitis eoꝝ.
Nā cū dicit adhuc eē oſonē ſuā in bñplacitis eoꝝ. i.
iniquoꝝ: indicat ſe ꝑfecte nōdū fuiſſe cōuerſum: q̄ñ ⁊
ſibi o2ādo talia prouenire deſiderabat: qualia illoꝝ
vota eſſe cognouerat. A quib⁹ oībus ſe alienū effici
precabat: ne caput ſuum oleo pctō2is. i. male ſuaſio-
nis adulatiōe pingueſceret. [Abſo2pti ſunt † iuxta Al. iuncti
petram iudices eoꝝ. Audient verba mea q̄m potue- petre.
rūt]. Petra hic (ſicut multis locis ſignificatur) dñs
xp̄s eſt: iuxta quē ſtātes docto2es heretici: quaſi iu-
dices ppl̄i ſui ſubita vo2acitate mergunt. Qui ideo
co2ruūt in ꝓfundū: q̄m ſup2a petrā ſtare non eligūt.
Nā quid illis ꝓdeſt iuxta ſoliditatē ſtare: q̄ñ in ipſa
fo2titudine nō vident inſiſtere? Qđ verbū Hierony-
mus trāſlato2 poſuit: ⁊ expoſito2 pater Auguſtinus
ſecutus eſt: vt nemo audeat recuſare qđ taliū viroꝝ
aucto2itate ꝓbatum eſt. Hec em̄ verbi trāſlatio: ni-
mis hereticoꝝ videt deſignare perfidiā. Nā cū ba-
ptizent: cū cōmunicēt: cū ſacras nobiſcū litteras le-
gāt: dicunt iuxta petrā ſtare: nō in petra. Soli em̄ in
hac ſoliditate cōſiſtunt: qui ſuꝑ arenam fragilia fun-
damēta nō ponūt. Sequit Audient verba mea: q̄m
potuerunt. Verba ſua ab hereticis dicit audita: que
p2eſentis lib2i textus eloquitur. Quātis em̄ locis ar-
guunt: q̄ꝫtis admonitionib⁹ increpant: vt debeāt co2-
rigi: ⁊ in ſuis p2auitatibus nō mo2ari? Qua ſentētia
pleniſſime docemur illos eſſe oīmodis reos: q̄ ⁊ ver-
ba dñi audiūt: ⁊ ea facere iniqua peruerſitate cōtē-
nūt. Potuerūt em̄ totiēs admoniti cognoſcere: ſi nō
decreuiſſent ſuis magis ꝑſuaſionib⁹ inherere. [Si-
cut craſſitudo terre † eructuata eſt ſuper terrā. Diſ- Al. erupta
ſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernū]. Cum p2ius de
hereticis diceret ⁊ tyrānis: qui verba dñi audire no-
luerūt: nūc venit ad marty2es: quos ferali inſecutio-
ne laniabant. Craſſitudo em̄ terre q̄ñ eructuat: mo2-
bos facit: aerē co2rūpit: ⁊ lues hoībus ꝑiculoſa lon-
ge lateq; diffundit. Sic tyrānoꝝ nefanda ſuꝑbia ta-
be ſue malicie co2pa marty2ū ſauciabat. Quos cō-
grue ꝓpheta dixit oſſa ſua: q2 ꝯſtat eos xp̄iane fidei
eſſe validiſſima firmamēta: quoꝝ predicāds cōſtan-
tia iuuāte dño nec penis victa lōga inſecutione mol-
lita eſt. Et reſpice ꝓprietates verboꝝ velut ſuauiſſi-
mis mella decurrere. Non dixit in infernū: q2 lꝫ mo2i
cōmuni ſo2te videātur: vita illis eterna conceditur.
[Q2 ad te dñe dñe oculi mei: in te ſperaui: † ne aufe- Al. non
ras animā meā]. Poſtq̄ꝫ dixit humani generis fragi-
litatē: nunc ad remedia diuina confugit: cōuerſo o2-
dine petens: quia ſpem ſuam habuit in domino ani-
mam ſuam debere liberari. Quod in ſcripturis di- IDI.
uinis (ſicut ſepe diximus) frequēter inuenies: vt mo-
do cauſam ratio precedat: modo eam p2otinus ſub-
ſequatur. Sed cum beato2um cōſuetudo ſit de hoc
ſeculo velle liberari: ſicut ⁊ alius pſalm⁹ dicit Educ Ps.141.
de carcere animam meam. Et Deſiderium habens Phil.1.

diſſolui ⁊ eſſe cum xp̃o multomagis melius: quomodo hic pp̃heta petit. Ne auferas alam meã? Ne auferas: ſcilꝫ bonis tuis: ſed ſpes mea iugiter in te ſit ⁊ oculi mei te ſemꝑ intēdãt. [Cuſtodi me a laqueo quē

Al. operantium.

ſtatuerūt michi: ⁊ ab ſcãdalis † operantib⁹ iniquitatem]. Per laqueos ⁊ ſcãdala: totius mūdi mala breuiter pp̃heta cōplexus eſt: a quib⁹ ſe ſupplicat cuſtodiri: ne ꝑ inſidias eorū poſſit intercipi. Laquei/ ſunt diuerſa carnis deſideria: quib⁹ mētes humane blandis nexibus illigant. Scãdala: que per fratres ꝓueniūt inquietos: qui hic ſuꝑbia: ſanctã refugiūt charitatē. Quid habituri ſimiles: ſi eos tam precipuū munus cōtingat amittere? Et reſpice qꝛ poſt laqos ſcãdala ponit: qm̃ inueteratoꝛ ille peſſimus: qñ per laqueos nō potuerit decipere: ſcãdalis nitit gratiã nobis diuinitatis auferre. [Cadēt in retiaculo ei⁹ peccõres: ſingulariter ſum ego donec tranſeã]. Ecce vnde ſe ſuperius petebat eripi: ne debuiſſet cōbinari cū talibus. Et vide quēadmodum cōparationi facte apta verba ꝯſentiãt. In diaboli retiaculū cadēt: q peccõꝛ ſua circuitione claudant. Legim⁹ tñ ⁊ bona retia illa: q cētū quinquagintatres piſces dño iubēte clauſerūt: qui typus eſſe ſancte ꝓbat eccl̃ie. Sed beati qui in illis piſcib⁹ annumerant: infelices qui cadūt in iſtum

CLX

numerꝝ ꝑditoꝝ. Retia em̃ dicta ſunt quaſi retinētia. Addidit Singulariter ſum ego donec trãſeam. Singularis eſt: qui ſicut ſuperius dixit: cū peſſimis hoībus nō ambulat concubinatus: qui trinitatē ſanctã vnū deū ⁊ dñm cōfitet: qui ſpem ſuã in nullo alio ſed tm̃ ponit in dño. Donec tranſeã. i. q̃diu in hoc mūdo fuero cōmoratus. Hoc em̃ ſeculum beati velut viantes tranſire dicuntur: qꝛ nullis eius delectationibus occupantur.

Concluſio.

Cognouimus chariſſimi fratres quale ſit periculū ſi loquamur incaute. Cognouimus q̃tū nos metuere debeam⁹ qđ ſanctiſſimus pp̃heta formidat. Nõ enim non aut vaniloquiū ſurripit: aut deſiderium falſitatis inducit. Lingua eſt que nos trahit frequēter ad vicia: quam vno mō tutiſſime vincim⁹ ſi cã ſemꝑ dñi laudib⁹ occupemus. Loquat illud ſemꝑ vbi neſcit errare: agat op⁹ ſie ꝓfuturū: ſeruiat venerãter auctori. Tunc em̃ ori noſtro cuſtodiã ponim⁹: ſi iugiter dñi mãdata meditemur. Silet em̃ in malo qui non tacet bonū: nec erroꝛ ſurripit: vbi ſe veritas celeſtis infuderit. Nã ſi a nobis cogitatio mala ſubducat / ſi actus turpiſſim⁹ ſegregat / ſi a maloꝝ cōuerſatione diuidamur: tūc vt propheta dicit dño ſingulares efficiemur: quãdo minime peſſimis cogitationibus implicamur.

Explicit expoſitio in pſalmum. 140.

Intellectus Dauid cum eſſet in ſpelunca: et oratio. Cxli.

Voce mea ad dñꝫ clamaui: voce mea ad dñm depcat⁹ ſum. Effundo in cōſpectu eius orationē meã: ⁊ tribulationē meã ante ipm ꝓnūcio. In deficiendo ex me ſpiritū meū: ⁊ tu cognouiſti ſemitas meas. In via hac qua ãbulabã: abſcōderūt ſuꝑbi laqueū michi. Cōſiderabã ad dexterã ⁊ videbã: ⁊ nō erat q cognoſceret me. Periit fuga a me: ⁊ nō eſt qui requirat alam meã. Clamaui ad te dñe dixi tu es ſpes mea portio mea in terra viuētiū. Intēde ad deprecationē meã: qꝛ humiliat⁹ ſum nimis. Libera me a ꝑſequētibus me: qꝛ cōfortati ſunt ſuꝑ me. Educ de cuſtodia animam meam ad cōfitendum nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas michi.

Pſalmi cauſa preſenti quidē titulo continetur: ſed per ſimilitudines corporalium rerū ſpūalis rei nobis competēs prebet indiciū. Dauid em̃ filius Ieſſe Saulem principē fugit: ⁊ cum in ſpelunca lateret orauit: quod dñm chriſtū in corpore ante paſſionē ſuam ſignificabat eſſe facturū. Nam cum huic orationi intellectus premittit: ad eum talis cōparatio referri debere monſtratur: qui perſecutores ſuos orando vitãs: diuerſoꝝ locorum permutatione celatus eſt: quatenus et dei filius quod de ſe per ꝓphetas ꝓmiſerat adimpleret: ⁊ veritatem aſſumpte incarnationis oſtēderet. Sunt em̃ in hoc pſalmo verba dñi ſaluatoris: cū ſceleratiſſimam iudeoꝝ vitaret inſaniã. Unde merito factum eſt: vt ꝓpter ſignificandam hebreoꝝ ꝑſecutionē: fuga Dauid poneret in titulo. Dauid em̃ (ſicut ſepe diximus) ⁊ regē terrenū indicat et celeſtē. Sic in vno noie duarū cauſarum ſignificatio continet. Illud aūt meminiſſe debemus: hunc pſalmum quintum eſſe de his qui inſcribuntur oratio.

Diuiſio.

Prima parte dñs xp̃s clamat ad patrem: nefandos dolos iudaice ꝑſecutiōis exponēs. Scđa liberari ſe de carcere inferni deprecatur: qm̃ olim ſanctorū fides in eius reſurrectione pendebat.

Expoſitio.

Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad † deū deprecatus ſum]. Sãctitas illa reuerēde incarnationis cōi vſu voce ſua ſe clamaſſe dicit ad dñm. Que figura dicit Pleonaſmos. i. ſuperabūdantia: ſicut dicere ſolemus. Manib⁹ meis feci. Auribus meis audiui: ⁊ his ſimilia. Et ne clamoꝛ intelligeret tranſitorius addidit. Deprecatus ſum: qđ frequentata ſupplicatione peragit. [† Effundã in cōſpectu ei⁹ orationē meã: † tribulationē meã ante ipm ꝓnuncio]. Al. dñm. S. C. V. B. Al. effūdo. Al. et.

q̃ pura: q̃ ſuauis erat oratio: que in cōſpectu patris velut ꝑſpicui fontis copia fundebat. Fundebat plane: nō vt ima peteret: ſed vt ad pietatis ſuꝑne altitudinē ꝑueniret. Dictū eſt aūt In cōſpectu eius: qꝛ bonas orationes velut aliq̃d vultuoſum diuinitas inſpicit: ⁊ cū volūtas nr̃a ab hoībus nō poſſit cōſpici: ab illa tñ cōſtat intendi. Sed q̃ ſit iſta oratio ſubter exponitur: tribulatio. ſ. que ſinceras ⁊ cōtinuas efficit orationes. Et nota qm̃ cū innocētie ſecuritate dicit Tribulationē meã ante ipm ꝓnūcio. Ille ſiquidē afflictiones corã ipo poterãt ꝓnunciari: q̃ iniuſte ꝓbabant infligi. Pronūciat itaq̃ pius aduocatus ante patrē tribulatiōes ſuas: vt veniã pro nr̃is poſſit obtinere pctis. Et nota q in his duobus verſib⁹ quatuoꝛ modis oratū eſt: ſicut dicit aplſ Exhortoꝛ ꝑ primo 1. Thim. 2. oim̃ fieri ꝑcatiōes / orōnes / poſtulatiōes / grãꝝ actiones. [In deficiendo ex me ſpm̃ meū: ⁊ tu cognouiſti ſemitas meas]. De ſuꝑioꝛib⁹ pēdet ꝑ iſta verſiculi. Nã qđ dicit In deficiēdo ex me ſpm̃ meū: ſic intelligēdum eſt: ac ſi diceret Tribulationē meã ante ipm pronuncio: cum deficit ex me ſpiritus meus. Mul-

tas enim ⁊ grauiſſimas tribulationes vult intelligi
quas ante deū ſe pronunciare ꝓfitetur. Sed quoniā
ſpiritū ei⁹ nunq̄ legimus defeciſſe: q: cūcta volūta-
ria paſſione cōpleuit: hoc potius a pte mēbroꝝ debe
mus accipere. Qḋ expoſitionis genus ꝓuide a ma-
iorib⁹ ꝯſtat inuētū: qn̄ aliq̄s ſic loquitˀ qḋ ei⁹ nō poſ-
Pš.68. ſit cōuenire pſone: vt eſt illud. Et delicta mea a te nō
ſunt abſcōdita. Nā fideles taliter ⁊ i octogeſimoter
Pš.83. tio pſalmo locuti ſunt. Cōcupiſcit ⁊ deficit aia mea
Pš.118. in atria dn̄i. Et alibi: Defecerūt oculi mei in eloquiū
tuū dicētes: qn̄ cōſolaberis me. Et in ſequēti pſalmo
Pš.142. dicturus eſt. Velociter exaudi me dn̄e defecit ſp̄us
Al. ſuperbi meus. [In via hac qua ambulabā: abſcōderūt † la
laqueum. queos michi]. Diabolus: ſicut ſepe dictum eſt: iuxta
viā abſcōdit laqueū vt eos decipiat qui rectas ſemi
tas declinare preſumpſerint. Sed q: dn̄s xp̄s nunq̄
a ſua ſctitate diſceſſit: neceſſe erat vt in ip̄a via recti-
tudinis ſue tētationes pateretˀ inualidas: a qua mi-
nime ꝓbabatˀ exire. Tangit eñ qn̄ illi a diabolo mū
di regna mōſtrata ſunt: qn̄ ei⁹ tentabatˀ eſuries: ⁊ ce-
tera q̄ diabolica fraus et maloꝝ hoim ꝑſumpſit ini-
quitas. Neceſſe enim erat xp̄m dn̄m taliter loqui: vt
aſſumēde carnis iam tūc veritas panderetˀ. [Conſi-
derabā ad dexterā ⁊ videbā: ⁊ nō erat qui cognoſce
ret me. Perijt fuga a me: et nō eſt qui requirat aiam
meā]. Cum dicit Conſiderabā ad dexterā: illud tp̄s
facit intelligi qn̄ ibat ad crucē: q: nullū illic fidelium
potuit intueri. Ideo eñ nō ſunt viſi ad dexterā ſta-
re: q: carnali trepidatione diſperſi ſunt: ſicut ſcriptū
Zach.13. eſt. Percutiā paſtorē ⁊ diſpergentˀ oues gregis. Se-
quitˀ Et nō erat qui cognoſceret me. Qui cognoſce-
ret illam ſcȝ in ipſo deitatē: que hec oia in aſſumpta
Joan.10. carne volūtarie ſuſtinebat: qui dixit. Poteſtatē ha-
beo ponēdi aiam meā: ⁊ poteſtatē habeo iterū ſumē
di eā. Nā ſi in illa ꝑturbatione xp̄m dn̄m cognouiſ-
ſent: vtiq̄ poterant ad dexterā videri. Addidit: Pe-
rijt fuga a me et nō eſt q̄ requirat aiam meā. Periſſe
fugā dicit: cū ſe impioꝝ manib⁹ ꝑmiſit occidi. Nam
vbi fuga perit: mortis periculum nullatenus euitatˀ.
Nemo aūt requiſiuit aiam eius: dū ei nulla conſola-
tio preberetˀ: ſed ſolus ad paſſionem relictus eſt: qui
erat pro oim ſalute moriturus. Ita ſub iſta breui ac
ſubtiliſſima ſignificatione verboꝝ: traditionis ip̄ius
ordo narrat⁹ eſt. [Clamaui ad te dn̄e dixi tu es ſpes
mea: portio mea in terra viuentiū]. Venit ad partem
ſecūdam in qua inimicoꝝ ſe inſidias petit euadere:
vt corda fideliū reſurrectionis eius munere gratulē
tur. Clamauit aūt: ſpem ſuā ponēs in dn̄m qn̄ dixit:
Luc.23. Pater in manus tuas cōmēdo ſpiritū meū. Sequitˀ
Portio mea in terra viuentiū. Probat hoc ſpeciali-
Ibidem. ter locus ille qn̄ in cruce poſitus latroni dixit. Amē
dico tibi: hodie mecum eris in paradiſo. Paradiſus
eſt eñ terra viuētiū: quā ſoli beati feliciter introibūt
qui ſub eternitate ⁊ ſecuritate victuri ſunt. Humili-
ter eñ ⁊ cōiter dicit portionē ſibi eſſe in terra viuen
Joan.17. tiū: cum tota ipſius eſſe noſcatˀ. Simile eſt ⁊ illud qḋ
Al. ad dep dictū eſt de Ap̄lis. Pater volo vt vbi ſum ego ⁊ ipſi
cationem. ſint mecū. [Intēde † in orationē meā: q: humiliat⁹
ſum nimis]. Merito dicit Humiliatus ſum nimis: q̄
Phil.2. ſicut ait Apoſtolus: ſemetip̄m exinaniuit formā ſer-
ui accipiēs in ſimilitudine hoim factus: ⁊ habitu in-
uētus vt hō. Ad hoc certe amplius humiliatus eſt:
qui obediēs factus eſt vſq̄ ad mortē: mortē aūt cru-
cis. Nā ſi illud deitatis ſue culmē mirabile nō incli-
naſſet: ſumpti corporis veritate: quēadmodū pro ſa-
lute oim crucifigi potuerat: qui celū terrāq̄ admirā
dis virtutib⁹ adminiſtrat: [Libera me a pſequenti-
bus me: † qm̄ cōfortati ſunt ſup me]. Cū dicit Libe Al. quia
ra me: nō infirmitas ꝓprie deitatis oſtēditˀ: ſed chari
tas paterna mōſtratˀ. Nā cū haberet poteſtatē: ſicut Joan.10.
ipſe dicit: ponēdi aiam ſuā ⁊ iterū ſumēdi eam: ꝓ ad
informationē noſtrā reuerētiā dilecti ac bene cōpla
citi filij tenēs: honorē paterne maieſtati cōgruenter
exhibuit. Dicit eñ in euangelio: Pater clarifica me. Joan.17.
Clamat etiā de cruce Deus de⁹ meus reſpice in me: Matth.27
quare me dereliquiſti: vt humilitatē carnis euidēter
oſtenderet: quatenus manichei nefanda dogmata
cōfutaret. Orat ergo vt a perſequētibus iudeis diui
na virtute liberetˀ: q̄ vſq̄ adeo corporaliter facti fue-
rāt fortiores: vt ⁊ manus iniſcerēt: ⁊ de ei⁹ morte gau
derēt. Sed hec oia miſerrimi hoim tentauerūt: q: in
eo nō intuebantˀ diuinitatis virtutē: ſed ſpeciē corpo
ralem. De quibus dicit Ap̄lus Si eñ cognouiſſent: 1. Cor.2.
nunq̄ dn̄m maieſtatis crucifixiſſent. [Educ de † car Al. cuſto-
cere aiam meā: ad cōfitendū nomini tuo]. Hic car- dia.
cerē duplici modo maiores itelligere voluerūt. Aut
ſeculi iſti⁹ penales anguſtias: quas patimur in iſto
corpore ꝯſtituti: Aut magis cuſtodias inferni: quas
euadere nō licet lege humanitatis infirme. Sed me
lius ſi hoc loco referatˀ ad inferos: ꝓpter reſurrectio
nis ſpem: quā frequēti ſupplicatione ꝓuenire depre
caturˀ: ſicut in alio pſalmo petit Nō vrgeat ſup me pu- Pš.68.
teus os ſuū. Carcer eñ dictus eſt quaſi arcer: qḋ a ſe ELX
arceat exire cōcluſos. Sed cur ſe de iſto carcere libe
rare deſideret: cauſa ſubſequitˀ Ad cōfitēdū nomini
tuo. Tunc eñ a cūctis fidelib⁹ patri cōfeſſio laudis
exhibita eſt: qn̄ eū reſurrectionis miraculo: de infer-
ni carcere cōſtat eductū. Nā ⁊ ip̄m Educ: ſignificat
a parte qua mortuus eſt: de imis penetralib⁹ ad ſup
na tranſlatus. [Me expectant iuſti: donec retribuas
michi]. Iſta eſt illa q̄ premiſſa eſt de dn̄i reſurrectio
ne cōfeſſio. Nam dū oēs ap̄li xp̄i fuiſſent morte con-
fuſi: expectabant vtiq̄ donec gloriā ꝓmiſſe reſurre-
ctionis agnoſcerēt: ⁊ olim ſe trepidātiū corda firma-
rēt. Sed intuere: qḋ dictū eſt Donec retribuas: q: re
ſurgentis gl̄ia retributio fuit: vtiq̄ beatiſſime paſſio
nis. De q̄ retributione dicit Ap̄ls Propter hoc exal Phil.2.
tauit illū deus: et donauit ei nomen qḋ eſt ſup omne
nomē: vt in noīe Ieſu omne genuflectatˀ: celeſtiū/ter
reſtriū ⁊ infernoꝝ: et ois lingua confiteatˀ q: dn̄s Je-
ſus in gloria eſt dei p̄ris. Nam qḋ ait Donec: tridua
ni diei tp̄s oſtendit: qn̄ iuſtoꝝ deuotio eius reſurre-
ctione letata eſt. Qḋ certe ſingulariter a parte hu-
manitatis aſſumpte conſtat xp̄o dn̄o contributū: cu-
ius reſurrectio iuſtoꝝ corda firmauit. Nunc conſide
remus dn̄i noſtri ſi poſſim⁹ aliqua ſpeculatione cle-
mentiā: que nos ⁊ ab hoſte redemit: ⁊ ne iterū capti-
uemur docere non deſinit. Ecce regulā ſuā: quotidie
noſtrā facit eſſe medicinā: qn̄ ſe ꝓpterea humiliare
dignatus eſt: ne diabolicus ille ſuperbie ſp̄us vilare
nus appetatur. Illic eñ ruina: hic ſemꝑ aſcēſus eſt.
Inde mors ꝓuenit: hinc eterna vita ſuccedit. Roge-
mus ergo omnipotētem filiū: vt qui orandi ſalutare
preſtitit exemplū: i donet nobis ꝓpicius ſanctiſſime
huius imitationis effectum. Concluſio.

Finitus eſt quidē ordo pſalmoꝝ qui orationis titulo prenotantˀ: nūc oportet in
eoꝝ termino aliqua ſub breuitate complecti: quate-
nus preſtante dn̄o ſalutariter incitemur ad noſtrum
feſtinare remediū. In primis agentes illa que iuſſa

ſunt: ꝛ labia noſtra crucis impreſſione ſignãtes dño
ſupplicem⁹: vt os noſtrũ abluat humana fece pollu-
Isa.6. tũ. Dicit eñ Iſaias Immũda ego labia habeo: ꝛ in
medio ppl̃i immũda labia habentis habito. Deinde
orãdũ eſt verbis: nõ que humana deſideria ſubmini
ſtrãt: ſed q̃ ipſa diuinitas ad remediũ nr̃e prauitatis
indulſit. Oratio ṽo ip̃a ex humili/ex mãſueto/ex ſin
cero debet corde ꝑcedere: pctã ſua ſine excuſatione
ꝯfitẽs: ꝛ inter amaras lachrymas de dulciſſima dñi
miſeratione cõfidẽs. Terrena nõ expectat: ſed cele-
ſtia cõcupiſcat. Sit ſegregata deſiderio corporeo: ꝛ
tm̃ iũcta diuino. Sit tota deniqꜫ ſpũalis: habens ſo
las lachrymas carnis. Nam quẽ oras cõtẽplatione
mẽtis: quãtũ fas eſt a ppete cõtueri: ꝛ agnoſcis qua-
lis ante ip̃m debeas ꝓſtratus offerri. Ille eni eſt: ſi-
1.Thi.6. cut dicit apl̃s: btũs ꝛ ſolus potẽs rex regũ ꝛ dñs do-
minãtiũ: q̃ ſolus hꝫ imortalitatẽ: ꝛ lucẽ habitat inac
ceſſibilem: quẽ nemo hoim vidit: ſed nec videre põt.
Qua propter ad talẽ tãtũqꜫ dñm cũ omni timore vel
dilectione debem⁹ accedere: ꝛ ita in eũ dirigere mẽ-
tis intuitũ: vt quicq̃d põt ſplẽdoris/claritatis/fulgo
ris/maieſtatis mẽs humana ꝯcipere: ſuꝑ hec oia co
gnoſcas eſſe deũ: q̃ oẽs creaturas ſuas incõparabi-
li bonitate diſpenſat. Nec falſa preſumptione nobis
aliq̃d imaginem⁹: qm̃ arcana ſubſtãtia dei qui fecit
oia ſicuti eſt: creaturarum ſciẽtia nõ põt cõprehẽdi.
Nulla eñ forma in deo/nulla circũſcriptio eſt. Natu
ra ineſtimabilis/virtus incõprehẽſibilis/ pietas ſin
DOS gularis. De quo nimis cõgrue ꝓnunciatũ eſt Deus
põt dici qd̾ nõ eſt: nõ põt cõprehẽdi qd̾ eſt. Ad hunc
igiꝭ oĩpotentẽ/ſine initio/ſine fine: qui vniuerſas mũ
di partes omnẽqꜫ creaturã ſuã cõmeat atqꜫ replet:
ſic tñ vt in ſeipſo vbiqꜫ ſit totus: malos nõ preſentia
ſed gratie ſue virtute derelinquẽs. Qd̾ pater Augu
ſtinus ad Dardanũ ſcribẽs: latius explicauit. Salu
tariter nos admonet feſtinare ſermo ꝓpheticus: di-
Psal.94. cẽs. Uenite adorem⁹ ꝛ ꝓcidamus corã dño: plorem⁹
ante dñm. Et ne oĩno fluctuãtes ac trepidi linquere
mur: addidit Qui fecit nos: vt cũ nos ab ipſo crea-
tos eſſe cognoſcim⁹ factorẽ noſtrũ fiducialiter exore
mus. Tũc qd̾ a nobis hũiliter in diuina laude dicen
dum eſt: in ip̃a petitione oratiõe ſentiꝭ cũ a dño clemẽter
audimur: ſi nobis tñ expediat obtinere qd̾ petimus.
Nullus eñ ingrat⁹ a ſuperna donatione repelliꝭ: cui
petere ſimplici ac deuota mẽte cõcediꝭ. Tãtũ ſe eñ
aliq̃s ipetraſſe veniã ſentit: quãtũ pias lachrymas
fudiſſe cognoſcit. Eſt ꝛ aliud nr̃e ꝓuectionis indiciũ:
vt quãto q̃s ſe plus amare ꝛ timere cognouerit deũ:
tanto neceſſe eſt vt illi diuinũ ꝓpinquet auxiliũ. Sic
bñficio dñi oĩs diabolica fraus vinciꝭ: ſic ip̃o miſerã
te pctã ſuperanꝭ. Dicta ſunt q̃dẽ de oõne: quantũ ꝛ
mediocritas ingenij: et loci qualitas poſtulauit. Si
quis ṽo de hac re pleniſſima cupit vbertate ſatiari:
legat facundiſſimũ Caſſianũ: qui in nona ꝛ decima
collationib⁹: rãra ꝛ talia de oõnũ gñib⁹ diſputauit:
vt euidẽter ꝑ ip̃m ſpũs ſctũs locutus fuiſſe videaꝭ.

Explicit expoſitio in pſalmum.141.

Pſalmus qñ fili⁹ Dauid ip-
ſum perſequebatur. Cxlij.
Domine exaudi orationẽ meã:
auribus percipe obſecrationẽ
meã: in veritate tua exaudi me
in tua iuſticia. Et nõ intres in
iudicium cum ſeruo tuo: qꜫ nõ iuſtificabitur
in conſpectu tuo omnis viuẽs. Quia perſe-
cutus eſt inimicus animam meam: humilia
uit in terra vitã meam. Collocauit me in ob
ſcuris ſicut mortuos ſeculi: ꝛ anxiatus eſt ſu
per me ſpiritus meus/in me turbatũ eſt cor
meũ. Memor fui dierum antiquoꝝ/medita
tus ſum in oĩbus operib⁹ tuis: in factis ma-
nuum tuarum meditabar. Expandi manus
meas ad te: aĩa mea ſicut terra ſine aqua ti-
bi. Velociter exaudi me dñe: defecit ſpũs
meus. Non auertas faciẽ tuã a me: ꝛ ſimilis
ero deſcẽdentibus in lacũ. Auditam fac mi-
chi mane miſericordiã tuã: qꜫ in te ſperaui.
Notam fac michi viam in qua ambulem: qꜫ
ad te leuaui animã meam. Eripe me de ini-
micis meis domine ad te confugi: doce me
facere voluntatem tuam/quia deus meus
es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in
terram rectã: propter nomen tuum domine
viuificabis me in equitate tua. Educes de
tribulatiõe animã meam: et in miſericordia
tua diſperdes inimicos meos. Et ꝑdes om-
nes qui tribulant animam meam: quoniam
ego ſeruus tuus ſum.

Hyſtoria hec: regũ quidẽ lectione notiſſima
eſt. Nã filius Dauid Abeſſalon regno fu-
gatũ patrẽ ſuũ ipſe cognoſciꝭ perſecutus.
Que ſimilitudo (ſicut quidã volũt) ad oẽm
porrigiꝭ chriſtianũ: qui peccatis ſeruientĩ-
bus tanqꜫ a filijs proprijs in mundi iſtius acerbita-
te vexatur. Sed cõtra hec penitudo remedialis op-
ponitur: quam hic pſalmus cõtinere monſtraꝭ. Me-
mento tamen ꝙ hec hyſtoria: ꝛ in tertio pſalmo iam
poſita eſt: ſed ibi abeſſalon ꝓpterea nominatus eſt.
qm̃ exemplum eius ad ſolum Iudam voluit pertine
re: hic ṽo nomen ipſius poſitum non eſt: vt ſicut iam
prelocuti ſumus: ad vicia ſua eſtimaret dictum vnuſ
quiſqꜫ fidelium.

Diuiſio.

Uamuis propheta plurimoꝝ penitentiũ me
ditatione fuerit exercitatus: tñ quãtum fu-
turis laudibus reddebaꝭ vicinus: tanto cõ-
punctione cordis ad penitẽtie lauacra con-
uertitur: vt ſalutari ſuffugio competenter ablutus:
conſpectib⁹ dñi mundiſſimus appareret. Merito ne
illã ſentẽtiã cõfuſionis audiret. Pctõri aũt dixit de⁹
Quare tu enarras iuſticias meas? Prima itaqꜫ de- Psal.49.
precatione rogat dñm Chriſtũ: ne cũ ſeruo ſuo velit
intrare in iudiciũ: ſed ꝑturbationi ſue miſericordiã
ipſi⁹ ſupplicat ſubuenire. Scd̾a velociter ꝑuenire ſe
petit ad veniã: vt deductus in viã veritatis: ab inimi
corum liberetur inſidijs.

Expoſitio.

Domine exaudi orationẽ meã auribus per
cipe † deprecationẽ meã: in veritate tua Al. obſe-
exaudi me in tua iuſticia]. Niſi altius per- crationẽ.
ſcrutemur: commata verſus iſtius ſibi viden
tur eſſe contraria. Nam cũ primũ ꝓpheta
petat humiliter admitti orationẽ ſuã poſtea ſe exau
diri in ei⁹ iuſticia deprecaꝭ. Sed totũ ad lachrymas

bilem confeſſionē pertinere nō dubium eſt: maxime
cū hic pſalmus ad humilitatē penitentiū ꝓbeꝛ apta
tus. Ueritas enī ⁊ iuſticia ipſius eſt: ne cū rogāte di-
ſceptet: ne ad iudiciū illū trahat qui ſe hic prius ipſe
condēnat. Supbos enī dñs ad examen adducit: qui
ſe bona putāt habere negocia: ⁊ ſolus ille iudiciū ꝓ-
baꝛ euadere qui recurrit ad preces. Non enī diuina
maieſtas auſtera poteſtate ſeuera eſt: vt illos velit
affligere: qui ſe hic pctōꝝ ſuoꝝ recordatione diſcru
ciāt. Nā vide quid ſequiꝛ. [Et nō intres in iudiciū cū
Al. quia. ſeruo tuo: † qm̄ nō iuſtificabiꝛ in cōſpectu tuo oīs vi
uēs] Apertū eſt qua volūtate iuſticiā dñi petebat: q̄
nūc dicit Nō intres in iudiciū cū ſeruo tuo. Nā ſi iu-
ſticia iudiciū ſignificaſſet: hoc petere nō poterat qđ
pauebat. Nec moueat qđ iudici đi Non intres in iu-
diciū cū ſeruo tuo. Ipſe enī hāc formam locutionis
Iſa. 5. oſtēdit dicendo Iudicate inter me ⁊ vineā meā. Se-
quiꝛ Quia nō iuſtificabiꝛ in cōſpectu tuo oīs viuēs.
Cauſa reddita eſt: quare noluerit ad iudiciū venire
cū dño: vt nō ſola poteſtatis reuerētia: ſed etiā ipſa
Roma. 11. videaꝛ iuſticie regula formidata. Sic enī ſcriptū eſt
Concluſit deꝰ oīa in incredulitate vt oībꝰ miſereaꝛ.
Sed cum đ: Oīs viuēs: i. hoīem ſignificat generalē:
vbi ⁊ infantū vita concluditꝛ: q̄ originali peccato niſi
a qua regenerationis abluanꝛ obnoxij ſunt. Unde et
Iob. 15. Iob veraciſſime dicit Nemo mūdus ante te: nec in-
Pſal. 50. fans cuius eſt vnīꝰ diei vita ſup terrā. Et in. 50. pſal-
mo iā dictū eſt Ecce enī in iniqtatibꝰ cōceptus ſum:
et in delictis peperit me mater mea. Cuius enī erat
tanta iuſticia: vt non aliquo tpe aliqua etate pecca-
uerit: qui ⁊ per traducem delicti tenemur obnoxij: ⁊
quotidianis lapſibꝰ addimus: vt nunq̄ per nos niſi
per diuinā gratiā liberi eſſe poſſimus? Quapropter
deſinat hereſis pelagiana deſperetque tam multis
ſcripture diuine ſentētijs priuſq̄ inciperet ante dā-
nata eſt. [Quia perſecutus eſt inimicus aīam meā:
humiliauit in terra vitā meam]. Quāuis titulus de
Abeſſalon dicere videaꝛ: tñ bene inimicus iperſona
liter poniꝛ: vt hoc ⁊ de diabolo ſentiamꝰ. Humiliaꝛ
aūt in terra: cuius carnalibus actionibꝰ vita polluiꝛ:
nō illa hūilitate ꝓbabili: ſed in declinatione vicioſa.
Quod merito ꝓpter afflictionē ſpecialiter exprimē
Pſal. 101. dam penitēs ait: qui in alio pſalmo dixit Quia cine-
rem ſicut panē manducabā: ⁊ potū meū cū fletu mi-
ſcebā. [Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſe-
Al. ſuper. culi: et anxiatus eſt † in me ſpūs meus: in me turba-
tū eſt cor meū. Memor fui dierū antiquoꝝ]. Collo-
cauit deputauit ſignificat more furentiū inimicoꝝ:
qui ſic hoīem contēnūt odioſum: quaſi iam iudicēt ⁊
ſepultum. In obſcuris enī reuera collocatus eſt: qui
poſt regni culmina pſecutionis patiebaꝛ iniuriā. Et
ſicut mortuus ſeculi habitus eſt/ in quo nec ꝓpheta
lis/ nec regni reuerētia/ nec ipſe quoq̄ paternus cō-
ſiderabaꝛ affectus. Mortui enī ſeculi ſunt: qui in pec
catis ſuis defeciſſe noſcunꝛ. Et ideo vir tot honoꝝ iu
ſte ſe deflet ſic fuiſſe deſpectū: vt crederet nullatenꝰ
vindicādus. Sequiꝛ Et anxiatus eſt in me ſpiritus
meus: in me turbatū eſt cor meū. Anxius ſpūs: vici-
nitatē periculi ꝓdit. Turbatū cor/ humanā ſapiētiā
teſtaꝛ eſſe cōfuſam: vt ſpem ſuā amplius in dño repo
neret: cum viriū ſuarū cōfidentiam nō haberet. Ad-
didit Memor fui dierū antiquoꝝ. Iuſte cor eius fue
rat cōturbatū: qm̄ memor erat ingētium peccatoꝝ.
Ipſi enim ſunt antiqui dies: veteris illius hoīs anti
quitate fuſcati. Nam ſicut hic nouitas ꝓdit innocē-

tiam vite: ſic antiquitas ſcelerata facta teſtaꝛ. † Et Al. non hꝫ.
meditatus ſum in oībus operibꝰ tuis: ⁊ in factis ma
nuum tuarū † meditabor]. Ad curā redijt ſalutaris Al. medi-
agnitio: quatenus cū diuina opa recoleret: erūnarū tabar.
ſuaꝝ memoriā nō haberet. Opera enī dñi dicit: qui-
bus celū terrāq̄ mirabili diſpoſitione fundauit/ qui-
bus patriarchis bona fecit / quibꝰ populū per mare
trāſtulit hebreoꝝ: q̄ ſe dicit freqnter iteraſſe: vt ama
ritudinē mūdi ſuauitas excluderet lectionis. Quod
exemplū pro maximo remedio poſitū debemꝰ acci-
pere: vt nos quoq̄ ſimilis poſſit medicina ſaluare.
[Expādi manus meas ad te: † aīam meā ſicut ter- Al. anima
ra ſine aqua tibi]. Licet innumeris locis ꝓpheta ue mea.
rit dñi ſaluatoris aduētū: hic etiā extēſione manuū
ſancte crucis deſignauit effigiem. Nam qui expāſis
manibꝰ orat: illā crucē redēptoris imitaꝛ: que lꝫ a ꝑ-
fidis iudeis pro pena data eſt: cōceſſa tñ eſt credēti-
bus ad ſalutē. Sic ⁊ moyſes qñ cū amalechitis pu- Exod. 17.
gnabat effecit/ vincebat cū manus expāderet/ ꝑde-
bat ſi brachia remiſiſſet. Sequiꝛ cōparatio in qua
dicit ſic aīam ſuā deſiderare deū: quēadmodū ſolet
ſicca terra copioſas pluuias ſuſtinere. Tale eſt ⁊ il-
lud quadrageſimiprimi pſalmi initiū Sicut ceruus Ps. 41.
deſiderat ad fontes aquarū: ita deſiderat aīa mea
ad te deus. Intuere qđ dixit Tibi nō alteri: ne iſtud
deſideriū malis volūtatibꝰ applicares. [Velociter
exaudi me dñe: defecit ſpūs meus. † Ne auertas fa Al. non.
ciem tuā a me: ⁊ ſimilis ero deſcēdentibꝰ in lacum].
Poſt exordiū decurſum: venit ad luctuoſiſſimā nar-
rationē: petēs ſibi imbre miſericordie celerrime ſub-
ueniri: ne ſpretus a dño redigereꝛ in puluerē: ⁊ ven-
to ſuperbie diſſipatus a terra ꝓmiſſionis redderetur
alienus. Et vt velocius potuiſſet audiri: defeciſſe di-
cit in ſe ſpiritū ſuū. Qđ per nimias tribulationes ſo-
let cōtingere his qui paſſionū diuerſaꝝ pōdere pre-
grauanꝛ: ſicut ⁊ in triceſimoſeptimo pſalmo idē pe-
nitēs dicit Cor meū conturbatū eſt in me: ⁊ deſeruit Ps. 37.
me fortitudo mea. Sequiꝛ Ne auertas faciē tuam a
me ⁊ ſilis ero deſcēdentibꝰ in lacū. Auerterat prius
faciē ſuā deus ꝓpter inſolētiā peccatoꝝ: ſed nūc pe-
tit vt ad ipm̄ reſpiciat: qi ſe cōpunctis ſupplicationi
bus inclinabat. Conuenit enī miſericordie ipſius vt
humiles reſpiciat: qui ſuperboꝝ corda contēnit. La
cū ꝓ inferiorē locū intelligere debemus infernū: vbi
impij eterna pena mergendi ſunt. His ergo pares
ſunt qui diuinā potentiā reſpuerūt: ⁊ viciātes illam
imaginē in qua creati ſunt: forma diabolice dānatio
nis induti ſunt. Bene aūt dictū eſt Deſcendētibus:
qm̄ ad ima merguntꝛ: qui illuc intrare merebunꝛ. Pe
tit ergo ne ſuperbis ſimilis fiat: qui peccata ſua hu-
mili ſatiſfactione deplorat. [Auditam michi fac ma
ne miſericordiā tuā: qꝛ in te ſperaui]. Audiā miſeri
cordiā/ clemētiam dicit dñi toto orbe notiſſimā: qua
ſupplicātibꝰ preſtat/ indulget afflictis: ⁊ vt ipſe au-
diat quod in euāgelio dictū eſt Fili dimiſſa ſunt tibi Mat. 9.
peccata. Mane tps venie deſignat. Tunc enī menti
eluceſcit qñ ad eā felici ſorte ꝑuenerit. Nam poſt no-
ctē pctōꝝ merito mane đi: qñ culpa laxaꝛ. Siue ad
reſurrectionē pertinet audiēdā: qñ angelus Marie
dixit Ite dicite diſcipulis eiꝰ ⁊ Petro: qm̄ ſicut dixit Ibidē. 16.
reſurrexit a mortuis. Cauſa quoq̄ ſequitur que de-
beat obtinere qñ ſpes in illū fuit qui neſcit ꝓbabili-
ter in ſe decipere confidētes. Et intuere quia ⁊ alias
petitiones ſuas in cōſequētibus tali ratione confir-
mat. Que figura dicitur etiologia. i. cauſe redditio. SCDE

Af. non hʒ. [Notã fac michi viam in qua ambulẽ: q2 ad te ꝉ dñe le
uaui animã meã]. Cum a deo petit notã ſibi fieri vite
viam: oſtendit qm̃ hec via hominibus habet incogni-
ta. Illius eñ lucerna hoc iter oſtendit: illius lumẽ ſe-
Joan.1. mitas iſtas aperit. Qui illuminat omnẽ hominẽ venient-
tem in hunc mundũ: ſicut in .31. pſalmo iam dictũ eſt pe
Pſ.31. nitẽti. Intellectũ tibi dabo: ꝛ inſtruã te in via hac qua
gradieris. Quapropter merito rogat propheta: vt ei
dñs viam ſalutis oſtendat: et ſic notã ſemꝑ habeat/ne
de eius corde aliquãdo diſcedat. Subiungit quoqꝫ ſo-
lẽnis illa cõfeſſio: qm̃ illud nos poſtulata mereri facit:
ſi animã noſtram non carnali grauamine inclinemus
ad mundũ: ſed ſpirituali iuuamine leuemus ſemper ad
dñm. [Eripe me de inimicis meis dñe: ad te confugi].
Hoc q̃uis ꝓpheta ſm̃ propoſitum titulum de inimi-
cis carnalibus dicere videatur: tamen ad demones ini
micos debet referri/qui iugiter circũdãt fideles: vt eis
poſſint ſpem diuinitatis auferre; ſicut apoſtolus dicit.
Ephe.6. Non eſt vobis colluctatio aduerſus carnem ꝛ ſangui-
nem: ſed aduerſus principes ꝛ poteſtates rectores te-
nebrarũ harum. Dicit enim Ad te cõfugi: qḋ illi ſoli fa
ciunt q̃ eius iuſſionibus obſequũtur. Adã enim poſtq̃
inobediens fuit/dñm refugit: ꝛ ideo hic contrario mo-
do religioſe mẽtis declarat indiciũ: qm̃ poſt reatũ pec-
cati nõ fugiſſe dñm: ſed cõfugiſſe ſe dicit ad dñm. [Do
ce me facere voluntatem tuam: quia tu es deꝰ meus].
Nolebat prorſus errare qui tãti magiſtri cupiebat eſſe
diſcipulus. Dicit enim Doce me: tanq̃ ignarũ: tanq̃
imperitũ: tanq̃ nichil de ſua virtute preſumentẽ. Quẽ
1. Corin.8. ſenſum apoſtolus ponit cum dicit Si quis ſe exiſtimat
ſcire aliquid: necdũ cognouit queadmodũ eum opor-
teat ſcire. Addidit Quia tu es deus meus. Fida peti-
tio/cõpetens ratio/a clemente domino ideo poſtulare
beneficium: eo ꝙ ipſe ſit dñs ſupplicantis. [Spiritus
tuus bonus deducet me in terram rectã]. Intueamur
quid ſibi velit qḋ dicit Spiritus tuus bonus. Deſigna
tur enim ꝑ hoc nomen: deum eſſe ſpiritũ ſanctũ. Scri-
Marci.10. ptum eſt enim Nemo bonus niſi ſolus deus. Legitur
et pater bonus: vt eſt illud Pater bone. Legitur etiam
Joan.10. de filio: vt eſt illud Ego ſum paſtor bonus. Sic per iſtã
cõmunionẽ nominũ: ſancte trinitatis equalitas ſemꝑ
virtuſqꝫ declaratur. Spiritus autem bonus deducit
nos in terram rectam: quando corpus noſtrum ſuis re-
gulis ſubdit: ꝛ fit illis inſtitutionibus indeutum: quod
peccatorũ fuerat prauitate diſtortum. Sed hoc huma
na non poteſt virtute cõpleri. Ipſe enim nos recrean-
do ſaluos efficit rectos/qui eſt ꝛ creare dignatus. Si-
ue terrã rectã ſignificat futuri ſeculi: vbi recti ambula-
bunt/et cum dño magna ſemꝑ exultatione gaudebũt.
[Propter nomen tuum dñe viuificabis me in equitate
tua. Educes de tribulatione animã meam]. Hic gra-
tia clementiſſime diuinitatis oſtenditur: que nichil no-
ſtris meritis reddit: ſed totum indulgẽtie ſue largitate
concedit. Nam viuificandum ſe propheta non dicit ex
proprijs factis: ſed ex nomine dñi Chriſti: cuꝰ eſt reue
ra nominis ſaluare fideliter poſtulãtes. Sed cũ gratia
cõmendetur: et equitatis ibidẽ mirabiliter momenta
miſcẽtur. Nã q̃uis omnia gratie donet: iuſticie ipſius
eſt ſupplicãtes viuificare: quos ſpiritus immũdos cru
deliter cernit impetere. Sequitur Educes de tribula-
tione animã meam. Educuntur de tribulatione tanq̃
de carceribus anime ſancte: quando conceſſa venia de
iſto ſeculo precipiũtur exire. Hic eñ affliguntur deuo
ti: cruciantur iuſti: ſed defectus iſtius lucis ſanctis ter-
minus eſt laborꝫ. Ideo enim clamat apoſtolus. Cupio
diſſolui ẽt eſſe cũ Chriſto. [Et in miſericordia tua diſꝑ Philip.1.
des inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulãt ani
mam meam: quoniam ſeruus tuus ego ſum]. Comple
ta eſt illius leticie plenitudo mirabilis. In miſericor-
dia enim diſperduntur inimici: quando compunctiõis
ſtudio ab ſceleratis cogitationibus abſtrahũtur. Qḋ
ad illos pertinere non dubium eſt: qui penas debitas
remedio ſupplicationis euadunt. Addidit Et perdes
omnes qui tribulãt animã meam: quoniã ſeruus tuus
ego ſum. Hic iam tempore iudicij per iuſticiam per-
dendos dicit eſſe diabolum: ꝛ omnes impios qui in ſua
obſtinatione moriũtur. Quos ideo dicit tribulaſſe ani
mam ſuam: quia ipſe in dei ſeruitio ꝑmanebat: ꝛ neceſ-
ſe eſt iſtos in iudicio perire qui tales animos probãtur
aſſumere: vt innocẽtes viros ideo perſequantur: q2 dei
famulos eſſe cognoſcunt. Ecce regula illa penitentis
impleta eſt: vt poſt afflictiones erumnaſqꝫ cruciabiles
tatione concluſa ſit. Concluſio.

Finita eſt quidẽ afflictio ſupplicantiũ: ꝛ feliciſ
curſus ille lachrymarꝫ. Sed diligentius
ꝑſcrutandũ eſt: qḋ ſibi velit penitentiũ iſtorꝫ ſeptima
deprecatio. Inchoauit eñ a pſalmo ſexto: venit ad tri
ceſimũ primum: deinde ad triceſimũſeptimũ: inde ad
quinquageſimũ: inde ad centeſimũprimum: deinde ad
centeſimũuiceſimũnonũ: ad poſtremũ ad preſentẽ cen
ſimũquadrageſimũ ſecundũ. Forte vt ſicut in hac heb
domada peccamus/quã mũdi iſtius temporis ductus
excurrit: ita ꝛ in eodem numero remedialis penitentie
munere ſaluaremur. Illud aũt (ſicut ſepe monuimus)
magnopere contuendum eſt: quia pſalmi ipſi ab affli-
ctionibus inchoant: et in gaudijs deſinunt: ne quis de
venia deſperaret/quã in ipſis precibus poſitam eſſe co
gnoſceret. Oratores ſanctiſſimi: celeſtes patroni: qui
peccatorꝫ nexibus implicatis ſalutis iter aperiũt. Sed
cum iſti ſingillatim delicta noſtra nos deflere commo-
neãt: ꝛ ad ſpem gaudiorꝫ dñi promiſſione ꝑducant: ex-
tat tñ ꝛ illud niniuitarũ efficaciſſimum ſupplicationis
exemplum: vbi cuncta etas ingemuit: vbi ſenſit pecus
omẽ ieiuniũ: et tm̃ valuit afflictio generalis: vt verita-
tẽ potuiſſet prophetici ſuperare ſermonis. Facti ſunt
eñ de formidãtibus ſecuri: de triſtibus leti: ꝛ vite ſunt
redditi: qui ꝓbabantur morte damnati. Quapropter
deſideremus penitentiã humani generis ſalutare re-
mediũ/flentiũ cõſolationẽ: ſemen felicitũ gaudiorꝫ: que
et ſingulis quibuſqꝫ ſpem certiſſimã tribuit: et ſuperne
gratie donũ ſupplicantibus in commune concedit.

Explicit expoſitio in pſalmum .142.

David ad Golſam. Cxliij.

BEnedictus dñs deus meꝰ qui
docet manꝰ meas ad preliũ:
ꝛ digitos meos ad bellũ. Mi
ſericordia mea: ꝛ refugiũ meũ
ſuſceptor meꝰ: ꝛ liberator meꝰ
Protector meus ꝛ in ipſo ſpe
raui: qui ſubdit populum meum ſub me. Do
mine quid eſt homo q2 inotuiſti ei: aut filius
hominis quia reputas eum? Homo vanitati
ſimilis factus eſt: dies eius ſicut vmbra pre-
tereunt. Dñe inclina celos tuos et deſcẽde:
tange montes et fumigabũt. Fulgura coru
ſcationem et diſſipabis eos: emitte ſagittas

tuas et conturbabis eos. Emitte manū tuā
de alto/eripe me et libera me de aquis mul-
tis:et de manu filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os lo-
cutū eſt vanitatē:et dextera eoꝝ dextera ini-
quitatis. Deus canticū nouū cātabo tibi:in
pſalterio decachordo pſallā tibi. Qui das
ſalutē regibus:qui redemiſti dauid ſeruum
tuum/de gladio maligno eripe me. Et erue
me de manu filioꝝ alienorū quoꝝ os locutū
eſt vanitatē:et dextera eorū dextera iniqta
tis. Quorū filij ſicut nouelle plātationes:in
iuuētute ſua. Filie eoꝝ cōpoſite: circūorna-
te vt ſimilitudo tēpli. Prōptuaria eorū ple
na:eructantia ex hoc in illud. Oues eorū fe-
toſe abundātes in greſſibus ſuis:boues eo-
rum craſſe. Nō eſt ruina macerie:neqꝫ trāſi-
tus:neqꝫ clamor in plateis eorū. Beatū di-
xerūt populū cui hec ſunt: beatus populus
cuius dominus deus eius.

Um hyſtoria preſentis tituli primis ꝓphete
temporibus/id eſt ante regnū eius fuerit ꝑ-
acta:tamen pro magnitudine ſacramēti ſuis
locis emeritis vocat ad mediū: vt totum in
pſalmis myſtice et dictum et poſitū eſſe co-
gnoſceres:quod expreſſius in concluſione dicim⁹. Il-
lud tamē meminiſſe nos cōuenit/bellū iſtud Dauiticū
ad deſignandū certamen dñi Chriſti fuiſſe premiſſum:
vt ſicut iſte Goliā ſaxei teli dimicatione proſtrauit:ita
per petrā qđ eſt dñs Chriſtus fortitudo diabolica vin-
ceretur. Unde ⁊ in hoc pſalmo ſimilitudies iſte ſeruate
ſunt. Non enim hic ſola victoria illa deſcribit̃:que Re-
gum volumine continetur:aut pro ipſa tm̄ gratie refe-
runtur:ſed multa ſunt itaqꝫ que certamini conueniant
domini Chriſti: qđ ſuis locis cōgruenter exponimus.
Quapropter ſciamus hunc pſalmū quartum eſſe eoꝝ:
qui per actus dauid ſignificant dñi futura myſteria:vt
euāgelici calculi honore ſacrati/per totū mundū reue-
rendi atqꝫ mirabiles redderentur. Diuiſio.

Oſt interfectionē Golie/quā myſtica di-
cimus operatione cōpletā: In prima par
te ꝓpheta dño gratias agit/ peracti belli
diſcrimine ſe fuiſſe liberatū: deprecās vt
cito domini declaretur aduētus:per quē
diabolus victus eſt: ⁊ quaſi ſpūalis belli qđ Goli-
as figuraliter geſſit:eſt ſecuta ꝑfectio. Tunc eñ fide-
les ſunt a magno diſcrimine liberati. Secunda: in no-
uo et veteri teſtamēto propheta dño ſe pſallere cōpro
mittit:liberatus a peſſimis inimicis:qui beatitudinem
ſuam in ſeculi iſtius felicitate poſuerunt. Beatos au-
tem illos tm̄ definiens:quorū eſt dominus deus eoꝝ.

Expoſitio.

Enedictus dominus deus meus qui docet
manus meas ad prelium:⁊ digitos meos ad
bellum]. Uictor hoſtis ſeuiſſimi: et ſupera-
tor immaniſſ. viciorꝝ/poſt triumphum patra-
tum:quādo maxime inſolens peccat huma-
nitas/nulla ſe propriæ preſumptionis elatiōe iactauit:
ſed domini virtutibus totū applicans/laudes eius de-
uota exultatione cōcelebrat. Nā que ſit cauſa benedi-
ctionis: adiecit. Qui docet manus meas ad prelium.
Docuit manus eius ad prelium: quando ſic oportuit
omnia fecit vt deſiderate victorie ꝯſequeret̃ effectus.
Non enim exercitio armoꝝ/aut aliqua preluſione con-
ſtat imbutum:ſed hoſti ſuo ſubito a ꝑparuit egregius:
qui etiā in domo patris ſui prudem videbat̃ eſſe deſpe-
ctus. Sequitur Et digitos meos ad bellum. Sicut ſu-
perius manus operationem ita et hic digitos ſalutar-
ria cōſilia poſſumus fortaſſis aduertere: que de corde
noſtro velut quidam radij proſiliunt/dū aliqua ſubtili
tate cauſas neceſſarias obtinere contendunt. Eſt enim
iſtud nomen multarū ſignificationū: ſed pro locoꝝ di-
uerſitate accipiendū eſſe cognoſcit̃:vt eſt iſtud Salo-
monis. Qui appendit tribus digitis molē terre: qđ ad
ſanctā trinitatē nōnulli eſtimant eſſe referendū. Et in
Exodo. Hic digitus dei eſt/quē ſpūm ſanctum pa- Exo.8.
tres intelligere voluerunt. Item ibi. Accepit autem Ibidē.31.
moyſes duas tabulas ſcriptas digito dei: ⁊ cetera que
in hunc modum reperies eſſe variata. Siue idem ſigni
ficat Digitos meos ad bellū: qđ Manus meas ad pre-
lium. Que figura dicit̃ Epimone:latine repetitio cre- SCHE
bra ſententie. Quod et nos quoqꝫ bene dicimus: cū ho
ſtis antiquus crucis ſigno deſtruitur: ⁊ petre ſoliditate
quaſſatur. [Miſericordia mea et refugiū meum/ſuſce-
ptor meus et liberator meus. Protector meus ⁊ in ipſo
† ſperabo:ſubijciēs populos ſub me]. Nomina iſta de Al. ſperaui
beneficijs collatis ſine dubitatione venerunt: vt quia qui ſubdit
multiplices cauſas in vno pſalmo retexere prolixum ppl'm meū.
fuit: breuitatis compendio proderentur. Que figura
dicitur Hypozeuxis: quādo diuerſa verba cauſis ſin- SCHE
gulis apta reddūtur. Miſericordiam quippe cum ipſo
fecit dñs:quando eum de fratribus ſuis vltimū per ſa-
muelem prophetā ad regale culmen elegit. Refugiū
quando cōtra tam immaniſſimū hoſtē conſiliū dedit:
vt eum petra deijceret: cum quo non poterat armorū
pondere dimicare. Suſceptor fuit/quando eum fecit
in generū a Saule ſuſcipi vt ſuo domino iungeret̃:qui
prius fuerat ſeruitentiū conditione ſubiectus. Libera-
tor fuit/dū eum a periculo regie indignationis eripuit.
Protector quando in ſpelunca latenei in Saulem re-
gē ius victionis accepit. Unde ſingulis nominibus de-
center expreſſum eſt: qđ ei fuerat domini largitate con
ceſſum. Et vide quid ſequit̃: Et in ipſo ſperabo. Poſt
tanta beneficia vir ſanctus ſciuit a tali ſpe nō eſſe ceſ-
ſandum: ſed quāto plus ab eo acceperat: tanto magis
amplius expetebat. Addidit Subijciēs populos ſub
me. Siue hoc de futuro dicit: quia populis imperatu-
rus erat/ſiue magis populos ſibi memorat eſſe ſubdē-
dos: quos in ſpiritu videbat ſemini ſuo id eſt Chriſto
dño ſubiugandos: ſicut in ſecundo pſalmo ait. Poſtu- Pſ.2.
la a me:et dabo tibi gentes hereditatē tuam. [Dñe qđ
eſt homo † ꝙ innotuiſti ei: aut filius hominis † quo- Al. quis.
niam reputas eum?] Audiamus regē plus ſuis mori- Al. quia.
bus imperantē: vt poſt tot inſignia virtutū tanta gra-
tia domini protectus:non ſolum ſe fateatur exiguum:
ſed etiam humanū genus diuinis beneficijs per ſe de-
monſtret indignū. Annullat enim cum dicit Quid eſt
homo: quaſi puluis qui vento flante transfert̃: quaſi li-
mus in terrā liquidā reſolutus/qui habere non poteſt
firmitatē. Quapropter Quid eſt homo: ſub interroga
tione et deſpectu pronunciandū eſt. Huic infertur lau
datiua reſponſio: Quod innotuiſti ei. Quale eſt enim
vt ille celi terreqꝫ fabricator per aſſumpti corporis ve
ritatem/vſqꝫ ad hominum dignatus fuerit venire noti-
ciam: et rectis fidei innotuerit ineſtimabile deitatis ar
chanum? Que figura dicitur Erotesis/id eſt oppoſita SCHE

a contrario interrogatio. Simili modo interrogan-
dum eſt: aut filius hominis? et reſpondeatur: Quo-
niã reputas eum: vtiq3 in oribus tuis: in numero pre-
deſtinatorum: in illa hieruſalem beata: vbi ſemper iu-
ſti de domini contemplatione gaudebunt. [Homo
vanitati ſimilis factus eſt: dies eius ſicut vmbra pre-
tereunt]. Exponit definitiue quod ſuperius breuiter
dixit Quid eſt homo: id eſt vanitati ſimilis factus nõ
plaſmatus. Adam enim quando creatus eſt/ verax/
ſimplex/ purus/ imortalis fuit: ſed poſtq̃ femina ſug-
gerente peccauit/ factus eſt vanitati ſimilis: quoniam
et mutabilis et mortalis effectus eſt. Uanum enim il-
lud dicimus: quod de ſua ſubſtantia cadens in auras
tenues euaneſcit/ vt fumus: vt vmbra. Cuius rei ipſe
comparationem dedit dicens. Dies eius ſicut vm-
bra pretereunt. Merito quando vmbra videtur qui-
dem: ſed firmitatem non habet permanendi. Nam
diſcedente corpore per quod fit: ipſa quoq3 euane-
ſcit ac diſperit. Talis ergo eſt poſt peccatum ade ho
minum vita: niſi beneficio domini fuerit confeſſione
reparata. [Domine inclina celos tuos et deſcende:
tange montes et fumigabunt]. Erupit in apertam p-
phetiam de domino Chriſto: illam ſententiam paulo
latius aperiens quam ſuperius breuiter dixit: id eſt
Quod innotuiſti ei. Tunc vtiq3 aſpectu innotuit ho-
mini: quando in humilitate ſancte incarnationis ap-
paruit: quia cum in forma dei maneret/ eſſetq3 deo pa
tri coeternus atq3 equalis: exinaniuit ſeipſum for-
Philip. 2. mam ſerui accipiens. Unde merito dicitur Inclina ce
los et deſcende: quoniam iſta fieri niſi inclinata diui-
na poteſtate non poterant. Inclinatio enim celorum
fuit: quando ad hominem liberandum honor ſuper-
norum virtuſq3 deſcendit. Montes hic/ ſuperbos ho
mines debemus accipere: et diabolica iniquitate pre-
tumidos: quos dominus tetigit/ quando eis compun
ctionem pie conuerſionis attribuit. Fumigauerunt
autem quando crebris ſuſpirijs continuiſq3 gemiti-
bus: ſua peccata plorauerunt. Craſſus enim fumus
ore vomitur: cum ſe in planctũ vitalem mortalis cor
Al. Fulgu poris compago commouerit. [† Coruſca coruſcatio
ra coruſca- nes tuas et diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas et cõ
tionem. turbabis eos]. Ecce iam Chriſti dicitur bellũ: ⁊ quẽ-
admodum diabolica turba fuerit ſuperata narratur.
Sed quãuis coruſcationibus et ſagittis dicat eſſe
pugnatũ: petra tamẽ hoc fecit qui eſt dominus Chri
ſtus. Uenit a contrario in frontem diaboli: quoniam
ſemper mandatis eius aduerſus eſt. Confracta eſt
frons illa duriſſima/ inuerecunda/ importuna: que an
te aduentum domini veritati reſiſtebat inuicta. Hoc
repera Chriſti dicendum eſt bellum: quia illud dauid
figuratiuum fuit prelium: imaginem portans iſtius
veritatis implete. Dicit enim Coruſca coruſcatio-
COP. nes tuas et diſſipabis eos. Quod argumentum dici-
tur a coniugatis. Coruſcauit enim coruſcationes ſu-
as: quando tenebroſis peccatoribus: prophetarũ pre
dicationibus lumen ſue veritatis infudit. Diſſipauit
autem/ diſperſit ſignificat: vt qui ante fuerant idolo-
rũ culturis dediti: ſubinde ad eccleſie catholice ſepta
confugerent. Sequitur Emitte ſagittas tuas ⁊ con-
turbabis eos. Sagittas: apoſtolos ſignificat/ qui ve-
ritate predicationum tanq3 iacula pennata: hominũ
pectora tranſfoderunt: ſanitatem mentium ſacris vul
neribus operantes. Eos autem ad montes referen-
dum eſt: quos in verſu ſuperiore memorauit. [Emitte

manum tuam de alto/ eripe me et libera me de aquis
multis: † de manu filiorum alienorũ]. Hic ad patrẽ Al. et
verba conuertit. Manum/ dicit dominum ſaluatorẽ.
Ipſe enim manus eſt patris: per quem facta conſtat
vniuerſa. Quem venire deprecatur: vt liberari poſſit
genus humanum. De alto/ de poteſtatis excelſo: vbi
cum patre regnat parilitate virtutis ⁊ vnitate ſubſtã
tie. Petit ergo de multitudine aquarum propheta li-
berari/ id eſt a populis vndoſis: et velut procella ſe-
uiſſima concitatis. Aquas enim populos ſignificare
notiſſimum eſt: ſicut Iſaias dicit. Propter hoc ecce Eſa. 8.
dominus inducet ſuper vos aquam fluuij validam et
multam regem aſſyriorum. Sed a quo populo ſe pe-
tiuerit liberari: ſubiecit dicens. De manu filiorum alie
norum/ id eſt de poteſtate eorum qui fidelibus par-
cere neſciunt: quoniam aduerſo patre naſcũtur. Sed
q̃uis hoc hyſtorice de allophilis dicere videatur: ta-
men melius intelligitur de his q̃ a diabolo patre ge-
nerantur. De quibus in euangelio dictum eſt. Uos a Joan. 8.
patre diabolo eſtis. Ipſi ſunt enim filij alieni: qui ab
eccleſia matre catholicorũ habentur extranei. [Quo
rum os locutum eſt vanitatem: et dextera eorum dex-
tera iniquitatis]. De ipſis adhuc populis dicit: a q̃-
bus ſe petijt debere liberari: vt quanto illi ſunt cru-
deles et peſſimi: tanto iſte celerius audiatur. Os eo-
rum vana loquitur: quoniam a diuinis regulis diſcre-
pare preſumunt. Uanum eſt enim omne quod verita-
ti contrarium eſt. Et q̃uis dextera frequentiſſime po
natur in bonis: impiorum tamen ſic iniquam dicit/ vt
potius ſiniſtra eſſe videatur. Nam cum mũdanas res
precipuas atq3 appetibiles putant: proſpera eſtimãt
quecunq3 virtuti contraria ſunt. [Deus canticum no
uum cantabo tibi: in pſalterio † decem chordarum pſal Al. decã
lam tibi]. Uenit ad ordinem ſecundum: in quo ſe poſt chordo.
liberationem ſpiritualium nequiciarum et immanitũ
populorum: per nouum canticum propheta gratias
agere domino pollicetur: vbi eſt noui hominis inſtitu
tio: et legis veteris plenitudo. Nouum vero canticũ
eſt: de quo in alio pſalmo dictum eſt. Cantate domino Pſ. 97.
canticum nouum. Et vt ipſam oſtenderet nouitatem:
ſubiecit. Cantate domino omnis terra. Nouum enim
merito dicitur: quia dum non ſit a iudeis receptus: q̃-
bus promiſſus fuerat vt veniret/ tranſiuit ad gentes.
Nouum eſt etiam quod nos corpore et ſanguine ſuo
ſaginare dignatur. Nouum/ quod per aquam regene
rationis abſoluit: ⁊ his ſimilia: que per aduentum do
mini noua inſtitutione patuerunt. Sequitur In pſal-
terio decem chordarum pſallam tibi. Pſalterium de-
cem chordarũ eſt decalogus: qui datus eſt tribubus
hebreorum. Et vt ambo teſtamẽta vnum habere ma
nifeſtaret auctorem: in vtriſq3 ſe Chriſto domino pſal
lere compromiſit. [Qui das ſalutẽ regibus: qui † li- Al. redemi
beras David ſeruum tuum de gladio maligno]. Re- ſti.
ges homines iuſtos ſignificat et veraces: qui regunt
vt diximus/ adiutorio domini corpora ſua. Iſtis er-
go regibus dominus dat ſalutẽ/ cum eos a vicijs car
nalibus liberos facit: de quibus in ſapientia dicitur.
Dat regnum regibus. Liberas dauid ad pugnã re-
ſpicit Golie: vt qui liberatus fuerat corporaliter/ ſpi-
ritualiter victor eſſet immanium quoq3 viciorum. De
gladio maligno: diaboli ſignificat poteſtatem. Quia
et domini gladius legitur. Sed illud benignum eſſe
non dubium eſt: ſicut dicit in euangelio. Non veni pa Matth. 10.
cem mittere in terram/ ſed gladiũ. Quapropter ma- DOG.

lignus eſt gladius diaboli: quia diuidit a bonis. Be-
nignus eſt autem gladius domini quoniam ſeparat a
Al. erue malis. [Eripe me et † libera me † de aquis multis: et
Al. nõ hʒ. de manu filiorum alienorum. Quorum os locutuꝫ eſt
vanitatẽ: et dextera eoꝝ dextera iniquitatis]. Hunc
verſum et in prima parte iam dixit. Quem ideo repe-
tit: vt deteſtabiliores iniquos homines reddat ipſa
geminatio. [Quorum filij ſicut nouelle plantatio-
Al. non hʒ. nes: † ſtabilite † a iuuente ſua]. Primis verſibus de
Al. in malis diſputans impiorum eos deteſtabiles reddit:
nunc etiam bona ipſorum que videntur accuſat: vt
vbiqꝫ dedecus habeant: cum et ipſa gloria ipſorum
abominata reſpuitur. Filios eorum dicit: qui praui
dogmatis predicatione generantur. Iſti nouellis plã-
tationibus exequantur: quia nulla a patribus tradi-
ta predicatione viguerunt: ſed exquiſitis nouellis er-
roribus pullularunt: male ſtabiliti peſſima radice de-
figuntur. Non enim de prophetis: non de apoſtolis:
non de aliqua diuina auctoritate firmati ſunt: ſed vo-
luntaria peruerſitate nouitatis: a ſancte eccleſie vni-
tate diſcreti ſunt. Et intuendum eſt quod in centeſi-
mouiceſimoſeptimo pſalmo dederit fidelibus hanc
ſimilitudinem. Sed ibi filios ſanctorum circa men-
ſam dicit domini conſtitutos: Hic vero quia commu-
nicationem non habent rectam: altare eis ſacratiſſi-
mum ſubmouetur. [Filie eorum compoſite/ circũor-
nate vt ſimilitudo templi]. Conſideremus q̃ ſubtili-
ter et frequenter a catholicis ſegregauit hereticos.
In prima comparatione altare eis abſtulit: nunc in
ſecunda filias introducit: quas in memorato pſalmo
catholice non dedit eccleſie. Primũ/ quod ſexus iſte
frequẽter varijs ac fluxis cogitationibus datur: quia
conſtantie non habet vires: cum frequenter in diuer-
ſa vota traducitur. Deinde dicit eas non naturaliter
pulchras: ſed hominum voluntate compoſitas. Ter-
tio: cogitationes vel predicationes eorum quas femi-
nis compatauerat/ nõ dicit habere veram eccleſiam:
ſed ſimilitudinem templi. Similitudo quippe nõ ha-
bet veritatem: ſed alicuius ſubſiſtentis rei portat ima-
ginem. [Promptuaria eorum plena: eructãtia ex hoc
in illud]. Promptuaria que cellaria vulgus appel-
lat/ hereticorum corda ſignificant: vbi diuerſarum re-
rum ſpecies epuleqꝫ repoſite ſunt. Iſta quantum co-
pioſe farcita ſunt: tantum diuerſas eructuationes peſ-
ſime exaltationis emittunt. Quos ſi auctoritate con-
uincas: ad interpretationum nequitias transferunt.
Cum inde quoqꝫ fuerint domino iuuante ſuperati:
ad ſophiſtarum ſe verſutias calumniaſqꝫ conuertũt/
vagi inſtabiles: quia radicem nequeunt habere veri-
tatis. Sic merito aſperis odoribus comparata ſunt:
que ſimplicium corda fetido ſermone decipiunt.
Al. greſſibus. [Oues eorum fetoſe abundantes in † egreſſibus ſu-
is]. Hoc magis ad litteram congruenter accipimus:
quia propoſitum prophete eſt tales oſtẽdere caduca
tantum et temporalia poſſidere. Ibi fetoſum viden-
tur habere peculium: dum ipſi fide ſteriles eſſe doce-
CXV. antur. Abundans quippe dictus eſt ab vnda: quaſi re-
dundans. Ipſa quoqꝫ pecora que habere cernuntur:
non dixit eos in ingreſſibus: ſed in egreſſibus poſſi-
dere: quia totum ab eis egreditur: quando ipſi quoqꝫ
perituri eſſe monſtrantur. [Boues eorum craſſe. Nõ
eſt ruina macerie: neqꝫ tranſitus: neqꝫ clamor in pla-
teis eorum]. Hic affluens facultas oſtenditur: quo-
rum boues non aſſiduo labore macri: ſed delicioſa

ocioſitate pinguiſſimi ſunt: ſed ipſi veritate tenues
atqꝫ ieiuni eſſe monſtrantur. Sequitur Non eſt rui-
na macerie. Adhuc felicitas deſcribitur impiorum:
que tamen in rebus tranſitorijs eſſe conuincitur. Ma- DCZ
ceries/ eſt paries ex ſola compoſitione ſaxorum: qui
aut vineas claudit/ aut hortorum culta communit.
Quapropter eorum commemoratur tanta proſperi-
tas: vt nec ipſa ruant/ que in aliquam vtilitatem vidẽ-
tur erecta. Subijcitur Neqꝫ tranſitus: neqꝫ clamor
in plateis eorum. Hoc quoqꝫ vult ad ſeculi iſtius fe-
licia pertinere: vt quando ſe patresfamilias cupiunt
reficere per quietem/ non ſit tranſitus per domos eo-
rum/ aut clamor oriatur turbidus in plateis: ne ſom-
nus eorum importuna loquacitate rumpatur: ſed ſi-
lentium ſit cum voluẽt quieſcere: occurſus cum ſe ami- SCBS
cos ſalutare precipiunt. Que figura dicitur Climax:
quando dictio gradatim ad ſuperiora conſcendit.
[Beatum dixerunt populum cui hec ſunt: beatus po-
pulus cuius eſt dominus deus eius]. Hic verſus du-
as quidem: ſed diuerſas probatur continere ſententi-
as. Una eſt eorum qui ſibi videntur felices. Altera ve-
ro beatorum. Ait enim Beatum dixerunt populum
cui hec ſunt: ſcilicet ſuperiora que dicta ſunt. Sic iu-
dicant qui veritatis diſcipuli non fuerunt. Mundi di-
uitias preferunt et celeſtia regna contemnunt: beati-
tudinem putantes/ aut oues fetoſas aſpicere/ aut bo-
ues craſſiſſimos poſſidere. Audite male perſuaſi/ au-
dite dementes: in ſiniſtra poni que putatis eſſe ma-
gnifica. Sic enim de ſapientia legitur. In dextera eiꝰ Prouer. 3.
anni vite: in ſiniſtra eius diuitie et gloria. Audiamus
nunc quid dicatur de turba fidelium. Beatus popu-
lus cuius eſt dominus deus eius. Poſt illam irriſio-
nem que de ſceleratis facta eſt: venit ad penetralia ſa-
pientie: hoc eſt ad vocem ipſam ſanctiſſime veritatis.
Definit enim veraciter qui ſit beatus populus: ſcili-
cet Cuius eſt dominus deus eius. Dicẽdo Cuius eſt
dominus/ ſanctos viros ſignificat: et probabili ſe con-
uerſatione tractantes. Illorũ enim dominus non di-
citur: qui eius nequaq̃ predicationibus acquieſcunt.
Ipſi enim dominum habẽt Chriſtum: qui et eius ſer-
ui ſpecialiter nuncupantur. Addidit quoqꝫ Deꝰ eius:
id eſt quibus propicius eſſe dignatur. Sepe enim ſic
legimus a fidelibus dictum. Deus meus et dominus
meus. Nam ſi nos ſerui eius integre dicimur: ille do-
minus noſter veraciter nuncupatur. Sic paucis ver-
bis beati populi definitio pleniſſima veritate com-
pleta eſt.

Concluſio.

Triumphalis quidem pſalmus auditus eſt: ſed videamus quo per-
tineat iſta victoria: que ſpecialiter ad ſimilitudinem
eccleſie cõſtat eſſe perfecta. Nam licet per iſtum ſan-
ctum virum multa dominus religionis ſue ſacramẽ-
ta monſtrauerit: hoc tamen euidenter ad pugnas ec-
cleſie declarandas: quas ſpiritualiter patitur proba-
tur effectum: vt paſtorali petra ſuperbus caderet:
cum ſe virium ſuarum preſumptione iactaret. Qua-
propter exemplar iſtud totius fidei grauidum huiuſ-
modi debemus accipere. Golias ad diabolum per-
tineat cum miniſtris. Dauid/ ad vniuerſum reſpiciat
populum chriſtianum: qui inimicum ſuum terribi-
lem petre noſcitur ſoliditate ſuperaſſe. Illud quoqꝫ
magnopere contuendum eſt: quod poſt tot pſalmo-
rum longiſſimam ſeriem: hic mundanarũ rerũ qua-
ſi quidam terminus videtur appoſitus. Neqꝫ enim

poſt hūc aliquid / aut de eccleſie perſecutoribus / aut de amaritudine ſeculi / aut de paſſionibus martyrū / aut de tribulatione penitētium / aut de lamentatione fidelium / aut de antichriſti abomināda elatione narratur. Sed reliqui ſeptē in magnū myſteriū diuinis preconijs aptati: celeſti leticia videntur eſſe pleniſſimi. Nunc ad laudes dn̄i repulſis nubibus peccatorum: ſerenis mentibus accedamus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 143.

Laudatio ipſi Dauid. Cxliiij.

Exaltabo te deus meus rex: ⁊ benedicā nomini tuo in ſeculum / ⁊ in ſeculum ſeculi. Per ſingulos dies benedicā tibi: et laudabo nomē tuū in ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi. Magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis ei⁹ non eſt finis. Generatio ⁊ generatio laudabit opa tua: ⁊ potentiā tuā pronūciabunt. Magnificentiā glorie ſanctitatis tue loquētur: ⁊ mirabilia tua narrabunt. Et virtutem terribilium tuorum dicēt: ⁊ magnitudinem tuam narrabunt. Memoriam abundantie ſuauitatis tue eructabūt: ⁊ iuſticia tua exultabūt. Miſerator ⁊ miſericors dominus: patiens et multum miſericors. Suauis dominus vniuerſis: ⁊ miſerationes eius ſup omnia opera eius. Confiteantur tibi dn̄e omnia opera tua: et ſancti tui benedicant tibi. Gloriā regni tui dicent: ⁊ potentiam tuā loquentur. Ut notam faciant filijs hominum potentiam tuam: et gloriam magnificentie regni tui. Regnum tuum regnum omnium ſeculorum: ⁊ dominatio tua in omni generatione ⁊ generationem. Fidelis dominus in omnibus verbis ſuis: ⁊ ſanctus in omnibus operibus ſuis. Alleuat dominus omnes qui corruunt: ⁊ erigit omnes eliſos. Oculi omnium in te ſperant domine: ⁊ tu das eſcam illorum in tempore oportuno. Aperis tu manum tuam: et imples omne animal benedictione. Juſtus dominus in oibus vijs ſuis: et ſanctus in omnibus operibus ſuis. Prope eſt dominus omnibus inuocantibus eū: omnibus inuocātibus eum in veritate. Uoluntatem timentium ſe faciet: ⁊ deprecationem eorū exaudiet ⁊ ſaluos faciet eos. Cuſtodit dominus omnes diligentes ſe: ⁊ omnes peccatores diſperdet. Laudationē domini loquetur os meum: et benedicat omnis caro nomini ſancto eius: in ſeculum et in ſeculum ſeculi.

Quid chriſtum dominum ſignificare: ⁊ nominis ipſius interpretatione docuimus: et per deſcēſum carnis ex parente ſic appellatum eſſe monſtratum eſt. Sed dum hoc nobis conſtare videatur: illud magis diligenter arbitror perſcrutandū: cur hic titulus ſingulariter contineat Laudatio ipſi dauid: cum in omnibus pſalmis eius gloria predicetur. Sed hic ideo diſtinctior clariorq̧ poſita eſt: quia cōpletis omnibus quibus humana ignorantia fuerat inſtruenda: nunc ad ſola precipitur dn̄i vacare preconia: que laudes quadam diſtinctione ſuiſq̧ virtutibus in his ſeptē pſalmis ſequētibus mirabiliter explicant. Quorum proprietas in ſuis cōcluſionibus: ſicut factum eſt et in precedentibus aperit. Nec vacat qḋ hic ſeptēnario numero laudes domini concluduntur: quod penitentium cōfeſſio tali calculo prenotatur: qḋ ipſe ſpiritus ſanctus ſeptēnaria virtute p̄dicatus eſt: illud forſitan indicans ſacramentum: q̄ Moyſi dn̄s precepit: vt in tabernaculo ſuo ſeptem lucernas apponeret perpetuo lumine lucentes. Sed cum nichil in ſcripturis diuinis probetur ocioſum: maxime hebrei alphabeti ordinem ⁊ hic non in caſſum arbitror per verſuum capita cuſtoditum: quem in duobus generibus hominum in viceſimoquarto pſalmo diximus accipiendum. Nam cum totis litteris explicatur iuſtos deſignat quibus nulla virtus per gratiā domini deeſſe monſtrat. Cum ꝟo nō totis charácteribus annotatur: illos videt oſtendere qui in eccleſia quidem ſunt dn̄i: ſed non adeo cunctis bonis operibus probantur eſſe perfecti. De hac enī mixtura legitur
Oues ⁊ boues vniuerſas: inſuper et pecora campi. Ps. 8.
Sic iſti alphabeto littera tn̄ vna ſubtrahitur: vt nō
illos ſummos indicare videatur. Nam ⁊ dominus in
euangelio dixit homini: qui ſe probabili conuerſatio
ne tractabat Unū tibi deeſt ſed ſi vis eſſe perfectus: Mat. 19.
vēde omnia tua ⁊ ſequere me. Sed cum omnes hoc non faciant: a perfecto aliquid minus habere noſcūtur. Quapropter gratias agentes domino: iugiter ſupplicemus: qui tale nobis hic myſteriū ſue pietatis oſtendit: vt ⁊ nos qui maxima ſumus meritorum parte curati ſimilia poſtulare preſumamus: quatenus ad laudes eius eternas indulgētie ipſius munere peruenire mereamur. Siue magis qḋ poſtea reperi Jmperfecti alphabetodes indicant eccleſiam que hic adhuc agitur ⁊ necdum eſt iniquorum ſequeſtratione purgata. Plenarij ꝟo futuram ſignificant hieruſalem: vbi iam perfectorum cetus ſanctorum electione cōplebitur. Quod etiā ipſi ſpalmi qui hebreis litteris prenotantur: ſi diligenter inſpicias indicare noſcuntur.

Diuiſio.

Laudatio chriſti: que a beato ꝓpheta propoſita eſt: alphabeti hebrei ordine decurrens: tribus narrationib⁹ explicat. Prima eſt laudis eius infinita ꝓmiſſio: continens predicti alphabeti litteras tres. Scd̄a dicit laudē dn̄i nouem modis eſſe peragēdā: habēs litteras quattuor. Tertia parte que in ſcd̄a de preconio xp̄i breuiter ꝓpoſuit: paulo latius atq̧ euidenter explanat: in fine cōmonens ab oī carne dn̄m debere laudari: q̄ pars retinet litteras quattuordecim. Jllud tn̄ pre oīb⁹ debem⁹ intēdere: q: ſic dictū eſt: vnde dn̄s laudari poſſit: vt tn̄ partes ipſe inexplicabiles eſſe videant. Uerbi gratia dicitur laudandus eſſe in

operibus ſuis: ſed quis eius poſſit operas vt dignū
eſt explicare? Dicit de potētia: ſed quis ei⁹ potentiā
enarrare preualeat? Una ergo veritas eſt: ſic ꝑ par-
tes laudē dici dño: vt tñ non credas eam ſufficienter
poſſe cōpleri. Expoſitio.

Aleph E Xaltabo te deus rex me⁹: ꝛ benedicā † no
Al. nomini men tuū in ſeculo: ꝛ in ſeculū ſeculi]. Bea-
tuo in ſclm tus ꝓpheta ſpiritu diuino cōpletus: eru-
pit in vocem non humana ſapiētia preſu-
mens: ſed ſuperna contēplatione illumi-
natus. Neq; enim locale aliquid aut ſpeciale dr: ſed
vnde mūdi imbecillitas cuncta ſaluetur. Exaltabo
te dictum eſt: notum te faciam predicando quod es.
Nam quēadmodū putetur aliqua laude deus altior
fieri: cū diuina perfectio nō poſſit augeri? Rex meus
profeſſio fidei eſt: quoniā ab ipſo ſe dicebat regi: cui
ſe nouerat pura mēte famulari. Benedicere nomen
eius eſt in ſeculo: hic illi per pſalmodie gratiam ſup-
plicare: quod qui dignus eſt facere: ꝛ in illa eum me-
rebitur eternitate laudare. Sic enim ſequitur Et in
ſeculum ſeculi: vbi iam nullus eſt finis: ſed quod feli
Beth liciter incipitur: perpetua iocūditate ſeruatur. [Per
Al. tibi. ſingulos dies benedicam † te: ꝛ laudabo nomen tuū
Al. ſeculū. in † ſeculo: ꝛ in ſeculū ſeculi]. Superius dixit Exal-
tabo te deus. Et ne forſitan humana negligentia ſe-
mel crederet eſſe faciendum: neceſſarie cōmonitum
eſt Per ſingulos dies: vbi reuera mutua ſibi altera-
tione ſuccedunt. Sed qui hic per iſtos ſingulos dies
benedicit dñm: ibi in illo eterno vno die qui ventu-
rus eſt cum beatis continua exultatione laudabit.
Ad reliqua ꝓo verba huius verſus: quoniā ſunt ſi-
Gimel. milia: ſuperior expoſitio dicta ſufficiat. [Magnus
dominus ꝛ laudabilis nimis: ꝛ magnitudinis ei⁹ nō
eſt finis]. Miranda complexio / vera predicatio: ſic
laudare dñm: vt quātum eſt magnus nō eſtimes ex-
plicandum. Senſus enim totius creature deficit: et
adhuc illa retractio ſemper excreſcit. Nam ſicut nul
lo loco clauditur: ita nec eloquentia q̄uis ampliſſi-
ma ei⁹ poſſunt preconia terminari. Uirtus inexpli-
cabilis / pietas incōprehenſibilis / ſapientia ineffabi
lis / cuius vera definitio eſt: finem in ſanctis laudib⁹
nō habere. Et nota quia dum dicitur magnitudinis
eius finem non eſſe: nunq̄ te precipit ab eius predi-
catione ceſſare. Nam ꝛ taciti gratias agimus: cum
nos ꝓbabili cōuerſatione tractamus. Qui cum nul-
lis poſſit laudibus comprehendi: ſingulis tamen ſer
monibus indicatur: cum dicitur Magnus nimis. Et
SCHE. iterum Magnitudinis eius non eſt finis: qui defini-
tionis quintus eſt modus. Hic grece dicit Cata an-
tilexin: latine ad verbū: i. qñ ſingulis vocabulis rem
Deleth quam ſcire querimus intimamus. [Generatio ꝛ ge
neratio laudabunt opera tua: ꝛ potentiam tuā pro-
He. nunciabunt. Magnificētiam † maieſtatis tue: ꝛ ſan
Al. glīe ſcti ctitatem tuā loquentur: ꝛ mirabilia tua narrabunt.
tatis tue. Et virtutem terribilium tuorū dicent: et magnitudi-
Uau. nem tuam narrabunt. Memoriam abundantie ſua-
Zai. uitatis tue † eructuabunt: ꝛ iuſticiam tuam exalta-
Al. eructa- bunt]. Uenit ad ſecundā narrationē: vbi ſpecies do-
bunt. minice laudis ſacrato calculo prenotat. Sed q̄uis
iſta repetitio generationum infinitum tempus oſtē-
dere videat: quia dñi opera ſemper conſtat eſſe lau-
danda: tñ generatio ꝛ generatio ad duos magis de-
bent populos applicari. Una ad hebreorum que per
ſignum circūciſionis electa eſt. Altera que venit ex

gentibus. Ipſe ſunt enī que domini beneficia ſuſce-
perunt. Et merito dicuntur preconia ipſius canere:
que ad eius deuotionis probantur munera perue-
niſſe. Sed quoniā hec nouem. i. opera / potentia / ma-
gnificentia / ſanctitas / mirabilia / virtus / terribiliorū
magnitudo / memoria / iuſticia / in modum propoſitio
nis hic dicta ſunt: vt eiſdem lineis conſequenter de-
beat laus dñica decantari: conuenit vt ibi de ipſis
euidentius dicere debeamus: vbi ꝛ auctoritas iudi-
cauit latius exponenda: que nos iſtis noībus forſi-
tan poſſumus appellare / cataractas diuini eloquij:
fontes verborū celeſtiū: vbera beata preconij: vnde
et humanum genus pia cōfeſſione reficitur: ꝛ ange-
lis beatitudo ſine fine preſtatur. Que argumenta in
ſumma ita arbitror eſſe definienda: ratio que rei in-
comprehenſibilis atq; altiſſime ſummatim ꝛ breui-
ter inquātum valet: non quantum eſt efficit mentio-
nem. Hinc enim nichil extrinſecus: nichil veriſimile:
nichil proferri videtur ambiguum: ſed omnia talia
procedūt: qualia ꝛ veritas loquitur ꝛ de veritate di-
cuntur. In magnum quoq; ſacramentum hec nouē
loca vnde laudes dñice naſcuntur: arbitror appre-
henſa: vt trinitatis honor tertio in ſe triplicato nu-
mero poſſit agnoſci. Iſte quoq; numerus cōtinetur DOG
et in codicibus ſacris: quos ſancta dñi legit ꝛ vene-
ratur eccleſia. i. in octateucho: in regum: in prophe-
tis: in pſalterio: in Salomōe: in agiographis: in euā
gelijs: in epiſtolis apoſtolorum: in actibus apoſtolo
rum cum apocalypſi. Sic numerus iſte celeſtium re-
rum commemoratione fecundus eſt. [Miſericors ꝛ Heth.
miſerator dñs]. Tertia narratio que ſupereſt introi
tur: in qua loca illa argumentorum latius exequitur
que in ſecunda parte breuiter intimauit / ea nūc ſin-
gillatim mente ſollicita perquiramus. Ab operi-
bus domini fecit initiū: vt miſerator dicatur. Nam
q̄d miſericors dicitur: nature ipſius virtus eſt: quod
miſerator fragilitati noſtre cauſa ſalutis eſt. Miſeri
cors eſt enim cum creat: quia nullis beneficijs pro-
uocatur vt preſtet: ſed clemētie ſue diſpoſitione vni-
uerſa facit ad exiſtentiā peruenire. Miſerator quoq;
eſt: cum res cadentes ſua pietate reconſtruit: quate-
nus qui per culpam corruunt: per gratiam ſubleuē-
tur. Quis enim actibus ſuis meretur munera domi- Roma. 3.
ni ſaluatoris: dum abſolute legat: omnes peccaue-
runt ꝛ egent gloria dei? Miſericors autem ꝛ miſera-
tor: figura Paranomaſia eſt: que ꝛ denominatio di- SCHE
citur. [Patiens ꝛ multū miſericors]. Uenit ad ſcdm
argumenti locum qui appellatur a potentia: quam
nō laudauit q̄ terras ſuſpēdit: maris coercuit: ſtel-
lis celū depinxit: ſed tolerātem dixit exceſſus huma
nos: vt qui puniri poſſent lege iuſticie: probētur per
patientiam domini non perire: ſicut legit Nolo mor Ezech. 18.
tem peccatoris: ſed vt cōuertatur ꝛ viuat. [Suauis Teth.
dominus vniuerſis: ꝛ miſeratiōes eius ſuper omnia
opera eius]. Tertius argumenti locus eſt a magni-
ficentia. Quid enī magnificentius: q̄ ſuauē eſſe vni-
uerſis: qui tamen eum deuotis ſenſibus ipſius mune
re guſtauerūt? Sicut Petrus apoſtolus dicit Si ta- 1. Pet. 2.
men guſtatis quoniam dulcis eſt dominus. Dulcis
enim dici non poteſt: niſi eis qui bona ipſius ſpiritua
liter imbiberunt. Quid iterum magnificentius: q̄
miſerationes ſupra omnes operas ſuas impendere
que eo gloriant auctore? Dicat aliquis: cur ergo dā-
nandi ſunt peccatores: quos eius creaturā eſſe non

dubium eſſe? Sed reſpice q: miſerationes cõferẽdas
dicit ſupra opa dñi. Ipſum eni coronat: qd i nobis
occulto iudicio gratia prerogãte largit: illud dãnat
qd diabolo machinãte conſtruit. Uis ẽni poſita ver-
borum ſoluit abſolutiſſime queſtionẽ. Opera eni dñi
ſemper eligũtur: noſtra vel diaboli ſine dubitatione
Zoth damnant. [Confiteant tibi dñe oia opera tua: ꝛ ſan
cti tui benedicent te]. Quartus locus / a ſanctitate
narrat. Ipſa eſt eni ſanctitas quã ſuperius dixit: vt
ei ſancti ſui debeãt ꝯfiteri. i. boni angeli / dñationes /
poteſtates ꝛ principatus / vel iuſti hoies: ꝛ quicquid
beatum eſſe cognoſcitur. Sed quia oẽs creature nõ
ſunt in itellectuali dignitate ſublimea: vt iumẽta / ſa-
xa / ligna / terra / vel his ſimilia: quomodo illũ poterit
omnis creatura predicare? Confitetur plane in hoc
quod eſt: dum ſuũ glorificari facit auctorem: qui oia
admirabili diſpoſitione perfecit: vt aut p ſe ipe crea
ture laudent: aut per rationales ſubſtantias opera
Caph dñi valde bona predicent. [Gloriã regni tui dicẽtꝫ
potentiam tuã loquentur. Quintus / a mirabilibus
producitur locus. Quã mirabilis eni deus qui fecit
celum ꝛ terram: eaqꝫ diuerſis bonis ſtupenda varie
tate cõpleuit? In paruis eni eſt menſura ſufficiens:
in mediocribus equabile temperamentũ: in magnis
abundantia copioſa donorum: ꝛ neceſſe eſt totũ eſſẽ
mirabile: qñ vniuerſarum rerum omnipotẽtem con-
Lamech ſtat autorem. [Ut notam faciant filijs hominũ potẽ
tiam tuã: ꝛ gloriã magnificentie regni tui]. Sextus
locus qui eſt a virtutibus introitur. Hoc eſt eni qd
in ſcda parte dixit Uirtutẽ terribiliũ tuorum. San-
ctis eni predicatoribus nota facta eſt potentia dñi ꝛ
gloria regni eius: ne ignorata minus forſitan quere-
ret. Nota quoqꝫ facta eſt potẽtia eius: cũ Petrus et
Ioannes / ex vtero matris claudum ambulare fece
Act. 3. runt: dicentes Uiri iſraelite quid miramini in hoc?
quaſi noſtra virtute aut pietate fecerimus hũc am-
bulare? Et paulopoſt dicunt: ꝙ in nomine Ieſu chri
ſti ſaluus ſit factus. Nota etiã facta eſt potẽtia dñi
qñ diuerſas virtutes apoſtoli inuocato eius nomine
perfecerũt. [Regnum tuum regnũ omnium ſeculo-
Mem rum: dominatio tua in omni generatione ꝛ † proge-
Al. genera tione. nie]. Uenit ad ſeptimũ locũ: qui trahit a magnitudi-
ne. Nam ſi magnum eſt ad tempus imperare: quãto
magnificẽtius dominationis terminum nõ habere?
Primũ eni ſignũ domini de perpetuitate laudauit:
poſtea de ipſius dominationis effectu. Sunt eni re-
gna humana ſed nõ eterna: ſunt ꝛ aliorum compara
tione fortia ſed non diutius dominãtia: ꝛ ideo perpe
tuitas iſta cõmemorat: ne regnũ tale putares qua-
Samech le in mundo forſitan eſſe cognoſcis. [Fidelis dñs in
Al. oibus. † verbis ſuis: ꝛ ſanctus in oibus operibus ſuis. Al-
leuat dñs omnes qui corruunt: et erigit oẽs eliſos].
Octauus locus aperit: qui dicit ab abũdãtia. Ipſa
eſt Memoriam abundantie ſuauitatis tue eructua-
bunt: quã ſuperius in antefata ſecũda parte memo-
rauit. Fidelis ergo dicitur: qm ſui aduentus ꝓmiſſa
cõpleuit: ꝛ nõ in paucis ſed in omnibus verbis ſuis.
Mat. 14. Qd reuera ipſi ſoli conuenit: qui dixit Celum ꝛ ter-
ra tranſibũt: verba aũt mea non preteribũt. Qui ſi-
cut verax in ꝓmiſſionibus: ita ꝛ ſanctus in omni ſua
operatione dinoſcitur. Hoc quoqꝫ ad abũdantiam
domini non eſt dubium pertinere: quando eleuantur
ruentes: ab ſoluuntur rei: eriguntur eliſi. Tunc enim
recordatio ſuauitatis ipſius habetur: cum factorum
e[illegible] talium virtus aſpicitur: ꝛ eructuat in laudib9 eius: qui

dignatus eſt de poteſtate diaboli eripere peccato-
rem. Et vide: qm et hic due res dño deputant. Ipſe
eni alleuat ruẽtes: qui adhuc minime corruerũt. Ip
ſe erigit eliſos: qui iam in ruinã ſuſtinuiſſe noſcunt. Me
rito: qm ne cadamus ipſo cuſtode defendimur: vt ꝓ
ſtrati ſurgere valeam9 / virtute ipſi9 nichilominus
ſubleuamur. Hec eni ꝛ talia per abũdantiã ſuauita
tis ipſius fieri poſſe nõ dubiũ eſt. [Oculi omnium in Ain.
te ſperãt dñe: ꝛ tu das eſcã † illis in tempore oppor- Al. illorũ
tuno. Aperis tu manũ tuã: ꝛ imples omne aial bene phe
dictione]. Ecce nonus locus inerat: qui dr a iuſticia.
Hic in his duobus et alio verſu qui ſequit latius ex-
planat: vt qui dñm miſericordẽ audiunt: iuſtũ quoqꝫ
iudicẽ contremiſcant. Iuſticie enim ipſius eſt: vt qui
in ipſo ſperare non deſinũt: ab ipſo ſatietatis mune-
ra cõſequantur. Sed iſta eſca vniuſcuiuſqꝫ rei con-
tinẽtia debet intelligi. Alia enim corporaliter / alia
ſpiritualiter expetunt gubernari: ſed his oibus vna
eſca eſt largitas diſpẽſata creatoris. Et ne crederes
ſemp dandũ eſſe qd petitur: adiecit In tpe opportu
no. Multi eni petunt: ſed faciliter differuntur. Qua-
propter vnũ hoc aſſidue deprecemur: vt illa nobis
dñs propicius tribuat: que expedire cognoſcit. Nos Roma. 8.
eni (ſicut dicit aplš) quid oremus ſicut oportet neſci
mus. Cognoſcimus etiã in poteſtate ipſius oia cõſti
tuta: qñ ipo manũ aperiẽte: omne aial benedictione
cõpletur. Sed melius vt hoc ad rationabilẽ crea-
turam debeamus accipere: quã reuera cõſtat poſſe
benedici. [Iuſtus dñs in oibus vijs ſuis: et ſanct9 in Sade
oibus operib9 ſuis]. Manifeſta eſt pars illa iuſticie:
qñ ipſum quoqꝫ nomẽ cognoſcimus eſſe memoratũ.
Uie dñi ſunt diſpoſitiones atqꝫ volũtates: quas ſi ve
re intelligimus: ſemp iuſtas eſſe ſentimus. Nam cũ
nos verberat equitatẽ facit: qꝛ peccatis digna reſti
tuit. Et ideo dũ nobis petimus parci: prius eius iu-
ſticiã cõfiteamur: ꝛ ſic ab ipſo expectemus munera
pietatis. Sãctus ꝛ piũ ſignificat ꝛ patiẽtẽ: ꝛ bonoꝝ
oim largitorẽ: qm qd ab illo efficit virtutũ laude cõ-
plet. Uie pertinẽt ad diſpoſitiones: operatio ad effe-
ctũ: ſed hoc pro noſtra imbecillitate diuidit. Ceterũ
apud illũ: hoc eſt velle qd facẽre: hoc diſponere qd
iubere. [Prope eſt dñs oibus inuocãtibus eum: † in Coph.
veritate. Uoluntatẽ timentiũ ſe † faciet: et orationes Al. oib9 inuocãtib9 eũ
eoꝝ exaudiet: ꝛ ſaluos faciet eos] Et hec quoqꝫ pro Res
bant ad iuſticiã dñi ptinere. Proximus dr ꝓpicius Al. faciet: et deprecationem.
Iratus ꝓo longinquus. Nam preſentia ei9 ſemp et
vbiqꝫ eſt: ſicut in ſuperiore pſalmo dictũ eſt: Si aſcẽde
ro in celũ tu illic es: ſi deſcẽdero in infernũ ades ꝛc. Pſal. 138.
Sed qm ꝛ illi inuocant: qui ſua cupiunt deſideria va
na cõpleri: additũ eſt In veritate: quod oẽs ſuper-
fluitates excluderet: qꝛ ſolus veraciter inuocat quiſ-
quis ab eo petit que ipſe magis poſtulanda conſti-
tuit. Reuera eni hoc eſt exaudiri cui probant ꝓfutu
ra concedi. Nam quale eſt nimietate precũ exigere:
quod importunũ petitorẽ peniteat accepiſſe? Sicut
filijs iſrael contigit: qñ regem ſibi dari more gentiũ
poſtularunt. [Cuſtodit dominus omnes diligentes Sin
ſe: et omnes peccatores diſperdet]. Iam concludit
in breuitate pars illa iuſticie: qꝛ vtrũqꝫ ad dñi perti-
net equitatẽ: vt diligẽtes ſe cuſtodiat: ꝛ peccatores
pro eoꝝ iniquitate diſperdat. Qd aũt dicit oẽs pec-
catores eſſe perdẽdos: illos ſignificat qui in ſua ob-
ſtinatione perſiſtunt. Nam qui ſe ad dñm puro cor-
de cõuertũt: peccãtes eſſe iã deſinũt: ſicut in alio pſal
mo dictũ eſt Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates. Pſal. 31.

Thau [† Laudem dñi loquet̃ os meũ: ⁊ benedicat oĩs caro † nomẽ ſanctũ eius in ſeculum ⁊ in ſeculũ ſeculi].
Al. laudationem. Al. nomini ſancto. Expoſitis oĩbus locis que laudẽ dñi generare ac pducere cõſueuerũt: nũc eius repetit breuiſſimã cõcluſionẽ: vt qđ nullis libris/nullis valet humanis virib⁹ explicari mirabili cõpẽdio pbet̃ eſſe cõcluſum. Laudem dñi os ſuũ .i. cordis arcanũ pmittit effari: vnde ſe pphetа nouerat libenter audiri. Cõmonet etiam humanã carnem vniuerſam dñm benedicere ſaluatorem: qđ dictũ conſtat per figurã Sinecdoche .i. a parte totum. Per carnem eni ſignificat hoĩes: ſicut idem homines ſignificat: qñ ſolas animas dicit: vt eſt illud Exodi Omnes aũt anime que intrauerũt in egyptum: aĩe ſeptuagintaquinq₃. Ipſa eni caro eſt: que poteſt dñm digna laude benedicere. Si quã pro parte ſupra iſta que diximus ſiue in futuris: ſiue in preteritis pſalmis diligens perſcrutator inuenerit: que ad laudes dñi debeat applicari: ad ſupradictorũ aliquẽ modũ (vt tñ nos opinamur) nõ dubitet ptinere: nec accuſet a nobis ad liquidũ minime cõprehẽſum: qđ pfitemur immẽſum. Hoc Ariſtoteles acer ingenio (vt arbitror) emulatus: argumẽtorũ ſecularium loca mirabili ſubtilitate collegit: vt ſicut vniuerſus ſermo litteris: ita ⁊ illa cõplexione oĩs humanitas plata ſentẽtia clauderet̃. Hinc dialectici diſputationes ſuas cõpendioſis collectionib⁹ artauerũt/ hinc oratores velut quedam flumina cucurrerũt/ hinc poete decoris floribus ambiunt̃/ hinc ſatyrici/ hinc hyſtorici/ hinc comici tragiciq₃ ditati ſunt: vt pene ab humana lingua videat̃ exceptũ: qđ ab hac fuerit cõplexione diuiſum. Huic rei topica nomen impoſuit. Topica pro ſunt argumentorũ ſedes: ex quibus ad faciẽdã fidẽ velut elemẽtis quibuſdã cõficit̃ intẽtio differẽtis. Qđ legere atq₃ tractare religio nulla cõdẽnat: quoniã innoxie requirit̃ quicquid ſacris litteris non probatur aduerſum.

SCHE

Exod. i.

DEF

Concluſio.

Audiuimus in vno pſalmo breuiter cõplexaq₃ in ſcripturis ſanctis late diffuſa ſunt. Ubi eni nõ legit̃/ aut opa ipſi⁹/ aut potẽtia/ aut magnificẽtia/ aut ſctitas/ aut mirabilia/ aut virtus terribiliũ/ aut magnitudo/ aut abundantia/ aut iuſticia: vt merito dici poſſit ſupernũ horreũ: vbi talis entheca rerũ probat̃ eſſe celeſtiũ. Solent enim oĩa ſimul nõ poni: laus aũt dñi vt opinamur ſine aliquo iſtorũ nõ põt inueniri. Sed cũ hic formulã dñice laudis diligenter expreſſerit: ſignificauit vtiq₃ et ſequẽtes pſalmos ad eius ſine dubio preconia ptinere: quibus talis regula cõplexioq₃ premiſſa eſt. Nec putes fortuitũ: q₃ ſeptẽ pſalmis laudes dñi ↄtinent̃: hoc eſt forſitã qđ in cẽteſimodecimooctauo pſalmo dictũ eſt Septies in die laudem dixi tibi. Ipſa forſitan ſeptem cãdelabra ſunt: ſicut apocalypſis refert que ante dñm lucent. Ipſe ſeptem eccleſie ad quas liber dñi iuſſus eſt deſtinari. Ipſe deniq₃ ſpũs ſeptiformis: qui ipſas laudes celeſti largitate conceſſit. Quapropter exultemus: copioſe dediſſe nobis dñm quod eius auribus offeramus: tñ pura conſcientia prebeat̃. Nam quis dubitet grate ſuſcipi: quod ipſe ſibi precepit immolari? O pietas imenſa creatoris: et laudari ſe iubet: ⁊ ne noſtris delinquam⁹ eloquiis quẽadmodum precipit̃ oſtendit. Non quod ille talibus indiguit: ſed qr nobis hoc vtile fuiſſe proſpexit. Totũ dixit/ totũ monuit: ne velimus errare. Ad poſtremũ ⁊ ipſam naturã humanitatis ne fragilis periret aſſumpſit. Sed cõſideremus ſi qui tam ingẽtia

Pſ. 118.

dona ſuſcepimus: peccare tante gratie debeamus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 144.

Alleluia. Cxlv.

Lauda aĩa mea dñm/ laudabo dñm in vita mea: pſallam deo meo q̃diu fuero. Nolite cõfidere in principib⁹: neq₃ in filiis hoĩm in quib⁹ nõ eſt ſalus. Exibit ſpũs eius ⁊ reuertet̃ in terram ſuã: in illa die peribũt oẽs cogitationes eorũ. Beatus cuius de⁹ iacob adiutor eius: ſpes ei⁹ in dño deo ipſius qui fecit celũ ⁊ terrã/ mare ⁊ oĩa que in eis ſunt. Qui cuſtodit veritatẽ in ſeculum facit iudicium iniuriã patiẽtibus: dat eſcã eſurientibus. Dñs ſoluit compeditos: dñs illuminat cecos. Dñs erigit eliſos: dñs diligit iuſtos. Dñs cuſtodit aduenas pupillum ⁊ viduam ſuſcipiet: ⁊ vias peccatorum diſperdet. Regnabit dominus in ſecula: deus tuus ſion in generatione ⁊ generationem.

Ecce iterũ auribus noſtris inſonat celeſtis auctoritas: pulſatq₃ Alleluia ianuas cordis: ne vacuis atq₃ manib⁹ cogitationib⁹ occupemur: qm̃ ocioſum tpˢ habere nõ decet militẽ Chriſti. Habet eni ⁊ lingua fructus ſuos. Uberrima ſiquidẽ meſſis inde colligit̃: ſi in laudes dñi pura mẽte moueat̃. Spirituale mẽbrũ eſt cum famulat̃ auctori: ipſam quoq₃ animã cõmendat dũ veritatẽ loquit̃. Quapropter cõpleamus aerem dulciſſimis ſonis. Nã muſica iſta ſalutaris non ſolũ mortaliũ pmulcet auditũ: ſed etiã intellectũ delectat angelicum.

Diuiſio.

Sapiens propheta laudes dñi ex toto corde cãtare: Primo ingreſſu dicit in hoĩb⁹ minime ↄfidẽdũ: ne aliqđ ab eo peteret̃ tepide: ſi ⁊ alius crederet̃ poſſe pſtare. Scđo pnũciat totã ſpem in oĩpotẽte dño reponẽdã: ⁊ cũ ſit iſte dñs: ex factis ſuis pulcherrime definit̃: vt gẽtilitas tã frequẽti rõne cõuicta errores ſuos fideli deuotione derelinquat.

Expoſitio.

Lauda anima mea dñm]. Ne terrenis deſideriis volũtas ocioſa vacaret: ⁊ in fatuis (vt aſſolet curis) mẽtis occuparetur intentio: dat ſibi propheta ſalubre cõſiliũ: vnde generalitati nouerat conſulẽdum: vt anima laudaret dñm: non ſonus concrepãtium labiorũ. Sepe eni ſic meditata proferimus: vt peregrina cogitatione tranſlati: non nos ſentiamus dixiſſe que loquimur. Eſt eni virtus anime ſpũali vigore flammata per diuerſa diſcurrẽs: que cauſas celeſtiũ ſiue terreſtriũ creaturarũ indagabili ratione perquirit: modo ſe ſuperis: modo inferis miſcẽs. Sed iſta quẽadmodum ſe habeant: prout dñs donare dignatus eſt in libro aĩe qui in variarũ opere tertiuſdecimus cõtinetur a nobis latius vident̃ expoſita. Quapropter aiam ſuã pſalmiſta hortat̃ laudare dñm: vt exploſis cogitationibus ſuperuacuis: in ipſo tñ negocio totis virib⁹ occupet̃. [Laudabo dñm in vita mea: pſallam deo meo † q̃diu ero]. Intueamur quid ſibi velit Al. fuero

ſta repetitio. Prius ſperat anime ſic laudare dñm:
nũc acquieſcẽs duplici ſe pmittit ordine laudaturũ.
Laudare in vita eſt in illa eternitate dñm cõfiteri:
que verius vita dr: qm nulla curarũ preſſura cõterit.
Ideo enĩ Laudabo dixit: vt futurum tps oſtẽderet:
qñ angelis iuſtiſq; hoĩbus ſors iſta cõmunis eſt. De
iſta vo preſenti vita Pſallã dr: qd ad bonas operas
(ſicut ſepe diximꝰ) manifeſtũ eſt pertinere. Sic ergo
accipiendũ eſt: vt illic perpetue/ hic pſallat aſſidue.
Nam ⁊ ipm Quãdiu ero iſtud ſeculũ ſignificat: qr fu
turũ erat qñ hic eſſe nõ poterat. [Nolite cõfidere in
principibꝰ: neq; in filijs hoĩm in quibꝰ nõ eſt ſalus].
Celeſtis medicus humana pectora prius mũdat pe
ſtiferis curis: vt ſalutaria remedia cõpetẽter infun-
dat. Dicit enĩ/ nec in demonibꝰ/ nec in hoĩbꝰ eſſe pre-
ſumendũ: qui ſalutẽ dare nõ poſſunt: quã iure ꝓprio
minime poſſidere noſcuntur. Principes hic ſpũales
Ephe.6. nequitias debemus aduertere: de quibus dicit aplš
Quia nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſan
guinẽ: ſed aduerſus principes ⁊ poteſtates tenebra
rũ harũ. Filios hoĩm ſignificat ſine dubitatiõe mor
tales: qui ſalutẽ dare nõ poſſunt: quia debita morte
ſuccũbunt. Solus eſt enĩ filꝰ hoĩs.i. ſancte virginis
qui tribuat ſalutẽ: qm ipſum cõſtat humani generis
Al.exibit exiſtere ſaluatorẽ. [† Exiet ſpũs eiꝰ ⁊ reuertet in ter
ram ſuã: in illa die peribunt oẽs cogitationes eorũ.]
Cauſam reddit cur dixerit in hoĩbus non eſſe preſu
mendũ: hic ſpiritũ aĩam debemus accipere: ſicut ait
Luc.23. in euãgelio Pater in manus tuas cõmẽdo ſpiritum
meum. Egreſſa itaq; aĩa de clauſtro corporis ſui: in
terrã remeat caro defluens: vñ ſumpſit initiũ. Ideo
enĩ addidit Suã: vt ſignificaret inde fuiſſe ꝓcreatã:
Gen.2. ſicut legit in Geneſi Fecit deꝰ hoĩem de limo terre.
Mortis igit tpe pereũt humane cogitationes: q̃ ſe in
diuerſos ambitus ſemꝑ extẽdunt/ modo poſſeſſioni-
bus ſtudẽtes/ mõ diuitias cõgregãtes/ mõ honores
magnopere perquirẽdo. Sed hec oĩa diſpereũt: qñ
caꝝ rerũ vota fruſtrant: ſicut diuitẽ in euãgelio legi
Luc.12. mus increpatum. Stulte hac nocte auferet a te aĩa
tua: que aũt preparaſti cuius erũt? [Beatus cuius
deus iacob adiutor eius: ſpes eiꝰ in dño deo ipſius].
Exploſis noxijs cogitationibꝰ quibꝰ humanũ genus
tãq; grauiſſimis morbis inficit: ꝓpheta ad ſcõm ve
nit ingreſſum: in quo tãq; ſalutare poculũ humanis
mentibꝰ porrigit ebibẽdũ. Non enĩ tm̃ ꝓhibuit inuti
les ꝓſumptiones: ſed etiã que fuerãt appetẽda pre-
monuit. Dicit enĩ de ipſa cogitatione fieri beatũ: qui
ſperat in dñm. Iacob vo patriarchã ideo ſepe dixi-
mus poni: qm poſt illã angeli luctã primus ipſe ap-
pellatus eſt iſrael.i. vir vidẽs deũ. Qd vocabulũ ad
oẽs electos cõpetẽter aptat. Adiutor enĩ ideo poſi-
tũ eſt: vt nos ad bonos niſus nõis ipſius intelligẽtia
cõcitaret. Illis aũt adiutor eſt: qui ipſo donãte virtu
tum gradus aſcẽdere bonis intẽtionibꝰ enituntur. Se
quit Spes eiꝰ in dño deo ipſius. Ad ſuperiorẽ ſentẽ
tiã ꝑtinet iſta ꝓſecutio: qr beatus eſt cuius ſpes eſſe
cognoſcit in dño deo ſuo. Dicẽdo enĩ Spes patiẽtiã
preſentiũ ſignificat: ⁊ deſideria futuroꝝ. Nã quodli-
bet iſtud in hoc mũdo chriſtianus patiat: eterne bea
titudinis cogitatione reficit. Sed qm eſſe poterat ⁊
cultoribus demonũ ſpes in deo ſuo: ſingulis varijſq;
comatibus per vnã ſpeciẽ definitionis vſq; ad finẽ
pſalmi dñm xpm deſignat: in quo debeat ſpes eſſe
fideliũ. [Qui fecit celũ ⁊ terrã: mare ⁊ oĩa que in eis
ſunt. Qui cuſtodit veritatẽ in ſeculũ: facit iudiciũ in-
iuriam patiẽtibus: dat eſcam eſuriẽtibus. † Dñs eri Al. iſte ꝟſ
git eliſos]. Diximus in pſalmo cẽteſimoquadrageſi culus ſub-
moquarto poſita eſſe loca ex quibus laus dñica for- iungitur ſe
maret: nunc eadẽ cõmemorãda locis aptiſſimis exi quenti.
mamus. Ait enĩ Qui fecit celũ ⁊ terrã: mare ⁊ oĩa q̃
in eis ſunt: qd ab operibus eius laudẽ ꝓdiſſe nõ du-
biũ eſt. Quid enĩ glorioſius/ quid ve põt eſſe magni-
ficentius: q̃ celũ ⁊ terrã feciſſe: ⁊ oĩa que in eis ſunt?
Illud preterea qd dicit Facit iudiciũ iniuriã patien
tibus dat eſcã eſurientibꝰ: ad iuſticiã eius manifeſtũ
eſt pertinere: qñ equitatẽ ſuã oĩbus ꝓut vult iudicij
ſui dona cõcedit. Scda aũt eſt iſta ſpecies definitio-
nis: q̃ grece dr Ennomatice: latine notio nũcupat. DE.
Non enĩ dicit ſubſtãtialiter qd ſit deꝰ: ſed quid agat
vel quid egerit. Actus enĩ eiꝰ ex parte aliqua quãtũ
tñ ipſe cõcedit põt noticia noſtra cõprehẽdere: ſub-
ſtantiã vo ipſius nõ preualet indicare. Dicit enĩ pri-
mũ Qui fecit celũ ⁊ terrã: ipe eſt in quo ſpem ſuã de-
beant ponere chriſtiani. Sed lz celi ⁊ terre appella-
tione cuncta cõcluſerit: addidit tñ Et oĩa que in eis
ſunt: ne quẽ aliũ putares vel minutiſſimarũ rerũ exi
ſtere creatorẽ. Sequit Qui cuſtodit veritatẽ in ſecu
lum. Ipſe eſt ſcz dñs xps: qui dixit Ego ſum via veri Joan.14.
tas ⁊ vita. Neceſſe eſt enĩ vt ille loquat veritatem in
ſeculo: qui celeſtis veritas approbat. De hoĩbꝰ autẽ
qui ſub peccato ſunt: dictum eſt Omnis homo men- Pſal.115.
dax. Adiecit Facit iudiciũ iniuriã patiẽtibus. Chri-
ſtus eſt verus iudex ⁊ gubernator eternus: qui affli-
ctos ꝓpter nomen ſuũ vindicat: et miſeret innoxijs.
Ipſi quippe ſunt qui iniuriã.i. iniuſticiã patiunt: qñ
veritatẽ predicãtes penis vehemẽtibꝰ affliguntur.
Intulit Dat eſcã eſuriẽtibꝰ. Ipſe enĩ dat eſcã eſuriẽ
tibus: qui creator eſt mũdi. Sed opz nos eſcas ſpiri-
tuales expetere: ne ſicut iudei ſaturitatẽ ſolã ventris
delectemur accipere. Dicit enĩ Amos ꝓpheta Ecce Amos.8.
introduco famem ſuꝑ terram: nõ famem panis neq;
ſitim aque: ſed famẽ audiẽdi verbum dei. Subiecit
Dñs erigit eliſos. Nec hoc quoq; dubiũ eſt: qr eliſos
erigat. Nam cum diabolus elidat: dñs ſubleuat. In
ipſo ergo ponẽda eſt ſpes: qui nõ elidere ſed erigere
conſueuit. [Dñs ſoluit cõpeditos: dñs illuminat ce-
cos: dñs diligit iuſtos. Dñs cuſtodit † aduenã]. In Al. aduẽ-
hoc ⁊ ſequẽti verſu ille locus aptãdus eſt Memoriã nas.
abũdantie ſuauitatis eiꝰ. Quid enĩ ſuauius q̃ vt mi
ſericordie ipſius facta memoret: vt dicat Dñs ſol-
uit cõpeditos: dñs illuminat cecos. Dñs diligit iu-
ſtos: dñs cuſtodit aduenã pupillũ ⁊ viduã ſuſcipiet:
et viã peccatoꝝ exterminabit. Soluit vtiq; cõpedi-
tos dñs chriſtus: ſicut in euangelio dictũ eſt. Nonne Luc.13.
oportebat hanc filiã abrae quã alligauerat Sathã-
nas decẽ ⁊ octo annis/ ſolui ab infirmitate ſua? Sed
hoc nõ ſolũ de vexatione immũdi ſpũs põt intelligi:
ſed etiã de oĩbus vicijs quibꝰ mẽs noſtra quaſi qui-
buſdã funibꝰ illigat. Nam ſicut ligat diabolus q̃ pec
cata cõnectit: ita ſoluit chriſtus qui delicta dimittit.
Sequit Dñs illuminat cecos. Oẽs vicioſi ceci ſunt:
qr peccatoꝝ obſcuritatibꝰ implicant. Sed iſtos ille ſo
lus illuminat: qui in euãgelio luto facto perunxit ocu- Joan.9.
los: ⁊ tenebratũ hominẽ ad gaudiũ pfecte ſanitatis
adduxit. De quo etiã dictũ eſt Qui illuminat omnẽ Ibidem.
hoĩem venientem in hunc mundum. Addidit quoq;
Dñs diligit iuſtos. Cuius eſt enĩ iuſtos diligere: niſi
qui eos preualet in eternã beatitudinem collocare?
Nam ſicut diabolus affectat impios: ita dñs diligit
iuſtos. Subiecit etiam Dñs cuſtodit aduenã: id eſt

qui de babylonia ciuitate diaboli ad hieruſalē ciui-
tatem dñi ſaluatoris aduenerit. Hunc cuſtodit: ſi tñ
in electoꝝ habitatione permāſerit: ſicut in alio pſal-
Pš.38. mo dicitur Incola ego ſum apud te in terra: ꝛ pere-
grinus ſicut oēs patres mei. [Pupillū ꝛ viduā ſuſci
Al. vias. piet: ꝛ † viam peccatoꝝ † exterminabit]. Pupillus
Al. diſper- et vidua ſunt: qui dñm pura mente reſpiciūt huma-
det. nis ſolacijs deſtituti. Hos recipit Chriſtus ſuo nu-
mine vendicādos. Sed cum iſtos pro ſua pietate
receperit: diabolus qui eſt via peccatoꝝ extermina-
bit. i. a termino regni ſui reddit alienos: qđ vnicuiqȝ
impioꝝ in illa ſancta iudicatione venturum eſt. Sic
iſtis decem ſentētijs preconialibus: in quo dño de-
beat ſpes eſſe fideliū abūdanter oſtenſum eſt. Et ne
forſitan putes eſſe contrariū quod in ſuperiore pſal
mo diximus nouem loca dñice laudis diſpoſita: nūc
autem in preconijs eius denarium calculū memora-
uimus eſſe decurſum. Scias aliud eſſe argumento-
rum ſedes: aliud definitionū regulas. Ibi eñi ſingu-
la queqȝ generali diſtinctione ſunt poſita: hic autē
ſub vna ſpecie definitionis: varijs ſententijs quid ſit
dñs intimaṫ ꝛ ſicut fieri ſolet: de vno loco argumen-
toꝝ due definitiones pluresve collecte ſunt. Regna
Al. ſecula. bit dñs in † eternū: deus tuus ſion in ſeculū ſeculi].
Al. in gña- Hoc ex magnificētia dñi probaṫ intelligi. Quid eni
tione ꝛ ge- magnificētius ꝙ regnare dñm ſion in ſeculū ſeculi:
neratione. cuius regni non erit finis? Regnabit futurū tempus
videṫ oſtendere: qñ iam in ipſo corda noſtra firmiſſi-
ma ſtabilitate conſiſtunt. Modo eni in membris ſuis
pleniſſime regnare non dicit Chriſtus: qȝ corda eoꝝ
interdū inanibus cogitationibus occupanṫ. Sed cū
hoc mortale corpus induerit imortalitatē: ꝛ noxias
iſtas cogitationes cum mundi iſtius amiſſione reli-
querit: tūc pfecte in ſanctis regnaturus eſt Chriſtus
1. Corin. 15. qñ (ſicut ſcriptū eſt) Erit deꝰ oīa in oībꝰ. Cuius aūt
ſit iſte dñs euidēter exponitur Deꝰ tuus ſion. Sion
eccleſiā catholicā ſignificare ſepe iam dictū eſt: pro-
pter ſpeculationē quā exhibet pplo chriſtiano. Ipſe
eni et cum ea et in eadē regnabit: qui eſt benedictus
in ſecula ſeculorum. Concluſio.

Contēplationis beneficio: pphe ta circa finem quaſi ſeculi cōſti
tutus: vbi iam mūdi cognoſciṫ potius dānāda puer-
ſitas: vniuerſitatē docuit dñi laudibus occupari: ne
caduca deſiderijs quereret: que proxime finiēda con
ſtaret. Sed cum illud tempus venturum dicit nobis:
iſtud noſtrum ſine dubio nunciatur. In mundi enim
fine ſumus: qñ eū non longo interuallo ſuſcepta mor
te deſerimus. Tranſeant a nobis cupiditates cadu-
ce: illecebre ſeculares abſcedāt: illud potius deſide-
remus quod eternum eſſe cognoſcimus.

Explicit expoſitio in pſalmum. 145.

Alleluia. Cxlvi.

Laudate dñm qñ bonꝰ eſt pſal-
mus: deo noſtro ſit iocūda de-
coraqȝ laudatio. Edificās hie-
ruſalē dñs: diſperſiones iſrae-
lis cōgregabit. Qui ſanat ꝯtri-
tos corde: et alligat ꝯtritiones
eorū. Qui numerat multitudinē ſtellarū: et
oībus eis noīa vocat. Magnꝰ dñs noſter et
magna virtus eiꝰ: ꝛ ſapiētie eiꝰ nō eſt nume
rus. Suſcipiēs manſuetos dñs: humilians
aūt peccatores vſqȝ ad terrā. Precinite dño
in cōfeſſione: pſallite deo noſtro in cithara.
Qui operit celū nubibus: ꝛ parat terre plu
uiā. Qui pducit in montibus fenū: ꝛ herbā
ſeruituti hominū. Qui dat iumētis eſcā ip-
ſorum: ꝛ pullis coruoꝝ inuocātibus eū. Nō
in fortitudine equi volūtatē habebit: nec in
tibijs viri beneplacitū erit ei. Beneplacitū
eſt domino ſup timētes eum: et in eis ꝗ ſpe-
rant ſuper miſericordia eius.

Verba tituli ſui ſubſequēs textus exponit:
vt peregrina locutione nō egeat: quē de-
claratio pprij ſermonis explanat. Lege
eni initiū pſalmi: ꝛ expoſuiſti titulū. Alle
luia: ſignificat laudare dñm: qđ ſibi vtiqȝ
ſic cōſona voce reſpondet: vt titulū initiū putes eſſe
pſalmi. Initiū ꝓ pſalmi titulū rōnabiliter arbitre-
ris. Quapropter cōfidenter atqȝ hylares ingredia-
mur hūc pſalmū: cuiꝰ noticiā ſalutarē in ipſis quoqȝ
foribus abſolute cognoſcimus. Diuiſio.

Primo modo hortatur pphe ta populū de-
uotorum laudare dñm: qui humiles erigit: et
ſuperborum colla concutit. Secūdo alacri
ter dominum dicit eſſe pſallēdum: qui ſup-
plicantibus beneficia profutura concedit: quoniam
qui de ſuis viribus preſumunt ei placere nō poſſunt.

Expoſitio.

Laudate dñm qñ bonus eſt pſalmꝰ: deo no
ſtro iocūda ſit † laudatio] Omnis opera Al. deco-
humana mercedē ſibi poſtulat debere re- raqȝ.
tribui: vt qđ laborioſe peragimus: ſpe ppo
ſiti muneris cōſolemur. In laudationibus
ꝓ dñi actus ipſe habet premiū ſuum: qñ ipſa erit re
tributio que nūc eſt exercitatio]. Nam cū bonum ſit
dñm predicare: inde vnuſquiſqȝ noſciṫ pmiſſa dona
recipere. Recipit plane: qñ in illa angelica ſocietate
ſingulare ſit munus ſanctoꝝ: ppetuū dñi ſubire pre-
coniū. Laudemus ergo deuotione qua poſſumus: ꝛ
hic illa beata dona meditemur. Quid eni felicius ꝙ
modo exercere qđ te ſperas in futura btitudine poſ-
ſe peragere? Pſalmus aūt eſt (vt a maiorbꝰ tradiṫ)
organū muſicū: ſicut cithara / pandurīū: aliaqȝ que
vocibus noſtris dulciſſima modulatione reſpondēt:
qđ ſepe diximꝰ ad actus noſtros pbatiſſimos ptine-
re. Quapropter laudationē dñi: ꝛ pſalteriū in vnam
precipit venire cōcordiā: vt ſicut lingua diuinitatis
preconia dicimus: ita cum bonoꝝ actuū operatione
laudemus. Sequiṫ Deo noſtro iocūda ſit laudatio.
Diuinitati quippe eſt iocūda laudatio: qñ actus nři
a ſanctoꝝ verboꝝ qualitate nō diſcrepāt. Nā quale
eſt vt pſalmus caſtitatē dicat: ꝛ cātor ab obſcenita-
te ſe nō ſubtrahat: ſi humilitatē predicet: ꝛ narrator
eius ſuperbie flatibus intumeſcat? Quapropter nō
pōt a dño bene pcipi: qđ cōtraria inter ſe noſciṫ ad-
uerſitate luctari. Tunc eſt eni dño iocūda laudatio:
qñ in vnā ſocietatē vox ꝛ vita cōuenerint. [Edificās
hierlm dñs: † ꝛ diſperſiones iſrael † congregans]. Al. non hꝫ.
Per hūc ꝛ duos verſus alios qui ſequunṫ ex mirabi Al. congre
libꝰ factiſqȝ glioſis dñs iure laudaṫ. Nā cū dicit Edi gabit.
ficās hierlm dñs: ꝛ diſperſionē iſrael ꝯgregās. Qui
ſanat cōtritos corde ꝛ alligat cōtritiones eoꝝ. Qui

numerat multitudinem ſtellarũ: et omnes nomine ſuo
vocat: de factis vtiqꝫ ſuis mirabilis approbatur. Oſtẽ
ditur autem in primo verſu diſcrepantia dominũ non
amare: quãdo eum conſtat diſperſa colligere. Nã quẽ
admodum in nobis patiatur alios eſſe actus/aliam cã
tilenam: qui totius mũdi populos in ſanctam collegit
vnitatem? Sic enim de viuis lapidibus edificat domi
nus ciuitatẽ hieruſalem: quãdo diſperſiones iſrael con
gregat/que in toto mundo habitare noſcũtur: ſicut in
Matth.24 euangelio dictum eſt. Et mittet angelos ſuos cum tu
ba ⁊ voce magna: ⁊ cõgregabunt electos a quatuor an
Al. et gulis terre. [Qui ſanat contritos corde: † qui alligat
contritiones eorũ]. Mirabile genus curationis edici
tur: vt ſi reſtaurari volumus/noſmetipſos viuaciſſime
conteramus. Sed iſta contritio ad reintegrationẽ pti
net/ad ſoliditatem deducit: et qđ ſupra omne bonũ eſt
illum medicũ introducit: qui eternam tribuit ſoſpitatẽ.
SCDE. Sequitur Qui alligat contritiones eorum. Metapho
ra ab artificibus medendi: qui oſſa fracta atqꝫ cõtrita
quando ſolidare cupiunt: linteorum illigatione cõſtrin
gunt: vt in ſoliditatem priſtinã ad locum ſuum redeun
tia membra coaleſcant. Sic celeſtis medicus peniten
tium corda graui afflictione cõtrita: quaſi quadã faſcia
pietatis ſue ſuppducta conſtringit atqꝫ conſolidat: ⁊ ad
firmiſſimam ſpem ſanitatis adducit: ſicut ⁊ in quinqua
Pſ.50. geſimo dictum eſt. Cor contritum ⁊ humiliatum deus
non ſpernit. Nam ille publicanus qui pectus ſuum aſ
ſidua percuſſione tundebat: ipſam in ſe contritionẽ pro
batus eſt effeciſſe: quã reo pectori non deſinebat inge
Al. omnibus rere. [Qui numerat multitudinem ſtellarum: et † om
eis nomina nes nomine ſuo vocat]. Sed quauis ⁊ iſtud ad litteram
vocans. domini potentiam videatur oſtendere: vt nobis innu
merabiles ſtellas diuinitati dicat eſſe numerabiles: ea
rumqꝫ nomina proprijs vocabulis nuncupari: qm̃ illi
omnia comprehenſibilia ſunt/cui arena maris: ⁊ gutte
pluuiarũ: ⁊ capilli hominũ dinumerati eſſe noſcuntur.
Nam cum dicit Nomine ſuo: aſtrologos arguit qui eas
vocant nominibus alienis: vt Veneris/Mercurij/Io
uis/Martis/Saturni: et his ſimilia. Iſtud tñ aptius
eſt: vt ea magis intelligere debeamus. Superius enĩ
dixerat Contritos corde eſſe ſaluãdos: quos iam poſt
indulgẽtie medicinam ſtellas debemus accipe. Lucẽt
enim velut aſtra in nocte huius ſeculi: qui meruerũt in
ſanctorũ numero congregari. Sed quauis multos hic cõ
tinere videat̃ eccleſia: illi tñ a dño numerantur qui re
gni eius participatione gaudebunt. Nam ſtellas/ſan
ctos viros nos poſſe intelligere/Geneſis locus ille te
Gen.22. ſtatur: qui ait. Multiplicabo ſemẽ tuum ſicut ſtellas ce
Sap.3. li. Et Salomon dicit. Iuſti autẽ fulgebunt ſicut ſtelle
celi. Scimus autẽ a domino nomina vocari poſſe ſan
ctorum: quãdo eos in celo legimus eſſe cõſcriptos: ſi
Luc.10. cut in euangelio dicit. Nolite gloriari qꝛ demonia ſub
iecta ſunt vobis: gaudete autem ⁊ exultate: quia nomi
na veſtra ſcripta ſunt in celis. [Magnus dñs noſter ⁊
magna virtus eius: ⁊ ſapientie eius non eſt numerus].
In hoc ⁊ ſequenti verſu a magnitudine dñi laus deco
ra cãtatur. Dicendo enim Magnus dñs ⁊ magna vir
tus eius: ⁊ ſapiẽtie eius non eſt numerus: Suſcipiens
manſuetos dñs: humilians autem peccatores vſqꝫ ad
terrã: magnitudo eius abſolute declarat̃. Nam cum ſu
perius propheta per diuerſas partes laudes excurre
ret: admiratione cõpletus exclamat. Magnus dñs no
ſter/ vtiqꝫ cuius nec facta numerari: nec laus preualet
apprehendi: cõgregans diſperſiones iſrael: ſanans cõ
tritos corde/ numerans multitudinem beatorum: et
omnes nomine ſuo vocans. Quis enim poſſit compre
hendere: quãta ſit de cũctis collecta laudatio: cum ſit
in vnaquaqꝫ re mirabilis magnitudo? Dicendo enim
Noſter/ culturas dementiſſime paganitatis excludit.
Virtus aũt magna/ qꝛ ſingularis/ qꝛ omnipotẽs/ quia
rerum omniũ gubernator ⁊ cõditor eſt. Sequit̃ Et ſa
pientie eius non eſt numerus. Hic numerũ pro fine de
bemus accipere: qꝛ oĩa calculus que numerat: ⁊ defi
nit. Sapiẽtia ꝟo dei quẽadmodum poteſt habere nu
merum: que auctor calculi eſſe cognoſcit̃? Nam ſi nu
merari poſſet: iam videret̃ eſſe ſub numero. Quõ ſi nec
ipſe numerus totus a nobis poteſt ſciri: quomodo qua
ratione preualet diuina ſapientia comprehẽdi? Crea
turis enim ſuis incomparabiliter potior eſt creator: et
ideo veraciter dictum eſt Sapientie eius non eſt nu
merus. Nam de his que creauit Sapiẽs dicit Omnia Sapien.11.
in menſura numero ⁊ põdere deũ feciſſe. [Suſcipiens
manſuetos dominus: † humiliat aũt peccatores vſqꝫ Al. humi
ad terram]. Manſueti ſunt quos ſuperius dixit tribu llans.
latione contritos: ⁊ afflictione conſuetudine patiẽtes.
Et intuere ꝙ pulcherrima ſit facta diuerſitas. Man
ſueti ſuſcipiuntur in celum: ſuperbi deijciuntur in ter
ram: vt permutatione vicaria vnde humilis leuatus
eſt: ibi ſuperbus corruat: ⁊ vnde ſathanas elatus ceci
dit: fidelis homo ſubleuatus aſcẽdat. [† Incipite do Al. Preci
mino in cõfeſſione: pſallite deo noſtro in cithara]. Ve nite.
nit ad modum ſcđm: vbi hortatur herentes: impellit
dubios: increpat negligentes. Incipite enim illis dici
tur qui adhuc tacere noſcunt̃. Domino in confeſſione:
ſubaudiẽdum eſt cantate. Sed iſta cõfeſſio laudẽ mo
net: ⁊ ꝓbitatis actionem hortat̃. Cithara enim ſignifi
cat virtutes morales conſona operatione precinẽtes:
que tunc veram citharam reddunt/quando ſe federata
ſocietate coniungunt. Nã ſicut integra Lyra dici non
poteſt: cui aliqua chorda ſubtrahitur: ſic nec vir ſanct9
perfectus eſtimatur cui virtus vlla minuit̃. [Qui ope
rit celum nubibus: ⁊ parat terre pluuiam. Qui ꝓducit
in mõtibus fenum: ⁊ herbam ſeruituti hominum]. In
hoc ⁊ ſequenti verſu denuo dñi opera memorant̃. Di
cit enim Qui operit celum nubibus: et parat terre plu
uiam. Qui producit in montibus fenum ⁊ herbam ſer
uituti hominũ. Qui dat iumentis eſcam ipſorũ: ⁊ pullis
coruorum inuocãtibus eum. Quid enim potentius ꝙ
creatorẽ creaturis ſuis cõpetenti modulo ſubuenire?
Frequẽter autem ſcriptura diuina hanc ſpeciem defi
nitionis amplectitur: vt per id qđ dñs operatur/ virtus
eius poteſtaſqꝫ monſtretur. Qđ nunc per iſtum ⁊ aliũ
verſum conſequẽter efficit̃. Nam cum ſuperius poſuiſ
ſet: Incipite dño in confeſſione: nunc cui dño ſit confi
tendum euidẽter oſtẽdit. Sed quauis iſta et ad litteram
bene videantur intelligi: melius tamen ſi allegorice di
cta ſentimus. Celum hic/ſanctam prophetiã congruen
ter aduertimus. Hanc diuina prouiſione ſimilis nubi
bus tegit obſcuritas: vt ſenſus noſtros incitet ad que
rendum dum gratius accipit̃: ad qđ fatigato deſiderio
peruenitur. Sequitur quid nubes iſte parturiant. ſ. vt
copiam videãtur preſtare pluuiarũ: hoc eſt diuine pre
dicationis fontes irriguos. Sed cui terre hec pluuia
paratur? vtiqꝫ ſitienti. Ille enim verbum dñi efficaci
ter ſuſcipit: qui ſe ad audiendum ſuperno munere deſi
deranter obtulerit. Nec vacat qđ dixit Parat/ qꝛ niſi
ille eam preparauerit: nullus ad ipſam poteſt ſuis meri
tis ꝑuenire. Sequitur Qui producit in montibus fe
num: ⁊ herbam ſeruituti hominũ. Hoc quoqꝫ ſpiritua
liter accipiendũ eſt. Montes ſignificãt viros ſanctos:

in quibus dñs fenum herbamq; producit: vnde ſimpli
ciores in eccleſia catholica tanq̃ ſimplicia iumẽta pa-
ſcantur. Fenum pertinet ad predicationes robuſtas.
Herba ad monita molliora. Fenũ ſiquidem fuit/quan
1. Corin. 7. do dixit Apl's. Uolo oẽs homines eſſe ſicut meipſum.
1. Timo. 5. Herba: Qui ſe non ɔtinet/nubat. Et iterũ: Uolo ado-
1. Corin. 3. leſcentulas viduas nubere. Et rurſus: Lac vobis potũ
dedi:non eſcã. Iſta enim mitiora precepta: herbis me-
rito comparantur. Nam qd dicit Seruituti hominum
ſignificat vſui humano deputata: vnde abſolute co-
gnoſcitur ſuperiora que dicta ſunt ad homines eſſe re-
ferẽda. [Qui dat iumẽtis eſcam ipſorum: ꝛ pullis cor-
uorum inuocãtibus eum]. Jumenta eccleſiaſticos ſi-
gnificant greges: qui competenti refectione paſcũtur:
alij lacte: alij cibo ſolido: prout diſpẽſatori viſum fuerit
qui ſolus nouit que ſunt profutura preſtare. Corui ſunt
irreligioſi viri: qui peccatorum nigredine inſeparabili
ter veſtiuntur: nec aliquo ſplendore conuerſionis elu-
ceſcunt. Pulli vero coruorum (vt phyſiologi volunt)
celeſti rore veſcuntur: et adhuc paternas eſcas/id eſt
cadauerum fetores beneficio etatis ignorãt. Quapro
pter paganorum filijs atq; peruerſorum dat eſcam: q̃
paternam vitam innocentie munere non ſequũtur. Et
vide quid addidit Inuocantibus eum: qm̃ ſoli ipſi eũ
inuocãt/qui regulas ſcripturarum nulla heretica pra-
uitate ſubuertunt. Hoc niſi ad homines referas: inuo-
care dominũ quẽadmodum poteſt pullis cõuenire cor
Al. fortitu- uorum? [Nõ in † viribus equi voluntatem habebit: †
dine. nec i tabernaculis viri beneplacitum † eſt ei]. Poſtq̃
Al. neq; in narrauit illa que fecit dñs: nunc dicit que ei poſſunt o-
tibijs. modis diſplicere. Equus ad ſuperbiã plerũq; ponitur
Al. erit. indicandam. Nam ꝛ ipſum animal ceruice preſumẽs/
frenis ſemꝑ incumbit: et ad curſus rapidos ſpumoſa
cõcertatione feſtinat. Huic ſuperbus homo atq; pre-
tumidus comparatur: cui diuinitas non poteſt eſſe pla
cabilis: q̃ mãſuetos eligit ꝛ deuotos: ſicut ꝛ alius pſal
Ps. 32. mus dicit. Fallax equus ad ſalutem. Et alibi. Hi in cur
Ps. 19. ribus et hi in equis: nos autẽ in nomine domini dei no-
ſtri magnificabimur. Tabernacula virorum: infideliũ
ſunt conuenticula dementium paganorũ: que ſe in cul
turas peſſimas ſemper extendunt. Reſpice vim verbo
rum: q̃ virorũ dixit tabernacula: non diuina/id eſt pre-
ſumptiones illicitas: quas ſibi audaces homines pro-
pria voluntate cõſtituunt. Uir enim ꝛ in malo ponitur:
Ps. 5. ſicut eſt illud. Uirum ſanguinum ꝛ doloſum abomina
bitur dñs. [Beneplacitum eſt domino ſuper timentes
eum: et in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius]. Su
perius dixit qui ei poterãt diſplicere: nunc dicit quales
ſint illi qui placent. Amat itaq; dominus qui eum for-
midant: ſed non timore degenere. Multi enim timent:
ſed q̃ deſperant de miſericordia eius minime diligun
tur: ſicut Judas qui poſt timorem culpe recognite: nõ
ſupplicandum: ſed deſperandũ potius eſtimauit. Ille
enim timor deo ꝓbat acceptus: qui cũ amore maximo:
et pia ꝓſumptione cõiungit. Timeat ergo vnuſquiſq;
ne peccet: amet vt ſupplicet. Nam ſi rogaturus nõ eſt:
hoc facit ꝛ ille qui non timet. Concluſio.

¶ Et hunc quoq; pſalmum ad finẽ ſeculi ptine-
re nõ dubiũ eſt: quãdo diſꝑſiones iſrl̃
in vnum populum cõgregant: vt fiat vnus grex: ꝛ pa-
ſtor vnus. O beatum tempus/quando lapides illi viui
precioſiores omnibus margaritis: in celeſtẽ fabricã ꝛ
eternam beatitudinẽ colligentur. Tunc vniuſcuiuſq; ſan-
ctoꝝ erit dulciſſimus labor ſuus: quibus pariet ſuecmo
conſolationẽ/ꝓſecutio eternam requiem/paupertas pla
dabit regna celeſtia: et quicquid hic grauiter pertule-
runt: ibi ſe talia ſuſtinuiſſe gaudebunt. Dona domine
hic patiẽtiam malorum: vt illic facias nobis gaudium
eſſe perpetuum.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. 146.

¶ Alleluia. cxlvij.

Lauda hieruſalem dñm: lauda
deum tuum ſion. Quoniã con
fortauit ſeras portarũ tuaꝝ: be
nedixit filijs tuis in te. Qui po
ſuit fines tuos pacem: ꝛ adipe
frumenti ſatiat te. Qui emittit
eloquium ſuũ terre: velociter currit ſermo
eius. Qui dat niuem ſicut lanam: nebulam
ſicut cinerẽ ſpargit. Mittit cryſtallum ſuam
ſicut bucellas: ante faciẽ frigoris eius quis
ſuſtinebit? Emittet verbum ſuum ꝛ liquefa-
ciet ea: flabit ſpiritus eiꝰ et fluẽt aque. Qui
annũciat verbum ſuum iacob: iuſticias ꝛ iu-
dicia ſua iſrael. Non fecit taliter omni natio
ni: ꝛ iudicia ſua non manifeſtauit eis.

Ad conſuetum quidem Alleluia reuertimur:
ſed hoc nullatenus repetere faſtidimꝰ. Su-
ſtus qui ſemꝑ appetitur: auditus qui nõ ha-
bet tediũ: intellectus qui ſine labore perci-
pitur. Cuius verbi tãtus honor eſt: vt cũ ſit
in hebrea lingua reconditũ: nullo tñ cõſtet alio ſermo-
ne tranſlatũ. Hoc grecus/hoc latinus/hoc chaldeus/
hoc ſyrus/hoc perſa/hoc arabs/hoc tenet natio cũcta
terrarũ: ꝛ quicquid eſt deditũ diuinitati: dignitatẽ hu
ius nois pia deuotione veneraf. Nulli abſonum nulli
videtur abſurdum: ſed oẽs celebrãt gaudia ſua huius
nois ſuauitate prolata. Hoc ergo pura mente cante-
mus: totiſq; in eo viribus occupemur: vt ſicut corpo-
reis auribus dulciſſimus ſonus redditꝰ: ita ꝛ cordis ſin
ceritate proferatur. Diuiſio.

Primo capite ꝓpheta ad Hieruſalẽ .i. ſuper
nam breuiter loquiſ ciuitatẽ: vt ſecura iam
reddita in ciuibꝰ ſuis: dñm debeat ſugi exul
tatione laudare. Scdo myſticis alluſioni-
bus latius enumerat: quanta pplo ſuo pius
miſerator indulſerit. Expoſitio.

Lauda hieruſalem dominũ: lauda deum tuũ
ſion]. Pſalmus hic a primo verſu vſq; ad fi-
nem: potentiam dñi predicandam cõmemo
rat: quod pſalmi ipſius relatione cognoſcis.
Hieruſalẽ (ſicut iam ſepe dictũ eſt) interpre-
tatur viſio pacis: que ꝓprie ad illam ciuitatem perti- ISRAEL
net: que viciorum ꝛ ſcãdalorum cõſortia non habebit.
Sed iſta viſio pacis erit dñi contemplatio ſaluatoris:
quam nemo alter merebitur: niſi qui ab vniuerſa men-
tis perturbatione liberatur. Unde merito hec duo no-
mina future illi cõueniunt/ciuitati adepti premij mu-
nus: ꝛ vocabulum ſublime paſtoris. [Quoniam cõfor-
tauit ſeras portarũ tuarum: benedixit † filios tuos in Al. filijs
te]. Patenter cauſa future beatitudinis indicaf. Nam tuis.
cũ res iſta multoꝝ ꝓphetaꝝ ore ꝓmiſſa ſit: luculentiſſime
tñ preſenti narratione declaraf. Cum enĩ ſeras confir-
matas dicit eſſe portarũ: clauſas ianuas btẽ ciuitatis
oſtẽdit. Sera enĩ a ſero dicta eſt: quo tẽpore in oſtium
mittitur: vt intrandi licentia denegetur. Quod illa

tēpore accidet quādo ſponſus ſtrauerit:ſicut in euan-
Matth.25. gelio de virginibus dicit. Et que parate erant intraue-
rūt cum eo ad nuptias:et clauſa eſt ianua. Clauſa ſcilȝ
nō ad cuſtodie penā:ſed in beatitudinē ſempiternā:q2
nec ide quiſq̄ vlterius ſanctus exibit:nec aliq̄s poſtea
nouus intrabit. O beatitudo ſecura iuſtorum: que tali
lege probatur ſuſcipi: vt nunq̄ poſſit amitti. Merito:
quoniā ciuitas illa contuibilē deū intus habet:et ideo
nemo inde deſiderat egredi:quia preter ipm ſimile nil
preualet intueri. Sequitur Benedixit filios tuos in te.
Magna eſt quidem benedictio filiorum:ſed multo gra
tior quando inter viſcera materna preſtatur. Quale
eſt enim matri ſemꝑ videre florētes filios ſuos? Qua-
le filijs genitricis gratiam iugiter contueri? Ideo eñ
dictum eſt In te:quia nunq̄ ab illa hieruſalē extre po-
terunt: qui eterno munere conſecrantur. [Qui poſuit
Al. ſatiat. fines tuos pacem:et adipe frumenti † ſatians te]. Ci-
uitas illa magna ineſtimabilis:ſub quanta laudis bre-
uitate deſcripta eſt? Nam quid illa preſtantius dici po
teſt:cuius fines pacis munere terminantur? Unde ab-
ſolute colligi poteſt: quia eterna tranquillitate ꝑfrui-
tur:qđ intus habitare monſtratur. Contra: quicquid
preter ipſam cōtigerit eſſe/gehenna eſt. Et ſicut beata
hieruſalē pacem poſſidet:ſic infelix babylonia dolorū
pugnā proculdubio ſuſtinebit. Unius enim partis de-
finitione:alterius cauſe euidēter prodidit qualitatem.
SCHE. Hoc ſchema dicitur Emphaſis: que ſignificat etiam
id qđ non dicit. Sed quēadmodum pax iſta proueniat
conſequenter exponitur:dum fideles chriſti domini cō
templatione ſaginātur. Adipē quippe frumenti dicit
ipſam contuibilem deitatem: vnde ſic iuſtorum ſenſus
reficitur:vt omnem ſatietatem ſuperare noſcatur. Ipſe
Joan.6. eſt verus panis:qui de celo deſcendit. Nam ſi nos hic
corporis ſui participatione reficit: quēadmodū ibi ſa-
tiabit:quos toto lumine ſue deitatis impleuerit? Ueue
ra ſecura pax: ⁊ inuiolata tranquillitas/quando indigē
tia nobiſcum vlla nō litigat/nec aliquem laſſitudo de-
fatigat/non frigus contriſtat/non eſuries grauat: ⁊ ce-
tera que hic noſtre imbecillitati bellū ſemꝑ infligunt.
Ibi autē corporis animeq̄ȝ talis eſt ſocietas: vt nulla
inter ſe aduerſitate diſcordent:ſed ſibi vtraq̄ȝ glorioſa
voluntate cōſentiāt. [Qui emittit eloquiū ſuum terre:
velociter currit ſermo eius]. Deſcripta ciuitate futuri
ſeculi ꝓpheta venit ad ſecundū caput:in quo munera
hic nobis cōferenda ꝑdicit: vt veritas tunc future rei ꝑ
beneficia preſentia iam poſſit agnoſci. Eloquiū domi-
ni verbū patris eſt. Qđ ad terras deſcendit:quādo hu
militatē pie incarnationis aſſumpſit. Emittit prophe-
tie ſpiritu:preſens tēpus oſtendit:q̄uis hoc de futuro
dicere videretur. Sed cum dicit Emittit/non minorem
prodit: ſed concordiā ſancte vnitatis oſtendit. Huius
enim omnipotentis verbi ſic cucurrit ſermo velociter:
vt ſancte trinitatis agnitio celerrima mirabili mundū
velocitate compleuerit: idolorum culturas veritatis
ipſius manifeſtatione conuertens. [Qui dat niuē ſicut
lanam:nebulam ſicut cinerem ſpargit. Mittit cryſtal-
Al. ſuā ſi- lum † ſuum ſicut fruſta panis: ante faciē frigoris eius
cut buccel- quis † ſubſiſtit?] Poſtq̄ aduētum chriſti domini pro-
las. phetauit:nunc quid eius beneficia preſtent/per alluſio
Al. ſuſtine- nes tropicas conſequenter exponit. Que figura dicit
bit. Parabole:quoniam res ſibi genere diſſimiles compa-
SCHE. rantur. Hec igitur omnia/niuis/nebula/cryſtallum/fri
gus/mala ſunt huius ſeculi:que peccatorum gelu mor
talia corda conſtringunt: et in ſtupore ſaxeo faciunt ꝑ-
manere: niſi domini calore ſoluantur. Sed videamus

quēadmodum ſingulis rebus cōpetens medicina pre-
ſtetur. Dicit enim Qui dat niuem ſicut lanā:vt qđ fa-
cit ſignificat: ſicut vulgo dicimus. Dedit nobis indi-
cium: quando aliquid monſtratum atq̄ȝ edoctum eſſe
declaramus. Quapropter facit niuem ſicut lanam: vt
qđ ante frigoris acerbitate gelatum eſt:in laneam mol
liciem ꝑducatur. Qđ fit vtiq̄ȝ quando frigidiſſima pec
catis corda mortalium ad ardorem ſatiſfactionis ad-
duxerit. Niuis eſt enim homo cum recedit a domino: la
na cum ad eius meruerit venire medicinam. Nebula/
idem ſignificat omne peccatum: qđ ſemper caliginoſa
obſcuritate peragitur:ſed velut cinis dño preſtāte diſ-
pergitur:dum eius cumulus cōfeſſionis gratia diſſipa
tur. Cryſtallum vero eſt: in modum vitri ꝑ numeroſas
hyemes glacies condurata: et in duriciā ſaxiliqueus
ad modum ꝑducta ſubſtātia. Cui obſtinati peccatores
merito cōparātur: qui algore ꝑfidie cōſtricti: per dies
ſingulos congeleſcunt. Hos quoq̄ȝ dñs velut fruſta
panis emittit/quando cōuerſos ſua facit ꝑdicare ma-
gnalia: vnde populus eſuriens celeſti pane veſcatur.
Fruſta enim partes dicimus corporis alicuiꝰ. Signifi-
cant quippe doctrine diuerſa dona: que ex peccatori-
bus in ſanctis ſuis dominus ſepius monſtrare digna-
tus eſt. Sequit Ante faciem frigoris eius quis ſubſi-
ſtit? Ante preſentiā frigoris eius dicitur: non qđ ab ip-
ſo veniat: ſed quod forte fieri permittat. Quale eſt il-
lud: Indurauit deus cor pharaonis. Et alibi. Ego do- Exod.10.
minus faciens bonū: ⁊ creans malū. Quapropter ante Iſa.45.
illud frigus qđ ipſe non remouet/nemo valet ſubſiſte-
re: qm̄ poteſt homines pigra fatuitate damnare. Exag
geratur enim periculū: vt liberationi glorioſiſſime ma
ior gr̄a debeat. [† Mittit verbū ſuū et liquefaciet ea: † Al. emittet
et flauit ſpiritus eius ⁊ fluent aque.] Ueniente verbo/ Al. flabit.
nulla obſcuritas/nullum frigus: nec ipſa quoq̄ȝ debet
deſperare duricia: quoniā reſoluta malis ſuis que vo-
cata fuerint: ꝑducuntur in ſaluberrimū liquorem. Sic
que extiterant peccatorū gelu conſtricta: pietate domi
ni defluunt in medelā: ſicut ⁊ alibi dictū eſt. Nec eſt qui Pſ.18.
ſe abſcondat a calore eius. Nā ſpū eius quaſi auſtrino
flatu duricia periculoſi frigoris euaneſcit: dum aceruī
ſcelerum diſſoluti in humilitatis gratiam tabida colla
deponūt: et in liquores ſaluberrimos adducti ſpūalis
bñficij fluenta ꝓfundunt. Sic factū eſt de perſecutore
Saulo: ſic fit hodieq̄ȝ de plurimis: vt q̄ mō ſunt obſti-
nata voluntate ſicci: fiāt poſtea fluxu ꝑdicationis irri-
gui. [† Pronūcians verbū ſuū iacob: iuſticias ⁊ iudi- Al. Qui an
cia ſua iſrael]. Per iacob ⁊ iſrl̄ ſignificat eccl̄a. Hec ei nunciat.
duo noīa vnius extitere ꝑſone: ſicut duobꝰ populis fa-
ctus eſt vnꝰ: qui ⁊ iſrael bñ dicit: ⁊ iacob ꝓprie nūcupa
tur. Nā ⁊ modo iſraelita eſt: quicunq̄ȝ fidelis eſt: ⁊ ante
Jacob fuit: qui dño pura deuotiōe cōplacuit. Ipſi eñ
verbū ſuū: ipſi noſcit ꝓnunciaſſe iuſticias. [Nō fecit ta
liter omī nationi: ⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis].
Hic verſus ſic videturītelligi: q2 licet oēs gentes reli-
gio chriſtiana cōplexa ſit: nulli tñ facie ad faciē eſt locu
tus: aut mare diuiſit/aut manna pluit/aut tabernacula
nube compleuit/aut holocauſta ipſoꝝ celeſti igne con-
ſumpſit: et cetera que illi populo viſibiliter ſupno mu-
nere ꝑſtabant. Nobis eñ ſpiritualiter fiūt: que illorum
oculis corporaliter apparebant. [Alleluia].

Permouere ſolet qđ in fine quorūdā pſal-
morū Alleluia poſitū reperimus. Signi-
ficat forſitan eos totos ad ꝑconia domini
pertinere: nec alicuius alterius cauſe rela
tione ꝑmixtos: ſed ſicut a capite incipiūt:

ita vſq; ad finem in laude dominica terminātur. Sed
hoc aſſeuerare nō poſſumus: quia in rebus talibus ali
quid diffinire periculum eſt. Melius eſt enim altiora ſi⸗
bi hominem confiteri: ꝙ̄ aliqua preſumptione culpari:
atq; ideo qđ de hac re/vel de aliis nouitatibus (preſtā
te domino) putauimus offerēdum: in arbitrio ſit legen
tis ſequi quod eligit.   Concluſio.

¶ Hactenus de iſtis quatuoꝛ pſalmis q̄ de lau⸗
dibus dn̄i preceſſerūt: in cōcluſio
nibus eoꝝ dictum eſt qua intētione formati ſint: vt to⸗
ti ad preparationem ſequentium poſiti eſſe videātur.
Ordo enim ipſe pſalmoꝝ diſpoſitionē rerum noſcitur
indicare mirabilem. De coꝝ enim fuit: vt prius de pre⸗
ceptis diuini preconij: poſt de mūdi peruerſitate fugiē
da: tertio de congregatione eccleſie diceret: quarto q̄
nunc finitus eſt colligere hieruſalē precepit laudes do⸗
mini celebrare: que de mundi iſtius diuerſis periculis
liberata: in eterna requie noſcitur cōſtituta. Quapro⸗
pter choro illi ſanctiſſimo: ⁊ de mundi partibus aggre
gato/trina ſubnectit exultatione gaudendū: vt in ope⸗
re ſanctiſſimo trinitatis gratia vbiq; fulgeret.

¶ Explicit expoſitio in pſalmum. cxlvij.

¶ Alleluia.   cxlviij.

Laudate dn̄m de celis: lauda
te eum in excelſis. Laudate
eum oēs angeli eius: lauda⸗
te eū oēs virtutes eius. Lau
date eum ſol ⁊ luna: laudate
eum oēs ſtelle et lumē. Lau⸗
date eū celi celoꝝ: et aque oēs que ſup celos
ſunt laudēt nomē dn̄i. Quia ipſe dixit ⁊ fa⸗
cta ſunt: ipſe mādauit ⁊ creata ſunt. Statuit
ea in eternum ⁊ in ſeculū ſeculi: preceptū po
ſuit et non preteribit. Laudate dn̄m de ter⸗
ra: dracones et oēs abyſſi. Ignis grādo nix
glacies ſpiritus procellaꝝ: que faciunt ver⸗
bū eius. Mōtes ⁊ oēs colles: ligna fructife⸗
ra ⁊ oēs cedri. Beſtie ⁊ vniuerſa pecora: ſer
pentes ⁊ volucres pennate. Reges terre et
oēs populi: pꝛincipes ⁊ omnes iudices terre.
Iuuenes et virgines ſenes cum iunioꝛibus
laudēt nomen domini: quia exaltatū eſt no⸗
men eius ſolius. Confeſſio eius ſuper celum
et terrā: ⁊ exaltauit coꝛnu populi ſui. Hym⸗
nus omnibus ſanctis eius: filijs iſrael popu⸗
lo appropinquanti ſibi.

Ars iſta orationis paucis quidē ſyllabis
artaꝛ: ſed cogitata ſemꝑ extendiꝛ. Noui⸗
tates enim ſuauiſſimas de ſe eijcit: cum
eam acies mentis inſpexerit. Nam dum
a lectoꝛe dicit: ꝑdicatio laudis eſt: cum a
populo reſpondet/hymnus. Sic vna voce peragiꝛ iā
diuerſum myſterium: cum in ipſa nichil appareat imu
tatum. Subtiliter autem pſalmus iſte tractandus eſt:
qm̄ propheta ꝑ paucarū cōmemorationē omnes crea
turas hoꝛtaꝛ laudes dn̄i debere cantare. Rationales ⁊
intellectuales per ſe: eas vero que ſunt itellectu vel ſen
ſu carentes: per illas. Eque opera domini ſapiētiſſima
cōſideratione collaudant.   Diuiſio.

Onſiderans ꝓpheta in celeſtibus et terre⸗
ſtribus reb⁹ oēs opas dn̄i contineri. Prima
parte celeſtia hoꝛtaꝛ ad laudes. Secunda
vero allegoꝛicis alluſionibus terrena com⸗
monet: vt dn̄m deuota mente concelebrent:
vnā cauſam ꝓbabilē vtriſq; ſubiungens: q2 dignū eſt
creatura ſuū debeat laudare creatoꝛē.   Expoſitio.

Laudate dn̄m de celis: laudate eum in excel⸗
ſis]. Cum omnia celeſtia hymnos dn̄i iugi⸗
ter pꝛofundant: ꝑſcrutandum eſt quare pro⸗
pheta illud pꝛimum admonet fieri: qđ conti
nue probaꝛ impleri. Uſus iſte humanus eſt:
vt cum videmus in agro laborātes dicamus: laborate/
cum legentes/legite: cum fabꝛicantes/fabꝛicate: vt ex⸗
hoꝛtatio iſta ad augendū magis ſtudium: ꝙ̄ ad inchoā
dum aliquid dici poſſe videatur. Sed que ſunt iſta de
celis que laudare pꝛouocātur? Scilicet illa que ad cō⸗
templandum dn̄m puriſſimo intellectu ipſius largita⸗
te valentia ſunt: et ꝑpetua charitate ſuccēſa/auctoꝛem
ſuum ſuaui exultatione concelebrant. Nam ſicut ſunt
immoꝛtalia: ita nec eoꝝ laudes aliquo fine clauduntur.
In excelſis ſignificat ſubſtātias dignioꝛes: quas meri
to ſibi excelſas imbecillitas humana pꝛofiteꝛ: q2 car⸗
nis fragilitate depꝛimiꝛ. Dignū eſt enim vt vnaqueq;
res ſm̄ percepti muneris modum ſuum laudet artifi⸗
cem. [Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum
oēs virtutes eius]. Quod angelus greca lingua diciꝛ
latine nuncius interpꝛetatur. Sed cū ad aliqđ ꝑficien
dū mittitur virtus celoꝝ: ab officio ſuo hoc nomē aſſu⸗
mit. Angelus enim ab officij diciꝛ nomine non nature.
Sequitur Laudate eum oīes virtutes eius. Hoc ge
nerale nomen eſt. Ibi enim cōcludunꝛ oīa que celeſtis
militie dignitate grandeſcunt. Sed ideo foꝛſitan hoc
loco angeli virtutibus ſunt ꝑlati: q2 honoꝛabilioꝛ eſti⸗
mandus eſt: per quem dn̄i iuſſa complentur. Pulcher⸗
rime autē in laudibus dn̄i ab angelis fecit initium: qui
inter creaturas eſtimantur eximij. [Laudate eum ſol
et luna: laudate eum oēs ſtelle ⁊ lumen]. Sol/luna/ſtel
le/vt quidam dicunt: ⁊ ſi aliquo ſpiritu ꝓpꝛio regātur:
tn̄ q2 carnalibus oculis pateſcunt: inferioꝛes eſſe virtu
tibus que non vidētur: nō abſurda eſtimatione colligi⸗
tur: ꝙ̄uis celi ſpeciem decoꝛo lumine oꝛnare videātur.
Nā illa ad que peruenit noſter aſpect⁹ licet ſint lucida
atq; ſubtilia: tamen coꝛpoꝛa eſſe manifeſtum eſt: ⁊ ne⸗
ceſſe eſt vt illis cedant/que inuiſibili virtute ſubſiſtūt.
Quapropter ſolem/lunam et ſtellas/ſiue per pꝛopꝛiā
rationem/ſiue per alias ſenſibiles ⁊ indicabiles ſubſtā
tias propheta laudare precepit dn̄m: q2 creatoꝛis bn̄fi
cio exiſtere meruerūt. Conſiderata eīm tot lumina in⸗
gentes admirationes poterunt cōmouere: quando et
moꝛtales oculos videre faciūt: et ipſa in tam ſplēdida
claritate cōſiſtunt. His rebus lumē generaliter adiun
ctum eſt: vt cetera in ſe lumen habentia que dinumera
ta nō ſunt: tali complexione ad laudes dominicas inci
taret. [Laudate eum celi celoꝛum: ⁊ aque † que ſuper   Al. omnes
celos ſunt]. Quāuis in Geneſi vnum celum fabꝛicatū
eſſe legerimus: tamen eos plurali numero: et Paulus   2. Corin. 12
apoſtolus appellauit: q̄ refert in tertium ſe celū raptū:
ibiq; talia cognouiſſe que homini non licebat effari: ⁊
hic plurali numero nuncupātur: qđ tali foꝛſitan ratio⸗
ne cōcoꝛdat. Dicimus vnum eſſe palatium: qđ multis
mēbꝛis: multis ſpacijs ambiatur: ita foꝛſitan ⁊ celi par⸗
tes dicimus celos: dū cōplexio atq; ſinus eius vnus
eſſe mōſtreꝛ. Aquas vero ſuꝑ celos cū Geneſis refert.   Gen. 1

Ait enim Diuiſitq; aquas que erant ſub firmamento
ab his que erant ſuper firmamentum. Quod vtrunq;
nimie laudis deſignat arcanum: vt et celorū tenuitas
firma cōſiſtat: et aque ſupra ipſum poſite cum ſint gra
uiores: niſi quādo fuerint iuſſe non defluant. Celi vero
ſubſtātia: q̄uis pura/lucida/atq; egregia eſſe putanda
ſit: dignaq; talibus ac tantis habitatoribus ſuis: tamē
animal eſſe non cōperit: et temerariū eſt ex opinione ho
minum dicere: qd' celeſtium litterarū non tradit aucto
ritas. Aque vero que ſup celos ſunt (vt arbitror) iſtas
Gen. 7. que depluunt eſſe non dubium eſt: teſtante Geneſi. Ca
tharacte celi aperte ſunt: et facta eſt pluuia ſuper terrā
quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et cetera
qd' non adeo querere neceſſarium eſt: quando aut per
ſe/aut p ſubſtātias rationales laudare dominū omnia
cōmonentur. [Laudēt nomē dn̄i. Quia ipſe dixit et fa-
cta ſunt: ipſe mandauit et creata ſunt]. In hoc verſu ex
operibus ſuis dominū precipit eſſe laudandum. Quid
enim dignius q̄ vt creatura creatorē ſuum: id eſt con-
ditio rerum proprium laudet auctorē? Et vt ſententias
philoſophorum veritatis ipſius voce conuinceret/ait.
Quia ipſe dixit et facta ſunt. Dicendo Ipſe/dominū
ſignificat ſaluatorem. Ipſe eſt enim verbū caro factū:
cuius iuſſione cuncta creata ſunt: ſicut veritas euange
Joan. 1. lii dicit. Omnia per ipſum facta ſunt: et ſine ipo factum
Col. 1. eſt nichil. Et Apls ait. Qui eſt imago dei inuiſibilis:
primogenitus oīs creature: qr in ipſo cōdita ſunt om-
nia in celis et in terra/viſibilia et inuiſibilia/ſiue ſedes/
ſiue dominationes/ſiue principatus/ſiue poteſtates:
oīa per ipſum et in ipſo cōdita ſunt. Quapropter philo
ſophor falſiſſima ſentētia conquieſcat: qui mundū pu
tant coeternū diuinitati per ſe exiſtere potuiſſe. Dixit
Gen. 1. ergo quādo ait: Fiat lux: et facta eſt: Mandauit autem
ſignificat conſtituit atq; firmauit: ſicut et alius indicat
Ps. 110. pſalmus. Mandauit in eternū teſtamentum ſuum. Fa-
cta vero et creata: habēt aliquam diſtātiam ſi ſubtiliter
inquiramus. Facere enim poſſumus etiā nos: qui creare
non poſſumus. Sed qm̄ dixerat generale verbum: ad-
didit qd' erat diuinitatis proprium: quatenus ſic facta
Al. ſeculū. intelligeres vt creata eſſe ſentires. [Statuit ea in † eter
num et in ſeculū ſeculi: preceptū poſuit et non preteribit].
Hic quoq; locus potētiam dn̄i virtutemq; declarat di
cens. Statuit ea in eternum et in ſeculum ſeculi: prece-
ptum poſuit et nō preteribit: vt dubium non ſit oipotē-
tem eſſe dn̄m: quādo que ille conſtituit/nulla mutabili-
tate vertuntur in parte. Siquidem celeſtiū rerū facta
Iſa. 65. concluſio eſt. Sed cum legat de futuro ſeculo: Erit ce-
lum nouum/et terra noua: quēadmodum de iſto celo di
citur Statuit ea in eternū? Sed oīa a deo ſtatuta eſſe
non dubium eſt. Nam et homo ipſe q̄uis moriatur: di
uinitate ſtatutus eſt cum reſurgit: ſic et celū et terra deo
pmanent cum nouātur. Depoſitio enim vt patres di-
cunt in clementia ſiue corruptibili qualitate natura ipa
meliorata permanet: cum iuſſa fuerit in eternitate con
ſiſtere: ſicut et de corporis noſtri pmutatiōe dicit Apo
1. Corin. 15. ſtolus. Dum corruptibile hoc induerit incorruptionē:
et mortale hoc induerit imortalitatē. Preceptū legē
dicit ſiue cōditionē: vt oīa ſub ipſius poteſtate eſſe no-
ſcātur. Preterire autē non poteſt: qd' oipotens ſtatuit:
et veritas repromiſit. [Laudate dn̄m de terra: dracho
nes et oēs abyſſi]. Decurſis celeſtibus ſubſtantijs: pro
pheta venit ad ſecundā partē vbi terrena cōmonet/ſi-
ue animata/ſiue inanimata: vt laudes dn̄i per naturas
ſapiētiſſimas debeant explicare. Dracho eſt ſulcatus:
q̄uis in modū ſerpentis producta nimis corporea ma-
gnitudo: qui naturali feruore ſuccēſus in remedium tē-
peramenti ſui: aquoſis ſpeluncis inhabitat. Qui non
humo repit: ſed cum moueri placuerit volitare narrat.
Huic ruptus elephas cibus eſt: qui virtute mirabili ne-
xibus ſuis ita ingentium beluarum mēbra conſtringit:
vt eis ſpiritum vitalem velut muſcis eripiat. Abyſſor
vero/id eſt marinorum fluctuum conſiderata profun-
ditas: vniuerſos debet rationales ad laudes dn̄i conci
tare. Et reſpice ordinem dictionis: quia vnam ſubſtan
tiam de ſenſibilibus/alteram de inſenſibilibus poſuit:
vt dominus debeat omniū creaturarum virtute lauda
ri. Sed quoniā auctoritate patrum diximus hunc pſal
mum hymnū eſſe beatorum: qui poſt huius ſeculi permu
tationē cantatur: drachones et abyſſos/pſonas hic tru
culentas et validas debemus accipere: que hic cōuer-
ſe nulla patria dominicis laudibus honorant. [Ignis
Al. que. grando nix glacies ſpiritus procellarum † qui faciunt
verbum eius]. Ignis/grando/nix/glacies per allego-
riam (ſicut dictum eſt) homines ſignificant: qui in hoc
ſeculo ex turbulentis et peſſimis ad deuotionis trāqui
liſſima ſtudia peruenerunt. Deniq; vide quid ſequitur:
Spiritus procellarum qui faciunt verbum eius. Qui
faciunt verbum eius: niſi qui ex tempeſtuoſis et impro-
bis ad confeſſionis ipſius gratiam venire meruerunt?
[Montes et omnes colles: ligna fructifera et oēs cedri.
Beſtie et vniuerſa pecora: ſerpentes et volucres pen-
nate]. Montes ſignificant homines pretumida pote-
ſtate ſublimes. Colles/mediocres equalitate tractan-
tes. Ligna fructifera/qui ex duricia peccator conuerſi
fructus morum intulere dulciſſimos. Cedri: abſolute ſu-
perbos ſignificant et elatos. Beſtie: crudeles atq; in-
domitos. Uniuerſa pecora: cōmunem et infinitam ſcili-
cet plebem. Serpētes: venenoſos dicit et callidos. Uo
lucres pennatas philoſophos ſignificant: qui cogitā-
tionum ſuarum velocitate naturas rerum diſcurrerē
cōſuerūt. De quibus omnibus generibus hominū: Chri
ſtus ſibi electos parat: qui in illa reſurrectione angelo
rum poſſint cetibus aggregari. [Reges terre et omnes
populi: principes et oēs iudices terre. Iuuenes et vir-
Al. ſenes. gines † ſeniores cum iunioribus]. Reges terrarū: fre-
quenter diximus ſanctos viros eſſe regentes corpora
ſua: qui carni proprie imperantes: eam non permittunt
illecebras ſue voluntatis implere. Omnes populi tur
bas ſignificat: que ad dominū numeroſa ſimul volun-
tate conueniunt. Principes ſeculi poteſtates excelſas
non indecēter aduertimus. Et vt nobiles intelligeres
ac potentes: vide quid ſequitur: Et omnes iudices ter-
re. Quod frequenter euenire cognouimus: vt ſubito
mundi poteſtate derelicta: domini delegāt ſubire ſer-
uitia. Iuuenes dicit: qui etatis calore feruētes ad mo-
deſtie ſe temperamenta cōuertunt. Seniores cum iu-
nioribus/pmixtam ſignificat etatem: qr de omni ſexu
de omni etate potēs eſt dominus euocare quos eligit.
Nam vt hec omnia ad homines potuiſſes referre: vi-
de quid ſequitur. [Laudent nomen domini: qr exalta-
tum eſt nomen eius ſolius Confeſſio eius ſuper celum
et terrā]. Et hic quoq; locus ex magnificentia ipſius
et ſingularitate predicat. Nam cum dicitur Quia ex-
altatum eſt nomē eius ſolius: cōfeſſio eius ſuper celū
et terram: ſine dubio magnificentia ipſius in toto orbe
declaratur. Sed vſq; ad hūc ſententiā ſuperiora ſuſpē
ſa ſunt: vt laudet dominum populus fidelis: in illa ſcili
cet patria conſtitutus: qui iam peccatorum noſcitur
nexibus abſolutus. Sequitur cauſa iuſtiſſima: quare
dominus debeat predicari: vtiq; Quia exaltatum eſt

nomen eius ſolius. Exaltatum eſt quippe: dum illi (ſi-
Philip. 2. cut dicit Apoſtolus) omne genu flectit, celeſtiū, terre-
ſtrium et infernorū. Adiecit Confeſſio eius ſup celum
et terrā. Hic confeſſio laudē illā ſignificat que illi poſt
ſeculi iſtius innouationē ab oībus rationabilibus crea
turis exoluit. Super celum ⁊ terram dixit: q̄z nec cele-
ſtia nec terrena illis p̄dicationibus poſſunt equalia re-
periri. [Et exaltauit cornu populi ſui. Hymnus oībus
ſanctis eius: filijs iſrael populo appropinquanti ſibi].
Hic ex ſanctitate dñi hymnus abſolute profunditur.
Nam cum dicit Exaltauit cornu populi ſui: hymnus
omnibus ſanctis eſt: filijs iſrael populo appropinquā-
ti ſibi: ſine dubio ſanctitas domini munera q̄ laudant:
qui ſanctos ſuos participatione ſui muneris glorifica
re dignabit. Et cornu pro poteſtate poſitum ſepe iam
diximus: qđ hic humiliatū eſt propter afflictiones et
dolores quos patitur populus fidelis. Ibi autē exaltā
bit: vbi oīs gloria manifeſta preſtat. Primū: q̄ dexte-
ram merentur: deinde cum dño iudicabunt. Tertio: in
eternā pacem gaudiū q̄ tranſibunt: vt merito exaltati
dicātur: qui vſq̄ ad ipſius domini contēplationē mira
bili eius pietate peruenient. Quod tunc fit: ſicut dicit
1. Corin. 15. Apoſtolus. Cū tradiderit regnū deo patri: cū euacua
uerit omnē principatū: ⁊ omnē poteſtatē et virtutem.
Oportet enim eum regnare: donec ponat oēs inimi-
cos ſub pedib⁹ eius. Sequit Hymnus oībus ſanctis
eius. Uox iſta promiſſio eſt: ⁊ totius beatitudinis ſum-
ma pfectio. Nam qđ merebunt ſancti, hymnus eſt dñi:
quē tunc canēt, quādo ⁊ eterno munere coronabūtur.
Iſto enim p̄cepto vlterius nil egebūt: ſed illic erit q̄c-
quid modo nō valet apprehēdi, māna celeſtis, ſatietas
infaſtidibilis, incōprehenſibile donū, aſſidue hoc age-
re: ⁊ in eo ſtudio ſemper ardere. Hymnus eſt ergo ſan
ctorū cantus in laude dñi conſtitutus: cui aīa corpuſq̄
perfecta puritate conſentit. Quem etſi hic modo vide
mur dicere cupide: tamē nō poſſumus ſine defectione
peragere. Adiecit Filijs iſrael populo appropinquāti
ſibi. Quibus ſanctis hymnus ille preſtet oſtēdit: filijs
vtiq̄ iſrael qui non ſolum genere: ſed fide nomē iſtud
habere declarātur. Illos enim iſraelitas vere dicim⁹:
qui recte credēdo cordis lumine dominū reſpicere me-
ruerunt. Sunt enim iſraelite: qui mandatorū obedien-
tia chriſto domino appropinquare monſtrantur. Illi
enim ab ipſo longe ſunt: qui eius iuſſa non faciūt. Ne-
mo ergo illi proximus: niſi qui et membrum ipſius eſt.
Membrum enim a capite ſuo neſcit eſſe ſeparatū. De
[Alleluia] vero vltimo quod in ſuperiore pſalmo dixi-
mus: ⁊ hic debet intelligi: q̄m ipſa de vicino repetere:
tedium magis q̄ intellectum generat audienti.

Concluſio.

Contueamur pſalmum iſtum quo decore: qua virtute prefulgeat. Refe
runtur enim ſuperne voces: que adhuc nequeunt pro
iſta infirmitate corporalitatis audiri. Dicunt celeſtes
creature laudem dño: dicunt terrene ſubſtantie: ⁊ me-
lodie cātibus agit: vt dño creaturarū ſuarum cōſona
exultatione laudetur. In ipſis quippe primordijs opi-
nabilem illam aſtronomie poſuit diſciplinā: quam ſe-
culi doctores minutiſſime perquirentes: ita definien-
Def. Astr. dā eſſe putauerunt. Aſtronomia eſt diſciplina que cur
ſus celeſtium ſiderum: ⁊ figuras cōtemplatur omnes:
et habitudines ſtellarū circa ſe et circa terram indaga-
bili ratione percurrit. Cuius operatione ſolēni annum
dicunt quadrifaria temporū diuiſione compleri. Hinc
imbres fieri: hinc perhibent terrena procreari: hinc fri
gora venire: hinc aeris aiunt eſſe temperiem: ⁊ quicq̄d
terris neceſſarium probatur: iuſſione dñi earum mini-
ſterio poſſe ſuppleri. Quam ſcientiam veteres noſtri
non adeo refugiendam eſſe dixerunt: q̄ diu tamen eſſe
cognoſcitur diſciplina: ⁊ motus aſtrorū naturali ſolen-
nitate perquirit. At vbi ſe in aſtrologie partem labilis
error infuderit: et vitas mortalium de curſu ſtellarum
putauerit colligendas: tunc abominandi: tunc potius
ceci ſunt, cum ſe eſtimant preuidere: que creator nobis
vtiliter decreuit abſcondere. Planetas etiam dicunt
contra polum currere per certiſſimos meatus: fabricā
quoq̄ celi que ſemper rotabili mobilitate ſe ſuſtinet:
habere quandam armonie delectationem: que ſuauis
et iugis eſt. Sed nos obſequia naturalium rerum ad
auctoris referamus imperium: qui creaturas ſuas ip-
ſa potentia ſibi parere iubet, qua fecit exiſtere.

Explicit expoſitio in pſalmum cen-
teſimumquadrageſimūoctauum.

Alleluia. cxlix.

CAntate dño canticum nouū: laus eius in eccleſia ſanctorū: Letetur iſrael in eo qui fecit eum: ⁊ filie ſyon exultēt in rege ſuo. Laudent nomen eius in choro: in tympano ⁊ pſalterio pſallant ei. Quia beneplacitum eſt domino in populo ſuo: et exaltauit manſuetos in ſalutem. Exultabunt ſancti in gloria: letabūtur in cubilibus ſuis. Exultationes dei in gutture eorum: et gladij ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis. Ad alligandos reges eorum in compedibus: et nobiles eorū in manicis ferreis. Ut faciant in eis iudicium conſcriptum: gloria hec eſt omnibus ſanctis eius.

HOc nomē in vſu habere oīmodis commo-
nemur: quando nouo et veteri teſtamento
cognoſcimus decēter aptatū. Ueteri pre-
latum eſt in centeſimoquarto pſalmo: vbi
egypti miracula: et maris rubri beneficia
deſcribuntur: hic nouo cantico docetur eſſe prepoſitū:
vbi eſt totius religionis abſolutā perfectio. Sic vbiq̄
poſitum eſt: qđ ſemper conſtat eſſe dicendum. O no-
men magna deuotione venerandum: quod ⁊ angeli ca
nunt: et in terris vota fidelium frequenter aſſumunt.

Diuiſio.

SUperioribus pſalmis innumeris admoni-
tionibus laudes domini propheta cōmen
dans: nunc etiam prima poſitione canticū
nouum chriſto domino diuerſis modis di-
cit eſſe cantandum: qui de toto orbe terra-
rum vniuerſalem hieruſalem ſua pietate cōſtruxit. Se
cunda: gaudia ſanctorū virtuteſq̄ deſcribens: vindictā
peccantium gloriam dicit eſſe iuſtorum.

Expoſitio.

CAntate domino canticum nouum: † lauda- Al. laus.
tio eius in eccleſia ſanctorum]. In hoc ⁊ in
alijs tribus verſibus qui ſequūtur: ex ope-
ribus domini magnitudo laudat. Dicendo

enim Cantate domino cãticum nouum:laudatio eius
in eccleſia ſanctorũ ⁊c.ex operibus ſuis dicit eſſe pre-
dicandum. Nam propheta in hoc mundo tñ corpore
conſtitutus: intellectu et fide in illa patria cum ange-
lica multitudine miſcebatur: in qua cõmonet populũ
beatorum nouũ canticum debere cantare. Canticũ autẽ
nouum eſt:ſancte incarnationis arcanũ/ natiuitas mi
rabilis/doctrina ſalutaris/ paſſio magiſtra/tolerantie
reſurrectio/ſpei noſtre certiſſimũ documẽtũ/ ſeſſio ad
dexteram patris/ virtutem ſignificans ⁊ potentiã ſin-
gularem. Et ne crederes iſtam laudem vbicũq;/aut a
quibuſlibet poſſe celebrari: ſequitur Laudatio eius in
eccleſia ſanctorum. Siue iſtam dicas catholicã ſigni-
ficat que reuera ſanctorum eſt:ſiue illam hieruſalẽ ce-
INTER. leſtem:⁊ ipſa ſine dubitatione ſanctorum eſt. Eccleſia
enĩ interpretatur collectio: qđ ad vtrũq; referri poſſe
Al. eam. non dubiũ eſt. [Letetur iſrael in eo qui fecit † ipſum:
Al. filie. et † filij ſion exultẽt † ſuper regẽ ſuum]. Iſrael ⁊ ſion
Al. in rege diuerſa quidem vocabula:ſed virtus vna ſanctorũ eſt.
ſuo. Nam iſrael interpretatur vir videns deum. Sion ſpe-
INTER. culatio dicitur. Quod vtrũq; ad beatũ populum per-
tinere manifeſtum eſt: qui letari ⁊ exultare in rege ſuo
chriſto dño cõmonentur: qñ ipſum viderint omnipo-
tentem/ipſum eterni premij largitorem:quem hic cre-
diderunt in ſua maieſtate venturũ. Quis enim erit il-
lius gaudij modus cõſpicere illum dñm rerum qui hic
mori creditus eſt pro ſalute cunctorum? Menſuram
quidẽ iſtius leticie iure neſcimus:ſed tamen vltra om
nia bona eſſe confidimus: quod tanta veritas pollice-
tur. [Laudent nomen eius in choro:in tympano ⁊ pſal
terio pſallant ei]. In ſuperiore verſu:in domino chri-
ſto dicit eſſe letandum: nunc dicit in choro nomen dñi
eſſe laudandum. In choro vtiq; qui iam nullam p ati-
tur diſperſionem/nullum tedium/ nullum ſcandalum:
ſed meritorũ probitate collectus: chariſſima ſemper
vnitate conſiſtit. Sed qualis quãtuſq; ſit iſte chorus: a-
Pſal. 106. lius pſalmus exponit A ſolis ortu vſq; ad occaſum:
laudate nomen domini. Chorus qui a mundi initio de
numeroſitate gentium cõgregatur: ⁊ niſi in illa patria
totus non poteſt eſſe collectus. Sequitur In tympa-
no ⁊ pſalterio pſallant ei. Tympanum et pſalterium:
probabiles hic actus eſſe dicimus: qui ad diuina mu-
nera referuntur: qui iam in illa patria non vidẽtur:ſed
tñ erunt cum de eorum exultatione gaudebitur. Nam
quod hic contriſtat/ibi letificat:qđ hic cõterit/ibi nos
Matth. 5. erigit: ſicut legitur Beati qui perſecutionem patiunt
propter iuſticiam:qm̃ ipſorũ eſt regnum celorum. Hec
ergo omnia ſiue tympanum/ſiue pſalterium: ibi pſal-
lunt domino:quoniam hic pro ipſius nomine exercita
tata vel tolerata noſcuntur. [Quia beneplacitũ eſt do
mino in populo ſuo:⁊ exaltabit mãſuetos in ſalutem].
Legitur quidem creatori oĩa opera ſua in rerum con-
ditione placuiſſe: ſed pro rerum qualitatibus immuta-
Geñ. 6. tione peniteri ⁊ gaudere legitur deus: vt eſt illud Pe-
Luce. 15. nitet me hominem feciſſe. Et in alio loco Gaudebo ſu
per vnum penitentem:q̃ ſupra nonagintanouẽ iuſtos
non indigentes penitentia. Has enim permutationes
diuinitati ex noſtra infirmitate tropicis alluſionibus
applicamus. Dicit enĩ Quia beneplacitum eſt domi-
no in populo ſuo.i. qñ illum fecerit perfecta ſuauitate
gaudentem/ qñ angelis parem / qñ reuera ſuum quem
tanto iudicauerit munere coronandum. Tunc enĩ erit
beneplacitum:quĩ erit (ſicut apoſtolus dicit) omnia in
1. Corin. 15. omnibus. Manſuetos autem ſignificat patientes qui
in hoc mundo diuerſas tolerauere nequicias: ſed pro

dei regno fuerunt ſanctiſſima deuotione contẽpti. In
ſalutem dicit in vitam eternam: quam illis iuſtus do-
minus in illa iudicatione reſtituet. [Exultabunt ſan-
cti in gloria:letabuntur in cubilibus ſuis]. Hinc vſq;
ad finem pſalmi: virtus domini potentiaq; predica-
tur. Quid enim fortius q̃ tantam poteſtatem ſanctis
ſuis tribueret: vt de inimicis ſumant ipſo largiente vi-
ctorias? Sed cum dicit Exultabunt ſancti in gloria:
letabuntur in cubilibus ſuis: introitur iam ſecunda po
ſitio: que continet gaudia ſanctorum: et poteſtatem
chriſto credentium. Sed intendamus nunc quomodo
ſanctorum exultatio deſcribatur. Gloria eſt bonorum DEF.
actuum frequentata laudatio. De qua iuſti letantur
in cubilibus ſuis: id eſt in ſecreto pectoris: ſicut apo-
ſtolus dicit Nam gloria noſtra eſt hec: teſtimonium 2. Corin. 1.
conſcientie noſtre. Ibi enim letantur: vbi ſolus ille co
gnoſcit qui donare dignatus eſt. Letantur vtiq; quã-
do ſic bonum dominum ſe habere perpendunt: vt reis
donet veniam/peccantibus gratiam/non merentibus
gloriam ſempiternam. Contra in hoc ſeculo ſtultus a
ſe foras egrediens exultat in hominum fabulis: ⁊ me-
reri ſe putat: quod eum ſermo falſus exaltat. Eſt ergo
ſanctis diſciplina gloriandi: et modus gaudij: vt ad il-
lum referãtur bona qui tribuit vniuerſa. Nam ſi men-
ſura deſit leticie: non eſt gaudium ſed ruina. [Exul-
tationes dei in † faucibus eorum: et gladij ancipites Al. gutture.
in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in na-
tionibus: increpationes in populis]. Intuendum eſt/
q̃ pulchra / q̃ ſit vtilis iſta diuerſitas. Superius di-
xit ſanctos exultationem ſuam habere in cubilibus
ſuis: nunc dicit domini exultationes in eorum fauci-
bus conſtitutas ſignificans: quoniam ſiue cogitatio-
ne/ſiue lingua laudare non deſinunt: a quo eterna do-
na percipiunt. Tranſit quoq; ad exponendam pote-
ſtatem ipſorum dicendo. Et gladij ancipites in mani-
bus eorum. Anceps gladius eſt ſermo domini ſalua-
toris: de quo in euangelio ipſe dicit Non veni pacem Matth. 10.
mittere in terram:ſed gladium. Anceps ideo: quoniã
duo continet teſtamenta. Primo enim a gentibus ſe-
parauit iudeos: poſtea ſegregauit et diuiſit a totius
mundi illecebris vtiq; chriſtianos. Unus enſis: ſed
duas deſecationes habet: quas populis electis diſtri-
buta temporis opportunitate concedit. In manibus
ergo dicit gladios iſtos eſſe: id eſt in poteſtate ſan-
ctorum: ſicut legitur Factus eſt ſermo domini in ma-
nu Aggei prophete. Hanc igitur poteſtatem beati ſu Aggei. 1.
ſcipientes cum domino iudicabunt: ſicut ſcriptum eſt
Sedebitis ſuper duodecim ſedes iudicantes duode- Matth. 19.
cim tribus iſrael. Nam vide quid ſequitur Ad facien-
dam vindictã in nationibus: increpationes in popu-
lis. Iſta enim tunc vere fient: quãdo cũ domino iudi-
cabunt. [Ad alligandos reges eorum in compedi-
bus: et nobiles eorũ in † vinculis ferreis. Ut faciant in Al. mani-
eis iudicium conſcriptum/gloria hec eſt omnibus ſan cis.
ctis eius]. Exponit quid ille gladius faciat bis acu-
tus. Alligat reges terre in compedibus: vnde liberum
non ſit exire. Uincula quoq; ferrea ſupra mundi no-
biles ponit: vt et cum portantur ſint grauis: et nexus
eorum rumpere nulla virtute preualeant. Hoc eſt re-
uera canticum nouum: vt illi pauperes qui in mundo
fuere deriſui: de principibus poſſint iudicare terra-
rum. Sequitur Ut faciant in eis iudicium conſcri-
ptum: vtiq; quod dicit apoſtolus An neſcitis quo- 1. Corin. 6.
niam angelos iudicabimus? Quis poſſit eſtimare ta-
le miraculum: quis tantam gloriam mente complecti

vt illos ſuperbi et iniqui potentes iudices patiantur: quos hic tanq̃ vilia pecora trucidandos eſſe putauerunt/Et ne forſitan ſolos apl'os iudicaturos putares: quibus hoc dominus in euangelio compromiſit: adiecit Gloria hec eſt omnibus ſanctis eius. Omnes eni cum xp̄o iudicant qui eius regulis non repugnant: qm̄ quicquid illi placitum fuerit: ⁊ ipſi pia voluntate conſentiunt. Sed q̃uis ſanctorum poteſtas ⁊ gloria multiplici relatione narrata ſit: nullus tñ eorum pleniſſime habere omnia virtutum premia reperitur. Solus
Col. 2. eſt eni Jeſus chriſtus: de quo apoſtolus dicit In quo habitat oīs plenitudo diuinitatis corporaliter. i. ſubſtantialiter. Nam cum habeat dominus omnia perfecte ac ſumme bona: dat vnicuiq; prout vult: et ipſe eſt
Joan. 1. omnium ſanctorum (ſm̄ Joannem) manifeſta plenitudo.

Concluſio.

Subtiliter intuēdū eſt quēadmodū p̄cedēs pſalm' huic p̄ſenti: ⁊ in laudis officio cōiūctus: ⁊ quadā diſtinctiōe diuiſus eſt. In illo eni ad preconia dñi oēs creaturas hortat' eſt: hic aūt diſtincti' p̄p̄riuſq; ſignificauit iſrael nouū cāticū debere cātare: ⁊ de p̄p̄rio dño letū fieri: qui cum fecit de gentiū multitudine cōgregari. Cōmemorat etiā poteſtas que ſanctis eſt in illa iudicatione tribuēda: vt virtus dñi in eoꝝ glia poſſit agnoſci. Sic ⁊ officio laudis cōmunis: ⁊ rerum ipſarum proprietate diuiſus eſt.

Explicit expoſitio in pſalmum. 149.

Alleluia. cl.

Laudate dominum in ſanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius: laudate eū ſm̄ multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in ſono tube: laudate eum in pſalterio ⁊ cithara. Laudate eum in tympano et choro: laudate eum in chordis et organo. Laudate eum in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilatiōis / omnis ſpiritus laudet dominum.

Ecce iterū ſalutaris ille preco remittitur: nō de victu carnali: ſed de copia ſuperna locuturus. Admonet enim ciuitas dei vt de mūdi ambitu cōgregata: ⁊ ore cantet ⁊ aīo. Quapropter hoc Alleluia pleniſſima intētione cantemus: q: vniuerſam pſalmodiā in excelſum culmē dñi diſpēſatione perduxit. Nam ſicut ignis iſte mortalis ad ſuperiora feſtināſ: comas rutilas erigit in cacumen: ita carmen iſtud paulatim creſcēs ad celeſtia faſtigia virtutum gradibus euolauit. Ut ſi et nos cum ipſo dñi dextera ſubleuāte animi deuotione cōſcendimus: vſq; ad ipſum ſalutarē finē venire dabit: qui nullis limitibus terminatur.

Diuiſio.

Pſalmus iſte leuatus ad illam concordem ſanctoꝝ oīm vnitatem diuiſionem habere non debuit: q: finē totius operis perduxit ad virtutem inſeparabilis trinitatis. Deinde de vno ſenſu oīa percurrit: vt nec perſonā videretur mutare nec cauſam. Quod ſchema dicitur
Sche. Hyrmos: qm̄ ſeries orationis tenorem ſuū vſq; ad vltimum ſeruat. Breuis eſt: vt faſtidiū nō haberet. Muſicis organis plenus: vt ſpūalibus thalamis redderet aptiſſimus: ⁊ in cetu ſuperne hieruſalem nuptiali dulcedine cantaretur. Intētio ſ'o eius ipſa eſt: vt dñs de ſanctoꝝ congregatione laudet: qui eos imagini ſue reſtituens fragilitatē fecit deponere carnis ⁊ ſanguinis. Iam conformes glorie ſue in illa beatitudine collocauit: vt bonorum omnium abundantia cōpleantur. De quibus dicit apoſtolus Qui benedixit nos in omni Ephe. 1.
benedictione ſpirituali: vt eſſemus ſancti ⁊ immaculati coram ipſo.

Expoſitio.

Laudate dñm in ſanctis eius: laudate eum in firmamēto virtutis eius]. Diligenter inſpiciendū eſt: liber iſte pſalmoꝝ qua ſuauitatis gratia terminet: ⁊ quēadmodū reſpiciat ad principium ſuū. Dicit eni p̄pheta receptis in illa hieruſalem in ſanctis ſuis dñm debere laudare: ſcʒ quibus ipſe formā cōuerſationis oſtendit. De quo dictū eſt Beatus vir qui nō abijt in ↄſilio impioꝝ ⁊c. Pſal. 1.
Ipſi ſunt eni ſancti qui eodē largiēte eius imitatores eſſe meruerunt. Sed qualis veneratio ſanctis debeat congruēter exponitur: vt nō ipſi ſed dñs debeat de eorum iuſtificatione predicari. Ille eni primo loco glorificari debet: qui predicāda concedit. Iuſtis aūt habēda reuerentia eſt: q: diuina munera perceperunt. Sequit Laudate eū in firmamento virtutis eius. Firmitas virtutis eius eſt: quia exitium pro oīm ſalute ſuſcipiens: mortē ipſam cum auctore nequiſſimo potentie ſue virtute ſuperauit/ īferni clauſtra dirupit/ heſitātes reſurrectione ſanauit: ⁊ firmiter credentes vſq; ad celorum regna perduxit. [Laudate eū in † potētatibus Al. virtuti-
eius: laudate eum ſm̄ multitudinē magnitudinis ei']. bus.
Hic iam ex potentia ⁊ magnitudine ſua dñm precipit debere laudari. Ait enim Laudate eum in potentatibus eius: laudate eum ſm̄ multitudinem magnitudinis eius. Et quēadmodum debeat laudari vſq; ad finē pſalmi: per myſticas alluſiones conſequenter exponit Potentatus ipſius eſt: ſicut in octauo pſalmo dictum eſt Omnia ſubiecīſti ſub pedibus eius: oues et boues Pſal. 8.
vniuerſas inſuper et pecora campi. Et apoſtolus Cui Phil. 2.
omne genu flectitur: celeſtium terreſtrium ⁊ infernoꝝ. Conſideremus etiā qualis res populo beato quāta q; precipitur. Sequitur eni Laudate eum ſm̄ multitudinem magnitudinis eius. Quis rogo poſſit eum laudare ſm̄ multitudinem magnitudinis eius: cū in centeſimoquadrageſimoquarto pſalmo dictum eſt Magnus Pſal. 144.
dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis eius non eſt finis? Sed vide quibus dicitur: ⁊ dubietas nulla remanebit: vtiq; ſpiritualibus: ⁊ de ipſa potius laudis operatione valentibus. Nam cum potentie dñi nullus ſit finis: ſm̄ magnitudinem ſuam predicatur: qm̄ ſine fine laudabitur. [Laudate eū in ſono tube: laudate eum in pſalterio ⁊ cithara]. Hinc inſtrumenta muſica ſignificabili modo ad aliquid ponuntur in ordinem: vt tuba cōcrepet regi: pſalteriū canat deo/ cithara cū reliquis ſpōſo. Iſta enim ibi non eſſe manifeſtū eſt: ſed hec oīa myſticis alluſionibus ad chriſtum dominum conſtat
eſſe referenda. Tuba eſt corneis partibus adunatis: Def.
aut aliquo metallo productus tubuliꝰ a patulo circulo incohoans ⁊ deſinens in anguſto foramine. Hec ſpiritu retracto cōpletus terribili perſonatione dilatatur: que aut bellorum tēporibus ſumit/ aut regiſs aduentibus apparatur. Pſalteriū ſ'o eſt in modū cithare con- Def.
uerſa poſitio. Buccas enim quaſdā ſonoras ligni geſtat in capite: vbi ab imo veniētes: chordarū ſonos in altum rapit: ⁊ gratiſſima quādā dicit modulatione reſpondet. Cithara enim ligni quodam ventre inferius Def.

conſtituto: a ſummo chordarum filis venientibus ſo-
nos recipit: atqꝫ in vnam gratiam iocunditatis emit-
tit. Que omnia humanis actibus cõparata: figuraliter
ſibi dicuntur laudes dñi perſonare. [Laudate eum in
tympano ꝛ choro: laudate eũ i chordis et organo. Iſti
quoqꝫ verſus (ſicut dictum eſt) vſqꝫ ad finem ad hym-
Def. nos pertinẽt nuptiales. Tympanũ eſt quaſi duobus
modis ſolis capitibus conuenientibus ſupra eos ten-
ſi corij ſonora reſultatio: qđ muſici diſciplinabili men
ſura percutientes geminata reſonatione modulantur.
Def. Chorus eſt plurimarum vocũ ad ſuauitatis modum
tẽperata collectio. Sequit Laudate eum in chordis
et organo. Quoniã preter pſalmũ ꝛ citharã (vt quidã
dicũt) alia inueniri poterant: que chordarum tenſioni
bus perſonarẽt: generaliter chorda poſuit: vt omne ip
ſum inſtrumentum muſicum dñi laudibus deputaret.
Def. Organũ itaqꝫ eſt quaſi turris quedã diuerſis fiſtulis
fabricata: quibus flatu folliũ vox copioſiſſima deſtina
tur: ꝛ vt eam modulatio decora cõponat: linguis qui-
buſdã ligneis ab interiore parte conſtruit: quas diſci-
plinabiliter magiſtrorũ digiti reprimentes grãdiſonã
efficiunt ꝛ ſuauiſſimã cantilenã. [Laudate eũ in cym-
Al. iubila- balis beneſonantibus: laudate eũ in cymbalis † bene
tionis. tinnientibus / omnis ſpiritus laudet dñm]. Ut illa ſu-
periora per alluſiones quaſdam de ſanctis dicta debe
remus accipere: ad ipſum quoqꝫ os hoīs venit. Sed
conſiderãda eſt verboꝝ iſtorum facta diſcretio: vt cym
bala bene ſonãtia: labia noſtra debeam⁹ accipere: que
non immerito inter muſica inſtrumenta poſita ſunt: qꝛ
et ſimilitudo quedam eſt cymbalorum: ꝛ per ea voces
humane armoniam reddere ſuauiſſimã cõprobantur.
Def. Armonia eſt eni diuerſarum rerum in conuenientiã re
dacta copulatio: quod ꝛ in voce humana conſtat acci-
dere: qñ ꝛ tẽpora ipſa ꝛ ſyllabe ad vnam vocis cõcor-
diam perducunt. Cymbala ergo noſtra ſunt labia per-
cuſſa ad ſonũ vocis diſtinctiſſime temperandum: que
tunc ſalutariter ſonant: quando in laudes domini de-
Def. uotiſſime cõmouẽtur. Cymbala quoqꝫ bene tinnien-
tia ſunt ex permixtis metallis paruiſſime phiale cõpo
ſite vẽtricula ſua in lateribus habẽtes: que artificioſa
modulatione colliſe: acutiſſimũ ſonum delectabili con
ſonatione reſtituunt. Sed quoniam ſanctiſſimus pro-
pheta vniuerſa que dicta ſunt ſpiritualiter volebat in-
telligi: aptiſſimo librum fine cõcluſit Omnis ſpiritus
laudet dñm / non vtiqꝫ caro ꝛ ſanguis / non mundi am-
bitus / nõ illecebra ſecularis: ſed illud quod eſt in natu
ra rerum ſublimius: hoc laudet dñm: qđ celeſtia vtiqꝫ
ſapit / qđ eterna premia concupiſcit. Quapropter vni
uerſo operi breuem perfectãqꝫ ſententiam dedit: vt do
minũ ſaluatorem ſpiritualiter debeãt cuncta laudare.
Mu. His igitur decurſis totius muſice diſcipline aſſigna-
ta perfectio eſt. Flatus in tuba / pulſus in cithara / tinni
tus in cymbalis / vox in choro / ſpirituali armonia dul-
ciſſimus ille concẽtus: qui non auribus carneis audit:
ſed contẽplatione puriſſime mentis aduertitur. Nam
cõmemoratio ſyllogiſmorũ: ſicut in primo pſalmo ce-
pta eſt: parili nobis fine claudatur. A cathegorico ſi-
quidem qui eſt puriſſimus ꝛ princeps olim ſyllogiſmo
rum dedimus prout oportebat initium: nũc etiã opus
noſtrum in ipſo cõcludimus. Decet eni finem reſpõde
re principio ſuo: qñ in litteris ſacris debent ſibi omnia
conuenientia reperiri. Hic aũt cathegoricus ſyllogiſ-
mus eſt nobis taliter colligẽdus. Dñm laudet ois ſpi-
ritus. Quẽ debet laudare omnis ſpiritus deus verus
eſt. Dñs igitur deus verus eſt. Mirabile plane dicen-
di genus: vt ad illud reluctantem confitẽdo trahat: ad
qđ prius aliquis acquieſcere reſpuebat. Ecce de gram
matica: ꝛ de etymologijs / de ſchematibus / de arte re-
torica / de topicis / de arte dialectica / de diffinitioni-
bus / de muſica / de geometria / de aſtronomia: ꝛ de pro-
prijs locutionibus legis diuine: ſeriem referram eſſe
monſtrauimus: quantum dominus preſtare dignatus
eſt: vt qui talia legerint gratanter agnoſcant: ꝛ qui ad-
huc rudes ſunt / planiſſime dicta ſine offenſione perci-
piant.

Concluſio.

Explicitus eſt decor⁹ ꝛ mirabilis ordo pſal
morum: numero quidem myſti-
co terminatus: ſed ſacris virtutibus infinitus: ſolũmo
do illi ad dimenſum cognitus qui arenam maris: plu-
uiarum guttas: creaturarũ omnium naturas dinume-
rabili quantitate cõplectitur. Sed q̃uis a nobis ex to
to cõprehendi non poſſit: tamen vtiliter queritur: quia
perſcrutatus ſemper copioſior inuenitur. Quanta eni
adhuc hinc noua dicenda ſunt? quantorum fideliũ in-
genia vſqꝫ ad finem ſeculi curioſa ſedulitate labora-
bunt? Sed tamen iſta veritas tunc pleniſſime dinoſcẽ
da eſt: quando ipſe dominus contẽplationem ſuã pre-
ſtare dignabitur. Hic autem totus ordo pſalmorum:
quãtum humanum ingenium veſtigare preualuit: du-
plici myſterio noſcitur eſſe decurſus. Primũ ſicut au-
ctoritate patrum dictum eſt: noui ꝛ veteris teſtamenti
ſacramenta cõplectitur. Septem quippe decades re-
feruntur ad ſabbatũ: quod ad primam illã pertinet ſi-
ne dubitatione culturam. Octo vero noſtro tempori de
putantur: qui reſurrectionẽ domini die octaua pia de-
uotione veneramur. Secundo quoqꝫ domino largien
te proſperimus: qđ centũ quinquaginta diebus ſuper-
ducto diluuio criminib⁹ ſuis terra diluta eſt. Sic pſal
morum ſpiritualis abyſſus peccatis inquinata corda
mortalium vſqꝫ ad iudicij tẽpus perpetua emũdatio-
ne purificat: ꝛ fit nobis ex ipſo ſalutare diluuiũ: qđ no
ſtrum ſenſum delictis ſordidũ reddit ablutum. Quid
eni in iſto celeſti armario ſcripturarũ diuinarũ inueni-
re nõ poſſis? Geneſim queras hic quẽadmodũ fuerit
mundus fabricatus exponit. Prophetã dicas quis de
incarnatione domini tanta locutus eſt? Euangeliũ cu
pias: paſſionem ꝛ reſurrectionem chriſti domini innu
meris locis euidẽter oſtẽdit. Apoſtolũ velis / audi do-
ctorem / audi miſerentem: qui ꝛ futura iudicia propter
correctiones predicat: et pro peccatoribus frequenter
exorat. Et ne longius differam quicquid in celo / in ter
ra / in mari / vel apud inferos agitur: ſi cautiſſime legas
omnia ſuis locis poſita competenter agnoſcis. Teſtis
eſt Athanaſij epiſcopi ſermo magnificus: qui virtutes
pſalmorum indagabili veritate diſcutiens: omnia illic
eſſe probat quecunqꝫ ſancte ſcripture ambitu cõtinen
tur. Naturam quoqꝫ dei (ſi fas eſt) duobus verbis facit
ſubintelligi Ego hodie: que nullis libris: nullis codici
bus preualet cõprehendiſſe: ſicut ꝛ explicatum eſt qđ
breuiter dicitur: et ex aliqua parte ſenſibile quod tace
tur. In ſecundo quippe pſalmo: pater dicit ad filium
Ego hodie genui te. In iſtis ſiquidem duobus verbis Pſal. 2.
ſubtiliter ſignificat: qđ humanum intellectũ tranſcen-
dere poſſe videat. Nouum ꝛ vetus teſtamẽtum tanta
proprietate cõplectit: vt reuera ſpiritualem bibliothe
cam in hoc libro intelligas eſſe cõſtructã. Nam ſi pa-
radiſus deſiderabilis habet q eũ quattuor fluminum
lapſus emanare noſcunt: q̃to beatior eſt aia que. 150.
pſalmorũ fontibus irrigat? Nec ſolũ intra hũc numerũ
diuina virtus opata eſt: multa latius patẽt: ſiue q pro

parte intellecta ſunt:ſiue que adhuc funditus ignoran
tur diuerſa miracula. Nam ⁊ in illis.153. piſcib⁹: quos
apoſtolorum retia de pelagi profunditate traxerunt:
ſanctorum numerus comprehenſus exponitur: ⁊ arca
Noe in typum ſancte eccleſie trecentis cubitis in lon-
gitudine/quinquaginta in latitudine/et triginta in al-
titudine legitur fabricata: vnde multa Origenes my-
ſtica(vt ſolet) expoſitione tractauit. Quapropter in-
dubitãter apparet creatorem atqꝫ opificem rerumcũ
celeſtia cuncta terrenaqꝫ diſponeret:ſub mẽſura: ⁊ nu-
mero:⁊ pondere feciſſe omnia quecũqꝫ creata ſunt:ſi-
Sapiẽ.xi. cut Sapientiſſimus dicit Omnia in menſura ⁊ nume
ro ⁊ pondere diſpoſuiſti. Nunc propter virtutem me-
morie breuiter intimemus: que ſupra latius videntur
effuſa. Primum meminiſſe nos conuenit:quod de titu
lorum diuerſa varietate narratũ eſt. Recordari etiam
debemus perſonas in textu pſalmorum aptiſſime cõ-
mutatas Concluſioneſqꝫ eorum contra hereticos ma
xime fuiſſe formatas. Uel quare alphabeton hebreum
ponatur in pſalmis. Cur de partibus pſalmorũ vnus
confectus eſſe videatur. Quare intercalares pſalmi
ſint poſiti. Quare repetitio verſuum reperitur in pſal
mis. De interpretatiõe nominum hebreorum. De his
qui vnifines appellantur. De quindecim pſalmis gra
dalibus. Quare penitentium ſeptem pſalmi eſſe do-
ceantur. Quare lamentantium pro ciuitate Hieruſa-
lem cum lachrymis verba fundũtur. Quare ordo pſal
morum in laudib⁹ dñi fuerit terminatus: vbi quot mo-
dis predicitur exponitur: cum tamen preconia ipſius
nullis libris/nullis poſſint humanis viribus explicari
Sic varietas iſta pſalmorum/aut precioſiſſimo lapidi
topazio/aut pulcherrimo pauoni congrue forſitan cõ-
paratur:qui totiens diuerſos reddunt colores corpo-
ris ſui: quotiens in eis defixus fuerit oculus intẽden-
tis. Hec quantum dominus preſtare dignatus eſt pro
noſtra mediocritate decurſa ſunt. Uos autem magiſtri
qui celeſtium litterarum copioſa lectiõe pingueſcitis:
parcite rudi/dimittite confitenti/eſtote beniuoli. Dif-
ficile opus humanum reperitur:quod non patiatur ali
Jaco.3. quam queſtionem: Jacobo apoſtolo proteſtante Si
quis in verbo non offenderit:hic perfectus eſt vir. Cũ
ſi nõnulli ſacris litteris calumnias parant: quid infir-
mis faciant quos audacter accuſant? Prolata ſemper
ad animum dicentis aptanda ſunt. Nam ſi omnia con
tentioſa altercatione deſtruere volumus: piam deuo-
tionem incauta potius cõtradictione dãnamus. Sed
iam tempus eſt ad dominum corda cõuertere: ad quẽ
magis debet omnis intentio tendere:et laboris termi
nus peruenire.

TU domine verus doctor ⁊ preſtitor:aduo
catus ⁊ iudex:largitor ⁊ monitor:terribi-
lis ⁊ clemẽs/corripiens et conſolator:qui
cecis mentibus donas aſpectum / qui fa-
cis infirmis poſſibile quod precipis: qui
ſic pius es vt aſſidue rogari velis / ſic munificus vt ne
minem deſperare patiaris: dona quod te preſtante be
ne querimus: ⁊ illa maxime que noſtra infirmitate ne
ſcimus. Quod ex tuo diximus ſuſcipe: quod ex no-
bis ignoranter protulimus parce:⁊ perduc nos ad illã
contemplationem vbi iam non poſſimus errare. Do-
na facere que te inſpirante loqui preſumpſi:dona com
pleri que alios obſeruare commonui:vt qui preſtitiſti
pium ſermonem: probabilem quoqꝫ conferas tuis fa-
mulis actionem. Libera nos amator hominum ab illo
periculo:ne(ſicut dicit apoſtolus) Dum aliis predico:
ipſe reprobus inueniar. Quã infirmi ſumus tu veraci- 1.Corin.9.
ter noſti:quali hoſte deprimamur agnoſcis. Te querit
certamen impar/te expetit mortalis infirmitas: quia
maieſtatis tue gloria eſt:ſi leo rugiens ab infirma oue
ſuperetur:ſi ſpiritus violentiſſimus a debiliſſima car-
ne vincatur: ille qui de celo cecidit: ⁊ hic te pugnante
ſubdatur: vt ſi poteſtatem ipſius ad tempus tua per-
miſſione patimur:nequaqꝫ eius inſatiabilib⁹ faucibus
ſorbeamur. Fac illum triſtẽ de humana leticia qui de
offenſione noſtra ſemper exultat. Amen.

¶ Hactenus que ad expoſitionem pſalmorum perti-
nere videbantur/domino largiente diſcuſſa ſunt:nunc
Salomonis dicta videamus: que proprios expoſito-
res habere noſcuntur.

¶ Expoſitio Caſſiodori in pſalmum centeſimũquin
quageſimum et vltimum tertie quinquagene: nouiter
per Magiſtrum Andream boucard multis mẽdis re-
lectis Pariſ. impreſſa: Impenſis autem Johãnis pe
tit vniuerſitatis illius bibliopole iurati Feliciter finit.
Ex die. viij. ſeptembris Milleſimo quingenteſimo de-
cimonono.

Regiſtrum

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x
y z ⁊ ꝯ ꝶ A B C D E.

Primus quinternus. Duo vltimi Terni. Alij q̃terni.

SANTIN
Restauro
73

Digitized by Google